

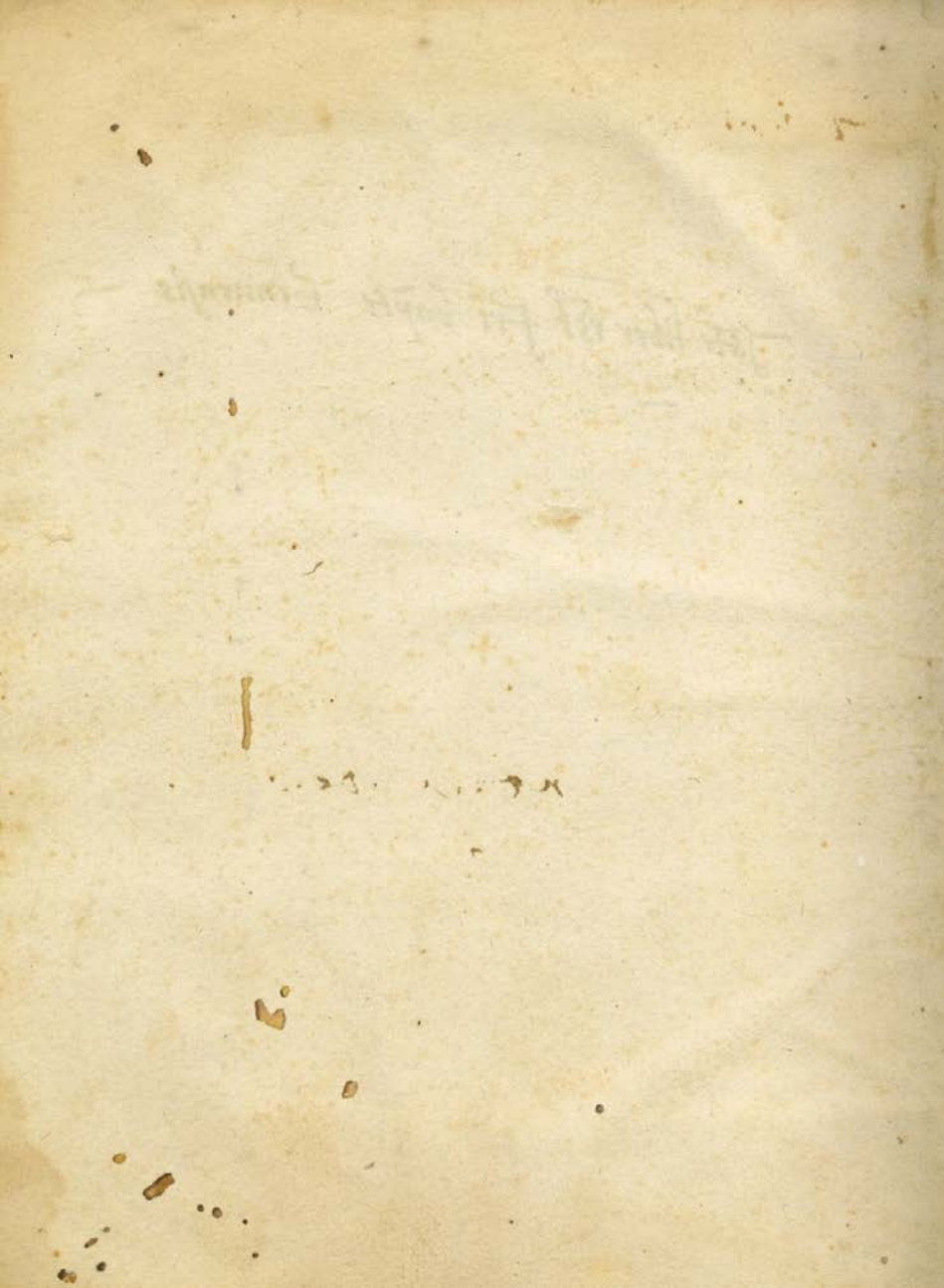

80 IV

1871

1871

— Iste liber est Fr^{is} bapt^{is} Genuesis —

~~V. Sibus fratribus raphaelis de chio or. m. ob. et amico~~
Vsibus fratris
1602

fratris

+

**Adoralia Sancti Gregorij Pape in li-
bros beati Job vna cum duabus**

tabulis: quarum vna: seriatim oia puncta Biblie: altera ipsius
Sancti Gregorij mellissimos sententiarum flores continet: Im-
pressa Britie anno 1498. per Angelum Britannicam de
pallazolo: Cui per Illustrissimum ducem Venetorum do-
minum periculum est: ne quis audeat in terris
ipsius Illustrissime dominationis istud
opus in hac parua forma Imprime-
re infra quinquennium sub pena
vt in gratia contenta est:

+

Consentus per h.

1604

Haim: 4

Albion (Oregon) 1890
Post paid 300 700 000

Post paid 300 700 000
Post paid 300 700 000
Post paid 300 700 000
Post paid 300 700 000
Post paid 300 700 000
Post paid 300 700 000
Post paid 300 700 000
Post paid 300 700 000
Post paid 300 700 000
Post paid 300 700 000

630030053

Concipit registrū omnia punctūz tactūz
in 240z libris beati Gregorij pape fm oz
dñem alphabeti inferius annotatū.

Bonoz laborz gloriosuz eē
fructū scripturā testate co-
gnoscamus. Logitanti mibi
flores snias mellifluous il-
luz Moralū beati Gre-
gorij diffusos tanqz in iso-
latitare; placuit viā legētibz pandere ad
eodē; quaten⁹ collectis florib⁹ intra finem
memorie cōmēdatis; pius lector eoz sniani-
tate odorifera iocūdet; virtute saluifica ro-
boret; venustate viuifica coronef. Nolēs er-
go querere sniam sibi apē; querat pmo fm
ordinē alphabeti in vestigijs pscriptis; vbi
p̄mas ostēdit quottū libz; secūda p̄o al-
gorismuz i quo caplo ill⁹ libzi id qd q̄ritur
inueniat. Sane memoris cōmēdandū ē qd
nō oīs snia penes suū signū seu ifa inuenit
sz sub ifa. Nā ppter plūritatē sentētiarū
vni signū qñqz respicit snias plures sibi in-
uicē iricatas. Notādū etiā qd nō oīs snia
sequētī signō finit; qz ad vñā declarādā;
plures alie irroducunt quāz quēlibz cōti-
ner signū suū. Ceterū notandū circa ordiē
litteraz qd cū nō sit mibi cura hoc elemētū
scilz. h. mibi p̄det de ordine suo. Cū oēs sen-
tētie incipētes ab. h. i suo ordie sunt regrē-
de. Itē oēs snias ab. p. greco iceptas sub i
scribi possunt; exēplo papie diligētis copu-
lari. Ut legenti diligenter satis parebit.

Bel: Joānes 2 Isaias: ly dñeris tē
a porib⁹ extiterint: eoz tñ p̄dicationi
bus sū fuisse demonstrant li. 29. c. 28. b
Abysmi noie qd intelligat li. 9. ca. 1. b
Abyslus abyssus inuocare qd fit li. 27. c. 18. g
Abortiuū car se beatus ioh adoptauerit li.
4. ca. 26. c
Abortiuū noie patres antiqui intelligi con-
grue possunt li. 4. ca. 36. b
Abraā trēb⁹ angelis occurrēs sarrā post ho-
stia stensē si sine mysterio narrat li. 9. c. 54. b
Abraā sacrificiū offerēs anes israhētes ve-
nisse: qd representet li. 16. ca. 20. c
Abscōdere sba dei i sinū cordis quid fit li.
16. ca. 17. c
Abscōditū rēpessatis qd fit li. 26. ca. 10. c
Absinthio ebrius qd esse dicat li. 7. ca. 9. b
Accipiter q̄ter se explumescat li. 31. c. 37. D

Accessus: recessusqz dei a nostrā mēte quali-
ter cognoscatur li. 9. ca. 21. a
Zeritue 2 conēplatiue vite qualiter vagare
debeamus li. 6. ca. 25. per totum.
Zetina vita p̄ior: ē cōēplatiua li. 6. c. 26. c
Zetiuam vitam martha nobis representat
li. 6. ca. 27. c
Zecubare iter terminos qd fit li. 1. ca. 17. a
Zida si voluntarie nō peccasset: rps se non
spontance iudeis obtulisset li. 3. ca. 21. c
Zidam: post culpā audacior q̄ ante factus
fuisse probatur li. 4. ca. 23. a
Zidam quid in paradiso fecisset si nō pec-
casset li. 4. ca. 30. b
Zide quare dictū sit vbi es cū tamē dco nō
lamerit qz se abscondisset li. 2. ca. 4. a
Zidolēscētia in sacra scriptura vt plurimū
p vite nouitate poni solet li. 2. ca. 5. a
Ziduentum dñi multi gentiles expectare
li. 7. ca. 3. D
Zidentus p̄mi atqz secūdi ratio que fit li.
17. ca. 19. a
Zidueritate veniente magis q̄ p̄spiratē
crescere gaudēdū est li. 2. ca. 4. a
Ziduerum se eloquiū qd dicat li. 9. c. 34. a
Ziduerfarios quos esse sancta ecclesia vi-
cat li. 20. ca. 21. D
Zidulterare verbū dei qd fit li. 22. ca. 17. a
Zidulterū etiā cum i nuptijs perpetrari po-
test li. 21. ca. 9. a
Ziffliciter car dñs bt̄m ioh frustra li. 3. c. 1. b
Zifflicat cur dñs electos plūsqz reprobos li.
3. ca. 4. b
Zifflicios vitia rara cognoscūt li. 3. ca. 25. a
Zifflictio bonoz iō i terra peccatorib⁹ ostē-
ditur vt p̄pendat quāta eos pena in fu-
turo sequatur si non conuersi fuerint li.
9. ca. 43. c
Zifflictionis locus vita presens bicitar li. 7.
20. ca. 23. D
Zifflicti cordis propriam quod fit libro. 23.
ca. 18. a
Zigri nomine latitudo scripture sacre desi-
gnatur li. 16. ca. 23. b
Zignum prius errecere 2 postea ad prepara-
tionem redire vti per Salomonem dicat
qd fit li. 10. ca. 16. b
Zignum offerre in holocaustum quid fit li.
32. ca. 2. b
Zinus 2 aliud de deo qualiter dicantur lib.
18. ca. 35. a

Alio se inter alia illa de qb⁹ ezechiel ait
 ferre qd mysterij habeat li. 24. ca. 11. p. to.
 Alias nras ad austrum expandere quid sit
 li. 31. ca. 35. a
 Altare dei cor nostru esse dicitur li. 25. ca. 7. b
 Altitudines fr⁹ esse dicant li. 39. ca. 34. c
 Amantudine aie sue humana mens qua
 do scire dicat li. 5. ca. 8. a
 Amantudine dñi inuolui qd sit li. 4. ca. 21. b
 Amalechite puer i via deserens que typice
 representat li. 5. ca. 29. b
 Amore iudicii qd dicat li. 24. ca. 29. a
 Ambulasse dñm in inferno qualiter intelli
 genda sit li. 29. ca. 6. a
 Ambulasse dñs i nō detulisse i paradiso post
 hois lapsum si sine mysterio dicat li. 28. ca. 3. b
 Ambulare i nō deficere qualiter i dño cōfi
 detes dicant li. 19. ca. 16. b
 Ambulare viā vinearū qd dicat li. 16. ca. 30. a
 Ambulare in vacuū qd dicat li. 7. ca. 17. a
 Ambulare dñm in nouissimis abyssi qd sit
 li. 29. ca. 7. c
 Amittit nihil sine dolore nisi qd sine amore
 possidetur li. 1. ca. 4. a
 Amittit rēporalib⁹ nō est dolenda: qz nihil
 pdimus li. 1. ca. 18. a
 Amici dñi iob iuste a deo puniri potuissent
 li. 3. ca. 10. b
 Amici dñi iob hereticorū spēs tenet li. 3. ca. 17. a
 Amicorū dñi iob dicta nō ex toto refutantur
 li. 6. ca. 1. a
 Amic⁹ agnosci qñter debeat li. 7. ca. 21. c
 Amittant quāta bona p iracundie vitium
 li. 5. ca. 31. a
 Amittantur eterna qualiter pro temporalib⁹
 bono donis li. 7. ca. 12. b
 Amygdali flores qd significet li. 31. ca. 20. a
 Ancillis dñm sathan ligare qualiter intelli
 gatur li. 33. ca. 21. b
 Anelle dñi a absente lassilete li. 1. ca. 31. a
 Anchora cordis que sit li. 6. ca. 26. a
 Angeli vti cū deo semp assistere dicantur
 qualiter hincinde mitti possint li. 2. ca. 1. c
 Angelica natura qñte subtilitas sit li. 2. ca. 2. a
 Angelus inqñrā natura est vicissitudines
 mutabilitatis h3 li. 5. ca. 27. a
 Angelorū peccata cur irremissibilia extiterit
 li. 9. ca. 36. b
 Angeli in sacro eloquio nōnunq̃ predicator
 res signant li. 11. ca. 2. b
 Angeli alij ministrant alij assistunt li. 17. ca. 7. b

Angeli cur antiquitus tam frequenter missi
 fuerint li. 18. ca. 30. a
 Angeli videre deū qualiter desiderat possint
 cū tñ semp eū videat li. 18. ca. 38. a
 Angeli qñtor domus mentis nostre qd sint
 li. 2. ca. 35. a
 Aniam beati iob qñter hostis maligni suaf
 potuerit: cū ei maxie infidit li. 3. ca. 3. a
 Aniam dñi iob sathan pēcipit: nō qd eam nō
 temptet s3 qd eā nō vincat li. 3. ca. 13. a
 Ania xpi vitā electorū pgrue si re pē li. 3. ca. 13. a
 Anie pprietates que sint li. 1. ca. 25. a
 Ania xpi quid esse intelligat li. 16. ca. 19. a
 Ania sine veneratione eē nūq̃ pōt li. 16. ca. 6. b
 Ania hūana terre noie signari pōt li. 18. ca. 26. a
 Intemurale pphete congrue dici possunt
 li. 20. ca. 23. a
 Anticripi membra esse qui dicant li. 29. ca. 3. c
 Antichristus ex tribu dān esse oriandū pro
 batur li. 31. ca. 18. a
 An⁹ i sacra scriptura qd significet li. 4. ca.
 Annumerantur cur beatus iob (10. b
 sua dona opacum nullus scāpm laudare
 debeat li. 19. ca. 18. b
 Annus nostre illuminationis quando pfi
 ciat li. 4. ca. 22. c
 Apire labia sua de⁹ qñ dicat li. 10. ca. 4. a
 Aperire os suū iob nō sine mysterio dicitur
 li. 4. ca. 4. c
 Apertant qñ ora sua reprobares li. 13. ca. 7. b
 Appetitū quādo homo pdomari dicatur
 li. 4. ca. 22. b
 Appetitus humane laudis: latrūculus aie
 nō incōgrue dicit li. 9. ca. 18. b
 Appli qñ fuerint tñ duodeci li. 1. ca. 12. a
 Aqua in sacra scriptura sciaz designare po
 test li. 17. ca. 12. a
 Aqnarum fluxibus loquentiū qualitates
 cōparantur li. 8. ca. 24. b
 Aqnas maris qualiter dñs in vtres cōgre
 gare dicatur li. 9. ca. 5. a
 Aqn⁹ nimis i sacra scriptura que esse dicat
 tur li. 9. ca. 28. a
 2 quā bimitere: vt per Salomonē dicitur
 quid sit li. 7. ca. 22. b
 Aqna quot modis i scriptura capiatur lib3
 19. ca. 4. b
 Aqna mūta terre vel fontis mandat a pee
 catis li. 9. ca. 28. b
 Aqra occurrus qd significet li. 19. ca. 17. a
 Aqla plura in scriptura sacra representat

Am

ap

Aq

An

li. 31. ca. 12. b
 Agle antiq pieg cōparantur li. 9. ca. 23. a
 Aglonis noie dyabolus signat li. 7. ca. 11. c
 Agla mens iusti eē dicitur li. 9. ca. 23. b
 Alzare scē ecclesia qualiter dicat li. 31. c. 3. a
 Alzeus in scriptura sacra plura significat li. 19. ca. 28. a
 Alzeurus qd representet li. 29. ca. 28. E
 Alzetur nō sine mysterio: quatuor mō stel
 a. las sursum: et tres deorsum: mō tres sur
 sum et q̄t uoz deorsum h̄z li. 29. ca. 29. a
 Argenti noie diuina eloga vt plurimū des
 gnantur li. 4. ca. 35. c
 Argenti nō h̄ntes ad aque emptionē a sal
 natore qualiter innitetur li. 6. ca. 3. a
 Argenti q̄re inocēs vnde dicitur li. 18. ca. 8. fi
 Arguere deum qd fit li. 9. ca. 30. b
 Armatus et inermis antiquus hostis quā
 do eē dicitur li. 6. ca. 4. c
 Armamenta contra antiq hostis tēptatio
 nes li. 6. ca. 18. b
 Arma peccātus q̄ eē dicitur li. 9. ca. 4. c
 Arri⁹ quali errauerit circa trinitatē li. 19. c. 2
 Arries qd significet li. 23. ca. 3. c
 Armillarū noie que in templo offerebātur
 qd significet li. 30. ca. 1. c
 Armillā qua nares sarpane pforātur qd si
 gnificet li. 33. ca. 14. b
 Arrogantiū tumor quadruplici specie de
 monstratur li. 23. ca. 7. a
 Arrogātes qualiter contra sanctā ecclesiā
 decerent li. 23. ca. 7. 2. 9
 Arrogantiū doctrina hoc p̄prium h̄z: vt hu
 militer nesciat qd docet et ea q̄ ip̄i recte
 sapiūt recte p̄ferre nesciūt li. 23. ca. 12. c
 Arūdineti noie vitā seculariū signat li. 33
 Alcenius in labore eē d̄f: de. li. 4. ca. 4. b
 scēsus p̄o i voluptate li. 7. ca. 12. a
 Alinoz noie qd in sacra scriptura designe
 tur li. 4. ca. 16. a
 Alino car v̄s isederit hierusalē itratē li. 1.
 finī p̄mogenita oue redimere vti li. 16. b
 i veteri testō p̄cipiebāt qd fit li. 31. ca. 15. b
 Alpe⁹ verbum quod fit li. 6. ca. 18. a
 Alpe⁹ p̄bā q̄ter p̄caneri possit li. 6. c. 18. a
 Alstra maratua sancti angeli dici possunt.
 li. 28. ca. 16. c
 Alstra qualiter imūda eē dicitur in spectu
 districti iudicis li. 8. ca. 13. b
 Alstus i eop sapia qualis d̄f: p̄bēdat li. 6
 Quarcie duo ḡia holum deserv li. 12. a

nire solent li. 20. ca. 12. a
 Aues aliqui celi noie, designantur li. 2. c. 3. 4. b
 Audacia scōp nō ex elatione pot⁹ ex hu
 militate ḡnatur li. 7. ca. 23. p. 10.
 Audiat quo corde q̄s ea q̄ dicim⁹: p̄ntes
 qd cognoscantur li. 22. ca. 17. a
 Audire dei qd fit li. 35. ca. 2. b
 Auroi noie scē ecclesia designat li. 4. c. 15
 Auroza mēs iusti eē v̄i li. 16. c. 19. b
 Auroze oze⁹ i sacra scriptura q̄s eē dicitur li.
 Aurē ab iniquitate releuare li. 4. ca. 26. a
 qd fit li. 26. ca. 26. b
 Aurore locus qd fit li. 29. ca. 2. b
 Aurē i tribulatione reuelat qd fit li. 30. c. 30. e
 Auri nomie plura in scriptura signantur li.
 34. ca. 7. c
 Aurū sicut latū sternere qd fit li. 34. ca. 8. b
 Aurū obriū sc̄i ageli dici p̄nt li. 17. c. 19. c
 Auri noie: sicut v̄mendi remissio signari
 potest li. 7. ca. 17. c
 Austro vemente car aglo recedere dicitur
 Auster ventus sp̄m sanctū li. 9. c. 9. a
 signari p̄nt li. 27. ca. 2. 4. E
 Aupm⁹ quod apud nos valet hoc
 b apud veteres: vel p̄ parulis sola si
 des: vel p̄ maiorib⁹ v̄it⁹ sacrificiū: v̄l
 circūcisionis mysteriū li. 4. ca. 2. b
 Basilens greco elogo princeps terre: ague
 interpretatur li. 9. ca. 15. c
 Basū noie doctores et p̄p̄ete sancti des
 gnantur li. 28. ca. 9. E
 Beatitudo et dolor cū sint maxime diuersa.
 Cur h̄ p̄pter beatitudinē h̄s flagellet li. 6.
 Behemoth. i. asphā prima v̄i li. 16. b
 creatura fuisse demonstratur: et id confun
 ditur de resis arri li. 32. ca. 26. c
 Behemoth simul cum homie creatus fuisse
 qualiter intelligatur li. 32. ca. 1. c
 Behemoth q̄ et apud Isaias noie leonis et
 primum: cur in cōmētiōe sentit boni et nō
 potius equo cōparetur li. 32. ca. 2. b
 Benignitas dei qd fit li. 16. ca. 6. a
 Bēdicere, p̄ maledicere capitur li. 1. ca. 15. a
 Betsabee cum dauid adulterium moral
 jatur li. 3. ca. 21. a
 Bestia terre diabol⁹ q̄re eē dicitur li. 6. c. 20. a
 Bestie terre motus carnis intelligi possunt
 li. 6. ca. 21. a
 Bestie terre pacifice sunt ibidem b
 Betsam sp̄gere qd fit li. 7. ca. 18. b
 Bibere et comedere eadem res in sacra scri⁹

ptura dicitur li. 6. ca. 3 b
 Bibere substantiationem sicut aquam quid
 fit li. 2. 4. ca. 22 b
 Bifus coctus hyacinthus quid significet
 li. 25 ca. 22 c
 Bonu eē iter malos laudabile ē li. 1. ca. 1. a
 Boni sine malis r conuerso in ecclesia eē
 non possunt li. 31 ca. 4. b
 Bona alia dicantur summa; alia vero me-
 dia li. 27 ca. 26 b
 Bona q fecim⁹ ad memoriā renouare nō de-
 bemus; Sed ea que adhuc ppetranda
 sūt solite piderāda sunt li. 27 ca. 6 c
 Bōa q sint q deo accepta eē dicūt li. 1. c. 2. b
 Bona nostra malignis spās trib⁹ modis i-
 segtur li. 1. ca. 38 a
 Bona nostra quando in conspectu iudicis
 placere dicantur li. 1. ca. 59. b
 Bonum incassum agitur si ante finem dese-
 ratur li. 1. ca. 40 a
 Bonum quod longo tempore acqritur. q
 facilius perdatur li. 3. ca. 1. a
 Bonis cur iterdū pueria succedant: malis
 pō bona plurima iterueniant li. 5. ca. 1. a
 Bona sepe que nobis prodesse vident: ma-
 xime nocent li. 5. ca. 4 a
 Bonorum bene gesta: qualiter maloz men-
 tes erigunt li. 6. ca. 5 a
 Bona q in nobis sūt: si ea suare volum⁹: eē
 sciēdo ignorare debem⁹. li. 9 ca. 17 a
 Bona quedā sunt q fieri a nobis vir pnt li.
 cet ea ppetremus li. 9 ca. 18 a
 Bōa ola eē q creata sunt pbātur li. 9. c. 22 b
 Bonum non vidisse antiquos patres qualis
 ter intelligatur li. 9 ca. 22 b
 Bona nostra duobus modis deperire solēt
 li. 9. ca. 27. a
 Bona quedā sūt ad q indefessi psum⁹: r
 qdā a qb⁹ ptime labimur li. 1. ca. 1 c
 Bonorum cernit in bonis quid significet li.
 15. capi. 8. c
 Boni faciter eē g dicitur li. 20 ca. 30 b
 Boni de bono opere quod faciunt nō gau-
 dent li. 24. ca. 5 c
 Bos predicatorem quēq significare potest
 li. 7 ca. 6 a
 Bones in sacra scriptura quid significant li
 bro. 1. ca. 16 a
 Brachium spiritualiter quid significet lib.
 21 ca. 15 b
 Brachium excessum continere quando dica-

tur li. 29 ca. 5 b
 Butyro lauare pedes qd fit li. 19 ca. 21 b
 Cadaveris nomie qd intelligatur li.
 32 ca. 17 a
 Cadere humerum a iunctura quid
 fit li. 21. ca. 15 c
 Caligare ab indignatione oculus quando
 dicatur li. 13 ca. 18 a
 Calamitates sancte ecclesie quare a vtrīs
 surgere dicantur li. 20 ca. 20 a
 Calumniatores oēs inig dici pnt li. 26 ca. 9 b
 Calamus in sacra scriptura quid significet
 li. 29 ca. 18 E
 Calami vel arundis noie in sacro eloquio
 plara signantur li. 33 ca. 4 a
 Callidissime sathan beato iob sua inēmo-
 da nunciatur li. 13 ca. 13 b
 Caligo in sacra scriptura quid significet li.
 4 ca. 21 a
 Calamitas nostre peregrinatōis arene ma-
 ris comparatur li. 7 ca. 5 a
 Cham peccante cur chanaan puniatur li.
 26 ca. 18 b
 Cameli noie aliquando ipse vīs: aliqñ
 gētilis populus significatur li. 1. ca. 14. a
 Chananeus tributarius factus qd signifi-
 cet li. 4 ca. 24 c
 Canes gregis scē ecclesie nō iōgrue eūis-
 dē doctores appellari possunt li. 20. c. 7 a
 Capilli capitis moraliter qd significant li.
 2. ca. 38. b
 Coram offerre in holocaustum qd fit: r cur
 non precepta fit sumi de gregibus sicut
 agna li. 32 ca. 5. b
 Charitate a vi vel primi qñt aliqis longe
 vel ppe fit de⁹ nōnunq reuelat li. 7. c. 21. c
 Charitas penes quid cognosci debeat vtz
 perfecta fit li. 8 ca. 1 c
 Carnales bona presentia cur adeo mari-
 me diligant li. 8 ca. 1. c
 Charitas lex dei non inconvenienter dici po-
 test li. 1. ca. 5. b
 Charitas quāta bona opetur li. 1. ca. 7 a
 Charitatis proprietates decem probantur
 li. 1. ca. 8 a
 Charitate nisi cetera virtutes fulciantur nū
 profunt li. 21. ca. 16 a
 Charitas qñ nos liberos a culpa reddat li.
 28 ca. 13. a
 Pietatis ē apud deū li. 9 ca. 36 b
 Carnis cura quasi discretionis moderami

ne refrenanda fit li.9 ca.51.b
 Caro et eius pars carnis significat li.15.ca.1.e
 Carmen in noie est leticia in tribulatione
 li.26 ca.11.a
 Carnis naturam deus assumens: iniuriam
 dimittit non intulit li.15.ca.22.e
 Castitas carnis nulla esse debet si et sanctitas
 mentis non corrumpat li.8.ca.22.a
 Carere obligatis que sunt li.26 ca.17.b
 Causas vite iuste examinat quod nullius testi
 monio eget li.9.ca.7.a
 Cautela leonis humana mens comparatur
 li.9.ca.41.e
 Cautelas terre occultas hereticeque predi
 cationes accipimus li.20.ca.11.a
 Causa bonorum sicut impiorum indicari qua
 re dicatur li.26 ca.32.e
 Cauda dehemoth quod respicit li.32.ca.17.b
 Causa fuisse gentis populus congrue di
 citur li.19.ca.18.b.21
 Ceca a domino illuminari cur vbiq; reuelantur
 cum tamen quasi inuito domino id fecit
 se videantur li.29 ca.18.b
 Ceciderint cur angelus et homo post pecca
 tum: et homo resurgente angelus in inig
 ritate permanet li.29 ca.4.b
 Cedri abietes et platani qui esse dicantur
 li.32.ca.24.b
 Cedri nomine quid in scriptura intelligat
 li.32.ca.12.a
 Celi note predicatorum non inconuenienter
 significantur li.2.ca.26.a
 Celum dominus qualiter subuertere dica
 tur li.2.ca.11.a
 Celum et infernus qualiter in vnum coar
 ctentur li.2.ca.12.b
 Celi transire. Ite et in eternum permanere qua
 liter intelligendum fit li.18.ca.5.b
 Celos rationem dominus narrare quando di
 citur li.31.ca.8.a
 Celorum concentus quando dormire dica
 tur li.30.ca.9.a
 Celare consilium absque scia qualiter leui
 thian dicatur li.35.ca.1.a
 Ceruicis malorum que esse dicatur li.15.ca.8.e
 Cernam noie quod intelligantur li.30.ca.16.b
 Cernis parturientes obseruare quid sit li.
 30.ca.19.e
 Cernarum et non ceruorum nomine doctores
 sancti cur intelligantur li.30.ca.20.a
 Cernarum incuruatio ut pateant quod signi

ficet li.30.ca.22.a
 Libus aliquando sacra scriptura: aliquan
 do porcus est li.1.ca.21.a
 Libus non potius qualis sit li.7.ca.6.b
 Libi sangtiores sine vicio: viliores pro vicio
 ne vicio signi possunt li.30.ca.27.b
 Licatrices copulantes quod sit li.9.ca.40.a
 Litis et sacculus piam signant li.13.ca.1.e
 Litteram se esse nullum ante suam puerionem
 cognoscit li.24.ca.7.a
 Lincinus capitis quod significet li.31.ca.9.b
 Lythara in sacra scriptura quid significet
 li.20.ca.31.a
 Lintatum nomine ecclesie vniuersales in
 telligi possunt li.16.ca.25.e
 Lintate vbi usque ad turrem anathel: ut
 hieremias alt: edificari quod sit li.25.ca.1.a
 Clamor redemptoris eius sanguis dici po
 test li.13.ca.12.a
 Clamare sera ecclesia aliter dicat li.20.ca.25.a
 Clamorem sanctorum exaudire cur deus ad tem
 pus differat li.20.ca.25.a
 Clamare sera ecclesia aliter dicat li.20.ca.25.a
 Claritas et natura in deo non differunt libi
 18.ca.37.e
 Claudus fuisse in dicens populus congrue
 dicitur li.12.ca.21.a
 Clansio ostio patrem in cubiculo petere quod
 sit li.22.ca.18.e
 Loccus bis tinctus quid significet libro 30
 capitulo.1.e
 Locorum princeps congrue venter dicitur
 li.30.ca.26.b
 Cognitio dei duplex: alia per fidem alia p
 spem li.16.ca.15.b
 Cognitionem in dei per creaturas qualiter
 venter possimus li.16.ca.18.b
 Cognoscere homo qualiter possit si sapien
 tia dei plenus sit li.9.ca.7.b
 Cognoscere dei quid sit libro. 21. capitu
 lo.6.a
 Cognitione manifesta quando deus a no
 bis reperiatur li.2.ca.12.b
 Cognitio patris per filij cognitiones acqui
 ritur li.5.ca.25.e
 Coagulari sicut casus mens nostra quali
 ter dicatur li.9.ca.37.e
 Cogitatio illucit impulsu car affligamur
 li.9.ca.40.b
 Cognovit bos possessorem suum: et asinus pre
 sepe dicitur exponitur li.1.ca.16.b

Eclisne celi qui esse dicantur li. 17. ca. 14. c.
 Comota ira q̄lter celi creāti sunt li. 9. ca. 4. b
 Coniuges sine peccato cōmiseri quando
 possint li. 32. ca. 20. a
 Conditus ad qd homo fuerit li. 8. ca. 9. c.
 Concupiscentes ⁊ nō deficientes qui sint li.
 8. ca. 19. a
 Concedit deus aliqua ppitius; aliqua ꝑo
 permittit iratio li. 6. ca. 12. d
 Confessione nihil adeo ꝑnoceat sicut recoꝝ
 datio extremi iudicii li. 8. ca. 15. c
 Confessio sine cōtritiōe inutilis ē li. 8. ca. 15. d
 Confusio malignorum in extremo iudicio
 qualis sit li. 8. ca. 44. b
 Consilium malignorum spirituum contra ho
 mos qd sit li. 9. ca. 34. c
 Considerare qd debeamus in cōsolatione;
 rerum amissarum li. 2. ca. 17. c
 Cōsolatio vñ sit exhibēda li. 2. ca. 18. a
 Cōsolare aliquē in tribulatiōe positi volēs
 q̄lter se erga eū haberi debeat li. 3. ca. 8. c
 Cōfidētia nimis de misericordia dei; aliq̄
 peccatoꝝ intermit li. 4. ca. 29. a
 Conterit nos aliquādo deus; aliquādo ꝑo
 diabolus li. 7. ca. 7. d
 Contendere cum deo qd sit li. 9. ca. 2. c
 Contrarium sibi deus quādo hominē cōsti
 tuerit li. 8. ca. 22. a
 Consoletur qualiter corda merentū sancta
 ecclesia li. 20. ca. 5. a
 Consiliū dare stulto; sapienti; ⁊ sapientiē qd
 sit li. 17. ca. 10. b
 Cōcordiam in sublimib⁹ deus facere quali
 ter dicatur li. 17. ca. 7. a
 Comedatur q̄lter agnus spiritaliter de
 quo moyses filius isrl ꝑcepit li. 20. ca. 9. a
 Compassio nostri cordis quando plena se
 esse dicatur li. 20. ca. 26. d
 Compati ex corde plus est q̄ elemosinam
 dare li. 20. ca. 28. a
 Comedere spiritaliter: est bonis opib⁹ sa
 tiari li. 21. ca. 7. B
 Concordia seruari sine patientia nō potest
 li. 21. ca. 15. c
 Cōcitus celi qd representet li. 30. ca. 7. E
 Cōcitat q̄lter dñs extrema ire li. 29. ca. 2. d
 Cōemplatiua vita per mariā magdalēnā
 nobis representatur li. 6. ca. 27. c
 Cōtemplatiōis vitā inchoare volēs qualif
 se pri⁹ examinare debeat li. 6. ca. 26. a
 Cōpassiones animoꝝ q̄ sint inter se diuer

se li. 6. ca. 25. a
 Continua sine peccato celebrari nō possunt
 li. 1. ca. 5. a
 Continuare filij iob in domo maioris fra
 tris quare dicatur dñs peunt li. 2. ca. 16. a
 Cor ex sēbis apud hoies; apud deū ꝑo ver
 ba ex corde pēsan li. 26. ca. 7. b
 Corda desperantiū nubibus comparantur
 li. 8. ca. 14. b
 Cor quod sine disciplina est exaltari nō pōt
 li. 13. ca. 16. d
 Cor in intentiōe semel corruptū; securus a
 diabolo i eternā possidet li. 1. ca. 38. c
 Cor cū perfecte doluerit; lingua optime re
 frenatur li. 3. ca. 25. b
 Corda nra qñ sanata eē dicatur li. 6. ca. 17. b
 Corpis bona q̄ cito trāstura sint li. 2. ca. 36. c
 Corpus redemptoris ab initio mādī satpā
 expugnare conatus est li. 3. ca. 14. a
 Corpus vñs diabolus ⁊ iniqui esse dicuntur
 li. 9. ca. 21. c
 Corrigi nōnulla sine culpa corrigētis non
 pōt q̄ tñ corrigēda marie eēnt li. 22. ca. 12. a
 Corrige seu ꝑdicare alijs volēs; qd prius
 cogitare debeat li. 23. ca. 14. a
 Corui quādo de torrente venire dicatur li.
 18. ca. 7. c
 Corrupti ⁊ mortiferis appropinquare qd
 sit li. 23. ca. 28. c
 Cornuꝝ noie; peccatis nigra gētilitas signa
 tur li. 30. ca. 12. a
 Coruus pullos suos nō pascit donec i eius
 similitudinē pennas nigrescere videt; qd
 ⁊ moralizatur li. 30. ca. 15. a
 Corruptioni ⁊ mortiferis appropinquare qd
 sit li. 32. ca. 28. c
 Crimen iururie est ignis vsq̄ ad pditionem
 denotans li. 21. ca. 9. c
 Creatura in cognitionē creatoris qualiter
 nos idueat li. 16. ca. 18. b
 Creasse cuncta simul deus qualiter intelli
 gatur; cū tamē moyses i sex diebus id fa
 ctum esse describat li. 32. ca. 10. a
 Cūstiat qdā solo vocabulo fari li. 15. ca. 15. a
 Cruciatū quare in lingua dñes ille enagell
 cus dicatur li. 1. ca. 5. b
 Crucē dñi angaria portat qd fari li. 9. ca. 30. b
 Cruciatūs bonorum; eorum purgatio ē lib.
 20. ca. 21. d
 Crudelis esse deus qualiter dicatur li. 20.
 ca. 26. a

Lubare i meridie dñs qñ dicat li. 30. c. 24. e
 Lulicem liquare ⁊ camelū glutire quōd iher
 ligatur li. 1. ca. 14. a
 Lulpam snā qñ facit i se quāqñ li. 4. c. 23. e
 Lulpam perpetranda duobus modis quis
 allicitur li. 6. ca. 15. e
 Culpa citius dimittitur si nō ex malicia per
 perratur li. 10. ca. 9. e
 Cupiditatio terrene glorie genera sunt tria
 li. 5. ca. 29. a
 Curuū cor qd sit li. 24. ca. 26. b
 Curuati in media nocte ptransire quid sit
 li. 25. ca. 1. c
 Custodire viam dei nec declinare ab ea qñ
 dicatur li. 16. ca. 17. b
 An tribus i partibus terre pmissio
 nis cur versus aglonē castramet
 tus sit li. 31. ca. 18. e
 Dānatio iusti qñ nō cōpatiātur li. 6. c. 19. e
 Dānū angīes pba dei nō sine mysterio se
 sup facie prostratū iacuisse ⁊ cetera que
 ibidē dicātur narrat li. 22. ca. 21. a
 Dare ad res exteriorē dimittere pō ad in
 teriores pñet. Jeciro q dimittit ⁊ non
 dat ⁊ si plene nō opatus ē meliore tamē
 parte elegit. Qui pō dat ⁊ nō dimittit mi
 sericordia nullā cōsegrat li. 22. ca. 12. e
 David in solario deambulās cuius typus
 teneat li. 3. ca. 21. a
 David cur peccatū adeo grāde demissū tā
 cito fuerit petro ⁊ alijs li. 33. ca. 15. b
 Declinare a malo ⁊ facere bonū qualiter i
 telligatur li. 23. ca. 23. b
 Deficere oēs carnē simul qd sit li. 24. c. 26. b
 Defendere peccata qualiter falsis argumē
 tis peccatores cōfetur li. 7. ca. 15. d
 Debitor nō qñ frater fieri dicat li. 16. c. 2. a
 Delinquenti qualiter dñs non parere vi
 carur: cum tamen nullus sine peccato sit
 in mūdo li. 9. ca. 27. b
 Delitijs super omnipotentē affluere qd sit
 li. 16. ca. 10. a
 Delitias sub sentib⁹ esse qd sit li. 20. c. 11. e
 Demones nōnulli sunt qui iter celus terrā
 qñ in hoc aere caliginoso habitāt q corda
 hominū ne sursum aspirent maxime ipe
 dunt li. 2. ca. 34. b
 Denario numero summa pfectionis expri
 mitur li. 1. ca. 15. b
 Dētes diaboli qd significet li. 19. ca. 24. a
 Demuda turpitudine tñs: viscooperi hūme

rū: reuela etura exponitur li. 6. ca. 21. a
 Deserti regio in sacra scriptura qd significet
 cet li. 2. ca. 28. a
 Descende sede in pulvere virgo filia baby
 lon exponitur li. 6. ca. 9. a
 Descendit sepe homo per ea quibus ascēde
 re putabat li. 8. ca. 5. a
 Descensus ad inferos nube trāscenti cōpa
 ratur li. 8. ca. 14. a
 Descendere cum armis ad infernum qd sit
 li. 9. ca. 46. e
 Desideriū oēs si differtur pena ē li. 9. ca. 20. b
 Desidia p torpore generatur li. 9. ca. 26. a
 Desperare de deo est spem in creaturā po
 nere li. 22. ca. 2. a
 Despere iustus qñter dicatur li. 8. ca. 19. b
 Deus quōd sit inenihilis oēm locū replens
 li. 2. ca. 12. per to.
 De⁹ sicut cā conspiciunt vita vinctū: ita
 ē de rō rōnabiliū creaturay li. 30. c. 8. a
 Deū res humanas curare ostendit li. 18. c. 1. e
 Deus ante secula sine matre: in fine pō se
 calozum de matre sine patre esse refertur
 li. 18. ca. 35. a
 De⁹ videri ⁊ nō videri pōt li. 18. ca. 36. b
 Desiderare ⁊ satiari vīdē dei qualiter san
 cti angeli possunt li. 18. ca. 38. a
 Dextralia qd significet li. 30. ca. 10. e
 Dextra ⁊ sinistra qualis in deo eē dicantur
 cū tñ itra extray oia eē dicatur li. 2. ca. 21. b
 Dextra flus ire qd sit li. 16. ca. 16. b
 Diabolo pena in fine mundi angebitur li. 4.
 ca. 10. a
 Diabolus car behemoth: leniāthānis: in
 mētū: dyabolus: nūc petur li. 33. c. 20. a
 Diabolus tribus modis pncipaliter decipe
 aias solet li. 1. ca. 38. a
 Diabolus a seipso facere pōt nihil li. 2. c. 9. b
 Diabolus qualiter ad vnamquāq cogita
 tionem suam machinamēra inferat li. 2.
 ca. 35. per to.
 Diabolus sarozem adhuc contra ecclesiaz
 habet li. 13. ca. 6. a
 Dies dominicus resurrectionem dñi signi
 rat li. 1. ca. 6. a
 Dies in sacra scriptura quid significet li. 2.
 ca. 9. a
 Die quadā aliqd effici corā dō qualis dica
 tur: cū apud illū nō sit immutabilitas tē
 poris li. 2. ca. 20. a
 Dici in qua natus fuerat iob maledixit: s3

non in qua cōditū fuerat li. 4. ca. 6. e
 Dicitur noie pterūq in sacro elogo celestis mā
 fio designatur li. 9. ca. 5. b
 Dies i tenebras qñ sñt dicit li. 4. ca. 17. b
 Dies anni illuminandis qñt li. 4. ca. 22. e
 Dies quos sibi homo credere putat: poti⁹
 deficere dicit merent li. 8. ca. 1. b
 Dies sic palma multiplicat qd fit li. 19. ca. 2
 Dies vñ qui dicitur li. 16. ca. 21. a (li. 24. c.
 Diligere deum ⁊ primum qualiter debeas
 mus li. 18. ca. 15. a
 Dillectio vera an cor nostrū repleat i duo-
 bus cognosc. pōt li. 32. ca. 10. c
 Dillectio vñ p tria distinguit li. 10. ca. 6. a
 Dilucali qd significat li. 29. ca. 2. a
 Dilucali surgere qd fit li. 1. ca. 35. a
 Dilucali qliter nos dñs visitet li. 8. ca. 20. c
 Dimidiare dies qd fit li. 5. ca. 28. c
 Dimittite dñi iob qñr annumerent li. 1. ca. 4. a
 Dimittite cordis quare pñsūq opes corpo-
 ris annumerent li. 1. ca. 4. b
 Dimittite mētis que sint li. 6. ca. 4. c
 Dives i inferno positus cur poti⁹ abasā pro
 fratrib⁹ debeat⁹ sit qñ p seipso li. 8. ca. 12. d
 Dives pñsū huius mōdi aristis comparā-
 tur li. 18. ca. 6. 21
 Dives cū ex eop abā dātia snpiat⁹ dens
 in cā eē videt⁹ ex eo qñ eī tribuit li. 1. ca. 1. b
 Discipuli del esse ex sola charitate cogno-
 sci potest li. 22. ca. 10. c
 Dissem⁹ quātū a creatore p creaturas co-
 gnoscere possum⁹ li. 2. ca. 8. B
 Disputare volēs qualiter sba prius era-
 minare debeat li. 8. ca. 2. B
 Diversimode deus cuncta disponēs non ē
 diversus li. 2. ca. 21. 21
 Dispensator rex temporalit⁹ qualiter a dia-
 bolo tēporetur li. 2. ca. 35. 21
 Doctoz sermo pro qlitate auditorz forma-
 ri dñ li. 30. ca. 6. a
 Doctores veri qñt dicant li. 30. ca. 20. 21
 Doctoz sepe sermo tribuit ppter gratiam
 auditoris sepe sō subtrahit ppter audi-
 toris culpā li. 30. ca. 25. 21
 Doctores sancti per angelos possunt desi-
 gnari li. 5. ca. 18. 21
 Doctrina hypocritaz plus peccatores idu-
 rescat qñ emoliat li. 8. ca. 30. 21
 Doloz flagell⁹ tēperat cum culpa cogno-
 scitur li. 10. ca. 8. c
 Dolore suo qñt sctā ecclesia pñat li. 13. ca. 4 b

Dolores seminare ⁊ metere qd fit li. 5. ca. 19. a
 Dolent eo plus sancti viri: quāto plus i ppe-
 senti honorantur li. 10. ca. 29. v
 Dom⁹ ciuitat⁹ gaudij exultat⁹ qñt li. 17. ca. 2 b
 Homos in tenebris pferere quid fit li. 16.
 ca. 28. v
 Homos maloz cur dñs bonis impleat⁹
 cur ⁊ bonoz li. 16. ca. 7. 21
 Bonus nostre cogitatiois est res quelibet
 a nobis dilecta li. 8. ca. 31. 21
 Bonus mētis que fit li. 8. ca. 14. B
 Domus sapie ecclesie cōgrue dici pōt: qñt
 septe credidisse colinas dñ li. 33. ca. 21. c
 Dona spūs sancti septe dāt septe filios: bea-
 ti iob comparantur li. 1. ca. 35. 21
 Dona sancti spūs nonnunq valuit nobis
 subtrahunt li. 2. ca. 41. 21
 Dona spūs sancti duplicia sunt: alt⁹ entia
 sunt sine qb⁹ ad vitā neqñq pñgunt: alia q-
 b⁹ vite scitias p alioz vñtute: vñtutē
 Dona spūs sancti nullas simul (li. 2. ca. 4: a
 habuit nisi saluatorz noster li. 29. ca. 21. c
 Dormire qualis brūs iob cū regib⁹ ⁊ pñsū
 b⁹ ire potuisset si i vñ mēs obijisset li. 4
 Dormir spūali qd fit li. 5. ca. 21. b (li. 31. b
 Dormire in itinere qd fit li. 5. ca. 25. c
 Dormiēs angelos videre qd fit li. 5. ca. 21. c
 Draconū noie qd significet li. 30. ca. 29. d
 Tur ipius qñt esse dicat li. 24. ca. 30. 21
 Duce fidei i pñtūis bello qlit vnusqñq
 pñdicator se exhiberi possit li. 31. ca. 26. 21. p
 Duodeci indices i extremo iudicio sō (li. 10.
 re: vt euāgel. dñ: quātr itelligēdū fit li. 10. c.
 Dulciter de⁹ vocat⁹ terribilis i crepat. (li. 30. a
 ⁊ irretactabiliter dñat li. 18. ca. 6. B
 Ecclesia sctā mēses vacuos ⁊ noctes
 laboriosas habere dñ li. 8. ca. 8. B
 Ecclesie mēbra quādo in nīpīlā re-
 digantur li. 13. ca. 4. c
 Ecclesie sctē rugie qñt dicatur li. 13. ca. 5. 21
 Ecclesia sancta et i pacis tēpo: e saluoguz
 patitur li. 13. ca. 5. B
 Ecclesie sancte viscera qñt li. 13. ca. 10. 21
 Ecclesia cur mala vite pñsū toleret li. 13. ca. 13. a
 Ecclesia sancta agri vel vinee nomine desi-
 gnatur li. 16. ca. 25. c
 Ecclesia catholica ē mater hereticoz: eē dñ
 Ecclesia nōnūqñ regnā celoz (li. 18. ca. 17. c
 appellatur li. 1. ca. 6. c
 Ecclesia duobus modis pñcutionem a suis
 aduersarijs patit li. 19. ca. 8. B

Ecclēsa scēa formidātes qualiter resonere in
 se autē qualiter psumētes deterrere dicat
 Ecclēstia bona ad vñ corpus ((li.20.c.5 a
 q pēpiter fructū sine pecūia comedat
 Edificat domū mēris pfecte ((vñ li.22.c.23. d
 qd dicatur li.31. ca.23. c
 Efferebescit lētorā ecclēie qd fit li.20.c.28 c
 Effūdāt in terrā qualiter diabols viscera
 sancte ecclēie li.13. ca.10.21
 Egritudinib⁹ multis hoies laborāt cum sa
 nos fore esse putāt li.18. ca.22.23 ((li.21.23
 Elati i pēpēritate freneticis cōparat li.6. c2
 Elatōis tumor qdē pēdēd⁹ fit li.22.c.21 a
 Elatio multos pāit gēniā vñq ad signorū
 ostētatōē puenērāt li.35. ca.9.21
 Elegit cur de ignaros itap i pīdicatores
 Electi i hāc vitā null⁹ aduenit ((li.1. c.18 a
 q nō aduersa sustinuerit li.3. ca.14.21
 Electi cur a reprobis despiciant li.5. c.29. b
 Electos suos dñs qualiter a glā o belli ⁊
 a morte fame ptegar li.6. ca.17. c
 Elegit maria qualiter optimā pēc ⁊ si mar
 Electi ⁊ reprobi i q ma ((lpa li.6. ca.27. d
 rime differant li.7. c.21. d
 Electi duob⁹ modis ad eternā gloriā inuit
 Eleazar elephante occi ((tāt li.13. c.12. b
 dēs quē rēpēnter li.29. c.16. c
 Elector ppiū qd fit li.21. ca.6. fi.
 Eligēda pot⁹ sunt i p mādō aduersa q p
 Elppha dicta a dño repro ((lpa li.5. c.1. a
 bata fuerāt: nō qd nō recte locutus fit sed
 cui loqrēt nō diiudicanerāt li.6. ca.16. c
 Elemosinā q dare voluerit mēte mādare
 ppi⁹ qualiter debeat li.23. ca.12. c
 Enoch cur septim⁹ natus fit li.8. ca.42.21
 Egratōis noiē saluato: signatur li.16. c.15. a
 E q noiē qd i sacro eloqō sīgnēt li.31. c.18. a
 Equitem ⁊ ascensōrē eius deridere qd fit
 li.31. ca.17. per to.
 Egris noiē i sacra scriptura aīa seti viri vñ
 insensat⁹ expmī pōt li.11. ca.12.21
 Equus dei paulus ē dñs atq pperates bel
 licos⁹ equi cū pacem ostēdunt li.31. p to.
 Etea iustorū qd esse dicat li.32. ca.37. b
 Esse cū multiplici li.16. ca.18.21
 Esse ⁊ habere i deo nō differūt li.16. c.14.21
 Estas pscētiōē designari pōt li.29. c.13. a
 Etas sancte ecclēie sicut omniūscūq hoīs
 ita nūmeratur li.19. ca.9. c
 Euāgeliste quattuor cur diuersis pūgātur
 figuris li.31. ca.34. d

Feracior diabols cur dicat li.30. ca.25. ⁊
 Excelior celo de⁹ cū qualiter itelligēdū fit li.
 Exāfando se adā ⁊ eua v pēcō ((io. c.10. a
 illud auerunt li.22. ca.15. b
 Exempla bonorū sepe ad excēdā nos bo
 na pertrahunt li.9. ca.43.21
 Exerceat qñ scēe ecclēie potētia ⁊ qñ cūga
 Etire a facie dñi qna ((pāctēria li.18. c.1. b
 l it sūban dicatur: cū oēm locū deus sua
 facie impleat li.2. ca.13.21
 Etināre vñq ad fundamētū qd fit li.25
 Expsit deus in tpe oē qd mūc ((ca.15. b
 versatur in mēte li.8. ca.10. d
 Extrēa terre dñs tenuisse qd fit li.29. c.2. d
 Zicles dei quid fit li.2. ca.10. b
 Facies iterna hoīs mēs esse vñ li.2
 Facies sancte ecclēie q ((ca.17.21
 esse dicantur li.13. ca.21.21
 Fasciculos ad cōbūndū ligare qd fit li.22
 Fatue qui fremē appellat cur ((ca.47. b
 gebenne condēnēt li.21. c.5.21
 Famile ⁊ cineri ecclēia sanera cōparat lib.
 Fenebre corp⁹ dicitur quinq ((20. c.23. d
 sensus esse lib.21. ca.2.21
 Femuri scriptura qd significet li.24. c.26. c
 Feniū in morib⁹ ⁊ herbas in fuitit hoīs
 pducere quid fit li.29. ca.18.21
 Feniū i sac scriptura qd significet li.32. c.10. c
 Fidem perdidisse quid fit li.25. ca.15. b
 Fiducia hypocritarū telis araneaz simi
 lis esse dicitur li.8. ca.29. d
 Figurare rem vnā in scriptura sacra dñer
 sa non ē incommēdēt li.5. ca.26. c
 Filius olei qui esse dicatur li.19. ca.15.21
 Filij ⁊ filie bñi iob qre anumerent li.1. c.3. b
 Filij iob cū iusti fuerit qre pater pro eis ho
 locausta offerre dicatur li.1. ca.7. b
 Filie tres iob ordies tres fidelitū nobis rēg
 filij dñi q vocēt li.2. c.1. b ((sentāt li.1. c.12. b
 Filij violentorū q esse dicatur li.18. ca.7. b
 Frale ⁊ crathi que in mensa dñi antiquis
 preparabātur qd significet li.20. ca.2.21
 Finem vñnerosorū qualiter deus cōsidera
 re dicatur li.18. ca.17. b
 Finē vite nre tollerādo optam⁹ li.9. c.23. c
 Firma radice qualiter sūctus in terra figa
 tur li.6. ca.4. b
 Flig hoīs cur pphete a dño vocati sint li.
 Flagellari deus voluit p culpis ((li.2. c.12
 alienis vt ostēderet qd facere debeamus
 pro nris cōmissis delictis li.2. ca.34. b

Flagella aduersarij duobus modis pēsan-
da sunt li. 3. ca. 3 b
Flagellatio diuina nōnullis prodest et aliq-
bus nocet li. 5. ca. 5 b
Flagella cur culpas interdū sequantur et
interdū non li. 6. ca. 16 a
Flagellū lingue quod sit li. 6. ca. 18 a
Flagello lignē qualr bōi serianr li. 6. ca. 18 a
Flagellatio diuina amonitio et certificatio
quodāms ē vīne remuneratōis li. 9. ca. 34 a
Flagella moderata lacrymas pnuocat imo
derata vtro mentem quodāmodo obdu-
rare solent li. 9. ca. 44 b
Flatus dei qd significet li. 5. ca. 15. c
Flere cur petrus cepit enj a saluatore re-
spiciebatur li. 9. ca. 27 a
Flere peccata sua cur peccator qlibet non
possit li. 9. ca. 21. uij. b
Flumina antiquoz patrum dicta appella-
ri possunt li. 18. ca. 23. a
Flumina ad locū vñ erēt reuerti qd sit li.
Flumij noie quid intelligē li. 30. ca. 1. uij. b
dū sit li. 35. ca. 7. a
Foderē terrā vngula qd sit li. 31. ca. 28. c
Formidanda duo sunt in operibus bonis.
li. 9. ca. 26 a
Formido subita quē p̄turbare dicat li. 16. c.
Formidatēs qualiter teret ecclesia li. 4. c
refouere dicatur li. 20. ca. 5 a
Fortis qualiter de^o ē dicatur li. 9. ca. 11 a
Fortitudo alia ē iustoz alia reproboz li. 7
Fortitudo dyaboli cur in lūbis li. 9 a
virtus nō ei⁹ in vmbilico ventris eius ē
perhibeatur li. 32. ca. 1. c
Fraus p̄p̄ia arrogātium q sit li. 26. ca. 1. b
Fraus in opere dei tribus modis cōmittit.
li. 9. ca. 26 a
Fra⁹ p̄ p̄nariā dilectōez gñatur li. 9. ca. 26 a
Frangē in dei ope quis sit qui non faciat.
li. 9. ca. 26. c
Frēnū scis viris qñ iponatur li. 20. ca. 19 b
Frigor cur imigas cōparatur li. 16. ca. 30 c
Frigus in sacra scriptura quid significet li
bzo 16 ca. 24 a
Frauantur vt deo nōnulli dispensatorie hoc
seculo vtatur alij aut vt fruantur hoc se-
culo trāstorie vti volunt deo li. 2. ca. 9. b
Fractus terre absq pecunia comedere qd
sit li. 22. ca. 23 c
Fruct⁹ sanare ecclesie quando in petris lau-
detur li. 6. ca. 4 b

Fruct⁹ obel p̄lcatōis qd colligat li. 6. ca. 23 a
Fructū sarraradicē p̄o deozus mittere vt
p̄pheta dī. qd sit li. 8. ca. 36. c
Fruentū cum laborib⁹ donec in farinam
reliqat spūaliter qd significet li. 6. ca. 28 a
Fruentum spūale opus qd reficit v̄signa-
ri congrue potest li. 22. ca. 24 c
Frustra et non frustra beatus iob afflictus
fuit li. 3. ca. 1. c
Fulgor meridian⁹ in vesp̄e qd significet li.
Fulgor armoz claritas dī ēē li. 2. ca. 20. a
miraculoz li. 30. ca. 3. b
Fulgura ire et reuerti moraliter quid sit li.
30. ca. 4. per to.
Fulgētē soles videre q dicatur li. 22. ca. 8 a
Fundamentum terrenum ē substantia car-
nis li. 5. ca. 27 b
Fundamenti noie in sacra scriptura qd in-
telligatur li. 28. ca. 9 a
Funes et p̄ant veteres cum quibus v̄lere-
mias ex puteo subtractus fuerat quid si-
gnificent li. 25. ca. 8 a
Fūis i sacra scriptura qd respicit li. 23. ca. 12 c
Fune linguā sathane dñm ligasse qualiter
intelligatur li. 35. ca. 15 a
Furoz domini cur ira colūbe a p̄pheta no-
mīnctur li. 32. ca. 6 b
Futura mala qñ p̄videri v̄beat li. 5. ca. 32. b
Futura quasi iam p̄terita eēt sermo di-
uinus describi solet li. 30. ca. 8 c
Allozū noie sancti predicatorē
g intelligi possunt li. 30. ca. 4 b
Halli p̄p̄ietates quid representent
li. 30. ca. 7 per totum.
Gandium hui⁹ mundi p̄cisi singulare ēē
estimant li. 8. ca. 26 b
Gandere de operibus nostris bonis quali-
ter debeamus li. 22. ca. 9 b
Gedeon ad p̄uū p̄cedens aduentū salua-
toris p̄figurauit li. 30. ca. 32. b
Gēnatoz dñs nāe dī. et nō culpe li. 29. ca. 21. b
Gēnietur qñter vñ p̄cisi et altero li. 7. ca. 15 d
Gēnimia aie sunt opatōes bone li. 21. ca. 9 c
Gēntilium deā cur in sacra scriptura inter
scratur li. 9. ca. 6 a
Gēn⁹ v̄i qualiter dicamur li. 20. ca. 17 b
Gigantū noie qui intelligatur li. 17. ca. 21. a
Glacies ex vtro p̄cedere saluatoris quid
sit li. 29. ca. 23 b
Glacies et gelu in sacra scriptura quid si-
gnificent li. 29. ca. 21 a

Bladi⁹ vel qualiter carnes manducare vi
catur li. 18. ca. 7. b

Bladiū oris qd significet li. 6. ca. 14. a

Blarea qd feli. 20. ca. 11. b

Blēbap⁹ noie qd designet li. 18. ca. 20. b

Blia singularitas marie pcanēda ē li. 6. c. 20

Br rabatū in sacra scriptura qd significet
li. 23. ca. 23. a

Gratia supne adoptio⁹ nullus habuit q⁹
cognitōem hanc vnigēit⁹ accepit li. 23. c. 1. c

Gratie donā sepe tribuit⁹ q⁹ mēs hūana
adeo errat sepe p ira reputat li. 9. ca. 1. c

Grado i sacra scriptura qd significet li. 29

Gratū synapsi dēd fuisse ppul⁹ (ca. 1. c
chre ostenditur li. 29. ca. 1. c

Gratus sibiūp⁹ qūter hō ē bleat li. 8. c. 27. c

Grate aliud ē cē p pūū aliud p pētū ali
nd p pūū aliud p culpā li. 19. ca. 4. a

Gregū noie ipū signant li. 16. ca. 2. a

Gressus sanctorū viroz vt pollināt dūo
bus modis tēguntur li. 5. ca. 28. a

Gressus dei q⁹ sūt li. 16. ca. 16. b

Gressus quotiēs a via dēlinet li. 21. ca. 7. a

Gressuū appellatōe qd significet li. 21. ca. 4. c

Gule vicā quāz modis nos tēptat li. 30. c.

Alitūare sup glared qd fit li. 27. c

Habitauerit vbi (li. 20. ca. 14. c

Job quare describitur li. 1. ca. 1. a

Hastam vibrare dñs ptra antiquū hostem
qualiter dicatur li. 34. ca. 6. b

Hereticū qbus fallacis sancta psequan
tur ecclesiam li. 3. ca. 1. 2. a

Hereticū pūū qd feli. 5. ca. 1. b

Hereticū eoz tēputatōib⁹ nō pūatē conāf
demonstrat⁹ sed laudem assegt li. 8. ca. 2. b

Hēicij cur i cauerit hīare dicat li. 20. c. 11. a

Hēbas mandere qd fit li. 20. ca. 9. b

Hēbas 2 arborū cortices manducare qd
fit li. 20. ca. 13. a

Verba i sacra scriptura plura reposita li. 29

Hērodij 2 accipitris noie qd (ca. 18. a

significatur li. 31. ca. 15. b

Verbe behemoth q⁹ ē dicant li. 33. ca. 2. a

Bradum noie doctoz sancte ecclesie de
signari possunt li. 9. ca. 11. E

Hypocrita qū ved inno cet li. 18. ca. 6. c

Hystoria hystoria patur li. 1. ca. 16. b

Hystoria loth moralizatur li. 6. ca. 15. b

Holocaustū qd fit li. 1. ca. 33. b

Domū primus ita pditus fuit vt illo manē
te tempoz deccederent sed ipse cum tēpo

ribus non trāsfret li. 25. ca. 13. a

Volūm pfectus sūt incrementa arborūm
et perhibentur li. 22. ca. 8. b

Homines frequenter ab apostolo dicuntur
humana sapientes li. 18. ca. 38. c

Homo quāta dignitate creatus fuit q⁹ non
sicut cetera animalia solo verbo sed vni
nitatis pūlo pūctus li. 9. ca. 36. a

Hominē sacra scriptura tribus modis ap
pellat li. 4. ca. 17. b

Hō cur adeo tēporalibus rebus dedit⁹ fit
vt iteriora non consideret li. 5. ca. 24. c

Hō qualiter ad laborē nascatur li. 6. c. 5. b

Hō deo cōpositus iusticia mīne pēcipit⁹ i
nō pposit⁹ recipit cito pōt li. 9. ca. 11. a

Hōiem cur de⁹ pōdiderit cū cū labore i pec
catū tam cito sciet li. 9. ca. 25. a

Hō sibiūp⁹ qū loq dicatur li. 1. ca. 4. a

Hō celum infernus mare terra cōgrue vi
ci potest li. 1. ca. 1. c

Hōrdiū dispensatōe terrenarū rerū fr
gurat li. 22. ca. 24. c

Hōstibus armatis in occurūz pgerē quid
fit li. 31. ca. 29. a

Humana naturā deus assumēs diuinā nō
mutant neg⁹ deseruit li. 11. ca. 22. c

Hūiles in sublimi quāl⁹ ponantur li. 6. c. 8. a

Humiliam mētes q⁹ foriter deus ptra ad
nerfa munit li. 6. ca. 15. c

Hūilitas q⁹ nūllē pūerit li. 8. ca. 4. 2. b

Hūilitatis noie i scriptura oēs ēt carna
liter vinētes cōiter figuratur li. 18. c. 38. b

Humana tētatōe quo fit li. 21. ca. 3. a

Hūmilitatis virtus cū pietate semper pue
ra ēt debet li. 21. ca. 13. a

Humerus spūaliter qd significet li. 21. c. 15. c

Hūilitatis testimonia vere q⁹ sūt li. 22. c. 15. a

Hūilis facies i hōie q⁹ ēt dicat li. 26. c. 1. a

Humiliari 2 exaltari plati quando se vbe
ant li. 26. ca. 22. c

Humiliauerit cur se intantum xps li. 34. ca
pūo 2 21. per totum.

Aculeis quot nos hostis malignus
pūctat li. 2. ca. 19. a

Iacenia vi i lumie ure qd fit li. 30. c. 33. a

Iacere deus qū dicatur li. 7. ca. 29. a

Iacinet⁹ qd significet li. 30. c. 1. c

Ibicos quos representent li. 30. ca. 16. b

Ieroboal hystoria moralizat li. 3. ca. 22. b. c

Ignis iferni nō ēt nūllis pbat li. 2. ca. 4. 6. b

Ignis iferni lucet 2 nō lucet siue ad aliqua

38

Ipoctita ex aliorum laude de se presumit
quod non est li. 8 ca. 35 a
Ipoctite quare omnia sua facta in oculis
to agant li. 5 ca. 1 b
Ira qualiter pfecti dbeat li. 5 ca. 32 b
Ira duplex. et patientia ex zelo li. 5 ca. 33 a
Iram suam multiplicare deus qñ dicatur
li. 9 ca. 43 b
Iram dei mereri et provocare in qbus disse-
rant li. 26 ca. 28 b
Iracundie culpa quanta sit li. 5 ca. 31 a
Ira cõdi mores li. ca. 32 a
Iracundi insignia li. 5 ca. 34 a
Iraclæd sñi cur iudicio re^{re} dbeat li. 21 ca. 5 a
Ire dei nullum resistere posse cur beat^{us} iob
dixerit cū tñ qñ plures in veteri testamen-
to resistisse legatur li. 6 ca. 11 b
Ire sue dñs viam et semita facere qd sit li.
25 ca. 23 a
Iubulum qd eē dicatur li. 24 ca. 6 a
Iubulum qd sit li. 8 ca. 40 c
Iubile an^{ti} vñ originē sumpsit li. 1 ca. 11 b
Iudicat deus hoīem duobus modis i hac
vita li. 9 ca. 3 c
Iudicia dei occulta inuestigare quare non
debeamus li. 9 ca. 11 c
Iudicare alios nō debem^{us} li. 1 ca. 7 a
Iudiciū corā deo ponere qd sit li. 6 ca. 14 b
Iudiciū quid sit quod a dñatis et repro-
bis etiā desideratur li. 25 ca. 6 b
Iudicari corā deo qñ dicatur li. 25 ca. 6 b
Iudicatur qdas et peunt aliq nō iudicatur
et perit aliq iudicatur et regnat aliq et nō
iudicatur et regnat li. 26 ca. 24 b
Iudicia dei nulli renescatur li. 29 ca. 9 q
Iudiciū ad ignē vocare et abyssum multū
deuorare qd sit li. 33 ca. 9 b
Iudeos cur rps inter xpianos puerfari taz
dñ mittat li. 6 ca. 44 c
Indei qñ eca fuerint in redemptoris morte
li. 18 ca. 19 c
Inmenta quid significant li. 1 ca. 11 a
Inmenta in stereo suo computrescere qd
sit li. 24 ca. 8 c
Inmetā terre qñ eē dicitur li. 26 ca. 11 c
Inimicus peccata radix pō inimicorum
avariciā designant li. 20 ca. 1 a
Incl noīe qd exprimitur li. 29 ca. 18 E
Iuramentū pferre qd sit li. 32 ca. 11 b
Iusticie seculari deseruire qualiter debea-
mus li. 9 ca. 19 per totum

Iustorum sapia que sit li. 1 ca. 27 b
Iusti simplicitas cur dicatur lapis contē-
ta li. 1 ca. 29 b
Iusti viā suā tenere ā iter dbeat li. 13 ca. 19 a
Iusticia sicut vestimēto qñ iduat li. 20 ca. 16 c
Iustop iudicia dyademati ppāf li. 18 ca. 19 a
Iusticia illa nō dñ nra eē qñ ex nro: nra sit:
qñ ex dñia largitate nra sit li. 24 ca. 7 a
Iusti in scriptura libri nomine exprimi pos-
sunt li. 24 ca. 9 b
Iusti ab iniustis affligi cur permittantur li.
20 26 ca. 9 b
Iusticia in iudiciū pueri qualiter dbeat
li. 26 ca. 16 a
Iustop i hac vita sunt duo gñā li. 27 ca. 4 a
Iusticie ppter precium seruantes scipos
decipiunt li. 9 ca. 19 a
Iusti et ipñ qualiter simul sup terrā patia-
tur sñ alio et alio mō li. 9 ca. 40 a
Iuste de dyabolo aliqñ pmitit qñ tamen
ipse iniuste perit li. 8 ca. 18 b
Iusta eē cūcta q patimur li. 1 ca. 18 b
Iusti qñ magis exteri^{us} aduersitate pman-
tur tātō magis iterius tentatiōibus satir-
gantur li. 3 ca. 24 a
Iusticia hoīs respectu dñine iusticie inu-
sticia merito eē dñ li. 5 ca. 26 c
Iusti frena bōa qñter vñ dbeat li. 8 ca. 42 a
Iusticia humana oīs. si districte iudicetur
iniusticia eē inuenitur li. 9 ca. 17 c
Iuuenes eē de q dicitur li. 19 ca. 15 c
Iubia dei qd significet li. 1 ca. 14 a
Iubia sua de q quando aperire dī-
catur Ibidem
Iubis nra duob^{us} modis peccam^{us} li. 3 ca. 7 q
Iaboriosa quedā vacua aliqui pō simul
laboriosa et vacua i hac vita eē dicitur
Iaban typū dyaboli teneri li. 30 ca. 31 c
Iactus noīe qd significatur li. 32 ca. 23 b
Iactare pedres qñ dicitur li. 4 ca. 29 a
Iacus cur isem^{us} eē dicatur li. 9 ca. 45 b
Iagunone quid in scriptura representent
li. 25 ca. 11 b
Iagene et lāpades eā qb^{us} gedeon ad plū-
dū pcessit qd significet li. 30 ca. 35 d
Iancis hostium sancta ecclesia circunda-
ta li. 30 ca. 2 b
Iana simplicitate līnū pō subtilitatez de-
signat li. 8 ca. 40 b
Iapis caliginis populus israel fuisse dī li.
18 ca. 17 c

Lapides in scriptura sacra et bono et in malo accipi possunt li. 18. ca. 20 a
 Lapis angularis multis modis interpretatur li. 28. ca. 16 a
 Lapidum nomine electos ecclesie posse intelligi multis probatur exemplis li. 6. ca. 20. b
 Lapidum nomine in sacra scriptura congrue homines designari possunt li. 8. ca. 36 c
 Lapidem cor quod datus a nobis tollere dicatur et carni dare li. 1. ca. 15 c
 Lapidem duodecim cur sacerdos veteris testamenti in pectore portauerit li. 28. ca. 9 a
 Petro in cruce tres habuisse viuites probatur li. 18. ca. 25 b
 Latitudinem terre veteris beatus iob considerauerit quare queratur li. 29. ca. 8 c
 Latitudinem longitudinem profunditatemque scire deus habeat li. 1. ca. 11. b
 Lasso in sacro eologo quod noisem li. 16. ca. 37 b
 Laus hypocrisis predam non incoegnat vici potest li. 5. ca. 16 a
 Lauder quod pueri vniu iusticia li. 8. ca. 25 a
 Laudare quis dicatur dñm fm ei magnitudinem li. 9. ca. 2 b
 Lanare vultu manus in sanguine peccatorum qualiter intelligatur li. 18. ca. 13 a
 Landib' imoderatis ne bona nra eruantur saluator detractionibus' nos impugnare permittit li. 22. ca. 9 a
 La' pfecte magnitudinis e aduersa ppeti: et exteri fortiter et iteri' clementer li. 22. ca. 12 a
 Lazaro cur dñs dixerit: veni foras et nō potius remissus li. 22. ca. 13 c
 Lect' in sacra scriptura qd significet li. 25. ca. 1
 Lectulus cubile vel stratu in sacro li. 15. ca. 17 b
 Lectula in tenebris sternere qd fit li. 4. ca. 21 a
 Legem daturus dñs cur in igne fumoq' descendit li. 6. ca. 26 b
 Leo cui de' de' dñs qd p eū figaret li. 30. ca. 29 c
 Leo dñm et dyabolū pfigurat li. 5. ca. 16 c
 Leena qñter capl' debebat li. 9. ca. 41 c
 Leene pñam capere atq' canalis tribuere qd fit li. 30. ca. 11. c
 Legatos mittere in vasis papirg's sup aq's qd fit li. 13. ca. 7 a
 Legem daturus dñs cur in igne fumoq' descendit li. 6. ca. 26 b
 Lex carnalis vgnata mōtē isert li. 7. ca. 4 c
 Lex dei caritas dici pot' li. 1. ca. 5. b
 Lex caritatis in duob' pñet li. 1. ca. 6 a

Lex pñicatorib' pñta ē: vt qd pñbis docet' exēplis demonstrant li. 19. ca. 6 c
 Leena sacra ecclesia inuicari pot' li. 18. ca. 22 a
 Leuis et vehemens aduentio sanctus pñs ē dñi li. 5. ca. 25 c
 Leuitas cū sinceritate rectoribus qualiter inesse debeat li. 20. ca. 6 a
 Leprosi illi vitem quos dñs inuadit hereticorum typum tenent.
 Leticia oib' eadē erit in paradiso li. 4. ca. 42. a
 Leticia cordis qñ pñctū erit li. 8. ca. 17 c
 Letari sup multas vinitas q' dicant li. 2. ca. 2 a
 Letabis vult' cū viderit videtā ((ca. 8 a
 Leprosi: vti pñ ait: qual' intelligēdū fit li. 22. ca. 1
 Leuitate ab ano. 25. tabernaculo firmat' sed ad custodes vasop' pñtuebantur qd mysterij habeat li. 23. ca. 13 a
 Leuiathan cur serpens tortuosus dicatur atq' ei veterē addetur li. 4. ca. 12 a
 Leuitis quare pñptū fit pñlos radere li. 5. ca. 25 c
 Leuare qñ dicatur facie sine ((ca. 25. ca. 13 b
 Leuare facie ad deū qd fit li. 16. ca. 2 b
 Liberemur qñ a laqueis venantiū et a verbo aspero li. 6. ca. 15. a
 Liberatam a demonibus cur, dñs ad domum remiserit li. 6. ca. 25. a
 Liber iter mortuos qd ē dicat li. 30. ca. 30 a
 Lib' i humero portare qd fit li. 2. ca. 20. a
 Lignū in panē mitteret qd fit li. 3. ca. 12. b
 Lignum quando pducere semen iuxta genus suum dicatur li. 6. ca. 22. c
 Libū qñ pñs anteq' intrauerit li. 4. ca. 32 a
 Lingue flagellū sententia vltime aladuer hominis dici pot' li. 6. ca. 19 b
 Ligna pomifera et eoz pñpitiā q' moyses auferri pñcepit qd significet li. 8. ca. 36 a
 Lignū secus decursus aquarū ē qd dicatur li. 12. ca. 27 a
 Lingere terram q' dicatur li. 20. ca. 12. a
 Ligna confringere et ad ima iactare vti hebreus fecit qd fit li. 22. ca. 5 c
 Lingue adulantū locustarū noie exprimuntur li. 31. ca. 20. b
 Linamenta corporis in deo ē qualiter dicantur li. 32. ca. 5. c
 Linguam maris egyptij dñs desolasse qd fit li. 33. ca. 13 b
 Locutio ois pot' quadripartita qualitate distingui li. 23. ca. 5 a
 Locus corporis ē spaciū corporale: hoc v

Lau

lec

20

ro mentis vnaqueque intentio cogitatio
li. 26. ca. 36. C
Locus hereticus quis sit li. 31. ca. 17. B
Locus hominis non localis deus proprie exte-
rit li. 8. ca. 15. A
Locus puerorum quod sit li. 18. ca. 12. A
Locus sapientie dei qualis sit li. 19. ca. 2. C
Loqui et deo 2 loqui coram deo in quibus dis-
ferre li. 2. ca. 17. A
Loqui in faucibus quod sit li. 23. ca. 14. B
Loqui deus semel et idem non repetere quid
sit li. 23. ca. 19. B
Loqui vel interpellari deum pro nobis quid
sit li. 24. ca. 3. A
Loqui dei quid sit li. 25. ca. 19. b
Loqui de turbine cur deus beato iob dicat
li. 28. ca. 2. A
Loquitur deus duobus modis suis ibidem.
Loquitur qualiter deus per angelos suos:
et quibus modis li. 26. ca. 2. C
Loquitur recte de quod dicitur scilicet recte li. 30. ca. 21. e
Loqui de eternitate homo non potest lib.
27. ca. 26. A
Loquitur qualiter deus aut sathan dicat: cum non
habeat instrumenta ad hoc apta li. 2. ca. 5. A
Loquitur in duas aures quod sit li. 32. ca. 1. E
Loquantur aliter angeli ad deum aliter deus
ad angelos: aliter ad diabolum: aliter via
bolus ad deum li. 2. ca. 5. C
Loquitur deus quatuor modis ad diabolum diabo-
lus per tres modis loquitur ad deum li. 2. ca. 7. b
Loquendi holum tria sunt genera li. 5. ca. 12. B
Loquitur sic sicut iob: ut electorum quorum de-
claret vitam li. 7. ca. 11. C
Locutionum duo sunt genera que hominibus
maxime sunt nociva li. 7. ca. 22. C
Loquitur sua cur deus permittat pro maligno-
rum li. 8. ca. 27. B
Loquitur sicut pueri quod dicatur li. 9. ca. 17. A
Loqui in amaritudine anime sue quod dica-
tur li. 9. ca. 32. B
Loquatur quod homo sibi sit li. 10. ca. 4. a
Lora ecclesie dicuntur esse precepta discipuli
li. 31. ca. 23. A
Logiorum ira deus est qualiter dicat li. 10. ca. 10. b
Longe fuisse a sapientia dei angelos: pa-
tres antiqui: philosophi prebere demon-
strantur li. 18. ca. 5. b
Locus cur intra domum introductus fuerit ve-
a malignantibus minueretur li. 6. ca. 5. b
Luctus ad domum cur magis quam ad domum

conatus salomon emendat esse monet.
Luctus spe nulli creparemus est li. 15. ca. 2. A
Luctuosa vita iusti comparatur li. 10. ca. 11. A
Lugenda gaudente dicere quod sit li. 9. ca. 4. b
Luce appellacione in sacra scriptura quod
intelligatur li. 5. ca. 1. B
Lux quando miseris datur li. 5. ca. 1. C
Lux qualiter post tenebras sperari debeas
li. 15. ca. 13. A
Lumen dei gratia pueniens est dicitur li. 17. ca. 8. b
Lux dei inaccessibilis qualiter dicatur: cum tri-
beant ad ipsam illuminatur li. 18. ca. 38. B
Lucerna super candelabrum ponere cur deus
precepta cum alio loco dicat: Dirigite ne-
micitia vestra coram hominibus faciat li. 19. ca. 18. e
Lux domus cur dicatur in terram non cadere
li. 20. ca. 4. b
Lux corporalis quanto plus diligenter tanto
magis ab eterna cor cecatur li. 21. ca. 3. D
Lucerne ardentes de quibus luce dicitur que
sunt li. 22. ca. 6. A
Lux vinctus et mortuus que sit li. 24. ca. 19. a
Lumen incorporeum quod est dicitur li. 28. ca. 2. b
Lux ab impis quando auferri dicatur li. 29.
ca. 2. B
Luce spargere quid sit li. 29. ca. 13. per to.
Lucerna accedere arce cam sub modo po-
nere quid sit li. 30. ca. 24. A
Lumbi mentis sicut et carnis restringi de-
bent li. 21. ca. 2. B
Lumbos accingere quod sit li. 28. ca. 7. D
Luna clare incedere qui respicere dicatur
li. 22. ca. 8. B
Lune nomine sancta ecclesia designat li. 15. ca. 27. a
Luna sicut sancta ecclesia comparatur li. 20. ca. 12. b
Luna sicut vestimentum stare quod sit li. 29. ca. 5. b
Luna nomine plura significantur li. 34. ca. 8. a
Luceas domos qui inhabitare dicantur li.
5. ca. 28. B
Luna interior noster homo est li. 9. ca. 37. B
Luxuria per animam ut plurimum designatur
li. 7. ca. 15. C
Luxuria alia est carnis alia cordis libro. 28.
ca. 7. E
Aliguo iter omnes orientales cur dica-
tur iob fuisse li. 1. ca. 19. A
Magnificari homo qualiter a deo di-
catur li. 8. ca. 20. A
Magnus deus dicitur: fortitudine iudicio:
iusticia li. 27. ca. 16. 5
Maledicere deo i corde quod sit li. 1. ca. 37. A

Mala qualiter dñs creet et p pphetam bi
cat. Ego dñs creas mala li.3.ca.6. L
Mala que pphetam? nō solā: sed etiā que
bona nobis eē vident tūere ante distri
cti iudicis crāmē debem? li.3.ca.10. B
Mala plurima adhuc quonidē rps in suo
corpore patitur li.3.ca.11. L
Maledixisse beatū iob dici in quo nat? fuit
qualiter intelligat li.4.ca.1. b
Maledictū in sacra scriptura dupliciter in
telligitur li.4.ca.5. L
Maledicere quis quō quādo: et quare de
beat li.4.ca.5.6.7. L
Mala futura inquit quare considerare ne
queat li.5.ca.28. L
Maledicere pulchritudinē finiti qd sit lib.
6.ca.3. L
Malici nōie in scriptura sacra plura signi
ficantur li.3.4.ca.6.21. L
Mancamus qualiter in peccatis et pposi
to amplius nō faciedū li.7.ca.13. L
Mansuetudinis seruāde modus qd sit: et
qō sint li.5.ca.37. L
Manich? i pognia puerum sōbis beati iob
constat li.9.ca.35. L
Maniche? b? signitate errant li.19.ca.4. b
Mane in sacra scriptura qd significet li.16.
ca.27. B
Manus fringere qd sit li.18.ca.13. L
Manna qd significet li.20.ca.16. L
Man? dei dura ē quādo dicat li.20.ca.26. b
Manum snā quādo dñs corpi dicatur li.
20.ca.27. L
Manum ad os porrigere est: voci sue ope
concordare li.22.ca.10. L
Mane sicut herba florere atq; trāsire quid
sit li.29.ca.18. L
Manū sup os ponere qd sit li.32.ca.1. B
Manus sathane eius potestātē significare
potest li.3.ca.12. B
Manuum nōie opera frequenter designan
tur li.9.ca.28. L
Manūs dei filius vocatur li.18.ca.6. B
Mater dñi fm carnē q̄ cretēre li.2.c.31. a
Mari nōie in sacra scriptura quid desi
gnetur li.9.ca.4. L
Mare ingredi et eius profundum penetra
re quid sit li.29.ca.7. L
Mari latior deus esse qualiter dicatur lib.
10.ca.10. B
Mare subuētere qñ dñs dicat li.10.ca.11. c

Mare et terra qualiter in vnum coarctent
li.10.ca.12. L
Mel sine stre cur sanctus iōānes comedere
li.31.ca.14. L
Mel inuenire qd sit li.10.ca.3. L
Mel quādo sufficiēter comedi dicat ibidē
Membra sathane q̄ esse dicant li.3.ca.12. B
Membra redēptoris q̄ vocetur li.3.ca.14. a
Membroz nōie in sacra scriptura qui
expmānt li.13.ca.18. L
Membra antichristi plures extiterunt qui
tamē eius diem nō viderunt.
Menses in sacro eloquio quid significent
li.30.ca.21. L
Menses anni illuminatiōis q̄ sint li.4.c.22. e
Mens quāto altius in diuinis lenatur tā
to plus timet li.5.ca.21. L
Menses vacuos sustinere qd sit li.8.ca.8. a
Mēs iusti aq̄le cōparat li.9.ca.23. B
Mēs nostra qñ lac mulgūt li.9.ca.37. L
Mēs nostrā quāto plus deus ad sui amor
em erigūt: tāto magis per lacrymas as
pigit li.9.ca.4.2. L
Mēs iniqui superficie aque cōparatur.
li.16.ca.30. L
Mēs illa p topozē nescit veterescere que
studet p desiderū inchoare li.21.ca.4. L
Mentes secularium p aciem signari pos
sunt li.27.ca.26. B
Mendacium omne peccatū est et cōuerso
li.18.ca.2. L
Mendacium q̄ obstetricēs dixerāt an fue
rit peccatum.
Mendacem esse oēm hoīem qualiter de
nid dixerit li.22.ca.15. L
Merēto qñ dñs sospitate erigat li.6.c.8. a
Merēnario laborātī pēs nostrī cōparan
tar li.8.ca.6. B
Merorē animi diuites p̄sentib? delitijs vin
cant li.18.ca.27. L
Merorē anxiēte homo tribus vicibus
afficitur li.23.ca.12. B
Mess? g? sicut qualis esse dicat li.6.ca.4. b
Messis sancte ecclesie que esse dicatur lib.
19.ca.27. B
Metuentius est valde deus et hoc q̄ inui
sibilis est li.18.ca.5. B
Miles christi quibus armatis se arma
re debeat li.8.ca.1. L
Millenarius numerus vniuersitatē in sa
cra scriptura designari potest li.9.ca.2. a

Angeli dei angeli qui dicant li. 7. ca. 8. a
Allenarius in apocalyp. numerus qd re-
 presentat li. 18. ca. 27. L
Ammirantur non solum boni angeli deos sed
 etiam reprobos li. 2. ca. 21. B
Amnistrat diabolo aliquando hominibus
 nesciens li. 2. ca. 24. L
Ammicaleon qd fit li. 5. ca. 16. B
Amirabilia deus indies opatur: et tñ illa ne-
 mo considerat li. 6. ca. 6. B
Amiracula omnia semper debet considerari:
 sed non sensibiles discunt li. 6. ca. 6. L
Amiracula cur deus diei et vrbis fecerit et no-
 cre et moribus omni vacauerit li. 6. ca. 24. 21
Amiracula heretici sacre cur prouocantur a
 deo li. 20. ca. 8. 21
Amisericordia q nulla fit in futuro libro. 8.
 ca. 15. per totum
Amisericordia ut primis adhibeat duo re-
 quirant li. 19. ca. 20. 21
Amoysi cur preceptum sit vacca cum rpsopo et li-
 gno cedrimo coccoq bis tincto offerre li.
 6. ca. 24. B
Amoyses hoc et samuel tot relictis sanctis
 patribus. cur ad placandum deum sitatus
 atq specialiter nominent li. 9. ca. 12. L
Amoyses deum facie ad facie qualiter vi-
 derit li. 18. ca. 36. D
Amoyses pius cum seueritate qualiter exte-
 riterit li. 20. ca. 6. B
Amos superior et inferior de gbus in deus. vi-
 citur qd significant li. 33. ca. 16. 21
Amos unaqueq actio huius mundi dici po-
 test li. 6. ca. 10. 21
Amos asinariam in collo scandalizans
 suspendi qualiter debeatur et in mare mis-
 ti li. 6. ca. 25. L
Amos diaboli conterere quando dicamur.
 li. 19. ca. 23. L
Amontium nomine omnes clati huius seculi designa-
 ri possunt li. 30. ca. 34. B
Amontes in plurali aliqui celsitudi aposto-
 loz atq prophetaz aliqui secularium pote-
 statu tumor exprimitur. In singulari ho-
 aliqui incarnati omnes: interdum sancta ec-
 clesia: aliqui testamenti dei: montesq apo-
 stata angelus: etiam q libet hereticus desi-
 gnatur li. 33. ca. 1. 21
Amons in quem moyses ascenderat spiritus
 liter qd fit li. 5. ca. 25. B
Amontium nomine preiudicantium altitudo in sa-

era scriptura signari solet li. 9. ca. 2. L
Amontes quando in cor marie translati sunt
 ut per ps. dicatur li. 9. ca. 2. B
Amontes in millenarium multiplicatus qd
 significet li. 9. ca. 1. B
Amonoceros seu unicornus quos represen-
 tent i scriptura li. 31. ca. 15. 21
Amontium cur beatus iob se i vultu matris
 optauerit. cum tñ originali non purgatus pec-
 cato licet se pdidisset scierit li. 4. ca. 2. B
Amontes mortui sepeut qd fit li. 4. ca. 29. B
Amontalis et immortalis primus homo con-
 ditus fuerat li. 4. ca. 30. B
Amontis pfectio mudus qd dicatur li. 5. ca. 2. L
Amontis sacri eloqui quis esse dicatur li. 5.
 ca. 29. L
Amontis saluatoris beatus iob manifestum
 me desiderant li. 9. ca. 21. B
Amontis exterior sicut diuidit corpus ab anima sic
 mors interior animam diuidit a deo li. 9. ca. 46. B
Amontis nomine diabolus exprimitur i scriptu-
 ra li. 18. ca. 17. L
Amonti qualiter dicatur qd deus viderit li. 18.
 ca. 7. 21
Amultiloquiū plurima mala generat libro. 7.
 ca. 25. 21
Amultiplicitas sermonum grauitate sensu ra-
 ro habet li. 8. ca. 24. 21
Amultitudinem ciuitatis contemnere qd fit
 li. 30. ca. 25. 21
Amudus a vitijs qualiter esse debeat q alios
 corrigere nititur li. 7. ca. 22. B
Amunerij acceptores ad quas et fraude se-
 stinuit sunt tres li. 9. ca. 26. B
Amundus in hac vita nec iachyme nec vita
 reddere potest li. 9. ca. 28. 21
Amundis manibus qualiter iustus fortitudi-
 ne addere deat li. 15. ca. 29. 21
Amundicia manu suap quomodo innocens
 saluet li. 16. ca. 12. 21
Amudus non esse in conspectu dei stellas quali-
 ter intelligendum fit li. 17. ca. 9. a
Amurus sancte ecclesie qd ee dicat li. 20. ca. 25. a
Amurmurare contra suam rectorem etiam quilibet
 deuotus fit subditus non deus viderit illu et
 terioribus negotijs vacare li. 25. ca. 22. L
Amurri hiernsalem quid respondent li. 30. ca.
 26. B
Amusce quid significant li. 18. ca. 28. B
Amutent qualiter in deo confidentes fortitudi-
 nem suam li. 19. ca. 26. B

Aliquod nomen in sacra scriptura plu
 ra significantur li. 31. ca. 21. B
 Nati dñs qualiter cepit et in nō
 defecit vel in tpe sine tpe li. 29. ca. 1. A
 Natura angelica qualiter ab humana di
 stinguatur natura li. 2. ca. 3. A
 Naves tharhis cōterere qd sit li. 4. ca. 22 a
 Naves poma portantes qd sint li. 9. ca. 22. e
 Natus petri cōmissam signat ei ecclesiā li.
 17. ca. 12. C
 Nazareis cur pceptū fucit ut capillos nu
 triat atq; eū eos raserint i igne mittant
 li. 2. ca. 36. b
 Nazareos noie de qbus hiēntas mētiō
 ne fecit qd exprimatur li. 32. ca. 23. B
 Necessitati ppinguorū qualiter copati de
 beamus li. 7. ca. 18. b
 Negatio petri nob i exēplū scā li. 17. ca. 15. c
 Negligētie mī dī eī securitas li. 24. ca. 12. b
 Nepotes hīciorū qd dīcatur li. 18. ca. 7. C
 Neros testiculorū ppter os habere qui dī
 cantur li. 32. ca. 15. b
 Nescire dei qd sit li. 2. ca. 4. A
 Nescire pcedū sapientie qualiter homo dī
 catur li. 18. ca. 24. b
 Nescisse aliud ē atq; aliud nescire voluisse
 Nihil noie gētilis populus li. 5. ca. 16. b
 intelligitur li. 17. ca. 21. in fine
 Nix i sacro elogo qd significet li. 3. ca. 23. b
 Nix i sacra scriptura quid representet li.
 29. ca. 10. C
 Nobiles iudee cur ppheta isaas fame/ce/
 terū sō vulgus sit pisse narret li. 1. ca. 21. b
 Nocturna visio dei cernē qd sit li. 5. ca. 21. a
 Noctes laboriosas qs enumeret li. 8. ca. 8. a
 Noctis noie i scriptura sacra p̄sens seculū
 ut plurimū designatur li. 2. ca. 3. b
 Noceat q̄liter inimicus noster nobis et qua
 liter sibi et alijs et ex hoc diligēdas et odī
 das est li. 2. ca. 21. b
 Noctē p̄rabere qd sit li. 26. ca. 38. A
 Noe filij nō sine mysterio avari venisse dīcī
 tur ut patrē cooperirent li. 25. ca. 22. A
 Nori sacra scriptura qd significet li. 2. ca. 9 a
 Nor solitaria qñ sup nos veniat li. 4. ca. 21 a
 Noxia quedā et semetipsa sunt quedā sō
 ex eis qd adiacent li. 26. ca. 21. 21
 Nabisi noie i scriptura sacra aliqui mobi
 les hoies aliqui pphete aliquando aposto
 li designantur li. 27. ca. 5. C
 Nabisi noie apostoli intelliguntur li. 27. ca. 5. b

Nuda ē aliud esse aliud iecedere li. 16. ca. 25 a
 Numerus supernorū principum iñitus et
 definitus est li. 17. ca. 7. B
 Numulariorū es et carbidas colūbas vē
 dentiū nō sine speciali mysterio dñs enu
 tisse dīcitur li. 2. ca. 21
 Odurasse dñm cor pharaonis quali
 ter intelligendū sit li. 11. ca. 21. B
 Obisūci dei misericordiā quis dī
 catur li. 16. ca. 31. A
 Obizum aurum quid sit li. 22. ca. 2. 21
 Obsecritas ignoratīe nor dī li. 1. ca. 20. A
 Obsequia sō qñ deo reddamus li. 2. ca. 33. a
 Obstuprare qd sit li. 25. ca. 5. C
 Obumbratio i sacro eloquio aliqui pro in
 carnatione dñi ponitur aliqui p mētis re
 frigerio li. 33. ca. 3. a
 Occidēdo q̄liter deo vinificet li. 6. ca. 17. A
 Occidēte sōis ire qd sit li. 16. ca. 16. A
 Occultāda sunt marie bona qd facim⁹ si re/
 muneratōne accipe p̄cipiscim⁹ li. 8. ca. 38 e
 Ocul⁹ cordis q̄liter muniri deat li. 1. ca. 39. a
 Oculi a nobis sicut vitas ait p̄ccare quo
 liter debeam⁹ li. 6. ca. 25. B
 Oculi cordis desideria carnalia aliqui dan
 tūc iterdū sō cordis oculo p̄tē clauso
 mēs ad desideria allicitur li. 7. ca. 16. a
 Oculi mētis nre adeo p culpa cecidit ut se
 pe grē donū p ira et eōverso reputent li.
 Oculorū noie vis intētionis li. 9. ca. 10. C
 exprimatur li. 10. ca. 23. A
 Oculi antiq hostis qui sint li. 15. ca. 6 b
 Ocul⁹ itētionē cordis hīre pōt li. 15. ca. 14. 21
 Oculos icinare qd sit li. 16. ca. 21. C
 Oculis simplex de quo in euāgelio dīcitur
 quis sit li. 28. ca. 15. b
 Odre parētes et aiam suam qualiter quis
 debeat li. 7. ca. 18. a
 Odor vnguentorū i scriptura sacra quid
 representet li. 34. ca. 10. A
 Odorari bellā equus dei qualiter dīcatur
 li. 31. ca. 16. B
 Offerebat quare iob holocausta pro filijs
 suis li. 1. ca. 4. C
 Offerre recte et recte diuider qd sit li. 3. ca. 9 e
 Offeramus quādo nosmetipsos i sacrifi
 cium deo li. 2. ca. 40. C
 Offendēs i vno q̄liter trāsgressor dīca
 tur oīum pceptorū li. 19. ca. 17. A
 Oīi nomine vicio sancti spiritus designa
 ri pōt li. 19. ca. 15. A

Oleo caput ungere qd fit li.2. ca.38. ed.
 Olea a primis petere qd fit li.18. c.31. a
 Olla succensa qd dicatur quia hieremias
 se vidisse narrat li.18. ca.11. b
 Olla carnis quas israeliticus populus de
 pcepserat qd nobis repitit li.20. c.16. c
 Omnibus omnia factus qualiter paulus
 fuerit li.6. ca.22. c
 Omnipotentem esse deum aliquibus probat
 exemplis li.16. ca.15. b
 Onager i solitudine qd repitit li.30. c.23. a
 Onagri appellatio qd intelligi debet li.7. c.
 Innocentia noie qd in sacris li.6. a
 intelligatur li.7. ca.15. c
 Opa dñi qd magis magna esse dicant li.6. c.13. a
 Opa nostra bona qd diu possint occultari
 da sunt li.8. ca.35. per totum
 Opera sua licet fuerint bona verebatur iob
 li.9. ca.25. E
 Opa manu noie designantur li.9. ca.28. c
 Opera publica et secreta superne sapientie
 que esse dicantur li.10. ca.4. b
 Opera bona minora pretermittenda sunt
 ppter maiora li.19. ca.21. c
 Opa nra bona vt in fine vsq; pferantur cu
 stodiri qualiter debeant li.22. ca.8. p tot.
 Orationes perfectas quando deo offera
 mus li.2. ca.40. a
 Oratio magis qd inuestigatio penetramus ca
 qd nobis inuestigare incitatur li.1. c.35. a
 Oratio qd pro inimicis effundit pre oib; ali
 is a patore commendatur li.9. ca.13. a
 Oro qd execrabilis fieri dicatur li.10. ca.17. a
 Orare p inimicis qd fit li.34. ca.12. b
 Orasse dñs noster plurius in agonia pos
 tus cur dicatur li.14. ca.17. b
 Orans pro terrenis a peccatis non munda
 tur li.9. ca.28. b
 Orbe qd sunt qd portare dicatur li.9. ca.13. b
 Ordo consolantium menses qualis esse de
 beat li.3. ca.8. b
 Ordine nullum esse in inferno qualiter dica
 tur cum tñ dñs oia bene ordinasse dica
 tur li.9. ca.47. a
 Ordine celi cognoscere qd fit li.29. ca.22. a
 Ordinis in tribusdam ecclesiis esse pstitum
 ea demonstratur li.32. ca.19. a
 Organa in medijs satica suspedere; put p
 pheta ait qd fit li.33. ca.6. b
 Organum in sacra scriptura qd significet li.
 20. ca.31. a

Orientales viri ceteris bitiores esse solent vi
 ris li.1. ca.4. b
 Ori suo non parere qd dicatur li.8. ca.15. b
 Orionarium nomine in scriptura sacra qd
 intelligitur li.9. ca.7. a
 Oriatur qualiter sancte ecclesie lux et qua
 liter nux li.15. ca.20. a
 Oriente dñs ire qd fit li.21. ca.15. c
 Osculare manu sua qd dicatur li.22. c.10. a
 Ossa antitipi qd dicantur li.32. ca.16. a
 Ossa in sacra scriptura qd significant li.
 5. ca.22. b
 Ossa p inidia tabe esse qd fit li.5. ca.34. a
 Ostribus et nervis interioribus qd qualiter con
 pagetur li.9. ca.38. b
 Ossa qd repitit in sacro eloquio li.23. c.24. b
 Ostium maris quid significet li.28. ca.18. a
 Ostium egredi in sacra scriptura qualiter
 accipiat li.22. ca.11. per totum
 Ostendenda opera nostra bona qd homi
 nibus sint li.8. ca.29. a
 Ostra tenebrosa qd dicatur li.29. ca.8. a
 Oues 7000. quid significet li.1. ca.15. b
 Oues egypti non comedunt li.10. ca.27. c
 Ovis struosis quid repitit li.31. ca.7. a
 Patientes qd aduersi sint et qd duru sit
 pspicua mala patienter sustinere exem
 plo p pulchro declaratur li.7. ca.7. a
 Patientia illata mala qd toleret li.5. c.32. c
 Palme cur in stomum comparatur li.19. ca.
 pitulo 25. a
 Palpebre dei quid significet li.28. c.8. a
 Palca in scriptura sacra quid repitit li.
 32. ca.10. c
 Palpitauerunt qui in meritis li.6. ca.14. a
 Palpebre esse qui dicatur li.13. ca.11. a
 Panis in sacra scriptura quid significet li.
 23. ca.25. a
 Papyrus in sacra scriptura quid signifi
 cet li.15. ca.7. a
 Paracitum quare mundum non percipere
 posse dñs discipulis vixerit que eis mis
 surus est li.5. ca.20. b
 Particulariter aliquid de deo qualiter di
 ci possit li.5. ca.26. a
 Parvulus esse qualiter dicatur qui inidia
 occiditur li.5. ca.33. c
 Parcere ad horam qualiter dominus dica
 tur li.9. ca.39. a
 Parcentis misericordia non liberat quos in
 sticia indicantis dñat li.9. ca.45. b

Varietis nōle varieties designat li. 18. ca. 3. b
 Variete fodere prout in ezechiele legitur
 qd fit li. 26. ca. 4. a
 Parualeus nomine in scriptura sacra qd
 significatur li. 27. ca. 9. b
 Passiones animi qualiter de deo dicantur
 li. 20. ca. 25. b
 Passi qd scriptura appellet li. 30. ca. 22. c
 Passi dñs qualiter dicatur li. 30. ca. 24. c
 Patres atq; nambus poma portantib⁹
 comparantur li. 9. ca. 22. c
 Pres antiq; fuerunt sicut aquile li. 9. ca. 23. a
 Pres veteris testamenti oium virtutū exem
 pla nobis monstrare li. 27. ca. 7. a
 Paupertatis nomine cōter humilitas de
 signatur li. 16. ca. 22. c
 Pauper vere qs eē dicatur li. 6. ca. 15. c
 Paupere erepto qualiter egenus ad spez
 reducat li. 6. ca. 14. c
 Pauperes eē veri q dicantur li. 21. ca. 11. E
 Paupere quēpiā cum videmus de nobis
 cogitare qd debeamus li. 21. ca. 14. b
 Pauper de angustia sua liberans quādo
 dicatur li. 30. ca. 30. c
 Paulus cur snias amicorū bti iob vsus sit
 cū tñ a diua voce reprobatē sint li. 5. ca. 11. a
 Pax in scriptura sacra aliter dñ plena ali
 ter inchoata li. 6. ca. 22. a
 Pax nra a desiderio conditoris inchoatur
 ex manifesta adē vsidē pficitur li. 6. ca. 22. a
 Pax in sublimib⁹ qualiter eē dicat cū an
 geli iter se bellū gerē describāt li. 17. ca. 7. b
 Pax vniū q̄liter ex alio oriat li. 31. ca. 31. c
 Pax capitalia sepiē in duas diuiduntur
 partes: nā qnq; dicatur spūalia duo sū
 carnalia li. 31. ca. 31. d
 Pax trib⁹ modis admitti solet li. 32. ca. 17. e
 Peccatum vsq; ad inferos perducit quan
 do dicatur li. 16. ca. 30. d
 Peccatū ad mortem qd sit pzo quo apo
 stols phibet orare li. 16. ca. 31. a
 Peccata que sint que a iustis vitari non
 possunt li. 18. ca. 4. a
 Peccatoz iust⁹ qualiter tūgaf li. 20. ca. 30. a
 Pax et crimen differat li. 21. ca. 9. c
 Pax qd ex infirmitate pperatur pensā p
 mereri de facili pōt li. 22. ca. 10. c
 Peccatum oē: aut est pxiū aut eā peti aut
 pxiū et pena pxiū li. 25. ca. 12. a
 Peccatū trib⁹ modis admittitur li. 25. ca. 16. a
 Peccata cur de aliqua corrigat: alia mul

ea pmittat li. 26. ca. 18. b
 Peccare aliud ē ex infirmitate: aliud ex mō
 licia li. 31. ca. 11. a
 Peccator pccōre quare se meliōre estimet
 Petm eo maius eē dñ quo mēs delectatio
 ni magis pñentur li. 4. ca. 21. b
 Pax perpetrata in corde qualiter pensari
 debeant si ea perfecte penitere concupi
 scimus li. 4. ca. 22. a
 Pax pccō adscire quid sit li. 4. ca. 23. a
 Peccatū quattuor modis perpetratur in
 corde: et quattuor modis pñuntur i ope
 re li. 4. ca. 27. a
 Pax aliq; refutatur: sed ppter alios illa per
 petrare nō recusant li. 33. ca. 4. d
 Peccatū vniū qualiter ex alio pcedat li. 4
 ca. 33. per totum
 Peccantibus dyabolus ne a peccatis des
 stant maxime adiunat li. 7. ca. 15. c
 Pax vniū remediū: sepe est alteri⁹ insti
 tum li. 8. ca. 4. c
 Pax qñ a nobis plene tollatur li. 8. ca. 23. a
 Pax nullo pareat li. 9. ca. 27. b
 Peccauerunt angeli cur irremissibīlter li.
 9. ca. 36. b
 Pax sanguinis nōle expiam pōt li. 13. ca. 10. a
 Peccatū qd p pñessione velerū ē cur mentē
 ad reciditū alliciat li. 9. ca. 39. a
 Dedit dñs egeni idest xpi apostoli fuisse
 dicuntur li. 18. ca. 17. a
 Pedes dñi sancti predicator: es dici pposūt
 li. 19. ca. 11. b
 Pedes ecclesie sancte li. 20. ca. 22. a
 Pedes nostri in spacio loco subtili quādo
 dicatur li. 30. ca. 31. c
 Pelle et carne iterior homo qualiter vestia
 tur li. 9. ca. 38. a
 Pelles et cūcia qbus tabernaculū tegit qd
 significant li. 25. ca. 22. c
 Penam q significentur li. 16. ca. 12. b
 Penas vt agle qualiter in dño confidētes
 assumant li. 19. ca. 26. b
 Penas i familla et cinere agere qd sit li. 34
 ca. 4. c
 Penitēs deus qualiter dicatur: cū eā nū
 penitere possit li. 20. ca. 25. b
 Penam reprobōrum nunq; ē finiendū p
 batur li. 34. ca. 11. c
 Penā vetustā a nobis pñcere et nouā as
 sumere quid sit li. 35. ca. 32. d
 Penā solos cōmutat qd liberat li. 9. ca. 33. c

Pensari tria circa omnia que dicantur de-
bent li. 6. ca. 28. c.

Ponones a filio israel concupite qd signifi-
cent li. 20. ca. 16. c.

Perambulasse terrā quare sathan dicatur
et nō pot' circumlāsse li. 2. ca. 4. c.

Perfecca vita que fit li. 13. ca. 15. b.

Peruertere quos dyabolus p se non pōt p
patios id conatur li. 3. ca. 5. b.

Perire aliqd duob' modis dī li. 4. ca. 7. a.

Perueri duobus modis vitā iustop impe-
tunt li. 5. ca. 13. a.

Perfect' go vere ēē dicatur li. 5. ca. 14. a.

Perfectiō dī qd dicitur de' sanet li. 6. c. 17. a.

Perfectiōis culmen apprehendere nitens
qualiter se pparare debeat li. 6. ca. 26. c.

Percentit de' sepe aliqd tribulatiōe i alio-
rum crudelitē li. 7. ca. 11. c.

Perdāt qd dicitur reprobis eoz rēpus li. 7. c. 12. a.

Perueria sustinētes qui sint q deū nō esse
putant li. 8. ca. 1. b.

Peregrini q in hoc mundo verē dicantur
li. 8. ca. 17. c.

Peritūōis et mortis nōie dyabolus signi-
ficatur li. 19. ca. 2. a.

Persequitur duobus modis scē ecclesia ab
suis aduersariis li. 19. ca. 8. b.

Perfectus ēē nullus dī qui inter proximo-
rum mala patiens nō est li. 20. ca. 30. a.

Percussione vī quā in hoc mūdo patimur
et amore vel odio pcedat cognosce qua-
liter debeamus li. 21. ca. 16. c.

Perpeti aliqd est inimicum aliqd iniquū.
li. 22. ca. 11. a.

Persuadent vicia qd dicitur cordi nō vī qua
fi ex rōne peccare debeat li. 21. ca. 32. a.

Petra in sacra scriptura cū in singulari nu-
mero nōiatur tps semper accipi debz cū
pō in plurali mēbra ei' intelliguntur: scilicet
videlz viri: li. 21. ca. 34. c.

Petere qd et qd dicitur paupes dbeāt li. 21. c. 12. a.

Petrum negantem cur dominus respere-
rit li. 9. ca. 17. a.

Pietatis specie dyabolus vī plurimū nos
tentare solet li. 3. ca. 25. b.

Pietatis sub specie sepe pccm mentē allicit
vī i aliqd mai' pccm incidat li. 1. ca. 15. b.

Pignoris appellatiōe i sacra scriptura qd
i nōiatur li. 16. ca. 7. a.

Pignoris loco in veteri testō cur mola inso-
rior et signos tolli pubeatur li. 33. ca. 16. a.

Pili cānis nostre moraliter qd ēē dicantur
li. 5. ca. 23. c.

Pilos vocabulo sepe incubi designant po-
test etiam cū insidet peri asperitas desi-
gnari li. 7. ca. 15. b.

Piscis maris qd significant li. 11. ca. 23.

Placare iratum dñm cum et nostris operi-
bus non valeamus ad quem currere de-
beamus li. 9. ca. 35. c.

Plangere super afflictos quādo veraciter
dicamur li. 20. ca. 28. b.

Plagere culpas qd dicamur li. 16. ca. 14. c.

Plangere pccā pccōrem quādo de' pmit-
tat li. 9. ca. 24. c.

Plasmatio hoīs cum nil deo digni' obijci
pōt q magis ad parcendū eū cōmoueat
li. 9. ca. 36. b.

Plenitudo operis quādo in nobis cresce-
re dicatur li. 22. ca. 27. b.

Plyades in sacra scriptura qd significant
li. 29. ca. 28. a.

Plyades stelle vñ dicatur li. 29. ca. 27. c.

Plania predicantium vicia signari solet.
li. 19. ca. 6. b.

Pluere super terrā absq' hoīs in deserto qd
fit li. 29. c. 1. c.

Polluto somno nocturno extra castra egre-
di quid fit li. 9. ca. 40. a.

Pollere aliquis virente quis perfectē dica-
tur li. 22. ca. 1. b.

Pondus ventis facere qualiter deus dica-
tur li. 19. ca. 4. b.

Porri qd significat li. 20. ca. 16. c.

Porta paradisi ē dies extrēi iudicij li. 6. c. 3. b.

Porta caritatis bona queq' actio cōgrue
dici potest li. 19. ca. 13. b.

Porte mortis actōes prane dicit li. 19. c. 15. b.

Porte mortis qd ēē dicatur li. 19. ca. 8. a.

Porte vultus sathane qd ēē dicatur li. 33.
ca. 28. b.

Porte non viti scilicet nōi capantur li. 33. c. 28. b.

Porta pro iusticia vī plurimū in sacra scri-
ptura accipi solet li. 21. ca. 14. c.

Porte scē ecclesie qd ēē dicatur li. 18. c. 20. a.

Porte nomine saluator cōgrue signari po-
test li. 6. ca. 2. a.

Possidere animā suā perfectē quis dī-
catur li. 5. ca. 14. a.

Possedit agrum de mercede iniquitatē: vī
de inde dicitur: et ponitur idēl possidere
scilicet li. 9. ca. 29. b.

Potestas car pilato desuper data sit xpm crucifigendi li. 3. ca. 12. C
Potestas diaboli semp iusta est sed eius voluntas semp iniqua li. 2. ca. 10. A
Potestates seculares sancti viri neq timet neq verent li. 7. ca. 22. per totum.
Potestati impatiencia semp se coniungi solet li. 20. ca. 19. C
Potestia iniquoꝝ q nulla sit li. 18. ca. 5. A
Potentibus viris magna humilitatis virtus est ceteris estimare eales li. 11. ca. 11. a
Potum dño cū fieri temperare quid sit lib. 25. ca. 19. in fine.
Praui sicut in sensu leues sunt ita i loquendo precipites li. 5. ca. 7. B
Prauitas qñ 7 qñter reptatur li. 5. ca. 28. b
Prauos in flagellis constitutos quando cōsolamur li. 13. ca. 2. C
Precamur sepe deū facere qñ tñ nos facere formidarem⁹ aut erubescerem⁹ li. 5. ca. 31. c
Precepta duo legis dilectione dei 7 primi brās iob pfectissime sūant li. 2. ca. 17. a
Preces aliquorum in perturbatioe cur dñs toriens spernat li. 5. ca. 30. A
Predicator qñ ad pcedōis calmen erigi dicatur li. 31. ca. 21. B
Predicatores dñi rigide qualiter ferre debeant li. 2. 4. ca. 24. A
Predicator pfectus qñ sit li. 6. ca. 24. a
Predicatores diuini pbi sepe noie stellarū in sacra scriptura signatur li. 9. ca. 3. B
Predones diuites esse dicatur li. 11. ca. 1. a
Prelatus quisq qualiter se erga subditos habere dicatur li. 2. 4. ca. 30. A
Presciens cur deus dicatur cum nil ei factum sit li. 20. ca. 25. C
Presumptio pprie virtutis qñ magnum sit peccatū li. 22. ca. 10. C
Presepe scripturā sacra representare pōt li. 31. ca. 11. A
Presumentes in se qualiter ecclesia sancta deterreat li. 20. ca. 5. a
Primogenita quisi cur moyses in denter. nō tōdere 7 pmoigenita bonis nō arare preceperit li. 8. ca. 35. C
Probari nos de⁹ tēptationib⁹ pmittit sed nunq reprobari li. 2. 4. ca. 15. B
Proci dei cernere qñ sit li. 27. ca. 2. C
Probatio sanctitatis est vniūqñ sicut se ipm diligere 7 de primo melioꝝa qñ de se ipso sentire li. 30. ca. 8. A

Proficiet iudeo qñ plene dicamur li. 22. ca. 20. b
Profundior inferno qualiter deus esse videretur li. 10. ca. 10. B
Profunditas i deo qñter reptat li. 10. ca. 11. B
Profunda maris iheru elaustra signari possunt li. 29. ca. 5. B
Progenies iusti: herbe terre comparatur li. 6. ca. 23. B
Progenies doctorū eradicari quādo dicat li. 11. ca. 3. A
Prolis fecunditas sepe ad supbia allieit eoz parentis li. 1. ca. 5. A
Prophecia nō solū est qñ iusti viri dicat s; etiā qñ agunt li. 22. ca. 21. A
Proprium in loquendo arrogantia qñ sit li. 23. ca. 16. A
Prosperitatis tēpore aduersa semp pēsan da sunt li. 3. ca. 7. A
Pronocare oipotente qñ sit li. 11. ca. 2. A
Psalmus oceanus i resurrectione dñi ascribitur li. 1. ca. 6. B
Pneri i scra ecclesia q vocent li. 19. ca. 11. A
Pulehza quare sponsa bis in canticomm canticō dicatur li. 9. ca. 9. C
Pulehza inter mulieres qñ seipam cognoscere dicatur li. 30. ca. 25. B
Pullus onagri qñ significet li. 10. ca. 15. a
Pulli colubaz qñ significant li. 32. ca. 2. c
Puluis terre peccatores designare potest li. 120. 30. ca. 10. A
Puluis in sacra scriptura quid representet li. 31. ca. 7. A
Puluerē sup caput sparget qñ sit li. 3. ca. 19. b
Pupilloꝝ noie qui i sancta ecclesia designentur li. 16. ca. 24. b
Purpura qñ representet li. 30. ca. 10. C
Purior se vir qñ pditos estimet li. 5. ca. 36. c
Putredine carnis aliqui vere pulueris s; oꝝdem sancta ecclesia pati li. 8. ca. 11. b
Putredine matris nostrā 7 omes fratres 7 sorores nros eē qñt itelligat li. 13. ca. 11. a
Puteos ysaac circa alienigenos effodisse qñ pfiguret li. 31. ca. 22. C
Plasi in scriptura sacra aliqui p similitudine aliquādo p veritate ponuntur li. 25. ca. 15. B
Querere dei quid sit li. 8. ca. 23. A
Questio insolubilis cur beato iob obiciat li. 29. ca. 2. B
Quinquagenario numero requies designatur li. 16. ca. 15. B

Quinquagenario numero tribus requies
designatur li. 16. ca. 26. 21

Zebel et Ipa qd representent lib. 6. ca.

26. B

Rachel idola sededo abscedes qd
representet li. 30. ca. 31. C

Racha fratre appellans cur concilio reus
fore dicatur li. 21. ca. 5. a

Radic cordis i humilitate figenda e: si fru
ctu boni opis recipe volum? li. 8. ca. 35. 21

Radici noie latentes cogitationes pleriq in
telligi possunt li. 8. ca. 36. C

Radicem se iuxta aquas apire quid sit li. 19.
ca. 26. C

Radic iunipi anaricia designat li. 20. ca. 10. a

Rone celi in terra ponere qd sit li. 26. ca. 37. a

Ratio celoz vis supna secretor? cogruat itel
ligi pot li. 30. ca. 7. E

Ronem contra occulta dei indicia querere
quid sit li. 9. ca. 21. C

Rectitudine cum simplicitate qualiter dñs
tenuerit li. 1. ca. 10. 21

Rectitudine pmi hois quibus modis anti
quos hostis fregit li. 4. ca. 27. 21

Rectores sancte ecclesie no immerito pnci
pes vocant li. 4. ca. 3. b

Rectus pfecte esse qs dicat li. 5. ca. 14. b

Recta vt intelligamus duobus modis cru
dimur li. 6. ca. 5. 21

Recti quibz ire dei obuiare possunt ne i in
alios seniat li. 9. ca. 30. C

Rectus faciter no est q desiderio prauitas
totaliter liber no e li. 9. ca. 35. B

Recordare deus qliter dicat li. 18. ca. 1. b

Rectoribus sanctis duo sunt tenenda libro
19. ca. 16. 21

Rectoris boni condiciones que esse debe
ant li. 20. ca. 2. 11

Rectores se extolli supra subditos qualiter
debeant li. 24. ca. 29. B

Redeam? cur tam cito ad ea vitia q in no
bis sepe reprehendimus li. 9. ca. 45. a

Redemptor existens vnus cum patre dat
omnia sed existens homo a patre accipit
oia li. 2. ca. 31. b

Redimere cur potius dñs voluerit hoiem
q apostatū angelum li. 4. ca. 9. 21

Redimēs dñs humanū gen? cur nō poti?
angelus q homo factus sit li. 4. ca. 10. C

Redimere rēpus qd sit li. 5. ca. 23. C

Redimere humanū genus nemo nisi solus

deus potuit li. 17. ca. 15. C

Redargui prauit aliquando debent: aliqui
non li. 20. ca. 10. C

Redigamur qñ in nihilū li. 20. ca. 23. c

Reddit deus non temp iuxta merita homi
num li. 24. ca. 25. B

Regula phylsophie beatus iob pfectissime
me tenuit li. 2. ca. 16. C

Regentium ordines in synagoga tres fuit
se desertuntur li. 2. ca. 18. B

Regio deserti in sacro eloquio que esse dic
catur li. 2. ca. 36. 21

Reges et consules terre qui esse dicantur li.
4. ca. 23. 21

Regnare peccatū i corpore cur paulus pph
baerit et nō potius esset li. 21. ca. 3. B

Reges sancti viri zgrue vocant li. 2. ca. 26. a

Relinquere parētes vj qui deo seruire con
cupiscit li. 7. ca. 18. b

Remissio peccator? vbi: quando i quibus
dicatur li. 18. ca. 15. b

Reperiri cognitio manifesta quādo deus
dicatur li. 10. ca. 9. C

Reprobi qualiter in futuro crucientur per
pēdere de facili possunt: cū suos dilectos
hic de? adeo stricte affligat li. 5. ca. 4. C

Repetat quare in sacra scriptura vna ora
tio pluries li. 5. ca. 17. C

Repente quādo nos deus interrogare di
catur li. 9. ca. 21. b

Respēdere malis malū non pot? et iā re
prehendendus sit li. 18. ca. 6. b

Reptilia i Ezech. qd significet li. 6. ca. 4. b

Requiescere in deo nō possumus sicut ipse
in seipso li. 18. ca. 39. 21

Resistere diabolo facilius quis potest libro
13. ca. 10. B

Res aliqua nōnunq p hystoria virtus e: p
significationē autē culpa li. 3. ca. 2. 21

Resistere deo quis dicatur li. 9. ca. 2. b

Respondere deo quid sit li. 9. ca. 32. C

Respicere dñm ad Zibel et ad munera eius
i non ad munera i postea ad Zibel cur
dicatur li. 22. ca. 12. C

Respondere cur nō modo dñs ad singula q
cum interrogamus aut scire ab eo concu
piscimur li. 23. ca. 19. b

Res hui? mudi oīno vitā de sunt li. 31. ca. 10. c

Resurrectionē carnis esse venturam exem
plis varijs pbatur li. 6. ca. 6. C

Resurrectio dñi maxime fidem nostray ro

borat li. 6. ca. 14. B
 Ridere dei quid sit li. 9. ca. 20. B
 Ridere de penis innocentis deus qualiter
 dicatur. Ibidem.
 Ridere et aridere dei differunt li. 20. ca. 3. B
 Risa qm os infortium impleat li. 8. ca. 4 o. c
 Roccus qd representet li. 31. ca. 1. C
 Ros olei qualiter de petra effluere dicatur
 li. 19. ca. 12. B
 Rodere sacram scripturam heretici dicantur
 li. 20. ca. 9. A
 Robustus sancte ecclesie q esse dicantur li.
 25. ca. 34. C
 Ros desuper in messem veniens quid sit li.
 19. ca. 27. B
 Ruge scilicet ecclesie q esse dicant li. 15. c. 5. A
 Rugitus onagri et fenum bouis quid sit li.
 7. ca. 4. A
 Ruina inimici nos aliqui iuste letificare pot
 et pspicitas committari li. 22. ca. 21. A
 Ubellus circa trinitatem qualiter er
 ranerit li. 19. ca. 14. B
 Sacrificia septem que iob pro filiis
 offerrebat: resurrectione dñi prefigurant
 li. 1. ca. 6. A
 Sacre scripture textus qm marie a fuitate di
 sceret si fm ifam intelligat li. 4. ca. 3. A
 Sacrificium perfectum qualiter se quis deo
 offerre debeat li. 6. ca. 24. C
 Sacrificiis septem cur beatus iob suos reco
 ciliare amicos iubeat li. 23. ca. 3. B
 Sagittarum noie qd significetur li. 6. ca. 2. B
 Sagittam de pharetra dñs eijs quando di
 catur li. 20. ca. 19. A
 Sagitte dei transire quando dicantur lib.
 29. ca. 15. C
 Sal littere qd sit li. 7. ca. 4. B
 Salina nostra iudicare qd sit li. 8. ca. 21. p to.
 Salomonis iudicii de duobus mulieribus
 moralizatur li. 21. ca. 8. B
 Salices in sacra scriptura qd significet li.
 33. ca. 6. A
 Samaritani p camelum signantur li. 1. ca. 15. A
 Sanctitatem fumentes nec in ea pseueran
 tes peiores q prius fuerant efficiuntur.
 li. 8. ca. 34. C
 Sanguis noie peccata signat li. 13. ca. 10. A
 Sanguis sanguinis rāgere qd sit li. 13. ca. 10. B
 Sapiens qd sit esse deus dicat li. 9. ca. 2. A
 Sapientie sapna quedam opera publica que
 dam vero sunt secreta li. 10. ca. 4. C

Sapientie dei secreta pauci inquirere valent
 li. 10. ca. 5. A
 Sapientia huius mundi que qualisue est di
 catur li. 10. ca. 7. B
 Sapientia iustorum que sit. Ibidem.
 Sapientia in terra suauiter vincta cur no
 inueniri possit li. 18. ca. 27. B
 Sapientia non habet aliud esse aliud sapere
 li. 18. ca. 33. A
 Sapientia qualiter dicatur oium oculis esse
 abscondita li. 18. ca. 36. A
 Sapientia coeterna aliter loci aliter viam
 habet li. 19. ca. 2. C
 Sapientiam dei incarnatam qualiter vidisse
 enarrasse: parasse: et inuestigasse dicatur
 li. 19. ca. 7. B
 Sapientia diuinitus inspirata cur in visceri
 bus bovis imponi dicat li. 30. ca. 5. D
 Sardonius et saphyrus lapides qd i scriptu
 ra significant li. 18. ca. 30. C
 Satiatos pambus dñm sequi quid sit lib.
 23. ca. 16. B
 Sathan qualiter inter electos esse possit li.
 20. ca. 3. B
 Seire dei quid sit li. 21. ca. 6. A
 Scientia pfecta que esse dicat li. 27. ca. 24. C
 Serpi noie qd designetur li. 8. ca. 2. C
 Scriptura sacra quid legentibus conferat
 li. 2. ca. 1. A
 Scriptura sacra quam excellens sit li. 2. ca. 1. A
 Scribi libri a indice beatus iob cur opta
 uerit li. 22. ca. 20. A
 Secreta dei opa que sunt li. 10. ca. 4. C
 Secreta dei sapientie nullus inuenire pot.
 li. 10. ca. 5. A
 Secreta altissimi cōspicere qd sit. Ibidem.
 Securitas maritima cordis est nil concupi
 scētie habere secularis li. 22. ca. 14. B
 Semita redeptoris humilitas: seculi autē se
 mita supbia esse dicatur li. 16. ca. 5. C
 Seminis noie pbum intelligi posse multis
 rōnibus pbat li. 23. ca. 15. A
 Senas qd plurimas fontes amici beati iob
 ptauerunt: si non cōtenuelose ptra sancta
 vrum illas distulerit li. 5. ca. 11. B
 Senarius numerus i sacra scriptura qd re
 presenter li. 18. ca. 17. B
 Sententia in ore consilium vero in cogita
 tione esse dicitur li. 16. ca. 7. A
 Senes quos sancta scriptura nuncupet li.
 19. ca. 13. C

Sine a sensu vocabula sumpti li. 3. ca. 7. a
Senectus in scriptura nonnunquam pro fimo pro
 pingate ponitur li. 34. ca. 11. B
Servare deo qualiter iob potuerit et olivis
 esse possidere li. 1. ca. 4. B
Sermo predicationis plausu congrue com
 paratur li. 9. ca. 8. A
Serpentem super pectus reperere quid sit li.
 21. ca. 2. B
Serere spiritualiter aliter intelligat li. 21. ca. 7. B
Sermo sine strepitu quod esse dicat li. 28. ca. 2. B
Serpens cum deus dicitur quod intelligendum
 sit li. 30. ca. 29. A
Sermos in eoque principes pro ambulare put
 salomō ait quod sit li. 31. ca. 18. A
Seruus et pacto esse quod dicat li. 33. ca. 19. A
Servat alius deo aut diabolo penes quid
 cognosci debeat li. 4. ca. 22. A
Sibans auri tenuis multipliciter intelligat
 li. 5. ca. 24. et 25.
Sigillo aliquid claudere quod sit li. 19. ca. 4. A
Sicut et quasi in sacro eloquio non semper
 pro similitudine ponunt sed nonnunquam pro
 veritate li. 18. ca. 4. B
Signa facere non est probatio sanctitatis li.
 20. ca. 8. A
Signacula pro fide: pro integritate pro luti i
 sacra scriptura appellari solet li. 29. ca. 2. B
Sicomorū arborē zachens ut dñm videret
 ascendens quod respuerit li. 27. ca. 16. A
Silvā cū amico intrare quod sit li. 10. ca. 9. B
Silentiū quod in celo factum esse describitur
 cur per dimidiā horā et non potius per tri
 tegram dicatur li. 30. ca. 2. et 3. A
Simplicitas beati iob quid nobis respuer
 ter li. 1. ca. 10. A
Similitudo conditoris quando in nobis for
 metur li. 5. ca. 30. C
Simon cyrenensis hypocritas designari potest
 li. 8. ca. 30. B
Simplicitas luti lampas dicitur esse contē
 ta li. 10. ca. 19. B
Similes sancti dñi quod fiant cū scriptū sit.
 Hic quod similis tibi li. 18. ca. 31. C
Similitudines deus aliqui a corporibus ho
 minū: aliquando a meribus: aliquando ab
 aubus: aliquando ab insensatis reb⁹ tra
 hit li. 23. ca. 4. B
Sinistra versus ire quod sit li. 16. ca. 16. A
Sinus pro mente in scriptura sacra ponit
 plurimū solet li. 22. ca. 14. A

Singulari de numero ad plurale redire et
 e converso non est inconueniens li. 26. ca. 10. C
Sodomorū mala cur dñs noster videre se
 velle dixerit anteqm crederet: cū tamē nil
 ei lateat li. 19. ca. 23. A
Solū dei angeli sancti esse dicunt li. 2. ca. 26. B
Solitudines i corde edificat li. 4. ca. 34. A
Solis nomine sepe predicatorū claritas si
 gnatur li. 9. ca. 3. B
Solēnem cum frequentatione diem deo quod
 constituere dicatur li. 9. ca. 21. A
Solum dei quod sit li. 16. ca. 14. A
Solus esse deus qualiter dicatur: cum an
 geli semper ei assistant li. 16. ca. 18. A
Solitudo mētis per virtutē cōreplendiis ple
 rāq; intelligi solet li. 0. ca. 14. D
Solē in fulgore esse quod sit li. 22. ca. 6. A
Solis nōie in sacra scriptura plura signan
 tur li. 33. ca. 6. D
Sōnia quod vigilas videat li. 4. ca. 33. C
Somnus in sacro eloquio tribus modis ac
 cipitur li. 5. ca. 21. B
Sōni nōie culpa intelligi potest li. 8. ca. 10. A
Somniorū unagines quorū modis aīam tan
 gant li. 8. ca. 18. A
Sōnus ade quod figuraverit li. 30. ca. 24. C
Sorores tres cur filij iob ad cōiūia voca
 nerint li. 1. ca. 20. B. et ca. 22. C
Sordibus quādo nos deus lūguere dica
 tur li. 9. ca. 18. C
Species pietatis que sint quibus nos diabolo
 lūis reptare solet li. 3. ca. 24. B
Species nostra primus noster esse dicitur
 li. 6. ca. 12. B
Speciem suam quis perfecte visitare dicat
 li. 6. ca. 22. B
Spes in inferno quare nulla fore dicatur li.
 20. ca. 12. B
Spiritus sanctus quare in colūbe specie et
 igne apparuit cum tamē sint duo oīno
 diuersi li. 1. ca. 11. B
Spiritus hoīs nil aliud nisi elationis spiri
 tus dicitur li. 7. ca. 2. C
Spiritus hominis in sacra scriptura duo
 bus modis intelligitur libro. xi. capitulo
 3. B
Spiritus infortū atenuari dicitur: iniquorū
 vero crassari li. 13. ca. 16. A
Spicorum nomine patrum sententias intel
 ligimus li. 16. ca. 15. B
Spinas et tribulos super humum populi

germinare quid sit ut per Isaiam dicit
 li. 7 ca. 9 b
 Spūs dñi qui in sancti mittebatur qualiter
 malus fuisse dicatur li. 18 ca. 15 a
 Spūs sapientie mobilis eē qualiter intelli-
 gatur li. 29 ca. 6 b
 Spolia vespere dñi dñe quid sit li. 18. c. 9 a
 Stabile nihil in mente hominū inuenitur
 li. 8 ca. 22. c
 Stare dei quid sit li. 19 ca. 3 b
 Stare sancta ecclesia qualiter dicatur lib.
 20 ca. 25 a
 Stare noīe saluator designatur li. 21. c. 6. a
 Stare super custodiam suam quis dicatur
 li. 22 ca. 15 a
 Stare i sacra scriptura ut plurimū i petro p
 forde pñtere itelligitur li. 29 ca. 15 f
 Stelle quedam pluniose: quedā sō serene
 quid representent li. 27 ca. 4 a
 Stellas in terrā cadere quid sit li. 32. c. 14. b
 Stellas obtenebescere quid sit li. 4. c. 24 c
 Stellarum noīe in sacra scriptura quid de-
 signetur li. 4 ca. 15 a
 Stellionem in domibus regum morari qd
 sit li. 6 ca. 4 b
 Stratio vsum volandi nō hō hō poeritā
 agne representat li. 7 ca. 15 b
 Stratus in scriptura quid representet li. 22
 ca. 22 a
 Strutionem nomine quid intelligendum sit
 li. 1 ca. 15 b
 Stridere sub onere senti: prout Amē dicit:
 quid sit li. 32 ca. 5 b
 Stulti i ecclesia aliqui sunt sed nobiles: alii
 qui sō stulti s; ignobiles li. 20 ca. 17 a
 Stulti car interdum sapientibus sōmī-
 nentur: cum tñ scriptum sit. Stulti sapiē-
 tibus seruiant li. 20. ca. 22. b
 Stultus quis ille fuerit de quo iob locut⁹
 li. 5. ca. 25 b
 Stultus qui sit qui firma radice in terra fi-
 tus sit li. 6 ca. 3. c
 Succidi a mane vsq; ad vespēram peccā-
 tor quando dicatur li. 5 ca. 28 c
 Subito qualiter nos dominus probare dī-
 catur li. 8 ca. 20 c
 Subtilitas in deo qualiter esse dicatur li.
 10. ca. 1 b
 Subvertere dominus celum qualiter dica-
 tur li. 10. ca. 11. b
 Subsannare pñem q dicat li. 18 ca. 17 c

Submeritis panis qui i representet li. 32
 capitulo 8. a
 Superbire de vicio qm sō on nī culpa gra-
 uis est li. 7 ca. 15 b
 Superbire ptra naturā quid sit li. 21 ca. 1 b
 Supior i porta quis eē dicatur li. 21. c. 14 c
 Superbire ptra pñtorem quid sit li. 23 ca.
 pitulo 22 a
 Superbia ita in mente sicut caligo in ocu-
 lis generator li. 24 ca. 35. c
 Superbia cū sulo filiab⁹ atq; qñter vnaq;
 s; se vltim⁹ extendat li. 31. ca. 31. c
 Supbia p oculos designatur li. 34 ca. 16 a
 Suscitauerit cur dñs puellam in domo: qñ
 nēni extra portā lazari in sepulchro
 li. 4 ca. 29 a
 Suspiras comedere quis dicat li. 4. ca. 4 c
 Sussurrum diuini verbi ⁊ vne sussurrū q
 sint li. 5 ca. 20 c
 Suspendi anima beati iob qualiter ele-
 gerit li. 8 ca. 18. b
 Sulcos terre flere quid sit li. 22 ca. 23 c
 Sudas. i. palos quid significant in scriptu-
 ra. li. 33 ca. 11. a
 Tabernaculum iusti pacē hēre quas
 liter dicatur li. 5 ca. 18. a
 Tabernaculum mens nostra con-
 grue vocatur li. 10 ca. 16. a
 Tacuerit cur dñs ante herodem pñtutus
 li. 22. ca. 16. c
 Taciturnitas nimia peccata nonnunq; ge-
 nerare solet li. 7 ca. 16 a
 Tacere nonnunq; culpa ē li. 35 ca. 7 b
 Talaris tunica qd repperit quē ioseph sol⁹
 iter fces habuisse describitur li. 4. ca. 40 b
 Tangendo nonnulli domum non rāgnant.
 li. 2. ca. 18 a
 Tardus si quis a deo exanditur non est
 mare debet se a superna cura neglectus
 li. 26 ca. 16 b
 Taurū quid significet li. 30 ca. 33. a
 Taurus quid repperit li. 25 ca. 3. c
 Taur⁹ supbia cōiter designat li. 7 ca. 15. b
 Tēpestatis noīe quid designet li. 18 ca. 11. a
 Tempora que sint que temptationib⁹ pñe-
 niant li. 1 ca. 15. b
 Tempus vnde prolongari creditur inde
 breuiatur li. 8 ca. 6. a
 Tempus suum homo qualiter sine pñdera-
 tione perdat li. 9 ca. 23. c
 Tempus vite nostre cum a diuina sapien-

tū sit p̄finitus cur ante tempus fuit aliq
 ex hoc mōdo subtrahantur. li. 16 ca. 8 a
 Tempora non omnia sunt doctrine p̄grua
 li. 30 ca. 11 c
 Temporalia nec sine magno labore acqui-
 ri possunt nec acq̄sita seruari nec seruari
 dimitti li. 20 ca. 15 b
 Templum deo q̄ edificet li. 7 ca. 22 c
 Temptetur qualiter in die ⁊ qualiter in
 nocte li. 11 ca. 2 b
 Temptari dyabolus qualiter iustos p̄mit-
 tatur li. 2 ca. 32 c
 Temptatio nōn n̄ nobis vtilis ēē d̄mō
 stratur li. 11 ca. 37 b
 Temptare dyabolus permittit d̄m̄n⁹ bea-
 tus Job vt ei ostenderet q̄ nulla esset ei⁹
 potestas li. 3 ca. 1 a
 Temptare antiquus hostis nos duob⁹ mō-
 dis solet li. 3 ca. 4 c
 Temptatōe dyabolū aīa saluatoris non fi-
 cat n̄sa solet conuicta est li. 3 ca. 13 a
 Temptator nō solū dyabolus: sed oīs q̄ ad
 mala aliū allicit vī li. 3 ca. 15 a
 Temptantur aliter reprobi aliter electi li.
 3 ca. 24 b
 Temptatio semper aliqua in sanctis viris
 permanet ne mens in superbiam se dila-
 tet li. 4 ca. 24 b
 Temptationes malignorum sp̄m̄ nisi do-
 minus temperaret nullas eē q̄ eas su-
 scinere posset li. 9 ca. 14 b
 Temptari sancta ecclesia duobus modis
 ab aduersarijs solet li. 18 ca. 1 b
 Temptatio que humana vocatur de qua
 paulus loquitur li. 2 ca. 3 b
 Temptationibus resistere qualiter debea-
 mus li. 21 ca. 7 per to.
 Temptetur cur aliq̄ plus post conuersio-
 nem q̄ ante li. 2 ca. 13 fi.
 Temptat dyabolus per ea in q̄bus ho-
 mines se delectant li. 9 ca. 14 c
 Temptationibus cum pulsamur qualiter
 precedentium patrum c̄empla conside-
 rare debeamus li. 30 ca. 18 b
 Tēptat dyabolus aliter sanctos viros al-
 ter peruersos li. 33 ca. 28 a
 Tentorij nōie q̄d significetur li. 27 ca. 8 a
 Tenebre ⁊ vmbre mortis nomine q̄d intel-
 ligatur li. 15 ca. 4 b
 Tenebris qualiter hō circūdat li. 5 ca. 4 b
 Tenebras qui sunt qui in die incurant lib.

6. 13
 Terrā subuertere d̄s q̄d d̄ca ē li. 2 ca. 11 c
 Terra tenebrosa tartarus congrue dicitur
 li. 9 ca. 45 a
 Terram hūc quare iob inhabitasse d̄ca-
 tur li. 1 ca. a
 Terra quare dicitur mater n̄sa li. 1 ca. 17 c
 Terre nōie in sacra scriptura hō peccator
 designari potest lib. 2 cap. 30 a
 Terra quando de loco suo cōmota fuisse
 dicitur li. 9 ca. 3 a
 Terrā transire ⁊ permanere in eternū qua-
 liter dicitur li. 1 ca. 5 c
 Terra sc̄as, ecclesiam fiḡe p̄ōt li. 19 ca. 15 c
 Terrā clamare q̄d fit li. 22 ca. 23 a
 Terre nōie homo intelligi p̄ōt li. 29 ca. 5. a
 Testē in terra habere q̄d q̄rat li. 18 ca. 21 a
 Testem in celo habere quis d̄sideret li. 13.
 capitulo 13 b
 Testis filij pater ēē dicitur li. 13 ca. 12 b
 Testes suos contra nos quando dominus
 instaurare dicitur li. 9 ca. 43 a
 Testes dei q̄d d̄cantur li. 9 ca. 43 a
 Testa qua beatus Job saniam radebat q̄d
 representet li. 3 ca. 22 b
 Textus sine sensu sacre locutionis non cō-
 siderari debet q̄d potius destruit quā in-
 struit li. 4 ca. 1
 Thesaurus vnde dicitur li. 29 ca. 11 b
 Thesaurus in mine vel grandine habere
 quid sit li. 29 ca. 11 c
 Thyrsifera cordis qualiter conficiatur li.
 1 ca. 39 b
 Tigridis nomine omnis hypocrita cōgrue
 intelligi potest li. 5 ca. 16 a
 Timere deum quid sit li. 1 ca. 11 b
 Timor quando ex timore ⁊ quando ex hū-
 militate ēē dicitur li. 4 ca. 28 a
 Timori deus non vult sed potius amari li.
 9 ca. 23 a
 Timeri a subditis sancti viri appetere quā-
 do debeant li. 21 ca. 11 b
 Timere deam quasi timentes super se flu-
 ctus quis dicitur li. 21 ca. 16 b
 Timuerit cur beatus Job de operib⁹ suis
 cum tamen nihil mali cōmisisse sed oīa
 bene fecisse legatur li. 9 ca. 25 c
 Tympanū dare ⁊ psalmus sime re quid sit
 li. 33 ca. 22 b
 Tincti colores indie huius mundi sapie-
 tes designant li. 18 ca. 30 c

T^uppam cuius beatus ioh teneat li. i. c. i. a
 Tonitruū qd significet li. 29 ca. 16 a
 Torrens peruersos quosq; designat li. 7 ca
 pitulo 21. b
 Torrens quid in sacro eloquio represen
 tet li. 35. ca. 6. b
 Torrentis noie qd exprimat li. 18 ca. 12. c
 Torcular calcare dicuntur q ecclesiam per
 sequuntur li. 16. ca. 25. b
 Tormenta ppetua sustinent et q. et ppria
 volūate nihil peccauerūt li. 9. ca. 16. b
 Torques ad collium cur vicioribus datur.
 li. 31. ca. 29 b
 Totum pro parte et conuerso in sacra scri
 ptura sepe ponitur li. 3 ca. 9. a
 Trahere ad se deum spm hominis et fla
 tum qd sit li. 24 ca. 26. b
 Transire de corruptione ad gladium quid
 sit li. 23. ca. 22. c
 Transfiguratio domini li. 32 ca. 5. b
 Transire per agrum pigrum aut per vine
 am stulti quid sit li. 20. ca. 23. b
 Transiendo auditum prebuisse dñm stan
 do vero lumen cecis reddidisse non sine
 mysterio est li. 19 ca. 3. a
 Transiit qñ de montes li. 9 ca. 2 c
 Transire et stare deus, quando et propter
 qd dicatur li. 5. ca. 25 b
 Tres viros quos ezechiel liberatos cerne
 bat qd representent li. 4. ca. 13 a
 Triasunt que animū maxime ad peccatū
 alliciunt li. 5 ca. 5 b
 Tribuere quin bene et veraciter dicatur li.
 20 ca. 26 c
 Tribunal pro frumento et pro ordeo splē
 na signi qd sit li. 22 ca. 24 b
 Tribulatione se exanditū eū diceret cur
 premiserit in optimatibus li. 26 ca. 16. c
 Tribulationes sex que sint in qb⁹ nos do
 minus liberat ne septima nos tangat li.
 6. ca. 17. c
 Trinitates qualiter daniel Isaias paulus
 predicauerint li. 29 ca. 28. c
 Tunc cum qbus gedeon ad prelium pces
 sit qd representent li. 30. ca. 33. b
 Tunc due argenteas quas dñs moysi face
 re precepit qd significant li. 30. ca. 7 b
 Turba dñs premēs que sit li. 3. ca. 15 a
 Turbato aio solacium quale iferendum sit
 li. 5 ca. 40. a
 Turbare in ventos dyabolus aere potest

li. 2 ca. 15. a
 Turturis vel columbe collum cur in veteri
 testamento preceptū fuerit modici seca
 ri et non totaliter abscondi li. 6. ca. 12. c
 Turtures cur in sacra cum preceptū sint
 offerri li. 32 ca. 2. c
 U^lter arcani dñi g^{ra}ntes qd signi
 ficent li. 7 ca. 18. c
 Vanitatis noie culpa pueniēter in
 telligi potest li. 1. ca. 14 a
 Vanitas in iniquitatem plerūq; nos adducit
 Ibidem.
 Vanitatis finis qd sit li. 1. ca. 15. a
 Vaso sine opculo de quo moyses locutus ē
 qd sit li. 23 ca. 9. b
 Vaso aureū in donaria, dñi obseruatū qd
 representet li. 30. ca. 1. c
 Vanitatem et famē reprobi quando patia
 tur li. 6. ca. 19. a
 Vbera duo de qbus in casū. dñ quid signifi
 cent li. 24. ca. 1. a
 Vete⁹ qd significet li. 28 ca. 15 a
 Venerit ppter qd de ad boies li. 2 ca. 29. a
 Ventus q sit q angulos quattuor domus
 mēns noīre pcutiat li. 2. ca. 36. a
 Ventris ostia que sint li. 4 ca. 26 b
 Venas diuini insarri qd pcpiat li. 5. c. 18 c
 Vento a fba que eē dicantur li. 19. ca. 1. c
 Ventus vrens malignus spūs eē intelligi
 tur li. 18 ca. 11. b
 Ventre sapientia eterna qualiter dicat⁹ eā
 vbiq; sit li. 19 ca. 3. c
 Ventus velocitatis et subtilitatis aia i sacra
 scriptura signatur li. 18 ca. 4. a
 Venter desideria tolli qñ dicatur li. 20. c. 23. c
 Ventos q observat nō seminat put eēs vi
 cit exponitur li. 27 ca. 5. c
 Venter in sacra scriptura eractor cōgrue
 telligi potest li. 30. ca. 26. a
 Verba sacri eloqui plūsq; debent discutiē
 tes in carnoale sensum cadunt li. 21. c. 1. c
 Verba iustor elam vocatur li. 24 ca. 22. c
 Verba animarū eorū desideria non incon
 grue eē dicuntur li. 2. ca. 6. b
 Verbum absconditum qd sit quibusue re
 uelatur li. 5. ca. 20. a
 Verba beati ioh ad nūdā hystoriā pēsana
 in errore maximū cadit li. 7 ca. 5. a
 Verba vana ē audiendo magnas signū
 temptatōes li. 7 ca. 6. c
 Verba ociosa qñ generēt mala li. 7. c. 22 b

Verbi dei sunt qd sit li.7. ca.15.b
 Verba iniquorum non omnino refutanda
 sunt li.9. ca.1.a
 Verba beati iob aliqua in se mystica habe
 re ex recta libri significatur li.18. ca.1.a
 Verba aut dei ponere qd sit li.18. ca.6.c
 Verbofus iudificari nō potest li.1.5. ij.c
 Veritas nō iniquitas cogitationum desi
 gnatur li.16. ca.31.b
 Vertere se aliquis ad dexteraz qualiter vi
 catur li.16. ca.16.b
 Vestem ex lana linorū contritam indui in
 veteri testō cor prohibitu sit li.8. ca.40.c
 Vestis dñi scissa qd significet li.2. ca.29.a
 Vestimentum dñi synagoga nō incongrue
 dici potest. Ibidem
 Vestes hereticop qd dicantur li.3. ca.19. a
 Vespere nō in temptatio peccati designa
 ri potest li.8. ca.1. b
 Vestimentū nomine corpus nostrum expri
 mi solet li.9. ca.29.a
 Vestigia dei que sint li.1. ca.29.c
 Vestigia dei quare comprehendī nequeat.
 li.1. ca.2.a
 Vestimentū opusdñi significat li.16. ca.24.a
 Vestimentū que inustus pparat qualiter in
 stus nescire dicatur li.18. ca.8.a
 Vestimenta scē ecclesie quod sit li.20. ca.24. b
 Vestimentū xpi ecclesie dici potest libro. 20
 capitulo 24.b
 Vestimenta ecclesie qualia esse dicantur z
 quare stare dicantur li.29 ca.2. J
 Vestigia saluatoris que eē dicantur li. 26.
 capitulo. 8.a
 Vesperum consurgere domini qualiter sa
 ciat super filios terre li.29 ca.30. b
 Vespere z mane qd in sacra scriptura si
 gnificetur li.5. ca.28.c
 Vestis sicut a tinea consumitur sic caro nra
 tinea hā qua corroditur li.5 ca.27 c
 Via sapientie incarnate que esse dicatur li
 bro 25. ca.16.c
 Via ad futuram qualiter vita presens vi
 catur li.23 ca.24.a
 Vias nras scrutari qd sit li.18 ca.3.c
 Viarū nōie qd significetur li.21. ca.4.b
 Viam quis dño preparet z per quam ad
 nos venit li.19 ca.3.b. z.c
 Vicia que sint que a coniūgiis aut raro aut
 nunq̄ separari possunt li.4. ca.5. a
 Vicia quando ad usum virtutis inueni

tur li.3. ca.25.b
 Vicio sepe aliquo fortiter resistens pre alte
 rius perperationē in illud idem sepe in
 cidit li.7 ca.15. a
 Vicia sunt nōnulla que sepe loco virtutū
 se mutantur li.23. ca.11.a
 Vicia in corde nascuntur qualiter domini
 opprimat li.28. ca.22.a
 Vicia sub preextu virtutis sepe palliantur
 li.32. ca.22.b
 Viciū vñitatum humani generis quod sit
 li.22. ca.13.a
 Viciua scē ecclesia dī eē li.16. ca.22.b
 Videre dei quid sit li.18. ca.23.a
 Vidisse antig patres deum qualiter intel
 ligendū sit cum deū nemo videre possit.
 li.18. ca.36. b
 Videre non possum⁹ deum sicut ipse scripsit
 li.18. ca.39.a
 Videre pfecte coeternā dei sapientiā idem
 est quod habere li.19. ca.2.b
 Videntur nōnulli a dño etiam cū nō vidē
 tur li.20. ca.18. a
 Videre aliud est per iudiciū aliud p ap
 petitū li.22. ca.3.c
 Vidisse satbanam dñm in die quare dīcat
 z nō potius in nocte li.2. ca.22.a
 Videre deum sicuti est quare nō possum⁹
 li.5 ca.20. b
 Vident z cognoscunt se invicem damnati
 li.9 ca.49.a
 Vie dei eius actōes accipiuntur li.32. ca.24. a
 Vigilare spiritualiter qd dicatur li.5. ca.21.b
 Virtutes quas agim⁹ qualiter pferari debe
 ant ne ex malo ortu pdeat li.1. ca.36. c
 Virtutes quatuor vitam beati iob pceda
 reuerunt li.5. ca.13.b
 Virus sūū antiquis serpens in nullo pec
 cato adeo infundit sicut in peccato ire li.
 5. ca.34.a
 Vir sancte ecclesie redemptor noster eē vi
 catur li.6. ca.4 a
 Viri sancti nōnunq̄ in pñti seculo flagella
 ri sumopere desiderant li.7. ca.8.c
 Viri aliqui dicuntur angeli li.27. ca.11 a
 Virtus habita deterius q̄ si pfecte interfi
 cit si meno in elationem exinde eruperit.
 li.7. ca.11.a
 Viscera sancte ecclesie que esse dicantur li.
 13. capitulo. 1. a
 Visitatio plama spm̄i hominis qualiter

castodiat li. 9. ca. 38. c
 Vita hominis quare temptatio dicatur et
 non potius temptationem sustinere lib.
 8. cap. 4. 21
 Vita nostra terrenti telam congrue compa-
 ratur li. 8. ca. 11. c
 Vitibus inscandis hypoerit comparan-
 tur li. 8. ca. 29. a
 Vita adam per lapsum quādiu constitu-
 ta fuerit li. 9. ca. 33. c
 Vitam et misericordiaz qualiter nobis do-
 minus tribuat li. 9. ca. 38. b
 Vita iusti lucifero comparatur li. 9. ca. 41. a
 Vita hominum et qualitate meritorū con-
 sideratur li. 5. ca. 1. a
 Vitare qualiter iusti tedeat li. 9. ca. 49. c
 Vitare simpliciter et recte quis dicatur li. 1.
 capitulo 27. a
 Viventes in infernum qui descendant lib.
 18. ca. 7. a
 Vivere nullas potest i carne qn pisset de-
 lectionibus culpe li. 21. ca. 7. a
 Umbra mortis que sit li. 2. ca. 46. b
 Umbra nomine in sacro eloquio plura srel-
 liguntur li. 33. ca. 3. a
 Umbra dyaboli omnis peccator dicitur li.
 33. capitulo. 5. b
 Umbra cur tñ servus desiderare dicatur
 li. 8. ca. 7. b
 Univerſitatis noie hō signatur li. 6. ca. 7. a
 Ungulas eq mordere qd fit li. 31. ca. 18. c
 Undenarium omne peccatum ē dī quod
 ex antiquitate Ezech. verum esse proba-
 tur li. 32. ca. 5. a
 Vocem domini per sonitum audire quid
 fit li. 33. ca. 20. a
 Vocem suā dominus in nebula loquere qñ
 dicatur li. 30. ca. 1. a
 Volantia celi qd significant li. 21. ca. 2. a
 Voluntati dei pcrariū non ē hoc qd absq
 ei voluntate pperatur li. 6. ca. 13. a
 Voluntas dyaboli semper iniusta est: et ta-
 men iuste a deo semper permittitur lib.
 18. capitulo. 1. c
 Volucres in sacra scriptura aliquando p
 bono aliquando vero pro malo accipiū-
 tur li. 19. ca. 1. a
 Volare ut nubes iusti quare dicantur lib.
 21. ca. 2. a
 Volucres celi qd dicantur li. 26. ca. 11. c

Voluptas et ex prosperitate nascitur quā
 le remedium adhibere debemus lib. 30.
 capitulo 18. a
 Voluptatem quod iusti pntant: hoc iusti
 penam estimant li. 7. ca. 23. c
 Vultus pauperum populus indoctus in se
 ptara sacra vocatur li. 16. ca. 24. c
 Vultus quot beat iob a dyabolo accepit
 tot ei itez et plura insunt li. 11. ca. 19. a
 Vultus dei duobus modis quos ad sa-
 lutem reducere cupit li. 6. ca. 17. a
 Vultus qualiter nos satpā in lumbis li
 bro 13. ca. 9. b
 Vultus corda nostra quando ut itez
 sanentur li. 6. ca. 15. a
 Vultus super vultus qualiter sancta ec-
 clesia consideratur li. 13. ca. 1. a
 Vultus nomine deus non incongrue des-
 gnari potest li. 13. ca. 21. a
 Vultus soli altissimi qui tenere dicantur li
 bro 17. ca. 14. a
 Vultus humani cordis vel similitudo esse
 dicitur li. 16. ca. 28. c
 Vultus in sacra scriptura quid significet li.
 28. ca. 17. a
 Vultus beati Job quorum speciem tenet li.
 33. capitulo. 14. b

Explicit Registrum.

Tabula auctoritatum biblie.

Ulet multa preclara Sanctus Gregorius in Librâ beati Job scripserit: attamen qz ex oibus Biblie libris nonnulla in eodem suo volumine: non solum moraliter: allegorice sed tropologicè expressit. Ista autem registrum filiorum superaddere punctum: ut lector cofacilius quo diligentiùs questum inueniat. Scit enim igitur qz numerus in margine positus ordinem ponit: et quæadmodum in Biblia ponitur capitulorum seruat. Alter quoque aliorum qui in calce ponitur sententiarum. Quotum librorum capitulorumqz Sancti Gregorii tenet. Si autem querenti facies parebit.

Facta est lux et factum est vespere. lib. viij. ca. i. v. 1.

Protulit terra, herbâ viuentem. lib. xix. ca. xv. 1.

Faciam hominē ad imaginē et similitudinē nostrâ. lib. ix. ca. xxvij. 1.

Regit dñs dies septimo. lib. i. ca. xi. 1.

Tulit deus hominē et posuit eum in paradysum. lib. xix. ca. xvi. 1.

Et latere dormientis ade eua processit. lib. xxx. ca. xxiij. 1.

Vidit mulier qz bonum esset lignū et. lib. xxi. ca. iij. 1.

Apert sunt oculi amborū et. lib. v. ca. xxi. 1.

De absconditione ade et excusatione ei⁹: et quare de⁹ vocauerit eū. lib. xxi. ca. xij. 1.

Cum audisset vocē decubantis. lib. xxvij. ca. iij. 1.

Vocauit deus adam et dixit: adam vbi es? lib. ij. ca. iij. 1.

Maluerat quā dediisti mihi sociā dedit mihi de ligno et. lib. iij. ca. xxvij. 1.

Pectore et ventre repes. lib. xxi. ca. xij. 1.

Inimicitias ponā inter te et mulierē: Ipsa obferuabit et. lib. i. ca. xxvij. 1.

Maledicta terra in opere tuo. lib. iij. ca. v. 1.

Terra es et in terrâ ibis. lib. xix. ca. v. 1.

Collocant ante paradysum cherubin. lib. xij. ca. vij. 1.

Respexit deus ad abel et ad munera ei⁹ et. lib. xxi. ca. xij. 1.

In fontib⁹ petri tui aderit. lib. iij. ca. xxi. 1.

Sensus et cognatio prona est in malis. lib. xxvij. ca. xxi. 1.

Crescite et multiplicamini et replete terrā et. lib. xxi. ca. xi. 1.

Maledictus chanaan: seru⁹ erit fratrū et. lib. xxi. ca. xi. 1.

lib. xxi. ca. xij. 1.

Venite descendamus et confundamus linguam eorū. lib. ij. ca. v. 1.

Angeli ad abraam meridie veniant. lib. ij. ca. i. 1.

Sacrificiū vespertinū abraam offerēs: auco infestates fugauit. lib. xxi. ca. xxi. 1.

Loquar ad dñm mens cum sim. pulnis et. lib. iij. ca. xxi. 1.

Clamor sodomorū et gomorreorū multiplicatus est. lib. v. ca. vij. 1.

Abraam tres angelos hospitio suscepit. lib. xxvij. ca. iij. 1.

Angeli puniunt sodomā vespere veniūt. lib. ij. ca. i. 1.

Quia faciebāt loth vehemens: et iā primū erat ut frangeret fores. lib. vi. ca. xv. 1.

Sulphur et igne pinxit dñs sup sodomā. lib. xxi. ca. xxi. 1.

Hæc cogitoni qz timeas deū. lib. xxi. ca. xxi. 1.

Etiā terra tua et cognatio tua et. lib. xxvij. ca. vij. 1.

Abraam coniuges suas in sepulchro duplici sepeluit. lib. vi. ca. xxi. 1.

Rebecca ad ysaac veniēs dorso camelī obstitit. lib. i. ca. xxi. 1.

Puer in ducendo ysaac conlagē car mittat. lib. ij. ca. xxi. 1.

Factus est esau vir gnarus venandi et homo agricola. lib. v. ca. xxi. 1.

Maledictū iudiciū iusticie pferatur. lib. iij. ca. v. 1.

Jacob in itinere dormiens lapidē ad caput posuit. lib. v. ca. xxi. 1.

Hic est pfectudinis in terra nostra ut iuniores asitradant ad nuptias. lib. vi. ca. 27. 1.

Tollens iacob virgas populeas virides et amygdalinas et. lib. xxi. ca. i. 1.

Jacob vno pede claudicauit: cū angel⁹ eū tetigit. lib. iij. ca. xi. 1.

Elidi dñm facie ad faciem et salua facta est anima mea. lib. xxvij. ca. xxvi. 1.

Jacob gregē onis sequens esau superbus contra eū venit. lib. vij. ca. xxi. 1.

Talarē tunicā ioseph habuit. lib. i. ca. xi. 1.

Eccē somnator venit: venite occidam⁹ eū. lib. vi. ca. xxi. 1.

Ioseph relinquens palliū fugit. lib. xxi. ca. xxi. 1.

Ecce dñs mens oibus mihi traditis igno-
rat qd habeat. 2. li. 30. ca. 13. a

49 Intravit iacob in egyptū cum aiabns. 70
li. 3. ca. 9. b

49 Iſachar aſinus fortis accubās li. i. ca. 17. a

Beniamin lupus rapax mane comedit pre-
dam li. 18. ca. 9. a

Ad predā aſcendiſti regreſcens accubuiſti vt
leo ⁊ quaſi leona li. 18. ca. 22. a

Salutare tuū expectabo dñe li. 31. ca. 18. D

Capi. libri Exodi.

Go ſum deus abraam: de⁹ pſaac: i
pſeſtione ca. 2

Ego ſum q ſum li. 4. ca. 38. a ⁊ lib. 5.
ca. 25. c

4 Transiens videbo viſionē li. 15. ca. 27. b

Ego obdurabo cor ppharaonis li. 11. ca. 5. fl.
2 li. 29. ca. 24. c

5 Aliquo nō vis ſubijci mihi li. 7. ca. 22. B

7 Ecce ego cōſtitui te deum ppharaonis 2. li.
29. ca. 4. c

10 Ventus vrens lenabit locuſtas que aſce-
de-
rūt ſup vinetſas terrā egypti li. 31. ca. 20. c

12 Quicqd de eo reliquū fuerit cōburetis igni
li. 20. ca. 9. a

15 Colūna nabis populū pcedēs moralizaf li.
2. ca. 30. a

14 Quid clamas ad me li. 9. ca. 30. b

16 Requies ſabbati ſanctificata eſt dño 2. li.
18. ca. 28. a

Cōcupiuit popul⁹ iſraeliticus ollas carni-
um pepones cepaſq li. 20. ca. 16. b

18 Legem daturus dñs in igne ⁊ fumo deſcen-
dit li. 6. ca. 26. b

Abhominaciones egyptioꝝ imolabim⁹ vo-
mino deo noſtro li. 10. ca. 27. c

20 Altare de terra facietis li. 3. ca. 20. a

Qui reddis peccata patrū in filiis li. 15. ca.
22. b

21 Si quis appernerit ciſternas ⁊ foderit ⁊ nō
operuerit eam 2. li. 17. ca. 15. a

Oculum pro oculo: dentem pro dente 2. li.
28. ca. 19. c

23 Fedus cū alienigenis ne feceritis li. 7. c. 5. c

24 Moſes in montem aſcendit ⁊ dñs in mon-
tem deſcendit li. 5. ca. 25. fl.

16 Facies colūnas quatuor ⁊ baſes earū ve-
ſties argento li. 23. ca. 8. E

28 Sacerdos templum ingrediens duodecim
lapides in pectore portet li. 28. ca. 9. a

Lauda hoſtie in altare offertur li. i. ca. 11. b

Sume tibi aromata ſtaccen. li. i. ca. 39. a

Sedit populus manducare ⁊ bibere ⁊ ſur-
rerant ludere li. i. ca. 5. a

Dimitte illis hanc noxiā: aliqñ dele me de
libro quē ſcripſiſti li. 9. ca. 11. D

Dimitte me vt irascatur furor meus 2. li.
9. ca. 30. b

Deſcende peccauit populus tuus 2. li. 20.
ca. 6. B

Secrerunt filij iſrael in paſſionibus: nabe-
deſcendente li. 5. ca. 26. L

Loquebat dñs ad moſen facie ad faciem
ſicut loqui ſolet amicus ad amicum ſuum li.
12. ca. 36. a

Si inueni gratiam in conſpectu tuo oſtēde
mihi teipſum li. 18. ca. 36. b

Nullus apud te per ſe innocens eſt li. 16.
ca. 11. L

Moſes loquens populo faciem velabat
li. 18. ca. 28. L

Dñs zelotes nomē eius li. 10. ca. 25. b

Priogenita aſini mutabis one li. 27. c. 15. b

Utri cū malicibus quicqd ad templum ne-
ceſſariū erat miniſtrauerūt li. 30. ca. 10. b

Phiale ⁊ ſcyræ i meſa dñi fabricata ſunt
li. 20. ca. 2. D

Capi. libri Leuitici

Abraera pelle hoſtie aretus in fru-
ſta concidant li. 1. ca. 4. a

Offerat agnā de gregib⁹ ſine caprā
orabitoꝝ pro eo ſacerdos li. 3. ca. 2. b

Ignis in altari ſemper ardebit: quē nutrit
ſacerdos ſubijciēs ligna li. 25. ca. 7. b

Quādo ingreſſi fueritis terrā: quā ego da-
turus ſum vobis ⁊ plantaueritis in ea 2. li.
12. ca. 36. a

Piſces pennulas non habentes prohibe-
ſunt in veteri teſtamento li. 5. ca. 6. c

Vir qui ſurum ſeminis ſuſtinet immūdus
erit li. 23. ca. 15. a

Non angurabimini nec obſernabitis ſon-
nia li. 8. ca. 18. a

19

19

Capi. libri Numeri.

Azarec cur capilli non raserint li. 2. 5

n ca. 39. B

Si beſtia tetigerit montē lapidabi-
tur li. 6. ca. 26. b

Leuite radet oēs pilos carnis ſue li. 5. c. 25. c 8

10 Fac tibi duas tubas argenteas li.30.ca.7.b
 11 Adhuc esca erat in ore ipsorum ⁊ ira dei
 12 ascendit super eos li.15.ca.10.D
 13 Iratus est dñs contra israel li.20.ca.25. b
 14 Quid emularis p me ⁊ li.22.ca.24.b
 15 Erat moyses vir mitissimus: in prefa.ca.2.
 16 Iurga aaron floruit li.14.ca.29.D
 17 Quæca precipitur offerri cui⁹ yfopo ⁊ ligno ce
 18 drino coccogis bis tincto li.6.ca.24 b
 19 Qui cadens apertos habebat oculos li.25
 20 ca.14. b
 21 Dixit homo cuius obduratus est oculus: vi
 22 rit audito: sermonu⁹ ⁊ li.15.ca.23.a

Capi. libri Deutero.

3 Erba dei israel audire in monte nō
 4 potuit sed precepta in caestribus
 5 accepit li.2.ca.1. a
 6 Diliges proximum tuū sicut teipsum lib.7.
 7 ca.11. B. ⁊ li.18.ca.15. a
 8 Diliges proximu⁹ tuū sicut teipm li.19.ca.
 9 20. A
 10 Temptat vos dñs deus vester vt sciat si vi
 11 ligitis eum li.17.ca.17. a
 12 Non opaberis in p̄mogenito bonis ⁊ non
 13 rōdebis p̄mogenita om̄i li.8.ca.35. b
 14 Non apparebis in cōsp̄ctu dñi vacuus li.
 15 7.ca.17. a
 16 Iuste quod iustum est exqueris li. 9. capi.
 17 17. a
 18 Si quis abierit cum amico suo simpliciter i
 19 synam ad ligna cedenda li.10.ca. 9. a
 20 Non tanges bouem ⁊ asinum li.1.ca.16. a
 21 Non induas vestem ex lana linoꝝ cōtextā
 22 li.8.ca.40. b
 23 Cum ad opus nature accesseris mitte pa
 24 rullam sub baltheo li.31.ca.17. D
 25 Non alligabis os boni triturati li.1.ca.16. a
 26 Si fuerit inter vos homo qui nocturno pol
 27 latus fuerit somno li.9.ca.40. a
 28 Ego occidā ⁊ ego viuere faciam: percutias
 29 ⁊ ego sanabo li.6.ca.17. a
 30 Attende celum ⁊ loquar li.2.ca.26 ⁊ li.9.
 31 ca.8. a
 32 Nonne hec congregata sunt apud me li. 12.
 33 ca.11. A
 34 Ignis exarsit ab ira mea ⁊ ardebit vsq; ad
 35 inferos deozum li.18.ca.17. C
 36 Expectetur sicut pluuia eloquium meum li.
 37 19.ca. 6. a
 38 Ex vinea equi sodozorum vitis eozum et

ppago eozum ex gomora. li.17.ca.15. a
 39 Qui dixerit patri suo ⁊ matri sue nescio
 40 vos ⁊ li.17.ca.15. a

Capi. libri Josue.

16 Abitavit ehananeus in medio ef/
 17 fraim. li.4.ca.24. C
 18 Non declines ad dextram neq; sin/
 19 stram li.17.ca.17. B

Capi. libri Iudicum.

1 Et sunt gentes quas dñs dereliquit
 2 lib.4.ca.25. a
 3 Capillos in ignem ponere nazareis
 4 car preceptum sit li.2.ca. 39. B
 5 Gedeon ad bellum pcedens populū lagun
 6 culis armavit. li.30.ca. 32. a
 7 Moriemur qm vidim⁹ dñm li.5.ca.17. D
 8 Barila afini samson hostes peremit libro
 9 13.ca.8. a
 10 Samson dum videret paucos quēadmodū
 11 interemit sed destructo templo q̄ plures oc
 12 cidit li.19.ca.7. A

Capi. libri Ikegum. i.

2 Eperit prius p parib⁹ se locauerūt
 3 ⁊ famelici saturabunt li. vi. ca.2. B
 4 Pedes sanctorū suoz seruabit ⁊ im
 5 p̄j in tenebris cōticefēt li. vi. ca.1. D
 6 Deus indicabit fines terre lib.19.ca. 5. A
 7 Tollēs duas vaccas lactantes vitulos:
 8 iunxerunt ad planstrū li.7.ca. 18. C
 9 Quæ ille vir q̄ fecisti hāc rē li.7.ca.17. C
 10 Est puer puulus q̄ pascit oues li.10.ca.29. b
 11 Cum esses paruulus q̄ pascit oues li.10.ca.29. b
 12 Cōstitui in tribubus israel li.15.ca.20. C
 13 Sp̄s dñi malus irruerat i saal li.2.ca.10. a
 14 ⁊ li.18.ca.2. A
 15 Saul spopodit dauid filiā suā li. vi. ca.17. a

Capi. libri Ikegum. ij

1 Mōtes gelboe nec ros nec pluuia
 2 li.4.ca.5. A
 3 Meniēs filij remō berothit. li.1.ca.36. A
 4 bob⁹ calcitrātib⁹ ieliara ē archa. li.5.ca.2. fi.
 5 Nō tu edificabis mihi domū q̄ vir sangui
 6 num es li.7.ca.24. B
 7 Dauid valles salinaꝝ pcutit li. 3.ca.18. A
 8 Archa dñi sub pellibus ē li.3.ca.21. a
 9 Zimalechites puerū in via deserit egrotum
 10 li. 5.ca.19. B

Ikegum

psalterium.

10 Nunc lauerunt regi dicentes. Adest nathan
ppheta lib. vii. cap. xliij. L
16 Dñs distulit pctm tuū libro 9 ca. 27 B
Nungd pro his verbis nō occidetur semei:
libro 3 ca. 15 B
Quid mihi t vobis fili j sarnie: li. 30. ca. 17. b

Cap. libri Ikegū. iii.

3 Accipit salomō sapiāz i somnis li. 2. ca. 1. b
8 Mulier infante intermēs vinū cōcupuit
libro 24 ca. 8 A
9 Nebula ipleuit domū dñi t nō poterāt sa-
cerdotes ministrare libro: 30 ca. 1. L
13 Altare altare hec dicit dñs. Ecce filius na/
sectur de domo dauid iohāas noie li. 7 ca.
22 L
Lūg audisset rex sermonē homīs dei quez
inclamauerat cōtra altare in bethel. lib. 7
ca. 23 L
17 Tu ne es iste vir q turbas isrl li. 7 c. 22: c
19 Alcinisqz lūbis currebat ante achab lib.
7 ca. 23 L
19 Ecce dñs trāsit t spūs grādis t fortis sub-
uerēs mōtes t cōrērs petras li. 5 ca. 26 a
24 Velsas mulierē teyabel fugit li. 19 ca. 5 A
24 Vidisti achab humiliatū coram me. li. 25
ca. 6 D
32 Vidī dñm sedentē super solīū suū li. 2 ca.
21 B t li. 18 ca. 136 B

Ikegum. iij.

4 Dimittē eā aīa enim eius in amaritudine ē
li. 2 ca. 41 A
1 Si homo dei sum descendat ignis de celo
li. 4 ca. 6 A
3 Quid mihi t tibi est vade ad pphetas pa-
tris tui li. 7 ca. 22 L
4 Lūg venisset ad vīrū dei in monte appre-
hēdit pedes ei⁹ t li. 7 ca. 23 B
5 Naamā veniēte ppheta ei nō occurrit lib.
7 ca. 22 L
6 Ligna cedētibz ferrū ex manubrio cecidit
li. 22 ca. 5 A
13 Iace sagittā: percuties syriam donec cōsu-
mes eam li. 7 ca. 2 B
1 Adorauerunt vīnersam mīlitiā celi lib. 2
ca. 3 B
20 Ecce dies veniūt t auferent oīa que in do-
mo tua sunt bābylonē li. 8 ca. 37 c
Ezechie superaddite sunt quidecim anni cū
ea per pphetā viceret. Dispone domui tue

quia morieris in t non vives li. 12 ca. 1. b et
li. 16 ca. 6. b

Ehobias

Quod tibi non vis alteri ne feceris li. 10 ca.
6 A

psalterium

On sic impj nō sic sed tanq palus
quem proficit vems a facie terre li.
xl. ca. 15. b

Et erit tanq lignū qd plantatū est sec⁹ de-
curtus aqua p li. 19 ca. 27 a
Et in via peccator nō stetit li. 29 ca. 2 B
Sernite dño in timore: t cultate ei cū tre-
more li. 5 ca. 18 a
Reges eos in virga ferrea tanq vas figuli
conteres eos li. 7 ca. 7 D
Ne qñ irascatur dñs t pereatis de via in/
sta li. 20 ca. 3 b
Postula a me t dabo tibi gētes hereditatē
li. 30 ca. 30 L
Abscondes eos in abscondito vultus tui a
turbatione homin li. 6 ca. 28 a
Irascimini t nolite peccare li. 5 ca. 33 a
Proueniamus facies eius in confessione li.
8 ca. 5 c
Fili hominū vsqz quo grani corde li. 14 ca.
26. L. t li. 19 ca. 4 a
Manc astabo tibi li. 16 ca. 27. b
Perdes oēs qui loquantur mendaciam li.
18 ca. 2 b
Turbatus ē pre ira ocul⁹ me⁹ li. 5 ca. 33 a
In inferno aut quis confitebitur tibi lib. 8
ca. 10. b
Inneteram inter omnes inimicos meos li.
19 ca. 27. c
Si reddidi retribuētibz mīhi mala li. 4.
ca. 14 b 33
Ne quando rapiat vt leo animā meam li.
6 ca. 20 a 21
Arcum suū tetendit t parauit illū t in ipso
parauit vasa mortis li. 19 ca. 28. b
Ut destruas inimicū t defensorēz presa ea.
12. t li. xi. ca. 14 b
Omnia subiecisti sub pedibus ei⁹ li. 4 ca.
34. li. 2. t li. xi. ca. 2. b
In omnem terram erunt sonus eorum lib.
19 ca. 1. 2 a
Dimissi cum paulo minus ab angelis li.
27 ca. 1. d

- 9 Desiderium cordis eorum audiat auris
tua li. 9 ca. 6 A
Polluatur vis ei⁹ in oi tēpore: auferat iudi-
cia tua a facie ei⁹ in i⁹ inimicoy li. 5. c. 15 a
Exaudiat dñs vocem fieri⁹ mei: exaudiat
dñs deprecandem meā tēli. 5 ca. 17 L
Ipe liberavit me de laqueo venantiū 2a
p̄bo aspero li. 6 ca. 13 A
Laudatur per 3 i desiderio alic suer q iui-
qua agit bñdicatur li. 12 ca. 23 A
Qui exaltas me de portis mortis: vt annū-
ciē oēs laudatōes tuas li. 19 ca. 13 B
Tu autē idem ipse es 7 anni tui non defici-
ent libro 4 ca. 40 B
Pluit super peccatores laqueos ignis sul-
phur 7 sp̄s peccellarum li. 15 ca. 21 B
In circuitu impij ambulat li. 2. ca. 4 L
Beati quorum remisse sunt iniquitates li.
4 ca. 18 b
Elogia dñi eloquia casta argentum igne et
aminiatum li. 4 ca. 35 L 7 li. 6 ca. 3a 7 li.
16 ca. 9 B 7 li. 18 ca. 8 a
Labia dolosa in corde 7 corde locuti sunt
li. 20 ca. 2 b li. 24 ca. 16 b
Ilic trepidauerunt timore vbi non erat ti-
mor li. 7 ca. 12 L
Iudicia in luctu importuna narratio est
libro 17 ca. 1 A
Elevatio manuum medarum sacrificiū ves-
pertinum li. 20. ca. 9 B
15 Usq ad noctem increpauerant me frenes
mei li. 4 ca. 17 a
16 Biri dñs deus meus es tu qm̄ bonorum
meorum non egēs li. 16 ca. 1 A
Proba me dñe 7 tenta me li. 7 ca. 8
Tunc non confundar dum respicio in oia
mandata tua li. 18 ca. 1 L
Saciabor dum manifestabitur gloria tua
libro 18 ca. 3 A
17 Posuit tenebras latibulum suum li. 4 ca.
pirulo 19 B 7 li. 5 ca. 4 b item libro xi. capi-
tulo 12 L
Bñdictus dñs deus meus q docet manus
meas ad presum li. 15 ca. 17 fi.
Et oculus superboꝝ hūiliatio li. 16 ca. xi B
Tenebrosa aqua in indibus acris libro 17
ca. 12 A
Qui ambulat super pennas ventorum lib.
19 ca. 4
Sūq alieni mentis sunt mihi li. 19 ca. xi A
Qui p̄fecit pedes meos quasi cerui lib. 25

capl. 25 B
Et in deo meo transgrediar murmur li. 26
capl. 10. B
Ipe fulgore in conspectu eius nubes tran-
sierunt li. 29 ca. 11 L
Que non rapui tunc exsoluebam 2ē. libro 18
3 capl. xi L
Leli enarrant gloriam dei tēli. 9 ca. 4 b 7
li. 12 ca. 17 a
Helena q̄s itelligit li. xi ca. 21 a
Et ipse tanq̄ sponsus p̄cedens de sp̄ala-
mo suo li. 17 ca. 10
In mandatis tuis exercebo: 7 considera-
bo vias tuas li. 17 ca. 4 b
Et meditatio cordis mei in conspectu mo
semper li. 19 ca. 2 A
Ipones eos vt cibarius ignis in tempore
vultus tui li. 6 ca. 19 a 7 li. 15 ca. 14 b
Leuani oculos meos in montes li. 16 ca. 1
24 A
Exeruit velut testa virtus mea li. 3 ca. 14 a
Tauri pingues obsederunt me li. 7 ca. 15 c
Deus meus clamabo per diem nec exan-
dies li. 20 ca. 15 a
Ego autem sum vermis 7 non homo li. 30
ca. 19 b
Libera me de ore leonis 7 de cornib⁹ vni-
cornium li. 3 ca. 13 b
Posuisti in conspectu meo mansas aduer-
sus eos q tribulant me li. 17 ca. 14 b
Impinguasti oleo caput meum libro 19.
ca. 9 b
Qui non accepit in vanum animam suam 23
li. 7 ca. 17 b
Tollite portas principes vestras 7 cleua-
mini porte eternas li. 30 ca. 32 c
Proba me domine 7 tenta me li. 2 ca. xi A 25
7 li. 8 ca. 10
Quam petij a dño hanc regem li. 4 capl. 25
tulo 34 a
Dñs illuminatio mea 7 salus mea quem ti-
mebo li. 14 ca. 19 a 7 li. 19 ca. 20 c
Viriliter agite 7 confortetur cor vestrum li. 30
3 ca. 16 L 7 li. 26 ca. 30 b
Abscondes eos in abscondito vultus tui
li. 4. c. 15 b 7 li. 5 ca. 3 L
Ego viri in panore meo: proiectus sum a
vultu oculoy suorum li. 15 ca. 26 L 7 libro
21 ca. 21 E
Saluam fecisti de necessitatibus animam
meam li. 26 ca. 31 B

31 Beati quorum remisse sunt iniquitates et quo-
rum tecta sunt peccata li. 16. ca. 24. B
Conuersus sum in crina mea dum configi-
tur spina li. 20. ca. 9. C
Tu mihi es refugium a pressura que circum
dedit me li. 26. ca. 21. A
32 Congregans aquas maris quasi in uterum
li. 9. ca. 5. a et li. 29. ca. 8. b
33 Dominus custodit omnia ossa eorum li. 5. capitulo
22. B et li. 23. ca. 24. b
34 Dominus eguerunt et esurierunt li. 45. ca. 3. E
Accedite ad eum et illuminamini li. 18. capi-
tulo 38. B
35 Gigantem tanquam pulvis ante faciem venti li. 3. ca. 24. b.
36 Fiant viscera eorum tenebre et lubricum re. li. 17. ca. 19. ca. 20. C
37 Esce renes meos et cor meum et cili. 22. capi-
tulo 22. b
Declina a malo et fac bonum li. 1. capitulo
11. b et li. 23. ca. 23. b
38 Indignum adhuc et non erit peccator li. 7. capitulo 20.
Eclidi ipsum supereratatum et elenatus su-
per cedros libani li. 15. ca. 27. b
Proximi mei a longe steterunt li. 2. capitu-
lo 28. C
Ego ad flagella paratus sum li. 7. ca. 8. C
Iniquitatem meam ego pronuntiabo et cogi-
tabo pro peccato meo li. 8. ca. 16. b
Computruerunt et deteriorauerunt cicatri-
ces mee libro 9. ca. 39. b
39 Quamquam in imagine dei ambulet homo ta-
men vane conturbabitur li. 1. ca. 14. a
Posui os meum custodiam dum consisteret
peccator li. 23. ca. 1. C
40 Uniuersum stratum eius versasti in infirmi-
tate eius li. 23. ca. 23. b
41 In die mandauit dominus misericordiam. pre-
sa. ca. 4 et li. 23. ca. 28. a
humiliasti nos in loco afflictionis li. 4. ca. 20. b
Suerunt mihi lachryme mee panes die et no-
cte li. 5. ca. 4. C
Sicut anima mea ad fontem vivum quan-
do ventum et apparebo ante faciem domi-
ni li. 8. ca. 7. b et li. 1. ca. 9. B
Ingrediar in locum tabernaculi ammira-
bilis visus ad domum dei li. 8. ca. 7. c
Veni sunt gressus tui deus li. 29. ca. 7. b
Abissus abyssum inuocat in voce catara-
tarum tuarum li. 27. ca. 18. B

Propter te mortificamur tota die re. li. 8. ca. 7. b
Aut quis erit similis deo inter filios dei li. 18. ca. 31. C
humiliasti nos in loco afflictionis li. 26. ca. 21. A
42 Omnis gloria filie regum ab intus libro 19. ca. 19. q
43 Pro patribus tuis nati sunt tibi filii. consti-
tues eos principes super omnem terram li. 26. ca. 34. fi
Intende. prospere procede et regna. li. 1. ca. 1. b
In sole posuit tabernaculum suum libro 3. capitulo 21. a
Pro patribus tuis nati sunt tibi filii. consti-
tues eos principes super terram li. 26. ca. 34. b
Sagitte tue acute potentissime populi sub-
te cadunt in corde. in prologo
44 Omnis gloria filie regum ab intus libro 8. ca. 38. C
45 Tacate et videte quoniam ego sum deus li. 5. ca. 6. b
Transferentur montes in cor maris libro 9. capitulo 2. C
46 Constituitur tibi cum benesceris ei li. 8. ca. 25. b et li. 1. ca. 19. b
47 Non dabit deo propitiationem suam nec
precium redemptionis anime sue li. 2. capitulo 24. C
Cum viderit sapientes morientes simul in-
sipientes et stultos peribunt li. 26. ca. 15. b
48 Noctem illam tenebrosus turbo possideat libro 4. ca. 1. b
Deus manifeste veniet deus noster et non
fletus li. 9. ca. 26. A
Peccatori autem dixit deus quare tu enar-
ras iusticias meas li. 1. ca. 9. C et libro 19. ca. 21. A
Adnucauit celos sursum et terram deorsum
li. 15. capitulo 15. b
Libera me de sanguinibus deus li. 5. capitulo 14. b
Eccc in iniquitatibus conceptus sum libro 1. ca. 2. c et li. 1. ca. 28. b
Cor contritum et humiliatum deus non de-
spiciet li. 9. ca. 28. A
Dolor meus contra me est semper li. 9. ca. 21. A
Laudabis me et super nomen dealbabo li. 27. ca. 17. c

91 **A**ldebant iusti et timebant et super eum ridebant et dicebant ecce homo qui non posuit deum adiutorem suum li. 6 ca. 19. c
 92 **D**ixit insipiens in corde suo non est deus li. 15. ca. 20. d et li. 18. ca. 1. b
 93 **Q**uoniam alieni insurrexerunt contra me et fortes quæsierunt animam meam li. 12. ca. primo 18. b
 94 **E**cce elongavi fugiens li. 4. ca. 35. 21
 95 **I**psi calcaneum meum observauerunt li. 5. ca. 38. per to. a
 96 **S**ilii hominum dentes eorum arma et sagitta et lingua eorum gladius acutus libro 6. capitulo 14. b
 97 **S**uper eos cecidit ignis et non viderunt solem li. 9. ca. 46. C
 98 **L**etabitur iustus cum viderit vindictam impiorum li. 22. capitulo 11. a
 99 **A**tri sanguinum et dolosi non dimidiabunt dies suos li. 5. ca. 28. C
 100 **A**scendisti populo tuo dura potasti nos vi no compunctis li. 19. ca. 28. a
 101 **S**icut adipe et pinguedine repleatur anima mea li. 8. ca. 1. C
 102 **D**etior est misericordia tua super vitam meam li. 8. ca. 21. D
 103 **A**dhesit anima mea post te li. 1. ca. 9. c
 104 **E**raudi deus orationem meam cum tribulor ab timore inimici eripe me li. 6. capitulo 20. 21
 105 **I**ntenderunt arcum suum rem amaram et. li. 19. ca. 18. 21
 106 **B**enedices corone anni benignitatis libro 4. ca. 22. C
 107 **I**gnitatem si conspersi in corde meo non audiat deus li. 22. capitulo 3. c
 108 **B**enedicat nos deus deus noster benedicat nos deus li. 29. capitulo 28. c
 109 **A**nimalia tua habitabunt in ea libro 21. ca. primo 11. 21
 110 **E**t speciei bonas dividere spolia li. 21. capitulo 11. b
 111 **I**ter facite ei qui ascendit super occasum li. 19. capitulo 3. c
 112 **P**lurimum voluntariam segregabis deus hereditati tue li. 29. ca. 20. 21
 113 **C**onsolantem me quesivi et non inveni li. 17. capitulo 11. b
 114 **S**alvum me fac deus quoniam intraverit aque usque ad animam meam li. 19. capitulo 4. c

Lingua canum tubum et inimicis ad infol. 20. ca. 7. 21
Non me vemergat tempestas aque neque absorbeat me profundum li. 26. ca. 30. d
Deus manifeste veniet deus noster et non flebit li. 17. ca. 19. b
Bene necessarius meis erue me domine li. 20. ca. 12. c
Auscipiant montes pacem populo tuo li. 9. capitulo 11. c
Innici eius terram lingent li. 20. ca. 12. a
Delecisti eos dum alienarentur libro 31. ca. 7. b
Adhi autem adherere deo bonum est li. 4. ca. 34. b
In laboribus hominum non sunt et li. 2. libro 5. ca. 15. 21
Mei ad pedes mortui sunt li. 6. ca. 3. c
Ut iumentum factus sum apud te et ego semper tecum li. 1. ca. 15. b
Posuerunt in celum os suum: et lingua eorum transiit super terram li. 12. ca. 24. b
Obscurentur oculi eorum ne videant et dorsum eorum semper incurva li. 25. ca. 23. a
Cum accepero tempus ego inflicias iudicabo li. 1. ca. 31. a
Calix in manu domini vini meri plenus est mixto li. 17. ca. 14. B
Turbati sunt omnes insipientes corde docti nesciunt somnium suum li. 18. ca. 9. c
Misericors et miserator domini patiens et multam misericors li. 20. ca. 15. b
Dormitauerunt qui ascenderunt equos li. 31. ca. 18. B
Megavit consolari anima mea memor fui dei et delectatus sum li. 7. ca. 3. a et li. 18. capitulo 17. 21
Ethiopia preueniet manus eius deo li. 18. capitulo 34. a
Etenim sagitte tue pertransierunt libro 29. capitulo 15. c
Atendite popule meus legem meam et. in prefatione ca. 2
Erit tempus eorum in eternum li. 4. ca. primo 7. a
Et memorat est quod caro sunt li. 4. ca. 9. b
Stravit aquas quasi in vineam libro 8. capitulo 16. B
Tradidit in captivitatem virtutes eorum et pulchritudines eorum in manus inimici li. 8. ca. 38. 21

Psalterium.

- Ipse autem est misericors et propitius fiet peccatis eorum li. 2. ca. 36. C
 Cum occiderit eos tunc inquirant eum li. 2. ca. 15. B
 Conuersi sunt in arcum perversum lib. 27. ca. 26. B
 178 Tor domini super aquas li. 19. ca. 4. C
 Redde vicinis nostris septuplū in sinu cordi li. 22. ca. 14. A
 81 Ego dixi deus es et filij ecclesi omnes. li. 4. ca. 17. B
 72 Concupiscit et deficit anima mea in atria domus lib. 8. ca. 19. A
 Deus meas ponit illos ut rotam et sicut stipulam ante faciem venti li. 16. ca. 22. A
 81 Adversus est dies vna in armis super milia li. 2. ca. 20. B et li. 16. ca. 1. A
 100 Captiuit et deficit anima mea in atria domus li. 4. ca. 39. B
 Et enim passer querit sibi domum et turtur nidum li. 19. ca. 24. B
 84 Eripuisti animam meam de inferno inferiori li. 23. ca. 5. B
 Letetur cor meum ut timeat nomen tuum li. 20. ca. 4. A
 87 Veniant ad te curas filij corporis li. 25. ca. 1. C
 In spiritu vehementi conteres naues raris li. 4. ca. 21. A
 In me transierunt ire tue et terrores tui conturbauerunt me li. 17. ca. 15. B
 88 Posueris me in abhominacione sibi traditus sum li. 23. ca. 17. C
 Factus est inter mortuos liber. li. 30. ca. 30. A
 Misericordias tuas domine in eternum carabo li. 4. ca. 42. C
 Tu terribilis es et quis resistet tibi extitit ab ira tua li. 1. ca. 24. C
 Tu humiliasti sicut vulneratū superbum li. 17. ca. 15. B
 Quis in nubibus equabitur domino li. 18. ca. 29. A
 Beatus populus qui scit inbulationem li. 24. ca. 16. A
 89 Domine quis similis tibi li. 29. ca. 4. B
 Quis novit potestatem ire tue li. 5. ca. 5. B
 90 Hanc sicut herba trāseat: mane floreat et pertranseat li. 29. ca. 18. A
 In scapulis suis obducrabit tibi libro xxxij. ca. 4. B
 92 Admirabiles elationes maris mirabilis in altis domus li. 9. ca. 5. B
 96 Montes sicut cera fluxerunt a facie domini li. 30. ca. 34. C
 Luna perfecta in eternum li. 15. ca. 15. A
 Quis novit potestatem ire tue pro amore tuo tra tuam dirimere li. 10. ca. 11. B
 Scire quoniam deus ipse est deus li. 23. ca. 5. A
 Detrahentem occulte aduersus proximum suū hunc persequeretur li. 14. ca. 25. A
 Ambulans in via immaculata hic mihi ministrabit li. 16. ca. 23. A
 In matutinis interdicebam oves peccatores terre li. 16. ca. 27. B
 Filij seruatorum tuorum habitabunt ibi li. 8. ca. 15. A
 In seculum anni tui li. 16. ca. 21. A
 101 Mutabis eos et mutabuntur et libro xxxij. ca. 1. C
 Omnia sicut vestimentum veterascent li. 18. ca. 23. B
 Confessione et decore induisti li. 32. ca. 5. D
 102 Omnis caro fenū et gloria eius flos feni li. 7. ca. 20. B et li. 21. ca. 27. A
 Ipse enim scit signum nostrum li. 43. ca. 23. B
 Memoria retinentibus mandata eius ut faciant ea li. 15. ca. 6. C
 103 Memoro domine quoniam pulvis sumus homo sicut fenū dies eius li. 23. ca. 28. C
 Qui facit angelos suos spiritus et ministros suos igne vrent li. 11. ca. 3. B
 Emitte spiritum tuum et creabuntur et regiona his faciet terre li. 29. ca. 16. C
 Montes ecclesi ceruis li. 30. ca. 29. A
 104 Terti quod mandavit in mille generationes li. 1. ca. 1. A
 Tange montes et fumigabunt li. 18. ca. 22. B
 105 Posuisti tenebras et facta est nox ptransibant in ipsa omnes bestie silue li. 27. ca. 19. B
 Et audiam te in abscondito respicientis: ptrans te ad aquas contradictionis li. 26. ca. 10. C
 106 Ascendit usque ad celos: et descendit usque ad abyssos li. 9. ca. 11. B
 Effusa est contentio super principes eorum: et seduerunt eos in unio non in via li. 19. ca. 23. B
 108 Induuntur sicut diploides confusionem suam li. 1. ca. 23. C
 Erexit sum ut locusta li. 1. ca. 23. A
 109 Dixit dominus domino meo sede a dextris meis li. 15. ca. 11. A
 De torrente in via bibit propterea exaltabit caput li. 14. ca. 22. C

Magna opa dñi exquisita in oēs volun-
 tes eius li. vi. ca. xij. 21
 Virtutē opeꝝ suarum annuntiabit populo
 suo li. i8. ca. v. 22
 Initium sapientie timor dñi li. i9. ca. 7. a
 In memoria eterna erit iustus li. xi. ca. i5. e
 Benedicite oēs timentes dñm pusillos cum
 maioribus li. 4. ca. xij. 21
 Mare vidit ⁊ fugit li. 28. ca. 20. 23
 Custodias paruos dñs li. 27. ca. 6. b
 Straxisti vincula mea tibi sacrificabo ho-
 stia laudis li. 4. ca. xli. 23 ⁊ li. ix. ca. xliij. 2
 Ego dixi in excessu metis mee oīs homo mē
 dar li. xij. ca. i5. 2
 Constituite diem solēnem in cōfrequentā-
 tionibus li. ix. ca. xi. a
 Caligo sub pedibꝰ eius ⁊ ascendit sup che-
 rubin li. 27. ca. i5. 2
 Dñs mihi adiutor ⁊ ego videbo inimicos
 meos li. 26. ca. 2. 2
 Defecit in salutare tuo anima mea li. 4. ca.
 xxxi. 23
 Declinate a me maligni ⁊ scrutabor mada-
 ra dei li. i6. ca. ix. b
 Narrauerunt mihi iniqui fabulationes li.
 vij. ca. vi. 2
 Super seniores intellexi li. xi. ca. 10. 2
 Portio mea dñe li. i5. ca. i6. 2
 Ne derelinquas me vsqꝫaꝫ lib. 20. cap.
 xxi. 2
 Auferes spūm eoz ⁊ defici. li. xxiij. ca. 27. b
 Ven mihi qꝫ incolatus meus prolongatus
 est li. iij. ca. 34. 2 ⁊ li. vij. ca. vij. 2. item li.
 xxiij. ca. xxi. c
 Domine non est exaltatum cor meum li. iij.
 ca. xxxij. 23
 Eminentēs autē venient cum exultatiōe por-
 tantes manipulos suos li. vij. ca. i7. 23 ⁊ li.
 io. ca. xxi. 21
 Conterit dñe captiuitatem nostrā sicut tor-
 rens in austro li. 27. ca. xi. b
 Nisi dñs custodierit ciuitatem inuaniunt vi-
 gliantes qui custodiunt eam li. vij. ca. xxi. 2 ⁊
 li. xi. ca. v. 21
 Quamuis est vobis ante lacem surgere ⁊ furgi-
 te postqꝫ sederitis li. 8. ca. 36. b
 Cum dederit dilectis suis somnū hec est he-
 reditas dñi li. io. ca. xi. b
 Surgite postqꝫ sederitis li. 30. ca. 31. 2
 Fiant sicut fenam edificiorū qꝫ priusqꝫ con-
 latur exaruit li. 8. ca. 28. a

Supra dorsum meum fabricauerūt peccā-
 tores li. i3. ca. i. 21
 Domine non est exaltatum cor meum lib.
 26. ca. 23. 2
 Neqꝫ ambulasti in magnis neqꝫ in mirabil-
 bus super me li. 28. ca. i3. 2
 Sacerdotes tui induantur iusticia li. 4. ca.
 xix. 23
 Pauperes eius saturabo panibus li. xxiij.
 ca. xiv. b
 Et nō illuminatio mea in delictis meis li.
 i6. ca. io. b
 Nonne qui oderunt te domine oderam lib.
 iij. ca. xxiij. 2
 Imperfecta mea viderunt oculi tui lib. iij.
 ca. xli. 21
 Sicut tenebre eius ita ⁊ lumen ei⁹ li. v. c. i. b
 Non est occultatiō os meū a te qꝫ fecisti in
 occulto li. v. ca. xxvij. b
 Mirabilis facta est scientia tua et me 22. li.
 io. ca. xi. 21
 Mihi autem nimis honorati sunt amici tui
 deus li. io. ca. xxx. b
 In misericordiis non subsistent li. ij. ca. xvi. 2
 Obumbrasti super caput meum in die belli
 li. vi. ca. xvij. 2
 Tū linguas non dirigitur super terram
 22. li. vij. ca. xxi. 21
 Qui in seculū misericordia ei⁹ li. vij. ca. ix. a
 Pone dñe custodia oꝝ meo ⁊ postū circa
 stāte labijs meis li. vij. ca. xxi. 2
 Portio mea in terra viuentiū li. iij. ca. 23. c
 In via hac qua ambulabam absconderūt
 laqueum li. i. ca. xli. 23
 In deficiendo in me spūm meū ⁊ cognoui
 sti semitas meas li. vij. ca. iij. 21
 Educ de carcere animam meā ad consitem
 dum nomini tuo li. 8. ca. xvi. c
 Anima mea sicut terra sine aqua tibi li. i8.
 ca. 26. 21 ⁊ li. ix. ca. ij. 21
 Qui liberaisti dauid seruu tuum de gladio
 maligno li. xv. ca. 29. 21
 Domine inclina celos tuos ⁊ descende li.
 30. ca. xxi. 23
 In illa die peribūt omnes cogitationes eo-
 rum li. io. ca. xxiij. 2 ⁊ li. xij. ca. v. b item lib.
 xxi. ca. iij. b
 Producit in montibus fenum ⁊ herbā ser-
 nituti hominum li. xxi. ca. xxiij. b
 Qui dat iumentis escam ipsorum ⁊ pu-
 scorum li. xxx. ca. iij. 21

- 147 Misceat verbum suum et liquefaciet ea: sicut spiritus eius et fluent aque lib. xviij. ca. xxi. b
 148 Preceptum posuit et non preteribit li. xvi. ca. 18. L
 150 Laudare cum in potentatibus eius: laudare enim secundum multitudinem magnitudinis eius li. ix. ca. 10. b

Capitulum libri Proverbia.

- 1 Sapientia edificavit sibi domum. p. ca. xij.
 Fili mi si te lactaverint peccatores. li. iij. ca. xix. 21
 Spes q. differit affligit aiam li. 9. ca. ix. b
 Ego in iocunda vestro ridebo li. 9. ca. 20. L
 Frustra factas rethie ante oculos pennatorum li. 6. ca. xij. b
 2 Qui letant cu malefecerint et exultant in rebus pessimis li. 6. ca. xi. b et li. 20. ca. 15. A
 Dominus erit in latere tuo et custodiet pedem tuum ne capiaris li. xi. ca. 30. L
 3 Quem diligit dominus castigat flagellat autem oem filium quem recipit li. vi. ca. 16. A
 Logitudo dierum in verba eius li. xij. ca. i. b
 4 Me dicas amico tuo vade et revertere et cras dabo tibi li. xxi. ca. xij. b
 5 Qui custodiat serua cor tuum qm er ipso vita pcedit li. i. ca. 36. L et li. xix. ca. 17. A
 6 Iniquitates sue capiunt impius: et funes peccatorum suorum costringent li. xi. ca. x. A
 7 Statimq. ea sequitur quasi bos li. i. ca. 16. A
 8 Qui dimittit aqua caput est iurgiorum li. v. ca. 12. b
 9 Ego sapientia habito in consilio li. i. ca. 9. A
 10 Nunq. sapientia clamitat et prudentia dat vocem suam li. 25. ca. 16. L
 11 Noli arguere derisorem ne oderit te li. viij. ca. 27. L
 12 Doce iustum et festinabit accipere li. 9. cap. iij. b
 13 Quae fortune valiores sunt et panis absconditus suavior li. 16. ca. 23. b
 14 Sapientia edificavit sibi domum exiit colinas septem li. 7. ca. 4. L
 15 In multiloquio peccati non deerit. li. v. ca. 25. A et li. 10. ca. 2. L
 16 Panes occultos libenter edite li. xxiij. ca. xvi. A
 17 Prebolario impiorum fano: li. v. ca. xi. b

- Tempus loquendi et tempus tacendi li. viij. ca. 26. b
 Qui stultus est semiet sapientis li. 20. ca. 22. b
 Manus in manu non erit innocens malus li. 25. ca. 5. L
 Circulus aureus in naribus suis mulier pulchra et fama li. 30. ca. i. 2
 Non contristabit iustum quicquid ei acciderit li. 6. ca. 8. fi. et li. x. ca. 22. b
 Logitationes iustorum iudicia li. 19. ca. 18. A et li. 25. ca. 6. L
 Cor quod nouerit amaritudinem anime suae in gaudio eius non miscbitur extraneo li. vi. ca. viij. A
 12 Elita carnum sanctas cordi: patredo ossis inuidia li. v. ca. 34. A
 13 Est via que videtur homini recta: nonissima autem eius ducunt ad mortem libro. v. ca. iij. A
 14 Timor quippe domini inesse fortitudinis fiducia dicitur li. v. ca. 15. b
 15 Corona sapientium diuitie eorum li. 24. ca. iij. L
 In ore stulti virga supbia li. 24. ca. 22. c
 16 Anima iusti fedes sapientie li. 29. ca. xxi. b
 17 Oculi domini contemplantur malos li. 2. ca. iij. b
 18 Qui iustificat impius et qui condemat iustum vterq. abhominabitur li. 19. ca. iij. a
 19 Stultus si tacerit sapiens putabitur li. xi. ca. 15. b
 20 Oculi stultorum in finibus terre li. 17. ca. iij. A
 21 In igne probabitur aurum et argentum: homines vero receptibiles in camino humilitationis li. 18. ca. 44. b
 22 Ira viri insulciam dei non operatur li. v. ca. 31. A
 23 Impius cum venerit in profundum peccatorum contemnit li. 8. ca. 10. b
 24 Aqua profunda erit ore viri li. 7. ca. 12. a
 25 Peccator cum venerit in profundum malorum contemnit li. 16. ca. 32. L
 26 Iustus in principio accusator est sui li. viij. ca. 15. L
 27 Iustus quasi leo confidens absq. terrore erit li. 10. ca. 22. b
 28 Aqua profunda erit ore viri li. xi. ca. vi. b
 29 Quae fortune valiores sunt: et panis absconditus suavior li. v. ca. 18. b

- 21 Abscondit piger manum suam ab ascella li. 22. ca. 10. a
Sicut ignoras que sit via spiritus et qua ratione cōpingant ossa li. 27. ca. 2. b
20 Lucerna dñi spiritalium hoīs qui inuestigat omnia secreta ventris li. 8. ca. 21. 21. et li. 12. ca. 28. b
Rex qui sedet in solio indicij dissipat oē malā muniti suo li. 9. ca. 11. a
Lamor mulieris absterget mala: et pluge i se cretionibus ventris li. 23. ca. 21. c
Quis hominū intelligere poterit viam suā li. 31. ca. 23. c
21 Defensor desiderabilis regescat in ore sapientis li. 4. ca. 35. b
Non est sapientia non est prudentia nō est cōsiliū cōtra dñm li. 6. ca. 13. 21
Vir qui errauerit a via doctrine et. li. xvij. ca. 11. 21
Aque furtive dulciores sunt: et panis absconditus suauior li. 19. ca. 11. c
22 Adolecens iuxta viam suā etiā cū scēnerit non recedet ab ea li. 15. ca. 11. b
Ne transgrediaris terminos antiquos quos posuerūt patres tui li. 16. ca. 21. c
Noli esse in conuiuijs potatorū neq; comedas cū eis li. 14. ca. 25. c
23 Aliquo piger dormis li. 8. ca. 10. 21
24 Prepara foras opus tuū et diligenter exerce agrum tuū et. li. 10. ca. 16. b
Per agrum hoīs pigrī transiui et per vineā vni stulti li. 20. ca. 23. b
Sicut vrbs patens absq; murozū ambitu: ita vir qui non potest in loquendo cohibere spiritum libro. vij. ca. 27. b et libro. 10. ca. 23. b
Sic qui mel multum comedit non est ei bonum li. 4. ca. 14. 21 et li. 20. ca. 8. c
25 Fidel inuenisti comedere q̄ sufficit tibi lib. 16 ca. 11. c
26 Noli esse assidens cum homine iracūdo ne discas semitas eius et sumas scandalum li. v. ca. 31. a
Qui imponit stulto silentium iras mitigat li. vij. ca. 24. d
27 Quomodo respiciētes in aquis vultus prospicientium: sic corda hominum manifesta sunt prudentib⁹ li. 5. ca. 26. c
Sicut pbat̄ aurum in confatorio et argentiū li. 22. ca. 17. c
Quando probatur in confatorio argen-

tum li. 26. ca. 30. d
Qui auerit anrem suam ne audiat legem oratio eius erit execrabilis li. v. ca. 30. b et li. 10. ca. 17. a
Iustus quasi leo cōfidens absq; terrore erit li. 6. ca. vij. c
Qui abscondit scelera sua non dirigitur li. vij. ca. xv. c
Beatus homo qui semper est pavidus libro. xvi. ca. 20. 21
Stellio manib⁹ nitet: et moratur in edib⁹ regum li. vi. ca. 11. c
Generatio cuius excessi sunt oculi et palpebre eius in altum surrectae li. 16. ca. 11. c
Oculum qui subleuatur patrem et qui despiciat partem matris sue et. libro. xvij. cap. xvij. c
Qui fortiter premit vbera ad eliciendū lac exprimit butyrum li. 21. ca. 1. c
Legē locusta nō habet li. 31. ca. 20. b
Nobilis in portis vir eius cum sederit cum ienarionibus terre li. vi. ca. 11. c 21 et li. 10. ca. 30. 21
Date ei de fructu manū suarum: et laudet eam in portis opera eius li. 6. ca. 4. b
Ridebit in die nouissimo li. 8. ca. 40. c
Aperros tuū muto li. 5. ca. 27. c
Syndonē fecit et vedit li. 5. ca. 27. c

Lapi. libri Ecclesię.

Generatio preterit et generatio aduenit: terra vero in eternum permanet li. 9. ca. 4. 2. b
Qui apponit scientiam apponit dolorem et. li. 8. ca. 16. b
Aqua sapientie salutaris potabit cum libro. 19. ca. 11. c
Adonur doctus similiter et indoctus li. ix. ca. 19. d
2 Oculi sapientis in capite eius libro. xvij. ca. 11. c 21
Multas curas sequuntur somnia li. 8. ca. xvij. 21
Adelus est comedere et bibere libro. 11. cap. 1. 21
2 Ires in finu stultī requiescit li. v. ca. 31. 21
Adelus est ira risu: quia per transiciam vultus corriguntur delinquentis libro. v. cap. xxiij. 21

Considera opera dei q nemo possit corrige
re quem ille desperet li.21.ca.5 b

Cunctis sermonibus que dicantur ne acco
modes cor tuum li.22.ca.12 a

Lancra temprant in sapientia r dicit Sapi
ens efficiat r ipsa longius recessit a me lib.
32.ca.1 b

Sunt impq q ita sunt securi ac si iustorum
opera haberent li.6.ca.11 B r li.24 capitulo

lo 15 b
Qui in vno offenderit multa bona pdet li

bzo.1.ca.2 b
Et oleum de capite tuo non deficiet li.2. ca

pitulo 38 L
Quodcuq potest manus tua facere istau

ter operare li.8 ca.12 E
Quia tempore sint vestimenta tua candi

da li.9.ca.12 a
Si spiritus potestatem habentis ascende

rit saper te locum tuum ne deferas li.3.ca

pitulo 17 b
Qz curatio faciet cessare pctā maria. ibide

Ue tibi terra cuius rex puer est li.16 capi

tulo 27 b
Si malis annis vixerit homo r his omni

bis letatus fuerit memulice debz tenebro

si temporis r dierum multior li.7.ca.17 b
Quia lignum in quocuq loco ceciderit si

ue ad austrum siue ad aglonem li.8.ca.9 b
Qui obseruat ventum non semina li.27.

ca.5 L
Letare iuuenis in adolescentia tua lib. 4.

capitulo.1 a
Florebit amigdalus ipsingubitur locusta

li.31.ca.20 a

Lantica canticorum

Scietur me osculo oris sui li.4 ca
pi.22 A r li.27.ca.15. fi.

Alsi cognoueris te o pulchra inter
mulieres abi post gregem li.16 ca.22. r li.30

ca.25 b
Adolescentule dilexerant te li.19.ca. 9 L

Indica mihi vbi pascas vbi cubas in me
ridie li.30.ca.34. L

En ipse stat post parietem nostrum lib. 18.
ca.31 A

Surge propra amica meali.27.c.18. b
Que est ista que ascendit per desertum li.

1.ca.39. B
In lectulo meo quesuit que; dāgit s nims

mca. quesuit non intuent illam li.5.ca.3.

A r li.27.ca.1. B
Vulnerata caritate ego sum li.6.ca.17. b

En lectulum Salomonis seraginta fortes
ambunt ex fortissimis israel li.7.ca.9. a et

li.19.ca.28. fi.
Del r lac sub lingua tua li.15. ca.5. b

Quacernunt me vigiles qui custodiunt cin
torem li.27.ca.32. b

Sicut vira corcica labia tua li.2.ca.38. b
Surge aquilo r veni aufer perfla ora me

nm li.9.ca.9. a
Quam pulchra es amica mea q pulchra

es li.9.ca.9. L
Bentes tui sicut greges tonsarum q ascen

derunt de lanacro li.21.ca.18. A
Qua vbera tua sicut duo hinni capree ge

melli li.24.ca.2. A
Alia mea liquefacta est vt dilectus locut⁹ ē

li.4.ca.39. L
Ego dormio r cor meū vigilat li.5.ca.21. a

Que est ista que pgregit quasi aurora li.4
ca.15 A r li.18. ca.17. b

Que est ista que ascendit dealbata libro 18
ca.35. L

Adane sargamus ad vineas videamus si
fiorat vinea nostra li.12.ca.26. L

Malus tuus sicut turris q est in libano r
li.31.ca.30. f

Que est ista que ascendit de deserto desi
tjs affluens li.16.ca.2. B

Fuge dilecte mi fuge r li.17.ca.14. a
Soror nostra parula est r vbera non ha

bet li.19.ca.9. L
Pone me vt signaculum super cor tuum li.

29.ca.2. J

Capitula libri Sapie

o Quod mentitur occidit animam
li.18.ca.2. B

Spiritus domini repleuit orbē ter
rarum libro. 11. ca. 12. A

In multuolam animam non introibit spī
tus sapientie li.15.ca.3. E

Labia dolosa in corde r corde locuti sunt
mala libro 15. ca.5. B

Inuidia diaboli mors intrant in orbem
terrarum li.5.ca.34. A

Uti sunt oculis insipientiam moriet est
mata est afflictio exilis illorum libro 12. ca

pitulo. 3. C

Et seruent ei humero vno. li. xxi. ca. xv. B
Deus tēpauit illos et iuauit illos dignos
se li. xxi. ca. xxv. B

Tanq̃ aurum in fornace probante illos et
quasi holocausti hostiam accepit illos. lib.
xxi. ca. xxv. B

5 Et pugnabit pro eo oibz terrarū contra
insensatos li. vica. v. 21

Erantius a via p̃tatis: et lamen iusticie
non illuxit nobis. li. viij. ca. xxiiij. 21

6 Iudicium durissimum his qui p̃sunt fiet.
li. iij. ca. ij. B.

Potentes potenter tormenta patient. lib.
ix. ca. xviij. 21

Quodcūq̃ potest opare manus tua instā-
ter operare. li. x. ca. i. B

Dormidum et cito apparebit. qm̃ iudicij
durissimum his q̃ p̃sunt fiet. li. b. xxiij. ca.
x. B.

In visis ostendit se illis hilariter: et oi pui-
dentia occurrit illis. li. xvi. ca. viij. B

7 Candor enī ē lucis eterne. li. v. ca. x. C

9 Corp⁹ q̃ corripitur aggrauat aiam et de-
primit terrena habitatio sensus multa cogi-
tant. li. iij. ca. i. B. li. viij. ca. xvij. 21

11 Disimulans petā p̃iūz ppter penitētiā
li. viij. ca. ix. C

12 Tu autē dñe cum tranquillitate iudicas lib.
v. ca. x. C. et li. ix. ca. xxiij. 21

16 Paratum panem de celo p̃stitisti illis si-
ne labore li. vi. ca. vij. C

Iper magnitudinem enī creature et spēm
potest intelligibiliter creator videri li. xvi.
c. viij. 21

Cap. li. Ecclesiastici.

Qui addit sciam addit et disciplināz
li. i. ca. xvi. B.

1 q Te peccatorū terrā igredienti dua-
bus visis li. i. ca. xvij. 21

Concupisti sapiāz serua mādāta et dñs p-
bebit illā tibi li. iij. ca. xxv. C

Timent dñm bene erit i extremis lib. viij.
ca. xl. C. et li. x. ca. xxi. B

Ad locū de quo exeunt flumina reuertunt̃
li. xx. ca. iij. b

2 Te his q̃ perdidērunt sustinentiā. lib. i. ca.
xl. 21. et li. viij. ca. xx. 21

Sili accedens ad seruitutē dei et li. iij. ca.
xxij. 21. et li. xxiij. ca. xij. C

3 Altiōra te ne quesierit: et fortiora te ne ser-
uaueris li. i. ca. xvi. B

tatus fueris. li. i. ca. xvi. B

Sicut glacies i sereno sic resoluentur petā
tua libro 27 ca. 21. B

Est p̃fuso adducēs gloriā li. iij. ca. xxi. 21

Qui deū timet nihil negligit li. i. ca. ij. b

Ne dicas peccatori et qd accidit mihi triste
li. x. ca. ij. C

In oib⁹ operib⁹ tuis memorare nonissima
tua et in eternū nō peccabis li. 9. ca. xxiij.
21 et li. xij. ca. xv. B.

Ne iteris verbis in orōne tua li. x. ca. 17. b

Intitū ois peti superbia lib. xxiij. ca. 8. 21 et
li. xv. ca. x. 21. item li. xxiij. ca. xxiij. 21

In die bonorū ne inuenio sis malorū libro 3
capitulo 7 21 et libro 13 capitulo 20 C

Nō agnoscat in bonis amic⁹ et nō abscon-
ditur in malis inimic⁹ libro 7 ca. xi C

Verba sapientiā quasi stimuli et sicut claud
in alia defici li. 24 ca. 22 C

Qui sibi neq̃ est cui bon⁹? li. 19. ca. 20. 21

O i dāto nō des tristitiā p̃bi mali libro 21
ca. 13 C

Qui modica spernit paulatī decedit libro
x ca. 14 B

Sapies racēbit vsq̃ ad tps li. 7. c. 16. 21

Indisciplinatis obuiat mors li. i. c. 15. b

Sapia confesa et thesaur⁹ inuisus q̃ vtili-
tas i vtrūq̃ li. 22. ca. 4 B

De casti nō adicias li. 4 ca. 23 21

De stercore bonū lapidatus est piger lib.
15 ca. 3 21

17 Sicut celi circuitus soia li. 2. ca. 12 21

18 Melior est iniquitas viri q̃ b̃s faciens muli-
er li. xi ca. 16. 21

21 Filij tuis caue et a domesticis tuis attē-
de li. 3 ca. 5 B

22 Multos errare fecerunt somnia et illuso-
nes vane li. 8 ca. 8 21

23 Sapiam scribe i tpe ocq̃ li. 18. ca. 18. fi

24 Erane ingū sup filios adā li. ij ca. 17. C et
li. 8 ca. 22. B

Capitula Esaie.

Ignouit bos possessorem suū et asī-
nus p̃sepe dñi li. i. ca. 16 B

25 Dan⁹ nostre sanguine plene sunt
li. 9 ca. 18 C

26 Quiescite agere puerse discite b̃s facere li.
9 ca. 30 B

27 Eripite iniuriam accipientem: indicatē pur-
pullo li. xi ca. 14 C

4
5

7

10
11

12

14
16

19
20

21
22

24

32

34

38
40

- 2 Quiescite ab homine cuius spūs est in mari
bus eius li. 31 ca. 21 B
Ingredere in petra abscondere fossa hu-
mo a facie tumoris rē. li. 31. ca. 22. b
- 3 Et peccatū suum sicut sodoma predicauer-
runt li. 4 ca. 28. a
Dominus ad iudiciū veniet cūq; senato-
ribus populi sui li. 2 ca. 30 b
Beati q; sentatis sup oēs aq̄s li. 19. c. 4 L
Stramet tibi speculā rē. li. 22. ca. 15 a
Panorum q̄ppe est fortia ⁊ occulta' co-
gnoscere li. 1. ca. 21 a
- 5 Propterea captiuus duct' est populus me-
us rē. li. 11 ca. 25 L
Iustus perijt ⁊ nemo est q; recogitet in cor-
de suo li. 5 ca. 28 D
De q; potentes estis ad potādū vinū ⁊ vi-
ri fortes ad miscendū ebrietas li. 7. c. 19 a
Ginea faciet dilecto meo i cornu filio olei.
li. 19 ca. 21 a
Dilatabit infernus animā suā ⁊ agnit os
suū absq; villo teratio li. 26 ca. 32 a
De mihi quia tacui li. 11 ca. 7 B ⁊ li. 7 ca.
25. B
Anno quo mortuus est rex oziās rē. lib. 18.
ca. 36 a
Qui timet dñm speret in eo. li. 39 ca. 9 L
- 7 Cum sagittis ⁊ arcu egrediuntur illuc lib.
19 ca. 28 c
- 8 Ecce ego ⁊ pueri mei quos dedit mihi de'
li. 19 ca. 21 c
- 9 Verba misit dñs in Jacob li. 11 ca. 30 b
Sedentibus in tenebris ⁊ umbra mortis li
bzo 4 ca. 20 a
Deus fortis pater futuri seculi princeps pa-
cis libro 9 ca. 23 a
Vestimentum murum sanguine erit in co-
bustionem li. 9 ca. 29. b
Populus q; sedebat in tenebris vidit lu-
cem magnam li. 19 ca. 21 a
Iugum enim oneris eius ⁊ virgam hume-
ri eius ⁊ scaptrū cractoris eius exsuperā-
ti rē. lib. 30 ca. 31 B
- 10 Si fuerit numerus filiorū israel quasi are-
na maris li. 4 ca. 3 L ⁊ li. 9 ca. 4 a
Lōpntrescit uigū a facie olei li. 19. c. 21 a
Et repleuit eū spūs timoris dñi li. 1. ca. 21 a
Delectabitur infans ab ubere super foza
men aspidis li. 17 ca. 18. c
- 11 Magni consilij angelus li. 24 ca. 1. b
- 13 Ecce dies veniet crudelis ⁊ indignatione
plenus li. 20 ca. 26 B
Sedebo in monte testamenti in lateribus 14
aglonis simus ero altissimo li. 17 ca. 21 c
De terre cymbalo alarū que est trāslumi- 13
na ethiopie li. ca. 17 a
Qua aspidum ruperunt ⁊ relas arance te 19
ruerunt li. 15 ca. 7 c
Lustos quid de nocte castos quid de no- 26
cte li. 6 ca. 13 c
Venit mane ⁊ nox li. 16 ca. 27 b
Qui habitatis in terra ausri cum panib' 9
occurrite fugienti li. 23 ca. 25 b
Embesce iheron ait mare. In prefa. ca. 5 23
Celum ⁊ terram ego impleo libro 2 capitu-
lo 12 a
Intra in cubiculum tuum li. 4 ca. 26 b
Tollatur impius ne videat gloriā dei li 26
bro 6 ca. 19 a
Adortui non vident gigantes non resur-
gent li. 17 ca. 21 a
Ponitur in ea murus ⁊ antemurale lib.
20 ca. 25 a
Super leuiathan serpentem vectē. li. 4 ca.
21 B ⁊ li. 17 ca. 18 b
Et tantūmodo sola veratio intellectum da- 28
bit auditui li. 7 ca. 45 ⁊ li. 21 ca. 15 a
O bsecro dñe memento queso quō ambu-
laueri coram te i veritate li. 12 ca. 16 b
Sola veratio intellectum dabit auditui li
bro 13 ca. 15 a
Cultus iusticie silentium rē. li. 7 ca. 15 a et 32
li. 2 ca. 11. b
Super humum populi mei spine ⁊ vepres
ascendet li. 17 ca. 9 b
Qui obducat aures suas ne audiat sangui-
nem li. 23 ca. 25 a
Disciplina pacis nostre super eum: ⁊ fluore 33
eius sanati sumus li. 9 ca. 23 b
Beatus qui excutit manus suas ab omni
munere li. 9 ca. 23 b
Locus sanctorum rini latissimi li. 18 capi-
23 b
Beati qui seminatis super omnes aquas
li. 21 ca. 7 b
Erit cubile draconum ⁊ pascua strutionis 34
li. 7 ca. 15 c
Albala bestia non transibit per eam libro 35
6 ca. 20 a
In cubilibus in qbus prius dracones ha-
bitabant oriuntur vīro ⁊ vici ⁊ calami rē.
li. 29 ca. 18 E

- 37 Et hoc quod saluatum fuerit de domo in-
da et quod reliquum est mittet radicem de-
orsum li. 8. ca. 36. c.
- 39 Mitteret radicem deorsum et faciet fructum
superum li. 1. ca. 24. a
- 40 Impegimus meridie quasi in tenebris in
caligosis quasi mortui li. 6. ca. 13. b
- 40 Celum metitur palmo li. 40. ca. 12. a
- Omnia caro fenum li. 7. ca. 4. a et li. 8. ca-
pitulo 28. a
- Ecce occupauerant animam meam et irru-
erunt in me fortes li. 7. ca. 34. a
- Quis cognouit sensum domini aut quis con-
siliarius eius sit li. 14. ca. 23. b
- 41 Qui confidunt in domino mutabunt for-
titudinem 27. li. 49. ca. 26. b. et li. 24. capitu-
lo 1. a
- Omnes gentes velut nihilum et inane re-
putate sunt li. 47. ca. 1. c
- Qui confidunt in domino mutabunt forti-
tudinem li. 48. ca. 17. a
- 42 Tacui semper sicut patiens fui sicut parti-
rens loquar li. 2. cap. 17. a et li. 2. capitulo
31. b
- 43 Redue me in memoriam ut iudicemur si-
mul 28. li. 5. ca. 6. c
- Glorificabant me bestie agri dracones et
strutiones li. 30. ca. 6. c
- 44 Nonne aspersionem propugnacula tua et por-
tas tuas in lapides sculptos li. 8. capitulo
36. c
- 45 Ego dominus et non est alter formans lu-
cem li. 3. ca. 6. b
- 46 Redite preuaticatores ad cor li. 49. ca. 1. c
- et li. 26. ca. 29. b
- 47 Sedeo regina et vidua non super li. 3. ca. 25. b
- Descende sede in puluere virgo filia baby-
lon li. 6. ca. 9. a et li. 14. ca. 9. b
- Benuda turpitudinem tuam discooperi
humera reuera crura flumina li. 6.
ca. 11. a
- 48 Omnibus his vestieris velut ornamento
li. 3. ca. 19. a et li. 20. ca. 24. b. Item libro 29.
ca. 13. c
- Et si illa oblita fuerit ego tamen non obli-
uiscar tui li. 32. ca. 5. a
- 49 Qui dixerunt anime tue incuruare ut tran-
seamus li. 1. ca. 18. b
- Proposui profundum maris viam libro 9.
capitulo. 5. b
- Propone desertum eius quasi delicia 28. li. b.
- 30 ca. 30. c
- Dolores nostros ipse portante li. 1. capitulo
2. b
- 50 Sicut agnus coram tondente se ita obmu-
tuit li. 3. ca. 14. a
- Generationes eius quis enarrabit li. 48. ca.
pitulo 35. d.
- 54 Ecce ego sternam per ordinem lapides tu-
os li. 6. ca. 20. b
- Dilata locum tentorii tui et pelles taberna-
culorum 28. li. 29. ca. 7. a
- 55 Omnes sitientes venite ad aquas li. 1. ca.
pitulo. 21. a
- Pro saluancia ascendit abies: pro vitica
creuit mirus li. 48. ca. 11. c.
- Ecce ego sternam per ordinem lapides tu-
os et fundabo te in saphyris 28. libro 18. ca.
pitulo 20. a
- Sitientes venite ad aquas libro 20. capi-
tulo. 2. b
- Quare appenditis argentum: et non in pa-
nibus li. 23. ca. 25. c
- Querite dominum dum inueniri potest li.
2. ca. 50. b
- 56 Iustus perit et nemo est qui cogitet libro
5. ca. 14. b
- 57 Abijt vagus in viam cordis sui: viam eius
vidi et dimisi eum 28. li. 19. ca. 4. b
- 58 Canes muti non valentes latrare li. 20. ca.
pitulo. 7. b
- Sustollam te super altitudines terre 28. li.
31. ca. 34. c
- 59 Nonam te in superbiam seculorum li. 13.
ca. 8. c
- 60 Qui sunt hi qui vt nubes volant li. 2. capitu-
lo 12. a. et li. 27. ca. 6. a
- 61 Quasi sponsio posuit mihi mitram. Prefa.
capituli
- In terra sua duplicita possidebunt. prefa.
capituli. 14
- 62 Spiritus domini super me eo quod vinxerit me
li. 4. ca. 1. b
- 64 Omnes nos cecidimus quasi folium et ini-
quitates nostre quasi ventus libro 9. capi-
tulo. 3. c
- Cecidimus quasi folium vniuersi et iniqui-
tates nostre quasi ventus abstulerunt nos
li. 1. ca. 24. a.
- Abditam eis qui saluati fuerint ad gentes
in mari in assecram in libiam reuocatos sa-
gitam 28. li. 7. ca. 3. b

Jeremias.

66

Letamini in his sedes est li. 2 ca. 12 A
Ad quem respiciam nisi super humile et ge-
tum li. 3 ca. 14 C
Tollatur ipius ne videat gloriam dei li. 4
ca. 13 B
Super quem reges fecit spiritus meus nisi super
humile et gerat et trementem sermones me-
os li. 5 ca. 31 B
Jeremias cor non morietur li. 9 ca. 48. b

Ca. Jeremie

i

Ecce mitti te hodie super gentes et re-
gna ut euellas et destruas libro 18
ca. 6 C

2

Ollam succentem ego video et facies eius
aglonis li. 16 ca. xi C

3

Et tenentes legem nescierunt me libro 2 ca.
27 C
Onager assuetus in solitudine in desiderio
aie sue attraxit ventum amoris sui li. 16 ca.
23 A

4

Prohibite sunt stelle plantarum li. 9 ca. 3
B et li. 27 ca. 5 A
Statue tibi speculam pone tibi amaritudi-
nes et li. 31 ca. 31 A

5

Ventre meum doleo ventre meum doleo
li. 12 ca. 28 C
Sapientes sunt ut faciant mala boni autem
facere nesciunt li. 14 ca. 27 B
Quousque morabitur in te cogitationes no-
vie li. 27 ca. 19 B

6

Vicam agniti da et austro nostri prohibere
li. 27 ca. 16 B
Percussisti eos nec doluerunt libro. 2 ca.
16 C

7

Hi foris pauperes sunt et stulti igno-
rantes viam domini et iudicium dei sui libro 14
ca. 22 C

8

Dabo vobis pluviam tempestem et seroti-
nam li. 20 ca. 23 B
Sicut frigidam facit cisterna aqua sua et li.
16 ca. 30 A

9

Bonas facite vias vestras et studia vestra
li. 12 ca. 4 C
Attende et auscultant: memo quod bonum
est loquitur et li. 25 ca. 6 B

10

Adan auditas est fremitus equorum eius
li. 12 ca. 18 B
Dilectus meus in domo mea fecit scelera
li. 2 ca. 38 C

11

Quisquis a proximo custodiat libro 3 ca.
12 C

pi. v. b
Docuerunt linguam suam loqui mendacium
ut inique agerent laborauerunt libro 12 ca.
pi. 20. b
Non est qui extendat vitra tentorium meum
et erigat pelles meas li. 27 ca. 8 A
Mittimus lignum in panem eius li. 3 ca. 12
b et li. 12 ca. 15 D
Quare via spiorum prosperatur libro 5 ca.
pi. 15 b
Congrega cor quasi gregem ad victimas
li. 27 ca. 18 D
Quasi sicut colonus sicut in terra et qua
si viator declinans ad manducandum li. 14
ca. 21 C
Onagri steterunt in rupibus traxerunt ven-
tos quasi dracones et li. 29 ca. 18 C
A facie manus tue solus sedebam quoniam
cominatione replesti me libro 4 ca. 35 A
Occidit et sol cum adhuc esset dies libro 6
ca. 13. b
Biem hominis non concupiscit scis lib.
4 ca. 17 a
Maledictus homo qui spem suam ponit in
homine li. 4 ca. 17 b
Peccatum inde scriptum est filo ferreo li.
14 ca. 26 b
Maledictus vir qui annuncians patri meo
dicens: natus est tibi puer masculus li. 4
ca. 3. a
Non recordabor eius neque loquar ultra li.
b 23 ca. 1 C
Deserta facta est terra a facie ire colum-
be et li. 32 ca. 6 a
Factum est verbum domini ad Jeremiam pro-
phetam dicens: sta in atrio domus domini
loquens ad omnes civitates iuda et li. 1.
30. ca. 1. b
Ego sum in der et testis li. 9 ca. 17 a
Plaga inimici percussit te. Presa. ca. 9 et li.
14 ca. 10. b
Postquam convertisti me egredi penitentiam li.
24 ca. 26 c
Edificabitur civitas domino a turre ananabel
usque ad portam anguli li. 25 ca. 11 b
Fortissime: magne: potens dominus exercitus
um li. 21 ca. 5. b
Ut leuaretur Jeremias ex puteo fures
et pauci veteres ad eum mittebantur li. 25.
ca. 8. a
Occidit rex babilonis filios sedechie in reb-

10

11

12

14

15

17

20

25

26

28

30

31

32

33

39

- lata li. 7. ca. 16. 21
 41 Tenerunt octoginta viri de sichen rasi bar
 ba. li. 7. ca. 18. 5
 48 Maledictus homo qui facit opus dei negli
 genter li. 11. ca. 10. 5

Treno.

- 1 Hos omnes qui trāstis per viā at
 tendite et videre si est dolor sicut do
 lor meus li. 15. ca. 37. 3
 2 Plorans ploravi nocte li. 13. ca. 7. 5
 3 Dis populus cōtinens et ārens panē: vede
 rūt p̄ciōsa queq; p̄ cibo rē. li. 23. ca. 26. 5
 4 Vide dñe et cōsidera q; facta sum vilis lib.
 23. ca. 26. 5
 5 Facti sunt hostes eius in capite libro. 1. ca.
 xxviij. 21
 6 Fortis interficiat gladius li. 13. ca. 24. 21
 7 Uiderunt eam hostes et deriserunt sabba
 ta eius li. v. ca. 32. 21
 8 Factus est dñs velut inimicus p̄cipitavit
 israel li. xi. ca. 10. 11
 9 Dissipavit quasi ortum tentorium suum li.
 27. ca. 15. 21
 10 Inebriavit me absinthio li. viij. ca. 1. 3 et li.
 20. ca. 15. 3
 11 Fregit ad numerum dentes meos libro. xi.
 ca. xviij. 21
 12 Leuimus corda nostra cū manib⁹ ad deū
 in celo li. 18. ca. 3. 5
 13 Lapsa est in lacū vita mea et posuerunt la
 pide sup me li. 26. ca. 30. 5
 14 Opposui nūdē ne trāseat oīs li. 24. ca.
 xij. 3
 15 Paruuli petierunt panē li. 1. ca. 21. 21 et li.
 18. ca. 19. 3
 16 Quomodo obscuratū est aurum mutatus
 est color optimus li. 18. ca. 20. 11
 17 Lacie nudauerunt māmā lactauerunt
 suos li. 19. ca. 15. 21

Capi. Ezechielis.

- 1 Et similitudo man⁹ hoīs subtus pē
 nas eorū li. vi. ca. 27. 3
 2 Et nō reuertebant eam incederent
 li. 10. ca. 19. 21
 3 Innereq; erant penne eorū alterius ad al
 terū li. 29. ca. 28. 5
 4 Librū accepi in quo scripte erāt lamētatio
 nes: carmen et ve. li. 26. ca. 11. 21
 5 Et audiui post me cōmōtionis magne be/

- nedicta gloria domini de loco sancto suo li.
 bro 24. ca. 10. 11
 6 Fili domini sume tibi laterem et pones eū
 corā te et scribes in eo ciuitatē iherusalem
 rē. li. 26. ca. v. 3
 7 Fili domini sume gladium acutū radētes
 pilos li. 2. ca. 29. 5
 8 Construi cor eorū fornicōne et recedens a
 me li. 25. ca. 10. 21
 9 Fili hominis fode parietem rē. lib. 26. cap.
 11. 21
 10 Emīssa similitudo manus apprehendit me
 in cinctu capitis mei rē. li. 31. ca. 17. 5
 11 Ecce ser viri veniebant de via porte supio
 ris que respicit ad aquilonem lib. 11. cap.
 12. 3
 12 Signa thani super frontes virop̄ gemētūq;
 li. 30. ca. 33. 3
 13 Nialia que ezechiel videbat intus et foris
 plena oculis facie li. 19. ca. 10. 5
 14 Tollam a vobis cor lapideū et dabo vobis
 cor carneū li. 7. ca. 2. 21 et li. 7. ca. 15. 5
 15 Ole qui cōsumunt pupillos sub omni cabi
 to manus li. 18. ca. 2. 3
 16 Ipse edificabat parietem et ipsi liniebāt eā
 li. 18. ca. 11. 3
 17 Liberatos tres viros esse li. 1. ca. 15. 21
 18 Dec sunt iniquas sodome fororis tue supbia
 saturitas penis rē. li. 30. ca. 27. 5
 19 Alquila grādis magnarū alarū longo mem
 broz ducta plena plumis rē. lib. 11. cap.
 12. 5
 20 Ego dñs humiliani lignū sublimē: et exalta
 ui lignū humile li. 17. ca. 11. 5
 21 Omnis homo qui comederit vnam acerbā
 obstupescet dentes eius libro. xi. ca. 18. 3
 22 Quid est quod p̄fertis inter vos prouer
 bium istud in terra israel dicentes patres
 comederunt vnam acerbam rē. lib. 10. ca.
 12. 3
 23 Ego dedi eis p̄cepta non bona li. xxviij.
 ca. 11. 3
 24 Quasi virum qui interponeret sepē et sta
 ret oppositus contra me libro. 11. ca. 30. 5
 25 Quorum carnes sunt vt carnes asinorū li.
 1. ca. 16. 21 et li. 7. ca. 15. 5
 26 Tres viri liberantur: noe: daniel: iob. p̄sa.
 ca. 11. 5
 27 Descenderunt in infernum eij armis suis
 li. 11. ca. 11. 5
 28 Ibi assur et omnis multitudo eius libro. 19. 5
 29 B B

cap. 50. 21

In circuitu illius sepulchra eius omnes in
perfecti et ceciderunt gladio li. 5. ca. 29. a
Sanguis eius in medio eius est super sym-
pidissimā petra effudit illi li. 5. ca. 15. 21
Et os aut cum austeritate imperabit lib.
23. ca. 12. fi.

Qui pulchrior es descende et dormi cum in
circuclis li. 22. ca. 4. 21
Tos aut greges pastae mee hominea estis
li. 24. ca. 8. 2

Mensus est cubitos mille et transfudit me
per aqua li. 22. ca. 22. 21

Calamū fer cubitoꝝ in manu tenebat vir il-
le qui mensus ē ciuitate li. 30. ca. 24. 2

Danielis.

Et er cogitare cepisti i strata iacēs
quid esset futurum post hec lib. viij.
ca. 18. b

Hōne hec est babilon quā ego edificauit li
bro. v. ca. vi. 21

Rex facendi fecit: fornicacō: nupte: suppe: pi-
tis li. 30. ca. 26. 2. et li. 17. ca. 49. 2

Milia militū assistebāt ei et centena et li. 2
ca. 1. 2. et li. 17. ca. 7. 2

Elanguit et egrotauit per dies plurimos li. 4.
ca. 39. 2

Robur datum est ei contra iuge sacrificiū
ppter peccata et psteretur veritas et li. 30.
ca. 5. 2

Princeps regni persarum resistit mihi lib.
4. ca. 31. 21 et li. 17. ca. 7. 21

Aludini vocem verboꝝ et audiens iacebam
cōsternatus super faciem meam lib. 20. 22.
ca. 21. 21

Pertransibūt plurimi: et multiplex eris sciē-
tia li. 9. ca. 8. 2

Joelis.

Osuit vineā meā decorticauit ficū
meum li. 8. ca. 38. b

Computruerunt iumenta in sterco-
re suo li. 24. ca. 8. 2

Conturbentur omnes habitatores terre li.
17. ca. 19. b

Jeus apprehendit populum inruditus li.
2. ca. 26. 2

Malachie.

Labia sacerdotis custodiunt scientiam lib.

el. cap. 13. 2

Amos.

E desiderantib⁹ diem dñi lib. 4. ca. 5

21. 2

Constituite in porta iudicium lib. 20

21. ca. 14. 2

Non sum ppheta neq filius pphete lib. 2.
ca. 11. a

Emittā famē in terrā non famē panis neq
situm aque sed audiedi verbū dei lib. 6. ca.
17. 2. et li. 14. ca. 7. 2

Leo rugiet qd nō timebit: dominus de⁹ lo-
cutus est quis non prophetauit et li. 32. 2

ca. 17. 2

Osee.

I facri et numeris filioꝝum israel li.
2. ca. 31. a

Spiritus fornicationis in medio eo-
rum li. 26. ca. 12. 2

Maldicti et mendaci et homicidi et fur-
tū et adulteriā imundauerūt et sanguis san-
guinem tetigit li. 5. ca. 10. b

Esraym facinus est sub cineribus panis li.
21. ca. 7. b

Culmus stans non est in eo germen et non
faciet farinā qd si fecerit alieni comedent
eam li. viij. ca. 21. a

Ipsi regnauerunt et non ex me lib. 25. cap.
23. 2

Esraym vitula docta diligere triuram li.
20. ca. 16. a

Ero mors tua o mors ero morsus tuus iser-
ne li. 12. ca. 8. 21

Dabo tibi reges in furore meo li. 25. ca. 20. b

Michae.

De vobis qui cogitatis inutile lib. 24. ca.
21. 2

Inimici hois domestici ei⁹ li. 3. ca. 5 2

Naum.

Dominus in tempestate et turbine⁹ ei⁹
li. 9. ca. 16. 21

Abachuc.

Corrua sunt i manib⁹ ei⁹ li. 30. ca. 16. a

Edidit abyssus vocē suā ab altitudine san-
ctae suae li. 9. ca. 19. 2 et li. 17. ca. 14. b

Elevatus est sol: et luna sicut in ordine suo

li. 17. ca. 8. E

Andit auditu tuu et timuit li. 27. ca. 13. A
In lumine tuo iacula tua ibant in splendor
re fulgoris armor tuorum li. 30. ca. 3. C

Sup custodiam meum stabo li. 22. ca. 15. A

Jonas

Jonas nimis missus ire noluit li. 6. ca. 12. b

Sopho.

Iuxta est dies dñi magnus: iuxta et velox
nimis li. 17. ca. 19. b

Malach.

Tobis aut qui timetis dñm oriet sol iusti-
cie li. 8. ca. 3. 4. A

Zacharia.

Super lapidem unum septem sunt oculi li.
29. ca. 30. a

Eccc angelus loquebat in me li. 4. ca. 31. a
Qui tetigerit vos tanget, pupillam oculi sui.
li. 37. ca. 4. B

Ecce ostendit mihi iesum sacerdotem magnum
stantem coram angelo dñi 22. li. 20. ca. 10. b

Et in candelabro aureo lucerne septem li. 29
ca. 30. A

Lena oculos tuos et vide. Quid est hoc quod
egredis 22. li. 14. ca. 26. C

Et ecce vir oriens nomen eius li. 1. ca. 19. a
et li. 17. ca. 22. A

Quid tu vides zacharia: ego video volu-
men volans li. 15. ca. 6. C

Perentia pastor et dispergent li. 2. c. 23. c

Ephi. Mathei.

Ecce homines in deserto quater dena
generationum ipse bis nominatur li. 28. ca. 10. B

Super quem videris spiritum descendentes
li. 2. ca. 41. b

Iam securis ad radicem arboris posita est li.
17. ca. 1. C

Qui ventillabit in manu eius li. 17. ca. v. c
Locustas et mel siluestre edebat li. 31. ca. 19. c

Si filius dei es dic ut lapides isti panes fi-
ant li. 2. ca. 21. b

Davit sathan dñm in montem excessum li.
3. ca. 15. A
Ora te pro persequentibus et calumnantibus
vos li. 17. ca. 15. A

Beati mundo corde qui deum videbunt li. 6.
ca. 17. C

Andistis quia dictum est non mechaberis li.
19. ca. 22. B

Uperiens dominus os suum dixit li. 11. ca.
11. C

Qui dixerit fratri sue dignus est geheme
li. v. ca. vi. a

Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam qui ipsi
saturabunt li. vi. ca. 11. b

Si oculus tuus dexter scandalizat te erue
eum et proice eum abs te li. 6. ca. 25. a

Tos estis lux mundi li. 18. ca. 32. C

Succincti lumbos mentis vestre 22. li. 17. ca. 12. B

Ne nos inducas in tentationem li. 3. ca. 3. c
Amé dico vobis receperitis mercedem suam li.
4. ca. 14. C et li. 8. ca. 28. b

Nescit sinistra tua quid faciat dextera tua li.
8. ca. 38. C

Glaudeat opus vestra bona et glorificet patrem
vestrum qui in celis est li. 8. ca. 39. a

Molite solliciti esse in crastinum li. 9. ca. 51. A
Nisi remiseritis hominibus peccata eorum nec
pater vester 22. li. 10. ca. 18. B

Abentes diffamaverunt eum per totam terram
illam li. 19. ca. 18. b

Iuxta in cubiculum tuum et ora patrem tuum clau-
so hostio li. 22. ca. 18. c

Panem nostrum quotidianum da nobis hodie
li. 24. ca. 7. b

Lucerna corporis tui est oculus tuus 22. li.
17. ca. 15. B

Si fuerit oculus tuus simplex totum corpus
tuum lucidum erit li. 13. ca. 14. C

Querite primum regnum dei et hec omnia adquire-
tur vobis li. 15. ca. 20. D

Dimitte nobis debita nostra li. 20. ca. 23. B

Que vultis ut faciant vobis homines et vos
facite illis li. 10. ca. 6. A

Mandatum non vos discedite a me qui operamini
iniquitatem li. 11. ca. 8. b

Et fructibus eorum cognoscetis eos li. 20. ca. 26. C

Attendite ne iusticiam vestram feceritis co-
ram hominibus li. 19. ca. 18. b

Erat enim docens sicut potestatem habes
22. li. 23. ca. 13. b

Angusta est porta que ducit ad vitam 22.
li. 18. ca. 15. C

mentes libro 2. ca. 14. b

Ecce vobis hypocrite: q. circūcis mare libro 1. ca. 16. b.

Ne vobis scribe et pharisei li. 6. ca. 17. a

Omnia q. se exaltat humiliabitur et q. se humiliat exaltabitur li. 12. ca. 17. b

24 Non est vestrum nosse tempora et momenta presca. 14

Qui abundavit iniquitas refrigescet charitas multorum li. 2. ca. 1. a

Que dicunt facite intra opera vero eorum nolite facere. li. 6. ca. 7. 21

Abundavit iniquitas et refrigescet charitas multorum li. 11. capitulo 27. b et libro 16. capitulo 30. c

Si dixerint vobis ecce in deserto est: nolite exire li. 20. capitulo 9. b

25 Ubicūq. fuerit corpus ibi congregabuntur et aquile li. 31. capitulo 36. fi

Discite a me omnes operari iniquitatis lib. 11. ca. 4. 21 et li. 6. ca. 19. b

Difficile q. pecunias habent intrabant in regnum celorum li. 4. ca. 2. 20

In regeneratione cum sederit filius hominis li. 4. ca. 29. a

Esuriui et dedistis mihi manducare et. li. 6. capitulo 4. b

Date nobis de oleo vestro q. lampades nostre erigantur li. 8. ca. 31. c

Amen dico vobis nescio vos lib. 18. capitulo 39. c et li. 15. ca. 2. b

Quādiu fecistis vni de fratribus meis his minimis mihi fecistis li. 16. cap. 1. a

Honissime veniant satue virgines dicentes li. 18. capitulo 5. c

26 Accipio pane gratias egit li. 11. ca. 31. b

Quid adhuc egemus testibus li. 11. caput. 10. 31. c

Amice ad quid venisti li. 3. ca. 18. b

Water mi si possibile est transcat a me aliter iste li. 12. ca. 8. c

27 Crucifige crucifige eum li. 11. capitulo 27. 21 et li. 6. capitulo 14. b

Invenierunt hominem cyrenensem venientē obviam sibi li. 8. capitulo 30. b

Belias venturus est et restituet omnia lib. 20. capitula. 27. b

Omnia vero opera faciant ut videantur ab hominibus li. 15. c

Ca. Marci

Enimia videram qui demonstravit vos fingere a ventura ira libro 3. capitulo 4. c

Et non cognovit eam donec peperit filium suum primogenitum li. 8. ca. 41. b

Doeniges apostoli vocati sunt li. 29. capitulo 16. b

Ne velitis dicere intra vos patrem habemus abraham. et. li. 29. ca. 21. c

Quis me tetigit li. 3. ca. 14. c

Vade in domum tuam li. 8. ca. 14. b

Nemo potest duobus dominis servire li. v. capitulo 22. b

Exterminant facies suas ut appareat hominibus scitantes li. 8. ca. 30. b

Operamini non cibum qui perit: sed q. permanet et. li. 1. ca. 19. a

Legionem demonum ab obsessio dominus repellens gratias et. referebat obsessus lib. 6. capitulo 27. a

Credo domine adiuvans incredulitatem meam libro 22. capitulo 16. c

Levo dominus transiens andatum prebuit sed stans visum tribuit li. 5. ca. 25. b

Credo domine adiuvans incredulitatem meam li. 1. ca. 19. a

Amant primos discipulis in coniugiis et primas cathedras in sinagogis libro 8. capitulo 36. b

Signate itaq. quia nescitis diem neq. horam li. 7. capitulo 20. a

Nisi esset hic a deo non poterat facere ge. 11. ca. 13. c

Et corde erant cogitationes male li. 25. 15. capitulo 1. b

Ca. Iuce

Luminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent libro 4. capitulo 20. a

Ipsa prebit ante faciem domini parare ut as eius li. 19. ca. 3. c

Virtus altissimi obumbrabit tibi libro 18. capitulo 2. b

Quod nascetur ex te sanctum vocabitur filius dei li. 18. capitulo 34. a

Et vnde mihi hoc ut veniat mater domini mei ad me li. 18. ca. 35. a

Hanc dāniste servum tuum domine secū dum verbum tuum in pace li. 6. ca. 22. a

Maria autem conseruabat omnia uerba
hec conferens in corde suo libro 16 capitu-
lo. 17. c
Subito facta est cum angelo multitudo. ce-
lestis curie li. 17. ca. 8. a
Et in terra par hominibus donec volunta-
tis li. 17. ca. 11. b
Scimus qd hie sanctus dei li. 3. ca. 12. a
Ascendit Iesus in nauicula petri et roga-
uit ut a terra duceret pascua li. 17. ca. 12. c
De uobis dimittibus qd hic habetis conso-
lationem uestra li. 18. ca. 27. A
Diligite inuitos uestros li. 22. ca. 11. b
Dimittite et dimittetur uobis date et dabi-
tur uobis li. 22. ca. 12. b
Si ofendis nos mitte nos in gregem porcorum
li. 2. ca. 9. c
Regi i domi tuam et narra quata tibi fece-
rit deus li. 16. ca. 13. c
Quia me tetigit et li. 20. ca. 18. a
Sine mortuos sepelire mortuos suos. lib.
4. ca. 19. b
Si qs uult post me uenire abneget semet-
ipsum li. 8. ca. 19. B
Discipulare cur fecerit dñs populum p tur-
mas li. 16. ca. 16. ca. 31. a
Dñe in noie tuo et demonia nobis subie-
cta sunt li. 23. ca. 7. b
Multi dicunt mihi in illa die dñe dñe et li.
bro 8. ca. 27. B
Significat opari mercede sua li. 1. ca. 16. a
Martha martha sollicita es et turbas te
ga plurima perro unū necessarium est et.
li. 6. ca. 27. c
Dico uobis qd multi insti uoluerūt uidere
que uos uideret et non uiderunt li. 7. ca. 19.
fi. et li. 8. ca. 20. c
Samaritanus aut ueniens haurit eā ista-
bulum et li. 20. ca. 6. a
Seruus sciens uoluntate dñi et nō faciens
iuxta eam plagis et li. 25. ca. 16. b
Constitute ubi dñe pater celi et terre quis
abscondisti hie a sapientib et li. 17. ca. 26. b
Hac nocte repetent animum tuam ab te.
li. 19. capitulo. i. B
Lui multum datum est multum querit ab
eo. i. 4. ca. 11. b
Ignem ueni mittere in terram libro. 1. capi-
tulo. 24. c
Minna habes multa bona reposita in an-
nos plurimos li. 14. ca. 1. b et li. 15. ca. 11. B

et li. 18. ca. 11. B
Sint lumbi uestri preelincti et lucerne arde-
tes in manibus uestris li. 21. ca. 6. a et li. 28
ca. 7. D
Manducamus et bibimus coram te lib.
1. ca. 11. b
Contendite intrare per angustam portam
li. 13. ca. 28. a
Nescio uos unde sitis discedite a me oēs
operari iniquitatis li. 15. ca. 23. b
Si qs uenit ad me et non odit patrem suū
et matrem et li. 7. ca. 18. a
Nescio uos unde sitis li. 8. ca. 15. b
Ois q se exaltat humiliabitur et q se humi-
liat exaltabitur li. 14. ca. 11. b
Nisi qs renuntiauerit omnibus que possi-
det et li. 14. ca. 11. c
Mandatum erit in celo super uno peccatore
li. 3. ca. 14. c
Cito pferre stolā primā li. 11. ca. 1. v. a
Audiebant autem omnia hec pharisei q
erant auari li. 14. ca. 5. c
Pater abraha miserere mei li. 1. ca. 5. b et li.
4. ca. 32. a et li. 9. ca. 49. a
Memento fili qd receperis hōa in uita tua
at lazarus similiter mala li. 5. ca. 1. a
Si in alieno fideles nō fuistis quod uestrū
est q credet uobis li. 8. ca. 16. fi.
Clamans et multum uiscerpens exiit ab
eo li. 1. ca. 28. c
Becem leprosi mandati sunt li. 5. ca. 11. c
Regnū dei intra uos et li. 8. ca. 17. c
Facite uobis amicos de mamona iniquita-
tis ut cum defeceritis et li. 21. ca. 14. A
Dū feceritis oia que precepta sunt uobis
dicite serui inuitiles sumus li. 27. ca. 24. c
Filius hominis ueniens putas inueniet li.
bro 1. ca. 13. B
Ieiuno bis in sabbato decimas de oīam q
possideo li. 12. ca. 6. b et li. 16. ca. 7. b
Iacchus cum statura pusillus esset arborē
sycomor ascendit li. 27. ca. 26. A
Meditabatur in die quare populum ut do-
minum occiderent li. 19. ca. 26. a
In patientia uestra possidebitis animas
uestras li. 5. ca. 14. a
Celum et terra transibunt uerba autē mea
non transibunt li. 16. ca. 18. c
Attendite uobis ne forte grauentur corda
uestra li. 20. ca. 16. A
Quos estis q permansistis mecum li. 1. ca. 40. a

15

4

15

16

17

18

19

20

12

22

Hec est hora vestra et potestas tenebrarum
li. 6. ca. 28. B
Resperit dominus petrum et recordatus est
petrus verbi quod dixerat Iesus li. 8. ca.
pitulo 9. a

Petrus dominum respiciens cur ad lachry-
mas perripuit li. 9. ca. 27. a

23 Erat enim ex multo tempore cum pater videret
eum li. 9. ca. 30. B

Pater dimittit illis nesciant enim quid faci-
unt li. 13. ca. 1. b

Admemento mei dum veneris in regnum tu-
um li. 18. ca. 25. B

24 Herodes autem viso Iesu gaudens est val-
de li. 22. ca. 16. C

Ambulauerunt duo discipuli in via: In pre-
fatione ca. 17.

Hos sperabamus qui ipse esset redemptor
israel li. 14. ca. 24. a

Palpare et videre qui spiritus carnis et ossa
non habet li. 14. ca. 31. B

Pueri nunquam pulmentarium habetis li. 19
capitulo 11. c

Sic oportebat christum pati etc. li. 29. capi-
tulo 7. 21

25 Etiam non timebat et hominem reueraba-
tur li. 14. ca. 15. C

Ca. Joannis.

1 A principio erat verbum et verbum
erat apud deum li. 5. ca. 10. a

Cum esses sub ficu vidi te li. 18. ca.
pitulo 23. a

Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi:
li. 8. capitulo 23

5 Erat lux vera que illuminat omnem hominem.
li. 1. ca. 30. c

Nisi quis renatus fuerit ex aqua li. 4. capi-
tulo 2. C et li. 9. ca. 16. b

Nemo ascendit in celum nisi qui de celo de-
scendit li. 27. ca. 11. f

Spiritus ubi vult spirat et vocem eius audis
li. 1. ca. 1. a. et li. 27. ca. 26. B

4 Qui biberit aquam quam ego dabo ei non si-
riet in eternum li. 6. ca. 7. A

Qui non diligit fratrem suum quem videt
deum quem non videt quomodo poterit dili-
gere li. 7. ca. 11. B

Alii laboraverunt et vos in labores eorum
introistis li. 9. ca. 21. C

Mens cibis est ut faciam voluntatem eius
quoniam misit li. 21. ca. 7. B

Ecce sanus factus es: itaque noli peccare. pre-
fa. ca. 9

Hic peccavit ante parentes eius: ubi supra?
Si crederetis moysi: crederetis forte et mihi
li. 13. ca. 21. b

Vade in domum tuam li. 4. ca. 35. C

Et qui misit me pater ipse testimonium per-
hibebit de me li. 13. ca. 12. B

Pater non indicat quemcumque: sed omne iudicium
dedit filio li. 22. ca. 19. a

Surge tolle grabatam tuam et vade in domum
tuam li. 13. ca. 24. a

Ego sum panis vivus qui de celo descendit li.
bro 6. ca. 19. a

Qui comedit carnem meam et bibit sangui-
nem meum in me manet li. 7. ca. 4. 21

Habete salutem in vobis et pacem habete inter
vos li. 7. ca. 24. b

Hunc princeps huius mundi efficietur fo-
ras li. 17. ca. 18. b

Queritis me non qui vidistis signa: sed qui
manducastis ex panibus meis li. 23. capitu-
lo 26. B

Si quis sitit veniat ad me et bibat li. 1. capi-
tulo 21. a

Magis aliquis de principibus credidit in eum
li. 2. ca. 26. a

Quidam dixerunt deum bonum esse quidam
vero non li. 2. ca. 29. b

Tempus meum nondum advenit: tempus au-
tem vestrum semper est paratum li. 6. ca. 28. b

Qui credit in me sicut dicit scriptura flumi-
na de ventre eius fluent li. 1. ca. 6. b. et li. 8.
ca. 22. D

Qui sine peccato est vestrum mittat etc. li.
bro. 1. ca. 1. 21

Ego sum lux mundi li. 4. ca. 15. a

Os qui peccaverunt est perit li. 4. ca. 4. 2. b

Ejus ex parte dyabolo estis li. 13. ca. 17. a

Si vos filius liberaverit vere liberi eritis.
li. 24. ca. 3. fi.

Qui est caput omnium nostrorum. prefa. ca. 11.

Ego in iudiciis veni in hoc mundo li. 2. ca. 30. b

Drems autem erat li. 2. ca. 1. a

Non rapiet eos quisquam de manu mea libro
3. ca. 2. C

Qui non intrat per ostium in ovile ovium
sed ascendit aliunde fur est et latro libro 5.
capitulo 18. C

Ad Romanos

Ego sum hostis si quis p me introierit saluabitur li. 6. ca. 2. l. 1.

Quousqz aiam nostrā tollis li. 6. ca. 14. l. 2.
Per me si quis introierit saluabitur et ingreditur et egredietur et pascua inueniet li. 7. ca. 6. l. 8.

Potestatem habeo ponendi animā meam et potestatem habeo iterum sumendi eam li. 7. ca. 12. l. 8.

Inferunt iesus spiritū et turbant semet ipsam li. 3. ca. 15. l. 1.

Quidē qz nūqz pscimus ecce mūdus totus post eū abijt li. 6. ca. 12. l. 1.

Quid faciemus qz hic homo multa signa facit li. 18. ca. 11. l. 1.

Lazare ueni foras li. 22. ca. 13. l. 1.

Expedi ut vnus moriāz et ne tota gens pereat li. 6. ca. 12. l. 1.

Ambulate dñi lucē habetis ne vos tenebz cōprehēdāt li. 6. ca. 13. l. 2. et li. 2. ca. 46. a

Ego si exaltatus fuero a terra oīa traham ad me ipm li. 12. ca. 8. l. 1.

Cū senueris extēdes man⁹ tuas et alius te cinget et ducet quo nō vis li. 31. ca. 26. a

Lauit dñs pedes discipulor li. 9. ca. 13. l. 1.

Erat aut nō li. 2. ca. 1. l. 3.

Sciens iesus qz omnia dedit ei pater lib. 3. ca. 12. l. 3.

In hoc cognoscet oēs qz mei discipuli estis li. 22. ca. 10. l. 1.

Alpud vos manebit et in vobis erit lib. 2. ca. 1. l. 1.

Et iudez tradet tractori li. 4. ca. 4. l. 1.

Ego rogabo patrē et alium paracletum dabit vobis vt maneat vobiscum in eternum li. 5. ca. 20. l. 3.

Nemo venit ad patrem nisi per me lib. 5. ca. 25. l. 1.

Pacem relinqz vobis pacem meā do vobis li. 6. ca. 22. l. 1.

Si quis diligit me sermōne meū seruabit et pater meus diligit eum et mōstrō et li. 19. ca. 3. l. 1.

Non iam dicā vos seruos; s; amicos meos li. 10. ca. 30. l. 3.

Vos amici mei estis si feceritis ea que precī pio vobis li. 27. ca. 11. l. 1.

Quidebimus eū sicuti est li. 5. ca. 20. l. 1.

Si non abiero paracletus non veniet lib. 8. ca. 17. l. 1.

Mundus aut gaudebit vos autem cōtri/

stabitur li. 8. ca. 1. l. 1.

Dec locutus sum vobis vt in me pacem ha beatīs qz in mundo pressuras habebitis li. 26. ca. 11. l. 3.

Venit hora vt iam nō in puerbjs loquar vobis sed palā de patre annūciabo vobis li. 30. ca. 8. l. 1.

Pater volo vt ubi ego sum et alii sint mecū li. 27. ca. 11. l. 1.

Pater clarifica filiū tuum et filius tuus clarificet te li. 28. ca. 2. l. 1.

Stabat ad pinnas qz frig⁹ erat li. 2. ca. 1. a

Regnū meū nō ē de hoc mōdo li. 8. ca. 6. l. 3.

Quē queritis li. 17. ca. 21. l. 1.

Ecce mater tua li. 14. ca. 23. l. 1.

Amen dico vobis qz plorabitis et flebitis li. 20. ca. 6. ca. 8. l. 1.

Hic est discipulus ille quem diligitis iesus i pfectione ca. 11.

Non haberes in me potestātē nisi tibi dāta esset desuper li. 3. ca. 12. l. 1.

Inclinato capite tradidit spm li. 11. ca. 3. l. 1.

Inglam de patre meo annūciabo vobis li. 30. ca. 22. l. 1.

Tulerunt dñm de monumēto et nescio vbi posuerunt eum li. 3. ca. 9. l. 3.

Accipite spm sanctū quoz remiseritis peccata remittant eis li. 27. ca. 14. l. 3. et lib. 28. ca. 18. l. 1.

Ad romanos.

Cū cognouissent deū nō fecit qz deū glorificauerūt li. 16. ca. 26. l. 1. et li. 26. ca. 12. l. 1.

Femine cop imitauerūt naturālē vsū in eū quē cōtra naturā li. 25. ca. 3. l. 1.

Sapientibus et insipientibus debitor li. 24. ca. 21. l. 3.

Inter se inuicem cogitationū accensantur li. 4. ca. 17. l. 1.

Cogitationibus accensantis ant etiā defendentibus li. 15. ca. 16. l. 1.

Qui reddidit vnicuiqz fm opera sua lib. 16. ca. 11. l. 1.

An ignoras qz patiētiā dei ad pantiētiā te adducit li. 17. ca. 3. l. 3. et li. 25. ca. 2. l. 1.

Nō enim accepistis spm seruitutis iterū i timore sed accepistis spm adoptionis lib. 4. ca. 32. l. 1.

Xps pro impijs mortuus ē li. 4. ca. 39. l. 3.

Xps resurgens ex mortuis iam nō moritur

Corynth.j.

li.14.ca.11. L.

Quē ergo fructū habuistis tūc li.1.ca.14. b

Quod autē mortuus est pro peccato mor-

tuus est semel li.9.ca.10. B

Nec expeccatis mēbra vestra arma iniquita-

tis peccato li.9.ca.46. L

Non regnet peccatū in vestro mortali cor-

pore li.14.ca.9. a

Uenit homo noster simul crucifixus est li.

19.ca.17. L

Adeo altam legem in mēbris meis lib.4.

ca.19. L. et li.6.ca.21.21. et li.10.ca.11. b

Adeo altam legem in membris meis repu-

gnantem legi mentis mee li.19.ca.6. A et li.

23.ca.28. L

Lex qdem sancta et mandatū sanctū et in-

stā et bonum li.7.ca.4. L

Caput viri christus caput autē christi de^o li.

8.ca.21. A

Ipse spūs postulat pro nobis gemitibus li.

2.ca.30. c

Non sunt condigne passiones huius tēpo-

ris li.2.ca.45. B

Vanitati subiecta est creatura non volens

sed ppter eam qui subiecit eam in spe lib.

4.ca.41. A

Non accepistis spūm seruitutis iterū i timo-

re li.7.ca.5. L

Anos pscuit et pdestinavit cōformes sicut

imaginis filij sui li.20.ca.25. L

Xps iclus qui mortuus est pro nobis: imo

q et resurrexit qui est in dextera dei li.22.

ca.18. B

Unusqz nostrū rationē reddet pro se deo

li.26.ca.21. A

Quis nos separabit a charitate xpi: tribu-

latio: angustia: an psecutio et li.31. ca.7.4. D

Ipse creatura liberabit a seruitute corru-

ptionis in libertatem glorie filioz dei li.8.

ca.7. L

Non sunt cōdigne passiones hui⁹ spūs ad

futuram gloriā li.8.ca.7. E

O homo tu quis es qui respōdeas deo lib.

9.ca.11. L

Nungā dicite figmentū ei qui finxit quare

me fecisti sic li.11.ca.11. L

Donec plenitudo gentiū introfret. p̄f̄eas

ca.14

Quod querebat israel hoc non est cōsecrat⁹

li.4.ca.39. A

O altitudo diuinitis sapientie et sciētie dei

quā incomprehensibilia sunt iudicia eius li

bro.10.ca.5. A

Noli altum sapere sed time. li.16.ca.3. c

Sicut vos aliquādo nō credidistis deo nūc

autē misericordiā cōsecuti estis et li.29.ca.

11. B

Ex ipso et in ipso et per ipm sunt omnia lib⁹

29.ca.28. D

Non plus sapere q̄ oportet sapere li.3.ca.

18. A et li.16.ca.3. c

Benedicite et nolite maledicere lib⁹ 4.ca.

v. L.

Nolite pudentes esse apud vosmetipsos li.

26.ca.21. D

Unicuiqz sicut deus dāsit mēsuram fidei

li.28.ca.2. B

Dura est iam nos de somno sargere li.20.5

ca.21. B

Nor precessit dies autem appropinquabit

li.8.ca.20. c

Carnis curam ne feceritis in cōcupiscētis

li.11.ca.51.21. et li.30.ca.28. B

Beatiores erunt si sic pmanserint fm men⁹

consilium li.1.ca.20. B

Non enī audeo aliqd loqui eorū quē p me

nō efficit xps et li.18.ca.13. B

Volo vos sapiētes esse in bono li.1.ca.2. a

15

Corynth.j.

Quasi morientes et ecce vinim⁹ li.72.1

q ca.22. A

Xps dei virtus et dei sapientia li.1.

ca.9. A et li.11.ca.4. c

Non multi sapiētes fm carnē li.1.ca.18. a

Non enī nosmetipsos predicamus lib.6.

ca.8. B

In dei sapientia non cognouit mundus p

sapientia dei li.14.ca.22. c

Quod oculus nō vidit nec auris audīit li

bro.4.ca.26. A

Quis scit hominū quē sunt hoīs nisi spūs

hominis q in eo est li.15.ca.26. c

Que et loquimur non in doctis humane sa-

pientie verbis secundū doctrinā spūs li

bro.18.ca.29. c

Sapientia huius mundi stulticia est apud

deum li.2.ca.31. c

Enī sic inter vos zelus et contentio lib.4.

ca.17. B

Conprehēdā sapiētes i astucia eorū li.5.ca.11. a

Et epia dei sancta ē q̄ estis vos li.7.ca.24. b

12

13

14

15

16

17

18

Corinth ij.

1 Apprehendit sapientes in astucia eorum li. 12. ca. 16. C
 2 Adiuutores enim dei sumus li. 17. ca. 10. A
 3 Fundamenti aliud nemo potest poni 2c. li. 12. ca. 9. B
 4 Nec qui plantat est aliqd nec qui rigat sed q incrementū dat de^o li. 17. ca. 10. A
 5 Non potui loq vobis quasi spūalibus sed quasi carnalibus: tanq parulis lib. 17. ca. 25. B
 6 Quod stultum est dei sapientius est hominibus li. 20. ca. 17. A
 7 Qui factus ē nobis a deo sapientia iusticia et sanctificatio li. 26. ca. 7. B
 8 Nolite ante tempus iudicare li. 1. ca. 17. B
 9 Nihil mihi cōscius sum sed in hoc nō iustificatus sum li. 5. ca. 7. C et li. 10. ca. 11. a
 10 Nihil pro minimo est vt a vobis iudicer: aut ab humano die li. v. ca. 25. A
 11 Quid vultis: in vīga veniā ad vos: li. 24. ca. 24. C
 12 Nolite pueri effici sensibus li. 12. ca. 15. a
 13 Omnia mihi licent sed non oīa mihi expediunt li. v. ca. vi. A
 14 Ecce nunc tempus acceptabile ecce dies salutis li. 8. ca. 9. A
 15 Contēptibiles qui sunt in ecclesia illos constituit ad iudicandū li. 19. ca. 21. B
 16 Nec adulteri regnū dei possidebunt lib. 20. ca. 9. A
 17 Alius iudicat diem inter diem li. 1. ca. 20. A
 18 De virginibus autē preceptū non habeo li. 7. ca. 4. ca. 33. A
 19 Tribulationē tamē carnis habebunt li. 12. ca. 15. C
 20 Scimus qz nihil est idōlū li. 4. ca. 11. b
 21 Scētia istar charitas autē edificat li. 8. ca. 30. A. et li. 16. ca. 23. A
 22 Qui se existimat scire aliqd nondū cognouit quēadmodū oportet scire lib. 17. cap. 24. B
 23 Factus sum iudeis tanq iudeus vt ipsoz lucrarer li. vi. ca. 22. C
 24 Castigo corpus meum atq in seruitutē redigo li. 20. ca. 4. B
 25 Debet enī spe qui arat arare li. 31. ca. 13. E
 26 Fidelis deus qui nō patietur vos tentari. li. 2. ca. 11. A
 27 Petra autem erat xp̄stus li. 2. ca. 22. C. et li. 31. ca. 34. C
 28 Nec idolatre efficiamini sicut qdā ex ipis

li. 10. ca. 14. A
 Tentatio vos non apprehendat nisi summa li. 21. ca. 3. B
 Oēs in moyse baptizati sunt li. 25. ca. 1. B
 Si nosmetipsoz dādicarem nō vtriqz a dño iudicamur li. 4. ca. 18. C. et li. 11. ca. 19. B
 Sate li. 12. ca. 10. C
 Cum iudicamur a dño corripimur vt nō cū hoc mūdo dānemur li. 11. ca. 33. C
 Caput vtri tps li. 20. ca. 3. B
 Que putamus ignobiliora mēbra esse cor: poris his benoxem abundantiorem circūdamus li. 15. ca. 4. A
 12 Stella enim a stella differt in claritate li. 17. ca. 9. a
 Nam et corpus non ē vniqz membrum li. 28. ca. 15. A
 13 Adini archana verba que nō licet hominī loqui li. 31. ca. 35. A
 Si linguis hominū loquar et angeloz charitate autem nō habēa factus sūz velut esonās aut cymbalū tinniens li. 7. ca. 10. a
 14 Charitas patiens est benigna est nō emulatur nō inflat li. 10. ca. 8. a
 Videmus nunc p speculū in enigmate tūc autē facie ad facie li. 7. ca. 13. C
 Tunc cognoscā sicut et cognitus sum li. 24. ca. 7. A. et li. 28. ca. 21. A
 Emulamini spiritalia magis aut vt pphe tetis li. 19. ca. 21. B
 15 Enigilate iusti et nolite timere li. 5. ca. 21. B
 Quotidie morio p gloria vestra li. 8. ca. 7. b
 Enigilate iusti et nolite timere li. 8. ca. 10. A
 Oēs qdem resurgemus sed non oēs immutabimur li. 12. ca. 6. A
 Tū quod seminas non vīnificatur nisi pri^o moriat li. 14. ca. 5. 2. a
 Gratia autē dei sum id qd sum li. 16. ca. 12. A. et li. 19. ca. 7. B
 Ego enim sum minimus apostolorum q nō sum dignus vocari apostolos lib. 24. ca. 11. B
 16 Abundantius oib⁹ laborāui li. 24. ca. 12. D
 Veniā ad vos cū macedoniā p̄stitero 2c. li. 30. ca. 15. B
 Corinth. ii.
 1 Ap̄a modū grauati sumus supra virtutē li. 8. ca. 7. D
 2 Non enim sumus sicut plarimī adulatorēs verbi dei li. 16. ca. 28. b

- Si cognouissent nunc dñm glorie crucifi-
rent li.9.ca.21. L
Odozem noticie sue manifestat p nos in oi
loco li.14.ca.28. L
Non enim indicauit me scire aliqd lib.20.31.
ca.36. B
Epi bonas odor sumus deo li.24.ca.10. B
3 Aliq hodie dum legitur moyses velamen ē
sup cor corā li.2.ca.31.21. et li.9.ca.21. L
Qui spiritus domini ibi libertas lib.20.15.
ca.10. D
4 Habemus thesaurū istū in vasis fictilibus
li.5.ca.27. B
Et hīs qui foris est noster homo corrupta-
tur sed tñ pis q intus est renouatur li.6.ca.
5. L. et li.10.ca.22. a
Non enī nosmetipsos pdicamus sed dñm
li.7.ca.23. B. et li.24.ca.24. b
5 Modicā fermētā totā massā corruptit
li.1.ca.2. L
Quandū sumus in hoc habitaculo inge-
mismus li.4.ca.25. L
Scimus qm si terrestris dom⁹ nostra hui⁹
habitationis dissoluatur li.4.ca.32.21. et li.
6.ca.6. a
Charitas xpi orget nos li.27.ca.18. b
6 Ecce nunc tēpus acceptabile ecce dies salu-
tis li.9.ca.50. b et li.18.ca.15. b
7 Iper gloriā et ignobilitatē p isamā et obnū
sumē li.2.ca.9. a
Foris pugne intus timores li.5.ca.16. a. et
li.14.ca.18. a
Cum venissemus macedoniā nullā requiez
habuit caro nostra et li.31.ca.23. b
Propter nos egenus factus est cum esset vi-
nes li.6.ca.14. a et li.18.ca.19. a
Vestra abundantia illorū inopiā suppleat
li.21.ca.14. a
10 Idericulis ex genere pieulis ex gētib⁹: peri-
culis in ciuitate li.21.31. ca.18. a
ii Epistole graues sunt et fortes pñtia anteq
corporis infirma li.10.ca.29. L
An erpimentū queritis eius qui in me loq-
tur. in prefa. ca.11.
In labore et erumna: in vigilijs multis lib.11.
ca.16. a
Ipse enim sathanas transfiguratur se in an-
gelū lucis li.11.31. ca.8. L. et li.8.ca.7. D
Quis infirmatur et ego non infirmor li.19.
ca.9. b
12 Non enim nosmetipsos pdicamus sed ie-

sum xpm dñm nostrū li.19.ca.19. a
Iharco autē ne quis crucifitet me super id
qd videt in me et li.18.ca.5. a
Charitas patiens est: benigna est lib.20.8.
ca.1. b
Closmetipsos tentate si estis in fide ipsi vos
pbate li.31.ca.26. D
15 Scimus si terrena domus nostra huius ha-
bitationis dissoluatur li.5.ca.17. b
Inspiciens tu quod seminas nō vinificabit
nisi prius moriatur li.6.ca.7. a

Ad Balla.

Item deus suscitauit a mortuis lib.
15.ca.28. b
q Hos natura iudei et non ex gētib⁹
li.2.ca.30. a
2 Cito autē non ego viniit vero in me xps li.
9.ca.18. B
Petrus Iacobus et Iohānes qui vident co-
lumne dexterās dederunt mihi lib.17. cap.
21.31. L
3 O insatiati galatye qd nos fascinoit vt
sic stulti cētis et li.30.ca.21. D
Misit deus filium suum factum ex muliere
factum sub lege li.11. cap.26. a et li.29. cap.
30. B
Filioli mei quos iterū pturio donec forme-
tur xps in vobis li.30.ca.21.
Qui autem sunt xpi carnem suam crucifi-
xerunt cum vitijs et cōcupiscentijs lib.20.8.
ca.31. a
In xpo iesu neqz circūcisio aliqd valet ne-
qz preputiū et li.30.ca.21. a
Si circūcidamini xps vobis nihil pderit li
bro.31. ca.21.31. 21
Mundus mihi crucifixus est et ego mūdo
li.5.ca.11. b et li.18.ca.37. a

Ad Ephesios.

1 Mnia opatus est p m cōsiliū volū-
tatis sue li.20.ca.11.31. D
2 Qui nos conuersificauit et confede-
re fecit lib.20.3. cap.21. 21. et lib.20. vi. cap.
21.31. B
Eramus natura filij ire sicut et ceteri lib.18.
ca.16. B
Qui pri⁹ fui blasphemus et psecutor et con-
tuentiosus li.18.ca.21.31. L

- 3 Tigilate memoriam mei retinentes libro
5. capitulo 10. b
Qui potens est omnia facere superabundanter li. x. capitulo 1. a
Surge qui dormis et exurge ex mortuis et illuminabit te xps li. 5. ca. 16. b
4 Obsecro vos fratres ego vinculus in domo non ut digne ambuletis li. 5. ca. 1. b
Sol non occidat super iracundiam vestram li. 5. ca. 31. a
Tenebris obscuratum habentes intellectum li. 5. capitulo 4. b
5 Et exhiberet sibi gloriosam ecclesiam li. 2. capitulo 19. a et li. 20. capitulo 24. b
Omnia autem que arguuntur a lumine manifestantur li. 4. ca. 18. c
Redimentes tempus quoniam dies mali sunt li. 5. capitulo 18. c
Surge qui dormis et exurge ex mortuis et illu-
minabit te christus li. 8. capitulo 1. a
Eratis aliquando tenebre nunc autem latet in domino li. 17. ca. 14. b
6 Non est vobis colluctatio adversus carnem et sanguinem li. 13. ca. 5. b

Philipenses.

- 1 Apio dissolui et cum christo esse li. 4. capitulo 41. b
Desiderium habens dissolui et cum xpo esse li. 8. ca. 7. L et ca. 17. B
2 In medio nationis prave et perverse li. 4. capitulo 1. b
Contra spiritualia nequitie in celestibus li. 5. capitulo 21. c
Qui cum in forma dei esset non rapinam et li. 5. ca. 2. c
Venit in similitudinem carnis peccati li. 5. capitulo 14. b
In medio nationis prave li. 4. ca. 13. a
Omnes que sua sunt querunt non que se-
su xpi li. 17. ca. 4. a
3 Nostra conversatio in celis est li. 1. ca. 31. b et li. 5. ca. 18. A et li. 6. ca. 6. a
Mibi vivere christus est et mori lucrum li. 8. capitulo 18. D
Hebreus et hebreis secundum legem phariseus et li. 11. b
Sed que mihi fuerunt lucra hec arbitratum sum propter christum detrimenta li. 8. capitulo 18. E
Unum quod retro est oblitus ad ea que ante

te sunt extensus sequor ad palmam martyrii li. 26. ca. 37. a
Non requiro datum sed requiro fructum 4
libro 19. ca. 11. E

Thessalo.i.

Ut prius fui blasphemus et persecutor et contumeliosus li. 3. ca. 16. a
Nec aliquando sumus in sermone adulationis. et li. 19. ca. 19. a
Non vni sumus hac potestate cum possim oneri esse ut xpi apostoli et li. x. ca. 29. c
Que enim est nostra spes aut gaudium aut corona glorie li. 11. capitulo 9. B et libro 19. capitulo 17. c
Dominus Iesus interficiet eum spiritu oris sui libro 14. ca. 11. c
Nemo moneatur in tribulationibus istis li. 3. capitulo 16. B
Ipsi enim sciitis quod in hoc positi sumus li. 6. capitulo 5. B
Nolo vos ignorare fratres de dormientibus et li. 5. ca. 21. B et li. 2. ca. 6. B
Dies domini sicut fur ita in nocte veniet li. 11. ca. 20. a
Omnes vos filii lucis estis et filii diei non sumus noctis nec tenebrarum libro 8. capitulo 8. B

Thessalo.ij.

Et ut et nos ipsi in vobis gloriamur in ecclesiis dei pro patientia vestra li. 5. ca. 8. B
Pro eo quod charitatem veritatis non receperunt ut salvi fierent et li. 25. ca. 20. a
Ut renelet in suo tempore li. 29. ca. 3. L
Qui aduersat et extollitur super omnes deos aut colitur li. 29. ca. 11. L

Collocen.

Opus christi quod est ecclesia. pro-
sa. capitulo 11
Suppleo ea que desunt passionum xpi i corpore meo li. 3. ca. 11. A et li. 6. ca. 1. a
Quod infirmum est dei fortius est hominibus libro 16. capitulo 15. a
Mortui enim estis et vita vestra abscondita 3
est cum xpo in deo li. 5. ca. 3. L et li. 6. ca. 23. f. item li. 8. ca. 19. a
Eruentes vos veterem hominem cum actibus suis et induentes novum et li. 19. ca. 27. L

Et anaricia que est idolorum seruitus li.26
ca.4.c.2 li.30.ca.31.c
Seruo vester semper sit sale conditus li.7
capitulo 6.c
Orantes semel pro nobis vt deus aplat
nobis 2. li.29.ca.16.b

Limo.i.

Ecce aut mulierem non permitto
li.3 capitulo 5. a
Cum adhuc peccatores essem⁹ 2.
li.18.ca.24.c
Qui prius fui blasphem⁹ et persecutor li.22
ca.18.b
Labore vsq ad vincula quasi male ope-
rans 2. li.31.ca.25.E
Marius cito nemini imposueris neq co-
municaueris libro 5 ca. 29.D
Prohibentis habere abstinere a cibis 2. li
bro 16 ca.4.b
Precipe hec et doce cum omni impio: non
dominatione potentie sed auctoritate sua
det vite li.25.ca.16.b
Noli aquam bibere sed modico vino vte-
re: ppter stomachum li.5.ca.29.B
Radix omnium malorum est cupiditas li.
15 ca.12 et li.20.ca.10.b
Qui solus h3 immortalitate li.12.ca.17 A
Si crucifixus est et infirmitate sed viuit et
virtute li.14.ca.29.a
O thimothee depositum custodi denitans.
prophanas vocum nouitates li.18. capitu-
lo 14. a

Thimo.ij.

Emo militas deo implicat se nego-
t3a secularibus li.5.ca.22 B et li.17
capitulo 8.a
Si commorimur et conuinemus libro 20.
ca.22 a
Ad omne opus bonum parati libro 9 ca-
pitulo 21. C
Que audiuit a me p multis testes hec co-
menda fidelibus hominibus li.30 capitu-
lo 15.c
Ego etia3 delibor et tempus meae resolutio-
nis instat li.2.ca.22.b.2 li.22.ca.7.21

Litum

Qui confitetur se nosse deam factis ante
negat. li.3.ca.14.b.2 li.20.ca.15

Hebreos

Nonne omnes sunt amministratorij spiri-
tus li.27.ca.1.c
Misit angelos apprehedit: sed semē abra-
he libro 4 ca.1.c
Qui cum sit splendor glorie ac figura sub-
stantie eius li.5.ca.25.c
Infirma mundi elegit deus li.3.ca.14.c
Omnia nuda et aperta sunt oculis eius li
bro 17 ca.11.2 et li.32.ca.1.D
Nihil ad perfectum perduxit lex li.7.c.4
2 et li.9 capitulo 32 b
Non descentes collectionem nostram fi-
cat est consuetudinis quidā li.5.ca.3 b
Sine fide impossibile est placere deo lib. ij
capitulo 33. a
Abraam in casualis habitabat libro 8 capi-
tulo 42 b
Confitentes quia peregrini et hospites sum⁹
li.18 capitulo 18.a
Rogo autem fratres vt sufferatis verbis
solacij etenim per paucis scripti vobis lib.
5 ca.1.b

Actuum

Je possedit agrum de mercede inig-
ratis li.9.ca.29 b
Factus est repente de celo son⁹ tan-
q3 aduenientis spūs vehementis li.17 ca.
16.2 et li.27 ca.14.a
Spiritus sanctus in columbe specie descen-
dit li.1.ca.13 a
Cecidit spiritus domini super eos libro 2.
capitulo 30 b
Factus est repente sonus tanq3 aduenien-
tis spūs vehementis li.5.ca.25.c
Quem deus suscitauit a mortuis libro 12.
capitulo 4.b
Si iustum est in conspectu dei vos potius
audire q3 deum indicare li.7.ca.22. B
Scio q3 p ignorantia fecistis sicut et patres
vestri li.7.ca.23 B
Ibant apostoli gaudentes a conspectu qui
digni habiti sunt pro nominis Jesu contu-
meliam pati li.6.ca.5.D
Principes populi et seniores. si nos hodie
iudicaremur in benefacto hominis infir-
mi li.17 ca.17 A
Vidit stephanus Iesum stantē a dextris.
li.2.ca.12

Epistole canonice Actus Apostolorum.

Dura eruerit et circūfessi corde 2. li. 7. capi-
tulo 22. d

8 **P**ecunia tua tecum sit in perditionem li. 7.
b. 2. 4. cap. 6. a

9 **S**anle sanle qd me persequeris libro. 3. ca.
xi. a. 7. li. 2. ca. 15. c

Quas electionis est mihi iste 2. li. 12. ca. xi. a
Enca sanle te dñs Iesus xps surge et ster-
ne tibi li. 3. ca. 23. b

10 **M**acta et manduca li. xi. ca. 18. a
Surge et ego hō sum libro 21. ca. xi. e

Cornelius centurio cohortis que est itali-
ca 2. li. 12. c. 26. e

11 **V**obis oportebat loqui primum verbū dei
li. 2. ca. 24. a 2 li. 9. ca. 1. b

15 **F**ide mundans corda eorum li. 6. ca. 24. b

IACO.

1 **P**ud quē nō est transmutatio nec
vicissitudinis obambatio li. 5. ca.
25. c 2 li. 12. ca. 17. a

Ira perdit etiam prudētes li. 5. ca. 31. a
Si qd putat se religiosum eē nō refrenans
linguam suam 2. li. 7. ca. 25. a

2 **Q**uicūq; totam legem seruauerit offendat
aut in vno li. 1. ca. 9. b. 7. li. 19. ca. 16. fi.

3 **L**ingua ingratum malū plena veneno mor-
tifero li. 7. ca. 25. a

4 **S**i zelum amarū habetis iter vos li. 2. ca.
pitulo 24. a

4 **C**ura vestra vapor est ad modicū exalans
li. 7. ca. 20. b

5 **Q**ui inuēti fecerit peccatorē ab errore vie
sue saluabit aīam eius a morte li. 19. c. 18. c

5 **C**onfiteamini alterutq; peccata vestra et oīa
expro mitem li. 2. ca. 24. a

Petri. i.

1 **E**generauit nos in spem vinā p re-
surrectionē Iesu xpi ex mortuis li.
6. ca. 24. c

Succincti lēbros mētis vestre li. 15. ca. 9. b
In quem desiderant angeli prospicere lib.
18. ca. 38. a

2 **P**eccatū non fecit nec dolus inuentus est.
li. 2. ca. 23. a 2 ca. 31. c

Et vos tanq; lapides viui sup edificamī
ni domos ipiales li. 8. ca. 26. c

3 **N**ō reddentes malū pro malo nec male
dictum 2. li. 22. ca. xi. d

Sicut charissim⁹ frater noster Paulus fm

datam sibi sapientiam li. 24. ca. xi. b

Nemo vestrum patiatur quasi homicida. 4
li. 3. ca. 16. d

Tēpus ē vt iudiciū incipiat de domo vī li.
5. ca. 8. b. 7. ca. 14. b. 2. li. 9. ca. 4. 3. c

Si iustus vir saluabitur ipius et peccator
vbi manebunt li. 17. ca. 9. b

Si autē primū a nobis qd fuit eoz q non
credunt enangelio li. 26. ca. 18. 21

Sobrii estote et vigilate qz aduersarius ve-
ster dyabolus circuit querens quem deuor-
ret li. 19. ca. 7. 4. a

Pe. ij.

Instus iohs oppressum a nephan-
dorū li. 1. ca. 1. a

Doz angelis peccatib⁹ nō peccit s;
ruentib⁹ 2. li. 8. c. 1. 7. li. 13. ca. 22. c

Christus pro nob⁹ dñs est nobis reth⁹
quens exemplum vt equamini vestigia ei⁹
li. 1. ca. 6. 21

Joannis. i.

Isternimus qz peccatum nō habet
mus ipsi nos seducim⁹ li. 2. ca. 17. b
2 li. 1. ca. 9. c

Bea nemo vidit vnq; li. 18. ca. 36. a

Eunctio eius docet vos de oībus li. 5. c. 7. 20. a

Et nobis puerant sed non erant ex nobis.
li. 12. ca. 15. b

Molite diligere mundum neq; ea que i mū-
do sunt li. 18. ca. 6. c

Et nobis exierunt sed non erant ex nobis li.
20. 20. ca. 7. a

Tunc cognoscam sicut et cognitus sum li.
5. ca. 20. d

Si cor nostrum non reprehenderit nos s;
duciam habemus ad deum li. 2. ca. 30. b. et
li. 10. ca. 17. a

Iniquitas peccatū est li. 1. ca. 22. fi.

Cum appuerit similes ei erimus li. 1. ca.
pitulo. 9. b

Omnis qui odit fratrem suum homicida ē
li. 16. ca. 27. c

Timor non est in charitate sed pfecta cha-
ritas foras mittit timorem li. 9. ca. 33. a

Est peccatū ad mortem: non pro illo dico
vt oret qd li. 16. ca. 31. a

Apocalypsis.

1 **E**p̄es ecclesie qd signent. prefa. ca. 1. f

Apocalypsis

15. 2. li. 3. c. 3. L.
- 2 Scio vbi habitas vbi sedes 2c. li. 1. ca. 1. b
Quado tibi emere a me aurum ignitum li
bro 4. ca. 35 B
Habo lib. calculum 7 in calculo nome no
num 2c. li. 1. ca. 1. b
Non opera tua 7 charitatem tuam 2c. li. 2
2. cap. v. B
- 3 Ego quos amo castigo 7 redarguo li. 6. ca
pitulo 16. b
Habes paucis nomina in sardis que non l
quinauerunt vestimenta sua li. 9. ca. 29. a
Qui vicerit faciam illum colunnam meam
in templo dei mei li. 1. ca. 14. L. 2. libro. 26
ca. 17. B
- 4 Adornauerunt videntem in secula seculorum
mittentes coronas suas 2c. li. 22. ca. 10. b
Animal primum simile leoni secundum simi
le vitulo 2c. li. 31. ca. 33. b
- 5 Vicit leo de tribu iuda radix David libro
5. ca. 16. L
- 6 Acciperis singule stolas 2c. Prefa. ca. 14
Vidi sub altare animas interfectorum li.
11. ca. 6. A
Beatus qui vigilat 7 custodit vestimenta.
li. 11. ca. 38. 21
Et nomen illi mors libro 4. ca. 20. a. 2. lib.
11. capitulo. 12. fi.
Factus est sol sicut facies cilicinus libro 9
capitulo 3. B
- 7 Hi sunt qui venerunt de tribulatione ma
gna 7 lauerunt stolas suas 2c. li. x. capitu
lo. 22. 21
- 8 Factum est silentium in celo quasi dimidia
hora li. 3. ca. 24. a
- 10 Per videntem in secula li. 4. ca. 7 a
Signa que locuta sunt septem tonitrua no
li scribere li. 9. ca. 8. b
- 11 Hi sunt due olive 7 duo candelabra libro
9. capitulo. 4. a
Atrium quod foris templum est ecce foras
li. 3. ca. 9. b
- 12 Proiectus est accusator fratrum nostrorum
lib. 11. ca. 9. a
Missit draco candam 7 traxit tertia par
tem stellarum li. 4. ca. 13. 21
- 16 Beatus qui vigilat 7 custodit vestimenta
sua ne nudus ambulet libro. 12. ca. 5. a et li.
16. capitulo 23. L
- 17 Alique sunt populi li. 17. ca. 11. a 7 libro 19 ca
pitulo. 4. L

In celum ascendam super astra celi exalta
bo solium meum li. 3. ca. 23. B
Quantum exaltant se tantum date ei de
luctu li. 9. ca. 47. a
Ecce ne feceris confertus tuus sum 7 fra
trum tuorum li. 2. capitulo 14. L. 2. li. 27 ca
19. 11. E
Et exercitus q sunt in celo sequebantur eum
in equis albis li. 31. ca. 12. 21
Vidi angelum descendentem de celo li. 4.
ca. 12. 21 2. li. 18. ca. 27. L
Et regnabit cum eo mille annis libro. 9.
capitulo. 1. b
Beatus 7 sanctus qui habet partem in re
surrectione prima li. 14. ca. 8. a
Erit celum novum 7 terra nova libro 17. ca
pitulo. 5. L
Draco in abyssu clausus tenetur libro 19.
capitulo. 8. b
Libri aperti sunt 7 alius liber apertus e q
est vite 2c. li. 24. ca. 9. b
Et erat structura muri eius ex lapide iaspis
de li. 18. capitulo 30. L
Qui nocet noceat adhuc et qui in sordi
bus est fordescat adhuc libro. 11. capitulo
viii. L
Stella splendida 7 matutina libro 29. capi
tulo. 1. B

Finis Tabule.

Statuit aquas quasi in vitre. libro. 8. capi
tulo. 16. B
Tradidit in captivitatem virtutes eorum
7 pulchritudines eorum in manus inimici.
li. 8. ca. 38. 21
Etenim sagitte tue pertransierunt libro 29.
capitulo. 15. c
Attendite popule meus legem meam 2c.
in prefatione ca. 2
Erit tempus eorum in eternum lib. 4. ca.
pitulo. 7. a
Et memorat⁹ est q caro sum li. 4. ca. 9. b
31. ca. 18. B
Hegant consolari anima mea memor fui
dei 7 delectatus sum li. 7. ca. 3. a 7 li. 8. ca.
pitulo. 17. 21
Ethiopia preueniet manus eius deo li. 18
capitulo 34. a

Epistola beati Greg. pape ad Leandrum epm

Sancti celeberrimiq; ecclesie doctoris
Gregorij pape ad Leandrum epm. in ex-
positione libri beati Job epistola feliciter
incipit.

Euerentissi

mo atq; scitissimo fra-
tri Leandro coepo.
Gregorij seruus seruo
dei. Duda frater bea-
tissime in constantino-
politana orbe te cogno-
scens: cum me illic sedis
apostolice responsa co-

stringerent: et te illic iniuncta pro causis si-
dei vniuersarum legatio perdurasset. oē
in tuis auribus quod mihi de me displice-
bat: exposui. qm̄ diu longeq; conuersiois gra-
tiam distuli. et postq; celesti suz desiderio af-
flatus: secularem habitum continere metus
putant. Aperiatur enim iam mihi de
eternitatis amore qd queremus: sed inuoluita
me consuetudo deuincit: ne exteriorē cul-
tum mutarem. Lūg adhuc me cogeret ani-
mus p̄firi mando quas p̄cedentes defui-
re. ceperunt multa contra me ex eiusdē mō-
di cura succrescere: ut in eo iam nō specie-
sed quod est gratus mente retineret. Qui
eādem cūcta solite fugies portā monaste-
rij petij. et relictis que mūdī sunt: ut frustra
tunc credideris huius mūdī naufragio mu-
das euas. Quia enim plerūq; nauē incan-
te religatam: etiam de sinu tutissimo litto-
ris vnda excitat: cum tempestas excrescit: re-
pente me sub p̄teritu ecclesiastici ordinis in
causāram secularium pelagus reppit. et ge-
tem monasterij quā habendo non fortiter
tenui. q̄ stricte tenenda fuerit perdendo co-
gnoui. Nam cū mihi ad p̄cipiendam sacri
altaris misterij: obediencie virtus opponi-
tur: hoc sub ecclesie colore susceptū ē. quod
si inuite liceat iteq; fugiendo deflectatur.
Post que hoc nolenti mihi atq; renitenti. cū
grauē ēēt altaris misterium: etiam pōdus
est cure pastoralis inunctum. Quod tanto
nunc diutius tolero: quanto me ei imparem
ēē sentiens in nulla fiducie consolatione re-
spiro. Quia cui mundi tā tpa: malis cre-
brescentibus termino appropinquare tar-
bata sunt. ipsi nos q̄ internis mysterijs de-
seruire credimur: curis exterioribus implica-

mur: sicut eo quoq; tpe quo ad misterij ad-
tatis accessi. Hoc de meignozate me accid-
it. ut sacri ordinis pondus acciperem: qua
tenus in terreno palatio licentius excreba-
rem. Vbi me scilicet multi ex mōasterio fra-
tres mei: germana iscti charitate secuti sūt.
Quod diuina factum dispensatione cōspā-
cio. ut eorum semper exemplo ad orationis
placidū litus quasi anchora sunt restrige-
rer: cū causarum secularium incessabilim-
pulsu fluctuarem. Ad illorum qppe consor-
tium velut ad tutissimū portus sinum terre-
ni acris volamina: fluctusq; fugiebam. et lū-
illud me ministerij ex monasterio abstra-
ctum: a p̄stine getis vita mucrone sue de-
cupationis exinterat: inter eos tamē p̄ sta-
diose lectōis allegum quotidianē me aspi-
ratio cōpunctionis animabat. Tunc eis de
fratribus etiam cogente te placuit: sicut ipse
meministi: ut librum beati Job exponeres:
ipostuna me petitione cōpellerent: et prout
scitas vires infunderet: eis mysteria sancte
p̄funditatis aperire. Qui hoc quoq; mihi
in onere sue petitionis addiderunt: ut non
solum sba hystorie p̄ allegoriarū sensus ex-
enterē: sed allegoriarum sensus protinus i
exercitium moralitatis inclinaret: ad huc al-
qd gratus adinēget: ut intellecta queq;
testimonij cingerent. et prolata testimonia
que si implicita fortasse viderentur: interpo-
sitione superaddite expositionis enodaret.

Lapi. 2.

Or so ut obscuro hoc ope
atq; aī nos hac tenē idiscus-
so: ad tāta me p̄trahi ac ta-
lis agnoui solo audire p̄ori-
dere viet? fateor lassatusq;
succubui. S; repete iter formidine vnotio-
nēq; desphēsus: cū i largitorē misce oculos
mētis attollerē: cūcatōe postposita illis al-
co certus attendi. q̄ impossibile ēē nō po-
terat: qd de fraternis mihi cordib; p̄cede-
bat: vel charitas impabat. Forz qppe idō-
neū me ad ista despauit: ipsa mei despa-
tione robustior ad illū spem protinus cret
per quem aperta est lingua matorum: q̄ li-
gnas infantum fecit disertas: qui immen-
sos butosq; asine ruditas per sensatos hu-
mani colloquij distinxit modos. Quid igit-
ur mirum si intellectum saluto hōi p̄bebat
qui veritate suam cum voluerit etiam per

ora lumentor narrat: huius ergo robore
considerationis accinctus ariditate meam
ad indagandū fontē tante pfunditatis exci-
tanti: quāis cor qbus exponere cōpellebar
lōge me vitā transcendere inuoriosz tamē
esse non credidi: si fluenta vñbus hōiuz pñā
bī fistula mīstraret. Vñ mor eisdem corā po-
sitis fratribus prioz libri vñ oculis duri:
z qz tps paulo vacantiuz reppi postero
ra tractādo dicitāui. Lūqz mñi spacia lar-
giora suppetere: multa augere pauca sub-
trahens atqz ita vt innēta sunt nōnulla d-
retinēns ea que me loquēte excepta sub
oculis fuerāt p libros emendando compo-
sui: qz cū postrema dicitāui: quo stilo pñā
ma dicitā solacite attēdi. Egi ergo vt z ea
q locutus sum studiosa emendatōe trāscur-
rens: quasi ad similitudinē dicitatus crige-
rem: z ea q dicitauerā nō longe a colloquen-
tis sermone discrepent: quatenus dum
hoc tēdi: illud attrahitur: ita mō dissimī-
lī res nō dissimilis formaretur: quāis tertiā
huius operis ptem vt colloquendo pñā: pe-
ne ita dereliqui: qz cū me fratres ad aliā per-
trahūt: hāc subtili emēdāri noluerūt. Quibz
nūmz multa inebitis dūz parcerē: mō p
exponis mīstrāui: mō per ptemplatio-
nis ascensū: mō p moralitatis insūm vo-
luti opus hoc per trigita z qñq volumina
extensum in ser codicibus expleui. Vñ z in
eo sepe quasi postponere ordinē exponis in-
uenio: z paulo diutius in pñāplāōis la-
titudine de moralitatis insūdo. S; tñ quis-
qz de deo loqutur: curet: necesse ē vt qequid
audientiū mores instruit rimetur: z hūc re-
ctā loquendi ordinē deputet: si cū oportu-
nitas edificatōis erigit ab eo se quod loq-
ceperat: vtiliter derinet: Sacri. n. tractator
eloqñqz morē fluminis debet imitari. Flumi-
us appe dñ per alieuz deflūt: si valles cō-
cāus et latere pringit: eas pñāus sūt im-
petus cursum diuertit: Lūqz illas sufficien-
ter impleuerit: repente se in alieuz refundit.
Sic nūmz diuini vbi cē tractator d; vt
eā de qualibz re differet: si fortasse iuxta po-
sitāz occasionē congrue edificatōis innene-
rit: quasi ad victinā valles līgne vñdas itor-
queat: z cū subūtere instructōis campū suf-
ficienter infuderit: ad sermonis ppositū al-
ueum recurrat.

Sciendū hō ē: q qdam hy-
storia expōne trāscurrim;
z p allegorizā qdā typica i-
uestigatōe pñātamur: qdā
p sola allegorice mora-
litate insūta dīcentim: nō
nulla aut p cūcta simul so-
licitē egentes tripliciter indagamus. Nam
primū qdem fundamenta hystorie ponim;
deinde p significatiōe typica i arcē fidei sa-
briā mentis erigimus: ad extremū quoqz p
moralitatis grām quasi supducto edificiu;
colore vestimus. Vel certe qd vñtatis dēā:
nisi reficiēde mentis alimenta credenda
sunt: Que modis alternatibz: multipli-
citer differendo serculum ozi offerim: vt i
ultrati lētoris quasi pñne nī fastidium re-
pellamus. Qui dñ sibi multa oblata cōside-
rat: qd elegātiuz decernit assumat. Aliquā-
do hō exponere aperta hystorie sba negli-
gimus: me tardī ad obscura veniam. z li-
qñ aut intelligi iuxta litterā nequēdū: qz in-
ficiētius accepta nequāqz instructōez le-
gentibz errorē gignit. Ecce etenim dicitur.
Sub quo curramur: qz portat orbē. Et cō tū-
to viro qz nesciam: qz nequāqz vanas poe-
taz fabulas legatur: vt mūdi molē subuehi
gigāteo sudore dispiceat: qz rursus pñus p-
cussionibus dicit. Elegit suspensū aīa mea
z mortē ossa mea. Et qz rectū sapiens cre-
dat virū tantū preconij quē videlicet cōstat
ab eterno iudice pñā p pñārie virtute re-
cipere decreuisse: inter vbera suspensio vi-
raz sinit. Aliqñ ē ne fortasse itelligi iuxta
litterā debeat: ipsa ē sba littere ipñgnāt
Aut nāqz. ((pñereat dies in qua natū sum
z nori qua demē est pceptū est hō.)) Et pau-
lo post subicit. ((Occupet emā caligo: z in-
uolnatur a maritudine.)) Atqz in eisdē no-
ctis maledictōe subūgit. ((Sic nor illa so-
litaria.)) Qz nūmz natiuitatis dies ipō i
pñsa tps euolutus stare nō poterat. Ca. 4

Qd igit pacto hunc inuolui
caligie optabat: q elapsus
appetū erat z tñ si in nā re-
rū subūsteter: sentire amari-
tudine nequāqz possit. Cō-
stat ergo q nullomō de die
isenābili dñ: q sensu pñti amaritudia opta-
tur. Et si pceptōis nox religis noctibus pñā
eta discesserat: q pacto pñe fieri solitariam

Job. 6

Job. 7

Job. 2

ma ad
difician
mores.

In expositione beati iob. S. Greg. prefatio epta

Job. 7.

eropat: Que vt a lapsu tps figi nō potu-
it: ita ē nec a reliquis noctū diuincōe se
parari. Qui rursū dīcē ((Utiq; qno si pareis
mibi nec dimit me vt gl'ia salina mea))
r tñ paulo sapul' dīcerat. Que pns cōgere
notebat aīa mea: nūc p angustia cibi sunt
mei. Quis aut nesciat salina facilius posse
glutiri q; cibū? Qui itaq; se sumē cibū vni-
ciat: credibile ē valde q; ordie glutire pos-
se salina neget. Aliq; itē dicit. ((Peccant
qd faciā tibi o custos hoīum:)) Vel certe
plumere me vis pctis adolefēcie mer: Et
tū alia rīssione subūgit. ((Nec n. repēdit
qd meū in oī vita mea.)) Quo ergo pa-
eto a corde suo mīme in oī vita repēditur
q; peccasse se publica voce testat. Neq; n.
simil vñq; pueniūt culpa opis: r irrespēn-
sibilitas cordis. S; nimirū sba iſe dā col-
lata sibi puenire nequnt: alio i se aliqd q-
ratur oīdunt. Ale si quibūsdā vocibus dī-
cāt. Dā nostra nos pspiciū suplicie destrui
hoc i nobis qūte q; ordinatū sibi q; agri-
ens apō nos valeat itas luēnti. Aliq; aut
qui sba accipe pphorice iuxta litterā neglī-
gētiorib; sibi pūat iūmē abscondit. Lūq;
laboriose inuenire in eis aliqd iſrēe⁹ appe-
rit: hoc q; foris sine difficultate assequi po-
terit amittit. Scētū nāq; vīr dicit. ((Si ne-
gauit q; volebat paupib; r oculis vidue
expectare feci: si comedī bucellā meā solus
r nō comedī pipillū ex ea: si vespere pre-
tereūte; eo q; nō habuerit induitū: r abs-
q; opimēto paup;: si nō bñ dixerit mibi la-
tera eius: r de velleribus oīū meaz cale-
factus ē.)) Que videt; si ad allegorie sensū
violētē iſſecrimus. cūca eius in te fecā va-
cuamus. Dūmus etenī sūmo sic mysteriis
pndētes et ceteris: sic plerūq; suplicie simpli-
ces resonat. S; in publico: vñ paulos nutrit
ar: si fecerit: vñ mētes sublimiū i admi-
ratōes inspēdat. Quasi qdā quippe ē stūti-
us ve ita dūci planus r altus: i q; agn⁹
ambulet: r elephas nate. Ut ergo vniūsen-
sū q; loci oportunitas possulat: ita se p stu-
diū expōnīs ordo imitat: q; tēnus tāto veri-
us sensū dīne locatōis iūeniat: q̄to vt res
q; q; cregerit se p cāp spēs alternat. Quāq;
v; expōnē recēdēdā tūc bēitudinē nō q; ve-
lut dignā vbiū: s; q; te pēctē memini pmi-
sisse trāsmi. In q; qecquid tua scētās te p-
dū iūctūq; reperit: tanto mibi celerrime in-

duleat: q̄to hoc me egi dice si ignorat.
Nā dū molestia corpus arteria iſſacta mē-
te ē dice dī studia iſſuēnt. Multa quip-
pe āno; tā curricula vbiūntur q; crebris
viscē; doloribus eratio: bōis mōntis q;
oib; fracta sōachi tūte laſſet eo: lentis
quidē s; tñ pūis febrib; anhelio. Inter
q; dā solitū pēso; q; scriptura testē: oī-
filius qui a dō recipit flagellat: quo malis
pūitibus variis bōimor; eo v; eternis certis
us psumptōe respiro. Et fortasse h; dīne pro-
videntia pū hū fuit: vt pūssaz Job pēcat
suo exponere r flagellat mēte melius per
flagella sentire. Ca. 5.

Ed tñ recte pūderābus liq; q; ad
nēritate nō modica: laboris mei stu-
diū i h; molestia corpis obſistit q; carnis
sūus cū locatōis mīsteriū exhibere vīe sus-
ſicit: mēs digne si pōt iūmare quod sentit.
Quid nāq; est offm corpis: nisi organū cor-
dis? Et q̄libet plūs sit cārdiū arifer ex-
plere artē nō valet: nisi ad hāc sibi mīsteria
exteriora pcedent: q; nimirū cārdē q; do-
cta manus ipat: q̄stata organa ppe si resus-
tāt. Nec artē sūus expmū: scūla rīmīs si
stula stridet. Quāto itaq; grauius expōnīs
mee q̄stas pūntur i q; pēctū q; si fracta
ra organū pūntur: vt hāc pūe ars nulla cō-
ponat. Quēso āt vt hūi opīs dā pūrrēs
i his sōpō solianō requiras: q; p sacra elo-
quia ab cop tractatōis: sūus i fructuose loqū-
tatis lenitas studiose ppetat dā i tēplo vī
nēmūs plātari pūderat. Et cuncti pēndū
bīo scāmū: q; q̄tēs i solis male lere fegerit
culmī pūctū mīori plenitudie spicaz gra-
na turgescit. Cū i ipaz artē loqūdi quā-
magisteria dūciple erroris infundat: suare
vīpēti. Nā sic hūis q; eplē tenor dēndū
at: si metacsimi collāfōne fugio: si barbari
mī pūfōne vīntor: sūus mōntis pūfōnīs
ē casūq; suare pūno: q; idignū vepēmen-
ter cūstio vt sba celestis oraculū: refrigaz
sub regulis donati. Neq; n. h; ab vīlīs ierp-
rib; i scriptur sacre auctoritate suata sūt
Et quā nimirū q; nra expōitō ozitur: vñq;
pfecto est vt q̄n edent soboles spēs sue ma-
tris imitetur. Nonā sō trāslatōem dīſſero
sed cū pbatōis cā me erigit: nunc nonā:
nunc veterem p tēstimonā assūmo: vt q; se-
des apostolica cui au ctore dō pūdo vīq;
vīū mei q; labor studij ex vīra q; ſūciatur

flagella per
eternū pē-

corpus est
cordis

nēmūs

donati

diuinus
sermo.

Incipit prefatio sancti Gregorij pape in
expositione beati Job. Ca. i.

1 Inter multos sepe quis qd
libri tui Job scriptor ha-
beat. Et alij qd Moyse.
alij vnu quilibet ex pph-
tis scriptore huius opus su-
isse suspicant. Orani tui li-
bro Genesios Joab de

stirpe Esau descendisse et Sale filio Beor i
regna successisse describitur. hinc beatus Job
loge ante Moyse tpa extitisse crediderunt:
more pfecto sacri eloqui nescientes. qz in su-
perioribus suis libris solet beatus loge post
secutura perstringere: cu studet ad alia sub-
tili cunctiada pperare. Alii et illic Joab pri-
usqz in israel existentem reges beatus memo-
rar nequaquam ergo extitisse an lege cognosce-
tur: q israelitarum iudicia tpe fuisse pphibet.
Quod vnu qdam minus caute piderant
Moyse gestor illi? quasi longe an positi
scriptore putant: vt videlicet is qui potuit ad
eruditorem nostram legis precepta edere: ipse
credatur et ex gentilis viri pphozia virtutis
ad nos exempla mandasse. Admili ve-
ro vt deum et scriptorem huius operis vnum
quolibet ex pphetis arbitrantur: asserentes
q nullus tam mystica dei fba cognoscere po-
tuit nisi cuius mentem ppheticus sps ad su-
perna subleuaret. Sz qz hoc scripserit val-
de sapienter queritur: cum tñ auctor libri
spūs sanctus fideliter credatur. Ipse igitur
hec scripsit: qz hec scribenda viderant. Ipse
scripsit: qz et illi ope inspirator extitit: et p
scribentis voce imitanda ad nos eius facta
transmisit. Simagni cuiusdam viri suscepit
epistolis legeremus fba: eaqz q calamo su-
assent scripta quereremus: ridiculuz pfecto
rēt non epistolaz auctore scire: sensus co-
gnosceret: quali calamo earū fba imposita
fuerint idagare. Cū ergo rem agnosceremus
eiusqz rei spūs sanctum auctore tenemus:
qz scriptore querimus: qd aliud agimus ni-
si legentes iras de calamo pseruamus.

Capitulum. 2.

Arbitrari tñ si possumus qd
idē btas Job q certamina
spiritalis pugne sustinuit: et
psumate sue victorie gesta
narravit. nec monē dō qd i
de libro dicit Job: vel h stas illa puit

Job: Abhis. n. scripture sacre est vt ipsi q
scribūt sic de se i illa quasi d alijs loquantur.
Dicē. n. qd moyses ait. Erat Moyse vir
mitissim? sup oēs hoies q morabant i ter-
ra. Dicē. iohannes dicit. Dicē d discipulus ille
quē diligebat Iesus. Dicē. lucas ait: qd am-
bularet vno et discipulis in via: cleophas
et alij. Quē pfecto alij dum tā stud. oēs ta-
cut vt qdā dicūt: nisi seipsum fuisse mōstra-
uit: Scriptores igit sacri eloqui: qz impulsu
scilicet spūs agitatur: sic de se i illo testimonij
quasi de alijs pferūt. Spūs ergo scitūs per
Moyse locat? est de moyse: spūs scitūs per
Joanē locat? est de Joāne: Paulus quo-
qz qd nō ex seipso loqueretur: infirmat dicēs. An
erpimentū qritus eius q in me loquitur xps:
Vnic ē qd angelus q moyse appuise deferri-
bitur: mō angelus: mō dñs memorat: ange-
lus v: ppter hoc quod exteri loquēdo fer-
uebat: dñs aut dñs: qz interius pphēdēdo lo-
quendi efficaciam ministrabat. Cum ergo lo-
quens ab interiori regitur: et per obsequij an-
gelus: et p inspiratōem dñs noiatur. Et da-
uid dicit. Attendite popule meus legē me-
am. Ps. n. ter David aut populus Da-
uid erat: psona ei? et qz loquebat assu-
mens ipsius auctoritate loqutur: iustis: i spi-
ratione replebatur. Hoc quotidie fieri in ec-
clesia cernim? si vigilatē intuemur. Nam
stans in medio populi lector clamat: Ego
sum deus Abraham: deus Isaac: et deus Ia-
cob. Et qd ipse de? sit vere: pfecto nō dicit
nec tñ p hoc qd dicit vtitatis regulā vserit
qz cui? missus lectōe exhiberet: v? domini-
um voce stendit. Itaqz scriptores sacri elo-
qui qz repleti spūs sancto sup se trahuntur:
quasi extra semetipsos sup se trahuntur:
quasi extra semetipsos sup se trahuntur: q sic de se sen-
tētiās: quasi ex alijs pferunt. Alii et beatus
Job sancto spūs afflatus ponit sua gesta q
erat v? supne aspiratōnis dona: quasi non
sua scribere: qz eo alterius erat que loqba-
tur q dei sunt: et eo alter q erat illi? loqueba-
tur: quo spūs sanctus loquebatur q homi-
sunt.

Capitulum. 3.
Ed iā vberē ista postpōne
et ad pñdēda sacre hysto-
rie gesta ppare. Dis hō eo
ipso q hō ē: iustū intelligē dō
auctore: cui? volūtatē tāto
magis pñdēda scilicet qz d seipso nihil sit pen-
sat. Ecce autē pñdēda deum pñdēcare neglexit

Nu. 12

Jo. 15.

Lu. 12. 4.

2. Cor. 11

Ps. 77.

Ero. 3.

21

In expositione beati Job. S. Breg. prefatio

mus adhibita sunt precepta: precepta quoque obtemperare volumus: adiuunguntur exempla. ipsa quoque imitari exempla desideramus: quod edidisse nobis positum sub lege conspiciamus. Quia enim deus aperte quibusdam sub lege positum locutus est: quasi alienos nos ab eiusdem preceptis aspiciamus: quibus hec specialiter locutus non est. Quia ad perscrutandum impudentiam nostram gentilis homo ad exempla deducit: ut quod obedire debet legi sub lege positum despicit: et saltem compatorum evigilet quod sine lege legaliter vivit. Erranti igitur homini bara est: erranti vero sub lege adducitur testimonium eorum quod extra legem sunt. ut quod peccatum: peccationis nostre ordinem servare volumus: preceptis admoneremur: et quod preceptis obedire preceptimus: exemplis perfunderemur: nec ut verum est eorum exemplis quos lex asfringeret: sed quos lex a peccato nulla compederet. Circumscripti nos divina providentia: circumvenit excusationem nostram: Undique conclusus est aditus tergiversationis humane. Vbi gentilis: homo sine lege: ad medium adducitur: ut eorum quod sub lege sunt pravitatem confundatur. Quod ubi per prophetas ac breviter dicitur. Erubescet sydon ait mare. In sydone quippe figuratur stabilitas in lege positorum: in mari autem vita gentilium. Erubescet ergo sydon ait mare: quod ex vita gentilium redarguitur vita sub lege positorum. atque ex actione secularium: perfunditur vita religioso rum: ubi illi etiam promittendo non servant: que in preceptis audiunt: et isti vivendo ea custodiunt in quibus nequaquam mandatis legalibus asfringuntur. Ca. 4.

Quia vero auctoritate liber iste sit patet: ipsa sacramenta paginarum soliditas attestatur: ubi per prophetas et prophetas demonstrat ut tres solummodo viri liberent: Noe. f. Daniel et Job. Nec immerito inter hebreorum vitam: inter auctoritatis reverentiam vitam iusti gentilis adducit: quod redemptor noster sicut ad redemptionem iudeorum et gentilium venit: ita utroque vocabitur prophetari voluit: ut per utrumque populum diceret quod pro utroque populo quibus patere. Vir itaque iste similis virtutibus salus sibi notus erat: et bonus. et si non flagellaretur: a nobis nullatenus agnosceretur. Quis quippe est qui eum se

exercuit: sed virtutis opinio commota per flagella flagrant. et qui eum in seipso quod erat perivit: commotus ad noticiam olum odorem sue fortunatus asperit. Sicut enim vnguentum nisi commota redolere latius nesciunt: et sicut aromata fragrantia sua non nisi cum incenduntur expandunt: ita sancti viri omnes quod virtutibus redolent: in tribulationibus innotescunt. Unde et recte in evangelio dicit. Si habueritis fidem tanquam granum sinapis: et reliqua usque hinc. Etiam quippe sinapis nisi peratur: nequaquam vis virtutis et agnoscitur. Nam non potest ita lenis esse: nisi periturus tardescit: et quod in se acerrimum latebat ostendit. Sic unusquisque vir sanctus: et non pulsatur despicibilis ac lenis aspicitur: si quod illum trituratura plebiscit opprimatur: omne quod collidit sapit ostendit: atque in feruore virutis fitur: quod in illo aut despicibile infirmusque videbatur: quod in se tranquillitatis ipsa libet operatur: et agnoscitur tribulationibus coactis innotescit. Quia ubi per prophetam dicit. In die mandatur: in se tranquillitatis sua: et in nocte declarant. Misericordia enim domini in die mandatur: quod in tranquillo tpe cognoscendo percipitur. In nocte quoque declaratur: quod donec quod tranquillitate sumitur in tribulationibus manifestatur. Ca. 5.

Ed sublimi persequendum est: cur tot flagella perire: quod tam virtutis custodia: sine reprehensione servavit. Humilitatem quippe habuit: quod ipse testatur. Si preceptum tui dicitur subire cum sermo meo et ancilla mea: cum disceptarent aduersum me. Hospitalitatem exhibuit: sicut ait. Foris non mansi peregrinus: hospitium meum viatorum patuit. Disziplinam vigore tenuit: ut ipse indicat dicens. Principes cessabant loqui et digitum supponebant oris suo. Modestissime in vigore custodiunt: sicut ipse fatetur dicens. Quisquam rem quasi rex circumstante exercebat: eram tamen merentium solator. Elemosinam largitur et amplexatus est: ut innuit dicens. Si comedis buccellam mea solus: et pupillum non comedis et ea. Et igitur olum mandata virtutis perficeret: unde ei deerat: ut et flagellaretur agere gratias sciret. Notum erat: quod servare deo inter bona nouerat. Sed dignum fuit: ut districte sententia inqueret: utrum deus

3

Abat. 7

C

Job. 41.

21

Job. 31.

Abi. 5.

C

Esa. 23.

21

Ecc. 24.

inter flagella permaneret. **P**ena quippe inter-
rogat: si quis se vociter amat. Quem
hostis quid vult deficeret petiuit: si vult pice-
ret accepit. **S**icut enim dñs benignus pmissit:
quod diabolus suum postulauit. **N**am cum sciret
eo illi expetisset hostis ut cōsumeret: tēti-
do egit ut eius merita augeret. **S**criptum
est: In oibus his nō peccauit Job la-
bijs suis. **E**t quid quidam resposiōis illi
impitis lectorib⁹ aspera resonat: quod factoz
dicta pie intelligere sicut dicant ignorat: et
quod alium volens in iusti semetipso assu-
me nesciat: ut doloris quodam bñ interpretari nō
possit. **A**udent quippe patētis: bñ pēlare no-
uit: et de se cōfessio passiois. **C**redidit ergo beatus
Job in suis s'monia deligisse minus cau-
te intrinsecus: quod beati Job responsa redar-
guūt: falsam etiā de eo dñi sententiam fuisse te-
stant. **D**iabolo namq⁹ a dño dī. (Cōsidera
sti fuit meū Job tē.) Cui a diabolo mor-
respondeat. (Nāq⁹ gratis Job colit deū:
Nōne tu vallasti eū: quicquid substantiaz
ei⁹? S; mitte manū tuā in fāgē ei⁹: si nō in
faciez bñdixerit tibi.) **H**ostis itaq⁹ in beato
Job vires suas exercuit: sed tñ dñs certā-
mē assūpsit. **I**nter deū namq⁹ et diaboli bea-
t⁹ Job in medio matia certamis fuit. **C**a. 6.

Quisque ergo sanctū virū in-
ter flagella positū in dictis
suis peccasse asserit: quid
aliud qd dñs q pro illo pro-
posuerat excessisse respō-
dit: Ipse quippe in se tentatū
eam suscipe voluit: q eū ⁊ ante flagella p-
tulit: ⁊ pferens tētiari p flagella pmissit. **S**i
ergo excessisse iob dñs: laudator illius suc-
cubuisse phibet: quia cum nullatenus deli-
quisset ē bona testant. **Q**uis enī nesciat.
quod culpis nō pmita s; pene debeant. **Q**ui
s; duplicia recipit q amiserat meruit ex re-
muneratione edocuit: quod nequaquā vitia sed
virtus fuit de q⁹ dicit. **A**ssertionem q⁹ hinc
ad huc adiungit: q ipse p amicis delinquē-
tib⁹ intercedit. **I**n graui⁹ namq⁹ pctis q
posit⁹ dñs suis pmit: aliena nō vult. **A**ldū
dñs q ostēdit esse de se: q emendationē po-
tuit obtinere p alijs. **S**i nō hoc qbusdam
displicet: q bona sua ipse narravit: sciēdū
ē q iter tot re⁹ dāna: inter tot corpor⁹ vul-
nera: iter tot pignoz⁹ funera: amicis ad cō-
solationē veniētib⁹ ⁊ ad icrepationē pro-

rūpētib⁹ de vita sua desperare cogebat
⁊ quē tot detrimēta afflīxerat: cōmuni-
sa insup icrepantiū quodam seriebat. **B**i nāq⁹
q ad cōsolatū venerat: bñ q si iusticie eius
exprobrant despare eū de semetipso fundi-
tus cōpellebat. **Q**uod ergo bona sua ad mē-
tem reuocat: nō se p iactantiā elenat: s; q si
collapsū iter quodam ⁊ vulnera ad spes ani-
mā reformat. **G**raui. n. despatiois timu-
lo mēs pēnt: nō se p iactantiā elenat: s; q si
premitur: ⁊ foris linguaz opprobrijs vrge-
tur. **B**eatus igitur Job tot dolor⁹ iacta-
tiōe cōsolatus: dñs labefactari p opprobria
timuit: ad statū se fiducie ⁊ aīacta vita
cōfirmādo reuocauit. **I**temq⁹ ergo i iacta-
tiōe vitia cecidit: q si iactantiā despatiois im-
pulsū p exteriora pconioz⁹ suoz quodam p-
gnauit: ut dñs bona q fecerat diceret: neq⁹
dñs bono q⁹ pserat desperat. **C**a. 7.

Ed nūc ipm ordine
tentatiois ei⁹ exequa-
mur. **I**n finibus sentis
⁊ sancti viri validissi-
miz pecus debellare
cōtendū: cūctas q eū
tentationis machinas
erexit: abstulit substan-
tiaz: interfecit filios: percussit corp⁹: istigant
virore: amicos ad cōsolationē adducit: s; i
asperitātē icrepantiōis excitauit: aliū quoq⁹
amicū variis icrepantē i extrema ⁊ acro-
ri inuictiōe suauit ut saltē crebra serien-
do cor asrigeret: qd nouo vulnere semper
iteraret. **Q**uia i sculo potētē vidit: dānis
substantiā eū moueri credidit: quē non con-
cussim ex filioz⁹ morte pulsauit. **A**ldēs au-
tē q ad angmētū diuine laudis ē et vul-
nere creuit orbitari: petiuit feriendā salu-
tē corporis. **I**ntus ē q p dolor⁹ corporis
pneure nequie ad passionē mētis: istiga-
nit virore. **C**uius ē quippe quā expugnare
appetit: nūmā, munitā intus: ⁊ i carco ex-
terius tot plagas iserēs: q si foris exercitū
admonit: illū nō virore i iobis male p-
suasione accēdēs: quasi intus ciuiū corda
corrupt. **E**t bellis enī exterioribus disci-
mus: qd de interiorib⁹ sentiam⁹. **I**nimic⁹
namq⁹ sciens ⁊ vrbē exercitibus circūfusus
vallans: si eius munimina iuncta conpe-
rerit: ad alia se pugnādū argumēta cōuer-
tit: ut intus etiā qridā ciuiū corda corrū-

In expositione libri Job. S. Br̃eg. prefatio.

pat: quoniam cum extrinsecus impugnatores
admonerit: internos quoque habeat adiutores:
atque incrementum belli foris certamine quo
minus fide confidit: eorum perfidia verbum vesti
tuta capiat. Itaque exteri? quasi arietes positi
toto murum civitatis istius torcentibus putat
quot vidibus adversa insidant. Intus au
tem quasi civium corda corrumpit: dum fortis vir
bis huius munimina persuasione destrucere
conatus studuit. Foris itaque admouet ipe
tanti bellum: intus venena consilij: ut tanto citi
us verbum caper: quanto eam interius exteriori
bus turbaret.

Ca. 8.

Quia autem nonnulli plus con
turbant verba quam vulnera
amicorum: se ut dicimus est. Un
guis armanit. Qui quidem quod
seniores erant: de eorum ver
bis minus fortasse doleri po
terat. Velut impio: subro

gatur ut sanctum pectus tanto acriori vulne
re percuteret: quanto contra illud: eius bra
chij validioris exaret. Ecce ad feriendum
inimicissimum robur inimicus sentiens: quot
tentationum facula inuenit? Ecce quot obli
dionum machinamenta circumposuit: ecce
quot percussione tela transiit. Sed in his
vobis mase me impetrata: stetit civitas
indocuita. Sident hostes cum contra facies
venit: alios ex oculo tra:mittere: quod eo
licentius pugnantis latus feriant: quo is
qui pugnat intentans venientes hostes con
tra faciem asperat. Itaque Job in huius cer
taminis bello deprehensus: suscepit vana quasi
hostes contra faciem sustinuit: vana consolati
o: quasi hostes ex latere: sed in his omnibus
circu:acto gravitatis sue clipeo: vbiq; munitionis
assuit. Unde venientibus gladius vigilan
ter obviavit: amissam substantiam tacite de
spicit: carne quoque in filijs mortuam equum
doler: in se carne percussam patienter tole
rare: carnem in coniuge male suadentes: sa
pienter docet. Super hec amici in aspera
corruptione proficiunt: et pro sedando do
lore venientes: vni doloris adiungunt.
Omnia ergo machinamenta tentationum:
sancto viro venturum in augmenta virtutis.
Per vulnera quippe probatur eius
patientia: per verba vero exercetur eius sa
pientia: vbiq; fortiter occurrit: quod et flagel
lis roboret: et verba ratione superant. Unde

et vero eius qui ad consolationem quidem
veniunt: sed vbiq; ad verba increpationis
excedit: ignorantia magis credendi sunt quam
malicia deliquisse. Neque enim tantum virum
amicos iniquos habuisse credendum est: sed
dum discernere eam flagellorum nequeunt: in
culpam dilabuntur.

Ca. 9.

Excussio quippe diversa
sunt genera. Alia namque est
percussio quia peccator: pec
catur: ut sine retractioe pu
niatur. Alia quia peccator
peccat ut corrigatur. Alia

qua nonnulli quibus peccatum non ut peccata
corrigat: sed ne videretur committere. Alia qua
plerumque peccatur: per quam nec preterita cul
pa corrigatur: nec futura prohibetur: sed dum
inopinata salus percussione segitur: salu
tis virtus cognita ardētius ametur. Cum
timor flagello atteritur: ei per patientiam
meritorum summa cumuletur. Aliquando
enim peccator peccatur: ut absque retractio
ne puniatur sicut putare inde dicit. Pla
ga inimici percussit: castigatio crudeli. Et
rursus. Quid clamas ad me super cor
ruptione tua? Insuperabilis est dolor tuus. Ali
quando peccatur peccator: ut corrigatur: si
cut enim in euangelio dicitur. Ecce san
ctus es: idem noli peccare. Verba enim sal
nantis indicant: quod peccata precedentia haberi
vini doloris erigebat. Aliquando quis non
pro preterita culpa dolenda: sed pro futura ve
randa peccatur: quod aperte paulus de seme
tis restatur dicens. Ne magnitudo reue
lationis extollat me: datus est mihi stum
ilus carnis mee angelus sathan: qui me
colaphizat. Qui enim non ait: quod exultet sed
ne extollat aperte indicat: quod percussione illa
ne evanescat conspiciatur: non autem qui evanescit
culpa purgatur. Nonnulli vero quis nec pro
preterita nec pro futura iniquitate peccat: sed ut
sola dei virtus potentia ex amputata peccati
sione manifestetur. Alii cum domino in euangelio de ceco
nato dicere. Hic peccavit ante patres eius
ut cecus nasceretur: ridet omnis dicens. Neque
hic peccavit neque patres eius: sed ut manife
stetur gloria dei. In qua manifestatio quod agi
tur: nisi ut ex flagello et meritorum virtus
augeatur: nulla preterita iniquitas ter
gitur: magna de patientia fortitudo gene
ratur. Alii beatus iudas Job preteritum prius

21

Iere. 30.
Abi. 5.:

Jo. 5.

23

Jo. 5.

voce iudicis: et post manū mittit tēto-
ris: quē post flagellū de dū remunerās fa-
miliarius allegat: apte q̄da de s̄bere creue-
rit indicatur. Amici ergo beati iob dū per-
cussionē grāa distinguere nesciūt: paucū
p̄ culpa crediderūt. et dū deū iustū i pen-
sione sua conātur asserere: bñi iob cōpūsi
sunt de iniusticia reprobare: nescientes v3
q̄ iccirco flagellatus fuerat: vt ex flagello
ei diuine glorie lani crederetur: aut vt p
flagella perā que nūq̄ cōmibat emenda-
ret. **U**l. et ad veniā citius redeit: q̄ igno-
rācia potius q̄ malicia peccauerāt. Quo-
rum supbia diuina iusticia eo vehementi-
būat: quo nequaq̄ illos ad suā grāa nū-
si p̄ eū quē s̄p̄erāt reformar. Valde q̄
pe elata mēs retrādūt: si ipse sup quem se
etolant supponatur. **Ca. x.**

Sed libet iter hec mura diui-
ne dispensatōis opa cerne-
re: qm̄ ad illuminādaz no-
tē vite pūis: alia queq̄
suis viciis in celi faciē ve-
niāt: quousq̄ in finē nosq̄
redēptor hūmā grās q̄i versus lucifer sur-
gat. Hoc nūq̄ spātū dū decedenti
amq̄ stellaz currib' illustrat: magno celi s̄-
cope pagitur. Ut q̄ nosq̄ n̄ tenebras suo
repe edit: viciū q̄ pmutatus stellaz radi-
us tūgeret: ad ostendā innocentiam venit
abel: ad docendā uerōis mundiciāz venit
enoch: ad insinuandā loganimitatē spei et
opis venit noe: ad manifestandā obedien-
tiā venit abrahā: ad demonstrandā cōiu-
galis vite castimoniam venit isaac: ad in-
nuandā laboris tolerantiam venit iacob: ad
rependendā p malo bonē retributōis gra-
tiā: venit ioseph: ad ostendā māstendi-
nē venit moyses: ad insinuandā s̄ aduer-
sa fiduciā: venit iohā: ad ostendā iter sta-
gella patientiā: venit iob. Ecce q̄ fulgen-
tes stellas in celo cernimus: vt inoffenso
pede opīs iter n̄e noctis ambulem. **U**l. et
cognitōi hōiū diuina dispensatio quot in-
stos exhibuit: quasi tot astra sup peccanti-
um tenebras celū misit quousq̄ p̄us luci-
fer fargeret: et eternū nobis mane nūciāret.
stellis ceteris clar. Et diuinitate radiaret.
Quē electi oēs dū bñ viuendo seunt: et re-
bus et vocib' p̄p̄etādo p̄miserūt. Nullus
etenī insus fuit: q̄ nō eius p̄ figurā vni-

us extiterit. Signū q̄ppe erat vt in semet-
ipsis bonū oēs ostenderent: de quo et oēs bo-
ni cēt: et q̄ p̄desse oib' scirent. vñ et sine
cessatōe p̄mitti debuit: q̄ si sine estimatōe
dabat p̄cipi: et sine fine retineri. vt sil oīa se-
cula dicerēt: q̄ in redēptōe cōi seculorū
fuit exhiberēt. **U**l. et necesse fuit vt etiā
brōs Job: q̄ tanta incarnatōis mysteria p̄-
tulit: eā quē dicit voce: et p̄nerfate signa-
ret: et p̄ ea q̄ p̄tulit: q̄ passurus ēēt ostēderet:
tantoq̄ p̄us passionis illius sacramenta
p̄diceret: q̄ hoc nō loquēdo tantūmodo
s̄ et paritudo p̄p̄etaret. **Ca. xi.**

Sed q̄ redēptor ē vnaz se-
p̄sona cum sancta ecclesia
quaz sumptū exhibuit. De
ipso. n. d̄: q̄ est caput oīum
nostrū: et de ecclesia ei' scri-
ptum ē. Corpus xp̄i quod
ecclesia. Quisq̄ eū in semetipso significat:
mō hunc ex capite: mō ex corpore d̄signat: vt
nō solum vocē capitis s̄ et corpus teneat.
Ul. **I**saas p̄pheta eiusdē dñi s̄ba expri-
mens ait. Quasi sp̄so posui mibi mītrā:
et quasi sp̄sam ornauit me ornāmēto. **U**l.
igitur in capite sp̄s: ipse ē in corpore sp̄s
s̄a: necesse vt eū nō nūq̄ aliqd de capite d̄-
sensum ac subito etiā ad vocē corpis d̄er-
nentur: et rursum ad de corpore d̄ repente ad
vocē capitis ascendatur. **Ca. xii.**

Beatus ergo ille venturi cū
suo corpore typū redēptoris
insinuat: vixor hō eius que
eū ad maledicendum p̄uo-
cat: vixit carnaliū d̄signat
q̄ intra sauetam ecclesiā in
correctione morib' posuit: quo p̄ fidē bonis in-
rita sint eo p̄ vixit duris p̄munt: q̄ dū q̄
fideles vitare nō possunt: a fidelibus tāto
veterius q̄o interius tolerant. Amici hō
eius q̄ dū p̄sūt inuchunt: hereticos figu-
rā exp̄munt: q̄ sub specie p̄slandi agunt:
negociū seducendi. Unde et ad brōm iob
quasi p̄ dño loquūtū: tamē a dño nō ap-
probātū: q̄ v3 oēs heretici dñi deū s̄fēn-
dere nituntur offendūt. **U**l. eis apte et ab-
eodē sc̄to viro d̄. **D**isputare cum deo cu-
pio: prius vos ostēdēs fabricatores men-
daci: et cultores p̄uersos vogmatū. Con-
stat ergo eos hereticos typum errando ge-
rere: quos sc̄tus vir redarguit cuius puer

12

Jo. 9.
Loll. i. et
Ep̄c. 5.

Esa. 61.

23

21

Job. 13.

forz bogmatū dseruire. Ois ho hereticus in eo q deū defendere nitur: vitati illius aduersat: ipse attestatē q ait. Ut destruas inimici d defensorē. Inimicus gpe z deū tenfor est: q deū quē predicat: unpugnat. Nam qz btūs nob venturi redēptoris sperem teneat: et iobē demonstrat. Job gpe interpretatur dolens. Quo nimis dolore vel mediatoris passio: vel sancte ecclesie laboz erpmit: que multiplici pñtis vice facti gatiōe cruciat. Amici quoqz eius ex vocabulo nois meritū sue indicat actionis: maz eliphas latina lingua dñi pemptus dicit. Ergo aliud heretici faciūt: nisi q dñi falsa de deo sentiūt eū supbiendo pñmūt: Baldach interpretatur vetustas sola. Bñ autēz oēs heretici in his que de dño loquuntur: dñi non intentōe recta: s; appetitōe tpals glorie videri pñicatorēz appetūt: vetustas sola noiantur. Ad loquēdū gpe non zelo noui hois: sed vite veteris prauitate conitatur. Sophar quoqz latino sermōe dicitur dissipatio specule: vel speculatozē dissipans. Adētes nāqz fidelitū ad pēpiāda supna se erigunt: s; dñi hereticoz sba puertere recta pēpiātes appetūt: specula dissipare conantur.

Ca. 13.

In tribus itaqz amicorum Job nobis: tres hereticarū ventū pñitionū casus erpimūtur. Nisi. n. deū cōtēnerent: inequaqz de eo puerfa sentiret: z nisi venustas prana sba elate loquēdo ptraherent: in noue vite intelligēcia nō errarent: z nisi speculationē bonoz destruerent: nequaqz eos supna iudicia tā districto examine p hōz suoz culpa repobaret. Contēnēdo igitur deū in venustate se retinēt: s; i vetustate retinēdo pranis suis sermonib; speculationē rectoz nocent. Qz ho nōnūqz heretici diuine grē largitate pñsi: ad vinitate ferē ecclesie redeūt. Bñ hoc ipa amicorū reconciliatōe signatur: p dñs tamē beatus Job etozare precipit: qz hereticoz sacrificia accepta deo eē nequeūt: nisi p eis vniuersalis ecclesie manibus offerant: vt ex eius meritis remediū salutis inueniant: quā hōz te culis impugnando feriebant. Tñ z septe pro eis sacrificia memorantur oblata: qz dñi septiformis grē spūz

psitentes accepiunt: quasi septe oblatiōibus expiātur. Bñ cest qz in Joānis apocalypsi p septe ecclesiarū munes vniuersalis ecclesia designatur. Bñc p salomonez de sapientia dñi. Sapientia edificauit sibi domū: excidit colōnas septe. Ipso ergo sacrificioz numero reconciliati heretici qd prius fuerint erpimunt: g psectioni sepe formis grane nō nisi redeundo iungūtur. Bñ autēz tauros p se z arietes oblatiūe de scribātur. In tauro gpe cernit supbie: in ariete autē ducatus gregū sequentiū designatur. Quid ē ergo pro eis tauros arietesqz mactare: nisi eoz ducatū supbū in terficeret: vt de se humiliā sentiant: z post se corda innocentiū nō seducant. Seruice eni tument ab ecclesie vinitate refulsati: z infirmos post se populos quasi sequentes greges trahēbant. Clemens igitur ad beatrū Job. i. reuertatur ad ecclesiā: z se ptemario sacrificio tauros z arietes mactandos offerant q vt vniuersali ecclesie iungātur humilitate interueniēte interficiant qd prius tumidū de supbo dñi catu sapiebat. Per helū autē: qui rectis q dem sensibus loqitur qz ad finita elatiōis sba deriuatur: pñona vniuersaliūqz arrogātis erpimuntur. Multi nāqz intra sanctam ecclesiā positi: recta q sapiunt: recte pferre pñmunt. Tñ z ore diuine increpationis arguitur sba: nec tñ pro illo sacrificiū offeratur: qz si fidelis gdem ē: sed tamen arrogās: p vitatē credulitatis intus ē: s; per tumoris sui obstaculum acceptabilis nō est. Bñc ergo increpato redarguit: s; sacrificiū nō reducit: qz in ea gdem si de ē: in qua eē debuit: s; supna hunc iusticiā increpās p superfluis repellit. Unde z dñi helū latino sermone dicitur deus me; iste: vel deus dñs meus. Arrogātes. n. viri intra sanctā ecclesiā spūs deum elate vt uendo refugiant: eū tñ faciter credendo pñetur. Quid est. n. deus meus iste nomen dicere: nisi eū cui credit aperta pñfissio ne mōstrare. Vel qd ē dñm deū dicere: nisi hunc z deū p diuinitatē credere: z domini ex incarnatione pñbere. Ca. 14.

Enē autē post vna rerū: post finem: ra pignoz: post cruciatu vulnerū: post certamina pignasqz hōz mun tñplici remuneratōe sublenatur: qz nimis

Apoc. i.

Prout

26

27

28

secunda ecclesia adhuc est in hac vita posita: per
labores quos sustinet: duplicia munera re-
cipit: cum suscepit plene gentem: in fine mundi
indecor est ad se corda puerit. Dicitur enim scri-
pta est. Donec plenitudo gentium introierit
et sic omnis israelitae erit. Duplicia et post
modum recipit: quod summo labore peris tempus
non solum ad animam gaudium: sed et ad beatitudi-
nem corporis ascendet. Unde beatus propheta dicit.
In terra sua duplicia possidebunt. San-
cti autem in terra viventium duplicia possi-
dent: quod nimirum beatitudine mentis simul et cor-
poris gaudent. Alii et Iohannes in apocalypsi
quod ad resurrexerunt corpora clamant. Iam
corpora animas vidit: accepisse eas stolas singu-
las aspectu dicens. Et ecce sunt illis singu-
le stolas albe et dedit illis: ut regerent
tempus adhuc modicum: donec impleret numerus
perditorum et fratrum eorum. Alii resurrexerunt quod
per stolas singulas accepisse dicitur sunt: quod so-
la adhuc mentis beatitudine perficiunt. Bonas
ergo acceptari sunt: quoniam cum animas perfectio
gaudio est in corruptione corporum vestiantur.
Recte autem afflicto quod beatus Job dicitur: sed
spem in eius afflictione reuertit: quod sal-
tare ecclesie in hac vita tribulatio cernitur
per quod hic pateret artem differenda sit:
ignorat. Alii et ore vitatis dicitur. Non est vnum
nolle tempus vel momenta: quod posuit in suis po-
testatibus. Propter hoc ergo quod beatus Job pas-
sio dicitur: docemur quod exprimitur non minus. Per
hoc non quod afflictus tempus in passione reuertit:
docemur quod necesse debemus. In longum
passionis verba pertransimus: ut quasi tota bre-
uiter perstringendo loquimur. Sed quod ad lo-
quendi modum diu loquendo puenimus: vbi-
tamen per hystrionem radice figit: ut valeamus
mentem postmodum de allegoriarum fru-
ctu satiare.

Sancit celeberrimique ecclesie doctoris
Gregorius pape exponit in beatus Job Li-
ber primus feliciter incipit. Ca. 1.

¶ Erat in terra has nomine
Job. (Itecirco factus vir ubi
habitauerit dicitur: ut eius meri-
tum totius exprimeretur. Dicitur nam
quod necesse est sit terra gentili-
um: Gentilitas autem eo obligata vitio er-
rat quod cognoscere sui peccatoris ignorat.
Dicitur itaque ubi habitauerit: ut hoc ei lau-
dibus proficiat: quod bonus inter malos fuit
et in nullo valde laudabile est bonum esse cum

bis: sed bonum esse cum malis. Sicut enim graui-
oris culpe est inter bonos bonum non esse: ita mi-
nori est peccatum bonum esse inter malos extitisse.
Vnde est quod idem beatus Job subinet attestat
dicens: fratres mei dracones et socius struthio-
rum. Vnde est quod Petrus magnus Iohannis laudibus
extulit: quod bonum inter reprobos inuenit: dicens
Et iusta Iohannis opusculum a nephandop in ius-
ta pueritatem eripuit. Aspecit enim et audiuit
iustus erat: habitans apud eos: quod de die i
die animam iniustis opibus cruciabat. Qui
nimirum cruciari non potest nisi praua prop-
ter opera et audiret et cerneret. Et in aspe-
ctu et audire iustus dicitur: quod iniquus vana non de-
lectando iusti autem atque oculos: sed ferendo
tangebatur. Vnde paulus discipulus dicit. In me-
dio martiris prae et puerit: inter quos iustus
sic iustitiam in mundo. Vnde pergamini ecclesie
dicitur. Scio ubi habitas: ubi sedes et satpauit:
et tenes nomen meum: et non negasti fidem meam
secunda ecclesia post voce laudat: cum in amo-
ris carico dicitur. Sic illi iter spiritus: sic am-
ica mea inter filias. Alii et beatus Job memo-
rata terra gentili inter quos vultu descri-
bitur: ut iuxta spiritum peccatorum inter spiritus iustis
creuisse monstrat. Abi recte moribus dicitur.
(Simpler et rectus. Ca. 2.)

Nulli namque ita sunt sim-
plices: ut recti quod sit igno-
rit: sed eo de simplicitate ino-
centia deseruit: quod ad recte
rectitudinis non assurgit: quod
omni cuncti est per rectitudines
nescit nequaquam incedere per simplici-
tatem patet. Vnde et quod paulus discipulos amo-
ner dicens. Volo vos sapientes esse in bono:
simplices autem in malo. Dicit Iustus dicit. Nolite
pueri effici sensibus: sed malicia pueri esto-
te. Vnde per semetipsam vitas discipulus per-
cipit dicens. Estote prudentes: sicut serpentes: et
simplices sicut colubae. Ultraque enim necario i
admonitione patet: ut in simplicitate colum-
be: astutia serpentis intrueret: et iustus per se
astutia: colubae simplicitas tparet. Vnde est quod
secunda scriptura perit sua hominibus: non in colubam so-
lummodo: sed et in igne patefecit. Propter colubam
propter simplicitatem: per ignem vero velis faciat.
In colubam ergo et in igne secunda scriptura ostendit: quod
quicunque illo perit sunt: sic mansuetudini simpli-
citatis infusus ut per culpam vinctus et se-
lo rectitudinis accedant. Sequitur. (Timeas de
um: et recedes a malo.) Sed tunc est nulla

Job. 30.

2. pe. 2.

Dicit. 2.

Apoc. 2.

Cass. 2.

Ro. 16.
1. Cor. 5.Mat. 13.
Luc. 8.

Act. 2.

q̄ facienda sunt bōa p̄terire. Ut p̄ Salomo
nē dī. Qui dēd rimer: nihil negligit. Et q̄
nōnulli sic bōa q̄dā faciūt vt tñ q̄bndam
malis mīmē spēdāt. bñ postq̄ tūmēs dēd
dī: recedēs q̄z a malo p̄hibet. Scriptū q̄p
pe ē. Bēctia a malo: et fac bonū. Reg. n.
bōa dō accepta sūt: q̄n ai cōculos maloz
ajmūtōe maculāt. hic nāq̄ p̄ salomo
nē dī. Qui i vno offenderit: multa bōa p̄
det. hic Jacob attestat: multa bōa p̄
totā legē rauerit: offendat autē in vno: sa
ctus ē reus oīm. Vñc Paulus ait. Ad
dctum sc̄m̄tū totā massam corripit. Ca. 3.

Beat. ḡitur iob vt ostēdat q̄ mūdus in
bōis exurit: solerē indicat q̄ alien⁹ a
malis fuit. Mos q̄ cē narratū solerē: vt
cū palestine certamī infūat: p̄ lucratū mē
bra dīscibat: q̄ iatū validūq̄ sit p̄cuti: q̄
sanū p̄u tūmēt lacerat: q̄ p̄tē postq̄ ven
ter nec mole grauet: nec extrema de vbi
ter: vt cū p̄i aptos certamī ar⁹ osiderit:
tēc dēd magnē fortitudinē ic⁹ narrēt. Q̄z
q̄ athleta nō ē diabolū fuerat certaturus:
q̄n ai harenē speculatū facere scriptoz hy
storie i athleta hoc sp̄iales stūtes anume
rās mēnē mēbra dīscibit dicens. Erat vir
ille simplex: et rect⁹: tūmēs dēd et recedēs a
malo: vt dū mēbroz postq̄ lo magna cōflei
tur ex hac ip̄a iā forti postq̄ subseq̄ns ē
victoria p̄noscat. Seḡ. ((Marq̄z sunt ei
septē filij: et tres filie.)) Sepe ad ananias
corparem illatē fecidit as p̄lis. Eo. n. ad
ambitū agregādē hēditatē accendit: quo
multē hēditibus fecundat. Ut q̄ beati Job
quā sc̄a mēs fuerit ostēdat: et iustus dī et
multe p̄lis p̄f fuisse p̄hibet. Qui libi hu
ius ex ordio tuoz sacrificijs offerēdis as
seritur: p̄p̄t aut largitūb⁹ ēt post a se
metipso memorat. Vñc m̄ q̄ q̄ta fortitu
die p̄dūt exurit: quē ad hēditatē tenaciā:
necitot hēdū affect⁹ inclinat. Seḡ. Ca. 4.

Et fuit possessio ei⁹ septē milia ouis:
et tria milia cameloz: Quingēta q̄z
iuga bouū et quingēte asine: et familia mul
ta nimis.)) Sc̄m̄ q̄ ad maiore dolorē mē
tē cōmonēt vāna maiora. Ut igitur ostēda
tur q̄te p̄tū exurit: multū fuisse dī q̄ pa
tiēter amittit. Nāq̄ ḡppe sine dolore amitti
tur: nisi quod sine amore possideretur. Itaq̄
dū substantia magna dīscibitur: et tñ paulo
post paritē amissa p̄hibetur: quā sine do
lore p̄didit: constat q̄ sine amore possedit.

Notādū quoq̄ ē. q̄ prius cordis dicitur:
post opes corpis dīscibatur. Soler. n. re
tū abundaria tato magis a diuino timore
mentē soluē: q̄romagis hāc exigit diuersa
cogitare. Hāc dū p̄ multa spargitur: stare i
intimis sira p̄hibetur. Q̄b semēcipiam p̄i
tas cū pabola seminant: exponēt idēcū
dicēs. Qui seminat⁹ ē in sp̄m̄: hic est q̄
p̄bū dei audit: et sollicitudo istius seculi et
fallacia diuitiaz suffocāt p̄bum: et sine fru
ctu efficitur. Ecce beatus iob et mltā pos
sederē dī: et paulo post diuinis sacrificijs in
stāter dīscibitur p̄hibetur. Cōsideramus er
go cuius sc̄ritatis iste vir fuerit: q̄ ad tā se
cula dei obseq̄a: et sic occupatus vacauit.
Hec dū p̄cepti p̄tus emicuerat: q̄ oia tel
q̄ p̄ceptis: itz in dīs Job cūsdē iā p̄ceptio
nis yi in corde fūbar: q̄z nūm̄ substantiā
sua mēte reliquit: quā sine delectatōe possi
debat. ((Eratq̄ vir ille magnus inter oēs
orientales.)) Orientales viros cē p̄dicimus
q̄z iērat: Magnus p̄o her: orientales eruit
ac si apertius dicēt q̄z et diuitibus diuoz
fuit. ((Et ibat filij eius et faciebāt p̄uiniz
p̄ domos vnusq̄q̄ i die suo: et mīrētes vo
cabāt tres fofozes suas: vt comedēt et bi
berēt cū eis.)) Soler iter fratres maioz s̄i
stantia discorde fieri granioris cā. Dū
estmabilem p̄mē instōis laudē. Et p̄t
nes dī: et filij p̄corides asserit. Et dū de
uidēda inter eos substantia aderat: corda
tñ oīm inclina charitas replebat. ((Et
q̄z i orbe trāssēt dies p̄uiniz mītebat iob
et sacrificabat illos. surgensq̄z vultulo offe
rebat holocausta p̄ singulos.)) Cū dī mīte
tebat et sacrificabat illos: apte demonstrā
tur: qd districtio erga illos p̄no agē: q̄b
absens sollicitudine nō cesset. Ca. 5.

Ed hoc nobis solerē ē intēdendū:
q̄ pactis diebus p̄uiniz purgatio
p̄ singulos adhibetur holocaustis.
Cū ḡppe sc̄rus nouerit: q̄ celebrari conui
niā sine culpa vix possent: nouerit q̄ ma
gna purgatiōe sacrificioz vultēde sūt epa
le p̄uinioz: et q̄qd in si metipso filij cōui
uātes ignauerant: pater sacrificium imo
lando tergebat. Nonnulla ḡppe sunt vicia
q̄ a p̄uinis aut sepori vix p̄st. aut certe ne
quaq̄ p̄st. Vñc n. i epulis cōmittatur
voluptas: m̄ cū corp⁹ in refectōis delecta
tōe resoluatur: cor ad sane gaudij r̄lara
tur. Vñ scriptū ē. Sedit popul⁹ m̄ducare

Mat. 13.
et Luc. 8.

In p̄uinis
vix sūt p̄no.

8
Luc. 16.

⁊ bibere: ⁊ iuraverūt ludere. Vene sp epu
 las loq̃antas legi. cuiq̃ vete: reficiat: ligna
 ṽtrona ē. Tū recte vices ap̃ iferos aquā
 appete d̃ficibit vices. ⁊ p̃ ab̃aam miferi
 mei: mitte laxaz vt intigat extremū d̃fici
 ti fusi aquā: ⁊ refrigeret ligna mea: q̃ cru
 tior i hac flāma. ⁊ p̃ epulatis q̃tidie d̃
 splēdide: ⁊ post aquā p̃etē in ligna memo
 rat. ⁊ n. vt dixim⁹ inter epulas valde ṽ
 fluere loq̃antas soleret: pena idicet culpā
 cū q̃ epulati q̃tidie splēdide ṽitas
 d̃icere. in ligna p̃ius ardē p̃hibebat. ⁊ i q̃
 cordaz: armōia tēp̃arata h̃ac arte d̃u
 p̃ter: vt p̃terq̃ cū vna tāq̃ lōge alia ac
 multē it̃eriac̃tibus posita corda coq̃uaf:
 cuiq̃ ista sonitu reddita: ista q̃ eo casu t̃pa
 ra: ṽalio iussus tremu. Sic q̃ i scriptura
 sacra p̃terq̃ ṽ ṽitū: h̃c ṽ ṽitū agit̃ur
 vt dū loq̃ndo aliud insinuat: aliud racen
 do innotat.

Natūris dā pena iligua dī q̄ i pūmo
iter alias grāuo: fuerit culpa mōstrā. Cū
q̄o septe p̄ singulos dies fies p̄mia facer̄
discrībunt: ē p̄aci dieb? pūmū q̄o septe s̄
erificia offerre phibet: apte hystoria indi
cat: q̄o b̄tis iob octano die sacrificiū offe
rēs: in p̄teritū resurrectōis colat. Dies nā
q̄s q̄ nūc dīcūt: dī: a morte redēptōis ē ter
tius: in oīe p̄ditōis octan? q̄ p̄im?
in p̄duō ē: dī: q̄ reuolūt: septimū segnat
octan? recte mērat. Qui ergo octano die
offerre septem sacrificia dī p̄cinus septisō
nis gr̄e sp̄s p̄ se resurrectōis dño dīfuit
se phibet. Cū ē psalm? p̄ octano p̄ficerit i
quo gaudiū ē resurrectōis nūciat. Ca. 7.

S Ed qz bñ Job fulg nra fuerat disci
plina hęc mñstons accetti: vt neqz p
serā in consilijs: neqz per verba blinque
re: apte mñstrat cum subdit. Dicebat n.
(¶ Ne forte peccauerit filij mei: bñdixerit
eo i cordibz suis) ¶ Perfecte apppe eē i ope
z fñmōe docuerat: p qb? s sola pr cogita
tione metuebat. Qz bñ s aliis cordibz in
dicare temē nō vbeam? in serj viri hui? &
bis assum? qñ ait: qz bñdixerit i cordibz
suis. Qñ bñ p paulū dñ. Hōlite añ tps in
dicat: qñdus vñat dñs: qñ lumbi abf
cōdita tribzqz: mñifestabit pñlia cordiū

Quissq. n. i cogitatioe a re. La. 8.
 Scitundine exorbitat: i tenebris peccat
 Nos q̄ tūto min⁹ obremus alia corda an

daeter reprehendit: q̄to scim⁹ q̄ visu n̄o n̄
possum⁹ alicui cognatōis tenebras almutra
re. Si p̄ bac foleter inuēdū ē q̄ta p̄fuerit
tate ponit filioꝝ opa corrigē q̄ta fouet
tudie studuit corda mundare. Quid ad h̄
rectores fidelit̄ dicēq̄ discipuloꝝ suoz
ap̄ta opera nesciūt. Quid i sua circūfuso
cogitat: i p̄missis sibi nec vulnera actio
nū curat: Ut s̄o hui⁹ scī viri opib⁹ p̄finc
rātia v̄m̄s̄ recte f̄bitur. (Sic facie
bat iob cūq̄ dieb⁹.) Scrip̄ta app̄e ē. Qui
p̄fenerauerit v̄q̄ i finē: h̄ salu⁹ erit i sacri
ficio f̄ct̄ s̄cti actio: i cūct̄ aut̄ dieb⁹ facit
q̄ p̄stātia s̄ctē aetio: i cūct̄. Nec v̄nietur
h̄storia s̄q̄do trāscurrit: inuē oꝝdo ex
p̄ōnis exigit: vt exordii repetēs allego
riam fecerit pandamus. Cal. 9.

¶ Tercia terra huius nominis iob. ¶ Hec
est byssonia terra secundum. ¶ Hic allego
ratiōem quatuor sunt ipeia videmus. ¶ Zo
nāq; ut dicim; interpretat volēs huius p
liator. Quē h̄ alitū brās iob suo noie exp
misi: nūc tū ē q̄ ppha loq̄ dicēs. ¶ Bolozes
nros ipse portauit. Qui huius ira inhiat: q̄
in corde populi p̄liatoris iudicio regnat
Paul' appē ait: r̄ h̄ p̄tē: t̄ di sapiam.
¶ Aliq; h̄ ipa sapia per Salomone dīc. Ego
sapia hīc i p̄lio: t̄ erudit̄ interfūm cogita
tōib;. ¶ Huius q̄ terra inhiat iob: q̄ sapia q̄
p nobis palliōis dolozē suffinit. corda vī
tē p̄liis v̄dita: subimet hīcarōz fecē. C. a. r.

Et erat vir ille simpliciter et rectus. In re
 etiam dicitur inficitia: si simplicitate ante
 masuetudinem signat. Merito nos cum recti
 tudine iusticie exequimur: masuetudinem reli
 quimus: et cum masuetudine suare cupimus: ius
 ticie rectitudinem deliniamus. Bui autem i car
 ne veniens: simplicitate cum rectitudine tenuit:
 quod nec i masuetudine distrahens iusticie: nec
 rursus i distrahente potuit masuetudinis ami
 si. Alii qui quidam videtur adultera hunc retri
 re voluissent: ut i culpa: aut imasuetudinis:
 aut iniusticie laborarent: ut vtriusq. infidit
 es. Qui sine peccato est virm: miratur super ea la
 pidem. Bui aut simplicitate masuetudinis q sine
 peccato est vrm. Bui autem iusticie: miratur super ea
 lapidem. Alii i pphia dic. Intende pspice
 de de regna: pp pitate et masuetudine et
 iusticia. Certe quippe exequens: masuetu
 dinem cum iusticia pseruauit: ut nec zelus recti
 tudinis immanisuetudinis pondere amitte
 retur: nec rursus potius masuetudinis: zelo

In Job

Capitulo i.

திரு. 14

21

No. 5.

21

23

24

re clamando conati. Rursus cameli noie
gentilitas designatur. Eli & rebecca ad Isa
ac veniens: dorso cameli deductur: qd ad
xpm ex gentilitate ecclesia pperas in totis
viciofisq; vite veteris querelationibus inue
nitur. Que viso Isaac descendit: qd homi
no cognito vicia sua gentilitas deseruit et
ab eis: de celsitudine ima humilitatis pe
nitit. Que & vereddata pallio vetatur qd
coram illo ex antea vita pfunditur. An
de & per apostolum eisdẽ gentib; vñ. Quem
ergo fructum habuistis tunc in illis: in qd
nunc crebescitis? Quia igitur in omnes hebre
os a pascuis legis ad fidẽ venientes accipi
mus: ubi obstat: vt p camelos totos mor
ribus atq; onusis idolorũ cultibus gentili
um populos sentiam⁹. Qz eni ex sciaptis
sibi iherant deos quos colerent: quasi a
semperis eis onus in dorso excreueratq;
portarent. Capitulum. 15.

Prest etiam p camelos qz
coe est aial: samaritanorū
vita signat. Camelī nanqz
rumināt: s; nequaq; vngu
lam findunt. Samaritanī
quozq; quasi ruminant qz
ex pte legis sba recipiūt: z quā vngalā nō
findunt: qz tās p pre cernunt: qz z grane on⁹
in bos: mō mentis tolerat: qz i oe quod faci
unt sine spe eternitatis elaborāt: fidem qp
recurrētisōis nesciūt. Et qd ee fecit? ar
qz onusius pōtūq; afflictoem gēali pter
enitis ppeti z nequaq; ad releuatōem mē
tis gaudia remuneratōis sparē: Sed qz in
carne dñs apparuit z hebreoz populos p
fectōis grā ipleuit: z samaritanorū quosdā
ad cognitōem fidei mira opā offēdendo p
durit: dicatur recte de vmbra q; fuitate: ex
primere: qz z septem milia ouīū: z camelo
rū tria milia possideret. Segur. ((Quigen
ta iuga boī: z angente asine.)) Jā super
dñm ē q; in quinquagenario numero q septē
hebdomadibus ac monade addito imple
tur reges designatur: Denario autē nume
ro summa perfectōis: exprimitur. Quia sō
fidelibus perfectio qetis pmititur: qñ qn
quagenario decies ducto ad quingētesimum
peruenitur.

¶ In scriptura. n. sacra bonum nō ē ali
quādo hebetudo fatuor: aliqñ bñ
opantia; vīta designatur. Q. n. bo

nō nomine stultoz vecordia figuratur: et
cte per Salomone dī . Et atq; ea legatur:
quasi bos ducens ad victima. Rursus: q;
boni noie vita vniuersū q; opātis expūm
tur legis fcepta testatur: q; p moysen pcepe
bit dieō. Nō alligabis os boni trituran. Et
qd apte rursus dī: Dignus ē opari? mer
cede sua. Alioz quoq; noie aliqñ stultoz
pigrizia: aliqñ immoderata perculantia lux
ria: aliqñ gentilis simplicitas designatur.
Stultoz pigrizia: afnoz appellatōe figu
ratur sicut p moysen dī. Nō iunges bonē
z afinū. Ne si diceret. Fatuos sapientib;
predicatōe nō socies: p eū q; iplere rē nō
valet. Illi q; pnalet obfissus . Immoderata
quoq; perculantia luxuria afnoz appella
tione expūntur: vt pphā testatur q; ait.
Quoz carnes sunt: vt carnes afnoz. Ali
noz rursus noie: simplicitas gētilis oñdit.
Ali hierusalem tendēs dñs: affellū se dūle p
hibetur. Quidē nō sedendo afino hierusalē
ventre: nisi gentilitū simplicita corda posside
do ea ad vīōnē pacis regēdo z pñdendo
pducere. Qd vno z facili testimōio oñdit:
q; z p bones indee oparij. z p afinū gētili
tes populi designantur: cū pphēa dī. Co
gnouit dñs possessōre suū: afinū psepe dñs
sui. Quis n. bos. nisi induratus ppe pteitit
cui? ceruicē iugū legis attriuit. Et q; afin?
nisi gētilitas fuit: Quā qubet seducioz rep
piti qñ brutū aial z nulla rē reuētēs. q;
voluit errore subftrauit. Bos ergo possi sfo
rē: z afinus dñi psepe cognouit: q; z hebāz
nos ppls deū quē colebat: s; iēgabaz rep
pit: z gētilitas legis pabulū qñ hēbat a
cepit. Qd igit supius noiais oib; z came
lis dī: hoc iferius i bobus z afinis replica
tū dicit. Qd z afi redēptōis aduentū iudea
bous: q; ad pñdicādū mīst oparios gbus
voce fātatis dī. Tēte ad me oēs q; laborant
z enerati estis: et offecia vos. Tollite iug
mū meū sup vos: z dīcite a me q; mī fū z
hūlis corde. Qd ē i enagēlio dñi laboranti
bus reges pmitit: hoc ē q; hic iuga bonz
qngēta memorant. Q; q; redēptōis dño col
la subducant: quo nisi ad regēs rēdū. L. 17

Don't

Dent. 25.

Ben. 12

Exc 2

Mat. 21

B

35a.4

Mat. 2.

Σ
ΠΡΑΤ. ΠΛ.

lecta interno cadentibus parulis intelligit
 tia et in exterioribus efficitur recte alie ad-
 iungitur. Multitudo eius firi erat. Ne si
 apte diceret. Dum vulgus studiū vite sue
 desertitas nec fluentia hyssopis exquirat. Et
 tamen occulta sacri eloquiū mandata et ap-
 ta se intellexisse testantur qui reprobandi se
 iudici conquerentes dicunt. Manducanti-
 mas et bibimus corā te. Quod aperte ex-
 ponendo subiungentes. In plarēis inquit
 nostris docuisti. Quia ergo sacra eloquia
 in locis obscurioribus exponendo frangan-
 tur in locis hō apertioribus ita ut inuenta
 fuerint potantur dicatur recte. Manducantes
 vocabant tres sorores suas: ut comederēt
 et biberent cum eis. Ne si aperte diceretur.
 Infirmos quosq; blanda ad se persuasio-
 ne deducebant: quatenus eorum mentes et
 magna p pēpationē differentes pasceret
 et parua p hyssopā tradētes nutrirēt. Seq-
 tur. Capitulum. 22.

Quia i ope trāsissent dies
 coniug: mittebat ad eos
 Job et testificabat illos: con-
 surgēs vācillatū offerebat
 holocausta p singulos. In

ordem dies coniug transiunt: cum predi-
 cationē mīseria peragunt. Peractis con-
 iugis holocaustum Job p filiis obmūt: qz
 pro apostolis de predicatione redētibz p pēz
 xps redemptor exorauit. Bene autem mit-
 tendo sanctificare dī: qz dum spm sanctū
 qui a se pcedit discipulorum cordibus tri-
 buit quicqd culpe inesse potuit emundante
 Recte qz ad offerenda holocausta diluc-
 lo consurgere pphētur: qz per h quod p no-
 bis intercessionis sue penitēdē obtulit dis-
 cussa erroris nocte hīane mentis tenebras
 illustrant: ne qua peti contagio ex ipsa pā-
 catōis grā mēs in occulto polluat: ne si
 bi q agit tribuat: ne sibi retribuat q age-
 bat amittat. La. 23.

Ad recte subūgitur. Mi-
 cebat enī. (Ne forte pec-
 cauerint fili mei: et bñdite
 rint deo in cordibz suis.)

Deo qppe bñdicere. i. male
 dicere: ē de eius munere sibi gloriā pferre.
 Unde recte sanctis apostolis post pr edica-
 tionē dominus pedes lauit: ut videly aper-
 te monstraret qz plerūq; et in bono opere

peti parūis pērahatur et inde iniquitātū
 vestigia loquuntur: unde audientibz corda
 mundantur. Nā sepe nōn alī dū exhorta-
 tionis verba faciunt quāq; tenuiter se in-
 trinfecus: qz p eos grā purgatiōis veruāt
 extollāt. Lūc. hōo aliena opa diluit: quā
 si ex dono itāne puluere male cogitatio-
 sumāt. Quid ergo fuit post pēdicationē pe-
 des discipulorū lauare: nisi post predica-
 tionē gloriā cogitationū puluere tergere grā
 suscipiē cordis ab interna elatione mandare?
 Nec obstat ab oimoda mediatoris sciētia
 quod dī. (Ne forte peccauerit.) Nā cum
 etā sciens hī i semetipso ignorantia nostrā
 suscipiēs: atq; dū suscipit docens nōmūq;
 quasi ex nostro ombatione loquitur sine
 dicit. Silius hominis veniens: putas inue-
 niet fidem sup terrā? Expletis ergo con-
 iugis sacrificium p filiis Job offerēs dice-
 bat. Ne forte peccauerint fili mei: et bene-
 dixerint deo in cordibz suis. Quia redem-
 ptor: noster postqz pēdicatorē suos a ma-
 lis impugnantibus diluit: etiam inter bona
 que egerant: et a tentationibus defendit.

Capitulum. 24.
 Je faciebat Job cunctis
 diebus. Lūc. dieb? iob
 sacrificiū offerre nō cessat
 qz sine intermissione p nobis
 holocausta redēptor imo-
 lat: qz sine cessatōe pī snā pro nobis icarna-
 tionē demōstrat. Ipsa quippe eius incar-
 natio nostre mandationis oblatio ē. Lūc.
 se hoīem ostēdit delicta hominis interueni-
 ens diluit: et humanitatis sue mysterio pphē
 ne sacrificium imolat: qz et hēc sunt eterna
 que mandat. La. 25.

Sicut qz in ipso expositōis
 erordio sic personam beati
 Job nunciari dñm diximus
 ut designari p illū caput et
 corpus. i. xpm et ecclesiā dī-
 cerem? postqz caput nostrū

quomō designatū credat ostēdim: nūc cor-
 pus eius qd nos sumus quomō exprim al
 indicemus: ut quia audimus et hyssopā
 quod miremur: cognouimus ex capite qd
 credamus: pēdicatorē nunc ex corpore: qd
 viuendo teneamus. In nobis incipis nam
 qz debemus transformare quod legimus:
 ut cum per auditum se animus creatat ad

Luc. 7.

21

23

21

Job. 13.

2

Luc. 13.

operandum quod audierat vita cōcurrat. Ca. 26.
 Er erat in terra unus nōmī
 nē iob. Si Job volēs: et
 unus philato? dē nō iūme
 rito per vitāq; nōmīna
 electos quosq; figurat: qz nūmīnū cōs
 latorē animū inhabitat: qui volens te
 presentibus ad eterna festinat. Nam sunt
 nonnulli qui vitā suā negligūt: et dā tran
 sitoria appetūt: dum eterna vel non intel
 ligunt: vel intellecta contemunt nec volo
 re sentiūt: nec habere cōsiliū scitūt. Cūq;
 superna que amiserunt non considerant:
 esse se heu miseri in bonis felices putant.
 Neq; enim ad veritatis lucem cū con
 diti fuerant: mentis oculos erigunt nequa
 quam ad contemplationem patrie eterne
 desiderij aciem tendant: sed semetipsos in
 his ad que pīcti sunt deserētes vice pa
 trie diligūt existit: qd parantur et in cecita
 te quam tolerant: quasi in claritate lumi
 nis erant. At contra electoꝝ mētes dī
 transitoria cūcta nulla eē conspiciunt: ad
 que sunt adite exquirunt: Cūq; eozū satisf
 actioni nūpi extra deū insufficit ipsa inq̄
 sitionis exercitatione fatigata illorū cogi
 tatio in conditoris sui spe et contemplatio
 ne requiescit: sup̄ius inter se cūctibus appe
 tit: et vnusquisq; eozum adhuc in mundo
 corpore positus mente tamen extra mūdū
 surgit: et nūc erigū quāq; tolerat deploꝝat: et
 ad sublimē patriam incessantibus se amo
 ris stimulis excitat. Cum ergo volēs vider
 quā sit eterna qd perdidit: inuenit salubre
 cōsiliū: temporale hoc depicere qd per
 currit: Et quo magis crescit cōsiliū scientia
 vt peritura deserat eo angetur dolor: qd
 needū ad mansura pertingat. Unde bene
 per Salamonē dicitur Qui addit scientiā
 addit et dolōrē. Qui enim scit id summa. q̄
 adhuc non habet: magis de infinitis in qui
 bus retinet volēt. Recte ergo in terra vnus
 habitare Job dicitur: qz in scientis cōsilio
 electi vnusquisq; volens animus tenetur
 Intuendū quoz est: qd nullus dolor men
 tis: sit in actione precipitatio. Qui enim
 sine cōsilio vīnūt: qui seipsos recti euenti
 bus precipites deserunt: nullo interm cogi
 tationum dolore fatigantur. Nā qui soler
 ter in v tē cōsilio figit mentē caute sese in

omni actione circūspiciēdo considerat: ne ex re que agitur reptinus finis adue
 nsq; surripiat vñc p̄ius moliter posito. *alsurripat*
 pede cogitatiois palpat. Pensat ne ab his
 que agenda sunt: precipitatio formidone in
 his que differenda sunt precipitatio impel
 lat: ne prana per cōcupiscentiā aperto bello
 superent: ne recta per inanem gloriā inhi
 diando supplantet. Job ergo in terra vnus
 habitat: dū mens electi quo magis p̄ con
 siliū vinere nititur: eo angustius interius do
 ore fatigatur. Sequitur. Ca. 27.

Implet et rectus actum
 deum: et recedens a malo. Quisquis eterna patriā
 appetit: simplex p̄cūdu
 bio et rectus vīnūt: simplex
 vj ope: et rectus fide: Sim
 plex in bonis que inferius peragat: rectus i
 summis que in intimis sentit. Sunt namq;
 nonnulli qui in bonis que faciunt simplices
 non sunt: dū nō in his retributionem inue
 riunt: sed exterius fauorem querunt. At
 de bñ per quendā sapientē dicitur. Ne pec
 catori terram ingredieris duabus vjs. Du
 abus vjs peccator: quippe terram ingredit
 quando et dei est qd opere exhibet: et man
 di qd per cogitationem querit. Bene autē
 dicitur. Timens deum: et recedens a malo
 quia sancta electoꝝ ecclesia simplicitatis
 sue rectitudinis vias timore inchoat sed
 caritate cōsumat. Cui tñc est f̄ditus a ma
 lo recedere: cum ex amore dei ceperit iam
 nolle peccare. Cum vero adhuc timore bo
 na agit: a malo peuit? nō recessit: qz cōspo
 peccat: quo peccare vellet: si peccat ille po
 tuisset. Recte ergo cum timere deum iob vi
 ctur: recedere etiam a malo perhibetur: qz
 dū metum charitas sequitur: ea que me
 ta relinquitur etiam per cogitationis propo
 situm culpa calcatur. Ca. 28.

Quia ex timore vñq; qd
 viciū p̄mitur ex caritate at
 virtutes oriūtur: recte sub
 tangitur. ((Natiq; sunt ei
 septē filij: et tres sūc.)) Se
 ptem quippe filij nobis na
 scuntur: cum per cōcupiscentiam bone cogitatio
 se: sancti sp̄s septē in nobis virtutes oriū
 tur. Hāc nāq; internā p̄tem propheta diu
 merat: cum sp̄s mentem secundat dicens,
 b

Requiescet super eum spūs dñi: spūs sapiē
tie et intellectus: spūs consilij et fortitudinis
spūs scilicet et pietatis: et replebit eum spūs ti-
moris dñi. Cum ergo p aduentum spiritus
sancti: sapia et intellectus: cōsilij: fortitudo
scientia pietas: ac timor dñi vnicuique nrm
gignit: quasi mansura posteritas in mente
ppagatur que sapie nre nobilitatis gen?
eo vram longi? seruat: quo amori eternita-
tis sociat. Sed hñt in nobis septē filij tres
paulatim: forores suas: qz qzqd pñe hñt
tñtū sensus: faciūt spei fidei cōspiciatqz pñi-
gunt. Neqz enī ad dñarj perfectionē septē
filij pueniūt: nisi in spe: fide: cōspiciatqz fuerit
omne qd agūt. Quia hō pñe pñitiam vñ-
tñtū coplā malitiosa bonorum opm cogi-
tatio sequit: recte subiungitur. ((Et fuit pos-
sessio eius septē milia ouis: et tria milia ca-
melorū.)) Seruata quippe pñtate hñstorie
imitari spūaliter possumus: qd carnaliter
audimus. Quē enim septem milia possi-
demus: cū cogitationes innocuas perfecta
cordis mundicia: intra nosmetipsos inquit-
sito veritatis pabulo pascimus. Erūtqz no-
bis possessiones et tria milia camelorū: si cō-
qd in nobis altrū ac tortuosum ē rationi si-
dei subijtur: sub cognitione trinitatis spō-
te in appetitū humilitatis inclinatur. Came-
los quippe possidemus: si qd altum sapim?
humiliter deponamus. Camelos proculdu-
bis possidemus: cū cogitationes nostras ad
infirmittatis fraterne ppassionē flectimus vt
vicissim onera nra portantes: aliene infirmitt-
tati cōpati cōdescēdēdo nouerimus. Pñt et
p camelos qui vngulā neqzqz findunt sed
tñt raminat: terrenarū rerū bone dispensa-
tiones intelligit: que qd habēt aliquid secu-
li et aliquid dei p eō cas necesse ē animal
designari. Neqz enim terrena dispensatio qd
nis eterne utilitati seruiat: sine perturbatō-
ne mentis valet exhiberi. Ca. 29.

Quia igitur per hanc et ad
pñs mēs pfūdūtur et imper-
petuum merces paratur: qd
hñt eō aial et aliquid de lege
habet aliquid non hñt. Vin-
gulam nāqz findit: quia nō
se penitus anima ab oi terreno opere distā-
git: sed tñt raminat: qz bone dispensando tē-
poralia per certitudinis sēlūcia celestia spe-
rat. Terrene igitur dispensatōes quasi ca-

melorum more capite legi cōcordant: pede
discrepant: qz et celi sunt illa que in te vine-
tes appēnt: et huius mōdi sunt ea in qui-
bus opere versantur. Nos ergo cum easdē
terrenas cogitationi trinitatis dispensatō-
nes subdūmus: quasi camelū iura induit:
hñt nūqz fide possidemus. Seqē. Ca. 30.

Quingēta quoqz iuga boi:
et quingēte asine.)) Iuga bo-
um in vñm nōstre posses-
sionis sunt: dum concordēs
virtutes erantur dñiciam
mentis. Quingētas quoqz
afinas possidemus: cūqz lasciuientes mō-
restrīgimus: et qzqd i nobis carnale extor-
gere appetit: spūali cordis dñatū refrena-
mus. Vel certe afinas possidere est cogita-
tōes intra nos simplices regere. Quē dñi
subtiliori intellectu currere non valent: quo
quasi pigrius ambulant: eō fraterna onera
mansuetius portant. Seditis nōqz nonnulli qd
dñm altrā non intelligunt: per exteriora con-
uersationis opera se humilias prēmūt. Hñ
ergo per afinas pigriū quidē aial: sed tamē
portandis oneribus deditum simplices co-
gitationes accipimus: qz dum nostram ple-
rūqz ignorantiā cognoscimus: silentio one-
ra aliena portamus: cūqz nos quasi singu-
laris sapientie altitudo non elenat: ad per-
serendam alieni cordis incertiaz mēs se nra
equanimitē inclināt. Recte autē sine iuga
boi: sine quingēte asine referat: qz vel in
hoc qd prudētē sapim?: vel in hoc qd hñt
litter ignoram?: dñi eterne pacis requiē qñ-
mus: qñlira subleui nūqz tenemur. Ca. 31.

Et familia mīta nimis.)) Ad
tam familiā nimis posside-
mus: cum cogitationes inu-
meras sub mentis dñatione
restrīgimus: ne ipa sui mal-
titudine animam superent:
ne peruerso ordine discretionis nre pñcipa-
tā caleant. Et hñt cogitationum turba mul-
te familie appellatōne signatur. Nam scilicet
mō absente dñā ancillā lingue pñre-
punt: silentium deserunt: deputati opis offi-
cia negligunt: totiqz ordinem sibi mēt vñt
dī confundūt. Et si repēte dñā veniat: mor-
pñtrepētes lingue reticent: officia vñtusa-
iusqz opis repetunt: necqz ad opus propñūz
ac si nō recesserint reperiuntur. Si igitur a

domo mentis ad momentum rō discendat: qñ absente vñā cogitationis se clamor velut garrula ancillā sārba multiplicat. Ut autē rō ad mentē redierit: mor se confusio tu multatosa cōpescit: r quāsi ancillē se ad instantiā opus tacite respiciant: dum cogitationes pñas causis se proprijs ad vilitatē subdunt. Possidemus ergo multā famuliam: cū recto iure innumeros cogitationib⁹ rationis discretione dñamur. Quod nūq̃ enim soliter agimus: tangi per eandem discretione angelis conamur. Unde recte sub iungitur. ((Eratq; vir ille magnus iter oēs orientales.)) Tūc nāq; magni inter omnes orientales efficiamur: cū eis spiritibus qui orienti lucti inherent: pñā carnalis corruptionis nebula: discretionis nre radijs: inq̃ cū possibilitas ppetit: sociamur. Unde et per Paulum dicitur. Hostia cōuersatio in celis est. Quisquis tpalia se defectina sequitur: occasum petit: quisquis qd superna desiderat: q; in oriente habiterē demonstrat. Magnus ergo non inter occidentales: sed inter orientales efficitur: qui non inter actiones ima r fugitia querentis: sed inter choros proficere superniorū cūctis conatur. Ca. 32.

Et ibat filij eius r faciebāt iustitiam per domos: vñā quāq; in die suo. Filij p domos conuictum faciunt: dum virtutes singule iusta modū propriā mentem paſcunt. Ubi bñ dicitur: vñā quāq; in die suo. Dies enim vñā quāq; filij est: illuminatio vñā quāq; virtutis. Ut. n. dec ipsa dona benivēte sepiſorimis grē replicē: alium dñez habuit sapia: aliū intellectus: aliū pñiam: aliū fortitudo: aliū scia: alī pietas: aliū timor. Necq; enī hoc ē sape qd̃ intelligere. qz multi eterna qd̃ sapit. s; intelligere neq̃ pñt. Sapia ergo in die suo conuicta facit: q; mētē ṽ eternop spe r certitudine reficit. Intellect⁹ in die suo pñiam pat: q; eo qd̃ audita penetrat: reficiēdo cor tenebras ei⁹ illustrat. Cōscia in die suo cōuicta erubet: qd̃ pēpiscē ēē pñber: rōe animam replet. Fortitudo in die suo pñiam agit: q; dum aduersa nō metuit: trepidatī mētē cubos: cō fidēte appōit. Scia in die suo pñiam pat: q; i vñre mētē: ignorācie ielūmā sapat. Pietas in die suo pñiam erubet: q; cordis vi

scera: misericordie opib⁹ replet. Timor i die suo pñiam facit: qz dñi pñit mētē ne de pñibus supbiat: de futuris illā spē cōso pñorat. Sed illud in hoc filioz pñiam pñientia dñi video: q; semetipsos inuice pascit. Talē enī singula q̃libet dñi iustitiam nō vñā alij virtus virtuti suffraget. Adior gpe ē sapia: si intellectu careat: r valde inutilis in intellectu est: si er sapia non subſistat: q; cū altiora sine sapie pōdere penetrat: sua illuz leuitas grauitas rursū leuat. Ille enī est pñiam: cui robur fortitudinis dñi: quia qd̃ tractādo inuenit: carē virtutis vsq; ad reſectionē opib⁹ nō pducit. Et valde fortitudo testatur: nūq; pñiam fulcat: q; quo plus se posse pñit: eo pñt fine rōis modicam: ne vñeri in pñepē ruit. Illa scia: si vñlitate pietatis nō habet: qd̃ dñi bona cognita erēq; negligit: scie ad iudiciū artius strigit. Et valde iustis pietas ē: scie discretio ne careat: qz dñi illa hāc scia illustrat: quō misceat ignorat. Timor gpe ipse nūq; ēē pñtes habuerit: ad nullū op⁹ pñdābio bōe aerōis surgit: qd̃ ad cūcta trepidat: ipa sua formidine a bonis oib⁹ corpes vacat. Q; ergo alternatio miserie pñus a pñute reficit: recte dñ: q; apud se filij vñiam cōnuant: cūq; vñā aliā subleuādo subleuat qñ p dies suos nūerosa soboles pascēda cōnuant pat. Regē. Ca. 33.

Et mitterēbat r vocabāt tres sorores suas vt pederēt cūctis. Cū pñates nre i cō qd̃ agūt spē fidē r charitatem scit: qñ opantes filij tres ad putuū sorores vocāt: vt fides spes: charitas: i op⁹ bonū gaudēat: qd̃ vñaqueq; pñtus admittat. Que qñ er cūctis res acipit: dñi bōis opib⁹ fidētiōres fiūt: r dñi p⁹ cūctis pñepatōis rōrē i iudiciū appetit: qñ er pñca lo ebriantur. Ca. 34.

Ed qd̃ ē qd̃ i hac vita sine q̃ vñā tēnūmī pñagū inq̃natē pagit: nōnāq; nūq; ipis bōis q̃ agūt ad vñeri pñiam: q; dñi leticiā mētē pñit: qndā ēē securitatē gignit: dñq; mēs secura reddat: i torpore laratur. Nōnāq; hō pñures aliquātmā elatōe nos polluit: r tāto dñectiores opib⁹ dñi faciat: qñto ap⁹ nō mētē pñas tūctiores reddunt. Tū bñ subſistit. ((Cūq; i orbe trāſſent dñes putuū: mitterēbat Job r sacrificabat filios.))

Peracto quippe orbe, dicitur communi milite
re ad filios et eos sanctificare: post totum
sensum intentione, cordis dirigere: et quod
agitur distincta retractationis discussione munda
re: ne bona estimant que mala sunt ne saltem
veraciter bona patentur sufficientia cum p
fecta non sunt. Sic enim mens plerumque decipi
tur ut aut qualitate mali: aut boni quanti
tate fallatur.

La. 35.

Ed hoc totum scilicet
us preces et discussiones in
ueniunt. Nam ea que pferu
ari in nobismetipsis pleni
atimur: sepe verius orando
et inuestigando penetramus.
Cum enim mens per quasdam compunctio
nis machinam ad alta subleuatur: omne quod
ei se ipsa occurrerit, sub seipsa obducendo
certius contemplatur. Unde et recte subsum
gitur. ((Coniungens dilectio: offerebat ho
locausta p singulos.)) Dilectio namque pferu
gitur: etiam copulationis in se ipsa humanitatis
nisi uoce deferimur: et ad veri luminis radios
oculos mentis aperimus. Atque holocaustum
per singulos filios offerimus: cum p vnaque
virtute deo hostiam nostre preces imolamus.
ne sapientia eleuetur: ne intellectus dum sub
tiliter currit aberraret: ne consilium dum se mul
tiplicat confundatur: ne fortitudo dum fiducia
prebus precipiet, ne scientia dum nouit et non
diligat inflet: ne pietas dum se extra rectitudi
nem inclinat introqueat, ne timor dum pl
iusto trepidat: sit desperationis fovea: mer
gat. Cum ergo pro vnaquaque virtute ut pu
ra esse debeat, preces deo fundimus, quid
aliud quam iuxta filiorum numerum holocaustum
per singulos exhibemus? Holocaustum namque
totum incensum dicitur. Holocaustum igitur
vare est totam mentem igitur compactionis
incendere: ut in ara amoris cor ardeat: et quia
deserta proprie sobolis iniquitamenta cogi
tationis errant.

La. 36.

Ed hec agere nesciunt
nisi hi qui prius cogi
tationes ad opus pde
ant: Internos suos mo
tas solliciti circumspecte
tes frenant. Hec agere
nec iusti: nisi hi qui virili cu
stodia munire mentem no
uerunt. Unde recte inopinata morte extin

ctus Bishopheth dicitur: que et scriptura sacra
non in domo hostiarum: sed hostiarum ha
buisse testatur dicens. Venies filij Remon
berothite Recceba et Baa: ingressi sunt seru
te die domus Bishopheth qui dormiebat super
stratum suum meridie. Ingressi sunt autem do
mus: et hostaria domus purgans triticum ob
dormiuit. Assumentes spicas tritici latenter
ingressi sunt: et percusserunt eum in inguine
Hostaria triticum purgat: cum mentis cu
stodia discernendo virtutes a vitiis separat.
Que si obdormierit in mortem proprie dñi
sui infidatores admittit: quia cum discretio
sollicitudo cessauerit: ad interficiendum animam
malignis spiritibus iter parat. Qui ingres
si spicas tollunt: quia mor bonarum cogitationum
germina auferunt: atque in inguine ferunt: quia
virtute cordis delectatione carnis occidit.
In inguine quippe ferre est: vitia mentis et
lectatione carnis perferre. Nequaquam hoc
bishopheth iste hac morte succubere: si non ad
ingressum domus mulieris. Immo custodia
ad mentis aditu deputasset. Fortis namque
viriliter sensus sponit cordis foribus debet:
que nec negligenter: somnus opprimat: nec
ignorante error fallat. Unde bene et Bisho
feth appellatus est: qui custodia semina ho
stibus gladiis indatur. Bishopheth quippe
vir confusionis dicitur. Vir autem confusionis
est: qui foris mentis custodia munitus non est
quia dum putat se agere estimat: subintrantia
vicia nesciente cecat. Tota itaque virtute mu
tendus est aditus mentis: ne quia cum infidant
tes hostes penetrat foramine neglecte cogi
tationis. Hinc Salomon ait. Omnis custodia
serua cor tuum: quia ex ipso vita procedit. Vir
tutes ergo quas agimus dignum est: ut sum
mope ab intentionis origine pensamus ne
ex malo orem prodeant: etiam si recta sunt
que ostendant.

La. 37.

Ad hoc quod recte sub
gitur. Dicebat enim. ((Ne
forte peccauerint filij mei:
et benedixerint deo in cordi
bus suis.)) Filij in cordibus
maledicunt: cum recta opa
nostra a non rectis cogitationibus procedunt
cum bona in aperto erant sed in occulto no
xia molantur. Deo quippe maledicunt: cum
mentes nostre se te se estimant habere quod
sunt. Deo maledicunt: cum se et ab illo acci

2. Re. 4.

Pro. 1.

pise

vires intelliguntis sed tñ de eius munerib⁹
propriam laudem querunt.

Capitulum. 38.

Sciendū ēo est: q̄ bona nō
sra tribus modis antiq⁹
hostis insequitur vt v3 hoc
q̄ rectum coram hoib⁹
agitur: in eterni iudicii cō
spectu vicietur. Aliquādo nāq̄ in bono ope
re intentionem polluit: vt cō q̄ in actiōe se
quirit: eo parū mūdāq̄ nō erant: quo hoc ab
origīne perturbat. Aliq̄i sō intentionē bo
ni op̄is violare nō p̄ualens in ipsa actiōe
se q̄i i itinere opponit: vt cū per p̄positū
mentis securus quisq̄ egredī: substantiā la
tentis vitio q̄i ex insidijs perinat. Aliq̄i
sō nec intētiōē viciat: nec in itinere sup
plantat: sed opus bonū in fine actiōis illa
queat: quātōq̄ vel a homo cordis vt ab it
nere op̄is lōgius recessisse se simulat: tanto
ad deceptendū bōe actiōis terminū astu
tius expectat: et quo incautū quēq̄: q̄i rece
dendo reddiderit eo illā repentinō nōnūq̄
vulneris variis insanabilisq̄ trānsigit. In
tentiōem quippe in bono ope polluit: q̄ cū
facilis ad deceptendū corda hoīm p̄spiciē
rū desiderij aurā transitorij sanioris appo
nit: vt i hīs que faciunt recta: appetēda va
na fortitudine intētiōis inclinent. Unde re
cte sub iudice sp̄s de vnāq̄q̄ ala misere i
tentiōis laqueo capta: per p̄phetam dicit.
Facti sunt hostes eius in capite. Ne si apte
diceretur. Cum bonū opus nō bona inten
tione sumitur: hūc aduersantes sp̄s ad ip
so cogitanti⁹ eorūdiō principant: tantoq̄
eā plenius possident: q̄to et per iustū dñan
tes tenēt. Cū sō intentionē violare nō p̄
ualeat: via positos laq̄os tegit: vt in eo q̄
bñ agit: cor ex latere ad vitū derinet: q̄te
nus q̄ inchoans aliter p̄posuerat: in acti
ōnis longe aliter q̄ ceperat p̄currat. Sepe
enim bō ope dñi laus humana obuiat: mē
tē opanti⁹ immutat: que q̄uis quesita nō
fuerat: itā oblata delectat. Cuius delectatio
ne cū mens bñ operanti⁹ resoluit: ab omni i
tentiois intīme vigore dissipat. Sepe se bñ
inchoate nīe fuisse ex latere tra subin
git. Et dum zelo rectitudinis immoderati⁹
mentē urbat: cunctā quietis intīme salutē
sauciat. Sepe granitate cordis: q̄i ex late
re substantia tristitia sequitur: atq̄ cō opus

q̄ mēs bona intēde inchoat: hoc velami
ne merolis obambat. Que et nonnūq̄ tā
to tardius repellitur: q̄to et p̄cesse menti q̄
si secretior simulatur. Sepe et bono op̄i leti
cia se immoderata subiūgit. Cūq̄ plus mē
tem q̄ decet hīlascere exigit: ab actiōe bo
na cō pondus granitatis repellit. Quia n.
etiam bene inchoantibus subesse in itine
re laqueos p̄sumpta conspiciat: recte p̄
phetico plenus sp̄ritu dicebat. In via hac
qua ambulabam: absconderant laqueum
mihi. Qd bene ac subtiliter ieremias inuē
at. Qui vñ gesta foris referre sinidit: que
intus apud nosmetipsos gererentur indicē
uit diceo. Venerūt octoginta viri d̄ Sichē:
et d̄ Siloi: et d̄ Samaria: rasi barba: scissis
vestibus: squalētes: mīsera et thys hēbant
in manu: vt offerrent in domum dñi. Egres
sus autem Irimel filius Nabai i occur
sum eorum de maspha incedens et plozani
ibat. Cūq̄ occurrissent eis: dixit ad eos. Ve
nite ad Sodoliam siliū Nabai. Qui cū
venissent ad mediā ciuitatis interfecit eos:
Barbam quippe radant: qui sibi prop̄ia
de viribus sanctam subtrahunt. Vestes sci
dunt: qui sibi metipsis in exterioris decoris
laceratione non parcat. Q biatū in domo
dñi thys et munera vēlunt: qui exhibere se
in dei sacrificio oratōz cum operibus possi
centur. Sed tamen si se in ipsa sancte deu
tioni⁹ via cante circūspicere nesciūt. Ima
bel Nabai filius in eoz occursum vēit
quia nimis quilibet malignis sp̄ritus
prioris viri Nabai videlicet exemplo in
superbie errore generatus: se ad laqueuz
ceptionis opponit. De quo et bene dicitur.
Incedens et plozans ibat quia vt deuotas
mentes interinere serido p̄ueniat: et met
ipsaz q̄i sub velamine hūitis occulat: Ut dñi
concordare se vere lugentibus simulat: ad
cordis intīma securus admissus: hoc q̄ in
tus de virite later: occidat. Qui ploring
se spondit ad alioz pronebere. Unde
et diuise perhibetur. Venite ad Sodoliam si
lius Nabai: atq̄ dum mato: a promissis: etiā
mīnima subtrahit. Unde et recte dictum est.
Qui cum venissent ad mediū ciuitatis in
terfecit eos. Alios ergo ad offerenda mu
nera deo venientes in medio ciuitatis in
terfecit: quia diuinis dedite operibus men
es: nisi magna se circūspicere custodiāt:

115. 14.

Jer. 41

Hoste surripiente dum deuotionis hosti-
am portant: in ipso sinere perdunt vitam.
De cuius hostis manu non euadetur: nisi ad
finem ad penitentiam recurratur. Unde illic
aperte subiungitur. Decem autem viri reper-
ti sunt inter eos: qui dixerunt ad Iſmael.
Noli occidere nos: quia habemus in agro
thesauros trimenti ⁊ ordei ⁊ olei ⁊ mellis:
⁊ non occidit eos. Tereſaurus quippe in
agro: est spes in penitentia. Que quia non
cernitur: quasi in terra cordis suffossa con-
tinetur. Quia ergo thesauros in agro habne
re seruati sunt: quia post in cautele sue victi-
mæ ad lamenta penitentie redeunt: nec ca-
pit moriuntur. Cum vero antiquus hostis:
neq; in exordio intentionis ferit: neq; in
itineris actionis intercipit: duriores in fine
laqueos tendit. Quem tanto nequius ob-
ſider. Pro ſolum ſibi remanſiſſe ad decipien-
dam videt. Vos itaque ſuo ſuo laqueos ap-
poſitos propheta conſpexerat: cum dicebat
Iſſi calcaneum meum obſeruabit. Quia
in calcaneo ſinus eſt corporis: quid per hunc
in ſinibus figuratur actionis? Sine ergo
maligni ſpiritus: ſue prauis quique homines
illorum ſuperbie ſeq̃aces calcaneum ob-
ſeruanti: eam actionis bone ſinem viciare ⁊
ſiderant. Unde ⁊ eidem ſerpenti dicitur. Ip-
ſa tuum obſeruabit caput: ⁊ tu calcaneum
eius. Caput quippe ſerpentis obſeruare eſt:
initia ſuggeſtionis eius aſpicere ⁊ manu ſo-
licite conſiderationis a cordis aditu fundi-
tus extirpare. Quia tamen cum ab initio de-
ſp̃enditur: percutere calcaneum molitur:
quia ⁊ ſi ſuggeſtione prima intentione non
percutit: decipere in fine tendit. Si autem
ſemel cor in intentione corumpitur: ſequen-
tis actionis medietas ⁊ terminus ab hoſte
caſſido ſecure poſſidetur: quoniam totam ſe-
bi arborẽ fructus ferre conſpicit: quaz ve-
nent dente in radice viciat. Quia ergo ſu-
ma cura vigilandum eſt: ne vel bonis ope-
ribus ſeruius mens reproba in intentione
pollinatur: recte dicitur. ((Ne forte peccane-
rint filij mei: ⁊ benedixerint deo in cordib⁹
ſuis.)) Ne ſi aperte diceretur. Nullam eſt bo-
nam quod foris agitur: ſi non pro eo ſumus
ante dei oculos innocentie victima in ara
cordis immolatur.

Capitulum. 39.

Ora itaque virtute perfici-
endus eſt fluuius operis:
ſi purus emanat ex fonte
cogitationis. Omnis cura
ſeruanda eſt a malicie pul-
nere oculis cordis: ne hoc
quod in actione rectus
mimib⁹ offertur: apud ſemetipſum per vi-
ciam prauæ intentionis innoſceat. Curan-
dum itaque eſt ne bona noſtra pauca ſint: cu-
randum ne indiſcreta: ne aut pauca agere
inuentamur ſeriles: aut indiſcreta relinque-
tes vecordes. Neq; enim vnaqueq; vere ſ-
tas eſt: ſi mixta alijs virtutibus non eſt. An-
de recte ad Moſe dicitur. Sume tibi aro-
mata ſtactem: ⁊ onice: galbanem quoq; bo-
ni odoris ⁊ thys lucidiſſimum: facieſq;
miſcama compoſitum opere vnguentarq; mi-
xtum diligenter ⁊ purum. Tunc miſcama quip-
pe ex aromatibus compoſitum facimus: cū
in altare boni operis virtutum multiplicata
te redolamus: Quod mixtum ⁊ purum ſit qz
quanto virtus virtuti iungitur: tanto inſe-
ſum boni operis ſincerius eripibetur. Abi
⁊ bene ſubiungitur. Tunc in tenuiſſimum
puluerem vniuerſa aromata cōſtuderis po-
ne ex eo coram teſtimonio tabernaculi. In
tenuiſſimum puluerem aromata vniuerſa
conterimus: cum bona noſtra quaſi in pilo
cordis oculis diſſeſſione tridimus: tñ ve-
raciter bona ſint ſubtiliter retraham⁹. Aro-
mata ergo in puluerem redigere eſt: virtu-
tes recogitando terere ⁊ vſq; ad ſubtilitatem
occuli examinis renouare. Et notandum
quod de eodem puluere dicitur. Idones ex
eo coram teſtimonio tabernaculi. Quia tūc
nimis bona noſtra veraſter in conſpe-
ctu iudicis placent: cum hoc mens ſubtilis
recogitando conſert. ⁊ quaſi de aromatib⁹
puluerem reddit ne groſſum durumq; ſit bo-
num qd agitur: ne ſi hoc aria retractatiōis
manus non comminuat odorem de ſe ſub-
tilis non aſpergat. Vnde eſt enim qz ſpon-
ſe virtus ſponſi vocẽ laudatur cum dicitur.
Que eſt iſta que aſcendit per deſertum ſicut
virgula ſumi ex aromatibus myrræ ⁊ thui-
ris: ⁊ vniuerſi pulueris pigmentarq; San-
cta quippe eccleſia ſicut ſumi virgula ex
aromatibus aſcendit: quia ex vite ſue virtu-
tibus in interni quociens lucenſi rectitudi-

Ero. 30.

Abi. 5.

Abi. 5.

Caſ. 31.

L

Ps. 55.

Gen. 3.

ne proficit nec sparsa per cogitationes deficiat: sed sese intra archana cordis in rigoris virga confringat. Que ea que agit dum cogitare semper ac retractare non desinit: myrram quidem et thus habet in opere: sed palacrem in cogitatione. Hinc est quod de oblationibus hostie ad Moysen dicitur iterum.

Capitulum. xl.
Abtracta pel'e hostie
artus in frustra cōcidat.
Pellem namq; hostie
subrahimus: cui a mē
tis nostre oculis super
ficiem virtutis ammo
uemus. Lusus artus in
frustra concidimus: cū

distinguentes subtiliter eius intima mem
bratimq; cogitamus. Curandum ergo est
ne cum mala vicinamus: bonis insculentib;
supplantemur: ne foras fluxa prodeant:
ne cūcūspecta capiantur: ne per errorem
viam deserat: ne per lassitudinem fracta an
teacti laboris meritis: perdant. In cunctis
enim vigilanter debet se mens circūspice
re: atq; in ipsa cūcūspectationis sue providē
tia perseverare. Unde r recte subiungitur.
((Sic faciebat Job effectis dieb; vite sue.))
In cassam quippe bonum agitur: si ante ter
minum vite deseratur: quia frustra veloci
ter currit: qui priusq; ad metas veniat: desi
cit. Hinc est enī qd d reprobis dicitur. Ueb
his qui perdidit: sustinentiam. Hinc est
quod electis suis voras dicit. Vos estis q
permanistis mecum in temptationibus meis.
Hinc Iosep qui inter fratres vsq; in finem
iustas perseverasse describitur. solus tala
rem tunicam habuisse perhibetur. Quā qd
est talaris tunica nisi actio cōsumata: Quia
si enim potentia tunica talis corporis ope
rit: eam bona actio ante dei oculos vsq; ad
vite nos terminum regit. Hinc est quod per
Moysen cauda hostie in altari offerre pre
cipitur: vt videlicet omne bonum quod in
cipimus: etiam perseverantie sine complea
mus. Bene igitur cepta cunctis diebus agē
da sunt: vt cum malum pugnando expelli
tur: ipsa bona victorie constantie manu te
neantur. Decit itaq; sub intellecta triplici di
rlimus: vt fastidienti anime varia alimenta
preponentes: aliquid quod eligendo sumat

offeramus. Hoc tamen magnopere petim;
vt qui ad spiritualem intelligentiam mēte
sublenat: venerande hystorie nō recedat.
((Sic faciebat Job effectis diebus vite sue.))
Quadam autem die cum venissent filij dei:
vt assisterent coram domino: affuit in ter eos
etiam sathan. Cui dixit dominus. Unde ve
nis? Qui respondens ait. Circuli terram
et perambulavi eam. Dixitq; dominus ad
eum. Nūquid considerasti seruum meum
Job: q non sit ei similis in terra: homo sim
plex et rectus ac timens deum et recedens a
malo: Cui respondens sathan ait. Nūquid
frustra Job timet deum:))

Sancti gregorij. Liber Secundus

Criptura sa

era mentis oculis quasi
quoddam speculum op
ponitur: vt interna nos
stra facies in ipsa videat
ur. Ibi etenim sedat: ibi
pulebra nostra cognosce
mus. Ibi sentimus quantum proficiamus
ibi a profectu quam longe distamus. Nar
rat autem gesta sanctorum et ad imitationē
corda prouocat infirmorum. Dumq; illorū
victoria facta commemorat: contra victoriū
prelia debilia nostra cōfirmat: fitq; verbis
illas vt eo mēs minus inter certamina tre
pidet. quo antepositos tot vinorum forcinum
trumpbos videt. Nonnunq; vero non so
lum nobis eorū virtutes asserit: sed etias
casus innotescit: vt et in victoria forinū qd
imitando arripere: et rursus videamus i la
pibus quod debeamus timere. Ecce enim
Job deseribitur tēratione auctus: sed Da
uid tēratione prostratus: vt et maiorū vir
tus spem nostram foueat: et maiorū casus
ad cantelaz nos humilitatis accingat: qua
tenus dum illa gaudentes sublenat: ista
metuentes premat: et audientis animus il
lic spei fiducia: hinc hūilitatis timore eru
ditus: nec temeritate superbiat: quia formi
dine premitur: nec prelias timore desperet:
quia spe ad fiduciam virtutis exemplo ro
boratur.

Capitulum primum.

Leuit. 1
21

Eccl. 2.
Luc. 22.

Gen. 3. 7.

B

Erod. 29. 7

Leuit. 2.

Cladā aut.

Die cum venissent filij dei ut assisterent coram domino: affuit inter eos etiam sathan. Inter alios libz quomodo sacra eloquia in eoz dñs narrationem qualitates ex-

primant: terminosq; causarum. Aliquando nāq; a positione loci: aliquando a positione corporis: aliquando a qualitate aeris: aliquando a qualitate temporis signant: quid de ventura actione subiciant. Positione quippe locorum diuina scriptura exprimit subsequens merita finisq; causarum. Sic de israel dicitur. Quia verba dei audire non potuit in monte sed precepta in castris accepit: subsequens nimirum infirmitatem populi iudicans qui ascendere ad summa non valuit: sed semetipsum in infimis negligere viuendo laxauit. A positione corporis futura denunciat: sicut in actibz apostolorz Stephanus Iesus qui a beatis virtutis sedes stantem se vidisse manifestabat. Stare quippe adiunantis est. Et recte stare cernitur qui in bello certaminis opitalantur. A qualitate aeris res subsequens demonstrat: sicut euangelista cum predicante domino nullos tunc et indeis creditores diceret premisit dicens. Hiems autem erat. Scriptum namq; est: Quoniam abundauit iniquitas: refrigeret charitas multorum. Iecitro, ergo hiems caruit tempus expellere: ut incise auditorum cordibus malicie frigus indicaret. Hic est q; negaturo Petro premititur: quia frigus erat: stans ad pinnas calefaciebat se. Iaz namq; intus a charitatis calore torpuerat: et ad amorem presentis vite: quasi ad persequentium pinnas infirmitate estuante recalcabat. A qualitate quoq; temporis finis exprimitur actio: sicut non rediturus ad ventas: sed ad traditionis perfidiam nocte iudas crisse perhibetur: cum egrediente illo ab euangelista dicitur. Erat autem nox. Hinc enim et iniquo diuiti dicitur. Hac nocte repetent animam tuam abs te. Vniuersa quippe que ad tenebras ducitur: non in die repeti: sed in nocte memoratur. Hinc est q; Salomon qui sapientiam non perferuatur accepit: in so-

nis hanc nocte accepisse describitur. Hinc et q; angeli ad Abrahā meridie veniunt: punituri autem Sodoma: ad eam vespere venisse memorantur. Quia igitur beati Job tentatio ad victoriam deducitur: die cepta perhibetur cum dicitur. Quadam autem die cum venissent filij dei ut assisterent coram domino: affuit inter eos etiam sathan. Qui autem dei filij: nisi electi angeli vocantur? De quibus cum constat q; obitibz maiestatis inseruiant: valde querendum ē unde veniant: ut coram domino assistant. De his quippe: voce veritatis dicitur. Angeli eorum in celis super vident faciem patris mei qui in celis est. De his propheta ait. Xdli milia militum ministrabant ei: et decies milies centenaria assidebant ei. Si igitur semper vident: et semper assistant vigilanti cura querendum est unde veniant qui nunq; recedunt. Sed euz de illis per Paulum dicitur. Nonne omnes sunt administratori spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis per hoc q; missos cognoscimus: unde veniant inueniamus.

Capitulum.

Ed ecce questionē questionem inuenimus. Et quidum ansam solvere nitimur: nodum ligamus. Quomodo enim aut semper assistere: aut videre semper faciem patris possunt: si ad ministerium exterius pro nostra salute mittuntur? Quod tamen citius solvimus si quante subtilitatis sit angelica natura pensamus. Negat. sic a diuina visione foras ereat: ut interne contemplationis gaudijs prelaentur: quia si conditoris aspectum eternitatis emitterent nec facientes erigerent: nec ignorantibus vera nunciare possent: fontemq; lucis quem egredientes ipsi perderent: caeco nullatenus propinarent. In hoc itaq; est nunc natura angelica a natura nostre conditionis distincta: q; et nos loco circumscribimur et cecitas ignorantia coartamur: angelorum vero spiritus loco quidem circumscripsi sunt. sed tamen eorum scientie longe super nos incommensurabiliter dilatantur. Interius quippe exterius q; sciendo diffusū sunt: quia ipsum scire scientie contemplantur. Quid enim de

Gen. 32. Sch. 19.

Mat. 18. Da. 7.

Debe. 14.

Job. Cap. 2.

21

Deut. 1.

21. 7.

Jo. 10. Mar. 24.

Jo. 18.

B

Jo. 13. Luc. 12.

3. Re. 3.

his que scienda sunt nesciunt: qui scientem omnia sciunt: eorum itaq; scientia comparatione nostra valde dilatata est: sed tamē comparatione diuine sciētie angusta. Sicut et ipsi illorum spiritus comparatione quidē nostrorum corporum: spiritus sunt: sed comparatione summi et in circūscripti spiritus sunt corpus. Emissionunt igitur et assistunt: quia per hoc q; circūscripti sunt erant: et p hoc quod intus quoq; presentes sunt nunq; recedunt. Et factum ergo patris semper vident: et tamen ad nos veniunt: quia et ad nos spirituali presentia foras erant: et tamē ibi se vnde recesserunt per internam contemplationem seruati. Dicatur ergo. Venisti filiū dei ut assisteres coram domino: quia illuc spiritus conuersione redeant: vnde nāl la mentis auersione discedunt. Assuit inter eos etiam sathan. Talde querendus ē quo modo inter electos angelos sathan adesse poterit: qui ab eorum sorte erigente superbia dudum damnatus erat. Sed recte inter eos assuisse describitur: quia et si beatitudinem perdidit: naturam tamen eis similem non amisit: et si meritis aggrauatur cōditione nature subtilis attollitur. Inter dei ergo filios coram domino assuisse dicitur: quia i eo intuitu quo omnipotens dñs cuncta spiritualia conspiciat: et sathan in ordine nature subtilioris videt: attestante scriptura q; dicit. Oculi domini contemplantur malos et bonos. Sed hoc q; assuisse sathan corā domino dicitur: in graui nobis questione versatur. Scriptum quippe est. Beati mundo corde: qm̄ ipsi ip̄i deum videbunt. Sathan vero qui mundo corde esse nō potest: quomodo videndo dominum assuisse potest? Sed intuendum quia assuisse coram domino: nō autem vidisse dominum perhibetur. Venit quippe ut videretur: non ut videret. Ipse i conspectu domini: non autem in conspectu eius dominus assuit: sicut cecus cum i sole consistit ipse quidem solis radice persunditur: sed tamen lumen nō videt quo illustratur. Ita ergo etiam inter angelos in cōspectu domini sathan assuit quia vis diuinitatis que intuendo penetrat omnia: nō se videntem immanidum spiritum vidit. Quia enim et ipsa que deum fugiunt: latere nō possunt: dum cuncta nuda sunt superno cōspectu: sathan assuit obliuio presentis. Segat,

Capitulum. 4.
 Ut dixit dominus. ((Unde venis:)) Quid est quod venientibus angelis electis nequaquam dicitur. Unde venitis: sathan vero vnde veniat percontatur. Non enim

requirimus: nisi vtiq; que nescimus. Nescire autem dei reprobare est: vnde de quibusdam in fine dicitur. Discedite a me omnes operarii iniquitatis: nescio vos vnde sitis. Sicut et nescire mentiri vir verax dicitur: qui labi per mendacium dedigatur: nō quo si mentiri vellet nesciat: sed quo falsū loqui veritas is amore contemnat. Quid est ergo ad sathan dicere: vnde venis: nisi vias illius quasi incognitas reprobare. Veritas igitur lumen tenebras quas reprobat ignorat: et sathane tñmera dum quia indicans damnat: dignum est ut quasi nesciens requiratur. Hinc est quod Unde peccatū conditoris voce dicitur. Ubi es? Hec enim diuina potentia nesciebat post culpam seruus ad que latibula fugerat: sed quia lapsus vidit in culpa: tam ibi peccato velut ab oculi veritatis absconditum: quia tenebras erroris eius non approbat quasi ubi sit peccator ignorat: enimq; et vocat et requirit dicens. Adam ubi es? Per hoc q; vocat signat dat: quia ad presentiam renocat. Per hoc q; requirit: aperte insinuat: quia peccatores in re damnandos ignorat. Sathan ergo dominus non vocat: sed tamen requirit dicens. Unde venis: quia nimirum deus apostatā spiritum ad penitentiam nequaquam renocat: sed vias eius superbie: nesciens damnat. Igitur dum sathan te timere suo dissentit: electi angeliquirendi vnde veniant non sunt: quia eorum vie tanto deo note sunt: quanto et ipso auctore peraguntur: dñs q; soli eius voluntati inserviunt: eo, esse incognite nequeant: quo per approbationis oculum ex ipso semper ante ipsum sunt. Sequitur. Respondens sathan ait. ((Circaui terram et perambulauit eam.)) Solet per girum circuitus laboris anxietas designari. Sathan ergo laborans terram circuit: quia quietus in celi culmine stare contempsit. Cumq; se non transuolasse: sed perambulasse insinuat: q̄to pondere peccati in mis perambulatur demonstrat. Perambulans ergo

Promer. 15

Mat. 5.

Mat. 25

Gen. 3.

3

C

Dg. 2.

terram ere nist: quo ab illo spiritualis potēte
volam correns malitie sue pressis grane-
dine: foras ad gratiam laboris venit. Hinc est
enim quod de eius membris per psalmistam
dicit. In circuitu impiorum ambulabam: quia
interiora non appetunt: in exteriorum labo-
re fatigantur. Sequitur. ((Nunquid con-
siderasti seruum meum Job? quod non sit simi-
lis ei in terra: homo simplex et rectus et ti-
mens deum: ac recedens a malo)) Hoc quod di-
na voce beatus Job simplex et rectus: ac
recedens a malo dicitur: quia subtiliter me-
bratimque supra exposuimus: replicare que
dictum denotamus: ne dum discussa repe-
timus: tardius ad indiscussa veniamus.
((Nunquid considerasti seruum meum Job
quod non sit ei similis in terra: homo simplex
et rectus ac timens deum et recedens a ma-
lo: Cui respondens sathan ait. Nunquid
frustra Job timet deum? Nonne tu valla-
stis eum ac domum eius: vniuersamq; substan-
tiam eius per circuitum: Operibus manu-
um eius benedixisti: et possessio eius creuit
sibi terra. Sed extendere paululum manum tu-
am: et tange cuncta que possidet: et cetera.))

Capitulum. 5.

De ergo nobis est solerte
tenendum: quid sit quod vult ad
sathan loqui dominus dicitur: vult quod sathan domino re-
spondere perhibetur. Discu-
tienda quippe est: que nam
sit ista locutio. Neque enim vult a domino qui-
scimus atque inexpressus est spiritus: vult
a sathan qui nulla est carnea natura vesti-
tus: humano modo aereis flatibus solle ven-
tris attrahitur: et per organum gutturis vo-
cis expressione redatur: sed dum nature in-
visibili natura incomprehensibilis loquitur
dignum est ut mens nostra qualitatem cor-
poris locationis: excedens ad sublimes atque
in cognitos modos locutionis intus suspen-
datur. Nos namque ut ea que sentimus in-
trinsicus extrinsecus exprimamus: hec per
organum gutturis per sonum vocis effe-
mus. Aliis quippe oculis intra secretum
mentis quasi post parietem corporis stamus:
sed cum manifestare nosmetipsos cupimus:
quasi per lingue flammam egredimur: ut qua-
les sumus intrinsicus ostendamus. Spiritu-
alis autem natura non ita est: que ex me-

te et corpore composita dupliciter non est.
Sed rursus sciendum est: quia ipsa etiam
natura incorporea cum loqui dicitur: eius
locutio nequaquam una atque eadem qualitate
formatur. Aliter enim loquitur deus ad an-
gelos: aliter angeli ad deum: aliter deus ad
sanctorum animas: aliter sanctorum anime
ad deum: aliter deus ad diabolum: aliter dia-
bolus ad deum. Nam quia spirituali natu-
re et corporea appositione nihil obstat: lo-
quitur deus ad angelos sanctos eoispo quo-
eorum cordibus occulta sua transmissa ostē-
tat: ut quicquid agere debeant: in ipsa con-
templatione veritatis legant: et velut que-
dam precepta vocis sint ipsa gaudia contem-
plationis. Quasi enim audientibus dicitur
quod videntibus inspiratur. Unde cum eo-
rum cordibus deus contra humanarum super-
biam animaduersionem visionis infunde-
ret dicit. Venite: descendamus tibi et confun-
damus linguam eorum. Dicitur eis qui ad-
erant venite: quia nimirum hoc ipsum nan-
que a diuina contemplatione decrescere: in
diuina contemplatione semper accrescere
est: nisi corde recedere: quasi quodam
stabili motu est semper venire. Quibus et vi-
dit. Descendamus et confundamus linguas
eorum. Ascendant angeli in eo quod conspici-
unt creatorem. Descendant angeli in eo quod
creaturam sese in illicitis erigentem erami-
ne distractionis premant. Dicere ergo dei
est. Descendamus et confundamus lingu-
am eorum: in seipso eis hoc quod recte agatur
ostendere et per viam interne visionis eorum
mentibus exhibenda indicia occultis moti-
bus inspirare. Aliter loquuntur angeli ad
deum: sicut et per Ioannis apocalypsim di-
cunt. Dignus est agnus qui occisus est: acci-
pere virtutem et diuinitatem et sapientiam.
Vnde namque angelorum est in laude condito-
ris: ipsa admiratio intus contemplatio.
Virtutis diuine miracula obstatuisse dixit
se est: quia excitatus cum reuerentia motus
cordis magnus est ad aures inextrinsecis
spiritus clamor vocis. Que vox se quasi per
distincta verba, explicat: dum sese per innum-
eros modos admirationis format. Deus
ergo angelis loquitur cum eis voluntas eius
intima videndo manifestatur. Angeli loqui-
tur domino: cum per hoc quod super semet-
ipsos respiciunt: in mortam admirationis sur-

Sess. 2.

C

Zpo. 5.

gunt. Aliter dens ad sanctorum animas: aliter sanctorum anime loquuntur ad deum. ((Ecce universa que habet in manu tua sunt tantum in eam ne extendas manum tuam. Egressusque sathan a facie domini. Cum autem quadam die esset et sille etus comederet et biberent vinum in domo fratris sui primo gentis: nunciatus venit ad Job qui diceret.))

Capitulum. 6.

Nide et in Joannis apocalypsi dicitur. Audi sub altare animas interfectorum: propter verbum dei et propter testimonium quod habebat et clamabant voce magna dicentes. Uisquo domine sanctus et verus non vindicas sanguinem nostrum de his qui habitant in terra? Ubi illico adiungitur. Date sunt illis singule stole albe: et dicitur est illis ut requiescerent tempus adhuc modicum: donec impleatur numerus consensuum et fratrum eorum. Quid est enim animas vindicte petitionem dicere: nisi dicere extremam iudicii: et resurrectionem extinctorum corporum desiderare? Magis quippe earum clamor magnus est desiderium. Tanto enim quisque minus clamat: quanto minus desiderat: et tanto maiorem vocem aures incediscripti spiritus exprimit: quanto se in eis desiderium plenius sondit. Animarum igitur verba: ipsa sunt desideria. Nam si desiderium sermo non esset: propheta non diceret. Desiderium cordis eorum audivit auris tua. Sed cum aliter moneri soleat mens que peti: aliter que petitur: et sanctorum anime ita in interni secreti sinu deo inhereant: ut inherendo requiescant: quomodo dicuntur petere quas ab interna voluntate constat nullatenus discrepare? Quomodo dicuntur vindictam desiderare: quas et voluntatem dei certius est: ea que futura sunt non ignorare? Sed in ipso posite: ab ipso ali quid petere dicuntur: non quo quisque desideret: quod ab eius voluntate quem certum discordat. Sed quo mente ardentius inheret: etiam de ipso accipiant: ut ab ipso petant quod eius facere velle nouerunt. De ipso ergo bibunt: quod ab ipso fiunt: et modo nobis adhuc incomprehensibili in hoc quod petendo esuriant: prescindo sa-

clantur. Discordarent ergo a voluntate conditoris: si que enim vident velle non peteret ei: minus inhererent: si volentem dare desiderio pigriori pulsarent. Quibus responsum blatinis datur. Requiescite tempus adhuc modicum: donec compleatur numerus consensuum et fratrum vestrorum. Desiderantibus animabus requiescite tempus adhuc modicum dicere est: inter ardorem et fidei ex ipsa prescientia solatium consolationis aspirare: et animarum vox sit hoc quod amantes desiderant: et respondentis dei sermo sit hoc quod eas retributionis certitudinem inter desideria confirmat. Respondere ergo eius est: ut collectionem fratrum expectare debeant: eorum mentibus libenter expectandi moras insulare: ut cum carnis resurrectionem appetunt etiam ei colligentorum fratrum augmento gratulentur.

Capitulum. 7.

Aliter ergo de loquitur ad diabolum: aliter diabolus ad deum. Loqui enim dei est ad diabolum: vias eius ac negocia animaduersione occulte districtionis inire pare: sicut hic dicitur. Unde venit: Diabolus autem ei respondere est omnipotentem manifestari eius posse nihil celare. Unde hic ait. ((Circumui terram: et perambulanti eam dixitque dominus ad eum. Nunquid confiderasti seruum meum Job quod non sit ei similis in terra: homo simplex et rectus ac timens deum et recedens a malis? Cui respondens sathan ait. Nunquid frustra Job timeat te? Num tu valuisti enim ac domum eius? vniuersamque substantiam eius per circumui? Operibus manuum eius benedixisti: et possessio eius creuit in terra. Sed extende paululum manum tuam: et tange cuncta que possidet: nisi in faciem benedixeris tibi.)) Quasi enim dicere eius est quod egerit: scire. quod actus suos oculis illius oculare non possit. Scilicet vero est: quia si cur hoc loco discernimus: quattuor modis loquitur deus ad diabolum: tribus modis diabolus ad deum. Quattuor modis loquitur deus ad diabolum: quia in istas vias eius arguit: et electorum suorum contra illum iusticiam proponit et tentandam eorum innocentiam: et concedendo permittit:

Apoc. 6.

21

Ps. 6.

28

Ecc. 1.

2

21

mittit: et aliqui enim ne tētare au deat probi
det. Inuistas enim uias eius redarguit: sic
dicitur. ((Unde Tenitor)) Electorum suorum
eōtra illam iusticiam proponit: sicut dicitur.
((Nunquid considerasti seruum meum Job:
quod nō sit ei similis super terrā.)) Tentandā
eorū innocentiam cōcedendo permittit sic
ait. Ecce uniuersa que habet in manu tua
sunt. Rursūq; rērationem prohibet cum dicit.
((Tantū in eū ne extēdas manū tuā.))
Tribus autē modis loquitur diabolus ad
eum cum uel uias suas insinuat: uel electorum
innocentiā fictis criminibus accusat: uel tēta
dā eorum innocentia postulat. Uias quippe suas
insinuat quod ait. Circūsi terrā et perambulauit
eam Electorum innocentiam accusat eā dicit.
Nunquid frustra Job timet deum nōne
in uallast ei eum ac domum eius: uniuersaq;
substantiā per circuitū tentandam eandem
innocentiā postulat cum dicit. Extēde ma
nū tuā et tange cuncta q̄ possidet: nūq; in sa
ciē benedixerit tibi Sed dicere deest. Un
de uenit: sicut et supra insinuat: vi sue
iusticie itinera malicie eius succipere. Dicit
deus. ((Considerasti seruum meum Job: quod
nō sit similis ei super terrā.)) tales electos
suos iustificando facere: quālibet nimirum
apostata angelus possit inuadere. Dicere uero
est. Ecce uniuersa que habet in manu sunt:
ad probationem fidelitatis contra eos occul
ta vi incursum illam sue malicie relaxare.
Dicere deest. Tantum in eum non exten
das manū tuā: ab immoderate tentatio
nis impetu eam etiam permittendo restrin
gere. Diabolus autē dicere ē. Circūsi terrā
et perambulauit eam sagacitatem sue mali
cie inuisibilibus eius oculis occultare nō
posse. Dicere autē diabolus est. Nunquid fru
stra timet Job deum: contra bonos itra co
gitationum suarum latibula queri eorumq;
pfectibus inuadere atq; inuadēdo reproba
tōis rimas exquirere. Dicere diaboli est.
Extēde manū tuā paululū et tange cuncta
que possidet: ad afflictionem honorū malit
ie eibus anhelare. Quo enim eorum ten
tationem inuadens appetit: eo illorum quasi
probationem deprecans perit. Quia igitur
internarum locutionū modos succincte di
ximus: ad intermissam paululum expposito
nis ordinem reuertamur. ((Nunquid confi
drasti seruum meum Job quod nō sit similis

ei super terram Vir simplex et rectus ac ti
mens deum: et redens a malo.

Recedenti tam sermōe tra
ctatū ēq; diabolus si pira
Job sed eōtra deum certa
men proposuit: materia po
certaminis beatus Job in
mediū fuit. Et si sermō

bus suis dicimus Job inter flagella deliq
se: quod nephas ē deum dicimus in sua pro
positione victoriam perdidisse. Nam ecce in
hoc loco inueniendus est: quia non prius dia
bolus beatum Job a domino perstet: sed eū
dominus in diaboli despectu laudauit: et nō
sit in sua iusticia permanentem nossem: ut
q; pro illo proponeret: nec peritum in ten
tatione concederet qui ante tentationē ip
se suis laudibus in tentatoris mēte inuidie
foces excitasset. S; antiquus aduersarius
in eum quem accuset mala non inuenit: ip
sa ad malū insilire bona querit. Cūq; de
operibus uincitur: ad accusandū uerba
nostra persequatur: cum nec in uerbis accusa
tionem repperit: intentionem cordis fuscare
contendit: tāq; bona facta bono alio non si
ant: et sic perpedi a iudice bona nō de
beant. Quia enim fructus arboris esse et i
esta uirides conspiciunt: quasi hūmē pōnere ad ra
dicem querit. Nam dicit. ((Nāquid frustra
Job timet deum: Nonne tu uallasti eum.
ac domū eius: uniuersaq; substantiā per circuitū
tentandam eandem innocentia postulat: et
possessio illas creuit in terra.)) Ne si aperte
dicat. Quis tot bona in terra recipit: quod mirū
est si pro eis se innocenter gerit: Innocens
uere ē si bonū inter aduersa perstet. Cur autē
magnus dicitur: quem merces sui uolūten
tibus operis tanta rerum multitudine cō
tatur: Aistinus quippe aduersarius eū san
ctum uirum inter prospera bene egisse con
siderat: reprobare apud iudicem per aduer
sa festinat. Tandē recte in apocalypsi uoce
angelica dicitur. Idcirco est accusator
fratrum nostrorum qui accusabat illos an
te conspectum dei nostri die ac nocte.

Capitulum 12.

Scriptura autem sacra se
pe diem pro prosperis: mo
tem autem pro aduer
sis ponere consuevit. In
die ergo et nocte ac

Expositionis. S. Gregorij. Liber .ij.

casare non desinit: qz modo nos in pspers:
modo in aduersis accusabiles ostendere co-
tendit. In die accusat: cum prosperis male
nos uti insinuat. In nocte accusat: cum in ad-
uersis nos non habere patientia demonstrat.
Beatus ergo Job qz necdum flagella attri-
xerat: quasi adhuc unde in nocte accusare pos-
sit oino non habebat. Quz vero in pspers ma-
gna sanitate vignerat: pro eisdem prospe-
ris bona illi egisse simulabat: versuta asser-
tione menties: qz no ad usum dñi substan-
tiam possideret: sed ad usum 'ubstantie dñi
coleret. Sane enim nonnulli qui ut fruantur
deo: dispensatores vitæ suæ seculo. Et sunt
nonnulli qz fruuntur hoc seculo: transito-
re uti voluit deo. Cui ego bona diuini maneris
narrat: putat qz fortis oparific leniget: ut
eius vitæ reprehendere nō valet: de opibus
etiam mentē quasi ex cōstitutionibz adducat
menties qz nō amori dñi sed teporalis pro-
spertatis appetitioni seruierit: & qz inno-
cui extēsus vñit. Atres ergo beati Job ne-
sciens sed nō vñquēqz aduersis pbari ve-
rins sciens tentandū dñe cepit: ut qui p
dñe prosperitatis iōssensio gressu incesse-
rat: saltē in nocte aduersitatis impingeret: & an-
te laudatoris oculos sui offensione impa-
cie pprobratus faceret. Unde subisgit. ((Sic
extende paulatī manū tuā & tange cuncta
q̄ possidet: nisi in facie dñi dñerit tibi.)) Cū
sanctū vñrū sathan tentare appetit: & tamē
dño ut manū suā extēdere pbeat dicit. Tal
de norandū est: qz ferēdi vires nec tpe sibi
tribuit: qui cōtra auctore osum singulariter
superbit. Scit nāqz diabolus: qz qñsibz age-
re et semetipso non sufficit: qz nec per seme-
tīpam in eo qz ē spūs erūt. Hinc est qd in
euangelio expellenda de hōie legio dicebat.
Si ejcis nos: mitte nos in gregē porcorum.
Qui enim per semetipsum ire in po eos non
poterat: quid mirū si sine auctoris mānifan-
ci vñrū domū cōtingere nō valebat. Ea. io.

Sciendū vero ē: qz sathane
volūtas semper iniqua est:
sed nunq̄ potestas iniusta
aut a semetipso voluntates
habet: sed a dño potestates.
Quod enim ipse facere int
que appetit: hoc deus fieri non nisi iuste p
mittit. Unde bene in libro regum dicitur:
Spūs dñi mal⁹ ardebat i Saul. Ecce vñ

idēqz spiritus & dñi appellatus: & malus: to-
mini videlz p licentiaz potestatis iustitia:
lus aut per desiderū volūtatē iniuste. For-
midari igitur nō debet: qui nihil nisi pmi-
sus valet. Sola ergo vis illa timenda ē: q̄
cum hostem seipsum permisit: et ad vñz in
sibi iudicē & iniustā illi volūtas seruit. Pan-
lulū vero manū postulat extendit: qz extērio-
ra sunt: que expetit conteri. Neqz enim sa-
than facere se aliquid multū putat: nisi eaz
in anima sanciat: ut ab ipsa patria ferēdo re-
nocet: a qua ip̄e longe telo supbia sue pro-
stratus iacet. Sed qd est qz ait nisi in facie
benediceret tibi. Nos nēpe qd amam⁹ re-
spicimus: qd vero auerari volumus ab eo
faciem declinam⁹. Quid itaqz dei facies nī
si respectus eius gratie perhibetur intelligi-
tur. Ait ergo. ((Extende paulatī manū tuā
& tange cuncta que possidet: nisi in facie be-
nedixerit tibi.)) Sic si aperte dicat. Ea q̄ de
dñi subtrahere. Nū si accepta perdidit: re-
spectum gratie tue ablatis rebus tempora-
libus non requirit. Si enim ea quibus dele-
ctatur non habuerit: sanctorum tuā etiā ma-
ledicendo contēnt. Cuius perditione callida
nequaqz pronocata veritas vincitur: s; ad
deceptionem manus hosti cōceditur: qd fide-
li famulo ad augmentum maneris suffra-
getur. Unde mox subditur. Ecce vñuersa
que habet i manu tua sunt: tantum i eā ne
extēdas manū tuā. La. xi.

Consideranda est in jobis do-
mini dispensatio sancte pie-
tatis: quod hostem nostrū p
mittit & retinet: relaxat & re-
frenat. Illa ad tēdandum
bat: alia ad aspidandum: s;
ab alijs religat. Ecce vñuersa que habet i
manu tua sunt: nī ne in eam extēdas ma-
nū tuā: Substantiā prodit: sed tamen
corpus protegit: qd quidez postmodū tēta-
tori traditurus est sed tamen non simul ad
omnia relaxat hostē: ne vñdēqz feriens frā-
gat cūqz mala enim cū multa electis ene-
stant. mira cōdotoz gratia ex tempore di-
spensatur: ut que concernat perirent:
possint diuina tolerari. Hinc paulus ait. Si
delis deus qui non patietur vos tentari su-
pra id qd potestis: sed faciet cum tentatio-
ne etiam eritum ut possitis sustineri. Hinc
david ait. Proba me domine & testa me.

l. Cor. 10.

R. 25.

Luc. 8.

21

d. Re. 8.

Alia aperire dicat. Prius vires ipse: et tunc ut ferre valeam terri permittit. Hoc tamē quod dicitur: ecce vincueris que habet in manu tua sunt isti in eum ne extendas manus tuas: intelligi et aliter potest: quia fortem quidem pugnatorem suum dominus non erat: sed tamen vincere ei certamina contra hostem volebat: ut gressu robusto bellatoris victoria in cunctis suppetere: prius tamen de vno certamine hostis ad dominum victus rediret: tunc ei aliqd iterū vincendo pcederet: quatenus fidelis famulus comirabilis victor existeret: quo victus hostis se contra illam iterum ad nova bella pararet. Sequitur.

Ca. 12.

Gressusq; est sathan a facie domini. Quid ē q; sathā a facie domini egressus dicitur: Quomodo enim erit ab eo qui vbiq; est: Vnde nanq; ait: Celum et terram ego impleo. Vnde et q; sapientia illius dicitur: Sathan celi circumit sola. Vnde de eius spiritu scriptum est. Spiritus domini repleuit orbem terrarum: Vnde est q; dominus dicit iterum. Celum mihi sedes est: terra autem scabellum pedum meorum. Vnde rursus de eo scriptum est. Celum metitur palmo: et orbem terrarum pugillo concludit. Sed quippe president: interior q; exterior manet. Celum palmo. metiens: et terram pugillo concludens. ostenditur q; ipse sit circumquaq; cunctis rebus ipse creans: interior. Id nāq; quod interior concluditur: a concludente exterioris continetur. Per sedem ergo cui president: intelligitur esse interior supraq;. Per pugillum quo continet: exterioris subterq; signatur. Quia enim ipse manet intra omnia: ipse extra omnia: ipse super omnia: ipse infra omnia: et superior ē per potentiam: et inferior per sustentationē. exterior per magnitudinem: interior per subtilitatem: sursum regēs: deorsum continens: extra circumdās: interior penetrans: nec alia ex parte superius: alia inferius: nec alia ex parte exterior: alia manet interior: sed vnus idēq; totus vbiq; regēs: sustinens: sustinendo presidens: circumdando penetrans: penetrando circumdando: Unde superius presidens: inde inferius sustinens: vnde exterioris ambis inde interior replens: sine inquietudine sup-

las regens: sine labore inferius sustinens: sine extenuatione penetrans: exterioris: sine extensione circumdans. Est itaq; interior et superior sine loco: est amplius sine latitudine subtilis sine extensione. Quo igit ab eo erit qui dum per molem corporis nullq; est: per incircumscriptam substantiam nullq; deest: Sed q; dū sathā pfectis maiestatis potentia appetitum sue malicie exercere n̄ valuit: quasi ante faciem dei stetit.

Capitulum.

13.

Facile autem domini erit. q; relata? diuinitus ab interne intentionis angustia ad sui desiderij effectum venit. Al facie domini erit: quia dū in vinculis di-

scipline religata quandoq; volūtas nostra ad opus processit. Cum enim sicut dictum est: id quod voluit implere non valuit: quia si ante faciem domini stetit: quia illum ab effectu malicie superna dispensatio coarctauit. Sed a facie domini erit: quia potestatem temptationis accipiens: ad malicie sue vota peruenit. Sequitur. (Cum autem q;dam die filij eius comederent et discerere vinum in domo fratris sui primogeniti. n̄s eius venit ad Job qui diceret. Bones arabant: et asine pascabantur iuxta eos et iumentis congruant. Tunc quippe diabolus tentandi tempus elegit: quando beati Job filios in conuiuio inuenit. Neq; enim solamodum inuenerat hostis quid faciat: sed etiam quando faciat. Nam quousq; potestatem acceperit: aptum tamē ad subuersionem tempus exquirunt: ut videlicet nobis deo dispense tante prodiceretur: quia preuenientia tribulationis ē leticia satisfactionis. Intuendum vero est: q; casu ipse damna que illata sunt nunciatur. Nō enim dicitur bones a Sathā ablati sunt. Sed inqt a blati sunt bones arabāt ut videlicet memorato fructu operis: causa crescat doloris. Unde et apud grecos non solus asine: sed asine fete rapte referantur: ut dum infima animalia audientis animam minus ex sui qualitate percatent: amplius et secunditate vulnerarent. Et quia eo magis? aduersa animam

Esa. 23.
Eccl. 14.Sap. 1.
Esa. 65.
Esa. 40.

20

L

21

22

L

feriant quo cum multa sunt etiam subita
nunciantur: aucta est mensura geminum:
etiam per auriculā nunciorum. Nam sequi
tur. ((Ergo adhuc ille loqueretur: venit alius
et dixit. Ca. 14.

Enis dei cecidit de celo: et
tactas onces: puerosq; con-
sumpsit: et effugi ego solus
et nunciare tibi.)) Ne re-
bus perditis minorem au-
dientis dolorem moueat: et

animum ad errendum etiam ipsis nuncio-
rum verbis instigat. Intendendum quippe ē
q; callide dicitur ignis dei: Ne si apte dice-
retur. Illius animaduersione sustines: quē
tot hostijs placare voluisti. Illius tram to-
leras: cui quoties seruiēs insudabas. Dū
enim deniq; tui seruati aduersa intulisse
indicat: lesionem commemorat in quo exce-
dit: quatenus anteacta obsequia ad me-
ritum reduceret: et frustra seruasse estimans: in
anetozis iniuriā superbiat. Pia etenim
mēs euz se aduersa ab hominibus perpeti
conspectit: in diuine gratie consolatione re-
quiescit. Cūq; tentationū procillas incre-
scere extrinsecus vidit: secessum spei do-
minice appetens intra confiden- te portam
fugit. Ne vero versutus hostis vno eodēq;
tempore sancti viri robustissimi peccet? et hu-
manis aduersitatibus et diuina dispensatio-
ne concuteret: et prius saboes irruisse intui-
lit: et mor ignem dei de celo cecidisse nū-
ciante: ut quasi omnem adiutū consolatio-
nis excluderet: dum et ipsum aduersantem
ostenderet: qui consolari animum inter ad-
uersa potuisset: quatenus dum se tentatus
videtq; desitit. atq; videtq; premi conside-
rat: in contumeliā tanto audactus: q̄to et
despatius erumpat. Sequitur. ((Et adhuc
loquente illo: venit alius et dixit. Caldei
secedite tres irruas: et inuaserūt camelos:
et tulerunt eos: nec non et pueros percusse-
runt gladio: et effugi ego solus et nuncia-
re tibi.)) Ecce iterum ne quid minus de huma-
na aduersitate voluisset: caldeorum turmas
irruisse denūciat: et ne illam minus desup-
erbiens aduersitas feriat: iteratam irā facere
demonstrat. Nam sequit. ((Loquebat. ille: et ecce
alii intrant et dixit. Fugis tuus et filius
vescentibus et bibentibus vinum in domo
fratris sui primogeniti: repente ventus ve-

niens irruit a regione deserti: et concessit
quattuor angulos domus: que cornuēs ep-
pessit liberos tuos et mortui sunt: et effugi
ego solus et nunciare tibi. Ca. 15.

Uino valere nō proster-
nitur: lectro bis terq; per-
cutit: ut vsq; ad initia quā-
droq; feriat. Nūciata itaq;
fuerat aduersitas diaboli:
nunciata diuina animad-

uersio per ignē de celo: nunciata ab hominib;
iterum camelorum raptus: cedesq; pueroz
et diuine indignationis ira repetitur dū vē-
tus irruens cōcussit domus angulos: atq;
extirpasse liberos indicat. Quia enim no-
tam ē q; absq; superno nutu moueri elemē-
ta non possint: latenter inferitur q; ipse cōtra
illum elemēta mouerit qui moueri permisit
q̄uis sathan a dño semel accepta potestate
ad usum sue nequitiē etiam elemēta con-
cutere p̄ueniat. Nec mouere dñi spūs et sū-
mis p̄iectis turbare in ventos aerē potuit:
cum nūtiq; consuet: q; et dānatis in metallo
ad vsum aqua et ignis seruit. Quēstiu est
igitur ut nunciarentur mala: quēstiu est ut
mala: quēstiu est ut subita. Sed cum prius
aduersa nunciata: tranquillo adhuc pecto-
re q̄i sanctis mēmris vniu' insisteret: cū q̄o p-
cussus cor feriendo reppit: ut ad ipatiēte ver-
ba cōpelleret: sup vulnera vniu' irrogauit
Intendū q̄o est callide curauit hostis an-
tiquus nō tam factura rerū sancti viri pa-
tientiam rāpere: q̄ ipso ordine nunciorum.
Qui studēs prius pna et post iudicari malo-
rati extremo filioz morte imitit: ne vilia p̄-
rei familiaris dāna duceret: si illa tā orbat
audiret et min' p̄cuteret: rerū ammissio p̄e-
cognita morte filioz: q; vñ illa est b̄ditas
si illos p̄i' subtraheret qui seruabant here-
des. S; a minutis lescipi i vltimū granio-
ra nūciant: ut dñi gradati interiora cognos-
ceret: et corde doloris locū ē vniu' inueni-
ret. Notandū q̄ calide tot maloz pōdera
et diuisa: et ibita nūciat: ut et repere p̄icula-
tū crescēs et audietis corde dolor sese nō ca-
pet: et rāto ardēt' in blasphemā accēde-
ret: q̄to subitis ac multiplicibus nūcijs in
se angustius estuaret. Ca. 16.

ed neq; hoc negligens p̄tercedit p̄-
f' et filij in maioris fr̄is domo cōui-
uant cū p̄est. Dicit: nūq; ē sup̄ius

q̄ conuulsa peragi sine culpa non possant.
 Ne ergo nostra non illorū loquamur: scien-
 dum nobis est: q̄ cū q̄ a minoribus volu-
 ptuose agitur: maioris disciplina cohibetur.
 Cum vero maiores ipsi voluptatū defecitū
 nūmū minoribus lasciuie frenā lauantur.
 Quis enim sub discipline se cōstrictione re-
 tineat: quādo et ipsi qui ius cōstrictōis acce-
 pisse se se voluptatibus relaxat. Dū ergo in
 maioris fisis domo cōmūtur pedis: q̄ tūc
 contra nos hostis vehemens vires accipit:
 quādo et ipsi qui p̄ custodia discipline pre-
 lati sunt: ventri seruire cognoscit. Tūto eni
 licentius ad feriendū occupat: quāto et ip̄i
 qui intercedere p̄ culpis poterāt voluptatū
 vacat. Absit autē ne tanti viri filios p̄ conuul-
 sioz studia in gurgitando v̄tū vacasse su-
 spicemur: sed tamen ueraciter nomīn. q̄ et
 si p̄ discipline quibz custodiam necessitatis
 metas edēdo nō transiit: accensa tamē men-
 tis furore: intra conuulsa corpore: et min⁹
 in quanto sit repletōis bello considerat: q̄
 se p̄ securitate retinet. In domo ergo primi
 fratris filios obruit: quia antiquus hostis
 in minore morte subuerfionis aditum p̄ ne-
 gligentia maiorū querit. Sed quia quātus
 nunciatorū iaculis sit percussus agnoscimus:
 v̄t fortis noster qualis inter vulnera consi-
 stat audiamus. Sequitur. ((Tunc surrexit
 iob et scidit vestimenta sua: et tonsō capite
 corruens in terram adorauit.)) Nonnulli ma-
 gne consistēte philosophiam putant: si disci-
 pline asperitate correpti scitis verberum do-
 loresq̄ non sentiant. Nonnulli vero tam ni-
 mis percussionum flagella sentiūt: vt immo-
 derato dolore commoti etiam in excessu lin-
 gue dilabantur. Sed quisquis veram philo-
 sophiam nūtritur tenere: necesse est vt inter
 vtraq̄ gradiatū. Non est enim pōdas ve-
 re virtutis insensibilitas cordis: quia et val-
 de insana per stuporē membra sunt: que et
 sine ira sentire dolorē nequāq̄ possunt. Rar-
 sus virtutis custodiam deserit. qui dolore
 verberum vltra q̄ necesse ē sentit: quia v̄t
 nimia afflictione cor cōgitur v̄tq̄ ad impa-
 tientie contumelias excitatur: qui per fla-
 gella corrigere malefacta debuerat: agit vt
 nequitia per flagellum crescat. Contra sen-
 sibilitatem quippe percussorum per prophē-
 tam dicit. Percussisti eos: nec doluerūt: at-
 traxisti eos: et temerunt accipere disciplinā.

Contra pusillanimitatem percussorum per
 psalmistā dicitur. In miserijs nō subūitē
 In miserijs non subūitē: si equanimiter
 aduersa tolerarent. Et postq̄ mente inter
 flagella corruunt: q̄ inter illatas miseria
 subūitendi constantia perdunt. La. 17.

Beatus iob itaq̄ iuxta vere
 philosophie regulam tenuit
 contra vtraq̄ mira se eg-
 ratulo arte seruauit: vt nec
 quasi dolorem non sentiens
 flagella sperneret: nec rar-
 sum vltra modum dolorem sentiens: contra
 iudiciū flagellantis insisteret. Cunctis na-
 reb⁹ perditis cunctis liberis amissis: surre-
 xit scidit vestimenta sua: et tonsō capite: cor-
 ruens in terram adorauit. Quod vestimen-
 ta scidit: q̄ tonsō capite in terram corruat
 monstrat nūmū q̄ flagelli dolorem sentit.
 Quō vero addit: adorauit: aperte ostendit
 tar: quia et in dolore positus contra flagellā-
 tis iudiciū non exccellit. Nec omnino ergo
 non motus est: ne deum ipsa in sensibilita-
 te contemneret: nec rursus omnino motus ē
 ne nimis dolendo peccaret. Sed quia duo
 sunt precepta v̄t charitatis dei: et amor pro-
 ximi: vt dilectione proximi excoleret impē-
 dit filijs lactum: ne dilectionem dei desere-
 ret: expleuit inter gemitus orationes. Solē
 nonnulli in prosperis deum dilgere: in ad-
 uersis autem positi flagellantem min⁹ ama-
 re. Beatus autem iob per hoc q̄ motus ex-
 terius exhibuit: ostēdit q̄ flagella patris
 agnouit. Per hoc quod posando humilis mā-
 fir: ostendit quia amorem patris nec in do-
 lore deseruit. Ne igitur superbus esset non
 sentiens: in percussione corruat: ne autem se
 ferientis extraneum faceret: ad hoc corruat
 vt adoraret. Mos autē veteris fuit vt quis
 quis speciem sui corporis capillos matrem
 do seruaret: eos tempore afflictionis abscī-
 deret: et rursus qui tranquillitatis tempo-
 re capillos abscīderet: eos in ostendēde af-
 flictionis matrem. Beatus igitur iob tran-
 quillitatis tempore capillos seruare ostē-
 dit: cum ad doloris vsū caput rotundis-
 se memoratur: quatenus cum in cunctis cū
 rebus manus superna perccideret: etiā sp̄s
 te illum penitentie species diuersa fuscaret.
 Sed iste erutus rebus: filijs orbatus qui
 vestimenta scidit: qui caput rotundis: qui in

terra comit: qđ vider audiam. (Nudus
egressus sum de utero matris mee: nudus
revertar illuc.) Qđ autē sedi iterū consi-
lī presiderite: qđ scilicet vestibus i terra p-
stratus iacet. Quia enim iudicāte domino
cuncta amiserat: pro seruanda patientia
illud tēpus ad memoriā reduxit: quo nec-
dum ista que pdidit habebat: vt dum itae-
tur qđ aliquādo illa nō habuit dolorē tem-
peret qđ amisit. Magna enim consolatio
est in rerū amissione illa tēpora ad mentes
reducere: quibus nos cōtigit res quas per-
didimus non habuisse. Quia nō oēs nos
terra genuit: hanc nō inherito matrem vo-
camus. Unde scriptū est. Erant ingū su-
per filios. Adā a die exitus de ventre ma-
tris eop: vsq; in diē sepulture in matrē eo-
rum oīum. Beatus igit̃ Job vt patienter
lugeat: qđ hic amisit vigilāter attēdit hūc
hic venerit. Ad augmētū autē seruādē pa-
tientie: adhuc solertius inspicit: hinc qualis
recedat r dicit. Nudus egressus suz v te-
ro matris mee: nudus revertar illuc. Ne si
dicat. Nudū me huc intrāre terra: pūlit
nudū me hinc exire: iterū terra reci-
piat. Qui ergo accepta habuit sed relinqūe-
da perdidit: qđ propolū amisit. Ca. 18.

Quia nō cōsolatio nō solū
et cōsideratōe cōditōis
et hībenda est: sed etiā ex
iusticia conditoris recte
subiungit. ((Dñs dedit:
dñs abstulit: sicut domo
placuit: ita factū ē.)) Sā-
ctus vir tentare aduersario cuncta pdidit:
sed tamē sciēs qđ p se sathan tentandī
vires nū pmittebat. Dñs nō habebat: non
aut. Dñs dedit: diabolus abstulit: sed dñs
dedit: et dñs abstulit. Fortasse enim faciat
dolendū si qđ dñs dedit hostis abstulisset:
at postqđ nō abstulit nisi ipse qui dedit: sua
recepit: non nostra abstulit. Si enim ab il-
lo accepimus quibus in hac vita vtimur:
cur dolēamus qđ ipso iudicāte exiguimur:
quo largiente feneramur. Nec aliquādo
iniustus est creditor: qui dum pūto reddē-
di tempore non cōstringat: quādo vult
erigit: qđ feneratur. Vbi et bene subiungit̃.
((Sicut dñs placuit: ita factū ē.)) Cū
enim in hac vita: qđ nos iolum patimur
necesse est vt ad eū qui iustitū velle nūq̃

potest: studia nostre volūtatē inclinemus.
Magnā quippe est consolatio in eo qđ di-
spicer: qđ illo ordināte erga nos agit: cui
nō nisi iusta placet. Sūgitur iusta deo pla-
cere scimus: pati autē nulla: nisi qđ dñs pla-
cerint possumus: iusta sunt cuncta qđ pati-
mur: et valde iniustū est si de iusta passione
murmuramus. Sed qđ orator fortis quō-
dā assertionē partis sue contra aduersariū
allegant audiamus: nunc quō in oratio-
nis sue terminō iudicē benedicēdo laudet
audiamus. Sequit̃. ((Sit nomē dñi bñdī-
ctū.)) Ecce omne qđ rectū senserit: dñs bñdī-
ctione concludit: vt hinc aduersarius inspi-
ciat: et ad penā suā victus crubescat: ga-
ipse dñs cōmune etiā in beatitudine cōdi-
tus erit: cui homo hī mū glorie etiā per-
cussus dicit. Ca. 19.

Attendū nō est: qđ hostis
nos tor nos iaculis per-
cutit: quot tentationibus affli-
git. Quotidie nāq; in acie
stamus quotidie tentatō-
nū eius tela excipim: sed et
nos cōtra illā iacula mittimus: si confossi
tribulationibus humilia ridentus. Beat⁹
igit̃ Job percussus dāno rex: percussus mor-
te filior: qđ vim doloris vertit in laudē con-
ditoris dicēs. ((Dñs dedit: dñs abstulit: si
cut dñs placuit: ita factū ē: sit nomē dñi bñdī-
dictū.)) Supbā hostē hūilitate percutit: cru-
delē patientia strauit. Nec credamus qđ bel-
latoz nō accipit: et nō isitit vulneca. Quot
enim voēs patientie in dei laudē percussus
reddidit: quasi tot in aduersarij pectore ia-
cula introfir: et aciora valde qđ sustinuit i-
stir. Afflictus enim terrena pdidit: sed af-
flictione humiliter sustinens celestia multi-
plicauit. Sequitur. ((In oībus hīs nō pec-
cauit Job: neq; sultū aliqd cōtra deū lo-
cutus ē.)) Quot tentationū tribulationibus
deprensus etiā ratiō cogitationum motu
possumus nō loquēdo peccare: bñs Job et
oris testimonij pphētur et cordis. Idem
enim dñs. Nō peccauit: et tunc demū subdi-
tur. ((Nec sultū aliqd cōtra deū locut⁹
est.)) Qui enī sultū locutus nō est culpā a
lūgia cōpescuit: sed cū premissis nō pecca-
uit: constat qđ murmuratōis viciū etiā a
cogitatione restrāuit. Nec ergo peccauit:
nec sultū locutus est: qđ nec per cōscientia

tacitus tinnit nec lingua in cōsumaciā relaxauit. Stulte autē cōtra deū loquitur: q̄ inter diuine animaduersionis flagella positus iustificare semetipsum conatur. Si enim innocentē se asserere supbe audet: qd̄ alijs iusticiam ferētis accusat. Vnicuiq; nos p̄ba hystorie trāscurrere sufficiat: iā nunc ad indaganda allegorie mysteria expōis se sermo cōuertat.

Ca. 20.

Ed in hoc q̄ scriptū est: quādā die cū venissent filij dei vt assisterent corāz dñi: affuit inter eos et iaz sathan: discutiendū prius est: cur quādā die factus aliquid coram dño dñ: cum

apud illū nequaq; cursus t̄pis mutatiōe diei noctisq; variet. Neq; enī in ea luce q̄ sine accessu ea q̄ elegit illustrat: et sine recessu ea q̄ respuit deserit: defectus mutabilitatis venit: q̄ in semetipso manēdo imutabilis mutabilia cuncta disponit: neq; in se trāscētia cōdidit vt apud se trāsire neq; q̄ possint: nec t̄pis inuis in cōspectu ei⁹ desinit: q̄ apud nos foras decurrit. Tñ fit vt in eternitate eius fixa maneant: ea q̄ nō fixa exterius seculorū volumina emanant. Cur ergo apud eū dicitur quādā die: cui nimirū dies vna est eternitas sua. Quā videt; nec in fine cōcludit: nec in initio vidit ap̄iri s̄s cū dicit. Melior est dies vna in aīr̄is tuis sup̄ milia. Sed cū scriptura sacra tēporaliter editis loquitur: dignū est vt s̄bis temporalibus vtat: quatenus condescendendo lenet et dñ de eternitate aliquid tēporaliter narrat: assuetos tēporalib⁹ sensum ad eterna trāsciat: seq; dñ nostris mētibus eternitas incognita dñ s̄bis cognitio blanditur infundat. Quid autē mirū si in sacro eloquio inēmutabilitatē suā de⁹ per p̄pere humane mēti non ap̄it: qñ et resurrectionis sue solēnitates celebrata q̄busdam p̄fectionis accessibus innotuit in corruptionē corporis q̄ resumpsit. Luca q̄pe attestante didicimus. Qd̄ q̄busdā se in monumēto querentib⁹ prius angelos misit. Et rursus discipulis de se in via loquentibus ipse q̄dem sed nō cognoscendus apparuit: q̄ post exhortationis moras cognoscēdū se in panis fractione monstrauit. Ad extremū nō repete ingredit̄or: nō solū se co-

gnoscibilē: s; etiā palpabilē p̄buit. Quia enī infirma adhuc gestabat corda discipulū: in cognitione tāti mysterij ita fuerant dispensatione natiuit̄is: vt paulisper aliquid querentes inueniret: inuenientes cresceret et crescentes cognita robustius teneret. Quia igitur nō repente: sed causari s̄bis op̄q; incrementis quasi quiddā ad eternitatem passibus ducimur: intus apud eū quādā die aliquid factū dñ: q̄ ipsa quoq; t̄pa sine t̄pe cōtinet. An q̄ et sathan affuit die quādā dñ h̄ facit dñ indicare sacra scriptura studuit: q̄ luce deus tenebras vidit.

Ca. 21.

Os ap̄e vno eodēq; p̄tuit lucē et tenebras cōmeri nō possumus: q̄ cū in tenebris ocul⁹ figit: lucē fugat: et cū ad lucē se corrumpit nō vertit: tenebras vni-

bra discedit. Illa autē vis que cuncta mirabiliter inmutabiliter videt: quasi in die sathan affuit: q̄ apostate ageli tenebras sine obscuritate cōprehēdit. Nos vt dictū est vno eodēq; intuitu cōtemplari nō possumus: et que approbādo eligimus: et que reprobandō dānamus: q̄ cū ad hanc anim⁹ vertit: ab illa cogitatioē separat: cū nō ad illā reducitur: ab hac enī inhesteremouet. Deus nō q̄ sine mirabilitate simul cuncta respicit: sine distinctione cōprehēdit: videt cer et bona que innat: et mala que indicat: et que ad iusta remunerat: et que iudicās dānat: in his que diuerso disponit ordine diuersus nō est. In die ergo ei sathan affuit: se describit: q̄ limen eternitatis ei⁹ nulla mutabilitatis suspēctioē tangit: et in hoc q̄ ei tenebre p̄ntes fiāt. Qm̄ affuisse inter filios dei dñ: q̄ ea vi iusticie immundus sp̄s penetrat: qua videt sp̄m corda cōplectur eoz radio luminis iste transfigit: quo illi vt luceant p̄funduntur. Inter filios dei affuit: q̄ et si illi deo ad electorū adiutorij: iste ad p̄bationē seruit. Inter filios dei affuit: q̄ et si ab illis in hac vita laborantib⁹ auxilij pietatis impendit: iste occulte eius iusticie nesciendo seruens: ministeriū erec reprobarionis conatur. Tñ bene in libris regū per p̄phetā dñ. Elidi dñm sedentes super solij iudij: et ererāt celi a dextris ei⁹ et a sinistris: et dictum est. In quo decipiam Ahab: vt ascendat et cadat in Ramoth

p̄s. 53.

Luc. 24.

3. Re. 21.

Balaath. Et dixit alius ita: alius alit. Et
egressus est in ore. Ego decipia Alchab.
Et dictum est. In quo decipies? Qui respon-
dit dicens. Egreddar et ero spūs mendax i
ore oīum pphetarū eius. Quid enī solūm
dei nisi angelicus prātes accipimus: quaz
mentibus altius p̄sident inferius cūcta vi-
sponit. Et qd exercitus celi nisi ministran-
tū angelorū multitudo describit? Quid ē
ergo qd exercit? celi a dextris et sinistris ei?
stare p̄hibet. Deus enī q̄ ita ē intra oīa
vt etia sic extra oīa: nec dextra nec sinistra
p̄cluditur. Sz dextra dei angelorū pars ele-
cta: sinistra autē dei pars angelorū reproba
designatur. Ad enim ministrat deo solū
modo boni q̄ adiunnt: sz etiam mali qui
p̄bent: nō solū qui a culpa redeūtes suble-
uunt: sed etia q̄ redire nolētes granēt. Hec
qd celi exercitus dicitur: angelorū pars re-
proba in eo intelligi posse p̄hibet. Quas
enī suspendi in aere nouimus: quos celi
nominam? Et de eisdē sp̄itib? Paulus
dicit. Cōtra spiritalia uequice in celestib?
Quoz caput enīcians ait. Secundū prin-
cipē potestatis acris huius. Al dextra er-
go dei et sinistra angelorū exercitus stat: qz
et voluntas electorū sp̄itū dūne pietati
p̄cordatus et reprobos sensus sue malicie
seruens: iudicio districtionis eius obēpe-
rat. Cū et mor fallar sp̄s in mediū pro-
fūisse describit: p̄ quē Alchab ter exētibz
suis meritis decipiatur. Neq̄ enim fas est
credere bonū sp̄itū fallacie deseruire vo-
luisse vt diceret. Egreddar et ero spūs men-
dax in ore oīum pphetarū eius. Sed quia
Alchab rer expēditibus peccatis dign⁹
erat vt talī debuisset receptione dānari:
āterius q̄ sepe volens ceciderat in culpaz:
q̄nq̄ nolēs capere: ad penā. O cuncta iusti-
cia licentia malignis sp̄itibus datur vt
quos volētes in peccati laqueo strāgulāt i
peccati penā etiā nolētes trahant. Qd er-
go illic a dextris atq̄ a sinistris dei exerci-
tus celi assistisse describitur: hoc hic inter
filios dei: sathan assūisse p̄hibetur. Ecce a
dextris dei steterūt angeli q̄ nominant filij
dei: Ecce a sinistris angeli stant: qd assūe in-
te eos etiam sathan. Ca. 22.

Sed qz allegoric mysteria idagare de-
cimus: nō inueniuntur accipim?

qz in die dñs sathan vidit: qz vias eius in
sapientie sue incarnatione corripuit. Qua
si cū nō vidisse fuerit: tādū p̄auitatem il-
lius i humani generis p̄ditione tolerasse.
Unde et ei vniua voce mor dicit. ((Unde
venis.)) In die sathan regit de vjs suis
qz in luce manifestare sapientie occulti ho-
stis: insidie deteguntur. Quia ergo in car-
nato dño diabolus increpatur: et a sua pesti-
fera effrenatide corripitur: recte subiungit-
tur. Cui dicit dñs. ((Unde venis.)) Cū
enī sathane vias regressio arguit: cū p̄ me-
diatoris aduentū p̄suasione eius neq̄ias
reprensus increpatur. Nec in merito in hoc die
filij dei corā dño assūisse referuntur: qz vt
delectat ad eterne patrie vacationē electi
oēs luce sapientie se illustrāte collecti sunt
Quos quāuis leuāra sapientia aggrega-
re effectū opis venerat: diuinitati tamē il-
lus iam per eius p̄sentiam intrinsecus assū-
stebant. Sed qz de vjs suis antiquus ho-
stis redēptore veniente discutit: quid di-
cat audiamus. ((Circūm terrā: et p̄ambu-
lāmi eā.)) Ab Adam q̄pe ante aduentū
dñi omnes post se gentiū nationes traxit
Circūm et p̄ambulauit: qz per corda gen-
tiū iniquitatis sue vestigia ip̄cessit. Cadēs
enī a sublimibus humanas mentes iure
possedit: qz in culpe sine vinculo volentes
astrinxit: tantoq̄ latius imundo vagatus
est: quanto a reatu illius quisq̄ liber per
omnia inuentus non est. Cui quāsi ex pote-
state mandum circūisse est: nullum homi-
nem qui sibi plene resisteret inuenisse. Sz
iam sathan redeat. i. ab effectū sine mali-
cie vis illum diuina constringat: quia iam
apparuit in carne qui in peccati contagio-
ne ex carnis nihil habet in firmitate. Ne-
nī hūmīlīs quē i superbus hostis admi-
retur quaten⁹ qui fortia diuinitatis eius
despererat etiam humanitatis eius infir-
ma pertimescat. Unde et mor significatōe
mīrificat: contra cum ipsa humanitatis in-
firmas obstupefescenda proponantur de-
catur. ((Nūquid considerasti seruū meū
Job: qz non sit ei similis in terra.)) Quod
Job interpretatur volens: Paulo ante
iam diximus. Volens vero ipse veraciter
per figuram dicitur: qui portare dolo-
res nostros p̄p̄: h̄ta attestante p̄hibetur

L

Ph. 2.

3.

2

Cui in terra simile non est: quia omnis homo tantummodo homo est: ipse autem deus et homo. In terra ei simile non est: quia et si adopti uos quod filius ad percipiendam diuinitatem proficit: nequaquam tamen ut deus naturaliter esse accipit. Qui bene etiam seruus dictus est qui forma serui suscepit dignatus est. Nec maiestati iniuriam intulit assumpta humanitas carnis: quia et ut seruanda suscepit: nec tamen habita promutaret nec diuina humanitas te minuit: nec humana diuinitate consumpit: quia et sic per paulum dicitur. Qui cum in forma dei esset non rapinam arbitratus est esse se equalem deo: sed semetipsum erinaniuit formam serui accipiens. Et semetipsum erinaniuisse ab inuoluntatis sue magnitudine se visibilem demonstrasse ut serui forma tegeret hoc quod incretuscripte omnia ex diuinitate penetraret. Hic autem ad sathan per figuram dicere est: nunquid considerasti seruum meum Iob? uiginti filium contra cum in forma serui admirabilem demonstrare. Eo enim quo illius tantum virtutis in carne innotuit: quasi superbie tunc aduersario quod uolens consideraret indicant. Sed quia bonum quod miraretur intulerat: restat ut ad reprimendam eius superbiam uirtutis illius adhuc enumerando subiungat. Sequitur.

Ca. 23.

O homo simplex et rectus ac timens deum: et recedens a malo. Venit namque iter homines mediator dei et hominum homo Christus Iesus: ad percipiendum exemplum vite hominibus simplex: ad non parendum homo malis spiritibus rectus ad debellandum superbiam: timens deum: ad detegendam hominem in electis suis uite immunditiam: recedens a malo. De ipso enim per Isaiam principaliter dicitur. Et replebitur cum spiritus timoris domini. Et ipse a malo singulariter recessit: quia facta imitari noluit: que in hominibus inuenit: quam arte scire petro: petrum non fecit: nec dolus inuenitus est in ore eius. Sequitur. ((Respondens Sathan ait. Nunquid frustra Iob timet deum? Nonne tu uallasti eum: ac domum eius: uinueruntque substantiam eius per circuitum? O quibus manuum eius benedixisti et possessio illius creuit in terra.)) Intinque hostis redemptorem hominum generis debellatorem: suum inmundum uenisse cognouit. Unde et

per obsequium in euangelio dicitur. Quid nobis et tibi fili dei uenisti hac ante ipsum torqueri uos? Qui tamen prius cum hunc passibilem cernebat: cum posset mortalitatem propter humanitatis uideret: omne quod de eius diuinitate suspicatus est: ei fastu superbie sue in dubium uenit. Nihil prope nisi superbum sapiens: dum esse hunc humilem conspiciat: deum esse dubitauit. Unde et ad tentationem se argumens eo uertit dicens. Si filius dei es: dic ut lapides isti panes fiant. Quia igitur passibilem uidit non dei naturam: sed dei gratia custoditam credidit. Unde et nunc inferre perhibet. ((Nonne tu uallasti eum ac domum eius: uinueruntque substantiam per circuitum? O quibus manuum eius benedixisti: et possessio illius creuit in terra.)) Eius prope ac domum eius a deo uallata dicitur: quia tentando eius conscientiam penetrare non potuit. Substantia eius uallata asserit: quia electos eius inuadere non presumpsit. O quibus manuum eius benedixisti deum et possessionem eius excrecere in terra asserit: quia scilicet tabescens uidet quod fides eius in notitia hominum predicationibus apostolorum multiplicatur. Possessio prope ei excrecere dicitur: dum laborantibus predicatoribus fidelium quotidianum numerus augetur. Hec itaque sathan deo dixisse est: talia inuidendo sensisse. Hec itaque sathan deo dixisse est: de his tabescendo doluisse. Sequitur.

Ca. 24.

Ed extende paululum manus tuas et tange cuncta que possidet: nisi i facie benedixerit tibi. Quod enim tranquillitatis tempore dei gratia custoditum credidit: peccare posse per passionem putauit. Sic si opte dicitur. Interrogatus afflictionibus homo et peccator agnoscitur: qui i miraculis deo putatur. Dicit ergo dominus ad sathan. ((Ecce uinuerunt que habet in manu tua sunt: tantum in eum ne extendas manus tuas.)) Cum sacra historia sub figurali intellectu discimus: sathan manus non potestas sed tentatio debet intelligi. Uniuersa itaque que habet in manu tentantis dantur: et in eo tentationis manus extendi prohibetur: quod tamen fieri substantia amissa conceditur: quia numerum prius in dea que possessio eius fuerat in infidelitate sublata est: et post eius calumnia periculo crucis affixa. Qui igitur prius

indeam aduersantes p'tulit: et postea vsq;
ad e'nc'e venit: quasi prius habita amittit:
et post in semetipso aduersantis nequias p'
tulit. ((Gressusq; e' sath'a a facie dñi.)) Si
ent et superi dictum e'. Sathan a facie dñi
exijt: qd ad desiderij sui vora puenit. Qua
fi. n. an ipsum erat dum ppter ipsuz q ma-
le stuebat nō implere poterat. ((Cum autē
quadam die filij ei? et filie comederēt et bi-
berent vinū in domo fratris sui primoge-
niti.)) Bt Job filios ac filias: vel aposto-
loz ordinem vel cunctoz fidelis multitu-
dinē docuit designasse. Incarnatus autem
dñs ppter iudea ad fugiend paucos elegit:
et post sibi multitudinē populi gentilis ag-
gregauit. Quis aut maior dñi fili? nisi in
datis populus accipi? q; ei dudū dare
legis fuerat doctrina gnat? Minor autē
gētilis populus q; et i mudi extremitate col-
lectus est. Qz igitur cū sath'a vultati ho-
minū nesciens defuisset: et corruptis perse-
cutoz cordib? licentiam dñice passionis ex-
pereret sancti apostoli necesse aggregandā
deo gentilitate nouerant: et soli iudei fidei
archana predicabant. Cum sathan exisse
a dño dñi filij et filie in domo fratris pmo-
geniti puulari referatur. Dictum oppe eis
fuerat: In via gētiū nō abieris. Post mor-
tem nāq; resurrexeruntq; dñi. in gentium
p'dicationē uersi sunt. An et i suis actib?
dicunt. Clobis oportebat loq; p'mū. vbi
deli? q; repulisti illud et idignos vos in-
dicastis eterne vite: ecce cōuertimur ad gē-
tes. Bi itaq; filij sponsi de gb? et ciuitatē vo-
ce sponsi dñi. Nō ieiunabitis filij spōsi qdū
cū illis ē sponsus: In domo fratris pmo-
geniti puiauit: q; v3 adhuc apostoli sacre
scripture delicias in solius iudaici populi
collectōe vesebant. ((Nūc v'it ad Job
q; diceret. Fones arabant: et asine pasce-
bant iuxta eos: et irrucit sabei: tulerūtq;
oia: et pueros p'asserūt gladio: et enas ego
solus vt nūciare tibi.)) Ca. 25.

Quid aliud in figura p bo-
ues: q; bñ operantes: Quid
aliud p asinas: q; quosdā
simpliciter viuentes acci-
piunt? Que bene iuxta bo-
ues pasci referuntur: q; mē-
tes simpliciū et cum alta capere nō pos-
sunt: eo magis vici sunt: quo ex finitate

bona sua per charitatem credidit: Cūq; in
uidere alienis sensibus nesciunt quasi i pa-
sto se misce bñdunt. Simul ergo se asine
cum bobus resiciunt: q; prudentibus con-
iuncti tardiores eoz intelligentia pascun-
tur. Sabei autē captiuantes interficiuntur.
Et q; aliq; captiuatus nōle nisi inmundi spū-
ritus designatur: q; cūctos quos sibi subij-
ciunt: in fidelitate capiuos ducunt: Qui et
pueros gladio ferunt: q; eos tēratōis sue
grauiter saculis vulnerant: quos necdum
inmundis pstantia liberos vel robustos ser-
uat. Qui bñ qdē bona incipiūt: s; i ipsa
adhuc inebriatōis sue teneritudine capti-
uatis inmundis spiritibus subseruunt.
Quos gladio hostis percutit: q; eternūq;
despatione trāsfigit. Quid est aut hoc? q;
nūcūq; venit: qui diceret ego enas solus?
Enas est iste nūcūq; q; aliq; p'cutit? so-
lus euadit: nisi pphetica sermo. Qui dñ
sunt mala oia que p'dixit quasi san? ad
dñm solus redit: Buz n. vera dixit de p-
ditoz casu cognoscitur: quasi inter mortu-
os vixisse monstrat. Vix est q; ad rebecca;
in Isaac coniugio deducendam pner mīti-
tur: q; videl; ad desponsandam ecclesiam
iterposita ppheta domino famulati. La-
beis igit irruentibus solus puer q; nūcia-
ret enasit: q; malignis spūitibus infirmoz
mentes in captiuitatem ducebūz sentētia
pphetica cōnuatit: que eandē captiuita-
tem p'enticiās dicit. Propterea captiuus
dictus ē populus meus: q; nō habuit scē-
tiam. Prophecia ergo quasi soluitur: dñ
captiuitas quam p'dixit ostēditur. Seg-
tur. ((Cūq; adhuc ille loqueret: v'it alter
et dixit. I gēni dei cecidit de celo: et tactas
ones puerosq; consumpsit: et effugi ego so-
lus vt nūciarem tibi.)) Ca. 26.

Quones q; p'dicatis of-
ficiū in sinagoga tene-
runt: celus recte vocati sūt
q; nūmrum sage superna
credebatur. Et i. Ador-
ses cum sacerdotēs ac po-
pulum ad verba sue ammonitiōis exorta-
ret dixit: Attende celum et loquar: et audi-
at terra verba ex ore meo. Per celum v3
significans prepositorum ordinem: per ter-
ram sō subditorum plebem. Hoc igit lo-
co celum sacerdotēs vel pparifcos vel le-

18

Gen. 24

Isa. 5.

21

Gen. 31.

gis doctores nō inueniēter accipimus: q
ali oculos hominū dum celestib⁹ officijs in-
uēnit: quasi de sup lucere videbātur. Sed
qz ipsi sumope in redēptōis nostri aduersi-
tati cōmoti sunt: quasi ignis de celo cecidit
dum ad recipiēdam impiū populū: ab
his ē q vere docere putabātur flāma ini-
die exarsit. Testāte gpe euangelio noni-
mus: q doctrine veritas: inuidentes opor-
tunitatē dñice traditōis ergebant: s; me-
tentes populū que moliebant inoresce-
re nō audebant. Hinc ē in eo scriptum ē:
q dissuadendis populis dicit. Aliquid ali-
qd de p̄cipib⁹ credidit in eum: aut ex pha-
riseis: s; turba hec que nō nouit legem:
maledicti sunt. Quid in ouib⁹ atq; in pue-
ris: nisi inocētes quosq; sed tamen adhuc
infirmos accipimus: Qui dum aduersita-
tem phariseorū ac p̄cipiū tolerare timu-
erunt infidelitatis conematione p̄sum-
pti sunt. Bicitur ergo. Ignis dei cecidit
de celo: tactas oues p̄uerosq; p̄sumpsit. i.
a p̄positos cordib⁹ flāma inuidie corru-
it: qgd boni i plebibus oriebatur incen-
dit: qz dum mali p̄positi suū contra veri-
tatem honorem erigunt: ab omni rectitu-
dine corda sequentiū subuertunt. Tibi z
bene adiūgitur. Et effugi ego solus vt nā-
ciarem tibi: qz dum impletur p̄ceda causā
malicie: fallacie interitum euadit fmo p-
phetie q ait. Et nūc ignis aduersarios cō-
sumit. Ne si aperte dicat. Malos non solū
igni s per vindictam post cruciat: s; nūc eti-
am per hūorē cremat qz qui post p̄uicēdi
sunt retributionis supplicio: nūc semetipsos
afficiūt inuidie tormēto. P̄ter ergo solus
fugiens remeat: z igne pisse oues p̄uerosq;
dēficiat: dā prophētia iudicium populū:
deserens: vera se vitisse manifestat que ait:
Sclūs apprehēdit populū inuēditū. Ne si
aperte dicat: Dum verba p̄phetarū
discutere plebs noluī: s; credulitatē suam
verbis inuidentiū dedit: zeli igne perit: qz
in aliene inuidie se flāma concremāit. Se-
gitur. (Sed z illo adhuc loquente: vēit ali-
us z dicit. Laldci fecerunt tres turmas:
z inuaserunt camelos z tulerūt eos: necnō
z p̄ueros p̄cusserunt gladio: z effugi ego so-
lus vindiciarem tibi.)

Quia caldeos feroces inter-
pretari nonimus: q alij cal-
deorum nomine designant
nisi persecutōis auctores
vsq; ad apertos clamores
malicie p̄orūpentes: cum

dicunt. En cūge et nūc cūge eum: Qui de se-
miphs tres turmas faciunt: cum se ad p-
ponēdas q̄stiones domino p̄pharisei he-
rodiani: z Saducei dimiserūt. Qui ore qui
des sapientie victi sunt: fedi qz stultos quo-
dam post eos se traxisse credendū est fa-
ctis turmis camelos tulerunt. Quisq;
nāq; eorum ordo in praua que sapuit in-
pientiam corda corripit: z dum persuadē-
do ad interitum pertrahit: quasi tortuosas
mentes infirmantū ad captiuitatem di-
rit. Predicante gpe in samaria domino
multi ex samaritānis fuerunt in possessōe
eiusdem redēptōis nostri aciti. Sed nun-
quid hi q pro septem viris vnus mulieris
mortuus de resurrectione desperatione do-
mini tēpant nequaq; conati sunt creden-
tes samaritānos a fide reducere: quos cō-
stat sp̄e resurrectionis ignorare: Qui dum
ex lege nōnulla recipiūt: nōnulla contēnti
quasi camelorum more: velut animal
dum ruminant: s; vt inmundus nequaq; vi-
gulam findūt: Quis z eos vt camelī rumi-
nantes: s; tamen vngulam non findentes i-
dicant q in iudea iuxta istam historiā an-
dierant: sed virtutes eius spiritaliter discer-
nere nesciebant. Quos tribus turmis cal-
dei rapiūt: dā p̄pharisei herodiani z sadu-
ci ab omni sensus rectitudine iniqua per-
cussione peruertunt. Similē p̄ueros gla-
dio feriunt: qz si q in populo vt iam ra-
tione poterant: eis ipsi non virtutē rōnis:
sed potestas auctoritate contrahāt: vsq;
se quasi p̄positos imitari a subditis vo-
lunt: z si intelligere aliqd sequentes possūt
ex auctoritate tū suscepti regimīnis eos ad
perniciem pertrahunt. Al quibus bene so-
lus puer q nāciat fugit: qz p̄hariseis herodiani-
atq; Saduceis iniqua paratib⁹ sermo
eos nimis deserens prophetico sermo
conualescit: q ait. Et tenentes leges nescie-
rant me. Sequitur.

Ca. 28.

Huc loquebatur ille: z ecce ali-
i intrauit z dicit. Filij tuis z filia-
bus vescentibus z bibentibus vinū

Mat. 25.

28.

Jere. 21

Expositionis. S. Gregorij. Liber .ij.

In domo fratris sui primogeniti: repere vē
tus vehemens irruit a regione deserti: et
cussit quatuor angulos domus. Que cor
ruens oppressit liberos suos: et mortui sūt.)
Paulo aut iam diximus: q filios et filias
predicantes apostolos et plebes subditas
sentiamus. In domo fratres primogeniti
commuari referuntur: q in habitatione ad
huc iudaici populi facta: predicationis de
licijs vescabantur. Repente aut vehemens
venit: irruit a regione deserti. Regio deser
ti est cor infidelium: q dum creator desit:
nullus inhabitator colit. Acrius autem
vehemens qd aliud: q tentatio fortis acci
pitur. Acrius ergo vehemens a regione de
serti irruit: q in passione redemptoris no
stri contra fideles ei fortis tentatio a cor
dibus indeoz venit. Porro etiam deserti
regio: derelicta imundorum spirituum multi
tudo nō incommenenter intelligit. Et qua vē
tus venit: et domum concussit: q ab eis tē
tatio prodit et persecutorum corda cōmo
uat. Sed hec domus in qua commabantur
filij: in quatuor angulis stabat. Tres enī
regentiu ordines in sinagoga cognouim
us: sacerdotum. scilicet scribarum: atq; senioru po
puli. Quibus et si phariseos iungim⁹ quat
tuor in hac domo angulos intenuimus. Et
regione igitur deserti ventus venit: et quat
tuor angulos domus concussit: q ab imū
dis spiritibus tentatio irruit: et mētes quat
tuor ordinum in maliciā persecutionis ex
citauit. Que domus corruens oppressit li
beros: q dum iudea in crudelitate domini
ce persecutionis cecidit: apostolorum fidei
desperationis fornicium obruit. Tene
rim tamen tantummodo magistrum viderūt: et iā
negantes per diuersa fugiebant: et quis
mannas interna cor spūm in presentia ad
vitam tenuit: a vita tamen fideicōs interi
carnalis timor: extitit. Qui ergo auctores
sumi iudea sentiente reliquerūt: quasi con
cussis angulis domo euersa: necati sunt.
Quid aut illo tempore de grege fidelis fa
ctū credimus: quo fugisse ipsos etiam arie
tes scimus: Sed inter hec vnus q ensciet
enadi: q conualuisse se fimo prophetis
q hec densa ciuerat offendit dicens de per
secutore populo. Dilectus meus in domo
mea fecit scelera multa: dicens de domo p

dicatozib⁹ sed tamen in passione fugienti
bus. Porro mei a lōge steterūt: Dicens
de cōctis valde formidantib⁹: perentiaz
pastorem et dissipentur oues gregis. Seg
tur.

Capitulum.

redemptor humani generis semetipsum a car
nis sue morte insatant: q: quāto iudicio
persecutores suos deseruerit demonstrant.
Surgere quippe ei⁹ est: qua distinctione pec
catores derelinquit ostendere. Quasi enī
iacere ei⁹ est: patienter mala tolerare. Sur
git ergo cum contra reprobos iudicij ius
titiæ erexit. Unde recte vestimenta scissis
phibetur. Quid enī vestimentum domi
ni: nisi sinagoga: et tituli: que prophetis pre
dicantibus expectationi incarnationis illi
us adhebit. Sicut enim his nunc vestim⁹ a
gibus diligitur Paulo attestante qui ait.
Et exhiberet sibi gloriosum ecclesiaz: non
habentem maculam aut rugam. Que enī
maculam aut rugam non habere dicitur:
profecto vestis rationalis et per actiones
māda: et per spei censa monstratur. Ita cū
incarnandum cum iudea credidit adhe
re do: nihilomin⁹ vestis fuit. Sed quia expe
ctans venit: veniens nona docuit: docēs
mira excreuit: mira faciens: praua tolera
uit: vestem qua indutus fuerat scidit: dum
de iudea alios ad infidelitatem suscitauit: ali
os in incredulitate dereliquit. Quid est igit
tur vestis scissa: nisi iudea in contrariis sen
tentijs diuisa. Si enim vestis eius scissa nō
esset: euangelista non diceret: q predicante
domino contento oriebatur in populo
vt alij dicerent: bonus est: alij autem non
sed seducē turbas. Quasi. n. f. ista vestis illi
us fuit: que vniūsa per sententias vniū
tem concordie perdidit. Sequitur. ((Et
tonso capite corruens in terram adora
uit.)) Quid per decisos pillos: nisi sa
cramentorum subtilitas: Quid per caput
nisi summa sacerdotij designatur. Unde
et ad Ezechieliam prophetā dicitur. Tu si

ps. 7.

Jach. 3.

21

Ephe. 5.

Jo. 7.

Ezech. 5.

si hominis sume tibi gladiū acutū radentē pilos: et assumes eum: et dices p caput tuū et barbā: vt videly pphete facto iudiciū re demptoris exprimat: qui in carne apparen s caput rasi: qz a iudaico sacerdotio pce: ptorū suoz sacramenta abstulit barbā rasit: qz regnū israeliticū desolens: decorem virtutis eius amputauit.

Ca. 30.
Quid hō hoc loco p terrā nisi homo peccator cepi mītur: Primo qppe peccanti homini dictum est. Terra es: et in terrā ibis.

Terre ergo nomine: peccatrix gentilitas designatur. Nam cū infam iudea se crederet: con stat quā repoba ē gētilitate: sentiret Pan lo attestante. qui ait. Hos natura iudei: et nō ex gentibus peccatores. Mediator igitur noster quasi de tonso capite in terram corruit: qz iudeā desolens: dum sacramēta sua ab eius sacerdotio abstulit: ad noticiā gentiliū venit. Capillos enim a capite rasi: qz sacramēta legis ab illo suo primo sacer dotio sustulit: et in terrā corruit: qz saluan dis se peccatoribus dedit: Hicqz eos qui si bi iusti videbantur deseruit: eos qui se in iustos et fidebantur et nonerant assumpsit. Vnde ipse in euāgelio dicit. Ego in iudiciū veni in hunc mundū: ut qui nō vident: vi deant: et qui vident ceci fiant. Hinc et colū na nubes que in heremo populū ptebāt: splendore ignis nō in die: sed in nocte ra diabat: qz videly redemptor noster sue con uersionis exemplo ducatū sequentibus prestās de iusticia sua cōsideribus nulla lu ce claruit: peccatorū vero suorum tenebras agnoscentibz igne sui amoris insulsi. Nec qz cornere Job dī: indignū mēs hoc signi ficationi redēptoris arbitret. Scriptū nā ē est. Verba misit dñs in Jacob: et cecidi i israel. Jacob qppe supplantator: israel hō vir vidēs deū dicitur. Et qd p Jacob: nisi iudaicus populū: qd per israel nisi genti lis populū designatur: Quia quā Jacob p carnis mortē supplantare studuit: hunc nimirū p oculos fidei gentilitas deū vidit. Quid Jacob ergo missum dñū in israel cecidi: qz eā quē ad se venientē iudaicus po pulus respuit: hunc respēte confitens popu lus gentilis inuenit. De sancto qz spirita

scriptū est. Cecidit spūs dñi sup eos. Ceci co āt vī dñi vel spūsancti i sacra scrī ptura cadere dī: vt inopinatus ei aduen tus exprimat. Quis enim ruit vel cadit ad ima repente venit. Mediator igitur ergo i ter ram quasi corruisse est: nullis signis parrē tibus inopināte ad gentes venisse. Hī autē dīcāt: qz corruēs adorauit: qz dñi ipse humi litatē carnis suscepit: in se credētibz vo ta humilitatis infudit. Scit enī qz fieri do cuit: sicut et de eius spiritu dicit. Ipse spīritus postulat pro nobis gemitibz inenarra bilibus. Hicqz ē i perit quia equalis ē: sed postulare dicitur qz nimirū quos reple ne rit postulantes facit: quāuis hoc et in seme tipso redemptor noster ostendit: qui patrē etā dñi passiōi ppinquaret exorauit. Quid enim mirū si in forma serui exorādo se pa tri subdidit: in qua etiā manus peccantiū vsqz ad mortis extrema tolerauit. Sequi tur.

Ca. 31.
Adus egressus suz ē vte ro matris mee: nudus re uertar illuc. Redēptoris mater intra carnem si nagoga extitit: ex qua ad nos per copus visibilis pcessit. Sed hunc ira se tegmine littere ad opus tenuit: dñi ad spīrituāle eius intelligentiā mētis oculis apire neglexit. Vnde qz in carne humani corpo ris latentē videre deū noluit: quasi in vni nitate nudū cōspicere contēpsit. Sed nudus de vtero matris exiit: qz a sinagoge carne pdiens conspicuus ad gentes venit. Quis bñ Joseph relicto pallio fugiente signatū est. Quis enī mulier adultera male allo vi voluisset relicto pallio fugit foras: qz dum sinagoga vterū parū hominē credens: qua si adultero cōplem cōstringere voluit: ipse tegmen ipe eius oculis reliquit: et ad cognō scendā diuinitatis sue potentia cōspiciūz se gentibus pbat. Cū et paulus dicit. Vsqz hodie dñi legitur moyses velamen est sup cor eoz: qz videly adultera mulier apud se metipsam palliū retinuit et quē male tene bar nudū amisit. Quia ergo a sinagoga ve niens fidei gentiā conspicuus apparuit ex vtero matris nudus exiit. Sed nunqz hāc oio deseruit. Et vbi est qd per pphētā dī: Si fuerit numerus filioz israel quasi are

Gen. 1.

Gal. 2.

Jo. 9.

Eto. 13.

8

Jsa. 9.

Act. 2.

2. Ro. 8.

Gen. 1. 2.

2. Cor. 13.

Osee. 1.

Ro. 9.

23

na maris: reliquie salue fient. Ubi est qđ scriptū est. Donec plenitudo gentiū intra-
ret: 7 sic ois israel saluus fiet: Erit ergo
qñq; cōspicius vt etiā sinagoge appareat
Erit in fine mundi pculdubio: quādo gen-
tis sue reliquias semetipm sicut est dñs in-
notescat. Unde 7 bene bñc dī. ((Aud⁹ re-
uertat illuc.)) Audus gpe ad vtrq; mīsa
reuerit: cū in mundi huius termino is qđ
seculo fac⁹ homo despiciat: sinagoge sue
oculis deus ante secula declarat. Sequi-
tur.)) Dominus dedit: dñs abstulit: sicut
dño placuit ita factū est: sit nomē dñi bene-
dictū.)) Redemptor noster p hoc qđ deus
est cū patre dat oia: p hoc pō qđ homo ē a
patre accipit oia. Beatur igitur de iudea
cū venturū incarnationis eius misterium
excederet: dñs dedit. Beatur de iudea cum
expectatū incarnationis ei⁹ pñtiā cōtemp-
ser: dñs abstulit. Bata gpe est cū p quo-
dā futura credidit: sed exigente merito sue
ecclatatis ablata est: cū credita p quosdam
venerari contempsit. In se autē credentes
excoet vt in flagellis possit bñdicere dño
sciant: cū subditur. Sicut dño placuit: ita
factū est sit nomē dñi bñdictū. Qñ 7 testan-
te euangelio cū appropinquare passiōi vī-
citur: accepto pane gratias egisse phibet.
Gratias itaq; agit: qui flagella aliene ini-
quitaris suscipit. Et qui nihī dignū peni-
tioni exhibuit: hamuliter i percussione bene-
dicit: vt hinc videly ostendat quē vni⁹q;
qđ in flagello culpe debeat facere pprie: si
ipse equanimiter flagella culpe portat alie-
ne: vt hinc ostēdat qđ in correptione faciat
subditus: si in flagello positus patri grās
egit equalis. Sequitur. ((In oibus hīs non
peccauit Job neq; stultū qđ contra deū lo-
cutus est.)) Qđ nec peccasse: nec stulte ali-
quid cōtra deū locutus ē asseritur: hoc de
illo petrus sicut etiaz scđimus apte testat
vicens. Qui peccatū nō fecit: nec dolus in-
uentus ē in ore eius. Dolus quippe in ore
quāto apud homines prudētius callet: rā
to apt⁹ deū stultius spīrit. Paulo attestā-
te qui ait. Sapiētia huius mundi stulticia
est apud deū. Quia ergo dolus in ore eius
non fuit: stultum pculdubio nihī dixit.
Hunc ergo cōtra deū sacerdotes 7 princi-
pes locutū stulte crediderunt: cum interro-
gatus passionis tempore deī se siliū testa-

Dat. 26.

1. Pe. 2.

1. Cor. 3.

retur. Unde 7 conquerentes vident. Quid
adhuc egemus testibus: ecce ipi audim⁹
blasphemias. Sed contra deum nihī stulte
dixit: quia vera loquens: hoc de se infidelis
bus etiam moriēdo intulit: qđ panlopost re-
demptis omnibus resurgēdo monstrauit.

Ca. 32.

Ec in significatione nra ca-
pitis breuiter tractata tras
currimus: nunc i edificatio
ne eius corporis ea morali-
ter tractanda replicem⁹: vt
qđ actum foris narratur in
ope sciam⁹ quōd intus agatur i mēte. ((Nā
cum fili⁹ deī assistēt coram deo: inter eos
quosq; asstet i sathan)) qđ plerūq; bōis no-
stris cogitationib⁹ que in corde nostro ad-
nētū spīssantī opāte seminant. Aliqu⁹
ille callide se interferit: 7 subingit inimic⁹
vt bene cogitata p̄turber: malaq; p̄tura-
ta dilaniet. Sed nequaq; nos in tentatio-
ne deserit: qui creauit. Nam hostē nostrum qđ
se contra nos i infidels contegit: illustratio
ne sui luminis nobis reprehensibilem red-
dit: ppter qđ ei mori dicitur. ((Vñ vels⁹))
Callidum nāq; hostem regere est: eius no-
bis infidias declarare: vt quo eum subin-
trare cor cernimus: forti contra illū circū-
spectione maniamur. Qui respōdens ait.
((Circūui terrā: 7 pambulāti eam.)) Sa-
thane terraz circūire est: carnalis corda p-
scrutari: 7 vnde occasione acensationis in-
uenire possit acquirere. Terram circūiuit:
quia humana corda circūuenit: ad bona
tollat: 7 mala mentibus inserat: vt incerta
cumulet: et cumulata perficiat: vt perse-
ctos in iniquitatibus ad penas socios ac-
quirat. Et notandum qđ non transiulasse
sed perambulasse se asserit: quia nimirum
nequaquā quem tentat velociter deserit:
sed vbi molle cor inuenit: ibi pedem mi-
serē persuasionis figit: vt in morādo actio-
nis prauē vestigia imprimat: 7 ex sue iniq-
tatis similitudine quos valet reprobes red-
dat. Sed contra hunc beatus Job landa-
tur 7 dicitur. ((Nāqd considerasti seruū
meū Job: qđ non sit ei similis super terrā?
Vñ imple 7 rectus: 7 timens deū: ac re-
cedēs a malo.)) Quē diuina inspiratio cō-
tra hostē roborat: hunc quasi in sathanē
auribus de⁹ landat. Landare gpe eius

21

3

est: et prius bona concedere: et post concessa custodire. Sed antiquus hostis eo contra bonos grauius scuit: quo vallari eos diuine preceps non munere cōspicit. **Ubi** et subtingens dicit. **Quia** frustra Job timeo bonum: **Non** enim vallasti eum ac domum eius: vniuersamque substantiam per circuitum. **Operibus** manuum eius benedixisti: et possessio illius creuit in terra. **Ne** si apte dicat. **Cur** tandem quæ ptegeto roboras? **Respecto** enim me dignus tuus laudibus homo esset: si suis contra me viribus stare. **Ubi** mor et maliciose de homine expetit: quod tamen peccator hominis benignè cōcedit. **Ubi** subdit. **Et** erit de paulula manu tua et tange: inuncta quæ possideris: nisi i faciem tuam benedixerit tibi. **Plerumque** enim dā secūde substantiæ fructus reddit: immo: dā continua prosperitate pollemus: alia quantitas mens erigitur: ut a semetipsa se bi existere bona que habet subirentur. **Que** nimirā bona antiquus hostis maliciose at tractare appetit: sed hec tentari deus non nisi benignè permittit: ut dā mens tentatōe pulsante in bonis de quibus gaudebat cōstituitur: imbecillitatis sue debilitate cognita: in spe diuinā adiutorij robustius solidetur: sitque mira dispensatōe pietatis: ut vnde malignus hostis cor tentat ut interimat inde misericors cōditor hoc erudiat: ut uiuat. **Unde** et bene subiungit. **Et** vniuersa que habet in manu tua sunt tū in eum ne extendas manū tuā. **Ne** si apte dicat. **Electi** vniuersarumque bona sic tibi tentanda exterius tribuo: ut tamē ipse non eris quia pferantē in tibi illi in mentis radice conseruo. **Ubi** et bene subdit. **Egressusque** ē sathan a facie dñi: quod per hoc quod vix ad id fecit cordis pualere nequaquam permittitur exitus ab intus: exterius vagatur: quia etiam si extus mentis plerumque turbat: cōsilio foris est: quo resistente domino vix ad interitū bonorum corda non vulnerat. **Intantū** quippe contra illa sequare permittitur: inquantū necesse est: ut tentatōibus erudita solidetur: ne ea que agunt bona suis viribus tribuant: ne in securitatis torpore se deserāt: et a formidinis accensione dissoluant: sed ad pfectus sui custodiā tanto solertius inuigilent: quāto se contra aduersarium stare semper in acie tentatōis vident. **Cum** autē quāquā die filij et filie eius comederēt et

biberent vinū in domo fratris sui pmogeti: nūcians venit ad Job quod diceret **Bones** arabant et asine pa cebant iuxta eos et irruerūt Sabei tuleruntque omnia: et pneros percuiserunt gladio. **Ca. 35.**

P electorū corde prior bonorum sequentiū sapiētia nascitur: atque hec bonū spiritus quasi pmogeti ples proferunt. **Que** pfecto sapiētia nostra fides est: ppheta attestante quod ait. **Nisi** credideritis non inteligeritis. **Tunc** enim vere ad intelligendū sapiamus: cuius cunctis que conditor dicit credulitatis nostre fide pbenimus. **In** domo ergo fratris pmogeti cōiungunt filij: dū virtutes relique epulatur in fide. **Que** si nō prius in corde nostro gignatur: reliqua queque esse bona non possunt: etiā si bona videant. **In** domo fratris pmogeti filij cōiungunt dū virtutes nostre in habitaculo fidei sacri eloqui cibo satiant: **Scriptū** quippe ē. **Sic** ne fide impossibile est placere deo. **Tūc** ergo statim nostre vras vite epulas sumit eā miteri fidei sacramentis incipiunt. **In** domo fratris pmogeti cōiungunt filij: quod nisi virtutes relique sapiētie epulis repere ea que appetunt prudenter agant: virtutes esse nequaquam possunt. **Sed** ecce dū bona que agimus sapiētie epulis: fidei que pascuntur: hostis noster arātes bones et pascentes asinas subtrahit: per os gladio occidit. **Quid** arantes bones: nisi grauiorē nostras cogitationes accipimus: **Que** dū cor studiosa exercitatōe cōficiunt vberes fructus pfectū reddunt. **Quid** pascentes intelligimus asinas: nisi simplices motus cordis: **Quos** dū studiosē a simplicitatis errore cōpelcimus: quasi in capō libere puritatis nativimus. **Sed** plerumque hostis callidus: cū graues cogitationes in corde cōspicit: sub introducta eas voluptatis delectatōe corrūpit: et dū motus cordis simplices videt: subtilia inuentionū acumina ostendit: ut dū lans de subtilitate queritur: puritatis simplicitas amittat. **Et** si vix ad opus prauū perhibere non valet: tentando tū bonorum cogitationes subrepens nocet: ut cū turbare bona mentis agnoscitur ea quasi funditus abstulisse videatur. **Impossunt** et arantes bones: cogitatōes charitatis et

bebf. 2.

dis accipi: qd^o pdesse alijs conamur: cū frā
termi cordis durā p dīcādo scādere cū
pūmus. Hōtēst etiā per afīnas que nūmiz
ontribus sese subdant nulla ferocitatis in
sania resistunt patientie māsuetudo signa
ri. Et sepe hostis antiquus cū velle pdesse
nos loquendo alijs cōspicit: in quodā tor
pore oīm mēte mergit: vt alijs pdesse non
libeat: etiā cum a ppijs vacat. Alrātes et
go boues subrahūt: cum cogitationes mē
tis fratēne utilitatis fructibus deditas: p
submissum negligentie torpore frāgit. Et
quāuis electorū corda intra archana sue
cogitationis innigilent: q quid a tentatore
sustineant supantes pensent: eo tamen ipso
maligni inimicus aliquid rapuisse se gā
der: quo cogitationibus bonorū vel ad mo
mentum p̄cualer. La. 34.

Epe autē cū preparātam
mentem ad tolerantia; vī
der: quid ab ea maxime vī
ligatur exquirat: et ibi scan
dali laqueos sferit: vt quo
magis res quorū diligitur
eo per eam facilius patientia turbet. Equi
dem electorum corda ad se semper solliciti
te redeunt: q semetipsa grānter vel pro le
ni motu excessionis affligunt: et dum mota
discunt quomodo stare debuerint: aliquā
do melius concussa solidantur. Sed antē
quas hostis dum tolerantie cogitationes vel
ad momentū turbat: quasi absulisse se ab
agro cordis afīnas eruat. In his autē q
agere disponū: rationabili custodis qd
quibuscq rebus cōgruat sollicitē p̄sam.
Sed p̄cūq hostis dum subita ad nos p
turbatione tentationis intrat: circūsp̄ctio
nes cordis inopināte p̄ueniens: āh ip̄sos
custodes p̄ucos gladio occidit. Sed tamē
vnius fugit: qui alios perisse renūciat. Qz
in eo quod mens ab hoste patitur ratiō
nis discretio semper ad animum redit: et
quasi solam se enāssisse indicat: que apud se
metipsam fortis qēq p̄ulserit p̄sat. Alijs
ergo p̄cūtibz vnius ad bonū redit: dūz
turbata in tentationis motibus discretio
ad cōscientiā recurrit: vt qd repentinis in
curribz p̄occupata mens p̄didisse pen
sar: hoc cōp̄ctiois studō afflicta recipiat.
(Lūqz adhuc ille loqueretur venit alter
et dixit. Ignis dei cecidit de celo: et iactas

ones p̄ucosqz consumpsit: et effugi ego so
lus vt nūciarem tibi.) Quid per ones: nū
si cogitationum immoentia: quid per p̄u
ros nisi bonorum cordium munditia des
gnatur. Celum vero aerem dicit. Paulo
ante iam diximus: vnde et aues celū nomi
namus. Et scimus q imundi sp̄s qui de
ethereo celo lapsi sunt in huius celū terre
qz medio vagantur: qui tanto magis cor
da hominū ascendere ad celestia mūdēt:
quanto se a celestibz per elationis sue im
munditiam proiectos vident. Quia ergo
ab aeris potestatu omnia cogitationū
nostra rum imunditiam sūma luozis in
stībe celo ignis ad ones venit. Sepe enim
mundas mentis nostre cogitationes ardo
re libidinis accendunt: et quasi igni ones
concremant: dum fastos motus animi lu
rurie tentatione perturbant. Qui ignis vī
dē. qz et si nō faciente dño tamen permittit
te generatur. Et qz ip̄salu subito ip̄sas nō
nunqz circūsp̄ctiones mētis obnūt: qua
si custodes p̄ucos gladio occidunt. Sed
tamē vnū in columbus fugit: dñi omne quod
mens patitur p̄fenerans discretio sub
līter respicit: solasq mortis periculum ena
dit. qz etiā perturbatis cogitationibus
discretio nō succumbit: vt dāna sua alio re
nūciat: et quasi dñm ad lamētū vocet. (S
illo adhuc loquēte venit alius et dixit. Cal
dei fecerunt tres turmas: et inuaserūt ca
melos: et tulerūt eos: necnō et p̄ucos p̄cū
fecit gladio: et effugi ego solus in nūciare
tibi.) Per camelos q mundū aliqd hñt
dñi rumināt: et imundū dñi nequaqz vngu
lam fundūt: supra iā diximus rex tēpora
liū disp̄ctōis itelligi. In qbus quoqz cu
ra distēctior: eo nobis multiplicius infidias
inimicus. La. 35.

Abnis. n. q disp̄ctōis
terrenis rebz p̄sident: oc
culi hostis ioculis latens
p̄. Nulla. n. p̄cūdens
agē nūti: et dñi sepe eant
futura vīlīr p̄uider. ica
tus dāna p̄ficia nequaqz vider. Sepe dum
p̄cūbz inuigilat. ad istāria p̄vidēda dormi
cat. Sepe dñi aliqua torpens agit: que vīg
līter agēda sunt negigit. Sepe dñi p̄cū
iusto vigilante se in actione exhibet: ip̄sa
actionis sue iniquitadine rebus subditis

peias nocet. Aliquando autem lingue inordinata
ponere nititur: sed onere dispensationis erigere
se silere prohibet. Aliquando autem nimis se ce-
sura restringit: tacet et que loqui debuit. Ali-
quando ad inferenda necessaria dum se lati-
us relaxat: dicit etiam que loqui non debuerat.
Plerumque autem tantis cogitationibus vo-
luntatibus implicatur ut ipse ferre vires valeat
que intra se purius ferat: et cum inhiat ope-
re faciat: sub magno cordis sui pondere ve-
hementer insudat. Quia enim dura sunt que apud
semetipsum intus patitur: genus foris ocio-
susque lassatur. Plerumque enim quasi ventura ante
omnes aspiciunt: totaque contra hanc intentionem pro-
ponit: magnusque ardor contritionis se infe-
rit: sopor fugit: non in die vertitur: et cum ge-
ra foris membra lectulus teneat: intus ma-
gnis clamoribus in cordis foro litatur. Et
fit plerumque ut nulla eueniat que preuenientem
totaque cogitatio illa que dum plena se in-
tentione parauerat repetere vacua geseat. Tunc
vero autem longius mens a necessariis cessat:
ergo inania latius cogitat. Quia igitur di-
spensationis curam maligni spiritus modo tor-
penti vel precipitata actione ferunt: mo-
do pigra vel immoderata locutione perfundit.
Vene autem semper nimis cogitationibus motibus
premitur: tribus turmis caldei camelos rapi-
unt. Quasi enim tres turmas contra came-
los facere est: terrenarum dispensationum stu-
dia modo illicito opere: modo superflua lo-
cutione: modo inordinata cogitatione va-
stare: ut dum se ad ministranda ceteris mens
efficaciter extendit: e nimis a sui considera-
tione sepeatur: ut eo dana que de semetipso
paritur nesciat: quo erga aliam fortiori stu-
dio quam debet elaborat. Recta autem mens cum
curas dispensationis suscipit: quod sibi: quod pro-
prie debeat attendit: et nec per alie sollicitu-
dinis immoderationem: sine studiis negligit
nec per sue utilitatis vigilantiam aliena pos-
ponit: sed tamquam plerumque dum ad veragis soler-
ter mens inuigilat: dum magnis erga se et ea
que sibi commissa sunt circumspectionibus vacat
repentino turbata cuiuslibet cause emer-
gentis articulo ita in precepta rapitur ut ab ea
subito cecide circumspectiones eius obmancantur.
Unde et custodes camelorum pueros caldei
gladio ferunt: et tamen viuis rediit: quia inter
hec discretionis ratio mentis nostre oculis
occurret: ut sollicita subinet anima quod

subito impulsu tetrationis intrinsecus amittit
intelligit. (Loquebat illi: et ecce alius
intravit et dixit. Quisquis tuus et filius? velen-
tib? et bibebatibus vinum in domo frus sui pri-
mogeniti repente vehemens ventus a regio-
ne deserti intravit et conculcavit quatuor angu-
los domus? que cornes oppressit liberos tuos
et mortui sunt: et effragi ego solus ut nu-
ciarer tibi. Sicut super iam diximus. Re-
gio deserti est immundus spiritum multumdo
derelicta: que dum conditoris sui beatitudi-
nem deseruit: quasi manu cultoris amittit:
a qua venit? vehemens venit: et domum subru-
it: quia ab immundis spiritibus fortis tetatio
surripit: et a tragilitatis sine sensu conscien-
tiam auerit.

Capitulum.

36.

Quatuor quoque angulis do-
mus ista subsistit: quod nimirum
solidum mentis nostre edifi-
cium prudentia: temperantia
fortitudo: iusticia sustinet.
In quatuor ergo angulis
domus ista subsistit: quia in his quatuor vir-
tutibus tota boni operis structura consistit.
Unde et quatuor para dum flumina terrarum
irrigant: quia dum his quatuor virtutibus
cor infunditur: ab omni periclitio carnalis
nimis est temperatur. Sed nonnunquam dum menti
ignavia surripit prudentia frangitur: Nam
cum fessa torper: ventura non prouider. Non
nunquam dum nonnulla menti delectatio surri-
pit: temperantia nostra marcescit. In quatuor
enim ad delectationem primum dicuntur: i-
tantum minus ab illicitis temperatur. Non
nunquam se timor cordi infinnat: et vires in se
fortitudinis turbat: et eo minores extra ad-
uersa existimus: quo quedam perdere im-
moderatus dilecta formidamus. Nonnunquam
vero amor suus se menti ingerit: eamque
latentem mori a rectitudine iusticie diuerit
et quo se totam auctor reddere negligit:
eo in se vere iusticie contradicit. Tunc ergo
vehemens quatuor angulos percutit: dum for-
tis tetatio occultis motibus quatuor virtutes
quærit: et quasi angulis domus eruitur
dum pulsas virtutibus pericia turbat. Intra hos
autem quatuor angulos domus filij prouident: quia
ista archana mentis precipaliter his quatuor
virtutibus ad summam rectitudinis culmine erigitur
virtutes ceteræ quasi quædam cordis soboles se

Inuicem pascunt. Bonum quippe spiritus quod
 in subiecta mente ante alia prudentia tem-
 perantiam fortitudinem iustitiam format: et
 demum mentem per singula quaeque testamenta
 erudit: in sepe mor virtutibus temperat: ut
 contra stultitiam sapientia contra ebrietatem
 neminem intelletum: contra precipitationem con-
 silium contra timorem fortitudinem: contra
 ignorantiam scientiam pietatem: contra super-
 biam dei timorem. Sed nonnunquam dum mens no-
 stra tanti muneris plenitudine atque obor-
 tate fulcitur: si ceterum in his securitate per-
 sistit: a quo sibi haec sunt obliuiscitur: scilicet
 a se habere putat: quod nunquam sibi abesse co-
 siderat. Unde fit ut aliquando se haec eade-
 gratia utiliter subtrahat: et sumenti quantum
 in se infirmetur ostendat. Tunc enim vere co-
 gnoscimus bona nostra unde sunt: quando
 haec quasi amittendo sentimus: quod a nobis
 seruari non possunt. Ad hoc itaque intimam
 de humilitatis magisterium fit periculum: ut ir-
 ruente temptationis articulo tanta stulticia sa-
 pientiam nostram feriat: ut turbata mens
 qualiter malis inimicis obuiet: vel co-
 tra temptationem quomodo se preparet igno-
 ret: sed haec ipsa stulticia cor prudenter eru-
 ditur: quod unde ad momentum desipit: eo post
 minus quo et humilior sapit: et sapientia unde
 quasi amittitur: inde certius possidetur.
 Aliquando dum sublimia intelligendo in
 elatione se animus erigit: in rebus imis et
 vilibus graui ebrietudine pigrescit: ut repen-
 te sibi etiam ima clausa videatur: quod pertinax
 summa penetrabat. Sed haec ipsa ebrietudo
 intellectum nobis dum subtrahit: seruat
 quod dum ad momentum cor humiliat: verius
 ad sublimia intelligenda confirmat. Aliqua-
 do dum cuncta nos agere consilij gratia
 te gaudemus: pulsante cause emergentis ar-
 ticulo perspiratione subita rapimur: et quod nos
 semper disposuisse vixisse credidimus: repente
 intima confusione vastamur: sed tunc eiusdem
 confusione eruditione discimus: ne nisi vi-
 ribus consilia nostra tribuamus: et tanto ma-
 ius ad grauitatem restringimur: quanto
 ad hanc quasi amissam redimus. Aliqua-
 do dum mens fortiter aduersa ceteris: sub
 ortis aduersitatis euentibus hanc venit
 vebemens percutit: sed per hanc causa di-
 scit cui tribuat: quod in quibusdam fortiter ste-
 tit: tanto post validius fortitudinem re-

tinet: quod hanc repente irruente formidale
 sibi iam quasi elapsam videt. Aliquando
 dum magna nos scire gaudemus: repente
 ignorantie cecitate tope scemur. Sed quo
 ignorantia mentis oculus ad momentum
 claudatur: eo post ad sciam minus aperitur:
 ut nimirum flagello sue cecitatis eruditus: et
 scire iam a quo habere sciat. Aliquando
 dum religiose cuncta disponimus: dum pie-
 tatis viscera plene nos habere gramulamus:
 quadam mentis duritia irruen e percuti-
 mur: sed quasi obdurati cognoscimus: cui
 pietatis habite bona tribuamus: et pietas
 verius velut cruetra recipitur: dum quasi
 amissa amplius amatur. Aliquando dum
 subiectum se diuine formidinis animus gan-
 det: repente superbia temptatione rigescit: sed
 tamen valde mor timetur: quod non timet: ad ha-
 militatem se iterum festinus infectit: et ta-
 to hanc solidius recipit: quod eius virtutis
 pondus quasi amittendo pensauit. Eueris
 igitur domo moriturus filijque turbata in te-
 ratione conscientia: ad unitatem proprie co-
 gnitionis raptum et in momento temporis
 obducitur gentis in corde virtutis. Ca. 37.

Alii profecto filij intus per
 spem viuunt: dum exterius
 carne moriuntur: quod vix vir-
 tutes nostre temptationis tem-
 pore: et si in momento turba-
 te ab status sui incolumita-
 te deficiunt: per intentionis tunc perseverantiam
 in tege in mentis radice subsistunt. Cum
 quibus et torores occumbunt. Quod in corde
 nonnunquam per flagella turbatur charitas: per
 formidinem concutitur spes: per questiones
 pulsatur fides. Sepe enim quasi a condito-
 rio amore tope scimus: dum ultra quam nobis
 agnere credimus flagello fatigamur. Se-
 pe enim tunc plus quam necesse est mens formidat
 fiduciam sibi meri spei debilitat. Sepe tunc
 inmensis questionibus animus tenditur: per
 turbata fides quasi defecit fatigat. Sed
 tamen viuunt filii que in domo penitus mo-
 riuntur: quod et si intra piscinam: spem: fidem: cha-
 ritatemque pene occidere perturbatio ipsa
 renouat: has tamen ante vi oculos vias
 perseverantia recte intentionis seruat. Unde
 et puer qui haec nunciat solus eua dicit: quod me-
 ris discretio et inter testamenta incolumis
 permanet. Aliquis puer ut Job filios suos

do recipiat: dum discretione nunciate dolens animus vires quas quasi amittere ceperat: penitendo conseruat. Adira aut hoc nobiscum dispensatione agitur: ut nesciamus culpa nonnumquam pulsatio feriat. Nam esse magnam virum homo crederet: si nulum videret earundem virum defectum. intra metis archana sentiat. Sed dum tatione irruente quatit: et quasi ultra quod sufficit fatigat: et contra hostis sui insidias munimur humilitas ostendit. Et vnde se pertimescat eruerit cadere: inde accipit fortiter stare. Tationis aut non solum vires a quo accipiat discat: sed quia eas sui vigilantia seruet intelligit. Sepe enim quem tationis certamen sapere non valuit: sua deterius securitas frauit. Nam dum lassum de quibus in oculo remittit: dissolutam mentem corruptor prostrat: ac si eam ex dispensatione sapientie pietatis tatione non repente vehementer irruens: sed temperato accessu erudiens pulsat: minime ad insidias puerilemque emulari: ut protraheam se in certamine cautus accingat. Unde et dñi subiungit. ((Tace surerit Job)) Sedere enim quiescentis est: assurgere decernit. Auditis ergo aduersus surgere et scriptis tationibus mentem ad certamina robustius parare. Quibus nimirum tationibus etiam discretio proficit: quod ut virtutes a vitiis subtilius distinguat agnoscat. Unde et dñi subiungit. ((Scidit vestimenta sua.)) Vestimenta sandimus: cum discernendo opera nostra retractamus.

La. 38.

Sed enim apud deum opera nos quasi vestimenta non tegerent: nequaquam voce angelica dicere. Beatus qui vigilat et custodit vestimenta ne nudus ambulet: et ne videatur turpitudine eius. Turpido enim nostra tunc cernit: cum vita reprehensibilis ante iustorum oculos in iudicio nequaquam subsequens boni operis regimine velatur. Sed qui cum culpa tentatur: ad laimenta accedunt: atque ipsi lamentis et cecitati ad precipitum luce iusticie subtilius oculos mens agimus: quasi in dolore vestimenta scindimus: quod et fieri discretio crederet cuncta que agimus discreti: irata manu iudicamus. Tunc omnis nostra ratio

corruit: tunc cuncta ab animo cogitationibus superfluitas cadit. Unde et subdit. ((Et tunc capite corruis in terra adorauit.)) Nam quod moraliter per capillos: nisi defluentes animi cogitationes accipimus? Unde et alias ecclesie voce dicit. Sic vita cocinea labia tua sponsa: et eloquium tuum dulce. Tu itaque prope crines capitis asstringit. Labia ergo ipso se sicut vita tui: quod exhortatio sancte ecclesie cuncte in auditorio mentibus diffundit: cogitationes ligat: ne remisse designat: ne se per illicita spargant: ne sparie cordis oculos deprimant: quasi ad vitam se intentionem colligant: dum vitta eas sancte predicationis ligat. Quam recte et concineas asserit: quod sanctorum predicatio sola charitatis ardore flammescit. Quid pro per caput: nisi ea que principale vniuersitatis actionis est mens ipsa signatur. Unde et alias dicitur. Et oleum de capite tuo non deficiat. Quia prope in capite est charitas in mente: a capite oleum non deficiat: cum charitas a mente non discedit. Caput ergo tondere est cogitationes superfluas a mente recitare. Et tunc capite in terram corruis: quod repulsiis presumptionis sue cogitationibus: quod in semetipso infirmus sit humiliter agnoscat.

Capitulum. 39.

Difficile namque est quicquam magna agere: et apud semetipsum de magnis actibus cogitationum fiducia non habere. Exemplo enim quo contra vitia fortiter viuunt: cogitationum presumptio in corde generat. Et cum mens foras culpa sua valenter pterit plerumque apud semetipsum lateat intumescat: ita quod se magni alicuius meriti existat: nec se peccare in cogitatione sue estimat: puer. Unde districti ante iudicis oculos tanto deterius delingit: quanto culpa occultus: pene incorrigibiliter perpetrat: et tanto ad vorandum latius pro fonea: quanto de semetipso elatus gloriatur vita. Unde ut sepe iam diximus pia conditoris dispensatione agit: ut de se confidens anima dispensatione tatione pulsaret: quatenus infirmata quod sit inueniat: et presumptio nis prope fastid deponat. Ador enim cum tatione mentem pulsauerit: ois cogitationum nostrarum presumptio tumuit: usque congesta: illud enim cum se in elatione erigit: quasi

3
Cap. 4.Ecc. 9.
L

21

21

Apo. 6.

3

in tyrannidem erupit. habz autem tyrant-
dis sue satellites facientes sibi met cogita-
tiones suas: Sz si super tyrannum hostis ir-
ruiat: sanos mor satellitum cessat. Intran-
senaqz hoste satellites sagunt: cuqz territi
declinat: quem in pace posita: callida ada-
latione laudabant. Subductis ho satelliti-
bus an hoste solus remanet: qz recedebat
elatis cogitationibz perituro: ananus se
solimodo in tetatione vider. Audis ergo
aduersis caput todes: cum in tetationibz
vehementer irruentibz a presumptionis sue co-
gitationibz mens nadatur. Quid est enim
q nazarei capillos nutrit: nisi q per vi-
tam magne continentie presumptionis cogi-
tationes crescat: Sz qd est q deuotione co-
pleta caput nazareus radere: capillosqz i
igne sacrificij ponere iubet: nisi q tunc ad
perfectois summa ptuigim: cuqz sic exteriora
vicia vincimus: vt etiam cogitationes
superfluas a mte recedim. Quas numpz
sacrificij igne consermare e flama eas de-
nuunt amotis incedere: vt totum cor in dei
amore ardeat: z cogitationes superfluas
coteremans: quasi nazarei capillos deuotio-
nis perfectione cofumat. Ea notandz q
in terram corruens adorauit.

Capitulum. 4o.

Non enim veram deo oratione
exhibet q semetipsum quia
pulsus sit humiliter vidz: q
nihil sibi virtutis tribuit: q
bona que agit ee de mis-
ericordia conditoris agno-
scit. Unde z compenter dicit. ((Audis
egressus sum de vtero mis mee: nudus re-
uertar illuc.)) Ne si tetatus anim z infirmitas
sue inopia deprehensus dicat. Audiam
me in fide prima gra genuit: nudum eade
gra in assumptione saluabit. Est naqz ma-
gnum animum turbati solatium vt pulsatus
vitijs cum se quasi nudari videt: conspi-
cit: ad solam misericordie spem recurat: z
eo se nudari no sinit: quo se a virtutibus
humiliter nudum putat: z si fortasse ali-
qualiter virtute in tentatione detegit. Ista
miratam tamet propiam agnoscent: ipsa
melius humilitate vestit: z valde robusta
qz steterat facit: cum sibi sine diuino adiu-
torio cessat tribuere quod habet. Unde z
manuimoz largioris z in dictis humiliter

agnoscit dicens. ((Dominus dedit dominus
abstulit.)) Ecce tetationibz eruditus er-
uit: q z in virtute habita largiorem dan-
tis z in perturbatioe fortitudinis potesta-
te tollens agnoscit. Que tamet fortitudo
no tollit: sed perturbata fatigatur: quare-
nus concessa mens dum se hanc idqz qua
si amittere trepidat semper facta humilis
nunqz perdat. ((Sicut domino placuit: ita
factum est: sit nome dñi benedictum.)) In
hoc quod in terra perturbatioe concutit-
ur: dignum e vt ad conditoris iudicium
recuramus: vt inde cor nostrum adiutori
suo maiores laudes exhibeat: vnde pulsa-
tum veri amabilitatem sue infirmitas pe-
sat. Bene autem dñ. ((In omnibz his no pec-
cauit Job labijs suis nec stultum aliquem
contra deum locutus est:)) qz solerti cura cu
studire dolens anim debz cum se int tetat-
io stimulat in verba foras illicite locutis
erumpat: ne de probatione murmure: et
ignis q hunc velut auram conseruat: per
excessum sermonis illiciti in sapillam palee
vertat.

Capitulum. 4i.

Nihil eo obstat si hoc qd e
virtutibz dicitur: de his q
in offensione virtutis dan-
tur donis sanctis pñs sen-
tiamus. Alij naqz prophe-
tialj genera linguarum:
alij virtutes carationum dantur. Sed qd
dona hec ipsa non semper in mente code-
modo sunt: liquido ostenditur: quod ne se
mens in presumptione eleuet: aliquando
utiliter subtrahuntur. Nam si prophetie
spiritus prophetis semper adesset: nimirum
heliuseus propheta non diceret. Dimittite
eam anima enim eius in amaritudine est:
z dominus celauit a me verbum. Si pph-
tie spiritus prophetis semper adesset: inq-
situs Amos propheta non diceret. Non
sum propheta: vbi z subdidit. Neqz fili
prophete: z armentarij puer ego sum vel-
licans sicomoros. Quomodo autem pro-
pheta non fuit: qui de futuris tot vera pre-
dixit? Aut quo modo propheta fuit: si de
se in presenti vera den egauit? Sed quia
eadem hora qua requisitus est prophe-
tic sibi spiritum deesse sensit: de semet-
ipso testimonium veraciter intulit dicens.

4. Re. 4.

2 Timos. 7.

Non suus prophetas. Qui tamen secutus ad
innuit: nunc audi verbum dñi. hec dicit do
minus. Quia tua in civitate fornicabitur:
et filij tui et filie tue in gladio cadent: et hu
mus tua succubito metetur: et tu in terra pol
luta morieris. Quib⁹ prophetie verbis ap
te ostenditur: quia dum de se ipsa loqueretur
impletus est: et mox habere prophetandi spi
ritum meruit: quia se prophetam non esse humi
liter agnovit. Si prophetie spūs prophetis sp
adesset: Quid regi de templi se constru
ctione consulenti nequaquam Harban. pphete
ta concederet: quod postmodum negaret.
Unde bene et in evangelio scriptum ē. Sin
per quem videris spūm descendente et ma
nente super eum: hic est quis baptizatus. In
cūctis namque fidelibus spūs venit sed in so
lo mediatore semper singulariter permāet
quod eius humanitatem nunquam desinit: ex cu
ius divinitate procedit. In illo igitur ma
net: quia solus et oia et semper pōt. Nam fideles
quod hunc accipiunt cum signorum dona sem
per habere ut volunt non possunt: hūc se
accepisse quasi in transitu ostensione testā
tur. Sed cum rursus de eodē spū fuit ore
discipulis dicit: apud vos manebit et in vo
bis erit: quid ē quod divina voce mediatō
ris signum hec eadē sancti spūs mansio de
claratur cum dicit: Super quem videris spi
ritum descendente et manente super eum?
Si igitur iuxta magistri vocem et discipu
lis manet: quomodo iam singulare signum
erit quod i mediatore permāet? Quod ta
men citius agnoscimus: si dona eiusdē spi
ritus discernamus. Ca. 42.

Vita namque sunt dona illius:
sine quibus ad vitam nequaquam
pergitur: alia quibus vite san
ctitatis per aliorum utilitate de
clarat. Adhuc tunc namque
humilitas: patientia: fides
spes: caritas: dona eius sunt: et ea sine quibus
ad vitam homines pervenire nequaquam pos
sunt. Prophetie autem virtus ex rationum
genera lingua: interpretatio sermonum:
dona eius sunt: et virtutes eius prestantiam pro
correctione intuitum ostendunt. In his
igitur donis sine quibus ad vitam perveniri non
possunt spiritus sanctus in predicatoribus suis sine
electis omnibus semper manet: In illis autem quibus
per ostensionem illius non nostra vita serva

tar: sed aliorum queritur: nequaquam semper
in predicatoribus permanet: quia semper quidem
eorum cordi ad bene vivendum perfidetur: nec ta
men per eos virtutum signa semper ostendit:
sed aliquando se eis a signorum ostensionibus
subtrahit: ut eo humiliter virtutes eius
habebantur: quo habere teneri non possunt
et mediatore autem dei et hominum: homo ipse
seus in cunctis cum et semper et continue ha
beret presentem: ex illo idem spiritus per substan
tiam per et. Recite ergo et cum in sanctis pre
dicatoribus maneat: mediatore singulariter
manere perhibet: quia et in illis per gratiam
manet ad aliquam alio autem per substantiam
manet ad cuncta. Sicut enim corpus nostrum
sensum triumodo tactus agnoscit: caput de
corporis visum simul omnium signorum sensum
possidet: ut videat: audiat: gustet: odorat:
et tangat: ita membra superni capitis in quibus
dam virtutibus emicant: ipsum quoque caput
in cunctis virtutibus flagrat. Dissimiliter ergo
spiritus in illo manet: a quo per naturam
nunquam recedit. Dona vero eius quibus ad vitam
et ad ipsam sine periculo amitti non possunt. Do
na autem quibus vite sanctitatis demonstratur
plerumque ut deum est sine dissimulatione subtrahitur.
Illa ergo pro nostra eruditione tenen
da sunt: hoc pro aliorum pueritibus erigenda: In
illis nos terreat formido ne pereamus in istis
vero ad ipsam aliquando sublas quosque humi
litas: quia ad elationem mentem fortasse suble
vant. Cum igitur decessa nobis virtutum signa
subtrahunt: dicamus recte. Illis vobis de
domino absit: sicut domino placuit ita factum
est: sit nomen domini benedictum. Tunc enim vere
ostendimus quod accepta recte tenuimus: cum
perfecto equanimiter ad momentum sub
lata toleramus.

Sancti Gregorius Liber. iij.

Status Iob

Ad mortem petitus in re
tione ad vitam crevit ex
verberare: et antiquus ho
mo vix se bona estimavit
eius extinguere: inde do
luit multiplicasse. Sed quia in primo errami
ne se succubuisse perfiderat: ad alia se re
tationis bella restaurat. Et si sancto viro ma
la adhuc ipudenter sperat: quia bona malis

credere nō pōt: velerperita. Ea autē que i
piana eius percussio pmissa sunt: iterum
subducuntur cum dicitur. Ca. 1.

Actus est autē

cum quadā die venissent fi
lij dei ⁊ assisterent corā dño
ventilatorq; sathan inter eos:
⁊ staret in cōspectu eius: vt
diceret dñs ad sathan. ((Tñ venter: Qui
respondens ait. Circuiui terrā: ⁊ perambu
laui eam. Et dixit dñs ad sathan. Nunquā
considerasti seruum meū Job q; nō sit ei si
milis super terrā: Domo simplex ⁊ rectus
ac timens deum: ⁊ recedēs a malo. Dec q;
latus supra deseruimus: mellis filēdo pre
terimus: ne dum sepe discussa reperimus;
tardius ad indiscussa veniamus. Quāvis
hoc q; voce dñi ad sathan dñs vnde venit:
nequaquā estimo q; ita ei vt prius dicatur.
Cum enim ab eo certamine in quo relata
tus fuit. at victus rediit: ⁊ vnde venit requi
ritur q; vnde veniat scit: qd aliud q; infir
mitas supbie eius increpatur. Ne si ei aper
te diuina vox dicat. Ecce ab vno ⁊ i firma
carne posito homine vinceris: q; te contra
me auctorem oīum erigere conaris. Unde
mor dñs cū beati Job bona ficut prius dī
ceret: hec cū victorie triūphis enumerans
adungit. ((Et adhuc retinens innocentia
suam.)) Ne si aperte dicat. Tu quidē cre
cisti malicia: sed ille innocentia non dimisit.
⁊ vnde te estimasti pfectū eius iminuerē:
inde cōpulsus es eius pfectui deseruire: q;
mentis innocentia q; gloriose tenuit i tran
quillitate: gloriofus seruauit in verbere.
Sequitur. ((Tu autē cōmouisti me aduer
sus eum: ut affligere eū frustra.)) Cū sit do
minus iustus ⁊ verax: valde querendū est:
quō beati Job frustra affluisse se dicat.
Quia enim iustus est frustra affligere non
potuit. Sed rursum q; verax est: aliter non
potuit diuise q; fecit. Ut ergo iusto ⁊ vera
ei vtrāq; cōueniat: quatenus ⁊ vera dicat:
⁊ iniusta non faciat cognoscamus beatum
Job. ⁊ intra aliquid frustra: ⁊ rursum iuxta
aliquid nō frustra percussum. Quia enim ius
tus est ⁊ verax: h; de semetipso asserit: ostē
damus ⁊ verū extitisse qd dicit: ⁊ rectū fuisse
se qd fecit. Necesse quippe erat vt sanctus
deo soli sibiq; cognitus quantā virtute

polleret: ad imitādū cunctis innotesceret.
Alpe nāq; alijs virtutis exempla non da
rent: si ipse sine tentatione pmaneret. Alium
est ergo vt vires ei cunctis imitadas ip
sis percussiois ostenderet: ⁊ flagella pro
derent qd in tranquillitate latuisset. Sed
eisdem flagellis creuit virtus patientie: atq;
et doloze verberis aucta est gloria remune
rationis. Ut ergo in dicto dñi sitas: recti
tudo autē teneatur i facto: beatus Job fru
stra ⁊ nō frustra pcutitur: nō frustra q; au
getur meritum: ⁊ tñ frustra pcutit: q; nul
lū puniatur admissam. Frustra enī percussus
est: cui culpa nulla recidit: ⁊ nō frustra per
cussus est: cui virtutis meritis cumulatur.
Sed quid ē q; dicit cōmouisti me. Ca. 2.

Nunquid sathane pbris ve
ritas accenditur: vt i sub
ditop suop cruciatibus in
figetur. Quis hec de deo
sensit: que recto etiā ho
mini indigna perpēdit. Sy
q; nos ferire nisi cōmoti nescimus: ipsa di
uina percussio cōmotio vocatur: ⁊ ad nostra
pbra diuina voce descēditur: ut eius factū
ab homine vt ei q; capiat. Illa enī vis
que absq; necessitate oīa creauit: ⁊ sine de
spectu oībus p̄sider: ⁊ sine labore cuncta su
stentat: ⁊ sine occupatione regit: etiam sine
cōmōtione corrigit: sicq; humanas mentes
ad ea que voluerit flagellis format: vt in
diuersitatis vmbra a sine inēmutabilitatē
luce nō transeat. Sequit. Respondens sa
than ait. ((Pelle pro pelle: ⁊ cuncta q; ha
bet homo dabit pro anima sua. Alioquin
mitte manū ⁊ tange os eius ⁊ carnē: ⁊ tunc
videbis q; in facie bñdicat tibi.)) Antiqu
hostis ex rebus exteriorib; colligit: qd bea
to viro ad mentis crimen infligit. Pelle
enim pro pelle dare asserit: q; sepe dū ene
rāre iētū cōtra facie cernimus: manum pal
pebris opponit: vt ab iētū oculos defen
damus ⁊ corpus vulnere obsecumus: ne in
corpore tenetiori vulnemur. Sathan er
go hec cōsuecti fieri scens dicit. Pelle pro
pelle: ⁊ cuncta que habet hō dabit pro aīa
sua. Ne si apte dicat. ⁊ carco Job tot ex
tra se flagella equanimiter pati: q; pauet
ne ipse feriat. Cura ergo carnis ē: q; da
no affectum carnalium motus non est.
q; dum subiectip̄i mequit: minus suorum

percussiones sentit. Unde et mor eius car-
nem ferendam postulat dicens. ((Mitte
manum tuam: et tange os eius et carnem et
tunc videbis qd in faciem benedicat tibi.)) Su-
perius dixerat. Tāge cuncta que possides:
et tunc videbis qd in faciem benedicat tibi.
Nunc igitur quasi prioris ppositionis obli-
tus factus: de alijs alia postulat. Quod ta-
men recte divina dispensatione permittit:
quatenus altereator impudens vel sepe vi-
ctus obmutescat. Sequitur. Dixit ergo do-
minus ad sathan. ((Ecce in manu tua est:
veritatem animā illius servas.)) Ecce iterū
pmissione verberis comitatur custodia p-
tectionis: et electum suum divina dispensa-
tio custodiendo deserit: deserendo custodit.
Alia illius prodit: alia ptegit. Si enim to-
tū Job desereret: in manu tanti aduersa-
rii homo quid esset? In ipsa ergo iusticia
permissionis miscetur quedam libra pietatis:
quatenus in vno eodemq; certamine et
seruus humilis et oppressione proficiat. et
hostis supbiens ex permissione succubat.
Sathan itaq; aduersarij sanctus vir traditur:
sed tamen in iustis adiutoris sui ma-
nu retinetur. De illis quippe omnibus fuit:
de quibus in euangelio ipsa veritas dicit.
Non rapiet eos quisq; de manu mea: et ta-
men experienti hosti dicitur. Ecce in manu
tua est. Idem ergo in manu dei: idem in
manu est diaboli. Nā dicens in manu tua
est: cum protinus adiungit. Quātamē ani-
mā illius servas. Patenter pius adiutor
innotuit: q; tenuit quē cōcessit: et pado nō
dedit: quē aduersarij sui iaculis efficiens ab-
scondit.

Ca. 3.

Quid est autem hoc quod ad
sathan dicitur: animā illius
servas? Quo enim pacto il-
le custodit: q custodita sem-
per iramperem appetit?

Sed servare ad sathan di-
citur irāpere nō audere: sicut econtrario
patrem in oratione postulamus dicentes:
Ne nos inducas in tentationē. Neq; enim
in tentationē dñs inducit: qui semper a ten-
tatione subditos misericorditer protegit.
Sed tamen in tentationē quasi eas indu-
cere est: a tentationis nos illicebat nō mu-
nere. Et tunc nos in tentationis laqueum
non inducit: cum tentari v. tra q nos pos-

sumus non permittit. Sicut ergo dñs indu-
cere nos in tentationē dicitur: si nos ab ad-
uersario induci pariamur: ita aduersarius
servare animā dicitur: cum hanc tentando
superare prohibetur. Sequi nr. ((Egressus
igitur sathan a facie dñi.)) Quod sathan a
facie dñi creatur: ea iam que superius dicta
sunt manifestant. Sequitur. ((Percussit
Job vlcere pessimo: a planta pedis vsq; ad
verticē eius.)) Nobis semper modis fla-
gella pensanda sunt: vt scilicet perpendatur:
aut qualia sint: aut quanta. Nā sepe mul-
ta et qualitate: sepe gravia et quantitate
lenigantur si videlicet cū multa sunt non sint
gravia cum vero grania nō sint multa. Ne-
igitur ostendatur quod per asperitatem flagel-
li aduersarij cōtra sanctū virū nō solum
per nequitia qualitate: sed etiam per pon-
dus quantitatis exorbitat: ad demonstrandas
qualitatem dicitur: percussit eū vlcere pes-
simo: ad insinuandas vero quantitate sub-
iungitur: a planta pedis vsq; ad verticē:
vt nimirum nihil in mente vacet a gloria i-
entis nil corpore vacet a pena. Sequitur.
((Qui testa sanie radebat: sedens in ster-
gino.)) Unde testa nisi ex luto cōficiatur: qd
vero est sanies: corporis nihil iuit: Saniem
ergo radere testa pbi debet: ac si aperte dice-
retur. Luto tergebat luto. Pensabat ap-
pe vir sanctus unde sumptus fuerat qd gesta
bat: et fragmento vasis fictilis confractum
vas fictile radebat. Quo facto patet ostē-
ditur corpus suum quod sibi sanū subdidit:
quod et percussum sic despicies curavit.
Quam ille molliciem sane sue carni cōces-
sit: q; non vestem: non digitos: sed testam
etiam vulneribus admoquit. Testa ergo ra-
debat saniem: vt semetipm et in fragmento
considerans etiā de extersione vulneris: in-
meret curam mentis.

Ca. 4.

Quia vero sepe per ea que
circa corpus sunt animus
inflatur: et per hoc quod erga
nos agit: fragilitas nostri
corporis ab oculis cordis
amoneatur. sicut nōnulli fe-
culares cum temporalibus dignitatibus ful-
ciuntur: dum locis altioribus presidunt: vñ
multorū obsequia sibi suppetere ad votum
vident: fragilitatē suam intueri negligunt:
et vas fictile quod gestant qd sit velociter pre-

b

c

Jo. 10.

2

Mat. 6.

2

c

21

rendi obliuiscientes omnino non attendit.
Beatus autem Job ut consideratione sue fragilitatis etiam et christianis traheret: et ante oculos suos vim sue despectionis auergeret: non qualibet in terra que pene ubique munda reperitur. sed in sterquilino sedisse perhibetur. In sterquilino ponebat corpus ut ex terra assumpsa que esset carnis substantia bene proficiens preponderet animus. In sterquilino ponebat corpus ut etiam ex loci fetore asperet: quod festine corpus ad se totum rediret. Sed ecce cum beatus Job tot rerum damna sustinet: tot funcribus pignorum paucius dolet: tot vulnera tolerat: dum decurrentem sanctam testam radiat: dum pernitentia sua faciens in sterquilino residet. Intueri libet quid est quod omnipotens deus quos sibi iam caros in eternum conspiciat: cum vehementer quasi despicens affligat. Ecce est dum beati Job vulnera cruciatibus considerat: repente mentis oculos ad Joannem reducit: et non sine gravissima admiratione perpendo: quod ille prophetie spiritu intra matris utero impletus atque ut ita dixerim priusquam nasceretur renatus: ille amicus spiritus: ille quo inter natos multorum maior nemo surrexit: ille sic propheta ut plus etiam quam propheta ab iniquis in carcere mittitur et pro puelle saltem capite truncatur: et vir tante severitatis pro risu turpius moritur. Numquid non credimus aliquid fuisse: quod in eius ira illa sic despecta mors tergeret? Sed quoniam ille vel in cibo peccavit quoniam locustas solummodo et mel siluestre edidit: quid deo vel despectu sui regimini deliquit: qui camelorum plis corpus operuit? Quid de conversatione sua offendere potuit: qui de heremo non recessit? Quid illi loquacitatis nota polluit quod discunctis longe ab hominibus fuit? Quod illi vel silentij culpa attigit qui tam vehementer ad se venientes increpavit dicens. Venimina viperarum: quis demonstravit vobis fingere ab ira venturam? Quid est ergo quod Job dei testimonio preteritur: et tamen plagis usque ad sterquilinum steruitur? Quid est quod Joannes dei voce laudatur et in pro temulentis verbis in saltatricis premium moritur? Quid est quod deus omnipotens sic vehementer in hoc seculo despicit: quos sic sublimiter ante seculum elegit: nisi hoc quod perierat fidelis patet: quoniam ideo sic eos pre-

mit in infimis: quod videt quod remuneret in summis: et foras usque ad despecta desicit: quod intus usque ad incomprehensibilia perducit? Hinc ergo unusquisque colligat: quid illic fuit passuri quos reprobant? hic sic erit ei qui quos amat. Aut quomodo ferentur qui in iudicio arguendi sunt: si se coram vita premunt: qui ipso iudice teste landantur? Sequitur. ((Sicut autem illi vultu sua. Adhuc permans in simplicitate tua: Benedic deo: et morere.)) Antiquum postis humanum genus duobus modis tentare consuevit: ut videlicet corda sanctis aut tribulationibus frangat: aut per passionibus molliat. In utroque ergo contra beatum Job se vehementer exercuit. Nam prius patrisfamilias intulit damna rerum: orbanit patrem morte filiorum: percussit incolumem peritiam vulnerum. Sed quia patrescentes foras sancti adhuc interius stare conspiciunt: et quem exterius nudum reddidit: hunc interiorum diuini fieri exhibita laudem conditoris inuadit: callide cogitans pensat quod contra se athleta dei unde prematur: inde subleuatur: vicissim ad subtilia tentandi argumenta conuertitur.

Capitulum.

Am antique artis insidias repeti: et quia scit quomodo Adam decipi solet ad Euam recurrit. Beatum enim Job inter tot rerum damna: inter tot percussionum vulnera: quasi in quadam virtutum arce stare inuictum vidit. In alto quippe mentem firmiter: et ideo hanc hostiles insidie irrumper non valebant. Quocirca ergo ab adversario in hac arce munissimum quibus gradibus ascendatur. Quicquid autem viro mulier: atque subiecta. Longitur mulier renuit: et quasi scalam quam ad eorum viri ascendere potuissent inuenit. Occupavit animam coniugio: scalam mariti. Sic in hac arce nihil preualuit: quia sanctus vir subiecerat sibi mulierem et non prepositam attendit. Et recte loquens docuit quod serpens ut peruersa loqueretur insinuat. Bi gnium quippe erat ut suam mentem virilis censura restringeret: cum profecto et de ipso primo lapsu humani generis: nosset: quod docere mulier recta nesciret.

Lxxij.

Uti bene p. Paulus dicit. Vocare autem mulie-
ri non permittit. Quia nimirum aliqui cum do-
cuerit a sapientie eternitate separantur. Ante
quos itaq. hostis Adā in sterquilino pdi-
dit: qui Adā in paradiso supavit: atq. adu-
erit suā mulierē dum ad sēba male pſua-
sionis accendit: ad doctrinā sancte erudi-
tionis misit. et que excitata fuerat ut perde-
rer: erudita est ne periret. Sic a nostris vi-
ris fortibus hostis percutitur: ut sua ei etiā
etela rapiantur. Unde enim se eraggarare
estimāt dolorē vulneris: inde ei cōtra semet
ipm suggerit arma virtutis. Ex sōbis autem
male pſuadentis cōiugis vigilantē debe-
mus aspiciere q. antiquus aduersarius nō
solum p. semetipm: sed per eos etiam q. no-
bis adherent statim satagit nostre mēris
inclinare. Cum enim cor nostrū sua pſua-
sione nō subruit: ad hoc nimirū p. linguas
adherentis repit. hinc enim scriptum est.
A filijs tuis tunc: et a domesticis tuis accē-
de. Hinc per. pphētā dicitur. Anusq. se
a primo custodiatur: et in omni fratre suo nō
habeat fiduciam. hinc rursum scriptū est.
Inimici hominis domestici eius. Callidus
nāq. aduersarius cum a bonorū cordibus
repelli se cōspicit eos qui ab illis valde di-
liguntur erquirat: et per eorū sōba blādiens
loquitur: q. plus ceteris amantur: ut dum
vis amoris cor pforat: facile pſuasiōis eius
gladius ad intus rectitudinis munimina
irrupat. Post dāna igit. rerū: post funera
pignorū: post vulnera: scissurasq. mēbrozū:
antiquus hostis lingua monit. vroris. Et
notandū quo tēpore viri mentem studuit
virulento sermone corrumpere. Verba enī
post vulnera intulit: ut cum vis doloris in
gravesceret facile pſuasiōis suggestio per-
uersa preualeret. Ca. 6.

Ed. si ipm subtiliter rēratio-
nis eius ordinē ppendimus
qua caliditate sentiat inue-
nimus. Adhuc nāq. p. dā-
na substantiē q. et extra natu-
rā pfecto extra essent et cor-
pus. Subtrahit filios: q. iam extra natu-
ram qdem non esset: sed tamen adhuc ali-
quantenus extra propriū corpus. Ad extre-
mum percussit et corpus. Sed q. vulnerib.
carnis ad mentis vultus puenire non va-
luit: etiam continet mulieris linguā ques-

uit. Quia enim aperto certamine superari
se voluit: de ore coniugis sacculum quasi de
insidijs intorfit: que pfecto diceret. Ad-
huc permans in simplicitate tua benedic
deo: et morere. Ecce tentando oīa abſtulit:
ecce tentando mulierem reliquit: et sancto
viro callide cuncta diripuit. Sed valde cal-
lidus adulterici suam mulierem referuat:
nūq. dicat. Adhuc permans in simplici-
tate tua: Verba sua Ena repetit. Nāq. qd
est dicere. Simpliciter dekre: nisi obediē-
tiam pomum veturū comedendo continet.
Et quid est dicere. Benedic deo et morere:
nisi transcendendo pceptū vltra q. eo cō-
ditus vinct. Sed Adā noster fortis in ster-
quilino iacuit: qui in paradiso aliquando
debilis stetit: nāq. illico ad male suadentis
verba respōdit dicens. ((Quasi vna v. mul-
tis mulieribus locuta es.)) Si bona accep-
imus de manu dñi: mala quare nō sustineā-
mus?)) Ecce vbiq. hostis frangit vbiq. su-
perat. Per cuncta tentationū argumē-
ta succubuit: quia et illud suū familiare so-
latiū etias de muliere amittit. Inter hec igit
sanctum virum intueri libet: foris reb.
vacuū: intrinsecus deo plenum. Cui Pau-
lus apostolus in semetipso diuitias sapien-
tie interne conspiceret: seipm exteri⁹ esse
corruptibile corpus videret aut. Habemus
thesaurū istum in vasis fictilibus. Ecce in
beato Job vas fictile scissuras vulnerū ex-
terius sensit sed hic thesaurus interius in-
teger mansit. Foris enim per vulnera cre-
puit: sed inefficiens interius nascens the-
saurus sapientie: per verba sancte erudi-
tionis emanavit dicens. ((Si bona accep-
imus de manu dñi: mala autē quare nō su-
stineam?)) Bona scilicet dona dei vel tēpora-
lia vel eterna: mala autē flagella pſentia
appellans: de quibus per pphētā dñs di-
cit. Ego dñs et non est alter formans lucem
et creans tenebras: faciens pacem et creans
mala. Neq. enim mala que nulla sua na-
tura subsistunt a domino creantur: sed crea-
re se mala domus indicat: cum per res
bene conditas nobis male agentibus fla-
gellum format: ut ea ipsa: et per dolorem
quo feriunt delinquentibus mala sint et p.
naturam qua existunt bona. Unde et vene-
nū mors quidem est homini: sed tamen vi-
ta serpentis. Amore pſentium ab aucto-

Ecc. 32.
Ierc. 9.

Mich. 7.

B.

2. Cor. 8.

21

Ira. 45.

E.

ris nostri delectatione recessimus: et puer-
sa mens dum delectationi creature se sub-
didit: a creatoris societate dissiuit. Ex his
ergo ab auctore ferienda erat: que erras
auctori preposuerat: ut vnde homo culpam
non tamen superbus admittere: inde penas
corpiendus inueniret: et tanto citius res-
piceret ad illa que perdidit: quanto doloris
plena esse conspiceret que quesivit. Unde et
bene dicit. Formans iudex et creas tenebras:
quia cum per flagella exterius doloris te-
nebre creantur: intus per eruditionem lux
mentis accenditur. Acciens pacem et cre-
ans mala: quia tunc nobis pax cum deo red-
ditur: cum hec que bene sunt condita sed
male concupita: in ea que nobis mala sunt
flagella verentur. Per culpam quippe di-
cordes deo eritimus: dignum ergo est ut
ad pacem illius per flagella redeamus: ut cum
vinaqueque res bene condita nobis in dolo-
rem vertit: correcti mens ad auctoris pa-
cem humiliter reformamur. Hec itaque flagel-
la beatus Job mala nominat: quia salutis et
tranquillitatis bonum qua perturbatio fe-
riant pensat. Sed illud valde in eius ver-
bis intendendum est: contra persuasionem con-
iugis quanta considerationis arte se colligat
dicens. (Si bona accepimus de manu
domini: mala quare non sustineamus?)

Capitulum. 7.

Magna quippe consolatio tri-
bulationis est: si cum ad-
uersa patimur auctores
nostri ad memoriam do-
ni reuocamus. Nec fra-
git quod ex dolore obui-
at: si mente citius hoc quod
et numere subleuat occurrit. Vnde naque scri-
ptum est. In die bonorum ne in memor sis bo-
nomini. Quisquis enim bona percipit: sed
dolorum tempore nequaquam etiam flagella
pertranscit: in elatione per leticiam corru-
it. Quisquis autem flagellis atteritur: sed
flagellorum tempore nequaquam se ex donis quod
enim contingit accepisse consolatur: ab sta-
tu mentis omnimoda desperatione distrui-
tur. Sic ergo veraque iungenda sunt: ut vni
semper et altero succedat: quatenus et fla-
gelli penam memoria temperet doni: et do-
ni leticia mordeat suspitio ac formido fla-
gelli. Sane ergo vni ut oppressam men-

tem inter vulnera malecat: in flagellorum
doloribus blandimenta dolorum pascit di-
cens. Si bona suscepimus de manu domi-
ni quare mala non sustineamus: vbi et be-
ne premittit dicens. (Locuta es quasi vna
ex stultis mulieribus?) Quia enim sensus pra-
ue mulieris non autem sensus in vicio iniqua
quasi ait locuta es quasi vna ex mulieribus: sed
quasi ex ineptis mulieribus: ut videlicet ostenda-
tur quod quod prauum sapit accedentis stul-
ticia: non autem potest sic nature. Sequitur. (In
omnibus his non peccauit Job labijs suis)
In duobus modis in labijs delinquimus: cum
aut iniusta dicimus: aut iniusta reticemus.
Nam si aliquando et tacere culpa non est
propterea non dicit. Ubi mihi quod taceat. Dea-
tus igitur Job in cunctis que egit labijs
suis minime peccauit: quia nec vira ferientem
superba dicit: nec contra suadentem recta
reticuit: nec loquens ergo: nec tacens deli-
quit: quia et flagellanti patri gratias reddidit
et male suadenti coniugi doctrine sapientia
am monstrauit. Quia enim sciuit quid de-
beret deo: quid proximo: scilicet patientiam
conditorum sapientiam: coniungit: nec et hanc
redarguendo docuit: illam gratias age-
do laudauit. Quis autem nostrum si vni
quodlibet vultus tante huius percussio-
is acciperet: non mor ab intimis prostratus
aceret. Ecce stratus foris vulneribus carnis
erectus intrinsecus minime permanet me-
tis: et sub semetipso omne iaculum transio-
lare conspiciat: quod in se exterius districta
manu sentiens hostis figit. Vigilanter de-
prehendit iacula: modo vulneribus cetera
se a facie: modo verbis quasi celum atere in-
torza. Et bellato: nosceret circumstantium
certaminum feruore: et prebensus: vbiq;
patientie sue clipeum opponit: vndique venien-
tibus spiritibus obuiat: et per cuncta virtutum
latera circumspecta contra et iuncta vulu-
ra mentem roborat.

Capitulum. 8.

Ed antiquus hostis quo va-
lentius vincitur eo adhuc ad-
fusiolas ardentius instiga-
tur. Nam quia vix incru-
pata tacuit proximus altus
qui increpandi ad contume-
lias surgere cretauit. Sicut enim dam-
na rerum studuit crebris nuntiando per-

cutere ita nunc robustus pectus satagit ver-
borum contumelias sepius feriendo pene-
trare. Sequitur. ((Igitur audientes tres amici
ei Job omne malum quod acciderat ei: ve-
nerunt singuli de loco suo: Eliphaz: The-
manites: Baldach: Senuos: Sopbar: Na-
mathites. Concluserunt enim sibi: ut pater
venientes visitarent eum et consolarentur.))
Qui ex condicio ad afflictum consolationes
veniunt: et inter se et erga percussam quan-
tae charitatis fuerint demonstratur. Quia
etiam hoc per quod scriptura constan-
ti viri amicos fuisse testatur: quod boni studi-
um recte fuerint intentionis ostendit: sed ta-
men hoc ipsa illorum intentio, eis ad ip-
sa prorsus penitus: ante districti iudicis ocu-
los suborta in discretionem fuscatur. Sequitur.
((Cumque eleuassent procul oculos suos: non
cognouerunt eum: et ex clamante plorane-
runt: scissisque vestibus sparserunt puluere
super caput suum in celum. Quia percussus
speciem plagae mutauerat: amici plorantes
exclamant: vestem scindunt: capita puluere
aspergunt: ut committatur ad quem venerat
cerneretur: ipsam etiam consolationum specie
spontaneus dolor immutaret. Ordo quippe
consolationis est: ut cum volumus afflictum
quempiam a merore suspendere: studeamus
prius merendo eius luctui concordare. Do-
lentem namque non potest consolari: quod non con-
cordat dolori: quod consilio quo a merentis af-
flictione discrepat: minus ab illo recipitur
cui meritis qualitate sepat. Sed emolli-
ri prius debet animus ut afflictio congruat:
congruens inhercat: inherens trahat. Ne-
que enim ferri ferro coniungitur: si non versumque
crustione ignis liquetur et durum molli non
adheret: nisi prius eius duritia impata mol-
lescat: ut quasi hoc ipsum fiat quod: curat
ut teneat. Sic nec iacentes erigimus: nisi a
rigore nostri status inclinemur: quia dum
rectitudinem stantis a iacente discrepat: cum
eui condescendere negligit: nequaquam leuat.
Amici igitur beati Job ut afflictum a do-
lore suspenderent curauerunt: necessario si
mal dolore: et cum vulneratum illius corp-
us viderent: induerunt ipsi vestes scindere: cum
innocentem conspicerent: induerunt pul-
uere capita sedare: quatenus afflictus vir
tanto facilius eorum verba reciperet: quam

to in eis suum aliquod de afflictione cogn-
uisset. Capitulum. 2.

Ed inter hec sciendum est:
quia is qui afflictum co-
solari desideras misericordiam
necesse est dolori quem su-
scipit ponat: ne non solum
dolentem non moueat: sed
intemperate dolens affli-
cti animum ad pondus desperationis pre-
mat. Sic enim dolor noster merentium do-
lori iungendus est: ut per temperamentum
subleuet: non autem per augmentum grauet.
Unde fortasse colligendum est: quod amici bea-
ti Job plusquam necesse fuerat in consolatio-
ne dolerent: qui dum percussiones cernunt
sed percussus mentem nesciunt: ita in inmensum
luctum versi sunt: ac si percussus vir tante
fortitudinis in plaga corporis etiam a cor-
de cecidisset. Sequitur. ((Sederuntque cum
eo in terra septem diebus et septem nocti-
bus: et nemo loquebatur ei verbum: vide-
bant enim dolorem eius esse vehementer.))
Etiam continuus septem diebus et septem
noctibus cum afflicto Job sedebat: an cer-
te diebus septem et noctibus toridem insti-
ta: et crebre visitationis adhaerent: ignora-
mus. Sepe enim rem habet totus dies age-
re dicimus: quia non eisdem diebus ad eam
continue vacamus. Sepe verò scriptura sa-
era sic totum pro parte: sicut pro toto ptem
ponere consuevit. Pro toto enim pe-
tem loquitur: sicut Iacob familiam describens
dicit: Intraui Iacob in egyptum cum ani-
mabus septuaginta. Qui numerum cum ani-
mas memorat: constat quod intrauit et cor-
pora comprehendat. Rursus totum pro
parte insinuat sicut ad monumentum: ubi
quaeritur dicens. Intrauit dominus
de monumento: et nescio ubi posuerunt eum.
Solum quippe corpus domini quaesitura
venerat: et quasi totum simul dominum sub-
latum deplorat. An ergo et in hoc loco to-
tum pro parte dicatur incertum est: sed ta-
men hoc quod dicitur tacuerunt: et quando-
que loquendo reprobati simul neglegere pro-
curandum non est. Sunt namque nonnulli qui et
loqui precipiteiter incipiunt et effrenate
cepta effrenatus exequuntur. Et sunt non-

Gen. 46

Jo. 10.

nulli qui tarde quidem loqui inchoant: sed semel inchoantes habere modum locutionis ignorant. Amici igitur beati Job doctorem videntes diu tacuerunt: sed tarde inchoantes indifferenter locuti sunt: quia parere volenti noluerunt. Tunc erant signa ne propterea inciperet: sed incipientem semel nequaquam moderati sunt ne se ex consolatio ne usque ad contumelias effrenaret. Et bona quidem intentione ad consolandum veniant sed hoc quod pia mens deo mundum obivit: locutione precipitavit viciauit. Scriptum quippe est. Si recte offeras: non recte autem diuidas peccasti. Recte namque offertur: cum recta intentione quid agitur sed recte non diuiditur: si non hoc quod pie agitur etiam subtiliter discernatur. Oblata enim recte diuidere est: quolibet bona non solum studia sollicite discernendo pensare. Quod nimirum qui agere dissimulat: etiam recte offerens peccat.

Capitulum. x.

SEPE ergo et quod bono studio egerimus dum discernere eam negligimus quo iudicatur sine nescimus et non nunquam hoc fit reatus criminis: quod putatur causa virtutis. Quisquam autem amicorum beati Job facta considerat et pia ad eum intentione venerit non ignorat. Petimus enim cuius charitatis fuerit ad afflictum concorditer conuenisse etiam virtus longanimitatis extiterit: septem diebus et septem noctibus cum afflictio tacuisse: que humilitas in terra diebus et noctibus sedasse: que compassio pulvere capite conspisse. Sed tamen inchoantes loqui vnde se estimauerunt premium mercedis acquirere: inde eos contingit reatum reprehensionis inuenire: quia incautus sepe ad peccatum suum vertitur: etiam quod pro solo studio mercedis inchoatur. Ecce precipiti locutione perdidit bonum: quod tanto labore mercati sunt: et nisi diuina gratia offerre eos sacrificium pro suo reatu preceperit: unde a domino iuste puniri poterat: unde se placere domino mirabiliter estimabant inde iudicia displicent: unde sibi qua-

si pro defensione iudicis per effrenationem placent. Iterum vero hec dicimus: ut ad memoriam legentium reuocemus: quatenus sollicite quisque consideret ea que malo voto perpetratur: ista dominus animaduersione puniat: si inchoata bono studio: sed negligentia indiscretionis admittit tanta inuentione castigat. Quis non mercedis causam peragisse se crederet: si autem in defensione dei quicquam contra proximum diceret: aut certe septem diebus et noctibus proximi dolore tacuisset: Et tamen amici beati Job hec agentes ad culpam laborando venerunt: quia consolationis quidem bonum quod agebant nouerant: sed cum quanta agendum esset discretionis libra nesciebant. Unde necesse est ut non solum intueamur quod agimus: sed etiam cum quanta discretionis agamus. Primum quidem ne mala quoquo modo postmodum vero ne bona incaute faciamus. Ad que nimirum bona sollicite peragenda propheta nos admonet dicens. Maledictus homo qui facit opus dei negligenter. Ad hoc vero ista proficiant: ut ante terribilis iudicis subtile atque in comprehensibile examinem solum mala que committimus: sed ipsa etiam si qua i nobis sunt bene gesta tuncamus. Quia sepe in isto iudicio culpa esse deprehenditur: quod virtus ante iudicium putatur. Et vnde expectatur pia merces operis: inde supplicium iuste sequitur vitionis.

Capitulum. xi.

ECCE in ista hyssorum breuiter tractata percurramus: namque ad allegoriarum mysterium verba vertamus. Sed quia in exordio huius operis dum de unitate capitis et corporis tractauimus: sollicita intentione premisimus quanta in eis sit compago charitatis: quia et dominus multa adhuc per corpus quod nos sumus patitur: etiam eius corpus idest Ecclesia de suo capite videlicet domino in celo gloriam. Ita nunc passiones exprimi eandem capitis debent: ut ostendatur et multa etiam in suo corpore sustinet. Si. n. caput nris tormentata nra nra-

biere. 43

Zict. 9.

Col. i.

Ephe. 2.

B

gerent: nequaquam pro afflictis membris per-
secutoris suo etiam de celo clamaret. Sau-
le saule quid me persequeris? Si cruciat⁹
nostri eius pene non essent: conuersus affli-
ctus Paulus minime diceret. Suppleo
ea quae desunt passionum Christi in carne mea.
Et tamen de resurrectione iam sui capitis
exaltatus dicit. Qui nos conresuscitauit: et
confedere fecit in celestibus. Nempe hunc
in terra persecutionum tormenta constrinxe-
rant: sed penarum suarum ponderibus pressus:
ecce iam per gloriam capitis in celo reside-
bat. Quia ergo in omnibus unius caput et
corpus nouimus: sic a persecutione capitis
incipimus: vt subsequenter tamen ad cor-
poris flagella veniamus. Sed hoc quod
quadam die sathan coram domino astans
se dicitur. quod vnde veniat percutatur:
quod beatus Job magnis conditoris pre-
conis prefertur: quia iam sepe discussim⁹
replicare deitamus. Si enim diu mens re-
bus discussis inuoluitur: peruenire ad in-
discussa prepedi. Vbi ergo allegorie nunc
initium ponimus: ubi post verba sepe repe-
tita adiuncti noui aliquid scimus. Itaque
ait. ((Comonisti me aduersus eum: vt affli-
gerem illum frustra.)) Si beatus Job redem-
ptoris nostri in passione positi specie tenet:
quomodo a domino ad sathan dicit: Co-
monisti me aduersus eum. Mediator quip-
pe dei et hominum: homo Iesus Christus: vt cul-
pas nostre transgressionis extinguere: ve-
nit mortalitatis nostre flagella tolerare.
Sed quis vnus cum patre eiusdemque na-
ture est: quomodo per sathan motum se ad-
uersus eum pater asserit: cum constat quod pa-
tris filius concordia nulla potestatis ineq-
uitas: nulla voluntatis diuersitas interrump-
pat: Sed tamen idem qui patri est equalis
per diuinitatem: venit propter nos ad
flagella per carnem. Que nimirum flagel-
la non susceperet: nisi formam damnati ho-
minis redimendo sumpsisset. Et nisi primus
homo delinqueret: secundus ad passionum
probra minime veniret. Cum ergo primus
homo per sathan a domino motus est: tunc
est dominus in homine: secundo commotus.
Sathan itaque ad huius afflictionem dominum
tunc commouit: quando in paradiso primus
hominem a iusticie culmine in obedientie
culpa prostrauit. Nisi enim Adam primus

per voluntarius vicium in anime mortem
transisset: Adam secundus sine vito in car-
nis mortem voluntariam non veniret. Ve-
ne ergo ei etiam de redemptore nostro dici-
tur. Comonisti me aduersus eum: vt affli-
gerem illum frustra. Nec si apertius dicitur.
Quia iste non sua: sed illius causa moritur
tunc me in huius afflictione comonisti: est
illum a me callida persuasione traxisti. De
quo et bene additur frustra. Frustra quip-
pe afflictus est: quod et culpe vitioque pressus est:
et culpe contagio inquinatus non est. Fru-
stra afflictus est: qui in carne natus propria
admissa non habuit: et tamen penam car-
nalis sine culpa suscepit. Vnde est etiam
quod per prophetam loquitur dicens. Que
non rapuit: tunc exolebam. Alius namque ad
paradysum conditus diuine potentie simi-
litudinem superbe rapere voluit: sed tamen
culpas huius superbie sine culpa mediator
exoluit. Vnde est quod patri quidam sapiens
dicit. Cum sis iustus: iuste omnia disponis:
cum quousque qui non debet puniri adenas.
Sed pensandus est quomodo iustus sit et
omnia iuste disponat: si eum qui non debet
puniri condemnat. Mediator etenim no-
ster puniri pro semetipso non debuit: quia
nullam culpe contagium perpetravit. Sed
si ipse indebitam mortem non susceperet:
nunquam nos a morte liberaret. Pater ergo
cum iustus sit: iustus puniens omnia iuste
disponit: quia per hoc cuncta iustificat: quod
eum qui sine peccato est pro peccatoribus
dñat: vt eo electa omnia ad culmine iusti-
cie surgerent: quo is qui est super omnia dñs
na iusticie nostre sustineret. Quod ergo illic
dñatus cum non debeat dicitur: hoc hic af-
flictus frustra memoratur. Qui tamen iuxta
semetipsum frustra afflictus est: iuxta vero
nostra acta non frustra. Rubigo propter pec-
cati purgari non potuit: nisi igne tormen-
ti. Tenit itaque sine vicio: quod se subiceret ipso
se tormeto: vt debita nostre iniquitati sup-
plicia eo reos suos iuste amitteret quo huc
a semetipsis liberi uiuere tenuissent. Fru-
stra ergo et non frustra afflictus est: quod in se
quidem admissa non habuit: sed proprio
crimine reatus nostri maculam erexit.

Capitulum iij.

12.

Espondens sathan ait. Ipe item
pro pelle: et cuncta quae habet homo

Ips. 13.

B

21

habuit pro anima sua. Alioquin mitte manum tuam et tange os eius et carnes: et tunc videbis quod in faciem benedicit tibi. Adhuc ligna spiritus cum redemptorem nostrum miraculis honorare conspiciat: clamat. Sciatis quod sit sanctus dei. Qui hoc dicit cognoscendo dei filium pertimescit sed tamen vim superne pietatis ignorans nonnunquam passibilem considerat: hominem putat. Multos autem sub sanctitatis specie in pastoralis positos loco obdiderat qui alicui valde a visceribus charitatis: per nimio aliena dona pensabant. Hunc ergo quasi extraneum colligens quod subtrahitis multis superare non vidit: visus ad eius carnes per tactum passionis exarsit. Velut si diceret. ((Pelle pro pelle: tu cuncta que habes homo habet pro anima sua. Alioquin mitte manum tuam et tange os eius et carnes: et tunc videbis quod in faciem benedicit tibi.)) Ne si aperte dicat. Adhuc ex his que extrinseca se sunt negligat: et tunc veraciter quod sit agnoscatur: si in seipso quod debeat experitur: hec per se sathan cum fieri appetit non verbis sed desiderijs dicit. hec per membra sua et verbis et desiderijs intulit. Ipse quippe loquitur: cum iuxta prophetam vocem eius sequaces dicunt. Mittamus lignum in panem eius: et eradimus eum de terra viventium. Lignum quippe in panem mitte re est: configurando eius corpori stuporem crucis adhibere. et vitam illius de terra viventium eradere se posse existimant: quem dum mortalem conspiciunt finiri morte suspicatur. ((Dixit autem os ad sathan. Ecce in manu tua est: verumtamen aiam illius serva.)) Et ditorum omnium sathane manui traditum quis vel despiciens credat: sed tamen edocuius veritate quis nesciat. quod eiusdem sathane membra sunt omnes qui ei peracris vivendo iunguntur: Adhuc enim ipse eius pilatus extitit: qui visus ad mortis extrema venientem in redemptione nostra dominum non cognovit. Corpus eius principes sacerdotum extiterunt: qui redemptorem mundum a mundo repelleret visus ad crucem persequendo conati sunt. Quia ergo se per nostram redemptionem ad nos membra sathane manibus tradidit quid aliquid quod eiusdem sathane manus in se sentire permittit: ut vide ipse exterius occidere indeque exterius interiusque libera-

ret. Si igitur sathane manus eius potestas accipitur: eius manus iuxta carnem peratit: cuius potestatem corporis visus ad sputa: colaphos: flagella: crucem: lanceamque toleravit. Unde et Pilato eius videlicet corporis membro ad passionem veniens dicit. Non haberes in me potestatem: nisi tibi data esset desuper. Sed tamen hanc potestatem qua contra se et extrinsece dederat suis servire lucris intrinsecus compellebat. Pilatus enim vel sathan qui eiusdem Pilati caput extiterat: sub potestate illius super quem potestatem acceperat tenebatur: quia et superior disposuerat hoc quod inferius accideret a persecutore tollerabat ut cum ex mala mente infidelis surgeret: virilitati ramen electorum omnium ipsa quos crudelitas deseruisset. Ne igitur disponebat iustus quod semetipsum parti nequiter permittebat foris. Hinc est enim quod de illo in cena dicitur. Sciens Jesus quia omnia dedit ei pater in manus: et quia a deo erunt et ad deum vadit surgit a cena: et ponit vestimentum suum. Ecce in manu persequentium iterum: sciebat quod in manu sua ipsos etiam persecutores acceperat. Qui enim omnia accepisse se noverat: constat quia et ipsos a quibus tenebatur tenebat: ut ipse in se ad usum pietatis inquireret quicquid eorum contra se malicia permisisset sentiret. Dicitur ergo ei. Ecce in manu tua est: Quia ad feriendam carnem sciens licentiam accepit: sed potestati illius nesciens deseruit.

Animam vero illius servare precipitur: non quod hanc tentare prohibeatur: sed quod hanc superare non posse contineatur. Neque enim sicut nos qui puri homines sumus irruente sepe tentatione concutimur: ira redemptoris nostri anima tentationis est necessitate turbata. Hostis neque nosse et si in excelsis montem cum quem primus assumpsit: si daturum se regna mundi perhibuit: si quasi in panem verredos lapides ostendit: mentem tamen mediatores dei et hominum tentatione quassare non valuit. Sic enim dignatus est exterius cuncta suscipere: ut tamen mens: eius interius dinuntiat sue inherens in consensu permaneret.

Luc. 4.

Jer. 2: 2

Jo. 18.

Jo. 13.

21

Mat.

do coaceruatur. Percussus ergo Job montem non pergit: sed in tranquillio sedet: qz ad passionem redemptor veniens: alta superborum corda deseruit: et in afflictorum humilitate requiescit. Quod tamen de se et priusqz inearnaretur indicauit cum per prophetam dicit. Ad quem respiciam: nisi super humilem et quietum: et trementem sermones meos. Quis vero consideret qz is qz tot pia hominibus intulit: quot ab hominibus peruersa tolerauit. Quis consideret quanta nunc vsqz tolerat: etiam cu de celo super corda fidelium regnat. Ipse quippe quotidie patitur omne quod a reprobis eius electi lacerantur. Et quauis caput humus corporis quod videlicet nos sumus: iam sese super omnia liberum erexit: reprobum tamen vulnera adhuc per suus quod deorsum retinet corpus sentit. Sed quid ista de infidelibus dicimus: cum in ipsa quoqz ecclesia multos carnalium prauis moribus contra redemptoris vitam pugnare videamus. Sunt namqz nonnulli qui hunc qz gladius non possunt: peruersis actibus insequuntur: qz dum sibi in ecclesia videt de esse quod ambiunt hostes bonorum sunt: et non solum prauae semetipsos actioni inferunt: sed etiam iustorum rectitudine inflectere ad peruersa moluntur. Eterna quippe intuenti negligunt: et appetit temporalium mentis pusillanimitate succubunt: tantoqz ab eternis altius corrumpunt: quanto bona temporalia esse quasi sola suspiciantur. Vis iustorum simplicitas displicet: et cu occasione perturbationis inueniunt: suam eos arripere dupliciter suadent. Unde hoc quoqz congruit apte quod subditur. (Dixit enim illi vxor. Adhuc permanses in simplicitate tua: Benedic deo et moriere.) Quis enim speciem male suadens mulier tenuit: nisi quouslibet carnalium in ecclesie sinu positorum: qui quo verbis professi fidei intus sunt: eo bonos in correctis suis moribus peius premant. Nam minus fortasse nocuisset si non eos sancta ecclesia introitus admittens vsqz ad fidei cubile receperet: quos tum per professam fidem recipit: sibi proculdubio pene inuincibiles facit. Hinc est qz premente turba una redemptorem nostrum mulier tetigit unde et idem

redemptor noster protinus dicit. Quis me tetigit. Cui cum discipuli responderent: Turbe te premunt et affligunt: et tu dicis quis me tetigit: illico adiungit. Tetigit me aliquis. Nam et ego noni virtutem de me erille. Ca. 15.

Mulsi ergo dominum compungunt: et vna tangit: quia carnales quiqz in ecclesia eum premunt a quo longe sunt et soli tangant qui hunc veraciter humiles adiunguntur. Turba igitur premit: quia multitudo carnalium quo intus admittitur: eo gratus toleratur. Premit et non tangit: quia et importuna est per presentiam: et absens per vitam. Nonnunquam enim prauis nos sermonibus: nonnunqz vero solis peruersis moribus insequuntur. Suadet namqz aliquando que tenent: aliquando vero et si non suadeant: prebere tamen iniquitatis exempla non cessant. Qui igitur ad mala nos vel verbis vel exemplis illicitis: profecto persecutores nostri sunt: a quibus temptationum certamina sumimus: que saltem in corde vincamus. Sciendum vero est: qz carnales in ecclesia aliquando metu: aliqua vero audacia suadere peruersa contendunt. Cuius ipsi vel pusillanimitate vel elatione deficiunt: hec iustorum cordibus infundere quasi et dilectione molunt. Carnalem videlicet mentem Petrus ante redemptoris morte in resurrectionemqz reuebat. Sarnie filius carnali more vici suo David adiunctus inheferat: sed tamen vnus formidine: aliter elatione peccabat. Ille quippe mortui magistri audientis dixit. Absit a te domine non erit tibi hoc. Hoc vero insulas ducto non ferens ait. Nunquid pro his verbis non occiderit Semet: qui maledixit Xpo dominum. Sed illi mor dicitur. Redi post me sathana et hic cum germano auduit protinus. Quid mihi et vobis filij Sarnie: cur efficiamini mihi hodie in sathan: et dale itaqz suadentis angeli apostate appellatioe censeat: qz verbis blandis ad illicita quasi diligenter trahit. Talde ho deteriores sunt qz hunc culpe non formidine: sed elatione succubunt. Quoru specialiter beati Job vxor: figuraqz tenuit:

Mat. 5.

21

18

Mat. 16.
2. Rel. 16.

18

que marito suadere superba tentantur: dicens. (Adhuc pmanes in simplicitate tua: Benedic domino: et morere.) Simplicitatem in marito redarguit: transitoria cura despicitur puro corde sola eterna concupiscit: Ne si apte dicat. Quid simpliciter eterna appetis: et sub malis pñib⁹ equant miter ingemiscas: Excedēs eterna despice: et mala pñia vel moriens euade.

Capitulum. 16.

Ed electi q̄q̄ cum praua ius a carnalibus tolerat q̄t eo se forma rectitudinis ostendunt dilecti? et vobis vulnerati et incolumis sedentes et erecti quāt ait. (Locuta es quasi vna ex stultis mulieribus. Si bona accepimus de manu domini mala quare nō sustineamus?) Sancti viri tribulationis bello deprehensi cū vno eodēq̄ tpe alios serietes: alios suadentes feriat: illis opponit scutum patientie istis iacula inuolantem doctrinā atq̄ ad vtrūq̄ pugnādi modum mira virtutis arte se erigunt quatenus et peruersa intus sapiēter doceat: et foris fortiter aduersa pñat: hos docētēs corrigat: illos tolerātēs pñant. Insurgētēs nāq̄ hostes patiēdo despiciūt infirmatēs nō cines comparatō ad salutem reducat. Illis resistit ne et alios subtrahat: istis medetur: ne vitam rectitudinis funditus pdant. Elideamus castrorū si mihiē p̄ra vtrāq̄ pñantē. Aut enī. Foris pugnē: intus tūmores. Enumerat bella que eriscens tolerat dicens. Periculis fluminū: piculis latronū: periculis et genere: periculis et gentib⁹: periculis in ciuitate: periculis in solitudine: periculis in mari: periculis in falsis fratribus. In hoc autē bello que contra aduersariū spicula itozqueat: adiūgit. In labore et erūnā: in vigilijs multis: in fame et siti: in tēnissimis multis: in frigore et nuditate. S; inter tot certamina deprehensus dicat. Q̄to vigiliāz munimine etiāz castra custodiat. Nam prorsus adiūgit. Propter illa que extrinsecus sunt instātia meā quotidiana: sollicitudo oīum ecclesiārum. Et ecce in se bella fortiter suscipit: et tuendis se primis misericorditer impedit. Narrat mala que patitur: subiūgit bōa que impitit.

Desumus ergo cui⁹ laboris sit: vno eodēq̄ tpe foris aduersa tolerare: intus infirma protegere: quia verberibus sciditur: carceribus ligatur. Intus metum tolerat: quia passionem suam nō sibi sed discipulis obesse formidat. Unde et eisdē scriptis vidēo. Nemo moueatur in tribulationibus istis. Ip̄i enim scitis q̄ in hoc positi sumus. Aliorū q̄ppe casus in p̄p̄ta passiōe metuebat: ne dum ip̄i discipuli afflicti pro fide liberis agnoscerent fideles se eō p̄fiteri recensarent. O inuenta viscera caritatis: Despicit quod ip̄e patitur: curat ne qd prae passionis infirmitatē in corde patiantur. Ip̄e in se pñit vulnera corporis: et in alijs vulnera medetur cordis. Habet q̄ppe hoc insti. p̄p̄ium: vt in dolore positi tribulationis sue curam nō deserat vilitatis alieni: et cum de se aduersa pñetēs dolent: alijs necessaria docētēs pñident: et quasi percussus qdā magni medici egrotant. Ip̄i tolerant sculuras vulneris: et alijs pñerūt medicamēta sanitatis. Vnde autē minoris laudis ē: aut docere cū nihil toleras: aut tolerare cū nihil docēs. Unde sancti viri ad vtrāq̄ se solerter extendunt: et cum tribulationib⁹ fortasse feriantur: sic exteriora bella suscipiūt: vt sollicitē cogitēt ne proximorū interiora lacerētur. Sic sancti viri fortiter in acie assilūt: et illine iaculis aduersantia pectora feriunt: hic securo postpositos debiles timentur: atq̄ vtrōq̄ velocitate circūspectiois inuigilat: quatenus et ante se audaces p̄sodiant: et post se trepidos a vulnere defendant. Quia igitur sancti viri sic sciunt foris aduersa tolerare: vt intus etiam nouerūt peruersa corrigere: Dicitur recte. Locuta es quasi vna ex stultis mulieribus. Quia enim electi dicūt. viriliter agite: et confortetur cor vestrum: mītes carnalium que flura deo intentione deseruiunt: nō imerito mulieres vocantur. (Si bona accepimus de manu domini: mala quare nō sustineamus?) Ne si dicat. Si ad bona eterna tēdū: nūquid si temporalia mala sufferamus. Hec autem bona sollicitē Paulus insperat: quando illata equanimitē mala tolerabat dicens. Nō sunt eōdigne passiones huius temporis: ad superuentrā gloriā que reuelabitur in nobis.

1. 2. belij.

2.

2. Cor. 7

2. Cor. 11

Abi. 5.

8

16. 30.

Ro. 8.

In his omnibus non peccauit Job labijs suis. Sane viri cum persecutione foris inuicij patiantur non solum in dei iniurijs minime credat sed ne contra ipsos aduersarios contumeliosa serba iaculantur. Quod bonorum recte Iheronimus admonet dicens. Nemo vestrum pariat: quasi homicida aut fur: aut maledicus. Maledicus enim patitur: quod passionis sue tempore: in sui saltem iniuria persecutoris effrenatur. Sed quod redemptoris corpus sanctum etiam inuicij ecclesia ita pondus dolorum portat: ut huiusmodi per verba non transcat. Recte de hoc dolere debet. In omnibus his non peccauit Job labijs suis: neque stultum quid contra deum locutus est.)

Capitulum. 17.

Postquam audientes tres amici Job omne malum quod accidisset ei: venerunt singuli de loco suo: Eliphaz themanites: et Baldach suites et Sopbar naamathites.) In prelatione huius operis diximus: quod amici beati Job et si bona ad eum intentione prouenerunt: hereticorum tamen iniquo specie tenent: quod ad culpam inducere loquendo distabant. Unde et illis ab eodem beato Job dicitur. (Disputare cum deo cupio: prout vos ostendens fabricatores mendacij et perversos cultores dogmatum.) Sancta itaque ecclesia in hoc in tempore peregrinationis sue in afflictione constituta: dum vulnera sustinet: dum membrorum suorum lapsus dolere: in super alios sub christi nomine tolerat hostes christi. Ad augumentum namque doloris eius etiam heretici in contentione proueniunt eamque quasi gubuldam iaculis irrationabilibus verbis transfigunt. Tene autem dicitur. (Conueniunt in loco suo.) Hereticorum prope locus ipsa superbia est: quod nisi prius in corde intumesceret ad prauae assertionis certamina non conueniunt. Ita namque maior locus est superbia: sicut est e contra humilitas locus bonorum. De quo loco per Salomonem dicitur. Si spiritus potestatem habens ascenderit super te: locum tuum ne dimiseris. Ne si aperte dicat. Si tetricioris spiritum contra te aliquo preualere consideras: humilitatem prius non decernimus. Qui quod locum nostrae humilitatem prius dixerit: verbis sequenti-

bis ostendit dicens. Quia curatio cessare faciet peccata nostra. Quid enim est aliud humilitas: nisi medicina peccatorum? Heretici igitur de loco suo veniunt: quod prae sanctam ecclesiam et superbia mouent quorum perversa quorum actio et ipsa suorum nominum interpretatione colligitur. Vicantur enim Eliphaz Baldach: Sopbar. Sicut et super dicitur? Eliphaz interpretatus est dei contemptus. Huius enim dei contemneret nequaquam de eo perversa sentiret. Baldach antequam interpretatur ventus sola. Huius inuinci re fugit: et perverso studio esse victores quoniam noue vite peroratione negligit: et ex sola vetustate est quod intendit. Sopbar vero speculam dissipans interpretatur. Hi etenim qui in sancta ecclesia sibi sunt: redemptoris sui mysteria fide vera humiliter contemplantur. Sed dum heretici cum falsis allegationibus veniunt: speculam dissipant: quod eorum mentes quas ad se trahit: ab intentione recte contemplationis inclinant. Ca. 18.

Bene autem loca de quibus veniunt: congrua hereticorum aenigmatibus describitur. Dicitur enim Demareos: Sinites: Naamathites. Terna namque interpretatur auster: sui loquens: naama decor. Austrum autem ventum calidum esse non sciat: heretici igitur qui ardentius appetunt sapere quasi prius necesse est studere calere. Desidia prope corporis et frigoris et rusticum ingenuum imoderate curiositatis: imoderato concordat calore. Quia ergo amplius calorem quam sunt sapienter percipere appetunt ab austro venire referuntur. Ab hoc calore imoderate sapienter mentes fideliarum Paulus tempore curauerat cum dicebat. Non plus sapere: quam oportet sapere: sed sapere ad sobrietatem. Hinc est quod David valles salinarum percutit: quod redemptor noster sue districtis inis examine in his quod de illo praua sentit stulticiam imoderati sapienter extinguit. Sicut autem dicitur loquens. Calorem prope non videtur vineare: sed ut clare loquatur heretici desiderant. Ab ista igitur et fuit. Iam calorem loquacitate venire referuntur: quod per hoc quod scripturarum se studiosos exhibent: soli verbi loquacitas non adest visceribus charitatis calens. Naama pro interpretatur decorem

ubi, 3.

E

21

Rod 2.

Ecclo, 17

qz enim docti nō cēz videri appetant: ex
eruditōis sōbis spēm bene vtiētuz sumūt.
Et per calorem loquacitatis vite imaginē
ostendūt decoris: vt eo per decorē ligue
peruersa facile persuadeant: quo sedicatē
vite sensus caliditate occultant. Sed neq;
īpa locorum nomina inordinata sunt nar
ratōe disticta. p̄p̄ns. n. T. hēnā: posuō
dūz Saurac deinde Maama ponit: qā
p̄p̄ns illos inordinatū calō: accēdit i cor
de: deinde mīoz loquacitatis erigit: t tunc
deinā decoros hōibus hypocrisis ostendit.
Condiderant enim vt pariter veniētes visi
taretur cum t p̄solaretur. Condicit sibi here
tici quādo praua quedam contra ecclesiā
p̄corditer sentiūt: t in omnib⁹ a fideitate dis
crepāt: t sibi in falsitate credant. Oēs at
q nos de eternitate erudiūt: qd aliud faci
unt: nisi in peregrinatōis hōstre nos affli
ctiōne p̄solantur: heretici autē q sanctam
ecclesiā suā docere desiderant: ad eā qua
si p̄solantes appropinquāt. Nec mirū q
q aduersantium formam exprimit. noian
tur amice: cum ipsi quoz traditōi dī. Ami
ce ad qd veniūt. Is diues q inferni igni
eturitur: ab Abrahā filius vocatur: qz tū
per nos mali corrigi negligunt: dignū ta
men est vt a nobis nō ex sua nequa: sed ex
nostra benignitate amici nominentur. ((Cū
qz eleuasset p̄cul oculos suos: nō cognō
uerūt eam.)) heretici qz cū sancte eccle
sie facta considerāt: oculos lenāt: qz ipsi v3
in imo positi sunt: t eam eius opera respi
ciūt: in alto sunt ita que cernūt: sed tamen
hanc in dolore positā: nō cognoscūt. Ipa
q̄ppe appetit hic mala recipere: vt possit ad
eternē remuneratōis premiū purgata per
uenire. Plerūq; sp̄pera metuit: t in discipli
na eruditōis hārescit. heretici igit qz p
magno p̄sentia appetunt: eam in vulne
ribus positā non cognoscunt. Hoc nūq;
quod in illa cernūt: in suozum cordium co
gitatione nō relegunt. Lūz ergo hēc aduer
sariis p̄ficat: ipsi suo sup̄ori inherēt: qz
per experimentum ignorant: que vident.

La. 19.

Lussisq; vestibus spargunt
puluerem super caput suū
in celum.)) Sicut vestimē
ta ecclesie tuncos fideles
accipiunt: vnde t per pro

phetam dicit: omnibus his vestibus velut
omamentis: et hereticorum vestes sūt oēs
q eis concorditer inherentes: illorum quo
ribus inuoluūt. Habet vero heretici hoc
p̄p̄iū: qz in eo gradu in quo de ecclesia cre
unt diu stare nō possunt: sed ad deteriora
quorūdie ruunt: t sentiendo peiora in mul
tis se partib⁹ scindūt: atq; a semetipsis ple
rūq; longius confusions sue altercatione
diuidūt. Quia ergo hos quos sue persi
die adiungunt: adhuc in multa diuisione vi
lant. Bicitur recte q amici q veniunt
vestes rūpant. Raptis autē tem vestib⁹ cor
pus ostenditur: qz sepe scissis sequacib⁹ ma
licia eozum cogitationis apitur: vt discor
dia dolos patrefaciat: quos grauis p̄t⁹ co
cordie culpa claudibāt. Puluerem p̄o in
celo super capita sp̄gunt. Quid vero per
puluerem: nisi terrena negligentia: Quid
per caput nū hoc quod p̄cipale nostrum
est: mens videly designatur: Quid per ce
lum nisi p̄ceptum sup̄ne locutionis ex
p̄mitur: Puluerem ergo super caput in
celum sp̄gere est: seculari intellectu mentē
corumpere: t de sōbis celestib⁹ terrena sen
tire. Diuina autem verba plus discutiūt:
plerūq; qz capiunt. Super capita igit p̄u
uerem spargunt qz in p̄ceptis dei p̄ ter
renam intelligentiam vltra suarum men
tium vires erūtāt. ((Sederuntq; euz co
in terra septem diebus t septē noctibus.))
In die que videmus agnoscimus: i nocte
autem aut cecitate nil cernimus: aut dubi
tate caligamus. Per diem itaq; intelli
gentia: per noctem ignorantia designatur.
Septenario vero numero summa vniuer
sitaris exprimitur. Unde t non ampli⁹ q
septem diebus omne hoc tempus transito
rium consumatur. Quid est ergo qd ami
ci Job condescere: t septem diebus t septē
noctibus reuertatur: nisi q heretici vel i his
in qbus verum lumen intelligunt: vel i his
in qbus ignorantie tenebras patiūt: qua
si infirmanti sancte ecclesie se condescēde
re simulant: atq; sub blandimentozum spe
cie dolos deceptionis parant: Et quis v3
in his que intelligunt: vel in his que intel
ligere non possunt elationis typo turgidi
se magnos apud semetipsos estimant: t nō
nūquam tamen se ecclesie sancte speciere
nys inclinant t dum verba mollunt virū

Mat. 26

L

3

C

insidunt. In terra ergo confedere ē aliquid de imagine humilitatis offendere: vnde humilia exhibent: persuadeant superba que docent.

Capitulum. 20.

Potest vero per terrarū ipsarū etiam mediatoris incarnationis designari. Unde et ad Israel dicitur. Altare de terra facietis mihi. Altare enim de terra domino facere est: incarnationem mediatoris sperare. Tunc quippe a deo munus nostrum accipitur: quando in hoc altari nostra humilitas. i. super domine incarnationis fidem: posuerit quicquid operatur. In altari ergo de terra oblatum munus ponitur: si actus nostros officio incarnationis fide solidamus. Sed sunt nonnulli peritici qui faciem mediatoris incarnationem non vident sed aut de diuitiis aliter quod est estimant: aut in ipsa a nobis incarnationis qualitate discordant. Qui ergo veram nobiscum incarnationem redemptoris perhibent: quasi cum Job in terra pariter sedent. Septem pro diebus et septem noctibus in terra consistere describuntur: quod vel in hoc quod aliquid de plenitudine veritatis intelligunt: vel in hoc quod sine stulticie tenebris exhortantur: incarnationis mysterium negare non possunt. Cum beato Job in terra sedere ē: veram redemptoris carnem cum sancta ecclesia credere. Aliquando vero peritici pro nos etiam supplices sentiunt: aliquando getos laesunt: aliquando si nos tacentes videant gessent: et multis amici sunt loquentibus aduersantur. Unde quia beatus Job necesse ad illos aliquid dixerat: dixerat recte subiungitur. ((Et nemo loquebatur ei verbo.)) Tacentes enim aduersarios habemus si vere fideles filios predicando generare negligimus. Si autem recta loqui incipimus: gratias morum contrarias et eorum responso ne sentimus: potius in aduersitate prosumunt: et contra nos in vocem doloris erumpunt: quia videlicet merentur: ne corda que in infimis pondus stulticie aggranat: ad altum vor recta loquentis trahat. Quia ergo vix dicimus: multos aduersarii diligunt loquentes odium: recte apud tacet Job

et: ((Nemo loquebatur ei verbis.)) Nemo namque cum per torporem inertie sedelium corda considerant: erroris semina spargere loquendo non cessant. Cum pro meritis bonorum vident alta sapere: et ad patriam reditum querere: de crina huius exilis stremitu dolore: circumspectione sollicita siquam frenant: quod videtur quod contra corda volentium incassum loquentes citius obuii reserant. Unde et recte enim diceretur: nemo loquebatur ei verbis: mor causa silentij subinfertur cum dicitur. ((Videbat enim dolorem eius vehementem.)) Cum enim amoris dei dolor vehemens corda nostra transfigit: passim praua loqui aduersarius metu itaque videtur quod interitum mentem laescentes non solum ad peruersitatem trahere non valet sed per exercitum foris sapientiarum et quos te: merat perdet.

Capitulum. 21.

Sed fortasse aliquos mouet nos hoc ita dixisse: quod bene ab amicis gesta sunt: male ab peritici se reuera significet. Sed hic plerumque res quibus per hanc stulticiam virtus ē: per significationem culpa: sicut aliquando res gesta: si facto causa damnationis est: in scripto: nre prophetie virtus. Quod verum citius ostendimus si vnum sacre scripture testimonium ad utraque probanda proferamus. Quis namque audiret: non solum fidelium: sed ipsorum quoque infidelium non omnimodo detestetur quod David in solario deambulans: Berisabee trice conuersus: vixit: et ad domum admonet: pedes lavare. Qui protinus respondit dicens. Archia domui sub pellibus est: et ego in domo mea requiescam. Quem David ad mensam propriam suscepit: et epulas per quas mori debet: tradidit. Tuus autem David in solario deambulans typum tenebat: nisi eius quo scriptum est: In sole posuit tabernaculum suum. Et quid est Berisabee ad se perducere: nisi legem littere carnali populo coniunctam Spirituali sibi intellectu sociare: Berisabee enim putens septi-

mus dicitur: quod nimirum per cognitionem legis in
 fusione spiritualis gratie perfecta nobis sapien-
 tia ministratur. Quem sicut Arias: nisi in
 daicam populum designat: cuius nomen
 interpretatum dicitur mea dei. Iudaicus enim
 populus: quod de accepta legis scientia extol-
 litur: quasi de dei luce gloriatur. Sed hinc
 Elie David viderem absolute: sibi quod
 erat: quod vix munus fortis quod David dicit.
 in carne redemptor apparere: dum de se
 spiritualiter legem innotuit: per hoc quod
 intra istam tenebatur: hanc a iudaico po-
 pulo extraneam demonstravit: sibi con-
 tinuat: quod se per illam predicari declaravit.
 Ariam tamen ad domum ire David admo-
 net: pedes lavare: quod incarnatus domini
 veniens iudaico populo precepit: ut ad con-
 scientiam redeat: sordes operum stent ter-
 gat. spiritualiter legis mandata intelligat: et
 post tanta duriciam preceptorum fonte ba-
 ptismatis immens: ad aquam post labores
 recurrat. Sed Arias quod archam dicit esse sub
 pellibus meminit: respondit quod domum suam
 intrare non possit. Nec si iudaicus populus
 dicat. Ego mandata dei in sacrificiis car-
 nalibus video: quod redire ad conscientiam: per
 spiritualiter intelligentiam non rego. Quasi enim
 archam esse sub pellibus dicit: quod precepta
 dei non nisi ad exhibendum mysterium sacrificii
 carnalis intelligit. Hinc tamen redire etiam
 ad domum volentem: David ad mensas
 vocat: quod quibus iudaicus populus ad con-
 scientiam reverti contemnat: ei tamen redem-
 ptor veniens: mandata spiritualia: predicat
 dicens. Si crederetis Moysi: crederetis for-
 sitan et mihi. De me enim ille scripsit. Legem
 istam iudaicus populus tenet: que eius di-
 vinitatem loquitur cui idem populus credere
 indignatur. Unde et Arias ad Iob ad
 epistolam ex quo occidi debeat mittitur: quod
 idem ipse iudaicus populus legem portat:
 qua committente moriatur. Dum enim manda-
 ta legis retinet: implere renuit: ipse nimirum
 defert iudicium: unde daretur. Quid ergo
 per factum istud David sceleris: quod vicia
 mundum dici potest: Sed rursus per mysterium
 quod David sanctus: quod Aia infidelis
 invenitur quando et ille per vice culpam
 prophetie signat innocentiam: et iste per vice
 innocentiam in prophetia exprimit culpam.
 Non ergo incongrue per ea que bene sunt

et Job gesta sunt: male ab hereticis gerenda
 signantur: dum virtus sacri eloquii sic
 transacta narrat: ut ventura exprimat: sic i
 factorem approbat: ut ei in mysterio con-
 tradicat: sic gesta dantur: ut hec miserie ge-
 renda persuadeat.

Capitulum.

22.

Bitur quod allegorie myste-
 ria memoratum enodantes ex-
 pleamus nunc moralitatis
 intelligentiam raptim tangen-
 tes excutimus. Ad obsecra-
 ria quippe differenda mens
 pperat: et si aptis diu involutur: clausa ut
 dignum est pulsare spenditur. Sepe antiquus
 hostis postquam menti nostre tetationem cer-
 tamen influerit: ab ipso suo certamine ad
 tempus recedit: non ut illare malicie sine pre-
 beat: sed ut corda que per gratie securam red-
 diderit: repente rediens facilius inopinatus
 irripat. Hinc est quod ad tetandum beatum vi-
 rum iterum redit: cuiusque cruciat: expectit quod
 tamen ei superna pietas retinendo concedit
 dices: ((Ecce in manu tua est: et animam
 istius serva.)) Sic quippe nos deserit ut ex-
 stodiat: sic custodit ut tamen permisso tet-
 rationis articulo statum nobis nostre infir-
 mitatis ostendat. Qui mor a facie domi-
 ni erit atque a planta pedis usque ad verti-
 cem acceptum feriendo vulneravit: quod nimirum
 cum iniuriam percipit: minimum incipi-
 ens: atque usque ad maiora pervenies quasi
 omne corpus mentis illatus tetationibus
 lacerando transfigit. Sed tamen ad aliam
 feriendo non pervenit: quod cunctis cogitatio-
 nibus interior: iter ipsa vulnera delectatio-
 num que suscipit archani propositi inten-
 tione resistit: ut quibus delectatio mentem
 mordeat: deliberatione tamen sancte recti-
 tudinis usque ad consensum mollicem non
 inflectat. Debemus tamen per asperitatem
 penitentia ipsa delectationum vulnera ter-
 gere: et censura distractionis rigide: si quid
 fluxum emanat incogitatione mundare.
 Unde bene mor subditur. ((Qui testa sa-
 uti radebat.)) Quid enim per testa: nisi vi-
 gor distractionis: quod per sanctum: nisi fluxus
 illicite cogitationis accipitur. Percussit er-
 go testa sancti radimus: cum post pollutionem
 cogitationis illicite nosmetipsos aspe-
 rando mundamus. Hic etiam

testa fragilitas humanitatis intelligit. Testa
erga sanctam mundare est mortalitatis cur
sum fragilitatēq; penitare: et parredimem in
sere delectationis abstergere. Nam dum
quisq; considerat: q̄ citius caro: ad pulve
rem redeat: festine superat hoc: q̄ se v̄ car
ne intus turpiter impugnat. Cui vero ex
tatioe prona mentis cogitatio influit: quasi
et vulnere sanies decurrit. Sed et i⁹ sanies
tergitur: si in consideratione nostra fragili
tas quasi in magna testa teneatur. Neq; in
paraspēdenda sunt: q̄ q̄uis visq; ad esse
ctum non pertrahunt: et illuc in mente h̄
santur. Hinc est q̄ quasi a vulneribus rede
ptor saniem radere venerat: cum dicebat.
Audistis quia dictum est antiquis non me
chaberis. Ego autē dico vobis q̄ si quis vi
derit mulierem ad concupiscendam eam:
iam mechatus est eam in corde suo. Sanies
itaq; tergitur: nem culpa non solum ab ope
re: sed etiam a corde rescat. Hinc est q̄
Hieroboab enim a paleis frumenta excute
ret: angelū vidit: ad cuius imperium protin
sus hedi corit. Quē super petraz posuit et
suo carnisu desuper effudit. Que angelus
hga tetigit: eaq; ignis eriens de petra con
sumpsit. Quid est enim frumentū hga cede
re: nisi rectitudine iudicij a vitiorum pale
is hgtatū genera separare. Sed hec agentis
bus angelus apparet: quia tanto magis to
minis interiora denūciat: q̄to se studiosi⁹
homines ab erroribus purgant. Qui oc
culi hedi precipit. i. cōm appetitum carnis
nostre immolari. Carnesq; super petram po
nit: et ius carnis: desuper fundit. Quem aliū
signat petra: nisi eius de quo p̄ Paulū dicit
Petra aut erat xps. Carnes hō petra con
mū cū corpus nostrū i imitatione xpi cru
ciamus. Ius etiā carnis desuper fundit: q̄
in conuersione petri ipsas etiam a se car
nales cogitationes erinant. Quasi. n. ius ex
carne lga in petra fundit: q̄ ius a cogi
tationū carnalium fluxu vacuat. Que tamē
mor angelus hga tangit: q̄ intentionē no
stram neq; p̄tās diuini adiutorij deserit.
De petra autē ignis erit: et ius carnesq; con
sumpsit: q̄ affiat: a redeptore spiritus tan
ta cor nostrū flamma cōpunctionis concre
mat: vt cō q̄ in eo illicitū ē: et operis et co
gitationis cenrat. Quē ergo ille ē in petra
ius fundere: hoc ē hic sanie testa mūdare.

Perfecta enim mens soletet inuigilat: vt nō
sola peruersa agere renuat: sed omne etia
q̄ in se per cogitationes turpiter liquatur
tergat.

Capitulum.

23

litate subiterna. Unde et cā de sancto viro
diceretur: testa sanie radebat: protinus ap
te subiungitur. ((Sedens in sterquilino.))
In sterquilino quippe sedere est: de se vi
lia queptā et abiecta sentire. In sterquilino
nobis quippe sedere est: ad ea que illicite
gestimus mentis oculos penitēdo reducere
vt cū ante nos peccatorū stercoza cernimus
cō q̄ in aio de elatione surgit inclinemus.
In sterquilino sedet: qui infirmitatē suam
solicitus respicit: se se de bonis q̄ per gra
tiam percipit nō extollit. An non in ster
quilino apud se Abrahā federat: q̄ dicebat.
Loquar ad dñm medi: cū sim pulvis et cinis
Aptre. n. cernimus in quo loco se apud se po
suerat q̄ puluere se ac cinere etiam cū deo
loqueretur estimabat. Si igitur ita se despi
cit qui visq; ad: honore diuine collocutionis
ascēdit sollicita intentioe pensandū ē: q̄ p̄a
illi seriedi sūt: q̄ ad sūmā nō p̄ficiant: et tñ
de minimis extollantur. Nam sunt nonnul
li qui eny parua agūt: de semetipsis magna
sentiant: in altā mentem subleuant: et p̄ire
se ceteros hgtatū meritis putant h̄i nimis
apud se introsus humilitatis sterquilinum
deserunt: et elationis fastigis ascendūt: illi
vz imitantes: qui primus se apud se extollit
sed elenando p̄: ostendit: illū imitantes qui
accepta cōditionis dignate contentus non
sunt dicens. In celis ascēdā sup̄ astra celi ex
altabo solū medi. Unde et ei male cōsuetū
Babilonia. i. cōsua multitudo peccantium
dicit. Sed deo regina: et vidua nō sum. Quis
quis ergo introsus intumescit: salū se ap̄
semetipm ponit. Sed eo se grauit in infir
mis dep̄mit: quo de se infirma h̄aciter sen
tire p̄sent. Sūt q̄ nōnulli q̄ nihil qdē h̄m
tis studēt agere: sed tñ cō alios peccare cō
spiciūt iustos se i cop̄ coparatōe suspiciant.

21

Sed. 18.

21 p̄c. 18.

B

Esa. 47

Neq; enim corda omnium vna vel similes culpa transigit. Dicit itaq; supbia illaqueat: illi fortiter ira supplicat. Hic autem auaricia cruciat: illi pro luxuria inflammatur. Et plerumq; contingit ut his quæ superbia deprimit: alia respiciat qualiter succedant. Et quæ se non citius ira instigat: melior se iracundo iam reputat: atq; apud semetipsum quasi de iusticia extollitur: quæ perire vitia negligit quo gravior teneat. Plerumq; contingit ut is quæ auaricia sanctat: alium in luxurie voragine mergat cernat. Et quæ se a pollutione carnis aliena respiciat: quibus ipse sordibus spiritualibus vicij intrinsicus pollutus non attendit. Dicit in alio pensat malum quod ipse non habet: in se negligit periderare quod habet. Sicq; sit ut dum ad aliena iudicanda mens ducit: proprij indicij lumine priuetur: et eo danti coram aliena superbiat: quo sua negligentius ignorat.

Capitulum. 24.

Ad coram qui ad alta virtutum surgere veraciter appetunt et alienas culpas an diunt mor ad proprias cor reducunt: et tanto rectius illas di iudicant: pro versus illas deplorant. Quia igitur electus quisq; infirmitatis sue consideratione se edpmit: dicat recte: videris in seruilisio volens sedet. Qui enim vere se humiliat continue edpitationis oculo quibus cursu spectat: delictorum sordibus proficiens pensat. Scien dum pro eo quod plerumq; in prosperis importuna tentatione mens tangitur, sed et aliqui et aduersa exterius patimur: et intus tentationis impulsu flagramur: ut carne flagella crucietur: et tunc ad mentis carnalis suggestio inuadet. Unde et bene post tot beati Job vulnera adhuc subiuncta sunt: etiam male suadentis vrozis proba qd ait. (Adhuc per manens in simplicitate tua: vende deo et morere.) Atq; quippe male suadens: carnalis cogitatio mentis lacerans. Sepe enim beati et foris flagellis atteruntur: et intus carnalis suggestionem fatigantur. Vnde et enim quod hieremias deplorat dicens. Foris interficit gladius: et domi mors similis est. Foris enim gladius interficit: cum nos exterius feriens vindicta configit. Sed domi mors similis est quod et flagella quidem sustinet: et tunc in

tus conscientia a tentationis sordibus munda non est. Vnde dauid ait: Fiat tanq; puluis ante faciem vestri: et angelus vestri affliget eos. Qui enim in corde suo aura tentationis rapit: quæ ante ventis faciem pulvis eleuatur. Et cum inter hec diuina districtio premitur: quod aliud quam angelus dei affligit: hoc nec ulterius agat a reprobo: aliter ab electis. Illorum namq; corda ita tentantur ut consentiant: illorum pro tentationes quidem insel piam: sed repugnant. Illorum cor delectabiliter capitur: si ad tempus quod male suggerit displicet: sed postmodum per delubrationem liber. Isti pro sic tentationum iacta excipiunt: ut semper resistendo satigentur: et si quæ vicij ad delectationem tentata mens rapit: ipsam tunc citius subreptis sue delectationis erubescunt: et forti censura redargue quæ quod mira se exurgere carnaliter deprehendunt: Unde et bene mox subiungitur. ((Locuta es quasi vna ex stultis mulieribus. Si bona suscepimus de manu domini mala quare non sustineamus?)) Dignum quippe est: ut sancta mens spirituali correptione edprimatur: quicquid apud se carnale insolenter inurmarat. ne caro aut loquens aspera ad impatentiam pertrahat: aut loquens blanda ad libidinis furta dissoluat. Censura igitur vitio illius cogitationis suggestio ne redarguens: dissoluta turpitudinis mollescit deprimat dicens. Locuta es quasi vna ex stultis mulieribus. Quare non sustineamus? Quisq; autem subigere vitia appetit: et ad eterna interne retributionis culmina vere intentionis gressibus tendit: quo magis valari se viciorum bello vinctus conspiciat: eo se protut armis robustius accingit: et tanto minus facula metuit: quanto coram hoc venietia fortiter pectus manit. Sed plerumq; dum contra hoc tentationis bellum insiliri magnis virtutibus nituntur: quedam se nobis vitia sub specie veniant. sed cuius. aduersitatis sunt: discusse sentiantur. Unde et aucti beati Job quæ per consolationem conueniant: sed i edtimellas erumpunt: quod insidantia vitia virtutis facie sumunt: sed hostili inuictio nec ferunt. Nam sepe immoderata ira iusticia: et sepe dissoluta remissio misericordia. vale

21

T. res. i.

videt. Depe incantans timor: humilitas: sepe refrenata superbia appetit libertas apparere. Ad consolandum ergo amice ventur: sed ad increpationis verba dilabatur: quia nitens visis: puniti specie palliata blanda quidem suppellecte inchoant: sed aspera nos contrarietate perturbat. Bene autem dicitur, ((Condiderant enim sibi: vt pariter venientes visitarent eum.)) Vicina quippe sibi sub puniti pteritu cōdicunt: qz sunt quedā que aduersum nos inter se quadā cōuenientia coniungūt: sicut superbia et iracundia et timor. Vicina nāq; ē ira supbia: et remissio timori. Condicens ergo veniunt: que cōtra nos sibi et quadam prauitatis cognatione sociantur.

Capitulum. 25

Ed si crānam nostre captiuitatis agnoscamus: si ex amore eterne patrie in intimis: dolemus: vicia que male letis surripimus: bene tribus preualere nō possūt.

((Cūq; eleuasset paul oculos suos: non cognouerāt eum.)) Aliucos. n. nos vicia minime cognoscunt quia trisse cor mor vt pulsa ferit reprobatia resiliunt: et que nos letos quasi noncitat: qz penetrabāt mētes: merentes cognoscere nequeunt: qz ipsa nostro rigore franguntur. Sed antiquus hostis quo in: eis fortiter deprehendi se cōspicit: eo illa sub virtutis imagine altius abscondit. Unde et subditur. ((Exclamantes plorauerunt: scissisq; vestib; iparserunt pulnerē super caput suum in: celis: et federāt eū eo in terra se ptem diebus et septē noctibus.)) Signatur enī pietas per ploratu: discretio per scissionē vestib; affectus operū per pulnerē caput: humilitas per scissionē. Aliqñ enī quasi pium quid hostis insidias simulat vt ad crudelitatis terminū deducat sicut ē cū plecti per dissimulā culpā prohibet qñenas que hic nō reprimūt: igne gebēne feriat. Aliqñ discretio nris imagine oculis obijcit: et ad indiscretio nris laqueos pducit: sicut est cū impulsu ei pro iustitiam nobis pulsas alimentorum qñ discrete cōcedim; s; indiscrete cōtra nos bella carnis ericamus. Aliqñ affectū simulat bonorū operū: sed per hunc iniquitatis nē irrogat labori: sicut est cum quis quiescere non valet: et quasi vicio indicare timet.

Aliqñ enī imagine hūilitatis ostendit: vt effectū vtilitatis subtrahat: sicut ē cū quodam plin; sunt infirmos atq; mutiles sibi metipis asserit. vt dū se nimis indignos cōsiderant res in qbus prodesse primis poterat miserrare ptimeant. Sed hec vicia que sub pteritu ipē antiquus hostis occultat. valde subtiliter manus cōpunctionis eramiat. Qui. n. veraciter intus tolerat: que agēda sunt fortiter puidet. Si. n. nos vis cōpunctionis in intus afficit: ois strepitus prauē suggestiois obmutescit. Tū et subditur. ((Et nemo loquebat et verbū videbat. n. dolore esse vehemēte.)) Si. n. cor veraciter tolerat: linguaz cōtra nos vicia nō habēt. Nā cū plene vicia recitudo querūt supuacne suggestio prauitatis obitrat. Depe autē si forti nos studio cōtra vitiōrū incentius strigimus: ipsa ē vicia ad vsum virtutis imitamus. Quos nāq; ira possidet s; hanc vā rationi subijcit in sancti iustitiam ministeriū vertit. Nōnullos supbia erigit: sed dam vāne formidini animi inclināt: hanc ad defensionē iusticie et vce libere anctoritatis imitant. Nōnullos fortitudo carnis allectat sed dū exerceas pps opib; corp; subdant: vnde ingratu stimulos passi sunt in de pietatis lucra merent. Unde et bñ dicitur Job post multa certamina: hostias p amicis imolat. Quos enī p cōtentionem vici hostes pultit. qñ p sacrificiū cines reddit dicit: qz dū viciosos quasq; cogitationes sub iugedō pntes pntius: tentationū aduersa studia p intentionis hostiā qñ ad amicorū corda pmuramus. Hec nos in tribus volu minibus tripliciter deseruisse sufficiat. In ipso nāq; opib; bñas exordio velut in mole nasciture arboris lingue radice fixim; vt ex possidē ramos postmodū vt singula expeant loca producamus.

Sancti Gregorij Liber quartus.
Capitulum primum.

De textu cō

fiderat et sensum sacrē locutionis ignorat: non tū se crudeliter iustitiam: quam ambiguitate cōfundit: qz non nāq; sibi littere pba p dicit: s; dū a semetipso p

Ecc. 7.

edificatione differant: lectorum ad intelligenda veritatis mittant. Quid enim est quod Salomon ait: Melius est comedere et bibere. Et non longe post subiicit: Melius est ire ad totum lucum: quam ad totum convivium. Cur istum consilio preulit: quia et sum potius laudant: Si enim per electionem bonum est comedere et bibere: proculdubio melius esse debet ad totum gaudij: quam ad totum lamenti propter. Hinc est quod iterum dicit: Letare iuuenis in adolescentia tua: et postea ad idem dicit: Adolecentia et voluptas vane sunt. Quid est hoc quod vel prius reprehenda precipit: vel quod post precepta reprehendit: nisi quod ipsi iuvene lute innotuit: ut difficultatem exterius patiamur qui veritatis intelligentia consideret quas sequatur: Que nimirum veritatis intelligentia cum per cordis humilitatem queritur: assidue legendi penetratur. Sicut enim ignota hominum facies certissimum est corda nescimus: sed si familiaris locutione plangitur: vni colloquij eorum etiam cogitationes indagamus. Ita cum in sacro eloquio sola veritas aspicitur: nihil aliud quam facies videtur. Secus si hunc assidue vni coniungimur: etiam nimirum mentem: quasi et collocutionis familiaritate penetramus. Dum enim alia et alio colligimus: facile in verbis agnoscimus aliud esse quod intimatur: aliud quod sonant. Tanto autem quisque notitiam illius extraneus reddit: quanto in sola eius superficie ligatur.

Ecc. 12.

B

C

21

Ca. 2.
Ecce enim quod beatus Job dicit suo maledixit describit dicens: ((Pererat dies in qua natus sum: et nox in qua dicitur est conceptus est homo)). Si superfluum attendit: quid his verbis reprehendimus invenit: Quis autem nescit diem in quo natus est: nequaquam tunc stare potuisse: et hoc dicitur quippe est temporis: ut statim non habeat mansio nis: Qui enim per ventura tendit ad esse: semper et preteritis festinat non esse. Cur ergo vir tantus et malediceret rei: quia nequaquam subsistere non ignoret. Sed fortasse aliquis dicat quod ex eo pondus virtutis eius aspicitur: quia tribulatione commotus illi rei maledictum irrogat: quod constat quod minime subsistat. Sed tam perfecta ratio destruit: quia si subsistebat res cui malediceret

periculosum maledictum intulit si autem si subsistebat ociosus. Quis vero eius spiritus plenus est qui ait: Omne verbum quod locutus fuerint homines ociosum: ratione reddeat de eo in die iudicii: ita ociosa admittit reus: etiam periculosum formidat. Cui ad hanc sententiam addigitur. ((Dies ille veritas est in tenebras non requirit enim deus desuper: et non fit in recordatione et non illustratur lumine: obfurent eum tenebre: et umbra mortis occupet eum caligo et inmolatur amaritudo digne. Noctem enim tenebrosus turbo possideat: non computetur ei diebus annus: nec numeretur ei mensura: nec illi solitaria: nec laude digna: expectet lux: et non videat: nec ortus surgens aurore.)) Dies qui elapsus est in temporis seculi: cur verti in tenebras dicitur. Et cum constat quod non subsisteret: cur optat ut eum umbra mortis obscurer: vel quem die caligo occupet: quod implicatio amaritudinis inmolat: Aut quam noctem tenebrosus turbo possideat: quam nullus solarius tenet: Aut quomodo optatur fieri solitaria: que transcursum iam fuerat melle: Aut licet quomodo expectet: quod sensu caret: in proprio statu non permanet: Quibus adhuc verbis subiicit. ((Quare non in vulva mortuus sum: egressus ex utero non statim periit: Quare exceptus genibus: Cur lactatus vberibus: Nunc enim tormiens fletus: et somno meo requiescere.)) Nanquid si egressus ex utero statim perisset: retributionis meriti et hac ipsa perditio ne suscipere: Nanquid eterna requie abominari persumuntur. Quisquis enim regenerationis vinda non soluit: reatu primi vinculi ligatus tenet. Quod vero apud nos valet aqua baptismatis: hoc egit apud veteres vel pro punitis sola fides: vel pro maioribus virtutis sacrificiis: vel pro his qui ex Abraxe stirpe prodierant: miseris circumcissionis. Nam quod vult: quisque cum primi parentis culpa concipit prophetam testat dicens. Ecce enim in iniquitatis conceptus sum: et in peccatis conceptus me mater mea: Et quia is quod salutis vinda si vult: originalis elpe supplicia non amittit: aperte per semetipsam veritas perhibet dicens. Nisi quis reatus fuerit ex aqua et spiritu sancto: non habebit vitam eternam. Quid est ergo qui in vulva se mortuus fuisse desiderat: et potuisse se quiescere eiusdem mortis beneficiis sperat: dum constet quod nequaquam

Mat. 12.

B

C

P. 50. 51

Jo. 3.

et requies vite susceperet: si a reatu illi co-
gnalis culpe nequaquam diuine cognitionis sa-
cramenta liberarent: Qui adhuc cum qui-
bus quiescere posuisset: adiungit dicens.
((Cum regibus et consulis terre: qui edi-
ficat sibi solitudines.)) Quis ignoret: quod re-
ges terre ac consules eo a solitudine longe
sunt: quo innumeris obsequentiis cunctis
constipantur: Qui quod difficile: hi ad requiem
tendunt: qui tam diuisi rationum multipli-
cium nexibus astringuntur: scriptura teste
que ait: Iudicium durissimum his qui prestant
sunt. Unde et in euangelio scriptum dicit. Qui
multum datum est: multumque querit ab eo.
Qui adhuc quos in eadem requie socios
habuisset: insinuat dicens. ((Nunc cum prin-
cipibus qui possident auras: et replent domos
suas argento.)) Rarum valde est ut qui au-
rum possident: ad requiem tendant: dum per
semetipsam scriptum dicit. Difficile qui pri-
uicias habent: intrabunt in regnum celorum. Na-
g hic multiplicandis diuitijs inhiat: que al-
terius vite gaudia sperant: Quod tamen ut
redemptor noster valde raro et solo diuino
miraculo euenire posse monstraret: apud ho-
mines inquit hoc impossibile est: apud deum
autem possibile omnia sunt. Quia igitur
verba hec in supradicta a ratione discordant:
ipsa itaque littera idcirco: quod eis sanctus vir in
ista litteram nihil dicit.

Capitulum. 3

Ed si prius in sacro elo-
quio alia maledicta vi-
sunt: hoc quod beati
Job ore platum est: sub-
tilius indagamus. Quid
est enim quod dicitur qui re-
tribuentibus mala non
reddidit: cum Saul et Jo-
nathanas occumbens: gelboe montibus
maledixit dicens: Quod dantes gelboe: nec ros
nec pluuia ueniat super vos: neque sint agri
fertilis: quod tibi abiectionis est cipeus Saul:
quasi non esset vincens oleo. Quid est quod
Iheremias cum predicatione suam cerneret
audientium difficultate prepediri maledi-
xit dicens: Maledictus vir qui annunciat
patri meo dicens. Natus est tibi puer ma-
sculus. Quid ergo montes Saul moriente
deliquerunt: quatenus in eos nec ros nec
pluuia caderet: et ab omni eos uiriditatis

germine sine sermo siccare: Sed quod gelboe
interpretatur decursus: per Saul ante vi-
ctum et mortuum mox nostri mediatoris ex-
primatur: non immerito per gelboe montes
superba iudeorum corda designantur: que
ubi in huius mundi desiderijs desunt: in
christi uicti se morte miseret et quod in eis vi-
ctus rex corporaliter moritur: ipsi autem omni
gratie rose siccantur. De quibus et bene di-
citur: Ut agri primitiarum esse non possint
Super quod beboe metes primitias fru-
ctus ferat: quod redemptoris aduentum ex parte ma-
rima in pascua remanentes: et primo: dia fidelis
sequi noluerit. Sicut namque ecclesia primiti-
as suis in mundum dicitur secunda data vite in mun-
di sine iudeos quos inueniri suscepit et ex-
tra ma colligens: eos quasi reliquias frugis po-
nit. De quibus uisum reliqua ista et scias
dicit. Si fuerit numerus filiorum israel quasi
arena maris: reliquie salue sicut. Possit tamen
secundo gelboe montes ore prophete maledi-
ci et ubi fructus ex arese terra non orit:
possessores terre sterilitatis vano feriantur.
Quatenus ipsi maledictionis sententiam ac-
ciperent: qui apud se mortem regis suscipe-
re iniquitate sua exigente mererent.

Capitulum. 4.

Ed quid est quod propheta
maledictionis suam virum
le suscepit: quod natiuitatem il-
lius per insinuat: Hoc in-
mirum tanto intrinsecus ma-
lorum misterio plenum est: quod extrinsecus huius
na ratione vacans. Nam si qui exterius ro-
nabile fortasse sonuisset: neque nos ad stu-
dia interioris intellectus accenderet. Et er-
go nobis plenus aliquid intus inuit: quo
fortis rationabile nihil ostendit. Si enim ex
matris sue uero hoc in mundo propheta
affigendus: prodigium: natiuitatis eius quid
huncius deliquit: Sed quid persona pro-
phete fluctuantis: nisi per penitus meritis ve-
niens humani generis mutabilitas designa-
tur: Et quid per patris illius: nisi iste si quo
nascimur mundus exprimitur: Et quis est iste
vir qui natiuitatem nostram patri annun-
ciat: nisi antiquus hostis: Qui cum nos in
cogitationibus fluctuare considerat: malo-
rum metes quod ex auctoritate huius mundi pre-
eminent: ad persuasionem nostre deceptionis
insinuat. Tunc nos agere infirma con-

Sap. 6.
Luc. 12.

23

Mat. 25.

21

2. Reg. 1.

Ier. 20.

28

Eia. 10.

21

ſpererit: ita quaſi fortia ſanctoribus extollit: ⁊ quaſi nato maſculo loquitur: cum corruptio- res veritatis per mendaciam nos extuſſe gratulatur. Patri ergo maſculum natum ꝑ nunciat: quando huic mundo eum quem ꝑ ſua ſerit factum innocentie corruptioem de- monſtrat. Nam cum cuilibet peccanti atqꝫ ſuperbi ſciatur. Feceſti ſicut vir: quid ali- ud q̃ natus maſculus in mundo perhibet? Iure igitur vir qui maſculum natum nunciat maledicitur: quia ipſo eius nuncio re- probum gaudium noſtri corruptoris iudica- tur. His ergo ſcripturę ſacre maledictioni- bus diſcimus quid apud beatum Job in voce maledictionis inquiramus: ne quem deus poſt vulnera ⁊ verbera remunerat: le- ctoꝝ verba eius redarguere non intelligens preſumat. Quia igitur vt canoꝝ hec que in preſatione ſacrae requirenda diſturbamus verba ſan- tiſtorie diſturbantes exequamur.

Cap. Job tertium.

Quest hec ap

uit Job os ſuum: ⁊ ma- ledixit diei ſuo dicens ((Percat dies i qua na- tus ſum.)) Non eſt ne- glacte diſturbandum qd dicitur: appuſit os ſuū. Scriptura enim ſacra

ex his que tenuiter premitit: reuerenter ex- pectanda indicat que ſubtingit. Sicut enim clauſa vaſcula quid intus habeant igno- ramus: aperto vero ore vaſculorum quid in- trinſecus contineatur agnoſcimus: ita ſan- ctoꝝ corda que clauſo ore occulta ſunt: ap- to ore deteguntur: ⁊ cum cogitationes dete- gunt: os aperte referantur: vt intenta men- te quaſi apertis vaſculis quid intus conti- neant ſeſtinemus cognoscere: ac noſmetip- ſos eorum intimo odore recreare. Unde ⁊ ſublimia precepta domino in monte di- ctato: premitit. ⁊. Apertens os ſuum dicit: q̃nis illic ⁊ hoc accipi debeat: quia tunc ſu- um os in preceptis aperuit: i quibus dudum aperuit ora proſpetarum. Clauſe autem ſo- lerter intueudum eſt quod dicitur: poſt hec: vt nimirum rei virtus que agitur veraciter ex tempore ſentiantur. Quis enim vaſti- tas terram: extinctio pignorum: dolor vulne- rum: perſaſio conſugis: aduentus amicoꝝ

deſcribitur: qui ſciſſiſſe veſtes: et clamantes ſe- ſſiſſe puluere capita aſperſiſſe: ⁊ via con- ſiſtentes in terra tacuiſſe memorantur: ac de- inde ſubſungitur. Poſt hec aperuit Job os ſuum: ⁊ maledixit diei ſuo: vt ipſo videlicet narrationis ordine perpendatur: quia neqꝫ q̃ maledictum per impatentiam proſu- lit: qui ad maledictionis vocem amico adhu- c tacentibus eripit.

Capitulum. 5.

ſenim ira motus in a- lediceret: audito dam- no ſubſtanſie: cognita morte filioꝝ: in manu p- culdubio ad maledicti- nem dolor exeret. Et tunc quid dixerit audi- uimus. At nancꝫ Do- minus dedit: dominus abſtulit: Rarum ſi ira motus malediceret: ſaltem percuius in corpore: vel male ſuaſus a conſuge: maledi- ctum inferre potuiſſet. Sed qd tunc ſciat agnoſcit. At nancꝫ Locuta eo quaſi vna ex ſimilis mulieribus. Si dona ſuſcepimus de manu domini: mala quare non ſuſtine- mus: Poſt hec vero deſcribitur quia amici veniunt: ſeint: conſiderant: tacent: moꝝ ſub- ſungitur: hoc qd diei ſuo maledixiſſe ꝑhibet. Nihil itaqꝫ incongruum eſt: vt ſuſpicemur eum nullo inſtigante nullo paſſante: ex im- patientia ad vocem maledictionis erumpe- re: quem nimirum nominis: inter vulnera corporis: inter male ſuaſus vtrius: magna preconiſa creatoris humiſte mente reddidiſſe ſe ꝑatefecit ergo qua mente hec quietus dixerit: qui in tot dei laudes etiaꝫ percuius emanauit. Nec enim poſtmodum percui- ſus ſuperbire potuit: queꝫ in percuiſione dolor humiſtem offendiſſet. Sed cum recte no- uimus qd maledicta ſacra ſcriptura ꝑhibet: cur recte aliquando fieri diſcimus: que vetari eodem ſacro eloquio non ignoramus.

Sciendꝫ vero eſt qd ſcriptura ſacra duobꝫ modis maledictum memorat: aliud videlicet quod approbat: aliud qd dñat. Aliter enim maledicti ꝑſert iudicio iuſticie: ſi- ter ſuore vindicte. Maledicti ꝑꝑe iuſtice iudicio ipſi primo homini peccanti prola- ti eſt: etiaꝫ auditi. Maledicta terra in opere tuo. Maledicti iudicio iuſticie ꝑſert: etiaꝫ ad Abraam dicti. Maledicti maledictiꝫ tibi: Rara qd maledicti nō iudicio iuſticie

Job.
Ca. 3.

Mat. 5.

maledicti
dñi.

2
Gen. 3.
Gen. 27

sed timore videlicet promittit: voce Pauli apo-
stoli predicantis admonemur q ait Bene-
dicite: et nolite maledicere. Et rursum, Neq
maledicti regnā de possidebūt. Deus ergo
maledicere dicitur: tamen maledicere ho-
mo prohibet: qz quod homo agit malicia
vitandū: deus non facit nisi examine et vir-
tute.

Capitulum. 6.

Am vero sancti viri male-
dictionis sententiam profe-
rūt: non ad hāc ex voto vi-
tionis: sed ex iusticia exami-
nis erūpūt. Intus enim sub-
tile dei iudicium aspiciūt: et
mala foris extinguit: qz maledictio debe-
ant ferri recognoscūt: et eo maledicto non
peccant, quo et ab interno iudicio nō discor-
dant. Vnde est q petrus in offerentem sibi
pecunias simonē sniam maledictionis in-
toxit dicens: Pecunia tua tecū sit in perdis-
tione. Quia enim non ait est: sed simon in-
dicatū: qz opatio modo se signatū hoc
dixisse hinc helyas duobus quinquagena-
ris ad se venientibz dicit. Si homo dei suz
secedat ignis de celo et consumat vos. Quo-
rā verorūq snia qzā veritatis ratione con-
ualnit: terminus cause tūc monstrant. Nā
et simon eterna perditione interit: et duos
quingenarios desuper veniens flamma con-
sumpsit. Aliq ergo subsequens testificatur
qua mente maledictionis snia promittitur.

Et enim et maledicentis innocentia pua-
net: tamen eum q maledicāt vsq ad iute-
ritā maledictio absorbetur: vtriusq pto si
ne colligitur: qz ab vno et intimo iudice i re-
rum snia sumpta iaculat. Igitur si subtilis
beati Job verba pensam: non est ei male-
dictio et malicia delinquentis: sed ex recu-
tatione iudicis: non est ita commoti: sed vo-
catus est tranquillus. Qui enim tam recta ma-
ledicens in similitudine perturbationis vicio
incombūdit: sed doctrine magisteris impedit.
Vidit qppe amicos cū clamore flere: vidit
vestes scindere: vidit pulvere capita con-
spargere: vidit consideratione sue percussio-
nis obmutescere: et vir sanctus insperit: qz
hīq temporalia prospera regrebat ex compa-
ratione mentis proprie cū temporali fractū
aduersitate crediderant. Idersperit qz tran-
scoria afflictione percussus desperare: non
fuerat: nisi ipi desperatam mentem ab spe

incolamstatis interne subtraherent et dum
erumpit foris in vocem doloris vulnerātis
intus ostendit pntem medicaminis dicens:
((Pereat dies in q natus sū.)) Quid enī
bz per diem naturatū: nisi omne hoc tps
nostre mortalitatis intelligat: qz dū nos
in hac nostre mutabilitatis corruptione re-
tinet: eternitatis nobis incommutabilitas
non apparet. Quia igitur diem tam eter-
nitatis videt: egre diem sue mortalitatis sit
stinet. Et notandum q non ait: pereat dies
in qua condit: sūis: pereat dies in qua na-
tus sū. In die qppe inflicte homo est condi-
tus: sed Layn pmas nat. E. Quid est ergo:
diei naturatū maledicere: nisi aperte dice-
re dies mutabilitatis pereat: et lamen eter-
nitatis erumpat. La. 7.

Ed qz ptre duobz mōis vi-
cere solem: alit. n. ptre diei
mus qn alqd optam: vt si
sit: et aliter ptre vicimus qn
optam: vt male sit: hoc qz
de hoc die subdit. Obsecret eti caligo: et ut
noluit amaritudinis: liquido ostēdit: qz dies
iste nō ita vt nō sit si ita ptre optat vt male
sit. Inuoluit enī amaritudinis nō pōt: qz
oīno pditū nō ē. Hoc aut tps nre mutabilis
tatis non qzqz ita pnturā. I. trāstū est vt
male sit: vt penitus nō sit: angelo i sacro
elogo attestante q ait. Per vīdē i secula:
qz tps tā nō erit. I. la et ppheta dicit: Erit
tps eoz in eternū: qz p mōia tps defuit
nōse tempis eoz defectū vocant: ostēdēs
q sine sine oīmodo defectū deficiūt hī q
visionis intime cōsolatūe sepant. Quia er-
go nostre mortalitatis hoc temp nō ita vt
male sit: qz pnt ita vt nō sit. Querēdū est qd
sit qz non ita vt nō sit: sed ita perire optat
vt male sit. Humana enim anima seu ange-
licus spūs ita immortalis ē vt mori possit: ita
mortalis vt mori nō possit. Nā bīc viuere:
sine p vītā sine p supplicium pdit. Essen-
tialr at viuere: neqz p vītā: neqz p supplicium
um amī tū. A qūrate. n. vīdē dīficat: qz
nō subhīdē dīficat: nec moriēs sentit. Ut
ergo breuē dixerī immortalitē mortalis ē: et
mortalitē immortalis. Id igit dies vt peat op-
tat: et paulopost inuolūdus amaritudinis dī.
Quē est dām q vt scīs diei nomine exp-
mere voluit: nisi apostatam spiritum qui in
vīdē dī essentia etia: moriēdo subhīdē: qz

Ues. S.

4. Ro. I.

2po. i. o.
ps. 77.

tempus pro
de pta

3

pditio vite nō subtrahit: quē in eterno tolo
repositum seruando moro immortalis exti
guit. Qui tā a beatitudinis gloria tēctus
adhuc optat vt peat: vt v; retrahit dignis
supplicijs: etiam tentandi licentiā amittat.

Capitulum S

S numitū diem se exhibet
qz pspira incipit sed in no
ctis tenebras semper vñit
quia ad aduersa perducit.
Diē namqz ostendebat cum
diceret. In quacūqz die cōe

deritis ex eo aperientur oculi vestri: et erit
sicut diē. Sed noctem intulit: et ad mor
talitatis tenebras pducit. Dies itaqz est il
lata promissio meliorū sed. nō est eribita
ipsa experientia calamitatu. Antiquus ho
stis dies est per naturam bene conditus: s
nō est per meritū ad tenebras delapsus.
Dies est cū pollicendo bona humanis aspe
ritibus lucis se angelus simulat: Paulo atte
stante: qui ait. Ipse enī sathana stransfigu
rat sei angelum lucis. Sed nō est cum mē
tes consentientium erroris tenebris obse
rat. At sanctus in dolore proprio confas ro
tus humani generis desens: et nīl spēcia
le omnimodo in speciali vulnere cogitans:
reducit ad animū originē culpe et confide
ratione iusticie dolorē temperet pene. Tūde
at humanam genus: vnde et quo cecidit et
dicat. ((Pereat dies in q̄ natus sum: et nō
in qua. dictū ē conceptus est homo.)) Nec si
aperte dicat. Pereat spes ab apostata an
gelo illata: qui diem se simulans et promif
sione diuinitatis emicant: sed noctem se ex
hibens: lucem nobis nostre immortalitatis
obscurant. Percreat antiquus hostis: qui lu
cem promissionis ostendit: sed peccati tene
bras contulit: qui quasi diem se blandien
do innoctat: sed vsqz ad tenebrosam noctē
et impetita cordis cecitate perducit. Sequi
tur. ((Dies illa vertatur i tenebras.)) Qua
si lūcet dies ille mentibus pmissi: cū panti
tatis eius persuasio prospera creditur et q̄
lis sit intrinsecus non videtur. Sed cū inig
tas illius sicut est agnoscitur: dies falsē pro
missionis quibnsdā ante iudicis nostri oca
los tenebris obsecratur: quia videlicet q̄
lis est ex merito: talis perspicitur in blandi
mento. In tenebras ergo dies vertitur: quā
do aduersa intelligimus etiam que prospere

ra suadendo pollicetur. In tenebras dies
vertitur: quando antiquus hostis qualis ē
sentens talis a nobis perspicitur: etiam sub
blandimento latens: ne scitis prosperitatē
bus quasi ex die luine illudat: et veris misse
rijs ad peccati tenebras pertrahat. Sequi
tur. ((Non requiritur deus cum desuper: et si
illudretur lumine.)) Omnipotens deus sicut
et nīllo bona facere potuit: ita cū voluit p
incarnationis sine misterium etiam perditā
bona reparauit. Capitulum. 9.

Nos vero ad intelligendū
se creaturas fecerat angelis:
cam videlicet et humana: sed
vtrāqz supbia prouult: atqz
ab ista ingente rectitudi
nis fregit. Sed vna regnē
carnis habuit alia vero nīl infirmū de
carne gestant. Angelus namqz solimmodo
spūs: homo vero et spūs et caro. Misertus
ergo creator vt redimeret: illam ad se debu
it reducere: qudm in perpetracione culpe et
infirmirate aliquid pstat habuisse: et eo am
plius debuit apostatam angelū repellere:
quo cū a persistendi fortitudo corruit: nīl
infirmū et carne gestant. Tūde et recte p sal
mista cū miserū redēptorem hoibus dice
ret: ipsam quoqz cām misertorē die expellit
dicens. Et memoratus ē quia caro sunt. Nec
si diceret. Quo corū infirma viditōe distri
cte culpas punire noluit. Est adhuc aliud
quo et perditus homo reparari debuit et su
perbiēs spūs reparari non possit. Quia
nīl infirmū angelus sua malicia cecidit: hoīem
vero aliena prostrauit. Quia ergo humanū
genus ad lumen penitentie redēptoris ad
uentū reducit: apostata vero angelus ad
restauracionem lucis nulla spe veniens: nulla
conuersionis emendatione renouatur dicat
recte. Non requiritur cū deus desuper: et non
illudretur lumine. Nec si aperte diceretur. Quia
ipse tenebras intulit: toleret et sine fine qd
fecit: nec vnqz lumen pristini status recipiat
qz hoc etiam non suus amittit. Sequitur.
((Obscurent cū tenebre: et vmbra mortis.))
Per vmbra mortis oblitio debet intelli
gi: qz sicut mors interimit vitam: ita oblitio
extinguit memoriā. Quia ergo apostata
angelus eterne oblitio tradit: vmbra mor
tis obscaturatur. Dicat igit obscurent cū te
nebre et vmbra mortis. i. sic et erroris sui ce

21

Gen. 3

2. Cor. ii.

D

C

Dna hōis
et angelus

Ps. 77

B

volueret

C

Expositionis. S. Gregorij Liber iiii.

elitas obruat: tot neq[ue]q[ue] ulterius ad lucem per-
tinentie per diuini respectus memoriam re-
surgat. Sequitur. ((Occipet et caligo: et
inuoluat amaritudinem.))

Capitulum. lo.

Atq[ue] hostis neq[ue] sue vi-
cissis affricet: alio[quin] eq[ue]q[ue] n[on]
patit alio[quin] q[uo]d in fine patiet[ur]
Quia a lucis int[er]me ordine
cecidit: n[on] semetipsum in-
trinssecus erroris caligine co-

fundit. Sed post hoc amaritudine inuolu-
tur: quia ex merito spontaneae caliginis: eter-
no gehenne tormento cruciatur. Dicatur er-
go. Is qui serenitatem lucis int[er]me perdit:
dicit: quid est q[uo]d ante extremum supplicium
tolerat? Occipet et caligo. Subiungit etia[m]
quod illa pena subsequens etiam sine termi-
no deuastat inuoluatur amaritudine. Om-
ne quippe q[uo]d inuoluatur: et finem suum q[uo]d
n[on]q[ue]q[ue] indicat: quia sicut non ostendit quo
incipit: ita non detegit quo desinit. Inuol-
uit ergo amaritudine antiquus hostis dicit[ur]
quia superbie eius supplicia non solum om-
nimoda: sed etiam infinita preparantur.

Que videlicet eius pena tunc int[er]it accipit:
et districtas ad extremum iudicium: index
venit. Unde et bene subditur. ((Noceat
illam tenebrosus turbo possideat.)) Scripta
quippe est. Deus manifeste veniet deus no-

stet: et non silebit: ignis in conspectu eius ar-
debit: et in circuitu eius tempestas valida.

Tenebrosus ergo turbo hanc noctem possi-
det: quia apostatam spiritum a conspectu di-

stricti iudicis ad eterna supplicia patiend[um]
illa tempestas rapit: turbine ergo n[on] ista

possidet: q[uo]d superba eius cecitas: districta
animaduersione percussit. Sequitur. ((N[on]
c[on]paretur i diebus anni: nec numeretur in
mensibus.)) Annum predicationis superne

gratie non inconuenienter accipimus: quia
sicut in anno congestis diebus temp[us] per-

ficatur: ita in superna gratia virtutu[m] multi-
plex vita completur. Potest per annu[m] etia[m]
multitudo intelligi redeptoru[m]: quia sicut ex

dierum multitudine annus ducitur: ita ex
collectione bonoru[m] hominu[m] illa electoru[m]
innumerabilis vniuersitas expletur. Vnde

nanq[ue] annu[m] perfecte multitudinis E[sa]ias
predicat dicens. Sp[iritus] domini super me: eo-

q[uo]d v[er]beret me dominus ad annuntiandu[m]

mansuetis misit me vt mederer contris cor-
de: et predicarem captiuis indulgentiam: et
clausis ap[er]tionem: et predicarem annu[m] pla-
cibilem domini. Annus placabilis domini
predicatur: cum futura plebs fidelium ve-
ritatis lumine illustrata predicatur. Quid
vero per dies: nisi singule queq[ue] electoru[m]
mentes: quid per menses: nisi multiphate
eorum ecclesie: que vnam catholicam faciat
designatur. Illa ergo n[on] n[on] computetur
i diebus anni: nec numeretur in mensibus:
q[uo]d antiquus hostis superbie sue tenebris p[er]
sas: aduentu[m] quidem redemptoris conspi-
cit: sed nequa[quam] ad veniam cum electis re-
dit. Die enim scriptum est. Nunc enim an-
gelos apprehendit: sed semen Abrah[am]e app[re]-
hendit. Tercio nanq[ue] redemptor noster si
angelus: sed homo factus est: q[uo]d hoc p[er]ul-
dubio fieri debuit quod redemit: vt a p[er]-
ditu[m] angelum non apprehendendo dese-
reret: et dominum in semetipso apprehen-
do repararet

Capitulum. ri.

Omnis etiam dies hi qui
in eterna luce permanent
angelici sp[iritus]: menses aut
eoru[m] ordines et dignita-
tes intelligi. Singuli eni[m]
quos sp[iritus] q[uo]d lucet: dies
sunt. Sed q[uo]d certis quibus-

dam dignitatibus distinguitur: vt alij thro-
ni: alij d[omi]nationes: alij principatus: alij po-
tates sint pro hac ipsa distributio[n]e agmina[m]
menses vocantur. Sed q[uo]d antiquus hostis

nequa[quam] ad meritum lucis: nequa[quam] ad or-
dinem supernoru[m] agminu[m] reducit[ur]. nec in
diebus anni nec in mensibus numeratur.

Sic quippe illum perperat cecitas super-
bie granat: vt vltra ad illa claritatis int[er]me
superna agmina non redeat. Nequa[quam] itaq[ue]
stantibus lucis dignitatibus admiscetur:

quia tenebarum sarru[m] merito semper ad
ima deprimitur. Quia quia ab illa patre ce-
lestis frequentia eras in perpetuum per-

manet: recte adhuc subinungitur. ((Sit n[on]
illa solitaria nec laude digna.)) Mor illa
solitaria efficitur: quia discisione per-

petua a frequentia patre superne separa[tur].
Quod tamen intelligi et aliter potest: vt vi-
delicet hominem quem sibi socium ad p[er]-
ditionem fecerat amittat: et solus cum suo

corpore hostis percat: dum multos quos de-

2

C

Hebr. i

21

Ps. 49.

3

Esa. 6. 1.

fraxerat: redemptoris gratia reformat. So-
litaria ergo non efficitur: cum sublati eis q
electi sunt: solus hostis antiquus eternis ge-
henne ignibus mancipat. Bene autem dicitur
((Nec laude digna.)) Cui enim humanum
genus erroris tenebris pressum deos lapi-
des crederet: per hoc q idolis seruebat.
quid aliud: quam seductoris sui facia lan-
dabat: Unde per apostolum. Multa bene
dicitur. Scinno q nihil est idolaz: sed que
immolant gentes demonis immolant. Qui
ergo idoloz venerationi subtrati sunt: qd
aliud q noctis tenebras laudauerunt. S;
ecce iam cernimus quia non illa non illa si
esse laude digna cognoscitur: cum a redem-
pto humano genere idolorum veneratio
reprobatur: et non solitaria reliquitur: quia
cum damnato apostata sps ad tormenta fi-
nitur. Sequitur. ((Maledicant ei qui male
dicunt diei: qui parati sunt suscitare leuita-
tham.)) In translatione veteri ita non dicitur.
obtenebatur stelle caligine eius: expectet
lucē vel nō videat: nec ortū surgēs aurore))
sed maledicat eam qui maledixit diem: qui
capturus est grande cetum. Quibus vobis
apte ostenditur: q a sancto viro in fine mī-
di ventura antiphrisi perditio p̄videtur.
Malignus nāq sps: qui per meritū nō
est: diem se in mundi fine singulat: cum se q̄si
denū hominibus ostendit: cū claritatem fi-
bi diuinitatis fallaciter tribuit: et sapia cē
se q̄s deas: vel dicitur: vel colitur extollit.
Noctē igitur maledixit: qui maledixit diē:
quia ille tunc eius maliciam destruxit: qui il-
lustratione aduentus sui tunc etiam poten-
tiam eius fortitudinis extinguit. Unde et
bene subiungitur. Qui captus grande ē ce-
tum. Unus enī ceti fortitudo in aquis ca-
pit: quia antiqui hostis versutia baptisimi
sacramento superatur. Sed quod transla-
tione veteri de auctore omnis dicitur: hoc
translatione ipacine ad nos et hebreo est
arabicoq sermōe deriuata: de electis eius
angelis memoratur. De his nāq dicit. Ma-
ledicant ei qui maledicunt diei. Diem se
quippe iste superbiens sps ostentare etiaz
angelicis potestatis voluit: cum se super
ceteros: quasi in potentia diuinitatis extol-
lene: tot post se ad interitum diuinitatis extol-
lit. Sed hi nimirum qui in auctore suo hu-
mili corde persisterant: cū erroris eius noctē

inesse conspicerent: diem claritatis ipsius et
semetipsos humiliter sentiendo calcauerunt:
q nō nobis soli eius tenebras indicant et
q fit illius despicienda sieta claritas demō-
strat. Dicitur ergo de tenebrosa nocte que
humane infirmitatis oculos claudat. Male
dicant ei qui maledicunt diei. Id est illi ele-
cti sps erroris eius tenebras damnando et
nunciant qui magnitudinem claritatis illi
us iam ab erroris sieta vident. Bene autem
subditur: qui parati sunt suscitare Leuita-
tham: leuitā q̄ppe interpretatū ē ad adita-
mentam eorū: quorum scilicet: nisi hominū
Recte autem additamentum eorum dicitur:
quia postq primam culpā mala suggestio
ne intulit: hanc quotidie angere grauiorib⁹
persuasionibus non desistit. Cui certe per
exprobationem leuitā vocatus est. Id est
additamentum hominū dictus. Eos nāq
in paradiso immortales repperit: sed diuini-
tatem immortalitatis promittēdo quasi eis
aliquid ultra q̄ erant se addere spondidit.
Sed dum blande non habita se daturum
perhibuit: callide et habita subtraxit. Unde
et eundem leuitā ita propheta describit
dicens. Super leuitā serpentem tortu-
osum. Leuitā quippe est in eo q se adde-
re homini spondidit: tortuosus ad enī sin-
bus irrepsit: quia dum falso impossibilia p-
mittit: vere et possibilia sustulit.

Capitulum. 12.

Terendū po nobis ē. Cur
qui serpentem dixerat: tor-
tuosumq illico subiunxit. I-
terposuit vectem: nisi forte
q in serpentis tortitudine
fura mollicies: vecte autem
est duricia rigiditatis. Ut ergo hunc et vi-
rum signaret: et mollem: et vectē nominat: et
serpentem. Durus quippe est per maliciā: et
molles per blandimenta. Vectis ergo dicit:
qz vīs ad necesse percutit: serpens autem
quia semper insidias mollior infundit. S;
hunc leuitā electi angelorum sps: nūc
in puteo abyssi clausum p̄munt. Unde scri-
ptum est. Vidi angelum descendentem de
celo: hītem clauem abyssi et ebantam ma-
gnam in manu sua: et apprehendit draconē
serpentem antiquum: qui est diabolus et sa-
thanas: et ligauit eum per quinos mille: et in

Esa. 27.

21

2Ipoē. 20

fit eum in abyssum. Quem tamen in mun-
di sine ad apertaiora certamina reuocant: et
totum contra nos in suis viribus relaxant.
Unde illic rursum scriptum est. Cum com-
pleti fuerint mille anni: soluetur sathanas.
Ille enim apostata angelus qui ita condi-
tus fuerat angelo: ut angelorum ceteris le-
gibus emineret: ita superbiendo succubuit:
ut nunc tantum angelorum ditioni substra-
tus sit: quatenus vel nunc ad uilitatem no-
stram eis ministrantibus relegatus lateat:
vel tunc ad probationem nostram eis rela-
xantibus totis se suis contra nos viribus so-
lutus ererceat. Quia igitur hi electi spiritus
superbum apostotam comprimunt: qui hu-
miles hunc sequi noluerunt: ipsi quoque admi-
nistrantibus disponitur: ut ad intentiones ap-
plicitas vestras destruendas funditus quan-
doque reuocetur: dicatur recte. Qui par sit
suscitare Lethargia. Quia tamen hostis cal-
lidus ad aperta tela necdum suscitatus est:
quorundam quomodo metes nostras nunc
latenter obscurat insinuat. Sequitur.

Capitulum. 13.

Stenebrene stelle caligine
clus. Expectet lucem et non
videat. nec ortu surgentis
aurores: qui non deluit hostia
veteris: qui portauit me. In
scriptura sacra stellae nocte
aliqui sanctorum iusticiae: qui in huius vite
tenebris lucet aliquando vero ypocrita-
rum fictio demonstratur: qui bonaeque fa-
ciunt ad percipiendas laudes hominibus
ostendunt. Si enim recte viuentes stelle non
erunt: nequaquam Paulus discipulis diceret. In
medio noctis prae et perieris inter quos
lucetis sicut luminaria in mundo. Rursum.
Si inter eos qui recta agere vident: quidam
de actione sua retributiones sanctorum huma-
ni non querunt: nequaquam stellae Iohannes
ruere a caelestibus videret: dicens. Misit dra-
co caudam et traxit tertiam partem stellarum.
Draconis enim cauda stellarum pars trahi-
tur: quia extrema persuasione antichristi qui
dam qui videntur lucere rapiuntur. Stellae
namque in terram trahere est: eos qui viden-
tur studio vite caelestis liberare: et amore ter-
reno iniquitate aperti erroris inuolueri.
Sunt namque nonnulli qui ante oculos hu-
manos velut magnis operibus lucent. Sed

quia haec ipsa opera a mundo corde non pro-
deunt: capri in occultis cogitationibus no-
ctis huius tenebris obscurantur. Qui sepe
ea quae mundo corde non faciunt: etiam ope-
ra amittunt. Quia ergo non praeualere per-
mittitur: quando et inter bona opera cordis
inertio minime mandatur: dicatur recte.
Obscuratur stelle caligine eius: id est con-
tra eos qui ante humanos oculos quasi bo-
nis operibus splendent. Multa antiqui
hostis obscura praeualere: et hoc quod ante
humana iudicia sumptuerant lumen laudis
deponant. Caligine quippe noctis obscura-
tur cum eorum vita aperto errore confundi-
tur: ut nimirum tales etiam foris in ecclesia
appareant: quales apud semetipsos intus
diutino parere iudicio non formidant. Seg-
uitur. ((Expectet lucem et non videat: nec or-
tum surgentis aurore. Quia non conclusit
ostia ventris: qui portauit me: Nec abstu-
lit mala ab oculis meis.))

Capitulum. 14.

In euangelio veritas dicitur.
Ego sum lux mundi. Sicut
autem idem redemptor: no-
n est una persona est cum eo
gregatione bonorum: ipse na-
que caput est corporis: nos
huius capituli corpus: ita antiquus hostis
una persona est cum cuncta collectione re-
proborum: quia ipse etiam ad iniquitatem quasi
caput preeminet: illi autem dum ad praesentia
deserunt: velut substantiam capiti corpus
inherent. Qui ergo de hac nocte. id est antiquo
hoste dicitur dignum est ut ad corpus eius
id est iniquos quosque derelinquetur. Quia igitur
redemptor noster humani generis lux est:
quid est quod de hac nocte dicitur. Expe-
ctet lucem et non videat: nisi quod sunt nonnulli
qui fidem quam operibus deserunt: tenere
se sermonibus ostendunt. De quibus per Pau-
lum dicitur. Qui consentitur se nosse deus:
factis autem negant. In numerum: aut pra-
ua sunt quae faciunt: aut recta opera non re-
cto corde secantur. Non enim de suis ope-
ribus retributiones perpetuas: sed transito-
rios fauores querunt: et tamen quia quasi
sanctos laudari se audiant: esse se verae-
ter sanctos arbitrantur: et quanto se ex mul-
torum estimatione irreprehensibiles putant: ito
deo districti iudicii securi expectant. De q

Phil. 2. c.

2. po. 17.

Tit. 1.

5

Amos. 5. his bene prophetā dicitur. Ubi testiderā
tibus diem timent. Quibus beatus Job v
bitam suam proferit: predicator studio: non
optantis voto dicens. ((Expectet lucē: nō
videat.)) Non quippe illa: ille videlicet tene
brosus hostis in membris suis lucem expe
ctat: et nō videbit: quia hi qui fidei sine opi
bus retinent: cum pro eadem fide in extre
mo iudicio saluari se posse confidunt: eorum
spes frustrabitur: quia hanc male viuendo
demoliti sunt: quam confidendo temerāt.
Ubi qui pro humana laude in bona actō
ne se exhibent: in casum a veniente iudice
retributionem bonorū operū sperant: quia
dum hec in ostentatione faciunt: laudis iay
pmlum ab humano ore receperunt: verita
te attestante que est. Amen dico vobis: re
ceperunt mercedem suam. Ubi et bene sub
iungitur. ((Nec ortum surgentis aurore.))

Mat. 6.

21

Lam. 6.

Capitulum. 15.
Auro quippe ecclesia dicitur: que a peccatorum suorum tenebris ad lucem iusticie permutatur. Unde et hanc sponsus in canticorum cantico miratur dicens. Que est ista que progreditur quasi aurore confurgens. Quasi aurore quippe electorum surgit ecclesia: que puritatis pristine tenebras deserit: et sese in noui luminis fulgorem conuertit. In illa igitur luce que in districti iudicis aduentu monstratur corpus damnati hostis ortum surgentis aurore non videt: quia cum districtus iudex ad retributionē venerit: iniquis quisque suorum caligine meritorum pressus: quā claritate scilicet ecclesia in internū lumē cordis surgat ignorat. Tūc nāq electorū mens in altum capitur ut diuinitatis radices illustret: et quo eius respectu pfunditur: eo ultra se gratia ehorrescat te subleuatur. Tunc sancta ecclesia plena aurore sit cum mortalitatis atq ignorācie sue tenebras sanctitas amittit. In iudicio ergo adhuc aurore est: sed i regno bles: qz etiam cum resurrectione eorum videri lumen in iudicio inchoat: eius tamen vlsam plenus in regno consumat. Ortus itaq aurore est eozdum clarescentis ecclesie: quem videre nequeit reprobi: quia a conspectu districti iudicis malorum suorum pōdere ad tenebras pressi pertrahuntur. Tūc

recte per prophetā dicitur. Tollatur impi⁹ ne videat gloriam dñi dei. Hinc est qd de hac aurore per psalmistam dicitur. Abscondes eos in abscondito vultus tui: conturbatione hominum. Electus enim quisq in iudicio per internum vsum in vultu diuinitatis absconditur: dum reproborum foris cecitas districta animaduersione iusticie repulsa turbatur. Quod etiam non inconuenienter ad presens accipimus: si simulatorum corda subtilius indagamus. Illos gaucos nāq et ypocritas bonorum facta exterius aspicit: eosq in factis suis laudat: ab hominibus cognoscunt: eorumq celebre nomen mirantur et q pro bene gestis laudes suscipiant vident: sed quanto studio eadē laudes fingant non vident. Alperit eorum opera considerant: sed q sola spe intima hec operantur ignorat. Qui enim vera lucē iusticie clarescunt: prius a tenebris interne inuentionis immutantur: ut obscuritatem intus terrene appetitionis plene tescant: et corda sua ad superna lucis desideria perfecte conuertāt: ne cum alijs apparent lucidi: subinet sint obscuri. Illos autem ergo quia bonorum facta considerant: corda non pensant: rimantur vnde laudari foris valeant: vnde non itus ad iusticie lumen surgant: et quasi ortus surgentis aurore videre nesciant: quia inuentionem religiose mentis considerare contemunt.

Esa. 66.

Ps. 39.

L

La. 16.

Est etiaq sanctus vir gratia prophetici spiritus plenus: indee perfidiam redē pte veniente conspiceret: eiusq cecitatis dāna p verba hec: quasi ex optantis q litate prophetare videret. ((Expectet lucē: et non videat: nec ortus surgentis aurore.)) Judea quippe lucem expectant et non videt: quia humani generis redemptorem vērū qdē pphetādo sustinuit: veniēte mic cognouit: et quos ad spē aperuit mētis oculos ad pñiam lucis clausit. Que et surgentis aurore ortū nō vidit: qz infirma illa sanete ecclesie pmodia venerari cōtēpsit: vāq hanc labefactari suorum moribus credidit: ad q fortia peruenerit ignorat. Sed q et infidelibus loquens inq capitis mēbra in notuit. ad spm rursū iniquorū caput verba conuertit dicens. ((Quia nō cōclūsi hostia vē

21

tris qui portauit me: nec abstulit mala ab oculis meis. Quid uiculisq; homini uenter est matris: hoc uiculisq; humano generi extitit habitatio illa summa paradisi. Et ipsa naq; uelut ex uentre prodijt: et quasi ad ieremita compositis fide ad augmēta ppaginis foras emanauit. Ibi conceptio nostra cōsultat: ubi origo hominis p̄ primus habitauit. Sed huius uētris hostia serpens aperuit: quia per suasionem callida in corde hominis mandatu celeste dissoluit. Huius uētris hostia serpens aperuit q; munus supernis montis claustra mētis irruit. Sacerdos uir igitur in pena quā tolerat ad culpam mentis oculos reducat: doleat hoc quod tenebrosa nocte. Iamq; hostis obscura suggestio huius mentibus inuit: doleat hoc qd suggestioni callide humana mēs in sua deceptio ne consensit et dicat. Quia non concludit hostia uētris qui portauit me: nec abstulit mala ab oculis meis. Nec moueat. quod non concludisse queritur: quem apparuisse sanuū decessat. Non concludit enim dicit: aperuit: et mala non abstulit: rogauit. Quasi. in. auferret: si quiesceret: et quasi clauderet: si abstruptione cessaret. Idem naq; te quo loquitur et perpendit quod prauo spirite quasi lucra nobis dedisse fuerat: si damna non intulisset. Sic nos de la trombis loquimur: quia captiuis suis conane uitam si nō abstulerint. Libet de ab inchoatione repetere: atq; ex eo qd in usu presentis uite recognoſcimus moraliter retractare.

Capitulum. 47.

Beatus Job cōsiderans post qd a mentis statu succubuit genus humanum quanta in rebus prosperis fiduciam subleuatur: uel quanta ex aduersis perturbatione frangatur: ad illud quē habere in paradiso potuit incommutabilitatis statu mente recurrit: et in orationis lapsu pro prospera et aduersa variantem: quam despicabile cerneret maledicendo declarauit dicens. ((Pereat dies in qua natus sum: et non in qua dictus est: conceptus ē homo.)) Quasi dies quedā est cui mandu huius prosperitas aridet. Sed dies iste in noctem deſinit: q; sepe temporalis prosperitas ad tribulationis tenebras producit. Hanc prosperitatis diem p-

phera respiciat: cum dicebat. Diem hominis non concipuit scio. Hanc noctem tribulationis postremo incarnationis sine tempore passionum se dominus noster nūciabat: cum per psalmistam quasi ex preterito diceret. Tūc ad noctem increpauerunt me reuel mei. Potest autē per diem: peccati delectatio: per noctem uero: cecitas mentis intelligi: per quam fide homo patitur in culpe perperatione proferri. Optat igitur perire diem: ut omnino blandiri culpa cernatur: vigore iusticie interneniente destruat. Optat etiam perire noctē: ut quod cecata mētis etiam per consensum perpetrat: animaduersione penitentie extinguat. Sed querendum nobis est: cur in die homo natus dicitur: in nocte conceptus. Scriptura tribus modis hominem appellat: scilicet aliquando per naturam: aliquando per culpam: aliquando per infirmitatem. Homo quippe per naturam dicitur: sicut scriptū est. Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. Homo per culpam: sicut scriptum est. Ego dixi dñs esis: et filij excelsi omnes: vos autem sicut homines moriemini. Ne sic aperte dicat. Sic ut delinquentes obibitis. Unde et apostolus Paulus ait. Cū sit inter uos zelus et contentio: nonne carnales esis et h; hominē ambulatis. Ne si aperte dicat. Qui discordes mentes dicitis: nonne adhuc ex reprehensibili humanitate peccatis: homo per infirmitatem dicitur sicut scriptum est. Maledictus homo qui spem suam posuit in homine. Ne si aperte diceret: in infirmitate. Homo ergo in die nascitur: sed in nocte cōcipitur: quia nequaquā ad delectationem peccati rapitur: nisi prius per uoluntatis mentis tenebras infirmetur. Antea enim cecus in mente sit: postmodum se recipio delectationi subleuit. Dicatur ergo ((Pereat dies in qua natus sum: et non in qua dictus est: conceptus est homo)) id est peccat delectatio que in culpam hominem rapit: peccat incanta mentis infirmitas: que eum uelut ad tenebras prauis consensibus excecant. Homo enim dum blandimenta delectationis caute non perspicit: etiam in noctem nequissime perperationis ruit. Solenter ergo uigilandum est ut cum blandiri culpa inchoat ad quantum interitum mens irabatur agnoscat. Unde et apte subditur. ((Dies il-

Jer. 47.

Ps. 55.

Gen. 1.

Ps. 86.

1. Cor. 3.

Jer. 17.

la vertat in tenebras.)) Dies quippe in te-
nebras vertitur: cum culpa in ipso delectatio-
nis exordio ad que perditionis finem ra-
piat videtur. In tenebras diem vertimus:
cum nosmetipsos districe puniētes: ipsa tele-
stationis prave blādmēta per districta pe-
nitentie lamenta enunciamus: cū stendo inse-
quimur: quicquid in corde tacuit ex delecta-
tione peccamus. Aut enim fidelis quisque
cogitatio in iudicio exēti subtiliter nō igno-
rat: paulo testante qui ait. Inter se inuicem
cogitationis accusantur: aut etiā defendenti-
um semetipsam introitus disciens: ante
iudiciū vehemēter examinat: ut districtus
iudex: eo iam tranquillius veniat: quo reatū
suum quem discere appetit: iam pro cul-
pa punitam creuit. Unde et recte subiungit
(Non requirat eum deus desuper.)) Reg-
rit deus que iudicando vult: non requi-
rit que ignoscendo in suo iam iudicio impu-
nita derelict. Idcirco itaqz dies. id est hec pec-
cati declaratio a domino non requiritur: si
animaduersione spontanea punitur. Pau-
lo attestante qui ait. Si nosmetipsos vñ iudi-
caremus: non vñqz a domino iudicaremur.
Deo ergo diem nostrū requirere est contra-
mentem nostrā subtiliter in iudicio omne
quod de culpa gratulatur idagare. In qua
scilicet requisione illum tunc seuerius per-
cutit: quem sibi tunc mollius peperisse des-
pēdit. Bene autem sequitur. ((Et non illa
stretur lumine.)) In iudicio nāqz dominus
apparens: omne quod tunc redarguit: lumi-
ne illustrat. Quasi enim sub quadāz obscu-
ritate tergitur: quicquid tunc in memoriam
iudicis nō reuocatur. Scriptus quippe ē.
Omnia autem que arguuntur: a lumine ma-
nifestantur: quasi quedā tenebre peccata pe-
nitentiā abscondant: De quibus per pphē-
tam dicitur. Beati quorum remisse sunt ini-
quitates: quorum tecta sunt peccata. Qu-
erit ergo omne qd tegitur: velut in tenebris oc-
cultatur: in die extremi iudicii non illustra-
tur lumine: qd nō discitur visione. Actus
namqz nostros: quos tunc iuste punire noli-
erit: ipsa sibi aliquā mō scens vñqz mis-
ericordia abscondit. In lumine vero ostendi-
tur: quicquid tunc in conspectu omnium de-
monstratur. Dic ergo dies vertitur in tene-
bras: ut videlicet omne quod delinquimus
nos per penitentiam scriamus. Hunc dies

dominus non requirat: et lumine non illu-
stret: ut scilicet nobis culpam nostram seriē-
tibus ipse hanc extremi iudicii animadu-
ersione non increpet. Ipse autem iudex veni-
turus est qui cuncta penetrat cuncta per-
stringit. Qui quia vbiqz est: locus quo fugia-
tur non est.

Capitulum. 12.

Ed quia correctiois no-
stre siccibus placatur: so-
lus ab illo locum fuge
inuenit: qui post perpe-
tratam culpam nunc se
in penitentia abscondit.
Unde et aperte adhuc
de hoc delectationis die
subiungitur. ((Obscurent enī tenebre: et um-
bra mortis.)) Diem profecto tenebre obscu-
rant: quando delectationem mentis inflicta
penitentie lamenta tranſuerberant. Pos-
sunt etiam per tenebras occulta iudicia de-
signari. In luce nāqz qd vidimus: in tene-
bris vero aut omnino nō hīl cernimus aut
incerto vñqz caligamus. Occulta ergo in
dicia quasi que dam ante nostros oculos
tenebre sunt: qz pſcurari nequaquā possunt.
Unde et de deo scriptum est. Posuit tene-
bras latibula suū. Et quia absoluti nō me-
remur agnoscentis: sed preueniente nos vi-
sina gratia per eius iudicia oculos libera-
mur. Diem igitur tenebre obscurant: cū si-
dum nostre delectationis gaudium: ab illo
insite animaduersionis radio in scrutabilia
eius iudicia misericorditer occultant. Tibi et
apte subiungitur. ((Et umbra mortis.))

Capitulum. 13.

A scriptura enim sacra vñ
bra mortis aliquando ob-
ludio mentis accipitur: aliqui
imitatio diaboli: aliquando
mors carnis. Umbra enim
mortis obludio mentis acci-
pitur: quia et vt sapientis dixim: sicut mors
hoc quo interficit agit vt non sit i vita. ita et
obludio hoc quo interficit agit vt non sit i memoria. Unde et recte quia Ioannes he-
breorum populo eum cuius obliti fuerant
deum predicare veniebat: per zachariam vi-
ditur. Illuminare bis qui i tenebris et i um-
bra mortis sedent. In umbra enim mortis
sedere est: a vñqz amoris notitia i obludio

Ro. 2.

1 Cor. 5.

Ephe. 5.

Ps. 2.

B

Ps. 17.

B

21

In 2. 11

lascere. Umbra mortis imitatio antiqui hostis accipitur. Ipse enim quia mortem imitatur: mors vocatur. Joanne attestante qui ait. Et nomen illi mors. Per umbram igitur mortis eius imitatio designatur: quia sicut umbra iuxta qualitatem corporis ducitur: ita actiones iniquorum: de specie imitatiois eius exprimitur. Unde et Esaias cum gentiles populos in antiqui hostis cerneret imitatione defecisse: eosque ad veri solis ortum resurgere: quia certo futura considerat quia si ex preteritis narrat dicens. Sedentibus in tenebris: in umbra mortis: lux orta est eis. Umbra enim mortis: mors carnis accipitur: quia sicut vera mors est quia anima separatur a deo: ita umbra mortis est: quia caro separatur ab anima. Unde recte voce martyrum per prophetam dicitur. Humiliasti nos in loco afflictionis: et operuit nos umbra mortis. Quos enim constat non spiritum: sed sola carne mori neque se vera morte: sed umbra mortis dicunt operiri. Quid est ergo quod beatus Job ad obscurandum diem prave delectationis postulat umbram mortis: nisi quod ad delenda peccata ante dei oculos: dei et hominum meditationem requirit: quod solas per nobis mortem carnis susceperit: et veram mortem delinquentium per umbram sue mortis dederit. Ad nos quippe venit: qui in morte spiritus carnis tenebatur: unde ad nos suam mortem detulit: et duas nostras quas reperit soluit. Si namque ipse veragris suscepit: nos a nulla liberaret. Sed unam misericorditer accepit: et iuste utrumque damnavit. Simulam suam duplici nostre contulit: et duplicem nostram moriens subegit. Unde et non immerito uno die in sepulchro: et duobus horis lacrimis: quod videlicet lucem sue simple mortis: tenebris duplici nostre mortis adiunxit. Quia ergo solam pro nobis mortem carnis suscepit: umbram mortis pertulit: et a dei oculis culpam quam fecimus abscondit. Dicitur igitur recte. Obscurent enim tenebre et umbra mortis. Ne si aperte diceretur. Ille veniat: qui ut a morte carnis: et spiritus debitoris eruat: mortem carnis non debens soluat.

Capitulum. 24.
Ed quia nullum peccatum dominus iniquam re-

larat: aut enim nos hoc fiendo insequimur: aut ipse iudicando: reservat: ac ad emendationem suam semper mens solerter inagilet. In quo ergo sibi quisque misericorditer subveniri desiderat: hoc necesse est ut confitens tergat. Unde et aperte subiungitur. ((Occupet eum caligo.)) Quia enim in caligine oculus confunditur: ipsa per penitentiam mentis nostre confusio caligo nominatur. Nam sicut caligo nebulosa cogerie obscurat diem: ita confusio perturbatis cogitationibus obnubilat mentem. De qua per quendam dicitur. Est confusio adducens gloriam. Cum enim ad mentem male gesta penitendo reducimus: grauius mor merore confundimur. Inestrepit in animo turba cogitationum merore perit: anxietas denasat: in erumnam mens vertitur: et quasi quoddam nigro caligine obscuratur. Nec namque caligo confusio eorum mentem salubriter oppellerat: quibus apostolus dicebat. Quae enim fructum habuistis tunc in illis: quibus nunc erubescitis: hanc ergo peccati diem caligo occupet. id est blandimentum nequitiæ afflictio penitentie digno merore perturbet. Unde et aperte subiungitur. ((Involuat amaritudine.)) Dies enim amaritudine involuitur: cum ad cognitionem mentis redeunte: peccati blandimenta: cruciatibus penitentie sequitur. Deum amaritudine involuimus: cum prave delectationis gaudium quae supplicia sequantur aspiciamus: et asperis hoc sletibus circumdamus. Quia enim hoc quod involuitur ex latere omnis partis operitur involuit dies amaritudine optatur: quatenus quae mala in correctis inveniunt: ex omni parte quisque conspiciat: et voluptatis sue lasciviam tristitie lamentis tergat. Sed si diem quam peccati delectationem victimus: tot impetibus audimus: ut videlicet circumdantes sternis eripent quicquid delectationis per negligentiam animus delinquit: quanta animaduersione penitentie huius diei non ferienda est: videlicet ipse iam consensus ad culpam. Sicut enim minoris culpe est: cum carnaliter mens in delectatione rapitur: sed tamen delectationis sue per spiritum reluctatur: ita maioris et plene nequitiæ est ad peccati illic.

Alph. 6.

Isa. 9

Ps. 41.
B

Ecc. 4.

Ro. 6.

B

E

21

hram: nō solum delectatione pertrahi sed etiam cōsensa famulari. Tanto igitur acris oris manu penitēte mens a pollutione tergendā est: quanto se per cōsensam cōspicit sordidius inquinatam. Unde r apte subsūgitur. ((Noctem illaz tenebrosus turbo possideat)) Quasi enim quidaz turbo tēpestas est: cōcitatus spūs mērore. Nam dum peccatū quicq̃ quod fecit intelligit: dum prauitatio sue nequitiam subtiliter pensat: merore mentem obnubilat: r quasi cōcussio ferene leticie aere oēm in se trāquillitatē cordis penitēte turbine deuastat. Nisi enim recognoscentem se animum iste turbo conterere: nequaq̃ propheta dixerit. In spiritu uehemēti pieres nāges Tharīs. Tharīs quippe explorator gaudiū dicitur.

Capitulum. 22. 21

Ed cum uehemens penitētie spiritus mēte occupat: oēm in ea exploratōnez reprobēdibiles gaudiū perturbat: ut nisi etiam nisi flere libeat: nihil nisi qd se terre re posse arēdāt. Pont nāq̃ ante oculos illicetā districtionem insidit: hinc meritis culpe conspicit: nō supplicio digna fieri parētis pietas desit: que per lamenta presentia ab eterna eruere pena consueuit. Spiritus ergo uehemens tharīs nāges conterit: cuius compactionis ualida mentes nostras hūc mōdo quasi mari deditas: salubri terrore confundit. Dicitur ergo. ((Noctez illā tenebrosus turbo possideat.)) Id est ppetratōnez culpe non blanditijs secire quētis foueant: sed pie seuiens amaritudo penitētie irumpat. Sciendūz uero est quia cū peccata impuncta relinquimus: a nocte poscitur: cum uero hec animaduersione penitētie plectimur: minimum nos noctē quā fecimus: possidemus. Sed, tūc, peccatum cordis sub iuris nostri possessiōe reducitur si cum inceptis reprimatur. Unde r uolūta uoce Layn prana cogitant dicitur. In foribus quippe peccatum adest: cum in cogitationibus palpat. Cuius appetitus subter est: eiq̃z homo dominabitur: si cordis nequitia inspecta citius prematur: r prauisq̃ ad duriciam crescat: relaxanti mēti sub-

tingitur. Ut ergo delictum suum citius animus sentiat: r culpe tyrannidem sub iure suo penitēdo restringat: dicatur recte. ((Noctē illaz tenebrosus turbo possideat.)) Ne si apte dicat. Ne captiua mens culpe leticiat: et piam a penitētia liberam non relinquit. Et quia quod fiendo insequimur: nequaq̃ nobis a venturo hoc iudice obijci certi speramus. Bene subditur. ((Non computetur in diebus anni: nec numeretur in mensibus.)) Illuminationis nostre annus tunc perficitur: quando apparente eterno iudice: sancte ecclesie peregrinationis sue uita cōpletur. Tunc laboris sui remunerationem recipit: eaz explorator hoc belli tempore ad patriā redit. Unde bene per prophetam dicitur. Bēdices corde anni benedictionis tue. Quia si enim corā anni benedictur: cum finito laboris tempore uirtutum remuneratione cōferatur. Dies uero huius anni sit singula q̃q̃z uirtutes. Menses autem multiplicitas facta uirtutum. Sed ecce cum per fiduciam mēs erigitur ut speret q̃ ueniente iudice de uirtutibus remuneretur: occurrunt eiās memorie etiam mala que gesserit: ualde formidat ne districts iudex qui uenit ut uirtutes remuneret: etiam ea que illicite gesta sūt ex animans subtiliter pūset: ne cum annū cōplet etiam noctem nūmeret. Dicit itaq̃z de hac nocte. ((Non computetur i diebus anni: nec numeretur in mensibus.)) Ne si districts etiam iudicem etozet dicens. Cum exploro sancte ecclesie tempore extremo te examini manifestas: sic bona que contulisti remune ra: ut mala que cōmissa: non requiras. Si enim uox illa in diebus anni computatur: q̃ quod egimus et prauitatis nostre estimatione confundit. Et dies uirtutis eaz nō lucent: si hos in conspectu tuo annumerata h: stre noctis tenebrosa confusio obfaret.

Capitulum. 22.

Ed si o nocte nostra moueri tunc inquisitionem uolumus: magnopere nūc curādum est ut nos in eius uisitatione uigilemus: ne que libet nobis culpa ipanitia remaneat: ne mēs perueria que fecit defendere audeat: r tēse ducit nequelet nequitiam adiungat. Unde r bene subditur. ((Sit uox illa solitaria: uel laude digna.)) Sunt nonnulli q̃ nō so-

Ps. 47

21

28

Gen. 4.

lum nequaquam desunt quod faciunt sed etiam laudare et defendere non desunt. Et nimirum dum defenditur: culpa geminat. Contra quod recte per quendam dicitur. Peccasti: non adicias iterum. Peccasti quippe peccato adiecti: qui male gesta etiam defendit: et noctem illam solitaria non relinquit: et culpa sue tenebris etiam paroculo defensionis adiungit. Hinc est quod primus homo de erroris sui nocte requisitus eandem noctem esse solitaria noluit: quod dum requisitus ad penitentiam vocaret: ei ad munera transationis adiungit dicens. Mulier quid dedi tibi mihi sociam: dedi tibi de ligno et comedi: scilicet excessus sui vicium in auctorem latenter introquens: ac si diceret. Tu occasione delinquendi subiisti: qui mulierem dedisti. Hinc est quod huius erroris ramus in humano genere ex illa nunc usque radice protrahitur: ut quod male agitur: adhuc etiam defendatur. Dicatur ergo. Sit non illa solitaria: nec laude digna. Ne si aperte eroret dicens. Culpa quam fecimus sola deseramus. Sed inter hec sciendum est: quod ille culpa sua veraciter insequitur: qui iam ad amore presentis seculi nullo appetitu prosperitatis instigatur: qui huius mundi blandimenta que sunt fraudulenta considerat: fauoresque eius quasi quasdam persecutiones pensat. Unde et bene subditur. (Maledicant ei qui maledicunt tibi.) Ne si aperte dicat. Illi huiusmodi nocetis tenebras vere penitus feriant: qui iam lucem prosperitatis seculi despicientes calcant. Si enim die leticia delectationis accipimus recte de hac nocte dicatur. Maledicant ei: qui maledicunt tibi: quod nimirum illi veraciter mala transacta per animaduersionem penitentiae corrigunt: qui iam ad bona salutem nulla delectatione rapiuntur. Nam quos adhuc noxia alia peccerant falsum est quod cernitur: quod peccata alia deplorant. Si autem et superaddita diem suggestionem calidam antriqui hostis accipimus illi maledicere nocte intelligendi sunt: quod diei maledicunt: scilicet illi transactas culpas vere puniunt: qui maligni seductoris insidias in ipsa suggestionem blanda deprehendant. Bene

ante subdit. (Qui parati sunt: suscitare leuiathan.)

La. 29. Mentes enim qui ea que minui sunt: mente calcant: et ea que dei sunt plena inreitione desiderant: leuiathan contra se suscitant: quod eius maliciam instigatione sue conversationis inflamant. Nam qui eius voluntati subiecti sunt: quasi quicquid ab illo inire possidentur: et supbus eorum rex quasi quadam securitate prestantur: dum eorum cordibus incoacta potestate dominat. Sed est vitiosusque spiritus ad conditoris sui desideria recalcitrat: et frigus insensibilis praeferunt igne sancti amoris accendit: cum libertatis ingenium meminit: et tenebris ab hoste seruis erubescit: quod idem hostis se considerat despiciat: quod vias dei videt apprehendit: dolet contra se captiui remitti: et moris zelo accenditur: moris ad certamen moneatur: moris ad tentationes humiliter contra rebellantem mentes se excitat: atque in omni arte lacerationis instigat: ut tentationis iacula in torquendo confodiat eorum: qui tunc quicquid iare possidebat. Quasi dormiebat quippe dum sopitus in prauo corde quiesceret: sed excitat in provocacione certaminis: cum iam amiserit peruerse dominationis. Hinc ergo nocti maledicant: qui parati sunt suscitare leuiathan. id est hi se contra peccatum fortiter iudicio districtionis erigant: qui in suis tentationibus excitare antiquum hostem aduersarium non formidant. Scriptum namque est. Qui accedens ad servitium dei: sit in iustitia et timore: et prepara animam tuam ad tentationem. Quisquis enim accingi in divino servitio preparat: quid aliud quod se contra antiqui aduersarii certamen parat: ut liber in certamine ictus suscipiatur: qui quietus sub tyrannide in captivitate serviebat. Sed in eo ipso quod mens contra hostem accingitur: quo alia vicia subigit: alio relucet: alio de culpa aliquid: quod tamen non valde nocet remanere permittitur. Et sepe mens quod adversa multa et fortia superat: vix in se esse fortasse minimam: quando magna intentione inuigilet non expugnat. Quod vixima nimis dispersione agitur: ne ex omni parte virtutibus splendens in elatione subleuetur: ut dum in se parum quid reprehensibile vi-

Eccl. 2.

det: et tamen hoc subigere non valet: nequaquam sibi: sed auctori victoria tribuat in his subigere fortiter valet. Unde et bene subiungitur. (Obtenebentur stelle caligine eius.) Stelle quippe huius noctis caligine obtenebrantur: quia et hi qui magnis virtutibus splendescunt: adhuc obfcurae culpe aliquid retinentes sustinet: ut etiam magne vite claritate luceant: et tamen adhuc noctis reliquias nolentes trahant. Quod ad hoc sicut dicitur est agitur: ut mens perficiens ad stultitiam iusticie suam melius insinuat roboretur: et inde verius i bonis luceat. Unde et etiam nolentem prauis reprehensibilia humiliter obsecraret. Tunc et bene cum israelitico populo precepta re promissionis terra partiretur: Effraim tribus: Chananeus gentilis populus non occisus: sed factus tributarius dicitur: sicut scriptum est. Habitabit chananeus in medio Effraim tributarius. Quid enim Chananeus gentilis videret licet populus: nisi vitium significat: Et sepe magnis virtutibus terram promissionis ingreditur: quia spe intima de eternitate roboratur.

Ca pitulani.

29.

Edum inter acta subtilissima vita quedam praua retinemus: quasi Chananeus vivere in terra nostra peccamus. Qui tamen tributarius efficitur: quia hoc ipsius vitium quod subigere non possumus ad usum nostre humilitatis utiliter retorquimus: ut eo de se mens et summus vicia sentiat: quo suis viribus etiam praua quae appetit non expugnat. Tunc et bene rursum scriptum est. Iste sunt gentes quas dominus dereliquit: ut erudiret in eis israel. Ad hoc namque quedam minima vitia nostra retineantur: ut sese nostra intentio sollicita in certamine semper exerceat: et eo de victoria non supbiat: quo vincere in se hostes conspiciat: quibus adhuc vincit formidat. Israel ergo reuerentis gentibus eruditur: quia in quibusdam minimis vitiis elatio virtutis nostre comprimatur: et in parvis sibi resistit: dicitur: quod ex se maiora non subijcit. Hoc tamen quod dicitur. Obtenebentur stelle caligine eius: intelligi et aliter potest. Ille quippe illa consensu videtur ad culpam: quae ad nos primi parentis est excessus: propagata: mentis nostre oculi tanta obfcuritate preluce: ut in hu-

ius vite exilio cecitas sine tenebris pressus: quolibet via eternitatis lumen intenderit: penetrare non possit. Post penam namque damnati peccatores nascimur: atque ad hanc vitam cum mortis nostre merito venimus: et cum ad supernae lucis radii decem mentis erigimus ipsa infirmitas nostre obfcuritate caligamus. Et quidem multi in hac infirmitate carnis tanta stultitia roborati sunt: ut respiciere mundo quasi stelle potuissent. Multum in tenebris vite presentis dum superbia de se exempla exhibent: astorum more nobis desuper lucent: sed quolibet corruptione operis fulgeant: quolibet huius igne consumptionis accendant: nimirum constat quod dum corruptibili adhuc carne gravati sunt: etiam lumen sicut est: videre nequaquam possunt. Hinc ergo. Obtenebentur stelle caligine eius. id est etiam illi in contemplatione sua antiquae noctis adhuc tenebras sentiant de quibus nimirum constat quod humani generi in huius vite caligine stultitiam suam iam radios expandant: quia et si mente iam ad summa exaltant: adhuc tamen in infimis prime culpe ponderantur. Unde fit ut et foris exempla lucis velut astra prebeant: sed tamen intus vix ad fixae visionis certitudinem pressi: nec eis caligine non ascendat. Sepe autem ita mens accenditur: ut quando in carne fit postea: ut deum tamen omni subiungatur carnali cogitatione rapiatur: nec tamen deum sicut est percipiat: quia hanc nimirum sicut dicitur est: in carne corruptibili pondus prime damnationis premit. Sepe etiam ita absorberi desiderat: ut eternam vitam si possit fieri sine internem corpore mortis attingat. Unde apostolus Paulus cum arderet internam lucem querere: sed tamen videret exterioris mortis damna formidaret aut. Quodam sumus in hoc habitaculo ingemiscimus gravati eo quod volumus expoliari: sed superciliis: ut absorbeat quod mortale est a vita.

Capitulum 26. 27.

Alci igitur viri videre verum mane appetunt: et si peccata etiam cum corpore illud attingere lucis intus secretis voluit. Sed quolibet ardore interius huius exaltat: adhuc antiqua non aggrauat: et corruptibiles huius carnis quos hostis calidus ad concupiscendum spe-

Iosue. 16

21

Iud. 3.

2. Cor. 9.

rit: iustus iudex a cōmuni interni sui fulgoris pmit. **Uñ** & bene subdit. ((Expectet lucem & nō videat: nec ortū surgētis aurore.)) Quāralibet nāq̃ in tēione adhuc pe-
regina mens satagat videre lucē sicut est nō valēt: q̃ hanc ei dānationis sue ecitas abscondit. **Ortus** hō aurore est: illa noua natiuitas resurrectionis qua saneta eccle-
sia etiā carne suscitata oritur: ad contem-
plandā lūmē eternitatis. Si enim ipsa car-
nis nostre resurrectione: quasi quedā natiui-
tas nō esset: de ea veritas nō dixisset. In
regeneratione cū sederet filius hominis in
sedē maiestatis sue. **Esse** ergo hāc ortū vī-
dit: quā regenerationē vocauit. Sed quā-
ralibet virtute electi nunc fulgeāt: penetra-
re que erit illa noue natiuitatis glōria ne-
queunt: q̃ tunc cū carne ad contēplandū
eternitatis lumen ascēdūt. Unde & apo-
stolus **Isaia** ait. Quis oculus nō vidit:
nec auris audiuit: nec i cor hominis ascen-
dit que spādauit deus diligētibus se. **Vi-**
eat ergo. Expectet lucē & nō videat: nec or-
tū surgētis aurore: q̃ spōrauo vicio tene-
brata nostra infirmitas: nisi prius p mortē
pene sue debiti soluat: claritatē lucis iter-
ne nō penetrat. Sequit. ((Quia nō cōclu-
sit hostia ventris q̃ portauit me: nec abstu-
lit mala ab oculis meis.)) Sicut & supius
dictū est. **Non** cōcluse: dicit aperuit: & nō
abstulit irrogant. **Hec** itaq̃ nō videt: cui-
pa hostia vētris aperuit: q̃ cōcepto ad pec-
candū homini desideria cōcupiscentie car-
nalis reseruit. Hostia gippe ventris sunt:
desideria cōcupiscentie carnalis. De quib⁹
per. p̃p̃etā dicitur. **Intra** in cubicula tua
& claudē hostia. **Cubicula** gippe ingredimur
cum secreta mentis nostre intramus. **Ho-**
stia autē claudimus: cū desideria illicita co-
ercemus. **Hec** itaq̃ cōcupiscentie carnalis
hostia dām cōsensu noster aperuit: ad in-
numera nos mala corruptiōis p̃trant. **Uñ**
etiā nunc sub moralitatis pondere gemi-
mus: quāuis ad hoc arbitrio nostro vene-
rimus: q̃ & iudiciū sic iusticia erigit: vt qd
sponte fecimus inuite toleremus. Sequit.
((Quare nō in vulua mortuus sum: egressus
ex vtero non statim perij: Cur except⁹
genib⁹: Cur lacatus vberib⁹?)) **Abst** nos
credere: q̃ beatus **Job** tanta spūs sciētia
p̃dixit: tāta interni iudiciū attestatiōe

laudatus abortiuū se optet interfuisse. Sed
quia sicut etiā per remunerationem cogno-
scitur: q̃ intus habeat testem sue fornicati-
nis: sic intus pensanda sunt eius pondera
locutionis.

Capitulum. 26. 27.

Dactior gippe modis pec-
catum p̃peratur in corde:
quattuor cōsumatur i ope
In corde nāq̃ suggestio:
delectatio: cōsensu: & de-
fensio: audacia p̃petra-

tur. **Fit** enim suggestio p̃ aduersariā: cele-
ratio per carnē: cōsensu p̃ spm̃: defensio
nis audacia per elationem. **Culpa** enī que
terrere mentem debuit extollit: & deieci-
do eleuat: sed grauis eleuando supplantat.
Unde & illam p̃mi hominis rectitudinem
antiquus hostis his quattuor actibus f̃e-
git. **Nam** & serpens suavit: **Eua** delectata
est: **Adam** cōsensit: qui etiā requisitus cō-
fiteri culpam per audaciā noluit. **Hoc** hō
in humano genere quotidie agitur: quod
actum in primo parente nostri generis non
ignoscitur. **Serpēs** suadet: q̃ occultus ho-
stis mala cordibus hominū latenter sugge-
rit. **Eua** delectata ē: q̃ carnalis sensus ad
verba serpentis mor se delectatiōi subser-
uit. **Adsensum** hō **Adam** mulieri p̃positus
p̃buit: quia dum caro in delectatiōe ra-
pitur etiā a sua rectitudine sp̃ritus infir-
matus inclinatur. **Et** requisitus **Adam** p̃fi-
teri culpam noluit: quia videlicet sp̃ritus
quo peccando a veritate disingitur: eo i
ruine sue audacia nequius obdurat. **Idē**
etiā quattuor modis peccatū consumma-
tur in opere. **Primus** namq̃ latenter culpa
agitur: postmodū: vero etiā ante oculos
hominū sine confusione reatus aperit. **De**
hinc & in consuetudinem ducitur: ad erre-
num vero vel falsē sp̃i seductionibus: vel
obstinatione misere desperationis emittit-
tur. **Hos** itaq̃ peccati modos: qui vel i cor-
de latenter sunt vel patenter opere perpe-
trantur: beatus **Job** cōsiderat: & humanū
genus in quot peccatorū gradib⁹ lapsū
sit deplorat dicens. ((Quare non in vulua
mortuus sum: egressus ex vtero non statim
perij: Cur except⁹ genibus: Cur lacatus
vberib⁹?)) **Primū** enī vulua cōceptionis
fuit lingua male suggestiōis. **Sz** peccator i

Mat. 15

1. Cor. 2.

8

3. 23.

2

21

8

vulna moreretur: si mortuum se homo in ipsa suggestione cognosceret: qui tamen ex utero egressus est: quia postquam peccato est suggestus lingua concepit: foras mor etiam delectatio rapit. Post egressionem vero exceptus est gemitus: quia ad delectationem carnis prodigitur nimirum culpam per consensionem spiritus subiectis cunctis sensibus quasi superpositus gemitus consummatur. Sed gemitus exceptus etiam veribus est lactatus. In consensu enim culpe addicitur spiritus sensibus multa casu fiducie argumenta subsecuta sunt que nata in peccato animam virulento lacte nutrierunt: et ne aspera supplicia mortis mereretur: hanc blandis excitationibus fouerunt.

La. 27.

Ad et primus homo post culpam audacior erexit dicens. Mulier quam dediisti sociam mihi: dedi mihi de ligno et comedi. Qui quidem per timorem semetipsum absconditus fugerat: sed tamen requisitus innotuit: quantum etiam timens timebat. Cum enim ex peccato presens pena metuitur: et amissa dei factus non amatur: timor ex timore est: non ex humilitate. Superbit quippe qui peccatum si liceat non puniri non desierit: sed is sicut victimum est: quartus modis culpa ut in corde agitur etiam opere perpetratur. Alit enim. ((Quare non in vulna mortuus sum.)) Vulna quippe peccati est hominis culpa latens que occulte peccatorem concepit: et reatu suo adhuc in tenebris abscondit. Egressus ex utero: non statim perijt. Alit vulna de utero erit: cum peccator que in occulto commiserit: hec etiam in agro committere non erubescit. Quasi enim ab occultationis suis vulna pesserant: de gemitu propheta dicebat. Et peccata sua sicut Sodoma predicauerunt: nec absconderit. ((Quare exceptus gemitus.)) Quia nimirum peccator cum iam de iniquitate sua non confunditur: eadem in iniquitate etiam administrans pessime consuetudinis roborat. Quasi gemitus fouetur ut crescat: dum culpa consuetudine firmatur ut vigeat. ((Cur lactatus veribus.)) Quia per culpam in usum ceperit nimirum se vel falsa spe diuine misericordie vel apta miseria desperationis pascit: ut eo nequaquam ad correptionem redeat: quo vel factore

suum plium sibi inordinate simulat: vel hoc quod fecit inordinate formidat. Beatus igitur vir humani generis lapsus aspici: et gemitus precipit merum sit in foveam iniquitatis interit dicens. ((Quare non in vulna mortuus sum.)) Idem in ipsa occulta perpetratio peccati: cur a carnis vita mortificat me voluit. ((Egressus ex utero non statim perijt.)) Idem postquam ad operam iniquitatis exijt: cur me tunc saltem perditum non cognouit. Perijt: quippe suo iudicio: si se peccati cognouisset. ((Quare exceptus gemitus.)) Idem etiam post aptam culpam: cur me adhuc nulla etiam consuetudo suscepit: ut valentior ad nequias rediret: et prauis me visibus sustineret foueret. ((Cur lactatus veribus.)) Idem postquam in culpa consuetudine venit: cur me ad atrociores nequias: vel falsae spei fiducia vel lacte misericordie desperationis emutuit. Cum enim culpa in usum venerit: etiam animus etiam si apparet debilius resistit: quia quot vicibus prae nequitationis astringitur quasi tot vinculis ad mentem ligatur.

La. 28. 29.

Ad fit ut encruis animus cum soli non valet ad quidam se solatia falsae consolationis inclinet: quatenus ventum indicet tante sibi miseriam: deponat: ut eos etiam quos arguendos inuenierit penitus non occidat. Qui rei hoc veteris accidit: quod ei multo simili lingua confensit: cum multi etiam male gesta laudibus exaggerant. Unde fit ut incessanter crescat culpa: sanioribus nutrita. Curari autem vulnus negligat: quod dignum finio laudis videtur. Unde bene per Salomonem dicit. Fili mi si te lactauerint peccatores: ne gescas eis. Peccatores etenim laetant: cum perpetrata mala blandimentis inferunt vel perpetrata sanioribus extollunt. An non lactat de quo per psalmistam. Quam laudat peccator: in desiderio ale suae: cum iniqua egerit iniquum confidit. Difficile enim mundat peccatum: quod linguis prauorum nutrit. Sciamus quod tres illi modi peccati iuxta desiderium sui ordinis facilius corriguntur: primo si iste difficilis emendat. Quia et redemptio non ster puella in domo inuenit extra portam: si se pulchro ait. Lazari suscitatum. Adhuc quippe quasi mortuus iacet in domo: gemitus in peccato. Quia quasi est porta educit: cum in

2a l mala

Prouer. 4

quitas vsq; ad innerecandā publice ppe-
trationis aperit. Sepulture ſcō aggere pre-
mit qui ppetratione negle etia vſu pſue-
tudinis preſſus grauat. S; hos ad vitaz
miſerat; reuocat; q; pſerūq; diuina gra nō
ſolū i occultis: ſed etia in apertis inſcriptib;
mortuos: et mole pſue cōſuetudinis pſſos
reſpectus ſui lumine illuſtrat. Quartū ſcō
mortuū redemptor noſter nūciatē discipu-
lo agnoſcat nec eſt ſuſcitāt: q; valde diffici-
le eſt vt is quē poſt vſum male cōſuetudis
etia ad vltimū adulantū lingue excipiat;
a mētris ſue morte reuocet. De quo et bñ
dī. Sine mortuos ſepelire mortuos ſuos.
Mortui enim mortuos ſepeliunt: cū pecca-
tores peccatore fauorib; pſerūt. Quid enī
eſt aliud ſepelire: q; occumbere: ſed q; pec-
cantem laudib; pſequant; extinctum ſub
pſop; ſuoz aggere abſcondūt. Erat autē
Lazarus mortuus: ſed tamē nō a mortuis
ſepul; fideles q;pe mulieres illū obui-
rant: que et eius mortū ſuſcitatori nūcia-
bant. Uñ et pſimus ad lucē rediit: q; cū in
peccato aīas morit; etia ad vitā redueſt;
ſ; ſup hōc ſollicitē cogitationes vniūt. Alii
quādo autē ſicut et ſupius dictum eſt: falſa
ſpes mentē non intercipit: ſed hōc deterius
deſperatō cōfigit: que dā ſcōm ſpem venie
funditus interimit: errorē lacte aīam vbe-
rins nutrit.

Ca. 29.

Conſideret igitur ſanct; vir
poſt pñā culpā: quāda de-
terius homo mala cōmiſit:
poſtq; paradīſum pdidit:
vsq; ad quāta huius exili;
prerupta; deſcēdit: et dicat.

Quare non i valua mortuus ſum: i deſt
cū ſerpentis ſuggeſtō peccatore me con-
peret: tūc vñā q; me moris ſequeret; agno-
uiſſem: ne vsq; ad delectationem ſuggeſtō
raperet: et mortū artius ligaret. (Egreſſus
ex vtero nō ſtatim perit;) Nec ſi dicat. Uñ
nam ad exteriorē delectationē exiſſem: quo i
teriore lumine pñabar agnouiſſem: et ſaltē
in ipſa delectatōe occiderē: ne p cōſenſum
moris acius puniret. (Cur excepſus gen-
bus.) Nec ſi dicat. Uñā minime me pſen-
ſus prauitatis ſublectis ſenſib; excepſſet:
ne ipſa me pſenſio ad audaciā deterius ra-
peret. (Cur lactatus vberibus.) Nec ſi di-
cat. Uñā blandiri ſaltem miſi poſt mala

ppetrata noluiſſem: nec tanto me culpe ne-
quius aſtringerē: quāto me in illa mollis
venerem. Bis itaq; reprehendiſſonū ſuarum
voci; in parēte pñō ſe peccaſſe redargu-
it. Sed ſi ad crūā hui; eniſ; nequa; hō-
mo peccādo deſcēderet: dicat qua perſu-
quiere potuiſſet. Segur. (Nāc enim dor-
miens ſilēre et ſomno meo regeſcere.) Ad
hoc q;pe i paradīſo homo poſitus fuerat:
vt ſi ſe ad cōditiōis ſui obedientia vñcu-
lis epharitatē aſtringeret: ad celeſtē angelo-
rū patriā q;g; ſine carnis morte tranſiret.
Sic nāq; i immortalis cōditus: vt tamē ſi
peccaret etia mori poſſet: et ſic mortalis eſt
cōditus: vt ſi nō peccaret: etia mori nō poſ-
ſet: atq; ex merito liberi arbitri; beatitudi-
nē illius regionis attingeret i qua mori vel
peccare nō poſſet. Ubi igit poſt redēptōis
cēpus carnis morte interpoſita electi tran-
ſeunt: illuc pculdubio parētes pñi ſi i con-
ditionis ſue ſtam pſuſſent: etia ſine mor-
te corpōz tranſiret; potuiſſent. Mortuus
igitur ſilēret: et ſomno ſuo homo regeſceret:
dū ad eterne requiē patrie ductus: qua ſi
eſſam quēdā a clamore humane infirmi-
tatis inueniret. Poſt peccatū nāq; qñ cla-
mans vigilat: q; cōtentione carnis p;re
pugnis portat. Hoc quieris ſilentiū iā hō-
mo cōditus habuit: cū cōtra hoſtē ſuū libe-
rū arbitrium volūtatis accepit. Cui q; ſua
ſponte ſuccubuit: mor de ſe: q; cōtra ſe per
ſtreperet inuenit: mor in certamine infirmi-
tatis tumultus repperit: et quāvis in pace
ſilenti; ab auctore fuerat cōditus: hoſti tñ
ſpōre ſubſtratus clamores de pugna tole-
rauit. Ipſa enim carnis ſuggeſtō: qñ qdā
clamor eſt cōtra quietē mētris: quā aū trāſ-
greſſione homo nō ſenſit: q; nūmū q; de
infirmitate poſſet tolerare nō habuit. Poſt
q; hō ſe ſpōre hoſti ſubdidit: aſtrictus cul-
pe ſue vñculis: in quibūdā ci etia nolens
ſeruit: et clamores in mēte patitur: cū caro
ſpiritu reluctat. Uñ nō clamores intrinſe-
cus audiebat: quā pſue cōtra ſe legis ver-
ba tolerabat dicēs: Audico aliā legē i mem-
bris meis repugnantē legi mētris mee: et cap-
tiuitū me ducētē in legem peccati: que eſt
in mēbris meis. Conſcēptē ergo vir ſanct;
in quanta cordis pace quieſceret: ſi ſerpen-
tis verba ſuſcipere homo noluiſſet: et dicat.
Nunc enim dormiēs ſilērem: et ſomno meo

requiescere. id est intra mentis secretis ad conditoris contemplationem secedere: nisi me extra me tentationis tumultibus consensum primi culpa prodidisset. huius autem queris gaudis cum quibus etiam socijs pfueretur: adiungit dicens.

Qui regibus et consulis ter re. ((Et rebus insensibilibus discimus: quod de sensibilibus atque intelligibilibus sentiamus. Terra namque aere fecunda est: aer autem est celi qualitate disponit. Sic iumentis homines: hominibus angeli: archangeli pro angelis pstant. Namque iumentis homines prestant: et visu certum: et scribis psalmiste doceantur: qui ait. Omnia subiecisti sub pedibus eius oues et boves vniuersas: insuper et pecora capri. Et pro hominibus angeli pstant: per prophetas testat angelus dicens. Princeps regni psalmist restitit mihi. Quod pro angeli a superior angelorum potestatibus dispensant Zacharias propheta phibet: quod ait. Ecce angelus qui loquutus est in me egrediebatur: et angelus alius egrediebatur in occursum eius: et dixit ad eum. Cur te loquere ad principes istius dicis. Absque muro habitabis Hierusalem. Si enim in istis officijs sanctorum spirituum nequaquam potestates summe minime disponent: nullo modo hoc quod homini diceret angelus ab angelis cognouisset. Quia igitur cunctorum conditor: omnia per semetipsum tenet: et tamen ad distinguendum pulchre vniuersitatis ordinem alia alijs dispensantibus regit: non immerito reges angelorum spiritus accipimus: qui quo auctori omnium familiaris seruauit: eo subiecta aptius regunt. Cum regibus ergo dormierit: quia mirum est cum angelis hoc gesseret: si persuasoris lingua sequi noluisset. Qui bene etiam consules vocantur: quia spirituali reipublice consulant: dum nos sibi ad regni socios iungunt. Bene autem consules vocantur: quia dum ipsis nuntiatur voluntate conditoris agnoscimus: in eis paulatimque pstant ab hac angustia nostre tribulationis inuenimus. Ca. 31.

Ed quod beatus Job sancto eternitatis spiritu impletus fuisse: vel futura eternitas non habet: cui nuntius neque pterita transeunt neque que futura sunt veniunt: quod

cuncta semper prensus videt: potest futuros predicatores ecclesie in pstantia spiritus contemplari: qui postquam de corporibus transierint: neque per morarum spacia sicut antiqui patres celestis patrie perceptis differant. Ad hoc quippe ut a carnis colligatione eruant: ut celestis se de regescant. Paulo attestante quod ait. Scimus quoniam si terrestris domus nostra huius habitacionis dissoluitur quod edificaciones et deo habemus domus non manufacta eterna in celis. Propterea autem quod redemptor noster morte sua humani generis penam solueret: eos etiam qui celestis patrie vias secuti sunt: post egressum carnis inferni claustra teneant: non ut pena quasi peccatoribus plecteretur sed ut eos in locis remotionis gesseret: quod ab ingressu regni reatus pime culpe prohiberet. Unde iuxta eiusdem redemptoris nostri testimonium: times qui apud inferos torquebatur: in sinu Abrahę requiescere Lazarum contemplatur. Qui pfecto si adhuc in iuis non esset: hunc ille in tormentis positus non videret. Unde et idem redemptor pro nostre culpe debito occubens inferna penetrat: ut suos qui ei inheserant: ad celestia reducat. Sed quo nunc homo redemptionis ascendit: ille luc pfecto si peccare noluisset etiam sine redemptione ptingeret. Consideret ergo vir sanctus: quia si non peccasset: illuc etiam non redemptus ascenderet: ad quod predicatores sanctos post redemptionem necesse est cum magno labore puenire. Et cum quibus iam nunc quiesceret infinitum dicens. Cum regibus et consulis terre.

Capitulum.

37. 32

Reges quippe sunt sancti predicatores ecclesie: quia et commissos sibi recte disponere et sua bene regere corpora sciunt. quod dñs dñs motus in se temperant: super subiectis cogitationibus lege virtutis regnant. Qui bene etiam terre consules vocantur. Reges enim sunt: quia subiectis pstant fident. Terre autem consules: quia extinctis peccatoribus vite prebent consilium. Reges sunt quia semetipsos regere sciunt: Terre autem sunt consules: quia terrenas mentes per exhortationis sue consilium ad celestia pstant. In terre consul non erat qui placebat. De virgi

Sed quod beatus Job sancto eternitatis spiritu impletus fuisse: vel futura eternitas non habet: cui nuntius neque pterita transeunt neque que futura sunt veniunt: quod

21

ps. 8.

Isa. r.

Zach. 2.

25

21

2. Cor. 7.

Luc. 16.

21

1. Cor. 7.

nibus aut preceptis nisi non habeo: consilium autem do. Et iterum. Beatior erit si sic permanserit in consilio meo. Hinc autem subdit. ((Qui edificat sibi solitudinem.)) Omnes enim qui vel illicita appetunt: vel in hoc mundo videri aliquid volunt: densa cogitationum tumultibus in corde comprimunt. Unde desideriorum turbas intra se excitant: prostratam mentem pede misere frequentationis calcant. Alius namque iuri se luxurie subdit: atque ante mentis oculos seccata turpium cogitationum fungit: cum effectus non tribuit operis: hoc crebris agitur intentione cogitationis. Tolupratis pectus queritur: et concussus eneruatur animus: hinc inde et sollicitus et cecatus occasionem nequissime exploitationis rimatur. Zilbens itaque hoc quasi quedam populi patitur: que insolenti cogitationum tumultu vastatur. Alius ire se domitio strauit: et quid in corde iussu iurgia etiam que desunt peragat: hoc sepe presentes non videri absentibus contradicit: itra semetipsam contumelias perfert: et recipit: receptis autem durius respondet: et cum qui obuiet nullas alit: magnis clamoribus rixas in corde componit. Turbas itaque hic iustus sustinet: quem pondus vespemens inflammat cogitationis premit. Alius iuri se auaricie tradit: et fastidians propria aliena concupiscit. Hic plerumque concupita adipisci non valens: diem quidem in otio: noctem vero in cogitatione versat: torquet ab vili opere: quod fatigatur illicita cogitatione: consilia multiplicat: et finem mentis cogitationum immensitatis latius expandit: peruenire ad concupita satagat: atque ad obtinenda hec: quosdam secretissimos causarum meatus querit. Qui mori ut in causa aliquid subrepti immensum se estimat iam se obtinuisse quod concupiscit exultat: itaque quod etiam ad eptem rei adiungat ereogitat: atque ut in meliori debeat extolli pertractat. Quia quia iam quasi possidet: et quasi ad meliorem speciem adducit: mori insidias invidentia considerat: et quod contra se iurgij moueatur pensat: exquirat: quasi respondeat: Et cum rem nullam teneat iam in defensionem rei quam appetit: vacuus litigator elaborat. Quia enim nihil de concupita receperit: habet tamen in corde iam fructum concupiscentie: laborem rixae. Graui itaque

populo premitur: qui insipientis auaricie tumultu vastatur. Alius se tyrannidi superbie subdit: et cor miserum: dum contra homines erigit: vicio subternit. Honorum sublimium insulas appetit: exaltari successibus exquirat: omnino quod esse desiderat sibi apud semetipsam in cogitationibus depingit: iam quasi tribunali presidet: iam si bi parere obsequia subiectorum videt: iam ceteris eminet: iam alijs mala irrogat: aliter qui irrogauit recompensatur: iam apud semetipsam suspensus cunctis ad publicum procedit: iam quibus obsequijs fulciatur conspicit: qui tamen hec cogitans solus recipit: iam alia conculcat: alia subleuat: iam de conculcatis satis facit odio: iam de subleuatis recipit fauores. Qui igitur tot fastasmata cordi inserit: quid aliud quam somnium vigilans videt? Quia ergo tot rerum causas quas fingit tolerat: nimirum intrinsecus natus est et desiderijs turbas portat. Alius iam illicita refugit: sed tamen bonis mundi carere pertimescit: concessu tenere appetit: videri inter homines minor erubescit. Et curat summi opere ne inops sit in domo: ne despectus in publico. Exquirat quod sibi sufficiat: quid necessitas subiectorum petat: atque vis sufficienter iura patronatus subditis expleat patronos querit quibus ipse famuletur: Sed dum his familiariter iungitur: eorum proculdubio causas implacatur: quibus sepe consensit in illicitis: et mala que per semetipsum non appetit: committit propter alia que non derelinquit. Nam sepe dum honorem suum in hoc mundo in minutis trepidat: ea apud maiores perfonas approbat: qui per proprium iudicium damnat: is dum sollicitus cogitat: quid patronis debeat: quid subiectis: quid sibi augeat: quid afferendus proffit: quasi tanta frequentia barbarum premitur: quanta eorum impotentate laceratur.

Capitulum.

33 34.

T contra sancti viri quia nihil huius mundi appetunt: nullis proculdubio in corde tumultibus premuntur: omnes appete inordinatos desideriorum: mori a cubili cor

dis manu sancte p̄siderationis cōfide: q̄z
trāstoria cūcta despiciat: ex his nascentes
cogitationū insolētiās nō patiatur: Solas
nāq; eternam patriā appetunt: q̄z nulla
huius mūdi diligunt: magna mentis tran-
silitate perfruant. Unde r̄ recte d̄r: ((Edi-
ficat sibi solitudines.)) Solitudines q̄ppe
edificare ē a secreto cordis terrenorū desi-
deriorū tumultus expellere: r̄ vna intēde
eternę patrię in amorē intime getis anhe-
lare. An nō cūctos a se cogitationū tumult-
us expulerat: q̄ dicebat: Etnam petj a do-
mū hāc regram: vt inhabitē in domo do-
mū oibus dieb⁹ vite mee: Al frequētia q̄p-
pe terrenorū desideriorū fugerat: r̄ ad ma-
gnam videlz solitudinē semēsp̄m contu-
rat: vbi eo tūc nūq; extraneū conspiceret:
q̄m incōpetens nūq; amaret. Al tumultu
rerū corporalium magnū quēdam secessū
petierat: getam mentē in quā tanto puri-
us deum cerneret: quāto hūc euz se solo so-
lum inueniret. Bene autē hī q̄ sibi solitudines
constituūt: etiam p̄sules vocantur: q̄z sic i se
solitudinem mētis edificat vt tamē i quo
p̄sualē: alijs per c̄paritatem p̄sulare mi-
nime desistant. Hūc ergo quē modo p̄tuli-
mus p̄sule: Paulo subtilius perpenda-
mus quomodo ad p̄bēda vite sublimio-
ris exempla: subiectis populorū cunctis: vir-
tutū calculos spargat. Ecce ad insinuan-
dam retributionē boni pro malo de semet-
ip̄o fatec̄ dicēs. Si reddidi retribuentib⁹ mi-
hi mala: decida mi merito ab inimicis meis
inanis. Ad dilectionē p̄ditoris exēradam
insinuat dicēs. Mihi autē adherere vō bo-
nū est. Ad formā sanctę humilitatis impi-
mendam: secreta cordis sui indicat dicens
Hominē nū ē exaltatū cor meū: neq; cla-
ti sunt oculi mei. Ad imitandā zelū recitū
dinē: exēp̄o suo nos excitat dicēs. Nōne q̄
oderūt te domine oderam: r̄ super inimi-
cos tuos tabescebat: p̄fecto odio ode-
ra: illos: r̄ inimici facti sunt mihi. Ad et̄r-
ne nobis patrię desiderium succedendum:
vite p̄sitis lōgitudinē deplojat dicēs. Veni-
me quia incolatus me⁹ prolongat⁹ ē. Lar-
gitate nimirum consiliatus emicuit: q̄ exē-
plo conuersationis p̄p̄e tot nobis virtu-
tum calculos sparsit.

Capitulum.

3.

Edite p̄sules: quomodo
sibi ē solitudinē edificat
narret. Aut enī. Ecce elon-
gati fugiēs: r̄ mās in so-
litudine. Fugies se elon-
gat: q̄z a turba desiderio-
rum tp̄alius in altrā dei cō-
tēplationē se subleuat. Adhuc p̄o in soli-
tudine: q̄z p̄suerat in remota mētis inten-
tione. De qua bñ solitudine dñō dixerim⁹
as ait. Al facie manus tue solus sedebam
qm̄ cōminatē replesti me. Facies quippe
manus vī ē illa p̄cussio iusti iudicij: quo su-
perbiētem hominē a paradiso repulit: r̄ i
hac cecitate p̄sitis erui in cūctis. Cōmina-
tio p̄o eius ē terror: ad hūc supplicij sequē-
tis. Post facie igitur man⁹ adhuc nos mi-
ne terrificant: q̄z per expūctum iudicij iā
nos r̄ pena p̄sitis erui p̄bit: r̄ si peccare
nō desistim⁹: eternis adhuc supplicijs adij-
cit. Cōsideret ergo vir sanctus: p̄ictus hūc
vide hō acciderē atq; hūc post ista peccā-
tem quo adhuc iusticia iudicātis rapit: et
eictas a se desideriorū tp̄alium turbas ef-
ficia: seq; in magna mētis solitudine abse-
dat dicēs. Al facie manus tue solus sedebā
qm̄ cōminatione replesti me. Al ē apte vi-
cat. Vñ considero iā per iudicij expūctū
patior: a tumultu desideriorū tp̄alij trepi-
dus mens secessū: peto: q̄z adhuc illa acri-
us que minaris eterna supplicia formido.
Bene ergo de regibus atq; p̄silib⁹ dicitur
Qui edificat sibi solitudines: quia vī r̄ se
regere r̄ p̄sulare alijs sciunt: qm̄ rep̄sari i-
terum illi intime geti nō possunt hanc appo-
semetip̄os: per studium trāgile mētis imi-
tamin. Segut. ((Luz p̄cipib⁹ q̄ possidēt
aurum: r̄ replent domos suas argento.))
Quos alios p̄cipes: nisi sanctę ecclesie re-
ctores vocat: quos indefinēter in loco p̄di-
catorū precedētis vniua dispensatio sub-
rogat: De gbus cidez ecclesie p̄salmista
ait. P̄pro patrib⁹ tuis nati sunt tibi filij: cō-
suetos eos p̄cipes super oēs terrā. Quid
p̄o aurū: nisi sapiētiam appellat: De qua
per Salomonē d̄r. T̄hesauri desiderabi-
lis regesit in ore sapiētis. Aurum sapien-
tiam nēpe vidit: quā thesaurum vocant.
Que r̄ recte auri appellatione signat: q̄z si
cut auro temporalia: ita sapiētia bona eter-
na mereantur. Si aurū sapiētia nō ēē: ne

2
p̄s. 54.

Jer. 15.

p̄s. 44

p̄s. 44

p̄s. 24

Expositionis. S. Gregorij Liber iiii.

2po. 2.

Eccl. 1.

3o. 5.

ps. 11.

quodq; laudicē rederē ab angelo diceret. Quado tibi emere a me aurū. Ignitū. An- rum oppe emimus: cum accepturi sapienti- am: pias obedientia; preberimus. Ad quē nos videt; contractum bene qdam sapiēs exatit dicens. Concupisti sapientiam: sua mandata ⁊ domūs prebebit illam tibi. Quid aut per domos: nisi conscientie de- gnantur. Unde sanato cuidam dī. Uade in domū tuam. Ne si aperte audiat. ꝑ ost- eterius miraculum ad conscientia; reuer- tere: ⁊ qualem te intrinsecus deo debeas ex- hibere perpende. Quid etiam per argētū nisi diuina eloq; figurantur. De qb⁹ per ꝑsaluistam dī. Eloquia domini eloquia casta: argentum igne examinatum. Eloq; domini: argētū igne examinatum dicitur qz fimo dei si in corde figit; tribulationi- bus probatur.

La. 36.

Tr igitur sanctus sps eter- nitatis plenus: quocq; futu- ra sunt colligit: ⁊ quos lo- ge post futura secula genu- erit: claret mētis fimi cō- prebdat: ⁊ magna admi- ratione consideret: cuꝝ gbus electis sine la- doze in eternitate gesceret: ꝑ appetitum superbie nemo peccasset ⁊ dicat. ((Māc. n. domus filier: sōno meo regescerem: cuꝝ regibus ⁊ cōsilibus terre q edificat sibi so- litudines: aut cuꝝ ꝑncipibus q possidet au- rum: ⁊ replēt domos suas argēto.)) Quia enim si parentē primū nulla peccati putre- do corripere: nequaꝑ ex se filios gēbne generaret: hī q nūc per redēptionem sal- uandi sunt: soli ab illo electi nascēt. Eos- dem electos aspiciat: atq; cum eis quo mo- do gescere potuisset intēdat. Uideat scōs apostolos sic susceptam ecclesiā regere vt ei predicationis sōno nō desinant p̄sulum prebere: eosq; reges ⁊ cōsules appellet. Uideat post hos in corꝝ loco rectores eruge- re: q ⁊ sapiētē viuendo anrū possident: ⁊ alijs recta predicaō argēto sacre locutio- nis emittescant: eosq; ꝑncipes repletis con- scitiam domū paruo ⁊ argēto diuites memoret. Sz qz aliquādo argēto ꝑncipio spiri- tui nequaꝑ sufficit vt vltura fideat: nisi corꝝ ꝑphetia; etia; preterita ⁊ antiqua re- pñet: Sāc⁹ vir infra suprag oculos apit: ⁊ nō solum ventura conspicit: ⁊ etiam trās

acta ad memoria; reducit. Nam profin⁹ adiungit. ((Ut sicut abortiuum abscondē- tam non subsisteret: vel qui concepti non viderunt lucem.)) Abortiuus q ante tenu- pus plenum exortur: extrinsecus prius oc- cultatur. Quos ergo sanctus vir alios ab- ortiuos vocat: cuꝝ gbus se gescere potuisse cōsiderat: nisi electos quosq; q ab ipso mū- di primordio an redemptoris tempus exor- ti sunt: ⁊ tamē hūc mundo semetipos mor- tificare curauerunt: q cōscripte legīs tabu- las non habētes: quasi in vtero mortui sūt qui auctorem suū naturali lege timuerūt: ⁊ cum venturum mediatozem credere stu- duerunt: sūm opere mortificadis volup- tibus etia; que scripto non didicerāt ꝑce- cepta suarunt: Tempus itaq; illud quod iuxta mundi initium mortuus ꝑ ꝑ seculo patres nōstros promittit: quasi abeunt vte- rus fuit. Ibi nāq; Abel qui occidē se fra- tri resistisse non legitur. Ibi Enoch: q ta- lem se exhibuit: vt ambulatorem cuꝝ domi- no transferretur. Ibi Noe: qui per hoc q diuino examini placuit in mūdo: mūdo su- perstes fuit. Ibi Abrahā qui dum peger- mus est seculo: factus est amicus deo. Ibi Isaac: qui colligantibus carnis oculis per- etatem quidem pñia non vidit: ꝑ vtu- tatem prophetia; spēs: in futuris etia; se- culis magna vidēdi luce radiauit. Ibi Ia- cob: qui fratris hūmilitet fugit: eleme- ter edomuit: qui prole quidem secundus extitit: sed tamē spiritus vberitate secundu- o: candi m ꝑolem sub prophetie sue vicu- lis astrinxit. Si autem abortiuum hoc abs- conditum dī: quia a mundi primordijs tū quosdam paucos illorū scribēte cogno- scimus: pars nobis maxima hūmani gene- ris occultatur. Neq; enim tū istos soli- modo vīs ad acceptam legem extrinse cre- dendum ē: quorū Moyses diuinitas vñi- ptione perstruit. Quia ergo a mundi p̄- mordio edita multitudo bonorum: ex ma- gna parte noticie nostre subtrahitur: abs- conditum hoc abortiuum vocatur. Quod ⁊ non subsistat dicitur: quia enumeratis paucis eorum frequentia nullo apud nos memorie scripto retinetur. Recte vero ad- ditur. ((Qui concepti non viderunt lu- cem.))

Abortiuum.

Gen. 3. 4

Gen. 5.

Gen. 9.

Gen. 17.

Gen. 27.

Gen. 4:

Gen. 4:

plures in hīc.

qz mors dī.

Epistulam. 37 36

soli electi nati sunt. Adam nō perit.

Caf. 5.
 bel. Quē. si pfecte arripit mūdū ēē plene
 derelinqt: et eo fundit: p alib: monit: quo ad
 supnā vitā alt: afflatu eternitatis anima
 tur. An nō robore suo fessam se iuenerat: q
 dicebat Alia mea liquefacta ē et dilect: lo
 cutus ē. Quia nimirū mēs dum occulte lo
 entionis aspiratiōe tūgitur: a statu sue for
 titudine quā pscendit. hic ppheta cū visi
 onē dei se pspexisse diceret adiungit. Etan
 qui: et egrorauit p dies plurimos: q: cum ad
 virtutem mēs astringitur: a fortitudine p
 pria caro lassatur.

Caf. 8.
 21
 Sch. 32.
Hic Jacob q angelus te
 nuit vno mor pede clau
 dit eant: q: qui p amore
 sublimia respicit: iam in
 hoc mūdo duplicib: desi
 derijs incedē nescit. Ano
 ent pde inmittit: q solo vi
 amore roborant: et necesse ē vt ali: marces
 eat: q: mētis virtute crescente oz pculdubio
 vt carnis fortitudo torpescat. Hūis igitur
 Job alta fidelis corda respiciat: atq: ppe
 dat quē finū intine getis inueniūt: vñ a
 virib: ppijs in deū pficiendo lassant et
 dicat. Ibi regenerati fessū robore. Ac si ap
 te insinuet dicēs. Illic reges lucis remune
 rat: quos hic inter. as recreat: pfectus fa
 tigtat. Nec mouere debet: q: in eē nolens
 nequa q: subdit in hac: sibi. Quā. n. edū
 nere electos pficit: hāc quasi locū nost: ū
 eē deprehēdit. Alii p salmista cū mēmū
 tabilitatē eternitatis aspiceret dicens: Tu
 astit idem ipe es et anni tuini dñici: hāc
 electoz locū eē denūciat subdēs. Sij ser
 uoz tuoz habitabāt ibi. Deus. n. q sine
 situ oīa pñet nobis ad se veniētibz lo
 cus nō localis manet. Quem locū dum p
 tingimus: oīa in hac vita mētis nfe tran
 glitas qta fuerit perturbatio videm. qz
 tñ: iam iusti in pñoz comparatione ge
 ti sunt: in estimatiōe tamē getis intine oī
 modo geti nō sunt. Unde et bene subdit.
 ((Et quodā victi pter sine molestia.)) In
 stros. n. hūis nullus desiderioz carnalium
 tumultus possideat: vñ in vinculis eos
 in hac vita positos: sine molestia corruptio
 nis ligat. Scriptū appe ē: Corpius qv cor

rūpē aggranat aīam: et depmūt tēstena i
 habitatio sensum multa cogitantē. Et ita
 q: ipso quo adhuc mortales sunt corruptio
 nis sue pondere granatur: et astricti mole
 stia vincti sunt: q: in illa adhuc libertate vt
 te incorruptibilis nō exurgat. Aliud nōq
 de mente: aliud de corpore tolerant: et pira
 senectis quoridie interno certamine bñ
 dant. An nō duro molestie vinculo ligant:
 quoz nimirū mēs sine labore in ignorātia
 soluitur: et nō nisi cū studio laboris erudē
 Que coacta erigat labēs facit: Ab infimis
 vit leuāt: et tñ eleuata prin: labis: semetip
 sam laborioze viciō supna spicit: s; re
 uerberata lumē qv se irradiantat refugit
 An nō duro molestie vinculo ligat: quos cū
 accētus ipse ad finū pacis sustinet: pleno de
 siderio pñabit seru ēte certamē caro per
 turbat: Que est iā an faciem velut ex ad
 verso: aut erecta nō obuiat: adhuc tñ a mē
 tis dorso qñ captiua submurmurat: et qñ
 nis timēdo: s; tñ turpi strepitu i corde spēm
 pulchre geti fedat. Electi igit et si valent
 oīa supāt: cū securitatē pacis iterne vñ de
 rāt: grātis eis ē molestia: adhuc hic qv vñ
 cāt. Quib: excepē ē ea vicula sustinent: q
 grātis exteri: necessitas astrigit. elurire: q
 pe sitire: lassescere viciā corruptiōis sunt:
 que. s. solui nequeūt: nisi cū in illam inorta
 litatē glā nra mortalitatis pñat. Ca. 4.

Replemus etenī resectōi
 bus corp: ne extenuatū
 deficiat: certamē absti
 nētia: ne nos repleti pre
 mat. Negetam: hoc mor
 tibus: ne situ imutabili
 tatis itereat s; citius hoc
 collocādo sūsumus: ne ipsa sua vegetatione
 succibat. Adimmo hoc vestimū tegimus
 ne frigus interimat: et questu adūmenta
 pñem: ne calor exurat. Tot igitur dñci
 sitatibus occurrentes: quid agim. nisi cor
 ruptibilitati seruimus: vt saltē multiplici
 citas impensū obsequij corpus sustineat qv
 auaricia infame mutabilitatis granat.
 Unde bene per Paulum dicitur. Quā
 titati enim subiecta est creatura non volēs:
 sed ppter eum q subiecit eam in spe: quia
 et ipsa creatura liberabitur a seruitute cor
 ruptionis in libertatē glorie filioz dei. Ca
 nitiā appe creatura nō volēs subdit: ga

In Job

Capitulum iij.

homo q ingente cōstātie statū volens de-
seruit: pressus iuste mortalitatis pondere:
nolēs mutabilitatis sue corruptiōi seruit.
S; creatura hec sic a seruitute corruptio-
nis eripitur: cū ad filioz dei gloriā incorru-
pta resurgēdo subleuabit. Hic itaq electi
molestia vincit sunt: q ad huc corruptiōis
sue pena depmunt. Sed cū corruptibili car-
ne erimur: quasi ab his qbus nūc astrin-
guntur molestie viculis relaramur. Presen-
tari nūq iam deo cupim: sed adhuc mor-
talis corporis obligatiōe spēdimur. Iure
ergo vincti dicimur: qd adhuc inestus no-
stri desiderij ad deū libez non habemus.
An bene Paulus eterna desiderās: s; ta-
mē adhuc corruptionis sue facinam por-
tans vinctus clamat. Cupio dissolui: z eē
cum Xpo. Dissolui enim non quererem: nisi
se pculdubio vincti videret. Hec autē vin-
cula q certissime rūpenda in resurrectiōe
cōspicerat: tā quasi rupta gaudebat. pphc
ta cū diceret. Virupisti vincula mea: z tibi
sacrificabo hostiā laudis. Contēpletur itaq
sanctus vir: q pueros peccatores lux iter-
na recipiat. Vbi impij cessauerunt a
tumultu. Contēpletur qd sancti desiderij
fatigati exerceatōe altius in illo intimo si-
ni regescant: z dicat. Et ibi requieuerunt
fessi robore. Contēplet q cunctis simul cor-
ruptiōis sue vinculis absoluti ad illa liber-
tatis gaudia incorrupti pueniant: z dicat.
Et quondā vincti pariter sine molestia. Be-
ne autē dē: quondā vincti: q dū illa semper
phis leticia cernit: oē qd erit z desinit: qua
si pteritū videt. Dū enim rex suis autēcti-
tur: omne qd pterit: quasi iam fuisse pen-
satur. Sed omnes hi quos illuc quies iter-
na suscipit: hic in terra quid egerint nar-
ret. Sequitur. ((Non er audierunt vocem ex-
actoris.)) Quis ali? debet nomine ex actoris
intelligi nisi importunus ille puafor: q
hamano generi semel deceptionis munitū
cōtulit: z ob hoc quotidie erpetere mortis
debitū nō desistit: qui in paradiso homini
peccanti pecuniā cōmodauit: sed iniquita-
te crescere: hanc quotidie cū vsuris erigit.
De hoc ex actoris i euāgelio veritas dicit.
Et iudei traderet ex actoris. Vni? igitur ex
actoris vor: est tentatio misere suggestiōis.
Audimus vocem ex actoris: cum eius rēta-
tione pulsamur: sed non exaudimus si pul-

santi resistimus. Audiat enim qui tentatio-
nem sentit: exaudiat vero: qui tentationē cō-
sentit. Dicitur itaq de iustis. Non exau-
dicunt vocem ex actoris. Quā suggestiōe
eius z si audiunt q tentant: nō exaudiant
q: cōsentire cōtinent.

Capitulum.

42.

Sed qd valde mens amat
etiā in sermone sepius repli-
cat: beatiss Job qd eterne pa-
cis frequentia diligens con-
spicit: cōscriptiōni eius iterū
differuit dicens. ((Paruus z magnus ibi
sunt: z seruus liber a dño suo.)) Qd in hac
vita nobis est discretio opes: erit in illa p-
culdubio discretio dignitatum: vt quo hic
alius aliū merito superat illic aliū aliū retri-
butione transcendat. Unde in euāgelio ve-
ritas dicit: In domo patris mei: mansi-
ones multe sunt. Sed in eisdē multis māho-
nibus erit aliquo modo ipsa retributiōis
diuersitas cōcoris: q tanta vis amoris in il-
la pace nos sociat: vt qd in se qsq non ac-
ceperit: hoc se accepisse in alio exultet. Qui-
de z non eque laborantes i vinea: eque am-
eri denariis forant. Et qdem apud patrem
māhones multe sunt: z tū eundē denarium
disparēs labores accipiūt: q vna cunctis
erit beatitudo leticie: qūis nō vna sit oib?
sublimitas vite. Paruū z magnū i hac lu-
ce cōspicerat: qui ex voce capitis vicebat.
Imperfecti meū viderūt oculi mei: z i libro
suo oēs scribens. Paruū z magnū cōspe-
xerat cum vicebat. Benedixit oēs timētes
dñm: pusillos cum maioribus. Bene autēz
subditur. Et seruus liber ēa dño suo. Scri-
ptum quippe est. O is qui peccat: seruus ē
peccati. Quia nūq quisquis se prano de-
siderio subijcit: iniquitatis dominio dndū
libera mētis colla supponit. Sed huic dño
cōtradiciūmus cū ingratū que nos ceperat
relinctamur: cū cōsuecudini violenter resisti-
mus: z desideria pueris calcātes ptra hāc
ins nobis libertatis igenite vēdicam: cū
culpā penitendo peritimus: z maculas for-
dum flentibus lauamus. Plerūq autē iam
mēs qd qd pueris egisse meminit deplo-
rat: id prane acta nō solū desinit: sed ama-
rissans etiā lamentis puniit: z tū dum cor-
que egit remissit: grauitur iudicij pauo-
re terretur: iam se pfecte conuertit: sed ad

Phil. i.

2

Ps. lxi.

Mat. 10

Mat. 20

Ps. lxi.

Ps. lxi.

Jo. 8.

2

Jo. 14.

Expositionis. S. Greg. Liber. V.

hinc se perfecte in securitate nō erigit: quia
dum quāta sit duriciū extremū crāminū
pēsānter spēm formidūēq; sollicitū tēpē
dā: q; iudex iustus vniūq; qd. de ppetrat
reputat qd. relaxat ignorat. Nam q; prāua
cōmiserit meminit: q; an cōmissa dignē
uerit nescit: ac ne culpe imātinis modū
prie transeat metuit: et pterq; culpā iam
pitas relaxat: s; mōs afflicta adq; de ve
rita vā valde sibi ē sollicita formidat. Ser
uus ergo hic iam fugit dñm: s; liber nō est:
q; peccatum suū homo iā corripendo et pe
nitēdo deserit: s; tamē adhuc duriciū in
dicē v eius retributione pūiscit. Vbi er
go seruus a domino liber erit: vbi iam de
peccati venia dubietas nō erit: vbi iaz se
curam mentē culpe sue memoria nō adq;
cit vbi nō salu reatu animus tēpidat: sed
de eius indulgentia liber exultat / Sed si
nulla tibi homo peccati sui memoria tangi
tur: creptum se vide gratulā: Aut quo
modo largitū grās refert de venia quas
accipit: si interueniēte obliuione tranfacte
negit: pene se ē debitorē nescit. Itēq;
cū negitē pteritū dū ē quod psalmista
ait. Misericordias tuas domine in eternū
cātabo. Quomodo. n. dei misericordias in
eternū cantat: qui se fuisse misēq; ignorat?
Et si misē tranfacte nō meminit: vnde lar
gito nō misēcoriē laudes reddit: S; rurū
querendū ē: quomodo electorū mēs per
fecta ēē in beatitudine poterit: si hanc iter
gaudia memoria sui reat⁹ rēgit? Aut quo
modo perfecte lucis clarescit gloria: quas
rednera ad animū obibat culpa: S; sciē
dum ē: q; sicut sepe nunc leti tristitū veniū
scimur: ita tunc tranfacte negitē sine lesione
nostre beatitudinis recordamur. Iplētiq;
enim incolūitatis tēpore ad memoriā
doloris pteritis sine dolore reducimur
et quo egros nos recolimus: eo nō s; incolū
mēs plus amamus. Erat ergo et in illa bea
titudine culpa memoria: nō que mentē pō
luat: s; que nos art⁹ leticie astrigat: vt
doloris sui animus: sine dolore remissat:
et debitorē se medico king intelligat: et eo
magis acceptam salutē diligat: quo mo
lestie meminit: quam euasit. In illa itaq;
leticia sic tunc sine tedio mala nostra cō
spiciamus: sicut nunc in luce positi: sine vlla
cordis caligine animē tēpēbras videmus

q2 ⁊ h̄ obſcurum eſt quod mente cernimus
de iudicio eſt hoc lumen: nō de paſſioe ce
citatis ⁊ t̄ eterni ergo landes miſericordi
die largitori noſtro referimus : ⁊ nequaquā
miſeria cōſciētie grauiamur : q2 dum mala
noſtra ſine aliquo mētis malo reſpicimus :
⁊ nūq̄ erit quod corda laudantium ⁊ de trāſ
actis migantib⁹ polluat : ⁊ ſemp̄ erit quod
h̄ aud lēd liberatoris accēdat. Et ergo i
terne lucis reges ſic in ſe magnos ſubleuat
⁊ tamē paruulos nō derelinquat : bicatur
recte. Iſparus ⁊ magnus ibi ſunt. Quia
autē ſic ibi conuerſi peccatoris aniu⁹ cul
pe ſue memoria rāgatur ⁊ tamē nulla eius
dem memorie cōſuſione deprimentur : cō
grue ſubſigatur. Et ſeruus liber a domi
no ſuo.

Sancti Gregorij. Liber quintus.
Capitulum. i.

Am walde

occulta sunt iudicia vni-
uersa: cur in hac vita non
nunquam bonis fit malum: et
malis bene: tunc occul-
tiora sunt: cum et bonis
hic bene est: et malis ma-

le. Nam cum bonis hic male est: z malis be-
ne: hoc fortasse deprehenditur: q: z boni si
qua deliquerunt: hic recipiunt vt ab eternis
plenius donatione liberetur: z mali bona
que pro hac vita faciunt hic inueniunt: vt ad
sola in posteritatem tormeta pertrahantur. Etsi z
ardenti in inferno di. Adimento fili quia
recipisti bona in vita tua: z azarus simi-
liter mala. Zlt cum bonis bene hic e: z ma-
lis male: incerto valde est: vtrius boni iccir-
co bona accipiunt. vt pronotati ad aliqd
melius crescant: an iusto latentis indicio hic
inop: opera remuneratione percipiant: vt a
premijs vite sequentis inaneant: z vtr
malos iccirco ad iudicia feriat vt ab eternis
supplicijs coarguita defendat: an hic co-
rum pena incipiat: vt quandoq: complen-
da eos ad vltima gehene tormeta perdu-
cat. Quia et go inter diuina iudicia grand
incertitudinis sue caligine humana mens
premitur: sancti viri cum fbi suppetere p-
spera huius mundi conspiciunt pauida su-
spitione turbantur. Timent enim ne hic la-
borum suorum fructus recipiant: timent ne

Luc. 16.

quod diuina iusticia latens in eis⁹ vuln⁹ aspiciat: et exteriorib⁹ numeribus cumlans ad intus repellat. Cum vero taciti cogitat quod nec bona agnoscant nisi soli domino placeant: nec ipsa agnoscant sue prosperitatis exultant. Alij quoque de prosperis occultat contra se iudicia metuentes tam eadem prospera quod se ab intima intentione prepediant egre ferunt: et moleste p^{er}itis vite bladi mentis tolerant: quod per hoc se ut eis tardari in interno desiderio non ignorant. Plus enim in hoc mundo honor quam despectio occupat: et magis prosperitatis sublimitas: quam necessitatis aduersitas grauat. Propter hanc namque nonnunquam cum homo exterius premittitur ad concupiscendum que intus sunt liberi relaxat. Propter illam vero animus dum multis pere cogit: a desiderij sui cursu retinetur. Unde fit: ut sancti viri magis in hoc mundo ipsa quam aduersa formidet. Sciunt namque quod mens dum blada occupatione premittitur: aliquid libere ad exteriora derinat: sciunt quod sepe sic huiusmodi destina cogitatio decipit: ut quomodo premittitur ignoret. P^{er}stant autem que sunt interna bona que cupiunt: et cognoscunt quid nihil sit id quod blandum tepaliter aridet: eductaque huius mundi prospera mens eorum eo egre tolerat: quo superne felicitatis est amore sancti: rationis magis in p^{er}itis dulcedinis aspernatio erigitur: quod hanc p^{er}spicit quod fortius sibi in eterne glorie aspectu bladi. Unde et beatus Job cum superna regem contemplatus diceret: paruus et magnus ibi sunt et seruus liber a domino suo: illico adiungit. ((Quare data est mihi iuxta.)) In scriptura sacra nonnunquam lucis appellatio: prosperitas noctis autem noli huiusmodi aduersitas designat. Et per psalmistam. Sicut tenebre eius: ita et lumen eius. Quia. n. sancti viri ita prosperitatem seculi despicientes calcant: sicut aduersitatem eius calcant: tolerantes per magnam mentis constantiam mundi sibi et aduersa et prospera subseruientes dicunt: Sicut tenebre eius ita et lumen eius. Ne si aperte dicat. Si autem intentionis nostre fortitudinem eius tristitia non premittit: ita hanc nec blada corrumpunt. Sed quod hoc ut diximus bonorum mentem etiam cum non subleuat perturbant: sancti viri quod se in huiusmodi eterna miseros cognoscunt: clarescere in eius prosperitate refugiant. Unde bene nunc dicitur. ((Quare

data est mihi iuxta.)) Lux enim miseris datur quando hi qui sublimia contemplantur: esse se in hac peregrinatione miseros agnoscant: clarescant transitorie prosperitatis accipiant: et cum valde desistant quod tarde ad patriam redeunt: tolerare insuper honoris onera compelluntur: amor eos eternorum preterit: et gloria et temporis aridet. Qui vero cogitant que sunt in istis tenent: et que sunt que de sublimibus non vident: que sunt que se in terra fulciant: que autem de celestibus perdidit: prosperitatis sue merore mordentur: quod si videt nequaquam ab ea se funditus opprimunt: p^{er}stant tamen solite cogitatione suam in amore domini: et in eius dispensatione parati. Unde beatus Augustinus dicit: quare data est mihi iuxta: propterea adiungit. ((Et vita his qui in amaritudine anime sunt.))

In amaritudine prope anime sunt omnes electi: qui vel punire flendo non desunt que deliquerunt: vel grani se merore afficiunt: quod longe huc a facie peccatoris pietati: ad huc in eterne patrie gaudijs non sunt. De quorum corde bene per salomonem dicitur. Cor qui nouit amaritudinem anime sue: in gaudio illius non miscebitur extraneus. In amaritudine namque sunt et corda reproborum: quod ipsi etiam prius desiderijs affliguntur: sed eadem amaritudinem neficiunt: quod p^{er}ferre quod tolerat: sponte sua erecanti non possunt. Ne contra cor bonorum amaritudinem suam nouit: quod eternam crucem in qua pietati laceratur intelligit: et quam tranquilla que perdidit: quam fusa in quibus cecidit sentit. Sed hoc amaritatum cor ad gaudij suum quandoque rediit: atque in eadem gaudio extraneus non miscebitur: quod is qui nunc ab hoc merore cordis foris se per desideria efficit: sedulus tunc ab illa intima eius solennitate remanebit. Hi itaque qui in amaritudine anime sunt mori mundo funditus percipiant: ut sicut in seculo ipsi nihil apperant: ita iam a seculo nulla cogitatione teneantur. Et plerumque contingit: ut iam homo mundum m^{er}te non teneat: sed tamen mundus huius occupationibus astringat: et ipse quidem mundo iam mortuus est: sed ipsi mundus adhuc morans non est. Quasi. n. vir adhuc mundus enim conspiciat: dum alio intem in suis actibus rapere perdit. Unde

mori mundo.

solantes: et tunc magis: quoniam videritis appropinquatorem diem. Laboratorem appropinquatorem putat in labore perferre: quod subleuatio est laboris visio collaborantis: sicut cum in itinere comes iugitur: via quidem non abstrahitur sed tamen de societate comitis leuiatur labor itineris. **B**ea itaque illa salus solantes se in laboribus querere adiungit dices. Tunc magis quoniam videritis appropinquatorem diem. Et si viceret. Et labor crescat: quo iam premia laboris appropinquant: velut si aperte dicat. Tunc quoniam queritis: si co fodere ardens debetis: quo iam intra questus aurum fodiendo peruenistis. Quod hoc quod dicitur. expectant mortem: et non venit. quasi effodientes thesaurum: ut telluri et alteri potest. Quia enim perfecte mortui mundo non possumus: nisi intra mentis nostre archana inuisibilia a visibilibus abscondamus recte hi qui mortificationem suam appetunt: thesaurum effodiendis exponantur. Abundando enim per inuisibilem sapientiam moritur: de qua per Salomonem dicitur. Si queritis illa quasi pecunia: et sicut thesauros effodieris eam. Sapientia quippe in suspicere non in iactare: inuisibilibus latet. Et tunc mortificatione nostras contingentes: sapientiam apprehendimus si relictis visibilibus in inuisibilibus abscondamur si sic an cor effodientes querimus: ut o quod terrenum mens cogitat a semetipsa manu sancte discretionis. excipiat: et thesaurum virtutis qui se latebat agnoscat. Facile enim in sese thesaurum quaerit: inuenit: si ea que se male presterant: mole a se terrene cogitationis repellit. Quia autem questum mortis sicut thesaurum dicitur: recte subiungit. (Et quandoque vehementer cum inuenit sepulchrum.) Sic enim sepulchrum locus est quo absconditur corpus: ita diuina contemplatio quoddam sepulchrum est mentis quo abscondit anima. Quasi enim huic adhuc mundo viuimus: cum mente in ea foris vagamur: sed mortui in sepulchro abscondimur cum mortificati ceterum in secreto interne contemplationis celamur. Sancti igitur viri ab ipse iustitiae desiderio: et spiritualium: a tumultu inuicem carum: a clamore praesentium perturbationum: semetipsos sacri verbi gladio mortificare non desunt: atque intus ante faciem dei sui mentis abscondunt. Unde bene per Psalmistam dicitur. Abscon-

des eos in abscondito vultus tui a turbatione hominum. Quod quibus perfecte postmodum fiat: et nam et magna parte agit: cum a temporalium desideriorum tumultibus delectatione interiora rapiuntur: ut mens coram dum in amore dei tota redatur: nulla in utili perturbatione laceretur. Tunc est quod Paulus per contemplationem mortuos et qui in sepulchro absconditos discipulos videbat quibus dicebat. Mortui enim estis: et vita vestra abscondita est cum christo in deo. Qui ergo mortem querit: gaudet dum sepulchrum inuenit: quod mortificare se appetit: valde ad inuicem regem contemplationis latet: ut exilis mundo lateat et cunctis exterioribus rebus perturbationibus intra semetipsum se intus amoris abscondat. Si vero ad hoc quod thesaurus effodi: etiam sepulchrum inuentio subiungitur: hoc necesse est ut licet suos nostra conspiciat: quod antiqui suos mortuos cum diuitiis obuehant. Qui igitur thesaurum querit: gaudet cum sepulchrum inuenit: quod sapientiam perquirentes: cum sacre scripturae paginas volumus cum exemplis precedentium parum persequamur quasi cum sepulchro gaudium sumimus: et mentis diuitias apud mortuos inuenimus: quod huic mundo perfecte extincti sumus in occulto cum diuitiis regescat. Sepulchro ergo diues efficitur: qui per exempla iustorum in contemplationis virtute subleuatur. Sed cum regrens dicat quare data est misero lux: cur hoc ipsum requirere presumat insinuat dicens. (Quia cum abscondita est via: et circumdedit eum deus tenebris.) Quia enim via sua abscondita est: quia et si iam in qua sit vite qualitate considerat: adhuc tamen ad quem finem tendit: rignorat: et si iam supra appetit: et si plenius hunc desiderium querit: adhuc tamen si in eisdem desiderijs permaneat nescit. Per carum quippe deferentes ad iusticiam redimus: et unde venimus nouimus: sed quo perueniamus: ignoramus. Quid hesternum die sumus scimus: sed quid contingat etiam ista nos esse nescimus. Quia ergo via sua abscondita est: quia sic pedem ponit opus ut tamen preuidere nequeat exitum consumationis. Capitulum. 4.

Sed et alia via nostre absconditio: quia nonnulli ea ipsa que recte nos agere credimus: in in districti iudicis

Diop. 14

etis examie recta sint ignoramus. Sepe enim sicut et ioseph superius diximus: opus nostrum quod cum dationis est: plectus putatur esse virtus. Sepe unde placari iudex creditur: inde ad irascendum placidius instigatur: Salomone attestante qui ait. Est via que videtur homini recta: nonissima autem eius ducunt ad mortem. Unde sancti viri cum mala superant sua: etiam bene gesta formidant: ne cum bona agere appetit: de actionis imagine fallantur: ne pestifera tabes putredinis sub boni specie lateat coloris. Sciunt enim quod corruptionis adhuc pondere gravati: diuidicare bona subtiliter ne sciunt: et cum ante oculos extremi examinis regulam deducti: hec ipsa in se non habent: et quod probant metuant: et tota quidem mente interna desiderant: sed tamen de incertitudine operis trepidi: quo gradum ignorat. Unde bene postquam dictum est: quare datus est misero iuxta adiungitur. Viri cuius abscondita est via. Ne si dicat. Vir huius vite successus accipit: qui sub qua sit estimat de iudicis iter sui opis nescit. Vbi autem subditur: et credidit eum deus tenebris. Tenebris namque homo circumdatur quod ignis celestis desiderio ferueat: quid de semetipso sit dispositum intrinsecus ignorat. Et valde metuit: ne quod sibi in iudicio obuiet: quod se de se nunc in desiderio boni feruoris lateret. Tenebris homo circumdatur: quod ignorantie sue caligie premitur. In tenebris circumdatus non est: qui plerumque preteritorum non meminit: futura non immet: presentia vir cognoscit. Tenebris circumdatur se quod sapiens viderat: cum dicebat. Que in prospectu sunt: inuenimus cum labore: et que in celis sunt: quis inuestigabit? Vis se tenebris prophetarum circumdatum vidit: cum dispositio interna penetrare interna non potuit dicens. Posuit tenebras latibulum suum. Quicquid enim noster quod nobis in hoc exilio delectis: luce sue visionis abstulit: se nostris oculis: quasi in tenebris latibulum abscondit. Quas numerum cecitatis non stre tenebras: cum studiose conspiciamus: mentem ad lumen perducimus. Sicut enim cecitate quam foris patitur: si humiliter meminit quo interioribus lumine priuatus. Cuius tenebras quibus circumdatur respicit: splendorem intimi ardenti se desiderio affligit: omnium intentionis animum semetipsam concutit: ut

Di. 17.

superna luce quam condita deseruit: repulsa querat. Unde sit plerumque ut ipsi per se flectibus illa interni gaudij claritas erumpat: et mens que in torpore prius ceca iacuerat: ad inspectionem fulgoris intimi suspirijs vegeta conalescat. Unde ubi sequitur. ((Nunc te comedit suspiro)) Comedere namque est alie supne lucis contemplationibus pasci. Suspirat ergo antequam comedat: qui prius gemitibus tribulationis afficitur et postmodum contemplationis refectione satiatur. Nisi enim suspiraret: non comedat: quia qui se in hoc exilio per desideriorum celestium lumen non humiliter: interne patrie gaudia non degustat. Veritatis enim pabulo letum sunt in hac peregrinationis inopia letantur. Suspirat autem quod comedat: quia quos veritatis amor afficit: etiam refectione contemplationis pascit. Suspirans prophetarum comedebat: cum diceret. Fuerat mihi lachryme mee panes. Luctu enim suo anima pascitur: cum ad superna gaudia sciendo subleuatur: et in his quod doloris sui gemitus tolerat: sed et refectionis pabulum percipit: quo vis amoris p lachrymas emanat. Unde et eandem vim lachrymarum adhuc beatus Job persequitur subdicens. ((Et quasi in sordes aque sic rugit me.)) Alique cum inundant cum impetu veniunt: et crescentibus multipliciter voluminibus in tumescunt. Electi vero dum mentis sue oculis diuina iudicia opponunt: dum et re oculis super se sententia trepidant: dum se ad deum puenire posse credunt: sed tamen pueniant metuant: dum preteritorum suorum recolunt que de flect: dum que sibi adhuc futura sunt: quod nesciunt premeditari: quasi quedam eis aquarum more volumina colligunt: que in incertis rugitus: quasi in subiecta litorea defluunt. Vir igitur sanctus vidit quanta sint in lachrymis penitentie volumina cogitationum: ipsas incertis undas inuadentes aquas vocant dicens. Et quasi inundantes aquae: sic rugitus meus.

Ps. 44.

Omnia vero iusti: sicut et paulo superius diximus: in ipsis bonis operibus trepidant ac ne in eis occulto aliquo errore desipiant: contritiis lachrymis vacant. Quos cum diuina subito flagella corripunt atrocioris sui gratia se offendisse suspicant: quod

23

vel infirmitatibus spediti; vel amaritudi-
nibus pressi: ad impedienda proximis pia
opera non assurgunt. Et cor in lamenta ver-
titur: quia corpus a deuotionis sue munste-
rio retardatur. Quod se mercede non ange-
re considerant: etiam transacta opera displicuisse
formidant. Unde etiam beatus Job qui cum
rugiis suis: quasi indantes aquas diceret
illuc adiunxit. ((Quia timor quod timebam ene-
rat mihi: et quod sperabar: accidit.)) Iusti igitur
viri desunt: et pauent: et magnus se lametis
eruciant: quia deseri formidant: et quoniam de
correctione sua gaudent: eorum tamen trepi-
dam mentem correctio ipsa perturbat: ne ma-
lum quod tolerant: non pia percussio discipule
sit: sed animaduersio iusta vindicte. Quod be-
ne psalmista considerat ait. Quis nouit po-
testatem ire tue: Potestas quippe ire diuine:
nostra non potest mente comprehendi: quia
eius dispensatio obscuris super nos dispo-
sitionibus sepe vnde estimat: deferere: ide-
o nos recipit: et vnde nos recipere creditur: in-
de derelinquit: ut plerumque hoc fiat gratia:
quod ira dicitur: et hoc aliquando ira fit: quod
gratia putatur. Nonnullos enim flagella cor-
rigunt: nonnullos ad impatiente uelantiam
perducunt: et alios prospera quia demulcet:
ad insania mitigant: alios qui eleuant fun-
datus ab omni spe conuersionis eradicant.
Cunctos autem uicia ad una perducunt: sed ta-
men quidam eo ab his facilius redeunt: quo
se in eis corruisse altius erubescit. Et semper
virtutes ad superna subleuant: sed nonnun-
quam quidam dum timore de uirtute concipiunt:
per ipsum tramitem ascensionis cadunt. Quia
ergo potestas diuine ire minime cognoscit
in cunctis necesse est: ut sine cessatione timea-
tur. Sequitur. ((Nonne dissimulaui: Non-
ne siliui: Nonne quiesci: Et uenit super me in-
dignatio.)) Quoniam quilibet illoco positi co-
gitando loquendo: agendo precemur: tunc
tam per tria hec animus effrenatus rapi-
tur cum prosperitate mundi huius subleuatur.
Nam cum proire se potestate ceteros conspi-
citur: alta de se elate cogitans sentit: et cum
auctoritatis uocis a nullo resistitur: lingua
licentius per abrupta defrenatur. Quod facit
re quodlibet licet: iuste sibi omne estimat lice-
re quodlibet. Sed sancti uiri cum mundi huius
potestate fulciuntur: tanto sub maiori men-
tis disciplina se redigunt quanto sibi per in-

patientiam potestatis suaderi illucita qua-
si licentius sciunt. Quod namque ad consideran-
dam suam gloriam reprimunt: linguam ab
immoderata locutione restringunt: opus
ab inquietudinis uagatione custodiunt.

Capitulum.

6.

Sepe enim qui in potestate
sunt: ea que recte faciunt:
que elate cogitant amittunt:
et minus ad cuncta uiles se
estimant: quia impense utilita-
tis sibi meritum dantur.

Ut enim cuiuslibet facta digniora sunt: ne-
cesse est ut ei apud se semper idigna videatur:
ne eadem bona actio agentis cor sub-
leuet: et subleuando plus auctore de elatio-
ne deiciat: quam ipsos forte quibus impeditur
uict. Hinc est enim quod rex Babylonie dum
elata mente apud se uolueret dicere. Nonne
hec est Babylon: quam ego edificauit: i irra-
tionale animal protinus uersus est. Quod
enim factus fuerat perdidit: quia humiliter
noluit dissimulare quod fecit. Et quia elatide
cogitationis se super homines extulit: ipsum
quem communem cum hominibus habuit sen-
sum hominis: amisit. Sepe uero qui in pote-
state sunt: ad subiectorum passim contume-
lias erumpunt: et hoc quod uigilantes regimini
seruiunt: per lingue procacitatem perdit:
minore scilicet formidine iudicis seba per-
santes: quia qui sine causa fratri fame dixe-
rit: gehene ignibus se addicit. Sepe hi qui
in potestate sunt: dum sese et a licitis retine-
re nesciunt: ad illicita opera et inquieta de-
labuntur. Solus enim in illicitis non cadit:
qui se aliquando et a licitis caute restringit.
Qua uidelicet restrictione religarum bene se
Paulus insinuat dicens. Omnia mihi li-
cent: sed non omnia expediunt. Atque ut ex
ipsa religatione ostenderet in quanta se me-
tis libertate dilatarer: illico adiunxit. Quia
mihi licent: sed ego sub multis religar po-
testate. Cum enim mens concepta de de-
deria sequitur: seruire rebus conuincitur: quare
amore superatur. Sed Paulus cui cuncta
licent: sub nullius potestate se redigit: quia
semetipsum etiam a licitis restringendo ea que
delectata premerent: despecta transcendit.
Beatus igitur Job ut nos erudiat qualis
in potestate sit: innoteuit dicens. Nonne
dissimulaui: Potestas namque cum habetur

p. 59.

Ba. 3.

Job. 5.

1. Cor. 6.

et cogitanda est ad utilitatem: et dissimulan-
da propter tumorem: quatenus is qui ea uti-
tur: et ut prodesse debeat posse se sciat: et ut
extolli non debeat: posse se nesciat. Qualis
vero in ore fuerit adiungit dicens. (Non
ne filius?) Qualis ergo illicita opera pos-
poneret: adhuc subsistat. Nonne quia? Pro-
test tamē silete et quiescere: adhuc subtili-
ter perscrutari. Scire namque est: mentem
a terrenis desideriorum voce restringere.
Quis enim magni clamoris est: tumultus cor-
dis. Quiescant quoque bene qui in potesta-
te sunt: cum terrenarum actionum strepitus
pro diuino amore intermittere postponit:
ne dum una indefinenter occupat: cor furi-
ditus a summis cadat. Sciunt enim quod ne-
quaquam mens ad sapientia attollitur si cur-
rum tumultibus continue in infimis occupa-
tur. Quid enim de deo occupata obtineat
que de illo apprehendere etiam aliquid va-
cans laborat. Bene autem per psalmistam
dicitur. Vacate et videte: quoniam ego sum deus.
Omnia qui vacare deo negligit: suo sibi iudi-
cio lumen eius visionis abscondit. Vnde et
per Moysen dicitur. Ut pisces qui peni-
tas non habent: non edantur. Pisces nam-
que qui habent penulas: saltus dare super
aquas solent. Soli ergo in electorum corpo-
re quasi cibus transiunt: qui in eo quibus
deserviunt: aliquando ad superna conscende-
re mentis saltibus sciunt: ne semper in pro-
fundis curarum lateant: et nulla eos amo-
ris summi: quasi liberi aeris aura contin-
gat: qui ergo rebus temporalibus occupa-
tur tunc bene exteriora disponunt: cum sol-
litate ad interiora refugium: cum nequaquam
foris perturbatorum strepitus diligunt: sed
apud semetipsos intus in tranquillitatis
fini requiescunt.

Capitulum.

7.

Ranc etenim mentes tem-
poralium rerum tumultus
intra semetipsas sescare non
cessant: etiam cum vacat.
In cogitatione enim seruat
depicta que amant: et qua-
niam nihil exterius faciunt: apud semetipsas
tamen sub pondere inquiete queritis elabo-
rant. Quibus si eandem rerum admini-
stratio prebeat: semetipsas funditus de-

serunt: et fugitima ac temporalia per inten-
tionis cursum: continuas cogitationis pas-
sibus sequuntur. Ipse mentes autem hec
et cum desunt: non querunt: et graniter etiam
cum assunt: ferunt: quia per exteriorum cu-
ram a se exire pertinescant. Quod bene
illa duorum fratrum vita signatur: de qui-
bus scriptum est. Factus est Esau vir gila-
rus venandi: et homo agricola. Jacob au-
tem vir simplex habitauit in tabernaculis:
vel sicut in alia translatione dicitur: habi-
tabat domi. Quid enim per venationem
Esau: nisi eorum vita figuratur: qui in exte-
rioribus voluptatibus fusi carnem sequun-
tur: Qui etiam agricola esse describitur: quia
amatores seculi tanto magis exteriora co-
lant: quanto interiora sua inculta derelin-
quant. Jacob vero vir simplex in taberna-
culis: vel in domo habitare perhibetur: quia
nimium omnes qui in curis exterioribus
se spargi refugunt: simplices in cogitatio-
ne: atque in conscientie sue habitatione co-
sistunt. In tabernaculis enim: aut in domo
habitare est: se intra mentis secreta restrin-
gere: et nequaquam exterius per desideria dissi-
pare ne dum ad multa foras insistant: a se-
metipsis alienatis cogitationibus recedant.
Sicut igitur probatus vir: et exercitatus
in prosperis. Nonne dissimulat: Nonne
filius? Nonne quoniam? Et enim supra dixi-
mus: sancti viri cum eis transitoria prospe-
ritas arderet: fauorem mundi quasi nescie-
tes dissimulant: et forti gressu interius hoc
vnde exterius subleuantur calcant. Silent
autem: quia nullis prae actionis clamo-
ribus perscrepant. Omnis namque iniqui-
tas: apud secreta dei iudicia habet voces
suas. Unde scriptum est. Clamor sodomorum
et gomorreorum multiplicatus est. Quie-
scent vero: cum non solum nullo cupidita-
tum temporalium turbulento appetitu ra-
pianur: verum etiam curis presentis vite
necessarius immoderatus occupari resin-
giunt. Sed hec agentes: paterna adhuc
flagella sentiunt: ut tanto perfectiones ad
hereditatem veniant: quanto eos pie se-
riens disciplina: quotidie etiam de mini-
mis purgat. Iusta itaque indefinenter
faciunt: et assidue dura patiuntur: quia
sepe ipsa iusticia nostra ad examen diui-
ne iusticie deducta iniusticia est: et sordet in

Gen. 27.

Gen. 18.

1. Cor. 4.

distinctione indicis: qđ in estimatione sub-
get operantis. Unde Iſidorus cũ diceret:
Nihil mihi confensum: prius adiun-
xit. Sed nō i hoc iustificatus sum. Qui cau-
sam moris non sic iustificatus infirmans
ait. Qui autē iudicat me dñs ē. Nihil dicat.
Itecirco in eo qđ mihi mihi cōfensum: su-
iustitiam me abnegō qđ ab eo qui me iudi-
cat: examinari me subtilis scio. Ca. 8.

Distimulanda ergo sunt qđ
exterius fouent: reprimēda
que interioris p̄strepunt: de-
clināda que quasi necessa-
ria inuolunt: et tñ in his oī-
bus adhuc districti exami-
nis flagella metiēda. Quia et ipsa nostra
p̄fectio culpa nō caret: nisi hanc seuerus in-
des in subtili lance examinis misericordi-
ter p̄sentet. Et hec autē subdit. ((Et venit su-
per me indignatio.)) Magna quippe arte
doctrinē dictaminis sbera p̄tulit recte facta:
ut hinc vnusquisqđ cōsideret: que peccan-
tes postmodū supplicia maneant: et si etiā
iustos tam valida hinc flagella castigant.
Hinc est enim qđ Petrus ait. Tēpus ē vt
iudicium incipiat de domo dei: et si iustus
vix saluabitur: impius et peccator vbi ap-
parebitur: hic Iſidorus cũ multa i Thessa-
lonicēnsi et alibi duxisset: protinus adiūxit.

1. Pet. 4.

2. Thes. 1.

Ita vt et nos ipsi i vobis gloriemur in eccē-
sijs dei pro patientiā vestra et fide: in oīb⁹
persecutionibus vestris et tribulationibus
quas sustinetis i exemplis iusti iudicij dei.
Ne si diceret. Num tor dura toleratis: qui
tam recta agitis: quid aliud qđ iusti dei in-
dicio exempla datis: Quia et vestra pena
colligendum est quōd feriat quibus irascit:
si hic vos affligi patitur in quibus letatur:
Sic quomodo illos p̄cussurus est: quibus
iustum iudicium exhibet si etiā vos hic cru-
ciat: quos pie redarguens fouet. Ca. 9.

Rama igitur Job locutiōe
terminata: vicissim se am-
ici qui consolatori pie vene-
rant: eius increpationi sub-
iungunt. Hūc ad p̄sentio-
nis verba p̄stolant: eam
pro quā venerant: causam pietatis amittunt.
Qui qđem nō p̄uau intentione hoc
faciunt: sed quānis affectum percusso cūbi-
deant: percussum tamē nō nisi pro iniquitate

crediderūt. Hūc intētiōe bonā nequaquā
locutio tanta subiegitur: ipsa pietatis pro-
positio: in transgressionis vitā veniē. Et en-
sandi nāqđ fuerat: cui et qñ loquerent. Iu-
stus q̄ppe erat ad quē venerant: et diuina
verberibus cinctus. Et antea ergo eius
vita debuerat ea que intelligere nō valebat
illius verba p̄pendere: et ex flagellis p̄sent-
bus nō alium sed arguere: s; de sua vita for-
midare: s; flagellari iusto nō quasi ratio
cinādo erigere: sed fēdo sociare: vt nequa-
qđ se eorum scientia pro sba ostenderet: s;
loqui recte linguā consolantia magister
dolor erudiret. Qui et si qua fortiter dūer-
sa sentirent: dignum p̄fecto erat vt hec ha-
miler dicerent: ne percusso vulnera p̄ in-
moderata sba cumlarent. Sepe enim qđ
intelligi nō valent: deteriorib⁹ displicēt: vel
facta vel dicta meliorib⁹: sed eo ab eis non
temere reprehendenda sunt: quō app̄hē-
di veraciter nequaquā possunt. Sepe aliqd
a maioribus dissimulatore agitur vel p̄-
cipitur: qđ a minoribus error putatur. Se-
pe multa a fortibus dicuntur: que infirmi se-
circo diiudicant: qđ ignorant. Quō bene bo-
bus calcitrantibus illa inclinata testamen-
ti archa signauit quā qđ casura credens le-
uitēs erigere voluit: mor sententiam mortis
accepit. Ca. 10.

Quid est nāqđ mens iusti: ni-
si archa testamēti: Que ge-
stata a bonis calcitrantib⁹
bus inclinat⁹: qđ nōmūqđ
etiā qđ bene p̄cēst dñi subie-
ctorū populorū confusione
concutitur: ad dispensationis cōdescensio-
nem ex sola dilectiōe permonetur. S; hoc
qđ dispensatione agitur: inclinatio ipsa forti-
tudinis cōsis putatur imperitus. Alii et hō-
nulli subditi contra hanc manū reprobri-
sionis mirantur: sed a vita prius ipsa sua
temeritate desiciūt. I. cūtes ergo qñ adu-
nōs manū extendit: sed delinqūēs vitā per-
didit: qđ dum infirmi qñ fortis facta cor-
piūt: ipsa forte videntia reprobant. Aliqñ
etiā sancti viri quedā minima cōdescēdē-
tes dicunt: aliqñ s; summa cōtemplantes
p̄stāt. Hūc vim vel cōdescensionis vel
altitudinis nesciunt: audaciter hēc sulti res-
p̄hendunt. Et qđ est iustum de sua cōdescē-
sione velle corrigere: nisi inclinatam archam

2. Re. 6.

21

superba reprehensionis manu releuare: Quid est istum de incognita locutione reprehendere: nisi motus eius fortitudinis erozos lapsum putare: Sed perdit virā qui archam dei tumide subleuat: q: nequaquā sanctorum corrigere recta presumet: nisi de se prius meliora sensisset. Unde recte leuitas istam oia dī: quod videt robustus dñi interpretatur: q: presumptores q: nisi audaci mēte robustos se in domino credentes: nequaquā meliorum sacra vel dicta velut infirma iudicarent. Amici igitur Job dum contra eum quasi in dei defensione proflunt: diuini precepti regulam suspicientes ercedunt. Cum vero quedam fecerit meliorum deterioribus displicent: nequaquā hoc quod mētem mouet reuēdum ē: sed cum magna humilitate proferendum: quatenus intentio pie sentientis eo vere fuerit formam rectitudinis: quo pter gradū humilitatis. Et libere ergo dicenda sunt que sentimus: et valde humiliter promēda que dicimus: ne et recte intēdimus: h: cēta te proferēdo nō recta faciamus. ¶ Iam auditoribus suis multa humiliter dixerat: sed de ipsa exhortatē humili placare eos adhuc humiliter satagebat dicens. Rogo autem fratres vt sufferatis verbum solacij etenim per paucis scripti vobis. Epheſijs quoq: mulet valedicens: afflictis ac gemētibz humilitatem suam ad memoriam reuocat dicens: Circūdate memoziam mei retinētes: quoniam per triētiū nocere ac die nō cessam cum lachrymis monēs vnumquēq: vestrum. Eisdem rursum per epistolam dicit. O beſero vos fratres ego victus ī domino: vt digne ambuletis vocatione qua vocati estis. Hinc ergo colligat se quando aliqd recte sentit: quanta humilitate debeat magistro loq: discipulis: si ipse magister gentium in his que cum auctoritate predicebat: submisſe discipulos rogat. Hic vniſquisq: colligat eis a gbus bene viuendi exempla precipit: hoc quod bñ intelligat quā humiliter dicat: si p̄paulus illis humili se voce subdidit quos ad vitā ipse suscitauit. Eliphas autem q: primus amicorum loq: tur gñis ad consolandum pietate veniat: humilitatem tamē locutionis deferens regulam consolatiois ignozat. Qui dñi loquidā custodiam negligit vsq: ad afflictū con-

tumelias eredit dicens. ((Tigris perijt eo quod nō haberet predam: rugitus leonis et vox leone: et dentes catulorum leonū dissipati sunt.)) Beatum videt Job nomine tigris quasi vltio varietatis notans per leonis rugitum eiusdem viri terrorem: per leone vocem loquacitatem coniugis: per diss patos vero dentes catulorum leonum destructam filiorum edacitatem et audaciam signans. Unde et bene amicum seruum qui ī tumida correptione se extulit sententia diuina reprehendit dicens. Nō estis locuti coram me recriminantes seruus meus Job. Capitula. x.

Ed querēdam video cur p̄paulus illoz sententiā tanta auctoritate vitatur: si he eozū snie dñica reprehensione cassantur. Eliphas gpe verba sunt q: Lozithis itulit dicens si cur scrip tum ē. Comprehendam sapientes ī astucia eozum. Quomodo ergo que si praua respicimus: que p̄paulus ex auctoritate astruit: aut quomodo attestatōe p̄pauli recta putabimus que per semetipsum dñs non recta dñs finit: Sed vtq: hec dñs q: non sint diuersa cognoscimus: si eiusdē dominice sententie verba subtilius pensamus: q: nimirum eaz diceret. Non estis locuti coram me rectim: alio aduēit. Sicut seruus meus Job. Liqueat ergo q: quedā in eoz dñs recta sunt: sed melioris cōparatione supantur. Nam inter alia que irōnia biliter dicit: multas ad beatum Job fortes sitas proferit: sed comparatē dñs fortioribus vim fortitudinis amittit. Adira sunt autem multa que dicunt nisi in sancti viri aduerſitatē dicerentur. In semetipsis igitur magna sunt: sed q: istum virā trāſfigere appetit: eiusdem magnitudinis pōdas perdunt: q: et quodlibet forte frustra iaculum mitterit: vt dara sara feriant. Eonāq: obtusum longius refilit: quo itozum fortis venit. Igitur amicorum dicta licet in gbusdam valde sint fortia: cum tamen sancti viri fortem vitam feriant: ceteris suā acumis mucrone retardāt. Q: ergo et ī semetipsis magna sunt: sed cōtra beatū Job nullo modo assimi debuerunt: et p̄paulus hec virtute pensans ex auctoritate pferat:

Debeſis

Epheſ. 3.

Epheſ. 4.

C

21

1. Cor. 11

23

et iudei qz i caute prolata sunt: et persone qualitate reprehendant. Sed qz eosdēz amicos bñ Job hereticorum tenere spēm sup̄uā diximus: nūc eorūz verba quomodo hereticis congruant idagamus. Nam quedā valde recta sentiūt: sed tamē inter hec ad peruersa dilabuntur. habent gpe hoc he retici ppiūm: vt malis bona permisceant: quatenus facile sensui audientis illudant. Si enim semper praua dicerēt cētus i sua prauitate cogniti quod vellent mīme p̄sua decerēt. Rursūm si semper recta sentirent: profecto heretici nō fuissent. Sed dum falsē diuinitate ad vtrāqz deficiūt: et ex malis bona inficiūt: et ex bonis mala vt recipiantur abscondūt: sicut qz veneni poculum porrigit: ora poculi dulcedine mellis tāgūt: vñqz hoc quod dulce est primo attractu delibatur: etiam illud quod est mortiferum indubitātē absorbetur. Ita heretici permiscēt recta peruersis: vt ostendendo bona auditores ad se trahant: et exhibendo malum la tenti eos peste corrūpant. Aliquādo tamē predicandō sancte ecclesie atqz exhortatio ne correctab hac sensus sui diuersitate saluatur. Unde et amici Job reconciliatio nis sue sacrificium eiusdem sancti viri manibus offerūt: atqz ad superni iudicis gratiam vel ad ductū reuocantur. Quos bene in Euangēlio illa decem leprosozum mundatio designat. In lepra gpe et pars cutis in fulgorem ducitur: et pars in colore sano retinetur. Leprosi itaqz hereticos exprimunt: qz dum rectis praua permiscēt colorem sanum maculis aspergunt. Unde et bene vt saluentur clamant. Iesu preceptor. Qz enim in eius verbis se errasse significat hunc saluandi preceptorem humiliter vocant. Cūqz ad cognitiōem preceptoris redeunt mor ad formam salutis recurrant. S; qz in amicorum deis p̄fationē expositōis paulo longius praua: ipsa iam eorū verba subtiliter pensamus. Sequitur.

Capitulum. 12.

Espondens

Eliūphas Themaītes dixit. Si ceperimus loqz tibi: forsitan moleste accipies. Jam superius dicta sunt: que his vocabulo

rum interpretationibus exprīmantur. Qz ergo festine ad indiscussa tendimus: prola ta replicare deuitamus. Hoc itaqz est soler ter intueudū: quod hi qz hereticorum spēm tenēt loqz molliter incipiat: dicētes. Si cepimus loqz tibi: forsitan moleste accipies. Et asperare gpe heretici auditores suos i eorū ordio locutionis sue metūt: ne vigilāter audiantur: eorūqz valde tristitia declinat vt negligentiam capiant. Et pene semp blāda sunt que proponūt: sed aspera que prosequendo subinfert. Unde et nunc amici Job a reuerentia manifeste locutiōis incli pūnt: sed vsqz ad iacula asperime luctuōnis erūpūt: qz radices spinarum molles sunt: sed tamē et ipsa sua mollicie p̄ferūt: vnde pūgunt. Segitur. ((Sed conceptum sermonem qz tenere poterit.)) Tria sunt hominū genera: que gradatim ducis a se. qualitatibus diffident. Sunt nāqz alij qui ad loquendū praua concipiūt: et a locutōe sua nulla silentij granitate refrīguantur. Et sunt alij qz cum praua concipiūt: magno se silentij vigore refrīguant. Et sunt nōnulli qz virtutum vsu roborati vsqz ad eam celsitudinem puebuntur: vt ad loquendū ne in corde qdem peruersa concipiāt: que silēdo compescant. Eliūphas itaqz ex quo sit ordine ostenditur: qz conceptum sermonis tenere se nō posse testatur. Quia in re et illud innotuit: quod se loquendo offensurum no uat. Nec enim hec retinere verba que nō potest vellet: nisi se per vulnera iserie p̄nosceret. Boni cui viri freno cōsilij retinēt precipitationem p̄bi: et caute considerant: ne relaxantes lingue lasciuia: auditorum p̄sciam incanta locutione transigant. An de bene per Salomonem dī. Qui dimittit aquam: caput est iuratiōis. Quia gpe dimittitur: cum lingue fluxus effrenatur. S; dimittit aqua: caput iurgiorum efficit: qz per lingue incontinentiam discordie origo propinatur. Igatur sicut praua in sensu leues sunt: ita in locutione precipites: et retrahere p̄tractando negligunt que loquunt: sed qz lenis conscientiam concipit: et rursus lingua prodit. Unde et nunc Eliūphas suo experimento colligit: quod et desperate de omnibus sentit dicēs. Sed conceptus sermonem tenere quis poterit. Sequitur. ((Ecce vocaui plures: et manus lassas

In i. 17.

Job
L. 4. 11

p. 17.

roboraſti vacillantes confirmauerunt ſer-
mones tui ⁊ genua tremencia cōſortaſti.))
Si ipſius hiſtorie tertius aſpicitur: magna
eſt lectoris vtilitas: quod ab amicis iur-
gibus ſit beatus Job pro laceratione viſo-
rum virtutum p̄conia proferuntur. Nā
q̄ p̄pe eſt tam robuſtum vite teſtimoniū
q̄ cum ille laudanda loquitur: q̄ ingerere cri-
men conatur. P̄ſentemus autem cuius cel-
ſitudinis iſte fuerit: q̄ indoctos docens: la-
ſos roborans: vacillantesq̄ confirmans: in-
ter curas domus: inter multiplicum rerū
cuſtodiam: inter affectus pignoriū: inter ſu-
dia: tot laborum erudendis ſe ceteris im-
pendit. Et illa q̄dem occupatus exercuit: ſi-
tamen liber magiſterio doctrine militauit.
Temporalia regendo diſpoſuit: eterna p̄-
dicando nūciant: vite rectitudinem ⁊ agē-
do videntibus oſtendit ⁊ loquendo audie-
tibus ingeſſit.

Capitulum. 12.

Ed ſine heretici: ſeu puer-
ſi glibet cum bona iuſto-
rum referunt: hec in argu-
mentum criminis inſectunt.
Inde nāq̄ Eliphaz contra
beatum Job occaſio-
nem oburgationis colligit: vnde laudāda
narrat. Nam ſequit. ((Nunc autem ve-
nit ſuper te plaga ⁊ deſecuiſti: tergit te ⁊ cō-
turbatus es.)) Peruerſi q̄pe duob⁹ mo-
dis bonorum vitam impetūt: quia aut p̄a-
na eos dicere aſſerunt: aut recta non ſua-
re que dicunt. Unde ⁊ beatus Job q̄ infe-
rius ab amicis ſuis de locutione reprehen-
ditur: nūc autem recta dixiſſe: ſed hec non
obſeruaviſſe lacerat. Ab iniquis ergo mo-
do bonorum locutio: modo actio reproba-
tur: quatenus aut reprehenſa lingua tace-
at: aut cuiusdam lingue ſue adiudicato teſti-
monio: in crimine vita ſuccubat. Et notan-
dum q̄ prius laudes lingue inſeruit: ⁊ poſt
modum de lingue vitioſi infirmitate p̄que-
runtur. Iniqui etenim ne publice prau⁹ vi-
deantur: loquuntur aliquando bona de ſu-
ſtis: que eſſe iam cognita ⁊ alijs nouerunt.
Sed ſicut p̄diximus hec ipſa prout⁹ ad
emulorum reatus pertrahunt: ⁊ credendus
ſibi in contrarijs ex eo q̄ ⁊ proſpera loque-
bantur oſtendunt: tantōſq̄ mala quaſi veri

us inſinuant: quanto ⁊ bona quaſi deuote
laudabant. Ad vſum ergo inſorquenti cri-
minis voces ſaniores: dum iuſtorum vitam
inde poſt grauius vulnerant: vnde hanc
pauloante ſpecieſcentius defendebant. Sepe
autem eorum bona que prius habita de-
ſpiciunt: hec poſtmodum quaſi perſeuta mi-
rantur. Unde ⁊ Eliphaz ſancti viri virtu-
tes quia amiſſas aſſerit: enumerādo ſub-
iungit dicens. ((Vbi eſt timor tuus: fortitu-
do tua: ⁊ patientia tua: ⁊ perfectio viarum
tuarum.)) Que nimirum cuncta eiſſentē-
ties ſubrogat: quam p̄miſit dicens. Nunc
autem venit ſuper te plaga ⁊ deſecuiſti: tē-
git te ⁊ cōturbatus es. Omnia ergo ſimul
interiſſe aſſerit eo q̄ beatum Job tur-
bationum flagello reprehendit. Sed intue-
dum valde eſt: q̄ ſuis inconueniēter cum
increper: conſtrūct tamen ordinis virtu-
tum narrat. Quattuor q̄pe gradibus vi-
tam beati Job virtutes enumerando: diſti-
xit: dum ⁊ timori fortitudinem: ⁊ fortitudi-
ni patientiam: ⁊ patientie perfectionem ſū-
xit. In via etenim dei a timore incipitur: ve
ad fortitudinem veniatur. Nam ſicut in
via ſeculi audacia fortitudinem: ita in via
dei: audacia debilitatem parit. Et ſicut ſi
via ſeculi timor debilitatem: ita in via dei
timor fortitudinem gignit. Salomone ar-
teſtante qui ait. Timori q̄pe v̄mini iſſe
fiducia fortitudinis dī: q̄ nimirum mens
noſtra tanto valentius terrores rerum tem-
poralium deſpicit: quanto ſe auctori earū
dem temporalium veracius per formidīne
ſubdiſt. Que in timore domini conſtituta:
non timeant cētra quod metuatur: quia dum
recto metu conditoris omnium ſtingitur: po-
teſtate quadam ſupra omnia ſublenatur.
Fortitudo autem non niſi in aduerſitate
oſtenditur: vnde ⁊ mor poſt fortitudinem
patientia ſubrogatur. Tanto enim quib⁹
ſe ad fortitudinem profeſſe verius demō-
ſtrat: quanto aliena mala robuſtius tole-
rat. Nam minus in ſe conualuit: quem
aliena iniquitas ſternit. Qui in eo quod
ferre contrarietatem non valet: puſillanī-
mitatis ſue gladio conſoſſus ſacer. Quia
vero perfectio de patientia naſcitur: ſtatq̄
poſt patientiam viarum perfectio ſubiy-
fertur.

Capitulum. 14.

5 4

Proph. 14

C

21

Luc. 4.

Le enim vere pfectus est: qui erga imperfectionē pri-
mā impatiens nō est. Nam q
aliena imperfectionē ferre nō
valens patientiam deserit:
Ipe sibi testis est q perfecte

nec dum pfectus. Hinc in euangelio veritas
dicit. In patientia vestra possidebitis ani-
mas vestras. Quid est enim animas possi-
dere: nisi perfecte in omnib⁹ viuere: mentis
motib⁹ cunctis et virtutis arte dominari:
Qui igitur patientiam tenet: animā possi-
det: quia inde contra aduersa oia fortis ef-
ficatur: vnde sibi et seipm viuendo dñatur:
et quo se laudabiliter frangit: infractum se
fortiter erexit: quia cum in suis se volup-
tibus supat: sese a cōtraria immictū parat.
Sed qz eliphaz inuicendo corripuit: nunc
aliqua velat exhortando subiungit dices.
(Recordare obsecro: quis vnqz innocens
perijt: aut quādo recti delicti sunt:) Sine
heretici quoz amicos beati Job tenere spe-
ciem diximus: sine peruersi glubet qz inordi-
nate redargunt: tam reprehensibiliter ex-
hortantur. Vlt nāqz. Quis vnqz innocēs pe-
risset: quādo recti delicti sunt: Sepe quip-
pe hic et innocētes pereunt: et recti funditus
deleantur: sed tamē ad eternā gloriā pereū-
do seruant. Si enim nullus innocens peri-
ret: ppheta non dice et. iustus perijt: et ne-
mo est qui recogitet. Si rectos deus prou-
dendo non raperet: nequaqz de iusto sapi-
tā dīstret. Raptus est ne malicia mutaret
intellectum illius. Si iustus animaduerso
nulla periret. Petrus minime pronun-
ciaret dicens. Tempus est vt incipiat iudi-
cium de domo dei. Illi ergo veraciter recti
sunt: qui amore superne patrie ad cuncta
p^rsentis vite aduersa preparantur. Nā qui
pro eternis bonis mala hic perpeti metuit
videlicet recti non sunt. Sed eliphaz rectos
vel deleri vel innocētes hic perire nō esti-
mat: qz sepe hi qui nō spe celestis glorie: s;
pro terrena deo retributione deseruist: ipsi
sibi met singunt quod querāt: et docere p^r-
sumentes cum terrenam securitatem predi-
cant cunctis suis laboribus ostendunt: qd
amant. Sequitur. (Quin potius vidi eos
qui opantur iniquitatem: seminant dolo-
res: et metunt eoz: flante deo perisse: et spiri-
tu ire ei⁹ esse consumptos.) Ca. 15.

Dolores seminare est: frau-
dulenta dicere: dolores au-
tem merere: est dicendo p^r-
uale. Vel certe dolores se-
minant: qui peruersa pera-
gunt: dolores metunt: cum

de eadem perueritate puniuntur. Fructus
quippe doloris est: retributio dñationis.
Sed cum p^rsums sub infer: qz qui dolores
seminant: flante deo pereunt et treclus spi-
ritu cōsumuntur. Hoc loco doloris messio
nō iam pena: sed adhuc perfectio iniquita-
tis ostēditur qz ex volute ire spiritu cuiusqz
messiois pena subrogatur. Seminant ergo
hic dolores: et metunt: qz iniqua sunt q
faciunt et in ipsa iniquitate prosperantur:
sicut de iniquo per ps dī. Prosperantur vie
eius in omni tēpore: auferunt iudicia tua
a facie eius oim inimicor⁹ suoz dñabil.
De quo paulo post subditur. Sub lingua
eius labor et dolor: dolores itaqz seminat
cū peruersa agit: dolores merit: cum ex eū-
dem peruerstratibus tēporaliter excreuit.
Quomodo ergo flante deo pereunt p^r-
uoz: diu subsistere: et iustis felicius permit-
tunt: Vnde nāqz de illis iterum per psalmi-
stam dicitur. In laborib⁹ hominū nō sunt
et cum hominib⁹ nō flagellabunt. Hic die
remittat aī. Quare via impiorū prospera-
tur: Quia enim sicut scriptū est. Vñs pa-
tiens redditō: est: sepe diu tolerat: quos im-
perpetuū dñat: nōnunqz vero coricite per-
cussit: qz pusillanimitati innocentū consoli-
do cōcurrit. Aliquando ergo oipetens de-
diu sualere iniquos patitur: vt iustoz mun-
dus visa purget. Aliqñ sō iniustos celer-
ter trucidat: eozqz interitu innocentū qd
da cōfirmat. Si enim nūc oēs male agen-
tes periret: extremū iudiciū glbus exst-
beret: Si aut nullū oīo paueret qd deni-
res humanas curare nūc crederet: Nonnū-
qz ergo iniquos ferit: vt ostēdat qz multa
mala nō deserit. Nonnūqz sō iniquos diu
tolerat: vt considerantibus infirmis ad qd
eos iudicium reseruet. Hoc itaqz sūa dele-
tionis iniquoz si nō cū fine p^rsentis secu-
li de cunctis generaliter dī ex magna per-
te p^rciū dubio p^rsentis frate vocatur. S;
tunc vera crit eis iā iniquitatis relectio nō
erit. Que hoc fortasse modo intelligi recti⁹
pōt: quō nec innocens perijt: nec rectus de-

ps. 9.

ps. 72

Jere. 12

Esa. 57.

Sap. 4

i. Pe. 4.

D

letur: qz et si carne hic atteritur: in aspectu eterni iudicii vera salute reparat. Et q seminat dolores et metuit fure deo peccat: qz quato hic altius puerse agendo pficietur: to variis subsequenti donatione fertetur. Sed est etia siue pmititur recordari: vide licet patet: qz transacta res ad mentē redu citur: nō autē futura nūciat. Tūc ergo El phas verius diceret: si hec de iniquis gene rali er fieri extrema animaduersione credi disset. Sed hoc qz flare dicitur de: vrgit vt subtilius discernatur. Nos gippe cū fla mus acce ab exterioribz introitus trahim: et introitus tractū hunc exterius reddim. Flare ergo deus in vindicare retributōe i citur: qz ab exterioribus causis introitus in dicqz consiliū cōcipit: et ab interno consilio extroitus sententiā emittit. Quasi flare deo ab exterioribz aliqd introitus trahim: qsi foris mala nostra cōspicit: et intus iudiciū disponit. Et rursum quasi flante deo ab interioribus spūs extroitus emittit: qsi ab i terno cōcepte extroitus: exterius iudiciū vāna rionis inserit. Sū itaqz dī. Qd qui dolores seminant: flante deo peccat: quia vnde foris puerfa faciunt: inde ab intus recte fe riuntur. Vel certe cū flare deus dicitur: qz et statim ire eius spiritus subinfert: appella tione status illius: potest ipsa eius animad uersio designari. Nos gippe cū irascimur: statu furoris inflamamur. At ergo vindi ctam cogitās dñs demōstret: flare irascen do dicitur: non q ipse i natura sua mutabi litatis vicissitudinē recipiat: sed q post lon gaz patientiā qñqz vīdictā peccatoris ere quitur: is qui in semetipso tranquillus est peccantibus turbulētus videt. Adens gippe reproba: qz aduersum suis actibus iudicem cōspicit: quasi cōmōtus ei ostendit: qz in cōspectu illius suo reatu pprio ipsa tur batur. Spōstqz quasi clemētē admonuit aperte increpationis rba subiungit dices. (Rugitus leonis et vor leone: et dentes ca tuloz leonū cōtriti sunt.) Quid enim rugi tū leonis appellat: nisi vt paulo ante pmissi mus fēuicitatem vīrū. Quid vocē leone: ni si loquacitatē cōtriti sunt. Quid dentes ca tuloz leonū: nisi edacitatē plūs. Quia enī filij conuīantes extincti sunt: dentū expe ctione signant. Que enīca dī contrita El phas rigidus exultat: quasi iure dñata de

nūciat. Quis adhuc duritiā increpationis ingemnat cū subiungit. (Tigris perijt: eo q nō haberet pda: et catuli leonū dī pa ti sunt.) Quem enim nomine tigris: nisi beatū Job nota varietatis signat: vel asp sum māca's simulationis? La. 16.

Adnis nāqz simulator in eo q videri rectus appe tit: mundus se per oia non ostēdit: qz dū stantes quas dam per hypocritam assu mit: et occulte semetipm vī tīs subijcit: quēdā latente vīa repente in faciem erāpunt: et supēcte similitudines quasi visionis eorum ex admittōe sua va rium ostendunt: vt plerqz sit mīrū car ho mo qui tātis virtutibus pollere censet etiā tam reprobis actibus iniquetur. Sed nūi rum omnis hypocrita tigris est: qz dū mun dus color de simulatione dicitur: victor nī gredine interrūpente variatur. Depe enim dū de castitatis mundicia extolitur: for de auaricie sedat. Depe dū de vīrtutē lar gitatis speciosus ostenditur: luxurie macu lis ingrat. Depe dū castitatis atqz lar gitatis decore vestitur: velut ex zelo iusticie crudelitatis atrocitate fuscatur. Depe lar gitate: castitate: pietate: ex pulchra vīsiōe induitur: sed interfusa obscuritate superbie notatur. Sicqz fit vt intermixtis vīrīs: vūz munda in se speciem hypocrita nō ostēdit quasi vīnum colorē tigris habere nequaqz possit. Que videlicet tigris rapit pda: ga humani sibi fauoris vīrpat gloriā. Quia enī rapta laude extollitur: quasi pda sa tiatur. Bene autē hypocrita laus pda dī. Preda quippe est: cum aliena violētē au ferunt. Omnis autē hypocrita qz vīrā iusti cie simulant: iusto sibi laudes arripit: alie num pfecto est as tollit. Elphas itaqz ga beatum Job incolūtatē sue tēpore lau danda egisse cognouit: percussione subsequē te illū hec tenuisse p hypocritam credidit de cens. Tigris perijt: eo q nō haberet pda. Ne si aperte dicat. Varietas tue simulatio nis extincta est: qz adulatoris laudis abla ta est: etiam tu hypocritis pda nō ha beret: qz percussa dūmīno humanis fauoribus coret. Translatiōne est septuaginta interpreti nequaqz dī tigris: sed mīnica: con perijt: eo q non haberet pda. Adis

21

5

micalcon appeparat valde ē animal formicis aduersum: qđ se sub puluere abscondit: et formicas frumenta gestantes interficit: et interfeceras cōsumit. Mirmicalcon aurez latine dicitur vel formicaz leo. vel certe erpessus: formica pariter et leo. Recte autē formica et leo nominat: qđ sine volatilibus seu gubulibet alijs minimis animalibus formica ē ipsis autē formicis leo. Has enī quasi leo deuorat: sed ab illis quasi formica deuoratur. Cum igitur Euphas dicit mirmicalcon peris: quid ibeati Job sub mirmicalconis nomine nisi pauore et audacia reprehēdit. Ne si aperte dicat. Nō inuiste percussus es: quia cōtra erectos timidus: p̄tra subditos audax fuisti. Ne si apertius dicat. Contra simplices formidus te pressi: cōtra simplices temeritas inflauit. Sed iam mirmicalcon predam nō habet: quia timida sua clatio dū verberibus p̄mit: ab aliena lesione phibetur. Sed quia amicos beati Job tenere hereticos specie vitimus: vrgerē necessario vt hec eadē Euphas p̄ba quō etiā t̄pice sentiendi sunt intinemus. Rugitus leonis: et vox leone: et dentes catulorū leonū contriti sunt. Quia natura vniuersusq; rei ex diuersitate componit: in sacro eloquio p̄ r̄m quilibet licite diuersa figurant. Habet qđ p̄ leo virtutes: habet et seneciā. Virtute ergo dñm: seneciā diaboli signat. Hinc enim de dño dicitur. Tūc leo de tribu iuda radit Dauid. Hinc de diabolo scriptum est. Aduersarius vester sicut leo rugiens circuit querēs quē deuoret. Leone autē nomine aliquādo sancta ecclesia: aliquādo Babylonia designatur. Pro eo enim qđ cōtra aduersa audax est leona ecclesia dicitur: sicut eiusdem beati Job vocibus approbatur qđ de relictā ab ecclesia iudea indicans ait. Nō calcauerūt eam filij iustos: nec gtrānsiuit p̄ eam leona. Aliqñ p̄o leone nomine hui⁹ mundi ciuitas. i. Babylonia exprimitur: que cōtra vitam innocentiā immanitate crudelitatis effrenatur: que antiquo hosti quasi sensu suo leoni sociata p̄uerse p̄uasiōnis eius semina cōcipit: et reprobos ex se filios ad similitudinē illius quasi erudeles catulorū gignit. Catuli autē leonū sunt glibet reprobi ad iniquā vitam malignorū spiritū errorē generati: que et simul oēs vniuersam mundi ciuitatem quā p̄dicimus Babylonia

nam faciunt: et tamen idem singuli babylonie filij: quasi non leona: s; leone catuli vocantur. Sicut enim syon tota simul ecclesia dicitur filij autē syon: sanctosq; quib; singuli memorantur: ita et filij babylonie singuli quib; reproborū: et eadē babylonia simul omnes reprobi vocantur. La. 17.

Ed sancti viri quandū in hac vita sunt semetipsos solliciti circūspecione custodiunt: ne leo circūies insidendo surrepat. i. antiqu⁹ hostis sub aliqua imagine virtutis occidat: ne leone vor auribus per streper. i. ne Babylonia gloria sensum ab amore patrie celestis aueriat: ne catulorū dentes mordeant. i. ne reproborum peruersio in corde conualecat. Et cōtra hereticos tam quasi de fanticate securi sunt: qđ vire sue meritis cuncta se superass; suspiciant. Unde et nunc dicit. Rugitus leonis: et vox leone: et dentes catulorū leonū contriti sunt. Ne si diceretur. Hōs ideo nullis flagellis atteruntur: quia et virtutem antiqui hostis et cupiditatem terrene glorie: et suasionē reproborum hominū vire meritis superando calcant. Unde adp̄ne subditur. Tigris perisē eo qđ non haberet predam: et catuli leonum dissipati sunt. Hinc vocabulo tigris repetit: quem leonis appellatione signauit. Sathan quippe et ppter seneciā leo dicitur: et ppter multiformis astutie varietatem nō mēdigne tigris vocatur. Adodo enim se sicut est perditus humanis sensibus obijcit: modo quasi angelū lucis ostēdit. Adodo sultorū mentibus blandiendo persuadet: modo per culpam terrendo pertrahit. Adodo suadere vicia aperte nūc: modo suis in suggestionibus sub virtutis specie palliat. Hec itaq; belua que tāta varietate respergitur: iure tigris vocatur: que apud septuaginta interpretes: vt prefati sumus mirmicalcon dicitur. Quod v; delictet animal absconsum puluere formicaz: vt dicitur: frumenta gestantes interficit: quia nimirū apostata angelos in terram de celo proiectos: iustorū mentes qđ bonorum sibi operum refectionē preparant i ipso acronis itinere obsidet: cūq; eas per insidias superat: quasi formicas frumenta gestantes impronissas necat. Recte autē mirm

micalcon. idest leo et formica dicitur: formi-
cis enim ut diximus leo est: volatilibus for-
mica: quia nimirum antiquus hostis: sicut co-
tra consentientes fortis est ita contra resisten-
tes debilis. Si enim eius suggestionibus as-
ensus prebetur: quasi leo tolerari nequaquam
potest: si autem resistit: quasi formica atteritur.
Illijs ergo leo est: alij formica: quia
crudelitatem illius carnales metes vir to-
lerant: spirituales vero infirmitatem illius:
pede virtutis calcant. Heretici igitur quia
de sanctitatis presumptione superbiunt: quasi
exultantes dicunt. Admicalcon vel recte
tigris perijit: eo quod non haberet predam. Nec
si aperte ricant. Uetusus aduersarius in
nobis predam non habet: quia quantum ad no-
stra studia iam victus iacet. Iterco antea
mirmicalconis appellatio vel tigridis re-
peritur: quia iam contritus leonis rugitus fue-
rat designatus: quia quicquid per gaudia vi-
citur: sepe replicatur. Voces quippe igemi-
nat animas: eum exultat. Unde et veraci le-
ticia psalmista crebro reperit hoc: quod se
exultantem esse recognouit dicens. Exaudi
uis dñs vocem fletus mei: exaudiuit domi-
nus deprecationem meam: dñs orationem me-
am suscepit.

La. is.

Ed sancti viri cum de quibus-
dam se vitis ereptos hilare
seunt: magno se metu etiam in
ipsa exultatione concitant:
quia et si iam de cuiuslibet pe-
ccata tempestatu erepti sunt
esse se tamen adhuc in incerti maris dubijs
fluctibus sciunt: et sic sepe exultat ut panore
trepidant: sic panore trepidant: ut spei si-
ducia exultent. Unde per eundem psalmi-
stam dicitur. Seruile domino in timore: et
exultate ei cum tremore. At contra hi qui de
specie sanctitatis intumescunt: cum vinum
quodlibet vitium superat: mor mentem in
superbiam erigunt: et quasi de vite sine per-
fectione gloriantur: et pro eo quod fortasse se
met a periculo tempestatu erepti sunt iam
quod in mari nauigare obliuiscuntur: magnos
se estimant: et vicisse se antiquum hostem fun-
ditus putant: ipsa se canctos respiciunt: quia
se per sapientiam transcendere omnes orbitant.
Unde et subditur. ((Porro ad me dictum
est verba absconditum.)) Verba abscondi-
tum heretici audire se simulant: ut audito

rum mentibus quendam educationis sa-
reuerentia obducant. Unde et latenter pre-
dicant: quatenus eorum predicatio tanto san-
cta quanto et occulta indicatur. Commem-
antem sciam habere fugientem: ne ceteris equi-
les estimetur. Occulta vel nona semper ergo-
rant: que dum alij nesciunt: apud imperito-
rum metes ipsi de scientie singularitate glo-
riantur. Quia ut occultum diximus insinuat:
quia scilicet ut admirationem ostendere valeat:
hanc se latenter percepisse confirmat. Unde
apud Salomonem hereticorum speciem mul-
ier sciens dicit. Alii fortitudo dulciores sunt
et panis absconditus suauior. Unde hic quo-
que subditur. ((Et quasi fortitudo suscepit au-
tis mea venas susurrj eius.)) Fortitudo su-
surrij venas percipit: quia socialis scientie
gratiam descrentes ad hanc nequaquam per
hostium ingreditur dominum attestat. Quia
autem non intrat per hostem in eumle omni-
um: sed ascendit altitudo: ille fur est et latro.
Venas itaque diuini susurrj fortitudo percipit
qui ad percipiendam virtutis eius noticiam
deserto publice educationis hostium prae-
i tellegit rinas querit. Quia hoc fur et la-
tro qui intrat altitudo: et tenebras diligit et
claritatem luminis perhorrescit: recte sub-
iungitur. In horore visionis nocturne: qui
solet sopor occupare homines.

Capitulum. is.

SEPE heretici dum altiora di-
cere conantur ipsi sibi testes
sunt: quia que profertur vera
non sunt. In nocturna appe-
rione dubie cernit. Rinas
ergo susurrj: in panore nocturne visionis
se percepisse asserunt: quia ut ea que docent
alta alij ostendant: ut ea se capere posse
demonstrent. Sed hinc colligendum est quomo-
do audientibus certa esse poterit que ipsi
dubie viderit. Adhuc ergo orditur cum alta
loquentes pluit in patefactione stulticie
ipsis sue altitudinis vocibus ligant. Quia
tunc vero de singularitate sapientie eleuan-
tur: ostenditur cum protinus subdidit.
((Quando solet sopor occupare homines.))
Nec si aperte ab hereticis diceretur. Nam ho-
mines inferius dormiunt: nos ad percipi-
da superna vigilamus: quia ea nobis nota
sunt: ad que videlicet eo cognoscenda cete-
rorum hominum corda torpida non assurgit.

Proph.

Jo. 10.

21

Ne si apte dicant. In quibus intelligentia nostra se erigit: reliquorum hominum sensus dormit. Admonitio vero cum hoc respicit ab auctore conspicitur: semetipsos simulantes timeant quod dicunt. Unde et subditur. ((Pauor tenuit me et tremor: et omnia ossa mea perterrita sunt.)) Quia enim de doctrine sue altitudine miri videri appetunt: quasi perimelantur que fugiunt: et cum minoris laboris sit audire: quam dicere: ad ea proferenda audaces sunt: que si astruunt: quasi ipsi viri audire potuerunt. Unde adhuc subditur. ((Et cum spiritus meus perire transiret: inbozuerunt puli carnis mee: stetit quidam cuius non agnoscebam vultum.)) Ut incomprehensibilia se cognouisse dicant: non stetit: sed transiisse contra se spiritum narrant: et vultum se vidisse in cognitum simulant: ut esse se cognitos: quod ab humana mente cognosci non valet ostendant. Ubi adhuc subditur. ((Imago coram oculis meis: et vocem quasi aure lenis audiui.)) Sepe heretici deum sibi imaginabatur fingunt: quem intueri spiritualiter nequeunt: eiusque vocem quasi aure lenis audire se perhibent: quod ad secreta illius cognoscenda: quasi esse se ceteris familiariores gaudent. Adhuc enim ea docent: que deus publice loquitur: sed quod eorum auri: quasi latenter aspirantur. Hec igitur dicimus: ut quod sub hereticorum specie in eliphaz sermonibus sentit edum sit in timemus. Sed quod amici beati Job: tanti viri amici non erant: nisi manifeste aliquid ex veritate didicissent: qui quibus in sententiis correctionis errant: in veritate tamē cognitione non in toto timabant: hec eadem paulo superius verba replicamus: ut subtilius discernamus: quomodo ea que de preceptio ne veritatis dicantur: a recte sentientibus proferri veraciter possint.

Capitulum. 20.

Omniaque vero heretici haec quidem et sublimia loquuntur: non quo hec diuinitus ipsi percipiant: sed quo ex sancte ecclesie contentione didicerunt: neque hec ad profectum scientie: sed scientie ostentationem trahunt. Unde sit plerique per alta sciendo dicant: sed videndo que dicunt nesciunt.

Sive igitur et hereticorum species videlicet non vitam scientiam: sed verba tenentium seu et persona certe amicorum beati Job: quod de cognitione veritatis poterant proculdubio percipiendo experiri: quod audierant docendo eloqui: hec eadem que transcurramus subtilius dicta differamus: ut dei solite eliphaz sermo discatur: quare scientie fuerit demonstratur: quibus in eadem scientia humilitatem non tenuit: quod commone boni sibi specialiter arrogauit. Aut namque. ((Vox ad me dictum est: et deum absconditum.)) Verbum quippe absconditum inuisibilis filius vocatur: de quo Ioannes ait. In principio erat verbum. Quod ipse quoque absconditum simulat: dum subiungit. Et verbum erat apud deum: et deus erat verbum. Sed hoc verbum absconditum: electorum mentibus dei: cum potestas vniuersi filij credentibus manifestatur. Potest etiam per verbum absconditum allocutio intime aspirantis intelligi: de qua Ioannes dicit. Etenim eius docet vos de omnibus. Que nimirum aspiratio humana mentē tangendo subleuat: et temporales cogitationes spirituales: eternis hanc desiderij infusam: ut nihil ei iam nisi que superna sunt libeat: et cuncta que inferius de humana perstrepat corruptione contemnat. Absconditum ergo verbum audire est: locutionis sancti spiritus corde cōcipere. Que profecto sciri non potest: nisi a quo haberi potest. Unde et veritatis voce de hac abscondita locutione dei. Ego rogabo patrem: et alius paraclitus dabit vobis: ut maneat vobiscum in eternum: spiritum veritatis: quem mundas non potest accipere. Sicut enim eisdem paraclitus post mediatoris assumptum alius humani generis consolator: in semetipso inuisibilis est: ita omnem quem repleverit ad desideranda inuisibilia accipit. Et quoniam mundana corda sola visibilia diligunt: hunc mundus non accipit: quia ad diligenda inuisibilia non affigit. Seculares enim mentes quanto se foris per desideria dilatant: tanto ad receptionem illius finem cordis angustiant. Et quoniam valde in humano genere pauci sunt: qui desideriorum carnalium sordide purgati ad preceptionem sancti spiritus ipsa hac purgatione dilatantur. Verbum hoc absconditum videtur: quod illud a quibusdam proculdubio in

Jo. 6.

1. Jo. 2.

Jo. 14.

eo: de concipiunt: quod a maxima hominis
 pte necitur: vel certe hec ipa afflictio san-
 cris pās: verbum absconditū ē: q̄ sentire po-
 test: s; strepit in locutionis expūmi non po-
 test. Cum igitur diuina aspiratio sine stre-
 pitu mētem subleuat: s;bum absconditum
 auditur: q̄ s;mo spūs in aure cordis silen-
 ter sonat. Et tūc subditur. ((Et quasi sur-
 tine suscepit auris mea vās susurrj ei?))
 Venas supni susurrj auris cordis furtiue
 suscipit: quasi subtilitatem locutionis inti-
 me afflata mēs et raptim et occulte cognos-
 cit. Nisi enim se ab exteriorib; desiderjs
 abscondat: interna nō penetrat. Occultat
 autem vt audiat: et audit vt occultetur: q̄
 et subtracta visibilibus inuisibilia conspi-
 cit: et repleta inuisibilibus visibilia perfecte
 contēnit. Notandum vero q̄ non ait qua
 si furtine suscepit auris mea susurrj eius:
 sed venas susurrj eius. Susurrum quip-
 pe occultū verbi est: hec ipa locutio aspira-
 tionis interne. Tene autem susurrj dicun-
 tur causarum origines: q̄bus hec ipa aspi-
 ratio ad mentem uincitur. Quasi enim ve-
 nas susurrj suaperit: cum nobis latenter
 insinuat: q̄bus modis ad nostre intelligen-
 tie aures venit. Aliquando enī nos amo-
 re: aliquando terrore cōpungit: aliquando
 p̄ficia q̄ nulla sint ostendit: et ad eterna vi-
 ligenda desiderium erigit: aliquādo prius
 eterna iudica: et post temporalia vilesceat
 Aliquādo nostra nobis mala aperit: et ad
 hoc nos vsq; vt etiam alienis malis cōdo-
 leamur: erēdit. Aliquādo mala aliena no-
 stris obrutibus obijcit: et cōpunctos mira-
 biliter a nostra prauitate nos corrigit. Ve-
 nas itaq; diuini susurrj furtine audire est:
 occultos diuine aspirationis modos tenui-
 ter et latēter agnoscere. Quāuis adhuc vel
 susurrum: vel venas susurrj intelligere ali-
 ter valeamus. Qui enim susurrat: occulte
 loquitur: et vocē nō expūmit: s; imitat. Nos
 ergo quousq; carnis corruptiōe premimur
 nullo modo claritatē diuine potentie sicut
 in se cōmārabilis manere videmus. Quia
 acies infirmitatis nostre non sustinet hoc
 quod de eius eternitatis radio: super nos
 intolerabiliter fulget. Cum ergo se nobis
 omnipotens per rimas contemplationis in-
 dicat: nequaq; nobis loq̄: s; susurrat. Qui
 et si se plene non insinuat: quoddā de se hu-

mane menti manifestat. Tunc autē nequa
 q̄ iam susurrat: s; loquitur: cum eius nobis
 species certa reuelabitur. Hinc est quod in
 Euangelio veritas dicit. Palas de patre
 meo annūciabo vobis. Hinc Iohāes ait.
 Videbimus euz sicuti ē. Hinc Paulus di-
 cit. Tunc cognoscām: sicut et cognitus suz.
 Hunc autē diuinum susurrum tot ad nos
 venas habet: quot creatis operibus ipa di-
 uinitas p̄sident. Dum enim que sunt cum
 ea creata cernimus i creatoris admiratio-
 ne subleuamur. Nam sicut aqua labit le-
 uiter fluens: rimata per venas queritur vt
 angeatur. Tantoq; se latius fundit: quāto
 venas aptiores inuenit. Ita nos dū sta-
 diose diuinitatis noticiam et creature ei
 cōsideratiōe colligimus: quasi susurrj ad
 nos venas illius aperimus: quia p hoc q̄
 facrum cernimus: virtutem creatoris ad-
 miramur: vt per ea que sunt in publico il-
 lud ad nos emanet: quod latet in occulto.
 Quasi enim per quēdam ad nos sonitum
 erūpit: dum cōsideranda nobis sua ope-
 ra ostendit: in quo sanctissimum vteriq; iudi-
 cat: dumq; sit incomprehensibilis manife-
 stat. Quia igitur cōsiderare euz dignē nō
 possum; non eius vocem: sed vir susurrj
 audimus: plene enim pendere: neq; ipa
 que sunt creata sufficimus. Recte autē vt
 citur: quasi furtine suscepit auris mea ve-
 nas susurrj eius. Proiecti ḡppe a paradī
 si gaudijs: et cecitatis pena mulcati: vir su-
 rurrj venas apprehendimus: quia ipa q̄
 mira eius opera: rapti reuertētes p̄cūsam.

Capitulum. 21.

Sciendum s; ē: q̄ quāto
 virtutem alius mens sub
 e nata cōsiderat: tanto
 eius rectitudinem rep̄sa
 formidat. Et tūc et recte
 subijgitur. ((In horrore
 visionis nocturne.)) Vox

roz nocturne visionis ē: paucor occulte con-
 templationis. Humana etenim mens quo
 altius eleuata: quē sint eterna cōsiderat:
 eo de facis temporalib; grauius tremescit
 et formidat: q̄ tanto se ream s;uis cernit:
 quanto se ab illo lumine discrepasse quod
 super se intermicat conspiciat: sicut fit vt illa
 minata plus memoret: quia magis aspiciat
 veritatis regula: per quāta discordat: et q̄

Jo. 16.
 1. Jo. 3.
 2. 10. 13.

E

2

q̄o q̄s magi
 deu cognosce
 tūc fōr mō
 cū sicut.

grauis formidine: sunt ipse profectus quatuor: que prius quasi securus nubem videbat. Quibus quatuor virtute preceperit: non iam manifestum aliquid de eternitate comprehendit: sed adhuc sub cuiusdam caliginis imaginationis consistit. Unde et hoc eadem nocturna visio dicitur. In nocte quippe sicut et superius diximus dubitatur: in die autem constanter videtur. Quia igitur ad contemplandum interni solis radium: nubes sese nostre corruptionis interferit: nec ad infirmos nostre mentis oculos illud sicut est incommutabile lumen eripuit: adhuc deum quasi in nocturna visione cernimus: cum paulatim sub incerta contemplatione caligamus. Sed quibus extremum de illo aliquid mentis conceperit: in consideratione tamen eius magnitudinis inhorrescit: et magis metuit: quod ipsi contemplationis eius vestigijs se iparem sentit: atque ad se re lapsa eius arcibus diligit: cuius mira dulcedine ferre non valens: vir hanc sub certa visione gustauit. Sed quod ad huius subleuationis culmen minime prigitur: nisi prius desideriorum carnalium importuna perstreperens turba exprimat: recte subsignatur. Quando solet sopor occupare homines. Quisquis ea que mundi sunt: agere appetit: quasi vigilat: quibus quoque iterum getem querens: huius mundi strepitum fugit: velut obdormiscit. Sed prius sciendum est: quod in scriptura sacra figurate positus tribus modis somnus accipitur. Aliquando enim somno mors carnis: aliquando corporis negligencie: aliquando vero exprimitur calcatu terrenis desiderijs que vite. Somnus namque vel dormitionis nocte carnis mors estimatur: sicut Paulus ait. Nolo vos ignorare fratres de dormitionibus: et paulo post. Ita et deus eos quod dormierint per Iesum ad ducet cum eo. Somno rursus corporis negligencie designatur: sicut ab eodem Paulo dicitur. Noctem et iam mors de somno surgere. Et rursus vigilare iusti: et nolite peccare. Somno quoque carnis calcatu desiderijs: que vel figuratur: sicut sponsi vocem in catenis catenatorum dicitur. Ego dormio: et eo: meum vigilat: quod videlicet sancta mens quo se ab strepitu temporalis concupiscentie comprimit: eo verius interna cognoscit: et tanto alacrius ad internam vigilat: quanto se ab exteriori ingratitudine occultat. Quod bene per Iacob in itinere dormientem figuratur: quod caput la-

pidem posuit: et obdormiuit: a terra scalas celo inheret: in itinere scale deum: a se descenderes quosque descendentes angelos vidit. In itinere quippe dormire: est in hoc presentis vite itinere a rerum temporalium amore secedere. In itinere dormire est in diem habentis cursu ab appetitu visibilium mentis oculis claudere: quos prius hominibus seducto aperuit quod dicit. Sed enim deus: quod in quocumque die comederitis ex eo: aperientur oculi vestri. Unde et paulo post subditur. Tulit quoque de fructu illius: et dedit viro suo: et comedit: et aperti sunt oculi amborum. Culpa quippe oculis concupiscentie aperit: quos in nocturna clausione tenebat. Angelos vero ascendentes et descendentes cernere: est: cuius supernie patrie contempleri vel quanto amore actorum suo super semetipsum inheret: vel quanta compassione charitatis nostris infirmis: videri descendat. Et notandum est valde: quod ille dormiens angelos conspicit: et in lapide caput ponit: quod nimirum ipse ab exterioribus operibus cessans interna penetrat: quod in eterna mente quod principale est hominis: imitationem sui redemptoris obstruit. Caput quippe in lapide ponere est mente Christo inherere. Qui enim a presentis vite actione remoti sunt: sed ad supernam nullo amore rapti sunt dormire possunt: sed videre angelos nequaquam possunt: qui caput in lapide tenere continentur.

Capitulum. 22.

Sunt namque nonnulli qui multis actionibus funguntur: sed multis virtutibus carent. Hi nimirum corpore non studio dormiunt: et in eterna interna conspiciunt: quia caput non in lapide: sed in terra posuerunt. Quibus plerisque contigit: ut quanto securius ab externis actionibus cessant: tanto latius imade in se cogitationis strepitum: per oculos operant. Unde sub indee specie per prophetam tam torpens ocio anima defletur: cum dicitur. Cliderunt eam hostes et derisunt sabbata eius. Precepto etenim legis ab exteriori opere sabbato cessatur. Hostes ergo sabbata videntes irrident: cum maligni spiritus ocio vacationis ocio ad cogitationes illicitas pertrahunt: ut unaqueque anima quo remota ab externis actionibus fuisse deo creditur: eo magis cor tyrannide illicita cogi-

2^{be. 14.}Ro. 13.
h. Cor. 15.

Eph. 5.

Eph. 12.

Eph. 12.

23

24

Eph. 12.

Expositionis. S. Gregorij Liber v.

tando famulatur. Sancti autem viri qui a mundi operibus non torporis sed virtute sopiuntur: laboriosius dormiunt: vigilare poterunt quia in eo quod actionis huius fecerit desideria superant: robusto plectu quot tunc contra semetipsos pugnant: ne mens per negligentiam torpeat ne subacta ocio ad desideria immunda frigeat ne ipsi desiderijs bonis plus iusto inferneant: ne sub discretionis specie fibuntur parcedo a perfectio languescat. Ugit hec et ab huius mundi ingratia concupiscentia se penitus subtrahit: ac terrenarum actionum strepitum desit: et per quod studium virtutibus inteta vigilas dormit. Hec enim ad contemplanda interna perducitur nisi ab ipsis que exterius implicat studiose subtrahatur. Hinc est enim quod per semetipsam pias dicit. Nemo potest duobus dominis servire. Hinc paulus ait: Nemo militas deo implicat se negotijs secularibus ut ei placeat cui se probavit. Hic per prophetam dominus ammonens dicit: Elacate et videte quoniam ego sum deus. Quia igitur nequaquam notitia interna conspicitur: nisi ab extrema implicatione cassetur: recte nunc verbi absconditi et divini susurrj tempus exprimitur cum dicitur: In horore visionis noturne: quando solet sopor occupare homines: quia nimis mens nostra nullo modo ad viam intime contemplationis rapitur: nisi studio se prius a terrenorum desideriorum tumultu sopiatur. Sed humanus animus quadam sue contemplationis machia subleuatus: quo super se altiora conspicit: eo i semetipso terribiliter contremiscit. Unde et apte subdit. (Pavor tenuit me: et tremor et oia ossa mea perterrita sunt.) Quid per ossa: nisi fortia acra significantur: He qd et per prophetam dicitur: Dominus custodit omnia ossa eorum. Et sepe ea que agunt homines: esse alicuius momenti estimant quod distractionis intine: quod sit subtile iudicium ignorant. Sed cum per contemplationem rapti superna conspiciunt: ab ipsa aliquo modo presumptio nis sue securitate liquefunt: et tanto magis in divino conspectu trepidant: quanto nec bona sua digna eius examini quem conspiciunt pensant. Hic est enim quod fortia operando profecerat: per spiritum subleuans clamabat: Omnia ossa mea dicunt: domine quis similis tibi: Ne si diceret. Car

nes mee verba non habent: quod infirma mea apud te funditus silent. Ossa autem meae tue magnitudinis laudem dicunt. Quod ipsa quodque esse in me fortia credidit: tua consideratione contremiscunt. Hic est enim quod Manue viso angelo timescis dicit. Mor te moriemur: quod vidimus dominum. Unde vxor profusus consolatur dicens. Si dominus nos vellet occidere: de manibus istis hoc locastum et libamenta non suscepisset. Quid est hoc quod de visionem angelij visum timemus: et mulier andas: nisi quod nobis quotiens celestia demonstrantur: ipsi quidem pauore se concutit: sed tamen spes presumitur. Inde namque spes ad maiora audendo se erigit: unde turbatur spiritus: quod ea que superna sunt prior vidit.

Capitulum. 23.

Quia igitur cum altiora secretorum celestium subleuata mens conspiciat: cuncta humanarum viarum soliditas contremiscit: recte nunc dicit. Pavor tenuit me et tremor: et omnia ossa mea perterrita sunt. Ne si aperte diceretur. Subtilitatis intine archana percipiens: vnde me apud me fortiter credidi: ante conspectum iudicis inde titubant. Distractionem quippe diuine iusticie contemplantis: etiam de ipsis operibus iure pertimescimus: que nos fortius egisse putabamus. Hinc namque ad internam regulam nostra rectitudo: si distractum iudicium inuenit: multis contritum suarum finibus in intinam rectitudinem impingit. Unde et bene paulus cum virtutum ossa habere se cerneret: et tamen sub stricto examine hec eadem eius ossa trepidarent ait. Tibi pro minimo est: ut a vobis indicetur: ab humano die. Sed nos metipsam iudico: nihil enim mihi conscium sum. Sed quia auditis ventis diuini susurrj hec eadem eius ossa contremuerunt: illico adsunt it. Sed non in hoc iustificatus sum: qui autem iudicat me dominus est. Ne si diceret. Recte egisse me recolo: etiam de meritis non presumo: quia ad eius examini vita nostra inuenitur: sub quo nostre fortitudines et ossa turbantur. Sed cum mens in contemplationis suspenditur: cur

B

Jud. 13

21

1. Cor. 4

B

et quod deum in opibus estimamus.

his angustias supernas per speculationis
vz de libertate aliqd intine, securitatis re-
matur: stare diu super semetipfam non po-
test: qz et si hanc spūs ad summa vedit: ca-
ro tamen ipso adhuc corruptionis sue pon-
dere deorsū premit. Et de t subdit. ((Et
cum spūs me pite transiret: inhoruerunt
pili carnis mee. Nobis pīabz spūs tran-
sit quādo inuisibilia cognoscimus: et tamē
hec nō solute: sed raptim videmus. Neqz
enī in suauitate contemplandis intine diu
mens figitur: quia ad semetipfam inen-
tate luminis reuerberata renouatur. Cūqz
interna dulcedinem degustat amore estuat
ire super semetipfam nutrit: sed ad infirmi-
tatis sue tenebras fracta relabatur: et ma-
gna virtute proficēdis videt: qz videre non
possit hoc quod ardeat: diligere: nec tamen
ardēter diligeret: nisi aliquatenus vidcret.
Non ergo statim transiit spūs: qz supernas
lucem nostrā nobis cōtemplatio: et inhiā-
tibus aperit: et mor infirmantibus abscon-
dit. Et quia in hac vita qzlibet virtute
qz proficere: adhuc tamen corruptiois sue
stimulam sentit. Corpus qppe quod cor-
pū aggrat animum: et deprimat terre-
na in habitatō fensum multa cogitantes:
recte subditur. ((Inhoruerūt pili carnis
mee. pili carnis sunt etenim quelibz sup-
flua humane corruptiois. pili carnis sūt
vite veteris cogitationes: quas si a mente
recludimus: pilos a carne iudamus. pper
pilos radendos indicat cogitationes ab-
scidi: vt de amissione carā nullo dolore sa-
tigemur. Bene aut per Moysen dī. Leuita
radent omnes pilos carnis sue. Leuita
qppe assumptus vocatur. Opz ergo leni-
tas omnes pilos carnis radere: qz is qui i
obsequiis diuinis assumitur debz ante dei
oculos a cunctis carnis cogitationibz mū-
dus apparere: ne illiētas cogitationes mē-
pferat: et pulchram anime spēm quasi pi-
lis fructificābus deformē reddat. Sed qz
talibet vt decimus quēpiam virtus sancte
puerfationis cūerit: adhuc tamē ei v
tustate vite nascitur quod toleretur. Nū
ipī leuitarū pili radi pcepti sunt nō euelli
Rasē etenī pilis in carne radices remanēt
et crescēt viticrū radātur: qz magno qdēz
studio superflue cogitationes amputande
sunt: tamē amputari sanctus nequaqz

possunt. Semp enī caro super flua generat
que semper spūs ferro sollicitudis recidat:
at hec in nobis tūc subtilius spīcam? cūz
speculationis alta penetramus. Unde re-
cte nūc dicitur. Cum spūs me pite transiret
inhoruerūt pili carnis mee. La. 24.

Humana etenī mens in con-
templationis arce subleuata:
rāto semetipfam diuinus de-
superfluis cruciat: qz nō
mis subale conspicit eē qz
amat. Et cum pulchz itne-
tur hoc quod super se appetit: districe in-
dicat qdā in se infirmum pus tranquille
tolerabat. Trāsente ergo spūs: pili pūmef-
cunt: qz ante compūctionis vin cogitatio-
nes superflue fugiūt: vt nīl iam remissum
libeat: quod afflicta mente egiat contra se
metipam visitationis intine seueritas in-
met: Cūqz hoc quod in corde illicitus nasei-
tur: continua districtione resecat. Et pie-
rum qz vt vegetata mens paulo latius stu-
dio sue speculationis ibereat: et pene figat
spēm qz trāsibat. Hec tamen hec ipā pte-
plationis mora diuinitatis plene vin apit
qz eius inenitas humanis vires auctas
subleuatasqz transecit. Et de t bene sub-
ditur. ((Stetit qdāz cuius non agnosceba
vultum.)) Quidam nāqz non dicimus: nisi
de eo vīqz quem expmēre aut nolimus:
aut nō valeamus. Sed quā mente hoc lo-
co dī: qdam videt: exponitur cum protin⁹
subinfertur. Cuius nō agnoscebam vultū.
Humana qppe anima pūnoz hominū
vicio a paradisi gaudiis repulsa: lucem in-
uisibilem perdidit: et totam se in amorē vi-
sibilis fudit: rātoqz ab eterna speculatio-
ne cecata ē qzto foras sformis sparsa. An
de sit vt nulla nouerit nisi ea que corpore
vis oculis: vt ita viterim: palpando cogno-
scit. Homo enī qz pceptum seruare vo-
luisse: etiam carne spūalis futur⁹ erat: pec-
cando factus est etia: mēte carnalis: vt so-
la cogiter: que ad animū per imagines co-
porum trahit. Corpus qppe est celi et ter-
re: aquarū: animalis cunctarū: rerū visi-
bilium: quas indefinēter intuetur in qm
dum totā se delectata mens pferat: ab inter-
ne intelligentie subtilitate grossescit: et qz
erigere ad summa se non valet: in his in-
fima libenter iacet. Enim vero miris conati-

Sap. 9.

Nu. 8.

Leuita

bus ab his se erigere nititur: magnā val-
de est: si ad cognitionem suā exīssa corpo-
rali specie aīa pducatur: vt semetipsam sine
corporea imāge cogitet: et cogitādo se viāz
sibi vsq; ad considerādā eternitatis substan-
tiam paret.

Ca. 25.

Decedit modo quasi quādā
seculi sibi exhibet semetipsa:
per quā ab exteriorib; ascē-
dendo in se trāseat: et a se i-
auctore tendat. Cum enim
corporeas imāgines deserit
I. semetipsa mens veniens: nō modicū ascē-
dit. Sed quantū incorporea sit aīa: q; tū
corporei inheret: ex ipsa sui qualitate loca-
lis cognoscitur: que carnali loco retinetur.
Que dñm obliuiscitur scita: cognoscit ico-
gnita: meminit obliuioni mandata: hylare
scit post tristitiam: adducitur post lericia:
ipsa sui diuersitate indicat: quantū ad sub-
stantia eterne incommutabilitatis nature di-
stat: que semper vt est: idem est: vbi presens:
vbiq; inuisibilis: vbiq; tota: vbiq; incōpre-
hensibilis: per inhiante mentē sine aspectu
cernitur: sine voce auditur: sine motu susci-
pitur: sine corpore tangitur: sine loco retine-
tur. Hanc nimirū substantiā cum aliis co-
gitat: affluens rebus corporalibus diuersa-
rum imāginū fontem nata sustinet. Que dñi
ab intentionis sue oculis abigit: manū di-
seretionis: postponens ei oīa: iam hanc alii
quatenus conspiciat. Quā si necdum qd sit
apprehendit: agnouit certe qd non sit. Ne-
ergo ad insuetā mens rapitur: cum diuini-
tatis essentiam rimatur: recte nunc dicitur.
(Stetit quidā cuius nō cognoscebam vni-
tum.) Bene autē dictū est: stetit. Dis qppe
creatura q; ex nihilo facta est: et per semet-
ipsam ad nihilū tendit: non stare habet: s; de-
fluere. Rōnalis eo creatura corpore quo
ad imāginē auctoris cōdita est: ne ad nū-
lum tran- eant. Irrationalis autē ne
quāq; figitur: sed donec visionis sue min-
isterio vniuersitatis spēm implicat transcan-
do tardatur. Nam: si celi ac terra post i-
eternū permanent: ex semetipsis tū nūc ad
nihilum pperant: sed per eorū vsum qbus
feruntur in melius mutanda pseruant.
Stare ergo solius creatoris est: per quē cum
eta non transcant: transierit: in quo ali-
qua ne transcant retinent. Unde et redem-

ptor noster q; diuinitatis eius status capi
ab humana mente non potuit: hunc nobis
ad nos veniens: creatus: natus: mortuus:
sepultus: resurgens: atq; ad celestia rediens
quasi transiūdo monstrauit. Quō bene p-
euangelistū illuminato ceco innotuit: cui tran-
siens auditi pbit: sed stans oculis repa-
rauit. Per humanitatis qppe diuinitatis
nem transire habet: per diuinitatis nō po-
tentia qua vbiq; presens ē stare. Quocirca igitur
cecitatis nostre dñs audire trāsiens di-
citur: q; humane miserie factus homo mis-
retur. Stans autē lucem reparat: q; infirmi-
tatis nostre tenebras: et virtute diuinita-
tis illustrat. Bene ergo postq; dictū est: cui
spiritus me presente transire subdit. Ste-
tit quidam: cuius non agnoscebam vultū.
Ne si aperte videretur. Cum quem ptransi-
tum sensi: non transire deprehendi. Ipse ē
ergo qui transiit: ipse qui stat. Transiit enim
q; teneri cognitus non valet: stat autē: q; in-
quantum cognoscitur incommutabilis appa-
ret. Quia igitur rapimur: is qui semp idem ē
cernitur: simul deus: et transiens et stans vi-
detur: vel certe stare eius ē: nulla mutatio-
ne variari: sicut ad moysen dicit. Ego sum
qui sum. Et sicut hunc iacobus inuocat di-
cens. Apud quem nō est transmutatio: nec
vicissitudinis obumbratio. Quia vero q-
quis iam aliquid de contemplatione eter-
nitatis apprehendit: hunc per coeternā ei
speciem conspiciat: recte subiūgitur. (Ima-
go quippe patris filius est: sicut de condito
homine Moyses inuocat dicens.) Crea-
uit deus hominem: ad imāginē dei fecit il-
lum. Et sicut per expressionem sapientie de
dei filio quidā sapiens dicit. Lando: est enī
lucis eterne. Et sicut paulus ait. Qui cum
sit splendor glorie: ac figura substantie eius.
Cum ergo eternitas cernitur: prout infirmi-
tas nostre possibilitas admittit: imago ei
mentis nostre oculis auferatur: quia cum
vere in patrem tendimus: hūc quātū ac-
cipimus per suam imāginē. i. per filiū vide-
mus: et per eam spēm que de ipso sine initio
nata est: cum aliquo mō cernere: nec cepit
nec desinit condur. Unde et hec eadē ve-
ritas in euangelio dicit. Nemo venit ad pa-
trem: nisi per me. Bene autem subditur.
(Et vocē quasi aure lenis audiat.) Quā-
tūq; per vocē aure lenis: nisi cognitio spiri-

Mat. 2

C

Ero. 3.

Jo. 1.

Gen. 1.

Sap. 7

Heb. 1.

Jo. 4.

his sancti designatur: Qui de patre procedens et de eo quod est filij accipiens: nostre tenuiter noticie infunditur. Qui tamen super apostolos veniens: per exteriorē sonū tanquā per vehementē spiritū demonstatur: cum dicitur. Factus est repete sonus tanquā aduenientis spiritus vehementis. Sanctus enim spiritus cum se nōe noticie infirmitatis infundat: et sonitu vehementis spiritus et voce aure lenis exprimitur: quia videlicet veniens: et vehemens et lenis est. Et tunc quia noticiam suam quatenus cognoscat vtrūque valeat: nostris sensibus temperat. Vehemens: quia quantalibet hanc temperat aduentu tamen suo infirmitatis nostre cecitatem illuminando perturbat. Illustratione enim sua nos leniter tangit: inopiam nostrā immaniter concutit. Nos ergo dei: quasi aure lenis auditur: quia in hac ad hanc vita postis contemplationibus suis: ne quaquā se diuinitas sicut est infundat: sed sapientibus mentis nostre oculis claritate suam tenuiter demonstrat. Quod bene ipsa legis acceptione signatur: cum dicit: quia moyses ascendit: et dñs in montem descendit.

Capitulum.

Eius quippe est ipsa nostra contemplatio: in qua nos ascendimus: ut ad ea que ultra infirmitatē nostrā sunt videntia subleuemur. Sed in hanc domus descendit: quia nobis multum pficientibus: parū de se aliquid sensibus nostris aperit: si tamen dici in illo: vel perurum: vel aliquid potest: qui vnus semper et idem permanens: itelligi particulariter nō potest: et tamen a suis fidelibus participari dicitur: cum in eius substantia pars nullatenus admittatur. Sed quia hunc exprimere perfecto sermone nō possumus: humanitatis nostre modulo: quasi infantie imbecillitate prepediti: cum aliquatenus balbutiēdo resonamus. Quia vero et in magna contemplatione subleuati: subitē quid de eternitatis cognitione pertingimus: sacre historie verbis offenditur: dñi de cognitione dei propheta nobilis helyas edocetur. Qui cum transiurū ante cum se dñs promitteret dicens. Ecce dñs transiit: et spiritus grandis et fortis subuertens montes: et conterens petras ante dñm illico adiunxit. Non in spū

tu dominus. Et post spiritum commotio: non in commotione dominus. Et post commotionem ignis: non in igne dominus. Et post ignem sibilus aure tenuis: et tibi dominus. Spiritus quippe ante dominū euerit montes: et petras conterit: quia panos: qui ex aduentu eius irruit: et altitudinem cordis nostre deiecit: et duritiā liquefacit. Sed spiritui commotioni et igni non inesse dicitur dñs: esse vero in sibilu aure tenuis non negatur: quia nimirum mens cum in contemplationis sublimitate suspenditur: quicquid perficere conspiciere preualet deus non est. Cum vero subtile aliquid conspiciat: hoc est quod de incomprehensibili substantia eternitatis audit. Quasi enim sibilum tenuis aure percipimus: cum saporem incircūscripte veritatis contemplatione subita subtiliter degustamus. Tunc vero verum est quod de eo cognoscimus: cum plene nos aliquid de illo cognoscere nō posse sentimus. Unde bene illic subditur. Quod cum audisset helyas: operuit vultum suum pallio et ingressus fuit in hostio spelunce. Post aure tenuis sibilum vultum suum propheta pallio operuit: quia in ipsa subtilissima contemplatione veritatis quanta ignorantia homo regatur agnoscit. Quia nāq; pallio superducere ēne altiora mens querere audeat: hanc ex consideratione proprie infirmitatis velare: ut nequaquā intelligentie oculos ultra se precipitanter aperiat: sed ad hoc quod apprehendere non valet reuerenter claudat: qui hāc agens in spelunca hostio stetit deservitur. Quid nāq; spelunca nostra ē: nisi hec corruptiōnis habitatio in qua adhuc ex veritate retinemur. Sed cum aliquid percipere de cognitione diuinitatis incipimus: quasi iam in spelūce nostre hostio sumus. Quia enim progressi perfecte nō possumus: ad cognitionem tamen veritatis inhiantes: iam aliquid de libertatis aura capiamus. In ingressu ergo spelunce stare ē represso nostre corruptionis obstaculo ad cognitionem veritatis incipere erire. Unde et in nube in tabernaculum descendere israelite et longinquo crientes in papilionum suorum hostijs stetit memorantur: quia hi qui aduentum diuinitatis vtrūque conspiciunt: quasi iam ex habitaculo carnis procedunt. Quia igitur humana mens quantalibet se

2. Reg. 2.

D

Ero. 24.

21

3. Reg. 9.

L
Ero. 31

virtute teneretur: vir de infimis extrema cognoscit: recte nunc dicitur. Et vocē quā si aure lenis audit. Sed quoniam eū se de se saltem parum nobis diuina cognitio exhibet: infirmitatis nostre ignorantiam per sece docet: qui vocem aure lenis audit: dicat que ex ipsa hac auditione didicerit. Sequitur. ((Anquid homo dei comparatione iustificabitur: aut factore suo purior erit vir?)) Humana iusticia diuine iusticie comparata iniusticia est: qz lucerna in te nebris fulgere cernitur: si in solis radio posita tenebatur. Quid ergo Eliphas rapto in contemplatione cognouit: nisi qz iustificari homo dei comparatione non possit: Recta nāqz credimus que exterius operamur: sed cum minime interna cognoscim? quasi in solis radio positi caligamus. Lum vero illa vicia percipimus: ita non utcumqz iudicamus quia tanto quisqz subtilius de tenebris indicat: quanto ei verius claritas lucis cōstat. Qui enim lucem videt. scit qd de tenebris estimer. Nam qui candore lucis ignorat: obscura pro luce approbat. Bene autē subditur. ((Aut factore suo purior erit vir?)) Quisquis de passione murmurat quid aliud: qz iusticiam ferientis acensat: spūaliorē se ergo vir factore suo estimat: si contra flagellum querelam parat: eūqz sibi pculdubio postponit: cum eius in dicum de sua afflictione redarguit. Ut ergo homo reprehendere non audeat indicē culpe: hunc humiliter cogitet auctorem nature: quia qui mire ex nihilo fecit: factū tu pie non affligit. Quod tunc Eliphas vidit cum vocem quasi aure lenis audit: An consideratione nāqz diuine magnitudinis discitur qz humiliter in sua animaduersione timeatur: et qui superna degustat: inferiora equanimiter tolerat: qz plene itus cōspicit: quanti estimat quod foris agit. Alia le enim se creatum putat: qui regulam sum meretricitatis ignorat. Et sepe signum rectum creditur: si ad regulam non ducitur: sed cum regule iungitur per quantam toritudinem tunc est inuenitur: quia nimirū rectitudo accedens increpat: quod oculis deceptis approbat. Eliphas itaqz qui ad superna conspexit: districtum iudiciū de inferioribus erit: i quāvis beatus Job non recte redarguit: in comparatione tamē

creatoris oēm creature modū recte describit dicens. ((Ecce qui seruiunt ei non sunt stabiles: et in angelis suis reperit prauitatem: quanto magis hi qui habitāt domos luteas: qz terrenū habent fundamentū cōsumēti velut a tinca.

Capitulum. 27.

Natura angelica et si cōtemplatōni auctoris inherendo in habitu suo immobiliter permanet: corpso tū quo creatura est: in semetipsa viciissitudinem mutabilitatis habet. Mutari autem ex alio in aliud res est: et in semetipsa stabilem non esse. Itaqz enim res quasi tot passibus ad aliud tendit: quot mutabilitatis sue se moribus subicit. Sola autem natura incomprehensibilis a statu suo nescit moueri: que ab eo qd semper idem est nescit immutari. Nam si angelorū substantia: a mutabilitatis motu fuisset aliena: bene ab auctore cōditā: ne quāqz in reprobis spiritib? a beatitudinis sue arce ceciderat. Adire aut omnipotens deus naturā eorū spiritū bonā: sed mutabilem cōdidit: vt et qz permanere nollent: ruerēt: et i cōditione pstererēt: tāto eo iam dignius quāto ex arbitrio starent: et eo maioris apud deū meriti fieret: quo mutabilitatis sue motū volūtatē studio firissent. Qu ergo ipsa quoz natura angelica ē in semet ipsa mutabilis: quā videt? mutabilitatē viciet? hoc qd ei qz semp idē est vinculis amoris alligat: recte nūc dī. Ecce qz seruiunt ei: nō sunt stabiles. Atqz eiusdē pūius docemētū mutabilitatis adiungit: cā de apostatis spiritib? subinserit. Et in angelis suis reperit prauitatem. Ex quoz cōparatione bñ casus infirmitatis humane cōsiderationē colligit: cum illico adiungit. ((Quanto magis hi qz habitāt domos luteas: qz terrenū habent fundamentū cōsumēti velut a tinca:)) Luteas qppe domos habitamus: qz in corporibus terrenis subsistim?. Que bñ psonis pferas ait. Habem? ibi cōsuetudinē istā i vasis fictilib? Et rursum. Scimus qz si terrestris dom? nra hui? habitatiōis dissoluatur: qz edificatiōe ex deo habemus domus non manfaciam. Terrenū quoqz fundamentum est substantia carnis. Qu in se sollicite psalmista conspexerat: cum

21

23

2. Cor. 4

2. Cor. 15

Ps. 138.

dicebat. Non est occultatum os meum a te quod fecisti in occulto: et substantia mea in inferioribus terre. Tinea autem de veste nascitur: et unde vestem de qua oritur: oriundo corrumpit. Quasi quedam res vestis alicui caro est: sed hec nimis vestis habet tineam suam: quia ab ipsa carnalis tentatio oritur: ex qua laceratur. Quasi enim quadam sua tinea vestis nostra consumitur: cum caro corruptibilis ratione gignit: et per hanc ad interitum pervenit: velut a tinea homo consumitur: cum de se oritur: unde dicitur. Ne si apte dicat. Si illi spiritus esse et se incommutabiles nequeunt: qui nulla carnis infirmitate deprimuntur: qua temeritate se homines in bono permanere constantem estimant: quos in eo quod intellectus ad summa vehit: carnalis infirmitas aggrauans prepedi: ut per corruptionis victimi in sanctis habere: unde ab intima novitate veterescant. 28.

Quasi quod per angelos sancti doctores intelligi: sicut per prophetam dicit. Labia sacerdotis custodiunt scientiam: et legem requirunt ex ore eius: quod angelus domini exercituum est. Qui quantalibet virtute fulgeant esse omnia sine culpa nequeunt: cum inter presentis illecebrosa vite gradiuntur: quod eorum gressus tangitur: aut luto illiciti operis: aut pulvere cogitationis. Homines autem luteas habitant: qui de illecebrosa hac vita carnis exultant. Hanc domus luteam paulus contempserat habitare. cum dicebat. Nostra autem conversatio in celis est. Si ergo. Ecce qui serviunt ei non sunt stabiles: et in angelis suis repperit pravitate: quod magis hi qui habitant domos luteas: qui terreni habent fundamentum: consumuntur velut a tinea. Ne si aperte dicat. Si presentis vite viam illi sine contagione transire nequeunt: qui eterna cogitantes se contra temporalia accingunt: que detrimenta illi sustinent: qui esse se in carnalis habitationis voluptatibus gaudent. Qui enim servant ei: non sunt stabiles: quod eorum mens ad alta nititur: carnis sue cogitatione dissipatur: ita ut sepe animus: dum intus inhabitat: dum sola celestia expectat: subita carnalis delectatione percussus a semetipso scissus iaceat: et qui se in infirmitatis sue mole

stias superasse gauderebat: repente vultu re prostratus gemat. Pravitas ergo et in angelis reperitur: dum ipsos quoque qui veritatem nunciant: nonnulli quoque surreptio vite fallacis gravat. Si ergo hi etiam in malis: humanis iniquitate feruntur: quos contra cum sancta interio erigit: quibus ictibus illi penetrantur: quos ante eius iacula ipsa infirmitatis sue delectatio sternit. Qui bene venit a tinea consumi describitur. Tinea quippe dolum facit: et sonitum non facit. Ita iniquorum mentes quodamina sua considerare negligat: integritatem quasi nescientes perdunt. Amittunt namque a corde innocentiam: ab ore pravitate a carne continentiam: et per accessum temporis ab erate vitæ. Sed hec se indefinenter amittere nequaquam conspiciunt: dum toto desiderio curis temporalibus occupant. Quasi ergo a tinea consumuntur: quod sine sonitu: culpe mortuum tolerant: dum vitam perditionis vite et innocentie patiuntur: ignorant. Unde et bene subdit. Ne mane usque ad vespeream peccidentur. Alia mane usque ad vespeream peccator succiditur: dum a vite sue exordio usque ad terminum iniquitatis perperatione vulneratur. Omnis tempore reprobi per augmentum malicie contra se ictus igeminat: quibus succis in profundum manent. Ne qui bus bene per psalmistam dicitur. Viri sanguinum et dolosi: non dimidiabunt dies suos. Dies quippe dimidiare est tempus vite male in voluptatibus ductum: ad penitentiam lameta dividere: atque hoc ad bonam usum partiendo reparare. Si iniqui dies suos nequaquam dimidiat: quod peraversam mentem: nec in extreme tempore immutant. Quo contra dum paulus admonet dicens. Redimite tempus: qui dies mali sunt. Tempus quippe redimimus: quando ante acram vitam quam laesendo perdidimus: sciendo reparamus. Sequitur. (Et quia nullus intelligit: eternum peribunt.) Nullus videlicet eorum qui a mane usque ad vespeream succident: nullus intelligit: vel eorum qui pereunt vel eorum quod perditos mores perentium imitantur. Unde alias scriptum est. Iustus perit: et nemo est qui recogitet in corde suo: et viri misericordie colliguntur: quod non est qui intelligat. Iniqui ergo dum sola temporalia appetunt: et que bona electis in eternum maneant scire conentantur: dum iustorum afflictione con-

21

Mat. 2.

Psal. 3.

B

Psal. 54

Eph. 5.

Eph. 5.

B

spiciunt: sed que sit afflictionis retributio
nō agnoscit: actionis sue pedem in psum-
ptum porrigunt: et a luce intelligentie spon-
te sua oculos claudunt. Multus enim ma-
lis volupcratibus decepti: dum que vident
temporaliter diligunt a semetipsis aliena-
ti non vident ubi in eternum ruunt. Propter
etiam mane pspicitur vespere huius mū-
di aduersitas designari. De mane ergo vsq;
ad vespam reprobi succidunt: et per pro-
spera laicantes deperunt: et per aduersa
impatiētes ad infaniam erungunt. Quos de
mane vsq; ad vespam nequaquam culpa suc-
cideret: si vel pspira fomentum crederet vel
aduersa sectiones sui vulneris estimarent.

Capitulum. 26

Ed q; nequaquam sic hūmā-
generis multitudo deseri-
tur: vt cetera ad interitum
tendere pmitat. Sunt nō
nulli q; pntis vite oblecta-
menta despiciunt: etiam cū
assunt: transitoria eē confi-

derant: atq; hec ex amore eternitatis cal-
cant. Cūq; in hoc pmo gradu iudicij gres-
sus suos ponit: vegetationes ad altiora p-
ueniunt: vt cuncta repalia non solum q; citi-
sunt amittenda despiciant: sed his inhere-
re nō appetant: et si eterna eē potuissent: et
a pulchre pditoris amorē subtrahant: q;
in ipm auctore pulchritudinis cordis passi-
bus tendūt. Et sunt nōnulli q; bona huius
vite pntis diligunt: sed tamē hec nullatenus
assequuntur: et sunt nōnulli q; rebus tempo-
ralibus: totis desiderijs insistant: mūdi glo-
riam querunt: et adipiscunt: nequaquam possunt.
Hos vt ita dixerim cor ad mundi pertra-
hit mundus ad cor repellit. Nam sepe cō-
tingit vt in ipis suis aduersitatibus fracti
ad mentē redeāt: et in semetipsis reuerſi cō-
fiderēt: q; sint inania que querebāt: seque
pro tam stulto desiderio protinus ad lamē-
tum stant: tanto valentius eterna desi-
derent: q; se stultum laborasse pro tempo-
ralibus volēt. Unde bene descriptis repro-
bis subditur. ((Qui aut reliqui fuerint: an-
feret ex eis.)) Quos alios reliquos: nisi du-
tus mūdi despectos accipimus. Quos dū
psa sentit: ad nullū glorie vsum eligit: qua-
si minimos indignosq; derelinquit. S; mū-
di reliquos auferre dū d;: q; despectos ha-

ius seculi eligere dignat: p; anlo attestāte
q; ait. Non multi sapientes fm carne: non
multi nobiles: non multi potentes: s; que
stulta sunt mundi elegit deus vt confun-
dat sapientes: et infima mundi elegit de-
vt pfundat foris. Quod bene in libro Re-
gum egyptio puero i via lascescente signat
quem amalechita egrotum in itinere desit
Danid p; inuenit: cibo reficit: ducem sui
itineris facit: amalechitam psequitur: epula-
tem repperit: et funditus extinguit. Quid ē
enī q; egyptius Amalechite puer in itinere
lassat: nisi q; amator p; seculi peccati dū
nigredine optus: sepe ab eodem seculo suū
mūdi despectusq; relinquit: vt cum eo curre-
re nequaquam valeat: sed fractis aduersitate
torpescat. Sed hūc Danid inuenit: q; p; p-
tor: noster veraciter manfortis nōnunq;
quos despectos a mūdi gloria repperit: in su-
um amorem puerit: cibo pascit: q; p; sei-
entia reficit: ducem itineris eligit: q; suum
etiam predicatorē facit: et q; Amalechita
seq non valuit: dūc Danid efficitur: q; is
quem indignum mundus desuit: non solū
puerū in suam mētem dūm recipit: p;
dicando hunc etiam vsq; ad aliena corda
pdicit. Quo videlz dūc Danid puinan-
tem Amalechitam inuenit: et extinguit: q;
ipsis predicanibus mūdi leticiam destruit
quos mūdos habere comites spicit. Et
igitur plerūq; quos mundus relinquit: domi-
nus elegit: recte nūc d;: Qui reliq; fuerint:
auferet ex eis. Segitur. ((Adhuc: et nō
in sapientia.)) Quid ē q; sapius reprobos
interitum pauli dicens: q; nullus intelligit
in eternum pibunt: de electis dei illico ad-
iunxit. Qui reliq; fuerint: auferet ex eis: et
hoc protinus quod eisdem electis non cō-
ueniat dicens subdit. Adhuc: et non in sa-
pientia. Si enim a reprobis diuinitus anse-
runtur: quo pacto mori non in sapientia vi-
cantur: Sed nūmā sacre scripture cōsue-
tudo est: vt cum aliqd narrat: iterposita al-
terius cause sententia: ad superiora proti-
nus redeat. Itaq; postq; dicit. Et q; nullus
est q; intelligat in eternum peribit: electorū
mor sortem subititit dicens. Qui autē re-
lig fuerint: auferentur ex eis. Et rurſus: sen-
tentie sue oculum: in eum quem p; dicit: et
interitum reprobos mittens: subito ad-
iunxit. Adhuc: et non in sapientia. Ne

si diceret: bi quos dixi qz non intelligētes i eternum peribunt: proculdubio nō in sapientia morientur. Sed hūc eē mortem sacri eloquij nonnūqz melius ostēdimus: si ex eo aliquam similitudinem huius rei proferamus. Paulus nāqz apostolus cum dilectū discipulum de instruendis ecclesie officijs admoneret: ne quos forte ad sacros ordines inordinare prouheret dicit. Paulus cito nemini imposueris: neqz cōmunicaueris pctis alienis: te ipm castū custodi. Qui ad infirmitatem eius corporis protin⁹ verba pueriens ait, Noli adhuc aquam bibere: sed modico viuo utere: ppter stomachū: et frequentes tuas infirmitates. Statimqz subiungit dicens. Quorūdam hominū pctā manifesta sunt precedentia ad iudicium: quorūda; autē et subsequuntur. Quid ergo ad illud pmer quod ab ismo aquam bibi phibuit: hoc quod de peccatis absconditis quorūdam hominū manifestisqz subiungit nisi quod interposita de eius infirmitate sententia: ad hoc in extremo redgit: quod supi⁹ dicit. Paulus cito nemini imposueris: neqz cōmunicaueris peccatis alienis. Ut cū hec eadem peccata quāta solitudine pgrenda essent ostēderet interpositam cōtra infirmitatis molestiam: discretionis amonitionem profusius intale quod in alijs pate fecerunt: in alijs laterent dicens. Quorūda; enī hominū peccata manifesta sunt precedentia ad iudiciū: quorūdam autē et subsequuntur. Sicut ergo per hanc suam non eisdem vbiis Paulus congruit: qbus et loquens de Thimothei infirmitate subiūxit: sed ad illud rediit quod supius intermitteō narravit ita hoc loco Eliphaz cum de electis diceret: q reliqz fuerūt auferūt ex eis: illi eo adiūgens ait Adhuc enī et nō in sapientia. Ad illud ptius recurrit quod super⁹ de reprobis protulit dicens: et qz nullus intelligit in eternū bibunt.

Capitulum. 30.

Scire autem reprobos electos despiciūt: q ad viciū inuisibile per visibīle mortem tendūt. De qbus bene nunc dī. Morientur et non in sapientia. Ne si agere diceretur. Mortem qdem et sapientiam pter fugiunt: sed sapie-

tiaz penitus deserunt. mortis autē laqueos non euadunt. Et qz quandoqz morituri vultuere moriendo potuerūt: dum mortem que proculdubio ventura est meruūt: et vitam simul et sapientiam perdūt. Alē contra iusti i sapientia moriunt: qz mortem quam deuitare funditus nequeunt: eaz pro salute imminet differre cōtinent: eazqz dum equanimiter ferunt: penam propaginis vertunt in instrumentum virtutis: vt inde debeat vita recipi: vnde per prime culpe cogit meritū finiri. Sed qz Eliphaz hec contra iniquos veraciter pterat: beatum Job respicientem estimās de fastu se sapientie inflant. Unde et post predicamenta tante rectitudinis: irrisiois verba subiūgit dicens. 31.

Oca ergo si

est q tibi respondeat. Oportens enim deus sepe q precem in perturbatione deserit: q precepta illi in trāglutate cōtēnit. Unde scriptum ē. Qui

auertit aurem suā ne audiat legem: oratio eius erit execrabilis. Vocare autē nostrum est: humili deum prece deponere: respondere vō dei est effectum precibus pferre. Alit ergo. Oca si est q tibi respondeat. Ne si aperte dicat. Quātūlibet afflicto clames: deū tibi respondentem non habes: qz vox i tribulatione eum non inuenit: quem mēs i trāglutate cōtēpfit. Ibi adhuc vridēdo subiungit. ((Et ad aliquem sanctoz conuertere.)) Ne si despicies dicat. Sactos quoqz inuenire i afflictōe adiutores nō vales: quos hēre socios in hilaritate noluit. Qui post irrisiōnem protinus suaz subdit dicens. Eorum stultum interfecit irascēdia: et paruulū occidit inuidia. Huc nimirū suā vera ēē scillata contra tanti viri patientiam nō fuisset. nos pensemus quod dī. Quāvis ab auditoris sui virtute resdat: vt ostendam⁹ qz rectum ē: quod pmitur: si non in beato Job inuiste promeret. Cum scriptū sit. Tu autem domine cū trāglutate indicas. Scī endū nobis magnopere est qz quotiens turbulentos motus animi sub mansuetudis virtute restringimus ad similitudinē redire conditoris conamur. Nam cum trāglutatem mētis tra diuerberat: dilaniata quo-

Job.
Ca. 5.

Pron. 28.

B

C

Sap. 12.

12 pl. 4.

12 pl. 5.

D

12 pl. 6.

21

Expositionis. S. Greg. Liber v.

dammodo scissam perturbat: ut sibi met-
ipsi non congruat: ac vim intime similitudinis amittat.

La. 36.

Quata ergo sit iracundie eni-
pā penitus: per quā dā
mansuetudo amittitur: su-
perne imaginem similitu-
do viciat. Et si sapientia
perditur: ut qd: quo vel

ordine agendū sit: omnino nesciatur: sicut
scriptum est: Ira in sinu stulti regescit: ni-
mirum intelligentie lucem subtrahit: cum
mentem pmoendo confundit. Per iram
vita amittit: et si sapientia teneri videat: si-
cut scriptum est: Ira perdit etiam pruden-
tes: q. s. confusus animus nequaquam explet:
etiam si quid intelligere prouident valet.

Per iram iusticia relinquitur sicut scriptum
est: Ira viri iusticiam dei non operatur: quia
dum perturbata mens iudicium sue rationis
exasperat: omne quod furor suggerit: rectū
putat. Per iram gratia vite socialis amittit-
tur: sicut scriptum est: Nolite esse assiduus cum
homine iracundo ne discas sententias eius: et
famas scandalum anime tue. Quia qui se
ex humana ratione non temperat: necesse est ut
bestialiter solus viuatur. Per iram concor-
dia rapitur: sicut scriptum est: Vir animosus
portat iras: et vir iracundus effundit peccata.
Iracundus quippe peccata effundit: quia
etiam malos quos incaute ad concordiam
pronocat: peiores facit. Per iram lux veri-
tatis amittit: sicut scriptum est: Sol non oc-
cidit super iracundiam vestram: quia cum me-
te iracundia confusio: tenebras incutit:
hinc dens radium sue cognitionis abscon-
dit. Per iram sanctus spiritus splendor excludit-
ur: que contra lucra veritatis translatio-
nem scriptum est: Super quem regescit spiritus
meus: nisi super humilem et getem. et tremē-
tem sermones meos: Cum enim humilem
diceret: getem protinus adiungit. Si ergo
ira getem mentis subtrahit: sua sancto spi-
ritui habitationem claudit. Cuius recessio
ne animus vacans: ad aperiam mor insa-
niam ducit: et visus ad superficiem ab intimo
cogitationum fundamentis dissipatur. Haec
sue stimulis accessum cor palpitare: corpore
tremere: lingua se prepedire: facies ignescere: ex-
asperant oculi: et nequaquam recognoscuntur
noti. De quem admodum formatur: sed sen-

sus quod loquatur ignorat. In quo itaque iste
ab iracundia longe est: quia actionis sue consci-
us non est: Unde sit pietatis: ut visus ad ma-
nus ira philiat: et quo ratio loquens recedit: au-
dacior eruat: scilicet ipsum animum retinere non
valet: quia factus est pietatis alienus: et eo furor
membra foris in ictibus exercet: quo inter ipsas
membris diuina mentem captiuam tenet. Alii
quando autem manus non exercit: sed in maledi-
ctionis sacula linguas veritatis. Fratris iudicij
interitum precibus exposcit: et hoc deum perpe-
trare expetit: quod ipse peruersus homo fa-
cere non inuenit vel erubescit. Sicut ut vo-
to et voce homicidium peragat: etiam cum a
lesione proximi manus cessat. Aliquando
iram perurbato animo quasi ex iudicio silen-
tium indicat: et quo se foras per linguam non
exprimit: tantus detritus ignescit: ut iratus
quod collocutionem sua primo subtrahat:
et nil dicendo quod sit auersus dicat. Et nonnulli
hec silentij feneritas: per discipline dispo-
sitione gerit: si tamē solite in intus dis-
cretionis forma teneat. Nonnulli vero
accensus animus a consueta locutione res-
stringit per accessum temporis penitus a pro-
prium dilectio separatur: et acrioris stimuli ad-
mentem veniunt: et tales que graui exasperant
oriuntur: atque in irati oculo sclusa in trabem
hinc: dū ira in odium puratur. Quod si ira
per silentij clausa intra mentem vehementius
estuat: et damosas tacita voces format: ver-
ba sibi quibus exasperetur obicit: et quasi
in caue eramie posite durius exasperata rui-
det quod Salomon breuiter innuat dicens.
Protestatio impiorum furor. Sicque sit ut per-
turbatus animus maiorē strepitum sui silentij
sentiat: cumque grauius clausa ire flamma con-
summat: unde dū ante nos quidam sapiens
dixit. Cogitantes iracundi vapere sunt ge-
nerationes: mentem concedit matrem suam.

Capitulum 33.

Sciendum vero est quod non-
nullos ira citius accendit:
faciliter deserit. Nonnullos
vero tarde quidem com-
monet: sed durius tenet.

Alii namque accessus calamitas
similes: dū vocibus perstreperat: quasi quod-
dam accensionis sue tonitus reddunt: citi-
us quidem flammam faciunt: sed proximus in sa-
nilla frigescent. Alii autem ligatis grauior-

b 4

21

Eccl. 7.

Isai.

Proph. 18

Proph. 26

Eph. 4.

Esa. 66

2

c

d

Proph. 21

21

de multiplici
iracundia

bus variisibis non dispares accēssiones
tarde suscipiunt: sed tñ accēssu semel diffi-
cilius extinguunt: et q; se tardius in asperi-
tatem concitant furoris sui variis ignem
seruant. Illi autē qđ est nequius et citi ira-
cundie flāmas accipiunt: et tardius depo-
nunt: nōnulli sō hanc et tarde suscipiunt: et
citius amittunt. In qbus nimirū quatuor
modis liquido lector agnoscat: q; et ad trā-
quilisatio bonā vitium plūsq; p̄mus ap-
propinquat: et in malo secundū tertius su-
perat. Sed quid p̄dest q; iracundia quō
mentem teneat: vicinus: et non etiā quali-
ter cōpesci debeat exprimamus. In nobis
enim modis fracta possidere alium ira de-
suecit. Primus quippe est: ut mens solli-
citus anteq; agere quibet incipiat: oēs sibi
quas pati potest cōrumelias pponat: qua
tenus redemptoris sui probra cogitās: vel
ad diuersa se preparat. Que nimirū venie-
tia tanto fortius incipit: quāto se cāntius
ex p̄sentia armanit. Qui enim impronitius
ab aduersitate deprehenditur: quasi ab ho-
ste dormiens inuenitur: cumq; citius inimi-
cus necat: q; non repugnantem perforat.
Nam qui mala imminetia per sollicitudines
p̄notat: possiles incurfus quasi in insidijs
vigilans expectat: et inde ad victoriā valē-
ter accingitur: vnde nesciens deprehēdi pu-
cabatur. Solerter ergo animus ante actio-
nis sue p̄mordia cuncta debet aduersa me-
ditari: ut semper hec cogitans: semp cōtra
hec torace patientie munitus: et qe qđ acces-
serit p̄uidus superet: et quicquid non acces-
serit lacrum purget. Secundus ante sermōne
mansuetudinis modus est: ut cum alienos
excessus aspiciamus: nostra quibus in alijs
excessibus delicta cogitemus. Considerata
quippe infirmitate p̄pria: mala nobis exen-
sant aliena. Idcirco nāq; illatā iniuriā
tolerat: qui p̄ se meminit qđ fortasse adhuc
habeat: in quo debeat ipse tolerari: et quasi
aqua ignis extinguitur: cui surgentis furo-
re animi sui cuiq; ad mentē culpa renoca-
tur: quia erubescit peccata nō porcere: qui
vel deo vel p̄mo sepe se recolit parcenda
peccasse.

Ca.

3.

Ed inter hec solerter sciendū
est: qđ alta est ira quā impa-
tientia excitat: alia quā zel⁹
format. Illa ex vitio: hec ex

virtute generatur. Si enim nulla ira ex vi-
tute surgeret: diuine animaduersionis im-
petum fures per gladiū nō placasset. Hāc
iram q; hely nō habuit: nō cōtra se m̄
placabiliter superne vitiorū erantant. Nā
quo contra subditōrū vitia tepuit: eo cōtra
suum districtio eterni rectoris exarsit. De
hac per psalmistam dicitur. Irascimini: et
nolite peccare. Quod nimirū non recte in-
telligunt: qui irasci nos nobis tantūmodo
non etiam p̄mis delinquentibus volunt.
Si enim sic p̄mos ut nos. amare p̄cipi
mur: restat ut se eorum erroribus: sicut nos
suis vitijs irascamur. De hac per Salo-
monem dicitur. Melior est ira: r̄m: q; per-
tristitiam vultus corrigere animus delin-
quentis. De hac iterum psalmista ait. Tur-
batus est p̄ ira oculus meus. Ira quippe
per vitium oculum mentis exerceat: ira autē
per zelum turbat: q; quo saltem recti emu-
latione cōcentitur: ea que nisi trāquillo cor-
de percipi nō pōt contemplario dissipatur.
Ipse nāq; zelus recitandus q; in inquietudī
ne mentem agitat: eius mo aciem obscura-
t: ut altiora in cōmōtione non videat q; bene
prius tranquilla cernebat. Sed inde subti-
lius ad alta reducitur: vnde ad tempus ne
videat reuerberatur. Nā ipsa recti emula-
tio eterna post paululū in trāquillitate lar-
gius aperit: que hec interim per cōmōtiones
claudit: et vnde mens turbatur ne videat:
inde pficit: ut ad videndā veritas clarescat
sicut infirmant oculo cum colliriā immitti-
tur: lux penitus negatur: sed inde eam post
paululum veraciter recipit: vnde hanc ad
tempus salubriter amittit. Plurēq; sō comi-
tationi contemplatio iungitur: nec p̄na-
let mens perturbata conspiciere ad qđ vie
tranquilla valere inhiare: q; nec solis radi-
us cernitur: cum cōmōte nubis celi faciem
obducunt: nec turbatus fons respicientia
imaginem reddit: quā tranquillis proprie
offendit: quā quo eius mala vnda palpi-
tat: eo in se speciem similitudinis obscurat.
Sed cum per zelum animus mouetur: curā
dum summopere est: ne hec eadem que in-
strumento virtutis assumitur: menti ira do-
minetur: ne quasi domina p̄ceat: sed velut
ancilla ad obsequium parata: a rōnis ter-
go nunq; recedat. Tunc enim robustius cō-
tra vitia erigitur: cui subdita rationi famu-

p̄. 4.

Eccl. 7.

p̄. 6.

3.

De remedijs
iracundie

Duplex ira

latur. Nam quælibet ira ex zelo rectitudinis surgat: si immoderata mentem vicerit: rationi prius servare contemnit: et tanto se impudentius dilatat: quanto impatentius vitium virtutem putat. Unde necesse est ut hoc ante omnia qui zelo rectitudinis moveatur attendat: ne ira extra mentis dominium transierit: sed in ultione peccati tempus modumque considerans surgentem animi perturbationem subtilius retractando restringat: animositateque depumat: et motus ferocidos sub equitate disponat: ut eo fiat in istos vltor alienus: quo prius extitit victor suus: quatenus sic culpas delinquentium corrigat: ut ante ipse qui corrigat per patientiam crescat: et ferorem suum transcendendo iudicet: ne inasperanter excitatus ipso zelo rectitudinis longe a rectitudine aberret. Quia vero sicut virtutis etiam laudanda boni emulatio mentis oculum turbat: recte nunc dicitur. Virum suam interfecit iracundia. Ne si aperte diceretur. Ira per se ipsam sapientiam turbat. Ira vero per vitia stultos trucidat: quia illa sub ratione restringitur: hec vero irrationabiliter denicente dominatur. Bene autem subditur. Et parvulus occidit invidia. Invidere enim non possumus: nisi eis quos nobis in alio quo meliores putamus. Parvulus ergo est qui limore occiditur: quia ipse sibi testimonium perhibet: quod eo minor sit cuius invidia torquetur. Hinc est quod hostis calidus primo homini invidendo surripuit: quia amissa beatitudine minorem se moralitati illius agnovit. Hinc est quod Layn ad perpetrandum fratricidium corruit: quia despecto suo sacrificio prelatum sibi infremuit: cuius deus hostiam accepit: et quem meliorem se esse exhorruit: ne vicinque esset amputavit. Hinc Esau ad persecutionem fratris exarsit: quia primogenitorum benedictione perditus: quia tamen Esau sentientem ipse vendiderat: minorem ei se quem nascendo probat igemuit. Hinc Ioseph fratres sui similes transuentibus vendiderunt: quia cognito revelationis misterio: ne se fieret melior eius profectibus obviare conati sunt. Hinc Saul David subditum lancea interquodam persequitur: quia quem magnis quotidie augeri virtutum successibus sensit: ultra se crescere cepit. Par

vulus itaque est qui invidia occidit: quia si ipse interior existeret: de bono alteri non doleret.

Ed inter hec sciendum est: quia quantum per omne vitium quod perpetratur: huiusmodi cordi antiqui hostis virus infunditur: in hac tamen nequicia tota sua vitia

terea serpens concutit: et imprime de malitia pestem vomit. De quo nimirum scriptum est. Invidia diaboli mors intravit in orbem terrarum. Nam cum venientem cor linoris putredo corrumpit: ipsa quoque exteriora in dicant: quod graniter animam vesania instigat. Color quippe pallor afficitur: oculi depauperantur: membra accenduntur: et membra frigescent. Sic in cogitatione rabies in dentibus stridor: cum in larebris cordis crescent absconditur odium: dolore ceco tenebat conscientiam vulnus inclusum. Nil letum de proprijs liber: quia tabescentem mentem sua pena lauciat: quia felicitas torquet aliena: quantumque extranei operis in alius fabrica ducitur: tantumque fundamentum mentis lunde profundius suffoditur: ut quo alij ad meliora properant: eo res ipsa deterius ruat: qua ruina videlicet etiam illud destruitur: quod in alijs actibus perfecto opere surrexisse putabatur. Nam invidia cum mentem tabescere cuncta que invenerit benegesta consumit. Unde bene per Salomonem dicitur. Vita carnis sanitas cordis. putredo ossium invidia. Quid enim per vitam carnis: nisi infirma quedam ac tenera: quod per ossa: nisi fortia acra signantur. Et plerumque contingit ut quidam cum vera cordis innocentia in nonnullis suis actibus infirmam videantur: quidam vero iam quedam ante humanos oculos robusta exerceant: sed tamen erga aliorum bona intus lunde per silentia tabescent. Bene ergo dicitur. Vita carnis sanitas cordis: quia si mentis innocentia custoditur: etiam si qua fortis infirma sunt quandoque roborantur. Et recte subditur: putredo ossium invidia: quia per luorum vitium: ante dei oculos percutit: etiam fortia acta virtutum. Ossa quippe per invidiam putrescere est quedam etiam robusta deperire. Sed cur hec de invidia dicimus: si non etiam qualiter cruciatur intus mens?

Sap. 2.

Prov. 14

Gen. 4.

Gen. 25.

Gen. 37.

1. Re. 19.

Difficile naq̄ est: ut hoc alteri nō inideat: quod adipisci alter eropiat: q̄ quicquid, p̄ porale percipitur: tanto fit minus singulis quanto diuiditur in multis: ⁊ t̄circo desiderantis mentem linor excruciat: quia hoc q̄s appetit aq̄ funditus alter accipies adiuit: aut a quāitate restringit. Qui ergo li moris peste plene carere desiderat: illam hereditatem diligit: quā coheredum numer⁹ non angustat: quē ⁊ omnibus vna est: ⁊ singulis tota: quē tanto largior esse ostendit: quanto ad hanc percipientium multatudo dilatat. Imminutio ergo liuoris est affeetus surgens interne dulcedinis: ⁊ plena mors eius est perfectus amor eternitatis. Nam cū mens eius rei appetitū retrahit: quē accipientium numero paratur: tātō magis primum diligit. quātō minus ex profecto illius sua dāna pertimescit. Que si perfecte in amore celestis patrie rapitur: plene etiā in proximi dilectione solidatur: quia cum nulla terrena desiderat: nihil est quod eius erga proximi charitati contradicatur. Que nimirū charitas quid est aliud q̄ oculis mentis: qui terreni amoris puluere tangitur: ab interne lucis mor incantatus lesus reuerberatur. Quia autem paruulus est qui terrena diligit: magnus qui eterna concupiscit: potest etiā sic non incommenitēter intelligi: paruulū occidit inuidia: qm̄ huius pestis languore nō moritur: nisi qui adhuc in desiderijs infirmatur.

Sancti Gregorij Liber sextus. Ca. i.

Eruata hi

storie veritate beati Job dicta: amicorūq̄ illius mystica ppositi interpretatione discutere: q̄ cunctis vera scilicet libus liquet: q̄ redem

ptore mundi totis suis allegationibus curat sancta scriptura promittere: cūq̄ p electos omnes ut per eius scilicet mēbra studuit designare. Unde ⁊ idē beatus Job latino eloquio dolens dicitur: ut per eius ⁊ nomē ⁊ vulnera redemptoris nostri passio designetur. De quo propheta ait: Acre lāguores nostros ipse talit: ⁊ dolores nostros ipse

portauit. Cui tentator ablatis omnibus: ⁊ seruos ⁊ liberos occidit: q̄ non solus iudicium populū ex timore seruauit. Is ipso quos apostolos in suo amore regeneratos passionis eius tēpore celo p̄fidie percutit: vulneribus beati Job corpus attritur: q̄ redemptor noster consilij clausis i crucis patibulo non dedignat. ⁊ planta autē pedis vsq̄ ad verticem vulnera suscepit: q̄ sanctam ecclesiam quē corpus eius est: non solum per extrema ⁊ vicia: sed ad summā mēbra persecutione sentiens tentator afflicto. Unde etiam paulus dicit. Cōplebo ea quē desunt passionum christi in carne mea. Cui suadere vroz ad maledicendum n̄tatur: q̄ carnales quosq̄ intra sanctam ecclesiam aditantes callidi tentatoris erant. Que enim cum ad maledicendum prouocat vitam carnalium designat: quia ut supra diximus tā intra sanctam ecclesiam in correctis moribus positus quo per fidem bonis iura sunt eo per vitam durius premunt. Quia enim quāsi fideles vitare nequunt: a fidelibus tanto deterius: quanto ⁊ interius tolerantur. Amici vero illius qui quāsi ad consolandum veniunt: sed ad verba aspere iniectionis excedunt: hereticorū spēm tenent: q̄ eoz contra bonos deum defendere n̄tatur offendunt. Hec itaq̄ superius latius dicta: nunc breuiter statui ex mystica designatione accingere: ut lector meus ex ipsa hac replicatione meminerit me in hoc opere spiritali intellectui deservire: ⁊ tamen cum vilitatis ipsius vsus postulat subtiliter quoq̄ studio hystorie verba discutere. Cum vero necesse est simul vtrūq̄ cōplector: ut vtriusq̄ fructus allegoria generet: quos tamen ex radice hystorie veritas producit. Amicos vero beati Job quos hereticorū specie tenere diximus: in dictis suis nequaquā per omnia reprobamus: qui dum per supernas sententiam contra eos dicitur: non estis locuti coram me rectum. Et protinus subditur. Sicut seruus meus Job: profecto liquet: quia non omnino despiciatur: quod ex melioris comparatione reprobatur. In reprehensione quippe eius incante dilabentur: sed tamen q̄ tanti viri amici sunt: ex familiaritate illius quicquid multa didicerant. Unde ⁊ superius diximus. Eoz verbis etiā paulus vtitur. Et hec in assertionis sue

Col. 2.

adiutorium assumens: prolata ex veritate testatur: que tamen veritas recte reprehendit: quia quelibet fortis sententia propter sanctum virum proferri non debuit. Et ossant ergo missice Eliphas verba pensari: quibus ad beatum Job loquitur dicens. Ego vidi stultum firma radice: et maledicti pulcherrimi domus eius statim.

La. 2.

Stultus quippe iudeorum populus extitit: quia ipsas in carne presentiam eterne sapientie spernit: qui quasi firma radice commisit: quia electorum vitam temporali

terraliter extinguendo superavit. Sed hunc Eliphas maledicendo despiciat: quia nimis omnes hereticos quorum tenere species amicos beati Job diximus: cum de nomine christi gloriantur: iudeorum insidiam et auctoritatem reprehendunt. De quo stulto subdividitur. ((Longe sunt filij eius a salute.)) Filij huius stulti sunt omnes: qui perdidit illius predicationem generantur. Qui scilicet a salute longe sunt: quia et si temporalem vitam vite afflictione percipiunt: eterna gratulatio ne sentiant: sicut de eisdem filijs illius dominus dicit. De vobis scribe et pharisaei hypocrite: qui circumitis mare et aridam ut faciatis vnum profectum: et cum fuerit factus facitis eum solum gehenne duplo quam vos. Sequitur. ((Et conterentur in porta: et non erit qui eripiat.)) Quis alius porte nomine nisi mediator dei et hominum debet intelligi: qui ait. Ego sum hominum: per me si quis introierit salvabitur. Filij igitur huius stulti extra portam proficiunt: et in porta conterentur: quia prae iudeorum seboles ante mediatoris adventum: in legis observatione flomerunt: sed in ipsa redemptoris nostri presentia a divinitatis obsequio perfracti sine meritis repulsi ceciderunt. Quos nimirum non est qui eripiat: quia scilicet dum ipsum redemptorem extinguere persequendo conati sunt: oblati sibi remedia creptio nis abscederunt: de quo bene subdividitur. ((Cum enim messiem famelicus comederit: ipsum rapit armatus.)) Huius enim stulti messis fuerat sacri reges eloquij. Quaedam namque spicarum grana sunt verba prophetarum: que stultus habuit: sed non comedit: quia iudei eius populus legem quam prophetas tenuit: sed

per farinam fastidit: ab eius intellectu icantavit. Huius ergo stulti messiem famelicus comedit: quia nimirum gentilis populus per legis intelligendo edidit: ad quem plebs iudeica sine intellectu laboravit. Nos famelicus eos fidei dominus providit: cum per evangelium dividit. Beati qui esurunt et sitiunt iusticiam: qui ipsi saturabunt. De his famelicis Anna prosperante dicitur. Repleti prius propter pauperem se locaverunt et famelici saturati sunt. Sed quia messiem perdidit: recte subdividitur qualiter etiam ipse stultus perit cum dicitur. Et ipse rapit armatus. Antiquus hostis iudei populum armatus rapuit: quia iudei vitam fidei fraudulente suggestionis iactant extinguit: unde se inherere deo crederet inde eius ordinationi repugnaret. Qui pro secto discipulos suos veritas premonet. d. Tene hora: ut omnis qui interficit vos arbitretur obsequij se prestare deo. Sequitur.

Capitulum. 3.

Bibent sitientes vinulas eius: huius vinulas stulti sitientes bibunt: quia suavia sacre locutionis que iudei populum in superbia ostentantur possederat: per se gentium mentes irrigavit. Unde et eisdem per prophetam dicit. Oes sitientes venite ad aquas et qui non habetis argentum propter. Quia enim argenti vocabulo eloquia divina signantur. scilicet testatur dicens. Eloquia domini eloquia casta: argentum igne examinatum. Qui ergo argentum non habent: ad aquas vocantur: quia nimirum gentilitas que scripturae sacre precepta non acceperat sacra eloquia inundatione satiatur: quam tanto nunc avidius perit: quanto hanc vinum sicca siccabat. Eadem ergo divina eloquia: et messis est divinitus vocant: messes: quia ieiuna mentem reserunt: divinitus vero: quia magna morum venustate componunt. Eadem et comedunt ieiunium et bibunt: quia nimirum dum quaedam in eis obscura sunt: que non nisi interpretata intelligimus. Hec quasi mandando glutimus: dum quaedam vero ad intelligendum facilia ita sumimus: ut invenimus ea: quasi non mansa bibimus: quia non infracta sorbimus. Hec sub intellectu missico bene locutione transcurramus: ne quid forsitan preterisse videamur. Sed quia beati Job amici esse non pos-

Mat. 5.
i. R. 2.

Jo. 16.

Esa. 55.

Ps. 71.

Mat. 23.

Jo. 1.

sent: nisi in quibusdam quoque magna morum
bonestate fulgerent: et ita ut in eorum ver-
bis virtutem sensuum moraliter Ingram?
quatenus dum locutionis eorum pondus
descendit: cuius doctrine fuerint ostenda-
tar. ((Ego vidi stultum firma radice: male
dixi pulchritudini eius statim.)) Quasi firma
radice stultus in terra figitur: quod desi-
derio in terreno amore solidatur. Unde et
primus Laym clarescit in terra constan-
tissime: ut aperte monstraret: quia ipse in ter-
ra fundamentum posuit: quod a soliditate ce-
lestis patrie alienus fuit. Quasi firma radi-
ce stultus attollitur: quando hic temporalis
prosperitate succutitur: ut omne quod appetit
assequatur: aduersa nulla sustineat: contra
infirmos sine repugnatione preualeat: be-
ne agentibus ex auctoritate contradicatur:
ad maiora comoda ex peiori semper actione
perueniat: ut vnde viam vite deserit: inde
ad tempus felicioz viuat. Sed cum malos
flozere infirmi conspiciunt: trepidant: et apud
semetipsos peccantium prosperitate turba-
ti: intus gressibus mentis nutant. Quorum
perfecto spem sumptis ipsi saluisti dum vi-
ceret. Vbi autem pene moti sunt pedes: pe-
ne effusi sunt gressus mei: quod zelant in pec-
catoribus pacem peccatoz videtis. Cum ve-
ro eorum gloriam fortes aspicimus. primus
que post gloriam pena sequatur attendunt
et alta intus cogitatione despicimus: hoc quod
foras superbi fastu vacue inflationis intus
miseretur. Bene ergo dicit. Ego vidi stultum fir-
ma radice: et maledixi pulchritudini eius sta-
tim. Pulchritudine quippe stulti maledice-
re: eius gloriam ex phidrata dānatione in-
dicare: quod eo atrocius in tormentis obruit:
quo altius in peris eleuatur: quod transit quod ex-
tollitur: permanet quod puniuntur: quod honora-
tur in via: in peruentioe dānabitur: et qua-
si per amena prata in carcerem puenit: qui
per patris vite prospera: ad interitum tendit.
Notandum non quod cum stulti pulchritudini
maledixisse se diceret: primus addidit sta-
tim. Ad nos namque humane et infirme mentis
est: ut cum eorum rerum quas respicit qua-
litate varietur: sepe enim eius iudicium cum
ipsa pñtis rei specie qualitate inleceat: et in-
tra hoc quod aspiciat: intentio illius sensus
quod formatur. Nam plerumque nonnulli dñi quo-
rūdam gloriam cernunt: cum de glorie aspe-

ctibus delectantur ac magnam aliquid esse
mānt: sed ut talia mercantur exoptat. Cui
vero ingloriosos quosque aut deiectos subi-
to: aut fortasse etiam morientes aspicimus:
quod humana gloria omnino do nihil sit cum
gemitu fatentur: ita ut protinus dicat. Ec-
ce quoniam nihil est homo. Qui hoc nimis
cum rectius diceret: si cum in gloria homi-
nem cerneret: tunc eius interitum cogitar-
et: transiētem potentiam nihil esse sensis-
sent. Tunc quippe est humana elatio pñan-
da quod nihil sit: cum se super ceteros succel-
sibus extollit. Tunc considerandū est quo-
cursu felicitas transiēter: cum ante huma-
nos oculos: quasi permanens pollet. Nam
gloriam moriturū nihil est in ipsa tam mor-
te pensare infirmi glubet possunt: tunc etiam
et illi derogant: quod hanc etiam et usque ad mor-
tem sequentes amant. Bene itaque dicit. Ego vi-
di stultum firma radice: et maledixi pulchri-
tudini eius statim. Ne si aperte diceret. Con-
tra stulti pulchritudine moram in maledi-
ctione non habuit: cum hanc cernerem si-
mul etiam penam sequentem vidi. Non enī
statim maledixeret: quia me glorie illi de-
lectatio tenuisset: sed sine tarditate maledi-
xi: quod simplicia mansura conspiciens et po-
tentiam sine dubitatione reprobans: sed quod
intus quicquid quo plus in hoc mōdo proficiūt
plures fecit ad interitum: trahunt recte sub-
ditur. ((Longe fient filij eius a salute.)) Et
hic quippe homines stulti sunt qui in ambite bu-
is seculi et eius imitatione nascuntur: p-
fecto tanto a salute longius sunt: quanto in p-
petratione neque nulla infirmitate: scin-
tur. De quibus bñ additur. ((Et conseruetur
in porta: et non erit quod eripiat. Nam sicut ve-
bis aditus porta vñta est: dies iudicij por-
ta regni: quia per eam ab electis omnibus
ad celestis patrie gloriam intratur.

Capitulum. 4.

Hic et hunc diem cum ad
retributionem sanare eede-
sie Salomon appropiqua-
re conspiceret dicit. Job
lis in portis vir eius: quan-
do sederit cum senatoribus
terre. Est quippe est ecclesie humani gene-
ris redemptor qui in portis se nobis ostendit
quod respectus prius in cōmuni exitus

Expositionis. S. Gregorij. Liber vi.

In ingressu regni sublimis apparebit: Qui cum terre senatoribus resider: qz iudicij sententiam cum sanctis eiusdem ecclesie predictatoribus decernit: sicut et ipse in euangelio dicit. Vos q secuti estis me in regeneratione ne cum sederit filius hois in sede maiestatis sue: sedebitis et vos sup sedes duodecim iudicantes duodecim tribz filiorum israel. Quod Isaias quoq longe ante pnuncijs ait. Dominus ad iudicium veniet: cum senioribus populi sui. De his portis Salomon iterum dicit. Gateci de fructu manuum suarū et laudent eam in portis opa ei. Tunc qppe sancta ecclesia de fructu manuum suarum accipit cum ea ad percipiēda ecclesia laboris sui retributio attollit: tunc eam sua opera in portis laudant: quando eius mēbris in ipso regni aditu of. Esuriant et deciditis mihi manducare: sitiant: et deciditis mihi potū: hospes eray: et collegistis me: nudus: et cooperastis me. Quis igitur huiusmodi an portam elati sunt: sed in porta cōterentur: qz amatores huius seculi: in pñti vita superbiūt: s; in ipso regni aditu eterna animaduersio feriantur. Bene aut subditur. Et non erit q eripiat. Illos qppe vietas ab eterna aduersitate eripit: quos i temporalibus prosperis per disciplinam pmit. Qui ergo nūc renuit premi tunc non valet eripi: qz inq cum quem per disciplinaz habere negligit: patrem afflictionis sue tpe per adiutorium non inuenit ereptorē. Sequitur. ((Quis messem famelicū comedit.)) Habet et stultus messem quando vniūsqz bonum recte intelligente accipit: scripturē sacre sententijs docetur. Bona loqutur: s; tamen nullo modo hoc quod dicit operat. Verba dei pofert: nec tamen diligit: laudando exaggerat: viuendo calcit. Qz ergo stultus iste recta intelligit: et dicit: s; tamen hoc operando non amat: messem habēdo ieiunat. Quam nimirū famelicus comedit qz is q ad deum sanctis desiderijs anhelat discit: quod audit: agit qd didicerit: et dum doctoris pñti recta predicatione reficit: qd aliud q stulti fruge saturatur. Alii non famelicos suos veritas vt stulti mēses comederent ammonēbat: cum per desideria sancta flagrantibus de phariseis precepit dicēdo: Que dicunt facite iuxta opera fo eorum nolite facere. Nec si aperte diceret.

Verbi messem loquendo ereolat: sed hanc male viuendo minime cōsumit. Elestray ergo famē mēsis ista reficiat: qz vobis hac per famitatis sue fastidium seruant. Bene aut subditur. ((Et ipsum rapit armat.)) Antiquus nāq hostis quasi inermis vincitur: cum mala opē suggerens humane mēti bona simul destruerē conatur. S; armat venit: quando bona alia intacta descrens latenter alia corripit. Nam sepe quosdā in intellectu nō tenet: eisq in sacri eloqij meditatione non obuiat: sed tamen eorum vitam in operatione supplantat: qz dū de scientie virtute laudantur: nequaquā suorū operum dāna respiciūt: cūq in fauoris delectationem animus ducitur: vite sue vulnera nō medetur. Hunc ergo armatus hostis rapit: quem fraude rectus in alia deferens: ex alia parte superauit. Sequitur. ((Et ebibent sitientes diuitias eius.)) Sepe stultus habet interni liquoris fontem: sed nō bibit: qz ingenium qdem intelligentie accipit: sed tamē veritatis sententijs cognoscere legendo cōtemnit: sicut quia intelligere studendo pueniat: sed ab omni doctrinē studio fastidiosus cessat. Diuitie quoq mentis: sunt verba sacre locutionis: s; has diuitias stultus oculis aspiciē et in ornamento sui vsum minime affumit: quia verba legens audiens: magna qdem eē considerat: s; ad comprehendēda hec nullo studio amoris elaborat. Ali contra alius sitim habet: ingenium nō habet: amor hunc ad meditantum pertrahit: sensus eberudo contra dicit: et sepe hoc in diuine legis eruditione quandocūq studendo intelligit: quod per negligentiam ingeniosus nesciat. Vnius ergo stulti diuitias sitientes bibant: dum precepta dei que ingeniosi fastidientes nesciunt eberes amantes assequuntur. In his nimirum tenebras eberudinis illustrat oculos amoris nāq hoc tardioribus sitis apit quod velocioribus fastidium elandit. Qui et seciro ad intelligentie alta perueniūt: gaagere que intelligerunt: vel mira vel nulla contemnit: et dum sensum manibus adiuvant: sefe vitra altitudinem ingeniosorum leuant. Unde bene per Salomonem dicit. Stultio manibus nititur: et moratur i edibus regum. Ipserq enim aues quas ad volatū pēna subleuat: vt in vepibus re

Mat. 19

3
Ios. 3

Mat. 25

2

Mat. 24

Pro. 30

ident: et stellis q ad volatum penas nō habet mites manibus regni edificium tenet: quia nimirum sepe ingeniosi qz daz negligētia torpent: prauis actionibus remanent: et simplices quos ingenij pena non adiuuat: ad obsequia eterni regni mentis virtus operacionis lenat. Stello ergo dā manibus nūc: in regis edibus moratur: qz illi eo simplici per icentionem recti operis peruenit: quo ingeniosus mīme ascendit. Sed his auditis questio nostro cordi suboritur: cur vel negligētis intelligit bonum tribuatur: vel studiosus qzqz sensus sui tarditate prepediatur. Ad quam etiam respondetur: dum prout in subditur. ((Nihil in terra sine causa sit.)) Idcirco enim sepe et desidio suo ingenium accipit: ut ingeniosus de negligētia iustus puniatur: qz quod sine labore assequi potuit: scire contēnit. Et iccirco nō nunqz studiosus tarditate negligētie punitur: ut eo maiora premia retributōis inueniat: quo magis i studio lucentis elaborat. Nihil ergo i terra sine causa: quando et studio tarditas ad premium proficit et desidio velocitas ad supplicium creescit.

Capitulum 5.

Intelligentia autē que recta sunt aliquando laboris studio: aliquando vero dolore percussiois erudimur. Unde cum dictum sit: nihil in terra sine causa sit. Aptē prius ad dicitur. ((Et de humo non egreditur dolor.)) Dolor nāqz quasi de humo non egreditur: cum homo ad dei imaginē conditus et rebus insensibilibus flagellatur. Sed qz per occulta merita mēsum: aperta prodant flagella penarū: de humo dolor non egreditur: qm̄ sensus nostri malitia erigit: ut a rebus insensibilibus feriat. Ecce enim certum qz ad correctionem nostrā expectatus imber ab arente terra suspenditur et caliginosus aer in ardente sole siccatur: mare procellis rumeſcētibz sentit: et alios ad transmeandū suscepitos interceptis: alijs desideratū iter erecta in cumulum vnda cōtra dicit: terra non enim germina fecunditate imminuit: sed etiā semina accepta consumit. In quibus nimirū effectus patenter aspiciuntur: hoc quod qdam sapiens de domino

testat dices: Et pugnabit pro eo orbis terrarum contra infensatos. Quibus quippe terrarum cū domino pira infensatos pugnat: quādo i pena delinquentium et clementiarum aduersitas multat: sed tamē de humo dolor nō egreditur: qz res quolibz insensibilibz ad afflictionē nostrāz summo iſte actiois excitat. De humo dolor nō egreditur: qz nequaquā pena de ea nascitur creatura qz peccat: sed de ea pēdulus que peccando vim percussiois extorſit. Sed curandum magnopere ē: ut cum in rebus exterioribus pōdere dolores afficiunt: ipe ad signa tendamus: quatenus eo mens ad alta perueniat: quo nos exterior pena castigat. Unde aptē subiungitur. ((Homo ad laborem nascitur et animus ad volatū.)) Ad laborem quippe nascitur homo qz nimirū his q accepta ē pēdulus rōne considerat qz valde sibi sit impossibile: ut hec peregrinatiois sue tpa sine gemitu enadat. Unde bñ p̄dulus cū tribulationes suas discipulis enumerat: adiungit: Ipe enī scitis: qz in hoc posui sumus. Sed in eo qz caro flagellis afficitur mēs ad appetenda aliora subleuatur: p̄dulo rursus attestat qz ait. Et licet is qz foris est nosse homo corripit: tñ is qz intus est: renouatur: de die i die. Homo ergo ad labores nascitur: et animus ad volatū: qz inde mēs ad summa euolat: vnde caro in infimis durū laborat. P̄dōt quoz appellat de hoīs: carnaliū vita signari. Unde et p̄dulus ait. Cū enī sit inter vos zelus et p̄tentio: nōne carnalēs estis. Quibz paulo post subiicit dices. Nōne hoīs estis. In hac itaqz vita homo ad labores nascitur: qz carnalis qzqz ad trāscētia appetit: desiderioꝝ suozum se pondere affligit. Hraus quippe labor ē: hanc ipsam p̄ntis vite gloriā querere: quētam quādoqz percipere: et p̄ceptaz cū omni cōtēptatione custodire. Hraus labor ē hoc cum magna fatigatione apprehendere: quod is q apprehenderit nouerit diu stare nō posse. Sancti autē viri qz trāscēntia nō amāt: nō solum nulla tpalium desiderioꝝ pōdera tolerāt: tñ qz ad aduersa p̄surgunt: in ipso suis pressuris et languoribus non laborant. Quid enī flagellis durius. Et tamē de flagellis apostolis scriptum ē. Ibant apostoli gaudentes a p̄specta concilij: qm̄ digni habiti sunt pro nomine Iesu p̄mellam pa-

2. Cor. 4

1. Cor. 3

2. Cor. 5

ti. Quia ergo eorum mētibus labor ē: q̄b⁹ ⁊ pena verber⁹ labor non ē: Homo ergo ad laborē nascit⁹: q̄z ille illius mundi veraciter mala sentit: q̄ eius bona inbiant appetit. Nam cum mens ad alta suspendit⁹: sub ipsa est q̄q̄d exterius contra ipsam mouet.

Capitulum. 6.

Beatus itaq; subdit. Et anis ad volatus. Et t̄to animus ab afflictōe sese subtrahit: quāto per speciem ad summa suscit. An nō quasi anis paulus ad volatum natus fuerat: q̄ tot aduersa sustinēs dicebat: Nostra autē puerfatio in celis est: ⁊ rursum: Scim⁹ quoniam si ter restit⁹ domus nostra huius habitationis dissoluat⁹: q̄ edificationem habemus ex deo domū non manufactā eternā in celis. Velut anis ergo ima transcendat: quem adhuc corpore in terra demorārem: t̄ in sublimibus spei pena subleuat. S; q̄ nullus suis viribus valet sese in alta sustolere: vt cum a visibilib⁹ affligat⁹: in invisibilia subleuetur. Recte mox subditur. ((Quam obrem ego deprecabor dñm: ⁊ ad deum ponam eloquū meū.)) Ne si apte diceret. Illū rogo per quem hec tribui scio: si enim hoc per sese dēre crederet: deprecari dñm non idigeret. Seguit. ((Qui facit magna ⁊ inscrutabilia: ⁊ mirabilia absq; numero.)) Quis oipotētis dei mirabilia persequari sufficiat: q̄ cuncta ex nihilo creant: q̄ ipsa mūdi fabrica mira potentia virtute disposita: ⁊ super aera celum suspendit: ⁊ super abyssum terra librat: q̄ et rebus inuisibilib⁹ ac visibilib⁹ omnis hec vniuersitas extitit: q̄ hominem fecit: vt ita dixerim i breu colligens mūdum atep: sed rōnalem: q̄ hūc ex anima ⁊ carne constitūēs: ⁊ inuestigabili virtutis dispositione permiscuit spūm ⁊ lutum. Et his aliud nouimus: aliud ⁊ sumus: s; tantē mirari negligimus: q̄ ea que incomphensibili idagatione mira sunt: huius oculis vñ viderunt. Unde fit vt mortuus homo suscit⁹ in ammiratōe oēs exsistat: ⁊ quorūdā homo q̄ non erat nascitur: nemo mirat⁹: dum proculdubio oib⁹ p̄stet q̄ plus sit creati quod non erat q̄ reparari quod erat. Quia arida Maris p̄ga floruit: ceteri mirari sunt: quotidie ex arente

terra arbor producit⁹: virtut⁹q; pulueris in lignum vertit⁹: ⁊ nemo mirat⁹. Quia quib⁹ panibus: quib⁹ milia hominū saturati sunt: creuissē easas vidētib⁹ cuncti mirati sūt: quotidie sparsa grana seminum plenitudi- ne multiplicat⁹: spicati ⁊ nemo miratur. Quā semel in vino mirat⁹ vidētes cuncti mirati sunt: quotidie humor terre in radice vitis contractus per bot⁹ in vinum vertitur: ⁊ nemo mirat⁹. Altra itaq; sūt oīa que mirari hoīes negligunt: q̄ ad confiderādum vt predictimus vñ torpescit. Bene autē cum diceret q̄ facit magna adiūxit statim: ⁊ inscrutabilia. Minus enī fuerat magna facere: si tamen ea que facia sunt persequari potuissē: recte subdit. ((Et mirabilia absq; nūero.)) Quia minoris est magnitudinis: si que inscrutabilia p̄didit parca fecisset. Sed inter hec sciendum est: q̄ vñq; miracula ⁊ semper debent confiderari per studium ⁊ nunq; dīscuti per intellectum. Sepe nāq; humanus sensus dū quā rādum rerū rōnem querēs nō inuenit: dubitatōis se voragine mergit. Unde fit vt nōnulli homines mortuorū corpora in puluerem redacta p̄sideret. Hūc resurrectionis vim colligere ex rōne nō possunt: hec ad statū pristinū reducere posse desperant. Altra itaq; que ex fide credēda sunt: p̄secutanda per rōnem nō sunt: q̄ si hec nostris oculis rō ex p̄deret: mira nō essent: Sed cū i his fortasse anim⁹ t̄quibat: necesse ē vt ea que p̄ vñm nouit: nec tñ per rōnem colligit: ad memoriam reducat: quatenus rei similis argumento fidem roboret: quāz labefactari sua sagacitate deprehēdit. Considerato q̄ppe humani generis puluere quorūdam mens concussa desperat: quando puluis ad carnem redeat: ⁊ redimū corpus p̄ mēborū limāmēta componat: qñ illa terre ariditas per viuētia mēbra viridescat: aut sese p̄ corū spēs format⁹ distinguat. Hoc nūmquā rōnem comp̄bendi nō pōt: sed tñ credi per exemplum facile potest. Quis enī ab vno grano seminis immensam surgere arborem crederet: nisi certum hoc per experimentū teneret. In tanta namq; vni⁹ grani paruitate: penē nullam vides similitudinē: vbi lata ligni duricia ⁊ ligno tenerior vel durior: medulla: asperitas corticis: viriditas radicis: sapor: fructuum: suauitas

edoms: diuersitas colorum: mollicies foliorum: tamen qz hoc per experimentum notamus et vno grano seminis patere oia non dubitamus. Quid ergo est difficile vt pulvis in mēbra redeat: dum conditoris potentiam quotidie cernimus: qz ex grano ligna mirabiliter et adhuc mirabilius fructus ex lignis creat: Adicat ergo qz facit magna et inscrutabilia: et mirabilia absqz numero: qz diuinorum operum magnitudo: nec ex qualitate valet discenti: nec ex quantitate numerari. Unde et adhuc subditur. Qui dat pluuiam super facies terre: et irrigat aquis vniuersa. Qui ponit humiles in sublimi et merentes erigit sospitate: qz amicos beati Job eruditos: eius societate credimus nec esse ē vt hec Euphas verba mystice disseramus. Omnipotens enim deus terre plantam tribuit: cum arenarum corda gentilibus superne gratie predicatione infundit.

Capitulum.

Equis vniuersa irrigat: qz sterilitatem perdit: hominibus repletionem spiritus ad fructificationem format: si aut per semetipsam sitas dicit. Qui biberit aquam

quam ego dabo ei: non sitiet in eternum. Qui nerfatis aut nomine homo signatur: qz in ipso et vera species: et magna communio vniuersitatis ostenditur. Omne namqz quod est: aut est et non viuit: aut est et viuit: sed nequaquam sentit: aut est et viuit et sentit: sed non intelligit nec discernit: aut est viuit et sentit et intelligit et discernit. Sunt namqz lapides: nec tamen viuunt. Sunt arbuta viuunt quod est: nec tamen sentiunt. Verbarum quoque atqz arborum vita viriditas vocatur sicut per Ispauum de feminibus dicit. Inspice tu quod seminas non viuificabitur nisi prius moriatur. Sunt bruta animalia: viuunt et sentiunt: nec tamen intelligunt: nec discernunt. Sunt angeli: viuunt et sentiunt: et intelligendo discernunt. Homo itaqz qz habet commune cum lapidibus: viuere cum arboribus: sentire cum animalibus: discernere cum angelis: recte nomine vniuersitatis exprimitur: i quo iuxta aliquid ipsa vniuersitas tenetur. Unde et discipulis veritas dicit. Euntes in mundum vniuersum: predicate euangelium omni creature. Quoniam videlicet creaturam solum intelli-

gi hominem voluit: cui commune aliquid cum vniuersa creatura: quibus huiusmodi vniuersa intelligi aliter possunt: Sacri enim spiritus gratia cum hi bi diuites subiacet: pauperes non repellit: cum fortes humilis: venire ad se debiles non recusat: cum nobiles colligit: simul et ignobiles apprehendit: cum sapientes suscipit: impii stultitiam non contemnit. Vniuersa ergo deus irrigat: qz bono sancti spiritus et omni genere hominum ad suam cognitionem vocat. Possunt autem vniuersorum nomina ipse morum dissimilitudines designari. Alius namque elatione erigitur: alius potest timore inclinatur: alius in sublimi est: alius in anaritiam anhelat: alius remissione se deprecatur: ira feruescit. Sed per doctrinam sacri eloquii huius superbo humilitas tribuitur: cum do confidentia prebetur: luxuriosus per castitatis studium ab impudicitia tergitur: auarus contentia ab ambitu est: tempus remissus zeli rectitudine erigitur: iracundus a precipitatio sine exercitatio refectur: vniuersa deus irrigat: qz vi sui sermonis in singulis iuxta morum diuersitatem format vt hoc et eius eloquio quod inueniat per quod virtutis necessarie germinet. Unde per quendam sapientem de mane dulcedie dicit. Paratum panem de celo prestisti illis sine labore: et delectamentum in se habetis: atqz diu saporis in te suauitatem. Adhuc quod peior delectamentum atqz ois saporis suauitatem in se habuit: quod vix ore spiritualium iuxta voluntatem eternum saporis dedit. Quod diuinus sapor in oibus cognoscens: et a semet ipso non discrepans qualitati auditum contemplant: quem de electis quod vultit iuxta modum sui intelligit: quasi accepti manna in voluntarium saporis vertit. Et qz laborem boni operis gloria segitur retribuitur: post aquarum irrogationem recte subiungitur.

Capitulum.

Qui ponit humiles in sublimi: merentes erigit sospitate. In sublimi humiles ponit: qz hi qui nunc per dei amore despecti sunt: tunc cum deo iudices veniunt: sicut hoc quod paulo ante diximus eisdem humilibus veritas pollicetur dicens: Vos qui secuti estis me: in regeneratione cum sederitis filius hominis in sede maiestatis sue: sedebi-

Jo. 4.

I. Cor. 15

Mat. 16.

Sap. 16.

Mat. 19

His et vos super duodecim sedes: iudican-
tes duodecim tribus israel. Tunc merces
dñs sospitate erigit: quia hi qui eius desi-
derijs accens: prospera sagittat aduersa pa-
tiantur: crucians persequentium tollerant
seque ipsos per lamenta castigant: tanto sub-
limiorem tunc sospitatem recipiunt: quan-
to nunc a cunctis mandis gaudijs deuote
moriuntur. Hinc etenim per salomonez vi-
ditur. Cor qđ uouerit amaritudinem sine
sue: in gaudio eius non miscebitur extrane-
as. Humana etenim mens aie sue amaritudo
dinem scit: cum eterne patrie desiderijs ac-
censa peregrinationis sue penas flendo co-
gnoscat: sed in eius gaudio extraneus non
miscebitur: qđ qui nunc merore compunctus
his alienus est: tunc particeps ad leticiam
consolationis nō ē. Hinc est qđ in euangelio
veritas dicit. Amen dico uobis: qđ plorabi-
tis et flebitis uos: multus autē gaudebit: uos
autem contristabimini: sed tristitia uia uer-
tetur in gaudium. Et rursus. Vos igitur
nunc quidem tristitiam habetis: iterum au-
tem uidebo uos: et gaudebit cor uřm et gau-
dium uřm nemo auferet a uobis. Sospita-
te ergo dñs merentes erigere dicitur quia p
se afflictos temporaliter uera salute consola-
tur. Quod tamē de electis dei etiam in hac ui-
ta nō obstat intelligi. In sublimi quippe hu-
miles ponantur: qđ eñs se et humilitate sub-
sternant: alte mētis iudicio cuncta tpalia
transcunt: cumq; se indignos in omnib; est
manere recte cogitationis examine huius mun-
di gloriam transcendentem calcant. Uidea-
mus humiles paulini: ecce discipulis dicit.
Non enim nosmetipsos fiduciamus: sed iesu
xp̄m dñm nostrum: nos autem seruos uřos
per xp̄m. Uideamus nunc humilem in sub-
limi tam positum dicentem. An nescitis: qđ
angelos ita deiecit: Et rursus. Conuersi
scitauit et considerat nos fecit in celestibus.
(Forasse hęc erreri? Ecce cathēa religabat:
mente tñ in sublimibus positus fuerat: quia
tam per ip̄i sue rectitudinem in celestibus
sedebat.) Sacti itaq; uiri foris dispecti sunt
et uelut indigni omnia tolerant: sed dignos
se supernis sedibus confidentes eternitatis
gloriam cum certitudine expectant: et cum
laborant foris aduersitate persecutōis am-
moniti recurrunt intrinsecus ad arcem mē-
tis: et inde cuncta subire despicunt: inter qđ

et transire corporaliter etiam semetipsos cer-
nant: minas non metant: quia et tormenta
patiēdo cōtinent. Hinc etiam per salomo-
nem dicitur. Iustus qđ leo confidens abscis-
terrore erit. Hinc ab eo scriptū est iterum.
Non contristabit infirmus: quicquid ei acce-
derit. Quia enim recti quicq; in alto infectio-
nis sue vertice fici sunt: dum mortem moriē-
do non sentiunt: miro modo eos reproborū
iacula et feriant et non contingant. In subli-
mi ergo sunt humiles positi: qđ unde se in
omib; despiciunt: inde p̄ra oia securiores
sunt.

Capitulum. 9.

Q. Contra recte sub baby-
lōis specie per prophetam
mente reprobi dicitur. De-
scende: sede in puluere uir-
go filia babilon: sed in ter-
ra non est solum filie chal-
deorum. Hoc enim loco humana mens uir-
go non incorrupta ut arbitror dicitur: sed
insecunda. Et quia babilon confusio in ter-
petatar recte insecunda mens babilonis fi-
lia vocatur: que et eo qđ nequaquā bona ope-
ra germinat: dñz nullo ordine recte uirē cō-
ponitur quasi confusione in se generat. Sin-
autē uirgo non insecunda dicitur: sed incor-
rupta: postqđ statim saluta perdidit: ad cō-
fusionis sue carnalium appellatur qđ fuit:
Cui aperte per interpretationem dicitur. Huius
na uoce descende. In alto quippe humanus
animus stat: quando supernis retributioni-
bus inhiet: sed ab hoc statu descendit: cum
turpiter victus sese desinentibus mundi de-
siderijs subijcit. Cui bene mor addit. Sede
in puluere. Descendens enim in puluere re-
sedit: qđ celestia deserens terrenis cogitatio-
nibus aspersus in infimis uilescit. Abi ad-
huc ingeminando subiungitur. Sede in ter-
ra. Ne si aperte et probans dicat. Quia ce-
lesti cōuersatione noluisse te erigere: sub te
metipso prostratus in terrenis actibus hu-
miliare: unde et necessario protin; additur.
Non est solum filie chaldeorum. Chaldei
namq; feroces interpretant. Valde autem
feroces sunt: qui uoluntates populas sequē-
tes: nec suis peccare moribus sciunt. Ferocia
sunt terrena desideria: qđ non solum contra
pcepta conditoris: sed sepe et contra p̄con-
sionum uerba: uarā atq; insensibile men-
te reddant. Sed filia ferocum solum non

Proh. 28.

Proh. 12.

D
Eia. 47.

B

Prop. 14

Jo. 6.

Abi.

B

I. Cor. 1.

I. Cor. 6.
Eph. 2.

E

habetur: mens que ad amorem mundi et
prauis desiderijs nascitur atque eisdem desi-
derijs obduratur: in eo quod se trerentis concu-
piscencijs subijcit: sed dem indicij amittit: nul-
liq; apud se folio pñdet: quod eramine disce-
ptionis caret: et qñ a iudicij sui celsitudine repe-
latur: quod per exterioris concupiscencias vaga-
tur. Liquet enim quod mens que iustus consi-
liij sedem perdidit: foras se per desideria
innumerabiliter spargit. Et quod agere intel-
lecta dissimulat: cecatur recte etiam ut ne-
sciat quod agat: sepe iusto iudicio l sua ipsa
voluntate relinquitur: et sub ea que anrie
appetit: laboriosa mundi ministeria relaxat.

Capitulum. 10.

Nide apte ille subditur. Quod
vira non vocaberis mollis
et tenera: tolle molam: et mo-
le farinam. Constat nimirum
quod tenere sue filie pñtes p-
cunt: nec duris atque feruilibus
hanc operibus asignant: Omnipotens ergo
deus quasi teneram siliam vocat quando di-
lectam siliam vniuersaliterq; aliam a laborio-
sis huius mundi secularibusq; renouat: medum
exterioribus actionibus afficitur ab inter-
nis desiderijs obdurat. Sed epistola deorum si-
lia mollis et tenera non vocatur: quod mens
prauis desiderijs dedita in eo quem anrie ap-
petit huius seculi labore relinquitur: ut so-
ris mundo velut ancilla seruiat: que iustus
deum ut filia nequaquam amat. Unde et mola
tollere ac farinam molere iubetur. Mola in
grum ducitur et farina pñfert. Quaqueq; ac-
tum huius actio mola est: que dum mul-
tas curas congerit: humanas mentes qua-
si per grum vertit atque ex se quasi farinas
pñfert: quod seducto corde semper minutissimas
cogitationes gignit.

Ca. xi.

Quinnamq; vero quod quietus
alicuius est meritis creditur
positus: in quolibet actione de-
nudatur: unde illic protinus
subinfertur. Denuda turpi-
tadinem tuam: discooperi hu-
merum: reucla crura: tranh flamma In ami-
nistratōe quippe operis tuppitudo denudat:
dum viliis mens abiecerat in actionis ostē-
tatione cognoscit: que queta prius magna
putabat: hanc enim mens discooperit: quando
suum ignorabat ostendit: iura reuelat: quod

quibus desideriorum passibus iustus mundum in-
briet manifestat. Flumina etiam trāst: quia
actiones huius seculi: que quondam ad ter-
minum defluunt: indefinenter appetit: vnde
alias relinquit alias assequitur: quasi de fla-
mine semper ad flumen tendit: hec paucis
per excessum diximus: ut mens a solio san-
cte intentionis excussa quo faceret monstra-
remus: quod si ad ea que super ipsum sunt inbi-
are cessauerit: sub semetipsam etiam indefi-
nenter ruit. In alto autem figitur: si amorem
temporalium desideris ad spem inestimabili-
ter eternitatis ligat. Si ergo dicitur. Qui
ponit humiles in sublimi: atque apte subijci-
tur. Et merces erigit sospitare. Sepe hoc
mundo etiam lecti quibet erecti sunt dum de ip-
sa gloria sue prosperitatis intumescit: sed
merentes diis sospitare erigit: quod afflictos
suos ad gloriam vere leticie solidare iussit.
Sospitare. quippe non infans erecti sunt: quod
in bonis actibus positi spe in domino firma
gratulantur. Nonnulli enim sicut diximus:
et iniquitates perpetrare: et gaudere non ces-
sant. De quibus salomō dicit. Qui leti-
tur cum malefecerit: et exultant in rebus pñ-
finitis. Et rursum. Sicut impij quod ita sūt secu-
ri ac si iustorum opera haberent. In nimirum
nō sospitare erigunt: sed infans: quod superbi-
unt: cum affligi debuerant: et inde miseri in ex-
altatione defluunt: unde a bonis fluctuant:
freneticorum videlicet sensibus similes qui
infansam quod preuolent virtutem putant
quod ex morbo esse nesciunt hoc quod amplius
sanis possunt: et quasi crentis se viris est-
mant: dum ad vite terminum per angustias
languoris appropinquat: quod quod rationis sen-
sum non habent: sicut et ridetur: tanto in ma-
gna exaltatione se dilatant: quod et infensibil-
es malum quod patiunt: ignorant. Sospita-
te ergo dominus merces erigit: quod electio
nri mens non de pñis vite infans sed de
certitudine eterne salutis hilarescit. Unde
aperte mox de hac ipsa prauora destruetio-
ne subijciunt. Qui dissipat cogitationes
maligiorum ne possint implere manuum eorum
quod ceperant. Reproborum mentes peruer-
sis cogitationibus semper inuisant: sed ple-
runq; eis superna dispensatio obuiat: quod
uis prauitatem consilij nec fracti aduersitatibus
corrigant: tamen ne contra toros pñaleant:
eorum vires reseruat. Quos contra miro

Pro. 31
Eccl. 1

diclo agitur: ut effectus qdem prauis operis
carerent: et tamen iuste sententie iudicio reos
confessa addicat. Quod ergo mala cogitant
quid sibi faciunt offendit: qd vero mala im-
plere nequeunt: hi eorum cogitationes
defendantur. Unde et adhuc bene subdit.
(Qui comprehendit sapientes in astutia eor-
um: et confilia prauos dissipat.) Spe enim
nonnulli humana sapientia inflati: dum de-
siderijs suis diuina iudicia contrarie conspici-
unt: astutis eis relictare machinationibus
conantur: et qd ad verum suum vim superne
dispensationis inuoluant: callidis cogita-
tionibus insinuant: subtiliora confilia exqui-
runt. Sed inde voluntatem dei peragunt:
de hanc inmutari contendit: atq; omni po-
tentis consilio dum resistere nitantur obse-
quantur: quia sepe et hoc eius dispensatio
apte misceat: quod per humanam studiū fri-
uole refutat. Sapientes ergo dominus in
ipsa eorum astutia comprehendit: quando
eius consilio humana facta etiam tunc con-
grue seruunt: eum resistunt. Quod melius
ostendimus: si pauca ad medium gestarum
rerum exempla peramus. Ca. 12.

Ioseph somnia viderat q
suo manipulo fratris ei se
manipuli prosternebant:
somnia viderat q sol et lu-
na se cum relijs stellis ado-
rabant. Que qd pure fra-
tribus retulit: eorum corda

protinus future diuinationis inuidia panores
perculsit: cumq; hunc ad se venire conspice-
rent: in alia sentientes dixerunt. Ecce som-
niator venit: venite occidamus eum: et vide-
amus quid illi proderint somnia sua. Cumq;
se eius domino subiecti metuerent: somniatores
in puteum deponit: eiq; ismaelitis transle-
uantijs vendunt: q in egyptū ductus serui-
tuti subdit. Iuxta accusatōe dānatus ca-
sitatus: merito adit: pphete iudicio ere-
ptio: omni egypto platus est: p supernā ve-
ro sapiam patris fructa cognoscit: et su-
turo piculo necessitatis obuiat. Ca. 13.
Et hanc famem trinitate alimētor: pparatōe soli-
tutis Jacob filios in egyptū misit: q frumē
totū dispensatōis ppositū Ioseph nescientes
inuenit atq; vt mererent alimēta percipere:
eorū dispensatōe cōpuli sūt pnt in ter-
ram ceruicib; adorare. Penemus ergo ge-
ste rei ordinē: penemus quomō sapientes

in ipsa sua astutia via diuina cōprehendat
Ideo ab eis viderat fuerat Ioseph ne ado-
raret: sed ideo est adoratus: qd viderat. Astu-
te namq; aliquid agere auti sunt: vt dei con-
silia mutaret: sed diuino iudicio qd delecta-
re conati sunt: remittēdo seruiat. Unde qd
pe coacti sūt dei voluntatē peragere: vñ hanc
moli sūt astute cōmutare. Sic diuini cōsi-
lii viā deuitat impleretur: sic diuina sapientia
vñ reuertat cōprehēdit. Tūmerit frēs ne
Ioseph super eos exerceceret: hanc quod
diuinitus dispositum fuerat: cauēdo factus
est vt eneniret. Humana ergo sapientia in se
ipsa cōprehēdit: et que voluntatē dei vñ per i-
tentionē resistit: inde implētōe militat.

Capitulum 12.

Se Saul dā dauid subiecit:
quoniam dā succrescere virtutē
ei succellus cōspiceret: in ma-
culā plagio sūta spōdit atq;
ei dā cētā dari ab eo pbi-
linozū pparatōe petijt: vt cū

puocat miles ultra se exercecere quererēt:
inimicorū gladijs tradit vñ finiret: sicut
scriptū ē. 1. 17. h; rez necesse spōdita: nisi tū
cētū spūtia philinozū: vt stat, vñ d; inimi-
ci regis. Porro Saul cogitabat tradere
dauid in manib; philinozū: h; dauid dispo-
sitōis irime sanor roborat: cētū se dare pbi-
luit: et dūcētā pparatōe reportauit. Cui nūm-
rā opio Saul argumētō supat supna pul-
dētā in sapie sue ē philo dephēsus: qd vñ su-
crecētis in illis vitā se erigere cōdidit: kta-
tis ei gloriā idē ennuant. Qd qd nōnūq;
astute se aliqd sape cō electi molit: h; ad
meditū altā sapientē vducere: et quō interni
psij astutia mortalitū pphēbat vmbitare.
Prudēter qppe Jonas sape noluit cū ad
pācādā nūmīatū pniā missus qd electis
gētib; iudē pterire tūc: pdicatōis offiū i-
plere recusant: nanē petijt: fugere tharsis
elegit: h; ptn pteffas eront: fors mittit: vt
cognoscat cū elpa mare turbet: Ionas i
elpa dephēdit: in pfundū mergit: ceto for-
bēte repēte dnoat: atq; illic gestāte bellua
pnenit: quo tre spōte cōtēpnt. Ecce fugitiuū
dei tēpētas inenit: fors ligat: mare insupit
belua claudt: et qd antozū suo obedire ren-
tit: ad locū quo missus fuerat: suo re cor-
re portat. Subēte vñ mīstrare h; pphetiam
noluit: aspiratē deo: helua pphētā vmut.
Cōprehēdit h; vñ sapientes in astutia eorum

1. Re. 13.

21

Jon. 1.

1 2

qñ & hoc in vñm sue voluntatis redigit: p
qñ sibi voluntas humana contradicit. Per
scrutemur adhuc hebreorum sapientia: vt
videremus quid prouidendo prohibuit: aut
quid prohibendo prouocauit. Certe cu; ad
redemptoris nostri miracula credentia tar
ba consueuerat cum sacerdotes populi intus
die facibus accensi: mundum post eum cer
nerent: vt proclamarent dicentes. Videtis
q; nihil proficimus: ecce mundus totus post
eum abiit: vt ab illo vim tante concussio
nis absconderent: sine eius potentia morte
conati sunt dicentes. Expedit vt vnus mo
riatur: & ne tota gens pereat. S; redemptoris
mors ad conuersionem sui corporis. id est
ecclesie valuit non ad separationem. Unde
& per legem tartaris vel columbe in figura
nostri sacrificij secari guttur precipitur: & nō
perit: abscedit: vt post mortem corpori caput
inhereat. quia videlicet mediator dei & ho
minum: id est caput omnium nrm & vere mē
dationis. postea: vnde pro nobis mortem p
tulit: inde nobis veritas inhest. Post sectio
nem ergo caput tartaris suo corpore inhe
ret: qm ab ecclesia nec mors iterum tē
dūdit. Persecutores igit pegerant hoc: qñ
pernitiose moliti sunt: iulerant mortem vt
ab eo abscederent fidelium deuotionē: s; in
de fides creuit vnde hanc se extinguere in
fidelium crudelitās credidit. Longē se est
mauit eius miracula persequendo abscedere
hec nimis compulsi sunt nesciendo dila
tare. Comprebendit ergo dominus sapien
tes in astutia eorum. quando & hoc ad pie
tatis sue obsequium redigit: qñ contra illuz
humana crudelitas erarāt. Iustus namq;
& misericors mortalium acta disponens: alia
concedit ppetis alia permittit iratus: atq;
ea que permittit sic tolerat vt hec in sui con
silij vñm verat.

Capitulum. 14.

Adde miro modo fit vt & qñ
sue voluntate dei agitur: vo
luntati dei contrarium non
fit: quia dum in bonum vsus
malefacta vertuntur: eius cō
silio militant etiam qui eius
consilio repugnant. Vñ enim per psalmi
stam dicitur. Magna opera domini exquisi
ta in omnes voluntates eius. Sic qñ ei
opera magna sunt: vt per omne quod ab lo

minibus agitur eius voluntas exquiratur.
Nam sepe inde pñt: vnde repellit putaba
tur. Vñ rursum dicit. Omnia quecūq; vo
luit dñs fecit in celo & in terra. Vñ salomō
ait. Non est sapientiam est prudentia: nō
est consilium contra dominum. Restat ergo
vt in cunctis que agimus: vim superne volū
tatis ingramus: cui videlicet cogniti debet
nostra actio deuore famulari: & quasi dñe
sui itineris prosequi: ne etiam volens serui
at: si hanc sapientis redimat. Altari enim vis
superni consilij nequaquā potest: sed magna
sibi virtute hanc temperat: qui se sub ei⁹
tibus refrenat: eiusq; sibi pondera leniat q
hanc subiecto cordis vñmero volens portat
Sed quia persecutorum superius memoria
fecimus: qualiter etiam ea que subiecta
sunt eorum cecitati congruant ostendam⁹.
Sequitur. ((Per diem incurrant tenebras
& quasi in nocte sic palpabant in meridie))
Per diem tenebras incurrant: quia in veri
tatis presentia perfidie errore cecati sunt.
Clare quippe per diem cernitur: per noctē
vero nostra acies obscuratur. Persecu
tores igitur redemptoris nostri: dum diu
ne virtutis miracula cernerent: & tamen de
eius diuinitate dubitarent: in die tenebras
passi sunt: quia vñm in luce perdidērunt.
Vñ est qñ eos ipsa lux admonet dñs. Al
bulate dum lucem habetis: ne vos tenebre
comprehendant. Vñ ē qñ vñ indea dicitur.
Occidit ei sol: cum adhuc esset dies. Vñ ē
qñ vocem penitentium in se propheta iterum
sumit dicens. Impegimus meridie quasi in
tenebris: in caligosis: quasi mortui. Vñ ē
trium dicit. Custos quid te nocte. Dicit eu
stos. Venit mane & nox. De nocte etiam eu
stos venit: qñ humani generis protector: et
manifestus in carne apparuit: & tamē hanc
pressa perfidie sue tenebris indea minime
cognouit. Vbi bene ex voce custodis addit
venit mane & nox: qñ per eius pñtam: & no
ua lex mundo iudicatur: & tamen in corde
infidelium vetusta cecitas remansit.

Capitulum. 14.

Ene aut dicitur. Quasi in
cte sic palpabant in meridie.
Hoc quippe palpando erg
rimus: quod oculis nō vide
mus. Iudei autē aperra eius
miracula viderunt & adhuc

Job. 14.
Prop. 21.

Job. 11.

Job. 12.

D

Job. 12.

Job. 12.
Jerr. 15.

Esa. 39.
Esa. 21. 28

21

Job. 110.

21

Jo. 10.

eum quasi palpares querebat cum diceret. Quousq; animam nostram tollis? Si tu es xps: dic nobis palam. Ecce miraculorum tur ante oculos aderat: tamen in cordib; suis tenebras offendentes adhuc requirendo palpabant. Quoru nimiru ecclias ad erudicand; erudititas est: vsq; ad opa pfectissimis exarsit: sed redeptor huiusmodi genera persecutorum suorum manibus diu teneri non potuit. Unde et protin; subditur. ((Porro saluum faciet de gladio oris eorum: et de manu violenti pauperes. Ipse quippe iste pater per est de quo per pantum dicitur. Propter nos egenus factus est: cum diues esset. Et quia in det accusando bñm tradiderunt: quē traditū gentiles occiderunt. Potest p oris gladiū: accensantū indecorū lingua signari: de quibus per psalmistam dicitur. Filij hominū dentes eorū arma: et sagittæ: et lingua signari: de quibus per psalmistam dicitur. Filij hominū dentes eorū arma: et sagittæ: et lingua eorū gladii acuti. Qui euan gelio etiam teste clamauerunt: crucifige crucifige. Per violentem vero manū ipsa crucifigens gentilitas exprimi potest: quæ in redemptionis morte hebreorū voces opere impleuit. Deus itaq; hanc pauperes et de violenti manu: et de oris gladio saluum fecit: quod videlicet redemptor noster et vres gentiliū et linguas hebreorum moriendo ex humanitate pertulit: sed ex diuinitatis sue potentia resurgendo superauit. Quare videlicet resurrectione quid aliud agitur: nisi vt ad spē vite subsequenti infirmitas nostra roboretur. Unde et bene mox subdit. ((Et erit egenus spes. Erepto quippe pauper egenus ad spem reducitur: quod humilis fidelium populi redemptore moriente paupore concutitur: h; resurgente sollicitatur.)) Ipsos namq; pñicos huiusmodi paupes electos videlicet predicatoris: vñs eius mors perculit: sed resurrexerit ostensa reparauit. Saluato ergo pater: spem egenus recipit: quod resurgente carne domino fideli quicq; ad eterne vite fidem etiam equalit. Sed ecce iam in manifesta offensione veritas venit: iam carnis mortis pertulit: eūq; resurgendo destruxit: iam resurrectione gloria ascensionis honorauit: et tamē hebreorū lingua adhuc enim conuictio laesere non desinit: quos nimiru equanimitate tolerat: vt alios tolerando conuer-

tat: atq; alios minime conuersos quicq; distulit: etiam feriat. Tunc enim lingua fidelium ab effrenatione sue locutionis obmutescit: cum venire eum iustum iudicē viderit: quē tunc iuste iudicauit. Unde et bene subdit. ((Iniquitas autem contrahet os suum. Os enim suum nunc adhuc iniquitas dilatat: quod humani generis redeimprore lingua infidelium contumelijs lacerare nequaquā cessat. Sed tunc os contrahet: cum hoc quod nō vult p studium per supplicia claudet: quod tamen bene accipit etiam de conuersis peccatoribus pōt. Saluato enim paupere dñz egenus ad spem redit: contraccio oris iniquitas obmutescit: quod resurrectionis eius clarescente miraculo dum copiosa multitudo infidelium eredit: redemptionis sui inuictio contumelijs cessant. Os enim suum quod deum deridendo aperuit: iam formidando contrahit.

Capitulum. 15. 16.

Ibet hec mortaliter postpositis indecorum significatōe transcurrere: atq; a pñis generaliter quomodo agatur indagare. Iniquorū q; ppe hōm mētes cum quedā a pñis bñ gestis conspiciunt: in extenso linoris sui aculeo torpent et granē malicie sue penam sustinent: cum bona in alijs tēbescentes vident. Recte itaq; dicitur. Per diem incurrunt tenebras: quod mens eorū est de aliena melioratione aslignitur: de radio lucis obscurat: quod sepe in pñis dum bona apta considerant si qua mala lateat inuestigant: et solliciti ingreditibus laborant si quod forte quod accusare possunt inueniant. Quia quē mēbra cōspiciunt: sed clausis cordis oculis vulnus palpares querit. Unde et bñ subditur. ((Et quasi in nocte sic palpabunt in merdē. Dies boni operis in pñis exterius innotet: sed quasi in nocte palpant: quod linoris sui tūm tenebras tolerant: peruenire ad aliquā que reprehendit satagunt detractionis aditū querunt: sed quia hunc inuenire non valeant: cecē exteri cōspiciunt. Quod bene exprimitur: cū loth protegentibus angelis in domo eius sodomite ostiam non inuenit: sicut scriptū est. Quicq; faciebat loth vebemētissime: et iam pñum erat vt intraret fores: et miserrant manum viri: et intro darent ad se loth: clauserrantq; ostium:))

#1 3

Gen. 19.

reos q̄ erant foris percusserant cecitate a
 minimo vsq; ad maximum: ita vt ostiū inue-
 nire non possint. Quid est qđ malis aduer-
 sariis intra domum lothi reducat: et mu-
 nitorum qđ iustus quisq; dñi prauo iudicio
 sustinet: ad inuentum reuertitur et impetriti-
 tas manet: Sodomitae autē viri domo lothi
 ostiū inuenire nequeant qđ corruptores
 mentū contra vitā iusti nullum accusatōis
 aditum deprehendant. Percussī enim cecit-
 ate: quasi domum circumuenerunt: quia in niden-
 tes facta dictaq; perferantur. Sed qđ eis
 vī vita iusti foris vndiq; ac laudabilis actō
 obuiat: terrantes nihil aliud: qđ parietes pal-
 pant. Bñ ergo dicitur: quasi in nocte sic pal-
 pant in meridie qđ domus boni qđ videt
 accusari neq̄ant: cecitatis malicia malū qđ si vi-
 det ad accusatōis querat. Tūc et recte sub-
 ingitur. Porro saluū faciet egenum v̄ gla-
 dio oris eorū: et de manu violenti pauperē.
 Pauper quippe est: quisquis apud semet-
 ipsū elatus non est. Unde et per euangelis-
 tam veritas dicit: Beati pauperes spiritu: quia
 ipsorū est regnum celorum. Duobus autem
 modis ad culpam vnusquisq; pertrahitur
 aut enim ex delectatōe perducitur: aut ter-
 rore superatur. Gladus namq; oris est in-
 quitas persuasōis: manus autem violenti
 est aduerfita potestatis. Sed qđ veraciter
 humilis qui loco pauper vocatur: quo
 nulla huius mundi p̄spera appetit eo: au-
 denter etiā aduersa cōtemnit: recte dicitur.
 Saluum faciet egenum de gladio oris eorū:
 et de manu violenti pauperē. Ne si ap-
 te diceret. Sic in se deus mentes humilium
 solidat: vt eos ad perpetrandam nequitia:
 nec blandimenta suasionū pertrahant: nec
 dolores suppliciorū frangant: spes quippe
 in eternitatem animam erigit: et idcirco nul-
 la mala exteri⁹ que tolerat sentit. ((Unde
 v̄ subditur Et erit egeno spes: ad cui⁹ spei
 videlicet fructum eus pauper puerit: om-
 nis elatiōis obmutescit. Unde et adhuc sub-
 ditur. Iniquitas autem contrahet os suū.
 Hunc enim malis bonis derogat: et recta
 que agere negligit: hec i alijs obrectando
 lacerare non cessat: sed tūc iniquitas os suū
 contrahitur: iustus q̄ta suppetat glo-
 ria retributionis agnoscit. Tunc enim ei lo-
 qui contra bonos non vcat: quia malorū
 digna retributio linguam tormenta ligant.

suorū. Tūc bñ anima prophetate dicitur. Pe-
 des sanctorum suorum firmabit: et impij in
 tenebris conticefcent. S; vt electus quisq;
 eterna supplicia euadat: vt ad perennem
 gloriam pauper ascendat: debet hic assidu-
 us flagellis atteri: quatenus in iudicio va-
 leat purgatus inueniri: sp̄o namq; infirmi-
 tatis nostre pondere deorsum quotidie de-
 curatur: nisi mira mān artificis p̄ sabulicētia
 flagella reuelentur. Tūc v̄ subdit: Ca. 16.

Estis homo qui corripitur
 a domino. Prima virtus ē:
 ne perpetrari debeant sed
 vitari peccata: scia autem
 saltem perperata corrigere.

Sed plerūq; culpas non
 solū inuenientes minime vitamus: verum
 etiā nec commissas agnoscimus: et peccato-
 ris in eis tanto altius tenebrelescit: quāto nec
 damnum sue cecitatis intelligit. Tūc sit ple-
 rūq; diuini muneris largitate: vt culpā pe-
 nam subsequatur: et flagella oculis delin-
 quentis apiant: quos inter vitia securitas
 cecabat. Torpens quippe animas percussio
 ne tangitur vt exercitetur: quatenus q̄ sta-
 tum sue rectitudinis secum perdidit: assit-
 etas consideret quo facit. Dine itaq; ipsa
 asperitas correptōis: origo sit luminis. Un-
 de et per paulum dicitur. Omne qđ arguit:
 a lumine manifestatur argumētū enim la-
 latus est vis doloris. Dine etiam qđ solo
 mon ait. Curatio cessare facit petā marima
 Dine iterū dicit quem enim dñs diligit ca-
 stigat: flagellat autē omnem filium quem re-
 cipit. Dine vce angelica dñs ad Joannem
 loquitur dicens. Ego quos amo: redarguo
 et castigo. Dine paulus ait. Omnis autē disci-
 plina in p̄sentē qđem nō videtur esse gaudij
 sed merorū: postea autē fructus pacatissimū
 exercitatis per eam reddit iusticie. Quāvis
 ergo conuenire simul nequeat dolor et bea-
 timdo recte tamē nūc dicitur. Beatus hō q
 corripitur a dño qđ per hoc qđ patit⁹ dolore
 correptionis p̄mitur: quāq; ad beatitudinem
 que sine interuentu doloris est eruditur. Se-
 quitur. ((Inreparationem ergo dñi ne repro-
 bes)) Quisquis pro culpa percussus sed in
 querela sue passionis elenat: inreparatione
 dñi reprobat: quia hanc iniuste se perpeti
 accusat. Qui autē nō pro purgatione crim-
 nis: sed pro fortitudinis probatione feruit

Mat. 5.

Ephes.

Eccl. 10.
Prover. 1.2 p̄o. 3.
2 p̄o. 12.

23

1. Re. 2.

triturum causas sine percussione inquirunt: nequaquam satisfactionem dñi reprobare dicē-
di sunt: quia in semetipsis castigando satisfagi
invenire quod nesciunt. Unde et beatus Ioh-
ad libertatis verba inter percussione ver-
bera erumpens: tanto de se rectius iudicia
sententia interrogat: quanto semetipso veri-
tas causas passionis ignorat. Eliphaz itaq;
quia hunc percussum: non probationis exa-
minē sed purgationis fortitudinem estimavit
tam libere inter flagella loqueretur repro-
basse dei increpationem credidit: quem et
apte hereticorum tenere speciem vidimus:
qui omne quod a sancta ecclesia recte agi-
tur: apud iudicium suum semper ad vitium
fortitudinis inflectit. Quis vero bona in-
tentione ad loquēdū veniat: sed non curat
discernere cui loquatur: ad bene superne di-
spensationis moderatissima predicando sub-
iungit dicens. Ca. 19.

La. 17.

in. Aliquicarnē pēnitit et mē
his dirictam suo panore tacefacit. Vnlnerā
do ergo ad solutem renocat; euz electos su
os affligit exterius: vt interius vīant. An
de per moysen quosq; loquitur dicens Ego
occidam: et ego vlture faciam; percutiam: et
ego sanabo. Occidit enim vt viuificet: per
cutit vt sanat: qz idcirco foris sbera admo
uet: vt intus vulnera vlticōis curet. Vltiq;
aest etiā fl flagella exterius cessare vīdan
tur intus vulnera infligit: quia meritis iſte
diricti suo desiderio percutit; et perſecti
do sanat: quia terroris sui faculo transſecti
ad sensum nos rectitudinis renocat. Corda
enim nostra male sanata sunt: cum nullo vī
amore ſautantur cum peregrinationis ſae
erumna nō ſentiunt: cum erga infirmitates
proximi: nec quālibet minimo affecere lāgue
ſcunt: ſed vultuerant vt ſanentur: qz amor
is sui ſpēculis mentes deus inſenſibiles p
cutit: moxq; eas ſenſibiles per ardorem cha
ritatis reddit. Unde ei ſponſa in cantica cō
titorum dicit. Vnlnerata caritate ego ſui.
Dele. n. ſana anima: atq; iſtius erili ſta
tu ceca ſecunditate proſtrata: nec vīdebat d
umine ſecunditate requiebat: percuſſa aſt cha

ritatis eius speculis vulnerat in intimo ab
fectu pietatis ardet desiderio contempland
nis z inro modo viuificatur ex vulnera: q
prius mortua iacebat in salute: est tunc anhe
lat. z tam videre desiderat quem fugiebat.
p̄perculsiō ergo ad salutē reducit: que ad
securitatem quietis intime amoris sui per
turbatione reuocat. Sed cum fauiscula mē
amhellare in dño ceperit: cum cuncta mundi
bus blandimenta despiciens ad superna
se patriam per desiderium tendit: ad tenta
tionem ei p̄tiosius vertitur: quicquid ani
mam p̄mō in seculo blandiq; peribat. Nā
qui peccatē amare consueuerant recte vi
uentem cōderit et impugnant: z erectus in
tuo animo carnis sue bella tolerat in qua
p̄ius vitij seruens delectabiliter iacebat:
voluptates p̄fice ad memoriam redeunt: z
contradictentem mentem grant certame af
figunt. Sed quia dum transitorio labore
aterritur: a perpetuo dolore liberamur: ap
te subiungitur. In sex tribulationibus bel
labit te: z in septima non tanget te. malum
Quid enim senario numero que: septimus
sequit: nisi p̄itis vite operatio discernas: si
gnat: Sexto quispe omnia p̄ficiēs hominē
condidit: z semetipso die tunc requiescit: q
i. septimus vesperā nō habet: q: subsequen
tem requit: nullus itaq; termin' dandū. Per
fectus ergo omnibus requies sequit: q: post
bona vite p̄itis opa retributio eterne, quie
tis inuenitur. In sex itaq; nos tribulationi
bus totius liberat: ne nos in septima ma
lum tangat: quia per patrem pietatis eru
ditionē. p̄itis vite labore nos atterit: y a
nē in iudiciū a s̄bere abicōdit: vt tūto tunc
ad salutē certiores exhibeat quāto nūc nos
flagella duri' fecant. An apte mor z mala
vite p̄itis z adiutoria supne p̄cedis enūc
rās subdit. (In fame erucet te z morte: z in
bello z mān gladiū. Sicut fies carnis ē ira
etū s̄bilitū corporis et fies mēte ē s̄bilitū
diuine locutiōis. An recte p̄ prophetā dicat.
Emittā famē in terrā: nō famē p̄is: neq; si
tim aq̄: sed famē audiendi verbū vbi. Et qz
humana mētē cū diuina allocutio deserit
et ira carnis tentatio malefacit: apte' subdi
git: in bello te manu gladiū. Bellum quippe
patimur cum carnis nre temptationib' impu
gnamur: de quo nimis' bello p̄ psalmistā in
dr. q̄ bumbrauit super caput meum in bo

£

325. 11.

£

Димов. С.

B5.194

belli. Quia igitur reprobi dā fame verbi dī
deficiunt: etiam belli gladio transigunt: ele
ctos suos dñs et in fame a morte eripit: et in
bello a gladio abscondit: quia eorum men
tes dum verbi sui pabulo reficit: contra ten
tationes corporis reddit fortes. Sed sunt
nonnulli qui et si ex diuino eloquio ab inter
na se fame reficiant: tñ contra tentatōes
corporis continentie viri: nec fulciantur: ad
huc tñ percuti hūmānis detractionibus me
tuant: et sepe dñz linguarū facula formidat:
peccati se laqueo strangulant. Unde et apte
subditur.

Capitulum. 18.

Flagello lingue absconditis
Flagellum lingue: est expo
nitio illate edumelle. Fla
gello lingue bonos feriant:
qui eorū opa fridendo per
sequūt.)) Sepe enim lingua

a bono opere dum vituperat reuocat et qua
si flagellum se erexit: qz doctum timide mē
tis cedit. Hoc flagellum lingue electorū mē
tibus insidiari propheta conspexit: cum
supernum adiutorium pollicēs dicebat Ip
se liberavit me de laqueo venantiū: et a ver
bo aspero. Teneantes enīz nūq̄ aliud q̄ car
nem querunt: sed a venantiū laqueo atqz
ab aspero verbo eripimur quando et insidi
as carnalium: et irrisorū pbra despiciendo
superamus. Aspera quippe eorū verba sūt:
que bonis nostris trineribus aduersantur:
sed asperitatem verbi enadere est: trisiones
detrahentū dissimulando calcare. Sancta
ergo anīa a flagello lingue absconditur: qz
dum in hoc mūdo honore laudis non que
rit: nec contumelias detractionis sentit. Sz
sunt nonnulli q̄ tam derogant: tam verba de
spiciunt: itaqz irrisiones pro nullo attendūt:
ad huc tamen penas corporis cruciatūsqz
ptimescant. Alioquin nūq̄ aduersarius
vtrā recta intentione non retrahat multifo
rmiter impugnat: et tentationem nostrā: mo
do verbi fame: modo carnis certamine: mo
do flagello sermonis: modo calamitate per
secutionis aggreditur. Sed quia perfectus
quisqz cum in semetipso vitia vicerit: statim
mentem etiam contra vulnera passionis ac
tingit: apte subiungitur. Et non timebis ca
lamitatem cum venerit. Sancti enim viri
quia contra multiformem aduersariū se pu
gnae considerant: semetipsos in certamine

multipliciter parant. habent enim contra
famē diuini verbi pabulum: contra belli gla
dium cōmitente fecutum: contra flagellū lin
gue: protectionem patientis: contra exteri
ris calamitatis damna: interni amoris ad
iutoria. Unde nro modo agitur: vt quo
eos hostis callidus numerosus tentat: eo
electi aspectu dei milites virtutibus ditiores
siant. Et quia electi quibz dymprensus vi
te certamina fortiter tolerant: terrore bibi
venturi iudicij securitatem parant subiat
gitur.

Capitulum. 19.

Vastitate et fame rade
bis.)) Tunc quippe reprobi
vastitate famēqz passuri sūt
cum damna: errorem iudi
cio ab eterni pante visione
separantur. Scriptum nāqz

est. Tollatur impius: ne videat gloriā dei.
Et per semetipsum dominus dicit. Ego suz
panis viuus: qui te celo descendit. Simul er
go eos vestitias famēqz cruciat: q̄ non solu
zoras tormenta sentiant: sz intus etiā medie
peste moriantur. Nasat gehēna: qz concre
mat: fames interficit: qz in illis faciem
redēptor abscondit. Bene nāqz retribuit
interius exteriusqz recipiunt: qz et cogitādo
miseri: et operando deliquērunt. Unde bene
per psalmistā dicitur. pones eos vt clu
bam ignis i tpe vultus tui: dominus in ira
sua conturbauit eos et deuorabit eos ignis.
Qui enī ab igne deuorāt: ab exteriorē par
te accenditur: clibanus vero interioris infla
matur In tempe ergo vultus domini inu
si cēs: et vt clibanus ponant et ab igne suo
rantur: qz apparente iudice cū visione illius
eorū multitudo repellitur et in tus per vesti
derium ardet contententia: et foris carnē cru
ciat gehenna. Potest etiam flagellum lingue
sententia vltimē anknaduerfionis intelligi
qua districtus intelligit: qz districtus iudex re
probi dicit. Discedite a me maledicti in
ignem eternum qui paratus est diabolo et
angelis eius. Iustus ergo a flagello lingue:
atqz a calamitate veniente absconditur qz
in tanta districtione sentēte: blanda tñ in
dicis voce resouetur cū dicitur. Elurui enī
et dedisti mihi mādnare: situi: et dedisti
mihi bibere: bñes eras: et collegisti me in
duo: et opulisti me in firmis: et visitasti me:
in carcere eram: et venisti ad me. Quibus

Esa. 26.
Jo. 6.

Ps. 20.

ps. 27.

promittitur. Tunc bñdicti patris mei: pos-
sederet preparatū vobis regnū a constitu-
tione mñdi. In vāitate ergo et in fame iust^o
ridebit: quia cum iniquos omnes extrema
vltio percutit: ipse de gloria vigne retribu-
tōis hilarebit. Nam damnatis iam tunc ex-
humantate non compatit: quia diuine sa-
tisfactionis specie in herē in concussio distri-
ctionis intine vltioze solidat. Erectas nāq;
in claritate superne rectitudinis electorum
mentes nulla miseria afficit: qz has a mise-
rō altitudo beatitudinis alienas reddit.
Unde bene per psalmistā dicitur. Videbāt
iusti et timebunt: et super eum ridebunt et di-
cent. Ecce homo qui non posuit deum adiu-
torem suū. Iniquos enim iusti nunc vident
et metuant: tunc vltari sunt et ridebāt. Quia
enim modo ad eorū labi imitationem pos-
sunt: hic habent formidinem: qz vero dam-
natis tunc prodesse nequeāt: illi non hñt
compassionem. Etenim itaq; supplicio dedi-
tis: non esse miserendum in ipsa qua beati
sunt iustitia iudicantē legē si qd suspicari
fas non est: gloriā sibi precepte felicitatis
imminuant: si in regno positi volunt: qd im-
piere nequaq; possunt. Sed quisquis ad vi-
te precepta se dirigit: ipsaq; pñia eterna
percipiat: hic iam iustia secutūre in perpetu-
um securitatis degustat: ut antiquum hñt
non mutat: et interueniente mortis articu-
lo violentos etas impetus: nullatenus per-
boreseat.

Capitulum. 20. 21

Uis nāq; iustis retribu-
tionis est: ipsa pñia in
obitu securitas mētis. Un-
de et recte subiūgitur. Et
bestias terre nō formida-
bis. Callidus quippe ad-
uersarius bestia terre dñ:
quia ad rapiendas mortis tempore pecca-
torū animas violentia crudelitatis effrena-
tus: quos enim vincens blandiens decipit:
moriētes sensus rapit. Quo cōtra de ele-
ctorū ecclesia per prophetā dñm pol-
licetur dicens. Mala bestiarū transibit p
eam. Illi igitur terre bestia moriētes tñet
q conditoris sui potentia viuentes timent.
Sācti igitur vlti q; diuini se formidini me-
dullitas subdunt et de aduentu aduersarij
pondus timoris obijciunt. Hinc est enim q
psalmista dñm exorat dicens. Ne quando

rapiat ut leo aiam meam. Hinc rursus ait.
Exaudi deus oīem meam cum tribulosa
timore intus eripe aiam meam. Viuentes
qz perfectē timent iudicem ne moriētes
metuant accusatorem. Bene ergo dicit. Et
bestiam terre non formidabis. Ne si aperre
diceret. Qui a blandiente modo hoste nō
vinceris: hunc sententem postmodum nō ti-
mebis. Sed cum bene vñtur valde cauē-
dum est ne mens despectis ceteris de gloria
singularitatis eleuet. Unde apte ad memo-
riam bonam sociale reducitur: cum pro-
tinus subiūgitur. Sed cū lapidibus regis
num pactum tuum. Quasi distincte in mun-
do regiones sunt ecclesie gentis: que i vna
fide posite morā linguarūq; diuersitate di-
stindunt. Quid ergo per regionum lapides:
nisi ecclesiarum electos accipimus: Quib;
primis instruetoris voce dicitur. Vos autem
tanq; lapides vñi superedificamini. De q
has sancte ecclesie dominus per prophetā
pollicetur dicens. Ecce ego sternam per or-
dinem lapides tuos. Qui igitur recte vñte
pacis cum lapidibus regionum iungit: qz
in eo q mundi desideria superat vitam suā
proculdubio ad sanctorum precedentium
imitationem ligat. Sed cum a mani dñe
ctione diiungitur: malorum spiritum impu-
gnationes cresunt que tamen quo magis
in merore quēq; arderet q conditoris humi-
lius subdant. Unde et subiūgitur. (Et be-
stie terre pacifice eruat tibi.) Notādum p-
us est q non ait pacare: sed pacifice: videli-
cet non q pacem habent: sed q pacem fa-
ciunt. Hostes quippe callidi dum insidiant
tur assigunt: sed afflictia mens tanto magis
ad eternam patriam reditum diligit: quan-
to in hoc erānosu exilio laboriosius vñt: et
veritas se gratie sui adiutoris humiliter: cū
contra se insidias hostiū acriter pensat.
Terre ergo bestie electis pacifice sisti: quia
maligni spiritus cum bonorum corda ad-
uersantes deprimentur: hec nolentes ad amo-
rem dñi impellunt. Unde ergo cum deo
robustior par oritur: vnde nobis ab aduer-
sarijs durior pugna gñatur.

Capitulum. 22.

Osunt etiam per terre be-
stias motus carnis intelli-
git: quāt vñm mentes nostrā
irrationabilia suadēdo la-

Ps. 6.

1. Pe. 3.

Esa. 54.

21

2

3

ruine
n dñi
blandus

Esa. 35.

Ps. 7.

celesant: contra nos bestialiter insurgit. Sy-
cum cor diuina sub lege deprimi: etiam car-
nis incelsa detumescant: et si tentando sub-
murmurant: nequaquam tamē vsq; ad effectū
operant: quasi ad aperti mortis rabiem ex-
urgunt. Quis enim adhuc in hac corrupti-
bilis carne subsistens: has terre bestias plene
edomat: cū ille ad terrena celum raptus egre-
gius predicator dicat. Alideo aliam legem
in membris meis repugnantem legi mentis
mei: captiuū me ducentem in lege periti-
q; est in membris meis. Sed aliud est has be-
stias in campo operis senētes aspicere: ali-
ud intra cordis cauem fremētes tenere. Re-
date namq; intra claustra cōsele: et si adhuc
tentando rulant vsq; ad mortem tū vt di-
uinas actiones illicite non exerant. Pa-
cifice itaq; sunt terre bestie: quia motus car-
nis et si per desideria palpitāt: aperta nostri
cōtradictione operis nō impugnat quāuis
per hoc ipsū quod pacifice dicantur: etiam
id quod de malignis spiritibus dicimus non
incontinentiter accipitur. Potas etenim cor-
nis pacem nobis cum deo faciunt: cum ten-
tando contradicunt. Nam iusti mens in eo-
rum ad superna dirigitur: et corruptibilis car-
ne graui bello fatigatur. Que et si quando
a desiderijs celestibus huius mundi qualibz
minima delectatione tardatur: ipso bello sue
tentationis impellitur: vt illud toto corde vi-
ligat: quod peractio nulla perturbat. Un-
de sit vt quietem animam ad memoriam
reuocet: et carnis sue illecebras fugiens ad
illam pleno amore suspirat. Cōsiderare enī
ex tentatione vna quisq; compellitur. Unde
quo cecidit: qui postq; dei pacem deseruit: ri-
eam sibi contra se exurgere et semetipso sen-
tit: et tunc veritas viget de securā dei delecta-
tione quid perdidit: quē ad se dilapsus suū
ad se cōtremellam inuenit. Pacem ergo no-
bis terre bestie faciūt: quia motus carnis dñy
nos tentando lacesant: ad amorem quietis
intime impellant.

Ca. 22.

Enē at subditur. Et scias
quod paces habeat taber-
naculuū tuū. In scriptura
sacra aliter par plena dñi:
atq; aliter inchoata. In-
choatā quippe veritas di-
scipulis dederat: cum dī-
bat. Pacem relinquo vobis: pacem meam

do vobis. Et plenā symeon desiderauerat:
enim exoraret dicens. Nunc dimitte seruuū
tuū dñe: secundā verbi tui in pace. Pax
enim nra ex desiderio cōsoloz inchoatur:
et manifesta autem visione perficitur. Ple-
na gippe tunc erit: cū mens nostra nec igno-
rantia cecatur: nec carnis sue impugnatione
concutitur. Sed quia eius erodia rāgm
cum vel mentem deo: vel carnem menti sub-
iungamus: tabernaculum iusti habere pa-
cem dicitur: qd videlicet eius corpus quod
mente inhabitatur a perneris desideriorū
motibus prius inqetageratis sub iusti-
cie dispositis refrenatur. Sed qd pdest p cō-
tinentiā carnē restringere si mens se per cō-
passionem nesciat in proximi amore dilata-
re: Nulla namq; est castitas carnis quā nō
commendat suauitas mētis. Cū post pacē
tabernaculi apte subiungitur. (Et visitans
speciem tuā mon peccabis.) Spēs quippe
hominis est alter homo. Recte enī spēs nra
dicitur priorius nra: qd in illo certimus quid
ipsi sumus. Corporali enī visione ad priori-
um gressum accessa venimus: spūali vero
non gressu: sed affectu ducimur. Species er-
go suam visitat: quisq; ad eū quem sibi si-
milem per naturam cōspicit passibus amo-
ris tendit: vt in altero suo considerans et se
ipso colligat: qualiter infirmitati alteri cō-
descendat. Spēm suā visitat: qui vt ipse al-
terum reficiat: se in altero pēsat. Vnde namq;
p moysen veritas eū gesta referberet: gerē-
da signabat dicens. Protnit terra herbam
viuentē: et affrenētē semen iuxta genus: in
um: lignūq; sementēq; facies fructus et hīs
vni quodq; sementem sui spēm suam. Le-
gū quippe sui spēm suam semē producit
cum mens nra ex sui cōsideratione se in alte-
rum colligit: et recti operis germē parit. Hic
quidā sapiens dicit. Quod tibi nō vis fieri
alteri ne feceris. Hinc euangelio dñs dicit.
Que vultis vt faciant vobis hoies bona: et
vos eadē facite illis. Ne si apte diceret. Spe-
ciem vestrā in altero visitate: atq; ex vobis
metipsis agnoscite quid vos optat alijs et
hēbere hinc paulus ait. Factus sum iudeus
tanq; iudeus: vt iudeos lucraret et his qui
sub lege erāt: quasi sub lege effem: cum ipse
nō effem sub lege: vt eos qui sub lege erant
lucrificarem: his qui sine lege sunt: quasi
sine lege effem: cū sine lege dei nō eēm sed

Ro. 7.

21

Jo. 14.

i. Cor. 9.

In lege essem q̄st: et panis post. Omibus oīa
factus sum: ut oēs saluos faceres. Hec p̄n.
egregius p̄dicator: ut q̄si iudens fieret ad p̄
sictā erupit: neq̄ ut q̄si sub lege eēt: ad car
nale sacrificiū rediit: neq̄ ut omnib⁹ om
nia fieret: simplicitatē mentis in eozis va
rietatē cōmutauit: sed cōdescendēdo appro
pinquabāt infidelib⁹ non cadendo: ut vide
lect singulos in se suscipiens: et se in singu
los transfigurans: compatiēdo colligeret: si
tra ipse ut illi eēt qd impendit sibi ab alijs re
cte voluisset et tanto ven⁹ vniciq̄ errāt cō
curreret: quanto saluus ei⁹ modū ex propria
cōsideratione didicisset. Hic ergo dī. Et vī
tans spēm tuam: non peccabis: q̄ tūc peti
plene vīuēs: cū ex sua similitudine vnusq̄
perpendit: quomō in primi dilectione dila
tes. Nam vero a vitis caro restringit. cum
mens virtutibus erexit: restat ut loquendo
quisq̄ doceat vitam alios: q̄ moribus suat

Capitulum. 24.

Ille nāq̄ vberes fruct⁹ p̄
dicationis colligit: q̄ semi
na bone operationis p̄
mittit. Unde post pacem
tabernaculi spēs nre visita
tionem: recte subiungitur
Et sciens qm̄ multiplex erit

seme tui: p̄gates tua sicut herba terre: post
speciem nre visitatōem seme iusti multiplex
surgit: q̄ iustitū post mēbriorū maceratōez
ac morū magnitudinē: tanto ei fecundus p̄
dicationis verbū tribuit. Q̄to hoc in ei⁹ p̄
zore perfecti opīs et ratione p̄uenit. Ille
namq̄ bene loquendi faciendū accipit: q̄
finū cordis ad perfecte viuendū studiū extē
dit: nec consilia loquentem p̄pedit cū vitam
ligna antecedit. Vīc est q̄ egiptij seruīto
publico Ioseph dispensante subiecti cū iuri
regis semetipsos trahentes humiliat: frumē
ta etiam ad seme reportat: frugem q̄ppe ad
esum ei⁹ liberi accipim⁹: eā ex sacro elogo pa
scimur: et tū ad getez quā in hoc mūdo appe
tim⁹. In nris volūtātibus vacamus: sed fin
facti et ad seme frumenta percipimus: q̄ dī
plene deo subditur: et verbo p̄dicationis
replemur. Et qm̄ magna p̄les fidelis sequi
tur: eā sancta p̄dicatio p̄rogat: post multi
plicatam semis: recte subiungitur. (Et p̄
gentes tua sicut herba terre. Iusti p̄gentes
herbe terre comparat: q̄ de eius similitō

ne nascitur: dī arentē p̄itis vite gloriā dese
rit: spe interna vīdēscit: vel certe iusti p̄ge
nies sicut herba orit⁹. q̄ dum viuendo mon
strat: q̄s p̄dicatō asserit: multitudine sequen
tū innumerabilis exurgit. Sed quisq̄s tā
terrena vīdēria despiciat: q̄s se per actiue
vite opera extendit: nequāq̄ ei sufficit ma
gna exterius agere: nisi et p̄ cōtemplatōem
valeat interna penetrare. Unde et apte pro
ptius subiungit. (Ingrēdieris in absidantia
sepulchrū: sicut inseritur acernus tritici in tpe
suo.) Quid enī sepulchrū noīe: nisi contem
platina vita signat⁹. Que nos quasi ab hoc
mundo mortuos sepelit: dum a terrenis de
siderijs suscepos in intus abscōdit: ab ex
teriore q̄ppe vitia mortui etiam sepulti per
cōtemplatōem fuerant: q̄bus paulus dice
bat. Mortui enī estis: vīta vestra absco
dita est cum christo in deo.

Capitulum. 24. 25.

Quia q̄toq̄ vita sepulchrū
est: q̄ a prauis nos operib⁹
mortuos regit: sed cōtempla
tina perfectus sepelit: a
cunctis mundi actōibus sū
ditus diuidit. Quisq̄s er
go iam in se cōmuelas carnis edomit: su
perest ut nientem p̄ studiū scē opationis ex
erceat: et q̄s iam mentem p̄ scē opa dila
tat: superest ut hanc vsq̄ ad secreta intus
contemplationis extēdat. Hec enī perse
ctus p̄dicator est: qui vel propter contem
plationis studiū operanda negligit: vel pro
pter opationis instantiam cōtēplaciā post
pōt. Hic nāq̄ ē enī q̄ abraā p̄iuge mortuū
in sepulchro duplīcī sepelit: q̄ nūtrum per
fectus quisq̄ p̄dicator extincta a p̄itis vi
te desiderijs animā suā: sub bone operatōis
tegmīne et cōtēplatiōis abscondit: ut a car
nali cōcupiscentia sub actiua cōtēplatiōis
vita q̄si inensibilis lateat: que prius mūdi
desideria sentiens moraliter vīuebat. Vīc
est q̄ humani generis redemptor per diem
miracula in vīdib⁹ exhibet: et ad oratōis
studium in mōte p̄noctat: ut p̄fectis vidē
lect p̄dicatoribus inuariat: quare nē actiua
vitam amozē speculationis funditus dese
rat nec cōtēplationis gaudia penitus opa
tōis immutaret cōtēmplatiōis q̄ti p̄tēplā
tes foras beat: quod occupati erga p̄micos lo
quētes resandāt. Speculādo q̄ppe in der

Col. 3.

Sed. 23.

Seg. 47.

3

3

An 19.

B

C

Zec. 5.1

1. Pe. 1.

Zuc. 12.

B

Z

amore surgitur sed predicando ad proximi
utilitatem redditur. Unde apud moysen dñs
in sacrificio vacca mactatur: offerri eā sopo
lignoc cedrimo bis tinctus coccus scipis.
Vacca quippe mactamus: eū carnē a laetitia
sue voluptatis extingimus: quā eā sopo
lignoc cedrimo ac cocco offerimus quia
q̄ mercede carnis sacrificiū fidei spēs et
charitatis adolemus. Sopus q̄ppē interna
nostra mundare cōsuevit. Et per petrus dñs.
Fide mundans corda eorū. Lignum cedri
num nulla putredine deficiat: quia spem cele
stium terminus non consumit. Unde et per
petrum dicitur. Regenerauit nos in spem
vitam per resurrectionē iesu christi et mor
tuis: in hereditatem incorruptibilem et inco
taminatam et immarcescibilem. Locust ergo
rubeo colore flāmescit: q̄ quem implet cha
ritas incēdit. Qñ et in euangelio dicit. Ignē
venit mittere in terram. Sed bis tinctus. coc
cus offerri scipitur: vñ dēlect ante inter
ni iudicii oculos: charitas nostra dei et pro
ximi dilectione coloratur: quatinus conuer
sa mens: sic p̄ amore dei quiete dilgat:
vt curam proximū utilitatēq̄ postponat:
nec sic pro amore proximū occupationi inser
uiat: vt quietem funditus deserens: ignem
in se superni amoris extinguat. Quisquis er
go semetipsum deo tam sacrificium obtulit
et si perfecte curari desiderat: necesse est vt
non solum ad operatiois se latitudinem: ve
ram etiam ad culmina contemplationis ex
tendat.

Capitulum. 25. 26.

Ed inter hec magnopere scē
dū est: q̄ valde inter se di
uerse sunt compassiones ani
mozum. Nonnulli namq̄ to
mini ita ociose mētis sūt:
vt si eos labor occupatiois
excluat: ipsa operis inchoatione succum
bant: et nonnulli ita inquieti sunt: vt si vaca
tionem laboris habuerint: grātius laborēt:
quia tanto deterioris cordis tumultus tol
lerant: q̄to eis licet⁹ ad cogitationes va
cat. Unde necesse est: vt nec quiesca mēs ad
exercitationē se i moderari operis dilatat:
nec inquieta ad studiū contemplationis an
gustet. Sepe enim q̄ cōtemplari deū quieti
mō scādāssat: mētē illi fuerat ligata collo

poterant: occupatiois ibns pressi ceciderāt:
et sepe qui occupati bene humanis vñs⁹ vt
uerent gladio sue quietis extincti sūt. Hinc
namq̄ est q̄ nonnulli inquieti spiritus dum
pius exquirunt contemplanđo q̄ capiant:
vñs ad perversa dogmata erant: et dñ
veritatis discipuli esse humiliter negligit:
magistri erroras sunt. Hinc per semetip̄as
veritas dicit. Si oculus tuus dexter scanda
lizat te: erue eum et proijce abs te. Bonum
est tibi cum vno oculo in vitā intrare: q̄ du
os oculos habentē mitti in gehennā ignis.
Dne quippe vite actiua videlicet et contem
platiua cum conseruant in mente: qñ duo
oculi habent in facie. Dexter namq̄ oculis
vita contemplatiua est: sinister actiua. Sed
sunt nonnulli vt diximus qui diserte in
eri summa et spiritalia nequa q̄ possunt: et
tamen alta contemplatiua assumant: atq̄
idcirco in perfide foveas intellectus prauū
diabulant. Hos itaq̄ contemplatiua vita
vltra vires assumpta fugit: a veritate eade
re: quos in statu sue rectitudinis humiliter
poterat sola actiua vita custodire. Quibus
recte hoc q̄ prefati sumus veritas dicit.
Si oculus tuus dexter scandalizet te: erue
eum et proijce abs te. Bonum tibi est cum
vno oculo in vitam intrare: q̄ duos oculos
habentē mitti in gehennā ignis. Ne si
aperte diceret. Cum ad contemplatiua
vitam idonea discretionē non sufficis: solas
secutius vitam actiuam tene. Cumq̄ in hoc
q̄ pro magno elgis deficiis eo contentus
esto q̄ p̄ minimo attendis: vt si per contem
platiua vitam a veritatis agnitione com
pelleris cadere: regnum celozum per solum
actiuam valeas saltem vel iustus intrare.
Hinc rursus dicit. Qui scādāssauerit vñs
de pusillis istis qui in me credunt: eripet
ei vt suspēdat mola asinaria collo ei⁹: et
merget i p̄fundū maris. Quid p̄ mare nisi
seculū. Quid p̄ mola asinaria nisi actio: ter
rena signat. Dne dñ colla mētis p̄ sulta de
sideria confringit hanc in laboris circūstā
mittit. Sunt itaq̄ nonnulli qui dum eter
nas actiones deserunt: et ad contemplatio
nis studium humilitate postposita vltra iel
ligentie vires surgunt: non solum se in erro
rem deficiūt: sed infirmos quosq̄ a gremio
humilitatis diuidūt. Qui ergo vñs de mini
ris scandalizet: mētē illi fuerat ligata collo

Mat. 5.1

C

mola asinaria in mare. p[ro]fici: quia nimirum peruenire menti expeditius esse potuisset: ut occupata mundo terrena negotia ageret q[uam] per contemplationis studia ad multorum p[ro]nitium vacaret. Rursum nisi quibusdam m[en]tibus contemplatiua vita potius q[uam] actiua congrueret nequaquam per psalmistam. d[omi]n[u]s d[icitur] ceret. Tacate et videte q[uod] ego sum deus.

Capitulum. 26. 27

Ed inter hec sciendum est: q[uod] sepe et p[ro]p[ri]as m[en]tes amor ad opus excitat et iniquitas in contemplatione timor refrenat. Anchoza enim cordis est pondus timoris et plerumq[ue] fluctu cogitationum quatitur: sed per discipline sue vincula retinetur: neq[ue] hanc tempestas sine inquietudinis ad naufragium pertrahit quia in diuini amoris litore p[er]fecta charitas asurgit. Unde necesse est: ut quisq[ue] ad contemplationis studia properat: semetipsum p[ri]mo subtiliter interroget: q[uo]d amat. Machina q[uod]pe est mentis vis amoris: que hanc via[m] a m[un]do extrahit in alta suscit[ur]: p[ri]mo ergo descendat si summa ingrens diligit. si diligit timet si nouit incognita: aut amando comprehendere: aut non comprehensa timide venerari. In contemplatione etenim mentem si amor non excitat: teporis sui torpor obsecrat si timor non aggrauat: sensus hanc perlania ad nebulam erroris leuat: et cum clausa ei secretorum sanua tardius aperitur: ab ea longius ipsa sua p[re]sumptio repellitur: q[uod] trumper appetit hoc q[uod] non faciens querit: cuius superba mens errorem pro veritate percipit: quo quasi itas gressum porrigit: foras tendit. Hinc est enim q[uod] legem datur dominus in igne fumoq[ue] descendit: q[uod] et humiles per claritatem sue ostensionis illuminat: et superbiorum oculos obscurat per caliginem erroris. Porro igitur mens ab appetitu glorie temporalis atq[ue] ab omni carnalis concupiscentie delectatione tergendam est et tunc ad aciem contemplationis erigenda unde et cum lex accipitur: populus a monte prohibetur: ut videlicet q[uod] firmis ad hunc m[en]tibus terrena desiderant: considerare subtilis non presumat. Unde et recte dicitur. Si bestia tetigerit montem lapidabitur. Bestia

etenim montem tangit: cum mens irrationabilibus desiderijs subdita ad contemplationis alta se erigit: sed lapidibus percutitur: q[uod] summa non sustinens ipsi supermi ponderis scilicet necatur. Qui igitur culmen p[er]fectionis apprehendere nituntur: cum contemplationis arcem tenere desiderant p[ri]mo se in campo operis per exercitium probent: ut sollicite sciant si nulla iam mala. proximis irrogant: si irrogata a proximis equanimiter portant: si obiectis temporalibus bonis nequaquam mens leticia soluitur: si subtractis non nimio microre satisfaciunt deinde perp[er]dant si cum ad semetipsos irrores redeunt in eo q[uod] sp[irit]ualia rimantur: nequaquam secus rerum temporalium vmbra trahunt: sed fortasse tractas manu discretionis abigunt: si in circumscriptionem lumen videre cupientes etas circumscriptionis sue imagines rep[er]nunt et eo q[uod] super se contingere appetunt vitant quod sunt. Unde recte nunc dicitur.

Capitulum. 28.

Ingredieris in abundantia sepulchri. Vir q[uod]pe perfectus in abundantia sepulchri ingreditur: q[uod] actus vite opera congregat: et postmodum carnis sensum per contemplationem mortuum huic mundo subditas occultat. Unde r[ati]o subditur. Sicut isertur aceruus in tempore. Et d[omi]n[u]s n[ost]r[u]s t[em]p[us] p[ri]mum est: contemplationis extremum.

Unde necesse est: ut perfectus q[uod]q[ue] suis virtutibus mentem exerceat: atq[ue] hac postmodum in hoc reus getis abscondat. Hinc e[st] et[ia]m q[uod] is quem legio temonis demonio inbente terefigit: ad saluatoris sui pedes redit: uba doctrine percipit et de regione sua simul de sedere cum saluto auctore concupiscit: sed tamen et ipsa que salutem consulit: veritas dicit. Reuertere p[ri]mam in domum tuam et narra quata tibi fecerit deus. Cum eni quod libet parum de diuina cognitione percipimus redire ad humana iam volumus et p[er]rimorum necessitatibus operari recusamus quietem contemplationis querimus nihil aliud nisi hoc q[uod] sine labore reficit amam. Sed sanctos nos veritas ad domum mittit: et narrare que nobiscum acta sunt precipit: ut videlicet mens p[ri]mo desudet in opere et postmodum reficitur debeat per contemplationem. Hinc e[st] q[uod] Jacob suavit et i[er]am

Ro. 45.

21

23

Ero. 18.

Ma. 5.

C

21

La. 6.

23

Ech. 29.

accepte eis dicit: Non est consuetudinis in terra nostra ut mores ante tradamus ad nuptias quam maiores. Rachel namque visum principit. Et autem laboriosa dicitur. Et quod per Rachel nisi contemplativa: quid per Liam nisi activa vita signatur? In contemplatione quippe principium quod dens est queritur: in operatione autem sub gravi necessitudine fasce laboratur. unde et Rachel palebra sed sterilis: Lia autem lippa est sed secunda quia ministrum mens est contemplandi octia appetit plus videtur: sed minus deo filios generat: cum vero ad laboris se predicationis dirigit: minus videtur: sed amplius parit: post hoc ergo amplexus ad Rachel Jacob pervenit: quia pueris quos ad fecunditatem actus vite ante iungitur: et post ad requiem contemplative copulatur. Quia enim contemplativa vita minor quidem tempore: sed merito maior est quam activa sacris evangelii verbis ostendit in quo due mulieres duarum egisse referuntur. Maria quippe redemptoris nostri verba audiens: ad pedes illius residebat: martha autem corporalibus ministris insistebat. Tunc contra marie oculum martha querere audiat. Martha martha sollicita es et turbas erga plurima: porro unum est necessarium. Maria optima partem elegit: que non auferetur ab ea. Quid ergo per mariam que verbum domini resideret audiebat nisi contemplativa vita exprimitur? Quid per martham: exterioribus obsequiis occupatam: nisi activa vita signatur? Sed marthae cura non reprehenditur: marie vero etiam laudatur: quia magna sunt activae vite merita: sed contemplative potiora. Unde nec auferi unquam marie pars dicitur: quia activae vite opera: cum corpore transiunt: contemplative autem gaudia melius et sine conalescunt. Quod bene ac breviter Ezechiel propheta exprimit: cum volantia animalia contemplatis alii. Et similitudo manus per minus subitas pennas eorum erat. Quid enim per pennas animalium nisi contemplationes possumus sentire sanctorum: quibus ad sima transuolant: terramina deserentes sese in celestibus libant: Quid per manus nisi operationes accipimus? Quia cum in primi amore se visitant: bona que valent et corporaliter administrant. Sed manus eorum sub penis sunt: quia actionis sue ope-

ra virtute contemplationis vivunt.

Capitalam. 28.

Oratio etiam per sepulchrum non solum in hac vita nostra contemplatio: sed quies eterne et ultime retributionis intelligitur: in qua tanto verius quiescitur: quanto in nobis corruptionis vita perfectius necat. In abundantia ergo sepulchrum ingreditur: qui post congesta vite presentis operas mirabilis sue plene mortis in seculo veri luminis occurratur. Unde et per psalmistam dicit. Abscondes eos in abscondito vultus tui: a conturbatione hominum. Quod bene etiam comparatio adiuncta commendat: cum dicitur. Sicut inseritur aceruus in tempore suo. Frumentum quippe in segete sole tangit: quia in hac vita humana anima respectu superni luminis illustratur: plantae percipit: quia veritatis eloquio pinguescit: ventis concutitur quia temptationibus exercitur: et secus crescentes paleas portat: qui nequiores praese quotidiem vitam peccantium tollere: atque ad aream deducta triturationis pondere premuntur: ut a palearum connerione solvantur: quia mens nostra celestis discipline supponitur: dum cor rectionis flagella percipit: a societate carnalium multorum recedit: et relictis paleis ad horreum ducitur: quia foris remanentibus reprobus electa anima ad superne mansionis gaudia eterna sublevarur. Bene ergo dicitur Ingredieris in abundantia sepulchrum: sicut inseritur aceruus tritici in tempore suo: quia dum post afflictionem sustinuit patrie celestis inveniunt: quasi post suffragas ad horreum grana deferuntur: et alie quoque quidem tempore percussiones sentiant: sed in suo a percussione requiescunt. Et electis quidem alienum tempus est vita presentis: unde et gubasas infidelibus adhuc veritas dicit. Tempus meum mandam advenire: tempus autem vestrum semper est paratum. Et rursum: hec est hora vestra: potestas tenebrarum. Sepulchrum ergo in tempore suo sicut frumenti aceruus ingreditur: ille eternam requiem percipit: qui prius hic et ab errandis parietibus liber sit: discipline pressuras sentit. Et ubas vero qui in lectionis sue fere tabernaculum: lapides: bestias: semina: herbas: sepulchrumque nominasti: quod non hec iuxta lit-

Luc. 10.

E. D.

Ezech. 4.

Jo. 7.
Luc. 22.

teram dixerit: ipse innotuit qui post cuncta il-
lico sublangit. ((Ecce hoc ut inuestigamus
ita ē.)) Liqueat profecto qd in his verbis ni-
hil ab eo facta superficies dicitur: qz nūm
rum ante faciem non facit quod inuestigat.
Quis ergo hec inuestigasse se indicat: quia i
verbis exterioribus interiora querierit de-
monstrat: sed post cuncta ad stulticiam sa-
etante peruenit: quia proin⁹ subdit. ((Quod
audistum mēte pertracta.)) Quātalibet do-
ctrina mens polleat: gravis eius imperitia
est velle docere meliorem. Unde et ea que
ab inimicis recte prolata sunt ab interno
arbitre non recta indicantur. In eo namqz
vini sine rectitudinis amittunt: quo audi-
tori non congruunt: quia et medicamina vi-
res perdūt cū sancto membris apponuntur.
In omne ergo qd dicitur necesse est vt can-
sa tempus et persona pensetur si verba sentē-
tie veritas roborat si hanc tempus congruū
postulat: si et veritatem sententie et congruen-
tiam temporis persone q̄litas nō impugnet.
Ille enim laudabitur spicula emittit q̄ pri-
us hostem quem feriat spiciat. Vale namqz
arcus validi comina subigit qui sagittam
f̄oriter dirigens cluam ferit.

Sancti gregori j Liber septimus. Ca. i.

Clorūdam

mentes plus flagella q̄
consilia cruciant: quo-
rundam vero plus con-
silia q̄ flagella casti-
gant Nam sepe contra
nos quibuscūqz penis
varius tormenta verbo
rum sentiant: et tunc nos ad defensionem eri-
gunt: in impatientiam sternūt. Unde beato
Job ne deesse tentato villa potuisset: nō so-
lum hunc flagella desuper ferit: sed grauior
ra plagis amicis colloquia affligit: vt san-
cti viri anima vincinde pulsata ad motum
gracile elationis erumpere: et quicqd mī-
dum viderat: per contumaciam superbe lo-
cutionis inquinalet. Sz tactus plagis gra-
tias retulit: laceffit⁹ verbis recta rīdit: et p-
cussus innotescit: q̄ pro minimo salute car-
nis habuerit. Loquens quoz iudicat: q̄
sapienter tacebat. Sed quedam eius verbis

admista sunt: que apud humana iudicia
patientie lūtem transire videntur: que
nos vere intelligimus: si sapienter sententiam
iudicio in eorum examinatione pensamus.
Ipsum quippe beatum Job et p̄us contra
aduersarium prelatit dicens. Audisti seruū
meum Job: qd nō sit similis ei super terrā.
vir simplex et rectus: ac timens deum: et re-
ctus a malo: Ipse post probationē amicos
eius redarguit dicens. Non estis locuti re-
ctam me rectum: sicut seruus meus Job. Re-
stat ergo et cum mens in beati Job sermoni-
bus fluctuat eorum pondus ex eiusdem hy-
storie initio ac fine perpendat. Ab interno
entis iudice: nec casurus laudari potuit: nec
lapsus preferri. Si igitur in ambiguitate
tempestate deprehensū prima huius hy-
storie et postrema cōspicimus: nantis cordis cō-
sideratiōis sue sanibus: quasi a proza et pup-
pi restringitur: ne in erroris sara perducatur.
Nullis ergo ignorantie nostre procellis ob-
rutur si tranquillam superne sententie li-
tens tenemus. Ecce enim dicit q̄ questione
non modica lectoris animum moueat. Sed
quis hoc non rectum dicere audeat: quod
in dei auribus rectum sonat?

Job. Cap. 6.

Linam ap

penderent peccata mea
quibus iram merui: et
calamitas quas patior
in statera: quasi arena
maris hec grauior appa-
reret. Quis alius state-

re nō emisit dei et hominū mediatores exprimi-
tur: Quid ad pensandā vitę nostre meritū
venit: ac seculi iustitia simul et misericordiam
detulit: Sed misericordie statera lance pre-
ponderas: culpas nostras parcendo leniga-
nit. In mām etenim patris: quasi statera mi-
ri liberamini facit: hic in se calamitatē no-
strā: et illinc petā suspēdit: sz grauis pōderis
calamitatē moliendo innotuit: et ap̄ misco-
dia sua leue ēē petm̄i relaxādo monstrauit.
Ergo p̄ verā penitentiā quous mīta et graui-
fima sint petā p̄ misericordias dei facit: relaxā-
tur apud misericordias suā leue ēē peccatū rela-
taxādo monstrauit: qui hoc primū grane protit
qz penā n̄ram nobis cognoscibilē fecit. Idē

naq; ad contemplandū auctore: conditus
sed eringuentib; meritis ab internis gan-
dis delectus in erinam corruptionis rufes:
ceccitate erili; sustinens: culpe sue supplicia
tolerabat: & nesciebat: ut erili; patriā
credere: sic sub corruptionis pondere: qua
si in salutis libertate gauderet. S; his quez
int; q; reliquerat: assumpta carne foris ap-
paruit: deus: cūq; se exterioris prebuit expul-
sum foras hominē ad interiora renouauit:
vt iam penam sue ceccitatis ingemiscat. Ca-
lamitas ergo hominis in statera graui⁹ ap-
paruit quia malum quod pertulit: non nisi
in pñtia redemptoris agnoscat. Lucem q; p-
pe nesciens damnationis sue tenebras pa-
riter voluptuose: sed postq; vidit q; dilige-
ret: intellexit etiam q; toleret: & grane sen-
sit q; pertulit: q; dulce innotuit q; amisit.
Uir igitur sanctus colloquens amicus sen-
tentis a claustris silētij excussus: & prophe-
tici spūs affinentia repletus: dicat sua:
dicat humani generis voce. Utinam appen-
derentur peccata mea quibus iram merui
& calamitas quam patior: in statera: quasi
arenam maris hec grauior appareret: ac si
aperte diceret. Damnationis nostre malus
lene creditur: quia nec dam cognita redem-
ptoris equitate pensat. Sed vitā veniat
& erumnam tanti erili; misericordie sue lan-
ce suspendat: & quid post erili; requiram⁹
edoccat: Si enim innotescit quod amisim⁹
grane esse inueniat quod tolleramus.

Capitulum. 2.

Enē autem hec eade; per-
egrinationis nostre cala-
mitas maris arene cōpa-
ratur. Arena enim maris
vndarum estu eterius im-
pellitur: quia & relinquitur
homo qm̄ tentationis flu-
ctus mobiliter pertulit: extra se ab intimis
erili; abāgnū autē arena maris est ponde-
ris: q; calamitas hominis arene maris gra-
uior dicitur: q; dura fuisse pena ostenditur:
dum per misericordem iudicem culpa que
lenigatur agnoscitur. Et quia quisquis gra-
tiam redemptoris agnoscat: quisquis re-
ditū ad patriā diligit: errandus sub pōdere
pegrinationis gemit: post statere desiderat
recte subiungitur. Unde & verba mea to-
le sunt plena. Qui peregrinationem p pa-

tria diligit: dolores etiā inter dolores nescit.
Iustū autem verba dolore plena sunt: quia
quonq; presentia tollerat: ad aliud loquens
do suspirat: omne quod peccās pertulit cō-
spicit: atq; vt ad statum beatitudinis rede-
at: sollicitē in dicta quibus affligitur pēsat.
Unde subditur. ((Quia sagitte dñi in me
sunt.)) Sagittarū quippe nomini aliqñ pre-
dicationis verba: aliquādo animaduersio-
nis suae designant. ((Dedicationis naq; elo-
quia sagittis exprīmātur: q; in eo quod vī-
tia ferunt: male viuētis corda) transfigūt.
De his sagittis veniente redemptore dicit-
tur. Sagitte tue acute potentissime: populi
subre cadit in corde. De quo eisaas dicit.
Mitam eos qui saluati fuerint ad gentes
in mari in affricam: in libiam tenentes sagi-
tam in italiam & greciam. Rursum sagittis
animaduersionis percussio designatur: sicut
Joas regi per belusem dicitur. Iace sagi-
ta. Quo faciente ait. Percuties feras: donec
consumas eam. Uir igitur sanctus quia p-
egrinationis sue erinam respicit: q; sub p-
cussionibus tomisce animaduersionis in-
gemiscit dicit. Unde & sba mea dolore sit
plena quia sagitte domini in me sunt. Ne si
aperte diceret. Ego in erili; damnatioe nō
gaudeo: sed sub iudicio positos doleo: quia
vīm psecutionis agnosco. Pleriq; asit sunt
quos tormenta cruciant: sed non emendāt.
Quos contra apte subiungitur. ((Quarū
indignatio ebibit spiritum meum. Quis))
n. est spūs hominis nisi spūs elationis?

Capitulum. 3.

Sagitte autē dñi spiritum ho-
minis ebibunt: cum super-
ne animaduersionis suae af-
flicta mentem ab elatio-
ne compellant. Sagitte to-
mini spiritum hominis ebib-
unt: quia intentis exterioribus introitus
trahunt. Hoc potatus namq; dauid spū su-
erat: cū dicebat. In desiendo in me spiritū
meum: & cognouisti semitas meas. Et rur-
sum. Inlegauit solari anima mea: memoz
fui dei: & delectatus sum: & exercitatus sum
& desici paulisper spūs meus. Sagittarum
ergo indignatio inuit spiritum ebibit: quia
superne suae elatos quos in peccatis inue-
nit: quia vulnerant immitant: vt duritiā
suam transfusa mens deserat atq; ex saluti

p. 44.
Esa. 66.

4. Re. 14.

Ps. 14.

Ps. 76.

fero vulnere sanguis confessionis currat.
 Pēnant nāq; unde quo lapsi sunt: pēnant
 a quantā beatitudine atq; corruptiois sue
 tormenta ceciderūt: z nō solū genuit in his
 que sustinent: sed insuper metuit hoc qd
 districtis iudex delinquentibus de gehē-
 ne ignibus minatur. Unde recte subiungit-
 tur. ((Et terrores militat cōtra me.)) In
 florum mens nō solū perpendit qd tolerat:
 sz etiā pauet qd restat: videt qualia in hac
 vita patitur metuit ne post hanc graviora
 patiat. Ruget quia in huius cecitatis et
 lumina paradiſi gaudijs cecidit. Tunc ne
 eum exilium relinquatur mors eterna sub-
 sequatur. Jam ergo sententiā tolerat i pe-
 na: sed minus adhuc venturi iudicis formi-
 dat ex culpa. Hinc ps. ait. In me trāsierūt
 tre tūc: z terrores tui conturbauerunt me.
 Interni quippe iudicis postq; ire pertran-
 ſierūt: etiā terrores cōturbant q: id aliud
 de dōnatione patimur: z adhuc aliud de
 eterna ultione formidamus. Ut igitur san-
 ctus ppendens mala que tolerat dicat. Sa-
 gitte domini in me sunt: quas indignatio
 tribuit spiritum meū sed graviora in pepe-
 ro memens adinſingat. Et terrores militat
 cōtra me. Nec si aperte diceret. Percussus
 quidem de presentibus doleo: sed hoc i dō-
 loze sit grātius: quia z in pena positus: ad
 huc supplicia eterna ptimesco: sed q: iā sta-
 tere interuentū desiderat: iam mala in qb
 humanū genus cecidit pensat: quāvis iſe-
 tili natione positus: munere tamē pphetici
 spūs plenus: quo ardore redemptoris ad-
 ventū vel gentilitas vel iudea ſinat: verbis
 sequentibus demonstrat dicens. ((Nūqd
 rugiet onager cū habuerit herbas: aut mu-
 giet bos cum ante pſepe plenū steterit.))
 Quid nāq; per onagrū. i. agrestē aſinū: nisi
 gentilis populus designatur: que sicut na-
 tura extra stabula disciplinē edidit: ita va-
 gus i voluptatū suarū cāpo pmaſit. Quid
 per bonem nisi plebs iudaea significatur:
 que iugo superne dſationis supposita ad
 spē pſeſitos colligēs per corda q valuit vo-
 mere legis trāſit. Sed vita beati Job at-
 ſtante cognoscimus: vt expectaſſe redēptō-
 ris aduentum multos etiā gentiles: vt na-
 ſcente dño symeone in spiritu in tēpo ve-
 niente didicimus: quanto desiderio ex ple-
 be iſraelitica sancti viri incarnationis ei⁹

misterium videre cupierāt. Unde z p eadē
 redemptorē discipulis dicitur. Dico vobis
 q multi inſi z pphete desiderauerūt vide-
 re que videtis z nō viderāt. Ca. 4.

Erba ergo onagri: z senij
 bonis est hec ipſa mediato-
 ris incarnatio: per quam ſi-
 mul gentilitas z iudea ſa-
 tiat. Qz enim per pphetas
 dicitur. Quis caro ſenij: vni-
 uerſitatis cōditor: et noſtra ſubſtātia carne
 ſumens ſenij fieri voluit: ne noſtra caro ſi
 ppetuo ſenij remaneret. Tunc ergo herbā
 onager inuenit: cū gentilis populus gſam
 diuine incarnationis acceperit. Tunc bos va-
 cinum pſepe non habuit: cum plebi iudaice
 eius carnem expectanti lex exhibuit quem
 diu expectatum prophetant. Unde et na-
 tus dominus in pſepe ponitur: vt videlicet
 ſignaretur: q: ſancta aīalia que ieiuna dū
 apud legem inuenta ſunt: incarnationis ei⁹
 ſeno ſatiarent. Pſeſepe enim natus ſple-
 nit: qui abūm ſenectiſm mentibus carnaliū
 prebuit dicens. Qui comedit carnem meā
 z bibit ſanguinē meū: in me manet: z ego
 in eo. Sed quia diu z electorū gentiliū vo-
 ta dilata ſunt: i et hebraico populo ſancti
 quib; longo tempore redemptionē ſuā ex-
 pectando gemuerāt: bene beatus Job pro-
 pheticē miſteria emanans ex vtraq; natōe
 cauſas afflictionis inſinuat dicens. Nunqd
 rugiet onager: cum habuerit herbas: aut mu-
 giet boſcū ante pſepe plenū ſteterit. Nec
 ſi aperte dicat. Idcirco gentilitas genuit: qz
 eam necdum redemptoris ſui gratia reſicit
 atq; ideo iudea mugitus dilatat quia legē
 tenens: ſed legis auctorē non vidēs: ſtans
 ante pſepe ieiunat. Que nimirū lex: quia
 ante mediatoris aduēſū nequaſq; ſpiritus
 liter: ſed carnaliter tenebatur recte ſubſi-
 gitur. Aut poterit comedi inſulſum qd nō
 eſt ſale conditum: In lege ſal litter: ē vir-
 tus intelligētē occulte. Quiſquis ergo ob-
 ſequijs carnalibus intentus: hanc intelli-
 gere ſpiritualiter noluīt: quid aliud q; inſul-
 ſum cibum comedit: Sed hoc in cibo ſal cogni-
 ta veritas miſit: cum latere in lege ſaporē
 occulte intelligentē docuit dicens. Si cre-
 deritis moſi crederetis vtriq; z mihi: ſi me
 enim ille ſcripſit. z ruſum. Habere ſal i vo-
 bis: z pacem habete inter vos. Sed quia

ante mediatoris aduentu in dea legem car
naliter tenuit preceptis eius dura inebriatus
gentilitas subdi recusauit. Insulsum ergo
cibum comedere noluit: que priusq; spūs
cōdimentatū precepit: seruare vīm littere ex-
pauit. Quis nāq; gentiliū hoc qđ illic sc̃pi-
tur ferret: filiorū carnē pro obsequio religio-
nis incidere: verborum culpas morte rele-
care. Unde et bene subditur ad hunc. (Ant
gustare aliquis potest: qđ gustatum aufert
mortem:) 1. Et nāq; carnaliter degustata
mortem intulit: qđ cōmissa delinquētiū du-
ra animaduersione distrinxit: mortem detu-
lit qđ et per preceptum culpā innotuit: et hāc
per grātiā non deleuit. Paulo attestāte q
ait. Nihil ad perfectum p̃datur lex. Et rur-
sum. Lex quidem sancta et mandātū san-
ctum: et iustum et bonū. Et paulo post: pecca-
tū vt appareat peccatū per bonū mihi ope-
ratum est mortē. Ad christū vero conuersa
gentilitas: qđ hunc sanare per verba legis i
relligit: angustata desiderijs suis: eam quez
vehemēter diligit: inter precepta carnalia
spir. maliter requirit.

Capitulum.

5.

Ad e et voce mor ecclesie
per pphetē spm̃ subditur.
Que prius tāgere nolebat
anima meam nunc pre angu-
stia cibi mei sunt. Alde nā
qđ in errore labitur: qđ beati
Job verba ad solā plātā hystoriā suscipia-
tur. Vir enim sanctus et tot conditoris sui
preconijs fultus: quid magnū vel poti⁹ qđ
verum diceret: si insulsum cibū cōmedi non
posse dīstulset: Ant quis eius esui mortifera
alimenta obtulerat vt subiungat. Aut po-
test aliquis gustare: qđ gustatus affert mor-
tem? Que si de amicorū eius colloquio dī-
cta sentimus: ab intellectu hoc sentētia sub
iuncta compescimur qua ait. Que prius
tangere nolebat aīa mea nūc pre angustia
cibi mei sunt. Abit enim ne vir sanctus in
status sui incolimitate cōstitutus: amicorū
suorū aliquando dicta despererit: qui sicut
ipso attestante post didicimus et seruīs hu-
milis fuit. Verba ergo eius a mīsterijs non
vacant que sicut ex fine hystorie discimus
et inuicem arbitri laudat: que nequaquā enī

cum tanta veneratione vsq; ad mundi ex-
trema decurrerent: si intellectu mystico gra-
uida non fuissent. Beatus igitur Job quia
membrum est sancte ecclesie eius etiam lo-
quitur ex voce iocens: Que prius tangere
nolebat anima mea: nunc pre angustia ci-
bi mei sunt quia nimirum amoris sui esui
anxia cibum scripturę veteris conuersa gē-
tilitas elurrit quem dudū superba despectit.
Que tamen et inde vocibus congruit si
paulo consideratis differant. Ipsa quippe
ex eruditione legis et vniuersi dei cognitione
sal habuit: et cunctas gentes nō alter quā
vt animalia bruta despectit. Sed qđ socia-
tem gentiliū ad semetipsam recipere pro-
ceptis legis erudita cōtempserat: qđ aliud
quā insulsum cibū sumere fastidiebat: Et
nina quippe sententia proposita morte ve-
tuerat: ne plebs israelitica sedens cū alieni-
genis iungeret: et vitam sanctę religionis in
quāneret. Unde et subdit. Aut gustare ali-
quis potest: quod gustatus affert mortem?
Sed quia ad redemptoris fidem hec eadē
indea et electorū parte conuersa est: lucem
quā cognouerat p̃dicare per sanctos apo-
stolos sue plis infidelib⁹ saragebat: ei⁹ autē
p̃dicationis obsequijs hebreorū superbia re-
pellebat. Unde mor ad collectionē gentis ex-
hortationis sue verba dedinavit: sicut et p
eosdē apostolos dicitur. Vobis oportebat
primū loqui verbū dei: sed quoniam repulsi
istis illud: et indignos vos iudicatis eterne
vitę: ecce conuertimur ad gentes. Alii hoc
quoq; loco apte subiungunt. Que pri⁹ tan-
gere nolebat anima mea nunc pre angustia
cibi mei sunt. Iudea quippe vitam genti-
liū dedignata eam dudū quasi tāgere no-
luit: cuius societatem recipere spernit: sed
ad redemptoris gratiam veniens ab israe-
litis infidelibus repulsa: dum per sanctos
apostolos ad collectionē se gētiliū dilatat:
quasi hoc in cibum christi accepit qđ idē
gnū: prius fastidiosa despectit. P̃dica-
tionis enim sue angustias pertulit: qđ apud
hebreos despici: quod loquebat vidit: sed
pre angustia cibos quos dudum contēp-
erat comedit: quia repulsa iudeorū duri-
tia gentiles suscipere populos quos despe-
rerat conuēpserat. Quia igitur hec figura-
liter diximus: restat nunc vt moraliter reg-

Deb. 7.
Ro. 7.

Exo. 23

Act. 14

ramus. Vir sanctis redemptionis aduentu
sub latere appellatione desiderans: dum
se per eloquium aperit nos ad viuendi stu-
dium erudit: dum sua narrat quedam no-
stra indicat: dum de se que cognoscimus
insinuat: nos ad spem trepidos: infirmos
q; confirmat. Jam quippe per fidem me-
diaioris vultus: et tamen adhuc pro pur-
gatione vultus: dura anima duerfio in-
time flagella sustinemus. Unde et post sta-
tere desiderium subdit. ((Quia sagitte do-
mini in me sunt: quarum indignatio exibat
spiritum meum.)) Sed ecce ut superius vi-
ctum est: et diuine correptionis percussione
configimur: et tamen adhuc illud est gra-
tius quod de terrore venturae iudicii extre-
ma animaduersione formidamus. Unde
protinus subiungitur. ((Et terrores militat
contra me.)) Debet tamen a metu et dolo-
re animus creatus et ad sola eterne patrie
desideria extendi. Tunc enim nobilitatem
nostre generationis ostendimus: si eum ut
patrem diligimus: quem nunc seruum men-
te ut dominum formidamus. Unde p pau-
lum dicitur. Non accepisti spiritum serui-
tutis iterum in timore: sed accepisti spi-
ritum adoptionis filiorum: in quo clamamus
abba pater. Hodus itaq; formidinis me-
electi postponat in virtute: se amoris eter-
nae renouationis sue dignitatem deside-
ret: ad conditoris sui speciem anhelat: que
quousq; conspiciere non valet: eternitatem
eius necesse est. id est intumum cibum suus
esuriens expectet. Unde et apte subditur.

Capitulum.

6.

Quid rugiet onager: cu
habuerit herbam: aut mi-
gret bos: cum ante presepe
plenum steterit.)) Qui alij
onagri appellatione signa-
ti sunt nisi hi qui in campo
fidei constituti: nullius officij loris ligan-
tur: Vel quos bonis significatio exprimit:
nisi hos quos intra sanctam ecclesiam ad
predicationis officium suscepti ordinis in-
gum premit: Verba vero onagri et pabu-
lum bonis: est interna refectio populi fide-
lis. Alij namq; more bonis intra ecclesiam

suscepti officij loris tenentur. Alij more ona-
gri sacri ordinis pabula nesciunt: et i cam-
po proprie voluptatis regunt. Sed cum
quis ex vita seculari interne visionis desi-
derio citatur: cum refecionis intine pabu-
lum concupiscit cum ieiunium se in peregrina-
tionis huius cecitate considerans: qui-
bus valet steribus refici: quasi herbam no-
inueniens onager rugit. Alius quoq; neces-
sitatem suscepti ordinis tolerat: et in labo-
re predicationis exsultat: et per eternam iam
contemplationem refici appetit: sed quia
redemptoris sui speciem: necdum conspé-
cit quasi bos ad presepe vacuum ligatus
gemit. Quia enim longe ab interna sapien-
tia positi eterne hereditatis non certum
viriditatem: velint vnta animalia a deside-
rata herba ieiunamus. De qua nimirum
herba redemptoris voce dicitur. Per me
si quis introierit saluabitur et ingredietur
et egredietur: et pascua inueniet. Sed pter
quod esse amantibus grauius solet: sani-
cus bonorum iudicis: malorum vicia con-
tradicit: et cum mens ad celeste desiderium
rapitur bene cepta intentione interrumpé-
tibz stultorum verbis ac moribus verbe-
ratur: ita ut que iam per contemplationis
animum ad summa euolauerat: ad expu-
guandam prauorum stulticiam sese infinis
contra certamina accingat. Unde et subdi-
tur. ((Aut poterit comedi insulsum quod
non est sale conditum?)) Verba quippe mo-
resq; carnalium: quasi cibum se nostris men-
tibus ingerunt: ut in delectationis ventre
rapiantur. Sed electus quisq; insulsum no
comedit: quia prauorum dicta factaq; dnu
dicans ab ore cordis repellit. Paulus ad
esum mentium inferri insulsa prohibuit: cu
discipulis dicit. Sermo vester semper gra-
tie sit sale conditus: et psumite quoq; ver-
ba reproborum in cordis ore insulsa sapie-
runt cum dicebat. Narrauerunt mihi mi-
qui fabulationes: sed non ita ut lex tua do-
mine. Sepe autem carnalium verba dum
se importune nostris auribus ingerunt: in
corde bellum tentationis gignunt: et quan-
tis hec et ratio respuat et lingua reprehen-
dat: cum labore tamé intus vincitur quod
foris euz auctoritate vindicatur. Unde ne-
cesse est ut nec ad aures veniat quod me-
us

Jo. 10.

Col. 4

Ps. 115.

a cogitationis aditu vigilans repellat. Sicut etiam igitur viri cuius eternitatis desiderijs anhelant in tanta altitudine vite se subleuant: vt audire iam que macti sunt graue sibi ac deprimens pondus credant. Valde namq[ue] insolens atq[ue] intolerabile estimant quod illud non sonat quod intus amant.

Capitulum. 7.

Sed sepe mens tam p[er] desideria ad sublimia rapitur iam funditus ab stulta terrenor[um] homin[um] locutione separati: nec t[ame]n adhuc pro amore veritatis ad perferendos presentis vite cruciatus accingitur: iam sup[er]na appetit: id in infimis stulta contemnit: sed necdum se ad p[er]ferende aduersitatis tolerantia dirigit. Unde r[ati]o subditur. ((Aut potest aliquis gustare: q[uo]d gustatum affert mortem. Durum quippe est appetere q[uo]d cruciat: sequi q[uo]d vitam fugat. Sed pler[um]q[ue] mens iusti ad tanta[m] se virtutis culme[m] extendit: vt r[ati]o apud se inter r[ati]onis arce p[re]fideat: r[ati]o quoniam foris stulticia[m] tollerando co[n]uertat. Quos enim ad fortia trahere n[on] timur: eor[um] necesse est vt infirma tollerem[us]: quia nec facientem erigit: nisi qui status sui rectitudine p[er] compassionem flectit. Cum vero alieni infirmis co[m]paratur: valentius a nostra roboramur vt amore sumus: m[en]s ad presentia aduersa se preparat: r[ati]o cruciatus corporis quos timebat expectat. Nuctis namq[ue] desiderijs celestib[us] angustatur cu[m]q[ue] eternae patrie quanta sit dulcedo co[n]siderat: p[er] ea presentis vite amaritudines ardentius amat. Unde post insulsi cibi fastidium post impossibile mortis gustum recte subiungitur. Que prius tangere nolebat anima mea: n[un]c p[er] angustia[m] cibi mei sunt. Adens eni[m] iusti p[ro]ficiens que prius dum sola p[ro]pria curaret ferre aliena fastidiebat: que minus alienis compatiens conualescere co[n]tra aduersa superanda n[on] poterat: cum ad tolleranda p[ro]pria infirma se attrahit ad aduersa superanda conualescit ita vt p[er] amore veritatis p[re]sentis vite cruciatus tanto post fortius appetat: quanto prius infirma fugiebat. In eliminatione namq[ue] sua erigitur: attractione tenetur: compassione roborat: cu[m]q[ue] se in amore p[ro]ximis dilatat: quasi ex meditatione colligit: quanta fortitudine in auctorem sur-

gat. Charitas namq[ue] que nos ad vim communionis humilitati: altius in culmine contemplationis leuat: r[ati]o multiplicata tam maioribus desiderijs estuat: iam peruenire ad vltim[um] spiritus etiam p[er] cruciatus corporis anhelat. Quod ergo prius tangere nolebat hoc est presentis vite cruciatus tantu[m]: post fortia p[er] angustia comedit qui desideria sua nisi capiens r[ati]o p[er] quas d[omi]ni timere r[ati]o p[er] amore celestis patrie penas amat. Si enim mens in deum forti intentione dirigatur: quicquid sibi in hac vita amarum sit dulce estimat: omne q[uo]d affligit requies putat: transire r[ati]o p[er] mortem appetit: vt obtinere plenius vitam possit: funditus extingui infimis desideria: quo verius ad summa conscendant. Sed hec de cuiuslibet iusti animo: hec de beato Job mente mentio: nisi ipse subiungat. ((Quis det vt veniat petitio mea: r[ati]o q[uo]d expecto tribuat mihi deus. Et qui cepit ipse me conterat: soluat manum suam r[ati]o affliget me: r[ati]o q[uo]d mihi sit co[n]solatio vt affligens me dolore n[on] parcat.)) Sed hec fortasse p[er] co[n]tumacia[m] expectat fortasse i eo q[uo]d se p[re]sente extingui desiderat in iusticia ferientis accusat. Abist hocnam qua mente id expectat: obis sequentibus demonstrat dicens. ((Nec co[n]tradica[m] s[er]monib[us] sancti.)) Nequaquam ergo de iniusticia p[er]uenietis murmurat: q[uo]d p[er]uersionem suam r[ati]o inter p[ro]p[ri]a sanctorum vocat. Scienda vero e[st] q[uo]d aliquando nos aduersarius: aliqui aut co[n]terit deus. Ex co[n]tritione aut aduersarij a virtute deficiam[us]: p[er] co[n]tritione[m] vero d[omi]ni fracti a vitijs i virtute roboramur. Vanc co[n]tritione[m] p[ro]pheta p[ro]p[er]erat cu[m] dicebat. Reges eos in virga ferrea: tanq[uam] vas signi co[n]teres eos. In virga nos d[omi]n[us] regit r[ati]o co[n]terit deus. In virga sue forti rectitudine cum nos interitus reficit exterius affligit. Exterius namq[ue] virtutem carnis humilitat: cu[m] interius intentione[m] spiritus exaltat. Unde hec eade[m] co[n]tritio signi vasi co[m]paratur sicut r[ati]o p[er] p[ro]pheta[m] dicitur. Habemus thesauru[m] istu[m] in vasis fictilibus. Qui simul co[n]tritione[m] r[ati]o regimen exprimens ait. Licet is qui foris est noster homo corrumptur: tamen is qui intus est re-nouatur: de die in diem. La. 8.

Sinctus igitur vir qui appropinquare deo etiam p[er] flagella desiderat p[er] spiritus humilitatis dicat. ((Qui cepit

ps. 2.

2. Cor. 4

21

ipse me conerit. Plurimique enim vitiis
contritionem in nobis agere dominus incho-
at: sed cum mens ex ipso exordio profectus
extollit: cūq; se iam quasi de virtutibus cri-
git sentienti contra se aduersario addit; pā-
dit qui cordis intima penetrans oē quod i
eodem studium bone inchoationis inuene-
re confringit: tantoq; se vehemens i ei
confractioe exhibet: quanto et grauius: qā
vel ad modicum fuerat profectus dolet.

Unde et teste euangelio voce veritatis ad
neglectam dominum conscientie spūs qui so-
lus erigit: cum spiritibus sepiem redit. Ne
ergo post diuine correptionis exordia anti-
quus hostis surripiat: atq; ad virtutū con-
fractionem trahat: sanctus vir congrue ex-
orat dicens: Qui cepit ipse me cōterat. Ne
si aperte dicat: hoc quod in me exorsus est
perficere feriendo non desinat: ne deustum
me aduersario ad contritionem tradat.
Unde et apte subditur. Soluat manū suā
et succidat me. Sepe nāq; fiducia lōge pro-
speritatis inflati in quodam statu elatōis
erigimur: cūq; nos extolli conditor conspi-
cit: sed amorem suum erga nos per verbe-
ra nō exerceat: quasi ad feriendā nostrā vitia
manū ligatā tenet. Tūc non affectus sui
manū ligauerat: cum peccanti populo di-
cebat: Jam nō irascar tibi: et zelus meus re-
cessit a te. Soluat ergo manū suā olei-
tur: exerceat affectum. Recte autem subiū-
gitur. Et succidat me: item enim seceros nos
ac de virtutum affluētia claros repenti-
nus vel flagelli dolor: vel infirmitatis tri-
tatio percutit: protinus ab statibus sui verti-
ce mentis nostre elatio succisa cadit: vt de
semetipso nihil audeat: sed infirmitas sue
seu prostrata manū lenitatis querat. Hic
est q; sancti viri cum de oculis erga se of-
fensione suspecti sunt: plus prospera ipsa
pertrahunt: tentari appetit: flagellari cō-
cupiscunt: quatenus incantant mentē me-
tus et dolor eradiat: ne in hac peregrinatio-
nis via hoste et insidijs crispente: sua can-
dem veteris securitas sternat. Hic ps alle
proba me domine: et tenta me. Hinc itē
dicit. Ego ad flagella paratus sum. Quia
enim sancti mentis sue corruptionis vuln-
us sine putredine non esse considerant: liben-
ter se sub manū medici ad sectiones parāt
vt aperto vulnere virtus peccati creat: qd

sana ante intus occidebat. Unde et adhuc
subditur. Et hec mihi sit consolatio: vt affli-
gens me dolore: non parcat. Electi quicq;
cum perpetrassent se illicita nonerunt: per-
seruantes inueniunt: quia nulla pro illicitis
aduersa percelli sunt: immense formidinis
tabescunt: pauore esuunt: finis agitati
suspitionibus laborant: ne in eternū se gra-
tia deserat tūc: quos in presenti vita mā-
li sui retributio nulla castigat: timent ne vi-
tio que suspenditur: granio in fine seruet
feriri paterna correptione desiderant: et vo-
lunt vulneris medicamina salutis putāt.
Recte ergo nunc dicitur. Hec mihi sit con-
solatio: vt affligens me dolore non parcat.
Ne si aperte viceretur. Quia ideo hic qui-
busdam pēit: vt eos in perpetuo feriat: id
me hic feriat non parendo: vt i perpetuo
parcat. Ex afflictione enim consolor: quia
corruptionis humane putredinem sciens:
ad spem salutis ex vulnere certus reddor.
Quod quia non timēti: sed humili mente
edidit: subiungendum vt predictum patet
fecit dicens. Nec contradicam sermonib;
sancti. Plurimique ad nos verba dei nō sunt
dictorum sonitus: sed affectus operatiōis
In eo enim nobis loquitur: quod erga nos
tacitus operatur. Beatus igitur Job smō-
nibus dei contradicebat: si dñs percussio-
nibus murmuraret. Sed quid de percussio-
re suo sentiat indicat: qui sicut iam dictum ē:
quem ferientem tolerat: sanctus vocat. Se-
quitur.

Capitulum m. 9.

Ne est enim fortitudo mea
vt sustineam: aut quis fi-
nis meus vt patietur agā
Sciendum q; alia fortitudo
at; alia est fortitudo re-
probū. Iustorum q;
pe est fortitudo carnes vincere: proprijis vo-
luntatibus contraire: delectationē vite pre-
sentis extinguere: puluis mundi aspera p-
eternis premijs amare: prosperitatis blan-
dimenta continere: aduersitatis metum in
corde superare. Reprobū vero fortitudo
est transitoria sine cessatione diligere cō-
tra flagella conditoris insensibiliter perdu-
rare. ab amore rerum temporalium: nec ex
aduersitate quiescere: ad inancem gloriam
etiam cum vite detrimento peruenire: ma-
licie augmenta exquirere: bonorum vitam

non solum verbis ac moribus sed etiam gladiis impugnavit: in sententiis spem ponere iniquitatem quotidie sine ulla desiderij deflectione perpetrare. Hinc est quod per Psalmistam deus ad electos. Timentes agite: et cōsumitur cor vestrum: omnes qui operatis in domino. Hinc per prophetas dicitur reprobis. Ne qui potentes estis ad ponendum vinum: et viri fortes ad miscendum ebrietatē. Hinc per Salomonem deus. Quoniam sancti quocumque sine ulla debilitate desiderij in eternam regem contemplantur. Eni lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt: ex fortissimis israel. Hinc ps. contra reprobos in passionē positi vocem redemptionis insinuat dicens. Ecce occupaverunt animas meas: et irruerunt in me fortes: Quam bene videtur fortitudinē Isaias completus est dicens. Qui confidunt in domino: mutabit fortitudinem. Qui enim nequaquam sumunt: et mutant dicit: profecto parenter innotuit: aliam eē que ponitur: et aliam que inchoatur. An non etiam reprobi fortes sunt: quia ad peccatis vite concupiscentias tot laboribus currūt? Periculis se audenter obiciunt pro lucris contumelias libenter ferunt: ab appetitus sui libidine nulla victi contrarietate resistunt: percussioibus durescunt: et mala mundi tolerant pro mundo: eumque ut ita dixeris gaudia querentes perdunt: nec tamen hec perdendo satigantur. Unde bene et hama ni generis voce per Hieremiam dicit. Inebriant me absinthio: ebrius quippe quod patitur nescit. Absinthio ebrius est: qui pre amore presentis seculi a sensu rationis alienus: vnum quicquid pro mundo sustinet leue deputat: laboris amaritudinem quam tolerat: ignorat: quia nimirum delectabiliter ad cuncta ducitur: in quibus penaliter fatigatur. Ut contra vir iustus ad mundi pericula pro mundo toleranda esse debilis sit: deus suum conspiciat: vita presens quod sit transitoria attendit: et pro ea eternus labores perpeti remittit: cuius intrinsicus delectationem vincit. Beatus igitur Job presentis vite aduersitatibus pressus dicit: ex suo dicit: dicit ex omnium voce iustorum. Que est enim fortitudo mea: et sustineam: aut quis finis meus: ut patienter agam: et sic si aperte insinuat dicens. Alia mundi: pro mundo tolerare nequeo: quia iam in eo de

fiderio fortis non sum. Nam enim presentis vite finem conspicio: cruciatus eius patior: cuius appetitum calco. Et quia iniustus quique ut diximus: tanto fortius labores illius perferunt: quanto anidius eius delectatione paucuntur recte more eandem reproborum fortitudinem subdit dicens.

Capitulum. 7.

Ecce fortitudo lapidum: fortitudo mea nec caro mea enea ē. Quid hoc loco cre ac lapidibus: nisi insensibilium hominum corda significatur. Qui sepe et superiores cernis accipiunt: et tamen nulla discipline percussione molestantur. Quo contra electis per prophetam pollicente domino deus. Tollam a vobis cor lapidum: et dabo vobis cor carnenz. Paulus quoque ait. Si linguis hominum loquar et angelorum: caritatem autem non habeam: factus sum velut eis sonans aut cymbalum tinniens. Scimus autem quoniam percussi lapides stantur sonus dare nequeunt: verum cum percussus cano: valde sonitus est eius percussione format. Quod quidem quod ut lapides vita carent: sensum in sonitu non habent. Sunt nonnulli qui lapidibus similes sunt: ut a pietatis precepto duruerunt: ut cum eos percussio superne adiunctionis examinat: nequaquam sonitus humilis confessionis reddant. Quidam pro metallo eris in nullo discrepantes: cuius flagella superne percussio accipiunt: pie confessionis sonitus emittunt. Sed qui humilitatis voces ex corde non proferunt: ad statum salutis reducti nesciunt quod promissum. Illi ergo more lapidum percussim: nec voces habent: isti autem in nullo cris similitudinem fugiunt qui in percussione possunt dona que non sentiunt loquuntur. Illi et veneratione ferientis et verbera denegant: isti pollicentur quod non impliant sine vita clamant. Ut igitur sanctis reproborum turbariam inter verbera fugiens dicat. Nec fortitudo lapidum: fortitudo mea: nec caro mea enea ē. Et si aperte fatetur dicens. Reproborum similitudinem sub discipline verberare fugio quia nec more lapidum ita obduri: ut sub percussiois stimulo a ministerio confessionis obmutescam. Nec rursum quasi es vo

Ezech. 24

1. Cor. 13.

23

2

cem pfectionis resonat: et sensus vocis igno-
ro. Sed quia ad percussorem reprobi de-
biliter fortes surrexerunt autem valenter in
firmi beatus Job dum forte se per infant-
iam non esse asserit: fortem se per statum sa-
lutis innotescit.

Capitulum. xl.
M de ergo hanc eandem for-
titudinem percepit infirmus
necum sibi vires quas ha-
bet arroget potest ad mor-
tem curat. Plerique eni vir-
tus habita veterius quam si de-

esset interficit: que dam ad sui confidentiam
mentem erigit: pane clavis ionis gladio tras-
figit: et cum quasi roborando vivificat
elevando necari ad interitum videlicet pertra-
hit: quam per spem propriam ab interne for-
titudinis fiducia evellit. Sed quia beatus
Job et virtute pollet: et in semetipsum fidu-
ciam non habet: atque ut ita dixerim vires in-
firmus habet apte subiungit dicens. Ecce
non est auxilium mihi in me. Patet iam ad
causas spei percussit animum recurrat: cum
in se sibi auxilium esse denegat. Sed quia in-
firmus se in semetipso infirmat: ad maioris
adhuc fortitudinis meritum: quomodo cri-
am proximis desituiatur adiungat. Sequitur.
((Necessarii quos mei recesserunt a me))
Sed ecce despectus exterius: intus solum in-
diciis presidet. Nam cum despectum se asse-
rit: proximis ad sententiam erumpit dicens
((Qui tollit ab amico suo misericordiam: ti-
morem domini derelinquit. Quis hoc loco
amici nomen: nisi quilibet proximus desig-
natur: Qui eo fidelis nobis iungat quo
precepto nunc a nobis boni operis exem-
plo ad obtinendam eternam patriam vera-
citer auxiliatur. Quia autem duo sunt pre-
cepta: charitatis: et videlicet amor et proxi-
mi. Per amorem dei amor proximi gigni-
tur: et per amorem proximi: amor dei nutri-
tur. Nam qui amare deum negligit: profe-
cto diligere proximum nescit: et tunc pleni-
ter in dilectione dei proficimus: si in eiusdem di-
lectionis gremio prius proximi charitatem li-
gamur. Quia enim amor dei amorem pro-
ximi generat: dicitur per legem dominus
Diligens proximum tuum: sicut te ipsum pre-
misit dicens. Diligens dominum deum tuum
ut scilicet in terra peccatoris nostri prius amo-

ris sui radicem figeret: quatenus per ramos
postmodum dilectio fraterna germinaret.
Et rursum. Quia amor dei ex proximi amo-
re calefacit: testatur Ioannes qui increpat
dicens. Qui non diligit fratrem suum quem
videt: deum quem non videt: quomodo po-
test diligere? Que tamen divina dilectio per
timorem nascitur: sed in affectum crescen-
do permittitur. Sepe vero omnipotens de-
us ut quantum quisque a charitate eius ac
proximi longe sit: vel in ea quantum profecerit
innotescat: miro ordine cuncta dispensans:
alios flagellis deprimit: alios successibus sus-
cit. Et cum quosdam temporaliter deservit:
in quorundam cordibus que mala latet offe-
dit. Nam plerique ipsi nos miseros insequi-
tur: qui felices sine comparatione colerunt.
Cum enim qui positus in prosperitate di-
ligitur: incertum valde est utrum prosperi-
tas an persona diligitur: an nullo autem fe-
licitatis interrogat vim dilectionis. Unde
bene quidem sapiens dicit. Non agnoscat
in bonis amicus: et non absconditur in ma-
lis inimicus. Nec prosperitas quippe ami-
cum indicat: nec adversitas inimicum celat:
quia et ille sepe prosperitatis nostre revere-
ntia tegitur: et iste et confidentia adversita-
tis aperitur. Vir igitur iustus in flagellis
positus dicat. Qui tollit ab amico suo mihi
cordiam: timorem domini derelinquit: qui
mirum quod adversitate proximi despicit:
aperte conviciatur quod hunc in prosperis non
amavit. Et cum omnipotens deus ideo fla-
gello quosdam percutiat: ut et percussos eru-
diant: et non percussos occasionem boni operis
prebeat: quisque percussus despicit: occasio-
nem a se virtutis repellit: et tanto se nequi-
us contra auctorem erigit: quanto hunc nec
pium in salute propria nec iustum in alieno
vulnere agnoscit. Intuendum vero est quod
beatus Job sic suam loquitur: ut totum quo-
que electi populi per eam vita significetur: quia
enim eiusdem populi medium est: cum ve-
ra que ipse patitur narrat: ea etiam que su-
stinet ille denunciat dicens. Fratres mei
preterierunt me: sicut torrens: qui raptim
transit in convallibus. Reproborum mens
quia sola presentia diligit plerumque nunc
tanto aliena erudit a verbere: quanto post
extranea remanet ab hereditate: et super-
ba iustos despicit: quos paterna miseri-

Jo. 4.

Eccl. 12.

Ro. 9.

2

Deut. 6.

corditer feneritas affligit. Sepe sō repro-
bi eandem fidē qua viuimus retinent: eun-
dem fidē sacramenta percipiūt: eiusdē re-
ligionis unitate cōtinentur: sed tamē com-
passionis viscera nesciūt: vīm charitatis
qua in deo flagramus: p̄ primo non agno-
scunt. Recte ergo ⁊ fratres ⁊ p̄tercuntes
vocantur: qui ex vno matris gremio nobi-
cum per fidem p̄deunt: sed in vno charita-
tis studio erga deum ⁊ p̄mū non signūt.
Unde etiam apte torquenti qui raptim trāsit
in cōuallibus comparant. Torrens nāq̄ ex
montanis ad ima defluit: ⁊ collectus hye-
malibus pluuijs effibus solis arcescit. Qui
enim terrena diligunt: ⁊ spem superne pa-
tris deserunt: quasi ex montibus valles pe-
runt: quos tñ hyems p̄sentis vite multipli-
cat. sed estas venturū iudicij eritcat: q̄ cū
sol sup̄ne distractionis incaduerit: reprobo-
rum leticiam in ariditatem vertit. Bene au-
tem dicitur raptim transit in cōuallibus.
Torrentē quippe ad cōualles raptim trā-
sire est: prauorum mentes ad ima desideria
sine villo obstaculo ac difficultate descēdes.

Capitulum. 12.

Quis enim ascensus in la-
boze est: descensus in volu-
ptate: q̄ per amissum gres-
sus ad sup̄iora tenditur: p̄
remissionē vero ad inferio-
ra declinatur. Ad montis
enim verticem: satum subebere magni la-
boris est: eumq̄ a summitis ad ima dūctū
re labor non est. Sine mora videlz p̄ruit: q̄
magnis conatibus ad summa puenit. Lon-
go studio seges scribitur: sole atq̄ imbre diu
no nutritur: sed tamē vna ⁊ subdita scin-
tilla cōsumitur. Et paulisper edificia ad al-
ta p̄ficiunt: sed repentinis casibus terrā pe-
tunt. Robusta arbor in aera per tarda lere-
menta se erigit: sed q̄q̄ diu ad alta p̄u-
lit: semel ⁊ final cadit. Quia igitur ascen-
sus in laboze ē: descensus in voluptate: recte
nunc dicitur. Fratres mei p̄terierūt me sicut
torrens que raptim transit in cōualib⁹.
Quod tamē sentiri ⁊ alter potest. Si enim
cōualles ima penaz loca intelligimus: insin-
sti quippe sicut torrens raptim ad cōual-
les transiunt: q̄ in hac vita quā totis desi-
derijs appetūt: diu stare nequaquā possunt.
Nam quot dies etatis accipiunt: quasi tot

quotidie gressibus ad finem tendūt: auge-
ri sibi optant tempora: s; q̄ cōcessa subsiste-
re nequeat: q̄s augumenta viuendi p̄cipiūt:
diu viuēdi spacia torridē perdunt. Adome-
ta ergo tempoz quo sequuntur fugiunt: quo
accipiunt amittunt. Raptim itaq̄ ad cō-
ualles transiunt: qui in longū quidē volu-
ptatum desideria pertrahunt: sed ad infer-
ni claustra repente pducuntur. Quia enim
hoc etiā tempus q̄s qualibet longeuitate
creatus est si fine claudatur: longum non
est. Et sine miseri colligunt breue fuisse: q̄s
amittendo tenuerunt. Unde bene ⁊ p̄ Sa-
lomōnem dicitur. Si multis annis vixerit
homo: ⁊ in his omnibus letatus fuerit: me-
minisse debet tenebrosi temporis ⁊ dierum
multozū: qui euz viderit vanitatis argum-
tur p̄terita. Simila etenim mens euz ma-
lum repente inuenit: quod nequaquā p̄te-
rit: eternitatem eius tolerando intelligit:
quia quod p̄terire potuit vanū fuit. Scē-
dum vero est: q̄s pleriq̄ agere recta dese-
rant: sed sunt nonnulli qui infirmitas eozum
mentibus ex p̄senti vita contradicunt: cūq̄
aduersa in infimis perpeti metuūt: in sup̄-
ni iudicij rectitudinem offendunt. Unde re-
cte subiungitur. Qui timent p̄uinā irru-
et super eos nix. P̄uina quippe infer-
gelatur. nix autē de superioribus nit. Et
sepe nonnulli dum temporalia aduersa per-
tinescunt: distractione se eterne animaduer-
sionis obijciunt. De quibus bene per psal-
mistam dicitur. Illic trepidauerunt timo-
re: vbi non erat timor. Iste nāq̄ veritatem
iam libere defendere appetit: sed tamen in
ipso suo appetitu trepidus indignationem
potestatis humane pertimescit: cūq̄ in ter-
ra hominem cōtra veritatē p̄uere: eiusdem
veritatis iram celitus sustinet. Ille peccato-
rum suoz conscius ea que possidet idige-
tibus iam largiri desiderat: sed tamē ne da-
tis rebus egetat ipse formidat. Cūq̄ carnis
subsidia reservādo trepidus p̄parat: ab ali-
mentis misericordie animā necat. Et cum
pati in terra inopiam metuit: eternam sibi
abundantiam superne refectionis abscedit.
Recte ergo dicitur. Qui timent p̄uinā ir-
ruet super eos nix. Quia qui concalcanda
in infimis metuant: a summis metuenda
patiuntur: ⁊ cum transire nolunt: quod cal-
care poterant: iudicium de superius acci-

piunt: quod tolerare nequaquam possunt. Sed hec agentes mundi gloriam temporaliter obtinent. Quid autem tempore vocatiois sue facturi sunt: cum cuncta simul pauidi deserunt: que hic cum graui timore seruauerunt. Unde et apte subdit. Tempore quo fuerint dissipati peribunt. Quos enim presentis vite sollicitudo ordinat: amissio dissipat: et tunc etiam exterius percutit: qui in suis dudum eterna negligendo perierunt. De quibus recte additur. Ca. 13.

Et ut incaluerint: soluentur de loco suo. Iniquus etenim quisque cum incaluerit de loco suo soluetur: quod indicio in time districtiois appropinquans cum iam per cognitio nem pene feruere ceperit: ab ea cui dudum inbelerat carnis sue delectatione separatur. Hinc est enim quod per prophetam de reprobis dicitur. Et tammodo sola veratio intellectum dabit audiat: quod videlicet eterna non intelligitur nisi cum pro temporalibus iam sine emendatione puniunt tunc mens estuat: et instructiois penitentie se ignibus inflamat: duci ad supplicium timet: presentem vitam ex desiderio relinquit: sed de loco suo soluitur: quod oblectamenta carnis deferens ei duritia per supplicium liquat. Sed quia iniqui omnes quid abstractionis sue tempore patiantur audimus adhuc aliqua: quibus in libertatis sue spacio implicantur audiamus. Sequitur. Ca. 14.

Inuolute sunt semite gressuum eorum. Omne quod inuoluitur: in semetipsum replicatur. Sed sunt nonnulli qui seducitibus vitis obuiare quasi tota intentione deliberant: sed irruente tentationis articulo: in deliberationis proposito non perdurant. Alius namque prauo visu superbie inflatus: cum magna esse premia humilitatis considerat: auersus semetipsum se erigit: quasi tumorem turgidi fafius deponit: exhibere se quibuslibet contumeliis humile permittit. Sed cum viuis inuirijs verbi pulsauerit: ad consuetam penitus elationem redit: sicque ad tumorem ducitur: ut nequaquam quia humilitatis bonum concupierat: recorderetur. Alius auaritia estuans

augendis facultatibus anhelans is cum preterire omnia velociter conficit: vagantem per concupiscentias mentis fugit: decernit iam nihil appetere: ad epta tantummodo sub magno moderaminis freno possidere: sed cum repente fuerint oculis oblata que placeat: in ambitione penitus mens anhelat: semetipsam non capit. adipiscendi hec occasione querit: et oblata continere quod secum peperat: cogitationum se stimulis per desideria acquisitionis inquietat. Alius luxurie tabe polluitur: et longa iam consuetudine captus tenetur: quanta ast castitatis sit mundicia conspiciat: et a carne vincit turpe deprehendit. Restringere ergo voluptatis fura delibet: et resultare consuetudini: quasi totis viribus se parat. Sed vel obiecta oculis spes vel ad memoria reducta cum subita tentatione concutitur: protinus ab ipsissima preparatione dissipatur. Et qui contra hanc elipem de liberationis ereretur: delectationis iaculo confossus iacet: sicque cum luxuria eneruam sperat: ac si nulla contra intentionis arma preparasset. Alius vero fractis hams ac cinditur: cuiusque stimulis ad inferendas proximis contumelias effrenatur. Cum vero nulla furoris animi occasio pulsatur: quanta sit mansuetudinis virtus: quanta patientie altitudo considerat: sicque etiam contra contumelias patienter parat: sed cum parua quidam liber commotionis occasio nascitur: repente ad voces et contumelias medullitus inflamat: ita ut non solum ad memoria patientie promissa non redeat: sed et semetipsam mens et ea que loquitur conuita non agnoscat. Cumque furor plene satisfecerit: quasi post exercitium in tranquillitatem redit: et tunc se ad silentij claustra recolligit: cum lingue non patientia: sed peccitatis sue satisfactio frenum ponit. Quare igitur vel sero post conuita illata se cohibet: quia et a cursu sepe spumantes equos non presidentis dextra: sed campiterminus cohercet. Bene ergo de reprobis dicitur. Inuolute sunt semite gressuum eorum: quia recta quidem deliberando appetunt: sed ad consuetam semper mala replantantur: et quasi extra se tenent: ad semetipsos per circuitum redeunt: qui bona quidem cupiunt: sed a malis nequaquam recedunt. Esse quippe humiles: sed tamen sine despectu: esse contenti proprijis: sed sine necessitate: esse co-

stis sed sine maceracione corporis: esse patie-
res: sed sine consumptione volunt: cuius adipsi
sei virtutes querunt sed labores virtutum
fugunt: quid aliud: q̄ exhiberi belli certa-
mina in campo nesciunt et triumphare i ve-
bibus de bello concupiscunt.

Capitulum.

15.

Alius hoc q̄ eorū semite i
uoluit memorant: adhuc i
telligi et aliter possit. Sepe
nāq̄ nōnulli cōtra quedā
se vitia vehementer accu-
gant: sed subigere negligūt
cūq̄ se cōtra ista non erigunt. Alius namq̄
tam cōmē a luxuria edo vuit: sed tamen
adhuc mentem ab avaritia nō refrenauit:
cūq̄ se in mundo pro exercenda avaritia
retinet: cūq̄ a terrens actibus non recedit
erāpente occasionis articulo: etiam in luxu-
riam labitur quā tam subegisse videbatur.
Alius avaritiē cōtra vici: sed nequaquā vici
luxurię subdidit: cūq̄ explēde luxurię p̄ciū
preparat: igo quos avaritiē quā dudum
edomuit: cordis cernicem subdidit. Alius re-
bellantem iam impatiētiā strauit: sed ina-
nem gloriā necdū vici. Et cūq̄ se per hāc
mundi honoribus inserit: confusus causaz
stimulis ad impatiētiā captus redit: cūq̄
inanis gloriā ad defensioē sui animi
erigit: et illam victus tolerat: quā superauit.
Alius iam inanem gloriā subdidit: s; tamē
impatiētiā necdū strauit: et cū multa
resistentibus per impatiētiā minatur: eru-
escens non implere quod loquitur sub ina-
nis glorię igo reuocatur: et hoc victus per
aliud tolerat: quod plene se vicisse gande-
bat. Sic ergo ope vicaria refugitiuū suū
vitia retinent: et quā iam amissū sub do-
minā sui iure recipiunt: atq̄ ad vindictam
sibi vicissim tradunt. Idcirco forū itaq̄ in-
uolare sunt gressus semite: q; et si de victa
vna nequitia pedes leuant: regnante tamē
alceera: hunc in ea etiā quā venierant ipsi-
cant. Aliquādo vero inuolūtis gressum se-
mitis: et nulla culpa dēcurrit: et alia p̄ alia
p̄peratur. Nam sepe furto negationis fal-
lacia iungitur: et sepe culpa fallacie p̄iurij
reata cumulat: sepe q̄libet vitium impu-
denti p̄sumptione cōmittitur: et sepe q̄ oī
culpa sit grauius: etiā de cōmisso vitio su-
perbitur. Nam quāvis de virtute nascetia

tio soleat: nōnunq̄ tamen stulta mens de
perperata se nequitia exaltat. Sed et cū
pa culpe adiungitur: quid aliud q̄ inuolu-
tis semitis: atq̄ inmodatis vinculis: prauo
rum gressus ligantur. Unde bene ira per-
uersam mentem sub indee specie per ista
iam dicitur. Erit cabile draconis: et pascua
strutionum: et occurrunt demonia onocen-
tauris et pilosis clamabit alter ad alterū:
Quid nāq̄ p̄ dracones: nisi malicia. Quid
vero strutionum nōmīne: nisi hypocrisis de-
signatur. Strutio quippe volandi speciem
habet: sed vici volandi non habet: qui et
hypocrisis cunctis intuitibus imaginem
de se sanctitatis insinuat: sed tenere vitam
sanctitatis ignorat. In peruersa igit men-
te draco cubat: et strutio pascitur: quia et la-
rens malicia callide tegitur: et intuitibus
oculis simulatio bonitatis antefert. Quia
vero onocentaurorum nōmīne: nisi et labij
figurantur et elati. Greco quippe eloquio
oncos asinus dicitur: et appellatiōe asini lu-
xuria designatur: p̄pheta attestante q̄ ait.
Et carnes asinorū: carnes eorum. Thauri
autem vocabulo: cernit superbie demonstrā-
tur sicut voce dominica de iudeis superbis
tibus per psalmistam dicitur. Thauri p̄-
gnes obsederāt me Onocentauri ergo sunt
qui subiecti luxurię vitij inde cernunt eri-
gant. unde humiliare debuerant q̄ carnis
sue volupcatibus seruientes expulsi lōge
verecundia non solū se amittere recitūdi-
nem non dolent: sed adhuc etiam de opere
confusionis gaudent. Onocentauris autē
demonia occurrunt: quia maligni spiritus
valde eis ad votum deseruiunt: quos de
his gaudere conspiciunt que flere debue-
rant. Vbi apte subiungitur: et pilosis cla-
mabit alter ad alterum. Qui nāq̄ atq̄ pilo-
si appellatione figurantur: nisi hi quos gre-
ci panos latini vero incēbos vocant quo-
rum nūmūrum forma ab humana effigie in-
cipitur: s; bestiali extremitate terminatur.
Pilosi ergo nōmīne cōsiderat peccati aspe-
ritas designatur quod et si quādo quasi ab
obtentu rationis icipit: semper tamē ad ir-
rationabiles motus tendit. et quasi homo i
bestia desinit: tam culpa per rationis ima-
ginem inchoans vsq̄ ad irrationabile ef-
fectum trahit. Nam sepe edendi delectatio
seruit gule: et seruire se singulat indigētie na-

Eld. 34

L

Ezech. 23

Ps. 21.

D

tur: cūq; ventrē in ingluuiem extēdit mem-
bra in luxuriam erigit. Pilosus autē alter
ad alterū clamat: cū pperata nequicie ad
altam perpetranda malitiam puocat: et
quasi quadam cognitionis voce cōmissa iā
culpa: culpam adhuc que cōmittatur inui-
tat. Sepe namq; ut diximus gula dicit. Si
abundante alimento corpus non reficē in
nullo virili labore subfistit: cūq; mentes p
desideria carnis accendit: mor quoq; lu-
xuria verba pprie suggestiōis facit dices.
Si miseri deus homines corporaliter nol-
let: mēbra ipsa cocundi apta vībus non fe-
cisset: cūq; hec quasi ex ratione suggerit: men-
tem ad libidinis effrenationem trahit. Que
sepe deprehensa patrociniū mor fallacie
et negationis inquirat: quasi cōvocati in ea con-
corditer pilosi dominant: sicq; fit vt semp
se egressum semue veterius inuoluant: dū
mentē reprobum culpa per culpam ligat.

Capitulum.

Ed inter hec sciendū ē: q
aliquādo prius oculus i
tellectus obtūdatur: et post
modum captus animus p
exteriora desideria vaga-
tur: vt ceca mens quo di-

citur nesciat: et carnis sue illecebris sese libe-
ter subdat: aliquādo vero prius desideria
carnis ebulliunt: et post longum vsum illiciti
operis oculum cordis claudunt. Nam sepe
mens recta cernit: nec tamen audenter con-
tra perueria se erigit: et reuēiens vincit: dū
hoc ipm quod agit diiudicans carnis sue
delectatione superatur. Quia enim plerū-
q; prius oculis contemplationis amittitur
et post per carnis desideria huius mundi la-
boribus animus subdiagar: restatur San-
son ab allophiliis captus: qui postq; oculos
pdidit deputatus est ad molam: q; nimirū
maligni spiritus postq; tentationum sum-
mis inuis aciem contemplationis effodiūt: so-
ris in circuitu laborū mittunt. Rursum q
sepe et recta operatio exterius pditur: et ta-
men adhuc rationis lumen in corde retine-

tur: ppheta hieremias infirmat: dum Se-
dechie captiuitatem narrat: ordinem capi-
tularis interne denūciat dicens. Occidit
rex Babylonis filios Sedechie in reblatha
in oculis eius et omnes nobiles Iuda occi-
dit rex Babylonis oculis quoq; Sedechie
eruit: Rex quoq; babylonis ē antiquus ho-
stis: possessor intine confusionis: qui prius
filios ante intuentis oculos trucidat: q
sepe sic bona opa interficit vt hec se amitte-
re ipse qui captus est dolens cernat. Nam
gemit plerūq; animus: et tamen carnis sue
delectationibus victus: bona que genuit
amans patit: et que patit damna cōsidat:
nec tamen virtutis brachiū cōtra reges ba-
bylonis lenat. Sed dum videns nequicie
perpetratione pcatur: ad hoc qñq; pecca-
ti vñ pducitur: vt ipso quoq; rationis lūmi-
ne priuef. Tñ babylonis rex extinguit pri-
us filios Sedechie oculos eruit: q; malignus
spiritus subductus prius bonis oprib: post
et intelligentie lumen tollit. Quod recte Se-
dechias in reblata patit. Reblata quippe
multa hec interpretat. Si enim quādoq; et
lūmē rationis claudis: qui prauo vsu et in-
iquitatis sue multitudine grauatur.

Capitulum.

Quomō asse culpa pdeat: et
qbuslibet ecañōib; erūpat
reprobos tñ semite semp in-
uolunt sunt: vt prius cōcu-
piscētis vdit: aut bona nul-
la apparet: aut potentes in-

firmiter desiderio ad hec nequaq; mētis libe-
ros gressus tendant. Recta enim nō aut inci-
piunt: aut ipsa fracti itinere ad hec minime
ptingūt. Tñ fit plerūq; vt ad amorē suū
lassati redeat: sefecit ab intētiōe aī i
voluptatib; stētiat: sola q; trāscūt carnīs
nulla que secū pmanēre curent. Tñ et apre-
subat. ((Zimababir in vacuū et pibit.))
In vacuū qppe ambulat: q; nihil secum de
fructu sui laboris portat. Alius nāq; ad ip-
scendū honorib; exultat: alius multiplican-
dis facultatibus esnat alius p meren-
dis laudib; anhelat. Sz q; cūctā hec hic
quisq; moris deserit laboras in vacuū p-
didit: q; secū ante iudicem nihil tulit. Quo-
pra bñ p legē dicitur. Non apparebis in
conspectu domini vacuus. Qui enim pro
merende vite mercedem bene agendo non

Jerem: 9

21

Deut. 16

providet: in conspectu domini vacuus apparet. Vnde de iustis per ps. dicitur. Quia cunctis autem venit in emulatione: portantes manipulos suos. Ad examen quippe iudicij portantes manipulos veniunt: qui in se metipsis recta opera quibus vitam mereantur ostendunt. Vnde & vno quoque electo ps. iterum dicit. Qui non accipit: in vano animam suam. In vano namque animam suam accipit: qui sola pñia cogitans: que sequatur in perperno non attendit. In vano animam suam accipit: qui eius vitæ negligens ei curam carnis antepōit. Vix animam suam iusti in vano non accipiunt: quia intentio pñia ad eius utilitatem referunt quicquid corporaliter operantur quatenus & transeat opere: operis causa non transcat: que vite premia post vitam parat. Sed hec cura reprobis negligunt: qui pfecto ambulantes in vacuum vitam sequentes fugiunt: inuenerunt perditionem. Melius vero a pravorum imitatione compescimur: si eorum damnum ex fine pensamus. Unde benedicimus cum exhortatione subiungitur. ((Considerate semitas theman itineris sabab: & expectate paulisper.)) Theman quippe auster: Sabab autem reete interpretatur. Quid hic per anstrum & a flatu teporis mēbra dissoluit: nisi sine vniuersi remissio. Quid per Theman nisi actionis obligatio demonstratur: Qui ei dissoluta mente ea que terrena sunt appetit: in gressu libero ad deum pergunt: ipsi se suis inordinatis conatibus ligant: cumque fluxis conversationis sue actibus implicantur: quasi remansuros in retis maculis pedes ponant. Ut enim paulo superius quosdam ad deum iustas iam culpas retrahi per aperta quodam: & non deuota vicia virum: ita nonnulli ad ea que reliquerant redeunt: quodamque vel honestatis nomine vel laudis honore palliantur. Illa sunt plerique qui iam aliena non appetunt: atque ab huius mundi iurgis inchoare getis diuiduntur: rerum sacris eloquijs sitiunt: vacare supernis contemplationibus concupiscunt: nec tamen perfecta animi libertate curam rerum familiarium deserunt: cui sepe dum licite seruiunt: etiam illicitis huius mundi iurgis implicantur: etque terrenas res studiose tueri desiderant: cordis regem deserunt: quam querebāt & cui substantia fugiens continua promissione per-

tegitur: conceptus in animo diuine scientie sermo dissipantur: quia iuxta veritatis sententiam oborum semen spinae opprimunt: cum verbum dei a memoria importune terrenarum rerum sollicitudines expellunt. Qui solutus itaque gressus in rete ambulant: que dum mundum perfecte non deserunt: semet ipsos gradicundo obligant ne gradient. Et sunt plerique qui non solum aliena non appetunt: verum etiam cetera que possiderant: in mundo derelinquunt: semetipsos despiciunt nullam presentis vite gloriam regunt: ab huius mundi se acibus separant: & pene quicquid prosperitatis arripserit calcant. Sed tamen adhuc vinculo carnalis cognationis obligari. dum amoris propinquitatis inducere se desunt: ad ea sepe per affectum cognationum redeunt: que iam & cum proprio vespere subegerant. Cuius plus quam necesse est carnis propinquos diligunt: retrahuntur a cordis quiete parentum cum diuiduntur. Nam sepe quosdam videmus quoniam ad proprium studium spectat iam pñis vite videri non habere: mundum & opere & professione reliquit: sed tamen pro inordinatis affectibus propinquos preterea irripere terrenarum rerum iurgis vacare libertatem in time getis relinquere: & mundi studia in se iam dudum detracta reparare. Quo itaque isti nisi in rete ambulant: quos a pñi seculo inchoata iam vite perfectio soluerat: sed inordinatus amor terrene cognationis ligat: qui enim districto studio: & non dissolutis gressibus eterne sponsonis premij sequitur: sicut semetipsos pro diuino amore despiciunt: sic cuncta quos se sentiunt prepediri possunt: & cum pro deo necesse est ut quibus valent cunctis inferni: pro deo prima ea obsequia etiam propinquis negant. Hinc enim quod quidam cum diceret. Permittite mihi prius ire & sepelire patrem meum protinus ex ore veritatis audire. Sine ut mortui sepeliant mortuos suos: ita assue vadit & amittit regnum dei: Quia in re notandum est: quod electus & discipulus: dum a parentis sepultura compescitur: hoc deuotum quod exhibere patri mortuo et affectu carnali propter dominum non licet: quod propter dominum & exteris debet: hinc rursus veritas dicit.

2a. 14.
21

Quis venit ad me:
et non odit patrem suum
et matrem: et fratrem: et
filios: et fratres: et sorores:
adhuc autem et animam
suam: non potest me esse
discipulum. Quia in lo-

co videlicet dum propin-
quorum odio: anime quoque nostre odium
subinfertur patenter ostenditur: quia sic pro-
prios sicut nosmetipsos odio habere preci-
pimur: ut hos ad eterna sapientes: contraque
carnalem gratiam cum prepediat postponentes:
discamus temporalia eos discretionis arte: et co-
nvenienter diligere: et salubriter odio habere:
quatenus sic sciat per amoris odium sur-
gere: ut valeamus eos verius per odium ama-
re. Hinc rursum per Hieronymum beatus. Qui dicit
rit patri suo: et matri sue: nescio vos et fratres
meos: nescio filios suos: nesciunt filios suos
hi custodierunt eloquium tuum et pacem tuam
et servauerunt iudicia tua. Ille enim sci-
re debet familiaris appetit: quod pro amore pie-
tatis nescire desiderat: quos carnaliter sci-
uit. Graviter etenim domino scientia divisa mi-
nuitur: si cuius carnis noticia patet. Extra co-
gnatos ergo quosque ac propios debet fieri si vult
parenti cuius verum iungit: quatenus eosdem
quos propter deum vituliter negligit: tanto so-
lidius diligit: quanto in eis affectum solu-
bilem copule carnalis ignorat. Debemus
quidem et temporaliter his quibus vicinius in-
gamur: plus ceteris prodesse: quia et anima ad
motis rebus incendium porrigit: sed hoc ipse
prius ubi nascitur indicat. Debemus copu-
lam terrene cognationis agnoscere: sed tam-
en hanc cum cursu mentis prepediat igno-
rare: quatenus fidelis animus in divinis
studio accensus: nec ea que sibi sunt in istis
conficta respiciat: et hec apud semetipsum re-
cte ordinans summorum amore transcendat.
Solerti ergo cura providendus est: ne carnis
gratia surrepat: atque a recto itinere cordis gres-
sum deflectat: ne viam superni amoris impe-
diat: et surgentem mentem superimposito po-
dere deorsum premat. Sic etenim quosque
propinquos de necessitate compati: ut tamen
per compassionem non fiat vim sue interio-
ris impediri: ut affectum quidem mentis visce-
ra repleat: sed tamen a spirituali proposito non
auertat. Nec enim sancti viri adimpleda

necessaria propinquos carnis non diligunt: sed
amore spiritualium ipsam in se dilectionem vi-
cunt. Quatenus sic eam discretionis modera-
mine temperet: ut per hanc in parvo saltem:
ac minime a recto itinere non declinet. Quos
beatus nobis per significationem vacce innuit:
que sub archa domini ad morana tenden-
tes affectu simul et rigido sensu gradistur
sicut scriptum est. Tollentes duas vaccas
que lacerabant vitulos sunterunt ad pla-
strum vitulosque earum clauferunt domi: et po-
suerunt archam dei super planities. Et pau-
lo post. Habant in directum vacce per viam que
ducit beethsamis: et itinere uno gradiebantur
pergentes et mugientes: et non declinantes
neque ad dexteram: neque ad sinistram. Ecce
enim reclusis domi vitulis vacce que sub ar-
che domini plauistro religatur gemunt et per-
gunt. Hant ab intus mugitus: et tamen
ab itinere non demittunt gressus. Amorem
quidem per compassionem sentiunt: sed colla
posterius non deflectunt. Sic necesse est: ut
incendere debeant quod sacre legis iugo sup-
positum: iam per internam scientiam: domini
archam portant: quatenus per hoc quod pro-
pinquorum necessitatibus condolent: acce-
pto rectitudinis itinere non declinent. Beeth-
samis appere domus solis dicitur. Archa ergo do-
mini superposita Beethsamis pergere debet: cuius
superna scientia ad eterne lucis habitacu-
lum propinquare. Sed tunc vere Beethsamis
tendimus: ut viam rectitudinis gradietes
ad vicina erroris latera nec pro affectu pro-
prios declinamus. Quorum nimirum gratia me-
tem nostram tenere debet: sed reflectere non
debet: ne hec eadem mens: aut si affectum non
tangitur dura sit: aut plus tacta sit insecti-
tur remissa.

1. Re. 4.

Deut. 33

23

24

Mucri libet beati Job
in quo divini amoris in-
guo colla cordis attrinuerat
sub quo discretionis mo-
deramine divine scientie
archam portat. Amis
namque vitulis mugit: quia
audita morte filiorum in terram tonso ca-
pite committit: sed recto tamen itinere mugitus
graditur: quia os eius in gemitu ad dei lau-
des apertur: cum prius dicit. Dominus dedit:
dominus abstulit: sicut domino placuit: ita
factum est: sit nomen domini benedictum.

24

Sed indiscrete mētes hanc viuendi regulā
nesciunt: et quo vias dei dissoluite appetunt
eo a mundi itinera stulte replicantur: Recte
igitur sanctus vir post Theman Semitas
saba itinera memorauit. Et qz quos auster
reprobi teporis soluerat: hos nimirū recte
implicationis tenet. Bene autē prauorū scā
describens: considerare hec admonet: qz p
ueria agendo diligimus: sed hec uia i ali
is diiudicamus: et que in nobis minus di
iudicanda credimus: qz sint tarpia in alio
rum actionibz cognoscimus: sicqz sit: vt ad
semitipiam mens redeat: et agere quod re
prehēdit erubescat. Quasi enim a speculo
feda facies displicet enim mēs a vita. Similis
se ipa qz aduerfet videt. Alit ergo. ((Con
siderate semitas themā itera saba: et expe
ctate paulisper.)) Ne si aperte diceret. Bā
na alieni teporis attendite et tunc spem de
eternis firmius sumitis: si recto cordis oen
lo quod in alijs displicet videtis.

Capitulum. 20.

Bene autē dī. Expectate
paulisper. Sepe etenim dī
pitis vite beatitas qua
si dīa perseveratira dili
gitur: ab eterna spe alius
frangit: et delectatus pī
tibus desperatōis sue ca
ligine reuerberat. Cūqz longum putat qd
a viuendi sibi spacium restat: repēte vitam
deserens eterna inuenit que vitare iam ne
queat. Hinc est enim quod per quēdā sa
pientem dī. Ne his q perdidit sustine
tiam. Sustinētia videt: perdunt: q dum
dū se inuolari visibilibus estimant: spem in
uisibili derelinquūt: cūqz mens in pīitū
figit: vita terminat: et repente ad supplicia
imponit pueniūt: que decepti suis psum
ptionibus: aut nūqz se contingere: aut tar
de crederet. Hinc vitas dicit. Uigilate
itaqz: qz nescitis diem neqz horam. Hic rur
sum scriptum ē. Dies dñi: sicut fur i nocte
ita uenit. Et enim ad rapendam animā
ppinquans nime conspicitur: furi i nocte
comparat. Tanto igit debet quasi semper
uolēs metui quāto a nobis non ualeat ven
tura pīsciri. Unde et sancti viri qz breuita
tem vite indefinēter aspiciūt: quotidie mo
rientes uiuūt: et tanto se solidius mansuris
preparāt: quāto et nulla eē transitoria sem

per in fine pensant. Hinc appe Psalmistā
veloci curā fugere vitam peccatoris aspi
ciens ait. Pīssimum adhuc: et nō erit peccā
tor. Hic iterum dicit. Homo sicut fenum vi
es eius. Hic Isaias ait. Omnis caro fenu
et omnis gloria eius sicut fenu. Hinc mēte
presumentia Jacobus corripit dicens. Qui
est vita vīar: Tūpō: ē ad modicum parēs
Recte ergo dī. Expectate paulisper. Et: inē
sam ē: quod sine termino sequi: et parū eē
quid finit. Longum appe nobis videri
non debz: quod curā sui ipis rediūt: vt nō
sit quod dum per momenta ducit: ipa hec
momenta sua: que offēdit impellūt: atqz vi
de teneri cernūt: unde agitur ne teneat. Be
ne autē beatus Job postqz breuitatē pīitū
vite despiciēs intulit: contra iniquos proi
nus in voce oīz electorū surgit dicens. ((Cū
fui sunt qz sperant.)) Cum bonis mala re
probi ingerūt: si hos a spe itima labefacta
ri aspiciunt: effeētū deceptionis hilarescūt.
Lucy: nāqz maximū erroris sui pīpago
nem deputant: qz habere se ad perditiōē
socios erulant. Cum sō bonorū spēs inte
rius figit: et nequāqz malis exterioribus ad
ima declinatur: prauorū mentem pīssio oc
cupat: qz dum pacure ad afflictōē intima
nequeat: incassum se existere crudeles erū
bescūt. Sanctus igit vir dicat ex voce sua:
dicat ex vniuersali ecclesie afflictē gemen
tisqz pīstantia que inter aduersa reproborū
superne retributōis gaudium: sine nullo mē
tis defectu desiderat: atqz ad vitam moriē
do pducatur. Confusi sunt: q pauit. Ne si ap
te dicat: Qz duris persecutiōibz reprobi vī
mei rigoris non emolliant: erubescētes p
culdubio laboris sue crudelitatis pdunt.
Unde mor vēture retributōis bona: quasi
iam presentis aspiciat: et q reatus in iudicio
reprobis maneat arētū fābdes. Veneratē
quorū vsq ad mer: et pudore coopertū sunt.
Vsq ad sanctam appe ecclesiam in diē i
dici reprobi veniunt qz vsq ad ei' tūc con
spiciendam gloriam pducuntur vt ad ma
iora tūc reatus sui supplicia repulsi vide
ant: quod pdiderunt. Tūc vero iniquos
pudor coopert: eos in aspectu iudicis te
stis pīscientia adscit. Tūc inder eteri' cer
nitur: sed accensato iterius tolerat. Tūc
omnis ante oculos culpa reducitur: et mēs
super gehēne incēdia suo grauius igni em

Ps. 36.
T. 5. 102

Ja. 4.

Ecc. 2.

Mar. 13.
L. 31. 5.

D. 1

eiatur. De quibus recte prophetam dicit. Homo minus creabitur manus in aere non videat: videant et profundant. Intellectum quippe reproborum tunc merita obsecrant: tunc cognitio reatus illuminat: ut et modo secundam vitam non videant: et tunc eam postquam amiserunt cernant. Hunc quippe eterna intelligentia negligunt: vel appetere intellecta committunt: sed tunc ea intelligentes perculsio debiderant: et conspiciunt: cum desiderata assequi uequeque possunt.

Capitulum. 21.

Ne etiam beati Job verba amicis eius spoliater agnunt: quod duris obiurgationibus sancti viri animum laeserant: et conabatur. Aut enim. ((Constiti sunt: quia sperant. Ne si aperte diceret.)) Huius me stultis increpationibus ad desperationem fleere nequeunt ipsi temeritatis sue infamia commundantur. Venerunt quoque usque ad me: et pudore cooperiti sunt. Ne si dicat. Elidetes corporis vulnera: sed mentis constantiam nescientes: dum me de infirmitate increpare ausi sunt: usque ad me necdum venerunt: sed dura me inuictioe pulsantes dum stare animum inter aduersa deprehendunt: quasi ad me venientes erubescunt. Eo enim ad me veniant quo me intus agnoscunt: ubique eos pudor cooperit: ubi me stantem fortiter: et terrior tactus non tangit. Sunt vero nonnulli qui timere deum nesciunt: nisi cum vel in se experta: vel in alijs cognita aduersitate terrentur: quos prospera per audaciam eleuant: contraria per infirmitatem turbant. Ex quorum scilicet numero amicos suos beatus Job redarguit: eum proximis subdidit dicens. ((Nunc venistis: et modo videntes plagam meam timetis. Ne si aperte dicat.)) Ego tunc deum tamulicis saltris prospis flagellorum detrimenta non sensi: vos autem quia ex amore deum non metuitis: et sola cum verberis percussione formidatis. Sequitur. ((Nunc dicit dicit mihi: et de substantia vestra donate mihi: et liberate me de manu hostis: et de manu robustorum eruite me. Si ad personam sancte ecclesie hec verba referuntur. Quia amicos beati Job hereticorum tenere speciem diximus recte se assequi: eorum substantia non indigere heretico-

rum quippe substantia carnalis sapientia non incommeniter accipitur: quia dum per ueris fulcuntur: quasi in verbis se diuites ostendunt: quam eo sancta ecclesia non querit: quo hanc spirituali intellectu transierit. Sepe vero heretici: cum peruersa de fide asserunt: nonnulla contra antiquum hostem subtilia de carnis tentationibus loquuntur. Hanc nonnulli eo in se quasi sana membra operationis ostendunt: quos in fide uenerari serpentis morsu in capite tenentur. Sed sancta ecclesia audire ab his subtilia de tentationibus non vult: quia dum vera quedam de conuersatione asserunt: ad falsa perfidie perducunt. Unde recte nunc subditur. Nunc dicit dicit mihi: et de substantia vestra donate mihi: vel liberate me de manu hostis: et de manu robustorum eruite me.)) Hancum quippe hostis: sathane fortitudinem vocat: et manum robustorum vires malignorum spirituum appellat. Quos scilicet robustos appellat: quia dum absque carnis infirmitate sunt conditi: prauis eorum amissibus inbecillitas ad hoc vincit non obuiat: hoc vero quod subditur. ((Vocete me: et ego tacebo: et si quid forte ignoranti instruite me: sed cuius distinctionis liberamine pendet incertum videtur: utrum ad hoc subiectum sit quod in tulerat: nunquid dixi: an certe distincta a se perioribus sententia promatur. Quia per increpationem dicatur. Vocete me: et ego tacebo: et si quid forte ignoranti instruite me. Quod tamen utriusque distinctioni conuenit: quia ab intellectus sancti tramite per neutra recedit: sed quia hec in transcurso per allegoriam dicitur: restat ut moraliter per ista verba perscrutemur.

Capitulum. 22.

Beatus Job damna rerum pertulerat: malignorum spirituum percussionebus traditus: dolores vulnerum sentiebat: sed sapientem dei stulticiam diligens stultum mundi sapientiam mentis despectu calcenerat. Igitur contra mundi diuites pauper: contra potentes oppressus: contra sapientes stultus: contra tria respondet: quia nec pauper eorum substantia: nec oppressus aduersorum contra robustos:

hec stultus doctrinā sapiētiē carnalis querit. Sanctus etenim vir q̄ mente super se metipsum rapit: et pauper inopia nō augstat et oppellus nihil patit: et volūtario stultus carnalem sapiētiā non miratur.

Hinc est enī q̄ oppellus Paulus pauper dicit. Apertamur: sed non desistimur: persecutionem patimur: sed non derelinquimur desimur: sed non perimus. Hinc ē q̄ sapiētiā sanare stulticie infirmans ait. Quid stulta sunt mūdi elegit deus: ut confundat sapiētes: et si q̄ videtur inter vos sapiētes ē in hoc seculo: stultus fiat ut sit sapiēns.

Hinc et gloriā oppellōis: et diuitias desiderate paupertatis aperiens dicit. Quasi morientes et ecce viuimus. Et castigati: et non mortificati quasi tristes: semper autem gaudentes: sicut egentes: multos autē locupletantes: tanq̄ nihil habentes: et oīa possidentes. Libet inter hec oculos mētis attollere: et electos dei exterius oppellōs quātā intrinsecus arte presideant videre: cūta quippe que foris cūminetio oculis eorum obtutibus per despectum iacent. Nam super se interius rapti: in alto animū figit: q̄q̄ in hac vīta patiūtur: quasi lōge infra labellatā atq̄ a se aliena conspiciūt atq̄ vī ita diuerim: dū mente extra carnem fieri deorāt pene ip̄a que tolerant ignorāt. In hōis pfecto oculis q̄qd̄ sp̄aliter emittit: altum non ē mā: velut in magni vrice montis, si ti p̄itis vīte plana despicunt: seq̄ ipsos p sp̄iales celsitudinē trāscēdentes subiecta sibi met intus vident: queq̄ per carnalem gloriā foris tument. Unde et nullis cōtra fortitatem potestātibus parciunt: s̄ quos attolli per elationem conspiciūt: per sp̄as auctoritatē premūt. Hinc ē enī q̄ a deserto Moyses veniens egypti regem ex auctoritate aggredit̄ dicens. Hec dicit dominus deus hebreorum. Quisquō non vis subijci mihi: Dimitte populum meū: ut sacrificet mihi. Qui dum plagis pressus pharao dicit. Ite sacrificare deo vestro i terra ista: aucta prius auctoritate respondit. Non pot̄ ita fieri: abhominatioes egyptiorum imolabimus dño deo nostro. Hinc ē q̄ peccantem regem Nathan aggrediens: cui prius similitudinem perpetrare p̄uaricationis obijciens: eūq̄ reum p̄p̄i iudicij voce tenens: potius adiūit dicens. Tu es il-

le vir q̄ fecisti hanc rem. Hinc est q̄ vir dei ad destruenda idoliatriā: samaria mūsus Hieroboam regem super altare thura facientem: nō regem vertitis: non formidie mortis p̄ellus: contra altare itrepidus auctoritatem libere vocis exercuit dicens. Altare altaris: hec dicit dñs. Ecce filius nāscetur de domo Bauid: Josias nōmine: et imolabit super te sacerdotes ecclesiarū. Hic est q̄ achab superbis idolorū seruitō subactus cum increpare Belyam presumeret dicens. Tu ne es ille vir qui cōturbas iura ei: Belyas potius superbi regis stulticiā oburgatōis libera auctoritate percussit dicens. Nō ego turbavi israhel: sed tu et domus patris tui: q̄ dereliquisti mandata dñi mihi: et secuti es isis baalim. Hinc ē q̄ Belyasens verā magistri celsitudinē sequens: Ioram filiū Achab ad se cum Josaphat rege venientē et reatu perfidie p̄iudit dicens. Quid mihi et tibi ē: vade ad p̄phetas p̄iū tui et matris tue: et viuit dñs eternitum in cuius conspectu sto: q̄ si non vultum Josaphat regis inde erubescere: nec attēdissem q̄dem tēce resposissem. Hinc ē q̄ isides vir Naaman ad se cū ego et curibus venientē an osium domus fuit: et talentorū copie ac vestitū vultui nō occurrunt: non tantum deus aperuit: sed vt lanare septies i iordane debuisset per nūciū iussit. Unde et isides Naaman iratus recebat dicens. Nō ita habam q̄ egredieretur ad me: et stans in iudoea ret nomen dei sui. Hinc ē q̄ Petrus cum cū sacerdotes ac p̄iapes etiam per flagella seuites in nomine Jesu loq̄ phibere: cū magna prius auctoritate rudit dicens. Si in istum est in conspectu dei vos potius audire q̄ deum iudicare: non enī possum? que vidimus: et audimus non loq̄. Hinc est q̄ Paulus cū resistentē contra variatam sacerdotū p̄cipiem cerneret: eūq̄ mīnist̄r illius alapa percussisset non maledictum perturbatus intulit: sed repletus sp̄i sancto: libera voce prophetauit dicens.

Percutiet te deus paries dealbate. Et tu sedes iudicans me s̄m legem: et contra legē iubes me percuti. Hinc est q̄ Stephanus contra vim persequentiū auctoritatē vocis exercere: nec mortuus expāit dicens. Iura cervice et increpaci cordibus et manibus: vos semper sp̄i sancto restitistis: si-

3. Cor. 24

1. Cor. 1.

B

Eco. 5.

2. Re. 12.

L

3. Re. 13

3. Re. 17

4. Re. 3

4. Re. 5.

D

2. Cl. 4

2. Cl. 23

2. Cl. 7

ent & patres vestri & vos. La. 73.

Ed quia sancti viri ad
sua tante altitudinis
zelo veritatis: non aut
vicio elationis exultum
ibi patenter indicant &
factis vicisq; alijs et
quanta humilitate pol
leant: & erga eos quos

redarguunt: quanta charitate feruunt ma
nifestant. Superbia quippe odium generat:
humilitas amorem. Verba quippe q; amor
traspirat: pfecto ex fonte humilitatis ema
nant. Quod ergo Stephanus pferre in cre
patione per elatione potuit: & pro eisdem
quos increpauerat: ad deteriora crescenti
bus seip; lapidantibus flexis genibus ora
uit dicens. Domine ne statuas illis hoc pecca
tum: Quod paulus contra gentis sue sacer
dotem ac principem asperitatis sba sup
biens intulit: qui humilitate se etiam disci
pulorum seruitio subiecit dicens. Non enim
nosmetipsos predicamus sed dñm nostrum
Iesum xpm: nos aut seruos vestros p xpm.

Quod petrus per elatione pncipibus resistit
quor; errori cōpatiens reatū velut excusat
dicens. Scio q; per ignoratiā fecistis sicut
& patres vestri: Bene aut qui pñficiant p
os oñium pphetarum pari xpm suū: imple
nit sic. Quos ad vitam misericorditer tra
hit dicens. Penitentini igitur & convertimini:
ut delcantur peccata vestra. Quod heli
seus videre Naamā ex elatione noluit: qui
non solum se cōspici: sed tenere etiā a mi
lliere pmisit: de qua scriptū ē. Lūq; venisset
ad virum dei in monte apprehēdit pedes
eius. Et accessit iez: ut amoueret eam. Et
ait vir dei. Minime eam: aia eius in amari
tudine est. Quod helyas superbo regi incre
pationis sba per timorem intulit: qui ante
eius curā humilitate cucurrit: sicut scriptū ē.
Accinctusq; sabis currebat ante Achab.

Quomō vir dei Hieroboā pñtiam et el
atione desperet: qui arcē dextera ei salu
ti pñtine potius ex pietate reparauit: sicut
scriptum ē. Lūq; audisset rex sermonē ho
minis dei quē inclinauerat contra altare in
Bethel extendit manū suā de altari dicēs.
Alphēndit eū: & erarūt man; eius: & pau
lopost orauit vir dei facie pñi: & reuerſa est
manns regis ad eū: & facta ē sicut pri; sue

rat. Quia enī supbia gignere virtutes ne
scit: quāta et humilitate pde vor increpa
tionis ostēdunt: quā signa comitant. Quod
Nathan cōtra David regē p sba ierepa
tionis tinnit: & cū increpata culpa decisset
in terrā se in cōspicu eius pronus strauit.
Sicut scriptū est nūciauerūt regi dicētes.
Adest Nathan propheta. Lūq; introiſset
ante cōspectū regis adorauit eum pñis i
terra. Quod Moyses regi egyptio libere re
sistens cū despiciere potuit: & oco familiarit
colloquēs sequentē se Iethro cognatū suū
humilis adorauit. Lūq; etiā cōsilio tamq;
obedientiā pñit: ut postsecrera dei collo
quia magnā lucrum inde duceret: qd foris
ab ore hoīs audiret. La. 24.

Et alij ergo sanctor; factis
discimus qd de alijs pēsa
re debeamus. Sancti etenim
viri nec ex elatione sunt li
beri: nec ex timore submissi
sed cū recitudo eos ad li

bertatē vocis erigit: consideratio infirmita
tis proprię in humilitate custodit. Culpas
q;pe delinquentiū & si et alto increpantes
seriunt: semetipsos tamē apud se subtilius
indicātes quasi i abiectionis ponūt: & quo pra
na in alijs insequuntur: ad repñtēdōs
se atrocior; res redēūt: rursūq; quo sibi met
lora agentibus nequa; parcūt: eo vigilā
tius aliena facta repñdunt. Quid enī de
humana potētia mirari exteriūs potuerūt:
qui semetipsos quoq; despiciūt: etiā cū intē
me pene iam arce sublimitatis apprehē
dunt. Itcirco ergo bñ foris dñdicāt alti
tudine terrene celsitudinis: q; intus oculūz
non grauat pondus tumoris. Unde & bea
tus Job cū in amicis dura loquētib; ter
renā prudentiā: vires substantiāq; despic
ret dicēs. Nangā dixi afferte mihi: & v sub
stantia vestra donate mihi: vel liberate me
de manu hostis: & de manu robustor; crui
te me. Docete me: & ego tacebo: & si qd for
te ignorauit instruite me: qd de scio sentiat
paulo inferius manifestat dicens. Sup
pupillā irruistis. & uce itaq; clari; patet quā
te se infirmitatē cōspiciat: quō pupillā vo
cat. Segitur. (Quare detraxistis sermoni
bus vñtatis: cum & vobis nullas sit & possit
me arguere.) Adidus ipse esse a vitioz dy
q; curat aliena corrigere: ut terrena non co

Abi. 8

2. Cor. 4

Act. 4

Abi. 8

4. Re. 4

3. Re. 18.

2. Re. 11

Em. 9

3

3

giter: ut desiderijs iſtius nō succēbat: q̄re
 nus tanto p̄ſpicatius alijs fugiēda videat:
 quāto hēc ipſe p̄ ſciam q̄ vitā verius deſci
 nat: q̄ nequaquā pure maculā in mēbro cōſi
 derat oculis quem puluis granat: et ſubie
 ctas ſordes tergere nō valet manus que lu
 tum tenet. **De** iura antiquę trāſlationis
 ſeriē hūc ad David erga exteriora bella la
 borante per ſignificatiōē diuina vox ino
 mitrā dicit. Non tu edificabis mihi tem
 plū: q̄ vir ſanguis es. **Bei** autē templum
 edificat: qui corrigēdis atq̄ inſtituēdis: p̄
 rimorū mentibus vacat. Templum q̄ppe dei
 nos ſumus: q̄ ad verā vitā et eius inabi
 tationē cōſtruimur. Paulo attēſat q̄ ait.
 Templū dei ſanctū ē: q̄ eſtis vos. S; vir
 ſanguis templū deo edificare p̄bibet: q̄
 qui adhuc actibus carnalibus incubat: ne
 ceſſe eſt vt inſtruire ſpiritualiter mētes. pri
 morū erabefcat. **Bū** ergo dicit. Quare de
 trahiſtis ſermonib⁹ veritatis eū et vobis nul
 lus ſit q̄ me poſſit arguere. Ne ſi apte vice
 retur. Quia temeritate audita reſponditis:
 qui p̄cuſſiſis mee cauſas ignoratis adhuc
 reſponſibilia p̄fertis. **Sequitur.** (Ad increpā
 dnm tñ eloquia cōcinnatis: et in ventū ver
 ba p̄fertis.) **Hūc** ſunt genera locutionū
 importuna valde q̄ notia generi humano:
Quā q̄ curat et pueria landare. Aliis q̄
 ſtudet ſemp etia recta corripere. Illud de
 orum cū ſummo dicit: hoc nō cōtra ſuētā
 p̄tatis obſerare et aluci conaſt: illud mer
 ſinit: hoc elatio erigit: illud gratia et fauo
 ribus capiat: hoc ira vt ex certamine oſten
 datur eragitat: illud in promptu ſubiacerit:
 hoc ſemp et diuerſo tunc. **Ex** hūc ergo q̄
 ſate beatus Job amicos ſuos fuiſſe redar
 guit cū dicit. Ad increpādū tantū eloq̄a cō
 cinnatis. S; vnde vſq̄ ad inſinē increpato
 nis audacia p̄uenit: prius innotuit: cum
 ſubſtantia: et in ventū verba p̄fertis. In ve
 tum cū ſua p̄ſerret oculoſa dicere. **Ad** ſe
 pe dā ab oculoſis verbis nequaquā lingua cō
 peſcat: ad temeritatē quoq̄ ſuſcite increpa
 tionis eſſeſſenat: q̄nſidā cū nune ſue gradi
 bus deſidioſa mens in fonte lapſus impell
 tur. **Ad** dū oculoſa cauere ſua negligim⁹:
 ad notia p̄uenim⁹ vt p̄n log aliena libeat
 et poſtmodū detractionib⁹ eoz vitā de q̄
 loquitur lingua mordet. **Quā** dōq̄ aut vſq̄
 ad apas cōtumelias erūpat. **Hūc** ſemina

tur ſtimuli: oriunt rixę: accenduntur faces
 odioꝝ: par tora extinguit cordiū. **Uñ** bene
 p̄ Salomōē dī. Qui dimittit aqua: caput
 eſt iurgioꝝ aqua q̄ppe dimittit ē lingua i
 ſtura eloquiū relaxare. **Quo** S; et in bonam
 p̄tem aſſerit dicēns. Aqua p̄ſunda ſua ex
 ore viri: q̄ ergo dimittit aqua caput eſt iur
 gioꝝ: q̄ q̄ lingua nō reſrenat cōcorā diſſi
 pat. **Uñ** et diuerſo ſcriptū ē. Qui ponit ſilē
 tio ſilentij iras mitigat. **Ca.** 25.

Quia autē multiloquio ſq̄
 ſeruiſ rectitudinē iuſticię
 tenere nō poſſit. Teſtatur
 p̄pheta q̄ ait. Vir linguo
 ſus nō diriget ſup terram.
Hūc Salomō iterū dicit.

In multiloquio peccatū nō deerit. **Hic** iſa
 ias ait. Cultus iuſticię ſilentij videt⁹ indi
 cans: q̄ mentis iuſticię deſolat⁹: q̄n ab imo
 derata locutiōe nō parat⁹. **Hūc** Jacob⁹ di
 cit. Si q̄ parat ſe religioſum eſſe nō reſre
 nans lingua ſua ſed ſeducens cor ſuū: hūc
 vana ē religio. **Hūc** ruruſum ait. Si omnis
 homo velox ad audiendū: tardus autē ad
 loquendū. **Ad** me iterū adiungit. **In** ſigna in
 quietū malū plena veneno moruſero. **Hic**
 per ſemetipſam nos vitas admonet dicēs.
Omne verbū oculoſū q̄ locuti ſaciunt ho
 mines reddent et eo rōnem in die iudicij.
Oculoſum q̄ppe verbū eſt: q̄ aut rōne iuſte
 neceſſitatis: aut intēſe p̄nt vtilitatis caret.
Si ergo ratio de oculoſo ſermone erigit: p̄
 ſandū valde ē que pena illud multiloquiū
 ſequat⁹: in quo etiā per ſupbie ſua peccat⁹.
Sciēdā quoq̄ eſt q̄ ab omni rectitudinis ſta
 tu depercutit q̄ per notia ſua diſabuntur.
Humana etenim mens aque more et circū
 cluſa ad ſupiora colligit⁹: q̄ illū repetit vſ
 peſcedit: et relaxata deperit: q̄ ſe p̄ inſima
 ſimiliter ſpargit. **Quot** cū ſupaciūſ ver
 bis a ſilentij ſui cōſura diſſipat⁹: quaſi tot rī
 nis extra ſeducit⁹: vſ et redire iteris ad ſui
 cognitiōē nō ſufficit: q̄ per multiloquiū
 erraticis ſparſa vim intime cōſiderationis
 amittit. **Tota** ſeſe igit inſidiātis hoſtis vul
 neribus detegit⁹: q̄ nulla ſe munitione auſo
 die circūcludit. **Uñ** ſcriptū eſt. Sicut vrbis
 patens et abſq̄ muroꝝ ambiet⁹: ira vir qui
 non pōt in loquēdo cōhibere ſpiritu ſuum.
Quia enim murū ſilentij non habet: patet
 inimici ſaculis ciuitas mentis: et cū ſe per

1007

3. Re. 7

1. Cor. 3

Pſ. 139.
Ela. 32.

Ja. 6

Ab. 8

Jac. 3

Mat. 12.

B

Proph. 25

E

verba extra semetipsum efficit: apertas se ad
necessario ostendit: quā tanto ille sine labore
superat: quāto & hec eadem que vincitur:
cōtra semetipsum per multiloquū pugnāt.
Sed inter hec sciendū est: qz cū panore ni-
mio a locutione restringimur interdū plus
qz necesse est intra claustra silentij coarcta-
mur: & dū lingue vitia incaute fugimus: oc-
culte deterioribz impleamur. Nā sepe vix
ab eloquio imoderate cōpescimur: graue
multiloquū in corde toleram: vt eo plus
cogitationes in mēte ferueāt: quā illas vio-
lenti custodia indiscreti silentij angustat: &
perierg tanto latius defluit: quāto se cū se-
curius cūctat: qz foris a respētibz nō
vident: vñ mens nōnunqz in superbia attol-
litur: eosqz quos loquētes audit: quasi infor-
mos cōspicit. Cūqz os corpis claudit: quā-
tū se virgīs supbiendo aperiat: nō agnoscit
Lingua etenim pmit: cogitationē erigit: et
cū se p negligentia minime cōsiderat: tanto
apud se cunctos liberius: quāto & secretius
accusat. Ca. 26.

Per crāqz antē nimis taciti:
cū nulla iniusta parlantur:
eo in acrore dolorē pdeat
quo ea que sustinet non lo-
quunt. Nā si illatas mole-
stias lingua tranquille vi-
ceret: a cōsciētia dolor emanaret: vulnera
enim clausa plus cruciant: qz cū pūredo q
intrinsecus feruet efficit: ad salutē dolor ap-
tur. Perierg nimis taciti dū quorūda ma-
la respiciūt: tñ in silentiū lingua premunt:
quasi cōspectis vulneribus vsqz medicamē-
tis subtrahūt: & eo mortis auctores fiunt:
quo virus qd poterant eijcere loquēdo no
lnerunt: vñ & imoderatū silentiū si in culpa
nō esset: ppheta nō diceret. Ele mihi qz ta-
cui. Quid ergo iter hec nisi studiōse lingua
sub magni moderaminis liberatione frenan-
da est: nō immoderabiliter obliganda. He aut
latata in viciā defluat: aut restricta etiam
ab vtilitate torpescat. Vñc nāqz p quēdā
sapientē dicit. Sapiens tacet vsqz ad tps
vt nūmū cū oportū cōsiderat: postposi-
ta celsura silentij loquēdo que cōgruunt in-
sum: se vtilitatis impēdat. Vñc Salomō
ait. Tempus tacēdi: & tēpus loquēdi. Vi-
serete qppe vicissitudinū pensanda sunt tē-
pora: nec aut cū restringi signa debet p ver-

ba se inutiliter soluat: aut cū loqui vtiliter
potest: semetipsum pigre restringat. Qd bñ
psalmista considerans bene posulatione
cōplectus ē dicens. Pone dñe custodias ori-
meo: & hostiū circūstantie labijs meis. Vo-
scium nāqz apitur & claudis. Qui ergo ori-
suo nequaqz ponit obfāclū sed hostiū pe-
tite: agte docuit qz & per disciplinā retineri
lingua debeat: & ex necessitate latari: quā-
tēms os discretū & cōgruo tēpore vor a-
riat: & rursum cōgruo tacturitas dandat.
Qd quia vel amici beati Job: vel oēs he-
retici quorū bñ speciem tenent feruare ne-
sciunt: in ventū pba pferre peribent: qz
nūmū dicta que discretionis pondus non
solidat: aura leuitatis portat.

Sācti Gregorij. Liber octauus. Ca. 1.

Recedenti

iam libello tracinim?
qz beatus Job vni no-
bis humilitatis sue in-
notescit dicens. Super
pupillū irritis: & sub-
uertere nitimini amici
vestrum. Quante nāqz
infirmitatis se perpendat: infirmat: quem
pupillum vocat. Quis vero ab amore rece-
dere charitas etiam lesa nescit: et subuertere
velle se queritur: et tamen amicū se esse
testatur. Cuius verba vt sepe iam diximus
sic eadem specialiter congruunt: vt tamen p
hec ex prophetico spiritu etiam sententia
fidelis populi ex voce ecclesie vniuersis ex-
primatur. Que hereticorum contrarietate
tolerans: & infirmum se per humilitatē cō-
spicit: & tamen a seruandē dilectionis ma-
gnitudine non recedit. Sancte quippe ec-
clesie populus quia mortui patris est: filius
pupillus non incongrue dicitur. Cuius re-
surgētis vitam iam quidem per fidem se-
quitur: sed necdum per speciem contem-
platur. Super pupillum vero heretici irri-
unt: cū humilitatem fidelis populi impo-
nitis falsisqz allegationibz affligant: & cū
amicus est quem nituntur euertere: quia fi-
delis populus: dei ipsos quos quos pfer-
tes tolerat amado non desunt ad vitatē

ps. 140

21

Elis. 6.

Eccl. 20.

22

Proph. 11.

vocare. Sed inter hec scienda est: qz sancti
viri nec sustinere falsa p infirmitate met-
unt: nec lesi vnqz a veritate cōfitecāt. Vñ
z subdit. Certe qd cepistis explete pbe-
te aurem: z videte an mentiar. Quia enim
aducria ppeti non timent: dicat. Certe qd
excepistis explete: qz qd ipsi suis psecutoribz
bus vitaris pācāmetā nō subtrahit adū-
gat: pbeate aurē z videte an mentiar. Ne si
apte dicat. Nec ante illatas molestias tre-
pido: nec ingratīs auditoribz correctiois
adūtoribz abfēdō: qz z malis pñis erer-
cor: z ipis meis psecutoribz benigne im-
pensis cresco. Mens qppe sanctor: i hoc
tentationis pñio: z munita patientie clispeo
z gladijs amoris accelera: ad pferenda ma-
la sumit fortitudinem: z ad rependēda bo-
na egeret benignitatem: quatenus z odio
vñ tela porēter excipiat: z amoris iacula va-
lenter reddat. Nequaqz qppe ad bella ar-
matiz pergit: qui aut clipeū sumens gladi-
is non vltur: aut utrens gladijs clipeo nō
munit. Vñ z miles dei aduersitatis bello
deprehenus: z scutu patientie debet ante-
ferre ne pereat: z ad pducendū promptus
amoris inferre iacula vt vincat. Cuius ar-
mature summā paulus breuiter insinuat ol-
cens. Charitas patiens est: benigna est: cu-
vero vñ et virosqz defecit: charitas nō ē:
si videlz malos aut abiqz benignitate tole-
rans nō amat aut rursū sese sine patien-
tia exhibens negligit tolerare quos amat.
Ut ergo a nobis charitas vera teneat: ne-
cessē est quatenus z benignitati patientia:
z rursū patientie benignitas suffragetur.
Ut magnum qdā in corde nostro edifi-
ciū constructis: z benignitatis arcē patien-
tia solidet: z patientie fundata edificia be-
nignitas eromet. Beatus igitur Job prom-
ptus ad patientiā dicat. Certe qd cep-
istis explete: benignitate pñis adūgat:
pbeate aurē z videte an mentiar: qz qd sū-
eta ecclesia ex magisterio humilitatis insi-
tuta recta que errandus dicit: nō quasi ex
auctoritate pcepit: sed ex rōne pñader: bñ
nunc dicitur: videre an mentiar. Ne si aper-
te dicat. Ea que assero nequaqz multi ex au-
toritate credite: sed an vera sint et ratidē
pensate. Que z si quādo dicit qd ratione
comprehendi non valet: ne de occultis ha-
maya ratio qñi debeat rationabiliter sua-

det.

Ca.

2.

Ed sepe heretici dūz occa-
sionem rōmationis acci-
piunt: ad iurgia cōtentio-
nis effrenant. Vñ z apte
mor subditur. Respōdere
quēdo abiqz contentione.
Neqz enim heretici ingi-
tionibz suis veritate conant assequi: sed
victores videri. Lūg se foris ostēdi sapien-
tes appetunt: intus p stulticia elationis sue
vinculis ligant. Vñ fir: vt cōtentionū certa-
mina exgrant: z de deo qui par nostra ē lo-
qui pacifice nesciunt: atqz ex pacis negocio
rire inuicētores fiant. Quibus bñ p paulum
dī. Si qd aīe videt esse cōtentiosus: nō ta-
lem cōsuetudinem nō habemus: neqz cede-
ria dei. Recte aīe subditur. Et eloquentes
id qd iustum ē indicare. Is nāqz qui loquitur
dum verbis suis auditoris sniam expe-
rat: quasi eius iudicio supponit: quo au-
ditur. Qui igitur in diebis suis reprobatio-
nem metuit: pñs debet examinare qd
dicit: quatenus inter cor z linguam equus
qdā discretusqz arbitrer sedcat: subtiliter
pensans si recta pba cor offeratque vali-
ter suscipiens: ad auditoz iudiciū lingua
pducat. Beatus igitur Job sua cōtra amicos
agens: s; cōtra hereticos nra denūciā p-
pitationē loquentiū reprehēdat: atqz ad co-
rum mentē pba recolligat dicens. Loquen-
tes id qd iustum ē indicare. Ne si apte dice-
ret. Si in eo qd ad nos p egressum locutio-
nis critis respēdi nō vultis intus iusticie
librā tenere: vt tāto foris qd dicitur et ver-
tatis pondere placeat: quāto hoc interius
truthia discretiois pensat. Et qz hī erga
aliēdicta recta iudicia exerunt: g iudica-
re pñis ppria sciunt: postqz dixit. Loquen-
tes id qd iustum ē indicare: apte mor sub-
dit. Et nō inuenietis in lingua mea iniqui-
tatem nec in faucibus meis stulticia personā-
bit. Ne si apte diceret. Si subtilis vestra
ppenditis veritas aliena pensatis: z cum re-
ctum cepit esse qd dicitis: iustā cognosce-
tis qd audistis. Nequaqz qppe a mica vo-
bis lingua stulticia resonat: si vā vestra con-
sciecia nō pcedat. Si sic sancta ecclesia su-
det pñz assertiones hostiū falsas ostēdere:
z tūc pducāmetā pñatis apere: qz cu; recta
se tenere cōsumat: recta que audiat pñma-

alter impugnât. Ante ergo necesse è vt ex-
rorem suâ heretici sentiant: ne audire veri-
tati prædicant: qz & si campoz sentes ara-
toz vomeris scissione non eruit: terra acce-
pta semina in segetes non producit. Et cuius
putredinem medicus vulneris apertio non
eject: nequaquâ in loco putredinis sana car-
ro coalescit. Ipsi ergo pueria destrues di-
cat. Loquentes id quod insitum è indicate
post aut recta adiungens infirmis: & nò in
uenietis in lingua mea iniquitatem: nec in san-
cibus meis stulticia psonabit. Solent autè
heretici alia apte dicere: alia occulte senti-
re.

Capitulum. 3.

Er lingua quippe apta lo-
cutio: p facies vero oculi
ta detractio designatur. Sâ-
cte ergo ecclesie: nec in lingua
iniquitas: nec stulticia in
sanctis resonat: qz ea que

per publicâ locatione prædicat èt per inti-
mam fidè seruat: nec in aperto aliud docet
atqz in occultis aliud retinet: s; & quod sen-
tit: loquendo docet: & quod loquitur: viuèdo
custodit: ac de sapientie supernæ paulo qd
quid per linguâ prædicationis emanat: hoc
p facies tacite expectatõis significat. S; bea-
tus Iob vnum scilz membrum vniuersalis ec-
clesie sua infirmas atqz electoz oimz corda
manifestans: oè quod sentit aperit: vt men-
tis eius rectitudinè attestatio locutõis ino-
tescat. Segitur. Ca. 4:

Stulticia est in

ta hois super terram. D
hoc i loco translatione
veteri: nequaquâ militiâ
vita hois nuncupat: s;
tèratiõ: s; viuentisqz ver-
bi sensus aspicit: dicitur

sum qd èst quod exterius resonat s; vnus
eundeqz pcoriditer intellectui format. Quid
enim nisi pugna ptra malignos spūs noie tè-
ratiõis expiuntur: Et qd appellatõe mili-
tie nisi ptra hostes exercituum designatur:
Tèratiõ itaqz ipsa militiâ è: qz dñ ptra ma-
lignoz spūum infidias vigilat: in belloz pro-
cinctu. pendubio exultat. Notandum èo
qz hec eadem vita hois nò tentatõe habet
re: s; ipsa tentatiõ eè pibetur. Sponte
appe a stam conditiõis lapsa: & corruptiõis

sue putredini subdita: dñ sibi ex semetipsa
molestias gignit: hoc est i facta quod tole-
rat. Q2. n. statum mētis inclinata desinit:
qd in se nisi modū varietatis inuenit. Tu
de nunc & si ad summa appetēda se erigit
mutabilitatis lubrico impulsu protinus ad
semetipsam cadit: vult enim in ptemplatõe
stare: sed nò valet: cogitationis gressum fi-
gere n̄ titur: s; infirmitatis sue lapsib⁹ ener-
natur. Que nimirū mutabilitatis sue onera
quasi volens expetit: nolens portat. Quie-
tus homo possidere carnes potuit: si bñ ab
auctore conditus: possideri voluisset. L. u.
qz se erigere contra conditorem studuit: in
semetipsum protinus carnis contumeliam
inuenit. Sed qz cum culpa simul ab origie
etiam pena ppagatur: inserto infirmitatis
vitio nascimur: & quasi nobiscum hoste de-
ducimus: quez cum labore superam⁹. Ipsa
ergo hois vita tentatiõ è: cui ex semetipsa
nascit⁹ vnde pimat⁹. Que & si semp ex vir-
tute succidit: quod ex infirmitate generat⁹
semper tamè ex infirmitate generat⁹: quod
ex virtute succidat. Sic itaqz humana vita
tentatiõ è: vt & si tam ab iniquitate perpe-
tratione compescitur: in ipsis tamè bonis op⁹
bus modo maloz memoria modo seductio-
nis caligine: modo itenit⁹is sue interuptio-
nis fulcitur. Alius nāqz a luxuria carnē itaqz
refrenat: sed tamè adhuc luxurie sātissima
ta tolerat: qz que volens fecit: hoz inuitus
meminit: & penā sustinet: quod volūtatē
putauit. Quia vero ad deuicētam culpā re-
trahi metuit: ventrem mire abstinentie vi-
goze refrigit: vultusqz ex abstinentia pale-
scit. Cūqz in facie palloz aspicitur: reueren-
da ab hoibus vita laudatur morqz ianis
gloria ad abstinentis animam cum s̄bis fa-
noris venit quā concessa mens dñ subijce-
re nò valet: eum p quem venerat tergere a
facie palloz querit: sicqz fit vt infirmitatis
neribus ligata: aut palloz abstinentie fugi-
eno: iterū per alimenta subdi luxurie metu-
at: aut impulsu luxurie per abstinentia zsa-
perans: palloz inani glorie militare pertu-
mescat. Alius lapsum superbie superas to-
to pchiderio iam statū humilitatis apphen-
dit. Cūqz superbietis quosdā vsqz ad op-
pressionē innocentia erāpere conspiciat: vel
excitatione succensus postponere aliquate-
nus cogitur: quod decreuit: vñ recitūdis

Job. c. 7.

21

m

c

erent: prauisq; non mansuetudine: s; aucto-
ritate irradicat. Cui plerūq; fit: ut aut hu-
militatis studio zelum recrudens deservat
aut rursū zelū recrudens turbet humi-
litas studium quod tenebat. Cūq; seruari
simul et zeli auctoritas: et propositio hu-
militatis non possit: subintrat ipsi homo et per
turbatione incognitus redditur: ita ut vo-
hemēter ambigat ne apud seductū animū
aut superbia se auctoritatem zeli infundat:
aut eo poro panidus humilitatem fingat.
Nullus igitur sit fallacie culpa phiderans: mu-
niri se arce pitatis decernit ut ex ore eius
tam falsus sermo nō pdeat: seseq; funditus
in mediāq; transgressionē desigat. S; sit ple-
rūq; ut cū verum dicitur: vita protinī grauetur
cūq; in gerere alteri lectionē metuit: ad hoc
q; dūdū psserit fallacie virtutū quasi ex stu-
dio pietatis redire: scilicet sit ut si malicia mē-
tem non teneat: in ea tamē veritatis radiū
vmbra mēdiāq; obscurat. Unde et sepe qz
pccatatus qzq; pccescere nō valet aut fal-
sum dices suam mētem trucidat: aut vera
eloquens prīmū vitam grauat. Alio amore
ēdicatoris exercitatus a terrenis cogitatio-
nibus mētem curat assidua orōne suspēde-
re: atq; hāc in secreta gentis intus securita-
te collocare: s; in ipso sue orōnis ascensu dū
elevator ab infans nūtur: infirmorū fantas-
mate reuerberat: atq; ad itēndam lucem
mētis oculus tenditur: s; ex corporeo visu
surgētib; terrenarū rerū imaginib; ob-
scuratur. Unde sit plerūq; ut mēdētis ani-
mus ipa sua infirmitate fatigatus: aut orō-
nem deserens desidia torpeat: aut si diu in
oratione permanserit: ante oculos eius im-
portunaz imaginū caligo densescat.

Capitulum.

5.

Ene ergo dicitur. Tentatio ē
vita hoīs super terrā: qñ
ibi quoq; reatū descensio-
nis inuenit: ubi se pfectūq;
cōprehendere ascēsis pu-
tant: et inde mens pfun-
ditur vnde surgere a con-
fusione nitēbat ut per hoc ad semetipsam
diuerberata redeat: per quod semetipsa iā
collecta et coadūata trāsebat. Iste ab eni-
clitō diuine legis alieni ignorantia sua de-
pūnitur ne qd optinēde salutis operetur:
iste diuine legis scientia pēditus: omni sibi

pre ceteris gaudet intellectū suppetere qd
primato gaudio exultat: percepti intellectū
in se munera dissipat: et inde in iudicio cete-
ris deterior exhibetur: vnde darioz ceteris
ad tempus ostenditur: hanc qz virtutū do-
na nō subleuant: et viam simplicem recita-
dū desinunt: et velut extraneū se a cele-
sti munere deputant: quasi eo securus pra-
ua agit: quo superbi domi sublimia mune-
ra nō pe caput. Illū pphetia spās repler:
ad prescientiam subleuat eiq; ventura que
q; quasi iam pssia ostendit. S; dum sepe et
in multis sup semetipsz tollitur ut futura ve-
raciter contēpserit: mens in sui pssidentia de-
ducta eum quem habere semp non potest
semp sibi ad esse psspectū estimat cūq; oē
quod senserit psspectam putat: qz sibi hanc
et cum non habz tribuit: et inq̄tum dēre po-
tuit amittit. Sicq; sit ut inde post aliorū
merita tristis redeat. Unde estimatōe oīz
letus prebat. Tentatio est ergo vita hoīs
super terram q̄ aut aliena a virtutib; ad ce-
leste pccinūz surgere non valet: aut de rata
bonis spūalib; aliquādo deterius et occa-
sione virtutum ruit.

Capitulum.

6.

Quia autē p paulo superius
hoc ē tentatōem quod mi-
litiam dicitur: scindū sū
opere est qz quoddā nobis
appellatione militie ampli-
us qz noie tentatōis inuit:
hoc nāq; nostro intellectu expōsitione militie
angetur: quod nimirū per militiam ad si-
nem quotidie tēditur: cūq; per ordinē mili-
tie locūz crescit: tota simul hōi militie defi-
cit. Militia ergo est vita hoīs super terrā
qz et sicut superius dicitur: vniūsq;q; dum
quotidie ad vitē terminū per tempoz ang-
mentū tendit: augendo vitam viuere desi-
nit. Hies appē expectat ut veniant: s; cum
ad augmēta vite veniunt iam ab augmen-
to vite subtrahuntur: qz et itinerans gressus
dum in anteriora pssit quod restat iter de-
crescit. Quia ergo nostra militie ē: que quo
ad augmentum ducit eo vt non sit finitur.
Bene igitur dicitur qz vita hoīs super ter-
raz: qz dum per spacia tempoz crescere ap-
petit: ab eodē spacio quod pēdendo collē-
git crescendo pertranst. Unde et apte quo-
qz militie cursū exprimitur cum protinus

labinfertur (Et sicut mercenarij dies ei?)
Dies suos mercenarius enolui citius ex-
optat. ut ad laboris sui premiū sine tardita-
te perueniat. Dies itaqz hois vera ē ex-
na sapiētis recte mercenarij dieb⁹ compa-
ratur: qz pntem vitam viā non patriā mi-
litiam nō palmā deputat: eo se abesse lō-
gius a premio conspicit: quo tardius ad fi-
nem venit. Considerandum quoqz ē q mer-
cenarij in alienis laboribus erudat: sed
tamen sibi premiū ppruū preparat. Noce
autem redēptiois noster dī. Regnum men-
tis non ē de hoc mundo. Omnes ergo q spe ce-
lestiū prediti exercitio vite pntis artemur
in alieno laboramus. Illa sepe ē reprobis
seruire cogimur: mundo que mōdi sunt red-
dere coartamur: et in alieno qdē labore fa-
tigamur: tamen premia nostra percipim⁹
et per hoc peruenimus ad pprā q pure mi-
nistramus aliena. Quo contra gbusdā vī-
tas dicit. Si in alieno fideles nō fuisset: qv
vultum est qui credet vobis?

Capitulum. 7.

Sciendum quoqz ē q mer-
cenarius solum curat in-
spicere: ne vnqz dies vacu-
us labatur ab opere: et ex-
pectat finis temporis: ne i-
anis veniat ad remunera-
tionē. In laboris nāqz studio conspicit: qd
percipere in tempore remunerationis possit.
Itaqz cum opus crescat pmiū fiducia pro-
ficere: et nō opus torpuerit: spes a remunera-
tione lassescit. Tū ē elect⁹ qsqz vitam suam
quasi mercenarij dies pensans: tāto fiden-
tius spe tendit ad premiū: qto nūc robusti-
us pdurat ad laboris incrementū: q sit de-
cursum pntis tps pstat: dies cū operib⁹ nu-
merat: ne a labore vacua trāscat: mōmē-
ta vite formidat aduersis gaudet passione
rescat: merore refouet: quasi subsequētis
vite premiū tanto se remunerari largi⁹ cō-
spicit: quāto pro amore illi⁹ quotidianis se
morbis verius impendit. Hinc nāqz ē q
ciues superne patrie conditor: eius p sal-
miste vocabus dicit. Propter te mortifica-
mur tota die: hinc p Paulus ait. Quotidie
morioz p gloria vestra fratres hinc iter dī-
cit. Ob quā cām hec patior: sed non cōsum

do: scio enim cui credidi et certus sum: qā
potens est depositum meū seruare in illum
diem. Sancti igit viri quod labores nūc vi-
tati cōmendantes exhibent: tot iam remun-
erationis sue pignora intra spci cubiculi
clausa tenent: sed gratius nūc sentit cūctus
in opere: ut quandoqz refrigerium percipia-
tur ex gte. Unde et apte mor subditur. Si
cui seruus desiderat vmbriam et sicut mercē-
narius prestolatur finem opē sui: sic et ego
habui mēses vacuos et noctes laboriosas
enumeravi mihi. Vmbriam qppe seruo de
fiderare ē: post tentationis estum sudorem
qz operis eternū refrigerij regem querere.
Hanc nāqz vmbriam seruus ille desiderat:
nerat: q dicebat. Situius anima mea ad be-
um vinnū quādo veniam et apparebo an-
te faciem dei. Et rursum. Deū me qz incolā-
tus mens prolongans est. Qui quasi a la-
bore agri estum fugiens: atqz ad obtinēdā
regem refrigerij regnū querens iterū dī-
cit. Ingradire in locum tabernaculi admi-
rabilis: vsqz ad domum dei. Hanc vmbriā
comprehendere p Paulus anhelabat: desi-
derium habens dissolui et cum Chusto eē.
Ad hanc vmbriam ex desiderij iam pfectio-
ne perueniant q dicebant. Hos qui por-
tauimus pondus diei et estus. Bene autē
qui desiderat vmbriam dicitur seruus vo-
catur: qz electus quisqz quousqz infirmita-
tis conditione constringitur. sub dominan-
tis corruptionis iugo quasi sub estus anxie-
tate retinetur: quia nimirum cum a corruptio-
ne erutus fuerit: tūc sibi mens p liber et trā-
quillus innotescit. Unde et recte etiam per
p Paulum dī. Ipsa creatura liberabitur a
seruitute corruptionis in libertatem glorie
filiorum dei. Electos enim nūc pena cor-
ruptionis aggrauat: sed tunc in corruptionis
gloria eralat: et ad quāqz presentis neces-
sitate pondera nūc in dei filiis de liber-
tate nihil ostenditur: tātū vero ad subse-
quendam libertatis gloriam tūc in dei fa-
mulus de seruitute nihil apparebit. Creatura
ergo seruitute corruptionis extra et di-
gnitate libertatis accepta in filiorū dei glo-
riam vertitur: qz vnitā deo per spm qua-
si hoc ipsum q creatura est transiit: ac sub
egisse declaratur: sed q adhuc vmbriā de-
siderat: seruus est: quia quousqz estum renū-
tationum tolerat: iugum misere conditōis

Ps. 44.

Ps. 119.

Ps. 41

Ps. 111.

L

Mat. 20

Ro. 8.

Ps. 45.

B

1. Cor. 5

portat. Vbi apte subditur. Et sicut mercenarius p̄solatur sine opis. Mercenarius etenim cum facienda opera cōspicit mentem prius ex longinq̄itate: et pondere laboris adiicit: cum p̄o lassescit animū ad considerandum operis p̄nitū renouat: vigorez mor animi ad exercitium laboris reformat: et q̄s grane p̄pendit ex opere: leue estimat ex remuneratione. Sic et ceteri quibz dū mundi huius aduersa patiunt: cum inhonestitates: cōtumelias: re: dāna: cruciatus corporis tollerant esse grauius exerceat p̄sant: sed cum mētis oculi ad eterne patrie considerationes tendunt: ex comparatione p̄m̄i: q̄s si leue q̄s patiuntur inueniunt. Quod enim valde esse importabile ex dolore ostenditur: consideratio prouida ex remuneratione leuatur. Hinc ē q̄ paulus seip̄ per seip̄o robustior contra aduersa erigitur: q̄ nimirum finem sui opis sicut mercenarius p̄solatur. Hanc nāq̄ q̄s sustinet estimat: sed tunc hoc per p̄m̄i considerationez pensat. Ipse p̄p̄e q̄s sit grane q̄s patit̄ in dicat: qui in carceribus abundatius i plagis supra modum in moribus frequenter se fuisse testatur: q̄ a iudeis quiques quādragenas vna nūm̄ accepit qui ter virgis cecus ē: scilicet lapidatus est: ter naufragus passus: nocte i die in p̄fundo maris fuit: q̄ picula fluminum: latronū ex genere: ex gētibz: i ciuitate: in solitudine: in mari in falsis fratribz p̄tulit: q̄ hi labore: et crūna et ieiunijs multis: in fame et sit: in frigore et nuditate laborauit: q̄ foris pignas itus timores sustinuit: q̄ ultra vires granatuz se affecerit dicens. Supra modum graui sumus supra p̄tatem: ita ut tederet nos etiā vinere. Sed q̄d remunerationis linteō sudores tanti laboris tergat: ipse denunciat dicens. Non sunt condigne passionēs huius temporis ad futuram gloriāz que reuelabitur in nobis. Finem itaq̄ operis quasi mercenarius p̄solat: qui dū p̄fectū remunerationis cōsiderat: leue estimat q̄s pene destitutus laborabat. Apt̄e autē subdit. Sic ego habui mēses vacuos: et noctes laboriosas enumerat mihi. Ecce p̄p̄e cōditori repperit: et sepe rēū inopia cōanguant: p̄ amore deo iheret: et tamē vite p̄sentis subfido egit. Qui igitur p̄ actiōes suas p̄sentia nō querūt: a mundi cōpendijs men-

ses vacuos ducit noctes quoq̄ laboriosas tollerāt: qui aduersitatē tenebras nō solus v̄s ad inopiā: sed sepe ad corporis cruciatum portat. Despectū nāq̄ egessit: q̄s p̄p̄e laboriosum bonis mētibus nō est: et cum v̄s ad afflictionē carnis aduersitas p̄stet: labor p̄cudubio ex dolore sentitur.

Capitulum.

8.

Test enī nō inueniunt ter intelligi q̄ sanctus q̄s mēses vacuos hēmer: cernitur dicit: q̄ laboriez tam sustinet: s̄ p̄m̄i nec dū tenet: hoc tollerāt illis expectat. Noctes hō laboriosas enumerat: q̄ aduersitates sibi p̄sentis temporis sese in virtutibus exercēdo coacernat. Nā si p̄ficere in mēte nō appetit: mū? forasq̄ aspera que mūdī sunt sentit. Que tū si ad vocem sancte ecclesie ducitur: intellectus eius paulo subtilius indagatur. Ipsa p̄p̄e vacuos mēses habz: que in infirmis suis mēbz terrenas actiones absq̄ vite p̄mio: defluentes sustinet. Ipsa noctes laboriosas enumerat: que in mēbz fortibus multiplices tribulationes portat. In hac etenim via quedā laboriosa sunt: quedā vacua: quedā hō cūctis simul et laboriosa. Timore p̄p̄e cōditoris p̄sentis vite tribulationibus exerceri: laboriosum q̄d est: sed vacuum nō est: amore autē seculi volupratibus solui: vacuū q̄d est: sed nō laboriosum: amore hō cūctis seculi aduersa aliqua pati: et vacuum simul est et laboriosum q̄ et aduersitate mens afficitur: et remunerationis p̄mio non repletur. In his itaq̄ sancta ecclesia quā in ea iam posuit adhuc volupratibus desinunt: et p̄inde fructu boni operis nō erant mēses vacuos ducit: quia vite rēpora sine retributionis munere expendit. In his enim qui eternis desiderijs dedit: mundi huius aduersa patiuntur laboriosas noctes enumerat q̄ tribulationis tenebras: quasi in caligine vite p̄sentis portat. In his autē qui et transcurrentem mūdū diligunt: et tamē eius cōtrarietate fatigant: simul mēses vacuos et noctes laboriosas tolerat: q̄ eorū vitā retributio subsequens nulla remunerat: p̄ se sens tribulatio angustat. Recte autem nequaquā dico sed in eis mēses vacuos habe

2. Cor. 11.

2. Cor. 11.

E

Ro. 8.

re se perhibet mensum quippe nomine: dies collectio et summa signatur. Propter dies ergo vnaquęque actio exprimitur potius per menses autem actionum finis terminatur. Et scpe cum in hoc mundo aliquid agimus: intenta spes alacritate suspensio: hoc ipsum quod agimus vacuū non putamus: sed postquam ad actionis terminum pervenimus non obtinentes que appetimus: laborasse nos in vacuo volumus. Ad solū igitur dies sed menses vacuos ducimus: cum nos in terrenis actionibus sine fructu laborasse non ex actionis principio sed sine perfectione sequitur: quasi vite nostre vacui menses arguantur: quia ex completionē actionis agnoscitur quod frustra in actionibus sudabam. Sed quia in sacro eloquio nondumque nos pro ignorantia ponitur paulo attestare quod veterā vitā sciētiis discipulis dicit. Quia vos filij lucis estis: filij diei: non sumus noctis neque tenebrarum: quibus premisit: vos autem fratres non estis in tenebris ut vos dies illa tanquam comprehendat: potest hoc in loco ex eorum persona nos sancte ecclesie accipere: qui post agnoscantē sue caliginem ad maiorem rectitudinis redeunt: et veritatis radijs illustrati fictibus diluant quod errauerunt. Illamiamus etenim quosque respiciat quod turpe fuerit: quod presentis vite amore laboramus. Ca. g.

In eis ergo sancta ecclesia in quibus ad vitam reuertitur: laboris suum estuans seruo et desiderari sine mercedario comparat dicens. Sicut servus desiderat vmbra: et sicut mercenarius prestolatur sine operis sui: sic et ego habui menses vacuos: et noctes laboriosas enumeravi mihi. In comparatione etenim duo sunt que similitudo: perfectione etiam fatigationis duo. prius subdidit: Ad estuans quippe menses vacuos reddidit: quia quo magis eternū refrigeriū queritur eo magis cōspicitur quod vacare pro ista vita laboratur. Ad prestolantē vero laboriosas noctes subiecit: quia quo magis ex termino operis similitudo quod assequamur inspicimus: eo magis igemiscimus diu nos necesse se quod querimus. Quia et ipsa penitētia cura vigilanter exprimitur: ut laboriosas noctes enumerasse diceretur: quia quantum verum ad deum reuertimur: tantum subtilius labores

quos per ignorantia in hoc mundo pertulimus: dolēdo pensamus. Nam quo vincui que plus dulce sit quod de eternis desiderat: eo ei magis gravis ostenditur: quod pro presentium amore tollerabat. Si vero ad solā historiam sequētia verba pensamus: per hec proculdubio aīns dolentis exprimitur qualiter per diversos motus desiderij mensura impellente variatur. Nam subditur. Si domo micro dicit: quando surgam. Et rursum. Expectabo vespēram. In nocte quippe dies quiritur: in die vespēra desideratur. quia nūquam de loz non permittit placere que assunt. Lūz mētem per experimentū presentis afficit: semper hanc quasi cōsolante desiderio non finitur per expectationē tendit. Sed quia et afflictio mens per appetitum ducitur: et tamē dolor etiam seductus desiderij non finitur recte subingitur. ((Replebor doloribz vsque ad tenebras.)) Causa autē eiusdem doloris exprimitur: cum prius subinfert. Indurata est caro mea putredine: et sordibus fulueris. Cutis mea aruit: et contracta est. Sed hec subtilius congruentissimē differunt: si ad premisse expositionis ordinē redeam. Somno namque torporis oculi: surrēctione autē exercitatio actionis exprimitur: vespere quoque nomine quia somno cōgruit: rursus oculi desiderij figuratur. Sancta vero ecclesia quousque vitam corruptionis ducit flere munita: bilis sue dāna non desinit. Ad hoc namque homo cōditus fuerat ut stante mente in arcem se contemplationis erigeret: et nulla hunc corruptio a conditoris sui amore decimaret. Sed in eo quod ab ingentia standi soliditate voluntatis pedem ad culpam motu dilectione conditoris in semetipso protinus cecidit. Almorem vero dei veram scilicet stationis arcem deserens: nec in se consistere potuit: quia subiecta mutabilitatis impulsu infra se corruptionis proutiens: etiam a semetipso dissensit: qui nunc quia conditoris sue soliditate non figit: alternantis semper desiderij motu variatur: ut et quierus actionem desideret: et occupatus ad otium anhelet. Quia etiam fixa mens stare cum potuit noluit: stare tam non valet: etiam cum vult. Contemplationem quippe conditoris sui deserens salutis sue fortitudinem perdidit et quolibet posita: semper erga alium locum querit. Varietates ergo humane men-

tis exprimes dicat. Si dormiero bica: quando surgam. Et rursum. Expectabo vespere. Nec si aperte diceret. Nilul perceptum menti sufficit: quia ipse qui vere sufficere potuit amiserit. In somno namque resurrectionem desidero: in resurrectione vespere expecto quietem et quietus exercitibus actionis appetito: et exercitatus oculum quietis quero. Quod tam mentem intelligi et aliter potest. La. 10.

Domice namque et in peccatis iacere. Si enim somni appellatio culpa non esset: nequaquam paulus discipulis diceret. Euigilate inhi et nolite peccare. Ubi et auditores suum admonet dicens. Surge qui dormis: et erurge a mortuis: et illuminabit te Christus. Et rursum. Vora est iam nos de somno surgere. Unde et Salomone peccare increpat dicens. Esiquo piger dormis: Electus igitur quisque peccati somno perimit ad iusticie vigilas erurgere conatur: sed sepe cum surrexerit ipsa se extolli virtutis magnitudinem sentit. Unde et tentari se presentis vite aduersitatibus post virtutes desiderat: ne penitus ex virtutis confidentia cadat. Si enim seruari se melius per tentationem non cognosceret: nequaquam psalmista diceret. Proba me dñe et tenta me. Bene ergo nunc dicitur. Si dormiero dicam: quando surgam et rursum expectabo vespere: quod post somni peccati iamen iusticie queritur: et cum virtutum prospera mentem eleuant aduenit aduersitas desideratur: et ut profecto animus cum virtutum suarum gaudio plusquam debet attolli: per contrarietatem presentis vite edito merito solidetur. Unde et nequaquam formidabo ad vespeream dicitur: sed expectabo. Expectamus enim prospera: formidamus aduersa. Ut igitur sanctus vespere expectat: quia est et exerci hunc tribulatione necesse est: ipsa est et aduersitas prospera. Porro vespere nomine etiam peccati tentatio designari: que sepe tanto acius mentem lacessit quanto eandem mentem spiritus ad superna altius euehit. Nequaquam namque sic in hac vita per exercitationem iusticie peccati deservibit: ut in eadem iusticia inciderit: maneatque et si iam a cordis habitaculo culpam recitendo eliminat: ipsa tamen culpa que repellitur cogitationis nostre foribus astant

ut sibi aperiat pulsat. Ad Moyses quoque spiritualiter amittit: et facta corporaliter temporum momenta narravit dicens. Facta est lux. Atque post subiciens: factus est vespere. Creator quippe omnium humane culpe preclius tunc expressit in tempore: quod nunc versatur in mere. Ut quippe ad vespeream ducatur: quia nimirum lucem rectitudinis umbra sequitur tentationis. Sed quia electorum lux tentatione non extinguitur: nequaquam nor sed vespere facta perhibetur: quia nimirum sepe tentatio in corde electorum iusticie abscondit: sed non interimit: quia si ad pallorem trepidationis pertrahit: sed funditus non extinguit. Electi ergo post somni resurrectionem appetunt post resurrectionem vespeream prestolantur: quia et de peccato ad iusticie lumen euigilant: et in ipso iusticie lumine positi semper se contra illecebras tentationum parant: quas nimirum non timet: sed expectat: quia vitilitas sue rectitudinis est: per tentamenta perficere non ignorat. Quare taliter autem contra corruptionem suam virtute contendunt: habere integras salutem nequeant: quousque dies presentis vite saniant. Unde et subditur. (Et repleboz doloribus visus ad tenebras.) Modo namque aduersa irruunt modo ipsa quousque prospera callida per laritate blandiuntur: modo surgentia vitia bellum carnis excitant: modo deuicta animi ad elationem vocant. Bonorum igitur vitia visus ad tenebras doloribus repletur: quia quousque tempus corruptionis agit: interna ex ternaque afflictione concutitur: et salutis securitate non inuenit: nisi cum diem funditus tentationis relinquat. Unde bene et hec eadem dolorum causa protinus subsistitur cum dicitur.

Capitulum.

xi.

Adua est caro mea putredine et sordibus pulueris: et enim paulo superius diximus. Soliditatem ingentibus volutarie homo deseruit: et sese in corruptionis voragine merfit: unde nunc vel per immunda opera labit vel per cogitationes illicitas sedat. Et cum ita discrimen culpe sue penaliter subdita ipsa natura nostra facta est extra naturam: et remissa visus ad peruersa opera ducitur: rectitudo autem peruersorum operum importu-

1. Cor. 5.
Eph. 5.

Eto. 13.

Ps. 14.

Ps. 25.
BOpusculum
formidare

na cogitatione frustratur. Per expletionē ergo actionis illicite carnis putredo afficit per lenitatem vero cogitationis improbe: quasi ante oculos pulvis surgit. Consentit do vitis putredine atteritur: vitiorum vero imago in corde tolerando fordidus pulvis sedatur. Ut ergo. Indurata est caro mea putredine: et fordidus pulvis. Nec si aperte diceret. Carnalem vitam quam patior: aut tabes lubricae operationis polluit: aut ex vitiorum memoria caligo misere cogitationis premit. Quod tamen si ex voce ecclesie vniuersalis accipimus: aliquando hanc pœnitentia carnis putredine: aliquando autem grauari fordidus pulvis inuenimus. Multa quippe in ea sunt: qui dum amor carnis inservit: feroze luxurie contumescant. Et sunt nonnulli qui a voluptate quidem carnis abstinent: sed tamen tota mente in terrenis actibus iacent. Dicit ergo sancta ecclesia vnius membri sui vocis bene dicat quod de vitio genere hominum tolerat. Indurata est caro mea putredine: a fordidus pulvis. Nec si aperte insinuet dicēs. Sunt plerique qui mihi per fidem membra sunt: sed tamen sana vel munda per actionem non sunt quia aut victi desiderijs turpibus ad corruptionis putredinem reserunt: aut terrenis actibus dedit in pulvere consperguntur. In illi enim quos lubricos tolero: carnem videlicet putrescentem gemo: in istis autem quos terrena querentes parior: quid aliud sedaturum pulvere porro: Unde et apte simul de vtriusque subiungitur. (Carnis mea aruit: et contracta est.) In sancte quippe ecclesie corpore hi qui solo exterioribus curis inserviunt: congrue curis vocantur. Que nimirum carnis aresecendo attrahitur: quia mentes carnalium dum presentia diligunt: et quasi intra positae concupiscunt ad futura tendere per longanimitatem nolunt. Qui dum interne spei pinguedinem negligunt: ut attrahatur arefiunt: quia et si eorum corda desperatio non siccat: nequaquam estus hec pusillanimitatis attraheret. Hanc namque attractionem psalmista formidauerat: cum siccatem mentis intus dicebat. Sicut adipe et pinguedine replatur anima mea. Adeps quippe pinguedinis animam replet cum hanc contra presentia desideriorum estus superne spei

infusio refovet. Latis ergo aresecens attrahitur cum cor rebus exterioribus dedimus atque et desperatione siccat in auctorio sui amore non tenditur: sed in semetipso ut ita dixerim: rugosa cogitatione replicat. Penitendum quo est quod carnale metus iccirco presentia diligit: quod vita carnis fugitiva sit. Minime penditur: nisi si velocitate transitus carnis aspiceret. Vnde etiam prosperantem minime amarent. Sancta autem ecclesia i electis suis quoti die quātus sit rebus exterioribus cursus perspicit: et iccirco in intimis pedē sollicite intentionis figit. Qui et apte subditur. Dies mei velociter transierunt: quasi a terete tela succiditur. Congrua valde similitudine tempus carnis tele comparat: quod sicut tela filis: sic vita mortalibus diebus singulis perficitur: quo ad augmentum perficit: eo ad ictionem tendit: quod sicut et si perius diximus etiam tempora peccata preterita vetera veniant: et de vniuerso vite spacio consumunt pauciora que veniunt: quo multa sunt que transierunt. Tela quippe infra supraque ligata duobus: ligulis inuenit ut terat: quo inferius terra inoluunt: eo superius terenda duplicat: et vnde ad augmentum multiplicat: unde fit minus quo restat. Sic nimirum vite nostre tempora et transacta quasi iterius inoluunt: et vetera a superioribus duplicantur: quo plus sunt preterita: minus est incipit futura. Sed quod nec tela ad expressionem nostri temporis sufficit: nam eius quodque festinatione vite nostre velocitas transierit quasi a terente tela succidit. Tela quippe tarditatem perfectus habet: vita autem presentis: mora defectus non habet. In illa namque cum laborantis manus non figat: aduocatur terminus elongat: in ista quoque tempus semper deficiens indefinenter consumimus: ad finem nostri itineris etiam quiescendo peruenimus: et per cursum nostri transitus etiam dormientes inuis. Electi igitur quia presentis vite momenta decurrere sub festinatione conspiciunt: nequaquam in hoc tunc mobilis iteris cordis intentionem figunt.

Capitulum.

12.

Adde et apte prius subdit. Et consumpti sunt ab eis vii spe. Reproborum mentes erga deo vite presentis tanto amore restringuntur: ut sic semper hic appetant vi-

mere quatenus si valeant vincendi cursum
desideret nunq̃ finire cogitare quippe ven-
tura despiciat: spem totam in reb⁹ trāseun-
tibus ponunt: idere nulla nisi que preterit
despiciat. Cūq; nimis trāseuntia cogitat:
et māsura nullatenus sperant: sic cecitate i
sensibili cordis oculus clauditur: vt eterne
luci nullatenus intendat. Unde sit vt sepe
tam corp⁹ molestia quatiatur: et vicia mors
virtutē vitalis ipsas interdicit: nec tamen
curare que mūdī sunt desināt: q; eos vl-
tor ad iudiciū ptrahit: et tamen ipsi ordina-
tione sollicita reb⁹s trāseuntibus occupa-
timul aliud cogitāt: nisi in hoc mūdo ad-
huc qualiter viuant: reliquenda oīa: quasi
possidenda disponit: q; spes viuendi non
frangitur: etiam cū vita terminatur. Jā ad
iudiciū trahatur per finem: et tamē adhuc
habendis reb⁹s inheret per curam. En-
ra etenim mente abesse mors longe credit: et
am cum sentitur: sicq; a carne aīa soluit vt
erga pñtia imoderato amore se retinēs cū
ad eternum supplicium ducitur: hoc ipsum
quod nesciat quo ducatur: et dekrēs que
amare cū termino noluit: repente sine ter-
mino inenit: que nunq̃ preuidit. Et cōtra
elector⁹ mens ad eternitatis intentionē tē-
dit: etiam cū pñsenti am felicitatē vita co-
mitatur: magna carnis salute vitatur: nec ta-
men eius fiducia anim⁹ recardatur: nullus
adhuc mortis articulus erūpit: et quasi pñ-
sentem hanc quotidie conspiciat: q; enim vi-
ta indefinētē labitur: spes ei viuendi fun-
ditus amputatur. Bene ergo de dieb⁹ pre-
teritūtib⁹ dī. Consumpti sunt absq; vlla
spe. Ne si apte diceretur. Mentis fiduciam
in pñti vita non possit: q; oē quod preterit
calcando supant. Cū mor⁹ apte subditur
Memento: q; ventus ē vita mea. Bi etenim
vitam carnis: quasi permanētes diligunt:
q; quanta sit vite sequentis eternitas nō in-
tendūt: cūq; soliditatem perpñitatis non
pñderant: exilium: patriam: tenebras lumē
cursum: stationem putant. Quia q; maiora
nesciunt: iudicare minis nequaquam pos-
sunt. Ordo appē iudicij erigit: vt quod ex-
aminare nitimur transcendamus. Si enī
preceffe reb⁹s animus non valet: nequaq;
de his certa a qbus vincitur videt. Jecir-
co itaq; mēs reproba pñtis vite cursu: est
mare non sufficit: q; in ammiratiōe ill⁹ ex

amore succēbit. Scilicet aut viri quo ad eter-
na cor eleuant: q; breue sit quod sine clau-
ditur pensant: et eo eorum sensibus vilesat:
quod preterit quo intellectus radiante iter-
lucet: quod acceptum nunq̃ recedit: cumq;
infirmitatem perpñitatis aspiciat: nequa-
quā iam pro magno pñderant: q; qd finis
angustiat: sed subleuata mens extra tempo-
rū terminos ducitur: etiam cū carne in tem-
pore tenetur: et tanto altius fundenda vñp-
cit: quanto verius infinita cognoscat. Sed
hec ipsa humane breuitatis pñderatio: au-
ctori nostro magne virtutis oblatio ē. An-
de et recte nūc cum deprecatione imolatio
eiusdem virtutis offertur cum dī. Memento
q; ventus est vita mea. Ne si apte dice-
retur. Trāseuntem velociter: benignus re-
spice: q; et tanto a te videri misericordi de
beo: q; tōse a consideratio breuitatis me
oculos nō auerto. Sz q; vñz tēpus vite pre-
sentis abscedit ad opationē pñerende ve-
nie vltimus nō reddid recte subiungitur.
(Nec reuertet oculus meus vt videat bo-
na.) Ad videnda bona extincti oculis nō
reuertit: q; ad exhibenda recta opa eruta
carne: anima non recurrit. Vle est q; vñz
quem inferni flāma cruciabat q; semetip̃s
reparare operando non possit agnoverat
nam nequaq; sibi sed et cictis fratrib⁹ pro-
desse satagebat dicēs. Rogo te pater Abra-
am vt mittas cū in domum patris mei: ha-
beo. n. q; frates: vt testes illis: ne et ipsi
veniat in locum hunc tormentorū. Solet
nāq; mesum alium spes vel falsa resouere:
sz vt penam suam reprobi grātius sentiat:
spem de venia amittunt. Unde flāmmis vi-
tricibus traditus: non sibi vt dirimas: sed
opitulari fratrib⁹ concupiscit: q; nunq̃ se
ignium carcere tormentis: adiuncto despe-
rationis supplicio agnouit. Vñc Salomō
ait. Quodcūq; pōt manus tua facere istā
ter operare: quia nec opus: nec ratio: nec
scientia: nec sapientia erunt apud inferos:
quo tu properas. Nequaquam ergo ad
videnda bona oculus reuertitur: quia re-
tributionem suam mens inueniens: ad ope-
rationis vsum nullatenus reuocatur.
Quia igitur fugit omne quod cernitur: et
mansura sunt que sequuntur: bene bea-
tus Job vno versu vtraq; completis est
dicens. Memento quia ventus est vt

ta meam: nec reuertetur oculus meus ut videat bona. Cursum prope presentium contemplatus ait. Admonet: quod ventus est vita nica. Exeritatem vero sequentium considerans adiicit. Nec reuertetur oculus meus ut videat bona. Ubi aperte quos vincit si humani generis a redemptoris munere destituit: vocem protinus sumit dicens.

Capitulum. 13.

Ecce aspiciet me visus hominis. Eius prope bonum est misericordia redemptoris: que insensibilis non stre duriciam cum respicit emollit. Unde teste quos euangelio dicit. Resperit dominus Petrum: et recordatus est Petrus verbi quod dixerat Iesus: et egressus foras: fleuit amare. Etiam vero carnem animam nequaquam visus hominis aspiciet: quod post mortem non liberat: quam ante mortem gratia ad veniam non reformat. Vnde etiam Petrus dicit. Ecce nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis. Vnde Psalmista ait. Quoniam in seculum misericordia eius: quia nimirum quem nequaquam misericordia eripit: sola et post presentis seculi iusticia adiicit. hic Salomon ait. Quia lignum in quocumque loco ceciderit: sine ad usum suum: sine ad aglonem ibi erit: quod cum humani casus tempore sine sanctis: sine malignis spiritibus egredientibus a iura claustra carnis acceperit: eternum sceleris sine ulla permutatione retinebit: ut nec exaltata ad supplicium pruat nec versa eternis suppliciis ultra ad remedium eruptionis ascendat. Ubi dicitur sanctus humani generis vana considerans quod a presentis seculo sine redemptoris cognoscere subtrahitur atque eternis ignibus irreparabiliter sepelitur: et eius vocem in se inspicere dicit: nec aspiciat me visus hominis: quod nimirum redemptoris gratia quem nunc non inuenitur ut corrigat: tunc non respicit: ut ab interitu abscondat. In iudicium quidem hominis veniens peccatoris videtur: ut feriat sed non videt ut ad largiendam salutis gratiam recognoscat: culpam examinat: et vitam penitus ignorat: tunc non respicit et ab interitu abscondat. Unde sanctus vir cum se post presentem vitam hominis videri non posse fatetur: aperte non subdidit. (Oculi tui in me: et non subsistit. Ne si aperte diceret.)

Strictus ad iudicium veniens et ad salutandam non vides: ad feriendum vides quod quem in presenti vita dispensatio tua miseratione non respicias: respiciendo postmodum per iusticiam extinguis. Hunc enim peccator quicquid deum non metuit: et vitat: blasphemam et perficit quod misericors creator: quos expectando vult corrigere: aspiciendo non vult punire: sicut scriptum est. Dissimulas peccata hominum propter iniquitatem. Sed tunc peccator cum respicitur non subsistit: quod cum districtus iudex merita subtiliter ingreditur: reus ad tormenta non sufficit. Quis hoc etiam voci iustorum congruit quod mens semper sollicita veteris examinis intendit. O est enim quod agut merentur: dum capite phiderant ante quantum iudicem stabunt: intuentur potentiam illius magnitudinis: et pensant pro reatu contriti sunt proprie infirmitatis: enumerant mala propriis operibus: contra hec exaggerant bona que conditoris. Considerant prava que districto iudice: bona opera que subtiliter perferet: et perituros se absque ambiguitate presciant: si remota pietate indicetur. quod hoc ipse quoque quod iuste videtur vivere: culpa est si vitam nostram cum indicat hanc apud se vana misericordia non excusat. Vnde enim hoc eodem libro scriptum est. Altra non sunt munda in conspectu eius. Quod apud eum districte iudicantur: quicquid maculas ignorantibus habent: per mundiciam sanctitas lucent. Bene ergo dicit. Oculi tui in me: non subsistam. Ne si aperte iusti voce diceretur. Si subtili examinatio deus discit: perferendo iudicium non assurgit: quod ad penam vita non sufficit: si hanc immanitas iuste remunerationis premie. Si autem eiusdem humani generis: et culpa breuiter: pena interrogat: capitulum subditur.

Capitulum. 14.

Sicut pluuie nubes et pertransiit: sic et descendit ad inferos non ascendit. Nubes quippe ad altiora suspeditur: et desolato vento speditur: et currat: calore autem solis dissipatur et evanescit. Sic inanimata corda sunt hominum: que per acceptum rationis ingenium ad alta emicant: impulsas autem malignis spiritibus ita turpibus desideriorum suorum moribus hinc illinc pertrahuntur: sed districto respectu superni iudicis: quas solis calore liquantur: et sceler

Sag. 2.

Job. 22.

subditur. ((Loquar in tribulatione spiritus mei.)) Tribulatio quippe spiritus linguam commouet: ut reatum prauis uox confessio nis impugnet. Scienda quoque est: quod sepe et re probi peccata placentur: sed desicere contentus electi autem culpas suas quas uocibus confessio nis aperiuunt: districte animaduersionis fle tibus insequuntur. Unde beatus Job ubi post quam se ori suo non parere sponte dicit: tribula tionem mori spiritus subdidit. Ne si aperte fate retur dicens: Sic reatus ligna loquar: ut ne quaquam ex parte meroris stimulo per alia spiri tus vagetur: sed culpas loquens uulnus aperiat: culpas pro ad correctionem cogitans: salutem uulneris et medicamine meroris gero. Qui enim mala quidem que perpetravit infirmat sed flere que infirmarum recusat: quasi sub ducta veste uulnus detegit: sed torpenti mentis medicamentum uulneri non apponit. Con fessionis igitur uocem solus necesse est ut me rores eruat: ne uulnus patiturum sed neglectum quo licentiam per humanam noticiam tangit deterius putrescat. Quia contra psalmista plagam cordis non solum detegerat: sed de tectis et medicamentum meroris adhibebat dicens: Iniquitatem meam ego pronuntiabo: et cogitabo per peccatum meum. Pronunciando enim oc cultum uulnus detegit: cogitando autem quod aliud: quod medicamentum uulneri apponit.

Capitulum. 16

Ed afflicte mei et sua sol licite uana cogitasti: rita per semetipsam oris contra se metipsam. Nam cum se ad la menta penitentie instigat: oc culta se increpat: de uilanti at. Quia et aperte mori subditur. ((Confabula bor cum amaritudine anime mee.)) Pauore namque diuini iudicii afflicti dum quedam male gesta plangimus: ipsa uero nostre amaritudinis ad discutiendos nos uigilanti exercitati alia in nobis etiam que amplius desiccamus inuenimus. Nam sepe quod torpentes tamur: sentibus sub tilibus innotescit: et afflicta mens certius inue nit mala quod fecerat et nesciebat: etiam riga sua uerius aperit: ipsum a uitalis pace de uisum: quod reatum suum cuius secreta non me minuit: hunc in se commota deprehendit. Sue crescentis quippe amaritudo penitentie facit

danti cordi importune ingerit: allicia que com mittit: districtum contra hec iudicem ostendit: supplicio minus indicat: pauore animi ferit: pudore profundius motus allicios increpat: gerem notie securitatis turbat: que et conditor bona contulit: que ipse bonis aliis mala reddit enumerat: quod mire ab eo com ditus: quod gratuito nutritus: quod rationis suba in pditione ditatus est: quod conditoris gratia uocatus: quod sequi ipse euocat: non inuit: quod uocantis misericordia: nec surdus hanc remittit: etiam despectus: quod illuminatus bonis: quod sua sponte prauis actibus erubescit: quod bona eccatus est: quod a cecitate sue erroribus paterne sollicitudinis flagellis er piatus: quod a flagello doloribus ad salu tatis gaudia misericordie medicamentum reditu ctus est: quod quibusdam culpis et non grauibz subditus: peccare tamen iter flagella non desinit: quod peccatorum suorum superna gratia nec precepta dereligit. Cum igitur afflic tam mentem modo per replicationem donorum dei: modo per impropria actus sue tanta seue ritate crepat. Dabit in corde iustorum amaritudo anime linguam suam que tanto eis sub tilius loquitur: quanto et iterius audis. Unde et nequaquam desistat. Confabulabor: i amaritudine anime mee: sed confabulabor cum amaritudine anime mee: quod uis dolore que per singula repono: torpente animam ad lameta eritat: quia si ad eam per se confabulatio formatur: in quibus semetipsum correctus inuenit: et ad sui iam custodiam sollicitus erigat. Dicat itaque uir iustus et uoce sua et sancte ecclesie tipum tenens: dicat et nostra. Confabulabor cum amaritudine anime mee. Ne si apertus in sinu dicens: Intus contra me cum cordis mei dolore colloquor: sed mens penitentie do loribus pressa: in semetipsa constringitur: atque a cunctis delectationibus carnis for tit cogitatione separatur: ad summa prospice re appetit: et tamen adhuc de corruptio ne corpori contradictionem sentit. Unde et aperte mori subditur. Nunquid mare sum ego aut ceteris: quia circumdedit me car cere: Carcere homo circumdatur: quia ple rumque et uirtutis profectus ad alia extor gere nitur: et tunc carnis sue corruptione prepedi. Quia ubi ex ui psalmista deprecabit dicens: Educ de carcere animam meam: ad perficiendum

nomini tuo. Quid vero appellatione maris nisi corda carnalium tumidis cogitationibus fructuosa: Quid autem ceteri nomine: nisi antiquis hostis expiuntur. Qui dum metes secularium possidendo penetrat: quasi in eorum lubrica cogitatione natat. Sed ceteris carceris refrigeratur: quia malignis spiritus in inferioribus diebus ad celestia euolare prenalet: pene sue pondere coarctatur: Petro attestante qui ait. Deus angelis peccantibus non peccatis sed reuentibus inferni detractos in tartarum tradidit in iudicium cruciantes reservari. Ceteris carceris confringitur: quia retere bonos quantum desiderat prohibetur. Carcere quoque mare caecidatur: quia carnalium mentium tumida insanaque desideria ad pagenda mala que appetit: impossibilitatis sue angustia grauatur. Sepe. ii. distari melioribus concupiscunt: sed tamen eis diuino iudicio cuncta mirabiliter disponente subtrahi sunt. Adocere bonis elati considerant: et tunc subiacet ab eis solaria sperant: pro explendis voluntatibus carnis longevitate vite prius cupiunt: sed tamen ea sub celeritate rapiuntur. De quibus per ps. vii. Statuit aquas quasi in virem. Alique quippe in vire sunt: cum lubrica eorum desideria et operis effectus non inueniunt sub carnalis corde deprimuntur. Ceteris ergo ac mare circumdatione premitur carceris: quia vel malignis spiritus vel sequeles illius in quorum sementibus colligitur: atque in eis nudas tumetum cogitationum voluit: sed et implere mala que appetit nequeant: superna eos districtio angustat. Ca. vii.

Selecti autem viri qui mundi ori corde celestium archana considerant: auctis ad hec quotidie ardoribus aubelantibus iam plene faciar desiderat: unde adhuc parum aliud ore contemplationis degustant: perfecte cupiunt carnis stimulum subdere: ubi in cogitatione illicitum de cuiuslibet iam corruptione tolerare. Sed scriptum est. Corpus quod corruptum aggrauat aiam: et deprimi terrena inhabitatio sensum multa cogitantem: intentione iam quidem ultra semetipsos emittent: sed tamen adhuc infirmitatis sue incertis motibus subiecti corruptionis se carceris clausos volent. Aut ergo. Quia mare sum ego: aut ceteris: quia

clamdedisti me carcerem: Ne si aperte diceret. Adhuc vel ceteris iniquis eorumque autem: malignis spiritus: quia infirmitas ad solam perperamde ingratam licentiam appetunt: et pene sue carceris refrigerantur ego autem: quia iam eternitatis tue libertatem desidero: cum adhuc mee carceris corruptionis premor. Quod tamen nec a iustis superbie regitur: quia amore puritatis accensum infirmitatis sue angustias transgredi perfecte percipiunt: nec autem: in istis in iustis disponitur: quia electorum suorum vota differens cruciatur: crucians purgat: ut ad percipiendum quod desiderant quicquid melius et dilatores qualescunt. Electi autem quousque ab ira quere desiderant: ad cor suum redeunt ibique carnis sue tumidibus absconsis: quasi amensimul secretis perant: sed i eo lepe tentationis aculeos sentiunt: carnis licentia patitur: et ibi grauissimos labores inueniunt: ubi magnam regem a labore quiescit. Unde sanctus vir post insinuationem corruptionis sue carcerem ad gerta cordis spacia redire festinans: quia eandem fugit et in istis inuenit quod ab exterioribus rigitur: protinus subdidit dicens. Si dixerio consolabitur me lectulus meus et retelabor: loquens mecum i stratu meo terribilis me persequitur: per visiones horrore concitantes. In facro namque elogo lectulus cubile vel stratum se cretum solet cordis intelligi. Hinc est. n. quod sub vniuersisque ale specie sponsa oculis stimulis sancti amoris excitata: in carceris catenarum dicitur lectulo meo per noctes quiescit anima mea. In lectulo quippe et per noctem dilectus queritur: quia numerum inuisibili conditoris species: repressa omnium corpore visionis imagine: in cubili cordis inuenitur. Unde et de eisdem dilectionibus scripta dicit. Regnum dei intra vos est. Et rursum. Si enim non abiero paraclitus non veniet. Ne si aperte diceret. Si ab intentionis vestre oculis corpus non subtraherem: ad intellectum vos inuisibilem per consolationem spiritum non perduco. Hic de istis per istam multam de sententiam sancti in gloria lerabatur i cubiculis suis: quia. scilicet cum mala ab exterioribus fugiunt: securi intra mentium secreta gloriatur. Sed tunc leticia cordium perfecta erit: cum carnis ab exterioribus pugna non fuerit: nam quousque caro illicita: quasi nostre domus paries quantur: etiam cubile turbat

2. Pe. 2.

Pe. 77.

A

Sap. 9

B

Cass. 3

Luc. 17.
30. 16.

Ps. 40

Unde et recte per eundem psalmistam dicitur. Uniuersum stratum eius uersasti in infirmitate eius: quia dum nos tentatio carnis cōturbat tremefacta nostra infirmitas etiam cubile cōfundit. Quid uero hoc loco somnia uel visiones accipimus nisi imaginationes ueluti districti examinis quod iam uicinis per timorem cernimus sed tamē ut est: ueraciter non uidentur. Sancti itaque uiri ut diximus ad cordis secreta semper redeunt: cū ab hoc mundo uel ultra uotum prospera: uel ultra vires aduersa patiuntur: atque exterius doloribus lesi: quasi stratis uel lectulis cubilla mentis petunt. Sed dum quibusdam imaginationibus cogitationum quod sunt subtilia diuina iudicia conspiciunt quasi in ipsa stratis suis requie somniū visionē turbant. Conemplantur enim quod districtis iudex ueniat: dum uel imminente magnitudinis cordium secreta illuminat: omnes ante oculos culpas reducit: pensant quāta illic sit uerecundia in conspectu tūc totius hominū generis angelorum omnium archangelorum confundit: perpendant qui post confusionem cruciatum manent: et cum reatis animis immortaliter morientur: indessimenter deficientē carnem gehēna consumat. Cum itaque tam paucis imaginatiōe mens quatuor quid aliud quod in stratu triste somniū uidetur. Dicit ergo. Si uero consolabit me lectulus meus? et lenabor loquens mecum in stratu meo: terrebris me per somnia: et per visiones horrore percuties. At si aperte fatear dicens: Si exterioza faciens introitus redeo: et uicinis regescere in cordis cubiculo concipisco: ibi mihi dūz distictionis tue cōtemplationem obijcis: uerbementer me per ipsas mēe prouidentie imagines terrebris. Bene autē dicitur et releuator loquens mecum in stratu meo: quia nimis cum ad mētis nostre silentium lesi reuertitur: quod in stratu colloquētes occulta stratos cogitationū uerba uersam: sed hec ipsa nra colloquio in paucis uertitur: quia et illa uehementius intellectus nobis qui terrore et districti iudicis innotescat: intente apit.

Capitulum. 18.

Ego uero hoc studeat intra ipsam percurari: requirendum magnopere ē quot modis tangat aiam imagines somniorum. Aliquan-

do namque somnia uentris plenitudine uel inantitate aliquādo uel illusionē: aliquādo autē cognitione simul et illusionē: aliquid autē reuelatione generantur. Sed duo quod prima diximus cōsperimēto cognoscimus subintrare autē quatuor in sacre scripture paginis inuenimus. Somnia etenim nisi plerūque ab occulto ipse per illusiones fierent: nequaquam hoc uir sapiens indicaret dicens: Multos errare fecerūt somnia et illusiones uane: uel certe. Nō augurabimini nec obseruabitis somnia. Quibus profecto uerbis cuius sint detestationis ostenditur: que auguris coniungatur. Rursum nisi aliqui ex cogitatione simul et illusionē procederent. Salomon in nime dixisset: Multas curas sequuntur somnia. Et nisi aliqui somnia ex mysterio reuelationis ostenderent Ioseph preferendum se fratribus per somnia non uideret: nec marie sponsū ut ablato puero in egyptum fingeret: per somnium ueritatis ammoneret. Rursum nisi aliquando somnia cogitatione simul et reuelatione procederent: nequaquam daniel propheta Nabuchodonosor uisionem differens a radice cogitationis inchoasset dicens: Tu ret cogitare cepisti in stratu tuo quod esset futurum post hoc: et qui reuelat mysteria ostendit tibi que uentura sunt. Et panulopost subiungit dicens: Uidebas et ecce quod statuta illa magna et statuta sublimis stabat contra te: et cetera. Daniel itaque dū somnia et implendum reuerenter insinuat: et ex qua ortum sit cogitatione manifestat: patet iter ostenditur quia hoc plerūque et cogitatio ne simul et reuelatione generatur. Sed nimis cum somnia tot rerum qualitatibus alternent: tanto eis credi difficultius debet fieri et ex quo impulsu ueniant: facilius non elucet. Sepe namque maligni spiritus his quod amore uite presentis uigilantes intercipiunt: prospera etiam diuinitus permittit: et quos formidare aduersa considerat: eis duris somniū imaginibus tentant: quatenus indifferenter tam mentes aduersa qualitate afficiat: eāque aut spe subleuans: aut deprimēs timore cōfundat. Sepe autē etiam sanctorum corda assicere somniis nititur: ut ab intentione cogitationis solide ad tempus saltem momētis ueruerint: quatenus ipsi protinus animam ab illusionis imaginatione discedant. Sed hostis insidians quo eos uigilantes minime

Ecc. 34.
Eccl. 19.

Ecc. 5.

Gen. 37.
Mat. 1.

Dan. 2.
3

C

M

superatice dormientes granis impugnat. Quæ tñ hec maligne agere superna dispensatio benignè permittit: ne in electorū cordibus ipse saltem a passionis premio somnus vacet. Bene ergo rectori olim dicit: Si dextero consolabit me lectus me? et releuabor loquens mecum in strata meorum: terrebis me per somnia: et per visiones horore cōcuties: quia nimirum deus mirabiliter cuncta dispensat: et ipse facit quod malignus spiritus intusse facere appetit: quod fieri non nisi iuste permittit. Sed quia iustorum vita: et per vigilias tentatō nam quatitur: et per somnia illusionē fatigatur: foris correptionis sue molestias tolerat intus apud semetipsam gratiter illicitas cogitationes portat. Quid ē quod faciat: ut pedem cordis a tor scandalorum laqueis enel lat. Ecce beate vir ista vndique pmerito per turbatione cognouit: sed quod consilium contra hanc inuenias an dā iamus. Sequitur. ((Quāobrem elegit suspendium anima mea: et mortem ossa mea.)) Quid per animam: nisi mentis intentio: quid per ossa: nisi carnis sortitudo designat. Omne autem quod suspenditur: proculdubio ab imis eleuat. Anima ergo suspendium eligit: ut ossa moriantur: quia dum mentis intentio ad alta se subleuat: cōm in se sortitudinem vite exterioris necat. Sancti enim viri certissime sciūt quia habere in hac vita requiem nequaquam possunt. Et ideo in suspendium eligunt: quia nimirum desideria terrena deferentes ad alia animus tollant: suspensum autem mortem suis ossibus inferūt quia amore supernæ patrie in virtutum studiis accinti: hoc quod fortes prius in mundo fuerant vinculo humilitatis insequuntur. Inuenerit libet quomodo animā suam Paulus suspendiderat: qui dicebat. Alio autem non ego: vixit vero in me christus. Et rursū Desiderium hīs dissoluit: et esse euz christo. Et mihi vivere christus est: et mori lucrum. Qui gesta terrene sortitudinis ad memoriam reuocans: quasi quedam in se ossa numerabat dicens: Debeas et hebreus secundum legem pharisens: secundum emulationem persequens ecclesia dei. Sed quia suspendiam anime elegit quia beatus in se ossa intersect protinus asserit: que subiungit. Sed que mihi fuerūt lucra: hec arbitratus sum propter christum detrimenta. Que adhuc ossa in semetipso insinat ve

hementias extincta cum subdit. Propter quod ossa detrimenta fecit: et arbitror ut stercorea. Quod tunc vero ossibus quod exanimis pendeat ostendit: quod illico subiungit dicens. Ut christum laetificiam: et inueniar in illo non hīs: meam iusticiam que ex lege est sed eaz que ex fide est Iesu christi. Sed quia collatis eius testimonio Paulus ad alta suspendium meo mortuam testati sumus: nunc beatus Job huius plebis eodem spiritus exterioris vite concupiscentiam effugit ostendamus. Sequitur.

Capitulum ix.

Esperant: nequaquam ultra iam viam. Sunt nonnulli tales: qui sic celestia appetunt ut tamen a terrenorum spe minime frangantur: largita divinitus patrimonialia ad necessitatis subsidium possident: honores sibi temporaliter impensos regunt: aliena non ambiunt suis licite utuntur: qui tamen ab eisde rebus quas habent alieni sunt: quia ad hec ipsa que possident: ex desiderio non tenentur. Et sunt nonnulli factorum qui ad comprehendendū culmen perfectionis accingunt dum altiora interius appetunt: exterius cuncta derelinquant: qui rebus se habito nadat: gloria honoris expolant: qui in eternorum desiderio per assiduitatem se amicis microtis afficiunt: habere de exterioribus cōsolari deinde nōlūt. Qui in terris gaudiis dum mēte appropriat: vitam in se fundit: corpe delectationis necat. Talibus namque per paulū dicit. Ad hoc tui enim estis: et vita vestra abscondita est christo in deo. Horum vocem psalmista expresserat: cum dicebat. Locus perit et desicit anima mea in atria domini. Locus perit enim: sed non desiciunt: qui tam quiddam celestia appetunt: sed adhuc tamen a terrenorum delectationibus nimis lassant. Locus perit veror: in atria dei desicit: qui cum eterna viderat: in amore temporalium non perdarat. Hinc psalmista iterum dicit. Desecit in salutari tuo anima mea. Hinc per semetipsas veritas admonet dicens. Si quis vult post me venire abneget semetipsum. Et rursus. Illi si quis renūciaverit omnibus que possident: non potest esse meus discipulus. Domini igitur numero sanctus vir dñssa a terrenis de

21

Col. 3.

Ps. 82.

Ps. 119.

Lu. 9.

Gal. 2.
Pp. 1.
Pp. 13.

Tib. 5.

E
Pp. 13.

si derisio mente se inserit qui ait. Desperant nequaquam ultra tam viam. Iusto quippe de sperare est prius vite bona eternitatis electione deferre remansura querere: et in rebus temporalibus fiduciam non habere. Qui hec agens nequaquam se ultra vivere asserit: quia videlicet vniuersaliter morte quotidie a vite se passionibus occidit. Abiit enim ne vlt sanctus de diuine misericordie largitate desperet: ne gressum cordis a profectu iustitiam subtrahat: ne amorem conditoris deserens: quasi a duce destitutus in via remaneat: et confusus gladio latrocinantis desperationis ruat. Sed ne eius vicia nostri intellectus arbitrio videamur vltius inflectere: debemus ex posterioribus premissa pensare. Quo enim sensu hec dixerat: ipse protinus indicat: qui subiungit. ((Parce mihi dñe: nihil enim sunt dies mei.)) Neque enim duo sibi hec verba conueniunt: desperant et parcemam qui desperat: nequaquam sibi parci possunt: et qui adhuc sibi parci viderat: profecto minime desperat. Aliunde ergo est quod desperat: aliunde vero quod parci sibi sanctus vlt postulat: quia nimirum dñz bona vite transigentis per desperationem deserit: ad obtinendam que permanent in se robustior erigit. Desperando itaque melius ad spem venisse ducit: qui eos certis ventura appetit: quo pñtia velut ex desperatione derelinquit. Et notandum quod vlt nobis sint cordis insinuant: vnamquidem de se sententiam protulit: sed hanc tertio insinuando replicauit. Quod enim superius dixerat Elegit suspensam anima mea. hoc replicans addidit: de sperant: atque eterna concupiscendo: et temporalia postponendo: hoc postremo itulit. Parce mihi: et quod superius dixit mortem ossa mea: hoc nimirum subdidit: nequaquam ultra tam viam: hoc vltimo premit: nihil enim sunt dies mei.

Capitulum. 20.

Bene autem dies suos nihil esse considerat quia vt paulo superius sepe iam diximus: sancti vlt quo vlt summa cognoscant: eo sublimis terre na despiciant et idcirco preuentis vite dies nihil esse conspiciunt quia

illuminata mentis oculos: in consideratione eternitatis figunt. De qua dum ad se redeunt quid se esse: nisi puluerem agnoscunt: et infirmitatis sue conspectu districte indicant: metuunt. Cuius vlt tanti vigoris aspiciant: trepidant examiniari quod sunt. Unde et adhuc apte subiungit. ((Quid est homo quia magnificas eum aut quid apponis erga eum cor tuum?)) Hic deus magnificat: quod largitate rationis dicit: infusione gratie visitat: honore collate virtutis exaltat. Cuius per semet ipsum nihil fieri esse tamen eum cognitionis sue participem benignitatis inuenire concecit. Sed erga eundem magnificatum huius cor suum dominus apponit: quia post dea iudicium erit: merita subtiliter pensat: vite pondera vehementer examinat: et tanto ab eo post districtius penas erigit: quanto huius impensio mittere largitus preuenit. Tunc igitur sanctus immensitatem superne maiestatis aspiciat: atque ad infirmitatem propriam considerationis oculum reducat: videat quod caro capere non valet hoc quod de semetipsa veritas per spiritum sanctum docet: videat quia etiam subleuans hominis spiritus iudicium tolerare non sufficit: hoc tandem diligenter perscrutando sentiat: quod deus sub examinis districti retributivis opera hominum subtiliter intendit et dicit. Quid est homo quia magnificas eum aut quod ponis erga eum cor tuum? Ne si aperte clamet dicat: Magnificas homo spirituali munere: sed tamen caro est: et vias eius post munera spiritualia sibi diuinitus concessa districte consideras: sed tamen si remota pietate iudicetur pondus quod de tua subtilitate eminet: ferre nec subleuatus ad iusticiam spiritus valet: quia et si hunc ultra se suas dona dilatant: ad inquisitionem tamen tui districti examinis sua eum infirmitas angustat. Unde et adhuc apte subiungitur. ((Visitas eum dilectulo: et subito probas illum.)) Quis nostrum nesciat: quia dilectulum dicitur: eum iam non enima tempora in claritatem lucis mutantur: nos itaque noctis tenebris premimur: cum perperatione iniquitatis obsecramur: sed non in lucem vertitur: cum erroris nostri obscuritas vltaque cognoscere irradiatur. Non in luce vertit: et corda nostra iusticie fulgor illuminat: quod cecitas conspectu deprimebat. Hoc

re nō possum? qz supne claritatis bono satia-
ri nō permittimur: qd adhuc ex tenuitate
gustamus. Sed qz hoc ipsum qd vteqz iaz
superna cognoscim? ex pietate parentis ē:
qd vero hoc percipere perfecte nō possum?
adhuc ex pena vetuste dānatiōis: recte nūc
dicis. Aliqquo nō parcis insipience dimit-
tis me vt gloriā saluam meam? Ne si ap-
te diceret. Tūc vñmī plene pareas: cū hūc
ad pfectionē tue cōtemplatiōis admise-
ris: vt claritatem tuam rapinis interius vt-
deat: tūc carnis sue corruptio exteri? nō
repellat: tūc pmitte vt saluam gloriā: cū
me sapore tue claritatis vsqz ad abundan-
tiam saturatus infunderis: vt nequaquā iam
per indigentiam gustu oculo esuriam: sed i te
solidatus irrigato mentis ventre subsistat.
Sed qui promoueri vult bonum qd expe-
dit: debet malū cōsiteri qd fecit. Sequitur.
(Peccant: qd faciā tibi o custos hōim?)
Ecce fateor malū qd feci: sed bonam quod
deus in recompensatiōe debeat offerre nō
inuenit: qz ad abluendam culpam quolibet
humane actionis virtus infirma est: nisi hāc
misericordiā peccatis foueat: t non iusticia
recte indicatis pmat. Unde recte per ps. dī
Melior ē misericordiā tua super vitā: quia
qlibet videatur innocens: apud districum
tamē iudicem nra nos vitā nō liberat: si ei
reatus sit debitū: misericordiē benignitas
nō relaxat. Vel certe cum dicitur: qd faciā
tibi: potenter offenditur: qz hec ipsa bona q
agere precipimur: nō preceptori: sed nobis
profunt. Unde rursus per ps. dī. Quoniam
bonorum meorum nō indiges: humilitas
autē nostre destitutiōis exprimitur cū deus
hōim custos vocatur: quia si eius nos custo-
dia nūc protegit: ante oculos hostis insidi-
as: nostre sollicitudinis oculus vigilans tor-
mit. ps. rursus attestante q ait. Nisi dñs cu
stodierit ciuitatem: in vanum vigilat q cu
stodiat eā. Per nos namqz cecidimus: si no-
stris resurgere virtutibus nō valeamus: culpa
nos prope voluntatis semel fraudat: sed pe-
na culpe quotidie deterius exprimit. Ammis-
sam rectitudinem surgere studiorum conati
bus nitimur: sed meritorium pondere grana-
mur. Unde t apte subditur.

Capitulum.

22.

Quare posuisti me cōtrarium tibi: t sa-
ctus sum mihi in ipso gratus: Tūc dñs

bi contrariatus deus hōiem posuit: cū homo
peccādo deū dereliquit. Serpentis quippe
persuasiōibus captus: hostis vno exitu:
eius precepta contempsit: iustus vero condi-
tor hunc sibi contrariū posuit: qz inimicum
ex elatione deputant. Sed hec ipsa contra-
rietas culpe facta est homini pōdus pene:
vt corruptiōi sue liber male seruiat: qui be-
ne seruans de incorruptionis libertate gaude-
bat. Salubrē quippe humilitatis arcem de-
serens: ad infirmitatis ingram superbiendo
peruenit: t crucem cordis erigendo suppo-
nit: quia qui subesse diuinis passionibus nō
luit sub suis se necessitatibus frangit. Quod
melius ostendimus si ea que defectus susci-
piet: t prius delicta carnis: t post pondera
mentis exprimamus. Tūc enim tacemus? hoc
qd doloribus tollat: qd febribus anhelat:
sua quādam egritudine pstringat: ipsa hec
nostrī corporis que salus vocatur: egritudo
est. Nam oculo tabescent: opere deficiunt: medi-
cine cibis reficiuntur: vt subsistat: relectio
ne lassescens: abstinentia releuat vt vigeat:
aqz perfundit: ne arefcat: linteis tergit: ne
ipsa nimis pfusionē liquefaciat: labore vegeta-
tur ne quere torpeat: quiete refonetur: ne la-
boris exercitatiōe succedat: fatigata vigi-
līs: somno reparat: oppressa somno vigilīs
exertit: ne sua prius quiete lassetur: vestib?
tegitur ne frigoris aduersitate penetret: qz
to calore deficiens: aurum flatu refouet.
Et qz inde moribus inuenit: vnde vitare
molestias quesit: male sanitata vt ita dixe-
rim de ipso suo medicamine lāgneat. Remo-
tis ergo febribus cessantibusqz: dolorib? ipsa
nra salus egritudo ē: cui curandi necessitas
nūqz deest. Quot enī solatia ad vinēdi vsū
qrimus: quāto tōt nostre egritudinis medica-
mentis obuiam? sed ipm quocqz medicame-
tū vultus vertit: qz exquisito remedio paulo
distans inherentes: ex eo graui? deficiamus:
qd pūde ad refectionē paramus: sic nūm-
rū obuiū psumptio corripit: sic supbia sternit:
qz enī elatus semel sumptū? spūritū? ecce de-
fluentem quotidie portam? inuenit. Ipsa qz
mens nostra secreti iteroris securū gaudio
exclusa: modo spe decipit: modo panore ve-
ratur: mō despiciendo dolore deqz: mō sal-
sa alacritate releuat: t tristitia persalaciter
diligentiū? amissione leuissanter atterit:
qz t incessanter cursu rapiente pmat: rō

bus aut mutabilibus subdita: et a semetipsa
varietur. Nam querens quod non habet an-
xia percipit. Quicquid hoc habere cepit: re-
det hoc percipisse quod quesivit. Amai sepe
quod deseperat: despicit quod amenerat: cum
labore que eterna sunt dicitur: sed hoc repetit
oblitiscitur si laborare desierit: via querit
ut parum quid de summis inveniat sed ad co-
suetam citius relabens: nec parum in his que
invenit perseverat: et nondum appetens vit-
tuam ignorantiam superat: sed erudita gra-
tius contra conscientie gloriam pugnat: vit-
carnis sue sibi tirandem subiecit: sed tamen
adhuc intus culpe imagines tolerat: cuius
iam foris opa vincendo restringit: aucto-
ris sui inquisitione se erigit: sed reuerberata
hanc corporum rerum amica caligo co-
fundit: semetipsam qualiter inco: poena cor-
pus regat intueri vult: et non valet: requirit
mirum: quod sibi ridere si sufficit: et sub eo igno-
ra deficit: quod prudeniter requirit: amplam se
sumit et angustiam considerans quales se ve-
raciter estimet ignorat: quod si ampla non esset:
nequaquam tam inuestiganda requireret et rur-
sum. Si angustia non esset: hoc ipsum saltem quod
ipsa requirit: inveniret. Bene ergo dicitur.
Possuisti me contrarium tibi: et factus sum
mihi metipsum gravis. Quia dum repulsus es: et
a carne molestus: et a mente questiones to-
lerat: grane nimirum pondus semetipsum
portat: undique languoribus premitur: undique
infirmis virgetur: et qui relicto deo:
se sibi ad regulam sufficere credidit: nihil i-
se: nisi tumultum perturbationis invenit in-
ventumque se fugere querit sed auctore conten-
pto: quo se fugerit non habet. Cuius infir-
mitatis pondera: bene quidam sapiens co-
templans ait. Et grane ingram super filios
ad amara die exitus de ventre matris eorum
vsque ad diem sepulture in matrem omnium. Vir
autem Job ista considerans: et quare ita ordi-
nata sint ingenitens: non iniusticiam redar-
git: sed misericordiam ingrat: ut percuncta
do ipse humiliter pulset: quod perendo divi-
na pietas imputet. Ne si aperte dicat, Cur
quasi contrarium tibi hominem despicias: qui
ceruis scio: quia perire vel ipsum quem de-
spicere credere non vis? Unde bene adhuc
et humilitatem confessionis exprimit: et voce
libere inquisitionis adiungit dicens,

Capitulum. 23.

Cur non tollis peccata mea?
et quare non auferis iniqui-
tatem meam? Quibus pro-
fecto verbis quid aliud: quam
desiderium postulati medica-
toris exprimitur: de quo Jo-

annes ait. Ecce agitur deus: qui tollit peccata
mundi. Vel certe ab humano genere tunc
peccatum plene tollitur: cum per incorrupti-
nis gloriam nostra corruptio permittatur.
Esse namque a culpa liberi nequaquam possumus
quousque in corpore mortui tenemur. Redde-
prioris ergo gratiam: vel resurrectionis soli-
ditatem desiderat: qui iniquitatem suam an-
ferri funditus sperat. Unde mori et penam si-
nificationis culpe iuste quare et origine me-
rui: et iudicium quod ex propria actione perit
mescat: adiungens subdit. Ecce nunc in pul-
vere dormiam: et si mane me quesieris non
subsistam. Peccanti primo homini dictum
est: Pulvis es: et in pulvere reuerteris. Ad-
dane autem dicitur illa tunc manifestatio men-
tis: que in aduentu iudicii apertis cogi-
tationibus quasi post noctis tenebras demō-
stratur. De quo nimirum mane per psalmi-
stam dicitur. Adhuc astabo tibi et videbo.
Querere autem dei est hominem sub illi in-
terrogatione discutere et districte discutendo
iudicare. Beatus igitur Job humane dese-
ctionis damna considerans videat: quia et
presentiam pena premitur et adhuc de fu-
turo gravior virgetur et dicat. Ecce nunc in
pulvere dormiam: et si mane me quesieris
non subsistam. Ne si aperte deplorat dicens
In presenti quidem mortem iam carnis pa-
tior: et tamen adhuc de futuro iudicio grauiorem
mortem ad distractionis sue sententia perit
mescio. Interitum pro culpa sustineo: sed ad-
huc ad iudicium veniens culpas resistit et
post interitum formido. Exterior ergo mor-
tem considerans dicat. Ecce nunc in pulvere
dormiam: anteriorem metuens adiungat et
si mane me quesieris non subsistam. Quan-
talibet enim iustitia polleant: nequaquam sibi
ad innocentiam vel electi sufficiunt: si in iu-
dicio districte requirantur. sed hoc nunc ad
solatium sue erectionis innuunt: quod ne-
quaquam se posse sufficere humiliter sciunt: sub
humilitatis ergo regimine a gladio se tante
animadversionis abscondunt: et quo terro-
rem venturi iudicii presolantes continuo

Ecl. 40.

timore trepidant: eo indefinenter agitur ut
paratores fiant. Sequitur.

Capitulum. 24.

Respondens

antem baldat suites ait.
((Uscquo loqris talia
r spiritus multiplex fmōis
oris tui.)) Inuictis semp
gratia sunt verba iustorū
r que ad edificationem
prolata audiunt: hec qua
si super impositum pondus serant. Quod
de se aperte baldat: si ites indicat: dicens
Uscquo loqueris talia: Qui enī vsqquo
dicte: quia edificationis verba tam portare
non possit ostendit: Sed cum corrigi inquit
despiciant: bene prolata criminantur. Unde
r prius subiungit: r spiritus multiplex ser
monis oris tui. Cum multiplicitas in sermo
ne repeheadit: esse proculdubio intelligen
tie grantas in sensu denegatur. Usc quis
pe summa loquentium quadrisaria quali
tate distinguitur. Nam sunt nonnulli quos
sentendi simul ac dicendi amplitudo dila
tat: sunt nonnulli quos sentendi simul r di
cendi inopia angustat: sunt nonnulli qui ef
ficaciam dicendi habent: sed acumen senten
tiarum non habent: r sunt nonnulli qui acumi
ne sentendi subniti sunt: sed et inopia locu
tionis obmutescit. Hoc i hominibus cerni
mus: quod i rebus sepe sensibilibus vide
mus. Nam plerūq r abundans aqua ab i
ctibus ducti: r largis i superficiem meatib⁹
deriuat. Plerūq angustia i intus latet: r
progrendi r limas difficulter inueniens:
foris angustior exsultat. Plerūq nimia in
absconditis moritur: cumq patenter qua ex
eat lucent: r largo foramine tenus procedit:
magnis se meatibus dilatati: sed non est quo
confundant. Plerūq vero ampla i abscon
ditis surgit: sed angustis preffa meatib⁹ te
nissima profuit. Sic itaq i alio os patēs
emanat qd largas ingenij fons ministrat: i
alio intellectus nec sensus porzigit nec ligua
fundit: in alio os quidē ad loquendum pa
tet: sed ad reddendū parata a sensu lingua
nihil accipit: i alio vero larg⁹ sentendi fōs
a corde erubnat: s; hūc quasi meatus tenu
is impar lingua coangustat. In qbus nūm
rū quattuor bīcēss qualitātibus sola crimi

ni tertia subiacet: que hoc sibi pro loentide
arripit: ad qd p ingenis non assurgit. Nam
pma laudanda est: que vtroq valenter pol
let: secūda miseranda: que vtroq humiliter
caret: tertia sō despicienda atq reprimen
da: que dum sermōe se erigit: sensu iacet: q̄
ta adinuandē: que explere quod sentit: non
valer. Que nēdōia iharitē tamentib⁹ simi
lis: ad aures additū vastā: sed vacua pro
cedit: qd nūc baldat: beato Job crimen toz
quer dicēs. Spūs multiplex sermonis oris
tui. Qui enim multiplicatē sermonis ois tri
buit: profecto cordis inopia respēdit. Ne
si aperte dicat. Abundantia spūs i sermone
oris attolleris: sed sensus indigentia coan
gustaris. Capitulum. 25.

Raua autē cū recta rephē
dant: ne ipi q̄ iusta sūt ne
scire videant: nota omnib⁹
bona q̄ audiendū vidicere
q̄ incognita pferunt. Cū
r baldat propt⁹ adfūgit. Namq deus sup
plantat iudiciū: r oportens subnērit qd iu
stam ē: hec beatus Job nec loqēs nega
uerat: nec rectēc ignorabat. Sed pcecos
quicq vt dixim⁹ etiā nota tacitanter pferūt
vt loquēdo docti videantur cōfēnsi mode
rate cōfēcere: ne credant ex impitia tacuisse
Sciēda sō ē: qd dū iudice iusticie rectitudi
nē laudant: cū se ad gaudia iolumitas sub
leuat r alios flagella cast: gātiū se pspiciūt
rerū pspēritate pferūt: alios adueritate at
gari. Nā dū pnerie agūt: s; tū se rectos arbi
trant: hoc qd sibi pspēra iupperāt: vbtū su
is meritis credūt: eoz colligūt: qd de iūi
ste nō iudicat quo q̄ iustos se aduerstas
illa cōstittat: s; si eoz vtrā q̄libz brenit vis
supne correptōis attigerit: pulsa pñm cōfi
lū diuini exāinis irepāt: qd paulo aū iūo
lēs ammirādo pferēbāt: iustūq; eē iudiciū
qd suis morib⁹ aduerstas negāt: v diuina eg
tate dīspatāt: ad resūctōis pba pñtū: r
correcti qz delictūm graui⁹ deliquit. Cū bñ
ē p psalmi stā ptra pēōis pfeffione dī. Cō
stētib⁹ tibi: cū bñficeris ei. Despecta quip
pe vor cōfessionis ē: quā format locū dītas
pseritatis. Sola autē cōfessio h; magni me
ritum pōderis: quā a veritatis rectitudine
nequa q̄ separat vis doloris: quam visq ad iu
dicium vocis exantit aduerstas testis cor
dis. Non ergo nūmūm q baldat dīgnā su

ficiam laudat: qui nihil aduersi ab eadem
iusticia tolerat. Sed q̄ amicos beati Job
hereticorū tenere speciem dicimus: libet vt
p̄actis quomodo baldat verba hereticorū
surreptionibus congruant demonstramus
¶ Qui quippe dum sanctā ecclesiam tempora
li corripit: antiqua ductione conspiciant: in se
metipsis audacius in sacentia pernerse si
dicationis intumescent: et superni examinis
rectitudinē petredientes: sperari se ex me
ritis. ailerant: eam vero affligi dignis retri
butionibus attendant: et verbis blandien
tibus surreptis aditū p̄otius iter viros
querunt: atq; aliorum vitam exprobrantes
aliorum mortibus ferunt: ac si illi tam iusti
desancti sint q̄ v̄ deo credere digna noine
rant. Unde baldat iustis: postq̄ diuinam iu
sticiam promittit: illico subditur. ((Etia; si si
lij tui peccauerit ei: et dimisit eos in manu
iniquitatis: fuerit tamen si diluculo surrep
tis ad deam: et omnipotentem fueris depre
catus: si mundus et rectus inaccessis: ita
enigilabit ad te: et peccatum reddet habita
culū iusticie tue.)) Nec si afflictis catholicis
errorum predicatoribus dicant. Vtē vestre
providet: et q̄ peruersam teneatis ex eorū
qui inter vos desancti sunt damnatione co
gnosce: quia conditor omnium: nisi persi
dia vestra displiceret: neq; a vobis tam nu
merosos populos interitu sentiente subtra
heret. Aut enim Etiam si filij tui peccauerit
ei: et dimisit eos in manu iniquitatis sue: q̄
aperte dicens. Iniquitatis sue manu dimis
si sunt: qui vitam nostre rectitudinis imita
ri noluerāt. Tū tū si diluculo surreperis ad
deum: et omnipotentem fueris deprecatus.

Capitulum. 26.

¶ Quia enim se heretici te
nere lucem veritatis est
mant: et tam ecclesiam qua
si in erroris nocte postat:
ad diluculum veritatis vo
cant quaten⁹ et per cogni
tionem dei: quasi per dilu
culum surgat: et per precem penitentie pre
terita diluat. Si mundus et rectus inaccessis
mundus videlicet in cogitatione: rectus in
opere: ita; enigilabit ad te. Ne si aperte vi
car. Quia si qui nunc tribulationibus suis
virtutem sue protectionis non exercit quasi
ab adiutorio erratis dormit. Et peccati red

det habitaculum iusticie tue. I. p̄itis vite co
trarietates amouet: et tranquillitatis p̄ori
nas securitatē m̄ prebet. Quia enim perner
si quib; tempore gaudij singularē estimat
diuine remunerationis bona que ante am
bigunt: hec alijs p̄ magno pollicentur. An
de plerūq; sit vt aut missa recuperari spon
deant: aut ad maiora adhuc p̄itis vite pre
mia auditorum suorum animos extendat.
Q̄d patet baldat exprimit: cum p̄otius
adiungit. In tantum vt priora tua fuerint
parua: et nouissima tua multiplicetur nimis.
Si vero habitaculum iusticie consilij mē
tis vocat: afflictis catholicis eorū m̄grī pae
catum iusticie habitaculum promittunt: q̄
si eos ad sua pertrahant profecto a conten
tione cōtescant. Nam hi qui trahi ad per
uersa potuerant: tanto tam tranquillius re
porali pace quieti sunt: quanto longius ab
eterna separantur. O pes quib; intelligen
tie se sequentibus crescere spondent. Unde
et subditur. In tantū vt priora tua fuerint
parua: et nouissima tua multiplicentur nimis.
Sed q̄ eorū verbis non facile credis: quā
sepe vita contemptibilis demonstratur: an
tiquorū patris sententias proferunt: et q̄
rectitudinē in argumento sui erroris insi
cant. Unde et subditur. ((Interroga enim
generationē p̄tinam: et diligenter investiga
patrum memoriā.)) Generationē p̄stinā
ac patrum memoriā nequaquā videris: sed i
uestigari ammoneret: q̄ hoc in eo noluit
conspici: quod liquido cunctis patet. Non
numq; vero more bonorū quedam moralit
ter docent: qualiter ex preterita p̄stia col
ligantur insinuant: atq; ex his que tā a no
stris oculis pertrahendo subtrahunt: q̄
nulla sint que videntur demonstrant. Unde
et adhuc subdit. ((Hesterni quippe sumus: et
ignoramus: quoniam sicut vmbra dies no
stri sunt super terram.)) Generatio itaq; p̄
stina interroganda p̄ponit: vt transire tem
p̄as vite p̄itis sicut vmbra monstret: q̄ vi
delicet si ea que erant et tam trāsacta sunt
ad memoriā reducamus patenter cognos
cimus: q̄ celeriter hoc quoq; fugiat q̄d re
nemus. Sepe vero heretici eosdem nobis p̄
ses quos veneramus laudantes: intel
ctu deprauato ipsi nos eorum laudib; im
pugnant. Unde et adhuc subditur. Et ipsi
dicebāt tui: et corde suo proferet eloquia.

Notandum q̄ superius dixerat. Sp̄s mult
tiplex sermonis oris tui. nunc vero reductis
ad memoriam: patribus dicit. De corde suo
proferant eloquia. Ne si vitam sancte ecclē
sic heretici deestantes dicant. Multiplicita
tem sp̄s i ore h̄s: i corde non h̄s. Sed illi
p̄ra te audiēdi sanqui verba ex corde p
ferentes. recta vinēdo docuerunt. Sepe aut
p̄raui dnm sue vitii toritudinis ignorant:
audenter aliorū rectitudinē lacerant: cunq̄
contra bonos sibi auctoritatem increpatio
nis arripunt: aut ea bona proferunt: que si
vinēdo: sed audiendo didicerunt: aut ea ali
is mala mētientes ingerūt que ipsi commit
tunt. Sed cum ea bona proferant que ser
uare cōueniunt: sciendū quia plerūq̄ veri
tas: sic per oia aduersario: a sonat: vt eorū
linguam mouens vitam feriat: quaten⁹ cul
men rectitudinis loquentes: r ignorantes. ip̄i
sibi r verbis iudices: r factis accusatores fi
ant. Unde baldat mira quidem contra hy
pocritas subdit: sed mucrone verbi sei mpe
rit: q̄ simulator iusticie: nisi ex aliquāto ip
se esset: vocere saluum nequq̄ tanta teme
ritate presumeret. Equidem fortis sunt val
de q̄ dicit: sed hec stultis: non agt sapienti:
p̄raus: non recto dicere debuit: q̄ r vocor
dem se asserit: qui oris fidentibus in flumi
ne aqua fundit: sed interim postponētes: cui
dicitur. P̄semas subtiliter q̄ dicit: vt nō
violata instruat: q̄ta meritis sui auctoris
impugnant. Sequitur. ((Nunquid viuere
pōt scirpus absq̄ humore: aut crescere care
ctū sine aqua.)) Cui baldat scirpū vel care
ctam competisse protinus aperit cum sub
iungit. Cum adhuc sit in flore: ne carpatur
mana ante omnes herbas: arescit: sic vte
omniū qui obliuiscuntur deū: r spes hy
poerite peribit. Scirpi ergo vel carecti nomine
hypocrite. vitā signat: sp̄m quidem viridi
tatis. habet: sed ad humanos vsus fructum
viriditatis non habet. que sterilitatem opis
arida permanens: solo sanctitatis colore vi
rescit.

Capitulum. 27.

Ed neq̄ sine humore scirp⁹
neq̄ sine aqua carectū pro
ficet: q̄ hypocritarū vita ad
bona opera infusione q̄des
supermuneris percipit: sed
in cunctis que agit exte
res laudes appetens: a fructu percepte in

fusione inanescit. Sepe namq̄ mira signorū
opera faciant: ab obsessis corporib⁹ ip̄i
ritus pellunt: r per prophetie donū ventu
ra queq̄ sciendo preueniunt: sed tamē a lar
gitore tot munerum cogitationis intentio
ne diuisi sunt: quia per eius dona: non
eius gloriam: sed proprios saniores que
runt: cunq̄ per accepta bona i sua laude se
elevant: ip̄s muneribus contra largitorem
pugnant. Inde quispe contra dantem sup
biant. Unde et amplius humiles esse debu
erunt. Sed eo eos postmodū districtior cen
tentia percutit: quo nunc superna bonitas
r ingratis largius infundit: sitq̄ eis am
plius donum manerit: incrementum damna
tionis quia irrigati fructū non fuerit: sed sub
viriditatis colore vacui in altum crescant.
Quos bene per euangelium veritas expri
mit dicens. Noli diceri mihi in illo die: to
mine dñe: nōne in noie tuo pphetam⁹? i
tuo noie demōia eiecim⁹? r i noie tuo virtu
tes multas fecim⁹? Et tunc p̄stebor illis:
quia namq̄ noui vos: discedite a me: q̄ ope
ramini inquietaret. Scirpus igitur vel care
ctum absq̄ humore: vel absq̄ aqua non vi
uit: q̄ nimirum hypocrite. non nisi ex super
no manere viriditatem done operatio ac
cipiunt. Sed q̄ hanc in vsu proptie laudis
arripunt: in aqua quidey virides: sed tamē
inanes crescant. Bene aut subditur. ((Cum
adhuc sit in flore: ne carpatur manu: a si om
nes herbas arescit.)) Scirpus in illo ē hy
pocrita in laude. Auctis vero angul surgēs
carectū manu non carpitur: q̄ eraspatus
per arrogantiam sensibus de p̄rauitate sua
hypocrita corripit designatur. In flore suo
manum carpiētis incidit: q̄ in laude hypo
crita positus ne hunc quisq̄ corripere aude
at: asperitate sua protinus vitam corripien
tis secat. Sanctus namq̄ esse non appetit: s̄
vocali r cum fortasse corripitur: quasi i op̄i
nionis gloria deiruncatur: deprehensum se
in p̄rauitate trahitur: loqui sibi redarguen
tem prohibet: q̄ velut i occulto vulnere ta
ctus doler: q̄s impitiss innotuit: talis vult
ab omnibus estimari: r patior mori: q̄ cor
ripi redargutione deterior redigitur: q̄ qua
si dire percussione estimat iaculum purita
tis verbum. Unde eraspatus protinus in
contumelias surgit: r que mala cregerit cō
tra vitam correptoris inquit: r emendare

Luc. 10.

28

Prote.9.

tra vitam correctoris inquit: demonstrare longe incomparabiliter rerū reprehensor: et finem desiderat: ut innocentem se: non suis actibus sed alienis criminibus ostendat. Ita ut sepe homo redargutionis aliquid se ostendisse peniteat: et quasi a carpentis animo quod dicitur ut ita dixerim: sanguis meroris currat. Unde bene per salomonē dicitur. Noli arguere deorsum ne oderit te: neque enim iusto timē dā ē. ne deorsum cum coarctatur cōsumellus inferat: sed ne tractus ad odium peior fiat. Inter hec sciendum ē quod iustorum bona: quia et corde incipiunt: vixque ad pñtis vite terminum crescunt. Hypocritarū vero opera: quia nequaquam sunt in occulto radicata: sepe ante deficiunt quā pñs vita siniat. Nam plerumque studio sacre eruditionis insistant: et quia hanc non preparandis meritis: sed pro merendis favoribus inquirat statim ut iudicium huius mane laudis arripiunt: et per hoc gratiam transitorij profectus assequuntur: tota mente secularibus curis inferunt: atque a sacra sanctitas eruditione vacuantur: et agendo post indignant: quoniam ipsa diligant: qui sola pñtis eterna predicabant. Plerumque autē assumpte spēm maturitatis ostendunt: quate silentij longanimitate patienter continēt virtute decorantur. Sed cum per hec quod fiti culmen honoris argerit: cumque sibi iam reuerentia a cunctis impenditur: protinus se in lascivā voluptatis fundunt: et bona se non ex corde tenuisse ipsi sibi testes sunt: qui hec cito dimiserunt. Nonnamque vero aliqua quod possident tribuunt: atque indigentibus cuncta largiuntur: sed tamē ante vite terminum auaricie purigine accensi: aliena appetunt: qui sua largiri videbantur et pertinaci post crudelitatem ambulant: quod sicut pñtis pietate reliquunt. Ubi recte et nūc dicitur. Ca. 28.

At adhuc sit i flore: ne carpat manu ante oēs herbas arefcit. Iuxta carnalē quippe intellectū et iusti verbe sunt: propheta attestante qui ait. Omnis caro senuit.

Esa. 40.

Sed ante oēs herbas arefcere scirpus dicitur: quia iusti in bono suo permanentibus a viriditate assumpte rectitudinis hypocrita rā vira siccat. Urescent herbe et reliquę: quia iustorum opa cum carnis vita deficiunt: sed herbarū ariditatem scirpus preuenit: quia

pñtisque et carne hypocrita transeat: ea que in se ostendat: virtutis sacra vereliquit. De quibus etiam per psalmistā dicitur. Fiant sicut senum edificiorum: quod pñtisque euellat arefcit. Feni quippe edificij in alto nascitur: sed nequaquam pingui radice solidat: quia et hypocrita summa quidē sunt que agere cernit: sed nō in eis ex cordis puritate roboratur. Quod nimirū feni: non eaulam eius arefcit: quia videlicet hypocrita et in pñtis adhuc vita subsistit etiam sanctitatis opera quasi videritis speciem amittit. Qui et sine intentione recte cogitationis bona sūdnt agere: sed hec amittit indicat se sine radice floruisse. Sed baldat sicut pñtis summa. Qui seipsum vel carceris compararet: illico aperit eam sub iungit. ((Sic vie olim qui obliuiscuntur dominum et spes hypocrite peribit.)) Quid enim cunctis suis operibus hypocrita sperat: nisi bonorum reuerentiam: gloriam laudis: a melioribus metui: sanctus ab omnibus reueri. Si permanere spes hypocrite non valet: quia eternitatem non querens: fugit quod tenet. Nequaquam quippe mentis eius intentio: in illa gloria figitur: que sine fine possident: sed transitorij favorib⁹ inhiat: perdit percipit: quod laborat: veritate attestante que ait. Amen dico vobis: qui receperit mercedē suā. Sed hec spes recipiendē mercedis diu tenet non potest quia pro ostensis operib⁹ bonorum tribuit: sed vita ad terminum urgetur: laudes resonant: sed ad finem cum laudibus tempora festinant: quia nequaquam animus in eternitatis amore radicitur: cum ipse profectibus quos diligit labitur. Nemo namque valet mobilia diligere: et ipse immobilis stare. Qui enim transiunt amplexantur: eo ipso ad cursum ducitur quo de currentib⁹ implicatur. Hicatur ergo: et spes hypocrite peribit: quia humana laus quam magnis laboribus appetit: impulsu temporum momentis decurrit. Bene autē subditur. Non ē placet vecordia sua. Magna quippe vecordia est: laboriosa agere: et aure laudibus inhiare: sicut opere preceptis celestibus inferre: sed terrene retributionis premium sperare. Ut enim ita dicitur. Qui pro virtute quā agit humanos fauores desiderare magni meriti: vix precio venalem potat: unde celi regnum mereri potuit: unde nummum transitorij sermōis querit. Ubi ergo precio op⁹

Mat. 6.

Expositionis. S. Greg. Liber viii.

venit: qui magna impedit sed minima recipit.

Capitulum. 29.

Quibus itaq; hypocrite similes: nisi feceris et neglectis virtutibus existat: que per vbertatem fructu proferunt nequaquam: per studium a terra subleuantur. Quod pingua

es palmites germinant: errantes bestie conculcāt et quo hoc uberius aspiciunt: plectit eo in istius antidis cōsumunt: quia nimis hypocritarum opera dum clara monstratur: quasi pingua procedunt: sed dum humanas laudes appetant quasi in terra deseruntur. Que putis mundi bestie: maligni scilicet ipsi ritus comedunt: quia hec ad vsum perditio vīs inflectunt: tantum ardentius carpunt. Quid et magna clarius innotescunt. Unde bene per prophetas dicit. Culinus stans: non est in eo germen: et non desiciat farina: quod si fecerit: alieni comedunt eam. Culinus quippe germen non habet: eam vita meritis virtutū caret. Farinam culinus non facit: cum is qui in presenti seculo proficit: nihil substatitio intelligit: nullum boni operis fructum reddit. Sed sepe cum perfecerit. farinam hanc alieni comedunt: quia et cum bona opera hypocrite ostendunt: de his malum gnorum spūm vota satiantur. Qui enim per hec placere deo non appetit: nequaquam agri domini: sed alienos pascunt. Fecido itaq; hypocrita et neglecta palmiti similis seruare fructum non valet: quia votus boni operis in terra facit: sed tamen hec ipsa vecordia sua pascitur: quod pro bono ope a cunctis bonoratur: ceteris preeminet: subiectas hominum mentes tenet: maioribus locis attollit: fauoribus nutritur. Hec vero ei sua vecordia placet interius: sed non placebit: quia est retributionis tempus aduenit in pena displicet: quod vecordia fuit. Tunc se stulte egisse intelligit: cum pro dilectione laudis sententia diuine correctionis accepit. Tunc se vecordem fuisse cōsiderat: cum se pro temporali quod percepit gloria perpetua tormenta castigat. Tunc veram sciam supplicia aperiant: quod per hec pfecto colligit: nihil fuisse omnia que transire poterunt. An et recte subditur. Et sicut tela aranearum fiducia elias: Bene hypocritarū fiducia aranearū telis similis dicitur: quia et quod ad obtinendam gloriam exsu-

dant: ventus vit: mortalis dissipat. Nam quasi eterna non querunt bona temporalia cum tpe amittunt. Pensandaz quoz est quod fila aranee per ordinē ducūt: quia sua hypocrite: quasi sub discretionē opa disponunt. Ara nearum tela studiose textur sed subito flatu dissipat: quod quicquid hypocrita cum labore peragit: aura humani fauoris tollit et de in appetitu audis opus tescit: quasi in ventum labor euanesceat. Sepe namque et vici ad pñtis vite terminū: hypocritarū facia pda rant: sed quod per hec auctoritē laudes non querunt: bona ante dei oculos nunquam fuerunt. Idcirco enim vbi predictimus sacre legis eraditioe saluunt: docere verba proferat: et quod sentiant testimonij accingunt: nec tamen per hec vitam audientis: sed proprios fauores querunt: quia nec perferre alia nouerunt nisi que auditori corda ad rependēdas laudes excuriant: non tamē ad lacrymas accendunt.

La. 30.

Ens appere occupata: igne diuini amoris non caleat: idcirco ad supernum desiderium inflammare auditores suos nequeunt: verba frigido corde proferunt: neque enim res que in seipsa non ardet aliud accendit. Unde sit plerumque vbi hypocritarū dicta et audientes non erudiāt: et eosdē ipsos quod se pferāt elatos laudibus deteriores reddāt. Attestat enim Paulus scia sicut: charitas deo edificat. Quē enim charitas edificatio si erigit: scia istud per nertit. Plerumque si hypocrite mira abstinentia affligit: et robur corporis atterit: et quasi carnis vita fundit? in carne viciatē exiguunt: sicque per abstinentiam morti appropriat: vixit quotidie mortales viciat. Sed ad hec humana oculos querunt: ammirationis gloria ex petat: sicut attestante quod ait. Exterminant facies suas: vbi appareat hominibus? scilicet. Nam ora pallescunt: corpus debilitate quod rē: pectus interdependentibus suspensioe verge. Sed inter hec ab ore primorum simo ammirationis querit: nihilque tanto labore aliquid: nisi estimatio humana cogitat. Quos nimirum bene simon ille significat: qui romine pas sionis tempe in angaria crucem portat. De quo scriptū ē. Inuenerunt hominem cireneum venientē obuiā sibi noie simeonē: hūc anga-

21

21

Disce, 8.

21

21

1. Cor. 8.

Mat. 6.

21

Mat. 7.

fluerant: vt tolleret crucem Iesu. Quod. n. per angaria agimus: non hoc ex studio amoris operamur. Crux ergo Iesu i angaria portare est: afflictoem abstinentie pro alia q̄ necesse ē intendere tolerare. In non Iesu crucez portati i angaria: qui q̄ ad preceptum dñi carnem comat: sed tamē spiritualē patriā non amat. Unde r̄ simon scidem crucez portat: sed nequaq̄ moritur. q̄ omnis hypocrita corpus quidē per abstinentiam afficit: sed tamen per amorem glorie mundo vult.

Capitulum. 34.

Uo contra p̄ Paulū bene v̄ electis dñ. Qui autem sunt xpi: carnem suam crucifixerunt cum vitijs r̄ concupiscentijs. Cum vitijs quippe r̄ concupiscentijs carnem

crucifigimus: si sic gulam restringimus: vt iā de mundi gloria nihil queramus. Nā q̄ corpus maceratis dñonibus anhelat: crucez carni iunctisq̄ mundo per concupiscentiaz petas vinit: q̄ r̄ sepe p̄ sanctitatis imaginē locū regiminis indignus, assequit: q̄ nisi ali quid virtutis i se ostenderit: nullū prepe hūno mereretur: sed transit q̄ delectat: ter obicit: r̄ penaliter q̄ sequitur manet. Et sanctitatis nūc fiducia i ore hominum ponit: sed cum intern⁹ iuder secreta cordis etiamiat: testes vite ceterius non sūt. Bene ergo dicitur. Sicut tela aranearum fiducia eius: q̄ apparente cordis teste preterit omne quod exterius de humanolauore confidit. Unde r̄ adhuc apte subiungitur. (Innitetur super domū suam r̄ non stabit.) Si enī domus exterius cōuersationis ē edificium quod inhabitat corpus: ita domus nostre cogitationis est res quēlibet quā per dilectionem inhabitat animus. Omne quippe quod diligimus: quasi i hoc quiescentes habitamus. Unde paulus q̄ i supernis cor stecrat: i terra gdem posuit: sed tamē a terra extraneus dicebat. Nostra conuersatio i celis est. Adhuc itaq̄ hypocrite nihil aliud i omne quod agunt: nisi opinionis sue gloriā cogitat: nec curat quo post meritū ducitur: sed quid scilicet dicatur. Dominus ergo eius est delectatio sanctorū: quem quasi quiescens inhabitat: quia per cetera sua opera ad hūc se itra animū reclinat: sed stare, domus hec non valet: quia laus cum vita preterit: r̄ hu-

manns factor in iudicio non subsistit. Unde r̄ satne virgines que oleum nō sumpserant i vase: quia i alienis vicijs gloriā: r̄ in suis conscientijs non habebat: turbate per sponsi p̄siam dicunt: Date nobis de oleo v̄stro: quia lampades nostre extinguunt. Oleum quippe a proximis petere est: gloriā boni operis a testimonio alieni oris implorare. Adhuc etenim vacuam cunctis suis laboribus nihil se intus tenuisse ingenerit: testimoniam foris querit. Ne si aperte satne virgines dicant. Cum nos repellit sine retributione conspiciat: dicite i nostro opere qd v̄ idistis.

Capitulum. 35.

Ed frustra tūc hypocrita i hac domo laudis innitatur: quia nihil ei in iudicio attestatio humana suffragat: quia eandem laudem quā post i testimonium erigit:

p̄ius i munere recepit. Vel certe super domum suam hypocrita innitit: cum vanis sanctoribus deceptus: quasi de fiducia sanctitatis eleuatur. Multa quippe hypocrite in oculo mala faciunt: quedam vero bona i publico. Canez ex bonis patentibus laudes recipiant: ab occultis malis considerationis oculos auertant: talesq̄ se estimant: quales foris audiunt: non quales intus nouerunt. Unde sit. plerumq̄ vt ad supernaz quoq̄ iudicium cū fiducia veniant: quia tales se apud eternum arbitrem credunt: quales ab hominibus foris habebantur. Sed stare domus hypocrite nō valet: quia in terrore districti examinis omnis anteacta fiducia cadet sanctitatis: canez sibi oris alieni testimoniam deesse cognouerit: ad sua se opera ennumerando conuertit. Unde r̄ adhuc subditur. Fulciet eam: r̄ non p̄surgit. Hoc nancq̄ qd per se stare non valet fulciet v̄t stet: q̄ cū vitam suam hypocrita labefacti i iudicio conspiciat: hanc fulciedo statūre operū enumeratio ne contēdit. In non laudis sue habitaculū hinc inde fulciant: qui acta sua vt p̄fati sum⁹ i iudicio enumerātes dicant: Dñe dñe: non ne i nomine tuo p̄phetam⁹ ēē. Sed domus laudis tot allegationib⁹ solta minime consistit: q̄ protinus iuder dicit. Nūquā no: ui ro: discedite a me omnes q̄ opami iniquitatem. Et scilicet qd quia hoc quod surgit

Balk. 5:

B

Pp. 3.

C

21

B

C

Ab infimis: ad superiora se erigit. Dominus ergo hypocrite surgere non valet: quia per eum quod iusta precepta celestia agere potuit: a terra hanc animi lenauit. Iure igitur tunc nequaquam ad primum retributionis erigitur: per hoc quod nunc exhibet in appetitu tem poralis glorie facit.

Capitulum. 34.

Ed ga vita hypocrite: scripti appellatio signa ta: qualiter in iudicio re probeant audiamus. f. usq; districtus iudex apparet: qualis ab hominibus habeatur audiamus. Segitur. ((Hume

cras videtur scripti anteq; veniat sol.)) Se pe in sacro eloquio dominus solis appellatio ne figurat: sicut per prophetam dicitur. Cl obis autem q; timetis nomen domini: orietur sol iusticie: et sicut repulsi in iudicio impij de cere sapientie libro deseribuntur Errantim a via veritatis: et lumen iusticie non luxit nobis: et sol non ortus est nobis. Intre solem igitur scriptus humidus censitur: quia pusq; diuina districtio iudicio candeat: omnis hypocrita insulsum se sanctitatis gratia ostendat quod si virens aspicitur: quia iustus estimatur: hunc locum obtinet: de gloria sanctitatis pollet: a cunctis veneratio deferret: opinio laudis extendit. Scriptus itaq; iste in nocte huius est: sole autem veniente siccat: quia nimirum hypocrita in tenebris vite pñtis sancti ab omnibus creditur: sed cum districtus iudex venerit q; sit iniquus apparebit. Dicit ergo. humectus videtur anteq; ventas sol: quia virentem se nunc humanis oculis exhibet: sed in calore nunc diuini iudicij arefacit. Seguitur. ((Et in ortu suo germen ei egreditur.)) Verba quolibet nascendo pñt a terra producantur: aura et estibus tangitur: sole ac pluujs nutrit: tunc demum ad pferenda sui seminis germen aperitur. Scriptus vero cuius flore suo nascitur moris a terra surgit: sui secū semis germen producit. Bñ ergo per herbas reliquas sanctus quilibet: p scripti vero hypocrite designatur: quia iusti viri priusq; in ope sancte conuersationis oriuntur huius vite diemē tolerant: eosq; grauium persecutionum effusū satigant: sed cuius recta faciunt nequaquam hic sunt rectitudinis

remunerationem querunt: cum vero a presentis mundi laboribus excreant: ad terram patriam venientes expectata retributione perfruantur. Et contra hypocrita: quia mori in bono ope nascit: pñtis mundi recipe gloriam conat: quasi scripti mori cum germine oritur: qui pro eo quod bene viuere incipit querit statim ut a cunctis hanozet. Bñ itaq; in ortu est: remuneratio in inchoatōe. Sepe namq; nonnulli apte prauitatis vias deserunt sanctitatis habitū sumunt: moris ut prima limina bene viuendi contigerint obliti qd fuerint: affligi iam per penitentia consummati nequitis nolunt: laudari autē de inchoata iusticia appetunt: preesse ceteris etiam melioribus concupiscunt. Quos plerumq; dum iuxta votū presens prosperitas sequit: multo q; prius fuerant: de sar et: ad habitū peiores fiunt. Nam rebus multiplis occupati atq; ipsa occupatione confusi: non solum perpetrata minime deplozant: sed adhuc que deplozantur exaggerant.

Capitulum. 35.

Utenim mūdum deserit: ad exteriora officia pñt: hi non debent: nisi per humilitate: diutius in eisdē mundi contemptu solidentur. Cū namq; bona deperant que hominibus ante

tempus innotescunt quia et arbusta plantata priusq; fixa radice coalescant: si manus concutiens tangit arefacit. Et si in altū radit figitur: et terre humozibus conspersa solidatur: hec et manus impellit: sed non ledit: hec et ventorū flatus inflectendo concutunt sed non euerunt. Nē ergo cras vita cepti opis diutius ac robuste in alto humilitatis figenda est radix cordis: ut cum ab humore terre distractionis aura vel sano: is fineret: et si in qualibet parte vteq; iurata animā fundens enellat: sed ad statum suū protinus post inflexionem redeat: si apud se sortis in radice perdurat. Quid in reb? referentibus pariete surgente robustius: Qui tamen si dum pñt impellatur: statim sine labore destruitur: si autem per ipsam tempus ab humore suo ericari pñt: satur Sic sic videlicet bona nostra et item pestine manifestata deperant: et diuini o-

21

Mal. 4.

Sap. 5.

6

2

3

vita pegerit: quasi recente pariete impellit:
eas facile destruit: ad huc humorem in-
firmis: propter non amittit. Cum vero lon-
ga quietis sue abiectione se animus compri-
mit: quasi more exsiccati parietis contra se-
obdurefcit: et fractum prius reficit: omne
quod solidum in pacis fuerit. Id inc est quod vi-
tam inchoantiam moyses humanis occupa-
tionibus ererere phibuit dicens. Non ope-
raberis in primogenito bono: et non tonde-
bis primogenitum ovium. In primogenito quis-
pe bonis opari est: bona conuersationis pri-
mordia in exercitio publice actionis osten-
dere. Quia quippe primogenita tondere est: ab
occultationis sue tegmine humanis oculis
inchoata bona opera nostra demandare. In
primogenito ergo bonis opari phibemur:
atque a primogenitis ovium de totendis co-
pescimur: quia et si quid robustus incipim:
erere hoc in aplo citius non debemus et
cum vita nostra simplex quid atque innocens
inchoat: dignum est ut secreta sui velamina
non relinquat: ne nudam hoc humanis o-
culis quasi subdecto vellere ostendat.

Capitulum 36.

D sola ergo divina sacrificia
boni primogenita omnium
proficiant: ut quicquid forte
simplex innocens incipim:
hoc ad honorem itimi iudicis
in ara cordis immolemus:

quod ab illo proculdubio tanto libetius ac-
cipitur: quod et ab hominibus occultat: nul-
la laudis appetitione maculat. Sepe autem
nonne conuersationis primordia ad huc ex ear-
nali sunt vita committit: et idcirco immoresce-
re citius non debent: ne cum laudant bona
hæcent: deceptus laude sua animus de-
hædere in eis nequeat mala que latent. Un-
de recte rursus per moysen dicitur. Quan-
do ingressi fueritis terram quam ego davi-
rus sum vobis: plantaveritis in ea ligna
pomifera: auferetis preputia eorum. Pomina
que germinant: immunda erant vobis: nec
edetis et eis. Ligna quippe pomifera sunt:
opera virtutibus secunda. Preputia itaque
lignorum auferimus: cum de ipsa inchoatio-
nis infirmitate suspecti: primordia nostrorum
operum non approbamus. Pomina autem que
germinant: immunda dicimus: nostrorum
bus non aptamus: quia cum primordia boni

laudantur operis: dignum est ut hoc animus
non pascat operantis: cum accepta laus
suauiter carpitur: fructus operis intempte
ne comedatur. Qui ergo inchoate virtutis
ab humano ore laudem receperit: quasi pla-
tati ligni ante tempus pomum cedit. Hinc
per psalmistam veritas dicit. Tamen est vo-
bis ante lucem surgere surgite postquam sederitis.
Alue lucem quippe surgere est: priusquam
claritas eternæ retributionis appareat in pre-
sentis vite nocte gaudere. Sedendum ergo
prius est: ut post recte surgamus: quia quicquid
nunc se sponte non humiliat neque hinc
sequens gloria exultat. Quod ergo illic an-
te lucem surgere: hoc hic pporitate in ortum
est germen proferre: quod humanas laudes te-
siderans: ubi ad opus bonum nascitur: ibi
mor eripit: ut gloriam retributionis assequi-
tur. An non in ortu suo hinc germen protulerat:
de quibus veritas dicebat. Amant primos
discipulis in coniungit: primas cathedras
in sinagogis: et salutationes i foro: et vocari
ab hominibus rabi. Pro eo ergo quod bene
agere incipunt: quia honorem consequi ab
hominibus conant: quasi scripti more ab ore
suo cum germen erurgunt. Hinc mirum
cum recta opa appetunt prius mente solici-
ta eiusdem operis testes querunt: et tacta co-
gitatione pertractat: si qui sunt gerenda vi-
deant: si digne hoc eloqui qui viderint pos-
sint. Si vero eorum facta nullas fortasse ho-
minum contingat aspicere: hec se proculda-
bis estimant perdidisse: et interni arbitris
oculos: quasi absentes deputat: quia ab eo
vicem sui operis recipere in posterum reci-
sant. Et quoniam cum rectum hoc pporitate
egerit: videri a multis querit. Bene adhuc
de hoc scripto subiungitur. Super acernum
petrarum radices eius densabuntur: iter
lapides comorabitur. Quid enim radicem
nomine nisi latentes cogitationes accipim:
quod in oculis pdeant: sed in ostensione opera
per apertum surgunt. Sicut et de verbi semi-
ne per prophetam dicitur. Et hoc quod sal-
natum fuerit de domo iuda: et quod reliquum
emittet radicem deorsum. et faciet fructum
sursum. Radicem quippe deorsum mittere est:
cogitationem bonam in abditiis multiplica-
re. Fructum vero sursum facere est: per effi-
caciā operis: recta que cogitant ostende-
dere. Lapidum vero nomine in sacra scripta

Deut. 15.

L

21

Leuit. 19.

B

Job. 12.

Mar. 12.

L

Esa. 37.

Elia. 4.4. **R** homines designantur: sicut sancte ecclesie per eliam dicitur: *ponam lapidem propugnacula tua: et portas tuas in lapides sculptos. Qui eisdem lapides quid dixerit aperit cum substantit. Uniuersos filios tuos doctos a domino. Et sicut ammonete petro apostolo dicitur. Et vos tanquam lapides uiui superedificamini domos spirituales. Hoc itaque loco: quod lapides dicti sunt: sed tamen uiui: mihi nunc dicunt: et nuda appellatione lapidum permixti possunt reprobi et electi figurari.*

Capitulum. 37. 36

S corpus itaque iste qui iter lapides commorat: super acernum petrarum radices densat: quia omnis hypocrisis cogitationes suas in equitanda hominum admiratione multiplicat. Per omne quod hypocrisis faciunt: quia occultis cogitationibus laudes hominum requirunt: quasi radices seipsum in acernum petrarum mittit operari: quippe laudes suas cogitant: illi autem habet secum tacit in cogitationibus versant: gaudent se precipuos in humana estimatione claruisse: cumque inflati fauoribus: apud semetipsos intumescunt sepe merentur taciturnitatem ipsi quod sunt: uideri quod tunc semetipsos altiores cupiunt: ac miris inuentionibus in opere ex crescant: quia sicut uirtutes omne uictum cheruant: sic arrogantia roborat. Cogit namque mentem inuenescere: et contra vires valere. quia et quod negat vigor: ualitudinis: amor inquit laudis. Unde et factis suis ut diximus: arbitros inquirant. Si uero eorum operi testes deesse conlingat: narrant ipsi que gesserint: cumque offerri fauoribus ceperint: sepe eisdem suis operibus que egisse referant: mentiendo aliquid adiungunt. Tam uero et uera dicunt: hec dicendo aliena faciunt: quia quesitis remunerationi fauoribus ab eo intima retribuit de uariantur. In eo enim quo bona sua patefaciant: eos tendunt malignis spiritibus: quasi insidiantibus hostibus que pidentur. Quorum profecto uitam illa cunctis notissima: ezechie culpa figurant: qui postquam una piecerat sub uinis noctis spacio: centum octoginta quibus milia hostium angelo feriente prostrant: postquam occasus proximum ad altiora celi spacia solem reduxit: postquam uitam perinquantem iam termino coarctatam in tempora longiora protelant: suscepit babiloni et regis nuncios bona omnia que possidebat ostendit: sed prophete uoce protinus audiuit. Ecce dies ueniunt: et auferentur omnia que in domo tua sunt in babilonem: non relinquentur quicquam dicit dominus. Sic sic nimirum hypocrisis postquam magnis uirtutibus ex crescant: quia cauere malignorum spirituum insidias negligunt: et celari in eisdem uirtutibus nolant: bona sua ostendendo ostentant: et prodentes subito amittunt: quicquid diutius studentes operantur.

Capitulum. 38. 37

Tunc per psalmistam dicitur. Tradidit in captiuitatem uirtutes eorum: et pulchritudines eorum in manus inimicorum. Virtus quippe et pulchritudo arrogantium inimici manibus traditur: quia omne bonum quod per concupiscentiam laudis ostenditur oculis aduersarij inre mancipat. Hostes namque ad rapinam provocat: qui suas eorum notitias diuitias uenudat. Quoniam enim ab externe patrie securitate diuisimur in latronum insidiantium iter ambulamus. Qui ergo in timore pedem iteri formidat: abscondit necesse est bona que portat. O miser qui affectatus laudes hominum: in semetipsis dissipat: fructus laborum: cumque se ostendere alienis oculis appetunt: damnant quod agant: quos nimirum maligni spiritus cum ad factamini prouocant eorum sicut diximus opera captiuantes denudant. Unde sub cuiusdam gentis specie: antiquorum positum maliciam si gnans: per prophetam ueritas dicit. Posuite vineam in deserto: deconitauit ficam meam: nudans expoliavit eam: alibi facti sunt rami eius. Insidiantibus quippe spiritibus dei vinea in deserto ponit: cui plena fructibus anima humane laudis cupiditate dissipat. Sicut dei gens ista deconitauit: quia seductam mentem in fauoris appetitu rapens quo hac ad ostentandem praeibit: tegmen ei humilitatis tollit: eorum nudans expoliat: quoniam in bonis suis abscondit: quasi propter tegminis cortice uellit. Cum uero mea hoc quod egerit uideri ab alijs praecepit: quia si expoliata siquis est qui se exerat concitem

2
4 Ro. 20.

Ps. 77.

Jobe. 1.

amisti. Tibi apte subditur. Tibi facti sunt rami eius: quia offensa humanis oculis eius opera candelentur. De sanctitate nomen famitur: cum recta actio divulgatur: sed quoniam subducto cortice rami sicut huius arboris: soliter intuentur est: quia facta arrogatiam humanis oculis offensa: unde placere appetit: inde sicant. Mens itaque que per iactantiam proditur: decorata recte sic vocatur: quia et candida est per hoc que cernit et siccitati proxima per hoc que tegmine corticis nuda est. Intra ergo sunt seruanda que agimus: si ab interno arbitrio vitem recipe: nostri operis expectamus. Vne est enim quod per euangelium veritas dicit. Nesciat si iustitia tua quid faciat dextera tua: ut sit eleuata tua in abscondito: pater tuus qui videt in abscondito: reddet tibi. Hinc est quod de electorum ecclesia per psalmistam dicitur. Omnis gloria eius filie regum abintus. Hic paulus ait. Gloria nostra hec est: testimonium conscientie nostre. Filia quippe regum ecclesia que in bono est opus spiritualium principum predicatione generat: gloriam suam habet: quia hoc quod agit in ostentatione iactantiam non habet. Gloria suam. Paulus testimonium conscientie memorat: quia sanctorum oculis allent non appetens: vite sue gaudia extra semetipsum ponere ignorat. Occultanda sunt ergo que agimus: nec hec in huius vite se tenere incaute portantes: latrocinantium spiritum in corruptione perdamus. Et tamen veritas dicit.

Capitulum. 59.

Ideant opera vestra bona: et glorificent preteritum vestrum quod in celis est. Sed aliud est perfectiorum: cum in ostensione operis gloria queritur largitoris: aliud cum laus priuata conuiscitur de bono largientis. Tunc et rursum in euangelio hec eadem veritas dicit. Nescitne ne iustitia vestram faciat coram hominibus: ut videamini ab eis. Opus ergo nostrum cum hominibus ostenditur: in cordis prius examinatione pensandum est: per eiusdem ostensionis studium quid queratur. Si enim vantis gloriam querimus: recta publicata nostra opera in conspectu illius occulta seruamus: si vero per hoc nostram laudem conuiscimus: foras ab eis conspectu iam facta sunt: etiam si a multis ignoratur.

tur. Sed valde perfectior est: sicut ostensio opere auctoris gloriam querere: ut de illa laude priuata nesciat exultatione gaudere. Tunc solum nancqz innoxie hominibus laudabile opus ostenditur: cum per respectum mentis veraciter laus impensa calcatur quod quia infirmi quippe perfecte contentendo non superant: necesse est ut bonum hoc quod operantur exordiant. Sepe enim ab ipso ostensionis exordio propriam laudem querant: sepe vero in ostensione operis auctoris patefacere gloriam cupiunt: sed exceptis sanctorum in laude propria cupiditate rapuntur: cumqz semetipsos odidit: interius agunt: exterius spargit: interius ignorat quod agunt: coram opus sue elationis militat: atqz hoc se impedire obsequio largitoris putat. Scilicet ergo inter lapides commoratur: quia tibi hypocrita stat: ubi mentis sue intentionem percipere multorum ambit: quasi in lapidum collectione subsistit. Sed iste hypocrita qui scilicet appellatione signatur: cum corpus abundantia edomatur: cum largiendo que possidet: studio pietatis effundit: cum noticia sacre legis eruditur: cum verbo predicationis vitatur quis hanc tamen plenam largitate conspicit: a gratia estinet largitoris alieni. Et tamen superna dispensatio largitur huic dona operis: et sortem denegat hereditatis: operam in manera cumulat: tamen et vota operantis ignorat: quia cum perceptum munus ad laudem propriam trahitur: in conspectu lucis intine umbra elationis obscuratur. Unde et bene subditur. (Si absorberit eum in loco suo negabit eum et dicit.) Non non te. De loco suo hypocrita absorbetur: cum a presentis vite sanctorum morte internunt ente separat. Sed hanc absorptionem interius arbitrat negat: sed cum nescire denunciat: quia simulatam vitam in se respobando veritas ignorat: nec recognoscit eius bona que egit: quod hec ex recta intentione non potuit. Unde et satis virginibus in iudicio veniens dicit. Alimen dico vobis: nescio vos. In quibus dum mentis corruptionem confidit: carnis etiam corruptionem damnat. Si vitam hypocritis sua perditio sola sufficeret: nequaquam peruersa eorum studia ardet alios ad vitam dupliciter instigare. Hoc namqz vnicuique proprium esse solet: ut qualis ipse fuerit: tales sibi consingit et

Mat. 6.

Ps. 44.

2. Cor. 1.

Mat. 6.

Abi. 5.

Mat. 15.

alios velit: plures statem vite refugiat: atq;
hoc imitandum imprimatur: quod amari. Alii
et apud hypocritas sensu: simplicitas ois
in crimine est: apertis apppe mētes dūdi-
cant: et puritate cordis ebetudine apppe-
lant: omnesq; quos sibi adhibere cupiunt: a
simplicitatis itinere ducunt: et quasi expul-
sa insipientia eos erudisse se estimant: qui
bus puritatem mētis. i. arcem sapientie de-
bellant.

La. 39. 40.

Alia vero non solum et sua
pueritate hypocrita: sed
adimeta etia sequacium
pditione reprobat: post
q non cognoscit a iudice
dicitur recte ptinus sub-
infertur. Hec est enim leri

cia vie eius: ut rursus de terra alij germinet
tur. Nec aperte diceretur. ((Nec uenit indi-
ce nequaquam cognoscitur: multiplicitate
plicia recipit: quia clatus in sua iniquita-
te letatus est: quo et alijs male ppagauit.))
Cui enim hic non sufficit iniquitas propria:
torqueatur illic necesse est etiam merito rea-
ta alieni. Nunc itaq; simulatores gaudeat
et humana iudicia se obtinuisse gloriarentur:
despicatur iustorum simplicitas: atq; calidi-
tate duplicium fatuitas vocetur: citius despe-
ctus simplicium transiit: citius duplicium glo-
ria percutit. Unde et apte subiungit. Be-
proficiet simplex: nec porriget manum ma-
lignis: quia nimirum districtus in iudicio ap-
parens: et despectum simplicium glorifican-
do eriget: et malignorum gloriam: reprobando
confringet. Maligini enim vocantur hypo-
critae: qui bona non bene faciunt: et recta que-
sub studio laudis operantur. Adhuc non
cui porrigimus: hunc videlicet ab imis ele-
uamus. Maligini ergo deus manum non
porrigit: quia querentes terrenam gloriam in
imo derelinquet: et quilibet recta videant
esse que agunt: hos ad gaudia superna non
puebit. Nec certe ideo maligni appellatur
hypocrite: quia benignitate erga primos
ostendunt: et dolos iniquitatis sue operiunt.
Iper omne namq; qd vel faciunt: vel loquun-
tur simplicitate exterius exhibent: sed subili-
tate inferius dupliciter callent: puritate
superficie simulant: sed semp maliciam sub
specie puritatis occultant. Quos contra be-
ne per moysen dicitur. Non indues vestem et

lana: linoq; contectam. Iper lana apppe
simplicitas: per lino vero subtilitas desi-
gnatur. Et nimirum vestis que ex lana lino
q; cōficiuntur lino interius celat: ita in sup-
ficie demonstrat. Nec ergo ex lana linoq;
contectam induit: qui in locutione vel actio-
ne qua vitur: intus subtilitate malicie ope-
rit: et simplicitatem foras innocentie ostē-
dit. Quia enim sub puritatis imagine despi-
bendi caliditas non valet: quasi sub lane
grossitudine lino later. Bene aut post re-
probos supplicia: iustorum remuneratio de-
monstrat: cum prius subditur. Bonec im-
pleatur os tuum risu: et labia tua in bñlo. Quia
apppe iustorum tunc risu replebit: sed eorum corda
sanctis peregrinationis scindis: eterne leti-
cie exultatione santantur. De hoc risu disci-
pulis veritas dicit. Mundus aut gaude-
bit: vos autē contristabimini: sed tristitia ve-
stra vertet in gaudium. Et rursus. Tudebo
vos: et gaudebit cor vestrum: et gaudia vestra
nemo toller a vobis: de hoc risu sanctus ec-
clesie Salomon ait. Ridebit in die nouissi-
mo. De hoc iterū dicit. Timent dñm: bñ
erit in extremis. Non aut tñe risus erit cor-
poris: sed risus cordis. Risus enim erit nōc
corporis: de lasciuia dissolutionis: nam risus
cordis tunc de leticia nascatur securitatis.
Cum ergo delecti oēs implerent gaudia ma-
nifeste contemplationis: quasi ad hilarita-
tem risus exiliunt in ore mentis. Iubila ve-
ro dicimus: cum tantā leticiam corde concipi-
mus: quantā sermonis efficacia non ex-
plemus. et tamen mentis exultatio hoc qd
sermone non explicat: ore sonat. Bene autē
os risu impleri dicitur: et labia in bñlo: quia
illa eterna patria cum iustorum mens in exul-
tatione rapitur: lingua in cantu laudis ele-
uatur: qui qm tñ vident: quantā dicere nō
valent: in risu iubilant: quia non eripiendo
resonant: qd amant. La. 40.

Nec autē dicitur non q
omnipotens deus conspiciat
maligos non subleuet: quous
q electos suos in iubilatio-
nis gaudia assumat: ac sic
post a pena eripiat: quos
ante in culpa deserens dñat: sed q hoc ne
quaquam vel ante iudiciū faciat: cum dubius
hominibus videri possit an fiat. Nam post
electorum suorum iubilum: quis malignis ma-

C

Jo. 16.

Abi. 3

Proph. 34.
Eccl. 1.

D

21

Dent. 22.

n

Ps. 69.

Bar. 1.

nam non porrigat ex ipsa iam districtioe vltimi examinis constar. Sic namq; et per psalmistam dicitur. Dixit dominus dño meo: sedes a dextris meis donec ponam inimicos tuos: scabellũ pedũ tuorũ. Ad q; a dextris dñi nequaquã dñs sedeat: postq; inimicos ilius feriens: eius potestati subterit: sed q; in eterna cunctis beatitudine pñder: et priusq; rebellant suorũ corda educere: i qua nuntium sententia constar: quia subiectis hostibus: sine fine et posterius regnat. Sic per euangelistã de marie sponso dicit. Et nõ cognouit eam: donec peperit filium suũ primogenitũ: non q; hanc post natiuitatẽ deẽ cognouerit: sed quò nequaquã illam cõgigit: etiam cum conditoris sui matrem esse nesciuit. Nam quia eam contingere nequaquã valuit: postq; redemptionis nostre ex eius utero celebrat: mysteriũ agnouit: de illo perfecto tẽpore necesse erat vt euangelista testimonium ferret: de quo propter Ioseph ignorantiã dubitari potuisset. Sic namq; nunc dicitur. Deus nõ proicit simplicem: nec porrigit manum malignis: donec ipleatur rñs os tuum: et labia tua tubilo. Nec si aperte diceretur. Quidã simplicium: nec ante iudiciũ deserit: et malignorũ mentes percutere deferendo: nec priusq; apparet peremittit: nam q; sine fine reprobos cruciet et electi eius imperpetuum postq; apparuerit regnent: profecto dubiũ non est. Sequitur. Qui oderit te: induetur cõfusione. In istorum hostes in extremo examine cõfusione induent: quia eũ trans eã mala reddẽ dare sibi ante oculos mentis aspexerint: suus eos vndiq; reatus deprensus vertit. Ad penam hi quippe tunc factorũ suorum meritiã tolerant: qui nunc quasi a sensu rationis extranei gaudentes peccant. Hi vident quantũ debuerint fugere qd amarent: hi tibi conspiciant: qd lugubris fuerit q; nũc in culpa gratulantur. Tunc animã reatus obnubilat: et recordationis sue iaculis ipsa se cõscientia impugnat. Quis igitur digne pñset: iniquorũ cõfussio quanta tũc erit: quando et foris eternus iudex cernit: et itus ante oculos culpa versatur. Qui ad hec se: cõfite perueniunt: quia sola hic transeuntia deleterũt. Unde et apte mor subditur. Et tabernaculum impiorũ non subsistet. Tabernaculum quippe constructum vt ab estu

corpus et frigore defendat. Quid itaq; hoc loco tabernaculi nomine: nisi edificatio terrene felicitatis exprimitur: per quã super se reprobi casura multiplicunt: vt se a presentis vite necessitatibus: quasi ab estu et imbribus defendant: honoribus namq; et cresecere ambiunt: ne despecti videantur: terra aggregando eraggerant: ne inopie frigore tabescant: contentum curare qd sequitur: et tota intentione saragunt: ne quid in presentibus desit student nomen dilatare: ne lateant: et si cuncta ad desiderium suppetant: multos se omnibus et felicea putat. Ubi ergo mentis habitationem cõstruunt: ibi proculdubio tabernacula firmitudine sa impatienter perferunt: remissis in prosperis letantur: sola que assunt cogitant: nec ad affectum celestis patrie vlla recordatio ne respirant: gaudent sibi suppetere bona que cupiunt: atq; vbi carne requiescunt: ibi mentem extinguendo sepeliunt: q; secularis cure solo cruciantur terrenarum rerũ aggerem quem foris exquirendo multiplicat: hunc semper interioris p cogitationẽ portat.

Capitulum.

41.

Contra iusti: nec oblata bona h; pro magno suscipiunt: nec illata mala valde ptimescunt: sed et cã bonis presentibus vniunt ventura mala metunt: et dũ de maiore amore consolantur: sicq; temporali subsidio refocillantur: sicut viator in stipula vitur lecto: pausat: et recedere festinat quiescit corpore: sed ad aliud tendit mente. Nonnãq; vero et aduersa perpeti appetunt: in transitu totiq; prosperarũ resagunt: ne delectatio: ne itineris: a patrie peruenitione tardetur: ne gressum cordis in via peregrinationis figant: et quãdoq; ad cõspectum celestis patrie sine remuneratione perueniant: gaudere despid nec dolent se necessitatibus assiligi. Qui ergo contra presentia se aduersa non mununt: quasi contra estus et pluuias habere tabernaculũ nolũt. Alii et Petrus in se reprehenditur: quia needã mentis perfectione roboratus: veritatis claritate cognita: in terra figere tabernaculum cõstat. Iusti itaq; h; se cõstituere negligunt vbi pergrinos se et hospites noverunt. Quia enim

in ppijs gaudere desiderant: esse in alieno felices recitant. Quia autem quāto longius ab eterne patrie hereditate diuisi sūt tanto in terra altius fundamenta cogitationis figunt. Hinc est qd ab ipso humane cōditionis exordio: in electa ple Enoch septimus nascitur. Hinc est qd Layn primum filium suum Enoch vocat: atq; ex eius noie: ciuitates quā condidit appellat. Enoch qd pe. dedicatio dicitur. Quia ergo se in pī mordis dedicant: quia in hac vita que ante est cordis radicem plantat: vt hic ad votum flozeant: et a sequenti patria funditis arefiant. Et iustis vero Enoch septim? oriatur: qd eorum vite festa dedicatio i sine seruat. Hinc est qd attestat. Paulo Abraā in casulis habitabat qd habentes fundamenta ciuitatem quam supernus artifex cōstruit expectat. Hinc est qd Jacob greges omīs sequi humilitatē graditur: atq; huic Esau obuiam veniens tumultu multiplex comitatus elenatur: quia nūmum ex electi hie elationem non habent: et bonis carnis reprobi leti tument. Hinc ad israel dominus dicit. Si elegeris vinum de populo terre: et constitueris principem super te: non faciet sibi equos et equites. Et tamen primus rex ab eodem populo electus repente vt culinē potestatis attingit: tria milia sibi imbet equites elegit: in elatione protinus prodixit: ad edificationem percepti culminis erupit: qd foris restringere sub equalitate non poterat: quod intus animus super ceteros tumebat. Quasi munimū sibi dices ille tabernaculum construxerat qui dicebat. Alia habes multa bona reposita in annos multos requiesce comede et bibe: et epulare. Sed quia eius tabernaculum in veritatis fundamento non subsistit: alio auduit. Simile hac nocte repetunt animam tuam abs te: que autem parasti cuius erunt. Bene ergo dicitur: tabernaculum impiorum non subsistit: quia vite effugientis amatorum dum studiosi se in presentibus construnt: repente ad eternam penam rapiuntur.

Sancti Gregorij. Liber nonus.

Capitulum.

1.

Eruerſe mē

tes si semel ad studium cōtrarietatis erupunt siue pīaum seu rectum quid a contradicētibz audiant: aduersis hie

responsionibus ipugnant: quia cum persona per contrarietatem displicet: nec recta que pīulerit placeat. At contra bonorum corda quibus in odiū non venit persona s; culpa: sic pīuerſa diiudicant vt recta que dicuntur assumant: discernendis qdpe contradicētibz sensibus equissimū arbitres resident: et sic male prolata respūnt: vt tamē approbent que ex veritate cognoscūt. Solut nāq; inter spīarum multitudinem: etiā de fragis semine spica succrescere. Cautā ergo manu operantis agendam est: vt dum spina tollitur: spica nutriatur: quatenus qd sinder eradicare quod pungit: nouerit serbare quod reficit. Unde et beatus Job: ga baldad suites recte per inquisitionem dixerat: nāq; dīs supplantat iudiciū: aut omnipotens subuertit qd iūstū est. Quiaq; vera i hypocritas robustaq; ptulerat: bene hie et pīra pīanos generalit. plata conspiciens: studio pīrie defensionis caleat: atq; audita pīnus approbat dicens.

Ere scio quod

Job
Ca. 9
21

ita sit: et non iustificabit homo compositis deo: homo quippe deo non compositis iusticiam percipit: composi-

tus amittit: quia quisquis se auctori bonorum cōparat: bono se quod acceperat pīnat. Qui enim accepta bona sibi arrogat: suis contra deum donis pugnat. Unde ergo despectus erigitur: dignum est: vt erectus inde destruat. Sanctus autem vir: quia omne virtutis nostre meritum: esse vītiū conspicit: si ab interno arbitre districte indicetur: recte subiungit. ((Si noluerint contendere cum eo: non poterit respondere ei vnum pro mille.)) In scriptura sancta millenarius numerus pro vniuersitate solet intelligi. Hinc etiam psalmista ait. Ter bi qd mādant in mille generationes cū pīfecto conſister: qd ab ipso mundi exordio vsq; ad redemptionis aduentū per euāgelium

2po2.20

B

non amplius q̄ septuaginta septem propa-
gines numerentur. Quid ergo in millena-
rio numero: nisi ad p̄ferenda nouam sobo-
lem: perfecta vniuersitas p̄fecte generatio-
nes exprimitur. Vnde et per Joannē dicit.
Et regnabunt cum eo mille annis: quia v̄
delicet regnū sancte ecclesie vniuersitatis
p̄fecte solidatur. Quia vero monas mul-
tiplicatus in denariis dicitur denarius p̄
semetipsum ductus in centenariū dilatur.
Qui rursus per denariū ductus: in millena-
riū tenditur: cū ab vno incipimus: vt ad
millenariū veniamus: qd hoc loco viū ap-
pellatione. nisi bene viuendi iustitiz: quid
millenarij numeri amplitudine: nisi eiusde-
z vite bone p̄fectione designatur. Cū deo autē
cōtendere est non ei tribuere: sed sibi gloriā
sue virtutis arrogare. Sed sanctus vir p̄spi-
ciat: qz et qui summa itaqz dona percipit: si
acceptis extollitur: que acceperat amittit et
dicat. Si voluerit cōtendere cū eo: non po-
terit respondere ei vnum p̄ mille. Qui enim
auctore contendit: vni p̄ mille: respondere
non sufficit: qz qui de p̄fectione se erigit:
habet se nō videri: nec iniuriā ostēdit. Vni
nāqz p̄ mille respondere nō possumus: qz
cum de bone vite p̄fectione extollimur: hāc
nos nec inchoasse nōstramus. Sed tūc de
nostra infirmitate verius cōtētimur: si q̄ sit
immensa potētia iudicis cōsiderando p̄sa-
mus. Ande et subdit. Ca. 2.

21

Apicis corde est: et fortis
robore. Quid mirū si p̄di-
tozem sapientiā: sapientes
dicimus: quē ipsam esse sa-
pientiā scimus. Et quid
mirum qd forte esse memo-
rat: quē ipsam esse fortitudinē nullus igno-
rat. S; sanctus vir duobus p̄bis in laude
auctoris prolatis aliquid nobis intimat: vñ
nos ad cognitionem nostrā t̄pidos redū-
cat. Sapientis q̄ppe deus dicitur qui ocula
nra subleuaret agnosceret: et esse forte adu-
gitur: qz valenter cognita percutit. Nec sol-
le ergo a nobis qd sapientis: nec vitari qd for-
tis est vales. Hunc vt sapientis oia inuisibi-
lia aspiciat: tunc vt fortis sine vllō obstacu-
lo quos reprobos punit: qui hoc quoz sic
fortis sapientia ordinat: vt humana mens
cum contra auctorem se eleuat: ipsa se sua
elatione p̄fundat. Ande et subdit. (Quis

resistit ei: et pacem habuit?) Quis enim cum
ita mirabiliter creat: ipse vt creata subinet
cōueniant ordinari. In quo ergo conditoris
resistitur: pacis conuentio dissipatur: qz or-
dinata esse nequeunt: que superius modera-
minis dispositi onem perdunt. Hinc enim
subiecta deo in tranquillitate p̄sistit: ipsa
subinet dimissa: recrudinis ordinem cō-
fundunt: quia in se pacem non inueniunt: nisi
venienti desuper in auctore contradicant.
Sic sumus alle angelicus spiritus: qz subie-
tus deo in culmine stare potuisset: semper
ip̄m repulsum patitur: quia per naturae sue
inquietudinem foras vagatur. Sic primus
humani generis parens quia auctoris p̄-
cepto resistit: carnis p̄tinus contumeliam
sensit: et quia subesse conditori per obedi-
tiam noluit. sub semetipso prostratus: et pa-
cem corporis p̄tinus amisit. Hinc ergo di-
citur. Quis resistit ei: et pacem habuit: quia
peruersa mens: vnde se cōtra auctorem eri-
git: inde in semetipso confunditur. Resiste-
re autem deo dicimur: cum repugnare eius
dispositionibus conamur. Hec enim no-
stra infirmitas incommutabili eius sententia
obuiat: sed tamen qd expleri non valet ten-
tat. Nam sepe humana infirmitas oculis
vīm dispositionis agnoscit: et tamen hāc fi-
mutare valeat appetit: contraire satagit: si
ip̄o se gladio cōtradictionis frangit: ordi-
ni interno rennitur: sed suis victa conatibz
ligatur. Habere ergo pacem resistens non
potest: qz dum superbiā confusio sequit:
quod fuit per culpā geritur: hoc ex iudi-
cantis vindicta mirabiliter ordinatur. S;
vir sanctus virtute prophetice spiritus ple-
nus cum confusionem generaliter superbie
humane conspicit: ad speciale molam pro-
p̄tinis plebis israelitice oculos mentis redit
et que pena elatos omnes maneat: et vni
gentis interim ostendit. Nam repente sub-
iungit dicens. (Qui trāsiit montes: et ne-
scierāt hi quos subuerit i furore suo) In
scriptura sacra sepe montium nomine: quibz
per psalmistā dicitur. Suscipiant montes
pacem populo tuo. Electi quippe predica-
tores eterne patrie non immerito montes
vocantur: quia per vite sue celsitudinem:
ima terrarum deserunt: et celo propinquā
sunt. Sed montes veritas transiit: cum

185.71

predicatores sanctos a iudeis obduratione subtrahit. Unde recte iterum per psalmi-
stam dicitur. Transfere montes in cor ma-
ris. In corde enim maris montes translati
sunt cum predicantes apostoli a iudeis per-
secuti ad intellectum gentium vene-
runt. Unde ipsi quoque in suis actibus vi-
cunt. Nobis oportebat primum loqui verba
dei: sed quia repulsi illud: et indignos vos
iudicatis eterne vite: ecce conuertimur ad
gentes. Sed hanc eandem translationem nos-
trum ipsi nescierunt: in ipsi furore sub-
uersi sunt quia cum de suis finibus debet
apostolos expulserunt: lucrum se fecisse ar-
bitrati sunt: quod predicatoris lumen amiserunt.
Exigentibus quippe meritis iusta animad-
uersione percussit: tanto intelligentie errore
cecati sunt: ut quod lucem perderent: hoc esse
gaudium putarent. Sed repulsi apostoli a
romano protinus principis Tiro: iudea de-
scribitur: atque in cunctis gentibus sparsa dis-
sipatur. Unde et translatio montibus recte
subiungitur.

Capitulum I.

Quod commouit terram de lo-
co suo: et coline eius educi-
tetur. De loco quippe suo
terra commota est: cum plebs
israelitica de iudea finibus
eius subdidit: et subdidit auctori reuulsit.
Que. scilicet terra colinas habuit: quia in sacerdo-
tes et principes legistatores atque phariseos
rustura eius fabricae structura surrexit. In
ipsis namque littere edificium tenuit: et fragili-
tatis sue tempore sacrificiorum carnalium
quasi superpositae fabricae onera portauit:
sed translati montibus: coline concusse
sunt: quia subductis a iudea apostolis: nec
ipsi vivere in alia permisi sunt: quod ab illa vi-
te predicatorum expulserunt. Signum quippe
erat: ut terrenam patriam subacti perderet
eius amore nequaquam veriti sint celestis pa-
tris milites impugnare. Sed expulsi scitis
doctoribus: iudea funditus corruit: iusto
iudicantis erant: in erroris sui tenebris
mentis oculos clausit. Unde et adhuc sub-
ditur. Qui precipit soli: non orietur stelle
claudet: quasi sub signaculo. Aliqua-
do namque in sacro eloquio solis nomine: pre-
dicatores claritas designatur sicut per Jo-

annem dicitur. Factus est sol: ut faciens clari-
tus. In extremo quoque tempore sol quasi
claudens faciens ostenditur: quia fulgens vita
predicantium ante reproborum oculos as-
pera et despecta monstratur. Qui stellarum
quoque claritate figurantur: quia dum recta pre-
catoribus predicant: tenebras nostre noctis
illuminant. Unde et subtractis predicatoribus
per prophetam dicitur. Prohibite sunt stelle plu-
narium: quia vero sol per dies fulget: stelle ob
securitatem noctis ardeant: et plerique in sa-
cro eloquio dies appellat: eterna patria:
noctis autem nomine. praesens vita signat:
predicatores sancti: ut sol nostris oculis illu-
minet: cum contemplationem nobis vere
lucis aperiant: et velut stelle in tenebris lucet
cum per actum vitam pro futuris nostris
necessitantibus terrena disponant. Quasi in
dies et sol: choruscant: cum ad contemplanda
interne claritatis patriam mentis nostrae acie
subleuantur: quasi stelle in nocte resplendent:
quia cum et terrena agunt: offensurum id idque
nostri operis pedem exemplo suae recentis
nobis obrigunt. Sed quia expulsi predicatoribus
non fuit quod plebs iudaica in perfidie suae
nocte remanenti resplenderet: vel claritate
contemplationis ostenderet. Teritis quippe
que hanc repulsi deseruit: subtracto pre-
dicationis lumine: merito suae praui-
tiae recte dicitur. Qui precipit soli: et non ori-
etur: et stellae claudet: quasi sub signaculo.
Oriri quippe et solem noluit: a qua predica-
tionum animus dicitur: et quasi sub signaculo
stellae claudet: quia sub signaculo suos
per silentium intra semetipsos retinuit: ce-
cis iniquorum mentibus: celestis lumen abscon-
dit.

Capitulum II.

Enfundum hoc est: quia te-
reus aliquid sub sigillo elan-
dimus: ut hoc cum tempore
congruit: ad medium per-
tinet. Et sacro eloquio at-
testante videlicet quod iudea
que nunc deseritur: ad finem fidei in fine
colligatur. Vnde namque per Isaiam dicitur.
Si fuerit numerus filiorum israel: quasi are-
na maris: relique salus fient. Vnde Paulus
ait. Donec plenitudo gentium intraret: et
sic omnis israel saluus fiet. Qui igitur pre-
dicatores suos: nunc iudee oculis subtra-
hit: sed postmodum ostendit: quasi sub signa-

Apoc. 8.

Jer. 13.

2

2

21

Esai.

Rom.

culo stellis clausit: vt absconſis pri⁹ & poſt
choruſcantibus aſtrozum ſpiritualium ra
diſſe noctem perſide ſue: & nunc repulſa nō
videat: & tunc illuminata deſcendat. Hic
ē q̄ duo illi etiam predicatoris dilata mor
te ſubtrahi ſunt: vt ad predicationis viſus
in ſinem veniant. De qbus per Ioan
nem dī. Vi ſunt due olivę: tunc candelab
bra in conſpectu domini terre aſtates: quo
rum vnum in euangelio per ſenectipſas ſi
tas pollicetur dicens. Velas, venturus eſt:
& reſtituet omnia. Quasi ergo ſub ſignacu
lo ſteſſe clauſe ſunt: que & nunc occultant:
ne appareant: & poſt vt prodeſſe valeant:
apparebunt. Sed tamē plebs iſraelitica q̄
obertim in ſine colligitur: in ipſis ſanctis ec
cleſie crocidiſ crudeliter obduratur. Hic
predicatores ſitatis renuit: q̄ verba ad
interi⁹ ſpreuit. Quod tamē mira auctoris
diſpenſatione agitur: vt nimirū predican
ti vni gloria que recepta in vno populo late
re poterat: in cunctis gentibus repulſa dila
teretur. Unde & apte mor ſubdiſ. (Qui ex
tēdit celos ſolus.) Quia nāq̄ celozum no
minimū hec eadem celeſtis predicatorum
vita deſignatur. De qbus per ꝑſalmiſtā
dī. Celiſenarant gloriam dei. ꝑſi igit celi
ipſi ſolē memoriautur: celi ſcilicet q̄ inter
cedendo protegunt. Sol autē q̄ predican
do vni luminis oſtendunt. Cōmora igitur
terra celi extenſi ſunt: quia cum indea ad vi
perſeant ſis inſerunt: a poſtolorum vitam
domini in cunctarum gentium cognitiōe
dilataut. Et dum illa per iudicium in mā
dum captina diſpergitur: iſti vbique ꝑ grām
in honore tendant. Auguſti ap̄pe celi ſue
rant cum vna plebs tot egregios predica
tores tenebat. Quis enim gentiliū ꝑſe
trum noſſet: ſi in ſolius iſraelitici populi pre
dicatione remāceret. Quis Pauli virtutes
cognoſceret: niſi hunc indea ad noſtra; noti
ciam perſequendo tranſmiſſeſſet. Ecce iam
qui plagis et contumacijs ab iſraelitica ple
be repulſi ſunt: per mundi fines honoran
tur. Solus ergo dominus celos tendit: q̄
ſecreſt mura diſpenſatione conſilij predica
tores ſuos: vnde permiſit in vna gente op
primi ſecit in mundi cardine inde dilata
ri. Sed neq̄ ipſa hec preſenti. Redita mun
do gentilitas: cum culpas eius apoſtolorū
lingua corripuit: verba vite libere accepit:

nam: protinus in elatione contra dictionis
intumuit: atq̄ ad crudelitatem ſe perſecu
tionis excitauit. Sed que predicationis ver
bis contrarie nutritur: ſignozum citius animi
ratione temperatur. Unde & apte quoq̄ in
auctoris laude ſubiungitur.

Capitulum. 5.

L graditur ſuper fluctus
maris. Quia enim maris
nominem: niſi in bonozū ne
ce ſeu ſeu nūq̄ hui⁹ ama
ritudo ſignatur. De quo
& per ꝑſ. dī. Congregans
quasi in vtrez aquas maris. Aquas etenim
maris quasi in vtrez dominus congregat
tam mero moderamine cuncta diſponēs. i
ſuis clauſas cordibus carnaliū munes fre
nat. Super fluct⁹ ergo maris: domini gra
ditur: quia cum ſe procelle perſecutiōis cri
gant: miraculorum eius obſtupefactiōe ſra
gantur. Qui enim tantoꝝ humane veſa
nie mitigat: quasi erectas ſcumulō vndas
calcat. Nam cū morum ſuoz gentilitas de
ſtrui none conuerſationis predicatione cō
ſpiceret: cum mundi huius diuites elationi
ſue contrarie viderent ſacra pauperū: cū
ſapientes ſeculi aduerſarij ſibi imperitoꝝ
verba penſarent in perſecutionis protinus
tempeſtate tumuerunt. Sed q̄ verborū ad
uerſitate cōmoti: ad perſecutionis procel
las inſiſtunt: ſignozum vt diximus: mira
tione temperantur. Tot ergo in his fluctu
bus dominus grefſus poſuit: quot ſuperbis
perſecutoribus miracula oſtēdit. Unde be
ne rurlum per ꝑſalmiſtā dicitur. Ad
mirabiles elationes maris: mirabilis in excelsis
dominus: quia contra electorum vitam
ad perſecutionis vndas mundus ſe mira
biliter extulit: ſed has ſuperuicacium cōditor
ſubleuata virtute predicatorum mirabilis
ſtrauit: minuitque etenim ſuos plūq̄ oſtēdit
poſſe per miracula q̄ potēſtates terrenas
tamere per ſeam. Quod bene etiam ꝑ Die
rentij dominus exteroꝝa narrans anteroꝝa
denūciat dicens. ꝑſui arenam ma
ris terminij preceptum ſempiternū: quod
non preteribit: & cōmonebuntur: & non por
terunt: intumefcent ſuſcens eius & nō tranſi
bunt illud. Aſrenam quippe dominus ma

Zpo. xl.

Mat. 17.

23

P. 18.

21

P. 32.

23

P. 32

23

ris terminum posuit: quia ad frangendam mundi gloriam: abiecit eos & pauperes elegit. Quia nimirum maris fluctus intumescant cum potestates seculi ad commotionem persecutionis exsurgunt: sed transire arenam ne queunt: quia despectorum miraculis & humilitate franguntur. Sed dum mare seuit: dum per insanie sue fluctus erigitur: quia tamen virtutis lumine ostensione calcat: sancta ecclesia proficit: atque ad statum suum ordinis per temporum incrementa confurgit. Unde & apte mox subditur:

Capitulum. 6.

Quia facit arceturum & orionem & yadas & interiora auri. Nequaquam sermo veritatis vanas Ethiodi arati & calimarci fabulas sequitur: arceturum nominans et breuiam stellarum septem candam vixe super spicetur: & quasi orionem gladius teneat amatores infans. Hec quippe astrorum nomina a entibus sapientibus carnalis inueta sunt: sed scriptura sacra seculo eisdem vocabulis vititur: ut res quas innuere appetit: notitia vitare appellations expriment. Nam si astra que vellet: per ignota nobis nomina diceret. Homo pro quo hec eadem scriptura facta est: nesciret proculdubio quid audiret. Sic igitur in sacro eloquio sapientes dei sermonem trahunt a sapientibus seculi: sicut in eo pro utilitate hominis voces in se humane passionis ipse conditor hominum sumit deus: ut videlicet dicat. Penitet me fecisse hominem super terram. Cum profecto constet: quia is qui cuncta priusquam veniant conspiciat: nequaquam postquam aliquid fecerit: penitendo respiciat. Quid ergo mirum si spirituales viri utantur verbis carnalium: quando ipse ineffabilis & creator omnium spiritus ut ad intellectum suum carnium perturbationem in seipso carnis sermonem format. In scriptura igitur sacra dum nota astrorum nomina audimus: de quibus astris sermo mouetur agnoscimus: cum vero que enarrantur: astra perperamus: restat ut ex eorum motibus: ad spiritualis intelligentie archana surgamus. Neque enim iuxta litteram mirum aliquid: quod deus arceturum orionem & yadas fecit: de quo nimirum constat: quia omni-

no in mundo nihil sit: quod ipse non fecerit. Sed sanctus vir hec fecisse deum dicit: per que signat proprie ea que spiritualiter geruntur intelligit. Quid namque arceturum nomine qui in celi arcu constitutus: septem stellarum radice fulget in se ecclesia vniuersalis exprimitur: que in Joannis Apocalypsi per septem ecclesias septemque candelabra figuratur. Que dum bona in se sepiformis gratie spiritus continet: claritatem summe virtutis irradians: quasi sub arcu veritatis luceat.

Capitulum. 7.

Ensamum quoque & arceturum semper versatur: & nunquam mergitur: quia & sancta ecclesia persecutionibus iniquorum sine cessatione tolerat: sed tamen usque ad mundi terminum sine defectu perdurat. Depernamque eam reprobi quia usque ad interitum persequuti sunt: quasi hanc se funditus extirpasse crediderunt: sed eo multiplicius ad statum sue profectus rediit: quo iter manus persequentium moriendo laborauit. Arceturus ergo dum versatur erigitur: quia tunc sancta ecclesia valens in veritate reficitur: cum ardentius pro veritate fatigatur. Unde & apte quoque post arceturum propterea orionem subdit. Orionem quippe in ipso pondere temporis hiemalis oriantur suo quoque omni tempestate excitantur: & maris terrasque perturbant. Quid igitur post arceturum per orionem: nisi martyres designantur: qui dum sancta ecclesia ad statum perfectionis erigitur: pondus persecutionis molestiasque passuri ad celi faciem quasi ibi hinc venerunt. His etenim natis: mare terrasque turbata est: quia dum gentilis mores suos destrui apparente illorum fortitudine voluit in eorum necem: non solum tractandos ac turbidos: sed etiam placidos erexit. Ex orionibus itaque hyems inboruit: quia clarescente sanctorum constantia: frigida infidelium: ad tempestatem se perfectionibus excitant. Orionem ergo celum edidit: cum sancta ecclesia martyres misit: qui dum loqui recta rudibus ausi sunt: omne pondus et frigoribus aduersitate pertulerunt. Bene autem propterea yadas subdit: que in virescente verno ad celum eum procedunt: et cum iam sol caloris sui

vires erant: ostenduntur. Illius quippe signi-
ficatio inheret: quod sapientes seculi thauri
vocat. Et quo augeri sol incipit: atque ad
extendenda dies spacia feruenter exurgit.
Quid itaque post orionas vadit nomine: nisi
doctores sancte ecclesie designantur: qui sub
ductis martyribus eo tam tempore ad munda
di noticiam venerit: quo fides clarus cla-
ret: et repressa infidelitatis hieme altius per
corda fidelium: sol veritatis caleret: qui remo-
ta tempestate persecutionis expletis nocti-
bus longis infidelitatis tunc sancte eccle-
sie exortu sunt: cum ei iam per credulitatis
verum lucidior annus aperitur.

Capitulum.

8.

Et inmerito doctores san-
cti yadam inculpatione si-
gnantur. Greco quippe elo-
quio yados pluuia vocat:
et yades nomen a pluuijs
acceperunt: quia ore pen-
dubio imbres ferunt. Bene ergo yadu ap-
pellatione doctores expressi sunt: quod ad statum
vniuersalis ecclesie: quasi in celi facie dedu-
cti super arentem terram humani peccatoris
sancte predicationis imbres fuderunt. Si
enim predicationis sermo pluuia non esset:
moyses minime dixisset. Expectet sicut plu-
uia eloquium meum: et nequaquam per ysaiam ve-
ritas diceret. Abscondabo nubibus meis: ne
pluant super eam imbre atque hoc quod paulo
ante petimus. Quod obrem prohibere sunt
stelle pluuiarum. Dum ergo yades cum plu-
uijs veniunt: ad celi spacia altiora duat sol:
quia apparente doctorum scientia: dum mens
nostra imbre predicationis inundatur: fidei
calor augetur: et perfusa terra ad fructum pro-
fic: cum lumen huius signi in celo apparue-
rit: quia uberius frugum boni operis reddi-
mus: dum per sacre eruditionis flammam in
corde clarus ardemus. Huius per eos die-
bus singulis: magis magisque scientia celestis
ostenditur: quasi interna nobis luminis ver-
num tempus aperitur ut nonus sol nostris
mentibus rutillet: et eorum verbis nobis co-
gnitis: seipso quotidie clario micet. Argue-
re etenim mundi sunt: superna scientia pro-
fic: et largius cum tempore erescere. Hinc
enim per danielem dicitur. Pertransibunt
plurimi: et multiplex erit scientia. Hinc Jo-
anni in priorum parte reuelationis angelus vi-

cit. Signa que locuta sunt septem tonitrua
noli scribere. Qui tamen in eiusdem reuelationis
termino precepti dices. Ne signaueris ver-
ba prophetie libri huius: pars quippe reue-
lationis anterior signari precipitur: terti-
nus prohibetur: quod quicquid in sancte eccle-
sie viris latuit: suis quotidie ostendit. Non
nulli vero a greca littera que. Y. dicitur ya-
das inculpatione arbitrantur. Quod si ita est:
significationem quam diximus contrarium non
est: doctores enim his stellis non inuenerunt
ter expressi sunt: quia a litteris nomen trahit
Sed quoniam yades ab eisdem littere vi-
sione non discrepent: certum tamen est quia
yados imber dicitur: quod ex ore pluui-
as apportant. Vir igitur sanctus redemptio-
nis nostre ordinem contemplatus admirat
atque admiras exclamat dicens. Qui exten-
dit celos solus: qui graditur super fluctus ma-
ris: qui facit arcum et orionas: et yadas.
Extensis et enim celis: dominus formauit ar-
cturam: qui in honorem deductus apostolis:
in celesti conuersionis fundauit ecclesiam.
Formato quoque arcu: fecit orionas: quia
robore fide vniuersalis ecclesie: contra pro-
cellas mundi edidit martyres. Editis quo-
que orionibus protulit yadas: quia conuale-
scentibus contra aduersa martyribus ad in-
fundendam ariditatem humanarum cordium
doctrinam contulit magistrorum. Ipsi itaque
sunt astrorum spiritualium ordines qui dum
summis virtutibus eminent: semper ex sup-
eris lucent. Sed post ista quid restat nisi ut
sancta ecclesia laboris sui fructum recipiens
ad videnda superne patrie interna preue-
niat. Unde et aperte gaudeat: qui facit arcu-
rum et orionas et yadas: prius addidit:
interiora austru.

La. 9.

Quid namque hoc austru nomi-
ne: nisi seruo sancti spiritus
designatur: quo dum reple-
tus quisque fuerit: ad amo-
rem patrie spiritualis igne
scit. Unde et sponsi voce in
canticis canticorum dicitur.
Surge aquilo: et veni austru: pluuia ortu meum
et fluent aromata illius. Austru quippe ve-
niente: aquilo surgens recedit: cum aduen-
tu sancti spiritus expulsi antiquis hostibus qui
in corpore mentes: constrinxerat desecrat atque
ortum sponsi austru perficit: ut aromata de-

Apoc. 10.

C

B

21

Laf. 4

Deut. 32

B

Dan. 12.

stant: quia nimirum sanctam ecclesiam
donorum suorum virtutibus spiritus verita-
tis implent: ab ea longe lateque odores
boni operis spargit. Interiora autem sunt: oc-
culti illi angelorum ordines et secretissimi pa-
tris celestis finis quos implet calor spiritus
sancti. Illuc quippe sanctorum anime et tunc
corporibus erant: et postea corporibus ressi-
tere perueniunt: et quasi astra in abditis oc-
cultantur. Ibi per diem quasi in meridie
no tempore: ardentius solis ignis accendi-
tur: quia conditoris claritas: mortalitatis
nostre iam pressa caligine manifestus vi-
detur: et velut spicere radius ad spacia al-
tiora se eleuat: quod semetipsa nos veritas
subtilis illustrat. Ibi lumen intime contem-
plationis sine interueniente cernitur umbra
mutabilitatis: ibi calor summi luminis: si-
ne ulla obscuritate corporis: ibi inuisibiles
Angelorum chori: quasi astra in abditis
emigrant: qui eo nunc ab hominibus vide-
ri nequeant: quo flamma veri luminis al-
tius perfunditur. Valde itaque mirum est
quod missis apostolis dominus celos tendit
et temperatis persecutionum tumoribus:
maris fluctus gradiens repressit: quod solida-
ta ecclesia arcetur: statuit: quod roboratis con-
tra aduersa martyribus orationes misit: quod
repleti in tranquillitate doctoribus radas
prebuit: sed post hec valde est admirabile
quod finem nobis celestis patrie: quasi interio-
ra astra preparauit. Pulchrum est hoc om-
ne: quod quasi in celi facie de diuina dispo-
sitione cernitur: sed longe illud et incompa-
rabiliter pulchrius: ad quod inuisibiliter per-
uenitur. Unde bene iterum sponsus i spon-
se laudibus dicit. Quod pulchra es amica mea
quod pulchra es: oculi tui colidibam abscis eo
quod intrinsecus lateret. Pulchram narrat
et pulchram replicat: quia alia est enim pul-
chritudo morum in qua nunc cernitur: at-
que alia pulchritudo premiorum: in qua tunc
per conditoris sui speciem subleuatur. Lu-
tus membra videlicet omnes dilecti: quod ad-
cuncta simpliciter incedunt: eius oculi co-
lumbam vocantur: quia magna luce ir-
radiant: quia et signorum infractis corru-
sunt. Sed quantum est omne hoc miracu-
lum quod videri potest: illud de eternis mi-
raculum est mirabilis quod videri non po-
test. De quo illic aperte subditur. Absque

eo quod intrinsecus lateret. Magna quippe
est gloria aperti operis: sed longe incompa-
rabilis occulte remunerationis. Quod ergo
per beatum Iob astrozorum nomine: hoc
Salomonis vocibus oculo appellatione
signatur: et quod per Salomonem dicitur.
Absque eo quod intrinsecus lateret: hoc nobis
beatus Iob intimat: cum astra interiora
comendat. Sed ecce vir sanctus exteriora
nominans interiora considerans: aperta nar-
rans: occulta penetrans omne quod interius
exteriusque agitur: dicere conatur. Sed opera
summe magnitudinis quando explicet lin-
gua carnis: Unde et apte mor hec eadem
opera melius diffinendo comprehendit dicens.

Capitulum.

io.

Alia facit magna et inscruta-
bilis et mirabilia: quorum non
est numerus. Mirine forti-
tudinis sacra sunt veri ex-
plemus: cum hec nos exple-
re non posse cognoscimus:
tunc facundius loquimur cum ab his obstita
pescendo recitemus. Ad narranda quippe
dei opera habet defectus noster quod suffici-
ter exeret linguam suam: ut que comprehendere
idoneum non valet: dicere idoneum non
valet. Unde bene et per psalmistam dicitur.
Laudate eum in potentibus eius: laudate
eum in multitudine magnitudinis eius. Il-
le quippe deum in multitudine magnitudinis
eius laudat: qui se succedere in eius laudis
expletione considerat. Dicit ergo. Qui fa-
cit magna: et inscrutabilia: et mirabilia: quo-
rum non est numerus: videlicet magna vir-
tute: et inscrutabili ratione: innumerabilis
multiplicitate. Mirine ergo opera que ex-
plere dicendo non potuit: facundius defi-
ciendo diffinit. Sed in considerando re-
cur longae extra nos ducimur qui hoc ipsum
quod quod erga nos agitur ignoramus.
Unde et apte subiungitur. (Si venerit ad
me: non videbo eum: et si abierit: non intelligam
eum.) Exclusus quippe ab eternis gaudiis ge-
nus humanum exigente culpa mentis oculi
los perdidit: et quo meritorum suorum passio gra-
datur: nescit. Sepe enim gratie est donum quod
iram deputat: sepe diuine distinctionis ira
est quod gratiam putat. Nam plerumque gra-
tiam estimat dona virtutum: et tamen eiusdem
donis clavis committit: plerumque velat iram me-

De 150.

Abi. 5.

Abi. 2. 3. 4.

aut aduersa tentationis: et tamen eiusdem tentationibus pressus ad virtutis custodiam eantior emigit. Quis enim deo se propinquare non estimeret: cui superius crescere muneribus agnoscat: cum vel prophetie donum: vel doctrine magisterium percipit: vel ad errendam rationum gratiam conalescat. Et tamen sepe mens deus de virtutis sue securitate resoluunt inuidiant aduersario: inopinare culpe telo pforatur. Et ideo a deo tuterem longe sit: unde ei ad tempus siue cautele custodia propinquat.

Capitulum.

vi.

Quis se derelictum iam gratia diuina non deputet: cum post experimentum iudicis accessum se carnis tentationibus videt: inhonestum ad alium congeri: et ante cogitationis oculos nonnulla improba et imunda versari. Et tunc cum fatigant ista nec superant: nequaquam per pollutionem trucidant: sed per humilitatem seruant: ut infirmum se animi in tentatione deprehendens: totum se ad diuinitatis adiutorium cōferat: et sui fiduciam funditis amittat. Sicque fit: ut inde altius deo subleuetur: unde se a deo profundius cecidisse suspirabat. Necesse igitur recessusque deus a mente nostra minime cognoscit: quousque rerum alterantium finis ignoratur: quod et de tentatione incertum est: utrum propter an trucidet: et de bonis nequaquam deprehendit: utrum hic desertas remouerent: an in via nutrantur: ut ad patriam perducant. Homo ergo ab omnis gaudis semel expulsus: clausas contra se iannas secreti spiritualis aspiciat: atque ad semetipsum foras piectus in carne gemat: et cecitatis sue dāna cōsideras distat. Si venerit ad me: non video eum et si abierit: non intelligo. Ne si aperte deplorare dicens. Postquam semel sponte oculos perdidit: quomodo quiescit noctis cecitate patior: nec ortum tam nec occasum solis cognosco. Et tunc homo qui infirmitatis pena premittit: et cecitatis sue caligine granatur: ad superni lucis iudicium propter: ut suorum actuum rationem reddat. Unde mox subdit. ((Si repetere interrogari: quod respondere tibi.)) Repetere deus interrogat: cum non ad distractiones sui examinis inopinatos vocat. Sed interrogationi illius hoc respondere non sufficit: quod si remota tunc

pietate dissentitur: in illo examine etiam iustorum vita succedat. Vel certe interrogat: cum duris nos psecutionibus passus: ut cum meis nostra magna de se in tranquillitate estimat: semetipsum veraciter qualis sit in perturbatione deprehendat. Et plerumque qui percutitur gemit: sed respondere non sufficit: quia et ipsa et passionis sue aduersitas displicet: sed tunc semetipsum homo cōsiderans facit: diuina iudicia discantur metiri: quod et se pulcherrimam agnoscat. Unde et per Paulum dicit. O homo tu qui es qui respondeas deo: Responde deo non posse cōuenire quod homo hominatur: quod per hoc quod de humo sumptus est: etiam superna discantur dignus non est. Unde hic quoque aperte subiungitur. ((Uel quis ei dicere potest: cur ita facis.)) Quod etiam se per idicula veneranda sunt: quia iniusta nequaquam esse possunt. Ratione quippe de occulto eius iudicio querere: nihil est aliud: quam contra eius cōsiliū suppire. Cui ergo factorum causa non deprehendit: restat ut sub factis illius cō humilitate taceatur: quod nequaquam sufficit sensus carnis: ut secreta penetrare maiestatis. Qui ergo in factis dei rationes non videt: infirmitate suam cōsiderans cur non videat rationem videt. Unde et per Paulum quoque subsequenter adiungitur. Numquid dicit figmentum ei qui se finit: quare me fecit sic. Quo enim se cernit figmentum diuini operis: eo semetipsum redarguat: ne contra matrem resisteret operantis: quod qui benigne quod non erat fecit: quod est: iniuste non deserit. Ad semetipsum ergo in passione mens redeat: et quod apprehendere non valet: non requirat: ne si diuine ire cā dissentit: amplius discussa puocet: et quā placare humilitas poterat: i extinguibiliter superbia accedat. Unde et aperte quoque de hac eadem ira postius subiungitur. ((Deus cuius resistere ire nemo potest: sub quo curuatur qui portant orbem.)) Adhuc valde est: quod ire nullā posse resistere dicitur: cum multos indignationi supne aduersus obuiasse eloquia diuina testent. An non ire dei Adhuc resistit: qui per cadente populo erecit: ipsum supne passionis ipetū mortis sue oblatione refrinit: dicens. Dimitte illis hanc noram: alioquin: dele me de libro tuo quem scripsisti. An non ire dei Aaron resistit: cum inter viuentes ac mortuos turbulā sumpsit: atque animaduersione

Ro. 9.

L

Abi. 7.

3. 10. 10

D

Ereoi. 2

Ha. 26.

14.25

nis ignem incensi fumo temperavit: An nō
fines ire dei restitit: qui intransientes cum
alienigenis in ipso coitu trucidans: zelū suū
diuine indignationi obtulit: et furorem
gladio placavit. An non ire dei Baniā re-
stitit: qui angelo scientie se offerens placa-
tionis gratiam et ante tps ppositus erexit:
An nō Delias ire dei restitit: qui longo iam
tempore terra arente subductas de celo plu-
vias verbo reuocavit. Quomodo ergo diuine
ire nullum posse resistere dicitur: cū multis
sepe restitisse exemplis existentibus demōstra-
tur. Sed si subtiliter et hec beati Job elo-
quia et illoz facta pensamus: et verum co-
gnoscamus qz diuine ire non resistitur: et ve-
rum qz multi sepe resistēt.

Capitulum.

12.

Adhuc etenim sancti qui
ire dei obstant: ab ipso ac-
cipiant: vt cōtra impetum
perussionis eius opponant
atq; vt ita dicatur: cū ipso
se erigunt cōtra ipsū: eosq;
diuina vis sibi opponit secus: qz in eo qd ad
necem scientis iram foras obtinent: itus
eos gratia irascens fouet: famulantes i-
terius lenat: quos quasi aduersantes exte-
rius tolerat. Porro ergo cōtradictionem
deprecantiā quā aspirat: et velut nolēti op-
ponitur: qd ab ipso vt fiat imperat. Moyses
enim dicit. Dimitte me vt irascatur furoz
meus cōtra eos: et deleam eos: faciāq; te in
gentem magnā. Quid est sermo dicere: di-
mitte me nisi deprecantiā ausum pberere: Ne
si apte diceretur ei. Mensa quantū apud
me valcas: et cognosce qz obtinere poteris
sequid pro populo et oras. Quod qz hac
mente agitur: statim venia subiuncta testa-
tur. Cuius pō superba indignatio sese vt ita
dixerim medullitus mouet: hanc oppositio
humana non retinet necesse vtiliter cuiusli-
bet deprecatio obijcit: cum semel deus ali-
quid ab inimici irascendo disponit. Hinc ē
enim qd Moyses qui reatum totius plebis
apud deum suis precibus terat: dūq; se obi-
tem obtulit: diuine iracūdie vim placavit:
ad petram ozeb veniens: et pro aque exhi-
bitione diffidens: repromissiois terraz in-
gredi: dū irascente nō potuit. Et sepe hac
pere affligitur: sepe desiderio se eritante
turbatur et dispoite vltionis iracūdiā

repellere a semetipso non valuit: qui hanc
volente dūo: et a populo amouit. Hinc Ba-
uid pstrata plebs: postmodū angeli gladiū
prece compescuit: prius plorans et cūlans:
nudis pedibus suū signit: et quousq; perpe-
trati facinorū vltione ad plenū recuperet:
iram dei pro semetipso temperare nequaquā
valuit. Hinc Delias vt fuit homo parum
aliquid: quasi de diuina animaduersione sen-
tiet: qui pbo celos agnuit: ante indignatio-
nem mulieris territus: per dolentū fugit: et
pro semetipso infirmatur in formidine: q
furorem dei placat assis per interuentionē.
Ire dei igitur et resisti valet: quādo ipse q
irascit opitulatur: et resisti oīno nō valet: qsi
se et ad vlticendū excitat: et ipse sciet que
ei funditur nō aspirat. Hinc ad Hieremias
dī. Tu ergo noli orare pro populo hoc: et
ne assumas pro eis laudē et orationē: qz nō
exandiam in tempore clamoris eorū ad me.
Et rursum. Si steterit Moyses et Samuel
coram me: nō est aio mea ad populū istū.
Qua in re queri vtiliter pōt: cur relictis tot
antiquioribus patribus ad effundendū pre-
cem Moyses et Samuel tūmodo prestan-
tius elegant: nisi quoniam. Quod tamen
facile agnoscamus: si eius qui diligere et in-
imicos pcpit: caritatis merita pēsumus.

Capitulum.

13.

Conditoris nāq; sunt us
maxime illa oratio cōmēn-
datur: qd pro inimicis quo-
q; intercedere nititur. Unde
et per semetipsum veritas
dicit. Orate pro perse-
cutōibus et cōlōnantibus vos. Et rursum.
Cum stabitis ad orandum: dimittite si qd
habetis aduersus alterum. Cum vero pa-
trum priorum sacra sacro eloquio descri-
bente reuoluimus: Moysen et Samuelem
exorasse pro aduersantibus inuenimus.
Unus quippe eorum scientis populi pse-
cutionis figurat: et tamen pro vita sui perse-
cutoris interuenit: alter ex principatu populi
delectus: ipse suis aduersariis dicit. Abi-
scite me hoc peccatū in dūo: qno minus ces-
sem orare pro vobis. Quid est ergo in diffi-
cultate deprecandi Moysen et Samuelem
deducere: nisi apertius indicare quia eius
ire neq; illi si assente obfisterent: qui iccir-
co pro inimicis interuenire cuius possent

1. Re. 24.

3. Re. 17.

Jer. 17.

Jer. 12.

Mat. 5.

q; apud hunc intercedere et pro inimicis lo-
terent: hic ad eandem indeam dicit: Plaga
inimici percussit te castigatione crudeli. Et
rursus: Quid clamas etiam ad me: super
contritione tua. Insanabilis est dolor tuus.
At igitur sanctus aspiciat: q; nullus iter
actui diuina ira restringitur: cum iplacabili
ter excitatur et dicat: Deus cuius resistere
ire nemo potest. Quod bene et ad speciales
intellectum ducimus: si eiusdem pietas irae
licet dāna pensamus: quam redemptor: p
dispensationis sue mysterium ostensus su
perbieat: deseruit: atq; ad cogitationis
sue grām gentes vocauit. At si et apte mor
subditur: Sub quo curantur q; portat or-
bem: Ipsi etenim orbem portant: q; curas
presentis seculi tolerant. Tantum q; ppe
pondera vniūsq; sustinere compellitur:
quāvis i hoc mūdo picipiat. Unde et ter
re pceptis non incongrue bassens dicit: greco
eloquio: laos enī populus interpretatur. Ba
silens igitur: basis laos vocatur: quod latī
na videt: līqua basis populi dicit: quā vide
licet: ipse super se populum sustinet: q; mo
tus illius potestatis pondere firmus regit.
Quo enī subjectorum suorum onera tole
rat: eo quāsi superpositam colūnam basis
portat. Beatus igitur Job virtute prophe
ticis spūs plenus aspiciat quod indea defi
tur atq; ad diuinitatis cultum gentiā pñ
cipis inclinatur et dicat: Deus cuius resiste
re ire nemo potest. Sub quo curantur: qui
portant orbem. Ne si aperte fateatur dicēs
Et subjectos quōdam districte deseris: et
erectas potestates gentium misericorditer
fleat.

Capitulum .liij.

Quāvis per hoc quod dicit
Sub quo curantur q; por
tant orbem: possunt et an
gelice pñtes intelligi. Ipse
etenim orbem portant: que
regendi mundi curas am
ministrant: Paulo attestare q; ait: Nōne oēs
sunt administratores spūs in ministeriū mis
si: ppter eos q; hereditatem capiūt salutis?
At ergo: Deus cuius resistere ire nemo po
test: sub quo curantur q; portant orbem. Ne
si humilitatem omnis creature conspiciat:
et tremefactus dicat: Quis infirmorum ho
minum mis natus obuiat: cuius se formi

dini et virtutes angelice inclinant: Achet
te qm cum curamur superiora non cerni
mus: erecti essent illi subtilissimi spūs si ple
ne poterant eius maiestatis attingere. S; q
qui orbem portant: sub deo curi sunt: q
diuinitatis eius celsitudinem spūs suble
nati videant nec virtutes tamen angelice
comprehendūt. Quam vir iustus pze infir
mitate non penetrat: sed hanc vteūq; ex
subjectis fummo spūm misteris pñans
ad considerandem se propriam sollicita hu
militate recolligit: sibiq; coram se pze pote
state superne magnitudinis valescit: dicens:
(Quāvis ergo ego suz vt respōdeam ei et
loquar verbis meis euz cor:) Ne si apte vi
deat: Si creatura illa hunc considerare non
sufficit: q; carne nō premis: quā mente v
ego iudicis disputo: q; pondere corruptio
nis angustor. Sicut ante sepe ad nos ver
ba dei sunt iudicia illius: que nostrorū acti
um sententiam loquatur: ita verba nostra
ad deum sunt opera que exhibemus. Sed
cum deo loq; verbis suis homo non valet:
q; apud subtile eius iudicium: nullaz de su
is acibus fiduciaz tener. Unde et apte sub
ditur. (Quia etiam si habuerim gppiam iu
stam: non respōdebo sed meū iudicem dep
cabor:) Et enī sepe diximus: Omnis hu
mana iusticia: iniusticia esse conuincitur: si
districte iudicetur. Prece ergo post iustici
am idiget: vt succedere discussa poterat ex
sola iudicis pietate conualescat. Que cum
plene a perfectionis suis habetur: habere v
la gppiam dicit. Quia mens humana et com
prehensa vte peragat valde: et extrema sunt
que comprehendit. Dicitur ergo. Qui si ha
buerim gppiam iustā: non respōdebo: sed
meum iudicem deprecabor. Velut si aperi
us fateatur dicens. Et si ad opus virtutis
excreuero: ad vitam non ex meritis: s; ex ve
nia conualesco. Preci itaq; intendendum est
cum recta agimus. Ut omne quod iuste vi
uimus: ex humilitate condiamus.

Capitulum .liij.

Ed plerūq; ipsa nostra de
precatō tam multis cogi
tationibus quantur vt pe
ne a conspectu iudicis re
pulsā videatur: et sepe hāc
creato: misericors pñit: s;
q; sibiāta se vt vult exerceat non valet: su

per se iudicium reprobationis patet. Unde et subditur. ((Et cum inuocarem me exaudierit. non credo q' exaudierit vocem meam.)) Pleraqz etenim meo igne diuini amoris accendit. atqz ad intucunda celestia et arborea subleuatur. ad summa ita rapitur: et profecto desiderio cōpūta: ab infimis alienatur. sed repentina tentatōe pensat: que intentione forti erecta in deū fuerat: obortis cogitationibz trans se traieciatur. ita ut seipsam discernere nequeat: atqz iter uicia virtutisqz deprehensa: ex qua parte sit valentior: non agnoscat. Nam sepe ad hoc vsqz pducitur: ut miretur quomodo tam summa comprehendat. Quia cogitatio illicita possuit. Et rursum: quomodo illucitaz cogitationem recipit: quaz super se valide feruor spūs rapit. Quos alternantes cogitationes mortis in animo bñ psalmista ita uis ait: Ascendūt vsqz ad celos: et descendūt vsqz ad abissos. Usqz ad celos qppe ascendunt cū summa penetram: sed ad abissos vsqz descendunt: cum repente a contemplandis culmine per turpia temptamēta deiciuntur. Sed ita qz animi dum inter uota et uicia alternant: nimirū sibi certitudinē exauditiōis obumbrant. Recte ergo dī. Et cum inuocantem me exaudierit. non credo q' exaudierit vocē meam: quia mens ex ipsa sua mutabilitate sit trepida: et p hoc qd nolēs patitur. repensam se abiecitqz suspicaf. Iste inuenerit uir sanctus quāta se subilitate diuificat: ne qd in illo diuina iudicia respiciant. Infirmitatē nāqz suā intus ait. Quāto ego sum q respōdeat ei: et loquar uerbis meis cū eo? Hec infirmitate sue meritis non p̄sidentis: sed ad solam se spē postulationis p̄ferens subdit. Qui ē si habuero q' piam iustitiam: non rēdebo: q' meū iudicem deprecabor. S; de ipsa quoqz postulatio pauidus adiungit. Et cū inuocantē me exaudierit: nō credo q' exaudierit uocē meam. Cur tāta cōfidentie formidat: nisi q' terrorē iudicis eērem qz diffinitionē p̄siderat: et uin diffusionis illius non ferēs oē quod gerit eē sibi insufficientis pensat. Unde et proximus subdit. In turbine enim conteret me.

Capitulum. 16.

Ecceator qz in turbine atteritur: q' et cecus in t̄gilitate uidebat: qz

que; diu superna longanimitas tolerat: et tremā iudicij sceleritas necat: que recte turbos dī: qz in clementop cōmōtione reuelat: psalmista attestante q' ait. Deus manifeste uenit de noster: et nō silebit: ignis cōspectu eius ardebit: et in circuitu eius tempestas valida. Unde et ppheta quoqz alius dicit. Dominus in tempestate et turbine uis eius. In quo nimirū turbine iccirco iustus nequaqz conteritur: qz semper hic sollicitudine merat ne conteratur. P̄pedit nāqz ad huc in p̄itis uite itinere p̄stitutus humanis actibus: eracitor operū q' districtus apparat: q' quodam tunc reatu culpe originat: q' ascriptos ēt sine opibus damnat. Unde recte uir sanctus ex hūmāi generis uoce p̄tinus adiungit. Et multiplicauit uulnera mea ēt sine causa. Nōnulli etenim p̄mis a presentia uite subtrahunt: q' ad p̄ferenda bona mala uel merita actiue uite perueniant: quos q' a culpa originis sacramēta salutis nō liberant: et hic ex p̄prio nil egerūt: et illuc ad tormenta pueniūt. Quibus uis uulnus ē cōmplexibiler nasci: aliud carnaliter emori. Sed qz post mortē quoqz eternā mors segret oculis eis inuolūta iudicio etiam sine cā uulnera multiplicat. Perpetua qppe tormentā p̄cipit: q' nihil ēt propria uoluntate peccauerūt: hunc nāqz scriptum ē. Nō ē mundus in aspectu ei' nec uisus diei infans sup terrā. Hunc p̄ semetipsam ueritas dicit. Nisi q' renatus fuerit ex aqua et sp̄s sancto: non pōt introire in regnū dī. Hunc Paulus ait. Eremus natura filij ire sicut et ceteri. Qui itaqz nullū p̄rium adiūgens ex solo originis reatu p̄mitur: qd iste in illo extremo examine quātum ad humani sensus estimatiōē: nisi sine causa uulneratur. Sed nunc sub diuina diffinitione istum est: ut propago mortis: ut uelut infructuosa arbor: et in ramis seruet amaritudinem quam trahit ex radice. Hic ergo: In turbine enim conteret me et multiplicabit uulnera mea etiam sine causa. Ac si aperte humani generis damna cōsiderans dicat: Districtus inder qua eos animaduersione tradidit: quos culpa proprie actionis damnat: si illos in eternum percutit quos reatus arbitrij non adiungit. Que nimirū dicta nec a beato Job specialiter discrepare cognoscimus: si hec quā

Ps. 40.

Mad.

3

Jo. 3.

Eph. 2.

L

vere prolata sunt indagamus. Semetipsum
namque subtiliter pensans: atque in omni actione
judicans: superne districtiois vim quan-
ta sollicitudine pertimescat insinuat subdōs.
In turbine enim conterer me. Ne si aperte
dicat: Idcirco hanc semper in tranquillitate ri-
meo: quod per flagella qualis in turbine vent
at non ignoro. Que flagella scilicet et merces
penidet: et precidens percutit. Unde sub-
iungit: Et multiplicabit vulnera mea: etiam
sine causa. At enim iam sepe dicimus: ne-
quaquam beatus Job percussus ē: ut i eo per-
cussio vitium tergeret: sed ut meritū ange-
ret. Anlueram me itaque sine causa asserēs
hoc de se foras loqui: quod de illo p̄tās i
occulto testatur dicens: Lōmonuisti me ad-
uersum eā: ut affligerem eam frustra. At er-
go sanctus superbe non dicit quod veraci-
ter dicit: nec per hoc verba a rectitudinis dis-
crepat: per que a iudice non discordat: qui
eorūdem propterea vulnerum continuatio-
nem exprimit: cum subiūgit. Non concedit
gescere spūm meū: et implet me amaritudi-
nibus.

La. 17.

Epe iustus exercitum vir-
tutis ē: sola ceteri aduer-
sa tolerare: sed ut eorum vi-
res certamen plene proba-
tionis erudiat. hos nōnū-
q̄ et foris tormēta lacerāt
et intus tēpamenta castigant. Uti vir san-
ctus impletum se amaritudinib⁹ asserit: qz
eā flagella ceteri tolerat: illud est grauius
quod de tēratione aduersarij in intus por-
tat. S; inter hoc mitigat vim doloris: consi-
derata egras et potentia ferientis. Uti sub-
iungit. Si fortitudo queritur robustissimus
est: si egras iudicij: nemo pro me audet testi-
monij dicere. Illeippe vite cās examinat
q̄ has per alienum testimonium non explo-
rat: qz is q̄ districtus quādoq; ostenditur
illato: pene ipse diu tacit⁹ extitit testis cul-
pe. hic enim per prophetam. Ego sum iu-
dex: et testis. Hinc rursus ait: T acquies-
cent filij patris sui: sicut parricis loquar. Par-
turient namq; cum dolore eijus: quod diu in
abditis cum pondere portauit. Post longū
ergo silentium sicut parricis loquitur
qz quod apud se nūc tacitus tollerat: in
tione quādoq; iudicij quasi cū dolore ma-
nifestat. Sed regredius nobis ē: iste vir in

stus si pro eo testimonium dicere q̄q̄ p̄s-
meret: nunq̄ hunc a reatu liberaret. Et si
huic alius testimonium nō impendit: nun-
quid ad p̄ferendum pro se testimonij sal-
tem ipse conuallescat. Sequitur. (Si iustifi-
care me voluerō os meum p̄dēnabit me
si innocentem ostenderō: p̄raui me cōpro-
babit.) Ne si aperte dicat: Quid de alijs
loquar q̄ ipse pro me testimonium ferre nō
valeo: Sed qz innocentem me testificari non
sufficiat: namq̄ hoc ipsum qz innocentiam
habeas scis. Subdit. Etiam si simplex fue-
ro hoc ipsum ignorabit anima mea. Ple-
rūq; si scimus bona que agimus ad elatio-
nem ducimur: si nescimus minime seruam⁹.
Quis enim aut de virtutis sine conscientia
non stultumcūq; superbiat. Aut qz rursus
bonum in se custodiat quod ignorat. Sed
contra veraq; qd superest nisi ut recta que
agimus sciendo nesciamus ut hec et recta
estimemus et minūa: quatenus et ad custo-
diam sensificet animā scientia rectitudinis
et in tumorem non eleuet: estimatio minora
tionis.

La. 18.

Ed sunt nōnulla que sciri a
nobis facile nequeunt: etiam
cum gerūtur. Nam sepe re-
cto studio contra delinquen-
tium culpas accendimur: et
eū ultra egratis meras per-
iram rapimur. Hoc zelum iuste districtiois
estimamus. Sepe officium predicatōis as-
sumimus ut per hoc fraternę visitati huius-
mus: sed nisi placeamus illi cui loquimur: ne
quaquam libenter accipitur quod predicam⁹.
Cūq; placere mens vilititer studet ad amo-
rem laudis proprię desinit turpius: et que a
captiuitate viciorum alios curabat erigere:
ipsa suis sanctoribus incipit captina feruire.
Quasi larrāculusippe est appetitus la-
dis humane: q̄ recto itinere gradientib⁹ et
latere iūgitur: ut ex oculis educto gladio
gradientium vita trucidetur: cūq; propo-
sitę vilitatis intentio ad studia priuata de-
ducitur: horrendo modo vnum idēq; opus
culpa pagit: quod virtus inchoauit. Sepe
et ab ip̄s exordijs aliud cogitatio expedit

La. 19.

Epe se fideles sibi nec ip̄a co-
gitatio exhibet: qz aliud an-
te oculos mentis vāfat: et lō

Jere. 29
Esa. 42.

21

22

23

ge ad aliud ex intentione festinat. Nam plerumque nonnulli terrena premia appetunt et iusticiam defendunt: sed innocentes estimant et esse defensores rectitudinis exultant. Quibus si spes nam subtrahitur: a defensione protinus iusticie cessatur: et tamen defensores se iusticie cogitant: sibi que rectos asserunt et nequaquam rectitudinem sed nummos querunt. Quos contra bene per Zophorem dicitur: Iuste quod iustum est queris: Inimice quippe quod iustum est exequitur: qui ad defensionem iusticie non virtutis emulatione sed amore premij temporalis exaltatur. Inimice quod iustum est exequitur: qui ipsam quam pretendit iusticiam vendit ad nihil me veretur. Iuste ergo iustum exequi est: in assertione iusticie eandem ipsam iusticiam querere. Sepe recta agimus et nequaquam premitur: nequaquam laudes ab hominibus exprecamus: sed tamen mens in sui fiducia creta his a quibus nil expecti placere contemnit eorum iusticia despicit: sed male liberam per abrupta elationis rapit: et ide sub vicio peius obduitur: unde quasi deuenitis virgibus nullis se appetitibus subiaccere gloriamur. Sepe dum nosmetipsos plus iusto discutimus: de ipso discretis studio indiscertius erramus: et mentis nefe acies quo plus cernere nititur obscuratur: quia et qui ipor tane solis radios aspiciat tenebre fecit: et inde inhi videre compellitur: unde videre amplius conatur. Quia igitur ab inquisitione nostra torquentes nos omnino nescimus: aut si subtili nos discussione requiramus plerumque inter vitia virtutis et caligamus: recte nunc dicitur. Etiam si simplex fuero: hoc ipsum ignorabit anima mea. Nec si aperte dicere tui. Conditos contra me indicia qua temeritate redarguo qui ipsam me ex infirmitatis caligine ignoro. Unde bene per prophetam dicitur. Dedit abyssus vocem suam: ab altitudine fantasie sue. Abyssus quippe fantasie altitudinem portat: cum humana animus immensa cogitatione caligosus: semetipsam etiam discentendo non penetrat. Sed ab hac altitudine vocem dare est: quia dum se deprehendere non potest: cogitur in admirationem consurgere: et co perferantur non audeat: quod super ipsum est: quo incomprehensibiliter suam ipse

cogitans non valet invenire quod est. Sed infirmum cordis quod ad perfectum se examinare nequeunt: egre hoc exitum cecitatis ferunt. Unde et bene subditur. (Et tenebit me vire mee.) Et edet iustum vivere: quia et operando vitia non desunt querere: et tamen eiusdem vite sue meritis non valet invenire. Libram quippe examinans a sua in tunc equitatis trahit: et inde in se erga esse etiam iustitiam desit. Unde super se rapens ad vim inquisitionis exerceat. Sed cum consolatio nostre caliginis reducta ad anum iusta et incomprehensibilis potentia conditoris: que et iniquos sine vitione non deserit: et rectorum iusticiam incomprehensibilis inenititate transcendit. Unde et apte subiungitur. Eum est quod locutus sum: et innocentem et ipsum ipse consumit. Innocens a creatore consumitur: quod qualibet eius simplicitas fuerit: diuine magnitudinis simplicitate superatur. Quamvis enim simplicitatem studiose scrutemur: et consideratione tamen itime puritatis offenditur: quod hec ipsa quam agimus simplicitas non sit. Insuper quoque a conditore consumitur: quia deo cuncta mirabiliter ordinante: ipsis suis virtutibus eius pietas ligatur: nam inde se supplicis et nesciens implicat: unde se aliquid facere scienter erulet. Quia igitur omnipotens deus et bonorum innocentium simplicitatem superat: et malorum astutiam penetrans damnat: recte nunc dicitur. (Eum est quod locutus sum: et innocentem et ipsum ipse consumit. Nec si aperte diceretur. Hoc apud me verbum cogitatiois protuli quia nec innocens si districe discutior apparebo: nec ipse apud me si latere voluero a superni examinis acum abscondar quoniam districtus iudex cuncta comprehendens occulta maxime mirabiliter penetrat: et suis hanc inuentionibus bene ordinans damnat. Et certe et innocentem et impium ipse consumere dicitur: quia quoniam in meritis vite diuisi sunt: prime tamen culpe merito eque ad carnis interitum pertrahuntur. Unde et per Salomonem dicitur. Zophoritur doctus similiter et indoctus. Et rursum. Cuncta subiaccit vanitati: et omnia pergunt ad unum locum: de terra facta sunt et in terram pariter reuertuntur. Sequitur. Si

Deut. 18

Zab. 3.

E

flagella occidat semel et non de penis innocentium rideat. Quis hec non per superbiam prolata crederet: nisi sententiam iudicis audiret: quia ait: Non estis locuti coram me rectum sicut seruus meus Job: Restat ergo ut nullus anciorum verba reprehendere audeat: que confitetur quod iudex laudat: sed tanto in iustis suis cautius subtiliusque rimanda sunt: quanto durius foras sonant.

Capitulum. 20.

21 Ir etenim sanctus humani generis dāna consideras unde et quo venerit pēfāns quod homo pollicente aduersario boni malique scientiam apperens scire perdit

dit etiam semetipsū: ita ut veraciter dicat etiam si simplex fuero hoc ipsum ignorabit anima mea: quod post expulsiōnis penam flagella quoque corruptionis sustinet: et adhuc ad carnis vel certe ad mentis interitum: etiam post tormentū tendit ut recte dicat. Et innocentem et ipsum ipse consumit: mediatoris contra hec grām regit dicens. Si flagellat occidat semel. Nos enim quod et a deo mente recessimus: et carne ad puluerem redimus pena duplē mortis astringimur. Sed vult ad nos qui pro nobis sola carne moreretur: si simplicem suam duplē nostre iungeret: et nos ab utraque morte liberaret. De qua per Paulum dicit. Quod autem mortuus est pro peccato: mortuus est semel. Dāna ergo vir sanctus nostre corruptiōis aspiciat et vult que duas nostras destruat mortem mediatoris querat: atque hanc desiderans dicat. Si flagellat occidat semel. Sed ecce quasi humilitati renititur quod protinus subinfertur. Et non de penis innocentium rideat: quod tamē valde humilimū sine difficultate cognoscimus si humili hoc mente pēfāmus. Cum etis etenim liquet quod omne desiderium pena est cum differtur: Salomone quoque attestatur quod ait. Spes que differtur: affligit animam. Ridere autem dei est humane nolle afflictionem miseri. Unde per Salomonem rursum dominus reprobis in culpa durantibus dicit. Ego quoque in interitū vestro ridebo. Ante redemptionis igitur aduentum penas suam electi omnes habuerunt: et estuante desiderio incarnationis eius mysterium vide

re capierunt ipso attestante quod ait: Multi dico vobis iusti et prophete voluerunt videre que vos videtis et non viderunt. Per ne itaque innocentium: sunt desideria iustorum. Quosque ergo electorum suorum vota dominus non compatiens distulit: quid aliud innocentium penas iustis: itaque vir sanctus venturi redemptionis dona considerans: et votorum suorum dilationem patienter tollerans dicit. Si flagellat occidat semel et non de penis innocentium rideat. Nec si aperte diceret dicens. Quia vita nostra quotidie flagello vindicte pro culpa ardetur: alie iam veniat quod pro nobis semel sine culpa moriatur ut de innocentium penis deus vltra non rideat: si ipse carne passionis appareat: cui se desiderans mens nostra castigat.

Capitulum. 21.

21 Et certe si ipsum dei etiam appellat: de innocentium penis ridere dominus dicit: quod quo a nobis ardētius queritur eo de nobis suauius letatur. Quasi quoddam gippe ei ex pena gaudentium factus cum per sancta desideria pro eis nos amore castigamus. Vnde Psalmista ait. Constituite diem solēnem in confractionibus usque ad cornu altaris. Solēnem namque domino diē cum frequentatōe constituit: quoniam se assidue in eius desiderio affligit: quod nimirum solēnitatis dies usque ad altaris cornu tendi precipitur: quod tam diu necesse est ut usque se afficiat: quousque ad superni sacrificij altitudinem: ad eterna gaudia pertingat. Iustus igitur vir quod impleri desiderium suū appetit non differtur: humiliter dicit. Non de penis innocentium rideat. Nec si diceret. Gloria nostra libenter accipies vltra non differat: sed ostendendo eribeat eum: qui nos in sua expectatione castigat. Quia hoc cum spūter beatus Job occidi semel perit: quod carnis solius mortem in mēdi pro nobis sine tollerant protinus aperit: quod ipsum quoque ordinem eius passionis adiungit dicens. Terra data ē in manus ipsius vultum iudicis eius operit. Quid namque appellatōne impij nisi diabolus designatur: huius impij manus fuerunt: ut qui in redemptionis nostri morte crassati sunt. Terra itaque

Ro. 6.

Pro. 1.

Prover. 1.

Luc. 6.

p. 67.

b

data ē in manus impij: quia antiquus ho-
 stis redemptoris mentē corrūpere per se tē-
 tando non valuit: sed eius carnem p̄ suos
 satellites ad tridā permissus extitit: et
 dispensationem superne pietatis nesciens
 ex hac ipsa pmissione sermuit. Tribus etenim
 redemptorem nostrum tentationibus pul-
 satus: cor dei tenerare non valuit. Sed ad
 inde mentē ad traditionem carnis ei⁹ exci-
 tant: cūq; ei cohortes atq; a pontificib⁹ et
 phariseis ministros tradidit: nimirū iste im-
 pius manus ad terram terendū. Huius ter-
 re iudices sacerdotes et principes: Phar-
 atq; illatores milites fuerunt. Iste itaq; im-
 pius vulum iudicū eius operuit: q; corda
 persequentis ne auctorem suum cognoscerēt
 malicie nubilo velant. Unde et p̄ Paulus
 dicitur. Et q; in hodiernum diem cum lega-
 tur. Pharisei: velamen est positū super cor
 eorum. Qui rursus ait. Si enim cognouis-
 sent nūq; dominum glorie crucifixissent.
 Quis ergo iudicam opertus extitit: quia
 mens persequentium enim: quem carne po-
 tuit tenere: penā nec per miraculum agno-
 uit. Quia vero antiquus hostis cum huius
 omnibus vna p̄sona est sic p̄ scriptu-
 ra sacra de iniquo capite. i. diabolo loqui-
 tur: vt repente ad eius corpus. i. ad sequa-
 ces illius derinerit.

Ca. 12.

Orest ergo nomine impij i
 fidelis ac p̄sentor popul⁹
 designari: cui et hoc p̄gnit
 oino qd subditur. ((Qd si
 nō ille ē: quis ergo ē?)) Ne
 si apte diceretur. Quis vi-
 q; impius esse putandus ē: si ille populus q
 ip̄as pietatem p̄secutus est impius non ē:
 Sed cōsiderata vir sanctus iudice plebis
 p̄fidia ad semetip̄m mētis oculos renocat:
 dolet q; videre nequeat quē amat meroze
 afficitur: q; ex p̄sentū mundo ante subtrahi
 tur q; salus mundi reuelatur. Un⁹ et subdit.
 ((Dies mei velociores fuerant calore fur-
 gerunt et nō viderēt bonū.)) Cursoris g
 pe officium ē: scētura nunciare. Oēs igit
 electi qui ante aduentum redemptoris orti
 sunt q; hunc aut audiēdo tantūm aut et
 loquēdo nūciarunt: quasi in mōdo quidē
 cursores fuerunt: sed q; ante p̄stolari re-
 demptoris tempus se subtrahi p̄vident:
 transire se cursores velocis volent: diesq; su-

os esse breues ingemiscent: quia vsq; ad vi-
 dendam redemptoris lucez minime tendū-
 tur. Un⁹ apte dicitur. Fugerūt et non viderūt
 bonū. O ia que creata sunt bona sunt
 Moysē attestante q; ait. Elidit deus cin-
 cta que fecerat et erant valde bona. Sed
 hoc solū bonū p̄ncipaliter bonū est: per qd
 hec omnia bona sunt: que bona p̄ncipali-
 ter existunt. De quo bono veritas p̄ euan-
 gelium dicit. Nemo bonus nisi solus deus.
 Quia igitur antiquoꝝ patrum prius dies
 finiti sunt q; mundo deus in carne mōstra-
 retur: recte nunc de hūdem diebus dicitur:
 fugerūt et nō viderūt bonū. Ne si apte vi-
 ceretur. Ante expectatū tēpus elapsi sunt:
 qui ad redemptoris p̄sentiam puenire ne-
 quierunt. Unde et adhuc subditur. ((Per
 transierant quasi naues poma portantes.))
 Hi qui poma deferentes Pharisa trāsmēte
 ip̄i quidē fructū odore p̄feruntur: q; eo-
 rādem fructū alijs cibos ferunt. Quid igit
 tur antiqui patres: nisi naues poma porta-
 tes extiterunt. Qui diuine incarnationis
 misterium p̄phetantes ip̄i quidē sp̄i odorē
 p̄sentī sunt: sed nobis fructū de eadē sp̄i
 perfectione detulerunt. Quos enim ali expe-
 ctando odorati sunt: hec nos cernēdo et p̄-
 cipiendo satiamur. Unde et redēptor hūi-
 dem discipulis dicit. Alij labores erant et
 vos in labores eorum introistis. Quorum
 videlicet dies comparantur nāmbus: quia
 decurrunt: et recte poma portantibus: quia
 electos omnes quos ante redemptoris p̄-
 sentiam gestauerunt: per prophetie valne-
 runt sp̄itum expectatione resonare: nō au-
 tem manifesta exhibitione reficere. Vel cer-
 te quia nāies cum poma portant hec pa-
 les admiscēt: vt ad terras illas perducāt:
 recte patrum precedentium dies describun-
 tur nāmbus poma portantibus similes: q;
 antiquorum dies in ea q; misteris sp̄itua-
 lis vite denunciant: per interfusam hec h
 storie stipulam seruant et opertū nobis fru-
 ctum sp̄itus deferunt cū carnalia loquun-
 tur. Sepe nāq; dum quedam narrat pro-
 pria: ad diuinitatis eleuantur archana: qui
 crebro etiam cum altitudinem diuinitatis
 aspiciunt: ad incarnationis eius misterij
 repente fundūtur. Unde adhuc apte sub-
 iungitur.

Capitulum.

23.

o

B

Sen. 1.

Mat. 19

Jo. 4.

Aut aquila volas ad
cicam. Mos appe
agle vt arreuerberata
acie radios solis aspi
ciar: sed cū refectiois in
digentia vrget: eandem
oculorū acie quā radis
solis infigerat ad respe
ctum cadaueris scilicet: et ignis ad alta euo
let: pro fumendis tamē carnis terrā perit.
Sic videlicet sic antiqui patres fuerūt: qui in
quantū humanitatis infirmitas admitte
bat: creatoris inuēta erecta mente contēpla
ti sunt: sed incarnandū hunc in mūdū sine
perficientes: quasi a solis radis ad terram
oculos deflexerunt: et quasi de summis ad
fina veniunt: dum hunc deū supra oīa: et
hominē intra omnia agnoscunt: quē p hu
mano genere dum passurū moriturūq con
spiciunt: quā solz semetipsoz refici atqz re
formari ad vitam nouerūt: quasi morte ag
le post contēplatos solis radios in cadaue
re escam querunt. Liber et spectare aquilaz
solis radios intuentem que ait. Deus for
tis pater futuri seculi: princeps pacis. Sed
oblato volatu celsitudinis ad terras veni
at: escam cadaueris inferius inquirat: pau
lopost erentū subditū dicens. Disciplina
pacis nostre super eum: et lūore eius sana
ti sumus. Et rursum. Et homo est: et q co
gnoscer eum. Subleuata ergo in diuinitate
mens iusti cum dispensationis gratiam ex
eius carne considerat: quasi a summis repe
dit: et vt aquila ad escam volat. Sed ecce il
le israeliticus populus immenso dudū pro
phetie spiritū infusus eiusdem pphetie vo
na perdidit: atqz in cā fide quā preuidēdo
nunciauerat non pmanit: et a se redēpro
ris presentiam negando repulit: quā ceteris
se sequentibus pnuiciādo declarauit. Unde
et apte prius per compassionē ad eoz
quoz duritiam sermo cōuertitur: atqz ab
eis quomō pphetie grātia subtrahat indi
catur. Hāc subditur. Cum diero nequa
qz ita loquar cōmuto faciem meā: et dolore
torqueor. Ipse quippe iudaica loqui vt
prius noluit: que eam quem pderat nega
uit. Sed cōmutata facie roquetur dolore:
quia dum interni sui hominis aspectū quo
agnosci a conditore potuerat feditate per
hūc poluit: et presentibus malis incipies sub

eterna visione se vānauit. Quasi enī cōmū
tata facie ab auctore nō cognoscat: que p
dita bone cōscience fide reprobat. Sed nō
infrum restat vt suppliciorū dolor torqueat:
quā suus nō cognoscens conditor: ignorat:
quia igit hēc sub redemptoris nostri signifi
catione transcurrimus: nūc moraliter discen
tiendo repletem. Dies mei velociores fue
runt cursore: fugierūt et nō viderunt bonū.
Sicut sepe iam diximus sic primū homo cō
ditus fuit: vt p augmenta tēporū tendi pos
set eius vita tēmodo: non euoluit: sed quia
sponte ad culpam peccidit: quo attigit veti
tūm pertulit decursum: quem nūc hō pser
tis vite desiderio oppressus indescenderet et
tolleret et oprat. Ne enim finiat uiuere ap
petit sed per augmenta vite quorūdam ad fi
nem tendit: nec apprehendi valet incrementa
temporū qz nulla sunt nisi cum repente tras
acta finiunt: que venientia lōga videbant.

Capitulum.

24.

Vt igitur sanctorū statū sue
cōditionis aspiciat: et ex hu
mani generis voce vāna de
cursum ingemiscat dicens.
Dies mei velociores fuerūt
cursore: fugierūt et nō vide
runt bonū. Ne si apte dicat. Nā hoc hō con
ditus fuit: vt bonū qd est videre potuisset:
sed qz stare ad lucē noluit fugiendo amisit:
quia quo p culpam cepit ad uia decurrere:
eo cecitatem ptulit: ne intus lumen videret.
De qbus adhuc diebus apte subiūgit.
Pertransierūt quasi naues poma portan
tes. Hanc cum poma portant: fructus ter
re videt: p fluctus ferunt. Terra sō homi
nis paradisi eritit: que hunc in cōcūsum
tenere potuit: si p innocentia stare voluisset
sed qz ad mutabilitatis vndas per culpam
cecidit: ad presentis vite Maria per terram
venit. pdoma etiā terre hūius fuerunt mā
dati sermo: cōcessa possibilitas opis: nata
re iudicia intelligētia cōditio. Sed hēc po
ma et edere in terra renuimus p Maria iā
portamus: qz cōcessa bona tot munerū in
concussū custodire in paradiso nolūmus: et
seruare nunc in tentationibus consumar tē
dentes ad terminū onra vite presentis an
pellūmur: mutabilitatis nostre fluctu fatiga
mur. Sed qz per crucis misteria ad ingeni
ta nature bona restringimur: quasi p lignū

Esa. 9.

Esa. 33.

B

B

Poma portamus. Quod tamen intelligi et aliter potest. Hanc etenim cum poma portat fuanit tate odoris habet: sed gratiam potest non habet. Et humana genus a paradisi gaudis expulsum vi contemplationis perdidit: robur edere fortitudinis amisit: cumque ad superna repetenda se erigit: fragrat quidem odore memorie: sed vigne non erit pondus vite. Pomorum ergo odoribus repletur: et tunc huc illuc leuiter meritis nostre naui impellitur: quia et paradisi celsitudinem cum ardoris recordatione meminimus: et ipotanos tentationis fluctus et carne tolleramus. Tunc et aperte subiungitur.

Capitulum.

25.

Quia autem aqua volas ad effluuium. Quia etenim alto valde volatu suspeditur: et alium perit ad obedia libat: sed per appetitum ventris teras expetit: seque a sublimibus repente deorsum fundit. Sic sic humana genus in parte primo ad ima de sublimibus corruit: quia ministrum conditionis sue dignitas in rationis celsitudine quasi in aeris libertatem suspenderit: sed quia contra preceptum cibum vetitum contigit: per ventris percussione ad terras venit: et quasi post volatum carnibus pascitur: illa libera contemplationis inspiracula perdidit: et geosium corporis voluptatibus letatur. Sicut ergo aquila volans ad escam dies nostri velociores transiunt: quia qui ima petimus: eo subsistere in vira perhibemur. Sed cum hec ante mentis oculos celsitudo cogitatione reuoluimus: turis taciti questionibus urgemur: cur omnipotens deus condidit quod peritura esse presciuit: cur is qui summe potens et summe bonus est: nequaquam voluit hominem talem facere: qui pere non posset. Cum vero hec tacita mens iterrogat: pauerne in ipso interrogantis ausu in superbia erupit: seque humiliter compunctum et cogitationes suas restringit: sed eo grauius affligitur: quo inter mala que sustinet etiam de conditionis sue abscondito intellectum erit. Unde hic quoque aperte subiungit. Cum diero nequaquam ita loquar: comitum faciem meam: et dolore torqueor. Nequaquam quippe nos ita debere loqui videmus: cum nostre infirmitatis modum ex inquisitione transientes: nosmetipsos dolore reprehendimus: et sup-

ne reuerentie consideratione refrenamus. In qua refrenatione salus mentis nostre facies comitatur: quia que prius non capiens audenter summa regrebat: infirmitatem suam potest modum agnoscent: venerari inchoat quod ignorat. Sed in ipsa commutatione dolor est quia valde affligitur: quia propter culpe merito ad intelligenda ea que de ipsa sunt cecidit: que pariter iusta esse considerat: pauet ne in dolore per licentiam locutionis excedat: omni silentium indicat: sed excitatus dolor corporis quo restringitur augetur. Sicut ergo. Cum diero nequaquam ita loquar: comitum faciem meam: et dolore torqueor: quia tunc grauius perit affligitur: cum quasi per consolationis studium afflictionis nostre nobis comminor mala leuigare. Sed gratias iam suppliciter parentis primi donatione propagata humani generis damna considerat: superest ut his adiungere propria metuat. Tunc vir sanctus postquam communia intulit: repente speculata subiungit dicens. (Nerebar omnia opera mea: sciens quod non parceres delinquenti.) Que beatus Job opera exercebat: sacre humanis hystorie textus ostendit. Dolocantibus prope multiplicibus anctorem placare studuit: quia intra filiorum numerum ut scriptum est. Consurges taliculo offerrebat dolocantem per singulos eosque non solum ab immundis acubus sed a praua quoque cogitatione mundabat. De quo scriptura teste perhibetur. Dicebat enim. Ne forte peccauerint filij mei: et benedixerint deo in cordibus suis. Affectum ergo compassionis exercebat: quia ipse de se amicorum questionibus excusatus dicit. Stiebam quondam super eo qui infictus erat. Multum interium pietatis impendit: qui ait. Oculi mei ceciderunt: et pes claudet. Et castratio mundiciam in corde custodiunt: qui obtestando se aperit dicens. Si deciperem est cor meum super militem. Humilitatis culmen medullitus tenuit qui dicit. Si contempsit iudicium subire eam seruo meo et ancilla mea: cum disceptarem aduersum me. Beneficia largitatis impendit: qui ait. Si comedi buccellam panis solus: et non comedit pupillus et eo. Et rursum. Si non benedixerint mihi latera eius: et velleri omnia mea: calefactus est. Hanc hospitalitatis exultationem dicit. Foris non mansit pergrinus: ostium meum viatorum patuit. Et inter

hec ad virtutum cumulū per excellentiorē viā charitatis: et inimicos dilexit q̄ ait. Si gaudius sum ad ruinā eius qui me oderat. Et rursum. Non enim dedi ad peccandum guttur meū: vt exererem maledicens animā eius. Quia ergo vir sanctus sua opa verebatur: quā illa semp̄ exhibuit et quibus placari deus: et erga iniquitates solet. Quid ergo est q̄ mira opera faciens hec ipsa etiam verebatur paucis cū dicit: verebar opa mea: nisi q̄ in sancti viri actibus verbisq̄ colligimus vt si placere deo veraciter cupimus: postq̄ peruersa subigimus: ipsa i nobis ēē bene gesta timeamus. La. 26.

Quo quippe sunt que in hominis operibus necesse est vt studiose formidentur: desideria videlicet et trans. Alii et p̄ prophetarū apud vetustā translationē dicitur. Maledictus omnis qui facit opus dei fraudulenter: et desidioso. Sed sciendum magnopere est quia desidiosa per torporē nascitur: fraudes per priuatam dilectionem. Illa namq̄ minor dei amor exaggerat: hanc autē male mentem possidens. prius amor creat. Fraudē quippe in dei opere p̄petrat: quisquis semetipsum inordinate diligens per hoc qd̄ recte egerit ad remunerationis transitorie bona festinat. Sciendum quoq̄ est q̄ tribus modis fraudes ipsa committitur: quia per hanc p̄culdubio aut tacita cordis humani gratia: aut fauoris aura: aut res quelibet exterior desideratur. Quo contra recte de iusto per prophetam dicitur. Beatus qui erudit manus suas ab omni munere. Quia enim non solum fraudes in acceptione pecunie est: munus proculdubio vnum non est. Tres vero sunt acceptiones munerum: ad quas et fraude festinatur. Mūnus namq̄ a corde est: capta gratia a cogitatione. Mūnus ab ore est gloria per fauorem. Mūnus et manu: ē prēmii per dationem. Sed iustus q̄q̄ ab omni munere manus erudit: quia i eo q̄ recte agit: nec ab humano corde inanē gloria nec ab ore laudem nec a manu recipere dationem querit. Solus ergo in dei ope fraudem non facit qui cū ad studiū bone actionis inuigilat: nec ad corporalis rei prēmia nec ad laudis verba: nec ad humani iudicij gratiam anhelat. Ipsa igitur bona no-

stra quia insidiantis culpe euadere gladiū nequeant: nisi sollicito quotidie timore munitur: per sanctum virū non recte dicit. Verebar omnia opera mea. Ne si humilē confessione diceretur. Que apte egerim vt deos: qd̄ in his latet peritum ignoro.

Capitulum.

27.

Epe enim nonnulla bona nostra latrocinant fraude percunt: q̄ rectis se nostris actibus cōspiciēte terrene subiungunt. Sepe delicta interueniunt: desciunt: q̄a feruore quo cepta sunt frigescente amore tabescūt. Quia ergo culpe surreptio vel in ipso virtutis actu vir vincitur: qd̄ ad seueritatem superest: nisi vt studiose semper et in virtute timeatur. Sed post hec valde scrupulosum corde se obsequit: quod subiungit. (Scis q̄ nō parceres delinquenti.) Si enim delinquenti nō paratur: quis ab eterne morte eripitur: cum a delicto mūdus ne mori reperitur. An penitenti paratur: et delinquenti nō paratur. Qui cum delicta plangimus: nequaq̄ iam delinquentes sumus. Sed quid est quod pernis cū negas respicitur: et redemptoris negati respectu ad lachrymas vocatur. Quid q̄ Paulus eius redemptoris nomen in terra conactur extingueret: eius verba de celo meriti audire. Sed tamen culpa i vtroq̄ punita ē: q̄ et de Petro teste euangelio scriptum ē. Recordatus est Petrus Ioh̄i Iesu qd̄ dixerat: egressus foras fletit amare: et de paulo hec eadē que hunc vocauit veritas dicit: ego ostendā ei: quanta cum oporteat pro nomine meo pati. Delinquenti ergo dominus nequaq̄ paratur: q̄ delictum sine vitione non desert: aut enim ipse hoc homo i se penitus punit: aut hoc deus cum homine vindicans percunt. Nequaq̄ igitur peccato paratur: q̄ nullatenus sine iudicio laratur. Sic David autē post confessionem meruit: dñs transitu lit peccatū suū: et tamē multis post cruciatibus afflictus ac fugiens reamq̄ culpe quā p̄petraverat exoluit: sic nos salutis viā da a culpa p̄mi parētis absoluit: s; tamen reatum ciuitum culpe diluentes absolute quoq̄ adhuc carnaliter obimns. Bene ergo dicit. Scis: q̄ non parceres delinquenti: quia delicta nostra sine per nos seu p̄ se

Luc. 22.

Act. 9.

3

2. Re. 12

metipsum refecat etiam eius relaxat. Ab electis enim suis iustitiarum maculas studet reporali afflictione tergere: quas in eis in perpetuum non vult vindicare. Sed sepe meo dum plus iusto trepidat: dum pauore quatitur: dum flustis suspicionibus urget: redet hanc viuere: que se ad vitam vel per labores ambigit peruenire. Unde et subsequenter adiungitur. Si autem et sic impius suique quare frustra laborauit: Si enim remota pietate discutimur: opus nostrum dignum est: quod remunerari premijs prestolamur. Vir enim sanctus sub oculis iudicia trepidat dicit: Si autem et sic impius sum: quare frustra laborauit: non quod hunc laborasse peniteat: sed quod certus est de premijs et inter labores dolere. Sciendum vero est quod viri sancti ita incerti sunt ut confidant: atque ita confidunt: ut tamen et securitate non torpeant. Quia ergo plerumque mens et impensa rectis actibus trepidat: restatque postquam bonum operis lachryme expletis exgratiantur: quatenus ad eterna premia meritum recti operis subuehat humilitas postulationis.

Capitulum. 28.

Ed tamē sciendū est: quia mundos nos ad perfectum reddere: vel vita vel lachryme nō valere: quousque nos mortalitas nre corruptio nis tenet. Tūc et apte sub iungitur. (Si igitur totus fuero quasi agnitus et fulserint velut mūdissime manū mee tamen sordibus intingens me: et abominabuntur me vestimenta mea.) Alique enim nati sunt: sunt lamenta humilitatis. Que profecto humilitas quod ante districti iudicis oculos ceteris virtutibus preminet: quasi per magni meriti colorem canderet. Sunt namque nonnulli qui lamenta habent sed humilitatem non habent: qui afflicti plangunt: sed tamē in ipsis sordibus vel contra proximorum vitas superbiunt: vel contra ordinationem cōditoris eriguntur. Hi nimirum aquas habent: et mundi esse nequeunt: quod humilitatis sordibus minime lauantur. Aliquis autē natus est culpa se sanerat: qui confidit dicebat: Cor contritum et humilitatum deus non spernit. Qui enim laments affliguntur: sed murmurando rebelles sunt: mentem quidem continent: sed humiliari contemunt: quis aque

nitis intelligi et aliter possint. Aqua enim fontis ex terra oritur: aqua vero nitis ex aere proximit. Et sunt plerique qui per orationis lamenta se cruciant: sed tamen totis laments ruz laboribus ad sola terrena desideria exsulant: compunguntur in precibus: sed felicitatis transitorie gaudia regunt. Hos itaque nitis aqua non abluit: quod eorum sletus ab unis venit. Quasi enim ex terre aqua profusa sunt: qui pro terrenis bonis in precibus cōpunguntur. Qui vero ita cito plorant: quoniam premia eterna desiderant: aqua nitis hos diluit: quod celestis compunctio infundit. Nam cum perbenem patriam per lamenta appetunt: eiusque accessus desiderijs plangunt: a sordibus accipiunt unde mōdentur. Per manū autem quod aliud quod opera designant. Unde quibusdam per prophetam dicit. Manū vestre sanguine plene sunt. et opera crudelitatis. Notandum vero quod vir sanctus non ait: fulserint mūdissime manus mee: sed velut mūdissime manus mee: quod quousque peccata corruptiois astriguntur: quālibet rectis operibus veram mundiciā nequaquam apprehendimus: sed imitatur. Unde et apte subiungit: tamen sordibus intingens me. Deus nos sordibus intingere dicit: intinctos sordibus de monstrare: quod quanto ad illum veritas per bona opera surgimus: tanto subtilius vite nostre sordes agnoscimus: quibus ab eis mūdicia discordamus. Ut ergo. Si totus fuero quasi agnitus: et fulserint velut mūdissime manus mee: et tamen sordibus intingens me. Ac si apte dicat. Quāuis laments superne compunctionis infundat: quis per studia recte operationis exerceat: in tua tamē noticia video quod mūdus nō sum. Intentatque prope a deo aliam ipsam adhuc corruptibilis caro diuerberat: eiusque amoris pulchritudinem obscens et illicitis cogitationum montibus sedat. Unde et subditur.

Capitulum. 29.

Abominabuntur me vestimenta mea. Quid enim vestimenti nomine nisi hoc terrenum corpus exprimitur: quo induta anima tegitur: ne in subtilitatis sue substantia nuda videatur: hinc etenim Samuel ait. Omni tempore sint vestimenta tua candida. et mēbra corporis a sordibus acti-

Esa. 9.

his munda. Hinc Isaias ait. Vestimenta
mictam sanguine: erit in combustionem.
Sanguine quippe vestimentum miscere est:
desiderijs carnalibus ingnare. Quibus ni-
mirum se polluit psalmista formidauerat:
cum dicebat. Libera me de sanguinibus.
Deus salutis mee. Hinc voce angeli ad Jo-
annem dicitur. habes pauca nomina in sardis
quod non inquinaverunt vestimenta sua. Zho-
re autem sacri eloquij vestimenta nostra nos
abominari referuntur: quia abominabiles
reddunt: sicut per prophetas quoque de iudea
dicitur. hic possedit agrum de mercede iniqui-
tatis. Nec enim emptum precio sanguinis
agrum squali indas possidere potuit: quod rela-
tis triginta argenteis tradidit crimen cri-
minoso: in se protinus morte mulcavit: sed
possedit: dum est possideri fecit. Et hoc
loco abominabatur me vestimenta mea
dicitur: abominabilem faciunt: quia mirum dei
contra mentes mēbris superbiunt: dum san-
cti desiderij sua dia tentationum suarum tu
multibus interrumpunt: in ipso suo certami-
ne postea anima agnoscat quantum adhuc
a diuinitate despiciturque corruptione su-
am plene appetens transire sed non valens:
sede pulvere cogitationis inquatur. Hanc
vestimentorum abominationem senserat:
quod dicebat. Video aliam legem in membris
meis repugnantem legi mentis mee: et capti-
uum me ducentem in legem peccati: que est
in mēbris meis. Hec etiam vestimenta in quibus
perfecte placere non poterat: quandoque
melius resumenda deponere festine cupie-
bat dicens. Infelix ego homo quod me libera-
bit: de corpore mortis huius. Dicit ergo
vir iustus. Si lotus fuero quasi agniis:
et fulserint velut mundissime manus mee ta-
men sordibus stringes me: et abominabū-
tur me vestimenta mea: quod quantalibet ad
summa et compunctioe contritionis asce-
derit: quantalibet in opere se per exercitum la-
boris acciterit: indignum tamen adhuc ali-
quid de corpore mortis sentit: et abomina-
bile esse considerat: in multis que de po-
dere corruptionis potat. Ca. 30.

Tu hoc quoque sit grani quod
sepe neque hoc intelligit: vir
de delinquit flagella suscipit
sed districto iudici quid in
se maius quid ve min⁹ dū-

placeat non agnoscat. Et ita subdit. ((Nec
enim viro qui similis mei est respondebo: neque
qui mecum in iudicio et equo posse auidiri.))
Dum cum quantalibet in iudicio et equo co-
tendimus: et quod contra nos dicatur agnosce-
mus: et in his que dicimus audimus: et quo
obiecta patenter apprehendimus. audien-
ter ad proposita respondemus. Quia ergo
inuisibilis iudex que facimus videt: quasi
audit que dicimus: sed quia id quod ei dis-
plicet nequaquam plene cognoscimus: quasi quod
ipse dicit ignoramus. Tir igitur sanctus? ve-
stimentorum suorum abominatione con-
siderans: eo amplius timet quo audiri in
iudicio et equo non valet: quousque cor-
ruptionis sue pondere premittit: hoc in sua gra-
uius pena tolerat: quod et sensum sui repre-
hensis ignorat. Nec si aperte dicat. In hoc
et equo non audior: quia et patent cetera que
facio: et tamen ipse nescio per quanta repre-
hendor. Sequitur. ((Non est quod vstris vale-
at arguere: et ponere manum suam in ambo-
bus.)) Durum sonat: ut queratur quod deum
arguat: sed durum non erit si recurrat ad
memoriam: quod ipse per alium prophetam
dicit: per Isaiam quippe ammonet dicens.
Nescite agere peruersi: nescite beneface-
re: querite in iudiciis: subuenite oppresso: in
dicat pupillo: defendite viduam: et venite
et arguite me dicit dominus. Et namque quem
arguimus: rationis auctoritate contrahimus.
Et quid est quod dominus? agere sancta nos
ammones adiungit: venite et arguite me: cum
quod aperte insinuat: quam bonis actibus fidu-
cia prestat. Nec si patenter dicat. Recte agi-
te: et animaduersio me moribus non ita
per deprecationis gemitu: sed per fiducia
auctoritate obuiat. Hinc etenim Iohannes
dicit. Si cor nostrum non reprehenderit nos
fiduciam habemus ad deum. Hinc est quod
Zacharias quod placet seruicium: audiat tacens
cui silenti dicit. Quid clamas ad me? Hinc est
quod irascentem retinet cum audit. Dimitte
me: ut irascatur furor meus contra popu-
lum istum. Hinc est quod arguentem dominus
non habuisse se queritur: cum per prophetam
dicit. Quasi virum quod interponeret septem
et staret oppositus contra me: ne dissipares
eam: et non inueni. Hinc est quod grauiter Isa-
ias deplorat dicens. Quia nos cecidimus
quasi solum: et inquiratores nostre quasi ve-

Job. 50

2102.3.

2102.1.

E. 20

Ro. 7.

L

Ro. 7.

Esa. 1.

i. Job. 3.

Ero. 14.

Ero. 32.

Ezech. 22

L

tas abstulerant nos: non est qui innocet no-
men tuum: q. confurgat & teneat te. S; pos-
sunt recti quilibet per acceptum innocentie me-
ritum aliquando presentes moribus aliad-
uersionis obuiare: nō autem valent virtute
propria ad humanum genere supplicia secu-
rare mortis expellere: Quid igitur sanct⁹ hu-
manum genus considerat quo desinit: eter-
ne mortis damna conficiat: cui nimirum
constat q. nequa q. iusticia humana cōtra
dicat: videat q. peruerse homo deliquerit:
videat q. districte condico: contra hominē
trahatur: & mediator dei & hois deum
& hominem regat. Ca. 31.

Quem quia longe post veni-
turum considerat deplorās
dicat: si non est q. vtrūq. va-
leat arguere & ponere ma-
num suam in ambob⁹. Re-
demptor: q. per humani ge-
neris mediator dei & hois per carnem sa-
ctus: q. iustus in hoibus solus apparuit: &
tamē ad penam culpe etiam sine culpa per-
uenit: & hoīem arguitur delinqueret: & deo
obstitit ne seruiret: exempla innocentie prebu-
it pena melleie suscepit. Ipsiando vtrūq.
arguit: qui & culpam hois per iusticiā aspi-
rando corripuit: & iram iudicis monēdo re-
tenuit: atq. in vtrūq. manū posuit: q. & ex-
empla hominibus que imiterentur prebuit: et
dei in se opera quibus erga homines pla-
cetur ostendit. Nullus quippe ante hūc
eritit: q. sic pro alienis reatibus intercede-
ret: ut propria nō haberet. Eternē igit mor-
ti tanto q. in alijs obuiare nō poterat: quā-
to hunc reatus de proprijs astrigebat: Cle-
mit itaq. nonus homo ad homines: contra-
dictor: ad culpam amicus ad penam: mira
monstrauit: crudelia pertulit. Manum er-
go suā in ambobus posuit. Quia vnde re-
nim recta docuit: inde ratum iudicē placu-
it. Qui hoc quoq. ipso suis mirabilis cri-
an mirabilis prebuit: q. corda delinquen-
tium mansuetudine potiusq. terrore coe-
xit. Unde & subditur ((Miserat a me vir-
gam suā: & pāuor ei nō me terreat.)) Per
legem q. per virgam deus reuerat: cum di-
cebat. Si q. hoc vel illa fecerit morte mo-
riatur. S; incarnatus virgam abstulit: q. a-
lias vite per mansuetudinem ostēdit. An-
de ei per ipsam iusticiam dicitur. Intende p-

spere pcedere & regna: ppter veritatē & mā-
suetudinem & iusticiam.

Capitulum. 32.

Imeri q. quasi de⁹ no-
luit: q. quasi pater ut ama-
retur inspirauit. Quod liq-
do Paulus dicit. Nō enī
accepistis spūm seruitutis
iterum in timore: sed acce-

pistis spūm adoptionis filiorum in quo cla-
mamus abba pater. Unde hic quoq. apre
subiungitur. ((Loquar & non timebo cum
neq. enim possum metuens respondere.))
Et etenim sanctus q. humani generis re-
demptorem venire mrem conspicit: nō me-
tum ad deum: sed affectum ad patrem su-
mit: & timorem despiciit: quia per adoptio-
nis gratiam ad amorem surgit. Dñe Joā-
nes ait. Timor nō est in charitate: sed per
fecta charitas foras mittit timorem. Dñe
Zacharias dicit. Ut sine timore v. manu tui
michorum nostrorum liberati: seruimus il-
li. Et peccati igitur morte timor: nos suscita-
re non valuit: sed ad statum vite aspirata
mansuetudinis gratia erexit. Quod bene i-
heseo sanamitis filiā suscitantis signa-
tur: ubi cū baculo puerū mittens eritico
filio vitā minime reddidit: per semetipsū
vero veniens seq. super mortuum sternēs
atq. ad eius mēbra se colligens hūc illicq.
deambulans: & in ore mortui sepius aspi-
rans: hūc ad redimam lucē potius p
ministerium compassionis animauit. Au-
tor: q. per humani generis deus quasi mor-
tūq. puerū doluit: cū eritico nos iniquitatis
aculo miseratus asperit. Et q. per Moys-
sen terrorem legis protulit quasi p. puerū
virga: misit. Sed puer cū baculo mortuum
suscitare non valuit: q. Paulo attestante
nihil ad perfectū adduxit leti. Ipse autē per
semetipsū veniens & sup. cadaver se hamili-
ter sternēs: ad erequenda sibi mortui mem-
bra se colligit: q. cū in forma dei ēēt non
rapinā arbitratu esse se equalē deo: s; se-
metipsū emanauit formā serui accipēs
in similitudinē hoīum factus & habitu inen-
tus ut homo. Hūc illicq. ambulat: quia &
uideam iuxta & longe positas gentes vo-
cat. Super mortuūq. sepius inspirat: quia
per apertionem diuini muneris gratie se-
ptiformis spiritum in peccati morte iacen-

21

Ro. 4.

I. Jo. 4.
Luce. 24. Re. 4.
B

Deb. 7.

C

tribus tribuit. Ad hoc vivens erigitur: quia
is quē terroris virga suscitare nō potuit p
amoris spiritum puer ad vitam rediit. Vi
cat itaq; beatus Job ex sua: dicat ex voce
humani generis: auferat a me virgam suā:
et panno: eius non me terreat: loquar et non
timebo eum. Ubi aperte subiungit. ((Ne
q; cui possum metuens respondere.)) Respo
dere quippe euliber dicimur: enī factis illius
digna opera repensamus: deo respondere
est: donis eius pcedentibus nostra obse
ga reddere. Unde et psalmi quidā in qbus san
cta opatio laudanda pponitur: ad respon
dendum scripti prenotantur. Rectum itaq;
deus hominē cōdidit: cūq; ad pericula de
fluente cū longanimitate tollerant: quoti
die culpas aspiciat: et tamen viuendi spacia
non citius abscidit: dona largitur benigni
tate sua et erga malos vitatur. Respondere
homo tot beneficiis debet: sed tamen respo
dere, metuens nō valet: q; humani generis
conditor et qui adhuc seruiliter formidat p
culdubio nō amat. Nam tunc soli deo ve
ra obsequia reddimus: cū eum ppter amo
ris fiducia non timemus: cum nos ad bona
opa affectus non metus dirigit: cū malum
nostre menti iam nō placet etiā si is. Nam q;
guerris operā ex timore restringitur: p
ueria libenter ageret si liceret. Nequa q;
ergo, veraciter rectus est: qui adhuc a prau
tatis desiderio liber non ē. Bene itaq; dici
tur. ((Neq; cui possum metuens responde
re:)) q; nō obsequia deo nō reddim⁹: si ex
timore mandatis illius et nō potius ex amo
re seruimus. Sed cū menti nostre eius dul
cedinis amor accēditur: oē desiderii pſen
tis vite leuigat: in tediū delectatio vertit:
atq; hāc cū merore mens tollerat: qui victa
prius reprobo amorē seruiebat. Ubi et apte
subditur.

Ca.

33.

Edet animā

meā vite mee.)) S; cū pre
sens vita vilesceat: cū con
ditoris amor dulcescet ce
perit: sese contra se anim⁹
accēdit vt accusare se de
culpis debeat: in quib⁹ se

ante supior nescius defendebat. Ubi ad
huc recte subiungit. ((Humilitas; aduersus
me eloquiū meū.)) Quasi p se eloquio suo

vitatur: qui praua que gessit defendere ex
sationibus conatur. Sed aduersum se elo
quium dimittit: qui accusare in se hoc inci
pit qd errauit. Sepe vero et cū delinquim⁹
ea quoq; que agimus diiudicam⁹: accusat
mens ipsa qd perpetrat: sed q; hoc ex desi
derio minime desistit: erubescat confiteri qd
fecit. Cū vero iam toto iudicio carnis dele
stationē premittit: audaci voce in accusatio
nis sue pſessione incipit: que apud semet
ipsam prius infirme verecūdata retinebat.
Sed sunt nōnulli qui apertis vocibus cul
pas fatent: sed tamen in confessione geme
re nesciunt: et lugenda gaudentes dicunt.
Unde et adhuc apte subiungitur. ((Loquar
i amaritudine aie mee.)) Qui culpas suas
detestando loquitur: restat vt has in amaritu
dine anime loquatur: vt hec ipsa amaritu
do puniat: quequid lingua per mentis iu
diciū accusat. Sciendum hō est: q; ex pe
na penitentie quā sibi mens irrogat aliqua
tenus securitatem percipit atq; interrogat
tionē superari iudicis fideiōis exurgit: vti se
metipsam subtilius inueniat: et erga se que
q; quomō disponatur agnoscat. Ubi et pri
nus additur. ((Benedic deo: moli me cōdēna
re.)) Indica cur me ita iudices. Qui pecca
tozem se in amaritudine anime asserit: qd
deo aliud q; ne cōdemnetur dicit: q; amari
tudo pſentis penitentie extinguit supplicia
sequentis ire. Quobus autē modis i hac
vita hominē deus iudicat: q; aut per mala
pſentia irrogare iam tormenta sequētia in
cipit: aut tormenta sequētia flagellis pſen
tibus extinguit. Nisi enim delictis exigenti
bus iustus iudex tunc et postmodū quos
dam percuteret: Iudas apostolus minime
diuisset. Secūdo eos qui nō crediderunt p
didit: et de his psalmista non diceret: in
duantur sicut dyloz de cōfusione sua. Dy
plozem quippe duplā vestimentū dicimus.
Cōfusione ergo sicut dyloz de induti sunt:
qui in terra reatus sui meritum et tēporali et
perpetua animaduersione feriunt. Solos
quippe pena a supplicio liberat quos immu
tat: nam quos pſentia mala nō corrigūt:
ad sequētia perducunt. Si autē nequa q;
quosda; pena pſentis a supplicio eterno deo

l. lxx. xi

Apoc. 3.

Deb. 12.

fenderet: Paulus minime dixisset. Cum indicamur a dño corripimur: vt nō cū hoc mundo damnemur. Sic voce angelica ad Joānez dicitur. Ego quos amo: redarguo & castigo. Hinc etiam scriptum est. Quē vult ligare dominus castigat: flagellat oēm filium quem recipit. La. 34.

Epe ergo mens iusti vt magis scata sit altius trepidat: t cum flagellis cingit supni iudicij incertitudine turbatur: paueat ne initium sequentis damnationis sit

omne quod patitur: & per cogitationem huius interrogat indicem quia de vite sue meritis ambigit in percussione. Sed cum vite virtus ad oculos mentis reducitur: quasi cōsolatio a iudice respōdetur: quia nequaquā ad perendum perentit: quoniam in actionis innocentia ferēdo custodit. Tunc itaq; nūc dicit. Indica mihi: cur me ita iudices. Ne si aperte diceretur. Quia flagellando me iudicas: ostende qd ad iudiciū per flagella securum reddas. Quod tamē intelligi & aliter pōt. Nam plerq; vir iustus flagella ad probationem peipit: & vitam suā subtilissima inquisitione discutiens: quous se peccatores et sentiat: & fateatur: pro qua tamen specialiter culpa percutitur minime cognoscit atq; eo magis in percussione trepidat: quo causas sue percussiois ignorat. Idcirco vt se metipsum sibi iudex indicet: quatenus qd ille animaduertendo pēnit: hoc in se flendo & ipse castigat. Scit nāq; qd equissimus iudex iniuste quempiam nullo mō affligit et magno metu cōcutit: qd & vult in verbere: & deprecāder in se pēnit nō valet qd deplorat. Unde & adhuc subditur. ((Nunquid bonum tibi videtur si calūniis & opprobriis me opus manuum tuarū: & consiliū impiorum adiuues:)) Hoc nimirū sic per interrogationē dicitur vt negetur. Ne si aperte diceret. Tu qui summe bonus es: noui quia bonum non estimas: vt pauperem p calūniam premas. Et scio ergo quia non ē iniustum qd patior: & eo magis dolco quo eas iusticie ignoro. Notandum vero qd non ait vt opprobriis innocentē sed paupē. Qui enim restrictioni iudicis nequaquā innocentiam sed paupertatem suam obicit: iā de vita audaciam arripit: sed qd se infirmum

conspiciat offendit. Vbi & congrue subiungit: opus manuum tuarum. Ne si aperte dicit. Impie opprobriare non potes: quem te fecisse gratuito recordaris. Bene autē subditur. Et consiliū impiorum adiuues. Quos nāq; hoc loco impios nisi malignos spiritus vocat: qui cum redire ipsi ad vitam nequeunt crudeliter socios ad mortē querunt. Quorum nimirum consiliū fuit: vt beatus Job dicina correctio tangeret: & qui in tranquillitate iustus extiterat: saltem per flagella peccaret. Sed impiorum consiliū dominus non adiuuit: quia eorum tentationibus carnem iusti perdidit: animā conegauit. Hoc indefinenter contra bonos consiliū maligni spiritus inuenit: vt hi quos seruire deo inuocare in tranquillitate conspiciunt veraciter aduersitatibus ad voraginem culpe rapiantur. Sed eorum consiliū acumen destruitur: quia pius conditor: cum viris flagella moderatur: ne virtute peccata transcat: per astutiam fortium humana infirmitas credat. Unde bene et p paulus dicitur. Fidelis autem deus qui non patietur vos tentari supra qd potestis: sed faciet cum tentatione etiam pueniam vt possitis sustinere. Nisi enim misericors deus cū viribus tentamenta modifict: nullus profecto est qui maligriorum spirituum insidias nō corruens poteret: qd si mensuram iuxta tentationib; nō preberet: corpore proximis stantem deiecit: quo ultra vires onera imponit. Sic autem beatus Job negando requisitū ista que protulit: sicut & requirēdo negat ea que illico subiungit dicens. ((Nunquid oculi carni tibi sunt: aut sicut videt homo & tu videbis?)) Nunquid sicut dies hominis dies tui: aut anni tui sicut humana sunt tempora: vt queras iniquitatem meā: peccatum meū scrutaris: & scias qd nihil impij fecerim? Oculi carni facta temporum non nisi in tempore agnoscant: quia & ipsi ad videndū cū tempore producent: cum tempore claudantur. Et humanus visus quodlibet opus segatur non pcurrit: qd vir existentia aspicit: ventura nullo modo agnoscit. La. 35.

Ies quoq; & anni domini a diebus & annis discrepāt eternitatis: qd vita nostra que tempore incipitur tempore finitur: cum ita sunt

l. lxx. 10.

lactitudinem formatur: eternitas denotat. Lu-
tus namque immiscetur quia ultra citraque su-
per nos tenditur: sine incorporatione et termi-
no eius eternus esse dilatatur: eius transacta
pretereunt: nec adhuc ventura quasi quod non
appareant desunt: quia is qui semper esse
habet: cuncta sibi presentia conspiciat: eum
aspiciendo post et ante non tenditur: nulla in-
tuitus mutatione variat. **B**eat ergo. **N**am
quid oculi carni tibi sunt: aut sicut videt
homo et tu videbis? **N**am quid sicut res ho-
minis tui: et annus tui sicut humana sunt te-
pora: ut queras iniquitatem meam: et pecca-
tum meum scrueris: ut scias quia nihil im-
pium fecerim? **N**ec si humiliter requirens di-
ceret. **L**ur me in tempore per flagella era-
minas: quem apud te perfecte et ante tem-
pora scisti. **L**ur culpas meas verberis in
terrogas: quoniam per eternitatem tuam potestas
nec priusquam conderes ignoras? **L**utus numi-
rum potentie mor pondus exprimit cum sub
iungit. **(L**ur si nemo qui de manu tua pos-
sit emere. **)** **N**ec si aperte dicat. **Q**uid tibi re-
stat nisi parcere: cuius virtuti nullus valet
obviare. **Q**uo enim nemo est qui animad-
versionem tuam ex merito propter virtutis rei
neat: eo a se facilius tua pietas erigat ut
pareat: quia autem nos in delicto coecepit:
in iniquitatibus edidit: aut noxie prava per-
petramus: aut incaute etiam recta agendo
delinquimus: districtus iudex unde nobis si
at placabilis non habemus. **S**ed cum nostrum
opus eius obitibus dignum exhibere non
possumus: restat ut ad placationem illi su-
um ei opus offeramus. **U**nde et subditur.
(Adhamus tue domine fecerunt me: et plas-
mauerunt me totum in circuitu: et sic repen-
te percipias me. **)** **N**ec si humiliter dicat. **L**ur
sub iusto examine dignum non est tue plas-
mationi quod feci: peris misericorditer ne
pereat quod fecisti. **Q**uibus etiam verbis
pernerium manebat dogma destruitur: qui
vno esse principia mentiens: a deo spiritu:
a satana vero carnem conditam asserere
conatur. **S**anctus etiam vir prophetici gra-
tia spiritus plenus longe post ventura consi-
derat: et errorum gemina praevidens cal-
cat: dicens. **A**dhamus tue plasmauerunt me
et fecerunt me totum in circuitu. **Q**ui enim
et plasmatum se et factum totum in circuitu
a deo asserit: peccatorum genti nec in spiri-

tu suo aliquid: nec in carne derelinqt. **N**am
plasmatum se propter internam hominis
imaginem retulit: factum vero totum in cir-
cuitu in eo quod ex carnis constat indumento
memorauit.

Capitulum. 36.

Notandum vero est: quod per
hoc quod se plasmatum et mi-
nibus asserit: misericordie
iudicis: dignitatem sue co-
ditionis opponit. **Q**uamvis
enim per coeternum patris

verbum cuncta creata sint: in ipsa tamen re-
latione creationis ostenditur: quantum cum
etis animalibus: quantum rebus vel cele-
stibus: sed tamen insensibilibus homo pre-
feratur. **C**uncta quippe dixit et facta sunt.
Cum vero facere hominem decreuit: hoc
quod reuerenter pensandum est: premitte
dicens. **F**aciamus hominem ad imaginem
et similitudinem nostram. **N**ec enim de eo
sicut de rebus ceteris scriptum est: fiat et fa-
ctum est: neque ut aque volatilis: sic terra ho-
minem promittit: sed priusquam fieret: faciamus
dicitur: ut videlicet quia rationalis natura
condebatur: quasi cum consilio facta vide-
retur quasi per studium de terra plasma-
tur: inspiratione conditoris in virtute spiritus
vitalis erigitur: ut scilicet non per insonis
vocem: sed per dignitatem operatiois eri-
steret: qui ad conditoris imaginem fiebat.
Quod igitur per conditionem homo elegan-
tius in terra creaturis: ceteris acceperit: hoc
in flagello positus pictari sui opificis oppo-
nit dicens. **A**dhamus tue plasmauerunt me
et fecerunt me totum in circuitu: et sic repen-
te percipias me. **N**ec si aperte dicat. **L**ur ta-
ta vilis et despicis quem cum tanta digni-
tate condidisti. **E**t quem ratione rebus cete-
ris prefers: cur ex dolore supponis? **S**ed
tamen hec eadem nostra dignitas salget per
imaginem et longe distat a beatitudinis per-
fectione per carnem: quia dum spiritus mi-
sectur pulneri: quodammodo connectitur in-
firmis. **Q**uam scilicet infirmitatem bea-
tus **J**ob pietati iudicis obicit: cum subiun-
git. **(A**d deum quoque quod sicut intum feceris
me. **)** **A**ngelorum spiritus iccirco irremissi-
biliter peccauerunt: quia tanto robustius sta-
re poterant: quanto eos carnis commutatio
non tenebat. **I**llo vero scitro post cul-

pam ventam meruit quia per carnale cor-
 pus aliquid quo feneuſſo minor eſſet acce-
 pit. Unde ⁊ apud reſpectum iudicis argu-
 mentum pietatis eſt: hece eadem infirmitas
 carnis ⁊ ſciet per palamitum dicitur. ⁊ ꝑ
 autem eſt miſericors ⁊ propitiuſ ſiet pecca-
 tis eorum: ⁊ non diſperdet eos: ⁊ multipli-
 cabis ꝑ auerteret iram ſuam ab eis: ⁊ non
 accendit omnia iram ſuam: ⁊ rememora-
 tus eſt quia caro ſunt. Velutrum ergo ho-
 mo factus eſt: quia de limo eſt ad conditi-
 nem ſumptus. Velutrum quippe ſit: cum ſe
 aqua terre coſpergit. Sicut lutum itaq; ho-
 mo eſt conditus: quia quaſi aqua inſundit
 puluerem cum anima rigat carnem. Quod
 ſanctus vir bene peccati iudicis obijcit: cum
 poſuitans dicit. Memento queſo ꝑ ſciet
 lutum feceris me. Ne ſi aperte dicat. Inſir-
 mitatem carnis conſidera: ⁊ reatum iniqui-
 tatis lara. Tibi apte quoy mors euſdem
 carnis adiungitur: cum proſinus ſubſer-
 uer. (Et in puluerem reduces me.) Ne ſi
 patienter poſſinlet dicens. Memento queſo
 ꝑ per carnem a terra uenio: ⁊ et per cinis
 interitum ad terram trudo. Materias itaq;
 originis ⁊ penam finis aſpice: et culpe ci-
 tius tranſcuntis parce.

Capitulum.

d quia qualitate pro
nit hominis conditi
nime subiungit ordines
propagati dicēs. ((Hō
ne sicut lac multū me
et sicut calenqz me coagu
lasti : sicut et carne
vestisti me : ossibz et ner
uis compegisti me.)) Plasmāt quippe ho
mo sicut lutum factus ē : propagatus autē
item et sicut lac mulgatur femine : et sicut ca
lens coagulatur in carne. Carnibus et pel
le induitur : ossibus nervusqz solidatur. Per
lutum ergo prime cōditionis qualitas : per
lac vero sequentis ordo conceptionis expri
mitur : qui per coagulationis incrementa de
citur : et paulisper in ossa roboretur. Sed
angusta dei laus est descriptio creati cor
poris : nisi etiam subsequenter exprimat
mira aspiratio vniificationis. Unde et sub
ditur. ((Tūc et misericordiaz tribuisti mi
hi.)) Sed incassum nobis ipse cōditor tri
buit : si non omne quod tribuit hōi custodiat.

Sequitur. ((*Et visitatio tua custodit spiritum meum.*)) Hec autem que de exteriori homine diximus: interiori posse conuenire libet: vt breuiter replicando mōstramus. ((*Admemento quod es sicut lutum feceris me.*)) Dicit lutum quippe homo: sicut interior existit: quia sancti spiritus gratia terrene menti infunditur: vt ad intellectum sui conditoris exurgat. Humana nāq; cogitatio: que peccati sui sterilitate aruit per vini sancti spiritus quasi irrigata terra viridescit. Sed sepe tūm perceptus superbi doni virtutibus sine interruptione vitimur: ad priuatam fiduciam vsu continue prosperitatis eleuamur. Unde fit pieraq; vt idem qui subleuauerat pauperem spiritus deferat: quatenus ipsum sibi homines ostendat. Quod sanctus vir proximus exprimit cum sub.angit. ((*Et in puluerem reduces me.*)) Quia cū per subtrahētionē spiritus meus aliquantulum intentione deseritur: quasi ab humore pristino terra siccat: vt infirmitatem suam derelictus sentiat: z sine infusione superne gracie quantū homo aruit agnoscat. Qui apte quodq; reduci ad puluerem dicitur: quia dimissis sibi cū subest tentationis aura rapitur. Sed dum relicti concurrimur: ea que afflicti cognouimus subtilis iam bona cogitamus. Unde sub.angit. ((*Homo sicut lac multum me: z sicut caseū me coagulat.*)) Mēs etenā nostra cum per sancti spiritus gratiam ab vsu vetustē conuersationis abstrahitur: sicut lac mulgetur: quia in quadam noue inchoationis timentudine z subtilitate formatur: sicut caseus coagulatur: quia in conspersione pinguiscentis cogitationis astringitur: vt nequaquā iam per desideria defluat: sed in vno amore se colligens ad solidam reformationem surgat.

Capitulum.

Peritq; vero contra hec es
den rudimēta spirituali
et vltū veteri caro submur
murat: et minus bella tolle
rat et homine quem foras
portat. Tū subdiigit. (Pel
lib^o carne vestiti me.) Pelle appe et car
nib^o interior: homo vestit: qz in eo qd sar
pna erigitur: carnalium mortuus obditi

ne vallatur. Sed tendentem ad iusticiā ne
quāq; in tentatione conditor deserit: q per
infusionem gratie etiam peccantem preue
nit: sed subleuam mentem ⁊ ad bella ex
terius larat: ⁊ interius roborat. Unde ad
huc apte subiungitur. ((Osisbus ⁊ neruis
consequisti me. Carnibus ⁊ pelle vestimur:
sed osibus neruisq; compingimur: quia et
si tentatione foras irruente concutimur: in
tus tamen nos conditoris manus roborat
ne fragamur. Carnis itaq; motib⁹ nos bu
miliat ad dona: sed per ossa virtutis robo
rat contra tentamenta. Nisi ergo: Carnib⁹ ⁊
pellibus vestisti me: osibus ⁊ neruis cōpe
gisti me. Ne si aperte dicat: Fors me ad p
bationem deseris: sed tamē intus ne pereā
virtutibus asfrigendo custodis. Qui ica
co nobis bñ vincendi rectitudine tribuit: qz
benigne preterita que delinquimus parcat.
Unde ⁊ adhuc apte subiungitur. ((Vitam
⁊ misericordiam tribuisti mihi.)) Vita quip
pe tribuitur: cui⁹ malignis mētibus benigni
tas aspiratur: sed vita sine misericordia ac
cipi nequāq; valer: qz ad obtinenda domi
nus iusticie dona non audiunt: si pri⁹ mise
ricorditer anteactas neqtias non reclarat.
Nec certe vitam nobis ⁊ misericordiam tri
buit: qz ea qua nos misericordia ad bñ vi
uendum preuenit: etiam subsequente custo
dit. Nisi enim misericordiam subroget: ser
uari nō valet vita quam prebet. Ipso q
pe quotidie vsu humane vite veterascim⁹
⁊ exterioris hominis impulsu cogitatōe lu
brica ab interioribus erimus. Et nisi nos su
perna visitatio vel ad amorem compingē
do viuificet: vel ad timorem flagellando re
fragret: repentino lapsu mens funditus to
ta destruitur: que longo virtutis studio in
nonata videbatur. Unde subditur. ((Et vi
sitatio tua custodiuit spūm meū.)) huma
num qppe spiritum visitatio superna custo
dit: cum hunc virtutibus dicitur: vel flagel
lando percutere: vel compingere amore nō
desinit. Nam si dona prestat: sed nunc con
tinne restaurando non subleuat: citius bo
num perditur quod non a largiente custo
ditur. Sed ecce vir sanctus dum se humili
ter agnoscit: conserenda generaliter diuine
misericordie secreta apprehendit: cūq; infirmi
tatem suam veraciter fatetur: repetē ad co
gnoscentiam vocationem gentium subtili

ter rapitur. Nam prius subditur. ((Lect
hee celest in corde tuo tamē scio qz vniuer
sorum memineris.)) Ne si aperte dicat. Cur
de me tredo: qz vniuersas gentes qz col
ligas scio: Quod tamen in corde celas: qz
hoc adhuc aperto sermone non indicat. S; q
vniuersos memineris me procul dubio b
venia certum facis. La. 39.

Sciendū qd ē qz in gbus
dā factis ⁊ certi de venia
reddimur: ⁊ post ppetra
tas culpas ad absolutio
nis nostre fidenciam cor
rectionem ⁊ pnia subsequē
te roboramur: perpetra
te tamen nostre neqie adhuc memoria tam
gimur: ⁊ cogitatione illicita aduersi nolētes
qz pulsamur. Unde ⁊ apte subiungitur.

((Si peccanti ⁊ ad horam pepercisti mihi:
cur ab iniquitate mea mundum me eē nō pa
teris.)) Ad horā dominus parcat peccato:
cum reatum culpe concessis prius fac
tus diluit: sed ab iniquitate nostra mundos
non esse non patitur: qz volentes qdem cul
pam fecimus: sed nōnūq; volentes ei⁹ me
moriam cum delectatione toleramus. Se
pe nāq; hoc quod a conspectu iam iudicis
fieri interueniente delectum ē: ad animā re
dit: ⁊ denicata culpa ad delectationem rur
sus inferpere nititur: atq; in antiquo certa
mine redūna pulsatione reparatur: ita vt
quod prius egit in corpore: hoc importuna
cogitatione verset in mēte. Quod cantē il
le aspiciere athleta spūalis nonerat: qui vi
cebat: Lōputruerāt ⁊ deteriorauerāt cic
trices mee: a facie insipientie mee. La. 40.

Quid nāq; cicatrices: nisi sa
narōes sūt vulnēz: Lata
tas ergo neqtias ad dele
ctatōis memorie redire p
spererat: q cicatrices vñ
bat. Lēcitrices qppe cōpu
trescere: ē sanata iaz pēdōz vulnēra rursum
in tentatione serpēre: atq; ex eoz suggestio
nib⁹ post suggestiā causam pnie ferore culpe
strep doloreq; sentire: quia videlz in re ⁊ mē
foras ope agit: ⁊ sola intus cogitatōe pec
catur: districtōq; se ream mens obligat nisi
hoc sollicitis lamētis tergat. Unde bñ per
Ithoyse p: Si fuerit iter vos hō q nocturno
no pollit⁹ s; somnio: egrediet extra castra

et non reuertetur: priusq; ad vespertinam lauet
aqua et post solis occasum regreditur i ca-
stra. Nocturnum quippe tenebre rosa cogitatio tur-
pe aliqd corde concipitur quod tamen cor-
poris opere non eripitur. Sed somnio no-
cturno pollutus egreditur extra castra percipi-
tur: quod videlicet et dignum est: ut qui inunda co-
gitatione polluitur indignum se ceterorum
fidelium societatibus arbitretur: culpe sue
meritum ante oculos ponat: et ex bonorum se
estimatione despicat. Idcirco ergo extra
castra erit: et turpi impugnatione laboran-
tem sese ex continentium computatione despi-
cere: quod ad vespertinam lauetur aqua: cum dese-
ctum suum conspiciens ad penitentiam lamen-
ta conuertitur: ut sletibus diluat oculos quod i
animo occulta iniquitate accusat: sed post oc-
casum solis ad castra redeat: quod de seruesce-
te tentionis ardore necesse est ut iterum si-
ductam erga societatem bonorum sumat.
Post aque quippe lationem occubere so-
le ad castra reuertitur: quod post lamenta peni-
tentie frigescente flamma cogitationis illicite
ad fidelium merita presumendo reparat:
ut iam se a ceteris longe esse non estimet: qui
mundum se per obitum intui arboris gau-
det. Sed iterum hoc sciendum est. Quod ierem-
ia nonnunquam impulsu illicite cogitationis affli-
gitur: quod in quibusdam terrene conuersatio-
nis actibus: quibus licite libenter occupamur
etiam vel in minimis terrena actio per fide-
rium tangitur: crescente contra nos antiqui
hostis fortitudine: mentis nostra non minima
importunitate tentionis iniquatur. Tunc et
sacerdos legis membra hostie per frustra co-
cisa: caput atque ea que erga seculum sunt inbe-
tur ignibus cremare: pedes vero atque intesti-
na hostie prius aqua diluere. Nos quippe
ipsos sacrificium deo offerimus: cum vitas
nostras cultui domino dedicamus. Que mem-
bra hostie per frustra conassa super ignem po-
nimus: cum vite nostre opera virtutibus dis-
tinguere imolamus. Caput ergo atque ea
que iuxta seculum continentur incenduntur: cum
i sensu nostro quo emic corpus regit atque
in occultis desiderijs flamma domini amo-
ris ardemus. Et tamen precipitur: ut pedes
atque intestina hostie lauentur. Idcirco ergo
terra tangitur: intestinis vero stercora ge-
stantur: quod plerumque iam ex desiderio in eter-

nitatem succendimur: iam toto deuotiois sen-
su ad appetitum nostre mortificationis in-
hiamus: sed quod adhuc terrenis pre infortu-
tate aliqd agimus: in omnia etiam que iam
subegimus illicita in corde toleramus. Quibus
cogitationes nostras inunda cogitatio in-
gnat: quod aliud quam intestina nostre hostie ster-
cus portant. Sed ut comburi debeat lauen-
tur: quod nimirum necesse est: ut inuidias cogita-
tiones timoris fletus diluat: quas in accen-
ptione sacrificij amor supernus incendat: et
quod mens vel de interio certamine vel de
conuersationis pissime memoria patitur la-
uetur: ut tanto suauis in conspectu sui spe-
ctatoris ardeat: quanto cum ei assidere cepit
nil terrenum secum vel lubricum in ara fue-
tionis imponit. Tunc igitur sanctus humi-
lantis damna conspiciat: quod plerumque se in
cogitatione illicita ingnat: et postquam reatus
operis relaxat: et sine ploratione: nostra quod plo-
remus aperiat vices. Si peccanti non ad bo-
rum peperisti mihi: cur ab iniquitate mea munda-
rum me esse non patieris? Sic si aperte dicat.
Si culpam veniam abstulisti: cur hanc et a me-
moriam non deteris. Ca. 44.

Epe antequam mense i culpe
recondatione concut-
tur: ut ad perpetracionem
illius longe gramus quam pa-
capta fuerat vergeatur: et
deprehensa trepidat: seque
ipsum varijs motibus im-
pulsus perturbat: meruit quod

dem ne vincatur tentationibus: sed resistens
hoc ipsum quod longo labore certaminis
affligitur perhorrescat. Unde et apte subiun-
gitur. (Et si impius fuero ve mihi est: et si in
his non lenabo caput saturatus afflictio-
ne et miseria.) Impius namque ve habet: in his
misericordiam: quod et eterna damnatio reprobis se-
quitur: et decem quibus doloribus transitorie ad-
uerfariis expiatur. Impius caput leuatis
elatus euadere ve quod segnit non valet:
in istis labore sui certaminis afflictus caput
leuare non sinitur: sed pressus a perpetua af-
flictione liberatur. Ille se in voluptatibus
erigit: sed supplicijs sequentibus mergitur: iste
se in dolore deprimit: sed tamen a pondere
eternae animaduersionis abscondit. Consi-
deret ergo vir sanctus quod aut reuictus homo
vixit presenti labori affligitur: aut succum

bens perpetue afflictioni mancipatur et dicitur. Et si in pignus fuero ve mihi est: et si iustus non leniabo caput saturatus afflictioe et miseria. Ne si aperte deplozet dicēs: Aut sub stratis carnis desiderijs supplicio eterno subijciatur: aut repugnans illicitis motib⁹ peccata presenti crucior: quia labore certaminis liber non sum. Sed superna dispensatio iocundo nos tota sibi intentione seruientis carnis nostre permittit impugnationibus conueniēte mens nostra in superbiam audeat presumptione sue securitatis eleuari: ut dum passata trepidat: in solo auctoris adiutorio ipsi pedem robustius fugat. Unde et adhuc aperte subiungitur. ((Et propter superbiam quasi leonem capies me.)) Leonem cum escas catulis egrit: inhiante in foveam caprio nis ruit. Sicut enim in quibusdam regionibus fertur: sit in eius itinere fovea in qua peccator deponitur: ut illic se eius appetitu proijcere leona prouocet: que angusta simul et alta preparatur ut in eam ruere ambiēdo valeat: sed hanc saliendo nullo modo euadat. Alia quoque fovea que priori coherere effoditur: que tamē et in qua pecus est extreme partis apertione coniungitur: in qua nimirum canea ponitur: ut leona commens: quia desuper terroribus urgetur: cum quasi in se cretiori pre fovea occultare se appetit: caneam nolens iret: cuius ita se uicinia nequaquam pertimescit quia clausa in caueam lenatur. Que enim sua sponte in foveam corruat: ad superiores partes circūscripta vectib⁹ cedit. Sic sic nimirum humana mens capta est que in libertate arbitrij condita dum nutrit desideria carnis appetit quasi leona catulis escas quesuit: atque in deceptioe sue foveam cecidit: que suadente antiquo hoste ad cibum prohibitum manū tendit: sed in fovea protinus caneam inuenit: quia sponte ad mortem ueniēs: corruptioe sue morcarcerem pertulit: atque ad auras liberis gratia ierueniente reducit. Sed cum multa agere conatur: non ualeat: eiusdem corruptioe sue obstaculis quasi cance uetibus ligatur. Jam quidem eam in qua ceciderat damnarōis foveam euasit: quia secutū re mortis supplicij manu redemptionis ad intra ueniā redemendo superauit. Sed tamen coarctata caneam tolerat: quia super quoque discipline nebulis clingitur: ne per car-

nis desideria uagetur. Que ergo sponte sua in foveam ceciderat: ad auras liberis clausa rediit: et per libertatem arbitrij in carpas corruit: et tamen hac a suis motibus conditōis gratia eracant nolentē constrinxit. Post foveam itaque caneam paratur: et eripra et eterno supplicio: a prauē uoluntatis motibus sub celestis artificis dispensatioe religatur. Recte igitur dicit: Et propter superbiam quasi leonem capies me: quia et liber homo per cibum sibi mortem intulit: et reduct⁹ ad ueniā sub disciplina melius clausus uoluit. Quasi leona ergo propter superbiam capius est: quia inde nūc cum disciplina sue corruptius deprimit. Unde transgressioe precepti non timens: audent in foveam saltum dedit.

Capitulum. 42.

Sed si parumper obtinuit meritis a culpa pini pariter auertimus: nos adhuc quotidie ut leona capiet uitium elationis inuēmur. Sepe namque homo acceptis uirtutibus in audaciae sue presumptionis erigitur: sed mira dispensatione pietatis ante eius oculos res quelibet in qua corruat ordinatur. Huius peritiam aliquid appetit: quid aliud quam predam in foveam concupiscit? Sna sponte inhiās cecidit: sed suis surgere uirtutibus non ualeat: quia cum se nihil esse se considerat: uelut perculdubio cuius aditiorum regnat. Quem tamē superna miseratione caprus quasi a fovea euehit: quia hunc infirmitate cognita ad ueniā reducit. Leone itaque more propter superbiam ad superiores partes in caneam remeat: quia de uirtute extollitur lapsus ad desideria in humilitate religatur. Que enim prius propria presumptione picrat mira pietate agitur: ut infirmitas siue iam noticia clausus uiuat. Quod quid facit? ut crebro accideret hominibus conspiciat: nostri in se periculi uocem sumit: ut cum nos eius flet⁹ agnoscamus: que in nobis sunt flecta discamus. Sed cum mentē nostram elatio erigit: summi a nobis protinus compariatio amoris recedit: cum uero superna nos gratia uisitat: statim peritachymas ad desideria instigat. Unde et aperte subiungitur. ((Reuersusque mi-

rabiliſſime me crucias.) Cum ab auctore re-
linquimur: nec ipſa villatenus deſtitutio
noſtre damna deſeruit. Quo enim longe
nos conditio deſeruit: mens noſtra inſen-
ſibilis obdareſcit: nulla que dei ſunt dili-
git: nequaquā ſuperna concupiſcit: et quā amo-
ris intimi calorem non habet: frigida deo-
rum iacet: ac miſerando modo fit quotidie
tanto ſecurior quanto peior: cuius unde ſit
lapſa non meminit: et ſupplicia ſecutura non
metuit: quantum lugenda ſit neſcit. Ut ſi af-
ſectu ſancti ſpūs tūgitur: ad cōſideratio-
nem protinus ſue perditionis euigilat: in
celeftium inſpectione ſe exercit: amoris ſui
cōſpectus inardescit: que ſe cōſpectum dam-
na cōſiderat: et plorat ſe ſe afficiens proſi-
ciens que prius leſa torpebat. Bene ergo
cōditori dicit: Reuerſusque mirabiliſſime me cru-
cias: quia omnipotens deus unde mentem
noſtram viſitans ad amorem ſuum erigit:
inde hanc per lachrymas grauius affligit.
Ut ſi aperte dicat: Relinquēdo me nequa-
quā afficiens: quia iuſtitiā reddis: ſed cuius
reuerſus crucias: quia tūte inſinuas mi-
ſeremur: ſi ſim legendus demonſtras. Unde
nequaquā ſe penaliſſime ſed mirabiliſſime
cruciari: quia dum per ſictum mēs ad ſum-
ma rapitur compunctionis ſue penam gau-
dens miratur: et liber affici: quia afflictio
ſua ſe cōſpicit ad alia ſublenari.

Capitulum. 43.

SEPE autem cum nos a ſan-
cti deſiderij exercitatione
torpeſcere ſuperna pietas
cernit: exempla ſe ſequenti-
um noſtris obtulit ob-
ſeruat. ut mens per oculum renuſſa: quo in alijs
vigilantiam proſpectus cōſiderat: eo ſi ſe
gritudinem torporis erubescat. Unde et re-
cte ſubiungitur. ((Inſtauratus teſtes tuos
contra me et multiplicas iram tuam: et pene mul-
tant in me. Teſtes enim dei ſunt: qui per ex-
citum ſancti operis teſtatur: que electos ſe-
cutura ſint premia veritatis. Cū hos quo-
que quos pro veritate paſſos agnoſcimus gre-
go eloquio martyres. i. teſtes vocamus. Et per
Joannem voce euangelica dominus di-
cat. In diebus antiphas teſtes mei fidelis
qui occiſus eſt apud vos. Sed teſtes ſuos

contra nos dominus inſtauratum decto-
rum vitam prauitatem noſtre contrarias: ad
arguendos nos inſtaurandos multiplicat.
Contra nos ergo teſtes alios inſtauratur:
quia cuncta que agunt: ſtudij noſtre pra-
uitatis aduerſa ſunt. Unde et ſermo veri-
tatis aduerſarius vocatur: cum mediato-
ris voce per euangelium dicitur. Eſto con-
ſentiens aduerſario tuo cito: dum es cum il-
lo in via. Atque de hoc eodem redemptore re-
probi perſequentes dicunt. Contrarius eſt
operibus noſtris. Et paſtopoſt. Inſtauratus
eſt alijs vita illius. Teſtes itaque ſuos con-
tra nos dominus inſtauratur: quia bona que
facere ipſi negligimus: hec ad correptionem
noſtram fieri ab alijs demonſtrat: ut qui pre-
ceptis non accendimur: ſaltem exemplis ex-
citetur: atque in appetitu rectitudinis nil ſi-
bi mens noſtra difficile eſt: quod perfe-
cte pagi ab alijs videt. Et ſit plerumque et
aliene vite bona cōſpicimus: noſtra ſolici-
tudo damna timeamus: et eo pateſcat quā-
to poſt ponderare animaduerſione impet-
mur: quo nunc a bonorum moribus longe
diſcrepamus. Unde et teſtim inſtauratio-
ne memorata protinus apte ſubiungitur.
((Et multiplicas iram tuam.)) Eo nobis
multiplicari ira dei dicitur: quo eſſe multiplex
dicatur: quod ex ipſa nunc bonorum vita et la-
bore cognoſcimus: ſi emendari dū tempus
eſt nolumus: quanta poſt animaduerſione
feriamur. Electos quippe dei cernimus: et pia-
gere: et crudelia multa tolerare. Dic ergo
colligitur diſtinctus iudex quaſta illic feriat
diſtinctione quos reprobat: ſi hec ſic crue-
at quos amat: Petro aſſeſtante qui ait.
Tempus eſt ut iudicij incipiat de domo
dei. Si autem primum a nobis: quis finis
illorum qui non credunt dei euangelio?
Omnipotens igitur deus cum contra nos
teſtes inſtaurat iram multiplicat: quia quo
bonorum vitam noſtris oculis obſeruat: co-
pauitatis perpetrare duritiam: quia diſtri-
ctione in iudicio percutat offendit. Nam
cum ſolis ſe ſequentibus bona exaggerat:
torpentes iam quia reliquerit demonſtrat:
Cum bona ergo in alijs cernimus: valde ne-
ceſſe eſt ut et exultationem noſtre formidine
et formidine niſe exultatio miſceamur: quare
nunc et de alienis pſectibus charitas gaudet
et de ſuis inſirmitatibus pſcientia prouideat.

Mat. 5.
3

1. Pet. 4.

21

2. Pet. 2.

Sed cum fraterno profectu reficimur: cum
discrictionem super nos interni iudicis ex
ipso nostre torpore percipimus: quod restat ni-
si ut ad discutiendum se animus redeat: et
quod in se reprobum quicquid prius depre-
bendit affligat: Unde et aperte subiungitur.
(Et pene militat in me.) Considerat quod
pe dei testibus pene ius nobis militat: quia
dum miranda aliorum facta conspiciunt: vi-
tam nostram que ex eo nobis compatiōe
supplicet studiosa afflictione cruciamus: ut
quod in nobis polluerunt opera: diluat la-
menta: et si quod adhuc culpa delectationis
inquit: pena minoris tergat. Beatus igitur
Job: quod vitam patrum precedentium con-
spicit: quod in se genere debeat sublimi? agno-
scit. Sed magni doloris magisterio dā sua
plangit: ad lamenta nos instruit: ut quo vir-
tutes in alijs certamus: eo apud districtius
iudicem nostra sollicite delicta timeamus.
Sequitur. ((Quare de vulva eduxisti me q
vnam consumptus es: ne oculus me vi-
deret.)) Quod nimirum prima ofense ita p-
tulit dicens. Quare non in vulva mortu-
sum: Qui ex hoc quoque quod hic addidit
subdens: fuisse quasi non essem de vtero
translatas ad tumulus illic verbis alijs nō
aliter adiungit dicens. Sicut abortiuū abs-
conditum non subsisteret: vel q cōcepti nō
viderunt lucem. Quia vero hec superius la-
te digessimus: pro vitando lectoris fastidio
exposita replicare declinamus. Sequitur.

Capitulum. 44.

Quod non paucitas dicitur
memoria finiet breuitas.) Lau-
tum se ac sollicitum vivere
ostendit: quod breuitatem pre-
sentis vite consideras: nō
cuius vsum sed terminū cō-

spicit: ut ex fine colligat: nihil esse quod tran-
situs delectat. Hinc namque per Salomonem
dicitur: Si annis multis vixerit homo et in
his omnibus letatus fuerit meminisse de-
bet tenebrosi temporis et dierum multorum:
et cum venerint vanitatis arguuntur pre-
terita. Hinc rursum scriptum est: In omni-
bus operibus tuis memorare non iustitia tua
et in eternum non peccabis. Igitur et cul-
pa animum tentat: mens necesse est ut breui-
tatem sue delectationis aspiciat: ne ad vi-
uacem mortem insulas rapiat: cum cōstet

quod ad terminum citius mortalis vita per-
trat. Sed sepe oculis contemplationis nostre
confunditur: dum dolor noster flagellis cre-
delectatibus aggrauat: libet presentis vite
eritium generare: sed per ipsa afflictione mea
non valet damna sue cecitatis estimare e.
Unde protinus subdit. ((Dimitte ergo me
ut plangam paululum dolorem meum.)) Sicut
enim moderata afflictio lachrymas expri-
mit: ita immoderata subducit: quod maior ipse
quasi sine merore sit: quod afflictam mentem
deiorans: sensum doloris tollit. Vir igitur
sancius ferri plusque sufficit pertimescit: vi-
dens. Dimitte ergo me ut plangam paulu-
lum dolorem meum. Ac si aperte dicat. Fla-
gella mee percussiois tempora: ut moderatis
doloribus estimare mala que patior: scdo
conualescam. Quod tamen intelligi et ali-
ter potest. Sepe namque peccator iniquitatis sue
vinculis ita constringitur: ut pondus qui-
dam peccatorum tolleretur: sed tamen quod tolle-
rat ignorat: sepe autem si cognoscit quan-
to reatu premittitur: erumpit lachrymas con-
natur: et non potest: ut hanc in se mēte libe-
ra conuersatione integra persequatur. Sic
ergo dolorem suum nō valet: quod in i-
niquitatis sue reatum considerat: et tamen pre-
ter rene occupationis ponderis: hunc ei genere
nequaquam vacat. Sic ergo dolorem suum
non valet: quod prae quidem cōsumendiū strai-
re nititur: sed tamen adhuc succrescentibus desi-
derijs carnis granatur. Dum doloris pre-
sentia prebere mentem cruciat: et dicitur
bat: Dolor meus contra me est semper: quo
mā iniquitatem meā ego pronūciabo et cogita-
bo pro peccatis meis. Sed solutus iniquitatis vin-
culis dimissum se nonerat: quod erulabat dicens:
Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo hosti-
am laudis. Tunc igitur ad plangendum do-
lorem nos dominus dimittit: cum et mala no-
bis que recimus demonstrat: atque ad hec
eadem scēda que cognoscimus adiungit: cul-
pas oculis obijcit: et pia manu gratie vin-
cula cordis soluit: ut ad vacationē patien-
tiae mēs nostra se erigat: et carnis soluta cō-
pedibus in antea suū gressus libera amo-
ris tendat. Cap. 45.

Leuius etenim vitam no-
stram ipsi reprehendimus
sed tamen libenter agimus
hoc quod in nobis recte

Eccl. 6.

Eccl. 7.

Ps. 50.

Ps. 65.

21

Probanus. Ad iusticiam spiritus nos erigit; ad consuetudinem caro restringit; amor suo mens reinitur: sed primus delectat: tunc capitur. Bene itaq; dicit. Dimitte ergo me ut plangam paululum doloris meum: quia nisi a ream culpe quo nos legauimus misericorditer dimittamur: perfecte flere non possumus: hoc quod in nobis ipsis contra nosmetipsos dolemus. Sed tunc veraciter ream nosiri dolor plangitur: cum tenebrosa illa inferni retributio intento amore preiudetur. Unde apte subiungitur. (Anteq; vadā et non reuertar ad terrā tenebrosā et operā mortis caliginē.) Quid enī terrē tenebrosē nōmīne nisi terrā claustra tartari signantur: quę eterne mortis caligo operit. Quia dānatos quosq; ipeperitūz a vite luce diiungit. Nec inferito infernus terra dicitur: quia quāq; ab eo capē fuerit stabiliter tenent. Scriptūz quippe est. Generatio preterit et generatio aduenit: terra vero in eternum stat. Recte igitur inferni claustra tenebrosa terra nominant: quia quos puniendos accipiunt: nequaquā pena transitoria vel fantastica imaginatione cruciat: sed visione solida perpetue dānationis seruant. Quę aliquādo tamen laci appellationē signantur: propter atrestantē q; ait. Idcirco tenebrosam igno miniam suam: cum his qui descendunt in lacum. Infernus autem et terra nominatur qui susceptos stabiliter tenet: et lacus dicitur: quia hos quos semel cepit: semper fluctuantes et trepidos tormentis circūfluentib; absozbet. Sanctus autem vir suę suę seu humani generis voce dimitti se postulat ante q; vadat non quia ad terram tenebrosam qui culpam deserit iustus est: sed quia ad hanc proculdubio qui plangere negigit vadit: sicut debitor suo creditor dicit. Solue debiti tui priusq; pro debito confringaris: quia tamen non confringitur si quod debet soluere non moratur. Ubi et recte subditur. Ad reuertar. Quia nequaquā ultra misericordia parentis liberat: quos semel in locis penalius iusticia iudicantis damnat.

Capitulum.

46.

De adhuc subtilis loca describuntur cū dicit. (Terram miserie et tenebrarū.) Miseria ad dolorem pertinet: tenebre ad cecitatem.

Ea ergo quę ex conspectu districti iudicis expulsi tenet: miserie et tenebrarum terra phibetur: quia foris dolor cruciat quos diuisos a vero lumine intus cecitas obscurat. Quāuis miserie et tenebrarum terra intelligi et aliter potest. Nam hec quoq; terra in qua nascimur est quidē miserie sed tenebrarum nō est: quia multa hic corruptiōis nostre mala patimur: sed tamen in ea adhuc per cōuersionis gratiā ad lucem redimus: virtute suadente quę ait. Ambulate dū lucez habetis ne vos tenebre comprehendāt. Illa vero simul miserie et tenebrarum terra ē: quia q̄s ad toleranda eius mala descendit: nequaquā ulterius ad lucem redit. In cuius adhuc descriptiōe subiungit. (Ubi umbra mortis et nullus ordo seruatur.) Sic aut mors exterior ab aīa diuidit carnes: ita mors interior a deo separat aīam. Umbra ergo mortis est: obscuritas diuisionis: quia damnatus quicq; cū eterno igne succendit: ab interno lumine tenebratur. Natura homo ignis est ut ex seipso et lucem exhibeat: et cōcremationem: sed transactorum vitiorū illa flāma vitiorum cōcremationē habet: et lumen non habet. Huic est enim q; reprobus veritas dicit. Discedite a me maledicti in ignem eternum: qui paratus est diabolo et angelis eius. Quorum rursum oīum corpus in vna psona significans dicit. Ligate ei manus et pedes et mittite eum in tenebras et exteriores. Si itaq; ignis qui reprobos cruciat lumen habere potuisset: qui repellitur ne quaquā mitti in tenebris diceretur. Vnic etia q; ait. Super eos cecidit ignis et non videntur solē. Ignis enim super impios cadit sed sol igne cadente nō cernitur: quia illos quos gehēna flāma denotat: a visione veri luminis cecat: ut et foras eos dolor cōuersionis cruciat et intus pena cecitatis obscurat: quatenus qui auctori suo corde et corpore deliquerunt: simul corde et corpore puniantur: et vtroq; penas sentiant: qui dūz hic vixerunt prius suis delectationibus et vtroq; seruiebant. Unde bene per prophetā dicitur. Descenderunt in infernū enī armis suis. Alma quippe peccantia sunt membra corporis: quibus perueria desideria quę concipiunt cecquant. Unde recte per paulū dicitur. Ne exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato. Lum armis ergo

Jo. 12.

3

Mat. 25.

Mat. 22

Ps. 57

L

Eccl. 12

Ro. 6.

ad infernum descendere est: cum ipsis quoque membris quibus desideria voluptatis expleverunt: eterni iudicii tormenta tollerare ut tunc eos vندی dolor absorbeat: nunc vero delectationibus subditi vندی contra iusticiam iuste iudicantibus pignant.

Capitulum. 47.

Item vero est valde quod dicit. Ubi nullus ordo. Neque enim omnipotens deus qui mala bene punit: inordinata esse vilimodo vel totum ita permittit: quia ipsa quoque supplicia que ex lance iusticie pdeant inferri sine ordine nequaquam possunt: quod namque in suppliciis ordo non erit dum dānati quibus iuxta modum criminis et retributio sequitur ultionis. Vnde prope scriptum est. Potentes poterunt tormenta patiuntur: et fortiori his fortius insit cruciatio. Vnde in Ezechielis dānatione dicitur. Quanta exaltatur se et in deliciis fuit: tantum date illi tormenta et luctum. Si igitur iuxta modum culpe pena distinguitur: constat nimirum quod in suppliciis ordo servatur: et nisi tormentorum summa meritorum acta dirimerent: nequaquam inter veniens diciturum se messoribus esse perhiberet. Colligite primum stantia et ligare ea fasciculis ad coburendum. Si enim nullus in suppliciis ordo servabitur: cur coburenda stantia: in fasciculis ligantur? Sed nimirum fasciculos ad coburendum ligare est: hos qui eternum igni tradendi sunt: pares paribus sociare ut quos similis culpa inquinat: par etiam pena constingat: et qui nequaquam dispari iniquitate polluti sunt: nequaquam dispari tormento crucientur: quatenus simul dānatio conterat quos simul elatio sublevarat: quosque non dissimiliter dilatant ambitio: non dissimiliter angustat afflictio: et par cruciet flamma supplicii: quos in igne luxurie par succedit flamma peccati. Sicut enim in domo patris mansiones multe sunt pro divinitate stantis: sic dānatos diverso supplicio gehennae ignibus subicit disparitas criminis. Quae videlicet quantis gehenna cuncta una sit: tamen cunctos una eademque qualitate succendit. Nam sicut vno sole omnes tangimur: nec tamen sub eo vno ordine omnes estiamur: quia iuxta qualitatem corporis sentit cuius pondus caloris sic dānatis et una est gehenna

nae que afficit: et tamen non una omnes qualitate comburit: quod hic agit dispar valendo corporum: hoc illic exhibet dispar causa meritorum. Quod ergo nullus inesse ordo supplicii dicitur in quibus pfecto quilibet tanta modum culpe cruciatur.

Ca. 48.

Ed sanctus vir postquam umbram mortis intulit quanta sit confusio in damnantorum mente subingit: quia ipsa quoque supplicia que ordinata per iusticiam veniunt: ordinata paulatim in corde morientium non sunt. Ut enim paulo superius diximus: dum dānatis quisque foras flamma succendit intus cecitatis igne deuorat: atque in dolore postquam exterius interiusque confunditur: ut sua veterius confusione crucietur. Repulsus ergo ordo in supplicio non erit quia in corpore morte atrocius ipsa confusio mentis sentit. Quam tamen mira potentia iudicantis equitas ordinat: ut pena animam quasi inordinata confundat. Vel certe abesse ordo supplicii dicitur: quia quibuscumque rebus in penam surgentibus propria qualitas non servatur. Unde et primus subinfert. Et semper eternus horror inhabitans. In huius vite tormentis timor dolorum habet dolor timorem non habet: quia nequaquam mentis metus cruciat cui par iam ceperit quod metuebat. Infernum vero et umbra mortis obscurat et sempiternus horror inhabitat: quia eius ignibus traditi et in suppliciis dolorem sentiunt et in doloris angustia pulsante tempore perierunt: ut et quod timent tollere: et rursum quod tolerant sine cessatione pertimescant. De his etenim scriptum est. Uterque eorum non morietur: et ignis eorum non extinguetur. Hic flamma que succendit illuminat: illic ut superius verbis psalmiste docuimus ignis qui cruciat obscurat. Hic membra amittitur: cum tollerari semper cepit quod timebatur: illic et dolor dilatat et pavor angustat. Horrendo igitur modo erit tunc reprobus dolor: cum formidinis flamma cum obscuritate. Sic sic videlicet a damnatis sentiri potest summe equitatis debet: ut quia a volatate conditoris nequaquam sunt veriti discerpere dum viderent: in eorum quandoque interitum ipsa a suis quancumque etiam tormenta

Sap. 6.
Apoc. 18.

Mat. 13.

Isa. 66.

discedit: quatenus quo se impugnant co-
cruciatu angant: et cum varie prodeunt
multipliciter sentiantur. Que tamē suppli-
cia in se demeritis et ultra vires cruciant: et
in eis vite subsidia extinguentes seruat: ut
sic vitam terminis puniat: quatenus semp
sine termino cruciatus uiuat: quia et ad finem
per tormenta properat et sine fine deficiens
durat. Sic ergo miseris mors sine morte: si-
nis sine fine: defectus sine defectu: quia et
mors uiuit: et finis semp incipit: et deficere
defectus nescit. Quia igitur et mors punit:
et non extinguit: dolor cruciat: sed nullate-
nus pauore fugat: flamma comburit sed ne-
quaquam tenebras discutit: quantum per noti-
tiam presentis vite colligitur: supplicia ordi-
nem non habet que non suam per oia qua-
ritatem tenent: quanto illic ignis et ad cōso-
lationem non luceat et tamen ut magis tor-
queat ad aliqd luceat. Ca. 49

Am sequaces quosqz suos
secum in tormento reprobi
flamma illustrare uisuri sunt
quorum amore desiquerūt
quatenus qui eoz uia car-
naliter cōtra pcepta condi-
toris amauerant: ipsos quoqz eos iteritus
in augmento sue dānationis affligat. Quod
perfecto enāgelio testate colligimus in quo
veritate nunciante dīnes ille: quem cōtigit
ad eternam incendij tormenta descendere:
quosqz fratres desertis meminisse: qz Abrahā
petit: ut ad eoz eruditionē mitteret ne si
luc eos quos uenientes par pena cruciaret.
Quia igitur ad doloris sui cumula propin-
quos absentiu meminit: cōstat pculdubio
quia nos ad augmentū supplicij paulopost
pōnit etia pntes videre. Quid aut mirū
si secū quoqz reprobos aspiciat cremari: q
ad doloris sui cumula eū quem desperat
in sinu Abrahę Lazarū uidit: Is ergo cui
ut pena cresceret: et uir electus apparuit cur
non credendū sit quod uidere in suppli-
cio eos etiam quos contra deum dixerat pos-
sit: Quia et re colligitur qz eos quos inordi-
nate nunc reprobi diligunt: miro iudicij or-
dine secū tunc in tormentis videbunt: ut
penam proprie punitionis eraggeret: sicut
auctor pposita carnalis cognatio pari an-
te oculos uisione damnata. Ignis itaqz q
in obsecratione cruciat: credendum est quia

lumen ad tormentū seruat. [Quod si appo-
bare testimonijs i sua compressione nō pos-
sum: superest ut eductio doceat. Tres
quippe hebrei gaudis pueri per caldei regis
imperium succensis camini ignibus ligatis
manibus pedibusqz plecti sunt. quos tamē
eū idem rex in camini incendio miseratus ex-
ploraret: illicis uestibus decambulantes ui-
dit. Eū aperte colligitur quia mira disposi-
tione conditoris ignis qualitas in diuersa
virtute temperata et uestimēta nō attigit: sicut
vincula incendit: sanctiqz uiris et ad iser-
dum tormentū flamma frigit: et ad solutio-
nis ministerium exarhit. Sicut ergo electis
ignis ardere nouit ad solanum: tamē ar-
dere ad supplicium nescit: ita e diuerso ge-
henne flamma reprobis: qz nequaquam lucet ad
cōsolationis gratiā: qz tū incet ad penā: ut
dānatoy oculis supplicij et nulla clari-
tate candeat: et ad doloris cumula delectat
qualiter crucientur offendat. Quid autem
mirū si gehenne ignem credimus habere
supplicia simul obscuritatis et luminis: qū
experimēto nouimus: qz tēdārum flama
lucet obscura: Tunc edat flama cōbu-
rit quos nūc carnalis delectatio polluit: tūc
infinite potens inferni baratrum deuorat:
quos nunc inanis elatio exaltat: atqz quo
libet uisio hic uoluntatem callida persuas-
oris expleuerunt: tunc cūctis suo dūce re-
probi ad tormenta pueniunt.

Lapitulum.

50.

Quāuis angeloy atqz ho-
minū longe sit natura dis-
similis: una tamē pena im-
plicat: quos unus in cruce
reatus ligat. Quod bene
ec. b. exultat infirmat pro-
pheta qui ait. Ibi assur et omnis multitu-
do eius et in circuitu eius sepulchra illius.
Quis namqz assur superbi regis nomine:
nisi ille per elationem cadens antiquis ho-
stis exprimitur. Qui pro eo qz multos ad
culpam pertrahit: cum cuncta sua multitu-
dine ad inferni claustra descendit. Sepul-
chra autem mortuos tegunt. Et quis ali-
um mortem acris perulit qz is qui condito-
rem suum despiciens uitam reliquit: Quē
uidelz mortuum cum humana corda susci-
piunt eius proculdubio sepulchra sūnt. Sy
in circuitu eius sepulchra illius sunt. Quia

in quorum se meritibus nunc per bestideria
sepeliri: hos sibi postmodum tumultu per tor-
menta coniungit. Et quoniam nunc in semet
ipso reprobis malignis spiritibus illicita per
petrandum suscipiunt: tunc sepulchra cum mor-
tuis ardebant. Ecce que maneat damnata-
tis pena cognovimus et instruentem nos sa-
cro eloquio quantus in damnatione ignis:
quanta in igne obsecritas quantusq; i ob-
secritate pauor sit nullatenus ambigimus.
Sed quid pdesit ista premosse si non cōtur-
gat euadere: Tota ergo intentione curan-
dum est: ut cum vacationis tempus accipi-
mus: bene viuendi studio malorum: viticia
tormenta fugiamus. Hinc quippe per Sa-
lomonez dicit. Quodcumq; potest facere ma-
nus tua instanter operare: qz nec opus nec
ratio: nec sapientia: nec scientia erit apud in-
feros: quo tu pperas. Hic Isaias ait. Que-
rite dñm dum inueniri potest: invocare eum
dum ppe est. Hinc Paulus dicit. Ecce nūc
tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis.
Hinc rursus ait. Dum tempus habemus:
operemur bonum ad omnes.

Capitulum.

51.

Ed pter qz ad se via recti-
tudinis animi accendit tor-
porem discant: atq; in ce-
lestibz desiderio rapitur: ut
pene nil ex eo iserius remā-
sisse videatur. Et tñ cū ad
carnis curam reducitur sine qua pñtis vi-
te via nullomodo expletur: ita hunc iseri-
depressu: teneat: ac si adhuc de summis nul-
la cōgissset. Auditis verbis celestis oracu-
li in amorem patrie celestis erigit: s; resur-
git pñtis vite studio sub terrene cure ag-
gere sepelitur: atq; in terra cordis nequaq;
superne spei semen pñat: quia cogitationis
infame spina defecit. Quā videlz spina q
semetipam veritas manu sancte et hortatio-
nis eradicat dicens. Nolite solliciti esse in
crastinum cōtra hanc quoq; per pauluz dī.
Carnis curā ne feceritis in cōcupiscentijs.
Sed in his nimirum ducis ac militis verbis
agnoscimus: qz tūc ab ea mortifero vulne-
re animus pñgitur cum in ea mēsure equi-
tas nō tenetur. Neq; enim adhuc mortali
absciditur: sed ut discrete animo seruiat tē-
perat. Nam quia sollicitos nos esse pñas

in crastinum pñbet: habere vt cūq; curas
in presentibus nō negat quā tendi ad tem-
pus qd sequitur verat. Et nimirum paulus cū
carnis curam fieri in cōcupiscentia non si-
nit: penultimo in necessitate concedit. Bi-
scretionem ergo magni moderaminis: carnis
cura frenanda est: vt seruiat et minime pñm
cipetur: ne quasi domina alium vincat: sed
subacta a mentis dominio quasi ancilla sa-
muletur: vt iussa assit atq; ad nutuz cordis
repulsa dissulat vt vita tergo sancte cogi-
tationis appareat et nunq; cōtra faciem re-
era cogitantis obstat. Qd bene nobis hy-
storia sacre lectionis inuinitur cū Abraam
tribus angelis occurrisse memoratur. Ipe
qpe veniendū est: extra hostiū occurrit. Sar-
ra pō post hostiū subsistit: qz videlicet vt
vir ac oīs domus spiritualis noster scilz in
tellectus debet in cognitione trinitatis: clas-
stra carnis excedere: et quasi habitatiois in-
sine ianuam exire cura aūt carnis vt femi-
na foras nō appareat: et videri iacēter cru-
bescat: vt quasi post tergum viri sub discre-
tione spiritus solis necessarijs intentis: ne-
quaq; sceler pccator detegi sed verecunde
moderari. Cui tamen sepe eū dicitur vt de
se minime presumat: sed totā se diuine spei
fiduciam transferat despiciat: et cessante stu-
dio abesse sibi vite subsidia posse disidit.
Unde et hec eadē Sarra pmissiōes dei au-
diens ridet: sed ridens corripitur correpta
aūt pñtus secundatur et que inuicentur vi-
gens secundari nō potuit: amnis fracta se
nilibus vtero inardescēte concepit qz eū
cū carnis sui confidētia habere desierit
contra spem et diuinā pmissiōe accepit: qd
habituram se ex humana ratione dubita-
uit. Unde et bene Isaac. idēz rursus dicitur
qui generatur: qz cū superne spei fiduciam
concepit: quid mens nostra aliud quā gau-
dium perit. Curandū itaq; est ne aut neces-
sitate moderati erigatur de se presumat.
Sepe vero animus fallitur: vt quod volu-
ptuose appetit necessariū suspiciatur qua-
tenus omne quodlibet vite debitum vilita-
tem putet. Et sepe quia effectus pñdētiā
seguit in sui fiduciam mens leuatur: cūq;
sibi adeat qd deesse ceteris viderit: cogita-
tione tacita de magnitudine sue pñsiōis
pñlaretur: tantaq; iam a vera pñsiōe lo-

Sch. 14

C

B

ge sit: quanto ipsam quoque elatione qua patitur nescit. Unde solerti semper custodie intentione pensandum est: vel quod opere agimus: vel quod corde versamus: ne aut mentem prepediens foras se terrena cura multiplicit: aut saltem de eius moderamine itus se cogitatio exalter: ut cum diuina iudicia temporalis circumspectio metuius semper in supplicia horrois equadamus.

Sancti Gregorij. Liber. v. Ca. 1.

Notiens in

arene spectaculum fortis adlera descendit. Vi qui impares viribus existit: vicissim se ei⁹ impugnationi subiicit et vno victo contra hanc

ptinus alter erigitur atque hoc subacero ali⁹ surrogatur: ut luctantes vires quibus moliores inueniant quas ipsa sua crebescens victoria fatigat: quatenus etiam novus quisque congregatur: is qui vinci virium qualitate non valet: personam saltem mutatione superperat. Sic sic in hoc hominum angelorumque spectacula beatus Job fortis adlera prodixit: quantisque contra mutationes aduersarum valeat continuatione indefessi roboris ostendit. Qui primus se Eliphaz secundu⁹ autem Baldath obijcit: atque ad extremum se sophar in eius expugnatione superponit: qui ad inferendos ictus totis se conatibus erigunt: sed tamen ad inferenda altitudinem robusti pectoris non pungunt. Ipsa quippe eorum verba patenter insinuant: quatenus in cassum iactant: quia cum sancti virum non recte redarguunt expressa in natum verbera percussione percutiunt. Quod si quidam offendatur: cum Sophar Naamahtis responso a cotumeliosis inchoatur quod ait.

Capitulum. 2.

Unquid qui

multa loquitur nonne et ipse audier: aut vir linguosus iustificabitur. Ad hoc esse provocatum solet: ut recte dictis semper et diuerso respondant: ne si ad placata consentiant iuste

riores esse videantur. Quibus insistori verba qualeslibet pauca sonnerunt: multa sunt quod eorum vicia reserant: auditis granat. Unde et ad crimen trahitur: hoc quod recta predicatione contra crimina perfertur. Item quippe qui et veritate fortes sententias dicit: Sophar redarguens verbosus vocatur: quia cum ab ore insistorum sapientia culpas increpat: stultorum auribus superfluitas loquacitatis sonat. Prænamque nihil rectum nisi quod ipse senserunt putat: et insistorum verba eo odio sa estimant: quo suis hec sensibus inueniunt vincta. Nec fallacem quidem sophar suam protulit quod vir verbosus iustificari nequaquam possit: quod cum quibus per verba desinit: perditur et granat silentij mentis custodiam amittit. Hinc quippe scriptum est. Cultus iusticie silentium. Hinc Salomon ait. Sicut verbes patens et absque muros ambuit: ita vir qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum. Hinc rursum dicit. In multiloquio peccatum non deerit. Hinc ps. resatur dices. Vir linguosus non dirigitur super terram. Sed virtus vere scientie perditur: que sub discretionis custodia non perfertur. Certum itaque est quod verbosus iustificari vir nequeat. Sed bonum bene non dicitur: quia non intenditur cui dicitur. Tera quippe contra malos sententia si bonorum rectitudines impetit suam perdit: et eo reclusa diluit quo illud est forte quod ferit.

Ca. 3.

Quia autem prænam audire bona patienter nequeat et cum vite emendatione negligat: ad verba se responsiones accingunt aperite sophar insinuat quod subiungit. (Tabi soli tacebunt homines: et cum ceteros iriseris a nullo confortaberis.) Impieta mens diuinitatis sententias grauer tollerat: et silentium penam putat: atque omne quod rectus dicitur dedecus sue irrationis arbitratur quod cum vera vox prænam se auribus admonet memoria culpam mordet: et in redargutione vitiorum qua intus cognitione meum tangitur foris ad studium contradictionis exacerbat: ferre voce non valet: quia tacta in vulnere sui reatus doler: et per hoc quod generaliter contra peruersos dicitur se impens speculiter suspicatur. Quod enim intus egisse se misit: audire foras erubescit. Unde mor

ad se defensionem preparat: ut reatū sui
verecundiam per verba plane refutatiois
tegar. Sicut enim recti de quibusdā que ab
eis nō recte gesta sunt: correptionis vocem
ministerium charitatis estimant: sic pueri cō
tumeliā derisionis putant. Illi se protinus
ad obedientiā sternunt: isti ad insaniaz sue
defensionis eriguntur. Illi correptionis adiu
torum vires patrociniū deputant: per quod
dum p̄sentis vite culpa corripitur v̄turi sa
culi ira temperatur: isti cō se imperi redar
gatione cōspiciunt: gladiū percussiois cre
dunt: quia dum per correptionis vocē cul
pa detegitur: p̄sentis glorie opus sedatur.
Vincē q̄ppe in laude insti per Salomonē di
cit veritas. Vnde eūq̄ t̄ festinabit accipere.
Vincē prauorum contumaciā despiciat di
cens. Qui erudit c̄riferem ipse sibi facit in
iuriam. Nam p̄teritū: vt cum cor̄cepta in se
mala defendere nequeunt ex verecūdia pe
iores fiant: ac sic in sua defensione supbiat:
vt quedam vicia contra vitam cor̄picientis
exquirant: et eo se criminolos nō estimet si
crimina et alge imponant. Que cum vera
invenire nequeant fingunt vt ipsi quoq̄ ha
beant q̄ non impari iusticia increpare vide
buntur. Unde et sop̄har quia quasi irade
ri se per increpationē voluit: p̄tius mēten
do subiungit. ((Diristi enim purus est ser
mo meus: et mādus sum in cōspectu tuo.))
Qui beati Job dictorum meminit: q̄ falso
hoc voci illius impingatur agnoscat. Quō
enim mundū se dicere potuit qui ait: si iusti
ficare me volucro: os meū cōdemnabit me.
Sed h̄ hoc prauoz malicia: vt eūz vera in
se fieri mala reuincat: fingat aliena. Nam
quasi solatio facinorosis v̄tutis: si falsis voc
ibus et vira cor̄picientis inquinetur.

Capitulum.

4.

Quidū nō est: q̄ p̄teritū
q̄ pueri p̄dotenus bo
na opant: vt mala esse
que in p̄sentibus habē
tur ostēdant: et quasi fa
uentes sp̄pera exp̄ctat
vt benigni videant. Vbi
et sop̄har p̄tius subij
cit dicens. ((Atq̄ v̄tinā deus loqueretur te
cūz et ap̄iret labia sua tibi.)) Ipse q̄ppe sibi
homo loquitur: cum per hoc q̄ sentit: nequa
q̄ diuinitatis sp̄ritu a carnalis prudētie

intellectu separatur: cū eāro sensum edere
et mentem quasi ad intelligentiā prouo
cans foras mittit. Unde et adhuc petro ter
rena sapientiā veritas dicit. Non enim sa
pis que dei sunt: sed que hominum. Cui tū
recta cōsistent dicit. Caro et sanguis non re
uelant tibi sed pater meus qui in celis est.
Quid autē dei lobia iustū iudicia eius accipi
mus: Clausis nāq̄ labijs vor premis: et sen
sus tacentis ignozatur: apertis autē dum ser
mo promittit: animus loquentis inuenitur.
Labia itaq̄ sua deus ap̄it: cū voluntatem
sua hominib̄ p̄ ap̄ta iudicia ostēdit. Qua
si enī referato ore loquitur: cū remota obse
curate dispositionis intine rēnnis occultare
q̄ vult. Nam velut clausis labijs sensum
nobis suum nō indicat: cū per occulta iudi
cia cur quid faciat celat. Sop̄har itaq̄ bea
tum Job: vt de carnali intellectu redarguat
se: p̄ ipm̄ quante sit benignitatis ostēdat: ei
bona op̄rat que et cū habentur ignozat dī
cens. ((Atq̄ v̄tinā deus loqueretur tecūz et
ap̄iret labia sua tibi.)) Ne si p̄tēter dicat.
Imperitiē tue potius q̄ pene cōpationis: q̄
sola carnis prudētia predictā a iustitias se
sp̄ritu vacuum agnoscat. Si enim dei iudi
cia occulta cognoscere: tam peaces cōtra
illum sūas nō sonares. Et quia oīpotens
deus cū ad consideranda nos sua iudicia
subleuat: ignozantie nostre p̄tius cecitate
fingat: que apertis eius labijs ad nos erudi
tio p̄deat: p̄tius adiungēdo manifestat
dicens. Et ostēderet tibi secreta sapientie
et q̄ multiplex sit lex eius. Publica sapien
tie sup̄ne sunt opera cū oīnipotens deus re
git quos creat: p̄ficiat bona que inchoat: et
aspirando adiuvat quos visitationis sue
lumine illūtrat. Cunctis etenim liquet: q̄
quos gr̄tis condidit benignē disponit. Et
cū sp̄ritualia dona largitur: ipse p̄ficiat q̄
ipse ex inmine sue benignitatis inchoauit.
Secreta nō sapientie sup̄ne sunt opa: cum
deus quos creatū deserit: cum bona que
inueniendo ceperat: nequa q̄ p̄sequēdo cō
sumat: cū claritate nos sue illūstrationis il
luminat: et tamen p̄missis carnis tentationi
bus tenebras cecitatis pulsāt cū donā que
contulit minime custodit: cū et mentis no
stre ad se desideria eruat: et tamen occulto
iudicio difficultate nos nostre imbecillita
tis angustat.

vbi. 10

vbi. 10

3

L

2

Te nimirū secreta eius sapientie pauci valent inquirere: sed nullus inuenire: qz qd sup nos de nobis ad im-

mortalū sapientia nō insu-
sse disponitur: nullū pfecto
est vt a nobis ad huc mortalibus ignoret.
Sed hec ipsa sapientie illius secreta conspi-
cere vtiū ē iam incōprehensibilitatis eius
est potentia videre: quia r si in ipsa cōsiliōz
eius inquisitione deficiamus: deficiendo tñ
veritas discimus quē timeamus. Ad hec se
Paulus sapientie illius secreta terendat
cum dicebat. O altitudo diuinitatū sapien-
tie et scientie dei qz incōprehensibilia sunt in-
dicia eius: et inuestigabiles vie eius. Quis
enim cognouit sensum domini aut qz cōsi-
liarius eius fuit? Qui superius etiā ex ipsa
inquisitione lassescimus: tñ tamē ad cognitio-
nē infirmitatis sue pprie lassescendo pfi-
ciens finitū dicens. ((O homo tu qz es q
respicias deo?)) Aliqd dicit figmentū ei
q se finitū: quare me fecisti sic? Qui igit ad
occulta dei ptingere non valēs ad infirmita-
tis sue cognitionē rediit atqz ad eruditio-
nem se ppria deficiendo reuocauit: vt ita
dica secreta sapientie nō inueniens inuenit:
qz cū ad supia cōsilia regrenda lassesceret
dixit: vt humilitas timeret: r quē sua infir-
mitas a cognitione itima repulit: hūc ei ve-
rins humilitas inuenit. Sophar itaqz r per
sele studiū pītus: r p audaciā timide locu-
tionis ignarus: qz ipse granitatē nō hz me-
liori optat qz habet dicens. Alz vniū de
loquere tēcā r apiret labia sua tibi vt ostē-
deret tibi secreta sapientie. Qui eaz quoz
qua se sup amicū pollere estumet: oprando
sapientia ostēdat: cū prius subdit. ((Et q
multiplex sit lex ei?)) qd hoc loco lex dei ac-
cipi nisi charitas debet p quā semp in mēte
legimus pcepta vite qualiter in actione te-
neantur. De hac eteni lege veritatis voce
dicitur. Hoc ē pceptū meū: vt diligatis in-
uicē. De hac Paulus ait. Plentudo legis
dilectio. De hac iterū. Inuicē onera vestra
portate: r sic adimplebitis legem. Pl. Ler-
centim xpi qd cōgruentius intelligi qz chari-
tas pōt: Quid tūc vere pscimus cū frater-
na onera ex amore toleramus. Sed hec ea-
dem lex multiplex dicitur: qz studiosa solici-
tudine charitas ad cuncta virtutum facta

dilatatur. Que a duobus quidē pceptis in-
cipit: sed ad se innumera extēdit. Vni nāqz
legis initiū dilectio dei ē r dilectio prmi.

Capitulum.

6.

Ed dei dilectio p tria disti-
guitur: qz ex toto corde: et
ex tota aia: r ex tota virtu-
te diligī p̄dicoz inbet. Qua
in re notandū est: qz diuini
sermo cū scū diligī p̄cipit:

nō solū narrat ex quo: sed etiā informat ex
quāto: cui subingit ex tota fortitudine: vt
videlz q pfecto deo placere desiderat sibi de
se nihil reliquat. p̄notant aut dilectio ad
vno pcepta derivatur: cū r p quēdā iustū
dicit. Qz ab alio tibi o. is fieri: vide ne tu
alteri facias. Et per semetipsam vras dicit.
Que vultis vt faciant vobis homies: r vos
facite illis. Quibus duobz scilz vniūqz te-
stamenti mandatis per vniū malicia cōpe-
scit: p aliud benignitas p̄rogat: vt malū qz
pati nō vult: qz nō facies cēstē a nocēdū
ope: r rursū bonū qz sibi fieri appetit: in-
pendens erga vilitatē se prmi exerceat ex
benignitate. Sz hec nimirū duo dū sollicita
intēdō cogitant: cor ad innumera fructū m-
nisteria tēdit: ne vel ad iherēda q nō dz desi-
derijs ingeta mēs serueat: vel ergo exhibē-
da q dz ocio resoluto p̄pescat. Nā cui ca-
net alteri facere qz nequaqz vult: ab alte-
ro ipsa tollerare: sollicita se iherēdō circūspi-
cit: ne supbia eleuet: r vsqz ad despectū pri-
mi aium desiciens exalter: ne ambitio cogi-
tationē dilanet: cū hūc ad appetēda alie-
na dilatat angustet ne cor luxuria polluat:
r subiectū desiderijs p illicita corūpat ne
ira eraspet: r vsqz ad p̄serēda cōtumeliā in-
flāmet: ne inuidia mordeat r alienis felicita-
tibz emula sua se facit psumat: ne inode-
rate sique loq̄tias p̄trahat: eāqz vsqz ad la-
sciniā obreccatiōis extēdat: ne odiū mali-
cia exaltet: r os vsqz ad saculū maledictiōis
irritet. Rursū cū cogitat vt ea alteri faciat
q ipsa sibi fieri ab altero expectat: p̄seret ni-
mirū vt malis bona: r bonis meliora respō-
deat: vt erga peccas māsuetudinē lōgan-
mitatis exhibeat: vt malicie peste languētū-
bus ḡfz benignitatis ipēdat: vt discordes
i pace munit: vt p̄cordes ad p̄piscētiāz
vere pacis accingat: vt indigentibz necessa-
ria tribuat: vt errantibz viam rectitudinis

21

2. Tob. 4.

Mat. 7.

C

To. 13.
Ro. 13.
Gal. 5.

offendat: ut afflictos verbo. et compassione
mutcet: ut accensos in huius mundi deside-
rijs increpatione refrigat: ut minas por-
tam rationatione mitiget: ut oppellor an-
gustias quia preterit ope lenet: ut foris re-
sistentibus opponat patientiam: ut intus in-
perdentibus exhibeat cum patientia discipli-
nam: ut erga errata subditorum sit mansue-
tudo zelam temperet: quatenus a iusticie stu-
dio non enervet: sic ad vitionem zelus ferue-
at: ne tamē pietatis limite seruendo transce-
dat: ut ingratos quosque miseris in amore
seruet: ut priorum mala cum corrigere non va-
let taceat: ut que cum corrigi loquendo pos-
sunt silentijs pensum: et pertinet: ut sic
ea que facit toleret: ne tamen i animo virum
doloris occultet: ut sic malis non mun-
dum: ne gignaturis exhibeat ne tamē per gratiam a iu-
re rectitudinis excedat: ut cuncta proximis
que preualent impendat sed hoc impendendo
non tumeat: ut sic i bonis que exhibet timor-
is precipitum pangeat: ne tamē a bono ex-
creatio torpescat: ut sic que possidet tribuat
quatenus quanta sit largitas remunerans
attendat: ne cum terrena largitur sine plus
quā necesse ē inopiam pertimescat: et in obla-
tione muneris hilaritatis lumē tristitia ob-
scuret.

La. 7.

Enī ergo lex si multiplex
est: quia nimirum cum una eadē
quod sit caritas: si mentem
plene cepit hanc ad inuice-
ra opera multiformiter ac-
cendit. Cuius diuersitate
breuiter exprimimus: si in
tellectis singulis bona illius perscrutando nu-
meremus. Hec namque prima per Abel et ele-
cta deo munera obtulit: et fratribus gladium
no relaxando tolerauit. Hec Enoch et tunc ho-
mines spiritualiter viuere docuit: et ad subli-
mez vitam ab hostibus et corporaliter abstraxit.
Hec hoc despectis omnibus solus deo placu-
bilem ostendit argi in arce fabricam studio
magni laboris exerceat: et mundum superstiti-
bus pia opera exerceendo seruauit. Hec per Sem et
Iaphet humiliter veredā patris erubuit
et superiecto dorsis pallio que non videbat
abscudit. Hec Abrahāe verā quod ad mortē
filij obediendo extulit: hanc plus inuicem
gentis patrē fecit. Hec Isaac mentē quam
semper ad iudiciam tenuit caligantibus et

te oculis ad videnda lōge post venturā be-
laturit. Hec Jacob copulit et amissum bo-
nū suū medicinalius gemere: et prauorū suō-
rum pñiam sub equanimitate tolerare.
Hec Ioseph docuit a fratribus venunda-
tum et libertate animi infractione: et seruitutis
perpetui et eisdem post fratribus mente non cla-
ta precipari. Hec Iudor enī delinquente po-
pulo et vsq; ad petitionē mortis in precab-
strauit: et vsq; ad interfectionē populi per zeli
studium erexit: ut et pro pereunte plebe sese
morti obiceret: et contra peccantē proru-
vice dei irascens seueret: Hec phinees bra-
chij in vitione peccantis erexit: ut arrip-
to gladio coccantes transigeret et iram domi-
ni iratus placaret. Hec Josue exploratorē
docuit ut et prius ptra falsiloquos cures fi-
tatem pbo defenderet: et hanc postmodum
gladio contra hostes alligaret. Hec Samu-
el in principatu humilē prebuit: et integrit-
as in deiectione seruauit: quia cum persequente se
plebe diligenter ipse sibi testimonium erexit: quia
culmen ex quo deiceretur non amauit. Hec
Dauid apud iniquū regē et humilitate co-
monit ad fugā: et pietate repleuit ad veniā
et persecutorē suū et timendo fugit ut dñm:
et tū pratem ferendi reperit non agnouit ini-
micū. Hec Harbā et contra peccantē regē
in auctoritate libere increpationis sustulit: et
cum regis culpa decesserit in petiōe humiliter
strauit. Hec per Isaias nuditatē carnis in
predicatione non erubuit: et subducto carnali
velamine superna mysteria penetrauit.
Hec bellam quā feruoris zelo vincere spūali-
ter docuit: ad vitam quoque et corporaliter ab-
straxit. Hec Helicem quia magistrū simplici-
ter diligere instruit: magistrū spū dupliciter
impleuit. Hec hanc Hieremias ne in egyptū
populus descenderet resistit: sed tamē
et inobedientes diligēs: quo descendere phi-
buit et ipse descendit. Hec Ezechielē quia
prius a terrenis desideriis sustulit post per
cunctis capitis i acre libauit. Hec in Da-
nielē quia a regis dapibus gulam cōpescuit:
et et eluricium ora leonū clausit. Hec tri-
bus pueris quia in transilitate positos incen-
dia vicio subdidit tribulationis tpe: et flama-
mas formace transiit. Hec et Petro et minis
terrenis principum fortiter resistit et in circū-
cisione sub mouēda minorū pba humiliter
auduit. Hec et Paulo in mannis persequen-

Gen. 37.

Gen. 42.

Ezo. 32.

Ma. 25.

Josue. 9.

1. Re. 3.

1. Re. 23.

2. Re. 12.

Esa. 20.

4. Re. 2.

Jer. 43.

Ezech. 9.

Dan. 14.

Dan. 3.

Act. 15.

21

Gen. 7.

Gen. 9.

Gen. 22.

Gen. 27.

hum humiliter prelati et tamen in circumspectio-
nis negotio loq̃ se imparis prioris sensum
audēter increpant. Multiplex ergo lex vi
est que singulis eorū articulis non permuta-
tata congruit: et causis se variantibus non
variata coniungit. Ca. 8.

Hinc nimirum legis mul-
tiplicitatem bene p̃pau-
lus enumerat dicens: Charitas
patiens ē: benigna
ē: non emulatur: non infa-
tur: non agit p̃peram: nō
est ambitiosa: non querit

que sua sunt: non irritatur: nō cogitat ma-
lum: non gaudet super iniquitate: congaudet
autē veritati. Patiens quippe est charitas: quā
illata mala equanimiter tolerat: benigna
nō est: pro malis bona largiter inlustrat.
Nō emulatur: quia per hoc quod in p̃senti mūdo
nil appetit invidere terrenis successibus ne-
scit. Nō inlustratur: quia cum p̃miū interne re-
tributionis antia desiderat de bonis se ex-
terioribus non exaltat: non agit p̃peram:
quod se in solam dei ac proximī amorem
dilatat: quod a rectitudine discrepat igno-
rat. Nō ē ambitiosa: quia quo ardentius itus
ad sua satagit: foris nullatenus aliena cō-
cupiscit. Nō querit que sua sunt: quia cetera
que hęc transitorie possidet: velut aliena ne-
gligit cū m̃bū sibi eē p̃prium nisi quod secū
p̃mācat agnoscit. Nō irritatur: quia iniurijs
laccessita se ad nullos sue ultionis mot⁹ exci-
tat: dū p̃ magnis laborib⁹ maiora post p̃e-
mita expectat. Nō cogitat malū: quia in amo-
re mūdicie mentē solidans dū eō odium ra-
dicatus eruit: versare in animo quod iniquat
nescit. Nō gaudet super iniquitate: quia sola di-
lectione erga oēs inhiat: nec de perditione
aduersariū exultat. Cogaudet autē veritati
quia ut se ceteros diligens per hoc quod rectus
in alijs conspiciat quasi de augmento p̃prij
p̃fectus hilarescit. Multiplex ergo ista lex
dei ē: que contra vniuersitatisq̃ saculum: quod
perimendā mentē impet: instructiois sue
inunūme semper occurrit ut quia antiquis
hostis varia circumsione nos obsidet: ipsa
hic de nobis multipliciter expugnet. Quā
nimis legē si sollicita consideratione pensa-
mas: auctori nostro quantum quotidie de-
linquamus agnoscimus. Si autē culpas p̃-
pendimus p̃fecto equanimiter flagella to-

leramus: nec ex dolore charitas ad impati-
entiam pruit cum suo se iudicio p̃scia adiicit.
Cū sopbar quod diceret sciens: s̃ nescies cui
diceret postq̃ p̃misi dicens. Ut ostende-
ret tibi secreta sapie: et quia multiplex sit lex
ei⁹ p̃tin⁹ adiūgit. (Et intelligeres quod multuz
minora erigaris a deo q̃ meretur iniquitas
tua.) Dolor quippe ut vitam flagelli ip̃as:
cum culpa cognoscitur: quia et tanto q̃q̃ pa-
tientius ferramentū medici tolerat quāto
putridū conspiciat eē quod fecat. Qui igit
multiplicitatem legis intelligit: cuncta que
passetur q̃ sint minora p̃pendit: quia per hoc
quod culpe pondus agnoscitur equanimi-
ter flagelli pena lenigatur. Ca. 9.

Ed inter hec scilendū est:
quia sine magna iniquitate
nō fuerit quod sopbar vīrū
instum vīq̃ ad obiectes
iniquitatis increpant. Un-
de et eorum audacia ver-
tas iuste redarguit: s̃ be-
nigne ad grām reducit: quia apud misericordē
iudicē nequaquā sine venia culpa relin-
quitur: cū p̃ feruorē zel⁹ ei⁹ amoris peccatur.
Sepe nāq̃ magnis doctozibus mirandūq̃
hoc contigit: ut quo alia charitate seruenit
eo modū correctionis exaggerent: et lingua
aliquid quod nō debet dicat: quia mentem vile-
ctio quātum debet inlāmā: sed ṽbum p̃-
late cōtumelie tanto citius percipit: q̃to et er-
qua radice p̃deat pensat. Cū et b̃si p̃ d̃oy
sen d̃is p̃cepit dicens: Si q̃s abierit cū ami-
co suo simpliciter in siluā: ad ligna cedēda:
et lignū securis fugerit manu: ferrūq̃ lapsū
de manubrio amicum eius percussit et occi-
derit: hic ad vna sup̃ dicturū vrbium fu-
giet et viuet: nec forte proxim⁹ eius cuius
effusus est sanguis doloris humulo p̃sequa-
tur et apprehēdat eum: et percutiat atam ei⁹.
Ad illud quippe cū amico unus: quonē cū
quolibet proximo ad intinenda delicta no-
stra conuertimur: et simpliciter ligna succi-
dimus: cū deliquimus vitia pia licentise
refecimus. Sed securis manu fugit: cum se
se increpatione plusq̃ necesse est in asperitatem
pertrahit: ferrum de manubrio profilit: en-
de de correctione sermo d̃arior excedit: et ami-
cum percutiens occidit: quia adiutorem suū
prolata contumelia a spirītu dilectionis in-
terfici. Corrupti nāq̃ mens repēte ad odiū

21
I. Cor. 13.

23

2

21

Deu. 19.

23

promittit: si hanc inmoderata increpatio plus
 q̄ debuit adici. Sed is q̄ incontente ligna p̄
 curat: & primum extinguit: ad tres necesse est
 verbes fugiat, ut in vna earū defensus vi
 ner: q̄ si ad p̄sentia lamenta conuersus i vni
 tate sacramenti sub spe fidei & charitate abs
 conditur: reus perpetrati homicidij nō te
 netur: ed̄q̄ eternitatis p̄mijs & eius inuenerit
 nō occidit: q̄ cum dilectus iudex venerit:
 sese nobis per nature nostre p̄sortium iun
 git ab eo pauldabio vindicta de culpe rea
 ta nō expetit: quē sub ei⁹ venia spes: fides:
 & charitas abscondit. Citius ergo culpa vi
 mititur: que nequa q̄ malicie studio perpe
 tratur. Unde & iophar iniquū vocat quem
 supna sua laudauerat: nec tamen a venia
 reprobatus excluditur: q̄ ad verba p̄mijs
 sic diuini amoris ielo permouetur. Qui p̄
 eo q̄ beati Job merita nō agnoscat ex im
 pita adhuc irratione subiūgit dicens. ((For
 sitan vestigia dei cōprehendens: & vsq̄ ad
 perfectū oipotētes reperies:)) Quid dei
 vestigia nisi benignitatem altius visitatio
 nis vocat: Quibus nimirū p̄gredi ad sup
 na puocamur: cuius sp̄s afflatus tangi
 mur: & extra carnis angustiam subleuati p̄
 amorē agnoscamus cōtemplandaz aucto
 ris nostri sp̄m quā sequamur. Nam cum
 mentē nostram sp̄alis patrie amor inflā
 mat: quasi sequentibus iter insinuat: & sub
 strato cordi velat quoddā vestigiū dei gra
 dientis ip̄mitur: vt ab eo rectis cogitatio
 num gressib⁹ via vite teneatur: Quem cui⁹
 nec dū cernimus: restat necesse est vt p̄ ve
 stigia sui amoris indagemus: quaten⁹ vsq̄
 ad cōtemplationis sp̄m quandoq̄ mens i
 ueniat: quez nūc quasi a tergo subsequens
 per sancta desideria explorat: hec p̄o. au
 ctoris nostri vestigia bene sequi non erat: cui⁹
 dicebat. Adhuc anima mea post te. Quē
 reperire quoz vsq̄ ad visionem sue celesti
 tudinis satagebat cum dicebat. Situit ani
 ma mea ad deum vinum quādo ventaz et
 apparebo ante faciem dei: Tunc gippe co
 gnitione manifesta omnipotentis regitur: cū
 mortalitatis nostre funditus corrupe cal
 cata ab assumptis nobis in diuinitatis sue
 claritate sp̄scitur. Hūc autē a carnali cogi
 tatione animū infundē sp̄s gr̄a subleuat
 & in p̄emptū verū transsemitium exaltat: ro
 tūq̄ mens quod appetebat in infinis oīpi

ciatq̄ ad superna desideria ignescit: & con
 templatōis sue vi extra carniem tollit: que
 corruptionis sue pondere adhuc in carne
 retinetur. In circūscripti luminis inbar in
 tuenti conatur & nō valet: quod infirmitate
 pressus anim⁹ & nequa q̄ penetrat & tamē
 repulsus amat. Itā itq̄ de se p̄ditior per q̄s
 amet ostēdit: & visionis sue sp̄m amanti
 bus subtrahit. Vola ergo ei⁹ vestigia sp̄scis
 entes gradimur: q̄ hunc p̄ donozum suozū
 signa segimur quē nec dū videm⁹. Ca. io.

De nimirū vestigia com
 prehendi nequeunt: quia
 vnde: vbi: quib⁹ ueniat
 modis ei⁹ sp̄s dona ne
 scitur: ueritate attestan
 te que ait: Sp̄s ubi uult
 spirat: & vocem eius au
 dis: & nescis vnde ueniat aut quo vadat.
 In retributōis autē calmie regiri oī potēs
 per templatōis sp̄s p̄t: sed tamen ad p̄
 sectum nō potest: q̄ & si hunc clariatē sua
 q̄nq̄ conspiciamus: nō tamē eius essentiam
 plene cōueniunt. Angelica et̄ni vel huma
 na mēs cum ad inuē circūscriptum lumen in
 biat: coīpso se quo & creamra coangustat:
 & super se q̄dem per p̄uētū tendit: & tamē
 eius fulgore cōprehendere nec dilatatē sus
 ficit q̄ & transcēdendo & portando omnia
 & iplendo concludit. Unde & adhuc subdi
 tur. ((Excelsior: celo est: & qd facies. Profū
 dior: inferno: & vnde cognosces. Lōgio: ter
 ra mensura eius & latior mari.)) Quod de
 celo excelsior: inferno profundior: terra lon
 gior: mari⁹ latior esse describitur: tāto sp̄i
 ritualiter debz itelligi: quanto de eo quicq̄
 nefas est iuxta corporeā limitatiōem sentire
 Sed celo & excelsior: q̄ in circūscriptōe sui
 sp̄s cuncta transcēdit. Inferno profundior:
 q̄ transcēdendo subiepit. Terra longior:
 q̄ creature modum p̄bēnitatis sue exer
 nitatis excedit. M̄ri latior: q̄ rerum tp̄alē
 um fluctus sic regens possidet: vt oēs sub
 omnimoda potentie sue p̄ficia coangustan
 do credēdet. Quānis possint & celi appella
 tione angeli: & inferni vocabulo demonis
 signari: per terram vero iusti homines: per
 mare autē peccatores intelligi. Excelsior: ita
 q̄ est celo: q̄ ipsi quoq̄ electi sp̄s uisionē
 tante celestitudinis perficere non penetrant.
 Profundior: inferno ē: q̄ malignoz sp̄rū

p̄s. 62.

p̄s. 41.

B

Jo. 4.

tum astutias longe subtilius q̄ ipsi putauerant iudicans damnat. Terra s̄gior: q̄ longanimitatem nostram patientie diuine longanimitatis exsuperat: que nos ⁊ peccātes tolerat: ⁊ cōuersos ad p̄mia remuneratōis expectat. **A**liarior: q̄ ubiq̄ facta peccantūz retributionis sue p̄sentia occupat: vt ⁊ cū non p̄s per sp̄m cernit: p̄s per iudiciū sentiat. ⁊ licet tamen ad solum referri hoīem possint: vt ipse sit celum: cū iam per desiderium summis inberet. Ipse infernus: cum tērationum suarū caligine perturbatus in infernis iacet. Ipse terra: q̄ i bono opere fixe sp̄i vbertate fructificat. Ipse mare: q̄ in q̄busdāz trepidus quatitur ⁊ aura sue mirabilitatis agitatur. S̄ celo est excelsior deus: q̄ potentie eius magnitudine vicinarum eūz super nosmetipsos eleuatur. Inferno profundior: q̄ numerū plus indicat: q̄ ipse se humani animi in tērationibus inuestigat. Terra longior: q̄ fructus vite quos in fine retribuet nequa q̄ nunc vel spes nostra comprehendit. **A**liarior: q̄ humana mens fluctans multa de his que ventura sunt coniectat: cū iam cernere que estimauerat cepit: angustiam se fuisse in sua estimatōe cognoscit.

Capitulum. xi.

Excelso: igitur celo sit: eūz ipsa in eū nostra cōtēplatio desiat. Unde ⁊ ps. cor in altum posuerat sed necdum se cum contigisse sentiebat dicens: **M**irabilis facta est scientia tua ex me: confortata est nec potero ad eam. Inferno profundior: q̄ semetipsum discutiens sed eius subtiliora iudicia perimēces dicebat. **N**ihil mihi cōscius sum: s̄ nō in hoc iustificatus sum. Qui autē indicat me dñs ē. **L**ongior terra viderat: cum minora ei cū hu mane mentis vora pensabat dicens. **Q**ui potens ē omnia facere superabundanter: q̄ penitus aut intelligimus. **L**atorem mari sp̄perat: q̄ timendo p̄sabat: q̄ nequa mens humana inueniat: q̄ districtis eius agnosceret. **S**timilibet ingrendo fluctaret dicens: **Q**uis nouit potestates ire tue p̄tioris: tuo iram tuam dinumerare? **Q**ui benigne potentiam egregius nobis doctor in sumat cum breuiter narrat. Est possitis cō-

prehendere enim oībus sanctis que sit latitudo: longitudo: sublimitas ⁊ profundum. **H**abet q̄ppe deus latitudinem: q̄ dilectionem suam vsq̄ ad collectionem perfectum tendit. **H**abet longitudinem: q̄ ad vite patriam nos longanimitate tolerando perducit. **H**abet sublimitate: q̄ ipsoz quoq̄ intelligentiam q̄ recepti in supernaz fuerit p̄gregationem transcendit. **H**abet profundum: q̄ dānatis infernis districtis sue in dilectum incomprehensibiliter erexit. **Q**ue scilicet quartus nobis in hac vita positus finis ererent: q̄ ⁊ latitudinem amando: ⁊ longitudinem tolerando. ⁊ celsitudinem nō solum nostram intelligentiam: sed etiaz vota supando: ⁊ profunditatem suam exhibet: occultos ⁊ illicitos cogitationū motus districte indicando. **S**ed eius celsitudo ⁊ profunditas: q̄ sit inuestigabilis nullas agnoscat: nisi q̄ vel cōtēplatione ad summa prouehi vel occultis moribus resistis tentationum cepit ipoz mutare turbare. **E**ūz ⁊ beato Job dī. **E**xcelso: celo est ⁊ quid facies? **P**rofundior: inferno: vnde cognosces? **N**ec si aperte despecto ei diceretur: profunditatem eius atq̄ excellentiam quādo tu cognoscere sufficias: vel qua virtute ad summa prouehi vel temetipsum reprehendere in tērationibus nescis. **S**equitur. **(S**i subuerterit oīa vel in vnū coarctauerit q̄s p̄radicit ei: vel q̄s dicere ei pōt cur ita facis? **S**ubuerit dñs celum: cum terribili ⁊ occultata p̄sentatione humane cōtēplationis celsitudinem destruit. **S**ubuerit infernum: cū insublet mentem in suis tentationibus pauidam cadere etiam ad deteriora permittit. **S**ubuerit terram: cum fructificationes boni operis aduersis irruentibus intercidit. **S**ubuerit mare: cum fluctatione nostre titubationis emergentem subito pauro confundit. **D**ubitate q̄ppe sua eoz animum hoc ipm q̄ titubare valde formidat: ⁊ quasi mare subvertitur eū ipsa in deus nra trepidatio consideratio eius indicij terro-

re turbatur. **L**a. 12. **Q**uia igit celsi quō vel infernus tra vel mare subuertit breuiter dixim⁹: nūc alq̄m lum laborioz⁹ restat: vt hec qualiter in vnū coarctari valeant demonstremus. **S**epe namq̄ con-

21
ps. 138.

1. Cor. 4.

Ephe. 3.

ps. 99.
B

21

tingit ut ad summa iam mentē spiritus ele-
uet: sed tamen hāc importunitas caro tenta-
tionibus impugnet: cūq; ad cōtemplāda cele-
stia animus ducitur: objectis actionis illi-
ce imaginib; reuerberat. Nā carnis repen-
te hunc stimulus sanctat: quē extra eamem
cōtemplatio sancta rapiebat. Celi ergo si-
mul infernusq; coarctat: cū vna eadēq; mē-
tem et subleuatio cōtemplationis illuminat
et importunitas tērationis obscurat: ut et vi-
deat intēdēdo qd appetit: et succūbēdo in
cogitatione toleret qd erubescat. De celo
appetitur lux oris: infernus autē tenebris possi-
detur. In vna ergo celi infernusq; redigit:
cum mens que iā lucē patrie supne cōside-
rat etiā de carnis bello tenebras occulte tē-
tationis portat. Tertio iā Paulus tertij celi
enimem ascendente iam paradisi secreta co-
gnouerat: et tū adhuc carnis bella tollerās
gēnebat dicens. Video aliā legē in mem-
bris meis repugnantem legi mentis mee et
captiui me ducunt in lege peccati que est
in membris meis. Quid ergo in huius tanti
predicatoris pectore null celum: deū s: infer-
nūq; coarctauerat: q et visionis inuēne iā
lumen acceperat: et tū adhuc tenebras de car-
ne tolerabat. Sup se viderat qd letis ap-
peteret in se cernebat qd metuens doleat.
Iā celestis patrie lux irradiauerat: adhuc
tērationis obscuritas alium confundebat.
Cū celo ergo infernū ptilit: quē et humilia-
tum securitas creuit: et tentariū genitus stra-
uit. Et sepe cōtingit ut fides in mēte iā vi-
geat sed tū ex parte aliquantula in dubieta
te cōstabeat: quaten; et certa se a visibili-
bus eleuet: et ex gūsdā sese incertā p̄turbet
nā p̄teritis ad eternā appetenda se erigit: et
sub ortis cogitationū stimulus agitata sibi
metip̄ cōtradicit. Ca. 13.

M vnu ergo terra mareq;
coarctat: cū vna eadēq; mē-
tem et certitudo solide fides
roborat: et tū ex aliquantula
mutabilitate pfidie aura du-
bieratis veritat. An nō i suo
pectore coarctari terrā mareq; cognouerat
qui et p fidē speras: et p infidelitatē fugiens
discebat. Credo dñe adūna increduli-
tatem meas. Quid itaq; est q et se credere
asserit: et adūmari incredulitatē querit: nisi
q coarctari in suis cogitationib; terraz cū

mari dep̄hendebat: q et erorare certus iā
p fidem ceperat: et adhuc incertus vndas
pfidie ex incredulitate tolerabat. Qd tū
oculta fieri dispensatione pmittit: ut cum
mens iam surgere ad rectitudinem ceperit:
pauitatis sue reliqis impugnetur: quate-
nus hec ipsa impugnatō aut resistentē exer-
ceat: aut delectationibus seductā frangat.
Recte itaq; nunc dī: si subuerterit oia vel i
vnu coarctauerit qd cōtradiceat ei vel qd vi-
cere ei pōt cur ita facis: qz nūmā diuinum
iudiciū nec aduersitate valet immū: nec in-
quisitione cognoscit: cū vel stures quas tri-
buerat subtrahit: vel has oīno nō adiuuens
vitiop; cōcūti impugnatione pmittit. Sepe
nāq; in elatione cor attollitur: cū letis suc-
cessibus in p̄tate roborat: sed dū latentes
motus audacie in cogitatione cōditor p̄p̄-
cit: se sibi holē ostētosus dereliquit ut a
mens derelicta qd sit inueniat: q male in se
secura gaudebat. Qū cū subuerit oia vel in
vnu coarctari vicerit: p̄m addit. (Ipe
enī nouit holim vanitatē: et vidēs iniquitatē
nōne cōsiderat.) Nē si pmissa patefaciēdo
subiigeret dices. Nō tolerando succrescere
vicia cōspicit inuicta bona cōfundit. Re-
ctus dō in discretionē ordo seruatur: cū p̄
nosci vanitas et possit cōsiderari iniquitas p̄hi-
betur. O se qpe iniquas vanitas: nō tamē
ois vanitas esse iniquitas soler: vana nāq;
agimus quoties transitoria cogitam. Tū
et euāescere dicitur quod repēte ab intue-
riū oculis auferitur: hūc psalmista ait.
Omnia vanitas omnis homo vīnēs: quon-
iā per hoc q viuendo ad interitum intē-
dit: recte quidē vanitas dicitur: sed nequa-
q recte etiam iniquitas appellatur: quia
si de pena est culpe quod dēicit: non tamē
hoc ipsum culpa est quo a vita percurrit.
Vana sunt itaq; que transeunt. Unde et p
Salomonē dicitur. Omnia vanitas. Alpe
autem post vanitatem profusius iniquitas
subinfertur: quia per quedam transitoria
ducimur: in quibusdā notie ligamur: cū
q mens incommutabilitatis statim non te-
net: a semetipsa defluens ad vicia prorū-
pit. Nō vanitate ergo ad iniquitatem labit
que affluat rebus mutabilib; dum ex alijs
ad alia semper impellitur suborietibus cul-
pis inquinatur.

Capitulum. 14.

B

Ro. 7.

L

21

Mar. 9

B

L
Ps. 38

Proest tñ z vanitas culpa
intelligi: z iniquitatis noie
reatus gravior demonstrat.
Si eni aliquando va-
nitas culpa non esset po-
nō diceret. Quāq̃ in una
gine dei ambulet homo
tamē: vane p̃turbabit. Z beauriat z igno-
rat cui p̃gregabit ea: q̃z quis trinitatis una-
ginem in natura s̃eruemus: vanis tamē de-
lectationis motibus p̃turbati: in conuer-
satione nostra delinquimus: vt modis nos
semp̃ alternantibus cupido concitat: me-
tus frangat: leticia mulceat: dolor affligat.
Et vanitate ergo vt superius dictum ē ad
iniquitatem ducimur: cū prius per leuia de-
lecta deslum: vt vsu cūcta leuigare nequa
q̃ post cōmiseret ēt gratioza timeamus.
Nam dñi moderari: lingua ociosa s̃ba ve-
gligit: more inolite remissio capta audat
ad noxia p̃cipit: dñi gule incubitur: ad le-
uitatis protin: insaniam p̃ditur: cūq̃ mēs
subigere delectationē carnis renuit: plerū-
q̃ z ad p̃fidie voragine tuit. Unde bene
Paulus plebis israelitice dāna conspiciēs
vt iminentia ab auditoribus mala cōpe-
sccret curauit ex ordine transacta narrare
dicens. Ne q̃z idolatre officiamini: sicut q̃
dam ex ip̃is quē admodū scriptū ē. Sedit
populus māducare z bibere: z surrexerūt
ludere. Esus g̃ppe potusq̃ ad insum ip̃ulit
lusis ad idolatriaz traxit: q̃z si vanitas cul-
pa nequāq̃ caute cōpescitur: ab iniquita-
te protinus mēs icantā deuorā Salomo-
ne attestāte q̃ ait: Qui modica spernit pau-
larum decidit. Si eni curare parua negli-
mus: insensibiliter seducti audenter etiam
maiora perperamus. Et notandum q̃ nō
videri s̃z considerari iniquitas dñi: studiosius
g̃ppe aspiciamus quē consideram⁹. Deus
itaq̃ hominū vanitatē nouit: iniquitatē consi-
derat: q̃z nec minora delicta inulta deserit:
z ad maiora ferienda se intentus accigit.
Quia a leuiorib⁹ malis incipitur z ad gra-
uiora peruenitur: vanitas mentē obnubi-
lat: iniquitas cecat. Que nimirū mēs amī-
so mor lumine tanto se altius per ramoz ē
erigit: q̃z in iniquitatis capta laqueis a vi-
tate longius recedit. Elsi z apre quoq̃ quo
vanitas cū iniquitate p̃trahat exp̃ulit: euz
repente subinigit. Ca. 15.

Vt vanus in superbia erigitur.
Clauitatis g̃ppe finis ē
vt cū a peccato mentē sa-
tiet: hanc ex culpa audacē
reddat: quatenus sui reat⁹
oblita: que amissile se ino-

centia non delectat iusto ereccata iudicio si-
mul z humilitatē perdat. Et sit plerūq̃ vt
p̃auis desiderij seruicus a iugo se diuini
timoris erexit: z quasi in maloz p̃petra-
tione iā libera oē quod voluptas suggerit
implere contendat. Unde z cum vir van⁹ se
erigere in superbiam dñi alio subinsecutur.
(Et quasi pullū onagri se liberū natū pu-
tat.) p̃ter pullum g̃ppe onagri: oē agressi-
um genus exp̃imitur quod nature demis-
sum motib⁹ libertate habent: z ite quo ap-
petunt: z q̃scere cū lassantur. Et quis in-
sensatis aialib⁹ homo longe sit melior: hoc
tamē plerūq̃ hōi nō licet quod brutis ani-
malib⁹ licet. Que enim ad aliud mime ser-
uatur eoz motus p̃aludubio nequāq̃ sub
disciplina restringitur. Homo autē q̃z ad se-
quentē vitam ducitur: necesse profecto est
vt in cunctis suis moribus sub dispositione
discipline religetur: z quasi domestica aial-
loz vincti seruiat: atq̃ eternis dispositio-
nibus restrictū viuat. Qui ergo implere cur-
cta que desiderat per: effrenata libertatem
querit: qd aliud q̃ pullo onagri cū similis
concupiscit. Ut discipline hunc loz non te-
neant: s̃z audenter vāguis per siluā deside-
rioz curat. Sepe autē diuina misatio quos
prodire i effrenatōem illicitē libertatis cō-
spicit: obsecratione prospere aduersitatis frā-
git: quatenus elisi discat q̃ reproba erectio-
ne tumuerūt: vt iā flagelli exp̃imentis, edo-
mitti: quasi iumenta domestica p̃ceptorūz
loz mētis colla subiciant: z vite p̃itis in-
nata ad nutum p̃sidentis peragant. Qui-
bus bñ loz ligati se nouerat qui dicebat:
Ut iumentū factus sum apud te z ego sem-
per tecū. Unde z senus ille persecutor ab
agro perfide voluptatis ad domus fidei re-
ductus: rectoris sui calcariibus p̃tius an-
diebat. Burti est tibi contra simula cal-
trare. Restat ergo vt si esse in similes pullo
onagri volumus: in cunctis que appetim⁹
nutum prius intime dispensatōis equira-
mus: vt mens nostra in oē quod nutritur in

Ps. 38.

1. Cor. 1.

Exo. 32.

Eccl. 19.

21

1. Cor. 1.

3

Ps. 71.

2. Cor. 6.

2

perni regiminis loro teneat: et inde magis
vota sua ad vira impleat. unde vire sue in
dia et pira ppiam voluntate calcet: albul
ta soppar fortia pualit: sed quod meliori se
hoc loquitur nescit. Unde adhuc increpando
subiungit. ((Tu autem firmasti cor tuum et
pandisti ad eam manus tuas.)) Firmari cor
non hoc loco per virtutem de se per insensibilita
tem. Ois namque animus per distractionis intine
pideratione se subiecit eius primus timor
re molleceat: et quia sagitta diuine formidinis
penetrat: quia infirma viscera per humilitatem
gestat. Quisquis autem pmaia insensibilitas
obdurecit: quasi cor firmat ne hoc sacula
timoris superius possidant. Unde quidam
per prophetam dominus misericorditer dicit: Tollam
a vobis cor lapideum: et dabo vobis cor car
neum. Cor quippe lapideum tollit: cum a no
bis superbie duriciam subtrahit: cor car
neum tribuit cum eandem protinus nostram du
ritiam ad sensibilitatem verat per manus ho
ie in crebro docuimus: opera designantur.
Cum culpa igitur inanimata ad deum expade
re est pira largitoris gratiam eternam de virtu
te operis suppare. Qui enim in conspectu diuini
iudicis loquens sibi bona que facit tri
buit: ad dei manum superbiens tendit. Sic
contra electos reprobi. Sic contra catholi
cos heretici semper effrenantur: ut eorum obui
gare sacra nequeant bonos reprehendere
de factorum elatione moliantur: quatenus eos
quos redarguere ex infirmitate actus non
valent ex crimine tumoris accusent. Ubi et
ea bona que exterius sunt nequaquam bona esse
tam censent que quasi per studium turgide
cogitationis erpibentur quod sepe humilitatum
mente increpant: et quod dictis suis semetipos
seruunt ignorant. Quia quod iustum virum sophar
hactenus reprehendendo corripuit nunc
vel ut docendo subiungit.

Capitulum. 11.

Iniquitate que est in ma
nu tua abstuleris a te: et si
manferit in tabernaculo
tuo iniusticia. tunc lenare
poteris faciem tuam absque
macula: et eris stabilis et
non timebis. O mine peccatum aut sola cogi
tatione committit: aut cogitatione simul et opere
perpetrat. Iniquitas ergo in manu est: culpa in
ope. Iniusticia pro in tabernaculo: iniquitas

in mēte. Aliter quippe nostra tabernacula
non incongrue vocatur: in quo apud nos
metipos abscondimus: eius foris in ope non
videmur. Sophar itaque quod iusti vira amice
est: mouit quod dicit: sed quod iusti increpat be
retiores tenes semper pte recte et que no
uit ignorat. Sed non calcet hoc quod ab
eo timide de se pensemus eius bona que vera
sunt si recte decerentur: prius enim a manu
ab iniquitate subtrahit: et post a tabernaculo
amouet iniusticiam abscondit: quod quod iam pra
na et a se opera exterius reseruat: necesse pte
eto est ut ad semetipsum rediens solenter se
in mētis iteratione discernat: ne culpa quas
iam in actione non habet: adhuc in cogita
tione paret. Unde beatus est per Salomone
de: Prepara foras opus tuum et diligenter ex
erce agrum tuum: ut postea edifices domum tuam
Quid namque est preparato ope agrum diligen
ter exercere: exercere enim cuiusque iniquitas sen
tibus: actione nostram ad frugem retributio
nis excolere: Et quod est post agri exercitum
ad edificium domus reducere: nisi quod pter
quod ex bonis operibus discimus: quam vitam
mundiciam in cogitatione constituamus.
Bene cetera namque bona opera ex cogitatione
pdeant. Sed sunt nonnulla cogitationis acu
mina que ex operatione nascuntur. Nam sicut
ab animo opus sumitur: ita rursus ab ope
animus eruditur. Aliter quippe diuini amoris
exordia capiens impar bona que fiat. Quod
postquam fieri impata ceperit: ipsis suis exerci
tata actionibus discit: cum imparare bona in
choancrat: semper minus videbat. Foris ergo
ager excolitur: ut domus postmodum strua
tur: quod pter quod ab exteriori opere quantum
substituitur recitandis corde teneamus.
Quod bene sophar seruare ordinem studu
it cum prius auferre iniquitatem a manibus: et
post non manere in a tabernaculo iniusticia
dixit: quod nequaquam plene animus in cogitatio
ne erigitur: quando adhuc ab eo extrinsecus
opere erratur.

Capitulum. 12.

Ubi si ptece duo hec ergi
mus: ad dei statum sine ma
cula faciem lenam. Interna
quippe facies hominis mens est: in
qua nimirum recognoſcitur
ut ab auctore nostro diliga
mur. Quam. scilicet faciem lenare est: in deo ani
mum per studium operis atollere. Sed cetera

Ezech. 36

p. 11. 4

21

21

Edm faciem macula inquit: si intendentem mentē reatus sui conscia accusat: q; a spci fiducia protinus fragitur: si intentia pceptibus nec dñi demerit culpe memoria moritur: diffidat nāq; accipere se posse quod appetitque pfecto remissitatur nolle se adhuc facere quod diuinitus audiuit. Hinc p Joāne dñi: Si cor nōstrū nō reprehenderit nos fiduciam habem⁹ apud deū: et qegd petierim⁹ ab eo accipiemus. Hinc Salomō ait: Qui auertit aurē suā ne audiat legē oratio ei⁹ erit execrabilis. Et o; qppe nos in petitione reprehēdit: eū resistere se pceptis ei⁹ quē postulat meminit: et oīo sic execrabilis: cum a censura auertitur legis: q; vāquū profecto ē vt ab eius difficijs sit qsq; extraneus: cuius nimirū iussionibus nō vult ēē subiectus. Qua in re hoc ē salubre remediū vt cū se mens ex memoria culpe reprehendit hoc pms in orōne offeat quod trahit: qre nūc erroris macula cū sterib⁹ tergatur: i petitione sua cordis facies ab auctore munda videatur. Sed curādum nimis ē: ne ad hoc rursum proinat: q; se mundaſſe steribus credit: nedā deplorata iter culpa cōmittitur. in conspectu iudicis iusta ipa ēt lamēta leuigētur. Solerter qppe debem⁹ meminisse quod dñi: Ne iteres verbum i orōne tua. Quo videt⁹ dicto vir sapiens nequaquā nos phibz sepe veniā petere: sed culpas iterare. Ne si aperte dicat. Cū mala gesta defles: nequaquā rursus facies quod in precibus iter plangas. Ut ergo ad pcept facies sine macula leuetur: ante orōnis semp ipa debz sollicitē conspici: qegd pōt in orōne reprobare: talēq; se mens: et cū ab orōne cessat exhibere festiner: qualis apparere iudici in ipso orōnis tpe exoptat. Sepe nāq; in munda quedā vel illicita erigit: in alio versamus quoties a precibus vacam⁹. S; cū se mōs ad studiū orōnis exerit: eartū rerū imāgines reuerberata paritur qb⁹ libenter pms ociosa premebat: et quasi iā facie alia ad deū leuare nō sufficit: q; in se nimirū iniqua mēte maculas pollute cogitatōis erubeſcit. Sepe curis mūdi libenter occupamur: cūq; post hoc studiū orōnis intendimus: ne quaquā se mōs ad celestia erigit: q; pondus hāc terrene sollicitudinis in pfundū merſit: et in pcept facies mūda nō ostenditur q; cogitationis infime luto maculamur.

Capitulum. 18.

Omniaq; vero cor: a cunctis excuti i iusticiis: moribus etiam cū a pce vacat optamus: sed tamen quia nos culpas rariis cōmittimus aliena pign⁹ ducta relaramus: et quo peccare noster animus sollicitus metuit: eo districtius hoc quod i se ab alio delingatur abhorreſcat. Unde fit vt laeniat⁹ qsq; tardior ad veniā: quo proficiendo factus ē cautus ad culpā: et quod ipse excedere i alter⁹ metuit: hoc quod i se exceditur puniri durius exgrit. S; qd hac doloris macula repiri veterius potest: qui in conspectu iudicis charitatē nō inquit s; necat. Titam qppe anime quelibet culpa polluit: seruatus qo contra primos dolo occidit: mēti nāq; vt gladius figurat: et mureone illius ipsa viscē ocentia pforantur. Qui sic transfixo corde si plus nō eductur nihil i precibus diuini opus obtinet: q; et vulneratis mēbris imponi salutis medicamina nequeunt nisi ferrū a vulnere ante subtrahatur. Vt est enī q; per semetipsam vitas dicit: Nisi remiseritis hoibus peccata eorū nec pater vester q in celis ē remittet vobis peccata vestra. Hinc ammonet dicens. Cū stabilitis ad orādum dimittite si qd habetis aduersus alterum. Hinc rursum ait: Date et dabitur vobis: dimittite et dimitetur vobis. Hic constitutioni postulandis conditionem pietatis posuit dicens: Dimittite nobis debita nostra: sicut et nos dimittimus debitoribus nostris: vt profecto bonū quod a deo compcti petimus hoc pmiū: cum proximo conuersi faciamus. Tunc igitur vere sine macula faciem leuamus: cum nec nos phibita mala cōmittimus: nec ea que in nobis cōmissa sunt ex ppro zelo retinemus. Vt nāq; mens nostra oratōis sue tempore confusione deprimitur: si hanc aut sua adhuc operatio inquinat: aut alienae malicie seruat⁹ dolor accusat. Que tuo quisq; dum trerit: ad ea que subitura sūt protinus liber exurgit: Et eris stabilis et non timebis: quia nimirum tanto minus ad iudicem trepidat quanto in bonis actibus solidius stat. Timorem quippe superat: qui stabilitatem seruat: quia dum sollicitus suadet peragere quod mansuete condit

21

22

Mat. 6.

Ubi. 3.

Luc. 6.

Mat. 6.

23

tor: impatiens etiam cogitat quod terribiliter intonat. Sciendum preterea est: quod nonnulla bona sunt ad que indefessi persequimur: et rursum nonnulla sunt: a quibus contumelie deficiunt laborum: atque ad hec magni conatibus per interualla temporis reformamur.

Ca. 19.

Actiua etenim vita sine defectu mens figuratur: contemplatiua autem infirmitatis sue pondere victa lassatur. Illa quippe tanto firmior durat: quanto ad victa se erga utilitatem prout dilatat: hec tanto celerius labitur: quanto a carnis claustra transgreditur super semetipsam ire conatur: illa per plana se dirigit: et sicco pedem operis robustius figit: hec autem quo super se alta appetit: adeo se citius fessa descendit. Quod bene ac breuiter Ezechiel insinuat cum eorum que viderat motus animalium narrat dicens: Non reuertebantur eis incederent. Nec paupers subiecit adiungens. Et anima sua ibant et reuertebantur. Sancta quippe animalia aliquando vadunt et minime redeunt: aliquando vadunt et prius reuertunt: quod electorum mentes cum per collata sibi actiue vite gratiam erroris vias deserunt redire ad mala mundi nesciunt que reliquerunt: cum vero per contemplationis actum ab hac se eadem actiua vita suspendit eunt: et redeunt: quod per hoc quod diu persistere minime in contemplatione sufficiunt sese iterum ad operationem fundit: ut in his que sibi iuxta sunt se exercendo refoueat: et super se rursus surgere contemplando conualescant. Sed dum hec eadem contemplatio more debito per tempus interualla reperitur: indeficienter progrediendo et in eius soliditate persistitur: quod et si infirmitatis sue pondere sapata mens deficiat: hanc tamen iterum continuus conatibus reparata comprehendit: nec stabilitatem suam in ea perdidisse dicenda est: a qua et si semper deficit: hanc etiam perdidit semper intemperat. Sequitur. ((Misere quos obliuisceris: et quasi aquarum que preterierint non recordaberis.)) Mala vite presentis ratio durius animus sentit: quanto pensare bonum quod sequitur negligit: et quod non vult quoque premia considerare que restant: graui estimat esse que tolerat. Unde et contra flagellum

secum cogitatio ceca conqueritur: et quasi sine calamitate creditur que vicia cursu labentibus quotidie fuerunt. Nec si semel quicquid ad eterna se erigat: atque in his quod incommutabiliter permanent oculum cordis fixat: prope nihil esse hic conspicit: quod ad finem currit. Presentis vite aduersa tolerat: sed quasi nihil esse omne quod labitur pensat. Quo cum se iterum gaudij robustius inseruit: minus exterius dolores sentit. Unde sophar nequaquam veritus animum temerario docere meliorem exhortatur ad iusticiam et demonstrat quod nulla iniuria oculis videatur pena. Nec si apte dicat. Si degustas gaudium quod intus permanet: leue sit potius omne quod foris dolet. Bene autem presentis vite miseria aquis preteritis comparat: quod calamitas transiens electi mentes nequaquam vi concussionis subruit sed tamen tactu meroris infundit. Tederet quidem per cruciorem vulneris: et si a luce certitudinis non frangitur saluti.

Ca. 20.

Sepius autem non solum flagella atterunt: sed vniuersi iniqui iusti alio malignorum quoque spiritum tentamentis et crassantur: ut exterius et percussione doleant: et intus aliquatenus et tentione frigescat. Sed nequaquam grauius: quod quo nos durius est dispensatione percutit: eo amplius et ex pietate custodit: nam cum te nebre scire: per tentiones cepit: sese iterum lux interna succendit. Unde et subditur. ((Et quasi meridianus fulgor: confurget tibi ad vespertum.)) Fulgor quippe meridians in vespere est: virtutis renouatio in tentatione ut repentino claritatis sereno mens vigeat: que iam tantum lumen sibi gratie occubuisse formidat: ad adhuc sophar in beatilium aperit: cum subingit. ((Et cum te consumptus putaueris oleris vel lucifer.)) Sepius autem tentamenta nos obducunt: ut ipsa nos eorum numerositas pene ad lapsum desperationis inclinet. Unde plerumque mens in tedium vertitur: vel ipsa virtutis sue bona considerat: et tota dolens quasi iam et a sensu doloris aliena frangitur: et numerare non valet: quanto cogitationum tumultu vastatur: rursus se per momenta conspiciat: ne arma repugnationis arripiat.

Ezech. 1.

21

22

gratias meror: ipse contradicit: et cunctos quolibet oculos obscuritas obsideret: et cū vi sum tenebre sp̄ impedit: mēsa mens nihil aliud q̄ tenebras videt. Sed apud misericordem iudicem sepe hec ipsa que ad vitiū quoq̄ orationis aggrauat pro nobis subtilis tristitia orat. Nam tunc merorū nostrū caliginem conditor conspiciet: et subtrahet luminis radios refundit: ita ut erecta protin⁹ per dona mensa vigeat: quam paulo ante de certantia vitia superbie calce tepētibat. Adhuc corporis pondus discit: atq̄ ad cōtemplationis lumen posturbationis sue te nebras erumpit: mori gaudio profecta attollitur: que inter temptantia petus cade re ex desperatione cogeatur: sine cogitationis certamine p̄ficia despiciet: sine dubitationis obstaculo de ventura retributione confidit. Iustus ergo cum se consumptum putauerit: vt lucifer oritur: q̄ mor vt tenebre: et reformationis caligine ceperit: ad lucem gr̄e reformatur: et in seipso monstrat dies iusticie quo casurus paulo ante timuit noctem culpe.

Capitulum. 24.

Ecce aut lucifero iusti vita comparatur. Solem quippe precurrens lucifer nuntiatur: quid nobis sanctorū innocentia nisi sequētis indicis claritatē clamat: In eorū nāq̄ ammiratione conspiciamus. quid de maiestate veri luminis estimemus. Nec dum redemptoris nostri p̄sentiā videmus: Sicut virtutē illius in electorum suorum moribus ammiramur. Quia igitur bonorum vita in consideratione p̄sentiā oculis nostris veritatis obijcit: clarus ad nos lucifer ante solem venit. Sciendum vero q̄ hec que ex tentationum spiritualiū aduersitate discimus iuxta exteriora quoq̄ mala nō obstat intelligi. Sancti etenim viri q̄ summa medullis diligant: in infimis dura patiuntur: sed in fine gaudij lumen inueniant: q̄ habere in hoc spacio percurrentis vite contemnant. Unde nūc per sopor dicitur Et quasi meridians fulgor confurget tibi ad vespertinum. Peccatoris enim lumen in die Eob securitas in vespere: q̄ in p̄senti vite felicitate attollitur: sed aduersitatis tenebris in fine deuoratur. Iusto autē meridians fulgor ad vespertinum surgit: q̄ p̄senti tibi claritas ma-

neat cum sas occidere ceperit agnoscat: hic namq̄ scriptum est: timeuit deum bene erit in extremis. Vnde per psalmistā dicit: Cum dederit dilectis suis hominū hec est hereditas dñi. Quia i p̄senti quoq̄ vite adhuc certamine positus cū se consumptū putauerit vt lucifer oritur: q̄ foris eadē intus immo natū: et quo magis exterius aduersa tolerat: eo verius virtutum luminis interioris coarscat: p̄senti attestante qui ait. Sed licet is q̄ foris est noster hō corruptus: ita is q̄ intus est renouatur de die in diem: id enim q̄ in p̄senti est momentaneum et leue tribulationis nostre: supra modum i sublimitate eternum glorie pondus operatur in nobis. Et notandū q̄ nequaquā cum consumptus fueris: sed cum te cōsumptum putaueris dicit: quia et q̄ videmus i dubietate est: et q̄ speramus in certitudine. Unde et eisdē paulus non se cōsumptum nouerat: sed parabat: q̄ inter aduersa tribulationum corruens vt lucifer respēdebat dicens. Quasi mouētes te ecce viuimus: quasi tristes semper autem locupletantes.

Capitulum. 22.

Sciendum quoq̄ est q̄ bonorum mens quo diuina pro veritate toleratio eternitatis premia certius sperat. Unde et apte subditur ((Et habebis fiduciā p̄posita tibi spe.)) Tanto namq̄ spes in deū solidior surgit: q̄ pro illo q̄s grauiora pertulerit: q̄ neq̄ retributionis gaudium de eternitate colligit: q̄ non hic p̄senti p̄senti tribulatione seminatur. Vnde etiam per ps. dñi. Eantes ibant i flebat mittētes semina sua venientes autē venient in exultatione portantes manipulos suos. Vnde Paulus ait: Si cōmorimur i comatēmus: si sustinemus et cōregnabimus. Vnde discipulos ammonet dicens: Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei. Vnde sanctus gl'iaz Joānis angel⁹ indicās ait: Vñ sūt q̄ venerūt i tribulationē magna et lauerūt stolas suas et dealbauerūt eas i sanguine agni. Quia igit nūc p̄ tribulationē scribit vt post gaudij fruct⁹ metafractio maior fiducia mēte roborat q̄ hō fortior p̄ p̄senti afflictio angustiat. Tūc apte p̄senti adtingit ((Et desolatus securus dormies.)) Sicut enī malis p̄senti

Et. 1.

p̄s. 126.

2. Cor. 4.

1. Cor. 6.

24.

P̄s. 125.

2. Th. 2.

Act. 14.

Alp. 7.

2. Th. 4.

securitas labor est ita bonis pñis labor per-
petuus securitates perit. Unde 2. desolatum
securum dormire iam nouerat q dicebat.
Ego eni iam delibor 2 tempus mee resolu-
tionis insitat: boni certamen certant: cursu
consummant: fidem seruauit: de reliquo reso-
luta mihi est: coena iusticie: quam reddet
mihi dominus in illa die iustas iudex. Qz
2 contra multa transiens sine defectu cer-
tauerat: de mansariis nimirum gaudijs sine
dubitatie pz: sumebat: qñs desolatos 2 alti-
ter intelligi potest. Sepe rebus nanq transi-
torijs occupati pensare negligunt per quan-
ta peccamus: sed si reducto considerationis
oculo a sinu cordis terrene cogitationis ager
excitatur: quisquid in mente latebat inueni-
tur. Unde sancti viri animorum suorum la-
tebras perscrutari non desinant sese subtili-
ter indagantes terrenarum reru curas abi-
ciunt 2 effossis plene cogitationibus cū nū-
lo se reatu criminis mordere deprehendūt:
velut in stratu cordis apud se securi requie-
secunt. Latere quoq ab huius mudi actib⁹
appetant: semper sua considerantes 2 cum
loco regimini minime constringuntur in
discere que aliena sunt recitant. Effossi er-
go securi dormiunt: qui dum sua iustitia vi-
gilanter penetrant: laboriosos se huius mun-
di oneribus sub quietis ocio occultant. Un-
de 2 adhuc subditur. ((Requiesces: 2 non
erit qui te erreat.)) Quisquis enim pre-
sentem gloriam querit: profecto respectum
metuit: qui semper ad lucra inibat: semper
videlicet damna formidat. Cuius enim per-
ceptione reficitur: eius rei pauldubio 2 amil-
sione sauciat: 2 quo obligatus mirabilib⁹
ac periculis inheret: eo longe in infinitis ab
arce securitatis iacet. Ut contra quisquis in
solo eternitatis deserto figitur: nec prospe-
ritate attollitur: nec aduersitate quassatur:
dum nihil habet in mundo qd appetat: ni-
hil est qd de mundo timeat. Vnde etenim
Salomon ait: Non conuersabit iustam que-
quid ei acciderit. Hinc iterū dicit: Iustus
quasi leo confusus absq terrore erit. Bene
itaq nunc dicit: Requiesces 2 non erit qui
te erreat. Quia tanto quisq a se plen⁹
pauiorem qui ex mundo est abiicit: quanto
in semetipso ver⁹ 2 concupiscentiam mudi vi-
dit. In non absq terrore qui ex mundo est
Paulas i corde requiescat q dicebat: Cer-

tus suus. n. qz neq mors: neq vitæ neq æge-
tis neq pñcipat⁹: neq istius: neq futura: neq
fortitudo: neq altitudo: neq profunditas: neq
erectura alla poterit nos separare a chari-
tate dei: que est in xpo iesu dño nro. Cuius
videlicet fortitudo charitatis vera sancte es
eternæ vocē laudat: cum per canticam cantu-
corum dicitur: Valida est vt mors dilectio.
Virtuti etenim mortis dilectio comparatur
quia nimirum mentem quā semel cepit a
delectatione mundi sanctitudo occidit: 2 tātō
hanc valentius in auctoritate erigit quanto
2 insensibilem contra terrores reddit.

Cap. xi.

Capitulum xi. 23.

Ed inter hec sciendū est q
prati cū recta pñcant val-
de difficile ē: vt ad hoc qd
taleti ambunt non eripāt.
Unde 2 sophar protin⁹ ad-
iungit. ((Et deprecabuntur
faciem tuam pluri.)) Neq enim iusti viri
idearco se per innocentie itinera arcta custo-
diant vt ab alio erorentur: sed sine hereti-
ci seu peruersi quilibet per hoc q inter ho-
mines quasi innocentem viuūt: videri in-
cessores pro hoibus volūt: 2 cū scia loquen-
tes insinuant qd ipsi appetunt hoc alio pro
magno pollicentur: dñq celestia pñcant:
in suis repente spñsionib⁹ ostēdūt qd amāt
S; ne diu terrena pollicenda pateant: qd
sunt ad verba rectitudinis citius recurrūt.
Unde mor subdit. ((Qui autē imp⁹ orat⁹ te
scent: 2 effugisti pñbit ab eis.)) Qd colorum
nomine vis intentionis exprimit: per
angelum veritas attestatur dicens: Si ocul⁹
tuus fuerit simplex tot⁹ corpus tuū lucidū
erit: qz videlicet si opacitē nostrā intentio
munda pñnerit: quilibet aliter hoibus vi-
deat: inter iū iudicis oculis mandū subse-
quēis actionis corp⁹ ostēditur. Oculi ergo
impiorū intentiones sunt: in eis carnaliaz de-
siderioz q idearco deficiant: qz eterna negli-
gant 2 sola semper transitoria pñolantur.
Idipsum quippe terrenā gratiam cogitant:
multiplicari reb⁹ spalius eropāt: ad mor-
tem quotidie cursu rerum labentium tēdūt
s; cogitare mortalia mortaliter nesciūt. Car-
nis vira q momenta deficiūt: 2 tñ carnale de-
deriam crescit: res habita instant sine cor-
rumpitur: 2 habendi anxietas vō fuit. Sed

Pro p. 16.
Dion. 18.

De. 145.

et mors impios subtrahit: eorum profecto desideria et vita terminantur. quorum scilicet oculi tunc superna visione deficiunt: quia hic suo iudicio terrena deficiere delectatione noluerant. hos illorum oculos a locunditate pristina claudi potest. cōspexerat et viderat: In illa die peribit oēs cogitationes eorum: quia et eterna mala nūquā cogitata reperit: et subito amittuntur bona temporalia quae vana tractata tenuerant. Et quibus et cōfugit perit: quia eorum malicia ab animaduersione districti iudicis: quo se valeat occultare non inuenit: sed et impios subtrahit: eorum profecto desideria et vita terminantur. Illam nam iniqui et tristitia alia vel aduersa patiuntur: effugit latebras inueniunt: quia ad voluptatē primum desideriorum carnalium recurrunt: ne enim paupertas crederet: diuitijs animā demulcent: ne despectus primorum deprimi sese dignitatis erantant: in fastidio corporis atterit: anpositis epularijs in fastidio corporis atterit: anpositis epularijs impulsus desiccat: mor per interposita locorum blandimenta releuat. Tot ergo hic sunt effugia: quot sibi preparant delectamenta: sed quandoque ab eis effugius perit: quia eorum mens amissa omnibus de solis modo et iudicē conspiciet. Tunc voluptas subtrahitur: voluptas causa culpa seruat: et repente miseri perire videntur: quia peritura tenebantur. Qui tamē quousque corporaliter viuunt quēdere nocitura non desistunt. Unde adhuc subditur. ((Et spes illorum abhominatio anime)) Quid hoc peccator totis cogitationibus sperat: nisi ut potestate ceteros transeat: cunctosque rerum multiplicitate transcendat: aduersantes diuidendo subdiciat: obsequiis mirandas innotescat: et ad vota satisfaciat: benignus se et laudatur ostendat: quicquid gula appetit offerat: ad hoc quoque voluptas operis impat expletionē educit. Hi ergo spes illorum abhominatio a se dicit: quia ea que carnales ambiunt: spirituales quique iudicio rectitudinis aduersantur: nam quod peccator voluptatē estimat: hoc iusti proculdubio penamputant.

Capitulum. 24.

Abhominatio

est igitur a se spes prauorum: quia nimis spiritus desecit ubi caro regescit. De enim caro mollis: sic anima duris nutrit:

illam blanda resouent: hanc aspera excrescit illa delectationibus pascitur: hec amaritudinis vegetatur: et sicut carne dura sancti: sic mollis spiritus necant: sicut illam laboriosa interimit: ita hanc delectabilis extinguit. Spes itaque carnalis abhominatio a se dicitur: quia inde imperpetua spiritus inuenit. Unde et ad tempus caro suauiter viuunt. Sed hec sopor recte diceret: nisi beat? Job etiam largius etiam viuendo predicasset. Et postquam sanctiorē mōde de vita nūquā docto rem se erudire sapientie magister conatur: ipse qui victorū suorum pōd lenigat: discretione interponit: a omne quod loquitur destruit: quia liquorē scie pleno vasculo supplantat. Sic namque ab indifferetio opes scilicet: sicut a stultis sepe opes corporalis substantie possident. Nonnulli enim quia rerū terrenarū multitudine pueritiae subitae sunt: aliquid multa et plurimum tribuunt: ut ipsi hoc cunctis largitione habere videantur. Ita pueri et vera sapientia: recta quidam et rectoribus loquuntur: non ut alios audientes docerent: sed ut ipsi ista doctrina polleant innotescant: preire se quisque sapientia cunctos estimat: et idcirco nihil se casibus dicere: ultra mēsuras sue magnitudinis putant. Sic prauis glubet sic omnes hereticis sapientia voce meliores docere non metuit: quia omnes se inferiores arbitrantur.

Capitulum. 25.

Ed sancta ecclesia elatos quos ab estimatione sue culmine reuocat: et discretionis manu ad equitatis copagem reformat. Unde beatus Job qui eiusdem sancte ecclesie membrum est. videns quod amicorum mens per verba prolate eruditio intumuit: illico respondit dicens: ((Ergo vos estis soli homines et vobiscum oriet sapientia:)) Quique se preire omnes rōne estimat: quid iste aliud quam se esse hominem exultat: Et sepe continet ut eam per tumorem mens in alium ducatur: in despectu omnium sui admiratione subleuetur. In cogitatione etenim proprios fauores oriantur: sibi que singularitate sapientie blandiuntur: ipsa fatuitas pensat ea que audierit ac verba que profert et miratur sua: et ridet aliena. Qui ergo solus se sapere estimat: quid aliud quam hanc eandem se eam oriri sapientiam putat: Nam quia adesse

Job. 22. 12.

aljs abnuat: soli sibi hanc tribuens: profecto
infra tempora sue beatitudinis claudat. Pen-
sandum vero est ut sanctus quanta discre-
tione utitur: ut amicorum superbientis ar-
rogantia compunatur: cum proximis adici-
git. ((Et mihi est cor sicut t vobis nec infe-
rior vestri sum.)) Quis enim nesciat: quanta
beati Job vita atq; scientia amicorum eius
sciam excedat: Sed ut coram superbiis cor-
rigat: esse se inferiorem negat: ne sue humi-
litas limitē transeat: esse superiorem tacet:
nec preferendo se sed conferendo: indicat qd
de se huj q sibi longe sunt impares distant: ut
dum sponte in se citatur sapientia que emiet:
nequa qd contra se vires erigat scientia que la-
tet. Quos bene mor ad equalitatis sensum
reuocat: qd timere valde quasi de singulari
tate magnitudinis pensat: et subsequenter
adiungit. ((Quis enim hec que noscitis igno-
rat?)) Ne si aperte dicat: cum cunctis sint no-
ta que dicitis: de dictorum scientia singulari-
ter cur timetis? Quia igitur elationem arro-
gantium ad equalitatis communionem re-
uocans correptione perfecta redarguit: ad
doctrinam nunc sententias erumpit: ut amice-
eius humilitati prius discrent veritatis po-
dera: que reuerenter audirent. Sequitur.

Capitulum. 26.

21
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

proximus funditur: et pressas exterius ad pe-
netrandam que intus sunt mundus liquat.
Bene itaq; nunc dicitur. Qui deridetur ab
amico suo sicut ego: innocabit deum: et exan-
diat eum: quia bonorum menti dum praui
exprobrauit: ostendunt quem suorum accus
testē querant. Que dum compuncta sese in
precibus accigit: inde ira se superne exan-
ditioni iungit: unde extra se ab humana
laude separatur.

Capitulum 27.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

¶ facere: nulli tam insule vitionem sperare: pro veritate contumeliam sacra putare. S; dec iusto: simplicitas desiderat: qz ab huius mundi sapientibus: puritatis virtus fatuitas creditur. Quia enim quod immoeret agitur: ab eis proculdubio stultam putatur: et gregi in opere veritas approbat: carnali sapie fatui sonat. Quid namq stultus videtur mudo: qz mente vbiis ostenderet: callida machinatione simulare: nullas iniurias contumelias reddere: pro maledictibus ora re: paupertate querere: possessa relinquere: sapient non resistere: percutient altera maiorem prebere. Unde bene huius mundi dilectoribus ille egregius dei sapiens dicit: Abominaciones egyptiorum immolabim deo nro. Quos quippe egyptij edere viderunt: sed qz abominantur egyptij: hoc israel te deo offerunt: qz simplicitatem conscientie quam iniasti quicq velut infimas abiectiones despiciunt: hanc iusti in virtutis sacrificium vertunt: excolentes recti puritate ac mansuetudine deo immolari: quam abominantes reprobi fatuitatem putant. Que nimirum in ista simplicitas dicitur: sed sufficienter expiatur: cum potius vel subservitur. Lampas cotempra apud cogitationes diuinitatis.

Capitulum 28.

Quid hoc loco significat nomine diuinitatis: nisi elatio superborum: qz venturi iudicii respectu non hnt: dñi superbiis apud se cogitationibus tument. Nam sunt nonnulli quos sensus per timorem non eleuat: sed p misericordie opera exaltat: sunt nonnulli qui dum terrenis se opibus abundare cōspiciunt: has dei diuitias non requirunt: atqz eternam patriā non amant: qz hoc sibi sufficere qz rebus tpalibz fuleant putat. Non est ergo census in crimine: sed affectus. Cū autem ei que deus cōdidit bona sunt: sed qui bonis male vtit: profecto agit: vt quasi per edocitatis ingluuiem: eo quo vivere debuit pane moriat. Paup ad requie Lazar⁹ venerat: superbi vero diuinit tormentantur: sed isti diues Abrahā fuerat: qui in sinu Lazarum tenebat: qui tñ auctori suo colloquens dicit: Loquar ad dñm dei meū: cū sim pulvis et cinis. Quid itaqz iste diuitias suas estimare nonerat: qz semetipm puluerē

cineremqz pēbatur. Aut qñ hūc res possesse extollerent qui de suo quocq earū videlicet possessore tam abiectione sentit. Atqz iterum sunt nonnulli quibus et res terre nō sup petunt: et tamen apud se per fastus tumoris eriguntur: hos et census ad ostensionē potestatis minime subuehit: et tamen morum proteruitia inter reprobos diuites adijcit. Quos cumqz ergo sequentis vite amor non humilitat: hoc in loco sacer sermo diuites appellat: qz in iudicijs quocq vitione non diserepant: vtrū rebus an solis moribus iustitiamcant. Qui enim vitam simplicem in hoc mudo humile abiectionis conspiciunt: elati protinus et spectibus irident: nequaquā qñ ipsi totis conatibus anhelant. Quasi stultes ergo vspiciunt: qui scilicet ea non habent: qñ ipsi vitijs vel habēdo vel solammodo amando morantur: et quasi mortuos deputant: quos nequaquā secū vtere carnaliter pēbant: qui enī ab huius mundi appetitu mori: a terrenis mētibus pfecto omnimodo extinctus estimat. Quod bene nostri miracula redēptoris signat cū ab immundo spūitu hominem liberat: de quo nimirum scriptum est: Clamans multum discerpis cum abijt ab eo: et fact⁹ est sicut mortuus ita vt multi dicerēt: quia mortuus est: scias autem tenēs manum ei⁹ eleuasti eū: et surrexit. Velut mortuus quippe ostendit: qz a maligni spūs potestate liberatur: qz quisqz iā terrēa desideria subijcit: vitam in se carnalis conuersationis extinguit: et mudo mortuus apparet: qz possessore prauo qui p immunda desideria se agitabat caret. Quē multi mortui dēst: qz qui spiritualiter viuere nesciunt: eū qui carnalia bona non sequitur extinctum funditus arbitrantur.

Capitulum 29.

Ed qz ipsi quocqz derisores simplicitis xpianitatis nomine censentur: reuerentia religiosis presti exhibere malum publice irrisionis erubescit: vñ sicut apud se tamidi tacet: sed derideat quos abiectione valdeatqz infimos per simplicitatē putat. Vñ ergo dñi Lampas cotempra apud cogitationes diuinitatis: qz superbi quicqz dñi pensare bonis sequētia: vt sapient diuitias nesciunt: pene nihil estimant quē non vidēt habere quod amant. Sepe namq contingit: vt elect⁹ qsqz

Luc. 16.

qui ad eternā felicitatē ducitur: cōtinua hic
aduersitate depmā: non hūcerum abun-
dantia fulcat: non dignitatē gloria hono-
ris ostēdat: nulla ei obsequentium frequētia
suppetat: nulla hūc humanis oculis vestiti
pompa cōponat: ceteris vero despectabilis
cernit: huius mundi gra rindign: estimat:
sed tamē an oculis iudicis oculos virtuti-
bus emicat: vite meritis cho: uscat: honora-
ri metuit: despicit nō refugit: corpus cōtinen-
tia afficit: sola i animo dilectio pinguescit:
mētē semper ad patientiam preparat: et ere-
ctus pro iusticia et obsequentium frequētia
erileat: afflictis ex corde compatit: de bono
p̄spicitatibus: q̄ si te p̄p̄is letat: sacri ver-
bi pabula i mente foliit: rindign: i iustici-
tus q̄libet eloqui dupliciter ignozat. Bene-
itāq̄ iusti simplicitas: et lāpas eē dicit: et cō-
tēpta: lampas q̄ inter: et lūcet: et cōtēpta: q̄
exterius nō lūcet. Intus ardet flamma cha-
ritatis: foris nulla gloria respondet scoris.
Lūcet ergo et despicit: qui flagrans virtuti-
bus abiectione estimat. Adhuc quippe car-
nalia pensare bona non valent: nisi q̄ car-
naliter vidēt. Hūc ē q̄ Dauid sc̄m̄ pater ip-
se deseperat: q̄ pphete samuel oculis p̄si-
tari recusabat q̄ ad vocationis gratiā dnm̄
septē filios eduxisset: a ppheta regis an-
numerus sobolis explest: cum magna
desperatione respondit. Est puer paruulus
q̄ pascit oues: Quo deducto et electo protin-
us audiuit. Homo videt in facie deus an-
tem futuetur cor. Lampas ergo Dauid per
innocentiam fuerat: sed tū valde cōtēpta
q̄ exteriora cernētibus nō lūcebat. Sciēdū
vero est q̄ iustus quisq̄ aut tp̄alem gloriā
non habet aut hanc sub semetipso frangit
si habet: vt honori suo liber emineat: ne et vi-
ctus delectatione succēbat. Hūc enim ē q̄
ille predicator: egregius ante humanos o-
culos appellatus sui gloriā humilianerat: q̄
dicebat. Non vñ sumus hac potestate cum
possimus onerte esse vt ep̄i apostoli: sed facti
sumus paruuli i medio vrm̄. Eius vero au-
ditoribus nūm̄ talis timor diuini adhuc in
eo: de remanserat: que mandauerat nesciit
qd̄ faceret eū dicebant. Epistole graues sūt
et fortes: p̄stia aut̄ corporis infirma: et fimo cō-
tempniblis. Quē enim talia dicere posse co-
gnouerāt: sed cōmūiter viuere non posse
iudicabant. Cūq̄ enim et hūilem vīdēdo

cerneret: et altis sermone pensarent: sua eō
clarior cōp̄nit: vt quē per scripta timuerat:
per p̄stia s̄ba d̄spicerent. Quid igit̄ Paul⁹
nisi cōtēpta lampas apud cogitationes vi-
uisti fuit: q̄ vnde magisterium humilitatis
erhibuit: de a rudibus discipulis superbie
cōtumelias recepit. Torrendo enim modo
languoz sapientiam vnde detumescere te
huit excreuit: dñz mens elata carnaliū hoc
quasi dedignabile explit: q̄ magister iust
tābile ostendit. Tu cōtēpta lampas nō
erat: qui tot virtutibus emicans tanta a p-
secutoribus aduersa tolerabat. Ligatone i
catena fungit: cōs̄q̄ vincula i omni p̄torio
manifestant: virgis ceditur multis: et gene-
re: et gentibus periculis virget: lapidibus li-
stris tundit: pedibus erit vrbē trahit: q̄
extinctus estimat. Sed vsquequo lāpas ista
cōtēnit: vsquequo despicibilis habetur.
Nūq̄ non fulgore iust nullatenus exeret
et nūq̄ quāta claritate candeat ostēdat.
Ostendit plane: Nā cū lampas cōtēpta
apud cogitationes diuini diceret: protin⁹
additur. (Parata ad tēps statuti.) Sta-
tuti quippe cōtēpte lampadis tempus ē:
extremi iudicii p̄destinatus dies: quo iust⁹
quisq̄ q̄ nūc despicitur: quāta pietate fulge-
at demonstratur. Capitulum. 30.

Tunc enim enz deo indices
veniant: qui nūc pro deo ius-
te iudicant: tunc eorum lux
tanto latius emicat: quanto
eos nunc manus persequē-
tiū varius angustat: tunc re-
probōz oculis p̄fect: q̄ celesti potestate
subiecti sunt: q̄ terrena oīa sponte reliquunt.
Unde electi v̄itas dicit. Vos q̄ secuti estis
me i regeneratione cū sederet filius hoīs i se-
de maiestatis sue sedebitis et vos super dno
decem sedes: iudicantes duodecim trib⁹ Isra-
el. Neq̄ enim plusq̄ duodecim indices illa
intenti confessus curia non habebit. Sed nū
miram duodenario numero quantitas vni-
uersitatis exprimit: quia quisq̄ stimulo di-
uini amoris excitatus hic possessa relin-
q̄t illic p̄cūdoso culmē iudicarie potesta-
tis obtinebit: vt simul tunc iudex cum iudice
veniat: q̄ nunc cōsideratōe iudicij sese sp̄s
tāca paupertate castigat. Nūc enim q̄
de sancte ecclesie sponso per salomonem dī.
Nobilis in portis v̄i claus: quando sederit

B

h. Relig.

Thes. 2.

C

2. Cor. 10

Ed contempta lampas
que in terra irrisiones
tolerat: de celo iacius
per iudicium: horascit
Unde beapte subiungit
rar: Parata ad temp
statutum. De quo vide
licet tempore p psalmi

Ps. 74

Jo. 7.

3

Es. 42.

C

cum sententibus terre. Hinc Esaias ait: Do
minus ad iudicium veniet: et sententia po
puli sui. Hinc eisdem sententibus veritas non
tam famulos: sed amicos denuntiat dicens:
Non in vobis sed in vobis: sed amicos meos:
Quos nimirum psalmista inueniens ait: Mihi
autem nimis honorati sunt amici tui deus.
Quotid diei celsitudinis cordis aspiceret ma
di gloriam qua calce calcaret: protin⁹ addi
dit. Minus conforatus est pncipatus eorum.
Ne paucos esse crederemus quos profi
cere vsq ad summam tate pfectionis agnosce
mus illico adiungit. Dnum erabo eorum: et su
per arenam multiplicans. Quot itaq nunc
pro amore veritatis sese libenter humiliauit:
tot tunc in iudicio lampades chorascant. Vi
catur igitur recte. Lampas contempta apud
cogitationes vniu⁹ pata ad tempus sta
tuta. Quia vniu⁹ sensus iusti anima velat
absoluta continentur cum degens inferius
gloriam non habet: sed ammirabilis cernit
ur: dum desuper fulget. Liber inter hec ad
redemptoris vias mentis oculos tollere: sen
sumq a membris ad caput peruenire. Ipse
enim nobis lampas veraciter extitit. qui p
redemptione nostra in cruce motiens tene
brosos nostris mentibus lucē per lignum su
dit. Hac nos lampade Joannes illuminari
consperebat cū dicebat. Erat lux vera: que
illuminat om⁹ hominē. Quā tamē apud co
gitationes vniu⁹ contempta vidit: cū pau
lo post subdit. In ppria venit: et sui euz nō
repperunt. Hūc lampadis flammam hero
des explorare voluit: cum eius miracula vi
dere concupiscit: sicut scriptum est: Erat eni
ex multo tpe capiens videre eum: eo q au
disset multa de illo: et sperabat signum ali
quod videre ab eo fieri. Sed lampas hec
ante eius oculos nullo radio lucis emicat
quia qui se nō pfectis curiosis quæserat: ni
hil de se mirabile ostendit. Inquisitus quip
pe redemptor tacuit: expectatus miracula
exhibere contempsit: seleg apud se in oculis
retinens: eos quos exteriora querere cō
perit: ingratos foris reliquit. Magis eliges
aperte a superbentibus despici: q a nō cre
dentibus vacua vee laudari. Unde et pro
ptius lampas ista contempta ē: sicut illic sub
ditur: Sprenit autem illum herodes cum
exercitu suo: et illic in duntum veste alba.

stam dicitur: Cum accipere tempus: ego in
sticias iudicabo. Hinc in euangelio per se
metipsam veritas denunciat dicens: Tem
pus meum nondum aduenit. Hinc Petrus
ait: Quē oportet celsū qdē suscipere: vsq ad
tempora restitutionis. Lampas ergo q nūc
contemnitur: ad statutum tempus ventura
preparatur. Quia ipse peccata i die vltimo
iudicat: qui nūc peccantium derisiones por
tat. Et tanto diuini distractione erit: quā
to minus vniu⁹ peccatoribus suam tenu⁹
patientiam sternit. Qui enim diu conuer
dos expectat: non conuersos sine retracōe
cruciat. Quod per prophetam scilicet breui
ter insinuat dicens: Tacui: semper filius: pa
tens iussit: parturiens loquar. Ut enim
tam predictimus: parturiens euz dolore elicit
hoc quod in intimis tempore longo gesta
uit. Qui ergo semper filius: sicut parturiens
loquitur: quis venturas ludeat: qui sine vi
tione diu facta hominum perualit: quandoq
cum sermone examinet: quasi euz dolore mē
tis quāre animaduē⁹ onis sententiam in
seruauerit ostendit. Nemo igitur hanc lam
padem cum latet despiciat: ne cōtemptores
suos cum de celo fulserit: exterrat. Qui enim
nunc non ardet ad ventam: tunc proculdu
blo ardebit ad penam. Quia ergo per su
pernam gratiam vniu⁹ tempus accipi
mus: dum ad paciscentiam superest: eius iram
qui vbiq est mores in melius commutan
do fugamus. Solum quippe animaduē⁹
illa non inuenit: quatenus correctio abscondit.
Hec nos largiente domino in duobus iam
corporibus transcurrisse sufficiat. Qui eni
sacri libri sequentia misteriorum virtutibus
extensa complecti breuiter exponendo non
possumus: ea necesse est vt alijs voluminib⁹
referemus: quatenus lector tanto feruē
tior ad legendi studium redeat: qto ex lectō
nis quocq intercessione respicit.

Sancti gregorijs Liber. xi.
Tertia pars Moralium in expositione beati
Job incipit.

Clamuis in

proliro opere esse culpa
bilis. sicut mutabilitas
non debeatne quis tñ
me ex locutionis mee i
mutatione reprehēdat.
In epistola libri fmissa
cām reddidit: cur tertiā
huls operis pte ad alia

rum vsq; similitudinem minime emendādo
perduri. Quibus scilicet ereclis hoc quoq;
addit: qd ab eo versu quo dicitur. Tibidat
tabernacula pcedonā: eiusdem partis expo
sicio incipit: et vsq; ad hoc qd scriptū ē. Dul
cedo corā vermīs differēdo peringit. Que
nimirum tam multa sunt vt in vno corpo
re cōprehendi non possent: nisi sub magna
breuitate dicerentur. Qui ergo ab alijs acti
bus vacat: legat cetera multipliciter dicta.
Qui vero ad studiosē legendā non vacat:
huius pte et breuitas placeat: in qua non
tam que sentimus dicimus: q; ea que sūt di
cenda signamus. Igitur qm in ea multa si
cut me loquente crecepta sunt: ita derelinqui
in imutatione stilis lector: meus equanimi
ter accipe: q; et sepe eosdem cibos edentib;
diueritas placet coctionis. Sed quoties p
tes singulas ad legendam fumes: reducere
semp ad memoriam eam quā pcepisti cau
se originē stud.: q; et per beatum Job q; to
lena dicit: passionēs dñi cuiusq; corpis. i. san
cte ecclesie designantur: et amict eius hereti
corū tenent spēm. q; vt sepe iam diximus te
nim dum defendere nitunt. offendat. Qui
dum sicte cōsulant: sanctorū mentē fortiter
alligant: nec tñ per cuncta q; loquunt a ve
ritatis cognitione respiciunt: sed plerunq; et
stultis prudentiam: et scitis vera pmissent:
dum et veritate aliquid progant: facile sē
ad falsitatem trahant. Unde amict quoq;
beati Job modo dispicibilis: mō autē intra
sunt q; loqūt. q; tñ sancti viri aliqui reproba
do pulcit aliqui. sō ap pbādo suscipit: atq;
ad vsū rectitudinis pergit. et q; ab his eis re
eta: sed non recte proferunt. Itaq; inopiam
suā despicientes respicit: atq; in sterquilino

corpore positus in quāto virtutum culmine
apud se sedeat ostendit: cum nū esse presen
tis vite diuitias memorat: quas abundan
te et reprobis narrat dicens.

Capitulum.

Abundant tabernacula pdo
num: et audacter pronocant
deum: cum ipse dederit om
nia in manibus eorum. Fa
cile est hominem tunc diuitias
despicere: cui habet: difficile
vero est eas cum non habet viles estimare.
Unde patenter ostēditur quantus contem
ptus terrenarum rerum in beati Job cogi
tatione fuerit: qd tunc dicit nulla esse que
abundant reprobis: qd oia amisit. Alii ergo.
Abundant tabernacula pcedonā: et audacter
pronocant deū: q; plerūq; malicio magis cō
tra deum superbiunt: quo ab eius largitate
et cōtra meritiū dñi: et q; pncari bōis ad
meliora debuerunt: donis peiores sūt. Sed
intelligendum nobis est: quomodo pcedēs
appellentur dum protinus addat. Cum ipse
dederit omnia in manibus eorum. Si enī
pcedones sunt: violentē abstrahit. Et vbiq;
non est q; violentior non sit adiutor deus.
Quomodo igit ipse dicit: q; hī q; pcedones
sunt nequiter tollant: Sed sciendū ē: q; ali
ud est qd oipotens deus misericorditer tri
buit: aliud qd iras habere sinit. Nā qd
pcedones pueri faciunt: hoc dispiciat: qd
simus fieri non nisi iuste pmeriti: vt et is qui
rapere sinit: cecatus mēte culpam angeat: et
is q; rapinā patit: ita in eiusdem rapine dā
no pro alia q; ante ppetrauit culpa seriat
Eccē enim qdā i montis sanice constitit: in
sidia tñmerantibus: sed is qui iter agit: in
qua fortasse quedā aliquid ppetrauit: eis oī
potens deus malum iudā pferit vita retr
buens: atq; hanc insidiatoris manibus tra
dens: vel spoliare rebus: vel etiam iurte re
pmitit. Quod ergo pcedo iniuste appetit:
equissimum iudex iuste fieri permittit: vt et ille
recipiat qd iniuste fecerat: et ille grātū qd
seriatur per cuius neglissimā vilitatē culpā
oipotēs deus i altero: iuste vindicauit. Ille
purgat qui opprimitur: in isto reams auge
q; opprimit: vt vel de profundo negitē qd
ad penitentiā redeat: vel vi reuerentiā tāto
gratius eterna dōnatione seriat. Sō dñi ē
in sua iniquitate toleratus. Cum illo ergo mi

seruicorditer agitur ut peccata finiatur: cū isto
districte ut multiplicet: nisi ad penam recur
rat. In illo malo purgatur dā vim sustinet:
in isto emulantur dā facti. Si potēs itaq;
deus qd fieri pōtuit iussit ē ut fieri finat:
ut vñ nūc expectat et si cōuersos dñi tolerat:
qñq; inde plus feriat. Bene ergo dicit. Libē
dant tabernacula pcedonū: et audacter pro
uocant deum cū ipse dederit oīa in manib;
eorū: qd qd inq; tollat eis: hoc ipse dat: qui
illis ad rapinam posset resistere: si misereret
uoluisset. Quod tñ intelligi de rebus quoq;
spiritualibus potest.

Capitulum. 2.

Amplius nonnulli vo
cetrine dona percipiūt: s; ex
isdem donis intumescunt:
et magis p ceteris videri vo
lunt: atq; osponentē deū p
uocare ē: de eius donis in
ter primos sapibit. Quē et
pdones non inmerito vocatur: qd dum loquū
tur que non faciunt: in vñm locutionis sue
verba iustorū tollit. Sed qd hec ipsa vba
superna eis gratia tribuit: quoniam tamē vi
tati in pñalis moribus reliquit: per semetip
sos quidē pdones sunt: s; tñ bona q̄ habent
diuinitus acceperant. Seguit. ((Mirum
interroga lumenta: et docebit te: volatilia ce
li et indicabūt tibi. Loquere terre et rñ debūt
tibi: et narrabūt pisces maris.)) Quid per in
mēta nūc sensu pgriores: qd per celi volati
lia: nisi summa atq; sublimia sapiētes intel
ligere debemus. De tamenis qppe id est
sensu pgrioribus scriptus est: Animalia tua
habitāt in ea. Et qd sublimia sapiētes in
verbis nostris redemptoris euolat: scriptum
est: Ita ut volucres celi veniant et habitent
in ramis eius. Quid vero p terrā: nisi terrā
sapiētes: Unde et primo hoi celestia deserē
ti dictū est. Terra es: et in terrā ibis. Quid
per pisces maris: nisi curiosas cogitationes
huius seculi vñm acciperet: qd p salmista
ait: Pisces maris q̄ perambulāt semitas ma
ris: qd in magnis vñm inq;ribus: qñ i ab
ditto fluctibus latet. Quid autē ecta hec in
quisita vocant: a dñgite dñs. ((Quis igno
rat qd oīa hec manus dñi fecerit.)) Ne si ap
te dicat. Sine sensu tardiores seu sublimia
sapiētes: sine terrenis actib; deditos. sen hu

ius mūdū occupatos inq;tionibus regras
cūcta hec creatorē oīm deum fatent: et po
testate eius cōcorditer sentiunt: quāuis sub
eo non concorditer viuunt: Quod enim in
suis qñq; ē viuendo loquitur hoc inuisus
plerunq; v deo vel sola voce compellitur fa
teri: sitq; ut mali auctor oīm cui operib; re
sistant attestatōne famulentur: qd quē im
pugnare moribus aūti sunt: creatorē oīm ne
gare non possunt. Quod tñ itelligi ē iuxta
solam specē littere pōt vltiter: qd oīs res
era creatura quasi dat vocē atq; stationis p
prie ipam quā habet specē sūā. Iumenta
vel volatilia terram vel pisces requirunt:
dum cōsideramus que nobis cōcorditer re
sponderit. Quā autē cūcta dñs fecerit: qd dñi
nostris oculis suas species ingerunt: a se
metip̄s non esse testantur. Eo ipso enim qd
creata sunt per ostensam specē creatori suo
quasi vocem confessionis reddunt: qd q oīa
cōdidit: qualiter etiam debeant administra
ri disponit. Unde subditur.

Capitulum. 3.

Incūctū mā aīa omnis
vīentis: et spūs vīueris
carnis hominis. Per manus
quippe potestas expm̄itur
Anima igitur oīs vīentis
et spūs vīueris carnis ho
minis: in eius potestate est
a quo est: ut ipse pvideat qualiter sit: qd pre
stitit esse qd non fuit. Potest qd p animam
oīs vīentis iumentoū vīta signari. Omni
potens autē deus iumentorū animā vīq; ad
corporeos sensus vīuificat: hominē qd spiri
tus: vīq; ad spiritalē intellectū tendit. In ei⁹
ergo manu est anima oīs vīentis: et spūs
vīueris carnis hominis: dum et in illo hoc p
stat aīer vīuificat carnē: et in illo hoc vīu
fīcat aīā: ut ad intelligendā pueniat eterni
tate. Sciendū qd est: qd in sacro eloquio spi
ritus hominis duobus modis pōt puenit.
Aliqñ nāq; spūs p aīā: aliqñ p effectū spiri
tali pōtuit. Pro anima nāq; spūs vīctur:
sicut de nostro capite ipso scriptū est: Incli
nato capite: tradidit spiritum. Si enī aliud
spiritū qd animam euangelista diceret. credē
te vīq; spūs aīā remāssisset. Pro effectū qd
spiritali spūs vīctur: scriptum ē: Quā
facit angelos suos spiritus: et ministros suos

Ps. 67.

Sch. 3.

Ps. 8.

Jo. 19.

Ps. 103.

ignem vrentem. Angeli quippe. i. nuncij in sacro eloquio nondumq̃ predicatores vocantur: sicut per prophetam dicitur: Labia sacerdotis custodiunt scientiā: legem requirunt ex ore eius: quia angelus domini eret etiam est. Quia ergo deus angelos suos spūs facit: q̃ predicatores suos spirituales efficit. Hoc autē loco si anima ois viuens ipsa corporis vicia signat spūs viciatē carnis hominis: effectus intelligentie spiritualis exprimit. Sequitur. ((Nonne auris verba dī audiat: et fauces comedentis saporē?)) Bene multis latet q̃ quing sensus corporis nostri videlicet vīsus: auditus: gustus: odoratus: et tactus: illi omne q̃ sentiunt atq̃ discernūt virtutē discretionis et sensus a cerebro trahunt. Et cum vnus sit index sensus cerebri quā intrinsecus p̃cedit: per meatus tñ proprios sensus quing discernit: deo mira operante: vt neq̃ oculus audiat: neq̃ auris vīdāt: neq̃ os olodiat: neq̃ naris gustet: neq̃ manns odorēt. Et tñ p̃ vñ sensum cerebri oia disponāt: a quibus tamē homin sensus aliud facere non potest. preter id q̃ ex dispensatione conditoris accepit. Ex istis ergo corporalibus exterioribus: interiora et spiritualia colligenda sunt: vt per id q̃ in nobis publicum est transire debemus ad secretū quod in nobis est: et nosmetipsos latet.

Capitulum. 4.

Intuēdū quippe est: q̃ cū vna sit sapientia: aliū mīnus: aliū mai⁹ inhabitat: alij hoc: alij aliud prestat: quāsi cerebri more nobis metipsis velut quibusdā sensibus vītē. Et quāto

ipsa subinet nūq̃ sit dissimilis: per nos tñ diuersa et dissimilia semper opere. quaten⁹ iste sapientie: ille scientie tonum percipiat: iste genera lignarum: ille gratias curationis habeat. Sed in his verbis beatus Job quibus ait: Claris verba dī iudicat: et fauces comedentis saporē. Etiam de electis ac reprobis aliquid videt innuere: q̃ verba sapientie q̃ reprobi audiunt electi nō sōt audiant: sed etiā gustāt: vt eis in corde sapiat: q̃ reproborū nō mētib⁹ sed sōlūmodo auribus sonat. Aliud nūq̃ est nominatū cibū audire sōlūmodo aliud vero ē gustare. Et etiā itaq̃ ibum sapientie sic audiunt: vt de-

gustent: q̃ hoc q̃ audiant: eis per amorē medallitus sapit. Reprobos: vero scientie vsq̃ ad cognitionē sonitus tendit: vt quicū virtutes audiant: sed tñ corde frigidō quāliter sapiat ignorēt. Quibus videlicet tñ beatas Job amicorū suorū imperitiā: et eorū qui de doctrina sapientie inflant arrogantiā reprobos: aliud est de deo aliquid scire: aliud vero hoc q̃ cognoscit: fauce intelligētie gustare. Recte ergo dicit. ((Nōne auris verba dī iudicat: et fauces comedentis saporē?)) Ne si apte arrogantibus diceretur. Doctrinē verba que vobis vsq̃ ad aurem veniunt: mihi ē per saporē intimū intelligētie fauces tangunt. Quia vero infirma etas ē: cum recte sapit ad p̃dicandū non debet in cante p̃lūre: subditur. ((In antiquis est sapientia: et in multo tpe prudētia.)) Illa enī dicta in sapientie radicē solidata sunt: que per viuendū vsū: ē experimento actuum conualescent. Sed q̃ multis et longior vīta tribuit: et sapientie gratia non conferit: recte adhuc in cuius iudicio ipsa dona pendeant demonstrat: dum subdit. ((Zipad ipsam ē sapientia et fortitudo: ipse habet consiliū: et intelligentiā.)) Deo nō in cōgne de vigenitio summi patris accipim⁹ vt ipsam esse dei sapientia et fortitudinē sentiamus. Nam paulas quos noster intellectus attestat dicit: Cū illi dei virtutē et dei sapientia: qui apud ipsum semper est. Quia in p̃ncipio erat verbum: et verbum erat apud deū: et de⁹ erat verbum. Habet autē dens cōsiliū et intelligentiā cōsiliū videlicet q̃ disponit sua: Inteligentiam q̃ cognoscit nostra.

Capitulum. 5.

Quēstio quoq̃ cōsiliū noīē ipsa oculis iudicij mora signa et vt q̃ aliqui tardius delinquentes peccat: nō q̃ iniquo rā culpa nō cōspicit: sed vt dōnationis eorū sententiā q̃ agenda p̃nia differat: quāsi tarda et cōsilio p̃dire videatur. Quē ergo foras quāq̃ aperta nia idicat: hoc apud cōspicit dñm an se culpa cōsilio latebat. Sequitur. ((Si destruxerit: nemo ē q̃ edificet: si cluserit: nōnnullus ē q̃ aperiat.)) Disporēs den⁹ humanā cor destruit: cū relinquit: edificat: vñ replet. Nec enim humanā mentē debellando destruit: sed recedendo: q̃ ad perditionem suā

i. Cor. 1.
Jo. 1.

21

E

Expositionis. S. Greg. de Liber xi.

facillit sibi dimissa. Unde plerumque fit ut ei
audientis cor erigentibus culpis. oipotētis
dei gratia nō repleatur: incassum exterius a
pōdicatorē moneatur: qz mutum ē os omne
quod loquitur: si ille interioris in corde nō cla-
met: qui aspirat verba que audiuntur. Hinc
pphetā ait: Nisi dñs edificaverit domum: i-
vānā laboraverit: qz edificat eaz. Hinc Sa-
lomon dicit: Considera opa dei: qz nemo pos-
sit corrigere: quē ille despererit. Nec mirum
si a corde reprobo pōdicator minime audir-
tur: dñm nōnūqz ipse quoqz dñs in his que
loquit resistit: moribus impugnat. Hinc
est enim qz Cayn ex divina voce ammoneri
potuit: z mutari nō potuit: qz erigēte culpa
malicie iam intus deus cor reliquerat: cui
foris ad testimoniū vba facebat. Bene autē
subditur: Si cluserit dominem: nullus est q
aperiat: quia omnis hō per id quod male a-
git: qd sibi aliud qz cōsuetudine sue carcerē fa-
cit: ut hanc animi reatus finat: etiam si ne-
mo exterius accuset. Qui cum iudicē deo
in malicie sue cecitate reliquit: quasi itra
semetipsum claudis: ne euadēt locū inue-
niat: quē inuenire minime mereat. Nam sepe
nonnulli a prauis actibus extrē eūpist: sed
qz eorū dē actuum pondere premunt i ma-
le cōsuetudinis carcerē includit: a semetipsis
extrē non pūt. Et qdā culpas pprias puni-
re eūpist: hoc qd recte se agere estimant:
in granioribus culpis veritū: sitqz modo mi-
serabilis: ut qd extrā putat: hoc inclusionem
inueniant. Sic videlicet reprobus iudas cū
mortem sibi cōtra peccatū tulit: ad eterne
mōrtis supplicia peruenit: z pet⁹ de pet⁹ pe-
nituit: qz peccauit. Dicit ergo. Si cluserit
hōiem: nullus ē q aperiat: qz sicut nemo ob-
siste largitati vocatū: ita null⁹ obuiat iusti-
cie relinquit. Includere itaqz dei est: clau-
sis nō apire. Unde z ad Moysen dicitur de
ppharaone. Ego obdurabo cor ei⁹. Obdu-
rare appe p iusticiam dicit deus: qz cor re-
probus p qfam non emollit: Recludit itaqz
hōiem: quē in suā opē tenebris relinquit.

Capitulum. 6.

Quasi enim aperire hanc in-
clusionē Ysaac p̄mogenito
filio voluit: cum hunc fratē
preponere hūdicēdo con-
atus ē. Sed istam quam pa-
ter voluit: dñs reprobaui: z

quem dñs voluit: pater ēt nolendo bñdicēti
ut q p̄mogenita fratri pro eia pēdiderat: p̄
mogenitorū benedictionē nō acciperet: quā
ex eūpidine gale reliquisset: qui terrena am-
biens fugitiua sequēs hereditate cupiens:
bñdictionē: reprobatuē est. Non enim inue-
nit p̄nē locū: quāqz cum lachrymis inquisi-
set eam: qz videlicet fructū non habent la-
menta que student cum gemitu desiderare
penitentiā. Alperire itaqz Ysaac nec filio po-
tuit: quem deus oipotens iusto iudicio i sue
carcere malicie includit. Sequitur. ((Si con-
tinuerit aquas: oia siccabūtur: Si emiserit
eas: subuertēt terrā.)) Si aqua scientia pōd-
icationis accipitur: sicut scriptū est: Aqua p
funda verba ex ore viri: z torrens redidit
sons sapientie: cum aqua continetur: cun-
eta siccant: qz si sciētia pōdicatorū subtrahi-
tur: eorū qz vīdēscere i spe eterna poterāt:
corda protinus arefiunt: ut i sperata scie-
tate remaneāt. dum fugitiua diligētes: nesci-
unt sperare mansura. Sin hō aque nomē
sancti spūs gratia designatur: sicut veritas
vōce i euangelio dicitur Qui credis i me: si-
cut dicit scriptura: flumina de ventre ei⁹ flu-
ent aque viue: ubi statim euangelista subiū-
git: hoc autem dicit de spūm qui acceptū
ri erant credentes in eis. Congruus in his
sermonibus intellectus patet: quibus ait.
Si continuerit aquas omnia siccabuntur:
qz si sancti spūs gratia ab audientis men-
te subtrahitur: arefcit protinus intellectus: qz
per spēm vīdēscere in audiente videbatur.
Quod autem non aquas sed aquas memo-
rat pluralitatis appellatione: ad septiformē
donorū spūritualium gratiam recurrit: quia
quasi tot aquas vniuersisqz infunditur: quot
tonis repletur. De quibus apte subiungit.
Si misert eas subuertēt terram. Quia n.
terra nisi peccator accipitur: cui per senten-
tiam vietum est: terra eos: z in terrā vbi. Ma-
net itaqz terra immobilis cum pceptis do-
minicis peccator obedire contemnit: cū cer-
uicem superbie erigit: atqz a veritatis lumi-
ne oculos mentis claudit. Sed quia scriptū
est: Pedes eius steterunt: z mota est terra:
quia cum veritas in corde figitur mentis
immobilitas agitur: si sancti spūs gra-
tia superno manere iusta vōcem p̄dicā-
tis infunditur: statim terra subuertit-
tur: quia peccatrice mentis duritia ab

ps. 126.

ecc. 7.
B

ech. 4.

B

Prout. 18.

Jo. 7

C

Ero. 4.

Ech. 3.

21

D

ab immobilitatis sue obstinatione pmutat. Ut tantū se postmodum preceptis domini cis fiendo subiiciat: quātū sapientiē prius contra dominū ceruicem cordis erigebat. Uideas namq; q; terra cordis humani aq; diuini muneris infusa: post libenter insulas tollerat: q; prius uehementer irrogabat: p; etiam sua tribuat: qui prius et aliena rapiebat: post carnis abstinentio cruciet q; prius facietate carnis per mortifera turpitudinis oblectamēta tenebat: post etiam persecutores dilgat: qui prius diligere etiam se amātes nolebat.

La. 7.

Cum igit mēs humana diuino munere infusa contra hoc qd consueuerat agere ceperit terra subuerfa ē: qz deorsum missa est: que prius eminebat, et sursum leuata est facies, que prius in profundo simabatur. Libet in huius rei exemplum unum e multis in medijs Paulū vocare: qui cum cecepisset contra christum epistolis damascē pergeret: sancti spūs grā in itinere infusus: ab illa sua prorsus crudelitate mutatus est: et postmodū plagas pro christo accepit: quas ueniebat inferre xpianis: et q prius carnaliter uiuēs in mortem conabatur scētōs comini tradere: gaudet postmodū pro uita scētō uitā sue carnis imolare. Ille crudelitas ei⁹ frigide cogitationes: uerē sunt in ardorem pietatis. Et qui prius fuit blasphemus et persecutor: humilis post factus est priusq; predicator. Qui lacru maximi putauit se in diu scipalis xpm decidere: iam uitam suam xpy estimat et morti lacru. Emissa ergo aqua terra subuerfa est: qz pauli mēs mor ut scēi spū ritus grām accepit statim sue immobilitatis atq; crudelitatis immutauit: quo circa p prophetam dñs contra efrāim qrsē dicens: Efrāim factus est subdilectus patris: qui non reuertat. Hispano namq; subdilectus sapiet se cinerem portans: patrem mundiorē deorsum premū: patremq; superiores tanto sordidiorē habet: quāto i ea cinerē iolierat. Mens itaq; que terrena cogitat: quid sup se aliqd q cineris molem portat. Sed si recursari uoluerit: mandam faciem quam deorsum prelerat sapiens reducit: cinerem quem portabat erexit. Si igit terrenarū cogitationū cinerē a mēte erexit: quāsi

panes subdilectis reuertat: ut illa nostra intentio iam postponi debeat: quā prius cogitationis infime cinis simabat: et mēda facies ad superiora ueniat: ut recta nostra intentio mole iam terreni desiderij nō prematur. Quod nequaquā agere possum⁹: nisi sancti spūs grā persandamur: qz uidelicet omnipotens deus si aquas emisit: subuertit terram. Sequitur. Aliud ipsam est fortitudo et sapientia.

La. 8.

Alio superius dictum fuerat apud ipsam est sapia et fortitudo: nūc autem dicit apud ipsā est fortitudo et sapientia. Quia enī omnipotens deus cum pietate sue misterio homo factus est: prius māfactudinis doctrinam protulit: postmodum in iudicio quante fortitudinis ostendit: recte superius sapia ante fortitudinem memoratur: cum de patris uigento dicitur: apud ipsam est sapientia et fortitudo. Quia uero ad iudicandū ueniens in terrore sue uirtutis apparebat: et repulsis reprobis: electis suis in regno perpetuo qualiter sit sapientia patris indicabit recte in subsequenti insia apud ipsam ē pūa fortitudo et post sapia dicitur. In pōis itaq; prioribus qb⁹ ait: apud ipsam ē sapientia et fortitudo apte indicat qz hoc quod manifestus edocuit qualiter credēdū fuerit i iudicij uirtute terribilis ostēdit. In uerbis uero subsequentiū qb⁹ ait: apud ipsam ē fortitudo et sapientia: luce clari⁹ demonstrat: qz pūa i iudicio p uirtutem reprobos destruit: et postmodum in electorū mēti bus eterni regni perfecto lumine insulget. Qz qz ante extremū diem iudicij iudicare quocidie occultis dispositionibus facta mortalium nō desistit: ad hoc quod nūc agitur redit et subditur. Ipse non decipiente: et cū qui decipitur. Adducit consiliarios: in stultum sine iudicē in stuporem. Cum omnis qui primum suū decipere conatur iniquus sit: et iniquus pūas dicat: Nūquā non uiro discedite a me qui opamini iniquitatē. Quiter hoc in loco dī: qz dominus decipientem nonit. Sed quia scire dei aliquando cognoscere dicitur: aliqui approbare. et scit iniquū qua cognoscēdo iudicat. Neg enim iniquū quēpiā iudicasse: si neq; cognoscere ret. Et tū iniquū nescit: qz ei⁹ facta si appo

21

23

Act. 6.

Ecc. 7.

C

21

23

Mat. 7.

bat. Et nouit ergo: quia deprehendit: et non nouit qz hunc in sue sapientie specie nō recognoſcit ſicut de ueracis quolibet viro dicit: qz falſitatem neſciat: non qz cum vel ab aliſo falſum dicitur hoc reſpēdēdē: ignorat: ſed eandem ipſam falſitatem ſcit in exami- ne: et neſcit i amore: vt videlicet ipſe hanc nō agat: quam acram ab alijs dānat. Et ſi ple- runqz vt nonnulli inſidijs vacantes aliene vite peruerſitatis ſue laqueos tendant: et cū quīs neſciens eiſdem laqueis capi cōſpi- citur. vtram hec diuinitus videantur fortas ſe dubitat: miranturqz ipſes ſi hec deus vi- deat: cur fieri permittat: ſed ipſe nouit decē- piētē et eum qui decipitur. Nouit enim decipientem: qz plerunqz anteriora ei⁹ ma- la cōſpicit: et hunc iuſto iudicio cedere etiā in alia peccata permittit. Nouit decipiētē: quia in manu ſuozū operum diſmiſſus hāc vt ad peiora promat deſerit: ſicut ſcriptum eſt. Qui nocet: nocet adhuc: que in ſordi- bus ei⁹ ſordet: ad huc. Nouit quoqz et eū qui decipitur: quia ſepe committunt homi- nes mala que ſciant: et idcirco permittuntur decipi: vt cadant in mala: etiam q̄ neſciunt. Quod tamen deceptis aliquando ad pur- gationē: aliquando vero ad vltionis initium fieri ſolet. Ad nudat aut conſiliarios in ſtultum ſinem: cum etiam bonum quodlibet: ſi bona intentione faciunt: ſed ad: paſſis ma- neris retributionem tendunt. Si enim ipe ſummi patris vigenitus: qz per hoc qd fa- ctus eſt homo eterna nūciat magni con- ſilij eſt angelus vocatus: recte conſiliarios predicatores accipimus: quia ſuis auditori- bus conſilium vite prebent. Sed cum predi- cator quicqz idcirco eterna predicat: vt tempo- ralia lucra conſequatur: proſecto in ſtultum ſinem deducitur: quia ſiſco per laborem ten- dit vnde per mentis rectitudinem fugere de- buit.

Capitalum. 9.

Bene aut ſubditur: et iudices in ſtuporem. Omnes enī qd examinandis alio- rum moribus preſūt: recte iudices vocantur. Sz cū qz lo q̄ preſt ſubiectorū vi- tam nequa qz ſolice diſca- tit: nec quē qualiter corrigat agnoſcit: in ſtu- pore inder vduetus eſt: quia qui iudica- re mala acta: debuit: nequa qz ea que iudi-

canda ſunt deprehendit. Sequitur. ((Sal- theum regū diſſoluit: et precipit ſine renes eozū.)) Qui membrorū ſuozū motus bene regere ſciunt: non inimicito reges vocantur. Sed cum de ipſis continentia elatione mēs tangitur: plerunqz omnipotens deus ei⁹ ſu- perbiā deſerens: hanc in immunditiā ope- ris cadere permittit. Regum itaqz balilem diſſoluit: quando i hys qui bene regere ſua membra videbantur ppter elationis culpā caſtītatis in eis cingulum vſtruit. Quid ve- ro in ſine accipit: niſi peccatus: ſicut p Salomone dicit. Inſiguit ſacerdos impius et ſanctus peccatorum ſuozū cōſtringitur. Et quia in reſibus carnis delectatio prin- cipatur diſtrictius conſcientiarū iudex qui regum balilem diſſoluit: ſine ptingit renes eozū: quaten⁹ diſſoluto caſtītatis cingulo ſcilicet eozū membris delectatio per- to- mētur: vt quos i occulto ſuperbiā ingnat: q̄ ſint deſectabiles etiam in publico oſen- dat. Sequit. ((Inſiguit ſacerdos igloſus: et optimates ſupplantat.)) Magna ſacerdo- tis gloria eſt rectitudo ſubdiſſi. Unde bene egreſſus predicator diſcipulis dicit. Que enim eſt noſtra ſpes aut gaudium: aut coro- na glorie: monne vō ante dñm? Sed cum ſacerdotes vitam diſcipulorum negligunt: et nullum de eozū proſpectibus ante dñm fructum ferunt: quid aliud: q̄ in gloriā viciantur: quia ante diſtrictū iudicem nūtrūz glo- riam tunc non inueniunt: quāz modo ſub- ditorum ſuozū moribus predicationis ſtu- dio non exquirunt. Bene aut dicitur. Et op- timates ſupplantat: quia cum mentem regē- tium iuſto iudicio deſerit: hoc internum re- tributionis premium non regit: et eo ſup- plantatur quo ſaliſ: vt pro eterna gloria de principatu tpali gratulet. Supplantantur igitur optimates. qz dum vera celeſtis pa- tris premia negligunt: i ſuis hic viciantur⁹ cadunt. Sequitur. ((Commūtans labiū ve- ractum: et vocat in ſenū aſerens.)) Cū ſacerdos non agit bona que loquit: et etiaſ ſermo ſubtrahit: ne loq̄ audeat qd non ope- ratur: ſicut per prophetam dicitur. Peccato- ri autem dixit deus: quare tu enarras iuſti- cias meas: et aſſumis teſtamentum meum p- os tuum? Unde etiam deprecatur⁹ dicens. Et ne auferas de ore meo verbum veritatis vſ que qz: perpendit nanqz qd omnipotēs de-

Pro. 5.

B

1. Thes. 2.

1. Thes. 4.

E

2. Thes. 2.

D

2

E

collit. Qui ergo hoc de ore suo non auferri
petit: quid aliud: sed gratiam bone opera-
tionis quaerit: Ne si aperire diceret. A bono
opere errare me non timeas: me dum amitto
ordinem bene viuendi: rectitudinem perdis
loquendi.

Ca. 10.

T plerumque doctor qui doce-
re audeat quod negligit age-
re: cum dixerit bona loqui: quod
operari contempsit: docere
satisfactoris incipit praua que
agit: ut in isto omnipotentis

dei iudicio in bono iam nec lingua habeat:
qui habere bonam vitam recusar: quoniam cum
mens eius terrenarum rerum amorem incendit:
de terrenis rebus semper loquatur. Unde in eius
gello veritas dicit: Et abundantia cordis eo
loquitur. Bonus homo de bono thesauro pro-
fert bona: et malus homo de malo thesauro
profert mala. Hinc etiam Iohannes ait: Spiritus
de mundo sunt: ideo de mundo loquuntur.

Mat. 12.

4. Jo. 4.

Bene ergo dicit. Commutans labium vera-
cium: et doctrinam senam asuerens: quis huius
qui prius celestia predicando veraces erant:
dum temporalia diligentes ad terrena cor-
rumpunt: labium veracium commutatur. Et sensus
doctrina tollit: quia diligentes temporalia:
priorum suorum precepta minime sequuntur: ut lo-
cum regimini quasi ad fructus voluptatis te-
neant: non ad vitam laboris. Quod tamen
apertius de iudeis valet intelligi: qui ante in-
carnationem domini veraces fuerant: quia
hunc venturum esse crediderant atque nuncia-
uerant: sed postquam in carne apparuit huius esse
negauerunt. Labium itaque veracium muta-
tum est: quod venturum dixerant: negaue-
runt presentem. Et doctrina sensui ablata est:

3

Mat. 3:

quod nequaquam ea credendo secuti sunt: quod patres
suos postisse meminerant. Unde etiam de
lia veniente promittitur: quod reducat corda fi-
liorum ad patres eorum: ut doctrina sensuum qui
nunc a iudeorum corde ablata est: tunc miseran-
te domino redeat: quando hoc intelligere et
domino ceperunt filii quod predicauerant pa-
tres. Sicut vero senes eodem quoque iudeos
accipimus: qui insidens perfidia veritatis
verbo contraire conati sunt: doctrina sensui
ablata est: postquam hanc ecclesia ex gentibus
videlicet funneria accepit: que per psalmum
dicit Sapientiores intellexisse. Quam quod ope-
rando tenuit: qualiter sapientiores intel-
lexit ostendit: dum protinus subdit dicens:

quod mandata tua exequisti. Quia enim studuit
operando implere quod didicit: acceptum in-
telligere: quod doceret. Unde adhuc apte sub-
ditur. (Et effundit despectionem super prin-
cipes: et eos qui oppressi fuerant reclusos.) Cum
enim iudeorum populus et in legis mandato
permaneret: et cuncta gentilitas nulla dei pre-
cepta cognosceret: illi per fidei principum
videbantur: et isti in profundo preissi iace-
rant per infidelitatem. Sed cum incarnato
nis dominice mysterium iudea negant: genti-
litas credidit: et principes in despectionem ce-
derunt. Et huius qui oppressi in culpa perfide su-
erant: in vere fidei libertate leuati sunt. Huius
vero israeliticum casum longe ante huerunt
as intuens ait factus est tomus velut ini-
mius: precipitauit israel: precipitauit media
eius: dissipauit inimicos eius.

Tresh. 21

Capitulum. xi.

Enia autem in verbis orna-
menta sunt: munitiones ve-
ro in defensione. Et alia sunt
dona que nos manant: alia
que ornant. Prophecia quippe:
doctrina: genera lingua-
rum: curatioque virtus: quasi quedam me-
nia meris sunt. Que et si quisque non habeat
stare munus per fidem et iusticiam potest:
quoniam ornatus virtutum altitudine mini-
me esse videatur. Spes vero: fides: et chari-
tas: non nostra menia sed munitiones sunt:
que si habere negligimus hostilibus insidiis
patemur. De iudea ergo quod prophetia atque
doctrina: vel miraculorum signa abstulit:
menia precipitauit. Quia vero spes: fides:
atque charitatem propter eius duriciam aufer-
ri permisit: multosque eius dissipare studuit.
Rectus vero ordo seruatus est: ut prius me-
nia et post munitiones dissipare diceretur:
quod cum peccatrix a se relinquatur: prius ab
ea virtutum dona que ad manifestationem
spiritus data sunt: postmodum spes fidei
atque charitatis fundamenta destruantur. Que
cuncta dominus a perfidis ablata: gentilitati tri-
buit atque ex his que infidelibus abstulit: me-
tes fidelium ornauit: unde scriptum est: Et spe-
cies dei domus diuidere spolia. Cum enim vir-
tutum spolia a iudeis abstulit: domus cordis
gentilium quam per fidem inhabitare digna
tus est speciem donorum dedit. Quod vide

21

3

Mat. 13.

C

Ps. 67.

Expositionis. S. Greg. Liber xi.

Uel gestum est: cum verba dei iudeorum spoliata ad solam litteram que occidit acciperet: et conuersa gentilitas per spiritum qui uiuificat penetraret. Unde mox subdit ((Qui reuelat profunda de tenebris et producit in lucem umbram mortis.)) Cum enim queque mystica uel occultis prophetarum uerbis a credentibus agnoscuntur: quod altius quam profanda de tenebris reuelant: Unde quoque ipsa ueritas discipulis in parabolis loquens ait, Quod dico uobis in tenebris: uicite in lumine. Cum enim mysticos allegatarum nodos per explanationem soluimus in lumine dicimus quod in tenebris audiamus. Umbra autem mortis erat legis duricia: que unum quemque peccantem morte corporis puniri faciebat. Sed postquam redemptor noster asperitatem, legalis sanctionis per mansuetudinem temperauit: si tamen per culpam mortis carnis esset constituit si mors spiritus quod timenda esset indicauit: illa esse perculdubio umbram mortis prodixit. Ca. 12.

Ita enim mors in qua caro separatur ab anima umbram illius mortis est: in qua anima separatur a deo. In luce ergo umbram mortis producit: cum intellecta mortis spiritus mors carnis minus timeatur. Quod tamen aliter intelligi potest: Principes etenim non immerito vocantur quod magno consilij iudicio suis cogitationibus semper principant: oesque stultos mortis perite sapientie comprimit. Sed sepe contingit: ut in occulto animus de ipsa sua sapientia et elationis fastu subleuetur: et sub eius uicibus corruat: de qua bus se victorem fuisse gaudebat. Recte ergo dicitur ((Etfundit despectionem supponebat)) Sed quod nonnunquam et in uicibus iacere uidentur ad pisse lameta currunt: sequi propterea culpas qui bus subiacebant erigunt, apertis subiungitur. Et eos qui oppressi fuerant releuans. Non nullatenim superno illustrati munere aspiciunt: in quantis personarum suorum turpitudine laeuitas factorum maculas lacrymis lauant: et sub se postmodum carnis sine motu deprimunt: a quibus ante simebant. Quod uim magna omnipotentis dei dispensatione agitur: ut uidelicet in hac uita omnia habeantur incerta: et nullus ex habita castitate superbiat: quia essent despectionem super principes. Nullus ex uictorum suorum despectionem desperet: quod eos

qui oppressi fuerant releuat. Et quoniam cum hec aguntur ex oculis dei consilia super uisum: queque sententia apta producit recte subagitur. ((Et reuelat profunda de tenebris.)) Profunda enim de tenebris dicitur reuelat: quando apta insulam ex oculis suis consilia indicat ut de unoquoque qui sentiat ostendat. Quod enim uidet nunc creator omnia: ipse in consiliis non uidetur: recte de illo per psalmistam dicitur. Posuit tenebras latibulum suum. Sed quoniam de istis tenebris ad lumen exit: quando quod de uisatibus actibus sentiat ostendit. Et quod cum is qui peccatorum suorum pondere simebatur: ad rectitudinem statim ducitur: pus ipsam mortem conspiciat: in qua uel defecere consueuerat: et hanc considerare nesciebat: recte additur. ((Et producit in lucem umbram mortis.)) Umbra enim mortis: est prona operatio: que de imitatione antiqui hostis: quasi de corporis linamentis exprimitur. De quo etiam sub eiusdem significatione dicitur. Et nomen illi mors. Et plerumque eius mala cogitatio mentes hominum lateat: atque per hoc quod nescitur amplius pnalet. Umbra ergo mortis in luce producit: dum sanctorum mentibus maligna operatio antiqui hostis uel frustra desit aperitur. Sequitur. Ca. 13.

Qui multiplicat gentes: et perdit eas: et subuerfas in integrum restituit. Qui multiplicat gentes: et perdit eas: et per secunditatem sobolis extendit: et tamen in propria infidelitate derelinquit: sed subuerfas in integrum restituit: quia quas infidelitatis casu fluxerat: quandoque ad fidei statum reducit. Quibus uidelicet in mentis integritate restituitur antiquus ille populus qui fidelis deo esse uidebatur: perbat corde repulsus esset: sua perfidia deceptus: ipsum post insurgere: que antea perierant. Segue ((Qui imitat cor principis populi terre: et decipit eos ut frustra leuaret per inuisionem.)) Salpabatur quoniam tenebris et non in luce: et rare eos facit quoniam ebrios.)) Cor ei principis terre imitatur: et cum iudea summi sacerdos et

5. 17.

18. 6.

21

3

seniores populi illi conabantur suo consilio
obstiteret: quæ prius venturam predicabant
Cumq; eius nomen persequendo molirent
extinguere: excepti in a malitia incedere per
inimam frustra conabantur: quia crudelitati co-
râ parere via non poterat: contra auctorem
suum, Mirabilia cernebant: virtute terreban-
tur: sed credere renuenerunt: adhuc signa que
rebat: cum dicerent: Quod ergo tu facis si
gnam: ut videamus? et credamus tibi: Quid
operaris? Bene itaq; dicit: Palpabunt quasi
in tenebris: et non in luce. Qui enim iter tot
aperta miracula, trepidat: quasi in tenebris
palpat: quod quæ tangit non videt. Ois vero q
errat: nunc hic: nunc illic ducitur. Et q; ali
quândo ostendebant credere cum dicerem, Ma-
hi esset hic a deo: non poterat facere qd
aliquando vero hunc a deo esse denegabat
cum despicientes dicerent: nonne hic est fabri
filius: nonne mater eius dicitur maria: et fra-
tres eius Jacob et Ioseph et Simon et Ju-
das: et sorores eius nonne omnes apud nos
sunt: Recte subiungitur, Et errare eos faci-
le: quasi ebrios.

Capitulum. 14.

Idebant quippe eum et sus-
citare mortuos: et tamen eum
mortalem estimabant. Quis
non crederet deum quem co-
spiciebat suscitare mortuos?
Sed rursum: cum hunc mor-
talem conspicerent: despiciebat credere hunc
esse immortalem deum: Per hoc ergoq; ois-
pens deus talem se eorum oculis exhibuit:
qui possit et divina ostendere: et humana pa-
tri: errare eos quasi ebrios fecit: ut eorum sup-
bia que in carnationis mysterium despiciere
maluit: quasi sequi: et contra humanitatem ei-
us extolleret et insus lucentem deitas ei-
us potentia miraretur. Que cuncta quod beati Job
oculis picta per prophetie spiritus facta sunt:
recte subiungit. Ecce omnia. In illo enim ea
que secutura erant videbantur assistentia:
cum nec futura veniant: nec præterita disce-
dant: sed cuncta simul ante eius oculos assi-
stant. Et quod eamque vêtura erant: alia e-
vidit: opinus: alia i dicit: recte subiungit.

Quidit oculi?

mens: et audiuit auris mea.
Sed vilitatem dicta non ha-

bent si intellectu carent. Unde apte subdis-
Et intellexi singula. Cum enim aliud osten-
ditur vel auditur: et si intellectus non tribuitur
prophetia minime est. Quidit nâq; ppa-
rao per somnium que erant egipto vêtura:
sed quia nequius intelligere quod vidit: pph-
ta non fuit. Sic asperit balthasar rex artice-
lum manus scripturis in pariete: sed, pph-
ta non fuit: quia intellectus rei quæ viderat
non accepit. Ut igitur beatus Job prophe-
tie spiritus se habere testetur: non solum vidisse
et audisse: sed etiam intellexisse se oia asserit:
De quo intellectu quia non extollitur sub-
iuncta eius verba testantur: cæcè ait. ((Sed
dum scientiam vestram et ego novi. nec infe-
rior vestri sum.)) Quibus videlicet dictis in-
notuit: quante humilitatis fuit: qui se eis in-
feriorem negat. quorum longe vitam sancte
vivendo transcederat. Nam et hanc eorum scela-
re nosse confirmat: qui sciendo celestia eorum
terrenas cogitationes per prophetie quoque
spiritus transibat. Sequitur. ((Sed tamen ad omni-
potentem loquar: et disputare cum deo capio.))
Cum omnipotente loquimur: dum eius misere-
cordiam deprecamur. Cum eo vero disputa-
mus: dum nos illius iusticie coniungentes:
facta nostra subtili indagatione discutimus.
vel certe cum deo disputare est eum qui hic
eius preceptis paruit: cum illo postmodum
ad iudicandos populos iudicem venire si-
cut cuncta relinquimus: ibus predicatozibus
dicitur. Vos qui secuti estis me: in regeneratione
cum sederit filius hominis in sede mate-
statis sue: sedebitis et vos super duodecim
thronos: iudicantes duodecim tribus israel.
Unde per Esaiam dñs dicit: Eripite iniuri-
as accipientes: iudicate pupillo: et iustificate
viduam: et venite disputemus. Rectum quis-
pe est: ut cum deo de populis in iudicio dispu-
tent: qui ad verba dei presens seculum per
secte derelinquunt. Loqui ergo ad orationem
disputare ad iudicium pertinet. Vir igitur
sanctus modo ad omnipotentem loquitur:
ut cum omnipotente postmodum disputet:
quia ille cum deo postmodum iudex veniet
qui hic et modo i prece familiaris extiterit.
Sed sicut ecclesia cuius sepe ita beati Job
spiritum tenere scditimus: non solum tunc de
iniquis iudicat: cum ultimi iudicii dies ad-
venierit: sed nunc et de cunctis præue agen-
tibus vel angelis sententiis iudicare non

Sed. 41

Bath. 5.

L

Mat. 19.

Esa. 11.

B

Job. 2.

Mat. 13.

Mat. 6.

Job. 2. 13.

B

cessat. Unde subditur.

Ca. 15.

Primo vos ostendentes fabricatores mentis mendaces: et cultores puerorum dogmata. Qui b' videlicet p'bis apte ostendit q' amici ei' quasi ex hereticis sp'e sancti viri indici aduersantur. Et inquit enim q' catholicorum figuram non teneat: qui cultores puerorum dogmatum vocatur. Quia in re hoc quoq' oportet intendi: q' fabricatores mentis dicunt. Sicut enim edificia lapidibus: ita mendacii sermonibus fabricatur. Abi enim nō dolosa locutio: sed sensus vitiosus est: quasi manita moles nō ex fabrica: s; ex natura cōsurgit. Sequitur. ((Aliq' vniā rectis: vt putaremini esse sapientes.)) Sicut clausa ianua in domo que intus mēbra lateant ignoratur: sic plerūq' stultus si tacuerit: vtrum sapiens an sit stultus abscondit: si tamen nulla alia opera p'deant: que sensum etiā tacenti loquantur. Sanctus igit' vir amicos suos aspiciens velle apparere: nō non erant: eos ad tacendū ammonuit: ne possent apparere q' erant. An et p' Salomonē dicitur. Stultus si tacerit: sapiēs putabitur. Sed q' stultus cū loquitur: p' hoc qd' sua infert sapientium verba pensare nō sufficit: recte adhuc postq' silentiū inditit: adiungit. ((Audite ergo correptiones meas: et iudiciū labiorū meorū attendite.)) Bene aut' prius correptionem: et postmodū iudiciū intulit: quia nisi per correptionem pri' timor: stultū depunatur: nequaq' per intelligentiā iudiciū iusti cognoscitur. Sequitur. ((Nūqd' deus indiget vestro mēdacio: vt pro illo loquamini dolos.)) Deus mendacio nō eget: q' veras fulci nō querit aut' lio falsitatis. Heretici autē quia ea que prae de deo intelligunt: ex veritate veri non possunt: quasi ad pbandum radem luminis: vmbra falsitatis requiritur. Et pro eo dolos loquuntur dum infirmas mentes in intellectu illius iusti seductione decipiūt. Sequitur. ((Nūqd' faciem eius accipitis: et pro deo iudicare nitimini.)) Stulti cū prudenrum facta cōspiciūt: hec omnia eis reprehensibilia esse videntur: sue p' imperitiā atq' infirmitatis obliui: tanto intentius de alienis iudicant: quāto sua p'fundius ignorant.

Ca.

16.

A contra iusti: et cū prauorū facta redargunt: scilicet sine infirmitatis cōsequi eos et si exterius sciēdo: tñ intē cōpatiēdo reprehendunt: q' illius solius est peccata hominū sine cōpassione discutere: q' ex natura sue oīpotētia ignorat peccare. Quia igit' amici beati Job ita eius facta reprehendunt: ac si in scriptis reprehensibile nil haberet: recte nunc dicit. Nūqd' faciem eius accipitis: et pro deo iudicare nitimini. Faciē q' p' eius accipere est: auctoritatem illius iudicio sumere: et quasi pro deo iudicare nititur: qui cū infirma quēq' in altero reprehendit: apud se introitus per cōpassionē nō infirmatur. Sequitur. ((Nūc placebit ei quē celare nihil pōt: aut decipietur vt homo vestris fraudulētis.)) Fraudē bō heretici exhibent q' et astruunt: que nequaq' ipsi pro quo loquunt' placent: cūq' dū quasi defendere nitunt' offendunt: dum in aduersitate eius corruūt: cui videntur ex p'dicatione famulari. Unde et per psalmistā dī. Ut destruas inimici: et defensorum. Quis g'pe heretici eius oīpotenti deo inimici et defensor ē: q' vnde hunc quasi defendere nitit: inde veritati illius aduersatur. Quia aut' latere deum nil pōt: hoc in eis indicat: qd' intus sentiūt: nō qd' famulari foris vident'. Quia igit' corrum fraudulētis deus vt homo non fallitur: recte subiungit. ((Ipse vos arguet: qm in abscondito faciem eius accipitis.)) Scitum vt se cōmouerit turbabit vos et terror eius irruet sup' vos. Hoc qd' in abscondito accipi asserit faciem dei: vobis modis valde intelligi. Sunt nāq' nōnulli qui et veritatem in corde sentiūt: et tamē que falsa sunt: de deo foris loquuntur. Ne enim vinci viderantur: et cognoscant veritatem interius: et tñ hanc exterius impugnat. Unde et nunc bene dicitur. Ipse vos arguet: qm in abscondito faciem eius accipitis. Ne si aperte diceretur. Tanto magis de falsitate dei iusticiam et rectitudinem contemplātur: et orando ac flendo contremiscunt. Sed postq' contēptionis hora transierit: sic audaces ad iniquitates redeunt: ac si post dorsum eius positi:

p's. 8.

C

in iusticie eius lumine minime videant. **bi** itaq; apud se in abscondito; quasi corpora-
liter videntem accipiat faciem dei: q; ei et
cū pñtes sunt blanduntur stribus: et cū
quasi a cōspectu illius recedūt: moribus de-
trahunt. Qui tanto amplius de malis suis
seriendi sunt: quāto et in occulto cogitatio-
nes recta dei iudicia cognoscant. Unde et
subditur.

La. 15.

Statim vt se commouerit: turbabit vos: et terror eius
irruet super vos. Cū sit na-
ture incommutabilis oip-
tens deus: in ira iudicij per-
turbabilis non est. Sed hu-
mano verbo morus dei dicitur: ipsa recita-
dinis eius districtio qua humana prauitas
feritur. Insi aut viri ante deum metuunt
quando eius ira contra eos mouetur: et
ne cōmōri sentiant: tranquillū timent. Ut
contra pñerū tunc iam ferri pñescit: cū
feriuntur: eos. h tunc terror ei⁹ a somno sui
corporis eruscat: cum vindicta perturbat.
Unde et p propheta dicitur. Et tantū sola
veratio intellectū dabit audiri. Cū enim
de preceptis dei contemptis atq; despectis
verberari p vindictam ceperint: tunc intelli-
gunt qd audierant. Et psalmista ait. Cum
occiderit eos: tunc inquirebant eū. Bñ itaq;
dicitur. Statim vt se cōmouerit: turba-
bit vos: q; reprobis cordibus non timor: re-
quiem: sed pena timorem parit. Sequitur.
Memoria vestra cōparabitur cineri. Oēs
qui cogitatione terrena huic seculo cōfor-
mantur: per omne quod agunt huic mūdo
relinquere sui memoriam conantur alij bel-
lorum titulis: alij altis edificiorū menibus:
alij desertis doctrinam secularū libris in-
stanter elaborant: sibi p memorie nomē edi-
fificant. Sed cū ipsa ad finem celerius vita
percurrat: quid in ea firmū stabit: quando et
ipsa celeriter mobilis pñesit: Mura eternij
cinerem rapit: sicut scriptū est. Non sicut
pñ: non sic. sed tanq; puluis quē proijcit vē-
tus a facie terre. Recte ergo stultorū memo-
ria cineri cōparatur: quia illic ponitur: vbi
ab aura rapiatur. Quātūlibet enim quis-
q; pro faciēda gloria sui nominis elabo-
ret: memoria suam quasi cinerem posuit: q;
hanc cinis vētus mortalitatis rapit. Quo

edra de iusto scriptū est. In memoria eter-
na erit iustus. Eoipso enim quo facta sua so-
lus dei oculis imprimi: nomen sue memo-
rie in eternitatem figit. Sequitur. (Et redige-
tur in lutum ceruices vestre.) Sicut p oca-
lum vñsus: sic per ceruicem soler supbia defi-
gnari. Ceruix itaq; in lutum redigetur: cum
superbus quisq; humiliatur in morte: et cla-
ra caro tabescat in putredine. Intueamur
enim qualia in sepulchris iaceant diuinitus
cadavera: que illa in cuncta carne sit imā-
go mortis: que tabes corruptionis: et certe
ipsi erant qui extollebant bonis: habi-
tis rebus tumebant: despiciebāt ceteros et
quasi solos se esse gaudebant. Et dū nō p-
penderent quo tendebat: nesciebant quid
erant. Sed in lutum ceruix redacta ē: quia
despecti iacent in putredine: qui tumebāt
in vanitate. In lutum ceruix redigitur: ga-
quantū carnis potentia valeat: tabes cor-
ruptionis probat. Sequitur. (Tacetis pa-
luper: vt loquar qd cūq; mihi mens sugges-
serit.) Sensu carnis locutos idicat: quos
secundo ad silentium refringit: vt ea que illi
mens suggererit: dicat. Ne s aperte dicat.
Non ego carnaliter: sed ipsialiter loquor:
quia per sensum spiritus audio: que p in-
fernum corporis pfero. Unde mor ad alta
cōscendit: seq in misterijs eleuat et in cōp-
tationē quā pñerat: ad mystica verba per-
mutat dicens. (Quare lacerō carnes meas
dentibus meis: et auram meā porto in man-
ibus meis:)

Capitulum.

18.

A scriptura sacra vētes alij
quādo sancti predicatoro:
aliquādo pō internij accipi
sensus solent. Bñ sanctis
enim picatoribus sponse
dicunt ē. Vētes tui sicut
greges tonsarum: que ascenderūt de lana-
cro. Unde et vni eorū ostensis in figura gen-
tibus dicitur. Macta: et mactica. id est veni
statim eam cōdere: et in corpus ecclesie: vi-
delicet in ea membra cōnerte. Rursumq;
vētes interiores sensus accipi solent. Vē-
renias ppheta testatur dicens. Fregit ad
numerum dentes meos. Per vētes erui-
tus frangitur vt glutiatur. Unde nō ineri-
to in dentibus internos sensus accipimus:

Ps. 111.

Esa. 28.

Ps. 77.

Ps. 11.

Lam. 4.

Act. 10.

2. res. 3.

Qui singula que cogitant: quasi mandant et
committunt: atque ad ventrem memorie trans-
mittunt: quos propheta ad numerum fractus
dixit: quia intra mensuram vniuersumque pec-
cati: intelligentie cecitas generatur in sensu-
bus: et fmi qd qd egit exterius in eo oblitus
pescit: qd de internis atq; inuisibilibus intel-
ligere possit. Unde recte etiam scriptum est.
Ois homo qui comederit vnam acerbam
obstupescant dentes eius. Quid namq; vna
acerva: nisi peccatum est: Quia oppe acer-
ba: est fructus ante tempus. Quisq; enim
presens vite delectationibus faciat de-
derat: quasi fructus ante tempus comedere
festinat. Qui igitur vnam acerbam come-
dit dentes eius obstupescunt: q; qui presens
mundi delectatione pascitur: interni eius
sensus ligantur: vt iam spiritalia mandare
idesit intelligere nequeant: quia vnde in ex-
terioribus delectanti sunt: inde in intimis
obstupescunt. Et dum peccato aia pascitur
pane iusticie edere non valent: qm ligati den-
tes ex peccati consuetudine: insitum qd intus
sapit edere nequaquam possunt. Hoc igitur lo-
co quia dentes vt diximus internos sen-
sus accipimus: considerare magnopere qd
agere insti soleant: debemus. Qui plerumq;
si qua in se qualibet leniter carnalis est pe-
ccata: hec internis sensibus retractates
vehementer in semetipsis inscuntur: assu-
ptione se conterunt: magnisq; cruciatibus
vel minima in se piana diu dicant: atq; hec
per penitentia dantur: qd iccirco agunt: vt
in conspectu eterni iudicis: si ipsi inueniri in
quantum est possibile irreprehensibiles debe-
ant: si hi qui eo sic se indicare conspiciunt
emendare semetipsos a culpis maioribus
inardescant. Qd videlicet beatus Job cora;
amicis suis temporalem gloria tentibus
et transiuntia bona laudantibus fecerat: s;
tamen eorum sensum ad cognoscendam vili-
tatem flagelli sui pducere non valebat: vt
scilicet pensare possent: q non solum prope-
ra omnipotens deus tribneret: sed nonnun-
quam etiam aduersa propitius irrogaret. Un-
de bene nunc dicit. Quare laceri carnes
meas dentibus meis. Nec aperte dicat.
Cur internas sensibus carnalia si qua fue-
rint in me facta discatis: si meis spectato-
ribus prodesse non possis. Tbi et aperte sub-
ditur. ((Et animam meam porto in mani-

bus meis.

Capitulum.

19.

Animam in manibus portat
re est intentionem cordis in
operatione ostendere. Habet
namq; hoc iusti pprium vt in
omne qd dicant: atq; omne
qd agunt: non solum profe-
ctum suum: sed etiam primorum edificatio-
nem querant. Et aliquando in quibusdam se
metipsos diu dicant: vt pigros auditores
ad considerandos semetipsos reuocent: alii
quando bona opera ostendunt: vt spectato-
res eorum erubescant non imitari quod vi-
dent. Nam scriptum est. Videat vestra bo-
na opera: et glorificent patrem vestrum qui
est in celis. Qui igitur intentionem suam
per opera insinuat: animam suam in mani-
bus portat. Sed cum insus quisq; nec se
diu dicando: nec bona opera ostendendo
utilitati proximorum proficit: per hoc quod
egerit ad verba doloris redit. Unde nunc
recte dicitur. Quare laceri carnes meas
dentibus meis: et animam meam porto in
manibus meis. id est cur me vel districte co-
ram hominibus diu dico: vel quid appetat
in opere ostendo: si utilitati proximorum: nec
masa diu dicando: nec bona ostendendo: p-
ficio. Sed tamen iusti etiam cum hec dicant
namq; a prebendo proximis bono exemplo
desunt. Unde adhuc coram amicis suis
beatus Job virtutem patientie exhibens et
ostendens ait. ((Etiam si occiderit me: in
ipso sperabo.)) Nunquam est patientie vir-
tus in prosperis. Ille autem vere est pa-
tiens: qui et aduersa atteritur: et tamen ab
spei sue rectitudine non incuratur. De
reprobo namq; sensu scriptum est. Confitebi-
tur tibi domine benefeceras ei. In hoc itaq;
mens iusta ab iniusta discernitur: q omni-
potentis dei laudem et inter aduersa consi-
derat quod non cum rebus frangitur: non
cum casu glorie exterioris cadit. Si in hoc
magis qualis cum rebus fuerit demonstrat:
que et sine rebus robustus stat. ((Et cum
tamen vias meas in conspectu eius argua:
et ipse erit saluator meus. Tu paulus apo-
stolus dicat. Si nosmetipsos diu dicarem:
non vtiq; diu dicaremur: eo tunc vti sal-
uator: inueni: quo nunc pro timore dei pec-
catum nostrum a nobismetipsis redarguimur.

Wat. 5:

Wat. 48

i. Cor. xl.

Unde electi quique culpis suis nunquam sciunt parere: ut possint culparum iudicem placari inuenire. Et vere cum postmodum inuenerit saluatore: credunt: quod districte modo iudicem metuent. Nam qui sibi nunc in culpa parcat: ei postmodum pena non parcat. Sicut ergo. Veritas tamen vias in conspectu eius arguit: que non utilitas de hac arguitur sequat adtingat. Et ipse erit saluator meus. Seguitur. ((Non enim veniet in conspectu eius ois hypocrita.)) Cum constet quod iudex veniens: agnos ad dexteram: hodos non ad sinistram ponat: quos nunc ratione dicitur: in conspectu eius hypocritam non esse venturum. Quis scilicet si inter hodos erit: ad sinistram iudicis apparebit.

Ca. 20.

Ed sciendum est: quod duobus modis in conspectu domini venimus: uno quidem quo hic peccata nostra subtiliter pendentes: in eius nos conspecta punimus: et sciendo distulcamus. Nam quotiens conditoris nostri potentiam ad sensum reducimus: totiens in conspectu illius stamus. Unde recte per virum dei Ieremiam dicitur. Quia deus israel: in cuius conspectu sto. Alio quoque modo in conspectu domini venimus: cum in extremo iudicio ante tribunal eius assistimus. Hypocrita igitur per examen ultimum ante aspectum iudicis venit. Sed quod modo culpas suas considerare ac desistere dissimulat: in conspectu venire domini recusat. Sicut enim iusti viri cum distinctione venturi iudicis contemplant: peccata sua ad memoriam reducunt: desunt que cogerunt: districte se iudicant: ne iudicentur: ita hypocrite quo exterius hominibus placeant: eo se inferius aspicere negligunt: totosque se in deo primo fundunt: et sanctos se esse estimant: quod sic se haberi ab hominibus pensant. Quos mentem per dea sine laudis sparserunt: nunquam hanc ac cognitionem reducunt culpe nunquam considerant: ubi internum iudicem offendunt: nihil de eius distinctione merentur: quod sic se placuisse ei sicut hominibus credunt. Qui si terrore eius ad mentem reducerent: hoc ipsum quod in mala intentione positi placeant hominibus plus timerent. Bene itaque dicitur: non enim veniet in conspectu eius ois hypocrita: quod districte quique dei ante

oculos non ponit: dum placere humano beatiliter concupiscit. Qui si mentem suam distantes semetipsum in conspectu dei poneret profecto iam hypocrita non esset. Seguitur. ((Iudice sermone meum: et enigmata percipe a patribus vestris.)) Per hoc quod enigmata nominat: figuratas se habere locutiones demonstrat. Unde apte quoque voce fidelis populi subditur. ((Si fuero indicatus: scio quod iustus veniat.)) Quod ab eisdem etiam beatus Job persona non discrepat: quod hoc ipse foras de se ipso loquitur: quod de illo veritas hostis eius interius dixerat. Audisti sermum meum Job: quod non sit similis ei super terram. Et quidem idem vir valde est inferius quod de se memorat: quod de illo deus dicit. Aliud est enim iustus esse aliud est ei similis non esse. Humiliter igitur de semetipso sensit: qui dum iustus sine comparatione extitit non se pre ceteris: sed iustus tantummodo inueniri posse memorauit.

Capitulum.

21.

O ceteri in eius verbis videt habere questionis: quod quod superius dicit. Tunc meas in conspectu eius arguat: et iustus dicit. Consumere me vis peccatis adolefcentie mee: et peccata sua subtiliter agnoscentes adhuc longe inferius adiungit. Signasti quasi in sacculo delicta mea: nunc ait. Si fuero indicatus scio quod iustus inueniar. Neque enim simul concutere queunt peccata et iusticia. Sed sanctus vir sibi inquitatē tribuens: et opotenti domino purgatione suam: et peccatorum se cognoscit: et se in sum se factum non ignorat et munere. Qui in recto quoque ope positus ex abundanti gratia meruit flagella sustinere: namque se in iudicio iustus inuenire gaudet: quod ante iudicium percussus videt. Qui et cum longe post dicat. Signasti quasi in sacculo delicta mea: statim subdit. Sed curasti iniquitatem meam. Qui ergo iustus inuenire se in iudicio memorat: nequaquam se tunc flagellatam negat: quantum in flagello eius deus non peccata studuit tergere: sed merita augere. Seguitur. ((Quis est qui iudicetur mecum veniat.)) Sancti viri ita se in operibus suis deo auctore custodiunt: ut oino vni accusentur exterius non inueniantur interi: non i cogitationibus suis tamen se cautea circumspecti: ut si fieri valeat semper irreprehensibiles

les interni iudicis oculis assistant. S; quā-
tum agere possunt: ne exterius labantur i
opere: tātum interius agere nequaquā pos-
sunt: ut nequaquā labantur in cogitatione.
Humana enī conscientia corpore quo ab in-
timis cecidit: semper in lubrico est. Quā sit
ut etiam sancti viri frequenter labantur in
corde. Beatus ergo Job tam voce sua: q̄
ex voce electorum loquens dicat: Quis est
q̄ iudicetur mecum veniat. Quia enim in
exterioribus actibus unde reprehendatur
non habet: libere accusatorem querit. Quē
vero etiam in istos corda semetipsa uōnun-
q̄ de stulta cogitatione reprehendunt: pro-
pter hoc fortasse subditur. ((Quare tacens
psuimor.)) Tacens enim psuimī: q̄ de stul-
ta se cogitatione reprehendēs apud semet-
ipsūz dente conscientie mordetur: Ut si ap-
te dicat: Si viti vt accusatorem exteri nūl-
lum tuerem: utinā sic viderem: vt intra me
ipsam accusatricem p̄sentiam non habe-
rem. Tacens enī consumitur: q̄ intus in se
lument unde vratur. Sequitur. ((Duo tan-
tū ne facias mihi: tunc a facie tua nō ab-
condar.)) Hoc loco qd dei faciem: iustitiam
uerionem debemus accipere: In qua dñs
peccata respiciat punit. Quia videlicet nul-
lus etiam iustus absconditur: si duo q̄ po-
stulat: nō amoucantur: de quibus subdit.

Capitulum. 22.

Anim tuā longe fac a me
et formido tua nō me ter-
reat.)) In quibus videlicet
duobus qd aliud per pro-
phetie vocem: q̄ tempus
grē et redemptionis ingrit.

Let nāq; sub percussione
vitionis populum tenuit: vt q̄q; sub illa
peccaret: p̄tinē morte puniretur: nec plebs
israhelica ex amore dñi: s; ex timore fuisse-
bat. Nunquā p̄o impleri iusticia per timorē
pōt: q̄ iuxta Joannis vocem: perfecta cha-
ritas foras mittit timorem. Paulus ado-
ptionis filios p̄solat dicens: Nō accepti-
stis sp̄m seruitutis iterum in timore: s; ac-
ceptistis sp̄m adoptionis filiorū: in quo cla-
mam abba pater. Ex voce igit generis hu-
mani legalis percussiois viricam trāfire
p̄cupiscēs: atq; a formidie peruenire ad di-
lectionem appetēs que duo a se oīpotens
deus longe faciat et orat dicens. Mānū tu-

am longe fac a me: et fortitudo tua nō me
terreat. i. percussiois viricam remouet: for-
midinis pondus tollescit: et irradiatē gra-
tia dilectōis sp̄m securitatis infundit: q̄ si
longe a percussione et formidine nō fuerit:
scio qz a districtē tui examinis nō abscon-
dar: qm̄ in conspectu tuo iustus cō non va-
leo: q̄ tibi nō per dilectionē: sed per formidi-
nem feruit. Unde et ipsam cōditōis sui p̄e-
sentiam: quasi familiariter ac corporaliter
querit: vt per hanc et audiat quod ignorat:
et i his audiatur que nouit. Nā p̄tinē addi-
git. ((Vocare me: et respondebo tibi: certe
loquar: et tu respōde mihi.)) Qui dā huma-
nis oculis per assumptā carnem apparuit:
sua hostibus peccata apuit: que et perpetra-
bant et nesciebant. Unde subditur. ((Quā-
tas habeo iniquitates et peccata: scelera mea
et delicta ostēde mihi.)) Quāto vocare ac
ridere: et intelligi aliter possit. Vocare enī
dei ēmos amando et eligēdo respicere. Re-
spondere autē nostrā est: amorū alius bōis
opibus parere. Tibi apte addit. Et certe
loquar: et tu respōde mihi. Logmur nāq;
cū eius faciē p̄ videriā. postulam. Respō-
det p̄o deus loquētibus cū nobis se aman-
tibus apparet. Sed qz q̄quis eternitatis
desiderio anipelat: semetipsum subtiliter re-
prehendens facta sua discant: et ne qd i
lo sit: quo auctoritatis sui faciē offendat que-
rit: recte subiūgit: Quātas habeo iniquita-
tes et peccata: scelera mea et delicta ostē-
de mihi. Iste i hac vita istos labor est: vt
semetipsum lucinant: et inueniētes siēdo atq;
corrigendo ad meliora pducant. Et quibus
inter iniquitatem atq; peccatūz nihil distare
phibeat Joānes apostolus q̄ ait: Iniquitas
peccatū ē: ipso loquēdi: plus inī-
qtas q̄ peccatū sonat: et oīs se homo libere
peccatozē fatetur: iniquū p̄o dicere nōnun-
q̄ erubescit.

Ca. 23.

Inter scelera vero et delicta
hoc distat q̄ scelus ē p̄dus
peccati transit: delictum p̄o
pondus peccati nō trāsit: ga-
t cū offerri sacrificium p̄ le-
gem iubetur: nimirū p̄cepit
tur sicut pro peccato: ita ē pro delicto. Et
nōnunq; scelus in opere est: delictum vero
p̄terq̄ in sola cogitatione. Unde et per p̄o
dī: Delicta q̄ intelligit: Quia videlz p̄cā

1. Jo. 4

Ro. 8.

1. Jo. 3.

21

operis tanto citius cognoscantur: q̄ro ete-
rnis videntur: peccata vero cogitationis eo
ad intelligendum difficilia sunt: quo inuisi-
biliter perpetrantur. Quisq̄ igitur eterni-
tatis desiderio animum apparet v̄turo in
dici desiderat mundus: raro se subtili⁹ nūc
exam: nati: q̄ro nimirū cogitat: vt tūc terro-
ri illi⁹ liber assit: et ostendi sibi exorat: vbi
displicet: vt hoc in se per penitentiam puni-
at: sed hic diuicias inuidicibus fiat. Sy-
nter hec intueri necesse est: q̄ta peregrina-
tionis nostre pena nos perculit: q̄ in eaz ce-
citatem venimus vt nos ipsos ignoremus: p-
petramus mala: nec tamē hec celerius dep-
hendimus vel perperamus. Et elusa quippe
anima a luce vitata: nū in se nisi tenebras
inuenit: et plerūq̄ in peccati foveam pedem
porrigit et nescit. Quod nimirū de sola exi-
lij sui cecitate patitur q̄ ab illuminatione
dñi repulsa: et semetipsam videre perdidit:
que auctoris sui faciem nō amat. Unde
et subditur. ((Cur faciem tuam abscondis:
et arbitraris me inimicū tuum:)) humana
genus conceptionem lucis intus habuit
in paradiso: sed sibi in seipso placens: quo a
se recessit: iūne conditoris perdidit: cuiusq̄
faciem ad ligna paradisi fugit: q̄ post cul-
pam videre metuebat: quem amare p̄se-
uerat. Sed ecce post culpam venit in penā:
ex pena autē ad amorē redit: q̄ q̄ fuerit
culpe fructus inuenit: atq̄ illam facie quas
timuit in culpa: excruciatu regit ex pena: vt
iam caliginē cecitatis sue fugiat: atq̄ hoc
ip̄m q̄ auctorem suū non videt grauius p-
horrescat. Quo videt desideria compulset⁹
sanctus vir clamat. Cur faciem tuam abs-
condis et arbitraris me inimicū tuum: Qz
si vt amicus aspiceret me me visum lami-
ne non priuaret. Qui mobilitatem quoq̄
cordis humani subsequens adsignat. ((Es-
tra folijs quod vento rapitur ostendis po-
tentiam tuam: et stipulam siccam persequeris.))
Quid est enim homo: nisi folium: qui
videlicet in paradiso ab arboze cecidit.
Quid est nisi folium: qui tentationis vento
rapiatur: et desideriorum flantibus lenatur.

Capitulum. 24
Eus quippe humana quor-
tentationes patitur: quasi
tor flantibus mouetur. Hāc
enim plerūq̄ ira perturbat

cum recedit ira: succedit inepta leticia. Et
rursum stimulis urgetur: estu auaricie longe
latus ad ambienda que terris sunt tan-
ditur. Aliquando hanc superbia elenat: tūc
quando vero inordinatus timor in infans
deponit. Qui ergo tot tētionum flantibus
lenatur et ducitur: recte folio homo compa-
ratur. Unde bene quoq̄ per Isaiam dicit:
Ecce dimus quasi folium vniuersi: et iniqui-
tes nostre quasi ventus abstulerunt nos.
Quasi ventus quippe nos iniquas abstulit:
q̄ nullo fito virtutis pondere in vanā cla-
tione lenauit. Bene autē post folium: etiā
stipula appellatur homo. Qui enim arbor
fuit in conditōe folium a semetipso factus
est in tentatione: sed post stipulam apparet
in deiectione. Quia enim de alto cecidit fo-
lium: q̄ vero per carnem terre proxim⁹ fuit
etiā cum stare videbatur: stipula esse me-
moratur. Sed q̄ viriditatem intus amo-
ris perdidit: itaq̄ stipula sicca est. Consideret
itaq̄ vir sanctus: et homo quāte viriditas: et
dens quāte distractionis: et dicat: Contra
folium quod a vento rapitur ostendis po-
tentiam tuam: et stipulam siccam persequeris.
Ne si aperte deploret dicens: Cur tanta re-
ctitudine impetis eam quem sic infirmum
esse in tentatōe cognoscis? Seguit. ((Scri-
bis contra me amaritudines.)) Quia omne
quod loquimur transit: quod vero scribimus
manet: dens non loq̄: ed scribere amaritudi-
nes dñi: cum diu super nos eius flagella
perdurant. Semel quippe peccatū homini di-
etum est: Terra es: et in terram ibis. Et se-
pe apparentes angeli hominibus precepta
dederunt. Athosco legislatores per distr-
ctionem peccata coherent. Ipse vniuersi-
tus summi patris ad nos redimendos ve-
nit: moriendo mortem absoibuit: vitā per
penam denūciavit nobis: quā ostendit
in se sed tamen illa que in paradiso para ē
de morte carnis nostre sententia: ab ip̄o ini-
tio generis humani: vsq̄ ad fines seculi nō
mutatur. Quis est enim homo q̄ vitat: et nō
videbit mortem? Quod bene rursum ps̄ in-
tens ait: Tu terribilis es: et quis resistit ti-
bi ex tunc ab ira tua. Quia videt peccatū
tū in paradiso homini iratus semel de mor-
talitate carnis nostre sententiam fuit: que
et nunc et vsq̄ ad vltimas mutari nullo mo-
do valebit. Sicut ergo: Scribis contra me

Esa. 64.

ps. 88.

amantidies. Tbi adhuc subditur. (Et es sumere me vis peccatis adolescentie mee.

Capitulum. 25.

Ecce vir iustus qz in iuuetute sua se peccasse non inuenit: adolescentie facia perti mescit. Sed sciendum est: qz sicut in corpore: ita sunt etiam incrementa etatis in mēte. Prima quippe hominis etas infantia est: cum est innocenter uiuit: nescit tamen fari innocentiam quam habet. Ne deinde per ercia segatur: in qua iam ualeat dicere quod uult: cui succedit adolescentia: que uidelicet prima est etas in operatione: quam inuenit segatur scilicet apta fortitudinis: ac post modum senectus etiam per tempus tā cōgrua maturitati. Quia igitur primā etate actionum bonis actibus adolescentiam dētrahit: iusti uiri cum in magna mentis maturitate proficiunt: nōnnulli ad memoriā actionum suarum initium rednunt: seqz tūc de suis pūmōdīs repēbunt: quācum ex grauitate mentis altius profecerunt: gaudio indifferens se fuisse inueniunt: quo discretiois artem postmodum plenius cōsequitur recte nūc per sancti uiri uocem: adolescentie peccata formidantur. Quod si ad ipsam etatē est tendendum: hic considerandum est: quātum sint graua peccata inueniunt: et seruū: et si illud sic iusti metuunt: qz in infirma etate deliquerūt. Sequitur. (Posuisti in neruo pedem meum: et obseruasti omnes semitas meas: et uestigia pedū meorum considerasti. In neruo deus pedē hominis posuit: qz prauitatem illius forti dīstricionis sue sententia ligauit. Cuius oēs semitas obstruat: quia subtiliter singula ei⁹ queqz diiudicat. Semita etenim angustior solet esse qz uia. Quia autem uias actiōes non inuenio semitas ipsas actionū cogitationes accipimus. Deus itaqz omnes semitas obseruat: qz in singulis quibusqz actib⁹ nostris: etiam cogitationes pensat. Et uestigia pedum considerat: qz intentiones nostrorum operum qz recte ponantur examinat: ne z hoc quod bonū agitur: non recto de siderio agatur. Possunt quoqz per pedum uestigia quedam male acta signari. Nam pes i corpore est uestigij i uia. Et plerūqz quedam prauē agimus: inuentionibus

hoc fratribus exemplum malum prebent⁹: et quasi sileto extra uiam pede sequētib⁹ uestigia distorta relinquit: dūz per nostra opera ad scandalum aliena corda prouocamus. Valde asse laboriosum est custodire ne mala homo facere audeat: ne in dēis actibus per intentionem titubet: et iter recta opera sinistra cum cogitatio illudat: que tamen cūcta oipotens deus subtiliter examinat: atqz in indicio singula replet. S; quādo homo qz carnis sue infirmitate strigitur: contra cuncta ualeat subtiliter assurgere: atqz in cūcta cogitatioe rectitudinē tenere. Unde apte subditur. (Qui quasi putredo psumendus sum: et quasi uesimētum qd comeditur a tineā.) Sicut. n. uesimētū de se exorta a tineā comeditur: ita homo i semetipso habet putredinem de qua cōsumatur: atqz hoc ē quod est. Quasi psumit uerū nō sit. Qd itelligi z alter pōt: si ex uoce tēptati hois dicatur: Qui quasi putredo psumendus sum: et quasi uesimētū qd comeditur a tineā. Homo enī quasi putredo psumitur: dū carnis sue corruptione conteritur. Cui qz imunda tēratio nō aliunde sed a semetipso nascit: mox tūc carnē tēratio qz uesit de qua trāst psumit. In semetipso quippe habet homo unde tēptetur. Quasi ergo tinea uesit psumit: que ex uesitē cadē pōt scīdum quoqz qz tinea sine sonitu pforat uesimētū: et plerūqz cogitatio ita transiit: ut mens ipsa nō sentiat: nisi post qz fuerit eius aculeo transiit. Bene ergo dī: qz homo tanqz uesimētū a tineā cōsumitur: qz nōnnulli tērationum nostrarū uulnera nō cognoscimus: nisi postqz ab eis cōfossi i mente fuerimus. Quā uidelicet infirmitatem nostrarū bñ adhuc sanctus uir considerans adiungit.

Capitulum. 26.

Omo natus

de muliere, breui uiuens tempore: repletur multis miserijs. In sacro eloquio mulier aut pro seru ponitur: aut pro infirmitate.

Pro seru quippe sicut scriptum est: Misit deus filium suum factum ex muliere: factum sub lege. Pro infirmitate uero sicut per quēdam sapientēz

Job
ca. 14
b. 21

Gal. 4.

Ecc. 42.

dicatur. Melior est iniquitas viri: quam beneficia mulier. Vir etenim fortis quilibet et discretus vocatur: mulier vero mens infirma vel indiscreta accipitur. Et sepe contingit et etiam discretus quis subito labatur in culpam: atque indiscretus alius et infirmus exhibeat bonam operationem. Sed is qui indiscretus atque infirmus est nonnunquam de eo quod bene cogerit amplius elevatur: et atque gravior in culpam cadit: discretus vero quis etiam ex eo quod male se egisse intelligit ad discretiorem regulam arctius reducit: et inde altius ad iustitiam proficit: unde ad tempus a iustitia occidisse videbatur. Quia in re recte dictum: melior est iniquitas viri: quam beneficia mulier: quia nonnunquam etiam culpam fortis: occasio virtutis fit: et virtus infirmorum occasio peccati. Hoc igitur loco mulieris nomine: quid nisi infirmitas designatur: cui dicitur. Homo natus de muliere. Ne si apertius dicatur. Quid in se habebit fortitudinis: quod natus est ex infirmitate. Bene vinens tempore: replet multis miseris. Ecce viri sancti vocibus pena hominis breuiter est expressa: quod et angustatur ad vitam: et dilatur ad miseriam. Si cui subtiliter consideretur oculus quod hic agitur: pena miserie est. Ipse etenim corruptioni carnis servit: ad necessaria atque concessa carnis est: ut contra frigus vestimenta: contra famem alimenta: contra estum frigora regant. Quod multa cautela custodit salus corporis: quod etiam custodita amittitur: amissa cum graui labore reparatur. et tamen reparata in dubio semper est. Quid hoc aliud quam mortalis vite miseria est: Quod amamus amicos suspecti ne offendi valeant: formidamus inimicos: atque securi de cis non sumus viris quos formidamus: quod plerumque inimicis sic consideretur quasi amicis loquimur: et nonnunquam pura verba primorum et multum nos fortasse diligentis quasi sibi suscipimus inimicis: et qui falli nunquam vel fallere volumus: et cautela nostra grauius erramus: quod itaque hoc nisi humane vite miseria est. Quod amissa celesti patria repulsus homo delectatur exilio: grauius curis: et tamen cogitare dissimulat quam grane sit: quia multa cogitantur: quod priuatus est inter non lumen: et tamen in hac vita diu vult perpetuam certatem suam: quid hoc aliud quam de pena nostra nata miseria est. Sed quamvis diu hic stare desideret: ipso tamen cursu mortalis vite im-

pellitur ut egrediatur: vir sanctus recte subiungit. (Qui quasi flos egreditur: ceteritur: et fugit velut umbra: et nunquam in eodem statu permanet. La. 17.

Quasi flos etenim egreditur: quod natus in carne: sed ceteritur: quod redigitur in putredinem. Quid enim sunt nati homines in mundo: nisi quasi domus flores in campo? Tenemus oculos cordis in hac latitudine mundi presentis: et ecce quasi tot floribus: quot hominibus pictus est. Vita itaque in carne: flos in feno est. Unde bene per prophetam dicitur. Homo sicut fenum dies eius: et sicut flos agri ita floret. Infelices quocumque ait. Omnis caro fenum: et omnis gloria eius sicut flos agri. Homo etenim more floris pascit et occidit: et subito apparet in publico: qui statim ex publico pro mortem retrahitur ad occultum. Carius nos viriditas ostendit: sed ariditas pulueris ab aspectibus retrahit. Quasi flos apparuit: qui non eramus: quasi flos arescimus qui temporaliter apparebamus. Et quod per momenta homo quotidie cōpellitur ad mortem recte adiungit. (Et fugit velut umbra: et nunquam in eodem statu permanet.) Sed cuius soli quocumque indefinenter cursum suum pagat: nunquam se in stabilitate figat: cui cursus vite hominis umbra potius quam soli comparatur: nisi quod amisso amore conditoris: calore cordis perdidit: et in solo iniquitatis sine frigore remansit. Quia iuxta veritatis vocem. Abi dabit iniquitas et refrigeret charitas multorum. Quia igitur in amore dei cordis calorem non habet: nec tamen vitam quam diligit tenet: sed velut umbra fugit. Unde recte quocumque de illo scriptum est: quod secutus est umbram. Bene autem dicitur. Et nunquam in eodem statu permanet. Quia dum infantia ad pueritiam: pueritia ad adolescentiam: adolescentia ad iuuentutem: iuuentus ad senectutem: senectus transit ad mortem: in cursu vite presentis ipsis suis augmentis ad detrimentum impellitur: et inde semper deficit: unde se proficere in spacium vite credit. Fixum etenim statum hic habere non possumus. Abi tractatur venimus: atque hoc ipsum nostrum vivere quotidie a vita transire est. Quem videlicet lapsum primus homo ante culpam habere non potuit: quod tempora eo stante transiebant.

ps. 102.
Ela. 4.

Mat. 4

Sed postq̃ deliquit in quodam quasi se lu-
brico temporaliter posuit: et q̃ cibum come-
dit fecit: status sui p̃m̃us inuenit dese-
ctum. Quā tamē mutabilitatē nō solu; ex-
terius: sed interius quoq; homo patitur: dū
ad meliora opera exurgere conatur: mens
enim mutabilitatis sine pondere ad altud
semper impellitur q̃ est: et nisi i statu suo ar-
cta custodire disciplina teneatur: semper in
deteriora disabitur. Que enim semp̃ stantē
deseruit: statim quem habere potuit ami-
sit. Unde nunc cum ad meliora nititur: qua-
si contra ictum fluminis conatur. Cum ab
intentione ascendēdi resoluitur: sine labore
ad ima rediit.

Ca. 28.

Quia enim i ascensu labor
est: in descensu otium: in-
tratuos per angustā por-
tam dñs ammonet dicens.
Contendite intrare p̃ an-
gustam portam. Dicitur
q̃ppe angustē porte intro-

tum: p̃m̃itit contendere: q̃ nisi mentis cōten-
tio seruetur: vnda mundū non vincitur: per
quam anima semp̃ ad ima reuocatur. Quia
igitur homo velut flos nascitur et conterit:
quia sicut umbra fugit: at p̃ in statu suo nū
quā permanet: quid in hac consideratione
subiungat audiamus. Sequitur. ((Et di-
gnū ducis super huiusmodi apire oca-
los tuos: et adducere eū tecū in iudiciū.))
Considerat quippe sup̃ius ex oīpotentis
dei potentia: et infirmitatem suam deducit
ante oculos: se et deum pensauit quis cum
quo ad iudiciū veniat. Udit hinc homi-
nem: inde conditorem. id est pulcre et deus:
et recte ait. Et dignū ducis super huiusce-
modi aperire oculos tuos. Oipotentī deo
oculos aperire est: iudicia exercere: quem fe-
riat videre. Nam quasi clausis oculis nō
vult aspiciere q̃ nō vult ferire. Uī mor de
ip̃so quoq; iudicio adiungit et adducere eū
tecū in iudiciū. Sed q̃ contemplatus ē
ad iudiciū venientem deū: rursū consi-
derat infirmitatem suā. Vidit q̃ mundus
per semetip̃m esse nō possit: qui vt eē possit
de immundicia p̃cessit atq; subiigit. ((Quis
potest facere mandū de immundo cōceptū
semine: Nōne tu qui solus es:)) Jo qui per
se solus est mundus: mundare p̃ualeat im-
munda: homo enim incorruptibilī carne vi-

uens: habet temptationum immundiciā im-
pressas in semetip̃so: q̃ minū eas trahit ab
origine. Ip̃sa quippe ppter delectationem
carnis eius cōceptio immundicia est. Uī et
ps. ait. Ecce enim in iniquitatibus cōceptus
sum: et in delictis pepit me mater mea: hinc
est ergo q̃ plerūq; temptat et nolens hinc ē
q̃ immunda quedā in mente patit: quāto
ex iudicio rediit: q̃ cōceptus de immū-
dicia dñi ad mundiciā tendit hoc conatur
vincere q̃ est. Quisq; autē occulte repta-
tionis motus atq; immundiciā cogitationis
euerit nequāq; sibi suam mundiciā tribu-
at: q̃ de immūdo cōceptum semine nullus
facere mundū p̃t: nisi i q̃ mundus per se-
metip̃m solus est. Qui ergo iam ad locū
mundicie mente puenit: cōceptiōis sue viā
respicit p̃ quā venit: atq; inde colligit: q̃
ex sua p̃tate nō habet mundiciā: vniēdi cui
de immundicia facta ē initiū subistēdi. Itē
test̃ p̃ hoc in loco intelligi: q̃ beatus Job
incarnationē redemptoris intuitus: solum
vidit in mundo hominē de immundo semine
non esse conceptū: qui sic in mundū venit ex
p̃gine: vt nihil haberet de immūda conce-
ptione. Hec enim ex viro et femina: sed ex
sancto spiritu: et Ab̃aria p̃gine p̃cessit. So-
lus ergo in carne sua vere mundus extitit:
qui delectatione carnis tangi nō potuit: q̃
nec p̃ carnalem huc delectationem venit.

Sancti Gregorij. Liber. 12. Ca. 1.

Historia

est tanto sollicitius pre-
sentem vi tam quam sic
fugitina cogitare: quan-
to studiosius nouerint
celestis patrie bonā et
na perpendere. Et his
enim, que manētia intus aspiciunt: foris fu-
gam rep̃ labentis subtilis attendit. Uī
beatus Job dñs de lapsu humani tēporis
suiam p̃tulisset dicens: homo natus de mu-
liere: breui viuens tēpore: rursū: et fugit
velut umbra: et nunq; in eodē statu perma-
net: adhuc de breuitate eius vite adiungit.
((Breues dies hoīs sunt: numerus mensū
eius apud te ē.)) Hoc etenim apud nos ve-
lut non esse considerat: q̃ tanta velocitate

transcurrat. Quia ſo apud omnipotentem deum etia labentia ſtat: apud eū eſſe nunc rā noſtro mensis pphibet: vel certe in diebus breuitas tēporis in menſibus ſo quā ſi multiplicata dieſū ſpacia deſignant. No bis ergo breues dies ſunt. Sed qz vita noſtra poſt tenditur: apud deum numerus noſtro mensis eſſe memoratur. Unde p Salomonē dicitur. Longitudo dieſū in dextera eius. Segur. ((Conſtituiſti terminos ei⁹ qui pteriri non poterunt.)) Nulla que in hoc mundo hominibus ſunt: abſqz oīpotētiſ dei occulto conſilio veniunt. Nā cūcta deus ſecuturā preſciens: ante ſecula decreuit qualiter per ſecula diſponantur. Statutum appe ſam hominū eſt: vel quantū hōc mundi pſperitas ſequatur: vel quantū aduerſitas feriat: ne electos eius aut imoderata pſperitas eleuet: aut nimia aduerſitas granet. Statutum quoqz eſt: quantū in ipſa vita mortali temporaliter viuat. Nam tſi annos quidecū Ezechie regi ad vitā addidit oīpotens deus: tam eum mori permixit: tunc cum preſciuit eſſe mortuū. Quia i re queſtio oritur: quō ei per pphetam dicat. Diſpone domui tue quia mortuus tu ⁊ nō viues: cui cum mortis ſententia diera ē: propterea ad eius lachrymas eſt vita addita. Sed per pphetam diſis dicitur quo tempore mori ipſe merebatur: p largitatem ſo miſe ricordie illo enī tempore ad mortē diſtulit qd ante ſecula ipſe preſciuit. Nec ppheta igitur fallax: quia tempus mortis innotuit: quo vir ille mori merebatur: nec officia ſtuta conuulſa ſunt: quia vt ei largitate dei anni vite creſcerent: hoc quoqz ante ſecula preſcriptum fuit: atqz ſpaciū vite qd inopinate ſolis eſt additum ſine augmento preſcientie fuit iſtus ſtatutum. Bene ergo dicitur.

Capitulum.

2.

Conſtituiſti terminos eius: qui pteriri non poterunt.)) Qd tamen intelligi etiam iuxta ſpiritum valet. Quia nōnunqz in virtutibus pſſe eſſe conamur: quēda doctina peſpimus: a gubſtā vero repulſi in iſis ſacemus. Nemo enim eſt: qui tantū virtutis apprehendat: quantū deſiderat: qz oīpotens deus interiora diſcrutatus: ipſis ſpiri-

tualibus pñectibus modū ponit: vt et hōc homo qd apprehendere conatur ⁊ non valet: in illis ſe non eleuet que valet. Nā ille quoqz egregius ſcītorū: qui raptus ad tertium celum fuerat: paraſiſ archana pñectrauerat: eſſe poſt reuelationē ⁊ tranquillū atqz intemptatū non valebat. Sed qz oīnipotens deus terminos coſtituit hominū: qui pteriri non poterunt: ⁊ eleuauit hūmē ad cognoscenda ſublimia: ⁊ reduxit iterum ad infirma toleranda: vt modū ſui meſuras aſpiciens dum ſecuritatem comprehendere conaretur ⁊ non poſſet: ne per elationem extra ſe iret: per humilitatem cogereſt intra ſuos ſemper terminos redire. Sequitur. ((Recede paſſiſ ab eo vt quietſcat donec optata veniat ſicut mercenarij dies eius.)) Doctoreo recede dicitur: vīm flagellī amone. Quis enim valet deo recedere requieſcere: cū ſolus ipſe ſit requies? Et a quo qſquis quanto longior fuerit: ſit rāto ⁊ iniquitius. Itaqz ſic recede ab eo dicitur vt intelligas ſerēdo. Alpe aut ſubſiungitur: donec optata veniat ſicut mercenarij dies eius. Mercenarius quāto longe ē a ſine opis: itaqz ⁊ a retributione mercedis. Ita vir quiſqz ſanct⁹ i hac vita poſitus: dū longe ſe ab eterni vite pſentis conſpicit: dge ſe eſſe ab eternis gaudijs gemit. Quid ē ergo dicere: recede paſſiſ ab eo vt quietſcat: niſi iam flagella vite pſentis ſubtrahere: ⁊ bona eterni quietis oſtendere. Unde etia de ipſa quiete additur: donec optata veniat ſicut mercenarij dies eius. Tūc nāqz hominū optata ſicut mercenarij dies venit: qd eternā requiē pro recompensatione ſui laboris acceperit. Quantū ſo ad pſentis vite ſpeciem ſpectat: adhuc beatus Job humanū genus multis miſeris replet⁹: qd ſe deſectum inſinuat: quātūqz ipſa inſenſibilia hinc preire videantur: narrat: eum dicit. Lignū habet ſpem: ſi preſcium fuerit: ruſum viſcit⁹: ⁊ rami ei⁹ pulſulant. Si ſenuerit radix eius in terra: ⁊ ſi paluere mortuus fuerit: truncus illius ad odorem aque germinabit: ⁊ facit comā qd eā primū plantatū eſt: homo ſo cū mortuus fuerit ⁊ nudatus atqz conſumptus: vbi queſo eſt? Sed qz hōc iuxta ſam pater: debemus ſenſum ad interiora reducere: ⁊ qd ſi ter hec iuxta ſpiritum intelligi debeat: perſcrutari. In ſcriptura etenim ſacra: lignū no

inire aliquādo erit: aliquando vir iustus: aut etiam iniustus: aliquando vero incarnata dei sapientia figuratur. Rur etiam ligno signatur cum dicitur. Abditam lignū in panem eius. Lignū quippe in panē mittere est: vñico corpori cruce adhibere. Rur sum lignū nomine vir iustus: aut etiam iniustus exprimitur: sicut per prophetam dicitur. Ego dñs humiliant lignū sublimē: et exalta u lignum humile: quia terra eiusdem veritatis vocem. Ois qui se exaltat humiliabit: et qui se humiliat exaltabitur. Salomō quoq; ait. Si ceciderit lignū ad austrū: aut ad aquilonē: in quocūq; loco ceciderit ibi erit. In die etenim mortis sue: iustus ad austrū cadit: peccator ad aquilonē: quia et iustus per feruorem spiritus ad gaudia ducitur: et peccator euz apostata angelo qui dicit. Se debo in monte testamenti in lateribus aquilonis: in frigido suo corde repobatur. Rur sum per lignum incarnata dei sapientia figuratur sicut de ea scriptum est. Lignum vñ est eis qui apprehenderint eā et sicut ipsa ait. Si in viridi ligno hoc faciunt in arido quid fiet: hoc itaq; loco cum lignū pre ferat homini: quod homo nisi carnalis qñq; accipitur. Et quid ligni nomine: nisi iusti vñsensuales vñta signatur: Lignum etenim habet. spem si precium fuerit: rursum vñrescit: q; cum in morte passionis pro veritate iustus afficitur in eterne vite viriditate recuperatur. Et qui hic vñrebat per fidē: illuc vñrescit per spē. Et rami eius pullulāt: quia plerūq; et passione iusti fideles quicq; ad amorem celestis patrie multiplicantur: et viriditatem vite spiritualis accipiunt: vñ hic pro deo fortiter egisse gratulantur. Sequitur. (Si semuerit in terra radix eius: et puluere mortuus fuerit truncus illius: ad odorem germinabit: et faciet comam quasi cum primū plantatū est.) Quid radix iusti nisi sancta predicatio: quia ab ipsa oritur et in ipsa subsistit. Et quid terre vel pulueris nomine nisi peccator accipitur: cui voce conditoris tuetur. Terra es et interram ibis. Et certe sicut habet nostra translatio: puluis es: et in puluerem reuerteris. Iusti igitur radix in terra senescit: et in puluere truncus emoritur: q; apud corda prauorum eius predicatio despecta: cunctisq; vñtibus effertata creditur. Et in puluere trā

cus emoritur: quia inter manus persequentium corpus illius exanimatur. Intra sapientie etenim vocem vñ sunt oculis insipientium mori: et estimata est afflictio exterius illorum. Sed iste cuius radix in terra senescit: et in puluere truncus mortuus est: ad odorem aque germinat: quia per affectum sancti spiritus in electorum cordibus exemplo sui operis germen virtutis facit. Neque etenim appellatione nonnunquā sancti spiritus irrigatio designari solet: sicut scriptum est. Si quis sicut veniat ad me et bibat. Qui autem biberit et aqua quam ego dabo ei: non sitiet in eternum. (Et faciet comam quasi cum primū plantatū est.) Succato truncō comam facere est: extincio corporalis in isto ipso sue passionis exemplo multorum corda suscitare: et ex fide vera viriditatem veriditatis ostendere. Bene autem dicitur: quasi cum primū plantatū est. Omne quod hic a iustis agitur secunda plantatio est: quia prima videlicet plantatio non in opere iustorum: sed in prescientia conditoris est. Et quia cuncta que agunt electi: sicut prius inferius conspiciuntur atq; disponuntur: ita postmodum exterius perficiantur: bene dicitur: faciet comam quasi cum primū plantatū est. id est viriditatem suam ostendit in effectū operis: quam prius habuit in prescientia conditoris.

Capitulum.

O test etiam radix iusti ipsa natura humanitatis intelligi: et quia subsistit. Que videlicet radix senescit in terra: cum natura carnis deficit in puluerem redacta.

eta. Cuius in puluere truncus emoritur: quia extincio corporis a sua specie dissipatur. Sed ad odorem aque germinat: quia per aduentum sancti spiritus resurget. Et faciet comam quasi cum primū plantatū est: quia ad illam speciem redit ad quas precipitiam dam creatus fuerat si in paradiso positus peccare noluisse. Quod fortasse etiam de dño ipso scilicet: et bonorū omnium capite valet intelligi. Intra hoc nūq; quod predictum: quia de semetipso atq; in viridi ligno hoc faciunt: in arido quid fiet? Si enim se lignum viride et nos lignum aridum dixerit:

Basij.

12

Jo. 7.

21

Jer. 11.

Ezech. 17.

Mat. 23.

Eccl. 11.

Esa. 14.

Proph. 3.
Luc. 23.

Gen. 3.

Quia ipse in se viz diuinitatis habuit: nos
 ho q puri homines sumus: lignum aridum
 appellamur. habet ergo ligni speciem si per
 sum fuerit: qz rursus uiuificat: qz si occidi
 p passionē potuit: per resurrectionis gloriā
 rursus ad uitę uiriditatē uenit: huius rami
 pullulant: qz resurrectione alius multiplicat
 longe lateqz fideles creauit. Vnius radix
 in terra quasi semit qz eius predicatio in
 deoꝝ perfidie quasi despecta fuit. Et i pul
 uere triciens emortuus est: qz in corde perse
 quentium quod perfidie sue uento lenaba
 tur contēpibilis: et despectus ē habitus qz
 carne potuit occidi. Sed odorem aque ger
 minabit: qz per uirtutē dei extincta caro al
 lius ad uitā redijt iuxta quod scriptum est:
 Quē deus suscitauit a mortuis. Quia enī
 deus trinitas ē: et trinitati carnem unigeni
 ti filij sancta trinitas: idem pater et idem fi
 lius et spissantius resuscitauit. Et fecit co
 ram quasi cā primū plantatū est: qz ap
 stolorum debilitas que i morte illius et ex
 paui et negauit: et negando arguit: p resur
 rectionis eius gloriā rursus ad fidem ui
 ruit. In cuius ligni comparatione: qd ois hō
 nisi pulvis est: Unde et subditur.

Capitulum. 4.

Omo qd cā mortuus fue
 rit et indatus atqz sumptus
 ubi queso est? Nullus ho
 mo sine peccato ē nisi ille q
 in hunc mūdū non uenit ex
 peccato. Et qz omnes i cul

pa ligamur ipsa amissione iusticie morimur
 Cōcessa prius in paradiso ueste innocentie
 nudamur: interitū et carnis subsequente
 psuimur. Homo itaqz peccator: morte in
 culpa nudatur a iusticia: consumitur i pe
 na: hanc nuditatē per dñs filij tegere digna
 tus est pater: qe redeūte dixit: Cito pferet
 stolam primā. Primā qppe stola ē: uestis
 innocentie: quā hō bñ pñitus accepit: male
 a serpente persuasus pñidit. Contra hanc
 rursus nuditatē dñs Beatus qz uigilat: et cu
 stodit uestimenta sua ne nudus ambulet.
 Cēstimenta qppe custodimus: cū precepta
 innocentie seruamus in mēte: ut cum nos in
 dieij culpa nudati: ad amissas redeantes in
 nocentiam penitentia operiat. Bene autē
 dicitur: Ubi queso est: quia peccator: homo
 illic stare nō uult: ubi cōditus fuit: hic uero

ubi cecidit dñi esse prohibetur. Patriam
 uolens perdidit: a peregrinatione hō sua
 quam diligit inuitus expellitur. Ubi ergo
 est qui in eius amore non est. Ubi uex esse
 est. Segitur. Quomodo si recedant aque
 de mari et flumini vacne factus arscat: sic
 homo cum dormierit non resurgit. Adhuc
 mens hominis: et quasi fluctus maris sunt
 cogitationes mentis que aliquando p iray
 timentant: per gratiam tranquille fiūt: per
 odium cum amaritudine desuunt. Sed cuius
 homo moritur aque maris recedunt: quia
 iuxta ps uocem: in illa die peribunt omnes
 cogitationes eorum. Et rursus de morien
 te scriptum est: Almo quoz et odium simul
 peribunt. Arscit ergo flumini vacne factus
 quia subducta anima uacuius remanet cor
 pus. Quasi enim aliens fluminis uacuius:
 ita est corpus exanime. Quia in re uigilan
 ter intucundum est: quia uita pñens uidei
 cet quonqz anima moratur i corpore: ma
 ri comparatur et fluuiū. Aqua enim maris
 amara est: flumini uolens. Et quia hic uin
 tes modo quibusdam amaritudinibus af
 ficimur: quomodo autem tranquilli uolcedie ac
 mites inuenimur. pñentis uite deursus cō
 paratione exprimitur maris et fluminis.

Capitulum. 5.

Ed his duris ualde uide
 tur cē quod subdit: Sic
 homo cum dormierit non
 resurgit. Cur itaqz labo
 ram? si in resurrectione re
 tributione nō redimur?

Quomodo autem dñs nō
 resurgit: cum scriptum sit: Omnes quidem
 resurgemus: sed non omnes inuatabimur.
 Et rursus: Si in hac uita tantum in Chri
 sto sperantes sumus: miserabiliores sumus
 omnibus hominibus: et per semetipsam hi
 tas dicit: Omnes qui in monumentis sunt
 audient uoces eius: et procedent qui bona
 fecerunt in resurrectionem uite. Sed subia
 eta sententia indicat: que discretio in finis
 sa lateat. Nam subditur. Donec altera
 tur celum non euigilabit: nec consurgit de
 somno suo. Liquet enim qz non resurgit
 sed donec alterat celum: quia nisi mundi
 huius finis aduenerit: humani generis som
 no mortis ad uitā nō euigilabit. Hō ergo
 qz oino nō resurgat: sed quia ante cōfessio

ps. 45.

Eccl. 9.

C

21

i. Cor. 15.

Jo. 5.

28

nam celi humanus genus minime resurgat
insinuat. Notandum quoq; est: cur postq;
superius hominem mortuum dicit: inferi non
mortuum sed dormientē nolat: eumq; de
somno minime resurgere: donec celum arte
ratur narrat: nisi quod parenter datur in-
telligi q; in comparatione ligni reuerentis
hominē mortuum peccatores memorat a
vita scilicet iusticie extinctum. Ubi autem de
morte carnis loquitur: non hanc mortē sed
sominam maluit vocare: spēs. pculdubio re-
surrectionis insinuat: q; sicut citius hō a
somno enstg ar: ita pte ad conditoris nu-
tum a morte corporis resurgat. Vehementer
enim ab infirmis mentibus nomen mortis
peritescitur: somni autē vocabulum nō ti-
metur. Unde et pPaulus discipulos amo-
ner dicens: Nolimus autē ignorare vos fra-
tres de dormientib; nos: ut non contristemur
in fient et ceteri q; spem non habent. Si eni
credimus q; Iesus mortuus ē et resurrexit:
ita et deus eos q; dormierint per Iesum ad
ducat cū eo. Quid est q; predicator egre-
gus mortem dñi mortē vocat: mortē seruo-
pōst: nō mortem sed somnū nolat: nisi q; in-
firma corda audientū respiciens medica-
menti predicatoris sue mira arte cōponit:
et illam quē iam resurrexisset nonerat: eis
mortē insinuat nō dubitantes: nō q; ne-
dum resurrexerat ut spem resurrectionis in-
flaret nō mortuos sed dormientes vocat.
Nō enim verebatur dicere mortuū quē au-
ditores iam resurrexisse cognouerāt: quere-
bat dicere mortuos quos resurgere vir cre-
debāt. Beatus igitur Job q; carne mortu-
os ad vitam rursus exurgere nō dubitat:
eos dormientes potius q; mortuos appel-
lat. Sequitur.

Quid mihi tribuat ut in in-
ferno ptegas me? Quia ante
aduentum mediatoris dei
et hominis: omnis homo quibus
mande probatq; vite fue-
rit ad inferni claustra tescē
dit: dubium nō est: Quā hō q; per se cecidit
p se ad paradisi regem redire nō potuit: ni-
si venisset ille q; sue incarnationis mysterio
eiusdē nobis paradisi iter aperit. Unde et
post culpā primi hominis ad paradisi aditū rom-
pca stācia posita ēē memoratur: q; et sōsa-
tūis dī: pro eo quod quāq; veniret temp' ut

etiam remoneri potuisset. Nec tū ita inso-
rum animas ad infernum dicimus descen-
disse: ut in locis penalib; tenerentur: sed esse
superiora inferni loca: et alia inferiora cre-
denda sunt: ut et in superiorib; iusti requie-
scent: et in inferiorib; iniusti cruciantur.
Unde et per ps. ppter peccatum meum se dei
gratiam dī: Erupisti animā meā ex infer-
no inferiori. Beatus igitur Job aī media-
toris adnētum ad infernam se descendere
solens: conditoris sui illis ptectiones postu-
lat: ut a locis penalib; alienus extitāt: vbi
dum ad regem ducitur: supplicij abscedō-
tur. Unde subiungit. ((Et absq; das me do-
nec pertranseat furor tuus.)) Furor etenim
omnipotentis dei in hoc quotidie vim sine
distinctione pagit: q; videntes indigne of-
fens supplicij demergit. Qui furor: nūc eg-
des trāsit: sed in fine pertranst: et q; modo
agitur: sed in mudi termino psumat. Quā-
tamē iste furor q̄sum ad electorū animas i
redemptoris nostri aduentu pertranst: q̄
eas ab inferi claustris ad paradisi gaudia
mediator dei et hominis dum ipse illuc pie
descenderet rediret. Inter hec nō sciendū
est q; furoris nōmē diuinitati nō congruit:
q; naturam dei simplicem perturbatio nul-
la pfundit. Unde ei dī: Tu autē dominator
virtutis cū tranquillitate iudicas: et cum ma-
gna reuerentia disponis nos. Sed q; inso-
rum aīe per mediatoris aduentū erat q̄q;
ab inferi locis quib; nō penalibus liberāde
hoc quoq; insus vir fuidet et petēdo sub-
iungit.

La. 8. 7

Et constitues mihi tps in
quo recorderis mei.)) Dī
vbi venit plenitudo tps
misse vno filio suū: factū
ex muliere: factū sub lege
ut eos q; sub lege erāt re-
dimeret: hāc itaq; redem-

ptionē vir dñi sciens in qua erant multi et
ex gentilitate liberandi sicut ipse ait: Licet
hec celes in corde tuo: tamē scio q; vniuer-
soz memineris. Apud oīpotentem deū tē-
pne sibi pstitui sue recordatōis petir. Vinc
est enim q; in euangelio dñs dicit: Et ego si
exaltatus fuero a terra: oīa traham ad me
ipsū: omnia videt; electa. Non enī ab in-
ferno redit; dominus electos simul et re-
probos traxit: sed illa erinde omnia sustu-

Ps. 85.

21

Jo. 12.

Thes. 4.

21

Gen. 3.

lit que sibi inberi se presciuit. Unde etiam p
 Ofce. 15
 Ofce pphetam dicit: Ero mors tua o mors
 ero mortuus inferne. Quod enim occi-
 datus agimus ut penitus nō sit. Et eo n.
 quod mortuū partem abstrahim⁹: par-
 tēq; relinquimus. Quia ergo in electis suis
 funditus domus occidit mores: mors mor-
 tis erunt. Quia vero ex inferno partē ab-
 strahit: partem relinquit: non occidit funditus:
 sed momordit infernū. Dicit ergo ero mors
 tua o mors. i. in electis meis te fundit⁹: per-
 mo. Ero mortuus tuus inferne quia subla-
 tis tū te ex parte transiit. Sciens igitur
 beatus Job hunc aduentus ad inferos re-
 demptionis nostri petat quod futurum pre-
 vidit ⁊ dicat: ⁊ constituas mihi tēpus i quo
 recorderis mei. Sequitur. ((Putasne motus
 homo rursus uiuat?)) Solent iusti viri
 in eo quod ipsi certum ac solidum sentiūt
 quasi ex dubitate aliqd pferre. At infirmo-
 ram in se verba transferant sed rursus per
 fortem sententiā infirmanti dubitandi oī-
 modo contradicant: quatenus per hoc qd
 dubie pferre certat⁹ infirmis aliquatenus
 pdescendant: ⁊ per hoc qd certam sententi-
 am proferit: infirmorum mentes dubias ad
 soliditatem trahant. Quod nimirum duz
 faciunt: creplum nostri capitis sequuntur.
 Passioni gpe dñs ppinquans infirmam
 tum in se voce sumpt⁹ dicens: Pater mi
 si possibile ē transeat a me calit⁹: corūq;
 timores ut abstraheret susceperit ⁊ rursus p
 obedientias videlz fortitudinis ostendens
 ait: Verū tamen nō sicut ego volo: s; sicut
 tu: ut cā hoc immet quod fieri nolum⁹: sic
 per infirmitatē petamus ut non fiat: qua-
 tenus per fortitudinē pari simus: ut volun-
 tas pctoris nostri etia contra voluntatez
 nostram fiat. Hoc igitur creplū nōmūq; a
 fortibus infirmitatis hba suscipienda sunt
 ut per eoz post predicamenta fortia infir-
 morum corda grauius roborentur. Unde
 beatus Job cū quasi dubitantis hba pty-
 lit dicens: Putasne mortuus hō rursus ui-
 uet: alio finis sine certitudinis adiūx⁹ qua
 ait. Ea. 9.

21
 Anctis diebus qd nūc mi-
 lito: expecto donec veniat
 imitatio mea. Qui itaq;
 mutatores suū rāto deside-
 rio expectat: quā sit de re-

22
 surrectōe certus insinuat: ⁊ cursum vite pfi-
 tis spem despiciat inotescit: qd hūc militiā
 appellat. Pder militias: gpe semp ad fines
 tenditur ⁊ quotidie pculsōis termin⁹: expe-
 ctat. Rursus itaq; vite hūc despiciat ⁊ sta-
 tum soliditatis regit: qd per hoc qd muta-
 biliter militat ad imitatorē suū peruenire
 festinat. Iusto gpe in hac vita ipsa sarchi-
 na sue corruptōis onerosa est: qd vigilie de-
 fatigant somnus queritur ut vigiliarū la-
 bor atq; anxietas temperet. Sed nōmūq;
 ē somn⁹ occidit: fames corpus arretit: atq;
 ut ei⁹ necessitas repellat ubi requirit: s; se-
 pe ⁊ tibi graui⁹: qd repellendū debilita-
 tis graui⁹ querit fuerat: Grauis itaq;
 ē sarcina corruptōis: que nisi ita grauis eē
 Paulus nequaq; diceret: Sanctis creatu-
 ra subiecta ē non volens: s; ppter eam qui
 subiecit eā in spe qz ⁊ ipsa creatura libera-
 bitur a seruitute corruptōis in libertatem
 glorie filioz dei. Scimus n. qd oīs creatura
 ingemiscit ⁊ pñrit vsq; adhuc. Sanct⁹ er-
 go vir in corruptōis statū desideras dicat:
 Lūctis diebus qbus nūc milito expecto do-
 nec veniat imitatio mea. In qua imita-
 tione qd agatur adiūgit. ((Vocabis me: ⁊
 ego rñdebo tibi.)) Respondere cuiuslibet di-
 cuntur: cū eius factis congrua admittit ope-
 ra reddimus. In illa igitur cōmutatōe vo-
 cat dñs ⁊ rñdet homo: qz ante icorrupti da-
 ritatē icorruptus hō ostenditur post cor-
 ruptionē. Nunc etenim quousq; subditi cor-
 ruptōi sumus auctori nostro inime respon-
 demus: qz dum corruptio ab icorruptōe lō-
 ge ē similitudo apra nostre rñsionis non ē.
 De illa hō imitatorē scriptum est: Cum ap-
 paruerit similes ei erimus: qm videbim⁹ cā
 sicuti ē. Tunc ergo vocat⁹ deo veraciter re-
 spondemus: qm ad summe icorruptōis ius-
 sum icorruptibiles surgimus.

Capitulum.

23
 T qz hoc percipere creatura
 ex semetipsa nō valet: s; so-
 lus oīpotēti dei dono agi-
 tur ut ad tantā icorruptio-
 nis gloriā pmutemur: recte
 subiūgit. ((O primanum
 maz porriges dextera tuā:)) Ne si apre di-
 cat: Jecce creatura corruptibilis pñtere

Expositionis. S. Greg. Liber xii.

ad incorruptionē pōt: qz tua p̄tātis manu
origitur: z tui respectus gr̄a vt p̄stāt tenet.
Vnam nāqz creaturā corpō qz creaturā
estis semper p̄p̄a habet sub se desuere: sed a
p̄dītoe suo homo accepti: vt z sap se p̄tē
p̄dītoe rapiat: z i semetipso in incorruptio
ne teneatur. Creatura ergo ne sub se desu
at sed i corruptione p̄stāt ad icōmuta
bilitatis statum auctoris sui dextera tenet.
Potest quoqz dextera nomine fili⁹ designa
ri: qz oia per ipsius facta sunt. Q̄ p̄tāt igitur
mānū suarū p̄p̄erit oipotens de⁹ dexte
ram suā: qz vt abiecit atqz in infimis iacēt
ad finima erigeret genus hūmānū in car
natū ad hoc vīgentiū mīst. Et cui⁹ nobis
icarnatōe datū est: vt qz ex vōlūtatē p̄p̄ua
in cor̄p̄e cecidimus: vocāti nos vō quā
doqz ad incorruptionis gloriā rīdere va
leamus. Quia in re largitatem dīnīe mīseri
cordie p̄nsare q̄s valeat: quod ad tantam
p̄dīctū gloriā hōiem post culpam. Nō ē
sūt deus mala que facimus: z tamē p̄ deu
gnitatis sue gr̄am ea mīsericorditer relāat
Unde z subditur: ((In qdē gressus meos
dīnumerasti: s̄ p̄ceat peccat meis.)) Gress
us deus dīnumerat: cui⁹ singula queqz n̄ra
ops: p̄pter retributōem signat. Quid enim
in gressib⁹ n̄rī vnaqueqz n̄ra actio signa
tur? Oportet itaqz de⁹ z gressus dīnume
rare: p̄ctis p̄ceat: qz z s̄bīlīter acta n̄ra
clerat: z tñ hōc p̄ntentib⁹ mīsericorditer re
lāat. Qui z dū vītiqz peccantib⁹ p̄spicit: s̄
tñ hanc p̄uenīre gr̄a ad p̄nā: cōmollit. Cul
pas ergo dīnumerat: cū nos ipsos ad singu
la que fecim⁹ p̄fendo p̄uertit. Quas mīseri
corditer relāat: qz eas dñ nos pūnī: ipse
nequaqz i extremo crāmine iudicat. P̄p̄au
lo attestat qz ait: Si nosmetipsos dū dīca
remus: nō vītiqz iudicāremur. Unde adhuc
subditur.

Capitulum. xi.

Ignasti quasi i sacculo
delicta mea sed curasti
iniquitatem meam. Signa
tur quasi i sacculo deli
cta n̄ra: qz hoc q̄s nos
exterius agim⁹ nisi p̄n
tentia interueniente
dīluamur: i secreto iu
dicioz dei sub quadam occultatōe seruat:
vt quādoqz ēt de sigillo secreti creat ad pu

blicam iudicij. Unde ēt per Z̄p̄oy sen b̄r:
Nōne hōc congregata sunt apud me: z si
gnata i thesauris meis? In die electōis red
dam illis. Cum vō pro malis que fecim⁹ de
scipline flagellō atterimur: z hōc per p̄nāz
desim⁹. Iniquitatem nostrā s̄ḡt z curat qā
nec multa h̄ deserit: nec in iudicio pūnien
da reseruat. Signat igitur delicta: qz ea h̄
subtiliter attēdit vt feriat: curat qz qz hōc
p̄ flagellū funditis relāat. Unde iniquitatē
queqz illius p̄secutoris sui quem in terra
p̄strānerat signando curauit: cū de illo ad
ananiā dixit: Uas electōis mīseri ē iste: vt
porter nomē meū corā gentibus: z regib⁹: z
s̄līge israel. Ego. n. ostendā illi: q̄ta cū opoz
teat pati p̄ nomīne meo. Cui⁹ enī adhuc p̄
trāfactis excessib⁹ venturas p̄ssiones mī
natar: p̄ceat hōc quod deliquit in cor
de signatū tenebat. Sed p̄culdubio delicta
ei⁹ signando curauerat: quēu vas electōis
vocabat. Vel certe peccata nostra signant
in sacculo: cū mala que fecim⁹ solīto sem
per corde p̄nsamus. Quid nāqz ē eo: hō
minis nisi sacculus dei: Ubi dñm studiose
conspicimus per quanta deliquimus: pecca
ta nostra quasi in dei sacculo signata por
tamus. In non peccatum suum. Haud si
gnatum tenebat in sacculo qz dicebat: Iniq
uitatem meam ego agnosco: z delictū meū
corā me est semper. Et qz culpas quas nos
intuendo z penitendo cognoscimus: p̄no
bis cōdīto: relāat. recte post signatū i sac
culo delicta subiungitur: Sed curasti iniq
uitatem meam. Nisi h̄ aperte dicat: Quis mo
do signas vt penitendo videam: agis pro
culdubio ne in retributione videamur. Se
quitur. ((Z̄p̄ons cadens desuit: z fatum
transfertur de loco suo.)) lapides erant apud
aque z alluione terra cōsumitur: z hō
mines ergo similiter perdes.)) Hōc crebro
agitur vt cadentibus rupibus fatum ad lo
ca alia transferatur: vt aque lapides exca
uent: z paulatim terra alluionibus consu
matur. Sed magna nobis intentōe discā
tiendū est quod infertur. Et hōies ergo p̄
des similiter. Quid enim hōc qz cadēt mō
ti: z saxo translatōi: qz ex canaro lapide: z
alluionem terre p̄sumptē p̄dīto hūmana
compatur: nisi hōc quod patenter datur i
telligi: qz duo sunt genera tētationū. Quid
qz in mente etiam iusti q̄ois per repētūm

Deut. 32.

Zet. 19

B

P. 50

12. 2. 2

C

eventum agitur: quatenus si subito tempte-
tur: ut hunc inopinatum peruentu concutiat
et pateretur: casum suum nisi postquam ceci-
derit videat: aliud pro quod paulatim ve-
nit in mente et resistentem animam lenius sug-
gerit: sed oēs in eo vires inflicte
non minime sua: sed assidue consumit.
Quia ergo alia est tēratio: que iustos plerū
q; subita inuasionē postest: dicat mons
cadens desinit: et saxa transferuntur de loco
suo. i. mens sancta cuius locus iusticia sine
rat in pulsu subito transferuntur ad culpam.
Rursum q; alia est tēratio: que se cordi ho-
minis leniter infundit: oēm q; duriciā foris
rudinis corrūpit atq; consumit: dicatur la-
pides exearant aque: q; videlicet duritiā mē-
tis absorbet assidua et mollia blandimen-
ta libidinis: et lentum atq; subtile vitium cor-
rupit donec a fonte propulsū mentis. Unde
subditur.

La: 12. 11.

Et alluione paulatim ter-
ra consumitur. Sicut enim in
fluente aqua paulatim co-
sumit terra: sic leniter surri-
piente vicio mens et iā for-
tis absorbetur. Unde bene
subiungitur. ((Et homines ergo similiter p-
des. i. q; cum tērationem iusto iudicio eius
menti q; stare in alto cernit repete domi-
nari permittit cadere: ac desinere montem
facis: et cū voluntas ad vicium cōmutatur
quasi ad locū alium transferuntur saxa. Cum
pro tērationem lenit atq; subtile s; tū as-
siduam: et q; fortes eē credūt pēnāle
mētibus suis: quasi lapides exearant aque:
et alluione paulatim terra consumitur: q; ni-
mirum suggestione leni subacta mentis du-
ricia molitur. Videamus. Quid ille quā-
tum mons altus fuerit: q; tāta dei mysteria
pphetico spū valuit contemplari: sed aspi-
ciamus q; subito casu desinit. Qui donec in
solario perambulans: alienam coniugē cō-
cupuit: absulit: eiusq; virum cum dāno sui
erexit: interemit: repentinus casu non ce-
cidit: cū mens illa mysterijs celestib; affue-
ta inopinata tentatione deuicta est: tā que
inmansue turpitudinis subacta: Sicut ita-
q; de loco suo translatus ē: cum prophete
animus a pphete mysterijs excusus ad co-
gruandas turpitudines venit. Videamus etiam
qualiter lapides exearant aque: et allu-

uione paulatim terra consumitur. Salomon
q; immoderato vsu atq; assidue multie
rum ad hoc vsq; perductus ē: ut tēplū ido-
lis fabricaret: et q; prius deo tēplum stru-
ererat: assidue libidinis etiā perfidie sub-
stratus idolis construxit tēplum nō timuit
Dicere factū est: ut ab assidua carnis petu-
lantia vsq; ad mentis perditionem pueniret.
Quid itaq; aliud q; aque exearant lapides
dem et alluione paulatim terra consumitur
est. Quia surripiente paulisper infusione pec-
catū: terra cordis illius ad psumptōem de-
fluat. Cōsideret ergo beatus Job variasq;
tērationes: vel subitam tēmentam: vel len-
tam atq; longiorē: cōsideret casus homi-
num: et ex his que exterius accidunt rapiat
interius cōtēplationem dicens. ((Adhuc
cadens desinit: et saxum transferuntur de lo-
co suo.)) Lapides exearant aque: et alluio-
ne paulatim terra consumitur: et homines er-
go similiter pdes. i. sicut hec insensibilia mo-
do subito cōmutant: modo paulisper insula
aqua rum mollicie consumuntur: ita etiā eū
quem rōnabilem condidisti: vel subita ten-
tatione deiciis: vel longa ac lenta consumi
permittis. Atq; mor eandē rōnabile crea-
turam verbis sequentibus explicat dicens:
((Roborasti eum paululum: ut perpetuum
transiret.)) Paululum roboratus ē homo:
q; hic vinendi vires ad modicum accepit
ut i perpetuum transiret: ubi eius vitam ter-
minis nō cluderet. S; i hac breuitate ubi
roboratus ē colligit unde i perpetuitate su-
nēat: vel ut seipm gauderet: vel ut suscepta
supplicia nō euaderet. Qui pro eo q; paulu-
lum roboratus ē ut i perpetuum transiret:
apre mor subditur. ((Immutabis faciem
eius: et emittes eum.)) Facies hoīs immutata
ē: eius spēs morte atteritur. Emittere ve-
ro q; ab his que volens renuit: transire ad
eterna cogitur nolens: donec ad illa pducit:
hec q; dū cogitata renuit: qualiter sese ha-
bitura sint relictā nescit. Unde et additur.

Capitulum.

Que nobiles fuerint filij ei
sine ignobiles nō intelliget. Si
enim hi q; adhuc viuentes
sunt mortui anime quo lo-
co habeantur ignorant: ita
mortui vitam in carne viuētiū post eos
qualiter disponatur nesciūt q; et vita spūs

lōge est a vita carnis: et sicut corporea atq;
incorporea diversa sunt genere: ita etiā di-
stincta cognitione. Quod tamen de anima
bus sanctis sentiendum nō est: quia que in
tus opōretis dei claritate videt: nullo mo-
do credendus est: quia foris sit aliquid qd
ignorent. Sed carnales quibz qui amorem
p̄cipuū filijs impendunt: hoc eos beatiss
Job nescire postmodū asserit: qd hic vehe-
menter amauerūt: vt siue nobiles siue sint
ignobiles filij nesciant: quoz eos semp ci-
ra fatigabat. Qd tamen si intelligi spirita-
liter debet: non leonigne filioz noie opera
designantur: sicut de muliere paulus dicit.
Quia salua erit per filioz generationem.
Nec enim mulier que continet: studens
nequaq; filios generat salua non erit: sed p
generationē filioz saluari dicitur: quia p
effectū bonoꝝ opoz p̄petue salutis sociat.
Nobiles ergo sunt filij recta opera: ignobi-
les autē facta pueria. Et sepe homo agere
quolibet bona intentione nitatur: sed tamē
p̄ multis que surripunt eius acta apud
oīpōtentem deū qualiter habeant incertuz
est. Sine itaq; nobiles fuerint filij eius siue
ignobiles non intelligit: quia subtili exami-
ne discussa vtrū approbentur eius opa an
reprobentur ignorat. Et hic ergo homo i do-
lore laboris est positus: et illic ducit i timo-
re suspicionis. Unde adhuc de ipso presen-
tis vice labore subiungitur. ((Nt tamen ca-
ro eius dum viuūt polebit: et anima eius su-
per semetipso lugebit.)) De cōiugibz pau-
lus dicit: tribulationem tamē carnis habe-
bunt huiusmodi: sed tribulationem carnis
hic pati possunt: etiam iam qui spiritaliter
viuant. Cur ergo inesse coniugibus carnis
tribulatio quasi spiritaliter dicitur q etiā
a vita spiritaliū longe non ē: nisi q; hi fre-
quenter maiores tribulationes ex carne su-
sipiunt: qui carnis voluptatibus delectan-
tur. Bene autē dicitur: et anima eius sup se-
metipso lugebit: quia quisquis in se gande-
re appetit corpso iam in lactu est: quo a ve-
ra leticia recessit. Vera quippe leticia men-
tis creator est. Signū itaq; est vt in se sem-
per homo merore inueniat: qui derelicto
creatorē in se gaudium querebat. Sequi-
tur.

Capitulum.

14.

Espondens

autem Eliphaz them-
nites dicit. ((Nūq; sa-
piens respōdebit quasi
in ventum loquens: et
implebit ardore stoma-
chum suū.)) Crebro sa-
pi-

Job
Ca. 15.
21

ditimas beatum Job typum sancte vniuer-
sali ecclesie: amicos vero illius hereticorū
speciez tenere. Qui quasi ex defensione oīū
occasionem stulte locutionis inueniūt: et cō-
tumeliosa cōtra bonos verba iaculantur.
Quibus caneta que a fidelibus sentiantur:
quasi in ventum prolata displicent. Unde
nunc dicit. Nūq; sapiens respōdebit qsi
in ventū loquens. Nec bonoꝝ verba dicta
rōnis: sed stultos furoris existimant. Hī
et subditur: implebit ardore stomachū su-
um. Quia ea etiam que se sciunt cōtumeliosū
se dicere: student semper vt dictum ē ex oīū
defensione palliare. Unde Eliphaz subdit.
((Arguis verbis cum qui nō est equalis ti-
bi: et loqueris qd tibi non expedit.)) Nullū
vero existimant timorē oīū habere: nam
quem poterint ad sue cōfessionis multiciā
trahere. Unde adiungit. ((Quantū in te ē
enacuasit timorem: et tulisti preces corā do-
mino.)) Tulisti dicitur abstulisti: ac si aper-
te dicat. De tua iusticia psumēs: creatoris
tui gratiam despicias deprecari. Cum enim
vera mala heretici contra bonos non inue-
niunt: fingunt que redarguant vt iusti esse
videantur: et sit p̄terq; vt ad aperta conta-
mentarum verba pueniāt. Hī adhuc subdi-
tur. ((Docuit enim iniquas tua os tuum: et
imitaris linguam blasphemantiū.)) Iniq-
tas os docet: quādo ex mala vita cōcipitur
quod peius dicitur. Quia autē beatiss Job
tanto in ore liber fuerat: quanto iustus in
ope: ab amicis suis hereticorū typū renen-
tibus et de iniqua vita: et de audacia ore re-
prehenditur vt dicatur. Docuit enim iniq-
tas tua os tuū. Nt si apte ei diceretur. Qd
puerile loqueris: ex pueriore didicisti vita.
Sepe vero heretici dum quasi venerantur
deum eius mysterijs contradicunt: et dum
litatem putant si veritatem denegāt. Sunt
nāq; nōnulli qui deo se iniuriā irrogare ex-
stimant: si cum verā carnem assumpsisse sa-

teantur: aut si hoc veraciter pro nobis car-
ne mori potuisset crediderint. Cuius deo qua
si plus honoris conatur tribuere: coguntur
laudes veras bonitatis illius negare. Quid
enim ei est in charitatis sue laude potētius
q̄ ut illa sibi p nobis digna ad susceptionē
faceret: que ei videtur indigna. Sācta au-
tem ecclesia veram carnē veram mortem il-
lus confitetur: sed hoc dicens ab hereticis ir-
rogare deo cōstameliā creditur. Unde nūc
dicit: et imitatur linguā blasphemantium.
Cui si qd in hoc mūdo aduersitatis caue-
rit: hoc ei contingere ex hac iniuria sue con-
fessionis dicunt. An te adhuc subdit. ((Cō-
dēnabit te os tuū et nō ego: et labia tua re-
spōdebunt tibi.)) Quia enim ex errore con-
fessionis existimant mala aduersitatis erū-
pere labia sua et asserunt ridere: vt culpa
eloquū sit cū flagelli. Ca. 19.

Quādo nō ea cōp̄mire
quasi ratiocinātes volunt.
Unde Eliphaz beatū Job
respōdere quasi ex ratiōe
conatur dicens. ((Nūq̄d
primus homo natus es:
et ante colles formatus?)) Nūq̄d consiliū
dei audisti: et inferior te erit eius sapientia?
Nec hī sbis ap̄riozibus dicat: quī de eterno
loqueris: pensa quia tēporalis es. Quia de
eius sapientia disputas: pensa quia cō-
siliū ignoras. Sed q: ad hoc hereticū verba
p̄uice defensionis assumunt: vt docti eē vi-
deantur: et vti diuinā gloriā defendere vi-
dentur suam sciam hominū? innotescunt.
ipsa hēc Eliphaz subiuncta verba testant
quī loq quidē de sapientia dei cepit sed sta-
tim ad suā elationē cecidit dicens. ((Quid
nostrū qd ignoramus: quid intelligis qd ne-
sciam?)) Que videlz dicta patenter osten-
dunt: ex qua mentis elatione pdeat: qe qd
quasi ad diuicam defensionē sonat. Sequitur.
((Et senes et antiqui sunt in nobis multo ve-
rustiores q̄ patres tui.)) (Quia oēs hereti-
ci a sancta vniuersali ecclesia sunt egressi: ite
statim Iohannes q ait. Ex nobis p̄derunt: nō
non erant ex nobis. Sed vt ea que asserūt
cōmendare stultis mentibus hominū quasi
de antiquitate possint: antiquos patres se ha-
bere testantur atq̄ ipsos doctores ecclesie
sue p̄fessionis magistros dicūt. Cūq̄ p̄sen-
tes p̄dicatores respiciunt de antiquoz par-

trum magisterio falsa p̄sumptione gloria-
tur: vt ea que ipsi dicūt etiā antiquos p̄se-
temisse fateant: quatenus hoc qd rectius
dine asserunt non valent: quasi ex illoz au-
toritate cōfirmant. Quia nō scriptum est.
Quē diligūt dñs castigat: flagellat autem
oēm filiū quem recipit: sepe sancta ecclesia
multis in hac vita aduersitatibus laborat:
et reproboz vita tanto sine flagello dimittit
tur: quāto ad nulla p̄ma feruatur. Sed af-
flictiones sancte ecclesie vidētes heretici cō-
despiciunt: et tot illam flagellis atteri et p̄a-
ne p̄fessionis merito suspiciunt. Cū ad-
huc subdit. ((Nūq̄d grāde est: vt cōso-
letur te deus.)) Sed verba tua prana hoc
p̄hibent. Nec si ei patenter dicat. Si p̄fess-
ionem fidei corrigeres: iam dādū consolati-
onē a flagellis habere potuisses. Sequitur.
((Quid te eleuat cor tuū: quasi magna co-
gitans attonitos habes oculos.)) Sepe in
storū mens ita ad altiora cōtēplanda su-
spēditur: vt exterius cor facies ob̄supuisse
videantur. Sed q: hanc cōtēplatiōis vim
in occulto agere heretici ignorant: hoc a iu-
stis et recta sup̄sentibus fieri magis per hy-
pocrisim q̄ per veritatē putāt quia hoc qd
ipsi habere nequeunt inuice veraciter aliq̄s
non suspiciunt. Sequitur.

Capitulum.

16.

Quid tunc cōtra deū spiri-
tus tuus: vt p̄feras de ore
tuo huiusmodi p̄mōdes?))
P̄terq̄ iusti aliquibus ne-
cessitatibus afflicti sua ope-
ra cognē sateri: qd beat
Job fecerat quē post iniusticiā flagella depri-
mebant. Sed cū eorum dicta iusti audi-
unt: h̄ per elationē potius q̄ veritatē existi-
mant plara. Et suis enim cordibus p̄ba in
storū pensant et vici humiliter posse p̄a bo-
na non cōtēndē. Sicut enim grauis culpa ē
sibi hoc hominē arrogare qd non est: sic
p̄terq̄ culpa nulla est: si humiliter bonum
dicat qd est. Vti sepe contingit vt iusti et in-
iusti habeant verba similia: sed tamē semp
cor longe est dissimile: et ex qbus dictis dñs
ad iniustis offenditur: in eisdem quoz a iu-
stis placatur. Nam phariseus ingressus tē-
plum dicebat. Ieiuno bis in sabbato: decim-
as deo oium que possideo: sed iniusticias
magis publican? q̄ ille erit. Ezechias nō

Iob. 12.

C

21

21

20

I. 30. 21

Luc. 18.

21

rer cū molestia corporis afflictus, ad extre-
mitatē puenisset vitē in orationē cōpunctus
dixit. Obsecro dñe memento quēto q̄ mo-
do ambulauerim corā te in veritate ⁊ in cor-
de p̄secro. Nec tamē dñs hanc cōfessionem
p̄fectionis eius despectit aut rēnuīt: quem
mor in suis p̄secutōib⁹ exaudiuīt. Ecce p̄ba-
ritus se iustificauit in ope. Ezechias iustus
se esse asseruit etiā in cogitatione: atq; vñ il-
le offendit: inde iste dñm placauit. Cur ita-
q; hoc: nisi q̄ omnipotens deus singulorū
verba a cogitationib⁹ pensat: ⁊ in eius au-
rib⁹ superba non sunt que humili corde
p̄feruntur. Unde beatus Job cū sua opa
p̄tulit contra deū nullo modo tūmuit quia
ea que veraciter fecerat humiliter dixit. S;̄
solent heretici errorū suorū dictis vera aliq̄
p̄miserere. Et amici b̄i Job quāuis i re p̄e-
hensione eius oimodo fallant: possunt ta-
mē ⁊ quedā vera dicere: que et illius assi-
ditate didicerunt. Quorū dicta si oīa resu-
tanda essent: Euphas sūam p̄p̄antus apo-
stolis minime p̄tulisset dicens. Apprehen-
dit sapientes in astutia eorū. Quia igitur ⁊
ea que recta dicant contra beatum Job re-
cte non dicat: nos in corā dñis ⁊ calcem⁹
vitā indifferentionis ⁊ discutiam⁹ vires re-
eritudinis. Sequitur. (Quid est homo: vt im-
maculatus sit.) Eo enim ipso quo dicitur
homo: terrenus exprimitur ⁊ infirmus: ho-
mo enī ab humo appellatus est. Et quō eē
valet sine macula: qui sponte sua ad infir-
mitatē cōcedit factus de terra. Vbi ⁊ addit.
Et vt iustus appareat natus de muliere.
Prima quippe viro iniusticiam mulier p̄p̄-
nauit in paradiso. Quō ergo iustus appare-
bit qui de illa natus est: quē iniusticie propi-
natus erit: Sequitur. Ca. 17.

Lee, inter sanctos eius ne-
mo imitabilis: et celi non
sunt mūdī in cōspectu eius
hoc celoz nomine repetijt
q̄ sanctorū prius appella-
tione signauit. Nā de eis dē

sanctis scriptum ē. Celi enarrant gloriam
dei. Qui p̄ naturā oēs in semetipsis p̄p̄ia
imitabilitatem habent: sed dñ immutabili
veritati studiose semp inherere desiderāt:
inherēdo agunt vt immitabiles fiant. Et q̄
ad hanc totō affectu se tenent q̄s acci-
piūt vt super semetipsos ducti vincāt hoc:

quod in semetipsis imitabiles extiterunt.
Quid enim mirabilitas: nisi moro quedā
est: Que dum rem quālibet in aliud immu-
tat: quasi occidit, quod faciat: vt incipiat
esse quod nō erat. Et de antore omnium
scriptum est. Qui solus habet immortalita-
tem: quia videt in semetipso solus immuta-
bilis est. De quo per Iacobum dicitur.
Apud quem non est transmutatio: nec ve-
cissitudinis obliuio. Ipsa enim mutabi-
litas vmbra est: que quasi obscuraret lucē
si hanc per aliquas vicissitudines permuta-
ret. Sed quia in deo mutabilitas nō venit:
nulla eius lumen vmbra vicissitudinis iter-
cidit. Bene autem, dicitur. Celi non sunt
mundi in cōspectu eius: quia per semet-
ipsos ante districtum dei iudiciū nec ipsi
esse mundi ad perfectum possunt qui in
dicie predicatorēs sunt: Ioanne attestan-
te qui ait. Si dixerimus quia peccatum nō
habemus: ipsi nos seducimus. Si igitur in-
ter sanctos illius nemo immutabilis est: et
celi in cōspectu illius non sunt mundi: q̄
apud deū de iusticie opere presumat. Unde
⁊ subditur. (Quanto magis abominabi-
lis ⁊ inutilis homo: qui bibit quasi aquas
iniquitatem.) Qui immaculatus prius ho-
minem ⁊ iustum per se esse negauerat: hunc
abominabilem ⁊ inutilem appellat: abomi-
nabilem scilicet propter immundiciam ma-
culę: inutilem vero propter iniusticiam im-
perfecte vitę. Qui tamen abominabilis et
inutilis intelligi ⁊ aliter potest. Aliquādo
enim peruersus quedam recte agere vide-
tur: sed per ea que iniqua sunt etiam ea que
eius recta sunt destruntur. Et quia multū
deo displicet mala: neq; illa placent que
videntur bona. Qui ergo i malis suis deo
abominabilis est: q̄ dāmsē per praua ope-
ra deo execrabilem erēbit: nec illud de eo
quod rectum videtur placet. Tunc autē bi-
bitur: qui bibit quasi aquas iniquitatē: hoc
nāq; quod comeditur cum mora gloriatur:
quia manditur vt gloriatur. Quod autem
bibitur tantam ad glutendum moram nō
habet quanto nullā ⁊ ad mandendum neces-
sarietatem habet. Culpa ergo q̄ a iusto homi-
ne sine vlla retractione perpetrat: quasi aq̄
iniquitas bibitur. Qui enim illicita sine ti-
more facit: quasi potū inuulticie sine obstacu-
lo glutit. Sequitur. Ca. 18.

1. 2. 1. 8

Jac. 4.

8

1. 3. 0. 1.

L

Ca. 18. 17

j 2

21

Stendat tibi audi me: qđ vidi narrabo tibi.)) Habet hoc omnes arrogantes p̄prium: vt cum rectus quid vel parum senserint i vsu hoc elationis inflectat: atqđ vnde per intellecta sibi in ipsis altiores fiant: inde per tumores in fouea elationis cadant: scđ doctis doctores eruantur: reuerentia sibi a maioribus erigant: et doctiores sanctiores quasi ex auctoritate consentiant. Unde nunc dicitur. ((Ostendam tibi audi me.)) Et qđ cū minore auctoritate doctis qđ audita qđ is qui ea que viderit loquitur: vt fortiozem sibi ex auctoritate Euphas arroget dicit.)) Vidi narrabo tibi. Quia nō nūqđ heretici de dānatīs suis patribus cōfundunt: et tamē eorū sentētiās quasi cū auctoritate ad mediū proferunt et quorū stulticia iure reprobandantur: recte ipsa hereticoꝝ audacia subinfertur eorū dicitur. ((Sapientes cōsistentur: et non abscondunt patres suos.)) In quorū et laudem p̄siliūt: et eos velut solos ecclesie p̄siliūt gloriātur. Unde adhuc subdit. ((Quibus solis data est terra: et non transibit alienus per eos.)) Solis suis patribus datam terrā existimāt qđ solos eorū suorū magistros rerisse vera eter ecclesiam putant. Quis nō alienus nī si apostata angelus vocatur: Unde et per p̄siliūt de cunctis simul malignis spiritibus dicitur. Quā alieni insurrexerunt super me: et fortes quesierunt aiam meam. Heretici igitur qđ doctorū suorū corda apostata angelis existimant non fuisse subiecta: transiūt per eos alienum denegant. Cui videti et alieno per vniūqđ transire est: iniquas in corde eius cogitationes immittere. Uti et per p̄phetā vocem de malignis spiritibus cōtra stantem aiam dicitur. Qui dixerunt anime tue: incurre ut transeamus. Sed Euphas thesauris qđ quedā narratū suū audiri vult: quāvis multa que dicēda sunt sciat: sed qđ beato Job dicēda non erāt ne sciat: audiam sentētiās quas cōtra beatum Job p̄mit: nec debemus eui se solum pensare quid dicit. Segruit. ((Lunetis diebus suis impius superbit.)) Solent etiam electi in quibsdam suis cogitationibus atqđ scribis sup̄bire. Sed qui electi sunt cuius diebus suis sup̄bire non possunt: quia

p̄ius qđ vitam finiant ad humilitatis mortem ab elatione corda cōmutant. Impius nō diebus suis oībus superbit: qđ sic vitā terminat vt ab elatione minime recedat. Circūspicit qđ temporaliter floret: et pensare negligit: quo in eternum ducitur. In vita carnis fiduciam ponit: eaqđ vni permāere existimat que ad p̄sens tenet. Solidatur in elatione animus: in despectum adducit oīs p̄pinqus: qđ repentina mors surrepat nūqđ cōsiderat: quā sit eius incerta felicitas nūqđ pensat. Qui si in certitudine suā gacis vite cōspiceret: incerta pro certo nec qđ teneret. Unde et bene subditur. ((Et numerus annorū incertus est tyrānidis ei.)) Sup̄bire enim minime debuit etia si annorū suorū numerum certum habere potuisset: vt sciens quantū viveret p̄sciret qđ se ab elatione remoueret. At post qđ p̄sens vita semp incerta est: tanto semp mors surrepens timeri debet: quāto nūqđ p̄videndi valet. Bene aut sup̄bitis impj tyrānidem vocat. Proprie enim tyrānus dicit: qđ in cōmuni republica non iure principatur.

Capitulum.

Ed sciendum est: quia oīs superbus intra modū propriam tyrānidem exerceat. Nam qđ nō nūqđ alius i republica hoc p̄ acceptam dignitatis potentia: alius i puincia: alius in ciuitate: alius in domo propria: alius per latentem nequiciā hoc exerceat apud se in cogitatione sua. Nec inquit oīs quantū quisqđ male valeat facere: sed quantū velit. Et cum deest potestas fortis: apud se tyrānis est: cū iniquitas dominatur intus: qđ et si exterius non affligit prius: in intrinsecis tñ habere potestate appetit vt affligat. Et qđ omnipotens deus corda pensat: iam i eius oculis impius egi quod cogitauit. Ad hoc aut conditor noster latere nos vult finem nostrū: vt cum scerū sit mus qđ moriamur semp ad mortem parati inueniamur. Unde recte postqđ dictū est. Lunetis diebus suis impius sup̄bit: adiungit: et numerus annorū incertus est tyrānidis eius. Ne si aperte diceret. Cur, quādo de certo extollitur: cuius vita sub pena incertitudinis tenetur. Sed omnipotens deus prae agentib⁹ nō solā vltima supplicia reseruat

Job. 53.

Esa. 51.

23

sed eorum corda hoc etiam ubi delinquit
penis implicat: ut eis ipso quo peccat semet
ipsum feriat: ut semper trepidi semperq; su
specti mala ab alijs pati metuant: que se ali
is fecisse meminerunt. Unde adhuc de hoc
impio subditur: ((Bonitus terroris semp i
auribus illius: et cu par sit ille insidias suspi
catur.)) Alii aut simplici corde felices: ga
quo innocentiam erga alios exhibet: nihil e
quod pati ab alijs formidet. Habet enim
quasi arcem quadam fortitudinis simplicita
tem suam: ne suspectus e pati quod se fecit
se no meminit. Unde ubi per Salomonem
dicitur: In timore dñi fiducia fortitudinis. Qui
et rursum ait: Secura mēs: quasi inge cōti
niā. Quasi enī continuatio refectoris ē ipa
tranquillitas securitatis. Et contra mēs pra
ua semper est in laboribus q; aut molitur
mala que iherant: aut metuit ne h sibi ab ali
is inferantur. Et gēd contra proximos et
cogitat: hec ptra se: recogitare a primis for
midat. Et vndiq; suspecta: vndiq; trepida
dicit q; ad memoriam venit: exgere cōtra
ria creditur. Qui ergo tranquillitas securita
tis deest: hinc pculā ubi terroris sonit⁹ sp
in auribus est. Et sepe contingit vt tali cui
libet proximus suus simplici ter loquat: nil
aduersum cogitet. Sed cum par sit: ille insidi
as suscipiat: q; semper dolose agit: sim
pliciter erga se agi non estimat. Et q; scri
ptum est: Impius cuz in pfundum venerit
peccator: contēnt: inuolutus iniquitatis sue
tenebris iam de luce desperat. Unde et seg
tar. ((Non credit q; reuerti possit de tene
bris ad lucē: circūspectas vndiq; gladiū))
Q; dñs ferit se vndiq; insidias credit: salu
te desperata semper ad negram excrevit.

Capitulum. 20. 19.

Liquando nō iste puer
sus etiam superna indi
cia attendit: et sup se hec
evenire metuit. Sed cuz
stipendius vite pñtis que
rit: hec eade iudicia que
metuit: cepit anaricia
denictis insania cōtēnt. Et qdem mori se
posse in peccato existimat: sed tamē a pec
cato nō cessat. Unde et subdit. Cum se mo
uerit ad querendū panem: monit quod pa
tratus sit in manu eius tenebrarum dies.

Planis etenim stipendium vite pñtis: tene
brarum vero dies tempus vitionis accipit
tur. In actu itaq; suo aliquando iste perner
sus iram superius iudicis perpendit: pñtem
sed a malo non aueritur vt etia ipa quo
q; ab eius interitu valeat auerit. 2. cōstan
te se aut pñtentia ferri metuit: sed tū semp
auget quod feriat. Contēnt enim reditus
sui: desperat ventam: superbit in culpa: et
tamē testem sue nequie intus habet timorē
Et quāvis pñtem videatur foris audacter
agere: de his tamen apud semetipsum co
gitat trepidare. Unde scriptum est: Cū enī
sit timida negocia dar testimoniu. Odema
nitioni: q; cū illicita q; perpetrat: panet q;
facit: et apertus dñationis testis est ipse et
mor iniquitatis q; et timetur quod agitur: et
tamen malū non vincitur quod timeat. De
quo et adhuc subditur. ((Terribis enim tri
bulatio: et angustia vallabit eā: sicut regem
q; preparatur ad prelium. In omne q; in
quens agit tribulatio: et angustia vallatur
q; cor eius anrietate et suspitione cōfundi
tur. Alius occulit appetit vi aliena diripe
re: q; laborat in cogitationibus ne despen
di valeat. Alius relicta veritate memini de
liberat: vt audientium animum fallat: sed
quantus labor est sollicite custodire ne ipa
eius fallacia deprehendi queat. Ponit q;
pe ante oculos quod sibi a veritate dicit
tibus respondere possit: et cuz magno cogi
tatu pertractat quomodo per argumenta
falsitatis documenta veritatis eruperet.
Vincit se: crederet: et cōtra hoc ubi de
prehendi poterit: veritati similem respon
sionem querit. Qui si velit verū dicere: vti
q; sine labore potuisset. Plana q;pe veri
tatis via: et grane est iter mendacij. Unde
et ppheta dicit: Docuerunt enim signa
suam loquendam: vt inique agerent la
borauerunt. Bene ergo dicit: Terribis eā tri
bulatio: et angustia vallabit eā: q; apud se
metipsum in labore timoris deficit: qui se
caritatis sociam viam veritatis relinquit.
Qui bene regi preparato ad prelium com
paratur: q; in eis ipso malo quod agit et re
rem et festinat: et ex conscientia trepidat et
ex desiderio anhelat. Metuit et superbit: pa
uiscit suspicionibus: et mentem per audaci
am erigit.

Capitulum.

21.
f 38
Sap. 17

Ier. 6.

Sciendum quoque est: quia rex qui preparatur ad prelium sic de hoste suspectus est: ut eundem quoque quem ducit exercitus metuat ne labefactus: ne destitutio ne militum iaculis pateat inimicorum. Quisquis ergo angustia vallatus sit: cur rex qui preparatur ad prelium: quod videlicet falsa agens falsa loquens formidat ne suo amittat milites. id est argumenta falsitatis: et veritatis iaculis pateat si ei fortasse destituerit quod et fallacia opponat. Sed quantum animus trepidat: quantum conscientia accuset cupiditate sua iniuriens non vincitur: sed suppresso pauore andaciam et inigraribus sumit. Et sepe etiam visione menti propostum se contra deum erigitur: quolibet ab eo adversa propter deliberat: dum modo hic vix valet omne quod placet agat. Unde et subditur. ((Tendit enim adversus deum manum suam: et pro omnipotentem roboratus est.)) Currat adversus eum erecto collo: et pingui cervice armatus est.)) Hec de ipso in quoque capite scilicet antichristo apertius sentiuntur qui contra deum manus erigens roborari dicitur: quia primo in tempore perimitur exaltari: ut cum ad modicum gloriosi finitur: eo in perpetuum atrocius puniatur. Sed quia eius membra sunt omnes iniqui: hoc quod in fine mundi ille tunc singulariter acturus est unus: videamus modo qualiter a multis agatur singulis. Sunt namque nonnulli qui etiam quia aliquando agere contra omnipotentis dei iudicium nituntur: ipsa impossibilitate implende sue voluntatis fracti: ad semetipsos respiciunt atque ad eum quem continere voluerant conuertuntur: et qui discedere longe poterant si quod vellent implere valuissent: per hoc aliquando salvantur: quia quod nequiter voluerunt implere nequiverunt. Unde ad se reducti cuius sint conditionis aspiciunt: et plangunt se contraria veritati voluisse. Et sunt nonnulli qui hoc quod perierit contra deum appetit: in se dei iudicio implere nequius permittuntur. Et cum eos malicia accendit: potentia roboratur: tanto iam semet ipsos in errore cognoscere nequeunt: quantum in rebus afflictibus extra se semper per potentiam trahuntur. De quorum nunc con-

tentione dicitur. Tendit enim adversus deum manum suam: et contra omnipotentem roboratus est. Contra deum quippe manum tendere est: in operatione prava de spectris dei iudicis persequere. Et quod tunc magis irascitur deus quando permittit impii pleri quod saltem concepit in cogitatione non debuit: contra omnipotentem iniquus iste roboratur: quia prosperari in mala sua actio ne permittitur: quatenus et perversa faciat et tamen felicitate vinat. De quo adhuc subditur. ((Currat adversus eum erecto collo.)) Erecto collo contra deum currere est: ea que creatori displicent cum audacia perpetrare. De quo recte dicitur: currat in malo opere obseculum de adversitate non habuit. De quo adhuc additur.

Capitulum.

21.

Pingui cervice armatus est.)) Pinguis cervix est opulenta superbia: afflictio videlicet rebus quasi multitis carnibus fulta. Porro igitur iniquus: pingui cervice contra deum armatur: quia rebus temporalibus tumens contra precepta veritatis quasi de magnitudine carnis erigit. Quia enim paupertas nisi quedam macies: et quod rerum abundantia nisi pinguedo est vite peccantis.)) Pingui ergo cervice se contra deum erigit: qui temporalem abundantiam in superbiam assumit. Habent enim hoc potentes et iniqui proprium: ut fallacibus divitiis occupati veras dei opes negligant: et quantum minus quod versi est inquirunt tanto amplius falsis divitiis extolluntur. Tara cuncti multiplex terrenarum rerum quia occupat crecat. Unde adhuc apte subiungitur. ((Opernit faciem eius crassitudo.)) Crassus quippe in facie est: in qua et prima corporis honorabilior pars est. Non ergo immerito mentis intentio per faciem designatur: nam quodlibet veritatis illic videmus. Faciem ergo crassitudo opernit: quia desiderata terrenarum rerum abundantia oculos mentis premit: et hoc quod in eis esse honorabile debuit ante dei oculos fedat: quod curis multiplicibus aggravat: quibus tamen nec solum sufficit ut ipsi superbiant: nisi et hi qui eis coniuncti sunt de eorum pinguedine etiam ipsi gloriarentur. Nam sunt nonnulli

qui patronis maioribus adiuti supbiunt: et de eorum potentia contra inopes extolluntur. Unde adhuc subditur. ((Et de lateribus eius aruina dependet.)) Quia aruina pinguedo carnis est: latera dicere diuitum solennius hos quos eis cōiunctos tenent. Aruina de eius lateribus dependet: quia quisquis potens et iniquo adheret: se quoque de eius potentia velut et pinguedine rerum tumet: patroni perueri iniquitate sequeens deum non timeat: quos valet et quandoque valet pauperes affligat: de gloria temporalis cor eleuet. Cum ergo talis est qui iniquo potenti adheret: de eius pfecto latere aruina dependet. De hoc adhuc subdit.

Capitulum.

Inhabitabit in ciuitatibus desolatis: et in domibus desertis: que in tumulos sunt redactæ. Quia enim a cōseruatione conuersitū ciuitas appellatur: ciuitates desolatæ sunt: ipsi obsequentiis aucti peruersorum: quoniam dum oribus puerilis iste laudat: ad praua opera per nequitiam rapit. Quod scriptum est. Laudatur peccator in desiderio anime sue: et qui iniqua agit benedicit. Bonus vero deserte: sunt cogitationes prauæ: quas iniquus iste inhabitat: quia per omne quod agit iniquorum hominū placere cogitationibus appetit. Que ciuitates desolatæ domus deserte recte nominantur: quia nisi omnipotens deus talium cōseruationes cogitationibusque pcedentibus eorum culpis reliquerit: ad grauiora ppetrandam minime peruenirent. Bene autem dicitur: que in tumulos sunt redactæ. Ruentia namq; domorumque ciuitatū edificia tumulos faciunt: quā dum prauis quibus cōsue actionibus sumit: ipsi ad peruersa opa inungunt: ostendunt. Penultimio quia de edificio vice ceciderit. Sequitur. ((Non inhabitabitur: nec pseruabit substantia eius: nec mittet in terram radicem suam.)) Quod hic non inhabitabitur dictum est: in quibusdam codicibus reperi non dicitur. Sed sensus non discrepat: quāvis sermo discorret. Ille enim virtutibus ditatur: cuius superbi cogitatio ab auctoris sui gratia non inhabitatur: profecto per hoc virtutibus non ditatur. Propter hoc ergo quod interius est

vacuus dicatur: non inhabitabit. Propter hoc quoque transitio foras tumet recte subiungitur: nec pseruabit substantia eius. Ne si apte dicat. Hoc quod habere videtur exteri transiit: et illud quod transire non poterat interius non habet. Unde et apte adiungitur. ((Nec mittet in terram radicem suam.)) Quod si de hac terra dictum accipimus: liquet per caldubio quod arbor que in terra radicem non habet vel tenuissimus cōmota flantibus cadet. Et superbus quibus dum contra omnipotentem deum roboratur: dum currit extero collo et in pingui ceruice contra auctorem extollitur: stare quasi arbor videtur. Sed statim eius sine radice est: quod velut ad senem statum sic ad mortis occulit sine vita eius eruitur. Sin quo hoc loco terræ eterne vite retributiones accipimur: de qua ppheta ait: Arborum mea in terra videntur: iniquus iste in terram radicem suam non mittit: quod nunquam ad eterne vite desiderium cordis sui cogitatione plantat.

Capitulum.

Quod cui radix arboris: hoc vnicuique hominum cogitatio sua est: quod in hoc quod exteri videtur: per illud teneat quod interius non videtur. Unde et per pphetam dicitur. Mittet

radicem deorsum: et faciet fructum sursum. Cum enim cogitatione nostrā ad cōpatiendū indigenti primo tēdumus: quasi radicē deorsum intinimus: ut retributionis fructum superius faciamus. Sequitur. ((Non recedit de tenebris.)) Si superbus iste a culpa ad iusticiam redire voluisset: de tenebris recederet. Sed quia lucem iusticie non querit de tenebris non recedit. Cum etiam exemplo hi qui ei adheret in terrenis pueritibus anhelant: auaricie facibus accenduntur: desideriorum carnalium ignibus vruntur. Unde et subditur. ((Ramos ei arfaciat flamma.)) Si enim sibi quosdam eternā patriā querentes adiuuaret: ramos in se vtridues haberet. Sed quia ipsi quoque qui ei cōtinentur sunt terrenis desiderijs effusi: dum desiderio ram flamma clientis eius animos accendit: scilicet ramos arfaciat: ut fructum boni operis non ferant: quia ad appetenda infima per nequitiam anhelant. Bene autem subditur. ((Et auferetur spiritus eius sui.)) Superbus etenim quisque quo in hac vita plus

valet eo sibi lingue frena audacius relaxat
ut loquatur peruersa quælibet nullis de ver-
bis suis metat. istos contumelios feriat. al-
ios maledictionibus iaculetur. Nunquid hoc
in blasphemiam contra eoditorem rapitur: si-
cut de ca'bus per psalmistam dicitur. Posue-
runt in celo os suum: et lingua eorum transi-
uit super terram. Unde et dices in igne positis
stillarum sibi aqua ex digito laxari in lingua po-
stulat. Quia et re intelligitur: quod ubi ampli-
us peccauerant: ibi atrocius ardebat. Recte er-
go nunc dicitur. Et auferetur spiritus tuus a ore tuo:
quod eo pensionis suam accipit quo ore suo
spiritus sub diuina formidine non restringit.
Sequitur. ((Non credit frustra errore dece-
ptus: quod aliquo precio redimendus sit.)) Quo-
tiens post culpam elemosinas facim: quasi
pro prauis actibus precium damus. Unde et
per prophetam de eo quod hec non agi dicitur. Non
habuit deo propitiationem suam: nec precium re-
demptionis anime sue. Nunquid hoc diui-
tes elati inferiores opprimunt: aliena rapiunt
et tamē quasi quedam alijs largiuntur: et cum
multos depriuant: aliquando quibusdam
opem defensionis ferunt: et pro iniquitatibus
quas nunquid deserunt dare precium videtur.
Sed tunc elemosine precium nos a culpis li-
berat: cum peccata plangimus et abdicamus.
Nam quod et semper peccare vult: et quasi semper
elemosinam largiri: frustra precium tribuit: quia
non redimit animam quam a vicissis non compe-
scit. Unde et nunc dicitur. ((Non credit fru-
stra errore deceptus quod aliquo precio redi-
mendus sit: quod elemosina superbi diuitis cum
redimere non valet: quam peccata simul ra-
pina paupis ante dei oculos ascendere non
permittit.))

Ca. 15.

Quod fortasse intelligi ali-
ter potest. Quia sepe super-
bi diuites et cum elemosinam
tribuunt: non hanc pro eter-
ne vite desiderio: sed pro
extendenda vita tempora-
li largiuntur: more se pos-
se differre donationibus credunt. Sed non cre-
dit frustra errore deceptus quod aliquo pre-
cio redimendus sit: quod obtinere ex impenso
munere non valet: ut finem debiti euadat
cuius etiam nequitia interdicere vitam. Ubi
et subditur. ((Antequam dies eius impleantur
pibit et manus eius arescet.)) Presertim dies

singulis ab interna dei scientia nec augeri
possunt nec minui: nisi cōtingat ut ita pre-
scentur: ut aut cum optimis operibus longio-
res sint: aut cum pessimis breuiores: sicut Eze-
chias augmentum dierum meruit impensione
lachrymarum: et sicut de pueris scriptum est.
Indisciplinatis obuiat mors. Sed sepe ius
quous quantus in oculis dei prescientia soge-
ritur: eius tempora non sine predestinata: ipse
tamē quod carnaliter videri appetit: longos ani-
mo dies proponit. Et quod ad illud tempus puer-
nere non valet quod expectat: quasi antequam dies
illius impleatur perit. Quod cum intelligere et
aliter possumus. Plerumque enim quosdam cer-
nimus et pueris agere: et vix ad senectutem
vitamque peruenire. Quod enim dicitur antequam
dies eius impleantur pibit: cum in quibusdam
sepe videamus quod erate longa iam membra
deficiunt: et tamē prauitate sua eorum desid-
eria exequi non desunt. Sunt namque nonnulli
quod post vitam perditam ad semetipsos redeunt: a
accusante se conscientia peruersa iura re-
linquunt: emendant opera: antiquæ sine prauis
tati contradicunt: terrenas actiones fugiunt:
desideria superna sectantur: sed principibus iustis
sanctis desiderijs soliditate pro corpore
mentis ad ea que diiudicare ceperant rede-
unt: atque ad mala que fugere disposuerant
recurrunt. Quia enim sepe contingit ut pro
utilitate multorum: etiam sancti viri exteriori-
bus actibus seruiant: et populorum gubernationibus
occupentur: hoc infirmi aspicientes
et per uersam superbiam adhuc querentes
imitari: exterioribus actibus se inserunt: sed
quæsto ad eas non eruditi spiritualibus ve-
niunt: tanto eas carnaliter exequuntur. Nisi
enim prius cor longo studio et diutina con-
uersione in desiderijs celestibus conuale-
scat: cum ad exteriora agenda refundat: ab
omni statu boni operis eradicatur. Ubi recte
quosque de hoc iniquo dicit. Antequam dies ei-
us impleatur pibit: quod etiam quod boni fortasse age-
re ceperit priusquam in eo per longitudinem tem-
poris conualescat ad exteriora relabitur: et
peruersere et eferre: quod recte inchoasse videba-
tur. Unde et apte subditur. ((Et manus eius
arescet.)) Quia dum exterioribus actibus
intempestive immolitur: ab omni nimirum
bona operatione siccat. Unde adhuc bene
subdit. ((Lederet quasi vinea in primo flore
botrus eius: quasi olina proficiens flore su-

Ecccl. 20.

L

B

am.) Congregatio enim hypocrite sterilis. Notandum qd sic de hoc in quo generaliter loquitur: vt tamen diuinus sermo ad specialem eius nequitiam dirigetur. Qui enim dicens leditur quasi vinea i primo flore botrus eius: et quasi oliua proiciens germen suum protinus subdit: congregatio enim hypocrite sterilis: patet iter indicat qd in hoc in quo reprobationis sententiam contra eius hypocritam inferat.

Capitulum.

26.

Ed nunc pensandus nobis iter hypocrita sicut vi in primo flore vel sicut oliua florem proiciat sedatur. Si florentem vinea per inequalitatem aeris immo-

deratim frigus atterit: protinus ab omni humore viriditatis arcescit. Et sunt nonnulli qui post pueria itinera sanctas vias sectari appetunt: sed priusq in eis vt diuinus desideria bona roborentur: quedam illos presentis seculi speritas accipit: que eos rebus exterioribus implicat: eorum mentem dum a calore intui amoris retrahit: quasi ex frigore extinguit: et quicquid de virtutum in eis flore apparere videbatur iterificat. In terrenis quippe actibus valde frigescit animus: si necesse fuerit per itima dona solidatus. Unde necesse est vt loca maiora vel exteriora opera que humanis sunt necessitatibus pro futura illi circenda suscipiat qui hec diuiscare atqz submeritis premere ex virtute intima nouerunt. Nam cum infirmus quisq vel ad locum regiminis vel ad exteriora agenda retrahitur: quo quasi extra se reduci vt radicatur: quia et arbor que radices in altum prius non mittit citius ventorum impetu sternitur: si se ad altam verticem extollit: eoz citius ad ima conuertit: quo altius in aere sine radicibz excreuit. Admonens vero florentem vinea non frigus sed estus arcescit. Locus immoderato calore tangitur: effuso flore botrus tabescit. Et plerumq contingit: vt hi qui ad bona opera recta intentione non veniunt: et placent se hominibus vident: ad exercenda hec eadem opera vehementius accendant humanis placitura oculis agere ante studeant: et quasi sacro studio feruescant. Quid itaqz istos nisi in flore estus contigit quos

humane landis appetitio a fructu alienos fecit: Unde et bene subditur. ((Et quasi oliua proiciens florem suum.)) Oliua quippe cum in flore est si immoderata nebula tangitur: a plenitudine fructuum vacuatur. Et quotiens inchoantes qui bona opera laudari ab aspicientibus ceperunt atqz in suis laudibus delectari: fit caligo intelligentie i cogitatione vt iam discernere nequeat qua intentione quid faciat: et fructus perdit: operis velut ex nebula fauoris. Unde bene p Salomonem dicitur. Mane surgamus ad vineas: videamus si floruit vinea: si flores fructus parturimus. Florent quippe vinee: cum mentes fidelium bona opera pponit sed fructus non pariunt si ab eo qd proposuerint aliquibus victi erroribus infirmantur.

Ca. 27. 26.

Non ergo intendimus ad vinee florent sed si flores ad partum fructuum conualecant. quia mirum non est si quis bona inchoat: sed valde mirabile est si intentione recta in bono opere perdurat. Unde fit plerumq vt si in bono opere recta intentio non tenetur: etiam ipsam hoc opus qd bonum creditur amittatur. Nam quosdam sepe vidimus terrena que possederant reliquisse: et nil iam transitorium querere: nullis pro hac vita iurgis ammisceri. Cum itaqz hoc in se fidelis anima ostendit: quasi oliua florem protulit. Sed cum quidam ex talibus rursus ceperint mundi gloriam quas contempserant querere et terrenis rebz quas spreuisse videbantur insatiabiliter inhicere: vacare iurgis: proprimis lectiones exquirere: nimirum proiecit oliua florem que proposuit quia rudimenta boni studij ad perfecta opera non perdunt. Sed sciendum e quia hec semper eis eueniunt: qui deum puro ac simplici studio non sequuntur. Unde recte subditur. ((Congregatio enim hypocrite sterilis.)) Certa enim bona non amitteret: si hypocrita non fuisset. Congregant nos et hypocrite bona opera: sed eorum sterilis est ipsa congregatio: quia per hoc bz agunt fructum recipere in eterna retributione non appetunt: secundi ac videntes in suis operibus humanis oculis videntur: sed in conspectu oculi iudicis infirmi et ar-

Ca. 7

23

di apparent. Sepe vero est avaricie decel-
si co maiora de se opa humanis oculis offe-
dunt: quo ampliora sibi ab hominibus offerri
munera appetunt. Unde adhuc subditur:
(Et ignis deuorabit tabernacula eorum qui
munera libenter accipiunt.) Sicut enim cor-
pus in tabernaculo: sic mens habitat in co-
gitatione. Sed ignis tabernacula deuorat
et estus avaricie cogitationes destruat. Et
sit plerumque ut hypocrita auram vel quicquid
bona corporalia ab hominibus accipere contem-
nat. Sed quia hec non accipit maiores ab eis
laudes recipere querit: et fortasse minus se
accepisse non estimat: quia bona corporalia re-
cipere recusat. Unde sciendum est: quia aliquid
de munus a manu aliquando vero ab ore
porzigitur. Nam quod nummum tribuit: munus
ex manu dedit. Qui autem uerbum laudis im-
perat: munus ab ore prouult. Hypocrita ita-
que etiam exteriora bona que terrene et foris
necessitas congrunt accipere recusat: prius
est quod sibi retribui appetit: cum ultra me-
ritum laudari desiderans munus ab ore que-
rit. Et quia in ipso laudis appetitu nimio cor
morde succedat uicatur recte. Et ignis de-
uorabit tabernacula eorum: id est munera liben-
ter accipiunt.

Capitulum. xvj.

In vero eorum taberna-
cula corpora debemus ac-
cipere in quibus illos alie ha-
bitant: ignis eorum taberna-
cula deuorat: quia qui hic in
mente ardent igne avari-
cie: illic etiam in carne peremant ignibus ge-
heris. Et quia mens hypocrite nunquam vacat
a malicie cogitatione: nam sine terrene queque
seu laudem appetat: hec alius inuadet que
sibi tribui anhelat: et tanto ceteros offende-
re peruersos molitur: quanto uideri sanctior
vobis appetit: ut ex eo quod alii despicabi-
les sunt: ipse reuerentior semper appareat.
Unde fit: ut de opinione primi ante huma-
na iudicia lingue sue laqueos pretendat ut
eorum quibus placere appetit: solas estima-
tionem capiat. Unde et sequitur. (Concepit
dolorem et peperit iniquitatem et uterum eius
preparat dolos.) Dolores quippe concipit:
cum peruersa cogitat. Iniquitatem parit: cum
explere se perit quod cogitauit. Inuidendo
dolorem concipit: derogando dolorem pe-
perit. Gravis quippe est iniquitas: quan-

do is qui peruersus est: offendere alios per-
uersos molitur: ut inde ipse quasi sanctus
appareat quod alios sanctos non esse doce-
rit. Sciendum vero quod in sacro eloquio ventris
vel vteri nomine mens solet intelligi. Vnde
est etiam quod per Salomonem dicitur: Lucerna do-
mini spiraculum hominis: que inuestigat omnia
secreta ventris. Lur enim gratie que de super
venit: spiraculum hominis prestat ad vitam: que
videt lur omnia secreta ventris inuestigare dicitur:
quia occulta mentis penetrat: ut ea que de se
ipsa latebant animam ante eius fienda oculo-
los redcant. Vnde Hieremias ait: Ceterum
meum ventrem meum doleo. Qui ut ventrem
suum quod dixerat ostenderet: adiunxit.

Sensus cordis mei turbatus sunt. Ceteri ita-
que nomine recte mens accipitur: quia sicut pa-
les in vtero concipitur: sic cogitatio in men-
te generatur: et sicut in ventre cibus continetur
in mente cogitationes. Ceterum ita-
que hypocrite prepat dolos: quia tanto semper
maiores malicia contra proximos in men-
te concipit quanto solus pro omnibus uideri
inocentior querit. Hec ideo elipsa pro-
tulit quia beatus Job tanto percussus ver-
bere propter hypocritam putauit. Sed eius
verba etiam multis congruunt: ab ipso solo alie
na sunt pro quo solo dicebantur: quia san-
ctus vir nihil in suis actibus dupliciter ha-
buit: quem testis veritas de cordis simplici-
tate laudauit.

Sancti Gregorius. Liber. iij.

Capitulum. i.

Sic hoc p

neris propter hoc solet: quod
sua mala per paucos bo-
nis ingerant priusquam
eis ipsi veraciter accu-
sentur: et dum metuunt in-
crepari de his que faci-
unt aduersantes suis prauitibus iustos
hec facere testantur. Sancti autem viri pa-
tienter audiunt etiam que se nunquam fecisse
meminerunt: quibus ea mala que sibi ingerit
conspiciunt ab ipsis suis criminatoribus no-
uerint perpetrata: et cum eos predicando
corrigere non possunt: patiendo tolerat: qua-

Prou. 10

Di. 4. 1

Alius si fructum conversionis eorum conse-
quit non valent: ex ipsis tamen premiū lon-
ganimitatis agerant. Unde et sancta eccle-
sia David propheta vocibus dicit: Supra
dorsum meum fabricauerunt petros: quia
videlz dum hereticos vel quoslibet repro-
bos quos corrigere non valet tolerat: sacra
peccantium supra dorsum portat. Beatus
itaqz Job videns eliphaz amicum suum:
multa contra se de hypocrisis conquerentē:
qz ex consolationis verbo ad amaritudinē
increpationis eruperat: et simulatus conso-
lator: apparebat: per patientiam suam ty-
pum seruauit ecclesie: que nouit talia audie-
do tolerare: cum eius sermo amittit ra-
tioneando destruere et dicit.

Adiui frequē

ter talia. Electi qppe frequē-
ter alia mala quasi sua an-
diunt: et ab his eis crimē im-
pingitur: a quibus crimina im-
peta pertrahunt. Hec autem responsio-
ne beatus Job illud ecclesie tempus signi-
ficat: quo oppressa ab aduersarijs tempe-
rali eorum potentia quasi delecta creditur.
Unde sequitur. ((Consolatorez onerosi oēs
vos.)) Sine enim heretici seu prauis qui-
bet cum laborare bonos in aduersitate cō-
spiciunt: in eo quod illos consolari appetūt
mala eis persuadere conantur. Unde non
inmerito bonorum mentibus onerosa sit co-
rum consolatio: qz iter verba dulcedinis vi-
rus propinare cupiunt: erroris: dum deis
lenibus doloris quasi lenigis: peccati on-
imponere festinant. Sed electi viri etiā cum
temporalis gloria priuantur: interni vigorez
dulcedi non amittunt. Nam sciunt: et foris
aduersa perperit: et tamen interioris infracti:
recta sine pauore defendere. Unde subiun-
gitur. ((Nunqz habebunt fines verba ven-
tosa.)) Ventosa enī verba sunt: que infla-
tione temporalis potius qz rectitudinis ser-
uiunt. Sepe autem mali etiam bona dicūt
sed quia bene non dicunt ventosa verba p-
ferunt. Nam dicta eorum etiam quando sa-
na sunt per sententiam inflata tamen sunt
per elationem.

In hoc vero quod dictum
est consolatorez onerosi oēs
vos: qd alii beati Job ma-
gisterio docemur: nisi ut qd
qz pendere solentē sciat
ne luctus tempore sba lere
passionis inferat. Si enī sunt quedam que
increpāri ture debeant: in afflictione postpo-
nenda sunt: ne consolator increpādo dolo-
rem angeat: quem lenire proposuerat. Seq-
tur. ((Aut aliqd tibi molestum est si loqua-
ris.)) Alii viri cū alijs sibi similibz conui-
tiosa verba pferūt: eo citius obtumescunt:
quo de se talia mor audiat: qualia suis au-
ditoribz dicunt. Cum aut bonos viros per
conuitiosa verba iaculantē: nūc eis molestie
ex conuitio nascitur: quia contra tacentes
loquuntur: nec compelluntur audire quod
sunt: qz iusti conuitia nō reddunt etiā dūz
cogantur audire quod non sunt. Bene ergo
dicit: aut aliqd tibi molestū ē si loquaris. Ne
si aperte diceretur: Eo plus loqueris quo a
me molestū aliqd de tua actione nō audis.
Unde et subditur. ((Propterea et ego simi-
lia vestri loqui.)) Narrat insuper qd facere
potuit: sed ne iusticiam deserat quod face-
re potuit declinat. Sequitur. ((Aliqz vtrū eēt
anima vestra pro anima mea: consolaretur
ego vos sermonibus et monerem caput me-
um super vos.)) Roborarem vos ore meo
et mouerem labia mea quasi parens vobis.
Aliquādo necesse est vt prauis mentibus
que humana predicatione corrigi neque-
unt diuina flagella optari benigne debeāt.
Quod cum magno sit amoris studio: quia
videlz nō errantē pena sed correctio queri-
tur: et oratio potius qz maledictio eēt mon-
stratur. In his autem verbis hoc beatus
Job monstrat: intendere: vt amici qz do-
lori illius per charitates compati nesciebāt
ab experimento discerent: aliene afflictionis
qualiter misereri debuissent: atqz edomiti
doloribus a sua passione traherent: solaci-
tionem alijs qualiter inferrent: et nunc solu-
brius intrusus vincerent: cum aliqd extri-
secus de infirmitate sentiret. Notādū qz nō
ait: vtrū eēt aia vestra p aia mea: qz pfer-
to sibi malediceret: si se illis fieri simile op-
taret. Illis rō meliora voluit: quos sibi fie-
ri similes querunt. Consolamur rō prauos
in flagello punitos: cū v exteriorē punitio-

ne interiorum in eis conualescere salutē in-
dicamus.

Capitulum.

Apert etiam mouem³; cui³ mentem que principale no-
strum est ad compassionē
insecutus: et oīs inter fla-
gella roboramus cum do-
lores corū vim verbis mi-
tibus lenimus. Sunt namq̃ nulli qui vix
interna nesciunt: de malis exterioribus del-
perabiliter asiliuntur: de qbus per ps̃ dñi
In miseris non subsistent. Ille etenim de-
ne nouit in exterioribus miseris subsistere
q̃ scit semper de spe interna gaudere. Sed
vero non ait parcens: sed quasi parcens vo-
bis: nequaquā hoc negligenter pretereundū
puto: q̃ sancta ecclesia discipline vigorem
cū permixtione mansuetudinis seruās ait:
quando malis et quasi parcens non parcat.
aliquando vero et quasi nō parcens parcat.
Quod melius ostendimus si ipsa que ple-
rūq̃ accidit proferamus. Ponam⁹ itaq̃
ante oculos mentis duos prauos irā san-
ctam ecclesiam cū constitutos: quorum sit
vnius potens et protervus: alter mitis et sub-
dit⁹. Si qua miti et subdito culpa surripue-
rit: hanc prius increpando predicator in-
uegit: et corripuit: et cōsumendo a culpa
liberat: atq̃ ad viā rectitudinis reformat.
Quid itaq̃ huic nisi non parcens pepercit
q̃ dum correctionis verbum non distulit ci-
tius hunc a culpa liberauit. Libere enī ar-
guens non pepercit sed in eo quod corripit
pepercit. Ut contra potens et protervus cui³
aliquid perpetrasse cognoscitur tempus que-
ritur: ut de malo quod scit increpetur. Hi
si enim predicator sustineat quando cōse-
re congrue correctionem possit: anget in eo
malum quod inuegit. Sepe enim contin-
git ut talis sit q̃ nulla increpationis verba
suscipiat. Quid itaq̃ in huius culpa predi-
cator agendū est: nisi ut in sermone ammo-
nitionis quem pro cōmuni salute omnium
audientis generalis culpas ad mediū de-
ducit: quales cū perpetrasse considerat: q̃
et presto ē: et de se solo adhuc argui nō po-
test ne deterius fiat. Et cum generaliter cō-
tra culpam inuocato intenditur correctio
libenter verbum ad mentemducitur: quia
potens prauus ignorat q̃ sibi hoc speciali-
ter dicatur. Quid itaq̃ isti predicator su-

us nisi parcens minime pepercit: Cui et spe-
cialiter correctionis verba non intulit: et ta-
men vultus illius sub cōmuni ammonitio-
ne percussit. Unde fit plerūq̃: ut eo vehemen-
tius perpetrata culpam lugeat: quo rea-
tam suam et cum se percussim sentiat nesci-
re putat.

Capitulum.

Alia itaq̃ predicationis
arte agendū est: ut q̃ et ag-
ta correctio deteriores fi-
unt quodam tentamento
correctionis ad salutē re-
deant. Unde etiam ip̃san

sua dicit: Que putamus ignobiliora men-
bra esse corporis his honorum abundantia-
rem circūdamus: et inhonesta nostra abun-
dantiora honorat: habent: honesta au-
tem nostra nullius egent. Sicut enim inho-
nesta mēbra corpore ita qdam sunt ira sā-
ctam ecclesiam potentes et proterui. Qui vñ
aperta iniectione feriri nequeat: quasi ho-
nore regimini velantur: sed de oculis po-
tentum delictis loquuntur. Nam quando et
alijs cognoscentibus peccant: alijs etiā cō-
gnoscentibus increpandi sunt: ne si predi-
cator tacet culpam approbasse videatur:
atq̃ hec crescens in exemplum veniat. Quā
pastoralis ligā non fecat. Sancta ergo ec-
clesia cū per predatores suos quedam fa-
cta malorum sub dispensatione iniectionis
increpat: labia quasi parcens mouet: s; ta-
men parcendo non parcat: quia ab iniectione
ne culpe generaliter non taceat que sp̃aliter
tacet. Sequitur. ((Sed qd agam: Si locut⁹
fuero nō gescit dolor meus: et si tacuero nō
recedit a me.)) hoc p̃fone beati Job qua-
liter cōgruat nullus ignorat. Sed si ad san-
ctę ecclesie typum trahatur: hec et cum lo-
gatur dolor minime gescit: q̃ si locut⁹ de
sua p̃uersos mime corrigi sp̃icit: et cū tacet do-
lor minime recedit: q̃ et si auersata praeuenerit
hoc ipsum amplius quod tacet gemit: q̃ se
tacente puerfos culpas exerscere sp̃icit.
Sequitur. ((Hunc aut op̃ssit me dolor me-
us et in nī illi redacti sunt omnes art⁹ mei
Dolor suo sancta ecclesia premitur: quā-
do in malicia sua crescere puerfos intue-
tur. Et q̃ vñ prauis credere: et infirmi q̃ in-
ca sunt ad sequēda studia prauitatis ir-
rant recte addit: et ad nihil redacti sunt
oēs art⁹ mei. Sicut. n. per ossa fortes: si c

21

ps. 69.

B

21

1. Cor. 12

B

C

Expositionis. S. Greg. Liber xiii.

per artus infirmi qd3 designari solēt. Adē
bza ergo ecclesie ad nihilum redigant: quā
do ex imitatoribus prauorum istos mundo cre
scitiam infirmi qd3 deterius infirmant. Ut
dentes etenim felicitatem malorū sepe 2 ab
ipso fidei statu dilabuntur: bona spalia ap
petunt: 2 veluti i nihilum rediguntur: qz dū
manentes deiecent: am deserunt: diligentes
transitoria quasi ad non eē tendunt. Bene
autem dñs nūc ante: oppressit me. dolor me
us: qz videlz tempus doloris ecclesie modo
ē tempus gaudiū postmodum sequitur. Se
pe pō contigit vt sancta ecclesia nō solum
fideles atq3 extra positos aduersarios to
leret: sed eoz quoq3 insidias atq3 aduersi
tatem vit sciat quos intus habent. In bea
ti viri voce apte mor subditur. ((Et rug
mee testimonium dicant contra me.))

Capitulum. 5.

Quid per rugas nisi dupli
citas designatur. Ruge ita
q3 sunt sancte ecclesie oēs
q in ea dupliciter vniūt q
fidei vocabus clamant: opo
bus denegant. Hi nimirū
paciē tempore: qz huius mundi potestati
bus eandem fidē honori eē spiciunt: fide
les se esse mentiūt. Sed eā sancta: eccle
sia: subdita aduersitatis procella turbau
rit. Illico ostendunt qd in perisda mēte mo
luntur. Has autē rugas in electis suis san
cta ecclesia non habet: qz videlz nesciūt ali
ud de se foris ostendere 2 intus aliud hēre
Unde recte egregius predicator dicit: Ut
exhiberet ipse sibi gloriosam. ecclesiam non
habentē maculam aut rugam. Maculā qp
pe aut rugam non habet: qz 2 turpitudine
operis 2 duplicitate sermonis caret. S3 ga
mē intra finē fidei multos etiam reprobos
tenet: cū ipsos persecutio exarsit ipsos ho
stis patitur: quos predicatiois vobis alere
ante videbatur. Dicit ergo ruge mee testi
monium dicant contra me. i. ipsi me insequē
do increpant: q nunc in meo corpore positi
dupliciter sue in se maliciā non emēdāt.
Unde bene ad huc subditur. ((Et suscitāz
falsiloquus aduersus faciem meam: cōtra
dicens mihi.)) Etia3 paciē sue tēpore san
cta ecclesia falsiloquū patitur: cum sunt in
ea multi q de eternitatis promissione dissi
dant: 2 nō se fideles esse mentiunt. Qui dū

predicatōi eius aperte contradicere nō pō
su munit falsiloquum non contra faciem sed
quasi post dorsum patitur: sed cum malicie
tempus eruperit is q nunc metuens vere
gāt: ad contradicendum ante facies venit
qz verbis vere fidei apertis vocabus ob
stet. Sciendū vero est cum hec a carnalib3
patimur: non tam ipsi sunt q in nostra mor
te sentiunt: q3 malignis spīs q eoz menti
bus precipitatur: sicut per Paulum dñ. Nō
est vobis colluctatio aduersus carnē 2 san
guinem: sed aduersus principes vel princip
tus 2 potestates: aduersus mundi rectores
tenebrarum harum. Unde cū hic quoz 3
falsiloquo loqueremur: apte mor ad desce
bendam eius falsiloq3 principem verba con
uertit dicens: ((Collegit furorem suū in me
2 cōmians mihi infremuit contra me denti
bus suis: hostis meus terribil3 oculis me
intuit3 ē. Quid aliud oēs inq3 et membra
sunt diaboli? Ipse itaq3 per eos agit qgd
in eozum cordib3 vt agere debeant inuē
tit.

Capitulum. 6.

Habet autē etiam nūc diabo
lus contra sanctam ecclesi
am furores: sed sparsus ei3
furoz est: qz occultas tentat
iones per singulos mouet.
Cum pō contra eum in ap
ta persecutione proruperit: furorem suū in
eam colligit: qz in afflictione illius tota se i
tentione constringit. Adhēbza autē eius hoc
paciē tempore icarto electos collectum fu
rorem non habent: qz maliciam suam min3
se sentiant posse implere quaz volūt. Cum
pō sibi suppere licentias3 prauitatis aspe
rerint: tanto hanc audaci3 ferunt quanto
2 contra illam ex vniūnitate glomerant.
Recte itaq3 nūc dñ: collegit furorem suū
in me. Qui ad huc furoz vt latius exponat
qz: 2 cōmians mihi infremuit contra me
dentibus suis. De quo 2 subditur. ((Ho
stis meus terribil3 oculis me intuit3 ē.))
Ille qppe antiquus hostis ecclesie contra
hanc dentibus fremuit: eāq3 terribil3 oculis
intuitur: qz per alios crudelia egeret 2
per alios que exerceat puidet. Dentes hu
ius hostis sunt bonorum persecutores atq3
carnifices q eius mēta3 lañant dñ electos
illius suis persecutionibus affligūt. Quil
vero huius hostis: sūm3 2 contra eam p

Ephe. 6

21

25

vident mala que fiunt: suisque consilijs perse-
cutorum eius crudelitates inflamant. An-
tiquus ergo eius aduersarius fremit: con-
tra eam dentibus suis: dum per crudeles
reprobos in ea insequitur vitam bonorum. In-
tuetur hanc terribilibus oculis: et prauorum
consilijs non cessat mala erigere in quibus
hanc semper deterius affligat. Nam sicut
incarnata veritas in predicatione sua pati-
peres idiotas et simplices elegit: sic ecce tra-
cto damnatus ille homo quem in fine mun-
di apostata angelus assumpsit: ad predica-
dam falsitatem suam assumptos: ac duplices
atque huius mundi infipientiam habentes ele-
cturus est. Unde et per Isaiam dicitur.

Capitulum 7.

De terre cymbalo alarum
que est transflumina ethio-
pie que mittit in mari le-
gatos et in vasis papii su-
per aquas. Terra quippe
cui vesp dicitur: ille principaliter
homo damnatus est: qui alarum cymbalum
vocatur: quia per superbiam in altitudi-
nem cogitationis euolat: eundem peruer-
sum hominem predicando sonant. Que sci-
licet terra recte transflumina ethiopie esse
prohibetur. Ethiochia etenim nigrum populum
generat: omni enim hominem mundus iste quia
peccatorem proferit: quasi nigrum ethiochia
populum parit. Sed terra cui vesp dicitur: trans-
flumina ethiopie esse prohibetur: quia damna-
tus ille homo tanta inenititate iniquus est
ut omnia peccantium peccata transcendat.
Qui mittit in mari legatos: quia predica-
tores suos in seculo spargit. De quibus recte
subditur qualiter mittant: dum dicitur in vasis
papii super aquas. Et papyro quippe char-
ta est. Quia itaque per papyrum: nisi secula-
ris scientia designatur. Quia ergo papyri
sunt corda doctorum secularium. In vasis
igitur papyri super aquas legatos mittere
est: predicationem suam in sapientum ear-
nalium sensibus ponere: et desinere ad cul-
pam populum vocare. Qui ergo illic per va-
sa papyri: ipsi hic quia carnaliter vident per
oculos designantur. De quibus et adhuc sub-
ditur: ((Uperuerit super me ora sua expro-
bantes.)) Ora sua reprobi exprobrantes
aperiunt: cum et erroris sui mala predicare
non metuunt et predicationem recte fidei

vident. De quibus sciendum est: quod illos pre-
cipue in sancta ecclesia persequuntur: quos
multis conspiciunt esse profuturos: qui vitam
carnalium verbo correctionis conterunt: consi-
liis in ecclesie corpore spiritualiter vertunt. An-
de et subditur. ((Percursumus maxilla me-
am: faciatum sunt penis meis.)) Maxilla quippe
ecclesie sancti predicatorum sunt: sicut sub
indee specie per Hieremiam dicitur: Plorans
plorant in nocte et lachryme eius in maril-
lis eius: quia in aduersitate ecclesie illi ampli-
us plangunt: quia vitam carnalium confrige-
re predicando nouerunt. Per ipsos quippe
sancta ecclesia iniquos a vicijs conterit: vel
compescit et quasi glutens in sua membra
puertit. Unde ipsi quocumque primo predica-
to velut maxilla ecclesie dicitur: occide et manda-
ca.

Capitulum 8.

Inest etiam quod Sason ma-
xillam suam tenuit et hostes
penit: quia redemptor noster
simplicitate in archa patientis
am predicantium sue manus
virtutis tenens a vicijs suis
carnales interfecit. Et maxilla in terram pro-
iecta postmodum aquas fudit: quia data mor-
ti predicatorum corpora magna populis in-
struere miracula. Maxillam ergo ecclesie
peruerit feruit: cum bonos predicatorum
sequitur. Et quia tunc reprobi grande se ali-
quid fecisse estimant: cum vitam predicatorum
necant: post percussorem maxille apertae sub-
iungitur: faciatum sunt penis meis. Illa quippe
per eos pena faciat: que metum ecclesie pre-
cipue castigat. Sequitur. ((Concluse me de-
apud iniquum et manibus impiorum me tra-
didit. Elector populus apud iniquum polui-
dum: cum eius caro antiquis hostibus periculo-
ribus temporaliter datur. Qui non spiritum sed ma-
tubus impiorum traditur: quia quo hunc men-
te capere nequeunt: eo contra carnem illius
crudelius inardescunt. Sed sancte ecclesie
populus cum aduersa perpeti grauerit ex-
perit: et infirmos suos conspexit ad deterio-
ra dilabi pacis sue tempora ad mentem re-
uocat: quando fideles suos predicationis sue
opulentia pascere. Unde aperte subiungit-
tur. ((Ego ille quidam opulentus: repente
contritus sum.)) In eo quod se repente contri-
tum asseruit infirmorum mentem in pauidam
designant. Qui dum mala que veteris sue

Est. is.

2

Tich. 1.

C

Ind. 15

21

3

3

prehendere nesciunt: tanto eis graviora sunt
quanto ab eis inopinata tolerantur. Fir-
mis aut mentibus repente aduersa no-
nunt: q: priusq: veniant presidentur. Qu-
tamen nunc quodq: sancta ecclesia in quibus-
dam retro latentibus patitur: q: post doctri-
ne opulentiam subitis aliquando vicis co-
teratur: vt sic in quibusdam malis cormanti-
ac si verbi pabulum nimis habuissent. Se-
gitur. ((Tenuit cernicem meam pfregit me:
z posuit sibi quasi in signum.)) Sicut i ma-
lis cernit superbiam sic in bonis libertatis
erectionem signat. Unde nonnulli ipsa quo-
q: superbia pro erectionis auctoritate po-
nitur: sicut per prophetam dicto sancte eccle-
sie pollicens dicit: pponam te in superbiis
seculorum. Et q: persecutionis tempore in-
firmi qdam vera que sentiant predicare li-
bere non presumunt: recte de hoc hoste vi-
tatur: Tenuit cernicem meam pfregit me.

Capitulum. 9.

Orasse aut hi cernicels ap-
pellatione signati sunt: qui
pacis eius tempore plusq:
debet eriguntur: z sub occa-
sione defendende rectitudi-
nis vicio deserviunt elatio-
nis. Qui persecutionis tempore iecirco ad-
uersa plus sentiunt: q: de prosperis extolli-
tur. De quibus bene dicit: tenuit cernicem
meam pfregit me. i. elationem quam in infirmis
habui districtione sue percussione inclina-
uit. Et posuit sibi quasi in signum. Constat
nimis q: iecirco signum ponitur: vt sagi-
tarum emissionem feriat. Fidelis itaq: po-
pulus in signum hosti suo est positus: q: cu-
semper suis ictibus impetit: eiq: suis perse-
cutionibus affligit. Qui enim in hac vita af-
flicta mala tolerat: velut in signo positus
inscipit ferientis. Unde z predicator egre-
gus cum persecutionum mala toleraret at-
q: sub persecutione aduersariorum gema-
ret: tenera discipulorum mentem de suis affli-
ctionibus consolationis ait: Ipsi enim sci-
tis quod in hoc posui summum. Ac si eis ap-
te dicat: Quid in hoc tempore vulnera no-
stra miramini. Qui si eterna gaudia queri-
mus hic: ad hoc venimus vt feriamur. Se-
gitur. ((Circumdedit me lanceis suis conuul-

nerant lumbos meos non pepercit: z effu-
dit i terra viscera mea.)) Hec iuxta litteras
beato Job congruere posse videbantur: q:
hoc quod dicit: circumdedit me lanceis suis
conuulnerant lumbos meos non pepercit: ni-
si si subderetur quod de eo in initio scriptum
legitur: effudit in terra viscera mea ex qua
re necesse est vt dum hoc iuxta istam inueni-
re non possumus: ea que in verbis eius sim-
pistoriam sonant: iuxta spiritus regram. Quia
ecce ecclesia lanceis ab hoste suo circunda-
tur: quando in membris suis ab impugnato-
re callido temptationum iaculis impicitur.
Bene autem circadari lanceis dicimus quia
antiquis hostis temptationis sine vulnera-
re ab omni parte nos impetit. Sepe enim dum
gula restringitur vt libido subagitur: san-
ctis glorie aculeus mentem pulsat. Si autem cor-
pus abstinentie afflictione non atteritur:
contra mentem libidinis flamma se excitat:
sepe dum seruare parsimoniam nitimur:
ad tenaciam labimur. Et sepe dum posses-
sa effuse tribuimus ad auariciam ducimur
quia z rursus colligere querimus quod tri-
buimus. Dum ergo antiqui hostis iacula
vbiq: nos impetunt: recte nunc dicitur: Cir-
cundedit me lanceis suis. Et quia o: pec-
catum hostis quidem callidus suadet: sed
nos eius suasionibus consentiendo perpe-
tramus apte subiungitur. ((Conuulnera-
uit lumbos meos.)) In lumbis quippe luxu-
ria est. Unde z is qui cupiebat voluptate
libidinis a corde extinguere predicantem di-
cens: Succincti lumbos mentis vestre.
Cum ergo antiquus hostis fidelem populum
ad luxuriam pertrahit: hunc proculdubio
in lumbis ferit. Vbi notandum quod est
quod non ait vulneravit sed conuulnera-
uit lumbos meos. Sicut enim loqui aliquan-
do vnus est: colloqui vero duorum vel for-
tasse multorum sic antiquus hostis q: nos
ad culpam sine nostra voluntate non rap-
it nequaquam lumbos nostros vulnerare sed
conuulnerare dicitur: quia hoc quod nobis
ille male suggerit: nos sequentes ex volun-
tate propria implemus: z quasi cum ipso
nos pariter vulneramus: quia ad perpetranda
malum ex libero simul arbitrio duci-
mur. Non pepercit ac si dicat non destitit.

Capitulum. 10.

Effudit in terra viscera mea. Quid aliud sancte ecclesie viscera debem? accipere: nisi eorum mentes qui eius quedam viscera in se continent q ad itina sacramenta deseruiunt: Sed antiquus a diuersa rursu cū fideles quosdam q in interiorib? sacramentis deseruire videbantur: ad secularia negocia pertrahit: eius proculdubio viscera i terram fudit: q illos in rebus inuis conuenit q prius in occultis atq spiritalib? actibus latebant. Sequitur. ((**E**cidit me vulnere super vulnus.)) In infirmis sua is sancta ecclesia vulnere super vuln? cōdicitur: quando peccatū, peccato additur: ut culpa vehemens et exaggeretur. Quē enī auaricia pertrahit ad rapinam: rapina ducit ad fallaciam: ut perpetrata culpa ex fallitate etiam defendatur: qd iste nisi sup vulnus concisus est vulnere: Unde bene quoz per pheram dī: **Maledictum** i mendacium et homicidium: et furum: et adulterū inuenerunt: et sanguis sanguinem retigit. Soler enī sanguinis nomīne signari peccatum. Unde is q a peccatis liberari desiderat: per penitentiam clamat. Libera me de sanguinibus. Sanguis ergo sanguinez tangit: cū culpa culpam cumulat auerit. Et quia cum vulnus vulnere additur: vires contra nos antiq hostis vehementius excresecunt: recte subiūgit. ((**I**rruit i me quasi gigas.)) Facile qppe inimico resistitur: si non ei vel i multis lapsibus vel in vno diutius consentiatur. Sin vero eius suasionibus aia subesse consueuerit: quanto ei crebrius subiectur: tanto enim sibi itollerabiliorē facit: ut ei reluctari non valeat: qz nimirū malign? aduersarius contra hanc et praua consuetudine deuictam quasi more gigantis pugnat. Sed tamen plerūq sancta ecclesia ē post perpetratas culpas mētes fidelū ad penitentiam reuocat: et peccata operis virtute spontanee afflictōis mandat. An bene subditur. ((**S**accam consui super cutes meam: et operui cinere carnes meas.)) Quid in sacco et in cinere nisi penitentia: qd i cūte et in carne nisi peccatum carnis debet intelligi. Cum ergo qdam post lapsū carnis ad penitentiam redeunt: quasi sacas super cutem cōsuntur. Et cinere caro operitur: qz

culpa carnis per penitentiam tegitur: ne sit districti iudicis examine ad vltiones videtur. Infirma autē membra sua sancta ecclesia cum a peccatis retrahit atq penitentia remedium ducit: hoc proculdubio scindit adiuuat: ut ad recipiendū auctoritatis sui gratiam conualecant: et per fortes plangit qd non fecit: quod in mēbris suis vbi lib? qua si ipsa fecit. Unde bene adhuc additur.

Capitulum xii.

Palces mea intumuit felix. Facies qppe sancte ecclesie sunt hī q in locis regiminū positi apparent: primi ut ex eoz specie sit honor fideis populi: etiaz si qd i corpore latet defor me. Qui nimirū prelati plebibus plangunt culpas infirmatum: se q de alienis lapsib? ac si de proprijs affligunt. Et sepe dum quosdam vident ad veniam post culpas redire quosdā in iniquitate persistere: occulta oipotēntis dei iudicia mirant: sed penetrare ne queūt. **O**bstupescit enī que nō intelligunt. Unde et apte subditur. ((**E**t palpebre mee caligauerunt.)) **P**alpebre enī recte appellati sunt: q ad precidendā pedum itinera vigilat. Sed qz occulta dei iudicia ne prepositi vigilantes intelligant palpebre sancte ecclesie caligant. Sed ut sepe iam me dixisse memini: beatus Job sancte ecclesie typū tenens: modo voce corporis: modo autē voce capitis vitur: et dum de mēbris eius loquitur: repere ad verba capitis leuatur. **E**nde hic quoqz subiungitur. ((**H**ec passus sū absq iniquitate manus mee cū habere mūdās ad deū preces.)) Absq iniquitate enim manus sue prauit: q peccatū nō fecit: nec inuentus est dolus in ore eius et tamen dolore crucis pro nostra redemptione tolerauit. Qui solus per omnibus mundas ad deum preces habuit: qz et in ipso dolore passionis pro persecutoribus orauit dicēs: **P**ater dimitte illis: nō enim sciunt qd faciunt. Quid enim dici qd cogitari in prece mūdus potest: quam cum et illis misericordia in tercessionis tribuitur a qbus toleratur dolor: Unde factus est: ut redemptoris nostri sanguinem quem persecutores sentientes fuderant postmodū credentes biberent: etiaz esse dei salū predicarent. De quo videt

Deec. 4

Ips. 50.

Luc. 23

sanguine apte subtingitur. ((Terra ne operas sanguinem meum in te inueniat in te loqui latendi clamor meus.)) Peccanti homini dictum est: Terra es et in terram ibis. Que scilicet terra redemptionis nostri sanguinem non abscondit: quia unusquisque peccator redemptionis sue precium sumens consistit ac laudat: quibus ualer propterea innotescit. Terra etiam sanguinem eius non opernit quia sancta ecclesia redemptionis eius misterium in cunctis iam mundi partibus predicauit.

Capitulum. 12.

Standum quod subditur: neque tamen in te latet locum clamor meus. Ipse enim sanguis redemptionis qui sanctum clamor non sui redemptionis est. Unde etiam Paulus dicit: Et sanguinis asperionem melius loquentem.

Abel. De sanguine. Abel dictus inerat: Uox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra: sed sanguis testis melius loquitur. Abel: quia sanguis Abel mortem fratricide fratris petiit: sanguis autem dñi uitam peccatoribus impetrant. Ut ergo in nobis sacramentum dominice passionis non sit ociosum debemus imitari quod summus: et predicare ceteris quod ueneramur. Locum enim latendi clamor eius in nobis inuenit: si hoc quod mens credi dicit lingua taceret: sed ne in nobis clamor eius lateat: restat ut unusquisque iuxta modulum suum uisificationis sue misterium proleui innotescat. Libet mentis oculos ad dominice passionis horam reducere: cum iudei persequentes seutrent discipuli timentes fugerent. Qui enim in carne mori uidebat: nequam deus esse credebat. Unde hic adhuc apte subdit. Ecce enim in celo testis meus: et conscius meus in excelsis. Cum enim fides uel falsus labefactaret in terra: erat et testis in celo. Testis quippe filij pater est: de quo ipse in euangelio dicit. Et qui misit me pater: ipse testimonium perhibebit de me. Qui recte et iam cognoscias dicit: quia uoluntate: uero consilio pater cum filio semper operatur. Cuius etiam testis est quod nemo nouit filium nisi pater: tunc ergo in celo testem et consensum in excelsis habuit: quando huius enim morietur in carne cernebant diuinitatis eius potentiam considerare nesciebant: et enim ignoraret homines in mor-

te: tam mediator dei et hominum non erat: quid enim ipso operaretur pater. Quo fortasse etiam ad uoces eius: corporis referri uolet.

Altera namque ecclesia idcirco aduersa uite plenitudo tolerat: ut hanc superna gratia ad finem eternam producat. Carnis suorum mortem despiciat: quod resurrectionis glorie intendit. Et transitoria sunt que

patitur. perpetua que prestat. De quibus nimirum bonis perpetuis dubitatem non habet: quod fidei iam testimonium redemptionis sui gloriis tenet. Carnis quippe eius resurrectionem mente conspiciat: quod ipse fortiter conualescit: quod quod i suo uidet ita factum capite: sperat in eius quoque corpore: quod uidelicet ipsa est absque dubitate securum. Quam scilicet ecclesiam psalmista conspiciens in perpetua perfectione mansaram sub appellatione lune describit dicens: Luna perfecta in eternum. Quam quia ad resurrectionis spei dominice resurrectionis roborat recte subiungit: et testis in celo fidelis: quia ut de sua resurrectione non trepidet iam eum in celo qui resurrexit a mortuis testem habet. Fidelis itaque populus cum aduersa patitur cum variis tribulationibus fatigatur: ad spei sequens glorie mentem erigat et de redemptionis sui resurrectionis confidens dicat. Ecce enim in celo testis meus: et conscius meus in excelsis. Qui recte conscius dicitur: qui naturam nostram: non solum creando nouit: sed etiam assumendo. Scire enim eius est non solum suscepisse. Unde etiam per psalmistam dicit: Ipse enim scit signum nostrum. Quid enim mirum ut signum nostrum dicat specialiter scire: dum constat nihil esse quod nesciat sed signum nostrum scire est: eius hoc in seipso ex pietate suscepisse. Que tamen uox ut beato Iob congruere nobis etiam singulis potest. Omnis enim qui ex eo quod agit humanas laudes appetit: testis in terra que rit. Qui autem de actibus suis omnipotentis deo placere festinat: testem se in celo habere considerat. Et spe contigit: ut ipsa quoque in nobis bona opera ab incautis hominibus reprehendantur. Sed qui testem in celo habet: reprehensiones hominum metiri non debet. Unde adhuc subditur. ((Verbo am-

Sec. 7.

21

Debre. 12.

Sec. 4.

Ps. 93.

28

28

Ps. 102.

Jo. 5.

28

ei mei: ad deum stillat oculus meus:)

Capitulum.

Quid enim per oculum nisi cordis intentio designatur: sicut scriptum est. Si fuerit oculus tuus simplex: totum corpus tuum lucidum erit. Quia cum bona intendit

quid agitur: eius intentio actio apud deum minime fuscatur. Et ergo verborum amici sunt: id est cum et ipsi derogant: qui in fide sociantur ad deum: necesse est ut oculus sislet: quas tenas nostra intentio tota in amoris intimi compunctione defluat: et tanto subtilius se ad interiora erigat: quanto per exteriora opprobria repulsa intus redire cogitur: ne foras evanescat. Sequitur. ((Atque utinam deus indicaretur vix cum deo: quomodo iudicasset filius hominis cum collega suo.)) Peccatores quidem nos esse semper agnoscimus: sed tamen sepe in flagello positi: pro quo magis peccato flagellamur: ignoramus: et nos ipsos subtili inquisitione discutimus: ut si quomodo deo possumus causam persecutionis nostre investigare volumus. Que dum plerumque nos latet: sit nobis ovis cecitas nostra: et de eo quod patimur plus dolemus. Quisquis vero cum collega suo ad iudicium accedit: et quod sentit dicit: et quicquid contra dicitur agnoscit: quo vulnerat pulsatur et novit unde pulsatur. Qui enim diutius animadvertit: de percutitur: dum novit quidque: quia vapulat: sed cur vapulet ignorat: quasi dicit ipse quod sentit: sed quid contra se dicitur nescit: quia ipse quidem ingemiscit in verberibus: sed deus aperte non declarat pro qua eum feriat ultione. Itaque nunc dicitur: atque utinam sic iudicaretur vix deo: quomodo iudicatur fili hominis cum collega suo: ac si aperte dicere cur. Sicut in omne quod dico audio: sicut omne quod de me dicitur audire. Quod tamen in hac vita fieri nullatenus potest: quia magna est interpositio oculis cordis nostri ad contemplandam subtilitatem dei: ipsa vi deficit infirmitas nostra: tunc ad puram intuebamur eum a quo nunc subtiliter intue mur: eum hac infirmitate deposita: ad contemplationis interne gratiam venerimus. De qua Paulus dicit. Tunc cognoscemus: et cognoscimus sum. Unde beatus Job videns eandem cognitionem plenissime hic

scilicet nullatenus posse: de cecitate quidem vix te presentis gemit: sed tamen se de eius brevitatem consolatur dicens. ((Ecce enim breves anni transierunt: et seminum per quos non reuerteret ambulo.)) Omne quod transire breve est: etiam si tardius terminari videatur. In mortis autem semina per quos non reuerteretur ambulare: non quod ad vitam carnis minime relaxando reducitur: sed quod ad huius labores vite mortalis vel ad conquirenda laboribus premis iterum non veniamus. Sequitur.

Capitulum.

15.

Spiritus meus

non attenuabitur. Aliter nuabitur spiritus meus timore iudicij: quia electorum mentes quo amplius extremo iudicio p

proquare se sentiant: eo ad discutiendas se metipsas terribiliter contemiscunt: et si nos in se carnales vix cogitationes inuicunt: penitentis ardore consumuntur: nec cogitationes suas dilatarit carnali voluptate permittunt: quia eo semetipsos diiudicantes subtilius sentiant: quo districtum iudicem presentialiter vident. Unde sit ut propinquum si bi semper exitum suspiciant. Nam reproborum mentes idcirco multa nequiter agunt: quia hic se vix diutius arbitrantur. In sanctorum ergo attenuatur spiritus: sed crescit in quorum. Quo enim per elationem tument eo attenuationem spiritus non habent. Iusti vero deus brevitatem sue vite considerant: elationis et immandicie culpas declinant. Unde et subditur. ((Dies mei breues sunt: et solum mihi superest sepulchrum.)) Qui enim considerat qualis erit in morte: semper sit timidus in operatione: atque unde in oculis suis iam quasi non vult: inde veraciter in oculis sui conditoris vult: nil quod transeat appetit: cunctis presentis vite desiderijs contradicit: et pene mortuum se considerat: quia mortuorum minime ignorat. Perfecta enim vita est mortis imitatio: quodum iusti sollicite pagant: culpamque laqueos evadunt. Unde scriptum est. In omnibus operibus tuis memorare non summa tua et in eternum non peccabis. Unde et beatus Job quia dies suos considerat breuiari et so

Jo. ch. 17

2

Eccl. 7

lum sibi sapere se sepulchrum pensat: apte subiungit. ((Non peccant et in amaritudine vultus morantur oculis meis.)) Ne si aperte dicat, et aliam non fecit: flagella suscepit. Sed hac in re animus monet qui in multis se huiusmodi locis peccasse putat: quia ratione peccasse se nescit abnegat: Sed hec ratio celeriter occurrit: quia nec tantum peccavit ut flagella mereretur: nec tamen esse peccato potuit. Nam quia non pro eorum culpa sed pro gratia augenda pensatus est iudex ipse testatur qui laudat et ferit. Et rursum quia sine peccato non fuerit: nec ipse negat qui a iudice laudatur: atque ideo laudatur: quia non negat. Sed credo quod melius hec verba discantur: si dicta ex voce capitis sentiamus.

Capitulum.

16.

Redemptor etenim noster ad ereptionem nostram veniens: et non peccavit et amaritudinem pertulit: quia penam culpe nostre sine culpa sua suscepit de cuius voce subditur. ((Libera me et pone me iuxta te: et cum vis manus pugnet contra me.)) Ipse etenim non peccavit in cogitatione vel opere. Ipse in amaritudine mortuus est per passionem ipse liberatus est per resurrectionem: ipse iuxta patrem positus per ascensionem: quia profectus in celum sedet ad dexteram dei. Et quia post ascensionis eius gloriam in dea in discipulorum eius persecutione commota est: recte nunc dicitur. Et cuius vis manus pugnet contra me. Tunc quippe in membris illius furor persequentium sentit: et contra fideliem vitam flamma crudelitatis exarsit: Sed quo irent iniqui aut quid agerent dum is quem persequuntur in terra iam sedebat in celo. De quibus adhuc subditur. ((Cor eorum longe fecisti a disciplina.)) Si enim discipline custodiam non essent: nequaquam redemptoris nostri precepta contemnerent: ipsa eos carnis sue mortalitas ad amorem vite immortalis erexit. Hoc ipsum namque in hac vita corruptionis nos esse subiectos iam de flagello discipline est. Est enim et frigore fame sitique turbati: morbis afflicti: quandoque etiam contingit: quid sunt hec alia

flagella peccati. Sed sunt nonnulli qui et flagella tolerant: et tamen mentem ad flagellantis metum minime reformant. Unde recte nunc dicitur. Cor eorum longe fecisti a disciplina: quia et si corpus sub disciplina est: cor sub disciplina non est: dum et flagellatur quisque: et tamen ad humilitatem mentis non reducit. Neque ita hoc dicitur: ac si omnipotens et misericors deus longe cor hominis a disciplina faciat: sed quod sponte delictum ibi remanere: ubi cecidit inducendum mittat: sicut et in oratione quoque dicimus. Et ne nos inducas in temptationem: id est induci minime permittas. Sequitur. ((Propterea non exaltabuntur.)) Cor enim si sub disciplina esset: superiorem appetere et ad piscendos bonis transcursum non intraret. Quorum igitur cor sub disciplina non est: recte illis dicitur. Propterea non exaltabuntur. quia dum in infimis voluntariis bonis dimissi terrena bona semper desiderant: cor ad superna gaudia nunquam levant. Exaltarentur quippe si mentem ad spem patrie celestis erigerent. Sed qui per disciplinam custodire vitam minime student: semper ex desiderio in infima cadunt: quod est gravitas faciendo se erigunt: quia rebus inferioribus extolluntur. Extolli autem possunt: sed exaltari nequeunt: quia inde profundi us in immo sunt unde apud se altiores fiunt. Cor itaque quod sine disciplina est exaltari non valet. quia humana mens sicut male eleuata in infimis premitur: sic bene premissa in sublimibus levatur. Sequitur. ((Ipse enim pollicetur sociis et oculi filiorum eius deficient.)) Ipse quippe de multitudine iustorum id est de antiqui hostis corpore beatus Job sententiam protulit: mor ad ipsum eorum principem id est caput omnium perditionis sententiam vertit: atque a plurali numero ad singularem redit.

Capitulum.

17.

Ta quippe vitam corpus sunt diaboli et omnes iniqui: ut plerumque nomine capitis censetur cor: et nomine corporis appellatur caput. Nam capitis nomine censetur corpus: et de universo

Mat. 6.

D

21

homine dicitur: Ex vobis vnus diabolus est
Et rursus nomine corporis appellatur ca-
pit eius de ipso apostata angelo dicitur. In
imicus homo hoc fecit. Iste igitur princeps
omnium peruersorum alios socios habet: atq;
alios filios. Qui naq; sūt eius socij: nisi apo-
state angeli: qui cum eo de celestis patrie se-
de ceciderunt: Vel quos alios filios h3: nisi
peruersos homines qui de eius praua per-
suasione in malitie operatione generantur.
Unde etiam veritatis voce infidelibus dicitur:
tu es ex patre diabolo esis. Iperuersus
itaq; iste auctor erroris predam socijs polli-
cet: q; malignis spiritibus prauorum pro-
mittit animas in eorum sine finemendas. Et
oculi filiorum eius deficient: quia dñi inten-
tiones hominū ad sola terrena speranda ex-
citat: hoc illos amare facit quod diu tenere
nō possunt. Itaq; enim valet amoris prauū
intentio permanere: quando et hoc qđ amat
ipsūm qđ amat cōstat sub celeritate defi-
cere. Possunt quoq; et per socios fortasse in-
telligi crudelissimi quicq; et omni malicia iā
repleti: per filios vero: h3: qui adhuc dece-
ptorjs promissionibus illis angende praua-
tate nutriuntur: vt illos iam velat ex meri-
to malicie diabolus quasi socios habeat: q
iam non habent in perditione quo crescat:
illos autem quasi filios: quos promissioni-
bus lactat vt ad peiora proficiant: S; oculi
filiorum eius deficient: quia prauorum in-
tentiohes cadunt: cum omne qđ h3c appe-
rant deserant: et ille quod doleat sine fine
patiant. Sequitur. ((Posuit me quasi in pro-
uerbium vulgi: et exemplum suū corā eis))
hec beatus iob ex se dicit: dicit ex vocibus
omnium electorum. Omnis quippe qui fla-
gello percutitur: quasi in proverbia ponit
vulgi: quia stultus quisq; dñi cūq; maledi-
cere appetit ex illius similitudine maledi-
ctionē sumit: quem percussim temporaliter
videt: eamq; penam suo optat aduersario
quam euasisse conspicit in se. Sicq; sit vt
non recte sapientibus in exemplum tēduca-
tur rectus: dum et pena iusti esse damnatio
ereditur: et qđ illi maneat gloria nulla spe
fidei preuideat. Sequitur.

Aligant ab indignatione oculus
meus: et membra mea quasi in ni-
bilū redacta sunt.)) Ad indigna-
tionem oculus caligat: quando ipsi quoq; q

in dominico corpore id est in ecclesia lumen
veritatis habent: dum se diutino a prauis
despici ac designari conspiciunt de oculis
iudicij admiratione turbantur: et secretum
dei penetrare nequeunt: et p̄ualere p̄ner
si contra bonorum innocentium permittun-
tur. Quis etenim non obstupescat: cum he-
rodias apud temulentum regem saltatu si-
lie optinet vt caput amici sponsi prophete:
et plūsq; prophete ante ora comminanti in
disco deferatur. Sed cum iusticiā indigna-
tionē caligant: infirmi plerumq; vñ ad in-
fidelitatem corruunt. Unde subditur. ((Et
membra mea quasi in nihilum sunt redac-
ta.)) Membrorū quippe nomine: tenetis
do exprimitur infirmorum: qui dum p̄ner-
sos prospiciunt: florent: inflosq; cruciati: ad
hoc nōnunq; perueniunt: vt se bona vel in-
choasse peniteat: atq; ita ad agenda mala
eius recedunt: ac si eorum vite nocerit bo-
num quod inchoauerunt. Hoc autem quod
ait. Caligant ab indignatione oculus me:
verbis planioribus aperit aditigēs. ((Sta-
pebunt iusti super hoc: et innocens p̄ra p̄po-
critam suscitabit.)) Hoc loco innocens nec
dñi perfectus iustus accipitur: qñ bona ad
huc inchoans et si nocere alijs non nouit: p̄-
fecta tamē agere ipse nequaq; valet. Et qz
corda paruulorum dum peruersos florent
in presenti vita conspiciunt: inuide facibus
succeduntur. Tanto enim quisq; plus in-
uidet alijs bona presentia: quāto ea ipse mi-
nus cōtemperit. Nam quod haberi ab om-
nibus non valet simul totum: hūc defit qđ
alter habuerit: Succenditur vero cōtra p̄po-
critam innocens: dum glorie simulatoris in-
uidet etiam qui nulli nocere solet. Sin vero
hoc in loco innocens quislibet in bono perse-
ctus accipitur: contra p̄poeritam innocens
suscitatur: quandoq; hunc et florent conspi-
cit: et tamen cum suo eum flore cōtemnit: et
predicando que recta sunt tanto euz despi-
ciendum ceteris esse denunciat: quanto euz
conspicit illa anie querere que cum eo dñi
non valeant permanere. In quo adhuc sen-
sa subiungitur.

Tenebit iustus vias suas: mū-
do manib; addit fortitudines.))
Considerato quippe p̄poerita: su-
as vias suam tenet: quia dum illum ex p̄-
neria voluntate obtinere ea que mūdi sunt

intue: ipse ad amorem celestium robustus
stringit. sciens quia bonis desiderijs pnia
eterna non deerit: dum prauis et dapsilibus
cordibus bona temporalia non negantur.
Qua ex re mundis quoque manibus addit
fortitudinem: quia cōspiciens peruersos ob
stinere terrenam gloriam: bona sua opera p
nebit ad perfectionem: et tanto altius tempo
ralia despiciat: quanto hec abundare etiam
malis cernit. Quā enim sine despiciēda: cō
siderat: que dens omnipotens etiam puer
is prestat. Si enim principaliter magna ef
sent: nequaquam hec condito: aduersarijs falsis
tribueret. Unde et indignū sibi esse perpen
dit: ut illa bona appetatque abundare cō
spicit et malis: sed ad percipiēda celestia mē
tem suam dirigat: que sibi cū reprobis com
munia esse nō possunt. Igitur postquam exte
rioris prouectus malarij: bonorum vero in
teriores inuolit: exhortationis uerba protu
lit dicens. ((Igitur vos omnes cōuertimini
et uenite.)) Que uidelicet exhortationis uer
ba proprie ad electos format: quos ad eter
nitatem uocat. Quis duobus modis inuitā
tur. scilicet ut cōuertantur et ueniant: cōuertant
nimirū fide: ueniant et opere: uel certe puer
tantur deserendo mala: et ueniant bona fa
ciendo: sicut scriptū est. Declina a malo et
fice bonum. Adirandum uero quod subdit.
((Et non inueniā in uobis uelū sapientē.))
Quid est enim quod eos ad sapientiam uo
cat: et tamen optat ne illos sapientes inue
niat: nisi quod ad ueram sapientiam uen
ire nō possunt: qui falsę suę sapiētię fiducia
decipiunt: de quibus scriptum est. Ne q̄ sa
pientes estis in oculis uestris: et coram uo
bismetipsis prudentes: et quibus rursūm di
citur. Nolite prudentes esse apud uosmet
ipsos. Unde isdem predicator egregius hos
quos carnaliter sapientes inuenerat: ut sa
pientia ueram perciperet prius fieri stultos
querēbat. Si quis uidetur inter uos sapiēs
esse in hoc seculo: stultus fiat ut sit sapiens.
Et per semetipsum ueritas dicit. Confiteor
tibi pater domine celi et terre: quia abscon
disti hec a sapientibus et prudentibus: et re
uelasti ea paruulis. Quia ergo his q̄ apud
semetipsos sapientes sunt ad ueram sapien
tiam peruenire non possunt: recte beatus
Job conuersionem audientium desiderans
exorat ne in eis ullum sapientem inueniat.

Ne si eis aperte dicat. Stultū esse apud uos
metipsos discite: ut in deo uere sapientes ee
ualeatis. Sequitur.

Dies mei transierunt: cogi
tationes mee dissipate sunt:
torquentes cor meū.)) Sa
eta electorum ecclesia p̄ diu
turna et nocturna tempora
conspicit uite suę spacia trā
sire: quis noctem in aduersitatibus: dies ue
ro in prosperitatibus habere p̄uenit. Quā
si enim lux ei oritur ex tranquillitate pacis:
et uox ex dolore persecutionis. Sed cū post
quietis otia ad excrecentis contra fe perse
cutionis laborem reddit dies suos transire te
statur. In quibus tamen diebus solet tāto
gratioribus curis premī: quanto ad fe de
ipsa tranquillitate pacis subtiliores a indi
ce rationes cogitat exquiri. In tranquilla
te etenim pacis modum animarum lucra co
gitat: modo terrenarum rerum dispensatio
nes carat. Que uidelicet terrenorum actū
dispensationes tanto bonis mentibus gra
uiores sunt: quanto earum intus ab intue
dis celestibus: uel ad modicum excelluntur.
Unde bene beatus Job sine fine uoce
uniuersalis ecclesie postquam dies suos transi
se testatur illico subiungit. ((Cogitationes
mee dissipate sunt: torquentes cor meum.))
quia dum bonis mentibus temporalis seli
citas transiit: etiam cura eis terrene dispen
sationis sabirabitur: que eas in cogitationib⁹
torquere uidebatur. Dum enim erecte sem
per esse ad percipiēda celestia appetūt eo
ipso quo aliquando ex dispensatione terre
na ad ima cogitanda descendunt: torquere
se sentiunt. Unde fit ut ipsa quoque aduersi
tas persecutionis uerratur in magna erul
tatione leticie propter adeptam quietē cor
dis. Unde et apte subditur. ((Noctem uer
terunt in diem.)) Dissipate etenim cogita
tiones noctem in diem uertunt: quia non
numquam iustis amplius placet: ex aduersitate
mala perpetui q̄ ex prosperitate terrene dis
pensationis cura fatigari. Sed quia none
runt cunctis et aduersa transire: et prospera
rursū illacessere arte subiungit. ((Et rar
sum post tenebras spero lucem.)) Lux enim
post tenebras speratur: quia uel post noctē
uite presentis eternum lumē percipitur: uel
ita hic aduersitas atq; p̄peritas alternāt:

B

p̄s. 26.

L

Esa. 5

Ro. 12.

1. Cor. 3:

Mat. 11.

21

22

L

Eccii.

ut sibi succedere vicissim non desinant. Unde fit ut et in luce non in suspicionem sit: et in noctelux in presumptione: sicut scriptum est: In die honorum ne immemor sis malorum: et in die malorum ne immemor sis honorum. Sed ecce quia auctoris nostri gratia redempti sumus: hoc tam celestis muneris habemus: ut cum a carnis nostre inhabitatione subtrahimur mor ad celestia premia ducamur: quia dum conditor ac redemptor noster claustra inferni penetrans electorum: inde animas educit: nos illo ire non patitur: unde tam alios descendendo liberant. Hic vero qui ante eius aduentum in hunc mundum venerant, quantalibet iusticie virtutem haberent: ex corporibus educti in sinu celestis patrie statim recipi nullo modo poterant: quia nec dum ille venerat qui inferni claustra sua descensione solueret: et istorum animas in perpetua tam sede collocaret. Unde beatus Job et afflictionem sentiens: et adhuc differri retributionem iustorum sciens apte subiungit.

Capitulum.

21.

In sustinero infernus domus mea est: in tenebris strati lectulorum meum. Priorum etenim sancti sustinere aduersa poterant: et tamen e corporibus educti adhuc ab inferni locis liberari non poterant: quia nec dum venerat: qui illuc sine culpa descenderet: ut eos qui ibi tenebatur ex culpa liberaret. Tunc vero homo suum lectulum in tenebris stravit: quando lineam iusticie per suam ante callido consentiendo deseruit. Et quia in ipsis quoque inferni locis istorum anime sine tormento tenebantur: ut pro originali culpa adhuc illic descenderet: et tamen ex propriis actibus supplicium non haberent: quasi in tenebris lectulum stravit: ut illic in inferno sibi requiem preparasse. Hanc etenim rectam electis fuit post solutionem carnis: adhuc speciem non videre creatoris. Quod rectam non immerito beatus Job tenebras vocat. Sed quia hoc ex pena infirmitatis venit: recte eandem mor in firmitatem subdidit dicens. Putredini diti pater meus et mater mea: et soror mea

vermibus. Quid est quod diti putredini pater meus est: nisi quod omnis homo ab origine tam victoria descendit. Unde et addit mater mea: et soror mea vermibus: quia videlicet et ab ipsa putredine: cum ipsa in hunc mundum venimus. Quantum enim ad materiam corruptibilis carnis mater nostra ac soror vermes sunt: quia et de putredine processimus: et cum putredine venimus: quam possumus. Quod et intelligi spiritualiter potest: et mater natura: et consuetudo non immerito soror vocatur: quia ab illa est ista sumus. Que videlicet mater et soror vermes sunt: quia et natura corruptibilis consuetudine peruersa cogimur: ut quasi quibusdam vermibus sic inquietis cogitationibus in mente satigemur. Lumen enim natura viciat: et consuetudo peruersa: quia innumeras curas in corde infirmitatis nostre generat: bene mater et soror vermes vocantur. Ad hoc enim animam cure dum inquietant. Non enim cessant iusti viri vel sollicite cogitare et pertractare quid agant: et prout inspiciere quo post presentem vitam ducendi sunt. Quia ergo tunc electi ante aduentum domini: et in labore vite presentis se esse cernebant: et tamen post presentem vitam nec dum celestia bona percipere: multa cogitationibus vtebantur. Expectabant enim gratiam redemptoris sui: nec tamen ad eam poterant in carne vivendo peruenire. Unde et apte subdit. Tibi est nunc prelatio mea. Que esse potuit prelatio iustorum nisi in suis: et iusticie denique: qui ad penas humani generis sponte descenderet: et captivos mortis iusticie sue virtute liberaret. Huic enim presentiam minime cessabant intenta cogitatione prelatari: quandoque esse venturam non erant: sed venire citius querebant. Unde non aliter: ubi est ergo prelatio mea: sed ait. Tibi est ergo non prelatio mea.

Capitulum.

22.

Cum enim addit nunc: ostendit: quia quod quandoque venturum erat: venire citius considerabat. Sequitur. Et patientiam meam quis considerat. Et ipse desiderat

23

24

21

quo festinat in carne positus redimere ab inferis ad superna renouari. Et quidey paucorum hominum ista fuit pendere: ut scirent de presentis vite laboribus: vel subleuarenti post mortem: visitatione cogitare. Quos utranque in se ante aduentum redemptoris nostri se perpeti dolebant. Unde et recte dicitur. Et patientiam meam quis considerat? Et quidem non deest: qui patientiam considerat. Sed cum citius non exaudiat: quasi minus considerare deus dicitur. Ipsa enim huius generis que venit in mundi sine redemptio ab his qui a mundi initio precesserunt tarda credebatur: quia longo temporis spacio a celestium remuneratione diffiniti sunt: veritate attestante que ait. Multa propheta et reges voluerunt videre que videtis et non viderant. Itaque quod nunc dicitur patientiam meam quis considerat: ardentis desiderij vota pandantur. Neque enim ut predictis iustorum patientiam non considerat deus: sed quasi non considerare dicitur ad votum desiderij minus citius appareret et per proliora tempora dispensationis sue gratiam differre. Hic ergo: patientiam meam quis considerat: quia quod disponit breue est: longam est amant. Unde adhuc dilationis sue damna considerans: hoc quod iam prederat repetit: descendit ad inferos: dolorem ingeminat dicens. ((In profundissimum infernum descendit omnia mea.)) Et constat quod apud inferos in istis locis penalibus: sed in superiori quietis finit tenerentur: magna nobis oboritur questio: quid nam sit quod beatus Iob asserit dicens. In profundissimum infernum descendit omnia mea: qui et si ante aduentum medietatis dei: hominum in infernum descensus erat: liquet tamen quia in profundissimum infernum descensus non erat. An ipsa superiora loca inferi profundissimum infernum vocat. Quia videlicet quanto ad sublimitatem celi iam huius aeris spatium non immerito dicit infernus potest. Unde cum apostolus angelis a celestibus sedibus in hoc caliginoso aere sint diuersi: petras apostolus dicit. Angelis peccantibus non peperit: sed rudentibus in infernum detractos in tartarum tradidit in iudicio cruciandos reservari. Si itaque quantum ad celsitudinem celi aer

iste caliginosus infernus est: quantum ad eiusdem aeris altitudinem: terra que inferas facit: et infernus intelligit: et profundus potest. quantum vero ad eiusdem terre altitudinem: et illa loca inferi que superiora sunt alijs receptaculis inferni hoc loco non sicut gratie inferni profundissimi appellati de signatur: quia quod aer ad celum: terra ad aerem hoc ille est superior infernorum finis ad terram.

Capitulum.

23.

Sed mirum valde est quod adtingit: descendit omnia mea. Cum enim sola anima descensura esset ad inferni loca: quid est quod sanctus vir iste perhibet omnia sua descendere: nisi quod ibi se esse totum vidit ubi pondus sine remunerationis intelligit. Quia hoc quod ex se insensibile in terra deserit quousque ad incorruptionem et resurrectionis redeat se esse non sentit. Omnia itaque sua in infernum profundissimum descensura perhibet: quo solam suam animam descendit: quia ibi totus est: ubi sentire possit quod receperit. Vel certe in infernum omnia eius descendit: quia laborum omnium retributio adhuc in sola inferni quiete reposita preestolabatur. Et quasi illuc descendit omne quod egit: quia ibi quicquid retributis sue ex omnibus inuenit. Unde etiam ipsa quales preestolatur subiungitur cum illico sub inferni. ((Putas ne saltem erit requies mihi?)) In quibus nimirum verbis et innotescit quid desiderat: tamen esse se adhuc suscipiente requie dubium designat: cuius sancta opera tot flagella secuta sunt. occulto iudicio superni iudicis post flagella reposita etiam manifesta tormenta sequentur: quia in re enim magno nobis timore persandum est: quis iam de requie eterna securus sit: si de ea adhuc et ille trepidat: cuius virtutis preconia: et ipse iudex qui percussit elamat. Si enim iustus vir saluabitur: impii et peccatores ubi parebunt? Beatus enim Iob ad requiem se post flagella peruentum nouerat: ut nostrum in timore corda preteret ipse visus et de eterna quietis retributione dubitare cesset: putas ne: ut nos videamus perperam quanta debemus formidine verum

23

23

23

2. ad. 13.

2. ad. 2.

5

iudicium semper eripescere: quando et ille
g iudice teste laudatus est: adhuc de retritu-
tione iudicij in suis vocibus securus non est.

Sancti Gregorius. l. lib. 14. cap. 14.

Superiori hu-

ius operis parte tractant
mus quod omnipotens deus
ut mentes corrigeret sub
lege postorum beati iob
vitam ad testimonium ad-

duritiam legem non novit: et tamen tenet: quod
precepta vite que scripto non acceperat cu-
stodiit. Unius prius actio deo attestante
laudatur: et probari postmodum diabolo in-
stante permittitur: ut per temptationes tribula-
tionis ostenderet: quantum prius in tranquilli-
tate profecisset. Huius vitam inimicus gene-
ris humani more suo improbus: et laudare
deo attestare cognovit: et tamen ad temptan-
dam expetit. Quod cum tot damnis rerum tot
orbibus passum sternere nequisset pro-
rem et in stimulo male persuasione excitant
ut saltem familiaria verba corripere: quod
per tot sternere inferorum tormenta minime va-
leret. Sed cum adiutorio femine: quod pra-
vidam prius paradisi obtinuit: contra hunc
secundum in sterquilino positum roborari non
potuit: ad alia se temptandi argumenta con-
vertitur: ut amicos eius quasi consolantes ad-
duceret et tamen eorum mentes in asperita-
te increpationis excitaret: quatenus eorum cu-
ius patientiam flagella non vicerant inter
flagella saltem aspera verba superaret. Si
inimicus callide insidians: fraudem quam con-
tra sanctum virum paraverat periret: quia
sancto viro quod occasiones perditionis inta-
lit: tot causas victoriae ministravit. Contra tor-
menta quippe patientiam: contra verba sa-
pientiam tenuit: quia et dolores verborum equi-
nimis sustinuit: et stulticiam male suaden-
tium sapienter frenavit. Sed quia in ipsis
passionibus docetis locutionibus sancte ec-
clesie typum tenet: amicis eius ut sepe iam
vidimus: quedam recta et quedam stulta lo-
quentibus non immerito heretici signant:
quod pro eo quod sancto viro amici sunt mul-
ta de reprobis recta dicit: sed pro eo quod
speciem hereticorum tenent plerumque sone-

sui excessu dilabantur: et verborum suorum
facile sancti viri pectus feriunt: sed contra
mentem inpergnabiles ipsa sua percussio-
ne fatigantur. Nos igitur subtili debemus
discretionem distinguere: et quid sit in eorum
verbis quod vere de reprobis sentitur: et quid
quid contra beatum iob factum sonant. 2.

Respondes

autem baldad suites. di-
xit. Ubi ad quem si-
nem verba iactabis?
Intellige prius: et sic lo-
quatur. Omnes here-

tici sanctam ecclesiam in quibusdam inco-
gnitis superbiunt putant: quodam vero nec in-
telligere suspicantur. Unde baldad suites:
beatum iob quasi in superbiam astruit eru-
pisse quem fateatur verba iactare. Sed si-
gnat ipse quanta elatione tumuerat: quod bea-
tum iob loqui: que non intelligeret: putabat.
Et quia omnes heretici in estimatione sua
a sancta se ecclesia despicit conqueunt: apte
subiungit. ((Quare reparati sumus ut in-
menta: et sordum coram ter?)) Humane
mentis est proprium: hoc sibi fieri suspicari
quod facit. Arbitrantur enim se despicit: qui
bonorum mentes despiciere consueverunt. Et
quia in his que comprehendunt valent ratio-
ne contra hereticos ostendit ecclesia ratio-
nabile non esse quod astruit estimari se ab ei-
iudicio velut in menta suspicantur: ex qua
despectus sui suspensione protinus ad dedec-
nationem profluunt atque ad eiusdem eccle-
sie contumelias excitantur. Unde subditur.
((Quid perdis animam tuam in furore tuo?))
heretici ad zelum recitandis vel spirita-
lem gratiam sancte predicationis non vir-
tutis pondus sed insaniam furoris estimant:
quo furore videlicet perire fidelium animas
arbitrantur: quia inde inter re ecclesie vitam
credunt. unde eam esse contra se in furore
conspiciunt. Sequitur. ((Nunc propter
te delinquitur terra.)) Si enim ubique deus co-
lere se totum mundum estimant occupasse.
Quid est ergo dicere. Nunc propter te de-
relinquitur terra. Nisi hoc quod sepe fideles
habet dicunt: quia si hoc est verum quod vos
dicitis: omnis a deo terra derelicta est. quia
iam pro multitudine nos tenemus. Sancta
autem universalis ecclesia predicat deum ve-

Job.
Ca. 14.
A

B

raciter nisi intra seculi nō posse asserens qđ
omnes qui extra ipsam sunt minime salua-
buntur. Et contra hereticū quia etiam ex-
tra ipsam saluari se posse confident in quo
libet loco sibi dominum adiutorium adeē p-
sintur. Unde dicit. Nunquid propter te
derelinquetur terra: id est: ut quisquis ex-
tra te fuerit minime saluetur. Unde etiam
subditur. ((Et transferuntur rupes de loco
suo.)) hereticū rupes vocant eos quos sab-
limibus in humano genere excedere sensi-
bus estimant quos profecto doctores se ha-
bere gloriāntur. Cum vero sancta ecclesia
peruersos quosq; predicatorēs intra sinum
fidei colligere studet: quid aliud qđ de locis
proprijis rupes mouet: ut intra eas recte sen-
tientes humiliter taceant: qui in peruersis
suis sensibus prius ridigi stabant. Sed hoc
fieri hereticū omnino contradicant: et pro-
pter eius vocem rupes de loco proprio mi-
nime transferre nituntur: quia videlicet no-
lant: ut ad eā venientes vera humiliter sen-
tiant: hī qui apud eos elatis sensibus falsa
sapiebant.

Capit. 34.

Lesq; vero hereticū cum
quosdā in sancta ecclesia
vel inopia vel flagellis la-
borantes aspiciunt: semet-
ipsos mor in arrogantiaq;
iusticie extollūt: et quicquid
aduersum fidelibus euenisse considerant:
hoc factum pro eorum iniquitatibus putāt
nescientes nimirum quia actionum meritū
presentis vite qualitas nullatenus pbat.
Nam plerūq; et bona malis: et mala bonis
eueniunt: pro eo quod et vera bona bonis et
vera mala malis in coeterna retributione
seruantur. Baldad itaq; typum hereticorū
et prosperitate vite presentis se extollentū
tenens. aduersus flagella beati iob quasi eo-
rum voce contra iustitiam opprobria iusta-
tur: et diserte quidem contra impios dispa-
tat: sed qđ peruersa contra iustum talia di-
cat ignorat: nam subiecit dicens. ((Nonne
lux impij extinguetur. nec splendet flāma
ignis eius:)) Hec si in presentis vite diffini-
tione denunciat fallitur: quia plerūq; et im-
pijs inesse lumen prosperitatis cernitur: et
pios tenebre ignobilitatis ac paupertatis ab-
scondunt. Sin vero ad hoc eius sermo diri-
gitur ut ostendat quid impij in suo fine pa-

ntiantur: veraciter dicitur. Nonne lux impij
extinguetur: nec splendet flāma ignis ei?
Quod si dicit de impio recte ponit contra
sanctum tamē vtrū in flagello cōstitutū vi-
ci nō debuit. Sed nos vtroq; brachiorum illi-
us suis sensib; perpendentes: pensē qđ
valida sacula inuolueret: vñ finem aspec-
re intorquendo quem impetiri nimirū scien-
tes quia frustratis scibus lapidem ferit.
Dicat ergo: nonne lux impij extinguetur: quia
habent et impij lucē suā: prosperitatem scilicet
vite presentis. Sed lux impij extinguetur. qā
fugitive vite prosperitas cum ipsa citius vi-
ta terminat vbi apte subdit: nec splendet
flāma ignis eius. Omnis nāq; impij ha-
bet flāma ignis pprij quē in corde suo ex
feruore desideriorum temporalium accendit:
vñ modo istis: mō illis cupiditatibus effluat
et cogitationes suas p multiplicia blādimen-
ta seculi amplius inflammat. Ignis autē si
flāma nō hz nequaquā fulso lumine splen-
det. Flāma itaq; ignis eius est decor vel so-
lestas exterior: quae de interno eius ardore
procedit: qđ anxi in hoc mōdo ad ipsū
desiderat: plerūq; ad cumulū pdictis ob-
timet: et seu in potestate culminis: sine in di-
uitijs multiplicatōis quasi p exteriorē glo-
riā luceat: sed nō splendet flāma ignis eius
cū in die eritis: ois exterior decor subtrahit
et solo suo intrinsecus ardore cōcrematur.
Flāma ergo ab igne subtrahit: cui gloria ex-
terior ab interno eius ardore seperat: hēnt
etiā iusti flāmam ignis sui: qđ nimirū que re
splendet: qđ videlicet eorū desideria in bo-
nis opibus luceat. Iniquorū vero flāma mi-
nime splendet: qđ p hoc qđ male appetit ad
tenebras perabundat. Unde et sequit. ((Lux
obtenebrescit in tabernaculo illi.)) Si ple-
rūq; tristitia tenebras: nō immerito luce ab-
cipere gaudia debemus. Lux ergo in taber-
naculo illius tenebrescit: quia in eius con-
scientia quā male inhabitat gaudium qđ
de temporalibus rebus fuerat desit. Un-
de et apte subiungitur.

Ca. 4.

Lucerna quae est sup euz
extinguetur. ((Ut enim de
vñ malorum loquar: lacer-
ne lumen in testa est: lumen
vero in testa est gaudij in
carne. Lucerna ergo qđ sup
eum est extinguetur: quia cum malorum suo

nam retributio ipsam sequitur in eo? men-
te gaudium carnale dissipatur. Bene autem
de lacerna hac non dicitur: que apud eum
est: sed que super eum est: quia iniquorum
mentem terrena gaudia possident: nec eorum
in voluptatibus absorbeant: ut super ipsam
sint: non apud ipsam. Iustus autem etiam cum
prosperitatem vite presentis habent eam sub
semetipsis premere nouerunt: ut hoc quod
apud se in bonis hilariter grantatis consi-
lio transeant et virtutis regimine excedat.
Lacerna ergo impij que super eum est et
tingitur: quia eius eius gaudium deficit
quod eum toto in hac vita possidet: et quia
nunc male se in voluptatibus dilatat eum
post in supplicij pena coangustat. Unde ad
huc subditur. ((Irabitur gressus virtutis
eius.)) Nunc enim quasi virtutis susces-
sus exerceat: quotiens potestatis sue violencias
exeret: sed gressus virtutis eius artabitur:
quia vires malicie illas quas nunc in volu-
ptate sua exhibet: postmodum pena constrin-
git. Sequitur. ((Et precipitabit eum confi-
lium suum.)) Habet nunc consilij omnis in
quos presentia appetere: eterna desperare:
in iusta agere: iusta deridere: sed eorum iuxta in
storum instatoremque venerit: suo vniuersum-
que impius consilio precipitabitur: quia per
hoc quod hic appetere prauis cogitationi-
bus eligit in eterni supplicij tenebras mergi-
tur. Quem enim hic gloria temporalis extol-
lit: illic sine terminis pena premit. Qui hic in
voluptate letatus est: illic perpetua visitone
cruciat. Et sit plerumque ipsa huius mundi
prosperitas que ab impijs insipienter ap-
petitur: eorum gressus ita obliget: ut etiam
ad bona opera cum voluerit redire vir possint:
quia recte agere non valent: cum huius mundi
amatoribus displicere timent. Unde agitur:
ut per gloriam quam impius ex peccato assequi-
tur: eius adhuc peccata amplius multiplicet-
ur. Quod bene baldus exprimit cum subiungit.
((Immisit enim in rete pedem suum: in macu-
lis eius ambulat.)) Qui pedes in rete mit-
tit: non cum voluerit elevari: qui in peccatis
se delectat: non mori ut voluerit surgit: et qui in
maculis rectis ambulat: gressus ambulando
suo implicat: et cum expediti ad ambulandum
nititur: ne ambulet obligat. Sepe namque con-
tingit: ut quis huius mundi delectatione per-
suasus in eo ad honoris gloriam pertingat:

ad desideriorum suorum effectus perueniat
et peruenisse se ad hoc quod expetijt letetur.
Sed quia bona mundi non habita in amo-
re sunt: et plerumque habita vilesunt: percipi-
do discedit: quam sit vile quod expetijt. Unde
de reuocatus ad mentem exquirat qualiter
sine culpa fugiat: quod secum culpa aspiciat
adeptum: sed ipsa cum dignitas que impli-
cauit tenet: et sine culpis alij fugere non va-
let hoc ubi non sine culpa peruenit. Immisit
sic ergo in rete pedes suos: et in maculis eius
ambulauit: quia cum expetijt nititur: tunc
veraciter conspiciat quod duris neruis tenetur.
Nec enim vere obligationem nostram co-
gnoscamus: nisi cum euadere nitentes quasi
lenare pedes conamur. Unde et hanc eandem
obligationem apte subiungens. Sequitur.

Capitulum.

5.

Enebitur planta illius la-
queo: quia videlicet stringe-
tur fimo. I peccato.)) Et qui
hostis generis humani cum
vitalitatis vitam in cul-
pa obligat: ad eius mortem

antrius anhelat recte subiungitur. ((Et erar-
desit contra eum fimo.)) Antiquus quippe no-
ster inimicus cum in peccato vitam illaquit:
sicut ut mortem peccatoris bibat. Quod ta-
men et aliter intelligi potest. Nam peruersa
mens cum in peccatum venisse se conspiciat:
quodam cogitationis impericie euadere pec-
cati laqueos querit: sed vel terrores, vel op-
probria hominum timens eligit in eternum
mortem: quod ad tempus aliquid aduersitatis per-
peti. Unde torum se vicis insinuat quibus iam
se semel obligatum sentit. Cuius ergo vicis
ad finem vita in culpa constringitur: et pla-
ta laqueo tenetur. Sed quia se quo malis
obligatum pensat: eo de suo reditu desperat:
ipsa iam desperation acris ad huius modi
concupiscentias est: et sit desideriorum
feruor in mente: et peccatis precedentibus se-
retus animus ad mala etiam delicta suc-
cenditur. Unde et subditur. Et erardesit co-
tra eum fimo. In eius quippe animo contra
eum fimo erardesit: quia quo agere, perner-
se consuevit: eo ad ebibenda mala vehemen-
ter accenditur. Impio quippe fistre estibus
mundi bona concupiscere. Unde et redem-
ptor noster ante pharisei domum ydropicam
curas: et cum contra anaristam disputaret scri-

Luc. 16.
C

ptum est. Audiebant autem omnia hec pharisei qui erant auari: et deridebant illi. Quid est ergo quod ante pharisei domum ydrolpicus curaturus quod per alterius egritudinem corporis in altero exprimitur egritudo cordis: ydropicus quippe quo amplius bisberit amplius fitit: quia et omnis auarus ex pora fitim multiplicat: qui enim ea que appetit adeptus fuerit ad appetenda alia amplius anhelat. Quicquid adipiscendo plus appetit: quicquid sitis ex pora crescit. Sequitur.

Capitulum. 6.

Secunda est in terra pedica eius: et decipula illius super semitam. In terra pedica absconditur: et culpa sub terrenis commodis occultatur. Inimicus quippe

pe insidians ostendit humane menti in terreno lucro quid appetat: et occultat peccati laqueum: ut eius animam stringat quatenus videat quid est quod concupiscere valeat: et tamen nequaquam videat quo culpe laqueo pedem ponat. Decipula vero a decipiendo vocata est: et tunc ab antiquo hoste super semitam decipula ponitur: quando in actione mundi qua mens appetit peccati laqueus paratur: que videlicet non facile deciperet si videri potuisset. Sic quippe decipula ponitur: ut dum esca ostenditur: nequaquam ipsa a transeunte videatur. Quasi esca quippe in laqueo: est lucrum cum culpa: et huius mundi prosperitas cum iniquitate. Dum itaque a concupiscente lucrum appetitur quasi pedem mentis apprehendit decipula: que non videtur. Sepe ergo proponuntur animo est culpa honoris: diuitie: salus: et vita temporalis: que mens infirma dum quasi escam videt: et decipulam non videt: per escam qua videns appetit in culpa constringitur que non videtur. Existunt etenim qualitates morum que ceteris vitijs sunt vicine. Nam mores asperit: aut crudelitatis: aut superbie solent esse contuncti. Mores autem blandi et qua decet paulo amplius le mores nominat luxurie et dissoluti. Intraetur ergo inimicus generis humani vniuersitatis mores cui vicio fuit propinquus: considerat: et illa operam ante faciem ad que cognoscit facilius inclinari mentem ut blandis ac letis mori-

bis sepe luxuriam: nonnunquam vanam gloriam aspersis vero mentibus fram superbia vel crudelitatem propinat. Ibi ergo decipula ponitur: ubi esse semitam mentis conspiciat: quia illic periculum deceptionis insidet: ubi visum esse inuenit propinque cogitationis. Et quia peruersus homo omne quod facit: etiam pati metuit: atque hoc sibi ab omnibus fieri estimat: quod ipse omnibus quibus valet parat recte sequitur. Undique terrebant eum formidines. Tales enim contra se omnes esse conspiciat: qualis ipse esse contra nuntiat. Que nimium formidines quid in eius actione faciant subinfertur enim dicitur. Et inuolunt pedes eius.

Capitulum. 7.

Edes quippe si inuoluti fuerint: gressus liberos habere non possunt: et nulli carere licet valent: quia sua eos inuoluta tenent.

Præterea itaque desideria ad pessimas actiones trahunt: sed pessima actio restringitur in formidine. Que videlicet formido inuolut pedes: ne in rectam exire valeant actionem. Et sepe contingit ut idcirco quisque bonis esse metuat: ne hoc a patris ipse patiat quod se bonis fecisse reminiscitur: idcirco hoc pati quod fecit metuit. Undique territus: undique suspectus quasi pedes inuolutos habet: qui timore trepidus nil libere agere præualeat: qui in bono opere quasi inde gressum perdidit: unde ad mala que concupiscit excessit. Sequitur. Altimatur robur fame quæ: et inedia imadat costas illas. Scripturæ sacre more optare videtur quod futurum prædicens: scilicet non male dicentis animo sed prædicentis. Omnis itaque homo qua ex anima et carne constat: quasi ex robore et infirmitate compositus est. Ex ea enim parte qua spiritus rationalis est conditus: non incongrue dicitur robustus: ex ea vero qua carnalis infirmus est. Robur ergo est hominis anima rationalis que impugnantibus vitijs resistere per rationem valet. Unde et superius per beatum Iob dictum est. Roborasti enim paulum ut imperpetuum præstaret. Et rationalis quippe anima habet homo ut imperpetuum vivat: huius ergo inquit robur fame

2m. 8.

attenuat: quia eius anima nulla interni cibi refectione pascit. De qua scilicet fame p prophetam dicitur. Emittit famem in terram: non famem panis neque sitim aque: sed addidit verbum domini. Bene autem subdit. ((Et inedia inuadat costas illius.)) Coste enim costringunt viscera: ut latentia interius ea rum soliditate manifestantur. Coste ergo vniuersi sensus sunt: sensus anime qui latentes cogitationes manifestat. Inedia igitur inuadat costas quando omni spiritali refectione subtrahitur sensus mentis deficiunt: et cogitationes suas regere vel tueri non possunt. Inedia inuadat inquit costas: quia fames interna sensus mentis extenuat: et cogitationes suas nullatenus regant. Nam dum sensus mentis obtusi fuerint: cogitationes ad exteriora produnt: et quasi costas infirmantibus ea que in occulto sana latere poterant foras viscera funditur. Unde fit ut cogitationibus exterioris sparsis exterioris glorie speciem receptis appetat animus: nihilque dilgat nisi quod pulchrum foris viderit. Contra quem adhuc aperte subiungitur.

Capitulum. 8.

Enoret pulchritudinem: et tuus eius: et consumat brachia illius primogenita mors.)) Pulchritudo enim est gloria temporalis: que dum foris conspicitur quasi species in cute reclinatur. Brachiorum vero nomine non in congrue opera designant: quia corporale opus brachijs agitur. Quid autem mors nisi peccata est: quod ab interiori vita, animam occidit: Unde scriptum est. Beatus et sanatus habet partem in resurrectione prima: quia ille post in carne fellester resurget: qui in hac vita positus a mentis sue morte resurrexerit. Si igitur peccatum mors: non in congrue primogenita mors superbia valet intelligi quia scriptum est. Inimicus omnis peccati superbia. Pulchritudinem igitur carnis eius: et brachia illius primogenita mors denotat: quia inquit gloriam vel operationes superbia supplantat. Idcirco enim etiam in hac vita sine culpa gloriosus existere: si superbia minime fuisse: potuit auctoris sui dicto quibusdam suis operibus commendari: nisi hec ipsa opera ante eius oculos eta-

tio supplantaret. Sepe enim quosdam diuites videmus qui opes et gloriam habere sine culpa potuissent: si hec habere cum humilitate voluissent. Sed extolluntur rebus: insistantur honoribus: dedignantur ceteros: omnemque vite sue fiduciam in ipsa abscondita rerum ponunt. Unde et quidam diues dicebat. Anima habes multa bona reposita in annos plurimos: requiesce: comedebis: epulare. Quas eorum cogitationes dum superius iudex aspicit: de ipsa hac eos sua fiducia euellit. Unde hic quoque aperte subditur. ((Euellatur de tabernaculo suo fiducia eius: et calcet super eum quasi rex interitus.)) Hoc loco interitus nomine ipse hostis generis humani qui interitum intulit designatur: qui per suum quendam satellitem exprimitur: de quo ad Iohannem dicitur. Nomen illi mors. Iste ita interitus in die erit: quia si rex super ipsam calcet: quia quem prius blandis personationibus decepit ad extremum violentis neribus ad supplicium rapit: tantoque eum varias deprimit: quanto in prauis actibus vehementius astrinxit. Qui hoc quoque reprobi mentis dum possidet calcet: quia quotiens eam delectationibus preestit quasi totiens super eam pedes suos iterum nec dominationis possit.

Capitulum. 9.

I vero interitus nomine non aperte diabolus sed peccatum debet intelligi: ex quo contingit reprobos ad interitum trahi: talis enim interitus interitus quasi rex calcet mentem: eam enim non resistentem possidet. Non enim potest in hac vita homini posito temptatio deesse peccati: sed aliud est peccato temptanti resistere: aliud dominanti seruire. Iniquus autem quisque quia resistit peccati suasionibus nescit: subdugari autem eius domino non pertimescit: recte de eo dicitur. Calcet super eum quasi rex interitus. Huius quippe interitus regnum a discipulo cordibus repellebat apostolus: cum dicebat. Non regnet peccatum in vestro mortali corpore. Non enim attimus: sed non regnet: quia non esse non potest: non autem regnare in cordibus bonorum potest. Quia ergo cum quilibet culpa eo: iniquus pulchre resistens illud non inuenit sed suo domino

Luc. 12.

Apo. 6.

21

Ap. 20.

Ecl. 10.

8

Ro. 6.

subternit: dicatur recte. Euellatur de tabernaculo suo fiducia eius: et calcet super eum quasi rex interitus. De tabernaculo ergo si fiducia eius euellitur: quando peruersus quis qui multa sibi ad votum in hac vita parauerat: repentina morte dissipatur. Et calcet super eum quasi rex interitus: quia vel hic vicis premittitur: vel mortis sine tempore per hoc quod ad supplicia rapitur: potest statim demoniace subligatur. Quod idcirco ita in reproborum metibus agitur: quia et cum occasio perpetrandi peccati deest: desideriorum cogitationes eorum cordibus nullatenus desunt. Et cum semper diaboli sequitur in opere valde tamen se illi obligant in cogitatione. Prius ergo culpa in cogitatione non est: postmodum vero in opere. Cui ex silis babilon dicitur. Descende sede in pulvere virgo filia babilonis: sede in terra. Cui enim semper palata terra sit non tamen terra semper est palata. Sic ergo per palures nisi cogitationes debemus accipere: Que dum importune ac silenter in mente enolant: oculos excecant. Et quid per terram nisi terrena actio designat. Et quia reproborum mentes prius ad praua cogitanda deiciuntur: et postmodum ad facienda recte silis babilon quod ab eterne rectitudinis iudicio descendit perferentem suam dicitur ut prius in puluere et post in terra sedeat: quia nisi se in cogitatione prosterneret: in malo opere non inderet. Sequitur. ((Habitent in tabernaculo illi us socii eius: quod non est)) id est. In mente eius apostate angeli per cogitationes nequissimas conuersentur: eius videlicet socii: quod idcirco tam non est: quia summa essentia recessit: et per hoc quod iste crederetur defectu: quasi ad non esse tendit quod semel ab eo qui vere esse recidit: quod recte quocumque non esse dicitur: bene esse potest quantum nature essentia non amisit.

Adhuc tamen easdem iniquas cogitationes subtilius exprimes subagat dices. ((Aliphas in tabernaculo eius sulphur.)) Sulphur quod aliud: quod fomes et ignis est. Quod tamen sic ignis nutrit: ut fetorem gravissimum exalet. Quod itaque in sulphure: nisi peccata carnis accipiuntur: Qui dum peruersis cogitationibus quasi quibusdam fetoribus replet mentes inter na incendia preparat: et dum fetoris sui ne-

bulam in mente reproba dilatatur: contra eas flammis subsequentibus: quasi nutrimenta subministrat. Nam quod per sulphur fetor carnis accipitur: ipsa sacri eloquii historia testatur: que contra sodomam ignem et sulphur pluisse domum narrat. Qui cum carnis eius scelera punire decreuisset: in ipsa qualitate ultionis notant macula criminosi. Sulphur quippe fetores habet: ignis ardentem. Qui itaque ad peruersa desideria ex carnis fetore arserant: dignum fuit: ut simul igne et sulphure perirent: quatenus ex tanta pena discerent: ex iniusto desiderio quid fecissent. Hoc ergo in tabernaculo inquit sulphur aspergitur: quoniam peruersa carnis delectatio in eius mente dicitur. Quem quod indefinenter prave cogitationes possident: cumque ferre boni operis fructum vetant: recte subagitur. ((Deorsum radices eius siccantur: sursum autem atterat messis eius.)) Quid namque radicem nominis: que in oculo sit sunt et germe in apertum ferant: nisi cogitationes accipimus que dum non videntur in corde visibilia opera producant. Unde et messis nomine eadem aperta operatio signat: que videlicet ex latenti radice producitur. Et quod ois iniquus prius in cogitationibus temptatus non arefuit: et postea a bonis actibus deficit: recte per baldam dicitur. Deorsum radices eius siccantur: sursum autem atterat messis eius: quod dum prauis quicquid cogitat. Deos suas in infimis rebus ponit: et sempiternae viriditatis gaudia appetere negligit: quid aliud quam radices suas deorsum siccari permittit. Cuius sursum messis atterit: quia ois eius operatio a supremo iudicio quasi nihil de putatur: etiam si ante humanos oculos bona videatur. In summo itaque radices sunt et superius messis: quia hic prius bonas cogitationes multum quandoque: ut bonorum operum fructus percipere in eterna retributione mereamur: sed iniquus quicquid bonas cogitationes deserit: et ad ea que sunt exterius semetipsum fundit: deorsum siccantur radices eius. Sursum vero messis eius atteritur: quod hic sterilis peristit post hanc vitam ad nulla premia vocat. Sequitur.

Emoria illi percat de terra et non celebrabit nomen eius in plateis. Intendum est nobis quod hic baldad fuit de quoquoque iniquo loquitur: ut

Sci. 19.

28

Sci. 47.

21

21

latenter ad caput omnium iniquorum eius
verba verantur. Caput quippe iniquorum
diabolus est. Ipse quippe in victimis tempo-
ribus illud vas perditionis ingressus quod
anticipit vocabitur: quod nomen suum lon-
ge lateq; diffundere conat. Quod nunc vnus
quisq; intrat: cum de memoria terreni no-
minis gloriam laudis sue extendere nititur
atq; opinione transitoria letatur. Sic ergo
hec verba intelligat: de vnoquoq; iniquo
vt referri quosq; debeant ad ipsum specialiter
caput iniquorum. Dicit itaq; demon-
stratio illius pereat de terra: et non celebretur no-
men eius in plateis. Platee quippe appel-
latione greca a latitudine sunt vocate. De
moxiam vero suam in terra statuere anti-
cipit conatur: cum in terrena gloria ap-
perit si esset possibile impetuum perma-
nere. Nomen suum in plateis celebrari gau-
det: cum longe lateq; operationem sue iniq-
tatis extendit. Sed quia vna hec eius iniq-
tas non finitur extolli dicat: ((Memoria il-
lius pereat de terra: et non celebretur nomen
eius in plateis.)) Id est cunctis laudē terrene
potestatis amittat: et omne gaudium sui
nominis perdat: quod longe lateq; in bre-
ui temporis prosperitate distulerit. Sequitur
((Expellat eus de luce in tenebris.)) De
luce ad tenebras ducitur cum de bono: vt
de presentis ad supplicia eterna damnatur.
Unde et apertius subdit. ((Et de orbe tras-
ferat eū.)) De orbe quippe transfertur. eū
superno apparente iudice de hoc mudo tol-
letur in quo peruerse gloriatur. Qui pro eo
quod eū omnibus sequacibus suis sine mē-
di interueniente damnabitur: recte subiun-
gitur. ((Non erit semen eius neq; progenies
in populo suo: nec vllē reliquē in religio-
nibus eius.)) Scriptum quippe est: quia to-
minis iustus interficiet eum spiritu oris sui:
et destruet illustrationē aduentus sui. Dum
ergo eius iniquitas cum mundi statu termi-
natur: progenies eius in populo suo non re-
linquitur: q; et ipse et eius populus cum eo
ad supplicium pariter rapietur: et omnes in-
qui qui de eius peruersa persuasionē in pra-
uis actionibus nati sunt: illustrationē adue-
ntus domini eterni interitū cum eodem suo
capite sentiant: ac nulla eius progenies in
mundo remanet: quia distinctus iudex iniq-
tates illius cum ipso mundi fine concludit.

De vero hec aperte de antichristo intelligi
debeat: demonstratur eū subdit.

ptum est. Ita vt in errorē inducatur: si he-
ri potest etiam electi: q; videlicet electi non q;
electi casari sanctis magnis terroribus tre-
pidari. Tunc vero contra eum certamē sit
sticte: et nonnulli electi habere narrat. I
mi: q; salz et hū qui in fine mundi electi re-
pantur in morte carnis ptemendi sunt: et il-
li etiam qui a prioribus mudi pibus preces-
serant. Enoch ses et helias ad medium reuo-
cātur et crudelitatis eius sentias in sua ad
huc mortali carne passi sunt. Huius vires
in tāta potestate laratas: nonnulli oblique
scit: et primi metuit: q; licet inra hoc quod
ipsi superbie subleuat omne temporale et
potestatem despiciat: inra hoc tū q; ipsi ad
huc in carne mortali sunt in qua cruciari et
poraliter possunt: ipsa que fortiter tolerant
supplicia perhorrescāt: ita vt in eis vno et
eodem tempore: et constantia et virtute sitet
paucor ex carne: q; et si electi sunt vt tormen-
tis vinci nequeant: per hoc tū q; homines
sunt: et ipsa metuit tormēta que vincat. De
eā ergo. In diebus eius stupebit nonnulli:
et primos innadit horroz: q; videlicet tanta
tūc signa monstratur: et crudelia ad dura
facturus est. vt ad stupores perducatur: quos
in fine mundi innenerit: et priores patres q;
in eius expugnatione seruat: carnalis
moris dolore transigat. Igitur quia de in-
quis omnibus vel de ipso iniquorum capi-
te multa narrat: generali mor diffinitione
subiungit. ((hec sunt ergo tabernacula in-
qui: et iste locus eius qui ignorat deū.)) Su-
perius enim dixerat. Expellat eū de luce ad
tenebras: et de orbe transferat eum: et
cuius mala subtingeret adiungit. Hec sunt taber-
nacula inqui: et iste locus eius qui ignorat
deum. Videlicet indicat: q; is qui nūc deus
ignorando extollit: tunc ad propria taberna-
cula peruenit: quando cum sua iniquitas in
supplicia demergit: et locum suum quādoq;
inuenit tenebras: inquit dū hic te falsa gande-

ret: luce iusticie locum tenebat alienus. Per
neri enim in omne quod per simulationem
faciant nomē glorie infortiori quasi locū occu-
pare alienū nūciant: sed ad locū suū tunc
pveniant: in iniquitate sue merito ppetuo
igne cruciant. Die nāq; per oē qd agant p-
cipiē de laudis desiderio ferant: et p imagi-
nē honorū operū suū mētē ad avaritiā ex-
tendit. Est igit nunc iniquus: et multis ap-
paratib; tumidas sua hic habitacula con-
struat: nomē glorie extendat: plura multipli-
cet: seq; abundantib; opib; delectet. Cū
vero ad supplicia eterna pvenit: profecto
cognoscat: qd hec sunt tabernacula iniquitē
iste locus eius qui ignorat deū. Recte vero
hec baldad dixerat: s; aut diceret ignorabat.
Uchemer aut inistū cō affligit: qn contra
illud sine ex inusta estimatione pferatur.
Uñ beatus iob p̄tius rēdit dicens. 13.

Squequo as

affligit animā meā: et at-
terit me sermonib; tuis.)) San-
cti viri eloquiū vt sepe sa-
diximus aliqñ ex psona p-
pria: aliqñ vero ex voce ca-

pitis: aliqñ aut ex typo sunt vniuersalis ce-
lesie sentiēda. Talde vero affligit animā
infortiori: qñ illi pira bonos districtos senten-
tias infortiori: qui bñ vitare ignorat: et ex
voce sibi iusticiā vendicat: quā moribus im-
pugnāt. Unde amicus beati iob: vt sepe sa-
diximus hereticorū typū tenentibus: recte
ab eodem rīdet. Aliquequo affligitis ani-
mā meā: et atteritis me sermonibus. Alterū
enim boni sermonibus iniquorū: qñ con-
tra eos illi in verbis tumēt: q aut in pueris
fide aut in p̄anis moribus facit. Sequit.
(En decies confunditis me.)) Numeratis
viciis locutionis amicorū iob: adhuc nisi
quique locutas eos cō cognoscimus: sed p-
pter hoc qd ab eis quique increpatōes
audierat: quoz increpatōib; quique ipse
rīdit: decies se p̄hibet esse cōfūsum: qz et in
eo grātier laborauit qd frustra increpat⁹
est: et in eo p̄fusione p̄tulit: qd verba doctri-
ne nō audientibus dixit. Itaq; cū audiens
taceret: et cū loquens nō audiret: ipse labo-
rē p̄tulit: q et tacendo patienter: et eis loquē-
do iustititer: cordis dolore sentit. Unde et
superius dicit. Quid agam: si locutus sue

ro nō quiescit dolor meus: et si tacerem non
recedit a me. Sin vero ad typum sanare ce-
lesie hec verba referim⁹: liquet qd magnus
eius ē gaudij sermare decalogi p̄cepta.
Sed hāc p̄nerfī decies cōmūndunt. qz per
omne quod peccant p̄anis suis morib; de-
calogi p̄cepta delinquant: et totiens bonis
confusionem faciunt: quotiens in suis acti-
bus dignis vocibus obstitant. Sequitur.

(Et nō erubescitis opprīmetes me.)) Sane
nōnulli quos ad p̄petrandā nequitia obo-
ta subito malitia inuitat: sed tamen huma-
na verecūdia reuocat. Et plerūq; per hoc
qd exterius erubescunt: ad interiora sua re-
cedunt: et cōtra internū se iudicium summunt:
qz si ppter hōiem mala facere metant: quā-
to magis ppter deū q cuncta inspicit nec ap-
petere mala debuerāt. In quibus sit vt ma-
la maiora corrigat: p bona minima. s; p̄ ex-
teriorē verecūdiā: interiorē culpam. Quid si
quidā qui postq; deū in mente cōtēperint
multo magis humana iudicia sp̄nāt: atq;
omne malū qd appetunt: audacter pagere
nō erubescunt. Quos ad p̄petrandam ma-
litiā occulta iniquitas inuitat: et nulla ap-
erta verecūdia retardat: sicut et de quodam
iniquo iudice dicitur. Deum nō timebatur
hōiem nō reuerēbat. Hinc est etiā qd de q
būldaz impudenti fronte peccatib; dicitū
est. Et peccatū suū quasi sodoma p̄dica-
uerūt. Plerūq; ergo tales sunt aduersarij
sanctę ecclesie q a p̄petradis malis: nec ti-
more dñi: nec hōim pudore refrenant. Qui
bus bene per beatū iob dicitur: Et non er-
ubescitis opprīmetes me: qz et si p̄anis suis
male voluisse: p̄tis est male appetita non
erubescere. Sequit. (Veniēte et si ignoranti:
mecū erit ignorātia mea.)) Habent hoc he-
retici p̄prium: vt de iustis scientie sue arro-
gantia insēnt: et recte credentū simplicita-
tem sepe derideant: et nullus esse meritū vi-
tam humilium dicant. 14.

Cōtra sancta ecclesia in
oē qd veraciter sapit: sensum
suū humiliter dep̄lmit ne
sciētia insiet: ne in regitio
ne occultos tumeat: et per-
scrutari aliqua que vltra vi-
res sunt illis p̄sumat. Nullus etenim stu-
det nescire: que p̄sentari nō valent: q and-
acter diffinire: que nescit. Scriptam quippe

Luc. 18. 4

Elia. 3.

21

Prone. 25 est: Sicut qui mel multum comedit: non est ei bonum: sic qui scrutator est maiestatis. opprimatur a gloria. Dulcedo etenim mellis si plus quam necesse est sumit: unde delectatur os inde vita comedentis necesse. Pulvis quoque est requisitio maiestatis: sed qui plus hanc scrutari appetit: quam humanitatis cognitio permittit: ipsa hunc eius gloria opprimit: quia velat immoderate mel sumptum perferunt: tantis sensum dum non capitur rumpit. Nobiscum vero esse dicatur: quod pro nobis est. Et rursus non nobiscum esse dicitur quod contra nos. Quia ergo scientia sua hereticus cor inflat: fidelis autem cognitio ignorantie sue humiliter dicitur: beatus Job voce sua dicitur: et confessione universalis ecclesie. Nempe et si ignorant: mecum erit ignorantia mea. Ne si aperte hereticus dicitur. Quibus vestra scientia vobiscum non est: quod contra vos est: dum stulta elatione vos erigit. Mena vero ignorantia mecum est: quia pro me est: quoniam dum per scrutari de deo aliquid superbie non audeo in veritate me humiliter seruo. Et quia hec ipsa hereticus scire grans ad usus solius elationis arripit: ut contra fideles humiles etiam videantur: recte subigitur. At vos contra me erigimini. Sed hec fortasse melius verba perpendimus: ut ipsis specialiter amicis beati Job quoadmodum congruat demonstrare. Ipsi etenim percussum iustum videntes ad sua intima redire debuerunt: nequaquam beatum Job verbis increpationis premere: sed deslere: quod si sic percussus fuerat qui ita serviebat: quia ultione ferri merebantur: qui non ita servierant: Quibus bene dicitur: at vos contra me erigimini: ac si eis aperte dicatur: qui erigi contra vosmetipsos ex mea percussione debistis. Capitulum 15.

Quo quisque erectio in bono iste est: ut primus propter nos: postmodum contra malos erigatur. Nam quod pro bonos erigit: per superbiam inflat. Contra vosmetipsos, n. erigimur: quoniam mala propria recognoscimus: districta nosmetipsos penitentie ultione servimus: quando nequaquam nobis in peccatis parcimus: et nullis erga nos cogitationibus blandimentis inclinamur. Qui si districte prius nostra in nobis mala insequimur iustum quoque est: ut etiam contra alie

na mala vultus erigamur. Et ea que in nobis puniuntur: etiam in alijs redarguendo superemus: sed hanc erectionem mali nesciunt: quod se relinquunt et bonos impetant. Si bi se intra conscientiam suam molitibus blandie adulationis inclinant: et contra bonorum vitam districtione asperitatis eriguntur. Tunc de amicis beati Job in eius flagello tumebatur recte nunc dicitur. At vos contra me erigimini. i. vosmetipsos redarguendos reliquit: et me districtis sententijs increpat. Qui enim semetipsum prius non indicat: quod in alio recte iudicare ignorat. Et si non fortasse per auditum quod recte iudicare debeat: recte tamen iudicare aliena merita non valet: cui conscientia innocentie proprie nullas in diebus regulam prebet. Hinc est enim quod instantibus quibusdam et puniendam adulationem deducendum dicitur. Qui sine peccato est vestrum: prius in illam lapidem mittat. Ad aliena quippe punienda peccata ibant et sua reliquerant. Renocent itaque intus ad conscientiam: ut prius propria corrigant: et tunc aliena reprehendant. Hinc est quod eum tribus beniamin in carnis scelere fuisse obruta collectis ois israel velle iniquitate voluit: sed in semel et iterum in belli certamine ipse prostratus est. Consulo autem vobis si ad videntem ire debuissent iustum qui iuxta divine vocis imperium perierit: et semel et iterum cundo perdidit: et tunc demum peccatricem tribum valde feris pene funditus extinxit. Quid est quod ultione sceleris inflammatur et tamen prius ipse prostratur: nisi quoniam prius ipse purgandi sunt: per quos aliorum culpe serviant: ut ipsi iam modum per ultionem veniant: quod aliorum vicia corrigere festinat. Unde necesse est: ut cum contra nos ultio vultus examinis cessat: nostra seipsam conscientiam reprehendat: atque ad lamenta penitentie ipsa se contra semetipsam erigat: nec contra bonos elata et sibi humilis: sed contra se rigida sit: bonis vero oibus submissa. Super bis ergo corripentibus recte nunc dicitur.

Capitulum 16.

Et vos contra me erigimini. et arguitis me obprobriis meis. Ois elati grane esse opprobrium deputant mala reprobata: et tanto vniuersum esse opprobrium deputant mala se

poralia: et tanto vniuersus est a deo despectus credunt: quanto hunc afflictum et perditionis flagello conspiciunt. Nil etenim in moribus: nil in actibus querunt: sed si quoslibet in hac vita perentios viderint. esse iam diuino iudicio damnatos arbitrantur. An bene nunc beati Job voce dicitur. Et argutis me obprobria meis: quod hi qui cum iustum ante flagella nouerant: minus esse et ipsa iam sua percussione iudicabant. An et sepe heretici quod affligi quosdam intra sanctam ecclesiam vident. Scripimus: quippe de deo est. ((Flagellat oem filium quem recipit)) tribulationis fidelium non nisi ex peccato esse suspicantur. Sequi ideo iustos credunt: quod in prauitatis sue sensu dimissi: sine flagello dumerat. Sequitur. ((Saltē nunc intelligite: quod deus non equo iudicio affligit me.)) O quod durum sonat verbum iheri: bus afflictis: quā tū nō elatio: sed dolor expressit. Sed iustus nō est: qui iusticiā in dolore deserit. Beatus autē Job: quod mire cor habuit: nec in dura voce peccauit. nam si hunc peccasse in hac voce dicimus: implet se diabolus astruimus: quod pposuit: dicens. Tange os eius: et carnem: si non in faciem benedixerit tibi. Gratias itaq; q̄stio oritur. Si etenim nō peccauit in eo quod dicit. Saltē nunc intelligite: quod deus nō equo iudicio affligit me: deum: quod dici nephas est: iniuste egisse aliquid cōsentimus. Si pō peccauit diabolus de illo quod pmissit exhibuit. Altruendū est igitur quod deus recte circa beatum Job egerit: et tū beatus Job ex eo quod dicit se nō iusto dei iudicio afflictū mentitus non sit: et antiquus hostis in eo quod de beati viri pmisserat culpa mentitus sit. Nonnūq; nāq; ideo praua credunt sba bonorum: quod in interiora sua intelligentia minime pensantur. Beatus enim Job vitam suam attenderat: et ea que patiebat flagella pensabat: et videbat equum non esse: vel ad talem vitam talia flagella reciperet. Et cum dicit: non se equo iudicio afflictum: hoc libera voce locutus ē: quod in secreto suo dñs de illo aduersario eius dixat. Lōmo nisi me aduersus eum: ut affigerem eū frustra. Quod enim dicit deus: quod frustra beatū Job affluerit: hoc rursum beatus Job affluerit: quod non equo iudicio a dño sit afflictus. In quo itaq; peccauit: qui a snia auctoris

in nullo discrepauit:

La. 17.

Sed fortasse aliqui dicat. Id nos de nobis bonis dicere quod de nobis in occulto inder dixerit: sine peccato esse non posse. Nā quod iustus iuder laudat: esse hunc iure laudabilem non dubitatur. At vero si se ipse laudauerit: iam eius iusticia laude digna esse nō creditur. Quod videlicet recte dicitur: si quod iuder iustus et equā iustias: hoc de se is et quo agitur: psumat post dicere per elatam mentē. Nam si ipse quos in humili cogitatione pmanens erigente causa vel dolore bona de se veracia dixerit: intantum a iusticia non recessit: inquantū a veritate nullo modo discrepauit. Unde panti⁹ quod apostolus multa de se foris pro discipulorum suorum edificandis narrantis: sed hec narrando minime deliquit: quia a veritatis tramite. et a testatione certa et corde humili nō recessit. Iusta itaq; beatus Job vitam suam sentiens dicit non se esse iusto iudicio afflictum nec peccat in hac voce: in qua non delerebat ab auctore: quod is quod deus frustra percussit: ipse quos semetipsum assensit nō iusto iudicio afflictum. Sed rursus alia questio oritur quā iam in huius operis memini erodis solata: cū opotens deus frustra nil faciat: cur beatus Job frustra se affluisse testetur. Iustus enim cōditor: noster tot verbis in beatum Job nō vicia illius caruit eringuere: sed merita angere. Equū ergo fuit quod fecit per augmentū boni meriti: non tamē videbatur equū quod causas puniret peccati. Beatus autē Job peccata sua illis flagellis deleri credidit: non merita augeri: et ideo nō equū iudiciū vocat: quod vitam suam cō flagellis examinat. Ergo si vita et flagella pensantur: nō equum fuit quod beatus Job: sicut dixit per iram districtionis sibi fieri credidit: si vero misericordia iudicis attenditur: qua per penam iusti viri vite eius merita cumulantur: equum vel potius misericors iudicium fuit. Igitur et vera Job dixit: dum vitam cum flagello pensauit: et deus non iniusto iudicio Job affluerit: quā merita et flagello cumulantur: et diabolus quod pmisserat et flagello cumulantur: et beatus Job inter verba que durum sonant: et a vera sententia et mēte humili nō recessit.

Debe. 12.

3

21

3

Sed hec afflicti verba minus fortasse iudicamus: nisi sententiarum iudicis cognoscamus. Qui cum inter varias partes suam daret: dicit amicis Job. **H**ic estis locuti coram me recte: sicut seruus meus Job. Quis ergo stultam mente beatus Job in locutione sua peccat se fateatur: dum ipsa voce iudicis recte locutus asseritur. Quam quidem vocem si ad personam sancte ecclesie referamus: infirmis eius meritis non incongrue optamus: que persecutio eius tempore: dum et merita illius et flagella considerant: quod iustos flores conspiciunt et iustos interire: hoc iniustum esse nullatenus suspicantur. Tene autem beati viri voce subditur.

Capitulum.

18.

L flagellis suis me cinctur. **U**ltimum apparet flagellis percuti: aliud cingit. Flagellis namque percutimur: cum consolatione: et in doloribus et rebus alijs habemus. Nam

cum tanta nos afflictio deprimit: ut ex nostris rei consolatione respirare animus possit: non iam flagellis solummodo ferimur: sed etiam cingimur: quod tribulationis verbere et omni parte circumdamur. Cinctus enim flagellis paulus sacrum cum dicebat. Foris pugne in tus timores. Cinctus flagellis fuerat: cum videbat. Periculis ex genere: periculis ex gentibus: periculis in ciuitate: piculis in solitudine et. Que ita enumerat: ut nescis se habuisse requiem ostendat. Sacra vero ecclesia cum tribulationis suarum flagellis cingitur: in ea infirmi quidem in pusillanimitatis causa rediguntur: ita ut se eo tam desperatos existimemus: quo erandiri tardius vident: recte adhuc etiam ex eorum typo sancti viri voce subungitur. **(Ecce clamabo vinum patiens: et nemo audiet: vociferabor: et non est qui iudicet.)** Omnipotens deus quid nobis profuturum esse valeat sciens dissimulat erandire volentem vocem: ut angeat visitate: ut purgetur vira per penam: et tranquillitas que hic in mentis non valet: alibi queratur. Sed hac dispensationis gratiam nonnulli etiam fidelium ignorant. Ex quoque etiam persona nunc dicitur. **Ecce clamabo vinum patiens: et nemo erandiet: vociferabor: et non est qui iudicet.** Non est enim qui iudicet dicitur: quando indica-

re dissimulat ipse qui est: quicquid sanam nostram contra aduersarij preter eum qui iudicet non est. Nec tamen hoc sine iudicio est: quod indicium differatur: quod cum hec beatus Job diceret: et sancti viri merita: et aduersarij perire credebant. Hoc ipsum ergo indicium differre iudicis est. Sed aliud est quod in se intrinsecus disponit deus: aliud quod foris flagellis attritus expetit animus. Unde adhuc de ipsa verberum expressione subiungitur. **(Semitam meam circumsperit et transire non possum: et in calle meo tenebras posuit.)** Circumsperit verberibus semitam suam vidit cum transire ad securitates cupiens euadere flagella non potuit. Et quod se perant asperit: nec tamen percussione dignam vitam in semetipso reperit: quasi in calle cordis ignorantie sue tenebras inuenit: qui cum flagella recit penetrare non potuit. Quod ad infirmam quoque membra sancte ecclesie non incongrue refertur: quando per hoc quod grane se egisse meminerunt a bono quoque opere retardantur: et ex infirmitate propria timidi bona contra hec fortia aggredi non presumunt. Timeant enim magna bona incipere: qui se in suis actibus infirmos esse meminerunt. Et cum plerique etiam bonum quod eligant nesciunt: quasi in calle suo positas tenebras perhorrescunt. Nam sepe ita de suo opere sit animus incertus: ut ignoret omnino quid virtus: quid culpa sit. In calle ergo suo tenebras immetit: qui in his que agere appetit: quid eligere debeat nescit.

Capitulum.

19.

Uia igitur sepe infirmitate non minus vero ignorantibus peccatur: et infirmantibus membris dicitur. Semitam meam circumsperit: et transire non possum. Ex eis vero qui ad ipsum opus boni quod eligant caligant subditur: et in calle meo tenebras posuit. Et perna etenim culpe est videre bonum quod agere debeat: et tamen implere non posse: rursum et grauius pena culpe est: quod agere debeat nec videre. Unde et contra hec vtraque psalmiste vocem dicitur. **Hominis illuminatio mea: et salus mea que timebo.** Contra ignorantem enim tenebras illuminatio: contra infirmitatem vero salus est deus: quando

et ostendit quod debeat ad agendum appeti:
et vires prebet: ut quod ostenderit possit im-
pleri. Seguit. ((Spoliavit me gloria mea:
et abstulit coronam de capite meo.)) Quod cum
ita hec beati viri inflatione posita persone
commentantur dubium non est. Sed quia hy-
storie verba patent iuxta litteram expositio-
ne non indigent. Oportet ergo ut per sen-
sus debeat mysticos inuestigare. Sic namq[ue]
Spoliavit me gloria mea. Gloria quippe
universis iusticia est. Sicut vero vesti-
mentum regit a frigore: ita iusticia munus a
morte. Unde non immerito iusticia vestimen-
to comparatur cum per prophetam dicitur.
Sacerdotes tui induantur iusticia. Quia
vero afflictiois sue tempore hoc iusticie
vestimentum quod eam protegit sancta eccle-
sia in membris suis infirmantibus amittit:
dicitur recte. Spoliavit me gloria mea. i.
iusticia ab infirmis ablata est: que ab eis au-
ferri non posset: si medullitus inheisset. Et
secures tolli potuit: quod more vestimenti exte-
rius adheisset. Quia in re querendum est: quod
sancte ecclesie membra dici valeant: qui po-
tuerunt iusticiam perdere quam tenere vi-
debantur. Sed sciendum est quod plerumq[ue]
a membris eius infirmationibus iusticia ad tem-
pus amittitur: sed eorum per cognitionem calpe
possmodi ad penitentiam redeunt: sese ad
eamdem iusticiam quam perdididerant fortius
et credebatur astringunt. Ubi adhuc sub-
ditur. ((Et abstulit coronam de capite meo.))
Sicut caput corpori prima pars est: ita prin-
cipale interioris hominis mens est. Coro-
na vero: victorie premium est: quod desu-
per ponitur: ut qui certauerat remuneretur.
Quia ergo multi aduersitatis pressi mi-
nime in certamine perdurant: in eis sancta
ecclesia quasi coronam de capite amittit.
Corona quippe in capite est: superna remu-
neratio in mente. Et sunt plerique qui dum
aduersitatibus affliguntur superna premia
cogitare negligunt: et ad perfectionem vi-
ctorie pervenire non possunt. In his itaq[ue]
corona de capite auferitur: quod supernum et spi-
ritale premium de mentis cogitatione tollit:
ut exteriora iam tranquilla appetant: et eter-
na premia que cogitare consueverant: non
requirant. Uel certe caput fidelium non in-
merito sacerdotes accipiunt: a paro mien-

torum domini prima sunt. Unde et per pro-
phetam caput et cauda exterminari dicitur:
ubi videlicet et capitis nomine sacerdos:
eande appellatione prophete reprobis des-
ignantur. Corona ergo de capite auferitur
cum supernae remunerationis premia etiam
ipsi deserunt: qui hoc ecclesie corpore pre-
esse videbantur. Et plerumq[ue] ducibus ca-
dentibus latius succubuit exercitus: qui se-
quebantur. Unde mox post damna maiora:
de multimoda labeactione ecclesie subse-
cutus adiunxit.

Capitulum.

20.

Edificavit me undiq[ue]: et per-
corat quasi aualle arbor:
absulit speciem meam.
Quasi undiq[ue] enim ecclesia
destruitur atq[ue] in infirmis
membris deperit: quando ipsa
que videbantur fortia corruunt: quando co-
rona de capite abstrahitur. id est quando
eterna prima etiam a prepositis negligunt.
Bene autem de infirmis cadentibus subdi-
tur. ((Et quasi aualle arbori absulit speciem
meam.)) Arbor quippe vento impellit et ca-
dat: et que mire terret: ut ad iniusticiam cor-
ruat: quid aliud: quam arbor statum venti per-
lit: et statum sue rectitudinis amittit. Quia
scilicet ex vento speciem perdidit qui pra-
riorum minus: ac persuasionibus devictus eter-
na que sperabat premia: reliquit. Et quia
plerumq[ue] contingit: ut penas quas metnes
iusticiam deserat: sit indicante deo: ut etiam
iusticiam deserens penas quas timuit: non
evadat. Et qui mentis interitum minime
timuit: etiam carnis mala tolleret que time-
bat. Ubi adhuc subditur. ((Tratus est con-
tra me furor eius: et sic me habuit quasi ho-
stem suum.)) Predicatore quippe egregio at-
testante didicimus: quia fidelis est et eius: et
non patietur nos temptari supra id quod
possumus ferre: sed faciet cum temporaria
pronuntiat: ut possumus sustinere. Per pro-
phetam quoq[ue] dominus dicit. Plaga ini-
mici percussit te: castigatione crudeli. Qui
ergo ita percussus ut vires illius a percus-
sione superent: non hunc deo iam quasi fi-
lium per disciplinam: sed quasi hostem per iram ferit.
Cum ergo virtutem nostre patientie flagel-
la transierint: valde metuendum est: ne pec-

i. Cor. 10.

Hier. 30.

catie nostris erigentibus: nō quasi filij a patre: sed quasi hostes a dño feriamur. Et quasi plerūq; ut etiā maligni spiritus afflictorum cordibus multa suadeant: atq; iter flagella que exterius feriunt cogitationes nostras in mētibus fundant: post furorem dñi recte subiungitur. ((Simul venerunt latrones eius: et fecerunt sibi viam per me.)) Latrones nāq; eius maligni sunt spiritus: qui exquirendis hominū moribus occupant. Qui viam sibi in afflictorū cordibus faciūt quando inter aduersa: que exterius tolerātur: cogitationes quoq; prauas immittere non desistunt. De quibus adhuc dicitur. ((Et obfuderūt in giro tabernaculū meū.)) In giro enim tabernaculū obfident: quando ex omni latere suis tentationibus mentē cingunt quā modo lugere de temporalibus modo desperare de eternis: modo in patientiam ruere: atq; in deū blasphemie vba iaculari: pessima suggestione p̄suadent. Que tamen verba: ut iam p̄dicimus beato Job iuxta hystoriam congruunt: qui dum mala que peritit: ante oculos congestit nō quasi corrigendū solum: sed quasi hostem perculsum se esse indicant. Per quē sibi etiā latrones eius viam fecerunt: quia maligni contra eum spiritus licentiam percussionis acceperunt. Cuius in giro tabernaculum obfuderunt quia sublati rebus: et falsis etiā corpus eius omne vulneribus attriuerunt.

Capitulum. xi.

Ed mirum valde est cum latrones diceret: cur addidit ei? ut videlicet eorum latrones dei esse monstraret. Quā in re si voluntas ac potestas malignorum spirituum discernatur: cur dei latrones dicantur apitur. Adhuc ligni quippe spiritus ad nocendum nos incessabiliter anhelant: sed cum prauam voluntatem ex semetipsis habeant potestatem tamen nocendi non habent nisi eos voluntas summa permittat: et cum ipsi quidem iniuste nos ledere appetunt quolibet: tamen ledere non nisi iniuste a domino permittuntur. Quia ergo in eis et voluntas iniusta est: et potestas iniusta: et latrones dicuntur et dei ut ex ipsis sit quid inferre mala iniuste desiderant: et ex deo quod desiderata iniuste consi-

mant. Sed quia ut sepe iam dixim⁹ sanctus vir positus in dolore penarum modo suis modo celestium dolore redemptionis nostri vobis virtut: et plerūq; sic sua narrat: ut in per typū ea que sunt sancte ecclesie ac redemptoris nostri p̄ferat postposita paulisper a hystorie in his que subiungit qualiter redemptionis nostri vocibus cōgruat demonstremus. Segitur. ((Fratres meos longe fecit a me et noti mei quasi alieni recesserunt a me.)) Berelinquerat me p̄pinq; mei: et qui me non erant obliti sunt mei. Hoc melius ostendimus si Joānis ad medium testimonium p̄ferimus qui ait. In p̄pua venit: et solum eum nō receperat. A deo quippe fratres longe facti sunt: et noti recesserunt que tenentes legē p̄betare hebrei nouerāt et p̄sentē minime recognoscebant. Vñ recte nūc dicitur. Berelinquerunt me p̄pinq; mei: et qui me non erant obliti sunt mei. Iudei etenim p̄pinq; qui per carnē: non p̄ legis instructionē quasi obliti sunt quē p̄p̄etauerāt: dñi etiā ad incarnandū verbis legis canerent: et incarnatū verbis p̄dicat negarent. Segitur. ((Inquilini domus mee et ancille: sicut alienum habuerunt me.)) Inquilini domus dei fuerant sacerdotes: quorū origo in dei seruitio deputata iam p̄ officiū in cōditione tenebatur. Ancille autē nō immerito intelliguntur lenitatis anime ad secreta tabernaculi: qñ ad interiora cubiculi familiaris seruiantes. Dicit ergo de sacerdotibus sedula cura seruientibus: dicat de lenitis ad interiora domus dei obsequētib; Inquilini i dom⁹ mee et ancille sicut alienū habuerūt me: quia incarnatū dñm quē dudū p̄ legis vba p̄dixerāt: cognoscere ac venerari noluerunt. Qui adhuc aptius qd ab eorū p̄uersa voluntate nō sit cognitus: manifestat: cū subdit. Et quasi peregrinus fui in oculis eorū. Redemptor etenim noster dñi a sinagoga cognitus nō ē in domo sua quasi peregrinus errat. Quod aperte p̄pheta testat dñs. Quasi sicut colonus suture es in terra: et quasi viator de cinanis ad manendū. Qui enim ut dñs auditus non est: non possessor agri: sed colonus est creditus. Qui quasi viator ad manendū tñmodo decedauit: quia paucos ex idea abstulit: et ad vocationem gentiū pergens iter ceptus peregit. Peregrinus ergo in eorum oculis fuit: quia dum sola que videre poterat

Expositionis. S. Gregorij. Liber xiiij.

cohabitabant: nō valuerūt intelligere in dñō:
quod videre nō poterant. Dum enim de-
spiciunt carnē visibilē: nō pueniūt ad invi-
sibile maiestātē. Sicutur igitur recte: et qñ
peregrinus fuit in oculis eorū. De quo ad-
huc populo apte subiūgitur. ((Serruū meū
vocat: et nō respondit.)) Quid. n. iudaic⁹
populus: nisi seruus fuit: q non amore filiū
obsequabatur dñō: sed timore seruū. Quo
cōtra nobis per Paulum dī: Nō accep-
tis spm̄i seruitutis iterū in timore: s; spm̄i
adoptiōis filiorū: in quo clamamus abba
pater. Hunc igitur seruū vocauit dñs: qz
collatis muneribus quasi emissis eū voca-
bus ad se ducere studuit: s; nō ridit: qz vi-
gna opera bonis ei⁹ reddere cōtemptit. No-
cat nos enim deus cū muneribus puenisse
respondemus vōe uocationi ei⁹: cū digne
intra pcepta munera dseruimus. Qz ergo
tot muneribus iudicatē populum puenit:
dicat seruū meū vocauit: sed qz et post tot
eum munera cōtemptit. Subiūgat et nō ridit
Sēguitur.

Capitulum. 22.

Re pprio deprecabar illū
Nc si apertius diceretur.
Ego ille q ante incarnatio-
nem meā tot ei pcepta
facienda p pphetarū ora
mandauerā: incarnat⁹ ad

eum veniens: ore cum pprio deprecabar.
Ande et Mathēus cū pcepta ab eo dari
in monte describeret ait: Aperiens os suū
dixit: Nc si patenter dicat. Tunc os suū
aperuit: q prius aperuerat ora pphetarū
Vine est etiam quod de illo ab sponsa pre-
sentiam eius desiderante dī: O sculetur me
osculo oris sui. Sancta vtrq ecclesia quor
pcepta et eius predicatōe cognouit qua-
si tot oris eius oscula accepit. Bene autem
dī deprecabar: qz in carne monstratus dñi
mandata vite humiliter dixit: quasi super-
bientem seruū: vt viueret rogauit. Elbi et
apte subditur. ((Alitum meum exhorruit
vroz mea.)) Quid vroz domini: nisi sinago-
ga accipitur in legis federe carnali et itelli-
gentia subiecta: et litus vero et carne est.
Sed infidelis populus carni domini car-
naliter intellexit: q pure hunc hominē cre-
didit. Alitum ergo eius vroz exhorruit: q
sinagoga cum quem videbat hominē: deū
credere eripuit. Cūq ab eius ore pba co-

poraliter audiret: in eo intelligere diuinita-
tis archana recusauit: et creatorem eē non
credidit: quem creatum vidit. Carnis ergo
alium carnalis vroz exhorruit. que carna-
libus sensibus dedita incarnationis ei⁹ mi-
steriū non agnouit. Sēguitur. ((Et orabā filij
os vteri mei.)) In deo q corporis forma nō
circūscribitur mēbra corporis. iman⁹: locu-
los: vterus ita noiantur: vt ex mēbroz vo-
cabulis effectus eius potentie designetur.
Oculos gpe hīc dī: qz cūcta videt. Abba
mus hīc describitur: qz cūcta opat. In vte-
ro aut ples cōspicitur: q in hac vita pferat
Quid ergo vteri dei: nisi eius piliū debe-
mus accipere. In quo ante scula p prede-
stinatōe pcepti sumus ita vt creati p se-
cula producamur. Hec ergo q manet an-
te scula vteri sui filios orauit: qz eos quos
potenter per diuinitatem condidit: incarna-
tus veniens humiliter rogauit. Sed qz i ipa
carne qua apparuit ab eoz estinātōne de-
spectus est: subiūgitur. ((Simili quoqz dī p-
ciebant me: sapientib⁹ a veritatis fide cadē-
tib⁹.)) Recte de stultis quoqz additur: quia
dum pharisei dñs ac legis pcepta desperet
eorum incredulitatē etiam populi turba se-
cuta est: que in eo q hominē vidit: redem-
ptoris mūdi predicamenta despicit. Nam
sepe stultorum noie hī q sunt i plebe pau-
peres designantur. Ande et per Hieremias
dī: Hīc forsitan paupes sunt et stulti igno-
rantes viam dñi: et iudiciū dei sui. Reli-
ctis aut mundi sapientibus atq diuitibus
redemptor noster querere pauperes et stul-
tos venerat. Ande nūc quasi in augmēto
doloris dī. Stulti quoqz despiciebant me:
ac si aperte diceretur. Ipsi me etiam despe-
rerunt p qbus sanandis: stulticiam predi-
cationis assumpti. Scriptum gpe est: qz in
dei sapientia nō cognouit mūdus per sapi-
entiam dei: placuit deo per stulticiam pre-
dicationis saluos facere credētes. Verbi
gpe dei sapientia est: sed stulticia hui⁹ sa-
pientie dicta est caro verbi: vt qz carnes
quoz per carnis sue prudentiam pertigere
non volebant ad sapientiam dei per stultici-
am predicationis. i. per incarnationē ver-
bi sanarentur. Et ergo. Stulti quoqz despi-
ciebant me. Nc si aperte diceret. Et ab ipa
despectus sum pro quibus stultus estimari
veritus non sum. Et qz indeorum plebs cū

miracula nostri redemptoris cerneret: hanc ex signis honorabat dicens: Hic est christus. Cum vero humanitatis eius infirma conspiceret cum creatore credere indignabatur dicens: Hic sed seducit turbas: recte subiungitur.

Capitulum. 23.

Et cum ab eis recessissem: de trahebant mihi. Quasi accedebat apud ad corda populorum dominus cum eis miracula demonstraret: quasi recedebat: cum nulla signa ostenderet. Sed recedere domino trahebant: cum a miraculis gessent prebere fide noluerant. Sed quod mirum propter ista a plebibus eius ipsi quoque legis doctores esse videbantur: quod eum verbis prophetis incarnatum esse perhiberent: et incarnatum viderunt: et ab eo tunc proficie interrupte diuisi sunt. De quibus subditur. ((Abominati sunt me quidam consiliarii mei: et quem maxime diligebam: aduersarius meus est.)) Sicis liquet quod deus consiliarius non eger: quod ipsi quoque consiliarii hominum sapientie consilium preberet. De quo et scriptum est. Quis cognouit sensum domini: aut quod eius consiliarius sit. Sed quem admodum cum panis vel vestimentum egentibus tribuitur: hoc dominus accepisse se testatur: ita cum nescienti cuilibet rectum consilium daret: hoc ipse accepit: cum ille meritis est quod erraret. Dominus etenim fideles: membra nostri redemptoris sanctus: et sicut ipse in nobis per misericordiam largitatis pascitur: ita ipse nobis per doctrinam consilium iuuatur. Scribe itaque et legisti doctores quod errare populos ad vitam consueuerant: quod aliud quam futurum redemptoris consiliarius fuerit. Qui tamen dum incarnationem dominum conspicerent: consiliis suis multos ab eius fide diuiserunt: quibus prius ad credendum incarnationis eius mysterium per prophetarum verba multos docuisse videntur. Et quod ille apud deum magis in amore est: quod ad eius amorem plurimos trahit adhuc eodem legis doctor atque phariseorum ordine subditur. Et quem maxime diligebam: auersatus est mihi. Ipse enim ordo suadere perfidia a fide veritatis auersus est: quod prius in labore predicaribus seruens maxime diligebatur: quem non solum ad non credendum sed usque ad persequendum dominum populorum quoque turba secuta est: et usque ad possessionem

ulius senicie faucibus accensa. In qua videlicet passione discipulorum corda turbata sunt. Unde et nunc subditur. ((Pelli mee consumptis carnis: adhaesit os meum.)) In esse fortitudo: in carnis vero infirmitas corporis designatur. Quia igitur christus et ecclesia una persona est: quod per os: nisi ipse dominus designatur. Quid per carnem: nisi discipuli: quod passionis eius tempore infirma saeperant. Et per pellem vero que exterior carne manet in corpore: quod nisi ille sancte femine figurantur: quod ad preparanda subsidia corporis exterioribus domino ministerijs seruebant. Nam cum eius discipuli: quibus nec dum firmi veritatis fide populi predicarent: ossi suo inhererant carnes. Et cum sancte mulieres ea que necessaria erant: exteriora prepararent: quasi pelles exterius manebat in corpore. Sed cum ad crucis horam venisset: eius discipulos grauis ex perfectio ne indeo timor inuasi. Fugerunt singuli: mulieres astiterunt. Quasi ergo consumpta carne os domini pelli sue adhaesit: quod fortitudo eius passionis tempore fugientibus discipulis: iuxta se mulieres inuenit. Stetit namque aliquandiu Petrus: sed tamen post territus negauit. Stetit et Ioannes cum ipso crucis tempore dictum est: Ecce mater tua: sed preter uerare minime potuit: quod de ipso quoque scriptum est: quod adolescens quidam sequebatur illum amicum sine fine super nudo: et tenuerunt eum. At ille reiecta sindone nudus per fugit ab eis. Qui et si post ut verba redemptoris sui audiret: ad horam crucis redire prius tamen territus fugit. Mulieres autem non solum non tenuisse nec fugisse: sed etiam usque ad sepulchrum stetit memoratur. Dicit ergo. Pelli mee consumptis carnis: adhaesit os meum. Hoc est: ipse quod mee fortitudinis propinquius inherere debuerit passionis mee tempore: timore consumpti sunt et eas quas ad exteriora ministeria posui: in passione mea sine formidine inherere mihi fideliter iueni. Tibi et apte subditur quod hec verba per ministerium dicantur dum sequitur.

Capitulum. 24.

Et derelicta sunt tarammodo labia circa dentes meos. Quid enim circa dentes aliud quam labia habemus: etiam si nulla flagella patis

mar. Sed quid per labia: nisi locutio: quid per dentes: nisi sancti apostoli designantur. Qui in hęc esse corpore iccirco sunt positi: ut vitam carnalium correctione mordeant: tamq̃ a sue perniciē duritia confrigant. Unde et eidem primo apostolorum quasi denti in eius corpore posito dicitur: Macta: et man ducā. Sed q̃ passionis eius tempore isti dentes pre timore mortis amiserunt: morsu correctionis amiserunt fiduciam roboris: amiserunt efficaciam omnimode operationis: ita ut duo erant ambulantes post eius mortem: ad resurrectionē in via loquerentur et dicerent: Nos speramus quia ipse esset redempturus israel: recte nūc dicitur. Et derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos. Confabulantur adhuc de illo: sed iam in illo minime credebant. Tantummodo ergo labia circa dentes eius remanserant: quia virtutem bone operationis amiserant: et sola de illo confabulatio verba retinebant. Perderant morsum correctionis: et habebant motum locutionis. Labia itaq̃ tantummodo circa dentes relicta sunt: quia adhuc eandem confabulari nouerant: sed predicare iam cum aut morde re infidelium vicia formidabant. Peractis itaq̃ his que in voce capitis dicitur: ad propria beatius Job verba reuertitur: dicens. ((Misere mini mei: misere mini mei: saltem vos amici mei: quia manus domini tetigit me.)) Hoc habere solet proprium mens piorum: quod cum iniusto ab aduersarijs patitur: nō tam ad iram q̃ ad pces moueatur: ut si moderari eorum prauitas placeat: valeat: plus deprecari eligat: q̃ irasci. Unde recte nunc dicitur. Misere mini mei: misere mini mei: saltem vos amici mei: quia manus domini tetigit me. Ecce eos a quib̃ se per contumelias affligi considerat: amicos vocat: q̃ bonis mentibus etiam ipsa sunt prospera que videntur aduersa. Itaq̃ peruersi quicq̃ bonorum dulcedine aut conuertuntur: ut redeant: et eo ipso amici sunt: quod boni sunt: aut in malitia perseverant: in hoc quoq̃ etiam nolentes amici sunt: q̃ si qua bonorum delicta sunt: ea suis perfectionibus etiam nescientes purgant. Notandum quoq̃ q̃ eis que secreto apud deum gesta sunt: beati viri in publico verba concordant. Asaph quippe percussus

fuert: nec tamen percussione suam satis ne tribuit: sed tactam se manu domini appellat: sicut ipse quoq̃ Asaph dixerat. Mitte manum tuam: et tange os eius: et carnem: si non in faciem benedixerit tibi. Sciebat quippe vir sanctus: quia et per hoc ipsum quod pericula voluntate contra se Asaph egerat potestate: non a semetipso sed a domino habebat. Sequitur.

Capitulum.

25.

Quare persequimini me sicut deus: et carius meis saturamini. Non abhorret a locutione pietatis: quod a deo se perhibet persequi. Est namq̃ persecutor: bonus sicut de semetipso ore prophetico dominus dicit: Pertrahentem occulte aduersus primum suum: hunc persequerbar. Cum vero sanctus quisq̃ flagellari permittitur: sicut q̃ persecutionem contra commissā vicia et in teria dispensatione patiatur. Crudeles autem persecutorum mentes cum potestatem ferendi appetunt contra bonorum vitam non studio purificationis: sed inuidio facili accenduntur. Et quidem hoc faciunt: quod deus omnipotens fieri permittit. Sed vix vna causa cum deo etiam per eos agat: nō tamen voluntas vna in eadem causa seruatur. Quia cum omnipotens deus amando purificationem exhibet iniustorum prauitas sciendo maliciā exerceat. Quod ergo dicitur. Quare persequimini me sicut deus: ad exteriores hoc percussione retulit: non ad intimam intentionem: quia et hoc agunt exteriores quod deus agi disposuit: non tamen hoc quod deus in sua actione appetunt: ut boni ex afflictione purgentur. Quod intelligi et aliter potest. Tanto enim omnipotens deus iustis aliena vicia percutit: quāto in semetipso nil habet vicioꝝ. Domines vero cum per disciplinam alios ferunt: sic alienam infirmitatem debent percutere: ut etiam ad suam nouerint oculos reuocare: ut et semetipsos considerent: quātum alijs feriendo parcant: cum se quoq̃ ipsos dignos percussionebus non ignorant. Itaq̃ nunc dicitur. Quare persequimini me sicut deus. Ne si aperte diceretur. Ita me ex infirmitatibus meis affligitis: ac si ipsi more dei de infirmitate nihil habea-

Ps. 105.

3

tis. Unde considerandū est: q̄ si qui fortas-
se sint qui asperitate correptionis indigeāt:
tunc eis dura correptio a nobis adinueni-
da est: cum dei manus cessat a verbere. Cū
vero superna flagella insunt: nō a nobis s̄
correptio: sed consolatio debetur: ne dum ī
dolore increpationē lūgimus: percussione
percussioni succedamus. Bene autem subditur.
(Et carnis mels saturamini.) Quorū
primorū penas cōsuevit: saturari p̄culdubio
alienis carnis querit. Sciendū quoq̄ ē:
q̄ hī etiam qui aliene vite detractioe pa-
scentur: alienis p̄culdubio carnis satia-
tur. Unde per Salomonē dicitur. Noli esse
in cōmunijs potatorū: neq̄ comedas cū eis
qui carnes ad vescendū conferunt. Carnes
quippe ad vescendum conferre est: in collo-
catione derogationis vicissim proximorum
vicia dicere. De quorum illis pena mor sub-
ditur: q̄ vacantes potibus: et dātes simbo-
lam consumētur: et vestietur p̄ntis dormita-
tio. Potibus vacant: q̄ de obprobrio alie-
ne vite se deebiant. Symbolum s̄ dare ē
sicut vniuersisq̄ solet pro parte sua cibos
ad vescendum ita in confabulatione detra-
ctionis verba conferre. Sed vacantes poti-
bus et dātes symboli consumuntur: quia si-
ent scriptum est. Q̄s detractor: eradicabi-
tur. Vestietur autē p̄ntis dormitatio: q̄ de-
spectum: et inopem a cunctis bonis operib⁹
mors sua inuenit: quē hic ad aliene vite ex-
quirenda crimina detractiois sue lāguor
occupauit.

La. 26.

Ed tot dura que beatus
Job sustinet dignus non ē
vt per silentiū transeat:
easq̄ ad noticiam hominū
ignorantie obscuritas te-
gat. Tanti quippe edifica-
ri ad seruandā patientiā valent: quāti im-
piente se superna gratia eius patientie facra
cognouerint. Unde et eisdem beatus Job
in exemplo vult patrali flagella que sen-
tit: qui statim subiecit dicens. (Quis mihi
tribuat: vt scribantur sermones mei: quis
mihi det: vt erantur in libro stilo ferreo et
plūbi lamina: vel ceste sculptur in silice.)
Cuncta que pertulit: q̄ fori patrum sentē-
tia edoctus grauis ille indeorum populus
egnouit: stilo ferreo et plūbi lamina scripta
sunt. Quia s̄ hec etiā dura gentiliū cor-

da cognouerunt: quid tamē sculpta in silice
videmur: Et notandū q̄ in plūbo quod
scribit ipsa metalli mollitie citius deletur:
et in silice s̄ tardius quidē valent s̄e exp̄-
mi: sed difficilius deleri: non ergo imitro p̄
plūbi lamina iudea exprimitur: que p̄cepta
dei et sine labore p̄cepti: et cum celeritate p̄-
didit: recte per silicem gentilitas figuratur:
que s̄ba sacri eloquiū vir custodienda susci-
pere potuit: sed tamen fortiter suscepra ser-
uant. Per stylum vero ferreū: qd aliud: q̄
fortis dei stila designatur. Unde p̄ p̄phetā
dicitur. Peccatū inde scriptū est: stilo fer-
reo: in vngue adamatino. In vngue suis ē
corporis. Ita s̄ lapis durus ē adamas: vt
ferro nō valeat secari. Per stylum vero fer-
reū fortis stila: p̄ vngue s̄o adamantino
signatur suis eternis. Peccatū itaq̄ inde
stilo ferreo in vngue adamantino scriptum
dicit: q̄ culpa inde corā p̄forē dei stiliā ī
sine seruatur infinito. Recte quoq̄ p̄ plūbi
laminam eos accipimus: quos auaricie pō-
dus granat: q̄bus per increpantē p̄phetā
dicitur. Filij hominū vsq̄ quo graues eo-
rum. Per plūbi nāq̄ cuius naturā grauis ē
ponderis: peccatū auaricie specialiter desig-
natur: q̄b̄ mentē quā susceperit ita grauem
reddat: vt ad pctenda sublimitas attolli neq̄
q̄ possit. Vnde enim in Zacharia scriptū ē.
Leua oculos tuos: et vide. Quid ē hoc q̄
egreditur: et dicit. Quid nā est. Et ait. Hec
amphora egrediens: et dicit. Hec est oculus
eorum in vniuersa terra. La. 27.

biere. 7.

ps. 4.

zach. 5.

Ecce talentū plūbi porta-
batur: ecce mulier vna se-
dens in medio amphore.
Et dixit. Hec est impietas.
Et proiecit eā in medio am-
phore: et misit massam plū-
beam in os eius. Qui de hac visioe ampho-
re et mulieris: et plūbi et latius quid cogno-
uisset ostenderet: adhuc secutus adiunxit.
Et leuauit oculos meos et vidi: et ecce due
mulieres egredientes et sp̄as in alis earū.
Et habebant alas quasi alas milui: et leua-
uerunt amphoram inter terram et celos. Et
dixi ad angelū qui loquebatur in me. Quid
iste deferunt amphorā. Et dixit ad me. Et
edificetur ei domus in terra sennaar. Quod
p̄phete testimoniū inuoluit pro vocamēto
plūbi p̄tinemus si non etiā repetētes expo-

21

uamus. Alit enim. Lena oculos tuos et videt. Quid est hoc quod egreditur? Et dicit. Quid nam est? Et ait. Vix est amphora egrediens. Volens deus prophetam ostendere humanum genus ex quo ab eo maxime culpa dilabatur per imaginem amphore quasi patens os auaricie designant. Auaricia quippe velut amphora est: que os cordis in ambitu apertum tenet. Et dicit. Vix est oculus eorum in vniuersa terra. Multos obtusi sensus homines cernimus: et tamen eos in malis actibus astutos videmus: prophetam quoque attestante quod ait. Sapientes sunt: ut faciant mala bene autem facere nesciunt. His itaque sensus torpent: sed in his que appetunt auaricie stimulis excitantur: et qui ad bona videnda ceciderunt: exercitibus premijs ad pageda mala vigilantes fiunt. Unde recte de hac eadem auaricia dicitur. Vix est oculus eorum in vniuersa terra. Ecce talenti plumbi portabatur. Quid est talentum plumbi: nisi ex eadem auaritia pondus peccati? Et ecce mulier vna sedens in medio amphore. Quam mulierem ne fortasse que esset dubitare possumus illico angelus innotat. Nam illic mor sequitur. Et dicit: hec est impietas. Et proiecit eam in medio amphore. Impietas in medio amphore proficitur: quia nimis in auaricia semper impietas tenetur. Et misit massam plumbi in os eius. Massa plumbi in os mulieris mittitur: quia scilicet impietas auaricie peccati sui pondere grauatur. Si enim ad ea que deorsum sunt non ambiret erga deum ac prius inopia nequaquam existeret.

Capitulum.

28.

Leuauit oculos meos et vidit: ecce due mulieres egredientes: et spiritus in alis eorum. Quid aliud in his duabus mulieribus accipimus: nisi duo principalia vicia superbiam videlicet et gloriam inanem: que impietati absque vlla dubitatione coniuncte sunt. Que et in alijs suis spiritibus habere narrant: quia in actionibus suis satana voluntati deseruiunt. Ipsi quippe propheta spiritum appellat: de quo Salomon ait. Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te: locum tuum ne dimiseris: et de quo in euangelio, dominus dicit. Cum innumeras spiritus exierit ab hoc ambulat per loca arida et iniquos. Spiritus in alijs ca-

rum est: quia superbia et inanis gloria: per omnes que agunt satana voluntati famulantur. Et habebat alas quasi alas milui. Miluus semper nature studet insidiari pultroni. Hec ergo mulieres alas habent quasi alas milui: quia actiones earum diabolo sunt periculubus si miles qui insidiantur semper vite paruloz. Et leuauerunt amphoras inter celum et terram. Supbia et vanagloria habent hoc proprium: ut cum que infecerint in cogitatione sua super ceteros homines extollant: et modo per ambitum rerum: modo per desideria dignitatum que semel capta tenentur: quasi si in honoris altitudine eleuent. Qui autem inter celum et terram est: ima deserit: et superiora minime attingit. Leuant ergo iste mulieres amphoras inter celum et terram: quia superbia et inanis gloria mentes per auaricia honoris captam ita cieunt: ut quoslibet proximis despicientes quasi ima deserant: et alta gloriantes petant. Sed tales quique dum superbiunt: et eos mente transcant cuiusquebus sunt: et superioribus eius minime iunguntur. Amphora ergo leuata inter terram et celum dicitur: quia auari quique per superbiam atque inanem gloriam et primos iuxta se despicunt: et superiora que ultra ipsos sunt: nulla tenus apprehendunt. Inter terram itaque et celum feruntur: quia nec equalitatem fraternitatis in infimis per charitatem tenent: nec summam pertingere sese extollendo preualent. Et dicit ad angelum: qui loquebatur ad me. Quo iste deseruit amphoram. Et dicit ad me. Ut edificetur ei domus in terra Genaar. Eadem amphore edificatur domus in terra Genaar. Genaar quippe fetor eorum dicitur. Et sicut bonus odor ex virtute est: ita manifeste quod ait. Quod odoris sue manifestat per nos in omni loco: quia Christi bonus odor sumus deo: ita e contrario fetor ex vicio. Radix enim est omnium malorum cupiditas. Et quia quodlibet malum per auaritiam gignitur: dignum est ut domus auaricie in fetore construat. Sciendum quoque est quod seminar latissima vallis est: in qua turris a superbientibus edificari ceperat que linguarum facta diuersitate destructa est. Que scilicet turris Babylon dicta est: pro ipsa videlicet confusione gentium atque linguarum. Nec immerito ibi auaricie amphora ponitur vbi babilonia confusio edificat:

Dicit. 4.

C

21

Mat. 12.

q: vum per auariciam et impietate certum
est omnia mala exurgere: recte hec ipa au-
ratia atq: impietas in cōfusione peribent
habitarē. Dec paucis per excessum durū?
et peccati pondus exprimi per plūbi lami-
nam monstraremus. Que tūc beati Job
verba sanare quoq: ecclesie congruunt: que
duo sacri eloquiū testamenta custodiēs: qñ
secūdo sermones suos scribi expedit dicēs.
Quis mihi tribuat: vt scribantur sermōes
mei: quis mihi det: vt erarentur in libror?
Que q: forti inia modo per pōdus anari-
cie granibus modo aut vutis cordibus lo-
quatur silo ferreo in plūbi lamina: vel cele-
ta in silicem scribit. Sed iure beatum Job re-
demptoris nostri cūsq: ecclesie: vti vocib?
dicemus. si qd de eodē redemptorē nostro
q: aperte loquitur inuicimus.

Capitulum.

29.

Q:uod etenim pacto credēdū
est: q: ex eo aliqd per figurā
insinuat: si eum nobis apcy-
tis vocibus non demonstrat.
Sed iam quod de eo sentit
aperiat: omnesq: nobis am-
bages cogitationū tollat. Segur. ((Scio
enim q: redemptor: meus viuit.)) Qui enim
nō alit conditor: sed redēptor: aperte eū de-
nūciat: q: postq: oia creauit: vt nos de capti-
uitate redimeret: inter nos incarnatus ap-
paruit: suaq: passione nos a ppetua morte
liberauit. Et notandū quanta fide scim vir-
tute eius diuinitatis asringat: de quo per
Paulum dicitur: q: et si crucifixus est ex in-
firmitate sed viuit ex virtute dei. Hic uāq:
Scio enim q: redemptor: meus viuit. Ne si
aperis vocibus dicat. Infidelis quisquis
illum flagellatum: versum: palmis cesum:
corona spinea coronatum: spūis illitū: cru-
cifixum: mortuū nouerit: ego illum post mor-
tem viuere certa fide credo: libera voce pfi-
teor: q: redemptor: meus viuit: qui inter im-
piorum manus occubuit. Sed quid beate
Job per resurrectionem illius etiam de tue
carnis resurrectione confidis: aperta que-
so voce pfitere: Segur. ((Et in nouissimo
die de terra surrecturus sū:)) q: videlicet re-
surrectionem quā in se ostēdit in nobis etiā
quandoq: facturus est. Resurrectionē pp-
pe quā in se ostēdit nobis pmisit: quia sui
capitis gloriā sequuntur in membra. Redē-

ptor: ergo noster suscepit mortem ne mortū
meremus. Ostendit resurrectionem vt nos
resurgere posse confidamus. Unde et ean-
dem mortem non plusq: triduanā esse vo-
luit: ne si in illo resurrectio differretur i no-
bis omnimodo desperare. Quod bene de
illo per pphetam dicitur. De torrente i via
bibit: ppetua exaltabit caput. Quasi enī
de quodam flumine nostre passionis nō in
mansione bibere: sed in via dignatus est: q:
mortem transitorie. id est ad triduum contri-
git: atq: in ea morte quā contrigit nequa
sicut nos vsq: ad finem seculi remāsit. Hā
ergo die tertio resurrectio: quid in eius corpo-
re. i. ecclesia sequatur ostēdit. Exemplo pp-
pe monstrauit q: pmissit in premio: vt si
eū ipsam resurrectisse fideles agnoscerent:
ita in seipsis in fine mūdi resurrectionis p-
mia sperarent. Ecce nos per mortem car-
nis vsq: ad finem mundi remanemus i pul-
uere: ille autem die tertia ab ariditate mor-
tis viuit: et diuinitatis sue nobis potentias
ipsa inuolutione sue carnis ostendit. Qd
bene per moysen virgē duodecim i taber-
naculo posita demonstratur. Hā cū aarō
ad sacerdotiū: qui de tribu leui fuerat de-
spiceretur: nec digna tribus que offerret vo-
locantia crederetur: duodecim virgē: iuxta
duodecim tribus in tabernaculo poni pre-
cepte sunt: et ecce virga leui viuit: et qeqd
virtutis in munere aaron habere ostendit.
Quo videlicet signo quid inuuit: nisi q: oēs q:
vsq: ad finē mundi iacemus in morte: qua
si virgē relique i ariditate remanemus. Sy-
cureis virgē in ariditate remanentib? vir-
ga leui ad florem rediit: q: corpus dñi veri
saly sacerdotis nostri i mortis ariditate po-
situm: in florem resurrectionis erupit. Quo
floze aaron recte sacerdos esse cognoscitur:
quia hac resurrectionis gloria redemptor:
noster qui de tribu iuda et leui ortus est: in-
tercessor pro nobis esse monstratur. Ecce et
go iam virga aaron post ariditatem floret:
sed virgē duodecim tribuum in ariditate re-
manent: quia iam quidem corpus dñi post
mortē viuit: sed nostra adhuc corpora vsq:
ad finem mundi a resurrectionis gloria dis-
seruiunt. Unde ante hanc eandem dila-
tionem insulste dicens. Et in nouissimo: de
terra surrecturus sum.

Capitulum.

30.

L
p. 109.Nu. 17.
D

Itemus ergo spem resurrectionis nostre considerata gloria capitis nostri. Sed ne quis vel cogitatione tacita forsitan dicat. Quid ita? quod si surrexit a morte: quod unus idem deus et homo mortem quam ex humanitate patuliter diuinitate superauit: nos quoque qui puri homines sumus: a mortis surgere dominatione non possumus: recte in resurrectionis eius tempore etiam multorum sanctorum corpora surrexerunt: ut et in se nobis exemplum ostenderet: et de aliis qui nobis per puram humanitatem similes fuerunt: nos in resurrectione roboraret: quatenus cum se homo desperaret percipere quod in se ostendebat deus homo: hoc in se fieri posse gloriaretur: quod in ipsis factum cognosceret: quos pueros fuisse homines non dubitaret. Sunt homines qui considerantes quod ipsi a carne soluturi: quod caro in putredinem vertitur: quod putredo in puluerem redigit: quod pulvis in elementis soluit: ut nequaquam ab humanis oculis videatur: resurrectionem fieri posse desperant: et dum arida ossa inspicunt hec vestigia carnis: rursusque ad vitam viridescere posse diffidunt. Qui si resurrectionis fidem et obedientiam non tenent certe hanc tenere ratione debuerant. Quid enim quotidie nisi resurrectionem nostram in elementis suis mundus imitatur. Per quotidiana quippe momenta lux ipsa temporalis: quasi moritur: dum superuenientibus noctis tenebris ea que aspiciendur subtrahit: et quasi quotidie resurgit: dum lux ablata oculis suppressa iterum nocte reparatur. Per momenta quoque temporis cernimus arbuta viriditate foliorum amittere: a fructuum prolatione cessare: et ecce subito quasi ex arsecit ligno velut quadam resurrectione veniente videmus folia crumpere: fructus grandescere: et totam arborum reditio decore vestiri. In desinenter cernimus parua arborum semina terre humilibus commendari: ex quibus non longe post aspicimus magna arbuta surgere: folia pomarum proferre. Consideremus ergo paruum cuiuslibet arboris semen: quod in terra iacuit: ut arbor ex illo producat: et comprehendamus si possumus ubi in illa tanta breuitate seminis: tam immensa arbor latuit que ex illo processit: ubi lignum:

ubi cortex: ubi viriditas foliorum: ubi vberitas fructuum. Nunquid nam in semine tale aliquid videbatur: cum in terra iaceretur? Et tamen oculis rerum omnium opifice cuncta mirabiliter ordinante: et in mollicie seminis latuit asperitas corticis: et in teneritudine illius absconsa est fortitudo roboris: et in siccitate eius vberitas fructificationis. Quid ergo mirum: si tenuissimum pulcre: vel a nostris oculis in elementis redactum cum vult in hominem reformari: qui et tenuissimis seminibus immensa arbuta reintegrat? Quia ergo rationales sumus conditi: spem resurrectionis nostre ex ipsa debemus rerum specie et contemplatione colligere. Sed quia in nobis sensus torpuit ratio: accessit in exemplo gratia redemptio. Venit namque conditor noster: suscepit mortem: ostendit resurrectionem: ut qui resurrectionis spem ex ratione tenere nolumus: hanc ex eius adiutorio et exemplo teneremus. Dicat igitur beatus Job. Scio quod redemptor meus vivit: et in nouissimo de terra surgaturus sum. Et quisquis resurrectionis in se virtutem fieri posse desperat: verba in gentilitate positi viri fideliter erubescant: et pater quatenus pene sit pondere ferendus si adhuc non credit suam: qui iam resurrectionem domini cognouit faciam si et illi suam crediderit: quod adhuc ipse sperabat esse faciendam.

Capitulum.

31.

Sed ecce resurrectiones antidio: effectum tamen eiusdem resurrectionis exquirunt. Credo namque quia resurrecturus sum: sed volo ut audiam qualis. Sed sciendum quippe mihi est. Ut si in quodam alio subtili fortasse: vel i acrio: an in eo quo morior corpore resurgam. Si si in acrio corpore surretero: iam ego non ero qui resurgo. Nam quod est vera resurrectio: si vera esse non poterit caro? Aperta ergo ratio suggerit: quia si vera caro non fuerit proculdubio resurrectio vera non erit. Neque enim recte resurrectio dici potest: ubi non resurgit quod ceciderit. Sed has nobis beate Job enucleatis nebulas tolle: et quia per acceptam sancti spiritus gra-

tiam de spe nobis loq nostre resurrectionis cepisti: aperte indica: si caro nostra veraciter resurgat. Sequitur. ((Et rursum circa dabo: pelle mea.)) Dum aperte pellis dicitur: ois dubitatio vere resurrectionis aufertur: quia non sicut cuticulis constantinopolitanis vrbis epus scripsit. Corpus nostrum in illa resurrectionis gloria erit impalpabile ventis acriqz subtilius. In illa enim resurrectionis gloria erit corpus nostrum: subtilis quidem per effectum spiritualis potentie: sed palpabile per veritatem nature. Unde etiam redemptor noster habitantibus de sua resurrectione discipulis ostendit manus et latus palpanda: ossa carneqz prebuit videri. Palpate et videte: quia spiritus carnis et ossa non habet sicut me videtis habere. Qui tunc videt cuticulis in constantinopolitana vrbe posite hoc evangelice veritatis testimonium promissum: ait. Itecirco dominus hoc fecit: ut dubitationem resurrectionis sue de discipulorum cordibus amoveret. Tunc inquit: Mira est res valde qua astruis ut inde nobis dubitas surgat: unde discipulorum corda a dubitate sanata sunt. Quid enim deterius dici potest. Quod hoc nobis de eius vera carne dubium fiat: per quod discipuli eius ad fidem ab omni sunt dubitate reparati. Si enim hoc non habuisset astruit quod ostendit: unde fides discipulis eius confirmata est: inde nostra destruitur. Qui adhibebat etiam dicens. Corpus palpabile habuit quod ostendit: sed post confirmata corda palpantium: omne illud in domino quod palpari potuit in subtilitate est: aliqua redactum. Ad hoc ipse respondit dicens: Scriptum est. Christus resurgens a mortuis: iam non moritur: mors illi ultra non dominabitur. Si ergo in eius corpore post resurrectionem potuit imitari: contra veridicam Pauli sententiam post resurrectionem dominus rediit in mortem. Quod ergo dicere et non aliter vel status presumat: quod veram carnis resurrectionem denegat. Tunc mihi obicit dicens. Cum scriptum sit. Caro et sanguis regnum dei possidere non possunt: quia ratione credendum est resurgere veraciter carnem. Tunc inquam. In sacro eloquio aliter caro dicitur iuxta naturam: atqz aliter iuxta culpam vel corruptionem. Caro quippe iuxta naturam sicut scriptum est. Hoc nunc os ex ossibus

meis: et caro de carne mea. Et verbum caro factum est: et habitabit in nobis. Caro vero iuxta culpam: sicut scriptum est. Non permanebit in vobis istis spiritus meus: eo quod sit caro. Et sicut Psalmista ait. Moe moratus est quia caro sunt: spiritus vadens et non rediens. Unde et discipulis Paulus dicebat. Vos autem in carne non estis: sed in spiritu. Neque enim in carne non erant: quibus epistolas transmittit. Sed quia passionibus carnalium desideriorum vicerant iam liberi per virtutem: spiritus in carne non erant. Quod ergo Paulus apostolus dicit. Quia caro et sanguis regnum dei possidere non possunt. Carnem vult sine culpa intelligi non carnem sine natura. Unde et mor quia carne sine culpa diceret: ostendit subdicens. Neque corruptio: in corruptelam possidebit. In illa ergo celestis regni gloria caro sine naturam erit: sed sine passionis desideria non erit. Quia venietio mortis aculeo: i eterna incorruptione regnabit.

Capitulum 32.

Quibus dictis quidem tunc cuius consentire se protinus respondit: sed tamen adhuc corpus palpabile resurgere posse denegabat. Qui etiam in libello quem de resurrectione scripsit

Pauli quoque apostoli testimonium inducit dicens. Tu quod seminas: non vivificatur nisi prius moriatur: et quod seminas non corpus quod futurum est seminas: sed nudum granum: hoc nimirum ostendere se stitit quia caro vel palpabilis: vel ipsa non erit: dum sanctus apostolus de resurrectione agens gloria: non corpus quod futurum est: seminari dixerat. Sed ad hoc citius respondit Paulus apostolus dicens: Non corpus quod futurum est seminas: sed nudum granum: hoc insinuat videmus: quia granum cuius culmo et folijs nascitur: quod sine culmo et folijs seminatur. Ille itaque in angustia glorie resurrectionis non dicit grano seminis deesse quod erat: sed adesse quod non erat: iste autem dum verum corpus resurgere denegat: nequaquam dicit adesse quod deerat: sed deesse quod erat. Tunc itaque in angustia potentie producit: gravissima a nobis cepimus simulatio de resurre. Tunc pie memorie Liberius Constantinus imperator secreto me et

Ps. 77
D
Sal. 5.

12

1. Cor. 15.

B

C

Alum suscipiens qd inter nos discordie ver-
faretur agnouit: et vtriusq; partis allegatio
nem pensans: eadem libum quez de resur-
rectione scripserat: suis quoq; allegatiōib;
destruens: deliberavit vt flammis cremari de-
bueret. Et quod vt egressi sumus: me egritu-
do valida: eundem sō egritudinis egritudo et
mors prius est secuta. Quo mortuo: quia
pene nullus erat qui eius deā sequeretur:
dissimulanti cepta persequuntur i fauillas vi-
deret verba iaculari. Dum tamen adhuc
vixeret et ego validissimis febribus egrota-
rem: quicūq; noti mei gratia salutatiois ad
eum pergebant: vt eorū relatione cognoni:
ante eorum oculos pelles manus sue tene-
bat dicens: Confiteor: quia omnes in hac
carne resurgemus: quod sicut ipsi fateban-
tur: oīno prius negare p̄sueuerat. S; nos
ista postponentes in beati Job sermonibus
subtiliter egeramus. Ca. 33.

Sed vera erit resurrectio: verū
et corpus in resurrectione. Ec-
ce enī itaq; de spe resurrectionis
dubitare nō possumus:
dñi ait: Et non timo de rerū
resurrecturas sum. Dubi-
tatem quoq; de reparatione vera corporis
absolue q ait. Et rursum circūdabo: pelle
mea. Qui adhuc ad asferendas ambages
nostre cogitatiois subdit. ((Et in carne mea
videbo deū.)) Ecce resurrectione: ecce pel-
le: ecce carne apertis facietur vocib;. Quid
ergo remanet: unde possit mēs nostra di-
bitare: Si itaq; iste vir sanctus ante effectus
resurrectionis dñice reducere dā carne i integro
statu credidit: quid erit reatus nostre dubi-
tatiois si vera carnis resurrectio: nec post
exemplū crediti redeptoris. Si. n. post resur-
rectionē corpus palpabile nō erit: profecto
alī surgit q; moritur et qd dictū nephās est
credere quia ego morior: et alius resurgat.
Unde q̄so te beate Job subdūge que sentis
et hinc nobis questionis scrupulum tolle.
Sequitur. ((Quē visurus sum ego ipse: et
oculi mei p̄specturi sunt: et nō alī.)) Si enī
sicut quidā error sequaces arbitrantur: qz
post resurrectionē corp⁹ palpabile nō erit
sed inuisibilis corporis subtilitas caro vo-
cabitur: quā substantia carnis non sit. p̄-
fecto alius est qui moritur: et alius q resur-
git. Sed beatus Job hanc eius sententiā

veridica voce destruit: q ait: Quem visur⁹
sum ego ipse: et oculi mei conspiciunt: et nō alius.
Nos autem beati Job fides
sequentes: et redemptionis nostri post resur-
rectionē corpus palpabile veraciter credē-
tes: fatemur carnem nostram post resurre-
ctionem futuram et eandem et diuersā: eā
idem per naturam: diuersam per gloriam:
eandem per veritatem: diuersam per potē-
tiam. Erit itaq; subtilis: quia et incorrupti-
bilis. Erit palpabilis: qz non amittit essentia
am veracis nature. Sed sanctus vir eādey
resurrectionis fiducia qua spe teneat quā-
ta certitudine p̄stoleatur adiungit. Sequi-
tur. ((Reposita ē hec spes mea: in sinu meo
Nā nos habere certius credimus: qz hoc
quod in sinu tenem⁹. In sinu ergo sō spe
repositam remittit: q vera certitudo s spe
resurrectionis p̄sumptis. Sed quia ventu-
rum diem resurrectionis innotuit: iam nūc
seu voce sua: seu typo sancte et vniuersalis
ecclesie p̄anorum facta redarguit: iudici-
um quod in resurrectionis die sequi p̄e-
dicat. Nam prius subdit. Quare ergo
nunc dictis persequamur eum et radicem
verbi inueniamus contra eum. Fugite ergo
a facie gladij: qm̄ vltorū iniquitatis gladi-
us est: et scitote esse iudicium. Prius q̄ppe
sententia iniquorum facta reprehendit: se-
quenti aīte ex diuino iudicio penas innotu-
it. Alit enim. Quare ergo nunc dictis perse-
quamur eum: et radicem verbi inueniam⁹
contra eum. Peruenit glibet quia malo stu-
dio bene prolata audiunt: et in lingua iusti
accusationis aditum inuenire appetit: qd
aliud qz contra eū verbi radicem querit
ex qua videlicet loquendi originem sumat:
et ramos prane loquacitatis in accusatiōe
dilatent. Sed vir sanctus cum a pranis ta-
lia sustinet: non contra eos: sed magis pro
ipsis dolet: et male cogitata redarguit ac
mala eis que fugiant ostendit dicens. Fugite
ergo a facie gladij: qz vltorū iniquitatis gla-
dius est: et scitote esse iudicium.

Capitulum. 34.

Quis q peruersa agit: eo
ipso quo hoc despiciat: esse
dei iudicium nescit. Si n.
hoc timendo sciret: que in
illo sunt puniēda nō age-
ret. Nam sunt pleriq; qui

C

21

33

D

21

extremum esse indicium verbotenus sciuit qz periculis agendo testantur: qz nesciuit. Qui enim hoc non formidat vt debet necdum cognouit cum quanto turbine terroris adueniat. Si enim pensare pondus tremendi ex animis nosset: ire diem vtiqz timendo spectaret. Sciam quocqz gladij fugere e: aliad personis districe suam priusqz appareat placare. Utare naqz terror indicis non nisi ante iudicii potestatem non cernitur: sed precibus placatur. Cum vero in illo tremore exanimis sederit: et videri potest: et placari iam non potest: qz facta prauorum qz diu sustinuit tacitus: simul oia reddet iustis. Unde necesse est nunc timere iudicem: cum necdum iudicium exerceat: cum diu mala sustineret: cui adhuc mala tolerat que videt: ne cum semel manum in retributione vltis exerserit: tanto in iudicio districtius feriat quanto ante iudicium diutius expectat.

Sancti Gregorii. Liber. 15.
Capitulum. 1.

Via amici

beati Job nequaquam peruersi esse potuerunt. Sopbar naamatitis verba testatur qd ore ei terrores venturi indicij audiens protinus adiungit.

((Iccirco cogitationes mee varie succedunt sibi: mens in diuersa rapit)). Ne si et apertis vocibus dicat: Quia extremi indicij terrore considero: iccirco cogitationum multibus in timore confundo. Tanto se quippe animus amplius in cogitatione dilatat: quanto illud esse terribile quod imminet pensat. Et in diuersa mens rapitur: quando modo mala que egit: modo bona que agere neglexit: modo reprehensibilia in quibus e: modo recta que sibi adhuc deesse conspiciunt: sollicito pauore perpendit. Sed amici beati Job cuius assiduitate vite illius edocei bene viuere non erant: pensare tamen subtiliter di iudicia nescientes: mala hic iustorum quoniam possent recipere non credebant. Unde et eundem sanctum virum iniquum esse suspicari sunt: quos flagellatum viderunt: atqz et hac suspitione agebatur vt in ei quocumqz increpatione dilaberentur: ad quas tamen

increpationem quasi sub quadam reuerentia descendit. Unde sopbar subiecit dicens ((Doctrina qua me arguis audiam: et spiritaliter intelliget me: ridebit mihi.)) Ne si aperte dicat: Tu aqdem verba audio: sed an recte: placata sint spiritui mee intelligentie si discerno. Nam qz dicentis verba despiciunt: vocari nam eius non ad adiutorium: sed ad occasionem certaminis sumunt: vt audita potius indicent qz sequatur. His itaqz sub quadam moderamine premissis: in aperta iam beati viri exprobatione profert cum subiungit: ((hoc scio a principio ex quo positus est homo super terram: qz laus impiorum brevis sit: et gaudium hypocrite adfuit puncti.)) Liquet nunc qz sue intelligentie spiritus inflatus: eas quas contra impios sententias profert in beati Job redargutionibus iscat. Quem enim paus iusta agere: et postmodum penas tolerare cōspicit: omne in illo hypocritis clamat fuisse quod videt: qz videlicet a iusto deo iustam famuluz affligi posse non credidit. Sed nos eandem eius sententias quas non recte rectas protulit: sollicita in reuerentia pensantes exequamur: et contentos quod falsum contra beatum Job loquitur: intueamur qz vera dicat si hoc contra impios loqueretur. Ut itaqz: hoc scio a principio ex quo positus e homo super terram qz laus impiorum brevis est.

Capitulum. 2.

Icturus breuitate vite presentis cordis oculos ad exordium rediit originis vt ex antea actis colligat: qz nulla sunt que vident aliqua esse diuina. Si enim ab ipso humani generis ex ortu vsqz ad hoc tempus quo sumus: mentis oculos ducim: oē quod finis potuit qz breue fuerit videmus. Pōnamus enim quilibet hominē a primordio mundi conditi vsqz ad hodiernum diem vitam ducere: hodie tamē eandem vitam quam quasi longam ducere videtur finire: ecce finis adest: preterita iam nulla sunt qz cuncta transierunt. Futurum in hoc mundo nihil est: qz nullum ad vitam: vel bene finem restat momentum. Vbi est ergo longum tempus quod inter initium finisqz deprehensum ita consumitur ac si nec bene vnqz fuisset. Quipqz itaqz qz presentem vitam

desiderant in eo proculdubio elati percipere
laudem querunt. Lingue sanctorum extol-
luntur: nec est boni: sed dicti appetitis. Quia
videlicet tandem longam esse existimant dum
assequuntur: sed bene intellegit fuisse: dum
amittunt. In fine quippe eis ostendit: quod nil
fecerit quod amarentur. Unde recte con-
tra eosdem impios dicitur: hoc scio a principio et
quo positus est homo super terram quod laus
impiorum brevis est. Ubi aperte subiungitur.
(Et gaudium hypocrite ad instar puncti.) Se-
pe hypocrita dum sanctum se simulat: et in-
quasi exhibere mime formidat: ab omnibus ho-
moratur eius sanctitatis gloria defertur ab
his qui exteriora cernunt: sed interiora prospice-
re nequeunt. Unde fit ut gaudeat in pri-
ma sessione: hilarescat in primo recubitu:
fiatur in prima salutatione: eleuetur in re-
uerenti voce obsequentium: et superba cogi-
tatione timeat in famulatu subdito: cum
car voce quocumque veritatis de talibus dicitur.
Omnia vero opera sua faciunt: ut videantur
ab hominibus. Dilatant enim phylacteria
sua: et magnificant simbras suas. Amant
enim primos recubitus in cenis et primas
cathedras in synagogis: et salutaciones in fo-
ro: et vocari ab hominibus rabbi. Sed cor
gaudium eternitati comparat: quod erit qua-
do irruente mortis articulo ita consumitur
ac si oino non fuerit. Locus nimirum gau-
dij leticia pertransit: et pena permanet: et cum
res amittitur: causa durat. Bene autem dicitur
gaudium hypocrite ad instar puncti: in puncto
enim stilus mori ut ponitur leuatur: nec mora
ulla agitur ut per eripendam lineam tra-
hatur. Gaudium itaque hypocrite ad simi-
litudinem puncti est: quod apparet ad momen-
tum: sed disparat imperpetuum: et sicut stilus
in puncto dum ponitur leuatur: sic hypocrita
punctus vite gaudia dum tangit amittit. Be-
quo et subditur. ((Si ascenderit usque ad ce-
lum superbia eius: et caput eius nubes terri-
gerit: quasi sterquilinum in fine perdet.)) Su-
perbia hypocrite: usque ad celum ascendere di-
citur: quando eius elatio celestes agere vi-
tam videtur. Cum etiam caput quasi nubes
tangit: quando principalis pars videlicet intel-
lectus illius sanctorum precedentium coe-
quari meritis creditur. Sed quasi sterquilinum
in fine perdetur: quod in morte sua cum ad tormen-
ta ducitur stercore vicio: plenus a mali-

gnis spiritibus conuiscatur.

La.

3

Unde etiam vite punctus que
iniusti estumant magna bona
boni stercorea deputat. Ubi
scriptum est: De stercore boni
lapidat: est piger. Is ergo
quod deus seque noluerit: ab amo-

Eccl. 22.

re eterne vite pigrescit. Et quoniam rex ipa-
lum dano putat: et his numeris affligit qui
sunt viri velut stercorea prement. Qui ergo ex
terrenarum rerum percussione atterit: et aliud: quod
de boni stercore flagellat. Et recte hypocri-
ta sterquilinum similis dicitur: quod dum ipse gloria
habeat appetit: modo per cogitationem apud semet-
ipsum timeat: modo eandem gloriam alijs inu-
det: eamque alios veraciter habentes irridet.
Quot ergo vitijs plenus est: quasi tot ster-
coribus in aspectu eterni iudicis illi peccator
feter. Bicar igitur: Si ascenderit usque ad ce-
lum superbia eius: et caput eius nubes tergerit:
quasi sterquilinum in fine perdetur. Qui et si ce-
lesti vitam se agere simulat: et si intellectum suum
esse similem veris edicationibus ostendit: quasi
sterquilinum tamen in fine perdetur: quod mens illius pro
vicio suorum fetore duntaxat. Sequitur. ((Et
quod cum viderat dicitur: Ubi est?)) Ilerumque hypo-
critarum vita etiam ab hominibus reproba in fine
cognoscitur: ut significat in apertioribus quod fuerit ostē-
dant. Qui ergo hoc elatum viderint de eterni-
tate dicent: ubi est? Quod neque ubi elatus fue-
rat apparet: neque in eternitatis rege ubi
esse putabatur. Beatus cum breuitate vite ad-
huc aperte subligatur. ((Velut somnians ano-
lans non inueniatur: transiet sicut visio no-
cturna.)) Quid est vita hypocrite: nisi que
dum visio fantasmatis: quod hoc ostendit ima-
gine: quod non habet veritatem. Unde recte quoque
somnia comparatur: quod ab eo ois ilans et glo-
ria: quasi dum tenetur amittit. Sepe namque
in nocturna visione nonnulli pauperes sanctos
se diuites ammirantur: deferri sibi honores
aspiciunt diuitiarum moles: obsequentium mul-
titudinem: pulchritudinem vestium: abundantiam
aliorum sibi uideri adesse considerant. Gau-
dent se euasisse penuriam quam cum gemitu to-
lerabant. Sed repetitum cum euigilant inueniunt quod
falsum fuerat: quod gaudebant: eosque euigila-
sse peniter: et emilantes inopia se te-
neri. Sic hypocritarum merces dum aliud est quod
agitur: atque aliud quod hominibus ostenditur: laudes
de ipsa sanctitatis ostentatione recipiunt. In

3

2

Mat. 23.

3

estimatione hominum multis melioribus
preferantur: et cum intus apud se facita co-
gitatione superbiat: foris se humiles demo-
strant. Cuius ab hominibus imoderate landan-
tur: tales esse se quos apud deum existimant:
quales se gaudent hominibus innotuisse. Unde
fit ut etiam eterne vite percepturos se pre-
mia presumant: et qui h de humanis fauo-
ribus exultant: illis se habituros regem, o-
mnino non dubitent. Sed inter hec occulta vo-
cationis hora surripitur: et cum carnis oculo-
los claudunt: mentis aperitur: moxque ut sup-
plicia eterna receperint: ibi vident quod virtu-
tum estimatione diuites in somnis fuerant.
Bene, ergo de hoc hypocrita dicitur: Transiet
velut visio nocturna: quod hoc quod se ad mo-
mentum diuitum humanis estimationibus vi-
dit: de ostensione est fantasmatis: non de so-
litudine virtutis. Nam cum mens eius in mor-
te carnis euigilat: cognoscit pseudubio quod
fauores circa se hominum dormiens vide-
bat. Segitur. ((Oculus qui eum viderat non
videbit: neque ultra eum intuebitur locum su-
um.)) Quis est locus hypocrite: nisi eorum adu-
lantium. Ibi quippe regit: ubi fauores sue-
nerit. Oculus ergo qui eum viderat non vide-
bit: quod subtractus in morte stultis amatoribus
suis absconditur: qui eum consueverant
amirando conspiciere. Nec ultra eum lo-
cus suus intuebitur: quod lingue adulantium
hunc ad iudicium fauoribus non sequuntur.
Sed tamen quousque vivit ea que ipse agit:
etiam sequaces suos docere non desinit: et per
erroris sui prauitatem alios quoque ad eam
qua exultat generat simulationem. De quo
bus h apte subditur. Filij eius atterentur
egestare. Scriptum est: In malinolam ani-
mam non introibit sapientia. Et per hoc dicitur:
Diuites egerunt et elurierunt. Si enim
de exteriori fame egestas eorum et elurries
diceretur: profecto diuites non essent: quod pa-
ne corporis indigerent. Sed quia dum exte-
rius multiplicantur literis inanes fiunt:
et diuites pariter et egestes esse memorantur:
quod videlicet pane sapientie faciri minime
merentur. Filij itaque huius hypocrite at-
terentur egestate: quod hi qui in hypocrita ex ei-
us mutatione nascuntur: dum veritatis solidi-
tatem non tenent: in cordis egestate defici-
unt.

Capitulum. 4.

Tamen illius reddent ei
dolorem suum. Quid per ma-
nus nisi opera designantur:
Adhuc itaque illius ei do-
lorem reddent: quod damna-
tionem iustitiae ex iniqua re-

cepit operatione. Bene autem non dabunt
sed reddent dicitur: quod peruersae eius actiones
eternum ei supplicium quasi quoddam de-
bitum soluent. Sed priusquam ad eterna sup-
plicia perueniat: quale se hic erubeat ple-
nitas adiungat. Segitur. ((Ossa eius imple-
buntur virgis adolescentie eius et cum eo i
pulvere dormiet.)) O ergo prae inchoatio-
nis causas culpe etiam presumendo multi-
plicat. Dum enim male agere quis cepit
usu iam deterius in hoc quod inchoauerit
exercescit. Quid itaque adolescentia huius hy-
pocrite nisi inchoatio prauitatis est: In ado-
lescentia quippe iam libido seruescere incho-
at: et tunc adolescentiam hypocrita habet:
cum appetere et amplecti libidinem glorie
ceperit: quod in eo dum adulantium blanda so-
menta multiplicat robustior: reddunt:
et quasi in ossa conuertunt. Hoc enim quod
male cepit: prius quotidie per consuetudi-
nem roborat. Dicatur itaque: Ossa eius im-
plebuntur virgis adolescentie eius: quod dure
in eo prauitatis consuetudines ex virgibus
pre sunt pessime inchoationis. Unde scriptum
est: in puerbis: Adolescentis iuxta viam su-
am etiam cum semerit non recedit ab ea.
Que nimirum ossa cum eo in pulvere dor-
mient: quod eo virgibus in illo inique consuetudi-
nes perdurant: quo hanc ad mortis pulue-
rem pertrahant. Cum eo enim in pulvere ossa
vel vicia dormire est: virgibus ad puluerem cum
non deserere. Idcirco ad mortem ad iungat:
te minime cessare. Tenet igitur illum prae
suetudines: que semel ceperunt: atque quo-
tidie duriores existunt. Et cum illo in pul-
vere dormiunt: quod non nisi cum eius vita fi-
niantur. Sed hec intelligi et aliter possunt.

Capitulum. 5.

Libet namque hypocrita non
namque forte ac validam ali-
quid in operatione: sed vix mul-
ta bona se simulat habere
que non habet: perdit etiam
ea que habet. Unde etiam nunc

dicitur: Ossa eius implebuntur virgibus adolescentie

tie eius: q: cum lenis ac mollis multa pueri
liter facit: etiam in his que fortia egerit i vi
cio mollescit. Que videlicet eius ossa cum
eo in puluere dormient: q: scilicet sicut puluis
est omnis simulatio illa qua agit: ita in illo
z si qd habet validum oi soliditate vacua
tur: vt per virtutis arrogantiam hoc quoq:
perdat: q: in eo potuit esse virtutis. Ossa
ergo cu eo in puluere dormire est: cum pra
uis eius actibus etiaz si qua sunt bene acta
deperire. Sequitur. ((Cum enim dulce fuerit
in ore eius malum: abscondit illud sub lin
gua sua.)) Si ore hypocrite malum dulce
est: q: et ei iniquitas sanis in mente. Quia
quippe cordis cogitatio est: de qua scriptum
est. Labia dolosa in corde: z locuti sunt ma
la. Sed hoc malum q: in ore hypocrite dul
ce est: sub lingua eius absconditur: q: aspe
ritas malicie que latet in mente sub tegmine
blande locutionis operitur. Alia naq: in
lingua z non sub lingua esset: si loquens hy
pocrita maliciam sine prauitatis aperiret.
Sed sicut pleriq: iustus cu quodam agere
pueris: conspiciant qui duris sunt increpa
tionibus ferendi in lingua asperitatem su
munt. sed sub lingua mentis sine benignita
tem contegunt. Unde z sancte ecclesie spon
si voce dicitur. Del z lac sub lingua tua. I
qui enim mentis sine dulcedinem aperire i
firmis nolunt: sed loquentes quada eos aspe
ritate ferunt: z tame inter verba aspera q: si
latenter quoddam dulcedinis intermittunt.
Hi videlicet non in lingua sed sub lingua
habent dulcedinem: quia inter dura q: pro
ferunt emittunt quedam blanda z dulcia:
q: bus costricta mens possit et benignitate
resolui. Ita perueris quib: quia mali non
in lingua sed sub lingua habent sermonib:
dulcia pretendunt: z cogitationibus peruer
sa molliuntur. Hinc est enim q: Joab ama
se mentis dextera tenuit: sed sinistra ad gla
dium latenter mittens eius viscera fudit.
Dextera quippe mentis tenere est: quasi ex
benignitate blandire. Sed sinistram ad gla
dium mittit: qui latenter et malicia pcutit.
Hinc de ipso quoq: eorum capite scriptum
est. Sub lingua ei labor z dolor. Qui eni
non aperte mala que cogitat ostendit: labo
rem ac dolorem eorum quoq: mortem appetit
non in lingua egerit: sed sub lingua premit.
Bene de hoc hypocrita subditur. ((Parcet

illi z non derelinquet illud: z celabit i guttu
re suo.)) Malo enim quod diligit parcat: q:
non hoc in semetipso penitendo persequit.
Unde z additur: non derelinquet illud. Si
enim vellet relinquere nequaquam parceret: q:
persequeretur. Sed hoc celat in gutture q:
sic seruat in cogitatione: vt nunq: proferat
in voce. Sequitur. ((Panis eius in vtero
illius: vertetur in fel aspidis intrinsecus.))
Et panis in vtero: hoc est facietas reposita
lis delectationis in mente. Sacer ergo nre
hypocrita illata laude: delectetur: honori
bus. Panis eius in vtero illius vertetur in
fel aspidis intrinsecus: q: facietas transfor
matur in delectationis: in retributionis sine ad ama
ritudinem vertitur: z fel aspidis. id est mali
gnorum spirituum persuasionem fuisse cogno
scitur: q: hanc glorie esse credebatur. Tunc
etenim inquit vident q: antiqui serpentes ve
neno infecti sunt: dum flammis vtriusq: tra
diti est eodem suo persuasore cruciant. Pa
nis itaq: iste aliud in ore sapit: sed aliud in
vtero: q: transitorie delectationis leticia dul
cis est: cu hic quasi mandedo agit: sed amare
scit i vtero: q: peracta leticia deglutitur ad
penam.

La. 6.

El certe q: panis scripture
facere intelligentia no inco
nuenienter accipitur: q: men
tem reficit ei: boni operis
vires pber. Et pleriq: hypo
crita etiaz sacri eloqui cru
diri mysterijs sudet non tñ vt ex eisdem vi
uat: sed vt ceteris hominibus q: sit doctus
appareat. Panis eius in vtero illius i fel
aspidum intrinsecus vertetur: q: dum de fa
cre legis scientia gloriatur vite potum con
uerit sibi in veneni poculum: z inde repro
bus moritur. vnde ad vitam erudire vide
batur. Neq: hoc autem incommeniter acci
pitur: q: nonnq: hypocrita dum doctrine
verba ad ostensionem querere studet: diuino
iudicio eccatus hoc ipsam verbum prane i
telligit qd male querit. Cu in errorem pere
scos labitur: contigit ei vt sicut de felle aspi
dum: sic infelix de pane moriatur: z in do
ctrina sua mortem inuenit: q: in verbis vite
vitam inhiuere quæsit. Sepe vero euenit
vt diuine ammonitionis eloquia etiam si re
cte hypocrita intelligat: in opere nequa
seruat: hec etiam pñtq: presentis vite cur

23

21

23

8

Sap. 1.

Can. 3.

2

2. Re. 3.

Ps. 9.

sam finiat amittat: ut pdat seiretqđ sciēt
do noluit agere. Unde ⁊ subditur. (Diu-
tias quas deuorant euomet ⁊ de ventre il-
lius extrahet eas deus.) Quia hypocrita
scire dēna eloquia: nec tamē facere. Quia
docte loqui: nec uincere: pro eo qđ non agit
que nouit: etiam hoc qđ nouit amittit ut
qđ scientie sue purā opationem non sociat
contempra puritate boni operis ⁊ scientias
perdat. Diuitias igitur sacre legis quas le-
gendo deuorant oblitiscendo euomet: eas-
qđ de ventre illius deus extrahet: qđ quod
obseruare noluit iusto iudicio de eius me-
moria euellet: ne precepta dei saltem i lingua
teneat: que non seruauit in uita. Unde per
pphetā dicitur. Peccatori autē dixit de⁹.
Quare tu enarras iusticias meas: ⁊ as-
sumis testamentum meū per os tuū: Que ē
uerba doctrine si quādo cōtingat ut hypo-
crita usq; ad finem videatur in ore retine-
re: inde magis dānabitur: vñ bono dei iu-
nere etiam malis minime pūat. Scriptus
quippe est. Memoria retinentibus mada-
ta eius: ut faciant ea. Qui ergo mandata il-
lius memoria retinet: h̄ nequa qđ facit: h̄ in
doctrine s̄bis filias quibus dānetur tenet.
Vinc quippe in Zacharia scriptus ē. Quid
tu uides zacharia. Et dixit. Ego uideo vo-
lumen volans: longitudo eius viginti cubi-
torum: ⁊ latitudo eius decem cubitoꝝ. Et
dixit ad me: hec est maledictio que egredie-
tur super faciem vnuerse terre: qđ ois sur si
erit sibi scriptum est indicabitur. Quid nā-
qđ est volumen volans nisi scriptura sacra:
Que dum de celestibus loquitur ad supio-
ra mentis nostre leuat intentionē: qđ dum il-
lam super nos esse aspiciamus iusta attende-
re: i. concupiscere denitamus.

Capitulum.

7.

Uel latitudinem decem cu-
bitoꝝ: longitudo eius ⁊ o vi-
ginti habere phibet: qđ lati-
tudo opationis nostre sim-
p̄la est: ⁊ longanimitas sp̄s
in duplum tenditur: qđ in
bono nostro ope ⁊ hic nobis mentis reges:
⁊ illic gaudia eterna preparant: ueritate at
testare que ait. Si qđ reliqueris domos aut
agros ⁊ c. centuplū in hoc seculo recipiet: ⁊
in futuro vitam eternā possidebit. Eterna-
rius gpe numerus decuplicato denario fit

perfectus. Hic itaq; centuplū recipit: qui est
nil habuerit ipsa tamē pfectione mentis iā
in hoc seculo habere nil querit. Quia ergo per
hanc duplā nobis pro simlo reddat: recte
hoc volumen p̄ viginti cubitos in longū tē-
ditur: qđ per decē dilatā. Sed qđ hec ipsa
sacra eloquia ad eternā dānationem sunt
eis qui illa uel scire nolunt: uel certe sciēdo
contemunt. recte de hoc volumine dicitur.
Hec est maledictio que egredietur super fa-
ciem vnuerse terre. Et cur maledictio dica-
tur adiungit: qđ ois sur h̄erit sibi scriptum est
iudicabitur: hypocrita igitur qđ in iōba le-
gis que nouit uincere contemnit: ⁊ de doctrina
fauores querit sur iudicabitur: qđ p̄ hoc qđ
iusta loquitur laudem sibi uice iustorum ra-
piat. De quo adhuc bene subdit. (Caput
aspidium fugiet: occidet eam lingua videri)
Aspidis paruius est serpens: vipera ⁊ dō p̄oli-
rioris est corporis: ⁊ aspidēs oua gignunt:
atq; ex ouis eorū filij pereant: vipere autē
cō cōcepit: filij earū in ventre scutuntq;
ruptis lateribus matris ex earū ventribus
pedunt. Uti ⁊ vipera eo qđ vi pariat noīa
tur. Vipera itaq; sic nascitur: ut uiolenter
creat: ⁊ cū matris sue extinctione p̄neat.
Quid ergo p̄ aspidēs paruos: nisi latentes
suggestiones inuidioꝝ spiritū figurant:
qui cordibus hominū prauis p̄iis phasias
ne surripit. Quid ⁊ o per linguā vipere: nisi
violenta diaboli temptatio designat. Vbi
enim leniter surripit: postmodū ⁊ o etiā vio-
lenter trahit. Caput itaq; aspidis fugit: qđ
initium suggestionis occulte paruū p̄iū in
corde nascitur: sed occidet eū lingua vipere
qđ postmodū capta mens ueneno uiolente
temptationis necatur. Vbi subitū cōsi-
liss ad cor hominis inuidi spiritus loquū-
tur: qui dum leniter persuadent quasi uene-
num aspidum fundunt. Unde scriptum est.
Qua aspidis ruperit: ⁊ telas aranee tene-
runt. Qui comederit de ouis eorū morietur:
qđ confortū est erumpet in regulum.

Capitulum.

8.

Qua appē aspidum prauis
hominū rumpere ē: malū
gnorū spiritū cōsilia: que
in cor cordib⁹ latet: per-
uicis opib⁹ apire. Telas
quoq; aranee tenece est: p̄
p̄iis inūdi cōcupiscētia

p̄. 49.

p̄. 102.

p̄. 5.

21

Mat. 10.
Mar. 10.
Luc. 13.

Esa. 19

21

temporalia: quælibet operari: que vñ nulla
stabilitate solidata sunt: ea pculdubio ven-
tus vite mortalitatis rapit. Bene autem addi-
tur. ((Qui comederit de ovis eorū morietur))
qz qui inmundorū spiritus consilia recipit: vi-
tam in se aie occidit. Et quod confortum est
erāpet in regulam: qz consiliū maligni spiri-
tus qd corde regitur ad plenā iniquitatem
nutritur. Regulus nāqz serpentis rex dicitur.
Quis hō reproborū caput est nisi antichri-
stus: Qs ergo confortū fuerit erāpet in re-
gulū: qz is qui in se nutritur a aspīdis con-
silia recipit: membrū huius capitis factus i
corpus antichristi accrescit. Hec hoc itaqz
hypocrita dicitur. Caput aspīdam ingeret:
occidet cum lingua vipere: qz cū iniqua sug-
gestionē antiqui hostis libenter suscipit: vio-
lentus se postmodū eius temptationib⁹ de-
victus tradit. Unde in paradisi quoqz stan-
ti homini verba blande pñasionis intulit:
sed quem semel rapuit ad consensum: iam
inimic etiam remittentem trahit: et corruptio-
nis sue delectationibus devictum violenter pe-
ne interficiat. Sed fortasse hec ipsa intelli-
ge re etiam per contrariam interpretationē vale-
mus. Nam qz veneno suo aspīs concite: vi-
pera aīte tardius occidit: per aspīdē violenta
et subdita: per viperā hō lenis et diuturna
temptatio designatur. Unde et illi mors in
functione capitis: vipere aīte in lingua eē per-
hibetur: qz repentina temptatio sepe inopi-
natam mentem mor vt fugit interficiat: lōga
hō temptatio qz prava diutius pñadēdo
suggerit: velut ex lingua vipera occidit. Et
qz oīs hypocrita inmundorū suggestiōe spi-
rituum quasi serpentis veneno penetratus:
que sunt superna sancti spūs dona nequa-
qz considerat: nunc intentionē cordis i exte-
rioribus sanioribus dilungat: recte subdigi-
tur. ((Non videat: riuulos fluminis torren-
tis mellis et butyri.)) In euangelio dñs di-
cit. Qui credit in me sicut dicit scriptura: flu-
mina de ventre eius fluent aque vite. Vbi
euangelista subiungit dicens. Hoc autē di-
xit de spiritu quem accepturi erant creden-
tes in eum. Riuuli ergo sunt flumī dona spi-
ritus sancti. Riuulus est fluminis charitas
riuulus est fluminis fides: riuulus est flumi-
nis spes. Sed qm oīs hypocrita nec deum
nec primum diligit: cum transitoria mūdi
gloriam querit riuulos fluminis non videt

quia irrogatione nō infunditur charitatis
hypocrita dum silentia lucra querit: et mu-
nera futura despiciat: et fidem non habens col-
unum fluminis mente non videt: qz est fi-
des rerum arguentū non apparentiū. Item
dum retinet hypocrita que videntur: spem
negligit eorum que non videntur. Riuulus
ergo fluminis per desiderium non videt: qz
solis visibilibus intendit. Et scriptū est. Qs
enim videt quis: qd sperat: riuulos ergo
fluminis vidisset: si a presentis mūdi gloria
oculos clauderet eosque ad celestis patrie
amorem aperiret. Et notandum q non ri-
nos: sed riuulos dicit. Accipi enim riuuli fla-
minis possunt ea dona spiritalia: q i aman-
tis mentem ita de celestib⁹ subulter currūt
vt per os carnis expleri non possint. Sepe
nāqz amantes animus tanto contemplatio-
nis munere repletur: vt videre valeat qd lo-
quē non valeat. Fluminis autem torrentis
est ipsa inundatio spiritus sancti: que in cō-
templantis animi ex vberanti infusio col-
ligit: cum mens plusqz intelligere sufficit re-
pletur.

Capitulum.

¶ Sciendū qz cū nos spūs
sancti gratia infundit: mel-
le nos pariter et butyro re-
plet. Mel enim desuper ca-
dit: butyrum hō ex anima/
lium lacte colligitur. Mel
itaqz ex aere: butyrū ex carne ē. Summi au-
tem patris vnguentus cum sit deus super
omnia: homo est factus inter omnia: qui cū
nos dulcedine diuinitatis sue et mysterio in
carnationis replet: melle nos pariter et bu-
tyro faciat. Quia ergo spiritus christi
mentem quaz replent et diuinitatis eius
dulcedine et incarnationis fide letificat: isti
riuuli torrentis fluminis mellis, simul et bu-
tyri esse memorantur: qz et de cogitatione dei
alta mentem subuitate resciant: et de incar-
nationis gratia chrysmatis hanc mysterio
perungunt. Sed esse hypocrita qz i extērio-
ribus sanioribus suis hęc eterna dona non
percipit: ad que post supplicia tēdar adiun-
git enim subditur. ((Vt fecit oīa: nec
tamen consumet.)) Persoluit enī in tormē-
to ea que hic illicite seruauit desideria: et
flāmīs vlticibus traditus semper moritur:
qz semper i morte seruatur. Nō enī in mor-

Ro. 8.

3

3

Jo. 6

te consumitur: qz si cōsumeretur vīta moriē
tis: cum vīta etiam pena finiretur. Sed vt si
ne fine cruciatur: vivere sine fine in pena cō
pēlatur: vt cuius vīta hic mortua fuit i cul
pa: illic eius mors vivat in pena. Hic er
go. Luet que fecit oīa: nec tamē cōsumet:
qz cruciatur z nō eringitur: moritur z vi
uit: deficit z subsistit: finitur temp z sine fine
ē. Hec solo auditu valde sunt terribilia: quā
to magis passione. Sed multitudo inigra
tis eius erigit: vt carere supplicijs nunqz pos
sit: apte subiungitur. ((Iuxta multitudinē
admonitionū suarū sic z sustinebit.)) Qui
enim multa inuenit ad culpam nouis inuen
tionibus cruciatur in pena. Hāz qd hic su
spicari non potuit: hoc illic vitioni traditus
sentit. Sicut enim excreta in bonis operi
bus electi: non nunqz student plus agere q̄
eis dignatus est dñs inbere: carnis enim vir
ginitas nequaqz iussa est: sed tantūm lau
danda: nam si illa suberetur: nimirum coniu
gium iam culpa crederetur: z tamen multi
virtute virginitatis pollent: vt videlz plus
impendant obsequio q̄ acceperunt p̄ce:
pro: sic plerūqz peruersi quāqz in p̄anis acti
bus exerceant: vt plus inueniant in puer
sa opatione qd faciant: q̄ ex vsu reproborū
iniquitatis accipere exempla poterūt. Tū
z amplioris retributionis tormento feruntur:
qz z ipsi ex semetipsis amplius actiones
p̄anas de quibus ferri debeant inueniūt.
bene itē dicitur.

Ca. 10.

Utra multitudinem adinūē
tionum suarū: sic z sustine
bit. Non enim inueniret in
iquitatem nouam nisi z que
reret: z non quereret nisi ex
studio perpetrare festinaret
Pensatur ergo in tormento eius nimietas
male cogitationis: z dolorem recipit digne
retributionis. Et quāuis oīum dñatorum
sit dolor infinitus: graviora tamē tormenta
recipiunt: qui multa in iniquitatibus ex suis
quoz desiderijs inuenerunt. Sed quia so
phar huius hypocrīte intulit penam: pro
pterea adinigit culpam: nec omā quālibz nar
rat: sed eam de qua omnes oriantur. Scri
ptum quippe est. Radix omnis maloz est
cupiditas. Tu ergo cupiditas dñari taci:
subiectus pendulibus malis oībus demon
stratur. Nam subiungit. ((Quā cōstringens

hūdauit paupis domū: rapuit z nō edificauit
cam: nec est: faciatz vter eius. Domū
pauperis confringat z nudat: qz cumque
per potentiam conterit: spoliare quoz per
anariciam non erubescit. Rapit eam: z nō
edificat. Nec si aperte diceretur. Qui hanc
edificare debuit: insuper rapit. Venturus
nāqz in iudicio dñs dicturus est reprobis.
Esuriui z non dedistis mihi manducare: si
tini z non dedistis mihi potum: hospes erā:
z non collegistis me: nudus z nō operuistis
me zc. Et quā culpa subiungitur. Discedi
te a me maledicti in ignem eternum: qui pa
ratz est diabolo z angelis eius. Si igitur
tanta pena mulctatur qui non dedisse sua
conuincitur: quā pena ferendus est qui re
darguitur aliena abstulisse. Rapit ergo et
non edificauit eam: qz non solum de suo nil
tribuit: sed etiam quod erat alienum tulit.
Bene autē subditur: nec est faciatz vter
eius. Cetero q̄ppe iniqui anaricia ē: quia
in ipsa colligitur: quicqd peruerso desiderio
glutitur. I. Inquit vero qz anaricia desideria
tis rebus: non eringitur: sed angetur. Nā
more ignis cum ligna qe cōsumat accepe
rit excreuit: z vnde videtur ad momentū
flamma comprimi inde paulopost cernitur
dilatare. Et sepe oliporens dens cum anire
mentū vehementer irascitur: prius ei p̄mit
tit ad votum cuncta suppetere: z post hāc
adulatione subito trahi: vt p̄c eis debeat
supplicia eterna tolerare. Unde z subdit.
((Et cum habuerit que cōcupierat: posside
re non poterit.)) Adulatoris quippe iracun
die est z cum hoc tribuitur quod male desi
deratur: atqz inde repentina vltio sequitur:
quia hoc quozqz obtinuit: quod deo irascen
te concupit. Unde z p̄ p̄s dicitur: cū esca
carnis male populus desiderasse perhibet.
Adduc esca eorum erat in ore ipsoz: z ira
dei ascendit super eos: et occidit plurimos
eorum. Solent nāqz tardius apparere diui
na iudicia: cum p̄p̄ediantur ne impleri de
beant mala vota. Nam quanto citius ma
lum votum impleri permittitur: plerūqz tā
to celerius punitur. Unde ergo hypocrīta
festine multiplicatur: vt potens sit: ide agi
tur cum celeritate ne sit: quia arbuta que
tardius crescunt: anno fa perdrant: z que
in temporis breuitate proficiunt: celerius
arescunt: z quā cum festinant esse: tēdunt

ad non ee. Segur. ((Nec remansit de cibo
vino. Ca. xi.

Cibus eius: omne hoc quod
peruerso desiderio concu-
piscit. Sed percussio hypo-
crita de cibo suo nil rema-
net: quia cum ipse ad eterna
supplicia ducitur: a caeteris
bonis quod possidet alienatur. Unde ad
huc subditur. ((Propterea nihil permane-
bit de bonis eius.)) Si enim de bonis suis ei
aliquid permaneret: secum quae habuerat tol-
leret. Sed quia omnia ambiens timere indi-
cem noluit: hoc vicia subtrahit ad iudi-
cem nudus vadit. Cui tamē iniquo ad re-
tributionē minus est: quod in subsequenti
pena cruciatur si in hac saepe vita liber esse
permittitur: sed nulla est libertas in culpa:
quod scriptum est: Abi spiritus dñi: abi libertas.

Et plerūque peruersae menti ipsa sua culpa sit
pena. Unde recte subiungitur. ((Cum sa-
ciatus fuerit: arcetabitur.)) Prius quippe an-
helat per auariciam: concupiscit congrega-
re. Et cum quasi in quodam ventre auaricie
multa congesterit: sacculus arcetatur: quod dñs
anxiatur: qualiter acquisita custodiat: ipsa enī
sua sacietas angustat. Biniūtis enim quā-
dam vberes fructus ager attulerat. Sed quia
ubi eos tantos reponeret nō habebat di-
xit: Quid faciam quod non habeo quo cōgre-
gam fructus meos: Et dixit: hec facia. De
struam horrea mea: et maiora edificabo.

Quis ergo in abundantia angustatus dice-
bat: Quid faciam: quasi multo cibo pressus
est uadit. Pensemus quod uotis appetiit:
ut vberes fructus ager illius afferret. Ec-
ce autem vota completa sunt: quia fructus vbe-
res ager attulit: sed ad recondendum loca
nō sufficient: multiplicatis diues quod faci-
et ignorat. O angustia ex sacietate nata.
De vberitate agri angustatur animus auari.
Dicens namque quod faciam profecto indicat:
quia votorum suorum effectibus pressus, sub
quodam rerum fauce laborabat. Bene ergo
dñs: Cui faciemus fuerit arcetabitur quia mens
auari quae prius ex abundantia repleta
fuerat: post ad custodiendam gratiam laborat.
Unde hic quoque adhuc subdit. ((Estuabit
et omnis dolor: irruet in eum.)) Prius namque
dolores habuit ipsa suae concupiscentiae sa-
tisfactione qualiter concupiscit raperet: quo-

modo alia blandimentis: alia terroribus an-
ferret: aut postquam acquisitis rebus peruenit ad
desiderium: alius hunc dolor fatigat: et cuius
solicito timore custodiat: quod cum graui
labore meminit acquisitum. Dñe in infideli-
tores meminit: atque se hoc perperam quod ipse
fecit alijs pertimescit. Formidat potiorē
alternam ne hunc sustineat violentum: pau-
perem vero cum conspiciat suspicatur furem
ipsa quoque quae congesta sunt: curat magno
opere ne ex nature proprietate defectu per ne-
gligentiam consumantur. In his itaque omnibus
quia timor ipsa pena est: tanta infelix passitur
quanta pati timet: post hoc quoque ad gehē-
nam ducitur: et eternis cruciatibus manet.
patur. Omnis ergo dolor super eum irruit
quem et hic prius pena concupiscentiae: post
modum vero cura custodit: et illic quādoque
pena visionis cremat.

Capitulum. 12.

Mira autem est securitas eorum
diuina aliena non querere: sed
vniuersaliumque dei contentum
remanere. Ex quo videlicet
securitate etiam perben-
tibus reges nascitur: quia bona et
tranquilla cogitatione ad gaudia eterna tra-
sunt. Quo contra reprobi et hic fatigantur
in desiderijs: et illic tormentis: eisque de la-
bore cogitatio labor: doloris nascitur: dum
ab estu auaricie trahuntur ad ignem gehē-
ne. Et quod ut supra iam diximus sepe peruer-
sus quisque quāto citius peruenit ad desiderium
tanto facilius rapitur ad tormentum: opta-
do subiungitur. ((Utinam impleatur ventres
eius: ut emittat ei: ut iam furoris sui: et pla-
at super illum bellum suum.)) Super hunc hy-
pocritam bellum suum dñs pluit cum iudi-
cium suorum gladius cuius opera percutit
Bellum namque deo placere est: inique vitam di-
strictis sententijs desuper ad interitum ve-
gere. Bellum deū placere est: superbiētia con-
tra se corda percutere: et mentes arida qua
si quibusdam guttibus pluuie descendentes: in
iudicium suorum faculis ferire: ut cum ita
ad iudicium rapiatur: modo meminert: quia
male concupiscit: et concupiscit prius cōgre-
gare studuit: modo delectat quod cōgregata de-
serit: quandoque autem et visionis ignem sen-
tiat: quem ne bene videret presidere cōte-
pserit. Segur. ((Fugiet arma ferrea: et irru-

et in arcum erant. Sciendum qd auaricia
atque quando per elationem furripit: aliquan-
do vero per timorem. Sunt namq nonnulli
q dum potiores videri appetunt ad aliena
rem rerū ambitu succeduntur: et sunt nō
nulli q dum sibi subsidiorum necessaria de
esse timent mentem ad auariciam relaxat
et aliena ambiunt: eā sua sibi sufficere non
posse suspicantur. Omnis vero necessitas
non incongrue ferrum vocatur: quia vitas
inopis meroris vulnere cruciatur: sicut de ei
quodq necessitatis scriptum est: Qui a
fratribus venditis afflictiā vitam ducit
bat. Ferrum pertransiuit animam eius.
Quid ergo sunt arma ferrea: nisi necessita-
tes vite presentis: que dure premunt et vi-
tam inopis infrequantur: Ferrus qppe cru-
go, consumitēs autem consumere difficilis
us solet. Ferro ergo necessitas presens que
transitoria est: ere, ante sententia eterna si-
guratur. Et quia indicium supernū ab in-
qui mente non attenditur in se arcus com-
paratur: quoniam velut ex insidijs percen-
sit dum illud is qui percussus non attēdit.
Fugit ergo arma ferrea et inuenit in arenis
erant: qz dum presentes necessitates metu-
ens multa per auariciā rapit extremi in-
dicij districtis se percussioibus anteponit
Et cum fugit arma ferrea ab arcus erei sa-
gittis inuenitur: qz mala temporalia stulte
precauens sententia eterna percussit. Qui
enī hic inopie auariciā eā culpa fugit: illic
perperitatem in se vitiorū inuenit.

Capitulum. 13.

Ed priusq ad indicium
rapiatur adhuc que in-
quis iste hic operetur in
sinu. Segur. ((Educat
et egrediens de vagina sua
et fulgurans in amaritu-
dine sua.)) Iniquus iste in-
fidiatur deprecationibus prolixiorū: s; vi-
piana in cogitatione machinatur: quasi ad-
huc gladius in vagina est. Dum vero ma-
lum quod cogitant inique perficit: de vagi-
na sua egreditur: qz de occultatione cogi-
tationis sue per iniquitatem male operatio-
nis aperitur: ostenditur in opere: qualis la-
tuit in cogitatione. Et notandū q ait: Edu-
tus ut egrediens de vagina sua: educat: sci-

licet per seductorem: egrediens vero per p-
prium voluntatem. Nam is q ducitur dur-
centem proculdubio segur: q autem egre-
ditur sui sui pgerere voluntatem videtur.
Qui ergo ad mala queq opera et ab anti-
quo hoste trahitur: et tamen suo libero ar-
bitrio in eorū desiderijs obligatur: de vagi-
na sua eductus et egrediens dicitur: quoniam hoc
quod ex propria cogitatione ergit ad pessi-
mam operationem: et alius est spūs: qui sug-
gessit: et eius neque q ex propria voluntate cō-
sensit. Quis adhuc potenter terrore ostēdit
cum protinus subinfertur. Et fulgurans in
amaritudine sua. Fulgur qppe cum repen-
te desuper venit cū terrore ante oculos cla-
rescit: claritatem ostēdit: et anteposita per-
cutit. Sic videlicet iniquus cum gloriam vi-
te presentis assumpsit: vnde in hoc mun-
do per potentiam clarus ostēditur inde
agitur ut multa feriantur. Quasi fulgurare
iniquus est: in huius vite honore clarescere.
Sed q splendor glorie illius eterne gebe-
ne supplicijs mancipatur: recte nunc dicitur:
fulgurans in amaritudine sua. Qui. n. mo-
do quasi ex terrore et claritate feriens gau-
det: inde post supplicia in perpetuum sustinet
Et qdem de quodam dūte scriptum est: q
epulebatur quotidianis splendide. Sed aliud
est splendescere: aliud fulgurare. Non-
q qppe splendor sine percussione est: fulgu-
ris vero nomine splendor exprimitur cū p-
cussione. Qui itaq in potestate positus ali-
is nocet: non incongrue fulgurans dicitur: quia
vnde ipse contra bonos quasi ex luce glo-
rie extollitur: inde bonorum vita cruciatur.
Segur. ((Vadent et venient super eū hor-
ribiles.)) Qui hoc loco horribiles nisi mali-
gni spūs appellantur: bonis videlicet men-
tibus paucendi atqz ingendi. Et quia idē
maligni spūs certis quibusq vitijs singulis
obsequij sunt credendi: cum peruersus iste
alia qdem vicia ad momentū deserere vi-
detur: sed alia agere incipit: super hunc p-
fecto horribiles vadunt et veniunt: qz per-
uersi mentem et alia mala deserūt alia oc-
cupant. Sepe namq vides iniquum in terre-
na potestate constitutū grāni furore cōmo-
neri: qeqd ira suggesserit ereg: et cum furor
absciderit more eius mentem luxuria deua-
stat: cum luxuria ad tempus intermititur

Luc. 16

elatio protinus quasi de continentia in ei⁹ cogitatione subrogatur: atq; ut a ceteris ti meatur appetit videri terribilis. Sed cum res erigit vt loqui quid humiliter debeat: quas postposito terrore supbie remissa lo- cutione blanditur: et cum desit superbus videri duplex effici non pertimescit. In cu ius ergo mentem vicia viciss succedunt: re- ate de eo dicitur: vadent et venient sup euz horribiles: quia quot vitijs decedentib⁹ et succedentibus promitur: tot malignis spiri- tibus eius animus quasi exitibus ac rede- untibus deuastatur. Sed hec que agit ex- trinsecus per partes prodeunt: nam mente eius simul omnia mala colligantur. Unde et subditur. ((Omnes tenebre abscondite sunt in occultis eius.)) Quamvis hypocrita actiones bonas in superficie ostendat: que- dam tamen in eo malorum operum tene- bre apparent: sed tamē minus prodit i ope- re: q̄ in eius latet cogitione. Nam qui cum era simul in effectum non explet: canera que noceant in mente tacitus tenet. Omnes er- go tenebre in oculis eius abscondite di- cuntur: quia etsi in se mala omnia nō ostē- dit: omnia tamen inferre proximis appetit

Capitulum. 14.

Ed meus ista sic reproba- qua vitio sit ferienda sub- iungat. Sequitur. ((De- uorabit eum ignis q non succendetur.)) Adhuc val- de modo paucis verbis ex- pressis est ignis gehēne. Ignis nāq; corpo- reus vt esse ignis valeat. corporeis indiget fomentis: qui cum necesse est vt seruetur p- cōgesta ligna proculdubio nutritur: nec va- let nisi succensus esse et nisi refectus subsiste- re. At contra gehēne ignis cum sit corpo- reus et in se missos reprobos corporaliter- eturat: nec studio humano succēditur: nec lignis nutritur: sed creatus semel durat in- ertingubilis: et succensione non indiget: et ardore non caret. Vne ergo d^r hoc in quo sic- itur: Deuorabit eum ignis qui non suc- cendetur: quia omnipotentis iusticia futu- rorum prescia ab ipsa mundi origine ge- hēne ignem creauit: qui in pena reprobo- rum esse semel inciperet: sed ardorem suum etiam sine lignis nunq; finiret. Sciendum

vero est q omnes reprobis: quia ex anima si- mul et carne peccauerunt: illic in anima pa- riter et carne cruciantur. Unde per Psal- mistam dicitur: Vdones eos vt clybanum ignis in tempore vultus tui: domini i ira sua cōturbabūt eos et deuorabūt eos ignis. Clybanus namq; intrinsecus ardet: is ve- ro qui ab igne deuoratur ab exteriori inci- pit parte concremari. Ut ergo sacra eloga ardere et exterius et interioris reprobos de- monstrarent: eos ab igne deuorari: et sicut clybanum poni testantur: vt per ignem cru- ciantur in corpore: per dolorem ardeant in- mente. Unde hic quoq; cum de hoc impio diceretur: deuorabit eum ignis qui non suc- cendetur: protinus de eius spiritu additur ((Affligetur relictus in tabernaculo suo.)) Iniqui enim tabernaculum caro est: quia ipsam letus inhabitat: et si sic possibde op- tat vt eam nūq; relinquat. Iusti vero quia gaudium suum in spe celestis ponunt: cor- rumq; commercio in celis est: et euz adhuc in carne sunt: quasi in carne iam non sunt: quia nulla carnis delectatione pascuntur. Unde et quibusdam dicitur: Vos autēz nō estis in carne sed in spiritu. Neq; enim in carne non erant: qui per magistris epistolais exhortationis eloquia susceperant: q̄ qua si iam non in carne esse: est de amore car- naliū nil habere. At contra iniquus iste quia omne gaudium suum in carnali vita posuit. in tabernaculo carnis habitauit. Quam videlicet carnem euz in resurrectione receperit cum ea gehēne igni traditus ardebit: tunc ab ea eduei appetit: tūc eius tormenta euadere si valeat querit: tunc inci- pit velle vitare quod amat. Sed quia eandem carnem deo preposuit indicante deo agitur vt ex ea amplius crucietur. Vt itaq; eam relinquere non vult et tamen ab ea abstrahitur: illic eam relinquere appetit et tamen in ea propter supplicia seruetur. Ad augmentum itaq; tormenti et hic d^r cor- pore nō leuis eductur: et illic in corpore te- netur inuitus. Quia ergo eius spirit⁹ car- nem quam sibi male amado preposuit eua- dere in tormento vult et non valet recte nunc dicitur. Affligetur relictus in taber- naculo suo. De cuius accusatione mox dicitur.

Capitulum. 15.

21

Mat. 6.
Luc. xi.Mat. 18.
Luc. 13.

Eccl. 34.

B

Mat. 23.

C

Mat. 25

Reuelabunt celi iniquitatez eius: et terra confurgit aduersus eum. Quid per celos nisi iustos: et quid per terram nisi peccatores accipimus: Unde et in vltima oratione petimus. Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra: ut videlicet voluntas nostri conditoris sicut in omnibus iustis perficitur: ita et in nobis quocumque peccatoribus impleatur. De iustis quocumque scriptum est. Cui enarrant gloriam dei. Et peccanti homini in inferis. Terra es et in terram ibis. Vnus itaque impius ad illud terribile iudicium deducti reuelant celi iniquitatem et terra confurgit aduersus eum ut qui hic nec bonis vique nec malis peperit: in illo cum tormento examine et iustorum vita et peccatorum pariter accusetur. Et grauius quidem est: si quid iustis potius quam peccatoribus noceat. Unde et per prophetam dicitur. Sanguis eius in medio eius est super limpidissimam petram effudit illum: non effudit illum super terram: ut possit operiri puluere: per terram videlicet et puluere peccatores: per petram vero limpidissimam iustum signans: qui grauius peccatorum coragione non exasperatur. Sanguis vero super limpidissimam petram effuditur: quando malicia cruenta mentis in afflictione iuste anime grassatur. Cum ergo sit grauius iustis quam iniuste iniustos affligere: multo tamen est grauius et iustis pariter et iniustis nocere. Quia ergo hic iniquus et iustus pariter nocuit et iniustus in accusatione condemnationis reuelauit celi iniquitatez eius et terra confurgit aduersus eum: quia et illis obstitit qui celestia et eos prefficit qui ima sapuerunt. Possunt vero per terram non solum peccatores et reprobi sed hi qui terrenis actibus occupati elemosinarum et lacrymarum ope ad eternam vitam perueniunt designari: de quibus per psalmistam dicit. Tu venire deus ad iudicium nunciaris. Adiuuauit celos sursum et terram ut discerneret populum suum. Celos quippe sursum aduocat: cum hi qui sua oia relinquentes conuersationem celestis vite tenuerunt: ad conuersandum in iudicio vocantur: atque cum eo iudices veniant. Terra etiam sursum vocat: cum hi qui terrenis actibus obligati fuerant in eis tamen plus celestia quam terrena lucra quesierunt: quibus dicitur. Hospes eram et

collegistis me: nudus et operuistis me: hypocrite itaque huius celi iniquitatem reuelant: atque aduersus eum terra confurgit: dum et hi qui cum deo iudices veniunt: hi qui per ueritatem liberantur prauitatis illius testes existunt. Nihil ergo de his que egit in tempore damnationis eius absconditur: si quidem acta illius modo hominibus per duplicatam multa celantur: sed in damnationis die quicquid in eo intrinsecus latebat ostendit. Cui apte subiungitur.

Eccl. 16.

Peritum erit germen domus illius detrahetur in die furoris dei. Tunc germen domus illius aperitur: cum oem malum quod in conscientia illius nascebatur ostenditur. Adodo quippe germen domus hypocrite manet occultum: quod etsi in bona imagine appareat eius opatio sed latet intentio. Aliud est namque quod agit: aliud quod intendit. Sed cum ad ueniente iudice vniuersiusque conscientia ad testimonium fuerit deducta. Unde scriptum est: cogitationibus accusantibus aut etiam defendentibus: in hoc hypocrite germen domus aperitur: quia in eius mente cogitatio peruersa detegitur: et in die furoris dei detrahetur: quia offensa ira iudicis flammis vitricibus traditus ab eis respecta separatur. Qui enim summa cogitare dum viuere noluit: peccatorum suorum pondere depressus a facie iudicis in ima supplicio cadet. Nunc autem et peccantem considerat iudex et tolerat atque ad conuersiones singulos: quia dies patientie: et nec diu est dies furoris expectat. Sed in hoc die patientie quasi immobilis manet hypocrita: dum et multa mala perpetrata hunc flagella nulla castigant. Sed in furoris diem trahetur: quia vindicte tempore raptus ad supplicia ab eterni iudicis vultu separabitur. Segret. Hec est pars hominis impij a deo et hereditas verborum eius a deo. Si enim bene agere in hac positus vita uoluisset partem apud deum celestis regni et consortium habere. Sed qui a patris subdi desiderijs elegit: partem suam a domino in tormentis inuenit: quia eiusdem deus participari gratiam non quesuit. Bene autem dicitur et hereditas verborum a deo. Quia enim pro magnis malis in supplicium meretur fortasse credebatur: pro verbis autem malis

21

Ro. 2.

23

le dixerat minime indicaretur. Sed cum bi-
 stricta omnipotens dei iusticia supplicium a
 reprobis pro peruersis actibus erigit: eis
 mala vsq; ad verborum retributionem red-
 det: vt qui de magnis malis debitorum sunt
 supplicis traditi etiam nonnulli quadra-
 tem soluant. Illis enim minima parcitur:
 qui maiora in se districte mala desenerunt.
 Nam quos magna premunt etiam mala mi-
 nima in gehennam pariter affligunt. San-
 cti autem viri non partem a dño accipere:
 sed partem suam ipsum dñm habere deside-
 rant. Unde ppheta deprecatur dicens. Dor-
 tio mea dñs. Iniquus sō q; habere portio-
 nem suam ipm dñm non quæsit: partē suā
 extra dñm ignem inuenit: vt ab eius facie ex-
 clusus: quia gaudere in ipso non appetit:
 sub ipso crucietur. Hec sopbar ita intulit: vt
 per ea que contra hypocritam dixerat bea-
 ti Job vitam feriret: existimans q; is q; a do-
 mino percussus esset: cuncta bona que ege-
 rat mente simplicis non egisset. Quem enim
 percussus vidit: deo displicuisse credidit. S;
 amici beati Job etiam in hac re hereticorū
 speciem tenent: qui in sancta ecclesia dum
 quosdā bene agentes aspiciunt sub flagel-
 lis gemere: eos existimant bona merita i bo-
 nis actibus non habere: et malos credunt
 quos affligi verberare diuino conspiciunt vi-
 delicet nescientes: quia multe tribulationes
 iustorum: et flagellat omnem filium quē re-
 cipit. Sed beatus Job more sancte et vni-
 uersalis ecclesie: que a peruersis verborum
 sacula equanimiter tolerat: et cum superbo-
 rum dicta audit humilitatis sue tramitem
 non relinquit: cum magna cordis humilita-
 te subiungit dicens.

Capitulum.

17.

Audite que

so sermones meos: et
 agite penitentia. Qui
 enim cum diceret: audite:
 et: addidit queso: cum
 quanta humilitate loq-
 tur insinuat: dum cōtra
 se superbientes rogat vt
 eorum sensum ad salutis doctrinam deduc-
 eat. Sancti autem viri dum intra vniuersa-
 lem ecclesiam: non solum docere recta: sed
 etiam peruersa tolerare parati sunt: iride-

ri non metunt. Unde et subditur. ((Sustine-
 me me vt et ego loquar: post mea si vide-
 bitur verba ridete.)) Boni etenim cum lo-
 quuntur: duo sunt que in suis locutionibus
 attendunt: vt videlicet aut sibi et auditori:
 bus suis: aut sibi et solis profuit si audito-
 ribus prodesse non possunt. Cum enim be-
 ne audiuntur bona que dicunt: sibi simul et
 auditoribus profant. Cum vero ab audito-
 ribus deridentur sibi proculdubio profue-
 runt: quos a culpa silentij liberos fecerunt.
 Beatus itaq; Job vt sibi et suis auditorib;
 proficiat dicat. Audite queso sermones meos:
 et agite penitentiam: vt autem ipse quod de-
 bet exolat etiam si auditoribus prodesse nō
 valeat adungit. Sustinete me vt et ego lo-
 quar: et post mea si videbitur verba ridete.
 Et notandum quia dum subiungeret: agite
 penitentiam: premisit audite: cum vero sub-
 deret: post mea si videbitur verba ridete:
 premisit: sustinete me. Audite quippe voles
 tis est: sustinere nolentis. Amici ergo si
 doceri appetunt audiant: si autem irridere
 parati sunt: sustineat que dicuntur: quia vi-
 delicet superbis mentibus pondus grane et
 oneris doctrina humilitatis. Sequitur. ((Nā
 quid contra hominem disputatio mea est vt
 merito non debeam contristari? Omnis q;
 deo placet: hominibus displicet: causas tri-
 sticie nullas habet. Qui autem hominibus
 placens deo displicet: aut simul deo et ho-
 minibus displicere se credit: si hunc tristitia
 non afficit a virtute sapientie alienus exi-
 sit. Beatus autem Job displicuisse deo in-
 ter flagella se credidit: et iocioso animo ad
 tristitiam renouauit: quia despiciendus nō
 erat: cui se displicuisse formidabat. Si autē
 de vite sue meritis contra hominem dispu-
 taret: nequaquā contristari debuisset: sed ga-
 per flagella presentia ancepso factus de an-
 teacta vita fuerat: in flagello tristitiam iure
 requirebat. Unde etiam subdit. ((Attendite
 me et obstupescite.)) id est considerate
 que egi et ammiramini in hac percussione
 que patior. Qui adhuc recte isert dicens.
 ((Et superponite digitum ori vestro.)) Ne si
 aperte dicat. Scientes bona que egi et con-
 siderantes mala que patior: vosmetipsos
 etiam a verborum culpa compescite: atq; i
 meis percussibus vestra damna formida-
 te. Vel certe quia digitis queq; discernim?

In Job
 2. a. 21.
 21

a

21

non incongrue per digitum discretio designatur. Unde et per ps dicitur. Benedictus dominus deus meus qui docet manus meas ad prelium: et digitos meos ad bellum: per manus videlicet operationem: per digitos vero discretionem signans.

Capitulum.

is.

Dignus ergo ori superponitur: cum per discretionem lingua refrenatur: ne per hoc quod loquitur in stulticie culpam dilabatur. Ut ergo. Superponite digitus ori vestro. idest locationi vestre discretiois virtutem adiungite ut per hoc que recta contra hypocritam dicitur: quibus sint dicenda videamus. Sequitur. ((Ergo quando recordatus fuero pertimesco: et concutit carnem meam tremor.)) Quia beatus Job actuum suorum oblitus non fuerat: extrema locutio eius ostendit. Quia ex re hoc quod ab eo nunc amicis dicitur. Et ego quando recordatus fuero pertimesco: et concutit carnem meam tremor: constat numerum quod per irrisionem dicatur. Ne si aperte diceretur. Si me aliquid hypocrite habuisse memineram: in penitentia mori scem contrimisco. Carnem vero suam si recordatus fuerit tremore perhibet concuti. idest infirmitatem operis vitionis pavoris fatigari. Sed quia multa sopor de subita donatione impij in quibus beati Job potentiam momordit asseruit: sanctus vir contra eius dicta subiungit dicens. Quare ergo impij viuunt: subleuati sunt confortatiq; diuitijs. Nisi enim eos patientia diuina toleraret: nequaquam vitam in peccatis ducerent. Subleuatur namq; diuitijs: cum esse potentes incipiunt: confortantur vero cum diu in hac vita subsistere permittantur quos enim substantia eleuat: in sue fastu potentia dierum longitudo confortat. Vel certe subleuati et confortati referuntur: quia subleuantur honorib; confortantur rebus. Sed sunt plerique qui et honoribus subleuati et diuitijs confortati: ea que in hac concupiscunt vita accipiunt: sine cessione autem sobolis priuantur. Istis nimium ipsa sua potentia pena est: cum et magnam se habere hereditatem considerant: et heredes non habent quibus relinquunt. Quid itaq; prodest si assint omnia: et desint

filij qui successores fiant. Sequitur. ((Semina eorum permanet coram eis.)) In angustia mentis magne felicitatis cum magno patri monito dantur et heredes: ac ne qua necessitas saltem temporis ab oculis subtrahat eos in quibus animus exultat: de hoc eorum semine dicitur: permanet coram eis. Quid autem si filij dati sunt. Sed ipsi sterilitate feriuntur: sic in eis genus extinguuntur: sicut parentum sterilitate etingui timebant. Sequitur. ((Propinquorum turba et nepotum in conspectu eorum.)) Ecce adest vita: assunt honores: et diuitie: assunt filij: assunt nepotes. Quid si qua mentem antichina cogitatio exarat: et securitatis gaudia domestica rixa transuerberet. Que est mundi huius felicitas: si leua non est. Sequitur. ((Bos eorum secure sunt et paccat: et non est virga vi super illos.)) Secure et paccat sunt quia peccantes viuunt. Legenda agunt: et gaudia non relinquunt. Virga eos superne discipline non percutit: et tanto amplius in culpa proficiunt: quanto minus ex culpa feriuntur. Sed quia intus que prosperantur audiuimus: in agris quoque que prosperitas ardeat videamus. Sequitur. ((Bos eorum concepit et non abortiuit: vacca peperit et non est primata fetu suo.)) Vulgaris locutionis vltus est ut bonum masculinum: et vaccam feminam vocent: sed litterature locutio boues communis generis appellat. Unde nunc dicitur. Bos eorum concepit et non abortiuit: vacca peperit et non est primata fetu suo. Bonum gregum prima felicitas si grex sterilitatem non habens concepit: secunda si conceptus ad partum venit: tertia autem si hoc quod partum est per nutrimenta ad procrectum ducatur. Ut ergo tota simul adesse impijs demonstraret: eorum greges beatus Job asserit concepisse et non abortisse: peperisse: et fetu proprio non esse primatos. Admodum autem est felicitas si cingere crescant custodes quoque gregum non proficiant. Unde ad secunditatem gregum mor secunditas familie subrogatur. Nam dicitur. Egrediantur quasi greges parvuli eorum: et infantes eorum erunt in iustibus: ut sicut maiora ad habendum concessa sunt ita multi germinant ad custodiendum. Quia dicit exultant iustibus ipsam quoque infantum iustum in domo iniquorum ne vitem

valde esse crederemus: subingens ait. Te-
nent tympanum et cytharam: et gaudent ad
sonitum organi. Sic si patenter dicat. Cum
domini honoribus et rebus tument: subie-
cti in iudiciis acerbis gaudent: sed o beate
vir quid tam multa nobis de iniquorum vo-
luptatibus narras? Jam diu est quod in eo-
rum descriptione loqueris: post multa breui-
ter distingue que sentis. Sequitur.

Capitulum. 19.

Acum in bonis dies suos:
et in puncto ad inferna de-
scendunt.) Ecce beate vir
eorum gaudia diu narra-
ueras quomodo nunc asse-
ris quod in puncto ad inferna
descendant: nisi quod omnis longitudo tempo-
ris vite presentis punctus esse cognoscitur:
cum sine terminatur. Cum enim ad extre-
mum quis perducitur: de preterito iam nil
tenet: quia temporis cuncta delapsa sunt.
In futuro nil habet: quia vniuersi hore mo-
menta non restant. Vita ergo que sic angu-
stari potuit: punctus fuit: ut enim predi-
mus in puncto solum ponimus et leuamus.
Quasi ergo in puncto vitam tetigit: quod hanc
accepit et amisit. Potest in puncto hoc quo-
que intelligi: quod sepe hi qui diu in iniquitate
tolerati sunt subita morte rapiuntur: ut nec
scire ante mortem liceat que peccauerint.
Sed quia nunquam etiam vita iustorum
subito sine terminatur: melius illud acci-
pinus: si hoc de eorum temporali vita sen-
tiamus: quia quicquid transire potuit su-
bitum fuit. Amicis autem beati Job qui
accirco hanc inuasi esse crediderunt: quia
flagellatum viderunt: recte eiusdem sancti
viri voce de iniquorum flore et perditione
offensum est: quia presentis vite prosperi-
tas innocentie testis non est: quia multi ad
perbeniem vitam per flagella redeunt: et
plerique ad infinita supplicia perducendi si-
ne flagello moriuntur. De quibus adhuc
subditur. (Qui dixerant deo: recede a no-
bis:) hec nobis dicere vel sultissime pre-
sumunt: sed tamen peruersi omnes a deo
recedere non verbis sed moribus dicuntur.
Qui enim illa agunt que deus omnipotens
prohibet: quid aliud faciunt: quam suum an-

imam contra omnipotentem claudunt. Si-
cut eius precepta cogitare: cum ad se intro-
ducere est: ita eius mandatis obistere: cum
a cordis inhabitatione repellere est. Vi-
cant ergo recede a nobis: qui ei ad se adi-
tum prebere recusant: cumque prauis actibus
impugnant etiam si verbis laudare videan-
tur. Sicut etiam. Scientiam viarum tua-
rum nolumus: eo ipso quo eius scientias ap-
prehendere contemnimus. Sunt namque non
nulli qui ex eo quod veritas dicit: seruis quod
non cognouit voluntatem domini sui: et non
facit digna plagis vapulabit paucis: et ser-
uus sciens voluntatem domini sui: et non fa-
ciens iuxta eam: vapulabit multis: nolunt
scire quod faciunt: et quasi minus se vapo-
luros existimant si nesciant quod opera-
ri debuerint: sed aliud est nescisse: aliud sci-
re noluisse. Nescit namque et apparet
re velle et non valet: qui autem ut nesciat au-
rem a voce veritatis auertit: iste non nesciens
sed contemptor: addicitur.

Capitulum.

20.

Via autem dei par: via dei
humilitas: via dei patien-
tia est. Sed quia hec omnia
iniqui despiciunt: dicite sci-
entiam viarum tuarum no-
lumus. Hum enim in pe-
senti vita superbiunt: dum honoribus inflan-
tur: dum etiam si non habent appetant:
vias dei in sua cogitatione contemnant.
Quia enim via dei in hac vita humilitas
fuit: ipse hic deus dominus redemptor: no-
ster ad probra: ad contumelias: ad passio-
nem venit: et aduersa huius mundi equant
miser perulit: prospera fortiter vitauit: ut
et prospera doceret eterne vite appeti et ad-
uersa presentis vite non formidari. Sed quod
iniqui gloriis presentis vite appetunt: igno-
miniam fugiunt: dicere memoratur. Et scien-
tiam viarum tuarum nolumus. Scire quip-
pe nolunt: quod facere contemnant. Quo-
rum adhuc verba subduntur cum dicitur.
(Quis est omnipotens ut seruiamus ei?) Mos
enim hominis male exterius fusa sic in re-
bus corporeis sparsa est: ut neque ad semet
ipsam intus redeat: neque cum qui est inuisi-
bilis cogitare sufficiat. Unde carnales vi-

Ps. 81

ri in ista spiritalia continentes: deum qz cor
poraliter nō vident quandoqz ad hoc per
ueniunt: vt etias nō ē suspicantur. Unde
scriptum est: Dixit insipiens i corde suo: nō
est deus. Unde nunc quoqz dñs est vōpo
tens vt seruamus eū. ppter qz enim plus
appetunt homines seruare homibus quos
corporaliter vident qz seruare deo quē non
vident. ppter omne enī quod faciunt ad fi
nem oculorū tendūt: et qz i deo oculos cor
poris tendere nō possunt ei obsequia prebere
vel despiciunt: vel si ceperint fatigant. Et
enim sicut dictum est non credunt: quē cor
poraliter non inueniunt. Qui si auctorem o
mniū deum humiliter querebant: quod nō
videtur ei rei que videtur ē melius i semet
ipsis inuenirent. Ipsi qppe ex anima insibi
i et eo ipore visibili subsistūt: et si hoc ab eis
liquod non videtur abstrahitur: alio corā
it quod videtur. Et patent quidem carnis
oculis: sed videre quicqz vel sentire non pos
sunt. Scilicet enim visionis pergit: qz habi
tator recessit: et domus carnis remanet va
cua: qz abscessit ille insibilis spūs: q per ei⁹
respicere fenestras solebat. Quia ergo re
bus visibilibus insibilia prestantiora sunt
carneales qz i semetipsis pērare debuerūt
atqz per hanc vt ita diceret scalam confide
ratis tendere i deum: qz eo deus est quo i
insibilis permanet: et eo summus permanet
quo comprehendere nō quāqz potest. Sūt itē
nōnulli q deum ē esse i incomprehensibile
ēē non ambigunt: q tamen ab eo non ipsius
sed bona criteriōsa querunt: que cum ei ser
uientibus deesse conspiciūt: ipsi seruare con
tēnunt. De quorum adhuc verbis adiun
gitur. Et qd nobis prodest si adorauerim⁹
illud. cum deus in oratione animus non queritur:
cūius i oratione animus lassatur qz cum il
la qzqz postulat que fortasse iuxta oculitū
iudicium deus tribuere recusat: ipse quoqz
venit ad fastidium q non vult dare quod
amatur. Sed se magis dñs qz ea que con
didit vult amare: eterna potius qz terrena
postulari: sicut scriptum est: Querite primū
regnū dei: et hec omnia adiicientur vobis.
Qui enī non ait dabantur: sed adiicientur
profecto idcirco aliud esse quod principaliter
datur: aliud quod superadditur. Quia
enim nobis in intentione eternitas: i vñ ve
ro temporalitas esse debet: et illud datur: et

hoc nimirum ex abundantia superaddit:
et tamen sepe homines dum bona tempo
ralia postulant: eterna vero premia non re
quirunt: petunt quod adiciatur: et illud non
desiderant vbi adiciatur. Nec lacrum fuit
esse petitionis deputant: si hic sint tempo
raliter pauperes: et illic beatitudine diuites
in eternum viuant: sed solis vt dictum ē vi
sibilibus itenti labore postulationis rennu
unt insibilia mercari. Qui si superna quere
rent: iam cū fructu laborem exhiberent: ga
cium mens in precibus ad auctoris sui spe
ciem anhelat: diuinus videris istam matura
supernis coniungitur ab inferiorib⁹ separa
tur: amore feruoris sui se apit vt capiat: et
capiens istam: et i superiōre amare iā su
sum ire est: dñs qz magno desiderio ad cele
stia inipiat: miro modo hoc ipsum quod ac
cipere querit degustat. Sequitur.

Capitulum. 21.

Erātamen qz nō sunt i ma
nu eorum bona sua: consili
um eorū longe sit a me. Bo
na i manu habet: q despici
endo temporalia sub do
minio mentis premit. Itaqz
quicqz ea nimie diligit: se magis illis qz si
bi ipsa supponit. Multū etenī in hoc
mundo diuites fuerunt rebus i honorib⁹
fultū: habere multa videbantur. quoz men
tem quia eorum que aderant delectatio nā
mia non possidebat: bona illorū in manu
erāt: quia potestate animi subiecta tenebā
tur. At contra inqz ita se totis desiderijs in
exteriorum rerum appetitionibus fundūt:
vt nō magis ipsi habita teneāt: sed ab his
que habent captiua mente teneantur. Et
igitur non sunt in manu eorum bona sua:
recte subiungitur. (Consilium eorum iōge
sit a me.) Quid nāqz est iniquorum consi
lium nisi terrenā gloriā querere: eternā ne
gligere: saltem tempalem cū dño interiori
appetere: et doloris transitorios ad eter
nos gemitus cōmutare. Vir igitur sanct⁹
has iniquoz cogitationes intuens aspexit
et dicit: consilium eoz iōge sit a me: qz nūm
rū ē bonū incompatibiliter videri: ad hęc
temp⁹ elegit hic sub flagello gemere: et eter
ne vitionis supplicia tollere: sed neqz in
hac vita hi q in ea pserari appetit: contū
mē pserantur. Nam pter qz eoz gaudia

Mat. 6
Luc. 12.

subortu gemens interrumpunt. Unde subditur. ((Quotiens lucerna eorum extinguitur)) Sepe impius lucernam suam estimat filiorum vita: sed cum filius qui nimis amatur subtrahitur: lucerna impij que videbatur extinguita est. Sepe impius presentis honoris gloriam lucernam putat: sed cum ablata dignitate deficiat: lucerna putata est: que ei in terra desiderium lucebat. Sepe impius opes terrene substantie adesse sibi quasi magnam luminis lucernam putat: sed cum irruente dano divitias quas plus se amat perdidit: quod iste aliud quam lucernam in conspectu gaudebat amittere. Qui ergo gaudere de eternis non appetit: neque hic ubi solidari vult: potest continue letari. Nam quotiens lucerna ipsorum extinguitur: ((ut supponit eis inundatio et dolores dividit fructus sui)) Inundatio ipsos supervenit: cum dolores fluctus ex aliqua aduersitate patiuntur. Quotiens videns cum se despiciet et in terrena videt educationem letari: hoc quoque doloribus percussit: quod sibi videtur in cogitando ipsi preferri. Bene autem dicitur: dolores dividit fructus suos. Qui enim eternos dolores impio per retributionem servat: et aliquando etiam mentem etiam temporali dolore transferat: quia hic quoque et illic percutit: fructus sui super impium dolores dividit. Neque enim pena preteritis que iniusti animam a praeiis desiderii non immutat: ab eternis suppliciis liberat. Unde et per ipse dicit: Multis super peccatores laqueos: ignis: sulphur: et spiritus procellarum: multos nimirum dolores intulit. Sed quod ab his doloribus peccator qui non corrigitur ad eternam supplicia vocatur: eosdem dolores et non tam totum calicem: sed partem calicis datur: quod videlicet communis passio hic quidem per dolores incipitur: sed in visione perpetua consumatur. De quo etiam adhuc sine subinjectione

Capitulum. 22.

Runt sicut palce ante faciem venti: sicut fanilla quas turbo dispergit. Iniquus cum in potestate conspiciatur: cum valde in operibus et violentiis effrenatur: ab istorum cogitationibus gratis nimirum: et quasi in hoc mun-

do radicatus estimatur: sed cum districti iudicis sententia venerit: omnes iniqui quasi palce ante ventum erunt: quod ut ita dicamus: ire statim subito leuantur atque asportantur ad ignem: quos hic in suis quodam preiudicio quasi vni ponderis superiacentem mole indigentia lachryme mouere non poterat: et ad rapientem iudicij manus lones sunt: qui per iniusticiam proximis graues fuerunt.

((Et sicut fanilla quas turbo dispergit.)) Ante oipotentis dei oculos iniqui vira fanilla est: quod cum apparet ad momentum viridis: ab eius tamen iudicio iam consumpta cernit: quod consumptioni est eterne deputata. Hanc fanillam turbo dispergit: quod deus manifestus venit deus noster: et non silebit: ignis in conspectu eius ardebit: et in circuitu eius tepestas valida. Huius enim tempestatis turbine ab eterni conspectu iudicis iniqui rapiuntur: et hic mentem desiderio perierit sollicitauerant: ibi palce et fanilla videbuntur: quod eos ad eterna supplicia turbo rapiens asportat. Sequitur. ((Deus sermabit filiis illius dolorem patris: et cum reddiderit tunc sciet.)) Scriptum novum: quod reddis peccata patrum in filiis ac nepotibus in tertias: et quartam progeniem. Et rursum scriptum est: Quid est quod inter vos parabolas vertitis et proverbia istud in terra israel dicitis: patres comederunt vnam acerbam: et dentes filiorum obsuenerunt. Quia ego dicit dominus deus: si erit vobis ultra parabola hec in pueribus in israel. Ecce oes anime mee sunt. Et anima patris ita et anima filij mea est: anima que peccauerit ipsa morietur. In utraque igitur hac sententia dum dissimilis sensus inuenitur: auditoris animus ut discretionis viam subtiliter regat instruitur. Peccata quisque originale a parentibus transiit: et nisi per gratiam baptismatis solvamur etiam parentum peccata portamus: quod vni adhuc videlicet cum illis sumus. Reddet ergo peccata parentum in filiis: dum pro culpa parentis et originale peccato anima polluitur plus. Et rursum non reddet parentum peccata in filiis: quod cum ab originali culpa per baptismum liberemur: iam non parentum culpam: sed quas ipsi committimus habemus. Quod tamen intelligi et aliter potest: quod quisque praeiudicis iniquitatem imitatur: etiam ex eius vicio constringitur. Quisque autem parentis iniqui-

operis ea que esse potuit vite longitudo breuiatur: sed quid ad eum pertinet: si numerus dierum eius dimidietur? Et in hoc ergo se peccator contra deum erigit: ubi deus omnipotens eius erectione frangit: nec illata percussio mentem humiliat quaz in deliberratione contra dominum obstinatio obdurat. Et notandum qd gravis culpe reatus sit et penas pro culpa menti proponere: et tamen nec tormentum sub iugo conditorio ceruicem cordis inclinare.

Capitulum. 24.

Ed ecce cum hec audimus cordi nostro questio oritur cur omnipotens et misericors deus in tantam cecitatem cadere rationem meritis humane permiserit. Ne vero quisq; vltra quam debet occultis dei iudiciis discutere presumat recte subiungitur. Nunquid deum quispiam docebit scientiam? quicquid illos indicat? Num de his que de nobis aguntur ambigimus: debemus alia que nobis sunt certa conspiciere? et eam que de nostra nobis incertitudine surrexerat cogitationis querelam placare. Ecce enim qd electos ad vitam flagella reuocant: et a malis acibus reprobos nec flagella cōpescit omnipotentis dei iudicia super nos valde occulta sunt: et iniusta non sunt. Sed tendamus oculum mentis ad superiora: in illis aspicimus quia de nobis nō habemus quod iuste conqueri debemus. Omnipotens enim deus angelorum merita discernens: alios in eterna luce sine lapsu permanere constituit: alios sponte lapsos a statu sue celsitudinis in eterne damnationis ultione prostrat. Nobiscum igitur iuste nū agit: qui et subtiliorem nobis naturam iuste iudicauit. Sicut ergo? Nunquid deum quispiam docebit scientiam: qui ceclos iudicat? Qui enim super nos mira facit: constat proculdubio quia de nobis scienter omnia disponit. His itaq; premisis adiungitur: ubi humanus animus in requisitione fatigatur. Ad subditur. Iste moritur robustus et sanus: vides et felix: viscera eius plena sunt adipis: et medulla ossa illius irrigantur: alius vero moritur in amaritudine anime sine absque vili opibus. Ista cum ita sint qd omnipotentis dei secreta discuntur: cur hec ita esse per-

mittat? Sed electis et reprobis vita qdam dispar est: carnis autem in morte corruptio dispar non est. Unde subiungitur. Et tamē simul in pulvere dormient et vermes operient eos. Quid ergo mirum si prosperitate vel aduersitate presentis seculi dissimiliter ad momentum currunt: qui per corruptionem carnis ad terram similiter redeunt.

Capitulum. 25.

Ila est ergo solitudo vite cogitanda: i qua cum resurrexione carnis ad finē vñ similem pergitur retributionis. Que est imago salus aut robur: q adēp vñitū dum totum hic cum celeritate relinquitur: quia ille retributio que nūq; relinquit possit inueniri. Sicut autem huius inq; leticia transiit ad penam: ita afflicti in nocentis pena transiit ad leticiam. Nec diuine ergo debent mentem extollere nec inopia perturbare. Unde beatus Job inter damna rerū nulla admittit ad animā damna cogitationum: sed ad eos q se in percussione despicunt: redarguendo subiungit vices. Certe non ui cogitationes vestras: et sententias contra me iniquas. Hiatis enim: tibi est domus principis: et vbi tabernacula ipsonum? Implui enim crediderant: quem ablatis reb' temporaliter destructum videbant. Sed scitis vir tanto eos alta cōsideratione diiudicat quanto iter damna que perturbant iustitiam rectitudine stabat. Quid enim ei foris rerū damna nocuerunt: q illum non amiserat quem interius amabat. Hoc vero quod dicitur: simul in pulvere dormient et vermes operient eos: si quis forsitan accipere p allegoriam velit: explere breuiter possum: si de iniquo hoc diuine ea que sunt tā deā repli cemus. Si nāq; viscera ei plena sunt adipis. Sicut. n. ex abundanti cibo adēp: ita ex abundātia re' supbia nascit: q ipiguar mētes diuinit dū eleuat alius supbientis. Supbia gpe cordis: quasi quedā piguendo est crassitudinis. Unde qd pleriq; ex abundātia peccata pperant: per pphetā dī: Prodiit quasi ex adipe iniquas eoz. Seq. Et me dultis ossa illius irrigant. Amatores huius seculi quasi ossa hēnt: q in hoc mūdo fortitudie dignitate possidēt. S; si exteriori dignitate defuit: terrene et domesticæ vñit-

tie agnum ad iudicium suū ossa quādem hēnt
sed medullas in ossibus non habent. Quia
ergo sic iste amaro? huius seculi exteriori po-
testate salutar ut etiam interiori terrene vo-
luntatis abundantia sagineatur dicitur: et medullis
ossa illius irrigatur. Et certe ossa sunt hu-
ius divinitis: prave et dure perversitudo: me-
dulle vero in ossibus sunt ipsa desideria ma-
le videndi: que neque et prauitatis satisfactio-
ne satiantur. Que medulle quasi ossa irri-
gant: cum prava desideria peruersas con-
suetudines suas in voluptatum delectatio-
ne conseruant. Ca. 26.

Et sunt nonnulli qui in hoc
mundo diuitias non habent:
sed habere concupiscunt:
elati esse appetunt: quibus in
hoc mundo quod cupiunt
obtinere non possunt et cum
nullis rebus vel honoribus facti sunt per ma-
la tamen desideria in conspectu interiori iu-
dicis eos conscientia adigit. Talis etenim
plurimorum ideo affligitur: quia vitescere ac su-
perbiere non preceat. De quo et subditur.
Alius vero moritur in amaritudine anime
sue absque ullis opibus. Ecce vide diues su-
perbo corde: et inaniter gaudet: ide pauper
alius superbo corde inanitus affligitur. Ve-
ne autem de vitibus subiungitur: et tamen si-
mul in pulvere dormient: et vermes operient
eos. In pulvere enim dormire est: in terre-
nis desiderijs oculos metis claudere: Unde
vitiosus peccanti et in culpa sua dormie-
ti dicitur: Surge quod dormis et eruge a mortuis:
et illuminabit te christus. Vermes vero quod de
carne nascuntur eos simul operiunt: quod siue
diuitis siue pauperis superbiens animus
cure carnales premunt: In rebus enim terre-
nis pauper et diues reprobus: quibus non pa-
ri prosperitate fusciantur: pari tamen amentia
re turbantur: quod ille iam cum metu ha-
beret: iste cum amentate appetit: et quia ha-
bere non valet dolet. Dicitur ergo: Simul in
pulvere dormient et vermes operient eos:
quod et non simul rebus temporalibus suble-
vantur simul tamen in cura rerum temporalium
mentis torpore sopiuntur: simul per eos ver-
mes operiuntur: quod vel istum ut concupiscentia ha-
beat: vel illum ne habita amittat carnales
cogitationes premunt. Beatus autem Job:
quod nec habitis rebus clarus fuerat: nec am-
-

bas est amentate regrebat: quod nullis exterio-
ris vani cogitationibus mordebatur cum
vermes cordis non operuerant. Et quod in ter-
rena cura mentem suam non deiecerat: nequa-
quam in pulvere dormiebat. Sequitur. ((Certe
non cogitationes vestras: et sententias contra
me iniquas. Cum scriptum sit:)) Quis scit ho-
mini que sunt hominis: nisi spiritus hominis qui
ipso est: quia ratione nunc dicitur: certe non cogi-
tationes vestras: Sed tunc spiritus hominis igno-
ratur ab altero: cum verbis vel operibus non
demonstratur. Nam cum scriptum sit. Et fru-
ctibus eorum cognoscetis eos: per hoc quod
foris agitur: quod intra latet aperit. Un-
de recte quoque per Salomonem dicitur: Quo-
modo in agra respicient vultus precipien-
tium: sic corda hominum manifesta sunt pri-
uentibus. Proinde beatus Job cum am-
icorum colloquuntur cogitationes nosse se
diceret adiunxit: Et sententias contra me
iniquas ut et parentis re ostenderet: quia hoc
quod eis latebat inuenit. Unde ipsas quo-
que eorum iniquas sententias adiungit dicens: ((Vi-
catis enim: Ubi est domus principis: et ubi ta-
bernacula ipiorum.)) Infirmi quoque et in hoc
mundo flores appetunt: sicut magna ma-
la: sic flagella pertimescunt: eis quos flagel-
latos aspiciunt culpas et pena merentur.
Quos non percussos cernunt: deo displicuisse
suspiciunt. Unde amici beati Job quem
percussum viderunt ipsum crediderunt: vide-
licet estimantes: quod si ipse non fuisset: ta-
bernacula permanerent. Sed ista non cogitat
nisi qui adhuc infirmitatis tedio laborat: qui
in presentis seculi delectatione gressus co-
gitationis figit: qui transire ad eternam patriam
perfectis desiderijs nescit. Unde bene subiun-
gitur. ((Interrogate quilibet de victoribus
et hec eadem illum intelligere cognoscetis:
quod in diem perditionis seruatur malus et ad
diem furoris ducitur. Ca. 27.

Epe etenim diu diuina pa-
tientia tolerat: quos iam ad
supplicia prescisa condem-
nat: permittit flores: quos
adhuc cernit deteriora per-
petrare. Quia enim videt
ad quam damnationis foueam tendat: hoc
eis pro nihilo existimant: quod hic per-
uersi relinquenda multiplicent: sed quisque
presentis vite gloriam diligit: magna est se-

i. Cor. 2.

L

Mat. 7

Prou. 27

Eph. 5

B

27

licitate deputat: hic finem vult florere: quā-
vis cogatur postmodum supplicia eterna to-
lerare. Solus ergo ille cōspicit nihil esse quā
iniquus florere: qui tam gressum cordis ab
amore presentis seculi amonit. Unde recte
cum de sequenti damnatione impij diceret
premittitur. Interrogate quēlibet de viato-
ribus et hec eadem illum intelligere cognos-
citis. Viator quippe dicitur: qui p̄sentē vi-
tam viam sibi esse et non patriam attendit:
qui in dilectione preteritis seculi cor fige-
re despiciit: qui non remanere in transiēti
bus: sed ad eterna puenire cōspicit. Qui
enim in hac vita viator esse nō appetit: bu-
tius vite prospera minime contemnit et ea q̄
ipse desiderat cum abūdate alijs viderit mi-
ratur. Unde dauid propheta: quoniam a dile-
ctione presentis seculi iam corde trāserat:
iniqui gloriā describens dicebat. Aidi im-
plum supercrauratum et eleuatum sicut ce-
dros libani. Sed quia cor huic mūdo non
subdidit: hunc tunc desperit dicens. Transi-
it et ecce non erat. Esset quippe aliquid in
eius estimatione impij: si ipse ab hoc secu-
lo per intentionem minime transisset. Si is
qui non transiēti magnū aliquid esse trā-
seunt animo quā nūc esset apparuit: quod dūz
eterna retributio cogitatur p̄sens gloria
quā sit nulla cognoscitur. Vnde moyses cū
superne contemplationis gloriā quereret
dixit. Transiens videbo visionem. Nisi enī
gressus cordis a seculi amore remouisset: ne
quaquā intelligere superna potuisset. Vnde
hieremias luctum cordis sui cōsiderare de-
poscens ait. O vos omnes qui trāstis per
viam: attendite et videte si est dolor sicut do-
lor meus. Qui enim p̄sentem vitam nō q̄si
viam transiunt: sed ipsi quasi patriam at-
tendunt: luctum cordis electorū considera-
re nesciunt. Illos ergo ut dolorem suū cōsi-
derent exquirūt: quos in hoc mundo cōtin-
git animū non firmitate. Vnde per Salomonē
dicitur. Alperi os tuum muto: et canis oīz
filiōz qui pertransiunt. Albuti enim dicitur
qui predicatorū verbis cōtradictō mī-
nime resistunt: qui etiam pertransiētes sunt
quia intentionem mentis in amore vite pre-
sentis figere designantur. Igitur quia ma-
lus ad diem perditionis seruatur: ut ad diē
furoris ducitur: hoc non nisi qui ē viator: in-
telligit: quoniam qui cor in presentibus figit

que iniquo seruantur supplicia nō depre-
hendit. De quo adhuc subditur. (Quis
arguit coram eo viam eius et que fecit: quis
reddet illi?) Sepe malus indignationē cō-
ditoris sui quam in eternū passurus est: et
in hac quoque vita positus experitur: dñi pro-
speritatem quā amar amittit et aduersitatem
quā formidat inuenit. Et quāvis increpari
de suis prauitatibus a infomz lingua etiā
in prosperis valeat: scimus tamen quod cum
sacra sua peruersum quēq̄ desiciunt iustorū
increpatio conualecat. Quia autem rōne
nunc dicitur: quis arguit cor: eo viā eius
dñm cū in istis tacentibus hoc quoque no-
tum sit: quia toties hic iniqui viā arguitur
quod eius prosperitas interueniret ad
uersitatem turbatur.

La. 28.

Sed beatus Job, dum de
omni malorum corpore lo-
queretur: subito ad oīum
iniquorum caput sba cō-
uertit. Elidit enim quod in fine
mundi sathan hominē in-
greddens quem sacra scriptura antichristū
appellat: tanta elatione extollitur: tūc vir-
tute principatur: tantis signis et p̄digijs in
sanctitatis ostensione eleuatur: ut argui ab
homine eius facta non audeant: quia cum
potestate terroris adiunguntur etiam signa
ostense sanctitatis: et ait. Quis arguet coram
eo viam eius: Quis videlicet hominum il-
lum increpare audeat: cuius visum ferre p̄-
timefecit. Sed tamen eius viam non solum
Devas et Enoch qui in eius exprobatione
ad medium reducuntur: sed etiam oēs ele-
cti arguant dum continent: dum virtute
mentis eius malicie resistunt. Sed quod hoc
ex diuina gratia et non suis viribus faciunt
recte nunc dicitur. Quis arguet coram eo
viam eius: Quis etenim nisi deus: cuius
adiutorio electi ut resistere valeant fulciantur.
Aliquando enim in scriptura sacra: cū
interrogando quis ponitur: omnipotens et
signatur. Unde scriptum est. Quis suscita-
bit eum: De quo per paulum dicitur. Quē
deus suscitauit a mortuis. In eo ergo quod
sancti viri eius iniquitati contradicant: nō
ipsi sunt qui viam eius arguunt sed ille est
ex cuius gratia confortantur. Et quia p̄sen-
tia eius qua in homine venturas est: multo
atrocio: in perfectione erit: quod nunc cū mi-

Gal. 4

nime cernitur: quia specialiter adhuc illo
vase suo proprio non gestatur: bene dictum est
coram eo. Multi enim nunc vias antiquas
diuindicantes corripunt: sed hoc quasi in
eius absentia faciunt: dum illum arguunt
quem adhuc specialiter non inueniunt. Cum
vero in illo damnato homine venerit: quisque
eius presentie resistit: coram eo viam eius ar-
guit: cuius vires et conspiciet et contemnit.
Hic certe viam eius arguere est: prosperitate
cursus eius eterno supplicio interueniente
turbare. Quod quia solus deus propria for-
te facturus est: de quo scriptum est. Quem
deus interficiet spiritu oris sui: et de-
struet illustrationem aduentus sui: recte dici-
tur. Quis arguet coram eo viam eius. Vbi
et sequitur. (Et que fecit: quis reddet illi.)
Quis nimirum: nisi deus: Qui solus illi per-
dito homini que fecit reddet: dum potesta-
tem eius iam validam per aduentum suum
eterna damnatione cōstruierit. Sed elatus
iste princeps malorum in hac vita quādiu
est positus: quid agat audiamus. Sequitur.

Capitulum.

29.

Per ad sepulchra ducetur:
et in congerie mortuorum vigi-
labit: Quia sepulchra mortu-
os tegunt: quid aliud per se-
pulchra quod reproborum corpo-
ra signant: in quibus eterni-

ete a vita beatitudinis anime velut i sepul-
chris latent: Iniquus ergo iste ad sepul-
chra ducetur: quia in prauorum cordibus re-
cipitur: qui soli enim illi suscipiunt: in quibus
mortue a deo anime reperiuntur. De quo
recte etiam deus eius supplicia describit: per
prophetam dicitur. In circuitu illius sepul-
chra eius: omnes interfecit: et qui ceciderunt
gladio. Illi quippe in inferno iuxta ipsum
sunt: in quibus isdem malignus spiritus mor-
tuis iacet: qui iniquitatis eius gladio per-
cussit ceciderunt. Unde scriptum est. Qui li-
berasti David seruum tuum de gladio mali-
gno: recte autem dicitur. Et in cōgregatione
mortuorum vigilabit: quia nunc in cōgregatione
peccantium assidue sine intermissione erit. Pro
eo autem quia in mudo raritas bonorum est
et multitudo malorum recte mortuorum con-
geries nominatur: ut ipsa iniquorum multi-
tudo signetur. Lata enim via est que ducit
ad perditionem: et multi sunt qui ingredi-

tur per eam. Sathane itaque in cōgregatione mor-
tuorum vigilare est in reproborum cordibus
malicie sue astutias exercere. De quo ad-
huc subdit. (Vulcis fuit glareis coacti)
Greca lingua coactus luctus dicitur: qui ta-
men luctus feminarum vel quorūlibet infir-
mantium solet intelligi. Sapientes hoc hu-
ius seculi a luce veritatis exclusi: quasi um-
bras quasdam de veritate inquisitione te-
nere conati sunt. Unde coacti sunt cur-
rare apud inferos: putauerunt: videlicet desi-
gnantes quod hi qui digna doloribus ope-
ra faciunt in infernum ad luctus decurrunt.
Sed nos despiciamus umbram carnalis sa-
pientie: qui iam de veritate lucem tenemus:
et cognoscamus voce beati viri coacti lu-
ctum infirmantium dici. Scriptum quippe
est. Viriliter agite: et confortetur cor vestrum.
Qui enim in deo confortari remittunt: ad lu-
ctum per anime infirmitatem redeunt. Glar-
reas vero lapillos fluminum appellare con-
sueuimus quos aqua defluens trahit. Quid
ergo per glareas coacti: nisi reprobi designa-
tur: qui suis voluptatibus dediti quasi sem-
per a flumine ad ima detrahuntur. Qui enim
contra voluptates huius seculi stare forti-
ter nōlunt glareas coacti sunt: quia suis quo-
tidie lapidibus ad luctum tendunt: ut in eter-
num post luceant: qui modo se in suis vo-
luptatibus delectabiliter relaxant. Et quis
antiquus hostis suum vas illius reprobum
hominem ingressus: dum dona pueris tri-
but: dum eos in hoc mundo honoribus ex-
tollit: dum eorum oculis prodigia ostendit:
dum fluxe mentes hunc in suis prodigiis am-
mirantur et sequuntur: bene de eo dicitur.
Vulcis fuit glareis coacti. Cum enim hic
electi despiciunt cum mentis calce contem-
nunt illi cum sequentes diligunt qui velut
ab aqua voluptatis ad perpetuum luctum
trahuntur: qui per terrenam concupiscentiam
more glaree quotidianis lapidibus ad ima
dilauntur. Alijs namque gustum sue dulcedi-
nis per superbiā: alijs per auariciā: alijs
per inuidiam: alijs per fallaciā: alijs per
luxuriam porrigit: et ad quam violenti ge-
nera pertrahit: quasi tot sue dulcedinis po-
tus propinat. Nam cum aliquid superbijs
in mente persuadet: sic tunc quod dicitur: quod
videri prelati ceteris homo peruersus ap-
petit. Dum menti auariciam insinuat mo-

2. th. 2.

21

Ecc. 37.

Ps. 143.

23

Ps. 30.

25

litur fit dulce quod occulte loquitur: q; per abundantiam necessitas vitatur. Hū ali- quid de inuidia suggererit: fit dulce quod dicit: quia peruersa mens: dum alium dete- rius dicescere viderit: exultat: vt eo mior possit minime videri. Cum aliquid de fallacia persuaderet: fit dulce quod suggerit: quia eo ipso quo fallit ceteros prudens videtur fi- bi. Cum luxuriam decepte menti loquitur: fit dulce quod suadet: quia i voluptate ani- mum resoluit. Quot ergo vicia carnalium cordibus inserit: quasi tot potus sine eis dul- cedinis porrigit. Qui tamen vt predicti ei⁹ dulcedinem non percipiunt: nisi qui presen- tibus voluptatibus dediti ad perpetuū lu- ctum trahuntur. Bene ergo dicitur. Hū- cis fuit glareis coacti: quia amarus electis: et suavis est reprobis. Illos enim solūmo- do suis delectationibus pascat: quos quoti- dianis lapibus ad gemitum impellit. Se- quitur.

Capitulum.

30.

Et post se omnem hominem trahit: et ante se innumera- biles.)) hoc loco homo hu- mana sapiens dicitur. Sed cum plus sint omnes q̄ in- numerabiles: querendum est nobis cur ante se innumerales et post se omnes trahere dicat: nisi quod antiquus hostis reprobam tunc hominem ingressus cunctos quos carnales inuenerit sub sue in- gnam dictionis rapit: Qui et nunc priusq̄ ap- pareat innumerales quidem: non tamen omnes carnales trahit: quia quotidie a car- nali opere ad vitam multa reuocantur: quia ad statim iusticie: alij per breuem: alij vero per longam penitentiam redeant. Et nunc innumerales rapit: cum falsitatis sue stu- penda hominibus signa non exhibet. Cum vero coram carnalium oculis miranda eis prodigia fecerit: post se tunc non innume- rabiles: sed omnes trahit: quia qui bonis presentibus delectant potestati illius se absq; retractione subiciuntur. Sed sicut pfati su- mus: quia plus est omnem hominem q̄ inu- merabiles trahit: cur prius dicitur: quia omnem hominem trahit: et post in augmen- to innumerales subiciuntur. Ratio naq; expetit: vt prius quod minus est: et post in augmento quod maius est diceretur. Sed

sciendum quia hoc loco plus fuit innume- rabiles dixisse q̄ omnes.)) Post se enim oēs hominem trahit: quia in tribus annis et di- midio omnes quos in studijs vite carnales inuenerit in go sue damnationis astringit. Ante se vero innumerales trahit: quia p- quinq; milia et adhuc amplius annorum ri- cula: quāuis carnales omnes trahere mi- nime potuit: multo tamē plures sunt in tā longo tempore hi quos ante se innumerales rapit: q̄ omnes quos in tam breui tem- pore rapiendos inuenerit. Bene ergo dicitur.)) Post se omnem hominem trahit et ante se innumerales: quia et tunc minus tollit cum omnes tulerit: et nunc amplius diripit: cum corda omnium non inuadit. Hec beatus Job quia contra iniquorum principes mire disseruit qui in hac vita extolli permittitur: sed in aduentu domini destruetur: de se patenter ostendit: quia flagella dominica non ex offensione suscepit: quoniam si in- quis quisq; in hac vita permittitur prospere- rari: necesse ē vt electus dei debeat sub fla- gelli freno retineri: ex qua re amicos arguit dicens. ((Quomodo igitur consolamini me frustra: cum responsio vestra repugnare ostē- sa sit p̄tari.)) Amici beati Job consolari nō poterant in quo suis sermonib⁹ veritati cō- trabant. Cūq; hunc hypocritam vel impiū vicerent: per hoc quod ipsi mentientes per- petrabant culpam: augebant proculdubio penam iusti vulneribus afflicti. Hā sancto- rum mentes quia veritatem diligant: etiam culpa fallacie torquentur aliene. Quanto enim graue mendacis esse crimen aspiciant: tāto hoc nō solū in se s; etiā i alijs oderūt.

Sancti Gregorij Liber. 16.

Ca. 1.

Ad contra

veritatis verba in al- legatione deficiunt: se- pe etiā nota replicat: ne tacēdo viti vide- antur. Ad Eliphas beati Job sermonib⁹ pressus ea dicit q̄ nul- lus ignorat. Alit enī. ((Nūqd deo cōparari pōt homo etiā cū pfecte fuerit scientie.)) In cōparatione enim dei scientia nostra ignorat.

Job
Ca. 22.

tia est. Et dei nāq; participatione sapimus non comparatione. Quid ergo mirum cui illud quasi per doctrinam dicitur: qđ scire potuit etas si taceretur. Qui adhuc dei potentiam quasi defendēdo subiungit. Quid pdest deo si iustus fueris: aut quid ei confers si immaculata fuerit via tua: In omni quippe quod bene agimus nosmetipsos nō autem dñm iuauimus. Unde ei per psalmistam dicitur. Dñi dñs deus meus es tu: qm̄ honorā meorā non eges. Ipse enim vere nobis dñs: quia t vñs deus est: qui bono non indiget seruientis: sed bonitātē confert quā recipit: vt oblata bonitas nō ipsi sed prius accipientibus: t post reddentib; proficit. Nam est in iudicio tuus venies dicit: quandū fecistis vni de his fratrib; meis minimis mihi fecistis: mira hoc pietate loq; tur ex suorum compassione membrorū. Et ipse nos per hoc quod caput nostrū ē adiuuat: qui per nostra bona opera in suis membris adiunatur. Adhuc adiungit Eliphaz quod nullus ignorat dicens. ((Nūquid timens arguet te: t veniet tecū ad iudiciū.)) Quis hoc vel despiciens vel insipienter sentiat quod dñs ex timore nos arguat: t ex metu iudiciū contra nos suū pponat. Sed q; verba sua metiri nesciunt procubdubio ad ociosa dicta dilabuntur. In quib; si se minime reprehendunt: statim ad gloria t edm̄ meliosa verba prosiliunt. Unde Eliphaz q; ociosa intulit: ad contumeliosa ptinus verba prorupit dicens. Et nō propter maliciā tuā plurimam: t infinitas iniquitates tuas. Ecce a torpenti corde ad verba venit ociosa: ab ociosis autem verbis per crimē fallacie ad contumelias erasit. Isti quippe sunt casus culpe crescentes: vt lingua eā non restringat: nequaq; vbi ceciderit iaceat sed semper ad deteriora descendat. Ea nō que subliueta sunt: quia valde in terra hypsiorum patent: exponenda ad lūterā nō sunt. Sed q; amicos beati Job hereticorū speciem tenere diximus: ipsum vero significatōnem sancte ecclesie gerere: iam nunc Eliphaz verba quomodo hereticorū falsitati congruant demonstremus. Nam sequitur. ((Abstulisti enim pignus fratrum tuorum sine causa: t nudos spoliasti vestib;)). Quā laeso non dedisti: t esurienti subtraxisti panem. In fortitudine brachij tui possidebas

terram: t potentissimus obtinebas tamū Capitulum.

scriptura sacra pignoris appellatione aliquādo bona spiritus sancti: aliquando vero signatur confessio peccati. Pignus nāq; accipitur donum spiritus sancti: sicut per paulum dicitur. Qui dedit nobis pignus spiritum. Ad hoc enim pignus accipimus vt de pmissiōe que nobis sit certitudinem teneamus. Donum ergo sancti spiritus pignus dicitur: quia per hoc nostra animā ad interioris spei certitudinem roboratur. Rursūm pignoris nōmie peccati confessio solet intelligi: sicut in lege scriptū est. Cum debet tibi quippiam frater tuus t abstuleris pignus ab eo: ante solis occasū pignus restitue. Frater etenim noster debitor nobis efficitur: cum quilibet proximū aliquid deliquisse mōstratur. Peccata quippe debita vocamus. Unde peccatori seruo dicitur. Omne debitū dimisi tibi. Et in dñica oratione quotidie precamur. Dimitte nobis debita nostra: sicut t nos dimittimus debitoribus nostris. Ad debitore autē nostrō pignus accipimus: quando ab eo q; in nobis peccasse cognoscitur peccati eius iam confessionem tenemus: per quam relaxare peccatū qđ in nobis perpetrātū est possumus. Qui enim peccatū qđ cōmissū sit fatetur: t veniam petit: iam quasi pro debito pignus dedit. Quod nimirum pignus ante solis occasum reddere iubemur: quia pñsq; in nobis per dolorem cordis sol iusticie occidat: debemus ei confessionem venie reddere: a quo confessionem accipim; culpe: vt quis se deliquisse in nos meminit: a nobis mor relaxatū sentiat quod deliquit. Quia ergo sancta ecclesia quoslibet ab hereticis ad veritatem fidei reuertentes recipit prius vt confiteri erroris sui culpam debeant persuadet: quasi sub hereticorū specie per Eliphaz dicitur. Abstulisti enim pignus fratrum tuorum sine causa. id est ab his qui a nobis ad te veniant intulit confessionem erroris eregisti. Sin vero vt precitimus pignus sancti spūs dona sentim; heretici sanctam ecclesiam fratrum suorum pignus dicant abstulisse: q; eos qui ad illā veniunt dona spiritualia suspicantur amittē

Ps. 15.

Mat. 25.

C

21

2. Cor. 5.

Ero. 22.

Mat. 18.

Mat. 6.

C

tere. Unde et sequitur. ((Et nudos spoliasti vestibus)) Eos quos heretici peruersis predicationibus trahunt: precepta doctrine sue quasi quedam vestimenta habere existimant et tamen illos vestitos putant: quod diu hec: que ipsi predicauerunt ab illis seruari confiderant: ex quibus cum quidam ad sanctas ecclesias redeunt: eos primum doctrine vestimentis perdidisse suspicantur. Ca. 3.

Ed cum nudos expoliari nequeat querendum nobis est: quod prius nudus est: quod post spoliari memorant. Sed sciendum quod omnis qui cor dis puritate perfruit: eo ipso quo duplicitatis in se

legumentum non habet nudus est. Et sunt nonnulli apud hereticos qui cordis quidem puritatem habent: sed tamen doctrine corporis dogmata peruersa suscipiunt. Hi nimis: et ex sua puritate nudus sunt: et quasi ex eorum predicatione vestiuntur. Et quia tales quod facile ad sanctam ecclesiam redeunt eo quod duplicitatis malicia non viuunt: eos heretici nudos fatentur: quos ab ea dicunt vestibus expoliatos quia simplices quosque pigros atque heretice putant: quos praua sua dogmata perdidisse considerant. Sequitur. ((Aliqua lasso non pedisti: esuriisti subtraxisti panem.)) Heretici quoque veritatis soliditatem non tenent: eo nonnunquam student ut loquaciores appareant: contra catholicorum fidem quasi de doctrine scientia gloriuntur. Lactas quos aspiciunt prauis ad se trahere sermonibus querunt: unde sibi alios ad interitum sociant: unde se agere aliquid viuaciter putant. Eos vero lasso dicimus: qui sub huius seculi onere laborioso fatigantur. Unde et per se metipsas veritas dicit: Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis: et ego vos reficiam. Heretici igitur qui sua dogmata predicare non cessant: sanctam ecclesiam quasi de imperiis irridunt dicentes: Aliquam lasso non pedisti: et esurienti panem subtraxisti. Se enim aquam lasso dare existimant: cum quibusdam sub terreno salse laborantibus sui poculus erroris prebet. Et panem se esurientibus non subtraxisse suspicantur: quia etiam de iussibus atque incomprehensibilibus requiritur superba audacia respondet. Et tunc de doctos per omnes credunt: cum loquatur de i-

cognitis infelicius presumunt. Sancta vero ecclesia dum quoniam videt esurire: quod ei non potest accipere: aut si iam sunt sibi cognita modestè supplicat: aut si adhuc videtur incognita humiliter facit: eosque ad ordinatam humilitatis sensum reuocat: cum per suum illis predicatorem dicit: Non plus sapere quod oportet sapere: sed sapere ad sobrietatem. Et rursum: Noli altum sapere sed time me. Atque iterum: Altiora te ne quesieris: et fortiora te ne scrutatus fueris. Et rursum. Mel inuenisti comede quod sufficit tibi: ne forte faciat te euomas illud. Mel quippe inuenire est: sancti intellectus dulcedinem degustare. Quod tunc sufficienter comeditur: quando nostra intelligentia terra mensuram sensus sub modamine tenetur. Nam faciat mel euomere: plus appetens penetrare quod capere: et illud perdit unde potuit nutrire. Quia sancta ecclesia ab infirmis mentibus prohibet alta perscrutari: beato Iob dicit: Esurienti subtraxisti panem.

Capitulum. 4.

Quia eius quodque magnitudinem heretici inueniunt quod fide vera populos vniuersaliter tenet: cum terrene prosperitatis tempus inueniunt: contra eam in superbis vocibus excedunt: et exprobantes aperuunt quantum prius eius potentie latebatur inuidebant. Itaque sequitur. ((In fortitudine brachij tui possidebas terram: et potentissimus obtinebas eam.)) Et ceteri patenter dicat. Quod in predicatione tua terram vniuersaliter occupasti: potentia fortitudinis: non ratio veritatis fuit. Qui enim christianos principes predicationem eius tenere conspiciunt: hoc quod ei a populis adesse creditur non virtute recitandis sed eam secularis potentie esse sapientant. Sequitur. ((Aliqua dimisti vacuas: et lacertos pupillos comministi.)) Plebes que hereticis predicantibus sunt subiecte: ex carnali intelligentia errorum eorum semina peruersa concipiunt: et in sua dominatione sociantur. Sed cum sancta ecclesia ipsos erroneos predicatorum vel ratione victos ad se suscipit: vel studio peruersitatis obduratos sub discipline sue vincula restringit: destituti heretici cum remanent apud se plebes sine predicatoribus vident: ad al-

Ro. 12.
Ro. 14.
Eccl. 3.
Prov. 25

na a sancta ecclesia q̄ viduas vacuas re-
licias videret: Et q̄ subtrahitis hereticorum
magistris eorū discipulos in suo opere istu-
mari suspicantur: quasi lacertos pupillorū
cōmunitos ab ecclesia eē conquerantur. Vel
certe q̄ sancta ecclesia dum quosdam ab
hereticis venientes suscipit: liquet numerū
quod p̄statio eorū errorū contradicit. Nam
sunt nonnulli qui ita virginiori carnis stu-
dent: vt nuptias dānent: et sunt nonnulli q̄
ita abstinentia laudant: vt fumentes alime-
ta necessaria detestentur. De q̄bus p̄ Iohan-
nem d̄r: Prohibentium nubere: abstinere
a cibis: quos deus creauit ad percipiendū
cum gr̄arum actione fidelibus: q̄ ergo eos
a carnali intentione sue superfluitatis reuo-
cat: heretici cum hos aspiciunt aliter viue-
re q̄ docuerunt: lacertos eorū ab operatio-
ne quā prius tenebant cōmunitos esse ab
ecclesia detestantur. Unde et in hoc tempo-
re discipline si qd ei aduersitatis euenierit:
hoc euenisse ei digna peccatorum retribu-
tione suspicantur. Nam subditur. ((Pro-
pterea circūdatus es laqueis: et conturbat
te formido subita)) Ista formido subita cō-
turbat q̄ cōsiderare negligit qd ex districtio-
ne iudicis venientis immincat. Quia ergo si-
delem populum heretici culpis perfidie op-
pressum credunt: circūdatum laqueis accu-
sant. Et q̄ existimant q̄ futura non preui-
deant: i percussione sua hanc subita formi-
dine conturbati putant. Qui adhuc insul-
tantes adiungūt. Et putabas te tenebras
nō visurum: et impetū aquarū immanitū
non oppressum iri. Ne si aperte dicat: Secu-
ritatem pacis in spe tibi proposueras: et iccir-
co de presumptione tua quasi d̄ luce gau-
debas: nec te vniq̄ opprimū tribulationib⁹
existimasti. Sed ecce superuenientib⁹ ma-
lis affigeris: an sint recta que teneas: ipse q̄
te opprimat tribulationū tenebre ostēdūt.
Quas videlicet tribulationes si eclipsas ags
inundantibus comparat: q̄ dux alie super
alias irruunt: quasi ags tumētib⁹ vide-
undas sequuntur. Sequitur. ((In cogitas q̄
deus excelsior celo sit: et super stellarū ver-
tices subleuetur: et dicis. Quid enim nouit
deus?)) Et quasi per caliginem iudicat.))
Nubes latibulum eius: nec nostra conside-
rat: et circū cardines celi perambulat.

Capitulum. 5.

Am̄t pleriq̄ ita habetes:
vt formidare nesciant: nisi
q̄ corporaliter vident. Qui
de sit: vt deū non meruant
quem videre nō possunt.

Heretici autem q̄ esse se sa-
pientes arbitrantur: verba contra catholi-
cos irrisorū proferunt: atq̄ ab eis illū nō
timere suspicant quem videre corporaliter
nequeant: vt quasi per corporem sensus
auctore suū existimant: q̄ celo excelsior ē:
et super stellarū vertices subleuetur: id
in quo videre nō possit: et internec et ce-
lestem sedem partes aeris interius: quasi
in nube latens per caliginem iudicat: et su-
perioribus intentis min⁹ ima perpedat:
et dum celi cardines ambiendo confringe
interiora nō videat. Sed q̄s de deo ista vel
despicens suspicatur: Qui potēssim⁹ dux sit
semper omnipotens: sic intendit omnibus:
vt assit singulis: sic adest singulis vt simul
omnib⁹ iung⁹ desit. Nam est quosdam pec-
cantes deserit: eisdem tamen ip̄is adest p̄
iudicium: q̄bus deesse cernitur per adiūme-
tum. Sic itaq̄ exteriora circūdat: vt interiora
impleat: sic interiora implet: vt exteriora
circūdat: sic summa regit: vt lima non dese-
rat: sic imis presens est: vt a superiorib⁹ non
recedat: sic latet in sua specie vt tamen co-
gnoscat in operatione: sic cognoscitur in
suo opere: vt tamen comprehendī non vale-
at a cognoscentis estimatione: sic adest: vt
videri nequeat: sic videri nō valet: vt tamē
eius presentiam ip̄sa sua iudicia testentur:
sic se nobis itelligendum prebet: vt tū ip̄s⁹
nobis radium sui intellectus obnubilet: et
rursū sic caligine nos ignorantie reprimat:
vt tamen menti nostre radis sue claritatis
intermicet: quatenus et subleuata gppiam
videat: et reuerberata contremiscat: et quia
eum sicuti est videre non potuit: aliquaten⁹
videndo cognoscat. Sed hec heretici san-
ctā ecclesiam scire non estimant: quia sūto
iudicio solos se esse sapientes putat. Et
quorum adhuc typo subiungitur. ((Nūq̄d
semitam seculorum custodire cupis: quā
calceauerunt viri iniqui.)) Sicut semitā re-
demptoris nostri humilitas ita semitā secu-
lorū superbia est. Seculorum itaq̄ semi-
tam viri iniqui calceant: q̄ per huius vite de-
sideria in elatione perambulabant. De q̄

bus adhuc iniquis subditur. ((Qui subiaci sunt ante tempus suum: et fluvius subvertit fundamentum eorum.

Capitulum. 6.

Um tempus vite a divina nobis presentia sit pauldubio prescientia querendum valde est: quia ratione nunc dicat: quod iniqui ex presenti seculo ante tempus proprium subtrahantur. Omnipotens enim deus etiam plerumque mutat sententiam: consilium nunquam ergo tempore ex hac vita quisque subtrahitur: quo ex divina potentia ante tempora prescitur. Sed sciendum quia creatus et ordinans nos omnipotens deus iuxta singulorum merita disponit et terminat: ut vel inde malus ille benemerat: ne multis bene agentibus noceat: vel bonus ille, diutius in hac vita subsistat: ut multis bonis operibus bonus existat: vel rursus malus longius differatur in vitam: ut parva adhuc opera angat: et quorum temptatione purgati iusti verius vivant: vel bonus citius subtrahatur: ne si hic diu videretur in innocentia: malicia corrumperetur. Sciendum tamen quod benignitas dei est: peccatoribus spatium penitentiae largiri. Sed quod accepta tempore non ad fructum penitentiae: ad vitam vero iniquitatis vertatur: quod a divina misericordia mereri poterat amittunt: quibus omnipotens deus illud tempus vniuersumque ad mortem prescitur: quo eius vita terminatur: nec alio in tempore quisque mori poterit: nisi ipso quo moritur. Nam si Ezechie anni additi ad vitam quidam morantur: tempus quidem vite creuit ab illo termino quo mori ipse merebatur. Nam divina eius dispositio tempus tunc prescitur: quo tunc postmodum ex presenti vita subtrahitur. Cum ergo ita sit: quod est quod dicitur: quod iniqui subiaci sunt ante tempus suum: nisi quod omnes qui presentem vitam diligunt: longiora sibi eiusdem vite spatia permittunt. Sed cum eos mors superueniens: a presenti vita subtrahit: eorum vite spatia que sibi longiora quasi in cogitatione tendere consueverat intercidit. De quibus recte dicitur: Et sunt qui subvertit fundamentum eorum. Iniqui enim dum corde transire ad eterna negligunt: et cuncta presentia fugitiva esse non inveniunt: mentes in amore vite presentis figunt: et quasi lon-

ge habitatio: et ea sibi fundamentum construunt: quod terrenis rebus per desidiosa solidantur. Sic primus in terra chayan solatium construxisse describitur: quod videlicet pignus aperte monstrat: quod ipse in terra fundamētum posuit: quod a soliditate eterne patrie alienus fuit. Peregrinus summus fundamētum in istius posuit: quod stationem cordis in terrena delectatione collocavit. Unde et eius stirpe Enoch quod dedicatio interpretatur primus nascitur: in electorum vero progenie Enoch septimus fuisse memoratur: quod videlicet reprobi in hac vita que ante est: semet ipsos edificando deducant: electi vero edificationis sue dedicationem in fine temporis. id est in septimo expectant. Uides namque plurimos temporalia sola cogitare: honores querere: amandi rebus inhiere: nulli post hanc vitam regere. Quid itaque istius primi et prima se generatione deducant. Et vides electos nulli presentis glorie querere: libenter inopiam sustinere: mala mundi equanimiter perpeti: ut possint in fine coronari. Electi ergo Enoch in septima generatione nascitur: quia sui dedicationem gaudium in extreme retributionis gloria regunt. Et quod quotidiano temporis lapsu ipsa presentis vite mortalitas decurrit: et dedicationem in reprobis eisdem reprobos subtrahendo destruit: recte dicitur iniquis dicitur: Et fluvius subvertit fundamentum eorum. Ipse cursus mutabilitatis statum in eis subvertit peruersae constructionis. Sequitur. ((Qui dicebant deo: recede a nobis.)) Dece etiam beatus Job dixisse quod ambigat: Sed que in eius dictis exposuimus propter legentis fastidium replicare deuitamus. Sequitur. ((Et quasi nihil possit facere omnipotens estimabant eum.)) In his quos sermo et non sententia inuincit. Nam quod per beatus Job dictum est: quod est omnipotens: ut sermone eius hoc per eipsum dicitur: et quasi nihil possit facere omnipotens estimabant eum. Sequitur.

Capitulum. 7.

Um ille ipse esset domus bonis. Adhuc domos domus bonis implet quia etiam ingratis sua dona non negat: ut aut benignitatem auditoris erubescat: et ad bonitatem redeat: aut redire olimodo preteritis inde illic grauius puniatur: vbi hic et bonis

dei largioribus mala red dederunt: ut dñro
ra eos nunc supplicia puniant: quorum hic
maliciam nec dona vicerūt. Sequitur. ((Quo-
rum sententia pcul sit a me.)) Hoc etiā per
beatū Job dictum est. Nūq̄ quorū cō-
siliū longe sit a me: quāvis aliud sentētia;
ut p aliud consiliū possit intelligi. Sentē-
tia quippe in ore est: consiliū in cogitatioe.
Eum ergo Eliphaz longe se a malorū sen-
tentia: beatus vero Job a consilio optauit
constat nimirū q̄ ille malorū verbis: ille
vero etiam cogitatione desiderat esse dissi-
milis. Sequitur. ((Nidebunt iusti et letabū-
tur: et innocens subfannabit eos.)) Iusti cū
hic iustissimos errare cōspiciunt: de errore per-
eundem letari non possunt. Si enī gaudēt
erroribus: iusti non sunt. Rursū si per in-
sultationem letantur: eo q̄ tales non sunt
quales alios esse conspiciunt: omnino super-
bi sunt. Unde p pharisens iustificatiōem
perdidit: q̄ publicani meritis gaudendo se
preuult dicens. Gratias ago tibi: quia nō
sum sicut ceteri hominū: raptores iniusti:
adulteri: velut etiam h publicanus. Rursū
si dicim⁹ quod perfecto gaudio exultare in-
sti possunt de morte prauorum: quale est in
hoc mundo gaudium de vitiōe peccantiss
in quo adhuc incerta est vita iustorū. Vi-
scernamus igitur tēpora tremoris et exulta-
tionis. Vident etenim nunc iniustos iustitē
de eorū nequicia tabescit. Nūq̄ eos etiā
perire conspiciunt: de sua quorū vita suspe-
cti sunt. Quando ergo videbunt iusti in-
quorū interitum et letabuntur nisi cum di-
stricto iudici perfecta iam securitate exulta-
tionis inbesserint: cum in illo extremo exami-
ne aliorū damnatiōe conspiciant: et de se
iam q̄ metuant non habebunt: Nūc itaq̄
reprobos aspiciunt et gemunt: tunc aspiciet
et subfannabunt: quia eos exultando cōspi-
ciunt: quos modo nec sine gemitu iniqua p-
petrantes nec sine metu vident pro inigra-
te morientes. Unde per hoc q̄ subditur: q̄
de damnatione eorū vitiā dicatur: ostē-
ditur: nam potius subinfertur. Nōne suc-
cisa est erectio eorū: et reliquias eorū de-
uorabit ignis. Hic nūq̄ iniqui erecti sunt:
quia in prauis actionibus extolluntur: quia
de peruersis agunt: et tamē pro peruersis acti-
bus minime feriuntur. Peccant et florent:
peccata augēt: et terrena bona multiplicāt.

Sed eorū erectio tunc succiditur: eū vel
a presenti vita ad interitum vel a cōspectu
eterni iudicis ad eternum gehenne incedit
pertrahuntur. Qui et si hic mortuū suam
carnem relinquunt: ipsam quorū in resurre-
ctione recipiant: ut cum carne ardeant in
qua peccauerunt. Sicut enim eorū culpa in
mente fuit et corpore: ita eorū pena in ani-
ma erit pariter et carne. Quia ergo nec hoc
eis erit a tormento liberum: quod h mortuū
relinquunt: recte nunc dicat reliquias eorū
deuorabit ignis. Sequitur. La. 8.

Qui nec igitur et habeto
pacem et p hec habebis fru-
ctus optimos. Suscipe ex
ore illius legem: et pone ser-
mones eius in corde tuo.))

Culpa superbie est docere
meliozem. Quā sepe heretici peccant q̄ de
his que prave sentiunt: quasi docere catho-
licos presumunt. Tunc enim eos putat deo
acquiescere: si illos contrigerit eorū peruersi-
tatis consentire: et acquiescentibus pacē
pmittunt: q̄ contra eos qui sibi consensisse
iam iurgari desunt. Fructus autem opti-
mos sibi consentientibus pollicētur: q̄ eos
solos bona opera agere existimāt: quos ad
sua dogmata se trahere exultant. Quib⁹ et
hoc congruit quod adiūgit. Suscipe ex ore
illius legem. Quia ea que ipi sentiunt ex
ore dei pcedere suspiciunt. Et pone sermo-
nes eius in corde tuo. Ne si astruat dicens.
((Quos nūc vsq̄ in ore: et non in corde te-
nuisti.)) Qui enī eorū peruersa dogma-
ta respuit: non enim verba dei in sensu: sed i
ostensione habuisse criminatur. Unde qua-
si sub quadam specie dulcedinis infundit
virus pestifere psalmsionis: ut verba dei que
ecclesiā in corde suo ponere ammonent:
que si vsq̄ a corde illius recessissent ab il-
lis talia nullatenus audirent. Sequitur. ((Si
reuerfus fueris ad omnipotentem edificabe-
ris: et longe facies iniquitatem a tabernacu-
lo tuo.)) Fidele populum heretici a deo di-
scessisse existimant: quia cum suis p̄dicatio-
nibus resistentem vident. Quam cū multis
psentibus afflictum cōspiciunt: quasi p am-
monitione et ad conditoris gratiam trahere
conantur dicentes. Si reuerfus fueris ad oī
potentem edificaberis. Ne si aperte dicant.
Quia nostris dogmatibus resistendo a dño

recessisti: itcirco a iusticie edificatide destruetus es. Tabernaculum vero aliqui accipiunt habitaculum corporis: aliqui pro habitaculo cordis. Nam sicut aia habitamus in corpore ita per cogitationes habitamus in mente. Iniquitas ergo in tabernaculo mentis est peruersa intentio in studio cogitationis. Iniquitas autem in tabernaculo corporis: per expletionem operis actio carnalis. Euphas itaq; qz amicus beati viri exstitit: quedam vera sentiens et tamen in his i qui bus a rectitudine deuiat hereticorum spem tenens: beatum Job ex virtutibus flagellatum nesciens: errasse credidit quem percussum vidit: eiq; si reuerfus ad oipotentem suum sit pollicetur dicens. Longe facies iniquitatem a tabernaculo tuo: ac si pater dicat. Quisquis ad deum post errata reuertitur: in cogitatide simul et in ope mundatur. Segitur.

Capitulum.

Abit pro terra silicem: et pro silice torrentes aureos. Quid per terram nisi infirmitas actionis: quid per duriciam silicis: nisi fortitudo signatur? Quid per torrentes aureos: nisi doctrinam intime claritatis accipimus? Oipotens autem deus ad se conuersus pro terra dat silicem: qz pro infirma actione fortitudinem tribuit robusti operis. Dat etiam pro silice torrentes aureos: qz pro robusto opere doctrinam multiplicat clare predicationis: ut peccator quisq; conuersus et ex infirmo fortis existere valeat: et in sua fortitudine usq; ad pferenda verba intime claritatis erurgat: quatenus i eo infirmitas actionis i qua velat terra soluitur: bene vinendi fortitudine solidetur. Et rursus cum sensus ex vita trahitur: ex ipsa fortitudine torrentes aurei desuuant: qz in ore bñ vinetium doctrinæ claritatis inundat. Segitur. (Et itaq; oipotens contra hostes tuos: et argentum coaceruabitur tibi.) Quos magis alios hostes patimur: qz malignos spiritus qui in nostris nos cogitationibus obsider: ut ciuitatem valeant nostre mentis irrumpere: eaq; sub sui iugo domini capta tenere. Argenti enim nostre sacra eloquia designantur testatur psalmista qui ait. Eloquia dñi eloquia casta argentum igne examinatum. Et sepe cum eloquio sacris intendimus: mali

gnorum spirituum insidias grauius toleramus: qz menti nostre terrenarum cogitationum puluerem aspergant: ut intentiones nostre occlusas a luce intime visionis obscurant: qz nimirum psalmista puluerat cum dicebat. Beati nate a me maligni et scrutatores maledicti dei mei: videlicet patenter insidias: qz mandata dei pseruari non poterat: cum maligniorum spirituum insidias in mente tolerabat. Quod etiam in Isaac ope sub allophilorum pranita te cognoscimus designari: qui pteos quos Isaac foderat terre cogerie replebat. Hos enim nos nimirum pteos fodimus: cum in scripture sacre additis sensibus alta penetramus. Quod tamen occulte replent allophili: quando nobis ad alta tendentibus inimici spiritus terrenas cogitationes ingerunt: et quasi inuentam diuine scientie aquam tollunt. Sed quia nemo hos hostes sua virtute superat: Euphas dicitur. Et itaq; oipotens contra hostes tuos: et argentum coaceruabitur tibi. Ne si apte receretur. Dum malignos spiritus dñi sua a te virtute repulseris: diuini intus eloqui talentum lucidum ererescit. Segquitur.

Que super omnipotentem delictis afflues. Sup oipotentem delictis affluere est in amore illius scripture sacre epistolis sacriari. In cuius nimirum verbis tot delictis inuenimus quot ad pfectum nostrum intelligentie aduersitates accipimus: ut inunda nos pascat hyssoria: modo sub textu littere velata medicinalis nos refectat moralis allegoria: modo ad altiora suspedit contemplatio in presentis vite tenebris: iam de lumine eternitatis intermearum. Et sciendū qz quisquis delictis affluit in quadam sui remissione soluitur: atq; a laboris studio qñ ex lassitudine relaxatur: qz nimirum aia cum internis delictis abundare ceperit: terrenis operibus incubare minime cōsentit: s; amore cōditoris capta: et sua captiuitate iam libera: ad contemplandam eius spem deficientem suspirat: et quasi lassescendo cōualescit: qz vix sordida onera portare iam non valet: ad illud p quereat pperat quē itus amat. Vicitia in admiratione sponse scripturæ est. Que est ista que ascendit de deserto delictis affluens. Quod nimirum sancta ecclesia nisi pboy

Ps. iij.

Gen. 26. L

La. io.

2

B

Ps. g.

B. La. 6.

Job. 138.

dei delictis affluere: de deserto vite presentis ascendere ad superiora non posset. Delictis ergo affluit et ascendit: quia dum mysticus intelligentis pascitur ad superna quotidie ceterum planda subleuatur. Hinc etiam psalmista ait. Et nox illuminatio mea in delictis meis quia dum per intellectum mysticam studiosa mens reficitur: iam in ea vite presentis obscuritas fulgore dei subsequenter illuminatur: ut etiam in huius corruptionis caligine in intellectu illius mens futurum luminis discipat: et verborum delictis pasta gustando discat: quod de pabulo veritatis eluiatur. Sequitur. ((Et eleuabis ad deum faciem tuam.)) Ad deum faciem leuare est: cor ad sublimia inuestiganda attolere. Nam sicut per corporis faciem homini: ita per interioris imaginem deo noti atque conspectui sumus. Cum vero reatu culpe deprimitur: ad deum leuare cordis nostri faciem veremur. Dum enim nulla bonorum operum confidentia valemus: intueri summa mens trepidat quia ipsa se confidentia accipit. Cum quo iam penitentie lamentis culpa diluitur: et sic pperata planguntur: ut plangenda minime perpetrentur magna mentis fiducia nascitur: et ad conspicienda superne retributionis gaudia cordis nostri facies leuatur. Sed hec Eliphaz recte diceret: infirmum mone ret. Cum quo iusta viri propter flagella despicit: quid aliud quam verba scientie nesciens fundit. Que nimirum dicta si ad hereticorum typum ducimus: ipsi falsis permissionibus ad deum nos faciem leuare pollicentur. Ne si fidei populo patenter dicant. Quoadu predicatione nostram non sequeris cor in infinis premis. Quia vero Eliphaz beatum Job ad deum reueri ammonuit: a quo videlicet idem vir beatus nunquam recessit: adhuc pollicetur subiungit. Rogabis eum et exaudiet te. Rogant quippe deum sed exaudire minime merentur: qui in beatis dei precepta contemnuunt. Tunc scriptus est. Qui declinat aurem suam ne audiat legem: oratio eius erit execrabilis. Quandiu ergo Eliphaz beatum Job non exaudiri credidit hunc nimirum in suo opere errasse indicauit. Unde et adhuc subdit.

La. xi.

Et vota tua reddis. Qui vota vult: sed hec pre infirmitate soluere non valet: ei ex peccati pena agitur: ut volenti bonum posse subtra-

hatur. Cum vero in conspectu intimi iudicii ea que obstitit culpa detergitur: fit prius votum possibilitas sequatur. Sequitur. ((Decernis rem: et veniet tibi.)) Hoc est proprium infirmam iudicii solet: ut ratio que piam existiment iusta: quanto hanc adipisci conspiciunt omne quod appetit: unde videlicet nouimus nonnumquam bona terrena iustis subtrahi: que largo munere tribuunt infirmis: quia et desperatis egris medicis quicquid poposcerit dari precipiunt: et eos quos reduci posse ad salutem vident: que appetunt dari contradicunt. Sed si dicta hec Eliphaz de donis spiritalibus intulit: sciendum quod res decernuntur: et venit cum virtus que et desiderio appetitur: largiente deo etiam effectum prosperatur. Unde et adhuc subditur. ((Et in vis tuis splendet lumen.)) In vis quippe lumen splendere est: per mira opera virtutis signa sue claritatis aspergere: ut quocumque intentione pergunt ab intuentis cordibus peccati noctem excutiant: et exemplo sui operis iusticie lumen fundant. Sed quatenuslibet sic iusticia operis apud internum iudicem nulla est: si hanc eleuat tumor mentis. Unde et subditur. ((Qui enim humilitatis fuerit erit gloria: et qui inclinaverit oculos suos ipse saluabitur.)) Que nimirum sententia a veritate ore non discrepat dicentis. Ois qui se exaltat humiliabit: et qui se humiliat exaltabitur. Tunc et per Salomonem dicitur. Ante quam conuerteretur exaltat cor hominis: et ante quam gloriatur humiliabitur. Recte autem dicitur. Qui inclinauerit oculos suos: ipse saluabitur. Quia quantum per membrorum ministeria deprehendi potest: prima superbie ostensio esse in oculis solet. Hinc enim scriptum est. Et oculos superbium humiliabis. Hinc de ipso superbientium capite dicitur. Omne sublime videt. Hic de illa que ei per infidelitatem adhaerit scriptum est. Generatio cuius excelsi sunt oculi: et palpebre eius in alta subleuata. Oculos ergo in elinare est nullis respiciendo despicere: sed superbiore atque impari cunctis quos aspiciet elumare. Saluabitur itaque qui oculos inclinatur: quia qui falsam superbie verticem deserit veritatis altitudinem ascendit. Sequitur. ((Saluabitur innocens: saluabitur autem a malicia manu suar.)) Que scilicet ista si de celestis regni retributione promittit veritate fulcit: quia cum de deo scriptum sit. Qui reddet unicuique secundum opera sua.

L. 14.
Prou. 13.

Ps. 17.

Prou. 30.

Ro. 2.

opa eius illi in extremo cranie iusticia eter-
ni iudicii saluar: que hic eius pietas ab im-
mundis opibus liberat. Sin po ad hoc sal-
uari quis hic iudicia manu suara cre-
ditur: vt suis viribus innocens fiat: paulu-
bio errat: qz si supra gratia nocere no pue-
rit: nunq pfecto inueniet que remuneret i-
nocentem. Unde veridica moysi voce dicit.
Nullus apud te per se innocens est. Super-
na ergo pietas prius agit in nobis aliquid si-
ne nobis vt subsequente quoq nostro libe-
ro arbitrio bonu qd iam appetimus agat
nobiscum: qd tñ p impensas gratia extremo
in iudicio ita remunerat in nobis: ac si solis
pccassisset ex nobis. Ca. 12.

Quia enim diuina nos boni-
tas vt innocentes faciat pue-
nit. Hic autem ait. Hic autem
dei sum id qd sum. Et quia
eandem gratiam nostru libe-
ru arbitrium segm adiun-
git. Et gratia eius in me vacua no fuit: sed
abundantius illis oib laboraui. Qui dum
se de se nihil esse conspiceret ait. Non autem
ego. Et tñ qd se esse aliqd cu gratia inuenit
adiunxit: sed gratia dei mecu. Non enim vi-
ceret mecum: si eni pueniente gratia subse-
quens libera arbitriu no haberet. Ut ergo
se sine gratia nihil esse ostenderet ait. Non
ego: vt vtro se cu gratia opatum esse per li-
beru arbitrium demonstraret adiunxit: sed
gratia dei mecu. Iudicia itaq manu
suara innocens saluabitur: qz qui hic puenit
tur dono: vt innocens fiat: cu ad iudiciu du-
ctur: ex merito remuneratur. Que cuncta
Eliphaz sicut pdictu est: et recte ptulit: cui
tñ pferret ignorauit: qz docere meliores au-
dere non debuit. Que tñ oia p tppsi hereti-
coru pmissionibus congruunt: q cu fideles
quosq in pñenti vita afflicto inueniunt: eos
ex culpa pñdie pñis arbitrantur: eisq si
sua dogmata sequatur: salute innocentie p
bonoru opera mundicia pmittant. S; mēs
fidelium tanto eos altius despiciat: quanto il-
los innocentia non videt habere qua possit
centra. Vñ bene p Salomone dicitur. Fru-
stra iactat rete ante oculos pmaroz. Pe-
nati quippe sunt bonoru spiritus: qui dum
ad altiora p spem veritatis euolant: apposi-
ta prauoz hominu deceptionis retacula
declinant. Sequitur.

Espondens au

tem Job dicit. Nunc quoq
in amaritudine est fimo me-
us: et man⁹ plage mee aggra-
nata est sup gemitu meo.)

Job.
Ca. 2.
L

More suo beatus Job planioribus verbis
inchoat: vt dicta sua alta mysterij psecutio
ne consumat. Mederi quippe dolor afflicti
et amicoru consolatione debuerat: sed quia
consolatio ad blandimenta fallacie erupit:
afflicti dolor inhorruit. Quia eni Eliphaz
respondere conuerso meliora non timuit qñ
ex norio medicamine vulnus creuit. Vñ re-
cte dicitur. Nunc quoq in amaritudine est
sermo meus: et manus plage mee aggraua-
ta est super gemitu meum: qz videly mordi-
nate consolationis intentio percussio quas
minuere debuit: multiplicauit. In qbus ni-
mirum verbis per tppsi sancte ecclesie etiaz
fidelium dolor exprimitur: qui eo ampli⁹ ge-
munt quo malos blandiri cōspiciunt: quia
intra pauli vocem. Per dulces sermones: et
benedictiones seducunt corda innocentu.

Ro. 16.

Capitulum.

13.

Ule etiā dñs ad cōsideran-
da subtilitas mentē fidelis
recte reseruit: qui esse sine
amaritudine nesciunt: etiaz
si in hoc mudo pspicari vi-
deantur quib⁹ cu⁹ aduersi-
tas enenit cu que inuenit ingemiat et olo-
re. Vñ recte dñ. Nunc quoq vt apte mōstret
qz electoz mēs sine amaritudine et i. pspicari
te no fuerit. Hic autem dñ. Et man⁹ plage mee
aggrauata ē sup gemitu meū. Adon⁹ appe
plage ē fortitudo pñis. Prīmā nāq p-
cussione sua electi cōsiderat: qz a cōditione
sui vñde cūm sunt: qz nequaq illuminatio-
nis intine claritate pñuunt: s; in pñentis vi-
te erilio qñ in exccitatio loco religat gemitu.
Semp ergo habet i hac manu plage gemitu
suum: sed cu adhuc etiā aduersa in hac
vita accedit: man⁹ plage eoz etiā sup ge-
mitu granat. Erat eni plage gemitu⁹ etiā cu
pñentis vite aduersa decessit: sed amaritudo
pñe pñis etiā ex tēptatioe crescit
aduersitatis. Dicit ergo: et man⁹ plage mee
aggrauata ē sup gemitu meū: qz in ista quē-
q i hac vita aduersitas nō letū ptulit: s; in
eo dolorē vulneris multiplicauit. Sic tñ

3

Eco. 34.

21

2. Cor. 15

Obi. 5.

8

Prone. i.

miris omnipotentis dei moderamine: ut cum in hoc mundo mens iusti aduersitatis plus laudaretur: auctoritas sui contemplandae facie amplius sitiat. Unde hic apte subiungitur. Quis mihi tribuat ut cognosca et inueniam illum: et venia visq; ad solum eius. Eleccus quicquid nisi deum cognouisset: visq; non amaret. Sed aliud est cognoscere per fidem: atq; aliud per spiritum: aliud inuenire per crudelitatem: aliud per contemplationem. Et quare agitur: ut electi oēs eum quē fide cognouerunt: videre quocq; per spiritum anspiciant: cuius amoris flagratēs estuant: quare eius dulcedinis suspiratorem iam in ipsa sue fidei certitudine degustant. Quod bene ille in gerasenorum regione sanatus a demonibus designat: qui vult abire cum iesu: sed ei a magistro salutis dicit: Redi in domum tuam: et narra quāta tibi fecerit deus. Amantissimum adhuc dilatio i-pontur: ut ex dilato amoris desiderio meritum retributōis augeatur. Fit ergo nobis omnipotens deus dulcis in miraculis: et tamē in sua celsitudine manet occultus: ut et quēdam monstrando de se occulta nos inspiratione in suo amore succendat: et tamē abscondendo maiestatis sue gloriam: amoris sui vim per cōsummationem desiderij augeat. Nisi enim sanctus vir videre hunc in sua maiestate quare reuertē visq; subiungeret: et venias visq; ad solum eius.

Capitulum. l.

Quid nāq; est solum dei: nisi angelici spiritus: qui scriptura testatur: troni vocati sunt. Qui ergo visq; ad solum dei inuenire vult: quod aliud quā inter angelicos spiritus cō-

cupiscit: ut nulla iam defectiva temporum momenta sustineat: sed ad permanentē gloriam in contemplatione eternitatis emigret. Que tamē verba etiam in hac vita positius iustis conveniunt. Nam cum contra votum suū atq; desiderium quodlibet agi conspiciunt: ad occulta dei iudicia recurrunt: ut in eis videant quare inordinate intus nō disponitur quod inordinate foris currere videtur. Cum enim presidentem angelicus spiritus creator omnium fidei oculis contemplatur: ad eius nimirum solum veniunt. Et quare considerant quoniam in mire angelos regē iniuste homines nō disponit: pfecto inveniunt causales rationes quare iuste sunt: dum ipse causę extrinsecus vide-

ant iniuste: visq; id humiliter facit: semet ipsos sepe in sua voluntate reprehendunt: sua in se nōnquā vora dissolvunt: vā meliora esse ea quę disposuit conditor pstant. Unde bene adhuc subditur. ((Ipse omnia corā eo iudicabit: et os meū replebo increpationibus.)) Loram deo iudicis ponere intra secretis meis per fidei contemplationem ad tremēdam examē maiestatis illius oculos nostre cōsiderationis aspicere: quod peccator hō meretur attendere: et occulte nūc et tacitis iudex quē terribilis post apparet considerare. Et quare agit ut ad cognitionē sui aia subtiliter renocetur: et quo occultū iudicē magis terribilem videt eo de suis actibus formidolosius angustetur a nre trepidatione: culpas suas lamentis insequatur: penitendo increpat: quales fuisse se meminit. Unde nūc quocq; postq; dictum est ponam coram eo iudicis: recte subiungit. Os meū replebo increpationibus. Qui enim sibi in conspectu dei iudicis ponit: os suū increpationibus replet: quod dū subtile examē tremēdū ptra se iudicis contemplare: amare se pnie iuectione psequitur. Sepe autē dū culpas nostras pērare negligimus: quę eamē reprehensio in iudicio sequatur ignoramus: dū nos eas penitendo psequimur: quod nobis v. eis in der in suo examine dicere possit inueniam. Unde adhuc apte subiungitur. ((Et scias verba quę mihi respondeat: et intelligam quod loquatur mihi.)) Tunc enim culpas plangimus cum pensare ceperimus. Sed tunc subtilius pensamus: cum solliciti plangimus: atq; ex lamentis in corde nostro plenius nascit. Quid est quod peccantibus divina districtio minatur: quę erant illa reprobos impropria: quę terroris implacabilis maiestatis animaduersionis. Tanto enim tunc dominus reprobis iustas dicit: quanta eos pati ex equitate permiserit. Que nimirum verba animaduersionis illius: iusti vni modo solliciti metuunt: enaudant. Sed quis in illo examē inuenire in suis valeat: si sibi sue fortitudinis maiestatem vitam hominum discentiat deus: Ipse ergo subiungitur.

Capitulum. l. v.
O multa fortitudinis cōtendat mecum nec magnitudinis sue mole me pmat. ((Mēs enim quicquid iusti si ab omnipotente domino districte iudicatur: mo-

le magnitudinis premittitur. In quibus nimirum
 vobis hoc quoque intelligendum est: quod sanctus
 vir dei fortitudine deuitat: quod eius ali-
 tudinis infirmitatem desiderat. Et scriptum est:
 Quod infirmum est deus fortis est hominibus.
 Unde et protinus adiungitur: Proponat eg-
 tatem contra me: et perueniat ad victorias
 iudicium meum. Quis. n. alius nisi mediator
 dei et hominum homo ipse iesus egrotis no-
 mine designatus: de quo scriptum est. Qui sa-
 ctus est sapientia nobis a deo et iusticia. Que
 scilicet iusticia dum in hunc mundum contra vi-
 as peccatorum venit: antiquum hostem vince-
 mus: a quo capti tenebamur. Dicat ergo.
 Nolo multa fortitudine concedat mecum
 nec magnitudinis sue mole me premat: pro-
 ponat egrotatem contra me: et perueniet ad
 victoriam iudicium meum. Id est redarguendas
 vias meas incarnatum filium mittat: et tunc i-
 fidenter aduersarii per absolutiois mee in-
 dictum victor excludantur. Si enim in diuinitatis
 fortitudine sic vniuersus filius inuisibilis
 maneret: ut nil de nostra infirmitate susce-
 peret: infirmus homo ad eum iuenire accessum
 quomodo potuisset. Considerat quippe
 pondus eius magnitudinis opprimeret
 potius quam iuuaret: sed forte apparuit super
 omnia: apparuit infirmus iter omnia: ut dum no-
 bis ex assumpta infirmitate congrueret: ad
 permanendum nos suam fortitudine eleua-
 ret. In altitudine. n. sua diuinitas a nobis
 ut pote paruulis apprehendi non potuerat:
 sed transiit se hominibus per humilitatem: et qua
 si in iacentem ascendimus: sursum: et eleuati
 sumus. Unde hoc quoque mor subditur: per
 quod diuinitas inuisibilis atque incomprehe-
 sibilis demonstratur. Nam sequitur. ((Si ad
 orientem heronem non apparet: si ad occidentem:
 non intelligam eum: si ad sinistram: quid agam? Non
 apprehendam eum. Si me verum ad dexteram
 non videbo illud.)) Creator quippe hominum in
 parte non est: quod vbius est: Et tunc minus inue-
 nitur: quando is qui totus vbius est: in parte
 queritur. Incircumscriptus namque spiritus omnia in
 terra semetipsum habet: que tamen et imple-
 do circūdat: et circūdando implet: et sustinen-
 do transcendit: et transcendendo sustinet. Be-
 ne. autem postquam dictum est. Si ad orientem heronem
 non apparet: si ad occidentem non intelligam eum
 Si ad sinistram quid agam? Non apprehendam
 eum: si me verum ad dexteram non videbo il-

lum: alio adiuuante. Ipse vero scit viam meam.
 Ne si aperte dicat. Videre non valeo videntem:
 et cum quod me subtiliter intuetur: intueri non
 possum: ut videlicet ostendat: quod tanto canti-
 us formidandus est: quanto conspicabilis non
 est. Qui enim ita nos aspicit: ut a nobis aspi-
 ci nequeat: eo magis timendus est: quo cum
 eta videns nunc videtur. Cum enim contra
 nos latere quæpiam in insidiis credimus: eo
 illum amplius metuimus: quo nunc nunc vide-
 mus. Cuius eius insidias nequaquam deprehen-
 dimus ubi sunt: et ibi eas metuimus ubi non
 sunt. Creator autem noster quod vbius totus est:
 et cernens cuncta non cernitur. Tanto magis
 metuendus est: quod inuisibilis permanens
 de nostris actibus quando et quid decernat
 ignoratur. Que tamen verba intelligi et aliter
 possunt. Ad orientem quippe finis cum men-
 tem in consideratione maiestatis exaltolli-
 mus: sed non apparet quod qualis in natura sua
 est: cogitatione mortali videri non preualat.
 Si ad occidentem non intelligam eum.

Capitulum 16.

Ad occidentem finis: cum
 subleuatum in deo cordis
 oculum: sed ipsa inenitita-
 te luminis reuerberatur: ad
 nos metipsos reducit: et
 lassati discimus valde sup-
 nos esse quod querebamus: nostrasque mor-
 talitatem considerantes: indignos nos ad-
 huc esse deprehendimus: quod immortalem vide-
 re non valeamus. Si ad sinistram quid agam?
 Non apprehendam eum. Ad sinistram ire est:
 peccatorum delectationibus consentire. Et
 nimirum consuevit: quod deum apprehendere non
 valet: quod adhuc in delectatione peccati per
 sinistram iacet: Si me verum ad dexteram:
 non videbo illum. In dexteram proculdubio
 vertitur: quod de virtutibus eleuatur. Sed deum
 videre non valet: quod primata leticia de bonis
 actibus gaudet: quod in eo cordis oculum tu
 mortificationis premit. Unde bene alias di-
 citur: Ne declinas ad dexteram aut ad fini-
 stram. In quibus cunctis plerique se alia disci-
 tit: nec tamen plene deprehendere semetipsas
 valet. Unde hic apte subditur. ((Ipse vero
 scit viam meam.)) Ne si patenter dicat. Ego
 me et districte discit: et tamen perfecte scire
 non possum: et tamen ille que videre non va-
 leo: videt subtiliter cuncta que ago. Sequi-

21

22

Iosue. 13

1. Col. 1.

1. Col. 1.

tar. ((Et pbanit me quasi aurū quod per ignem transit.)) Aurū in fornace ad naturę sue claritatē pficit dñi sordes ammittit. Quasi aurū ergo quod per ignem transit: pbanitur anime in istoz: qbus erustione tribulationis: et subtrahuntur vicia et merita augentur. Nec elationis fuit quod sanctus vir in tribulatione se posuit auro se cōparavit q: qui vī voce iustus ante flagella dñi etus est: nō iacere rēari permittus est: vī eo vicia purgarentur: sed vt merita crescerent. Aurū vero igne purgatur. Albin⁹ ergo de se estimavit ipse q̄ erat: dum tribulatione traditus purgari se credidit: q purgatum in se aliqd non habebat. Sciendū hō est: q̄ hōis de se humilia sentiat anim⁹ in istoz: n̄ ea que agunt q̄ sint recta conspiciunt: sed de eoz rectitudine nō presumunt. Unde adhuc subditur. ((Vestigia ei⁹ secutus est pes meus. Viam eius custodivi: et nō declinaui ex ea: a mandatis laborsū ei⁹ nō recessi: et in sinu meo abscondi p̄ba oris eius.)) Sz in his oibz an se eē aliqd existi met videamus. Sequitur. ((Ipse enim solus est.)) Qua sententia subiecta ostendit: qā in tot bonis que egerat: nil eē se credidit. Sed hec ipsa superius verba repetētes: vt possumus perscrutemur. Vestigia eius se cutus est pes meus. Quasi qdaz nāq̄ gressus dñi sunt: ipse quas cernimus opationes eius: qbus bonus qsq̄ malusq̄ regitur: qbus iusti iniustiq̄ suis ordinibus disponuntur: qbus et subiectus qsq̄ ad meliora quorū tidie ducitur: et aduersus ad deteriora quorū rās toleratur. De qb⁹ nimirū p̄pheta gressibus dicebat: Visti sunt gressus tui deus. Hos itaq̄ cū virtutē longanimitatis atq̄ pietatis ei⁹ inuenimur: et inuenientes imitari cōtendimus: qd aliud q̄ gressuum eius vestigia sequimur: q̄ extrema quedā eius operationis imitamus. hec. n. patris sui vestigia p̄itas amonebat imitari cū diceret: O rate p̄ p̄frequentib⁹ et calāniantibus vos: vt sis filij p̄ris vestri q in celis est: q solē suū oriri facit super malos et bonos. La. 17.

O test tñ beatus Job q certa fide iā dixerat: scio q redēptor meus viuūt: et in nouissimo die de terra surrecturus sum: sic in futuro operatione ie amari

de sapientie intēdere: sicut nos eiusdē sapientie: iā preterita opera per fidem videm⁹: quod mediator dei et p̄p̄s benign⁹ ad trahendū humilis ad sustinendū: patiens ad exēplū p̄bendū fuerit. Cuius nimirū vitam dñi beatus Job superno spī repletus sollicita intentione conspiceret: futurā manifestudinis illi⁹ humilitatē preuidens: quasi ad exēplū sibi p̄positū recurrit: vt qeqd in hac vita ageret: ad imitandū illius vestigia ligaret: quatenus q occulte dispōnis ei⁹ sublimia videre non poterat: quasi in terra cōspiciens ad imitationē eius vestigia teneret. De qbus ei⁹ vestigijs per Petrum dñs: Christus passus ē p nobis: vobis reliquias exēplū: vt sequamini vestigia ei⁹. De quo adhuc subditur. ((Etiam eius custodivi: et nō declinaui ex ea.)) Custodit etenim et nō declinaui: hoc vbi intendit opatur. Custodire gpe per intentionem ē: nō declinare p operationē. hec nāq̄ est sollicitudo in istoz: vt actus suos quotidie iuxta vias p̄itaz ex amiserit: et eas sibi in regulam pponentes a rectitudinis eāz tramite nō declinēt: sup semetipsos quotidie ire contendūt: et quo i virtutum verticē puehantur canta resp̄sione diiudicant: qeqd de eis et semetipsis remanet iſra semetipsos: et totos se illo festinant trahere: vbi se iueniunt ex parte puenisse. ((A mandatis labioz ei⁹ nō recessi.)) si cur bñ obsequētes famuli dñoz suoz vultibus semp intenti sunt: vt ea que p̄cepit festine audiant et implere contendūt: sic iustorum mentes per intentionē suam omnipotentī dño assidūt: atq̄ in scriptura eius quasi os eius inueniunt: vt q̄ per eā deus loquitur oē quod vult: tātō a voluntate ei⁹ non discepent: q̄to eandē voluntatē illius in ei⁹ loquo agnoscunt. Unde fit vt eius p̄ba non p eoz aures supernacue transēat: sed hec i suis cordibus figant. Unde hic subditur. ((Et in sinu meo abscondi verba oris ei⁹.)) In sinu etenī cordis verba oris ei⁹ abscondimus: quando mandata illius nō transitorie: sed iplenda opere audimus. Hinc ē qd de ipsa matre virgine scriptus ē: Maria autem conseruabat oīa verba hec: conferens in corde suo. Que nimirū verba et cum ad operationem procedunt in sinu cordis absconſa latent: si per hoc quod foras agit in tus agentis animus non eleuatur. Hāc cū

i. Pe. 2

B

C

Luc. 2

conceptus sermo ad opus ducitur: si per hoc
humana laus gratur: sermo dei in sua me-
tis pauldubio non occultatur. Sed nosse ve-
lim beate vir cur te tanta intentione exami-
nes: cur tanta solitudine astringas. Seg-
uitur. Capitulum. 18.

Hic enim solus est: et nemo
auertere potest cogitatio-
nem eius. **H**ic nam
non sunt angeli et homines:
celum et terra: aer et ma-
ria: cuncta volatilia: vel
quadrupedia atque repen-

tia. Et certe scriptum est: creatae sunt omnia.
Quia ergo in rerum natura tam multa sint
cur beati viri voce nunc de: ioseph enim solus
est: Sed aliud est: creatura principaliter esse
aliud mutabiliter: atque aliud immutabiliter
esse. Sunt enim haec omnia: sed principaliter non
sunt: quia in semetipsis minime subsistunt: et nisi
si gubernantis manu teneantur esse nequa-
quam possunt. Cuncta namque in illo subsistunt a
quo creata sunt: nec ea quae vivunt subsistunt
ipsis viis tribuntur: nec ea quae moventur et
non vivunt suis motibus ad motum ducuntur
sed ille cuncta movet: qui quaedam vivifi-
cat: quaedam vero non vivificat: id est extremas
essentiam mare ordinans servat. Cuncta quippe
per se nibilo facta sunt: eorumque essentia rur-
sum ad nihilum tenderet: nisi eam auctor om-
ni regiminis manu retineret. Omnia itaque quae
creata sunt: per se non subsistere prevalere
nec moveri: sed in tanta subsistunt inquan-
tum ut esse debeant acceperunt. Intantum
mouentur: in quantum oculo instinctu dispo-
nuntur. Ecce enim peccator flagellandus est de
rebus humanis: arefcit in eius laboribus ter-
ra: concutitur in eius naufragiis mare igne
scit in eius sudoribus aer: obirenefcit con-
tra eum inundationibus caeli: inardescunt
in eius oppressionibus homines: moventur
in eius adfiratione: et angelice virtutes.
Nunc nam haec quae maninata: vel quae
vluentia dicimus suis instinctibus? non
magis divinis impulsibus agitantur?
Quicquid est itaque: quod exterius sentit: per
hoc ille intueundus est: quod hoc interi? dispo-
nit. In omni igitur causa solus ipse intrinsecus
est: quae principaliter est. Quis etiam ad Adoy
sen dicit: Ego sum qui sum. Sic dicit filius
israel: qui est: misit me ad vos. Cum itaque

flagellamur per ea quae videmus: illum de-
bemus sollicitate metueri quem non videmus.
Vir itaque sanctus despiciat quicquid exteri?
terret: quod per essentiam suam nisi regeretur ad
nihilum tenderet: et mentis oculo suspensis
omnibus intueatur unum: in cuius essentiae
comparatione esse nostrum non esse est: et dicat
ipse. n. solus est. De cuius more immutabi-
litate apte subiungitur. Et nemo auertere po-
test cogitationem eius. Sicut. n. immutabilis
nature est: ita immutabilis voluntatis. Logi-
tationem quippe eius nullus auertit: quia ne-
mo resistere oculis eius indicibus prevalere.
Nam et si fuerint quidam quod deprecationibus
suis eius cogitationem auerteret videretur:
ita sunt eius interna cogitatio ut sententias
illius auertere deprecando potuissent: et ab
eo acceperunt quod agerent apud ipsum. Vi-
cat ergo: et nemo auertere potest cogitatio-
nem eius: quia semel fixa iudicia mutari ne-
quaquam possunt. Unde scriptum est: Praeceptum
posuit et non preteribit. Et rursum: Celum et
terra transibit: verba autem mea non transibit.
Et rursum. Non enim cogitationes meae sicut
cogitantur: ones vestre: neque viae meae viae vestre.
Quia ergo exterius mutari videt filia: interi-
us confusus non mutatur: quia de unaquaque re
immutabiliter ius constituitur: quicquid foras
mutabiliter agatur. Seguitur. Ca. 19

Sic anima eius quodcumque vo-
luit hoc fecit. Cum sit cum
eius corporibus exteri? ca-
etis mentibus interior de?
eius vis ei? quae omnia pe-
netrat: cunctaque disponit
anima illius appellatur. Cuius videtis ca-
luntati nec illa obstant: quae contra volun-
tatem illius fieri videntur: quia ad hoc non
nisi permittit fieri: et quod non precepit: ut
per hoc illud certum impleatur quod iubet.
Et potestate quippe angeli peruersa voluntas
est: sed tamen deo mirabiliter ordinata: ut ipse
quoque eius infide voluntati bonorum serviat:
quos purgant dum temptant. Sic itaque ei? ani-
ma quodcumque voluit hoc fecit: ut inde quo-
que voluntatem suam impleat: unde volun-
tati illius repugnari videbatur. Terreatur
ergo vir iustus: et tante maiestatis potius
considerans: infirmum se esse deprecetur:
dat. Sed inter verba haec percutari libet
ac dicere. O beate Job inter tot flagella

ps. 148.
Luc. 21.

Eccl. 55

21

23

21

Gen. 1.

3

Eccl. 4.

positus cur adhuc aduersa formidas: Tā
tribulationibus cigeris: iam innumeris affli-
ctionibus angustaris. Nihilum timere debet
quod necdum susceptū ē: tu in tanto posi-
tus dolore qd metuis. Sed ecce vir iustus
nostris inquisitionibus satisfaciēs adiungit.
(Cum expleuerit in me voluntatem suam
et alia multa similia prelo sunt ei.) Nē si
aperte dicat: Jam perpendo que patior: s; adhuc
formido que pati possim. Explet. n. in me
voluntatem suam: q; multis me per-
secutionibus affligit. Sed multa similia pre-
lo sunt: quia si ferire cogitat adhuc inuenit
et alia multa similia prelo sunt ei.) Nē si
pavidus ante flagellum sit: q; etiā per-
cussus adhuc metuū nō feriat. Incom-
prehensibilem oppe vim ei fuisse considerans
et potestatis et examinis: esse vir iustus no-
luit: nec de flagello securus. Unde adhuc
metuens adiungit. (Et iccirco a facie eius
turbatus sum: et p̄siderans cum timore sol-
licitor.) Bene a facie dñi turbatur q; terro-
rem maiestatis illius cordis sibi obtinuit. p̄-
ponit: et eius rectitudinis pauore concutit:
dum se reddendū rōnibus cōspicit idone-
um nō eē si districto iudicetur. Recte anteq̄
dñ. Et cōsiderans eum timore sollicitor: qd
diuine animaduersionis vim: eū q̄s min-
ime considerat: minime formidat: et tātō ma-
gis i hac vita quasi securus est: quāto a cō-
sideratōe interne districtōis alienus. Sem-
per etenim iusti viri ad cordis secretariū re-
deunt: vim occulte districtōis intuentur:
maiestatis itime iudicio assunt: vt eo ma-
gis quandoq; securi sint: quo hic q̄d vi-
nerent securi eē noluerunt. Nam malorū
mētes cū remittūt considerare quod time-
ant: ad hoc quandoq; gaudentes perueni-
unt quod timentes nullo modo euadant.
Sed ecce de beato Job nouimus: qd cre-
bris dei sacrificijs dedit: quod hospitali-
tatibus: quod indigentis pauperū impēsus:
qd suis ēt subditis humilis: qd sibi aduer-
santib; benign; fuit: et tamē tot flagella su-
scipit: nec ēt securus extitit iter flagella: s; adhuc
metuit: adhuc diuine districtōis vīs
p̄siderans premisit. Quid nos itaq; mīse-
ri: quid peccatores dicimus si sic timet qui
sic egit: Sed tanti timoris pondus: an se
metipso habere immotescat. Segatur.

Capitulum 20.

Eus molluit cor meū: et oī
potens conturbauit me.))
Se diuino munere cor insti-
molliri dñ: q; superni indi-
cij timore penetrat. Mol-
le est. n. quod penetrari po-
test: durū quod penetrari nō potest. Unde
per Salomonē dñ: Beatus homo q̄ semp
est pavidus: q; vero mentis est dure: corū
et in malum. Virtutes ergo sue formidinis
nō sibi: sed auctori tribuit: q; ait. Be² molli-
uit cor meū: et omnipotens conturbauit me
Non autē secura: sed perturbata sunt cor-
da bonorū: q; dum futuri examinis p̄dus
cōsiderant: getem hic habere nō appetūt:
securitatē suam districtōis itime cōfide-
ratione perturbant. Qui tamē inter ipsa et
moris supplicia sepe animū renouat ad do-
na. Et vt semetipso consolatione refoueat
inter hoc quod metuū reducat oculus: ad
dona que acceperūt: vt spes subleuet que
timor premit. Unde et sequitur. (Non enim
perij ppter iminentes tenebras: nec faciem
meā opuit caligo.) Ille enī in flagello po-
situs a salute corporis ppter iminentes te-
nebras perit. Qui iccirco pro transactis p-
ceditur vt a futuris supplicijs abscondatur
Flagella oppe bonorū aut vicia perpetra-
ta purgant: ea que poterant perpetrari
denuntiant. Beatus autē Job: q; in flagello
positus nec a peccatis p̄cedentibus pur-
gabatur: nec ab iminentibus tergebatur:
sed ei tantūmodo in flagello virtus auge-
batur: fiducialiter dicit. Non enim perij p-
pter iminentes tenebras: nec faciem meam
operuit caligo. Qui enim semper diuine for-
titudinis pondus asperit: eius cordis faciē
caligo peccati nō operuit: et is quem suppli-
cia nulla sequebantur: salutem corporis p-
pter iminentes tenebras nō amisit. Et notā-
dum q; ipse priora denūcians nequaquā ait:
faciē meā nō tetigit: sed nō operuit caligo.
Sepe. n. etiam corda infirmū suborbe co-
gitationes pollūt: terrenarū rerū delecta-
tionibus tanguntur sed dum citius manu
sancte discretōis ambigunt festine agunt:
ne cordis faciē caligo tērationis operiat: q;
hanc tam ex illicita delectatione tangebant
Nam sepe in ipso orationis sacrificio ipor-
tune se cogitationes ingerūt: que hoc ra pe-
vel maculare valeant: quod in nobis deo

Prou. 23

B

C

Eccl. 15. flentes imolamus. Unde abraam. Cum ad
occafum solis sacrificij offerret insistentes
aues pertulit: quas studiose ne oblata sacri-
ficii raperent abegit. Sic nos et in ara cor-
dis holocaustis deo offerimus: ab immun-
dis hoc volucrisbus custodimus: ne maligni
spiritus: et peruersæ cogitationes rapiat: quæ
mens nostra offerre se domino vult: spe-
rat. Sequitur.

Job.
Capl. 24.
2

Omni po-

tente nō sunt abscondi-
ta tēpora: q̄ autem no-
uerat: es: ignorant dies
illis. ¶ Quid dies dei:
nisi ipsa eius eternitas

Ps. 83.

Ps. 101.

appellat: que nōnāq̄ vnius diei p̄nuncia-
tione exprimit: sicut scriptū est. Vltimas est
dies vna in aris tuis sap. multa. ¶ Nūquāq̄
vero pro sua longitudine diep̄ multoties ap-
pellat: de signat: de quibus scriptum est. In
seculū seculi annis tui. Nos itaq̄ intra tēpo-
ra volamus: hoc q̄ creatura sumus: deus
autē q̄ creator est: omniū eternitate sua tēpo-
ra nostra cōprehendit. Nō ergo. ¶ Nō vlti-
potente nō sunt abscondita tēpora: q̄ anteq̄
nouerit: es: ignorant dies illius. ¶ Quia ipse
quidē nostra cōprehensibiliter cōspicit: nos
autē ea que eius sunt cōprehendere nulla
tenus valemus. Sed natura dei cū simplex
sit: mirandum valde cur dicit: qui nouerunt
ignorant dies illius. Neq̄ enim aliud ipse:
atq̄ aliud dies eius sunt. Deus nāq̄ hoc
est q̄s habet. Eternitatē quippe habet: sed
ipse est eternitas. Lucem habet sed lux sua
ipse est. Claritatē habet: sed ipse est claritas
sua. Nō est ergo in eo aliud esse: et aliud ha-
bere. Quid est itaq̄ dicere qui nouerit eū
ignorat dies illius: nisi q̄ et qui cognoscunt
eum adhuc nesciant. Nam et qui iam eū si-
de tenet adhuc per speciem ignorant. Et cū
ipse sibi sit eternitas quem veraciter credi-
mus: qualiter tamen sit ipsa eius eternitas
ignoramus. In hoc nāq̄ quod de diuine na-
ture potentia audimus: eā nōnāq̄ cogi-
tare cōsueuimus: que p̄ experientia scimus.
Omne enim quod cepit et desinit: initio et fi-
ne cōcludit. Quod si mora aliquantula dis-
fertur ut vltimas: longum dicitur. In qua vi-
delis longinquitate cum quibz mentis oculo
reducit retro per memoria: tendit ante

per spectationem: et quasi spaciam temporis
dilatat in mente. Cūq̄ audit eternitatem
dei: humano more intendens animo longa
vite spaciam proponit in quibus metas sem-
per: et quid abijt retro quod retineatur in me-
moriam: et quid ante restat quod expectet ex
intentione. Sed quotiens in eternitate ista
cogitamus: eternitatem nec dum cognoscimus.
Ibi quippe est quod nec initio incipit
nec in fine terminatur: ubi neq̄ expectatur
quod veniet neq̄ perturrit quod debeat re-
cordari: sed est vnum quod semper esse est.
Quod et si nos et angeli cum initium videre
incipimus esse tamen hoc sine initio vide-
mus: ubi sic semper sine fine esse est: vt nun-
q̄ se animo tendat ad sequentia. et multis
placentur que sunt et longa fiant. Nam et si
per prophetie spiritum dictum est. Domine
qui regnas in eternum: et in seculum et ad
huc more sacri eloquij humano modo spī-
tus dominus est locutus: vt tibi adhuc di-
ceret ubi expectatio nō inesset. Adhuc enī
eternitas non habet: que semper esse habet
in qua nulla pars sue longitudinis preterit
vt pars alia succedat: sed tantum finalis esse
est: et nō deesse quod cernat: in qua cū quod
est animus videt: et tardum nō esse: et longū
esse. Sed hec eternitatis diebus loquentes
conamur magis videre aliquid q̄ videmus.
Beatus igitur reor: qui autem nouerunt
eum ignorant dies illius: quia et si iam dei
per fidem notimus: qualiter tamen sit eius
eternitas sine preterito ante secula sine fu-
turo post secula sine mora longa: sine prestol-
atione perpetua nō videmus. Beatus itaq̄
Job sancte ecclesie typani tenens: q̄ sub
magno se scientie freno moderatur: plus
sapias q̄ oportet sapere: et dies dei non pos-
se cōprehendi testificans ad hereticorum mo-
do superbiā respectum mentis reducit: q̄
alta sapere appetunt: et quod capere vt cū-
q̄ non possunt: perfecte se scire gloriantur.
¶ Nam sequitur. ¶ Nūq̄ terminos transule-
runt: et dissipauerunt greges: et pauperunt eas.
Quos aliorum nomine nisi hereticos desi-
gnat: qui a sancte ecclesie gremio extranei
erant: Ipsi enim terminos transierunt q̄
constitutiones patrum preuaricando tran-
scendant. De quibus nimirum constitutio-
nibus scriptum est. Ne transgrediaris termi-
nos antiquos: quos posuerunt patres tui.

Ps. 121.

Qui greges diripiunt et pascunt: quia imperitos quosque perueris ad se persuasionibus trahunt: et doctrinis pestiferis ad interficiendum nutriunt.

capit. 22.

21
Can. 1.

Alim et gregum nomine im-
periti populi designantur
ipsoni verba testatur: qui
sponsam suam alligantur
dicēs. ((Nisi cognoveris
te o pulchra iter mulieres
egredere et abi post vesti-
gia gregū:)) id est nisi honoris tui quo ad
similitudinem dei es condita bene vivēdo
cognoveris: a conspectu mee contemplato-
ris egredere: et imperitorum vitam imitare
populorum. Sequitur. ((Alimam papillosā
abegerant: et abstulerant pro pignore bo-
nem vidue.)) Quos hoc loco papillos acci-
pimus: nisi electos dei in mentis tēditudi-
ne positos: quia magna fidei gratia nutritur:
et patris sui iam pro se moritur faciem necesse
vident. Et sunt plerique in ecclesia qui quos-
dam conspiciunt ecclesia appetere: terrēna
omnia despectui habere: et quia ipsi in hu-
ius mundi laboribus insudent: eis tamen quos
ad celestia ambulare cōspiciunt: de rebus quae
in hoc mundo possident: in huius vite adiu-
torium ferunt. Et quia ipsi agere spiritualia
nequeant ad summa tamen tendentibus li-
benter subsidia ministrant. Portare enim
asinus onera hominum solet. Quasi ergo qui
dam asinus electorum est: qui terrenis acci-
bus deserviens: deportat onera, vñibus ho-
minum. Et sepe cum heretici quilibet talē
a sancte ecclesie gremio auerunt: quasi pu-
pillozum asinus abigunt: quia cum hunc ad
perfidiam suam pertrahuntia ministerio to-
torum repellunt. Quae autem vidua: nisi san-
ctorum ecclesia debet intelligi: quae occisi vi-
ri sui interim visione priuata est: Vos autē
huius est viduae: omnesque predicator. Et
sepe contingit: ut heretici peruersis suis dog-
matibus: ipsos etiam qui predicatorum vi-
debant trahant. Bonem ergo viduae aue-
rant: eā de sancta ecclesia etiam predicatē
tollunt. Tūc recte est adiutorium: pro pigno-
re. Pignus namque cū tollitur aliud quidem
ē quod tenetur: sed tamē adhuc aliud que-
ritur. Et plerique heretici ideo eos conantur
auferre qui predicant: ut eorum etiam sequa-
tes trahant. Pro pignore ergo vos viduae tol-

litur: quando idcirco ipse qui predicabat ru-
pitur: ut alij sequantur. Ex cuius ruina ple-
rūque agūt: ut hī quosque de sancte ecclesie gre-
mio erant: qui in ea bonis moribus predi-
ti mites atque humiles esse videbantur. Tūc
de et subditur. ((Subtraherēt pauperā viā
et opprimerēt pariter māfnetos terre.)) Pau-
peratis namque nomine sepe humilitas desi-
gnari solet: et nōnunquam hī qui māfneti atque
humiles videntur: si seruare discretione ne-
sciant: exēmplis aliorum cadant. Sunt ve-
ro nōnulli heretici qui populis admisceri su-
gunt: sed secessum vite secretioris petunt: qui
plerique eos quos inuasiunt eo amplius pe-
ste suae persuasione inficiunt: quo quasi ex vi-
ta meritis reuerentiores videntur. De qui-
bus subditur.

Capitulum. 63.

I. hī quasi onagri in deserto
egrediantur ad opus suū:))
onager enim agrestis est ani-
mus. Et recte hoc illo cona-
grīs comparantur heretici:
quia in suis voluptatibus di-
missi: a vinculis sunt fidei: et rationis alieni.
Unde scriptum est. Onager affectus in so-
litudine: in desiderio anime suae attraxit ve-
tū amoris sui. Onager quippe in solitudine
ne assuetus est: quia vñ terra cordis sui de-
scipline virtute non excolit: ibi habitat: ubi
fructus non est. Qui in desiderio anime suae
ventus amoris sui attrahit: quia ea quae ex de-
siderio scientie in mēte cōcepit: in stare sua-
let non edificare. Cōtra quos dicitur. Scien-
tia inflat: caritas vero edificat. Unde hic
quosque cōgrae inserit. ((Egrediantur ad opus
sui.)) Nō enim deis suis opus pagit: vñ
nō recta dogmata: sed propria desideria sequi-
tur. Scriptus quippe est. Ambulans in via
immaculata: hic mihi ministrabat. Qui er-
go nō in via immaculata ambulat: ubi ma-
gis quā dñō ministrat. Sequitur. ((Vigilan-
tes ad pñdam: parat panē liberis.)) Ad pñ-
dam vigilat: quia verba iustorum ad sen-
sum proprium semper rapere conantur: ut p-
hec perueris suis panem erroris parēt. De quo
videlicet panē apud Salomonem ver-
bis mulieris: prauitatis heretice typum ge-
rentis dicitur. Alique surdae dulciores sunt:
et panis absconditus in auro. Sequitur.
((Agnum non sumus venetū: et vineas eius

Jer. 2.

I. Cor. 8.

Ps. 100.

B

Prou. 9.

quem ut opprimerant vindemiant. Potest
agri nomine scripture sacre latitudo signa-
ri: quia heretici non suam demerunt: quia ex
ea sententias solum a suis sensibus diversas
tollunt: que vinee quoque appellatione episcopi
mitur: quia per veritatis sententias botrus
virtutum profert. Cuius vinee dominum. i.
scripture sacre conditorem: quasi ut oppri-
mant: quia eius sensum in verbis sacri elo-
quij insectare violenter conantur: qui dicit:
seruire me fecisti in peccatis tuis: prebisti
mihi laborem in iniquitatibus tuis. Et eadem
vineam vindemiant: quia ex ea sententiarum vo-
ces pro sue intelligentie intentione coacer-
uant. Potest agri vel vinee nomine vminer
ea ecclesia designari: quia peruersi predica-
tores demerant et auctorem eius in membris
suis opprimendo vindemiant quia creator
is nostri gratiam persequentes: dum quos-
dam de illa qui recti videbantur rapunt: quod
aliud est spicas vel botros animarum tollere.
De quibus adhuc subdit. ((Nudos dimis-
sunt homines indumenta tollentes: quibus
non est operimentum in frigore.)) Sicut vesti-
menta corpus hic bona opera preterunt ani-
mam. Unde eisdem dicit: Beatus qui vigi-
lat: et custodit vestimenta sua: ne nudus am-
bulet. Heretici itaque cum in quorundam me-
ribus bona opera destruant: nihilum vela-
mina indumento: tollant. Hi autem dicunt:
quibus non est operimentum in frigore. Ope-
rimentum quippe ad iusticiam pertinet: frigus
ad culpam. Et sunt nonnulli qui in quibus-
dam rebus peccata faciunt: quibusdam vero
recta opera sequuntur. Qui ergo ex alijs acti-
bus deliquit atque ex alijs iusticiam pagit quod
iste nisi in frigore vestitur. Et alget et tegit
quia ex alio opere feruere ad iusticiam: et ex
alio frigescit ad culpam. Sed cum heretici bo-
na opera talibus subtrahunt: agunt ne in fri-
gore habeant quo vestiantur. Recte ergo di-
citur. Nudos dimittit homines indumenta
tollentes: quibus non est operimentum in fri-
gore: ut videlicet solum calpe frigus interi-
mat: quos calor alterius operis ex parte ali-
qua tegebat.

Capitulum. 24.
Otest vero per frigus desi-
deria: per vestimenta ope-
ratio signari. Et sunt ple-

rius qui adhuc peruersis desiderijs estuant:
sed contra se spiritaliter decertantes re-
ctis sibi operibus repugnant: et bonis acti-
bus tegant hoc quod, nihilum sibi reluctantem per
temptationem sentiunt. Hi itaque unde ma-
la desiderant: inde aligent: unde autem bona
operantur: unde vestiti sunt. Cum vero be-
retici peruersis allegationibus recte fidei eis
opera subtrahunt: quid agunt nisi ut hi qui
adhuc desideriorum carnalium frigora sen-
tiunt: sine bonorum actuum vestimento mo-
riantur. Sequitur. ((Quos imbres montium
rigant: et non habentes velamen amplexan-
tur lapides: imbres sunt montium verba do-
ctorum.)) De quibus montibus voce eccle-
sie dicitur. Leuasti oculos meos ad montes.
Vos itaque imbres montium rigant: quia san-
ctorum patrum fluentia saturant. Velamen
autem: ut iam predictimus boni operis teg-
men accipimus: quo quisque tegitur: ut ante
omnipotentis dei oculos: praestitatus eius se-
ditas operatur. Unde scriptum est. Beati
quorum remisse sunt iniquitates: et quorum
recta sunt peccata. Quos autem lapidum
nominem: nisi fontes in sancta ecclesia viros
accipimus: quibus per primum pastorem di-
citur. Et vos tanquam lapides vni superedifi-
camini. Hi itaque qui de nullo suo opere
confidunt: ad sanctorum martyrum prote-
ctionem currunt: atque ad sacra eorum corpo-
ra scitibus insistant: promereri se venias eis
interdicentibus deprecantur. Quid ergo isti
in hac humilitate faciunt: nisi quod bene actio-
nis velamen non habent: lapides amplexan-
tur. ((Ubi fecerunt depedantes pupillos:
et vniuersos pauperum spoliantes.)) Et pro
speritatem vite presentis heretici non ha-
bent. infirmis mentibus verbis blandiori-
bus peruersa tempore presentis arriserunt: et
iam violenter trahere quos prenalent non de-
sistunt. Pupillos itaque nomine designa-
tur: hi qui adhuc sunt teneri intra sanctam
ecclesiam constituti quorum vitam miseri-
coris pater moriendo seruauit qui ad bonas
et intentiones deducti sunt: sed adhuc bonis
actibus nulla virtute roborant. Heretici igitur
depedantes pupillos vim faciunt: quia contra in-
firmas fidelium mentes verborum et operis
violentia grassant. Vniuersus autem pauper:

Id. 20.

Id. 31.

Apoc. 16.

populus indoctus: qui si vere sapientie beatitudinis haberet: vestimentum sue fidei nequaquam amitteret. Quasi quidam quippe intra sanctam ecclesiam fenatores sunt viri doctores: qui cum scientiam in corde multiplicat: veris apud se divitijs habundant. Sed heretici vulgus panperum spoliant: quod deos non prenalent: indoctos quosque a velamine fidei predicatione pestifera tendunt. Sequitur.

Capitulum 25

Nudis et intercedentibus absque vestitu, et esurientibus turberunt spicas. Quod autem nudis hoc replicat absque vestitu: sed aliud est nudus esse: aliud nudo intercedere. Omnis enim qui nec bona nec mala operatur: nudus est et oculosus: qui autem mala agit nudus incedit: quis sine velamine boni operis per iter pravitatis pergit. Sunt vero nonnulli qui malum sine nequitia cognoscentes satia pane insitice festinant: percipere sacri eloquii dicta desiderant. Qui quodis patrum sententias pro edificandis meritis in cogitatione versant: quasi de bona lege spicas portant. Heretici igitur nudis et incedunt sine absque vestitu esurientibus spicas tollunt: quod sine quidam oculosi sunt: et in nullis se bonis exerceant. Ita propter impudicic absque velamine boni operis pergit: etiam si quando ita ad penitentiam redire cupiat: pabulorum verbi concupiscant eis esurientibus spicas tollunt: quia in eorum mente peritiosis persuasibus patrii sinus destruant. Nec immerito spicas signare patrum sinus videmus: quia dum sepe figurata eloquia proferuntur ab eis regimē littere quasi aristarum paleas subtrahimus ut medulla spiritus reficiamur. Sequitur. Inter acervos eorum meridati sunt et calcatis torcularibus suis. Omnes qui sanctam ecclesiam persequuntur: quod aliud quam torcular caleant. Quod divina agi dispensatione permittitur. ut animarum hominum in spiritu le vinum defluant: quod carne corruptibili eruant ad regna celestia velut in apotecam currant. Hanc iniusti dum iustos depriunt: quasi botros sub pedibus mittunt. Et promissi aures hominum a: supini coniugij sacerdotum erubescant: qui prius quasi in huius aeris libertate pedebant. Unde David propheta sancte ecclesie afflictione conspiciens: psalmus pro

torcularibus scribit. Sed omnes qui vitam desiderant persequuntur: caleant et sistant: quod agendo crudelia ferociores sunt: et imperitiosius meritis cecitate ambiunt graviora facere: quo iam gravia fecerunt. Heretici autem cum per se potestatem persecutionis non habent: heretici potentis demonem eorumque meritis ad persequendum trahunt: quibus valent persuasionibus accendunt. Quos cum crudelia agere contra catholicorum vitam conspiciat: quia si in ipsos solis fervore requiescat. Bene ergo nunc dicitur. Inter acervos eorum meridati sunt: qui calcatis torcularibus sunt: quia eos se multitudine adigunt quos iam videtur graviora agere: et adhuc sitire graviora: quorum fervor dum eorum desideria satiat in eorum actibus quasi in meridie quiescant. Sequitur. De civitatibus fecerunt viros gemere. Quia civitates a consuetudine populi appellantur: non immerito civitatum nomine vere sunt fidei ecclesie designate: que in singulis mundi partibus possint: unaque catholica faciant: qui fideles omnes de terra recta sentientes concorditer vident. 26.

Unitasque in evangelio divinis consensum populoz etiam per locutorum distinctionem potestas designant: cum sanctorum et quingentis panibus populum quinquagenos per turmas vel centenos discubere precepit: ut videlicet turba fidelium eius sua et locis distincta: et moribus constantia perciperet. Jubilei quoque requies quinquagenarii numeri misterio continetur: et quinquagenarius dies dicitur: ut ad eleventh numerum perducatur. Quia ergo prius a malo quiescit opere: ut post alia plenius quiescat in cogitatione: alij quinquagenarii autem centum discubunt: qui sunt nonnulli qui a pravis actibus habent requies operis: et sunt nonnulli qui a perversis cogitationibus habent iam regem mentis. Heretici igitur: quia peritiosis sepe huius mundi potentibus adherentes bonorum socialium vita atque concordia persequuntur. recte nunc dicitur. De civitatibus fecerunt viros gemere. Quos recte beatus Job memorat viros: quia illos magis heretici erigere ambiunt: qui per se etis gressibus per viam dei non avertit: et enerviter: sed viriliter currunt. Qui cum vulnus perfidie ingerit in parvulorum fidelium me

te conspicit: semper ad clamorem: et gemitus redeunt. Unde et recte dicitur: Et anima vulnera eorum clamabit: et de multum abire non paritur. Vulneratur quippe anima in istis: cum fides turbatur in firmioribus: quam iam hoc ipsum clamare est de alieno lapsu tabescere. Sed de multum abire non paritur: quod si in istis ordine in iustum aliquid fieri permittit: inultum tamen abire non finit in iustum quod fieri iuste permittit: quod et per reprobos in iusticiam quasdam quas inesse considerat culpas perent electorum: et tamen eterna iusticia ferre non negat in iusticiam ferentem. Sequitur ((Ipsi fuerunt rebelles luminibus.)) Ipsi etiam peruersi et cognoscant recta que seque debent: tamen seque despicunt que cognoscunt. Tu tamen ergo rebelles sunt: quia sua desideria sequendo: bonum despicunt quod nouerunt. Qui ergo non per ignorantiam: sed per superbiam delinquit: relationis sue sententia in eis veritas obicitur: ne salubriter in cor de feratur. Et quia uidelicet eorum superbia agitur: ut quod nolant facere que cognoscant nec cognoscant id bona que faciunt: sed sua eos ceatas a veritatis lumine funditus excludat. Unde et subditur. ((Nescierunt vias eius nec reuerfi sunt per semitas illius.)) Quia. prius sciendo rebelles sunt: postmodum cecantur: ut nesciant: sicut de quibusdam dicitur. Quia cum cognouissent deum: non sicut deum glorificauerunt: gratias egerunt. De quibus paulo post addit. Tradidit illos deus in reprobum sensum: ut faciant ea que non conueniunt. Quia. n. glorificare nolauerunt que cognouerant: reprobo sensu traditi ad hoc relictii sunt: ut nescirent iam pensare mala que faciebant. Bene autem dicitur.

Capitulum. 27.

Nescierunt vias eius: nec reuerfi sunt per semitas illius.)) Augustinus quippe est semita que via. Qui autem bona manifestiora agere contemnit: nequaquam ad subtiliora intellegenda peruenit. Expectant oipotens deus per eius semitas pergentes vniuersas per eas vel reuerfi voluissent: ut vite itinera que noluerunt per innocentiam saltem per penitentiam tenerent. Quia in re quanta sunt misericordie viscera dei omnipotentis ostendit: quod eos quos a se descendentem aspexit: ut

reuerterentur: quod. Unde post enumeratas culpas delinquentem sinagogam per vocem prophetam reuocat dicens: Ergo saltem amodo voca me pater meus dum virginitatis mee tu es. Sequitur. ((Istanc primo con surgit homicida: interficit egenum et pauperem: per noctem vero erit quasi fur. Tu homicida in nece proximorum per nocturnum maris silentium soleat grassari: cur hoc loco mane primo con surgere ad interficiendum egenum et pauperem dicitur: in nocte vero quasi fur est perhibetur. Sed ipsis verbis licet dum sibi non congruant. ad indaganda spiritus secreta reuocamur. In scriptura sacra mane aliquando aduentus diuice icarnationis: aliquando aduentus iam terribilis et districti iudicis: aliquando vero patris vite prosperitas ponitur inuenit. Istanc etenim aduentus diuice icarnationis: erit sicut propheta dicit. Et mane et nox: et nonne in cis primordia in redemptoris piscia fulserunt: et tamen a perfectorum cordibus perdidit sue tenebre non sunt deterse. Rursum per mane aduentus iudicis designatur. Unde per psalmistam dicitur: In manibus tuis interfecta sunt omnes peccatores terre: sicut et electorum quoque personarum et primens autem: Istanc astabo tibi et videbo. Rursum per mane presentis vite prosperitas designatur: sicut per Salomonem dicitur. Te tibi terra cuius rex es puer: et cuius princeps mane comedunt. Quia. n. mane primus diei repas est vespere extremus: nequaquam reficiendi sumus de huius vite prosperitate que preuenit: sed de his que in fine diei. i. in mundi termino sequuntur. Mane ergo comedunt: quod de huius mundi prosperitate extolluntur: et dum presentia vehementer euant: futura non cogitant. Quia. n. g. odit fratrem suum homicida est. Mane itaque primo con surgit homicida: quod in patris vite gloria peruersus quod erigitur: illo vitam spemittit quod sequentem gloriam stitunt: quasi faciarum in vespere egerunt. Idcirco etenim quod in hoc mundo dignitate transitorie potestatis arripimus: tanto se acinus ad paginanda mala dilatat: quanto per charitatis viscera nullam amat. Tota enim cogitationibus totiens contra bonos sentit: quotiens innocentium vitam interimit. Qui si disponere deo subdito gloria accepte potestatis amiserit: locum mutat: sed metem non mutat: quod ad

Jer. 3.

Isa. 11.

Ps. 100.

Ps. 5.

1. Jo. 3.

hoc prius dilabitur quod subinfertur.

Capitulum. 28.

Er noctem hoc erit quasi fur. In nocte quippe tribulationis atque deiectionis suae: et erere crudelitate manu non valet: cum tamen quos puerile consilium confilia pueritiae pre-

bet. Huc illucq; discurrat: et quicquid potest in bonorum lesione suggerat. Qui recte quasi fur dicitur: quia in ipsis suis peruersis consiliis metuit ne deprehendatur. Qui ergo contra egenum et pauperem mane homicida: et per noctem quasi fur absconditur: quia peruersus quicquid in prosperitate vite praevis humilitatem vitam deprenhendo interimit: in aduersitate ac deiectione non positus per iniqua consilia latenter ledit atque id quod per se capere non valet: adhibendo huius mundi potestatem exercet. Sequitur. (Quis adulteri observat callidum dicens non me videbit oculus.) Hoc est iuxta scriptam non obstat intelligi: ut qui adulterium perpetrare desiderat: tenebras erogat. Sed quia contra hereticos ista promittitur: dicitur: ut hoc quod de iusticie sentiantur. Nam Paulus ait: Non cuius sumus sicut plurimi adulterantes verbum dei. Adulteri quippe in carnali coitu non prolem: sed voluptatem querunt. Et peruersus quicquid ac vane glorie seruens: recte adulterari verbum dei dicitur: quia per sacrum eloquium non deo filios gignere: sed suam sciam desiderat ostentare. Quem in libidine glorie ad loquendum trahit voluptas: magis quam generationi operam impendit. Tibi tamen aperte dicitur. Non me videbit oculus: quia adulterium quod in mente agit valde est difficile: ut ab humano visu penetraret. Quod peruersa mens ratio securi perperat: quia se ab hominibus videri non metuit quos erubescat. Sciendum quoque est: quia si erit is qui adulterium facit: carnem alienam coniungit sibi illicita coniunctura oes heretici cum fidelem aliam in suo errore rapiunt: quasi coniungem alienam tollunt: quia videlicet mens deo spiritualiter inherens: et ei quasi in quodam amoris thalamo coniuncta: cum peruersis persuasionibus ad prauitatem dogmatis ducitur: quasi aliena coniuncta a corruptore maculatur. Huius autem subdit. (Et operiet vultum suum.) In carco facie suae adulter operiet ne cognoscatur. Quis autem per sentiendo: vel agendo

neglexit vultum suum operiet: quia ad hoc per ueritatem dogmatis vel operis tendit: ut ab opere potente deo in iudicio recognoscatur non possit. Unde quibusdam in fine dicitur: Nam quia non vos: discedite a me quia operamini iniquitatem. Quid autem vultus cordis humani est: nisi similitudo dei: quae videlicet vultus per ueritatem operit: ut cognoscatur nequeat cum vita suam: vel a malis actibus: vel perfidie errore perfundit. Sed talis quicquid prosperitate vite praevis in istos fideles conspicitur: eis peruersa suadere mime presumit: si qua vero illos procella aduersitatis inueniret: ad verba praevis pestiferis persuasionibus eripit. Huius subditur. (Perfidio in tenebris tomosei dicitur) perdidit sibi: et ignorauerunt lucem. Quis itaque hoc loco domos nomine nisi perditione designantur: in quibus habitantur et tractando quod agimus. Tamen cuiusdam sanato dicitur. Tade in domum tuam ad tuos: et annuncia illis quia tibi dominus fecerit. et a perditione vicio securus ad conscientiam reuerteret: in voce perditionis excitare. Iusti itaque cum in perditioneculo die prosperitatis clarescunt: eius errorum magistri peruersa suadere metuit. Sed consilia erant: delectione prosperitatis eorum sumopere prestolantur: ut in aduersitate tenebris eorum mentes suadendo perficiant: quibus prosperare viventibus peruersa loquutione miment: quos mor in aduersitate ut viderint exargunt: et non nisi ex peccati merito talia illos propter afferunt: quia solum praevis vite gloria: diligentes flagellum damnationis credunt. In tenebris ergo domos perfiditiga bonorum mentes ex ipsa eorum corruptione aduersitate molliuntur. Huius autem dicitur. Sicut in die dixerant sibi: quia cum iustos prospicerent prosperitatis luce clarescunt: quia non poterant: ad maligna solummodo contra eos consilia vacabant.

La. 29.

Que autem heretici sine peruersi glubet cum iustos in deiectione conspicunt: gaudent: cum eos ad regendam potestatem viderint: eulme eripere: perturbantur: mentis afflictionibus tabescunt. Unde et subdit. Si subito apparuerit aurore arbitramur vnam mortis. Immo semper afflictionem fidei iam expectant: eosque in tribulatione videre desiderant. Et in tenebris domos perfo-

21

Mat. 7

D

Luc. 18

3. Cor. 2.

B

21

E

diunt: dñi cor suo centum: sed tñ infirmorū
deiectionis tpe pessima collocacone corru-
puit. Sed pieraq; ptingit: vt dñm bonos
quosq; in deiectione pspiciat: subito oculi
ta dispensacone diuina iustus qspiam qui
videbatur oppßus aliqua seculi prate ful-
ciatur: q; pspitas vite pñtis ardeat: que
pñs aduersitatis tenebre premedat. Quā
mirū pspicitur illius cū peruersi pspici-
unt sicut victam est prarabantur. Mor ei
ad corda sua redeunt: ante mentis oculos
reuocant: q; qd se puerse egisse meminerūt
vindicare in se oē victum formidant: et vi-
de lucet ille q; pratem suscepit ide puerus
q; q; q; corrigi metuit: in tristitia tenebre scit
Bene ergo dñ. Si subito apparerit auro-
ra arbitrant vmbzam mortis. Aurora q;
pñs: mens inñi est: que peccati sui tenebras
deserens: ad lucē iam trāpit eternitatis: si-
cut de sancta quoq; ecclesia dñ. Nec ē ista
que pgrreditur quasi aurora pñs. Quo
igitur iustus q; q; iusticie luce irradiatus: i-
pñi vita honorib; inblumit: eo ante puer-
sor oculos tenebre mortis sunt: q; q; puer
se se egisse meminerūt corrigi pñs. Semp
nāq; desiderāt in suis prauitatib;
relaxari: in corredi vivere: et de culpa gaudi-
um habere. Quoz ipsa letalis leticia con-
uenit: inter exprimuntur: cū pñs subinfert.
Et sic in tenebris: quasi in luce ambulant.
Peruerse etenim mentes gaudēt in facino-
ribus: p culpa suaz quotādie ad supplicium
trahuntur et securi sunt. Unde et per Salo-
monē dñ. Sunt ipi que ita securi sunt: qua-
si in hostes facia habeant. De gbus rursum
scriptam est. Qui letant cū male fecerint: et
exultant in reb; pessimis. Sic itaq; in tene-
bris: quasi in luce ambulant: q; ita gaudēt
in nocte peccati: ac si eos lux iusticie circū-
fundat: vel certe: q; tenebre vitam pñs nō
inconueniēter exprimunt: in qua aliene con-
scientie nō videntur. Vt q; nostra patria
eterna est: in qua dñ vultus aspiciunt cor-
da in nobis nostra vicissim videmus iniq;
aut q; vitam pñtem iam diligunt: atq; hec
culij tpa cōpescuntur: ac si iam in patria re-
gnent: recte dñ. Sic in tenebris: quasi in lu-
ce ambulat q; sic in presenti cecitate leti sūt
ac si iam eterne patrie luce perfumantur.
Sequitur.

Capitulum.

30.

L'etus est super facie aque: s
plurali numero ad singula
rem redit: q; pieraq; vno
mala inchoat: et imitando
multi subsequuntur: sed ei
pñcipaliter culpa ē: q; per-

ueris sequētib; erēpia sibi inuigilans.
Unde ad illū redit crebro snia: q; auctor ex-
tist in culpa. Alique aut superficies huc il-
lucq; aura ipellitur: et iniq; igit mēs plus
q; aque superficies leuis ē: q; quilibet hanc
aura tēptacionis attingit sine tarditate ali-
qua retractōis trahit. S. in. cor flammā
inlibet pñs cogitā: qd aliud q; in v-
to posita aque superficie cernit. Illū nāq;
illud aura supbie ipellit: nūc aura luxurie:
nūc aura inuidie: nūc aura fallacie pertra-
hit. Sup facie ergo aque leuis est is quem
q; libet erroris vētus cu venerit ipellit. Est
bū quoq; per ps dñ: De me ponē illos ve-
rota: et sicut stipula ante facie vēti. Et ro-
ta q; ponit inuigilans in circūm labo-
ris mīst: dñ ea que an tñ negligent. Et ea
que nō desiderāda sunt sequuntur: poster-
riorib; elenātur: et in anteriorib; cadunt.
Qui recte quoq; stipule ante facie vēti cō-
parātur: q; inuicte aura tēptacionis: dñ;
nulla subniti sunt rōne pñtis eleuant vt
corruant: et sepe eo alicuius meriti crēdere
estimant: quo eos in alta stat erroris por-
tat. Seguit. ((Maledicta sit pars ei in ter-
ra: nec ambulet per viā vineaz.)) Quisquis
in vita pñti recta agit: aduersa et sustinet: la-
borare qd in aduersitate cernitur: sed ad
bñdictionē hereditatis ppetue consumat.
Quisq; vero peruersa agit: et tñ spera re-
cipit: q; a malis actibus nec donoz lar-
gita te compescat. pñs perari se qdem consp-
cit: sed reatu ppetue maledictōis ligatur.
Ali recte nūc dñ. Maledicta sit ps ei i ter-
ra. Quia et si ad tēpus bñdicitur: i reatu tñ
maledictōis tenetur. Et quo et apte subd-
tur: nec ambulet per viā vineaz. Quia nāq;
vineaz est rectitudo ecclesiarum. Quia i re-
sue heretici sine carnalē quē pñam nil ob-
stat intelligi: q; viā vinearū: i. rectitudo ec-
clesiarū amittitur: dñ vel fides recta: vel
rectitudo iusticie nō tenetur. Ille nāq; per
viā vinearum ambulat: qui sancte vniuer-
salis ecclesie predicationem pensans: neq;

2

Ps. 82

3

3 4

a fidelibus a bonorum rectitudine declinat. In via quippe vincit ambulare est sancte ecclesie patres velut depedentes boves accipere: quorum verbis dum intendit in labore itineris amore teneat eternitatis. Sequitur. ((Ad nimum calorem transeat ab aquis nimum.)) Jecro iniquitas frigori comparatur: quia peccantis mentem torpore constringit. Unde scriptum est. Sicut frigida facit cisterna aqua sua: sic frigida fecit malicia suam: quo contra charitas est: quia videlicet mentes accendit quam replet. De quo calore scriptum est. Abundabit iniquitas: refrigerabit charitas multorum. Et sunt nonnulli qui dum iniquitatum suarum frigora declinant: ad veram fidem vel sanctitatis habitum veniunt. Sed quia plusquam necesse est de suis sensibus presumunt: sepe in fide quam accipiunt: ea que non capiunt perscrutari volunt: ut rone magis in deo quam fide teneantur. Quia vero humana mens perscrutari non valet divina secreta: omne quod rone perscrutari non possunt credere continentur: et per inquisitionem nimiam in errorem labuntur. Ita itaque cum nec dum crederent: vel adhuc ad iniquitatis opera vacarent animi nimum fuerunt. Sed tamen carnalia facta descretes in fide ad quam perducti sunt plus appetunt perscrutari quam capiunt amplius pro facto calente: quam calere debuerat. Bene ergo de hoc puerulo quolibet prophetantis dicitur: fuit non optantis dicitur. Ad nimum calorem transeat ab aquis nimum. Ne si aperte diceretur. Qui humiliter sub discipline vinculo non restringitur: ab infidelitatis sue pueri operis frigore per immoderatam sapientiam in errorem labatur. Unde bene quocumque egregius predicator discipulorum suorum cordibus hunc exquisitae sapientie nimum calorem deuitans ait. Non plus sapere quam oportet sapere: sed sapere ad sobrietatem: ne fortasse nimis calor interimeret quos prius aque nimum. id est infidelitatis vel torpentium actionum frigora morituros tenebant. Et quia valde difficile est: ut is qui se sapientem estimat: mentem ad humilitatem reducat: et recta predicandus credat: sensumque sue pueritatis abiciat. Recte subiungitur. ((Et vobis ad inferos peccatum illius.)) Peccatum videtur visum ad inferos ducitur: quod ante finem vite presentis per correptiones ac penitentiam non emendatur. De quo videlicet peccato p

Joanne dicitur.

Ca. 31.

St. peccatum ad mortem: non pro alio dico ut roget quis. Peccatum namque ad mortem: et peccatum visum ad mortem: quod scilicet peccatum quod hic non corrigitur: et venia frustra postulatur. De quo adhuc subdit. ((O blisuscat eius misericordia.)) Oipotens dei misericordia oblitisci dicit: qui oipotens dei iusticie fuerit oblitus: quia quisque cum nunc iustum non timet: postea inuenire non valet misericordie. Que nimirum fuit non solum et intenditur qui vere fidei predicamenta deseruit sed etiam qui in fide recta positus carnaliter vivit: quia vitio eterne via dierum non enaditur utrum in fide: an in opere peccetur. Nam et si damnationis dispar est qualitas: culpe tamen que nequaquam per penitentiam tergitur: nulla absolutiois suppetit facultas. Sequitur. ((Dulcedo illius vermibus.)) Quis in hoc appetit mundo sperari ceteros credere: rebus et honoribus tumere: hunc nimirum cura secularis in delectatione est: et quies in labore. Valde etenim fatigatur si desit cura seculari quia fatigetur. Quia autem nature est verum momentis singulari incessanter moueri non merito signatur nomine vermibus inquietudo cogitationis. Peruerse itaque mentis dulcedo vermibus est: inde delectabiliter pascitur. Unde per inquietudinem incessanter agitur. Potest quoque apertius vermibus nomine caro designari. Tunc et superius dicitur. Homo putredo: et filius hominis vermibus. Luxurio si igitur a iustilibet atque carnis voluptatibus bediti: quanta sit cecitas demonstrat cum dicitur: dulcedo illius vermibus. Quid namque caro nisi putredo ac vermibus est? Et quisquis carnalibus desideris anhelat: quod aliud quam verum amat? Que enim sit carnis substantia: stantur sepulchra. Quis parum: quia amico rum fidelium: quilibet dilecti sui tangere carnem fecurientem vermibus potest? Caro itaque cum concupiscitur pensetur quod sit exanimis: et intelligitur quid amat. Ita quippe sic ad edomanda desideria carnalis appetitus valet quod ut unusquisque hoc quo vult diligit: quod sit mortuus pensetur. Considerata etenim corruptione carnalis citius cognoscitur: quia cum illi te caro concupiscitur: rabies desiderat. Hinc ergo de luxurioso meretur dicitur: dulcedo illius ver-

1. Jo. 5. 21

Ier. 8.

Mat. 24

D

Ro. 12.

B

L

mis: qz is q in desiderio carnalis corruptio
nis estuat: ad fetore putredis anhelat. hec
fuit in huius pte terie initio pmisiss me
memini sub breuitate transcurr: vt ea que i
hoc ope sequunt: qz magna obscuritate ipsi
cata sunt: opulante deo latius differant.

Sancti Gregorij. Liber. 17. Ca. 1.

Clotiens in

sancti viri hystoria p no
uum volumin enodare
mysterium typice expo
sitionis aggredimur: opz
vt et eiusde viri vel noie
vel passioe significatio

nem mysticam principaliter speramus: qua
tenas habitaculoz more dñi supscriptionū
tituli in ipso postis fronte pfigun? qz cuius
est dom? agnoscat: securus intret. Trebro
aut dixisse me memini: qui beatus Job pas
siones redemptoris nostri cuiusqz corporis. i.
sancti ecclesie et passioe sua signant et noie.
Job apppe interpretat dolens. Et qz alius in
hoc dolere figurat: nisi is de quo scriptū ē.
Hec lāguores nostros ipse tulit: et dolores
nostros ipse portauit. Hec quo rursus dñi. Lū
uore eius sanati sum? Alimici nō eius here
ticoz spēm tenē: qui vt sepe iam diximus
deū dum defendere nituntur offendit. Sā
ctus ergo vir p vulnera et sba sic loq? sua
vt etiā nostra significet: et plerūqz p pphetic
spēm ventura narret: pñtia trāscēdat: nō
nūqz nō sic de pñtib? differat: vt de futu
ris reticeat. Cognita itaqz discretiois hu
ius custodia cū immutatioe vocis illius
nostra quozqz intelligētia alternet: vt tanto
verius eius sensibus cōgruat: quāto se et cū
eius vocibus innat. Verbis itaqz pceden
tibus sanctus vir p pñtia prudētie arte
suas sing emittit culpas protulit: et qz sit
domnāda eius acio expellit. De cui? pe
na mor subiecit dicens. (Nō sic in recorda
tione: sed cōterat quasi lignū instructuosuz.
In recordatione enim cōditoris nō reduci
tur: qz vt ad finē vite vitis iungatur.
Nā si hunc supni respectus memoria tāge
ret: pculdubio ab iniquitate renocaret. Eius
apppe merita erigunt: vt funditus ab aucto
ris recordatione deleatur. Sciendū sō est:

q recordari bonus nequaqz appie dñi. Qui
enim obliuisci non pōt: quo pacto recordari
pōt? Sed qz eos nos quoz recordamur am
plectimur: ab his aut quoz obliuiscimur elō
gamur: humano vñ: et recordari bonus dñi
cū dona t: vñ: et obliuisci: cū in culpa deli
quit. Sed qz cuncta pensat: cuncta sine in
termissiois alternatioe considerat: et recoz
damur bonozū quozū tñ nūqz obliuiscitur: et
nullatenus recordat malos: quos tñ p lu
diciū semp intuet. Qui enī reddit ab bono
rū memoria: quā tñ nunqz deseruit: et quasi
nequaquā malos respicit: quoz tñ facta cō
siderat. Sed sup hec dñatōis indicū i v
timis seruat. hinc enī scriptū est. Oculi dñi
contēplant bonos et malos. hinc p ps dñi.
Unus aut dñi sup facietes mala: vt pdat
de terra memoria eo. Cōsiderat igit quos
pñiat: sed eosdē ipsos ante nō videt: quos
nescit. Nā qbusdam in fine vieturus ē. Ne
scio vos vñ sitis: discedite a me oēs opaz
iniquitatis. Alidū igit modo pñatū vitā et
intuet et obliuiscit: qz quos p districtioez
sine iudicat: quantū est ad memoria miseri
cordie ignorat. Qui qñ in eius recordatio
ne nō veniunt: quasi instructuosam lignā ex
eius iudici cōterunt. Terra apppe eos ipsi
sumpti alim: pñtatiōis desup pluuia infa
dit. Sed eo qz vitā nequaquā fructū boni
opis ptulit: iratus hanc agricola abscedit:
vt intra sūratū suam locū nō occupet quē
tenere alius ad fructū valet. De hoc infru
ctuoso ligno p Mattheū dñi. Qā securis ad
radices arboris posita ē. O is ergo arbor q
nō facit fructū boni: excidet et in ignē mitte
tur. Hoc aut loco vt eterna reprobū suppli
cia designētur: nequaquā lignū dñi absce
dit cōteri: qz videt reprobos mox quidez
carnis abscedit: sed pena subsequēs conte
rit. Quasi enim hic incidit: cum a pñtia vī
ta separat. Sed in gehēna cōteritur: cū ppe
ma dñatatione cruciat. Vir aut sanctus qz
districtū pñtia penā ptulit: prius ad cul
paz recurrit: vt ex iniusticie immēstare edo
ceat: qz tanta eius dñatio non sit iniusta.
(Pauit enī sterile: et que nō parit et vidue
bū non fecit.) Que hoc loco sterilis: nisi ca
ro nominatur. Que dum sola pñtia appetit
bonas gignere cogitatioes nescit: q aut vi
dua: nisi aia nūcupatur. Quā qz sibi cōdi
toz conigere voluit ad spālam vici viri

Propos

Ps. 83

Mat. 19

2

Isa. 53
Abi. 5

Mat. 1.
Abi. 5.

2

Ps. 18.

genalis venit. Psalmista attestante q ait. Et ipse tanq sponsus pcedens de thalamo suo: que recte vidua dicitur: q eius vir pro ea morte ptulit: et nūc in celi penetralibus ab eius oculis occultus quasi in parte alterius regionis viuit. Ca. 2.

Aliquis ergo sterile pascit: et vidue dñs facere negligit: q carnis desiderijs seruies curā aie vitāq cōtēnit. Tota nāq intentione oīq in dño cogitat: quā sine vllis necessitatibus caro mortura subsistat: et cura re aie vitā despiciat: que vel in morte vel in beatitudine paldubio imperpetuū viuit. Recte autē eū diceretur. Pōnit sterile prociū aduūgitur: et que nō parit. Quasdam nāq ex sacra hystoria feminas nouim⁹ steriles extitisse: et tñ in tpe extremo peperisse. Caro autē nō solū sterile: sed etiā que non parit dicitur: q suo sensu bonas cogitationes gignere nec in vltimis valet. Al vigor enī sūz pprio deficit: et tñ adhuc transitoria scupiscere non desistit itaqz a pristino roboze lassata: pene ab ipso quē dñsigit mundo repellitur: et tñ adhuc an nūsu improbo obtingere tēporalia conatur. Algere itaqz pueris nō sufficit: sed tñ cogitare vel que nō agit nequaqz desistit. Recte ergo nō solū sterile: s; etiā non pariens dicitur: q suo sensu vt dñm ad bone cogitationis pōlem: nec cum infirmata fuerit fetat: qd tamē intelligi etiā de hereticis pdicantibus pōt. Anusqz enim pdicator: erroris dum plebē extra unitatem ecclesie positam docet: pfecto sterilem et eaz que parere nō valet pascit: q et vsum suū laboris impendit: que spiritalis fructus nequaquā reddit. Bene autē vidue nō facit: quia videlz sancte vniuersali ecclesie cui⁹ vir aduersa mortis ptulit: viuere ac deservire contemnit. Vidue enim benefacere est: in eius que mortui viri sui amore atteritur consolatione laborare. Cū et sic voce: hec eadē vī dua scilz sancta ecclesia queritur dices. Cōsolant me querunt: et non inueni. Tunc solum qppe consolantē inuenit cū ex ea morte quā vir eius perculit: multos intra semet ipsam surgere ad vitam cernit. Sepe autē pdicator erroris huius mundi dñitib⁹ iungitur: qui pro eo q terrenis occupationib⁹ incubat dictorū depēdēdere astatas igno-

rāt: et eā potentes esse ambiunt: pueris pēdicationis laqueo sine labore capiunt. Cū et subditur. ((Retrahit fortes in fortitudine sua.)) In fortitudine quippe sue prauitatis fortes quosqz detrahit: cuqz sui erroris astutiam mundi huius potētes rapit. Quo contra per Paulum dicit. Infirma mundi elegit deus: vt cōfunderet fortia. Fortitudo autē pueri pdicatoris est elata scientia locutionis qua inflatus ceteros despiciat: atqz in contemptu oīum quasi singulariter apud se pītus intumescit. Qui magna de se sentiens: sed vera de dño ignorans: longe a fidei cognitione disingitur: et tñ videri fidei pdicator conatur. Unde adhuc subdit. Ca. 3.

Et cū steterit non credet vīte sue. Stat in hoc mōdo puerus qz pdicator: quousqz terreno viuit in corpore: sed vite sue credere renūnit: qz de deo vera cognoscere contemnit. Vite enim sue credet: si de conditoris sui substantia recta sentiet. De itaqz supernis de quolibet iniquo platā dicebamus: sed repente ad erroris pdicatoris intellectū vertimus: quōd peccator diu toleratur. Cū sciendum est: qz sic ad spēm dāmur: vt nequaquā tñ a genere funditus eleuamur. Nam puerus quisqz etiā si recā fidem in suū vniuersali ecclesie tenere vīdeat: stat: et vite sue nō credit: qz recta qdē sunt que p fidem de conditore intelligit: sed tamē fidei opa tenere contemnit: et incredulitatis redarguit: qui ab eo qd se ostēdit credere viuendo reprobatur. Vīte enim per Joannē dicitur. Qui vīcit se nōsse deū: et mandata eius non custodit: mendax est. Vīte Paulus ait. Constatenē se nōsse deum: si etis autem negant. Vīte Iacobus dicit. Si des sine opibus mortua est. Sed iter hec dītor mira dispensatione cōsiliū et culpas respicit: et viuendū tēpora impendit: vt longiora tēporalis vite spacia aut cōuerso fiat in adiutorium muneris: aut nō cōuerso ad augmentū dñationis. Tūde adhuc subditur. ((Bedit ei deus locum penitētie: et ille abutitur eo in supbia.)) Quisqz delinqt et vīuit: et leuē hunc diuina dispensatio iniquitate tolerat vt ab iniquitate compescat: sed qui diutius toleratur: nec tñ ab iniquitate compescit: minus quidē supne patiētie

1. Jo. 1.

2

1. Jo. 2.

1. Jo. 1.
Jo. 2.

3

deipit: sed reatus sui vinculis ex ipso se mu-
nere arctius astringit. Nam q: accepta peni-
tentie tempora vincerit ad culpā: districus
in ultimis iudex impensa argumenta miserū
corā die conuerit ad penam. Hinc nāq: per
paulū dī. An ignoras q: patientia dei ad
penitentia te adducit? Tu autē fū duriciā
tuā: t cor impēnitens thesaurizās tibi irā
in die ire: t reuelatōis iusti iudicij dei. Hinc
Isaiās ait. Puer centū annorū morietur t
peccator centū annorū maledictus erit. Ne
si aperte nos deterreat dicens. Vita qdam
pueri in longū trahitur: vt a factis puerili-
bus corrigatur: sed si peccati ppetratōe:
nec tpio longitate cōpescatur: hec ipsa vi-
ta longinq: quā per misericordia accepit
et ad cumula maledictionis crescit. Si ne-
cesse est: vt cū nos diutius expectari cōspi-
cimus: ipsa prerogate pietatis tēpora: qua-
si dānationis argumētū tēcam: ne ex ele-
mentia iudicis crescat supplicij peccatoris
t vñ quāq: eripi a morte poterat: inde gra-
uius ad mortē dēat: q: scierat plerūq: agi-
tur: q: nequāq: a presentibus mentis ocy-
lis separatur. Cōsiderare nāq: peccator re-
demptoris vias negligit: t ceciro in suis uti-
neribus, sine cessatōe veterascit. Unde et
subditur.

Ca. 4.

Qui enim eius sunt in visis illis. Vias enim suas pec-
cator intuetur: q: sola cogi-
tare sola cernere nititur: q:
sibi ad cōmōdū tēale sus-
fragant. Hinc etenim Pau-
lus dicit. Oēs qe sua sunt querūt: nō qe
Iesu xpi. Vias nāq: elati supbia: via rapto-
ris auaricia: via est lubrici concupiscentia cer-
nalis. In visis ergo suis iniquis quosq: ocn-
los depōnit: q: solis viisq: vt per hec aio sa-
tisfaciat intendit. Unde p Salomōne dicit
Oculi fultor p in finibus terre: q: hoc solus
tota cordis intentione cōspiciat: per q: ad
finem terrent desiderij pducant. Nequāq:
pō sue cōsiderationis obtutū in terra pec-
cator figeret: si ad sancta sui redēptoris ite-
nera mentis oculos tenaret. Unde per Sa-
lomōne rursum dī. Oculi sapientis in capti-
tione eius: q: videt: sapiens qis illā tōra intē-
tione cōsiderat: cuius se mēbrum esse p fidē
pferat. Vias nāq: humane cōseruatōis vias
videre contempserat: qui dicebat. In man-

datiis suis exercebor: t considerabo vias tu-
as. Ne si apte spō dēat dicēs. Que mea sunt
iam videre refugio: q: p imitatiois tue vias
pergere cōseruatōis gressibus inardescō.
Qui enim pēnt iam mūdo pōit: amozis
exeritatōe pūna: redēptoris sui vias cor-
dis oculis obicit: vt mens pspira fugiat: t
ad aduersa pperet. Nullū q: demulcet ap-
petam: nūq: q: deterere creditur pūmescat:
merore gaudiū deputet: presentis vite gau-
dia dāna meroris pēnt: abieritōis detri-
mēta nō timeat: sup hec manētis glie locuz
qrat. Vias cten vias sequenti mōstrabat
oculis pūtas: cum dicebat. Si q: mibi mūi
strā: me sequat. Ad has vias tūmētia disci-
puloz corda renocabat: cū locū iam glorie
querēt: s: cuiusdē glie iter ignorarent dicens.
Potestis bibere calicē: quē ego bibiturus
sūm? Confessōis gippe illius celsitudinē a
dextris sinistris qierāt: s: quāra ad hanc
esset itineris angustia nō videbāt. Cū t co-
rā mor oculis intādus passidōis calic obici-
tur: vt videt: si ad sublimitatis gaudia intē-
deret prius viā humilitatis inuenirēt. Quia
igā cōsiderare peccator vias dei negligit: s:
solis in q: carnaliter delectet intēdit. Re-
cte nūc dī. ((Oculi enī ei sunt i visis illis.
Segitur. Eleuati sunt ad modicū: t nō sub-
sistēt.)) Iniquorū glia cū plerūq: in annorū
multitudine redit ab ismōz mētib: eē lōga
t q: si stabili estimat. Sy cū repētū hāc fi-
nis iter capit: breuē pculdubio fuisse redar-
guit qm finis determinās immotescit: q: q:
pferre potuit modicū fuit. Eleuantur ergo
ad modicū t minie subsistūt: q: coisio quo
videri alti appetūt: a vera dei essentia lōge
p elationē sūt. Subsistere etenī nequāt: q:
ab eterne essentia soliditate vuiditū: arg:
hāc pma rina tolerat: q: p pūna gloriā in
semetipso cadāt. Hinc enī p ps dī. Beicci-
stis eos cū alienarent: q: eo irrisus cornut
quo male cernuntur surgūt.

Ca. 5.

Que breuitatē glorie tpalis
aspiciēs iter dicit. Vidi im-
pūi superalatā: t eleuātū
sup cedros libani: trāsiuit:
ecce nō erat. Hinc iterū ait.
Pūfiliū adhuc: t nō erit pec-
cator. Die Jacob dī. Quē ē nī vita nra
Vapor ē ad modicum pārs. Die ppheta
breuitatē glie carnalis pēsum: denūciat di-

Ro. 2.

Esa. 65.

2

21

Ps. 12.

Ps. 17

Ps. 18.

2

Jo. 12.

Mat. 2.

2

Ps. 72

21

Ps. 36.

Abi. 5.

Isa. 4

Ecd. 40.

ces. Ois caro fenit: et omnis gloria eius fenit: flos feni. Iniquoz gpe potentia fenit: floribus comparatur: qz nimiru carnis gloria dum nitet cadit: dum apud se extollitur: repente intercepta fine terminatur. Sic naqz aurarum statu in altu stipula rapitur: sz ea su concito ad ima reuocatur. Sic ad nubi sumus attollitur: sz repente ad nihilu tu mescendo dissipatur. Sic ab infimis nebulis descendendo se erigit: sz exortis hanc solis radius ac si no fuerit abstergit. Sic i herbarum superficie nocturni rois humor aspergitur: sed diurni luminis subito calore siccat. Sic spumose aquarum bulle inchoatibus pluuiz excitate ab iunimis certatim p deunt: sed eo celerius dirupte spereunt: quo instate citius extenditur. Lũqz excreuit vt appareant: crescendo peragut ne subsistat. De iuvis igitur tpalis glorie elatione timentabz: sz tñ nulla in hac soliditate duratibus: dicatur recte. Eleuati sunt ad modici: et no subsistit. De qb? ad huc subditur. ((Et humiliabuntur sicut cũ: et auferentur.)) Sic pueri? et prelati? sz vt ex paucis ad multa: ex multis ad oia pñderanda rapiantur: quatenus gradatim educta pficiat: et transitoria oia cõprehendendo diuicias ipsa pene incõprehensibiliter excreuit. En de sanctus vir cũ prauorum gloriã defecãqz discerneret: ad cõscia protinus mentis oculum tetendit dicens: humiliabuntur sicut oia: et auferentur oia. pfecto terrena. Nc si apte dicat. Scire vilo modo nequeat qz ipsa quoz fugiunt: qbus simulant: dũqz t palia diligut cũ his et tps volubilitate pcurrant. Sed queri pot cũ per Salomonez dñ: generatio preterit: et generatio aduenit terra vero in eternu stat. Sur beatus Job oia hũliari affat: et auferit. Quod tñ facile discutimus: si terra et celũ: vel qualiter trãseat: vel qualiter maneat distinguamus. Utraqz naqz hec eã quã nunc hũt imaginẽ transeunt: sed tñ p eẽntiã sine fine subsistunt. Hinc naqz per Paulũ dñ: p̃terit eni figura hui? mundi. Hinc p semetipsam scitas dicit. Celũ et terra transibunt: verba aut mea no trãsbunt. Hinc ad Joãnez angelica voce perhibetur. Erit celum nouum et terra noua. Quare celus nouu et terra noua dñ que qdem no alia cõdenda sunt: sed hec ipsa reuocatur. Celus igitur et terra trã

sit et erit: qz et ab ea quã nunc habet species per ignem tergitur: et tñ semper in sua natura seruatur. Unde p̃s dñ: Mutabis ea: et mutabũtur. Quid qdem vltimã cõmutatorem suã ipsis nobis nunc vicissitudinibus nãciant: qbus nostris vñbus indefinẽter alternat. Nam si terra a sua specie hẽmali ariditate deficit: vernali humore viridescit. Celum quotidie caligine noctis obducitur et diuina claritate renouatur. Vinc ergo fidelis qsqz colligat: et interire hec: et tamẽ p innocentia refici: que constat nunc assidue velut ex defectu reparari.

Capitulum.

61

Alter hec igitur vñ scdas cũ prauoz cursum aspiciat q̃ta quandoqz ad aduersione deficiant immore scit. Hũ pñtis subdit. ((Et sicut summitates spicarum pterentur.)) Spicarum gpe summitates ariste sunt. Ariste autem pñtete in spica pdeunt sed crescent paulisper a se hũlate et rigide distinguuntur. Sed nimiru sic ad hũ? mundi gloriã prauit diuites surgunt. Nature eni sibi cõmunione pñntie sunt sed eõtra se vicissim crescendo diuiduntur. Alius gpe alium despicit et alter in alterũ inuidie facit? ignescit. Qui ergo ex timore mētis a charitad vnitatis separant: quasi aristarũ more eõtra se rigidi stant. Quid ergo prauos hui? mundi diuites dixerim: nisi aristas quasdas genis humani. Qui dum contra se superbiunt: sed bonorum vitã vñanimit̃ affligut aduersum se quidem diuisi sunt: sed tamen concorditer grana decorsuz premunt. Nũc igitur ariste ad alta profluit grana latent quia et propeborum potentia eminet et electorum gloria non apparet. Illi se honoz fastibus ostendunt: alii in humilitate se deprimunt. Sz tritice tẽpus adueniet quod et aristarum rigiditate frangat: et solida grana non conterat. Tunc quippe supbia iniquorum cõminuitur: tunc electorum vñta quãta integritate fulgeat declaratur: qz cũ inuisi deficiunt: ex hac ipsa aristaruz cõtritione agut vt grana appareat q̃ latebat. Lũqz ariste franguntur: granoz candoz ostẽdit: qz iuvis in supplicia eterna cadentibz scetoz iusticia q̃ta charitate eãdeat. Om̃s

Ecd. 1.

C

1. Cor. 7.
Mat. 24

Zpoc. 21

Mat. 3.

firmat. Ut recte quoque per Iohannem dicitur. Tu
 meo venturum in manu tua est: et pmundabit
 aeram suam: et triticum quidem recondet in horreo
 paleas autem comburet igni inextinguibili. Bea-
 tus vir Iob pranoque elatio quanta alacri-
 tione frangatur aspiciat: eosque aristis percus-
 sibus comparans dicat: sicut summities ipsi
 carui preterenti: quod nimirum rigiditas superbo-
 ritute vitium fortitudine frangit: que nunc
 electorum vitia despiciens elenat. Sequitur.
 ((Quod si non ita est: quis me arguere poterit
 esse mentitum: et ponere a se dei verba mea.))
 Si ita non est ut loquitur: profecto de falsitate
 huc omnes arguere possunt. Cur ergo dicitur
 Et si non ita est: quis me arguere pote-
 rit esse mentitum: dicit scilicet non erimus quod falla-
 ce cuiuslibet reprehendere licet. Sed si loque-
 tis sensum subtilis interrogatione discutimus
 quid sint recta que protulit citius inuenimus.
 Iustus namque et si quod vniuersum delinquendo lo-
 quitur: dignum non est: ut ab iniustis: et prave vi-
 nentibus iudicetur. Unde sanctorum vir anti-
 eorum superbiam deprimens: non solum si ita
 est: verum etiam si non est ut protulit: nequaquam se
 reprehendi posse confidit: quod nimirum illi re-
 cte redarguere falsa possunt: qui falsa age-
 re nesciunt. Nam correptionis animum contra
 fallaciam perdunt: qui adhuc fallaciter vi-
 uunt. Ut ergo quod si ita non est: quis me pote-
 rit arguere esse mentitum: Nec si aperte dicat.
 Ita sunt cuncta ut protulit: que tamen si ita
 essent: vobis redargui nequaquam possent: quod
 adhuc proprie in cubitis alienis reprehende-
 re fallaciam non valetis. Tibi et aperte subdit.
 ((Et ponere a se dei verba mea.)) Quisquis
 enim dicta fallacia veraciter reprehendit:
 audita cogitatione atque hec et regula veritas
 tuis pensans verba anteponit: quod apud se in
 conspectu veritatis examinat: quid forsitan
 contra fallaciam decernat. Ante dei quippe ver-
 ba ponere est consideratio intimo iudice ex-
 teriora dicta pensare. Ut igitur sanctus ab
 amicis superblentibus: verba sua ante dei
 poni posse non estimat. Nec si aperte dicat. Id
 est: que loquor: ponere ante iudicem non va-
 leatis: quod eius vobis faciem peccantes abscon-
 ditis. Quod tamen ex typo sancte ecclesie nil ob-
 stat intelligi: que cum de infirmis suis acti-
 bus ab hereticorum irrisione reprehenditur
 ipsa irrisionis eorum astutiam dedignat: quod
 tolerabilis deo est: ut in infirmitate quoque ar-

que ignorantia cum humilitate saceat: que
 elatione alia comprehendat. Sed quod sanctus
 vir multa contra eos protulit qui fugitiua po-
 testate superbiunt: et ventosio honoribus in-
 tumescunt: baldius insites ex eis correptio-
 ne proficiens apud quem vera fit potentia
 agnoscat dicens.

Capit. 7.

Iob
La. 25.
21

Otestas et

terror apud dei est: qui
 facit concordiam in sub-
 limibus suis. Nec si ap-
 te dicat. Solus corda
 mortalium veraciter ter-

p

ret: qui hec ex diuinitatis sue potentia vera-
 citer possidet. Humana enim potentia quem
 terrorem incutit: que iure eiusdem potestatis qui
 careat nescit. Recte autem dicit. Qui facit con-
 cordiam in sublimibus suis: quia multa sibi
 met inferiorum dissident: sed ad concordiam sup-
 norum plenitudinem currunt: et interne pacis
 causa agitur: ut sepe ea que sunt exterius si
 ne pace disponant. Nam bonos omnipotens
 deus ad meritum prebuit: contra eorum vi-
 tia malos sentire permittit: atque in concordiam
 ponant summorum consunduntur infirmos:
 quia inde in celestibus electos suos angelo-
 rum chorus sociat. Unde in terrenis et infirmis
 reproborum mores suis nitibus aduersan-
 tes ponat. Sed inter hec libet inquirere: si
 par in sublimibus summa rethetur: quid est
 quod per angelum danieli dicitur. Ego veni
 propter sermones tuos: princeps autem regni per
 sarsi restitit mihi viginti et uno diebus: et ec-
 ce michael vnus de principibus primis ve-
 nit in adiutorium mihi. Et paulo post. Nunc
 reuertar ut preter aduersum principem per-
 sari. Quia enim egredere apparuit princeps
 grecorum adueniens. Quos itaque alios prin-
 cipes gentium nisi angelos appellat: qui sibi
 resistere creati potuissent. Que ergo est par
 in sublimibus potestas: si inter ipsos quoque an-
 gelicos spiritus preliandi certamen agitur:
 qui semper conspectui veritatis assistit. Sed
 quod certa angelorum ministeria dispensandis
 singulis quibusque gentibus sunt prelata: eorum
 subiectorum mores aduersum se vicissim
 positum spirituum opere merentur: ipsi qui
 present spiritus contra se venire referuntur.
 Is namque angelus qui danieli loquebatur: cap-
 tis israeliticis populi in prelide constituto

Iam. 10.

B

prelatus agnoscitur: michael autem eorum qui
ex eadem plebe in iudea terra remanserunt: post
ea inuenitur. Unde et ab hoc eodem an
gelo paulo post Danielis dicitur. Nemo est ad
iutor meus in omnibus hijs: nisi michael prin
ceps vester. De quo et hoc quod scripsimus
dicitur: ecce michael unus de principibus pre
latis venit in adiutorium mihi. Qui dā neq̃
q̃ simul esse: sed venire in adiutorium dicit
aperte et populo prelatus agnoscitur: qui ca
ptus in alia parte tenebatur. Quid est ergo an
gelus dicere ego veni propter sermones tuos:
princeps autem regni persarum resistit mihi: nisi
sua subditis opera nūciare? Ne si aperte di
cat. Preces quidem tuas merita erigunt:
ut israeliticus populus a iugo sue captiui
tatis eruat: sed est adhuc quod in eodem popu
lo persarum commisso purgari debeat. Tūc de
ereptione illius: persarum princeps mihi in
re contradicat: quis preces tuas eorum quoque
lacrimis qui in iudea relictis sunt adfuerunt?
Unde hoc quoque quod dicitur subdignit. Mi
chael princeps vester. venit in adiutorium
mihi. Quod ut aduersus principem persarum
plures: grecorum sibi princeps adueniens appa
ret. Quia et re inuenit quod aduersum grecos
quoque aliquid iudea commiserat: quorum pro
fecto eā ereptionem illas resistebat. Prophete
igit preces angelus erudit: sed persarum prin
ceps resistit: quod et si iam vita iusti deprecant
is ereptionem populi erigit: eiusdem tamē
populi adhuc vita contradicit: ut quod nec dū
plene hijs qui in captiuitate fuerat ducti pur
gati sunt: iure eis adhuc perse dominantur.
Michael adiunat: sed grecorum princeps ad
prelium venit: quod mereri quidam veniā tūc
longe oppressorum captiuitas poterat. sed ere
ptionis eorum beneficio: hoc quoque in gre
cos deliquerant obuiabat. Recte ergo dicit
quod eōtra se angelus veniunt: quod sublecorum se
bi gentis vicissim merita contradicunt. Nam
sublimis spiritus eisdem gentibus principes
nequaquam pro iniuste agentibus decernit: sed
eorum facta sūnt indicantes examinat. Quod
vniuersalisque gentis vel culpa vel iusticia ad
superne curie assidue ducitur. eisdem gentis
propositis vel obtinuisse probetur: quorum tamē
omnitas vna victoria est sui super se opificis
voluntas summa: quare dū semper aspiciant
quod non obtinere valent nunquam volunt. Bene
ergo dicitur. Qui facit concordia in sublimi.

bis suis. Sequitur. ((Nāquā est numerus
milium eius.)) In cogitatione humane crea
tionis superiora spiritus: numerus non est
quod quāta sit illa frequentia inuisibilis ex
citatus nescit. De quo per danielē dicitur. Mi
liā milia ministrabant ei: et desies milites cō
tenta nūlla assistebant ei. Superiora etiam
numerus infinitus: infinitus exprimit: ut
qui deo est numerabilis esse hominibus in
numerabilis demonstratur. Quis aliud est as
sistere: aliud ministrare. Assistunt enim ille p
culdabilis potestates: que ad quēdā homi
nibus nūcianda non creant. Ministrat ve
ro hijs qui ad exemplanda officiorum veniunt:
sed tamē ipsi quoque contemplatione ab in
finitis non recedunt. Et quod plures sunt qui mi
nistrant: quod hijs qui principatibus assistunt ad
sistentia numerus quasi definitus: ministrā
tium vero infinitus ostendit.

Capitulum

8.

Angelos vero spiritus re
cte dei milites dicimus: quia
decertare eos contra potestates
aereas ignoramus: Que tūc
certamina non labore: sed in
perio peragunt: quod quicquid
agendo contra humandos ipsos appetunt. ex
adiutorio cuncta regere possunt. De hac nū
quam malitia nascente rege nostro scriptum est.
Subito facta est angelo multitudo militum ce
lestis. Qui tamen milite electorum quoque homi
num numerus sagitur: qui per sublime me
tis desideria a terrene conuersationis serui
tute liberant. De quibus per Paulū dicitur.
((Nemo militans deo implicat se negotiis
secularibus. Qui licet nunc pauci appareant
in inuisibili tamē patria innumerabiles re
gunt: quod et in cōgregatione paucorum pan
ci sunt: in cōgregationis sue frequentia me
tiri nequaquam possunt. Quis vero eorundem
militum virtus non propius furibus: sed su
perne gratie infusione roborat: recte subdignit.
((Et super quē non surget lumen illius.)) La
men quippe dei est: gratia preueniens. Que
si in nostro corde nequaquam gratuito consur
geret. profecto mens nostra in peccatorum su
orum tenebris obscura remaneret. Tūc et sub
ditur. ((Nāquāquid iustificari potest homo com
paratus deo aut appere mūdus natus de mu
lier?)) Tūc ista superius a beato iob di
citur: et nunc in eius exprobratione replica.

Dan. 7.

21

Lu. 2.

2. Th. 1.

13

lar. Omnis namq; vir infusus dei illustratio
ne: infusus non est: comparatione. Humana
quippe iusticia auctori comparata inuisi-
cia est: q; si in ipsa sua conditione homo p-
sisteret: creatori non posset equari creatura.
Cui tamen ad graviora defectus pondera
accessit: culpa quā serpens insidians inu-
lit: mulier infirmata persuasit. Unde nūc
quia homo per mulierem culpe subditus na-
scitur: reatus primi infirmitas in prole pro-
pagatur. Et q; in radice patrit humani ge-
neris ramus: in cōditionis sue viriditate in-
nime subsistit. Unde recte nunc dicit. Nun-
quid iustificari potest homo cōparatus deo:
aut apparere mundus natus de muliere?
Nec si aperte diceretur. Ne contra auctorem
suum homo superbiat: consideret unde hoc
venit: intelligat quid sit. Sed ecce nōnulli p-
donum spiritus adiuti contra infirmitatem
sue, carius eriguntur: virtutibus emicant si-
gnorum quoq; miraculis coruscant: nullus
tamen est qui sine culpa vitā transcat: quo-
nisq; carnem corruptionis portat. Unde ad
hoc subdit. ((Ecce etiā luna nō splendet: et
stelle non sunt in mūdē in aspectu eius. Quid
per lunam nisi cuncta simul ecclesia: quid p-
stellas: nisi singulorū bñ vīuentiū anime de
signant: qui inter prauorū hominū conuer-
sationes: dū magnis virtutibus eminet: qua-
si in tenebris noctis latent. Tūc per Paulū
quoq; discipulis dicitur. Inter quos luce-
tis sicut luminaria in mundo. Quia enim
sancta ecclesia lūne appellatione exprimitur
ppheta testat̃ dicens. Elevatus est sol: et lu-
na stetit in ordine suo. Elevato enim sole in
suo ordine luna statuit: q; ascendente ad ce-
los oīo sancta protinus ecclesia in predica-
tionis auctoritate roboratur. Et quia stel-
larum nomine electi signantur rarum pau-
lus insinuat dicens.

Capitulum.

9.

Tella enī a stella differe in
claritate. Luna ergo nō splē-
det: et stelle nō sunt in mūdē in
cōspectu eius: q; nec sancta
ecclesia virtute ppia tor mi-
raentis emicat: nisi hāc pñe-
ntientis gratie dona perfundant nec singulo-
rā bene vīuentiū mētes a peccatorum ma-
culis munde sunt: si remota pietate iudicē-
tur: q; apud districti iudicis oculos sua vñā

quēq; corruptibilitas inquinat: nisi hāc quo-
tidie gratia parentis tergat. Electionis ap-
pe animus pōire ad libertatem insitit: nisi
sed adhuc cōpede infirmitatis tenet: et cul-
pas quidem subigere perfecte desiderat: quosq;
corruptione carnis astringitur: eiusq;
vinculis etia; cum nō vult ligatur. Hinc
itaq; calligant: quāto peccatorum pondere
pressi sunt qui cōtra hec dissentare negligūt
si plene culpa nec illi superat qui cōtra hāc
viriliter pugnant. Unde et postq; dictum ē.
Ecce enim luna non splēdet: et stelle nō sunt
munde in cōspectu eius protinus additur.
((Quāto magis homo putredō: et filius ho-
minis vermis.)) Nec si agte diceretur. S; ip-
si quoq; esse sine cogitatione non valent: q;
inter presentis vite tenebras virtutibus lu-
cent: quāto reatu iniquitatis obstricti sunt.
qui adhuc carnaliter vivūt. Sed a peccato
esse liberi nequeunt: qui iam in celestibus de-
siderijs conuersantur: qui peccatorum pon-
dera tolerant: qui carnis sue voluptatibus
dediti adhuc putredinis ingū possāt. Hinc
petras ait. Si iustus vir saluabitur: impii
et peccatores ubi parebunt? Hinc per Esaiā
dicitur. Super humum populū mei spine et
vepres ascendent: quāto magis super om-
nem domum gaudij ciuitatis exultantis. Hu-
mum quippe populū sui dominus electionis
omniū mentem vocat: super quā spinas ac
vepres ascendere perhibet: quia nec ipsam
quoq; esse absq; punctionibus viciorum vi-
det. Domus ergo gaudij ciuitatis exultan-
tis est: mens prauorum: que dum ventura
supplicia conspiciere negligit: in carnis volu-
ptate se deserens inaniter hīare scit. At er-
go. Super humum populū mei spine et ve-
pres ascendent: quāto magis super om-
nem domum gaudij ciuitatis exultantis?
Nec si aperte dicat. Si et illorum mentem vi-
cia depriuant: qui se pro celestis patrie de-
siderio assigant: quibus culpis subtrati sunt
qui sine ulla formidine sese in carnis vo-
luptate derelinquunt. Notandum vero in
sermone suo quāntum baldad ordinē cō-
ditionis nostre tenuit et enūtiatis: quō
hominem non vermem sed putredinem. filium
vero hominis vermem vocat. Primus namq;
humani generis parens: homo non fili-
us hominis. ex quo quisquis prodigi non so-
lum homo sed filius quoq; hominis fuit. Si

1. Re. 4.
Esa. 32.

Bl. 2. P.

Abac. 3.

1. Cor. 12.

21

ent ergo et homine filii hominis: ita et putredine nascitur vermis. An recte hoc patre do: filius vero hominis vermis vocatur. Ipsi mus quippe homo putredo nō vermis: quia si per mortem patris: nō tamen et patris ne per naturam venit. Qui autem hominis est filius vermis dicitur: qui tam ex mortali corporum corruptione propagatur. Igitur quod amicorum verba finita sunt: beatas Job aliorum calumnie prosecutionis immittitur: eiusque dicta tam sunt valida. Extrema: quia et vix esse iuris periculi solet ut argumentum quo aduersarij solis eminare se prouident: ad persectionis conclusionem seruant.

Respondens

autem Job dicit. Quis adiutor es. Namque in brachiis et sustentas brachium eius qui non est fortis: Adiuuare imbecille caritatis est: adiuuare potentem velle elationis. Quia igitur amici eius hereticorum speciem tenentes: quasi adiuuantes deū sapientiam suam ostendere conabatur: iuste baldath reprehenditur ut dicat. Cuius adiutores. Nihil quid imbecillis et substantias brachium eius qui non est fortis: Ne si apte dicat. Nam cum sanare niteris cūctas malignitudines succumbis: omne quod impendis solatum ē de ostentatione nō de pietate. Sed inter hec sciendū est: quod plerique etiam deus qui videlicet imbecillis nō est humiliter agere adiuuamus. Unde et per Paulum dicitur. Adiuutores enim dei sumus. Nam cum ei quē ipse per internā gratiā insundit: nos exhortationis voce cōcuramus: hoc quod ille per spiritum sanctum agit intrinsecus: nos exterius ministerio vocis adiuuamus: et tunc solum nostra exhortatio ad perfectionē ducitur: cum in corde deus fuit qui adiuuat.

Unde et alias dicit. Neque qui plantat aliquid neque qui rigat: sed qui incrementum dat deus. Plantare quippe et rigare adiuuare est. Ex veris vacuum erit ministerius: si in corde deus non dat incrementum. Sed qui in sensu suo alta sapientia deus esse humiliter dei adiutores nolant: quia deus se deo viles estimant: a fructu se utilitatis alienant. Unde et veritatis voce discipulis dicitur. Cum feceritis omnia que precepta sunt vobis: di-

cite serui inutiles sumus quod vobis fecimus facere fecimus. Sequitur. (Qui dedisti consilium: forsitan illi qui non habet sapientiam?) Dare sulto consilium caritatis est: dare sapientiam ostentationis: dare vero ipsi sapientie peruersitatis. Et quia hi quos tenere hereticorum speciem diximus: per locutionem suā ostentationi potiusque utilitati seruiebant recte adhuc cōtra baldath subditur. (Et prudentiam tuam ostendisti plurimā.) Omnis enim prudentia recta est: vnde plurima nō est: quia tanta pauli vocem: non plus appetit sapere quam oportet sapere. Qui vero est plurima non est recta: quia dum ultra modum tendit: in quolibet latere culpe declinat. Prudentiam vero suam plurimam ostendunt: qui videri pre alio prudentiores appetunt. Unde sit plerique ut cum moderate sapere nescit etiam sama loquantur. Pro qua re ipse adhuc excessus prudentie sublingitur ut dicatur. (Quem docere voluisti: nōne eū qui fecit spiramentum?) Per spiramentum videlicet alimus: per prudentiam sapientes sumus. Primum autem nostrum est viuere: postmodum sapere: quia ut sapientes esse valeamus: prius agitur ut simus. Qui ergo vitam dedisti: ipse proculdubio et prudentiam contulisti. baldath autem qui beatam Job flagellatam pro culpa credidit: oculum dei iudicium quod humiliter venerari debuit: superba nisis et temeritate perpetrare. Ipsi ergo se per prudentiam prealtit: cuius iudicium non intellegendi iudicant. Ipsi se per prudentiam prealtit: a quo viuendi spiramentum accepit: ac si plus ipso esset sapiens: a quo habebat ut esset. Sed quia beatas Job sancte ecclesie typum tenes: pauca in superbum correptione protulisti: quos tenere hereticorum specie non ignorant: sicut superius dicit. Disputa re cum deo cupio: prius vos ostendentes: baldath mendaciter cultores peruersorum dogmatum. Repente se ad doctrinam erigunt: et contra elatoz imperitiam scientie sue latitudinem per suas expandit dicens. (Ecce gigantes gemunt sub aquis.)

Igitur quippe erat: ut per increpationem prius tantum sapientem terrene rectitudinem per doctrinam postmodum ad plena misteria verba transferebat. Gigantes

Job.
Ca. 26.
21

1. Cor. 3.

Abi. 3.

Luc. 17.

Ro. 12.

2

21

enim vel apostatas angelos: vel superbos quosq; homines: nil obstat intelligi. Hinc enim per prophetā dicitur. **Abortui non videntur:** gigantes non resurgunt. Quos namq; mortuos: nisi peccatores nominat: Et quos gigantes: nisi eos qui de peccato etiā superbiunt appellat: Illi autē nō videntur q; peccando viā iusticiā p̄diderunt. Isti etiam resurgere post mortem nequeunt: q; post culpam suam inflati: p̄ superbiam ad penitentiae remedia non recurrunt. Hinc rursum scriptum est. **Vir qui erraverit a viā doctrine:** ecce gigantū cōmorabitur: q; quisq; iter rectitudinis deserit: quoz se numero nisi sup̄ bonum spiritū iungit. Bene autē cōtra elatos dicitur. **Ecce gigantes gemunt sub aq̄s.** Ne si aperte diceretur. Cur de scientia homino sup̄biat: cū ignorante abrisit et ipso sup̄bissimos angelozū spiritus premit. Si autē gigantū nomine potentes huius seculi designatur: in aquis possunt populi figurari. Ioāne attestatē qui ait. **Quae enim sunt potuit.** Bene autē cōtra sup̄bientes dicit. **Ecce gigantes gemunt sub aquis:** q; elati oēs dī in hac vita affligi bonozū celsitudinē cupiunt: sub ponderibus populozū gemunt. Nā quanto quis hic altius erigunt: tanto curis grauioribus oneratur: eisq; ipso populi mente r cogitatione supponitur qd̄ supponitur dignitate. Et bene his v̄bis ac breuiter indicatur: quia oīs sup̄bia cōfiso in uno facit: quo in alta se erigit: vt inde magis cunctis supposita sit: vnde cunctis appetit sup̄esse. Homo q̄ppe in sublimibus eleuatus: tantos super se sustinet: quantos suppositos regit. Hī autē qui tabulis sociant: ipsi etiam laboris eozū participatione deprimuntur. Illi cum eis laborē etiā tolerant pōderis: dum pariter gloriā affectant bonozū. Unde cū diceret: ecce gigantes gemunt sub aquis p̄tinus adiunxit. Et qui habitant cū eis. Ne si dicat. Pariter gemunt: qui eozū glorie et delectatione sociant. Ipsa autē occupatio secularis dignitatū tanto facilioribus vitijs premis: quanto maioribus curis grauiatur. humanus nāq; animus videre et deuitare peccata vitium valeat getus. Quod ergo vidit desideratas rerum celsitudines absq; peccatis ministrare non posse: et q; diuine ire non absconditur quicquid illicitū perpetratur: apte scētus adiunxit. **Quis**

est infernus coram illo: et nulla est operimentū perditioni. **Quod** Paulus apostolus quoz ait. Omnia enim nuda et apta sunt oculis eius. Inferni vero et p̄ditionis noie: diaboli oēsq; d̄nationis eius socios designant. Quis nō ille sit corā quo infernus est nudus sequitur dicens. **Qui** extendit aquilonē sup̄ vacuū. Aquilonis nomen in sacro eloquio appellari diabolum solet: q; vt torporis frigore gentium corda constringeret dicit. **Sedebo in monte testamenti:** lateribus aquilonis. Qui sup̄ vacuū extēdit q; illa corda possidet: q; diuini amoris gratia non repletur. Sed tamē omnipotenti deo suppetit: etiā vasa diaboli cunctis virtutibus vacua sine gratie munere implere iussit: q; diuini amoris soliditatem ponere: quos nulla conspicit rectitudinis actione roborari. Unde ap̄te subiungit. **Et** appendit terram super nihil. **Quid** enim terre nomie nisi sancta ecclesia designat: que dī verba p̄dicationis suscipit: fructum boni opis reddit. De qua per moysen dicit. **Andiat** terra verba ex ore meo: et expectetur sicut pluuia eloquiū meū. Et qd per nihil: nisi gentes populi designantur. De quibus per prophetam dicitur. Omnes gentes velut nihil: et inane reputate sunt. In eo ergo nihil terra suspenditur: quod prius vacuū ab aquilone tenebatur: q; illa corda gentiliū repleta sunt charitate dei que pressa prius fuerat corpore diaboli.

La. 12.

Pro test nō et per hoc vacuū indec infidelitas: et per terram fructum dicitur sancte ecclesie fructificatio designari. **Vir** ergo sanctus casus indec pereuntis aspiciat: q; gentilitatis merita ad veniā redemptis certiat ac dicat. **Qui** extendit terrā sup̄ nihil: et appendit terrā sup̄ nihil. Nam q; indecorum corda a fide vacua diabolo sunt subdita: extendit aquilonem super vacuū. Quia nō nullis existentibus meritis: sicut dictū ē: pro nihilo saluos faciet eos super gentes dñs fundauit ecclesiam: que per prophetam nihilam sunt vocare: apte securus adiunxit. **Appendit** terrā super nihil. **Hoc** quo ordine factū sit: mirifica subdēs ratione conseruit. **Vir** enim. **Qui** ligat aq̄s in iudicijs suis: vt nō eripiant pariter deoz

Debe. 4

Isa. 40.

Deut. 32.

Isa. 40.

21

sum. Quid hoc loco aqua nisi sciam: qd nū
 bes: nisi p'dicatores appellat: Nā qz i sacro
 eloquio aliquādo aqua scia dī. Salomone
 attestante vidimus q' ait. qua profunda
 verba ex ore viri: et torrens redmādas fons
 sapientie. Quia signari sciam David pro
 pheta testatur dicens. Tenebrosa aqua in
 nubibus aeris idest occulta scia in p'phetis
 qui ante aduentū dñi vñ occultis sacramē
 tis grauidi mysteria iumentis gestaret: in
 tumentū oculis: eoz intelligentia caligabat.
 Nubis sō noie qd hoc in loco aliud q' pze
 dicatores sancti. idest apostoli designant: q'
 per mundi partes circūquaqz transiuit: et
 s'bis nouerāt pluerē: et miraculis cornu sca
 ver. Duos Jaias p'pheta ante longe itūes
 dixit. Qui sunt isti qui vt nubes volāt: Qz
 igitur vir iste p'pheticus plenus spiritu i hac
 locutione sua ad laudem dei iūta nascen
 tis ecclesie desiderat exordiri: fudet ei⁹ oz
 dñe ab apostolorz p'dicatione narrare: qui
 curauerat summopere rudib⁹ populis pla
 na et caprabilia: nō summa atqz ardua p'di
 care. Nā si sciam p'phetā que hic aque noie
 designat: vt hauriebāt corde ita ore funde
 rent: immensitate eius auditoris suos oppri
 merent potius q' rigarent. Ut relegata in
 trinsecus scia: vt nō pariter deozum erūpe
 ret: auditores suos distillatione verborz nu
 triens: nubes illa loquebatur dicens. Non
 potui loqz vobis quasi spūalibus: sed quasi
 carnalib⁹: tanqz paruulus in xpo: ac vobis
 potum pedi nō escam. Quis enim ferre po
 tuiſſet: si raptus ad tertis celū: raptus i pa
 radisum et archana p'ba audiens que dici
 homini nō liceret: tā immensis supne scie
 finis aperiret: Aut cuius nō virtutē audi
 toris opprimeret: si ea que intrinsecus hau
 rire poterat inquantū carnis lingua suffice
 ret: extrinsecus inuadās aque hūis immē
 sitas emanasset. At vero auditores rudes
 non inſidatione scie: sed moderata p'dicatio
 nis distillatione foneant: ligat dens aquas
 in nubibus: vt nō erumpāt pariter deozum:
 qz doctorz p'dicationē tēperat vt auditorz
 infirmitas ditorz roze nutrita cōualeſcat.
 Qs dñi in euangelio miltica descriptioe nar
 ratur dñi dicitur. Ascendit Iesus in nauicu
 lā petri: et rogauit vt a terra duceret puſillā
 et ſca ſedens p'dicabat turbis. Iſtē nauem
 petri qd aliud q' cōmissa petro ecclesia des

gnatur: De qua vt dñs turbis cōſluentib⁹
 predicet: eam a terra paulalū reduci iubet.
 Quā nec in altū duci: et tñ a terra p'cipit re
 moueri p'ſe: to ſignificans p'dicatores suos
 rudibus debere populis: nec alta nimis de
 celestibus: nec tamē terrena p'dicare. Quia
 itaqz ligatur in nubibus qz p'dicatorz scia i
 firmiorū mentibus loquens: quantū sentire
 valet docere p'phetur. La. 4.

Alm p'lerqz si auditoz cor
 verbi immensitate corāpi
 tur: lingua docentium in di
 ſcretionis pena mulctatur.
 Tñ scriptū est. Si q's apne
 rit cisternā: et fodrit: et nō
 operuerit eā: cecideritqz bos vel asinus i eā:
 dñs cisternę reddet p'cū iumentoz. Quid
 est enim aperire cisternā: nisi intellectu va
 lido scripturę sacre archana penetrare.
 Quid autem per bonē et aſiūd. idest mūdā
 et immūdā animā: nisi fidelis quīqz et infi
 delis accipiat. Qui ergo cisternā fodit: co
 operiat: ne illuc bos vel asinus ruat: idest si
 in sacro eloquio tā alta intelligit: sublimes
 ſenſus coram nō capientibus per ſilentium
 tegat: ne per ſcandalūz mentis aut fidelem
 paruulū aut infidele qui credere potuiſ
 ſet interinuat. Et morte enim iumentoz de
 bet p'ccatū: qz illud ſcilz admīſiſſe cōſueſc.
 vnde ad agendam penitentis reus tenetur.
 Quiſqz nāqz ad alta ſcie fluentia pueniēs
 eā hec apud bñta audientis corda nō con
 tegerit p'ne reus adſciuit. Si per p'ba eius
 in ſcandalū: ſine munda ſen mens immū
 da capiatur. Operienda eſt itaqz cisternā: qz
 coram paruulis mentibus tegenda eſt alta
 ſcia: ne vnde cor docentis ad ſumma attol
 litur: inde infirmitas auditorū ad ima dila
 batur. Hic eſt igitur recte: qui ligat aquas i
 nubibus: vt nō erumpant pariter deozum.
 Pariter nāqz aque erūperent: ſi corā infir
 mis auditoribus quantā eſt ſcia ex ore lo
 quantū emanaret: ſi ſimil ſe oīs plenitudo
 p'dicationis effunderet: et nū ſibi eā p'ficien
 tius reſeruaret. Signū quippe eſt vt que
 p'dicat: audientis modū cōſideret: quaten⁹
 ipſa p'dicatio ei⁹ auditoris ſui incrementis
 creſcat. Sic g'ppe agere vniūſqz p'dicatorz
 debet: ſicut cū illo diuinitus agitur: vt neqz
 qz cuncta que ſentit infirmis inſinnet: qz et
 quonſqz ipſe carne mortificatis infirmis ē:

Pro p. 18

Ps. 17. c

B

Iſa. 40.

[Lop. 3]

B

Luc. 5.

A

Eto. 24.

B

et enigmatē tunc aut facie ad facie. Unde ea que suprema sunt cuncta nō sentit. Pre dicare ergo rudibus nō debet, quātin cognoscit: qz et ipse dō supnis mysterijs cognoscere non valet quanta sint. Vnde est eni qd Paulus apostolus postqz mysterijs celestibus interfuit dicit. Videmus nūc p speculū et cōtinue hic sequitur. ((Qui tenet vultum solij sui: et expandit sup illud nebula sua.)) In vultu solet cognitio demonstrari. Solij ergo eius vultus tenet: qz nobis in hac vita regni eius gloria: nō quāta intrinsec? habetur agnoscat. Sup quo recte expādit nebula dī: qz sicut est illa celestis regni gloria nō videtur. Nam corpus qd corripitur aggrauat aiam: et deprimat terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. Al vidēdo ergo ea nebula aspergimur: qz ipsa nostre ignorātie obscuritate caligamus. Unde recte p ps dicit. Caligo sub pedibus eius: et ascēdit super cherubim: et volauit sup pēnas ventorū: et posuit tenebras latibulū suū. Caligo ē nā qz ei sub pedibus: qz nō ea claritate ab inferioribus cernit: quā in superioribus dīatur. Ascendit enī sup cherubim et volauit. Cherubim appē plenitudinē scie dī: pinde sup plenitudinē scientie ascēdisse pphibetur: et volasse qd maiestatis eius celsitudinē scia nulla cōprehendit. Volauit igitur: qz lōge in altum ab intellectu nostro se rapuit. Volauit sup pēnas ventorū: qz sciam transcendit amariā. Qui posuit tenebras latibulū suū: qz dō caligine nostre infirmitatis obscuramur: per ignorantia nostrā nobis at se conditur: ne a nobis modo in eterna et intima claritate videat. Ali ei et in canticis canticorū a spōsa dī. Fuge dilecte mi fuge. Ca. 14.

Egit nos: dicimus quoties menti nostre id remissel volum? nō occurrit. Fugit nos dicimus: quoties id qd remissel volumus memoria non tenemus. Sancta ergo ecclesia postqz mortē et resurrectionē dñi ascensionēqz describit: clamar ei ppheticō plena spiritu. Fuge dilecte mi fuge. Ne si diceret. Tu qui ex carne cōprehensibilis factus es et diuinitate tua: intelligentia nostrī sensus excede: et in templo nobis incōprehensibilis pmane. Tenet ergo vultū solij sui: qz maiestatis sue potētia mortalibus abscondunt.

Sed si eius solū angelicas virtutes accipimus: ipsa appē velut sedi regie pñdet. Sui nobis solij vultū tenet: qz quādiu i hac mortali carne subsistimus: que quātas sint illa angelorū ministeria non videmus. Expandit sup illud nebula sua: qz pendebat i cor nostrū ad querendū subleuari: et tū occultā moderatōe agit: vt ipsa regitōnis sue immonstrare repumet. Unde scriptū est. Dedit abyssus vocē suā: ab altitudine fantasmie sue. Exclamare enim mens humana i admiratione compellit: dū altitudine cōsiderationis in requisitionibus suis cōspō quo latitās extenditur angustat. Vel certe qz solū dei ipsi nos sanus vultū solij sui nō immerito tenere dicit. Vñz nostra scia pgradi ad altiora pphibet: sup qz solū suū nebula de? aspgere dī: qz inuisibilis manēs: occulta super nos iudicia ex erit: vt et fiat in promptu qz videre possumus. et tamē origo facit lateat in abdītis: vt cur fiat nescire debeam. Unde et apte subdit. ((Terminū circū dedit ago vsqz vñz finiatur lux et tenebre.)) Quia plerūqz in sacro eloquio: vt supra diximus aquarū nomine populi designant: aquas dīs termino circūdat: qz humani generis scientia moderatur: vt quousqz viciis et tenebris alternantiū tēporū transeat: pfecte ad cognitiōē claritatis intine non pertingat. Sui pō lucis noīe iustos accipimus: tenebrarū pō appellatione peccatores. Ali et paulus dicit. Eratis aliquādo tenebre: nūc aut lux in dño hoc ipm qd dicimus sentire nil obstat: qz pfecta eternitatis sciētia nulli tribuitur: quousqz cursus iustorum inuictorūqz finiatur. Sed qz mirum non est curiales populos supna nescire: sanctus vir i eiusdem diuine potētie admiratione se erigit et qz ipsam quoqz angelorū pfectiorūqz hominū sciam transeat intuet dicens. ((Oīa ne celī cōremiscent et pānt ad nūm eius.)) Aliā aliud colūnas celi: qz sanctos angelos vel sūmos ecclīe pdicatores appellat. Sup qz i celestibz cresces vniuersa spūalis fabri cōstructura surrexit: sicut alē sancta scriptura testat dices. Qui vicerit facia illū colūnā meā in templo dei mei. Illā qz qz i rei ope recta intētiōe firmat colūna i structura fabri ec spūalis erigit: vt in hoc tēplo qd est ecclesia: posit? et vilitati sit et decori. Eos pō iob colūnas celi quos apostol? colūnas voca

Albae. 3.

Ephē. 5.

Albae. 3.

Eccl. 2. ecclesie dicens. Petrus et Jacobus et Joannes qui videntur colūne esse: detras pedesunt mihi. **Idolumus**, etiā colūnas edū: et ipsas ecclesias nō inconuenienter accipere: que multe vñā catholicam faciunt: toto terrarum orbe diffusam. **Uñ** et septem ecclesijs scribit Joānes apostolus: vt vñā catholicā septuaginta gracie, plenam spiritu designaret. Et de domino nouim⁹ dixisse Salomonem. Sapientia edificauit sibi domū: excoluit colūnas septem. Qui vt se id de septem ecclesijs dixisse innotesceret: secutus etiam sacramenta ipsa diligenter inseruit dicens. Immolauit victimas: miscuit vinū: et proposuit mensam: misit ancillas suas: vt vocaret ad arce et ad menia ciuitatis. Si quis ē paruulus veniat ad me. Immolauit enim dñs victimas: ipsius offerendo pro nobis. **Discent** vinum pceptorū suorū poculū ex narratione hystorie: et intelligentia spirituali contemperans. Unde alias dictum ē. Calix in manu dñi: vini meri plenus est mīro. Et posuit mensam id est scripturā sacrā: que fessos ad se atq; a seculi oneribus venientes pane verbi nos reficit: cōtra aduersarios sua refectione nos roborat. Unde alias ab ecclesia dicitur. Posuisti in conspectu meo mensam aduersus eos qui tribulāt me. **Idū** sic ancillas suas apostolos videlicet animas i ipso suo initio infirmas: vt vocarent ad arcem et menia ciuitatis: qz dum eterna vitaz denunciant: ad alta nos menia supne ciuitatis lenant: que pfecto menia nisi humiles ascendūt. Unde illic ab eadē sapientia subditur. Si quis est paruulus veniat ad me. **Ne** si aperte ricat. Quisquis se apud se magnū estimat: aditum sibi met accessus angustat: qz tanto ad me altius pringitur: quāto vniuersumq; mēs apud se verius humiliat.

Capitulum.

is.

Sed quālibet qzq; forte pfaciat: quālibet scia exerceat penetrare nō sufficit: quo nos cōditō: mōderamine iudiciorū regit. **Bic**at ergo ((Colūne celi cōtemiscunt: et paucē ad nutū ei⁹.)) Quia nec i plerisq; ipsi pringere ad volūtatis eius celsitudinē pvalent: qui eiusdē volūtatis pnia denūciantes vidēt. Quā sicut supius diximus de sanctis quos

angelis nil obstat intelligi: qz ipse quoq; virtutes celestia que hūc fine cessationē cōspiciunt: in ipsa sua pceptione cōtemiscunt. Sed hūc de ratione ne eisdē penalis sit: nō timoris est: sed admiratōis. Quia pō quārus panos sit admiratōis eius imit: nunc ordinē nostre salutis narrat. Sequit. ((In fortitudine illius repente maria congregata sunt: et prudentia eius percussit superbus.)) Quā aliquid maris noie: qz pñeno seculū de signatur: i quo corda hominū terrena que reuētū diuersa cogitationūz fluentibus intumescant: qz elatione superbi cōcitant: dum alterna intentione se impetunt: quasi aduersantes se vnda collidunt. Sed iā in fortitudine illius maria congregata sunt: qz incarnato dño: discordantia secularū corda cōcorditer credunt. Jam petrus in mari ambulat: qz nūmūm xpī p dicationibus illa quondam timida humili auditu corda substrata sunt: vt recte etiam in euāgelio hui⁹ mundi mansuetudinē figurauerit: qz pcellosa maris aqua dñi pedibus pressio timore calcata est. Sed quo nā modo id acrum sit apitur cum di. Et prudentia eius percussit superbum. Quis hic superbus alius appellatur: nisi ille qui dixit. Ascendā sup altitudines nubis: similis ero altissim⁹: et de quo voce dei vī. Qui factus est vt nullū timeret et ipse est rex super oēs filios superbie. De quo etiā hūc sine David ppheta cōcordat dicens. Tu humiliasti: sicut vulneratum superbum. Sed quāuis simplicis nature diuinitatis nō sit aliud esse: aliud sapere: nec aliud sapere: et aliud forte esse: quippe quia fortitudo que sapientia: et ipsa sapientia q diuinitatis essentia est: vigilanter tñ intandum puto: qz vir iste ppheticus plenus spiritu superbū diaboli: prudentia dei potius maluit dicere: qz fortitudinē esse percussū. **Nō** enim ait fortitudo: sed prudentia eius percussit superbum. Nā quāuis sicut dictū ē: propter naturā simplicem dei fortitudo sapientia sit: qz tñ diaboli quāsi ad faciem spectat nō virtute: sed rōne supanti. **Ipe** nāq; diaboli i illa nos parētis pmi radice supplantas: sub captiuitate sua: qz iuste tenuit hoies: q libero arbitrio cōditus sibi cōmūsta suadente cōfessione. **Id** vñā nāq; cōditus i libertate pprie volūtatis: spōte sua facit ē debitor mortis. **Scienda** ergo erat talis

Ista. 14.

Job. 62.

Ips. 88.

culpa: si nisi p. sacrum deleri non poterat sacrificium. Sed quale sacrificium poterat pro absolvendis hominibus inueniri? Neque etenim in ista fuit: ut pro rationali homine brutorum animalium victimae cedderentur. Unde ait apostolus: Necesse est ergo exemplaria celestium his mundari: ipsa autem celestia melioribus hostiis quam istis. Ergo si bruta animalia propter rationale animalium. pro homine digne victimae non fuerunt: quid ergo pro rationali peccante: rationalis hostia mactaretur? Sed quod quod hoc sine peccato inueniri non poterat: pro oblata pro nobis hostia quam nos a peccato mundare potuisset: si ipsa hostia peccati contagione non careret. Inquinata quippe inquinatos mundare non potuisset. Ergo ut rationalis esset hostia: homo fuerat offerendus: ut vero a peccatis mundaretur: hominem: hoc esset sine peccato. Sed quod esset sine peccato hoc si ex peccati commitione descendere: proinde venit propter nos in utero virginis filius dei: ibi pro nobis factus est homo. Sumpta est ab illa natura non culpa. Fecit pro nobis sacrificium: corpus suum exhibuit pro peccatorum victimam sine peccato: quae et humanitate mori: et iniusticia mundare potuisset.

La. 16.

Ne ergo cum post baptismum uideret antiquus hostis: mori temptationibus impetisset et per diuersos adit ad interiora eius molitus irrepere victus est: atque ipsa in expugnabilis mentis eius integritate perstratus. Sed quod ad interiora eius non ualuit: ad eius exteriora peruenit: ut quod mentis uirtute uictus est: eum quem decipere temptatio non ualuit: carnis saltem uideretur morte in pare: atque ut ante nos dictum erat: permixtus est in illud quod ex nobis mortalibus mediator acceperat. Sed ubi potuit aliquid facere: ibi ex omni parte uictus est: et unde accepit exterius potestatem uictoriae carnis occidende: inde interior potestas eius qua nos tenebat occisa est. Ipse namque interior uictus est: dum quasi uincit exterius: et qui nos iure debitores mortis tenuit: iure in nobis inis mortis amisit: quod per satellites suos eius carnis perimenda appetisset: in quo nihil ex culpa debito inuenit. His ergo noster pro nobis mortem soluit indebitam: ut nobis mors debita non noceret. His itaque deus est prudens

tia eius percussit superbos: antiquus hostis per excessum presumptus sine eum et perdidit quem inique presumptionis lege possederat: et dum audacter eum in quo nihil sibi contemnerat appetisset: illum quem quasi in se tenebat amisit. Prudentia itaque non uirtute percussus est: ergo dum ad temptandum deum soluitur: ab ipso poscendendo religatur: ut inde eum qui sub ipso erat perderet: ubi cum ipso qui super ipsum est congressus presumperet. Quod autem carne diuino: quod predicatores eius uirtutis gloria sit scientia: manifestum cum subditur. (Spiritus eius ornauit celos.) Quos celos: misit eos de quibus scriptum est: Celi enarrant gloriam dei. Quos tunc ornauit spiritus cum repleuit. Quod Lucas refert: te uidimus qui actus est repere de celo sonum: tanquam aduenientis spiritus uidentis et repleuit totam domum ubi erant sedentes. Et apparuerunt illis dispartite lingue tanquam ignis sedentes super singulos eorum. Et repleti sunt omnes spiritu sancto: et ceperunt loqui variis linguis prout spiritus sanctus dabat eloquium illis. Ex quo ergo acceperunt ornamenta uirtutum: quos in mensa ante possederat seditas timoris. Sed mus. n. quod ille apostolorum. i. celorum primus ante acceptas habuit spiritus gratiam: quotiens dum mori timuit: uitam negauit. Qui non per uis non afflictionibus: non terribili prece cuiusque: sed uincit uincit uincit sola est interrogatio: ne perstratus. Et quidem mancipium ne se firmior terribile demonstraret ancilla est ingressa teptatus. Rursusque ut talis serus infirmitas est officij sui deiectione uilesceret: non ab ancilla tantummodo: sed ab hostiaria et ancilla regitatus. Ecce quod uilis est ad teptanda persona regitatus: ut apte perderetur: tanta eius timoris infirmitas possideret: nec ante uocem hostiarie ancille subsisteret. La. 17

Ed iam hic paulo ante timidas qualis post aduentum spiritus extiterit uideamus. Ecce Luca testante uidimus. Contra sacerdotes ac principes quanta diuina auctoritate predicant. Nam cum facto miracula questio fuisset eorum: et sic cerdotum principes: seniores ac scribe et apostolorum persecutione conuerterent: eos in medio statuentes in qua uirtute miracula fecerint periclitari curauerunt. Quibus repletus spiritus sancto Petrus dixit: Principes populi et seniores

Ps. 18.

Act. 1.

E

21

res: si nos hodie iudicamur in benefactio-
nis iustitiam in quo iste saluus est factus? No-
tū sit oibus vobis: et oī plebi israel: qz i no-
mine iesu xpī nati sunt: quē vos crucifixi
quem deus suscitavit a mortuis: in hoc iste
astat corā vobis saluus. Cū erga hec pfe-
quentiā suā: excresecerit: eosqz sacerdotes
ac principes iesum predicare pberent. Cū
tra itā principum quā auctoritate Petrus
creverit iudicaturū illic ptinus subditur.
Petrus vero et apostoli dixerūt: Quidē
oportet deo magis qz hoībus. Sū cū aucto-
ritatē pdicantiū: resistentiā pcepta non
fuerent: ad flagella puenit. Nā subditur.
Tunc principes sacerdotum celsū denuncia-
verūt: ne loquerentur in noīe iesu: et dīmisse
runt eos. Sed qz apostolos virtutē pme-
re: nec flagella valuerunt: patienter ostendit
cū ptinus subinfertur. Et illi quidem ibant
gaudentes a conspectu consilij: quoniam dī-
gni habiti sunt pro nomine iesu contumeli-
am pati: mor ē post flagellos: gaudia qd
agerent iudicatur. Omni autē die in tēplo: et
circa domos nō cessabant docētes et euan-
gelizantes xpm iesum. Ecce ille paulo ante
timidus: tā linguā loqitur: consueat mira-
culis: insubilitatē sacerdotū ac principum libe-
ra voce increpat: ad pdicandum iesu: et
emplum auctoritatis ceteris prestat: ne in
nomine eius loq debeat: verberibz phibet:
nec tamē cōpescit. Contēnit flagella cedē-
tium: q paulo ante regentium verba timue-
rat: et q ancille vires regitū expant: vires
principum celsū pmit. Sancti enī iam spīri-
tus virtute solidatus hui mundi altitudi-
nes libertatis calce depūnebat: vt in iū-
dē decerneret: qeqd contra creatoris grām
altum tumeret. Ca. 18.

Et sunt ornamēta celoz
hec sunt dona spūs: que di-
uersis manifestari virtuti-
bus solent: quas occulte dis-
pensatōis munere vultas
Paulus enumerat dicens:
Alīj qdem p spūm datur fmo sapiētie: alīj
autē sermo scie fm eundē spūm: alteri fides
in eodē spū: alīj grā sanitatum in vno spū.
Alīj opatio virtutū: alīj pphēia: alīj discer-
tio spūum: alīj genera linguarū: alīj inter-
pretatio sermonis. Que mor generali diffini-
tione pcludens ait. Hec autē oīa opat vñ

atqz idē spūs dūde na singulis pat vult.
De his et celis in psalmo dcm est: Verbo
dñi celi firmati sūt. De his quoqz ornamē-
tis spūs subdit. Et spūs oris ei⁹ oīs m⁹ eoz
Sū itaqz dī. (Spūs ei⁹ ornamēt celos:) qz
predicatores sancti nūqz pmissa paradisi do-
na ppererunt: nullo fortitudinis decore cla-
ruissent. Sed qz scīs apostolis virtutū grā
decoratio vite pēdicationē contra infidelium
corda cōualuit: et antiqu⁹ hostis obfessas et
fidelis mentes pducator vocibz expulsi re-
ligi: post ornamēta celoz apte subīguntur
(Et obstericant manu ei⁹. edentis ē co-
luber tortuosus.) Quis enī colubī appel-
latur noīe: nisi antiquus hostis et lubricus et
tortuosus: q de quo per pphetam dī: Leuiti-
thā serpentē: veterē tortuosum. Qui cetero
loq serpentis ore pmissus ē: vt ex ipso vase
eius hō cognosceret: qualis eēt q intus ha-
bitaret. Serpens qppe nō solū tortuosus ē
sz et lubricus. Quia hō in rectitudine veri-
tatis nō stetit: tortuosum animum intravit.
Quia ergo suggestioni ei⁹ si primo nno res-
stuitur: repente totus ad interiora cordis dñi
nō sentitur illabitur: verba ad hoīem p an-
imā lubricā fecit. Cauerne hō huius colu-
bricorda fuerant iniquoz. Quē qz ad pra-
uitatez ppiam traxit quasi in eoz habita-
tione regent. Sed obstericant manu dñi
tortuosus coluber et ppijs canernis expul-
sus est: qz dñi nobis vniua grā medetur: is
q nos tennerat antiqu⁹ a nobis hostis ej-
citur: sicut incarnata pītas dicit: Nunc ppi-
ceps huius mudi eiecitur foras. Unde itaqz
nūc sanctoris oēs nō tenendo possident: tē-
peando plegunt. Nam qz nō eis: inuiscens
regnat: cōtra eos pugnat et trificans: et qz i-
tus dñum pēdit: bella molitur foras. Ille
enī cū de carnalibz hoīz cordibz expulsi: q
ppter hoīes ad incarnationem venit: pūqz
corda infidelium tenuit: quasi manū ad la-
tribus serpentis misit. Unde recte p pphē-
tam dī: Delectabitur infans ab vberē sup
foramine aspidis: et in cauerna reguli q
lactatus fuerit manū suā mitter. Nā noce-
bunt: et nō occident i vniuerso mōre sancto
meo. Quē nōqz infans ab vberē vel eā q
ab lactatū fuerit: nisi dē appellat. Quid
vero foramine aspidis vel canernis reguli
nisi corda signant iniquoz: Quia antiqu⁹

Ps. 12

Ubi. 50

Esa. 27

20

Jo. 8

E

Esa. 21

1. Cor. 12.

21

hostis dñi totum se in eorū consensu contu-
lit: quasi in foramine papiro coluber totum
suis sinu aspicit colligens glomeravit.
Quē et aspidis appellat noie occulto sen-
tentem: et reguli apte sententem. Manu er-
go suā dominus in foramine reguli atq; as-
pidis misit: quādo inuicem corda diuina po-
testate tenuit: et cōprehensum exinde aspi-
dem vel regulū. i. captiuum diaboli traxit:
ut in mōte sūmo eius qd est ecclesia: electi
fidelib; non noereret. Dñe nāq; in canticis
canticorū sponso uenienti dñ: Coronaberis
de capite amana de vertice sanis et hermoni
de cubilibus leonū. Quid aliud enī leonū
noie: qd demōia designant: q̄ ita p̄tra nos
atrocissime crudelitatis insensit. Et q̄ pec-
catores ad fidē vocati sunt: quorū quōdam
corda leonū cubilia fuerant: dñi uicisse mor-
tem dñs eorū p̄fessione credit: quasi de leo-
nū cubilibus coronatur. Remuneratio q̄
pe. uicioze corona ē. Torrens ergo ei coro-
nam fideles offerūt: quotiens hunc uicisse
mortē ex resurrectione p̄stetur. Et co ergo de
cubilib; suis pellitur: q̄ obstericante ma-
nu dñi totum se coluber in canerius quas
temerat habitare p̄hibetur. Nam victus
a fidelium cordib; ergo: q̄ super pec̄ ante
secepto pfide regnauit. Ecce in p̄ncipio bre-
nibusq; senectūis sanctus vir aduentus do-
minici ordinem retulit: pondera exp̄sit: qd
ex eius incarnatione fieri potuisset admi-
rādo narrat.

La.

19.

Sed q̄ mira fecit in humi-
litate uentis: cōsiderari nō
pōt cū quanto terroze vē-
turnus est i maiestatis sue
fortitudine apparēs. Or-
do p̄mi aduentus illi p̄-
fari et sp̄ciat tantū potuit: inq̄tum ad re-
dimendos carnales ueniens diuinitas sue
magnitudinē carnalib; oculis temperauit.
Quis p̄o eius celsitudinis terroze ferat: cū
secundi aduentus potētia: p̄ ignem iudiciū
exercens: in p̄tatis sue maiestate candue-
rit. Unde vir sanctus aduentum illius nar-
rat p̄mū: sed laetatur ad secūdum dicens.
Ecce hec ex parte dicta sunt uiarum eius.
(Et cū vir paruū stillā sermonū ei⁹ audie-
rimus: q̄s poterit tonitruum magnitudinis il-
lius intueri.) Quid hoc loco uiarū noie:
uī actōes dñi appellat: Unde et p̄ p̄phetā

dñs dicit. Nō enī sunt uie mee: sicut uie ve-
stre. Aduentum ergo dñi narrans uias dei
ex p̄te reculerat: q̄ alia eius actio fuit: quā
nos p̄diat: alia qua redemit. Ea itaq; que
de dñi actione narrat: extremi iudicij cō-
paratione iungans ait: Ecce hec ex parte
dicta sunt uiarū eius. Quod et paruū stil-
lam sermonū eius appellat: q̄ q̄gd altum
q̄gd terribile in hac uita positi de eius cō-
sideratione cognoscamus: ex inenititate ecce-
lētūz sciret: p̄: uelut tenuis ad nos gutta si-
perni liquoris emanat. (Et q̄s poterit toni-
trū magnitudinis ei⁹ intueri.) Ac si apte
dicat. Si humilitatis ei⁹ ammirāda uir se-
rimus horredū atq; terribile maiestatis ei⁹
aduentū: quā uirtute tolerabimus: hunc
tonitruū aduentus sui ē p̄salmissa insonat
dicens: Dens manifeste ueniet: de⁹ noster et
nō silebit. Ignis in cōspectu ei⁹ ardebit: et i
circuitu eius potestas ualida. Hic sophoni-
as p̄pheta denūciat dicens: Juxta ē dies
dñi magnus: tūta et uelox nimis. Glor di
amara: tribulabitur ibi fortis. Dies illa di-
ces ire: dies tribulatiōis et angustie: dies ca-
lamitatis et miserie: dies tenebrarū et caligi-
nis: dies nebulę et turbini: dies tube et cla-
goris. Terroze ergo districti examinis quē
sophonias tubā: beatus p̄o Job tonitruū
appellat. Quē Job quoq; p̄sideras ait:
Conturbetur oēs habitatores terre: q̄ ue-
nit dies dñi: q̄ p̄pē ē dies tenebrarū et cal-
gini: dies nubes et turbini. Magnus enī
dies dñi et terribilis ualde: et q̄s sustinebit
eū: Sed q̄ in cōprehensibilis sit atq; inconsi-
derabilis illa magnitudo: quā in secula offe-
sione uentur⁹ est: dñi ut cūq; p̄pēdū: si p̄i
mi adnēt⁹ p̄dēra sollicita p̄siderat: p̄pēsa
mus. Tertē ut nos a morte redimeret: mor-
ri dñs uenit: et defectū n̄re carnis i suo cor-
pore: penatq; tolerauit. Qui p̄mū q̄ ad cru-
cis patibulū p̄ueniret: teneret: sp̄m illud i
alapio cedit se p̄milit. Ecce ad quāra p̄pter
nos uēre p̄bra p̄sensit: et tñ p̄mū q̄ se tene-
ri p̄mitteret p̄secutores suos regnare dices:
Quē q̄ris: Cui illico r̄sponderunt. Iesus na-
zarenū. Quib; cū repente diceret. Ego sum
uocē solūm m̄tissime r̄sponsi edidit: et ar-
matos p̄secutores suos p̄mū in terrā stra-
uit: Quid ergo facimus ē cū indicatur⁹ ue-
nerit: q̄ una uoce hostes suos percussit: etiā
cum indicādnus uenit: Quid est illud indi-

ps. 42

Joc. 1.

Joh. 15

cum q̄ immortalis ererit: qui in vita voce non potuit ferri mortuus. Quis eius iras toleret: cuius de ipsa non potuit mansueti do tolerari? Consideret ergo vir sanctus et dicat. Cum vir paruum stillam sermonum eius audierimus: quis poterit contrariū magnitudinis illius intueri?

Incipit quarta pars moralium Sancti Gregorij. Liber. 18.

Jeruqz in

sacro eloquio sic nō nulla mystica describunt: vt est iuxta narrationem hystoricam clara videant. Sed sepe dicta alia i eadē hystorica narratione

pmitta sunt: que superficies hystorie cuncta cassent: que dum nil hystoricū resonat aliud in eis inquirere lectorem cogunt. His enim dictis que aperta credimus cum interiecta aliqua obscurius inuenimus: quasi qui busdam stimulis pungimur: vt ad aliqua altius intelligenda vigilemus: et obsecrō prolata sentiamus: ea etiā que aperte dicta putauimus. Cū ergo beatus Job de sermone dñi: et de magnitudine tonitruū loqueretur: eisdem verbis protinus subiungitur.

Capitulum.

Edidit quo

q̄ Job, assumens parabolā suā et ait. Quo profecto versu ostēdit hui⁹ sanctissimi viri dicta q̄ mystice sint: clara: dñi parabola. i. similitudo affā

ptā narrat ab eo q̄ nihil in supnis p cōparationē vel similitudinē loquitur. Abstinet enim ne hoc loco parabola illud mystice organū sentiamus. Hic enim fas est credere qd in afflictione penarū mysticis vteret: cū per scripturā suā veritas dicat. Musica in lectu in portuna narratio ē. Nominat ergo parabola. Ecce textu ipso loquente tā discimus: ne iuxta textū tūmodo eius q̄da psem⁹. Ad eā itaqz similitudinē: cuncta trabēda sunt que figurate ecclesiaz designant. Et in ipso

gdem locutionis exordio dicta apte plata sunt: sed subiectis obscurioribus implicatur. Nā plana vt solet locutionē inchoat: sed verba sua p mysticos sensus grauida narratione cōsumat. Itaqz ait. ((Tunc deus qui absulit iudiciū meū: et oipotēs qui ad amaritudinē adduxit animā meā.)) Quib⁹ nimis verbis beatus Job et sua narrat: et sancte ecclesie tēpora afflicte significat: in qb⁹ aperta infidelitū pnicata pmit: et psecutionis amaritudine perturbat. Quob⁹ nāqz modis ecclesia temptari ab aduersariis soler: vt videlz psecutionē aut pbs patiatur: aut gladijs. Sancta hō ecclesia summoque habere sapientiā et patientiā studet: s; exercetur eius sapientiā cū temptat gladijs. Nūc vero de ea psecutionē loquitur in qua non gladius: sed falsis assertionibus lacessit. Adhuc aut nouimus qui cū in hac vita aliqua aduersa patiuntur: deū esse nō credūt. Nonnulli hō esse deū estimant: s; res humanas minime curare. De illis quippe p David dicit. Viri sapiēs in corde suo nō ē deus. Isti hō apud se dicūt. Qd scit deus: et si scia in exco. Et rursum. Et dixerunt nō vlt debet dñs: nec intelliget deus Jacob. Ut ergo iste sancte ecclesie typ⁹ gestans in ipsa afflictionē sue amaritudinē cōstitutus: ptra vtrosqz respōdit. Nā qz essentiā vitā habz: mors nō habet. Ut deū esse fatere ait. Ut deus. Ut hō eum res humanas curare phiberet subdidit. Qui absulit iudiciū meū: et ad amaritudinē adduxit animā meā. Ista etenim que patit nō casu se ppeti: sed deo oia disponente testat: nec reparationi suo amaritudinis sue potestate tribuit sed auctori. Sicut nāqz diabulus licet afflictionē iustoz semp appetat: si hī ab auctore nro potestate nō accipit: ad reparationis articulū: nullaten⁹ cōualescit. An et ois volūtas diaboli iniusta est: et si permittente deo ois potestas iniusta. Et se enim temptare quodlibet iniuste appetit: sed eos q̄ temptadi sunt et pnt temptandi sunt: nō nisi temptare de⁹ iuste permittit.

Ca. 2.

Adde etiā in libris regū de diabolo scriptū est: qz ipas dñi malus iruebat i Saul. Ubi insit querit: si dñi cur malus: et si malus cur dñi di

Job.
Ca. 27
2

Job. 13.
2. 52.

ps. 8.

2

21

1. Re. 18.

eat: Sed in duobus vobis comprehensa est
et potestas infa in diabolo: et voluntas inu-
sta. Nam et ipse dicitur spūs malus per nequias
simā voluntatem et idē spūs dñi per acceptas
iustissimā potestatem. Bene ergo dicitur. Vi-
uit dñs qui abstulit iudiciū meū: et oipo-
rens qui ad amaritudinē adduxit animā me-
am: et si hostis sciret q ferire appetit: crea-
tor: tamē est qui eū ad aliqd suadere pmit-
tit: sed q sanctus vir ad aliqd iuocata dei
vita se cōstrinxit: audiamus qd sese cōstrin-
gendo subiungit. Sequitur. (Quia donec su-
perest altus in me: et spiritus dei in narib⁹
meis: nō loquentur labia mea iniquitates:
nec lingua mea meditabitur mendacium.
Et prius iniquitates: qd postmodū repe-
tens mendaciū dicit. Nam et oē mendacium
iniquitas est: et omnis iniquitas mendacium:
qz pfecto ab egrotate discrepat: qe qd a vira-
te discordat. Sed inter hec qd ait. Loqui et
postmodū subdidit. Meditari magna vi-
stantia est. Non qz enim pelus est menda-
cium meditari qz loqui. Nam loqui pierdū
pceptationis est: meditari nō studiose pra-
uitatis. Et qz ignorat in quāra distātia cul-
pa distinguitur: utrū pceptatione aliq: an
studio mentitur. Sed sanctus vir vt perfe-
cte adhibeat veritati: nec studio se phibet:
nec pceptatione mentiri. Sumope enim ca-
uendū est omne mendaciū: quāvis nōnūqz
sit aliqd mendaciū genus culpe leuioris: si
qzqz vitā pstando mentitur. Sed qz scriptū
est. Os qd mentitur occidit animā: et pdes
oēs q loquuntur mendaciū. Hoc quoqz mē-
dacij genus pfecti viri sumope fugiūt: vt
nec vita cuiuslibet per corū fallaciā defendā-
tur: ne sine animē necesse dū prestare vitam
carui nuntiant alieni: quāqz hoc ipm pecca-
ti genus facillime credimus relaxari. Nam si
quelibet culpa sequenti solet pia opatione
purgarī: quātomagis hec facile abstergitur
quā mater boni opis pietas ipsa comitāf.
Nonnulli qz et obstericiū fallaciā cōstat
asserere: qd mendaciū genus non esse pec-
catum: maxime q illis mentiribus scriptū
est: q edificat illis dñs domos. In q ma-
gis recōpensatione cognoscitur: qd menda-
cij culpa mereatur. Nam benignitatis eaz
merces que eis in eterna potuit vita retri-
bui: pro admissa culpa mendaciū: in terrena
est recōpensatione declinata: vt in vita sua

quā mentiendo meri voluerūt ea que fece-
runt bona reciperent: et vltimus qz expecta-
rent mercedis sue pmiū nō haberent. Nam
si subtiliter ppendatur: amore vite pntis
mentis sunt: nō intentione mercedis. Vnde
ecēdo qppe conate sunt infantis vitā rege-
re mentiendo suam. Et h in testamēto vete-
ri nōnulla possunt talia reperiri: pene: nūqz
rū hoc vel tale gen⁹ mendaciū a pfectis ad-
missum studiosos sibi lector inueniet: quan-
tis mendaciū quādā tenere pntis imagi-
nē videatur: et sub veteri forsitan testamē-
to minoris culpe esse potuit: in quo p thau-
rozū hircorūqz victimas sacrificiū non fuit
ipsa veritas: sed vmbra pntis. Nam i testa-
mento nouo pceptis altioribus manifestā-
ta per carnem veritate pficimus: instūqz ē:
vt facta quedā que in illo populo vrbe veri-
tatis deservierant deseruamus.

Capitulum.

3.

Quis nō per testamētū
vetus vult suū meri men-
daciū: qz minus illis qui-
busdā foras se nocent: de-
cat necesse est rex alienarū
rapit: deat retributionem
in iure que iurms illic cōcessa sunt: sibi nō
cere nō posse. Que oia cunctis liquet quan-
ta animaduersione veritas insequitur qui nō
bis tam significationis sue vmbre postposi-
ta in vera carne declaratur. Sed qz sanct⁹
vir nec loq se: nec meditari mendaciū spon-
det: hec ipsa in gbus veritas congruit exor-
quendo subiūgat. Libit a me vt iustos vos
esse indicē: donec deficiā nō recedā ab ino-
centia mea. Lib innocentia qppe recederet
si bona de malis estimaret. Salomone aere
stante q ait. Quis sufficit impiū et q cōde-
nat iustū: vterqz abhominabilis ē ante deū
Sunt. nāqz nōnulli q dñz male facta homi-
nū laudibus offerunt: augent qui increpa-
re debuerāt. Hinc enim per pphetā dicitur.
Ne q consumūt puluillos sub omni cubito
manus: et faciunt ceruicula sub capite vni-
uerse etatis. Ad hoc qppe puluillos ponit:
vt mollis quiescat. Quisqz ergo male
agentibus adnūtat puluillos sub capite vel
cubito iacētis ponit: vt qui corripit et culpa
debuat in ea sultus laudib⁹ molliter ge-
sat: hinc rursū scriptum est. Ipse edifica-
bat parietē: illi agē lineabant eam. pparie-

Sap. 1

Pro p. 17

Ezech. 13.

23

his q̄ppe noie: peccati duricia designat. Edificare ergo est pariter: contra se quēpiā ob-
stacula peccati cōstruere. S; pariter iunxit
q̄ peccata p̄petrātib; adulatib; ut q̄ illi p-
uerie agētes edificabant: ipsi adulātes q̄
nitidū reddāt. Sed sanctus vir sicut mala
de bonis nō estimarita iudicare bona de
malis recusat dicens. Abste a me ut iustos
vos iudicē: donec deficiā nō recedā ab ino-
centia mea. Elbi apte subiungit. ((Justifi-
cationē meā quā cepi: tenere nō deieray.))
Ceptū nā ē iustificatiōe desereret si in pec-
catis laude declinaret. Sed q̄ tūc verius
a peccatis alienis abstinuit cū prius nos
a p̄p̄is custodimus: cur de eis peccare p̄i
mescat: rōnis eām insinuat cum subiungit.
((Ne ē enim reprehendit me cor meū in oi-
vica mea.)) Ne si aperte dicat. Pro vobis
nō debeo ad culpā trahi q̄ peccare in pro-
p̄is formidam. Sciendū ēo est: q̄ quisq̄
a p̄ceptis dīcīs discordat ope: quoniam ea
audacia corde suo reprehēditur ac ē cōfū-
ditur: q̄ id q̄ nō fecerit memoratur. Nam
in quo te errasse cōsiderat: ipsa se latenter
cōfusiō accusat. Ubi David p̄pheta dep-
catur dicens. Tūc nō confundar dū respi-
cio in oīa mādāta tua. Et rāperit nōq̄ vni-
q̄ cōfunditur: q̄ mādāta dei vel legen-
do vel audiendo respicit: que viuendo con-
tempnit. Hinc enim Iohānes dicit. Si cor nō
strum nō reprehēderit nos: fiducia; habē-
mus ad deū: et quicquid petierimus ab eo ac-
cipiemus. Ne si diceret. Si id q̄ p̄cepit faci-
mus: id q̄ petimus obtinemus. Valde nāq̄
apud deū vtraq̄ hec sibi necessario con-
gruunt ut et oratione opatio: et opatio ful-
ciatur oīo. Hinc etenim Hieremias ait. Seru-
temur vīs nostras: et queramus et reuertā-
mur ad dñm. Leuemus corda nostra cum
manibus ad deum in celo. Uias etenim no-
stras scutari est cogitationū interna dīca-
tere. Corda ēo cū manibus leuat: qui oīo-
nem suam opibus roborat. Nam quisquis
orat; opari dissimulat: cor leuat: et man-
us non leuat. Quisq̄ ēo operatur: et nō orat:
manus leuat: et cor nō leuat. Iuxta ergo Iō-
annis vocē tunc cor fiducia in oratione ac-
cipit: cū sibi vire p̄autans nulla cōtradicit:
de qua recte fiducia a sancto viro nunc di-
citur. Neq̄ enim reprehendit me cor meū
in oīi vica mea. Ne si aperte dicat. Neq̄

quā se fecisse remūscitur. vnde in suis p̄-
cius cōfundatur. La. 4.

re me volueris: meū cōdēnabit me. Sed
sciendum est q̄ sunt peccata que a iustis vi-
tari possunt: et sunt nonnulla que etiā a iustis
vitari nō possunt. et nūc enim cor i hac cor-
ruptibili carne p̄stans: in sinistra cogitatio-
ne nō labitur: vel si vīs ad cōsensum foues
non mergatur: et tū peccata p̄autare cogitare
peccare est. Sed dū cogitationi resistitur:
cōfusiōe sua animus liberatur. Adens er-
go iustorū et si libera est a p̄cepto ope: aliqui
tū corruit in p̄cepta cogitatio. Et in pecca-
to ergo labitur: q̄ salte in cogitatione deici-
natur: et tū vñ semetipsam postmodū flecto
reprehendat nō habet: q̄ ante se reparat; p̄-
per consensum cadat. Recte ergo his q̄ pec-
catores se cōfessus est: nequa; se a suo cor-
de de respēdi cōfetur: q̄ et si qua illata for-
tasse cogitanda defuit nōnūq̄ rectitudinē
forti tū mentis certamine resistit cogitatio.
Sequitur. ((Sicut impius inimicus meus
et aduersarius meus quasi iniquus.)) In sa-
cro eloquio sicut et quasi aliquādo non pro
similitudine ponitur: sed pro veritate. Quā et
illud. Vidimus gloriam eius gloriā q̄ vñ
geniti a patre. Unde et hic quoq̄ sicut et qua
si pro affirmatione potius q̄ pro similitudi-
ne dictū videtur. Inter impiū et iniquū nō
hoc distare nōnūq̄ solet: q̄ oīs impius imi-
quus: non tū oīs iniquus ē impius. Impi-
nāq̄ pro infideli ponitur. i. a pietate religio-
nis alienus. Iniquus ēo vñ qui p̄autare
operis ab equitate discordat: vel si fortasse
xpiane fidei nomen portat. Bñ igitur Job
voce typica sancta ecclesia: q̄ alios recte si
dei cōtradictores tolerat: impiū se habere
fatetur inimicū. Quia nō alios sub p̄teritu
fidei intus positos in p̄autis opibus parit:
iniquum suū aduersariū decessatur. Si autē
sicut: et quasi: o; magis ut pro similitudine
positus sentiamus: sancta ecclesia eos quos
vīentes carnaliter intra se tolerat: de simi-
litudine impiorū notat: intus quippe ei in-
imicus est: quā fidelem se dñm affirmat vo-

Ps. 18.

Tren. 3.

Jo. 1

S

abus inoribus negat. Et q. eum velut infidelum estimat: qui illa specierens intus positos vicio prave actionis impugnat: recte dicitur. Sicut impius inimicus meus et adversarius meus quasi iniquus. Ne si aperte dicat. Al me etiam fide discrepare: qui mihi ope non concordat. Sequitur. (Que enim spes est hypocrite si anare rapiat: et non liberet de aiam eius.) Hypocrita q. latina lingua dicitur simulator: minus esse non appetit: sed videtur. Et ideo anarus raptor est: q. dum inique agens desiderat de sanctitate venerari: laudem vite rapit aliene. Studium vero est hypocritarum solet: ut q. sunt suppressant: et hoc q. non sunt esse de hominibus innotescant: quatenus mensuram suam per estimationem transcant: et prece se ceteros actionis nomine ostendant. Refugium videri q. sunt: et ante oculos hominum supducere quadam innocentie honestate se vestiunt. Unde recte per evangelium voce nostri redemptoris innotescant: cu eis dicit. Ne vobis hypocrite: q. similes facti estis sepulchris dealbatis: que foris quidem apparent hominibus speciosa: intus vero sunt plena ossibus mortuorum et spina. Ita et vos foris quidem apparetis hominibus iusti: intus vero pleni estis avaricia et iniquitate.

Capitulum.

5.

Contra omnes veraciter sancti non solum gloriam supra modum suum omnino non appetunt: sed etiam hoc ipsum videri refugium: q. esse merentur. Qui ille predicator egregie

gins veritatis contra pseudo apostolos loquens: ubi virtutes criminas operationis sue pro discipulis eruditione narraret: dum tot se pericula tolerasse coacernata presentie describeret: et post hoc visum ad terrarum orbem rursum in paradiso raptus se esse memoraret: ubi tanta cognoscere potuisset: quanta loqui omnino non posset: erat de se adhuc fortasse ammirabilior locuturus: sed humana laude alta consideratione se temperas subdit. Pareo autem ne quis me existimet super id q. videt in me: aut aliquid ex me. Habebat ergo adhuc dicendum de se aliquid q. parat dicere: sed egit utrumq. doctor egregie: ut loquendo que egerat discipulos in frueretur: tacendo se intra humilitatis limitem

custodiret. Nihil namq. esset ingratus: si de se discipulis tora reticeret: et fortasse nimis incantus si de se tora vel discipulis pderet: sed mirabiliter: ut dictum est: egit utrumq. q. ut loquendo erudiret vitam audientium: tacendo custodiret suam. Sciendum vero est q. sancti viri quotiens de se aliquid sequuntur: invenerunt: more creatoris sui imitantur. Nam deus q. nos prohibet ne proprio ore laudemur per scriptura sacra laudes suas loquitur: non q. ipse eis indiget qui perficere laudibus nescit: sed dum sua nobis magnitudine narrat: nostram ad se impertitum subleat: et bona loquendo nos edocet: que omnino homo non cognosceret si de se tacere voluisset. Tercio ergo laudes suas indicat: ut valeamus etiam audientes cognoscere: cognoscentes amare: amaret sequi: sequentes adipisci: adipiscentes vero eius visum persequi. Nam ipse ait. Virtute opera suarum amplexabitur populo suo: ut det illis hereditate gentium. Ne si aperte dicat. Tercio fortitudinem sue operationis insinuat ut eum qui audierit visum discat. Porro ergo sui creatoris imitantes sancti viri non nunquam quedam de se ut audientes instruant: non ut ipsi proficiant manifestant: et tamen in his alta se consideratione custodiunt ne dum alios a terrena intentione erigunt: ipsi in terrene laudis appetitione mergantur. Quorum plerumque dicta imitantur hypocrite: sed dictorum sensum penitus ignorant: quia quod insit agunt ad utilitatem proximi: hoc ipse faciunt ad extentionem nominis sui. Sanctus autem vir hypocritas intuens: nequaquam gloriam futuram appetere: sed cupere presentem tenere ait. Que enim spes est hypocrite: quia dum presentia diligit: futura minime sperat. Scriptum namq. est. Quod enim videri quis: quid sperat. Tercio ab hypocrita ad eterna premia per speciem minime tenditur: q. quod alio querendus fuerat. hic se tenere gloriantur. Cuius quia culpa prolata est etiam pena subiungitur: cum proximus subinfertur. (Nunquid clamorem eius audieris de cuius venit super illam angustia?) Clamorem eius angustie tempore deus non audierit: tranquillitatis tempore in preceptis suis ipse clamantem deum non audierit. Scriptum quippe est. Qui auertit aures suas ne audiat legem: oratio eius erit execrabilis. Sanctus itaq. vir intuens:

Ps. lxx.

Ro. 8.

Proph. 28

Mat. 24

21

1. Cor. 12

q: oēs q nūc opari recta cōstāt: extremo
se tpe ad petitiōis sba puerunt: dicit. Nū
qd clamor eius audiet deus: Quib' profe
cto verbis vocibus nostris redēptōis obse
gatur que ait: Nouissime ventiant satue vir
gines dicentes. Hūc dñe aperi nobis. Et re
spōdetur eis: Amen dico vobis: nescio vos
q: tāto magna tūc exerceatur seueritas: q:
to nūc maior: misericordia p̄rogat: et distri
ctio tūc iudiciū nō correctis exerit: q: pietatē
nunc delinquentib' patienter ipendit. Hūc
etiam ppheta ait: Querite dñm dñi intueri
pōt: inuocate eū dum vobis ē. Ad dō eū nō
videtur et ppe ē tunc videbit et ppe nō erit.
Necdū in iudicio apparuit: et h queritur i
uenitur. Nūc mīro modo cum in iudicio ap
paruerit: videri pōt: et nō pōt inueniri.

Capitulum. 6.

In e Ba lomonis sapientiā
refert: et suauiter blandiēte
et terribiliter iudicantē di
cens: Sapientia foris p̄di
cat: in piareis dat vocē suā
Quis vocē quoq; infirmat
subdens. Aliqquo paruuli diligitis infanti
am et sulti ea que sibi sunt notia cupiunt: et
ipudentes odibūt scilay: Conuertimini ad
correctionē meā: et p̄ferā vobis sp̄m meū
et ostendā verba mea. En vidim' qualib'us
verbis exp̄ssa est dulcedo vocantis. Et ideo
mūc nūc qbus infirmatur modis seueritas
inrepat: vt i fine qñq; se exerceat distri
ctio punientis. Quia vocauit inquit et rēnu
istis. extendi manū meā: et nō fuit q aspice
ret: desperastis oē p̄siliū meū: et increpatio
nes meas neglexistis. Dicit itā qualiter se
riat quos ad se nullaten' reuertētes tanta
lōganimitate suffērat. Ego quoq; in iteritū
vestro ridebo: et subsānabo eū vobis quod
timebatis adnenerit: eūq; irruerit repentina
calamitas: et interitus quasi tēpestas igne
rit: qñ venerit sup vos tribulatio et āgustia
tūc inuocabūt me et nō exaudiam: et mane
p̄surgent: et nō inuenient me. O re itaq; sapi
entissimū Salomonis cūcta de supremo iu
dicio diligenter exp̄pressa sunt: q: et pñ' dul
citer vocat: et postmodum terribiliter incre
pat: et ad extremum retrahētib' dam
nat. Hūc ergo of. Nūquid clamorem ei
audiet deus quando venerit super illū an
gustia: Quia nūmquā omnis hypocrīta tā

remedium in clamore nō inuenit: qñse tem
pus congruū clamoris perdit. De cui' ad
huc prauitate subligitur. ((Aut poterit in
oīpotentia delectari.)) Qui in terrenarum
amore vincitur: in deo nullatenus delecta
tur. Esse qdem sine delectatione aīa nūq;
potest. Nam aut infimis delectatur aut sū
mis: et qñto altiori studio exerceatur ad sū
ma: tāto maiori fastidio torpescit ad infi
ma: qñtoq; acrore cura inardescit ad infi
ma: tanto tpe dānabili frigescit a summis.
Et itaq; n. simul et equaliter amari nō pos
sunt. Unde Iohannes apostolus sciens inter
spinas amorū seculariū superne charitatis
messim germinare nō posse: p̄m̄q; eterni
amoris seminū p̄ferat deī audientiū cordi
bus sancti verbi manu amorū seculariū spi
nas eradicaū dicens: Nolite diligere man
dam: neq; ea que i mūdo sunt. Ad dō q;
subiungit: Quia si q; diligit mūduz non ē
charitas patris in eo. Sic itē aperte dicit.
Utique se amores in vno corde nō capiunt
nec in eo seges supne charitatis p̄siliat: in
quo illam sp̄ne infime delectatiōis necant:
atq; ipsas ex hac infima delectatiōe nascē
tes enūmerat p̄dicationē dicens: Q: oē qñ
in mūdo ē: cupiscentia carnis est: et concu
piscencia oculorū et supbia vite que nō ē ex
parte: et mūdo est: et mūdos trāsit: et cōcu
piscencia ei. Delectari ergo in deo hypo
crita non valet: q: in eius mente desideria
supna nō p̄deunt: quā p̄fecto sp̄ne terreni
amoris p̄m̄at. De quo apte subdi. ((Et
inuocare deū in oī tpe.)) Tunc qppe hypo
crita deum inuocat cum hunc terrenarum
rerum tribulatio angustiat. Nam cū i hoc
seculo effectum quæsit felicitatis inuene
rit: antezem q; hanc ipsam felicitatem tri
buit: non requirit. Quia vero vt p̄dixim'
esse ars docentium debet: vt in audito: in
suorum mentibus p̄m̄s fudeant p̄ner
sa destruere: et postmodū recta p̄dicare: ne
boni sanete p̄dicationis semē plena malis
corda nō capiant. Unde ad Hieremias: Of
Ecce cōstitui te hodie super gētes et regna
vt euellas et destruas: et dispdas et dissipēs
et edifies et plantes: p̄m̄s itaq; subter vt
destruat et postmodū vt edificet: p̄m̄s vt
euellas: et postmodū planter: quia nequaq;
recte veritatis fundamentum ponitur: nisi
p̄m̄s erroris fabrica destruat. Beatus

1. Jo. 2

Ubi. 5.

Jer. 1.

Job postq[ue] causas vniuersalis ecclesie am-
torum suop[er] dictis quasi contra hereticoru[m]
verba respondit: eoru[m] relatione multimo-
da responsione destruxit: iam docere se per-
hibet: vt videlicet apte videatur in his q[ui]
subdidit recta plantare: in his vero que p[er]-
misit eun[de]m peruersa. Segitur. ((*Excebo*
vos per man[us] dei que omnipotens he[re]at: nec
abscondam.)) Sic beatus Job loquitur ver-
bis suis: vt aliqd[ue] signet et nostris. Nam san-
cta ecclesia docens inq[ui]tam cognoscere et
pedet[ur] veritatis abscondit. Quia. n. ma-
nus dei vocatur filius: oia[que] p[er] ipsum
facta sunt: per man[us] dei docere p[ro]hibet eos
quos in p[ro]pria sapientia remanere videt.
Nec si aperte dicat: Ego ex me aliqd[ue] nescio:
s[ed] q[ui] q[ui]d[am] de veritate sentio: hoc et eun[de]m
scitatis largitate comprehendo. Vos itaq[ue]
eo recta n[on] sapitis: q[ui] hanc eand[em] vestram
sapientia[m] n[on] dei man[us]: sed vobismetipsis
datis. Nam hostes sancte ecclesie si q[ui]d ve-
ri aliquando sentiunt: ad p[ro]p[ri]as v[er]b[is] tri-
bunt: et tantomagis se p[ri]uati sup[er]na sa-
pientia: q[ui]to illam quasi ex suo ingenio ha-
bere p[ri]uata volunt. Quib[us] aliquando da-
tur ad indicia sua: vt recta q[ui]d[am] aliqua sci-
ant: s[ed] ex ipsa hac scientia obligatores ad
penam fiunt. Unde apte subditur.

Capitulum. 7.

Ecce vos o[mn]es nostis: et q[ui]d
fice ea vana loquuntur:))
Scriptum est: Seruus q[ui] co-
gnouit voluntatem domi-
ni sui: et n[on] paruit: et n[on] fe-
cit s[ecundu]m voluntate[m] eius: va-
p[er]abit multis. Qui aut[em] n[on] cognouit et n[on]
fecit digna: plagis vap[er]abit paucis. Rur-
sum q[ui] scriptum est: Scienti[bus] igitur bonis et
n[on] facienti[bus]: peccatum est illi. Ad maioris er-
go culpe cumulus hostes suos sancta eccle-
sia p[er]hibet: et scire quod se[ci]p[er] debeant: et se-
qui nolle quod sciant. De q[ui]bus alias de[m]i
est. Descendant in infernum viuentes. Qui
n[on] sunt q[ui] sentiunt que erga illos su[n]t. Mor-
tui. n. sciunt o[mn]ino nec sentiunt. Mortui ita-
q[ue] n[on] sentiunt p[ro] nescientibus: viuentes
vero q[ui] sentiunt p[ro] scientibus poni solent.
Viuentes ergo est in infernu[m] descendere: sci-
entes sentientesq[ue] peccare. Segitur. ((*Hec e[st]*
pars ho[m]i[nu]m impij apud de[um]: et hereditas vio-
lentoru[m] qua[m] ab omnipotente suscipiunt.)) Quia

perfecto hereditatem p[er]tinu[m] insinuat cu[m] sub-
iungit. Si multiplicata fuerit si q[ui] eius i gl[ori]a
dio erunt et nepotes eor[um] n[on] saturabuntur
pane. Non absurde impij vocantur heretici
et: q[ui] per errores p[er]anti dogmatis a cognitio-
ne sunt veritatis alieni: quos sequenti ver-
bo et violentos appellat: q[ui] p[er] scriptura[m]
sacre snias recta dogmata continentes: ad i-
tellectu[m] p[er]anti conantur violent[er] insecte-
re. Violenti enim sunt: et si n[on] rebus ho[m]i[nu]m:
certe sensibus p[re]ceptoru[m]. Quis aut[em] viol[en]-
torum sunt sequaces hereticoru[m]: q[ui] dum eor[um]
errori consentiunt: quasi ex eor[um] p[er]du-
catione generantur. Sed multiplicari i gl[ori]a
dio erunt: q[ui] quia n[on] inmensa multitudine
in p[er]dita libertate succrescant: venturi t[ame]n i
iudicio snia scriuntur. Unde p[er] Moyse[m] d[omi]n[us]
dicit: Gladius meus mandabit carnes.
Dei. n. gladius carnes comedit: q[ui] in extre-
mo iudicio eius snia eos q[ui] carnaliter sapi-
unt occidet. Quia in re querendu[m] e[st]: cur vi-
catur q[ui] hanc p[er]tem atq[ue] hereditate[m] suam p[ri]u-
at ab omnipotente percipiunt. Sed certe confi-
derantibus liquet: q[ui] et ex seipsis habuer-
unt iniuste agere: sup[er]bia[m] etiam egrati sup-
petit iniuste acrius iudicare: vt diuina
sententia ordinet in pena: quos inordinata
sua actio traxit ad culpa[m]. De quibus
apte subiungitur. ((*Et nepotes eius n[on] sa-*
turabuntur pane.)) Nepotes q[ui] p[er] heretico-
rum sunt q[ui] de errantium filio[rum] p[re]dicatione
nascuntur. Quos nequa[m]q[ue] panis faciat
q[ui] du[m] in sacri verbi pabulo plus querunt
sentire q[ui] sapiri: semper a veritatis cogni-
tione ieiunant: et p[re]dicamenta vocant q[ui]
student ad questionem querere: habere n[on]
valent ad refectionem. Quia s[ed] n[on]nullos
ex eisdem hereticis sancta ecclesia colligit:
n[on]nullos i malicia sua pertinaces relin-
git: p[er]tin[et] additur. ((*Qui reliqui fuerit ex eo se-*
pelientur i interitu[m].)) Et eo videlicet heretico-
rum populo heretici sepelientur in interitu[m]:
q[ui] du[m] ad luc[em] veritatis n[on] redeunt: p[er]fecto in
pena p[er]petua i intelligentia terrena deprimu[n]t[ur].
Et q[ui] n[on]nunq[ue] du[m] auctores errant[is] fletu-
bium rapitur ad pena[m]: sed uoce plebes refo-
mantur ad iustitias sci[ent]ia[m]: et tunc ad veram
cognitione[m] redeunt subditi: cum ad eterna
supplicia perueniunt h[uius] q[ui] male fuerant p[re]-
lati: apte subiungitur. ((*Et vidne illius non*
plorabunt.)) Quas viduas quis accipim[us]:

nisi subiecta plebes morte illi⁹ feliciter be-
stuntas: Quia sepe ut dictum est: dum pre-
dicato: erroris ad eterna supplicia rapitur
subiecte plebes illius ad cognitionis vere
gram reuertuntur. his enim plebibus per-
uersus predicator: quasi maritus presuit: qd
male eis coniunctus ipseerat corruptor: me-
tis. Nequaquā ergo vidue vel desolite plo-
rant: qd morte prani doctores vram verita-
tis inueniunt: ex cuius interitu affligi possit
videbantur. Vel certe non plorant vidue:
que in suo errore remanentes dum sanctum
fuisse estimant predicatorē suum: spe falsa
ne lugeant consolantur. Segur.

Capitulum. 8.

Si compositauerit sicut ter-
ra argentum: et sicut intum
preparauerit vestimentum
Preparauit qdem: sed in-
stus vestietur illis: et argen-
tum inocens diuidet. Argē-
tum itelligi sacri eloquiū claritas solet. sicut
alias dī: Elogia dī: eloga casta: argenti
igne examinata. Et qd nonnulli elogium dei
nō interius per exhibitionem: sed exteriori
p ostensionem habere concupiscunt: ideo p
pphetam dī. Disperierūt oēs inuoluit argē-
to. Viniuntur q elogo dei nō. interiori
refectione se replent: sed exteriori ostē-
sione se vestiunt. Unde et homin argentum. i.
hereticorū elogium terre comparat: quia v
scriptura sacra ut aliqd sciant: ex appetitu
terrene laudis elaborant. Quid etiam sicut
lutum preparant vestimenta: qd fluxe et in-
habilitate ea qbus se tueri volunt: scripture
sacre conterunt testimonia. Preparauit q
dem: sed iustus vestietur illis: qd vir recta fi-
de plenus: que sanctis solet ad iusticiā de-
putari: ea ipsa scripture sacre que hereticis
affert testimonia colligit: et erroris eius per-
tinacia inde conuincit. Contra nos nāq dī
sacre legis testimonia opponant: seu no-
bis afferant: unde vincantur. Unde et Ba-
uid typum domini: golias vero hereticorū
superbiam signans hoc rebi locuti sunt: qd
nos verbis aperimus. Solas gippe, cū gla-
dio: Bauid vero cum per pastorali vēit
ad prelium. Sed eandem Bauid sapans
suo gladio occidit. Quod nos quoq agi-
mus: q pmissi Bauid mēbra et ei⁹ fieri di-
gnatōe memimus. Nam cū superbie

hereticos et sacre scripture sententias deserentes
eisdē verbis atq sententijs quas pferunt
cum quasi clarum Solis suo gladio de-
truncamus. Iustus ergo vestietur eis vesti-
mentis que preparat iniustus: qd vir scitis
eisdem sententijs ad veritatem venit: qd
se peruersus qiq doctum ostendere contra
veritatem conatur. (Et argentum inocē
diuidet.) Argentum est inocentem diuide-
re: eloga dī minuta discretēq exponere: et
vniūq qd digne cōgruat coaptare. Nam
elogium dī quod hīc argētum vel vestime-
ta: hoc alibi spolia noīatur. Quod etiā p
testatur per comparationē dicens: Et laboro
ego super elogia tua: sicut q inuenit spolia
multa: que spolia ideo vocata sunt: quia
ad fidē dī gentilitate transiunt: unde sa-
cris eloquijs qbus induti fuerant cruciatur.

Capitulum. 9.

E hac quoq argē. vel spo-
liorum diuisione alias dī:
Beniamī lupus rapar ma-
ne comedit predam: vespere
diuidit spolia. Quibus pro-
fecto dī Paulus aposto-
lus designatur de beniamin stirpe pgenit⁹
q mane predā comedit: qd in primordijs su-
is fideles quos potuit rapere: crudeliter
pprie satisfecit. Vespere spolia diuidit: qd
delis pmodum factus sacra eloga expo-
nendo distribuit. Quāvis hoc argētū qd
diuidit inocens itelligi et aliter pōr. Deret-
ci nāq vt facile valeant peruersi suadere:
dīs suis quedam recta pmissē: vt alios au-
dētius et rectis sensib⁹ trahant: et pueris
feriant. Qui in preceptis dei qd sana isana
p locutione variantur: bene in Euangelio
dece leprosozum sunt specie designati: quo-
rum coloris sano dī vicioz candor aspergi-
tur: immoderato candore sedatur. Unde an-
imonem nō plūs sapere: sed
sapere ad sobrietatem. Qui etiā qd nec de-
um diligunt de quo male sentiunt: nec pro-
ximū a quo diuiduntur decalogi preceptis
aduersi sunt: atq ideo ad deprecandū dī
dece veniunt. Pro eo autē qd sanis isana
misauerant: coloris diuersitate variantur.
Sed qd in eius preceptis offendunt: ad il-
lum vide offenderant vocat dicentes. Te-
su pceptor vnde et mor curari meruerat. Er-
go qd vir catholicus que ab eis recte vel q

Ps. 68

Eccl. 49

Ro. 13

3

prane sentiantur intelligit. Argentum ino-
cens dicitur. i. que ab eis salubriter: vel que
pellifere fuerint dicta discernit. Sequitur.
(Edificant sicut tinea domū suam: et sicut
custos fecit umbraculū. Tinea sibi domum
suam: et sicut custos fecit umbraculum. Ti-
nea sibi domūz cōspēdo edificat. Nec
meliori potuit cōmparatione hereticus imo-
strari: q locū suē perfidie nō nisi i mentib⁹
quas corrupit facit: q etiam sequaces su-
os ab eterno igne liberos ēē pollicet. Spō-
det qppe eis refrigeriū qctis eterne: s; ver-
ba ei⁹ soliditatem nō habent: qz plenitudi-
ne veritatis carent. Unde subiungim⁹ (Et
sicut custos fecit umbraculū.)) Umbracu-
lum nāqz custodis nullo fundamēto solida-
tur sed tpe mor trāsūante destruitur: et pro-
missa ab hereticis reges cum tpe destruit:
que post hanc vitam nullatenus inueniuntur.
Et qz sepe heretici in cōtēptu vniuersalis
ecclesiē: potentiam seculi patrocinijs falcia-
tur: eisqz diuites ptectione atqz amministra-
tione q̄ta preualent opulenti nō cessant:
ipse ē qlibet diues cōtra conditorē suum
rebus spalius inuemescent: sancti viri nūc
sua tangitur: atqz ab spali hereticorum in-
teritu ad generalē elatoz oīum diffinitōez
fmo veniunt cū subdunt. Diuites cū do-
muerit: nihil secū auferet: aperiet oculos su-
os: et nihil inueniet. Cui nimirū snie ps con-
vincens dicit: Turba i sunt oēs in insipientes
corde: dormierunt somnū suū: et nihil inue-
nerunt oēs viri diuitiarū in manibus suis.
At n. in sua manu diuites post mortē quie-
tē inueniant eis ante mortē dō: diuitias su-
as in quozum manibus ponant. Facite vo-
bis amicos de māmōna iniquitatis: vt cum
defeceritis recipiat vos in eterna taberna-
cula. Diuites cum dormierint: nihil secum au-
feret. Res suas cum moreretur secum tolle-
ret: ad petentis vocem cum viveret sibi tu-
lisset. Nāqz terrena oīa que seruando amit-
timus: largiendo seruamus: patrimonijsqz
nostriū retentum perditur: manet erga-
tium. Dū enim cum reb⁹ nostris durare nō
possumus. Quia aut nos illas moriēdo de-
serimus: aut ille nos viuentes quasi dese-
rimus periculu. Agendum ergo nobis est:
vt res absolute perituras: in nō periculuem
cogamus transire mercedem.

Capitulum. 10.

Ed mirandus valde ē qd
dō: Cum dormierit aperit
oculos suos: et nihil inuenit
At dormiamus qppe ocu-
los claudimus et enigilan-
tes aperimus. Sed in hac
re qz hō ex aīa constat et corpore: cū vnus
rei somn⁹ dō: alterius vigilie demonstratur
qz cū corpus obdormiscit in morte: tūc ani-
ma enigilat in vera cognitōe. Et dormit er-
go diues et oculos aperit qz cum carne mo-
ritur: ei⁹ aīa videre cogitur: quod puidere
cōtēpfit. Tūc profecto in vera cognitiōe
enigilat: tūc nihil ē cōspicit quod tene-
bat. Tūc se vacuam inuenit: que plenam
rebus pte ceteris hoībus se ēē letabatur.
Dormit: et nihil secum auferit: nihil nūmū
de rebus quas tenuit. Nam culpa rerū si-
mul ducitur: q̄nis hic oīa pro qbus culpa
perpetrata est relinquim⁹. Ear ergo nūc:
et acceptis rebus inuicat: scēqz super ceter-
ros extollat: gloriatur se habere: quod pro-
ximus nō habet. Tenet quandoqz tempus
vt enigilet: et tūc cognoscat qz vacuū fuerit
quod in somno tenebat. Sepe nāqz cōtin-
git dormienti inopi vt se per somnū diuitē
videat: atqz eisdem rebus animū extollat:
letetur se habere quod nō habuit: nāqz de-
dignari querat: qbus dedignatū ē se do-
luit sed repēte enigilans enigilasse doleat
qz interm diuitiarū imaginem: vel domi-
ens tenebat. Remit. n. prius sub paup̄ta-
tis pōdere: et lope sue angustijs p̄mit: et co-
pet⁹ quo ad tps breuissimū vel vacue diues
fuit. Sic sic nimirū hui⁹ mūdū sunt diuites:
q reb⁹ accepti tūmēt: bñ opari dī sua abun-
dātia nesciūt: q̄si dormientes sunt diuites: s;
paup̄tatē suā enigilantes inueniūt: qz nihil
secū ad illud iudiciū qd pmanet ferūt: et qz
to nūc ad breue tps sublimi⁹ elati sunt: tan-
to ptra se impetui⁹ grātū ingemiscūt. Vi-
cet ergo. Alpit oculos suos et nihil inuenit:
qz illic apit ad supplicia: quos hic ad misē-
cordiā clausos tenebat. Alpit oculos et pie-
tatis fructū nō inuenit: quos hic clausos te-
nuit cum inuenit. Tarde quoqz illi oculos
apit: qz resse sapientia dānatōis sue tpe
dicari referunt. Quid nobis p̄stuit supbia
et diuitiaz: iactantia qd p̄stulit nobis: Tūc
runt oīa illa tanqz umbrā: et tanqz nūcūs p-
curtēs. Quia et fugiunt fuisse que tenebāt

L. n. 11.

iam amissa cognoscant: que quidam tenuerant
stultis eorum cordibus, et magna et mansura
videbantur. Vero diues aperuit oculos: quia
Lazarum regescentem vidit: quem iacentem
ante ianuam videre contempsit. Intellexit ibi
quod hic facere noluit: in damnatione sua co-
gnosceret eum pulsus est quod fuit quod per-
didit: quando indigentem primum non agno-
uit: de quo adhuc subditur. ((Apprehendet
enim quasi aqua inopia: nocte opprimit eum
tēpestas.)) Videamus nunc inopia ardetis
omnes: cuius tanta abundantia fuit epulan-
tis. Aut. n. pater Abraham: misere mei: et mi-
te Lazarum ut intingat extremum digiti sui
in aquam et refrigeret linguam meam: quia cruci-
or in hac flamma. Quibus verbis nobis non
innotescat: quia ille in tanto ardore vixit tunc
ad sufficientiam refrigerij aque stilla requi-
ratur: sed quod is qui de abundantia peccauit
rit: illic estuanti nimis cremetur inopia. Et
demus. n. in verbis dicitis et subtilissimo
dei iudicio: quam digna tali culpe pena re-
sponderit: agere namque inopia illic vsque ad mi-
nima perenda compulsi sunt: quia hic agente
tenacia vsque minima neganda puenit. Quid
retribui subtilius: quod districtius potest. Cuius
aque petijt: quia micam panis negauit. ((App-
hendet eam quasi aqua inopia.)) Non inmeri-
to aqua tunc illa inopia comparatur: que
in inferno cruciat quos susceptos in pſudis
absorbens. solet lucis noie designari. En-
de per prophetam quocumque humani generis
voce dicit: Lapsa est in lacum vita mea. Ere-
ptorum vero emendatione canatur. Hic de-
mens clamauit ad te et saluasti me. Homi-
ne abstracti ab inferis animam meam: sal-
uasti me a descendentiis in lacum. Nocte
opprimit eum tempestas.

Capitulum. xi.

Quid hoc loco noctem: nisi
absconditum tempus repe-
nit eorum appellat: Tem-
pestatis vero nomine: iudicij
turbinem designat. Quod
etiam psalmista testatur dicens:

Ps. 49.

Deus manifestus veniet: deus noster et non
silebit. Ignis in conspectu eius ardebit: et in-
circumtus tēpestas valida. De qua tem-
pestate etiam sapientia per Salomonem di-
cit: Ego quoque iterum vestro ridebo: et sub-
sannabo eum vobis. quod timebatis adue-

nerit: cum irruerit repentina calamitas: et in-
teritus quasi tempestas ingruerit. Et quia ipsi
venturi erant ignorantia non vocatur no-
cte opprimit eum tempestas. i. turbo eum di-
uini iudicij dum ignorat apprehendit. Die
est namque quod per semetipsum veritas di-
cit. Si sciret paterfamilias quia hora sur ve-
niret vigilaret vtiq: et non fineret pſodi vo-
mum suum. Et vos estote parati: quia quia ho-
ra non putatis: filius hominis veniet. Hic etiam
contra malum seruus dicit: Si autem dixerit ma-
lus seruus ille in corde suo: moras facit vo-
minus meus venire: et ceperit percutere co-
seruos suos. manducet autem et biber eum edi-
tis: veniet dominus? seruus illius in die qua non
sperat: et hora qua ignorat. Hinc ipse Paulus
dicit discipulis: Vos autem fratres non estis in
tenebris: ut vos dies illa tanquam fur compe-
hendat. Omnes enim vos filij lucis estis et fi-
lij diei: non sumus noctis neque tenebrarum.
Hinc superbiens diuiti dei voce dicit: Simile
hac nocte animam tuam repetat a te: que
ergo preparasti cuius erunt? Nocte animam
reddere perhibetur quia mortem non prou-
dens: in tenebris cordis abstrahitur. Aut ce-
go: Nocte opprimit eum tēpestas: quia enim
non vult agere bona que videt: reprehendi-
tur interitus sui tempestate quam non vi-
det. De quo adhuc subditur. ((Tollit eum
ventus vrens et auferit.)) Quis hoc loco ve-
tus vrens: nisi malignus spiritus vocatur qui
desideriorum flammam in corde excidat ut eter-
nitatem suppliciorum trahat. Peruersus
ergo quilibet ventus vrens tollere dicit: in
fidiator: malignus spiritus qui vincit eum: quocumque
accendit ad vicia: morientes trahit ad tor-
menta. Nam quia ventus vrens inuidus spi-
ritus solet intelligi quia male suggestionis fla-
tu ad terrena desideria iniquorum corda suc-
cedit: Hieremias propheta testatur dicens.
Ollam succensam ego video: et faciem eius
a facie aquilonis. Olla namque succensa est
humani secularum curarum ardoribus
desideriorumque anxietatibus feruens: que a
facie aquilonis succenditur. i. diaboli sug-
gestionibus inflamatur. Ipse enim vocari
nomine aquilonis solet: qui dicit. Sedebis
in monte testamini in lateribus aquilonis
ascendam super altitudinem nubium. Ab-
hulus igitur vrentis ventus vniuersumque ele-
ctum aduersione temptatur: quando in

Mat. 24.

Mat. 24.

2 The

L. n. 12.

L. n. 13.

21

Jere. 1.

L

Esa. 14

Prou. 1

Can. 2

Isa. 55.

Luc. 1.

2

ea viciozū fēnoz extinguitur: 7 desiderio-
rum carnalium flamma frīgeſcit. Quā 7 ſan-
cta eccleſia in ſponſi ſui laudibus leta cla-
mar. Sub vmbra illius quem deſiderauerā
ſedi. De huius ardoris tēperie ei per Iſa-
iam pmittebat dñs dī. Pro ſaluſcula aſcē-
der abies: 7 pro vrtica creſcet mirtus. Pro
ſaluſcula nāq; in ca aſcendit abies: vñ in
ſanctorū corde pro abiectione terrene cogi-
tationis: altitudo ſuperne contemplationis
erigitur. Vrtica vero igne oīno nature eſt.
Ardēt nāq; temperate fertur eſſe virtutis.
Pro vrtica igitur creſcit mirtus: cū lu-
ſtorū mētes a purigine 7 ardore viciozū:
ad cogitationis temperiem tranquillitatis
perueniunt: dum ſam terrena non appetūt:
dum flammās carnis deſiderijs celeſtibus
extinguunt.

Ca. 12.

Ropter hoc quoq; mentis
refrigerium celitus datum
manē dicitur. Virtus altis-
ſimi obūbrabit tibi: quāvis
hac in re per obūbrationis
vocabulū: incarnandi dei

utraq; potuit natura ſignari. Umbra enim
a lumine formatur: 7 corpore. Hīs autē p
diuinitatem lumen eſt: qui mediante aīa in
eius vtero fieri dignatus eſt: per humanita-
tem corpus. Quia ergo lumen incorporeū
in eius erat vtero corporandū: ei que incor-
poreum concepit ad corpus dicitur: virtus
altisſimi obūbrabit tibi: id eſt corpus in te
humanitatis accipiet incorporeum lumen
diuinitatis. Sed itaq; de iniquo quolibet qđ
cepimus exequamur. Tollit enim ergo ven-
tus vrenus: qđ videlicet malignus ſpiritus cum
quem nunc ſuccenderit igne peruerſe con-
cupiſcentie rapit poſtmodum ad flammās
gebenne. ((Et vclut turbo rapiet eaz de lo-
co ſuo.)) Locus peruerſorū eſt temporalis
vite delectatio: et carnis voluptas. Quaſi
turbine igitur vniuſq; de loco ſuo rapitur:
cum a cunctis ſuis delectationib; extremo
terrūſ die ſeparatur. De quo extremo die
apte mox ſubditur. ((Emitte ſuper eā: 7 nō
paret.)) Peccatorem deus quoniam ſerui-
do corrigit: ad hoc flagellum emittit vt par-
cat. Cum vero eius vitam in peccato pma-
nentem ſeruido concludit flagellum emi-
tit: ſed nequaquā parcat. Qui enim flagellum
emittit vt parceret ad hoc emittit quāq; vt nō

pareat. In hac nāq; vita dñs tanto magis
ſtudet vt parcat: quāto magis expectando
flagellat: ſicut ipſe voce angeli ad Ioannes
ait. Ego quos amo: arguo: 7 caſtigo. Et ſi-
cut alias dicitur. Quem diligit dñs: caſti-
gat: flagellat: autem oēm filium quem recipit.
Econtra autem de flagello dñationis ſer-
ptum eſt. In operibus manuum ſuarū: cō-
prehēſus eſt peccator. De quo per viere-
miā dñs dicit: dñi incorrigibiliter delinquē-
tes populos videt: quos non iam ſub diſci-
plina filios: ſed ſub diſtricta percuffiōe ho-
ſtes ſumetur. Plaga inimici percūſi te caſti-
gatione crudeli. Et qđ hic dicitur non par-
cat ibi quoq; verbis alijs dicitur. Quid cla-
mas ſuper contritione tua: inſanabilis ē vo-
lor tuus. Unde hoc ſemper electi pudent:
vt ante ad inſticiam redeant quā ſeſe ira in-
dicis inextinguihiliter accendat: ne vltimo
flagello deprehēſi: ſimil eis finiatur vita
cū culpa. Flagellū nāq; tunc diluit culpa:
cum mutauerit vitam. Nam cuius mores
non mutant: non eripiat acionem. Dñs ergo
diuina percuffio aut purgatio: in nobis vite
pſentis eſt: aut vicijs pene ſequentis. Pro-
pter eos enim qui ex flagello pſentem dicit
eſt: qui ſingis dolorē in precepto: quia dñs
flagellatur iniquus 7 corrigitur: audire pre-
ceptum noluit audire dolorē. Dolor: er-
go in precepto ſingitur: et: qui a malis opibus
quaſi pcepti vite dolorē cohibetur. De his
vero quos dñat flagella nō liberant dicit.
Percuſiſti eos nec doluerat: attriſtiſti eos:
7 rēmerunt accipe diſciplinā. His flagella
ab hac vita inchoant: 7 in eterna percuffiōe
pdurant. Unde p moſen dñs dicit. Ignis
erariſt ab ira mea 7 ardebit vſq; ad ſeros
deorū ſum. Quāntū ad pſentem etenim percuf-
ſionem ſpectat: recte dicit. Ignis erariſt ab
ira mea. Quāntū vero ad eternā dñatio-
nem: apte mox ſubditur. Et ardebit vſq; ad
inferos deorū ſum. Licet a quōſdam dici ſo-
leat illud qđ ſcriptum eſt. Non indicat de-
bis in idipſm. Qui tamē hoc qđ per pphe-
tam de iniquis dicit: nō attendunt. Et di-
plici contritione cōtere eos. Et id qđ alias
ſcriptum eſt. Jeſus populū de terra cypri
ſaluauit: ſecundo eos qui non crediderunt
perdidit. Quibus tamē ſi conſenſum pbe-
mus quālibet culpa bis ſeriri non poſſe: hoc
ex peccato percuffiſ atq; i peccato ſuo mo-

Apoc. 3
Debr. 12

Proph. 3

Jere. 3

2

Deut. 32

Maſ. 1

Jere. 3

ferentibus debet estimari: quia coram pensio hic ceptat: ut sic: uti coarctatis vni flagellum sit qd temporaliter laedit: sed i eternis suppliciis consumatur: quatenus eis q omnino corrigi remittuntur presentium flagellorum percussio: sequentium sit initium tormetorum. Emitte ergo super eum: et non parcat. Sic quitur.

Capitulum.

13.

Emant eius fugiens fugiet.)) Ille etenim fugit v manu ferientis: q prauitatem sue corrigit actiois. Vel certe qz i sacro eloquio manus operatio solet intelligi de manu percussu fugit: qui dum prauit interitum conspicit vias prauitatis relinquit. Unde ad huc subditur.)) Striget super eum manus suas.)) Manibus qppe stringere est: vite sue opera i rectitudine confirmare. Unde etiam Manilus ait. Remissas manus et dissoluta genia erigite. Dum itaqz alienum iterum respiciunt: renocantur ad cor: vt recogitent suum: et vnde alius ad tormentum ducitur: a tormento alius ide liberatur. Stringit ergo super eum manus suas: qd conspicit i aliena pena qd timeat: et dum deliquentem sic percussum respicit: dissoluta sua opera iusticie vigore confrigit. Sicqz sit vt q iniquus viliens multos ad culpam traxerat delectatione peccati: quosdam moriens a culpa renocet terrore tormenti. Quod etia puenire bonis ps restatur dicens. Et erabit iustus eum viderit viderit impiorum: manus suas lavabit i sanguine peccatorum. In peccatorum morientium sanguine: iusti lavant manus: qadum coram coram conspiciatur: conspicietis vita mandatur. Sequitur.)) Et sibilabit super illum: iacens locum eius.)) Quid i sibilu nisi iustitio amirationis exprimitur: Si vero in sibilu alia fortasse significatio querit: moriente peccatore: hi q iterum eius aspiciunt: i sibilu strigunt: dum ad ea que contempserant verba spualia conuertunt: vt tam credere et predicare incipiant: que prius dum iniquum florere cernerent non credebant. Na sit plerqz vt istorum animas eo magis de auditu istarum trepidet: quo florere cotem prope veritatis videt. Sed vix iusta vitio insusos subtrahit: alios a prauitate coepse scit. Unde per Salomonem vi. Adulteratio

pestilente: sapientior erit paruulus. Virgilis sanctus possit potentum penas q extolluntur i seculo sufficienter expleant: rursus ad hereticorum superbiam q extolluntur eloquio verba conuertit.

Capitulum.

14.

Abet argen

Job. Co. 18.

tum venarum suarum picipia et auro locus est: i quo cohsat.)) In argenti eloquio: in auro vite vel sapientie claritas designari solet. Et qz heretici sic de eloquio sui nitore superbiunt: vt nulla sacrorum librorum auctoritate solidentur: qui libz ad loquendum nobis quasi quedam argenti vene sunt. quia de ipso locutionis nostre origine trahunt: eos ad sacre auctoritatis paginas renocat: vt si vere loqui desiderat: inde sumere debeant qd loquantur. Et ait. Dabit argentum venarum suarum principia. Nec si aperte dicat. Qui ad vere predicandis verba se preparat: necesse est vt causarum origines a sacris paginis sumat: vt o q loquitur: ad verum auctoritatis fundamentu reuocet atqz in eo edificium locutionis sue firmet. At eni pdicamus sepe heretici diuina student pueria astruere: ea pferunt que pfecto i sacrorum librorum paginis non tenentur. Unde et discipulum suum predicatoris egregius ammonet dicens. O thymothee depositum custodisse nitans: phanas vocum nouitates: qz diuini dari heretici tanqz de excellenti ingenio capiunt: quasi noua quedam pferunt: que in antiquorum patrum libris veteribus non tenentur: sicqz sit: vt dum videt sapientes desederant: miseris suis auditoribus stulticie semina spargant. Bene autem subditur. Et auro locus est in quo cohsat. Nec si aperte dicat. Vera fidelium sapientia: cui vniuersalis ecclesia locus est: tribulatione vobis persequentibus patitur: sed a cunctis peccatorum sordibus psecutionis vestre igne purgatur. Unde scriptum est. In igne pbatu aurum et argenti: domines vero receptibiles in camino humilitationis. Quo in loco pot hoc quoqz conuenienter intelligi: vt de sua heretice

toris superbiunt: vt nulla sacrorum librorum auctoritate solidentur: qui libz ad loquendum nobis quasi quedam argenti vene sunt. quia de ipso locutionis nostre origine trahunt: eos ad sacre auctoritatis paginas renocat: vt si vere loqui desiderat: inde sumere debeant qd loquantur. Et ait. Dabit argentum venarum suarum principia. Nec si aperte dicat. Qui ad vere predicandis verba se preparat: necesse est vt causarum origines a sacris paginis sumat: vt o q loquitur: ad verum auctoritatis fundamentu reuocet atqz in eo edificium locutionis sue firmet. At eni pdicamus sepe heretici diuina student pueria astruere: ea pferunt que pfecto i sacrorum librorum paginis non tenentur. Unde et discipulum suum predicatoris egregius ammonet dicens. O thymothee depositum custodisse nitans: phanas vocum nouitates: qz diuini dari heretici tanqz de excellenti ingenio capiunt: quasi noua quedam pferunt: que in antiquorum patrum libris veteribus non tenentur: sicqz sit: vt dum videt sapientes desederant: miseris suis auditoribus stulticie semina spargant. Bene autem subditur. Et auro locus est in quo cohsat. Nec si aperte dicat. Vera fidelium sapientia: cui vniuersalis ecclesia locus est: tribulatione vobis persequentibus patitur: sed a cunctis peccatorum sordibus psecutionis vestre igne purgatur. Unde scriptum est. In igne pbatu aurum et argenti: domines vero receptibiles in camino humilitationis. Quo in loco pot hoc quoqz conuenienter intelligi: vt de sua heretice

21

Debe. 12

De. 57

1. 2. 3. 4. 5. 6.

Pro. 21

reici increpari, multa passione videantur.
 Ma sepe pro Iesu christi domini ac redem-
 ptoris nostri nomine multa patiuntur: scilicet
 ecclesie passionibus eius fieri martyres spe-
 rant. Quibus sancti viri voce nunc dicat:
 auro locus est in quo conflat. Nam iuxta
 hoc quod iam t ante nos dictum est: quis
 quis extra unitatem ecclesie patitur: penas
 pati potest: martyr fieri non potest qz auro
 locus est in quo conflat. Quid itaqz ad
 hec heretici dicitis: Conflari per afflictio-
 nem carnis vel etiam per martyrii vultus:
 sed locum quo debeat conflari nescitis.
 Adhuc quod sancti predicatoris voce dicitur.
 Auro locus est in quo conflat. Hunc
 ergo conflationis locus querite: hanc forma-
 cem qua animam apte purgari valeat inven-
 te. Una est ecclesia in qua quisquis con-
 flari voluerit: ab omni etiam poterit peccatorum
 forde purgari. Si quid pro deo amaritudi-
 nis si quid tribulationis extra hanc posita su-
 stinetis: incedi potestis tantummodo: no pur-
 gari. Dicit dicentias dicat: quomodo co-
 nflationis vestre ignis omni virtute sit vacu-
 us frustra conflat conflat: malicie enim
 eorum non sunt consumpti. Ecce ignis ere-
 rius conflat: et pure passiois ammonet pe-
 nam: et tamen erroris non excoquit culpam
 et tormenta crudelitatis dat penarum: et bo-
 norum non facit incrementa meritorum. Hu-
 ius etiam conflationis ignis qui extra catho-
 licam toleratur ecclesiam qua nullius omni-
 no virtutis sit. Paulus apostolus infamat
 dicens. Si tradidero corpus meum ut ar-
 deam: charitatem autem non habeo nihil
 mihi prodest.

La. 15.

Li quippe prava de deo
 sentiunt: alii recta de au-
 ctioritate tenent: sed unita-
 tem cum fratribus non te-
 nent: illi errore fidei: isti ve-
 ro scismatis perpetratioe
 diuisi sunt. Unde et in ipsa
 prima parte decalogi utrarumqz partium cul-
 pe reprimuntur: cum diuina voce dicit. Si
 liges dominum deum tuum ex toto corde
 tuo: et ex tota anima tua: et ex tota virtute
 tua. Itaqz mox subditur. Diliges proximum
 tuum sicut te ipsum. Qui enim de deo per-
 uersa sentit: liquet profecto quia deum non

diligat. Qui vero de deo recta sentiens a san-
 cte ecclesie unitate diuisus est: constat quia
 proximum non amat quem habere socium
 recusat. Quisquis ergo ab hac unitate ma-
 tris ecclesie sine per heresim de deo peruer-
 sa sentiendo seu errore scismatis proximorum
 non diligendo diuiditur: charitatis huius
 gratia priuatur: de qua hoc quod promissi-
 mus Paulus dicit. Si tradidero corpus
 meum ut ardeat: charitatem autem non ha-
 beam nihil mihi prodest. Nec si aperta voce
 diceret. Si extra locum suum conflationis
 ignis mihi adhibetur tormento me cruciat:
 mandatione non purgat. Hunc omnes san-
 cte patris amatores summo studio loci que-
 runt: hunc querentes inueniunt: hunc igne
 nientes tenent: scilicet peccatorum remis-
 sio vel ubi vel quando vel qualibus datur.
 Ubi appemisi in ecclesie matris sinu: Qua-
 do: nisi ante venturi exitus diem? Quia ec-
 ce nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies
 salutis. Et querite dominum dum inueniri
 potest: inuocate eum dum prope est. Qua-
 libus nisi conuersis: qui ad paruulorum in-
 stitutionem magistra humilitate formantur.
 Quibus dicitur. Venite paruulos venire
 ad me: talium enim est regnum celorum.
 Et nisi conuersi fueritis: et efficiamini sicut
 paruuli: non intrabitis in regnum celorum.
 Quia ergo non nisi in catholica ecclesia ve-
 ri martyres sunt: dicitur recte. Auro locus
 est in quo conflat: quia non clarescet ani-
 ma in fulgore eterne pulchritudinis: nisi ut
 ita dicam prius: hic arserit in officina cha-
 ritaris. Pensandum preterea est qd occul-
 to consilio omnipotens pater quosdam ab
 ipsis erroribus suis innocentes custodiens:
 vsqz ad virtutum praecepti culmen: ut etate
 crescente: simul in eis proficiat et anno-
 rum numerositas: et celsitudo meritorum.
 Alios vero in erroribus suis deserens scatu-
 rientibus visqz ire per abrupta permittit.
 Plerumqz tamen etiam eos respicit: et ad
 sequendum se sancti amoris igne succen-
 dit: atqz insolitas in eorum cordibus pri-
 rigines viscerum vertit in feruorem virtu-
 tum: et eo magis ignescant ad desiderium re-
 quiescende pietatis dei: quo magis erube-
 scant memoriam iniquitatis sue. Sicut se-
 pe contingit: ut in pugne certamine miles

1. Cor. 13.

B.

2. Cor. 6.

Esa. 55.

Mat. 19.

Mar. 18.

C.

ante ducis sui oculos constitutus: hostili virtute turpiter cedat: et emeruit sibi terga feriat qui tamen hoc ipsum quod turpiter cessit emulscens: ante ducis sui oculos maiores et ipsa verecundia vires sumit: tantoque post fortia exerceat: quanto et plentem gloriae virtutis peragat: et preterite ignominia debilitatis tegat. Sic ergo nonnunquam quidam in dei seruitio et anteacta acris debilitate roborantur eosque ad custodienda mandata et futurorum trahit desideria: et impellit memoria preteritorum: ut hinc ad vetera amor provocet: illinc de preteritis verecundia istiget.

Capitulum.

16.

Quos tamen aduersarii ecclesie buz summis peditos virtutibus viderint: eisq; in presenti vita unde derogent: inuenire nequaquam possunt: accusare illos de preteritis moluntur.

Sicut moysen nostrum manibus impetie: in quo sequentium virtutum gratias transacti homicidij conatur culpa sedare: i quo non attendit postmodum quam patiens ad sustinendum: sed prius quam preceptis ad ferendum fuerit. Talibus ergo aduersariis beatus Job subtilissima consideratione obuians post hoc dixit. Habet argentum verarum suarum principia: et anno locus est i quo conflatur: apte subditur. ((Ferrum de terra tollitur.)) Solent heretici de iusticie sue contra nos elatando gloriari: atque opera sue ostentationis inflatione iactare: nosque iniquos ut dicimus: aut esse aut fuisse criminant. Per humilissima ergo confessionem: et veracem confessionem contra eos vir sanctus loquitur dicens. Ferrum de terra tollitur. Ne si aperte dicat. Fortes viri qui acutissimis linguarum gladiis in hac acie descendende fidei ferrum sunt: aliquando terra in istius actionibus fuerunt. Peccanti homini quippe dictum est. Terra es: et in terram ibis. Sed de terra ferrum tollitur: cum fortis pugillator ecclesie a terrena quam prius tenuit actione separatur. Non ergo in eo debet despici quicquid fuit qui iam accepit esse quod non fuit. In non autem Matthaeus in terra luens est qui terrenis negociis implicatus theolones vibus seruebat: Sed de terra cultus i fortitudie ferri conualuit: cuius videlicet lingua quam acutissimo gladio cuiusque amministrande vis

fideliuz corda transsire: et qui i firmus prius despectusque fuerat per terrena negotia: fortis postmodum factus est ad celestia predicationa. Cui adhuc subiungitur. ((Et lapis solutus calore in es vertitur.)) Tunc lapis calore soluitur: cum eorum durum atque a diuini amoris igne frigidum eodem diuini amoris igne tangitur: et i seruire spiritus liquatur: ut ad sequente vitam desideriorum escu ardeat: quam prius audiens insensibilis manebat. Et quo ardore scaly et emolitur ad amorem: et roboratur ad operationem: ut sicut prius durus fuerat i amorem secularium se postmodum fortem erexit i amorem dei: et quod ante audire remuerat: et credere et predicare incipiat.

Capitulum.

17.

Alpis ergo solutus calore in es vertit: quia dura mens super perit amoris igne liquefacta ad vera fortitudine commutatur: ut peccator qui prius insensibilis extiterat: postmodum

et per actionem fortis: et per predicationem sonorus fiat. Quod bene per Isaiam dicitur. Qui confidunt i domino: mutabunt fortitudinem. Fortitudinem mutamus: cum conuersi tanta virtute quere scilicet fugimus: quam to hoc ante querebamus. Quia antequam male ab aduersariis catholicorum moribus ante acta vita reputaret: recte subditur. Tempus posuit tenebris: et vniuersorum finem ipse constituit. Ipse posuit tempus tenebris iniquis videlicet modum quo iniqui esse desistant. Qui eis per apostolum dicitur. Eratis aliquando tenebre: nunc autem lux in domino. Sic alijs quoque discipulis idem doctor egregius dicit. Non precessit: dies antequam propinquabit. Abiciamus ergo opera tenebrarum: et induamus nos arma lucis: sic ut i die honeste ambulemus. Unde et in canticis canticorum: ecclesie venienti dicitur. Que est ista que progreditur quasi aurora surgens. Ape enim ecclesia aurore comparata describitur: que per cognitionem fidei a peccatorum suorum tenebris in clara luce iusticie commutata. Tempus ergo posuit tenebris: et vniuersorum finem ipse considerat. Vniuersorum nomine: electos voluit et reprobos comprehendit. Nam bona faciens et ordinans deus: mala vero non faciens: sed ab iniquis facta ne inordinata excruciant ipse dispones considerat vniuersos.

21

C

21

Ista. 40.

23

Ephe. 5

28

Ro. 13.

Gen. 3

Lati. 6

formi finez: et patienter tolerat oia: atq; in
metur electorum terminum q; ex malo mu-
tentur ad bonum. Intactur etia; reprobo-
rum finem q; de malo opere dignum retri-
buntur ad supplicium. Uidit finem psequē-
tis Sauli: quo prostratus diceret: Domine
qd me tuos facere: Uidit finem quasi ob-
sequentiis discipuli quo pro commisso scelere
guntur laqueo strigere: scq; et peccante pu-
niet: et deterius puniendo deciperet. Uidit
iniquitas delinquentes: sed considerat si-
nem delinquentium penitentiam correcto-
rum. Uidit quoq; sodomam delinquentes:
sed considerant sinez ardoris luxurie ignē
gehēne. Uidit gentilitatis finem: q; posses-
sa iniquitatum tenebris quandoq; fidei luce
claresceret. Uidit etiam indez terminum:
q; ab ea luce fidei quam tenebat obdurate
perfidie se tenebris cecaret. Unde adhuc
congrue subditur. Lapidem quoq; calig-
nis et umbram mortis diuidit torrens a po-
pulo peregrinante. Quid purus ille persi-
cus indeorum populus: q; auctorem vite p
fidem videre noluit: quem per prophetiam
predixit: nisi lapis caliginis fuit: q; et crude-
litate; durus erit: et infidelitate nebulosus.
Qui alio quoq; vocabulo umbra mortis dicitur:
Umbra gippe talis exprimitur qualia eius
rei de qua tractat fuerint linamenta. Quis
autem mortis nomen: nisi diabolus voca-
tur: De quo per quādam mysterij sui signi-
ficationem dicitur: Et nomen illi mors: cuius il-
le populus umbra extitit: quia iniquitatem
illius sequens: eius in se imaginem expres-
sit. Quid vero torrentis nomen: nisi ille a
conspetu tremendi iudicis per ultimum ex-
amen egrediens: atq; electos et reprobos di-
uidens ignis vocatur. Unde et per prophetā
dicitur: Flumen ignis rapidus egrediebatur
a facie eius. La. 18.

Quid autem in hoc mundo
peregrinatur populus: nisi
q; ad fordem electorum cur-
rens: habere se patriam no-
uit i celestibus: et tantoma-
gis illuc sperat inuenire se
propria: quāto fide cuncta que preterit eē
a se deputat aliena. Peregrinus itaq; ē po-
pulus omnia numeris electorum: q; hāc vi-
tam quoddam sibi exilium deputantes: ad
superam patriam tota cordis intentione

suspirant: de quibus Paulus dicit: Consi-
tes q; peregrini et hospites sunt super ter-
ram. Qui enī; hec dicunt: significant e pa-
triam ingere. Hanc peregrinationē isdem
quoq; apostolus tolerabat: cum diceret:
Dū sumus in corpore: peregrinamur a do-
mino. Per fidem enī ambulamus: et nō p
speciem. Huius peregrinatōis crīnas sata-
gebat euadere cū dicebat: Desiderium ha-
bens dissolui: et cum xpo eē. Et rursum: Ad
hi vinere christus est: et mortuorum. Vni
peregrinatōis pōdus grane sentiebat psal-
mistā cum diceret: Veni me q; incolatus me-
us plangatus est habitā cum habitantibus
cedar: multi incolā sunt anima mea.
b hac crispī sctorum amebat: cum sup-
nis desiderio flagrans diceret. Sitinit ani-
ma mea ad deum vinum: quādo veniā; et
apparebo ante faciem dei: Sed hoc deside-
rium nesciunt: q; cor in terrenis voluptati-
bus desigant. Dum enī sola que querant
visibilia diligit: pfecto inuisibilia: vel si cre-
dunt esse non diligunt: quia dū nīmis se ex-
terius sequuntur: etiam mente carnales fi-
unt. Simil etiam in hac vita vterq; popu-
lus currit: sed nō simul ad perpetuam per-
uenit. Quia lapidem caliginis et umbram
mortis diuidit torrens a populo peregrina-
te. Sic si aperte dicat: Eos quos modo vti
infidelitas excecā: vel crudelitas obdurat
flāmarum flumini a conspectu eterni iudicis
extens ab electorum tunc populo sepa-
rat: et tunc a bonis ignis districti examinis
diuidat quos nūc in suis concupiscentiis
tenebre viciozū excecant. Potest fortasse
in torrentis nomine ipsa irrigatio scē pre-
dicationis intelligi: iuxta id quod per Sa-
lomonem dicitur: Nilum q; subflannat patet:
et qui despiciat partem matris sue: effodiat
illum corui de torrentibus. Peruenit gippe
dum vniū iudicia respiciendū: substa-
nant patrem. Et qlibet hereticū dum predi-
cationem sancte ecclesie secunditatem illu-
sū deridendo contemnit: qd aliud q; pa-
trum matris despiciant: Quam non imeri-
to eorum quoq; motrem dicimus: q; d ipsa
erunt: q; contra ipsam loquuntur. Ioanne
attestante qui ait: Al nobis exierunt: sed nō
erant ex nobis. Itaq; si fuissent ex nobis mā-
fissent vtiq; nobiscum. Corui vero de tor-
rentibus veniunt: cum predicatoris veri ad de-

Hebr. xi

2. Col. 5.

Phl. 1.

Phl. 41

3

4

sententiam sancte ecclesie ad sacrorum fluenta procedunt. Qui etiam recte corni vocati sunt: quia nequaquam de iusticie luce superbiunt: sed per humilitatis gratiam peccatorum in se ingreduntur. Unde etiam ab electorum ecclesia dicitur: *Altera sum, sed formosa*. Et Iohannes ait: *Si dixerimus quod peccatum non habemus, nos ipsos seducimus*. Qui videlicet corni substantiam oculum effodit: quia prauorum pertinacium hominum intentione vicunt. Et hoc itaque testimonio si hic quoque torrens predicatio debet intelligi lapidem caliginis et umbram mortis diuidit foras a populo peregrinante: quia sanctorum predicatio obduratas mentes reproborum deserit: et ad patriam humilitatis se corda conuertit. Unde adhuc subditur: *(Eos quos oblitus est pes egenis hominis et iniuios.)* La. 19.

Quod hoc loco alius accipitur egenus homo: nisi ille de quo per Paulum dicitur: *Qui propter vos egenus factus est* cuius dominus ecclesie videlicet egenus hominis pedes sancti predicatorum fuerunt: per quos profecto presentia gentilitatem circumsens mundum perambulauit vniuersum. De quibus per prophetam dicitur: *Et ambulabo in eis*. An pes eius non erat qui tentus in compedibus dicebat: *Pro quo legatione fungor in cathedra*: Sed cor qui umbram mortis et lapidis caliginis extiterunt: pes hominis egenus oblitus est: quia in ipso initio nascentis ecclesie dum sancti apostoli celorum regnum iudeis predicare voluissent: videntes quod ei nihil omnino proficerent ad predicandum gentibus desisterunt: sicut ipsi in suis actibus dicunt: *Vobis oportebat primum loqui verbum dei: sed quoniam repulistis illud et indignos vos iudicastis eterne vite: ecce conuertimur ad gentes*. De quibus et per prophetam dicitur: *Transferentur montes in cor maris: quia repulsi a iudea apostoli in hoc gentilitatis populo sunt transfusi*. Qui sunt ergo qui umbram caliginis et umbram mortis a peregrinante sanctorum populo diuiduntur: nisi hi quos pes egenus hominis oblitus est: quos predicatorum domini videlicet per humilitatem pauperum: pro superbie sue tumore reliquerunt: Eorumque omnino oblitus sunt domini predicatio nis sue semina: ad solam fructificationem

gentium transfuserunt. Quos recte quoque et iniuios vocat: quia dum in infidelitate sua obdurati sunt: verbis vite ad cor viam prebere noluerunt. Sed iudea hec que sic obduruit vel qualis dudum fuerit: vel quid post pertulerit audiamus. Sequitur. *(Terra de qua oriebatur panis: in loco suo igne subuersa est)*. Panem iudea dare soluerat: que legis habita precebat. Quam videlicet legem qui intelligere iam reprobi atque explare non poterant: propheta Hieremias in lamentis deploarat dicens: *Paruuli perierunt panem: et qui frangeret eis non erat*. Sed hec terra in loco suo igne subuersa est: quia fidelium signa conspiciens inuidie se face concremavit. Quia namque semper inuidia de superbia nasci solet: in loco suo igne perit: quia circiter arsit inuidia: quia superbi non reliquit. Terra ergo que prius panem habuit: post ignem subuersa est: quia synagoga que mandata dei per legem protulit: nascentem ecclesiam persequens inuidie se igne consumpsit. An non emulatio sine facibus ardebat: cum redemptoris nostri signa conspiciens per quodammodo suos dicebat: *Quid faciemus quia hic homo multa signa facit: vel certe videtis quia nihil proficimus: ecce totius mundi post eum vadit*. Uidebant unde conuerterebant: atque exinde peruersiores fiebant. Querebant extingueret: quem cernebant mortuos viuificare. In ore tenebant legem: sed legis persequerentur auctorem. Terra ergo de qua oriebatur panis in loco suo igne subuersa est: quia iudea in semetipsa et prius habuit legem que reficeret: et post inuidiam que concremaret. De cuius adhuc descriptione subiungitur. *(Locus saphyri lapides eius: et glebe illius aurum)*. Auget reatu culpe sequentis: preconiū glorie precedentis. Nam vniuersi cuiusque casus tanto maioris est criminis: quanta priorum eaderet maioris potuit esse virtutis. Sicut ergo et iudea: dicatur quod fuerit: precedentium magnitudo virtutis exerceat ad cumulandum delictorum. Locus saphyri lapides eius et glebe illius aurum: quid enim hoc loco per lapides nisi sanctorum ac foris mentes accipimus?

Capitulum. 20.

In scriptura etenim sacra aliquando lapides in malo aliquando vero in bono accipi solent. Nam cum

Capitulum. 1. 1. 30. 1.

2. Cor. 8. 21

Eph. 6.

2. Cor. 13.

Do. 45

8

2. Cor. 4

30. 11.

21

Mat. 3.

Ezech. xi.

1. Pe. 2

Esa. 55.

lapidis pro insensibilitate ponitur dura per lapides corda signatur. Unde et per zibababam dicitur: Potens est deus de lapidibus istis suscitare filios abrahe. Qui videlicet nomine lapidum corda gentium designat: dura tunc atque insensibilia per infidelitatem. Et per prophetam dominus pollicetur dicens: Inferam cor lapideum de carne vestra: et dabo vobis cor carneum. Rursum per lapides mentes fortium designari solent. Unde et per Petrum sanctis dicitur: Et vos tanquam lapides vivi super edificantur domos spirituales. Et per prophetam dominus venturi ecclesie pollicetur dicens: Ecce ego sternam per ordines lapides tuos: et fundabo te in saphyris: et ponam iaspidem propugnacula tua: et portas tuas in lapides sculptos et omnes terminos tuos in lapides desiderabiles universos filios tuos doctos a domino. Stravit namque in illa per ordinem lapides: quia in ea sanctas animas mentium diversitate distinxit. Fundavit eam: in saphyris: quia lapides coloris aerei sunt se similitudinem tenent: quia robur ecclesie in animabus celestibus appetentibus celebratur. Et quoniam iaspis viridis est coloris: iaspidem propugnacula eius posuit quia illi contra adversarios pro sancte ecclesie defensione obiecti sunt: qui internis desiderijs viriles nulla deponis reprobi ariditate marcescunt. Portas vero eius posuit in lapides sculptos: ubi quippe porte sunt ecclesie: per quorum vitam atque doctrinam intrat in eam multitudo credentium. Qui pro eo etiam quod magnis operibus polleant: id quod loquentes afferant viuentes ostendunt: non puri sed sculpti lapides esse memorantur: in quorum vultu: quia recta operatio cernitur: quasi in eis dem ipsis exprimitur quod egerunt. Ubi omnem quoque sanctorum numerum generali collectione concludens subdidit. Dominus terminos tuos in lapides desiderabiles: et tanquam si audientes ista peteremus ut hos lapides quos diceret indicaret: adiunxit: Universos filios tuos doctos a domino: quia igitur deinde nunquam sancte anime que celessem vitam dicerent defuerunt: dicitur: Locos saphyri lapides eius. Et quia magna vite ac sapientie claritate per fidem fuit adiungitur. Et glebe illius aurum. Quid per glebas: nisi collectiones singulorum ordinum ac multitudines designantur: Dicitur

be autem et humore et pulvere contrahitur. Dominus ergo qui rore gratie infusus est mortuis debito se pulcrem esse veraciter cognoscere confessi sunt: dum vite virtute clarescerent quasi auree in illa glebe iacerent. Glebas hec terra habuit in prophetis: glebas in doctoribus: glebas in prius antiquis: qui magna se infusione gratie in professionis et operis unanimitate tenuerunt. Hec ergo. Et glebe illius aurum quia in ea multitudo spiritualium tanto maiori virtute claruit: quanto se in deum ac proximum maiore unanimitate contraxit. Sed hoc aurum: perfidie est: postmodum tenebris obscuratum. Cuius profecto nigredinem dixerunt: as propheta intuens deplorat dicens: Quo modo obscuratum est aurum mutatus est color: optimus. Aurum namque obscuratum est in eis antiquis ille fidei atque innocentie splendor: irruente perfidia malicie se nocte fuscavit. Quia igitur quod fuit audium locum saphyri lapides eius. et glebe illius aurum: nunc iam dilectus ille dei populus cur tanta hec dona perdidit audiam.

Lapitulum. 21.

Emittat ignoranti animae intuitus est oculis vultus. Quis hoc loco animae nomen: nisi ille signatur quod corpus carnicum quoddam assumptum ascendendo ad ethera librantur. Qui apte quoque etiam vultus appellatione exprimitur. Vultus quippe dum volat: si iacens cadaver conspicit ad esum se cadaveris deponit: et plerumque sic in morte capitur: dum ad mortuum animal de summis venit. Recte ergo mediator dei et hominum: redemptor noster vultus appellacione signatur: qui manens in altitudine divinitatis sue: quasi quodam volatu sublimi cadaver mortalitatis nostre conspercit in infimis: et sese de celestibus ad ima submisit. Fieri quippe propter nos homo dignus est: et dum mortuus animal petijt: mortem apud nos: quod apud se erat immortalis invenit. Sed huiusmodi vultus oculis fuit ipsa intentio nostre resurrectionis: quia ipse ad triduum mortuus ab eterna nos morte liberavit. Ille ergo pater deus in deo populi mortale vultus

Trif. 4.

21

ait: sed q morte sua nostram mortē destrue-
ret: minime attendit. Conspexit quidē vul-
tūrem: sed oculos vultūris nō asperit. Qui
dum humilitatis eius vias quibus nos ad
alta subleuauit considerare noluit: semitam
auiū ignorauit. Neq enim pensare studuit
q eius nos humilitas leuaret ad celestia: et
mortis eius intentio reformaret ad vitam.
Semitam igitur ignorauit auiū: nec intuit⁹
est oculos vultūris: qz est vidit eum quē in
morte tenuit: videre noluit quanta vite no-
stre gloria de eius morte sequeretur. Unde
z ad crudelitatem quos psecutionis exar-
sit verba vite percipere renuit: p̄dicatores re-
gni celorum p̄hibendo: semitendo: feriendo
repulit. Qui. i. repulsi iudeam ad quā missi
fuerant deferentes: in gentilitatis collectio-
nem dispersi sunt. Unde adhuc subditur.
(Non calcauerunt eam filij israhel: nec
pertransiuit per eam leena.) In cunctis la-
tinis codicibus inuitores positos reperim⁹:
in grecis vero negociatores inuenimus. Ex
qua re colligi valet q hoc in loco pro nego-
ciatoribus inuitores: scriptores quib⁹ igno-
rando posuerunt. Inuitores enim negocia-
tores vicinūs pro eo q exercendo operi in-
sistant. Sed vterq sermo licet in voce diuiso
nec in intellectu non discrepat: quia oēs q
fidelium morēs inuimunt: spiritale negociū
gerunt: z cū predicationē suam auditorib⁹
prebent: ab eis fidem z opera recta percipiūt
sicut de sancta ecclesia scriptum est. Syndo-
nem fecit z vendidit: de qua z panlopost il-
lic dicit. Audiat q bona est negotiatio eius.
Qui hoc loco inuitores nisi pphere sancti
vocati sunt qui synagoge morēs ad fidem
instituire curauerunt: pphelando. Quorū
nimirū filij sancti apostoli nuncupant: qui
vnde deum hominem crederent ad eandem si-
dem ex eorum sunt predicatione generati.
De qbus ecclesie: per ps dicit. Pro patrib⁹
tuis nati sunt tibi filij: constitues eos prin-
cipes super oēm terraz. Sed qz repulsi apo-
stoli a synagoge subitus sunt egressi: recte
nunc dicitur. Nō calcauerunt eam filij israhel.
Calcarent quippe eam inuitorum fi-
lij: si predicatorēs sancti eiusdem synagoge
vicia calce virtutis premerent. Si autē in-
uitores eosdem sancte ecclesie predicatorēs
accipimus inuitoy filios pastores z docto-
res qui apostolorū vīā secuti sunt: nū ob-

stat intelligi. Qui synagogā minime calca-
uerunt. Quia dum corū patres. i. apostoli
ab illa repulsi sunt. Ipsi quoq ab eius vo-
catione cessauerūt. Ls. 12.1

Er quā videt⁹ synagogam
leena nō p̄transiit: qz sancta
ecclesia collectioni gentiū
dedita nequaquā sese ad il-
lum indee populū diutius
occupauit. Recte autē eccle-

sia leena nuncupat⁹: qz male viuentes in vi-
tīs ore sancte p̄dicationis interficiūt. Uti et
ipsi p̄mo pastori quāsi huius leene ori dicit⁹
tur. Mandata z māduca. Quia mactat⁹ qppe a
vita occidit⁹: id vero qz comeditur in co-
medentis corpore cōminatur. Mandata ergo
z manduca dicitur. i. a peccato eos i quo vi-
uunt interfice: z a scipis in tua illos mēbra
converte. Et qz hec ecclesia est corpus dñi:
ipse etiam dñs Jacob voce leo vocat⁹ se
leena vocat⁹ ex corpore dum ei sub inde spe-
cie dicitur. Ad predam mi fili ascendisti re-
quiescens accubasti vt leo: z quāsi leena.
Quis suscitauit eum? Nec igitur leena ne-
quaquā dicitur: qz per indeam transiit: z non
pertransiit. Apostoli nēq p̄dicantibus
prius ex illa tria milia postmodū quinq mi-
lia crediderunt. Ecclesia itaqz per synago-
gam transiit sed non p̄transiit: qz ex illa ad
fidem paucos rapuit: sed tamen illum infi-
delem populū a perfidia funditus nō extir-
xit. Sed qz sepe iam diximus refulsa ab isi-
delitate iudeoy desierit ad vocationē gen-
tium. Uti adhuc de eadem leena dī. (Ad
silicem extendit manū suam subuertit a ra-
dicibus montes.) Mandat⁹ qppe ad silicem
extendit: qz viciā gentiū sue brachium
p̄dicationis misit: vnde z idem beatus Job
passionis sue hyssoriam p̄sciens gentibus
innotescendam dicit. Scribantur hec silio
ferreo in plumbi lamina vel cete sculpantur
in silice. Quid vero hoc in loco montes nisi
huius seculi potentes accipimus: q pro ter-
rena substantia in altā tument. De quibus
psalmista ait. Tange montes z fumigabūt.
Sed mōtes a radicibus sunt enersi: qz p̄di-
cante sancta ecclesia summe hui⁹ seculi po-
tēstates in odoratum olipotentis dei ab infi-
ma cogitatione ceciderunt. Radices enim
montium sunt cogitationes intine supboꝝ
z a radicibus montes cadunt: qz ad colen-

Sec. 49

B

ps. 104.

L

dum deum potestates seculi ab inis cogitationibus psteruunt. Recte etenim p radicē cogitatio occultata signatur: qz p hoc qd inus non cernitur erūpit qd videatur foras. Tūc 7 in bonam partē per pphētā dicit. Emitte id qd saluatum fuerit de domo iuda: et qd reliquum est mitte radicem deorsum: 7 faciet fructum sursum. Ne si apte diceretur. In inis cogitatio nascitur ut in summis retributio reddatur. Sicut ergo. Ad silicē extendit manu: suā subuertit a radicib⁹ montes: quia dum duriciā gentiū sancta p̄dicatione perit supborū altitudine funditus struit. Quia hō eos quos a cogitationib⁹ terrenis euacuat: bonis celestib⁹ replet: 7 quos infimis curis exhaurit: supnis rigat fluuiis: mor subditur. ((In petris riuos excidit. i. i duris gentiliū cordibus fluuiis p̄dicationis aperuit sicut per pphētā quoqz de brigandis dicitur de ariditate gentiliū.)) Posuit desertum in stagnū aquarū: terrā sine aqua in eritis aquarū. Atqz in euangelio p̄mittit dñs dicens. Qui credit in me sicut dicit scriptura: flumina aque uiue de ventre ei⁹ fluent. Quod puissimū tunc audiuit⁹ etiā nunc completum uidem⁹. Ecce enim p̄dicationibus sanctis: 7 non ex indea p̄gentis: p cunctam ecclesiam toto orbe diffusam: fluuiata celestis mandatorum vberum manant ore gentiliū. Quia enim i petris riuos aperit ex duris quoqz cordibus fluuiis sancte p̄dicationis emanant. Sequitur. ((Et omne preciosum vidit oculus eius.)) Sciendū magnopere ē: qz tanto vnaqueqz anima sit preciosa: ante oculos dei: quanto p̄ amore caritatis despectior fuerit ante oculos suos. hūc ad Saul dicitur. Nonne cum paruulus essem in oculis tuis: caput te constitui in tribus israel: ac si aperte diceret. Adhuc mihi fuisti qz despectus tibi: sed nunc quia magnus tibi es: factus es despectus mihi. Unde 7 per pphētā dicitur. Ne q sapientia es in oculis vestris: 7 coraz vobis inest p̄s prudentes. Tanto ergo sit quisqz vilior deo: quanto preciosior sibi: tanto preciosior deo: quanto propter enim vilior sibi: quā humilia respicit 7 alia a longe cognoscit.

Capitulum.

Adhuc itaqz preciosum vidit oculus eius. In scriptura sacra videre dei aliquando pro eligere

ponitur sicut in euangelio scriptum est. Qui esēs sub sicū vidi te. idest positus te sub vmbra legis elegit. Vidi ergo preciosum qz humilia elegit. Infirma enim mūdī elegit de⁹: ut confunderet fortia. Vidi te preciosum: eaz humanam animā te se abiectam sapientiā gratie sue illustratione reseruit. De qua videlicet anima per pphētā dicitur. Si separaueris preciosum a vili quasi os meum eris. Viliis quippe deo est mundus p̄sens: p̄ciosa vero ei est anima humana. Qui ergo preciosus, a vili separatur: quasi os dñi vocatur: qz per enim deus p̄ba sua exercit: q ab amore p̄sentis seculi loquendo que pōt humana aiām euellit. Et qz testamētī noni doctorēs ad hoc nō p̄ducti sunt: ut occultas quas allegoriarū caligines in veteri testamento rimarent: recte subditur. Profundus dicitur quoqz fluuiorum scrutatus ē: 7 abscondita producit in lucem. Quid nāqz aliud flumina nisi antiquorum patrum dicta nācupantur? Quis enim pensare sufficit: qz vehemens fluuius dum legem conderet ex peccatoe moysi erupit: qz vehemens fluui⁹ ex vado corde defluit: quanta Salomonis ore atqz oīum pphētā in fluminum sancta manarunt. Sed horū fluminiū indea speciem tenuit: dñz littere superficiem seruans eorum p̄funda nesciuit. Hos vero qui veniente dño in eis interna sp̄salia querim⁹: eorum p̄funda rimamur. Quod ipse dñs facere dicitur: qz id nos agere ipso donante preuelemus. Per nos ergo qui nō litteras que occidit: sed sp̄ritū qui viuificat sequimur: profunda fluuiorū dñs scrutatur 7 abscondita in lucem p̄ducit: qz dicta legis que caligosa nimis hyistoria obscuratur: nūc expositione sp̄ritualis illuminat. Unde 7 loquens i parabolis: per euangelium veritas discipulis p̄ceptis dicens. Quod dico vobis in tenebris dicite in lumine: 7 qd in aure auditis predicate super tecta. Alia nāqz dicta expositionem fecerunt nobis esse iam cōspicuas sententias antiquorū patrum. Tūc Isaias pphētā plana sancte ecclesie expositionis verba cōspiciens: 7 non allegoriarum tenebris obscurata: exclamant dicens. Locus fluminorū rini latissimi 7 patentes. Testamētū enim veteris dicta quasi angusti 7 clausi rini fuerant qui immensas scientie sue sententias collectione ob scurissima constrigebāt.

Jo. 4.

Isa. 37.

Ps. 106.

Jo. 7.

B

Isa. 5.

Mat. 10.

Esa. 33.

Ad contra doctrina sancte ecclesie rini et la-
ti et parentes sunt: qz eius dicta et inuenien-
tibus multa sunt: et querentibus plana. Ad
ergo. Profunda fluitatorum scrutatus est et
abscoudita pduxit in lucem. Qz dnm suis
expositioibus intelligentie spm infundit:
antiquas pphetias obfcuritates apernit.
Et hoc iam sancta ecclesia per spm agno-
scit: qd synagoga prius per littera intelli-
ge re oino non valuit. Unde et Moyses cum
populo loqueretur faciem velabat: vt vide-
licet designaret: qd ille iudeor populus le-
gis pba cognosceret sed eiusdem claritate
legis oimodo non videret. Unde recte per
Paulus dicit. Es: h in hodiernum enim diem
cum legis Moyses: velamen est positum sup
eor eoru. Sed qz dicta dei nullatenus sine
eius sapientia penetrantur: nisi enim q spiri-
tum eius accepterit eius nullo modo verba
cognoscit: sanctus vir de inuestiganda eade
dei sapientia verba subiungit dicens.

Capitulum. 24.

Sapientia ho vbi inuenitur
et quis est locus intelligentie
et nescit homo precium
eius nec inuenit in terra
suauiter viuendum. Abyssus
dicit non est in me: et mare
logitur non est mecum. Non dabitur au-
rum obzium pro ea: nec appendetur arge-
tum in commutatione eius. Notanda prius
est: quod duo sibi pposuit: et duo subdit re-
spondendo. Ad id nam qd superius dicit:
sapientia ho vbi inuenitur et quis est locus
intelligentie: isto versu respondit. Abyssus
dicit non est in me: et mare logitur non est me-
cum. Ad id ho quod dixerat: nescit ho pre-
cium eius nec inuenitur in terra suauiter vi-
uendum: inferior versum reddit dicens.
Non dabitur aurum obzium pro ea: nec ap-
pendetur argentum in commutatione eius.
Ad utraqz ergo respondit: sed arguendo qd
obsecrat non soluendo. Cum sapientie na-
tq locum quereret ac deinde inferioris respō-
deret: abyssus dicit non est in me: non vbi
esset: sed vbi non esset indicauit. Rursus
et ab homine eius diceret precium igno-
ari atq ad hoc inferioris responderet non da-
bitur aurum obzium p ea: non qd esset ei
precium: sed qd non esset ostendit. Lunctis au-
tem liquet: qd neqz hec humana sapientia

vel teneri loco vel emi diuinitis pot. Sed vir
sanctus mysticis sensibus plenus ad alia
nos intelligenda transmittit: vt non creatam
sed creatam sapientiam requiramus. Na
nisi i pbs istis allegoriz. secreta rimemur
ea utiqz que sequuntur oino sunt digna de-
spectu: si et sola hystorica narratione per-
sentur. Postnlopost namq dicit. Non adequa-
bitur ei aurum vel vitru. Et cu sicut noui-
mus vitrum longe atqz dissimiliter arro sit
vilius: cur post auri nomē metalli, utiqz pre-
ciosi pro immensa laude vitruqz quozqz dicit
sapientie non equari: Ipsa ergo lre diffi-
cultate cōpellimur: vt ad sententias horuz
verbor mysticas vigilemus. At itaqz san-
ctus quā sapientia contemplet nisi eam de
qua Paulus apostolus dicit. Christus dei
virtutem et dei sapientiam. De qua p Sa-
lomonem scriptū est. Sapientia edificauit
sibi domū: et de qua ps est. Oia in sapientia
fecisti. Vnius namqz sapientie homo pcius
nescit: qz nil dignum estimatione illius inue-
nit. Non aut hoc sapientie precium et e di-
citur et nesciri: sed ideo nesciri qz deest eo
s. loquendi genere quo in angustis quisqz
deprehenus cum remedium subuentiois non
inuenit: fateri solet: qz quid faciat nescit. Vn-
us ergo sapientie pcius nescire est digni ope-
ris meriti: quo illam papiat non inuenire.
Ad hoc namqz precii domus: vt eius vice re
quā appetimus possidere debeamus. Quā
aut dedimus vt hanc sapientia que Xps ē
percipere mereamur: Vtā ppe redempti su-
mus. Illa namqz sola opa male viuēdo dedi-
mus: qbus si iusta retributio seruaretur nō
Xps sed supplicia redderent. S; aliud ho-
mo per insidia meruit: aliud per grām acce-
pit. Testatur paulus priusqz mens illius vi-
men gratuite veritatis accipit: qbus senti-
bus premebatur erroris. Qui prius inquit
sui blasphemus et psecutor: et contumeliosus:
sed misericordia cōscientias sum: qz ignoras
feci in incredulitate. Testat pzo qbus xpi-
stus mori dignatus est. Cū adhuc ingr pec-
catores effemus: p mēp Xps pzo impijs
mortuus est. Qui ergo veniente sapientia im-
pij inuenti sumus quid boni operis dedim⁹
quo accipere eādem sapientia mereamur.
Vnius itaqz sapientie homo pcius nescit qz
quisqz a butis alautibus rōnis intellectu de-
seruus est qm qd huius meritis nō sit saluat⁹

Ps. 107.

Ro. 11

Ephe. 2

1 Th. 1

Intelligit: nihil se dedisse boni opis ut ad fidem veniret agnosceret. Quasi enim ad percipiendam sapientiam precium dare: cognoscendum dei actionis sue mercedem puenire. Non esse huius sapientie precium cognouerat quod dicebat. Quis prior dedit ei: et retribuet illi. Hinc iterum scriptum est. Gratia salui facti estis: per fidem et hoc non ex vobis sed dei bonum est: non ex opibus: ut ne quod gloriatur. Hinc de semetipso iterum loquitur dicens. Gratia dei sum id quod sum. Ex huius nimirum aspiratione gratie quod virtutis opera prius in corde generant: ut ex libero quocumque arbitrio subsequatur actio cui post hanc vitam retributio eterna respondeat: dico adiecit. Et gratia eius in me vacua non fuit.

Capitulum.

25.

Ed sunt nonnulli qui saluati sunt suis viribus exultant: suisque precedentibus meritis redemptos se esse gloriant. Quorum perfectio assertio inuenit: submeritum ipsi contraria: quod dicitur et innocentes se asserunt: et redemptos: hoc ipsum in se redemptionis nomen euacuat. Quis namque qui redimitur: ex aliquo proculdubio captiuitate liberatur. Unde ergo quilibet iste redemptus est: si prius non fuit sub culpa captiuus. Liqueat itaque quia multum despicit: quisquis hoc sapit: hominis quippe meritum superna gratia non ut veniat inuenit: sed postquam venerit facit: atque ad indignam mentem veniens deus dignam sibi exhibet veniendo: et facit in ea meritum quod remuneret: qui hoc solum inuenerat quod puniret. Liqueat inter hec mentis oculos ad illum latronem reducere: qui de fance leonis ascendit crucem: de cruce paradisu. Intueamur qualis ad patibulum venerit: et a patibulo qualis abiecit. Venit reus fraterno sanguine: venit crucentus: sed interna gratia est mutatus in crucem: et ille qui mortem fratri intulit morientis dei vitam predicant dicens. Ademento mei deum dum veneris in regnum tuum. In cruce clausi manus eius pedesque ligauerant: nihil in eo a penite liberum nisi cor: et lingua remanserat. Inspirare deo totum illi obtulit: quod in se liberum inuenit: ut facta hoc quod scriptum est. corde crederet ad iusticiam ore confiteretur ad salutem. In corde

autem fidelis tres summope manere virtutes testatur apostolus dicens. Nunc autem manent: Fides: Spes: Caritas. Quas curitas subito repletus gratia et accipit latro et seruauit in cruce. Fidem namque habuit quod regnaturum deum credidit: quod secum pariter morientem vidit. Spem habuit: qui regni eius aditum postulauit dicens. Ademento mei deum dum veneris in regnum tuum. Caritasque quod in morte sua vinaclet tenuit qui fratrem et collatorem pro simili scelere morientem et de iniquitate sua arguit. et ei vitam qua non cognouerat predicant dicens. Neque tu times deum quod in eadem damnatione es: et nos quidem iuste: nam digna facis recipimus: hic vero nihil mali gessit. Ille qui talis ad crucem venit ex culpa: ecce qualis a cruce recedit ex gratia. Conspicebat deum quem videbat secum humana infirmitate morientem quando negabant apostoli eum quem mira uisula viderant diuina virtute facientem.

Capitulum.

26.

Ed hi qui saluari hominem propriis viribus astruunt: eandem confessionem hominis suum esse virtutem hominis sapienter. Quod si ita esset in dei laude per se non diceret. Confessio et magnificencia opus eius. Ab eo itaque accepimus recta precepta: a quo nobis et magna videntur operari. Quia ergo nil boni opis dedimus qui hanc sapientiam percipere meremur: dicatur recte: homo nescit precium eius: quoniam quisquis iam ratione vitatur: tanto altius sub humanis sapientie intellectum se despicit: quanto eiusdem sapientie verius eterna cognoscit: ut indignum se ad hanc puerilem videat: per gratuito agitur: ut dignus fiat. De qua bene mor subdit. (Nec inueni in terra suauiter viuentia.) Quid hoc i loco terre signatur noienis aia humana: De qua per dicit. Anima mea sicut terra sine aqua tibi. Nec autem sapientia inueniri in terra suauiter viuentia non valet: quia quisquis adhuc bene vite voluptatibus pascitur: ab eterne sapientie intellectu separatur. Nam si vere sapet: expulsus ab internis gaudijs de ea i qua cecidit cuius sui cecitate iugeret. Hinc namque per Salomonem dicitur. Qui apponit sciam ap-

Ephe. 2

1. Cor. 15.

21

23

2. Tim. 3

Ro. 10.

1. Cor. 13

2

21

Ps. 10.

Ps. 142

3

ponit dolorē: quia quanto plus homo cepit
scire qd perdidit: tanto plus lugere inci-
pit corruptionis sue sententiam quam in-
venit. Considerat nūq̄ vide quā lapsus ē:
q̄ a para dīsi gaudijs ad erānas vite pre-
sentis: ab angeloz societatibus venit ad cu-
ras necessitatum: pensat in quos iam per-
culis facit: q̄ p̄zns sine periculo stare con-
templatur: luget eriliū quod dānatus parit:
se suspirat ad celestis glorie statum: quo p̄-
fui securus posset si peccare noluisse. Qd
bene ps. considerans ait: Ego vici in pano-
re meo. p̄iectus sum a vultu oculoꝝ tuoz. **Co-**
templatus q̄ppe interna gaudia visio-
nis dei socialem frequentiam angeloz per-
ficit: redurit oculos ad imalividit quo
faceret: q̄ ad hoc conditus fuerat vt in ce-
lestibus stare potuisset: pensavit vbi esset
quo deesset ingemuit propter qd se a vultu
oculoꝝ dei voluit: q̄ in compassionē lucis i-
tine grauiorē senserat eriliū sui tenebras
quas tolerabat. **Cap. 27.**

Hinc est quod ad aīum suū
ex p̄fita vita nullā ḡram cō-
solatōis admittit dicens:
Hegani psolari aīam meā
Hā plerūq̄ hui⁹ seculi diui-
tes solēt mētis redio affecti
bona t̄paliter accepta p̄spicere: tristitiam
desinere. Cum enī merore quodam se rāgi
sentit: equos aspiciunt: auri argentiq̄ sui
vascula p̄tēpantur: p̄dīa circueūt. **Lūq̄**
per hēc t̄palia oculos libetē trahūt: oboꝝ-
tum aīe merore vīciant. Quā eis ē in euan-
gelio p̄itas dicit: Ele vobis vinitib⁹ q̄ hic
habetis p̄solationē vestraz. Sed sanct⁹ vir
qui hoc luget q̄ ab eternis gaudijs cecidit
psolat dem de t̄palib⁹ nō admittit dicens:
Hegani psolari aīam meā: ac si a p̄te dicat
Qui de t̄palium amissione nō lugeo: de tē-
poralium abūdantia psolari nequaq̄ pos-
sum. Cui tanq̄ si nos audientes ista dicere
mus: qd igitur queris q̄ psolari in his que
mūdi sunt renūis sicut adiecit. Nemo: sui
dei delectatus sum. Ac si apte dicat: Ter-
renarum rerū me nec abūdantia refouet:
auctoris autē mei quē adhuc videre nō va-
leo: vel sola memoria delectat. Hec est igit
amaritudo sapientiū q̄ dum spe i alta ere-
cti sunt: nullis h̄ gaudijs animā sternunt.

Hic enī scriptum ē: Cor sapientium vbi tri-
sticia est: cor stultoz vbi leticia: hinc Ja-
cobus dicit: Miseri esore et lugere: et plora-
re et risus vester in lacrimis cōuertatur: et gau-
dium i merore. Hic per senectutem veritas
attestatur dicens: Beati q̄ lugēt: qm̄ ipsi cō-
solabūtur. Inueni ergo sapientia in eorū
terra nō potest: q̄ suauiter viuunt: q̄ tanto
versus stulti sunt: q̄to maiora percentes i
mimis lerantur. Hinc Salomō ait: Rūm de
putavi erroꝝ et gaudio dixi: qd frustra de-
cepis: Hic itaq̄ vir sanctus de sapientia
nec iucatur in terra suauiter viuunt: q̄
nimirū q̄ in hoc mundo suauiter viuūt: ita
adhuc stulti sunt: vt hoc ipm̄ quoz neces-
sant vnde ceciderūt. Sequitur. (Alibi dicit
nō est in me.) Quid hoc loco abyssus nī
si corda hominū vocat: que ē per lapsū fū-
da et per duplicatōis sunt caligine tene-
brosa: Que nimirū abyssus nō esse in se
hanc sapientiam p̄stetur: q̄ iniqua mens-
dum ē sapiens carnaliter appetit: stultas
se ad ipsalia ostendit. Nam q̄ teste Iohā-
lo: sapientia hui⁹ mundi stulticia est apud
deū: tanto q̄s amplius itus stultus fit: q̄
eo conatur exterus sapiens videri. De hac
abyssu per Iohā em dī: Vidi angelum de-
scendentem de celo habentem clauem aby-
ssi et catenam magnam in manu sua: et ap-
prehendit draconem serpentem antiquū q̄ est
diabolus et sathanas: et ligauit eū per an-
nos mille et misit i abyssum et clausit et signa-
uit super illum vt non seducat amplius gen-
tes donec consummētur mille anni. Milena-
rio etenim numero nō quantitatē tempo-
ris sed vniuersitatē qua regnat ecclesia de
signauit. Antiquus autem serpens ligatus
carthena in abyssum mittitur: quia religat⁹
a bonoz cordibus apud reproboꝝ men-
tes reclusus eis atrocius dominatur. Qui
paulopost quoz de puteo abyssi educti de-
scribitur quia de iniquozum cordibus nīc
occulte sentientibus tunc accepta contra ec-
clesiam potestate in vim aperte persecutio-
nis erūpt. Hec itaq̄ abyssus in qua nunc
diabolus seruat⁹ occultus nō esse in se sa-
pientiā dicit: q̄ alienā se a vera sapia inī-

Jac. 4

Mat. 5

Ecc. 2

1. Cor. 13

2. Cor. 20

D

quis operib⁹ ostendit. **D**um. n. malicia q^u
q^u tegit in corde: ore aut blandimenta exhi
bet: d^u cogitationes suas duplicitate obnu
bilat: d^u puritatis verba quasi fatuitatem
deutur: d^u vias simplices innocentie deeli
nat: quasi h^ure abyssus dei sapiam recusat.
Et q^u huic mundo mentis dectie presentis
vite curis et solitudinibus perturbantur et
securo eiusdem sapientie tragilitate p^{er}ui
nequa q^u possunt: recte subfigitur. ((Et ma
re loquitur non est mecu.)) Quid eni maris
noie nisi secularium mentium amara inge
ndo signatur. Que dum se vicissim inimi
cis impetit: quasi se aduersantes undiq^{ue}
collidunt. Recte etenim mare vita seculari
u^o d^u: q^u d^u p^{er}cellosis actionu^o motib⁹ concitat⁹
ab interne sapientie quiete atq^{ue} stabilitate
distinguitur. Quo contra bene per pphetā
d^u: Super quem regeſcit sp^us meus: nisi su
per humilem et getum et tremementem sermo
nes meos. A terrenis aut mentib⁹ tato lon
gis sp^us fugit: q^uto apud has getem non
inuenit. Vnde est enim q^u de quibusdam p^{ro}p^h
d^u: L^otrito et infelicitas in vijs eor^u: et vias
pacis nō cognouerunt. Alqua nimirū con
tritione perturbatōis nos d^us reuocat d^u
cens: Venite ad me oēs q^u laboratis et one
rati estis et ego vos reficiam: tollite iugum
meum sup^{er} vos: et discite a me q^u mitis sum
et humilis corde: et inuenietis reges aiab⁹
vestris. Quid eni in hac vita laborioſi? q^u
terrenis desiderijs estuare: aut qd h^u getius
q^u huius seculi nihil appetere.

Capitulum. 28.

In e q^u israelitens popu
lus custodiat sabbati acce
pit i manere: hinc econtra ē
egyptus muscarū multitu
dine percussa. Populus nā
q^u q^u denz segē accepit sab
batum. i. regem mentis: vt nullo in hac vſa
desideriorum carnaliū appetitu fatigetur:
egyptus nō que huius mundi specie tenet
muscis percutitur. Albusca eni nimis inso
lens et ingenuū animal est. In qua qd ali
ud q^u insolentes care desiderioꝝ carnaliū
designantur. Vnde alias d^u: Albusce mori
entes perdunt suauitatem inguenti: q^u co
gitationes superflue que assidue in animo
carnalia cogitantur et nascuntur et deficiunt:
eam suauitatem qua vniūſq^{ue} intrinsecus

per spūm vinctus est perdunt: quoniam integri
tate eius p^{er}ſui non permittuntur. **E**gypt⁹
p^{ro} muscis percussur: q^u eorum corda q^u ten
renam vitam diligunt dūm desiderioꝝ suo
rum ingentudinibus feruntur turpitudinib⁹
cogitationū carnaliū ad ima depressi sūt
vt ad getis intime desiderium nō lenitur.
Vnde cum infra ope pietatis ad cor veri
tas venit: prius ab eo cogitationū carnaliū
um estus efficit et post in eo virtutum dona
disponit. Quod b^u nobis sacra euāgeliū hy
storia inuit: in qua dum ad resuscitandam
ſiliam p^{ri}ncipis inuitatus d^us duceretur p^{ro}
tius additur. Et cum eiecta eēt turba ira
iſte et tennit manū eius et surrexit puella.

Foras ergo turba eſcitur: et puella ſcita
tur: q^u si nō prius a secretioribus cordis ex
pellitur ſp^uortuna secularium multitudo cu
rarum anima que intrinsecus tacet mortua
nō reſurgit. Alā dum se per innumeras ter
renos desiderioꝝ cogitationes spargit ad
p^{er}ſiderationē ſui ſeſe nullaten⁹ colligit. In
his itaq^{ue} ingentudinū fluctibus habitare ſa
pientia nō poſſit: cognosces aut: Et mare lo
quitur nō est mecu. Nullas g^ope eam plene
recipit niſi q^u ab oī se abſtrahere actionum
carnaliū fluctuatione contendit. Vnde ali
as d^u: Sapientiam ſcribe in t^{em}p^{or}e oꝝ: et qui
minoratur actu ipſe p^{er}cipiet eam. Et rursū.
Vacate et videte quoniam ego ſum deus.

Capitulum. 29.

Ed qd est quod p^{er}ſoſq^{ue}
antiquoꝝ pat^{er}u^o nom^u
hanc sapiam et intrinsec⁹
vinaciter tenuisse: et curas
mundi extrinsecus solen
ter miſtraſſe. An p^{ro}cepto
ne huius sapientie Jo
seph p^{ri}namum dicitur: q^u famis t^{em}p^{or}e tot⁹
egypti curas ſuſcipiens non ſolum egypti
is aliſtina prebuit: ſ^{ed} vſtam quosq^{ue} extero
rum aduenientium miſtraſſi ſui arte ſerna
uit. An ab hac ſapientia Daniel alien⁹ ex
titit: q^u a chaldeoꝝ rege in babilonia p^{ri}m
ceps magiſtra tuū effectus: tanto maiorib⁹
curis occupatus ē: q^u et ſublimiori digni
tate oibus prelatiſ. Cum igitur coſt^{er} p^{ro}
rūq^{ue} etiam bonos nō terreno ſtudio terre
nis curis ipſicari: patenter agnoſcimus q^u
ſic nōnunq^{ue} ciues babilonem angariis ſol
uunt babilonic: ſicut ſepe ciues babilonic

Mat. 9.

2

Ecc. 38

21

Exo. 15.

21

28

ipendunt angarias hierusalem. Nam sunt nonnulli q. verbum vite pro sola sapie ostentatōe predicant: elemosinas opem p. ap. peritū vane glorie submittant. Et quidem hierusalem vident eē que agunt sed tamē babilonie cives sunt. Sic itaq. aliquando contigit vt q. solam celestē patriā diligant terrene patrie curis subiaccere videantur. Quoz tñ misterium a prauoz oporib. p. rēq. i. actu. nōnunq. nō ante supnas iudicem i sola cogitatōe discernitur. Idem q. p. supna sapia discernunt qualiter debeat t. ad aliud vacare intrinsecus t. ad aliud extrinsecus occupari: vt si forte occulta dei ordinatōe aliqd. eis nō apperentib. de huius seculi curis imponitur: cedat deo quē diligūt t. p. amore eius intrinsecus solā illius desiderē visionem: p. timore nō eius ipositas sibi extrinsecus humiliter expleant actiones: vt t. vacare deo appetat ex grā dilectōis t. rursum curas superipositas ex p. dicit expleant seruatiū. Quoz occupatōes extrinsecus p. strepunt: intrinsecus in amore pacatissima q. teneatur: atq. occupatōem tumult. ex teris p. strepunt dispensat iterius p. dicit iudex rōne t. tranquillo moderamē: ea que circa se min. sunt tranquilla disponit. Sicut enī vigo: mentis frenatōis p. dicit moribus carnis: sic sepe super ipositos tumultus occupatōis bñ regit amor: q. t. q. exteriores care si pueris amore non appetuntur non p. fusio: sed ordinato aio mīstrari queat. Sā etī etenī viri nequaq. eas appetunt sed oculto ordie sup ipositas gemunt: t. quāuis illas p. meliōrē itentōem fugiāt: tñ p. subditiā mentē portant. Quas q. d. sumope si liceat vitare: festinat: sed timentes occultas dispensatōes dei tenēt quod fugiunt: recerent quod vitant. Intran enī ad cor suum t. ibi p. sulant qd. velūt occulta voluntas desiderēs subditos debere eē sumis ordinatōibus cognoscentes: humiliant ceruicē cordis: iugo dñle dispensatōis. Quis q. hō talis est quē licet tumultus videntur extrinsecus nunq. ad eius interiora perueniunt: itaq. agitur vt aliud intrinsecus voto: aliud extrinsecus teneatur officio: t. hac sapientia nō tam turbulenta atq. confusa sed tranquilla corda repleant. Bene ergo de ea d. q. abyssus dicit nō est in me t. mare loq. tur nō est meū. Ne si aperte diceret. p. p.

turbate mentes secularium colpro clamat quoniam a vera sapientia longe diuile sūt quo q. te nō sunt. Quia vero hec dei sapientia manēs cū patre ante secula: incarnatā erat in fine seculoz vt ad redimendū gen. humanū nō sanctos angelos: nō iustos homines mitteret: sed in manifestatōe visib. per semetipsam veniret recte subiūgi ur. ((Nō dabitur aux. obzium p. ea.)) Quā nāq. p. aux. obzium nisi sancti angeli designant. Qui recte t. aurum vocant t. obzium: aurum q. fulgent claritate iusticie obzium q. nullam habuerunt vnq. contagii culpe: homines vero insti q. d. in hac carne corruptib. mortaliter vincti aurū q. d. eē possunt: obzium oīno non possunt q. corp. quod corripitur aggrauat aīam t. t. p. mune terrena inhabitatio: sensum multa cogitantem. Nam quis in hac vita ex magne insticie claritate resplendeat: nequa q. tamen ad purum peccator sordibus caret: i. Ioan. ne apostolo attestante q. dicit: Si dixerim. q. peccatum non habemus: nosmetipsos seducimus t. veritas in nobis non est t. affirmando Jacobo q. astruit dicens: In multis enī offendimus oēs: p. p. beta etiam p. dicit q. d. q. nō in iudiciū eūz sermo nō q. d. non iustificabitur in conspectu t. no ois viuens. T. urū ergo obzium illi nūcupatur: q. ea in qua conditi sunt innocentia p. durantes: t. fulgent claritate iusticie: t. nec vel mī nimis maculantur sordibus culpe.

Capitulum.

30.

Ed q. p. hac sapientia nullus angeloz redēptor humani generis mittēdus sit: itne q. d. spem in his quos in adiutorio hominum sepe apparuisse didicim. angelis poneret: dictum est: nō dabitur aurū obzium pro ea. Ne si aperte diceret: p. p. semetipsam sapientia manifestabitur vt huius mundi genus a culpa liberetur. Nullus vice eius angelus mittitur: q. per creatorē necesse est vt creatura liberetur. Unde t. in euāgelio dñs dicit: Si vos filius liberaverit vere liberi eritis. Sed vt sanctus spiritus eiusdem sapientie repletus quosdam in t. dea p. nendit nō esse diuturnos q. spem in t. gillatorem ponerent t. sue salutis auctores

I. Jo. 4.

Iaco. 2.

Ps. 144

21

Adhuc putarent sicut et quidam sanato ma-
ledicentes dicant: Tu discipulus sis eius:
nos autem Adhuc discipuli sumus: Unde
adhuc congrue subiungitur. Nec appende-
tur argentum in cōmutatione eius. Et n.
argento sepe eloquia divina signant possunt
argenti vocabulo etiam cunctos eloquii scri-
ptores intelligi quorum vita inter turbas ho-
minum resplendit luce virtutum. Sed quia
lex peccata indicare potuit non auferre nō
quod veterum patrum nō legislator. Adhuc
scilicet humani generis redemptor extitit. Ar-
gentum ergo in cōmutatione huius sapien-
tie nō appenditur: quod quilibet sancti esse po-
tuerant in comparatione vniuersi filij nul-
lus meriti fuisse pensantur: quoniam huius
sapientie seruos se cognoscerent sancti nul-
latus fuissent. Ad hoc quippe illi missi sūt
ut in cordibus hominum viam huius sapien-
tie predicando prepararent: neque ut pro ca-
sa sed per eam subiectos populos regerent.
Quia enim certum erat quod per accessum tem-
porum deficientis seculi languores cresce-
rent acutum est ut eterna dei sapientia in fi-
ne seculorum per semetipsam veniret ad grā-
dam huius et nimis infirmitatis egrorum. I.
per totum mundum iacens languidum ge-
nus humanum: ut transmissis prius predi-
catoribus quasi quibusdam v. stratoribus
tanto postmodum maior veniret potentia
medici quātomagis morbus creuisset ego-
ri. Quia vero nullus vice eius ad saluan-
dos nos mittitur: dicatur recte: nec appen-
detur argentum in cōmutatione eius: quo-
niam vita istorum predicantium quātal-
bet sanctitatis luce polleat: aduentum no-
bis suprene sapientie per suam presentiam
non cōmutat. Sed fuere multi gentiliū qui
mundi huius sapientiam discipulis dediti
ea que sunt inter homines honesta serua-
rent: et saluandos seruati honestate se cre-
derent nec iam mediatorē dei et hominum
quererent: cum quasi sibi sufficientem sibi
philosophorum doctrinam tenerent i quo-
rum defectum mor subditur. (Non con-
stitur tinctis indie coloribus.) Quid eni
per indiam que nigrum populum mittit:
nisi hic mundus accipitur: in quo vita ho-
minum per culpam obscura generatur.
Tincti autem colores sunt indie huius mun-

di sapientes: qui quāuis per infidelitatem
et plerūque per actionem fedi sunt: ante hu-
manos tamen oculos superinducte hone-
statis colore fucantur. Sed cōterea dei sa-
pientia tinctis indie coloribus non confer-
tur quia quisque hanc veraciter intelligit: ab
his hominibus quos mundus sapientes co-
luit: quā longe distet agnoscit: ipsaq; eius
mandatorum verba ab huius mundi sapi-
entibus differunt qui dum intendunt elo-
quentium eorum dicta quasi pulchra appa-
rent spēs et fucatione tincture: et cum virtute
rerum careant aliud se esse quā sunt verbo-
rum compositionibus quasi supradictos co-
loribus mentiuntur. Ne contra doctrina sa-
pientie et predicatione pulchra esset: pura
veritate conspicua: nec aliud se per fallaci-
am pretendit exterius et aliud refertur inte-
rius neque in videri suis pulchra videri ap-
petit nitore sermōis sed integritate verita-
tis in mandatis igitur suis dei sapientia nō
conferitur tinctis indie coloribus: quia dū
fucata eloquentie ornamenta non habet
quasi vestis sine tinctura placet. Quam fu-
cationem tincture bene et animis desperare
rat cum dicebat: Que et loquimur non ido-
etis humane sapientie verbis sed in doctri-
na spiritus. Adhuc quippe hanc sapien-
tiam sola puritate veritatis ostendere non
autem eloquii tinctione fucare. Sequitur.
(Nec lapidi sardonico preciosissimo vel sa-
phyro.) Sardonicum vel saphyrum lapi-
des preciosos esse quis nesciat? Et dum
multi alij preciosi sint lapides qui longe
istos estimatione magnitudinis antecellat:
cur saphyrum vel sardonicum potissimum pre-
ciosus nominatus est: cum utraq; lapis iste
aliorum lapidum comparatione vilissim⁹
sit: nisi ut eos lapides qui preciosi deservit
tur dum preciosos non esse cognoscimus:
in eorum intelligentia aliud exquiramus?
Sardonicus quippe terre rubre similissi-
mum tenet. Saphyrum vero aerem habet
speciem. Possunt ergo in sardonico per ter-
ram rubram homines: in saphyro autem
per aerem visionem angeli designari.
Nam cum rubre terre speciem lapis sar-
donicus habeat: non immerito hominem
designat quia et Adam qui primus est con-
ditus iaspe sermone terra rubra notatur.

Quid est ergo quod dicitur: hec sapientia lapidi sardonio vel saphyro non confertur: nisi quod is qui est dei virtus et dei sapientia mediator. scilicet dei et hominum ipse Iesus: tanta magnitudine excellat oia: ut ei nec in terra: prius homines: nec in celo angeli comparentur. Unde et per psalmistam dicitur: Quis in nubibus equabitur desuper: quod simul erit deo inter filios dei.

ps. ss.

21

Possunt autem per sardonium lapidem patres testamenti veteris: per saphyrum vero predicatorum et primi testamenti nomen. Illi quippe quibus magna iusticie via tenebantur: carnali est propagandi serviebant. Quia igitur existat quod quedam terrena agerent: non immerito per sardonium lapidem qui ut predicatorum terre rubre tenet spiritum designantur. Per saphyrum vero qui et actus coloris testamenti nomen congrue predicatorum accipimus: quod carnalis propagandi desideria postponentes celestia sola sectati sunt. Unde et propheta conspiciens cuncta carnis desideria sanctos apostolos spiritus ardore transcedere: ammiratus ait: Qui sunt hi qui ut nubes volat: sic si aperte dicat: Nos per terram gradimur: quod adhuc coniungimus implicamur et per pagande soboli opera carnis impendimus: isti vero in terra non ambulant sed ut nubes volant: quod dum celestia appetunt de terrenis desideriis nihil tangunt. Aut ergo quod dei sapientia sardonio vel saphyro lapidi non confertur: ac si patenter insinuat dicens: Et qui homo inter homines cernitur: nec in antiquis quibus nec in novis patribus equatur: quod ex deitate habet: quod in humanitate quicquid simile non habet. Unde adhuc subdit: (Hic ad quatuordecim et auras vel vitrum.) Quis hoc sanum sapiens iuxta istam sentire dignetur. Vitrum quippe ut superius dictum est: auro longe est valius: et postquam dictum est: quod aurum hanc sapientiam non equatur: adhuc quasi crescendo subiungitur: quod et quod nec vitrum possit equari. Sed ipsa nos ista ab historico intellectu deficiens ad indagandum allegorie mysterium mittit. Num namque metallum nominis potiori metallis omnibus claritate fulget. Vitrum quoque natura est ut extrinsecus visu pura intrinsecus perspicuitate perluceat. In alio metallo quicquid

trilevis continetur absconditur: in vitro vero quodlibet liquor qualis continetur interius talis exterius demonstratur: atque ut ita dixerim ois liquor in vitro vasculo clausus patet. Quid ergo aliud in auro vel vitro accipimus nisi illam supernam patriam: illam beatorum civium societatem quorum corda sicut bitumice et claritate fulgent et puritate translucent: Quia Iohannes in apocalypsi describit eam dicebat: Et erat structura muri eius ex lapide lapide: ipsa non civitas auro modo similis vitro mundo. Quia enim sancti ois summa in ea beatitudinis claritate fulgebunt: instructa auro dicitur: Et quoniam ipsa eorum claritas vicissim sibi in alternis cordibus patet: cum vicissimque vultus attenditur simul et conscientia penetratur: hoc ipsum auro vitro mundo simile esse memoratur. Ibi quippe vicissimque mentes ad alterius oculis membrorum corporum non abscondit: sed patebit animus patebit corporalibus oculis ipsa etiam corporis armatura: sicut vicissimque tunc erit conspicibilis alteri sicut nunc esse non potest conspicibilis sibi.

L. Apoc. 21.

Nunc autem corda nostra quodam in hac vita sumus quodammodo in altero in alterum videmus non possunt: non intra vitrea sed intra lutea vascula concluduntur. Cuius scilicet in toto per passionem mentis inherere prophetia formidabat cum diceret: Eripe me de hoc loco ut non inheream. Quod nimirum habitaculum corporum: Paulus domum terrestrem nominat dicens: Scimus quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluta est: quod edificationem ex deo habemus domum non manufactam eternam in celis. In hac itaque terrestri domo: quousque vivimus ipsum ut ita dicam corruptionis non sine perierem mentis oculis nullatenus penetramus: et vicissim in alijs videre occultum non possumus. Unde sancta ecclesia sponso sibi specie videre in divinitate desiderans nec tamen valens quod eternitatis illius formam quam intueri concupiscit: ab eius oculis assumpta humanitas abscondebatur in cantibus canticorum merans dicit: Eripe me de hoc loco post pietatem nostram. Sic si aperte dicat: Ego hunc in divinitatis sue iam specie

ps. 68. 2. Cor. 5.

L. 2.

Expositionis. S. Gregorij. Liber viij.

videre desidero: sed adhuc a visione illius per assumptæ carnis parietē excludor. Quo usq; itaq; in hac corruptibili carne vitam? cogitationes nostras in alterutrum non videmus. Unde rursum per eundem paulum dicitur. Quis scit hominē que sunt hominis: nisi spiritus hominis qui in ipso est? Et rursum: Nolite iudicare ante tempus donec veniat dñs qui et illuminabit abscondita tenebrarum: et manifestabit consilia cordiū. Gloria itaq; civitas que sua vicissim singulis corda manifestat ex auro dicitur similis vitro mundo ut designetur auro clara: vitro perspicua. Sed quāvis in ea sancti omnes tanta claritate fulgeat tanta perspicuitate trāsluceant: ei tamen sapientie de cuius imagine habent omne qđ sunt equari non possunt. Bene ergo dicitur. Non equabitur ei aurū vel vitrum. Ad hoc enim sancti omnes ad illa gaudia eterna perveniunt: ut esse deo si miles possint: sicut scriptum est. Tū appa-ruerit similes ei erimus: qñ videbimus euz fieri est. Et tamen scriptum ē. Homine qđ similes tibi: Et iterum. Aut quis erit similis deo inter filios dei? Unde ergo similes et unde non similes nisi quia huic sapientie et similes erunt ad imaginē etramē nō erūt similes ad equalitatem: Aspiciendo quippe eternitatem dei sit eis ut eterni sint: et dā visionis eius donū percipiunt et pceptis dea trāduis imitantur qđ vident. Et similes ergo sunt qui beati sunt: et tamen creatori similes non sunt quia creatura sunt. Et habent itaq; quandam dei similitudinē q: nō habent finem: et tamen incircūscripti equalitatem non habent qui habent circūscriptio nem. Dicitur recte: non adequabit ei aurum vel vitrum: q: quālibet sancti claritate et pspicitate fulgeant: aliud est homines esse sapientes in deo: atq; aliud esse hominem sapientiam dei. Quā pfecto sapientia ille veraciter agnoscit: qui mediator dei et hominum aliquē comparare sanctorū minime presumpsit. Unde et subditur.

Capitulum.

Non commutabunt p ea vasa auri excelsa et eminentia. Et excelsum quippe vas auri belias erit: excelsus vas auri dixerimus: excelsa atq; eminentia auri vasa prio-

res patres fuerunt. Sed hec dei sapientia ut a carnali nos conversatione redimeret apparuit in carne et qui illa veraciter nō agnoscat mediator dei et hominū homines? Iesus christi unum esse et pphetis psonam: quē electorū oculi fide tenebant deum eis viderent hominē. Unde ab eo sanctis discipulis dicitur. Quē dicitis homines esse filios hominis? Qui cū responderent pponit aliq; Joannē baptistam: aliq; heliā: aliq; dicit. Veneremini aut ex pphetis de suo mor sensu regunt. Nos aut quē me esse dicitis? Qui pertrus totius ecclesie voce respondens ait. Tu es Xps filius dei vivi. Quia igit iuxta pauli vocem: christum nominis dei virtutem et dei sapientiam: petrus pro hac sapientia vasa auri excelsa et eminentia commutare noluit q: de illa non aliud qđ erat intellexit. Admagnum quippe ut dictum est vas auri iohannes. Admagis vas auri belias vel beleritas fuit. Sed qđ eundem deū quēlibet eorum credidit: vas auri excelsus et emines pro sapientia commutavit. Ecclesia hō vas auri p hac sapientia nō commutat: q: christi filium dei non unum esse pphetarū sed vniū pphetarū vniū credit. Ipam gpe ad se venisse sapientiam videns noluit se in illis aureis vasis figere: sed in eam studuit fide certissima ptransire. Cū in canticis canticorum dicit. Invenierunt me vigiles: q custodiunt civitatem. Num quē dilexit aia mea vidistis? Paululus cum ptransissem eos invenit quē diligit anima mea. Quos enim vigiles qui custodiunt civitatem: nisi priores patres vel pphetas accipimus: qui studuerunt ad custodiam nostram sancte predicationis voce vigilare. Sed cū redemptorem suū ecclesia quereret: in ipso antiquis predicatoribus spem figere noluit cū dicit: paululum cū ptransissem eos invenit quē diligit aia mea. Illum quippe invenire non posset: si illos ptransire noluisset. In istis se custodibus infideles fiterant q christum filium dei vniūquēlibet esse illorū credebant. Doce igitur ac fide petri inventos vigiles sancta ecclesia transijt: que pphetarū dominū vniūquēlibet ex pphetis credere contempsit. Dicit ergo nec commutabunt p ea vasa auri excelsa et eminentia: q: electi qđ sanctorū vitam et venerant ex sublimitate et tamen non suscipiunt ad errorem. Quos

Mat. 16.

Lat. 3.

enim puros homines esse sciunt deo homi-
ni oino non cōferunt. Vñ adhuc subditur.
((Nec cōmemorabuntur in comparatione
eius.)) Dñs enim superne patrie electi san-
cti quidē et iusti sunt: sed participatione sa-
pientie non comparatione. Quid enī sunt
homines deo comparati: Lumen autē sapiē-
tia lumen et serui sapientie vocari solent. Et
illa lumen illuminans isti lumē illuminatū
sicut scriptū est. Erat lux vera que illuminat
oem hominē venientem in hunc mundum.
Istis autē tantūmodo dicitur. Vos estis lux
mundi. Iusticia qdem sapientia iusticia et
serui sapientie nōcupant: sed illa iusticia in
iustificans est: isti autē sunt iusticia iustifica-
ta. De deo appē qui sapientia iusticia vt
et ipse iustus et iustificans: isti vō dicunt vt
nos efficeremur iusticia dei in ipso. Vñ er-
go venerandū est lumen illuminans aliter lu-
men illuminatū. Aliter iusticia iustificans:
aliter iusticia iustificata.

Capitulum.

35

Sapientia vō est et sapit: nec
habet aliud esse aliud sape-
re: serui autē sapientie esse q
dem sapientes possunt: nec
tamen hoc habent esse qd
sapere: nam et esse possunt
et sapientes non esse. Habet vitā sapientia: et
non aliud habet et aliud ē: quippe cui hoc
est esse qd vivere. Serui autē sapientie cum
habent vitam aliud sunt et aliud habēt: q
pe gubet nou ē hoc esse qd vivere nāz pos-
sunt iuxta aliqd esse nec vivere. Aliud quip-
pe illis est esse: aliud vivere: qz in ipso paren-
te primo essentiam habuere per inuicē: vi-
tam habuere per accessum: qm prius de ter-
ra factus est homo: et postmodum sicut scri-
ptum est inspirauit in faciem eius spiracu-
lum vite: et factus est homo in anima viven-
tem. Sapientia vō habet essentiam: habet
vitam: sed qz habet ipsa est. Proinde in cō-
mutabiliter viuit: qz non ex accidenti: s; es-
sentialiter viuit. Sola ergo cū patre et cum
sancto spirītu veraciter ē: cuius essentie cō-
paratum esse nostrū non esse est. Vñc si cō-
iungimur sumus: vltimus sapiens: huic si
cōparamur: nec sapiens: nec vltimus oino
nec sumus. Vñc est q sancti oēs qm in dei
visione p̄ficiunt: quanto magis diuinitatis
interna cōspiciunt: tantomagis se nihil esse

cognoscunt. Nāqz quippe legē qz Librāz
cūterem et puluerem se esse p̄filius est: nisi
cum habere dei meruit collocactionem. Vñ
enim. Loquar ad dñm meum cum sim pul-
uis et cinis. Enim se aliqē fortasse cre-
deret si veracem essentiam que super ipsum
est minime sensisset. Vñ vero vbi ad vnu-
tabilem contemplandā super seruatus est
impletus tante cōtemplationis potētia dñ
videret illum nū se esse nisi puluerem vidē:
hinc est etiam qz p̄pheta repletus eadem sa-
pientia exclamat. Memento dñe qz puluis
sumus. Qui rursus eiusdē in cōmutabilita-
tem essentie contemplatus ait. Omnia sicut
vestimentum veterascent: et sicut oportet
mutabis eos et mutabuntur: tu autē idem
ipse es: et anni tuī nō deficiēt. Vñc ad moy-
sen dicitur. Ego sum qui sum: et dices filiis
israel: qui est misit me ad vos. Solus quip-
pe veraciter ē: qui solus in cōmutabilis per-
manet. Nam omne qd modo sic et mō al-
ter est iuxta non esse est. P̄ermanere enim i
statu suo nō potest atqz aliquo modo ad nō
esse itur: vñ ab eo qz fuerat temp ad aliud
per momenta temporū ducitur. Ut ergo in
participatione alius essentie aliqd sim? co-
gnoscauis nosmetipsos qz p̄p̄nibz su-
mus. Bene itaqz dicitur. Nec cōmemorabū-
tur in comparatōe eius: quia vasa auri et
ecclia et cōmunitas, que et participatione sa-
pientie nobis veneranda non sunt i cōpa-
ratione sapientie etiā memorāda non sunt.
Quia vero hec sapientia humanis cordibz
latenter infunditur: sicut de sancto spirītu
quoqz dictum ē. Spiritus vbi vult spirat: et
vocem eius audis et nō scis vnde veniat et
quo vadat: itēco subiungitur. ((Trahitur
enī sapientia de occultis.)) De occultis sa-
pientia trahitur: qz cum sit inuisibilis nō si-
si inuisibiliter inuenit. Que recte queqz tra-
hi dicitur: qz sicut statum trahim? vt corp?
p̄nat: sic ab intimis sapientie/spiritus duci-
tur vt ad vitam anima subsistat. Vñc ps
ait. Os meū aperui et attraxi spirītū. Que
nūmrum sapientia humana carne cum ani-
ma rationali suscepit: dum ab intimis ap-
paruisse in promptu: mundus hic qui an-
ctorem suū inuisibilem videre non potuit
quem visibile cōspexit hominem eū quoqz
et inuisibilem agnouit vñm cōuersa est ab
infidelitatis in tenebris superba prius sua

Gesi. 18.

Ps. 104.

Esa. 3.

Jo. 3.

B.

Ps. 138.

Jo. 1.

Mat. 7.

21

B

inuestione gentilitas ostensis signis gentit si des: propagata autem fide in veneratione omniū sancte ecclesie culmen emicuit. Cui cum desissent aperti aduersarij temptari ce pit a suis. Nam quos in ea hereses exorte: contra eam duri certaminis bella parauerunt. Exercentis quippe est hoc tempore p laborum: que sequenti tendit ad remunerationem. Quia ex re actum est vt in eo non nulli pderent qui mediator dei et hominum hominem Chastū Jesum purum hominem creatum viderent: sed ex gratia edificatus: tantūq; ei sanctitatis tribuerent quantum de sanctis ceteris eius videt famulis agnouissent: quos beatus Job pphetie spiritui afflatus sententie sue diffinitio redarguit dicens.

Ca. 34.

ON adequabitur ei topatium de ethyopia. Quod per ethyopiam nisi plentes mundum accipimus: que colores nigredine designat peccatorum populū sedita temq; meritorū. Aliquando hō ethyopie nomine specialiter gentilitas designari solet: i fidelitatis plūs nigra peccatis. Quā veniē te dñs Abachne ppheta vidit timore pter ritam: et ait. Tabernacula ethyopā expane fcent: tabernacula terre madian. Dauid quoq; ppheta videns q ad iudea redimē dam veniret dñs: sed ante gentilitas crederet et postmodum iudea sequeretur sicut scriptum est. Donec plenitudo gentium introiret et sic ois israel saluus fieret dicit. Ethyopia puenient manus eius deo. Id est pñs iudea credat saluandum se offert oipotentis dño peccatis nigra gentilitas. Topatium vero pñs lapis ē: quia greca lingua pan omne dicitur: pro eo q omni colore respicit et topatium quasi topandium vocatur. Dum vero in deum cōuersa gentilitas credidit ex ea multi sunt dono spiritus locupletati: vt quasi multis coloribus sicut multis virtutibus luceant. Sed ne acceptis quibz virtutibus extollantur: a sancto viro nūc dicitur: non adequabitur ei topatium de ethyopia. Ne si aperte dicat. Nullus sanctorum quibz virtutibus plenus ex ista tamen nigredine mundi collectus se equari ei pōt: de quo scriptū est. Quod nascetur ex te sanctum vocabitur filius dei. Nos quippe etiam

sancti efficiuntur: non tamē sancti nascimur: quia ipsa nature corruptibilis condicione constringimur: vt cum ppheta dicam. Et enim in iniquitatibus cōceptus sum: et in peccatis peperit me mater mea. Ille autem solus veraciter sanctus natus est: q vt ipaz cōditione nature corruptibilis vinceret: ex cōmixture carnalis copule conceptus non est. Vnde se sapientie quasi qdā topatium de ethyopia equari voluit: cū quedam here siarches dixit. Non inuidio christo deo factō: si volo et ipse possum fieri. Qui Jesum christum dñm nostrū non p mysterium conceptionis: sed p pfectam gratie deum pnta uit peruerfa allegatione astruens cum purum hominem natum: sed vt deus esset p meritum pfecti: atq; ob hoc estimans et se et quoslibet alios posse ei coequari q filij dei per gratiam sunt: non intelligens non arēdens q non adequabitur ei topatium de ethyopia. Aliud est enim natos per gratiaz homines adoptionis accipere: aliud enim singulariter per diuinitatis potentia: deū ex ipso conceptu pdesse: nec equari pōt gloria vnguenti: habita per naturam: alijs accepta per gratiam.

Capitulum.

35.

Mediator qppe dei atq; hominum hō Christus Iesus non sicut iste hereticus despiciat: alter i humanitate alter in deitate ē: nō prius hō cōceptus atq; editus: post p meritum vt deus esset acceptus: sed nunciare angelo et adueniente spū mor hō in vtero mor intra vterū hōm caro et manē in eo mutabili essentia: que ei est cū patre et cum sancto spiritu coeterna. assumpsit intra virginē viscera: vt et impassibilis pati et imortalis mori et eternus ante secula temporalis posset ē in fine seculorū: vt p ineffabile sacramentū conceptu sancto et partu iniolabili fm fuitatē vtriusq; nature: cadē virgo et ancilla dñi eēt et mater. Sic qppe ei ab Eli sabet dī. Tū hoc mihi: vt veniat mater dñi mei ad me. Et ipsa virgo cōcipiens dixit. Ecce ancilla dñi: sicut mihi fm verbū tuum. Et quāns ipse aliud ex patre aliud ex virgine non tñ ali? ex pīe ali? ex gñe: et ipse ē eternus ex patre ipse tpalis ex matre: ipse q fecit ipse q factus ē: ipse speciosus forma p filijs

Do. 30.

3

21

Ro. 11.

Do. 57

23

Lu. 11

Lu. 11

Esa. 53.

hominū per diuinitatem et ipse de quo dictum ē. Audimus cum et non erat aspectus: et non ē species ei neq; decore per humanitatem. Ipse ante secula de patre sine matre: ipse in fine seculorū de matre sine patre. Ipse templū: ipse cōditor templi: ipse auctor operis: ipse opus auctoris: manēs vnus ex vtraq; et in vtraq; natura: nec naturarū copulatione cōfusus: nec naturarū distinctione geminatus. Sed quia non hec tractanda suscepimus: ad exponendū ordinē redeam⁹. Notandum nobis est q; sanctus vīr vt longē distāre ab hac sapientia angelos demones straret dicit: non vadit aurum obrium p̄ ea. Qui vt antiquos etiā patres sacri eloqui tractatores inferiores ostēderet: adiunxit. Nec appendetur argentum in cōmutatione eius. Ut philosophorū quoq; sapientiam huic monstraret longe subesse intulit. Non confertur tinctis in die coloribus atq; subiunxit. Nec lapidi sardonio preciosissimo vel sapphyro. Ut in illa quoq; superna ciuitate nullum puenire ad equalitatem vni genti demonstraret addidit. Non adequabitur ei aurum vel vitrum. Ut prophetas quoq; ei subesse ostēderet adiunxit. Nec cōmutabuntur p̄ ea vasa auri excelsa et eminentia: nec cōmemorabuntur comparatione eius. Trahitur enim sapientia de oculis. Ad extremū vero vt ipsos quoq; in ecclesia hereticos increparet: qui a gentilitatis errore venientes fidem quā percipiūt per superbiam scindunt addidit. Non adequabitur ei topazium de ethiopia. Ne si patenter infinner dicens. Hi qui peccata nīgredine ad conuersionem veniunt equari deo oīno non possunt: quāuis multis colorū virtutibus resplendere videant. Quorū vt superbia refutetur: apte subiungitur. Nec tincture mundissime componēt. Tincture enim mundissime vocantur: hi qui veraciter sunt humiles veraciter sancti: qui sciunt quidem q; ex semetipsis virtutū speciem non habēt sed hanc ex dono gratie desuper venientis tenent. Tincti enim non essent si sanctitatem naturaliter habuissent. Sed mundissime tincture sunt: quia humiliter custodiunt superuenientem in se virtutem gratiā quā acceperunt. Hinc est enim q; sponsi voce de sancta ecclesia dicitur. Que est ista que ascendit dealbata. Quia enim sancta ecclesia ce-

lestem vitam naturaliter non habet sed superueniente spiritu pulchritudine donatus componitur: non alba: sed dealbata memoratur. Et notandū q; superius cum dixisset non confertur tinctis in die colorib⁹: ostēdens colores non intulit mīsdos: hoc vero in loco vt tincturas veracis virtutū ab illa philosophorū fucatione distingueret tincturas dicens addidit mundissimas. Tincture enim mundissime recte nominantur: hi qui prius per praua opera fedi fuerant: superueniente tamen spiritu nitore grane vestiunt: vt longe aliud appareant esse q; erant. Tū etiam baptismi. i. tinctio dicitur ipsa nostra in aqua descensio. Tinguimur quippe et qui prius in decoi eramus deformitate vicioz accepta fide reddimur pulchri gratia et ornamento virtutum. Sequitur. (Unde ergo sapientia veniet et quis est locus intelligenti⁹?) Abscondita est ab oculis omnīū viuentiū. Pensandum magnopere est: q; a sancto viro requiritur: vnde sapientia veniat. Ab eo etenim venit a quo orta est. Sed q; ab inuisibili et coeterno patre nascitur: eius via occulta ē. Unde per prophetam dicitur. Generationes illius quis enarrabit? Locus hō intelligentie eius est mens humana: quā hec de sapientia dum repleuerit sanctam facit. Quia ergo et inuisibilis est de quo p̄dicit et incertū nobis est: in cuius mente intellecta requiescat: recte nunc dicitur. Unde ergo sapientia veniet et quis est locus intelligenti⁹?

Capitulum.

Ed hoc valde mirum ē q; primo subinfertur. (Ab-scondita est ab oculis oīnū viuentiū.) Sapientia quippe que deus est: si oīum viuentium oculis occulta ē

hanc penidubio sanctorum nemo vidisset. Sed ecce huic sententie Joannē audio cōcordantem qui ait. Sed nemo vidit vnq; Karsum cum testamēti veteris patres istos: multos horū teste ipsa sacre lectionis hystoria deum vidisse cognosco. Vidit quippe Jacob dñm qui ait. Vidi dñm facie ad faciem et salua facta est anima mea. Vidit Moyses deum de quo scriptum est. Loquebatur dñs ad moysen facie ad faciem: sicut loqui solet homo ad amicum suum. Vidit istē Job dñm qui dicit. Auditu auris au-

Ista. 53

21

i. Jo. 1

Gen. 42.

Exo. 33.

Rati. 6.

Esai. 6.

3. Re. 22

3

Exo. 33.

2

animu tenente aut oculis mens videt te.
 Hic dicitur dñm q ait: Nemo quo mortu-
 us est rex oīas: vidi dñm sedente super so-
 lium excelsum et eleuatum. Vidi Michas
 dñm q ait: Vidi dñm sedentem super solium
 suum et oēm exercitū celi assistentes ei a de-
 xteris et a sinistris. Quid ē ergo quod tot te-
 stamenti veteris patres deū se vidisse testa-
 ti sunt: et tamen v hac sapia que deus ē dī
 abscondita est ab oculis oīum viuentium?
 Et Ioannes ait: Deū nemo vidit vnq̃m: nī
 si hoc q̃b patenter datur intelligi: q̃ dñi
 hic mortaliū vnq̃ viderē p quasdam ima-
 gines deus pōtēd p ipsam naturā suā spe-
 ciem nō pōt: vt aīa grā spūs afflata per fi-
 guras quasdam deū videat: sed ad ipsam
 vim eius eēntiē nō pertingat. Hic ē enī q̃
 Jacob q deū se vidisse testat: hunc nō nisi
 in angelo vidit. Hinc est q̃ Moyses q aī
 deo facie ad faciē loquebatur sicut loq so-
 ler hō cum amico suo et inter ipsa sba sue
 locutōis dicit: Si inueni grām in sp̃scu
 tuo: ostende mihi te ipsum manifeste vt vi-
 deam te. Certe enī si de⁹ nō erat cū quo lo-
 quebatur ostende mihi deum diceret: et nō
 ostende teipsum. Si autē deus erat cui
 quo facie ad faciē loquebatur: cur se pete-
 bat deū videre q̃ videbat? Et per hac ei⁹
 petitiō colligitur: q̃ cum stiebat p incircā
 scripte naturę suę claritatem cernere quez
 iam ceperat p quasdam imagines videre vt
 sic superna eēntiā mentis eius oculis adef-
 fer: quatenus ei ad eternitatis visionē nul-
 la imago creata tpaliter interesset. Et vide-
 runt ergo p̃res testamēti veteris dñm: et ra-
 menti iuxta Ioanis vocem: deum nemo vi-
 dit vnq̃: et iuxta beati Job suā: sapia q̃
 deus est abscondita ē ab oculis oīum viuē-
 tium: q̃ in hac mortali carne p̃stentib⁹ et
 videri potest per quasdam circūscriptas ima-
 gines: et videri nō pōt p incircūscriptum lu-
 men eternitatis.

Ca. 38.

In sō a gñsdaz potest i
 hac corruptibili carne vi-
 uentibus sed tamē iestūna-
 bili virtute crescentib⁹ quo-
 dam prelatōis acumie
 eterna dei claritas videri:
 hoc quoq̃ a beati Job suā non abhorret:
 q̃ ait: Abscondita est ab oculis oīum viuēti-
 um: quonīa q̃sque sapientiam que deus est

vidit: hūc vīte funditus moritur ne iaz ei⁹
 amore teneatur. Nullus ap̃pe eam vidit
 q̃ adhuc carnaliter viuī: q̃ nemo pōt am-
 plecti deū simul et seculum. Qui enī deū vi-
 dit: coipso moritur: quo vel sentēdo cordis:
 vel affectu opīs ab hui⁹ vīte delectationi-
 bus tota mente sepat̃r. Unde adhuc ad
 enūdē quoq̃ Moyses dī: Nō enim vide-
 bit me hō et viuēt. Ne si ap̃te diceret: Nul-
 lus vnq̃ deū spūaliter vidit et mundo, car-
 naliter viuīt. Unde Paulus quoq̃ aposto-
 lus q̃ adhuc dei iūsticia sicut ip̃e testatur
 et p̃e cognouerāt: hūc mundo totū se
 mortuū ēē phibebat dicens: Vbi mūdus
 crucifixus est: et ego mundo. Sicut. n. i. i. lō
 ge superi⁹ dixim⁹: nō sufficit vt diceret mū-
 do crucifixus sum: nisi et p̃emitteret: mihi
 mundus crucifixus ē: vt nō solum se mūdo
 mortuum: sed etiam mūdū sibi mortuum
 ēē restaretur: quaten⁹ nec ip̃e mundus nec
 ipsum iū mundus appeteret. Si enim dno
 foras: in vno loco sunt quoq̃ vnus vnus
 alter vero sit mortuus: et si mortuus viuē-
 tes non vider vnus tū mortuū videt. Pre-
 dicator autē dei vt ostenderet q̃ p̃ abiectio
 nē qua se humiliādo deiecerat: talis tā san-
 ctus esset: vt nec ip̃e mundū nec mundus
 ipsum concupisceret nō solum aī se mūdo
 crucifixum: vt ip̃e mundi gloriā quā appe-
 teret tanq̃ mortu⁹ nō videret: et etiam mū-
 dum sibi assensit crucifixum i quo tanta se
 humilitate deiecerat vt ip̃e mundus tanq̃
 mortuus Paulū humiliē atq̃ despectū iaz
 videre nequaquā posset. Sciendūz hō est q̃
 fuere nōnulli q̃ deū dicerent et in illa regio-
 ne beatitudinis in claritatē gdem suā con-
 spici: s̃ in natura nime videri. Quos nimirum
 minor ingitōis subtilitas fecellit. Ne-
 q̃ n. illi simplici et lēonabili eēntiē aliud
 est claritas aliud natura: sed ipsa ei natu-
 ra sua claritas: ipsa claritas natura est. Qu-
 enī suis dilectorib⁹: hec dei sapia se quan-
 doq̃ ostenderet ip̃e polleceat dicens: Qui
 diligit me diligit a patre meo et ego diligā
 eū et manifestabo meipsum illi. Et si p̃cū-
 ter dicat: Qui i vestra me cernitis restat vt
 in mea me natura videatis. Vicarius ait:
 Beati mundo corde: qm̃ ipsi deū videbūt
 Vnde Paulus dicit: Nunc videmus per
 speculum in enigmatē: tunc autē facie ad fa-
 ciem. Nunc cognosco ex parte: tunc autem

Abi. 9.

Gal. 6.

3

2

21

cognoscere sicut et cognitus sum.

Capitulum. 38.

21
L. 1. p. 1.

Mat. 18.

Ed qz de deo p'mū p' ecclesie predicatorum dicit. In quem desiderant angeli prospicere sunt nōnulli q nequaquā deū videre vel angelos suspiciant. Et tamen dictum per veritatis suam scim⁹. Angeli eorum in celis semp vident faciem patris mei q in celis est. Aliqz ergo aliud dicit: aliud predicatorum insonat sitatio: Sed si intra vtrāqz consertur: qz sibi nequaquā discordent agnoscitur. Deū app'e angeli et vident et videre desiderant: sicut inuerti et tuentur. Si enim sic videre d'siderant: vt effectum sui desiderij minime persuadent vesiderio sine fructu anxietatis hui⁹: et anxietas penam. Beati vero angeli ab oī pena anxietatis longe sunt: qz nunqz simul pena et beatitudo conueniūt. Rursum eō eos dicimus dei v'ssōe faciant: qz et ps ait: Satiabor dā manifestabitur gloria tua: considerandum nobis est qm facietatem solet fastidii subsequi. Ne ergo recte sibi vtrāqz conueniat videat veritas qz semper videt: dicat predicator egregius: qz semper videre desiderant. Ne enim sit in desiderio anxietas desiderantes faciantur: ne aut sit in facietate fastidium: facietati desiderant. Et desiderāt igitur sine labore: qz desiderium facietas comitatur et facietati sine fastidio: qz ipsa facietas ex desiderio semper accenditur. Sic quoqz et nos erimus quādo ad ipsam fontem vite venerimus: erit nobis delectabiliter imprefa sitis simul atqz facietas: sed longe abest a sitis necessitas: longe a facietate fastidium: qz et sitientes satiabimur et satiati sitiemus. Videbimus igitur deū ipsum qz erit premium laboris nostri post mortalitatis huius tenebras accessu eius luce gaudemus. Sicut enim lucem dicimus accessam: obstitit animo quod Paulus dicit: Qui lucem habet inaccessibilem quem vidit nullus hominum s; nec videre potest. Ecce rursum audio quod ps. ait: Accedite ad eum et illuminamini. Quādo ergo accedendo illuminamur si ipsam lucē qua illuminari possumus nō videmus? Si pō accedendo ad eū ipsa qua illuminamur lucem videmus: quomodo inaccessibilis eē potest? Quia in re

Ps. 16.

3

H. 6.

Ps. 33

penandum est qz inaccessibilem dixit homini sed humana sapienti. Scriptura quippe sacra oēs carnalium seratores humanitatis noīe notare solet. Unde istum apostolus quibusdam discordantibus dicit: Et in i se inter vos zelus et contentio nōne carnales estis: et fm hoīem ambulatis? Quib⁹ paupost subicit: nōne homines estis? Et vnde alias testimoniū protulit. Quod oculis nō vidit: nec auris audivit: nec in cor hoīs ascendit: que preparauit deus diligenti⁹ se. Et cum hoc hoīb⁹ dixisset absconditum mor subdit: Nobis autē reuelauit deus per spm suū: ipse ab hoīs vocatōe discernens qz raptus supra hoīem diuina iam saper. Ita etiam hoc loco cum lucē dei inaccessibilem p'hiberet vt ostenderet qbus subdit. Quem vidit nullus hominum sed nec videre potest: more suo hoīs vocans oēs humana sapientes: qz q diuina sapientia videt supra hoīs sunt. Videbimus igitur deum si per ecclesie queratōne supra homines eē mereamur. Nec tamen ita videbim⁹ sicut videt ipse seipsum. Lōge displicet app'e videt creator: se qz videt creatura creatorem. Nam quādo ad imensitatē dei qdam nobis modus figurat contemplationis qz eo ipso pōdere circūscribimur: quo nata ra sumus.

1. Cor. 13.

1. Cor. 13.

Ed pfecto nō ita conspiciamus deum sicut ipse p'spicit se: sicut non ita regescimus in deo: quādo modum ipse regescit in se. Nam v'sio nostra vel reges erit v'cūqz similis v'sioni vel reges illius s; equalis nō erit. Ne n. iaceam⁹ in nobis vt ita dicam p'templatōis p'na nos subleuat: atqz a nobis ad illū erigimur inuendū raptus intentōe cordis dulcedine p'templatōis est: quo mō a nobis sumus in ipm: et ita hoc ipm ire nrm min⁹ est regescere: et nō sic ite pfecte regescere ē et pfecta ergo reges ē qz deo er nitr et tñ ad quāda nō est reges illius qz nō a se in aliū transiit vt regescat. Est itaqz reges vt ita dicam similis atqz dissimilis qz qd ill⁹ reges ē: hoc nostra imitatur. Aliqz vt beati atqz eterni sumus in eternū imitatur eternū. Et magna nobis est eternitas imitatio eternitatis: nec exortes sumus ei⁹ quem imitari possumus qz vt vidēs par

21

Expositionis. S. Gregorij Liber xviii

recipiamur et participantes imitamur. Que
nimis visio nunc fide incipit: sed tunc
in spe perficitur: quia coeternam deo sapientiam
quam modo per ora predicantiam quasi per deum
ventura flumina sumimus in ipso suo fonte be-
berimus.

Sancti Gregorij. Liber. 19.
Capitulum primum.

Ad mirum

si eterna dei sapientia co-
spici non valet: quando
ipsa quoque inuisibilia quae
per ea sunt condita hu-
mano oculis comprehē-
di non possunt: In reb⁹

ergo creatis discimus creatorem omnium quan-
ta humilitate veneremur: ut in hac vita usur-
pare sibi de omnipotentis dei spe mens huma-
na non audeat: quod solui electis suis pre-
miis in subsequenti remuneratōe servat. Eni-
deum postquam dictum ē. Abiscōdita ē ab ocu-
lis omnium viventium illico subinfertur. Volu-
eres quoque celi later. In scriptura enim sacra
volucres aliquando in malo: aliquando in bono
dantur intelligi. Per volucres quippe non
numquam praeceps aere designantur bonorum sta-
dus aduersus. Eni veritatis voce dicitur: Qui se-
men quod secus viam cecidit venerunt volu-
cres et comederunt illud: quia nimis maligni
spiritus humanas mentes obfidentes: dum cogi-
tationes notias ingerunt omnium vite a memo-
ria euellunt. Hinc rursum quidam diuisi su-
perba sapientis dicit. Vulpes foucas habet: et
volucres celi nidos: sicut autem homines non habet
ubi caput suum reclinat. Vulpes valde frau-
dulenta sunt animalia quae in fossis vel specu-
bus se abscondunt. Cūque apparuerit nunquam
recitit inuenire: quia tortuosius anfractibus cur-
runt. Volucres vero ut nonnumquam alto volatu se
in aera subleuant. Hoc ergo vulpium do-
losa atque fraudulenta: noie autem volucrum hec
eadem superba demonia designantur. De si-
dicat: Fraudulenta et elata demonia in corde
vestro. I. in cogitatione superbie inmensum
habitationem suam: sicut autem homines ubi caput
suum reclinat non habet. I. humilitas mea reg-
em in superba mente vestra non inuenit. Qua
sunt in quodam volatu volucris illa prima
se extulit: quae per elatam cogitationem di-
xit: In celum conscendam super astra celi ex-

altabo solis me: sed edo in morte testame-
ti in lateribus aglonis ascendam super altitudi-
nem nupit: et ero similis altissimo. Ecce quia
alta superbie volando petiit quae est volarum
et primis hominibus persuasit. Ipsi quippe vola-
do quasi super se ire conati sunt quia eis de-
etum ē ut gustarent et cetera sicut dicit. Cūque si-
militudine diuinitatis appetit: immortalita-
tis munera perdidit. Qui in terra mori-
do non esset: si super terram humiliter stare
voluissent. At contra in bono volucres po-
ni solent: sicut in euangelio dicitur cū similitu-
dine regni celestis ex grano synapis. Vnde
claret dicit: Cui simile ē regnum dei et cui si-
mile est regnum dei et cui simile estimabo il-
lud: Simile ē grano synapis: quod acceptum
homini misit in ortum suum et creuit et factum ē in
arborē magnā: et volucres celi regenerunt
in ramis eius. Ipse quippe ē granus synapis
qui mortis sepultura plantatus arbor ma-
gna surrexit. Granus namque fuit cū moreretur:
arbor cū resurgeret. Granus per humilitatem
carnis: arbor per potentiam maiestatis. Gra-
nus quia vidimus eum et non erat aspectus. Ar-
bor autem quia speciosius forma praefigis homi-
nis.

Capitulum. 2.

Quis arboris rami sancti
predicatores sunt. Et videa-
mus quia late tendantur.

Quid. n. de eis dicitur: In omni
terram exiit sonus eorum:
et in fines orbis terre vo-
ce eorum. In istis ramis volucres reguntur
quia sancte aie quae quibusdam virtutum pen-
a terrena cogitatione se subleuant in corpore
eius atque solatio ab huius vite fatigatione
respirant. Hoc igitur in loco postquam de sapia
dictum ē. Abiscōdita ē ab oculis omnium viventium: re-
cte subiungitur. Volucres quia celi later: quia in
hac corruptibili carne persistente: naturae eius
potentia ipsi quia vinēdo non penetrat quia per
merita scire praeparatōis volat. Vbi apte sub-
iungitur. ((Perderunt et mors viderit auribus
nris audiuimus famam eius.)) Quid perditōis et
mors noie nisi maligni spiritus designant? Qui
sunt oēs mors et perditōis critterat: sicut de
ipso eorum principe sub misit ei spiritus per Joā-
nem dicit: Et nomen illius mors: cui subiciit oēs sup-
bi spiritus de hac sapia quia deest dicitur: auribus
nris audiuimus famam eius: quia nimis visiones
illi plena beatitudine hic neglexerunt. Uide-

Mat. 13.

Mat. 8.
B

Mat. 4.

Mat. 13.

Ps. 8.

Apoc. 6

Apoc. 2.

re quippe perfecte coeterna dei sapientiam
hoc ē qd habere. **Eni** ad Joannē de mane-
re vinctis dicit. **H**abō illi calculū et cal-
culo nomen nonū scriptū: qd nemo scit nisi
qui accipit. In hac etenim vira scire aliqd
vel videre possumus: etiam que nō accep-
mus: habere sō nomen nouum in calculo
scriptū. i. in eterno sūmo noticiā dei huma-
nis mentibus iustificatā quā scire nemo pōt
nisi q hanc etiā acceperit habere. **U**tra-
q; ut diximus videre deū hoc ē qd habere
ideo inq spūs hanc sapientiā nō videt: q;
repulsi p supbia nequaq; eā habere potue-
runt. Ad lucem gpe eius clausuerunt oca-
los cordis supfusius eius radīs repugnātes
sicut intelligi etiā de eisdem malignis spiri-
tibus pōt qd scriptum est. **I**psi rebelles fue-
runt luminis. **S**amam ergo sapientie mali-
gnis spiritibus audisse est: sed eandē sapi-
entiam nō vidisse et eius potentia et virtute il-
lius cognouisse: et tñ sub ea humiliter stare
noluisse. **Eni** et veritatis voce de ipso mali-
gnor spiritus capite dī. **I**lle homicida erat
ab initio et in veritate nō stetit. **S**equitur.
(**D**eus intelligit viā ei: et ipse nouit locū
illius.) **H**ec coeterna dei sapientia aliter viā
h; atq; aliter locū: locū sō si q intelligit nō
localē: nā teneri corporaliter nō pōt de: sed
ut dictum ē: locus intelligitur nō localis. **L**o-
cus sapientie pater est: locus patris sapien-
tia: sicut ipsa sapientia attestante dī. **E**go i
patre et pater in me.

Jo. 8.

L

Jo. 4.

A

Mat. 10.

Alter ergo sapientia habet
viā atq; aliter locū. **U**iam
p humanitatis transitum:
locū sō per statum diuini-
tatis. **I**nde enim nō tran-
sit vnde eterna ē: sed inde
transit vnde ppter nos ap-
paruit tpalis. **S**ic nāq; in euāgelio scriptū
est: q; egrediens ab hiericho dñs transibat.
Quo autē cecī sedētes iuxta viā clamane-
runt dicentes. **D**ñe miserere nostri fili Da-
uid. **A**d quorū vocē sicut scriptū ē: stetit **J**e-
sus: et lumen reddidit. **Q**uid est autē transi-
do audire: stando lumen restituere nisi q p
humanitātē suam nobis misertus ē: qui p
diuinitatis sue potentia a nobis mentis no-
stre tenebras eiecit. **Q**uod enim ppter nos
natus et passus est q resurrexit ascendit in
celum: quasi transiit **J**esus: q; hoc nūmquam

actio tēporalis est. **S**ed stans eos tetigit et
illuminauit: q; non sicut illa dispensatio ver-
bi tēporalis ita verbi eternitas transiit: quā
se manens immouet oia. **S**tare enim dī est
incomutabili cogitatōe mutabilia cuncta
disponere: qui ergo clamorē petentiū tran-
siciens audiuit stans lumen reddidit: q; et p
pter nos tēporalia prulit: inde tñ nobis lu-
cem tribuit: vnde haberi mutabilitatis trā-
situm nescit. **Q**uia igitur qñ per carnē ap-
pareret hominib; in certū fuit: recte nūc dici-
tur. **D**eus intelligit viam eius: et ipse nouit
locum illius. **N**e si aperte dicere: **H**umane
cogitationi occulta sunt: vel qñ per carnē
ad homines sapientia veniat: vel quōd apud
patrē inuisibilis etiam cū foris apparuerit
pstat: quānis hoc intelligi et aliter pōt. **N**ā
viā cuius nō inuēniēter accipitur hoc ipm
qd venit ad cor: seseq; nobis intrinsecus in-
fundit. **L**ocus sō eius sit cor: ad qd veniēs
pmanet. **H**ec hac gpe viā illius dicit. **N**ox
clamantis in deserto parate viam dño. i. in
corde vestro veniēs sapientie aditū refera-
te sicut alius dicitur. **I**ter facite ei q ascen-
dit sup occasum. **S**up occasum fuit ascēde-
re: ipsam mortem quā pulerat resurgendo
supasse. **A**lii ergo. **E**t q ascēdit sup occasum
iter facite. i. resurgenti dño in vestris cordi-
bus per fidem viam p̄bete. **H**inc **J**oāñ
spūm dicitur. **P**̄beteis ante faciem dñi pa-
rare vias eius. **Q**uiq; etenim predicando
a sordibus victoriū corda audientium mun-
dat: venienti sapientie viam preparat. **H**ab-
et ergo viā ista sapientia habet et locum.
Uiam qua venit: locū quo manet: sicut ipsa
ait. **S**i quis diligit me: sermonē meū serua-
bit: et pater meus diliget eū: et ad eum venie-
mus et mansione apud eū faciemus. **U**ia ē
igitur qua venit: locus quo manet. **S**z quo
venit que vbiq; est. **E**ntire est sapientie p il-
luminatiōe mentis nostre: indicare presen-
tiam maiestatis sue: et qd hominib; inuer-
tum ē: vel in cuius corde ventat: vel postq;
venit pmanēdo requiescat: recte nūc dici-
tur: **D**eus intelligit viam eius: et ipse nouit lo-
cum illius: q; solus diuine visionis ē carne-
re vel qbus modis intellectus sapientie ad
cor hominis veniat: vel cuius mens intelle-
ctū vire q; pceperit in moriferis cogitatio-
nibus non amittat. **E**t q; hēc eadē sapien-
tiam per humanitatis gratia manifestata ē

Mat. 3.

Ps. 67.

Luc. 4.

Jo. 14.

sanctis mundi partibus electorū fuerat cor
da repleta: recte subditur. La. 4.

Piscem enim fines mundi time
tur et oia que sub celo sunt
respicit. Respicere quippe dei
est: ea que amissa ac perdi
ta fuerant ad suā gratiā re
formare. Tū scriptū est. Rec.

q̄ sedet in solio iudicij: dissipat oēs maluz in
tuitu suo. Respicendo namq̄ lenitatis no
stre mala coercuit: et magna merita maturi
tatis dedit. Unde adhuc subditur. ((Qui se
cit ventis pondus.)) Celeritate enim ac
subtilitate ventorū in scriptura sacra solet
aīe designari: sicut p̄ ps. de deo dicit. Qui

ambulat sup̄ pennas ventorū. I. qui trāsgre
ditur virtutes alaz. Fecit ergo ventis poi
dus: q̄ dum sup̄na sapiētia replet aīas: eas
maturitate solita grānes reddit nō illa gra
nitate qua dicitur. Filij hominum vīz quo
granī corde. Aliud namq̄ est granē esse p̄ con
siliū: aliud p̄ peccatū aliud ē granē esse p̄
cōstantiā: aliud per cūpā. Ista enim graui
tas pondus habet oneris illa virtutis. Pō
dus ergo accipiunt aīe: vt ab intentiōe dei

non iam leui motu dissiliant sed in eum fi
ra constantie granitate cōsistant. Adhuc il
le populus leuiter movebatur de quo p̄ pro
phetā dicit. Abijt vagus in viā cordis sui:
viam eius vidi et dimisi eum. Grane autēz
cōsiliij cordis oēm inconstantīā vagatōis
expellit. Et qm̄ sunt aīe que leui motu nunc
ista nunc illa desiderant oīpōtens deus qui

ipsas leues fluctuationes mentis non leui
ter pensat vagatiōē cordis relinquendo di
iudicat. Sed cum per gratiā respicit vagam
mentem in cōsiliij stabilitate figit. Recte er
go nunc dicitur q̄ fecit ventis pondus: quia
cū leues motus animi misericorditer digna
tur aspicere: hanc p̄tēns ad cōsiliū matu
ritatem figit. Cel certe mentis pondus ē fa
cere: concessam hic electis de virtutib⁹ glo
riam permitta infirmitate temperare. Tū et
subdit. ((Et aquas ipendit i mēsurā.)) Aliq̄

in scriptura sacra aliquādo sp̄m̄ sanctuz;
aliquādo sciām sacram: aliquādo scientiāz
prāiā: aliquādo tribulationē: aliquādo de
fluētes populos: aliquādo mentes bonoz
fidei p̄dicamenta sequentiam designare so
lent. Iper aquā quippe sancti sp̄s infusio de
signatur: sicut in eūgelio dicitur. Qui cre

dū in me sicut dicit scriptura. flumina aque
viue de ventre eius fluent. Tū euangelista
secutus adiunxit. Hoc autē dixit de sp̄u quē
accepturi erant credentes i eum. Rursus p̄
aquā sacra scia designatur: sicut dī. Aliqua
sapientie salutaris potabit eos. Per aquaz
quoq̄ prāia scia appellari solet: sicut apud
Salomonē mulier que typuz heresos tenet
callidis suasionibus blanditur dicēs. Alique
furtive dulciores sunt. Aliqua etia nomine
nōnūq̄ solent tribulationes intelligi: sicut
per ps. dī. Saluū me fac deus: qm̄ intrane
runt aque vsq̄ ad aīam meā. Iper aquam
populi designantur: sicut per Ioanē dicitur.
Alique p̄o sunt populi. Per aquā quoq̄ nō
solum fluitus decurrentis populoz: s̄ etiam
bonoz mentes fidei p̄dicamēta sequentiū
designantur: sicut p̄pheta ait. Beati q̄ semia
tis sup̄ oēs aquas. Et per ps. dī. Tor dñi su
per aquas. Hoc ergo in loco qd̄ aquarū nō
nunc nisi electorū corda signantur: que per i
tellectum sapientie auditi iam sup̄na vocis
acceperunt: Et quibus recte dicitur.

Capitulum.

Et aquas appendit i mēsu
ram: q̄ sancti ip̄s q̄ sublenā
te sp̄itu ad summa rapiun
tur: quādū i hac vita sunt:
ne aliquā elatiōe sup̄biant
q̄busdam temptationib⁹ re
primunt: vt ne quāq̄ tū p̄ficeat valeat quā
tum volunt: sed ne extollantur sup̄bia fit in
eis ip̄sā quēdā mēsurā virtutū. Vīne ē
enim q̄ helyas dū tot virtutibus i alia p̄
fecisset quādā mēsurā suspensus ē: dū Je
zabel postmodū quāns reginā tamen mu
lierem laz fugit. Iperpendo quippe hunc mire
virtutis virā ignem de celo trahere: secū
do quinquagenarios viros cū suis oib⁹ pe
titione subdita cōcremare: p̄bo celos a plu
uijs claudere: p̄bo celos ad pluias apere:
suscitantem mortuos: vēturā quoq̄ p̄ciui
dentem: et ecce rursus aio occurrit quo pa
uore ante vñā mulierculam fugerit. Consi
dero virū timore p̄cūsum de manu dei mor
tem petere nec accipere: de manu mulieris
mortem fugiendo vitare. Querere enim
mortē dū fugeret dicēs. Sufficit mihi: tol
le aīam meā neq̄ enim melior sum q̄ p̄s
mei. Tū ergo sic potens vt tot illas virtu
tes faciat: Tū sic infirmus vt ita seminam

2

Pro. 20

Ps. 17.

Ps. 4.

Isa. 57.

2

Ecc. 1.

Pro. 21.

Ps. 63.

Apo. 47

Isa. 7.

Ps. 73.

21

1. Re. 15.

Ubi. 5

2

ptimescat nisi qz aque appendatur mensu-
ra: vt ipsi sancti dei homines & multum va-
leant per potentia dei: & rursum quadā me-
sura moderati sint per infirmitatē suā. In
istis virtutibus Velas qd de deo acceptat i
istis infirmitatibus quid de se esse poterat
agnoscebat. Illa potentia virtus fuit: ista
infirmitas custos virtutis. In istis virtuti-
bus qd ostendebat acceperat: in istis infir-
mitatibus hoc qd acceperat custodiebat. In
miraculis monstrabatur Velas: in infirmi-
tatibus seruabatur. Sic panis video sumi-
mum & latronū ciuitatis & solitudinis ma-
ris ac terre pericula sustinentē: fruentē ie-
iunij ac vigilij corpus: sustinentē frigoris
& multatōis erēmiam: ad ecclesiā custodiā
vigilanter se ac pastoraliter exercentem: ad
tertium celū rapidū: rursumq; cū in paradiso
raptū: & audisse archana verba que non li-
cet hominū loq; & tamē sarthane angelo ad
temptandū cōceditur: orat vt erūni debeat
& non exauditur. Cuius cum ipsa initia cō-
uersionis aspicio: perpendo q; ei supna pie-
tas celos aperit: sequebat illi Iesus de sublimi-
bus ostendit. Qui lumen corporis ad tem-
pus perdidit lumen cordis in ppetuū acce-
pit. Ad ananiam mittitur vas electionis vo-
cat: & tamē de ciuitate eadē quā post visio-
nem Iesu ingressus fuerat fugiens recedit:
sicut ipse testat̃ dicens. Damasci ppositus
gentis arethe regis custodiebat ciuitatem
damascenoz: vt nūc comprehendere: & per se
nestram in sporta dimissus sum p murū: et
sic effugi manus eius. Cui licet dicā. O
Dante in celo iaz Iesus cōspicis & in terra
adhuc hominē fugas: In paradisu dei du-
ceris: secreta dei verba agnoscis: & adhuc
a sarthane angelo temporaris: Cū sic fortis ad
celestia rapiaris: vñ sic infirmus vt in terra
hominē fugias: & adhuc a sarthane angelo
adnerfa tolles. nisi qz ipse qui te subleuat
rursum te subtilissima mensura moderatur:
vt in miraculis suis nobis pūctas virtutem
dei: & rursum in timore tuo remissē nos fa-
cias infirmitatis nostre. Que tū infirmitas
ne in desperationē pgrahat nos cum pūlat
dum in infirmitate tuā dñm rogares qz au-
ditus nō es: nobis quocq; locutus es qd au-
dit: Sufficit tibi gratia mea: nā virtus in
infirmitate pñetur.

Capitulum.

6.

Porta ergo voce dei ostē-
ditur: qz custos est virtutis
infirmitas. Tunc appē be-
ne interior custoditur cū
per dispensationē dei tole-
rabiliter tēptamur exteri-
aliqui virgo aliqui pñis.

Nā eis quocq; quos viros nominis iussit
virtutē temptationes atq; certamina non
desuere vitiōz. Hinc ē enim qd ad cōsolatio-
nem nostrā idem predicator egregius de se
qdam talia prodece dignat̃ dicens. Video
aliam legem in mēbris meis repugnantē le-
gi mentis mee: & captiuum me ducētē in le-
ge peccati: que est in mēbris meis. Ad unā
appē protrahit caro ne extollar spūs & ad
altā sustollit spūs ne pñeratur caro: spūs
lenat ne iaceamus in insaniis: caro aggra-
uat ne extollamur ex summis. Si nō suble-
uante spiritu nos caro temptaret: pñetioe
pculdabio temptationis sue in unā dege-
ret. Rursum sō si non temperante carne ad
summa nos spūs subleuaret: in supbie ca-
sus ipsa nos pñis subleuatione pñeretur.
Sed sit certo moderamine vt dñ vniūq; qz
sanctorum iam qdes interior ad summa ra-
pitur: sed adhuc temptatur exteriū ne de-
sperationis lapsū nec elationis incurrat:
qm nec temptatio exterior culpam perficit
qz interior intentio rursum trahit: nec rursū
intentio interior in superbiā eleuat: qz tēpta-
tio exterior humiliat dum granat. Sicq; ma-
gno ordine cognoscimus in interiori profe-
ctu qd accipimus: in exteriori defectu qd fir-
mus: & miro modo agitur vt nec de virtute
quicq; extolli debeat: nec de temptatione de-
sperare: qz dum spūs trahit & caro retrahit
subtilissimo iudicij interni moderamine in-
fra summa & supra infima in quodā medio
aia libatur. Bene ergo dicitur. Et aquas
appendit mensura. Seguit. (Quando po-
nebat pluuijs legē & viā pcellis sonantibus:
tunc vidit & enarauit & pparauit & iussit
gaut.) Solent per pluuias pñerantiz vi-
cta signari. Cū per moysen dicitur. Expec-
ta sicut pluuia eloquiū meū. Quoz videli-
cet verba cū blande pñuadent pluuię sunt:
cum sō terribilia de venturo iudicio tonat
sonantes pcelle. Et notandū qz pluuijs lex
ponitur: vt viā pcellis sonantibus aperiat.
Lex appē est ipsi pñicatoribus posita: vt

Ro. 7.

Deut. 32.

C

Ps. 49

viuendo impleant qđ loquēdo suadere se-
stinant. Nam loquendi auctoritas pđitur:
qđi vor opere non adiunatur. Vnde enim p
ps dicitur. Peccatores autē dicit deus. Qua
re tu enarras iustitias meas: et assumis tes-
tamentum meū per os tuū: Tu nō odisti
disciplinā: et proiecasti sermones meos post
te. Sermones etenim dei post se predicator
proicit: cum hoc qđ dicit facere cōtemnit.
Quō autē dicitis eius alter obediat: vñ ipse
responit ope qđ predicat voce: et dissimulat
audire qđ narrat. Be ista pđicationis lege
scriptum est. Qui soluit vñ de mandatis
scriptis minimis: et docuerit sic homines mini-
mus vocabitur in regno celoz. Regnū celo-
rū videlz ecclesiā pñsentem appellat: de qua
scriptum est. Et colligent de regno eius oīa
scandala. In supno etenim dei post se scandala
que ex eo colligi debeant nō habent. Qui
ergo soluit ope: et sic docet voce in isto regno
celorum: erit minimus in isto. Etā autē pro-
cellis sonantibus posuit eam pđicatoribus
suis ad eorū hominū terrore venturi iudi-
cij pensā additū fecit. Pñus itaqz lex po-
nitur: vt postmodum via pandatur: qđ illa
vor cor audientis penetrat: que hoc qđ so-
luerit opere confirmat.

Capitulum.

7.

Nunc autē cum legē plūgō
et viam pcellis sonantibus
poneret: hanc sapientiā de-
vidit et enarravit prepara-
uit et inuestigauit. Clārata
sacri eloquij locutione vide-
re deus dicitur: videre nos facere sicut in isto
viro dñs dicit. Nūc cognoui qđ timeas de-
um. Et israelitice pñnecitur. Temptat vos
dñs deus vester: vt sciat si diligitis eum. i. vt
scire vos faciat. Tunc ergo cum legem plu-
nqz poneret: hoc est mandata: custodie p-
dicatozibus daret hanc incarnatā sapiētiā
videri et enarrari: a predicatoribus prepara-
ri: et inuestigari ab auditoribus fecit. Vbi
apppe illam preparat: quāqz illam bene vi-
uendo in diem iudicij propiciam parat. Et
notandū qđ de ea quattuor vicia sint. Ali-
enim. Audis enarravit preparauit et inuesti-
gavit. Audis nāqz qđ species ē: enarravit qā-
pbum: preparauit qđ remediū: inuestigauit
qđ occultum. Sed hoc qđ de eterna sapien-
tiā species patris et verbum dicit: quādo ab

humana: mente penetratur. Quis nāqz in-
telligat vel verbum sine tempore vel speciez
sine circūscriptione: Dicendū ergo erat ali-
quid qđ de illa homo cognosceret i se. Ali-
de aperte subditur. ((Et dicit homini. Ec-
ce timor dñi ipsa est sapientiā: et recedere a
malo intelligentiā.)) Et si apre diceret. Ad
temetipsū homo reuerteret: cordis sui secre-
ta perscrutare. Si deum te timere dephe-
dis: profecto constat qđ hac sapientiā ple-
nus es. Quam si adhuc cognoscere nō po-
tes quid sit in se: iam cognosces interum qđ
sit in te. Que enim apud se ab angelis me-
tuitur: apud te timor dñi vocatur: qđ hanc
habere te certum est si timere te deum in-
terum non est. Vnde etiam per ps dicitur. Ius-
tū sapientiē timor dñi: qđ tunc penetrare
cor inchoat: cum hoc extremi iudicij pano-
re perturbat. Ad paruitatem igitur nostrā
vñius sermo se attrahit: sicut pater cum
parulo filio loquitur vt ab eo possit intelli-
gi sponte balbutit. Qz enim naturā sapientiē
penetrare nō possumus qđ sit in se: et cōde-
secatione dei audimus qđ sit in nobis cō-
dicitur. Ecce timor dñi ipsa est sapientiā. Sz
qđ ille veraciter vim vñius timoris intelligit:
qui se a cunctis prauis opibus custodire
et subditur: et recedere a malo intelligentiā.
Ea igitur que sequuntur qđ pphetie spīritū
plena sunt ipsa sacre hystorie verba testant
cum dicitur.

Dedit quo

qđ Job assumens para-
bolam suam. Quia eni
parabola similitudo nō
minatur: aperte constat
qđ per exteriorum verbo-
rum formam mysteria
loquitur: qui ad loquen-

dam parabolam assumpsisse memoratur.
Cum etenim sua narrat: queqz sunt san-
cte ecclesie ventura denunciat: et per qđ ipse pa-
titur: indicat quid illa patiat. Nonnun-
quā vero sic hystorie verba permiscet vt
ad allegoricū insonet: nōnunquā sic suos
dolores loquitur ac si ex voce dolentis eccle-
sie se loquat. In hac vero vltima sui parte
sermonis vltimū: tempus designat ecclesie
quando aduersarios suos. idest carnales
quosqz: vel hereticos: atqz gentiles: quosi

Job.
Ca. 29
21

Sch. 22.

Deut. 13

3

nunc uidet sapie auctoritate cōprimere ef-
fricata tacantia elatos cogitare in rūs to-
lerare. Uñ in hoc quoq; sermone dī: Hūc
adūc uident me inuiores tēpore quoz non
dignabar patres ponere cum canibus gre-
gis mei. Et ipsa ordis rō: expōit: ut p ver-
ba beati Job uisima extremi sancte eccle-
sie designetur dies: quādo perfectione cre-
sciente aptas hereticorū voces tolerare cō-
pellitur cū motus cordis sui quos nunc in-
tra cogitationum sinūs contēgat tunc i vo-
ce manifestari erroris apiunt. Hūc enim fi-
ent per Joānem dī: Draco in abyssō clau-
sis tenetur: q; dyabolica malicia i corp sub
dolis cordib; occultatur. S; sicut illic scri-
ptum est: Educatur draco de puteo abyssi:
q; quod modo pie tēpore regit: tunc ptra
ecclesiam publice de iniquoz cordibus oē
serpentinū virus apitur. Hūc enī abscōdit
se sub blandiente signa sciens pscientia: z
malicia caliditatis quasi quodam se regit
abyssō simulatōis. Nunc dñs sicut ps voce
dī: congregat sicut in vtre aquas maris.
Alter gpe carnalis ē cogitatio. Quae er-
go maris in vtre aggragate sunt: cū amari-
tudo puerse mētis nō erāpit exterius i vo-
cem prane libertatis. Veniet pfecto tēpns
qñ ptra hanc pueri atq; carnales apta vo-
ce prediceant quod nūc occultas cogitatione
molinunt. Veniet tempus qñ catholica ec-
clesiam nō solū in iustis uocibus: sed et cru-
delibus plagis premant. Ab aduersarijs
nāq; suis duob; modis ecclesia persecutio-
nem patitur. s; aut uerbis aut gladijs. Sed
cū uerbis persecutionez insinuet exerceat ei⁹
sapia: cū uero gladijs exercetur eius patiē-
tia. S; uerborum persecutiones ab hereti-
cis nunc et quotidie toleramus: cū ipsi he-
retici liguis nobis subdolis: z falsa humil-
itate blandiuntur. Persecutioes s; gladio
rum intra finē mandati secutur sunt: ut gra-
ua celestib; pōneis recedenda tanto uer⁹
a peccorū palcis emanant: quāto acri⁹ affli-
guntur. Tunc electi oēs q in illa fuerint tri-
bulatione comprehensimur emiscuntur horū
tēporum in qbus nunc ecclesia fidei pace;
tenet: superba hereticorum colla compri-
mit: non potētata culmis sed ingo rōnis re-
miniscuntur nostrū q; gera fidei tpa durim⁹:
qui: z si in bellis coarctamur gentiū: nō ta-
men in dictis expugnāmur patrum. Beati⁹

ergo Job sancte ecclesie ty puz tenens: que
in illis angustijs inuenitur z tamen nostre
ut dicti quietis z remissionis sua transacta
narrat z alijs uentura denunciāt dicens.
(Quis mihi tribuat ut sim iuxta menses
pristinos.) Multa enī talia sancta eccle-
sia doloribus pressa dictura est. Tantis q;
pe illaz futurum est tribulationib; angus-
tari: ut hec tempora cum magno suspitio
desideret: que nos cum magno dolore tole-
ramus. Sicut ergo dicat per uocem beati
Job: Quis mihi tribuat ut sim iuxta men-
ses pristinos. Quia. n. statutus dierum nu-
meris menses uocātur. Quid aliud nomi-
ne signat mensum nisi collectiones anima-
rum: Dies gpe dum colliguntur in mensi-
bus subtrahuntur: q; z i hoc tpe sancta ec-
clesia dum ueritatis luce respicēdēs aias
colligit: in istis abscōdit. Aliquādo etiā
mensis p pfecte pōntur: sicut ptera air.
Erit mensis ex mense: pfectio uidel; eis i re-
quie: qbus nunc perfectio fuerit in opera-
tione.

Capitulum. 9.

Emiscuntur ergo pfectio-
nis priste reducat ad me-
morias quas predicationis
sue collectis animab;
repositabat iuxta z angus-
tata tribulationibus di-
cat: Quis mihi tribuat ut
sim iuxta menses pristinos. In qbus profe-
cto mensibus qualis fuerit enumerādo sub-
iungit dicens: (Secūm dies quas ueni ueni
studiebat me quando splendebat iuxta
eius super caput meum: z ad lumen ei⁹ am-
bulabam in tenebris. Tunc gpe uider ex-
se persecutione cogente infirmorum multos
cadere quos nunc ut mater intra pacis si-
num paruolos fouet: z intra tranquillias fi-
dei cunas continet quis admitti fortib; ipsa
fidei tranquillitate intrinunt. Tunc uero
tales multi casuri sunt: z per viscera chari-
tatis quicquid in damno paruulorum su-
stinet se perpeti animus perfectorum dolet
Infirmorum etenim damna ad corda for-
tium per compassionem transcent. Unde
per ppanlum dī: Quis infirmas: z ego nō
infirmor: Quis scandalizatur: z ego non
uor: Tanto. n. q; perfectus est: q; pfe-
cte sentit dolores alieos. Uñ scē ecclesia ifir-
mis tūc cadētib; agustata cū horū remiscit

Apoc. 20

B

Apoc. 32.

Ista 66.

2

C

2. Cor. 11

B

temporum iure dictura est: fin dies quibus de
us custodiebat me: qz se tunc in illis estimat
cadere que se nunc in istis respicit custodi-
ri. Bene autem dicit: Quia splendebat lucerna ei?
super caput meum: et ad lumen eius ambula-
bam in tenebris. Lucerne enim nomine signa-
tur lumen sacre scripture: de qua ipse eccle-
sie pastor dicit: habemus firmiorem pph-
eticum sermonem qui bene factis attendentes
quasi lucerne lucenti in caliginoso loco do-
mum dies illucescat: et lucifer oriatur in cordi-
bus vestris. Et ps. ait: Lucerna pedibus meis
verbum tuum dñe. Quia autem principaliter no-
strum mens est: appellatione capitis mens
vocatur. Unde per ps. dicit: Impinguasti in
oleo caput meum. Nec si aperte dicat: Chari-
tatis piguedine replesti mentem meam. Hinc
ergo lucerna super caput ecclesie splendet:
qz sacra eloquia tenebras nostre mentis irra-
diant: ut in hoc caliginoso vite presentis lo-
co dum verborum dei lucem percipimus que
sunt agenda videamus. Hinc ad lumen i te-
nebris ambulat quem sancta vniuersalis
ecclesia et si aliena occulta cogitatio non pe-
netrat: qz quasi faciem dei non cognoscit in no-
cte: isti ponit gressus boni operis directam lu-
mine superne locutionis. Sequitur. ((Sicut fui
in diebus adolescentie mee: qñ secreto deus
erat i tabernaculo meo)) Sicut vniuersalis
qz hois sic sancte ecclesie etas describitur.
Paruula quippe tunc erat: cum a natiuita-
te recens verbum vite predicare non pote-
rat. Hinc enim de illa dicit: Soror nostra par-
uula est et verba non habet: qz nimirum san-
cta ecclesia priusquam perficeret per incrementa
virtutis: infirmis quibus auditio: pbe-
re non potuit verba predicationis. Adulta ve-
ro ecclesia dicitur quando dei vba copulata san-
cto repleta spiritu per predicationem mysterium
in filiorum conceptione secundatur quos ex-
hortando punit pueriendo parit. De hac
enim etate dñs dicit: Adolescentule dilexerunt
te. Vniuersae quippe ecclesie que vniuersa catho-
licam faciunt adolescentule vocantur: non
tam venisse per culpam: sed nouelle p gra-
tiam: non senio steriles: sed etate mentis ad
spiritalem pgrue fecunditate. Tunc ergo
est in diebus illis ecclesia quasi quodam senio
debilitata: per predicationem filios parere
non valet remittitur fecunditas antiquae
dicens: Sicut fui in diebus adolescentie mee

quibus post eandem dies quibus deprimi: iam
tunc circa ipsum finem temporis grandi predi-
cationis virtute roboratur. Nam susceptus
ad plenum gentibus omnem israeliticis populum
qz tunc inuentus fuerit in fidei finis trahebat.
Scriptum quippe est: Donec plenitudo genti-
um introiret: et sic omnis israel saluus fieret.
Sed ante illa tpa erat dies in quo ab aduer-
sarijs paulatim videbatur oppressa: cuius
horum dierum reminiscitur dicens: Sicut fui
in diebus adolescentie mee quando secreto
deus erat in tabernaculo meo.

Capitulum. io.

Quid hoc loco tabernaculum
nisi habitationem mentis
accipimus? Quia per oem
quod cogitando agimus in
consilio nostri cordis habi-
tamus. Quis autem man-

data dei tacitis cogitat secreto illi deus i
tabernaculo est: habitationem etenim cor-
dis sui ante dei esse oculos videtur qz dicitur:
Et meditatio cordis mei i speciem tuo
semper. Exteriora namque opera patet oculis
hominum longe vire incomparabiliter interio-
res ac subtiliores cogitationes nostre patet
oculis dei. Quia enim: sicut scriptum est: nuda et
apta sunt oculis eius. Et sic exteriori ope-
ante oculos hominum inordinati apparere me-
tuimus: et in interiori cogitatione illius res-
pectum non metumimus: quoniam videntem omnia non vi-
demus. Multo enim magis intrinsecus deus
extrinsecus hominibus perspicabilis sumus. An-
de et oes sancti foris se intusque circūspiciunt
et vel reprehendendos se exteri: vel iniquos
se interius videri iustis iter timent. Hinc est
quod aialia que per prophetam videntur: in cir-
cuitu et intus plena oculis esse memorantur.
Quis enim exteriora sua bene disponit sed
interiora negligit in circuitu oculos habet sed
intus non habet. Sicut et oes qui exteriora
sua circūspiciunt et bona de se exempla
fratribus prebeant: et interiora sua vigilan-
ter attendunt qz sese in reprobabilibus inter-
ni iudiciis obtutibus parant et in circuitu oca-
lis et intus habere perhibentur: magis se
quo deo placeant in sua eterna componunt:
sicut per psalmistam quoque de sancta eccle-
sia dicit: Omnis gloria eius filie regum ab in-
tus. Sed quod exteriora sua etiam irreprehensi-
bilia sua custodit: inter ea subdidit: i huius

Ro. ii.

21

Hebr. 4

Ezech. ii.
B

Ps. 44

Ps. 118.

Ps. 22.

Lam. 3

Lam. 1.

B

bonis anreis circūamicta varietate: vt z pulchra intus sibi sit: z alijs foris z se, puchēa per internam gloriā z alios erudiens p exteriora operum exēpla. Beatus igitur Job dicit et se: dicit ex persona vniuersalis celestis: qñ secreto deus erat in tabernaculo meo. Ut enī demonstraret qñ intus pro fieret: secreto deū fuisse in suo tabernaculo perhibuit. Ut etiam ostendat rectitudinis opera quātum extrinsecus custodit aduigat. Qñ erat opus meū z i circuitu meo pueri mei. Oēs. n. q diuina precepta metunt dei tabernacula sunt. Unde vt supra iā dixeris p semetipsam veritas dicit: de eo q alius mandata custodit: Ego z pater meus venimus: z mansionem apud eū faciemus. Quo contra peruersi qz dum interna non appetunt: in suis se cogitationib⁹ foras fundunt. Unde eis p pphetam dī: Redite prenaricatores ad cor. Et rursum: Et q cogitatis inuile. In actionibus qpe suis veniunt hoies quos corporaliter vident: z deum sibi pntem nō estantem esse quē non vident. Quo contra in laude iusti dī: Dum egypti regē cōtineret z dei mādatis obediret: q inuisibilem tanq̃ videntem sustinuit. Porro etiam qpe terre pncipem quasi nō vidit quē ab oculis suis cordis abiicit. Regem vero inuisibilem tanq̃ videntem sustinuit: qz ab eius timoris intuitu mentis oculos non deflexit. Sancta itaqz ecclesia in magnis tñc tribulationib⁹ deprehensa cū multos a deo conspiciat: prana cogitatione discere videt pfecto mentis eorum habitaculum discedente deo vacuum remanere z in re deplozans dicit: Quando secreto deus erat in tabernaculo meo.

La. xi.

Quibus verbis non imcrito etiam simulatio religionis plangit: qz nōnulli ēt nunc xpiani esse nō appetunt sed vident. His videlz de⁹ in publico est nō in secreto. Sed sancta ecclesia deū in secreto hēre desiderat: qz illos vere fideles respiciat: quos ad fidem vtdm corde pleno pmanere cognoscit: que iuxta exteriorem quoqz vigoris sui rectitudinem dicit: Quando erat omnipotens cum z in circuitu meo pueri mei. Pueri scilicet vocantur q celestib⁹ mandatis inserviunt. Unde per pphetas dñs dicit: Ecce ego

z pueri mei: quos mihi dedit deus. Et rursum in euangelio. Pueri nūq̃d pulmentarium habetis? Hāc ergo in circuitu ei⁹ sūt pueri: qz in canentis fere genibus reperitur q celestia mandata custodiunt: spiritalis discipline regulis obsequantur. Qui pro secto tñc ad obsequium pueri decurrunt quādo prani q reperi fuerint spūalia ei⁹ mandata nō cōtinent. Sequitur. (Quando lauabam pedes meos butyro.) Qz xpm z ecclesiam vnam cē psonam credio iam dicit: illum videlz hui⁹ corporis caput: hāc autē illius capitis corpus: aliter hec sba iuxta vocē capitis accipit: atqz aliter iuxta vocem corporis debent. Quos ergo pedes diminuit sanctos predicatorum accipimus? De qbus dī: Et inambulabo in eis. Butyro ergo pedes lauantur: qz predicatorum sancti bonorū operum pignedine replentur. Et enim z supra iā diximus: vir ipse predicatione fine aliquo trāstatur admissio. Nam qui libet predicans aut ad cōtūlameqz indignationē trahitur si cōtēnitur: aut ad cōtūlameqz gloriam si ab audientibus veniretur. Unde z apostolus. Pedes loti sunt vt a quolibet paruo contagio in ipsa predicatione contracto quasi quodas itine collecto puluere mūdaretur. Et beatus Jacobus dicit: Nolite plures magistri fieri fratres mei. Et paulo post. In multis enī offendimus omnes. Pedes ergo lauantur butyro: qz pignedine boni operis infundit atqz mūdatur collectus puluis de gloria predicationis: vel certe butyro pedes lauant: dñ sanctis predicatoribus debita ab audientibus stipendia pferuntur: z quos fatigat in iuncte predicationis labor: exhibita a discipulis pignedine boni operis fouet: nō quod ideo predice vt alitur: sed tō alitur vt predicent. i. predicare subsistant: nō vt ad iterationem sumendi victus transeat actio predicationis: s; ad vtilitatem predicationis deseruiant mysteria sustentationis. Unde a bonis predicatoribus nō eā victus predicationis impenditur: sed cā predicationis accipitur victus? Et quotiens predicatoribus necessaria ab audientibus conferuntur: non solent de rebus munere: sed conferentium gaudere mercede. Unde per Paulum dī: Non quero datum sed regro fructum. Datum quippe est res ipsa que impenditur: fructus vero dati

B

Jac. 3.

Phil. 41

est: si benigna mēte future mercedis studio aliquid impendatur. Ergo datum in re accipimus: fructum in corde. Et qz discipulorū suoz apostolis mercede potius qz munere pascebatur nequa qz datum: sed fructum se querere fateatur. Unde r subdidit: prout dicens: habeo autē oīa et abundo. Butyro ergo lanantur pedes: cū predicatorēs sancti vī dirimus ipsa predicationē fatigati: adiutorum suorū bonis operibus fouentur. Gessos nāqz pedes butyro vnterat ille qui dicitur: viscera sanctorum regenerat per te frater. hoc butyro vinctus fuerat pes q in carphena tenebatur dicens: Et misericordiam dñs ostenderit domuiqz: sepe me retrigerauit: et carphenam meam nō erubuit. Si ergo ex voce capitis hec verba pēsam: recte pedes sicut dicuntur est predicatorēs accipimus.

Ca. 12.

Scit sentire ista ex voce solus corporis debemus: nimirum pedes ecclesie sunt: inferiorū operum ministri: qui dñm ad vsus necessarios ea que sunt exterius exercent: p extremum ministerium velut pedes terre inherent. Sed debent hi q presunt: q doctrine studio inuigilant: solerti cura occupatoz corda regere cūqz eam quam ipsi vacādo percipiunt crebre admonitōis voce infusione pinguedinis ministrare. Nam qz in vno corpore inuicem pro se mēbra sollicita sunt: sicut illos: mīserēs nostra extrema sollicitur: ita necesse est vt nostris studiis illorum interiora repellantur. Quādo igitur sancti doctores quādam ad extrema mīsteria deditis victionem officie in carnatōis predicans: butyro eloquū pedes lauant. Solent etiam pedes ipsa itineris aspe itate lacerari. Unde r qz oīno difficile est in terrenis actionibus huius vite iter agere: nulla ex labore itineris vulnera sustinere. Cum ergo vigilanter prepositi auditores suos curis exterioribus iteros ad cor reuocant: vt que inter ipsa licita opa admiserint mala cognoscant: et que cognouerint delectant pedes butyro lanant: qz corū vulneribus penitentie vnguenta subministrant. Reminiscatur igitur tūc ecclesia vehemēter afflicta quomodo pacis sue tpe p expor-

tatōis verbum mēbra se etiā extrema mīst dabit: et dicat: Quādo lauaui pedes meos butyro: quod de beato Job ammirabiliter libet intueri: inter tot curas rerū inter tot affectus pignorum: inter tot studia sacrificiorū subiectis suis quālibet extremis bona sequentis vite predicabatur: eos se celsibus imbueret: q sibi ad terrena opa de seruirent: qd ad hoc nos epī dicimus q cōmissis nobis verba vite impedere non curamus: qn pūgatum vīrum phibere nō valet ab officio predicatoris vel secularis habitus: vel magne occupatio faciliat: s; serua veritate hystricie ad sancte ecclesie iā verba redeamus: que per beatum Job i. per os mēbra sui loquitur ista sunt que tēpo re extremo patitur: cū transitorz suorū remanescit: vt per eam vicis verbi pigne dinem opantium vita lenaretur. Que ipas quoqz predicatorum suorū vigilantia plenus exquīs subdit. (Et petra fūdebat mī hī riuos olei.) Et petre noie xps accipit: pīdicator egregius fateatur dicens: Petra autē erat xps. Que videlicet petra nūc ad vsam sancte ecclesie olei riuos fundit: qz in ea loquens dñs predica mētra victionis in time emanat. Hec hac petra olei riuus exiit: Liber Mathæi: liber Marci: liber Luca: Liber Joānis. In diuersis huius mundi partib; quot predica mēta edidit: tot per tra hec p oza apoloolorum oīum olei riuos fundit. Tociens adhuc de petra hac olei riuus funditur: quoties a sancto spū vnguentis mentib; auditorz: ea que in libris veteribus de xpo dicta sunt explauant. Et riuus vocatur olei qz decurrat et vngunt. In quibus quisqz tingitur vngit: qz vngit interius impingatur.

Ca. 13.

Equa nimirum pinguedine psatur: Sicut adipē et pinguedine repleatur anima mea. Potest nomine olei ipsa sancti spiritus vinctio designari de qua per propheta dicit: Comprensit iugū a facie olei. Iugū appe a facie olei comprehendit: qz dum sancti piritas grā vngimur: a captiuitate nostre seruutis liberamur: dñs maligni spūs dominatio supba repellitur: iugū conteritur quo libertatis nostre colla fimebantur. Hec hoc rursus oleo scriptū est: Oleum facta est v-

i. Cor. 10

21
1p. 67.
Isa. 104

Isa. 5.

lecto mea in cornu filio olei. Filii quippe olei fideles populus dicitur ad fidem dei in terra sanctis pñs vñctione generat. Multis ergo tñc sancta ecclesia tribulationibus depressa; bona spñs tñra que nunc habet predicamenta ad memoriã reuocet: suum silentium deplozet dieb;: pñtra fundebat mihi riuos olei. Quib; verbis cõgrue subiicit. Quãdo pcedebam ad portã ciuitatis et in platea portabant mihi cathedrã. Uidebant me iuuenes et abscondebantur: et senes assurgentes stabant. Principes cessabant loq; digitum superponebant ori suo. Vocem suã cohiebant duces et lingua eorum gutturi suo adhibebat. Mos veteris fuit: vt seniores in porta consisterent: et causas irocutiã indicarent: quatenus tanto est pacificus vrbis populus: quãto ad hãc discordes ingredi nō liceret. Sed nos sacra hystoriam venerates hec egisse beati Job pro cultu iusticie certum: atq; ad indaganda allegorie mysteria dicimus. Quid ergo per ciuitatis portã nisi bona que actio designatur: per quã anima ad conuentum regni celestis ingreditur. Unde propheta: Qui exaltat me de portis mortis vt amicum oēs laudatitios tuas in portis sitis siton. Porte gñpe mortis sunt: actiones prauę que ad interitum trahunt. Quia autem non speculatio dñ: portas sion actiones bonas accipimus: per quas speruam patriam ingredimur: vt regis nostri gloriam cõreplemur. Quid vero per cathedrã nisi magisterij auctoritas designatur. Sicca autẽ lingua platea pro latitudine dñ: Hanc ergo sancta ecclesia ad ciuitatis portam pro cedit: qz vt aditum celestis regni percipiat in sanctis se actionibus exercit. Qui in platea paratur cathedrã: qz in magnę auctoritatis latitudine sui magisterij exhibet claritatis libertatem. Que enim recta que sentit et publica voce predicat: quasi in platea super cathedram sedet cum nullum de sua predicatione metuit: nullius pressa terroribus se sub silentio abscondit. An non in publico ad docendum pñsider: quã simul et sentiendi veritas: et docendi potestas fuit. Sciam ad portã pcedere: et in platea super cathedram sedere: qd a leuitis: qd ve a grauib; ageretur adiungit dicens. Uidebant me iuuenes et abscondabantur: et se-

nes assurgentes stabant: Si hystorie spectamus que dixit credimus nō allegorie que predictit videmus. Iuuenes nãq; dici solent q nulla consilij grauitate fulciantur. Senes vero nō eos scriptura sacra vocare cõsueuit: q sola qñtate temerum sed mor grã deuote maturi sunt. Unde per quẽdã sapientem dñ: Senectus enim venerabilis est non diuturna neq; numero annorum computata. Cui aut sunt sensus hois: et etas senectutis vita immaculata. Unde recte quoq; dñs ad Moysen dicit: Congrega mihi septuaginta viros de seniorib; israel quos nosti q; senes populi sunt. In quib; qd aliud q; senectus cordis regitur: tales inuentur eligi q; senes eẽ scimur. Si enim senectus in eis corporis querretur a tantis seire poterant a qñtis videri. Sum sō dicitur quos tu nosti q; senes populi sunt: pfecto liquet: qz senectus mentis non corporis eligenda nunciatur. La. 14.

Senectus ergo ecclesiam vident nã iuuenes et absconduntur: senes vero ci assurgentes assunt: qz vigore et atq; rectitudinem immaturi fomidat grãciã qppe glorificat. Leues sunt qui fugiunt: graues vero atq; perfecti hanc vite sue meritis assurgendo veniuntur. Disciplinam quippe illius perfecti dilgunt: imperfecti reprehendunt. Uident ergo hanc iuuenes et absconduntur: qz depñendi in suis occultis actib; metunt. Senes vero assurgentes stant: qz perfecti qui ex humilitate indicat quãtum in bona opatione pñecerat. Sed quia hec de suis loquitur narrat quoq; qualiter ab exteris timeatur. Principes cessabant loq; et digitum superponebant ori suo. Vocem suã cohiebant duces: et lingua eorum gutturi suo adhibebat. Qui hoc loco alij duces intelligi vel pñcipes possunt nisi heretice prauitatis auctores: He qbus per ps. vi: Diffusa est contentio super pñcipes eorum et seduerunt eos in inuio et nō in via. Ipñ etiam dum dispensationem dñi peruerse interpretari non metunt: pfecto plebes subditas nō in eam viam que chrñsus est: ed in inuim trahunt. Sup quos recte quoq; effusa contentio dñ: qz sibi suis vicissim allegationibus contradicunt. Alia

Cap. 4

21

Ps. 9.

L

Ps. 106.

B

quippe tres personas i diuinitate suscipiēs
tres etiam deos credidit. Quoniam contra sa-
bellum unum deum suscipiens: unam credi-
dit esse personam inter quas sancta ecclesia
rectum predicationis sine transiū inuēdi
nabiliū tenens et unum deum predicans
tres personas contra sabellum asserit: et tres
personas asserens unum deum contra arriū
cōfiteatur. Quia autem in sacro eloquio mā-
nichæus virginitatem laudari comperit: cō-
fugia damnantur. Et cōtra iouinianus quia
concedi cōiugia cognouit: virginitatis mis-
ericordiam desperit. Unde sit ut semper hereti-
cis pueria intelligentia confusis vicissim si-
bi corū nequitia et in culpa concordet: et in
sententia discrepet. Et contra sancta eccle-
sia per medias vitæ et paritū lites ordi-
ta pace graditur: et sic sat supiora bona su-
scipere ut nouerit etiam inferiora venerari:
quatenus nec summa eque infimis: nec rur-
sum ima despiciat: cum summa veneratur.
Hanc ergo hereticorū plebiū principes au-
toritatem sancte ecclesie ppendentes ces-
sant loqui: quasi ori suo digitiū superpo-
nunt dum falsis querelis non rōne vocis se
reprimunt: sed virtutis manu significant. Vo-
cem suam duces cohibent: quia nimirū hi q
post se errantes populos trahere cōantur:
ne loqui peruersa nunc audeant: et auctori-
tatis frenant pōdere: et virtute rōnis. Quo-
rum lingua suo gutturi adheret: quia est per-
uersa loqui libera voce non audent inuis
tamē apud se cōsequunt cuncta que contra
veram fidem proponere falsa mollantur.
Horum ergo temporum sequenti tribulatio-
ne depressa reminiscēs ecclesia deplorat vi-
ces. Quando pcedebam ad portam clui-
tatis et in platea parabant cathedram mi-
hi: videbant me iuuenes et abscondebant:
et senes assurgentes stabant. Principes ces-
sabant loqui: et digitiū superponebant ori
suo. Vocem suam duces cohibebant: et lin-
gua eorum gutturi suo adhererat. Et si ap-
te dicat. Cum predicare mihi voce publica
licuit: omnis qui mee veritati nō fuit sabie-
ctus exparuit. Illo nāq tempore cum san-
cta ecclesia aduersitate pmitur: prauis quī-
busq predicatoribus licentia locutionis
datur.

Capitulum.

15.

Quod lōge ante Hieremias
intuēs ait. Sed et lamē nu-
dauit māmā lactan-
tē catulos suos. Quid nā-
q per lamias nisi hereticos
appellat: humanam quidē
faciem sed beluina per impietate: corde ge-
stantes. Qui tunc māmā nudant: q erro-
rem suum libere predicant. Tunc catulos
lactant: quia male sequaces parvulorū ani-
mas dum peruersa insinuant ad impietate
nutriendo confirmant. Sequitur. (Auris
audiens beatificabat me: et oculis videns
testimoniū reddebat mihi.) Hū beatifica-
ri se ab audientibus: sibiq testimoniū red-
di a videntibus fateatur beatus Job qualis
in sermone fuerit ostenditur. Nec enī aut
in opere perfectus est enī adhuc lingue pra-
uitas: contra dicit: aut in sermone laudabi-
lis: qui hoc qd loquitur opere non ostendit.
Et igitur beatus Job amicos suos in
crepationib⁹ exactus vtrāq se habuisse p-
hibeat: sese et audientibus et videntibus ve-
nerationi fuisse manifestat. Qu si ad vocem
sancte ecclesie referamus: ille ei⁹ verba bea-
tificat qui ea que audierit opere consumat.
Ille ei testimoniū reddidit: qui exemplis vi-
te illius bene viuendo respondet. Sanctay
etenim ecclesiam ille veraciter videt: quins
testatur vita q videt. Ad hoc nāq bonorū
intra eam rectitudo cernitur: ut quib hanc
viderint a suis prauitatibus corrigantur.
Nec dum ergo intra sanctam ecclesiam vi-
det bonos qui non est emendatus a malis.
Sed vnde ei testimoniū reddatur ostēdi-
tur cum subiungit. (Et q liberāsem pau-
perem vociferantem et pupillū cui non erat
adiutor: benedictio perituri super me venie-
bat et cor: vidue cōsolatus sū.) Adhuc mi-
sericordie ista sunt opa: liberare vociferan-
tem pauperem: pupillū adiutorem ministrā-
re: peritūrum eripere et cor: vidue cōsolari.
Superius etiam dictum est: quid exhibuit p
doctrinam. Et ita nāq. Auris audiens beati-
ficabat me. Hanc autem narrat que p mise-
ricordiam impendit dicens: cor q liberāsem
pauperem vociferantem: et pupillū cui non
erat adiutor. Tor quippe cum opere sibi ne-
cessario concordat: hec beatus Job et exhib-
uit subditis et tamen per sanctam ecclesiā

21

exhibenda signant. Que vtrūq; nunc in-
cessabiliter exerceat: vt videlicet filios suos
et loquendo pascat: et defendendo pteget:
quatenus per verba bonis satietat et per
patrocinia tucatur a malis. Bene autem
scriptum est. Germinet terra herbam virē-
tem et facientem semen: et lignum ponit fructū
faciens fructum iuxta genus suum. Quod
sic est veraciter factum: vt significaret al-
quid veraciter faciendum. Per terrā quip-
pe figuratur ecclesia que et verbis nos paba-
tur reficit: et patrocinij vmbraeulo custodit:
que et loquendo pascit: et opitulando prore-
git: vt non solum herbam refectionis profe-
rat sed et cum fructu operis arborum pro-
tectionis.

Capitulum. 16.

Expendendū quoq; video
his qui piebim gubernat-
ionibus presunt: quod su-
perius dicit. Videbant me
inimicus et abscondebatur:
nunc astruit eos vidne con-

solatus sum. Quanta disciplina regiminis
vt ante cum lucentes abscondebantur: quan-
ta mansuetudo pietatis vt per eam vidua-
rum corda consolentur. Sunt namq; nōnul-
li ita districti vt omnem etiam mansuetudi-
nem benignitatis amittant: et sunt nōnulli
ita mansueti vt perdant districta iura regi-
minis. Unde cunctis rectorib; vtrūq; sum-
mopere sunt tenenda: vt nec in discipline vi-
gore benignitatem mansuetudinis: nec rur-
sum in mansuetudine districtiorem dese-
rant discipline: quatenus nec a compassiōe
pietatis obdurescant: cum contumaces cor-
rigant: nec discipline vigore molliantur: cū
infirmorum animos consolantur. Regat er-
go discipline vigor mansuetudinem: et man-
suetudo ornet vigorem: et sic alterū comen-
detur ex altero vt nec vigor sit rigidus: nec
mansuetudo dissoluta. Hec autem que su-
pra diximus pietatis opera sancta ecclesia
et corporaliter exhibet: et spiritaliter exhibe-
re non cessat. Nam pauperem vociferantē
liberat: cum peccatori veniam deprecanti
eas quas commiserat culpas relaxat. De sa-
libus quippe paupib; dicitur. Beati pau-
peres spiritu: qm̄ ipsorum est regnum celo-
rum. Et talium papperū clamor: est: ipsi vo-

ce dicentium. Cito nos anticipet misericor-
dia tua: quia pauperes facti sumus nimis.
Pupillū vero cui non est adiutor liberat:
cum vnusquisq; mortuo antiquo patre via
bulo ad sancte ecclesie finem accipere: in ea
exhortationis adiutorium inuenit qui tam
desideria mundi persequentiis fugit. Po-
test etiam populi nomine fidelis quisq; etiā
ppter mortem boni patris intelligi cuius ad
tempus visio desitutus est: quāvis sola-
tio desitutus non est. Benedictio etiam pe-
rituri super eam venit: cum peccatoris in-
ritum preuenit et cum sanctis exhortationi-
bus a culpe fouea reducat. Unde scriptum
est. Qui conuerit fecerit peccatorem ab erro-
re vie sue saluabit aīam eius a morte et ope-
rit multitudinem peccatorum. Si enim ma-
gne mercedis est a morte eripere carnē qua
doq; morituram quanti est meriti a morte
animā liberare in celesti patria sine fine vi-
eternam: Cor autem vidue consolatur dum
fideles cuius animae q; eternas vni retributio-
nes narrat: quasi viri sui bona ad memo-
riam renecat. Cui quia spiritaliter anima
iuncta est: eo mortuo vidua videtur sed san-
cte ecclesie vocibus ex eius resurrectione re-
fouetur. Magnam ergo consolationē cor
vidue suscipit: quando fidelis anima i ver-
bis ecclesie de aduentu illius aliquid cui spi-
ritualiter est coniuncta cognoscit. Segitur
(Iusticia indutus sum et vestiuit me sicut
vestimentum.) Vestimento vtrūq; cum vesti-
mur ex omni parte circumdamur. Ille ergo
iusticia sicut vestimento vestitur: q se vndiq;
bono opere protegit: et nullam partem
actionis sue peccato nudam relinquit. Illi
qui in alijs actionibus iustus est: in alijs in-
iustus quasi hoc latus cooperuit: illud nu-
dauit: nec iam bona sunt opera: que subor-
tis alijs prauis operibus inquinant. Vnde
enim per Salomonem dicitur. Qui in vno
offenderit multa bona perdit. Vnde Iaco-
bus dicit. Quicūq; totā legem seruauerit:
offendat autem in vno factus est omnium
reus. Quā videlicet sententiam suā ipse vi-
lenter exposuit cum subiunxit. Qui enim
dixit. Non mechaberis dixit: et nō occides.
Quod si non mechaberis: occidas autem:
factus es transgressor legis.

Capitulum.

17.

Job. 7.

Jac. 5.

Eccl. 9.
Iaco. 2.

Gen. 1.

21

B

Mat. 5.

21

Pro. 4.

Cordis ergo oculis circumquāq; porrectis vndiq; nobis adhibenda custodia ē. Un de recte quoq; per Salomonem dicitur. Omni custodia serua cor tuum: quia ex ipso vita procedit. Dicturus enim custodia premisit omni: vt videlicet vnusquisq; hinc inde se diligenter inspicat; et quandū ihac vita est contra spirituales inimicos in acie se possit sciat: ne mercede quā per has actiones collegit per alias amittat: ne hinc hostes foras obstruat et aliunde aditum pādat. Si quā etenim ciuitas contra insidiātes inimicos magno valleret aggeris fortibus cingatur muris: in summis munitione custodia vnam vero in ea foramen tantūmodo imunitum per negligentiam reliquat inde proculdubio hostis ingreditur: qui vndiq; exclusus esse videbatur. Phariseus nāq; ille qui in templū oraturus ascendit ciuitatem mentis sue quāta munitione vallauerit audiamus. Icarno inquit bis in sabbato: de ciuitas de omniū que possideo. Qui premisit gratias tibi ago magna certe munimina adhibuit. Sed videamus vbi insidiant hosti immunitas foramen relinquit qz nō sum sicut publicanus iste. Ecce ciuitatez cordis sui insidiantibus hostibus per elationē aperuit: quam frustra per ieiunium et elemosinas clausit. Incausam munia sunt cetera: cum locus vnus de quo hosti patet aditus munitus non est. Gratias recte egit: s; peruerse se super publicanum extulit: ciuitatem cordis sui extollendo pēdidit: quā abstinentia et largiendo seruauit. Clerta est per obsequia gala: destructa ventris ligulantes: superata est largitate tenacia: auaricia depessa. Quibus hoc laboribus actum credimus. Sed o quot labores vno vicio permissi ceciderunt quāta bona vnus culpe gladio sunt perempta: Unde magnopere oportet et bona semper agere: et in ipsis nos semper bonis operibus caute in cogitatione custodire: ne si mentem eleuant bona non sint: q̄ non auctori militanti sed elationi. De qua re nō inordinate agimus: si ex libris licet nō canonicis: sed tamē ad edificationē ecclesie editis testimoniis pferamus. Eleazar nāq; in phio elephante seriens frangit: sed sub ipso quem extinguit occubuit. Quos ergo iste si

Luc. 16.

22

L Mach. 6

gnificat: quē sua victoria oppressit: nisi eos qui vicia supant: sed sub ipsa que subiecit supbiendo succubunt: quāq; enim sub hoste quem pferunt moritur: q de culpa quā superat eleuat. Pensandū ergo magnopere est qz bona pēdisse nequeat mala que repetant nō cauentur. Perit oē qd agitur si non sollicite in humilitate custodit. An bene quoq; de ipso pmo parente dicit. Ipse fuit cui dñs in paradiso voluptatis vt oparetur et custodiret illud. Opatur quippe qui agit bonū qd percipit: sed qd opatus fuerit nō custodit: cui hoc subrept qd pibetur. Reatus igit Job qz ex omni parte bono se ope reuerat dicit. Iusticia indatus sum et vestiuit me sicut vestimentis. Unde et protinus subdit. La. 18.

Ecc. 2.

Drademate iudicio meo. Justorum iudicia recte dyademati comparantur: qz per magni opis gloriā ad retributionē ducunt coronam. Que nimirum iudicia secū quotidie introitus agunt: qd deo quid proximo debeant solerter aspiciunt: atq; ad agēda bona se vehementer accedunt et de perpetratis malis districte redargunt. Unde bene quoq; per Salomonem dicitur. Cogitationes iustorum iudicia. Iusti quippe ab omni strepitu seculari ad corda sua redeunt ibiq; ascendunt tribunal mentis ante oculos se et proximum statunt: deducunt ad mediū regulam testamenti quā dicitur que vultis vt faciant vobis homines et vos eadem facite illis. Transierunt in se personā proximi et sollicite attendunt quid sibi si ita essent fieri vel non fieri iuste voluissent: si qz districte iure atq; iudicio causam suam et proximi iura tabulas diuine legis in foro cordis examinant. Bene ergo dicitur cogitationes iustorum iudicia: quia ipse eorum intus motus cordis quasi quedam libra est iudicarie potestatis. Quibus peractis: quia retributionem inferis non requirūt: recte eorum iudicia dyademati comparantur. Dyadema quippe in superiori parte corporis ponitur. Iustorum ergo iudicium dyadema dicitur: quia per hoc non in terrenis et infimis: sed rursus reuincit concupiscentiam. Sequitur. Oculis suis cecit et pes claudat. Pater etiam pauperum et

23

Pro. 3. 24

24

causam quam nesciebam diligentissime inuestigabam. Inter beatorum animus forsitan querat cur beatus Job suas tam subtiliter virtutes enumeret. Sanctus prope videtur est: bona que fecerint occultare ne contingat eas lapsum elationis incurere. Tunc per semetipsam veritas dicit. Attendite ne in iustitiam vestram faciatis coram hominibus: ut videamini ab eis. Hinc est etiam quod duos cecos iuxta viam sedentes illuminas precipit dicens: videte ne quis sciatur. De quibus illico scriptum est: Tibi videntes diffamauerunt eum per totam terram illam. Sed querendum nobis est quid sit hoc quod ipse omnipotens enim hoc est velle quod posse et tacere virtutes suas voluit: tamen his qui illuminati sunt quasi intuitus indicatur: nisi quod seruis suis se quentibus exemplum dedit ut ipsi quidem virtutes suas occultari desiderent et tamen ut alij eorum exemplo perficiantur prodantur inuiti: et facta quidem sua occultanda seipos custodiant: sed dum prodantur inuiti: bona ad primos suos exempla transmittunt. De cultentur ergo studio necessitate publicent: et eorum occultatio sit custodia propria: eorumque publicatio sit visitatio aliena. Rursum quod scriptum est: neque accendant lucernam et ponant eam sub modio: sed super candelabrum ut luceat oibus qui in domo sunt: sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant opera vestra, bona et glorificent patrem vestrum qui in celis est. Aliquando sancti viri et coram hominibus compelluntur bona facere: et eadem hominibus sua facta narrare: sed ad eum finem omnia referentes ut non ipsi eisdem operibus sed pater eorum qui in celis est debeat glorificari. Dum enim sancta predicant: ipsa predicatione eorum fortasse despiciatur quorum vita nescitur. Compelluntur ergo vitam suam dicere et auditorum suorum valeant vitam mutare et facta sua referunt ut venerationi sint: venerari appetunt ut reuerenter audiantur. Scriptum quippe est. Cum eleuantur animalia de terra eleuantur pariter et rote: quia videlicet cum auditorum mentes predicantium vitam suscipiunt necessario, utique etiam vim predicationis ammirantur.

Ca. 19.

Hinc est ergo quod predatores boni et honorem propter elationem suam gloriuntur: et honorari propter inu-

tationem tamen volunt. Sic nimirum paulus apostolus discipulis loquens et honoris fugit: et tamen quantum esset honorandus ostendit. Nam cum thessalonicensibus diceret. Neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis sicut factis: neque in occasione auaricie deus testis est secutus adiunxit nec querentes ab hominibus gloriam neque a vobis neque ab alijs: cum possumus honorari vobis esse ut christi apostoli: sed facti sumus paruuli in medio vestrum. Rursum corinthijs honorem fugiens dicit. Non enim nosmetipsos predicamus sed Jesum Christum dominum nostrum nos autem seruos vestros per Jesum Christum. Quos tamen videns falsorum apostolorum peruersationibus a vere fidei tramite deuolare: eis se summo pere quantius esset venerandus ostendit dicens. In quo quis audeat: in insipientia dico andeo et ego. Deberi sunt et ego. Israelite sunt et ego. Semen abrahe sunt et ego. Christus filii christi sunt et ego: ut minus sapiens de eo: plus ego. Quibus etiam subiungit: quod ei quoque terrij celi secreta patuerint: quod pariter etiam paradisi archana penetrant. Ecce honorem fugiens seruum se discipulum predicat. Ecce honorem pro utilitate audientium querens: falsis apostolis vite sue merita superponit. Egit quippe doctor egregius ut dum ipse qualis esset agnosceretur et vita et lingua male predicantium eius comparatione uideretur. Illos videlicet commendaret: si se absconderet: cumque se non ostenderet errori locum dedisset. Adhuc igitur modo et humilitatis exhibet gratiam et utilitatis querit incrementa: ut et seruum se discipulis predicet: et aduersarijs potius demonstret. Ostendit discipulis quid humilitatis acceperit: ostendit aduersarijs quod sublimitatis: innotescit contra aduersarios quid haberet ex munere innotescit discipulis qualis apud se maneat in cogitatione. Innotescit aduersarijs quod fortis appareat in operatione. Innotescit discipulis quod habet ex genere. Sancti ergo viri cum conunguntur bona narrare que faciunt non elationi seruunt: sed utilitati. Unde beatus Job amicis suis se iniuste increpantibus atque iectis nescientibus bona sua loquendo aperit: ut nimirum discerent non contra eius vitam increpantes erigi: sed bene ta-

1. 2. Pet. 2

2. Cor. 11

3

4

Mat. 7.

Mat. 6.

Mat. 9.

Ezech. 1.

centes imitari: Quis ut supra iam diximus hunc ad memoriam facta sua reducere: inuncta ad inereptandis desperationis compellat. Nam inter tot dolores vulneris et verba desperationis cum bona que fecit narrat: quasi collapsam verbis et verberibus ad spem animum reformat. Dicit ergo bona que fecit: ut non cogatur inter tot mala de se desperare que audit. Oculus sui ceco est pes claudus. Cum sancti operis exēpia per saluus intuendum nobis est prius quod recte narrandi ordo seruetur ut ante iusticie et post misericordie opera describantur. Ille quippe bene agit que pia sunt: qui scit prius seruare que iusta ut collatus in primum suus misericordie de iusticie fonte ducatur.

Capitulum. 20.

Item multi proximis quasi opera misericordie impendunt: sed iniusticie facta non deferunt. Qui si veraciter proximis misericordiam facere student sibi prius debuerant

iuste viuendo misereri. Unde scriptum est: Misereere anime tue placens deo. Qui ergo misereri vult proximo in se trahat necessitate et originem miserendi. Scriptum namque est: Diliges proximum tuum sicut teipsum. Quo modo ergo alteri miserendo pius est qui adhuc iniuste viuendo sit impius sibi inuicem? Unde per quemdam sapientem dicitur: Qui sibi nequam est cui bonus erit? Ad exhibendam quippe misericordiam ut indigentibus plene exteri valeat impendi: duo sibi necessaria congruunt. i. homo qui prebeat: res que prebeat. Sed longe incommensurabilius melior est homo quam res. Quia itaque indigenti proximo exteriorum substantiam prebet: sed vitam suam a nequitia non custodit: rem suam deo tribuit se peccato: hoc quod minus est obtulit auctori: et hoc quod maius seruauit iniquitati. Bene itaque per beatum Job prius dicit: Iusticia inducus sum et vestui me sicut vestimento: et sicut pyademat indico meo. Deinde subiungitur: Oculus filii ceco et pes claudus. Quia tunc est apud deum oblatio vere rectitudinis: cum de radice iusticie procedunt rami pietatis. Sed quia iusto

misericordie opere plus solet apud internum iudicem animus pensari quam factum: notandum quod ceco oculum fuisse se asserit pedem claudum: hoc etenim dicens profecto indicat quia et illi per semetipsum manum prebenerat: et hunc portando sustinebat. Ex qua re colligitur super egenos ac debiles quantum misericordie illius viscera fundebantur. Unde et subditur: Propter eam pauperum: que videlicet verba si ad vocem sancte ecclesie typica interpretatione referamus ipsa est oculus ceco: quia per verbum lucet: ipsa pes claudus: quia per adiutorium continet. Cecos enim illuminat predicando: claudos vero optulando sustentat. Cecus quippe est qui adhuc quo pergat non videt. Claudus autem est qui non potest ire quo videt. Trebro namque peccatum aut ignorantia aut infirmitate perpetratur: ut vel nesciat homo quod velle debeat: vel non omne quod voluerit possit. Quo contra recte per psalmistam dicitur: Dominus illuminatio mea et salus mea: quia enim et dominus scientiam et virtutem prebet: et contra ignorantiam illuminationis: et contra infirmitatem salus vocatur: hinc etiam de iniquis dicitur: Sicut vire eorum tenebre et lubricum: ut scilicet per tenebras quo ire debent non videant: qui cetera recta viderint in eis, tamen per lubricum inter bona claudicat: ille per tenebras que bona sequantur ignorat. Sancta itaque ecclesia eternis tribulationibus deprehensa antiquorum reuiviscit temporum quantum docendo illuminare consuevit: et adiuvando firmare et precedenti membrum suum ore loquitur dicens: Oculus filii ceco et pes claudus.

Capitulum. 21.

Quia quos in se populos colligit iudicem scilicet atque gentilem: recte est iam potest ceco gentilis: claudus autem iudaeus populus designari. Gentilis quippe quasi oculos non habuit: quia non decepta lege non vidit quo ire debuisset. Et contra iudaeus habens oculos claudus fuit: quia legem quidem sciendo tenuit sed in ea gressum recti operis non retendit. Si enim gentilis populus cecus minime fuit

21

Eccl. 30

Gen. 9.

Eccl. 14

3

12

2

Ps. 25.

Ps. 34

Ira. 2.

Ps. 17.

isset: propheta non diceret: Populus qui sedebat in tenebris lucem vidit magnam. Rursum si israeliticus populus a bono opere nimis claudicasset: nequaquam voce domini posset dirigi. Filij autem mentiti sunt mihi filij inueterati sunt: claudicauerunt a semitis suis. Qui nimirum populus claudus teitico nominatur quia sanam gressum in operatione non habuit quippe qui viros per deum noluit: nam vnum testamentum recepit aliud spernit. Quem tamen ad se venientem sancta ecclesia inspicit: quia ei iam vetus testamentum et novum testamentum inscribitur ad dirigendos gressus illius quasi alterum pedem iungit. Qui fidelis sancte ecclesie populus adhuc recte sublingit. Pater eram pauperum quia fideles humiles qui pauperes spiritus dicti sunt: ex eius predicatione generantur. Sed oportet ut in his omnibus ipsa historie subtiliter sba perscrutemur. Ut enim: Pater eram pauperum: et causam quam nesciebam diligentissime inuestigabam. Plerique enim multa homines pauperibus largiuntur: non quia eosdem pauperes diligunt: sed quia si minime tribuant iram iudicij superni formidant: qui si deum non metuerent quod habent dare non lissent. Et quidem in bono opere primum insipientium gradus est: ut qui adhuc nescit proximum sicut se diligere: tamen incipiat iudicia superna formidare. Quia igitur aliud est bonum opus ex precepto: aliud vero etiam ex affectu facere: sanctus vir ut mentem nobis sue operationis infunderet dicit: Pater eram pauperum. Non ergo se parvorum vel proximorum vel adiutorum pauperum: sed patrem fuisse testatur: quia nimirum magno charitatis officio studium nunc vertit in affectum nature: ut eos quasi filios cerneret per amorem: quibus quasi pater preerat per protectionem. Quia igitur vis misericordie illius naturam fuerat in tanta: patrem se pauperum fuisse commemorat. Ubi etiam subdit: et causam quam nesciebam diligentissime inuestigabam. In quibus videlicet verbis pensanda sunt omnia quam distincte narratur: quod nulla ab eo merces pretermittitur. Iustus quippe est in actionibus suis: pius in infirmitatibus proximorum: strenuus in negotijs

pauperum. Qui enim eterne retributionis bona cogitat: necesse est ut ad omne se causam secutur mercedis extendat. Hic enim per Salomonem dicitur: Qui deum timerit nihil negligit: hinc Paulus ait: Ad omne opus domini parati. Sed inter hec sciendum est: quia aliquando in actionibus nostris minus bona premittenda sunt pro utilitate maiorum. Nam quis ignoret esse boni operis meritum mortuorum sepelire? Et tamen cui dam qui ad sepeliendum patrem se dimittit poposcerat dictum est. Sine ut mortui sepeliant mortuos suos: tu autem vade et annuncia regnum dei: postponendum namque erat obsequium huius ministerij officio predicationis: quia illo carne mortuos in terram conderet: isto autem anima mortuos ad vitam resuscitaret. Per prophetam quoque in matibus synagoge dicitur: Querite iudicia: subvenite oppresso. Et tamen Paulus apostolus dicit: Contemptibiles si sit in ecclesia illos constituit ad iudicandum. Auditores etenim suos ad virtutem sapientie: ad linguarum genera: ad prophetie quoque indaganda mysteria succedebat dicens: Emulamini spiritualia magis antequam prophetis. Sed quia spiritus bona non caperent si terrena eos negotia deessent: longe ante premisit dicens: Contemptibiles qui sunt in ecclesia illos constituit ad iudicandum. Ne si aperte dicat: Qui minoris meriti sunt in ecclesia et nullis magnorum donorum virtutibus pollent: ipsi de terrenis negotijs iudicent: quatenus per quos magna nequeunt bona minora suppleantur. Quos et contemptibiles nominat et tamen sapientes vocat cum dicit: Sic non est sapiens inter vos quisquam qui possit iudicare inter fratrem suum. Quia ex re quid colligitur nisi ut hi terrenas causas examinent: qui exteriorum rerum sapientiam perciperunt. Qui autem spiritualibus donis ditati sunt profecto terrenis non debeant negotijs implicari: ut dum non cogitant inferiora bona disponere: exercitanti valeant bonis superioribus deservire.

Capitulum. 22.

Ed curandum magnope
e: ut hi qui bonis spiritalibus

Eccles. 7. 1. 2. 3. 4.

Luc. 9. 1.

Luc. 12. 1.

1. Cor. 6. 1.

1. Cor. 14. 1.

ibns emicant: nequaquā proximorum infirmitatū negotia finidius deservant: sed hec alijs quibus dignum est tractanda committant. Unde Moyses quoq; ad populi viros pro se septuaginta constituit: ut quanto se ab exterioribus causis absconderet: tāto ardentius interna pereraret. Sicq; sic: ut summi viri magis ad spiritualia dona proficiant: dum eorum mētes res infime nō conuolcant: et rursum viri in ecclesia vniuersi sine bono opere non vident: dum in rebus exterioribus inueniant recta que agant.

Sancta quippe ecclesia sic constituit: vnitatem fidelium: sicut corpus nostrum vnitum ē compage membrorum. Alia nāq; sunt membra in corpore que inuicē inuicē deserviūt: alia que a tactu terre minime disiunguntur. Oculis quippe inuicē inuicē: ne occurrere valeat: a pulvere custoditur. Pes vero tūc suum officium recte peragit: cum suscipiendam terre puluerem non refugit. Que tamen corporis membra viciis sibi sua officia impediendo copulantur: ut pes oculis curat: oculis pedi prospiciat. Sic itaq; sic sancte ecclesie membra debent: et officio esse distincta: et charitate coniuncta: ut summi viri eorum viam prouideant: qui in terrenis negotijs vacant: quatenus velut ad laudem oculorum pes ambulet: et rursum quod quid terrenis negotijs implicati agūt: hoc ad maiorem vtilitatem referant: ut pes cuius via prospicitur: non sibi tantūmodo sed etiam oculis gradiatur. Dum itaq; sibi viciis alternā administratione conueniunt: mirum modo agitur: ut quia electi quib; viciis sibi impendendo quod valent faciunt: eorum fiant opera etiam que facere ipsi non possunt. Sed inter hec sciendum est: quia cū proximorum causis ceterioribus: qui aperte deseruiant desunt: debent hi quoq; qui spiritualibus donis pleni sunt eorum infirmitatē descendēde: terrenisq; illorū necessitatibus inquantū decenter valēt charitatis concessione feruere: nec tēdere animi debet: si sensus eius contemplationi spiritualium semper intentus: aliquando pro dispensandis rebus minimis quasi minoratus inflectitur: quando illud verbum per quod constat omnis creatura ut prodesset hominibus assumpta humanitate voluit pantiomnis ab angelis minuari. Quid er

go mirum si homo se propter hominem attrahat: dum creator hominum et angelorum formam hominis propter hominem suscepit: Nec tamen minoratur sensus cum sic attrahitur: quia tanto subtilius superiora penetrat: quanto humiliter pro amore conditoris nec inferiora contēnit. Quid indignum nobis vel difficile est: si supra infragnum animū ducimus: qui eadem manu corporis lanamus faciem qua etiam calcamus pedem? Beatus igitur Job qui cuius magna ageret minima non desperet dicat.

Capitulum. 23.

Et causam quam nesciebant diligentissime investigabam. Quia in re notandum video ne ad proferendam sententiam vix precipites esse debeamus: ne temere iudicemus: ne quilib; mala audita nos moueant: ne passim dicta sine probatione credamus. Quod profecto perpetrare pertimescimus si auctoritas nostri subtilis facta pensamus. Ipse quippe ut nos a precipiti sententię prolatione compesceret: cū omnia nuda et aperta sunt oculis eius: mala tamen Sodome voluit audita iudicare: ait: Quam Sodomo et Gomorze multiplicatus est: et peccatum eorum aggrauatum est nimis: descendam et videbo vix clamorem qui venit ad me opere completur: an non est ita vt sciam. Omnipotēs itaq; dominus: et omnia sciens: cur ante probationem quasi dubitat: nisi ut granitatis nobis exemplum proponat: ne mala hominum ante presumamus credere: q; probare. Et ecce per angelos ad cognoscenda mala descendit: morq; facinorosos percutit atq; ille patiens ille mitis: ille de quo scriptū est. Tu autem domine cum tranquillitate iudicas: ille de quo scriptum est. Rursum: Dominus patiens est redditor: tāto erimine inuolutos inueniens quasi patientiam pretermisit et diem extremi iudicii expectare ad vindictam noluit: sed eos igne autē iudicii diem preuenit. Ecce malum quasi cum difficultate credidit cum apertum: et tamen sine tarditate percussit: cum verum agnoscendo reperit: ut nobis videlicet daret exemplum: q; maiora crimina et tarde

21

Gen. 13.

Sap. 12

23

credenda sunt cum audiuntur: et citius prae-
menda sunt cum veraciter agnoscunt. Hu-
ius ergo diligentie beatus Job sollicitudini
non gerens ait: et causam quam nesciebam di-
ligentissime inuestigabam. Quae scilicet verba
etiam per voces ecclesiae ad interpretationem
typicam possumus non inconvenienter re-
ferre. Ipsa quippe per electos suos cum ma-
la carnalium indicat: hoc quod nescit inuesti-
gat: quia mala quam nescit operando: inuesti-
gat per iudicium corrigendo. Sancta itaque
ecclesia cum innotuit fuerit ad tempus im-
probitate compressa: remittitur dicens.
Tamen quam nesciebam diligentissime inuesti-
gabam. Nec si aperte dicat. Adhuc quae ele-
ctis meis agendo non noueram: in iniquis ho-
minibus districte iudicando plectebam. Et
quod nunc virtute predicationis suae diabolus
conterit atque eius ore virtutis quae sus-
cepit anima rapit: sequitur dicens. (Con-
terebam molas iniqui et de dentibus illius
auferebam praedam.) Quod quale de ore dia-
boli praeda tulit: quando ipsum raptorem San-
ctum convertendo rapuit: quando adhuc spi-
rans minarum acceptis epistolis pergebat
damascum: et dum persecuendo fideles con-
gregaret plebem diabolo cognoscendo se
idem ipse aggregatus est christo. Tunc
iniqui dentibus ecclesia praedam tulit: quo-
tiens ex erroris morsu aliam predicando vi-
ripuit. Quis namque iniquus verus dici potest
diabolus? Indus molas conterim: quo-
tiens differendo contra eius insidias occul-
ta illius machinamenta monstramus: ac de
eius dentibus praedam tollimus: quod mentes
quas iam a peccato frangendo momorderat
ad salutem vite convertendo renouamus.

Capitulum.

24.

Er molas quippe occulte
eius insidie: per dentes non
aperte iam culpe perpetra-
tio demonstratur. De qui-
bus nimirum molis ac den-
tibus per psalmum scriptum est.

Deus vero contrivit dentes eorum in ore
ipsorum molas leonum confringit ossa. Et san-
ctus vir aperte se ascribit molas conterere: ut
post de dentibus illius praedam potuisset au-
ferre: quod tunc veraciter praedam de eius den-
tibus tollimus cum prius molas illius conte-
rere sciimus. Prius enim necesse est occulta

consiliorum illius machinamenta perdere: ut au-
ditoris nostri animam valeamus postmodum
ab aperto lapsu renouare. Quibus iniqui mo-
las ipse summus pastor ecclesiae predicando
conterebat: cum diceret. Sobrius estote et vi-
gilate: quod aduersarius vestri diabolus tan-
quam leo rugiens circumquirit querens quem devo-
ret: cui resistite fortes in fide. Contra hunc
leonem sancta ecclesia quod eius insidias con-
spicit: fidei carilas munus cuius totiens mo-
las frangit: quotiens hereticorum argumen-
ta destruit: totiensque ab eius dentibus pre-
dam diripit quotiens eos ab errore quem
piam predicando conuertit. Et quod plerique in-
notum tunc erunt: qui se ecclesiasticae pacis
tempore ab hoc mundo exituros esse credi-
derunt: beatus Job dum sua narrat voces
quod istorum sequentia indicat dicens. Si
cebam. (In nidulo meo moriar: sicut pal-
ma multiplicabo dies.) Quid hoc loco per
niduli nomen exprimitur nisi tranquillitas quies fi-
dei qua vniuersis infirmis nutritur: Adul-
teratio quippe bonorum quae persecutionis tempo-
ribus fuerit deprehensa: nutrimentorum suorum
dies quasi in nidulo sic in loco quietis ex-
plere se credit. Nam si sancta ecclesia infirmos
quosque filios nunc in nidulo pacis non nutri-
ret: psalmus non diceret. Etiam passer inuenit si-
bi domum: et turtur nidum ubi regonat pullos
suos. Jam quippe dominus inuenit sibi passerem:
quod eternum celi habitaculum nosse redemptor
intrauit. Et turtur inuenit nidum: quod sancta
ecclesia amore conditoris affectata crebris
gemitibus vitatur et velut nidum sibi. I. pa-
cissimam fidei quietem constituit in qua re-
scentes filios quasi plumescere pullos quo-
niam ad superiora euolent caritatis gremio
calefactos fouet. Igitur quod tunc erunt quod pa-
cis tempore se ad superna migrare. I. a nidulo
euolare crediderunt: coram voce beati Job vo-
ce preuenit cum ait. Dicebamque in nidulo
meo moriar. Quid hoc ipsum sibi pacis
oculum ex multorum diversa longitudine punit
bar: recte subiungit dicens. Et sicut palma
multiplicabo dies. Palma enim tarde pro-
fert: sed diu in viriditate subsistit. Cum mul-
tis autem difficultatibus sancta ecclesia ad
fidei statum venit: et pro collectione plurimo-
rum in eiusdem fidei gloria diutius stare co-
cupiscit. Sicut palma ergo multiplicare se
dies credit: qui emergere subite tempta-

i. ps. 5

3

i. ps. 83

L

2

ps. 37

tionis articulo pacis sue gratiam et tunc a fidelibus adeptam et citius ab infidelibus interceptam dolet.

Ca. 25.

Et inmerito iustorum vita palme comparatur: quia scilicet palma inferius acta aspera est et quasi aridis corticibus obvoluta: superius vero et vi-

sa et fructibus pulchra: inferius corticem suum inuolutionibus angustatur: sed superius amplitudine pulchre viriditatis expanditur. Sic quippe est electorum vita: despecta inferius: superius pulchra: in ima ista quasi multis corticibus obvoluitur cum innumeris tribulationibus angustatur: in summa vero illa quasi pulchre viriditatis folijs amplitudine retributionis expanditur. Habet quidem aliud palma: quo a cunctis arborum generibus differt. Omnis namque arbor in suo robore iuxta terram vastam subsistit: sed crescendo superius angustatur: quanto paulisper subsistit: tanto in altum subleuatur: redditur. Palma vero minoris amplitudinis ab imis inchoat: et iuxta ramos ac fructus ampliore robore exurgit et que tempe ab imis proficit vastior ad summa succrescit. Quibus itaque alia arbuscula nisi terrenis mentibus inueniunt esse similes: inferius vasta: superius angusta quia nimirum omnes huius seculi dilectores in terrenis rebus fortes sunt: in celestibus debiles. Nam pro temporali gloria usque ad mortem desudare appetunt: et pro spe perpetue parum quidem in labore subsistunt. Pro terrenis lucris qualibet iniurias tolerant et pro celesti mercede vel tenuissimi verbi ferre contumelias recusant: terrenei iudici toto etiam die assistere fortes sunt: in oratione vero coram domino vel vnius hore momento lassantur. Sepe iniquitatem detectionem famem proquirendis diuitijs atque honoribus tolerant: et eorum rerum se absentia eruciant atque adipsenda terrena festinant: superna autem laboriose querere: tanto magis dissimulant quanto ea retrahi tardius putant. Hi itaque quasi aliarum arborum more deorsum quasi sunt: sursum angusti: quia fortes in inferiora subsistunt sed ad superiora deficiunt. At contra ex qualitate palmarum designatur proficiens vita iustorum: qui nequaquam sunt in terrenis studiis fortes et

in celestibus debiles sed longius atque distantius studiosos se deo exhibent: quia seculo fuisse meminerunt. Nam cum quibuscumque per predicatorem nostrum dicitur. Dummodo dico propter infirmitatem carnis vestre: sicut exhibuistis membra vestra seruire immundicie et iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra seruire in fide in sanctificationem. Eorum proculdubio infirmitati cōdescenditur ac si eis aperit dicere. Si nequaquam amplius potestis: saltem tales estote in fructu bonorum operum: quales fuistis dudum in actione vicio rum: ne debiliores nos habeat sancta libertas heredes quos in carne validos habuit vsus terrene voluptatis.

Capitulum.

26.

Quid vero nonnulli qui celestia appetunt: atque huius mundi gloria facta derelinquunt ab inchoatione sua quorundam inconstantie pusillanimitate deficiunt. Quibus hos nisi arbutus reliquias similes dixerim: qui nequaquam tales superius surgant quales inferius originantur. Hi quippe ad conuersationem venientes non tales quales ceperunt perseverant: et quasi more arborum inchoatione vasti sunt: sed tennes crescant: quia paulisper per argumenta temporum patiuntur detrimenta virtutum. Sensum quippe in eis desideria superna languescunt: et qui robusta ac fortia proposuerant debiles atque infirma consumunt: etiam etatis augmento proficiunt: quasi flexibiles crescunt. Palma ergo sicut dictum est: vastior in summitate est quam esse ceperit: qualitate ex radice: quia electorum conuersatio plus finiendo peragit quam proponendo inchoando: etiam tepidus prima inchoat feruentius extrema consumat: videlicet semper inchoare se estimat et iterum insatigabilis in nouitate perdurat. Hanc scilicet iustorum constantiam propheta intus ait. Qui cōstant in dño mutabunt fortitudinem: assument pennas et aquile: currunt et non laborabunt: ambulabunt et non deficiunt. Adstant quippe fortitudinem: quia fortes sunt esse in spiritali opere: qui dudum fuerant fortes in carne. Assument pennas aut

ut aquile: quia contemplando volat. Cur-
runt et non laborant: quia velociter magna
celeritate predicatorum. Ambulant et non desi-
cunt: quia intellectus sibi velocitatem reti-
nent ut tardioribus descendat. In can-
tis vero bona que accipiunt quanto alius
libenter accomodant: tanto ipsi incommu-
biles in nouitate perdurant: et qui tenues a
radice inchoationis erunt fortes in culmi-
nis perfectione conualecant. Dicit itaque
beatus Job ex persona sua: dicat ex voce
sancte ecclesie pro his quos pacis tempore
ad se conuersos habuerat: atque in bonis mo-
ribus perseveratores credebatur: dicebamque
in nidulo meo moriar: et sicut palma multi-
plicabo dies. Quasi enim palma multiplica-
re se dies credit: quo mentes fideliū ad
extremū usque robustiores erurgere putabat.
Cum enim multorum corda persecutionibus
ceperint lassata mollescere: poterat iam in se
quasi ad debilitatem tendere: quos miras-
se fortis proposuisse. Et quia mente semper spiri-
tuali scientie intendit: recte subiungit. ((Ra-
dix mea aperta est sicut aquas.)) Juxta
aquas enim radix aperit: quando ad precipi-
ta veritatis fluentia latenter cogitatio me-
tis expanditur. Ut enim in supiori libro sa-
ximus soler in sacro eloquio radices no-
mine occulta cogitatio designari. Radicem
igitur nostram secus aquas aperimus: cum
infusioni intine cogitatione taciti cordis in-
tendimus.

Ca. 27.

Ne scilicet verba si ad vocem
sancte ecclesie ducimus: ra-
dix illius ipsa debet incar-
natio redemptoris intelligi.
Que iuxta aquas aperta est
cum deus inuisibilis: per as-

sumptionem humanitatis sue patuit aspe-
ctibus visionis nostre. Creator quippe qui in
divinitate videri non poterat: assumpsit a
nobis unde videretur a nobis. Radix ergo
secus aquas aperitur: quia auctor humani
generis per humanitatem suam hominibus
demonstratur. Unde recte quoque per psal-
mum. Et erit tanquam lignum quod plantatum est
secus decursus aquarum. Decursus quippe
aquarum sunt quotidiani transitus desi-
cientium populorum. Et de seipsa veritas di-
cit. Si in ligno viridi hec faciunt: in arido
quid fiet? Lignum ergo secus decursus aqua-

rum est: quia fructum et protectionem sui no-
bis vmbra calis proferens apparuit creator
in carne: ut humanum genus per resurre-
ctionem robustum fieret: quod per defectum
quotidie ibat in mortem. Sequitur. ((Et ros
morabitur in messe mea: subaudi dice-
bam.)) Adhuc enim sancte ecclesie non in
conuenienter accipitur: cum perfecte alea
corporibus abstracte: velint mature segetes
a terra decelle ad ecclesia horrea demigrare.
Et quia non nostra virtute sed ecclesie gratia
largiente agitur bene ait. Et ros morabitur in
missione mea. Ros namque desuper cadit: mes-
sis deorsum colligitur. Ergo ros morabitur
in missione: quia gratia desuper veniens
agile: ut digni simus qui de inferioribus colligi-
gamur: ipse quippe nos desuper infundente:
fructum bonorum operum fecimus. Unde
recte quoque per paulum dicitur. Gratia dei
sum id quod sum: et gratia eius in me vacua non
fuit. Si enim queratur quid sit ros desuper
veniens gratia dei sum id quod sum. Si in-
tueamur messem sub rore crescentem ait.

Et gratia eius in me vacua non fuit: sed ab-
dantius illis omnibus laboravi. Sequitur.
((Gloria mea semper innotabitur: et arcus
meus in manu mea instaurabitur: suban-
dis dicebam.)) Superiori quippe sententie
coniungitur: quod locutione continua sub-
infertur cum ait. Dicebam in nidulo meo
moriar: et sicut palma multiplicabo dies. Ne
deinde subiungit. Radix mea aperta est se-
cus aquas et ros morabitur in messe mea.
Gloria mea semper innotabitur: et arcus
meus in manu mea instaurabitur. Unitis
vera scientibus liquet: quod ad vetustam vitam
vicia pertinent: virtutes ad novam: hinc enim
Paulus dicit. Eruentes vos veterem ho-
minem cum actibus suis et induentes novum.
Hinc rursus ait. Vetus homo noster simul
crucifixus est. Hinc psalms. typo humani gene-
ris loquens: inter malignos spiritus depre-
bensus dicit. Inuenerant inter omnes inimicos
meos. A ferore etenim mentis vel iter
spirituales inimicos: vel inter carnales quo-
que proximos: ipso aliquomodo vincedi vis
veterascimus: et assumpsit nouitatis specie
fascamur. Alqua tamen vetustate quotidie
si studia circaspectionis immigant orando:
legendo: bene vivendo renouamur: quia vi-
ta nostra duobus lacrymis lanatur: bonis ope-

ribus exercetur: sanctis meditationibus tenditur: ad nouitatem suam sine cessatione reparatur. Beatus igitur Iob sic sua narrat: ut nostra significet: quia sancta ecclesia est fideles suos cōspicit ad vite veteris culpas redire: eos quos nouitatem mentis intuetur pōderet cogitur plorare. Predicator: quippe egregius discipulis dicit. Que est enim nostra spes: aut gaudium: aut corona glorie? Nonne vos ante dominū? Sancta ergo ecclesia quasi amissam gloriam deplorat cum fideles suos ad vitam veterem redire considerat. Alit enim. Dicebat gloria mea semper inuonabitur: quia eos quos in se noue vite militare credidit vetustis desiderijs seruare cognoscit.

Capitulum.

28.

Reus autem nomine in sacro eloquio aliquando malorum insidie: aliquando vices indicij: aliquando vero ipsa eadem sacra eloquia designantur. Per arcem quippe insidie figurantur: sicut per ps. dicitur. Intenderunt arcum suum reui amara: per arcum quoque dies extremi indicij designatur: sicut per eundem rursum ps. dicitur. Ostendisti populo tuo dura: potasti nos vi no compunctionibus: dedisti inuentibus te significationem: ut fugiant a facie arcis. In arcem enim quanto longe trahitur corda isto de eo distinctior erit sagitta. Sic nimirum sic extremi indicij dies: quanto longe differat ut veniat: tanto cum venerit de illo distinctior sententia procedit. Idcirco autem diuersis nunc claudibus percutimur: ut his correpti paratores tunc inueniri valeamus. Unde illic premissum est: ostendisti populo tuo dura: flagella videlicet seculi que secuturum grauius indicij diem precurrunt. Potasti nos vno compunctionibus: ut terrena gaudia in lachrymas verteretur: dedisti me inuentibus te significationem: ut fugiant a facie arcis. Sic si diceret. Hoc tempus mihi sericordie est: illud tempus indicij erit: per ista ergo huius temporis flagella significas quomodo tunc percussurus es quando nō parcens iudicas qui sic distincte modo percutis quando parcis. Aliquando autem per arcem etiam sacra scriptura signatur. Ipsa quippe arcus ecclesie ipsa est arcus domi-

ni: de qua ad corda hominum sicut feriente sagitta sic terrentes sententie veniunt. Unde recte quoque per ps. dicitur. Arcum suum retendit et parauit illum: et in ipso parauit vasa mortis: sagittas suas ardentibus effecit: arcum namque suum dominus tendit quia cunctis peccatoribus per scripturam sacram minas exhibuit. In quo arcem scilicet vasa mortis preparat: quia secundum eloquij sententiam eos qui nunc corrigi negligunt: reprobos donat. In quo etiam sagittas suas ardentes effecit: quia in eos quos per errorem corrigi accensis verborum sententias emittit. De hoc predicatum arcem per Isaiam dicitur. Quia sagittas et arcu egrediuntur illuc: quia nimirum sancti apostoli ad feriendam gentilis vite duriciam cum districtis verborum spiculis venerunt. Quid igitur hoc in loco arcus nominis nisi sacrum eloquium debet intelligi. In corda etenim testamentum nouum: in cornu vero testamentum vetus accipitur. In arcem autem dum corda trahitur cornu curuatur: sicut in hoc loco eodem sacro eloquio testamentum nouum legitur: duricia testamenti veteris emollitur. Ad eius namque specialia et blanda precepta illius littere se rigor inclinat: quia testamentum nouum dum quasi quodam bone operationis brachio trahitur in testamentum veteri seueritatis in ra flectuntur. Nec indecenter dicimus cordam testamentum nouo congruere quod de incarnatione officia certum est extitisse. Quia si ergo corda trahitur: et cornua curuantur: quia dum in testamentum nouo incarnatio mediatoris agnoscitur ad spiritualem intelligentiam rigor testamenti veteris inclinatur. Alit igitur sanctus vir. Dicebat gloria mea semper inuonabitur. Et arcus meus in manu mea instaurabit. Arcus in manu est: scriptura sacra in operatione. In manu etenim arcum tener: qui diuina eloquia est intellectu cognoscit: operatione perficit. Instauratur ergo arcus in manu dei: quicquid in sacro eloquio studendo cognoscit: vnde do complet. Vnde etiam Salomoni dei fortes spirituales pugne describeret bellatores ait. Quis tenentes gladios: et ad bella doctissimi. Quid namque id diuina scriptura per gladium figuretur? Pau-lus aperuit dicens. Et gladius spiritus quod est verbum dei.

La. 29.

Ps. 7

Esa. 7

E

Cass. 3.

21

Arcus

3.

Ps. 63.

Ps. 59.

28

Solum autem non alii: oēs
habentes gladios: s; tenē
tes: quia videlicet verbum
dei non est mirabile solum
modo scire sed facere: ha
bet appressa non tenet gla
dium: qui diuinum gdem eloquiū nouit: s;
secundū illud viuere negligit. Et docet esse
ad bella iam non valet: q; spūalem quem
habet gladium minime exerceat. Nam resis
tere tēptationibus omnino non sufficit q;
hunc verbi dei tenere gladium male viuē
do postponit. Sancta itaq; ecclesia q; sub
sequenti perfectione deprimitur maiorū
abundantiam et bonorū huiusmodi pēnsas
beati Job uocibus damna sua prenuñciat
dicens: Dicebāz in nidulo meo moriari: et
sicut palma multiplieabo dies. Radix mea
aperta est sicut aquas et ros morabitur i
messione mea gloria mea semper inuolabi
tur: et arcus meus in manu mea instaura
bitur. Que videlicet amica cōsiderans ne
quaq; peccata falleretur. Nam perfecti
quisq; multos nūc cūis conspiciant audito
res sed pensat proculdubio q; emergentē
persecutionis articulo et his pleriq; ho
stes illius sunt qui esse pacis tempore ei
cines videntur. Ad autem de omnibus ita
desperant: sed tamen plerq; contingit ut
h; de quibus maiorem fidei fiduciam ha
buerant: ipsi eiusdem fidei h; ostes atrocio
res fiant: ut eos tunc videant: contra sacra
eloquia agere: ex quorum se operatiōe cre
diderant hec eadem sacra eloquia ad pre
dicationis gratiam restaurare. Que tamē
tempora iam nunc inchoasse ingemiscim;
cum multis intra ecclesiam positis cerni
mus: qui aut nolunt operari quod intelli
gunt aut hoc ipsum quoq; sacrum eloquiū
non intelligere ac nosse contemunt. Ad ver
tate etenim auertunt auditum ad fabulas
conuertuntur vñ omnes que sua sunt que
rationem que sunt Iesu christi. Scripta vñ
vbiq; reperta opponuntur oculis: sed hec
cognoscere homines dedignant pene nullus
querit scire que credidit. Multitudo ergo
bonorū precedētium arcum suū deservi
to leat: que sacrum eloquiū restaurari semp
p studium subsequētium credebatur.

Capitulum primum.

Clauis om

nem scientiam atq; do
ctrinā scriptura sacra
sine aliqua cōparatio
net rāscendat: ut tace
am q; vera pōicat q;
ad celestem patriā vo
cat: quod etenim desideris ad supna am
plectenda cor legentis imitat: q; dictis ob
secrationib; exerceat fortis et parauit humili
sermone blanditur: q; nec sic clausa est ut
pauesci debeat nec sic pater ut vilesat: q;
usu fastidium tollit: et tanto amplius diligi
gitur: quāto amplius meditatur: q; legēis
animam humilibus vñ adiuuat sublimi
bus sensibus leuat: q; aliquo modo cū te
gentibus exsistat q; a rudibus lectonib; quā
si recognoscat: et tamen doctis semper no
na reperitur. Et ergo de re pōndere tace
am: scias tamen omnes atq; doctrinas ipso
etiam locutionis sue more transcendit q;
vno eodēq; sermone dum narrat rep tamē
prodigiū mysterium et sic scit preterita dice
re: ut eōipso nouerit futura predicare: et nō
imutato dicendi ordine eisdem ipsiq; sūo
nibus nouit: et anteaque desiderare: et agen
da nūciare sent hec eadem beati Job ver
ba sunt q; dum sua nostra predicit: vñq; la
menta: propria p; sermonē indicat causas
sanctę ecclesię p; intellectum sonat. Aut eni:
Qui me audiebant expectabant finem: et i
tenti tacebant ad consiliū meū. Verbis me
is nūq; addere andebant et super illos stil
labat eloquiū meū. Expectabant me sicut
planiā: et os suū aperiebant quasi ad in
brem serotinum. Hanc etenim apud beatū
Job fuisse subiectionem reuerentiam indi
bitanter credimus. Sed fient iam sepe dicit
imus: sancta ecclesia hereticorū vel carni
um tribulationibus pressa preteritorū re
mūscitur temporū: in quibus omne quod
ab ea dicitur: cum metu a fidelibus audis
et aduersariorum suorum proteritiā deplo
rans dicit: Qui me audiebāt expectabāt
finem: et intēti tacebant ad consiliū meū.
Ac si aperte dicat. Nō ut hi procerū ac tri
mūdi q; dum veritatis verba suscipere ren
nuunt predicationi mee sentētiā: quasi do

tendo parat. Cuius nunc discipuli intēti ad
eius cōsiliū tacent: qz verba eius non an-
dent īgnare sed credere. Ut enī profice-
re ex ipīs possint ea pculatōis nō indica-
turi s; secuturi audiant. De qb⁹ recte subis-
gitur: bōis meis addere nīl andebant: qz
nīmīa tūm heretici cū contra hanc liberta-
te pessima fuerint effrenatī dōis eius adde-
re aliqd p̄sumūt cū predicamentoz eius
rectitudinē quasi emendare molūtur.
Que adhuc de bonis auditoribus subdit.
(Et sup illos stillabat eloqz meū.) In
hac stillatione eloqz: qd aliud q̄ mensura
predicatis accipitur: qz opz vt exhortatio
nis ḡsa singulis intra capacitatem ingenij
p̄fitur. P̄ter hoc ergo quod dī bōis me-
is addere nīl andebant reuerētia lauda-
tur audientium. P̄ter hoc s̄o quod subdi-
tur. r sup illos stillabat eloqz meū indi-
catur dispensatio magistrop. Debet. n. sub-
tiliter is q̄ docet perspicere ne plus stude-
at q̄ ab audiente capiat: predicare debet
enī ad infirmitatem audientium semetipm
pirando descendere: ne dū parulo subli-
mis: lūcisco nō p̄futura loq̄tur: se magis
curet ostendere q̄ auditoribus prodesse.

Capitulum. 2.

Thēte autē dīo nō solūz
siale ad mēsam taberna-
culi: s; etiam cyrati p̄pa-
rant. Quid enī per sialas
nīl largi predicatio: qd
s̄o p̄cyatos nīl mīma r
tennis de deo locutio de
signatur. In mēsa igitur dñi r phiale p̄pa-
rent r cyrati: videlz in doctrina sacri elo-
qij nō solum exhibenda sunt magna r ar-
chana que debeant sed etiāz parua r sub-
tilia que quasi p̄ gustum noticiam p̄stēt.
Vul' ergo discretissime dispensatōis sue san-
cta ecclesia extremis p̄fisa temporib' remi-
niscatur r dicat: r super illos stillabat eloqz
meū. Tibi apte quoqz subiungit. (Er-
peccabant me sicut plūmā r os suū aperie-
bant quasi ad imbrē serotini.) Verba qp̄
pe sancte predicatōis sicut plūmā sustine-
mus: cū vera humilitate ariditate nīl coy-
dis agnoscim' vt potū sancte predicatōis
irrigemur. Unde recte deo per ps dī: Anī-
ma mea sicut terra sine aqua tibi. bīs do-
ctrine fluentis infundi p̄p̄cta nos animo

net dicens: Sīrētēs venite ad aquas. Quī
dum in extrema parte tam seculi p̄ba p̄di-
catōis accipimus: quasi ad imbrē serotini
os cordis apimus. Nam si os in corde nō
esset p̄s. nō diceret: Labia dolosa in corde:
r corde locuti sunt mala. Os igitur cordis
qz verbis itendūm vltimē predicatōis
hoc velut serotinis aperim' fluentis. Que
nīmīz predicatio ex eius ad nos sacrificio
p̄dīqz per psalmistam dicit: Elenatio ma-
nuū mearū sacrificium vespertinum. Quia
enī redēptor noster iuxta mundi finē vīz p̄
sequentium pulit: semetipsum pro nobis sa-
crificium vespertinum dedit. De hoc imbrē se-
rotino alias scriptum est: Dabo vobis plu-
niā tēporaneam r serotinam. Tēperaneaz
qp̄pe plūmā dedit: qz electis suis p̄iori
tēpore legis intellectum contulit. Serotinaz
quoqz plūmā tribuit: qz predicari dieb'
vltimis incarnatōis sue mysterium fecit. Os
qz sancta ecclesia quotidie annūciare non
desinit: ora cordis audientium velut imbrē
serotino isundit. Sequit'. (Si qñ ridēbam
ad eos nō credebant r lux vultus mei non
cadebat i terraz.) Hec ita bystorie ver-
ba percipimus: credi necesse est q̄ vir sanct'
talem se exhibuerit subditis: vt etiāz ridēs
timere potuisset. S; cum super' patrē pan-
perum: viduarum s̄o consolatozē fuisse se
phibet: magna valde discretionē res indi-
get: quō in tanto terrore regūis: tāta quo-
qz affuerit lenitas r mansueto pietas.
Sine magna. n. benignitatis lenitate non
fuit hoc q̄ se patrem pauperū r viduarū
consolatorē dicit: s; rursus sine magna se-
ueritate nō potuit ē ridens timere. Quā i-
re qd aliud docemur: nīl q̄ talis debet esse
dispensatio regimī: vt his qui p̄est ea se
circa subditos mēsurā modere q̄atenus
r aridens timere debeat: r iratus amari:
vt cum nec nimis leticia vīem reddat nec
imoderata seneritas odiosum. Sepe enim
subiectos frāgimus dī plus iusto vigorē
iusticie tenemus. Qui p̄fecto vigorē iam
iusticie non erit: si se sub iusto moderamine
nō custodit. Et sepe a discipline meru resolu-
imus subditos si nostro regimī hilarita-
tis frena laxamus: qz dū nos quasi licenter
letos aspicunt: audacter ipsi ad illicita re-
soluuntur.

Capitulum. 3.

Isa. 55.

Ps. 11.

Ps. 14.

Isa. 5.

C

Esa. 37.

Ps. 142.

Ed ut rectoris vultus etiam
letus debeat timeri: necesse
est et ipse vultum sui co-
ditoris sine cessante time-
at. Illi etenim mei diffici-
le leticia creditur: que quod

se pro amore dei continue affligat a subdi-
tis sciat. Qui enim incessanter est spiritualis de-
siderij superna appetit: valde de ea in dubi-
um venit: hoc quod aliquando ante homi-
nes hilarescit. Unde et idem beatus Job
non longe post dicturus est. Semper enim qua-
tumentes super me fluctus timui dei. Sic
quippe memebat iudicis suum: quasi tamen
res impetus fluctu iam iam moriturus.

Julius ergo ita mente moros diuini timo-
ris infunderet recte hilarenti illius subditi
non credebant: et quod cogebantur ridenti non
credere cuius cor in timore conditoris non
ranit: quas continua misticla tenebat. Hoc
quod in ira hyssoriam non inconuenienter ac-
cipitur quod prius subiecit. Et lux vil-
tas mei non cadebat in terram: scriptum quippe
est: Oculi sanctorum in subus terre. Rur-
sum per eundem Salomonem dicitur: Oculi
sapientis in capite eius. Ieronimus quoque
ait: Caput viri regis. Oculi ergo sapientis in
capite eius sunt: dei redemptoris sui semper
opera que imitari debet contemplat. Unde
ergo huius vultus in terris cecidit: quia ea
que terrena sunt per concupiscentiam non
asperit. Sed quod superficie hyssorie sub bre-
uitate discussimus: quod in his de intellectu my-
stico lateat perpendamus: vnam esse personam
christum et ecclesiam, per quam iam dictum est et sepe
vox capituli ad vocem corporis: sepe vox cor-
poris ad vocem capituli transit. Qui enim
sunt in carne vna nil obstat ut conueniant
etiam in voce vna. Dicit ergo ex voce capi-
tis de electis suis dicitur ecclesia. Si quando
ridebam ad eos non credebam. Ridere etenim
dei est: sanctorum vias persequenti fauore pro-
sperari: sicut de his quos per vsum dicitur
quos in hoc seculo felicitatis blandimenta
comitantur aristis illis tempus. Unde econ-
tra ira appellatur dei bonis actionibus in-
firmari: sicut scriptum est: Nequando irasca-
tur dominus: et perieris de via iusta. Si igitur ira-
sci dominus perhibetur cum vlam iusticie
homines perdant recte arridere domini dicitur
cum bona nostra opera fauore gratie

superne comitatur. Sed electi quibus qua-
dam in hac vita sunt: securitatis sibi confide-
tiam non promittunt. Hic enim omnibus
contra testamentum suspecti occultis hostis
insidias metuant: qui etiam temptatione ces-
sante vel sola graniter suspicionis turbant.
Nam sepe multis graue periculum incau-
ta securitas fuit vel callidi hostis insidias
non temptati sed etiam prostrati cognosce-
rent. Vigilandum quippe semper est: ut co-
tinne sollicita nunquam relaxetur intentione:
superna vel laboriosa deserens in cogitatio-
nibus suis quasi in quibusdam mollibus
stramentis iacentes venient corruptori dia-
bolo mens serensoluta prosternat. Semper
vero est ad certamen aduersarij erigendus
animus semper pro adversarij insidiis can-
tela providenda. Hinc etenim Abachuch
propheta ait: Super custodiam meam sta-
bo: hinc rursus scriptum est: Et tibi spe-
culam: pone tibi amaritudines: qui euange-
lizas sion. Hinc per Salomonem dicitur:
Beatus vir, qui semper est pondus: qui
iustitiam tenet in manu: qui iustitiam in
manu tenet: qui iustitiam in manu tenet.
Hinc iterum dicit: Uniuscuiusque ensis super
femur suum propter timores nocturnos. Nocturni
nos quippe timores sunt: insidie temptatio-
nis occulte. Equis autem super femur est
custodia vigilans carnis illecebras premens.
Ne ergo nocturnus timor: i. occulta et repe-
tina temptatio subrepat: semper necesse est ut
femur nostrum superpositus custodie equis
premar.

Capitulum. 4

Antequam etenim viri sic de spe
certi sunt: ut tamen semper
sint de temptatione suspecti
quippe quibus dicitur: Seruite
domino in timore et erul-
ta te ei cum tremore: ut et de
spe erulatio: et de suspicionis nascatur tre-
mor. Quorum voce iterum per Salomonem dicitur:
Cor meum ut timeat nomen tuum. Quia in
re notandum quod non ait letetur ut securum
sit: sed letetur ut timeat. Admirationem namque
quoniam eorum actio prosperetur: quod in hac
vita sunt: de qua per eundem Job dicitur:
Temptatio est vita humana super terram.
Admirationem rursus quod scriptum est.
Corpus quod corrumpitur aggrauat autem

Abac. 20.

Iere. 31

Prou. 28

21

Ips. 85.

Sap. 5.

miam: & deprimitur terrena inhabitatio sen-
sum multa cogitantem. Meminerunt & me-
tuunt & certitudinem sibi in se premittere
non presumunt: sed positi inter gaudium
spel & temptationis metum confidunt: et ti-
ment: confortantur & titubant: certificatur
& suspecti sunt. Bene ergo per vocem electi
membri sub figura nostri capitis dicitur: Si qui
ridebam ad eos non credebant mihi: quia re-
demptori nostro quasi aridenti non credi-
turus: dum multis iam domus testamentibus
& gratia favoris eius accipimus: & tamen ad-
huc sub eius iudicio de nostra firmitate ti-
tubamus. Videmus qualiter per Paulum & ar-
ridetur iam per supernam gratiam: & ipse ad-
huc quasi non credit per suspensionis metum.
Iam ex celo illi totius loquens eiusque in-
terius oculos aperiens: exterius claudens
potentiam sue maiestatis ostenderat: ita de-
eo ananie dixerat: Clarescit enim mihi est
iam ad tertium celum supra raptus fuerat
iam in paradiso ductus archana verba que
dicere non posset audierat: & tamen adhuc
timidus dicit: Castigo corpus meum: & ser-
uipotentem redigone: ne forte alius predicator ipse
reprobos efficiat. Ecce aridentem sibi vni-
usque etiam credit per spiritum: & nec dum tamen
credit per securitatem. Nam qui bene hoc
verba redemptionis nostri vocibus congru-
unt: etiam subiecta testantur cum dicitur.
Et lux vultus mei non cadebat in terram.
Quid namque terra nisi peccator vocatur: cui
prima sententia dictum est: Terra coquet in
terram ibis? Lux ergo vultus domini in ter-
ram nequaquam cadit quia visionis eius cla-
ritas peccatoribus non apparet. Scriptum
namque est: Tollamur impii ne videat glori-
am dei. Quasi enim lux in terram caderet
sibi in extremo iudicio veniens claritate ma-
iestatis sue peccatoribus aperiret. Quod si
hec verba et sancte ecclesie voce suscipimus
non incongrue intelligere poterimus: lucem
vultus eius in terram non caderet: occu-
patis in terrenis actionibus verat summa
contemplationis sue mysteria predicare.
Dici enim infirmis fortia prohibet ne dum
ineptabilis audient predicationis verbis
quibus subleuari debuerant opprimantur.
Lux quippe ipsa corporea que oculos sa-
nos iradiat infirmos obscurat & dum lip-
pientibus oculis claritati solis intenditur

pleniusque eius cecitas et luce generatur.
Sancta itaque ecclesia oppressa persecutio-
nis tempore: memor autem preterite discre-
tionis sue dicat: Lux vultus mei non cade-
bat in terram. Sed quia et eius capite hec
verba intelligere cepimus: in ipso adhuc quod
sequitur exequamur. Nam subditur. ((Si
voluissim ire ad eos: sedebam primus.))
Quia in corde repoborum prior loco actio-
nes carnis sunt: & posteriori loco actiones
anime: in eorum procumbit cogitationibus
christus non primus sed ultimus se-
det: Sed electi quique quia ea pre omnibus
que eterna sunt cogitant: & posteriori cura
ac minima si qua sunt temporalia dispo-
nunt quibus & magistris voce veritatis vi-
catur: Querite primum regnum dei & iusti-
etiam eius: & hec omnia adficientur vobis:
in eorum corde dominus primus sedet.
Vbi apte permittitur: si voluissim ire ad eos
Quia enim sicut scriptum est. Omnia ope-
rata est secundum consilium voluntatis sue
non secundum nostrum meritum: sed quia
ipse ita vult visitatione sua nos dominus
illustrat. Itaque & cum vult venit & cum ve-
nerit primus sedet: quia & adueniens ei in
corde nostro gratuitus est: & appetitus ei
desiderij in cogitatione nostra equalis: ce-
teris desiderijs non est. Sequitur. ((Et
sederem quasi rex circumstante exercitu: cras
tamen merentium consolator.)) Quasi rex
dominus sedet in corde quia circumstrepentes
regis animorum motus in nostra cogi-
tatione. In mente quippe iam inhabitat:
dum torpentia excitat: inquieta frenat: fri-
gida accendit: accensa moderatur: emollit
rigida: fixa restringit: ex ipsa hac diversita-
te cogitationum quasi quidam illum exerci-
tus circumstat. Sive certe quasi rex sedet ei
circumstante exercitu: quia presidentem illi me-
tibus electorum circumstat turba virtutum.
Qui etiam merentium consolator est: ea per-
missione qua dicitur: Beati qui lugent: quo-
niam ipsi consolabuntur. Et rursus. Tre-
rum videbo vos & gaudebit cor vestrum:
& gaudium vestrum nemo tollet a vobis.
Ea vero que de sancte ecclesie capite vi-
sumus nil obstat si ad vocem quoque eius-
dem ecclesie referamus. In ea quippe or-
do doctorum quasi rex presidet quem flu-
delum suorum turba circumstat. Que scilicet

Mat. 6

Eph. 1.

B

Mat. 5.

B

Act. 9.

L. Cor. 9.

Gef. 3.

Isa. 26.

E

et multitudo fidelium recte quoque exercet
tus dicitur: quia in proclitu bonorum opera in
definitur quotidie contra temptationem bel-
la preparatur. Capitulum 5.

Quida quoque merentium san-
cta ecclesia consolatur: dum
presentis pegenarioris erit
nas afflicta metes electo-
rum pensat et has eterne pa-
trie promissione letificat. Co-
siderat etiam quod cogitantes fidelium diuini
non sint timore percussae: et quos de deo conspi-
cit districta audisse non timeant: agit quoque
quatenus et mansuetudine pietatis exan-
diant ut presumant. Sic namque sancta eccle-
sia fidelibus suis de pietate et iusticia rede-
ptoris in predicationis serie spei miscet et me-
tam quatenus nec incaute de misericordia co-
sidant nec desperate iustitiam timeant. Nam
suis capitulis formidantes resonet dicens
Hilite timere pusillas grex: quia complacuit
patri vestro dare vobis regnum. Atque iterum
presumes terret eum dicit. Eligite et ora-
te ut non intretis in temptationem. Rursum
formidantes resonet dicens: Laudate ga-
nomina vestra scripta sunt in celo. Sed si se-
metipsis presumantes deterret cum ait: U-
debam Sathana sicut fulgur de celo eade-
tem. Formidantes resonet cum dicit. Omnes
mee voce meam audiunt: et ego cognosco
eas et sequatur me: et ego vitam eternam do-
cis: et non peribunt in eternum: et non rapiet
eas quisque de manu mea. Sed in semetipsis
presumes deterret dicens: Habunt si-
gna magna et prodigia ita ut in errore indu-
cantur: si fieri potest et electi. Formidantes
resonet dicens: Qui presumerit usque in fi-
nem hic saluus erit. Presumes deterret
dicens: Cum venerit filius hominis putas
inueniet fidem in terra: Abiures resonet
cum latroni dicit: Hodie mecum eris in para-
diso: sed terret presumes dum iudas, et
apostolatus gloria in tartarum labit. De
quo per sententie diffinitionem dicit. Quode-
cum vos elegit: et vixit vobis ydubolus est.
Formidantem resonet cum dicit: Si dimi-
serit vir uxorem suam et recessens ab ea du-
xerit uxorem alteram: nunquid reuertetur ad eam
ultra: Nunquid non contaminata et polluta
erit mulier illa: Tu autem fornicata es cum
amatoribus multis: tamen reuertere ad me

dicit dominus. Sed presumens deterret cum dicit.
Quid clamas super contritione tua: infanib-
lis est dolor tuus. Formidantes resonet di-
cens. Ergo saltem ammundo voca me pater
meus dum virginitatis mee tu es. Sed pre-
sumens deterret dicens pater tuus amor-
reus: et mater tua cethea. Formidantem re-
sonet cum ait: Reuertere auersa faciem israel: et
non auertam faciem meam a vobis quia sanctus
ego sum dicit dominus: et non irascar in perpetuum.
Sed presumens deterret: cum per prophetam su-
um ab intercessione phibet dicens: Non assu-
mas pro eis laudem et offitium quia non eran-
diam clamorem eorum in tempore afflictionis: quia si
steterint coram me Moyses: et Samuel non
est anima mea ad populum istum. Sancta itaque
ecclesia auditorum suorum mentem et de miseric-
cordie benignitate subleuat: et de iudicii di-
strictione perturbat quatenus in predicatione
sua dum bene vtriusque promiscet electi et nec
de exhibita iusticia presumant nec de pre-
terita iniquitate desperent. Sed hoc quod apertum
est: Cum sederet quasi rex circumstantes exercitus
eram tamen merentium consolator. Sed etiam
nobis est quod valde lectorum edificare: etiam
iuxta prophetiam potest: si ppendat quomodo
bonis rectoribus mixta sit regendi auctoritas:
et benignitas consolandi. Aut enim: Tunc
sederet quasi rex circumstantes exercitus: ecce
auctoritas regimis. Era tamen merentium
consolator: ecce ministerium pietatis.

Capitulum 6.

Disciplina enim vel misericordia
multum desinitur si vna
sine altera teneatur. Sed
et circa subditos suos inesse
rektoribus debet: et iuste co-
solans misericordia. Et pie
sentens disciplina. Hinc est quod seminiui
lius vulneribus quod a samaritano in stabulum
ductus est: et vinum adhibetur et oleum ut
per vinum mordeantur vulnera: per oleum fo-
ueantur: quatenus vniuersos qui sanandis
vulneribus preest: in vino moris districtio-
nis adhibeat: in oleo molliciem pietatis per
vinum mordeantur putrida: per oleum sa-
nanda foueantur. Misceenda ergo lenitas
cum severitate faciendus quoddam ex vitro
quod temperamentum: ut neque multa asperitate
emisceantur subditi: neque nimia benignita-
te soluantur. Hoc nimirum illa tabernaculi

Jere. 3.

Ezech. 15.

Jere. 3.

L.

Dicit. 15.

Jo. 16.

Luc. 12.

Mat. 26.

Luc. 1.

Ubi. 5.

Jo. 10.

Mat. 24.

D.

21

Luc. 10.

Expositionis. S. Gregorij. Liber II.

Ps. 22.

3

Exo. 32

E

archa significat in qua cū tabulis virga simul ac manna est: qz cū scripture sacre scriptura est in boni rectoris pectore: sicut est virga districtiōis: sic et manna dulcedinis. Hic etiam David ait. Virga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt. Virga etenim percutimur et baculo sustentamur. Si ergo est districtio virge que feriatur sit et cōsolatio baculi qui sustentet. Sit itaqz amor: s; nō emolliens: sit vigor sed non exasperans: sit zelus sed non immoderate sentiens: sic pietas: sed non plus q̄ expediat parcens. In teneri liber in moysi pectore misericordiā cū severitate sociatam. Videmus amantem pie: et districte sententem. Certe cū israelitis populus ante dei oculos: pene innocentem contraxisset offensam: ita ut eius rector audiret: descende peccavit populus tuus. Et si ei divina vox diceret: q in tali peccato lapsus est: iam meus nō est atqz subici geret dimitte me: ut irascatur furor me? cōtra eos et deleat eos: faciāqz te in gentē magnam: ille semel et iterū pro populo cui preerat obicem se ad impetum dei irascentis opponens ait. Nunc dimitte eis hanc noxam aut si nō facis deleam de libro tuo quē scripsisti. Pensemus ergo quibz visceribz eundem populum amant: pro cuius vita de libro vite deleri se petiit. Sed tamen iste qui tanto eius populi amore cōstringitur: cōtra eius culpas pensemus quanto zelo rectitudinis accendatur. Ador enim ut petitione prima ne deleantur culpe veniam obtinuit: ad eundem populum veniens ait. Ponat vir gladium suū super femur suum ite et redite de porta vsqz ad portam per mediū castrorum: et occidat unusquisqz fratrem et amicum et proximum suū. Ceciderūtqz in die illo: q̄si viginti tria milia hominum. Ecce qui vitāz olum etiam cū sua morte petiit: paucorū vitam gladio extinxit. Intus arsit ignibz amoris: foris accensus est zelo severitatis. Tanta fuit pietas: vt se pro illis coram dño mori offerre non dubitaret: tanta feneritas: vt eos quos vinuitus ferri timuerat: ipse iudicij gladio feriret. Sic amant eos quibus preiuit: vt pro eis nec sibi parceret: et tamē delinquentes sic psecutus est quos amant: vt eos etiā dño parcente pscerneret. Utrobiz legatus? foris: utrobiz mediator? ammirabilis: causam populi apud deum precibus:

causam dei apud populum gladijs alligant. Intus amans cū iure supplicando obstat: foris sentiens culpam feriendo cōsumpsit. Succurrit citi? oibus offensā morte paucorū. Et iccirco omnipotens deus: si deum famulum suum cuius exauduit agētem pro populo: qz vidit quid super populum acurus esset ipse pro deo. In regimine ergo populi utrobiz moyses miscuit vt nec disciplina decisset misericordie: nec misericordia disciplina. Unde hic quoqz iuxta vtrūqz virtutem dicitur. Cūqz sederem quasi cū circūstante exercitu erā tamē merentibz cōsolator. Sedere quippe circūstante exercitu vigor est: ac disciplina regiminis: merentibz vero corda consolari ministerium pietatis. Sed qz inter hec necesse est: vt expositiōis sermo ad spiritalē intelligentiā recurrat: sancta ecclesia ab aduersarijs suis extremis temporibus pressa reminiscitur transacti iura regiminis: reminiscitur et quāta afflictis exhibuerit beneficia pietatis: cuius videlicet disciplina et misericordia tantā lenitas revidetur. Et h; subditur.

Capitulum.

7.

Tunc autem

derident me iuniores tempore. Quis heretici etiam vniuersalis ecclesie comparati iuniores tempore cōgrue vocant: quia ipsi ab ea non aut ipsa

egressa est ab illis. Unde recte quoqz p Joannem dicit. Ali nobis exierunt: sed nō erāt ex nobis: nāqz si fuissent ex nobis pmāssissent vtiqz nobiscū. Iuniores ergo tempore sanctam ecclesiā irrident: et hi qui ab eo egressi sunt doctrine eius verba despiciūt: de quibus adhuc subditur. Quorū nō dignabar patres ponere cū canibz gregis mei. Quis est grex sancte ecclesie nisi multitudo fidelium? Uel qui alij huius gregis canes vocantur nisi doctores sancti: qui eorum dē fidelium custodes extiterunt. Qui vniqz pro domino suo diuinis nocturnisqz vigilis intenti clamauerunt: magnos vt ita dixerim latratus p̄dicationis dederunt. De quibus etiā ecclesie per ps dicitur. Lingua canum tuorū ex inimicis ab ipso. Nōnulli quippe ab idolorum cultibus renouati facti sunt predica-

Job. 18. 30.

1. Jo. 2.

Ps. 67

3

tores dei. Lingua ergo eamque ecclesie et in
mictis p[ro]ph[et]a: quia conuersos gentiles dñs
etiā predicatorum fecit. Unde iudeoru tar-
ditas qui pro deo loqui noluerunt increpā-
te p[ro]ph[et]a reprehenditur qui ait. Tanes mu-
ti nō valentes loquere. Patres vero here-
ticoru dicimus eos videlicet quos heretiar-
chas vocamus: de quoru peruerfa predica-
tione. i. locutis semine sequentes sunt po-
puli in errore generati. Sancta ergo eccle-
sia cum canibus gregis sui hereticorum pa-
tres ponere dedignatur: q[ui] inuicem erro-
rum dūdicando respuit eosq[ue] inter veros
patres numerare contemnit. Qui et si quos-
dam viti sunt a gentilitatis errore renoca-
se: quorūdam mores ad honesta agēda do-
cuisse: pro eo tñ q[uo]d de dño recta non sēse-
runt: eos cum canibus gregis sui non ponit
q[ui] cum rectis predicatoribus non ascribit.
Liquet enim q[uo]d arrins: sotinus: macedoni-
nefforius: enclius: violcorus: seuerus: mul-
tūq[ue] hīs similes docendo atq[ue] suadēdo co-
nati sunt patres videri: sed errores eorum
sancta vniuersalis ecclesia districta verita-
te dūdicans: eos inter custodes gregis sui
non numerat: quos eiusdem gregis vnitatē
dissipantes damnat. De quibus voce pau-
li ephe[si]s dicitur. Scio q[uo]d post decursu me-
um ingredieris ad vos lapi granes nō par-
centes gregi. Et quis nōnq[ue] heretici quā-
to magis in perfidia errore dilabunt: quasi
amplius in exteriori sese operatione custo-
diunt: ita vt agere p[er] ceteris magna videā-
tur: sancta vniuersalis ecclesia cuncta eorū
opera despiciat que ex aueritate fidei non
prodire perpendit. Unde recte quoq[ue] bea-
ti Job voce subiungitur. ((Quorū virtus
manuum erat mihi pro nihilo: et vita ipsa
putabant indigni.)) Virtus quippe in ma-
nu est: magnitudo in operatione. Sed vir-
tas manuum hereticorum sancta ecclesia p[ro]
nihilo esse dicitur: q[uo]d nullus esse meriti con-
spicit vera fide perditū: quicq[ue] operantur.
Charitatem quippe dei et proximi deseruit:
qui et de deo falsa sentiunt: et a proximis iur-
gando diuiduntur. Sed virtutem manuum
sine charitate testatur predicator: egregius
nil valere qui ait. Si distribuero omnes fa-
cultates meas in cibos pauperum: et si tradi-
dero corpus meum vt ardeam: charitatem
autem non habeam nihil mihi prodest.

Capitulum.

8.

Omniq[ue] vero heretici fi-
gna quoq[ue] ac miracula fa-
ciunt: sed vt hec premia af-
flictionis sue: abstinentes
videl[et] laudes quas querere
accipiunt. Unde et redem-
ptoris voce dicitur. Multi mihi dicent i il-
lar die domine dñe in nomine tuo p[ro]phetar-
mus: et in nomine tuo demonia eiecimus: et
in tuo nomine virtutes multas fecimus. Et
tunc constituto illis: quia non noui vos: d[omi-
n]us secum a me: qui operamini iniquitatem.
Qua nimirum sententia quid datur intelli-
gi nisi in hominibus charitatis humilitas:
non autem debeant virtutum signa venera-
ri. Unde nunc sancta ecclesia etiam si qua
siant hereticorum miracula despiciat: q[uo]d hec
sanctitatis specimen nō esse cognoscit. Pro-
batio quippe sanctitatis non est signa face-
re: sed vnumquēq[ue] vt se diligere: de deo autē
vera: de proximo vero meliora q[uam] de semet-
ipso sentire. Nam q[ui] vera virtus in amore
est: non autē in ostensione miraculi: veritas
demonstrat que ait. In hoc cognoscet oēs
q[uo]d mei discipuli estis: si dilectionem habue-
ritis ad inuicem. Qui enim non ait: i hoc co-
gnoscitur: quia mei discipuli estis: si signa se-
ceritis: sed ait: si dilectionē habueritis ad in-
uicem: aperte indicat: quia veros dei famu-
los non miracula sed sola charitas probat.
Testimonium ergo superne discipulatus et
donum fraternae dilectionis. Quam videl[et]
dilectionem quia oēs heretici habere refu-
gunt dum ab vniuersalis ecclesie vnitatē di-
uiduntur iure de eis dicitur. Quorū vir-
tus manuum erat mihi pro nihilo. Et quia
ad eadem signa que arbitri nulla humilis
tate concordant: recte subditur: et vita ipsa
putabant indigni. Et certe omnes here-
ticos sancta ecclesia vita ipsa fatetur indig-
nos quia nōnq[ue] sub nomine ep[iscop]i mi-
licant contra nomen xp[isti]. De quib[us] ad-
huc subditur. ((Egestate et fame steriles.))
Oēs heretici dum in sacro eloquio plas se-
ereta dei student perscrutari q[ui] sapiunt: fa-
me sua steriles fiunt. Neq[ue] enim ea querūt
ex quibus semetipsos ad humilitatem eru-
diant: mores in tranquillitate disponat: pa-
tientiam seruent: longanimitatem exerce-
ant: sed ea solūmodo quē eos doctos atq[ue] lo-

Ira. 58.

Mat. 20

Jo. 4
Mat. 5.
B

quaces demonstrent: ille scire appetant ex quibus singulariter eruditi videantur. Viri enim audacter de natura divinitatis tractant: cum semetipsos miseri nesciunt. Egestate ergo ac fame steriles sunt: quia ea persequuntur desiderant: ex quibus bone vite germina non produciunt. Ultra se quippe sunt que persequuntur: dicitur ad hoc reddat quod comprehendere nequeunt ea cognoscere negligunt ex quibus erudiri poterant. Quam bene eorum audaciam predicator egregius refrenat dicens. Non plus sapere quam oportet sapere: sed sapere ad sobrietatem. Hinc Salomon ait. Prudentie tue pone modum. Hinc rursus dicit. Vel si nescis comedere quod sufficit tibi ne forte saturatus es inanis illud. Incedentem quippe spiritualis intelligente: qui ultra quod cepit comedere appetit etiam quod comederat emittit: quod dum summa intelligere ultra vires querit etiam que bene intellexerat amittit. Hinc rursus dicit. Sicut qui mel multum comedit non est ei bonum sic qui persequitur etiam ei maiestas opprimetur a gloria. Gloria quippe inuisibilis conditoris: que moderate inquisita non erigit: ultra vires persequata premit. Ita heretici: quia de sublimi intelligentia quanto amplius repleri ambiunt tanto amplius inanescunt. Bene de eis dicitur: egestate ac fame steriles. Immoderatis namque ambibus cognitionis superne scientiam quo plus appetant plus amittunt.

Capitulum.

9.

Contra hi qui in sancta ecclesia veraciter sunt humiles: z veraciter docti norunt de secretis celestibus: z quedam considerata intelligere z quedam non intellectu venerari: vt z que intelligunt veneranter tenent: z que nec dum intelligunt humiliter expectant. Unde nobis per moysen dicit: vt comedentes agnum quicquid de eo reliquum fuerit igni comburamus. Aliquum quippe comedimus cum multa dominice humanitatis intelligendo recondimus: vt in ventrem mentis. Ex quo quedam nobis remanent que comedi nequeunt: quia multa adhuc de illo restant que intelligi nequaquam possunt. Que tamen igne comburenda sunt: quia ea

que capere de illo non possumus humiliter sancto spiritui reservamus. Que plerique humilitas ea etiam electorum sensibus aperit: ad intelligendum impossibilia esse videbantur. Nam perierit hereticorum mentes: vel sibi superbe intellectum tribuunt: quasi certas dare sententias etiam de incognitis presumunt. Unde sit vt ipsa eos elatio que in eis apud semetipsos elata veritate foras repellat: virg in dictis dei exteriora capiat qui se secreta spiritualia penetrasse singulariter putabant. Unde hic quoque subditur. Qui rodebant in solitudine squalentes calamitate z miseria: z mandebant herbas z arborum cortices. Rodi solent quod comedere non potest. Heretici quia scripturam sacram intelligere sua virtute molliantur: iam proculdubio apprehendere nequaquam possunt: quam dum non intelligunt quasi non edunt. Et quia per supernam gratiam non adint hanc comedere nequeunt: quasi quibusdam visibus rodunt. Exterioris illa quippe contrectant eam quidem conantur: sed non ad eius interiora perveniunt. Qui ga ab universalis ecclesie societate distincti sunt non quelibet rodere: sed in solitudine morantur. Ad quam nimirum solitudinem: quia predatores falsi sequaces suos trahebant: longe ante veritas premonuit dicens. Si dixeritis vobis ecce in deserto est nolite exire. Qui recte perhibentur calamitate z miseria squalidi: quia z morum sunt pernicie z sensuum prauitate despecti. Qui herbas quoque z arborum cortices madunt: quia elationis sue obice repleti: in sacro eloquio magna z intima percipere nequeunt: sed vie in illa quedam tenera et exteriora cognoscunt. Per herbas quippe dicta pleniora: per arborum cortices patrum eloquia exteriora significantur. Qui ergo ea scire appetant: ex quibus docti nequaquam sunt: sed esse videantur: dum in sacris voluminibus vim charitatis erga deum ac proximam munditiam non exquirunt quasi ex herba vel cortice pascuntur: quod vel ima vel exteriora que mentes superbientium nutriti querunt. Vel certe herbas mandere est de scriptura sacra minima precepta servare: maiora contemnere. Quos bene veritas increpat dicens. Ne vobis scribe z pharisei hypocrite: quia decimatis mentis z anetis z cimini reliqua

his que gratiora sunt legis. Qui arborum quoque cortices manduntque sunt nonnulli qui in sacris voluminibus sola littere superficie venerantur; nec quicquam de spirituali intellectu custodiunt: cum nihil in verbis dei amplius nisi hoc quod exterius audierint esse suspicantur. Quos tamen in cunctis erroribus suis inanis glorie appetitus possidet eosque honoris ambitus captivos tenet: et plerisque per ipsa que loquuntur nihil aliud quam terrena lucra appetunt. De quibus per Paulum dicitur. Uniusmodi enim christo domino non seruimus sed suo ventri. Unde recte quoque subiungitur. ((Et radix imperiorum erat cibus eorum.)) Arbor namque imperii pro folijs punitiones habet. Sic quippe sunt hirsuta que perfrunt: vel spinae sinistralia contrectantem pungere valeant. Spina vero est omne peccatum: quia dum trahit ad delectationem quasi pungendo laacerat mentem. Unde iusti voce et penitentes dicunt. Conuersus sum in eramina mea dum configitur spina: que scilicet mens ad lamentum vertitur: ut peccati puncto penitendo frangatur. In translatione vero alia non confringitur: sed configi spina perhibetur. Quod videlicet ab eodem sensu non dissonat: quia penitentis animus ad lucem ducitur: dum per petrata culpa in memoria sita retinetur.

Capitulum.

Quid ergo per radicem imperii nisi auaricia designatur: ex qua peccatorum omnium spinae producantur. De qua per Paulum dicitur. Radix omnium malorum est cupiditas.

Ipsa quippe latenter oritur in mente: sed punitiones peccatorum omnium patenter producit in opere. Quas videlicet punctiões ab hac radice surgentes statim predicator egregius insinuat cum subdit. Quam quidam appetites errauerunt a fide et inferuerunt se doloribus multis. Qui enim multis dolores dicit: quasi nascentes inuomit ex hac radice punitiones. In imperio ergo peccata: in radice vero imperiorum quid aliud quam auaricia. id est materiam intelligentis peccatorum. Quia igitur plerisque heretici sola in verbis suis exteriora lucra sectantur: nec ignorant quia peruersa asserunt: sed erroris predicatione non deservunt: dum sumptus percipe

quasi doctores volunt bene de eis sancti vari tunc voce dicitur: et radix imperiorum erat cibus eorum: quia dum totis mentis sue sensibus auariciam cogitant quasi coalimento vescuntur de quo nasci proculdubio sequentium punitiones solent. Qui si quando in sacro eloquio quedam quasi prudenter inueniunt: que dum non intelligunt pro suis esse assertionibus suspicantur mori miseris auditoribus suis quorum non animas: sed substantias appetunt hec vociferantes aspergunt. Unde congrue subinfertur. ((Qui de equalibus ista rapientes cum singula reperissent ad ea cum clamore currebant.)) De consilibus illa rapiunt: quia hec cum humilibus dictis patrum: superbo spiritu colligunt. Que dum pro suis se paribus inuenire gloriantur: ad ea cum clamoribus currunt: quia vident licet omne quod sentiunt appetitu laudis ad aures hominum diffamare conantur. Sequitur. ((In desertis habitant torrentis: in cavernis terre vel super glaream.)) Torrentes dicimus riuos qui aquis hyemalibus colliguntur: qui certis etiam temporibus ardescunt. Inre itaque innocentiores peruersorum dogmatum torrentes vocantur: quia a calore charitatis frigidi quasi in torpore temporis hyemalis crescunt: quia non perpetua plenitudine proficiunt: sed catholicorum allegationibus: quasi esibus solis exsiccantur. Et qui dum inuidentes diuersorum dogmatum contra sanctam ecclesiam exortu sermone itaque veritatis extineti sunt: sed tamen eorum discipuli ea que illi docuerunt tenere ac defendere non desistunt. Hi ergo qui illos sequuntur errores in desertis torrentium habitant. id est eorum predicatione confidunt: quorum eloquia catholicorum iam responsione: et ratione cinatione seccata sunt. Ca. xi.

Quid vero aliud carnalis terre quam occultas hereticorum predicationes accipimus? Sic enim heretici inter se clandestinis conuentibus coeunt: ut errori suo reuerentia: quam ex ratione non valent prebere ex occultatione: et infirmis animabus prauitatis sermo tanto reuerendus appareat quanto secretus. Unde apud Salomone mulier ex typo heretice inader dices. Neque furunculi doctores sunt: et panis absconditus

Ro. 16.

Ps. 31.

21

1. 2. ps. 6.

Pro. 2.

Mat. 24 Inuolunt: Que occulta. s. predicamēta testa-
tur p̄itas dicens: Si q̄s vobis dixerit: ecce
hic est x̄ps aut ecce illic: nolite credere. Et
rursum: Si dixerint vobis ecce in deserto
ē nolite exire: ecce in penetrabilibus nolite
credere. Sicut enī fulgur erit ab oriente: et
apparēt vsq; in occidentem: ita erit ⁊ aduē-
tus filij hoīs. Hoc itaq; illie in penetrabi-
bus q̄ hic d̄r in caneris. In caneris er-
go heretici habitant q; p̄terq; errorem se
crebris p̄dicationibus occultant: vt quo se
doctoribus p̄udentiores indicant: eo se ve-
bementius imperitos trahant. Unde bene
etiam subinfertur: vel sup̄ glaream. Glare-
am illos ḡppe minutissimos lapides dici-
mus quos aqua p̄nuatilis trahit doctores
igitur p̄uor̄q; p̄gnatā super glareā ha-
bitant: q; illas hoīm mētes trahunt que
nulla grauitas stabilitate solidant quare-
nas velut de loco semp̄ ad locum flumina
errorū ducunt. Unde ⁊ p̄dicatores egredi-
untur auditores suos nō temporaliū duci:
s; for̄t cuperet grauitate solidari animo-
nuit dicens: vt itaq; nō simus paruuli fluctu-
antes nec circūferamur oī vento doctrine.
Sacta itaq; ecclesia ab aduersarijs ad mo-
dicū depressa cū sibi audaces errantiū mē-
tes insultari conperit: que eorū conuersa-
tio fuerit ad memoriā reducit dicens. In
desertis habitabant torrentium: ⁊ in caner-
nis terre vel super glaream. Quia enī eorū
p̄uersa p̄dicatio amisso igne charitatis ex
frigo: mentis cōualuit p̄fecto in torrentiū
desertis habitauit. Quia p̄o aperta ⁊ libe-
ra nō fuit: in caneris latuit. At aut̄ plebē
nō fixam s; mobilē tenuit nō super petram
sed super glareā: mansit. De q̄bus adhuc
subditur. ((Qui iter huiusmodi letaban-
tur: eē sub sensib; delicias cōputabant.))
Quid nomine sensib; nisi eas quas iam su-
p̄diximus p̄nctiones peccatores intelligi-
mus: Quia aut̄ p̄nerse mentes gaudent
in iniquitatibus quas flere debuerant i oēs
heretici tanto se inani leticia extollūt quā-
to magis ad peiora conualeseunt: atq; esse
sub sensibus delicias putant: q; inde per-
uersam mētem ad gaudium subleuant: vnde
de spinas peccatorum portant. Nā si quā-
do ad errorem suū valuerunt quēpiam
trahere sese per leticiam iactant: atq; vnde
sibi peccata quotidiē etiam alios perden-

do congregant: inde se esse quasi duces ad
insitiam etulant. Bene ergo dicitur quia
inter huiusmodi letabantur: ⁊ eē sub sen-
sibus delicias cōputabant. Trahunt enī
quos valent ad perditionem suam: et sub
peccatis esse vel culpis culpas addere cre-
dunt se virtutum opulentiam cumulare.
((Filij stultorum ⁊ ignobilium: ⁊ in terra pe-
nitius nō parentes.)) Eorū videlz filij: qui
fuerunt errorum magistri. Filij igitur dicitur
nō de eorū semine: s; de imitatione ge-
nerati: qui docendo p̄uicissimū fuerūt
per ignorantiam viuendo nequiter igno-
biles per actionem: ⁊ redemptioi nostro nul-
la sapientia: nulla vīte cognitione contin-
cti sunt: de quo Salomoni voce in laude
sancte ecclesie dicitur: Nobilis i porta vir
es. Hī itaq; quia p̄uersa errantium exē-
pla secuti sunt: filij stultorum ⁊ ignobilium
esse memorantur. Recte autem subiungit:
⁊ in terra penitus nō parentes. Quia vūz
hic videri aliqd appetunt nimirum a terra
viventium erotes sunt. S; hoc quod i he-
reticorum typo dicimus: omnino nō obstat
si etiam de p̄uicissis atq; carnalibus q̄sūt
in recta fide positos sentiamus. Hec enī
sancta electorum ecclesia solos sibi aduer-
sarios deputat q̄ ab eius fide possit extra
dissentire: sed eos quoq; qui vitam illius
male viuendo interius premunt. Contēple-
tur igitur erānam irruentis aduersitatis as-
flecta: quomodo prosperitatis sue tempore
iniquorum ⁊ intra se viventium prauitate
grauata sit: cōtempletur q̄ erigentibus me-
ritis quorūda; nō inisse in illa vita turba
ta sit omnium ⁊ dicat. ((Qui rodebant in
solitudine squalētes calamitate ⁊ misia:))
sicut in prima huius operis parte p̄fatus
sum: per virtutem cōtemplationis nōnun-
q; solet intelligi solitudo mentis. Sed hoc
in loco cum solitudo per obiurgationem d̄r
quid aliud q; boni destitutio demonstratur.
Unde ⁊ sub inde typo Hieremias pecca-
toris animam deplorat dicens: Quomodo
sedet sola ciuitas plena populo: Sed cum
per bestias Job de prauis dicitur: rodebāt
in solitudine: libet intueri hoc etiam quod
per psalmū dictum est: inimici eius terras
lingent.

Nonne sunt genera hominum
 ambitioni sue seruientium: vnum videlicet
 quod semper ad auariciam
 blandimentis vitur lique:
 aliud vero quod apta vi
 intendit rapine. Nam rodinus cum aliqd
 exterius forti amissa atterimus. Ambit
 enim quando hoc quod edis facile non pot
 impressa lingue lenitate gustatur. Quis igit
 etiam sub specie fidei prave viuentes qui
 aliena appetunt: sed ea que appetunt rape
 nequaquam possunt: blandis autem sermoni
 bus et quasi mollitie dulcedinis concupita
 abstrahere conantur: quod aliud quam terra lin
 gunt: quia terrena queque per virtute neque
 nunt auferre: mollitie lingue molant. Qui
 vero in hoc mundo aliqua potestate sufful
 ti sunt: et concupiscentes aliena: blandire q
 dem ex fraude decipiunt: quod etiam in infu
 labore possunt implere quod volunt. Huius
 hoc quod appetunt non lambunt sed rodunt
 quasi pinguiorum vitam fortitudine virum
 velut amissa dentium molantur. Conspici
 at itaq; sancta ecclesia veras diuitias eter
 ne patrie: conspiciat frequentiam superno
 rum ciuium: conspiciat in electis suis cultu
 mentis: innumerabilem bona virtutum: at
 que ab eis ad prauorum vitam omni dono de
 stitutam mentis oculum renocet: et ex illo
 rum comparatione videat qualiter ista edi
 tis virtutibus sit vacua: quod superna deser
 nit et infima concupiunt: videat quomodo
 plerumque id quod appetit: si fortasse penale
 at etiam violenter rapit: videat tales se qua
 si intra se positos tui tolerasse: atque ex eorum
 culpis videri ad bonorum quodque pericula ad
 detrahentia peruenisse: et dicat. Qui rode
 bant in solitudine. Ne si aperte conquerat
 dicens: Aliena etiam violenter rapiendo non
 viderent: nisi prius ipsi in interioribus suis
 solum ac vacui a virtutibus cultura remane
 rent. Bene autem eorum qualitatez replicat
 dicens: squalentes calamitate et miseria.
 Egroti namque caro si studiose curari negligi
 tur squalore desuper ducto in infirmitate de
 terius granatur: et dum calamitati egrotu
 dum negligentie miseria additur grauior
 molestia oborto squalore tollatur. Nam
 ratio igitur humana bene condita: sed ad in
 firmitatem vicio propie voluntatis lapsa in

calamitatez cecidit: quia pressa innumeris
 necessitatibus nihil in hac vita nisi vnde
 affigeretur inuenit. Sed cum eisdem nata
 re nostre necessitatibus plerumque plusquam expe
 dit deservimus mentisque curam negligimus
 et miseria negligentie infirmitati nostre ad
 dimus squalorem culpe. Necessitates nam
 que naturales hoc habere valde periculosum
 solent quod sepe in eis minime discernitur
 quid circa alias per vitiatas studeat: et quod
 per voluptatis vicium agatur. Rebro enim
 occasione seductionis inuenta: dum necessi
 tati debita reddimus: voluptatis vicio de
 seruimus: in infirmitatis velamine ante dis
 cretionis oculos excusatio nostra se patiat:
 ac quasi sub patrocinio explendi vitiatas
 occultat. Infirmitatem vero nature nostre
 per negligentiam relaxare nihil est aliud quam
 calamitati miseriam addere: ac viciorum
 squalorem ex eadem miseria multiplicare.
 Unde sancti viri in omne quod agant stu
 diosissima intentione discernunt: ne quid
 plus ab eis nature sue infirmitatis quam
 sibi deberetur erigat: ne sub necessitate regni
 ne in eis vicium voluptatis exerceat. Ali
 ud enim ex infirmitate: aliud ex tentationis
 suggestione sustinent: et quasi quidam recti
 simi arbitres inter necessitatem voluptatez
 et constituti hanc consulendo subleuant
 lam premendo frenant. Unde fit et si infir
 mitatis sue calamitatem tolerant: tamen ad
 squalorem miserie per negligentiam non de
 scendant. Hoc ipsum enim esse in calami
 tate est: necessitates nature et carnis adhuc
 corruptibilis infirmitate sustinere. Quas
 videlicet necessitates cupiebat euadere
 dicebat. De necessitatibus meis eripe me.
 Sciebat enim plerumque voluptatum culpas
 et necessitatum occasiones prozumpere: et ne
 quid sponte illicitum admitteret: hoc ipsum
 sarbagebat: euelli quod nolens ex radice tole
 rabat. Et contra prauim gaudet in his cor
 ruptionis sue necessitatibus: quia nimis eas
 ad usum voluptatum retorquent. Lix
 enim reficiendis cibo corporibus nature ser
 uunt: per dilectionem gule voluptatis inglu
 tie discendunt. Cum regendis membris ve
 simenta querunt non solum que tegant: sed
 etiam que extollant expetunt: et contra tor
 poris frigoris non solum que per pingue
 dinem muniant: sed etiam que per mollitie

en delectant: non solum que per molliciem tactum muleant sed etiam que per colorē oculos seducant. Necesse est igitur eam in vitijs voluptatis vertere: quid est aliud q̄ calamitati sue squalorem miserie forcire: Ip̄sa itaq; tempore aduersitatis ecclesia remaniscit eorum ex quorum merito talia sustinet: 2 vicat: qui rodebant in solitudine squalentes calamitate 2 miseria. Calamitate scilicet non squalerent si in istis necessitatibus voluptatum miseriam nō su peradderet: quas videlicet necessitates ex parentis primi culpa meruimus. Hī vero qui calamitati sue miseriam adiungunt: ex cruciata pene ad augmenta propinquant culpe. Sed vitium tales cum ad meli⁹ permutari despicunt: ita peruersa agerent: vt non ea etiam alijs propinarent: vitium illis mors sua sola sufficeret: 2 nō virulētis perna hominibus alienam etiam vitam necarent. Invident enim alios esse q̄ non sunt dolent alios adipisci quod perdunt. Nam si qua forte in aliorum actibus erroris bona conspiciunt: mor ea manu pestifere expositionis euellunt. Unde 2 sequitur.

Capitulum. ij.

Et mandebāt herbas 2 arborum cortices. Quid. n. p herbas nisi tenera ac ter re priora bene inchoant: 2 quid per arborum cortices nisi exteriora opera eorum q̄ iam sublimia appetunt designantur: Ip̄s aut nāq; cum recta incipētes aspiciunt: aut irridendo: aut quasi consilendo cōtradiciunt. Cum vero iam quosdam pensant ad summa proficere: quia eorum profectus funditus dissipare nequeat: a quibusdam illos suis operibus diuertit. Herbas itaq; 2 arborum cortices mandere est: vel studia bene inchoantium: vel operationes quosdam iam more arborum ad superiora tendentium pestiferis perna hominibus quasi quibusdam malicie sue ven tibus dissipare. Herbas mandunt reprobi cum infirmorum incia irridendo consilunt. Arborum quoq; cortices mandunt: cum manu peruerſi consilij a vita recte cre scitum regimen bonorum operum sub

trahunt. Hos autem in quibusdam actibus velut arbores expoliant: illos vero velut herbas: quia desipientes trahunt: quia si que calcant comedunt. Quorundam itaq; fortitudinem in alia surgentez ex parte de molliuntur: quorundam vero severitudinē 2 adhuc in iuvis positaz penitus conterit. Dicit igitur: mandebant herbas 2 arborum cortices: quia prauis irrisiomb⁹ in nō nullis exteriora opera in nōnullis autē ipsam virentia corda dissipabant. Et certe herbas mandere est: ieiunia quedam ac tenera de antiquis patribus imitari. Arbor vero cortices edere est: eorum opera superficere: ut agere sed intentionem rectam in eisdem operibus non tenere. Sunt enī nōnulli qui dum presentis mundi gloriā eiusdem mundi actionibus adipisci non possunt: speciem sanctitatis appetunt: habitum venerationis sumunt: imitatores aut quorum patruz videri concupiscunt: 2 quedam quidem parua aut lenia peragunt: s; eorum fortia: 2 que ex solis charitatis radice prodeunt imitari contemunt. Hī videlicet herbas edunt: quia magna negligunt 2 vilibus faciuntur. Meritoq; tamen etiam quedam quasi robustiora opera exerceant: sed intentionem rectam in eisdē operibus non tenent. Quibus profecto arborum cortices mandere est: exteriores electorum actus assumere: 2 intentionem bonaz in bonis actibus non habere. Dum enim pro humana laude recta opera exquirunt sed imitari eoz recte operantium negligūt: ex solis arborum corticibus replentur. Toto nāq; desiderio presentis vite gloriā vel abundantiam querunt. Unde 2 recte subiungitur: 2 radix imperiorum erat cib⁹ eorum. Intus enim quis per fidem postū plerumq; auaricie cogitationibus seruit: quasi illud comedunt: vnde in extremo vite suppliciorum aspera proferuntur. Qui dum non frugem diuini eloquij concupiscunt: sed ad rerum temporalium ambitum seruiunt nequaq; pane tritici: sed radice imperi faciantur. Ipsa quippe eos ab imis atq; infimis abozza occupat: que illos more imperi postmodum ex duricia retributionum velut ex asperitate folioz pungant: Contemnētes nāq; deum hic imine sentiunt quātum sit mali quod agūt

Abhuc enim inuiperi radicem comedunt: sed huius radices quæ sint rami asperi: non attendunt: quia nimirum praua actio modo quasi ex radice delectat in culpa: sed postmodum quasi ex ramis pungit in pena. Abi et bene subiungitur. ((Qui de conuallibus ista rapientes cum singula reperissent ad eam cum clamore currebant.)) In comparatione uidelicet supernorum: omnis presens vita conuallis est. Hi autem quia sublimia montium idest fortia acta sanctorum contemplari ne sciunt: semper in oblectatione infusa quasi in conuallibus conuersantur: dum quodlibet lucrum vel parui stipendij inueniunt eum clamore currunt: quod hoc abstrahere et surgendo moluntur. In conualle enim repperitis singulis cum clamore currere est: subortis causarum occasionibus etiam pro praua lite litigare. Plerique autem quæ sancti bona actio ostentat: oborta terreni commodi occasio eraminat. Videas namque nonnullos iam sublimia agere: iam in abstinentie: iam in doctrine opere patrum precedentium crebra sectari: sed cum repente presentis vite lucrum quasi fructum conuallis inuenierint: ad hoc eam clamore currunt quasi disrupta ad illud subdigne sanctitatis tranquillitatem profiliunt.

Capitulum.

14.

Osunt quoque per herbas atque arborum cortices non solum ut predictum est: bonorum opera: sed in hac vita consolationes ac prosperitates intelligi. Sepe enim omnipotens deus electos suos cum donis in terrioribus ditat: exterioribus etiam honoribus subleuat. Quos eos preferendo ceteris honorabiles reddit: latius imitabiles ostendit: et nonnumquam prauis eorum quidem uitam despicunt: sed felicitatem in hoc mundo assequi conspiciunt. Quia igitur blandimenta hic transitorie consolationis querunt herbas comedunt: quæ in cogitationibus suis exteriorum gloriam meditantur arborum cortices mandunt. Et quoniam in his omnibus soli auaricie tota intentione deseruiunt radicem inuiperi replentur. Que cuncta de conuallibus rapiunt: quæ ex amore huius istius et corruptibilis vite immensis cupiditatibus inardescunt: et cum singula rapiunt ad ea cum cla-

moribus currunt: quod uidelicet sanctorum patrum quorum merita adipisci non querunt: loca atque regimina apprehendere satagunt: cum tranquille nequeunt hec plerique assequi qui etiam disrupta concordie pace moluntur. Qui pro eo quod longe a patrum precedentium actione distanti sunt: recte subiungitur. ((In desertis habitant torquentium: et in canernis terre: vel super glaream.)) In bona etenim parte recte torquentes sanctos predicatores accipimus: qui dum in presentibus uita diuini nobis eloquijs insunt: aquarum multitudinem quasi in hyeme colliguntur: quod et estimo sole adueniente se subtrahunt: quia cum eterne patrie lux emicuerit: predicare cessabunt. Horum torquentium deserti sunt: vite temporalis comoda. Ea namque deserti: et ad lucra se celestia adipiscenda conuertant. Luneta autem hec torrens ille reliquerat quod dicebat. Propter quod omnia detrahuntur a ei. Sed quod prauorum mentes ea in hac uita adipisci appetunt: que despicientes iusti de relinquunt: in desertis torquentium habitare referuntur. Illa enim que sanctis indigna sunt: ipsi percipere pro magno concupiscunt. Canerne autem terre sunt cogitationes prauæ: in quibus se ab humanis oculis abscondunt. Præstant quippe ut sunt ab hominibus uideri refugiant: dumque aliud quam sancti simulant se in conscientie sue latibulis quasi in cauernis occultant. Quia canera hec non agerent: nisi de eterna et solida uita desperarent: nisi in hoc incerto temporalitatis animi mum figerent. Unde bene subditur: vel super glaream. Glarea namque est uita presens: que indefinenter ad terminum suum ipso defectu mutabilitatis quasi impulsu fluminis ducitur. Super glaream itaque habitare est: huiusmodi vite presentie inherere: et ibi intentionem ponere: ubi gressum nequeat fixe stando solidare. Est aliud i glaream quod nequaquam beat faciendo preteriri: quia cum pes in eius superficie ponitur: ipsa eius uolubilitate labitur atque ad ima deuoluitur. Cui uidelicet in nullo discrepat uita prauorum: quia cum pro amore mundi aliqua student licita atque honesta agere: quasi plantam in superficie pedem ponunt: sed repente pes ad ima labitur: quia eorum actio dum plura semper appetit usque ad iniqua et illicita descendit. Cum ergo sancta ecclesia huius temporis contra-

Pha. 3

L

ria tolerat: ad vitam carnalium quos ad-
nervos sibi etiam in prosperis sustinuit: per
memoriam recurrat: et quoniam in merito hec
pariter agnoscat dicens: In desertis habi-
tabant torrentium: et in cavernis terre: vel
super glaream. Quia enim patrum doctri-
na desituti sunt: in desertis torrentiam: quia
in occultis se cogitationibus tegit in caver-
nis terre: quia vero in presentis seculi mobi-
litate intentionem suam figere appetunt: su-
per glaream habitare referuntur. Sed veri-
nam tales quia peccata noli impugnare
temptantia: flendo tergerent vel commissis
vitium mala sua saltem perpetrata cognos-
cerent: atque sterili siccitate copiosum sterco-
ris. idest instructio mentis pinguedine la-
mentationis ammonerent.

Capitulum.

15.

Ed habet hoc plerumque hu-
manus animus propin-
quod mori ut in culpa labi-
tur: a sui adhuc longius
cognitione separatur. Hoc
ipsum namque malum quod
agit menti se obicem ante oculum rationis
inserit. Unde fit ut anima prius volunta-
riis tenebris obfusa postmodum bonis iam
nec quod querat agnoscat. Quanto enim
magis malis adheret: tanto minus intelli-
git bona que perdit. Lur quippe verita-
tis: quia subtiliter reproborum culpas era-
minat quo habita negligitur eo permittit:
districtus iudex: ut nec amissa requiratur: et
cum ab actu repellitur fugit a sensu: ut cu-
ius facies quasi in opere contemnitur eus
per recordationem iam nec terga videant.
Vinc itaque est quod reprobi subiecti flendis
sceleribus gaudent: de quibus per Salo-
monem dicitur. Qui letantur cum male fe-
cerint: et exultant in rebus pessimis. Vinc est
quod lacrymarum causas tripudiantes
peragunt. Vinc est quod mortis sue nego-
cium ridentes exequuntur. Unde hic quoque
aperte subingitur. (Qui inter huiusmodi
letabantur: et esse sub sentibus elicias com-
putabant.) Inter huiusmodi letatur: quia
nimium attendunt transitoria que perci-
piunt: et intueri negligunt permanentia bo-
na que perdunt. Cumque amore temporalium
flagrant: veram leticiam volentes ignorat.
Quam si studiose cognoscere quereretur qua-

flenda sint gaudia que appetunt viderent.
Sed dum meliora scire contemnunt sola si-
bi velut summa eligunt: que visibilibus ocu-
lis fugaci seductione blandiuntur. Tanta
lia scilicet sequentes cor figunt: et tanto ex-
trinscens gaudent: quanto recordationem
sui intrinscens non habent. Adversentur ea-
men eorum gaudiis plerumque tribulationes:
atque ex rebus ipsis ex quibus superbi fla-
gellantur. Neque enim sine gaudiis cura-
rum molestiis possunt temporalia que ap-
petunt: vel non habita querere: vel quesita
servare: inter equales presentiorum gloria
appetere: a minoribus recurentiam plerumque
oportet erigere: et minus quam debent eandem
maioribus et habere: plerumque potentiam per
inimicam ostendere: semper prava agere
et tamen ne opinionem prauitatis habeant
formidolose custodire. Hec profecto omnia
miseros pangunt: sed easdem punctiones
ipso rerum temporalium victi amore non
sentiant. Unde et recte nunc dicitur. (Et
esse sub sentibus elicias computabant: quia
peccatorum delectationibus pressi ex affe-
ctu vite presentis quam sunt aspera que patiun-
tur ignorant.) Letantur itaque sub sentibus
bus: quia rebus quidem temporalibus ga-
udent: sed tamen dum dispensare sine tribu-
latione eadem temporalia non valent: ea cu-
ra punguntur miseri qua premuntur. Adha-
nent sub sentibus et hoc ipsum elicias esti-
mant: quia et dura quidem ex presentis vi-
te amore tolerant: et tamen ex affectu nimie
cupiditatis obligati: laborem eiusdem ro-
rantie voluptatem putant. Unde recte die
remias totius in se humane conversationis
speciem sumens per lamentum queritur vi-
dens. Inebriauit me absinthio. Ut enim in
superiori iam parte precepsimus: ebrius est
quod patitur necesse. Qui vero absinthio
debeatur: et hoc quod sumpsit amarum est:
et tamen non intelligit eandem amaritudi-
nem qua repletur. Humanum igitur gen-
recto dei iudicio in voluptatibus suis sibi
dimissum: atque per easdem voluptates pro
tancis tribulationibus traditum absinthio
est ebrius: quia et amara sunt que pro hu-
ius vite amore tolerat: et tamen eandem
amaritudinem cecitate cupiditatis quasi in-
sensibilitate ebrietas ignorat. Adhuc enim
gloriam sicens tam multas pro ea tribula-

Pro. 2.

Tres. 3

tiones reperit amarum est quod bibit. Sed quia hoc nimis inbiantur sumptibus eiusdem amaritudinis malum discernere ideo pro ipsa ebrietate non sufficit.

La. 16.

Adhuc enim peruersi homines pro huius mundi gloria etiam tribulationes: cunctisque pro ea sudoribus libenter ferunt et grauissimum laborum iugo deuotissime colla submittunt. Quod de-

Osee. 10.

ne sub ephraim specie osee prophetante describitur qui ait. Ephraim vitula docta vili gere tritaram. Vitula enim triture laboribus assueta: relaxata plerisque ad eundem laboris vsum etiam non compulsa reuertit. Ita prauorum mens huius mundi seruituti vendita: et rerum temporalium fatigationibus assueta etiam si sibi libere vacare liceat: subesse tamen terrenis sudoribus festinat: et vniuersum misere conuersationis tritatur laboris querit ut a iugo mundane seruitutis cessare non libeat etiam si liceat. Quod videlicet iugum dominum a discipulorum ceruice soluebat dicens.

Luc. 21.

Mat. 21.

Attendite vobis ne forte grauentur corda vestra in crapula et ebrietate: illuc adiungit: et in curis huius vite: et superueniat in vos repentina dies illa. Et rursus. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis: et ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos: et discite a me quia mitis sum et humilis corde. Quid est enim dominum mitem se in magisterio atque humilem diceremur relictis exercitiis de clationis difficultatibus plana quedam bene viuendi itinera demonstrare. Sed quia prauorum mentes plus per aspera clationis quam per blandimenta humilitatis: ac mansuetudinis delectantur: esse sub sentibus delicias deputant. Vana enim pro amore seculi quasi quedam mollia ac delectabilia ferre parati sunt dum in hac vita rerum culmina apprehendere conantur. Cessatione dominum a mundi laboribus imperat: sancte quietis dulcedinem persuadet: et tamen veterana iugum mens plus se ad aspera carnaliter quam tenera et blanda spiritualiter gaudet: plus acerbitate fatigationis quam quietis dulcedine pascitur. Quod aperte in semet ipso nobis israeliticis populus ostendit: quod dum refectionem maxime desuper perciperet: ab egypto ollas carnum: pepones: porcos

3

De. 16.

cepasque concupiscit. Quid enim signatur in manna nisi esca gratie suauis sapiens ad refectionem interioris vite bene vacans: de super datur. Et quid per ollas carnum: nisi carnalia opera in tribulationibus laboribus quasi ignibus ercoquenda: Quid per pepones nisi terrene dulcedines: Quid per porcos ac cepas exprimitur que plerisque quod comedunt lachrymas emittunt: nisi difficultas vite presentis: que a dilectoribus suis: et non sine luctu agitur: et tamen cum lachrymis amatur: Adhuc igitur descentes cum peponibus ac carnibus: porcos cepasque ferunt: quia videlicet peruerse mentes dulcia per gratiam quietis dona despiciunt: et pro carnalibus voluptatibus laboriosa huius vite itinera etiam lachrymis plena concupiscunt contemnant habere ubi spiritualiter gaudent: desideranter appetunt ubi et carnaliter gemant. Porcum itaque vecordiam veridice voce Job reprehendit: quia nimirum peruerso iudicio: perarabata tranquillis: dura lenibus: aspera mitibus: transitoria eternis suspecta securis anteponunt. Porcum vecordie sancta ecclesia recordetur: cum senis ex transiens aduersitatis premitur: quos intra se velit fideles continuisse eorum vitam aduersantem fidei deus toleranti et dicat. Qui inter huiusmodi letabantur: esse sub sentibus delicias computabat. Qui nimirum mala que agunt ex iniquorum precedentium prauitate vidicerunt. Unde et recte subiungitur. Filii stultorum et ignobilium.

Capitulum.

17.

Sciendum est nobis quod alii intra sanctam ecclesiam vocantur stulti: sed tamen nobiles. Alii vero sunt stulti et ignobiles. Stulti namque dicuntur: sed esse ignobiles nequeunt: cum carnis prudentiam contemnentes profuturam sibi stulticiam appetunt: et ad nobilitatem interne plus virtutis nobilitate subleuant: qui fatuam sapientiam mundi despiciunt et sapientiam dei stulticiam concupiscunt. Scriptum quippe est. Quod stultus est dei: sapientius est hominibus. Hanc nos stulticiam paulus comprehendere animo: nec dicens. Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo: stultus fiat ut sit sapiens.

1. Cor. 3.

Abi. 3

Mat. 10

Hanc stulticiam q̄ perfecte secuti sunt: voce sapientie audire meruerunt. Vos qui secuti estis me in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue: sedebitis et vos super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus israel. Ecce relinquentes temporalia: gloriā potestatis eterne mercati sunt. Quid itaq̄ in hoc mōdo stulti? q̄ sua deserere: Et quid in eternitate nobiliter q̄ cum deo iudices venire: horum scilicet iudicam nobilitas Salomone attestare memoratur: cum hoc qd iam prefatus sum dixer. Nobilis in portis vir eius quando sederit euz senatoribus terre. Valde gippe nobiles considerat quos senatores vocat. Hanc in se nobilitatē Paulus aspererat: cū cognationi conditoris per sp̄m vincetus dicebat. Senus ergo cū finis dei non debem⁹ estimare auro vel argento aut lapidibus sculpture artis: cogitationi hominis diuinum esse simile. Senus videlicet dei dicimur nō ex eius natura editi: sed p̄ sp̄m illius: et voluntarie conditi: et adoptiue recreati. Tūto ergo ad hanc nobilitatē quōq̄ erigitur: quam flos per acceptā imaginem ad similitudinem illius ex imitatione renouat. Ut cōtra sunt stulti: et ignobiles qui dū supernā sapientiā semetipsos sequentes fugiunt in suā ignorantia quasi in abiecte. plis vilitate sopiuntur. Quo enim id ad qd conditi sunt nō intelligunt: eo etiam cognationē acceptę per imaginē generositatis perdit. Stulti sunt ergo: et ignobiles quos ab eterne hereditatis consortio repellit seruitus mentis. Scriptum quippe est. Omnis qui facit peccatū seruus est peccati. Et voce egregij p̄dicatoris dicitur. Sapientia huius mundi: stulticia est apud deum. Qui ergo vix terrena sapienter: ab incerta generositate repulsi sunt stulti simul: et ignobiles fuerunt. Quorum dum plerūq̄ actus imitantur filij stultorum: et ignobilium fiunt: dum q̄ eos sensib⁹ ac moribus sequuntur: et stulti sunt: quā verā sapientiā non intelligunt: et ignobiles quia nulla sp̄s libertate renouantur. Sed hi quāvis iniquorū actus exerceant plerūq̄: tamen in hac vita occupant loca iustorū atq̄ eorum se filios estimant: quorum p̄ honoris concupiscentiam officia exterius amittunt. Quos sancta ecclesia per correptionem ad cognitionem sui reueat: vt videlicet

in prauis desiderijs positi: quorum sint filij attendant. Non enim eorū sunt filij quorū loca tenent: sed quorū opera exercent. Hic ita igitur recte: filij stultorū: et ignobilium nō parentes. Tibi apte subiungitur. ((Et iterum penitus.)) Sicut enī plerūq̄ in terra sunt: et a cogitatione hominū abiectioe vilitatis sue quasi quadam superductide velaminis absconduntur: ita sunt nōnulli in ecclesia qui cum abiectioe se prauorum operū subdāt diuino conspectui non sunt. Quibus: et quandoq̄ dicendum est. Aliter dico vobis nescio vos. Esse ergo in terra: et apparere: ē in fide recta per virtutem operis nobilitatē mentis ostendere. Esse vero in terra: et penitus non apparere est in ecclesia quidem fide consistere: sed nā dignum fidei in ope demonstrare: hi itaq̄ intra sanctam ecclesiam diuinitatis oculis: et videntur per indiciū: et tamē per bene vite meritum nō videntur: q̄ ea que confitendo tenent viuendo nō exhibent. De quibus paulus dicit. ((Confiteor se nosse deum: factis autem negat.)) Hi in sancta ecclesia fidem quam tenere se assunt premunt potius q̄ venerantur: dū magis illius nomie quā etiā adipisci lucra concupiscunt.

Capitulum.

18.

Ecce dum seruare fidei meritum rectis opibus curant ad auctoris sui noticiā etiā inter reprobos tumultus appropinquant. Quod bene in euāgelio muliere sanguinis fluxu laborante signatū est. De qua cum dñs diceret. Quis me tetigit? Petrus ratiocinando respondit. Turbe te compriment et assurgent: et dicis quis me tetigit? Sed audire causas vere rationis meruit: cum ei dñs dixit. Tetigit me aliquis. Nam ergo non virtutem erigisse de me. Ecce turbe premebant dñm: sed tamen sola tetigit que ad illum humiliter venit: q̄ mirum multo etiam in sancta ecclesia reprobi veritates cognoscendo premunt quāq̄ bene viuendo tangere negligunt. Premunt et longe sunt q̄ diuinā noticiā p̄fessionibus sequuntur moribus fugiunt. Premunt inquit: sed longe sunt q̄ eisdē fidei quā loquēdo astruunt agēdo cōtradiciunt. Sicut ergo hoc testimonio docemur: q̄ nōnulli dñm tangēdo non

D
Mat. 25

L. 18.

21

L. 18.

Jo. 8.
L. 10. 3.

tangunt: ita nonnulli videntur a dño etiam cum nō videntur: qz oculis eius obniti⁹ et ad damnationis supplicium apparent: et ad electionis meritum nō apparent. Sicut igitur recte et in terra penitus non patētes: qz et si illos spectet omnis ecclesia tenuit: eos tamen intra illam conditor: quasi nō vidit quos ignorauit: qui tranquillitas et pōre scilicet fidem verboremus tenent: quia eandem fidem florere generaliter vident. Sed cum repentina contra illam procella aduersitatis oboritur: mor ab ea negatide publica disunguntur: et quicqz prius quā si venerantes tenuerant: cōtra hoc postmodum deridentes pugnant. Unde apte subditur. ((Hunc coram canticā versus sum: et factus sum eis proberbiū.)) Quibus videlicet verbis illud sancte ecclesie tempus exprimitur: quo publice a reprobis irridetur: quando iniquis crescentibus ad obprobrium fides et veritas erit in crimen. Tūto quippe despecto: vniuersisqz erit: quanto iustior esse poterit: tanto ad hominibus quāto laudabilis. Sancta itaqz electorū ecclesia afflictionis tempore proberbiū prauis efficitur: quia cum bonos mori per commenta conspiciunt: ab eis similitudinem maledictionis sumunt. Quo enim transitoriam mortem vident: sed permanentem vitam nō vident: tanto magis deridendo mala presentia fugiunt: quanto per intellectum iteri secus ad bona permanentia non pertingūt. Sed ea que subiuncta sunt: quia obscurioribus sententijs implicata nō sunt: debemus sub breuitate transcurrere: vt ad ea in quibus laborandum est valeamus citius peruenire. Sequitur. ((Abominantur me et longe fugiunt a me et faciem meam aspiciunt nō verentur.)) Lōge a sancta ecclesia fugiunt omnes iniqui: non passibus gressuū sed qualitatibus morum: longe fugiunt nō loco sed merito: vñ crescente superbia apta eam exprobatione contemnant: faciem nāqz eius conspuere est: non tantum in absentia bonis detrachere: sed vnumquēqz iustum etiam in presentia consutare: quem tunc prauū dum aperte irridendo despicunt in eorum contumelijs flura sba quā si desidentes salinas emittunt.

Capitulum. 39.

Ed scit sancta ecclesia in passionib⁹ crescere: atqz iter obprobria honorabilē vitam tenere: sicut nec aduerbis desici nec de pīpīs gloriari nouit contra prospera meritum sua in deiectione sternere nō ut contra aduersa animam ad spē supni culminis exaltare: sicut bona sua misericordie redemptoris: et mala sua iusticie tribuere iudicis qz et bona illo largiente pēat: et mala illo permittente patiatur. Unde et mor de dño subiungit dicens: ((Faretram enim suam aperuit et afflixit me.)) Quid per faretram dñi nisi occultum pīlūm designatur: Sagittam vero de faretra domus⁹ efficit: quādo de occulto cōsilio aptam sententiam emittit. Quia enī flagellatur qz cognoscimus: sed quia ex eā flagellum veniat ignoramus. Cum nō post flagella vñta correctionis segitur: etiam ipsa pīlū virtus aperitur. Faretra igitur clausa est cōsiliū occultum. S; apta faretra affligimur: quādo p id quod post flagellum segitur quo cōsilio flagellamur videmus. Cuz peccata dñs videt: et tamen manu ad vindictam nō comouet: quasi clausam faretram tener. S; feriendo indicat: quantum ei et nobis displicuit hoc quod dñi videndo tolerauit. Sancta itaqz electorū ecclesia tribulationib⁹ pressa dicat: Faretra. n. suā aperuit et afflixit me. Que aduersariorum voces insolentes sustinēs dñi cernit qz ei⁹ pīdicatio nō admittit: quorūdā duricia dēserēs pīdicatōis sue sba moderat. Pēpendēs enim pīsecutores suos ad exhortatōis sue vocē dēteriores existerē: magis elegit tacere. Cūqz indignos q audiat pīpīat: pīdicatio nē suam obdueto silētio astrigit. Nē apte subiūgit. ((Et frenū posui in os meū.)) Frenū sibi apud quosdā positū cognouerat q dicebāt: Tobis oportebat pīū loq bñm dei: s; qm repellit illud et indignos vos indicatis eterne vite ecce puerimur ad gētes. Frenū sibi silētiū sup impositū scī viri aptura reproborū corda pīpīat: q pīphētā dicunt. Quomō cantabimus canticum domini in terra aliena: Frenum ponēt Paulus ammonuit: q discipulo precepit dicens. Veracitā post primam et secundā correctionem deuita: sciens quid subuersus est: quā i

21. 4

Pē. 136

Tū. p

huiusmodi est: et reliquit proprio iudicio eo
damnatus. Sacri quippe doctores plerique
alca consideratōe resistētis corda conspi-
ciunt: et dum ea derelicta diuinitus vident
afflicti: gementesque conticescunt. An nō ali-
quando frenum salomon, doctorib⁹ impōit
q dicit: Noli arguere derisores: ne oderit te
Sed si ab increpatione igitur reticent⁹: qz
contra nos insurgere derisoris odia formi-
damus nō iam lucra dei sed nostra queri-
mus. Quia in rescindēdū est: q nōnūqz euz
redarguuntur prauit: deteriorēs existūt. Ip̄is
ergo et nō nobis parcimus: si ab eoz redar-
gatione p eoz amore cessamus. Unde ne-
cesse est vt aliquando toleremus: tacendo
qz sunt: quatenus in nobis discant vidēdo
q nō sunt. Quia igitur sancta ecclesia que
verba sua semp per charitatem erexit ea et
nōnūqz ex charitate restringit dicat: Fre-
num posuit in os meum. Ne si aperte fatetur
dicens: quia in qbusdam profecta non
vidi: predicatōis ab eis impetū temperant
vt vitā meā saltem p penitentiam discerēt:
cum verba mea admittere: et p oblata pre-
dicationem nollent. Ca. 20.

Sed plūs nobis hoc plerūqz
in tribulatiōibus volēt
quo eas ab illis patimur
in qbz germano amore eo
fidebamus. Unde et sub-
ditur. (Ad verteram oriē-
tis calamitates mee illico surrexerūt. Ad
nīstram qppe calamitates surgerēt: si a q
buslibet extra religiōē positis: et apte xpm
negantib⁹ psecutiōis aduersa sustineret.
Cum vō ab aliquib⁹ quāsi fidelib⁹ rēptatio
nē cruciamentoz patit quasi ad verteraz
illi calamitates oriuntur: qz hī q sub xpo
noīe militānt: xpi in eo nomē impugnant.
Ipso in locutōis vñ p vertero habere dici-
mur q p magno pensamus: pro sinistro ve-
ro id qz depicimus: quod zachariās aper-
te insinuat dicens: Et ostēdit mihi Iesum sa-
cerdotem magnū stantē corā angelo dñi: et
sathan stabat a dextera eius vt aduersaret
ei. Qui vt parentis hoc qz pmissit ostēde-
ret: secutus adiūxit. Et dixit dñs ad sathan
Inrepet domin⁹ in te sathan q elegit hie-
rusalem. Namqz nō est iste toris erit de
igne: Et Iesus indutus erat vestib⁹ sordid⁹
dies: Sordidus enim vestib⁹ Iesus indut⁹

est: qz spūs alieus ab oi peccato: tamen i
similitudine venit carnis peccati. Qui venit
enī sathan a dextris stetit. Idēo magno
nāqz dñs iudaicis populis: et pro nihilo ge-
tes habere videbatur. Sed postqz in carna-
tis apparuit: gentilitas que pro sinistro ha-
bita fuerat credidit: iudaicus vō populus
ad pfidiā declinavit. Sathan ergo illi a
dextris stetit qz illi ei⁹ populum rapuit: qui
dudum dilectus fuit. Sed qz ipse iudaicus
populus mō pditus: in fine est quib⁹ credi-
turus ppheta restante quis ait: Relige salue-
scent: Sathan a dextris suis dñs remouit di-
cens. Inrepet dñs in te sathan: et eiusdem
populi liberatiōē indicans subdit: qui ele-
git hierusalem. Qui nūtrum populus qz
ad gehēre incendiū perfidia dūce desuebat
si dñ ad fidem reducitur: ab eodem eterni
ignis incendio liberatur: statū de eo illic sub-
ditur. (Namqz nō est iste toris erit de
igne.) Sicut ergo illic per verteram plebs
iudaica: ita hoc loco dextre vocabulo su-
delis populus scēte ecclesie designat. Cui et
venturus iudex hedos ad nīstram: agnos
ad dextera pōnit. S; cum sancta ecclesia
aduersitatis tpe ipsi quozqz lasciant qui fi-
deles ei⁹ videbantur: ei paulatim calamita-
tes ad verteram surgunt.

Capitulum. 21. 21.

Ene autē hec ipsa dextera
orientis vocat. Et ip̄o qz
pe eiusdē capite scriptū
Oriens ē nomē ei⁹. Nā
qz ab oriente lux surgit:
recte oriēs dñs cuius in sibi
dic lamie nostre iusticie
not illustrat. Ad orientis ergo dexteras ca-
lamitates surgūt: qz hī quozqz ad psecutio-
nē pñtiant: q electa mēbra: redēptiois no-
stri ei⁹ credēbantur. Quas videt calamita-
tes recte illico asserit surgere: qz dum non
erāt extranei q psequūtur: ab eis repente
mala et illico sunt. Si vō dextera hī q pa-
citer fideles sunt appellantur: calamitates
ad dextera orientis surgūt: qz erāpente p-
secutiōis articulo erudeles pānoz impet⁹
iusti patiunt. S; gatur. (Pedes meos sub-
uertant: et opprimerāt quāsi fluent⁹ semis
suis.) Quid p pedes ecclesie nisi extrema
illius mēbra signantur: Que dñ ad opera
terrena dēstant: tanto celerius ab aduer-

zach. 3.

3. 10. 1.

Mat. 25

zach. 6.

Prone. 9.

2

2

zach. 3.

3

farte falli possunt: quanto sublimia minus
intelligat. Hos itaq; pedes aduersarii sub
uertunt: videlicet cum extrema mebra illi⁹ ad
sunt dogmatis errorem trahit. Subuerfi pe
des viam tenere nequeunt: cum infirmi quib;
persecutorum suorum vel pmissiomb; per
suasi: vel minis territi: vel cruciatib; fracti
ab itinere recto deiciunt. Bene autem aduer
sariozum semite fluctib; comparant. cu⁹ dicitur: et
oppresserunt quasi fluctibus semitis suis:
qz. s. vita prauorum insidiat iniquitadine
molesta: ad obnuendand; ut ita dixerim ma
nem cordis quasi tempestas illabatur. De
qua videlicet tempestare p Salomonem dicitur:
Quasi tempestas transiens non erit impius.
Locus infirm; qz; pueros florere cospicit:
hinc in peruerfariis pelagus vnda misere
imitandis mergit. Segitur. (Dissipauerunt
itineria mea: insidiat sunt mihi et preualue
runt: non fuit q ferret auxilium.) Sicut
hec beatus Job de malignis spiritib; vide
licet hostib; occultis: dicat vniuersa ecclesia
de prauis psequetibus. s. aduersariis aper
tis. Ipsi qppe ei itinera dissipant: cum in
quorundam infirmo; mentib; vitatis vias
callida pfluasione turbant. Ipsi insidiatel
preualent: cu⁹ eos quos apte ad malum tra
here nequeunt bona simulando puerunt.
S; mirum valde qd subiicit: non fuit q ferret
auxilium: cu⁹ de diuino adiutorio ps clamet:
Adiutor in oporunitatib; in tribulatione.
et sperent in te q nouerit nomen tuu: quo
nia non derelinq; querentes te dicit. Et
cu⁹ rursum scriptum sit: Quis spernit in dno
et pfusus est: pmanet in mandatis ei⁹ et dere
lictus est: Et qs innocens illum et desperit
eu: Qua itaq; rone nunc dicitur: non fuit qui fer
ret auxilium: nisi q; omnipotens deus eos quos
in eternum diligit aliquid ad tempus relin
quit. Unde scriptum est: Ad pferum in mi
dico relinq; te et in miserationibus magnis
congregabo te. In momento indignatiois
abscondi faciem mea paterper a te: et in mi
sericordia sempiterna misertus sum tui: hic
etiam ps. deprecatur dicens: Misere mei deus
quas vis quaq;. Bereligitur se s; ad
modicum posse vtiliter nouerit qui ne vi
q; quaq; relinqueretur petebat. Quia ite
rum suos dominus veniendo adiuvat: de
relinquendo pbat: donis firmat: tribulatio
nibus temptat. Unde recte quoq; p. queda

sapientem dicit. In primis elegit eum timo
rem et metum et probationem inducit super il
lum et exercitans illum in tribulatione do
etrine sue donec temptet illum cogitationi
bus illius. Inisti qppe animam gra vocat:
temptatio interrogat. Et omnipotens de⁹ ele
ctorum suozum aduersarios temporaliter p
mittit exerceere: ut per malozum sententias
purgetur vita bonozum. Nunq; qppe do
minus aduersus bonos eos seuire permit
teret nisi etiam quantum pdesent videret.
Nam dum iniusti sentiant: iusti purgantur
et vtilitati innocentium militat vita prauo;
dum hanc et premendo humiliat: et humile
ando semper ad melius format. Unde re
cte quoq; per Salomonem dicitur: Qui stultus
est seruiet sapienti. Et tam sepe conspici
mas sapientes subesse: stultos vero arcem
domini tenere: sapientes feruenter obsequi
stultos tyrannice elatione dominari. Quo
modo igitur diffinitione diuine sapientie sa
pienti stultus seruit: dum plerq; hunc ite
rpalis dominus comprimit. S; sciendum est:
qz contra sapientes vitam dñi stultus pmi
nens terrorem potestatis exerceat: dum huc
laboribus fatigat: contumelijs lacerat: pro
fecto huc ab omni vicio; rubigine vrendo
purgat. Stultus ergo sapientiam etiaz do
minando seruit que ad meliorem statum pre
mendo puebit. Sic nonnq; pupillis domi
nis ad discipline magisteria serui presunt.
terrent: premunt et ferit: et tamen ee sui nuli
lo modo desistant: q ad hoc ipsam ordinati
sunt ut pscientibus dominis etiam serien
do famulentur. Quia igitur mala reprobo
rum: bonos dum cruciant purgant: vtilita
ti insto; militat etiam potestas iniquo;.
Sed plerq; iusti tribulatione deprehen
s tardam manum subuenientis estimant: cum
se psequendum immitas paulo longi⁹ an
gustat. Et concita qdem sunt creptonis re
media: s; hoc quod ab erepto citius agitur
dolori tardum videtur. Locus adesse postu
lationi auxilium queritur: si vocem non statim
sequitur: qz deest estimatur. Unde nunc dicitur:
non fuit q ferret auxilium. Qua videlicet i
voce ipsa vis passionis exprimitur: qz sup
num auxilium: et si adest quantum ad ordi
natam prouidentiam proteccionis: deesse ta
men creditur quantum ad concitata vota
patientis. Sequitur.

B

Pro. 10

Pro. 10

L

Ps. 72

Ecl. 2

Isa. 54

Ps. 118

Ecl. 4

Quasi rupto muro: et aperta ianua irruerunt super me: et ad meas miseras deuoluti sunt. Quid hoc loco muri nomine: nisi redemptor humani generis appellatur?

De quo pro sancte ecclesie edificatione per prophetam dicitur: Ponetur in ea murus: et antemurale. Ipse enim nobis murus est: quod ad corda nostra pertingere malignorum spirituum cursum vetat. Qui nostre quoque fidei et animae antemurale posuit: quod prius per carnem ostenderet: predicatorum sui mysterii prophetas misit. Recte quippe antemuralis nomen vocantur: quod dum subsequenter predicauerunt domum quasi ante murum steterunt. Sed quasi murus rumpitur: cum prauiorum passionibus fides que in redemptore nostro est in quorundam corde dissipatur. Cumque peruersi in hac uita potestas tribuit: quod aliter quam ianua erroris aperit. Quia rupto ergo muro: et aperta ianua super bonos irruunt mali: cum accepta temporaliter potestate peruersi ipsa quoque in quorundam corde destruerent munus fidei conantur. De quibus aperte dicitur: Et ad meas miseras deuoluti sunt: quod uidelicet prius ad suas. Nisi enim peruersi uiuendo ad suas ante miseras caderent nequaquam ad eas postmodum: et alios suaderent. Sed post suos reprobi: et ad nostras miseras deuoluunt: quando ad ea mala in quibus iam ipsi implicati sunt: et quosdam nobis viros trahunt. Propter quodque intelligi muri nomine munus discipline. Salomone attestante quod ait: Per ager hominis pigri transiit: et per vineam viri stulti: et ecce totum repleuerant vitice: operuerant superfluitatem eius spinis: materia lapidum destructa erat. Per ager enim hominis pigri: atque per vineam viri stulti transire est: cuiuslibet vitam negligenter inspicere: cuiusque opera considerare. Quam vitice ut spinis replent: quod in corde negligentis prauitientia terrena desideria: et pugnationes pullulant vicioque: quippe quod scriptum est: In desiderijs est oculus. Adhuc materia lapidum destructa erat. id est disciplina patrum ab eius corde dissoluta. Nam quod destructam materiam lapidum dissolutam esse disciplinam illic vidit protinus secutus

adiunxit. Quod cum vidissem posui in corde meo: et exemplo vidici disciplinam. Quasi rupto ergo muro hostis ingreditur: cum vel malignior spiritus: vel prauorum hominum passionibus callida discipline munimina in corde dissipantur. Sed cum eiusdem discipline vigor in corde reproborum soluit: ante eorum oculos cuncta bonorum opera despectui habent: nihil eis estimant: quod de virtutibus electorum vident. Unde et aperte subdit. (Re-dactus sum in nihilum.) Hapud estimationem quippe malorum in nihilum redigimur quando ea que ipsi quasi summa diligunt bona temporalia non tenemus. Despectus namque supernis per missionibus terrenis desiderant: et si quid in corde aliud de appetitu eternitatis oritur suborta cito transitorie delectatione dissipatur. Unde et statim subiungitur. (Abiit illi quasi vetus desiderium meum.) Fidelis quippe populus se pati delectatur: quod eos quos diligit pati solet. Gentis ergo desideria tollit: cum res quelibet transitorie eternitatis appetitum destruit. Ubi adhuc congrue subiungitur. (Et velut nubes pertransit solus mea.) Habes quippe in alto eminet: sed hanc ad cursum statim impellit. Sic nimirum sic sunt temporalia iniquorum bona velut in alto quidem per honoris celsitudinem degere videntur: sed ad cursum vite quotidie: quasi quibusdam mortalitatis sue statibus impellunt. Salus ergo ut nubes transit: quod peruersorum gloria quo alta est fixa non est. Sed expletur desiderijs actibusque infirmitatibus ad electorum vocem sermo conuertitur cum prius subiungitur. (Hunc autem in mentis pro marescit anima mea: et possident me dies afflictionis.) Electorum quippe animo nunc marescit: quia in illa postmodum eterna exultatione viridescit. Conuerso eos dies afflictionis possident: quia dies leticie post sequuntur. Scriptum quippe est: Timenti deum bene erit in extremis: et rursum de ecclesia dicitur: Ridebit in die nouissimo. Hunc enim tempus afflictionis est bonis: ut sequatur eos exultatio: quandoque sine tempore. Hinc ab eis alias dicitur. Humiliauit nos in loco afflictionis. Locum namque afflictionis est vita presentis. Iusti ergo hic. In loco afflictionis humiliauit: quod in eterna vita in loco gaudij sublimantur. Cum hoc marescere animum diceret: recte etiam finit in

metipso: qz in nobismetipsis qd efficitur
sed in deo mens nostra refouetur: tantoqz a
viriditate gaudij lōge fit: quanto adhuc ab
auctoris repulsa lumine ad se recedit. Tūc
autē ad vere leticie viriditate puenit: quan-
do p eterne cōtemplatōis gfa subleuata ē
semetipfas transiit. S; hec que allegorica i-
dagatōe trāscurimus opz vt p oia etia; in
eta hystoriam teneamus. Que tamē nunc
secirco pretereo: qz hec aperta ēē legendibz
nō ignoro. Dieb; autē persecutōis vltimē qe
multi q pereunt: et pauci sunt q saluantur:
secirco vir sanctus passionis sue tpe: et pati
ca de bonis: et multa de peruersis loquitur.
Unde et mor ad eoz personam q corruunt
pba puerit: siqz sua insinuat: vt audient
bus possint pgrare que narrat. Nam seg-
tur. ((Nocte os meū perforatur doloribz:
et q me comedat nō damus.)) Si ipsi hy-
storie itendimus pz causa: quoniam sancti
ri corpus per sinu vicerum scaturiens ver-
mum multitudo lacerabat.

Capitulum. 23.

S vero allegorice mysteriū
persecutur: qd p ossa
nisi fortes qui in sancte
ecclesie corpore designan-
tur. Que quasi suo robo-
re mēbra priment: vnz mo-
res infirmitatē stabiliter
portant. S; cum tribulatōis vltimē contra-
tam seruo: crederetur: in nocte os illius per-
foratē doloribz: qz nōnunqz tormētis victi
etiā ipsi ad perfidiā desinunt q ad fidē ali-
os tenere videbantur. Aut ergo. Nocte os
meū pforatur doloribz. Ac si apte dicat:
Tribulatōis tenebris pressi ita afflictōe ter-
rebantur: vt et ipsi q in me habebant vigo-
rem fortitudinis: quasi tā quoddā habebat
foamē timoris. Bene autē dī: et q me come-
dant nō dormiunt: qz maligni spūs q car-
nales quosqz de ecclesia psumunt tato ma-
gis gescere a tēptatione nesciunt: quanto
nullo carnis pondere grauantur. Sed pse-
cutores sancte ecclesie: qz valde pueri sunt
cētē vtham pauci. Segitur. ((In multitu-
dine eoz cōsumunt vestimentum meum: et
quasi capitis tunice succinerunt me.)) Si
hystorie itendimus qd aliud vestimentum
beati Job qz eius corpus accipimus: cui
videlz vestimentum psumitur dū caro cru-

ciatur. Tarta allegorie vero mysterium ve-
stimentū est sancte ecclesie fidelium vita.
Nam sicut tota simul ecclesia vestimentū
spūita fideles quibz cūdem ecclesie vesti-
menta deputantur. Si enim sancta ecclesia
vestimentum xpi nō esset: Paulus pfecto
nō diceret: vt exhiberet sibi gloriosam eccle-
siam nō habentē maculam nec rugā. i. nō
q peccatum habetē maculā nec p dupli-
citatem rugā: qz et per insidiam mōda est:
et per simplicem intentionē tēsa. Que igitur
ablata est ne habeat maculam: tēsa ē
ne habeat rugas: vtiqz vestis ē. Sicut ergo
indumentū xpi tota generaliter ecclesia p-
ciatur: sic indumentum sunt ecclesie singulo-
rum animē: que ab errore puerit eandem
ecclesiam credendo: cāqz fideliter inheren-
do credant. De qbus eadem ecclesie per
pphetam dñs dicit: Quis ego qz omnibus
his velut ozanētis viciis. S; cum peel-
la sine persecutōis opitur: pleriqz fidelium
ab ei amore separātur: q ei sequē impere-
re videbātur. Sicut ergo. In multitudine
eoz psumunt vestimentū meū: qz vnz mul-
ti sunt q cruciant: destruntur pluri. q ei
cōnexionē amoris inherēbant. Bene autē
subditur. ((Et quasi capitis tunice succin-
erunt me.)) Tunice gippe capitium collūqz
circūdat induentis. Collum xpi si stringitur
votis vltis et vitalis status necatur. San-
ctam ergo ecclesiam reprobi quasi capitis
tunice cōstringunt: qz in ea persecutionibz
suis vitam fidelit; predicatōis vocem erri-
guere conantur. Hoc gippe conari psecuto-
res ei spūaliter solent: vt ab ea ante oia ver-
bz predicatōis tollant. Unde et hī q san-
cte fidei primordis resistebant: cēsis aposto-
lis benediciabant dicētes: Precipiendo pre-
cepimus vobis ne docerētis in nomine isto
et ecce replebitis hiernsalem doctrina vestra.
Corpus ergo sancte ecclesie quasi capitis tu-
nice cinerunt q cōstrictis predicatoribz
velut ei collum prementis in ea claudere
iter vocis volebant. S; electi quāqz psecu-
tionis sue tempore paratiores sunt emori
qz tacere. Qui dū in morte corporaliter cor-
ruunt: a multis gbusdam et carnalibus de-
spectu ac viles estimantur: qz cum videre
probi nequeunt: que electi bona spūaliter
teneant: quos carnaliter erantui conspici-
unt infelices arbitrantur. Unde et subditur

Ephe. 5

Ira. 49

L

Acl. 5

¶ Comparatus sum luto: et assimilatus suz fauile et cineri. ¶ In reproborum quisque in dicta sancta electorum ecclesia luto comparatur: quia temporaliter conculcata despiciuntur. Fauile assimilatur et cineri: quia dum bona eius interiora non videntur: ad sola hæc mala peruenisse estimantur: que in ea exhiberi corporaliter videntur. Fidelis tamen electorum populus cum multis ex se cadere conspiciat: optat si obtinere valeat aduersitatis sue reposita mutari. Vultus quia oratio differtur: gemitus augetur. Unde adhuc subditur.

Capitulum. 29.

Clamabo ad te et non exaudies: isto et non respicias me. ¶ Sancta quippe ecclesia persecutionis sue tempore fide stat: desiderijs clamat. Sed vult se quasi non respici dum sua videt in tribulationibus vota differri. Alito namque consilio omnipotens deus cum sancti eius aduersariorum persecutionibus comprimuntur: cumque assiduis ut liberetur interpellationibus clamant differre solum voces penitentium: ut merita patientium crescant: quatenus eo magis erudiantur ad meritum: quo citius non erudiantur ad votum. Unde alias scriptum est: Deus meus clamabo per diem: nec erandies et nocte. Atque ipsa utilitas de erandi di mora mor subditur: cum illic prius subinfertur: et non ad insipientiam mihi. Ad multiplicandam quippe sanctorum sapientiam perficitur: quod postulata rare percipiunt: ut ex dilatione crescat desiderium: ex desiderio intellectus augeatur. In tellectus vero cum intenditur: ei in deum ardor: affectus aperitur. Affectus autem ad pmerenda celestia tanto fit capax: quanto fuerit expectando longanimitas. Sed tamen inter sanctorum patientiam dolor: urget ad votum: et cum dilati perficiunt metuunt ne deficientibus viribus despecti reprobentur. Sequitur: ¶ Mutatus es mihi in crudelitatem: et in duriciam manuum tue aduersaris mihi. ¶ Longe ab hac sententia vetusta translatio desonorat: quia quod in hac de deo dicitur: hoc in illa de aduersariis ac persecutoribus memoratur. Sed tamen quia hec noua translatio et hebreo nobis arabicorum eloquio cuncta verius translata: perhibetur: credendum est quicquid in ea dicitur: et oportet ut verba illa

nostra expositio subtiliter rimetur. Ut ergo. Mutatus es mihi in crudelitatem: et in duriciam manus tue aduersaris mihi. ¶ In scriptura sancta cum de deo aliquid indignum dicitur: mouetur legentis animus velut si aliquid quando de deo aliquid dignum dicatur. Per ne omne quippe quod de deo dicitur: eo ipsam indignum esset: quo potuit dici. Nam cuius laudi non sufficit loquens lingua: Sarrucus autem spiritus hoc ipsum hominibus intelligentibus insinuans quod sunt ineffabilia summa et diuina: his etiam verbis nominum quod de deo videtur: que apud homines habentur in vicio: ut ex his que indigna videntur hominibus: et tamen dicuntur de deo: ammoneantur scire homines quod nec illa in deo digna sunt: que dum digna habentur apud homines digna putantur deo. Hic enim deus zelans: sicut scriptum est. Dominus zelotes nomen eius. Dicitur irasus. unde scriptum est. Iratus est deus contra israel. Dicitur deus penitens: sicut scriptum est. Penitet me fecisse hominem: super terram et rursum penitet me quod constituerim Saul regem in israel. Dicitur misericors: sicut scriptum est. Misericors et miserator dominus patiens et multum misericors. Dicitur prescius sicut de illo ait apostolus. Quos presciuit: et predestinavit conformes fieri imaginis filij sui: dum nec zelus: nec ira: nec penitentia: nec proprie misericordia: nec prescientia esse possit in deo: hec namque omnia ab humanis in illis qualitatibus tracta sunt: dum ad nostre infirmitatis verba descenditur: ut quasi quibusdam nobis gradibus factio: et iuxta nos positio: per ea que nobis vicina conspiciamus: ad summa eius ascendere quandoque valeremus. Zelari enim dicitur: qui cum cruciati mentis castitate custodit vros. Irasci dicitur: qui sermore animi contra puniendam vicium accenditur. Penitere dicitur cui id quod fecit displicet: et econtra mutando aliquid aliud facit. Misericors dicitur qui pietate ad proximum permouetur. Misericordia autem a misero corde vocata est: eo quod vniuersumque inuicetur quempiam miserum atque et compatiens: dum dolore animi tangitur ipse cor miserum facit: vult eum a miseria liberet: eum intendit. Prescire dicitur cum vnamquam rem any

3

Ero. 34.

Mu. xi.
Sci. 6.

Ps. 85.

Ro. 8.

L

Ps. 21.

tequa veniet videt: et id quod futurum est: proutque presens fiat preiudet. Deus ergo quomodo zelans est: qui custodienda castitate nostro nullo mentis cruciatu tangitur. Quomodo irascitur in viscendis vitis nostris: qui nulla perturbatione animi commouetur. Quomodo est penites qui quod semel fecerit se fecisse nequaquam vult. Quomodo habet misericordiam: qui cor nunquam miserum habet. Quomodo est presens: ubi nulla nisi que futura sunt presciantur. Et scimus quia deo futurum nihil est: ante cuius oculos preterita non transiunt: futura non veniunt: quippe quia omne quod nobis fuit: et erit in eius prospectu presens est: et omne quod presens est scire potest potius quam prescire. Et tamen dicitur zelans: dicitur iratus: dicitur penitens: dicitur misericors: dicitur presens: ut quia castitatem anime vniuersumque custodit humano modo zelus vocatur: quoniam mentis cruciatu non tangitur. Et quia culpas percutit dicitur irasci: quoniam nulla animi perturbatione mouetur. Et quia ipse immutabilis id quod voluerit mutet: penitere dicitur: quoniam rem mutet: consilium non mutet. Cum misericordie nostre subuenit misericors vocatur: quoniam miseri subuenit: et cor miserum nunquam facit. Et quia ea que nobis futura sunt videt: que tamen ipsi semper presto sunt prescians dicitur: quoniam nequaquam futurum preiudet: quod presens videt. Nam et quod sunt non ab eternitate eius ideo videntur quia sunt: sed ideo sunt quia videntur. Unde ergo ad verba mutabilitatis nostre descenditur: ex eius quibusdam gradibus ascenditur: qui potest ad immutabilitatem dei: ut videat sine zelo zelantem: sine ira irascentem: sine dolore et penitentia penitentem: sine misero corde misericordem: sine premisio nobis precientem. In illo enim nec preterita nec futura reperiri queunt sed cuncta mutabilia immutabiliter durant: et que in seipsis simul existere non possunt illi simul omnia assistunt: nihilque illo preterit quod transiit: quia in eternitate eius modo quodam incomprehensibili cuncta volumina seculorum transcurrentia manent: currentia stant.

Sicut ergo accipimus sine zelo zelantes: sine ira irascentes: ita a sancto viro etiam sine crudelitatis dici potuit crudelis. Crudelis quippe dicitur: qui despicere feris non parcat: ut videlicet hoc loco crudelis despicere feriens possit intelligi et viscende capie non parens. Tunc de Isaias quoque cum videret ultimum iudicij diem: non iam cum venia sed cum restrictione esse futurum ait. Ecce dies domini veniet crudelis: et indignatione plenus: et ire furorisque eius: ad deponendam terram et solitudinem: et peccatores eius conuertendos de ea. Sanctus igitur vir: hanc eandem crudelitatem sibi potius assereret congruere posse quam deo: ait. Mutatus es mihi in crudeliter. Sic si aperte dicat. Qui in tempore crudelitatis nihil habes: mihi quem respirare a persecutione non finis: crudelis videaris. Ita cum deus crudelis esse non potest: sicut nec mutari nullatenus potest. Sed quoniam in deo nunquam nec crudelitas nec mutabilitas venit: dum mihi dicit: quod in semet ipso deum nec crudeliter nec mutabiliter sentiat ostendit. Nam dum circa nos quedam prospera: et aduersa variantur: in eo quod nos mutamur: quasi eius circa nos mutati animi suspicamur. Ipse vero in se immutabilis permanens: aliter atque aliter in cogitatione sentitur hominibus: pro qualitate meritorum. Nam et lux solis cum nequaquam esset si binetipsum dissimilis: infirmis aspera: sanis autem oculis lenis videtur: eorum videlicet immutatione non sua. Unde ut prediximus: condecens: mutatus es adiunxit: mihi: ut ipsa hec crudelitas atque mutatio non sit in qualitate iudicis: sed in mente patientis. Quod verbis quoque alijs reterit dicens: (Et in duricia manus tue aduersarius mihi.) Adans etenim dei dura creditur: cum voluntati nostre contraria hoc quod ei in nobis displicet feriendo persequitur: et flagella ingeminat: cum dolentis anima clementiam expectat. Que tamen iuxta allegorie misterium bene sancte ecclesie verbis congruunt et vocibus infirmorum: qui plerumque se plus ferri estimant quam mereri putant: et quasi crudelitatem arbitrantur iudicis dei.

frictionem equissimam sectionis: quia et cū
vulnus egri medicinali ferramento absce-
ditur: medicus crudelis vocatur. Qui tamen
per secantis manus duriciam aduersatur
vulnere: sed concordat salutē. Sequitur.
(Elevasti me: et quasi super ventum ponens
elisiisti me valide.) Quia presentis vite glo-
ria quasi in alto cernitur: sed nulla stabili-
tate solidatur: velut elevatus super ventus
ponitur: qui prosperitate transitoria le-
vatur: quoniam ad hoc solum hunc fugitiue
felicitatis aura subleuat: vt repente de-
terius in infumis sternat. Quia enim sancta
ecclesia cunctis in honore est: infirmi quicq;
in ea qui transitoris successionebus levan-
tur: quid nisi super ventum positi videntur
elevati. Quia subsequente persecutionis
tempore: dum prosperitatis aura pertran-
sit: eorum protinus elevatio corruit: et repē-
te cadentes discunt: quia elevati prius in
vento se pederunt. Que videlicet vba etiā
sancti viri persone specialiter congruunt:
non ad id quod erat: sed ad id quod esse
videbatur. Neq; enim mentem illius pro-
spereas fugitiua leuauerat: quam inter sot-
terum affluentias: iūro semper virtutis pō-
dere premebat: sed iuxta hoc quod videri
exterius potuit qui in suis humilis in alie-
nis oculis elevatus fuit: et quasi super ven-
tum positus elisus est valide: quia rebus ex-
terioribus fultus: vnde estimabatur surge-
re: videbatur inde cecidisse. Quem videli-
cet casum sanctus vir in mente non pertu-
lit: quia nulla aduersitas deiecit quem pro-
spereas nulla corripuit. Qui enim veritati
inheret: vanitati nullo modo succumbit:
quia dum forti pede cogitatione intus in-
tentionem fuerit: omne quod foras mutabi-
ter agitur: ad arcem mentis minime perti-
git. Sequitur.

Capitulum.

26.

Sic qā morti tradas mei
vbi constituta est domus
omni viuenti. In supe-
riori huius operis parte
tractatum est: quod ante
aduentum domini ad iser-
ni receptacula etiā iusti descenderunt: quā-
vis non in supplicio: sed in requie seruaren-
tur. Quod nunc testimonijs edocere negli-

gimus quia in ea iam sufficienter probatū
putamus. Hoc ergo quod dicitur. Scio qz
morti tradas me vbi constituta domus est
omni viuenti recte beato Job etiā iuxta
hystoriam congruit: cum nimirum constet:
qz ante redemptoris gratiā ad inferni clau-
stra etiā iusti ducerentur. Ipsa quippe in
ferni receptio domus omnium viuentium di-
citur. Quia nullas huc venit qui ante me-
diatoris aduentum non illic ipsa corruptio-
nis sue cōditiōe pertransiit: nullus huc ve-
nit: qui ad carnis mortem eiusdē corruptio-
nis sue gressibus non terendit. Be qua vñ
delicet morte per ps. dicit. Quis ē homo q
vuit: et non videbit mortem? Nam et si ad
celum raptus Delias esse perhibetur: mor-
tem tamen disulit non euasit: de ipso quip-
pe ore veritas dicitur. Delias quidē ven-
turus est: et resinet omnia. Venit enī refi-
turus oīa quia adhuc nimirum huic mun-
do restituitur: vt et predicandis munera im-
pleat et carnis debitum soluat. Que tamen
sancti viri sententia iuxta allegorie mysteriū
sanctę ecclesię vocibus ex persona congruit
infirmorum: qui fidem verbortus tenent:
sed contra precepta fidei suis desiderijs sa-
malantur. Zlit etenim. Scio qz morti tra-
das me: vbi constituta domus est omni vi-
uenti. Quia enim multos in se voluptati-
bus deditus conspiciit: eorum qz iam interi-
tum prescit: pensat qz in via vite presentis
suis quidem desiderijs seruunt: sed tamen
ad mortis domum perueniant omnes qui
in ea carnaliter viuunt. Sunt vero nonnul-
li qui in voluptatum suarū foueam cor-
ruunt: sed tamen per lamenta penitentie ab-
imīs citius pedem redeunt quos superne
percussionis verbera ad eruditionem po-
tius qz ad extinctionem secant. Ex quibus
apte subiungitur. Etenim non ad con-
sumptionem eorum emittis manū tuam:
et si corruerit ipse saluabis. In quibus pro-
fecto verbis hoc solerter debet intelligi: qz
beatus Job vñ sua narrat in se alios tras-
figurat. Velut enī de se specialiter dicebat.
Elevasti me: et quasi super ventum ponens
elisiisti me valide. Scio quia morti tradas
me: vbi constituta domus est omni viuen-
ti: et tamen non de se: sed de alijs adiungit
veruntamen non ad consumptionem co-
rum emittis manū tuam. Vñ enim de se

Ps. 88.

Mat. 27

loquēs ratiocinando causas de alijs subdi-
dit: q̄ multorum personas in se significet
ostendit. Manum itaq̄ suam dñs corripit
et ad consummationem peccantiū nō emittit:
cum feriendo a peccatis corripit: et cor-
ruentes saluat: dum cadentes ad culpas in
salute corporis vulnerat: vt prostrati eter-
nus interitus surgant quatinus iacētes cor-
poris ad interiorum statum redeant: q̄ stan-
tes exterius ab statu mentis iacebant. De-
quirit. (Sedam quondam super eo qui af-
flictus erat: et cōpatebat anima mea pau-
peri.) Quāvis vera compassio est: passio-
is proximi ex largitate concurrere. nonnunq̄
tamē cum exteriora quoq̄ abunde ad lar-
gendum suppetunt: celerius dantis man-
dationem inuenit q̄ animus dolorem. Vbi
scire necesse est: quia ille perfecte tribuit q̄
cum eo quod afflicto porrigit: afflicti quo-
q̄ in se animam sumit: vt prius in se dolen-
tis passionem transferat: et tunc contra do-
lorem illius per ministeriū concurrat. Nā
sepe vt prediximus largitorem muneris re-
rum facit abundantia: et non virtus com-
passionis. Qui enim afflicto perfecte com-
partitur plerūq̄ et hoc indigenti tribuit in
quo ipse si dederit angustatur. Et tunc pie-
na est cordis nostri compassio: tui malum
inopie pro proximo suscipere non metui-
mus vt illum a passione liberemus. Quam
videlicet pietatis formam mediator nobis
dei et hominum dedit. Qui cum posset no-
bis etiam non moriendo concurrere: subue-
nire tamen moriendo hominibus voluit: qz
nos videlicet minus amasset: nisi et vulnera
nostra susceperet: nec vni nobis sue dilectio-
nis offenderet: nisi hoc quod a nobis tolle-
ret ad tempus ipse sustineret. Passibiles
quippe mortalesq̄ nos reperit: et qui nos
existere fecit ex nihilo: reducere videlicet
etiam sine sua morte potuit a passione. Sz
vt quanta esset virtus compassionis osten-
deret: fieri pro nobis dignatus est: quod
esse nos noluit: vt in semetipso temporali-
ter mortem susceperet: quam a nobis im-
petum fugaret. An non in diuinitatis sue
diuitijs nobis inuisibilibus permansens miris
nos potuit virtutib⁹ ditare? Sed vt ad in-
ternas diuitias rediret homo: foras appa-
re dignatus est pauper dens.

Capitulum.

18.

Made et predicator egregius
vt ad largitatis gratia vi-
scera nostre compassionis
accederet dixit. Propter
nos egenus factus est et
diues esset. Qui etiam vi-
dit. Non vt alijs sit remis-
sio vobis autem tribulatio. Hec p̄oculdu-
bio cōdescēdēdo infirmis intulit: quoniam
quibusdam inopiam ferre non valentibus:
tollerabilis est minus tribuere: q̄ post lar-
gitatē suam ex inopie angustia murmura-
re. Nam vt ad magna largiendi studia au-
dientium mentes accenderet: paulo post in-
tulit dictis. Hoc autem dico: qui parce se
minat: parce et metet. Plus autem nōnū-
quā esse dicimus compati ex corde q̄ dare
qz quisq̄ perfecte indigenti comparatur:
minus estimat omne quod dat. Nisi enim
dantis manum bona voluntas vinceret:
eisdem predicator: egregius discipulis non
dixisset: qui non solum facere: sed et velle ce-
pisti ab anno priore. Facile quippe est in
bono opere obedire: etiam volentem. Sed
hec magna i discipulis virtus extiterat: eos
bonum quod illis p̄ceptū est ante voluis-
se. Quia itaq̄ vir sanctus apud omnipote-
tem deum aliquando malus datum none-
rat mentis esse: q̄ muneris: dicit. Siedam
quondam super eo qui afflicti⁹ erat: et cō-
patebatur anima mea pauperi. Exteriora
etiam largiens rem. extra semetipsum p̄e-
buit. Qui autem sietum et compassionē pro-
ximo tribuit ei aliquid etiam te semetipso
dedit. Iterum autem plus compassionē q̄
datum dicimus: qz rem quālibet plerūq̄
dat etia qui non comparatur: nunq̄ autem
qui vere comparatur: quod necessarii pro-
ximo conspiciat negat. Que nimirum senten-
tia bene quoq̄ sancte ecclesie vocibus con-
gruit: que dum afflicto quosq̄ per lamen-
ta penitentie conspiciat: suos et oratione cō-
rima sietus iungit: torrens egeno compa-
titur: quotiens in te virtutibus nudate in-
terventionis sue p̄cibus optulatur. Sup
afflictum quippe cōpatientes plangimus:
quando aliena damna nostra deputamus
et culpas delinquentium nostris mundare
fletibus nitimur: quod videly agentes plus
plerūq̄ nobis q̄ his pro quibus agit sub-
uenimus: qz apud intumē arbitre: et gratias

2. Cor. 8

Cib. 6.

28

charitatis aspirantem cōmissa queq; perse-
cte diluit: ppria: qui pure plangit aliena.
Persecutionis igitur vitium sancta eccle-
sia tribulationis deprehensa: re ducit ad me-
moriam pacis tempore bona que gessit vi-
cens: Giebam quōdā super eo q; afflicto
erat: cōpariebatur anima mea pauperi.
Que iterne lucis gaudia eterna desiderās
s; tamen adhuc dilata q; malis exteriori-
bus premittitur sancti viri vocibus adīgat.
(Expectabam bona & venerāt que mihi
mala: prestolabar luce: & eripūt tenebre.)
Fidelis enim populus expectat bona: sed
mala suscipit: prestolatur luce: & tenebras
incurrit: q; per remuneratōis grām intere-
tam isq; angelorum se gaudēs sperat: & ta-
men hic diutius dilatas: manus persecuten-
tium tolerat: & q; se quantoties estimabat
eternę lucis retributione perfui hic adhuc
compellitur persecutorum suorum tenebras
pati. Que videlicet mala persecutentiū mi-
nus tolerant: si ab infidelibus aduersarij-
q; cōsurgere. Sed eo deterius mentē ele-
ctorum cruciat quod ab illis veniunt de q;
bus bona presumebant. Unde adhuc sub-
ditur. ((Interiora mea efferverunt absq;
illa regē.)) Sancte q; ecclesie interiora
effervere est: ipso quōq; quos per amo-
rem fidei velut viscera ante gestauerat i p-
secutionis atrocitate tolerare: q; secreta pri-
us illius cognoscētes quāto sciunt ubi ma-
gis valeat: tanto deterius ab afflictione ei-
minime gescunt. Quos tamen & pacis sue
tempore grauter tolerat: q; suis predicatio-
nibus eorum mores cōtrarios pensat. He-
mic enim eorum vitam sibi dissimile con-
spicit. De q;bus & apte subiungitur.

Capitulum. 29.

Reuenerunt me dies affli-
ctionis.)) Sic nāq; san-
cta electorum ecclesia q;
psecutione vltima mala
multa passura sit: hanc
afflictōis sue dies prene-
munt: q; malorum vitam
intra se graniter et tempore pacis portat.
Nam quāvis diebus vltimis aperta fide-
lium persecutio sequatur: hanc tamē & pri-
usq; appareat hū qui in ea verboreus fi-
deles sunt p̄anis moribus antecurrūt. De-
geat. ((Abderens incedebam sine furore cō-

surgens in turba clamant. Notandum vo-
licet intra byssoziam video q; sanctus vir
q; p̄ano superius dixit: Eleuasti me: inferi
us adīgit merens incedebam. Viro enim
ordine vno codēq; tempore cōcētre i acti-
bus bonorum solēt: & foris honor cūmūis
& intus afflicte merorū humilitatio. An san-
ctus quōq; vir eleuatus rebus & honorib;
merens incedebat: q; & si hunc prelātū ho-
minū gloria potestatis ostenderat: interi-
us tamen merore suo secretum sacrificij do-
mino contriti cordis offerebat. Sacrificij
q; deo est ip̄is contritib; animis. Scit au-
tem electi qui & consideratione intima con-
tra exterioris excellentie tentamēta pugna-
re. Qui si ad exteriorē felicitatem suā cor
apponerent: iūsti profecto nō essent. Sed q;
cor humanum nō potest de ip̄is p̄spicitari-
bus rerum quātūcūq; gloria nullo mo-
do tentari: contra ipsam p̄spicitatem suam
sancti viri intrinsecus dimicant: non dico
ne in elatione: sed ne in eis saltem amore
succumbant cui valde succubisse est: capti-
uam mentem eius desiderijs subdidisse.
Quis autem terrenis sapiens: & opulenta am-
plexens: beatum Job inter tot p̄p̄era le-
tūm non crederet: eum ei suppeteret salus
corporis: vlti filiorum: incolūmitas familie
integritas gregum. Sed q; in his omnib;
nō gaudebat: ipse sibi testis ē qui ait: Abde-
rens incedebam. Sancto enim viro adhuc
in hac peregrinatione posito: omne quod si
ne visione dei habundat inopia est: q; cum
sibi omnia electi adesse vident gemunt q;
omnium auctorem nō vident: cūq; totum
hoc minus est: quia adhuc species vni de-
est: sicq; eos foras exeat gratia superne di-
spensationis: vt tamen intus sub disciplina
teneat merorū magistre charitatis. Per quā
videlicet discent: vt de his que exteri ac-
cipiant apud semetipsos semper amplius
humilientur: mentem sub inq; discipline te-
neant: nunq; ex potestatis licētia ad impa-
tientiam erumpant. Unde apte subiungit-
ur. ((Sine furore cōsurgens in turba cla-
mant.)) Sepe nāq; sediciozorum tumultus
hominum p̄positozum suozum mentem la-
cescunt: suiq; ordinis limitem inordinatis
motibus excedūt: & plerūq; qui p̄sunt: nisi
in ore cordis spiritus sancti freno tenean-
tur: in irate retributionis atrocitate prohi-

liant: quantumq; preuolent agere tantum
sibi in subditiis estimant licere. Amica etenim
porectari pene semper impacientia est: eijs et
male subiecte impar: quia q; ipsa sentit po
testas exequitur. Sed sancti viri plus se in
terius patie iugo subiectant: quanto foris
hominibus presunt: et eo uerozem principa
tum foris exhibent: quo humiliorum deo i
trahere simulatorem tenent: atq; ideo se
pe plus quosdam tolerant quo se de eis ul
cisci amplius possunt: et ne vnq; ad illicita
trahant plerq; uolunt pro se exeg.: etiam
quoslibet subiectorum strepitibus sufferunt:
per amorem increpant quos p. mansuetu
dinem portant. Unde nunc recte dicit. Sine
furore cōsurgens in turba clamant: q; ni
mirum boni contra tumultus insolentium
clamorem habent: et furorem non habent:
quoniam eos quos elementis tolerant do
cere nō cessant. Sed hec que iuxta hystori
am de vno diximus iuxta allegoriam neces
se est: ut d. diuersis electis ecclesie sentiam?
Ipsaippe in electis suis etiam per p. p. p.
ra incedit merens: quia nū sibi vere prope
rum deputat quonq; bonum quod singu
lariter querit apprehendat. Fideles ipse
illius teporali qdam pace perfruntur: sed
perpetue suspirant: honoratur et afflicti sūt
quia plerq; ibi videntur in calumnie ubi el
ices non sunt. Ipsa etiam in turba sine fu
rore cōsurgit et clamat quia prauorum vi
tam studio recte emulantes: nō autem ve
lania furoris insequitur. Irascitur et amat se
uit et tranquilla est: quatenus infirmos fu
ros et corripit et emulatio: et foueat ex pie
tate. Sequitur. (Frater sui draconis et so
cius strutionum.) Quid draconum nomie
nisi malicioforum hominū vita signatur?
De qbus et per prophetam dicit: traxerunt
uentum quasi dracones. Iperueri etenim
quos uentum quasi dracones trahunt cum
maliciosa superbia inflantur. Qui autem
strutionum appellatione intelligi nisi simu
latores solent. Stratio etenim pēnas ha
ber: et volatus nō habet: q; simulatores qd
speciem sanctitatis habent: sed virtutē san
ctitatis non habent. Tisio quippe eos bo
ne actionis decorat: sed a terra minime pē
na virtutis leuat. Electus itaq; sancte eccle
sie populus: quia pacis sue tempore intra
se quosdam maliciosos ac simulatores pa

titur dicat: frater sui draconum et socius stru
tionum. Quod beati quoq; Job uocibus
specialiter agnoscit: qui ad calumie magne for
titudinis bonus inter malos fuit.

Capitulum. 30. 29

Nullus ipse est perfectus:
q; inter proximorum mala
patiens nō est. Qui enim
equanimiter aliena mala
nō tolerat ipse sibi per im
pacientiam testis est: quia

a boni plenitudine longe distat. Abel quip
pe esse renuit: quem Cain malicia non ex
creet. Sicut tritura aree grana sub paleis
premiuntur: sic flores inter spinas prodeunt:
et rosa que redolet crescit cum spina q; pun
git. Duos nāq; filios habuit primus homo:
sed vnus electus: alter reprobus fuit. Tres
quoq; filios Noe archa continuit: sed duo
bini in humilitate persistentibus vnus ad pa
tris irrisum est. Duos Abraham filios
habuit: sed vnus innocens: alius vero fratris
persecutor: fuit. Duos quoq; Isaac filios
habuit: vnus in humilitate seruatus: alter
vero et prius nāscetur reprobatus est.
Duodecim Jacob filios genuit: sed ex his
vnus per innocentiam venditus: ceteri sō
per maliciam venditores fratris fuerunt.
Duodecim quoq; apostoli in sancta eccle
sia sunt electi: sed ne improbi remaneret:
vnus admittus est: q; eos perfectus pro
baret. Sic nāq; iusto peccator: cum malicia
iungitur: sicut i fornace auro palea cū igne
sociatur. ut quo ardeat palea purget aurū.
Hij ergo veraciter boni sunt: qui in bonita
te persistere inter malos possunt. Vnde eti
am sponsi voce sancte ecclesie dicit: Sicut uli
am inter spinas sic amica mea inter filias.
Hinc ad Ezechielem dominus dicit: Illi ho
minis increduli et subuersores sunt tecum:
et cum scorpiōibus hab. tas. Vnde Petrus
vitam beati L. oth glorificat dicens. Et in
stam L. oth oppressum a nephandorum in
iusta cōuersatione eripuit. Aspectu enim et
auditu insus erat habitans apud eos qui
quotidie animam iusti iniquis operib; cru
ciabant. Vnde Paulus discipulorum vitas
glorificat: et glorificando cōfirmat dicens:
In medio nationis p. aue et peruersis inter
quos lucetis sicut luminaria in mundo ver

21

3
Casi. 2

Ezech. 20

2. Pe. 2

Ipsi. 24

2. p. 2.

dum vite continentis. Hinc per Joannem angelus pergami ecclesie attestatur dicens Scio ubi habitas ubi sedes est sathan: et tenes nomen meum: et non negasti fidem meam. Beatus igitur Job: ut ostendat cuius fortitudinis fuerit: infirmus cum quibus vitis dicens: Frater sui draconum: et socius strutionum. Quia minus esset quod ipse bona ageret: nisi et ad bonitatis sue cumulum ab alijs mala toleraret. Sequitur. ((Cuius mea denigrata est super me: et ossa mea aruerunt pro caritate.)) Hec iuxta historiam pensare negligimus: quia videlicet sermonis virtus patet ex pena passionis. Sed quia ut sepe iam diximus pierdus beat? Job sic narrat gesta ut gerenda pronunciet: bene hoc sancte ecclesie vocabus cognuit: quod dolorem persecutionis vitime in iustis grauius sentit. Quod ab illa alij peunt: valentiores quicquid merore cruciantur. Exterior: quippe causa eius est terrena dispensatio: interior: pro cura celestis. Cuius ergo nomine infirmi signantur: qui nunc in ea exteriori vitari delectantur. Per ossa vero fortes eius figurati sunt in quibus corporis illius tota compago solidatur. Quia igitur aut prouocati maneribus aut persecutionibus afflicti: multi in ea ad statum fidei infirmi cadunt: eorumque postquam ceciderint persequitur: quod aliud quam cutis sue nigredinem patitur: ut in ipsis postmodum feda appareat: in quibus prius pulchra videbatur. Dum enim hi qui prius exteriora bene dispensare consueuerant: contra electos dei postmodum sentiant: quasi cutis ecclesie antea iusticie colorem perdidit: que ad nigredinem iniquitatis venit. Quod dixerimus etiam sub precipui metalli specie deplozari dicens: Quomodo obscuratum est aurum mutatur est color optimus. Peruersi autem tum ab eius sacramentis erant pierdus inter reprobos locum honoris sumunt: ut ipsi contra sanctam ecclesiam ex auctoritate sentiant: qui hanc atrocius quasi sciendo contemnant. Unde et cum diceret: cutis mea denigrata est: addidit super me: quia hos quos prius ad decorem iusticie quasi candidos habuit: post decorem nigros portat. Sed cum cutis ad nigredinem vertitur: fortes qui in illa sunt zelo fidei contabescunt. Unde apte subiungit. ((Et ossa mea arue-

runt pro caritate.)) Sic namque et prior tempore os fortissimum sancte ecclesie quadam ariditate ted? Paulus estinabat cum quibusdam cadentibus diceret: Quis infirmatur et ego non infirmor? Quis scandalizatur et ego non vroz? Cutis ergo denigratur: et ossa pro caritate arcescant: quia infirmi ad iniquitatem profluunt: fortes quicquid zelo sui igne cruciantur. Sequitur.

2. Cor. 11

Capitulum 34

Etia est in luctum cythara mica et organum meum in vocem flentium. ((Quia organum per fistulas: et cythara per cordas sonat: potest per cytharam recta operatio: per organum vero sancta predicatio designari. Per fistulas quippe organi ora predicantur: per cordas vero cythara intentione recte videntium non incommen- ter accipiuntur: que dum ad vitam alia per afflictionem carnis tenditur quasi extensa corda in cythara per intentum ammirationem sonat. Siccatur etenim corda: ut congruum in cythara cantum reddat: quia sancti viri castigant corpus suum: et seruati subijciunt: atque ab infirmis ad superiora tenduntur. Pensandum quoque est quod corda in cythara: si minus tenditur non sonat: si amplius rancum sonat: quia nimis vir- tus abstinentie aut omnino nulla est: si tantum quisque corpus non edomat quantum valet: aut valde inordinata est si corpus atterit plusquam valet. Per abstinentiam quippe carnis vitia sunt extinguenda non caror: et tanto quisque subinet debet moderamine preesse: ut et ad culpam caro non superbiat: et tamen ad effectum rectitudinis in operatioe subsistat. Intueri inter hec egregium predicatorum liber: quanta arte magister fidelium animas velut in cythara cordas tenfas: alias amplius tendendo extenuat atque alias a tensione sua relaxando conseruat. Illis etenim dicit: Non in confessionibus et ebrietatibus: non in cubilibus et impudicijs: et rursus ait: Adornate membra vestra que sunt super terram: et tamē predicatori charissimo scribit dicens. Noli adhuc aqua bibere: sed modico vino vitare: propter stomachum tuum: et frequenter

21

2. Res. 4.

Ro. 13
Col. 3

1. Th. 5.

8

tuas infirmitates. Illas ergo cordas extendendo tendit: ne non tensio omnimode non sonent: hanc vero a tensione temperat: ne dum plus tenditur minus sonet. Sine autem sancti predicatorum in ecclesia seu quilibet simplices et abstinentes prout vires accipiunt in ea proximis suis conciliam bone exhortationis reddunt. Nam et prudentes quique ad predicationis fructum solertum inagilant atque ut alios ad vitam pertrahant sono magne persuasionis elaborant: et qui in eo tardioris ingenij videntur: ex ipso sue vite merito inquantulum se posse conspiciant exhortationis erga alios auctoritates sumunt: atque ad celestem patriam quos valent trahere non desistunt. Sed sancta ecclesia extremis persecutionibus pressa: cum verba sua a reprobis contumaci considerat: amoris sui gratiam ad sola lamenta format: quia nimirum desit quos exhortando trahere non valet. Sicut ergo. Versa est in luctum cythara mea: et organum meum in vocem flentium. Sic si aperte fateatur dicens. Pacis quidem tempore mihi per alios parue more cythare: per alios vero more organi magna et sonora predicabam sed nunc versa est in luctum cythara et organum in vocem flentium versum est: quia dum me contemni conspicio eos qui predicationis cantum non audiunt deploro. Hec per quosdam sancta ecclesia in fine factura est: hec per quosdam in suis iam exordiis fecit. Adhuc quippe Stephanus iudeis persequentibus preesse predicando conatus est: quos tamen post verba predicationis dum videret ad faciem dei lapides conuolasse: fixis genibus orabat dicens. Domine iesu ne statuas illis hoc peccatum. Quid ergo huic qui diu et parua et magna narrauerat nisi iam sonus cythare atque organum cantus fiebat: atque in luctum versa fuerant: quia eos quos predicando non traxerat amando fiebat. Quod nimirum quotidie sancta ecclesia agere non desistit: quod predicationis verbum pene ubique contumaciter iam conspiciat alij namque loqui dissimulant: alij recte audire contemnunt. Sed electorum mentis dum tacere tantum predicationis conspiciat: gemens ac tacita ad seipsum redit. Sicut ergo: versa est in luctum cythara mea: et organum meum in vocem flentium: quia electus quisque quo sancte predi-

cationis vox siluit: damna ecclesie graviora plagit. Vndeque beatus Job descripsit mala que peritit: hoc vero ex loco incipit narrare subtilis dona que fecit. Sed volens verba hystorica atque allegorica expositione transcurramus virtutum vero opera et magna parte iuxta solius hystorie textum teneamus: ne si hec ad indaganda mysteria trahimus: veritatem fortasse operis vacuare videamur.

Sancti Gregorii Liber. 21. Ca. 1.

Intellectus

21

sacri eloquij iter textus et mysterium tanta est liberatione pensandus: ut utriusque partis lance moderata hunc nec nimie discussionis pondus deprimat nec rur-

sus torpor incurie vacuum relinquat. Adulter quippe eius sententie tanta allegoriarum conceptione sunt grande: ut quisque eas ad solam tenere hystoriam nititur: earum notitiam per suam incuriam priuetur. Nonnulli vero ita exterioribus preceptis insistent: ut si quis eas subtilius penetrare desiderat intus quidem nihil incitat: sed hoc sibi etiam quod foris loquuntur abscondat. Unde bene quoque narratione hystorica per significationem dicitur. Tollens Jacob virgas populeas virides et amigdalinas: et ex platane ex parte decorticauit eas: detractisque corticibus in his que spoliata fuerant candor apparuit: ille vero que integra erant virides permanserunt atque in hunc modum color effectus est varius. Vbi et subditur. Proponitque eas in canalibus in quibus effundebat aqua: ut cum vissent greges ad bibendum ante oculos haberent virgas: ut in conspectu earum conciperent. Factusque est ut in siccitate coitus omnes intuerentur virgas et parerent maculosa et varia: et diverso colore respersa. Quid est enim virgas virides amigdalinas atque ex platane ante gregum oculos ponere: nisi per scripture sacre serie antiquorum patrum vitas atque sententias in exemplum populis prebere. Que nimirum quia iuxta rationis examen recte sunt vir-

Gen. 30.

Act. 7.

29

ge nominantur. Quibus ex parte corticem subtrahit: ut in his que expoliantur intus candor appareat: et ex parte cortice seruat: ut sicut fuerant exterius in viriditate permaneant: variisq; virgarum color efficitur: dñ cortex ex parte subtrahitur: ex parte retinetur. Unde considerationis enim nostre oculos precedentium patrum sententie: quasi virge varie ponuntur. In quibus dum plerūq; intellectum littere fugimus: quasi corticem subtrahimus: et dum plerūq; intellectū littere sequimur quasi corticem referuamus. Quisq; ab ipsis cortex littere subducitur: al legione candor interior demonstratur: et dñ cortex relinquitur: exterioris intelligentie uidentia exempla monstrant. Quas bene iacob in aque canalibus posuit: qz et reddē: proz noster in libris eas sacre scientie qbus uos intrinsecus infundimur ficit. Has aspicientes arietes cum omnibus coeunt: qz rationales nostri spiritus: dum in earum intentione deficiunt: singulis quibusq; actionibus permiscetur: ut tales fetus operū procreant: qualia exempla precedentium in uocibus preceptorum uident: et diuersum colorem proles boni operis habeat: qz et nonnunquam subtrahit littere cortice acutius in terna considerat: et reseruat nonnunq; hy storie tegimine bene se in exterioribus format. Nam qz diuine sententie aliquando inferius rimande sunt: aliquando exterius obseruande per Salomonem quoq; dicit. Qui fortiter premit uera ad eliciendū lac exprimit butyrum: et qui uehementer emungit: elicit sanguinem. Uera quippe fortiter premimus cum uerba sacri eloquiū subtili intellectu pensamus. Qua pssione dñ lac que rimas: butyrum inuenimus qz dum nutrirī uel tenui intellectu querimus ubertate in terne pinguedinis uigimur. Quod tamen nec nunc nec semper agendum est: nec dñ lac queritur ab uerbis: sanguis sequat. Plerūq; etenim quidam dum uerba sacri eloquiū plūs debent discutiant: in carnale intellectum cadunt. Sanguinem quippe elicit: qui uehementer emungit: quia carnale efficitur: hoc quod ex natura spiritus discussione sentitur. Unde necesse ē ut beati Job opera que inter increpantium amicorū uerba iecro narrat: ne afflictia mens illius in desperatione deficiat iuxta pondus hylo-

rie perferentem: ne si hec animus plusquā necesse est spiritualiter inuestigat a uerborum eius uerbis sanguis nobis pro lacte respondeat. Si quando uero quedam mystica in suorum operum narratione permiscetur: ad hec necesse est ut mens concita redeat ad que hanc ut ipse datur intelligendo loquens uocat. Nam sanctus uir postq; ea que sibi per flagellum domini fuerant inflata narrauit: nunc per ordinem ppris enumerando uirtutes qualis ante flagellū fuerit innotescit. Sic uite sue hy storiam texens ut eis perarum aliquid quod allegorice intelligi possit interferat: quatenus et ex magna parte hy storica sint que memorat et tamen aliquando per eam eadem ad spiritalem intelligentiam consurgat. Qua itaq; fortitudine ab omni lapsa exteriora sua custodie interioris disciplina construxerint innuat dicens.

Capitulum.

12.

Epegi sedul

cum oculis meis ut ne cogitarem quidem de uirgine. Et si inuisibilis anima nequaquā corporum rerum delectatione tangi-

tur: nisi qz inherens corpori quasi quedam egrediendi foramina eiusdem corporis sensus habet. Uisus quippe: auditus: gustus: odoratus: et tactus: quasi quedam uicinitas sunt: quibus foras ueniat: et ea que extra eius sunt substantiam concupiscat. Per hos etenim corporis sensus quasi per fenestras quasdam exteriora queq; anima respicit respiciens concupiscit. Hinc etenim uenias ad. Ascendit mors per fenestras nostras ingressa ē domus nostras. Ad hos qz per fenestras ascendit: et domum ingreditur: cum per sensus corporis concupiscencia ueniens habitaculum intrat mentis. Quo contra hoc quod sepe diximus de uisus per Isaiam dicitur. Qui sunt hi qui ut nubes volant: et quasi columbe ad fenestras suas. Inhi nōq; volare ut nubes dicti sunt qui a terrenis contagiis subleuantur: et quasi columbe ad fenestras suas sunt: quia per sensus corporis exteriora queq; intentione non respiciunt capacitaris eosq; foras non rapit concupiscencia carnalis. Quisquis ve-

Job. 12. 1.

3

Iere. 9.

Isa. 60

2

Pro. 30.

ro per has corporis fenestras incante exte-
rius respicit: plerūq; in delectatione pecca-
ti etiam nolens cadit: atq; obligatus desi-
derijs incipit velle quod nolit. Porro
quippe anima dum ante non premitur ne i-
cane videat quod concupiscat: ceco post
incipit desiderare quod videt. Unde et pro-
pheta mens que subleuata sepe miferijs in
terris intererat: quia alienam coniugem in
cane vidit obtenebrata postmodum sibi
met illicita coniunxit. Sanctus autem vir
qui acceptis corporis sensibus velut subie-
ctis ministris: quidē equissimus iudex pre-
est: culpas conspiciat anteq; veniant: et velut
insidianti mori fenestras corporis cōciau-
dit dicens. Peperi sedus cum oculis meis:
ut ne cogitarem quidem de virgine. Et
enim cogitationes cordis caste seruare po-
tuit sedus cum oculis pepigit: prius in
caute aspiceret: q; postmodum intus ama-
ret. Valde namq; est q; caro deorsum tra-
hit: et semel species forme cordi per oculos
illicta vir magni luctaminis manu soluitur.
Ne ergo quidem lubrica in cogitatione ver-
semus: prociendum nobis est: quia lue-
ri non decet: quod non licet concupisci. Et
enim munda mens in cogitatione seruetur
a lasciuia voluptatis sue depruendi sunt
oculi quasi quidam raptōres ad culpam.
Nec enim ena ligni vetitum contigisset:
nisi hoc prius incaute conspiceret. Scriptū
quippe est. Vidit mulier quod bonum esset
lignum ad vescendum: et pulchrum ocu-
lus aspectus delectabile: et tulit de fructu il-
lus et comedit. Vnde ergo pensandum est:
quanto debeamus moderamine ergo illici-
ta visum restringere nos qui mortaliter vi-
uimus: si et mater viuētius per oculos ad
mortem venit. Vnde etiam sub inde voce
que exteriora videndo concupiscens bona
interiora perdidit propheta dicit. O cu-
lus meus depredatus est animam meam.
Concupiscendo enim visibilia: inuisibiles
virtutes amisit. Que ergo interiorum fructum
per exteriorum visum perdidit: per ocu-
lum corporis pertulit predam cordis. Unde
nobis ad custodiendam cordis mundi-
cia exteriorum quoq; sensuum disciplina
seruanda est. Nam quantalibet virtute
mens polleat: quantalibet grauitate vi-
geat: carnales tamen sensus puerile qui-

dam exterius perscrepant: et nisi interioris
grauitatis pondere: et quasi iuuenti quo-
dam vigore frenentur: ad fura que h; le-
uitatem enervem trahant. Videamus igitur
quomodo beatus Job id quod i eo fin-
tum: ac puerile caro sapere potuit: iuueni-
li sapientie vigore restringere. Ille. Peperi
sedus cum oculis meis. Et quia non in se
actionem tantummodo: sed in cogitatione
luxurie extinxit: securus admittit. Et ne co-
gitarem quidem de virgine. Sciebat nūm-
rum luxuriam esse in corde refrenandam:
sciebat per sancti spiritus donum q; redem-
ptor noster veniens legis precepta transcen-
deret: et ab electis suis non solum luxurias
carnis sed etiam cordis aboleret, dicens:
scriptum est. Non adulterabis: ego autem
dico vobis quoniam omnis qui viderit mu-
liercam ad concupiscendum eam iam mecha-
tus est eam in corde suo. Propter quod
pe luxuria perpetrata: per auctorem vero
mūdicię luxuria cogitata damnatur. Vnde
est enim q; discipulis primus ecclesie pasto-
r dicit. Propter quod succincti lumbos me-
tis vestre: sobrijs perfecte sperate in ea que
offertur vobis gratiam. Lumbos enim car-
nis succingere est: luxuriam ab effectu re-
frenare. Lumbos enim mentis succingere
est: hanc etiam a cogitatione restringere.
Vnde est q; angelus qui Joannem alloquitur:
zona aurea super mammillas cinctus
esse perhibetur. Quia enim testamenti no-
ui mundicia etiam cordis luxuriam frenat
angelus qui in eo apparuit in pectore: cin-
ctus venit. Quam bene zona aurea strin-
git: quia quisquis superne patrie cuius est:
non iam timore supplicij: sed amore clari-
tatis immundiciam desinit. Ad alium vero
luxurie cogitatione perpetratur aut ope-
re. Callidus namq; aduersarius noster: cū
ab effectu operis expellitur secreta pollue-
re cogitatione molitur. Unde et serpenti a
domino dicitur. Pectore et ventre re-
pes. Serpens videlicet ventre reptans: quando ho-
stis lubricus per humana membra sibi met
subdita visq; ad explorationem operis luxu-
riam erocet. Serpens autem reptat pectore:
quando eos quos in opere luxurie non va-
let pollucere: polluit in cogitatione. Alius
itaq; luxuriam iam perpetrat actione huius
serpens reptat ex ventre. Alius autem per-

Mat. 5.
D

Sed. 3.

petrandam versat mente: huius serpens re-
pit ex pectore. Sed quis per cogitationem
ad explenda opera peruenitur recte serpens
prius pectore: et postmodum reperire ventre
discubatur. Unde beatus Job quia disci-
plinam etiam in cogitatione tenuit: vna
custodia serpentis pectus ventremque supe-
rauit dicens: pepigi fedus cum oculis meis
vt ne cogitarem quidem de virgine.

Capitulum.

3.

Quia nimirum cordis mun-
diciam quisque adipisci non
appetit: quid aliud quam
dem a se mundicie aucto-
rem repellit. Unde beatus
Job protinus subdit. (Quia
enim partem deus haberet in me desuper:
et hereditatem omnipotens de excelsis.) Ne
si aperte dicat. Si mentem in cogitatione
polluero: eius qui mundicie auctor est esse
hereditas nequaquam possum. Nulla enim
bona sunt cetera: si oculi in diuersis oculis ca-
stratis testimonio non approbantur. Omnes
quippe virtutes in conspectu condito-
ris sui vicaria ope se subleuant: vt quia vna
virtus sine alia: vt nulla est omnino vel mi-
nima: vicissim sua adiunctione fulciantur.
Si enim vel castitatem humilitas deserat:
vel humilitatem castitas relinquat: apud
auctorem humilitatis: et mundicie prodes-
se quid praeualer vel superba castitas vel
humilitas inquinata. Sanctus igitur vir:
vt ab auctore suo in bonis reliquis posside-
ri mereatur: cordis mundiciam custodiens
dicat. Peperi fedus cum oculis meis: vt ne
cogitarem quidem de virgine. Quam enim
partem haberet deus in me desuper: et he-
reditatem omnipotens de excelsis. Ne si aper-
te fateatur dicens. Habere me possessiones
suas excelsorum conditor renuit: si mens
mea ante conspectum illius in infimis desi-
derijs tabescit. Sed inter hec sciendum est:
aliud esse quod animus de temptatione car-
nis patitur: aliud vero cum per consensum
delectionibus obligatur. Plerumque enim
cogitatione praua pulsatur: sed renuitur:
plerumque autem cum peruersam quid con-
cipit: hoc intra semetipsum etiam per desi-

derium voluit: et nimirum mentem nequa-
quam cogitatio immunda inquinat compul-
sa: sed cum hanc sibi per delectatione sub-
ingat. Vnde etiam predicator egregius di-
cit. Temptatio vos non apprehendat nisi
humana. Humana quippe tentatio est: qua
plerumque in cogitatione tangimur etiam no-
lentes: quia vt notum est: et illicita ad ani-
mum veniant: hoc vtiq; in nobismetipsis ex
humilitatis corruptibilis pondere habemus.
Iam vero demoniaca est: et non hu-
mana temptatio: cum ad hoc quod carnis
corruptibilitas suggerit per consensum se
animus astringit. Hinc iterum dicit. Non
regnet peccatum in vestro mortali corpore:
Peccatum quippe in mortali corpore non
esse: sed regnare prohibuit: quia in carne
corruptibili non regnare potest: sed non esse
non potest. Hoc ipsum namque et de pecca-
to temptari peccatum est: quo quia quam-
diu viuimus perfecte omnimodo non care-
mus. Sancta predicatio quoniam hoc ex-
pellere plane non potuit: et de nostri cordis
habitatione regnum talit: vt appetitus illicitus:
et si plerumque bonis nostris cogitationi-
bus occulte se quasi fur inserit: talem si in-
greditur non dominetur. Vir igitur sanctus
dicens: peperi fedus cum oculis meis: vt
ne cogitarem quidem de virgine iniquitatem
vult intelligi: quia eius animi culpa in co-
gitatione non contingit: sed quia nunquam
hanc ex consensu superauit. Nam velut in-
teger in manu possessionem dei mentem suam
contra aduersarii depredationem indicat
qui protinus adiungit. Quam enim par-
tem haberet deus in me desuper: et heredi-
tatem omnipotens de excelsis. Ne si aperte
dicat. Carne quidem mortali corruptionis
conditioni subiaceo: sed auctori meo de non
seruio si ei integrum a consensu culpe ani-
mum non defendo. Sequitur.

Capitulum.

4.

Unquid non perditio est in-
quo: et alienatio operibus
iniquitatem? Festina con-
solatio bonorum: est confi-
deratus finis malorum. Qui
enim corum interitum malis

i. Loz

C

21

conspiciant quod euadunt: lege existimant
 quicquid aduersum in hac vita patiuntur.
 Sunt ergo nunc reprobi: et delectationum
 suarum desideria contemplant: in fine sua da
 natione sensuri sunt: quia mortem male vi
 uentes amauerunt. Transitorio autem hic
 verbere affligatur electi: vt a prauitate fla
 gella corrigat: quos paterna pietas ad he
 reditatem seruat. Hunc etenim flagellatur
 iustus: et verbere discipline corrigitur: quia
 ad eterne hereditatis patrimonium prepara
 tur. In suis autem voluptatibus relaxatur
 iustus: quia tanto ei temporalia bona sup
 perant: quanto eterna denegantur. Iuui
 sus ad debitam mortem currens effrenas
 voluptatibus vitur quia et vituli quia ma
 etandi sunt in liberis pastibus relinquuntur.
 At contra iustus a delectationis transi
 torie iocunditate restringitur: quia et nimis
 vitulus ad laboris usum vite deputatur: sub
 iugo retinetur. Hegantur electi in hac vi
 ta bona terrena: quia et egris quibus spes vi
 uendi est: nequaquam a medico cuncta que ap
 petunt ceceduntur. Sunt autem repro
 bi bona que in hac vita appetunt: quia et
 desperatis egris omne quod desiderat non
 negatur. Perpendant igitur iusti que sint
 mala que iugo permanent: et nequaquam eo
 rum solliciti inuideant que percussit.
 Quid est enim quod de communis gaudijs am
 mirentur: quando et ipsi ppter per asperum ad
 salutis patriam redeunt: et illi quasi per ame
 na prara ad foveam tendunt. Dicit ergo
 vir sanctus: Nunquid non perditio hec est
 iniquo alienatio operantibus iniquitatez?
 Quod videlicet alienationis verbum diu
 rius sonaret: si hoc interpretis sue in lingue
 voce tenuisset. Quod enim apud nos alie
 natio: hoc apud hebreos anathema dicit:
 Tunc ergo alienatio est reproborum: cum ab
 hereditate districti iudicis se anathema esse
 conspiciant: quia hic cum peruersis mori
 bus contempserunt. Floreant igitur iniqui
 a flore eterne hereditatis alieni. Iusti ve
 ro semetipsos soletiter inspiciant: et in cun
 ctis actionibus a domino se videri primes
 cant. Unde et apte mox subditur. (Hunc
 ipse considerat vias meas et cunctos gressus
 meos dimmerat:) Quid viarum noie ni
 si actiones denunciat. Hinc enim per Die
 remiam dicitur: Bonas facite vias vestras

et studia vestra. Quid vero gressus appel
 latione nisi vel motus mentium vel profe
 ctus accipimus meritorum: Quibus profe
 cto gressibus ad semetipsam nos veritas
 vocat dicens: Venite ad me omnes qui la
 boratis et onerati estis. Ad se quippe venire
 nos dominus precipit: inquit non gressi
 bus corporis: sed profectibus cordis. Ipse
 namque ait: Veniet hora quando neq in mo
 te hoc: neq in hierosolymis adorabitis pa
 trem. Et paulo post. Terti adoratores ado
 rabunt patrem in spiritu et veritate. Nam
 et pater tales querit qui adorent eum. In cor
 de ergo esse gressus insinuat: quando et vt ve
 niamus vocat: et tamen motu corporis ne
 quaquam nos ad alia transire denunciat.

Capitulum. 5.

Sicut autem dominus vni
 uersumqz pferat vias: sic
 dinumerat gressus: vt ne
 minutissime quidem cogita
 tiones eius iudicio: ac ver
 ba tenuissima: que apud
 nos visu videntur: indiscussa remaneant.
 Hinc eni dicit: Qui irascitur fratri suo reus
 erit iudicio. Qui dixerit fratri suo Racha:
 reus erit cõsilio. Qui dixerit fati: reus erit
 gehene ignis. Racha quippe in hebreo elo
 quio vor indignantis: que quidem animi
 irascentis ostendit: nec tamen plenum ver
 bum irascentie exprimit. Pater ergo ira re
 prehenditur sine voce: postmodum pro ira
 cum voce: sed nec dum pleno verbo forma
 ta: ad extremum quoque cum dicitur fati:
 ira redarguitur: que cum excessu vocis: ex
 pletur etiam perfectione sermonis. Et no
 tandum quod in ira perhibet reus esse iudicio
 in voce ire quod est Racha: reum concilio:
 in verbo vocis quod est fati: reum gehene
 ignis. Per gradus etenim culpe erent
 ordo sententie: quia in iudicio adhuc cau
 sa discutitur: in concilio autem iam cause
 sententia diffinitur. In gehena vero ignis
 ea que in concilio egreditur sententia exple
 tur. Quia igitur humanorum actuum do
 minus subtiliter examie gressus enumerat: ira
 sine voce iudicio: ira vero, in voce atq in
 sermone gehenne ignibus mancipatur.
 Hanc subtilitatem considerationis eius p
 pheta aspererat cum dicebat. Fortissime: Hiere.
 magne: potens dominus exercituum no-

Mat. 23.

Jo. 4.

21

Mat. 5.

me tibi magnus pñlio: incōprehensibilis cogitatio cuius oculi apertī sunt sup oēs vias filiis adam vt reddas vniuersis secundū vias suas et fructū adinventionum ei⁹. Sic casides vias domini subtili examinatione cōsiderat: vt in vno quoq; nostrū nec ea que reminceret bona pertereat: nec mala que videlicet displicent sine increpatōe de relinquat. Vñc est enī q; angelum ecclesie pergāmit: et in qbusdam laudat: et in qbusdam redarguit dicens: Scio vbi habitas: vbi sedes est sathan: et tenes nomen meū: et nō negasti fidem meā. Et paulo post: sed habeo aduersum te pauca: q; habes illic tenētes doctrinam balaam hic angelo arbi re dñ. Non opera tua: et charitatem tuam: et fidem et ministeriū et patientiam tuam: et opera tua nouissima plura prioribus: s; habeo aduersum te pauca: q; pmissis mulierem Jezabel que se dicit ppheten docere et seducere seruos meos: et fornicari: et manducare idolotica. Ecce bona memorat: nec tamen resecanda mala sine penitentiā relinquit: q; scilicet singularium vias cōsiderat sic gressus enumerans pensat: q; subtili examine perpendat: vel quātum quisq; ad bona pfiat: vel quātum ad mala deitans suis pfectibus cōstruat. Incrementum qppe meritorum quod bene vite studijs agitur plerūq; malū admittitōe retrahit: et bonum quod animus oprando cōstruit hoc alia ppetrando peruerit. Unde sancti viri tanto se subtilius in cogitatione pstringunt: quāto et a superno iudice districtius cōsiderari cōspiciunt. Videntem qppe discutiunt: imminere si qua deliquerint querāt: vt tanto fiant irreprensibiles iudici: quāto semetipsos quodidē et siue cessatione reprehendūt: nec tamen de hac re iam gaudia se caritatis sumunt: q; ab illo se videri cōsiderant: qui in eis et illi videt q; videri ipsi in semetipsis non valent. Et qdem beatus Job perfectionis vitam inter veteres tenuit: sed q; eius intentio ad redemptoris aduentum pphetico spiritu eripit: in ill⁹ preceptis pensat ipse q; multa de perfectione minus habeat. Unde et subdidit: (Si ambulauit in vanitate et festinauit in dolo pes meus appendat me in statera iusta et sciat deus simplicitatem meam.

Capitulum 6.

Scire dei dñ: scire nos facere visitato nostre locutionis modo: q; letum diē dicimus et quo contingit vt letemur. Vñc est enī q; ad Abraham dominus dicit: Hunc cognoui q; timeas deum. Hecq; enī creator temporum quicq; cognouit: ex tempore: sed cognoscere eius est: et cuiuslibet cause emergentis articulo nobis cognitio nem prebere. Quis vero statere nomine: nisi si mediator dei et hominū designatur? In quo equa lance oia merita nostra pensantur: et in cuius preceptis agnoscimus quid in nostra vita minus habeam⁹. In hac autem statera appendimur: quotiens ad vite eius exempla prouocamur. Vñc nāq; scriptum est: Christus pro nobis passus ē: nobis reliquens exemplū vt sequamini vestigia eius: q; peccatū nō fecit nec dolus inuentus est in ore eius. Qui cū malediceretur nō maledicebat: dñm pateretur nō cōminabatur. Vñc per Paulum dñ: Per patientiam curramus ad ppositum nobis certamen aspicientes in auctore fidei et confusmatorem Iesu: q; proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta. Ad hoc itaq; dominus apparuit i carue: vt humanam vitam ammonendo excitaret: et pla prebendo accenderet: moriendo redimeret: resurgendo repararet. Cui ergo nulla in se beatus Job iure redarguenda reperit: ad excedentem omnia redemptoris vitam mentis oculos tendit: vt in illa cognoscat ipse qd minus habeat: cum dicit: Si ambulauit in vanitate: et festinauit in dolo pes meus: appendat me in statera iusta et sciat deus simplicitatem meam. Ne si aperte dicat: Si qua vnq; leniter: si qua peniciose perpetrari: dei et hominū mediator appareat: vt in eius visa cognoscat: an ego veraciter simplex fuero. Qui enim vt diximus suorum tēporum viros accesserat: mediator dei et hominū querebat: vt i illo pensatus agnosceret: si vitam simplicē vere tenuisset: dicat ergo. Appendat me in statera iusta: et sciat deus simplicitatem meam: quod est scire me faciāt. Vñc patenter fateatur dicens: Quantum ad humane vite modū nulla in me reprehendenda tā video: sed nisi mediator dei et hominū cum

Gen. 22

i. pñc. 2.

Hebr. 12

Zpoē. 1.

c

subtilioris vite preceptis appareat: quoniam adhuc a vera simplicitate discretem non cognosco. Rectus vero ordo servatur: si prius in vanitate et postmodum pes in dolo festinasse videtur. Vanitas prope ad lenitatem: dolus vero ad malitiam pertinet. Et nonnulli plerumque ad quedam post malitiosa perveniunt: quia prius lenia non declinant. Sequitur.

Capitulum 7.

Sed inquit gressus meos de via. Torrens gressus de via declinat: quotiens nostra cogitatio iter rectitudinis per sensum relinquit erroris. Quasi propter gressus extra viam ponimus: quod perieris de fideiis ab celestis vite delectatione separamus. Ut enim prefati sumus adhuc carnis corruptibilis pondere gravatim: nequaquam valemus sic vivere: ut nulla nos possit culpe delectatio pulsare. Sed aliud est nolentes tamen aliud consentientem animam perimere. Sancti autem viri tanto vigilanter se circumspectio ne custodiunt: quanto se pulsari sinistris moribus vel transitorie delectationis dedignant. Unde et adhuc subdit. ((Si secutus es oculus meus cor meum.)) Ecce iterum per interioris vigoris custodiam ad errorum membrorum disciplinam redit ut si quid fortasse cor illicitum concupisceret precessu discipline magisterio oculus videre recusaret. Sicut enim sepe reprobatio per oculos trahitur: sic nonnulli concepta intrinsecus: compellit sibi extrinsecus oculos deseruire. Nam plerumque res quolibet innocenti mente respicitur: sed ipso conspectu animus concupiscentie gladio confoditur. Non enim ut exempli causa iam dicimus David vix coniuges ideo studiosius respexit: quia concupiscerat: sed potius id concupiscit quia inerte respicit. Fit pro recte retributionis examine: ut qui exteriori negligenter utitur oculo interiori non intusse cecuratur. Sepe iam intrinsecus concupiscentia dominiatur: et illecebratus animus adversus suos sensus corporeos famulari more tyrannidis erigit: iussus voluptatibus oculos servare compellit: atque ut ita dicas fenestras luminis ad tenebras aperit cecitatis. Unde sancti viri cum sinistra pulsari delectatione se sentiant: ipsa per que forme species ad mentem ingreditur: discipline magisterio lu-

mina restringunt: ne prave cogitationis visio lenocinata famulatur. Que si subtiliter custodiri negligitur: cogitationis inundicia prius ad operationem transit. Unde et mox subditur. ((Et si in manibus meis adhaesit macula.)) Sanctus ergo vir sciens quod plerumque prava cogitatio per oculos veniat ad mentem: Paulo superius dicit: Necepi sedus cum oculis meis: ut ne cogitarem quod de virgine. Dependens etiam quod nonnulli in mente oritur: sed huic oborte oculi perierit se famulantur ait: Si secutus es oculus meus cor meum. Nec si aperte dicat: Nec passim videre volui que concupiscerem: nec videns do videri secutus sum que concepti. Dicit ergo: Si secutus es oculus meus cor meum: quod etiam videri illicitum mens eius ut videlicet humana precepit: altioris discipline magisterio constitutus sequi se per illicita sibi famulari oculos noluit. Pensum adhuc conscientiam nostram: quoniam culmine vir iste fuerit ex nostris cordis delectatione videamus. Ecce si qua illicita aliquando cogitant: quia ea cunctis inter archana cordis gladio sancti vigoris extinguit puerne illa visus ad opem non permittit. Unde premissimus illic subiungit. ((Et si in manibus meis adhaesit macula.)) Quando enim macula in manibus idest culpa in actionibus inhereret: quia celsura discipline non sinebat in cogitatione perficere: Neque enim culpa ad opus prodire permittitur: si intus ubi nascitur extinguitur. Si autem reprobationi in corde nascenti festi ne non resistitur: hac eadem qua nutrit mora roboratur: existens foris in operibus: vici vi prevalet quia ipsam intus membrorum domina mentem captivam tenet. Quia vero vir sanctus supiora omnia sub conditudo intulit: si hec videri pertraheret sententia se maledictionis astringit dicens. ((Serax et alius comederet: progeneris mea eradicef.)) Ad hoc sacri eloqui serere dicimus: quia vi te predicare. Hinc etiam propheta ait: Beati qui seminat super omnes aquas. Sancte quippe ecclesie predicatorum super omnes aquas seminare consperit: quoniam cunctis late populis verba vite quasi celestis panis grana tradiderunt. Comedere autem est bonis operibus saciari. Unde per semet ipsam veritas dicit: Meus abus est ut faciam voluntatem eius: qui me misit. Si ergo

21

B

C

D

Ira. 32.

Jo. 4.

ea que protulit facere pretermisit: ait: Seram et alius comedit. Ne si aperte dicat: Quod os meum loquitur: non ego sed alter operebit. Predicator quippe qui a suis vocibus moribus discrepat: sciuntus scribit: quod aliis manducet: quia suo semine ipse non pascitur: quando a verbi sui rectitudine propria actione vacatur.

Capitulum. 8.

Et quia plerumque discipuli incassum bona audiunt cum ex magistri vita operum crepulo destruantur: recte subiungitur: ((Et progenies mea eradicetur.))

Doctores enim progenies eradicantur: quando is qui per verbum nascitur: per exemplum necatur: quia quem lingua vigilans gignit: vite negligentia occidit. Nec enim torpenti nobis est mente transiendum: quod apud Salomonem mulier filium quem vigilans lactare consueverat: dormiens interemit. Quia nimirum magistri vigilantes quidem scientia sed vita dormientes: auditores suos quos per vigilas predicationis nutriunt: dum quod dicunt facere negligunt: per somnum torporis occidunt: et negligendo opprimunt quos alere verbis lacte videbantur. Unde plerumque dum ipsi reprehensibiliter vivunt et habere discipulos vite laudabiles nequeunt: alienos sibi attrahere conantur: quatenus dum bonos se habere sequaces ostendunt: apud iudicia hominum ereascent mala que agunt: et qua si per subditorum vitam mortiferam tegant negligentiam. Unde illic mulier filium generavit proprium: quem sinit alienum. Sed tamen veram matrem Salomonis gladius invenit: quia videlicet cuius fructus viciat: vel cuius intreat extremo examine ira distribuit iudicialiter demonstrat. Ubi et illud est solenter intendendum: quod vivens filius patris cuius precipitur: ut sola postmodum matri red datur: quia in hac vita quasi partiri conceditur: vita discipuli: dum ex illa nonnulli alter apud deum meritum: alter vero apud homines laudem habere permittitur. Sed falsa mater cum quem non genuit occidit: non metuit: quia arrogantes magistri et charitatis ignari: si plenissimum nomen laudis et alienis discipulis consequi nequeunt: eo

rum vitam crudeliter insequuntur. Invidie enim face successi nolunt alijs vivere: quos se conspiciunt non posse possidere. Unde illic peruersa mulier dicit: Nec mens fit: nec istas. Et enim diximus quos sibi obsequi non vident: ad gloriam temporalem: eos alijs invident vivere per veritatem. Vera autem mater satagit ut eius filius saltem apud extraneum sit et vivat: quia concedunt veraces magistri ut ex eorum discipulis alij quidem magisterij laudem habeant: si tamen integritatem vite idem discipuli non amittant. Per que preteritis viscera hec eadem vera mater agnoscitur: quod omne magisterium examine charitatis approbatur et sola tum recipere meruit quem quasi totum concessit: quia fideles prepositi pro eo quod ex bonis discipulis suis non solum alijs laudem non invident: sed vilitatem eis et pueris ornant: ipsi etiam integros et viventes filios recipiunt: qui in supremo examine ex eorum vita perfecte retributis gaudia percipiunt. Hec paucis per excessum diximus: ut audientium progenies per doctorem negligentiam qualiter erigunt monstraremus: quod quod in ista hoc quod loquitur non vivit quos verbo genuit a stabilitate rectitudinis ope evellit. Sed beatus Job quos predicatione vigilans edidit: nequaquam actus dormiens extulit: ut quod fidenter dicit: si quod minus predicans compleri. Seram et alius comedit: et progenies mea eradicetur. Qui adhuc se de incarnatione pravit opus discutens subdit: ((Si deceptum est cor meum super muliere: et si ad hostium amici mei insidiatus sum.))

Capitulum. 9.

Clavis nonnulli a reatu adulterij nequaquam discreper culpa fornicationis: cum veritas dicat: Qui viderit mulierem ad concupiscendum: etiam mechabutus est i corde suo: qui ergo verbo mechabutus adulter dicitur: cum non aliena coniungit: mulier videri prohibetur: apte veritas ostendit: quod cum etiam solo visu cum turpiter vel inapta concupiscitur adulterij peccatur. Quod tamen plerumque ex loco vel ordine concupiscentis discernitur: quia scilicet si hunc in sacro ordine studiosa concupiscentia: sicut illam adulterij iniquat culpa. In personis tamen non

21

3. Re. 3

3

21

Mat. 5.

i. Cor. 6.

distimilabns isdem luxurie distinguatur reatus. In quibus fornicatoris culpa quia ab adulterij reatu discernitur p'dicatoris egre gij lingua testatur: que inter cetera asserit dicens: Neq; adulteri regnum dei possidebunt. Quod enim discernere reatu sententia subdidit: q; valde a se dissidant ostendit.

Per hoc ergo quod si si deceptum est cor meū super muliere: neq; cogitasse vir sanctus de fornicationis macula demonstratur. Per hoc autem quod subiicit: et si ad hostium amict mei infidatus sum. patenter innotescit q; a reatu adulterij liber fuit. Sed ad hec fortasse aliquis dicat: Quid de se mirum sanctus vir asserit si nō solum ab adulterij crimine veritatis a fornicationis ignatione se liberum seruauit. Hec autē panipēdinus: si virtutum eius tempora minime pen- samus. Nec dā enim ad restrictionem carnis reuelate g're districtior: cēsurā processerat: que nō solum corporis sed et cordis lasciuia reprobēdit. Nec dū multorum cōmunitum castitatis bona imitanda prodiderant: tamē beatus Job exēpla mundicie que nō acceperat tradebat. Et multū autē nunc etiam post p'hibitionē dei carnis imundicia perpetratur. Hic ergo colligendum est: cū quāta culpa nūc etiam post preceptum in graubus delinq'uitur cum tanta laude ante graubus abstinebatur. Qui si hoc vnq; fecerit: eādem culpāz verti sibi expetit in penam dicens: ((Secutum sit alteri vis pro: mea: et sup illam incuruetur alij.))

Enq; plerūq; hoc quod faciendo nō p'p'dimus q; graue sit patiēdo pensam: eiusdem vim facinoris quod se pati si re^o sit debere denunciat: exprimendo manifestat dicens: Hoc enī neq;as est: et inq'itas matri me: ignis ē vsq; ad p'ditionē deuorans: et omnia eradicans gentimina. Hoc iter peccatum distat et crimen: q; oē crimen peccatum est: nō tamen oē peccatum crimen est. Et in hac vita multi sine crimine: nullus vero eē sine peccatis valere. Unde et p'edicato: sanctus cum virū dignū g're sacerdotilis describeret nequaq; dixit: si qo sine peccato s; si quis sine crimine est. Quis vero sine peccato eē valeat cum Iohānes dicat: Si dixerimus: q; peccatum nō habemus: nosmetipsos seducimus et veritas in nobis nō est. In qua videlicet peccato: et crim-

num distinctione p'sandū est: q; nōnulla peccata animā pollunt. quā crimina extingunt. Unde beatus Job crimen luxurie diffinēs ait: Ignis ē vsq; ad p'ditionē deuorans: q; nūq; reatus facinoris nō vsq; ad ignationē maculat s; vsq; ad p'ditionē vorat. Et q; quelibet alia fuerint bona opera: si luxurie scelus nō abluatur: inēscite huius criminis obuiantur. scilicet ad funde: et omnia eradicans gentimina. Gentimina q'ppe sunt aie opationes bone. Cui tamen si p'uerso ordine caro dominet: igne luxurie oia bene prolatā cōcremant. Nulla q'ppe ante omnipotētis dei oculos iusticie pietatisq; sunt opera: que corruptionis cōtatione mōstrantur imunda. Quid enī prodest si pie quisq; necessitati cōpatitur. p'rimū: quādo impie in senectipso destruit habitationem dei: Si ergo per cordis mundiciam libidinis flāma nō extinguitur: incalsum quelibz virtutes oriunt: sicut p. 21. dicitur: Ignis erat sit ab ira mea: et ardebit vsq; ad inferos deosum: comedet terrā: et nascencia eius. Ignis q'ppe terrā atq; ei⁹ nascencia comedat: cū libido carnem atq; per hāc oia benececa cōsumit. Nam quicquid p'cedit ex fruge rectitudinis: hoc nimis cōcremat flāma corruptionis. Hic ita ergo: Ignis est vsq; ad p'rditionem deuorans: et oia eradicans gentimina: q; si corruptionis malo nō resistitur: et illa proculdubio p'eunt: que bona videbantur. Sed solent nōnullos ad humilitatem vicia sternere atq; ad timorem mentis virtutes eleuare.

Capitulum. 10.

Merendum ergo nobis est si beatus Job in tāta castitatis mundicia et humilitate fuit. Sed sanctus vir cum alta virtutum teneat: quāz de se humilia sentiat: reprobate aperit: cum subiungit: Si cōtempni iudicāi subire cum seruo meo: et ancilla mea: cū dī seceperant aduersum me. Qui enim iudicari cum seruis ancillisq; nō rēmit: liquido iudicat quod cōtra nullum vnq; priorū apud se tumidus fuit: iter hec autē liber in tueri vitam suā in omnibus quāta vīr sanctus discretionē custodit. Ad enim lōge superius dixit: Videbāt me iuuenes et abscōdebantur: et senes assurgentes stabant: p'n-

L

i. Jo. i.

ripes cessabant loqui: et digitum superponebant ori suo: vocem suam cohibebant: dentes: et lingua eorum gutturi suo adhibebat. Hunc vero ait: ((Si contempni iudicium suum cum seruo meo et ancilla mea cum disceptarent aduersum me.)) Quid digne considerare valeat huius viri tam sublimia virtutum moderamina. In quo tanta est auctoritas regiminis: ut ad silentium restringantur duces: tanta humilitas cordis ut et equo ad iudicium venire permittantur ancille. Ecce apparet miro modo in potestate principibus potentior: in certamine seruis equalis in eorum: principum memor regiminis in certamine famulorum memor conditionis. Se quippe sub vero domino famulum conspicit: ideo cordis altitudine se super famulos non extollit. Unde et protinus subdit. ((Quid enim faciam cum surrexerit ad iudicandum deus et cum quaesierit quid respondebo illi.)) Qui venturum iudicem cogitat: indefinenter quotiens rationum suarum in melius causas parat. Quia dum eternum dominum tremore cordis intuetur iura temporalis dominus super subiectos moderari compellitur. Perpendit enim nil esse quod temporaliter preest: ceteris quando illi ad reddendam rationem subest qui sine fine dominatur. Sepe namque temporalis vel transitoria potestas animum per abrupta elationis rapit. Et quia eo quisque extollitur: quo se esse super alios videt: illum oportet qui super se est semper aspiciat: ut ex eius metu quod supra omnia est crescentem intrinsecus animi tumorem premat. Intueatur enim qui sub ipso sunt: sed consideret sub quo ipse sit: ut ex consideratione veri domini decreascit tumore falso dominationis. Unde beatus Job quia eius iudicium qui super omnia eminebat: hic ad temporalis iudicij famulis equalis venit dicens. Si contempni iudicium suum cum seruo meo: et ancilla mea cum disceptarent aduersum me. Quid enim faciam cum surrexerit ad iudicandum deus: et cum quaesierit quid respondebo illi. Qui ut semper cor in humilitate deprimat nequaquam in eiusdem famulis conspicit: quod sibi status est dispar: sed quod natura communis. Unde etiam subdit.

Ca. xi.

Quid non in vtero fecit me quod et illum operatus est et formauit

in vultu vultus:)) Potentibus viris magna est virtus humilitatis considerata equalitas conditionis. Omnes namque homines natura equales sumus: sed accidit dispensationis ordine: ut quibusdam prelati videamur. Si igitur hoc a mente deprimimus quod temporaliter accessit: inuenimus citius quod naturaliter sumus. Pleraque enim se animo accepta potestas obijcit: cumque tumidis cogitationibus fallit. Adhuc ergo humilitate considerationis deprimendus est tumor elationis. Si enim apud semetipsam mens de seendit de vertice culminis: citius planticie inuenit naturalis equalitatis. Nam ut prefati sumus omnes homines natura equales genuit: sed variante meritum ordine alios alijs dispensatio occulta postponit. Ipsa autem discretas que accessit ex vicio: recte est diuini iudicij ordinis: ut quod omnis homo iter vite eque non graditur: aliter ab altero regatur. Sancti autem viri qui presunt non in se potestatem ordinis: sed equalitatem conditionis attendant nec preesse gaudent hominibus sed prodesse. Sciunt enim quod antiqui patres nostri non tam reges hominum quam pastores pecorum fuisse memorantur. Et cum hoc dominus significasse diceret. Crescite et multiplicamini et implete terram subdidit: et terror vestre ac tremor sit super cuncta animalia terre. Non enim ait sit super homines qui futuri sunt: sed sit super cuncta animalia terre. Homo quippe animalibus irrationabilibus non antea ceteris hominibus natura prelatus est: et ideo ei dicitur: ut ab animalibus et non ab homine timeatur: quia contra naturam superbiere est ab equali velle timere: quantum plerumque a subditis etiam sancti viri timere appetunt: sed quando ab eisdem subditis deum minus me timere deprebendunt: ut humana saltem formidine peccare metuant: qui diuina iudicia non formidant. Nequaquam ergo prepositi ex hoc quod timore superbiunt: in quo non suam gloriam: sed subditorum iustitiam querunt. In eo enim quod metus sibi a peruersis viuentibus erigunt: quasi non hominibus sed brutis animalibus dominantur: quia videlicet ex qua parte bestiales sunt subditi et ea etiam debent formidant iacere subditi. Cum vero deest vitium quod corrigatur non de excellentia potestatis: sed de qualitate

Eccl. 9.

tate conditionis gaudent: et non solum ab eis merui: sed etiam plus quam necesse est honorari refugiant. Neque enim leue se perpeti damnum humilitatis credunt si ab eis pro merito fortasse ordinis pluris estimantur. Hinc est enim quod primus pastor ecclesie, cum adorante se comelio super se sibi honorem videret oblatum ad equalitatem conditionis sue citius recurrit dicens. Surge: et ego ipse homo sum. Quis enim nesciat quod ceteri totius homo debeat et non homini proferri. Quia ergo humiliari sibi plusquam debuit proximum vidit: ne ultra humanitatis metas mens intumesceret esse se hominem recognovit: quatenus illati sibi honoris elationem frangeret: et considerata equalitate conditionis. Hinc a Joanne adoratus creaturam se esse cognovit dicens. Uide ne feceris: conseruus tuus sum et fratrum tuorum. Hinc propheta: cum ad videntem sublimia rapitur filius hominis vocatur ut ductus ad celestia hominem se esse meminerit. Ne si enim diuina vox verbis apertioribus ammonere dicens. Memento quid sis ne de his ad que raperis extollaris: sed altitudinem reuelationis tempera memoria conditiois. Ereo ergo colligendam est quanta communis nature, memoria in corde deprimi debeat: terrene potestatis timor: si et humanitatis vocabulo agitur ne cogitationis elatio ex secretis celestibus generetur. Luce vi delicti, humanitatis bene beatus Job semper recordatione tenuit qui ait. Nihil quod non in vitro fecit me qui et illum operatus est: et formauit in vulua vniuersus. Ne si aperte dicat. Tur non eque debeamus in cuiuslibet negotij iudicio discutiri: qui per conditoris potestatem sumus equaliter facti: Sed quia castitatis eius atque humilitatis acta cognouimus: nunc liberalitatis opera cognoscamus. Sequitur.

Capitulum.

12.

S negant quod volebant pauperibus: et oculis vidue expectare, feci. Propter hoc vidua vir sanctus ostendit non solum ad inopiam pauperibus: sed etiam ad habendum desiderium deseruisse. Sed quid si ipsa vellent pauperes que fortasse accipere non expediret. An quia in scriptura sacra dici

pauperes humiles solent: ea sola estimanda sunt: que accipere pauperes volunt: que humiles petunt. Et paulatim oportet ut in cunctanter detur quicquid cum vera humilitate requiritur. id quod non ex desiderio sed ex necessitate postulat. Nam valde iam superbiere est extra metas inopie aliquid desiderare. Unde et superbe petentibus dicit. Petitis et non accipitis: eo quod male petatis. Quia ergo illi sunt veraciter pauperes: qui inflati per superbie spiritum non sunt: quos aperte veritas exprimit: cum dicit. Beati pauperes spiritu: recte nunc per sanctum virum dicitur. Si negant quod volebant pauperibus: quoniam qui ea volunt que profecto liquet quod eis non expendant coispe quod sapienter abundant spiritum: semper pauperes non sunt. Sed beatus Job dum pauperes humiles appellat: quicquid ab eo accipere pauper voluit non negant: quia veraciter quicquid humilis quod non potuit obtinere nec voluit. Sed cum largitatem mentis sue indicat: quod ad vota se pauperibus concurrere manifestat: necesse est ut queramus ne lumen misericordie rationis tarditate fuscaverit. Unde subiungit. Et si oculos vidue expectare feci. Idcirco se viduam expectare noluit: ut non solum ex munere, sed ex celeritate muneris honorum operum merita angeret. Unde alias scriptum est. Ne dicas amico tuo vade et reuertere et cras dabo tibi cum statim possis dare. Sed nonnulli solent extremum multa largiri: communis autem vite gratias repellentes habere pauperes factos in domestica conuersatione refugiant. Unde beatus Job ut non solum se infirmum ceteris multa prebuisse: sed apud se quosque inopes etiam in domestica conuersatione recepisse: protinus adiungit. (Si comedi buccella meas solus et non cecidi pupillus ex ea: scilicet preterat se preiudicium facere estimans si solus comederet: dominum omnium communiter creasset. Que profecto communio conuersationis esse cum talibus intra domesticos parietes debet ex quibus eterne proficiant merita retributionis. Unde sanctus vir non quilibet: sed ad manducandum socium pupillum se habuisse perhibet. Sed tanta hec pietatis viscera vtrum a semetipso habuerit an a conditoris sui gratia sit cōsecutus innotescat. Sequitur. Quia ab infantia

Mat. 5.

23

Ips. 5.

C

mea creuit mecum miseratio ⁊ de vtero matris mee egressa est mecum. Misericordia etenim si eius fuit arbitrij vt cum ipso proficeret: liquet tamen quia eius arbitrij nō fuit vt cum ipso de vtero crearet. Constat ergo quia sue virtutis nil tribuit: qui profecto restatur quia hoc ex conditoris munere accepit. Bonum igitur quod a conditore habuisse se infamat: liquet proculdubio quia ad laudem conditoris narrat: indicans ab ipso se accepisse vt pius esset a quo accepit vt esset: quia sicut suo opere in vtero conditus non fuit: ita nec sua virtute ab opere pius fuit. Sed pensandum nobis est: quod asserit: creuit mecum. Nonnulli enim quo ad etatem crescunt: ab innocentia decrescant. Electis vero cum foris etas corporis intus si dici liceat crescat etas virtutis. Sequitur.

Capitulum.

13.

S desperi pretereuntes eo q non habuerit indumentum ⁊ absq opimento pauperes: si non benedixerunt mihi latera eius ⁊ de velle ribus omnium mearum factus est. Quod pauperes non desperi: virtutem humilitatis exhibuit: quod autem operuit pietatis. Bene quippe iste virtutes ita subimit esse cōnere debet: vt vicario semper opere fulciatur: quatenus nec humilitas cum veneratur proximū largitatis gratiam deserat: nec pietas cum largitur intus mescat. Erga indigentia: itaq proximi humilitatem pietas fulciat: humilitas pietatem: vt cum indigentem rebus necessarijs nature tue confortem videris: nec per impletatem desinas tegere: nec per superbiam negligas venerari quem tegis. Nam sunt nonnulli qui mor vt ab egenis fratribus fuerint necessaria postulat: post dona largiuntur in eos prius contumeliosa verba iaculantur. Qui ⁊ si rebus ministerij pietatis perficiunt verbis tamen gratiam humilitatis perdunt: ita vt plerūq videatur quia illate iam iniurie satisfactionem solunt: cum post contumelias dona largiuntur: nec magis est operis q postulat tribuunt: quia ipse rationis sue munere vix eundem crescentium sermonis tegunt. Quibus bene per ecclesiasticum librum dicitur. Omni dato nō

des tristitiam verbi mali. Et rursum. Ecce verbum super datum bonum ⁊ vtrūq cum homine iustificato: videlicet vt datum erbi beri debeat per pietatem: ⁊ bonum verbum tribui per humilitatem. At contra alij egenos fratres non student rebus fulcire cum possint: sed blandis tantum misericordibus fouere. Quos vehementer Jacobi predicator sancta reprehendit dicens. Si autem frater aut soror nudi sunt ⁊ indigent victu quotidiano. dicat autem aliquis ex vobis illis. Ite in pace calefacimini ⁊ saturamini: non deridetis autem eis que necessaria sunt corpori quid vobis proderit. Quos Ioānes quoq apostolus ammonet dicens. Filii mei non diligamus verbo nec lingua: sed opere ⁊ veritate. Dilctio nāq nostra semper exhibenda est: ⁊ veneratione sermonis ⁊ ministerio largitatis.

Capitulum.

14.

Multum vero ad hebdomadam dantis superbiam vallet: si cum terrena tribuit: verba sollicite magisterij celestis penset qui ait. Facite vobis amicos de mamona iniquitatis: vt cum defeceritis: recipiat vos in eterna tabernacula. Si enim per eorum amicitijs eterna tabernacula acquirimus dantes proculdubio pensare debemus: q patronis potius munera offerimus: q egenis dona largimur. Vnde per Paulum dicitur. Aestra abundantia illorum inopia suppleat vt ⁊ illorum abundantia vestre inopia sit supplementum: vt videlicet sollicite perpendamus: quia ⁊ eos quos nunc inopes cernimus abundantes quandoq videbimus ⁊ qui abundantes aspiciuntur: si largiri negligimus: quandoq inopes erimus. Qui itaq nunc temporale subsidium pauperi tribuit: ab eo postmodum perpetua recepturus (vt ita dicam) quasi ad frugem terram ereolit: que quod acceperit uberius reddit. Restat ergo vt nunquā elatio surgat ex munere: quando videlicet diues ex eo q pauperi tribuit agit vt imperpetuum pauper non sit. Beatus igitur Job vt diligenter ostenderet: humilitas atq misericordia quanta in eum fuerit consideratione sociata ait. Si desperi pretereuntem eo q non habuerit indumentum: ⁊ absq ope

Jaco. 2.

1. Cor. 3

Luce. 16

2. Cor. 8.

Ecclesi. 13.

rimento pauperum: si non benediceret mihi latera eius: et de velleribus onis meam calefactus esset. Nec si aperte diceret. In amore proximi vno eodemque ordine et superbie vicium et impietatis premeis: pretercantem quæpiam et humiliter aspiciens non desperari et misericorditer calefaci. Quisquis enim super eum cui aliquid tribuit fastu se elationis extollit: maiorem culpam intrinsecus superbiendo peragit quam extrinsecus largiendo mercedem. fitque ipse bonis interioribus nudus cum nudus despiciat vestiens: eoque sit ut scilicet deterior fiat se indigenti proximo meliorem putat. Adhuc quippe inopes est qui vestem non habet quæ qui humilitatē. Unde necesse est ut cum nature nostre consortes exteriora non habere conspiciamus: quæ multa nobis desint bona interiora penitemus: quatenus sese super inopes cogitatio nostra non eleuet cum solerter videret: quia nos tanto verius quanto et interiori indigentes sumus. Et quia sunt nonnulli qui pietatis sue viscera tēdere usque ad incognitos nesciunt: sed solis quos per assiduitatem noticie didicerunt miserentur: apud quos mirum plus familiaritas quam natura valet omni quibusdā necessaria non quæ homines: sed quæ non sunt largiuntur: bene nunc per beatum Job dicitur. Si desperi preteream: eo quod non habuerit indumentum. Ignoto enim primo insertum se indicat: quæ preteream te vocat: quia videlicet apud pietatem mentem plus natura valet quam notitia. Nam et vniuersique qui indiget corpore quo homo est ei iam incognitus non est. Sequitur. Si lenani super pupillam manum meam etiam eam videret me in porta superiorē. Adhuc apud veteres fuit ut ad portam seniores sederent qui certantibus iurgia iudicialia examinatione discerneret quatenus verbum in qua concorditer oportet vivere discordes minime intrarent. Unde et per prophetam dñs dicit. Constituite in porta iudicium. Hoc itaque loco quid porte nominis exprimitur nisi id quod agebatur in porta? Sicut enim pugnare castra dicimus: pro eo quod pugnatur ex castris: ita iudicium quod in porta agi consueverat porta nominatur. In porta ergo se superiorē videret: quia se melioris partis esse in iudicio equitatis merito conspiciat. Beatus igitur Job quia nec tunc contra pupillam manum exerceat: cum sciam

per iusticie meritum potentiorē vidit: nobis timoris regulam infirmans dicit. Si lenani super pupillam manum meam: cum videret me in porta superiorē. Nec si patenter dicat. Neque tunc utilitatem mee negocia virtute contra pupillum exequi volui: quando me iudicio etiam ex iusticia potiorē vidi.

Capitulum.

15.

Dicitur etenim viri quando cum personis minoribus contentionis negotia subeunt dum gravare vel in minimis timet ipsi contra iusticiam gravari nequaquam refugiant. Sciunt quippe quia diis humana iusticia iniusticia esse rependuntur: si divinitus diffiteri inducitur. Unde hoc quod sibi competit cavent vehementer exigere: ne eorum actus superna rectitudine contingat subtiliter examinare. Sed ut invicem iusti in vniuerso examine valeant: plerumque apud humana iudicia gravari se et iniuste patiuntur. Beatus autem Job vite sue celsitudinem narrans: et multa sunt et multa que dixit. Sed quia plerumque humana mens remittit bona credere que nescit operari: maledicti sibi sententiam proximis subiecit si qua bonum que dixerat opere non implevit dicens. Tu mernis mens a iunctura sua cadat: et brachium meum cum suis ossibus contrahat. Quia operatio corporea per humerum ac brachium agitur bona que ore protulit si opere non impleant: cadere sibi humerum et contrahi brachium cõprobat. Nec si aperte dicat. Si ea que dixi operari renuit: ipsius quod mihi ad operandum datum est corporis membrum perdat: ut videlicet cadat a corpore quod exerceere noluit ad utilitatem. si vero hec maledicti sententia ad spirituales est intelligentia referenda: liquet profecto quod brachium corporis per humerum iungitur. Et sicut per brachium bona operatio: ita per humerum socialis vite coniunctio designatur. Unde propheta quod intuens sanctos vniuersalis ecclesie populos deo concorditer seruituros ait. Et seruient ei humero vno. In eo ergo quod dicit Si lenani super pupillum manum meam: cum viderem me in porta superiorē: miram virtutem patientie servasse se asserit qui gravari se a personis minimis nec contra hoc quod

sibi iuste competere poterat declinavit. Quod tamen si minime fecerit adiungit: humerus meus a iunctura sua cadat: quod nimirum qui patientiam servare contemnit sociale[m] vitam citius per impatientiam deserit. Et iunctura etenim humerus cadit: cum adherentis aliquid ferre non valens fraternam concordiam relinquunt: et quasi membrum separatur a corpore cum eo quod operari bona poterat a bonorum omnium abscondit[ur] universitate. Neque enim unquam servari concordia nisi per solam patientiam valet. Trebro namque in humana actione nascitur: unde mentes hominum vicissim a sua unitate ac dilectione separantur: et nisi ad aduersa toleranda se animus prepararet proculdubio humerus corpori non subderet. Hinc etenim apostolus ait: Amice onera vestra portate et sic adimplebitis legem christi. Hinc per semetipsum veritas dicit: In patientia vestra possidebitis aias vestras. Capitulum. 16.

Ecce autem humero cadente subiungitur et brachium meum cum suis ossibus conteratur: quod nimirum cuncta nostra operatio cum gubnante videatur esse fulta virtutibus: soluitur: nisi per charitatis vinculum patientia conservetur. Quia enim bona perdit operari quod aliena mala renuit perpetui. Feruore prope iracundi spiritus lesus quicquid a dilectione resistit: et cum se exterius granari non tolerat: intus se per amissum lumen charitatis obscurat: nec videt iam quo tendat pedem boni operis: quod oculum perdidit dilectionis. Sed sancti viri humerus a iunctura sua non cadit: quod videlicet eius dilectio a sociali vite concordia per impatientiam non recedit: cuiusque brachium minime frangitur: quod vis eius operatio in protectione humerum in charitatis protectione custodit. Sed quod consideratione bona hec tanta egerit atque a malis oibus se abstinerit adiungit dicens: ((Desper enim quasi tumet super me fluctus decum: et pondus eius ferre non potui.)) Et pariter tante similitudinis pensamus si possumus: quanta in sancto viro fuerit vis timoris. Fluctus etenim cum tumentes de super iminent: cuiusque ea quod deserunt mortem imitantur: nulla tunc nauigantibus rerum cura temporali: nulla carnis dilectio

ad mentem reducitur: ea ipsa quoque etiam in proficiunt pro quibus longa nauigia sum pserunt: tunc res in despectu mentis veniunt amore videnti. Quasi ergo tumet super se fluctus cum metu: quod dum veram vitam desiderat: omnia despiciat que hic possidens portat. Nam velut tempestate depressi pondus navis abscindunt: quando ab oppressa mente desideria terrena remouimus: itaque per subleuata nauis enatet: que emergebatur onerata: quod nimirum cure que in hac vita deprimunt: mentem in profundum trahunt. Quia videlicet mens tanto altius inter temptationis fluctus attollitur quanto sollicitas ab huius seculi cogitatione vacat. Est vero et aliud quod de maris perditione debeat solerter intueri. Tempestas quippe cum oritur prius lenes unde et postmodum volumina maiora excitant: ad extremum fluctus se in alta erigunt: et nauigantes quoscunque ipsa sua validudine subvertunt. Sic nimirum extrema illa prepat: que vniuersum mundum subruat tempestas animarum. Nunc enim bellis et cladibus quasi quibusdam vnde sua nobis exordia ostendit: et quanto ad finem quotidie propinquiores efficitur: tanto grauiora irruere tribulationis volumina videmus. Ad extremum hoc comois omnibus elementis supernus iudex veniens finem omnium apponit: quod videlicet tunc tempestas fluctus in celum leuat. Unde et dicit: Adhuc modicum et ego mouebo non solum terram sed etiam celum. Quia tempestatem que sancti viri vigilanter aspiciunt quasi tumet super se quotidie fluctus expanescunt: atque ex his tribulationibus que mundum ferunt preuidet que sequatur. Bene autem subditur. Et pondus eius ferre non potui: quoniam quod extremum indicium aduentum itentam mente considera: profecto videt quia tantus pavor imminet quantum non solum tunc videre: sed etiam nunc preuidere pertimescat. Consideratione namque tanti terroris metu animus palpitat: et intentionis sue oculos declinans intueri quod preuidet recusat. Bene ergo dicitur: Et pondus eius ferre non potui: quia cum superne maiestatis vel ad iudicium venientis terroris: tantum exanimis considerando animus conatur exquirere: moris ad semetipsum refugiens sese expancit inuenisse. Sed inter hec per-

Gal. 6.

21

23

2

fundum est: quia beatus Job ista de se loqui
tur audatus et flagellatus. Si igitur saltem
ad meritum perfectum ita percussus est quod sic
timuit: quomodo ferendus est quod contemnit.
Quomodo depressura sunt tibi iudicia eius
quod se eleuant si et illos ad tempus deprimunt
quod hec semper in humilitate formidant. Quo
modo potius dei poterit ferre quod despiciat: si
hoc et ille in verberibus patitur et per timorem
timet. Unde sumopere formidanda nobis
est illud tante districtioris erant. Cōstat au
tem quod in hac vita cum percutit: si percussio
nem correctio segatur: disciplina patris est non
ira iudicis: amor corrigentis est non distri
ctio punientis. Et ipso ergo presenti verbe
re iudicia eterna pensanda sunt. Vnde enim
perpendere sumopere debemus quomodo
feratur illa que reprobis si ferri modo vix va
let ira eius que purgat.

Sancti Gregorius. Liber. 22.
Capitulum primum.

Modus a me

sepe iam dictum est hoc
me crebro repetere one
rosum non est quia predi
cator egregius dicit:
Eadem vobis scribere
mihi quidem non pi

gram: vobis autem necessarium. Beatus
Job ideo gestas virtutes narrat: quia in
ter increpationis verba et percussione ver
bera deprehensus: a spei ducta mente su
am labefactam considerat. Multa quippe
et egisse se mala ad increpantibus amicis au
dierat: et ne verbis pariter et flagellis pressa
in desperationem mens coarctat. hanc per
narum virtutum memoriam ad spem refor
mat: ut nequaquam se debeat calamitate de
tere que tranquillitatis sue tempore se me
minerat tam sublimis egisse. Quia igitur i
ntentionis eius causas diximus restat ut au
ditas virtutes illius subtiliter perpendam.
hoc autem primum sciendum est: quia quod
quis virtute aliqua pollere creditur: tunc
veraciter pollere: cum vitis ex alia parte non
subiacet. Nam si et alia vitis subdit: nec
hoc est solidum ubi stare putabatur. Ana
queque enim virtus tanto minus est quanto

desunt cetera. Nam sepe quosdam pud
cos quidem vidisse nos contingit: sed non
humiles: quosdam vero quasi humiles: sed
non misericordes: quosdam quasi misericor
des: sed nequaquam iustos: quosdam pro qua
si iustos: sed in se potius quam in domino confi
dentes. Et certum est quia nec castitas in
eius corde vera est cui humilitas deest: quia
pe quia superbia se intrinsecus corrumpe
te fornicatur et semetipsum diligens a divi
no recedit amore: nec humilitas vera est cui
misericordia iuncta non est: quia nec de hu
militas dici que ad compassionem fraternae
misericordiae inelari. Nec misericordia ve
ra est: que a recitandis iniusticiis existit alie
na: quia que potest per iniusticiam nulli ne
scit proculdubio sibi metipsum misereri. Nec
iusticia vera est: que fiduciam suam non co
dore omnium: sed in se fortasse aut in re
bus conditis ponit: quia dum a creatore
spem subtrahit: ipse sibi principalis iniusticie
ordinem peruerit. Una itaque virtus sine
alijs aut omnino nulla est: aut imperfecta.
Et enim sicut quibusdam visum est: et pri
mis quattuor virtutibus loquar: pruden
tia: temperantia: fortitudo: atque iusticia: ta
to perfecte sunt singule quanto vicissim si
bimet connecte. Disiuncte autem perfe
cte esse nequaquam possunt: quia nec pruden
tia vera est que in se temperans et fortis non
est: nec perfecta temperantia que fortis in
sta et prudens non est: nec fortitudo integra
que prudens temperans et iusta non est: nec
vera iusticia que prudens fortis et tempe
rans non est. Beatus itaque Job quod non
vnam sine alia sed coniectas in se virtu
tes habuerit enumerando singulas innot
scit: nam bona pudicitie infamans dicit:
Si deceptum est cor meum super mulierem
atque ut eisdem pudicitie demonstraret humi
litas gratiam nullatenus desuisse post cete
ra subiungit: si contempni iudicium subijre
cum sermo meo. Qui ut humilitati sue ostē
deret misericordiam fuisse coniunctam: pau
lo post dicit: Si negavi quod volebant pa
uperibus. Atque ut misericordiam suam ostē
deret de iniusticie radice descendere: Ipsi
lo superius premisit dicens: Si ambulavi in
vanitate: et festinaui in dolo pes meus.
Atque ut monstraret quam fuerit ad cuncta
pavidus ad omnia circumspectus: inferius

asserit dicens: Semper enim quasi tumentes super me fluctus timent deum. Qui scilicet in prosperis positus atq; abundantia rerum fultus: si spem aut in suis actibus: aut in circumstantiis rebus poneret: perfectio illius non esset. Sed quando iste vir sanctus in se ipse posuit qui aperte dicit: Ecce non est auxilium mihi in me:

Capitulum 2.

Quid ergo nunc superest nisi ut ipsas quoq; diuitias qua mente possederit immo tescat. Aut enim: (Si putauit aurum robur meum et obrixi dixi fiducia mea.) Obrium dicimus ob rude aurum. Sanctus ergo vir nec aurum robur nec sibi esse obrixi id est rude auri molem fiduciam credidit: quia spem atq; delectationem suam in solius gratia conditoris figens neq; de quietate auri neq; de spe peccauit. De creatore ne quippe desperasse fuerat: spe in creatura posuisse. In rebus autem dubijs spem si rerat diues ille: qui dicebat: Anima habes multa bona reposita in annos plurimos: re quiesce comede: bibe: epulare. Sed hunc superba vor increpat dicens: Sulte hac nocte animam tuam repetunt a te: que antea parasti cuius erant. Eadem enim nocte sublatu est: qui in rerum sibi abundantia multa tempora fuerat prestolatus ut scilicet qui in longum sibi subsidia colligendo prospiceret: subsequenter diem vel vnum minime videret. Quasi in aquis enim defluentibus fundamentum ponere est: in rebus labentibus spei fiduciam velle solidare. Scit te enim in perpetuum deo transire omnia. Quid ergo nisi instante fugere est: transiitibus rebus inherere. Quis namq; vni de currentium fluminum tumidis verticibus raptus: manere ipse scius potuit deorsum vnda defluente: Quisquis ergo defluere denitatur: superest ut quod defluit fugiat: ne per hoc quod amat in hoc cogatur perire: quod viderat. Qui enim rebus labentibus inheret: illo videlicet trahitur: quo tendit quod tenet. Idcirco itaq; curandus est: ne quos temporalibus diligeret: ac deside ne in eisdem temporalibus que non ad delectationem sibi sed ad usum retinet fiduciam ponat: quoniam coniunctus decurrentib;

mor statum suum animus perdit. Nam vi te presentis fluctus trahit que lenat: et valde demens est qui in vnda voluitur et pliam figere conatur. Sed sunt pleriq; qui et si in rebus transiitibus fiduciam nequaquam ponunt: cum tamen fibmet ad vsum necessarios abunde: assunt mente tacita letantur. Quia in re dubium non est: quia tanto quisq; minus dolet q; defuit eterna: quanto magis gaudet q; assint temporalia: et qui minus dolet q; defuit temporalia: certius expeccat q; assint eterna. Hoc itaq; de terrenis rebus gaudium beatus Job non se habuisse testificans subiungit dicens. (Sicutatus sum super multis vniuersis meis: et quod plurima reperie manus mea.)

Capitulum 3.

Sancti quippe viri in huius peregrinationis erant: qui eam quam appetunt adhuc creatoris sui speciem contemplari minime sinunt: omnem presentis vite copiam inopia deputant. Quia videlicet nisi extra deum sufficit menti que veraciter deus querit: et plerumq; eis ipsa sua abundantia sit vehementer onerosa: quia hoc ipsum grauiter tolerant: quod festinant ad patriam in itinere multa portant. Unde fit ut hec cum indigentibus proximis deuote partiant: quatenus dum sumit iste quod non habet: deponat ille quod amplius habebat: nec conuiuiatores vacuus ambulet: ne cum quoniam tardare in via poterat nimium omnes grauet. Electi ergo de multa abundantia minime letantur: quoniam videlicet pro amore celestis patrimonij aut largiendo dispensant: aut despiciendo desunt. Sequitur. (Si vidi solem cum fulgeret et lunam incedente clare: et letatum est in abscondito cor meum: et osculatus sum manum meam ore meo: que est iniquitas maxima et negatio contra deum altissimi.) Incertum non est q; utraq; hec luminaria humanis ministerijs deputata celestis militie vocant. In quoq; cultu multos non minus scriptura teste cecidisse: sicut scripta est: Adorauerunt vniuersa milita celi. Et gasol et luna aliter videntur ad vsum aliter ad venerationem eo more quo a cultoribus suis venerari solent: solem et lunam beatos

B 4

Job nequaquam vidisse se perhibet: nec letatum fuisse cor suum nec osculatum manum ore suo. In qua videlicet osculatione: quid aliud quam gratia venerationis exprimitur? Quod si fecisset unquam hoc iniquitatem matrem et dei negationem vocat. Sed postquam tanta de se locis superioribus virtutum culmina narravit: quod nunc mirum memorat si solem ac lunam non se adorasse manifestat. Unde pensandum est quod postquam in auro non habuisse fiduciam: nec in multis divitiis letatum se fuisse testatur: adhuc ad sublimiora ducitur ut raro nos magis erudiat: quanto de se aliqua subtilitas narrat. Alit enim. Si vidi solem cum fulgeret: et lunam incedentem clare: et letatus est in abscondito cor meum. Quid hoc loco videre dicitur: nisi desiderat. Ter interius. An ipse ait. Iniquitatem si conspici in corde meo: non erudiat deus. Que nimirum iniquitas in ore exprimi non posset si non conspiceretur in corde. Sed aliud est videre per iudicium: aliud per appetitum. Beatus ergo Job fulgentem solem et clare incedentem lunam nequaquam vidisse se perhibet: ut se demonstraret presentis lucis speciem non appetisse. Ne si post defectum terrenae suae abundantiae patenter infameret: quid daretur quia nequaquam in auro letatus sum: quod in ipsa quoque luce corporis delectatus non sum. Sancti etenim vari postquam omnia presentis vite oblectamenta despiciunt: pro illius lucis interne dulcedine ab hac exteriori animam luce quasi a tenebris auerant: nihil tamen secum intrinsecus contendunt: ne huius lucis que fulget extrinsecus delectatione rapiantur. Lux quippe visibilis si incaute diligitur a luce invisibili cor cecatur: quia quanto errat se in ipsam animam fundit: tanto amplius in internis obtutibus renerberatur. Unde solerter quique nec corporis sensibus nimis ab exteriora delabantur: continuo studio intra mentem suam occulta caelestis disciplina se colligunt: ut tanto magis inveniatur interius integri: quanto minus sunt exterioris fusi. Hoc enim vigore discipline intra mentis suae archana constrinxerat: qui exterioris vite appetitum fugiens: dicebat: dies hominis non concupiscit tu scis. Quod ergo apud prophetam dicitur. Sciem hominis non concupiscit tu scis: hoc de semet ipso beatus Job verbis alijs asserit quod

gentem solem et lunam incedentem clare non viderit: atque ex his cordis absconditis letatur non sit: quia nimirum gaudere non poterat de his que per delectationis desiderium non videbat.

La. 4.

I vero cuncta hec que iuxta hyssopam tractando transcurramus: per allegorie quoque mysterium perscrutemur: quid hoc in loco aurum accipimus nisi preclarum intellectus ingenium: quod oblitum nisi mentem? Que dum igne amoris excoquitur: semper in se feriat claritate pulchritudinis quotidianam innovationem feroris. Nescit enim mens per torporem veteresecere que studet per desiderium semper leporare. Hinc namque per paulum dicitur. Renouamini spiritu mentis vestre. Hinc psalmista qui ad perfectionis tam calmen pervenerat: quasi inchoans dicebat. Hic nunc cepi: quod videlicet si lacessere ab inchoatis bonis nolumus: valde necesse est: ut inchoare nos quotidie credamus. Nec abhorret a rationis ordine quod auro dicimus ingenium designari: quod sicut in ornamento aurum supponitur ut gemmarum desuper ordo disponatur: ita clara sanctorum ingenia divinis muneribus humiliter subternuntur et distincta super se gratiarum dona percipiunt. Et nisi quid si mille aurum cum sapientia haberet: quid sapiens minime dirigeret. Sapientia absconsa et thesaurus inuisus que utilitas in vestris? Sancti autem viri robur suum aurum non deputant: quia quodlibet ingenio fulgeant: nihil se esse ex suis viribus pensant. Et cum sentire omnia valenter possunt: prius intelligere semetipsos capiunt: quatenus lumen ingenij moris solis prius illustret locum in quo oritur: et postmodum cetera ad que procedendo dilatarur: ne si intendendo cognoscendis alijs semetipsos nesciant: ibi solis radibus ubi oritur obtenebrescat. Ingenij itaque virtutem ad cognoscendam propriam infirmitatem dirigunt: atque ex infirmitatis suae melius cognitione conualescunt. Aurum ergo robur non creditur: si in accepto ingenio fiducia non habetur. Quod bene Salomon ammonens ait. Habe fiduciam in domino ex toto corde tuo: et ne intaris prudentie

c
Job. 65.

Ephe. 4.

B
Eccl. 30

Biere. 7.

Pro. 3

tue. Sicut ergo. Si putant aurum robur meum et obisio viri: fiducia mea. Et si aper-
te fateatur dicens. Nec que veraciter intel-
leri meo ingenio tribui nec menti proprie si
qua egisse me bona contigit: hec principaliter
deputant. Qui adhuc subtilitas humilita-
tem nobis sui cordis insinuans adiungit
dicens. ((Si letatus sum super multis diuiti-
is meis: et quia plurima reperit manus mea.))
Quid multas diuitias appellatas per signifi-
cationem credimus nisi abundantia acumi-
na consiliorum. Que querentis manus in-
venit: cum hec cogitatio tractantis gignit.
Has etenim Salomon sapientie diuitias con-
templatus ait. Corona sapientum diuitie
eorum. Qui quia diuitias non metalla ter-
renas sed prudentiam nominat: illico per con-
trarietatem subdit. Fatuitas stultorum im-
prudentia. Si enim coronam sapientis ter-
renas diuitias diceret: perculdubio fatuita-
tem stultorum paupertatem potius quam impu-
dentiam fateretur. Sed dum fatuitate stul-
torum imprudentiam subdidit: sapientum
diuitias quia prudentia dixerit indicauit.
Has in se paulus scientie diuitias contem-
platus: et contemplationem suam considera-
tione humane fragilitatis humilians ait. 1
Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus.
Multas itaque apud nos diuitias replemus
et bona abundantis intelligentie sacra elo-
quia inuestigando percipimus: atque plura
in his nec tamen fibimet diuersa sentimus.
Non est autem secunda leticia in diuinis pa-
ginis vel fortia: vel multa cognoscere sed co-
gnita casto dire. Itaque qui bene intelligit: quod
intelligendo operari debeat agnoscit. Quan-
to enim intellectu latius extenditur: tanto
ad expedenda opera entius ligatur. Unde in
euangelio veritas dicit. Qui multum datum
est: multum queretur ab eo: et cui comenda-
uerunt multum plus petunt ab eo.

Capitulum.

5.

Epitumus igitur intellige-
tiam datam quasi pecuniam
mutatam: que quo plus no-
bis creditur ex benignitate
eo debitorum amplius tene-
mur in opere. Et plerumque ea-
dem intelligentie accepta pecunia cum ad
usuras audacioribus datur amittitur: nisi cau-
te tribuatur. Neque enim negligenter inueni-

dum est: quod prophetarum falsi est in iorda-
ne ligna cederent: vni eorum securis et ma-
nubrio in profundum lapsa disparuit. Ferrum
quippe in manubrio est: donum intellectus
in corde. Ligna vero per hoc cedere est: pra-
ue agentes increpare. Quod nonnunquam dum
flare agitur: dum lapsus vane glorie in ac-
cepta eadem scientia non vitatur: ferrum in
aqua perditur: quia ex dissoluto opere intelli-
gentia fatiatur. Quam profecto intelligen-
tiam ad hoc nouimus dari ut ante dantis
oculos et bona debeat actione restituere. An
et recte is qui ferrum amiserat clamabat. Deu
heu deu dicit mihi hoc ipsum mutuo acceperam
habent enim hoc electi proprium: ut si quan-
do eis in sua scientia furina vane glorie cul-
pa surripit ad cor velociter redeant: et quic-
quid in se ante districti iudicis oculos tam-
nabile inueniant lacrymis insequantur.
Qui scientes non solum cante inspicunt: que
mala commiserant: sed et accepto munere
reddere etiam bona rebuscunt: qui nimirum
tanto se amplius peccatores sentiunt: quia
to ex neglectis bonis que agere poterat de-
bitores tenentur. Recte ergo qui ferrum per-
didit clamabat. Deu heu heu et hoc ipsum
mutuo acceperam. Et sic dicit. Quid per dis-
solutionem negligenter perdidit: quod ut per bo-
na opera redderem et gratia conditoris ac-
cepi. Sed nunquam pens mentem deserit: que in
peccatis se veraciter agnoscit. Unde et mor-
belisens veniens: lignum deorsum mittit: et
ferrum insuperficiem attollit: quia videlicet
redemptor noster pie nos respiciens cor pec-
catoris humiliat: et quia amiserat intelli-
gentiam reformat: lignum mergit: et ferrum
releuat: quia cor affligit: et scientiam repa-
rat. Unde bene alia translatione dicitur: quod
confregit lignum atque iactauit: et sic ferrum su-
stulit. Lignum namque confringere est: cor ab elu-
tione conterere. Lignum ad ima iactare est:
elevationem cor in cognitione ut diximus pro-
prie infirmitatis humiliare: atque illico ferrum
ad superficiem redire: quia ad vsum exerciti-
ationis pristine intelligentia recurrit. Igitur
quoniam donum intellectus quod accipitur vit-
cum difficultatibus custoditur: curandum
quippe est: ne ocio torpeat: curandum ne in
exercitatione operis vicio elationis euane-
scat. Sancti viri minime exultant: cum co-
gnoscunt que faciunt: sed cum faciunt que

Pro. 14.

2. Cor. 4.

4. Re. 6.

cognouerant etiam intelligendo congaudent muneri largitoris: mercedem tamen considerant debitum operis: ut videlicet actio per soluant: quod eis prerogatum est in cognitio ne. Stultus namque est debitor: qui gaudens per curias mutuas accepit: et tempus quo reddere debeat non attendit. Moderatur autem leticia accipiendo: quando solerti prouidentia etiam constitutum tempus reddendi cogitatur. Quia igitur viri iusti in his que vigilantur intelligunt: secunda leticia non extolluntur: dicatur recte. Si letatus sum super multis diuitiis meis: et quia plurima reperit manus mea. Nec si aperte diceretur. Nequaquam me in eo locupletem ex iusticia credidi: quod recta que agere debui etiam multa cognoui: nec intelligentia eorum extulit: quod illud consideratio debite operationis preffuit.

Capitulum.

6.

Sciendum vero est quod plerumque contingit: ut cum intelligentie altitudo percipitur circa semetipsum animus valde sollicitus ab elationis lapsu teneatur. Sed cum mira que intelligit etiam operari cepit: eo ipso non minus quo foras offenditur labitur: atque in suis actibus se ceteros precare gloriatur. Beatum igitur Job sicut intelligentie aurum non extulit: nec lumen quoque ante humeros oculos mire operationis eleuauit. Unde et apte subiungit. ((Si vidi solem cum fulgeret.)) Sol quippe in fulgore est bonorum opus in manifestatione. Scriptum namque est. Luceat lux vestra coram hominibus: ut videant opera vestra bona et glorificent patrem vestrum qui in celis est. Et rursum. Sint lumbi vestri prececati: et lucerne ardeant. Quod enim hoc in loco fulgente sole: id in euangelio lucernis ardentibus designatur. Bonum quippe opus cui in medio per fidorum lucet lucerna in nocte. Lumen vero in ecclesia respiciet: sol fulget in die. Bonum opus si adhuc tale est quod soli mali mirantur lucerna videlicet in nocte est: si autem ita proficit ut mirari a bonis ac perfectioribus possit: numerum sol est in die. Bonum opus cum per actuum vitam corporis lucet quasi lucerne more lumen ex testa respiciet: cum vero per solam virtutis mentis in contemplatione extollitur: quasi more

solis de celo veniens lux videtur. Quia igitur multa beatus Job hospitalitatis ac misericordie de se bona narrauerat que profecto tanto adhuc minima quanto corporaliter nouerat gesta ad virtutum spiritualium cultum mentis oculum reuocans perfectio nis sue meminit: et lucem exemplorum quare de se alijs tribuit solem vocauit. Sunt vero nonnulli qui cum bona aliqua faciunt: iniquitatum suarum protinus obliuiscuntur: et cordis oculum in consideratione bonorum operum que eripibent figunt: atque eo se iam sanctos estimant: quo inter bona que agunt maiorum suorum in quibus et fortasse adhuc implicari sunt memorias declinant. Qui scilicet si distractionem iudicis vigilantiter attendere: plus de malis suis meminerent quam de imperfectis bonis exultarent: pius inspiceret: quod de his que adhuc eis agenda sunt debitorum teneatur: quod operantes quedam iam debiti parte soluant. Nec enim absolutus est debitor: qui multa reddidit: sed qui omnia nec ad brianum victorie peruenit: qui in magna parte spectaculi velociter currit sed ultra metas veniens in hoc quod reliquum deficit. Nec ad quilibet destinata pergentibus inchoando prodest longum iter carpere: si non etiam totius valeant consummare. Qui ergo eternam vitam querimus quid aliud quam quedam itinera agimus: per que ad patriam festinamus? Sed quid prodest quod carpimus multa: si ea que ad perueniendum restant negligimus reliqua? Adhuc itaque viatorum nequaquam debemus aspicere quantum iam iter egimus sed quantum superest ut pagamus: ut paulisper fiat preteritum quod indefinenter et rursus adhuc attenditur futurum. Amplius igitur debemus inspicere que bona nec desecimus: quam ea que iam nos fecisse gaudemus. Sed habet hoc humana infirmitas proprium ut plus ei inmeri liceat quod sibi in se placeat: quam sibi in se displicet. Eger quippe oculis cordis dum laborare in consideratione sua metuit quasi quoddam stratum delectationis in animo ubi molliteriaceat requirit: atque iteideo que comoda de peractis bonis sit affectum intelligit: quam que damna de neglectis patitur nescit. Ipsiolum enim hoc vicio temptantur etiam electi: plerumque enim cordi suggeritur: ut de-

Bar. 5.

Luc. 12.

na queque fecerint ad animum reuocent
et securitatis iam leticia exultent. Sed si ve
re electi sunt ab eo in quo sibi placent men
tis oculos diuertunt: omnem in se de pera
ctis bonis leticiam depriment: et de his que
se minus egisse intelligunt tristitiam requi
runt indignos se estimant et pene soli bo
na sua non vident: que in se videnda omni
bus ad exemplum prebent. Hinc est quod pau
lus dum expiata in se bona postponeret: et
sola adhuc reliqua que essent explenda co
gitaret dicit. Ego me non arbitror apprehē
disse. Hinc est quod vt posset se de bonis que
agebat humiliare studebat ad animus pre
terita mala reducere dicens. Qui prius
fui blasphemus et persecutor et contumelio
sus.

Capitulum.

7.

Et si aliquando dixit.
Bonum certamen certavi:
cursum consummavi: fidem
seruavi intinendum summo
pere est: quia eo illud tem
pore intulit: quo iam ex cor

pore discessurum se esse cognouit. Ibi quip
pe premisit dicens. Ego enim iam delibor
et tempus mee resolutionis instat. Tunc er
go ad memoriam perfectionem reduxit ope
ris: cum iam prenidet ad largitatis spacium
minime subesse tempus operationis. Sicut
enim dum viuimus debemus bona nostra
a memoria repellere ne extollant: ita appro
pinquante exitu: plerisque ea ad memoriam
inse iterum reuocamus: vt videlicet fidu
ciam prebeant et desperatum timorem pre
mant. Qui etsi coynthys bona sua enu
merando narrant illos confirmare studeant
non se ostendere. Nam quia eadem bona
non in se attenderet paterfacta tribulatione
proprie temptationis edocuit qui expresse
subiunxit: propter quod placeo mihi in in
firmis: ut etiam discipulos in
strueret de se summa refereret: vt vero se i
humilitate custodiret considerationis occu
lam non in virtutibus suis sed in infirmita
tibus fixerat. Habent itaque proprium san
cti viri vt bona quidem que agunt videant:
et tamen cum peregerint ab eorum memo
ria oculos auertant. Unde recte per bea
tum Job dicitur. Si vidi solem cum fulge
re. Si si aperte diceret. Opus meum etiam

cum alijs exemplorum lucem tribueret: ad
presumptionis gratiam non attendi quis
dum de eo extolli timui ab intinendo eo o
culos auerti. Sequitur. Et lunam incedentē
clare. Post premissum solem apte quasi
incedentem clare lunam subdidit: quia vt
delicet post opus bonum fama laudabilis
sequitur: per quam celebre nomen in hac pre
sentis vite nocte possidetur. Si enim verum
est: quod quidam putant illustratorem lunam
per occultum circumum a radio solis accipe
re: vt possit lucem nocturnis curibus exhibe
re: ab huius significatiōis ordine hec quo
que suspitio non abhorret. Fama quippe a
bono opere vires accipit et fauoris gratia
quasi claritate luminis aspergit. Est et aliud
in luna quod per similitudinē bonam spar
genti fame cōuenit. Lux namque eius etiam
in tenebrarum tempore iter ambulanti bus offe
dit: quia et dum aliena vita lux laudis emicat
alios ad exercitium boni operis illustrat.
Lūque illius optatio clara cognoscitur: huius
quasi pergenti in itinere exempli lucem pre
betur. Sed nonnunquam opus quod ab aliena
opinionē sumitur: minus mundo desiderio
in animo formatur. Nam infirme mentes cui
bona de alijs auditis: aliquando se ad opa
tionē rectā non amore proutis: sed delecta
tione laudis accendunt. Et profecto liquet
quod sicut natura solis est vt queque attrigerit ac
cendat et sicce: ita lunaris ignis est propius:
vt quicquid contigerit extat quidem sed
vrendo humidum reddat. Ad vitam igitur
bonam alios pro amore dei affectus re
cti operis: alios vero amor laudis inflama
t. sed cum recti operis affectu accendi
mur quasi per ignem solis a vitio: huius
re ficamur. Cum vero quem ad opus bo
num amor laudis pronocat: concupita fa
ma quasi luna attingit: quia vim eius ani
mum et accendit et resoluit. Accendit. scilicet
ad exercitium operis: resoluit vero ad concupi
scentiam fauoris. Plerisque tamē ad exerce
da bona opera aliena nos vtiliter exempla
persuadēt. Et cum mente humilis opinionis
aliene bona suscipimus: nostra vel ad mel
lius bona producimus: vel ad bonum mala
permutamus. Lūque nos de vita priorum fa
me splendor irradiat: mens nostra vt predi
cimus quod ad obtinendū virtutis iter se dū
git quasi in luce lumine gressus ponit. Sed si

ent ex aliena opone pſicimus: ſic plerūq;
deteriores efficiuntur ſi laudibus fame nre i
biamus: qz cū delectatur animus i hoc: qd
ſe extrinſecus habere cōſiderat: illud obliui
ſcitur ad qd interioꝝ anhelabat.

Capitulum. 8.

Uis igitur ſanctū vīrū iū
telligentia ſcientie non cor
rupit de multis diuitijs gau
dere deſperdet. Quia ſcō eā
magnitudo opis nō inſta
uit: ſolem fulgentem nō vi

dit: Quia autem illū nec fama laudis extu
lit: clare ſcedentes lunam minime attendit.
Sunt enī nonnulli q in elatione corruunt:
quo p ſubtilem intelligentiā vel que nō fa
ciūt bona cognoscant. Hi nimirū ſap multis
diuitijs letantur: cū qlibet ſumma intelligen
da repiunt: atq; i elatione ipſis inuentioib;
corrūpuntur. Sunt ſcō nonnulli quos intelli
gentia qdem nō elenat: ſ; exſubita opatio
exaltat. Qui dum actōnes ſuas reſpiciunt
apud mentē ſuam ſibi ceteros deſignādo
poſponūt. Hi videlz: etſi in multis diuitijs
nō gaudent ſolem tñ fulgentem vident. Et
ſunt nonnulli quos nec opatio ppria extol
lit: ſ; cum laudari ab hoib; pꝛo hac eadē
bona opatione ceperit: ipſis hominum fa
uorib; elati: quaſi magnos ſe quodaq; in
ſua cogitatioe pſpicunt: atq; a cordis cu
ſtodia diſſoluūtur. Hi pfecto etſi fulgentes
ſolem videre noluerunt lunam tamen cla
re incedentem reſpiciunt: qz inter huius vi
te tenebras dum in opandis ſue claritate
animū deſigunt: humilitatis grām quaſi ex
nocturno lumine amittūt: et intuentes lunā
nō ſe vident: q ſemetipſos neſcire incipiūt:
dum mētis oculos in tranſitoꝝ iū ſanore de
ſigunt. Sic autē pfectus ē hominū: ſicut icre
menta eē pſpicim⁹ arborib;. Uis gꝛpe ſu
ture arboris pꝛius in ſemine ē poſtmodum
in ortu: atq; ad extremū pducitur i ramis:
ſic nimirū vniuerſaſq; vīrū ſuccreſcit opā
tis. Seminatur nāq; in intelligentia: oritur i
opatione atq; ad vltimū puaſcit viſq; ad
pfectus magni latitudinem. Sed cū quēſi
bet ſua intelligentia extollit: arbor q; orti po
terat: i ſemine putreſcit. Cū ſcō poſt opatio
nem bonā elationis peſte corrūpitur: quaſi
iam orta ſiccatur. Cum autē neq; opatio ne
q; intelligentia corrūpit: ſed excreſcente ma

gnitudine dum ſanior laudantium ſegatur
atq; a ſtatu ſuo bñ operātis animū euerit
linguarum ventos arborū pulit: et oē quod
in ea robuſtum creuerat tēpeſtas fame ra
dicibus enulſit. Quo enim arbor alt⁹ ad ſu
periora ſurrexerit: eo ventoz vim vehemē
tius ſentit: qz quo plus qſq; in bonis operi
bus attollitur: eo amplioꝝ ab ore laudanti
um ſtatu fatigatur. Si itaq; adhuc arbor i
ſemine eſt: metuendū eſt ne in ipſa ſcientie
cogitatioe putreſcat. Si iam ad virgultum
pdiit: curandū eſt ne hanc man⁹ elatiōis tā
gat: atq; a viriditate ſue actōis areſciat.
Si autē valenti robore iam ad alta ſe ſuble
uat valde formidandū eſt ne hanc admo
te laudis ventus granioꝝ radicē enellat.

Capitulum 9.

Ed inter hec ſciēdū eſt ga
ne imoderat⁹ laudib; ena
mur plerūq; miro rectoꝝ
nſi moderamē ē tracto
nib⁹ lacerari pmittimur: ve
cū nos vor laudātis elenat: lingua detrahe
tis humilicet qz arbor ſepe que vnus ven
ti impulſa ita impellit⁹ vt pene erui poſſe
videatur: alterius eduerſo venientis ſtatu
erigit⁹: et que hac ex pte inſerctionem pta
lit ab alia ad ſtatum redit. Unde i illa ar
bor alte radicata quaſi inter aduerſantes
ventos ſura ſteterat: que dicebat: Per glori
am et ignobilitatem: p infamiam et bonā fa
mā. Sepe enim laus bene agentis auribus
inſolenter admota: dum fortis ſermonib; p
ſtrepit: intus quandam ſentit tacitam ela
tionis tēpeſtatem gignit: ſicut vt hoc quod
anim⁹ de humanis ſanioribus gaudet: nō
facile exterius offendit: ſed tamē corruptionis
vim nō tenuiter ſecurus ſentiat. Et ſunt
nonnulli quos ita laus inſtat: vt viſq; ad ſu
ba elationis perat. Quidā ſcō vt pdiit⁹
mus: hoc ipſū patefacere: quo elenat⁹ erui
teſcūt: atq; audis ſuis pconſis extollunt: ſ; tñ
viſq; ad elatiōis ſcōba nō erant: gaude
re ſe in talib; nō offendit. Eſt beatus Job
qz nonerat arrogante ſe nō ſolū nullo mo
do in ſcōbis: ſ; et in cogitatioe tācita mīme
ſuiſſe: poſtq; dixit: ſi vidi ſolem cū fulgeret:
et luna incedentē clare: illico ſubdidit: et le
tati eſt i abſcondito cor meum. Quia videlz
atteſtat⁹ qd nobis inuē niſi qd nobis ma
gno metu et circūſpectioe opus eſt. ne mens

nostra vnq̃ de suis laudibus vel tacita le-
tetur. Quisq̃ enim quasi claritatem lune fa-
me sue magnitudinem cōspicit: sibiq̃ in oc-
culto mentis gaudii facit: cui ille nisi au-
ctori se pretulit: cuius dono vt bene opera-
retur percipit: tamen in eius munere ṽ gra-
tia sue laudis hylarescit. Despecto enī ho-
nore cōditoris semetipsum plus amare cō-
uincitur: cuius p̃conij letatur. Quāuis
nōnunq̃ etiam sancti viri de bona sua opi-
nionē gaudeant: sed cum p̃ hanc ad melio-
ra p̃ficere audientes pensant: nec iā de opi-
nionē sua sed de primorum gaudent vultu-
tate: q̃ aliud est fauores querere et aliud ṽ
p̃fectibus exultare. Quia in re necesse ē: vt
cum audientuz vultuati nō p̃ficimur: mentem
nostram fama laudabilis nō eleuet sed fa-
tiget. Cū enim humane lingue attestatōne
laudamur: occulta pulsatiōe regrimus qd
de nobis ipso sentiamus: vt i hoc humilco
permaneamus. Superba etenim mens eti-
am cum de se falsa bona videntur exultat:
q̃ nō apud deum qualiter viuat s̃ apud
homies qualiter innotescat excogitat. Iudi-
cium enim opotens dei despicit: et solū
modo hominum querens: iter auditas lan-
des attollitur. et q̃ quod solum quieserat
quasi de b̃auio operis letatur. At cōtra si
cor̃ veraciter humile est: bona que de se an-
dit: aut minime recognoscit: et quia falsa dicū-
tur metuit: aut certe si adesse sibi veraciter
scit cōspio formidat ne ab eterna dei retri-
butione sint perditā quo hec cōsiderat ho-
minibus diuulgata pauetq̃ vehemētē: ne
spes futuri muneris in mercedē p̃mutetur
transitorij fauoris. Quia ex re agit: vt cū
rum anim⁹ magno laudum suarū igne cru-
cietur: atq̃ ab oī temporis sui rubigine me-
rore cogitatiois excoquatur. Cauta enī con-
sideratione trepidat: ne aut de his in q̃bus
laudatur et nō sunt matius dei iudicium inue-
niat: aut de his in q̃bus laudatur et sunt: cō-
petens premium perdat. Unde plerūq̃ fit:
vt sicut insulsi ex laude sua polluitur ita
vir iustus audita sua laude purgetur. Nā
dum bona que agit ab hoibus proferri co-
gnoscit: subtile contra se vt victum ē extre-
mi iudicij examē metuit. ac trepidus ad cō-
scientiam recurrit: et q̃qd illic inest rep̃en-
sibile corrigat. Dum enim bona sua innotu-
isse formidat: subtilitatem secuturi exami-

nis p̃timecet: si qua in se mala occulta sūt
amputat. Putat nāq̃ si saltem talis deo
nō ostenditur: qualis ab hoibus putatur:
et neq̃ cōtentus ē: vt in quod potuit inno-
tescere: in hoc debeat remanere. Nam enim
de bonis suis quasi retributionē sibi factā
estimāt: nisi eis et alia que ab hoibus nesci-
untur adiungat. Unde bñ per Salomonē
d̃r: Sicut probatur in p̃statorio argentum
et in fornace aurum: ita p̃batur hō ore lau-
dantis. Argentum q̃ppe vel aurū si repro-
bum est: igne p̃sumitur: si p̃bum hō igne de-
claratur. Sic nūq̃ est sensus opantis.
Nam qualis sit in eo quod laudatur ostē-
ditur. Si enī se de auditis suis laudibus ex-
tollit: quid ille cū aurum hō argentū
reprobū fuit: quem videlz fornax lingue
p̃sumptit. Si aut fauores suos audies ad
superi iudicij cōsiderationem redit ac ne
de his apud occultum arbitrem graue me-
tuit: quasi expurgatōis igne ad magnitudi-
nem claritatis erexit: et vnde incendium
trepidatōis sustinet inde clari⁹ fulget. Bea-
tus igitur Job q̃ nequaq̃ de opatione se
p̃tulit: fidenter dicit: si vidi solem cū fulge-
ret. Q̃ vero hunc a iudicij interloz ita
ta fama laudabilis nō diuertit adiungit: et
lunam incendientē clare. Quia opiniois
sue g̃ra anīmu denūci ne tacita cogitatio
ne permittit: prius subdidit: si letaturum est
in abscondito cor meum. La. lo.

Quia plerūq̃ in cōside-
rata mens dñi transitorio
fauori nō renitit: ad hoc
ṽq̃ p̃trabit ut: vt laudet
ipsa q̃ facit cōditionis
p̃missa est: quia d̃r: si le-
taturum est in abscondito cor
meum cōgne subinfertur: quod osculatus
sum manū ore meo. Per manuz q̃ppe opa-
tio: per os aut locutio designatur: sicut per
Salomonem d̃r: Abscondit piger manum
suam ab ascella: et laborat si ad os suū por-
rigit eam. P̃p̃gro labor est manuz suā ad
os porrigere: q̃ desidiosus q̃ p̃ predicator
nec hoc vult opari quod dicit: Abscōdit q̃-
pe ad os porrigere est: voci sue ope cōcor-
dare. Manum ergo suā osculatus ore suo
q̃ laudat quod facit et testimonio p̃p̃io
cūctōis sibi virtutem tribuit opis. Quia in
re q̃s despiciat: nisi is q̃ ipso opandi mune

P. 20. 27

12

P. 20. 19.

re largitur: Unde bene per egregium predicatorum dicitur: Quid autem habes quod non accepisti. Si autem accepisti: quid gloriaris quasi non acceperis? Sancti autem viri sciunt: post primi parentis lapsum de corruptibili stirpe se editos et non virtute propriam sed preueniente superna gratia ad meliora se vota vel opera commutatos et quicquid sibi mali inesse cognoscunt: de mortali propagine sentiant merum: quod si in se boni inspiciant: inortalis gratie cognoscant donum eius de accepto munere debitores sunt: quod et preueniendo de deo eis bonum velle quod noluerat et subsequendo precessit bonum posse quod voluit. Unde beatus per Joannem dicitur: Adorauerunt viuentes in secula seculorum mittentes coronas suas ante thronum domini mittere et certaminum suorum victorias non sibi tribuere: sed auctori ut ad illum referant gloriam laudis in quo se sciunt vires accepisse certaminis. Beatus ergo Job quod sic bona que operatus est narrat: ut tamen hec sue operationi non tribuat: sed ad auctoris laudem recurrat: manus suam ore suo osculatus fuisse se denegat. Nec si pauperem dicat: Ego mea opera tanquam mea non profero: quia auctoris sui gratiam negare conuictetur quia sibi tribuit quod operatur. Unde et primus subdit: ((Que est iniquitas maxima et negatio contra deum altissimum?)) Liqueat etenim quod illum negat: cuius despecta gratia sibi vires boni operis arrogat. Quod recte quoque et iniquitas maxima vocatur: quoniam omne peccatum quod ex infirmitate est spem ne quicquam perdat quod a superiori iudice venturam requirit. Presumptio autem virtutis proprie tanto gravior in desperatione est quanto longius ab humilitate. Cuius vires sibi tribuit operis ad adiutorium non recurrat auctoris: sicut ut eo gravior peccator perierat quo et ipsius hoc quod est peccator ignorat. Sequitur: ((Si gaudius sum ad ruinam eius quod me oderat: et exultavi quod inuenisset eam malum.)) Quod ipotentis dei nos esse discipulos sola custodia charitatis probat. Tunc est enim quod per semet ipsam veritas dicit: In hoc cognoscent omnes quia mei discipuli estis: si delectionem habueritis adiuuante. Que nimis dilectio si cor nostrum veraciter replet duobus modis ostendit solent: si et amicos in deo et inimicos diligimus propter deum. Sed sciendum est quod in-

mici dilectio esse veraciter custoditur cum nec de profectu abijcitur nec de ruina illi letamur. Nam sepe in dilectionis imagine erga inimici animus fallitur: sed hinc diligere estimat si eius vite contrarius non existat. Sed dilectionis vim occulte et veraciter aut profectus inimici aut casus interrogat. Hac etenim de re ad plenam semetipsam mens hominis nescit nisi cum quem sibi aduersarium credidit in defectu vel profectu mirasse modum sui status inuenierit. Si enim de prosperitate afficitur: et de calamitate se odientis letatur: constat quod non amat quem non vult esse meliorem: cuius etiam stantem voto presequitur quem cecidisse gratulatur.

Capitulum xl.

Ed inter hec sciendum est: quod eundem plerumque solet ut non amissa charitate: et inimici nos ruina letificet: et rursum eius gloria sine invidia die culpa contristet: cui et ruente eo quoddam beatus erigitur credimus et proficiente illo plerumque iniuste opprobrii formidamus. Quia in re metem nostram necesse iam defectus erigit: nec eius profectus afflicti si recta nostra cogitatio non quid in ipso sed quod de ipso circa alios agat attendit. Sed ad seruandam valde est necessarius subtilis discretiois examen: ne cuius nostra odia exequimur fallamur sub specie vituperantis alie. ne. Si autem de inimici morte gaudendum oino non esset. Per non diceret: Tristatur iustus cum viderit vindictam impiorum. Sed aliud est impius: aliud pro inimici perpeti. Nam sunt plerumque inimici qui non sunt impii: et sunt non impii qui sunt impii et nobis spem non videntur inimici humana autem mens omni inimici quies tolerat etiam ipsum et iniquum putat: quod cum culpas apud cogitationem suam inuoluerit accusator exaggerat. Quibuslibet pro flagitiis prematur: minus iniquus creditur si aduersarius inime sentitur. Quia in re discernendum est aliud est quod nobis aliud non quod si bi et ceteris nostre iniunctio nocet. Nam si alius bonus est: sine nostra forsitan culpa esse non potest nobis malus: nec omnino iam de eius ruina gaudendum est: cuius nos solos certum est aduersa tolerasse. Cuius vero nossemus ac multo hostis punitur: de ereptione proximorum potiusque de inimici interitu necesse

2 pof. 4.

C

Jo. 13.

13. 57.

B

se ē vt anim⁹ letetur. Oportet nāq; vt pēa
aduersario subtiliter pensare debeam⁹:
z qd debemus ruine pētoris z qd iusticie
seruimus. Nam cum peruersus quēq; oīpo
tens percutit: z dolendum est iusticie pēa
tis: z cōgandandum iusticie iudicis: vt no-
bis z in luctu sit pena morietis pēam: z rur-
sus in gaudium veniat exhibita egras iudi-
cantis dei: quatenus nec pēam hōi exsta-
mus aduersarij: nec iudicanti deo inuenia-
mur ingrati. Beatus igitur Job: qz cuncta
i aduersitate odia pēcie calcavit: vicit: i
gausius sum ad ruinam eius q me oderat
z exultauit qd inuenisset eā malum: qz vide-
licet z inimicum diligens dum aduersario
ruenti pēoluit: in malis illius ipse ad bonū
creuit: vt inde iste ad benignitatem cresce-
ret. Nā illa mala quē merebatur iuuenisset.
Quia pō sepe nōnulli eos quos sibi aduer-
sarios estimant: maledictōe feriunt: quoniam
aut virtute nequaquā possunt: in gēns patē-
ter apparent que mala si possunt facerent:
qz ea quē facere nequeunt imprecari: min⁹
me defficiat: beatus Job ostendens se a cal-
pa etiam maledictōis alienum secutus ad-
iunxit. (Nā enī dedi ad peccandū guttur
meū: vt expecterē maledictōes anim⁹ eius.)
Peccaret qppe si hoc optaret a deo fieri:
qz ipse facere vel oīno nō posset: vel si pos-
set imine deceret. Nam q maledictōib⁹
inimicu impetit: qd aliud in illo facere de-
um volunt nisi qd ipse facere aut nequeat:
aut erubescant: Mortem nāq; aduersario
exoptant: quam etiā possunt inferre metuat
ne aut ppetrati homicidij rei teneantur: aut
iniqui appareant etiam cū sint. Quid est er-
go deo dicere: occide quem odij: nisi aptis
ei vocibus clamare hoc fac in eo aduersa-
rio qd me in illum facere nec peccatorē de-
cet. In gēns pfecto pōbis pēfandus nobis
ē vbi iste vir legerat. Diligite inimicos ve-
stros vbi legerat. Būdicite z nolite maledi-
cere. Et rursum. Nā reddentes malum pro
malis: nec maledicimus pro maledictis. Sed
exterius non audita superne grē pcepta
seruabat: qz hec in mente illius sanctis pās
afflatus scribebat. Qui tamen minus esse
q postis extra diligere: nisi z interius vi-
uentes secūq; quotidie cōuersantes: etiam
familiares aduersarios toleraret. Cū sub-
iungit. (Si non dixerunt viri tabernaculi

mei qd dei s carnibus eius vt satureremur:
Que nimirū snia pōt quoz p miferiā ex
voce redēptoris intelligi. Chri qppe ei⁹ ta-
bernaculi de carnib⁹ illi⁹ saturari capierūt:
vel indei. s. psequētes: vel gentiles creden-
tes: qz z illi moliti sunt corpus illius quasi
pfumendo extinguere: z isti esurientes mē-
tem suā desiderauerunt quotidianē iūola-
tionis sacrificio de eius carnibus faciare.

Capitulum. 12.

Ed nunc solus hyſtorie
virtutē seqntes: pētemus
quāta fortitudine sancti
viri animus extra intraq;
solicitus ad oīa paritur.
Qui si inuise agentibus
aut vnq; per silentium ce-
deret: aut p rectitudinē nō ptrairet: pfecto
aduersarios nō habuisset. Sed in eo q; vi-
as vite tenuit exoptatores sue mortis inue-
nit. Foris patētes aduersarios pertulit: in-
tus latētes. Admō ē aut virtus certaminis
foris quēpiam videre mala que super: z in-
tus qd toleret nō habere. Pfecto autem
magnitudinis laus ē aduersa perperit z erre-
rius fortiter: z interius elemēter. Nā sunt
nōnulla q in ipsa quoq; familiarium puer-
satōe corrigi nequeunt sine culpa corrigētis
atq; iō cū vel corrigentē ingnat: vel non oī
modo hec agentē granat: magna magiste-
rii arte dissimulanda sunt: ipsaq; hac dissi-
mulatōe tolerāda. Que ptra nos illata ci-
tius a corde laram⁹: si nra circa pmos er-
rata cognoscim⁹. Nā bñ quoq; p Salomo-
nē dī: Luctus sermonib⁹ q dicitur ne acco-
modes cor tuū: ne forte audias sermō tuū
maledicentē tibi. Scit. n. mā psciētia: qz z
tu crebro maledixisti alijs. Bñ enim pen-
samus quales erga alios fuim⁹: ē circa nos
tales alios min⁹ dolē: qz aliā iniusticia
in nobis vindicat: quod in se iuste nra con-
scientia accusat. Sequitur. (Foris nō mā
fit peregrinus: hostium meum viatoris pa-
tuit.) Quia teste Paulo charitas patēs
z benigna deservitur: per patientiam alie-
na mala equanimiter tolerat: per benigni-
tate qz bōa misericordit ipē dū sua. Nā bea-
t⁹ Job z patēter domesticos maledictētes p-
tulit: z viatores atq; pēgrios apud se beni-
gne suscepit: ill⁹ mox crepla tribnēs illis ex-
tioꝝ ope pcurrēs: ill⁹ p māsctudinē si pēit⁹

21

Eccles. 7.

8

1. Cor. 13.

2

2. n. 6

1. p. 3

2a. 6.

ad irascendum: istis ad misericordiam ad
subueniendum paratis. Vir etenim sanctus
redemptorem generis humani per prophetie
spiritus intuitus predicamenta quos illius in
opere seruabat quibus nos ammonet dicēs:
Dimitte et dimitte vobis: date et dabi-
tur vobis. Dare namque nostrum ad res per-
tinet quas exterius habemus: dimittere au-
tem ad relaxandum dolorem quem interius
et aliena culpa contraximus. Sed sciendus
quod qui dimitte et non dat: et si non plene opera-
tus est: meliorem tamen pretem misericordie
tenet. Qui autem dat et nihil dimitte omni-
no misericordiam nullam facit: quod ab omni-
potente deo munus ex manu non accipitur quod
e corde obligato in malicia profertur. Adun-
dari etenim de prius animus et elemosina
prebet: quod omne quod datur deo: ex dantis
mente pensatur. Cuncta itaque malicie ma-
cula ab interiori nostro hodie cogitatis in
mutato de tergenda est: quod iram iudicis pla-
care nescit oblatio: nisi ex mundicia place-
at offerentis. Unde scriptum est: Resperit de-
us ad Abel et ad munera eius. Ad Chayn
autem et ad munera eius non respexit. Neque et-
eritium sacrum eloquium dicit: Resperit ad mu-
nera Abel: et ad Chayn munera non respe-
xit: sed prius ait: Quia resperit ad Abel: ac
deinde subiungit: Et ad munera eius. Et rur-
sum dicit: quia non respexit ad Chayn: ac de-
inde subdit: nec ad munera eius: Et dantis
prope corde: id quod datur accipitur. Igitur
eo non Abel ex muneribus: sed ex Abel mu-
nera oblata placuerunt. Prius namque ad eum
legitur dñm resperisse quod dabat: quod ad illa quod
dabat. Unde bene beatus Job dicitur nobis
in hospitalitatis gratia largitatem suam
prius circa aduersarios protulit patientias
suas et benignitatem: quod de ruina non exul-
tauit inimici: quod verbis maledicis persecu-
tores suos non imperit: quod sentientes intru-
secus equanimiter tolerauit: et tunc demum
hospitalitatis sue magnificentiam protulit:
ut audito scilicet narrationis eius ordine
discamus: quod exteriora munera ex interna
cordis mundicia cōduntur: ut virtutū eius
cōtertio lectorum doceat: qualis apud se esse
debeat eius exteriora bona aliquid submisitrat.
Sed quis se inter tanta virtutum culminia
sanctum esse non crederet. Quis non utrumque
ipso tot meritis reprobaretur: ut si quando ut

hō delinqueret delictum suū hominibus nollet
innotesci et leue esse crederet: si quod in minimis
peccaret culpam suam mallet silentio tege-
re: quod voce confessionis aperire. Sepe namque
prigit ut elatus virtutibus animus dum multa
bona in estimatione primorum de se spar-
gi cognouerit: agnosce non velit si quod est quod
reprehensibiliter facit: caligant oculos mi-
nus inspicit: quas videlicet erroris tene-
bras iccirco mens tolerat: quod cordis oculum
timor granat. Unde beatus Job iter tot
erimia facta virtutum quod tam summus exti-
tit in operatione: ut demonstraret, quod humili-
lis fuerit in mente: propterea adiungit: (Si
abscondi quasi homo peccatum meum: et
celant in sinu meo iniquitatem meam.)

Capitulum. 13.

Ecce sunt namque vere humilita-
tis testimonia et huius quitate
suam quod cognoscit: et
cognitam voce confessionis
aperire. Ut contra vñ atam
humani generis vitium est:
et labendo peccata committere et commissum nega-
re abscodere et punitum defendendo mul-
tiplicare. Ex illo quippe lapsu primi homi-
nis hec augmēta nequitie ducimus: ex quo
ipsam radicem traximus culpe. Sic namque
dum lignū vitium cōtigit abscodit: sed
a facie dñi iter ligna paradisi. In qua ab-
scensione. si quod deum latere non poterat: non
latendi effectus deservitur: sed effectus no-
tatur. Qui cum argueretur a domino quod de
ligno vetito contigisset ilico respondit: Mulier
quā dedisti mihi sociā: ipsa mihi dedit et li-
gno et comedi. Ipsa quoque mulier inquisi-
ta respondit dicens: Serpens decipit me et
comedi. Ad hoc quippe registi fuerant ut
peccatum quod transgrediendo commiserant
cōfiteendo deberent. Unde et serpens ille per
suasor quod non erat renouandus ad veniam: non
est de culpa regitus. Interrogatus itaque
homo est ubi esset: ut perpetratam culpam
respiceret et cōfiteendo cognosceret: quod longe
a cōdoris sui facie abesset. Sed adhibe-
re subinet utriusque defensionis solacia: quod co-
ffessionis eligeret. Cūque excusare peccatum
voluit vir per mulierem: mulier per serpen-
tem: auerunt culpam quam tueri conati
sunt: oblique Adam dñm tangens: quod ipse
peccati eorum auctore extiterit: quod mulierem

Gen. 4.

Gen. 3.

13.

13.

Reit: et eua culpam ad dñm referens: qui se-
pentem in paradiso posuisset. Qui ore dia-
boli fallentis audierant: eritis sicut dñi: ga-
deo esse similes in dignitate: nequiverunt:
ad erroris sui cumulis deū sibi facere simile
in culpa conati sunt. sic ergo reatum suum
dñm defendere moluntur: addiderunt ut
culpa eorum atrocior discussa fieret: q̄ sine
rat perpetrata. Unde nunc quoq; humani
generis rami et hac adhuc radice amaritu-
dinem trahunt: et eū de vicio suo quisq; ar-
guitur: sub defensionis verba quasi sub que-
dam se arboris folia abscondit: et velut ad
quedam excusationis sue opaca scelerata sa-
ciem conditoris fugit: dñi non vult cognosce-
re fecit. In qua videlicet occultatione non se
dño: sed dñm abscondit sibi. Algit q̄ppe ne
oīa videntē videat: non autē ne ipse videat.
Quo contra cuiq; peccator: iam et ordium
illuminationis ē humilitas confessionis: ga-
sibi inter ipsi iam parere renuit: q̄ malū non
erubescat cōfiteri q̄ fecit: et qui defendēdo
accusari potuit: accusando se celerrime de-
fendit. Unde et mortuo Lazaro q̄ mole ma-
gna premebatur: nequa q̄ dicitur renuit: se-
sed venit foras. Ex qua. i. resurrectione que
gesta in illius est corpore: signatur: qualiter
nos resuscitemur in corde: cum videlicet mor-
tuo dicitur venit foras: ut nimirū homo in
peccato suo mortuus et per molem male cō-
suetudinis iam sepultus: q̄ intra conscien-
tiam suā absconsus iacet per nequitiam a
seipso foras creat per confessionem. Abor-
tuo enim foras dicitur: ut ab excusatione ar-
q̄ occultatione peccati ad accusationē suā
ore proprio erire p̄noceat. Unde David pro-
pheta ab illa tanti mole facinoris renui-
scens ad vocē dñi quasi foras ergit: dñi per
nathan correptus q̄ fecerat accusauit. Quia
igitur h̄ occultationis culpa in humano ge-
nere vehementer excreuit: bene beatus Job
eū diceret si abscondi peccatū meū interpo-
suit quasi homo. Hōis quippe esse p̄prium
cōspicit: q̄ ex parentis veteris imitatione de-
scendit. Abi apte subditur. Et celauit in sinu
meo iniquitatem meā. Ca. 14.

Criptura etenim sacra ple-
rūq; sinu ponere pro mēte
cōsuevit sicut voce ecclesie
de persecutoribus nostris
qui nobis natura quidem

conuicti sunt sed vita disianeti: per ps. 5.
Redde vicinis nostris septuplū in sinu co-
rum. Ne si apte diceretur. In mēte sua reci-
piant hoc q̄ in nostris corporibus seueni-
tes opantur: ut dñi nos exterius ex pte pu-
niant: ipsi interius pfecte puniantur. Quia
igitur sinus secretum mentis accipitur in si-
nu iniquitatem celare est: hanc in conscien-
tie latibulis occultare: nec per confessiones
detegere sed per defensionē velare. Quo cō-
tra Jacobus dicit. Confitemini alterutrum
peccata vestra et orate pro iniūce ut salue-
mini. Salomon quoq; ait. Qui abscondit
scelera sua non dirigetur qui autē confessus
fuerit et dereliquerit ea misericordiam cōse-
quetur. Sed inter h̄ sciendum ē q̄ plerūq;
homines et culpas cōfitentur et humiles nō
sunt. Nam multos nominus q̄ arguēt nūl-
lo peccatores se esse cōfitentur: cum p̄o de
culpa sua fuerint fortasse correpti defensio-
nis parocinū querit non peccatores esse vi-
deantur. Qui si tunc cū id sponte dicitur pec-
catores se esse veraci humilitate cognosce-
rent: cū arguantur ab alijs esse se q̄ cōfesi
si fuerant non negarent. Quia ipsa indicia
vere confessionis sunt: si cum quisq; se pec-
catorem dicit: id de se dicenti etiā altero nō
contradicit. Nam q̄ scriptū est. Iustus in
p̄ncipio accusator: est suū non magis pecca-
tor sed iustus videri appetit cum peccatore
se quisq; nullo arguente consistit: sed con-
fessionis veritatem probat: cum alter malū
quod fecimus increpat. Quod si supbe de-
fendimus: liquet q̄ peccatores nos ex no-
bis fieri dicebamus. Unde summo pe curā-
dum est ut mala que fecimus et sp̄ite fatea-
mur et h̄ alijs argumentibus non negemus.
Supple quippe vitū est: ut q̄ de se sateri
quisq; quasi sua sponte dignatur: hoc sibi di-
ci ab alijs dedignetur. Beatus itaq; Job
quante fuerit humilitatis ostendit: qui se et
inter aduersarios nonerat vincere: et tñ non
verebatur culpas voce cōfessionis aperire.
Sed notandum q̄ superius virtutes suas
loquitur: inferius peccatū fateretur. Hinc enī
liquido demonstrat q̄ vera de bonis suis di-
zerat: qui noluit tacere de malis. Ad dñm vir-
tutes suas indicat modo culpā: q̄ et perpe-
trauerit et non tacuerit manifestat. Uñ cer-
tissime apparet quante mūdicie in oīpore-
tis dei oculis fuerit: qui et vitāit mala ne

ps. 78.

Jacob. 5.
Pro. 28.

Pro. 18.

Jo. 1.

2. Re. 12.

2

C A

E

committeret: et tunc que est committere contingit hominibus non abscondit: quatenus ei et iusticie sit gloria peccasse peccati: et iusticie custodia quod non potuit declinare peccatis deat. Vir iste cuilibet magnus in virtutibus suis: mihi certe sublimis appareret: etiam in peccatis suis. Adirent in eo quod voluit castitatis continentia: mirentur integritate iusticie: mirentur viscera pietatis: ego vero non minus admiror confessionem simulam peccatorum quam tot sublimia gesta virtutum. Scio enim quod per infirmitatem verecundia plerumque grauior est certaminis commissi peccata peccare: quam non admissa vitare: et vniuersumque malum quanto robustius vitetur tanto humilior proditur. Reatus ergo Job quod tot magnis operibus fultus confiteri culpa non erubuit ostendit in virtutibus quam humilis fuit. Sed quia ex humilitate vera secuta semper auctoritas nascitur: ut tanto fortis nil metuat: quanto ad rerum culmina animas per elationis de sideris non anhelat: expressa confessione peccati recte subiungitur. Si expaui ad multitudinem nimiam: et despectio propinquorum teruit me: et non magis tacui nec egressus sum ostium. Magna est securitas cordis: nil concupiscentie habere secularis. Nam si ad terrena adipiscenda cor inhiat: securum tranquillitas esse nullatenus potest: quod aut non habita concupiscat ut habeat: aut adeptam tenuit ne amittat: et dum in aduerso sperat prospera: in prosperis formidat aduersa: hinc illucque quasi gubusdam fluctibus voluitur: ac per modos varios rerum alternantibus mutabilitate versatur.

La. 15.

In hoc semel in appetitione superne patrie fortis stabilitate animus fingitur: minus rerum repositum perturbatione vexatur. Al cunctis quippe externis motibus candente intentione sua quasi quendam secretissimum secessum petit: ibique incommutabili inherens et mutabilia cuncta transcendens: ipsa iam tranquillitate geris sue in mundo extra mundum est. Excedit profecto ima oia intentione summorum: et cunctis rebus quas non appetit: libertate quadam super se sensit nec tempestatem rerum repositum intus sustinet. Et intuetur foris: quod ter-

rena oia que concupiscit opprimere mentes poterat: despecta subteriacet. Tunc bene per prophetam dicit. Statuer ibi specula ut cum quisque speculatur summa supereminet infimis. Vnde etiam Abachne dicit. Super custodia mea stabo: stat prope super custodia: si autem quis pro solertiam discipline terrenis desideris non succumbit: sed superem nec ut dum semper stantem appetit eternitatem: infra se fit ei de quod transit. Tamen quod sanctus vir qualiter virtute profecerit cum in hac vita posset adhuc errare secus carnis infirmitas premit. Tunc scriptum est: quam in imagine dei ambulet homo: tunc vane conturbabitur plerumque agitur ut et turbetur exterius: et imperturbabilis ducit interius: et quod vane conturbari potest de infirmitate carnis sit: quantum quod in imagine dei ambulet de virtute mentis: quatenus ut roborer in tas diuino adiutorio: et tunc adhuc fortis factus sum per humana. Tunc bene Abachne iterum vna suam pulcritudinem ad verag feruenter. Tunc enim. Et introitui tremor in ossa mea: et fluctus me turbata est virtus mea. Tunc viceret. Non mea virtus est in qua superius raptus imperturbabilis maneo sed mee infirmitas est: in qua inferius turbo. Ipse ergo super se imperturbabilis est: ipse sub se perturbabilis quod super se ascendebat inquantum rapiebatur ad summa: et sub semetipso erat: inquantum adhuc reliquias trahebat in infima. Ipse super se imperturbabilis quod in dei iam contemplatione transierat. Ipse sub se perturbabilis quod sub semetipso adhuc infirmus homo remanebat. Hunc sententia David propheta commendans ait. Ego dixi in excessu mentis mee ois homo mendax. Cui responderi potest. Si ois: et tu. Falsas iam erit sententia quam mendax ipse protulisti. Si non ipse non mendax: vera sententia non erit: quod dum tu verax es: non ois homo cognoscitur mendax. Sed notandum quod premitur. Ego dixi in excessu mentis mee. Per excessum ergo mentis etiam semetipsum transiit: cum de hominis qualitate desinit. Tunc si patenter dicat. De falsitate oium hominum ideam sententia protulisti: vnde ego ipse super hominem fui. Intantum hoc et ipse mendax: inquantum homo intantum autem ois non mendax: inquantum per excessum mentis super hominem. Sic itaque sic perfecti ois quoduis adhuc aliquid turbulenti de infirmitate carnis toleranti: tunc in transcursu tranquillissimo secreto perfrui potest.

Ista. 4
Alba. 21

B

C

D

contemplatione mentis ut quod decidit ex-
terius in nullo turbet interius. Tñ beatus
Job securitatem in se esse mentis ostendens:
postq̃ de se tot virtutū p̃dicamenta p̃tulit:
hoc q̃ p̃missum secutus admittit.

Capitulum.

16.

Exparui multitudinemz nū-
mā z despectio p̃p̃nquo
rū terruit me: nō magis ta-
cui nec egressus sū ostiū)
Nē si aptus dicar. Turba-
tis contra me extrinsecus
alqs ipse in me intrinsecus imp̃turbabilis
mansi. Quid nāq̃ in hoc loco ostiū nisi os
debemus acciper. Per hoc q̃ppe quasi egre-
dimur dñi s̃bis gbus possumus secreta no-
stri cordis ap̃m̃s: z quales intus manem⁹
in conscientia: tales foras egredimur per lin-
guam. Sūt nō nōm̃li qui oīno despici me-
tuunt: ac ne viles fortasse iudicētur: sapien-
tes videri appetunt. Vt cogant ostiū egre-
di: q̃ pulsant contumelias: q̃ magni apud se
lateant loquentes denunciant. Sūq̃ p̃ im-
p̃tentiā victi quedā de se que nesciebant
p̃dunt tanq̃ per oris ostiū egredimur. Tñ
beatus iob dicturus q̃ non fuisset egressus
bene p̃misit tacuit: q̃ videt impatiēcia tur-
batur: a domo conscientie exisset si tacere ne-
scisset. Sancti etenim viri in cōmōtionis tē-
ptatione semetipsos ostendere oīno refugit
unt: z cū audientibus p̃desse nequeat etiā
despici tacentes volūt. ne de sapientie sue
ostentatione glorientur. Quisq̃ aliqd̃ dicunt
prudenter: non querunt gloriam suā sed au-
ditorum vītā. Enim nō cōspiciunt q̃ audi-
torum vitam loquēdo lucrari non possunt
tacendo abscondunt sciām suā. Ad imi-
tandum quippe viam dñi: quasi ad quēdā
nobis propositam signum currimus. Ipse
enim quia herodem vidit nō profectū que-
rere: sed signa vel scientiam velle mirari re-
quisitus ab eo tacuit: z q̃ constanter tacuit
ab eo irrisus eruit. Scriptū namq̃ ē. Hero-
des autē viso iesu gaufus ē valde: erat enī
cupiens ē multo tempore videre eum eo q̃
audiret multa de illo: z sperabat signū ali-
quod videre ab eo fieri. Vbi z subdit. In-
terrogabat autē illum multis sermonib⁹: at
ipse nihil illi respondēbat. Tacens nō dñs
q̃ sit despectus ostenditur cum illic p̃m̃us
subinsertur. Spreuit autem illum herodes

cum eretitu suo z illis. Quod videt: s̃a-
crum oportet nos audientes discere ut quo-
tiens auditores nostri: nostra volum⁹ quasi
laudanda cognoscere: non autē sua quēsa
mutare oīno racemus: ne hōstentationis
studio verbum dei loquimur z illorū culpa
que erat eē non desinat z nostra que non
erat fiat.

Ca.

17.

Facit fortasse aliqs. Unde
notimus quo corde qs an-
diat: Sed multa sunt: que
audientis alium p̃dunt ma-
rie si auditores nostri z sem-
per laudant q̃s audiunt: z
nunq̃ quod laudant sequuntur. Hanc ma-
nem loquendi gloriam p̃dicatoz egredi⁹ fu-
gerat cum dicebat. Non enim sumus sicut
plurimi adulterantes verbū dei sed ex sincer-
tate: sed sicut ex deo coram deo in xpo lo-
quimur. Adulterari nāq̃ est verbū dei: aut ali-
ter de illo sentire q̃ est: aut ex eo non spiri-
tuales fructus sed adulterios fetus quere-
re laudis hūmanē. Ex sinceritate nō loqui
est: nū in eloquio extra quā oporteat que-
rere. Sicut ex deo autem loquitur qui se nō
se se habere: sed ex deo accepisse quod di-
cit. Coram deo vero loquitur qui in omne q̃
dicit non humanos fauores appetit: s̃ im-
nipotentis dei p̃sentie intendit: non suā sed
auctoris gloriā requirit. Qui autē scit ex deo
se accepisse quod dicit: z tamen dicendo p̃-
p̃riam gloriam querit: sicut ex deo loquitur
sed non coram deo q̃ cum quem cordi suo
non p̃ponit cum p̃dicat: quasi absentem
putat. Sed sancti viri ex deo loquunt⁹ z co-
ram deo: quia ab eo se sciunt habere q̃s di-
cunt z ipsam suis sermonibus adesse iudi-
cem adiutorēq̃ considerant. Unde fit ut
cum se a proximis despici agnoscunt suāq̃
dicta vite audientū non p̃desse abscedat
quante virtutis sit: ne si secreti cordis inu-
tiliter sermo prolatus aperiat ad inanē glo-
riam prompat. Beatus igitur iob iter ob-
stinatus mentes non appetens ex virtutis
sue patefactione clarescere ait. Si despectio
propinquorum terruit me z non magis ta-
cui nec egressus sum ostiū. Qui enim per
humilitatem solidus nequaq̃ despici timuit
hunc ut foras linguam egeret: in patien-
tia non eruit. Vbi bene p̃mittitur: si ex
pau⁹ ad multitudinem nimiam ut cui⁹ con-

2. Cap. 2

2. nc. 2.

E 2

2

stante fuerit agnoscat: q; videt; nequa:
quā terret exterius numerus hominū quez
non denotat interius turba vitionum. In
hoc etenim vita qui nulla pspira appetit:
nulla pculdubio aduersa pmetat. Que
si sba si ad intellectū mysticū trahimus in
tis citius operationē noītri redemptoris in
uenimus. Ipse quippe ad multitudinē ul
miam non expauit: qui persecutores suos
eum gladijs et fastibus venētes via tū re
sponsione pulit dicens: Ego sum. Ipse de
specto ppinquorū non terret: qui nos ab
eternis supplicijs liberans palmas in facie
equanimiter accepit. Ipse tacuit et hostiū
egressus non est: qui sub ipsa iam hora pas
sionis cum humanitatis infirma pateretur
diuinitatis potentiam exercere noluit. Ade
diatori quippe dei et hominū quasi egredi
hostiū fuisset: si cū tenere ut homo mate
statis sue potentiam voluisset ostendere: et
per diuinitatis magnitudinem suscepit car
nis infirma transire. Ne enim aptius homo
mori posset: deus manifest occulit q; si co
gnouissent nunq; dñm glorie crucifissent.
Non est ergo egressus hostium qui et regi
tus a pilato tacent: atq; inter persecutorum
manus et corpus passionis obtulit qd pro ele
ctis assumpserat: et resistentibus noluit de
monstrare qd erat. An etiam ps dicit. Pro
sacerant me in abominatione: sibi traditus
sum et non egrediebar. Cū enim despiceret
quia homo videbatur egressus esset: si oc
cultam maiestatem suā ostentare voluisset.
Sed quia infirmitatem prodidit: potentia
abscondit: in eo qd persecutoribus suis in
cognitus mansit ad eos minime exiit. Qui
tamen ad electos exiit: quia diuinitatis sue
spauitatem querentibus aperit. Unde ei p
pphetam dicitur. Existi in salutem populi
tui: vt saluos facias christos tuos. Sequitur.

Capitulum.

18.

Quis mihi tribuat adiutorem
vt desiderū meū oipotens
audiat. Sanctus vir, post
q; tot virtutū suarum subli
mita gesta narrauit: sciens
qd istis meritis ad summa
peruenire nequeat: adiutorem querit. Et quē
uimū nisi vnguentū dei filiū contemplat
qui humana naturā in hac mortalitate la
borante dum suscepit adiunxit. Ipse quip

pe adiunxit hominem factus homo: vt quia
puro hominū via redeundi non parebat ad
deum: via redeundi fieret p hominē deum.
Longe qppe distabamus a iusto et immortalē
nos mortales et immū. Sed inter immortalē
iustū et nos mortales iniustus apparuit me
diator dei et hominū mortalis et iustus qui
et mortem haberet cum hominibus et iusti
ciam cū deo: vt quia per ima nostra longe
distabamus a summis in seipso immo iun
geret ima eūz summis: latq; ex eo nobis via
redeundi fieret ad deū quo cū summis su
is ima nostra copularet. Hanc ergo beatus
Job per totius ecclesie significationem lo
quens mediatorē requirit: qui eūz dixerit.

Quis mihi tribuat adiutorem apertē subdy
dit vt desiderium meum oipotens audiat.
Sciebat qppe q ad requiē liberationis eter
ne humane pces nisi per aduocatū sanz au
diri non possent: de quo per Joannē apo
stolum dicitur. Si qs peccauerit: aduocatū
habemus apud patre Iesum xpm iustū: et
ipse est ppiatio pro peccatis nostris: non
pro nostris autē tñs: sed etiā pro totius mū
di. De quo Paulus apostolus dicit. Xps
Iesus qui mortuus est pro nobis: imo q et
resurrexit: qui est in dextera dei: q etiā inter
pellat pro nobis. Antigēto enim filio pro
homine interpellare est: apud ceterā pa
trem scipm hominē demonstrare: eūz p hu
mana natura rogasse est: eandem naturā
in diuinitatis sue celsitudine suscepisse. In
terpellat igitur pro nobis dñs non voce: s; m
iseratione: q; qd dānari in electis noluit:
susciplendo liberant. Adiutor ergo querit
vt desiderium exaudiat: q; nisi pro nobis
interpellatio mediatoris interderet ab an
re dei pculdubio nostraz precum voces fle
rent. Notandū quoq; est q nequāq; dicūt
preces sed desiderū meū oipotens audiat:
vera quippe postulatio non in oris est voci
bus: sed in cogitationibus cordis. Talitū
res nāq; voces apud secretissimas aures si
non faciunt sba nostra: sed desideria. Eter
nā eternū vitā si ore perimus nec tñ corde
desideramus clamātes tacemus. Si sō desi
deramus et corde etiā cū ore conticiscim;
tacentes clamamus. Vnde est q in heremo
populus vocibus p̄strepit: et Moyses ad
strepitū verborū tacet: et tñ similes ante di
uine pietatis audiat cū dicit. Quid cla

L. Cox. 2.

Ps. 87.

i. Jo. 3.

Ro. 8.

A

C

mas ad me. Intus ergo in desiderio est clau-
mor secretus q ad humanas aures nō per-
uenit: tamen auditū p̄dūtoris replet. Hinc
ē q anima ad rēplum p̄genio: ore qdē tacu-
it: tū tōt sui desiderij voces emisit. Hinc
in euāgelio dñs dicit: Intus in cubiculū tu-
um t clauso ostio tuo ora p̄rem tuū in abs-
condito: t pater tuus q uidet in abscondi-
to reddet tibi. Clauso ap̄pe ostio perit i cu-
biculo q tacente ore in p̄spectu sapie pie-
tatis fundit affectū mentis. Et vor audis i
abscondito cū p sancta desideria filēter cla-
matur. Cū recte quoq p ps. dī: Desideri-
um pauperū eranditur dñs: desideria cor-
dis eoz erandunt auris sua. Sed beatus
Job quē sibi in erandendo desideria ad-
torē querat subfictis v̄bis apit dicens:

Capitulum. 19.

V libz scribat ipse q iu-
dicat. Qz enī timēti ad-
huc populo ler ē trāsmis-
sa p seruum diligētibz
p̄o filijs euāgelij ḡsa est
collata p dñm: q ad redē-
ptionē nrām ueniens no-
num nobis testis p̄didit: s; de eiusdē nos
testamenti mandato discētiēs qñq etiam
iudex uenit necessarium nō est vt per expo-
sitiōē clarescat q libz scribit ipse q iudi-
cat. Ipsa. n. per se p̄tās dicit: Pater non
iudicat quemq; s; oē iudicium dedit filio.
Erit ergo tūc auctor iudicij: q nunc est cōdi-
tor libz: vt tūc districtius erigatq; mō mā-
suetus iubet. Sic nāq; quotidie p sp̄cūm
q; magistri pueris elementa līarum blādiē-
tes imponūt: sed hec ab eis seuiētes erigūt
t que dant cū mansuetudine cū p̄bere reg-
nant. Blanda nāq; nunc solent eloqñ; dñi
nī mandata: s; erant aspa in eractione sen-
tienda. Māsueta mō est ammonitio vocā-
tis: s; tunc districta uentura ē iusticia iudi-
cis: eoz certum est q nihil vel nimī māda-
ti sine discussione p̄treat: quo uidelz cōstat
q libz scribit ipse q iudicat. Quē scilz li-
brum noni testamēt: q ipse p se hūmāi ge-
neris redemptor in extremo p̄deret: Bene
Ezechiel p̄pheta denūciat dicens. Ecce ser-
uū ueniēbat de uia porte sup̄ioris que re-
spicit ad aglonem t uniuersūq; vās inte-
ritus i manu eius. Cū quoq; vn̄ in medio
eoz uestitus lincis t atramentariū scripto

ris ad renes eius. Quid nāq; aliud in ser-
uis ueniētib; nisi ser etates humani ge-
neris designantur: Qui de uia porte sup̄i-
oris ueniūt: q ad p̄ditiōē paradisi sicut ab i-
gressu mādī a sup̄iorib; generatōib; euoluūt
tur: que porta ad aglonem respicit: q; uide-
licet mens humani generis uitij ap̄a nisi
calorem charitatis deserens torpore mens
appeteret: ad hanc mortalitatis latitudinē
nō exisset. Et uniuersūq; vās iterū in ma-
nu ei q; vnaqueq; generatio singulis qui-
busq; etatib; euoluta ante redēptōis ad-
uentū in sua opatione habuit: unde pena
damnatōis sumpsit. Cū quoq; vn̄ in me-
dio eoz uestitus lincis. Quid redēptor no-
ster est etiam de sacerdotali tribu iuxta ca-
nem parentes hēre dignatus: uestitus lincis
is uenire p̄bētur. Vel certe q; lincis de ter-
ram aut sicut lana de corruptibilī carne
nascitur q indumentū sui corpis ex matre
virgine: nō aut ex corruptōe cōmixtionis sū-
psit: p̄fecto ad nos uestitus lincis uenit. Et
atramentariū scriptoris ad renes eius. In
renib; posterior: corpis pars designata est.
Et q; ipse dñs postq; pro nobis mortu' est:
resurrexit t ascendit in celū: tunc testamen-
tum nouū p apostolos scripsit. vir iste atra-
mentariū ad renes habuit. Qui enī scripto-
ram testamenti noui postq; decessit cōdē-
dit atramentariū quasi a tergo portauit. q
hoc ergo atramentariū uir lincis uestitus
inherere cōsiderat q dicit t librum scribat
ipse q iudicat. S; cur beate Job ab eo quis
iudex est librum scribi desideras: Segur.

Capitulum. 20.

L in humero meo portam
illū vt circūdē illum quasi
coronā mibi. L libz ap̄pe
in hūero portare ē scriptu-
ram sacra opando p̄ficere
Et notandum q; ordinate
describitur t prius in hūero portare: t post
modū sicut coronā circūdāri: q; uidelz sa-
cri eloqñ; mandata: si mō bene portantur
in ope post nobis coronam uictorie exhibēt
in retributōe. Beatus aut Job cur scribi li-
brum a iudice postulat: q ad testamētū no-
uū peruenire ipa nō ualebat. S; sicut sepe
iam dictum est electoz uocib; uirtur: acq;
ex eoz significatōe postulat quod p̄futura
eis per omnia p̄uidebat. Ipse nāq; p sp̄m

Mat. 6.

Ps. 9.

21

Job. 1.

23

Ezech. 9.

21

e

hunc apud se librum iam dudum tenebat: quē
p̄ g̃ram aspiratōis acceperat et vivendo co-
gnoscere: et p̄cuidendo n̄scire. Sed inter
hec sciendum est: quē cum eiusdem sacri elo-
quij precepta cogitamus: cūq̃ mēte a vi-
te corruptibilis amore ducimus: q̃si qui-
busdam cordis passibus ad interiora p̄pa-
mus. Nemo autē infima deferens: repente
scilicet summas: q̃ ad obtinendū p̄fectōis me-
ritum tam quotidie mens in altum ducit:
ad hoc p̄cuidubio velut ascensionis cūis-
dam gradib⁹ p̄venitur. Unde hic quosq̃
apte subiūgitur: Per singulos gradus me-
os p̄nūciabo illam. De his q̃ppe meritorij
gradib⁹ p̄ s̄s d̄s: Ambulabunt de virtute i
virtutem. De his iterū sc̄am ecclesiā
contemplatus ait: Deus in gradib⁹ eius dīno
secutur dū suscipiet eam. Neq̃ enī sicut desi-
it est repente ad summa puenit: s̄ ad virtutū
celitudinē p̄ incrementa mens ducit. Vnde
nāq̃ est q̃ p̄pheta q̃dem itē dicit: Excita-
tus sum defecit paulisper sp̄s me⁹. Quid
ē itaq̃ quod ait: sp̄s meus: nisi sp̄s hoīs
videlicet sp̄s clarōis. Et q̃ p̄ occultā gra-
tiam ad amorē dei tempore desup mensu-
ra p̄ficiamus: quātō in nobis quotidie d̄ dei
sp̄s virtus crescit: t̄to noster sp̄s deficit:
q̃ sp̄s errois: q̃ nō a nobis subito penit⁹
amputatur: dū paulisper defecisse p̄hibet.
Tunc s̄o in deo plene p̄ficiamus: cum a no-
bis fundit⁹ ip̄s d̄fecerim⁹. Hec itaq̃ cre-
secentiū mēsure virtutū sancti viri vocibus
gradus dīcuntur. Electus etenim q̃q̃ a ru-
dimentū sui p̄s teneritudine inhumana: ad
robusta postmodū et fortia p̄ualescit. Qd̄
apte in euāgēlio demonstrat istas dicens:
Sic est regnū dei quādamodū si sicut ho-
mo semētē in terrā et dormiat: et resurgat
nocte ac die et semē germinet: et crescat
dū nescit ille. Cui⁹ nimirū semis incremen-
ta denūciōis adiungit. Altero enī terra fru-
ctificat primū herbam deinde spicam: dein
de plenū frumentū in spica. Cuius profe-
ctus quosq̃ etiam finē subrogat dicens: Et
cum ex se p̄duerit fructus: statim mittit sal-
cem: quoniam venit tēpus messis. Ecce veri-
tatis voce per qualitates frugum: distincta
sunt incrementa meritorij. Ait enim: pri-
mam herbam deinde spicam: deinde ple-
num frumentū in spica. Ait non herba ad-
huc tunc fuerat. P̄terea cūq̃ ab ancille ore

subito vni⁹ statim sermonis inscriptus ē: iam
q̃dem per deuotionē viridis: sed adhuc p̄
firmitatem tener. Ite namq̃ s̄o frumentū
in spica inuentus est: quādo p̄sequentib⁹ p̄-
cipib⁹ restitabar dicens: Obedire oīz s̄o ma-
gis q̃ hōib⁹. Plenū frumentū inuentus
est: q̃ in tritura periculis tor̄ p̄bera per-
tulit: et tamē nequaq̃ palearā more iminu-
tus est: sed granū integrū mansit. Paulisper
q̃ppe in vnaq̃q̃ anima: vt ita dīcam: in
terne gr̄e humor erubescit: vt herba in fru-
gū crescat. Nemo ergo quēlibet primum
cū adhuc herba videt de frumento desce-
ret. Ait herbarā q̃ppe folijs que huc illucq̃
moliter defluunt: surgentia frugum grana
solidantur.

Capitulum. 21.

Enī autē Daniel p̄pheta
loquente ad se d̄m dum
positionē nobis sui corpo-
ris infirmare studuit: hec
meritorij incrementa signa-
uit. Ait enī: Mundaui vocē
p̄bor: et audiens iacebat
cōsternatus super faciem meā: vultusq̃ me-
us querebat terre. Et ecce manu tēgati me:
et erexit me sup̄ gēna mea et super articu-
los manū mearum: et dixit ad me: Daniel
vir desideriorū intellige verba que ego lo-
quor ad te: et ita in gradu tuomine in mi-
sus sum ad te. Cūq̃ dixisset mihi sermōne
istū s̄cti tremēs. Et ait ad me: Noli metue-
re. Quā videliq̃ positionē sui corp⁹ d̄ ver-
ba intrinsecus loquentis audire: nequaq̃
nobis tanta cura exprimeret si a mysterijs
vacare cognouisset. In scriptura enim sa-
cra in isti viri nō solum qd̄ dicit p̄pheta est
s̄ etiam plerūq̃ quod agunt. Vnde itaq̃ san-
ctus intēris mysterijs plen⁹ p̄ positionem
quosq̃ corporis exprimit virtutem vocis: et
per hoc qd̄ primū in terra p̄stratus iacuit
ac per hoc qd̄ se postmodū in manū suarū
articulis et gēnibus erexit: per hoc qd̄ ad ex-
tremū erectus q̃dem sed tremens constitit:
in semetipso nobis oīem ordinem nostrū p̄-
fectus innotescit. Verba enim dei in terra ia-
centes audimus: cū in peccatis positi: cum
terrene pollutioni conuincti: sanctorū vo-
ce spiritualia precepta cognoscimus. Ad q̃
precepta quasi super gēna: et super manu
um nostrarum articulos erigunt: q̃a ter-

Act. 9.

Basil.

B

renis cōtagijs recedentes quasi iam ab in-
finis ventrem nostrum lenamus. Sicut qui
totus terre inheret: q̄ cōsternatus iacet: ita
q̄ in gēibz et manibz suarum articulis in-
curuatur: inchoante p̄fecta ex magna iam
parte q̄ terra suspenditur. Ad extremū s̄o
voci dñice erecti q̄dem sed tremētes assisi-
mus: cū a terrenis desiderijs p̄fecte suble-
uati: s̄ba dei quo plenius cognoscim⁹ plus
timemus. Adhuc enim quasi in terra iacet:
q̄ ad celestia erigi terrenorū desiderijs negli-
git. Quasi subleuatus autē adhuc in mani-
bus: q̄ gēibus incubit: qui quedam iā con-
tagia deserit: sed q̄busdam adhuc terrenis
operibus nō contradicit. Jam s̄o ad ver-
ba dei erectus assisit: q̄ perfecte mētes ad
sublimia erigit: et per imāda desideria leu-
uari p̄mit. Bene autē tremētē se fuisse in-
dicat: q̄ examen subtilitatis interne quo
plus ad aliud p̄ficitur amplius formidatur.
Ubi ap̄e vniūsa voce subiungit: ur̄noli mo-
tues: q̄ cum plus ipsi quo timēam⁹ agno-
scimus: plus nobis de deo p̄ internam gra-
tiam infunditur quod amemus: quatenus
z cōtēptus noster paulisper transcat in ti-
morem: z timor transcat in charitatē: vt ga-
querenti nos deo per p̄ceptum resistim⁹
per timorem fugim⁹: z p̄ceptū quādoq̄
z timore postposito solo ei amore iūgamur.
Paulisper enim etiā timere vidicim⁹: ei⁹
q̄ solius dilectōis inheremus. Appositi igitur
quasi q̄busdam gradibus p̄fectus no-
stre mentis pedem prius per timorē in timo-
ponimus: z postmodū per charitatē ad al-
ta amoris lenamus: vt ab eo q̄s q̄sq̄ su-
met reprimatur vt timeat: z ab eo q̄s iam
metuit subleuetur vt presumat. Hos autē
virtutū gradus nō magni laboris est p̄en-
dere: cū ab vna ad alterūz trāscitur: s̄ subti-
lissima dispatatōc res indiget: cū mēs pen-
sare nititur in vna eadēq̄ virtute q̄bus
p̄fectis sue gradib⁹ eleuet. Ut enī prima ele-
menta v̄ritatē fidem scilicet: z sapientiam
loquar obtineri singula perfecte nequeunt
nisi ad hec distinctis ordinatisq̄ modis s̄si
q̄busdam gradibus ascendamus. Ipsa n.
fides que ad bona alia perfecte capessenda
nos induit: p̄terq̄q̄ in exordijs suis z nu-
tar: z solida est: z iam certissime habetur: z
tamen d̄ eius fiducia adhuc sub dubitatio-
ne trepidatur. Pars nāq̄ eius prius acci-

pitur: vt in nobis postmodum perfecte com-
pleatur. Si enim certo gradu in credentis
mente nō proficeret: regisus in euangelio
pater sanandi pueri non dīsser: Credo do-
mine: ad vna incredulitatem meam. Ad-
huc ergo ascendebat ad fidem: quam iam
p̄ceperat: q̄ vno eodemq̄ tpe clamabat:
se z iam credere: z adhuc ex in credulitate
dubitare. Tunc est etiam q̄ redemptori no-
stro a discipulis dī: Ange nobis fidem vt
que iam accepta per initium fuerat: quasi
per augmenta graduum ad perfectionem
veniret.

Capitulum. 22.

Plā quoq̄s sapientia que cē
bonorū operum soler magi-
stra: anhelanti menti p̄ iere-
menta tribuitur: vt ad eam
p̄culdubio moderam⁹ gra-
dibus ascendat. Quod be-
ne Ezechiel propheta figurata narratione
rendit: q̄ de eo viro quē in exilio mon-
te viderat narrat dicens: Mensus ē cubi-
tos mille z trāscit me per aquas vsq̄ ad
talos. Rursūq̄ mensus est mille: trāscit
me per aquam vsq̄ ad genna. Et mē-
sus ē mille: trāscit me per aquas vsq̄ ad
renes. Et mensus est mille: z trāscit me
per torrentem quem non potui pertransire
quoniam intumuerunt aque profunde tor-
rentis qui non potest transnadi. Quid
nāq̄ millenariū numero: nisi collati minue-
ris plenitudo signatur: Tū itaq̄ qui appa-
ruit: mille cubitos metitur: z propheta per
aquas vsq̄ ad talos ducitur: quia redem-
ptor noster cum nobis ad se conuersis bo-
ni exordij plenitudinem tribuit dono spiri-
tualis sapientie: prima nostri operis v̄s-
tigia infundit. Quāq̄ quippe vsq̄ ad ta-
los venire est: iam nos per acceptam sapi-
entiam desiderare rectitudinis v̄stigia te-
nere. Qui rursū mille metitur: z prophe-
ta vsq̄ ad genna per aquam ducitur: quia
boni operis plenitudo tribuitur: ad
hoc vsq̄ nostra sapientia augetur: vt in
p̄antē iam actibus minime flectatur. Dic
nāq̄ per Paulum dicitur: Remissas ma-
nus z dissoluta genua erigite: z gressus re-
ctos facite pedib⁹ vestris. Aqua ergo ad ge-
nna puenit: cum nos percepta sapientia per
fecte ad boni operis rectitudinem stringit.

Mar. 9

Ezech. 4a.

Deb. 1e.

ps. 35.

Quis iterum metitur mille et prophetas per aquas
vires ad renes ducitur: quod videlicet tunc in nobis
plenitudo operis excreuit: qui in nobis per
cepta sapientia omnium quorumque iniquitas est pos-
sibile delectationem carnis extinxerit. Huius
carnis delectatio esset in rebus suis. mini-
me diuulserit. Tre renes meos et cor meum.
Alqua igitur ad renes venit: cum dulcedo sa-
pientie etiam in carnis interitum ut
ea que vere mentem poterant delectationis
incendia frigerent. Qui adhuc mensas est
mille: torrentem videlicet quem prophetas pertra-
nsire non potuit: de quo etiam dicitur: quoniam itumue-
runt aque profundae torrentis qui non potest
transuadari. Percepta namque perfectione
operis: ad contemplationem venit. In qua scilicet
contemplatione: dum mens in altum ducitur sub-
leuata videt in deo: quod non potest penetrare
quod videt: quod quasi tangit aqua torrentis quam
pertransire non valet: et tamen hoc ipsum profectum non valet
intueri quod libet. Prophetas ergo quoniam ad
aquam peruenit: quam non pertransiit: quod ad con-
templationem sapientie cum ad extremam duci-
mur: ipsa eius immensitas que ex se homines
subleuat ad se humano animo plena cogni-
tione negat: ut hanc et tangendo amemus et tamen
nequaquam pertranscundo penetremus. Beatus igitur
Job huius incrementa virtutis quod distincte
hominibus super nos munere tribui conspexit: gra-
dus vocant: quoniam per ipsos ascendunt: ut ad
celestia obtinenda veniant. Sacri itaque li-
bri. id est diuini eloquii memoria faciens dicitur: per
singulos gradus meos perueniabo illi: quod nisi
mirum ille ad doctrinam dei veraciter ascendit:
qui ad obtinendam hanc gradibus sancte
operationis erupit: et quasi per singulos gra-
dus suos liberum pronuntiat qui cepisse se
eius sciam non per verba tantummodo sed etiam per
opera demonstrat. Unde adhuc subditur. Et
quasi principi offeram eam. Omne enim quod offer-
rimus: in manibus tenemus. Tulerit ergo
ad iudicii principii libram offerre est: verba pre-
ceptorum illius in actione tenuisse. Sequitur.

Capitulum.

23.

Aduersum me terra mea
clamat: et cum ipsa sulci eius
descent: si fructus eius come-
di absque pecunia et animarum
agricolarum eius affixi: pro
frumento datur mihi tribu-

lus: et pro ordeo spina. Quid est clamare ter-
ram: desolere sulcos: et fructus proprios emen-
do comedere. Cui namque necesse est sua emen-
re: Quis clamare auduit terram? Quis sul-
cos desolentes vidit? Et cum sulci terre semper
ex terra sint: quid est quod pronuntiatione distin-
eta et clamasse terram: et sulci eius cum ea de-
fuisse denegant? Cum enim nihil sit aliud sul-
cus terre quam terra: magne distinctionis ratio
non caret: dum subiungitur: et cum ea sulci eius
descent. Quia videlicet ire quod ordo historie de-
fuit sese nobis intellectus mysticus quasi aper-
tis iam foribus ostendit. Ne si pariter cla-
met. Quod rationem littere defecisse cognoscitis:
nimis restat ut ad me sine dubitatione re-
deatis. Omnis enim qui vel puero iure bo-
nesticam familiam regit: vel pro utilitate coram
fidelibus plebibus preest: in hoc quod iura re-
giminis in commissis sibi fidelibus possidet:
quid aliud quam terram incolendam tenet? Ad
hoc quippe diuina dispensatio ceteris vniuersis
quibus preponitur: vel subiectionis animus
si subacta terra predicationis illius semine se-
cundetur. Sed terra contra possessorum cla-
mat: si contra eum qui sibi pestis aliqd inu-
sum vel priuata commodum vel sancta ecclesia
murmurat. Clamare quippe terram est: terra
regentis iniustitiam rationabiliter subiectos
dolere. Ubi recte subiungitur. Et cum sul-
ci eius descant. Terra enim etiam nullis ope-
ribus exulta plerumque ad usum hominis atque
alimentum preest: exarata vero fruges ad facie-
tatem parit. Et sunt nonnulli qui nullo lectio-
nis: nullo exhortationis vomere precati que-
dam bona quamvis minima: tamen ex semine
ipsis perferunt quasi terra nec dum exarata.
Sunt vero nonnulli qui ad audiendum semper
atque ad retinendum sanctis predicationibus
meditationibus intenti a priori mentis puri-
tate quasi quodam lingue vomere scissi semi-
na exhortationis accipiunt: et fruges boni
operis: per sulcos volutarie afflictionis red-
dunt. Sepe vero contingit: ut hi qui sunt in
iusta aliqua facia: sitque ipsi subiecti non
ceant: qui potest debuerant. Que dum ra-
des quique conspiciunt commoti contra rectorem
murmurant: nec tamen valde prius per com-
passionem dolent. Cum vero hi qui iam ara-
tro lectionis attriti sunt: atque ad frugem bo-
ni operis exulta granari vel in minimis in-
nocentes aspiciunt: per compassionem proxi-

23

21

mis ad lamenta vertuntur: qz vesut sua pla-
gant ea que proximis iniuste patiuntur. Per
fecti nāq; cū semp de spiritalibus moncan-
tur: tanto scilicet de alienis corporalib⁹ da-
nis ingenisere: quanto iam edocti sunt non
dolere de suis. O is ergo qui preest si puer-
sa in subditis ereret: cōtra hunc terra cla-
mat: et sulci desistent: qz contra eius iniusticiā
rudes quidem populi in murmuratiōis vo-
cibus erumpūt: sed pfecti quib⁹ pro prauo
eius ope se in flentibus affligūt: quod impe-
riti clamāt: et non desistent hoc pbatōis vi-
te subiecti desistent et tacent. Cū clamante er-
go terra sulcos plangere est: p hoc vñ mul-
titudine fidelium iuste cōtra rectore querit:
vberioris vite homines ad lamenta pueni-
re. Sulci itaq; et ex terra sunt: et tamē a ter-
re vocabulo distinguunt: qz hī qui in sancta
ecclesia mentem suam labore sancte medi-
tationis excolunt: ceteris fidelibus tāto me-
liores sunt: quanto per accepta semina fecū-
diores operū fruges reddunt. Et sunt non-
nulli qui sanctis plebibus plati vite quidē
stipēdia ex ecclesiastica largitate cōsequun-
tur: sed exhortationis ministeria debita non
impendant. Contra quos adhuc exemplū
sancti viri recte subiungitur: cū ab eo proti-
nus subinfertur. ((Si fructus eius comedi
absq; pecunia.)) Fructus erentis terre absq;
pecunia comedere est: ex ecclesia quidē sum-
ptus accipere: sed eidē ecclesie predicatiōis
pēlū non prebere. De qua videlz predica-
tione auctoris voce dicitur. Oportuit com-
mittere pecuniā meā in simularijs: et veniēs
ego recepissē vtiq; qd meū erat cū vsura.
Terre igitur fruet⁹ absq; pecunia comedit:
q ecclesiastica cōmoda ad vsu⁹ corporis p-
cipit: sed exhortationis ministeriū populo
non impendit. Quid ad hec nos pastores vi-
dimus: qui aduentū vltimi iudicij precu-
rentes: officiū quidē preconiū suscipiunt: s;
alimenta ecclesiastica multi mādacem⁹: ex-
gimus qd nostro debetur corpori: sed non im-
pendimus qd subiectoz: et ebemus cordē:
Ecce vir sanctus tot in hoc seculi pignorib⁹
obstrictus inter occupationes innumeras:
liber ad studiū predicationis fuit. Qui fru-
ctus terre nunq; sine pecunia comedit: quia
nimirū subditis verbā bone ammonitiōis
reddidit: a quibus fructum corporee serui-
tutis accepit: hoc nāq; debet oipotenti deo

ois qui preest populo: hoc qui multis: hoc q
paucioribus preest: vt sic debita ministeria
a subditis exigat: quatenus ipse etiā quid
semp ammonitiōis debeat sollicitus atre-
dat. Oēs nāq; qui sub dispensatione cōdi-
toris vicario nobis ministerio iūgmur: sub
vno ac pō dño: qd nobis aliud nisi iūmicem
serui sumus. Cum igitur is qui subest seruit
ad obsequiū: restat pendēdo vt is qui pre-
est curam sollicitudinis ac pietatis impen-
dat. Sicq; fit vt dum studiosē nunc seruire
nobis iūmicē per cōmunitatem nitimur: qñq;
cū pō dño cōmunitate cōmunitate dñemur.

Capitulum.

24.

Ed sunt nonnulli qui l eo qd
officiū pdicationis exhibēt
alijs inuident bonū qd ha-
bent: atq; ideo iam veraci-
ter nō habent. Quibus re-
cte p Jacobū dicitur. Qd
si zelum amari habetis inter vos: conten-
tiones sunt in cordibus vestris: nō est ista sa-
pientia de sursum descendēs: sed terrena:
aialis: diabolica. Hīc hic quoq; cū dictū ē:
si fructus eius comedi absq; pecunia: recte
subiungitur: et aiām agricolā eius affliget.
Agricole quippe huius terre sunt bñq; mi-
ore loco possit: quo valent zelo: quāto possūt
ope: ad eruditiōē sancte ecclesie in pdica-
tione gratia coopantur. Quos videlz terre
huius agricolas. Hoc tñ non affligere: eozū
laboribus non inuidere. Ille rector ecclesie
dum soli sibi ius pdicationis vendicat: inui-
dia se mordente recta dicentibus contradi-
cat. Istia etenim pastorum mens qz nō pro-
pria gloriā: sed auctoris querit: ab oibus
vult adinuari quod agit. Fidelis nāq; pre-
dicato: optat si fieri valeat: vt itare quā
solus loqui nō sufficit ora cunctozū sonent.
Unde cū Josue vobis in castris remanēti-
bus atq; pphetarum vellet obfiterere:
ete per moysen dicitur. Quid emularis pro-
me: qz tribuat vt oīs populus ppheteret: et
det eis dñs spm suum. Prophete ap-
pe oēs voluit: qui bonū qd habuit alijs nō
inuidit. Quia igitur beatus Job amica h
suspenso intulit et si ea minime fecerit sentē-
tias maledictionis asstringit. Sequit. ((Pro
fructo oriatur mihi tribulus: et pro ordo
spina.)) Nec si apte dicat. Si iniustum qd er-
ga subditos gessi. Si eregi debita: et ipe qd

Jaco. 3.

Mat. 25

B
H. ii.

debi non impendi: si exercitationem boni
opis alijs inuidi pro bonis que in eternum
reficiant tribuantur mihi in iudicio mala q̄
pangunt. Pro frumēto gippe tribulus ⁊ p
ordeo spina oritur: cū in tribulatione vicia
de qua remuneratio laboris querit: p̄ctio
doloris inuenitur. Et notandū q̄ sicut a fru
mento ordeū distat: quāuis utrūq; reficiat
sic a tribulo spina: quāuis sit utrūq; q̄ pun
gat: q̄ tribulus mollior ⁊ ad pungendum
semp̄ durior ē spina. Alit̄ ergo. Pro frumē
to oriat̄ur mihi tribulus: ⁊ pro ordeo spina.
Alit̄ si patenter dicat. Egisse q̄dem ⁊ magna
me bona ⁊ minima scio: sed si non ita ē: pro
bonis magnis mala minima: ⁊ pro bonis
minimis mihi respondeant mala maiora.
Quāuis hoc intelligi ⁊ aliter p̄t̄. In frumē
to gippe spirituale opus q̄ mētem reficit: i
ordeo aut̄ terrenarū rerū dispensatio figura
tur. In qua sepe dum seruire infirmis: atq;
carnalibus cogimur: quasi sua iumentis ali
menta preparamus atq; ipse nostrorū vsus
operum quasi more ordēs h̄s aliqd̄ de am
mitione palcarū. Et p̄terq; cōiungit vt re
cto: qui p̄est dū iniusta cōtra subduos exer
cet dū nullo bonos blandimēto refonet: dū
q̄s grauius est bene opantes quosq; ex ius
tia affligit: etiā quedam bona aliqñ faciat:
ac si mentis seras: seseq; in dispensandis
terrenis rebus nonnunq; nō auaricie studio
sed pro utilitate carnalū miscet ⁊ sic eun
dem laboris fructū vel vt mellem ordi ex
pectet sed subiecti quicq; pro eo q̄s in mari
mis granantur gaudere in eius bonis mini
mis nequeunt: q̄ nec opus placet q̄s alte
rius opis iniusticia polluit: nec ipsa terrena
rum rerū dispensatio pro utilitate subditoꝝ
suscipi crediū: q̄ is qui p̄est anbelare p̄
auariciā videt. Alit̄ si vt ad ipsa etiā pau
ca bona que fieri inter multa mala confide
rant: nō laudes: sed gemitus reddant: atq;
infirmantes murmurent dum ppendūt pu
ri opis non esse q̄s vident. Alit̄ ergo. Si ad
uersum me terra mea clamat ⁊ cū ipsa suici
eius desentis fructus eius comedi absq; pe
ccunia ⁊ aiām agricolarū eius affliti: p̄ fru
mento oriat̄ mihi tribulus ⁊ pro ordeo spi
na. Alit̄ si aperte dicat. Si magna que debui
sollicite nō feci: punctiois marmuris a sub
lectis recipiā etiā de bono q̄s feci. Si negle
gi exhibere q̄s foueat, iuste in querelā prosi

liens corā lingua me pingat. Quia i re sem
per sollicita cōsideratione pensandū est ne
aut̄ h̄i qui p̄sent exempla mali opus subie
ctis prebeant: corāq; viciā sue gladiis prand
tatis extinguant: aut̄ h̄i qui alieno regim̄
ni subiacent facile iudicare audeant facta
rectorū: atq; per hoc q̄s de his q̄ sibi plati
sunt murmurant: non humano sed ei q̄ cum
eta disponit diuino ordini cōtradiscant. Il
lis nāq; dī. Ques nec his que p̄calata pe
ccibus vestris fuerant pascabant: ⁊ que pe
des vestri turbauerant h̄ bibebant. Ques
enim turbata pedibus bibunt cō subiecti ea
ad exemplū vinēdi appetunt que plati qu
q; prauo ope peruertunt. Alit̄ cōtra a platis h̄
audiunt. Hos enī qd̄ sumus? Nec q̄ nos
ē murmur vestrū sed q̄ dī. Qui enim cō
tra suppositā sibi potestate murmurat: liq̄
q̄s illum redarguit q̄ eandem hominū pote
statē dedit. Tandē beati Job plenas my
stica virtute snias in qbus q̄ amicitia h̄ba
respondit deo largiente digestus: nūc su
p̄ressi vt ad belū h̄ba ventiamus: que tāto
grauiori circūspectioe pensanda sunt: quā
to ⁊ per inuentus audaciam spiritu feruē
tore proferuntur.

Incipit quinta pars Moralium San
cti Gregorij. Liber. 23. Ca. 1.

Refationez

hūius opis totiens, ne
cessario repero: quousq;
ad hoc in distinctione vo
luntū locutionis mee
pensatione succedo: vt
cum legendi exordia su
mi p̄mis. p̄sa memorie
lectiois causa remouetur: tanto robustius
surgat doctrine edificia: quāto ex cōsidera
ta cause origie studiosius ponitur in mente
fundamentum. Beatus Job deo soli sibi
cognitus in tranquillitate ad nostrā noti
ciam p̄dicendus tacitus est verberē: vt odo
rem suarū virtū tanto latius spargeret: quā
to more aromatā melius ex incensatione fla
graret. Mouerat in bonis p̄se subditos re
gere: ⁊ a malis se districte custodire. Moue
rat dū vti rebus habitis: sed nefecbam? si
partes p̄maneret ablati. Mouerat quousq;

diana deo pro sanctis pignoribus sacrificia
soluere: sed incertū erat si ei gratiaꝝ sacrifi-
ciū ⁊ oblatio inuolaret. Ne qd vitij salus
regeret: dignū fuit vt hoc dolor apiret. Ba-
ta itaq; est cōtra sanctū virū hosti callido
temptandi licentia: qui dū bona eius mul-
tis cognita interire appetit: etiam bonū
patientie qd latebat ostēdit: ⁊ qd se angu-
stare psequendo credidit flagellis auctū et
i exemplo dilatauit: nec sine graui arte exer-
cit licentiā quā accepit. Nā combustis gre-
ges: ceciderunt familias: obruit heredes: per-
cussit salutem corporis: ⁊ ad interquendū
grauioris temptandis incaluit linguā serua-
uit vopis: quatenus sancti viri forte ac soli
dum pecus ⁊ per pūna rerū dolor sterne-
ret: ⁊ p sba coniugis maledictione perfo-
ret: sed quot vulnera sentiens intulit: tot san-
cto viro nesciens victorias ministravit. Nā
fidelis dei famulus vno eodēq; tempore in-
ter vulnera ⁊ sba deprehensus: ⁊ dolenteꝝ
cornem equanimitate pūlat: ⁊ decipientem
coningem prudēter increpauit. Antiquus
itaq; hostis qd vinci se in domesticis voluit
ptinus exteriora requirit. Amicos naq; ei⁹
de locis singulis quasi pro eterenda chari-
tate cōmouit: eorūq; ora sub spē cōsolatio-
nis apuit: sed p h iacula increpationis hor-
sit: que eo durus eo secure audientis infi-
gerit: quo inter offēse ⁊ nō seruate chari-
tatis tenebras impronisa vulneraret. Post
hos quoq; ad cōtumelias etiā bellu iniuri-
dinis saltē dedignata lenitas perturbaret
eratis. Sed cōtra tot antiq; hostis machi-
nas stetit inimica cōstantia: stetit equanimi-
tas infracta. Nā vno eodēq; tēpore sbris
aduersantibus opposuit prudentiā: rebus
vitā. Nemo igitur sanctū virū quāuis de
illo apte post flagella scriptū sit. In oibus
his nō peccant Job labijs suis: saltē post-
modū in cōtēptione amicorū estimeret inter
verba deliquisse. Sathan gpe temptationē
illius erexit: sed deus q hunc laudauerat
in seipso eius intentione: certaminis acce-
pit. Quisq; ergo beatū Job deliquisse i suis
sermonibus queritur: qd aliud q; deū q p
illo pposuit pdidisse cōfiteat. Qd nō antiq;
patres fructiferis arborib⁹ similes: nō solū
pulchri sunt p spēm: sed etiā viles p vberta-
tem sic eorū vita pēdanda ē: vt cū miramur

que sit vīriditas in hystoria: inueniamus ⁊
quanta sit vbertas i allegoria: quaten⁹ cū
blandū est qd in folijs redoleret: cognoscam⁹
vt q; dulce sit qd in fructibus sapit. Illius
gpe supne adoptionis gratia habuit: nisi
q hanc per cognitionē vngenti accepit. Di-
gnū gpe est: vt ipse in eorū vita ⁊ ligna re-
splendeat: q eos vt respicere mereantur il-
lustrat: nā cū in tenebris lucerne lumen ac-
cenditur: prius lucerna eadem q videri co-
tera efficit videt. Unde necesse ē vt si vere
intendimus illuminata cernere: studeamus
mētis oculos ad spm illuminans lumē api-
re. Qd in eisdem beati Job sermonib⁹ etiā
remotis allegoriaꝝ vmbis quasi depressis
alte noctis tenebris ē: cōfusa more pīrāseū-
tis intermicat cū diei. Scio q redemptor
meus viuit: ⁊ in carne mea videbo deum.
Hoc nimirū in nocte hystorie Paulus lumē
innuerat cū dicebat. Qd ē in morte bapti-
zati sunt in nube ⁊ in mari: ⁊ oēs eandem
escam spūalem māducauerūt: ⁊ oēs eundē
potū spūalem biberūt. Bibebat autē de spi-
rituali: cōsequenti eos petra: petra autē erat
xps. Si igit redemptoris spēm petra tenuit
cur nō figurā illius beatus Job infunderet:
cū quem voce ptulit etiā passione signauit.
Vt nō immerito Job videlz dolēs vī: qd
illius in se imaginē exprimit de quo p Isaiā
longe aī annūciat: qd dolores nostros
portauit. Sciendū quoq; ē: q redēptor nō
ster vīā se psonā cū sancta ecclesia quā as-
sumpsit exhibuit. De ipso enim dī. Qui est
caput chūstus. Rursusq; de eius ecclesia
scriptum est. Et corpus chīstī quod est ec-
clesia. Ecceus igitur Job q mediatoris
typum eo verius tenuit: quo passione il-
lius non loquendo tantūmodo: sed etiam
patiendo prophetauit: cum in viciis facit⁹
q suis expressionē redemptoris innuitur re-
pente ad significacionem corporis aliquan-
do deriuatur: vt q chīstū ⁊ ecclesiā vīā
personam credimus: hoc etiam vīus per-
sone actibus significari videamus. Quorū ve-
ro eius que etiā ad maledicendum puocat:
qd aliud q; prauitātē carnaliū signat. Qui
intra sanctam ecclesiam iocundis moribus
positi eo duris vitam fidelū pūat: quo vi-
cinius imorant: q dū vitari a fidelibus aī
fideles nequeunt: tanto grauius: quanto ⁊
hīteri⁹ tolerantur.

Alicuius eius q quasi dñ
psulant inuicuntur: here
ticonū figuram exprimit
q sub spē psulendi agunt
negociū seducendi. Unde
t ad beatū Job dñ p do
mino sba faciunt a dño
reprobantur: qz videt oēs heretici dñ deū
defendere nesciunt: offendit. Alii eis aprie
z ab eodē viro sancto dñ: ((Disputare enīz
cū deo cupio pñ vos ostendens fabricato
res mendaciū: z cultores puerforūz dogma
tū.)) Cōstat ergo eos hereticorū typum, ge
rere: quos sanctū vir redarguit cultū puer
forūz dogmatū defendere. Qz igitur Job
interpretatur dolens que nimis dolore vel
mediatoris passio: vel sancte ecclesie labor
exprimitur: que multiplici pñtis vite fatiga
tione cruciatur: amici quoqz ei ex vocabu
lo nois meritū sue indicat aetōis. Nam eli
phas latina lingua dñ dei ptemer. Et quid
aliud heretici faciūt nisi q cū falsa de deo
sentiant eū superbiendo ptemunt: Baldad
interpretatur vetustas sola. Hū aut oēs here
tici i his q de dño loquūtur dñ nō intēdē
recta: s; appetitē spālis glōrie videri p dī
catorēs appetunt: vetustas sola noiantur.
Ad loquūdū gippe nō se lononi hois: sed vī
te veteris prauitate pēitatur. Sophar quo
qz latīno sermone dñ diffipatio specule vel
speculatorē diffipans. Mēres nā p fideli
um ad pēpianda superna se erigunt: s; dñ
hereticorū sba puertere recta cōtemplātes
appetunt speculā diffipare conantur in tri
bus itaqz amicorū Job noibus: tres i he
reticis pditionū casus exprimūt. Nisi n.
denz pēcrent: iniqua qz de illo puerfa sen
tērent: z nisi vetustatem pētraherent: in no
ne vite intelligētia nō errarent: z nisi spe
culatiōe bonorū destruerent: iniqua qz eos
supna iudicia tā districto examine p sbo
rum suozū culpa reprobarent. Cōtēnendo
igitur deū in vetustate se retinēt: s; in vetu
state se retinendo prauis suis sermonibus
speculatiōi rectorū nocent. Post hos quoqz
helū iunior in reprobatōe bti Job iungi
tur ex cui psona videt spēs quorūdam do
ctorū fidelium: s; tñ arrogantū designatur
Quis verba nō facile intelligam? nisi ea
ex subsequenti dñica correctōe pensamus:
Aut nāqz de illo dñs: Quis ē iste inuolens

suias sermonib; impitris: Cū sō dicit sentē
tias: s; nō addit primas quales: vult pcul
dubio bonas intelligi. Nā cū sūe nomina
tur: nisi ēt maledicant male sentiri nō pnt.
In bono enī semp sūas accipim; que sine
adlectōe reprobatōis ponunt: sicut scriptū
ē: Sapientior sibi vī piger: scēpt viris loqū
tūb; sūas. Quod sō dñ qz quis sūe imp
tis sermonib; inuoluitur hoc summo ope ostē
dit: qz ab eo cū elatōis fatuitate pferuntur.
Magna gippe in eo impitia est: humiliter
dicere nescire qz dicit: z sūatis sensib; cla
tionis sba miscere.

Capitulum 3.

Quia enim qd dñ: quadri
ptra pōt qūitate dūgnari:
si aut mala male: aut bōa
bñ: aut mala bñ: aut bōa
male dicantur. Male enīz
malū dñ: cū res puerfa sua
deū sicut scriptū ē: Benedic deo z morere.
Bonū bñ dñ: cū recte recta p dīcantur: sicut
Joānes ait: Zigit pñiam appropinquabit
enī regnū celoz. Adalū bñ dñ: qñ p os dī
centis scēptō viciū exprimitur: vt reprobat
sicut Paulus ait. Femine cop imitaturē
naturale vsum in eū q est cōtra naturam.
Quo loco ererāda quoqz viciōz facinora
subdidit: dñ honeste inhōesta narratū: vt
multos ad honestatis formā inhōesta nar
rando renocaret. Adale aut bonum dīat:
cū rectum aliqd recto studio nō pīetur: s;
cū illuminato ceco pharisei dīuise phibe
tur. Tu sis discipulus eius. Qd maledictio
nis vtiqz dīreptū studio nō orationis voto
Ad sicut cayphas ait: Expetit vnum mo
ri pro populo vt non tota gens pareat.
Bonum quippe sed non bene locutus est:
quia dum crudelitatem necis appetit re
demptionis gratiam prophetauit. Hoc igit
tur modo helū quoqz dicere non bene bo
na reprehendit: quia in his que veraci
ter loquūtur arroganter inflatur: qui co spe
ciem arrogantiam signat: quo per sensum
rectitudinis in tumoris verba se eleuat.
Sed quid est q tres amicos recōtīari per
septem sacrificia diuina vix pcepit: helū
vero sub vnīs tantūmodo sententiā incre
patione dereliquit: nisi q nomināqz hereti
ci diuine gratie largitate perussi ad vnica
rez sancte ecclesie redeāt. Qd bene ipa am

Pro. 26

Jo. 1.

Ro. 1.

Jo. 9.

Jo. 11.

comm reconciliatione signatur p quibus
tamē beatus Job erorare p̄cipitur: qz nūm
rum hereticorum sacrificia accepta deo eē
nō possunt: p̄ eis vniuersalis ecclesie ma
nibus offerantur vt ei⁹ meritis remedium
salutis inueniāt: quā verbor⁹ suorum iacu
lis impugnando feriebant. Unde ⁊ septe
pro eis sacrificia memorantur oblata: quia
dum septimo: mis gratie spiritum consen
tes accipiunt: quasi septem oblationib⁹ ex
piantur. Hinc in Joannis apocalypsi p se
prenariū ecclesiarum numerum vniuersalis
ecclesie designatur. Hinc per Salomonem
de sapientia dicit: Sapientia edificauit sibi
domū: erexitqz colūnas septes. Ipso ergo sa
crificiorū numero reconciliant heretici quid
prius fuerint expiunt qz perfectioni septi
formis gr̄e nō nisi redeūdo iungunt. Bene
autem tauros p se ⁊ arietes obtulisse scri
buntur. In tauro gpe ceruit superbie: in
ariete aut ducatus gregum sequentiū desi
gnatur. Quid itaqz est p eis tauros arietes
qz mactare: nisi eoz superbum ducatum in
reficere: vt de se humilia sentiant ⁊ post se
corda innocentium iam nō seducant. Cerui
ce enī tumentis ab ecclesie vniuersitate res
tuerant ⁊ infirmos post se populos quasi se
quentes greges trahēbāt: Teneant igitur
ad beatum Job. Creuantur ad ecclesiaz
septenario sacrificiorū tauros ⁊ arietes ma
ctandos offerant: qz vt vniuersali ecclesie
piungantur humilitate iterueniente inter
ficiant qquid prius tumidum de superbo
ducatu sapiebant. La. 4.

Elin p̄o per quē vane glo
rie amatores signati sunt:
etiam ira sancta ecclesiam
p̄stunt: q ea que recte sen
tiunt humiliter pferre con
tinent: nequaquā per sacrifi
cium reconciliari precipitur: qz arrogātes q
dem sed tamē fideles: pro eo qd iam intus
sunt per septē sacrificia reuocari nō pos
sunt. Quos tamē sub helui specie sentētia
diuina redarguit: atqz in eis nō p̄tatis sen
tentias: sed elationis mentes ac p̄ba tumi
da reprehendit. Que nimirum reprehensio
qd aliud signat: nisi qz eos ira positos sup
ne districtōis increpatio vel p flagelluz eoz
rigit: vel per iustum examen sibi in se ipsi
reliquit. Tales gpe intra sanctam ecclesiam

recte qdem predicant: sed tamen deo iudi
ce audire merentur aduersa: qz per ea bōa
que nō p̄pria p̄ferunt: nō auctoris sui glori
am sed p̄prium laudem querunt. Cui hoc
quoqz caute pensandum ē qz diuina voce
ad helui dicit: Quis est iste? p̄prium quippe
exprobatio est: talis interrogatio. Nā quis
ē iste non dicim⁹: nisi de eo vtriqz quem ne
scimus. Nescire autem dei reprobare ē: vt
de q̄busdam quos reprobat in fine dictu
rus ē. Nescio vos vnde sitis: discedite a me
oēs operarij iniquitatis. Quid ē ergo v hoc
arrogante regere qd est istius ap̄e dice
re: Ego arrogantes nescio. i. eorum vitā in
sapientie mee virtute nō approbo: quia
laudibus humanis dū inflantur: a p̄a glo
ria eterne retributōis inaneant. Cui⁹ dū
finis mīme respicit: sed tamē cum ipsum q
illas p̄tulit reprehēdit quasi aperte insin
uat dicens: Noni que dicit: sed ignoro qz di
cit: qz veraciter: plura approbo: s; enim quā
de bonis que p̄fert extollitur: nō agnosco.
Ne p̄o apertus ostēdamus in elationis ia
crantia helui qz turpiter desinat: formā pri
us ostendere boni predicatoris debemus:
quatenus ex statu huius rectitudinis mōstre
tur ligdo fortitudo qz praua sit incarnatio
nis. Sancte vniuersalis ecclesie: sp̄ualis qz
qz predicator: in cunctis que dicit solerti cu
ra se inspicit: ne in eo qz recte predicat: vi
cio se elationis extollat ne vira a lingua dis
cordet: ne pacem quā in ecclesia annunciat
in seipso dūz dū dicit ⁊ male vinit amittat.
s; studet sūmopere p̄ra maledictos rumo
res aduersantium ⁊ defendere loquēdo qd
vinit: ⁊ ornare vinēdo quod dicit: nec in
his omnib⁹ suam sed auctoris gloriā que
rat: atqz oēm sapientie grām quā vt loque
res acceptat: non suis se estimat meritis: sed
eozum intercessionib⁹ p̄p̄is loquitur ac
cepisse. Sicqz dum infra se deicit: superest
qz sue nimirum magis mercedi p̄ficiat eo qz
bona que crecere p̄ueniat alienis meritis
reddit. Indignū se oib⁹s indicat etiam cū
dignus ceteris vinar. Scit enī qz bona que
inotescunt hominibus sine periculo esse vit
posunt. Et quāvis sapientes se eē sentiant: vel
let tamē se sapiens: nō videri: atqz hoc sibi
oimodo quod loquendo proditur pertime
scit: ⁊ si liceat tacere appetit dum eē multis
tutius silentiū cernit: eosqz se feliciores p̄o

eat: quos intra sanctam ecclesiam locus inferior p silentium occultat: tamen ut sanctam ecclesiam defendat: qz ad loquendum vi caritatis impellitur ex necessitate. Quidam officium locutiois suscipiunt: sed ex magno desiderio oculi taciturnitatis querit. Hoc seruat voto: illis exerceat misterio. Hanc autem dicendi formam arrogantes ignorant. Necq. n. loquuntur qz cause enenuit s. causas venire appetunt ut loquantur. Quor. nunc heliu spem significat q in locutione sua inuenit se vicio elationis exaltat. Igitur finit. beati Job sermonib. subdit.

Capitulum 5.

Miserunt au

tem tres viri isti ridere
Job eo qz iust. sibi vide
ret. Hoc qz de eo dici
tur eo qz iustus sibi vi
deret sacre huius scriptor
historie ad amicor. in

dicium retulit: nō autē beatū Job de elatio
nis tumore reprobauit. Sequitur. ((Et irat⁹
indignatusqz ē heliu filius barachel buites
de cognatōe ram.)) Bñ hec ipsa vel ei: vel
parcis: vel loci: vel cognatōis nota notam
pprie exprimunt actōis. Heliu qppe interpre
tatum sonat deus meus iste: vel deus dñs.

Per quē sicut supius diximus designatur
recta fides arrogantiā intra ecclesiā posito
ram. Unde his et hoc ipsum et etia; nomē
cōgruit. Nam quis intra dñica pcepta
nō viuunt: deū tamē dñm eē recognoscunt:
qz in fuitate carnis ēt fornicatōis intelli
gunt: sicut p pphetam dñ: Scitote qm dñs
ipse ē deus. Barachel sō interpretatur dñ be
nedictio dei: buites autē pemptibilis. Ad
arrogantem pducantib. bñ vtrūqz cōcordat
qz in predicatōis faciliā bñdictionē gdey
grē diuine percipiunt: sed in elatis suis mori
bus eē eam pēptibilem ostēdunt. Ista qpp
pe que acceperūt bona: eo despiciabula fa
ciūt: quo nequaqz eis bñ vti nouerūt: apte
autē etiam de cognatōe ram dñ: Ram qppe
interpretat exaltatus. Exaltatus nāqz est fide
lium populus: q huius vite infima et abie
cta cōdemnit. Exaltatus sunt q dicere cō
pau lo nouerūt. Nra pneratio in celis ē. Heliu
itaqz de cognatōe ram dñ: qz vniūsqz pre
dicatoz arrogans intra vniuersalem ecclesiā

positus sanctis populis fidei vitate sociat⁹
Quis ab eorū vita elatōis pprauitate disti
gitur. Sequitur. ((Iratus est autē aduersus
Job eo qz iustum se diceret corā dō.)) Por
ro aduersus amicos ei: indignatus est: eo
qz nō inuenissent rñsonem rōnabilem sed tā
tūmodo pdenassent Job. Solerter intuen
dum ē qz beatum Job iō reprehendit: qz co
ram deo se iustum eē dixit amicos sō elus iō
redarguit: qz pdenantes cum rñsione con
tra illum rōnabile nō dederunt. Istis nāqz
iudicijs apte colligitur: qz per eum species
amatoz vane glorie designatur. Job qpp
pe de presumpta iusticia: amicos sō ei: de
fuita rñsione redarguit. Licet n. vane glo
rie sectatores dñ se in oibz pferat: alios
qdem de fatuis sensib. alios autē de iust
is meritis reprehendūt. Alios eēsent nū
bi scire: alios nō bñ viuere. Et quāvis in
se oēs extra ecclesiā positos praua sentie
re redarguit: tamē etiam eos q intus sunt
p vite dīspetu pñunt: cōtra illos ex ma
gnitudine recte sententiā: cōtra illos eo qñ
ei merito bñ viuendi superbiunt.

Capitulum 6.

Enē autē heliu nō beatū
iō: nō amicos eius incre
pare phibet: qz amatores
vane glorie aliqui intra san
ctam ecclesiā cōstituti:
aduersarios pñunt dñm
vera. fideant: et eisdem

sancte ecclesie morib. ptradunt: dum de
ipsa predicatōe gloriāntur. pñunt ad
uersarios virtute dei: pñunt sanctā ecclesiā
qualitate dicendi. Illos predicatōe fuitatē
istam vitio elatōis impugnant. Sequitur.
((Igitur heliu expectant iob loquentē: eo
qz seniores eēnt q loquebantur.)) Hanc autem
vidisset qz ei ridere nō possent iratus ē ve
hemēter.)) Quāvis sancta ecclesia sit pñil
dubio aduersarijs suis antiquor: qz de illa
ipsi: nō autē erit pñil de illis: sicut de eis per
ioannem dñ: Et nobis exierāt: sed nō erant
ex nobis recte tamen eisdē aduersarijs he
liu inuolatus fuisse describitur: qz nūmā post
erorā hereticoz bella eē intra sanctam ec
clesiam fastu scie inflari arrogantes cepit.
Cū n. grantiora positū pñere certamina: tūc
sunt pñcto subtiliora sensuum spicula reg
na: tunc argumētorum obstacula: tūc pñle

Job
Lii. 3.
AAr.
Lii. 3.

B

Job. 3.

rior indagatio. Que sepe viri feruē-
tes ingenio dum pgrue inueniūt arrogan-
ter sumunt: et qd per claris vitiis ple-
rūq; cōtingit: hūi dē acutis sensib⁹ qd possē
ferire pferuntur: vñ in his que recte de
deo sentiunt nō deli: s; suam gloriā querūt.
Unde heliu quoq; multa qdem recte loqui-
tur: tāmē diuina voce ac si pueris dixerit
inreparatur. Cum pō dē qz heliu expectauit
iob loquentē: eo q; seniores eēt q loqban-
tur: aperte beato iob nō p sua: s; p amico p-
reuerētia honorē referuasse mōstratur: ga-
vidēz arrogantes intra positi eandem san-
ctam ecclesiam quā defendunt despicunt:
et plerūq; ptingit plus ingenia male sapiē-
tiam q; simplicem vitam innocentium vne-
rentur: plus reseruetur linguis loque-
tium: q; meritis intra positoz: quāuis vtrūq;
q; et diuerso obniet cū et ab illis rectitu-
dine sensus et a sancta ecclesia mox piau-
tate discordent. Segitur. ((Rēdēnsq; filius
baracl bāstres dixit: Jamoz sum tēpore
vos aut antiquiores. Jeciro dānilo capī
pe veritus sum iudicare vobis meā senten-
tiam. Sperabam enī q; etas plūtoz loque-
retur et amoz multitudine doceret sapiēti-
am.)) Cū hec que ab eo p timorem sup-
bie pferuntur: cursum potius restringenda
sunt q; attentius exponenda. Que. n. solidi-
tate grantans carent: expōnis subtilitate
nō indigent. Sed solum puto breuiter intē-
mandum: q; heliu quādiū p etatis sue re-
spectu tacuit sapiētiōz fuit: cum pō in alijs
annoꝝ multitudinē semetipsum pferēs ve-
spicit: q; pueriliter decipiat ostendit. Nam
cōtra ei⁹ insimul et etas plūtoz loquitur: et per
annoꝝ multitudinē sapientia docetur: ga-
etiū sōgenitas sensum nō prebet: vsum tā-
men vespemēter crecet. Segitur. ((S; vt vi
deo spūs est in hōib⁹ et inspiratio oipotē-
tis dat intelligentiā.)) hec recte diceret: si eā-
dem intelligentiam sibi pē ceteris nō arro-
garet. Neq; n. parua pōnatio ē ex eo bo-
no qd cōter dat pūare gloriari. Scire bo-
nū vñ accepit: et nescire quō vñ bono debe-
at quod accepit. La. 7.

Quattuor gippe sunt speci-
es qbus ois tumor arrogā-
tiam demonstrat: cum do-
num aut a semetipsis ha-
bere se estimant: aut si sibi

datum desuper credunt: p suis se hec acce-
pisse meritis: putant: se hēre quod non ha-
bent: aut despectis ceteris singulariter vñ
deri appetunt habere quod habent. Et se-
metipso enim bonū se habere iactabatur: cū
per apostolum dicitur: Quid autem habes
quod non accepisti: Si autem accepisti: qd
gloriaris quasi non accepieris. Rursum ne
dari nobis bona grātie pro nostris pcece-
dentibus meritis crederemus idem aposto-
lus ammonet dicens: Gratia cūis saluati p
fidem: et hoc non ex vobis sed dei donū est
non ex operibus vt ne quis gloriatur. Qui
etiam de seipso ait. Qui prius fui blasphe-
mus et persecutor et cōtūmēliōsus: sed mise-
ricordiam consecutus sum. Quibus verbis
aperte declarat: q; gratia nō pro meritis tri-
buatur: dum ex seipso docuit: et qd de ma-
licia meruit et quid vñ benignitatem accepit
Rursum nonnulli iactant se habere quod
nō habent: sicut diuina voce per prophetā
de moab dicitur. Superbiam eius et arro-
gāntiam eius ego noui: et q; non sit iuxta cū
virtus eius. Et sicut angelo ecclesie laodē-
cie dicitur: Quia dicis q; diues sum et loca
pletatus: et nullus ego: nescio quia tu es
miser et miserabilis et pauper et cecus et nu-
dus: Rursum nonnulli despectis ceteris vñ
deri appetunt singulariter bonum habere
quod habent. Unde et phariseus ierico vñ
templo absq; iustificatiōe descendit: quia
bonozum operum merita sibi quasi singula-
riter tribuens oranti publicando se pteu-
lit. Sancti quoq; apostoli ab hoc elationis
vicio renouantur: qui de predicatione rede-
unt: cum elati dicerent: Domine in nomi-
ne tuo etiam demonia nobis subiecta sūt:
ne de hac miraculoꝝum singularitate gau-
derent: illico eis respondit dominus dicens:
Eudebam sathanam velut fulgur de ce-
lo cadentem. Ipse quippe singulariter cla-
tus dixerat: super astra celī exaltabo soli-
tū meū: sededo in monte testamētī in la-
teribus aquilonis: similis ero altissimo.
Et mire dominus vi in discipulorum cordē
bus elationem premeret mor iudicium rui-
ne reuulit: quod ipse magister elationis ac-
cepit: vt in auctore superbie discerent quid
elationis vitio formidarent. In hac itaq;
arrogantie quarta spē crebro human⁹ ani-
mus labitur: vt id quod habet hēre singu-

1. Cor. 4

Eph. 2.

1. Th. 4

1. Th. 4

3

1. Th. 4

1. Th. 4

2

lariter gloriatur. In tñ similitudini diaboli-
lice vicinior appropinquat: qz qzqz bonus
se habere singulariter gaudet: qzqz videtur
sublimior ceteris querit: illum videlicet imi-
tatur qz despecto bono societatis angelozū
sedem suam ad aglonem ponēs: z aliusmī
superbe similitudinē appetens: per iniquā
videlicet quāsi ad quoddam culmen co-
natus est singularitatis erumpere. Velū er-
go qzqz vari a dño sapientiam cōstituitur in
hac tamē elationis specie labitur vt sapiē-
tiorē se ceteris gaudeat z quāsi de singu-
lari bono sese inaniter extollat. Quod ver-
bis sequētibz indicat dicens: Nō sunt iō
geni sapientes: nec sēnes intelliunt iudici-
um: nō dicam audite me. ostendam vobis
z ego meam sciam. Expectant enī sermones
vestros: audunt prudentiam vestram donec
disceptaremini sermonibus z donec puta-
bam vos aliqd dicere considerabam. Quā-
tū ad iterationem iste spectat: loquens he-
lū indicat qz superbe tacerit. Cum enī
dicit expectant sermones vestros z putabā
vos aliqd dicere: apte declarat se ad pba
sentim indicantis potius studio qz dicentis
voto tacuisse. Quāvis hec melius vitā ar-
rogantiz designant: qz aliquādo intra san-
ctam ecclesiam positi: cū eiusdem sancte ec-
clesie aduersarios aspiciunt: nō in eis ānos
tēporum sed intentionē solent pēsare ver-
borum. Nā quātolibet sint eisdem arrogā-
tibus antiquiores: heretici eos audacter cō-
primunt: in quoz verbis dogmata pñerfa
reprehendūt. Sequitur. ((Sed vt video nō
est qz possit arguere Job: z rīdere ex vobis
sermonibus eius: ne forte dicatis inuenim⁹
sapientiam: deus peccat eam: nō homo.

Capitulum 32

Spe heretici p hoc qz eē
z hoibus despiciabiles so-
lent cum a cunctis regenti-
bus sanctam ecclesiam vene-
rari cōspiciunt: opionez ei⁹
qzbus valent obtreccationi-
bus lacerare pñdūt dicens: Accirco illi
cūctā tpalia suppetūt: qz ei pñmia cetero-
rum munerū subirabuntur. Quoz voce he-
lū obuiat dicens: Ne forte dicatis inueni-
mus sapiētiā deus peccat eam nō homo.
Ne si arrogantes intra scām ecclesiam: sed
tamē fideles contra hereticos dicant: pñer

hoc qz sanctam ecclesiam in honore holū
florere tpaliter cernitis: proiectam cā a vo-
mino nō credatis. Scit enī redemptor ei⁹
in hoc itinere solatia veniētī tribuere: z per
ueniētī ad eternam patriā superna pñmia
reservare: incassum igitur dicitis: qz de eoz
z nō hō peccat cū venerari illam a cūctis
fere hoibus videtis qz sic ei terrene glorie
adiumentū tribuitur vt per hoc multiplici-
us eam ad ecclesiam subuehat. Sequitur.

((Nihil locutus ē mihi z ego nō fm vros
sermones respondebo illi.)) Quid ē qz ait:
Nihil locutus ē mihi: Nāqz sancta ec-
clesia p predicatorēs inflos cum intra se ar-
rogātes cōspicit erudire ac redarguere pñe
termittit: ereret hec z quotidie exercere nō
cessat. S; helū qui loquēt publice beatus
Job audierat dicat: Nihil locutus ē mihi:
qz nūtrū oēs arrogantes voces qdem
sanctę ecclesie audiant: s; sibi eas dici diffi-
mulant: quādo elationis vitium emenda-
re pñmunt nec de se supbia redargui estī-
mant: quia eē se humiles putant qz etias re-
dargui despiciunt dū sapiētiores se z ipso
redarguentibus arbitrant. Quod hō ait nō
fm sermones vestros respondebo ei: hī bea-
to Job non fm sermones eoz rīdere ei se
dicit. Irrogātes. n. intra ecclesiam positi re-
spōdent contra eam: s; nō sicut heretici: ex-
terius constituti. Neq; n. cōtradiciēt ei pñ-
na pñdicando: s; pñer se viuendo: qz nec be-
deo vt heretici idigna sentiat: s; de se plus
qz necesse ē digna suspicantur. Sequitur.

Capitulum 33

Et tūmerunt nec rīderunt
vltra: abstulerunt a se eloq-
um.)) Bene ab helū pba
amici Job extimuisse refo-
runtur: qz nōnūqz arrogā-
tes ecclesie defensores quā-
nis ordinē dicēdi non teneant: tamē aduer-
sarios ipsa victorum virtute pñstant. Se-
quitur. ((Quoniam igitur expectant z non sunt
locuti: tūmerunt nec rīderunt vltra.)) Finit
eē locutionis sapiētium soler: vt cons; dī-
cant quo aduersarijs silentium imponant.
Non. n. se ostēdere s; prana docētes cōpe-
scere cupiunt. Postq; hō de amicis Job
dictum ē: Extimuerunt nec rīderunt vltra:
abstuleruntqz eloquū a se helū subūgna
ait: Expectant z non sunt locuti: tūmerunt

nec responderint ultra. Et illis iam silentibus adhuc verba multiplicat: qz videtis vir arrogans et formā in se arrogantium inveniens non aduersariōrū dicta sapare s; suā sapientiā ostentare festinat. Unde et sequit. (Respondebo et ego partē meā et ostendā scientiam meam.) Tunc enim partem suā omnis arrogans estimat: si sciā notatam habeat qz ostendat: quā nimirū oēs clari scientiam habere non appetunt sed ostēdere. Quo cōtra bene per moysen dicit. Nas quod non habueris operculum nec ligaturam desuper immidū eris. Tegmen appere operculi vel ligatura est censura discipline: quā quisqz non premit: quasi vas immidū pollutūqz reprobat. Tu nō vas sine operculo helū fuerat qui hanc esse partem suā estimauerat: si ostenderet scientiā quā habebat: quasi enim vas sine operculo vel ligatura polluitur qui per studium ostensionis patens nullo velamine taciturnitatis opif.

Capitulum.

10.

Predicatores autem sancti partem suā reputant si intus quidem ipsi de sapientiā gaudeāt: foris autē alios ab errore compescant: neqz a se ita loquēdo creāt vt gan

dium mentis in ostensione ponat diserte locutionis: sed bonum scientie in cordis secreto meditantur: et ibi gaudent vbi hoc percipiunt: non vbi inter tot temptationum laqueos innotescere compelluntur: quāvis est bonū qz accipiunt innotescunt media iteru nemente charitate ex pfectu audientium et nō ex ppria ostensione gratulantur. Arrogantes enim cū scientiā accipiunt: nihil se accepisse estimant si hanc oēs oculis habere contingat. Illūqz appere suū gaudiū nisi i ore hominū possit. Unde et satne virgines in vasis suis oleum non sumpsisse referunt: qz arrogantes oēs cum se ab aliquibus fortasse vitis cōtineat bonū glorie intra pscientias habere nō possunt. In vase autē pprio sumpserat Paulus oleū qui dicebat. Gloria nostra hec est: testimoniū cōscientie nostre. Inane ergo vasculū ferre est: intus cor de vacuo: foris humani fauoris iudiciū querere: helū itaqz qz gloriā dum exteri querit: intra vas oleum nō habet dicit. Respondebo et ego partē meā: et ostendā scientiam meā. Unde et hoc ipm qd de sermone vane glorie intus patitur verbis sequentibus aperit dicens. (Plenus sum sermonibus et coartat me spiritus vici mei. En vter mens quasi multū absqz spiraculo: qz laqueulas nonas dirūpit. Loquar et respirabo paululū: aperit labia mea et respōdebo. Nōnūqz arrogantes viri dum pēdicatores sanctos magna eloq ac pro locutione sua venerari conspiciunt: locutionis eozū celsitudinem et non vtilitatem intentionis imitantur: neqz hoc amant qd illi appetunt: s; hoc summope appetunt qd clari hominibz ostenduntur. Nam sepe contingit vt sapientes viri cum se nō audiri cōsiderant ori suo silentium iudicant: vt in locutione apte correptionis erūpant. Unde ppheta dieremias enī sue pēdicationi silentium iudicasset dicens. Non recordabor eius: neqz loquar vltra in noie illius: illico adiunxit. Et factus ē in cor de meo quasi ignis cretinas claususqz i ossibus meis: et defeci ferre non sustinens. Audiui enim contumelias multorum. Pro eo enim qd se minime videri conspexit: silentiū appetijt: sed cum crescentia mala cerneret i eodem silentio non permansit. Quia enim foras tacuit: ex radio locutionis intus ignes pertulit de zelo charitatis. Inflamātur pppe corda iustorum cum non correpta crescere conspiciunt mala p̄piorum acra: corāqz culpe se participes credunt quos in iugitate crescere silendo permittunt. Sānta ppheta postqz sibi silentiū iudicarat dicens. Posui ori meo custodiam dum consideret peccator: adquisiui me. Obmutui et humiliatus sum: et siliui a bonis. In ipso suo silentio iusto zelo charitatis exarsit qut illico subdidit. Et volo: mens reuocatus ē. Et voluit cor meum intra me: et in meditatione mea exardescit ignis. Intus cor concaluit: quia dilectionis ardor per ammonitionē locutionis exterioris emanare recusauit. Ignis i meditatione cordis exarsit: qz increpatio delinquentium in correptione oris infirmit: charitatis enim zelus consolatione ammirabilī augendo se temperat: quando p̄ra iniquorum opera per voces correptionis emanat: vt et que corrigere non valet: increpare non

posset. Unde et hoc ipm qd de sermone vane glorie intus patitur verbis sequentibus aperit dicens. (Plenus sum sermonibus et coartat me spiritus vici mei. En vter mens quasi multū absqz spiraculo: qz laqueulas nonas dirūpit. Loquar et respirabo paululū: aperit labia mea et respōdebo. Nōnūqz arrogantes viri dum pēdicatores sanctos magna eloq ac pro locutione sua venerari conspiciunt: locutionis eozū celsitudinem et non vtilitatem intentionis imitantur: neqz hoc amant qd illi appetunt: s; hoc summope appetunt qd clari hominibz ostenduntur. Nam sepe contingit vt sapientes viri cum se nō audiri cōsiderant ori suo silentium iudicant: vt in locutione apte correptionis erūpant. Unde ppheta dieremias enī sue pēdicationi silentium iudicasset dicens. Non recordabor eius: neqz loquar vltra in noie illius: illico adiunxit. Et factus ē in cor de meo quasi ignis cretinas claususqz i ossibus meis: et defeci ferre non sustinens. Audiui enim contumelias multorum. Pro eo enim qd se minime videri conspexit: silentiū appetijt: sed cum crescentia mala cerneret i eodem silentio non permansit. Quia enim foras tacuit: ex radio locutionis intus ignes pertulit de zelo charitatis. Inflamātur pppe corda iustorum cum non correpta crescere conspiciunt mala p̄piorum acra: corāqz culpe se participes credunt quos in iugitate crescere silendo permittunt. Sānta ppheta postqz sibi silentiū iudicarat dicens. Posui ori meo custodiam dum consideret peccator: adquisiui me. Obmutui et humiliatus sum: et siliui a bonis. In ipso suo silentio iusto zelo charitatis exarsit qut illico subdidit. Et volo: mens reuocatus ē. Et voluit cor meum intra me: et in meditatione mea exardescit ignis. Intus cor concaluit: quia dilectionis ardor per ammonitionē locutionis exterioris emanare recusauit. Ignis i meditatione cordis exarsit: qz increpatio delinquentium in correptione oris infirmit: charitatis enim zelus consolatione ammirabilī augendo se temperat: quando p̄ra iniquorum opera per voces correptionis emanat: vt et que corrigere non valet: increpare non

Diet. 20.

De. 38.

Mat. 25

2. Cor. 1.

3

desinat, ne se participem delinquentium et
consensu taciturnitatis addicat.

Capitulum.

Ed qz sepe nonnulla vir-
tia virtutis se esse men-
tiuntur: sicut effusio no-
nuyqz misericordia: et re-
nacia nonnunqz parsumo-
nia: et crudelitas: aliaqz
iusticia vult videri: ita
pleruqz mentē ad loquē-

di imperū vane glorie antietas: nequaqz se
intra silentium capiens quasi zelus charita-
tis inflamar: atqz appetite ostensionis vis ad
effrenationē locutionis impellit: et quasi sub
studio consulendi libido erumpit apparen-
di. Non enim curat loquendo qd pfit: sed
quid appareat nec studet vt malum quod
cernit corrigat: sed bonum qd sentit offen-
dat. Unde belui quoz spiritui elationis ex-
tensus et sese intra silentij claustra nō capiēs
ait. Plenus enim sum sermonibus et coar-
ctat me spūs vteri mei. ((En venter meus
quasi mustam absqz spiraculo qd laguncu-
las nouas diripit.)) Quod si intelligere spi-
ritualiter debemus hoc loco videly ventres
sini cordis appellat. In musto vero sancti
spiritus seruo accipitur. De quo in euāge-
lio dñs dicit. Vinum nouū mittunt i nouos
vires. Ex quo dum repente repleantur apo-
stoli: dum linguis oibus loquerentur: a iu-
deis nescientibus sed tamē vera attestanti-
bus dictum est. Vi musto pleni sunt. Lagū-
culas vero infirmas: ipsa humanitate con-
scientias vel certe h terrena corporū vascu-
la non incommeniter accipimus. De qb⁹

Paulus apostolus ait. Habemus thesau-
rum istum in vasis fictilibus. Belui autē qd
sicut supius dixi: sic inflatione elationis ex-
tenditur: ac sic ad loquendū per charitatis
gratiam ardore spiritus sancti accendatur
sensus sui spiritus in eo quod tacuit: quasi
musto absqz spiraculo comparuit. Et bene
ait: qd lagunculas nouas dirumpit: qz san-
cti spiritus seruo: non solum veteri s; etia
noua vita vir capitur. Adhuc ergo lagun-
culas nouas dirumpit: qz seruois eius po-
tentiam etiam spiritualia corda transcedit.
Loquar et respirabo paululum: aperiam la-
bia mea et respōdebo. Bene ait. Respirabo
qz sicut labor iustorum est videre praua nec

corrigerē: ita grauis est labor arrogantium:
si quod sapiunt non ostēdunt. Tūc quippe
intrinsecus estuantes ferre vir possunt: s;
omne quod sentiunt paulo tardius innotē-
scunt. Unde necesse est vt a; res bona agi-
tur: prius eius elatio in corde vincatur: ne
si a radice misere intentionis pdeat: ama-
ros nequitie fructus producat.

Capitulum.

iz.

I ergo qui adhuc victoriū
bello subiacent: nequaqz p
predicationis usum pcesse
magisterio ceteroz debet.
Hinc est enim qd iuxta vini
ne dispensationis vocē ab

anno vigesimo et quinto lenite tabernaculo
seruiant: sed a quinquagesimo custodes vaso-
rum sunt. Quid enim per annū gntum ac
vigesimalū in quo flos iuuentutis oboritur: nisi
ipsa contra vniūquodqz viciū bella signan-
tur. Et quid per quinquagenariū: in quo et in
bāc requies cōtinetur: nisi interna requies
edomito bello mentis expunitur. Quid fō
per vasa tabernaculi: nisi fidelis anime si-
gurant. Lenite ergo ab anno vigesimo et
quinto tabernaculo seruiat: et quinquagenario
custodes vasozū sunt: vt videli: qui adhuc
impugnantiam victorū certamina per con-
sensum delectationis tolerant: aliorū curaz
suscipere non psumant: cum fō temptatio-
num bella subegerint quo apud se iam de
intima tranquillitate securi sunt aiarū en-
stodiam fortiantur. Sed quis hec tempta-
tionum prelia sibi pfecte subigar: cum pau-
lus dicat. Ideo aliam legem in membris
meis repugnantē: legi mentis mee et capiti-
uum me vincentē: in legē peccati. S; aliud
est bella fortiter perpeti: aliud bellis enervi-
ter expugnari. In istis exerceat virtus ne
extolli debeat: in illis olimodo extingui ne
subsistat. Qui igitur scit fortiter temptatio-
nem ferre certaminis: cum temptatione con-
cutitur: in alta arce p̄sider quietis qz etiam
apud sanctissimū sub se ipso esse cōtentiones
victorū cōspicit: qbus nulla fractus delecta-
tione consentit. Seguit. ((Non accipia pso-
nam viri: et deum hominū non equabo.)) Ne
scio enī quādū subsistat et si pest modicū tol-
lar me factor me.)) Recta cōsideratio qd
vbi hominū scire nō equat: qz quādū hic
subsistat: vel qd ad dei iudiciū tollat igne

Mat. 9.

Act. 2.

2 Cor. 4.

Ro. 7.

rat. Et bene ait. Post modicū tollat me fa-
ctor meus: q; quilibet longā fuerit tps vite
psentis: coigo bene ē: quo pmanēs non ē.
Ne enim dignū est vt diutini iudicetur:
quicqd sine circūscribitur. S; inter has sen-
tentias quas ex veritate solidas pferit: ad
verba rursum elationis erumpit dicens.

Audi ergo iob

e loquā mea: et oēs sermōes
meos auisculta. Ecce aperui
os meū loquatur lingua mea
in fauicib; meis. Desumus
de qua elatione descendit: q;

beatum Job audire se ammonet: q; os ape-
ruisse se perhibet: q; linguā suā in fauicibus
loqui pmitit. Hoc enim habet pprium do-
ctrina arrogantiū: vt humiliter nesciant in-
ferre quod docent: et recta que sapit recte
ministrare non possint. In verbis enī corā
pdat q; cum docent quasi in quodā sibi
videntur summmitatis culmine residere: cos-
q; quos docent vt longe infra se postos ve-
lut in imo respiciunt: quibus non cōsulēdo lo-
quēd vir dominādo dignatur. Recte autē
his per pphetam dñs dicit. Vos autē cum
austeritate impabatis eis: et cū potētia. Cū
austeritate enim et potētia impant: qui sub-
ditos suos non transgrediendo corrigē-
re: sed asperē insectere dñando festinant.

Capitulum.

13.

Contra vera doctrina tā-
to vehemētius hoc elatiōis
viciū fugit p cogitationē:
quāto ardentius verborū;
suoꝝ iaculis ipm magistru;
clationis insequitur. Lanet
enim ne cum magis elatis moribus plicet:
quē in corde audientiū sūeris sermonibus
insecatur. Humilitatē nāq; que magistra ē
oīm matēꝝ virtutū: et loquendo dicere: et
vivendo conatur ostendere: vt cā apud di-
scipulos veritatis plus moribus q; sermoni-
bus eloquat. Cū p̃p̃t Paulus thessalonicēb;
loquens: quasi culminis pprii apostolatū
oblitus est. Facti sumus parvuli in medio
vestrū. Unde Petrus apostolus enim dice-
ret. Parati semp ad satisfactiōē oī po-
secuti vos rōnēꝝ de ea que in vobis ē sp̃s: i
ipsa doctrinē scia qualitatē docēdi asseruit
esse seruandā subdens: sed cum modestia et

timore cōscientiam habētes bonā. Hoc autē
q; discipulo Paul⁹ ait. Precipe hec et vo-
ce cā omni impio: nō dñatione potētē s; au-
toritate suadet vite. Cum impio appe do-
cet q; prius agit q; dicat: nā doctrine sub-
trahit fiducia q; cōscientia p̃pedit linguā.
Non enim ei potēstatē elate locutionis sed
bonē fiduciam insinuat actionis. Cū etiā
de dño scriptū est. Erat enim docens sicut
potēstatē habēs: nō sicut scribe et pharisei.
Singulariter nāq; ac principaliter solus ex
potēstate bona locutus est: q; ex infirmitate
mala nulla cōmisi. Ex diuinitatis ap̃pe po-
tentia habuit id q; nobis per humanitatis
sue innocentiam ministravit.

Capitulum.

14.

Os enim quī infirmū homi-
nēs sumus cum de deo ho-
minibus loquimur debemus
p̃mū meminisse qd sumus:
vt ex ppria infirmitate pen-
semus quo docendi ordine
infirmis fratribus consulamus. Confidere-
mus igitur q; aut tales sumus quales non:
nullos corrigimus: aut tales aliquid sum-
mus: et si iam diuina gratia operante nō su-
mus: vt tanto temperantius humili corde
corrigam⁹ quāto nosmetipsos verius in his
quos emēdam⁹ agnoscam⁹. Si autē tales nō
sum⁹ nec sum⁹ quales adhuc illi sunt quos
emēdare curamus: ne cor nostrorū forte su-
perbiat: et de ipsa innocentia penus ruat: quo-
rā mala corrigimus: alia corū bona nobis
ante oculos reuocemus. Que si oīno nulla
sunt: ad occultā dei indicia recurramus: q;
sicut nos meritis nullis hoc ipm bonum qd
habem⁹ accepimus: ita illos quosq; p̃d̃r g̃ra
sup̃ne virtutis iustificare: vt excitati poste-
rius etiā ipsa possint bona que nos an acce-
pimus p̃uenire. Quis enim crederet q; per
ap̃lar⁹ meritū Saulus lapidatū Stephanū
fecerunt erat: q; in morte eius lapidan-
tium vestimenta seruabat. Vt ergo p̃mū co-
gitatiōib; humiliari cor d;: et tūc demū deli-
quentiū iniquitas increpari. S; hunc vt sepe
dictū est: locutionis modum belin ignorare
ostendit: qui in locutione sua elatiōis typo
quasi potētia cuiusdā auctoritatis inflatur
dices. (Audi igit Job eloq; mea et oēs ser-
mōes meos auisculta.) Ecce apui os meū
loquat⁹ lingua mea in fauicib; meis. In fau-

1. Thl. 4.

Mat. 7.

Job
L. 9. 33.

Ecce. 34.

1. Thl. 2.

1. Pe. 3.

B

cibus vero loqui est silenter dicere: et non clama-
moribus vociferari. Quibus verbis arro-
gantes intra sanctam ecclesiam positos si-
gnat. Vi enim velut in sanctibus loqui dice-
tur: quasi non contra aduersarios extra viuen-
tes clamant: sed quosdam intra sinum san-
cte ecclesie quasi vicinos ac iuxta positos in-
crepant. Sepe vero arrogantes eandem rem
tenent arrogantiam se fugere ostendunt et
dum sic cuncta agant ut nullum lateant: h-
primare singulis quasi silenter narrante: qua-
tenus non solum de sensu intelligentie: sed
de ipso apud homines etiam arrogante co-
temptu gloriantur. Unde nunc dicitur. Lo-
quatur lingua mea in faucibus meis. Ne si
aperte dicatur. Que contra te prudenter sen-
tio: ecce silenter narro. Aliquid autem in san-
ctam impudentie elationem: phant ut alijs
tacentibus: ipsi soleant laudare quod dicant.
Unde subiungit. ((Simplici corde meo ser-
mone mei et suam labia mea puram lo-
quuntur.)) Magne virtutis laus est: simpli-
citas locutionis. Quia quod arrogantes non ha-
bent: habere se hanc sollicitudinem asserunt: ut
securius audiantur: et puros se locuturos de-
nunciant: quod explicitatis sue malitiam dep-
hendi formidant. Sepe autem et falsis vera
permiscet: ut inde eorum mendatio citius cre-
datur: unde in esse eis assertio veritatis agno-
scitur. Quia igitur heli: et pure se locuturum
perhibuit: et dicta sua appellando sententias
sanore precurrat: eandem sententiam qua
permisit adiungit dicens.

Capitulum.

15.

Spiritus dei fecit me: et in
spiraculum omnipotentis vi-
uificauit me. Subditur
vera: permiscet clara: et dictu-
rus hoc quod recte sciret:
ante immoritur quantus tu-
meret. Sic nimirum sic arrogantium mentes
insanant: ut et in eis que recte sentiunt elati-
onis sue torriditudo depraueatur. Unde
fit ut etiam eorum recta auditores nequa-
liter infirmant: quod profecto illos per ea que tu-
mide sentiunt: non ad sui penitentiam sed ad
contemptum vocant: videlicet dictis prudenti-
bus stulticia verba miscet: quod stulticia ab au-
diente despicitur: etiam prudentia non tene-
tur. Vnde enim per moysen dicit. Vir qui statum
seminis sustinet inmundus erit. Quid est enim

sermo nisi semen? Qui dum ordinate emit-
tatur audientis mens quasi conspiciens vte-
rus ad boni operis prolem fertatur. Si ve-
ro importune desinit: emittentem polluentis
generandi virtutem perdit. Nam si sermo
semen non esset: de predicante paulo nequa-
liter atthenienses dicerent. Quid tibi vult se-
mini uerbis hoc dicere. De quo et lucas vi-
cit. Ipse enim erat durus uerbi. Semen ergo
usui propaginis dicatur: incooperenter fluens
cetera membra conuincit: et sermo per quem
in audientis sensibus nasci scientia debuit
si inordinate pdeat: etiam que recte sense-
rit sedat. Unde heli quod etiam que recte
potest sentire conuincit: dum tui vel quid lo-
quatur ignorat: et quasi fluxum seminis su-
stinet: cum lingua uoluit congruam per
ba uane locutionis mouet. Bono autem or-
dine et factum se astruit et alatum: per spiri-
tum factum: per inspiraculum se narrat ani-
matum: facto quippe Adam scriptum est.
Inspiraui in faciem eius spiraculum uire: et
factus est homo in animas uiuentem. Sed
hec que recte astruit uirum recte erequatur
audiamus. Segitur. ((Si potes responde mi-
hi: et aduersus faciem meam resiste.)) Ecce
dum narrat ordinem uere conditionis fasti-
superbe elationis eripit: atque alijs uerbis
hoc idem replicat dicens. Ecce et me sicut et
te fecit deus: et de eodem luto ego quod for-
matus sum. Veritatem miraculum meum
non te terreat: et eloquentia mea non sit tibi
grauis. Quid est quod heli ordinem uere co-
ditionis agnoscat: et modum recte locutionis
ignorat? Quid est quod se beato Job et co-
ditum erequat: et locuturus exaltat: nisi hoc
quod arrogantes omnes cunctis quidem homi-
nibus se equaliter conditos meminuerit: sed
per fastum scientie auditores suos equales
sibi vel esse vel credere dedignant: eisque se
per nature conditione cōferunt: sed per tumo-
rem scientie supponunt. Equales quidem se
iudicant erititise nascendo sed non equales
remanisse uiuendo: atque in eo quod equales
quasi uiuendo iam non sunt: illud ad maius
miraculum reuocant: quod equales nascen-
do fuerunt. Unde inflatus heli dicit. Ecce
et me sicut et te fecit deus: et de eodem luto ego
quod formatus sum. Veritatem miracu-
lum meum non te terreat: et eloquentia mea
non sit tibi grauis.

La. 16.

Act. 14

3

Sect. 2

21

C

Leui. 5

Abest hoc pprium arrogantes qd priusq dicant mira se dicere semper existimant se locutionem suā ammirādo preueniunt: quia vel in actus sensibus ipsa elatio

quanto fit sumptus ignorant. Notandum quos est qd Paulus dum mire hebreos ammoneret adiunxit. Rogo autem vos fides ut sufferatis verbum solacij etiam per paulo scripsi vobis. Helu autem inania promittit et quasi solando subinicit. Miraculū meum nō ēe terreat: et eloquentia mea nō sit vobis grauis. Ille dicta sua verbum solacij: hū vero eloquentiam et miraculū vocat. Ecce quam distincti saporē pcedunt fructus: et diuersa radice cogitationis. Ille de magnis humiliter sentit: iste de minimis se iactat erigit. Quid ergo inter hec nisi hoc folerter inuendū quod et ascensura iūmo se cōsiderant: et casura semper in precipicio stant: Salomone atreptante q ait: Ante raiam exaltatur cor: et ante gloriā humiliatur. Degitur. (Dixisti ergo in auribus meis: et vocem verborū audiui atq; cande vocē subūgens ait: Mundus sum ego et absq; delicto: immaculatus et nō est iniquitas in me.) Quia qrelas in me repit: id arbitratō est me inuicē sibi. Idosuit iūmo pedes meos: custodiū oēs semitas meas: morq; contra hec verba que beatū Job dixisse narratū suam suam pferens ait: Deest ergo in quo nō es iustificatus. Profecto bñs Job veraciter dixerat: q absq; culpa fuerit flagellatus. Hoc enī ipse de se qd de illo ad diabolum bñs dicit: Lēmoni sibi me aduersus eum: ut affligerē illum frustra. Sed helu nō creditit cessante culpa potuisse et cūq; p gfa flagellari nesciebat enī flagellis eius nō deieri viciū s; meritū augeri: et eo qd se sine delicto flagellatū hac enim suā increpabat: dicens: Hoc ē ergo in quo nō es iustificatus. Habent enim arrogantes pprium vti plus arguere appetit q solari: et quosq; boibus enenire cognoscant et solis enenisse iniquitatibus arbitrentur. Nesciūt qppe occulta iudicia subtiliter querere: atq; id quod nō intelligunt humiliter pferant: q; eos sepe a secretis investigationibus indicioz dei ipsa scie sue elatio ēgit dum extollit. obstruē nāq; ueritatis timor mentis ē qā dum

Fit plerūq; ut fortiter dicant: s; tñ intra ea que dicant vincere nesciant. Unde bñ qdam sapiens dixit: Mihi autem dei dens hec dicere ex suia. Sententia gpe

pe a sensu vocata ē. Et recte que intelligit nō sola scia: s; et sententia dicere appetit: q nequaq; tantūmodo sciendo dicere: sed sentiendo desiderat expiri quod dicit: Sed mens arrogantū dictorū suoz sensum nō penetrat: q; ab interno gñu recto iudicio in eos fauores r: dīgūtur quos foris amat. Tera autem scia officit nō extollit: nec supbientes quos repleuerit: s; lamentantes facit. Quia gñs cum repletus fuerit primo in feriori loco se scire appetit: et iam sui pscius tanto per illā firmior et robustius sapit: quāto se infirmū in illa ueris recognoscit: atq; ampliorē uiam huius scie ipsa ei humilitas aperit: vāq; imbecillitatem suam cōspicit ipsa ei cognitio secretorū sublimium abscōditos sin' pandit: qua cognitōne pcellis subtilior reddatur: quo ad occulta rapiatur helu ergo in flagellis beati Job ieciro veracem rōnem nō inuenit: q; ea querere hūmilitate nescit: r: crepare potius q; consolari patior dicit: (Hoc est ergo in quo nō es iustificatus.) (Notandū quosq; q; beatus Job in nerno pedē suū postū dixit: s; nequaq; mundū se hoc mō quo ei obijci' absq; peccato vel immaculatum et sine iniquitate fuisse memorauit. Sed helu dū cum austeritate studuit increpare que dicta sunt: metiens addit que dicta nō sunt. Qui n. semper increpare appetit et nūq; fouere: multa plerūq; increpando mentuntur. Nam ut arguere docte videantur: fingant nōnūq; que redarguant: et ei ipsi ego more in cursum sue ostentatōis iherneant in subiectoz inuentionibus ex fictis sibi iniquitatibus campant parant. Scindam pretera est hñt et supius dicit: q arrogantes uiri inflatis suis sermonibus sepe fortia dicta pmscent: nec cōsiderant aliquando qd uinant: s; pstant studiosē qd doceant. Quoz nunc helu spēm tenet q nō recte vincere appetit: s; docere. Quia ergo sciens sed arrogans loquitur: taceamus iam quod timidum uiuit: et audiamus qd solidū dicit: Idosuit itaq; elationis uerba tandem sciam suam ostē

inflatus obnubilat: a' et si qñ scias uidet adipisci qñ d quada rē cortex: et nō d secretū dulcedis. Medulla pascit: micatib; q; ingenis sepe exteriora tñ mo attingit: s; intēri pusi saporis ignorat: vs foris acuti: s; int' cecū sit: neq; d deo setiuit qd dulce intēri sapiat s; q ex cusu extēri sonet: a' et si cāta qda intelligēda pcpit eorū dulcedinē experiri nō possit et si nouerit quomodo sunt: ignorat ut dixi a uomodo sapunt.

adere inchoans ait: ((Respondebo tibi qđ maior sit deus hominē.)) Sicutur fortasse ab ali-
quo. Quis ista vel cū nō audir ignorat: sed
numquid hec scia viliū creditur: si non ex ipa
intentionis sue radice pensetur. Flagellato
videlz loquebatur: qđ p cussionis sbera ac
reperat: et cās sberis nesciebat. Idcirco er-
go intulit.

La. 28.

Respondendo tibi qđ maior
sit deus hoīe: vs flagellat⁹
hō piderans qđ illo ma-
ior est deus in omne quod
patitur et iudicio se post-
ponat: cui se minorem re-
nō dubitat et qđ a meliore patitur: iustum
credat: et si eiusdem iusticie cās ignorat.
Quisq; enim etiam p peccō percutitur: nisi
murmurando remittatur eo ipso iam iust⁹ est
inchoat: quo ferientis iusticiam non accu-
sat. hō nāq; sub deo est cōditus: et ad cōdi-
tionis ordinem redit: quando sibi egratam
iudicis sui et quā nō intelligit antepōnit.
Vñ ergo dī. Respondebo tibi quod maior
sit deus hoīe: vt cōsiderata potentia creatō-
ris deferueat tumor mentis p memoriā cō-
ditōis. Ande David p pēra cū percussio-
nis pōdere in excessum vocis erumpe co-
geatur ad pideratōes conditōis sue se recol-
ligens ait: Obmutui et nō apui os meū: quā-
tu fecisti me. Pensauit enī pārdīs sue or-
dinem et iusticiam percussiois inuenit: qđ
q; benigne eum qui non erat condidit: eum
pfecto qui erat nō nisi iuste percussit. Seg-
tur. ((Aduersus eum contendis qđ non ad
omnia verba responderit tibi.)) Semel loq-
tur deus et secundo idipsum nō repetit.
Zifficit cordis est p pūz: vt in omne quod
appetit: et tamen rerum ordinem cōtrariū
sentit: si possit fieri cur ita vel non ita sit dī-
uinus sibi respondere vocibus velut: vt deā
de cuncta rerum cōtrouersia consulat: et re-
spōsionis eius cognita rōne cōquiescat.
Velut autē pūdens qđ scripturam sacram
pōmūis cōderet: vt in ea vel publicis vel
occultis cunctoz qñtibus rīderet ait: Ad-
uersus eum ptendis qđ non ad omnia ver-
ba rēpōderit tibi. Semel loqutur deus: et se-
cundo idipsum nō repetit. Ne si diceret: De-
us singulorum cordib⁹ pūatis vocib⁹ non
rīdet: s; tale eloqum pstruit per qđ cūctoz
qñtibus satisfacta.

La. 19.

si scripturę appe ei⁹ eloq⁹
cās nras singuli si regim⁹
inuenimus: nec opus ē vt i-
eo qđ spāliter qñq; tolerat
rīderi sibi diuina voce spe-
cialiter querat. Ibi enī no-
bis omnibus in eo qđ spāliter patimur cōi-
ter rīdetur ibi vita pcedentiz sit forma se-
quentiū. Et n. vñ et plurib⁹ pferam⁹: ce-
ce dā psside aliqua vel molestia carnis af-
ficimur: scire fortasse occultas cās passio-
nis eiusdē vel molestie optamus: quatenus
in eo qđ patimur: et ipsa rerum scia psoles-
mur. Sed qđ de spālibus rēparatōibus nra
nequaquā nobis singulis spāliter rīdet: ad
scripturā sacra recurrim⁹. Ibi videlz inue-
nimus qđ Paulus carnis infirmitate rēpa-
tas audiuit. Sufficit tibi gĩa mea: nā vñ
in infirmitate pficitur. Qđ idcirco illi in in-
firmitate p pūa dicitur est: ne sigillatiz nobis
oibus diceretur. In scriptura igit sacra vo-
cem dei afflicto. Paulo audim⁹: ne cū
fortasse affligimur singuli audire eā pūa-
tā p solationē querem⁹. Id ergo dñs ad
oia sba nobis rīdet: qđ semel loq⁹ et sēdo
idipsum nō repetit. i. in his que p scripturaz
sacra ad pēs nros pūit nos erudire cur-
rauit. Dūcat itaq; scire doctores ecclesie: cu-
cant et arrogātes cū ira cā laborare quos-
dam pusillanimitate pspiciūt: qđ nobis de⁹
ad sba oia nō rīdet: qđ semel loqutur de⁹
et idipsum sēdo nō repetit. i. cogitationib⁹ vel
rēparatōib⁹ singuloz: nō idā passim p ppheta-
rum voces nō p euāgelica bñficia satisfi-
cit: qđ scriptura sacra qēqd p singulis eue-
nire cōprehendit: atq; illa p exēpla pce-
dentū et vñ sequentiū informare curauit.
Quāvis qđ ait: Semel loqutur de⁹: et sēdo
idipsum nō repetit. hoc intelligi subtili pōt:
qđ p vñgenitū pūbñtiale sibi solum ge-
nuit. Vñ gen. de est sbum genui ē: Semel
autē loq de ē: sbum aliud pter vñgenitū
nō hēre. Tñ et apte subditur: ((Et secundo
idipsum nō repetit: qđ videlz hoc ipsum sbum
i. filiū nō nisi vñcū genuit.)) Qđ autē non
atēlocutus ē s; loquet⁹: nō videlz tps pte-
teritū nec futūz pōnsilinet oibus qđ vñ
nō pteritū tps pgruit nec futūz. Tanto er-
go i eo quolibet tps pōit libere: qđ nūl-
lū vere. Itēq; n. quolibz libere dici poterat
si saltē vñ p ppe diceretur: Unde itaq; dñs

l. Cox. 12

23

21

Ps. 38

In deo tps andacter quodlibet licet: unde in eo dici pprie nullū licet. Verū nāq; pater sine tpe genuit: q; digne fieri queat. Il lam ineffabile naturatē q; de eterno natus ē coeternus: q; existens añ secula genuit ē equalē: q; gignētē natus posterior: nō est. Quē videlz nos mirari possum? sed intrare in mīne valem? Illius autē naturatē vide licet: id mirari posse aliquatenus videre ē. Sed quomō videm? q; nequaquā cōprehendimus: Est autē q; de usu carnis pertrahere ad sensum spūs debem? Nā siq; in tenebris clausis oculis iaceat: atq; ante eum subitū lucerne lūmē eripiat: clausi eius oculi ipso aduentu lūmis seriātur vt patefāt. Cur ergo turbati sum: si clausi nūq; viderunt? Nec tamē aliqd perfectū fuit: q; videri clausi poterunt. Nā si pfecte totū viderent: cur aperti quereant q; viderent. Sic itaq; sic sumus: cū de incomprehensibili naturatē intrare aliqd conamur. Eo ipso enī quo fulgore ammiratōis pcutitur animus? q; quasi videt q; videre nō valet: velut i tenebris positus vni lucis oculis clausis videt. Deū nāq; ait: Semel loquitur de. Quid sō vbi vngenti naturatē intrāmus ait: Semel locutus est deus. Q. n. vngentus filius idē verbum patris i perfectione natus dī: r p eternitate semp nāci phibetur sacra scriptura libere dicere de deo cōsuevit: q; locutus ē i loquitur. In eo enī q; pfectū sbum genuit: r locutus est pater: in eo autē q; semp gignit vūq; loquitur quāvis hoc q; perfectū diximus pprie nō dicamus neq;. n. q; factum nō est pprie dī cē pfectū sed eius plenitudinē per quādam angustia nostre locutōis exprimus sicut ē de patre dīs dicit: Ego ē pfecti sicut r pf vester celestis perfectus ē. Q. sō hoc diuine nature secreta amiratio nō facile occupatis per terrena desideria mētibus inotescit: apte vī locutione qualiter ad nos fiat insinuat dīcens: (I. p. somnū in visōe nocturna q; aruit popo sup hoies r dormiūt in lectulo.

Quid ē q; per somnū nobis locutio diuinitas inotescit nisi q; dei secreta nō cognoscim? i terrenis desiderijs vigilem? in somno exterior sensus dormiunt r interiora cernuntur.

Si interna ergo pteplari volumus ab exteriora iplicatōe dormiamus. Tlor videlz vī q; somnū audī: q; trāgila mēte ab hui? seculi actōe gescit: r in ipso mētis silentio diuina pcepta pēant. Cū n. ab exterioris actionibus mēte sopit: tūc plenius mādatorū dei pōdus agnoscitur. Tūc sba dei mens vīdētis penetrat: cū ad se amittere curarum seculariū tumultus recusat. Adale autem hō vigilar: q; cū seculariū negociorū elusū isoliter ingerat. Quam gpe cordis terrenarū cogitatōnē turba dum ptepit claudir: atq; in secretario mētis quāto mīnus curaz tumultuantū sonus cōpescitur tanto amplius vor pēdētis iudicis nō audir. Ne. s. n. pfecte hō sufficit ad vītag; diuinas: sed vī q; interioris eruditio appetit vt tū exterioris iplicetur. vī exterioris audir apit: inde iterius absurdescit. Adpores amicitus egyptijs q; vigilabat: r iccirco vocem vī in egypto positus nō audiebat. S; exiit egypto posit; in desertū fugit: ille dū quadraginta annis vegilar: quasi ab negetis terrenorū desideriorū tumultibus obdormit: atq; iccirco diuinā vocē percipere meruit: q; supnā grām quātomagis ab appetēdis exteriorib; torpuit: rāo veri? ad cognoscēda interiora vigilauit. Rursus israhelici populi turbis platus vt legis pcepta pēpiat in montē ducit: atq; vt interna penetret ab exterioris tumultibus occultatur.

Capitulum. 21.

Adē r sancti viri q; exterioribus miserijs delerare officii necessitate cogātur studiōse semp ad cordis secretis refugit ibiq; cogitationis intīme cacumē ascendūt r legē quasi i monte percipiunt: vī postpositis tumultibus actionū spālim in cōtemplatōis sue veritate supne voluntatis sniam pserutant. Vīc est q; idē Adpores crebro de rebus dubijs ad tabernaculum redit ibiq; secreto domi: nū psluit r q; cernius decernat agnoscat. Relictis quippe turbis ad tabernaculū redire ē: postpositis exteriorū tumultib; secretam mētis intrare. Ibi. n. dīs psluit: r q; foras agendū est publice: intus silenter agitur. Vīc quotidie boni rectores faciunt. Cum se res dubias discernere nō posse eo cognoscunt ad secretum mentis velut ad q;.

dam tabernaculum reuertuntur: diuina se-
ge perspecta quasi coram posita arca dñi
cōsulant: et qđ prius intus tacentes audiscit
hoc foras postmodū agētes innotescunt. Ne
enim exterioribus officiis inoffense deser-
uiant ad secreta cordis recurrere incessabi-
liter curant. Et sic vocem dei quasi p̄ somnū
audiunt dum in meditatione mentis a car-
nalis sensibus abstrahuntur. Vnde ē qđ sp̄s
sa in canticis canticorū posuit vocē quasi p̄
sommū audierat que dicebat. Ego dormio:
et cor meum uigilat. Ne si diceret. Dum ex-
terioribus sensibus ab huius uite sollicitu-
dinibus sopio: vacante mente uinacis iter
na cognosco. foris dormio sed intus cor ui-
gilat: qđ dum exteriora quasi nō sentio: in-
teriora solerter apprehendo. Bene ergo he-
lin ait. Quia per somnū loquitur deus atq̃
apte subdidit in uisione nocturna. Noctur-
na enim uisio apparere contemplationi mē-
tis sub quibusdam imaginationibus solet.
In diuina autem luce certius cernimus in
nocturna uero uisione quicquid uidem⁹.
Et qđ sancti omnes quādiu i hac uita sunt
diuine nature secreta quasi sub quadā ima-
ginatione conspiciunt: qđ uidet nec dā sicut
sunt ea manifestius contemplant: bñ helin
postq̃ dixit deū nobis per somnū loq̃ sub-
dit in uisione nocturna. Hoc q̃ppe est uita
p̄sens: in qua quādiu sumus per hoc qđ in-
terna conspiciamus: sub incerta imaginatione
caligamus. Prop̄eta nāq̃ ad uidentem
dñm quādā se p̄mi caligine sentiebat dice⁹
Alia mea desiderant te in nocte. Ne si apte
diceret. In hac obsecratione uite p̄sens uidet
te appeto: sed adhuc infirmitatis nubilō cir-
cūseribor. Haud quōq̃ huius noctis cali-
ginem uidens claritatem ueri luminis p̄so-
latus ait. Mane assabo tibi et uidebo. Ad-
huc ergo in nocte minus se uidere cōspicit:
qđ ad uidentem deum sustinere mane concu-
piscit. Quia uero ut diximus ab exteriorē
actione cessare dormire est: bñ helin subdit.
Quādo fruitur sopor super homines. Quā-
tū sancti ubi cō exteriori actioni nō deseruiūt
intra mentis cubilia conqueſcunt apte sub-
iungit: et dormiunt in lectulo. Sanctis enim
uiris dormire in lectulo est: intra mētis sine
cubile quiescere. Unde scriptum est. Erula-
bunt sancti in gloria: letabuntur in cubilib⁹
suis. Dicatur ergo qđ semel loquitur deus

per somnū in uisione nocturna quādo in-
ruit sopor super homines et dormiunt in le-
ctulo: quia nimirum tunc secreta diuinitatis
agnoscimus: cū ab huius mundi tumultu
sua concupiscentia mentis nostre cubilia se-
gregamur. Quia hō ut sepe iam diximus.
Murmur cordis tumultus secularium nego-
cium claudit: et quies secreta considerationis
aperit apte subiungit. Tunc aperiet au-
res uirosi: et erudiens eos instruit discipli-
na. Cum enim ab exterioribus actionib⁹ so-
pianur: apta aare interni examinis causas
audiunt. Qui dum subtiliter vel flagella pu-
blica vel iudicia occulta considerant: semet
ipsos afficere: sciendo non cessant. Cū bene
dictum est. Et erudiens eos instruit discipli-
na: quia consideranti menti et sese per peni-
tentiam laceranti quasi quedāz plage per-
cussionis sunt lamenta compunctionis. An
etia Salomon recte uidet⁹ percussio uir-
tū cōiungens ait. Lini⁹ vulneris absterget
mala et plage in secretioribus ventris. Per
lini⁹z q̃ppe vulneris disciplinā sūmat cor
poris percussio. Plage uero in secretiori-
bus ventris sunt: interna mentis vulnera q̃
per punitionē fiunt. Sicut enim uenter ci-
bo repletus extenditur ita mens p̄sens cogi-
tationibus dilatata subleuatur. Absterge-
tur igitur mala et lini⁹z vulneris et plage in
secretioribus uentris: qđ et disciplina exterior
culpas diluit: et extensam mentem cōpunctio
penitentie uisione transfigit. Sed hoc inter
se utraq̃ hec differunt: qđ plage percussio-
num dolent: lamenta cōpunctionis sapient.
Ille affligentes cruciant: ista reficiunt dum
affligunt. Per illas in afflictione meror est
per hec in merore leticia. Quia tñ ipsa com-
punctio mentem lacerat: eandem compun-
ctionem non incongrue disciplinam uocat.
Quattuor q̃ppe sunt qualitates qbus insti-
tū uiri aia in compunctione uelementer affli-
cit. Cum aut malorū suorū remissio cōsi-
derans ubi fuit: aut indolenti dei sñam me-
tuens: et secum quēdā cogitat ubi erit: aut
cum mala uite presentis solerter attendens
merens considerat ubi est: aut cū bona sup-
ne patrie contemplatur: que qđ nec dā ad-
piscitur: lagens conspiciat ubi non est. Ad-
lozū suozū paulus meminerat: et ex eis
se in quibus fuerat affligebat cum diceret.
Non sum dignus vocari apostolus: qđ per

Cap. 5.

23

Job. 20.

Job. 26.

23

L
Ps. 40

1. Cor. 13

Expositionis. S. Greg. Liber xliij.

1. Cor. 9.

2. Cor. 5.

Ro. 7.

1. Cor. 13.

2. Cor. 5.

Ephe. 4.

E
ad. 38

Ps. 119.
Ps. 30.

secutus sum ecclesiam dei. Rursum dicitur
iudicium subtiliter pensans: in futuro male
esse meretur dicens. Castigo corpus meum
et servituti subieco: ne forte alijs predicans
ipse reprobos efficiat. Rursum mala presen-
tis vite pensabat cum diceret. Dum sum
in hoc corpore peregrinamur a dño: et video
altam legem in membris meis repugnantem
legementis mee: et captivum me ducentem in
legem peccati que est in membris meis. In-
ferat ergo homo quis me liberabit de corpo-
re mortis huius. Et rursum bona eterne pa-
trie considerabat dicens. Videmus nunc p-
speculum in enigmate: tunc autē facie ad fa-
ciem. Nunc cognosco ex parte: tunc autem
cognoscam ficut et cognitus sum. Atque ite-
rum. Scimus quā sit terrenis domus nostra hu-
ius habitationis dissoluatur: quod edificatio
nem ex deo habemus dominum non manu
factam eternam in celis. Quis domus bo-
na intus ephe. 4. dicit. Ut sciatis que sit
spes vocationis vestre: et que divitiarū glorie
hereditatis eius in sanctis: et que sit superne
mens magnitudo virtutis eius in nos que
credimus. Mala vite presentis beatus Job
considerans ait. Contemptio est vita huma-
na super terram. Unde David quoque ait.
Universa vanitas omnis homo vivens. Et
quod in imagine dei ambulet homo: tamen
vanitate conturbabitur. Qui rursum eter-
nam patriam contemplatus: et hec mala pē-
sans in quibus erat: atque illa bona conside-
rans: in quibus adhuc nō erat ait. Deu mi-
hi quod incolatus meus prolongatus est. Et ego
dixi in pauore meo peccatus sum a vultu ocu-
lorum tuorum. Subleuatus in cerasi quod no-
stri interpretis pauorem non proprie vocave-
runt a vultu oculorum dei: vidit se esse pro-
fectum. Post interni quippe luminis visio-
nem que in eius anima: per contemplatio-
nis gratiam radio claritatis emicuit ad se-
metipsum redit: et cognitione percepta vel
quibus illi bonis deesset: vel quibus malis
hic adesse inuenit. Neque enim quis presen-
tis vite mala sicut sunt conspiciere preualeat:
si bona eterne patrie: per contemplationis
gustum contingere: nec vni valeat. Unde a
vultu oculorum dei proiectum se esse cogno-
uit. Subleuatus quippe vidit quod se hic
videre non posse ad se relapsus ingemuit.
Perfectam scilicet animam ista compun-

etio afficere familiaris solet quia omnes
imaginationes corporales insolenter sibi ob-
stantes discutit: et cordis oculum figere in
ipso radio incircumscripse lucis intendit. Vas
quippe figurarum corporaliū species: ad
se intus ex infirmitate corporis trahit. Sed
perfecta compunctio hęc summopere inui-
gilante cum veritatem querit: cum imagi-
natio circumscripse visionis illudat: cunctas-
que sibi obstantes imagines respuit. Quis eni-
per illas infra se lapia est sine illis super se
ire conatur: et postquam per multa indecenter
sparsa est in vni se colligere nititur ut si ma-
gna vi amoris preualeat: esse vnum atque cor-
porum contempletur. Unde aliquando ad
quandam instauratam dulcedinem interni sa-
poris admittitur ac rapim aliquo modo ar-
dentis spiritu afflata renouatur: tantoque ma-
gis inhiat: quanto magis et quedam gustat
atque hoc intra se appetit: quod sibi dulce sa-
pere intrinsecus sentit: quia videlicet ei amor
dulcedinis sibi coram se vult: et postquam
hanc ut ei quod percipere potuit: quid sine illa
dudum fuisse inuenit. Cui inherere conat-
sed ab eius fortitudine sua adhuc in infir-
mitate repellitur: quod eius mundicie cōtem-
ptari non valet: flere dulce habet: sibi ad
se cadenti infirmitatis sue lacrymas ster-
nere. Neque enim mentis oculum potest id
quod intra se raptim conspexerat figere: quia
ipso vetustatis sue visu deorsum ire compel-
latur: inter hec anhelat: estuat: super se ire
conatur: sed ad familiares tenebras suas
victa fatigatione relabatur. Quia ergo sic
affecta anima contra semetipsam grane cer-
tamen tolerat: et quod omnis hec de nobis con-
trouersia cum nos afficit: quāvis delectatio-
ne permitta non modicum dolorem parit:
belui postquam dixit deum nobis per somnium
loqui: et locutiones eius nostras aures ape-
rire non immerito eandem apertionem an-
rium disciplinam vocat: quia eo magis nos
afficiendo conterit quanto magis ad nos
per occultum eius inspirationis gratiam in-
terne intelligentie somnus erumpit. Neque
enim flet exintrinsecus quisque quod est: si nō
intrinsecus potuisset sentire quod nondum est.
Namque cum nosmetipsos inspicimus bene
conditos: sed ad persuasionem diabolicam
pestifera consensione deceptos: in nobismet
ipsis attendimus: aliud esse quod fecimus

aliud quod facti sumus: cōditione nōs in-
tegros sed culpa viciatos. Proinde com-
puncti apperimus vitare quod fecimus: vt
ad id quod facti sumus: reformemur. An-
te et apte sequitur.

Capitulum.

22.

Muertat hominē ab his
que fecit: et liberet eū: de su-
perbia.)) Quid enim homo
de seipso nisi peccati fecit:
Et scriptum est. Inuitus om-
nis peccati superbia. Bene

ergo dicitur: quia homo cum ab his que fe-
cerit auertitur: de superbia liberatur. Con-
tra conditorem quippe superbire est: prece-
pta eius peccando transcendere: quia qua-
si a se iugum dominationis eius excentit: cui
per obedientiam subesse cōtēnit. At cōtra
qui id quod fecit vitare appetit: id quod a
deo factus est recognoscit: et ad conditoris
sue ordinem humiliter redit: dum sua ope-
ra fugiens talem se qualis a deo factus est
diligat. Quia vero per hanc intelligentiam
gloria sempiterna recipitur: supplicia eter-
na vitantur apte subditur. ((Euens ani-
mam eius de corruptione: et vitam illius: vt
non transeat in gladium:)) omnis quippe pec-
cator ab hac corruptione vitiorum illic ad
gladium compellitur transire penarum: vt
vnde hic inique delectatus est: inde illic in-
ste crucietur. Notandum est ergo quod deo no-
bis per somnium loquens prius nos a cor-
ruptione: et postmodum a gladio liberat: quod
nimirum illius vitam illic eripit ab vitione
supplicij cuius hic mentem subtrahit a de-
lectatione peccati. Ille enim illic habet quod
formidare debebat de gladio sententie: quē
hic post emendationem suam pollatio non
corrupcit culpe. Bene ergo dicitur. Erues
animam eius de corruptione: et vitam illius
vt non transeat in gladium: de corruptione
namque ad gladium transire est post pacta
vicia: toleranda supplicia peruenire. Be-
quitur.

Capitulum.

23.

Nepat quoque p dolore: in
lectulo: et omnia ossa eius
marefcere facit:)) i scriptu-
ra sacra lectus sine graba-
tus seu stratum aliqui volu-
ptas carnis: aliqui repansio

tio i bonis opib: aliqui requies tpalis acce-
pitur: quid ē enim quod in euāgelio sanato cul-
dam dñs dicit. Surge tolle grabatū tuū: et
vade in domū tuā: nisi quod per grabatū vo-
luptas corporis designatur. Et ubi vti-
us hoc sanus portet: ubi infirmus iacerat:
quod nimirum ois qui adhuc vitio delectat: in-
firmus iacet in voluptatibus carnis. Hys sa-
natus hoc porrat ubi infirmus iacerat: quod
diutino adiutorio eripit a vitio eiusdem
carnis contumelias postmodum tolerat: cen-
tas prius desiderijs requiescebat. Rursus p
lectum vel stratum repansio in bonis ope-
ribus designatur. Tū in apostolorum actibus
Petrus apostolus dicit. Enea sancte te dñs
Iesus Xps: surge et sterne tibi. Quid est dy-
cere surge: nisi mala que perpetrasti derelin-
quer. Et quod est dicere sterne tibi: nisi merce-
dis causas in quibus requiescere debeas
operare: ut et deseras resurgendo que fecit:
et inueniat sternendo quod fecerit. Quod vtrūque
pphera breuiter cōprehendit dicens. Bedi-
na a malo et fac bonum. Declinare quippe a
malo est: ab eo quo facit surgere: bonū po-
facere est: mercedis opa in quibus requiesce-
re debeat preparare. Qui enim declinat a
malosede bona adhuc non facit: surrexit quod
dem ab eo quo facit: sed ubi regescere de-
beat nondum strauit. Et rursus lectus vel
stratum requies teporalis accipit: sicut scri-
ptum ē. Vniuersum stratum eius versasti in
firmitate eius. Cum enim quisque carnis secu-
laribus fangatur: deferere per diuinā gra-
tiam huius mundi itinera laboriosa cōpun-
gitur: cogitare solet quod pñtis vite deside-
ria fugiat: et ab eius laboribus requiescat: si
biq mor desiderare quietis ordines querit:
et velut quidam stratum sicut a cunctis labo-
ribus cessationis locū inuenire concupiscit.
Sed quod in hac vita adhuc homo possumus in
cuiuslibet ordinis loco: in cuiuslibet secreti
secessu: viuere sine tentationib: nullatenus
posse: plerūque in id quod ad requiem con-
struitur maior dolor tentationis inuenitur.
Unde recte per pphētā dicitur: vniuersum
stratum eius versasti in firmitate eius. Ne
si diceret. Omne quod hic sibi parauit ad re-
quiem hoc ei mutasti occulto iudicio ad per-
turbationē. Quod pio quidem dei cōsilio agi-
tur: vt huius peregrinationis tpe electio in
vita turbetur.

Jo. 5.

21

Eccl. 10.

21c. 2.

3

Ps. 36.

23

Ps. 40.

23

40.

24.

Vita quippe est vita p̄sens
qua ad patriam tēdimus:
et ideo hic occulto indi-
cio frequenter perturbatio
conteritur ne viam p̄ pa-
triam diligamus. Solent enī
nōnulli viatores est ame-

na fortasse in itinere pr̄ata cōspiciant p̄gen-
di moras innectere: et accepti itineris recti-
tudine declinare: eoq̄q̄ gressus tardat pul-
chritudo itineris dū delectat. Electis ergo
suis ad se p̄gentibus dñs huius mundi iter
asperū facit: ne dum q̄q̄ vite p̄sentis rege
quasi amenitate vie pascitur: magis eā dū
p̄gere q̄ citius puenire delectetur: dū oble-
cratur in vita: obliuiscat q̄ desiderabat in
patria. Quia ergo ip̄ae vae oīe nostra quas
fortasse parauimus requies turbabitur: re-
cte dicitur: increpat quosq̄ per dolorem i le-
ctulo. i. in p̄sentis vite requie: vel tentatiōis
nos stimulis: vel flagelli afflictione contur-
bat. Nam sepe humanus animus quolibet
breui tēpore sine tentante: vel conditiōis
fuerit: mor de eisdem studiis in q̄bus gl̄scen-
do se exerceat: de ip̄is virtutibus q̄bus multi-
plicari n̄strum: dum p̄ficere se sentit eleuat.
Unde p̄lo rectoris n̄stri moderamine ip̄ul-
su tentationis afficitur: vt in eo ip̄sa profe-
ctus sui claris comprimatur. Quia propter
postq̄ dicit. Increpat quosq̄ per dolorem in
lectulo apte subiunxit. Et oīa ossa eius mar-
cescere facit. Ossa in scriptura sacra virtū-
tes accipimus: sicut scriptū est. Hīs custo-
dit oīa ossa cor̄ vñū ex eis non cōteretur.

Quod vtiq̄ non de ossibus corporis: s; de
virtutibus dicitur mentis. Nam certe nouimus
q̄ et multorum martyrum corporaliter ossa
cōfracta sunt: et persecutores dñi latronis il-
lus cuius dictum est. Hodie mecū eris i pa-
radiso: sicut latronis alterius i cruce crura
fregerunt. Cū ergo increpat: per dolorem i
lectulo oīa ossa facit marcescere: q̄ cū in ea
requie quā nobis ab hoc seculo sp̄paramus
flagello tentatiōis afficitur: qui fortasse de
virtutibus n̄stris inflari potuimus cogni-
te infirmitatis n̄stre tedio extenuamur. Cū
enim sicut cupimus ad deum p̄ficim⁹ si pro-
fectum n̄strum tentatio nulla p̄lisset: ali-
enius nos fortitudinis esse cr̄ deremus. S; q̄
nobiscum superna dispensatione agitur:
vt infirmitatis n̄stre: q̄ p̄ficientes obliui-

scimur tentati recolamus: et in profectū nō-
stro quid de diuino munere: et in tentatione
cognoscimus quid de p̄p̄is viribus p̄fetu-
mamus. Que nos profecto tentatio ad ple-
nam raperet: nisi p̄cepto superna feruaret.
Sed pulsar nec frangit: impellit nec mouet:
quāte nec deffat: vt de n̄stra infirmitate
sentiamus esse quod quātimur: et de diuino
munere esse quod stamus. Et q̄ sepe oīa ali-
cuius boni sibi conscia cū virtutes suas si-
bi ad memoriam reuocat quadam delecta-
tione pascitur: et quasi gratulatione proprie
plenitudinis impugnatur: bene dicit: q̄ ten-
tatione pulsante marcescunt ossa: quia dū
p̄p̄ia infirmitas tentatione interrogāte co-
gnoscitur: omnis illa n̄stra virtutum velut
pinguis viridit̄q̄ granulatione subito anicta
tis meroze sicatur: et qui nos alienius esse
momenti bona n̄stra pensando credidim⁹
pulsati paulo amplius perituros nos iamq̄
formidamus. Tunc omne bonorū n̄strorū
gaudium vertitur in pauorem penarum.
Tunc iniquos nos esse deprehendimus: q̄
sanctos pauloante credebamus: tabesce-
re: sup̄ent oculi: omne quod prius pro-
sperum aridebat euanesce: lux ip̄sa fasti-
dio est: et sole se in aīa tenebre merozis effū-
dunt: nihil q̄ delectat aspiciat: triste ē q̄q̄d
occurrit. Unde et apte seguit. Abominabi-
lis ei sit in vita sua panis: et aīe illius cibus
ante desiderabilis. Nec si apte dicat afflicta
mens sibi in amaritudinem verti cōsiderat
q̄quid se antea blande libetereq̄ satiabat.

Capitulum.

25.

In scriptura enī sacra pa-
nis aliquando ip̄se dñs: ali-
quando sp̄ualis gratia: ali-
quando doctrine eruditio
dicitur: aliq̄ hereticorū p̄e-
dicatio: aliq̄ subsidium vite
p̄sentis: aliq̄ iocunditas
humane delectationis accipitur. In pane
dñs signat: sicut ip̄se in euangelio dicit. Ego
sum panis viuus q̄ de celo descendī. Rur-
sum per panē gratia domi sp̄ritualis acci-
pitur: sicut per p̄phetaz dicitur. Qui obdu-
rat aures suas ne audiat sanguine: et clau-
dit oculos suos ne videat malum: iste i re-
celis habitabit: munimenta sarozum subli-
mitus eius panis ei datus est. Quid enim
obdurare aures suos: ne audiat sanguinem

Jo. 6.

Isa. 32.

nisi peccatis suadentibus que de sanguine:
 ⁊ carne nascuntur non prebere consensum. Et
 qd est ne malum videat oculos claudere:
 nisi omne quod rectitudini aduersum est
 non approbare. Iste in erectis habitauit: qz
 quāuis eum adpue caro in inferioribus re-
 tineat: mentem iam in sublimibus fuit. Ad-
 nimenta sarorum sublimitas eius: qz ob-
 sta desideria terrene conuersationis calcant:
 ad supernam patriam ꝑ precedentiu patꝝ
 exempla se subleuat. Et qz per ꝑtemplatio-
 nis donum gꝛa spūali faciat apte subli-
 gitur: panis ei datus est. Ad refectionē spi-
 ritualis gꝛe ꝑcipit: qz se a bonis infimis ce-
 lestia sperando suspendit. Vnde eteni de san-
 cta ecclesia per Dauid dñs dicit. Panis
 eius saturabo panibus: qz in illa mētes hu-
 militum posite spūalium implentur refectione
 ne bonoz. Rursum ꝑ panem viuine doctri-
 ne eruditio designatur: sicut per ꝑphetā dñ:
 Qui habitatis in terra austri: cum panib⁹
 occurrere fugientib⁹. In terra ꝑꝑe austri ha-
 bitant: qz in sancta ecclesia positi: supꝛi spi-
 ritus charitate perflamat. Fugit aut qz hu-
 lus mundi mala euadere ꝑcepisset. Qui er-
 go in terra austri habitat fugienti cū panib⁹
 occurrit: id est his qz iam sancto spū in-
 tra ecclesiam plenus effect⁹ qz mala sua ena-
 dere nititur: eruditiois clogo cōsolatur. Fu-
 gienti scilz cum panibus occurrere ē: metuen-
 ti eterna supplicia doctrine sacre escas of-
 ferre: ⁊ mō tūmorem terroꝛe cōprimere: mō
 pauorem exhortatione resonare. Quia pa-
 nis resectio scripture sacre non in cōuenien-
 ter accipitur: ꝑ eundem ꝑphetā: indeis so-
 lam iram seruantibus dñ: Quare appendi-
 tis argentus: ⁊ nō in panibus. Ne si diceret:
 pensatis sacra cloga sed nō in resectioe: qz
 dñ solam ipꝑe custoditis: de spūali itel-
 ligentia ꝑinguedines interne resectiois amit-
 titis. Unde illic apte subiungitur. Et labo-
 rem vestrum non in saturitate.

Capitulum 26.

Rursum ꝑ panē hereticoꝝ
 ꝑdicatio designat: sicut ꝑ
 Salomōne mulier heretice
 ecclesie typ⁹ gestans ⁊ stul-
 tos ꝑuocās dicit. Panes
 occultos libenter edite vel
 sicut in nra trāstione scriptum est: Que
 sartine dulciores sunt: ⁊ panis absconditis

suauior. Sunt enī nōnulli hereses qz aper-
 te metunt predicare qd sentiunt: ⁊ apud in-
 firmos mentes ꝑba tanto magis condiūt
 quanto quasi amplius reperiunt abscon-
 dunt. Unde nō in merito dñ: panes occultos
 libenter edite. Misericordias n. cordibus occultas
 hereticorum verba eo magis sapient quo
 cū relige cōmuniter nō habēt. Rursum ꝑ
 panē subsidij ꝑstis vite accipit: sicut ꝑ
 cob ab laban transiens ait: Dñe de⁹ h̄i v̄de-
 ris mihi panē ad manducandum: ⁊ vestem
 ad induendum: ⁊ sicut in enagēio domini
 turbis sequentib⁹ dicit: Queritis me: nō qz
 vidistis signa: sꝫ qz manducauistis ex panib⁹
 meis ⁊ saturati estis. De septem. n. panib⁹
 bas fuerant sacati. eo ꝑ ꝑsonā dñs
 illos intra sanctam ecclesiam delectatur: qz
 per sacros ordines ad dñm ꝑꝑinquantes
 nō eisdem ordinib⁹ virtutū merita: sed sub-
 sidia vite ꝑstis ergrunt: nec cogit qd vi-
 uendo imitari debeant: sed que cōpendia ꝑ-
 cipiendi faciunt. Satiatos ꝑꝑe de panib⁹
 bus dñm seq ē: de sancta ecclesia ꝑꝑala ali-
 menta sumpsisse. Et nō ꝑo signis ē dñm: sꝫ
 ꝑo panib⁹ querere: ad religionis officium
 nō ꝑo angustis virtutibus: sꝫ ꝑꝑegredis
 subsidij inhiare. Rursum panē iocūditas
 humane delectatiois accipitur. Unde dñe
 remsas ꝑꝑeta cū sinagoge ꝑditos mores
 desleret dicit: Dis populus gemens ⁊ que-
 rens panē: dederunt ꝑꝑetia queqz ꝑo ci-
 bo ad refocillandam aiam. Gemēs. n. po-
 pulus querit panē vñ ꝑꝑana hominū multi-
 tudo affligitur: qz nō ad votū de ꝑstis vi-
 te iocūditate faciat. Sꝫ ⁊ ꝑꝑetia queqz
 ꝑo cibo dat: qz virtutes mentis in appeti-
 tu delectatiois transitioe inclinat. Et refo-
 cillare aiam nititur: qz ꝑꝑeris desiderijs
 satisfacere conatur. Unde bñ mor: ⁊ ꝑꝑe
 illius electe multitudinis subdit. Vide do-
 mine ⁊ considera: qz facta sum vilis. Vilis
 ꝑꝑe plebs dei efficitur: quando ꝑꝑauorū
 numero crescente in eis non summa ⁊ cele-
 stia: sꝫ abiecta ⁊ terrena secata. Ca. 17.

Elin itaqz quid aliud pa-
 nez quam ꝑstis vite de-
 ctationes vocat. Qui post
 qz vim reparationis ex-
 pressit: illico subdit. Abomina-
 bilis ei sit i vita sua panis
 ⁊ aie illi ab aī viderabi

Jo. 6.

Trist. h.

Obli.

Jo. 6.

Ps. 134.

Est. 2. h.

21

Ps. 9.

21

lis: qz videlicet omne quod p^{ri} de ipsa pro
speritate vinēdi dulce sapiebat: postmodū
per vln tētatōis amarefcit. Hōnūqz ve
ro gegd gaudiū: gegd virtutis facere vide
batur subito in pauore tētatōis amittit:
z quasi euacuatus eisdem virtutib⁹ tristic
animus solo merore possideat. Cū. n. pau
lo vehementius impulsū tētatōis afficiat
qz exercere vim solite fortitudinis non va
let eam iā velut p^{ri} dūta dolere: qz ex ea va
cūm sentiens infirmitatē suā: ex ipsa sua
vanitate cognoscat. Nū ab oī mor iocandi
tate quasi fragitur: z et eas prioris leticie
respiciens: eo quē solam libenter appetit lu
ctu faciat. Unūqzqz enī cū sibi bñ vinē
di p^{ri}spicit aridit bilarefcit: atqz ipsa hū
laritas animā velut desiderabilis cib⁹ refi
cit. Sed cū tētatōe paulo amplius im
mūre pulsatur: a mēte eius p^{ri} meroris fa
stidium gaudiū oē respicitur: que p^{ri} eodē
gaudio quasi faciat letabatur. Quia igit
hō tētatōis ab ore cordis oēm cibū respu
it delectatōis: mūqz et aliud q̄ senectūm
z cognoscere z flere delectat: bñ dī. Zibho
minabilis ei sit in vita sua panis: z aie illi⁹
cibus ante desiderabilis. Sed sicut superi⁹
ditim⁹: itcirco moderamine occulte dispen
satis ita tēptari p^{ri}mittitur: vt qz ex diuio
munere in virtute p^{ri}fecim⁹ etiā qd sumus
ex p^{ri}ia infirmitate memoremur: z qui ex
p^{ri}ceptione muneris diuini sublememur ex i
firmitatis nostre memoria sacrificiū hūm
ilitatis offeram⁹. Aliquādo autē post pro
fctum viriū nō solū tēptant vicia: sed etiā
flagella castigant. Cū autē tentamur vitij
p^{ri}ia dispensatione nobiscum agitur: ne his
virtutib⁹ qbus proficimur extollamur: cui
vero flagellis atterimur malis increpanti
bus ammonemur: ne mundo blandiente se
ducamur. Vt ita dū nos tēptant p^{ri}ficiētes in
nos virtutes humilitant: flagella dum ten
tant surgentes in corde hui⁹ mūdi volupta
tes eradicāt. p^{ri}per tēptantia vicia viciū
qd de nobis sumus: per ferientia flagella co
gnoscam⁹ qd de mundo fugiamus. Per u
lta restringimur ne intrinsecus extollamur: p
ista cōp^{ri}mmur ne qd extrinsecus appeta
mus. In hac ergo vita dū sumus: z flagel
lis atteri z aliquādo tēptari vitij necesse
est: Sine enī in laboribus flagelloz seu
in certamine vitioz non solū nobis no

stra infirmitas imotescit: sed etiā in quan
ta virtute profecerimus agnoscamus. Ne
mo qppe vires suas in pace cognoscit. Si
enim bella desunt: virtutis experientia nō
prodeunt. Imprudens miles est qz fortem
se in pace gloriatur.

Capitulum. 28.

Elia ergo sepe virum meri
ta p^{ri} flagelloz adneria pa
tescunt. Aptē subiungit o
ccens: Tabeſcit caro illius:
z ossa que tecta fuerāt nu
dabuntur. ¶ Enī enī fla
gellis premētibus omnis exterior voluptas
atterit: interie fortitudinis ossa nudantur:
qd autē hoc loco carnis noīem: ipsa dele
ctatō carnalis accipitur: Vt qd p^{ri} ossa nū
si virtutes anime designantur. Tabeſcit er
go caro vt ossa nudentur: qz dum flagellis
argentibus carnalis delectatō extenuat
ea que vndum quasi sub carne latuerant:
virtutū fortia pateſcunt. Nemo qppe quā
tum p^{ri}fecit nisi inter aduersa cognoscat.
Enī enī adiuuant p^{ri}spiciēti virum docu
menta nō possunt. Inde alias scriptū est:
In die mandant dñs misericordiam suā:
z nocte declarauit: qz videtis vniūqz sup
nī boni grām in tranquillitate gētis percipit
sz quātum p^{ri}cepit: in aduersitate pertur
batōis ostendit. Tabeſcit ergo caro vt nu
dentur ossa. Scriamur paternis p^{ri}urbatio
nibus: vt q̄tum proficimur agnoscamus.
Flagellis enī dñi pinguetudo carnalis dele
ctationis atteritur: sed virtutū nostrāz ossa
pateſcunt. Decus nostruz exterius: ipa hu
lus mūdi aduersitate fedatur: sz qd in no
bis intrinsecus latebat ostenditur. Lēis
nāqz apostolis demmiciūm pati: suisqz aduerſa
rīs cū fiducia responderunt: O bedire opz
deo magis q̄ hoībus. Ecce iter aduersa va
lidius fidei robur emicuit: ecce eōcausa ē in
tegritas carnis: sed pateſacta sunt ossa vir
tutum. Vnde de eis p^{ri} sapientia dī: De⁹ ten
tauit illos: z inuenit illos dignos se. Tēptā
ti sunt qppe aduersitate plagarum: sz digni
inueniunt in nudatione ossium. Nāqz quia
hec illorum illa tentatio est. que ex flagel
lis adhibetur: illic aperte declaratūrum

3

ps. 41.

3

segitur. Tandem aurum in fornace probatur
alios: et quasi polioctusi possunt accepti-
los. Quia ergo vniuersusq; vires nō nisi
per aduersa patefuit: bene dicitur: Tabe-
scit enim caro eius: et ossa que tecta fuerūt
nudabuntur. Tabeſcit enim caro dum oē
quod fluxum infirmūq; est flagellis arteri-
tur. Nudantur ossa dum p hoc in nobis et
iam qd validum iacet aperitur. Quia vero fi-
cut: et superius dictum est in ipsa aduersa
et tentatio nō solum detegitur robur for-
titudinis: sed etiam agnoscitur infirmitas
humanitatis: et tentatis qsq; ostendit quis
dem quantum de deo pſecerit. Sed i ipsa
flagellorum afflictio nō etiam quantū de
semetipso sit firmus agnoscit. Quia nō tā-
tum nudantur ossa: sed etia; tabeſcit ca-
ro apte subiungitur. (Appropinquabit cor-
ruptioni anima eius: et vita illius mortife-
ris.) Tentati enī vniuersusq; iusti anima
corrupti appropinquare dī: quando ne ea;
virtus possit extollere per flagella cōpellit:
qd sit et ppria infirmitate sentire. Corru-
ptioni videlicet appropinquat: q; et se et su-
is virib; perditōi primū nō ignorat: vt hoc
qd a perditōe longe est nō sibi: sed dño tri-
buit. Appropinquat vero mortiferis: quia
ex infirmitate carnis proximū se peccatū mor-
tem ferentibus respicit a qd diuino mune-
re tanto magis lōge sit: quāto se eis primū
ex suis meritis deprehendit. p̄pter cōtempla-
tionē perditōis sue Dauid corrupti appro-
pinquauerat cum dicebat. Nō demento dīe
q; pulvis sumus: hō sicut scia dies eius.
Per cōtemplatōem quoq; infirmitatis pro-
prie Paulus mortiferis appropinquauit:
ratiū dicebat: Video aliam legem i mē-
bris meis repugnantē legi mentis mee: et
captiuum me ducentem in legem peccati q
est in mēbris meis. Infelix ego homo quis
me liberabit de corpore mortis huius? Cor-
rupti ergo et mortiferis appropinquare ē:
cōsiderata infirmitate humanitatis sue pec-
catores ex suis meritis se certioresq; se apud
arrogantiam et pprie viribus nō habere.
Quid enī sumus: si cōditoris nostri prote-
ctione deservimus? Que nūtriam protectio-
nis necessaria creditur: si semper habea-
tur. Sed vtiliter plerūq; subtrahitur: vt fi-
bimur ipso homini q sine illa nūq; sit ostēda-
tur. Et Dauid igitur dei aliquando nobis p

aduersa infirmat: que etiam nescientes nos
in p̄peris portat. Quia delituri dum ca-
dere incipimus: et tamen adiuti retinemur:
et doctrina sit quod in lapsu trepidamus:
et custodia quod in statu permanem. Ille
ergo se alicuius virtutis estimet: etiam
cum qd fortiter pōt: quem si diuina prote-
ctio deserat ibi repente enerviter obnitur:
vbi se valenter stare gloriabatur. Quid est
enī q vir dei cōtra altare samarie ad pphe-
tandum directus: ipse rege auctoritate li-
bere vocis erexit: cuiusdē regis extēsum
brachium in rigorē mirabiliter astrinxit: qd
tamen mor misericorditer saluti restituit.
Quis in domo inuitatus comedere noluit
q; ne in via comederet phibitōis dñice p̄-
cepta seruauit. Qui tamē in eadem via: et
seducens comedit et pastans iterq; et. Quia in
re qd subtili cōsideratōe colligimus: qd vt
ita dixerim formidando suspicamur: nisi q
fortitan apud semetipsum tātus est: et p
preceptis dñicis regē se cōtēpisse gloriat: ab
interna mor soliditate quassatus est: et ide-
et i opere culpa surrepit: vnde gloria i cor-
de surrexit: vt pp̄tere falsi p̄bis diceret: de-
ceptus quia nequa q; pprie fortitudinis fue-
rit: quod regis verbis relictus esset. Bene anteq
et eius ore mortis suam accepit: cui seduc-
tione a vite precepto deciuuit: vt inde pe-
nam veraciter sumeret: vnde culpam negli-
genter admississet. Quia igitur vniquemq;
electum suū diuina grā tunc magis erudi-
endo custodit: quasi percussione deservit:
dicatur recte: et appropinquabit corruptioni
anima eius: et vita illius mortiferis: vt quo
se suis virib; viciisq; morti p aduersa cōsi-
derat: eo in cūctis que fortiter egerit ad di-
uine sp̄s munimē fugiens solidius vivat.

Sancti Gregorii. Liber. 24.
Capitulum primum.

Elu vin su

perne dispensatōis inſi-
mus de electi vniuersus-
q; percussione inta-
lit dicens: Appropinqua-
uit corrupti aia ei: et
vita illius mortiferis.

Et dum tēptatum hominē demonstrat vni:
in qua tēptatione sit possum humanum ge-

nus ostendit vniuersum: dñs narrat quid spāliter agatur in singulis: liquido itmar: qd generaliter agatur in cunctis. Sic enim rērationem expresse quorūdam: pp̄le singulorum: vt possit intelligi q vniuersaliter oīum. Lūctum pp̄e electorum: gēns: i hac vita huius cēdo laboris afficitur. Unde r mor hūc generali pestilentie gē nērale sub intulit remedium medicine dicēs: ((Si fuerit, p eo angelus loquēs vnū de similibus: vt annūciat hōis egratē miserabitur ei⁹)) Quis enī est iste angelus: nisi ille q per p̄phetam dī magni p̄līs angelus: Quia. n. greca lingua enangelizare denūciare of: semetipsum nobis annūciāns dom̄i⁹ angelus vocatur. Et bene ait: si fuerit p̄ eo angelus loquēs: quia sicut ait apostolus: etiā interpellat p̄o nobis. Sed qd p nobis loquatur: audiam⁹ vnum de similibus. Ad dōs medicine ē: vt aliquādo similia similibus: aliquādo cōtraria contrarijs curet. Nam sepe calida calidis: sepe autē frigida calidis: calida frigidis sanare cōsuevit. Et nō ergo ad nos desuper medic⁹ noster: tātūq nos inueniens lāgnorib⁹ p̄fessos: qd dām nobis simile: r qdam cōtrariū ap̄posuit. Ad hōies pp̄e hō venit: s; ad p̄catores iustus: p̄cordauit nobis p̄tate nature: sed discrepauit a nobis vigore iusticie. Cūctos enī hō corrigi nō poterat: nisi per deū. Videri autē debuit q corrigebat: vt p̄bendo imitandis formā antea tē malicie mutaret vitam. Sed videri ab hōie nō poterat deus: ergo hō factus est: vt videri potuisset.

Capitulum 2.

Alis igitur atq; invisibilis de⁹ apparuit similis nobis hō visibilis: vt vix videret ex similitudine cararet ex iusto: et dum p̄tate generis cōcordat p̄diti: virtute artis obuiaret egritudinē. Quia ergo i carne veniens hominē nō culpam nostram ex vicio: nō penam ex necessitate suscepit: nulla enī labe peccati pollutus: reatus nostri teneri cōditōe non potuit: atq; nō mortem nostrā qd necessitas calcata cum voluit sponte suscepit: recte of: q p̄tato hōie iste angelus vnū de similibus loquitur. Qz nec ita natus vt relig: nec ita mortuus: nec ita resuscitatus.

At enī opante colū: Sed sp̄s sc̄s veniente acceptus ē. Natus a dñmāterna vīscera r fecunda exhibuit: r incorrupta seruauit. Rursus nos oēs cū volumus morimur: qz ad soluēde penē debituū culpe nostre cōditōe coarctamur: Ille autē qz nulli amicitus est culpe: nulli ex necessitate succubuit penē: Sed qz culpā nostrā dominādo subdidit: penam nostram miserando suscepit: sicut ipse ait: p̄tatem habeo ponendi aiam meam: r p̄tatem habeo sumendi eā. Qui ē premisit. Nemo tollit eā a me: sed ego ponam eā a meipso. Rursus nō vt reliqui resuscitatus est qz nostra resurrectione in seculi finē dilatare ē: illius vero die tertio celebrata. Et nos qdem p̄ illum resurgimus: iam ipse p̄ semetipsum noster erat: sicut nos ab alio vt resuscitari potuisset indigebat. In eo ergo ei⁹ resurrectione distat a nostra: qz nō per nosmetipsos resurgimus sicut ipse. P̄ eo enī q simpliciter hominē sumus superiori adiutorio vt resurgere valeamus idigenus. Ille autē cūctis resurrexerit vi cum patre r sp̄s sancto deus exhibuit: quā tū solus in humanitate p̄cepit.

Capitulum 3.

Alia igitur dominus vere natus: vere mortuus: vere resuscitatus: in oībus tamen distat a nobis magnitudinis potētia s; sola concordat nobis p̄tate nature: bene of: qz p̄o nobis angelus iste vnū de similibus loquitur. Cum enī in cunctis operationibus suis immensa nos virtute transcendat: in vno tamen a nobis. id est in forme veritate non discrepat. P̄ hoc p̄o nobis patri loquitur: per quod semetipsum nobis similem ostendit. Loqui pp̄e eius vel interpellare est: ipsum se p̄o hominib⁹ hominē demonstrare. Et bene cum dixisset vnū de similibus loquitur: illico adiunxit. ((Ut annūciat hōis equitatem: qz nisi ille hominibus similis fieret equus homo ante deum non apperet.)) Unde pp̄e annūciat egratē nostram suscipere: vnde dignatus est imitari nostrā. Oēs videlicet nos inimica illa p̄uasio in culpe p̄tagio ab ipsa radice polluerat: nullusq; erat: q apud deum pro peccatoribus loquēs a peccato liber appareret: qz ex eadem massa editos eque can-

et os par reatus inuolucrat: Proinde vñt
ad nos vniuersus patrio: assumpsit ex no
bis naturam: nō perpetrans culpam. Sine
peccato quippe eē debuit: qui pro peccatori
bus interuenire potuisset: qz numerum alie
na pollutōis cōtagia non tergeret: si ppria
sustineret. Vñ ergo dñs: qz in eo qd finitus ap
paruit egrotatem hoīs amittit. Interce
dens enī pro peccatoribus semetipsum su
um hominē qd pro alijs indulgentiā mere
re ostendit. Segatur. ((Miserebitur ei? et vi
cet:)) Libera enim: vt nō descendat in cor
ruptionē: inueni in quo ei ppiciet: Mediator
dei et hominū homo exustus: iestas i eo mi
seretur hominū: quo formā hominis sumpsit:
qua misericordia pro redempto hoīe dicit
patri. Libera eū vt non descendat in cor
ruptionē: Sicut iam supra diximus dicere
eius est libera hominē: naturam hoīs assu
mendo liberam demonstrare: Et ea quip
pe carne quā sumpsit: etiam hanc ostendit
liberam quā redemit. Que redēpta videt
et caro nos sumus: qui cognitione nostri
reatus astrigimur. S; mediatoris tāti equi
tate liberamur sicut ipse ait: Si vos fili⁹ li
berauerit: vere liberi eritis. Et bene pro hoc
redempto homine dicitur.

Capitulum. 4.

On descendat in corruptio
nem: Supius enī dictum
fuerat: appropinquauit cor
ruptioni aīa eius: postmo
dus dñs: nō descendat i cor
ruptionē. Ne si diceret. Qz
cognoscendo infirmitatē suam eē se corru
ptioni proximū non ignorat: nec eo ad cor
ruptionis interitum nō descendat: Ad cor
ruptionem enī in se descendere: si suis vi
ribus longe se a corruptione esse indicaret.
Sed qz corruptioni appropinquauit humi
liter: debet ab ea misericorditer liberari: vt
eo cōtra pugnantia vitia fortis sit: quo se
suis meritis agnoscat infirmū. Quisqz enī
supra se extollit ipso elationis sue pōde
re granatur: et eo se in infimis mergit quo
in superbie vitia pruenis: ab eo qd vere exel
sus ē elongatur: atqz inde magis una appe
titivnde se pñnetur summis estimant: sicut
per pphētā extollente se anime dñs: Qui pul
chrior es descendere: et dormi cū increpāsis.
Ois enī qui seckate infirmitatis sue consi

derare negligit: sed per elationis fastiū vñ
tutis sue gloriā attendit vnde pulchrior ē:
inde descendit: qz extollendo se de suis me
ritis: inde in ima deterius corruit: vñ glo
riofam se eē indicant: Qui descendēs eū
increpāsis dormit: qz in eterna morte cū ec
teris peccatorib⁹ dehat. Qz ergo homo iste
humiliter corruptiōi se ppinquū eē cogno
uit: bene de eo dñs libera eū vt non descen
dat in corruptionē: vt eo magis enadat pe
nam: quo oculos suos nō auertat culpa.
Quia pō nullus erat cuius meritis nobis
dominus ppiciari debuisset: vniuersus pa
tris formā infirmitatis nostre suscipiēs: so
lus iustus apparuit: vt pro peccatoribus li
terecederet. Et bene pro redempto hoīe iste
quis angelus dicit: Inueni in quo popu
lier ei. Ne si aperte mediator dei et hominū
dicat: Quia nullus hominū fuit qd corā dō
intercessor iustus p hoīs appareret: me
metipsum ad ppitiandā hoīb⁹ hominem
fecit: dñs me hominē exhibi i quo in se ho
minibus ppiciari inueni. Et qz infirmita
tem suscipiens dominus: dñs penam nostrā
moriendo tolerauit corruptionē nrām re
surgendo mutauit. Bene ergo iste angelus
mortalitatis nostre flagellā subditqz corā
qz miseretur dicens. ((Consumpta est caro
eius a supplicijs reuertatur ad dies adole
scentie sue.)) In illo quippe primo homine a
deo recedere repulsi a paradisi gaudijs in
hanc mortalitatis vite erānam cecidimus: et
qz grauem culpā serpētis suasionē cōmisi
mus pene nostre vitionē sentimus: huc enī
lappi nihil extra dei nisi quo affligimur ine
nimus. Et quia per oculo zero visum carnē
secuti sumus: de ipsa carne quā pceptis
dei preposuimus flagellamur. In ipsa quippe
quotidie gemitum: in ipsa cruciatum: in
ipsa interitum patimur: vt hoc nobis mira
dispositione dominus in penam vrteret: p
quod fecimus culpā: nec aliunde eēt interi
censura supplicij: nisi vnde fuerat eā pecca
ti: vt eius carnis amaritudine homo erudi
retur ad vitā cuius oblectatiōe supbie per
uenit ad mortem. Quia ergo innumeris hu
manū genus carnalis vite supplicijs pñe
batur: sed redemptore nostro veniente: et
vitia corruptionis nostre et tormēta delecta
sunt: dicatur de hoc redempto homine.

Capitulum 5.

Consumpta est caro eius a supplicijs reuertat ad dies adolescentie sue. Ne si diceret. Mortalitatibus sue pena in quada[m] vetustatis sue se necuti dicitur est reuerta

tur ad dies adolescentie sue. i. prioris vite integritate renouetur: vt nō i eo maneat quo lapsus est: s; ad hoc redemptus redeat: ad qd̄ percipiendum conditus fuit. Scriptura enim sacra sepe adolescentias pro nouitate vite ponere cōsueuit. Unde venienti sp̄s dicit. Adolescentule dilexerunt te. i. electorū anime gratia baptismatis renouate: q̄ non in vite veteris vlti desiciunt: sed noui hoīs cōuersatione decorantur. Venerunt enim quippe ventris hoīs inter vicia tabescentē desiccat ille qui ait. Inuenerunt inter oēs inimicos meos. Econtra alijs gaudere in virtutibus animouet dicens. Lētare iuuenis i adolescentia tua. Ne si diceret. Fortis q̄q; gaudet in renouatione sua. i. leticiam suā non in vite veteris volūptate: sed in cōuersationis noue virtute constituit. Qz nō ad hoc nouitatis robur nō nostris viribus: s; redēptore interueniente reuocantur pro hoc flagello domine deprecans angelis dicat. Reuertatur ad dies adolescentie sue. Et quia dum redemptor noster patrē pro nobis interpellat: nos quoq; vite p̄sine corpore discusso ad firmitatem accendimur apte de hoc homine redempto subiungitur. Describibilis deus: et placabilis ei erit. Prius enī postulare angelū et postmodū hominem dicit: quia nisi ante ipse deus per incarnationē suā interpellans patrē vitā nostrā peteret: nunq̄ se infirmitas nostra ad postulanda ea que eternā sunt exultaret. Sed incarnationis ei⁹ precessit oratio vt torporis nri euagatio subleuatur.

Ca. 6.

Quia nō post tentationes sepe post immensas amaritudines menti nostre in oculis gaudio lūe vitatis erumpit: bene de hoc tentato homine: et deprecante subiungitur. ((Et videbit faciem eius in iudicio.)) Superius dictū est: quō deus immortescendo afficit nunc vero dicitur: quō dum immortescit exultat. Aliter enī q̄q; compungit: cuius interna intus malorū suorū pauore terre

tur: aliter nō compungitur: cum gaudia interna cōspiciens spe quadā et securitate roboratur. Illa compunctio afflicta et tristis: hęc nō letas lachrymas mouet. Sublimi nāq; dicitur: quādo ineffabile gaudium mente cōcipitur: qd̄ nec abscondi possit nec sermonibus aperiri: et tamē quibuscūq; moribus p̄ditur: quāuis nullis p̄prietatibus exprimatur. Quā Baudē p̄phetā intus electorū animas tū gaudia, mente concipere: quāta sermone nō valent apire ait. Beatus populus qui scit iubilatiōē. Non enī ait qui loquitur: sed qui scit: qz sciri qd̄m ibi bilati intellectus potēdē dicto exprimi non potest. Sentitur p̄ illam appē qd̄ ultra scriptum est. Et cū vix ad hoc contemplandum sufficit cōscientia scientis: quādo ad hoc exprimendū sufficit lingua dicentis. Ergo cordibus nostris lux se vitatis inuicibus modo distincta iusticiam p̄cedendo contristat: modo interna gaudia aperit: deo letificat post tentationū amaritudines: post tribulationū luctus apte subiungitur. ((Videbit faciem eius in iudicio.)) Adenti enī nostre de cōsideratione cecitatis sue prius ignis tribulationis immittitur: vt oīs viciorū erugo concremet: et tūc mundatis oculis cordis illam leticiā patrie celestis aperit: vt prius purgemus lugendo qd̄ fecimus: et postmodum manifestus contēplemur per gaudia qd̄ queramus. Prius a mentis acie erurte tristitia interposita malorū caligo detegitur: et tunc resplendente raptim coruscatione incircūscripti luminis illustrat. Quo vicijs cōspēctū in gaudio cuiusdā securitatis absorbetur: et quasi post defectū vite presentis ultra se rapta: in quadā nouitate ali quo mō vix recreatur. Ibi mens ex immenso fonte infusione superni rois aspergit: ibi nō se sufficere ad id qd̄ rapta est contēplari: et veritatem sentit: videt: qz quāta ē ipsa veritas nō videt. Eni veritati tanto magis se longe existimat: quanto magis appropinquat: qz nisi illā vicijs cōspiceret: nequaquā ea cōspicere se non posse sentire. Nullius ergo animi dum in illa intenditur: immensitatis eius coruscante circūstantia reuerberatur. Ipsa quippe cuncta implens: cuncta circūstat: et iccirco mens nostra nequaquā se ad comprehendendam incircūscriptam circūstantiā dilatat: qz eam inopia sue circū-

28. 88

29

30

scriptionis angustat. Ut ad semetipsam et
eius labatur: et piperis quasi gubula veri-
tatis vestigiis ad sua ima reuocat. Nec ipsa
tamen per contemplationem facta non solui-
da: et pmanens visio: sed vt ita dixerim qua
si quedam visionis imitatio dei facies vi-
ditur.

Capitulum.

7.

Quia enim per faciem queli-
bet agnoscamus non imme-
rito cognitione dei faciem
eius vocamus. Et Jacob
postquam cum angelo locutus
est ait. Elidi vsum facie ad

faciem. Ne si diceret. Lognomi vsum q: me
cognoscere ipse dignatus est. Quia cognitio
nem plenissimam fieri paulus testatur in fine
dicens. Tunc cognoscam sicut et cognitus
sum. Quia ergo post laborem certamina:
post tentationum fluctus sepe in excessu ani-
ma suspenditur: vt cognitionem diuine pre-
sentie contempletur: quia tamē presentiam:
et sentire possit: et explere non possit recte post
tot labores: de hoc tentato homine dicitur.
Videbit faciem eius in nubilo. Quia vero
vniuersus: quanto amplius celestia contē-
platatur: tanto magis a terrena opatione cor-
rigitur: bene post gratiam contemplationis in-
iusticiam subdidit opationis dicens. Et red-
det homin. iusticiam suam. Iusticia nostra
dicitur: nō que ex nostro nostra est: sed que
diuina largitate fit nostra: sicut in diuina ora-
tione dicimus. Manē nostrū quotidianum
da nobis hodie. Ecce et nostram dicimus: et
vt detur oramus. Noster quippe fit cū accipi-
tur: qui tū est q: ab illo datur. Et dei er-
go est et munere: et noster fit veraciter p ac-
ceptionem. Ita ergo hoc loco homini iusti-
cias dñs reddit nō quā ex semetipso habuit
sed quā conditus vt haberet accepit: in q
lapsus peruenire noluit. Illam ergo iusti-
ciam reddet deus homini ad quā cōditus
fuit: vt inherere deo libeat: vt minacem eius
insulam primefecat: vt serpentis calidi bladis
iam permissionibus nō credat qd enim i pa-
radiso egit: hoc quotidie antiquis hostis
agere non desinit. Verba quippe dei de cordi-
bus hostem molitur euellere: atq: in eis ficta
permissionis sue blandimenta radicare: quo-
tidie id qd deus minatur lenigat: et ad hoc
credendum qd factum pmanet inuocat. Et al-

so enim pollicetur temporalia vt mentibus
hominum ea supplicia leniget: que deus mi-
natur eterna. Nam cum presentis vite glo-
riam spondet: quid aliud dicit quā gustare
et eritis sicut vj. Et si aperte dicat.

Capitulum.

8.

Empozalem concupiscētiā
tāgit: et in hoc mōdo subli-
mes apparet. Et cum timo-
re diuine sententie amore
re conatur: qd aliud loquitur
q: id qd primis hominibus

dicit. Cur precepit vobis deus vt nō cōme-
deretis de omni ligno paradisi. Sed q: di-
uino munere redemptus homo iusticiā re-
cepit: qd dudum conditus amiserat robustiorē
se iam contra blandimenta calide forisē-
sionis exerceat: q: experimento didicit quan-
tum obediens esse debeat pcepto: et quē tūc
culpa duxit ad penam. nunc pena sua restri-
git a culpa: vt tanto magis delinquere me-
uitat: quāto cogente supplicio: et ipse ia: qd
ppetrauit ascendat. Unde et sequitur. ((Respi-
ciet homines et dicit: Peccauit.)) Sed pecca-
tozem se non cognosceret si iusticiam nō ha-
beret. Nemo quippe rotundinem suā nisi cū
rectus esse cepit deprehendit. Nam q oīno
puerius ē: nē hoc pōt videre qd est. Qui
vero peccatozem se intelligit: iam et pre ali-
qua iustis esse inchoauit atq: id qd nō in-
iustus fecerat: ex eo q iustus est accusat. Quia
accusatione sua deo inherere inchoat: dum
recti cōtra se iudiciū pferens hoc in se qd
illi sentit displicere condēnat. Recepta er-
go iusticia sua dicat homo iste. Peccauit.
Et notandū q: pmitatur: respiciet homines
et tunc deinde subiungitur: et dicit: peccauit.
Ideo enim nōnulli peccasse se nesciant: qd
homines non attendunt. Nam si cōsidera-
rent homines citius agnoscerent quantum
peccando infra hominis cecidissent. Et quā-
uis scriptura sacra aliquādo hoīes ponere
soleat humana sapientes sicut ait aposto-
lus. Cum enim sit inter vos zelus et contēn-
tio: nōne carnales estis: Et paulo post subi-
cit dicens. Nōne homines estis: Nonnūq
tamē homines dicit eos quos a bestiis rōne
distinguit. i. quos non attenti bestiali passio-
num motu demonstrat. Quibus per pphē-
tam dñs dicit. Vos autem greges pascue
mei homines estis: quis illos nimirum dñs

Gen. 32

1. Cor. 13.

Mat. 6.

Gen. 32

3

1. Cor. 3.

Eccl. 34

Expositionis. S. Gregorij Liber xxiij

ascit: quos volu- tas carnis iumentorum
more non afficit. Et contra hi qui carnali
affectioni succumbunt: non iam homines sz
iumenta nominantur: sicut de quibusdā qui
in peccato quo moriuntur per pphera dicit.
Computruerunt iumenta in stercore suo. In-
menta quippe in stercore suo computresce-
re est: carnales homines in ferore luxurie vi-
tam finire. Non enim esse homines: sed iu-
menta declarant: de quibus per pphera di-
citur. Quisquisq; ad uxorem primi sui in-
hiabat. Et de quibus pphera alius dicit:
ut carnes asinorum: carnes eorum: et furtus
equorum furtus eorum. Tū ē per David
dicit. Homo cum in homore esset non intel-
lerit comparatus est iumento insipientibz.
et simile factus est illis. Cum ergo vocetur
homines hi qui iusticie rōne suffulti sunt: et
irriduabilia iumenta nominent hi qui car-
nali delectationi deseruiunt: recte de hoc pe-
nitente dicitur.

Capitulum.

9.

Espectet hoies z dicat: pec-
cant. Ne si dicat. Sanctorū
virozū exempla cōspicit at-
q; eozū cōparatione se per-
sans iniqui se esse dephē-
dit. Qui enim plenissime in-

telligere appetit qualis est: tales nūmrum
debet conspiciere qualis non ē: ut ex bonoz
forma meriatur quanto ipso deserto bono
defectus est. Et his quippe qd plenissime
bona assunt ppendit: recte que sibi minus
sunt: atq; in illozū pulchritudine cōspicit se
ditatem suam quā in semetipso: et pōt ppe-
ti: et sentire non potest. Lucem nāq; debet
conspicere: qui vult de tenebris iudicare: ut
in illa videat quid de tenebris estimer: per
quas videre pceditur. Peccator: nāq; si in
cognita vita istorū semetipm cōspicit
peccatorem se nullatenus cōprehendit. Et
de enim se non pōt qui fulgorem lucis ne
sciens: cum semetipm cōspicit quid aliud
q; tenebras attendit. Iustorum ergo debe-
mus vitam cōspiciere: ut subtiliter deprehē-
damus nostram. Illoz videt species qua-
si quedam forma nobis imitanda pponit.
Quia vna lectio est vita bonozū: vñ et non
immerito idē iusti in sacro eloquio libri
nominantur: sicut scriptum est. Libri apri sunt
et alius liber apertus est qui ē vite et iudica-

ti sunt mortui: his que scripta erant in li-
bris. Liber nāq; vite est ipsa visio adueniē-
tis iudicii. In quo quasi scriptum ē omne
mandatum: q; quisquis eam viderit: mor-
teste conscientia quicquid non fecit intelli-
git. Libri etiam aperti referuntur: q; in istoz
tunc vita conspiciatur: in qbus mandata ce-
lestia opera impressa cernuntur. Et indicati
sunt mortui: his que scripta erant in libris
q; in offensa vita istorū: quasi in expansio-
ne librorū legant bonum qd agere ipsi no-
luerunt: atq; ex eozū qui fecerunt cōparatio-
ne damnantur. Hic ergo vniūquisq; tūc vlti-
dens eos qd non fecit delectandū in eis qd
imitetur attendat. Quod qdem facere ele-
cti non cessant. Istoz nāq; vitem cōs-
derant: et deterioris vltus cōnseruationē mu-
tant. Unde sponsi voce sancte ecclesie i can-
ticis canendum dicitur.

Capitulum.

10.

No vbera tua: sē duo hūi-
nuli caprec gemelli q; pascū-
tur i liliis: donec aspires vi-
tes: et inclinetur vmbre. Que-
nisi sunt duo vbera: nisi ge-
minia ac gentilitate verus

uterq; populus: qui in sancte ecclesie cor-
pore per intentionem sapientia arebano ē eoz
de istis. Et quo populo hi qui electi sunt
scire caprec hūnulis comparantur: quia
per humilitatem quidē: paruos sese ac pec-
catores intelligunt: sed eis per charitatem
currentibus: si qua obstacula de impedimē-
to temporalitatis obstant transiunt: et va-
tis contemplationis saltibus ad superna
transcendunt. Qui ut hec agant pcederū-
tium sanctorū exempla conspiciant. Tū-
de et in liliis pasci referuntur: quid enim per
lilia nisi illorum vita declaratur qui veraci-
ter dicunt. Chisti bonus odor sumus deo.
Electi ergo vt assequi summa prenalente
conspicere odorifera: et candida iustozū vi-
ta sanantur. Jam quidem videre domū
sunt: iam de eius contemplatione sacrali
charitatis estibus inardescunt. Sed quia i
hac vita positi nec dum valent per pcedē-
tium interim patrū exempla pascantur. Tū-
et apte illic tempus de ipso liliorum pascu
diffinitur dum dicitur. Donec aspires vi-
tes et inclinetur vmbre. Tam dū quippe refecti
istorū exemplis indigemus: donec presen-

Cap. 4

2

2. Cor. 2

8

15 2

2

Joel. 1.

Jer. 5.

Ezech. 23

Ps. 48.

21

Zipo. 20

de mortalitatis umbras eterno die aspiran-
te transcamus. Cum enim huius temporalitatis
umbræ transacta ac mortalitas fuerit
inclinata: quod ipsius diei internum lumen cor-
nimus nequaquam iam appetimus: ut ad amo-
rem eius per aliorum exempla flagremus. Nunc
autem quod nec deus cuius intuitu possumus: summo
pere necesse est: ut eorum qui illi perfecte secuti
sunt conspectus actionibus imitemur. In-
tueamur quod pulchra est agilitas sequentium:
et videamus quod turpis sit habitudine pigrorum.
Statim namque per bene agentium gesta respici-
mus: nosmetipsos confusione intima vici-
secute iudicamus mori verecundia mentem
concutit: mortis scilicet sciens reatus adjuvat
vehementer hoc etiam displicet quod adhuc
fortasse turpiter libet. Nam per ezechielē vi-
ditur. Fili hominis ostende domui israel tē-
plum ut confundant ab ingratibus suis: et
metuantur fabricam ut erubescant ex oibus
que fecerant. Templum quippe dei filijs israel
ad confusionem ostendit: quando vntuscu-
iusque in se anima: quā inspirando deus ipa-
bitur: quanta sanctitate fulgeat ad confusio-
nem suam peccatoribus demonstrat: ut in il-
la boni quod negligunt videant: et in seipsis
maia quod operantur erubescant. Metiri vero
est fabricam pensare subtiliter in istos vitia.
Sed dum metiri fabricam: necesse est ut ex
eunctis que fecimus erubescamus: quod bono-
rum vitam quanto subtilius pensando disci-
rimus: tanto severius in nobis oia iniqua ge-
sta reprobanus. Bene autem propheta dicitur:
ut ostendat templum. Quia enim infortia re-
titudinem considerare peccator dissimulat
saltem hanc ex voce predicantis agnoscat. Tem-
plum quippe peccatoribus ostendere est: spon-
te sua considerare nolentibus rector opera
narrare. Qui itaque sicut dicimus: si per duci
ad summa desiderant: semper necesse est: ut
meliorum profectibus intendant: quatenus
tanto restrictius in se culpas indicent: quā-
to in illis aliis quod ammirantur vident.
Sed quid ista de peccantibus dicimus: cum
ipsos quos operatores iusticie tanta pue-
ri dispensatione videamus: Alius namque do-
num scientie accipit: et tamen ad virtutem
mire abstinentie non pertingit. Alii magna
abstinentie virtute accinguntur: nec tamē in
summa scientie contemplatione dilatantur.
Alius per prophetie spiritum valet oia ventu-

ra prenoscere: sed tamen per curationis gra-
tiam non valet. presentis molestie mala sub-
leuare. Alius per curationis gratiam mala
presentis molestie subleuat: sed tamē quia
prophete spiritum non habet quid sequatur igno-
rat. Alius indigentibus multa iam propria
largiri potest: sed tamen iniuste agentibus
obviare libere non potest. Alius iniuste agē-
tibus audacter per deo obuiat: sed tamen indige-
ntibus que habet tribuere oia recusat. Alius
iam et ab ocioso sermone se restringens: lin-
que lasciviam sperat: sed tamen adhuc in-
surgentes ire stultos perfecte non calet.
Alius insurgentē iram iam perfecte edomat:
sed tamen adhuc lingua in leticia relatat.
Quid est hoc quod iste eo bono idiget quo alius
pollet: et ille cum multis polleat abūde alijs
bonis adesse cōsiderat: quod sibi deesse suspi-
rat nisi quod mira nobiscum dispensatione agat:
ut per hoc quod alter habet: et iste non habet
vnius altero melior: ostendatur quatenus tā-
to ardentius ad humilitatem quosque profi-
ciat: quanto ex bonis que non habet isorio-
rem se habentibus pensat. Sicque fit ut dum
ille in isto atque hic in illo respicit quod ammi-
retur distincta bona et altitudine clarioris
reprimant: et ad studium perfectus accendat.
Alia namque sollicitudine ad curā nostre
meliorationis accingimur: quādo id viri-
tis in alijs cernimus: quod non habemus. Tūc
ezechiel propheta cū volūtus animalia descri-
beret adiuuat. Et audiui post me vocē cō-
mationis magne: benedicta gloria dñi de lo-
co sancto suo: et vocem alarū animalium per-
cipientium: alterā ad alterā. Quid namque alas
animalium nisi virtutes debemus sentire san-
ctorum: Qui dum terrena despiciunt: ad ce-
lestia volando subleuantur. Unde recte etiam
per Isaiam dicitur.

Capitulum.

xi.

Qui confident in domino muta-
bunt fortitudinem: assumēt
pennas ut aquile. Volātis
itaque animalia alio suis se-
viciisim seriat: quia sancto-
rum mentes in eo quod su-
perna appetunt consideratis invicem alter-
nis virtutibus excitantur. Illa enim sua me-
percuit: qui exemplo sanctitatis proprie me
ad melius accendit. Et ala mea vicinā ani-
mal sero: si aliquando alteri opus bonū quod

Ezech. 43.
L

Ezech. 3.

Isa. 40.
A

imitetur ostendo. Sed quia sanctorum vita significari istis animalibus videtur: liber i ipso volatu alatum oculos mentis attollet: et quanta vicissim alarum percussione se excitant subtili consideratione pensare. Paulus namque cum ceterorum sanctorum solitudine neminem in predicatione robustius laborando transcendere: ut ab elatione se premeret: et vires suas in humilitatis gremio nutrebat crudelitatis sue antequam non immemor apostolorum omnium imitacionem contemplatus ait: Ego enim sum minimus apostolorum: quod non sum dignus vocari apostolus: quia persecutus sum ecclesiam dei. Et tamen eorumdem omnium apostolorum primus quasi oblitus accepti principatus: ac si minus ipse aliquid sciret in Paulo sapientiam miratur dicens: Sicut et charissimus frater noster Paulus secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis: sicut et in omnibus epistolis loquens in eis de his in quibus sunt quedam difficultas intellectus. Ecce Paulus in apostolis miratur innocentiam: ecce apostolorum princeps miratur in Paulo sapientiam.

Capitulum 12.

Quid est hoc: nisi quod sancti viri dum virtutum consideratione vicissim sibi alios preferunt volentia aialia alarum percussione se tangunt: ut eo ad volatum se altius extendant quo humilis alteri altero quod amittitur videtur. Vnde itaque colligendum est quanta debemus solitudine meliorum vitam considerare: nos qui in istis iacemus: si et hi qui iam tanta sanctitate sublimis sunt: ut per humilitatis gressum ad maiora proficiant: adhuc querunt in alijs quod imitantes amittunt. Sed de reprobi nesciunt quod mentis oculos semper in istis perueniat: et si quando in vitam desunt: non ad meliora vestigia sed ad intuentia semper deteriorum exempla vertuntur. Neque enim eorum vitam considerant: quibus se humilitate postponat sed quibus superbiendo se preferant. Veteriores namque respiciunt quibus meliores se esse gloriantur: et ideo proficere ad meliora non possunt: quia hoc sibi sufficere estimant quod pessimos antecedunt. O miseri: viam peragunt: et in terga respiciunt. Per spem quidem quasi ante se pedem proferunt: sed per

considerationem prauorum hominum post se oculos tendunt. Recti videri appetunt: sed ad inueniendum se totam regulam sumunt. Si enim semetipsos quales sunt cognoscere appetunt: non deteriorum conspicerent: sed meliorum exempla debuerant. Ideoque ergo peccatores se esse non intelligunt: quia homines non attendunt. Nam si homines attenderent quantum peccando distarent a bonis hominibus inuenirent. De hoc ergo penitente qui ideo bonorum exempla considerat: ut submersus quantum a bono recessit innotescat bene dicit: respiciet homines et dicit: ((Peccanti: et vere delinquenti: et ut eram dignus non recepi.)) Peccatores se esse plerique confitentur etiam qui se vel peccasse non credunt. Nam sepe contingit: ut passim se bonos intus quos esse fatcantur: sed cum peccata sua venerit alius argumentibus audiunt defraudant se sumopere atque innocentes videri conantur. Christus ergo cum talis esset et si veli quis se dicit vere non dicit: quippe peccatorem se non ex cordis intimo: sed verbotenus asserit. Quia enim scriptum est: Iustus in principio accusator: et sui iste de confessione peccati ornari voluit: non humiliari: per accusationem suam humilis appetit videri: non esse. Nam si confitendo peccatum cum humilis veraciter appeteret: de perpetratione peccati arguetes se alios non impugnaret. Itaque iustus vitam suam indicans per exempla meliorum ex corde intimo cognoscit se esse quod dicit. Nunc enim. Peccanti et vere delinquenti atque et eo ipso quod tollerit flagella subiungit. Et ut eram dignus non recepi. Christus enim in flagello positus: minus adhuc peccata sua considerat: si vel tantum vel amplius se percussus sum quam merebatur existimat. Iste autem quis quanto maiorum exempla considerat: tanto districtiori examinatione se pensat: minus se percussus quam merebatur agnoscit: quia in illorum iusticia conspicit quam grante sibi culpam fuerit quod erravit: et ideo hoc quod patitur districtum esse non sentit: quia districtie nonis pensare quod fecit. Valde autem facile est: ut peccatorem se quisque cum nihil pro peccato suo patitur dicat: Secum videlicet in quos non dicimus: cum videretiam nullam de iniquitate sentimus. Nam peccatores nos quidem in tranquillitate loquimur sed cum ipsi de peccatis flagello vite inter-

Proo. 12.

ueniente corripimur murmuramus. **Pe-**
na ergo nos interrogat: si veraciter cogno-
scimus culpam. Vir itaq; iustus q; culpam
suam districte considerat etiam in flagello
positus dicat: Et vt eram dignus non reci-
pi. Sequitur. ((Liberauit enim animam su-
am ne pergeret in iterum.)) Quia preueni-
ente diuina gra in operatione bona nosti
liberum arbitrium sequitur: nosmetipsi nos
liberari dicimur: q; liberati nos domino co-
sentimus. Unde **Paulus** cum diceret:
Abundantius sibi omnibus laborauit: ne
labores suos sibi tribuisse videtur ilico ad-
iungit. **Non** autē ego debui gra dei mecum.
Quia eni preuenientem dei gratiam: etia;
ipse per liberum arbitrium fuerat subsecu-
tus apte subiungit mecum: vt et diuino mu-
neri nō esset ingratus: et tamen a merito li-
beri arbitrii nō remaneret extraneus. De
hoc autem q; liberatoxi suo semetipsum co-
gnoscedo consensit: recte dicit: Liberauit
animam suam ne pergeret in iterum.
Sed viuens lucem videret. Lucem scilicet
veritatis quam corde mortuus videre nō
possit. Vel certe quia dominus dixit: Ego
sum lux mundi: videbunt lucem etia; mor-
tui: quando omnes iniusti ei venire ad in-
dicium in humanitatis forma ppererint.
Sed viuens tunc lucem respicit: qui liberis
oculis cordis in forma eui diuinitatis at-
tendit. Seguitur. ((Dece omnia operatur de-
us tribus vicibus p singulos.)) De hoc tēpta-
to flagellatoz homine dictum superius fue-
rat: abhominabilis ei sit panis i vita sua: et
appropinquauit corruptioni anima eius: et
vita illius mortiferis. Inferius vero subne-
rum est: de peccabitur deum: et placabilis ei
erit et videbit faciem eius in subilo: et libera-
uit animam suā ne pergeret in iterum:
sed viuens lucem videret. In his itaq; ita;
collectis coaceruatisq; sententijs: et supra me-
roz amaritudinis: infra subiecta est leti-
cia securitatis. **Postq;** post hoc dicitur:
Dece omnia operatur deus tribus vicibus
per singulos. Ne si diceret: Quod semel de
vno dixi: hoc tribus vicibus per singulos
agitur. Sed solerter intueudum est: q; tres
iste vices sint: quibus vnusquisq; homo an-
ticitate meroris afficitur: et post merorez p-
tinus ad securitatem leticie reuocatur. Id
enim superius sicut iam dixi narrauerat: q;

et gratis prius meror: afflicte: et magna post
modum leticie attollit. Igitur si vigilanter
intendimus has tres vices meroris: et leti-
cie in vniuersisq; electi animo istis alter-
nari modis inuenimus: idest conuersio: et
tatione: et morte. In prima quippe quāz di-
rimus conuersionis vice gratis meror est:
cum sua vnusq; peccata considerans re-
rum secularium vult compedes rumpere: et
viam dei per spacium secure conuersatio-
nis ambulare: desideriorum temporalium
onus graue abicere: et leue iugum domini
libera seruitute portare. Cogitant eni ista
occurrit illa familiaris sua delectatio car-
nalis: que inueterata dudum: quanto cum
diutius tenet: tanto artius asstringit arg-
a se tardius abscire permittit. Et quis ibi me-
roz: que antietas cordis: quando hinc spiri-
tus vocat: hinc caro reuocat: hinc amor: no-
ne conuersionis inuitat: hinc vltus vetu-
ste perueritatis impugnat: hinc desiderio
ad celestem patriam flagrat: hinc i semper
ipso carnalem concupiscentia; tolerat: que
etiam aliquo modo inuitus delectat.
Recte ergo de hoc amarescente homine di-
ci potest abhominabilis ei sit in vita sua pa-
nis: et appropinquauit corruptioni anima
eius: et vita illius mortiferis. Sed quia di-
uina gratia diu nos istis difficultatibus af-
fici non permittit: ruptis peccatoz nostro-
rum vinculis citius nos ad libertatem no-
ne conuersationis consolando perducit: et
precedentem tristitiam subsequens leticia
refouet: ita vt conuersi vnusquisq; anim-
eo magis ad votum suū perueniendo gan-
deat: quo magis se pro illo meminit labo-
rando voluisse. Sic cordi imensa leticia: q;
ei quem desiderat iam per spez securitatis
propinquat: vt recte de hoc dici debeat: de
precebitur deum et placabilis ei erit: et vi-
debit faciem eius in subilo: vel certe: libera-
uit animam suam ne pergeret in iterum:
sed viuens lucem videret. Ne ne cōuersus
quisq; iam sanctum se esse credat: et quem
meroris pugna superare nō valuit: ne ipsa
postmodum securitas sternat dispensante
deo permittitur: vt post conuersionem sur-
am: tēptationum stimulis fatigetur. Iam
quidem per conuersionem rubra mare tran-
situm est: sed adhuc in heremo vite presen-
tis ante faciem posses occurrunt: iam per-

h. 10. 15.

Jo. 8.

capa preterita velut extinctos egyptios post
terga relinquimus: sed adhuc nocentia vi
tia quasi aīq hostes obuiant: vt ad terram
promissionis pergentibus ceptum iter iter
claudant iam priores culpe: velut insequen
tes aduersarij sola diuina virtute prostrati
sunt sed tentationum stimuli quasi hostes
aīq contra faciem veniunt: qui ⁊ cā nostro
labore superentur. Conuersio videlicet se
curitatem parit: mater autem negligentie
solet esse securitas. Ne ergo securitas negli
gentiam generet: scriptum est: *Qui accedes
ad seruicium dei sit iusticia ⁊ timore: ⁊
prepara animam in iam ad tentationē.* *Ad*
enim ait ad regem: sed ad tentationem: qz
hostis noster adhuc in hac vita nos posi
tos quantomagi nos sibi rebellare cōspī
et: tanto amplius expugnare contendit.
Eos enim pulsare negligit: quos quiescit in
re possidere se sentit. Cōtra nos vero eo ve
hemēt⁹ incitatur: quo ex corde nostro qua
si ex lure ppo habitationis expellitur. Voc
enim in seipso dominus labi quadam disp
satione figurant: qui dyabolum non nisi
post baptismum se tentare permittit: vt signu
nobis quoddam future conuersationis in
nueret quod membra eius postq ad deū
proficerent tunc acrores tentationum in
dicias tolerarent: Post primam igitur vice
meroris atq leticie quam vnusquisq per
studium conuersationis agnoscat. hec secun
da laboratur: quia ne securitatis negligē
tia dissoluatur: impulsu tentationis afflic
tur. Et quidem quisq in ipso conuersionis
initio magna plerumq crescit dulcedie cō
solationis: sed durum laborē postmodū
experitur probationis.

Capitulum. iij.

Res qppe modi sunt con
uersorum. Inchoatio: me
dicias atq perfectio. In
inchoatione autem inue
niunt blandimenta dulce
dinio: i medio quoq tem
pore certamina tentatio
nis: ad extremum vero perfectionem plen
tudinis. Prius ergo alios dulcia inscipiūt
que consolentur postmodū amara que ex

ercent: tunc demum suauia atq subli
mia que conferunt. Nam ⁊ sponsam su
am vir quisq prius dulcibus blandimen
tis fouet: quā tamen iam coniuncta aspe
ris increpationibus probat: probatam ve
ro securis cogitationib⁹ possidet. Ende et
plebs israelitica: cum despondente se deo
ad sacramenti nuptias ex egypto vocare
tur: quasi ararum vice prius accepit blan
dimenta signorum: coniuncta autem pba
tionibus erectur in heremo: probata ve
ro in re promissionis terra virtutis plenit
dine confirmatur. Ante igitur miraculis
deglustant quod appetere: postmodum in
labore tentatis est: si custodire nouerit q
gustasset. Ad extremum quoq plenius ac
cipere meruit quod laboribus probata cu
stodiat. Ita ergo vitam vnusquisq con
uerſi: ⁊ inchoatio blanda permaleat: ⁊ aspe
ra medietas probat: ⁊ plena post perfectio
roborat. Nam sepe conuerſi quicq in ipso
adhuc adim inchoationis sue: vel tranqui
litate pacacissimam carnis: vel bona pro
phetie: vel predicamenta doctrine: vel signo
rum miracula: vel gratiam curationis ac
cipiunt: post hec autem duris tentationum
probationibus fatigantur a quibus tenta
tionibus adhuc cum inciperent valde libe
ros se esse crediderunt. Quod diuine gra
tie dispensatione agitur ne in inchoatione
sua tentationum asperitate tangantur: ga
si eorum initia amaritudo tentationis cres
peret: tam facile ad ea que reliquerant re
dirent: quam nec longius discesserant: nāq
contentis prius vitis quasi iuxta positis
replicarentur. Ende ⁊ scriptum est: Cum
emississet pharao populum: non eos duxit
dominus per viam terre philiſtini: que vi
cina est: reputans: ne forte penteret cum si
vidisset aduersum se bella conſurgere: ⁊ re
uerteretur in egyptum. Ex egypto itaqz ex
emitibus ⁊ vicino bella subtrahuntur quia
derelinquentib⁹ scilicet quodam pri⁹ tran
quillitas ostenditur. ne in ipsa sua ceteri
tudine atq inchoatione turbati ad hoc ter
riti redeant quod euaserunt. Pri⁹ ergo sua
uitate: securitatis sentiunt: prius pacis ge
te nutriuntur: post cognitum vero dulcedi
nem: tanto iam tolerabilibus tentationum
certamina sustinent: quanto in deo altius

cognoscere q̄ ament. Unde et petrus prius in montem ducitur: prius claritatem transfigurationis dominice contemplantur: et tunc demum tentari ancilla interrogante permittit: ut per tentationē factus sibi ex infirmitate confusus ad illud scendo et amando recurreret: q̄ vidisset: et cum timoris vinda in peccati pelagus raperet: esset prioris dulcedinis anchora que retineret. Sepe autem tam diutina sunt tentationis certamina: q̄ longa inchoantium fuerant blandimenta. Sepe vero maius datur i inchoatione dulcedinis: minus aut in labore probationis. Sepe minus in inchoatione dulcedinis: maius in labore probationis. Nunq̄ vero laborem tentationis dispar segit perfectio firmitatis: q̄ iuxta summa certaminis remuneratur quisq̄ plenitudine perfectionis. Iste r̄q̄ aut in eo quisq̄ conuersus labitur: q̄ dum quibsdam bonis gratie dulcedine inchoationis excipitur confirmationem accepisse se perfectionis arbitrat: et plenitudinis consummationē estimat: que adhuc blandimenta esse inchoationis ignorat. Unde fit ut dum subita tentationis procella tangit despectum se deo et perditū suspicetur. Qui si inchoationi sue nō passim crederet adhuc in prosperis positus mentem ad aduersa prepararet: ut vitis venientibus posuimodū tā firmus resisteret: q̄ ea etiā sagarius preuideret. Que quidem tranquillitas si preculdet tolerat: eorum tamē oīno certamina: etiā si guideat non declinat: q̄ cursus nostri ithe ris nequaquā pagis sine pulvere tentationis. Plerq̄ aut conuersus quisq̄ talibus tentationū simulis agitur qualib⁹ ante conuersionis gratiā nunq̄ pulsatum se esse remissum: non q̄ tunc hec eadem radix tentationis deerat: sed q̄ non apparebat.

Capitulum.

14.

Magnus quippe anim⁹ multis cogitationib⁹ occupat⁹ sepe sibi in ipso aliquo modo manet incognitus: ut oīno q̄s tolerat nesciat: q̄ vñ per multa spargit: ab interni sui cognitione remouetur. Si aut deo vacare apparet et ramos multimode cogitationis abscedat tunc libere conspicit: quod de interna radice carnis pcedit. Lardius nāq̄ si nascitur in via: itinerantium pedibus terit:

atq̄ ipso vsu transcutiū: eius sup̄ficies ne appareat confringitur. Sed quāuis desuper fructificatio spine nō appareat: subter tamen radix occulta perdurat. Si aut cum trāseuntium pedes terere et calcare cessauerit: mor in sup̄ficiem surgēdo progreditur: et per spinam p̄dit in publicā: quicq̄ in radice viuebat occultū. Ita et i corde seculariū sepe occulte quedā tentationis radix non facile apparet erurgere: q̄ velut in via actionum sita: transcutiū teritur pede cogitationū: et per innumeras curas quasi multis itinerantibus premis inuideatur. Si aut p conuersionis gratiā a via cordis curarū turba remouetur: ut nulla actionū insolentia conteratur: nullus cogitationū tumultus spinam: r̄q̄ occultā latebat agnoscat: tunc de radice viciorū pungi libere spina tentationū. Contra quā bene viuētis manu agitur: ut inquantū potest fieri non regatur occulta: sed radicibus enellat. Et donec fiat vniuersisq̄ conuersi aīam ita hec spine conturbant: ut sepe percussioe subita pene supari se sentiat: eiusq̄ vulnus medullitus infictum eritraliter pertimescat. La. 15.

Lexisq̄ vero ipsi tentationū simili: vñ in vsus veniunt dilatant: et nō qdem aciores: sed longiores erunt. Multis aut dolent sed magis inficiunt: q̄ dū menti diutius adherent: tanto sunt minus ponendi quanto magis afficiunt. Inter hec ergo dep̄nsa mens huc illucq̄ distendit: et multiplicibus tentationib⁹ citibus dissipatur et sepe hinc inde p̄notata cui tentanti vicio obuiet vel q̄ primū impugnet ignorat. Unde plerq̄ euenit: ut vñ nimis insurgentia vicia cruciant: vñ repugnātis aīam iam tamq̄ quasi in lapsum desperationis inclinant: conuersus quisq̄ hanc ipsam sublimitatis viam quā sibi ad remediū elegit expanseat: et quasi in summo eductus t̄nbat: q̄ i imo solidius stabat. Ita vñ circumfrentibus tentationū moribus angustatur: ut recte de eo dici debeat abominabilis ei sit in vita sua panis: et anime illius cibus aīa detestabilis. Vel certe p̄pinq̄uante corruptio: nī aīa eius: et vita illius mortificet. Sed q̄ misericors deus p̄baret nos p̄mittit t̄tationibus: nō reprobari: sicut scriptū est. Fide

l. Cop. 10

lis autem bens qui non patitur: vos tēari su-
pra id quod potestis: sed faciet cū tentatio
ne etiam puentis: vt possitis sustinere: citi⁹
nobis consolationis ope succurrat: et surgen-
tes tentationū stimulos mitigat: impugnā-
tesq; se cogitationū motus interna pace trā-
quillat. Adhuc anima immensarū de spe ce-
lesti leticiam percipit: dū denictum malū respi-
cit qđ tolerauit: vt iure de hoc tēaro libera-
to h̄ hoīe dici debeat: videbit faciem eius in
subilo: et liberabit aīam suā ne pergeret in
interitū: sed vni⁹ lucē videret. Istis itaq;
duabus vicibus. i. conuersionis et pbatōis
per merore leticiāq; trāfueris: sūpest tertia:
cūctis et merorem adhuc sustineat: et gaudia
consequatur.

La. 16.

Post conuersionis nūq; cer-
tamina post pbatōis erū-
nam: restat adhuc dura ten-
tatio: qđ venire non potest
ad pfecte gaudia libertatis
nisi prius soluerit debitum
humane conditionis. Conuersus aut qđ si
bi caute sollicitus tacite secum considerare
non cessat: eternus iudex qđ districtus adue-
niat: finis terminū quotidianē pspicit: et an-
te feneritatem tante iusticie quas rōnes vi-
te sue sit posturus attendit: et si cuncta pra-
ua opera: que intell gere potuit deuitauit:
uenturus tamē corā districto iudice: illa ma-
gis que in semetipso nō intelligit ptimefcit.
Quis enim considerare valeat: quanta ma-
la per momenta temporū ipsi inconstanti-
bus cogitationum motibus ppetram⁹. Fa-
cile est enim opa peruersa vitare: sed nimis
difficile est ab illitea cogitare cor tegere.
Et tamen scriptū est. Ne vobis qui cogita-
tis inuicē. Et rursum in die cum iudicabit
dominus occultā hominū. Qui etiā premi-
sit inter se inuicem cogitationū accusantiū:
aut etiam defendentiū. Et rursum labia do-
losa in corde et corde locuti sunt mala. Et
rursum etenim in corde iniquitates opami-
ni in terra. Humana aut aīa semel eternita-
tis statum deserens: ad statum temporalita-
tis delapsa hanc inuicē alternan-
tium mortionū: quā dum caderet volēs ap-
petit: dū conatur surgere cogitur inuita to
lerare. Unde ppe punita est vnde delecta-
ta: qđ inde cōuersa habet laborem certami-
nis vnde peruersa appetit gaudium volu-

ptatis

La.

17.

Epe ergo electis etiam no-
lentibus in cogitatione sub-
ripitur: qđ in se quidem so-
lenter inspicunt: et ante dei
oculos quanti sic reatus ac-
tendunt: et cum de his om-

nibus semp iudicia districta ptimefcant
tamen hec vehementer metuant: cū ad sol-
uendum debitum humane conditionis ve-
nientes districto iudicio appropinquare se
cernunt: et sit tanto timor aerio: quanto et re-
tributio eterna vicinior: ante oculos autem
cordis nihil inane tunc transuolat de phan-
tasmate cogitationis: quia subductis e me-
dio omnibus se et illum tantūmodo cōside-
rant cui appropinquant: crescit paucorū vi-
na retributione iusticie: et vrgente solutione
carnis: quanto magis districtū iudiciū tā-
tamq; quasi tangitur: tanto vehemētius for-
midatur: et si ea que sciunt nūq; se preter-
misisse meminerint: formidat ita illa que ne-
sciunt: qđ videt semetipsum dūdicare et cō-
prehendere oīno non possunt: atq; vrgente
exitu: subiliori terrentur metu. Unde redē-
ptor: noster solutioni carnis appropinquāte
et membrorū suorū seruans speciem: factus
in agonia: cepit plerūq; orare. Quid enim
pro se ille cum in agonia esset peteret qui in
terra positus celestia cum potestate tribue-
bat. Sed appropinquāte morte nostre men-
tis in se certamen expressit: qui vni quādā
terroris ac formidinis patitur: cum per so-
lutionem carnis eterno ppinquamus iudi-
cio. Neq; enim tunc cuiuslibet aīa immerito
terretur: quando post pusillū hoc inuenit
quod in eternum mutare non possit.

Capitalum.

18.

Quidāramus ppe qđ vīā
vitę presentis ne quāq; sine
culpa transire potuimus. cō-
sideramus etiā qđ ne hoc
quidē sine aliquo reatu no-
stro est: qđ laudabiliter ges-

simus: si remota pietate iudicemur. Quis
enim nostrā vitam pcedentiū patrū valeat
vel superare vel assequi: Et tamē David bi-
cit. Ne intres in iudiciū cū seruo tuo: quia
non iustificabitur in sp̄ctu tuo oīs viues.
Paulus cū diceret nihil mihi conscius suū
cāte subāntit: sed non in hoc iustificatus

21

21

21

Adich. 2

B

Dō. 4.

21

P̄s. 142.

l. Cop. 4.

lantur erant: correptisq; licentia tribuitur: ut si qd p seipfis iustis sentiant fateantur: hoc nonnunq; etiam arrogantes imitari appetunt. Panis per enim in verbis elatione postposita quasi eorum quos corripuit: si forte reperire potuerint iusticiam querunt: non quia ita sentiant: sed q; ornari per humilitatis speciem concupiscunt. Adstunt enim: ne superbi ac tumidi (quia sunt) esse videantur. Unde helin statim subdidit dicens. Si aut habes qd loquaris: responde mihi. Loquere. Volo enim te apparere iustum. Sed quia hec ex corde non potuit: audire qd quesierat non expectavit. Nam illico subiecit. Quod si non habes: audi me. Tace: et docebo te sapientiam. Qui enim veraciter querit audire qd iustum est: equanimiter expectant audire qd non querunt. Helin aut qui veraciter requisitionis verba non potuit: dicit qd que fieri non permittit: sed mor qd intrinsecus gestabat erupit: quale cuq; se in oculis suis habebat ostendit dicens. Tace et docebo te sapientiam. Arrogantes enim viri quando aliquid humiliter sonant: dum in eisdem humilitatis specie non perdurant. Cum fortasse querant ut audiant mor loquendo obviat ne doceantur: qd superficiem vocis qua protulerant citius ostentationis intentio comprimat: q; ex radice cordis eturgit: atq; eandem humilitatis formam speciemus sumptam: eo celerius probant: quia aliena est: quo illam diutius tenere non possunt. Ecce helin iusticiam cum requirit ut videat: permittitq; doceat. Ecce quasi regrendo qd iustum est: aliquid planis sonnerat lingua: sed mor celare non potuit: hoc qd altum tumebat conscientia. Nam repente subintravit tace: et docebo te sapientiam. Quia vero arrogantes oēs in ea que proferunt typo supbie insunt: et velut in alto positi sic doctorum spem sumunt: ac si eorum vba dignatione quadam super indignos homines celitus effundant bene a scriptore huius historie versus iterponitur quo dicatur.

quoq; helin etiam hec locutus est. (Quid enim p huius pronuntiationis vocabulum nisi inflatio elationis ostenditur: ut verba que de alta superbie radice veniebant: cum quadam quasi altitudine et distinctione procederent. Ita videlicet predicare omnes arrogantes solent. Cum quodam enim fastu proferunt hoc quod singulariter intellexisse se credunt: et fortasse tunc humilitatem predicant: cum per elationis typum etiam pla superbie ostendant. Unde fit ut eorum predicatio concors sibi manere non possit: quia id quod rectum loquentes seminant: peruerse tumentes impugnant. Humilibus namq; auditoribus verba sua non compaciendo: sed vir designando largiuntur. Longe quippe se in altum positos estimant: et super eosdem auditores suos quasi peccedentes doctrine respectum vir de summo dignanter inclinant. Ut contra verba iustorum ex radice veniant humilitatis: ut fructum valeant ferre pietatis: et quicquid salubre potuerint: non tumendo: sed patienter subministrant: per verba quippe charitatis vel se in auditoribus suis: vel auditores suos in se ita transformant: ac si et illi per illos hoc quod audire doceant: et isti per illos hoc quod docendo proferant discant. Velin ergo typum arrogantium tenens: et cum pronuntiationis ostentatione inchoans quid dicat audiamus. Sequitur. (Audite sapientes verba mea: et cruciati anscultate me. Auris enim verba probat: et gustu escas gustu diiudicat.) Nec si diceret. Sicut nec auris escas: nec gustu verba cognoscit: ita nec stultus quisp sententiam sapientis intelligit. Sapientes ergo atq; eruditi audite quod dico: qui potestis ea que fuerint dicta cognoscere. Videmus igitur: quantum timeat qui verba sua non nisi a sapientibus audiri decenter estimat. Ceteris autem sapientie predicator dicit. Sapientibus et insipientibus debitor sum. Ut contra arrogans in predicatione sua aures tantummodo sapientiam expectat: quia non ideo predicat: ut possit quoslibet sapientes efficere: Sed ideo sapientes querit: ut possit quod senserit superbiendo monstrare. Sicut enim sa

Capitulum.

24.

Romuncians

Job
Ca. 34.
21

p

Ro. 1.

perius dictum est: nō illos appetit eradire sed se offendere: nec inuictur: q̄ in illi ḡ audiunt flant: sed ipse q̄ doctus eūz audiat apparet.

Capitulum. 22.

Quia vero predicatio nē arrogantium nulla amittet ret si nō aliquid de humilitatis imagine permisceret bene. Deū postq̄ per timida verba se extulit rursum

quasi ad equalitatis eēcordiam cōdescendit dicens. ((Iudiciū elegamus nobis: et inter nos videamus quod sit meli⁹.)) Sed verum hoc iudiciū ex humilitate corde quesierit facile cognoscimus si subsequētia ei⁹ verba pensemus. Regitur. ((Quia dixit Job iustus sum: et deus subvertit iudiciū meum.)) In iudicando enī ne mendaciū est: et violenta sagitta mea absq̄ vilo peccato hec beatum Job dixisse queritur que tamē quia minime dixerit regita sacre hyssorie verba testatur. Sed qui iudiciū eque quesierat ex culpa quaz fuit protinus sententiam promulgat. Nam sequitur. ((Quis est vir: ut est Job q̄ bibit subsannationem quasi aquaz qui graditur cum operantib⁹ iniquitatem: et ambulat cum viris impijs:)) Ecce iudiciū querens iudiciū prout: et post allegationē suam nulla beati Job expectata sententia eūz dānatione dignū ex reproborū societate iudicant: ait enī: q̄s est vir ut est Job: Atq̄ subaudiāmus nullus. Atq̄ subāgit q̄ bibit subsannationē quasi aquaz. Aqua anteq̄ cū bibitur: ita liq̄de sumitur: ut ad sorbendū nulla sui pinguedine retardetur. Subsannationē vero ut aquā bibere est: deū sine aliquo obstaculo cogitationis irridere: ut in eo quod superbit lingua vel cōscientia nulla trepidatio cōtradicat. Hec anteq̄ eius sententia super beatū Job quantū a tramite veritatis exorbitet: illa domini attestacione cognoscimus qua ad dyabolū dicit: Nūquid cōsiderasti seruū meū Job: q̄ non sit ei similis in terra: Ecce quem veritas dicit: absq̄ comparacione iustum: eū belū asserit absq̄ cōparatōe peccatores. Sed hec eē propria arrogantū predicatorum solent: ut etiā afflictos auditores suos magis districte corripere appetant: q̄ blande refocere. Ip̄s enim iudex: ut

mala obiurgando increpent q̄ bona laudando aspernent. Superiores q̄ppe se videri cōsiderant: et magis gaudent cū eoz aumū ira lenat quā charitas exequat. Semper inuenire optant: que increpando rigide seriant. Unde scriptus est: In ore stulti virga supbie: q̄ videlz percutere rigide scit s̄ cōpati humiliter nescit. Solent et predicatorēs iusti auditores suos obiurgando corripere: solent in eozum vitijs districta in crepatione sequire. Unde scriptum est: Verba sapientiā quasi stimuli: sicut clauī altum defiri. Recte autē eozū verba clauī vocata sunt: q̄ culpas delinquentiū nesciant palpare sed pungere. An Joānis verba clauī nō erant cū dicebat: Progenies viparū quis vobis demonstrauit fugere ab ira veta: An verba Stephani clauī nō erant cū dicebat: vos semper spūi sancto resistitis. An verba Pauli clauī nō erant cum dicebat: O insensati galathę: q̄s vos fascinauit: Et rursum cum Corinthijs diceret. Cum enim sit inter vos zelus et contentio nōne carnales estis: et secundum hominē ambulatis?

Capitulum. 23.

Ed necesse est ut caute videamus: quia predicatorēs iusti in ip̄is quos corripunt: cum experte aliud foras aliquid bone operationis inueniant ad eadem obiurgationis verba cum quanta dispensatione descendunt. Ecce Paulus corinthios docens: eosq̄ in culpa diuisionis aspiciens erorsus est dicens: Ratias ago deo meo semper pro vobis in gratia dei que data est vobis in christo Iesu: quia in omnibus diuites facti estis in illo. Multum profecto laudauit quos in christo diuites et in omnibus dicit: Et ecce adhuc blandimenta multiplicat dicens: In omni verbo et in omni scientia: sicut testimonium christi cōfirmatum est in vobis. Testimonium christi cōfirmatum est in vobis dicit: ac si opere peggissent: quod doctrina didicerant. Et mor in laudis cōsumatione subintrat: ita ut nihil vobis desit in illa gratia expectantibus reuelacionem domini nostri Iesu christi. Quæro te paulē istis cor sanioribus iam quo tendas insinues. Ecce paulo

Pro. 14

Eccl. 12

Mat. 3

Act. 7

Gal. 3

1 Cor. 3

1 Cor. 1

1. Cor. 1.

post segnat. Obsecro vos autem fratres per misericordiam domini nostri Iesu Christi: ut idipsum dicatis omnes: et non sint in vobis scismata. Significatum est enim mihi de vobis fratres mei ab his qui sunt elocsi: et contentiones inter vos sunt. De quibus contentionibus paulo post subdidit dicens: Cum enim inter vos sit zelus: pretio: nonne carnales estis: et secundum hominem ambulatis: Ecce quibus laudibus ad aperte correctionis verba descendit ecce in corde audientium quod blanda sanioris manu viam districte increpationis aperit. Primum namque superborum brachia nudat per blandimentorum vincula relaxat: ut postmodum potuisset vulnus superbie ferro correctionis incidere. Erant perfecti in Corinthiis: et que laudari debuisse erant et que argui. Peritis itaque medicis prius sana membra que circa vulnus erant laudando palpani: et postmodum putridum si num vulneris feriendo transiit. Habet ergo in sanctis predicatorum ad vtriusque aptam doctrinam regula potius suum: ut et recta facientes nutriendi: et peruersi animaduertentes abscedant.

La. 24.

Nonnulli quoque etiam predicatorum iusti rigide feriunt. Sed aliud est: cum iusticia stimulat: aliud: cum superbia inflat. Iusti cum seuerior corrigant interne dulcedine gratiam non amittunt. Nam sepe pro in quietudine refrenanda prauorum duriciam districti vigoris assumunt: sed in multis charitatis igne liquefuit: atque eorum amore ardent: in quos aspera correctione sensit: sed etiam eis intrinsecus in secreto cordis humiliant: quos foris animaduersionum stimulus duris despicendo castigant. Perius autem et non despicendo despicit: et non desperando desperant: ut tanto eos celerius: et a culpa remittere ad resiliere faciant quanto iam quasi vicinus mortis foueam ostendant. Sepe etiam quodam decenti modamine suas culpas coram discipulis indicant: ut illi audientes discant: quomodo semetipsos de suis actionibus subtiliter reprecipiant. Tanta autem dispensatione se temperant: ut neque cum se erigunt intrinsecus rigidi sint: neque rursum cum se humiliant extrinsecus remissi: quia et in disciplina humil-

tatem custodiunt et in humilitate disciplinam. Paulus disciplinam tenuit: cum Corinthiis diceret: cum enim sit iter vos zelus et potentio nonne carnales estis: et secundum hominem ambulatis: Sed humilitatem in disciplina non perdidit. quia deprecando simul sit dicens: Obsecro vos fratres per misericordiam dei: ut idipsum dicatis omnes: et non sint in vobis scismata. Rursum humilitatem tenuit: cum eisdem Corinthiis loquens: Paulus loquens fortasse quod voluerat semetipsum reprehendit dicens: factus sum inhihiens. Sed disciplinam in hac humilitate non perdidit: quia illico adiunxit. Vos me cogistis: Etenim magne humilitatis exhibitus cum discipulis dicit: Non enim nosmetipsos predicaui: sed Iesum Christum deum nostrum: non autem seruos vestros per Christum. Sed in hac humilitate disciplinam iusticie: non amisit qui eisdem delinquentibus dicit. Quid vultis in virga veniam ad vos: et cetera. Sciunt ergo predicatorum sancti: utrosque moderamine artem magisterque tempore ut cum delinquentium reatus inueniant sciunt non seueriore compere: modo humiliter deprecari. Sed et arrogantes viri eos imitari appetunt: sumunt ab eis aspera verba correctionis: et sumere ab eis veraciter nesciunt precepta humilitatis. Magis enim terribiles quo possunt volunt esse quam mitiores: et iocundo discunt: unde se erigant et discere negligunt: ut animi submittant. Cumque ammonere delinquentes placide nesciunt nimio rigoris usu per iniectionis iracundiam etiam contra recte agentes effrenantur. Quorum iste delinquebat specimen beatum Iob non resouit: sed subiungat dicens: Quis est vir ut est Iob qui bibit sub sannatione quasi aquam: qui graditur cum operantibus iniquitatem: et ambulat cum viris impiis.

Capitulum. 25.

Quia aliena semper est a veritate superbia: mors et ad falsa praecepit dicens. Dixit enim. Non placebit vir deo: etiam si currerit cum eo. Quod perfectio: quia minime dixerit: quod beati Iob verba legit agnosce. Sed qui securo loquitur: ut semetipsum ostendendo superbiat: quid mirum si in alterum figit quod reprehendat. Quomodo enim veritati cohercat in verbis increpationis

3

2. Cor. 4

1. Cor. 4

L

21

nis: quem intra semetipsum lēge ab eadez
veritate dirimit tumor mentis. Sequitur.
(Ideo viri cordati audite me.) Ecce ite-
rum fastu superbie inflatur eos tantummo-
do: qui quasi digne intelligendo se assequi
valeant querit: et sic q̄s sentiebat erumpit
dicens: Abste a deo impietas: et ab omnipote-
te iniquitas. Opus enim hoīs reddit ei: et in-
tra vias singulorum restituit eis. Bene di-
xit quia in omnipotēte deo iniquitas vel in-
pietas nō est. Sed i hac vitā nequa q̄ sem-
per hoc agit: quod subiacent: quia iuxta
opus suum singulis: iuxta vias proprias
reddit. Nam et multos illicita ac peruersa
p̄petrantes gratuito p̄uenit atq; ad ope-
ra sancta cōuertit: et nō multos rectis actib;
deditis flagello interneniente corripit: ac
si placentes quasi displicant affligit. Sa-
lomone attestante qui ait: Sunt iusti gbus
multa eueniant: quasi opera egerint ipio-
rum. Et sunt impij qui ita securi sunt: ac si
iustorum facta habeant. Quod nimirū ol-
ipotens deus inestimabili pietate dispōsat:
vt et iustos flagella crucient ne opera extol-
lant: et iniusti saltem sine pena hanc vitam
pagant: q̄ ad tormenta: que sine fine sunt
male agendo festinant. Nam quia aliquā
do iusti nequa q̄ iuxta opera flagellantur
hac ipsa hystroria quam tractamus osten-
ditur. Neq; enim idem beatus Job p̄ cul-
pa fuerat flagellatus: qui ante flagelli sti-
mulum ipso iudice attestante laudatus est.
Clericus ergo Delin diceret si dirisset: quia i
omnipotēte deo impictas atq; iniquitas non
est etiam cum iuxta vias proprias homini-
bus reddere non videtur. Nam et quod a
nobis non intelligitur ex occultis iudicij non
iusta lance profertur. Quia vero predi-
catores arrogat's dum multa mania spar-
gunt: etiam sepe vera ac solida proferunt.
Delin recte subiungit.

Capitulum.

26.

Mere enim deus non eodem
nabit frustra: nec omnipo-
tens deus subuertet iudici-
um.)) Ad dyabolum domi-
nus dicit: Commouisti me
aduersus eam: vt afflige-
rem eam frustra. Delin autem dicit: quia
non condemnabit dominus frustra. Quod
vitijs discordare dictis veritatis creditur:

nisi subtili consideratione p̄fensur. Ali-
ud namq; est damnare: aliud affligere. Af-
fligit ergo iuxta aliquid frustra: sed frustra
non damnat. Aliud nō iuxta aliquid frustra
Job affluerat: cum non debebatur vicium:
sed meritumangebatur: Frustra enim non
eodemnare potest: quia damnavit fieri nō
ex parte ad aliquid potest: que videlicet in
extremo punit omne: quod hic quisq; int̄
que commisit. Nec omnipotens deus sub-
uerit iudicium: quia et si minus recta vidē-
tur esse que patimur: recta tamen in oculis
eo examini decernuntur. Sequitur. ((Quē
constituit: alium super terram: aut quez po-
tuit super orbem quem subiecitatus est:))
Et videlicet subdantis nullus. Per se ip-
se mundum regit quez per se condidit: nec
eget alienis adiutorijs ad regendum: quā
nō eguit ad faciendum. Sed hoc iccirco col-
liguntur: vt liquido iudicet: quia omni po-
tens deus si per semetipsum regere non ne-
gligit quod creauit: quod bñ creauit vitijs
bene regit: quia quod pie condidit ipse nō
disponit: et qui ne buz facta curauit vt eēt
que sunt facta non deserit. Quia ergo pie
sens est in regimine: qui auctor extitit i crea-
tione ideo curam nostri nō p̄ceperit. Unde
et apte subiungit. ((Si dixerit ad euz cor: sta-
um: spiritum illius et statim ad se trahet.))
Curum cor est: cum ima appetit: dirigitur
enim ad superna subleuatur. Si ergo ho-
mo cor suum ad dominum dirigit: spiritum
et statim illius dominus ad se trahit. Spi-
ritum videlicet pro internis cogitationib;
statim vero qui per corpus trahitur pro ex-
terius actionibus ponit. Deo ergo spiri-
tum hominis et statim ad se trahere ē ad
conuersationes sui desiderij: et interiora no-
stra et exteriora commutare: vt nihil tā men-
ti extorlus libeat: nihil caro inferius: vel si
appetit adipisci conetur: sed omne quod
homo est ad eum videlicet a quo est: et in-
terius desiderando feruēt et exten⁹ se edo-
mando constringat. Unde et apte subiun-
git: ((Deficiet omnis caro simul: et homo
in cinerem reuertetur.)) Simul enī omnis
caro deficiet: quando iam nullis suis mori-
bus seruāt: quia p̄sidiens spiritus cuncta
eius flura restringit: et quodam districtiois
sue gladio: omne quod in illa male vne-
bat interficit: hoc nimirum discipline gla-

dio semetipsum Hieremias interfecerat ed dicebat. Postq̃ conuersisti me ego penite-
 tiar: et postq̃ offendisti mihi percuti sumur
 meum. Quid enim in femore nisi voluptas
 carnis accipitur: Et quid est quod ait post
 q̃ offendisti mihi percuti sumur meum: ni
 si q̃ postq̃ superna spiritaliter vidit omne
 quod in se inferius carnaliter vivebat exti-
 rit: ut quanto magis summa pateretur:
 tanto amplius ima que tenebat non libe-
 rent. Nam quanto incipit quisq̃ superius
 viuere tanto et inchoat inferius intire.
 Iuxta effectum namq̃ carnalis operatio-
 nis omnis caro pauli simul interierat ed
 dicebat. Tunc autem iam non ego: viuit
 vero in me christus.

Capitulum. 17.

Ence eras belin hoc loco
 subdidit: et homo in cin-
 rem reueretur. In pecca-
 to enim quisq̃ post mortu-
 talitatis sue obliuiscitur:
 et terraz se esse non memi-
 nit cum adhuc per super-
 biam inflatur. Post conuersionis vero sue
 gratiam cum humilitatis spiritu tangitur
 quid esse se aliud quam cinerem recordatur
 Iam in cinerem David reuersus fuerat
 cum dicebat. Admemento domine q̃ puluis
 sumus Abraham in cinerem reuersus fue-
 rat dicens. Loquar ad dominum meum: cu
 sim pulvis et cinis. Et si vscntem carnem
 nec dum in terra mors soluerat: hoc tamen
 apud se erat quod se futuros absq̃ dubi-
 tatione preuidebant. Hinc alias dicit. Misere-
 res spirituum eorum qui deficient: et in pulue-
 rem suum reuerentur. Qui autem eorum
 spūs: nisi spūs superbie nominatur: Tolla-
 tur ergo spūs eorum: ut deficient: id est sub-
 ducto superbie spiritu nihil se esse cogno-
 scant. Et reuertantur in puluerem: id est hu-
 milientur ex infima conditione. Propter
 hunc puluerem ad cinem memoriam qui se
 incipios considerant reuocantur per sapi-
 entiam dicit. Iusti fulgebunt: sicut scintille
 et arundineti discurrent. Sancti enim viri
 dum peccatoribus permiscantur: eos crem-
 ptorum suorum igne succendant: atq̃ per
 omne quod intrent cinerem redeunt: quia
 pietatis flāma consumpti: dum infirmita-
 tem conditionis sue cōspiciunt: nihil aliud

quam sanctam se esse cognoscant: ut a su-
 perbie sue duritia resoluti: per penitentiaz
 dicant: id quod supra paulinus. Admemento
 domine quia puluis sumus. Bene ergo di-
 citur: quia cum ad se spiritum hominis do-
 minus trahit deficiet omnis caro simul: et
 homo in cinerem reuertetur: hec belin: et ve-
 ra sunt et magna que dicit. Sed quia ma-
 le mor ex eo quod bene sensit intumuit ver-
 bis sequentibus p̃dicit dicens: Si habes er-
 go ite etiam audi quod dicitur: et auscult-
 ta vocem eloquij mei.

Capitulum.

18.

Habent hoc pprium omnes
 arrogantes: ut cum fortas-
 se acutum aliquid sentiat: in-
 de mor ad vitium elatis
 trumpan: sensusq̃ om̃i in
 sui comparatione despiciat-
 tur: sed in suo iudicio aliorum meritis an-
 teponant. Quibus ptingit miseris: ut plus
 videndo tenebrescant: q̃ dum subtilia at-
 tendunt semetipsos itueri nesciunt: et quo i-
 telligentiam acutius percipiunt: eo per sup-
 biam deterius cadunt. Qui bene gdes sub-
 tilia conspiceret: si in eo quod pferunt se vi-
 derent. Superius nāq̃ belin dixerat: si ha-
 bes quod loquaris responde mihi. Loque-
 re: volo enim te apparere insum. Hunc au-
 tem ait: si habes intellectum: audi quod dici-
 tur: Ecce quomodo paulisper elatio per bo-
 rum incrementa proficit. Superius dubita-
 uit: si possit beatus Job proferre quod in-
 sum est: nunc vero discit: ut si hoc quod vi-
 citur saltem possit audire. Ibi dixit si habes
 quod loquaris: responde mihi ac si diceret
 dic aliquid si tamen dignus poteris esse q̃ vi-
 cas. Sic aut ait: si habes intellectum: audi
 quod dicit. Nec aperte dicat audi me: si ra-
 men dignus poteris esse qui audias. Isti
 sunt quotidiani defectus qui in cordib⁹ re-
 proborum sunt: quibus indefinenter ad de-
 teriora descendunt: quia dum minora ica-
 te negligunt ad maiora permissose prosum-
 punt. Jam et hoc de superbia fuerat: bea-
 tum Job id quod insus est loqui posse du-
 bitabat: Sed dum hanc in semetipso confi-
 derare negligit ad nequiora puenit: et non
 solum posse ab eo dici quod insum est du-
 biter: Sed etiam dicentem se insa ab eo

21

25

Biere. 31.

3

Gal. 32

Gen. 18.

Ps. 118.

Sap. 3.

2

intelligi posse desperet. Unde nimis vicijs
superbie ab ipsa mor radice secandū ē: ut
cum lateat oritur tunc vigilantē absci-
datur: ne p̄ceptū vigeat nec vsu roboretur.
Difficile enī in se q̄sq̄ inueteratam superbi-
am dep̄hendit: q̄ nimirū hoc viciū quā-
to magis patitur tanto minus videmus.
Sic ḡppe in mente superbia: sicut in oculis
caligo generatur. Quo se h̄ec latius dilatat
eo vehementius lumen angustat. P̄p̄nūsq̄
ergo elatio in p̄cordijs crescit cū et se ne-
scius extenderit: et oppressē mentis oculum
funditus claudit: captiuus anīm̄ ip̄am
elatiois et pati possit: et cū id quod patitur
videre nō possit: Sed q̄ arrogātes viri ali-
quando vt dīrūt: recta nō recte sentiūt: et
bona lumenire nūmerunt: sed h̄ec b̄n̄ p̄ferre
contemni. Heliū post elationis ip̄am quo
dicerat si habes itellectum audi quod dīci-
tur subdit dicens. La. 29.

Unde q̄ non amat iudici-
um sanari potest: Quo-
modo tu eum q̄ iustus est
tantum p̄demnas? Bo-
nam q̄dem sententiam p̄-
tulit: sed beato Job p̄ferē-
da nō fuit. In omne enī quod dī sum. ope
intuendum est qd̄ dicatur: enī dicatur quā-
do dicatur: quomodo dicatur: Heliū autē
attendit qd̄ diceret: sed cui diceret nō attē-
dit. Beatus ḡppe Job amabat iudiciū:
q̄ causas suas cum domino pensare subre-
liter nonerat: nec cōdemnauerat eum q̄ ius-
tus est: sed cur sine peccato percutus fue-
rat in dolore positus cum humilitate requi-
redat. Amat iudiciū q̄sq̄ vias suas sub-
tiliter discutit: et secretarum cordis ingres-
sus qd̄ vomit ip̄i tribuat: qd̄ ip̄e domino
debeat pensat. Quod b̄n̄s Job quomo-
do nō fecerat: q̄ tam crebra sacrificia in ex-
p̄tione filiorum etiam p̄ cogitatioib̄ posse
rebat: Quia ergo heliū dicit: q̄ is q̄ iudici-
um nō amat sanari nō possit: arguens bea-
tus Job q̄ iudiciū nō amaret: et qui eum
q̄ iustus est condemnasset: alio eiusdem in-
stī. offi iusticiam subdit dicens. ((Qui dī-
cit regi apostata: q̄ vocat duces impios.))
Sepe nominis q̄ pleriq̄ q̄ p̄sunt inordi-
natum sibi iura a subditis erigant: et non
tam p̄pter dominū q̄ pro domino venera-
ri volunt. Intus enim se timore cordis ex-

tollant: et metosq̄ in sui comparatōe despi-
ciunt: nec cōdolēcendo p̄sumunt: sed domi-
nando premunt: q̄ videlz alta cogitatione
se erigant: et quales se illis q̄bus eos p̄re-
esse p̄tigit nō agnoscunt. Cōtra hunc timo-
rem per eccl̄asticū librum dī: Dūcē te
p̄stiterunt: noli extollis: esto in illis quā-
si vn̄ et illis. Dūcē timorem d̄n̄s per p̄p̄le-
tam in pastoribus increpans ait: Vos autē
cum austeritate impudatis eis: et cum potē-
tia. Ip̄sa enī bona que subditis dicit: do-
minando potius q̄ p̄sultando p̄ferunt: quia
videlicet quicq̄ eis quasi ex equo dicere se
meritos exultant dēicasse. Singularitas
te. n. gaudent calumniis et nō equalitate cō-
ditōis. Sed q̄ h̄ec timentia corda rectos
subaliter d̄n̄s pensat b̄n̄ contra eos dī: qui
dicit regi apostata. Tuusq̄sq̄ enim super-
bus rector: totiens ad culpam apostasie de-
labitur quotiens p̄cesse hoībus delectat:
honoris sui singularitate letatur. Sub quo
enī sit nō considerat: et quasi equalibus q̄
nō sit equalis exultat. Unde autē h̄ec vicio-
rum radice pullulat in corde regentū: nisi ex-
imitatōe alius q̄ despicit angelorū socie-
tatem dicit. Alendam super altitudinē m̄-
būm: et similis ero altissimo. Q̄ ergo vnus-
quisq̄ rector: quotiens extollitur in eo q̄ ce-
teros regit totiens per lapsus superbie a sū-
mi rectoris seruitio separatur: et cum equa-
les sibi subditos despicit: eius super se d̄n̄s
sub quo omnes equales sunt nō agnoscit:
recte dī: qui dicit regi apostata.

Capitulum. 30.

Elia vero dum dominādo
p̄sunt: exemplo sue super-
bie subditos ad impietate
trahunt: apte subingitur.
((Qui vocat duces ip̄os))
Ad viā nāq̄ pietatis duce-
rent: si subditorum oculis humilitatis exē-
pla mōstrarent. Hic autē est impius qui a
tramine veritatis eroditur: et hūc ip̄e i p̄-
cepto nūc ad abrupta sequentes inuitat.
Hic est impius q̄ per timoris exēplū vi-
am ostendit erroris. P̄p̄nū autē hūc impius
cū inuēbat: cum potestatis sue celsitudinē
reprimerebat: dicens. Nec querēs ab homi-
nibus gloriam neq̄ a vobis neq̄ ab aliis
cum possimus oneri esse: vt ip̄i apostoli: s̄
facti sumus in medio vestra parauit. Par-

Elia. 14

i. 2. h̄es. 2

ulus in medio eorū factus fuerat: q̄ time-
bat ne si inter discipulos honorē suū celsitu-
dinis vendicaret exempla elationis ostēde-
ret. Timebat nimirū ne dū ipse sibi potesta-
tem pastoralis potētie querebat gr̄er subdi-
tus per abrupta sequeretur: et ad impietate
sequentes duceret q̄ pietatis officium susce-
pisset. Unde necesse est: vt is q̄ preest: q̄ ex-
empla subditis prebeat solerter attendat: et tā-
tis se sciat viuere: quātis preesse ac vigilan-
ter inspiciat: ne in eo q̄ prelatus est intume-
scat: ne iure debite potestatis imoderatius
erigat: ne discipline ius mutetur in rigorem
supbie: et vnde a perueritate subditos restri-
gere poterat: inde magis inuentum corda
puertat ne vt dicat: est impietatis dux per
officium pietatis existat. Non aut debz ho-
minū ducatum suscipere: qui nescit hoies be-
ne viuendo preire: neq; ad hoc eligitur: vt
aliorum culpas corrigat: qui q̄ rescare de-
buit ipse cōmittat. Vincinde se ergo q̄ p̄sunt
circūspiciunt: vt sibi et subditis viuant: vt
bonū q̄ faciunt: et intra finē mentis absco-
dant: et tamē ex eo ad p̄fectum sequentium
exempla recte operationis impartiat: vt sub-
ditorū animaduertentes culpas corrigant:
nec tamen per vim eiusdē animaduersionis
intumescant: vt quedāz leuiter correpta to-
lerent: nec tamē discipline vincula eadez le-
uitate dissoluant: vt quedāz tolerando dissu-
mlet: nec tamē eo crescere dissimulatio p-
mittant. Laboriosa sunt ista et nisi diuina
gratia fideat: ad custodiendū difficilia. Re-
cte vero de aduentu districti iudicis per sa-
pientie libri dicitur. Horrendū et cito appa-
rebit: quoniam iudiciū durissimū his q̄ p̄sunt
fiet. Quia ergo plerūq; per potestatem regimī-
nis ad culpas prorumpitur elationis: atq;
apud districtū iudicem ipsa elatio impietas
estimatur: bene de dño per helin dicit. Qui
vocat duces impios. Et ipso ḡppe ducatu
dum superbiunt exemplo suo subditos ad
impietatem trahunt. Unde magnope curā
dum est: vt qui regendis hominibus p̄feri:
apud se intra secretarium mentis in cache-
dra p̄sedeat humilitatis. Cūq; iudicanti
ei a ceteris assiditū vigilantī oculo iustan-
ter aspiciat: cui quādoq; iudex ipsi de his in-
dicandis assitit: vt quāto nunc ante eum
queq; non vident sollicitius trepidat: tanto
cum cum viderit securior cernat. Pensat er-

go quia ad satisfaciendum districto iudici
de sua tantimodo anima fortasse vir suffi-
cit: et quot regendis subditis preest: reddent
de apud eum rōnis tempore: vt ita dicam
tot solus animas habet. Que nimirū cogi-
tatio: si assidue mentem excoquit: oēm sup-
bie tumorem premit. Et rector puidus tan-
to iam neq; rer apostata: neq; dux impius
vocabitur: quanto ei cogitatione sua sollici-
ta potestas: que accepta est non honor: sed
omnis estimatur. Hā cui esse nunc iudicē li-
bet hūc videre tunc iudicem non libet. Hu-
merari enim culpe nequeunt que habende
potestatis amore perpetrant. Tunc solū ve-
ro potestas bene geritur cum non amando
sed timēdo retinetur. Que vt ministrari re-
cte valeat: oportet primū: vt hanc nō capi-
datis: sed necessitas imponat. Precepta
autem nec pro formidine debent deseruine
ex libidine amplecti: ne aut p̄ius q̄ quāsi
ex humilitate superbiat: si diuine dispensa-
tionis ordinez fugiendo contēnat aut eo iu-
dicium superni rectoris subficiat: quo cum
super ceteros priuatum regimen delectat.
Potestas ergo cum percipitur nō ex libidi-
ne amanda est: sed ex longanimitate tolerā-
da: vt inde tunc ad iudicium salubriter le-
uis sit vnde nunc ad ministerium pacienter
grauis innotescit.

Sancti Gregorij. Liber. 25. Ca. 1.

ipsa huma

ne cōditionis qualitas
indicit: q̄ longe rebus
ceteris p̄stat. Nam col-
lara homini raro asse-
rit quantum: omnia que
vel vita vel sensu vel ra-
tione carent natura ra-

tionalis antecedit. Et tñ q̄ ab iteris atq;
inuisibilibus oculis elandimur et inuisibil-
bus pascimur: plerūq; hominē nō ex eo q̄
ipse est: sed ex his que circa ipsū sunt vene-
ramur. Cūq; nor inuenimur quid ipse sit: sed
q̄ possit: in acceptione personarum: nō ex
personis sed ex rebus adiacentibus duci-
mur. Cūq; sit: vt is quoz apud nos intus i
despectionem veniat: qui foris honorat: q̄
dum pro his que circa illum sunt honorabi-

lis habetur: rebus suis in examine nostro
postponitur. Sed omnipotens deus vitam homi-
num ex sola qualitate interrogat meritoꝝ: &
sepe inde plus punit: unde hic maiora ad-
misterium contulit: veritate attestante que
ait. Qui multū datū est: multum querit ab
eo. Uti bene nūc per deū dicit. Qui nō ac-
cepit personam, principum nec cognovit ty-
rannū cum disceptaret contra pauperē. Mo-
test aut per principem vel tyrannū quisq; su-
perbus intelligi: per pauperē vero humilis
designari. Tyrannū ergo disceptantē contra
pauperem: non cognoscit: q; superbos oēs
vitam nunc humilū depimentes: iudicio
nescire se perhibet dicens. Nescio vos vi-
de fisis. Et q; sic poterit ei vult destruit:
sicut cum voluit potenter creant apce rōci-
nando subiungitur. ((Opus enim manūz
ei⁹ sunt vniuersū.)) Itēq; mor subdit. ((Sub-
bito morientur: & in media nocte curuabun-
tur populi & transibūt.)) Quālibet sero de
hac vita rollant inquit: subito & repēte tol-
lunt: q; finem suū cogitando pñdere nesci-
unt. Subitū est quod ante cogitare non po-
tuit. Subito dicitur ille raptus est qui forrea
que sp̄rabat deservit & inferni locū quem
non pñdebat inuenit. Ad aliud exercebat
aliam per cogitationem: sed ad aliud emisit
per sententiam. Aliud dum viveret contem-
platus est: aliud dum moreretur expertus.
Reliquit dñi tractata temporalia: & inopia
ta meruit eterna. Unde ei ppter hāc igno-
rantiam cecitatis sue bene per diuinā sen-
tentiam dicitur. Hac nocte repetunt animā
tuam a te. In nocte quippe ablata est que i
obscuritate cordis emissa. In nocte ablata
est: que considerationis lucem habere no-
luit: vt quod poterat pati pñderet. Unde
bene discipulis futura cogitantibus Pan-
lus apostolus dicit. Vos autem fratres nō
estis in tenebris: vt vos dies illa tanq; fur
cōprenderat. Vos filij lucis estis: & filij diei.
non sumus noctis neq; tenebrarum. Dico
enim eritis tanq; fur in nocte ita comphe-
dit: quando stultozum animas futura non
pñdētes eiecit. Unde hic quoq; apce sub
iungitur. ((Et in media nocte curuabuntur
populi: & pertransibunt.)) In media enī no-
cte curuati pertransēunt: qui obscuritate sue
negligentie humilitati rapiuntur. Tūc cur-
uabuntur per sententiam iudicis qui nunc

curuari negligant per humilitatem cordis.
Eiceti autem ne multi curuarentur in morte
sponte curuantur in humilitate. Unde san-
cte ecclesie de conuersa prole persecutorum
dicitur. Venient ad te curui filij eoz: & qui
humiliauerunt te. Et bene de dormientib⁹
populis non alitrasibunt sed pertransibūt.
Quia etiā vinendo temporaliter quotidie
ad finem tendimus: & presentem vitam qua
si quandam viam subigendo transimus: hoc
ipm mortuos vitare quasi ad mortem ire
est: vt quot dies vite peragimus quasi in iti-
nere ad locum propostum: tot passibus p-
pinquamus. Ipsa quippe angustia detri-
menta sunt temporum: quia vite nostre spa-
cia quanta esse ceperint. incipiunt iam tan-
ta non esse.

Capitulum.

Rimus vero homo ita con-
ditus fuit: vt manente illo
decederent tempora nec eū
temporibus ipse transiret.
Stabat enim momentis de-
currentibus: nequaquā
vite terminum per diem incrementa rēde-
bat. Stabat tanto robustius: quanto sem-
per stanti ardentius inherbat. Sic vbi veri-
tum contigit: mor offensus creator cepit ire
cum tempore. Stata videlicet immortalita-
tis amissio: carius cum mortalitatis absor-
buit. Et dum a iuuentute ad senectū: sento
traheretur ad mortem: transendo didici:
stando quid fuit. Cuius nos q; de propa-
ne nascimur: radicis amaritudinem quasi
in virgā iō retinemus. Nam quia ex illo ori-
ginem ducimus: eius cursum nascendo sor-
timur: vt eoijs quotidiano momento quo
vivimus: incessanter a vita transeamus: et
vivendi nobis sp̄cium vide crescere credi-
tur: inde decrescit. Quia ergo ad summam
moriendi quotidie tendimus per incremen-
ta vivendi: bene de morientibus nequaquā
transibunt dicitur: sed pertransibunt: quia
transunt etiam dum vivunt: sed pertransēde
dum moriuntur. Sequitur. ((Et auferet vi-
lentum abisq; manu subaudis diuina iudi-
cia.)) Abisq; manu vero auferent eū qui ma-
nu violentus fuit. Abisq; manu vero anse-
rent: quia videlicet subito eximā virgine in-
sibiliter rapitur: qui visibiliter rapiebat. Uti
dicit ipse quos rapuit: sed quis illum in morte

Zu. 12.

Zu. 13.

3

Zu. 12.

1. Thes. 5.

c

Expositionis. S. Gregorij Liber xv

rapiat non videt: absq; manu enim violentus auferitur: q; raptorem suum nō intuetur: r tamen ducitur. Quam tanto sequitur districtior sententia: quanto peccanti ei magna est patientia perrogata: q; diuina seueritas eo iniquum acris punit: quo diutius perituit. Sepe vero euenit: vt duz peccatores superna clementia expectat: in maiorem cordis cecitate profiliunt. Unde scriptum est. An ignoras quia benignitas dei ad penitentiam te adducit. Tu autem secū dum duritiam tuam. r cor impetens thesanizans tibi iram in die ire r reuelatiōis in fili iudicij dei. Et ecce dum violentis quisq; opus valuerit rapit: dum inuoludos opprimis: r dum diu omne quod nequiter concupiscit exerceat: quia non subito percunt: sed eius in finem pena differtur: nequissima eius actio a deo videri non creditur. Unde apte postq; eius narrauit interitum: dicit de dño adiungit dicens. Oculi eius super vias hominum: r omnes gressus eorū considerat. Tunc enim nequaq; considerare credebatur quādo violentus iste omne malum quod poterat inuite perpetrabat. Estimabatur deus iniuste acta non cernere q; differere iuste dñare: r magna ei patientia: quasi quedam negligentia putabatur. Iniquus quoq; ipse torrens se in peccatis suis nō videri se a deo credidit quoties inuite peccauit. Cui per quendam sapientē dicitur. Ne dicas peccauit: qd accidit mihi trister. Emendare non vult nequicia pro qua dignam non pertulit penam. Qui quopie expectatus est: eo est ad peccandū nequiter instigatus: r patientie superne longanimitatem despiciens: vnde corrigere culpas suam debuit inde cumulatit sicut p eundē Job dicitur. Dedit ei deus locū penitentie: r ille abutitur eo in superbia. Sepe etiā q; penā quā mereret repente non suscipit: hoc ipm non deo estimat displicere quod facit.

Capitulum.

Et itaq; nunc r ad quaslib; blasphemias presumendo praprat: voluptatum suarū nequicias impleat: aliena rapiat innocentium oppresione satiatur. Et q; nec duz percuntur: vias suas a domino aut nō videri estimet: aut quod peius est approba-

ri. Veniet profecto veniet eterna r repentina percussio: tunc cognoscat a deo cuncta conspiciat: quādo se inimprouiso exitu viderit pro cunctozum retributione damnari. Tunc in pena sua oculos aperit: quos diu tenuit clausos in culpa. Tunc considerasse omnia verū iudicem sentit: quādo malozum suozum meritum iam euadere sentit nō possit. Iniquus ergo qui diu expectatus ē: iccirco est repente sublatu q; oculi domini super vias hominum: r oēs gressus eorū considerat. Ne si diceret: ea que, diu patienter conspiciat: quādoq; inuita non desererit. Nam ecce subito violentam rapuit: et mala eius que expectādo pertulit: animā avertendo resecavit. Nemo igitur dicat humana facta deum non cernere: cum iniquū quempia iniquitates suas libere prospicit cumulare. Subito enim tollitur qui diu toleratur. Gressus vero hominum vocat: vel singulas operationes quibus instituit: vel alternantes motus intine cogitatiois quibus quasi passibus vel longe a dño recedimus: vel pie domino propinquamus. Ad deum enim quasi tot gressibus mens accedit quod bonis moribus proficit. Et rursus tot gressibus longe fit: quoz malis cogitationibus decrescit. Unde plerūq; contingit: vt nec dum procedat in opere motus mentis: r tamen perfecta iam culpa sit ex ipso reatu cogitationis: sicut scriptum est. Manus in manu non erit innocens malus. Manus enim manus iungi solet quādo quiescit in ocio: r nullus eū vsus laboris exercet. Manus ergo in manu non erit innocens malus. Ne si diceret. Et cum manus cessat ab iniquo opere: malus tamen non est innocens p cogitationez. Quia ergo nonimus quod districte oia nō solū facta. Sed saltē cogitantes quid faciēmus de incessu mali operis si sic subtiliter deus iudicat gressus cordis: Ecce occulta mentis nostre itinera nullus hominū videt: r tñ ante dei oculos tot gressus ponimus q; effectus mouemus.

Capitulum.

Otiens ante illum labimur quotiens a recto itinere infirme cogitatiois pede claudicamus. Nisi enim in conspectu ei⁹ ille assiduus nostraz mentis lapsus iresce-

Ro. 2.

Ecl. 5.

Pro. 11

21

21

Ista. 6.

ret: per prophetam scilicet non clamaret. Insuper te malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. Hec nimirum dicens vni coopte nostrae malicie quasi ferre se non posse testat. Que cooperta illi esse non potest: quod videlicet importune eius conspectui ingeritur: quod a nobis illicitum occulte cogitatur. Quia enim sicut scriptum est. Nuda et aperta sunt oculi eius. Unde hic quoque aperte subiungitur. Non sunt tenebre et non est umbra mortis: ut abscondatur ibi qui operantur iniquitatem. Quid per tenebras nisi ignorantia: et quid per umbram mortis nisi oblivione studuit designare. De quorundam quippe ignorantia dicitur. Tenebris obsecratum habere intellectum. Et rursum de oblivione que in morte contingit scriptum est. In illa die peribunt omnes cogitationes eorum. Quia ergo per mortem funditus oblivioni tradit: quicquid vivendo cogitatur: quasi quedam umbra mortis obliuio est. Sicut enim agit mors vterque non esse quod fuit in vita: ita in terrensus agit obliuio non esse quod fuit in memoria. Recte itaque umbra eius dicitur: quia velut de ipsa exprimitur: dum visum illius sopiendo sensus imitatur. Deus autem quia mala hominum nec cogitata ignorat: nec perpetrata obliuiscitur nisi ab eius oculis penitendo deleantur: cognate dictum est: non sunt tenebre: et non est umbra mortis: ut abscondantur ibi qui operantur iniquitatem. Ne si diceret. Ideo eius iudicio nullus absconditur: quia nullatenus potest: aut non videre quod facimus: aut obliuisci quod videt. Quodvis intelligi tenebre vel umbra mortis etiam aliter possunt. Omnis namque immutatio: velut quedam mortis imitatio est. Id enim quod mutatur quasi ab eo quod erat interficitur: ut desinat esse quod fuit et incipiat esse quod non fuit. Lumen igitur verum creator videlicet noster: quia nulla mutabilitatis vicissitudine tenebre fecit nullis nature sue defectibus obumbratur: sed eius esse sine mutabilitate fulget: et tenebre ei vel umbra mortis dicitur ei non inesse. Unde alias scriptum est. Apud quem non est transmutatio nec vicissitudo obumbratio. Et unde rursus Paulus apostolus dicit. Qui solus habet immortalitatem: et lucem inhabitat inaccessibilem.

Capitulum.

5.

Ed enim cuncti non erimus quod humana anima et angelici spiritus sunt immortales instituti: car ab apostolo solus deus immortalitatem habere perhibetur: nisi

si quod solus deus vere non moritur: qui solus nunquam mutatur: humana quippe anima in lapsu non caderet: si mutabilis non fuisset: que a paradisi quoque gaudiis expulsa: si mutabilis non esset ad vitam minime rediret. In hoc ipso vero quod ad vitam redire nescit: defectus suos cogitur alternatim semper mutabilitate tolerare. Quia ergo ex nihilo est condit: taceat se nihilominus infra se tendit: nisi ad boni desiderij statum artificis sui manum tenatur. Et eo itaque quod creatura est: deorsum ire habet. Virtute namque propria in precepos posse se ire considerat: sed ad creatorem suum amoris manu se retinet: ne cadat: quousque ad immutabilitatem transcat: et eo vere immutabiliter: quod immutabiliter vult. Ipse quoque angelici spiritus immutabiles ex natura sunt conditi: quatenus aut sua sponte caderent: aut ex arbitrio starent. Sed quod humiliter elegerit ei iperere a quo creati sunt: hanc ipsam in se mutabilitatem suam statim immutabilitate vicerunt. Ut hoc ipsum merito transcenderent: quod nature sue ordine mutabilitati subesse potuissent. Quia ergo solus huius nature est umbra ignorantie: immutabilis non pariter dicitur recte. Non sunt tenebre: et non est umbra mortis: ut abscondantur ibi qui operantur iniquitatem.

Capitulum.

6.

Alc enim eterna que deus est quanto immutabiliter fulget tanto penetrabiliter videt: et neque occulta nescit: quod cuncta penetrat: neque penetrata obliuiscitur: quod incommutabilis durat. Proinde quotiens indignum aliquid coram concipimus: torrens in luce precamur: quod ipse nobis et non sibi presentis prestat: et peruerses gradientes in ipsam ipsiungimus: a qua per meritum longe sumus. Cum vero nos videri nos non credimus: in sole clausos oculos tenemus. Illam videlicet a nobis abscondimus non nos illi. Hanc ergo dum possumus a conspectu eterni iudicis: et mala cogitata: et peius perpetrata

Iaco. 1.

1. 2. 6.

delectamus: reuocemus: ante oculos cordis
 qđ peruerse egimus per negram presump-
 tionis. **I**psi sibi nostra blandiatur infir-
 mitas: atq; in his que recole semetipsas
 licet nō palpet: sed quanto ipsi mali sit cō-
 scia: tanto in se benignius sit fenera: propo-
 nat contra se furor iudicium: et queq; in se
 sentit districte ferienda per sententiam iu-
 dicis: hec in se pie feriat per penitentia con-
 uersionis. Unde aprie postq; violenti hui⁹
 pena descripta est: Sequitur. ((Nec eni vlt-
 ra in hois potestate est: vt veniat ad deū
 in iudiciū.)) Versus iste tāto maiore dispu-
 tatione indiget: quanto hoc quod dicit si ne-
 gligitur aerius dolo: pie nimirum nō illud
 iudiciū designatur quod per eternā retribu-
 tionē punit: sed quod mente cōceptum per
 uersionē diluit. Ad illud gpe venire non
 desiderat: qđq; se p illud dānari formidat.
 Eum ergo dī neq; eni vltra in hois pote-
 state est: vt veniat ad deū in iudiciū: profe-
 to ostenditur eē quoddā iudiciū qđ quā-
 doq; etiam a dānatis: ac reprobis deside-
 retur. Et quod ē illud iudiciū hoc de quo Pau-
 lus apostolus dicit: Si nosmetipsos dilu-
 caremus: nō vtrq; iudicemur. Et de quo
 per pphetā dī: **N**ō est iudiciū in gressi-
 bus eorum. Et de quo Bānā ait: Honor
 regis iudicium diligit: vt videat quia ioy
 deum honorat ex fide sollicit iudicet quid
 ei debeat i operato. Unde scriptum ē. Ju-
 dica te coram dño et expecta est: Iudica te
 coram dño et expecta euz. **C**oram domīno
 scilicet iudicatur: qđ corde dominum conspi-
 cit: et actus suos sub eius presentia sollicita
 inq̄sitōe discernit: quem tanto qđ securus
 expectat: quanto quotidie vtrq; suam su-
 spectus examinat. Qui eni ad extremū ei⁹
 iudiciū venit: nō iam coram illo: sed ab illo
 iudicatur. **H**oc quoq; mētis iudicio ob-
 luscanti anime per prophetā domin⁹ vi-
 cit: Redde me i memoriam vt iudicemur si
 mul. **N**arra si qđ habes vt iustificeris: **H**ab-
 bet eni vniuersa iustq; mens: et causas suas
 apud dñm: et causas dñi contra se sollicita
 inq̄sitōe discernit: debet eāte p̄sare: vel
 que ab eo bōa perceperit: vel que mala bo-
 nis illius peruerse viuendo respōdet. **E**l-
 ecti qđem quotidie facere omnino nō ces-
 sant. Unde Salomon ait: Cogitationes in-
 storum iudicia: accedunt enim ad secreta-

rum iudicis intra finē cordis: considerant
 qđ districte quandoq; feriat qđ dñi paciēter
 expectat: metant in his que se egisse meni-
 nerunt: et puniunt sciendo quod perpetrasse
 se intelligunt: timent subita diuina iudicia
 etiam de his que in semetipsis intelligere for-
 tasse nō possunt. Vident enim videt diui-
 nitus quod ipsi in se per humanitatem nō
 vident: cōspiciant districtum iudicem: qui
 quo tardius venit: eo fenerius percutit sū-
 ctorum etiam patrum residere cōuentum
 cum eo pariter cōtēplantur corūq; vel ex-
 empla vel dicta se cōtēpisse reprehēdit:
 atq; in hoc secreto iherosolym iudicij ipsa mē-
 tis sue executione cōfricti penitendo fer-
 unt: quod superbiendo commiserant. **I**bi
 nāq; aduersum se queq; se impugnat enu-
 merant: ibi ante oculos suos oē quod dese-
 ant coaccuant: ibi qđq; per iram districti
 iudicis decerni possit intuentur: ibi pati-
 untur supplicia quod pati timent: nec de-
 est in hoc iudicio mente cōcepto omne mi-
 nisterium quod punire reos suos plenius
 debeat. **N**am cōscientia accusat: ratio iudi-
 cat: timor ligat: dolor cruciat. Quod iudi-
 cium eo certius punit: quo iterius sentit: qđ
 videlicet ab exterioribus nō cēdit. **A**nni
 qđq; eni euz cām huius craminis contra se
 aggredi ceperit: ipse est actor: qđ exhibet ipse
 reus: qđ exhibetur: odit se quāle fuisse se me-
 minit: et ipse qđ est semetipsum insequitur et il-
 lum qđ fuit: atq; ab ipso homine aduersus se-
 metipsum sit quedā rita i animo partur-
 entis pacem cū deo. **H**anc cordis ritāz vo-
 minus regrebat euz per prophetāz diceret:
Atendi et auscultasti: **N**emo quod bonus
 est loq̄tur: nullus est qui agat penitentiam
 super peccato suo dicens. **Q**uid feci. **I**sta
 cordis humani rita placata est: cum pphē-
 te suo de Ahab rege semetipsum reprehen-
 dente loqueretur dicens. **V**idisti ahab hu-
 militati coram me: **Q**uā igitur humilitatis ē
 mei causa: non in iudicij malum in dieb⁹ ei⁹
Quia ergo nunc in potestate est iterū mē-
 tis nostre: contra nos subire iudiciūz reco-
 gnoscendo accusamus nosmetipsos: et qua-
 les fuimus penitendo torquēamus: nō ces-
 semus dñi: licet iudicare quod fecimus. au-
 diamus eāte quod dī: **N**ec eni vltra i
 hominis potestate est: vt veniat ad deum
 in iudiciū. **R**eprobos nāq; esse propiū

B

1. Cor. ii.

Elu. 59.

Po. 98

B

Isa. 43.

L

Jere. 8.

3. Re. 21.

Prou. 12.

folet: semper prava agere, et nunquam que egerint retractare. Omne enim quod faciunt ex ea mente pertransit: factusque suus nisi eius puritati fuerint non agnoscunt. At contra electorum est: actus suos quotidie ab ipso cogitationis fonte discutere: et omne quod turbidum profuit ab intus effluere.

Capitulum.

7.

Sicut enim non sentimus quomodo crescunt membra: per sicut corpus: mutat speciem: nigredo capillorum albescit in canis. Hec quippe oia nobis nescientibus agatur in nobis: ita mens nostra per momenta vivendi ipso curatur: usque a semetipsa permutatur: et non agnoscimus nisi vigilantia custodia ad iteriora nostra resistentes: speciem nostram quotidie obsecimus penemus. Hoc ipsum, nam in hac mortali vita persistere quasi ad vetustatem ire est: et cuius discussa mens relinquitur: in quodam senio torporis soporitur: sui negligens: et proposito robur insensibiliter perdens a forma poris fortitudinis dum nescit. Unde et per prophetam sub effraim specie dicitur: Comederunt alicui robur eius: et nesciit: sed et canis effraim sicut in cor: ipse ignoravit. Cum vero semetipsam querit: et subtiliter penitendo se discutit: ab ipsa hac vetustate sua tota lachrymis: et merore icensa renouatur: et que iam pene inveterata frigerat: per subministrata interni amoris studia novum caler. Unde Paulus apostolus usu mortalis vite veterescentes discipulos admonet dicens: Renouamini spiritu mentis vestre. Sed ad hec agenda valde exempla patrum et sacri eloquii precepta nos adiungunt. Si enim sanctorum opera conspiciamus: et divinis iussuibus aure prebemus: alia nos contemplata: alia audita succedunt: et cor nostrum torpore non costringitur: dum imitatio provocatur. Unde bene per Moyse dicitur: Ignis in altari semper ardeat: quia nutrit sacerdos subiciens mane ligna per singulos dies. Altare quippe dei est: cor nostrum: in quo iubetur ignis semper ardeat: quia necesse est ex illo ad divinum charitatis flammam ide finiter ascendere. Cuius singulos dies sacerdos ligna subiciat: ne extinguatur. Omnis enim fidei predictus: membrum utique summi sacerdotis effectus essent: cunctis fidelibus per-

trus apostolus dicit. Vos autem genus electi regale sacerdotium. Et sicut Ioannes apostolus dicit: Gecisti nos deo nostro regnum et sacerdotum. Sacerdos ergo in altari igne nutrens quotidie ligna subiciat. Fidelis quique ne in eo charitatis flamma deficiat: in corde suo tam exempla precedentium quam sacre scripture testimonia cogere non desistat. Nam quasi quedam fomenta igni dare est: in excitatione charitatis vel exempla patrum vel precepta divina ministrare. Quia enim interna novitas nostra ipsa quotidie huius vite perfractatione veterat: ignis iste adhibitis lignis nutriendus est: ut dum per usum se nostre vetustatis extenuat: per patrum testimonium: et exempla renouetur. Et bene illic precipitur: ut mane ligna per dies singulos congregentur. Hec quippe non sunt nisi cum non ceccitatis extinguuntur. Vel certe quia mane prima pars diei et postpositis cogitationibus vite presentis: hoc prior loco quisque fidelium cogitet ut quod in se iam itaque quasi deficit: multis quibus valet studium charitatis infundat. Ignis enim iste in altari domini: id est in corde nostro, citius extinguitur: nisi soleriter additis exemplis patrum et divinis testimoniis reparet. Bene autem illic subditur. (Et imposito hoc locausto desuper adolebit adipem pacificorum.) Nam quia in se hanc ignem charitatis accendit: semetipsum utique holocaustum desuper imponit: quia omne vicium quod in se male vultuatur exurit. Cum enim cogitationum suarum interna considerat: et vitam reprobatam per imitatiois gladium mactat in ara se sui cordis imposuit: et igne charitatis incendit. De quo hostiam pacificorum adipem redolent: quia interna novae vite charitatis impignatio pacem inter nos et deum faciens odorem de bonis suavitissimum reddit. Quia vero eadem charitas in cordibus electorum inextinguibilis manet: iste subsubditur. Ignis est iste perpetuus: qui nunquam deficiet de altari. Hunc profecto de altari ignis iste deficit: quia etiam post hanc vitam eorum mentibus servat charitas et accrescit. Eterna quippe contemplatione agitur: ut omnipotens deus quo magis visus fuerit eo amplius diligitur.

Capitulum 8.

1. Ps. 21

C

Dis. 7

Ephe. 4.

3

Luci. 8.

21
Dicitur. 38.

Quod autem diuini ammonitionibus et precedentium exemplis adiuti de huius vi tepundo liberamur: bene etiam per prophetam dicemus in patet mullum si gnati est: qd videtur ex puto fures ad est et pni veteres deponuntur. Quid enim finibus nisi precepta officia figurantur. Que qz nos i mala operatione positos: et conuulsit et cripiant: quasi ligant et trahunt: coarctant et leuant. Sed ne ligatus hys finibus duz trahitur incidatur: simul etiam panni veteres deponuntur: qz ne diuina precepta nos terreat: antiquorum patrum nos crepla co fortant: et ex eoz comparatione facere nos posse presumamus: quod ex nostra inbecillitate formidamus. Si ergo leuari v hoc p fundo festinamus ligemur finibus. i. preceptis dominicis astringamur. Interfint etia panni veteres: cum qbus melius teneantur fures: id est precedentium positemur exemplis ne infirmos nos actimidos precepta subrepta vulnerent etiam leuant. Quasi quosda pamos veteres Paulus apostolos sub iungebat: cum leuandum discipulis preceptis suis spiritibus crepla veteris como daret dicens: Isti ludibria et verbera expti insuper et vincula et carceres. Lapidati sunt secti sunt: in occisione gladii mortui sunt.

Debe. 12.
Debe. 13.

Et panlo post. habentes itaqz tantam ipositam nube testium: deponentes omne pondus: et circumsians nos peccatum per patientiam curramus ad ppositu nobis certamen. Et iterum. Memintote ppositum vestrorum: q vobis locuti sunt verbum dei. Quorum iumentes erunt conuersationis imitamine fidem. Superius videlicet dum spiritualia precepta loqueretur quasi fures miserat: postmodum vero memorans exempla maiorum quasi veteres pamos adhibebat. Excitatio ergo tot vocibus preceptorum: adiut tot comparationibus exemploz ad eoz da nostra redeamus: discutiamus oē quod agimus et qz in nobis diuine rectitudinis regulam offendit accusamus: vt apud districtam indicem: ipsa nos accusatio excuset. In hoc enim mentis nostre iudicio tant citius absolvimur: quanto nos districtiores tenemus. Hec ad hec agenda pden da sunt tpa qbus yacant: qz ad hec agenda

post huius vite tpa no vacat. Uacne quippe no vt: Hecq. n. vtra in hois parte e: vt veniat ad deū in iudicium. Itaque naqz moriemur: vt qd tunc no possumus nequa qd nunc hoc negligamus. Sz ecce negocia occupant: que nobis incessanter apposta a considerandis nobis in ipsis mentis nostre oculum velant. In istis naqz visibilibus que intuemur eoz nostru extra se spargit: qd de se intrinsecus agatur obliuiscit vū extrinsecus occupat. Diuina autem vox terribilibus sententijs suis quasi qbusda clavis illis pungit vt euigilet: et ho super se occulta iudicia que pressis torporis dissimulat: terre salte pulsatus erpanscat. Ut. n. superiorum: ipso vlti vite veteris mēs male asineta deprimitur: et in hec que expectat exterius quasi dormiens sopitur: qz postqz semel se ad appetenda visibilia foras fudit a preplandis inuisibilibus itus euannit. Euidē nōc necesse ē: vt que p inuisibilia spargit: de inuisibilibus iudicijs feriat: et qz in hys se exterioribz male delectata pstruant: salte p cussa regrat qz deservit. Ecce autē scriptura sacra terrore quodā torpētia corda trāsfigit ne i hys inhēreant que exteri desuauine sz que interi epterna pddiderunt: indicat qd snia occulta decernantur ne imoderate a nobis hec publica cogitentur: dicit qd super nos agatur de nobis: vt ab hoc publico teporalitatis colligamus oculum cordis ad secretum interne dispositionis.

Capitulum. 2.

Nim postqz multa narrata sunt de pena maioru subitoinferat occultu iudiciu quod pie super nos iusteqz disponitur: quod alij pdunt qd videre tenebantur: ea alij accipiat qd alij ex meritis pdunt. Attenit. Cōteret multos: et innumerabiles: et stare faciet alios p eis. Hoc quotidie agitur. Sz qz adhuc finis pti vtriusqz nō cernit minus timet. Nunq. n. culpa sua reprobi nisi i pena cognoscat. Et qz pena differit: culpa respiciat. Labuntur ho a statim iusticie: et locū vite illis cadentibz: alij fortianf. Sz colapsu suū negligat: quo iteritū q se i eteri nū maneat nō attendat. Si. n. ad illū qd illic passuri sunt oculos mittent: hoc qd hie faciūt timerēt. Lūctis autē liquet qd illa ex

tra requisitione examen publicum facturus est ois potens deus: vt alios ad tormenta de-
 ferat: alios ad participatione regni celestis
 admittat. Sed hoc nūc secreto iudicio quo
 tidie agitur: quod tunc publico remonstra-
 tur. Nam in iste ac misericorditer singulorū
 corda vel examinans vel deponens alios i
 exteriora respuit: alios ad ea que sunt intrin-
 secus trahit: hos accendit interna appetere
 illos pro voluptatibus suis deserit exteriora
 cogitare horū mentem ad superiora erigit:
 illorum superbiam in infimis desiderijs mer-
 git. Aliena aut corda humanis oculis clau-
 sa sunt et nescitur qui repellit: qz penetra-
 re nequeunt que ab vnoquoqz cogitantur.
 Nam sepe corde peruerso nec dum pcessit
 vls ad effectum operis deliberatio cogita-
 tionis et adhuc fortasse per habitum incus
 astringitur: qui iam mente foras vagatur.
 Sed talis quilibet tunc ante oculos interni
 iudicis cecidit: cū ab appetendis interiori-
 bus per desideria exiit. Hominesq; alij post
 male operationis vsum ad spem celestem su-
 bito amore reuulsē: et qui in pueria actio-
 ne se sparsierant: ad finē interne retractio-
 nis semetipsos increpando recolligūt. Vos
 adhuc respicientes homines: quales vultis
 in opere nouerant tales putant. At contra il-
 li per districte considerationis examen vi-
 tam suam qualē fuisse recolant insequunt:
 scilicet p qd fuerant: sed quid iam ceperint
 esse nesciunt. In hoc ergo vtroqz genere ho-
 minū sepe contingit: vt et qui vident stare
 humano iudicio: iam in conspectu eterni iudicij
 stent. Quis enī hominū estimare potuisset: iudā
 vitandi sortem: etiā post ministerij apostoli-
 cius emittere. Et quis contra latronē cre-
 det cū vite etiā in ipso articulo mortis in-
 venire. Occultus aut iudex pscidens et vtro-
 rūqz corda discernēs alterū pie statuit: alte-
 rū in iste confregit. Illum districte exteri⁹
 reprobauit: hunc introitus misericorditer traxit.
 Cū bene etiā p pphetā casuros alios pas-
 sionis sine tempore atq; alios reuocatos
 annuncians ait: Porcum meū cum fletu tē
 perabā. Potius qppe ab exterioribus inter-
 ius trahitur: fletus aut ab interioribus ex-
 terius emanat. Porcū ergo domino cū fle-
 tu temperare est: alios ab exterioribus intro

sus trahere: alios ab interioribus in exteriora
 reprobare.

Capitulum:

io. 7

Conterit ergo multos et in-
 numerabiles: et flere faciet
 alios p eis. Sicut autē
 prius diximus: hec contri-
 tio prius intus agit: vt post
 intrinsecus ostēdatur. Hec

contritio nonnūq; adhuc quorundā ex-
 teriora quasi sana sunt: et iam interiora pu-
 truerunt. Scriptum nāq; ē. Ante ruinā exal-
 tatur cor. Ibi ergo feriuntur vbi supbiunt.
 Unde scriptum est. Contritio cor eorum for-
 nicans et recedens a me. Interius fornicari
 est: exterius fetidis delectari. Magna autē
 contritio cordis est hec eadē elatio superbi-
 tis. Eo qppe ipse ab integritatis salute cor-
 ruit: quo iactantia cuiuslibet virtutis intus
 mescit. Superbientes enim deū despiciunt:
 et relictā creatoris sui gloria ppiam qrant.
 Quibus iam hoc ism cecidisse est: ammissa
 superioris sui potentia in se venisse. Contem-
 tur etiā: qz relictis celestibus terrarū que-
 runt. Que autē maior poterit esse contritio:
 qz deserto creatore: creaturā querere: deseri-
 tis superius gaudijs infimus rebus inhiare.
 Unde bene per pphetā dicitur. Dumiliat
 aut peccatores vlsq; ad terram. Ammissis enī
 celestibus terrenū est omne q; stant: et dum
 plus videre conantur: minus est qd appe-
 tunt. De quibus recte per Hieremā dicitur
 est. Recedentes a te in terra scribentur. At
 contra de electis dicitur. Gaudeat qz no-
 mina vestra scripta sunt in celo. Ista ergo
 contritio prius serpit in mēte: vt postmodū
 pcedat in opere: prius fundamentū cogita-
 tionis concutit: vt postmodū fabricā opera-
 tionis allidat. Unde summa ē cura satagē-
 dum: vt illic videretur vbi oritur. Scriptū nā-
 q; est. Omni custodia serua cor tuū: qm ex
 ipso vira pcedit. Et rursū scriptū est. Ex
 corde creant cogitationes male. Intus er-
 go vigilandū est: ne mens dum erollit ea-
 dat. Intus sermone omne qd foras agi-
 mus. Si enī semel medullam cordis elat-
 ionis putredo consumpserit citius corrumpit:
 et corer vacua externe visionis. Notandū
 vero est: qz dum alijs cadentibus ad stādū
 alij solidari pibentur: electorū numer⁹ cer-
 tus ac distinctus ostenditur. Unde etiam

Pro. 16.

Ezech. 6.

Hier. 17.

Luc. 10.

Mat. 15.

Philadelphie ecclesie per angelū dicit. *Te*
ne qđ habes: ne alius accipiat coronā tuā.
Capitulum. xi.

Rec ergo sententia qua nar-
ratur aliorū erigū: aliorū au-
tem vitā cōstringit: et spes nu-
tritur humilissimā: et elatio pre-
mitur sup̄borū: dūzī illi bona
possunt amittere de quibus
superbiunt: et isti ea percipe quēq; nō habet
cōtemnant. Formidemus igitur in his que
accepimus: nec eos qui illa nec dum ascen-
ti sunt desperemus. Quid enim sumus bo-
die nouimus: quid autē post paululū possi-
mus esse nescim⁹. Hi vero quos fortasse de-
spicimus: et tarde possunt incipere: et tamen
vitam nostrā feracioribus studiis antecire.
Timendū itaq; est: ne etiā nobis cadentib⁹
surgat q a nobis stantib⁹ irridetur: quāvis
stare iam non nouit: qui nō stantē nouit ir-
ridere. Hunc autē superniorū iudiciōz metū
p̄paulus apostolus discipulorū cordib⁹ in-
iunctis ait. Qui se existimat stare: videat ne
cadat. Quod autē dicens conserit multos: illi
eo adiunxit. Innumerabiles vel multitudi-
nem exprimere studuit reproborum: que hu-
mane rōnis numerū transiit: vel certe idica-
re voluit: quod oēs qui pereunt intra electo-
rum numerum non habent: vt eo sint innu-
merabiles quo extra numerum currunt. Cū
p̄pheta intuens tantos hoc ecclesie tēpore
speciētē credere: quātos nimirū certū
est electorū numerū summū transire ait.
Multiplicati sunt sup̄ nūmē. Nec si diceret.
Multis ecclesiā intrantibus etiā hī ad fidē
speciētē veniant qui a numero regni ce-
lestis excluduntur: qđ electorum summā sua
multiplicitate transcendunt. Unde et p̄ b̄ie
remiā p̄phetam dicitur. Edificabitur ciuitas
dño a turre ananēhel vsq; ad portā angu-
li: et erit ultra normā mensure. Ciuitatē
quippe esse domini sanctam ecclesiā nullas
ignorat: ananēhel vero dei gratia interpre-
tatur. In angulo autē duplex paries iungit.
Ciuitas ergo domini a turre ananēhel vsq;
ad portā anguli edificari p̄hibetur: qđ
sancta ecclesiā celsitudinē superne gratie in-
epoans vsq; ad ingressū susceptionē cō-
struit vtrorūq; populorū iudiciū videlicet
atq; gentiliū. Sed qđ in ea crescente multitu-
dine etiam reprobi colliguntur apte subdis-

Et erit ultra normā mensure: qđ vsq; ad
eos quos extenditur qui normā iusticie
transcunt: intra mensurā celestis numerū
non sunt. Unde per Isaiam quos eidē ce-
lestie dicitur. Ad dexteram enim et ad leuā
dilataberis: et semini tuum gentes heredita-
bunt. In tanta quippe multitudine gentiū
ad dexteram tenditur: dum quosdā iustifi-
candos suscipit. Ad leuam quoq; dilatatur:
dum ad se quosdā etiā iniquitate p̄māsu-
ros admittit. P̄pter hanc multitudinem
que extra electorū numerū iacet: in enāge-
lio dñs dicit. Multi vocati: pauci s̄o electi.
Sed qđ hoc qđ electis alijs alijs cōteruntur:
de merito patientis est: nō de iniquitate p̄-
nitentis. Non enim iniquus deus qui iustē
iram: apte subiungitur. (Monit enim opa
eorū: et ideo inducet noctem et conteretur.)
Sciendū summopere est: qđ iniquus qđ
qđ duobus modis in nocte cōteritur: vel cō
exterioris pene tribulatione punit: vel cum
occulta sententia interius cecatur. In nocte
corrūit: cum per extremū iudiciū vinendi
lumen imperpetuum amittit. Unde scriptū
est. Ligat ei manus et pedes et mittit eum
in tenebras exteriores. Tunc enim coactus
in tenebras exteriores mittitur: qđ nunc in
interioribus excecatur volūtarie. Rursum i
nocte iniquus conteritur: cum peccatorum
precedentium cōfusione damnatus: vrita-
tis lumen non inuenit: et quid deinceps age-
re debeat non agnoscat.

Capitulum.

12.

Pene quippe peccatū qđ
tamē citius penitēdo qđ
tergē aut peccatū ē aut eā
peccatū: aut peccatū et pena
peccatū. Peccatū nāq; qđ
penitētia non diluit: ipso
suo pondere mor ad aliud trahit. Unde sit
vt non solum peccatū sit: sed peccatū et cau-
sa peccatū. Et illo quippe vitio culpa subse-
quens oritur: ex quo cecata mens ducit: vt
penis ex alio ligetur. Sed peccatū qđ ex pec-
cato oritur: non iam peccatū tantummodo: s̄
peccatū est et pena peccatū: qđ in iudicio
oīpotens deus cor peccantis obnubilat: vt
p̄cedētis peccatū merito etiā in alijs cadat.
Quem enim liberare noluim⁹: deserendo per-
cussit. Nō ergo immerito pena peccatū dicit
qđ iusta desup̄ irrogata cecitate: ex p̄cedē-

Mat. 20

21

eis peccati vltione perpetratur. Quod vide
 licet agitur dispositione superius ordinata
 sed inferius iniquitate cōfusa: vt et precedēs
 culpa sit causa subsequētis: et rursum cul-
 pa subsequens sit pena precedentis. Quod be-
 ne in infidelibus et lubricis paulus quasi quā-
 dam semen erroris aspererat cum dicebat.
 Qui cum cognouissent deum: nō sicut deu-
 glorificauerunt: aut gratias egerunt: sed eua-
 nuerunt in cogitationibus suis. Sed quid ex
 huius erroris semine palantur: illico adiun-
 git dicens. Propter quod tradidit illos de-
 in desideria cordis in immundiciā vt contu-
 melios afficiant corpora sua in semetipsis.
 Quia enim cognoscentes deum: peccatum
 superbie intelligendo cōmiserunt: cecantur
 etiam ne intelligant quod cōmittunt: et qui
 intelligentiam suam sequi nolunt in pecca-
 to et causa peccati: et ipsam lumen intelligen-
 tie perdant in peccato et pena peccati. Prio-
 ris ergo peccati merito: peccatorū subsequē-
 tium fouca tegitur: vt qui malum sciēs per-
 petrat: deinceps insite in alia etiā nesciens
 eadē. Hoc quippe agitur: vt culpe culpīs fe-
 riantur quatenus supplicia fiant peccatorū
 ipsa incrementa vitiorum. Nam qz omni-
 potens deus ad penitentiam tempus indulget
 quod tamen humana malicia ad vsus sue
 iniquitatis intorquet: nimirū iusto dei indi-
 cio augeri culpa permittitur. vt ad feriendū
 altius quādoqz cumuletur. Vnde enim rursus
 de quibusdam Paulus apostolus di-
 cit: vt impleant peccata sua semp. Vnde vo-
 ce angelica Joāni dicit. Qui nocet noceat
 adhuc: et qui in sordibz est: sordescat adhuc.
 Vnde Gauid ait. Appone iniquitatem super
 iniquitatem eorum: vt non sint in iusticiā
 tuam. Vnde rursus de domino ab eodē psal-
 mista dicitur.

Capitulum.

13.

Admissio p angelos ma-
 los vias fecit semite ire sue.
 Quae quippe dñs prioribus
 meritis agratū iuste per-
 mittit: etiam subsequētibz
 malignorū spiritū persua-
 sionibus falli: qz cum indigne culpa trahit
 reatus eius in pena cumulat. Unde et ire
 sue dñs viam de semita fecisse perhibetur.
 Latior enim est via quā semita. Ex semita
 vero ire sue vias facere est, ire eās districte

indicando dilatare: vt qui illuminati agere
 recte noluerunt: iuste cecati adhuc faciant.
 vnde amplius puniri mereantur. Vnde per
 moysen dicitur. Non dā completa sunt pec-
 cata ammorcorum. Vnde per eundē moy-
 sen dñs dicit. Ex vinea enim sodomorū vi-
 tis eorum: et ppago eorū et gomorra. Quia
 eorum vna fellis: botrus amaritudinis in
 ipsis. Furor draconum vinū eorum: et furor
 aspidum insanabilis. Nonne hec oīa con-
 gregata sunt apud me: et signata in thesau-
 ris meis. In die vltionis reddā eis. Quia
 multa eorum mala narravit: et tamen illico
 adiungit in tempore quo lapsus fuerit pes
 eorum. Ecce atrocissima illorū facinora de-
 scribuntur: et tamen ad vltionis diē adhuc
 subsequens lapsus aspiciat quo eorū cul-
 pe cumulentur: habent iam quidem vñ feri-
 ri mereantur sed sustineat tamen adhuc pec-
 catum crescere: vt peccantes possit atrocior
 pena cruciari. Jam meretur supplicia pec-
 catum et causa peccati: sed expectatur ad-
 huc vt augmentum supplicij subroget pec-
 catum et pena peccati. Pleriqz vero vnum
 atqz idem peccatū: peccatū est et pena pecca-
 ti: et causa peccati. Quod melius ostendimus
 si res ipsas ad mediū deducamus. Effrena
 enim ventris ingluies in feruorem luxu-
 rie plenitudo carnis infligit. Perperata
 aut luxuria sepe aut prior aut homicidio
 tegitur: ne humanarū legum vltione punia-
 tur. Ponamus ergo ante oculos qz quidā
 voracitatis sibi frena laxauit: qua voracita-
 te superatus adulterij facinus cōmiserit: de-
 sensus autem in adulterio: latenter vīrum
 adultere ne ad iudiciū traheret occidit.
 Hoc igitur adulterium inter voracitatez et
 homicidiū positum: de illa videlicet nascens:
 hoc generans: peccatum et pena est et causa
 peccati. Peccatum pfecto per semetipsum:
 pena vero peccati est: qz culpam voracita-
 tis antit: causa aut peccati est: qz subsequē-
 etiam homicidiū genuit. Eūqz ergo idēqz
 peccatum est: et pena precedentis: et causa cul-
 pe subsequētis: qz transacta dum erag-
 rat: dānat: et adhuc sequentia que damna-
 ri debeant seminat. Igitur qz peccatis pre-
 cedentibus cecatur oculus cordis ipsa cecitas
 que peccantis anūm ex antea cecitate
 damnatioē confundit merito nō vocatur
 qz per hanc ab oculis delinquentis lumen

Deut. 32

B

C

Apo. 22.

21

veritatis absconditur. Bene itaq; dicitur: non enim opera eorum: & ita inducet notitiam & contentur: q; ut sepe dictum est: precedentia numerum mala faciunt ut ad peccandum iterum tenebris subsequenti⁹ involuantur: ut eo iam lumine iusticie videre non possint: quo illud & quando poterant videre noluerunt. Inducere autem nocte domus dicitur: non quo ipse tenebras inferat: sed quo obscura corda peccantium misericorditer non illustret: ut hoc ipm in nocte cecasse sit: a cecitatis tenebris liberare noluisse. Sequitur. (Quasi impios percussit eos in loco videntium.) In scriptura sacra quasi: aliquid pro similitudine: aliquid pro veritate poni consuevit. Pro similitudine enim quasi ponitur: sicut apostolus dicit. Quasi tristes: semper autem gaudentes. Pro veritate enim ponitur: sicut Joannes ait. Tidimus gloriam eius quasi vnigeniti a patre. Hoc aut loco nipi differt vtru pro similitudine an pro veritate sit positum: q; quolibet dicatur: odie aperte praua malorum vira signatur. Impios vero scriptura sacra proprie infideles appellat. Hac namq; distantia peccatores ab impijs discernuntur: q; cum omnis impius sit peccator: non tamen omnis peccator est impius. Peccator enim dicit etiam qui in fide pius est potest: Unde Joannes ait. Si dixerimus q; peccatum non habemus: ipsi nos seducimus. Impius vero proprie dicitur: qui a religionis pietate separatur. De talibus enim propheta ait. Non resurgunt impij in iudicio.

Capitulum.

i4.

Locus autem videntium sancta ecclesia vocatur. In ipsa enim recte constituitur: ut lumen verum quod deus est videtur. Unde ad moysen dicitur. Est locus pene me & ita bis supra petram cum transiet mea maiestas. Et paululum auferam manum meam & videbis posteriora mea. Per locum quippe ecclesia. Per petram dominus: per moysen vero multitudo plebis israelitice figuratur: que domino in terra predicante non credidit. Ipsi ergo in petra steterunt: dominum transiens aspicientes: quia videlicet post passionem ascensionemq; dominicam: intra ecclesiam de qua

etiam fidem christi percipere meruit: & cum pre sentia non vidit eius posteriora cognovit. Dicatur ergo de his quos intra sancta ecclesia divina ultio invenit: in iniquitatibus perducantes: dicatur de his quos vitam ipsius apostolus notat. Quia confidentur se nosse deum: factis aut negat: quasi impios percussit eos in loco videntium. Ibi quippe stabant ubi deum videre videbantur. Ibi tenebras dilexerunt: ubi lumen veritatis aspiciunt: & quantum apertos habuerunt oculos: in fide tenuerunt tamen eos clausos in opere. Unde bene & de iudea dicitur. Speculatores eius ceci: quia videlicet non videbant opere: quod professione credebant. Unde etiam de balaam scriptum est. Qui cadens apertos habebat oculos. Cadens quippe in opere: apertos tenet oculos in concupiscentia. Ita ergo hietiam oculos aperit in fide: & non videntes in opere: intra ecclesiam positi pia specie: extra ecclesiam ineniti sunt impia conversatione. De quibus alias bene scriptum est. Tudi impios sepultos: quoniam adhuc viuunt in loco sancto erant: & laudabantur in ciuitate quasi iustorum operum. Multos enim peste proprie praefatis oblectis sub christiano nomine: ipsa tranquillitas ecclesiastica pacis abscondit. Quos tamen si lenis psecutionis aura pulsauerit: mox extra aream velut paleas tollit.

Capitulum.

i5.

Quidam vero ita christi unitatis vocatione signati: quia christi nomine sublimiter exaltati: pene omnes iam videri fideles aspiciunt: et pro eo quod vocari alios cernunt ipsi non videri fideles erubescunt: sed esse negligent quod dicit gloriant. Rem enim virtutis intime ad decorem summi visionis externe: & qui ante supernum iudicium nudi conscientie infidelitate consistunt: ante humanos oculos professione sancta verbo tenus palliant. Nonnulli autem fidem medullitas tenent sed vivere fideliter nullatenus curant. Insequuntur enim moribus quod crudeliter venerantur. Quibus diuino iudicio sepe contingit: ut per hoc quod nequiter viuunt: & illud perdat quod salubriter credunt. Incessanter namq; se prauis actionibus polluant: & super hoc vin-

Lbt. d.

S

Ira. 56.

An. 22.

Eccles. 8.

21

B

2. Cor. 6

Jo. i.

i. Jo. 4.

Ibid.

2

Actam iusti iudicij retribui posse diffidit:
 et sepe cum bene vivere negligunt: etiam per
 sequente nullo vsq; ad perfidiam delece-
 bantur. Nam qui inimice, districtum iudici-
 um non credunt qui iniuste se peccare suspi-
 cant: igitur pacto vel esse vel dici fideles pos-
 sunt: fidem quippe perdidisse est: incore-
 ptis malis operibus: digna supplicia reddi
 posse non credere. Quia ergo digna fidei
 opera seruare continent: etiam fidem per-
 dunt quaz tenere videbantur. Super quos
 bene per prophetam sub hierusalem spe-
 cie inimicorum destruentiaz verba memo-
 rantur: a quibus soluitur dicit: Exinanite etina-
 nite vsq; ad fundamenta in ea. Paulus
 quippe ait: Fundamentum aliud nemo po-
 test ponere: preter id quod positum est: quod
 est christus Iesus. Inimici ergo destruen-
 tes vsq; ad fundamentum hierusalem etina-
 nunt: quando peruersi spūs a corde fidelis
 um: destructo prius boni edificio operis: so-
 liditate quoq; erbariunt religionis. Si-
 cut enim supra fundamentum fabrica: sic sup
 fidem opera destruntur. Usq; ad funda-
 mentū ergo exinanisse est: cetero bene vine-
 di opere etiam robur fidei dissipasse. Hinc
 etiam ad indez per: Diceremiam dicit: Usq;
 quoq; nempheos: et tantes obstruauerūt
 te vsq; ad verticem. Usq; ad verticem quippe
 obstruere est: post male operationis vsq;
 etiam in ipsa fidei subtilitate corrupti.

Luz enī nequissimi spūs vnusquisq; aut
 maz in prauis operibus inuolunt: sed inte-
 gritatez fidei viciare non possunt: quasi ad-
 huc inferiōra membra possunt: sed ad ver-
 ticem non pertingunt. Quisquis autem in
 fide corrumpitur iam vsq; ad verticē con-
 stupratur. Adhuc enim spiritus quasi
 ab inferioribus membris vsq; ad summa
 pertingit quando actiuam vitaz polluens
 castam celsitudinem fidei dissidentie mor-
 bo corripit. Quia igitur cuncta hec hu-
 manis oculis abscissa sunt: diuinis ob-
 statibus patent: et multi in hac domo fidei
 siue fide moriuntur: dicatur recte. Quasi im-
 pios percussit eos in loco videntium. Ipsi
 os enim se in ecclesia hoibus ostendunt: s;
 q; diuina iudicia latere non possunt quasi
 impj feriuntur. Quibus hoc magis ad sup
 plicij cumulū crescit: q; vnusquisq; eorum
 in ecclesia fidelibus admittus: veritatem si

dei sciendo contemnit: atq; eo grauior vt-
 tio sequitur: quo exemplo rectorum etiaz be-
 ne viuendi eos scientia cōmittitur: quos
 enī eos modo recti ac fideles fratres ostē-
 duntur tot in futuro iudicio testibus impu-
 gnantur. Scitit ergo: q; sequi negligit. Ali-
 et apte subiungitur.

Capitulum.

16.

Quia quasi de industria re-
 cessunt ab eo. Ignorantia
 quippe est quod peccatus
 tribus modis cōmittitur.
 Nam aut ignorantia: aut
 infirmitate: aut studio per-

petratur. Et grauius qdem infirmitate q;
 ignorantia: sed multo grauius studio q; in
 firmitate peccatur. Ignorantia Paulus
 peccauerat: dicebat: Qui prius fui blas-
 phemus et persecutor: et contumeliosus: s;
 misericordiam consecutus sum: q; ignoras
 feci in incredulitate. Petrus vero in firmi-
 tate peccauit: quando oē robur fidei quod
 dño perhibuit vna vor puellē cōcessit: et de
 um quem corde tenuit velle denegauit. Sz
 q; infirmitatis culpa vel ignorantie: eo facili-
 us cergitur: quo nō studio ppetratur. Pau-
 lus que ignorantia sciēdo corripit: et Petrus
 morā et quasi arefcentē iam radicē fidei: la-
 chrymis rigādo solidauit. Et industria po-
 peccauerat hū de qb; ipse p se magister di-
 cebat: Si non venissem et locut⁹ fuisset eis
 petri nō haberēt: nūc aut excusatōem non
 habent de peccato suo. Et paulo post: et vi-
 derūt et oderūt me et prem meū. Aliud ē. n.
 bona nō facere: aliud bonoz odisse docto-
 rem: sicut aliud ē precipitatōe: aliud delibe-
 ratōe peccare. Sepe. n. peccatū precipitatio-
 ne cōmittitur: qd tñ consilio et deliberatōe
 dānatur. Et infirmitate. n. plerūq; soler ac
 cedere amare bonū: sed implere non posse.
 Et studio vero peccare est: bonū nec facere
 amare. Sicut ergo nōnulli peccatū ē gra-
 uis diligere q; ppetrare: ita nequi⁹ ē odif-
 se iusticiā q; nō fecisse. Sunt ergo nonnulli
 in ecclesia q; nō solum non bona faciunt: s;
 et psequuntur: et que ipsi facere negligunt:
 etiā in alijs detestantur. Horū peccatū. s. nō
 ex infirmitate vel ignorantia: sed ex solo stu-
 dio ppetrat: q; videlz si vellent implere bōa:
 nec tñ possident: ea que in se negligūt salte-
 m alijs amarent. Si enim ea ipsi vel solo

Ps. 136.

h. 107.3.

L

1. 2. 1. 1.

Jo. 15.

8

voto appeterent: facta ab alijs nō odissent
sed qz bona eadē audiendo cognoscūt: vi-
nendo despiciunt: alia ducendo persequi-
tur: recte dī: Quia ex industria recesserunt
ab eo. Unde et apte subiungitur. ((Et oēs
vias eius intelligere noluerunt.)) Nō enim
aut in infirmitate nō intelligent: sed intelli-
gere noluerunt: qz sepe que facere despiciunt
et scire p̄tendunt. Et etia scriptū ē: Seruus
sciens volūtate dñi sui z nō faciens iusta
eā: plagis vapulabit multis: punitatē pec-
candi estimant remediū nesciendi. Qui nī
mirā sola supbie calligine tenebrescūt: atqz
ideo nō discernūt qz aliud est nescisse ali-
ud scire noluisse. Nescire enī ignorantia ē:
scire noluisse superbia: z tanto magis excu-
sationē nō possunt habere qz nesciunt: quā-
to magis eis etiam nolentib⁹ oppositur qz
agnoscant. Quā per Salomonē dī. Nūquā
sapientia clamabit: z prudentia dat vocem
suā in summis excelsib⁹ verticibus: sup vi-
am in medijs stans semitīs: Transisse for-
tasse per viā vite temporalis eū eius igno-
rantia poteramus: si hec eadē sapientia in
semitē angulis cōstitisset. Inuestigāda fue-
rat: si occultā nō noluisse. Sed postqz incar-
natōis sue mysteria publice ostēdit postqz
humilitatis exēpla superbientibus p̄buit:
seruetipsam nobis quasi trāscentib⁹ in me-
dijs semitis fixit: vt videlicet i eaz quā que
rere volumus īpingamus: z quā transeun-
tes videre negligimus: tangamus offendē-
tes. Dicatur itaqz: z oēs vias ei⁹ intelli-
gere noluerunt. Quia gpe est incarnate sapien-
tie: oīs actio quā tēporaliter gessit. Ale ei⁹
sunt viuendi ordines: quos ad se venienti-
bus strauit. Tot itaqz ad se venientib⁹ vi-
as p̄buit: quot bene viuendi exēpla mon-
strauit. Humilitatis ei⁹ vias p̄pheta aspe-
rerat: cū suspirabat dicens. In mandatis
tuis me exercebo: z cōsiderabo vias tuas.
Hinc rursum de vnoquoqz iusto dī: Qui cu-
rat vt per dñica exēpla gradatur a domi-
nio grassus hōis dirigatur: vt viam eius cu-
piat nimis.

La. 17.

Quia ergo superbi quib⁹ hu-
militatis officē facta contē-
nunt. recte dī. Quia ei⁹ in-
telligere noluerunt. Aliē n.
iste visione despecte sunt: s;
intellectu reuerende. Aliud

gpe est in eis quod cernitur: aliud qd ex-
pectatur. Quid enī in hac vita aliud qd de-
sectionē: spūa iudicia: mortēqz inuentūz
oculis ostēdit. S; p hec infima transitur ad
summa: p hec dedecora que p̄cedūt eter-
na nobis z glorioza pollicētur. Vidērit er-
go supbi vias dei: sed intelligere noluerūt
qz dum abiecta que in se ille ostēdit dīpi-
ciunt: perdidērūt isti sublimia que p̄mittit
Quia itaqz dei intelligere est: z humilitatē to-
lerare transitoria z perseveratē expectare
māsurā: vt exēplo dīcoleterna querat glo-
ria obprobrijs temporalibus comparata: z
nō qd hīc gl'os tolerat: sed in id quod expe-
ctat tendat. Ad hec ergo superbi clausos
oculos tenuerunt: qz dum in gloria p̄sens-
tis vite superbiunt humilitatis dīlice celsum
dū nō viderunt. Lumen enī intelligentie
humilitas apte: superbia abscedit. Nam se-
cretū quoddam pietas ē: z tanto min⁹ ad
illud animus peruenit: quāto magis in-
mescit: qz coipso foras repellitur quo iūani-
us inflatur. Seguitur. ((Ut peruenire faceret
ad eā clamorē egeat: z audiret vocē paupe-
rum.)) Cū enī superbiunt: clamant ad deū
hī q ab ipso superbientibus opprimuntur.
Vere certe iccirco dī q ad deū fecerunt cla-
morē pauperē peruenire: qz istis cadentib⁹
in eoz locū pauperes. Ipsi humiles subro-
gantur: z qz hoc eoz casu factū est: ipsi se-
cisse referuntur: eo videlz locutionis genere
quo pugnare castra dicimus: qz pugnat ex
illis vel certe qz cuncta que superius dicta
sūt referri ē ad rectores ecclesiasticos pos-
sunt: q relicto predicatōis studio sub occa-
sione regimīs terrenis negotijs inoluuntur:
apte subiungitur: vt peruenire facerent ad
eum clamorē egeat: z audiret vocē paupe-
rum: qz nimirum dū ipsi caris secularibus
occupati predicatōis officium deserūt: gre-
gem subditū in querelāz prumpere clamo-
rem cōpellunt: vt quasi iure viuisqz subie-
ctus de vita ficti pastoris innumeret cur te-
neat magistrī locū q nō exercet officium.

La. apitulum. 18.

Quāvis fortasse melius per
tumorē potentis superbia
indeoz: z per clamorē pau-
perum desideria gentium si
garantur: sicut attestante
veritate per epulante spū

Luc. 12.

Pro. 8.

Ps. 118.

Adde binitez iudaicus populus designatur: copiam. legis nō ad necessitatem salutis: sed ad pōpam elationis affluens: atq; in preceptorum verbis nō semetipsum ordinare reficiens: sed iactanter ostendens: et per vulnerum lazarus q; interpretatur adu-
tius: forma populi gentilis exprimitur: quez diuina adiutorium tanto magis erigit: quā to minus de suarum virum facultate confidit. Qui pauper et piens vlcis? esse de scribitur: q; gentilitas corde humilis peccata eorum suorum appetit confessiones. Nam si-
cut in vulnere ab iernis trahitur virus in carnis in confessione peccati dum in publi-
cum secreta panduntur: quasi molis humo-
res a visceribus intimis foras propiunt. Illis ergo peccantibus pauperum clamor auditur: q; dum indei contra deum super-
biant: ad deum vora gentilitas peruenit. Unde et mor hec ipsa inensa ac profunda iudicia perhorrescens: nō ea curat ratione disferre: sed admiratione venerari atq; ait: Ipso enim cōcedente pacem: q; est qui condemnet. Et quo absconderit vultum suum: q; est qui cōtempletur eum. Nemo ergo discutiat cur stante iudaico populo du-
dum in infidelitate gentilitas laeuat: et cur ad fidem gentilitate surgente iudaicū po-
pulum infidelitatis culpa pstravit. Nemo discutiat cur alius trahatur ex dono: ali⁹ re-
pellatur ex merito. Sin. gentilitatem mira-
ris assumptam: ipso cōcedente pacem: q; ē
q; condēnet. Si indeam obisupercis perdi-
tam: ex quo absconderit vultum suū q; est
q; contempletur eum. Itaq; cōsiliū sūme
et occulte virtutis satifacio sit aperte ra-
tionis. Unde et in euangelio dominus cum
de huius rei cā loqueretur ait: Confiteor: tibi
pater domine celi et terre: q; abscondisti
hec a sapientibus et prudentibus: et reuela-
sti ea parvulis. Ita pater. Atq; mor tanq;
rōnem quādam abfconffionis ac reuelatio-
nis adiungens ait: q; sic fuit placitum ante
te. Quibus nimirum verbis exempla humi-
litaris accipimus: ne temere disferre super-
na consilia de aliorum vocatione: aliorum
vero repulsionē presumamus. Cum enī in-
tulisset vtrūq; nō mor rationem reddidit:
sed sic deo placitum dicit: hoc videlz osten-
dens: quia iniustum ē nō potest quod pla-
cuit iusto. Unde et in vīca laborantib⁹ mer

cedem reddens cum quosdam operarios
inequales in ope equaret in premio: et plus
in mercede quereretur qui labori amplius in-
suadasset ait: Nōne ex denario conuenisti
mecum? Solo autem et hūc nouissimū va-
re sicut et tibi aut non licet mihi quod volo
facere? In cunctis ergo qui exterius dispo-
nuntur aperte causā rationis est occulte ius-
ticia voluntatis. Dicitur itaq;. Ipso enim
cōcedente pacem q; est qui condēnet. Et
quo absconderit vultum suū: q; est qui con-
templetur eum.

Capitulum. 19.

Quia sic nimis sicut ma-
xima sic singula deus indi-
cat sicut cuncta: apte subis-
gitur. Et super gentem et su-
per omnes hoies. Ac si ap-
te ammonemur intende-
re q; hoc iudicij quod super vnam gen-
tem describitur etia; super omnes homines in
iustitij examinatione celebratur: vt ali⁹ eli-
gatur: alijs repellatur occulte: sed nullus
inuisit. Hoc ergo quod i maximis fieri cer-
nimus: etiam in nobis singulis eante timea-
mus. Sic enim intendunt diuina iudicia su-
per vna animam: sicut super vnam urbem
sic super vnam urbem sicut super vnaz gen-
tem: sic super vnam gentem sicut super vni-
uersam generis humani multitudinem: q;
et sic intendit dominus singulis: ac si vacet a
cunctis: et sic simul intendit oibus ac si va-
cet a singulis. Qui enī omnia amministra-
do implet: regit implendo nec vniuersis deest
cū disponit vni: nec vni deest cum disponit
vniuersos: cuncta. s. nature sue potentia ge-
tis operatur. Quid ergo mirū quia nō an-
gustatur itentis: qui opatur getus. Dicit
itaq; q; hoc subtile iudicium crearet et sup-
gentem: et super omnes homines. Quia igitur
de specie transiit ad genus: nūc de ge-
nere se conuertit ad speciem et quid indea
proprie mereatur ostendit dicens. Qui re-
gnare facit hominem hypocritam: propter
peccata hypocrite.

Capitulum. 20.

Eram nāq; regem super se
indea regnare noluit: et ite
circo erigentib⁹ meritis hy-
pocritam acceperit: sicut ipsa
quoz veritas in euangelio

Jo. 5.

1. Thes. 2.

Sic ergo venit in nōse patris mei: et non accepisti mei: si alius venerit in nomine suo illum accipietis. Et sicut Paulus ait: Pro eo quod charitatem veritatis nō receperunt: ut saluti fierent: ideo mittit illis deus operationem erroris: ut credant mendatio. In eo ergo quod dicitur qui regnare facit hominē hypocritam: propter peccata populi: pōt ipm omnium hypocritarum caput antichristus designari. Seductor: quippe ille tunc sanctitatem simulat: ut ad iniquitatem trahat. Sed propter peccata populi regnare permittit: quia nimirum tunc ipsi sub illius regimine perduntur: quia eius dominio digni ante secula pfectiuntur: quia peccatis subsequenter exiguant: ut sub illo indicio precurrentibus disponantur. Quod ergo tunc antichristus super impios regnat: nō est et iniusticia iudicis: sed ex culpa patientis: quibus plerisque et principatum illius nō videntur: et tamen illius principatum peccatorum suorum condicione deseruiunt: quia et quem dominantem habere minime conspiciunt: eum penultimo putant: ut venerantur. Alii nō eius merita sunt: quia per affectate sanctitatis spem appetunt videri quod nō sunt. Ille namque principaliter hypocritam sumit: quia sit damnat? hō et nequaquā spūs dñi se esse mentitur vel simulat. Sed penultimo ex eius nūc corpore pdeunt quia iniquitates suas sub tegimine sacri honoris abscondunt: ut pfectione videri appetant quod eē operibus recusant. Quia enim scriptum est: Omnis qui facit peccata servus est peccati quāto nūc liberius pagat que volunt: tanto eius servitio obnoxii obligantur. Sed nullus qualem rectorem patitur esse quem patitur acies: quia nimirum sui fuit meriti: perneris doctoris subiacere videri. Culpa ergo propria magis accusat operis quam iniusticia gubernantis. Scriptum namque est: Dabo tibi reges in furore meo. Quid ergo illos nobis pcesse despiciamus quorum super nos regimina et domini furore suscipimus? Si igitur transiente deo secundum nostrā merita rectores accipimus in illorum actione colligimus: quid ex nostra estimatione pensamus: quibus plerisque et electi subiacent reprobis. Unde et dicitur David: Saulen pertulit: sed subsequente culpa adulterij proditur: quia dignus tunc fuit qui tanta prepositi asperitate premere.

Sic ergo secundum merita subditorum tribuitur psona regentium: ut sepe quidam boni: accepto mori regimine pntentur: sicut scriptura sacra de eodē Saule intulit: quia cor tui dignitate mutavit. Unde scriptum est: Cum esses parvulus in oculis tuis caput te consumi in tribubus israel. Sic pro qualitatibus subditorum disponuntur acta regentium: ut sepe pro malo greges etiam vero boni delinquant vita pastoris. Ille enim deo attestatē laudatus: ille superiorum mysteriorum confusus. David propheta tumore repentine elationis inflatus populus numerando peccavit: et tamen vindictam populus David peccatis suscepit. Cur hoc: quia videlicet secundum merita plebium disponuntur corda rectorum. Iustus deo iudex peccantis vitium et ipsorum animadversione corripuit: ex quorum causa peccavit. Sed quia ipse scilicet sua voluntate supbens a culpa alienus nō fuit: vindictas culpe et ipse suscepit. Nam ira sentiens que corporaliter populum pertulit: rectoris quoque populi iusto cordis dolore prostravit. Certum ergo est quia ita sibi invicem: et rectorum merita cōnectantur et plebium: ut sepe ex culpa pastorum deterior fiat vita plebium et sepe ex plebium merito mutetur vita pastorum.

Capitulum. 24.

Ed quia rectores habent in dicem suū magna cantela subditorum est nō temere vitam indicare regentium. Neque enim frustra per semetipsum dñs eos nūmulario sudit: et cathedras vendentium colubas euerit nimirum significans quia per magistrōs quidem vitam indicat plebi: sed per semetipsum facta examinat magistrōs. Quāvis et subditorum vita que a magistris modo vel dissimulantur in dicari: vel nequeat: eius penultimo iudicio reseruantur. Igitur dñs salua fide res agitur virtutis ē meritū: si quod prioris ē tolerat. Tamen debet humiliter suggeri si forsalle valeat quod displicet emendari. Sed curam dñi sumopere est: ne in superbiā trāseat iusticie iordinata defensione dñi rectitudinē incaute diligat: ipsa magistra rectitudinis humilitas amittat: ne cū sibi pcesse despiciat quem forsasse contigit: ut in aliqua actio

Jo. 8.

21

ne reprehendat. Cōtra hunc tumores superbie subditorum mens ad custodia humilitatis edomatur si infirmitas propria incessanter attenditur. Nam vires nostras veraciter examinare negligimus: et quod de nobis fortior credimus: ideo eos quod nobis prelati sunt districte iudicamus. Quo. n. nosmet ipsos nimis agnoscimus: eo illos quos reprehendere nitimur: plus videmus. Singula hec mala sunt que sepe a subditis in prelatos: sepe a prelati in subditos committuntur: et oēs subditos hi qui presumunt minus quam ipsi sunt sapientes arbitrantur: et rursus qui subiecti sunt rectorum suorum actiones iudicant: et si ipsos regimini habere contingeret se potuisse agere melius putant. Cui plerumque fit: ut et rectoris minus prudētes ea que agenda sunt agere nō videant: quod eorum oculos ipsa nebula elationis obscurat: et nōnūquam his qui subiectus est hoc cum prelati fuerit faciat quod dudum fieri subiectus arguebat: et pro eo quod illa que iudicauerat perpetraret: saltem quod indicauit erubescat. igitur sicut prelati curandū est: ne eorum corda estimatione singularis sapientie locus superbi exollatur: ita subiectis prudendū est: ne si bi rectorum facta displiceant.

Capitulum. 22.

Sicut magistro vita iure reprehenditur: opus vero eos subditi et cum displicet veniuntur. Sed hoc est solerter intuenti nō aut quē venari necesse ē imitari appetas: aut quem imitari despicias venerari cōtēnas. Subditis etenim tenenda vita est rectitudinis et humilitatis: ut sic reprehensibilis magistro facta displiceant quatenus subditi mens a seruanda magisterij reuerentia nō recedat: Quod ubi de hoc ebriato exprimitur cuius indata verecundia boni filij auersi veniendo terebant: Quersari prope dicimus: quod reprobumus. Quid ergo quod filij decēda patris inspecto dorsis pallio auersi venientes opiant: nisi quod bonis subditis sic propositis suorum mala displiceant: ut tamen hec ab alijs occultent. Opimēntū auersi deferunt: quod iudicantes sacra et venerantes magisterium nolunt videre quod regunt. Sunt nōnulli pro quod si parum quod de spiritali conuersatione inchoant: cum

rectores suos temporalia agere et terrena considerant mor ordinē sapientie dispositionis accedunt: quod nequaquam boni ad regendū prelati sunt: quod conuersationis infirme exempla monstrant. Sed hi nimis dum tempore se a rectoris suorum reprehensione negligit: culpe sue exigentis meritis vix ad reprehensionem conditoris excedunt: cuius pfecto dispendio inde ab humilibus rector agnoscat: unde ab elatis nō recte iudicatur. Quod cuius potestas regiminis ministrari nō potest sine studio cure temporalis. Aliquando omnipotēs deus mira dispositōe pietatis ut tenere spiritualium mētēs a terrena cura disticte sint: omnes regiminis curis ac laboriosis cordibus inuigilet: ut tanto ille ab hoc mundo securi lateant: quanto hec in terrenis sollicitudinibus libenter elaborant. In exhibendō quippe suscepti oneris: pro ipsi quoque utilitatibus subditi dare vie sunt mudane seruitutis. Et sepe ut beati est misericors deus quod suos tenere diligit: eo solite ab externis actionibus abscondit. Nam et plerumque paternitas ad eā laborē seruos virgīt a quo subditi filios suspendit: et inde filij sine veratione decori sunt: unde serui in puluere sedantur. Quod si recte in ecclesia viuuntis agatur: ipsa tabernaculi cōstructione signatur. Id ad dyosen prope diuina voce precipitur: ut ad tegēda iterins sancta sanctorum ex byssococco atque iacinto vela trahant: infusumque est: ut ad prelegendū tabernacula vela cilicina: et pelles extēderent: que nimirum vel pluuias vel ventos vel puluerem tolerarent. Quid ergo pro pelles et cilicia quibus tabernaculum tegitur: nisi grossas hominum mentes accipimus: que aliquando in ecclesia oculto vel iudicio quibus dare sint pferant. Que quod fuisse curis temporalibus nō timent oportet ut tēporaliū ventos et pluuias huius mundi extrarieratibus portet. Quid pro iacintum, coccum bisumque signatur: nisi sanctorum vita tenera sed clara: Que dum cante in tabernaculo sub cilicijs et pelibus absconditur sua integra pulchritudo seruatur. Et enim in interiora tabernaculi byssus fulgeat: coccus coruscet: iacintus ceruleo colore resplendeat: desuper pelles cilitia umbres ventos et puluerem portant. Qui igitur magnis virtutibus in sancte ecclesie sinu proficiunt: prepositorum suorum

vitam despiciere non debet: cum vacare eos rebus exterioribus vident: qz hoc qd ipsi securi intima penetrant: ex illorum adinme to est qui contra procellas huius seculi exterius laborant. Quia enim cadore sui gratiam retineret: si byssum pluvialis tangeret: Alit quid fulgoris atqz claritatis coccus vltacynitas ostenderet: si hec susceptus fedaret: Sit ergo desuper textura cilitij fortis ad pulnere: sit inferius color: lacynctinus aptus ad deoem: oment ecclesia qui solis rebus spiritualibus vacant: regat ecclesia quos et labor reru corporaliu no grauat. Nequa ergo contra rectore suum, exteriora agentem marmuret: is qui intra ecclesiaz sancta iam spiritaliter fulget. Si enim secure interius: vt coccus rutilas: cilitium quo ptegeris cur accusas: Ca. 23.

Ed a quibusdam queritur qz nam salte pro utilitate subditorum cuius rectores nimie teporalibus curis in seruiant pleriqz in ecclesia eorum exeplo deterrescunt:

Quod vera valde esse qz abneget: cum curari a pastoribus terrena qz celestia sollicitus videtis. Sz neqz hec inuisa sunt: si vt superius diximus mores pudentiam iusta subditoz merita disponuntur. Occulte namqz et sponte perpetrare culpe erigunt: vt prana et a pastoribus exempla pbeantur: quatenus iusto iudicio is qui de via dei supbus exorbitat: in via qua graditur etia p ducatum pastoris offendat. An per prophetam quoqz pnuicians studio dicitur: no maledicentis voto. Obscurentur oculi eoz: ne videant: et dorsum eozum semp incurua. Ne si dicat. Qui humane vite actionibus quasi ppendendis itineribus pstant. Veritatis lucem non habent: vt et qui sequunt subditi iniquitatu suarum oneribus incuruati: oem statum rectitudinis amittant. Qd factum pculdabio in iudea nominis: cum in ipso nostri redemptoris aduentu phariseozum turba atqz sacerdotu a vero lumine mentis oculos clausit: et per preposito exeplo gradiens in infidelitatis tenebris populus errauit. Sed queri ronabiliter pot quod hoc in loco dicitur: qd regnare hypocrita dñs facit est de hac re specialiter per pphetam conquirit dicens. Ipsi regnauerunt et no ex me: pncipes extiterunt: et no cognoui. Quis enim re

cte sentiens dicat: qz facit dñs qd minime cognoscit. Sed qz scire dei approbare e: ne scire reprobare: vnde gbusdam quos reprobat dicit. Nescio vos vii sitis: discedite a me oes oparij iniquitatis. Et aliquando facere dei est: id qd fieri phibet irascendo pmittere. Unde et regē egyptioz se obdurare asseruit: qz videt obdurari pmissit. Adro modo hypocritas dñs et regnare facit et nescit: facit finendo: nescit reprobando. Unde necesse est: vt ad omne qd in hac vita concupiscat prius voluntas interna requiratur. Quia et humani cordis auris percipere appetit: sciat quia hec non verbis: sed rebus sonat. Locus ergo regiminis cum regendis offertur: in se prius necesse est: vt quisqz discant: si hoc vita congruit: si ab honore actio no dissentit: ne iustus diuin rector eo post in tribulatione ne preces no audiat: quo ipsa quoqz et de quo tribulatio oritur: exordia honoris ignorat.

Sancti Gregorij. Liber. 26. Ca. 1.

In locutio

nibus suis hoc arrogantes viri habere et inter alia pprium solent: q ab auditoribz suis ne quid fortasse inordinatu dixerint: tunc requirunt cause laudabiliter aliqui

buisse cognoscunt. Hec videt faciant non quo de dictis suis ambigat: sed quo ab audientium iudicio saniores querant. Na igniri facile poterunt: quo animo pauerant: si quisqz cum eorum bona laudat etia mala reprehendat. Certu appet est: qz sicut ista matur laudibus: ita correptionibz inflamatur: et a quolibet se vel iuste reprehendi despicunt: mors in malis suis fomitem defensionis erigunt. Quod ergo de bonis suis humiliter ambigunt: qui mala sua defendere etia peruersi moluntur: Ille est enim vere humilis in bonis: qui non est defensor i malis. Na qui de malis suis arguit: et contra pba arguetis accedit: quando de bonis suis quasi humiliter titubatur: p humilitatis voce

Enclis

2

2

De. 73

23

De. 8.

hūmili appetit non doceri: hūmili itaq; vitāz
arrogantiū signans: postq; multa interna et
sublimia intulit: ecce in verbis formā hūmi-
litas assumit: et equalitate pposita: sub
quādā disciplinatus imagine beatam Job
alloquitur dicens. Quia ergo locutus suz ad
deum: te quoq; non pphibebō. Si errauit in
doce me si iniquitatem locutus sum: vitra
non addam. Sicut sepe cōtingit vt bona lo-
quantur et mali: multa hūmili fortia paulo su-
perius se dixisse memorat: et secutus itcirco
ne fortasse errauerit regrediebatur. Neq; enī re-
quireret si se errasse credidisset. Est nāq; vt
vt dixi ppria arrogantia fraus: vt tunc de
errore regredere studeant: quādo se houerint
non errasse. Qui rursum regredere: vel argui
de errore despiciunt: si qñ se errasse veraci-
ter ptegnoscunt. Non enim effesse videri
humiles appetunt et tunc regrendo speciez
humilitatis assumunt quando de ipsa ma-
gis rēgione laudantur. Sed q; oīno diffi-
cile est: vel elatio que regnat in corde non
erūpat in voce: auditores arrogantia si co-
rā dicta paulisper taciti expectant atq; cōsi-
derant: citius corda illorū subsequētia ver-
ba manifestant. Bū gippe morari non pos-
sunt in ipsa humilitatis imagine quā specie-
tenuis sumat. Supbis enim mentibus hu-
militas alta est: et cum eius formā condescē-
dere ambiunt: lassatis animi gressibus qua-
si a cluosis atq; asperis itineribus dilabū-
tur. Alieni est scilicet qd videri appetant: et i-
circo eius imaginē diu iherere nequaq; pos-
sunt. Grane pondus estimant: eū eam sal-
tem specietenus portant: et quonq; hūc abq;
ciant: vim quandā in corde patiuntur: q; vī
delicet elationis vsu male dominantes de-
seruiunt: atq; eius imperio semetipsos sicut
pcedere compelluntur: ne diu possint videri
qd non sunt. Unde hūmili quoq; postq; de er-
rore doceri se petiq; postq; iniquitatem non
se vitra locuturū pmitit: subito ad hūmi-
latis specie ad verba humide causatōis exi-
mit. Nam subdidit dicens. Nunquid a te
deus expeidit eam: q; displicuit tibi: Ne si di-
ceret: ego coram dño ratiōis posuiturus suz.
Cur modo iniquitas mea a te reprehendi-
tur que constat q; in iudicio a te non requi-
ratur.

Et viri cum iniuste ab hominib;
impetuntur ad supernam iudiciū

recurrunt. Unde et ab eodem beato Job di-
citur. Ecce in celo testis meus: et cōscius me-
us in excelsis. Et q; ei placere summopere cupiūt
eius solius testimonium regunt. Peruenit
quoq; q; infortium vitā deserunt: sed nōnū-
quā eloquia sequuntur: cū de suis male ge-
stis increpantur hoc assumunt in argumēti
tum defensionis: qd iusti proferunt in testi-
monii puritatis. Unde eis cōsuetudo iam
facta est: vt si quis eos de factis suis argu-
at: dei magis iudiciū quā hominū querat.
Et deo enim et cum se dānandos nouerint
iudicari non metuant: et iudicari ab homi-
nibus erubescunt. Proponunt ergo maius
qd non metuant: vt in hoc minus declinare
valeant qd erubescunt. Scriptū quippe ē.
Unusquisq; nostrū pro se rōnes reddet deo.
Quia ergo tunc dānatio vniuersūq; ma-
nifesta est: ex inde modo iniqui colligunt: vt
etiam peruersa vniuersūq; actio sit secu-
ra: ne modo eam quilibet iustus arguendo
discutiat a qua constet qd in iudicio alienū
existat. Ut contra piori conscientie grande
sibi conferri pmissū credant: cum de gēn-
dam modo suis actionibus illicitis arguin-
tur. Proponit enim ante oculos cordis: q;
districte dei iudicium tanto verius tūc sup-
eos mitigabitur: quāto nunc acius arguen-
te homine puenitur: et temporale iras super
se lucra computant: per qd se eternam posse
evadere nō ignorant. Hūmili ergo typū cum-
etorum arrogantia tenens: et magis eligens
eterna infectione percuti qd temporaliter in-
crepari dicat. Nunquid a te deus expeidit eam
quia displicuit tibi: Quia sō esse culpabi-
liores solent hi qui loqui intentione ichoat
q; qui respondēt: subdidit dicens. Tu enim
cepisti loqui: et non ego. Eo se innocentē cre-
didit: quo pulsatus erupit: nimis nesciens:
q; innocentia non tempore defenditur: sed
rōne. Quid enim eius defensionibus animi
neculatur: qd et si tacenti inuālit intulit recta
tamē inchoanti praua respōdit. Postq; ve-
ro in hōis elationis ostendit: ecce iterū sub
regitōnis velamine palliat: atq; insert dī-
cens. Qd si quid melius nosti loquere: quā-
vis dā nō ait: q; melius nosti: sed si qd meli-
us nosti loquere: nimis hoc ipm superbiū est:
de melioris scientia dubitasse: hoc tamē q;
beato Job locū loquendi tribuit: humilita-
tem se crepauisse indicauit. Sed sicut supra

Ro. 8.

3

lam dictū est: qz in actione arrogantium oē qd superducto sermone tegitur: prorsūpere rursum intentione elationis apitur: cū? be liu innotuit: qua mente beatū Job loq po stulante. Nam sequitur. ((Qui intelligētes loquant mihi: vt vir sapiens audiat me.)) Job autem stulte locutus est: z sba illi? nō sonant disciplinam. Ecce dum quasi humili ter beato Job loq tribuit quid intrinsec? ge staret ostēdit dices: viri intelligētes loquant tar mihi: dedignatus videlz si beatus Job loqui psumeret: q quasi eius intelligere ver ba nō posset. Et qz nō solū ad loquendū: sed etiā ad audiendū beatū Job idignū fuisse indicant: alio addunt. Vir sapiens audiat me. Al si diceret: pūc loqui iuste conceditur: qui etiā audire verba sapiētiaz nō meretur. Atqz mor aperte qz despecta de illo sentiat manifestat dicens. Job autē stulte locutus est. z verba illius non sonant disciplinam. Sine disciplina locutū beatum Job credidit: qz iustum se in suis opib? fuisse memorauit. Verū fortasse be liu diceret: si ea que beatus Job de ipso narrauerat: nō de illo hec eadem ipse disciplinē auctor est i misset. Innocenter enim Job se asseruit fla gellatum: quem deus etiā pbiuit frustra pēssum. Quid ergo vor pēssi superbum sonuit: que a sententia ferientis nullat? nus discrepauit? Incauti sunt humiles qui se mendacio illaqueant: dum arrogantiam vitant imo mentiendū superbi sunt: qz con tra veritatez se erigunt: quā relinquit. Qui enim necessitate cogente vera de se bona lo quitur: tanto magis humilitati iungit quā to z veritati sociat. In paulus humilis nō fuit: quādo emulatione veritatis cōtra fal sos apostolos tor de se discipulis fortia ge sta narrauit. Cui nimirum veritati inimicus existeret: si abscondendo virtutes proprias pēccatores eorum pualere pmisisset. Sed qz arrogantes viri in eo qd bonorum dicta superbe examinant. verborū magis superfi ciam qz rerum ordinem pensant: be liu beati Job sententias disciplinam credidit nō so nasse.

La. 3.

Quia vero sepe asperitas in perborum vſz ad duriciāz maledictionis extendit il lo cōtra beatum Job: qua si ad penū faciēs verba

subiungit: Pater mi probetur Job vſq ad finem. Ecce hoc quod quasi de arrogātie tu more conceperat: in verbis etiam maledic tionis exaltat. Sed fortasse benivole vni probationis optaret: si stersse eum in proba tione iudicasset. Ut ergo aperte malicia ei? crudelitatis appareat: probari adhuc per flagella deprecatur: quem inter flagella lap sum fuisse iam queritur. Premisit que sen sit vt apertius cognosci debeat: quod apta nit. Adhuc ferri postulat quem iam peccat se sub mōna ferētis accusat. Propria hec arrogantium vota sunt: vt vitam volētis examinari acius deprecantur: qz quanto si bimetipſis iustiores sunt tanto alienis dolo ribus duriores existunt. Mēsciunt enim i se passionem aliene infirmitatis trahere: et si car fuerit etiā: prorsū imbecillitatis misse rer. Quia enim de se alia sentiat iecero his malibus nullatenus condescendunt. Be liu beatum Job pro culpa percussam credidit: atqz ideo exhibendo ei pietatis viscera nec inter tot dolores estimant: viri aut veraci ter sancti cum flagellari quēpiā etiāz pro culpa cognoscent: z si quedam eius inordi nata corripiunt ad quedam tamen dolētis compatiuntur: z sic sciunt tumentia pme re: vt sciāt etiam cūenta resouere: quate nus in eis cum dura emoliant infirma robo rentur.

Capitulum.

4.

E contra arrogantes viri quia charitatis viscera non habent: non solum nō com patiuntur etiam iustis do lentibus sed eos iuper sub specie iuste icrepationis as ſigunt: vt vel si qua in eis sunt parua mala exaggerant vel ea que vere sunt bona ma le apud se interpretando cōmutant: quan tis etiam casti doctores sepe exaggerare so leant delinquentium vitia: z ex quibuscūqz signis publicis oculta rimari vt possint ex minimis maiora cognoscere. Unde ad Eze chiel dicitur. Fili hominis fode parietem. Ubi mor subdit. Et cum fodissem parie tem apperui hostiam vni. Et dixit ad me. Ingredere z vide abominaciones pessimas quas isti faciunt hic. Et ingressus vidi: et ecce omnis similitudo reptilium et animalū

3 2

sum abominatio et vniuersa idola domus israel depicta erant in pariete. Per ezechielem quippe ppositum persona signatur: per parietem duricia subditorum. Et quid est parietem fodere: nisi asperis correptionibus duriciam cordis aperire. Quae cum perfodisset apparuit ostium: quia cum cordis duricia asperis correptionibus aperitur: quasi quaedam ianua ostenditur: et quia omnia in ea quae corripit cogitationum interiora videantur. Unde et bene illic sequitur. Et dixit ad me. Ingredere: et vide abominaciones pessimas quas isti faciunt hic. Quasi ingreditur per abominaciones aspicit: qui discussis quibusdam signis exterius apparentibus: ita corda subditorum penetrat: ut cuncta et quae illicite cogitant innotescant. Quia et subdidit. Et ingressus vidit ecce ois similitudo reptilium: et animalium abominatio. In reptilibus cogitationes omnino terrene signantur: in animalibus vero iam quidem aliquantulum a terra suspense: sed adhuc terrene mercedis premia regrentes. Haec reptilia toto ex corpore terre liberent aialia autem ventre a terra suspensa sunt: appetitu tamen gula ad terras semper inclinant. Reptilia itaque sunt intra parietem: quando cogitationes voluntur in mente: quae a terrenis desideris nunquam lenantur. Animalia quoque sunt intra parietem: quando si qua iam iusta: si qua honesta cogitant: appetendis tamen lucris temerariis honoribusque deferunt: et per semetipsa quidem iam quasi a terra suspensa sunt: sed adhuc per ambitum quasi per gulae desideria sese ad ima remittunt. Unde et bene subditur. (Et vniuersa idola domus israel depicta erant in pariete.) Scriptum quippe est. Et auaricia quae est idolorum seruitus: recte ergo post animalia idola describuntur: quia et si honesta actiones quasi a terra se erigunt: ambitione tamen inhonesta semetipsos ad terram deponunt. Bene autem dicitur: depicta erant: quia dum exteriora rerum intrinsecus species attrahuntur in corde quasi depinguntur quod fictis imaginibus cogitantur.

Capitulum.

5.

Notandum itaque est quia prius foramen in pariete: ac deinde hostium cernitur: et tunc deinde occulta abominatio demonstratur: quia nimirum vniuersus prius peccati signa

forinsecus: deinde ianua aperte iniquitatis ostenditur: et tunc demum omne malum quod intus latet aperitur. Iamque etiam solent sancti doctores graniter minuta discutere: et ab extremis erroribus ad occulta possunt maiora peruenire: verba asperis increpationis mouent ut spinas mortificare cogitationis eradiceat: et hec cum agunt charitatis amore: sentiunt non inflatione elationis intumescunt. Adhuc enim pro ipsis parati sunt: quos quasi visus ad mortem sentientes affligunt: seruati in cogitatione quod diligunt: sumunt in specie quod persequuntur: bona predicantes infirmis: mala autem cauentes prouocant: non ut belin desiderantes erorant: erga commissos fibula nonnunquam in correptione seruent: ac si de terra quietate nihil habeant: sed ita in dilectione tranquilli sunt: ac si nullus eos sermo accendat. Valde enim metuant ne si a propiorum correptione cessauerint: ipsi pro eorum damnatione puniantur: et cum ad verba se inuicem: nis inflamant inuicem quidem ad hec veniunt: sed tamen hic defensionem sibi apud iudicem preparant. Unde et eadem rursum ezechiel dicitur. Fili hominis sume tibi latere: et pones eam coram te: et scribes in eo ciuitatem iherusalem: et ordinabis aduersus eam obidionem: et edificabis munitiones: et compozabis aggerem: et dabis eorum castra: et pones arctes in gyro. Et tu sume tibi sartaginem ferream: et pones eam in super ferrea inter te et inter ciuitatem. Quis enim ezechiel nisi magistro spiritum tenet cum dicit sume tibi latere: et pones eam coram te: et describes in eo ciuitatem iherusalem. Doctores quippe sancti sibi latere sumunt quando terrenis cor auditores: ut doceant apprehendere. Quae latere coram se ponunt: quia tota illud sollicitudinis intentione custodit. In quo et ciuitatem iherusalem inuenitur describere: quia predicando terrenis cordibus: curant summo quanta sit super pacis visio demonstrare. Cui bene etiam dicitur: et ordinabis aduersus eam obidionem: et edificabis munitiones. Sancti enim predicatores: obidionem circa latere in quo iherusalem ciuitas descripta est ordinant: quando terrene menti sed iam supernam patriam requirent: quantam eam in huius vite tempore victorum impugnet aduersitas demonstrant. Cum enim vniuersum quod peccatus quomodo menti inhi-

Ezech. 4.

Coll. 3

21

dicatur ostenditur: quasi obfidio circa hieru-
salem ciuitatem voce predicatoris ordinat.
Sed qd non solum insinuant quomodo men-
tem insidiantia uia expugnent: sed etiam
quod custodire uirtutes roborent recte sub-
iungitur: Et edificabis munitiones. Mun-
itiones quippe sanctus predicator edificat
quando uirtutes: quibus uitis obuiant in
finare non cessat: Et qd uirtutibus crescen-
tibus plerumq; bella temptationis augent: re-
cte adhuc additur. Et comportabis agge-
rem: et dabis contra eam castra: et pones
arietes in gyro. Ziggerem namq; comportat
quando predicator quicq; molem incresecit
temptationis indicat. Et contra hierusalem
castra erigit: quando recte intentionis audi-
entium: hostis callidi incircumspectas et qua
si incomprehensibiles insidias predicat. Et
q in gyro arietes ponit: quando temptatio-
num aculeos in hac uita nos undiq; circū-
dantes et uirtutum murum perforantes in-
notescit. Ubi bene additur. Et tu sume ti-
bi sartaginem ferream: et pones eam mura-
ferream: inter te et iter ciuitatem. Per sar-
taginem namq; fritura per ferrum uero forti-
tudo offenditur. Quid autem ita magistri
atq; doctoris mentem q; zelus domini fri-
gat et eruciat. Unde Paulus huius sar-
taginis incendebatur fritura cum diceret.
Quis infirmatur: et ego non infirmor? Et
q scandalizatur: et ego non uior? Et quia
quisquis zelo dei contra peccantes accen-
ditur: forti imperpetuum custodia munis-
ne et neglecta predicationis et regiminis cura
damnetur: recte dicitur. Pones eam mura-
rum ferream: inter te et iter ciuitate: Sar-
tago enim ferrea murus scireus luter pro-
phetam: et ciuitatem ponitur: qd cum nunc
fortem zelum doctores exhibent eundē ze-
lum postmodum inter se et auditores suos
fortem munitionem tenent: ne tunc ad uia-
dictam destituti sint: si nunc fuerint in cor-
rectione dissoluti. Hanc sartagine m pph-
etam fidem ut inter se et auditores suos mu-
rum lumeret audiebat cum et diuina uox
premiteret dicens. Si tu annunciaris im-
pio: et ille non fuerit conuersus ab impieta-
te sua et a uia sua impia: ipse quidem in ini-
quitate sua morietur tu autem animam tuam
liberasti. Hanc sartagine m inter se et disci-
pulos murum Paulus posuerat cum di-

cebat. Mundus sum a sanguine omnium
uestrum: non enim subterfugi quo min⁹ an-
nunciarem omne consilium dei uobis. Hanc
ergo doctores necesse est: ut appareant zeli
ardorib⁹ frigidit: ne cogantur post de corpore
re negligentie igne gehenne cruciari.

Lapsulum.

6.

Ed aliud est quod insinuat
et subditis: aliud quod in-
sinat: et non subditis debem⁹.
Ad illos nos correctiones
atq; custodiam reddenda-
rum rationum debz timor
accendere: illorum uero ueneratione ipsi
considerata equitas inclinare. Sed arro-
gantes uiri quia huius formam discretio-
nis ignorant: hoc insinuat et subditis exhibet: qd
a bonis predicatoribus fieri et insinuat et non
subditis uident. Qui cum ad feruorem in-
rectionis inuise piliat et per uerba maledi-
ctionis excedunt. Quia enim nequa q; pro-
ximos sicut se diligant proximos optare non
desinunt quod ipsi sibi met euenire primes-
cunt. Unde helin occultum odium in mani-
festatione maledictionis erudans ait: Pos-
ter mi pbeur Job usq; ad finem: ne desi-
nas ab homine iniquitatis. Dominum iniqui-
tatis uocat quem deus iustum pze omnib⁹
superna attestatone denunciat. Et q: mul-
ta adhuc sub hac indirectione subiuncta
sunt: breuiter estim transcurrenda: deā. n.
que grauitate carent: intenta expositione non
indigent. Sequitur. Qui addit super pecca-
ta sua blasphemiam. accensit eum et p pe-
ccatis flagella mernisse: et post flagella pec-
casse. Longe uero aliter domin⁹ iudicat:
q et frustra flagellatum infirmat: et bona ut
plicita post flagella retribuit. Idena eni de-
betur culpe non premi⁹. Beatus ergo Job
sine culpa locutus ostenditur: quem post lo-
cutionē premia subsequuntur. Delin itaq;
quia pro domini defensionibus loquens.
De beato Job aliud q; domin⁹ sentit: qua-
si dum pro ueritate uerba multiplicata ue-
ritate discordat. Sequitur. Inter nos in-
terim confringatur: et tunc ad iudicium p-
noct sermonibus suis deum. Ne si diceret:
Et nostra assertionem cognoscat: q; nequa q;
diuini examinationi sufficiat. Et q; arrogan-
tes uiri non solum student inepta dicere:
sed etiam multa: uersus q; segru bene de

2. Cor. ii

Ezech. 3.

Job
Cap. 35.

lo frequenter infertur.

Capitulum.

Situr belu

hec rursus locutus est. Omnis qui multa loquitur locutione sua semper inepte studet iniquitate nascentis locutione sua ipsa suspensos auditores faciat: ut eo attentius taceant: quo quasi nonnam audire aliquid expectant. Velu si alia finiens: alia incessanter et cordis: ut imensa loquacitas per subinnata semper initia continetur. Sequitur. ((Nunquid equa tibi videtur tua cogitatio: ut diceret iustior deo scilicet:)) Quia beatus Job iustior se deo non dixerit: omnis q. tertium hystorice legit agnoscit: scilicet ait. pponat equitatem contra me: et perveniat ad victoriam iudicium meum. Cuius suam videlicet pensans: et causas percussio nis ignorans: ut sepe iam dictum est: p. bl. iudis peccasse se credit: et non agens meritis flagellari: nec iterum iudicium suum ad victoriam pervenire confusus est: quia culpam in se pro qua debuisset perire non invenit. Quod quidem de illo: et dominus ad dyabolum dixit: Comovisti me adversus eum ut affligerem eum frustra: Quid ergo hec loquendo peccavit: q. verbis istis diuine de se et oculte sententie etiam nesciendo consentit. Nunc quod obest si a rectitudine veritatis humane iudicio verba nostra suspicet: ut discere possit quando in cordis cardine et compaginata concordant. humane aures verba nostra talia indicant qualia foras sonant: ut nra pro iudicia talia ea audiunt: qualia et intimis perveniunt. Adhuc homines cor et verba apud deum non verba pensant ex corde. Beatus ergo Job dum hoc ait exterius quod iterius dominus dixit: omne quod locutus est tanto iuste exterius iussit: quanto pie ab interna sententia non recessit. Quamvis p. p. d. sp. repletus in eo q. ait: Pponat equitatem contra me: et perveniat ad victoriam iudicium meum: iustitiam redemptoris nostri presentiam potuit. Ipse enim q. est virtus patris et sapientia: etiam ei. equalitas non inconuenienter accipitur. Unde scriptum est: Qui factus est nobis a deo sapientia: iustitia et sanctificatio. Quam scilicet

equitatem: quia deus iuste iustitibus in caritatem ostendendo corra posuit: eos p. caritas ab iniquitate renouavit: et humanum genus eo et in iudicio antiquum aduersarium vicit: quo equitatem dei aduersantes suis inmeritis inuenit. Sequitur. ((Dixisti enim non tibi placet quod rectum est: vel quid tibi proderit si ego peccaueror?)) Si tota libri fides attenditur: multum beatos Job dixisse monstratur. Sed arrogantes viri sicut et superbius diximus habere hoc proprium solent: ut dum i. nimia iniectione p. d. eum etiam inueniendo mentiantur: et cum non possint reprehendere iuste que sunt: reprehendunt mentiendo que non sunt. Degitur. ((Itaque ego respondebo sermonibus tuis et amicis tuis rectis.)) Dicitis superioribus quasi beati Job culpabili verba narravit: atq. et eis sibi materiam loquendi p. posuit: sed verba subsequens fortis acumine discent hoc quod sibi ad dicendi materiam fallaciter finit. Et fortis quidem sunt sententie que sequuntur: sed beati Job p. sone non congruunt: tantoque eius increpationes huius tela non ferunt: quia contra eum iniuste mittuntur. Sequitur. ((Suspice celum et intue: pretempere et terra quod altior te sit. Si peccaueris: quid ei noceris? et si fuerint multiplicata iniquitates tue quid facies contra eum? Porro si iuste egeris: quid donabis ei: aut quid de manu tua accipiet?)) Quamvis beatus Job scilicet maiora nequaquam dici ista obuerint: verum tamen sunt que dicuntur: q. videlicet deo nec peccata nostra nocent nec bene gesta concarrant. Unde subscentus adiunxit: homini q. similis tui est: nocet ipse tuus: et filium hominis adinabit iusticia tua. Si inter hec illud est soleriter intendendum quod ait suspice celum et intue: contemplant et terra q. altior te sit. Hec enim dicens nimis colligit ut considerare debeat: quanto minus deo actione sua aut p. sit aut noceat: q. altitudini celi atq. etheris prodesse vel nocere non possit. Quamvis in celo vel ethere possimus supernas potestates accipere diuinis semper obedientibus inherentes: ut cum angelicos spiritus longe adhuc a nobis distare conspiciamus ipsi creatori atq. dominatori spirituum quanto distamus inferius agnoscamus corporum: tamen celi etherisq. materia hoc loco sentire nil obstat.

Expositionis. S. Gregorij Liber xvi.

Capitulum. 8.

Nam si vigilanter exteriora
conspicimus per ipsa eadez
ad interiora renouamur.
Vestigia quippe creatoris
nostri sunt: mira opera visi-
bilibus creature. Ipsum na. h.
adhuc videre non possumus: sed ita ad ei-
visionem tendimus: si eum in his que fecit
miramur. Eius ergo vestigia creaturam di-
cimus: quia per hec que ab ipso sunt sequi-
tur dominus ad ipsum. Unde Paulus ait: In-
uisibilia eius per ea que facta sunt intelle-
cta conspiciuntur sempiterna quoqz virtus
eius et diuinitas. Unde et in libro sapientie
scriptum est: Per magnitudinem enim crea-
ture et speciem potest intelligibiliter creator vi-
deri. Venti enim nostre peccato suo exte-
rius sparsit nec dum deus sicut est interioris
innotescit: sed dum facture sue decus foras
proponit: quasi quibusdam nobis nuntiis in-
nuit: et que intus sequamur ostendit ac mi-
ro modo ipsi formis exterioribus nos ad
interiora perducit: inuit imensa admiratio
ne quod efficitur: miras ostendendo que
non sunt. Vnde enim de sapientia scriptum
est: In visis ostendit se illis hilariter: et omni
providentia occurrit illis. Vnde quippe ad
creatorem sunt: opera considerata creatu-
re. Que dum facta cernimus potentiam fa-
ctoris miramur. In istis visis a sapientia
omnis nobis providentia occurritur: quia
factoris nobis virtus ingreda proponitur
in omne quod mirabiliter factum videtur
et quocumqz se vertit anima: si vigilanter in-
tendit in istis deum inuenit per que
religere: eius potentiam et eorum rursus co-
sideratione cognoscit: quoniam amore deser-
uit: et per que perierit cecidit: per hec con-
uersa renouatur. Vbi enim lapsi sumus: ibi
inclinabimur et surgamus: et quasi ibi sur-
gendo manum considerationis signum: vbi
peccati amoris lubrici corruentes negligendo
facebamus. Quia enim ab inuisibilibus per vi-
sibilia cecidimus: dignum est ut ad inuisibi-
lia ipso rursus visibilibus inuitamur: ut
per casu anima venit ad infima eo gradu
renouat ad summa: atqz eisdem quibus cor-
ruit passibus surgat: dum sicut dictum est: il-
la nos ad deum bene considerata renouat:

que nos ab eo male electa diuiserunt. Be-
liu itaqz ut vi considerationis ammoneret:
atqz ex corpore rebz offideret. Ito sit hoie
excelsior deus bñ itulit: suspice celis et itue-
re et contēplare ethera qz altior te sit. Ipsi
enim rebz creatis atqz corporeis agnoscamus:
quantum a creatoris nri sublimitate dista-
mus: qz per quod cernimur ee humiles ami-
monemur: ut quasi quedam sit lectio mend
nostre spēs cōsiderata creature. Vnde er-
go: Suspice celum et ituere: cōtēplare ethe-
ra qz altior te sit. Si peccaueris qd ei noce-
bis. Et si multiplicare fuerit iniquitates tue:
qd facies contra eum. Porro si iuste egeris
qd donabis ei: aut quid de manu tua acci-
piet. Ne si diceret: Ex ipso creaturis intelli-
ge quas altiores te esse corporaliter vides:
quantum a diuine potentie sublimitate dista-
geris: atqz ex hac tua consideratione colliges
qz deum nec bene viuēdo adlūm: nec rui-
sus malis actionibus grates. Si qz sicut
supius diximus in celo vel ethere supernas
potestates accipimus i verbis istis helu cō-
siderare nos amonet: ut qz ipsi angelici spi-
ritus creatoris nostri potentiam plene cō-
templari nō possunt de quibz tamen certus
est: quia nobis eo ipso altiores sunt: quo la-
pi in infimis non sunt: videlicet colligamus
quanto deo inferiores existimus: qz etia crea-
turis sublimibus: sed longe illo inferioribz
subiacemus: Ne si diceret: Unde quantum
a diuina celsitudine separati: cuius po-
tentia etiam potestates ille humiliare con-
tremiscunt: que te immensa sublimitate tra-
scendant: et quanto ipse summo inferioris es
qui inferiorum te esse etiam inferioribus de-
prebendis. Descendens vero summa: redi-
cit ad equalia atqz ait: Dominus qui similis
tui est nocebit impietatis tua: et filium homi-
nis adinabit iusticia tua. Humana ipie-
tas nocet ei quem peruertendo inquinat.
Et rursus eius adinuit nostra quem a pra-
uis actionibus mutat: Noceat enim vel in-
nare nesciunt: ita que vel a bono corrumpe-
re: vel a malo permutare non possunt. Sur-
perne igit potestates eo ledi vel timari ne-
queant: quo esse iam incommutabiles acce-
perit. Sed cōsiderare hec nequeant q ter-
renis desiderijs implicentur. Sparsis eni for-
tis mentibus ad semetipsas redire difficile
est: qz praua itinera semel captos tato de-

lectabiliter tenent: quanto in eis omne qd libuerit licet. Nullus appe discipline murus obstat qui constringat: nulla retributionis respicitur pena que terreat: sed clausis oculis cordis eo aia precipitat in infimis obscuratur a summis et tanto securius mala temporalia pperat: quanto vicius bona eterna desperat.

Capitulum.

p.

Ed ista reproborum nequitia triture more electorum vitam quasi grana a paleis separas premit et purgat. Ista enim bonos magis ab huius mundi desiderijs expellunt dum affligunt: quod dum multa eis hic violenta ingerunt: festinare illos ad superna compellunt. Etsi bene israelitico populo vocante moyses: et pharaone rege sentiente signatum est. Tunc namq moyses ad vocandū missus est: cum iam pharaon duris operibus ad opprimendū fuerat excitatus: ut israelitarū mentes egypto deformiter inherentes: alius dum vocaret qsi traheret: alius quasi impelleret dum sentiret et plects in seruitio turpiter fira: vel puocata bonis: vel malis impulsu moneretur hoc quotidie agitur dum predicatis celestibus pmissis sentire in electis reprobi pmittantur: ut si ad repositionis terrarū reuocati erire negligimus: pressuris saltem sententib⁹ impellamur: atq; hec egyptus videlicet vita pressens que nos opprimit blandiens: adiuvet pmissis: libertatis viam dum cruciat ostendat. Hec vici⁹ causa est qd ab iniustis iusti sumuntur affligi: ut scilicet dum futura audiunt bona que cupiunt: pariuntur etiā mala presentia que phorrescant ac faciliore exitu dum amor puocat cruciatu impellat. Unde beatus eisdem laboribus electorū sub opprobriis reproborū frequens ait. Propter multitudinē calūniatorū clamabūt et clamabūt vīm brachij tyrānorū. Calūniatores recte dicere possumus: oēs iniquos non solum qui exteriora bona rapiūt: sed etiā q malis suis moribus et vite reprobe exēplo: iter nostra dissipare contendit. Illi namq ea que nobis extra sunt inuadere ambiunt: isti nos p̄dāri interi⁹ querunt. Illi amore rerū

isti nō cessant odgē sentire virtutū. Illi sūdent qd habemus: isti qd viuimus. Illi sūdent rape bona exteriora qd placēstī fata sunt interiora bona dissipare qd displicēt. Quāto igit morū a rerū distat substantia: tanto grauior calūniatorū ē qui male viuendo videlicet nostris infert moribus: qd qui violēter opprimēdo dōna igerit rebus. Nihil iste de nostra sustentatione subtrahit: s; exempla nobis pditionis apponit. Eo ergo grauiore calūniarū intulit: quo quietū cor in tentatione cōmonit. Qui et si nequaquā nobis actionis sue opera pfuaserit: pugna tñ tentationis ingessit. Erant igit de vita ei⁹ calūniā sustinem⁹: qz nimirū intus patimur qd cū labore vincamus. Et qz in hoc mōdo abundat malorū vita que cruciet: recte dicitur. Propter multitudinē calūniatorū clamabūt. Quia s; ea que verbis suaderē non valent: extorque nōnunq etiā es frenatis viribus sudent apte subiungunt. Et clamabant ppter vīm brachij tyrānorū.

Capitulum.

io.

Quisq; enim male viuere suo nos exemplo compellit: adhuc in nobis voce calūniatoris vtitur. Quisq; vero peccatum suadens etiā terrene nos appetit: iam cōtra nos brachio tyrānidis scuit. Aliud ē enim vicia suadere viuendo: aliud iubere terredō. Dum ergo exēpla male actionis aspici⁹: quasi adhuc strepitū calūniatoris audim⁹: dum s; vi peccare cogimur: iam tyrānū in corde sustinemus: sed robustiorū mentes in deo immobiliter fixatō ista despiciūt quāto cernunt q contra pcepta conditoris crescant. Eternitatis appe premis p̄scolantes: vires et aduersitab⁹ sumit: qz crescite pugna gloriofiorē sibi nō ambigunt manere victoriā: si itaq; electorū desideria: vā premuntur aduersitate p̄ficiunt: sicut ignis flatu premitur ut crescat: et vnde quasi exiguū cernitur ide roboratur. In eo namq ostēdimus: quāta ad dñm cupiditate flagram⁹ si nō solū ad cū per trāquila et mollia: sed etiā per aspera et dura transimus: hinc namq ppheta ait. Qui p̄fecit pedes meos q̄si cerui. Cernas enim cū montū iuga conscēdis: quēq; se aspera quēq; ob̄staculū sentib⁹ illū gata: dāto saltu transgredis: absq; vilo t̄pore

sus sui obſtaulo in ſaploribus elenat. In
 etia electorū mētes quēq; ſibi in hoc mūdo
 obſistere atq; obſtare cōſpiciunt cōtēpla
 tionis ſaltu tranſcendūt: et more cernorū de
 ſpectis terrenorū ſentibus in ſuperna ſe
 euehant. Hinc rurſum dicit. Et in deo meo
 trāſgrediar murū. Adhuc gippe eſt oē qd
 itinēri noſtro obijctū ne ad cū qui diſſigū
 tranſeat. Sed murū tranſgredimur: cum
 pze amore ſuperne patrie quēq; in hoc mū
 do fuerint obiecta calcamus. Hinc enim p
 eundem pphetā certanti anīmie dñs dicit.
 Erandū te in abſcō dīto tēpeſtatis: proba
 ui te ad aquas cōtradictionis. Abſconditū
 gippe tēpeſtatis eſt cū in corde cōrito co
 gitationis tētantis ſpectus intumescunt: cū
 contra amoris ſancti ſudā curarū ſecula
 rium ſe tumultus illudāt. In abſcondito ergo
 tēpeſtatis auditur: qd amor deſcan
 tis: eſt hec ipſa tribulationis fluctuatio. Qz
 vero oīno nō deſunt qui bona querentib;
 ſuaderē puerſa moliant: aque cōtradictio
 nis ſunt populi reſiſtentes. Et qz tunc pbaſ
 deſideriū cum aliqua ei aduerſitate reſiſtit
 recte dicit. Iſtrobant te ad aquas cōtradi
 ctionis. Vis itaq; virtutum niſibus robuſſi
 et aduerſitate pſciant: ſed inſirmi ſepe in
 deſiderijs ſuis ſi qua eis fuerint et aduerſo
 obiecta languēſcāt: et cū valida tribulatiōe
 puſſant puſſilānimitatis deſiciunt. Cū heliū
 beato Job probra puſſilānimitatis ipingēs
 ſmiſſis malorū oppreſſionibus inſirmorum
 mor puſſilānimitates erequitar dicens. (Et
 nō dicit: vbi eſt deus q fecit me.) Adhuc ſa
 cre ſcripture ē: vt a ſingulari numero ad plu
 rale ſubito trāſcat: atq; a plurali ſepe ſe ad
 ſingularem vertat. Atq; inde heliū cū dicit
 ret clamabūt: et ciuitates nequas q ſubditi:
 non dixerunt vbi ē deus: ſed nō dixit vbi eſt
 deus. A plurali gippe numero in ſingulare
 veniens ad pſonam ſubito inſirmi vniuſer
 ſusq; tranſiit fortatte: qz a ſingulis melius
 recognoſcitur qe qd de eis ſingulariter au
 ditur: vt ad cor ſuum qſq; redeat: et i ſemet
 ipſo hoc qd de vnoquoq; dicitur rephēdat.
 Singularem igitur numerū tenuit dicens:
 non dixit vbi eſt deus qui fecit me. Quisq;
 enim aduerſitatis tribulatione frangitur: a
 quo factus ē minime cōtēplatus. Nā qui
 qd non erat ſcit: factū ſine gubernatiōe nō
 deſerit: et qui benignē hominēz condidit me

quāq; iniuſte cruciari permittit: nec finit ne
 glecte perire qd eſt qui hoc etiā qd ſuit crea
 uit vt eſſet. Cū ergo cū tribulationis no
 ſtre requirimus: et fortatte tardius lucim;
 ē iſta cōſideratio qd niſi iniuſte patiamur
 qz ſi deo auctore ſimus que nō ſum? deo re
 gēte nō affligimur iniuſte q ſum? Sequitur.

Capitulum xi.

Cū dedit carnia i nocte.)
 Carmen in nocte eſt leticia
 in tribulatione: qz et ſi pſu
 ris tēporalitatis affligimur
 ſpe iaz tñ de eternitate gau
 diemus. Carmina paulus i
 nocte p̄dicabat dicēs. Spe

gaudentes in tribulatione patientes. Car
 men in nocte David ſumplerat: q dicebat.
 Tu mihi es refugium a preſſura que circū
 dedit me: exultatio mea redime me a circum
 dantibus me. Ecce dñ nocte preſſure memi
 nit: et tñ liberatores ſuū inter anguſtias exul
 tationē vocat. Foris qdem nor erat in cir
 cūdatione preſſure: ſed intus carmina reſo
 nabant de cōſolatione leticie. Quia enī ad
 eterna gaudia redire nō poſſumus: niſi per
 tēporalia detrimenta tota ſacre ſcripture i
 tentio eſt: vt ſpes manentis leticie nos inter
 hec tranſitoria aduerſa corroboret. Unde
 et ezechiel ppheta libri ſe accepſiſſe teſtat: i
 quo ſcripte erant lamentationes carmen et
 ve. Quid enim libro hoc niſi diuina eloga
 figurant? Que qz nobis lachrymas luctuſ
 q; ſcīpſit lamentationes ſcripte referuntur.
 Carmē quoq; vt cōtinet: qz ſic de ſpe gau
 dium p̄dicat: vt in pſenti tñ preſſuras atq;
 anguſtias indicent. Carmen et ve cōtinent:
 qz et illic dulcia appetimus: prius neceſſe
 eſt: vt hic amara toleremus. Carmen et ve
 diſcipulis p̄dicabat dñs cū dicebat. Hec lo
 cutus ſum vobis: vt in me pacē habeatis in
 mundo preſſuram habebitis. Nc ſi apte di
 ceret. Sit vobis de me qd conſolando inter
 rius reſiciat qz erit de mūdo exterius qd ſe
 niendo grauiter premat. Quia ergo iſim;
 quīq; nō ſmītur a ſpe gaudiū nimia puſſila
 nimitate laſſatur: et bñ foras aduerſa tole
 rat intus obliuiſcitur qd gaudebat bñ dicit.
 Nō dixit vbi eſt deus: q fecit me q dedit car
 mina in nocte. Si enī iſta diceret: vni quā
 patitur tēperaret: et p hoc qd manſurū in
 tns quereſet: id qd foras tranſitorū ſuſtinet:

Abſ.

Ps. 105.

C

Ps. 126.

Ps.

Ps.

Ro. 12.

Ps. 136.

Ezech. 2.

Ps.

Jo. 6.

esse intolerabile non estimat. Segitur. (Qui docet nos super iumenta terre et super volucres celi crudelit nos.) Iumenta terre sunt: quoniam vni cuius carnalis imis appetat. Volucres vero celi sunt: qui superbe curiositatis studio sublimia persequantur. Illi viuendo se deponunt infra quod sunt: isti inquirendo se eleuant ultra quam possunt. Illos in infimis voluptas defecit: carnis: istos quasi in superioribus erigit libido curiositatis. Illis per sacra eloga dicitur. Nolite fieri sicut equus et mulus quibus non est intellectus. Istorum superbus labor increpatur dum dicit: altiora te ne quesieris: et fortiora te ne scrutatus fueris. Illis dicit mortificare membra vestra que sunt super terram: fornicatione: immundiciam: libidine: concupiscentiam malam. Istis dicit. Nemo vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam. Docet nos igitur deus super iumenta terre et volucres celi: quod dum hoc quod sumus agnoscerimus: nec carnis nos infirmitas defecit: nec superbie spiritus eleuat nec desuetudo imis subijcimus: nec superbiendo de sublimitate ista murmuramus. Qui enim labitur carne iumentorum appetitu peruenit. Qui vero extollit mente more volucrum quasi leuitatis penna subleuatur.

Et.

12.

Seminarius fuit: quod dum eos spiritus quasi in altum erexit caro in infimis merfit. Vnde enim prius in secreto eleuantur: sed postmodum publice corruunt: quod dum occultis frumescunt motibus cordis: apertis cadunt lapidibus cor poris. Sic sic elati fuerant iusta retributio ferienda: ut quod superbiendo se hominibus prestant: luxuriando usque ad iumentorum similitudinem deuoluant. Homo quippe cum in honore esset non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus et similes factus est illis. Quia si scientie enim illos in altum penna subleuauerat: de quibus paulus hoc quod superbus ptulimus dicebat: quod cum cognouissent deum non sicut deum glorificauerunt aut gratias egerant sed euenerunt in cogitationibus suis. Quod autem iumentorum aut plius iumentorum voluptate ceciderint subdidit dicens. Tra-

didit eos deus in desideria cordis sui in immundiciam. Ecce caro merfit: quos superba scientia subleuauerat: et a volatu volucrum: ultra appetitum lapsum iumentorum: atque inde sub se perstrati sunt: unde super se ire videbantur. Curanda itaque est et omni custodia membra a superbie tumor seruanda. Non enim ante oculos dei vacie transuolant cogitationes nostre: et nulla momenta temporis per amara transeunt sine stanni retributionis. Hinc ergo videt deus quod mentem eleuat: et licet eo permittit foras inualecere quod deponatur. Intus prius extollitur: quod foras postmodum luxurie corruptione seriat. Occulta videlicet culpam segitur aperta percussio: ut malis exterioribus interiora puniantur: et cor publice corruat quod latenter tumebat. Hinc quippe per Osce contra israelitas dicitur. Spiritus fornicationis in medio coram: et dominum non cognouerunt. Qui vt ostendit et causa libidinis ex culpa prumperet elationis mor subdidit dicens. (Et ridebit arrogantia israel in facie eius.) Ne si diceret. Culpam quod per elationem mentis in oculo latuit per carnis luxuriam in aperto respondit. Proinde per humilitatis custodiam seruanda est mundicia castitatis. Vnde enim pie spiritus sub deo premitur: caro illicite super spiritum non leuatur. Habet quippe spiritus commissam sibi distum carnis: si tamen sub deo recognoscat iura legitime seruitutis. Nam si auctorem suum superbiendo contemnit: iure a subiecta carne preliis suscipit. Unde et ille primus inobediens mor ut superbiendo peccant: pendenda contexit. Quia enim contumelia spiritus deo iniuriam: mor contumelia carnis iniuriam. Et qui auctori suo esse subditus noluit ius carnis subdite quam regebat amiserit: ut in seipso inobedientie sue confusio reddidat et superatus disaceret quod elatus amiserat.

Capitulum.

13.

Nullus ergo quod postquam supra petere cepit: si carnis voluptate peruenit: tunc se videtur indicet cum apte superatur. Sic enim plerumque viris libidinis de radice nascitur elationis: tunc caro videtur cum spiritu latenter intumuit. Jam tunc aia per originem culpe in permixtam iumentorum cecidit: cum efferendo se more volucrum ultra quam debuit

E

Ps. 31.

Col. 2.

201. 24

Ose. 4.

2

23

Ro. 1.

3

enolauit: hinc est enim q̄ longa continētia repente soluitur. hinc q̄ p̄teritis et v̄q̄ ad se nūm v̄rginitas seruata viciatur. Quia enim negligētia humilitas cordis rectus iudex respicit integritate corporis: et quandoq̄ p̄ apertum malum reprobos annūciat: quos dudum reprobos in occulto tolerabat. Nam qui dū seruatum bonum subito perdidit: apud semetipsum intus: aliud malum tenuit et quo ad aliud subito erupit: per quod ab omnipotente deo etiam tunc alienus erit: quādo se ei per mundiciam corporis ibere monstrauit. Quia igitur mentis elatio ad pollutionem pertrahit carnis reproborum: cor a volatu volucrum ad penulantiā mergitur iumentorum. Sancti autē v̄ri ne appetitu bestiali ad luxurie voraginem deuoluatur sollicitudo cogitationes mentis a superbie volatu custodiunt ac ne in infima desipient: dō corrumpant: omne quod subtiliter sapienti humiliter premunt. Recte itaq̄ dicitur: qui docet nos super iumenta terre: super volucres celi erudit nos: subaudiis hoc quos non dixit. Hoc itaq̄ q̄ iumentis ac volucres ante celi: cum non vident in tribulatione memorari. Ne si diceret. Infirmus q̄q̄ ierit: nequaquā se in perturbatione corroboret: q̄ in tranquillitate et non temperat: et ideo nescit aduersa tolerare: q̄ constitutus in prosperis: cogitatione se non nouit a volatu volucrum premere: nec carnales motus a iumentorum ingluuiē subleuare. Sed hoc beato Job tanto incommēdenter dicit: quāto vita eius inter alta et infima mirabiliter temperat. Quod q̄dem intelligi et aliter potest. Qui docet nos super iumenta terre: et super volucres celi erudit nos. Nam si erit iumentorum vocabulo signatur vita hominum carnis adhuc moribus subditorum: ita appellatione volucrum figuratur elatio spirituum superbiorum: ut per iumenta q̄dem terrens homines: per volucres vero demonia designentur. Unde et semina dñs iuxta vlam dixerit: ceciditque subiguit: venerūt volucres et comederunt ea: nimirum per volucres signans aereas potestates. Sancti autē v̄ri q̄ nec infima hominū crepta appetit: nec rursus demoniaca sublimitate solantur: et super iumenta terre: et super celi volucres v̄ritate eruditionis creverunt. Super iumenta enim terre edocti sunt: q̄ quicquid in imis

potest ambiri despiciunt. Super volucres quosq̄ celi eruditi sunt: q̄ omnes immūdoz spirituum insidias comprehendunt. Super iumenta terre edocti sunt: q̄ nihil in hac vita q̄ p̄terit querunt. Super volucres celi eruditi sūt: q̄ potestates aereas quas ad hinc per carnis infirmitatem tolerant: itaq̄ v̄te meritis calcant. Paulus iam super iumenta terre edoctus fuerat dicens. Multi enim ambulant et pantopost: quorum finis interitus: quorum deus venter est: et gloria in confusione ipsorum qui terrena sapiunt: nostra autem conuersatio in celis est. Et rursus super volucres celi eruditum se nonerat cum dicebat. Nescitis quā angelos indicabim? Sub se iumenta cernebat: q̄ videli i terra adhuc positus calcabat mores hominū qui in infinis conuersabantur. Et rursus volatum volucrum meritorū v̄rginitate trāscēderat: q̄ subiturnis eleuatus: indicatorū se angelos non ignorabat. In illis immūdoz infimam illis superbiorum summa calcabat:

L. 1. 1. 1.

Capitulum.

14.

Entes quippe sanctorū trāstoria cuncta despiciunt: et sub se labi quicquid superbie quicquid p̄terit contēptu: et quasi in quodam reuertice cōstittunt: tanto sibi omnia subesse cōspiciunt: quāto semetipsos verius auctoz omniū subdūt: atq̄ ide cuncta transcendunt: vnde creator cunctorum vera se humilitate subternunt. Bicat ergo. Qui docet nos super iumenta terre: et super volucres celi erudit nos. Ne si diceret. Infirmū pusillanimitate victus ista nō dicit: et ideo tam aduersitatis temptatio perculit: quia tranquillitatis tempore hec cuncta transeuntia: nulla perfectione superauit. Huius enim vite aduersa nō perhorresceret: si perfectionis merito etiam secunda calcasset. Sequitur. ((Ibi clamabunt et non erandiat propter superbiā maloz.)) Ibi videlicet in tribulatione ut contra de gaudio scriptum est. Filij seruoꝝm tuoz habitabunt ibi. Sed videtur incertum verum dicat propter superbiā malozum non erandiat an propter superbiā malozum clamabunt. Intelligi autē meli⁹ p̄t: si nō erandiat potius p̄pter maloz superbi-

P. 1. 1.

am q̄ clamare referantur. Nam q̄ propter
malorum sup̄biam clamant iā sup̄a dictū
est: eo versu quo d̄: Propter multitudinē
violentorum clamabunt. Aliqd̄ ergo nobis
hoc versu innotat: quod p̄dano subtilius
attendatur: q̄ sepe opp̄ressi q̄dam dū cla
mauerint: et se q̄dem merentur audiri: sed
tamē eorū desideria p̄pter opp̄ressionē su
perbiam differuntur: Iustus q̄ppe deus et
suos p̄mittit t̄p̄aliter opp̄rimi: et violentorū
maliciā nequiter angit: vt dū horum vita
in purgatiōe teritur: alioz neq̄tia cōsumet̄.

Capitulum. 15.

terāq̄ nō accidit vt iusti
in tribulatione deprehensi:
sup̄ernā solatiū etiā tēpo
raliter percipiunt: quod ta
men non temporaliter iplo
rant. Saluari enīz non pro
pter se: sed p̄pter aduersariorū salutēz cōcu
piscunt: vt dū illos omnipotens deus ab imen
sis periculis facto quodā miraculo liberat
virtutē suā ip̄is et p̄secutoribz innotescat:
atq̄z inde aduersarios ad eternitatem redi
mat: vnde suos tēporaliter saluat: sicut pro
phetā quoq̄z vocē martyris suscipiens ait:
Propter inimicos meos eripe me. Ne si vi
deret propter me q̄dem eripi de tēporali tri
bulatiōe non appeto: sed tamen eripi pro
pter aduersarios concupisco: vt dum mea
vita saluari mirabiliter cernitur: ip̄so mira
culorum visu inimicorum duricia conuertat̄.
Sicut ergo sepe d̄is suorum vitam tē
poraliter pro inimicorum cōuersione eripit
ita sepe suorum voces p̄pter damnatōez p̄
sequentium nō eraudit: vt videlz inde rea
tum suum cumulant vnde prenauisse se ne
quiter gaudent. Nam qui sibi inuisibilia de
spiciunt: moueri nōnūq̄z visibilibz mira
culis possunt. S̄z iectico cum iustis plerūq̄z
nil virtutum visibilibz agitur: q̄ eorū aduer
sarij illuminari visibilibz nō merentur: de
catur ergo. Ibi clamabūt z nō erandiet p̄
pter sup̄biam maloz. Ne si diceret. Reatus
opp̄ressionis audire voces p̄hibet opp̄resso
rum. Nec eripit̄ur visibilibz iusti: q̄ salua
ri inuisibilibz nō merent̄ iusti. Unde rur
sum p̄phetā d̄: Cum viderit sapientēs
mōrēntēs: simul insipiens et stultus p̄bunt
Quos enī visibilibz mori p̄spiciunt: inuisi
bilibz viuere posse nō credūt: atq̄z eo reatū

infidelitatis sue cumulant: quo vīsa morte
fidelit̄ de eternitate desunt. Igitur violē
ti q̄z inde interius deficiunt: vnde cōtra vi
tam innocentium exterius cōualescūt: tāto
q̄ illos intima p̄stas a se foras eicit: quā
to eos cōtra suos temporaliter q̄z volunt
posse p̄mittit. Quisq̄ itaq̄z bonorū vitāz p̄
sequitur: tunc peiore vitione damnatur: cum
nulla enim aduersitate resistit: et tunc for
tioris ire piculis subiācet cum p̄spere pagis
q̄z neget cōcupiscit: q̄ videlz vindictā su
perni iudicij ad futura cū supplicia resuā
do deseruit: cui hic in malo obuiare cōtem
p̄t. Vne enī p̄phetā d̄is dicit: Dimi
si eos s̄m desideria cordis eorū: et ibunt in
voluntatibz suis. Vne rursum d̄: (Nō est
virga dei super illos.) Vne etiam de ip̄o
eorum capite scriptum est: Faciet z p̄spere
bitur. Vne rursum de eodem d̄. Et dolus i
manū eius dirigitur. In manu p̄p̄e anti
christi dolus dirigitur: q̄ in hoc q̄z contra
bonos p̄posuerit: implere temporaliter nul
la aduersitate p̄cedit. Vne rursum p̄ Sa
lomōē d̄. Prosperitas stultorū p̄dit illos.

Capitulum. 16.

Misere ergo predicatōis
iudicium est: quando asse
cratis iniquitatibus subles
quens fauet effectus: et nul
la cōtrarietas impedit q̄z
mens p̄uersa cōcepit. Itaq̄z
sepe p̄ranorū hoīz dū tardantur vota mu
tantur: et dū difficultatem p̄fectōis sentiūt:
reatum male actionis agnoscunt: et quid
p̄ius inuitis cōtradictur volentes postmo
dum hoc quod conceperant aduersantur.
Quia igitur malos cum deserit dominus
p̄uolare permittit: et vnde superbiorū ne
quitia perficitur: inde humilium longani
mitas consumatur: dicatur recte: ibi elama
bunt et non eraudit propter superbiam ma
lorum. Seguit.)) Acq̄z enim frustra audiet
deus et omnipotens singulorum causas
intuebitur.)) Notandum q̄ duo sunt dicta
quia et clamantem non frustra audit: et ta
men quod patitur respicit: et eraudire vo
ces dissimulat: et vniūq̄z tolerat nō igno
rat. Nemo ergo q̄ tard⁹ auditur credat q̄
a sup̄a cura negligat. Sepe enim n̄sa de
sideria q̄ celeriter nō sunt eraudiunt: et q̄z
impleri concite petim⁹ ex ipsa melius tard⁹

tate prosperatur. Sepe vox nostra eo perficitur
quo differtur: et cum superficieremus peti-
tio negligitur vota nostra altius in cogita-
tionum radice cōplentur: sicut et semina mel-
simi gēni pressa solidantur: et quo ad sup-
ficiem tardius erant eo ad frugem multi-
pliciora cōsurgunt. Desideria itaq; nostra
dilatoe extendantur ut p̄ficiant: p̄ficiunt ut
ut ad hoc quod preceptura sunt: p̄uascant
exercitantur in certamine: ut maiorib; ca-
mulentur premijs in retributione: labor p̄-
trahitur p̄gne ut crescat corona victorie.
Sed nos ergo dñs cum velociter non exaudiat
quo repellere creditur trahit. Internus q̄p-
pe est medicus: et peccator in nobis contra-
gĩa que inesse medullis reprobat: fecat: ab-
scidit virus putredinis ferro tribulationis: et
quo voces egrī audire dissimulat: eo egritu-
dinis sine p̄curat. Hinc enī propheta ait.
Deus me clamabo p̄ diē: et nō exaudies:
et nocte et nō ad insipientiam mihi. Ne si vi-
ceret. Nequaquā mihi ad insipientiā pro-
ficie q̄ diē ac nocte clamantē me cōtinuo nō
exaudis: q̄ unde me in temporalis tribula-
tione quasi desieris: inde ad eternam sapiē-
tiam plus erudis. Hinc etiam vici: Admo-
toz in oportunitatibus in tribulatione. Tri-
bulatoe enim p̄pe dicturus oportunitatē pre-
misit: q̄ sepe et tribulatione p̄teritur: et tamē
oportunitas nōdum est: ut desiderio creptōis
adiuamur. Dicatur ergo. Neq; enim fra-
stra audiet deus et omnipotens singulorū
causas intuebitur.

Capitulum. 17.

Ed q̄ plerūq; nonnulli ab
ipsa adiutorij tarditate frā-
guntur apte subiungit.
(Etiam cū videris nō con-
siderat: iudicare leuā illo et
expecta cū.) Fortasse enī
dū clamor noster quasi negligitur spes que
cordi inerat infirmatur: et sup̄na adiutoria
de futura credim; q̄ tardius ipetramus: ac
pene inconsiderata deo exegim;: que
multa toleram; . Sed cū ista nos despotōis
p̄cella cōturbat: cōcussa mens citius et por-
tum spei se collocat: si cōs suas cū dño sub-
tiliter pensat: si bona ei ad memoriā reuo-
cat: si mala que bonis ei reddidit apud se-
metipsam callide nō erubescit: si p̄pendit qd
ab eo iuste meruit: et qd clemēter accepit: si

vitam suā vniuersiter discit: si ante dei oca-
los oē quod agit examinās semetipsam si-
bimet nō abscondit: si factam se que nō erat
monuit: si illuminatā se atq; subleuatam
que in tenebris iacebat agnoscit: Dec ergo
in semetipsa cūcta recolligens: dū bona ac-
cepta considerat: aduersa que tolerat non
accusat nec desperatoe frāgitur: que tanto-
rum munerū cōsolatoe roboratur: q̄ spem
de futuris recipit: dū trāfacta bñficia reco-
gnoscat. Dicat itaq; . (Enā cum videris nō
p̄siderat iudicare cū eo et expecta enī.) Ne
si diceret. Et iccirco deo considerare nō cre-
ditur: q̄ tarde misere: intima cogitatiois
ingredere: atq; illic cor am eius oculis cau-
se tue iudiciū suscipe: et que ipse vincto cō-
tulisti: vel que miserecor dūce p̄cepisti discer-
ne: et tunc ad spei fiduciam redis: dū bona
tante benignitatis erubescis: quatenus in-
ter aduersa fidenter expectes: que et post v-
sicta p̄piciū recolis. Spanda enim fuerant
sup̄na adiutoria et si nulla bñficia p̄cess-
sissent. Sed enī dñs q̄ deus hoīem quem be-
nigne cōdidit inique nō spernit. Idēsan-
dum est igitur quanti ē periculi trāfacta
munera cernere et futura desperare: quan-
ti est periculi si in hac p̄cella tribulatione de-
speratois naufragio frangimur q̄ ad por-
tum spei velut imensis funibus p̄teritis
donis ligamur. Dicatur itaq; recte. Iudi-
care coram deo: et expecta cū. Nam q̄ semet
ipsum coram deo nō iudicat cū dum affli-
gitur nō expectat. Lūius. n. bona p̄cessis-
se dissimulat: adiutoria subseq posse desper-
rat: et cū p̄teritorum obliuiscitur: et subse-
quentiū largitate fraudat. Ecce dū nos
affligimur: dū solatōis grām lēgātimiter
sustinemus: mali ad peiora p̄p̄p̄s: atq; eo
iniquitates aggregatōe p̄ficiunt quo sine ver-
bere relinquimur. Et tamen opotens deus
peccantes miserecor dūce expectat tēpus ad
p̄niam tribuē: quod nō p̄uersis ad grauio-
ris reat; testimonij vertit patenter iras re-
tinet quā q̄q; intractabiliter effundit.
Unde et apte subiungitur.

Capitulum. 18.

Nunc enī non infer furores
suos nec ulciscitur valde
scelus. In quippe eos
tolerat q̄ ip̄cepitum dā-
nat: et furoz nunc inferre

Apo. 3.
1. 12a. 4.

Gen. 9.

dissimulat: qz effundendū sine fine in posse
rum seruat. Elector nāqz est h̄ p̄ter ad pre
mia q̄ debeant eterne hereditatis erudiri.
Nost̄rum ē hic flagella percipere q̄b̄ seruat
de eternitate gaudere. V̄nic̄ n̄ scriptum ē:
Flagellat oēm filium quem recipit. V̄ic ad
Joan̄em d̄f: Ego quos amo arguo ⁊ casti
go. V̄nic̄ Petrus ait: Tempus est vt incipi
at iudicium de domo dei. Vbi mor̄ ammi
rando subiungit. Si aut̄ primū a nobis q̄
finis eorum q̄ non credunt dei euangelio.
Peccata q̄ppe nequaqz diuina seueritas
inulta remanere permittit: sed ira iudicij a
nostra hic correctioe inchoat vt in reprobo
rum damnatioe congescat. Eant ergo nunc
reprobi ⁊ volup̄tati suarū desideria inusta
iniquitate cōsumant: atqz eo rēporalia flagel
la nō sentiant: quo eterna supplicia eos ex
pectant. V̄ne aut̄ inulta cor̄ negia cham
peccante signata est cui a patre d̄f: V̄ale
dictus chanaan puer: seruus erit fratribus
suis: Chanaan videlicet cham filius fuit. Et
qd̄ ē q̄ cham peccante: chanaan eius filius
sententiā v̄tionis accepit: Quid est q̄ non
in se sed in posteritate percutitur: nisi q̄ re
proborum negie hic q̄dem inulte p̄ficiant
sed in postmodū feriantur. V̄dicatur ergo
Nunc cui non inferit furorē suū nec viciat̄
tur valde zelus. Notandum s̄o est q̄ subh̄
tulit valde qz ⁊ si quedam longanimiter to
lerat: quedam tamen et̄ in hac vita flagel
lat: ⁊ hic nōnunqz ferire inchoat: quod eter
na damnatione consummat. Ergo ⁊ nōnul
la percutit: ⁊ nōnulla inulta derelinquit: qz
si nulla rescaret: quis deum bene humanas
curare crederet: Et rursus si hic cuncta p̄
cūteret extremum iudicium vnde restaret.
Quedam igitur feriantur vt rectoris nostri
super nos sollicitudinem formidemus: que
dam vero inulta seruantur: vt adhuc iudi
cium restare sentiamus. Bene ergo dicitur:
nec viciat̄ur valde scelus: quia dum exigu
um quidem de iniquitate percutitur: in cō
uersis mētibz eterni iam iudicij sententiā
propinquit. Totum itaqz hoc ab belin
retum dicitur: si recte diceretur. Scit enī qd̄
loqui debeat: sed cui loquatur ignorat. Cle
ra sunt namqz que dicit sed a beati Job in
crepationibus aliena: quia tanto hac core
ptione non eguit: quanto nec aliqua pusilla
nimitate peccauit.

Capitulum. 19.

Ed quia iustis viris solet
ocasio esse virtutum elati
o superborum: occulto iu
dicio cum beato Job agi
tur: vt post flagella penarū
etiam per verba arrogan
tium crescat. Ecce enim tanto magis a sup
bie ministro despiciatur: quanto a veritate i
trinfecus. i. humilitatis magistra resonetur.
Nā belin postqz tot fortia de v̄risse cogno
uit qd̄ elationis gestaret apuit: atqz beatus
Job alta de se sentiendo desperit dicens:
(Ergo Job frustra apuit os suum ⁊ absqz
scientia verba multiplicat.) V̄ec nimis i
serens beatus Job ⁊ nil scisse asserit: ⁊ mul
ta dixisse: ⁊ cum ipse que sentit loquaciter
inferat: hunc de vicio loquacitatis acensat.
Sed hoc quoqz eē p̄p̄m arrogantium vi
cium soler: vt ⁊ pauci credant que ip̄i mul
ta dixerint: ⁊ multa credant que ip̄is pau
ca dicuntur. Quia enim sua dicere semper
volunt: aliena audire nō possunt: vim se pa
ti existimant: si ea que imoderate sentiunt
imoderatius non effundūt. Et quāuis bea
tus Job ad eius verba tacerit. V̄elin ta
men de locutione illius que amicis respon
derat causas inuersionis inuenit: vt sibi ex
hibere latius eius silentium possit: atqz vt
ipse multa respondeat illū verba multi
plicasse confirmat. Nam ⁊ mor̄ int̄ia pro
lire locutionis exordiantur: ⁊ quasi adhuc
nihil dixerit inchoare conatur. Unde sub
ditur.

Capitulum primum.

Edens quo

q̄ belin etiā hec locu
tus ē: Sustine me pa
luluz ⁊ iudicabo tibi.)
Alia iam dicitur: ce
sustineri adhuc palu
lum impar: qz videlicet

arrogates grane se dānum p̄perit iudicant
si scientiam suam loquendū: veritate con
stringant. Tanto enim semetipsos credant
doctiores ostendere: quāto potuerit se mul
tiplicate loquacitatis apire. S̄y qz sepe sibi
sentitū silentij reuerentiā nō deferri dū nō
nunqz potentia de quo quasi loquitur insi
nuant: ac sub p̄teritū illi sibi silentiū exigūt

Job
Ca. 36.

qđ mīme merent: et dñi speciem⁹ deum p-
ferunt: auditū sibi ex reuerentia ei⁹ et iſtētes
se student magis ostendere qđ illius factoz
predicare. Unde et helin subiungit dicens:
(Nūc enī habeo qđ p deo loquar:) ga-
vero nōnūqđ doctores sancti crebro repe-
tunt: si qua obscurius dicunt: vt que occulte
predicant: auditoz cordib⁹ voce: hec ite-
rationis infundant: pterūqđ hoc quod ap-
petunt ēt arrogātes instari: et isolenter ea qđ
dixerint replicant: non quo auditoz cordi-
bus insinuare res appetant: s; quo eozum
iudicio videri eloquentes velint: Unde he-
lin subiungens ait: ((Repetā sciam meam
a pncipio.)) S; qđ nominata scia timor cor-
dis in voce clariuerat: arrogans aperte co-
gnoscitur: si nō citius aliquo velamine pal-
liet. Cū mor in occultatione sue arrogācie
dñi iusticia subinſerens ait: et opatore meū
pabo iustū: vt dñi quasi p dei iusticia loq-
tur: apud humana iudicia gēd arrogan-
ter effluū excuset. Seguit. ((Vere. n. absqđ
mēdacio sermones mei.)) Lūz ab infirmis
auditorib⁹ se intelligi nō posse pspiciūt: so-
lent pterūqđ ēt iusti laudare bōa que dicūt
nō quo ipsi suis laudibus inſipient: sed quo
auditores suos ad audiendi sollicitudinem
accēdāt: vt dñi eoz voce pferunt ab illorū
cordib⁹ ardentiorē affectu rapiant. Unde
Paulus cū mira corinthijs et multa dicit⁹
adiungit. Os nrz pz ad vos o corinthij: cor
nrz dilatātū est. S; arrogantes dñi cor bo-
noz nesciunt: et solas aliqđ voces imitant:
effertū laudādo qđ placent: non quo eis toz-
po: audientū displicet: sed quo sibi inſipien-
ter placent. Iustoz voces imitantes simu-
lant: sed vni vocis ignorant. Vident qđ in
si pferunt: s; nesciūt qđ regunt. Cū. n. san-
cti doctores laudē predicationis exaltāt qua
si manu vocis ab intis cogitationibus corda
audientū leuant: vt excussa velociter deis
sequenter velat in itinere occurrant: et tāto
ea intelligentie ampliori constringant quā-
to illa et quasi priusqđ cernerent in voce lau-
dantis vmanerāt. Sed hec vt dixi: arrogā-
tes nesciunt. Quia enī foris est quod appē-
tant: qđ sit intus desiderabile sentire non
possunt. De electozum gpe ecclesia scrip-
tum est: Omnis gloria eius sicut regūz ab
intus. Et sapientes virginis in vasis oleoz
portare referuntur. Unde et sanctorum vo-

ce bñ: Gloria nostra hec est: testimoniū con-
scientie nostre. Arrogantes autem qđ corāz
deo conscientie sue testimoniū non habet
querunt corāz hōib⁹ testimoniū vocis
aliene. Quam cum tardē reperiant: ipsi eti-
am in ipudentiam sui sanioris crumpunt.
Si enī nō inueniunt voces hominū quas
inſipienter expectant: ipsi scientiam suā lau-
dantes predicant. Unde helin subdidit. vi-
dens. ((Et profecta sciētia pbatūz tibi.))
Animū sentit se magna dicturū: s; tu-
menti corde hoc quod de semetipso sublimi-
ter estimant tacere non potuit: et iccirco qđ
rectum sentit laudando precurrit. Qui iam
gdem diuino iudicio reus esset: si magna v-
se saltem silēdo sensisset. Ante subtile enī
veritatis examen securi omnimodē non su-
mus etiam si humano iudicio: quod in no-
bis reprehendi debeat nō habemus. Nam
pterūqđ negligentius cogitantes clatō pul-
samur quam tamen tacendo premimus.
Sed nisi retractione concita timor oc-
cultus in ipso cubit cordis in quo ori⁹ fuit
fecerit corāz distincto indice omne meri-
tum nostre actionis extinguitur. Vnde er-
go pensandum est illa cordis clatio: quāta
animaduersione damnabitur: que vsqđ ad
audaciam vocis nutritur: si neq; hec est ex-
cusabilis: que in corde latenter oboritur.
Considerandum quoq; qualis intrinsecus
regnat que eo vsq; seruata est: vt etiam so-
ras crumpere non erubescat. Velū ergo qđ
magna sentit semetipsum humiliter tempe-
rare nesciūt scientie celsitudinez tenuit: hu-
militatis gratiam recusant: et dum sequi-
tur bonum quo benedicere appetit: bonū
quo bene viuere potuisset amittit. Scientia
quippe inflat charitas vero edificat. Sed
iam nunc rectum dicat: quod tamen recte
dicere ignorat. Nam postqđ inflatas animi
cogitationes per verbā clationis exalant:
fortem sententiam subdidit dicens.

Capitulum. 21.

Enī potentes non absēct
eum et ipse sit potens. In
vīu vīte mortales quedam
ex semetipſis sunt notia.
Quedam vero ex his que
circa ipsa pſant. Et semet

ipſo quedam ſunt notia ſicut peccata atq; flagitia. Quedam vero nonnunq; nobis et his que circa ipſa ſunt nocent ſicut temporalis potentia vel copula coniugalit. Bonum nāq; eſt coniugiu: ſed mala ſunt q̄ circa illud et hui⁹ mundi cura ſuccreſcit. Unde Paulus ait: Qui aut̄ cum vxore et cogitat que ſunt mundi: qd̄ placeat vxori. Unde et gubdā meliora perſuadēs eos a coniugio reuocat: dicens. Hoc aut̄ dico: nō vt laqueum vobis inſiciā: ſed ad id quod honeſta eſt: et quod ſanctitate prebeat: ſine impedimento dñm obſecrandū. Dñz ergo te nectat qd̄ nō nocet: et reb⁹ iurta poſitis cōmittitur: plerūq; qd̄ nocet ſicut ſepe rectam mūdūq; iter p̄gimus: et tamē ortis iuxta viam vepribus: per veſtimēta retinemur. In via qd̄m munda nō offendimus: ſed a latere naſcitur quo p̄gimur. Magna ē etiā potentia temporalis: que habet apud deū meritū ſuum de bona amminiſtrati regimini: nō nunq; tamen coipſo quo preeminet ceteris elatē cogitātōis intumeſcit: et dum ad vſum cūcta ſubiaccunt: dum ad votū veociter inſiſſa complentur: dum oēs ſubditi ſi qua bene geſta ſunt laudibus efferat: male geſtis aut̄ nulla auctoritate contradicunt: dum plerūq; laudant etiam quod oburgare debuerūt: ſeductus ab his que intra ſubduntur: ſuper ſe animus tollitur: et dum ſolis inenſo ſauore circūdatur intus veritate vacuatur atq; obliuio ſui voces ſe ſparat alienas talēq; ſe credit: qualē foris audit nō qualē intus diſcernere debuit: ſubie eos deſpicit: eoſq; equales ſibi nature ordine nō agnoſcit: et quos ſorte poteſtatis exceſſerit: tranſcendiſſe etiam vite meritis credit: cūctis ſe eſtimat amplius ſape: qbus ſe videt amplius poſſe. In quodam ap̄pe ſe poſtulat culmine apud ſemetipſū: et q̄ equa ceteris nature conditione conſtringitur: ex equo reſpicere ceteros d̄ dignatur: ſicq; vſq; ad eius ſimilitudinē ducitur: de quo ſcriptū eſt: Omne ſublime videt: et ipſe eſt rex ſuper vniuerſos filios ſuperbie: et de cui⁹ corpore dñ: generatio cuius exceſſi ſunt oculi et palpebre eius in alta ſorrecit ad eius ſimilitudinē dñ: qui ſingularē culmen appetens et ſocialem angelorum vitam deſpicies ait: Aſcendam ſuper altitudinem nubium ſimilis ero altitimo. Adiro ergo iudicio intus

foneam deiectionis inuenit: dum foras ſe i culmine poteſtatis extollat. Ap̄pate ap̄pe angelo ſimilis efficitur dum homo hoib⁹ eſſe ſimilis deſignatur. Sic Saul ab humilitatis merito in ſumore ſupbie culmie poteſtatis exereuit. Per humilitatē ap̄pe prelat⁹ eſt p̄ ſupbiam reprobat⁹ dño atreſtante q̄ ait. Nōne cum eſſes paruulus in oculis tuis caput te cōſtitui in tribub⁹ iſrael. Paruulus ſe ante p̄tatem viderat: ſed ſultus temporalit potentia: ſam ſe paruulū nō videbat. Ceterorū nāq; comparatō ſe p̄ferens magnū apud ſe eē indicabat. Miror aut̄ modo cum apud ſe paruulus apud domini magnus: cui⁹ nō apud ſe magnus apud dñm paruus fuit. Magnos nos domini apud nos eſſe phibet per p̄phetam dicens: Te qui ſapientes eſtis in oculis veſtris: et coram vobis in teipſis prudentes. Ne magni apud nos eē debeamus Paulus ammonens ait: Nolite prudentes eſſe apud voſmetipſos. Plerūq; ergo dñ et ſubiectorū aſſentia animus inflatur in fluxū ſupbie ipſo potentie faſtigio lenocinatē cor rūpitur. Sed aliud eſt quelibet bona nō eē aliud bona bñ habere neſcere. Bona nāq; eſt ordine ſuo potentia: ſed cauta regentis indiget vita. Igitur bñ hanc exerceat: qui et retinere illam nouit et impugnare. Bene hanc exerceat q̄ ſcit per illā ſuper culpas erigi: et ſcit cū illa ceteris equalitate componi. Humana enī mens plerūq; extollitur etia⁹ cū nulla poteſtate ſulcitur: quanto magis i altum ſe erigit cū ſe etiam ei poteſtas adiūgit. Et tamē corrigendāz aliorū vicij⁹ apta executione preparatur. Unde et per Paulum dicitur: Adiuſter enim dei eſt videri in iram meam.

Capitulum. 22.

Am ergo potentie temporalis miſerium ſuſcipitur: ſumma cura vigilandum ē vt ſciat quicūq; et ſanare ex ea q̄ adiuuat: et expurgare quod temperat: et equalē ſe cū illa ceteris cernere: et iſi ſe peccantibus vltioſius preferre. Quam plerūq; diſcretionem plenius cognoſcimus: ſi etiam poteſtatis eccleſiaſtice exempla cernamus. Petrus nāq; auctore deo eccleſie p̄cipat⁹ tenens a bene agente cornelio: et ſeſe eſt

humiliter pferant inmoderatius venera
ri reculant leg illius simile recognouit di
cens. Surge ne feceris: ego ipse homo sum.
Sed cum ananie & saphyre culpam repetit
mor quanta potentia super ceteros excre
pauit offendit. Verbo enim eorum vitam
perculit: quia spiritu pferant deprehendit
& summam se intra ecclesiam contra peccata
recoluit quod honore sibi vehemente impen
so coram bene agentibus fratribus non agno
uit. Illi communione equalitatis meruit:
sanctas actionis: hic zelus vitiois sus ape
ruit potestatis. Paulus bene agentibus fra
tribus prelatum se esse nesciebat: cum dice
ret. Non quod dominamur fidei nostre: sed adiu
tores sumus gaudij vestri. Atque ilico adiu
xit: fide enim statis. Ne si diceret. Ideo non
dominamur fidei vestre: quia fidei statis. Et
les enim vobis sumus: ubi vos stare cogno
scimus. Quasi prelatum se fratribus nescie
bat cum diceret. Facti sumus paruuli in me
dio vestrum: et nos autem seruos vestros per Je
sum Christum. Sed culpam que corrigi debuisset
inuenit: ilico magistrum se esse recoluit di
ces. Quid vultis. In virga ventum ad vos:
Solimus itaque locus bene regitur: cum is qui
preest vitis potius quam fratribus dominatur
Lyncros quippe natura equales genuit.
Et autem alij ad regendum alij committant: non
eos natura sed culpa postponit. Vitis er
go se debent rectores erigere quorum causa
pferantur: et cum delinquentes corrigunt:
sollicite attendant: ut per disciplinam culpas
quidem iure potestatis feriant: sed per humilita
tis custodiam equales se esse ipsis fratribus
qui corriguntur agnoscant. Quamvis plerum
que etiam dignum est: ut eosdem quos corrigi
mus: tacita nobis cogitatione pferamus.
Alloque namque per nos vicia discipline vigore
feriunt: in his vero que ipsi committimus ne
verbi quidem ab aliquo inunctione laceremur.
Tanto ergo apud deum obligatores sumus:
quanto apud homines inulte peccamus.

Capitulum.

23.

Disciplina autem nostra subdi
tos: tanto diuino iudicio li
beriores reddit: quanto hic
eorum culpa sine vindicta
non deserit. Seruanda ita
que est et in corde humilitas:
et in ope disciplina. Atque iter hec solerter in

tenenda: ne dum imoderatius custodit vici
tus humilitatis: soluantur iura regiminis:
et dum platus quisque plures decet se debeat
subditorum vitam stringere sub discipline vici
ta non possit. Teneamus exterius quod per alio
rum vtilitate suscipimus: teneamus interi
us quod de nostra estimatione sentimus. Sed in
decenter quibusdam crispantibus signis ta
les nos apud nos esse ipsi etiam qui nobis
commissi sunt: non ignorant: et de auctori
tate nostra quod formident videant: et de hu
militate quod imitentur agnoscant. Seruata
autem auctoritate regiminis ad cor nostrum si
ne cessatione redeamus: et consideremus assu
dum quod sumus equaliter cum ceteris condi
ti: non quod temporaliter ceteris prelati. Pro
testas enim quanto exterius eminet: tanto
premi interius debet: ne cogitatione vincat
ne in delectationem sui animam rapiat: ne in
sub se mens eam regere non possit: cui se libe
dine dominandi supponit. Bene David po
tentiam regere nouerat qui elatione eiusdem
potentie semetipsum simendo vincebat dicens
Hic non est exaltatum cor meum. Quis in ei
humilitatis augmento subiungit. Neque cla
ui sunt oculi mei quibus addidit. Neque ambu
laui in magnis. Et adhuc subtilissima se
metipsum inquisitione se discutiens ait. Neque
mirabilibus super me. Quod est cogitationes
etiam suas a fundo cordis exhauriens sub
iungit dicens. Si non humiliter sentiebam: sed
exaltavi animam meam. Ecce humilitatis ho
stiam ab intimo cordis oblata: crebro repli
cat: et iterum atque iterum confitendo offerre
non cessat: eam multipliciter loquens iudicis
sui oculis offerat. Quid est hoc. Et quod istud
sacrificium deo placere cognouerit quod i
conspectu eius tanta iteratione vocis imo
labat nisi quod vicina esse supbia potestibus
solet: et pene semper rebus affluetibus elato
sociatur. Quia et sepe honoris abundantia
duriciam dat timoris.

Capitulum.

24.

Gratum vero est: cum in cordibus
sublimis regnat humilitas
morum. Unde pensandum est:
quod potentes quique cum hu
militate sapient: culme extranee
et quasi lege possint virtutis
attingunt: et recte hac virtute dominum quam
to citius placent: quod illud est sacrificium potius

Alia. 130.

tes offerunt: qđ potentes inuenire vix possunt. Subtilissima nā pars viuendi est cuius tenere: gloriā p̄mire: esse qđem in potentia: sed potenter se esse nescire: ad largiendā bonā potentem se cognoscere: ad repēdendā notia omne qđ potenter valere ignorare. Recte itaq; de talibus dicit. Deus potentes non abiecit: et ipse sit potēs. Bēd g̃ppe imitari desiderant: qui fastigiū potētie alienis intencus vilitatibus et non suis laudib; elatus amminuat: qui status ceteris p̄desse appetit non p̄cesse. Timoris nāq; elatio: non ordo potestatis in crimine est. Potentiam deus tribuit: elationē vero potētie malitia nostre mentis inuenit. Tolamus ergo qđ de nostro contulimus: et bona sunt: que deo largiente possidemus. Bēd enim nequaq; iusta potētia sed actio prāna dānat: apte subiungitur. ((S; nō saluat impios: et iudiciū pauperibus tribuit.)) Scriptura sacra plerūq; pauperes humiles vocare cōsuevit. Ande in euāgelio cū adiectione ipsius nominant; vix dicit. Bēati pauperes spiritu: qm̃ ipsoz est regnū celozum. Quia enim diuinitē visibiliter potentes ostēdunt apud semetipsos pauperes sunt: et in suis conscientijs non sunt. eos s; impios vocat: qui aut a fidei pietate disiuncti sunt: aut in hoc fideliter credunt: prānis sibi moribus cōtradiciunt. Quia ergo omni potens deus malicie superbi: non potētie celsitudinē dānat: postq; dicim; est: de potentes non abiecit cum et ipse sit potens: recte subiungitur. Sed non saluat impios: et iudiciū pauperibus tribuit. i. elatos destruit: humiles vero per iudiciū liberos reddit. Vel certe iudiciū pauperibus tribuit: qđ hi qui nunc nequiter opprimunt: ipsi tūc super oppressores suos iudices veniūt. Bēd g̃ppe sunt partes electozum scilicet atq; reproborū. Sed boni ordines eisdē singulis partibus p̄tinent. Alij nāq; iudicant et perierūt: alij nō iudicantur et pereunt. Alij iudicant et regnant: alij nō iudicant et regnant. Iudicantur et pereunt: qbus dñica voce in elatione dicitur. Esurini et nō dedistis mihi māducare: sitiui et nō dedistis mihi potum: hospes eram: et nō collegistis me: nudus et non operuistis me: erger et in carcere et nō visitastis me. Quibus p̄mittit: discēdite a me maledicti in ignem eternū: qui p̄paratis ē

diabolo et angelis eius. Alij s; in extremo iudicio non iudicantur et pereunt: de quib; p̄pheta ait. Non resurgunt impij in iudicio et de qbus dñs dicit: qui aut nō credit iam indicatus est: et de qbus p̄pheta ait. Qui si ne lege peccauerūt: sine lege peribūt. Resurgunt ergo oēs infideles: sed ad tormentum non ad iudiciū. Non enim corā tunc causa discutitur: qđ ad conspectus districti iudicis itaq; est dānatione sue infidelitatis accedit. Professionem vero fidei retinentes sed professionis opera non habentes: redarguntur et pereant. Qui s; ne fidei sacramēta tenuerunt: inreparatione iudicis i extrema elatione nō audiant: qđ p̄iudicati infidelitatis sue tenebris eius quē desperarāt in nectione redargui non merent. Illi salte iudicis verba audiunt: qđ eis fidei salte p̄ba tenuerunt: isti in dānatione sua eterni iudicis nec p̄ba p̄cipiant: qđ eius reuerentiam: nec verbotenus seruare maluerunt. Illi legiter pereunt qđ sub lege positi peccauerunt: isti in p̄dicatione sua de lege nihil dicūt: qđ nihil legis habere conati sunt.

Capitulum.

25.

Rinceps nāq; terrenam re publica regens aliter punit ciuem interius delinquentē: atq; aliter exterius hostem rebellantē. In illo iura sua consult: etq; sub verbis digne inuentionis addicit: s; hostem s; belia monet: instrumenta p̄ditionis exercet: vgnat; eius malicia tormenta retribuit: de malo s; eius qđ lex habeat non requirit. Neq; enī lege necesse est perire: q lege nulla potuit teneri. Ita ergo in extremo iudicio: et legalis illam inuentionem peritit qui ab eo qđ p̄fessionem tenuit actione rediit: et iste sine iudicij inuentione peritit qui lege dei non tenerit. Et electozū vero parte alij iudicant: et regnant q vite maculas lachrymis tergunt: qui mala p̄cedentia factis sequentibus redimentis: quicqđ illicitum aliquid quando fecerunt ab oculis iudicis elemosinarum superductione cooperiunt. Quibus iudex veniens in dextera manifestans dicit. Esurini et dedistis mihi māducare: sitiui et dedistis mihi bibere: hospes erā: et collegistis me: nudus et operuistis me: infirmus et visitastis me: in carcere etiam et visitastis me: in carcere etiam et visitastis me.

Mat. 5. p

Mat. 25

L

me. Quibus p'mittit dicens. Venite bene-
dicti patris mei: possidere paratus vobis re-
gnum a constitutione mundi. Illi autē nō
iudicantur et regnant: qui etiam pcepta le-
gis pfectione virtutum transcendunt: quia
nequa q' hoc solā q's cunctis diuina lex pre-
cepit implere contenti sunt: sed pstantiori
desiderio plus exhibere appetunt q' pce-
ptis generalibus audire potuerunt. Quib'
dominica voce dicitur. Vos qui reliquistis
omnia et secuti estis me: cum sederit fili' ho-
minis i sede maiestatis sue: sedebitis et vos
super duodecim thronos: iudicantes duo-
decim tribus israel. Et de quibus ppheta
ait. Dominus ad iudicium veniet cum se-
nioribus populi sui. Et de quib' Salomon
cum de sancte ecclesie sponso loqueretur di-
xit. Nobilis in portis vir eius: quādo sede-
rit cum senatoribus terre. Hi itaq' extremo
iudicio non iudicantur: sed regnant q' cum
auctore suo etiam iudices veniunt. Relin-
quentes q'ppe omnia plus prompta deuo-
tione exsecuti sunt: q' inerti generaliter au-
dierunt. Speciali nāq' infusione pancis per-
fectionibus: et non generaliter omnibus dici-
tur. Hoc quod adolescens diues audiuit.

Adde et vēde que habes et da pauperibus:
et habebis thesaurum in celo: et veni seque-
re me. Si enim sub hoc pcepto cunctos ius-
to generalis astringeret: culpa pfecto eēt
aliquid nos de hoc mundo possidere. Sed
aliud est quod per sacram scripturā omni-
bus generaliter precipitur: aliud quod spe-
cialiter perfectionibus imperatur: hi ergo re-
cte sub generali iudicio non teneantur qui et
pcepta generalia: viuendo vicerunt. Si-
cut enim non iudicantur et pereunt: qui sua-
dente perfidia lege teneri continentur: ita
non iudicantur et regnant: qui sua dente pie-
tate etiam ultra generalia diuine legis p-
cepta proficiunt. Dic est quod Paulus etiā
specialia pcepta transcendens plus ope ex-
hibuit: q' institutione permissionis accepit.
Cū enim accepisset ut euangeliz p'dicā
de euangelio viveret: et euangeliz audien-
tibus contulit: et tamē euangelij sumptibus
sustentari recusauit. Cur ergo iste iudicetur
ut regnet qui minus quod seruaret accepit:
sed maius quod viceret inuenit. Dicitur
igitur recte. Iudicium pauperibus tribuit:
quia quanto huic mundo humilitate despe-

cti sunt: tanto tunc accepto sedibus maiore
culmine potestatis errescunt. Unde et seg-
tur. (Non auferet a iusto oculos suos: et re-
ges in solio collocat imperpetuum: et illic er-
guntur.) Abstulisse enī a iustis oculos suos
fortasse domitus creditur: quia iustorum
credulitatis hic sine vindicta laceratur:
sed famulos suos tunc magis respicit: cum
iustis eos nequicia persequentis affligit.
Videns enim quid hic humiliter toleret in-
mirum iam p'cider: quid illic eis misericor-
diter recompenser. Non ergo auferet a ius-
to oculos suos. Ecce iste humiliter ingem-
scit: ille superbit: et nequiter floret. Jste cor
conterit: ille se de gloria iniquitatis extollit.
Vorum ergo quis diuinus obrutibus longe
est qui iustitiam perculit: an q' eam patien-
tibus irrogant qui supernam gratiam iter-
meris tenebras tenuit: an cui iter exterio-
ra gaudia lumen iusticie ius amittit.

Capitulum.

26.

Enē autem sancti viri scri-
pture sacre testimonio reges
vocator: qui prelati cum
etis motibus carnis modo
luxurie appetitum frenant:
modo estus auaricie tempe-
rant: modo gloriā elationis inclinant: mo-
do suggestionē luxoris obruant: modo ignē
furoris extingunt. Reges ergo sunt q' ten-
tationum suarum motibus non consentien-
do succedere sed regēdo pressis nonerunt.
Quia igitur ab hac potestate regiminis ad
potestatem transiunt retributis: dicatur
recte. Reges i solio collocat i perpetuum.
Semetipsos enī regendo ad tempus fatiga-
ti sunt: sed i regno regenerationis eterne so-
lio i perpetuum collocantur: et eo illic acci-
piunt alios digne iudicare: quo hic nesciūt
semetipsos nequiter parcere. Vnde enī alias
dicitur. Bone iusticia conuertatur i iudi-
cium. Paulus de se suisq' confortibus di-
cit. Ut nos efficeremur iusticia dei i ipso. Iu-
sticia ergo in iudiciū conuertitur: q' hic qui
nunc iuste atq' in reprehensibiliter viuunt:
tunc iudicandi potentia non videntur.
Vnde laodicens ecclesie dominus dicit.
Qui vicerit: dabo ei sedere mecum in thro-
no meo: sicut et ego vici et sedi cum patre
meo cū patre sedasse se asserit: q' post passio-

2. Cor. 5

2. Tim. 3

3

nis certaminis: post resurrectionis palmam: clarus est omnibus: q̄ potestati patris esset equalis indicant: cūq̄ se non aspārem calcaro aculeo mortis innotuit. Unde et marie nec dum se credenti patri similem dicit. Nō lū me tangere: nondū enim ascēdi ad patrē. Nobis enim in throno filiū sedere ē: et eiusdem filiū potestatem indicare.

Capitulum.

27.

Quia enim indicij principatum ex eius virtute percipimus velut in throno ei⁹ residem⁹. Nec abhorret a sō q̄ alias sup̄ duodecim thronos venturos testat⁹ esse dī scipulos hic sō in throno suo phibet eē seculos. Per thronos gpe duodeci vniuersale iudicium: p̄ thronis vero filiū singulare culmen iudicarie potestatis ostendit. Docet ergo duodecim thronis q̄ vno throno filiū designat: q̄ videlicet vniuersale iudicium ex mediatoris nostri interuentione percipit. Dicitur ergo. Reges in solio collocat imperpetuum. Ap̄te aut̄ imperpetuum subdens: ap̄te quid dicat insinuat. Si enim de terreni regni solio diceret: nullatenus in ppetuū subdidisset: q̄ quis illud arripuit. pfecto non in eo imppetuū: sed temporaliū collocant. Bene aut̄ subdidit: et illic erigunt. Ac si intētionē audientis inueneret dicens. Qz hic hūmilitati sunt illic erigunt. Sanctis nāq̄ vris iste locus humilitatis est: vt illic sit celsitudinis. Quā alias scriptū ē. Humiliasti nos in loco afflictionis. Locus gpe afflictionis est vira p̄sens. Qui ergo ad eternā patriā tendunt: nunc semetipsos tēporaliter afflictionis loco despiciunt: vt tunc in loco gaudij veraciter sublimentur. Sequitur. (Et si fuerint in carthenis et vinciantur funib⁹ paupertatis: indicabunt eis opera eorū et scelera eorū: q̄ violenti fuerunt. Carthene obligationis sunt: ipsa adhuc retento pegrinationis. Ligatum se hic carthenis panis aspererat: cum dicebat. Desiderā habens dissolui et cum xpo esse. Paupertatis funibus vincum se esse cernebat: q̄ veras diuitias intus: eas etiā discipulis enarrabat dicens. Ut sciatis que sit spes vocationis eius: que diuitie glorie hereditatis eius in sanctis. Be ne autē post ista subditur. Indicabunt eis opera eorū: et scelera eorū: q̄ violenti fue-

rint. Cum enim supernā gloriā magis amando cognoscimus: tunc mala que egimus grauiora fuisse sentimus. Unde et paulus post perceptam gratiā superiorum: ea que in se studia virtutū crediderat fuisse: iā scelera cognoscebat: dicens. Qui prius fui blasphemus et psecutor: et contumeliosus: sed misero: diā cōsecutus sum: q̄ ignorans feci in incredulitate. Vel certe sero que mihi fuerunt lucra hec arbitratus sum propter xpm detrimenta. Et̄ apte sequitur. (Reuelabit quod⁹ aurem eorū vt corripiat: et loquitur vt reuertant ab iniquitate.) Turē ab iniquitate reuelat est: intellectū cognitionis aperire. Reuelata sō ante vniūsq̄ corripitur: quādo intrinsecus eternorū desideria bonorum percipit: et que mala extrinsecus per petrauit agnoscat. Potest vero i carthenis et funibus paupertatis pena etiam temporalis afflictionis intelligi: q̄ sepe qui inbenis verba nō audiunt: ferientis verbis ammonentur: vt ad bona eterna saltem perne trahant: quos premia non inuitant. Quā per pphetam dicitur. In chamo i freno matillas eorum cōstringe: qui non appropinquant ad te. Si sō etiam flagella despiciat: constat nimirum q̄ tanto illic grauiorū vnde dicte supplicia sentiant: quanto hic maioris prouidentie gratiam caleant. Unde et sequitur. (Si audierint et obseruauerint: cōplebunt dies suos in bono et annos suos in gloria. Si autē nō audierint transibunt per gladiū: et cōsumantur stulticia.) Per bonū recta actio: per gloriā sō superna retributio designatur. Qui ergo obedire pceptis celestibus student: dies suos in bono complēt: annos in gloria: quia et cursum p̄sentis temporis in recto ope: et cōsumationē suā p̄ficiunt felici retributione. Si sō nō audierint transibunt per gladiū: et cōsumantur stulticia: q̄ vindicta eos et tribulatio percutit: et funis in satietate concludit.

Capitulum.

28.

Ant enim nonnulli: quos a p̄dictis morib⁹ nec tormenta compescunt. Be quibus per pphetā dicitur. Percussisti eos: nec voluerūt: flagellasti eos: et reuerant accipere dī scipulū. Et de q̄bus sub

I. Th. 2.

I. Th. 3.

C

P̄. 43.

B

I. Th. 1.

Ep̄. 1.

21

Ier. 5.

Jer. 31

babylonis specie dicitur: Curamus babylonem
et non est sanata. Et de his rursum dicitur. Se-
cit et perdidit populum meum et tamen a vobis su-
is non sunt reuerſi. Vbi notandum deterioribus
existunt: quod pulsati doloribus: aut
contumacia pertinacia duriores existunt: aut
quod penius est in blasphemie etiam ex aspe-
ratione prosumunt. Bene ergo dicitur quod per gla-
dium tranſeunt: et stulticia consumuntur: ga-
peccata que flagellis emendare debuerat:
flagellis eraguntur. Et hic itaque penas per-
cussionis sentiunt: et illic iuste retributio-
is supplicia non cadunt. Scitatis quippe stulti-
cia est: quod illos sic iugas obligat ut a culpa
eos nec pena cōpescat. Segitur. ((Simula-
tores et callidi puocant iram dei.)) Cum si-
mulatores diceret: aperte subiungit et callidi:
quod nisi ingenio calleant: quod videret appe-
tunt cōgrue simulare non possunt. Sunt enim
nonnulla vicia que etiam a sensu tardioribus
facile perpetrantur. Elatione namque intumescere;
avaricie estibus inhiare: luxurie pulsantia
succubere: et quilibet obtrahis sensibus po-
test: simulatio vero falsitatem exequi: nisi quod
subtilioris ingenii fuerit non potest. Quis ergo
enim talis est: ad custodienda duo videlicet
continua observatione vindicatur: ut callide
nouerit et occultare quod est: ostentare quod
non est. Et vere mala premere: et falsa bona
monstrare: nec se aperte in hoc quod videtur
extollere: atque ut maiorem gloriam teneat:
sepe se simulat gloriā declinare. Quia. n.
ante oculos hominum: sequendo eam appre-
hendere non potest: illud et plerumque gloriā tene-
rerugiendo. Hec itaque simplicibus minime cō-
gruit: quod si congruit simplicibus non sunt.
Bene autem cum diceret simulatores et callidi:
non subdidit meretricem: sed puocant irā dei
Iram quippe dei meretrix etiam nesciendo
peccare. Prolocare hoc est: mandatis illius
sciendo contrariare: scire bonum sed despice-
re: facere posse nec velle. Vbi. n. perpetratio-
ne neque intrinsecus tenebatur: et ostenta-
tionis insitice superficialiter dealbantur.
Quibus voce domine dicitur: Ne vobis scri-
be et pharisei et hypocrite quia similes estis
sepulchris dealbatis: que foris apparent
hominibus speciosa: intus vero plena sunt
ossibus mortuorum et omni spurcicia: ita et
vos quidem foris apparetis hominibus ius-
ti: intus autem pleni estis hypocritis et iniqui-

Mat. 23.

tati. Foris ergo ostendendo seruant: que
vincti intus impugnant. Intus vero ma-
la cogitantes eragunt: que foras alia su-
perducentes occultant. Ante strictum itaque
iudicem exaltationem iam de ignorantia
habere non possunt: quod dum ante oculos ho-
minum omnem modum sanctitatis ostendit
ipsi sibi sunt testimonio: quod bene vivere non
ignorant. Dicitur igitur recte: Simulato-
res: et callidi puocant iram dei. Quid ve-
ro eos ad extremum sequatur: adiungit vi-
dens. ((Hec clamabunt cum vincti fue-
rint.)) Omnis iniquus qui cum iniquis sit
sanctus videri non appetit: in flagellum per-
cussione deprehensus facit et iniquus sit non
erubescit. Qui vero iniqua agens huma-
na de se indicia sub specie sanctitatis inter-
cipit: etiam cum flagello percutitur iniquus
se perdere refugit: quod sanctus videri conſue-
uit. Si quando autem graniter coarctamur
iniquum se vir superficialiter confiteatur:
quod interna sua detegere: veraci confessione
confunditur. Quasi liberi vero sumus cum
nulla correctione castigamur. Quasi autem
vicinam cum flagello percussiois astringi-
mur. Vincti igitur tanto clamamus altius
quanto in percussione positi. peccata nostra
veratius confitemur. Unde antequam quippe dei
vix valida deuota confessio est. Quia ergo
simulatores quos etiam cum percussio-
is flagella corripunt ad confessionem simpli-
cem non perdunt: cognoscent enim peccato-
res refugiant: quia sancti omnium opinio-
ne ferebantur: quibus eos ad extremum iam
flagella feriunt: quibus duci se ad eterna sup-
plicia non ignorant: tales tamen cupiunt
apud humana iudicia remanere: quales se
induerant semper ostendere. Deprehensus
ergo etiam flagella percussiois extreme: quod
confessione puram: vel afflictu exercere ne-
gligit: quasi vincti clamare cōtemnunt: be-
ne ergo dicitur. Hec clamabunt cum vincti
fuerint. Quibus itelligi etiam aliter po-
test. Omnis enim iniquus: qui cum iniquis
sit dici sanctus ab hominibus non pertimescit:
et si iniquum se tacita cogitatione reprobu-
dit: tamen dum sepius sanctum audire se
ceperit hoc quod de se intrinsecus tenebat
amittit. Foris quippe exterius fundit: et quia li-
benter foras falsum de se testimonium reci-
pit: qualem se intus habeat non requirit.

Unde sit ut vacue laudis etiam fometa est
desuerint querat et oblitus quod est appe-
tat videri quod non est.

Capitulum. 29.

Istiusmodi tales sunt: dum in
stos se ante humana indi-
cia simulant: dum actiones
suas laudibus dignas intui-
entium oculis ostentant: oc-
culis cum eis iusticia agit:

ut quo nituntur foras alios fallere: eo & se
intus etiam ipsi fallantur. Nam omne cir-
ca se sollicite investigatis oculum perdunt
Etiam etiam suam discutere: et perferunt
dissimulant: sed tales se quales audiunt pu-
tant. sanctosque se esse: non quia ita viuunt: sed
ita dicuntur estimant. Subtile autem dei iudi-
cium sed ipsos itacri negligunt: quia fide sui
meriti in attestatione ponunt ois alieni.

Nam vero subita percussione feriuntur in
quos se vel veraciter fatent: vel sicut sunt &
prehendere omnino non possunt: quia videli-
cet sanctos se humana professione credide-
runt. Bene ergo dicitur. Nec clamabunt cum vi-
cti fuerint. Spe enim vacue tales se ante su-
pernum iudicem venire confidunt: quales se
hominibus innotuisse cognoscunt: sed ipsos
miseri nec inter tormenta deprehendunt: et
dum testimonium false laudis aspicunt: re-
medium vere confessionis amittunt. Etiam
vinci videntur et non clamant: quia humane
laudis importunitate superati: sanctos se
miseri: et cum in peccatis moriantur putant
Quibus bene per prophetam dicitur. Redite pre-
narratores ad cor: Si enim ad cor redi-
rent: per exterioris attestatis se verba non
funderent. Nam quod vicinis nobis est cor-
de nostro: Quam vicinis nobis est ea re quod
intra nos est: Et tamen cum per priuam co-
gitationem spargitur a nobis cor nostrum lon-
gis euagatur. Longe ergo propheta prenari-
catorem mittit cum ad cor suum redire co-
pellit: quod se exterioris iudicis: eo ad se vi-
de possit redire pro iuvenit. Quia vero simu-
latorum mens pro eo quod ab una eternitatis
intentione dividitur: cogitationum multipli-
cium inundatione vastatur: recte subditur.
(Adhuc in tempestate anima cor.)
Quasi tranquilla. & videbantur vivere: cum
de sanctitatis curarent laude gaudere. Sed
tempestate subita corum anima moritur: quia

humane laudis pessima tranquillitate leta-
batur. Plerique subito inopinata tempesta-
tis omne quod aer serenus blanditur imitari
eo et periculum vitari non potest: quo nec po-
tuit previderi. Unde simulatores: qui vite
sue custodiam negligunt in tempestate mo-
ri referuntur. Vnde prope eos turbo subit
interne percussione efficit: quos arrogancia ex-
terni fauoris extollit: dum amplectuntur
in laude: quod non sunt: repente inueniunt:
in ultione quod sunt.

Capitulum. 30.

Ene autem per Salomonem
dicitur: Quomodo probatur in
consolatione argenti: et for-
nace aurum: sic probatur ho-
mo ore laudantis. Lang-
prope sua inflos cruciat:
iniquos exultat. Sed in-
stos dum cruciat purgat: iniquos dum leri-
ficat reprobos monstrat. Isti enim sua lau-
de pascuntur: quia auctoris sui gloriam non re-
grunt. Illi autem qui auctoris gloriam que-
runt: sua laude cruciantur: ne non sit inus
quod foras dicitur: ne si est etiam quod dicitur:
ante dei oculos fauoribus vacentur: huma-
na laus robur mentis emolliat: cui sui de-
lectatione profrenat: et que ad lumentum
debet esse augendi operis: iam retributione sit
laboris. Cum pro sua preconia in dei laude
tendere sentiant: ea etiam desiderabiliter am-
plectuntur. Scriptum namque est. Videat ope-
ra vestra bona: et glorificent patrem vestrum
qui est in celis. Nam se ergo hominibus fa-
ciunt: quoniam in se aliud quod deus cognos-
cat: ostendunt: quia non student in se huma-
nam laudem fingere: sed querunt eam per se
melius ad auctoris gloriam pertransire. Ar-
rogantes autem humanis laudibus molia cor-
da perfrunt: quia suis amoribus corrumpon-
tur. De quibus aliis dicitur. Erunt homines se-
ipsos amantes. Alpe vero hic et de hac cor-
ruptione subiungitur. (Et vira eorum iter
effeminatos.) Si enim viriliter vixerit: laus
transitoria nulla eos corruptione viciat.
Unde electis propheta persuadet dicens. Viri-
liter agite et confortetur cor vestrum. Biceps
enim viriliter agitur: dum confortetur cor vestrum
illico subdidit: quasi serum cordis munus
curant. Luriosus prope mens corrumptur
si rebus transitorijs delectatur. Igitur sima

Pro. 17.

23

Mat. 5.

23

2. Th. 3.

2. Th. 3.

latoz vita iter effeminatos moztur: ga
laudis corrupta luxuria reperitur. Trāsla
tione ſo alla non habetur vita eozum iter
effeminatos: ſed vita eozum vulneretur ab
angelis. Alioq; tamen z ſi ſermone diſcre
paritōne concordat: qz effeminatoz vitam
angeli vulnerant: dum nunciū veritatis eaz
ſaculis ſancte predicatōis impugnat. Qz
igitur de damnatoz reproboz qd agat
audimur: de creptione hūm. illam quid
ſequatur audiamus: ((Eripiet paupē de
angustia ſua.)) Paup de angustia ſua eri
pitar: cum vniūſq; hūm. de hac pegri
natiois ſue afflictione liberatur. Nam z al
ſidius hic tribulationibus puenitur: vt ad
regendum vere conſolationis gaudiū p
uideatur. Unde z ſequitur. ((Et reuelabit in
tribulatio aurem eius.)) Aurē in tribula
tione reuelare eſt: auditū cordis verberum
plagis apere. Cum enī precepta deſpicim?
pie diſtictōe nobiſcum agitur: vt flagella
teneamus. Aurē itaq; cordis tribulatio
apit: quas ſepe hūm. mundi pſpitas clau
dit. Per Salomōnē nāq; dī: Quierſo par
muloz interficere eoz: pſperitas ſulto
ram pder illos. Sequitur. ((Igitur ſaluabit
te de ore anguſtato latiffime.)) Omnis qui
vite viāz deſerens in peccatoz tenebras ſe
deſcit: ſemetipſum quaſi in putei vel ſone
am merſit. Et ſo diutina ppetratōe etiam
pſuetudine iniquitatis opprimitur: ne ad ſu
periora ſam poſſit erurgere quaſi anguſto
ore putei coarctatur. Unde Dauid pphē
ta ſub ſpecie peccantium ei hortat̃ dicens.
Nō me demergat tempeſtas aque: ne p ab
ſorbeat me pſundū: ne p vigeat ſuper me
puteus os ſuum. Quem enim mali operis
iniquitas a bona ſtabilitate cōmouit: quaſi
tempeſtas aque rapuit. Sed ſi adhuc lon
ga cōſuetudine nō pueniuit: non demerſit.
Iam in puteum cecidit: qd hoc quod diutina
lex phibet perpetravit. Sed ſi adhuc longa
cōſuetudo nō depumit: nequa; os ſuum
puteus coanguſtavit. Tanto ergo facilius
egreditur: quanto minore cōſuetudine co
arctatur. Unde Hieremias propheta dum
in eam iniquitatibus longa cōſuetudine
obrutam fuiſſe conſpiceret in lamentis ſuis
ſub eius ſpecie ſemetipſam: deploz de
cens: Lapſa eſt in lacum vita mea: z poſue
runt lapidem ſuper me.

Capitulum 31.
In lacu qppe vita labit cū
labe iniquitatis lignat̃. La
pis ſo ſupponit: eaz ēt du
ra pſuetudine mēs in pecca
to venozat̃: vt z ſi velt er
urgere vtiq; nō poſſit: ga
moles deſup male pſuetudinis pmit. Sed
qz diuine potentie ſubiacerit: z poſt anguſti
am prauē pſuetudinis ad bonē actūs am
plitudinē renouare ſtudet ſecico dī: ((Sal
uabit te de ore anguſto latiffime.)) Latiffi
me qppe de ore anguſto ſolnatur: qz poſt
iniquitatem ſigum ad libertatem boni opis
penitendo reducit̃. Quedā nāq; quaſi cō
cluiſi oris anguſtia eſt: ab opprimente mala
cōſuetudine erurgere velle nec poſſicam: q
dem deſideria ad ſigna tendere: ſz adhuc
actū in ſiſimis remanere: pīre corde nec tū
ſeg opēat̃: ſi ſemetipſo ppetratōe ppe
ti ſemetipſum. Cū ſo ita tendens aia manu
grē exaltantis adiuvat̃: ab anguſto ore ad
latitudinē puenit: qz victis difficultatibus:
opa bona pſicit: qe pūpſit. Quid pro
pheta cōcluiſionem anguſti oris cōſpicerat
cū dicebat: Saluam feciſti me in manu inimici
Latiffime aut̃ ſaluat̃ ſe nonerat: cum ſub
ditit dicens. Statuiſti in loco ſpacioſo pe
des meos. In ſpacioſo qppe loco pedes ſta
biliti ſunt: qñ z ad pgruentia bona tendi
mus: z nulla difficultate ſpedimur. Quaſi
enī p latū locū quo volumus pēgimus: q
nullis obiectis difficultatibus coanguſta
mur. Sed hoc heliū recte diceret: ſi beato
Job ei ſinia pueniret. Pro culpa. n. flagel
latū credidit̃ z tēico cū i os anguſtū cecid
iſſe iudicauit. Quo. n. validioribus vidit̃
eū plagis afficere: eo deteriorib; credidit̃ in
iquitatib; pgrauari: pſecto neſciēs qd flagel
la ei augmentū eſſet meriti nō pena pecca
ti. Cū qd cū in os anguſtū cecidiſſe fatea
tur: adhuc quaſi latū eregit̃ i quāta Job
pſunditate teneatur dicens. Nō hēti ſun
damentum ſubter ſe. La. 31.

Qdne peccatum fundamē
tum non habet: quia non
ex pſpita natura ſubſiſtit.))
Malum quippe ſine ſub
ſtātia ē. Qd tū vt ei qz ſit
nō in bōi natura conſiſt

21

25

Ps. 30.

Ql. 31.

2

2

Ignorat os angustum nullū subter se dicitur
habere fundamentum q̄ peccati iniquatio
sufficiens ius non habet p̄prium. Quia ve
ro a fundo dicitur fundamentū: possumus
etiā fundamentum p̄ fundo possum non in
conueniēter accipere: sicut auditus ab aure
v̄: tamen plerūq̄ ipsa auris auditus no
mine designatur. Cū ergo diceret os angu
stum: explere p̄fundi voraginem volens sub
didit: t non habenti fundamentū subter se.
Quem enim rapit iniquitas: infernus absor
bet. Infernus nō recte fundum nō habere
creditur: q̄ quisquis ab illo rapitur in inē
so p̄fundo deuoratur. Immensam nāq̄ ei
explere latitudinē volens p̄pheta ait. Si
latauit infernus aiam suā: t aperuit os su
um absq̄ v̄llo termino. Sicut ergo sine ter
mino dilatatus dicit: q̄ ad se plurimos tra
hit: ita sine fundo altius non incongrue cre
ditur: quia eos quos in se suscipit: quasi in
quadam abyssū sue immensitatis absorbet.
Itaq̄ cū diceret: saluabit te de ore angusto
latissime apte subiungit: t nō habētis fun
damentū subter se. Ne si diceret. De ore au
gusto saluabit: quod sub se fundum nō ha
bet. Quia enim per peccatū tenditur ad in
fernū quē a peccato saluat de ore angusto
liberat. Quē vero de ore angusto eripit: ab
inferni p̄fundo subducit. Quāuis etiā al
ter intelligi potest. Nam sicut qui in puteū
mergitur putei fundo retinetur: ita corruēs
quasi in quodā fundi loco consideret aia si
semel lapsa in aliqua se peccati mensura re
tineret. Sed cum peccato in quo labitur nō
potest esse contenta iam quotidie ad dete
riora descendit: quasi in puteo quo cecidit:
fundum nō inuenit quo figat. Eset enī fun
dus putei: si fuisset mensura peccati. Unde
bene alias dicitur. Peccator enim venerit i
p̄fundum malorum cōtemnit. Redire nāq̄
dissimulat: q̄ misereri sibi posse desperat.
Sed cū desperando amplius peccat quasi
puteo suo fundum subtrahit: ne vbi retine
ri possit inueniat. Sequitur. ((Requies autē
mense tue: erit plena pinguedine.)) Reges
mense est: refectio sacietatis interne. Quae
pinguedine plena dicitur: q̄ interne volupta
tis delectatione preparat. Vni mense epu
las esuriebat p̄pheta cū diceret. Variabor
dam manifestabitur gloria tua. Vni mēse
pocula sibi erat dicens. Sitim anima mea

ad beū vinum: quādo veniam t apparebo
ante faciem dei. Velū itaq̄ in beato Job
temporalia verbera eternorū volens retrā
butione consolari: q̄ iure ei debebatur ex
meritis: ex semetipso quasi gratuito p̄mitte
re. Requies autē mense tue erit plena
pinguedine. Sequitur. ((Causa tua quasi im
p̄ indicata est: cām iudiciumq̄ recipies.))
Bonorū causa iusticia est. Quorū cā quasi
imp̄ indicatur: q̄ eorum hic iusticia pater
nō flagello fatigatur: vt ad ampliorē vici
lantiam: p̄ceptione nō solum mandatorū:
sed etiam verborū p̄ssione doceant. Sed
causam iudicij recipiunt: q̄ ex ea iusticia
qua modo viuunt: tunc in culmine iudicia
ri potestatis emittunt: vt tanto tunc porē
tius cuncta iudicent: quāto nunc in eis sub
tilius cuncta indicantur. Hec Velū quasi
noua spondendo inuitit: qui beatus Job
sem̄ credendo stabūter tenuit.

Capitulum.

33.

Abent p̄fecto hec p̄pria oēs
arrogantes vt t malū men
tēis eraggerēt: t si q̄ for
sitā bonum dicant hoc ve
lut incognitum p̄ferāt. An
sit vt doctores se docere au
deant: q̄ videt se scire talia solos putant.
Cum vero ad aliqua cōsolationis p̄ba de
scendunt: statim vilius se estimant: t per in
crepationis tumide asperitatē quasi q̄dā
sibi ingensam reformant: vt qui condescen
dissē blandientes vili sunt: exorta subito in
crepatione timeantur. Unde t mox. Velū
subdidit dicens. ((Non te ergo superet ira
vt aliq̄ opprimas: nec multitudo locorū
inclinat te.)) Repone magnitudinem tuam
absq̄ tribulatione: t oēs robustos fortitudi
ne. Ne protrahas nocem: vt ascendam po
puli pro eis. Cane ne declines ad iniquita
tem. Vanc enim cepisti seq̄ post miseria:
In plerisq̄ codicibus donorum: in paucis
vero: sed antiquioribus locorum inuenim.
Sed q̄ expositione non indiget: si dicatur:
nec multitudo donorum inclinet te: hoc ma
gis exponi placuit: quod cum difficultate
aliquantula videtur operi. Hec autē quan
te clationis verba sint: ipse qui ea formante
tumor ostendit. Sed q̄ Velū arrogantis
t beatum Job tenere typum diximus ele
ctorum: si ea subtilius discernimus: etiā iuste

Ira. 5.

3

Prou. 16.

L

Ps. 41.

Intra ecclesiam quomodo arrogantib⁹ con-
gruant demonstramus. Sancti viri aliena
opera; etiam parua mirantur: ista vero etiā
magna despiciunt. Ut cōtra arrogātes alie-
na etiam magna despiciūt: ista vel que par-
ua sunt amittuntur et pleriq; de suis ma-
lis bona cōsumant: de alienis autem bonis
mala sentire non cessant. Nam dum ppriā
gloriam querunt: perniciose student vt quic-
quid virtutis ab alijs agitur: iniquitatis no-
ta laceretur: et bone pondus actionis ver-
tunt in maculam criminis. Sepe enim cum
vident ab ecclesia districte prauos corrigi:
quasi queruntur iniuste in disciplina ei⁹ no-
centes affligi: et nitorem discipline eius cō-
mutant appellatione nequicie. Unde heliū
figuram arrogantium seruans beatus Job
quasi ammonens ait. Non te ergo super ira
vt aliquem opprimas.

Capitulum.

34.

Arrogantes enim ire motus
deputant quicquid a sancta
ecclesia agitur censure disci-
pline. Et q; humane laudis
appetitus benigni student se
per apparere nullo cōsent
distinctionis feneritate corrigēdos. Unde et
a bonis rectoribus sicut superius dictum est
optimi estimant: quos iustos cernunt a vi-
tiosis coerceri. Antore autē dñs q; in cunctis
mundi partibus sancta ecclesia culmine re-
ligionis excreuit hanc ipsam temporālē po-
tentiam qua quidem bene vitut obtrectā-
do in vicinū elationis insistent. Unde he-
liū subiungit dicens. ((Nec multitudo loco-
rum inclinet te.)) Nec si eisdem sancte eccle-
sie humilitatem magis inter prospera cōser-
uant arrogantiū voce dicatur. Quia vbi-
q; fidei reuerentia coleris: caue vt eiusdē re-
uerentie fastidius extollaris. Quosdāz quip-
pe conspiciant q; sub religionis obiectu vi-
cio elationis intumescent: et quod in gēni-
dam iure reprehendunt hoc iniuste ad cri-
men omniūz pertrahunt: nequaquā videlicet
perpendentes q; sint in ea qui et despiciētes
nouerint perfecte tēporalia regere: et aman-
tes eterna potestatis acceptare: et hu-
militatis insite ministeriū custodire: vt nec
humilitatis causa curas suscepti regiminis
negligant: nec rursus occasione regiminis i-

eis humilitas intumescat. Et si quidam for-
tasse intra ipsam sunt: qui non dei: sed sue
glorie sub religionis pretextu deseruiunt: ista
dei tamen eos aut si valet districte corrigere:
aut si non valet equanimiter tolerare: et
vel corrigende illos quasi filius amplectit:
vel tolerando quasi ab hostibus exercetur.
Scit nāq; q; per eorū superbā laceretur vi-
ta iustorum: scit q; i eius crimen extenditur
quicquid talium prauitate peccatur: sed no-
tam alieni criminis sustinere: tanto min⁹ me-
tuit: quanto et caput suum talia tolerasse co-
gnoscat. De illo quippe scriptum est. Et cui
iniquis deputatus est. De illo rursus dici-
tur. Langores nostros ipse tulit: et dolores
nostros ipse portauit. Errant ergo arro-
gantes et estimatione prauorum: vitam morde-
ant innocētum. Scit enim electorum eccle-
sia et illorum facta: et horum verba tolerare:
scit prauorum mentes tolerando conuer-
tere: quia et si conuerti nequiterint eorum ta-
men ignominiam equanimiter suffert. Per-
pendit quippe q; duplex eius premium pro-
ficat quod et eorum meritis foras despiciat
quorū et iustus vita laceratur. Notandum
vero q; nō sit nec multitudo locorūz vel do-
morū extollat te: sed ait nec multitudo lo-
corū inclinet te. Omnis enim qui tempo-
ra iter extollitur: corpso quo extollitur inclina-
tur: quia cum se exterius erigit: intus cadit.
Velū itaq; casum cordis in elatione ituens
ait. Nec multitudo locorum inclinet te. Nec
si voce arrogantium sancte ecclesie diceret.
Cane ne si vniuersitatis veneratione extolle-
ris: ab interna intentione carneris. Sequit.
((Depone magnitudinem tuā absq; tribu-
latione et oēs robustos fortitudine.)) Quos
alios sancte ecclesie robustos accipimus: nō
si eos qui ad vincendi mundi huius desidē-
ria: et ceptis sublimibus et consumatis profe-
ctibus cōualescent. Magnitudo itaq; eius
in robustorum suorum vita consistit: q; tūc
gloriosus reddit cum pro defensione verita-
tis ad mortem vsq; ab electis illius constan-
ti virtute certatur. Arrogantes igitur viri
subdncis de hoc mundo apostolis subduc-
tis ad superna martyribus: quia fortasse
doctores valentioresq; prepositos abinde
desse conspiciunt: quasi solos se remansisse
intra ecclesiam suspicantur. Unde dum se
preferunt: ei velut consulentes alludunt vi-

Par. 15.
Ela. 53.

13

centes. Depone magnitudinem tuam absque tribulatione: et omnes robustos fortitudine. Ne si apertis probationibus dicant. Ne quia te magnitudinem habere credas: quia subductis prioribus patribus iam non habes de quorum vita gloriaris. Dicunt hec profecto nescientes quia omnipotens deus electam suam digna sine amministratione non deserit. Nam cum fores ad premiū vocat: eorum vice debiles ad certamina roborat: eum illos suscipiendo remunerat: istis laborum vires quas remuneret subministrat. De quibus eidem sancte ecclesie dicitur. Pro patribus tuis nati sunt tibi filii constitues eos principes super oem terram. In virtutibus quippe antiquorum patrum hi qui postmodum prelati sunt subrogantur: quia et cum an nosa arbusta succidunt in eorum robur tenera virgulta succrescunt. Sed arrogantes viri conualescere non credunt: quos infirmos aliquando nouerant: et permutatos venerari despiciunt quos despiciabiles fuisse meminerunt.

Capitulum.

35.

Quia quoque in eo iustiores paucos: iniquos autem multos: robustos aspiciunt: sicut et in tritura frugis maior est multitudo palearum: etiam iustorum vitam et iniquorum estimatione continent. Vident profecto quod nonnulli rectores illius temporalis potestate subnixi: eiusdem potestatis elatione pascuntur. Vident quod religionis reverentiam quam huic mundo patres moriendo seruauerunt: hi exultando in terrenis gaudiis metunt: et perpendunt quidem quod robusti sunt sed non fortitudinem. Nam dum temporalis potestate fulciuntur: quasi quadam debilitate roborantur. Quanto enim exterius fortes sunt tanto a cunctis fortitudinis viribus intus inanescunt. Et ideo ab arrogantibus ei dicitur. Depone robustos fortitudinem. Ne si aperte dicatur: illi tibi veraciter robuste inbeferant qui in te hoc quod docendo locuti sunt viuendo tenuerunt: nunc vero hi qui tibi presidunt visione robusti sunt non fortitudinis: quia honorabiles quidem se ostentare non desinant: sed tanto imbecilliores: et contemptibiles sunt: quanto honoris sui gloriam despicit pro veritate primisunt. Quod arrogantes

quidem de plerisque veraciter sentiant: sed eo relationis vicini corrumpunt: quo oēs quos preesse conspiciunt tales arbitrantur. Quos enim debent plurimorum malis tendere estimatione cunctorum: quia et similes sunt quos cognoscentes diiudicant: nonnulli tamen sancti sunt quos ignorant. Tristare quippe repus est: et adhuc grana sub paleis latent. Nullus ergo ex area fractus expectabitur: si hoc solum in ea esse creditur quod sufficiens videtur. Igitur quia quos cernant despiciunt: et in antiquorum patrum ordinibus hos quos noverunt subrogari continent apertum agitur. (Ne protrahas noctem ut ascendant populi pro eis.) Ne si aperte arrogantes dicant. Ignorantie tue obsecrante non agas ut in loco fortium humilitatem subrogas infirmorum. Populi quippe nomine designant: qui quasi vulgari consuetudine dediti in cunctis que appetunt passim viuunt. Hoc item pro protrahere est: ut pro robustis populi ascendant: si per negligentiam agitur: ut doctorum et fortium loca indocti ac debiles fortiant. Populi pro robustis ascendunt: quando hi qui vivere inique didicerunt passionum locum percipiunt. Quod recte quidem dici poterat si humiliter diceretur. Arrogantes enim etiam cum bona ammonent insipientis sue vicium exerceant. Nam plus: sicut superius dictum est: increpando ferire appetunt: quam consolando refovere. Unde mox subiungit. (Nec declines ad iniquitatem: hac enim cepisti sequi post miseriam.) Hoc profecto arrogantes ecclesie miseriam vocant: quod despectam deo eius multitudinem suspiciant: et eo illam altiori elatione continent: quo despectam deo funditus suspiciant. Hic igitur figurata expositione transcuris: iam nunc inferenda sunt que moraliter sentiantur: ut figura ecclesie cognita: quod expressam generaliter credimus: andiamus etiam quid ex his verbis in singulis specialiter colligamus. Ut itaque.

Capitulum.

36.

Non te ergo super ira ut quis quem opprimas. Quis pro quo necesse est aliena vicia corrigi: semetipsum prius debet salenter intueri: ne dum aliorum culpas videret: ipse viscendi furoris superet. Plerisque enim mem-

tem sub obrenta iusticie iue immanitas va-
statur: dum quasi scitis zelo rectitudinis: ra-
biem explet furoris: iustieg facere estimat
quicquid ira nequitur dicat. Unde et modis se-
pe viscendit transgredit: qz mensura iusti-
cie non frenatur. Signa quippe est: vt cuj
aliena corrigimus prius nostra metiamur:
vt prius mens a sua accessione deferueat:
prius intra semetipsam zeli sui impetu tran-
quilla egrotate coponat: ne si ad animadu-
tenda vieta abrupto furore trahimur pecca-
tum corrigendo peccatius: et qui culpam os-
tendit insequimur: si immoderate serie
do sentiamus. Non aut iam correctio delin-
quentis: sed magis oppressio sequitur: si in vi-
tione ira ultra qz culpa meretur extenditur.
In correptione quippe virtutis labesse menti
debet irascidit: no preesse: vt executione ius-
ticie no dominatio pueniat: sed famulatio
subsequatur: et notum indicium possessa im-
pleat: no pcurat. Bene itaqz dicit: no te er-
go superet ira vt aliqui opprimas: qz vide-
licet si is qz corrigere nitit ira superat oppri-
mit anteqz corrigat. Nam dñi pñs debet
accendit sub iuste vlcionis obtentu: ad im-
manitatem crudelitatis effrenatur. Ad ple-
rūqz iecore euenit: qz corda rectorū minus
amori: sunt solius creatoris intentia. Nam
dum multa in hac vita appetunt: in inume-
ris cogitationibz dispergunt: et cum subito
subditorum culpas reperiunt: digne cū deo
eas indicare nequeunt: qz corda sua i curis
transitorijis sparsa: ad discretionis culmen
colligere: repente nō possunt. Cōmōi ergo
tanto minus ad viscenda peccata: libraz
egrotatis inueniunt: quanto eam tranquillita-
tis sue tempore non regunt. Unde cuj be-
lū diceret non te superet ira vt aliqui op-
primas: quatenus easdem causas iniusticie
et ire superantis exprimeret: talico adfuit.
Nec multitudi locorum inclinet te. In tot
quippe locis inclinamur: in quot superna-
entis curis extendimur. Nam sicut locus est
corpus spacium corporale: ita locus est men-
tis vnaqueqz intentio cogitatiois que dñi
huc illicqz impellitur: si delectatione aliqua
cogitationis sue libenter occupatur: velut i
quodam loco ponitur vt quiescat. Nā quo-
tiens vici redio a cognitione in cogitationēz
ducimur: quasi sessa mente de loco ad locū
migrāmus. Tot itaqz loca culmen mentis

inclinant: quot suborte cogitationes vni-
tem bone intentionis dissipant. Recta etenim
mens staret si vni cui debuerat cogitationē
semp inhereret. Recta mens staret: si non se
innumeris motibus flara mutabilitate pro-
sterneret. Sed hūc nunc ista pertractat: nūc
ad alia labitur: quasi per locorū multitudi-
nem a statu sue rectitudinis inclinatur: et
dum per plura se tendit: ab vna cui adhere-
re debuit intentione se deiecit. Quia tū mu-
tabilitatis vsus exprime prearicationis vi-
cioriam quasi in naturam venit. Nam cum
stare animus in semetipso nititur a semet-
ipso aliquo modo etiā nesciendo dirinat hu-
manam nāqz aiam ab vnaquaqz rei cui in-
ditur fastidio impellente remouetur. S; dñi
inhianter cogitanda appetit et repente co-
gitata fastidit docet q aliunde pender: que
quoslibet posita non requiescit. Ad illū qz
pe suspensa est a quo formata. Et quia ad
deum solum appetendūz facta est: omne au-
tem quod infra appetit minus est: are ei nō
sufficit quod deus non est. Vnde est qz huc
illicqz spargitur: et ab vnaquaqz rei vt dñi
mus fastidio impellente remouetur. Dele-
ctationis videlicet anida: querit quo pau-
set: vnum vero quez sufficienter habere po-
terat: amittit. Unde nūc per multa ducitur:
vt quia qualitate rerum non potest satietati
varietate satietur.

Capitulum.

37.

Ancit autem viri qz tanta
se obseruatione custodiūt:
ne ab iniectione sua muta-
biliter dissoluantur: et quia
idem esse appetunt ad co-
gitationem: qua dum dili-
gunt se solerter astringunt. In contempla-
tione nāqz creatoris hoc acceptum sunt: vt
vna semper mentis stabilitate perferrantur.
Nulla eos tunc mutabilitas dissipat: quia
scilicet eorum cogitatio sibi in seipsum semper
indissimilis perseverat. Hoc ergo cū labore
nunc conantes imitantur quod post i mune-
re gaudentes accipiunt. Cui se ppheta im-
mutabilitati virtute amoris astrinxerat cuj
dicebat. Quā perqz a dño hanc regred: vt in-
habites in domo dñi. Vnde Paulus vnitati
intendēde adheferat dicens. Quā qz retro
est oblitus: ad ea que ante sunt extēsus: se-
quor ad palmā signę vocatiōis xpi. Nam

Ps. 26.

Ps. 3.

si qd in eorum corde humanitus defuit: mor hoc discussio seuerā restringit: et cum quasi pueriliter cogitatio labitur: inueniunt mor coheretio refrenatur. Unde sit ut sparsam mentem continuo colligant: et in vna quantum preualent cogitatione component. Quia igitur status mentis cogitationis mutabilitate curatur: recte ab *Dei* dicitur. Nec multitudo locorum inclinet te. Sed sepe dicitur viri iusti animas in ipsa intentionis sue arce consistit: dum ab omni mutabilitatis se sparsione colligit: dum qd in se superflue oboritur premit: ipsa sue rectitudinis gloria tangitur: et timore pprie presumptiois eleuatur. Qui enim magna agit: quāuis et se humilia sentiat: scit tamē magna eē que agit. Nam si magna eē nescit ea paulatim mīne custodit. Que dum custodire negligit: aut ei mīne pficit: aut ea funditus amittit. Dum ergo bona nostra opa scire necesse est: ut custodiamus et ipsa eorum scientia clarior aditus panditur: et ad opantis eorū culpe manus admittitur: qua vastante rapiatur. Alia autē dispensatione agit ut conditor noster subleuatum pspers animi subita concipi tentatione permittat: quatenus semetipsum in infirmitate verius videat: et ab eo quem de virtutibus sūperat: iam seipso melior elationis faciem descendat. Unde et bene nūc subditur. ((Deponē magnitudinem tuam absq; tribulatione: et omnes robustos fortitudine.)) Robusti pppe sunt motus cordis cū nulla nisi que virtutis sunt sentiunt: Sed magnitudinem: et robustos motus deponimus: quando iam nō de virtute tollimur: sed cum culpa conscientie obruit: de ipsa quam patimur infirmitate formidamus. Multū nāq; de se animus confidit: quādo sibi ad vniuersas vires suppetere conficit. Jam sibi fiduciā sanctitatis arrogat: iam se idoneum etiam ad cuncta virtutum culmina que sola cogitatione conceperit putat. Sed cum hūc certatio subito oborta transuerberat: eas que nate de virtutibus sacratē claras cogitationes funditus turbat: quasi securam pppe vrbem inopinatus hostis ingreditur: et repente gladio superbiorum cunctas colla feriuntur: Adhuc ergo tunc nisi continuus lu-

ctus agitur: dū capta vrbis animā magnā: totius suorum gloria cede iterniente vacuatur. Unde nūc dicitur: Deponē magnitudinem tuam absq; tribulatione: et oēs robustos fortitudine. Ne si aperte diceret: Omne quod intrinsecus de bona actione innumeras repperit: et cordis motus quos et recto opere robustos habueras deponē: qz iam in ipsa aduersis tentatione consideras qz frustra pax de te magna elatus estimabas. Que videlicet magnitudo iocundo absq; tribulatione deponenda dicitur: qz nimirū cū per tērationem humilitatis pficit: prospera est ipsa aduersitas que mētem ab elatōe custodit.

Capitulum 38.

Ed tamē sine magna tribulatione nō agitur cum trāgle la mens irruente tentatione quasi repentinō hoste turbatur. Ipsa nāq; tentationis aduersitas dum se mēti inserit quasdam in illa tenebras gignit: eāq; obscuritate sue amaritudinis turbat que apud se dudum virtutū dulcedine irradiante claruerat. Unde et apte subiūgitur. ((Ne p̄trahas noctem ut ascendant populi p̄ eis.)) Non pppe p̄trahitur cum in dōr te de tentatione tristitia consolatione comita nō funitur. Non p̄trahitur quia merore animi confusus cogitationibus elongat. Nā dum mens posita in tentatione considerat qz a virtutis sue p̄sina soliditate repellit superductis meroribus quasi quibusdā tenebris cecat: atq; ab omni luce gaudij eius oculis clauduntur: dum sollicita trepidat ne hoc quod esse dudum ceperat fundit amitterat. Unde et bene dicitur: qz in hac nocte pro robustis populi ascendunt: quia videlicet hoc merore tentationis pro robustis motibus indigne cogitationes et multiplices in corde profiliunt. Nam dum se in perturbatōe cōspicit: iam pene amisisse quod fuerat: fluctat in se innumeros tumultusq; coaceruat: modo tranquillitatem suam: quia perdidit dolet: modo ne vbiq; ad praua opera corrumpit pertimescit: modo in quo culmine est et erat meminit: modo in quo viciorum profundo per delectationem iaceat attendit: modo ad resumendas vires se reparat modo se eas posse resumere quasi victus iam fractusq; desperat. Tum ergo ad

supradictam mentē: tam multiplices cogitationes prodemunt: hanc quasi in nocte populi resurgentes premunt. Quos nimirum populos non p. se. sed. p. diuine protectionis auxilium propheta subigere se posse se ipsum perat cum dicebat. *Protecor meus: et in ipso spau subiciens populos sub me.* Sicut etis ap. mendubus populi subigunt: cū ab eis p. districte seueritatis presentiam cogitationes fuisse desinunt: ut nō p. abrupta fantasmatum rapiant: sed rōni subdite a cor de humiliter congeant. Quia ergo positus in tentatio animus qui de se in propis maiora presumebat: tumale? ipse despiciō nisi tolerat: recte nunc dī: ne p. rabs non ctem vt ascendat populi pro eis. Ac si ap. te diceretur. In tentatione deprehensus citius tenebras meroris scidene que in tranquillitate de te alta seueras i perturbatione quoq. deterius cogitationū te caligine confundas. Quod recte belin diceret: si tamē eni diceret sciret. Nam hec beato Job tāto minus cōgruunt quāto ab illo oia. alti? sciuntur. Quia vero et sepe diximus arrogantes presumunt docere quos nō debent: vīs ad cōtumeliosa increpationum vba dilabuntur. Unde et subditur. *(Ecce ne declines ad iniquitatem: hanc eni cepisti sequi post miseriam: iniquitatem post miseriam sequitur q. post mala que p. correctōe sustinet feruenti corde ipatientie se facibus inflamat. Quod beatum Job p. petraffe belin credidit q. cum itra flagella positū liberis effari vocibus audiuim: videlz nesciens ga omne quod vixit: nō hoc de iniquitate spaciēte: sed de virtute scitatis p. tulit: q. ab iter ni iudicis snia: nec cum se iustificare errauit.*

Capitulum. 36.

Sed considerandum valde est quomodo cum diceret: ne declines ad iniquitatem: de eadem iniquitate protinus subdidit: hanc enī ce p. p. seq. post miseriam.

Quid est hoc? dī ad ea? declinare vetat de prius quasi ad quam declinatum iam fuerit dānat: nisi q. arrogantes viri plus videri indices q. consolatores volunt. Unde et nōnūq. ea districtis sententijs feriunt: q. nata i corde suspiciantur: et priusq. certa sit culpa delinquentium p. fertur inectio. distri

cta verborum: et ante per sniam p. tentē q. p. deat quod feriat. Quāvis et illi vti plerūq. p. rabs et occultis cogitationibus obuiant arguendo: s. cū p. easde cogitationes aliqua que percutit opa demonstrant: plerūq. ab auditoz suozum cordib. ea vicia que nec dī. plara sunt manu correctōis eradiciant: sed iam illa subseq. conspiciunt et alijs que p. cedant. Sicut enī corporales medici quasdam egritudines iam venisse inueniunt quasdam sō ne vt veniant mē dentur: ita doctores sancti aliq. inuenta vulnera saluti restituunt: aliq. dō agūt i mentibus ne vulnerent. In q. d. hoc solerter inuendū est: q. sicut certa plerūq. est asp. itate redar gnūt: ita incertis viris: et cū tranquillitate cōtradiciunt certa scietes ierant: incerta premunientes deuitant. Quā q. arrogantes viri discretōis regulam nesciunt: scitentiā suā iaculis: sicut nota: sic incognita: sicut certa: sic et incerta configunt. Unde nūc ab belin dī: eane ne declines ad iniquitatem: hanc eni cepisti seq. post miseriam. Quia sō ea que subneta sunt iō giori allegatōe p. trahuntur istum libellum hoc sine cōstringimus: ne imoderatus extendamus.

Sancti Gregorij. Liber. 27. Capitulum. 1.

Uisquis de

magnis dictis arrogantiū sumere sciam nūc tur: p. uidere? solerter debet: ne hoc quod eozū sciam alia sumit imitetur: ne cū virtutū flore

mori vicia colligat: et i co q. loquēdi notitiam assequatur: viuendi se impitia trāssigat hos nāq. cū fortia dicere audim? s. tamē de deis fortib. sumere aspiciamus: quasi doctrine orū ingressi: de i prius rosas attingimus. Discreta ergo nobis solitudine op. est: et carpe q. redoleat: et canere q. pungat: ne si fortasse iprouide dierozum flos legat i cauta legētis man? mox spina laceret. De lin itaq. docet? arrogans: p. fert aliq. q. redoleat: aliq. dō pungat. Sic igit. Inmē dū est de ei? doctrina quod fragrat: vt tū solite canendū sit de clare quod valuerat. Qui multa q. dē sapiens moraliter in

talle sed in verbis sequentibus ad sola se p
phetice archana sustulit: una eni iam mor
talitatis desierit: ad ppheticam summam con
scendit. Nec mirandū q vir arrogans im
pleri ppheticū spū potuerit: cum Sanl etiam
in numero pphetarū fuit. Sed hoc v San
le cur dicimus: cū ex visione angeli accepit
se verba rōnabilia et affnam nouerim? Sz
sicut irrōnale animā rōnis sba edidit: nec
tamen ad permittatōem nature rōnalis ac
cessit: ita sepe glūbet indignis sancta sba
per ppheticū spūm accipit: sed tamen ad p
merendam sanctitatis gloriam nō ptingit:
vt et supra se loquendo emineat: et infra se
vivendo torpescat. Unde nunc belū redē
ptoris nostri aduentum humilem non hu
militas conficit: et enim pphetera fideat:
quem elatis moribus impugnat dicens.
(Ecce deus excelsus in fortitudine sua et
nullus ei similis in legislatorib⁹.) Nc si ap
te dicat: q humilis videbitur in infirmitate:
excelsus manet in fortitudine. Paulo hoc
etiam attestante q ait: Quis et si crucifixus
est ex infirmitate: sed vixit ex virtute dei. De
quo recte subiungitur: nullus ei similis i le
gislatorib⁹. Legislator Moyses. Legisla
tor Josue legislatores et pphete: legisla
tores sanctos dicere possumus quos ex lege
ammonuisse recta populum scimus. Sz hu
ie mediator i legislatoribus similis nullus
est: qz isti gratuito vocati ex peccatis ad in
nocentiam redeunt: et ab his que intra se
meritos expti sunt predicando alios redu
cunt. Redemptor autē noster homo sine pec
cato est filius sine adoptione: nec ppetra
uit vnquā quod redarguit: et sic mudo ex
humanitate loquitur: vt tamen eidem mun
do ante secula ex dignitate dominet. Hūc
mediatorem dei et hominum qdam legisla
toribus similem fuisse crediderunt. Hāc re
genti quem dicunt homines esse filius ho
minis. Responderunt discipuli dicentes.
Alī Joannem baptistam: alī Helya: alī
dicremiam: aut vnum ex pphetis. Sed ni
mirā Petrus quam excelsus in fortitudine
esset apparuit: cū eam veraciter intūs ad
legislatorum equalitate differente dicens.
Tu es Christus filius dei viui. Unde recte
de illo sponsa in canticis canticorum dicit.
In lectulo meo per noctes quesui quem di
ligit anima mea: quesui illum et nō inueni.

Et paulo post. Inuenerunt me vigiles qui
custodiunt civitatem. De qbus rursus di
cit. Vulnerant me: tulerunt palliū me
um. Quos iterum percuteretur dicens:
Nō quēz diligē anima mea vidistis? Pau
lulam cū pertransissem eos inveni quēz di
ligit anima mea. Diluctus nāq per noctes
in lectulo queritur: qz intra secreta cordis
enbilia in tribulatione spūs desideratur.
Quem tamē querens sponsa nō inuenit:
qz electa que h anima tam qdam amoris
eius fucibus flagrat: sed adhuc quesitū ne
gatur species: vt mentis desiderium crescat
et quasi in siti aqua subtrahatur: vt eiusdes
stis eius angatur: et quo hanc viuitas si
tens desiderat: eo quandoq cum inuene
rit audius sumat. Sed hanc querebant vi
giles inueniunt: eāq vulnerant et eius pal
lium tollunt: qz vnamquāq animam redē
ptoris suis iaz speciem regentem cum solici
ti doctores inueniunt: hanc per predicatoris
verbum celestis amoris spūalis vulnerant
et si quod ei adhuc de verasta conuersatione
regimen inest subtrahunt: vt quo eruta ab
huius mundi onere reddatur: eo is q queri
tur ab illa citius inueniatur. Bene autem
subditur. Paululum cū pertransissem eos
inveni quem diligē anima mea: qz visio
eius mēs auidā nisi pphetarum estimatio
nem: nisi patriarcharum celsitudinem: nisi
cunctorū hominū mensuram transcendē
ret: supra eum q est extra homines nō inue
niet. Transire ergo est vigiles: etiam eos
quos miratur aīa in eius comparatione
postponere. Et tunc is q querebatur eruitur:
si homo qdam. sed tamen extra mēsu
ras hominum credatur. Unde bene nūc di
citur. Nullus ei similis in legislatorib⁹. Sz
his videlz per infirmitatem carnis nostris
obtusibus apparens: cum alios reprobat:
alios vocat: mira iudicia exhibuit que a no
bis et cogitari possint: et comprehendī non
possint. Nūc nōq. In iudicium ego i hunc
mundum veni: vt q non vident videant: et
q vident ceci fiant. Et rursum. Confitetur:
tibi domine pater celi et terre: qz abscondisti
hec a sapientibus et prudentibus: et reuela
sti ea parvulis. In qbus nimirum iudiciis
indea repellitur: gentilitas aggregatur.
Quod videlz factum mirari possumus: sz
perferri nullatenus valemus. Unde et

2. Cor. 13

2. Cor. 13.

2. Cor. 13.

Jo. 9.

2. Cor. 13.

bene nunc ab Deo subditur. Quis poterit scrutari vias eius: aut ei dicere operatus es iniquitatem: Ne si dicat. Tu his persecutari actio non potest: quo pacto reprehendi potest. Nemo enim bene indicat quod ignorat. Tanto ergo debemus sub eius iudicio silentio gescere: quanto rationem iudiciorum illius cernimus nos non videre. Unde et bene subditur.

Capitulum. 2.

Memento quod ignoras opus eius de quo ceciderunt viri. In scriptura sacra aliquando viri angeli: aliquando autem perfecte vite homines memorantur. Nam quod aliquando vir angelus dicitur: Daniel propheta testatur dicens: Ecce vir Habriel: Rursus quia virorum nomine perfecte vite homines exprimitur in proverbiis sapientia loquitur dicens: Viri ad vos clamato. De hominibus igitur viri canit: cum eius nobis potentiam vel superni spiritus vel perfecti quique doctores innotescunt. Sed tamen opus eius ignoratur: quod nimirum iudicia illius ipsi etiam qui hunc predicant impenetrata venerantur. Et sciunt ergo quod predicant: et tamen eius opera ignorant: quod cognoscunt per gratiam eum a quo facti sunt: sed eius iudicia comprehendere nequeunt que ab illo etiam super ipsos fiunt. Quod enim omnipotens deus perspicit in sua actione non cernit: psalmista testatur dicens: Qui posuit tenebras latibulum suum. Et rursus: Iudicia tua abyssus multa: atque iterum. Abyssus sicut pallium amictus eius. Unde bene etiam per Salomonem dicitur: Sciens ignoras: que sit via spiritus: et qua ratione cōpingantur ossa in ventre pregnantis: sic nescis opera dei: quod fabricator est eorum. Et enim unum e multis loquar: duo ad hanc lucem parum: veniunt sed uni datur ut ad redemptionem per baptismum redeat: alter ante subtrahitur: quod hunc generans vinda perfundat. Et sepe fidelium filius sine fide rapitur. Sepe infidelium cōcesso fidei sacramento renouatur. Sed fortasse aliquis dicat: quod hunc deus acturum praece etiam post baptismum nonerat: et tunc eum ad baptismum gratiam non peruenit. Quod si ita est peccata quorundam proculdubio prius sunt perpetrata puniuntur.

Et quod ita recte sentiens dixerit: quod omnipotens deus alios perpetrans facinoribus liberat: et hec in alijs etiam non perpetrata condemnat. Oculi itaque sunt eius iudicia: quanta obsecrant nequeant conspici: ita debent humilitate venerari. Dicat ergo Memento quod ignoras opus eius de quo ceciderunt viri. Ne si aperte dixerit: Et quod fortes quique locuti sunt eius opera tunc meis oculis absconduntur: quod mensuras tue noticie corpso quo humanitate circūserberis transcutit. Sequitur. ((Omnes homines vident eam et unusquisque inuenitur procul.)) Omnis homo eo ipso quo rationalis est conditus: debet ex ratione colligere eum quod se condidit debet esse. Quem nimirum iam videre est: dominationem illius rationis ad conspiciendum. Cum hoc dictum sit: omnes homines vident eum: recte subiungitur: unusquisque inuenitur procul. Procul quippe cum intueri est: ita non illum per speciem cernere: sed adhuc et sola operum suorum admiratione pensare. Procul illum hic etiam electi conspiciunt: quod nec dum claritate illius per acumen intus visionis apprehendant. Cui et si per amorem iuxta sunt adhuc: tamen ab illo terrene habitationis pondere obstantur: quoniam ei bene vincendi inherant: a contemplationis eius specie longe se esse suspirant. Quod nimirum reprobi etiam cum in iudicio venientem viderint procul intuentur: quod non cum in diuinitatis forma: sed in sola qua et comprehendere potuit humanitate conspiciant: quia videlicet eorum oculos reducta tunc ad memoriam sua male gesta reuerberant: et dum eius humanitatem vident: eius diuinitatem claritatem non vident: modo ab eius visione quem conspiciunt loquuntur.

Capitulum. 3.

Sed cum dicitur memento quod ignoras opus eius: ac deinde subiungitur. Omnes homines vident eum: quem fidei diuinitatem videre est: ita ascendente oia eius essentiam ex ratione colligere: valde mirandum est: quod et ipsi cernunt: et opus ignoramus. Unde quippe de eius essentia non sumus: et tamen in eius iudicio incerti remanemus. Patet nobis quod summa est: absconditur quod

minimus. **28** **29** **30** **31** **32** **33** **34** **35** **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100** **101** **102** **103** **104** **105** **106** **107** **108** **109** **110** **111** **112** **113** **114** **115** **116** **117** **118** **119** **120** **121** **122** **123** **124** **125** **126** **127** **128** **129** **130** **131** **132** **133** **134** **135** **136** **137** **138** **139** **140** **141** **142** **143** **144** **145** **146** **147** **148** **149** **150** **151** **152** **153** **154** **155** **156** **157** **158** **159** **160** **161** **162** **163** **164** **165** **166** **167** **168** **169** **170** **171** **172** **173** **174** **175** **176** **177** **178** **179** **180** **181** **182** **183** **184** **185** **186** **187** **188** **189** **190** **191** **192** **193** **194** **195** **196** **197** **198** **199** **200** **201** **202** **203** **204** **205** **206** **207** **208** **209** **210** **211** **212** **213** **214** **215** **216** **217** **218** **219** **220** **221** **222** **223** **224** **225** **226** **227** **228** **229** **230** **231** **232** **233** **234** **235** **236** **237** **238** **239** **240** **241** **242** **243** **244** **245** **246** **247** **248** **249** **250** **251** **252** **253** **254** **255** **256** **257** **258** **259** **260** **261** **262** **263** **264** **265** **266** **267** **268** **269** **270** **271** **272** **273** **274** **275** **276** **277** **278** **279** **280** **281** **282** **283** **284** **285** **286** **287** **288** **289** **290** **291** **292** **293** **294** **295** **296** **297** **298** **299** **300** **301** **302** **303** **304** **305** **306** **307** **308** **309** **310** **311** **312** **313** **314** **315** **316** **317** **318** **319** **320** **321** **322** **323** **324** **325** **326** **327** **328** **329** **330** **331** **332** **333** **334** **335** **336** **337** **338** **339** **340** **341** **342** **343** **344** **345** **346** **347** **348** **349** **350** **351** **352** **353** **354** **355** **356** **357** **358** **359** **360** **361** **362** **363** **364** **365** **366** **367** **368** **369** **370** **371** **372** **373** **374** **375** **376** **377** **378** **379** **380** **381** **382** **383** **384** **385** **386** **387** **388** **389** **390** **391** **392** **393** **394** **395** **396** **397** **398** **399** **400** **401** **402** **403** **404** **405** **406** **407** **408** **409** **410** **411** **412** **413** **414** **415** **416** **417** **418** **419** **420** **421** **422** **423** **424** **425** **426** **427** **428** **429** **430** **431** **432** **433** **434** **435** **436** **437** **438** **439** **440** **441** **442** **443** **444** **445** **446** **447** **448** **449** **450** **451** **452** **453** **454** **455** **456** **457** **458** **459** **460** **461** **462** **463** **464** **465** **466** **467** **468** **469** **470** **471** **472** **473** **474** **475** **476** **477** **478** **479** **480** **481** **482** **483** **484** **485** **486** **487** **488** **489** **490** **491** **492** **493** **494** **495** **496** **497** **498** **499** **500** **501** **502** **503** **504** **505** **506** **507** **508** **509** **510** **511** **512** **513** **514** **515** **516** **517** **518** **519** **520** **521** **522** **523** **524** **525** **526** **527** **528** **529** **530** **531** **532** **533** **534** **535** **536** **537** **538** **539** **540** **541** **542** **543** **544** **545** **546** **547** **548** **549** **550** **551** **552** **553** **554** **555** **556** **557** **558** **559** **560** **561** **562** **563** **564** **565** **566** **567** **568** **569** **570** **571** **572** **573** **574** **575** **576** **577** **578** **579** **580** **581** **582** **583** **584** **585** **586** **587** **588** **589** **590** **591** **592** **593** **594** **595** **596** **597** **598** **599** **600** **601** **602** **603** **604** **605** **606** **607** **608** **609** **610** **611** **612** **613** **614** **615** **616** **617** **618** **619** **620** **621** **622** **623** **624** **625** **626** **627** **628** **629** **630** **631** **632** **633** **634** **635** **636** **637** **638** **639** **640** **641** **642** **643** **644** **645** **646** **647** **648** **649** **650** **651** **652** **653** **654** **655** **656** **657** **658** **659** **660** **661** **662** **663** **664** **665** **666** **667** **668** **669** **670** **671** **672** **673** **674** **675** **676** **677** **678** **679** **680** **681** **682** **683** **684** **685** **686** **687** **688** **689** **690** **691** **692** **693** **694** **695** **696** **697** **698** **699** **700** **701** **702** **703** **704** **705** **706** **707** **708** **709** **710** **711** **712** **713** **714** **715** **716** **717** **718** **719** **720** **721** **722** **723** **724** **725** **726** **727** **728** **729** **730** **731** **732** **733** **734** **735** **736** **737** **738** **739** **740** **741** **742** **743** **744** **745** **746** **747** **748** **749** **750** **751** **752** **753** **754** **755** **756** **757** **758** **759** **760** **761** **762** **763** **764** **765** **766** **767** **768** **769** **770** **771** **772** **773** **774** **775** **776** **777** **778** **779** **780** **781** **782** **783** **784** **785** **786** **787** **788** **789** **790** **791** **792** **793** **794** **795** **796** **797** **798** **799** **800** **801** **802** **803** **804** **805** **806** **807** **808** **809** **810** **811** **812** **813** **814** **815** **816** **817** **818** **819** **820** **821** **822** **823** **824** **825** **826** **827** **828** **829** **830** **831** **832** **833** **834** **835** **836** **837** **838** **839** **840** **841** **842** **843** **844** **845** **846** **847** **848** **849** **850** **851** **852** **853** **854** **855** **856** **857** **858** **859** **860** **861** **862** **863** **864** **865** **866** **867** **868** **869** **870** **871** **872** **873** **874** **875** **876** **877** **878** **879** **880** **881** **882** **883** **884** **885** **886** **887** **888** **889** **890** **891** **892** **893** **894** **895** **896** **897** **898** **899** **900** **901** **902** **903** **904** **905** **906** **907** **908** **909** **910** **911** **912** **913** **914** **915** **916** **917** **918** **919** **920** **921** **922** **923** **924** **925** **926** **927** **928** **929** **930** **931** **932** **933** **934** **935** **936** **937** **938** **939** **940** **941** **942** **943** **944** **945** **946** **947** **948** **949** **950** **951** **952** **953** **954** **955** **956** **957** **958** **959** **960** **961** **962** **963** **964** **965** **966** **967** **968** **969** **970** **971** **972** **973** **974** **975** **976** **977** **978** **979** **980** **981** **982** **983** **984** **985** **986** **987** **988** **989** **990** **991** **992** **993** **994** **995** **996** **997** **998** **999** **1000**

ea ipsa circumscriptione qua creata sunt sua
periori et inferiori sine cinguntur. Lege eni
sua: quod dum est incipiant: festinant non esse
Sed quodam mirabiliter accipiunt: ut qua
nis ea finis superior: incipiant: finis tamen in
ferior non stringat: nec licet est incipiant et im
perpetuum non desistant: hoc pro eternitatis
eccirco summe est eternitati dissimilis: quod et
na est cepunt. Cum ad extrema prospiciunt
horum finem quod omino deest non comprehen
dimus eorum tamen luita cernimus cum
metem retro renouamus: et dum in eis ista
supraque animum ducimus: non capimus oino
quousque sunt: sed videmus ex quo. Deus
autem quod quasi quiddam in eo per eternitatem
logum est quod nec initio dicitur: nec fine ter
minatur: nec ex quo i semetipso recipit: nec
quousque dicitur: ergo numerus annorum eius
inestimabilis. Per hoc ergo quod annorum illius
numerus desinit: diuturnum eius esse ostenditur.
Et hoc pro quod inestimabilis memoratur
hoc ipsum esse infinitum: et comprehensibile
demonstratur. Sed quod humanis mentibus
inoretur agnoscimus dum omnes homines
vident eum: et quod eius magnitudine ammiran
tur cernimus dum annorum eius numerus
inestimabilis habetur: restat iam ut etiam
quod agat audiamus. Segitur.

Capitulum 4.

Ut auferat stillas pluvie: et
effundit imbres ad instar
gurgitum. Quia i hac vi
ta sunt genera iustorum: vni
videlicet bene viventium:
sed nulla docetur: alius

pro recte viventium et eadem recta docen
tium: sicut et in celi facie alie stelle prodeunt
quas nulle pluvie subsequuntur: alie pde
unt que artem terram magnis imbribus
fundunt. Igitur quotiens in sancta eccles
ia recte quidam vivunt: sed tamen predica
re eandem rectitudinem nesciunt stelle qui
dem sunt: sed in siccitate aeris nate: quod per
emplum bene vivendi lucere ceteris possunt
sed per predicationis solum pluvie nequeunt.
Cum vero in ea quidam et recte vivunt: et ali
is eandem rectitudinem solum predicationis
fluunt: quasi ad pferendas pluvias iustis
stelle predicantur: que sic vite sue meritis lu
ceant: ut etiam sermone predicationis pluvie
In non in hoc celo astrum pluvie. **28**

ses extitit qui cū de supernis emicuit corda peccantū: quasi arenem inferius terrā sancte exhortationis pluuia ad ubertatē germinis infudit. An non Isaias astrum pluuie ostensis tenuit: qui in eo q̄ lucez veritatis prudens tenuit scitatem infidelium propter annuncians rigant. An nō hic remias z pphete ceteri velut in celo positi astra pluuie fuerunt: qui in p̄dicationis culmine erecti: dum p̄auitatem peccantium libere increpare ausi sunt: quasi verborū guttis obsecrationis humane puluerem rigando presserunt. Quorū videlz aias ab hac cozm p̄tibili carne susceptas: qz ex p̄senti vita superna iudicia auferunt quasi a celi facie stelle pluuie subtrahuntur: z ad occultā astra redeāt: dum pactis suis cursibus sanctorū aie in thesauro dispositionis intine recoḡduntur. Sed qz terra arefceret: si subductis stellis pluuie supernā funditus fluuenta cessarent: recte dicitur. Qui auferit stellas pluuie z effundit imbres ad instar gurgitis. Nam cū pphetas absolit eorum vice dñs apostolos misit: qui in similitudine gurgitis pluerent: postq̄ subductis antiquis parib⁹ exteriora legis p̄dicamenta tacuissent. Stellas ergo pluuie abscondit: z ad instar gurgitis imbres fudit: qz dum p̄dicatores ad legis se erexit: z intima reuitit per dicta sequentiū veriorū vis p̄dicationis emanauit.

Capitulum. 5.

Ostant quoqz p̄ stellas pluuie sancti apostoli designari: de q̄bus iudee reprobate per Hieremā dicit. Prohibite sunt stille pluuiarum: z serotinus imber non fuit.

Stellas ergo pluuie dñs abstraxit atqz ad instar gurgitis imbres fudit: qz cū de iudea p̄dicantes apostolos absolit: doctrine noue gratia mundū rigauit. Quō vtrūqz factū in ecclesia pōt non inconueniēter intelligi: quia cum solitis corporibus ad secretos supernorum finū apostolorū aias reuitit: quasi a celi facie stellas pluuie abscondit. Sed ablati stellis pluuie in more gurgitis imbres oedit: qz z iam reductis ad superna apostolis: per expositos sequentiū linguas diuine scientie diu abscondita: largiori effusione patefecit. Nam q̄ illi sub breuitate locuti sunt: hoc exponendo isti multipliciter

auerant. An z nō immerito ipsa expositum p̄dicatione gurgitis nō comparatur: qz dñs multorū p̄cedentiū dicta colligit: ipsi i eo q̄ astruunt pluuia dilatant. Nam dñs testimonia testimoniis coniungunt: quasi ex guttis gurgitis faciunt. Quorū verbis dñs quotidie gentilitas docetur: qz peccatorum mens celestem sciam accipit: quasi stans in terra aqua gurgitis offendit. Sed nequaqz se eisdem apostolis expositores in sciētia p̄ferant: cum exponendo latius loquunt. Admississe ap̄pe incessanter debet p̄ quos eiusdem scientie inuentiones acceperunt. Unde z ap̄te subiungit. Qui de nubib⁹ fluunt: hi ap̄pe de nubibus gurgitis fluunt: qz si ex sanctis apostolis vis intelligentie non inaperet: nequaqz p̄r doctorū ora largior manaret. In scriptura enim sacra aliquando per nubes mobiles quiqz homines: aliqui p̄phete: aliquando aut apostoli designant. Per nubes ap̄pe mobilitas humane mentis exprimitur sicut Salomon ait. Qui ventum obseruat nō seminat: z qui considerat nubes nunqz metit. Tentum pendebat in manu spiritus nubes vero subiectos ei homines appellat: quos toriens hac illucqz impellit z reuocat: quoniam temptationes ei⁹ in eorum cordibus suggestionē flandis alternat. Qui igitur ventum obseruat non seminat: qz qui temptationes venturas metuit: eo: ad bona opera non p̄ponit. Et qui considerat nubes non metit: quia is qui ante humane mutabilitatis terrore trepidat mercede eterne retributione se priuat. Per nubes p̄phete figurantur: sicut per psalmistā dicitur. Tenebrosa aqua in nubibus aeris idest occulta scientia in prophetis.

Capitulum. 6.

Er nubes quoqz apostoli designant: sicut per Isaias dicitur. Adadabo nubib⁹ ne pluant super eam imbrez. Ipsi igitur stelle: qz vite meritis lucent: ipsi nubes: qz arenem nostri pectoris terrā celestis intelligentie fluentis rigant. Si enim nubes non essent nequaqz eos intus p̄pheta dirisset. Qui sunt isti qui vt nubes volāt: imbrez atqz gurgites de nubibus fluunt: qz p̄funde p̄dicationes sequentiū intelligentie originē a sanctis apostolis acceperunt. De quib⁹

ps. 77.

Isa. 60.

adhuc nubibus apte subiungit. ((Que pre-
tererunt cuncta desuper.)) Nubes cū desu-
per aerem pterunt si in celo oculos attolli-
mus non celis: sed ipsas inueniamur: nec visus
noster etheras plagas penetrat: q; ei illas
ipsa sua infirmitas occultat: tū de celo sol
intilat prius interfulo aere pascitur: vt post
in celo solis radios contempletur. Quia er-
go carnales homines summo: cum supna ap-
petere nitimur quasi in celis oculos leuamur:
t velut in celo acie intēdimus: q; pressi visu
rerum corporalium docere spiritualia cona-
mur. Sed q; transire intellectus noster ad
diuina non finitur: nisi prius p sanctorū pre-
cedentium exempla formetur: quasi iam ce-
lum noster oculus suspiciat: sed nubes videt
q; comprehendere ea que dei sunt appetit:
sed vix mirari ea que hominū collata sunt
pōt. Unde t alias dicit. Illuminans tu mi-
rabiliūter a montibus eternis. Quia enī oriē-
tem solē contemplari non valet: t radiatos
montes aspiciat t quasi sol ortus sit deprebē-
dit. Ex eternis ergo montibus nos deus il-
luminat: q; per ammiratam vitā patrū pre-
cedentū: radio nos sine claritatis illustrat.
Ecce in studio deuotionis officē: t charitas
accendimur: sed in hac deuotione atq; cha-
ritate melius harū nubis contemplatione
formatur. Quid enī deuotus petro: Quid
charius Joanne: Ille p deuotionem fluida
maris dorsa calcare nō timuit: iste per amo-
rem in ipso anctoris nostri pectore requie-
uit: t quia ad corporalis cene refectionē ve-
nerat: spirituale pabulum de sinu redemptio-
nis sumpsit.

Ca. 7.

Ed q; signari p nubes etiā
pphetas diximus necesse ē
vt adhuc ad mediū supio-
rū patrū exēpla deduca-
mus: ecce cū pceptis cele-
stibus subdī per obediētā
cupimus consideratis antiquorū patrū ve-
stigijs inueniamur. Quid enī libram obe-
dientis: qui ad vñ vocē dominicā: cogni-
tos ac patriam deserit: t pro adipiscenda
eterna hereditate ipm ferire non trepidat:
quē senex iam t pene mortuus acceperat
heredem. Cum patēne virtutē apphendere
conamur: pcedentia exempla conspiciamus.
Quid enī isaac patientius q ligna portat:
vt holocausto interrogat: atq; post paululū

ligatur: t nō loquitur: are supponitur t nō re-
luctat. Quid ergo isto viro dici patientius
pōt: qui quasi ad solaciū ducitur ac regitur
ad ferendum ligatur t cōticescit: t oblatur
holocaustū interrogat offerendus in holo-
caustū tacet. Cum accingi ad laborū tolerā-
tiam nitimur exemplis pcedentibus infor-
mamur. Quid enī Jacob laboriosus qui
apud Laban tam lōgo tēpore pplsquis in-
re cognationis opera exercuit seruatis et
vice obsecutus ē famuli: vt p frater pmiss
heredis: Tum arcem cōtinentē t castitatis
ascendere nitimur: cēptis exemplis subleua-
mur. Quid enī Joseph castius: q ad desi-
derium petulantis dñe ingo luxurie premis
nō potuit etiā captiuus. Et qdez hominib;
extitit seruus: sed cōtra dominantē negitiā
t in seruitiū liber fuit. Cū mansuetudine re-
pleri cōcupiscimus pcedentis exemplis adiu-
namur. Quid enī Moyses mansuetus: qui
cōmissi sibi populi seditionē tolerat: t tamē
irascētem dñm pro eisdem suis psecutorib;
bus rogat: scq; p illis diuino furore obicit:
q; in sancto cum pectore etiā et psecutione
charitas ignescit. Cū contra aduersa multū
firmare mentem per cōstantiā nitimur: pce-
dentis cōsideratione suleamur. Quid enī
Josue cōstantius: qui ad explorandā gen-
tū qualitātē iussus: nec pcrkatis magni
tudinis: nec numerositatis multitudine: er-
panit. Et t casdem gētes quas explorādo
non timuit: etiā pīando pstravit. Cū veni-
gnitatis cultum apphendere conamur pce-
dentium exemplis instrumur. Quid enī sa-
muele benignus: qui de pncipatu regendi
populi deiecius: successorem sibi humiliter
regit: inuentusq; viginti regem: vñcū mox
tolerat psecutorem. Al quo ne moriat trepi-
dat: t tñ ne ei dñs irascatur rogat. Ipe q;
pe cū mitteretur ait. Audiet Saul t interfi-
ciet me. Et ei per semetipsam veritas vicit.
Quoniam tu inges Saul: cū ego abiecerim
eum: Quid ergo isto viro benigni? dici pōt:
qui t hunc non vult diuinitus pcuti a quo
formidat occidi: Cū ad pietatis atq; humi-
litaris celsitudinē tendimus: pcedentiā cē-
plis lenamur. Quid enī David misericor-
dinus: quid humilis: dici pōt: qui a rege re-
probo pro victorijz contumelias recipit: q
de manu hostili israeliticā gentē fortis er-
puit: t tamen ipse ne moriatur: quasi debet

les fugit. Qui et se electis diuino iudicio: et persecutoris suum reprobis agnoscat: et in eadem persecutori suo crebro satisfactionis humilitate se subiecit: quod persecutoris lancea tollit: oram clamidis detruccat: atque ad cacumen montis prius pererat: et vno eodem tempore: occidendi potestatem habuerat ostendat: et ne occidatur rogat. Quod ergo in cunctis quod spiritualiter appetimus exemplis precedentibus informamur: bene de his habundans dicitur. Que steterunt cuncta desuper. Mox enim nubis extensa super nos patris vite regitur: ut ad fructum secundum germinis infundamur. Et quasi intuentes celum prius nubes aspiciamus: quod ante bonorum facta ammirando cernimus: et post illa que sunt celestia experiendo penetramus. Sed quod nequaquam habere nati sumus. antiquorum patrum vita nobis virtutis patefaceret: nisi et nubes aliter. sancti apostoli lumine sue predicationis asperant. Ad has nubes que predictio mundi circumferunt sermone redeant: et quod per illas deus in mundo egerit ostendat. Sequitur. ((Si voluerit extendere nubes quasi tentorium suum et fulgurare lumine suo desuper: cardines quoque maris operiet.)) Extendit nubes deus: dum misericordis suis via predicationis aperiens eos in mundi latitudine circumquaque diffundit. Bene autem dictum est: quasi tentorium suum. Tentorium quippe in itinere poni solet. Et est predicatorum sancti in mundo mittunt iter deo faciunt. Unde scriptum est. Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam: qui preparabit viam tuam ante te. Et vnde rursum per psalmistam dicitur. Iter facite ei qui ascendit super occasum. Et rursum. Deus dum egredieris eorum populo tuo: dum transgredieris per desertum: terra mota est. Deus enim quod per semetipsum non localiter ubique est: per predicatorum suos in mundi partes localiter ambulat. Unde etiam per prophetam dicitur. Et ambulabo in eis. Iter quippe per eos agit: dum humanis cordibus coram se eloquio infundit: atque in hoc itinere tentoria dei sunt: hec eadem corda sanctorum quibus quasi in via quiescendo regitur dum per hec ad mentes hominum veniens agit que disposuit et non videtur.

Lapitulum.

8.

In est quod simul omnis synagoga tentorium vocatur: et cessasse a predica-

tione sacerdotes deus per hieremiam querit dicens. Non est qui extendat vltra tentorium meum et erigat pelles meas. Vnde rursum de exterminatione eius dicit. Dissipauit quasi ortum tentorium suum demolitus est tabernaculum suum. Quia enim in vniuerso populi cultu tunc deus inter homines latuit: eundem sibi populum tentorium vocant. Unde et recte nunc habes iste eius tentorium dicitur: quod ad nos deus per gratiam veniens intra predicatorum suorum mentes operitur. Vnde paulus eius tentorium non erat: cum ab hierusalem per circuitum usque ad illuc ad corda mortalium veniens: in eius mente deus quiescebat. Habes quippe erat hominibus: tentorium deo: quod quem predictio infundebat audientibus: hunc inuisibiliter in mente retinebat. Idem rursum dum cathenis vincitus roma peteret paulus occupatus mundum latens in eius pectore quasi sub tentorio ibat deus: quod et oculis videri non poterat: et per verba predicationis patuit: iter in ephorate gratie sue cessante peragebat. Habes et moyses extitit cum primis plebis israelice ducatur pberer: quadraginta annis in deserto pmanens et sublimis appetens a conversione segregat: vixit. Sed tentorium dei factus est: cum ad renouandum populum in egyptum missus ibat portans inuisibilem in corde veritatem: cum omnipotens deus qui pateferebat in opere: latebat in corde. Et ubique presens: omnia continens: iter in suo famulo in egyptum veniens faciebat. Unde scriptum est. Inuit deus in egyptum ut redimeret sibi populum. Ecce ire dicitur per cuius increta scriptam presentiam cuncta continentur: quia is qui ubique ex maiestate est quasi in via gressus ponit et predicatione. Sed eisdem sanctis predicatoribus nequaquam ad persuadendum verba sufficiunt: nisi etiam miracula addant. Unde cum dictum sit. Si voluerit extendere nubes quasi tentorium suum recte subiungit: et fulgurare lumine suo desuper. Quid enim sentire fulgura nisi miracula debemus: de quibus per psalmistam dicitur. Fulgura multiplicabis et conturbabis eos. Per has ergo nubes lumine suo desuper fulgurat: quia per predicatorum sanctos et sensibilitatis nostre tenebras etiam mira-

Hiere. 10
Tren. 1. 1

Mat. ii. p

Ps. 107.

Luc. 10.

2

Ps. 114.

Ab. 5.

absconditur: quia nimirum supbientibus pita-
tis cognitio denegat. Unde p semetipsum
pitas dicit. Confiteor tibi pater dñe celi et
terre: quia abscondisti hec a sapientibus et pru-
dentibus: et reuelasti ea paruulis: Sapientes et
pudentes videlicet supbientes vocans. Qui
enim non subiunxit reuelasti ea stultis: sed paru-
ulis: timore se deuisse innotuit non acume.
Unde et alias dicit: Custodiens paruulos do-
minus. Atque vñ ostendat hec eade paruitas
quod vocat adiungit. Humilitatis sum et libe-
rauit me. Quia ergo sunt multi in ecclesia qui
paruuli esse despiciunt: et in humilitatis lo-
co imanes apud se esse nime desistunt. Hos
plerumque videmus has honozibz extolli: volu-
ptatibus perfrui: rerum multiplicitate dilatarí.
Dñi sepe nil seipue nisi pcessit ceteris appe-
tunt: a multis timeri gratulantur recte viue-
re negligunt: et recte vite samā habere cōcu-
piscunt: ad alacres querūt: sanctoribus inu-
mesant. Quia in rebus suis copiose pñtibz pro-
pti sunt: ventura gaudia non regunt. Cūq;
eos multiplex actio occupat et a semetipsis
alienis demonstrat.

Capitulum. 10.

Et tñ si qua fidei tēptatio
exargat: quia in ea salte spe-
cieten cōtinent: hāc vñ
hanc laboribus defēdūt:
et patriā celestē vendicant
nec tñ amant. Quos bene

apud moysen filij ruben et gad et dimidia
tribus manasse exprimunt: quia multa peccora et
tamēta possidentes. dñi extra iordanē ea q̄
viderant cāpētria cōcupiscūt: in repromis-
sionis terra hereditatē hēre noluerunt di-
centes: Terra quā pcessit dñs in cōspectu
filioz israel regio vberima est ad pascum
asalinum: et nos serui tui habem⁹ iumēta plu-
rima: pecoramq; si inuenimus grām coram
te: vt des nobis famulus tuus eā in possessi-
one: nec facias nos transire iordanē. Qui
igitur iumenta plurima possident: iordanē
transire refugunt: quos multa mūdi im-
plicamenta occupant: habitationēq; celestis
patrie nō regunt. Sed ipsa eos quam spe-
cietenus tenet fides scēpat: ne oq; electa-
tione torpescant: atq; exēplo suo alios a la-
boris tolerātia: et studio loganimitatis frā-
gāt. Tñ eis p moysen dicit: Alīqd fratres
vestri ibūt a d pugnā: et vos h̄ sedebis: cur

subvertitis mētes filioz israel: Sed quia cru-
bescunt nō descendere quō cōsistentur: pro ea
dem fide quā pñsi sunt ad certamē ppāt
eāq; nō sibi sed primis vendicant. Tñ et ad
moysen dicit. Canes omniū fabricabim⁹
et stabula iumentoz paruulūq; nris: vberes
muntas mos aut ipsi armati et accēsi p-
genus ad pñt ante filios israel. Qui mo-
fortes p alijs veniunt: et repromissionis ter-
ram ab hostibus liberant: et relinquūt: atq;
ad pascenda armenta extra iordanē rede-
unt. Multi q̄ppe q̄uis fideles curis pñtibz
occupati: q̄si armēta extra iordanē pascun-
tur: quia ptra fidē baptismūq; tota mēte oīq;
desiderio rebz pñtis inueniūt. Qui tamē
vt dixim⁹: cū fidei tēptatio oīz: defensionē
armis accingunt. Hostes fidelē supādo trā-
eiant: et hereditatē terre repromissiois
fructū fidei nō amāt: sicq; pro illo pugnāt
vt tñ sine pignora extra illā deponāt. Quis
cū pñtis foris hēnt: effectū in ei⁹ pñtatio-
ne nō hēnt. Tñ ad cāpētria redeūt: quia ab
alijs eacumibz mōtis quasi a spe celestis
dilabunt: vt extra repromissionis terrā bzu-
ta alia natriant: quia ad pascendos vñtis
desiderijs trānabiles ai motus elaborant:
quia eterne lucis q̄tra sit claritas nesciūt: qui
trāstroz occupatibz obsecant: et dum de
terrenis rebus supbunt celestis sibi lumī-
nis adiūm claudunt.

Capitulum. xi.

Adde nunc dicit: Immanibz
abscondit lucē: Sed tñ ali-
quādo hos imanes supra
grā respiciat: atq; ipis rerū
abundantiā occupatibz
affligit: corūq; pspicitatibz
aduersas q̄des: sed viles tribulaciones inter-
scrit vt pñtati ad cor redeant: atq; i pñ-
tis rebus quā ianiter occupētur agnoscat
Tñ hic quoq; postq; subtracta lux ducit:
apertus subsigunt. Et pceptū ei vt rursus ad-
ueniat: quia pñtis lumen quō elatis occupa-
tisq; mentibz abscondit afflicti: humili-
tisq; reuelatur. Et ut q̄ppe aduenit: cū affli-
cta mēs ipsas quas de pñtis rebz tribula-
tionū tenebras tolerat agnoscat: quia nūc ali-
qd ex lumine eterno pcepit nec hoc ip̄s
quia lumē pdiderat videret. Quō intelligi spe-
cialiter et de iudeis pōt: quia itēro redēptorū
nostro in carne venienti contradicere anī

Esa. io.

B

fant: qz apud semetipsos imanes extiterunt: sed his i manibus lux abscondita ē: qz super bi lumen veritatis: dum psequantur amiserunt. Sed qz in fine mundi ad fidem recti pendi sunt recte subiungitur. Et precepit ei vt rursus adueniat. Unde etiam p Isaiam dicit: Si fuerit numerus filiorum israel quasi arena maris: relique salue fient. Tunc qppe ad eos lux reuertitur: cum ipsi ad cōsitendam redemptionis nostri potentiam reuertantur. Sed autem in manibus nequaquā per datum casum vnum nomē: sed duas ptes ofonus accipiunt: pōt intelligi quia i manibus lux absconditur: cum apud rectū iudicē utiqz qz i suis operibz cecantur. Cui tamen precipitur: vt rursus veniat: qz dum peccatores se suis vitiis saluari nō posse cognouerit: qre lumen accipiunt: et pfectis timere radis illustrantur: vt maiore ardore postmodū celestem patriā diligant: quam prius i terrena delectatione flagrabat. Sed hec cum de celesti patriā loquimur: cui iese mira claritate: predicta angelorum agmina audim: cū rez oīz conditor pre fider quam visione sua reficiens replet: cui pā hereditas lux est: et descer cūsciez luminis nullus est: ad nosmetipsos mentem reductim: et qz terrena gessim membra cogitamus: pensam qz nati in tenebris atqz a radis inime lucis alieni: tanto neqz viciamus: qzto rebus corporalibus dediti a spiritalibz longius degebamus. Quia pside ratōe pmutum cor ac male sibi concū trepidat: et tante illius quā audiat patrie cūez se fieri posse sperat. Unde hic quoqz apte subiungitur: quo mens pauida ad fiducia reducat. Hāc de hac luce mor subditur. Annūciat de ea amico suo qz possessio ei? fit: ad eā possit ascendere.) Amic? vītad est recte amator actōis. Unde et ipsa veritas discipulis dicit: Vos amici mei estis: si feceritis q ego precipio vobis. Amicus qppe animi custos est. Unde nō i merito a custodire voluntatē dei in preceptis illius titur: ei? amicis vocatur. Dicit est qz rursus eisdem discipulis veritas dicit: Vos autē dīxi amicis: qz oīa quecūqz audim a patre meo: nota feci vobis. De hac igit luce eterne patrie amico suo deus annūciat qz possessio ei? fit: vt nequaquā infirmitatis sue fragilitate desperet: nequaquā hoc quod creatus

sed quod recreatus ē penset: sed tanto certius letet: qz illius lucis claritatem possideat: quāto nunc viciozū pulsantū tenebras verius calcet. Bene autē in pmissione subditur. Et ad eam possit ascendere. Quid enī difficultas qz hōi in terra edito terrena et fragilia mēbra gessant: celozum alta conscendere: supernoz spūm archana penetrare: Sed eorūdem spūm ad nos conditor venit: se hōiez etiam sub ipsis exhibuit: sicut de illo patri p pphetam dicit: Adinū su cā paulominus ab angelis. Et qz inter nos et eosdē spūs discordanter vite scādā lum reperit: mira potētia mirabilior etiam pietate summa creans: imā suscipiens: imā cū sūmis iungit. Dicit est quod de eodē rege nato angeloz: ehoi in eius amniciorē pdenit: hymni dūcant: et de vita prae vite discordia: hos quos dudū despererant: ciues agnoscent cōsono ore predicantes: Gloria in excelsis deo: Et in terra pax hōibus bone voluntatis. Dicit si apte vīcant. Quos a nobis malicia disunxerat: nūc in terra nata bonitas iungit. Dicit ē qz ante icarnatē eius in testamēto veteri adorasse homo angelum legitur: nec tamē adorare phibetur: sed post mediatoris aduentum cū se Ioannes adorando angelo pstra uisset: auduit. Quid ne feceris pseruus in sum et fratrū tuoz? Quid est enī hoc qz pū equanimiter concedebant a adorari: post ab hōie angeli recusant: nisi qd prius hominē carnalibus corruptiōibus deditum nec ab eisdem carnalibus corruptiōibus redēptum quo abiectiorem nouerant: iustus contemnebant: postmodum vero humanam naturam eo iam substratam habere non poterant: quo hanc i auctore suo etiam super semetipsos dūctam videbant. Neqz enī debent iam i membris subiecta despici: que i ipso membrorū capite meruit prelatā venerari. His ergo q ppter nos minor angelis ex tit: equalis nos angelis vītute sue minoratōis fecit. Unde et moriendo docuit mortem nō metui: resurgendo de vita confidit: ascendendo de celestis patrie pūditate gloriari: vt quo caput preisse conspiciunt: illuc se subseq et mēbra gratulentur. Unde bene ab eodem nostro capite dicit: Abiciāz corp? fuerit: illuc congregabuntur: et agle. Vbi pde trus ait: In hereditatem incorruptibilem et

p5.8.

Luc. 2

2ip. 19.

2bar. 14

1. Pe. 1.

Jo. 15.

Expositionis. S. Gregorij Liber xxvii.

2. Cop. 5

5

30.3.

30.17.

5

2

contaminatam et inarcescibilem conserva-
taz in celis. Unde Paulus dicit: Scimus
enim quia si terrestris domus nostra huius ha-
bitatōis dissolvatur: et edificatiōem eternam
habemus domū non manufactam eternam
in celis. Sed si nos quoque editi i terra su-
mus celum ascendimus: ubi ē quod rur-
sus vitas dicit: Nemo ascendit i celum nisi
q de celo descendit: filius hoīs q est in ce-
lo: Qui nūmquam sententię statim obuiat: qd
hec eadem vitas dicit: Pater volo vt vbi
ego sum: et illi sint mecum. Que sibi i pōis
suis nō discrepat: sed ad igrenda hec qua-
si discoradantia studium nostre mentis inlā-
mat: Omnes enī nos q i eius fide nati su-
mus: eius pauldubio corpus erisim⁹. Az
igitur mira dispensatōe pietatē mēbroz suo-
rum dñs caput facit: est: repulsa reproborū
multitudine: solus est et nobiscum. Nemo
igitur ascendit i celum: nisi q descendit v
celo fili⁹ hoīs q est i celo: qz dum nos vnū cū
illo iam facti sumus: vnde solus venit in se
illuc solus redit et in nobis: et hys q de celo
semp est: ad celum quotidie ascendit: qz q
viamtate super oīa permanet: humanita-
tis sue compage sese quotidie ad celos tra-
hit. Ergo si despect humana fragilitas: vni
genti sanguine consideret: et i precio suo cō-
spiciat q magna ē que tanti valet. pperē-
dat solite quo caput precessit: et que ad vi-
uendum preceptis astrigitur: ad spandū
exemplo roboretur: pfidat celos: speret sup
nam patriam: angeloz se sociam sciat: at-
qz in suo capite platam se etiā angelis gan-
deat. Sicut igitur recte de hac luce inter-
ne patrie. Annūciat de ea amico suo q pos-
sessio ei⁹ sit: et ad eam possit ascendere.

Capitulum. 12.

De valde mira sūt ista: val-
de terribilia q homo i ter-
raz editus: atqz a celesti pa-
tris erigentib⁹ meritis longe
vānat⁹: nō solum ad statū
conditōis reductur: sed et
gloriosius exaltatur: vt q paradisiū perdit
dit: celum recipiat: non solum hunc debiti
sui reatus nō teneat: sed hunc post culpā do-
na cumulatim exerceant: vt ille tēptator
deuile imitator dyabolici: ad fructū peni-
tentie redeat: vñq ad celum dñe contēplā-
de itime lucis ascendat. Cuius itaqz cor nō

in huius pietatē ammiratōe exiliat: Cuius
torpor nō in subleuatōe tante consideratio-
nis expanseat. Unde et apte subiūgitur.

Super hoc ex

Job
Ca. 37.

pauit cor meū et motū est
de loco suo qz panor dū
mentē percutit: hac a semet
ipsam alienā redit. Non
nūq latinī iterpietoz ex

tasim panorē vocant: sicut per psalmistam
dī: Ego dixi i panore meo pietas sū a val-
tu oculor tuor. Vbi videlz non panor: sed
excessus dici poterat. Sed panor illi p ex-
cessu ponitur: qz sicut i excessu: ita i pauore
alienatur anim⁹. Vñ hic quoqz cōsiderata
luce eterne patrie recte subiūgitur. Super
hoc expanit cor meū. Vñ si dicat. In ammi-
ratōis excessu se trāslulit: et q noue spēi spū
mens afflata ē semetipsam qualis in veta-
sta cogitatōe fuerat religit. Vñ aut dī: Et
motū est de loco suo. Locus gppē humani
cordis ē: delectatio vite pñtis. Sed cū vni-
na aspiratōe tāgitur locus nostri cordis: sit
amor eternitatis. Consideratōe igitur eter-
ne patrie de loco suo anim⁹ mouetur: qz de
relictis isimis i supernis cogitatōib⁹ ponit
Prius. n. que eēt eterna nesciebat: i pre-
sentia delectatōe et torpuit: simulqz ipse
frens amore trāsestita tenebat. Sed postqz
que eēt eterna cognouit: postqz supne lu-
cis radios rapti contēplando contigit: am-
miratōe summoz sese ab isimis suscitatus
eleuauit: vt nulla iā ei nisi que eterna sunt
libeant: et despectis transcurribus: sola que
pmānent regnat. Vñ ergo dī: super hoc ex-
pauit cor meum: et motū est de loco suo: qz
pigrū cor i terrenis dudum cogitatōib⁹
deditum: cū repente p excessum se ad sūma
suspendit: cogitatōis infime locū mutatit.
Sed dī p semetipsam i amore presentis se-
culi pstrata mēs dormiat: et nisi diuile gra-
tie aspiratōe pñsetur i suis delectatiōibus
frigida insensibilis torpescat: necesse est vt
quō interna cogitatōe tāgatur: vt qualiter
ad spūalia sensifictur adlūgat segtur.

Capitulum. 13.

Adier additiōē in terrore
vocis ei⁹ et sonū v ore illi⁹ p-
cedere. Mos sacrelogi ē vt
cū audiri aliqd p audiri in

Ps. 30.

3

2

21

Abba. 31

nam audire eundem auditum dicit: sicut Abba
edne ait. *Bene audiam auditum tuum et timui.*
Quia hic quoque dicitur. *Audierit audientem in terro-*
re vocis eius. Notandum quod est: quod vox dei
non in gaudio: sed in terrore audiri prohibet
quod nimirum peccator quibus dominus sola que terre-
na sunt cogitat: dum cor oppressum infimis
cogitationibus gestat: ipsi repente divine gra-
tie aspiratione tangit: hoc ante omnia intelli-
git quod cuncta que agit districta eterni iudi-
cis adaduerfione puniuntur. Audire igitur vo-
cis dei prius in terrore fit: ut post veritas in
dulcedine: quod ante nos districti iudicij timo-
re castigat: ut iam castigatos superne dulcedi-
nis consolatione reficiat. *Ipsi* cum nos violen-
ta rerum temporaliu delectatio possideret: et men-
tis nostre oculos in somno corporis premittit
manu subita superni respectus excitamur divina
clausos mor eosdem: ad fixitatis luce oculos
mentis apertimus que agimus mala memini-
mus quod districtus iudex contra hoc veniat ut
deum versatur in mente quatenus ille sit tanti
iudicij aduentus: que tunc illa sit hominum
angelorum frequentia: quanta vi contra repro-
bos: et ardentia pugnaret eicem: quod terribili-
ter eterna padeat de districti iudicis ore sen-
tentia qua reprobis dicit. *Recedite a me*
maledicti igne eterni: qui parati estis dia-
bolo et angelis eius eorum pena reproborum
ante oculos voluntur: et que sint gehenne te-
nebre cum graui amaritudinis obscuritate
pensatur. Quia ergo superbam cor prius ter-
rore concutit: ut concussam in amore solidetur:
recte nunc dicitur. *Audierit audientem in*
terrore vocis eius. Ubi et bene subiungitur.
(*Et sonus de ore illius precedentem.*) Bonus
dei ex ore est vis timoris de superna irruens
aspiratione: quod cum nos de venturis deus aspi-
rando replet: penidubio de male gestis pre-
teritis terret. *Quod* autem per os dei vniuersi
designari filius: qui sicut brachium eius dicitur:
quod per eum cuncta pater operatur: de quo
propheta ait. *Et brachium domini tui reue acta est*
de quo Ioannes dicit. Omnia per ipsum facta
sunt: ita etiam os dei. Vnde est enim quod per
propheta ait. *Os enim domini locutus est hoc:*
per quem nobis omnia locutus est: ac si oris nomine pater-
ter diceretur verba: sicut nos quoque pro ver-
bis lingua dicere solemus: ut eius grecam vel
latinam linguam dicimus: latina vel greca ver-
ba monstramus. *De* ergo domini non immeriti

to ipsum accipimus. Unde et sponsa in canti-
cis canonicorum dicit. *Osculetur me osculo oris*
sui. Ne si dicat. *Tangat me presentie dulcedi-*
ne vniuersi filij redemptoris mei.

Capitulum.

14.

*P*ater vero oris: potest etiam
dum dicit sanctus spiritus desi-
gnari. *Ubi* et alias in eundem
spiritus significatione scriptus
est. Factus est repetit de ce-
lo sonus tantum aduenientis
spiritus vehementis. Sonus igitur de ore domini
precedit: cum consubstantialis ei spiritus ad nos per
filium veniens surditatem nostre insensibilita-
tis rapit: sicut de eodem sono in eadem scripto:
atque incorporeo os dei loquitur dicens. *De*
meo accipiet et annuntiabit vobis. Potest ergo
et per terrorem vocis vis formidinis: et per sonum
oris dulcedo consolationis intelligi: quod quos
spiritus sanctus replet prius eos de terrae actio-
ne terrificat: et postmodum sepe celestium conso-
latur: vel tanto post confitendo de premis
gaudeant: quanto prius sola supplicia conspi-
ciendo metuebant. Vnde est quod de vniuersi-
ti spiritus quasi de oris sono *Idolus dicit.*
Non accepistis spiritum adoptionis filiorum
in quo clamamus abba pater. Vnde per se-
metipsam veritas dicit. *Accipite spiritum san-*
ctum: quorum remisistis peccata remittantur
eis: et quorum retinueritis retenta sunt. Ecce
conuersorum terrore vertitur in potestate: ga-
udi mala sua penitentia puniunt: versus ad exer-
cendum iudicij ascendit: ut hoc in deo posse
accipiant: quod prius de deo ipsi metuebant.
Iudices quippe sunt: qui supernum iudicium
propter timuerunt: et aliena iam peccata inci-
piunt dimittere: qui prius formidauerant ne
retinerent sua. Sed quod hoc ipsum iudicium quod
spiritualiter agitur modo a carnalibus non videtur:
sunt nonnulli qui deum res humanas
curare non estimant: et eas fieri fortuitis mo-
tibus putant. Contra quos recte subditur.
(*Subter oculos celos ipse considerat: et lumen*
illius super terminos terre.) Ne si aperte di-
ceret. *Qui summa regit: etiam extrema non de-*
serit: quod sic impenditur marinis: ut tamen hac
eadem cura regiminis non prepediat a par-
uis. Qui enim vbiq; presentis et vbiq; equalis
est: etiam in dissimilibus sibi dissimilis non
est. Equae ergo omnia respicit: equae cuncta dispo-

Mat. 25

Ro. 8.

Jo. 10.

Ira. 931
Jo. 11.

Ira. 58.

nit: qui in omnibus locis p[re]sens est: nec localiter tenditur: nec varia curatio variat. Si autem celos sanctos predicatoris accipim[us] p[ro]phetia attestante qui ait. Celi enarrant gloriam dei: postq[ue] per sonu[m] oris adn[un]t[us] sp[irit]us sancti designatur: recte subiungitur. Subter o[mn]es celos ipse c[on]siderat: et lumen illius super terminos terre. Sunt namq[ue] nonnulli q[ui] et mira apostoloru[m] opera audiunt: q[ui] accepto sp[irit]u sancto mortuos suscitarent verbo: ab obliuio[n]is t[em]p[or]e pellerent vmbra infirmitatis amouerent: ventura queq[ue] p[ro]phetando p[re]dicarent et vniuersu[m] virtutu[m] dei omniu[m] gentiu[m] loquentes lingua p[re]dicarent: q[ui] has virtutes nunc in ecclesia n[on] vident subtrahit[ur] tam iam ab ecclesia sup[er] gratiam susp[en]ditur: nescientes pensare q[uo]d scriptu[m] est. Adiu[n]to in opportunitatibus in tribulatione. Tunc g[ra]t[ia] sancta ecclesia miraculo[rum] adiu[n]cto[rum] indiguit: cu[m] eam tribulatio p[er]secutionis p[re]ssit. Nam postq[ue] superbia infidelitatis edomuit n[on] iam virtutu[m] signa: sed sola merita opera requirit: quanta et illa multo ea opportunitas erigit ostendit. Scriptu[m] quippe est. Lingue in signu[m] sunt: non fidelibus sed infidelibus. Tibi ergo o[mn]es fideles sunt que ea erigit: vt signa monstratur. Antiquius fortasse satisfaciunt: si q[uo]d de ipsa apostolica dispensatione memorem[us]. Iohannes namq[ue] egregius p[re]dicator milene veniens et plena infidelibus insula nesciens: patre p[ro]p[ri]o dissimulata febribusq[ue] veratuz orando saluauit: et t[un]c egrotanti timotheo p[re]cepit v[er]bis. Adodico vino vtere. p[ro]pter stomachu[m] tuu[m] et frequentes tuas infirmitates. Quid est paulo q[ui] egra[m] infidel[em] orando ad salute[m] renouat: et t[un]c adiu[n]cto euangelij more medici per alim[en]ta curas: nisi q[uo]d i[n]terio[r]a miracula vt m[en]tes hominu[m] ad interiora p[re]dicatur: quatenus p[er] hoc q[uo]d miru[m] visibiliter ostenditur: ea que admirabiliora sunt invisibilia credant[ur]. Signo g[ra]t[ia] virtutis pater publici sanandus fuerat: vt mente renouisset: d[omi]n[u]m miraculo ad salutem reddidit: timotheo aut[em] adhibendu[m] foris miraculum non erat: qui iam totus intus viuabat. Quid est ergo miru[m] si p[ro]pagata fide crebro miracula n[on] sunt: q[uo]d ipse quos apostolus in quib[us]dam fidelibus non fecerunt.

Lenatis ergo celis d[omi]n[u]s inferiora c[on]siderat: q[ui] et ablat[us] summis p[re]dicato[rum]bus incessanter etiam infirma nostr[e] infirmitatis curat et q[ui] subter celos lumen illu[m] ter terminos respicit: q[ui] post sublime vitam p[re]cedentiu[m] etia[m] peccato[rum] mores actusq[ue] gratie sue illustratione comprehendit. Qui et si virtutu[m] signa nunc p[er] vitam fidelium crebro n[on] erit: ab eisdem tamen fidelibus p[er] virtutis opera n[on]usq[ue] recedit. Potest etia[m] lumen illius super terminos terre ita intelligi: q[uo]d p[re]dicatio superne gratie dum gentes ad fide[m] colligit intra semetipsa[m] m[un]di limites claudat. Et certe termini terre sunt fines hominu[m] peccato[rum]. Et sepe contingit: vt pleriq[ue] dei desiderant: et vite sue t[em]p[or]a in desiderijs carnalibus expendant: sed tamen superna gratia respectu in extremis suis ad deum redit: que sunt iudicia eterna cognoscit: cunctasq[ue] que se p[er] se egisse meminerint scilicet puniunt atq[ue] hec vere se iseq[ui] rectis operib[us] ostendunt. Quibus subsequenti iusticia p[er] se tota dimittitur: quod ante deliquerunt. Hinc eni[m] p[er] p[ro]phetia[m] sp[irit]us anna dicit. Dominus indicabit fines terre: q[ui] nimirum anteactam vitam deus n[on] iudicat: quado posteriora peccato[rum] respectus sup[er] pietatis illustrat. Hinc Moyses ait. Primogenita asini mutabis oue[m]. Iper asinu[m] quippe in mundicia: per ouem vero innocentia designatur. Asini ergo p[ri]mogenita oue mutare est immunde vite p[ri]mordia in innocentie simplicitate conuertere: vt postq[ue] illa peccator egit que vt immunda d[omi]n[u]s respuit: ea itaq[ue] agenda p[er]ferat que dei sacrificio imponat. Quia ergo post praua opa peccator conueritur et ab actionu[m] suarum tenebris iuxta fines alii quando renouatur: recte nunc dicitur. Et lumen illius super terminos terre. Sed gratia lucri afficit, eadem gratia: que post facinorosa mente replet. Nam male gesta ad memoriam reducit: sibiq[ue] homine[m] q[ui] fuit iuste damnandus ostendit. Unde fit vt peccatum o[mn]e q[uo]d se egisse reminiscitur quotidianis scilicet isequatur: et quo magis valet tam quod iustum est cernere: eo ardentius appetit iustum se gemitibus punire. Unde apte subiungitur. (Post enim rugiet sonitus.) Quam eni[m] d[omi]n[u]s illustrando repleuerit: eius vitam

penitendabio i lamentam vertit atq; illumina-
te meti quo magis eterna supplicia infuat
eo hanc durius de transacta nequicia geni-
tibus fatigat: & dolet homo qd fuit: qd bonu
iam incipit videre qd non fuit: odit qualem
se fuisse meminit: amat qualem se esse debuis-
se cognoscit: & solam iam penitentiae amari-
tudinem diligit: qd caute cōsiderat in quan-
tis voluptatibus sua delectatiōe peccant.
Bene ergo dicitur: post eum rugiet sonitus:
qz cum mente deus ingreditur: constat pro-
culdubio qd mor penitentie gemitus sequat:
vt ei iam salubriter flere libeat: que prius de
iniquitatis fletu lociditate gauderat.

Capitulum.

16.

Ed quo vberius culpa flet
et quo altior cognitio veritatis
attingitur: qz ad videndu
internu lumen polluta du-
dam cōscientia lachrymis
baptizata renouatur. An
post penitentie rugitum apte subiungitur.
(Tonabit voce magnitudinis sue.) Voce
enī magnitudinis sue deus tonat: cum se no-
bis bene itaq; plamētia pparat qd sit magnus
in supnis infuat. Quasi enim de celo toni-
truis pcedit: cum nos securia negligentia
torpētes: respectus gratie panore subito per-
cutitur: & in terra positi: sonum de supiorib;
audimus: qz terrena cogitantes supni terro-
ris infam repēte ptimescimus: & mens bene
tam de summis sollicita trepidat que prius
in infimis male secunda torpebat. Sed istud vi-
sitationis occulte qbus modis se nobis infi-
ngit terror ignoratur: neq; ipsi mētis acie
cōprehenditur: cuius ad melius iterio com-
mutatur. An apte subiungitur. (Et nō sue-
stigabitur: cum audita fuerit vox ei.) Tor-
bui audiat ei gratie eius aspiratio: lo mente
concepit: cū insensibilis occulte surditatis
rumpit: & corde ad studiū summi amoris er-
citato: virtutis intine clamore penetratur.
Sed istam vocē supnientis spūs que se i
auribus cordis infnuat: nec ipsa mens que
per hanc illustrata fuerit inuestigat. Pēsa-
re enim non valet inuisibilis virtus quibus
sibi meatibus infnuat: quibus ad se modis
veniat: qbus recedat. Unde & bene per Jo-
annē dicitur. Spūs vbi vult spirat: & voces
eius audis: s; nescis vnde veniat & quo va-
dat. Voce enim spūs audire est: vt com-

punctionis intine amore inuisibilis condi-
toris assurgere. Sed nemo scit vnde veniat:
qz ignoratur per ora plicantū qbus se ad
nos occasionibus fundat. Et nemo scit quo
vadat: qd est vnam pductionē multi audi-
unt: intelligi penitendabio nō potest quē dese-
rens abijcit aut cuius ingrediens in corde
requiescat. Ana gippe res foris agitur: s; nō
per hanc vno modo intuentū corda pene-
trantur: quia qui inuisibiliter visibilia modi-
ficat in humanis cordibus casuari semina
incomprehensibiliter plantat. Hinc est qd resis-
sitato Lazaro multi crediderūt: sed tamē
indecō plurimi ad persecutionis zelum ex
hac ipsa resurrectione cōmōti sunt. Et nū-
ergo idē miraculū qd alijs tamē fidei pre-
buit: alios p inuidie tenebras a lumine men-
tis excecavit. Hinc est quod vterq; latro et
eandem & suis mortibus similem mortē re-
demptoris vidit: sed eum supbiendo alter
contumeliosis lacessere nō timuit: quē timēdo
alter honorauit atq; in vna re: vna vtriusq;
qz cogitatio non fuit: qz hanc internus arbi-
ter inuisibiliter modificando distinxit. Sed
hi occulte aspirationis modiq; comprehē-
di nostra cogitatione nequeunt: minimū vni
ne vocis vestigia nesciuntur. Bene ergo di-
citur. Et non inuestigabitur euz audita fue-
rit vox ei. Unde & adhuc subiungit. (Ton-
nabat deus voce sua mirabiliter.) Voce sua
deus mirabiliter tonat: qz occulta vi corda
nostra incomprehensibiliter penetrat. Que
dū latentibus motibus premit in timore et
format in amore: quāto ardore sequēdus
sit aliquo modo filiter clamat. Fit causa
impulsionis nimietas in mente cū nihil so-
nat in voce: que tanto apud nos valentius
pstrepit: quāto & ab omni exteriori strep-
tu aureus nostri surdescere cordis facit.

Capitulum.

17.

Hic & anima ad semetip-
sū hoc intine clamore col-
lecta miratur, qd audit: qd
vni cōpunctionis incogni-
te percipit. Enius ipsa am-
miratio bene apud morien-
tē manna desuper veniente signatur. Nullus
enim cibus qui de supernis accipit: manna
vocatur. Manu enim dicit: quid est hoc.
Et quid est hoc dicimus: quando hoc quod
cernimus nescientes ammiramus. Signus

igitur in omnia aia percipit: et per vocem compunctiois eleuata mona spem interne refectionis obstat: ut diuina dulcedine repleat: in re respiciat quid est hoc: quia dux ab infinita cogitatione suspendit: ea que de supernis conspiciunt in solita miratur. Et quia est hac voce torporis nostri farditas respicit: vetuste vite ptinus usus mutatur: ut aia sit perno spiritu afflata: et in summis appetat que contemplerat: et contineat in infimis que apperebat recte intelligitur. ((Qui facit magna et inscrutabilia.)) Ut enim homo terrenis vibus deditus iniquis desiderijs suis subito ad noua effertur: atque ad consuetudinem frigiditatis exterioribus carnis renunciat: in terrenis contemplationibus anhelat. Quis hanc virtutem superne vocis considerare sufficit? Quis considerando comprehendat? Magna sunt que per vocem suam dñs facit: sed minus magna est: ut si presentari potuissent. Facit ergo magna et inscrutabilia: quod ostendit foras perfectione operis: sed latet intus ipsa qualitas operationis. Hec sua foras etiam per apostolos insonat: sed corda audientium per seipsum interius illustrat: paulo attestante quod ait. Ego plantauit: appollo rigauit: deus autem incrementum dedit. Hec qui plantat et rigat: neque qui rigat: sed qui incrementum dat deus. Quoduis ergo nostris mentibus superne vocis auditum non ipsi prebeant: missi tamen sunt: ut verbis nobis exterioribus condescendant. Unde apte subiungitur. ((Qui precipit nini ut descendat in terras et hyemis pluujs et imbris fortitudinis sue.)) Quod psalmista ait. Lauabis me et super nixem dealbabor: quid hoc loco nixem: nisi per lacem iusticie candida accipimus corda sanctorum? Que autem aucti in superioribus cōspiciant: ut nixes fiant. Sed cum hec ipse nixes ad terram veniant: in aquarum iterum liquorē vertunt. Que igitur sunt predicatorum mētes: que dñi ad contemplanda superna se erigunt aliorum intellectu solidantur. Cūq; in summa cōsideratione rapiuntur: virtutis cōfirmationis accipiunt. Sed adhuc in terris fraterna dilatione retinentur: semperipsas sub alto intellectus modificat: et infirmis humiliter predaucantes: more nixium corda arentium liquare rigant. Huius ergo ad terram de celis veniunt: cum sublimia corda san-

ctorum que iam solida contemplatione pascuntur pro fraterna caritate ad humilia predicationis verba descendunt.

Capitulum.

18.

Sicut enim nix terrarum est: ita operit cum vero liquatur rigat: ita sanctorum virtus per infirmitatem suam apud deum vitam peccatorum protegit: et per cōdescensionem suam quasi liquefacta

arentem terram: ut fructus proferat infundit. Et quia aqua prius ab infimis trahit: ut post a superioribus sparsa reddat: sanctorum quique etiam cum in virtutis arce cōsistit. Alii eleuati sunt: considerant ne aliene infirmitatis abiecta cōtemnant. Quasi ergo aque ad terras de quibus subleuata sunt redeunt: dñi cōdescendentes in isti peccatoribus renouant: sed non desinunt quod fuerunt. Tertio equa in terris paulus fuerat: adhuc cum legem carnaliter sapiebat: sed ductus ad celestia in nixem versus est: quia quod prius infirmum sapientiam ad soliditatem vere intelligentie cōmutauit: et tamen cōdescendens fratribus quasi nix ima reperit: quia et post virtutis cultum quod fuerat indignus dicens. Qui prius fui blasphemus et persecutor et cetera. Ecce quod clementer sue imbecillitatis reminiscitur: ut aliorum equanimiter infirma patiatur. Quasi enim ad terram de qua sumpta fuerat post celum aqua rediit: cum post tante sue contemplationis archana peccatorem se Paulus monuit: ut prodesset humiliter peccatoribus possit. Videamus itaque aqua hec in nixem soliditatem vertenda qualiter trahatur ad summa ait: sue mente excedimus deo. Videamus qualiter ad ima nix redeat: ut dux liquatur infundat ait. Sicut sobrijs sumus vobis. Videamus qua manu ducatur: ut et iacens eleuari valeat et subleuata reuocari ait. Caritas enim christi urget nos. Quia igitur caritas christi que sanctorum mentes ad superna subleuat eas pio moderamine pro fraterna dilectione etiam ad humilitatem cōdescensionis formate recte dicit. Qui precipit nini ut descendat in terram. Et ibi et opte subiungitur. Et hyemis pluujs et

21

1. 2. bl. 6

23

2. 2. op. 3

2

imbri fortitudinis sue. Hyems quippe est vltima presens in qua nos et si iam ipse ad superna erigit: adhuc tamen mortalitatis nostre frigidus torpor astrigit: quod scriptum est: Corpus quod corrumpitur aggrauat animam et deprimunt terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. Habet autem hyems: pluuia rectos pecculadibus predicatoribus: De quod videlicet pluuia per moysen dicitur: Expectetur fructus pluuia eloquii mei: et descendant sicut ros super semina mea: De nimirum pluuia hyemi congruunt estate cessabunt: quia cum nunc carnalium oculis vita celestis absconditur necesse est: ut sanctorum nobis predicationibus irroretur. Cum ergo eterni iudicii essus incanduerit: nullas semina predicationum necessaria tunc habebit: quia veniente iudice ad cor suum quisque reduci tur: ut sancta iam cum agere non valet sentiat: rectum quod sequi debuit ex fortitudinis sue pena cognoscat. Unde huius per prophetam dicitur: Congrega eos quasi gregem ad victimam: et sanctifica eos in die occasionis. In die enim occasionis sanctificatur reprobus: quia tunc sancta que debuerunt agere sentiunt cum digna prauitatis sue supplicia iam declinare non possunt. Quod autem predicatoris sancte cum vltima prout. i. pluuia cum hyeme cessabunt recte creantur ale atque ad eterne felicitatis estimam perperant sponsum voce suadentis dicitur: Surge prope amica mea: formosa mea: et veni. Tunc enim hyems transiit imber abiit: et recessit. Transiente quippe hyeme: imber recedit: quia cum vita presens pagitur: in qua nos ignorantie nullo carnis corruptibilis torpor astrigerat omne misterium predicationis cessat. Clarus quippe per nos tunc videbimus hoc quod sanctorum vocibus nunc obscuri audimus. Precipit igitur dominus: nini et hyemis pluuia: ut in terram descendant: dum aspiratio sancti spiritus pro corrigendis peccatoribus corda sanctorum ad ministerium predicationis humiliat. Vbi recte additur: Et imber fortitudinis sue. Imber quippe fortitudinis vel est predicator diuinitas. Nam imber infirmitatis est: predicator eius igitur nationis. De qua per Paulum dicitur. Quod infirmum est dei: fortius est hominibus. Et rursum: Si crucifixus est ex infirmitate: sed vixit ex virtute dei. Sic autem sancti viri humanitatis eius infirma predicant: ut auditorum suorum cordibus etiam diuini

tatis fortia infundant. Audiamus per tonitruum nubis: imber fortitudinis. In principio erat verbum et verbum erat apud deum: et deus erat verbum. Audiamus etiam imbrem infirmitatis. Verbum caro factus est et habitauit in nobis: Audiamus imber fortitudinis. Omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nihil: Quod factum est: in ipso vita erat. Audiamus etiam imbrem infirmitatis. In propria venit: et saluum non receperunt. Imber ergo fortitudinis sue precipit: ut in terram descendant: quia sanctorum suorum vocibus sic nobis humanitatis sue infirma predicant: ut nobis mira et fortia sue diuinitatis innotescant. Sed cum virtutem nostris conditoris audimus: statim ad corda nostra formidine compellente reducimur: et tantum super nos iudicem perpendentes: que digni quene egimus indigni pensamus. Tunc bene subiungitur. (Qui in manu omnium hominum signatur ut noverint. singuli opera sua.) Absola enim que agunt homines: pensare contemnant. Sed cum virtutem superne distractionis audimus: prauorum operum hoc quod se deprimat pondus agnoscunt. Predicationis quippe verbis pulsati cuiusque: ut penitent ad que se supplicia antequam actionis meritum trahat. Huius ergo imber fortitudinis in terram descendit in manu. vni usuique signatur: ut sua opera scierit: quia dum virtus incomprehensibilis maiestatis agnoscitur: ab unoquoque subtilis sua vita pensatur. Quod tamen intelligi et aliter potest. Creator namque omnipotens a cunctis insensibilibus irrationalibusque distinctum rationabilem creaturam hominem condidit: quatenus quod egerit ignorare non possit. Natura enim legis scire compellitur seu prauum siue rectum sit quod operatur. Nam ad iudicium pro actione cur venit si potuit nescire quod egerit. Et ipsi ergo qui preceptis dominicis erudiri contemnant: vtrum bona an mala sint: que faciunt sciunt. Nam si bona se facere nesciunt cur de aliquibus factis in ostentatione gloriantur: Rursum si mala se agere ignorant cur in eisdem factis alienos oculos delectant. Ipsi enim sibi testes sunt: quia sciunt malum quod agunt: quod videri ab alijs videntur. Si enim veraciter malum esse non crederentur.

Jo. 6.

Abi. 5.

E

S

Dnf. 32.

Diere. 12

D

Laf. 2

1. Cor. 1.

2. Cor. 13.

rent nequaquam hoc ab alijs videri formidarent. Unde et bene per quedam sapientem dicitur: Cum sit timida nequitia: dat testimonium eodemnationis: quia dum de facto suo conscientiam pulsans timor redarguit: ipsa sibi testimonium perhibet damnable esse quod agit. Quo contra per Joannem dicitur: Si cor nostrum non reprehenderit nos fiducia habemus apud deum. Suggestum ergo iniqui humidos oculos: semetipsos certe frugere non possunt. Quia enim malum quo faciunt nouerunt: habent testem conscientiam: habent iudicem rationem suam. In peccato igitur quod committunt: prius contra se iudicium sue rationis inueniunt: et post ad distractionem eterni examinis perducuntur. Et hoc est fortasse quod per psalmistam dicitur: Abissus abyssus inuocat in voce carcerum ructum: quia dum miro ordine dispositionis oculos malum non permittitur nec sciri quod pagitur: et suo se iam iudicio peccator in conscientia condonat: et post condonationem propriam ad eterni iudicis sententiam perperat: abyssus ergo abyssum inuocat: est de iudicio ad iudicium peruenire. Eant ergo predicatorum sancti redarguant facia peccantium: auditores autem praeconi condemnant: suba iustorum: defendant quantum voluerint prauitates suas: atque imprudenter gestas impudentius defendendo multiplicent: certe sibi ipsi in conscientia testes sunt. Eo enim ipso quo rationabile creaturam deus hominem condidit: in manu omnium hominum signatur: ut nouerint singuli opera sua. Sed quia helin de prauitate singulorum sententiam pronuntiat: illico ad ipsum prauitatis auctores: perque unumquodque malum oboritur: mens oculos defecit: ut per vno hoc visu praua capitis membra perscrutaretur: et hoc ipsum membrum caput sub breuitate describat. Et certe quod superius nobis dei virtutes intulerat: agit nunc ut contra bonorum vitam etiam aduersus impugnatorem inolescant. Nam se agitur. Ingressus bestia latibulum suum: et in antro suo morabitur.

Capitulum. 19.

Quis alius nomine bestie nisi antiquis hostis accipit: qui deceptionem primi hominis seuis impetrat: et integritatem istius vice mala in adeo lanauit: Contra quem

propheta vocibus de sancta electorum ecclesia antiquum statum restauranda premitur: et mala bestia non transibit per eam. Sed hec bestia cum post redemptionis aduentum: post predicatores voces quasi post tonitruum: nubem in fine mundi illum dominum hominem antiquis vocatur inuasit: quod aliud quam latibulum suum ingreditur: ut in antro proprio demoretur. Quas quidem illud dyabolum antequam latibulum bestie: et ut insidians hominibus vitam huius vite carpitibus in illo: et per signa lateat: et per maliciam occidat. Qui tamen omnium reproborum corda et nunc priusque apertius appareat possidet: ea que per occultam maliciam quasi proprium antro tenet: atque ad os quod nocere bonis appetit: in eorum se obsecrationibus abscondit. In indeorum persequentiis corda intra huius bestie non fuerunt in quorum visu persequi latuit: sed repente vocibus erupit. Et quia de laceratione mentis perungere temptando non potuit in redemptionem nostram ad mortem carnis anhelauit. Dece nimirum bestia multa electorum corda tenuit: sed hanc ab illis moriens aequum excussit. Unde et in euangelio dicitur: Illi principes huius mundi egredietur foras. Qui miro rectorum iudicio dei confessiones humilium illamini susceperit: supponit oculos claudens elauit. Unde et per psalmistam dicitur: Posuisti tenebras: et facta est nox in ipsa. Pertransibunt omnes bestie sine, et atali leonum rugientes ut rapiant: et querant a deo escam sibi. Tenebras prope deus ponit: cum peccatis iudicia rependens lumen sue intelligentie subtrahit. Et nox efficitur quia prauorum mens ignorantie sue erroribus cecatur. In qua omnes bestie sine pertransiunt dei maligni spiritus sub opacitate fraudis latentes: reproborum cordibus prauitates suas explendo percurrunt. In qua et catuli leonum rugiunt: quia neque sumari: sed tam eminenti potestate minister: spiritus importunus temptatorum insurgunt. Qui tamen a deo escam appetunt: quod nimirum cape animas nequeunt: nisi iusto iudicio preualere diuinitus permittantur. Ubi et aperte subiungitur: (Quia) ut res est sol: congregati sunt: et in cubilibus suis se collocauerunt: quia vitatis lumine per carnem apparente: a fidelium mentibus excussi: quasi ad cubilia sua reuersi sunt: dum sola infidelium corda tenebant: Quod igitur illic omnium

Jo. 12.

Ps. 104.

cubile hoc hic antrum bestie dñ. Notandum
 hoc magnopere estimo quod bestia hoc nō
 solum antrū suū ingredi: sed in eo etiā mo-
 rari perhibetur. Aliquando nāq; etiā ele-
 ctorum mentes ingreditur illicita suggerit:
 tentationibus fangar' rectitudinem spūs?
 ad delectationē carnis deflectere conatur.
 Delectationem quoq; ad cōsensum perdu-
 cere nititur: sed tamen resistens supno ad-
 iutorio p̄ualere prohibetur. Intrare ergo
 in mentes bonorū potest: sed in eis morari
 non potest: q; cor in istis huius bestie antrū
 nō est. Quos enī quasi p̄prium antrū possi-
 det: eorum mētēs procū dubio imorans te-
 net: q; et prins i eis cogitantes vsq; ad in-
 qua desideria: et post iniqua desideria vsq;
 ad nequissima opera perducit. Neq; enī stu-
 dent reprobi suggestiones eius recta iudicij
 manu repellere: cuius voluntatib' appetit
 subdita delectatione seruire. Cūq; in eorū
 cordibus prauum qd oritur: mor per studi-
 um delectatōis enatitur: et cum sibi nime
 resistitur p̄tinus et cōsensu roboratur: sta-
 tim p̄ p̄sensu ad opus pducitur: opus ho-
 etiam p̄ fluctuine grauatur. Recte ergo in
 antrū suo morari hoc bestia dñ: que rā dñi
 cogitātes reproborū tenet: quousq; eorum
 vitam ē a calco p̄auū operis p̄ foret: vnde
 bñ ad indeam domini per p̄phetam dī-
 cit. Quousq; morabuntur i te cogitātes
 nori. Neq; enī reprehenditur cur veniūt:
 sed cur morantur. Et i bonis enī cordib' co-
 gitātes illicite veniunt: sed tamen morari
 p̄hibentur: q; recti quib' ne captiui andam
 vomi cōscientie prebeant: ab ipso cordis li-
 mine hostem fugant. Qui et si quando repē-
 timis suggestionibus vsq; ad p̄nā vestrū
 lum surrepit: ad p̄sensu tamen iannā non
 pertingit. Die nūmrum bestie impulsu subite
 formidinis victus iannā cordis p̄betis
 negando aperit: sed citius cognoscēdo re-
 sitit: claudendo clausit.

Capitulum. 36.

Quia hoc antiquus hostis p̄
 secutorum corda nō solū
 intrando tenet: sed etiā
 tenendo possedit: dicitur
 recte. Ingreditur bestia
 latibulis suis et in atro suo
 morabitur. Quantum nāq; in eorum men-
 tibus demorata sit discimus: cum illos cō-

silia attestatōne euāgelice narratōis dī-
 dimus. In illa nāq; describitur cū redem-
 ptorū nostrum viuificare mortuos cernē-
 rent: in morte eius quāta auaritate crudeli-
 tatis insanirent: q; explere contra illū pra-
 ua desideria ardentē vellent: sed tamē po-
 pulum timent: quod occasiones occiden-
 di querent: et inimicū non possent: quod
 ad votum sine sentie alienigenarum mani-
 bus vñ sunt quia cum quem legaliter in-
 terimere ip̄ si non poterant: feriendū gen-
 tibus tradiderunt: vt ex sola potestate ro-
 manus p̄ces ageret: quod sibi ex sola ma-
 licia: vt agi debuisset anhelarent. Unde et
 apte subiungitur. (Ab interioribus egre-
 ditur tempestas et ab arcuro frigus.) Scri-
 ptura sacra cum cōtra arcetū interiora
 memorat: dūctam aglonis partibus au-
 stri plagam designat. Unde in hoc eodem
 libro scribitur. Qui facit arcus et oronas
 et interiora austru. Quia igitur interiora au-
 stri sol feruentior tenet in arcuro. Quod
 cur sum omnimodo non habet: interiorum no-
 mine plebs iudaica: arcetri vocabulo hoc
 in loco populus gentilis exprimitur. Hic
 qui vnum atq; inuisibilem deum nouerant
 eiusdem legi saltem carnaliter seruiebant:
 quasi sub meridiano sole feruentes in fidei
 calore tenebantur. Gentiles autē q; nullas
 scientiam superne cognitōis attingerant: ve-
 lut sine sole frigidi sub aquilone remane-
 bant. Quia vero tempestas impellit: frigus
 autem torpore opprimit recte nunc dicitur
 Ab interioribus egreditur tempestas: et
 ab arcuro frigus. Ne si aperte diceretur: a
 iudeis surgit malicia persequens et a genti-
 libus potestas premens. Neq; enī mira-
 cula fieri legis precepta vetuerant: et tamē
 iudei pro eisdem miraculis intertinere p̄-
 mani generis redemptorem querebāt. An-
 de explere hoc quod ceperant nō valentes:
 ad palati p̄toriorū cūcurrerunt: vt ip̄e hūc
 perimeret: quem iniuste perimentem lex nil
 la cobiberet. Ab interioribus ergo tempe-
 stas: atq; ab arcuro frigus prodit: vñ hoc
 quod iudea ex inuidia petiit: hoc gentilis
 iudei ex romana auctoritate perpetravit.
 Unde bene contra hanc eandem adhuc in
 iudiciū subditur.

Ante deo crevit gelu: ga
quo fidelium cordib⁹ spi-
ritus sanctus aspirant: quo
maiora virtutum miracu-
la contulit: eos infidelium me-
tibus gaudis iudiciorum

por: exereunt: atq; inde contra deum plebs
infidelis obduruit. unde humilis populus
anteacta duriciam que se astrinxerat emol-
luit. Deo eni flante in gelu versi fuerant
q; visis miraculis iudicantes dicebant. Ecce
totius mundus post eum abiit. Conspicie-
bant signa: cernebant per ministerios ei⁹ mi-
racula totum iam mundum secuturum fi-
dei predicationem preuidebant: et tamen quo
sanctus spiritus mundum repleretur: eo il-
lorum mentes acutius inuidie malicia liga-
bat. Quia ergo in gelu versa fuerat: dum
eunte post deum mundo: indea i inuidia pi-
gra remanebat. Sed q; superne potestati
suppetit: etiam tante crudelitatis furcibus
solacere: atq; ad amandum se corda infidelium
liqueare post hoc gelu mox bene subdi-
tur. ((Et rursum latissime fundunt aque.))

Post gelu quippe domin⁹ latissimas aquas
fudit: quia postq; indeorum fenciam visq;
ad mortem pertulit: eorum corda profluis
ab infidelitatis duricia amoris sui aspira-
tione liquefecit: ut tanto post desiderabili-
us ad obediendum currerent: quanto pre-
ceptis illius prius obstinatus resisterent.

Unde bene per quendam sapientem d^r. Si
ent glacies in sereno sic resolventur pecca-
ta tua. Ab hoc frigidi torporis gelu solui
propheta desiderauerat: cum dicebat. Con-
uertere domine captiuitate nostram: sicut tor-
rens in austro. De his aquis idest ad deum
concurrentibus populis rursum d^r. Audite
verbum suum: liquefaciet ea: flauit spi-
ritus eius et fluent aque. Aque de gelu cur-
runt: quia pleriq; ex variis persecutoribus
magni predicatoris sunt. Gelu igitur in
aqua liquatur: cum torpor interiori frigoris
ad irrigationem vertitur predicationis. An

Paulus gelu non erat: qui acceptis epi-
stolis damascum pergens in corda fidelium
quasi in terra dei sacra verbi semina ne
ad perfectionem operum surgerent: restrin-
gere querebat. Sed gelu hoc in aquam re-
disit: quia quos persequendo prius preme-
re studuit: hos postmodum fluentis sancte

exhortationis infudit: ut tanto vberius ele-
ctorum messis exurgeret: quanto hanc im-
ber dei etiam ab ore persecutoris irrigaret.
Unde et bene subditur.

Capitulum 22.

Ramentum desiderat nu-
bes. Quid eni electi qui
sunt: aut frumenta dei ce-
lestibus horreis reconden-
da: Que nunc i tritura arce
paleas tolerant: quia in hac
purgatione sancte ecclesie mores contrari-
os reproborum portant quousq; hoc inter-
nus agricola ventilabo iudicq; birmit: et
in superna habitacula electos suos quasi
munda iam grana suscipiens: eternis pale-
as iambus tradat. Unde bene per Iohannem
d^r. Culus ventilabrum in manu sua: per-
mundabit aream suam: et congregabit triti-
cum in horreum suu: paleas autem combu-
ret igni inextinguibili. Sed hoc framentu
quousq; ad perfectionem fructu veniat: nu-
bium pluuia expectat ut crescat: quia bo-
nomini mens predicatorum verbis infundi-
tur: ne ab humore caritatis desideriorum
carnealium sole siccat. Hoc frumentum su-
perius agricola in mundo surgere: ac nu-
bes desiderare conspexerat cum dicebat.

Messis quidem multa: operarij autem pau-
ci: Rogate ante dñm messis ut mittat opa-
rios in messem suam. Qui igitur hic frumē
tam. illic messis: qui vero hic nubes: illic
operarij vocantur: q; predicatoris sancti et
nubes sunt et operarij: nubes videlicet per
doctrinam: operarij per vitam: nubes quia
verbis infundunt: operarij quia non desinit
agere qd loquuntur. Unde et subdit. ((Et
nubes spargant lumen suu.)) Nubes. n. h.
men spargere episcopos: sanctos. n. h. p.
vite et loquendo et agendo dilatare. S; quous
anunciatoris itine lumen spargat. non tñ ad
puertenda olum que appetunt corda pue-
rit. Nam segatur. ((Que instrant ecclesia p-
erant: quocumq; eas voluntas gubernati-
tis duxerit.)) Depe eni p'dicatoris sancti et
horari quosdam volunt: sed nequēst. Depe
quosdam declinare appetunt: sed tamen
interne inuigilatis impulsu exhortari eos
sustantissime compelluntur. Videam⁹ nubē
dei quomodo gubernatis manū et ad ea q
non appetu ducit: atq; ab impulsu suo ite-

21

Mat. 3.

Mat. 9.

23

Eccl. 3.

Ps. 125.

Ps. 147.

rum gubernantis manu retinetur. Certe Paulus cum vestimenta sua excutens a contritijs discedere vellet audivit. Noli timere sed loquere: et ne taceas: propter quod ego tecum sum: et nemo apponitur tibi ut noceret: quoniam multus est mihi populus in hac ciuitate. Rursus cum ad thesolonicensem voluisset ire: retentus est dicens: Noluit venire ad vos ego gaudem Paulus: et semel et iterum: sed impedit me sathanas. Neque enim per semetipsum sathanam prepedire potuit tanti apostoli vias: sed occulte dispensationis visibus dei aduersatur: nesciens deseruiuit: ut nimirum Paulus dum ad alios vellet nec valeret: eis a quibus recedere non poterat altius pederet. Habet igitur dei cuncta per circuitum lustrant: quod predicationis luce mundi fines illuminant. Sed quod diuinis nutibus subdite nequeant: explere quod volunt: ne possunt: nisi quo eas voluntas gubernantis duxerit. Unde et adhuc subiungitur. (Ad omne quod precipitur eis super faciem orbis terre.) Sepe enim cum gubernantis voluntate produciunt: aliter agere appetunt: sed aliter disponitur. Nam plerumque quosdam auditores suos student blande cor rigere: et tamen eorum sermo in asperitatem ducitur: plerumque quosdam rescare aspe appetunt: sed tamen eorum vigor per mansuetudinis spiritum refrenatur. Sicut ergo non possunt ire quo volunt: ita etiam nequeant agere sicut volunt. Quia enim eos internus arbiter tenet cum mittit: ita illos etiam modificas suscipit cum producit: ut aliqui in cogitatione alia disponant: sed alia in opere peragant: aliquando aliter inchoant: sed aliter consumunt. Quia igitur iuxta hoc quod sibi precipitur seruiunt: dicatur recte. Quocumque eas voluntas gubernantis duxerit: ad omne quod precepit illis super faciem orbis terre. Eo enim aptiorum viam predicationis inueniunt: quo ad hanc non cum suis: sed preceptoris sui nutibus ducuntur. Unde adhuc subditur. (Dine in vna tribu sine i terra sua: sive in quocumque loco misericordie sue eas iusserit inueniri.) Una tribus precepto iudici scellatur: qui in scriptura sacra clara ac multiplex pre ceteris memoratur. Que in hoc quod se redemptoris nostri carnem protulit speciale pre omnibus munus accepit. Terra antequam simul omnis in dea nominatur. Que tunc

ei fidei sue fructum protulit: cum totus sub idolorum cultu delapsus gentibus mundus errauit. Locum autem misericordie dei et ipsa gentilitas: cuius culpas districtus iudex si iuste animaduertere: ad reconciliationem græ nunquam veniret. Que cum nulla apud deum merita habuit: reconciliationis tamen gratiam ex sola misericordia accepit. Alii per Paulum dicit: Centes autem super misericordiam honorare deum. Unde rursus scriptum est: Et que non secuta misericordiam: nunc autem misericordiam consecuta. Habet ergo suas deus ducit: sive in vna tribu: sive in terra sua sen in quocumque loco misericordie sue eas iusserit inueniri: quod predicatoris veteris nouique testamenti aliquando soli tribus inde constiterit: et israel pene totum ex praua regum gubernatione reprobatum. Aliquando et in terra sua has plueri nubes fecit: qui eundem israeliticum populum ad antiquam gratiam post correctionem captiuitatemque retocauit. Aliquando de loco sue misericordie eas disrescere voluit: quod per predicatoris sanctos etiam gentibus virtutum miracula ostendit: ut sola misericordia a iugo erroris absolueret: quos ingenite perfidie ira depimebat.

Capitulum.

Ed ecce heliu quod futurum per propheticum spiritum sensit: quod multa sublimiter protulit: vix arrogans clarioris sue potestate lassatus: non valet portare que dicit. Nam per sacerdotum plurimum

adiungit. (Ansculta hoc Job: sta et considera miracula dei.) Quasi in comparatione sui iacentem vidit quem ad ipsa tante predicationis ut sciret ammonuit: quibus et per hoc quod dicit ansculta: graue beato Job contumeliam irrogat: quod sicut iam illo et superius diximus: arrogantia minoris est: audi tibi sibi velle erigere quæ maioris. Sed licet heliu bona que dicit nesciat perficere: querimus indagare ipsa doctrine illius subtiliter debemus. Nam magna fortasse virtutis arte disposita et considerata miracula dei. Sane nonnulli quippe quod dei miracula iacentes considerant: quod operationis eius potentiam non sequentes ammirant. Stare quippe erecta agere,

Ro. 15.

1. Pe. 21

21

2. Cor. 10.

Unde per paulum dicitur. Qui se existimat stare: videat ne cadat. Et sepe qdam super na iudicia mirant: predicamēta celestis patrie cum audiant diligunt: mira opa interne dispositionis obspiciunt: sed tñ amando z viuendo ad hec eadem opera assurgere negligunt. Iacens ergo dei miracula cōsiderant qui eius potentia sciendo pensant sed viuendo non amāt. Per contemplationem quidem in consideratione oculos tendunt: sed tamē per intentionem sese a terra nō erigunt. Unde bene in balad exprobratione dicitur. Qui cadens apertos h̄y oculos. Multa nāq de aduentu redemptoris dixerat: z que in nouissimis temporib⁹ erāt ventura scidebat: sed tñ ei viuēdo assurgere noluit: quē precidēdo p̄dicant. Iacens ergo apertos oculos habuit: cum eius mentem: z pphētia ad celestia tenderet: z avaritia in terra retineret. Iacens ergo aptos oculos habuit: qz cum videre de supiorib⁹ porat quē pstratus in infimis nō amant. Vetus itaq qui beatum Job nequaquā credidit viuēdo tenuisse qd dixit: quasi ammonoens dicit. Sta z considera miracula dei. Quē adhuc de venturis discunt: z quasi de ignorantia humilians adiungit. Nunquid scis quādo p̄cepit deus pluujs: vt ostēderent lucem nubib⁹ eius. Si nubes sancti p̄dicatores sunt: pluuie nubium sunt verba predicationum. Sed nubes est per aera trāsio: sicut nisi pluuie deorsum veniāt nescit: quā tam aquarū immēsitacē portant: nisi corruens sol inter pluuias erumpat: intelligi nō valet quid in eis etiam claritatis lateat: qz nimirum p̄dicatores sancti si taceant: z nequaquā loquentes ostendunt quanta sit celestis sp̄ci claritas quā in cordibus gestant: aut reliquis hominib⁹ similes: aut lōge his despectatores videntur. Cum autem aperi re per predicationem ceperint que sit super he patrie remuneratio: quam intrinsecus tenent cum p̄secutione pressi in qua virtutis arce profecerint imotescunt: cum visio despecti loquendo insequant unde timeantur ipse que nubibus insistant pluuie lucem nobis eardēmodi nubium ostendunt. Per verba enim p̄dicatores agnoscimus: vt in eis claritatem vite quā appetunt cum magna humilitate veneremur. Hanc nimirum lucem paulus discipulis ostendebat cum dice

ret. Ut scitis que sit spes vocationis eius que diuitie glorie hereditatis eius in sanctis: z que sit supereminens magnitudo virtutis eius in nos: qui credimus. Hanc lucē corinthj per scriptorum verba quasi p pluuie guttas agnouerant cum dicebant. Epistole graues sunt z fortes: p̄sentia autē corporis infirma: z sermo contemptibilis.

Capitulum.

24.

Ed plerūq p̄dicatores sancti ostendere semetipsos vt profint cupiunt: nec tamen possunt plerūq latere: vt quieti sint: appetunt: nec tamen permittuntur. Nemo igitur scit quādo lucem nubib⁹ pluuie ostēdant: quia nemo comprehendit quādo de virtutem p̄dicationis prebeat: vt p̄dicantis gloria clarescat. Dicit ergo. (Nūquid scis quādo p̄cepit deus pluujs: vt ostēderent lucem nubium eius?) Ne si apte dicat: Nunquid si venturos in mōdo predicatorē iam conspicias: quādo eos ad predicandum dominus repletionē sancti spiritus repletat quibusue modis eorum vite claritatē mūdo imotescat apprehendis. Unde adhuc apte subiungitur. (Nūquid nosti semitas nubium magnas z p̄fectas sciencias?) Habent iste nubes semitas subtilissimas. scilicet sancte predicationis vias. Angusta quippe porta est que ducit ad vitam. Eos ergo p semitas astrungunt qui ab intentionis coramite per lata mūdi desideria enagādo non erant. Altra enī bene viuendi censura non est ampla via sed semita: in qua p̄dicatores quicquid studiose constringitur: quia sub preceptorum studia sollicitē coangustatur. Z in non quasi quedā angustia est itinēris in hoc quidem mūdo viuere: sed de his latus mūdi cōcupiscentia nūq habere: aliena non appetere: propria nō tenere: laudes mūdi despiciere: pro deo obprobria amare: gloriam fugere: despectum sequi: adulationes despiciere: despicientes honorare: mala nocentium ex corde dimittere: z erga eos dilectionis gratiam immobilem in corde retinere: Que videlicet omnia semite sunt: sed magis: quia quanto in p̄senti vita pro ipsa viuendi custodia anguste sunt: tāto amplius in eterna retributione dilatauntur. Unde z bene subditur. Et perfectas sciencias. Per

Ephe. 1.

2. Cor. 10.

1. Cor. 7.

fecta quippe scientia est: et cuncta hec sollicitate agere: et se de suis meritis scire nihil esse. Unde et ipse nubes de hac perfecta scientia docetur: cum eis voce veritatis dicat. Si feceritis omnia que precepta sunt vobis: videte servi inutiles sumus. Perfecta scientia est scire omnia: et tamen iuxta quendam modum scientem se esse nescire: quia et si iam dei precepta novimus: et si iam virtutem verborum illius sollicita intentione pensamus: et si iam que intellexisse nos credimus agimus: adhuc tamen acta eadem qua distinctione examinis sunt desicientia nescimus: nec dei dei faciem cernimus: nec dum oculata eius consilia videmus. Quanta ergo est nostra scientia que quousque mortalitatis nostre potestatem premitur: ipso sue incertitudinis nullo cecatur. De qua bene per Paulum dicitur. Qui se existimat scire aliquid nondum cognovit quemadmodum oportet enim scire. In hoc itaque mundo dum vivimus: tunc perfecte que scienda sunt scimus: cum proficientes per intelligentiam nil nos perfecte scire cognoscimus. Dicitur igitur. Nunquid nostri semitas nubium magnas: et perfectas scientias. Ne si aperte dicat. Nunquid iam summa acta predicantibus conspicio: quod postquam per scientiam ad alta se elevant: deorsum se humiliter per cognitionem sue ignorantie inclinant. Quod quia solo sancti spiritus bono agitur: ut humanum cor non solum de scientia: sed etiam de ipsa sua ignorantia perfecte doceatur: et calore amoris ad superna ferueat: dum minora esse que cognovit in inferis pensat recte subiungitur. (Nonne vestimenta tua calida sunt: cum perfusa fuerit terra auro:.) Sepe autem beatum Job figuram sancte ecclesie tenere iam dicimus. Vestimenta vero ecclesie sunt omnes qui ei fidei adunatione iunguntur. De quibus etiam ecclesie per prophetam dominus dicit. Quia ego: qui omnibus his velat ornamento vestieris. Per auroem vero qui in mirum calidus ventus est: non immerito spiritus sanctus designatur: quo quisque dum tangitur: ab iniquitatis sue corpore liberatur. Unde bene in canticis canticorum dicitur. Surge aquilo: et veni auster perfusa ortus meum: et sument aromata illius. Aquilo enim subetur ut surgat: ut nimirum is qui mortali humi corda restringit: a quersarius spiritus

fugiat. Auster enim venit et ortum perficit: ut eius aromata diffundant: quia per adunatum sancti spiritus dum mens hominum repletur: ex ea mor opinio virtutum aspergitur: ut iure iam sanctorum lingua quasi ortus auster perfusus dicat. Christi bonus odor summus deo. Vestimenta ergo sancte ecclesie calida sunt: dum terra auster perficitur: quia hi qui ei per fidem inherant feruentibus charitatis studiis inardescunt dum eorum mens sancti spiritus afflata perfunditur. Quod quidem et de eodem beato Job nil obstat intelligi: quia si hec generaliter in sancta ecclesia dicimus: ut tamen per membra eius singula specialiter teneamus. Annis quisque enim qui recte vivit: atque hoc et alios docere consuevit quasi tot vestimenta habet: quot auditores ei concorditer inherant.

2. Cor. 2.

1. Cor. 8.

Capitulum.

35.

Natura namque vestimentorum est: ut per semetipsa calere non possint: sed ad iunera viventis corporis: dum eralentes membrorum poros contingunt: emanentem ab intus calorem premunt: quo nimirum calore hec eadem vestimenta calefiunt: sed caletacta calorem quem acceperunt retinendo ad corpus reddunt. Quid ergo per vestimenta viventis corporis adherentia: nisi discipulorum vita magistris bene viventibus coniuncta signantur. Que quasi per poros calorem accipit: quia ad amoris dei et eterni pro actionis et impulsu exportationis ignescit: que velut frigus proprium expellit: dum a pristina iniquitate discedit: calorem quem accepit retinet: quia in eo quem predicando sumpsit ferore commalescit. Doctores autem sancti dum auditores suos in amoris dei proficere sentiant ipsi amplius in doctrine virtute feruescant: et quia eos ad summa inardescere et fervere conspiciunt: ad predicanda bona ecclesie patrie validius succedunt. Qui et si quando pro eo quo adhuc vitam corruptibilem dumque infirmitatis agunt: de qualibet culpa saltem teneant in opere: in locutione: in cogitatione contemplantur: discipulorum suorum profectum conspiciant: et ipsi vel in his

21

Esa. 49.

nimis esse reprehensibiles erubescunt ne
qua forte exempla torrendis prebeant
eis: quos predicationis voce ad regulam
intime rectitudinis vocant. Num ergo ver-
bo doctorum accenduntur: auditores: qua
si et vincunt corpore vestimenta calefiunt.
Sed dum et profectu auditorum etiam vi-
ta docentium proficit quasi et calefactis ve-
stimentis calor ad corpus reddit. Sed ne-
quaq; sibi doctores tribuant q; per expo-
sitionem suam ad summa proficere audi-
tores vident: quia nisi spiritus sanctus co-
rum corda replet: ad aures corporis vor-
docentium inefficax sonat. Sonare enim
vocem magistri exterius possunt: sed hanc
imprimere interiori non possunt. Neq; eni
qui placent est aliquid: neq; qui rigat: sed
qui incrementum dat dens. Sicamur ergo.
Nonne vestimenta tua calida sunt: dum
perspirata fuerit terra auro? Quia nimirum
tunc auditores qui iam bene viden-
tibus doctoribus inheret: calorem super-
ni amoris accipiunt: cum per asitatum san-
cti spiritus excitantur: ac si aperte beato
Job diceret: incaluit tibi tribus: si quos
per te proficisse in virtutibus contempla-
ris: quia si quos per te incaluisse estimas
nisi eos spiritus sancti seruos attingeret: fri-
gidi in sua insensibilitate remanerent.
Postquam vero hec fortiter dixit: per arro-
gantiam leniter motus: irrisiois illico ver-
ba subiungit dicens. (Tu forsitan in eo
satisfactus es celos qui solidissimi quasi
ere fusi sunt.) Possunt per celos hi qui in
celestibus sunt conditi angelici spiritus de-
signari. Unde et in oratione nostra dicere
voce veritatis instruiamur. Fiat voluntas
tua sicut in celo et in terra: ut nimirum vo-
luntas dei: sicut a superiori creatura agi-
tur: ita in omnibus etiam ab humana in-
firmitate seruetur. De quibus bene dicitur.
Qui solidissimi quasi ere fusi sunt.
Natura naq; eris est rubigine difficile con-
sumi. Et virtutes angelice que in diuino
amore fixe persisterunt: lapsis superbien-
tibus angelis: hoc in manere retributionis
acceperunt: ut nulla iam rubigine surrip-
entis culpe moderantur: ut in contempla-
tione conditoris sine felicitatis fine perma-
neant: et in hoc quod sunt condite eterna

stabilitate subsistant. Quod bene apud
moysen ipsa de mundi origine hystorie ver-
ba testantur cum et prius factum celum de-
citur: et hoc idem postmodum firmamen-
tum vocatur: quia videlicet natura angeli-
ca: et prius subtilis est in superioribus con-
dita: et post ne vnaquq; potuisset cadere mi-
rabilius confirmata. Possunt etiam per ce-
los: ut sepe diximus electorum mentes ex-
primi: a cunctis terrenis contagis intimo
amore suspense. Qui quantum corpore de-
gant in infimo: quia tamen corde iam in-
herent summis: veraciter dicunt. Nostra
conuersatio in celis est. Qui solidissimi ut
erre fusi sunt quia ab integritate cepte for-
titudinis nulla mutabilitatis rubigine con-
sumuntur. Quibus et fortiter contra aduer-
sa durantibus auctoris voce dicitur. Vos
estis amici mei: qui permansistis mecum in
tentationibus meis. Sed quantum doctus
et arrogans cum irridere sanctum virum ni-
tatur irrisiois sue fortia dicta permisceat:
adiecitis tamen fortibus semper ad super-
uacua verba relabitur. Nam iterum cum
deridendo subiungitur. (Ostende nobis
quid dicamus ei nos quippe inuoluamur
tenebris.) Ne si dicat tu qui iam magna sa-
pe intelligentie perforeris: docere nos qui
ignorantie tenebris inuoluamur debes. Quis
mor ab irrisione resiliens despicendo sub-
iungit. Quis narrabit ei que loquor. Ne
si aperte dicat: que ego de suis laudib; acu-
te sentiens no audita loquor: quis hec nar-
rare vel postquam audient potest. Sed quis
cum doctrina et arrogantia in vnius men-
tis habitatione consistit: a loquentis ore
non solum sonat viuendi lenitas: sed etiam
grauitas sentiendi. Postquam bellus in ar-
rogantiam leniter intumuit dicens: quis
narrabit ei que loquor: mor per doctrinam
subdidit.

Capitulum.

26.

Etiā si locutus fuerit ho-
mo denotabitur.) Omne
quod aliquid denotat hoc
introversus trahens ab intus
tū oculis occultat: et rē que
videt in superficie potuit

in profundum rapit. homo igitur cum de deo tacet per rationem in qua est conditus esse aliquid videtur. At si loqui de deo ceperit illico q̄ sit nihil ostenditur: quia magnitudinis illius inmensitate denotatur: et quia si in profundum raptus absconditur: quia fieri ineffabilem capiens: ipsa sue ignorantie angustia deglutitur. Loquitur enim caro de spiritu: circūscriptus spiritus de inextēscripto: creatura de creatore temporalis de eterno: mutabilis de immutabili: mortalis de vivificante: et cum in tenebris positus in eternum lumen sicut est nesciat homo: de eternitate differere capiens: cecus de luce loquitur. Si ergo locus fuerit homo denotabitur: quia si effari homo eternitatem appetit: etiam hoc sibi subtrahit quod de illa vel tacitus sentit. Sed ecce eternitas tunc hominibus vere innotuit: cum se eis humanitate suscepta monstravit. Quae necdum revelata fuerit de eisdem hominibus: recte subiungitur. Et nunc non vident lucem. De qua nimirum luce etiam per prophetam dicitur. Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam. Sed haec eadem tur qualiter ab hominibus videatur insinuat: cum protinus subdit. Subito aer cogitur in nubes. Aer quippe ipsa sua tenuitate spargitur: ut nulla firmitate solidetur. Nubes autem tanto firmiores sunt: quanto densiores. Quid ergo per aerem nisi mentes secularium designantur: quae innumeris huius vite desiderijs dedite: huc illucq; more aeris fluide disperguntur. Sed aer in nubes cogitur: cum fluere mentes per superni respectus gratiam virtutis soliditate roborantur: ut intra sinum cordis recta sentiendo se colligant. Et in vanis cogitationibus non liqueant. Aer perennis fuerat: cum per terrena desideria sparsus: cum quasi aura transiens pro vita carnis cura piscationis agitabat. Aer etiam apostoli omnes extiterant: qui iam per legem alba didicerant: sed nec dum per fidem firma sapiebant. Subito autem aer in nubes coactus est: quia per respectu superne gratie fluxa corda piscantium in soliditatem versa sunt predicatorum: ut eorum infirme cogitationes fortis sentiendo densificarent ac more nubium aquas scientie caperent: et subter faciem terram verbis predicationis irrigarent: quae peracto missis-

rio ad celi secreta recurrerent: atq; ad eternam requiem finito labore pervenirent. Unde et bene mox subditur. ((Et ventus transiens fugabat eas.)) Ventus quippe est transiens vita praesens. Aënis ergo transiens nubes fugat: quia mortalis vita percurrens perdicatores sanctos a nostris oculis corporaliter occultat. Ventus ergo transiens nubes fugat: quia vite temporalis excursus a carne apostolos subtrahit: et eos a terre superficialiter occultat. Ventus ergo transiens nubes fugat: quia vite temporalis excursus a carne apostolos subtrahit: et eos a terre superficialiter occultat. Sed quia usq; ad mortem predicare non desinunt: et praesentis vite spacium more nubium cum verborum pluvia excurrunt quid eorum laboribus in sancta ecclesia agatur adiungit cum protinus subdit. ((Ab aquilone nisi peccati frigore coarctata gentilitas designatur: quia ille sub iure sue tyrannidis tenet: qui superbiens dicit. Sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis: ascendam super altitudinem nubium: ero similis altissimo. Quid vero auri nomine: nisi anime fideles exprimuntur. De quibus per Hieremiam dicitur. Quomodo obscuratum est aurum: muratus est color optimus. Aurum quippe obscuratum voluit: quia in quibusdam claritatem innocentie versas in culpe nigredinem vidit. Ab aquilone ergo aurum venire dicitur: quia per respectu gratie redemptoris a gentilitate dudum perfructu die torpore frigida: intra sanctam ecclesiam preciosa deo vita fidelium multiplicatur. Ab aquilone etenim aurum venit: cum in ipso idolorum cultoribus vera in domino fides clarescit. Sed conversis ad fidem gentibus indea contradicit: et ad premia retributionum celestium dedignatur suscipere eos qui dudum fuerant cultores idolorum. Unde post conversionem gentium petro dicitur quare introisti ad viros prepucium habentes et comedisti cum eis? Quo contra recte per Isaiam dominus dicit. Bica aquiloni da: et austro noli prohibere. Sicut enim per aquilonem gentilitas: sic per austrum in dea signatur. Quae quasi meridiano sole incaluit: quia redemptio in carne apparente: fervorem fidei prima suscepit. Aquiloni ergo da dicitur: cui offerre deo sue fidei manera gentilitas imperatur. Austro autem in datur ne prohibeat: quia hebreis in fide co-

Isa. 14.

Diere. 4.

mentibus precipitur: ne vitā gentiū repellē
do condemnent. Unde hic quoq; qz dictū
est: ab aglone aurum venit: apte subiūgi-
tur ((Ex a vō formidolosa laudatio)) Sic
enim a deo vī: ac si ab his q in parte vī sūt
i. fidelib⁹ viceretur. Illo igitur ab aglone
veniente a deo formidolosa laudatio p̄dīst
qz dum claritatē sue fidei gentilitas obtu-
lit multitudinem hebreoz fideliūm dīnia iudi-
cia primescendo laudauit. S; quō ab aq̄
lone veniat aurū quō ab his q sub vō sunt
formidolosa laudatio erumpit: ipsa nobis
hysioria sacri eloqui ostendat. Scripsum
gpe est: Cornelius centurio cohortis que
vī itālica religiosus et timens deum cui oī
domo sua: faciens elemosinas multas ple-
bi: et deprecans deū semper. Euidit in visu
manifeste quasi hora diei nona. Angelū dei
introducēte ad se: et dicentē sibi. Cornelie. Ut
ille intrens i eā: timore correct⁹ dixit. Quid
est dñe: Dixit aut illi. O fones tue et elemo-
sine ascenderūt i memoriam in conspectu dī.
Aurū ergo ab aglone venit: vā in aspectu
dei: ex gentib⁹ cum elemosinis oratio ascen-
dit. Quod cum Ipetrus fratrib⁹ retulisset:
quomō vel corneliū angelū: vel ipse de ce-
le summitti iūstū cū bestis repulsi⁹ ac vo-
latilib⁹ vidisset: quōd ip̄s sanctus ē et aī ba-
ptisina gentiliū corda p̄fuderit: q nunq; i
iudeoz mentib⁹ nisi post aquā baptismas
venit: p̄tius scriptū est: vīs andr̄is tacue-
runt: et glorificauerunt deum dicentes: Er-
go et gentib⁹ deus penitentia ad vitam ve-
dit. Multitudo ergo fideliūm formidolo-
sam deo laudē obtulit: que saluatis genti-
bus a suo murmure dona celestis gr̄e am-
mirando cōpressit. Unde ipse quoq; Ipe-
trus miratur dicens: In veritate cōperi: q
nō est personarum acceptor deus. Sed cū
gentes fidē suscipiunt: cur ab eis q iam fi-
deles sunt formidolosa veniē laudatio vī:
cum lecta venire potius q̄ formidolosa de-
buisset. Sed iccirco cōuersis gentib⁹ ab he-
breis iam fidelibus formidolosa laudatio
p̄dīst: qz nimirā iuste iudea repulsa ē: dum
pie est gentilitas vocata: et dāna sue repul-
sionis sumat: dum lucra aliene vocatōis vi-
dit. Unde nos quoq; quotidie vā iniquos
quosq; ad fopinatam vite celsitudinem p̄-
nebi repente cōspicimus: sub oculis vī in
dieb⁹ timēdo gendemus: ne per occulta in

dicta quosdā deus q digni putantur de-
serat: q per hec ad se eos q idigni estimar-
tar vocat. Segtur. ((Digne cū iuente nō
possumus: et si iuente iam cū possum⁹ nō
tamen digne: q̄quid in illo sentimus ex
fide est: et nō ex specie. Hoc tamē quod iaz
se iuente p̄derat: adiungit dicēs. ((Abā-
gnus fortitudie et iudicio: et iusticia et enar-
rari nō potest.)) Magn⁹ gpe ē fortitudie
qz fortem aduersarium sapat: et de domo il-
lius vasa cōtūmelie aufert: i misericordie
vasa p̄mutat. Magn⁹ iudicio qz et si hic
electos suos p̄ aduersa dep̄mit eos q̄nq; i
gloria eterne prosperitas extollit. Magn⁹
iusticia: qz et si hic tolerat dī: quandoq; ta-
men reprobos sine termino damnat. Bene
autem subdidit: et enarrari nō potest. Sen-
tari enī digne nō valet: quātomīus dici-
t. Sed meli⁹ hunc vīctus dicim⁹: si sub cōsi-
deratōis eius formidine ammirando tacea-
mus. Segtur. ((Ideo timebunt eum viri et
nō audebunt cōtemplari omnes q sibi vī-
dentur esse sapientes.)) Hoc loco heliū vi-
ros eos q ad intelligentiam sunt fortes ap-
pellat. Et norandum q nō ait et non aude-
bunt cōtemplari sapientes: sed q sibi viden-
tur ēē sapientes. Quib⁹ videlicet sibi perī-
tos qdem: sed arrogantes insinat. Belu er-
go duz multa fortiter sentit: in locatōis sue
fine se tetigit. Alii nāq; arrogantes et docti
cum recte non viuunt: sed tamen recte dice-
re doctrine impulsione cōpelluntur: ip̄s
damnatōis sue aliquo modo p̄cones fi-
unt: qz dum ea que agere respuunt predicā-
tes insinuant: suis se vocibus dānatos dam-
nant. Cōtra quos bene per psalmistam dī:
Conuersi sunt i arcum peruersus. Arcus gpe
puerfus ipsum a quo icenditur percutit.
In vīs autem suis arrogantiū lingue ar-
cui peruerso sunt similes: quia dum contra
elationem verba faciunt: i suis auctoribus
sagittas figunt. Unde summa cura puidē
dum est: ne accepta sapientia cum ignorā-
tie tenebras illuminat: lumen hūilitatis tol-
lat: vt iam sapientia esse nequeat. Que et si
virtute locutionis fulgeat: elationis tamen
velamine cor loquentis obscurat. Alia nā-
q; sunt bona summa: alia bona media. Bo-
na enim summa sunt: fides: spes: charitas.
Que cum veraciter habentur in malis
flecti non possunt. Bona autē sunt media

prophetia: doctrina: carationum virtus: et
cetera que ita iter vtrūq; sunt posita: vt al-
quando per hec sola eterna paria: aliquan-
do vero gloria terrena regnauit. Et dedit
ergo has virtutes dicimus: quas ad quod
cūq; mens appetit inclinat. Quib; per-
ceptis: ita vt animus sicut terrenis diuitijs
potest. Per terrenas nāq; diuitias: alij in
glorie sustentatione superbiunt alij erga p-
rimorum indigentiam miseria pietas operā-
tur. Et nū per doctrinam igitur atq; prophe-
tiam lūe exterior queritur: quasi p corpo-
rales diuitias terrene glorie cultum ambi-
tur. Cum vero doctrina atq; prophetia lu-
crandis animabus impenditur: quasi acce-
pte diuitie egenis fratribus largiuntur.
Quis ergo sepe per ipsa dona que se percip-
ere emulat a manu dantis incantus ani-
mus elongat: vigilanti promissione curandus
est: vt et prius subigantur vitia et post sub
circūspeditione dona teneantur. Nam si in
eis mens icaute se deserit: nō per hec adiu-
ta subuehitur: sed quasi pro anteactis labo-
ribus remunerata reprobatur. Unde sit eti-
am: vt accepta virtus dum i vfu transitorie
laudis assumitur: qz vltio militat virtus nō
sit. Quis origo virtutis humilitas est ala
i nobis virtus veraciter pullulat: que in ra-
dice ppria idest in humilitate perdurat. Et
quia nimirum si abscedit a se: qz vniūsi
eantem se i intus humorem charitatis p-
dit. Sed quia per hoc qd ab heuū d: Non
audebunt cōtemplari omnes q sibi viden-
tur esse sapientes: oculis cordis elatio re-
probatur intueri libet quanta virtutū mi-
nera Dauid perceperat atq; in his omni-
bus quam forti se humilitate seruabat.
Quem enī non extolleret: ora leonum fran-
gere: visum brachia dissipare: despectis
prioribus fratrib; elegit: reprobato rege ad
regni tabernacula vngi: timendum cūctis
vno lapide goliath ferneret: a rege propo-
sita extictis allophillis numerosa preputia
reputare: promissum tandem regnum per-
cipere: cunctum israeliticum populum sine
vlla contradictione possidere. Et tamē cū
archam dei i hierusalem reuocat: quasi ob-
litus prelatum se omnibus: admittit popu-
lis ante archam saltare. Et quia coram ar-
cha saltare vt creditur vulgi mos fuerat:
re: se i diuino obsequio per saltum ratat.

Ecce quem dominus cunctis singulariter pre-
tulit: sese sub domino: et erequando nimis
et abiecta exhibendo cōtemnit: nō potestas
regni ad memoriam reducit: nō subiecto-
rum oculis saltando vilesceat: meruit: nō se
honore prelatum ceteris ante eius archam
q honorem dederat recognoscit. Coraz deo
egit villa vel extrema vt illa ex humilitate
solidaret: que coram hoibus gesserat fortia
Quid de eius factis ab alijs sentiat igno-
ro. Ego Dauid plus saltantem stupeo q
pugnantem. Pugnando appe hostes sub-
didit: saltando autem coraz domino semet-
ipsum vicit. Quēz michol filia Saul adhuc
et timore regis generis insana cum humil-
tatem despiceret dicebat: qz gloriosus fuit ho-
die rex israel discooperiens se ante ancillas
seruorum suorum: et nudatus est quasi si nu-
detur vnus de scurris: prius audire:
Quid dominus quia iudam ante dominū
qui elegit me potius qz patre; tuū. Et pau-
lo post ait: Et iudam et vltio: siam plusq; fa-
ctus sum: eroq; humilis i oculis meis. Ne
si aperte dicat: vilesceat coram hoibus ap-
peto: qz seruare mihi coram domino ingeni-
um per humilitatem quero: Sunt vero nō
nulli q de semetipsis humilia sentiant: qz i
honoribus positi nil se esse nisi pulcres fa-
uilliq; perpendunt. Sed tamen coram ho-
minibus despecti apparere refugiunt: et cō-
tra hoc quod de se interius cogitant: quasi
rigida exterius venustate palliāt. Et sūt
nōnulli q viles videri ab hominibus appe-
tunt: atq; omne quod sunt delectos se exhi-
bendo cōtemnunt: sed tamen apud se itroz-
sus quasi ex ipso merito offense vilitatis in-
tumescent: et tanto magis i corde elati sunt
quanto amplius in specie elationem pmit-
tunt. Que vtrāq; elationis vniūq; bella magna
Dauid circūspeditione deprehendit: mira
virtute superauit. Quia etenim semetipso
intus humilia sentiens honorem exterius
non querit: insinuat dicens: Iudam et vltio:
et siam. Et quia per hoc qd vile se exterius
prebuit: nequaquā intus intumescit: adiu-
git. Eroq; humilis i oculis meis. Ne si vi-
cat: qualem me exterius despiciens exhibeo
talem me et interius attendo. Quid ergo
acturi sunt quos doctrina eleuat: si Da-
uid ex carne sua venturum redemptore nō
herat: et i spg gaudia prophetando nunciat

nit: tamen in semetipso ceruicē cordis val-
lida discretionis calce dep̄nebat dicens:
erog̃ humilis i oculis meis. Bene ergo per
hella di: Ideo timebunt eum viri: ⁊ nō au-
debant contemplari omnes qui sibi viden-
tur esse sapientes. Contemplari enim sapi-
entiam dei non possunt: q̃ sibi sapientes vidē-
tur: quia tanto ab eius luce lōge sunt: quā-
to apud semetipsos humiles non sunt: q̃ i
eorum mentibus dum tumor elationis cre-
scit: acie contemplationis claudit: ⁊ vnde
se lucere p̄ ceteris estimant: inde se lūm-
ine veritatis priuant. Si igitur veraciter sa-
pientes esse atq̃ ipsam sapientiam cōtem-
plari appetimus: stultos nos humiliter co-
gnoscamus. Reliquamns notiam sapienti-
am: discam̃ laudabilem simplicitatem. Vnde
ap̄ scriptum est. Stulti mundi elegit de⁹
vt confundat sapientes. Vnde rursum dicit
Si q̃s videtur iter vos sapientes esse in hoc
seculo stultus fiat vt sit sapiens. Vnde enan-
gelice hystorie verba testantur: q̃ zachheus
cum videre p̄ turba n̄hil posset: siccomorū
arborem ascendit: vt transuentem dominū
cerneret. Siccomorū ap̄pe: ficus satua dī:
Pussilus itaq̃ zachheus siccomorū subijt ⁊
dominū vidit: q̃ qui mundi stulticiā humi-
liter elidunt: ipsi dei sapientia: subtiliter cō-
templantur: pusillanimitatem nāq̃ nostrā
ad videndum dñm turba p̄pedit: q̃ insu-
mitatem humane mentis ne lucem verita-
tis incendat: curarū secularium tumult⁹ p̄e-
mit. Sed prudenter siccomorū ascendimus:
si proinde eam que diuinitus precipit stul-
ticiam mente tenemus. Quid enim in hoc
mundo stultius q̃ a missa nō querere: pos-
sessa rapientibus relaxare: nullam pro ac-
ceptis iniurijs iniuriā reddere imo ad iū-
ctis alijs patientiam prebere? Quasi enim
siccomorū nos ascendere dñs precipit: cui
dicit: Qui auferat que tua sunt: ne repetas.
Et rursum. Si q̃s te percussit i dexteram
maxillam prebe illi ⁊ alteram. Iper sicco-
morū dominus transiens cernitur: quia per
hanc sapientiam stulticiā: si nec dum vt ē
solide iam tamen per cōtemplatōis lumen
dei sapientiam quasi in transitu videtur.
Quam iuxta helia verba videre: nequeunt
q̃ sibi sapientes esse videntur: q̃ ad conspi-
ciendum dñm in elata cogitationum suarū
turba dep̄pensi adhuc siccomorū arborem

non innenerunt.

Sancti Gregorij. Liber. 28.
Capitulum. 1.

Est dāna

rerū: post funera pigno-
ruz: post vulnera corpo-
ris: post yba male sua
dentis vrozis: post con-
tumeliosa dicra cōsolā-
tūm: post suscepta forti-

ter iacula tot dolorum de tanta virtute cō-
stantie laudandus a iudice beat⁹ Job fue-
rat: si tam de presenti seculo esset enocan-
dus. At postq̃ hic adhuc duplicia receptu-
rus est: postq̃ saluti p̄stine restitutus vt re-
bus redditis diutius vtatur: ne per elatōis
gladium ipsa illam suā victoria sternat: re-
bet omnipotēs deus increpare per districtā
iusticiam quem seruat ad vitam. Quid n.
peius pierdij aiām quam p̄fca virtus iter
ficit. Que illā dñi cōsideratōe sua iniat a
plenitudine veritatis euacuat: ⁊ dñs se ad
percipiendā p̄misa sufficere suggerit: eam
a melioratōis sentēte discendit. Iustus igit̃
tur Job an̄ flagella extitit: sed iustior post
flagella p̄manit: ⁊ laudatus ante dei voce
postmodū creuit ex verbere. Iprofecto ve-
lat tuba ductilis ex percussione producta in
laudē dei tanto alius eleuatus est: quanto
maior ē castigatione percussus: sed humi-
liandus erat iste: q̃ prostratus viceribus sic-
comorū stabat: humiliandus erat ne tam
robustissimum pectus elationis tela confo-
derent quod cōstabat certe q̃ ⁊ illata vul-
nera non viciissent: Requiritendus nimirum
fuit homo: cuius debuisset comparatione
superari. Sed quid est quod de eo voce do-
mini dicitur: vidisti scrum meum Job: q̃
non sit ei similis vir super terram. Lūius er-
go comparatione poterat vinci: de qua deo
attestante dicitur: quia nullius hominis cō-
paratione possit equari. Quid itaq̃ agen-
dum est: nisi vt ex persona sua ipse domi-
nus suas illi virtutes narret ⁊ dicat ei.
(¶) Nunquid productus luciferum in tem-
pore suo: et vesperum super filios terre
conspicere facis: ⁊) Et iterum nunquid
aperte sunt tibi porte mortis: et hostia

1. Cor. 1.

2. Cor. 1.
Luc. 19.

Luc. 6

Mat. 5

tenebrosa vidisti: vel certe nunquid post ortum tuum precipisti daleculo: et ostendisti aurore locum suum: Quis pro istam nisi deus potest. Et tamen interrogatur homo ut cognoscat quod ista non potest: quatenus vir qui tam immensis virtutibus creatur: et nullius hominis exemplo vincit: ne extolli debeat: dei coparatione superetur. Sed o quod potenter erigitur quod tam sublimiter humiliatur. O quanta est hominis victoria: hanc ex dei coparatione perdidit. O quanto hominibus maior est: qui testimonio convincitur: deo minor. Multum quippe potens est qui tali interrogatione ostenditur quod potens non est. Sed quod ad obscura nimis differenda veniamus: ad eiusdem tertius iam verba veniamus.

Capitulum.

2.

Respondens autem dominus Job de turbine dicit. Notandum video: quod si sano atque incolu loqueretur: et tranquillitate omnia locutio facta diceretur. Sed quod flagellato lo-

quitur: de turbine locutus fuisse deferibitur. Aliter enim dominus servus suis loquitur: cum eos intrinsecus per compunctionem prouehit: aliter cum per distractionem ne extollant premit. Per blandam enim locutionem omni amanda dulcedo eius ostenditur: per terribilem vero potestas eius metuenda monstratur. In illa persuadet anime ut perficiat: in ista reprimit que proficit. In illa discit quod apparet: in ista quod metuatur. Per illam dicit gaudere et letare syon: quod ecce venio et habitabo in medio tui: per istam dicitur: dominus in repestare veniet et in turbine vie eius. Blandus quippe est: quod in medio dio inhabitare venit. Cui vero se per tempestatem et turbine infirmat nimium: que tunc corda perturbat atque ad edomandum elationem se erexit: quanto potens et terribilis innotescit. Sciendum preterea est: quod in duobus modis locutio divina distinguitur. Aut per semetipsum namque dominus loquitur aut per creaturam angelicam eius ad nos verba formant. Sed cum per semetipsum loquitur: sola nobis via iter ne inspirationis aperitur. Cui per semetipsum loquitur de verbo eius sine verbis ac syllabis eorum docetur: quod virtus eius intima quadam subleuatione cognoscitur. Ad quam mens plena suspendit: vacua grauat. Respondens enim quidam est: quod omnem animam quam replet lenat.

Incorporeum lumen est: quod et interiora replet: et repleta exterius circumscribat. Sive sive purus sermo est: qui et auditum aperit: et habere sonitum nescit. Quod enim de aduentu sancti spiritus scriptum est. Factus est repete de celo sonus tanquam aduentus spiritus vehementis et repleuit totam domum ubi erat sedentes: et apparuerunt illis dispartite lingue quasi ignis: sedentes supra singulos eorum: per ignem quem dominus aperuit semetipsum locutionem interius fecit. Et neque ignis deus: neque ille sonitus fuit: sed per hoc quod exterius exhibuit expressit hoc quod interius gessit. Quod enim discipulo et zelo successos: et pro eruditos in tus reddidit foras linguis igneas ostendit. In significatione igitur admodum locutionem ta ut ignem et sonitum sentirent corpora: igne pro inuisibili et voce sine sonitu ducerent corda. Foras ergo fuit ignis qui apparuit: sed intus qui sciam dedit. Et cum regine candidis eunuchis currus pudent iter caper atque Isaiam non intelligens in manibus haberet in corde multum spiritus philippo dixerat: adiuuge te ad currum. Et ad euacuandum petra timentes dei milites comelios dirigeret in mare pendubio a spiritu petrus audiuit. Ecce tres viri sunt te. Surge itaque descende et vade cum eis. Spiritus enim dei qui quedam nobis debet dicere est occulta: ea quod agenda sunt intus et cor hominis ignis: non adhibito streptu et tarditate sermonis perita repente de absconditis reddere. Nam quod auditus ea que ad se sunt non simul omnia dicta comprehendit: quippe quod et causas per verba et particulam verba per syllabas percipit: visus autem noster in eo quod totus se dirigit subito simul apprehendit: dei locutio ad nos intrinsecus facta videtur potius quam audiatur: quod dum semetipsum sine mora sermonis infirmat: repentina luce nostre ignorantie tenebras illustrat. Et si et Varuch nerie filius cum requisitus proponeret quedammodum verba Hieremie prophetantis audisset ait. Et ore suo loquebar quasi legens et ego scriberem. Qui enim legens loquitur: alio intendit: sed alio verbum facit: quod videt dicit. Prophete ergo dei: quod eius verba videntur potius in corde quam auditus: quod si legentes loquuntur. Lum pro per angelicam voluntatem suam dominus indicat: aliquando eas verbis: aliquando rebus demonstrat: aliquando simul verbis et rebus: aliquando imaginat.

Act. 2.

Act. 8.

Act. 10.

Act. 10. 12.

Bar. 1.

Job
Ca. 38.
2

Zach. 2.

Isa. 66.

B

bus cordis oculis ostensis: aliquando imaginibus et ante corporeos oculos ad tempus et aere assumptis: aliquando celestibus substantijs: aliquando terrenis: aliquando simul terrenis et celestibus. Nonnulli vero etiam per angelum humanis cordibus ita loquuntur deus: ut ipse quos angelus mentis obtutibus presentet. Verbis namque per angelum loquitur deus: cum nil in imagine ostenditur: sed superne verba locutionis audiunt sicut de recente domino. Pater clarifica filium tuum: ut et filius tuus clarificet te: prius respondetur: clarificami: et iterum clarificabo. Neque enim deus qui sine tempore vi impulsione intime clamat: in tempore per suam substantiam illam vocem edidit: quam circumscripserat tempore per humana verba distincte: sed nimirum de celestibus loquens verba sua que audiri ab hominibus voluit: rationali creatura administrate formavit. Aliquando rebus per angelos loquitur deus: cum nil verbo dicitur: sed ea que futura sunt assumpta de clementis imagine nuntiatur: sicut ezechiel nil verborum audire electi spiritum in medio ignis vidit: ut videlicet dum solam spiritum aspiceret: que essent in novissimis ventura sentiret. Electus quippe ex auri argenti metallo miscetur in qua per mixture argentum quidem clarius redditur: sed tamen fulgor auri temperatur. Quid ergo in electo nisi mediator: est dei et hominum demonstratus. Qui dum sanctissimum nobis est divina atque humana natura composuit: et humanam per deitatem clariorem reddidit: et divinam per humanitatem nostris aspectibus temperavit. Quod enim scilicet divinitatis eius: tot miraculis humanitas fuisse ex auro crevit augmentum: et per carnem deus cognoscere potuit: quos per carnem tot adversa toleravit: quasi ex argento temperatus est aurum. Quod bene et in medio ignis ostendit: quod incarnationis eius misterium subsequenter indicium flamma comitatur. Scriptum quippe est. Pater non iudicet quemquam: sed omne iudicium dedit filio.

Capitulum.

Liquando per angelos verba simul et rebus loquitur deus: cum quibusdam motibus insinuat hoc quod sermonibus narrat. Neque enim Adam post culpam in divi-

nitatis substantia videre visum potuit: sed in crepationis verba per angelum audiuit: de quo scriptum est. Cum audisset vocem dei dei deambulavit in paradiso ad auram post meridie: abscondit se inter ligna paradisi. Quid est enim quod post peccatum hominis in paradiso visus iam non stat sed deambulat: nisi quod irruente culpa se a corde hominis motum demonstrat. Quid est quod ad aures post meridie: nisi quod lux sermone veritatis abscesserat et peccatricem animam culpe sine frigora constringebant. Increpavit ergo Adam deambulans: ut cecis mentibus ne quietiam suam non solum sermonibus sed etiam rebus aperiret: quatenus peccator homo et per verba quod fecerat audiret et per deambulationem amissa eternitatis flammam multitudine sue inconstantiam cernebat: et per auram sermone charitatis expulso: torporis suum animi adverteret et per dedicationem solis cognosceret quod ad tenebras propinquaret.

Capitulum.

Liquando imaginibus cordis oculis ostensis per angelos loquitur deus: sicut Jacob subitum celo scalam dormiens vidit: sicut Petrus linteamen reptilium ac quadrupedibus plenum in extasi raptus asperit: quod nisi incorporeis oculis hec cernebat: extasi non fuisset: sicut Paulus in visione noctis vir macedo apparuit transire eum: macedoniam rogavit. Aliquando imaginibus et ante corporeos oculos ad tempus ex aere assumptis per angelos loquitur deus sicut abraham non solum tres viros videre potuit: sed etiam habitaculo terreno suscipere: et non solum suscipere: sed eorum visibus etiam cibos adhibere. Nisi enim angeli quedam nobis interna nuntiantes ad tempus ex aere corpora sumerent: craterioribus profecto nostris obtutibus non apparerent: nec cibos cum abraham caperent nisi propter nos solidum aliquid ex celesti elemento gestarent. Nec mirum quod illic ipsi qui suscepti sunt modo angeli modo visus vocantur: quod angelorum vocabulo exprimentur: quod exterius ministrabant et appellatione domini ostenditur: quod eis interiora perat: ut per hoc confidentis impium: et per illud claresceret officium ministrantium.

Ca. 5.

Gen. 3.

3

Jo. 17.

Ezech. 1.

2

Gen. 28

Act. 10.

Act. 16

3

Gen. 18.

5

Jo. 5.

2

Aliquando celestibus substantijs per angelos loquitur deus: sicut baptizato dñō scriptum ē: qz de nube vox sonuit dicens: hic ē filius meus dilectus in quo mihi complacui. Aliquando terrenis substantijs per angelos loquitur deus: sicut Balā corripuit eū in ore asine. humana verba formant. Aliquā simul et terrenis et celestibus substantijs per angelos loquitur deus: sicut ad moysen in monte cū iussione sue vba edidit ignē rubrūq; sociavit: atq; aliud superius aliud inferius iunxit. Quis tamen tunc solū agit: cum ex ipsa ali quid cōiunctione signatur. Nam p succensum rubū Moysen alloquens: quid aliud ostenditur: nisi qz eius populi ductor fieret: qui et legis flāma pceperet et tamē peccati spīnā nequāq; vitaret: vel qz ex illo populo extret qui in igne deitatis carnis nostre dolores quasi rubi spīas susceperet: et inconsumptam humanitatis nostre substantiam etiam in ipsa diuinitatis flāma serparet.

Capitulum.

6.

Nomines nō humanis cordibus etiam per angelos loquitur deus: cū secretorum presentiam virtute sue aspirationis infundit. Unde et Zacharias ait. Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me. Quā ad se qdem sed in se tamē loquitur angelus dicit liquido ostendit: qz is qui ad ipm vba faceret per corpoream spm extra non esset. Uti et paulopost subdidit. Et ecce angelus qui loquebat in me egrediebatur. Sepe enim nō exterius apparent: sed sicut sunt angelici spīritus voluntatem dei pphetarum sensibus intorescent atq; eos ita ad sublimia subleuant: et queq; in rebus futura sunt in causis originolibus pscntia demonstrant. Humana nōq; cor ipso carnis corruptibilis pōdere gravatū hanc ipsam corpulentā suā qñ obice sustinens interna nō penetrat et graue exteri⁹ iacet: qz leuantē manū interi⁹ nō habet. Unde sit sicut dictū est: ut pphetarū sensibus ipsa ut est subtilitas angelice futuris appareat eorūq; mens quo subtili spīritu tangit leuetur et nō pigra torpescit in imis iaceat: sed repleta iūmis afflatis ad supna

ascendat: atq; inde quasi de quodā rerum vertice q inter se vctura sunt videat. Quē in pdictis zacharie vbis angeli designatione noie vel patrē vel filiū vel spū sanctū putet: si tertium scripture sacre cōsiderat: qz sentit velociter emendat que nunq; patrem nunq; spū sanctū: et nō nisi pro incarnationis sue pditione filiū angelū vocat. Uti et in eiusdē zacharie vbis apte ostēdit: qz illo vere angelus. i. creatura loquens cū dicit. Et ecce angelus qui loquebat in me egrediebatur statimq; sublingit: et alius angelus egrediebatur in occursum eius et dixit ad eū. Loquere ad puerū istū dicens. Abis muros habitaris hierusalem. Nō est itaq; deus angelus qui mittitur: cui vba ab angelo q dicitur debeat inueniri. Sed qz in cōspectu cōditoris angelica ministeria ordinata graduum positioe distincta sunt: ut et pro cōi felicitate beatitudinis opifice suū simul vidētes gaudeat: et tñ pro dispositione dignitatis aliq; alijs subministrant: ad pphetā angelus angelus mittitur: et quē secum de deo gaudere cōmunit: cōspicit et docet et dirigit qz cū et per superiorē sciam virtute cognitionis: et p presentiorē grām culminis perfectis excedit. Hec igitur dicta sunt: ut vobis modis loquatur deus hominibus monstraret. Cum nō beato Job respondisse dñs de turbine dicit: vtrū per semetipm an ei per angelū sit locutus ambigatur. Idcirco ut qpe p angelū cōmōtiones aeris fieri et hec ei que sublimia sunt per eū vba mādari. Rursusq; potuit et exterius angelus in turbine aerem excutere: et tamen interius per semetipm vñs vim sue snie cordi eius sine vbis insonare: ut credat qz dicta vñica que sequunt ipse iā per vba prulit q repletus deo h sine verbis audiuit.

Ca. 7.

Quā dicit. (Quis est iste in volens snias sermonib⁹ imperit⁹:)) Sicut et superiorē parte iā dixim⁹ pma exprobratio ē talis interrogatio q dicit: qz ē iste? Delin enī arroganter locutus fuerat. Et qz est iste non dicimus nisi de eo vñq; qz nescimus. Scire autē dei approbare est: nescire reprobare. Uti qbusdā: quos reprobat dicit. Nescio vos vñ stis. Discedite a me oēs oparīi iniquitatis. Quis ergo de hoc arrogante re-

Mat. 23.
et Luc. 14.

quirere quis est: nisi apte dicere ego arrogantes nescio. I. cor. vitam in sapientie mee arte nō approbo: Quia dum laudibus humanis instantur: a vera gloria eterne retributionis hianscunt. In eo qd qd ait sententias: et nō addidit quales: bonas vtriusq; acclimus: quas qdem imperitis asserit sermonibus inuoluitas: qz cum verbis iocundit sue rant. plate. Imperitis appe vitium ē recuz nō recte sapere. i. celeste bonū ad appetituz terrene laudis inclinare. Sicut enī sepe cōtingit: vt z bona in le: z mala bene pferantur: ita belm arrogans recta nō recte protulit: qz humiles in bel defensione suas nō humiliter dicit. Unde z cor. q intra catholica ecclesiam student mane gloria: nō immerito typum tenet: qui dum se per ceteris peritos credant domino iudicio de imperitis redarguuntur: qz sicut apostolus ait. Sigo se extimant scire aliquid: nondū cognouit quem admodū oporteat eum scire. Quia enī pima stulticia angeli elatio cordis fuit: vera sapientia efficitur hominis humilitas sue estimationis. Quā quisquis vel magna sapientia defuit: corpore vespemēter desipit quo se metipsum nescit. Unde belm z sententias pulit: z imperitis sermonibus inuoluitas qz z de deo rectum qd diceret nouerat: z tñ de semetipso dicta: illius elatio stultia infatuabat. Hoc itaq; despecto ad erudienduz Job verba vertunt ac dicitur. Accinge sicut vir lumbos tuos. Scriptura sacra viros vocare cōsuevit: qui nimirū vias dñi fortibus et nō dissolutis gressibus sequunt. Unde per psalmistā dicit. Altiliter agite z confortet cor vestrū. Unde paulus ait. Remissas manus z dissoluta genua erigite. Unde z sapientia in puerbis dicit. O viri ad vos clamo. ac si aperte diceret. Ego non feminis sed viris loquor: qz hi qui iura mēte sunt: mea verba percipere nequāq; possunt. Lumbos vero accingere est: vel in opere luxuria vel in cogitatione refrenare. Belectatio nāq; carnis in lūibz est. Unde z sanctis predicatoribus dicitur. Sint lumbi vestri precincti: ac lucerne ardentes. Ider lumbos enim luxuriam: per lucernam autem bonoz operum claritas designatur. Iubent ergo lumbos accingere: ac lucernas tenere. Ne si aperte audiant. Prius in vobismetipsis luxuriaz restringat: z tunc de vobis alijs bonozum

operum exempla monstrare. Sed cum bea tum Job tanta preditam castitate nouerimus: cur ei post tot flagella dicitur: accinge sicut vir lumbos tuos. i. sicut fortis restringe luxuriam: nisi quia alia est luxuria carnis qua castitatem corrumpimus alia vero luxuria cordis est qua de castitate gloriamur. Dicitur ergo ei. Accinge sicut vir lumbos tuos: vt qui prius luxuriam corruptionis vicerat: nunc restringat elationis ne de patientia vel castitate superbiens: tanto prius intus an oculos dei luxuriosus existeret: qto magis ante oculos hominum et patientis et castus appareret. Unde bene per moysen dicitur. Circūcidite prepucium cordis vestri. id est postq; luxuriam a carne extinguitis: etiam superfluam cogitationem refecate. Sequitur. ((Interrogabo te z respōde mihi.)) Tribus modis nos conditor noster in interrogare consuevit cum aut flagelli distributione nos percutit: z quāta nobis infit vel desit patientia ostendit: aut quedā que nolimus precipit: z nostram nobis obedientiam patefacit: aut aliqua nobis occulta aperit: z aliqua abscondit: z nobis mensuram humilitatis nostre innotescit. Flagello nāq; interrogat: cum mentē bene sibi per tranquillitatem subditam afflictionibus pulsar: sicut isdem Job z laudatur arestatione iudicis: z tamen ictibus conceditur percussoris vt eius patientia tanto verius claresceret: quanto inquisita durius fuisset. Precepiedo autē dura nos interrogat sicut Albra: am terrā suam iubetur egredi: z pgerē quo nesciebat: in montem vnicum filium ducere: z quem ad consolationem sener acceperat immolare. Qui nimirū ad interrogationem bene respondit. i. ad inflexum obedienti dicitur nunc cognouit quia times deum. Et sicut scriptum est. Temptat vos dominus deus vester: vt sciat si diligitis eū. Temptare quippe dei est: magnus nos inflexionibus interrogare. Scire quoq; eius est nostrā obedientiā nosse nos facere.

Capitulum.

Pericundo vero nobis quidam aut claudendo nos in interrogat deus: sicut per psalmistā dicitur. Palpebre etus interrogant filios hominum. Palpebris quip

1. Cor. 8.

1. Cor. 10.
1. Cor. 12.

1. Cor. 13.

1. Cor. 14.

Deut. 10.

Deut. 22.

Deut. 33.

Deut. 10.

pe apertis cernimus: clausis nihil videmus. Quid ergo per palpebras delinxi eius iudicia accipimus? Quae iuxta aliquid clauduntur hominibus: et iuxta aliquid resecretur ut homines qui se nesciunt: semetipsos innotescant: quatenus dum quaedam intelligendo comprehendunt quedam vero cognoscere omnino non possunt eorum corda sese late ter ingrant: illi os divina iudicia vel clausa non stimulant: vel aperta non insunt.

Hanc enim Paulus interrogatione probatus est: quod post perceptam internam sapientiam post aperta claustra paradisi: post ascensum tertii celi: post superne locutionis mysteria adhaec dicit. Ego me non arbitror comprehendisse. Et rursum. Ego sum minimus apostolorum: quod non sum dignus vocari apostolus. Et rursum. Num quia sufficientes sum? aliquid cogitare a nobis quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex deo est. Apertis ergo palpebris dei interrogatus Paulus recte respondit: quod et superna secreta attingit: et tamen in humilitate cordis sublimiter stetit. Qui rursum cum secreta dei iudicia de repulsione in deorum: et gentium vocacione discerneret atque ad ea peruenire non posset quasi clausis dei palpebris interrogatus est. Sed rectum valde responsum reddidit quod deo se in ipsa sua ignorantia scienter inclinavit dicens. O altitudo diuitiarum sapientie et scientie dei: quam incomprehensibilia sunt iudicia eius: et inuestigabiles viae eius. Quis enim cognouit sensum dicitur: aut quod consiliarius eius sciat? Ecce enim absconsis mysterijs quasi clausis palpebris ingitius placita ac recta respondit: qui secreta aditum pulsans: quod per cognitionem intro mitti ad interiora non valuit per confessionem a se ianuam humilis stetit: et quod inter eos comprehendere non potuit foris timendo laudauit. Unde nunc quoque beatus Job post interrogatorem sberis discitatur interrogatione sermonis: ut que sunt superna consideret: que dum minime comprehendit: ad semetipsum redeat: et quam sit iuxta nihilum in supernorum compatione cognoscat. Audiat itaque interrogabo te et responde mihi. Ne si ei apertus dicitur. Uerbis meis ad sublimia considerando te creito: et dum ea que super te sunt nescire te ipsis tibi metipsum: te notior rem reddo. Tunc enim mihi vere respondes si que ignoras intelligis. Sequitur. (Ubi eras

quando ponebam fundamenta terre? In dica mihi si habes intelligentiam: Quis posuit mensuras eius si nosti: vel quod retendit super eam lineam super quo bases eius? Soli date sunt? Ecce omnia quasi de mundi origine narracione hystorica conteruntur. Re pente vero subiungitur quod non de mundi sed de ecclesie dictum potius videatur. Nam dicit. Aut quod dimisit lapidem angularem eius? Per hoc enim quod non in mundi origine fecimus est et illud superius ostenditur: quod de mundi origine dictum non est. Tercio namque rebus planis ac patentibus obscura quedam ac dissoluta permiscetur: ut per hoc quod ab intellectu sepe discrepat et illud ingratum mystice quod dictum iuxta istam sententiam. Nam quod sicut alijs apertis rebus alia clausa cognoscimus: ita alijs clausis contemplamur: et illa altiori intellectu pulsare que aperta credebamus. Dicit ergo. Ubi eras quando ponebam fundamenta terre.

Capitulum. 9.

Scriptura sacra quid altitudo fundamenta quae predicatores accipimus? Quos dum primos dominus in sancta ecclesia posuit: tota in eis se quaerit fabricae structura surrexit. Unde et sacerdos cum tabernaculum ingreditur undecim lapides portare in pectore iubetur quia videlicet semetipsum pro nobis sacrificium offerens pontifex noster: dum foras in ipso erodit: dio predicator ex hibuit: duodecim lapides sub capite in prima sui corporis parte portauit. Sancti itaque apostoli: pro prima ostentatione ornamentis lapides sunt in pectore: et pro prima soliditate edificij in solo fundamenta. Unde David propheta cum sanctam ecclesiam in sublimibus apostolorum mentibus ponit edificari: conspiceret? Fundamenta eius inquit in montibus sanctis. Cum vero in sacro eloquio non fundamenta sed singulari numero fundamentum dicitur: nullas alius nisi ipse dominus designatur: per cuius diuinitatis potentiam nutantia infirmitatis nostre corda solidantur. De quo et Paulus ait. Fundamentum aliud nemo potest ponere praeter id quod positum est: quod est christus Iesus: Ipse quippe fundamentum fundamentorum est: quia et origo est

Job. 3.
1. Cor. 15.
3. Cor. 3.

Ro. 11.

Ero. 28

Ps. 86.

1. Cor. 3.

inchoantium: et constantia robustiora. Quia igitur fundamenta nostra sunt hi qui iniqua cum nostrorum pondera portauerunt: ne beatus Job in superbiam de virtutibus suarum potentia subleuetur: in ipsa viciis prima parte sermonis de sanctorum predicatorum commemoratione discentur: ut quanto illos admirabiles venire conspicerent: tanto in eorum comparatione de se vilius estimaret. Quod secundo a domino iam quasi preteritum describitur: quia quod foris futurum est in opere intus iam factum est in predestinatione. **Et ita q. cl.** Ubi eras quando ponebam fundamenta terre? Ne si aperte diceretur. Ubi in tem fortium consideramus eorum ante secula antecorem pensa: et cum eos quos in tempore condidit mirabiles suspicis: perpende quantum mihi subditi debeas quoniam antecorem mirabilium sine tempore esse cognoscis. Seguitur. ((Indica mihi si habes intelligentiam quis potest ut mensuras eius si nosti vel quod terredum super eam lineam?)) Mensuram lineam in terrarum partitione tenduntur: ut dimensionis egratas inter ipsa linearum tensione teneatur. In carne autem vbi ad ecclesiam ventis: in easuras terre lineis mensus est: quod fines ecclesie occultis indies subtilitate distinguunt. Vnde terre occulte mensure vel lineae tendebantur quando predicatorum sancti agente spiritu in alijs partibus mundi vocabantur ut irent. Ad alias quo partes accedebantur ne accederent. Paulus nisi apostolus cum macedoniam predicare negligeret: per visum illi apparuit vir macedo qui diceret: transiens in macedoniam adiuua nos. Et contra sicut scriptum est: et ab apostoli ire asiam: et non permisit eos spiritus Iesu. Vnde ergo predicatorum sancti et vocantur ad macedoniam et ab asia prohibentur: ista occultarum mensurarum linea illic ducta est hinc rediit. Illuc tenditur ut macedonia intra sancte ecclesie spatia colligat: hinc attrahitur: ut extra fines fidei asia relinquatur. Erant quippe tunc in ea qui colligendi non erant. quibus intra meritum suum perditis iam nunc asia intra mensuras ecclesie deo largiente suscepta est. Intra has ergo mensuras sunt omnes electi extra has omnes reprobi: et si intra fidei limites esse videretur: vnde et in apostoli scriptum est. Atrium quo foris templum est eque foras et ne metioris illud. Quid enim aliud atrium quam latitu-

dine significat. vite patris: et recte foras templum sunt qui per atrium designantur atque id merendi non sunt: quia angustia est porta que ducit ad vitam: et latitudo vite pravorum non admittitur ad mensuras et regulas electorum. Iste spiritalis linee occulto iudicio tendebantur: quando euidam dicenti: Magister sequar te quocumque iteris eiusdem magistri voce responsum est: vilesque fontes habent et volucres celi nidos: silvas autem homines non habent ubi caput suum reclinet. Iste mensura et lineae tendebantur cum euidam dicenti: domine permittere me ire sepelire patrem meum: eiusdem magistri voce responsum est. Sine ut mortui sepeliant mortuos suos: tu autem vade in uicia regnum dei: ecce alius seculum se permittit et repellitur alius relaxandis se postulat et retinetur vnde hoc nisi per occultam corde spatia supernorum iudiciorum lineae tendebantur ut et hunc intus incomprensibiles mensure perstringerent: et ille foris non intus remaneret. Sed cum nullis necessariis quibus has occultorum iudiciorum lineas tenditur: ad Iob dicitur. Indica mihi si habes intelligentiam quod posuit mensuras eius si nosti vel quod tendit super eum lineam. An circos requirit ut quod noster sed rationem pretermittit poterat memorari quatenus pondus secretorum dei solliciti pensent dispensationem vim homines non in humanis viribus sed in manu persistere conditoris ut dei considerat inuisibiliter ista quo agit sue virtutis nihil tribuat: nec iam de se audeat aliquid cum dei iudicia occulta formidat: sed perpendens de super mensuras et lineas incomprehensibiliter tensa: sit tanto magis in humilitate formidans: quanto magis pendere videt omnia in potestate mensurarum. Seguitur. (Super quo bases illi solidate sunt) quod aliud hinc terre bases quas sancte ecclesie doctores accipiunt? In basibus quippe consuevit columis autem totum fabricae podium erigitur: non ergo merito doctores sancti basium nomine designantur quod dum recta predicant et predicationis sue viuendo recordant omne pondus ecclesie fixa morum suorum gravitate sustentant asperas ab infidelibus temptationes ferunt et quousque preceptis dei velut difficulta a fidelibus formidantur exemplis operum facilia ostendunt: vnde et bene cum in typo ecclesie tabernaculoque significetur ad Abdiasen dicitur. Facies co-

Mat. 8. 1
Luc. 9.

Abi. 3.

Act. 16

E

2po. 11

Ps. ii.

Ezra. 16.

lunas quattuor: et bases earum vesties argenteae. In argento enim quod aliud quam claritas diuini sermōis accipitur. Sicut scriptum est. Elogia dñi eloga casta: argentum igne exalatum terre purgatum. Bases ergo argenteae vestire quattuor: columnas tabernaculi sustinent: quia predicatorum ecclesie diuino eloquio decorati ut in cunctis se creptum pbeant quattuor: euangelizant dicta et ore et opibus portant. Possunt p bases et pphete signari q dum primi apte de dñica incarnatione locuti sunt: quasi quasdam bases eos pspicimus a fundamento surgere et superpositae fabrice pōdera sustinere: vnde ad Althor sen rursus dñs cū tabernaculi tabulas erigere pcepit fundi cap bases argenteas iubet: Quid eni p tabulas nisi apostoli citata in mundū predicatorū dilata. Quid per bases argenteas nisi pphete signant. Qui sup ipostas tabulas ipsi firmi ac suffiles sustinent qz apostolorū vita dum eoz predicatione instruit eoz et auctoritate solidatur: vñ p pñcte dñe bases singulis tabulis superponitur: qz dñs pphete scilicet in sbis suis de mediatoris incarnatione pcorat: subsequentes predicatorum ecclesie idubitanter edificat: ut cū a semetipsis nō discrepent illos i se robustius figant. Nec merito bases qz bases pphete figantur: ut ex argento fundi debeant pspici: argenti gippe claritas ex vñ finatur sine vñ autē in ingreditur pñte. Ppheta quoqz deā aī mediatoris aduentū qz i vñ spiritualis itelligentie nō erat dñs cōspici pñte obscuritate nō poterant: quasi nigra remanebant. Ut postq mediator venit ens ea aī oculos nostros incarnationis suae manu tēsit pgeat i eis lucis latebat iudicauit: sensus patre pcedentiū i vñm dedūt qz sba reb' expositus. Sine ita pphetarū doctores extremis tñb' subsequentes basium appellatōe significet dicat. Sup quo bases illius solidatae sunt: subaudi: nisi sup me q cūcta mirabil' tenco: et bonis exteriorib' in tus pncipaliter originem pñto. Qui eni sibi quod bonū est tribuit: solida bas nō est: qz dum fundamēto nō iñitur ipso suo pōdere i ima precipitatur. Sed cū tam multa de sancte ecclesie constructione referant audire mōs appetit: minime nationes qua virtute pñnet sunt. l. diuersa huius domus edificia qua sibi arte pcorant. Seguitur. ¶ Aut go

dimisit lapidem angularē ei? ¶ Jam p dñm nam gram oibus liquet: quem scriptura sacra angularē lapidē vocat: illius pñcto qz dñs in se hic iudicet illic gentilem populū suscipit i vna ecclesie fabrice qñ quos pietes iungit: illi de quo scriptum ē. Ecce vtraqz vñ: q angularē se lapidē nō solum in iñ ferionib' sed et in supernis exhibuit qz et in terra piebi israelitice nationes gentiū: i vñ qz simul angelis i celo sociant. Ex appenato clāmanerunt angeli i terra par hoib' bone voluntatis. In ortu eni regis nequaquā pro magno offerent hoib' pacis gaudia si discordiam nō pērent. De hoc lapide ppheta dñs. Lapidem quē reprobauerunt edificantes h' fact' est in caput anguli. Huius lapidis typus iechonias rex tenuit quē Althorbus dñs quaterdecenas generatōes describeret: sed dñs numerant. Quē eni in se ne secū de ipsum rursus in initio tertie generatōis iteruit. Ipse nāqz in babiloniam cū israelitica plebe migratus ē: qz dum ab alijs ad alia ducitur p vñusqz pietis latere nō i merito scdo numeratur. Cui nūmeratōis flexio angularē lapidē signat. Elbi eni cor a rectitudine flexit ut eat in dñm sum tanqz angulum facit: recte ergo numerari bis potuit: qz per vñusqz pietem quasi duo i se latera ostendit: vnde et cū vñ imaginem tenuit: qz in iudea ortus gentilitatem colligens quasi ab hierosolymis babiloniam venit atqz hāc in semetipso fidei fabricam prius discordie studio scissaz arte eharitatis interuit. Sed hec que de signatione scē ecclesie deā sibi placet: ut benediata replicatōe moraliter differantur: dignū nāqz ē ut p ea que beato Job vici pognoscim' ad corda nostra renouemur qz sba vñ tūc mens melius itelligit cum i eis semetipsam querit. Ecce enim dñs: vbi eras qñ ponebaz fundamenta terre. Si petoris anim' pulsus est qz i superficie attollitur: et tēpatōis aura raptatur: vñ scriptū est. Non sic ipz nō sic sed tanqz pulsus quem pñcte ventus a facie terre nil obstat terram itelligi animaz iusti de qua scriptum est. Terra enim sepe venientem super se bibens imbrem et generans herbam oportunitatē illis a gbnis collatur accipit benedictionem.

Ps.

Eph. 2.

Luc. 2.

Ps. 117.

Mat. 1.

Ps. 11.

Sed huius terre fundamen-
tum fides est huius terre
fundamentum iacitur qm
i occultis cordis prima so-
licitas est diuin^{is} in
spiratur. Ille nec dñz cre-
dit eterna que audit huc cū fides dat^{ur} ad
edificium subsequētis opis iam fundamē-
tum ponitur. Ille eterna iam credit nec tā-
men metuit venturi iudicij terrore despiciit
petis se carnis z spūs audenter inuoluit.
Hic repente cū futurorū timor isunditer vt
bone vite surgat edificij iam fundamenta
pstruuntur. Postico itaq; prope formidis
fundamento cū virtutum fabrica i altū on-
ctur necesse ē vt vnusq; psciens vires su-
as cante metiatur vt cū diuina pstructio ē
magn^{is} esse iam cepit semetipsum respiciat
sine cessante quod fuit. quaten^{us} attendens
humiliter quod per meritis inēnis ēnequa-
q; sibi arroget quod per grām fact^{us} est. En-
de nunc dñs Job p supernā vocem ad
semetipsum reducit: z ne de virtutib^{us} glo-
riari audeat: de anteacta vita memoratur
eig^{is} dñ: vbi eras quando ponebam funda-
menta terre. De si iustificatio peccatori ap-
te vitas dicat: virtutes a me acceptas: tibi
nō tribuas: noli contra me de meo munere
excolli. Recole vbi te iueni: quando prima
in te fundamenta virtutum posui. Recole
vbi te iueni: qm meo te timore solidauit: vt
ergo ego i te nō destruaui quod pstruxi: spe
nō cesses considerare quod repti: quē enim
vitās aut non i flagitijs aut in excessib^{us} in-
uenit. Sz post hec bñ possumus seruare qd
sumus si nuncq; negligimus pensare qd fū-
mus. Homines tamē clādestina elatio ē
solicitis cordibus surripere solet vt bonorū
cogitatio hz subtilis sit ac pressa cum valde
in virtutibus crescit oblita isfirmitatis pro-
prie nequaq; ad memoriam reuocet qd in
vitijs fuerit: vnde z omnipotens deus: qd
angeri isfirmitatem etiam de remedijs salu-
tis conspiciet mēsuram ipsas nostris profe-
ctibus imponit vt habeamus quedam vir-
tutum bona que nuncq; quesuimus: quera-
mus quedam nec tamen habere valeamus
quatenus mens nostra dñz hec non potest
habere que appetit: illa se intelligat de se
metipsa non habere que habet z p ea que
assunt considerarentur illa que desunt: z p

ea que vtiliter desunt seruentur humiliter
bona que assunt: vnde z recte pro hui^{us} ter-
re. i. iuste anime dispensatione subiungitur.
Indica mihi si habes intelligentiam qd po-
tuit mensuras eius si nosti vel qd tēdente
super eam lineam. Quis enī nisi conditor
noster hui^{us} terre mensuras ponit. Qui iterū
nā iudicij secreto moderamine: alij sermone
sapientie: alij sermone scientie: alij plenam
fidem: alij grām sanitatum: alij opationem
virtutum: alij pphetiam: alij discretēdē spī-
rituum: alij genera lignarum alij interpretā-
tionem sermonū tribuit quaten^{us} in vno co-
dem spī iste verbo sapie polleat nec tamen
sermone scie. i. doctrine fulciatur qd sentire
atq; innēre sufficit ē quod per discēdi stu-
dium non apprehēdit ille sermone scientie
fulgeat nec tamē in verbo sapientie conua-
lescat qz z explorare sufficit quātm videt^{ur} z
tamen ad sentiendum ex semetipso subtilis
aliquid non assurgit. Ille p fidem elementis
impatet: nec tamē p sanitatam grām isfirmi-
tates corporū curat. Ille osonis ope mor-
bos subtrahit nec tamē arenti terre verbo
pluuia reddit. Ille opatione virtutū ad
pitem vitā ēē mortuos renocat: z tamē p-
phetie grām nō habēs que sibi vctura sit
ignorat. Ille ventura queq; velut presētia
attendit z tamē i nulla signorū opatione se
erexit. Ille p vlscretionē spūs i factis sub-
tiliter mētes pspicit: sed tamē diuerſi gene-
ris linguas nescit. Ille diuerſi generis lin-
guas erasat: sed tñ in re b^{us} similib^{us}: dissimi-
lia corda nō pensat. Alii^{us} in vna lingua quā
nonit sermonū pondera interpretando pru-
denter discunt: reliq; bonis: que nō hz pa-
tienter caret. Sic itaq; creator noster a taz
dispositor: cūcta moderatur: vt q extollit po-
terat ex dono qd hz: humiliter ex virtute
quā nō habet. Sed cūcta moderatur vt cū
p ipensam grām vnusq;q; subleuat etiam
p dispem alteri altitum subdat: z melioz
qsq; dono alio eum q sibi subſciuit atten-
dare: ac licet se pēire ex alijs sentiat eide tā-
men quē supat se in alijs postpōat. Sic cū-
cta moderatur vt dñ singulari: que sunt oī-
um interposita quadā eparitatis necessita-
dine fiant oīa singulorū z vnusquisq; sic qd
non accipit i altero possideat: vt ipse alte-
ri possidendum qd accepit humiliter ipen-
dat.

In Job

Capitulum xxxviii

1. Pe. 1.

In eum per Petrum dicit. **I**nnuunt quod sicut accepit gratiam in alterum: illam admittentes sicut boni dispensatores multiformis gratia. Tunc namque dei multiformis gratia dispensatur quasi acceptum bonum et ei quod hoc non habet creditur: quoniam propter eum cuius penditur sibi datum putatur: hic per Paulum de per charitatem seruimus inuicem. Tunc enim nos charitas a iugo culpe liberos reddit enim vicissim nos non solum per amorem seruicio subiicit: cum et aliena bona nostra credimus et nostra alius quasi sua offerentes exhibemus. Hic rursum per Paulum de. Nam et corpus non est unum membrum sed multa. Si dicitur pes quasi non sum manus non sum de corpore: non ideo non est de corpore: Si totum corpus oculis ubi auditus. Si totum auditus ubi odoratus: Et paulo post. Quod si essent omnia unum membrum ubi corpus: Quis autem quidem multa membra unum corpus. Quid enim. scilicet ecclesiam nisi superius sui capitis corpus est. In qua alii alia videndo oculis: alii recta operando manus: alius ad iniuncta discurrendo pedes: alius preceptorum vocem intelligendo auris: alii malorum fetore bonorumque fragrantiam discernendo naris est. Qui corporalis more membrorum: dum vicissim sibi accepta officia impendant unum de semetipsis omnibus corpus reddunt: et cum diuersa in charitate pagunt: diuersum esse probent ubi continentur. Si autem unum quod cuncti agerent: corpus utique quod ex multis primum non esset: quod viz multipliciter cōspectum non existeret si hoc cōcorps membrorum diuersitas non teneret. Quia ergo sanctis membris ecclesie virtutibus bona dominum diuidit terre mensuras ponit: unde iterum Paulus dicit. Unicuique sicut vocas diuisti mensuram fidei. Et rursum. Et quo totum corpus cōspectum et cōnertum per oem iniuncturam subministratis finem operatores i mensura vniuersaliusque membrum augmentum corporis facit in edificationem sui in charitate. Sed cum miro consilio auctor ac dispositio: non sicut hinc illa largitur et alij denegat: alij deo denegat: que isti largitur mensuras sibi positas egredi nititur quod possit plusquam accepit conatur: vi fortasse cui finis datus est preceptorum occulta differere: repperit et miraculis exponere: aut his que superne virtutis

bonum ad solum miracula roborat: etiam diuine legis pandere occulta pretendat. In principio enim pedem ponitur: quod mensuratur inap limite non attendit. Et plerumque amittit: et quod poterat quod audacter ea ad que perungere non valet arripere festinat: nam et membrorum nostrorum tunc dei mysterijs visum: cum sua eis officia sollicite seruamus. Tunc quod prope oculis eternum vocem pro auribus audimus. Si quod autem mutato ordine vocem oculis: lucet aures accedunt: hinc in casum vitas patitur. Si quod odores vellet ore discernere: sapores nare gustare: vitasque sensus sibi misterijs quod visus hec non apertur: et sua officia deseruit et ad extranea non assurgunt. Bene itaque dicendum intra acceptas et diuinas largitate mensuras pedem cordis presserat cui dicebat. Neque ambulanti in magnis neque in mirabilibus super me. Super se quippe in mirabilibus ambularet si appere magnus vitas quod poterat quæreret. Super se namque in mirabilibus extollitur quod et in his ad que non sufficit videri idoneus conatur. Et si intra has mensuras et in ipsa Paulus predicatio nis sue se latitudine coarctabat cum diceret: non enim audio aliquid eorum que per me non efficit christo. Tunc autem recte accepta mensura seruatur cum anteposita oculis viroque spiritualis vita respicitur. Unde et sequitur. Et quod tendit super eam lineam. Super hanc enim terram linea tenditur: quoniam electi vniuersi anime ad sumendam viuendi regulam patre precedentium exemplum monstrantur: ut ex illorum vita consideret quod in suis actibus fuerit quatenus respectu iusti limitis tramite nec in fra minima negligens deficiat nec ultra maris superbia tendat nec minus conetur eximplere quod sufficit: nec plus arripit et quod accipit: nec aut ad mensuram quam debet non pertinet: aut eandem mensuram deseruit extra limitem cadat. Angusta quippe porta est que ducit ad vitam et ille hanc ingreditur qui cunctis que agit discretio subtilitate propter hanc sollicitudinem coarctatur: nam quod per volutates proprias secuta mente se dilatat: angustia sibi porte aditum datur. Est ergo huius terre mensura seruatur super eam diuinitus linea tenditur quod ut nostra opera vel minora perficiant vel maiora moderentur per sacra eloquia subtilis ante nos sanctorum vita expanditur et quod nobis quatenus agendum sit

Gal. 6.

1. Cor. 12.

Abi. 3.

Ro. 12.

Ps. 139.

Ro. 15.

Mat. 7.

offensa illorum discretione diffinitur.
Capitalam. 14.

Ecce aliquis vel damna re-
vel afflictione; corporis me-
tuens minas terrene poten-
tie primescit: & contra vim re-
sistentem veritatem defen-
dere non presumit. Hinc pe-
trus quia in timore angustum respicit osten-
sa exemplorum suorum linea ad virtutis la-
titudinem tendit. Ipse quippe flagellatus a
principibus populi cum icareo se relaxari co-
spiceret ut a predicatione cessaret cum pro-
hiberetur loqui in postero nequaquam saltem
in pñens cessat. Nam respondens petrus vi-
xit. Obediare oportet deo magis quam homini-
bus. Et rursum. Non enim possumus que
vidimus & audimus non loqui. Ille ille du-
dum debilis & presensia damna formidans
dum exempla tante fortitudinis contēplat-
ur in auctoritate sibi tam petri lineam sequitur
tam nil aduersitatis metuit iam resistentes
deo potestates seculi etiam cum corporis lacer-
atione contenti: sed tamē tāto vires psequen-
tium patiendo fortiter destruit quanto iter
aduersa nullis terroribus cedit. Alius ple-
rūq; in his etiam que inter fideles positus
semitis: ut ceteris pponit sua magis confi-
lia digne sibi potius quam alijs credit. Sic
nimis dum iniustis obiectionibus non ce-
dens in pñte se exerceat etiam recta aliorum pñ-
tia non recipiens pedē extra limites tēdit hūc
petrus intra mēsure lineā reuocat q postq;
libertate vocis auctoritate pñcipi pressit p
humilitate cordis de non circūcidendis gē-
tibus pauli consiliū audiuit. Sic enī semet-
ipsum contra aduersarios ex auctoritate cura-
bat erigere ut tamē sibi metipsum nō crederet
in his que nō recte sentiret: ut & libertate for-
titudinis tumētes potestates excederet: et
humilitate mansuetudinis obedientiā i re-
cto concilio etiam minoribus fratribus eribi-
beret: modo p semetipsum alijs i modo sibi
metipsum cū alijs obniaret. In factis igit pe-
tri quedā ante oculos nostros auctoritatis
& humilitatis linea tēditur ne mens nostra
aut p timore ad mēsurā nō pueniat aut p
timore limitem excedat. Dicitur est quō li-
nea tenditur ne p alterius actioni fortitu-
dine ad alterius eāe vitii transiretur. Et
ecce nunc quādamodū in vna eadēq; pñte

discretionis lineā deseruimus si hanc & aliqui
agere & aliqui postponere nesciamus. Non
enim res eadem semp est virtus q; per mo-
menta tēporū sepe merita mutant actionē.
Tū sit ut cū qd bene agimus plerūq; meli-
us ab ei actione cessamus i laudabili ad tē-
pus deserat qd in suo tēpe laudabiliter mē-
tēbat nā si pro nostris bonis ministris q;
busq; actis pñciamus: nec tñ intermissis iura-
mus maiora laborum mala primis iminent
necessario nos virtutū augmenta seponim-
ne infirmioribus primis fidei detrimenta ge-
neremus ne tanto iam qd agim? virtus nō
sit quanto per occasione sui in alienis cordi-
bus fundamēta virtutū destruit. Quam dī-
scretionis lineā bene ante intuitū oculis
paulus tetendit qui i gentiles ad libertatē
fidei venientes circūcidit pñbit: i tñ iustis
atq; pñtis transiens ipse thimotheū q; gē-
tili patre editus fuerat circūcidit. Quidē n.
q; nisi se mādara i se seruare ostenderet iu-
deorū rabie etiam in his qui sibi tñe comites
aderant excitaret: assertionis sue vim post-
posuit: & sine dāno fidei se suosq; comites a
pñtationis imantia custodit. Fecit qd
fieri fidei amore pñbit: sed ad fidei rector-
is ministeriū: qd quā nō fideliter fecit. Ple-
rūq; enim virtus qd indiscrete tenet amitti-
tur cūq; discrete intermittit plus tenet. Nec
mirū si incorporeis intelligimus qd agi i cor-
poris reb? videm?. Ex studio nāq; arcus
distendit ut in suo tēpore utilitate tēdatur.
Qui si oculum relaxationis nō accipit: ferit
di hntem ipso vsu tensionis pñt. Sic ali-
quādo in exercitatioe pñtis cū per discretio-
nem pñmittit reseruat ut tanto post vicia
valēter feriat quāto a pñtione interim pñ-
denter cessat. Subtilis igit discretiois super
hanc terrā lineā tendit qñ ostensis viciis
q; dīe exemplis pñcedentiū patrū: i vñtū ad
opationem virtus accenditur: & nonnunquā
vñtus temperatur.

Ca. 14.

Ed cum parum ab ope pñ-
titudinis seponit: alta cō-
deratioe opus ē ne foras-
nequaquam cōis boni consilio
sed timore pñtio vel cuius
liber ambitionis studio a
virtutis exercitatione cessetur. Quō nimirum
cū uacat iā nō dispersioni sed culpe seruit-
tur. Tū cū adū follicite ē: ut cū qd susceptū

Act. 4. 16.

C

si nūq; pñtis
tēdit, mōli
cū.

21

iam

11

Mat. 6. 7
Luc. 11.

negocium enim virtutis cessatione dispensat
semetipsum prius in radice cordis inspicat ne
sibi per hoc aliquid auarus appetat sibi per
hoc timidus pareat et eo fiat prauum quod in
ope sequitur quo non er recte cogitatio inter
tione generat. Cui bene in euangelio Lucas
dicit. Lucerna corporis tui est oculus tuus.
Si oculus tuus simplex fuerit totum corpus tuum
lucidum erit. Si autem oculus tuus nequam fuerit: to
tum corpus tuum tenebrosum erit. Quid enim
per oculum exprimit nisi opus sancti faciens
cordis intentio: qui priusquam se in actione exer
ceat hoc iam quod appetit contemplant. Et quod
appellatione corporis designat: nisi vnaque
que actio que intentionem suam quasi intuetur
oculo sequitur: Lucerna itaque corporis est ocu
lus: quod per bonam intentionem radiat: merita il
lustrant actionis. Et si oculus tuus simplex
fuerit: totum corpus tuum lucidum erit: quod si recte
intendimus per simplicitatem cogitatio: bo
num opus efficitur etiam si minus bonum esse vi
deatur. Et si oculus tuus nequam fuerit totum
corpus tuum tenebrosum erit: quod cum paucis
intentione quod vel rectus agit: et si splendore
coram hominibus certum: apud examinem tamen in
terit iudicis obscuratur. Cui recte subiungi
tur. Vide ergo ne lumen quod in te est tenebre
fiant. Si lumen quod in te est tenebre sunt ipse te
tenebre quidem erunt. Quod si hoc quod bene nos
agere credimus ex mala intentione falsam
quodam ipsa mala sunt: que mala esse etiam cum
agimus non ignoramus? Et si ibi nihil certum
ubi quasi discretionis lumen tenemus: qua
cecat in illa offendimus: que sine discre
tione perperamus. Vigilanti igitur cura per cun
cta opera intentio nobis nostra pensanda: ut
nihil temporale in his que agitur appetat totam
se in soliditatem eternitatis figat: ne si extra
fundamenta actionis fabrica ponitur: terra
debescens soluiatur. Cuius huiusmodi aperte subiun
git. (Supra quo bases illius solidate sunt.)
Bases quippe vniuersimodis sunt aie intencio
nis sue. Nam sicut fabrica columnarum: colunne
autem bases mutantur: ita vita nostra in prin
cipio: virtutes vero in intima intentione substi
tunt. Et quod scriptum est. Fundamentum aliud
nemo potest ponere preter id quod positum est: quod
est Christus Iesus: ita bases in fundamento sunt
cum intentiones nostre in Christo reborant. In
cassum vero alia super se bases edificia erigunt:
si non ipse in fundamenti soliditate consistunt:

quod nimirum qualibet summa opera manent fa
ciunt: si intentiones cordium extra eternita
tis certitudinem debescunt: et vix vere pre
mia non reguntur: tantorum grauiora ruine
vana super se edificat: quanto altiora edifi
cia extra fundamentum portant: quod cum eterne
vix premii non intendit quo plus quasi se in
futuris erigunt: eo in glorie instanti fouea
plus profundius cadunt. Id ergo pensanda est ba
ses quod sustentat: sed ubi sustentatur: quod profe
cto humana corda diuinitus perscrutant: non
sola que faciunt: sed quod in omnibus querunt.
Unde cum districti iudicis paulus desideraret
actionis bona narraret dicens. Qui red
det unicuique secundum opera eius. Idem qui secundum
patientiam boni operis gloria in incorruptione
quod nominata boni operis patientiam cum tota
electe actionis fabrica dixerat: subalter illi
eo ubi bases eiusdem fabricae consisterent ex
quisivit dicens. Gloria in bonorum incorrup
tionem querentibus vita eterna. Nec si aper
te diceret. Et si quod per patientiam boni operis
ostendat gloria in incorruptione non recipitur
si intentiones cordis. id est bases fabricae in funda
menta non figuntur: quod videlicet deus vel honeste
vix edificat non habitat: quod extra se positus
non ipse sustentat. Quia igitur intentiones ele
cti vniuersimodis aie ipse eternitatis immutabile
recte voce discat huius terra dicit. Super quo
bases illius solidate sunt: Nec si aperte diceret
nisi super me. Cui dum iuxta quodam alia inter
dit os quod temporaliter facit in me paulu
bio non temporaliter construit. Quod tunc ro
bustius in fundamento solidamur: cum verba
dei et in exterioribus preceptis sequimur: et in in
tims sensibus subtilius intelligendo pensamus
recte subiungitur.

Capitulum.

14.

Et quod dimisit lapide angu
larem eius: Lapis quippe
angularis est ad sacra clo
quia intellectus duplex: qui
tunc diuinitus dimittit quoniam
nequaquam districto iudicio
ignorantem huius tenebris illi
gatur: sed quodam libertate perfruit: dum in pre
ceptis dei sufficienter vel crequendo exteriora
agere: vel contemplantando interna sentire. Ad
quod nunquam noster intellectus assurgere: si ad
suscipiendam naturam nostram ipse noster condi
tor non inueniret. Qui aliter angularis lapis

Ro. 2.

B

21

B

1. Cor. 3.

dicat: qz duos in se populos sunt: atq; alie:
qz coniuncte vtriusq; vite actiue videt: 7 con-
templatiue in se crepta monstrant. Ab acti-
ua enim vita ioge contemplatiua distat: s; in
carnatu redemptor noster veniens: du vtraq;
erubuit in se vtraq; sociant. Nam cum i vr-
be miracula faceret: in monte po orando pri-
mum prociaret: exemplis suis fidelibus pro-
buit: vt nec contemplationis studio primor;
cura negligat: nec rursus cura primor; im-
moderatus obligati cõtemplationis studia
derelinquant: sed sic in vtriusq; merem partiẽ
dõ coniungant: quatenus nec amoris dei pre-
cedat amor: primi: nec amoris primi: quia
erascendit: abijciatur amor dei. Quia igitur
humano cordi qd ageret ignoranti: dei atq;
humano mediator apparuit: 7 a gẽdo trãsi-
toria disponderet: 7 contẽplando ostenderet.
vnde cuncta penderet recte dõ. Vel qz dimi-
lit lapidẽ angulare eius: Alie si apte dõs di-
ceret: nisi ego quẽ vnictum sine tẽpore genui
seruadis hominib; cũ tpe ostendi: in cuius
vita discedet etiã diuersa vniũdi studia non
discrepare. Et notandũ q; eũ non se emisisse
sed dimisisse asserit: qz pfecto humanã nata-
ram filius suscipiens ad yma de sublimibus
venit. Cuius incarnationis misteriu: quia 7
electi angeli mirati sunt q eodẽ misterio re-
dempti nõ sunt: recte subiungit. ((Cum me
laudarent simul astra matutina.)) Qz pmo
in tẽpore cõdita natura rõnabilitũ spiritũz
credid ne merito matutina astra angeli vo-
cant. Qd si ita est: dũ terra esset inuisibilis 7
inẽcoposita: dum tenebre essent sup abyssum
venturũ diem subsequẽtis, seculi p lucẽ sa-
piẽtiẽ existẽdo pueniẽt. Nec negligenter
audiendũ est q additur simul: qz mirum
astra matutina etiã cũ vespertinis redẽpto-
ris potentia laudat: electi etiã angeli cũ
redemptis in mũdi sine hominib; largitatẽ
gratie supne glorificat. Ipse quippe vt nos
ad laudẽ conditoris accenderet: hoc qd su-
perius diximus orta per carnẽ luce clama-
uerit. Gloria in excelsis deo: 7 in terra pax
hominibus bone volũtatis. Simul ergo lau-
dant: qz redemptionis nostre voces sue eru-
lationis accomodat. Simul laudant: qz dõ
nos cõspiciunt recipi: suũ gaudẽ nũmerẽ re-
plet. Qui 7 foras se ideo matutina astra me-
morantur: qz sepe ad exhortandos homines
missi sunt: 7 dum venturũ mane nunciant

ab humanis cordibus presentis vite tene-
bras fugant. Sed ecce angeli diuinã poten-
tiam laudant: qz ipsa eos tante claritatis vi-
sio delectat. Nos aut qui redimimur: 7 ta-
men corruptione adhuc carnis grauamur:
bonum quod p̃cipimus qua virtute lauda-
mus: Quid valebit lingua dicere qd nõ suf-
ficiat mens nostra sentire: dẽgitur. ((Et iubi-
larent oēs filij dei.)) Iubilatio qppe dicitur
cũ cordis leticia oris efficacitã nõ explet sed
quibusdã modis gaudij p̃dit qd ipse quis
gaudet nec regere p̃nolet nec excludere. Lan-
dent itaq; angeli qui iam tante claritatis le-
titudinem sublimibus vident. Iubilent po
homines: qui adhuc inferiorib; oris sui an-
gustias sustinent. Que qz pro certo futura
dominus nouerat nõ tãz faciendã insinuat
quã factã narrat. Sed qd agimus: qd cum
boni de redemptionis sue ministerio iubilat:
malos inuidia inflamat: dum electi p̃ficiunt:
reprobi ad rabiẽm furoris erantur: et bo-
na nascẽtia qz nolant imitari p̃sequuntur.
Sed tamen inter hec etiam qui redẽmit: nõ
relinquit. Scriptum quippe est. Fidelis autẽ
deus qui non patitur vos temptari supra
quã potestis: sed faciet cum temptatiõẽ etiã
prouentam vt possitis sustinere. Nouit enĩ
conditor noster quãdo erurgere persecutio-
nis procellam sinat: quãdo erurgentem re-
primat. Nouit pro custodia nostra restrin-
gere quod contra nos egredĩ pro nostra ex-
citatione premittit vt senies nos diluat pro
cella non mergat. Unde 7 sequitur.

Capitulum.

Quid conuulsit hostis mare:
quando erũpebat quasi de
vulua pcedens. Quid enĩ
mare nũ seculum: quid vul-
ua nisi conceptum carnalis
cogitationis accipim? hoc
enĩ loco vulua nomine oculta 7 malicio-
sa carnalis cogitatio designatur. Que vul-
ua non ad proferendam prole concepit sub-
stantiam corporis: sed ad explendam ne-
quiciam causam doloris. De hac vulua cor-
dis iniquorum alias dicitur. Concepit do-
lorem 7 peperit iniquitatem. Per hanc
vulua prauĩ concipiunt: cum mala cogi-
tant. Per hanc vulua parant: cum
mala que cogitauerint operantur. Erum-
pebat ergo mare: quasi de vulua proce-

dens cū mīnarum seculariū fluctus de car-
nalis cogitationis iniquitate cōcepti in san-
cte ecclesie interiorā deſcendēt. Sed auctore
deo hostiis hoc mare cōclūsum ē: q̄ p̄tra ta-
mores p̄ſequentiū sancti viri quasi quedā
hostia oppositi sunt eorū miraculis atq; re-
uerentiā ire p̄ſequentiū frangerent. humili-
tatis ḡppe dñs terrenis principibus p̄ hos
sanctā ecclesiā supra mundi culmen erexit
et ſcīentes maris impetus erecta eiusdem
ecclesie potestate cōcreuit. Sed huic ſenten-
tiā mari qd dñs fecerit andiam⁹. Sequitur.
(Lūa ponere nubē vestimentū eius et calig-
ne illud quasi pānis infantie obuolucem.)
Adhuc ſenitēs nube induit q̄ crudelitas p̄-
ſequentium ſtulticie ſue velamēto veſtitur.
Interpoſita enim caligine infidelitatis ſue
p̄ſpicuā p̄tatis lucem videre non ſufficit et
id qd agit p̄ crudelitatis impulſum p̄ cecita-
tis ſue meritū nō agnoſcit. Nam ſi cogno-
uiſſent vt ait apoſtolus nunq̄ dñm glie cru-
ciſiſſent. Hec nubes non ſola ſolet infide-
les extra poſitos premere: ſed quosdam etiā
vīentes carnaliter intra eccleſiā tenebrare.
Unde ſancti viri qui etiā aliene negligētie
cōpatiuntur: ſe pati eſtimāt qd p̄pter alios
ſentiant: deo orantes dīcūt. O poſuiſti na-
bem ne trāſeat oīo: ac ſi apte dicant. Adven-
ti noſtre terrenis voluptatib⁹ aſſiue cura-
rum ſuarū ſantaſmata iuſto iudicio obijci-
gbus eam in ipſa oīonis ſue intentiōe con-
fundis: et quā deſiderēs infimīs pedtā non
ignoras: recte cecata ab intuida lucis tue
p̄ſpicuitate reuerberas: vt eam in te intēdis
ipſo a te cogitationū ſuarū nūbilo reflectat.
et q̄ terrena h̄ aſſidue cogitat q̄ vult h̄ etiā
toleret in oīone cū non vult. Q̄ igitur ipſa
p̄ſecutorū nequicia ſigna diſpenſatione con-
ſtringitur ne cōtra ſanctos viros inquantū
voluerit effrenetur: poſtq̄ dīctū ponere
nubē veſtimentū eius: apte ſubdidit: et cali-
gine illud quasi pānis infantie obuolucere
pānis infantie pedes ac brachia cōſtringit
tar ne huc atq; illuc diſſoluta libertate ta-
teat. Q̄ ergo p̄ſecutores ſanctę eccleſie in-
ſtabilitate cordis ingenti atq; huic ſeculo ve-
diſtinctō grādena ſed puerilia ſapiūt q̄ gdes
obſcuritate atq; caligine nō intellecta ſup-
ni iudicij cōſtringuntur: ne tū perſeq̄ va-
leant quantū volūt pānis infantie referen-
tar obuoluti: ſicut dictum ē puerilia qui-

dem ſapiunt ſed blaiſia diſpenſatione p̄ſtri-
cti ad qd volunt brachia nō extendunt: et ſi
cuncta mala leniter p̄perare appetunt: ne-
quaſ tamen implere cuncta que appetunt
p̄mittuntur. Segitur. (Et cū dedi illud ter-
minis meis.) Terminis ſuis dñs mare cir-
cūdat: q̄ iras p̄ſequentiū iudiciorū ſuorū
diſpenſatiōe modificat vt inſani timida vn-
da ſeruoris plano frangatur litore occultę
diſpoſitionis. Sequitur.

Capitulum.

Ecce poſui vectem et hostia et
dñi. Hucusq; venies et non
pedes amplius et h̄ cōſtrin-
git timentes fluctus tuos.
Quid p̄ hostia niſi p̄dicato-
res ſancti qd per vectes ni-
ſi incarnatus dñs designat: qui h̄ videlicet
hostia p̄ ſcīentis maris impetū tāto valē-
tiora oppoſuit: quāto ea ſua obſecratione
roborauit: enim iſta ſanctę eccleſie hostia
vectis huius oppoſitionis ſolidata ſunt po-
tuerunt qdcm tundi ſunctibus: ſed effringi
nequiterunt vt ea exterius vnda p̄ſecutio-
nis illideret: ſed nequaſ cordis eorū inter-
na penetraret et q̄ doctores ſancti predica-
tione qdcm ſequentibus apti ſunt: auctori-
tate autem ſua reſiſtentib⁹ clauſi nō imeri-
to hostia vocant. Idem apta cōſolationi
humiliū et clauſa terroribus ſuperborū nō
imerito hostia vocantur: q̄ ingreſſum ſide-
libus apiunt. et rurſum ſeſe p̄fidis ne ingre-
diantur oppoſit. Ipſe ſcīens quale eccleſie
hoſtium extitit petrus: q̄ inueſtigantē fidem
comeliū recepit: ſcio querentē miracula ſi-
monē repulit. Qui dicens in p̄tate corpori
qm̄ non ē p̄ſonarū acceptor: et eus: ſecreta re-
gni benignę apit: huic inquit pecunia ma-
rectū ſit in p̄ditionē p̄ diſtincte dānatiōis ſen-
tentia celeſtis aule aditū elaudir: qd cuncti
apoſtoli niſi ſanctę eccleſie hostia exiſtūt: cū
vocē redemptiois ſui audiat. Accipite ſpiri-
tū ſanctū quorū remiſeritis peccata remit-
tuntur eis: et quorū retinueritis retēta ſunt.
Et ſi illis apte dīceret. Per vos ingredienſ
ad me h̄i quibus voſmetipſos p̄didit: et
repellentur qbus obſeratis. Igitur vñ ma-
re ſenit: dñs vectes et hostia oppoſit: quā-
to ab amaris et p̄ſidiis cordibus vñ p̄ſecutio-
nis p̄cella ſe dilatat in mūdo: de vñgenti
ei ſui gloriā p̄dicato: ſi ei⁹ reuerentiā exal-

1. Cor. 2.

Tref. 3.

E

Act. 8.

Jo. 10.

tat: et dum immolescit, misteria diuine fortitudinis: frangit in impijs fluctus furoris. Bene autē dicitur: hucusq; uenies: et non proce-des amplius: quia numerum diuini iudicij occulta mensura ē: et qñ psecutionis procella proficiat: et quando cōquiescat: ne autē non exagitata electos nō exerceat: aut non moderata in profundū mergat. Cū nō noticia fidei vsq; ad psequentes extendit: turbati maris tumor sedatur: ibiq; fluctus suos mare frāgit: qz ad cognitionē salutis uenit: omne quid nequiter egit erubescit. Præta gpe vnda in se reliditur: qz victa nequicia: et iā p cognitionē sui cordis accensatur: et quasi ipsam vim quā intulerat recepit: qz de prauitate quā gesserat reatus sui stimulos sentit. Tñ quidam per p̄p̄tū dicit: Quē ergo fructū habuistis tunc in illis in qbus nunc erubescitis? Sic si dicere: Quid se in altū fluctus vestre prauitatis extulerunt: qui nūc in fletibus fracti: vnde p̄nerfos vos inflauerant: cōuersos inde cōfunduntur. Recte ita p̄ dicitur. Et hic cōfringes tumētes fluctus tuos. Ad vero in hac cōdatione maris secūdo de hostijs dicitur: mox sacri eloqij res semel dicta p cōfirmatione replicatur. Si autē hoc i loco mare accipere nō specialiter turbam psequen-tium: sed generaliter sculā debemus: scūdo contra hoc mare dñs hostia opposuit: qz et prius humano generi pcepta legis: et post modum noue gratie testamentum dedit. Secundo obiectis hostijs huius maris im-petum clausit: quia eos quos ad obsequiū sui cultus assumpsit: et prius ab idolis data lege coercuit: et post ab intellectu carnali grā reuelata corruit. Secūdo mar hostia acce-pit: qz humanū genus prius deus et ab ope-ribus iniquitatis prohibuit: postmodū ho-etia a cogitationis culpa cōstrinxit. Tūc dea-mus quēadmodū p̄ma tumentū mari dñs hostia imponat. Ecce enim per legē dicit. Nō occides: nō mechaberis: non furtum fa-cies: nō falsum testimoniū dices. Tūc deam⁹ quēadmodū secūdis hoc mare vñs hostijs clausit. Ecce in euāgelio dicit. Audistis qz dicitur est antiquis non mechaberis. Ego sa-tem dico vobis: qñ ois qui viderit mulie-rem ad cōcupiscendū eam: iam mechatus est eam in corde suo. Rursumq; dicitur. Au-distis qz dictum est. Diliges primū tuū: et

odio habebis inimicū tuum. Ego autē dī-co vobis: diligite inimicos vestros: bñfacite his qui oderunt vos: qz igitur prius ne-gas op̄s p̄hibet: postmodū culpas cordis exhaurit: nimirū tumentū mari ne circūdan-tia iusticie littora trāseat: bis hostia ipōnit.

Capitulum

19. 17.

Enē autē cum diceret: qz cō-quist hostijs mare illico et tē-pus adiunxit dicens. Quādo erāpebat quasi v vulnus pcedens qz videlicet tunc hūmano generi pceptis legis obmāuit quando adhuc sculā sue origini vicinū quasi ab ortu pprio ad profectū vite carnalis erbat: de vulnus gpe. pcedere est in incem p̄sentis glorie carnaliter ap- parere. Et recte subiungitur. (Cū ponerem nūbē vestimentū eius: qz nimirū de ho-minibus nō tunc apta ostensione se intulit: sed dum eos ab errore p̄dicie eripuit nec tñ illis claritate sui luminis patefecit: quasi ex tenebris eos abtulit sed adhuc nūbē vesti-uit: vt et p̄stina prauitatis acta relinquerēt et tñ ventura bona adhuc certius nō viderent. Ubi et apte subditur. (Et caligie illud quasi p̄nās infantie obuoluerē. Bū enī rudem populum nō aperta sp̄s p̄dicatōe edocuit: sed figurata locutione pceptis li-tere astrinxit: adhuc infirma sapiētes ho-rum suorum caligine quasi p̄nās infantie obuoluit: vt mandatis grossioribus ligati: crescerent ne male liberi in suis voluptati-bus p̄irent. Quos ad viā iusticie dñs nō iāz charitas sed adhuc timor astringeret: diu-na dispensatio quasi p̄essit vt nutriet. In-firmus nāq; populus eam p̄ceptorū p̄nās nolens: p̄tulit ad firmiorē statum erip̄a sua ligatōe puenit. Quia enim timor euz prius a culpa coercuit: cōpetenter postmodū in li-bertatem sp̄s eruit. Hos p̄nās infantie quos inchoantibus dedit ipse per p̄phetā dñs reprobendū dicens. Ego dedi eis p̄cep-ta non bona. Mala enī quasi mala cē-desinunt cōparatione p̄iorū et bona quasi bona non sunt cōparatione meliorū. Nā sicut p̄nās delinquenti iudee de sodoma atq; Gomorra dicit: iusticiasti foriores tu-as in omnib⁹ abhominatiōib⁹ tuis quas operata es: ita melioribus noui testamenti pceptis subsec. gentibus: pcepta bona que

11 3

3

Ro 6.

Ero. 20.

Mat. 5.

21

Ezech. 20

3

Ero. 20.

Ero. 21.

C

radibus data sunt non bona esse memorat. Hec enim mentes vsui vite carnalis impetentes euelli ab infimis possent: nisi gratiam ducta predicatione pficerent: hinc apparet qd in egypto positus pro istis modis latenti eorum concupiscitiae cōdēscitur: et victoriorum suorum vasis aureis argenteisque sublati discedere iubentur. Qui ad finem montem ducti accepta lege morantur. Non concupiscēs rem primi tui. Et hic est qd in eadem lege oculo pro oculo: dentem pro dente sciuntur exigere: et quicquid tū renelata gratia percussit macillā alteraz iubentur p̄bere: qd enim plus semper ira in vindicta exigit: quā iniuria accepit: dum discit mala non multiplicitas reddere: quicquid discederent ea et multiplicata sponte tolerare: hic est qd eundem rudē populum a quibusdam phibuit quedā sō ei in vsu pristinum seruauit: sed hec ipsa tū in melioris vite figura composuit. Data namq; aialia idolis in egypto macerabat: eiq; in vsu postmodum aialium inactionis retinuit sed idolorum cultum vetuit: vt dñz de vsu suo aliqd amitteret consolaretur eius infirmitas p hoc qd de vsu suo aliquand haberet. Mira autē dispensatione cōsiliū qd ei dñs de cōsuetudine carnali retinuit hoc in figurā spūs potē eius vertit: quid enim i sacrificia illorum animalium: nisi vnigeniti mortem designat: qd sacrificia illorum aialium nisi extinctionē carnalis nostre vite significant: vnde ergo libertati populi radis condescenditur: inde ei per obumbratas allegoriarū species maior fortitudo spūs nunciatur. Recte itaq; dñs. Et caligine illud quasi p̄aus ifantie obnoluerem: qd vnde eius cōmeritudinis infirmitas pertulit inde, altam significationē spirituali nubem fecit. Que qd preceptorum limite ab immoderatis animi euagationib; cūctis recte subiecit.

Capitulum.

30. 18.

qz redemptore nostro contra culpas deliquentium mīso noie vite p̄dicamenta firmavit. Clausa nāq; hostia opposito vecte

robozantur: vectem ergo deus opposuit: qd cōtra lasciuos motus humani generis vnigenitum misit: qui p̄cepta spiritualia que loquendo docuit: agendo solidauit: bene autē subditur: dñs: hūcūq; venies et nō proedes amplius: i hō confringes iumentes fluctus tuos: hoc qd mare hostia priora transcenderat: qd claustra legis opposita humani timoris vnda saliebat. At postq; mundus oppositum sibi vnigenitū repperit: claustra sue impetum fregit: et transire nō valuit: qd eius formidine furoris sui terminū clausum inuenit. Unde recte per pphētā dñs: Mare vidit et fugit. Possunt etiā p hostia aperte passionēs eius non incedentes intelligi. Quibus ex oculo vectem posuit: qd eas ex inuisibili diuinitate robozauit. Contra quas mundi fluctus veniunt: sed fracti dissiliunt: qd superbi eos videndo despiciunt sed eārum vires experiendo p̄timeant. Nā dum passionēs vnigeniti humani generis prius irritis postmodū expanit: quasi p̄ opposita hostia more elidendi maris et timore elatum venit: et fractum virtutis dissiliuit. Sed qd ideo hoc ad beatū Job dictū vt de tot virtutū cordis eius gloria fimeret: ne sibi fortasse tribuat: qd se stare sublimiter non ignorat cū quāra eius edificatio ne sint dicta p̄pendimus: si hō etiā morzali ter dissideramus. Dicat itaq; Quis cōcūst hostijs mare: Quid ē mare: nisi cor nostrū: furor turbidū: iritis amarū: elatione superbie tumidū: fraude malicie obscenū: qd mare quantū seniat attendit qd in se occultas cogitationum temptationes intelligit. Ecce enim iam pueria relinquimus: iam desiderijs rectis inheremus: iam praua opa forsē abscedimus: sed tamē latenter intus ea cū qua adhuc venimus vite veteris pcella fatigamur: quā nī respectu iudicij et eterni pauore tormētū immē timoris claustra cōstringerent: cuncta in nobis penitus superedificati opie fundamenta corruissent. Si enim qd per suggestionē sentit intrinsecus: per deliberationem foras eriperet: vite nostre fabrica funditus euerfa lacuisset. In iniquitate iam cōcepti et in delicto editi per insite corruptionis molestias pugna nobiscum huc deferimus quā cum labore vnicuique: vñ et recte de hoc mari dñs. Quā eripet: quasi de vulua p̄cedēs. Vulua cui p̄

Ps. 113.

B

21

Expositionis. S. Gregorij Liber xxviii

Sec. 8.

ne cogitationis adolescentia est. De qua p moysen dñs dicit. Sensus enim ⁊ cogitatio humani cordis pna est in malū ab adolescentia sua. Corruptionis nāq; malū quod vniuersis nostrū ab ortu desiderior; carnaliū sumpsit: in pueretū etatis exerceat; ⁊ nū si hoc citius diuine formidinis manus reprimat: oē cōditē nature bonū repente culpa i pfundum vorat. Nemo igitur sibi cogitationum inar; victoriā tribuat cum veritas dicat. Quis cōclūsit hostijs mare qñ erūpebat quasi de vulua pcedēs. Q; nū ab ipso cogitationis pmo dio cordis fluctus gratia diuina retineret temptationis pcellis mare seniens: terram pculdabio humane mentis obmisset vt falsis fluctibus pfulsa arefceret. i. pncipiois carnis volupatibus delectata deperiret. Solus ergo dñs hostijs mare concludit: qui prauis motibus cordis claustra inspirare formidinis obicit. Q; vero ea que cernimus sequi phibemur: liber taz ad inuisibilia oculos mentis atollere atq; h ipsa que sequi pcpimur videre. Sed qd agimus. Infirmis illa obtutibus: necdū patient: ecce ad corū amorem vocamur: sed tñ a visione restringimur: q; etsi qñ aliqd furtim parit; aspiciamus: sub incerto nimis ad huc vñu calligamus: vñ apte subiungitur.

Capitulum 21.

Am ponere nubes vestimē taz eius ⁊ caligine illud qñ pānis infantie obuoluerē: hoc mare tumultuosum vñ delz cogitationib; fluctuās cor nostrū nube vestitur: q; ne internā quietē pure spiciat inquietudinis sue cōfusione tenebratur: hoc mare caligine quasi pānis infantie obuoluitur: q; a cōtemplationis sublimibus adhuc teneris sensibus sue infirmitatis ligat. Videamus paulū quādā caligine quasi infantie pānis obuoluitū dum ait. Videmus nūc p speculum in enigmate: tñc autē facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte: tñc autē cognosca sicut ⁊ cognitus sum. Qui si se ad cōreplan da celestia infantem nō cerneret etatis sue: ad hoc cōparatiōe nullo modo pmississet dicens. Cū eram paruulus loqbar vt paruulus: sapiebat vt paruulus: cogitabam vt paruulus. Tunc ergo ad robur iuuenile cōscendimus: cū forti sensu eam ad quā tēdimus

vita vident; nūc autē q; intētionis nostre acies p infirmitatē suam ab interna luce retundit: mens nostra ligata infantie pānis tenetur. Vbi apte subiungitur. ((Circūcedit illud terminis meis.)) Terminis enim suis dñs hoc mare ⁊ circūdat: q; cor nostrū ad huc corruptionis sue molestia ⁊ cura turbulentum: sub mensura contemplationis humiliat: vt licet plus appetat: vitra tanq; sibi cōcedatur nō ascendat. Vbi certe terminis suis dñs hoc mare circūdat: q; cor nostrum temptationibus tumidū occultis bonorum distributionibus mitigat: modo agens: ne praua suggestio ad delectationem veniat: modo ne praua delectatio vsq; ad consensum prūpar. Qui ergo illicitos motus cordis respicit: ⁊ in gbusdam eos vsq; ad pscium venire phibet: in gbusdam vero illos etiam a delectatione restringit: mirum fir renti mari terminos imponit: vt nequaquā in opere crearet: sed intra sinum mentis temptationum submurmurans se vnda collidat. Que q; tunc valenter restringitur: cum ei dilectione dei atq; ispiratis virtutibus obuiatur: recte subiungitur. ((Et posui vectes ⁊ hostia ⁊ dixi.)) Ducas venies ⁊ non pcedes amplius: ⁊ h cōstringes tumentes fluxus tuos. Quid enim moraliter per hostia nisi virtutes: quid per vectes: nisi robur charitatis accipimus. Dec itaq; hostia scilicet operationum virtutes: mare seniens dissipat nisi eas ex occulto mentis opposita charitas astringat. Facile autem omne virtutum bonum temptatione cordis irruere destruitur: nisi ab intimis sita charitate solidetur. Ande ⁊ p̄paulus in suis predicationibus: dum quedam virtutum hostia marī temptationis opponeret: ilico eisdem hostijs quasi robur vectis adiunxit dicens. Super omnia autem h charitatez habentes quod est vinculum perfectionis. Perfectionis enī vinculum charitas dicitur quia bonum qd agitatur mirum per illam ne pereat ligatur a temperatore nāq; citius quodlibet opus euellitur si solutū a vinculo charitatis inuenit: si autē mens dei ac primi dilectiōe cōstringit cū temptationum motus quolibz ei iniusta ingesserint obijcem se illis ipsa dilectio opponit ⁊ prauē suasiōis vndas vitas tū hostijs ac vecte intimi amoris frangit.

Capitulum.

22. 4

1. Cor. 13.

21. 8.

Col. 1. 2.

Cuia ergo dñs per inspirate
charitatis fortitudinē na-
scentia in corde vitia reprē-
mit: insurgentis maris ipe-
tum per obserata claustra
compescit. Ita fortasse i oc-
culto erasperat: sed ne quies supna pda-
turbationi mentis officium lingue subtra-
hitur: ne vsq; ad vocē creat qđ in sinu cor-
dis tumultuosum sonat. Luraria in oculis
cogitationibus accēditur: sed ne supna
mundiciā mens amittat: pcepte immūdi-
cie ea que famulari poterant mēbra casti-
gat: ne vsq; ad corruptionem eraret corpo-
ris fetor: cordis. Tuaricia stimulat: sed ne ce-
lesti regno mens careat: iura claustra se psi-
monie contenta ppijs ligat: ne in prano se
ope dilatat: et vsq; ad eteriores actus inter
ne cōcupiscentie estus erudet. Supbia in-
flatur: sed ne verā celsitudinem amittat: cōsi-
derando qđ qđ pulvis est: ab altitudine
se concepte elationis humiliat: certās nūm-
rum ne quod in suggestione cogitatiois tole-
rat: in exercitatione opib; eripiat. Tene er-
go dicitur. *Posui vectem: et hostia et vitū.*
Vinculis venies et non pcedes amplius: et
h; confringes timētes fluctus tuos: qđ dum
electus quisq; et temptatur: vsq; et tū face-
re male suggesta renuitur: quasi mare clau-
sum tenetur. Qđ est intus tumultuosis co-
gitationū fluctibus mentem pcurat: statuta
tamen bñ vincendi litroza non excedit. Qđ
mare qđcm in tumorē se erigit: sed dñs
deliberatione cordis alliditur fractū reddat.
Beatus igitur Job ne sibi tribuat qđ p
ocellās cordis fortiter stat: voce diuina audi-
at. Quis cōcludit hostijs mare qui erispebat
quasi de vulua. pcedens et. Ac si ei apte vi-
ceret. Incallum te erret? in bonis opib; p-
fās: nō me interius qui in te reptatio-
nis vndas cōpescō desideras: vt tñz tu su-
ctus ferre possis in ope mee virtutis ē: qui
fluctus frango temptationis in corde.

Sancti Gregorij Liber. 19. Ca. i.

Minus de

us noster Iesus Xps in
eo qđ virtus et sapiētia dei
est: de patre ante tēpora

natus ē vel potius quia nec cepit nasci nec
desiit: dicamus verius semper natus. Non
aut possimus dicere semper nascitur: ne im-
perfectus videatur. Et sō vt eternus desi-
gnari valeat et pfectus: semper dicamus et
natus: quatenus et natus ad perfectionem
ptineat: et semp ad eternitatem: vt quocūq;
modo illa essentia sine tēpore: tēporali va-
leat designari sermone: quāvis hoc ipm qđ
pfectum dicimus multū ab illius sitatis ex-
pressionē deuiamus: qđ qđ factum non est:
nō potest dici pfectum. Et tñ infirmitatis no-
stre pbs dñs cōdescendens ait. *Esote pfe-
cti sicut pater vester, celestis pfectus ē.* In
illa itaq; naturitate diuina ab humano ge-
nere cognosci non poterat: pinde in huma-
nitatem venit vt videretur: videri voluit vt
imitaret. Que carnis naturas hoc ipm vi-
sa est sapientibus mūdū: contemplerunt nā-
q; infirma humanitatis eius: deo hec indig-
na iudicantes. Cui tātmagis homo debi-
tor fuit: quanto pro illo deus etia; indigna
suscepit: qđ enim non cognouit mundus per
sapientia; deū: placuit deo per stulticia; p-
dicationis saluos facere credentes. Et si dice-
ret. *Enim deū quis est sapiētia nequa; per
sapientiam suam mūdus inueniret: placuit
vt deus hominē factū per humanitatis stul-
ticiā cognosceret quatenus eius sapiētia
ad nostram stulticiā descenderet: tñcē su-
perne prudentie lato sue carnis illuminata
nostra cecitas videret. Natus igitur ex pa-
tre sine tēpore: ex matre nasci est dignatus
in tpe: vt p hoc qđ ortum suū inter vniūz si-
nēq; cōcluderet: humane mēris oculis orā
q nec initio sumitur nec fine angustat ap-
rer: vñ bene nūc ad beatā Job vñ. Hāqđ
post ortum tuū pcepisti diluēdo: et offēdisti
aurore locum suū subaudiū vt ego. Omnis
oppe diuinitatis eius ante et post nō habet.
Cui dum semp esse est per eternitatem: dñs oē
qđ labitur circūscribit: ita semetipsum tēpo-
rum discursus claudit. Omnis sō humani-
tatis ei: qđ et cepit et desiit: et ante et post ha-
bere a tēpore accepit. Sed qđ dum ipse vni-
bras nostre mortalitatis suscepit: lumen no-
bis sue eternitatis inludit: recte p hunc or-
tum que creator sibi in tēpore cōdidit: locū
suū sine tēpore aurore cognouit: qđ enī di-
luculū vel aurore a tenebris in lucē vertit:
nō immerito diluculū vel aurore nōc ois ele*

Mat. 5.

3

1. Cor. 1.

2

etorum ecclesia designatur. Ipsa namqz huc
ab infidelitatis nocte ad lucē fidei ducitur:
velut aurore mox in die post tenebras spēs
doris superne claritatis aperitur. Tūc et bene
in canticis canticorū dicit. Que est ista que
pgreditur quasi aurore confurgens. San-
cta enim ecclesia celestis vite p̄mia appetēs
aurore vocata est: qz dum peccatorum tene-
bras deserit iusticie luce fulgescit.

Capitulum.

2.

Albemus tamē subtilius ali-
quid qd cōsiderata qualita-
te dilucali vel aurore pense-
mus. Aurore namqz vel dilu-
culū noctes qdam p̄ierisse
nōscant: nec tū diei clarita-
tem integrā ostendant: sed illā pellūt: hāc
suācipiūt: lucē tenebris p̄mittit tenēt. Quid
itaqz in hac vita oēs qui futatē segmur:
nisi aurore vel dilucalū sumus: qz et quedā
iam que lucis sunt agimus: et tamē in quib-
usdam adhuc tenebrarū reliquis non ca-
remus. Per pphētā gpe deo uic. Non
iustificabit in cōspectu tuo oīs uinēs. Rur-
sumqz scriptū ē. In multis offendit oēs.
Paulus quoqz ait. Tūdo alia legē i mem-
bris meis repugnantem legi mentis mee: et
captiui me ducentem in lege peccati que ē
in mēbris meis. Tūc ergo lex peccati cūle-
ge mentis contendit: p̄fecto adhuc aurore
est: qz lux que iam emicuit: necdā p̄terentes
funditus tenebras precessit. Adhuc aurore ē:
qz dum lex carnis legem mētis: et lex mētis
legem carnis patitur: inter se vicissim lux et
umbra cōfligit. Tūc rursus paulus cū vi-
ceret. Non precessit: nequāqz subdidit dies
venit: qz dies aut appropinquauit. Qui enī
post discessum noctis iam nō uenisse sed ap-
propinquasse diem insinuat: esse se p̄culu
bio ante soles post tenebras adhuc in auro-
ra demōstrat. Tūc autē plene electorū san-
cte ecclesie dies erit: cum ei admira peccā-
ti umbra iam non erit. Tūc plene dies erit:
qz interni luminis p̄fecto sermone claruerit.
Tūc plene dies erit: qz nullā malorū suorū
temporantē memoriā tolerēs: oēs a se tene-
brarū etiam reliquias abscondit. Tūc et be-
ne p̄e aurore quasi adhuc in trāitu demō-
stratur cū dicitur. ((Et ostendisti aurore lo-
cum suum.)) Cui enim locus ostendit suus:
p̄fecto ex alio ad aliud vocatur. Quis est

enim locus aurore: nisi p̄fecta claritas visio-
nis interne? Ad quē cū ducta uenit: iam
de transactis noctis tenebris nihil habet ut.
Nunc autē adhuc temporariū molestia su-
stinet: qz per intentionē cordis ad aliud fe-
stinat ecclesia ad locum suū tendit aurore.
Quē locū si mente nō cerneret in huius vi-
te nocte remaneret. Sed cū quotidie inten-
dit p̄fici: et in lucem quotidie augeri locū su-
um iam conspicit: et plene sibi clarescere so-
lem querit. Locum suum aurore cōsiderat:
quādo sancta aia ad contemplandā condi-
toris sui spēm flagrat. Ad locū suum pertin-
gere aurore satagebat cū dāuid diceret. Si
cluit ala mea ad deū fontes uiuū: qz ueniā
et apparebo ante faciē deī. Locū suū p̄tās
aurore monstrabat: cū per Salomonē dice-
ret. Quid h̄z amplius sapiēs a stulto: et qd
pauper nisi ut p̄gat illuc ubi vita ē. Quic-
p̄fecto locū etiā p̄cedentibus incarnationē
suā patribus: post ortū suū dñs ostēdit: qz
nisi per pphētā spēm incarnandā superne
patris regē cognosceret: bona eiusdē patrie
qz essent desiderabilia nō uiderent. Locum
suum ueritas aurore patefecit: cū patrē co-
ram discipulis petijt dicēs. Pater quos de-
disti mihi: uolo ut ubi ego sum: et illi sint me-
cum. Locū suum aurore mōstrauit: cum vi-
ceret. Tūc qz fuerit corpus: illic congrega-
bantur agle. Tūc hunc locū quē cognoue-
rat puenire aurore festinabat: cū Paulus
desideriū habere se diceret dissolui et cum
Chrīsto esse. Et rursus. Mihi uinere Xps
est et mori lucrū. Et rursus. Scimus qm si
terrestris domus nostra, huius habitaculis
dissoluit: et edificationē ex deo habemus:
domū nō manufactā eternam in celis. Be-
ne autem post ortum suū locū p̄p̄ius auro-
re ostendisse se p̄hibet: qz future retributio-
nis beatitudinem p̄iūsqz per corpus ipse in-
notesceret in paucorū intellectu continuit.
Cum hō humane naturitatis infirma suscep-
sit: uenire claritatis noticiā in multitudi-
nis innumere amore dilatauit. Sed cum di-
nūi operis mysteriū sic misericordia perag-
gat: ut tamē et ira comitetur: quatenus oc-
cultus arbiter alios respiciens redimat ali-
os deserens p̄dat: qz cognouimus quō per
incarnationem suā electos illuminet audia-
mus nunc quō reprobos damnet. Seguitur.
((Nuncqz tenuisti cōditionē extrema terre:

Laf. 6.

21

L

Ps. 41.

Eccl. 6.

Ps. 142.
Jaco. 4.
Ro. 7.

Jo. 17.

Mat. 24
Luc. 17.

Phil. 1.

i. Cor. 5.

Ro. 13.

23

B

z excussisti ipsos et ea.) Extrema terre dñs tenuit: quia in fine seculorum ad destitutam iam z alienigenis regibz subditam sinagoga uenit: atq; ex illa ipsos excussit: qz spiritualia fidei p'dicamenta rēnētes etiā a carnalibz sacrificij gloria repulit. Et certe extrema terre tenuit: qz ex iudea paucos abiectos z humiles elegit. Extrema terre tenuit qz legis doctores deserens: piscatores sumptit. Bñq; eius extrema tenet et ea impios erant qz dum infirmos fideles roborat: fortes in illa infideles dānat. Recte s'o etiam ediscutionis addidit: qz per aduentū suū imensa formidīne etiā reprobōrū corda commouit. Cōcussit qppe fuerant q dicebant. Nihil p'icimus: ecce totus mundus post eum abijt. Res autē que p'curatur: huc illuc q uera fatigatur. Cōcussa ergo iudea fuerat: que de Xpo per alios dicebat qz bon' ē z per alios resistebat dicens: non: s; seducit turbas. Per alios dicebat. Nisi h' esset a deo nō poterat facere quicq; atq; ad extrema per alios clamabat. Si nō esset h' malefactor: nō tibi tradidissim eum. Cōcussit qdem: sed non p'strati sunt reprobi: cū mō miracula obstupescētes cernerēt: modo in firmitatis obprobria despicientes irriterēt. An non cōcussit fuerat q dicebat. Quousq; alaz nostrā tollis: si tu es Xps dic nobis palam: Vel certe extrema terre concussit: z tenuit qz cum infirma corda humilium pio ti more terminat: nequaquā ea iudicio districto dereliquit. Inde enim multitudine credentū in deum robustius stetit: unde in se humilitatē trepidauit. Nam qz cum deus quē cōcūct tenet insinuat z per pphetam dicens. Super humilem z quieram z tremēte sermones meos: Quia enim quem concūct tenet. Salomone attestante infirmatur qui ait. Beatus vir qui semper est panidus qui autem mentis est dure corruet in malū. Igitur qz extrema iudee dñs in apostolos tenuit: atq; ex illa scribas z phariseos ac pontifices impietatis sue merito erigente reprobauit qd adhuc de eorū dānatione subdatur audiamus. Sequitur. (Resurgetur ut lūtā signaculum z stabit sicut uelimentum.) Quid aliud dñs plebem israeliticā nisi lūtā repperit quā obsequijs gentiliū dedicam i egypto seruientem lateribus inuenit. Quā dñs

tot miraculis ad terrā repositionis duxit: dum perductam cognitionis sue scientiā implicuit: dum tot archana secretorū ei per pphetiam cōtulit: qd eam aliud q sermōnis mysterijs signaculum fecit. Ipsa appere in ppheta clausum cōtinnit: quicquid de se veritas in fine reuelant. Sed dum post tot diuina secreta: post tot percepta miracula redemptionis sui aduentu: plūs terraz qz veritatem daret: per sacerdotes dicens. Si dimittimus eum sic omnes credent i eū: z ueniet romani z tollent nostram locū et gentem: quasi ad eos quos in egypto reliquerat lateres redijt: z que facta iam dei signaculum fuerat: ad hoc etiam quod desererat inscriptū: lūtā ē post signaculū i oculis veritatis exphibuit: cū per impietatis maliciam accepti uerbi mysteria perdidit: z sola terrena sapere que inquinant elegit. Ubi aperte subiungitur. (Et stabit sicut uelimentum.) Imposita nāq; z nobis gloria uelimenta etiam cum induta fuerint: quia induentis membris bene applicata non heret: stare referuntur. Iudea igitur circa ueritatis noticiam etiam cum seruire uideretur: sicut uelimentum stetit: qz per exteriora mandata seruire se domino ostēdit: sed adherere ei per charitatis intelligentiam noluit: dñz solam in preceptis dei litteram tenuit: nequaquā se per spiritum sensibus intus inuixit quasi ei qui se induerat nō adhefit. Ubi z aperte subiungitur. (Inseretur ab impijs lux sua.) Quia cum credere ueritati renunt: cognitionem legis imperpetuū amittūt z dñm de accepta lege superbiant: nimirum de scientie sue gloria cecantur. Scriptū qppe est. O bscurentur oculi eorum ne videāt. Rursumq; scriptum est. Ecce cor populi huius: z aures ei' aggraua. Et rursum scriptum est. In iudiciū ego in hunc mundum ueni: ut qui non uident uideāt: z qui uident ceci fiant. Et qz semetipsos de legis operibus contra conditorē legis erulerunt aperte subditur. (Et bachiū erecsum conteretur.) Ereclsum quippe bachiū conteritur quando predicata fidei gratia superba legis operatio reprobatum cum dicitur. Et operibus legis non intelligabunt oīs caro. Luncta tamen h' intelligi z aliter possunt. Terra quippe scriptura sacra uocare cōsueuit ecclesiam. Extrema igitur terre dñs

Jo. 16

Jo. 1

Jo. 68

Sap. 6.

Jo. 2.

Ro. 9

tenet et concutit: qz ecclesie sue vitima per aduentum antichristi persecutione immatissima turbata permittitur nec tamen punitendo deserit. Hanc terram aliquando dñs tenet et non concutit: aliquando tenet et concutit: quia modo eam tranquilla pace fidei possidet: modo comoueri impetu persecutio nis iubet. Bene autem cum diceret. Nunquid tenuisti concutiens extrema terre: illico adiungit: et excussisti impios ex ea. Utte stante enim paulo pleriqz in ea sunt qui ostentur se nosse deum: factis autem negant. Impios ergo ex ea dñs excutit: qz hi quos nunc intima vicia possident: tunc in voraginem aperte infidelitatis cadunt: atqz i acerrimum palearum transiunt: cum temptationis illius aura commouentur. Et quantis se nunc sub spe fidei intra arce finium tegunt: tunc nimirum extra granorum cumplum districte examinis ventis labo resiliunt. Unde et aperte subiungitur. ((Resistite)) vt latum signaculum.)) At si aperte diceret. Vi q nunc videntur in ecclesie hunc signaculum: tunc ante oculos omnium resistentur vt latum. i. nequaquam iudicia hominum de professione religionis fallant: sed qz terrena sapientia demonstrantur. Solet enim scriptura sacra p fide appellare signaculum: p iniquitate latum. Nam filius iunior qui consumpta substantia ad patrem redijt in munere anuli accepit. Gentilis enim populus qui in mortalitate perdita ad deum penitendo reuertitur: per fidei signaculum munitur. Unde et a sponso suo ecclesie dicitur. Pone me vt signaculum super cor tuum. Idcirco namq signaculum rebus ponitur: ne qua diripitiam presumptione temeretur. Sponsus ergo in cor signaculum ponit: quando fidei eius mysterium in custodiam nostre cogitationis imprimitur vt ille infidelis seruus noster nosse aduersarius: cum signata fide corda considerat: temptando ea irrumperet non presumat. Per latum vero qz terrena cōragia demonstrantur: attestatur psalmista q ait. Excussisti me de lacu miserie: et de luto fecisti. Quia igitur multi in terrenis contagijs hinenti: perducti ad ecclesiam celestis fidei sacramento signantur: tamē ab iniquis operibus non recedant seqz nunc fidei velamine cōtegunt: sed cum tepus inuenierint qd sint veraciter ostendant recte dicitur. Resistite

tur vt latum signaculum. Quos enim nunc fideles credimus: ipsos tunc fidei hostes inuenimus: et quāvis appareant non temptati signaculum: erunt proculdubio temptati latum. Unde et recte dicitur. Resistite: qz qualis eorum conscientia esse ante fidē patet: tales eos postmodum reproba vita conuincit. De quibus aperte subiungitur. ((Et stabit sicut vestimentum.)) Tot nunc quasi vestibus sancta ecclesia induitur quot fidelium veneratione decoratur. Unde et ostensis gentibus a dño per pphetā dicit. Alio ego dicit dñs qz oibus his velut ornamentum vestieris. Multis tamē quasi fidelibus nunc speciemus induitur: sed pulsante persecutionis impetu: tunc eis erunt nuda bitur: de quorū forte hic dicitur. Et stabit sicut vestimentum. Stare vero hoc loco ponitur i peccato persistere. Unde scriptus ē. Et in via peccatorū nō stetit. Tūc reprobus quisqz sicut vestimentum stare dicitur: vt nō posse stare monstratur. Qz sicut induta vestis in visionis sue specie per corpus tendit eruta aut fracta complicatur: ita vniquisqz qui a sancte ecclesie tunc statū recesserit: tensus ac deorsus: quasi non indueret fuit sed erutus postmodū contractus atqz abiectus iacebit. Si nō stare intelligimus p durare: vestimentum stat quisqz reprobus: qz i hac vita quā diligit breuiter durat. Unde et per pphetā dicitur. Omnia sicut vestimentum veterascent: et sicut operoziorum mutabls ea et mutabūtur. De itaqz que al legoziarum nube tecta intulit: nunc verbis apertioribus innotescit subdens.

Capitulum.

3.

Auferetur ab ipso laus sua.)) Neqz enim eos nunc dei lumen illustrat: qui iniquitatis sue maliciam fidei nomine palliant. Nam dum intra predicationem fidei viuere negligunt: et tamen eandem fidem specie nunc venerantur: honorem vite presentis ex nomine religionis querunt. Vocat eis ex fide inuit qz eos fides coram hominibz refouet. Sunt nō nonnulli q eterna que audist veraciter credidit: et tamē eidem quā tenent fidei male viuēdo cōtradiciunt. Habent hi quoqz in tenebras lucem suā: qz dñ pueris agunt: et tamē de deo recta sentiūt: ne tene-

Ista. 49.

Ps. i.

Ps. iol.

21

breſcant funditus: et quadam parte fulgo
re luminis illuſtrantur. Qui dñ plus terre
na q̄ celeſtiã: plus que videt q̄ que audĩ
unt diligunt pulſante p̄ſecutionis articulo:
q̄ rectũ credere videbantur amittũt. Quĩ
illo maximo tempore multiplicius agit: q̄
ſurgente ipſo iniquorũ capite: in ſancta ec-
cleſia p̄ſecutione vitima liberis ſuis virib⁹
eius fortitudo craſſatur. Job tũ cor vniu-
erſũ ſibi oſtenditur: ibi quieſc in occultis la-
tebat aperitur: ⁊ qui nunc ore ſunt p̄ſ et
corde ſunt imp̄ſ: publicata malicia corruũt
⁊ lucem fidei quã ſpeculatiuus tenuerũt per-
dunt. Sed inter hec neceſſe eſt vt vni⁹q̄q̄
noſtrũ ad cordis ſui ſecreũt redeat: ⁊ actio-
nis ſue dñã p̄ſecutione exigentibus me-
ritis per diſtictam iuſticiã iudiciorũ dei
in talis hominũ numerum corruat. Nemo
autẽ ſibi incaute blanditur: ⁊ ſecuro ſe a ta-
li extraneum credat: q̄ ad illius tempeſta-
tis p̄cellam puenire nõ exiſtimat. O quan-
ti illius temptationis tẽpora non viderunt
⁊ tamen in eius temptationis procella ver-
ſantur. Chayn tẽpus antichriſti nõ vidit: ⁊
tamen membrũ antichriſti per meritũ fuit.
Indas ſcitiũ p̄ſecutionis illius ignorauit
⁊ tamen viribus crudelitatis eius anaritiã
ſuadente ſuccubuit. Simon diuſus lãge ab
antichriſti tẽporibus extitit: ⁊ tamẽ ſe ei⁹ ſu-
perbie miraculozũ potentia puerſe appetẽ-
do conuulſit. Sic iniquorũ corpus ſuo ca-
piti: ſic mẽbris mẽbra iunguntur: cum a co-
gnitione ſe ſeſciũt: ⁊ tamẽ ſibi p̄ſaua actio-
ne copulantur. Neq̄ enim pergamus ba-
laam libros aut ſbã cognouerãt ⁊ tamen
eius nequiciã ſequens: vocẽ ſuperne iere-
pationis audiebat. habes illic tenẽtes do-
ctrinã balãam: qui docebat balac mittere
ſcandalũ corã filiis iſrael: edere ⁊ fornicari.
Thiãtrem quoz̄ eccleſiam ad Jezabel no-
ticia ⁊ tempora ⁊ loca diuidebant: ſed quia
eaz̄ per vitẽ reatus aſtringerat inſeſe ei⁹ Je-
zabel dicitur atq̄ operibus puerſis inſiſtere
angelo atreſtante qui ait. Habeo aduerſus
te aliqua q̄ p̄mittis mulierem. Jezabel q̄
ſe dicit p̄phetem docere ⁊ ſeducere ſeruos
meos: fornicari ⁊ manducare de ydoloib⁹
eis. Ecce q̄ rep̄t potuerunt q̄ Jezabel vi-
tam reproba actione ſecuti ſunt Jezabel il-
lic inuenta memoratur: q̄ videlz̄ p̄ſauũ cor-
pus coniuuncti mores vni⁹ faciãt: etiã ſi poſ-

loca vel tẽpora ſcindunt. An ſit vt in puer-
ſis ſulo imitatoribus ⁊ iniquis q̄q̄ mane-
at: qui iam p̄terijt: ⁊ in ſuis opatorib⁹ ipe
iniquorum auctor iam appareat: q̄ neceſſũ
venit. Hinc Ioannes ait. Hunc antichriſti
multi faciũt ſunt: q̄ iniqui oēs iam ei⁹ mem-
bra ſunt: que ſalz puerſe edita: caput ſuum
male viuendo p̄uenenerunt. Hinc Paulus
ait. At reueletur in ſuo tẽpore. Nam myſte-
rium iam opatur iniquitatis. Ne ſi diceret
tunc antichriſtus manifeſtus videbitur: nõ
in cordibus iniquorum ſecreta ſua iam nũc
oculũs opatur. At enim de apertioribus
criminibus taceam ecce alius fratri in cor-
de ſuo tacitus inuadet: ⁊ ſi occasione repe-
riat: cum ſupplantiẽ cõſentit. Cuius al-
terius mẽbrũ eſt niſi eius de quo ſcriptũ eſt.
Inuidia dyaboli mors intrant in orbẽ ter-
ram: Alius magnũ meritũ eſſe ſe eſtimat:
per timorẽ cordis cunctis ſe p̄ſerens oēs ſe
merito inferioribus credit. Cuius alteri⁹ mẽ-
brũ eſt niſi eius de quo ſcriptum eſt. O e-
ſublime videt ⁊ ipſe eſt rex ſuper vniuerſos
ſitos ſup̄bie. Alius mĩdi p̄uius potentiam
querit: non quo alijs proſit: ſed quo ipſe al-
teri ſubditus non ſit. Cuius alterius mẽbrũ
eſt niſi eius de quo ſcriptum eſt: qui dixit. Se-
debo in monte teſtamenti in lateribus ag-
lontis: akẽdã ſuper altitudinẽ nobis: ſimi-
lis ero altifſimo. Solus quippe, altifſimus
ita dominat ſuper oĩa: vt alteri ſubefſe non
poſſit. Quẽ dyabolus imitari pernece vo-
luit: cum ſuum dñm querens ei ſubefſe recu-
ſauit. Imitatur ergo dyabolũ quiſq̄s iccir-
co poteſtatem ſuã appetit: q̄ ei qui ſibi eſt
ſup̄na ordinatiõẽ ſpoſitus ſubefſe ſuſcepit.

Capitulum. 4.

Ant p̄terea plurima que
quosdã in ipſa pace eccle-
ſie cõſtitutos infideles eſſe
remincent. Vidẽo namq̄
nõnullos ita perſonã potẽ-
tis accipere: vt requiſiti ab

eo pro ſauore eius nõ dubitẽ in cauſa p̄-
mi veritatem negare. Et quis eſt vitas: niſi
ille q̄ dicitur. Ego ſum via veritas ⁊ vita.
Neq̄ enim Ioãnes baptiſta de cõfeſſione
chriſti: ſed de inſicre veritate requiſitus oc-
cubuit: ſed q̄ chriſtus eſt veritas: ad mor-
tem vſq̄ iccirco pro chriſto q̄ videlicet pro
veritate p̄ſent. Idonamus ergo ante oca-

2po. 2.

Job. 3.

Jo. 2.

2. Thos. 3.

Sap. 2.

Job. 4.

3. Ia. 4.

21

Jo. 14.

los: q̄ aliquis percunctatus personam poten-
tis accepit: & ne sibi saltē iniuriā pateret.
veritatem negavit. Quid ergo iste faceret
in dolore penarum? rēp̄m erubuit inter fla-
gella verborum. Ecce & post hec ante ocu-
los hominū adhuc xp̄ianus est: & tamen si
cum oīs districte disposuit iudicare iā nō
est. Video autē alios q̄bus per locum magi-
sterij exhortandi sunt officia: arguēdū ē
missa: q̄ cum vident aliq̄ illicitum admit-
ti: & tū dūm quorūdam potentium offende-
re grām memint: arguere nō presumunt.

Quisq̄ iste est qd aliud facit nisi vidit lu-
pum venientem & fugit. Fugit: q̄ tacuit: ta-
cuit q̄ despecta eterna grā sp̄alem gloriāz
plūs amavit. Ecce ante potentis faciem in-
tra sui se latebras silentij abscondit: & sicut
p̄secutus publice: sic occulte locum dedit ti-
moris. Bene de talibus dicit: Dilacerant glori-
am hominū magis q̄ dei. Quisq̄ igitur ta-
lis est: si per hec districte indicatur: & p̄secu-
tio publica defuit: & tamē tacendo christus
negavit. Nō ergo defuit vel in pace eccle-
sie antichristi tēp̄tamenta. Nemo itaq̄ ita
p̄secutionis extreme tēp̄ora q̄ nāq̄ sola per-
horrescat. Apud iniquos nāq̄ quotidie res
antichristi agitur: q̄ in eorum cordib⁹ my-
sterium suum iam nūc occultus operatur.
Et si multū nūc specietenus itra ecclesiam
constituit: simulat se esse quod non sunt: i
aduentu tamen iudicis p̄dentur q̄ sunt.
De q̄bus bene Salomon ait: Vidi impios
sepultos: q̄ etiam cū adhuc viverent illo
sancto erant & laudabatur in civitate qua
si iustorum operum. Igitur postq̄ de iūgis
dictum ē: Restituetur vt int̄ signaculū: &
stabit sicut vestimentum: & auferetur ab im-
pijs lux sua quod vtrq̄ in illa est antichri-
sti persecutione faciendum. Tria q̄ppe ice-
dere bene dicit: & quartum fecidit perdi-
tione nos consolens ait: ((Et brachiū eccl̄-
siam p̄ringetur.)) Quid nāq̄ aliud erectū
brachium accipitur: nisi superba antichristi
celstudo que super rep̄obas mētes homi-
nū fastu glorię secularis erigitur: ita vt ho-
mo peccator: & tamen estimari homo despi-
ciens deum sese super homines mentiamur.
Unde & Paulus apostolus dicit: Ita vt i
templo dei sedeat ostendens se tanq̄ sit de-
us. Cuius vt timore plenius ostenderet
p̄misit. Qui aduersatur & extollitur super

omne quod. d̄r deus aut quod colitur. De-
us enī dici aliquando & homo potest: iuxta
quod ad Ioh̄sen d̄r: Ecce constitui te de-
um Pharaonis, Deus vero colū purni ho-
mo nō potest. Quia vero se antichristus et
super sanctos quosq̄ homines: & super ip̄s
nō potentiaz diuinitatis extollit: per erectū
sibi nomen glorię & hoc quod deus d̄r: et
hoc quod deus colitur transire conatur.
Notandum s̄o est: in quātam superbie so-
ueā cecidit: q̄ in mensura ruine qua lapsus
est nō permansit. Byabolus q̄ppe vel ho-
mo a statū cōditionis pp̄rie elata mēte cor-
ruerunt: vt vel ille diceret: Ascendam sup̄
altitudinem nubis: similis ero altissimo: vel
iste audies crederet: Apientur oculi vestri
& eritis sicut d̄i. Tercio ergo vterq̄ cecidit
q̄ esse deo similis nō per iusticiam: sed per
potentiam cōcipiunt. Sed homo per grām
liberatus: q̄ dei similitudinem pernerit ap-
petendo ceciderat: in reatu criminis sui longe
deo ip̄arem se esse cognoscens clamabat:
Dñe q̄s similis tibi? Byabolus s̄o i lapsū
sui criminis iuste dimissus i mensura ruine
sue mīme permansit: sed quanto diutius ab
omnipotentis grā defuit: tantomagis rea-
tum criminis cumulauit. Nam cum deo cecidit
q̄ pernerit ordinē deo cē similis voluit: cor-
nū p̄ductus est vt i antichristum veni-
ens videri deo similis dedigneretur: atq̄ eū
quem habere non potuit sup̄bus: equalem
dānatus inferiorē putet. Nam cum de il-
lo hoc quod iam p̄misimus d̄r: Extollens
se supra oē quod d̄r deus aut q̄s colit: ap-
pete mōstratur: q̄ appetendo vānū similitu-
dinem dei: quasi iuxta dei erigere se voluit
sed in superbie culpam crescendo iam se su-
pra oē quod deus & d̄r colitur extollitur.
Q̄ ergo hec elus superbie districte iudicis
erit aduentu ferienda sicut scriptū ē: Quę
Iesus iterficiet spū oīs sui & destruet illa
firatione aduentus sui: recte d̄r: Et brachi-
um excelsus p̄ringetur. Cuncta tamen hec
que bis d̄scussa sunt adhuc itelligi: & aliter
possunt. Verba enī dei quasi pigmēta que-
dam nostri sunt adiutorij: sicut pigmentū
quanto plūs teritur tanto in poculum eius
virtus augetur: ita diuina eloq̄a quo ma-
gis exponendo p̄terimus: deo audientes an-
plūs quasi bibentes inuamur.

Capitulum 5.

Ero. 7.

B

Ista. 4.

Ec. 3.

Ps. 88.

2. Thes. 2.

E

Jo. 12.

Ecl̄s. 8.

2. Cor. 3.

2. Thes. 2.

Ha igitur misericors de-
us peccata hominum to-
lerat: et cum iam vultum su-
um respicit: peccatorum meorum
peccatum immittit recte de
se vult tante pietatis insinua-

ans ait: ((Nunquid tenuisti cōciliens terre:
ma terre: et excusasti ipsos ex ear:)) Iste ter-
ram quippe hō infirma sapiens designat: cui
peccanti dictus est: Terra es: et in terrā ibis
Sed qd plus conditor facturam suam non
desertit: mala hominū et per suam patientiā
tolerat: et per eop qñq̃ pñerfionem relaxat
Cum duras ap. pñerfionem respicit:
modo eas minus: nō verberibus: nō reue-
lationibus terret: vt que pessima securita-
te diruerant: salubri timore mollescat: qua
tenus vel sero redeant et hoc ipsum saltem
quod dñi expectari sunt erubescat. Scit. n.
dñs qz extrema vite nostre plus indicat: et
iccirco electos suos i fine sollicitius purgat.
Scriptum quippe est: Deus indicabit fines
terre. Tanto ergo impensius vltimis iñis i
uigilat quanto in ip̃is pendere iñitia vite
sequentiū pensat. Quod qz misericorditer
facit: pietate sua in mediis deducta: qz etiā
sero pñerfios peccatores recipit beati Job
iusticiam erudit dicens: Nunquid tenuisti co-
nciliens extrema terre: et excusasti impios ex
ea: subaudi vte ego: q in suis vltimis sepe
peccatores terrendo cōstitutio: conuertendo
teneo: atqz ab eop cordibus impiis cogita-
tionum mor' anello. Et recte Job dñs quō
iusta finem peccatores pñerfios insinuat. Ne si
aperte dicat: Misericordie mee potentiam
respice et tue iusticie cladem pñe. Que ex-
trema hominū: qz etiā et euz conuertitur
per carnis mortem illa antique culpe vici-
ta cōmittatur: pñerfios insinuat cum dicit:
((Restituetur vt lutum signaculum et stabit
sicut vestimentū:)) hominē quippe dñs quez
ad suā similitudinem condidit: quasi quod-
dam sue potentie signaculum fecit. Quod
tamen vt lutū restituetur: qz licet eterna sup-
plicia per cōserfionem fugiat: i vltione ta-
men pñerfate superbie carnis morte dam-
natur. Ex luto quippe homo cōditus et men-
tis accepta rōne similitudine diuine imagi-
nis decoratus: relatione cordis intumescit:
quod de simili formatus ēēt oblitus est.
Unde mira cōditoris iusticia acrim est: vt

qz per sensum intumuit: quem rōnabiles ac-
cepit rursus terra p mortem fieret: quā eē
se pñerfere humiliter noluit: et qz peccado
similitudines dei pñerfidi: moriendo ad limi-
ni sui materiaz redire: recte dñs: Restituetur vt
lutum signaculum. Et qz de corpore dñi spi-
ritus vocatur quodam quasi i volucro car-
nis sue eruitur: apte et de eodem luto sub-
iungitur. ((Et stabit sicut vestimentum.))
Lutum nāqz nostrū sicut vestimentū stare
est: vsqz ad resurrexōis tēpus inane extēd-
qz perdurare. Sed qz hanc penā superbie
nec illi transiunt: qz eandem superbiam vi-
uendo humiliter vincunt: que sit superbie
etiam specialis pena subiungit dices: ((An
sercet ab impijs lar sua: et brachium excel-
sum pñerfingetur.)) Mors enī carnis q̃ ele-
ctos lucis sue restituit: lucem suam reprobis
collit. Lar nāqz superbientis ē: gloria vite
presentis. Que enī lar tunc subtrahit: cum
p carnis iterum ac retributionū suarum
tenebras vocatur. Ibi tunc excessum bra-
chium pñerfingitur: qz celsitudo carnis vltra
nature ordinē violentē arcepta opprime-
tis diuine se iusticie mole dissipatur: vt q̃
se pernerse i bene exerceat: per pondus iu-
dicij et eternum fractam cognoscat. Nullus
aut nostrū qd post mortē sequeretur agno-
sceret: nisi vite nostre cōditor ad penā vsqz
mortis nostre veniret. Nisi enī ipse misicor-
diter infirma peteret: nequaquā nos post suā
imagīē pñerfios iuste ad summā reuocaret.
Unde et recte subiungitur. ((Nunquid igres-
sus es pfundū maris: et in nouissimis abyssi
beambulasti: Ne si dñs: Ne ego: q nō solū
mare. i. seculum: p assumptā humanā car-
nem atqz animā perijisset etiam per eā spō-
te i morte positus vsqz ad vltima iseri qua
si ad maris pfundū descendit. Si enī mare:
more diuini eloqij: seculum dñi intelligi: nō
pñerfiet pñerfunda maris iserni claustra sen-
tiri. Quod pfundum maris dñs perijisset: cum
iserni nouissima electoz suozum aias ere-
pturus intrante. Unde per ppheta dñs.
Posuisti pfundum maris viā: vt trāfret
liberanti: hoc nāqz pfundū maris ante redē-
ptiois aduentum nō viā: sed carcer fuit: qz
in se etiam bonozum animas quāuis non in
locis penalibus clausit. Quā tamen pfundū
viā dñs posuit: qz illuc veniēs electos su-
os a claustris iseri ad celestia transire con-

cessit. Unde et apte illic dicitur. Ut transirent liberati. Quod hoc profundum maris dixerat: hoc alijs dicitur replicans abyssus nonissimus vocat: quod sicut aquarum abyssus nulla nostra visione comprehenditur: ita occulta inferi nullo a nobis cognitio sensu penetrant. Qui enim hunc subtrahuntur cernimus: et quod illos intra meritum retributio suppliciorum maneat non videmus.

Capitulum 6.

Ignoranti hoc est cura pensandum quod in nonissimus abyssus deambulasse se perhibet. Deambulare quippe non est stricti sed liberi est. Quod enim vincula asstringunt: eius non

hominis gressus impediunt. Quod igitur dominus nulla peccati vincula prulicem infernum deambulantem. Liber quippe ad ligatos venit. Unde scriptum est: factus sum sicut homo sine adiutorio: inter mortuos liber. In nonissimus ergo abyssus domino deambulare est in loco vanaitionis nil sine retentiois sue iure attestante. Petro qui ait: Solus doloris inferni iura quod impossibile fuerat teneri illum ab eo. Et certe quod deambulando nos cum de loco ad locum duclimur: hic illicque presentes invenimur: deambulasse in inferno dominus dicitur: ut electis alibus in locis singulis per divinitatis potentiam presens fuisset monstraretur. Unde et spiritus sapientie mobilis describitur: ut per hoc quod nullo cret ubique nobis occurrere designetur. Quam resurrectionem suam dominus quanto mirabile respicit: tanto eam redemptio hominis crebris infundit. Eam namque adhuc replicans subdit.

Quid apte sunt tibi porte mortis et hostia tenebrosa videtur? Porthe enim mortis sunt potestates aduersae. Quas descendens dominus aperuit: quod carnis fortitudine moriendo superavit. Hanc appellatorem quod alia tenebrosa hostia vocatur: quod dum per occultationis sue insidias non videntur: deceptis mentibus via mortis aperitur. Hanc tenebrosa hostia dominus videt: quod imundorum spirituum fraudulentarum malicia respicit et premit. Quos nisi ipse nobis nescientibus videndo prohiberet: et nil de insidiis eorum mens nostra cognosceret: et easdem insidias capta deperiret. Hanc tenebrosa hostia etiam nos hostia cernimus: quando superne lucis radice illum

stramur. Unde et per prophetam dicitur: Dominus mihi adiutor est: et ego videbo inimicos meos. Hostes igitur nostros ipse videt: quod suos munere nobis visibiles facit. Et certe tenebrosa hostia tunc dominus videt: tunc claustra inferni penetrans: crudeliter spiritus percussit: et mortis prepositos moriendo vanavit. Quod scire hoc non adhuc de futuro: sed iam de preterito dicitur: quod hoc quod facturus erat in opere: nimirum iam fecerat in predestinatione. Quod hoc post mortem resurrectionis eius creuit ecclesia: atque in cunctis est gentibus dilatata apte subiungitur.

Capitulum 7.

Quid desiderasti latitudinem terre? Dum enim dominus angustias mortis petijt fide sua in gentibus dilatavit: atque ad innumera corda creatura sciam ecclesiam extendit. Cui per prophetam dicitur: Dilata locum tentorii tui et pelles tabernaculorum tuorum: et tendens parcos. Longos fac funiculos tuos: et clauos tuos consolida. Ad dexteram enim et ad sinistram penetrabis et semini tuum gentes hereditabit. Que latitudo terre precto non fieret: nisi ipse prius et vitam quam nonim moriendo despicere: et vitam quam nonim resurgendo monstraret. In morte quippe sua nostre oculos mentis aperuit: et que cetera vitam que sequeretur ostendit. Unde et hic eam gello ordinem tenens discipulis dicit: Sic oportebat christum pati: et resurgere a mortuis tertia die: et predicari in nomine eius penitentiam et remissionem peccatorum per omnes gentes.

Pauci enim ex plebe israelitica in ipso predicante crediderunt: innumeri vero gentium populi vias vite moriente illo secuti sunt. Superbos namque dominus adhuc passibilis vinceret: passibilis vero vita multos dominus morere tur stravit. Quod bene Sampson in semet ipso dudum figuratiter exprimit: quod paucos quidem dominus vinceret: iterum destructo autem tempore hostes innumeros cum morere occidit: et nimirum dominus elatos superbie paucos cum vincit: plures vero cum repleta sui corporis solueret extinguit: atque electos ex gentibus quod vincendo subiugavit simul omnes moriendo perstravit. Recte itaque postquam eterna penetrasse se docuit: postquam de terra latitudine subiugavit: et si flagellato homini diceret: Perpetue quod perit: et

Ps. 118

21

Esa. 54.

Luc. 24.

Jud. 16.

23

21

Ps. 87.

Act. 2.

Sap. 7.
Esa. 28.
Luc. 24.

23

23

penſa quod emineat queraris ipſe de ſe
re: dum neſcis que te premia maneat i re
tributione. Inter hec itaq; verba creatoris
opere precia; puto: ſi a bono cõmuni ac pu
blico pariter oculos ſpectamus: qd in ſin
gulis nobis latenter agat intuemur. Hic
enim: ((Augd ingreſſus es profundum ma
ris.)) Mare qppe e mens humana: cuius
pfunda deus ingreditur: quando per cogni
tionẽ ſuam ad lamenta penitentie ab inti
mis cogitatõibus perturbatur: quãdo prio
ris vite neq; ad memoriã reducit ⁊ flu
ctuantem i confuſione ſua animũ concutit.
Profundum maris deus penetrat: quãdo
etiam deſpata corda punit. Ipſe enim ma
re irat: quando cor ſeculare humiliat: pro
fundum maris ingreditur: quando viſitare
mẽtes et preſſas ſcelerb; nõ dedignatur.
Unde ⁊ recte punctione ſubiungitur:
((Et i nouiſſimis abyſſi deambulati.)) Que
enim eſt abyſſus niſi mens humana: q̃ dum
ſemetipſam comprehendere nõ valet: ſeſe
in omne quod e velit obſcura abyſſus la
ter. Unde bene per prophetam dicit: *Bedit
abyſſus vocem ſuam ab altitudine fanta
ſie ſue: qz dum ſemetipſam mens humana
non penetrat: ex compactione ſue diuine na
ture potentiam quã comprehendere nõ ſuf
ficit humilis laudat.* Et nouiſſimis ergo
abyſſi deo deambulare eſt: etiam neq; ſimo
rum corda hominũ conuertere: ⁊ deſpata
mentes viſitatõis ſue veſtigis tãgendo mi
rabiliſſe reformare. Cum enim poſt imenſa
ſcelera vnũq; compungitur: qd aliud q̃ i
nouiſſimis abyſſi deus deambulans vide
tur. Quasi in abyſſo nãq; deus deambulat
eſt obſcurum cor penetrans fluctus inſibi
leſ vitiõum calcat. Plerũq; enim preteri
ta alia plãgimus ⁊ alijs preſentibus verge
mur: et modo ſupbia: modo ira: modo lu
xuria: modo auaricia: tepante fatigemur.
Sed cuncta hec in corde noſtro dñs ocul
te viſitatõis ſue timore reprimunt: qd aliud
q̃ abyſſo greſſus ponit. Quos greſſus mẽ
te cõſpicimus: quando ptra inſurgentiã vi
tia quomõ timoris eius obuiant dona pen
ſamus. Vos nãq; greſſus ppheta cõſpere
rat cũ dicebat. *Qui ſunt ingreſſus tui deus.*
Qui ingreſſus dei mei regis mei q̃ eſt i ſan
cto ipſi. Qui enim inordinatos motus animi
vitiõũ iudiciorum memoria in ſe reprimi

conſpicit: quasi deambulantis in ſe greſſus
dñi videt. Hic ergo beato Job. *Augd*
ingreſſus es pfundus maris: ⁊ in nouiſſimis
abyſſi deambulati: ſubaudiſ vt ego q̃ mi
ra inſericordia i peccatorũ cordib; modo
iram: modo luxuriam: modo auaricia: modo
ſurgentem ſupbiam calcat. Sic ſi ei apte de
ceretur: Si latentia cordis vicia me ſolã re
primere cõſpicis tu extollis de propria inſi
ſticatione ceſſabis.

Capitulum. 8.

*Et qz cũ diuinit? viſitamur
etia de occultis ⁊ illicitis mo
tibus mentis ad cõfeſſionẽ
ducimur: recte ſubiungitur
((Augd aperte ſunt tibi
porte mortis.))* Porre enĩ
morti ſunt cogitatões prauẽ: quas deo pã
dimus quãdo eas in penitentie ſtudio cõ
ſitemur. Quas etiã non cõfeſſus intyctur:
ſed preſſas ingreditur. Tunc qppe via ſibi i
portis mortis apit: quando ſolutis prauis
cogitatõib; ad nos poſt cõfeſſionem venit.
Que porte mortis iccirco vocate ſunt: qz p
fecto via ad iteritum p iniquas ſemp cogi
tatões apitur. Quod adhuc replicatur eũ
ſubdit: ((Et hoſtia tenebroſa vidisti.)) Te
nebroſa nãq; hoſtia ſunt læticia mẽtis ma
la: que ⁊ haberi intruſcens poſſunt: ⁊ tamẽ
ab altero videri nõ poſſunt. Que tamẽ do
minus cernit: quando ea occulto reſpectu
gẽ deſtruit. Scriptũ qppe eſt: *Rex q̃ ſeder
i folio iudicij diſſipat oẽs malũ intuitu ſuo.*
Et qz omne vitium anguſtat: ois q̃ virtus
animũ dilatat poſt dſtructa vitia recte ſub
iungitur: ((Augd cõſideraſti latitudinẽ
terre.)) Niſi enim virtus animũ dilataret:
nequaquã Paulus corinethis diceret: *Dila
tami i vos ⁊ vos ⁊ nolite inquam ducere cũ inſi
delib;.* Solerter q̃o intemum eſt quod dñs
Cõſideraſti latitudinẽ terre. Latitudo nã
qz bonorũ iterorũ nequaquã cõprehendit: ni
ſi caute cõſideretur. Nã plerũq; eos ceteri
inopia humiliat: pene cruciatus anguſtat.
Sed tamẽ inter hec ſemp interior fortitu
do ſe viſq; ad ſperanda celeſtia dilatat. In
guſtati apoſtoli ceteri? fuerant: quãdo fla
gella inſinebant: ſed in magna ſtabant iu
tus latitudinẽ liberi: q̃ apud ſe hec eadem
flagella i gaudium verterant. Scriptũ nãq;
eſt: *Stabant apoſtoli gaudentes a conſpectu*

Pro. 20.

1. Cor. 8.

ps. 41.

Mat. 5.

Expositionis. S. Gregorij Liber xxx.

conclij: qm digni habiti sunt pro noie Jesu
costumetiam pati. Danc latitudinem iter an
gustias paulus innenerat: qui dicebat. Sci
re aut vos vobis fratres: qz q circa me sunt
magis ad perfectum venerit. enagelij ita vt
vincula mea manifesta fierent in omni pro
torio. Danc latitudinem David. Inter an
gustias obtinebat dicens. In tribulatione di
latasti me. Tunc itaqz h terra. i. sanctorum
conscientia dilaturatur: cum mundi hui' ad
uersitatibus exterius premittit. Nam cuqz a
presentis vite securitate repellitur: intus ad
se impingitur: vt ad speranda sapientia ten
datur. Cuqz euagari exterius non permitti
tur: quasi in finem suum reuocata dilaturat.
Nos autem que boni viri aduersa toleret
cernimus: sed intus quantum gaudeant no
videmus: mentis eorum latitudinem modo in
verbis: modo in opibus considerando cogno
scimus: sed tñ quanta in eius amplitudo sit
eiusdem latitudinis ignoramus. Audiat er
go humana sapientia: et se insipientem discat.
Nuncqz considerasti latitudinem terre? Ne
si dicat: vt ego q flagellis cunctas occultas
instozum leticiam solus plene considero: qz so
las misericorditer formo. Vel certe iccirco
beatus Job vñ terre latitudinem conside
raverit inquiri: vt exemplo aliene latitudi
nis humilietur. Ne si ei aperte diceret. Eos
quos innumera mala presentis vite nequeat
angustiare considera: et de statu cordis tui
inter verba gloriarum cessa. Sequitur.

Capitulum.

9.

Indica mihi si nosti oia: in
qua via habitat lux: et tene
brarum quis locus sit: vt du
cas vñquodqz ad terminos
suos: et intelligas semitas do
mus eius. Et ceteras Job gra
ui questione discutitur: vt de via lucis et te
nebrarum loco requiratur: vt vñquodqz ad
suos terminos ducat: ac semitas domus
intelligat. Quid enī lucis nomen: nisi iusticia
accipit. Et quid p tenebras nisi iniquitas de
signat. Unde qbusdam dicitur: a peccato
rum nequitia dicitur. Eratis aliquando te
nebre: nunc aut lux in dño. Et de qbusdam
in peccato manentibus memorat. Qui dor
munt nocte dormiunt. Beato itaqz Job vi
ditur. Indica mihi si nosti oia: i. qua via ha
bitet lux: et tenebrarum quis locus sit. Ne si

dicatur ei. Si plenam te habere scientia su
spicaris: vñ vel in cuius corde ea que nunc
deest innocentia veniat: vel in cuius corde
ea que nunc est malicia pscueret: i. qua via
habitet lux: i. cuius mentem veniens iusti
cia impleat: et tenebrarum quis locus sit. I. in
quo iniquitas ceca pducit: vt ducas vñquod
quodqz ad terminos suos. i. vt diiudices si
vel is qui nunc iniquus cernit: in iniquitate
vitam finiat: vel is qui iustus cernitur ex
tremam vitam sue cum iusticie perfectione
concludat: et intelligas semitas domus eius
i. consideres atqz discernes: vel cui bona
actio perseverans eternam mansionem pre
stet in regno: vel quem vsqz ad terminum iust
actio prava contrahens in eternum dam
net supplicium. Bonus quippe pro mansio
ne ponitur semita pro actione. Semita igitur
ad domum ducit: quis actio ad mansionem
pertrahit. Sed quis hominum ista discat
sus dicat. Quis ista salte imperturbatus au
diat. Multos enim videmus quotidie qui
iusticie luce resplendent: et tamen ad finem
suum nequitie obsecuitate tenebunt: et mul
tos cernimus peccatorum tenebris obnolu
tos: et tamen vite sue terminum repente red
di luce iusticie liberos. Multos etiam no
uimus semel inuentam viam iusticie illaba
te vsqz ad mortem tenuisse et perierunt: et spe
rimus vsqz ad exitum accepta semel criminis
sine cessatione circumfusse. Quis ko iter ista
occultozum indiciorum nebula mentis sue ra
dium mittat: vt aliquis consideratione discer
nat: vel quis perduret in malo: vel quis p
seneret in bono: vel quis ab infimis euer
tatur ad summa: vel quis a summis reuer
tatur ad infima. Latente h sensus hominū:
nec quicqz de cuiuslibet fine cognoscitur: qz
diniozorum indiciozū abyssus humane men
tis oculo nullatenus penetratur. Videmus
nāqz q illa deo aduersa gentilitas iusticie
luce perfusa esset: indea dudum dilecta psi
die et nocte cecata. Scimus etiā q latro de
patibulo transiit ad regnū: iudas de apo
stolatus gloria est lapsus in tartarum. Rur
sumqz q aliquando fortes que ceperunt non
mutant: et latronem novimus alium perne
nisse ad supplicium et apostolos scimus per
cepisse propositum quod desiderauerāt re
gnum. Quis ergo discutiat: in qua via ha
bitet lux: et tenebrarum quis locus sit: vt du

Q

Psalm. 1.

Psalm. 4.

21

Ephe. 5.

1. Thes. 5.

erat vnusquodq; ad terminos suos: et intelli-
gat sententias domus eius: Vnde Paulus ex
illa persecutionis sententia ad gratias aposto-
latus vocatur: et sic inter iudicia occulta
formidat vt reprobari vt etiam postq; voca-
tus est timeat. Aut enim. Castigo corp' meū
et in seruitute redigo me: te alius predicās
ipse reprobos efficiat. Et rursus. Ego me nō
arbitro: cōprehendisse: vnū autē qd retro ē
oblitus: in ea que sunt priora extendens me
ad destinatum: sequor ad palmam superne
vocationis dei in Jesu christo. Sequor aūt:
si comprehendam in quo et comprehensus
sum. Et certe iam de illo voce dīca dictum
fuerat. Vās electionis mihi est: et tū adhuc
castigans corpus suum metuit ne reprobe-
tur. Ne miseris nobis: qui de electiōe nostra
nullā adhuc dei vocē cognouimus: et ita in
ocio quasi de securitate torpemus. Debet
profecto debet in spe esse non solū securitas
sed etiam timor in cōuersatione: vt et in illa
certantes foueat: et in ista torpentes purget.
Vnde recte per prophetam dicitur. Qui ti-
met dñm: speret in domino. Ne si aperte dice-
ret. De spe incautum presumit: qui timere
deum in suis operibus renuit. Sed cur bea-
tus Job de tam valida questione requirit:
que oīno ab hominibus ignoratur: vt iusto
rum iniquorūq; terminū comprehendat: ni-
si vt aliorum finem cognoscere non valens:
ad suum recurrat: quia sicut aliorū: sic etia
suum nesciat: et nesciens timeat: timens hu-
milietur: humilitatis iam de operibus suis
extollit non debeat: et non clams in gratie ar-
ce persistat. Dicitur ergo ei. ((Indica mi-
hi si habes intelligentiam: in qua via habi-
tet lux: et tenebrarū: quis locus sit vt ducas
vnusquodq; ad terminos suos.)) Ne si dice-
retur. Sicut qui de malis puerantur ad bo-
nam vel qui de bonis ad mala redeant ne-
scientia etiam nec de te quid tuis meritis eri-
gentibus agatur intelligis. Et sicut alienū
nullatenus comprehendis: ita etiam tuum
terminum prenoscere non vales. Jam enim
quantum ipse profeceris scis sed quid ad
huc de te ego in occultis sentiam nescis ita
iusticie tue acta consideras: sed q; districte
apud me pensatur ignoras. Ne etiam lan-
guabil vite hominum: si remora pietate iudi-
cetur: quia districte discussa: inde ante oculos
iudicis: vnde se placere suspicatur: obui-

tur. Vnde recte deo per prophetam dicitur.
Non intres in iudicium cum seruo tuo: q;
non iustificabitur in cōspectu tuo omnis vt
uens. Vnde bene per Salomonem dicitur.
Sunt iusti atq; sapientes et opera eorum in
manu dei: et tamen nescit homo virum amo-
re an odio dignus sit: sed omnia in futuro
reseruantur incerta. Vnde rursus per eundē
Salomonem dicitur. Quis hominum intel-
ligere poterit viam suam. Et nimirum bona
mala ve quis faciens conscientia attestare
cognoscat: ita iccirco dicitur q; via sua ab ho-
minibus nesciatur: quia etiam si recta quis
q; opera agere intelligat sub districto tamē
examine quo tendat ignorat.

Capitulum

io.

Initio postq; illum de ista si-
tutis sui consideratione per-
territus: ad examinandum ei;
exordium redit ac ne cōque-
ratur cur finem suum nesci-
at: cōmémoratur etia quia
nec quo huc initio accessit intelligat. Nam
sequitur. ((Sciebas tunc q; nasciturus esses
aut numerum dierum tuorum noueras.))
Ne si diceret. Quid nimirum si terminum tu-
um non intelligis: qui nec initium compre-
hendis: Et qui ignoras quo huc initio vene-
ris: quid mirum si nescis quo fine subtraha-
ris: Si ergo meum fuit te per initium ex oc-
cultis ad prompta producere: meum quoq;
erit: etiam te ex promptis ad occulta reuo-
care. Cur de vite tue dispensatione aliquid
quereris: qui in manu artificis temetipsum
nesciens teneris. Extolli itaq; tantomagis
non debes in eo q; agis: quanto intra finē
eternitatis clausus: nec quo huc ordine ve-
neris: nec quādo vel quomodo hinc educa-
ris agnoscis. Nec tamen intelligi et aliter
possunt. Sciebas tunc q; nasciturus esses et
numerum dierum tuorum noueras: subau-
dis vt ego qui me nasciturum noui: quia et
ante humanitatis ortum in diuinitate sem-
per substantialiter vixi. Homines quippe tūc
esse incipiunt: cum in matrum suarum vter-
e nascuntur. Nam ipsa quoq; conceptio
natiuitas dicitur: iuxta hoc qd scriptum est.
Quod in ea natum est: de spiritu sancto est.
Et iccirco se nascituros nesciunt q; nec pri-
us quā creantur existunt. Deus vero qui sine
initio semper extitit: presens de se hoc q; i

Ps. 143.

Ecc. 9.

Ps. 20.

21

23

Mat. 1.

eos quos adhuc frigidus videt: qz thesauri
ros dei in nix et grandine nō videt. Quis
enim crederet q per apostolatus gratiā la-
pidatū Stephanū illi pcederet: qm in mor-
te eius oīam lapidantiū vestimenta serua-
uit: Si ergo ad ista dona vel iudicia oculi
ta recurrimus: nullo oīno desperantes: nec
illis nos in corde nostro pferimus qbus p
repose prelati sumus: qz et si iam videmus
quantum precessimus: nescimus quantum
dum currere ceperint precedamur. Bene er-
go ad beatum Job dicitur. Nunq̄d igre-
fius es thesauros nūis aut thesauros gran-
dinis aspersisti: que preparavi i tempus bo-
stis in diē pugne et belli. Ne si aperte dicere
tur. Nulli te de operibus tuis pferas: qz de
his quos intueris adhuc per nispam frigi-
dos quātos opatores iusticie et defensores
recte fidei sim facturus ignoras. Quod q̄
per aduentū mediatoris agitur: recte sub-
iungitur. ((Iper quā viā spargitur lux ipse
quippe viā est qui ait.)) Ego sum viā vitas
et viā. Iper hanc ergo viam lux spargitur:
qz per eius p̄sentiam cuncta gentilitas illu-
stratur. Spargitur autem cōuenienter dicitur
qz per apostolorū voces nō angustata atqz
coarctata: sed late fulget lux p̄dicationis
emittit. Quia vero accepta luce cōuersiōis
inardescit: intrinsecus vis amoris: vt vel tras-
acta masa ante luceant: vel vctura bona
flagrantissime regantur: competēter adiū-
gitur. ((Dūdidit estus super terrā.)) Spar-
sa enim luce estus super terrā diuiditur: qz
per apertum iusticia p̄dicata ad requiren-
dum deū cordis anteras in virtutum exer-
citatione dilatatur: vt iste in sermone sapie-
tie: ille in sermone scientie fulgeat: hic in cu-
rationum gratia: ille in virtutū operatione
cōualefeat: et dona sancti spiritus dū dispa-
riler singuli accipiunt: necessario sibi nec
iuncti oēs vnam inter accendantur.

Capitulum.

13.

Sed postq̄ spargitur lux dicitur:
p̄dē cōuenienter intelligi: qz
per estum p̄secutio designa-
tur. Qz vt lux p̄dicationis
inclinat mor a p̄sidio: ita
cordibus ardor p̄secutiōis
erexit. Nam qz per estum p̄secutio exprimi-
tur officis sermo testat de iactis semitub⁹
sup petrosam terrā dicens. Sole orto estus

nerunt oīa: et qz nō habebant radicē arue-
rant. Quo paulopost cum exposuit istam
persecutionem vocauit. Sparsa igitur luce
estus diuisus est super terram: qz clarescen-
te viā fidelium: accensa est crudelitas p̄si-
diorum. Diuisus nāqz estus erat: qm nūc hic
rosolymis: nunc damasci: nūc in alijs longe
regionibus p̄secutio seniebat. Scriptū quip-
pe est. Facta ē in illa die persecutio magna
in ecclesia que erat ierosolymis: et oēs di-
spersi sunt per regiones iudee et samarie.
Rursus scriptum est. Saulus adhuc spi-
rans minarum et cecidit in discipulos dñi: ac
cessit ad principem sacerdotum et petijt ab
eo epistolas quas deferret in damascum ad
synagogas: vt si quos inuenisset huius vite
viros ac mulieres: viuetos deduceret in hie-
rusalem. Qz ergo nunc dicitur: nunc illic per-
secutio exercebatur: hī qui lucē veritatis agno-
uerant: quasi sub ardore dñi estus anhe-
labant. Sed qz beatam Job de occultis in
dictis requisitum superioribus dictis audiui-
mus: oportet vt hoc qz dispersa luce vel di-
uiso estus dicitur ē subtilius p̄sentemur. Ad
huc enim alta interrogationē discutitur: vt
saltem qz nesciat vocetur eijs dicit. Iper
quam viā spargitur lux: diuiditur estus su-
per terram. Quid enim lucis nomine: nisi ius-
ticia designatur: vt scriptum ē. Ipopulus
qz sedebat in tenebris vidit lucem magnā.
Omne autē qd spargitur: non continue sed
sub quadam intermissione iactatur. Et ie-
circo spargi lux dicitur: qz et si iam quedā
vt sunt perspicimus: quedam tamen ita vt
videnda sunt non videmus. Cor nāqz pe-
tri lux sparsa temeratur: qm tanto fidei: tāto
miraculorum fulgore clauerat: et tamē con-
uersis gentibus dum circūcisionis pondus
imponeret: quid rectum diceret nesciebat.
Lux ergo i hac viā spargitur: qz ad omnis
rei intelligentiam cōtinua non habet. Huius
etiā aliud sicut est cōprehendimus et aliud
ignoramus: quasi sparsa luce et ex parte cer-
nimus: et in obscuritate ex parte remanet.
Tunc vero lux nobis sparsa iam non erit:
quādo mens nostra ad deū sanctitatis rapta
fulgeat. Et qz hec eadem lux quibus mor-
dis humano cordi insinuat: ignoratur: re-
cte in percussatione dicitur. Iper quam
viā spargitur lux. Ne si aperte diceretur.
Dic quo ordine iusticiam meam occultis

Act. 8.

Act. 9.

B

C

B

Jo. i. 4.

L

21

Mar. 4.

senfibus cordis infundendo: cū ⁊ per accessum
nō videoz: ⁊ tamen visibilia opera hominū
inuisibiliter imuto: cū vnam eandēq; men-
tem mō hac modo illa virtute irradio: et
tamē per spāram lucez adhuc ex parte ali
qua eam in tēptationis tenebre remanere
pmitto. Regratur hō nesciens per quā viā
spargitur lux: Ille si patenter dicatur: Dum
dura corda emolio: dum rigida iflecto: dum
aspera mitigo: dū frigida accendo: dum de
bilia robozo: dum vaga stabilio: dum nutā
tia pfirmo: iture si vales incozpozaliter ve
niens qb⁹ ea meatibus illustro. Hec quippe
oia nos facit cernimus: nam qualiter intri
secus efficiatur ignoramus. Hanc viā lu-
cis cō nobis inuisibilem in euangelio p̄itas
ostendit dicens: Sp̄s vbi vult spirat: ⁊ vo-
cem ei⁹ audis: ⁊ nescis unde veniat ⁊ quo
vadat.

Capitulum. 14.

Ed qz cū lux spargit mor-
as occulto aduersario con-
tra fulgentem mentem tē-
pamenta succrescūt: recte
subiungitur: (Diuiditur
eius super terram.)

hōis nāq; callidus quos luce inficere ente-
scere p̄cipit coram mentes illicitis deſide-
rijs inflāmare cōtendit: vt plerūq; plus se
urgeri tēptationibus sentiant: q̄ tunc cum
lucis interne radios nō videbant. Unde et
israhelites postq̄ vocati sunt cōtra Moysen
de crescente labore cōqueruntur dicētes
Videat dñs ⁊ iudicet: qm̄ fecere fecistis odo-
rem nostrū coram p̄baraone ⁊ seruīs eius
⁊ p̄beuistis ei gladiū vt interficeret nos.
Volentibus quippe ex egypto descendere:
p̄barao paleas subtraherat: ⁊ tñ eiusdem
mensure opera regrebat: quasi ergo contra
legem mens sub murmurat: post cuius co-
gnitionē tēptationis stimulus acrioris por-
tat: ⁊ cum sibi labores crescere cōspicit i co-
qz aduersario displicet: quasi fecere se in o-
culis p̄baraois dolet: post lucem estus
segtur: qz post illuminationem diuini mune-
ris tēptationis certamen augetur. Recte vo-
ro etiam diuidi estus dī: qz nimirum nō sin-
galis oib⁹ sed q̄nsdam vicinis ac iuxta
positis virgīs fatigantur. Prius enim con-
spersionē vniuersalēq; antiquas aduersari-
us p̄cipit: tunc tēptationis laqueos op-
ponit. Alius nāq; letis: alius tristibus: ali-

us timidis: alius elatis morib⁹ existit. Quo
ergo occultus aduersarius facile capiat: vt
eius cōspersionib⁹ deceptiones parat. Quia
enim leticie voluntas iuxta ē: letis morib⁹
luxuriam p̄ponit: qz tristitia in iram facile
labitur: tristib⁹ poculum discordie porrigit.
Quia timidi supplicia formidant: pauen-
tibus terrores intemat. Et qz elatos extol-
landib⁹ p̄cipit: eos ad queq; voluerit blan-
dis fauorib⁹ trahit. Singulis igitur homi-
nibus virgīs puenientibus infidat. Nec
enim facile capitlaaret si aut luxuriosis p̄e-
mia: aut auarīs seozta p̄poneret: si voraces
de abstinentie gloria: aut abstinentes s̄ gu-
le imbecillitate pulsaret si mites per studiū
certaminis: aut iracūdos capere per fano-
rem formidinis quereretur. Quia ergo in tē-
ptationis ardore callide singulis infidians
binos morib⁹ laqueos abscondit: recte dici-
tur. Diuiditur estus sup̄ terram. Sed cum
premittitur: per quam viam spargitur lux:
statim subiungitur: Diuiditur estus super
terrā: nimirum per eandem viam per quā
lux spargitur: etiam diuidi estus indicatur.
Alia quippe atq; incōp̄rehensibilis sp̄ssan-
etiā cū luce sua nostras mentes irradiat
et tēptatores aduersarij dispensando mo-
dificat vt simul multe nō veniant vt ipse tā-
tāmmodo que ferri possunt: illustratam iam
a deo animā tangant: ⁊ eam tactus sui ar-
dore nos cruciant perfectōis incendio non
erurant: p̄bano attestante q̄ ait: Fidelis
astit de⁹ q non patietur vos tēptari supra
id quod potestis: sed faciet cum tēptatio-
ne et eritum vt positis sustinere. Hunc ergo
estus aliter diuidi callidus sup̄plātor: ali-
ter misericors cōditō: ille diuidit: vt per illū
estus iterinaret: iste vt cū tolerabile reddat.
Et qz cum tēptatione fatigamur: nō solum
iterno dei sp̄i instrumur: sed etiam exterio-
rib⁹ predicantib⁹ vbi adiuuamur: recte
post diuisionem estus subditur.

Capitulum. 15.

Q̄is dedit vehemētissimū
ambri carūq;. Si vero ve-
superius dīctū diuī est⁹
nomie: illa in indec regionib⁹
bus persecutio designatur:
qz ipsa p̄secutionis asper-
tas predicatoris sanctos superno munere
adiutos: a predicationis sue ministerio nul-

30. 34

21

Exo. 5.

8

2

1. Cor. 10.

D

21

D 3

lo timore cōpescunt: aperte subiggit: Quis
 edidit vehementissimum imbrē cursu: ac si vi
 ceret: nisi ego. **Imbrē** enī est: cursu vehe
 mentissimum imbrē dedisse: est inter ipsas p
 secutionis angustias: quatenus amentia cor
 da audientia plūne guttis infunderent et
 siccitatem p̄flicte uberius irrigarent: ut q̄
 nis contra eos sensite esset cādesceret: per
 eos tū vor gie non taceret. Hanc persecu
 tionis essum **Paulus** et tolerabat et irriga
 bat cum diceret: Laboro v̄s ad vincula
 quasi male operans sed verbum dei nō est
 allegatum. De hoc imbre, alias dī: **Imbrē**
 dabo nubibus ne pluant super eam ibidem.
 De hoc cursu imbris q̄ in electorū cordib⁹
 agitur: psalmista testatur dicens. Eleociter
 currit sermo eius. **Imbrē** q̄ ibi ē et cur
 sum nō habet: q̄ predicatio ad aures venit
 sed cessante interna gratia ad corda audi
 entium nō pertransit. De cuius predicatio
 nis verbis ppter electos dī. Et enim sagitte
 tue p̄transierunt: Sagitte q̄ppe dei p̄transe
 unt quando s̄ba predicatoris eius ab auri
 bus ad corda descendit. Quod q̄ solo di
 nino munere agitur imbrē cursu dñs se v̄
 disse testatur. Sed notandū video q̄ eun
 dem imbrē nō vehementē sed vehementis
 simū vocat. Imbrē vehementis est: vis ma
 gna. Imbrē v̄o vehementissim⁹: vis inen
 sa predicatoris. Vehemens nūq̄ imbrē erat
 cum predicatoris sancti credi gaudia eter
 na suadebant. Imbrē autē vehementissim⁹
 quando ppter spē admonēbant rē deseri:
 cūcta v̄sibilia ppter invisibilia p̄tēni: et pro
 pter audita gaudia p̄tēs penās cruciat⁹
 tolerari. Sed cū fide cognita scūctē estu
 p̄secutōis tot electi possessa reliq̄rūt: carna
 les affect⁹ obliuī sunt: et p̄ie gaudio sp̄s in
 cruciat⁹ mēbra posuerunt: qd aliud dñs
 fecit: nisi ēt vehementissimum imbrē cursu
 p̄buit: q̄ v̄s ad erecūda s̄sima p̄cepta per
 s̄ba corporis invisibilia cordis irrigant:
 ubi et apte subiungitur.

Capitulum 16.
 Et via sonantis tonitruū.)
 Quid enī per tonitruū nisi
 predicatio signis terroris ac
 cipi: Quem terrorē dñs p̄

ciplant humana corda quantantur. Aliq̄s
 s̄o in tonitruo ipse incarnatus dñs figura
 tur: q̄ ex antiquorū patrum p̄ueniente p̄p̄e
 tia ad noticiam nostrā quasi ex nubib⁹ p̄cu
 sione platus est. Qui iter nos v̄sibiliter ap
 p̄rens: ea que super nos erant terribiliter
 sonuit. Unde et ipsi sancti apostoli de eius
 gratia generati: doauerunt. i. filij tonitruū
 sunt vocati. Aliquando autē sicut dñs ē to
 nitruus ipsa eius predicatio accipitur: per
 quā supremorū iudiciorū terror auditur. S̄
 q̄ q̄libet predicator: s̄ba dare aurius po
 test: corda vero ap̄ire nō potest: et nisi p̄ in
 ternam gratiā solus omnipotens deus: predi
 cantium verbis ad corda audientia inuisi
 biliter adit⁹ p̄stet: incassū predicatio au
 re audientis percipitur: que p̄uenire ad in
 tima corde surdo p̄hibetur. Sed dñs viam
 sonantis tonitruū dare asserit: q̄ cū predica
 tionis verba tribuit per terrorē corda com
 pungit. Hāc viā **Paulus** predicator egre
 gius dum sup̄na mysteria terribiliter info
 naret: se a se habere nō posse cōspiciens: di
 scipulos amonebat dicens: Quantes simul
 et pro nobis ut deus aperiat nobis oīam
 s̄b̄ti: ad loquendū mysteriū xp̄i. Qui ergo
 loquebatur mysteria: sed in corde audientū
 am eisdem mysterijs a dño ap̄rire hostijs
 precabatur: habebat q̄dem iam tonitruū:
 sed dare ei desuper viā querebat. Hanc vi
 am nequaquā se **Ioannes** dare posse cogno
 uerat: q̄ dicebat: Nō necesse habetis ut ali
 qs doceat vos: sed v̄nctio eius docet vos v̄
 oībus. Hanc viam rursus **Paulus** q̄ da
 rer: intimabat dicens: Neq̄ q̄ plantat ē ali
 qd nēq̄ q̄ rigat: sed q̄ incrementū dat de⁹.
 Accepta igitur viā qd iste ibi ac tonitru
 us agat audiamus segat. (Et plueret su
 per terram absq̄ hōie in deserto: vbi nulla
 mortalium cōmoratur. Super terram absq̄
 homine in deserto placere est: verbis dei
 gentilitati predicare. Que dum nullum cul
 tū diuinitatis tenuit nullam in se speciem
 boni operis ostendit videlicet desertum su
 it: in qua q̄ legislator nō fuit: Et q̄ q̄ rōna
 biliter de⁹ querebat nō fuit: quasi hominū
 nullus fuit: et velut solis bestijs occupata:
 vacua a mortalibus erant. De hac deser
 ti terra alias dicitur: Posuit in deserto vi
 am. De hac predicatione gentilitati cōces
 sa: p̄s testatur dicens: Posuit signum in

Mat. 7.

2

Col. 4.

1. Jo. 2.

1. Cor. 3.

Ista. 43

Ps. 108.

deserto.

La pñtulum.

17.

Q tandum nō est: q postq
estis super terram diuisus
estis: cursum vehemenssum
timber accepit: vt in desio
plueret: q postq in iudea
asperitas persecutōis iboz
ruit: vt nō solum fidē mīne reciperet: s; et
eam eam glādis impugnaret: ad israel mis
sus quisq; predicator ad vocandas gentes
desertit. Unde sancti apostoli hebreis per
sequentibus quos deserunt dicunt: Elobis
oportebat pñm loqui verbum dei: sed qā
repellitis illud: 7 indignos vos iudicatis
eternē vite: ecce conuertimur ad gētes. Di
uiso igitur estu: deserta 7 absq; homine ter
ra cōpluitur: q; dispersa in iudee regionib;
persecutione fideliū derelicta: ondum et
quasi ab infusione rōnis aliena predicatio
nis guttis gentilitas irroratur. Que genti
litas qualis adhuc a predicatorib; sit inue
ta ostenditur cum subditur: ((Ut impleat
inimiam 7 desolatā.)) Quid vero complu
ta reddidit: monstratur: cū illico adiungitur
((Et produceret herbas virentes.)) Inimā
nāq; ondum gentilitas fuit: ad quam via
dei sibi non patuit. Redemptore qppe nō
suo veniente: sic accepit vocationem gratie
vt non in ea pñs fuerit via pphētie. De
solatā etiam recte vocata est: vel rōne vide
licet consilij: vel fructu boni operis destitu
ta. Dedit ergo dñs vehementissimo imbrī
cursum: 7 viam sonantis tonitru: vt in de
serto plueret 7 impleat inimiam 7 desolatā
7 pduceret herbas virentes. i. exteriori pze
dicatione: internam aspirationem contulit:
vt corda gentiliū arenitā vireficerent: clau
sa pateficerent: inania cōplerentur: infecun
da germinarent.

Capitulum. 18.

Scriptura enim sacra ali
quando herba vroz glorie
tpalis accipitur: aliqui refe
ctio dyaboli: aliqui sustenta
tio predicator: aliqui bonā
operatio: aliqui eterne vite
scia atq; doctrina. Alroz nāq; gloria tpa
lis accipitur sicut ppheta ait: Mane sicut

herba transeat: mane floreat 7 ptranseat.
Mane nāq; sicut herba florere atq; trāfire
est: in pspicitate hui; seculi tpalis glorie de
cus velociter arefcere. Verba refectio dy
aboli accipitur: sicut de illo a dño dicit: Du
ic montes herbas ferunt. Sic si diceret: Sa
perbi ac tamidi dñ se illicitis cogitatio
nibus atq; acriōib; offerunt: suis illum inig
tantibus pascunt: herba sustentatio pñcan
tiam demonstratur: cū dicitur: ((Produ
cit in montibus fenu: 7 herbas feruntū ho
minū.)) In montib; qppe fenu 7 feruntū
hominū herba producat: cū sublimis hu
ius seculi ad fidei cognitionem vocat: san
ctis predicatoribus i butis vite itūcere trā
sitoria alimenta largiūt: herba bonā op
eratio ponitur: sicut scriptū est: Germiet ter
ra herbam virentem. Quod licet in condi
tione mundi ita hyssocice factū teneamus:
terram tamē ecclesiam figurasse nō inco
nuenienter accipimus: que in eo germinant
herbam virentem: in quo ad verbum des
fecit da misericordie opa protulit. Verbam
aliquando scientiam atq; doctrinā eterne
viriditatis accipimus: sicut p dīcremā dī
citur: Qnagi steterunt in rapib; itaxerūt
ventos quasi dracones: defecerunt oculi co
rum q; non erat herba. Quo dicto supba
ac nequissima iudeorum 7 persecutio prophe
tata. Ipsi qppe onagri pro mētis elatione:
ipsi dracones pro virulenta cogitatioe vo
cati sunt. Qui steterunt in rapib;: q; nō in
deo: sed in summis potestatib; hui; mundi
psiti sunt dicētes: Regē non habemus nisi
cesarem. Traxerunt ventos quasi dracones
q; spū elationis inflati: superbia maliciofa
tumuerant. Defecerunt oculi eoz: q; scilicet
pes eorum ab eo quo intendebat eoz
ruit. Qui temporalia diligē: pñsolarī
eterna negligit: et terrena ideo quia deo p
posuit amittit. Defecerunt enim: Si dimitti
mus eum sic: omnes credent in eum: 7 veni
ent Romani 7 tollent nostrum locum 7 gē
tem. Tūmuerant ne locum non occiso domū
no perderent: 7 tamen occiso perdidērunt.
Sed cur ista miseri eueniant subdit: Qz
non erat herba. id est. quia eorum cordibus
defuit eternitatis scientia: 7 nullo cos refe
cit pabulo viriditatis: interne doctrine. 4
Voc igitur loco quid aliud virentes her
bas. nisi sancte doctrine scientiam. vel con

Ps. 89

Job. 40.

Ps. 146

3

Eccl. 4

L
dic. 14

Jo. 10.

3

Jo. 11.

gras opationes accipimus: Deserta igitur terra compluitur: ut ab ea virentes herbe producantur: quia domini sancte predicationis umbrę gentilitas percepit: et vite opera: et doctrine verba germinant. Ista viriditas voce prophetica deserte terre pollicetur: cum dicitur. In cubilibus in quibus prius dracones habitabant: oritur viroz calamitas et linci. Quid enim per calamitatem nisi predicationes: Quid per lincem qui iuxta aquę humorem semper nascitur: nisi pusilli ac teneri auditores sacri eloquii designantur. In draconum ergo cubilibus viroz calamitas et linci oritur: quia in eis populi quos antiqui hostis malicia possidebat: et doctorum scientia: et auditorum obedientia coaceruatur.

Capitulum.

19.

Ecce tamē que generaliter de gentilitate dicta sunt: si solemus aspicimus: intra sanctę ecclesię agi in singulis videmus. Sunt enim plerique ad verba dei valde insensibiles: fidei quidem noie consenti: sibi vite auribus audire: sed ea transire ad interna cordis minime permittunt. Vnde quod aliud quam deserta terra sunt: Que scilicet terra hominem non habet: quia eorum mens sensui rationis caret. Et nullus mortalium in hac terra commoratur: quia etsi quando in eorum conscientia rationabilium sensuum cogitationes veniunt: non persistant. Præterea enim desideria in eorum cordibus sedes inveniunt: recta vero si quando venerint: ac si impellantur decurrunt. Sed cum misericors deus imbrum suo cursum et sonanti tonitruo viam dare dignatur: compuncti per internarum gratiarum verbis vite aures cordis aperiunt. Et impletur terra in ista: quia dum prebet auditum verbo: cumulat mysterio. Et producit herbas virentes: quia per gratiam compunctiones infusa: predicationis verba non solum libenter recipiunt: sed etiam ubertim reddunt: ut quod audire non poterat: iam loqui inciperet: et que non audiendo etiam intrinsecus aruerat: iam loquendo que sancta sunt viriditate sua quolibet esurientes pascat. Unde bene per prophetam dicit. Emitte spiritum tuum et creabuntur: et renouabis faciem terre. Sic enim sic facies terre virtute renouationis imitatur: dum sicca dudum mens

gratia veniente compluitur: et post ariditatem pulchram quasi productis herbis scientie viriditate vestitur. Que conditoris nostri gratia adhuc nobis altius commendatur cum subditur.

Capitulum.

20.

Quis est pluvie pater: vel quod genuit stillas rosis? Nec si diceret: nisi ego. Qui sicca terram humani cordis guttis scientie gratuito aspergit. De hac enim pluvia alias dicitur. Pluviam voluntaria segregabis deus hereditati tue. Voluntarie quippe pluviam hereditati sue deus segregat: quia non tam nobis pro nostris meritis: sed pro sue munere benignitatis prestat. Et ideo hoc loco pater pluvie dicitur: quia supernis nobis predicationis non de nostro merito: sed de eius gratia generatur. Stille enim rosis ipsi sancti et predicatorum sunt: qui arida peccatorum nostri inter mala vite presentis quasi inter tenebras sicce noctis arentia gratia superno largitis infundunt. De his stillis cotinua in decem dicit. Propterea prohibere sunt stille pluviarum: et serotinus umber non fuit. Ipse prope stille rosis sancti: que stille pluviarum. Qui enim dispensationem aliquam predicationem temperant: quasi rorem tenerum aspergunt. Qui vero ea que de supernis sentiunt: virtute qua prenalit loquuntur: quasi ubertim manentem pluviam fundant. Rorem aspergebat Daniel: cum corinthiis diceret. Non enim indicant scire me aliquam inter vos: nisi si Christum Jesum: et hanc crucifixum. Et rursum pluviam manabat dicens. Os nostrum pater ad vos o corinthi: cor nostrum dilatatum est. Hinc est quod Moyses qui et valida fortibus: et terna infirmis diciturum se nonerat dicebat. Expectetur sicut pluvia eloquium meum: et descendant sicut ros verba mea. Sed ecce audimus quo munere gentilitas vocatur: audiamus nunc qua distributione indea repellitur. Videmus quomodo deserta excolat: arentia infundat: audiamus nunc quod ea que quasi videntur iterum proiciat. Nec enim sic colligit electos suos ut non etiam indicet reprobos: nec sic quibusdam culpas relaxat: ut non et in quibusdam feriat. Scriptum prope est. Misericordia enim est ira ab illo. Unde hic quoque possit

21

ps. 67

22

dicit. 71

1. Cor. 2.

2. Cor. 9.

Deut. 32

C

Eccl. 5.

tot bona gratis intulit: etiam ire sue iudicia non abscondit. Nam sequitur.

Capitulum.

21.

E cuius utero egressa ē glacies: et gelu de celo quis genuit? Quid enim aliud in gelu vel glacie: nisi frigida et p̄fidia corporis constricta accipimus corda indeorum:

qui quondam p̄ acceptionē legis: per custodiam mandatorum: per ministeria sacrificij: p̄ mysterium prophetie: sic intra sinum gratie: quasi intra uterum creatoris habebantur. Sed q̄ veniente dño cōstricti frigore perfidie: seruoem fidei et charitatis amiserunt: a secreto gratie sinu proiecti: quasi glacies de utero creatoris egressi sunt. ((Et gelu de celo quis genuit?)) Quid h̄ aliud celum: nisi si sublimis debet intelligi vira sanctorum: cui celo dicitur. Attende celū et loquar. Nō enim insensibilis: sed rōnabilis creature loquebatur. De hoc celo dñs ait. Celum mihi sedes est. De qua sede alias scriptū est. Unima iusti: sedes sapientie est. Quia ergo sapientia cū deus: si sedes dei celum ē et anima iusti sedes est sapientie: celum est vtriusq̄ anima iusti. Celus fuit Abrahā: celus Isaac celum Jacob. Sed qui persecutores domini pontifices indeorum perfidie torpore frigidi: de illorum patrum progenie peccaverunt: quasi de celo gelu egressi: quia de sublimi ple sanctorum processit: frigida plebs infidelium. Cum enim de Abrahāz matris est Lapphas: quid aliud nisi gelu de celo processit. Quod tamen gela iccirco dñs genuisse se dicit: quia iudeos quos naturaliter ipse bonos condidit: iusto iudicio per eorum maliciam frigidos a se exire permisit. Dñs enim auctor ē nascere: nō culpe. Hemit ergo creando naturaliter: quos iniquos permisit vivere tolerando patienter. Et q̄ illa quondā tenera ac fidei penetrabilia corda indeorum: in p̄fidie postmodum obstinatione durata sunt: recte sabimur. ((In similitudinem lapidis: aque durantur.)) Aquas enim populos accipi tam sepius edocuisse me memini. Lapides s̄o p̄e ipsa duricia aliqui gentiles populi designantur. Ip̄i ap̄pe lapides conuerunt. Et de his per prophetā dictū est. Si miles illis fiant: qui faciunt ear: oēs q̄ cōfident in eis. Uñ Joānes iudeos aspiciens:

se de scemate generationis extollere et gētilēs p̄uidens ad abraā plen fidei cognitōe transire ait. Ne vultis dicere intra vos patrem habemus Abrahā. Dico enī vobis: quia potens est deus de lapidib⁹ istis suscitare filios abraā: lapides vñ s̄ duros perfidia gentiles vocans. Vñ ergo p̄mūz in dea deo credidit: gentilitate omni in perfidia sue obstinatione remanēte: postmodum s̄o ad fidem gentiliū corda mollita sunt: et indeorum infidēlitas obdurata: bene dictum est. In similitudine lapidis aque duratur. Ne si diceret. Illa mollia ac penetrabilia fidei corda indeorum: in insensibilitatem vertuntur gentiū. Cum enim misericors deus gētilēs traxit: iratus iudeam repulit. Aliq̄s est v̄ficat vñdum ad p̄cipiendā fidem gentilitas fuerat obdurata: ita postmodum ad fidem gentilitate suscepta: iudee populus p̄fidie torpore duraresceret. Uñ Paulus apostolus eisdem gentibus dicit. Sicut aliquādo vos nō credidistis deo: nunc autē misericordiam cōsecristis: p̄pter illorū incredulitatem: ita et isti nō crediderūt in vestra misericordia: vt et ip̄i misericordiam cōsequantur. Conclūsit enim deus oīa in incredulitate: vt oīum miseret: quā sciam suam p̄mā q̄de de vocatione indeorum: et repulsionē gentiū: postmodū s̄o de vocatione gentiū et repulsionē indeorum subtiliter pensans: seque occulta dei iudicia cōprehendere nō posse: exclaimando subiunxit. O altitudo diuiniarū sapientie et scientie dei: q̄ incomprehensibilia sunt iudicia eius: et inuestigabiles vię eius. Uñ hic quoq̄ cū de indeorum p̄fidia dñs diceret similitudinem lapidis aque durant: vt de repulsionē eorum occulta esse sua iudicia demonstraret: apte subdit. Ca. 22.

In species abyssi cōstrigat q̄ suspicito quodā ignorante nostre velamine in cōprehensibilitatem diuini indicij humane mentis oculus nullatenus penetrat. Scrip̄tūz quippe ē. Iudicia tua abyssi multa. Nemo ergo p̄surtari appetat. Cur cū ali⁹ repulit alius eligat: vel cur ali⁹ eligat alius repellat: q̄ species abyssi cōstrigatur. Et attestatē Paulo. Inscrutabilia sunt iudicia ei⁹ et inuestigabiles vię ei⁹. Per hoc s̄o q̄ dictum ē de cuius utero egressa ē glacies et

Mar. 3.

Ro. 11.

Abi. 5.

Ro. 5.

Ro. 4.

21

Deut. 32.

Esa. 66.

Prou. 14.

23

Ps. 115.

gelu de celo quis genuit: etiam sathan i ge-
lu i glacie nil obstat intelligi. Ipse quippe qui
de dei vtero glacies peccat: quia a calore se-
cretorum eius malicie torporis frigidus magi-
ster iniquitatis eruitur. Ipse gelu de celo e-
git: quia costricturus cor: da reproborum
a summis cadere e ad ima permissus. Qui
bene in celestibus conditus: in culpe frigo-
re mentes sequacium quasi gelu dum ceci-
dit astrinxit. Qui ad terram veniens: quid
in hominibus egerit expletur cum subdit.
(In lapidis similitudine: aque durant.)
Per aquas namque populi per lapidem vero
cuiusdam sathane duricia designat. Illo igitur
ad ima veniente in similitudinem lapidis
aque durate sunt: quia eius maliciam imi-
tantes homines: mollia viscera charitatis ami-
serunt. Eius fraudulentis consilia quia sedu-
ctis hominibus deprehendi non possunt: recte
subiungitur. Et superficies abyssi costringi-
tur. Aliud quippe eius intrinsecus latet: atque
aliud extrinsecus ostendit. Transfiguratur eni-
se velut angelus lucis: et callida deceptionis
arte plerisque proponit laudabilia: ut ad illuci-
ta pertrahat. Abyssi ergo superficies costringi-
gitur: quia dum quasi bona personationis eius spe-
cies velut solida desuper glacies ostendit i
profundo latens eius malicia non videtur.
Tunc tamen hec intelligere et aliter possi-
mus: si moraliter exquiramus.

Capitalium.

Mentes namque hominum: oipo-
tens deus dum in suo timo-
re format: quasi percipit: eas-
que ad aptas virtutes dum
pnebit gignit: sed si de ac-
ceptis virtutibus extollant
relinquit. Et sepe quosdam cognominum malo-
rum suorum consideratione compugni: diuini
terroris pavore fernesere: et per pavoris
eroridia usque ad virtutum summa pervenire:
sed dum de eisdem virtutibus quas acci-
piunt extollant: inanis glorie laqueo astris-
ti ad antiquum torporis redeunt. Recte
ergo cum tales diis proferat: dicit. De cuius
vtero egressa est glacies. Quasi enim de dei
vtero glacies egreditur: quasi hi qui iam itus
incaluerant ex virtutum dono frigescent: et
inde exteriorum gloria torpentes appetit:
vnde ad interna diligenda ardentius fla-
gore debuerunt: ubi iste signis ille scientia:

iste prophetia ille magnis operibus pollet: atque
per hec dona placere hominibus appetit: ut
quod prius intus caluerat: exteriori laudem
diligens in torpore vertit. Quasi ergo gla-
cies dei de vtero egreditur: dum post dono-
rum beneficia a visceribus pietatis superne
separatur. An non sunt glacies quae in virtu-
tibus quas accipiunt laudes ab hominibus
querunt: et tamen veniente iudice dona sua
ad eius memoriam renovantes vicat. Hinc
dicit: nonne in noie tuo prophetamini: et in no-
mine tuo demonia eiecimus: et in tuo noie
virtutes multas fecimus. Sed quod hanc
glacem diis proferat offendit dicens. Nescio
vos unde sitis: discedite a me omnes
operarii iniquitatis. Hanc glacem nunc in
vtero domus portat: quia intra suum eccle-
sie tolerat. Sed tunc aperte efficit: cum tales
a secretis celestibus per extremam et publicam
iudicium repellit. Vis itaque verbis quod ap-
te agit: nisi ve beatus Job de summis suis
virtutibus humiliterne in hoc quod bene uti-
uendo caluerat supbiendo frigescat: et a di-
vinitatis vtero repulsus creat: si intra finis
sui cordis se tumidus extollat.

Capitalium.

Et iusto iudicio supbas
mentes ad culpam egredi
ex accepta fronte punit: re-
cte adhuc subiungit. (Et
gelu de celo quis genuit.)
Plerisque enim sacri eloquii
sciam prestat: sed dum de eadem scientia is
qui accipit extollitur: ira descripti iudicis in
ipso sacro eloquio cecatur: ut exteriores sa-
vores per illam sequens: eius iam interna
non videat: et qui intus manes calere pote-
rat: creundo frigescat: duratusque in ima cor-
ruat: qui de cognitione dei prius tractabi-
lis in summis liquidus stabat. In sacri elo-
quii celum non est: quod diem nobis intelli-
gentie aperies: sole nos iusticie illustrat: quod
dum nos vite presentis non continet: stellas
vobis mandatorum fulget. Sed quia oportet
esse hereses: ut probati manifesti fiant: cum
intellectu sano mens superba repellit: vitio-
ne districti iudicis gelu de celo generat: ut
cum ipsa scriptura sacra in electorum cordi-
bus caleat: eos qui se superbe scire appetunt
a se frigidus emittat. Hi quippe et errant:
ubi corrigere errata debuerant: et dum a su-

Mat. 7.

Ubi.

24.

23.

23

1

Eco. 4.

E

perma intelligentia resplendentis eloquiū et obdurati ipsi et seducturi ceteros corrumpunt ad ima venientes ut gelu et alios astringat. Senectus tamen diis hoc gelu gignere ppheticum quo prauorum mentes ipse ad culpam formet: sed quo a culpa non liberet sicut scriptum est. Ego obdurabo eorum pharaonis. Quia qd misericorditer emollire noluit: profecto districte se obdurare nunciavit. Quia sicut cum inchoata diuini timoris virtus amittitur: propter humanas laudes virtutis imago retinetur: recte subiungitur. ((In similitudinem lapidis aque durant: et superficies abyssi costringitur.)) Et que enim per glaciem in superficie durecant sicut fluit de in intimis remanent. Et quid per aquas nisi fluxa accipimus corda reproborum.

Qui cum ex proposito virtutem deserunt: fortes se in bonis per hypocrisis ostendunt: dumq; in intimis suis ad vicia desiliunt: et fortes se sanctorum ac fortium imitatores fingunt aque in similitudinem lapidis durancur: et superficies abyssi costringitur: quod per superduetam sanctitatis speciem fluxa ac instabilis eorum conscientia hominibus tegitur. Nam cum subiectis intrinsecus turpes sint: ante alienos tamē oculos quadam viuendi venustate vestiantur. Sed ne quis huiusmodi in bonam intelligi partem velle debemus scientia sic querentibus astruere: dummodo minime iudicemus: que pseruanda fuerant neglexisse. Superiori enim sensu dicitur. Quis est pluuie pater: vel quis genuit stillas rore: statimq; additur. De cuius vtero egressa est glacies et gelu de celo quis genuit? Si ergo dictis precedentibus sequens sententia non dispari sensu coniungitur profecto et in bona parte nobis eius intelligentia sine obstaculo difficultatis aperit.

Capitulum.

25.

Erra enim cum compluitur lacta in eaz; femina forius ligantur. Sed rursus illam pluuia immoderatus irrigat: in culmo pinguedinem frumenti virtutēq; nuat. Summo lactatum semen post plantam gelu premitur: quo foras citius apparere repellitur: eo intus secundius radicitur: et quo vetatur progredi: cogitur multiplicari: quia cum ab imitatio optu restringitur: ex

conceptionis sue tarditate laxatum ad fructum vberius impletur. Quid est ergo? Dominus prius quidem patrem se pluuie insinat: postmodum vero de suo egredi vtero glaciem narrat: sed gelu gignere de celo pronunciat. Nisi quod miro modo nostris pectoris terram ad suscipienda verbi semina: et prius per occulte gratie pluuiam infundit: et postmodum ne in conceptis virtutibus immoderatus profuat disciplina inteme dispensationis premit: ut quā acceptę gratie pluuia irrigat: etiam discipline rigor astringat: ne si aut anteq; debet aut plus q; necesse est conceptas virtutes proferat fruges in herbam vertat. Pleriq; enim ab inchoantibus opus donum dum priusquam oportet ostenditur: a grano perfectionis inaniatur: et plerumq; virtutes dum plus q; necesse est exuberant: exolant. Unde et electorum suorum dominus vel ante tempus desideria renuit: vel rursus in tempore vltra mensuram profectus premit: ne si aut anteq; debent: aut plus q; debent proficiant: per profectus sui magnitudinem in electionis defectu cadant. Nam cum cor post peccata compungitur: terra que aruerat infusione pluuie rigatur: et cum relictis iniquitatibus bona crequi opa proponit: quā si post infusionem semen accipit. Et pleriq; cum desideria sancta coeipiunt: in summis idem exerceri virtutibus inardescunt: ut non solum culpa operationem non inquinat: sed nec cogitationem pulset: et adhuc quidem in corpore positi sunt: sed nil iam perpeti de comunione presentis vite volunt imitari per intentionem internam mentis stabilitatem appetant: sed interuentibus temptationibus reuerberantur: ut videlicet dum infirmitatis sue meminerint et elati de virtutibus quas accipiunt non sint. Quod dum mira discipline repressio agit: quid aliud q; superinfusam terram gelu de celo generatur? Quid aliud q; de dei vtero glacies producit: quando de interno secreto dispensatio egreditur: et voluntates nostre etiam in bonis desideris frenantur? Videmus: Paulus infusa vide licet terra: quanta discipline glacie prematur: dum ait. Nolle adiacet mihi: perficere autem bonum non inuenio. Qui enim velle habere se asserit: iam per infu-

nem gratie que in se lateant semina offendit. Sed dum perficere bonū nō inuenit: pfecto indicat quanta illum dispensationis superne glacies premat. In ista glacies corum corda non presserat: quibus dicebat: ut nō quēcūq; uultis illa faciatis. Ne si apte diceret: D eculra cordis uestri semina iā p dire in frugem querunt: sed superni moderaminis gela premuntur: ut tanto post fecundius exeat: quanto diutius indicij prementia pōdera patientibus portant.

Capitulum. 26.

Let q; plerūq; humana cor da qm erumpe ad virtutes quas appetunt nō valent: corpso quo ab interioris sue perfectōe recludunt: tēptationum stimulis fatigantur: sed tamen easdem tēptationes cogitationi cōprimunt: scq; per exercitatiois usum in quodam viuendi rigore cōponunt bene subditur: ((In similitudinem lapidis aque durant: q; et si fluxe cogitatioes interioris laceffunt: nequaquā tamē usq; ad plenissimū prauū operis trahunt. Sed mēs sub in oltra bene viuendi cōsuetudine: quasi sub quadam duricia exterioris abscondit: quicquid intus ex tēptationis palliatione mollescit. Unde et bene subiungitur: ((Et superficies abyssi pstringitur: q; praua cogitatio et si usq; ad suggestionē venit: usq; ad consensum nō p̄silit: q; fluctuantes motus animi superductus rigor sancte deliberatiois premit. Potest etia; in gelu vel glacie presentis vite aduersitas designari: que dū sub asperitate sua sanctos cōprimat: ualentiores reddat. Sum enim nos omnipotens deus resisteris exerceri p̄mittit: atq; ad melioris vite statum iternamente tristitia puebit: mihi cōsilio super futuram frugē gelu et glaciem gignit: ut electi quāq; in hac vita tanq; in hyeme aduersa ventorū et frigoris toleret: et uelut in aestiua serenitate postmodū fructus quos hic cōcepit demōstret. Alii et sponfi uoce unicuiq; anime post huius mundi turbines: ad illa eternitatis amena ppanti dicitur: Surge propria amica mea: fo:uosa mea et ueni: iā enim hyems transiit: liber abijt et recessit. Et q; si sola nobis assint. psp̄ra solamur: ad uirtutem hō melius p aduersa solidamur: recte subiungitur.

Capitulum.

27.

N similitudine lapidis aqua duratur.)) Dicitur. n. que p prosa mollior fluxerat: p̄stricte aduersitatis dure: scit: et ad similitudine lapidis aqua pducitur. quando infirmus q; p accepta desuper tolerantiam passionem sui redeptoris imitat. In similitudine appē lapidis aqua durauerat: cū ille prius impatiens p̄secuto: postmodū Paulus dicebat. Impleo ea q; desunt passioni xp̄i in carne mea. Et q; cū deprimuntur aduersis solertius se intra dona custodiunt: recte additur. ((Et superficies abyssi pstringit.)) Solet enī leticia archana mentis apire atq; ap̄iēdo amittere: aduersa uero cū nos exteriori deprimunt interioris cantores reddunt. Post gelu itaq; vel glaciem superficies abyssi pstringitur: q; mens nostra ad p̄seruanda pfunda dona que accepere ipsi aduersitatis manitur. Abyssi enī sui superficiem Isaias p̄strinxerat: cū dicebat Secretū meū mihi: secretū meū mihi. Alibi si sui superficiē Paulus p̄strinxerat: q; tot plenis ac aduersitatis infundans: sub preteritu cuiusdā de semetipso loquitur dicens: Audiuist archana p̄ba: que nō licet homini loq. Et rursum. P̄arco autē ne q; me extimer supra id q; uidet: me: aut audiat aliqd ex me. Qui igitur foris aduersa toleras ne fortasse i landib; desineret: archana sua apire metuebat: qd aliud q; secretorū suorū abyssum p cōstricam superficiē presserat. Sequitur. ((Nunq; cōiungere ualebis micantes stellas p̄yades: aut gyrum arcuati poteris dissipare:)) P̄yades stelle apte a plura. i. a pluralitate uocantur sunt. Ita autē uicine sibi et diasse sunt condite: ut et similes sint: et tamē coniungi nequaquā possunt: quatenus uicinitate quadam cōiungere sint: sed tactu disiuncte. Aleturus hō ita nocturna tempora illustrat: ut celi are positus per diuersa se p̄stat: nec tamē occidat. Itaq; enī extra se currens uoluitur: sed in loco situs: in cunctis mundi partibus nequaquā casurus inclinatur. Quid ergo est q; homo extra terra factus atq; in terra positus de celesti amministrazione discutitur: quia p̄yades coniungere nō ualet: quas uicinas sibi met: ipsis conditas et pene coniunctas uidet:

Coll. 1.

Isa. 24.

2. Cor. 11.
2. Cor. 12

q: arcum gyrum dissipare non potest: que
tamen cernere ipsa sua vertigine pene dissi-
patum potest. An vt in istis ministerijs au-
ctoris potentiam pensans infirmitatis sue
meminit: et cum quem adhuc in maiestate
sua videre non poterat: qd sit inestimabilis
in ipsa ministeriorum celestium gubernatio-
ne perpendat. Sed cur ista loquimur qd simu-
lo rōnis vrgemur vt h̄ sba mysticis sensi-
bus grauida cognoscamus.

Capitulum.

28.

Quid enim micantes pnyades
que 7 septem sunt: aliud qd
sanctos oēs descendunt qui
inter p̄sentis vite tenebras
septiformis spiritalis gratie
nos lumine illustrant: q ab

ipsa mundi origine vsq ad eius terminum
diuersis temporibus ad pphelanduz missi
iuxta aliquid sibi coniuncti sunt: et iuxta ali-
quid disuncti. Stelle enim pnyades sicut su-
pra dictum est: vicinitate sibi cōiuncte sunt
tamen disuncte. Simul quidem sitae sunt: et
tamen lacis sue micant radios fundunt.
Ita omnes sancti alij atq alij ad predi-
candum temporibus apparentes: et disun-
cti sunt per visionem sue imaginis: et cōiun-
cti per intentionem mentis. Simul micanti
q: vnum predicant. Sed nō semetipsos tā-
gunt: q: in diuersis temporibus patiuntur.
Quā diuersis temporibus Abel Isaias et
Ioānes apparuerūt. Huius qdem fuerunt
tempore: sed non predicatione. Nam Abel
redemptoris nostri passionē significans agnū
in sacrificio obtulit: de cuius passione Isa-
ias ait. Sicut agnus coram tondente se ob-
mutescet: et nō aperiet os suū. De quo Io-
annes quoq ait. Ecce agnus dei: ecce qui
tollit peccata mundi. Ecce diuisi qdē: tem-
poribus missi: tamen concorditer de redē-
ptoris nostri innocentia sentientes eundem
agnum Ioannes ostendēdo: Isaias preui-
dendo: Abel offerendo locutus est: et quem
Ioannes in ostensione: quem Isaias in lo-
catione: hunc Abel significando in manib⁹
tenuit. Q: igitur quomodo pnyades stelle s
humanitate redemptoris sibi cōiunctant dī-
uinitus: nunc quō in ostendenda vnitatē tri-
nitatis cōcorditer luceant demonstrē. Bi-
ueris qppe tēporibus huius mōdo David:
Isaias et Paulus apparuit: sed tamē nul-

lus eorum alteri diuersam sensit: q: et si se-
metipsos nō nouerant facie: vni tū vidice-
rant ex diuina cognitione. David qppe vt
ancorem oim deū in trinitate ostendēte
dixit: Benedicat nos deus deus noster: be-
nedicat nos deus. Ale ne tertio deum nomi-
nans: tres deos diuise putaretur: ilico vni-
tatem eiusdem trinitatis in sinu addidit.
Et metaant eam oēs fines terre. Qui enim
non eos: sed eum subdidit: vni tria que di-
rerat intinuit. Isaias quoq eum laudem
de vnitatē trinitatis aperiret: seraphim vo-
ces exprimens ait. Sanctus sanctus sanctus
at ne tertio sanctum nominans vnitatē di-
uine substantie cindere videretur adiunxit.
Hīs deus sabaoth. Qui ergo non vni dī
sed vni deus addidit: vni existere qd ter-
tio sanctum vocauerat indicant. Paulus
quoq vt opationem sancte trinitatis osten-
deret ait. Ex ipso: et per ipm: et in ipso sunt
omnia: atq vt vnitatem eiusdem trinitatis
intinuit: p̄m addidit. Ip̄i gloria in se-
cula seculorum amen. Qui igitur non ip̄i
sed ip̄i subdidit: vnum naturaliter tria sū
personas inuoluit: quod superius tertio id
ipsū dixit. Quasi ergo et vno in loco pny-
ades sitae sunt: quia de deo cōcorditer senti-
unt et tamen semetipsas nō tangunt: quia
sicut dictum est: per huius mūdi tempora di-
ueris patiuntur. Quod bñ ac b: eūter Eze-
chiel ppheta describit: q cum diuersi gene-
ris aialia videre se diceret: adiunxit: Inne-
ceq erant p̄ne eorum alterius ad alterū
Isidore qppe aialium alteri ad alterū iūte
sunt: q: et si dissimilia sunt que agunt: vno
tū eodēq sensu sibi sanctorum voces virtu-
tesq sociantur: et huius alius rōnabilliter cū-
cta agendo sit homotaxis in passionib⁹
et aduersa mundi nō timendo sit leo: ali⁹
per abstinentiam semetipsum viuam hostiā
offerēdo sit vitulus: alius se in alta rapiti-
do cōtemplationis volatu sit aquila: p̄m se
tamen dum volant tangūt q: et confessione
votum et virtutum sibi vnanimitate iungū-
tur. Quod q: solius diuine virtutis est: et
disiunctis temporibus missos in fidei predi-
catione coniungere: et dissimilibus virtuti-
bus preditos fulgore intentionis vnire: re-
cte dicunt: ((Nunquid coniungere valebis
micantes stellas pnyades.)) Ac si dicat vt
ego: qui vnius omnia implico: atq vnitatis

Ps. 66.

Abi. 5.

Isa. 4.

Ro. 4.

B

Ezech. 1.

Gen. 4.

Esa. 53.

Jo. 1.

C

sensu electorum mentes implendo coniungo. In arcuro autem qui per gyrum suum nocturna spacia non occasurus illustratine quacumque particularum edita vita sanctorum sed tota simul ecclesia designatur: que satisfactiones quidem patitur: nec tamen ad deflectionem proprii status inclinatur: gyrum laborum tolerat: sed ad occasum cum temporibus non festinat. Arcus enim ad una poli arcus: cuius nocturno tempore ducitur: sed dum ipse voluitur non finitur. Quia nimirum dum sancta ecclesia innumeris tribulationibus quatitur: presentis vite umbra terminatur: eamque stante non preterit: quia illa in sua incolumitate perdurante mortalitatis huius vite percurrit

Capitulum.

29.

Et in arcuro quod consideratus possimus intueri. In septem quippe stellis voluitur: et modo quidem tres ad summa eleuat: atque ad una quattuor inclinatur.

modo quattuor superius erigit: tres inferius premit. Sancta quoque ecclesia cum modo infidelibus trinitatis noticiam: modo autem fidelibus virtutes quattuor, scilicet prudentiam: fortitudinem: temperantiam: iustitiam predicat: quasi rotam predicationis status qui sui speciem quodammodo imitat. Nam cum quibusdam de operibus suis gloriantibus confidentiam proprii laboris euacuat et fidem trinitatis exaltat: quod aliud facit nisi tres stellae arcus eleuat. Et dum quosdam bona opera non habentes de sola fide presumere prohibet: sed operari cunctis que precepta sunt iubet: quid aliud arcus facit: nisi quattuor stellas erigit: tres deponit. Videamus quomodo tres eleuat: quattuor deponat. Ecce per Paulum contra fidem de opere superbientibus dicitur: Si Abraham ex operibus iustificatus est: habet gloriam sed non apud deum. Quid enim scriptura dicit: et reddidit Abraham deo et reputatum est illi ad iustitiam. Videamus quomodo quattuor eleuat: tres deponat. Ecce per Jacobum de fide sine opere superbientibus dicitur: Sicut corpus sine spiritu mortuum est: ita fides sine operibus mortua est. Arcus itaque voluitur: quia sacra ecclesia contra aduersum suorum mentes in diverso latere pre-

dicatōnis arte versatur. Arcus voluitur: quia hec in noctis huius tribulationibus rotatur. Sed hunc arcum gyrum quando dominus dissipat: quia labores ecclesie ad regem permutat. Tunc et pyades plenius inigit cum gyrum arcus destruat: quia tunc nimirum sancti omnes etiam visionis sibi specie copulantur: quando in fine mundi sancta ecclesia ab his quos nunc sustinet laboribus soluitur. Dicit ergo: Nunc quid contingere valebis micantes stellas pyades: aut gyrum arcus potes dissipare. Subaudis ut ego: quia tunc sanctorum vitam etiam per speciem unio: cum gyrum vniuersalis ecclesie corporaliter soluo. Et quis dominus fortius diuine hoc esse virtutis ignorat? Sed ut cognoscat homo quod ipse sit: memoretur assidue quod solus deus possit. Habemus ad huc quod stellas pyades arcus arcuro aliud sentiamus. Pyades apparet ab oriente: arcus vero ex parte aglonis surgit. Quocumque autem se per gyrum suum arcus vertit: pyades ostendit: cum lux dei iam vicina efficitur: stellarum eius ordo distenditur. Potest igitur per arcum et a plaga frigoris nasci lex: per pyades vero que ab oriente surgunt testamenti noui gratia designari. Quasi enim ab aglone lex venerat: que tanta subditos rigiditatis asperitatem terrebatur. Nam dum pro culpis suis alios precipere et lapidibus obrui: alios gladij morte mactari: plaga torpens et velut a sole charitatis aliena preceptorum suorum semina plus premebat et frigore: quam ex calore nutrebat. Lulus oppressionis pondus. Petrus horruerat: cum dicebat: Quid temptatis deum imponere iugum super ceruicem discipulorum: quod neque patres nostri neque nos portare potuimus. Nec mirum quod per arcum et septem stellas testamentum vetus exprimitur: quia et in ueneratione legis dies septimus erit: venerabilis et per hebdomadam integram constituti sacrificij vota tendebantur. Pyades vero que ipse quoque sicut superius diximus septem sunt: testamentum nouum gratiam tanto apertius indicant: quanto cuncti liquidum cernimus quod per illam fideles suos spiritus sanctus septisimo mane lumine illustrat. Quare igitur se arcus vertit: pyades ostendit: quia per omne quod testamentum vetus loquitur testamentum nouum

Hebr. ii.

Hebr. 17.
et Ro. 4.

Jacobi.

Act. 15.

ni opera nunciāntur. Sub tertio enim litte-
re: regit mysterium prophetie. Et quasi icli-
nar se avertitur: et demonstrat: quia dum ad
spiritualem intellectum spectatur: significata
per illud lux gratie septiformis apitur. Et
propinquant diei luce: stellarum eius ordo
distenditur: quod postquam per sanctissimam nobis
veritas innotuit ab obsequijs carnalibus litte-
re precepta laxavit.

Capitulum. 30.

Edemptor autem noster i car-
ne veniens pnyades iunxit
quod operationes septiformis
spūs simul in se et lunctas
et manentes habuit. De
quo per Isaiam dicit. Egre-

dicitur virga de radice iesse: et flos de radi-
ce eius ascendet: et regesceat super eum spūs
dñi: spūs sapiē et intellectus: spūs consilij et
fortitudinis: spūs scie et pietatis: et replebit
eā spūs timoris dñi. De quo zacharias ait
Super lapidem vñs septem oculi sunt. Et
q̄ iterum et in candelabro aureo: lucerne se-
ptem. Nullus sō hominū operationes san-
cti spūs simul oēs habuit: nisi solus media-
tor dei et hominū cuius est idem spūs q̄
de patre ante secula procedit. Bene ergo dicitur
Super lapidem vñs septem sunt oculi
Dñic enī lapidi septem oculos habere est:
simul omnem virtutē spūs septiformis gra-
tie in operatione retinere. Alius namq̄ pphe-
ciam: alij scientiam: alius virtutes: alij gene-
ra linguarum: alius interpretatōdes sermo-
num iuxta distributionem sancti spūs ac-
cepit: ad habenda sō cuncta eiusdem spūs
ita munera nemo pertingit. Et vero condi-
tor noster iuxta nostra suscipiens: quod p̄ di-
nuitatis sue potestatem: simul se habere oēs
sancti spūs virtutes edocuit: micantes pro
culdubio pnyades iunxit. Dum vero pnyades
iungit: arcturū gyrum dissipat: quod vñ se-
metipsum facitū hominē habere cunctas
sancti spūs operationes innotuit: in testamē-
to veteri littere laborem soluit: ut fidelis q̄
q̄ iam cū libertate spūs illud intelligat eni-
prius in formidine inter tot discrimina ser-
uabat. Audiat itaq̄ beatus Job. ((Nūquid
coniungere valebis micantes stellas pnyades:
deo:)) Sic si apte diceretur: habere quidez

lumina quarūdam virtutum potes: sed nū
quid exerceere simul oēs operationes sancti
spūs sufficis. De ergo plangente pnyades
des in cunctis virtutibus cōtemplare: et tu
de paucis ab elatione compescere: audiat
quod dicit. ((Zit gyrum arcturi poteris dñi
pare:)) Sic si apte ei diceretur: Et si ipse tā
que recta sunt sentis: nūquid virtute tua ēē
in alienis cordibus laborē grossioris intell-
gentie destruis. Nūc itaq̄ pnyades: q̄ carna-
lium stulta eligo: dum me per carnis multi-
tudinē manifesto: ut tantomagis hec que pu-
tas virtutum tuarū fortia humiles: quāto
nec vestigia mee ifirmatatis apprehendis.
Quia sō in ipso vñice incarnationis mysterio
alij lux vitatis ostenditur: alij sō p̄ scā-
dalum corda tenebantur: recte subiungit:
((Nūquid producis luciferū in tpe suo: et
vesperū super filios terre surgere facis.))
Pater gpe in tempore suo luciferum pro-
duxit: quod sicut scriptum est: Cum venit pie-
nifudo temporis: misit deus filium suum na-
tum ex muliere factum sub lege: ut eos qui
sub lege erant redimeret. Qui nam s̄ ex vir-
gine venit lucifer inter tenebras nostre
notis apparuit: quia fugata obscuritate pec-
cati eternum nobis mane nūciavit: lucife-
ram se innotuit: quod diluculo et morte surre-
xit: et fulgore sui luminis mortalitatis nostre
caliginem preiit. Cui bene per Joannem
dicitur: Stella splendida et matutina. Eli-
us gpe apparendo post mortem matuti-
na nobis stella factus est: quod tūz i semetiso
exēplum nobis resurrectionis prebuit: que
lux sequatur indicavit. Vesperum vero su-
per terre filios dominus consurgere facit:
quia infidelibus iudeorum cordibus domi-
nari antichristum eorum merito exigente
permittit. Qui iherosolima a domino hūc
sperasse subduntur quāvis sponte sua si-
lq̄ terre esse voluerunt. Terrena quippe et
non celestia requirētes: a perspicenda lu-
ciferi nostri claritate cecati sunt: et dum pre-
esse sibi vesperum expetunt: subsequētes
damnationis eterna nocte merguntur.
Dñic in Evangelio dominus dicit: Ego ve-
ni in nomine patris mei: et non accep-
sis me: alius venit in nomine suo: et ipsum
recipietis. Dñic Paulus ait: Eo q̄ cha-
ritatem veritatis non receperunt et solui
fierent: ideo misit illis deus operationem

21

Isa. 4.

zech. 3.
zach. 4.

3

Gal. 4

Zpo. 12.

E

Jo. 5.

2. Thes. 2

C

erroris ut credant mendacio: ut iudicetur omnes qui non crediderunt veritati: sed con-
fiterentur iniquitati. Nequaquam ergo super
vespereos consurgeret: si celi signum esse volu-
issent. Sed dum visibilia apparet amissio cor-
dis lumine sub noctis luce tenebrescunt.

Capitulum 31.

Quod tamen si moraliter de-
sentimus quod quotidie aga-
tur inuenimus: quod nimirum
et electis lucifer oritur: et re-
probis deo permittente vesp-
dominatur. Unus cui atq-
idem sermo dei est in ore predicatoris. Quem
dum isti gaudendo: illi vero inuidendo audi-
unt: claritatem sibi luciferi in vespere tene-
bras vertunt. Dum isti humiliter voces san-
cte predicationis accipiunt: quasi ad stelle
lucem oculos cordis aperiant: dum vero illi be-
nedicenti invident: et non salutis com-
munionis gloriam querunt: propterea iniquitatis
sue vespere: somni mortis oculos claudunt.
Per occultum ergo iudicium is electo est lu-
cifer: reprobis autem fit vesp-
ratione sancta qua boni ad vitam redeunt:
pravi deterius in culpa moriuntur. Ut be-
ne per paulum dicatur. Christi bonus odor
sumus deo: in his qui salui sunt: et in his qui
pereunt: alius quidem odor mortis in morte:
alius autem odor vite in vitam. Verbum istud
suum auditoribus esse luciferum simul et ve-
sp-
sperum vidit: per quod et alios ab iniquitate su-
scitari et contra alios sopiri in iniquitate
conspexit. Quod quia oculis dei iudicis agi-
tur: que in hac vita ab hominibus compre-
hendi non possunt: recte illic subdidit. (Et
ad hec quis tam idoneus.) Ne si diceret.
Idonei quidem sumus ad hec consideranda qui
sunt: sed idonei non sumus ad hoc investigan-
da cur fiant. Unde hic quoque dominus qua-
si alius produci luciferum: alius vero consurge-
re vesp-
rem dixerat: ne persequeretur homo
occulta dei iudicia audire: alio subiungit.

Capitulum 32.

Anquid nosti ordinem celi:
et ponis rationem eius in ter-
ra? Ordinem celi nosse est:
supernam dispositionem oc-
cultas predestinationes vi-
dere. Rationem vero eius in ter-
ra ponere est ante humana corda salum se-

cretorum causas aperire. Rationem videlicet
in terram ponere est: supernorum iudiciorum
mysteria vel considerando discutere: vel lo-
quendo manifestare. Quod vix facere in hac
vita positus nullus potest. Et enim a par-
tibus ad maiora venimus: quis intelligat que
esse secretorum subtilitas potest: quod sepe vir
iustus a iudicio non solum non vindicatus:
sed etiam punitus redeat: et iniquus ei ad-
uersarius non solum non punitus: sed etiam
victor abscedat. Quis intelligat cur viuit
alius insidians mortibus proximorum: et mo-
ritur alius qui profuturus esset vite multo-
rum. Alius culmen potestatis assumitur: qui
non nisi ledere suadet: alius nimis modo lesos
defendere concupiscit: et tamen ipse oppres-
sus iacet. Alius vacare appetit et innumeris
negociis implicatur. Alius negotiis impli-
cari desiderat: et coactus vacat. Alius male
inchoans: vix ad vite sue terminum ad pio-
ra protrahitur. Alius bene incipiens per idgi-
tudinem temporum proficit ad augmenta me-
ritorum. De contra alius male viuens diu
reservatur ut se corrigat. Alius vero bene qu-
dem videtur vivere: sed in hac vita consue-
rat quo ad perniciem prumpat. Alius in erro-
re infidelitatis natus in errore deficit. Alius
in catholice fidei gemitu: in catholice fidei
rectitudine consumatur. Contra vero alius
catholice matris ventre editus: iuxta vite
terminum erroris voragine deuoratur. Alius
autem vitam suam in catholica pietate consi-
mat qui ortus in pida est lacte matris au-
rierat virus erroris. Alius celsitudinem be-
ne viuendi appetere et vult et valet. Alius
nec vult et nec valet. Alius vult et non valet.
Alius valet et non vult. Quis ergo ista iudi-
ciorum celestium secreta discutiat: Quis in-
telligat discretam lancei equitatis oculis
Ad cognoscendos quippe istos iudiciorum
secretorum sinus nullus ascendit. Dicatur
ergo homini ut se nescire cognoscat. Nescit
tem vero se cognoscat ut timeat: timeat ut
humilietur: humilietur ne presumat in se.
Non presumat in se ut conditoris sui auxi-
lium requirat: et qui in se fidens mortuus est
auctoris sui adiutorium appetens uiuat.
Audiat itaque vir iustus iam quidem se scire.
sed huc que supra se sunt nesciens. (Nunc
quid nosti ordinem celi: et ponis rationem eius
in terra?) Id est nunc ad occultos ordines

iudiciorum celestium comprehendis aut aperire humanis auribus sufficis. Beatus igitur Job de iudiciorum incomprehensibilitate investigatione requiritur: ac si ei aperte diceretur. Lucta que pateris tanto tolerare patientius debes: quanto secretorum celestium ignarus cur hec pateris nescis.

Sancti Gregorij. Liber. 30. Ca. 1.

Eatus iob

talia utrum ne fecerit dño interrogante requiritur: qualia utiq; facere non potest homo: ut dñs se ista facere non posse deprehendit: ad eius refulguit quem solum ta-

lia q; facere possit intelligit: atq; ante oculos iudicis sui magis potes appareat: si sua veritas infirma cognoscat. Quod ergo mirum a dño fieri nō ignoratur de eo dñs Job voce requiritur. **Historia.** ¶ Nunquid eleuabis in nebula vocem tuam: et impetus aquarum operiet te? Vocem quippe suam in nebula dñs lenat: quando per predicatorum suorum linguas ad caligosa corda infidelium exhortationem format: eūq; aquarū impetus operit: dum bene agentia membra eius turbare resistentium populorum premit. **Dicitur.** ¶ Hic est enim quod scriptum est. Factum ē verbum dñi ad Hieremiam prophetam dicens. Sta in atrio domus dñi: loquens ad oēs ciuitates iuda: de quibus venisti ut arderet in domo dñi vniuersos sermones quos ego mandavi tibi. Et audierunt sacerdotes et prophete et ois populus Hieremiam loquentem verba h in domo dñi. Cūq; complisset Hieremias loquens. Apprehenderunt eum sacerdotes et prophete et omnis populus dicens. Morie moriatur. Quare prophetant in nomine dñi. Ecce in nebula dñs vocem leuauit: q; obscuras mentes superbiētium directo propheta corripuit. Ecce aquarum impetus eum protinus operuit: q; ab insurgētib; populis et causa sue correptionis instigatis: ipse i Hieremiam cuncta permittit: qui correptionis verba mandauit. Per semetipsum quoq; dñs in nebula vocem leuauit: quando pñtiam se etiam as-

sumpto corpore exhibens multa suis pñtiantibus sed figuris enigmatum velata predicauit. In nebula voceq; leuauit: q; veritatem suam non secuturis infidelibus quasi per caliginem sonuit. Unde et bene in libro regum scriptum est. Nebula implens domum dñi: et non poterant sacerdotes ministrare propter nebulam. Exigentibus enim meritis dum superbi indecorum pontifices diuina mysteria per parabolas audiant sacerdotes in domo dñi quasi propter nebula ministrare nequiterunt. Qui et in testamento veteri dum sensus mysticos littere velamine coopertos inter obscuras allegoziarum caliginis inuestigare despicunt: debitum fidei sue ministerium propter nebulam perdidērunt. Omnibus et tunc in nebula doctrine sue vocem dñs protulit: eam de se etiam aperta narravit. Quid est enim apertius q; pater vnum sumus? Quid apertius diceret. Anteq; Abrahā fieret ego sum: S; q; auditorum mentes infidelitatis caligo repleuerat: quasi emissum solis radium nebula interiacens amfcondebatur.

Capitulum.

A dñm nāq; eleuationem vocis eum protinus aquarū impetus operuit: q; contra illum mori sentiens populorū turba surrexit. Scriptū quippe est: Propterea ergo que rebant eum iudei interficere: q; non solum soluebat sabbatum: sed et patrem suum dicebat deum: quales se faciens deo. De hoc aquarum impetu per prophetas clamant. Circūdederunt me sicut aqua tota die: credēderunt me finit. Et rursum. Saluū me fac deus: qm intrauerunt aque vsq; ad animā meam. Quas pñcto aquas in semetipso ante mortem: in suis aut et post ascensionē per tulit. Vñc est enim q; et de supioribus clamat. Saulē saule: qd me persequeris? Ecce iam celum cōscenderat: et tamē adhuc cum Saulus aquarū infidelium impetu persequebatur: et tumidior ceteris vnda tangebatur. Ipse quippe est qui per bonos recerta loquitur: ipse q; in bonorum passione laceratur. Ut ergo mirifica dñs charitatis vñtate monstraret se esse: qui indignis auditorib; per sanctorum suorum ora pñicaret ait. ¶ Nunquid eleuabis i nebula vocem tuā: ut nō ostēde-

3. Re. 8

Jo. 10.
Jo. 8. 12

Jo. 10.

Ps. 87.

Ps. 68

Act. 9.

3

Dicitur. 26

Ubi. 6.

2

ret se esse qui i sanctis suis omnia aduersa
pareretur: subdidit. ((Et impetus aquarum
operiet te:)) subaudis vt me: que iniqui oēs
neq; per p̄dicantes sanctos loquentē intel
ligunt: neq; per morientes patientes vidēt.
Narrat ergo dicens qđ ab hominib; patitur
vt dolor afflicti hominis mitigetur: ac si illi
aperte dicat. Addea subtiliter pensa: et tua
equanimiter tempora. Multo enim min⁹
est te vulnera qđ me humana mala tolerare
Adhuc tamē verba hec subtilis p̄seruari
possumus: si inter dona celestia nostra solli
cite corda pensamus. Jam quidem fideles
sumus iam que audimus superna credim⁹
iam que credimus amamus. Sed dō qui
busdam sup̄uacuis curis premimur: obdu
cta consusione caligamus et cum nobis etiā
talibus mira quedā dñs de se sentiēda infi
nuat: quasi in nebula vocem lenat: dum ca
liginosis nostris mentibus per semetipsum
loquitur velut in nebula is qui non cernitur
auditur. Sūma sunt nāq; que de illo cogno
scimus: sed tamē adhuc eum in secreta inspi
ratione qua instrumur non videmus. Qui
igitur cordibus nostris prebet qđe locutio
nem sed occultat species: velut in nebula for
mat vocem. Sed ecce iam vba dei intrinse
cis per semetipsum loquentis audimus: itaq;
amori eius qua p̄tinatione: quo studio in
herere debeam⁹ agnoscamus: et tamē ab in
terne cōsiderationis caligine ad cōsuetā no
stra ex ipsa moralitatis huius mutabilita
te relabimur: et iminenti peccatorū mole se
cula importunitate temptamur. Cum ergo
ecceis nostris mentibus subtilia de semetipso
innuat: nebula vocem lenat.

Capitulum.

31

Am vō temptatione victo
rum ipse de deo noster intel
lectus opprimū: qđ aqua
rum impera i voce sua deus
operitur. Tot enim sup̄ illū
aquas admittimus: quot
post inspirationem eius gracie cogitationes
illicitas i corde versamus. Nec tamen nos
vel opp̄ssos deserit. Nam illico ad mentē re
dit temptationum nebulas decatit: imbre;
cōpunctionis infundit et subtilis intelligen
tie solē reducit: atq; sic ostēdit quantū nos
diligat: qui nos nec cui respicitur relinquit: vt
solē sic erudit humana cōscientia ad se

temptationes erubescat amittere quā re
demptor suus et vagantem nō cessat amare
Hoc in nobis p̄ semetipsum tolerat: hoc ab isti
delibus per suos quotidie p̄dicatores por
tat. Eius enim donū suborta in nobis tem
ptatio repellit et tamē ab infundēdo irin
secus munere nequaquā nostra infirmitate re
nuocat. Eius publice vba respuunt: et tñ
ab erogandē gracie largitate nulla infide
lium iniquitate cōpescit. Nā cū p̄uui hoies
predicamēta despiciunt: adiungit etiā mi
racula que venerent. Unde post editā vo
cem post inīdationē aquarū impetū apte
subiungit. ((Nāq; mittis fulgura et ibrat
et reuerentia dicat tibi assumus:)) Fulgu
ra q̄ppe ex nubibus exeunt: sicut mira opa
et sanctis p̄dicatoribus ostendunt. Qui vt
sepe dicimus iccirco nubes vocari solent: qz
et coruscant miraculis: et vobis pluuunt. Et qz
humana corda postq; per p̄dicationē mota
non fuerint istis miraculorū fulgorib; p̄tre
bant. p̄pheta attestante vidimus qui ait.
Fulgura multiplicabis et cōturbabis eos.
Ac si diceret. Hūc vba p̄dicationis tue nō
audire: p̄dicantia miracula cōturbant.
Nā alias scriptū est. In lumine tuo iacula
tua ibant: in splendore fulgoris armorum
tuoꝝ. Iacula dei in lumine ire ē: vba eius
apta veritate resonare. Sed qz sepe hoies
vba vite etiā intellecta despiciunt: adiun
gunt etiā miracula. Unde illic subdit. ((In
splendore fulgoris armorū tuoꝝ.)) Fulgor
q̄ppe armorū est claritas miraculorū. Ar
mis nāq; nos tētemur: iaculis aduersa de
struimus. Arma vō cum iaculis: sunt mira
cula cum p̄dicamentis. Sancti enim p̄di
catores vobis suis quasi q̄bndā iaculis ad
uersarios feriunt: armis vō. i. miraculis se
metipsos tucit: vt et quantū sint audiendi
sonent per impetū iaculorū: et quantū sint
reuerendi clarescant p̄ arma miraculorū.

Capitulum.

4.

Itē ergo ad beatū Job.
((Nāq; mittis fulgura et
ibrat et reuerentia dicunt
tibi assumus: subaudis vt
mibi.)) Uadūt enim fulgu
ra: cū p̄dicatores miraculis
coruscant: et sup̄na reuerentia auditoꝝ cor
da transfigant. Reuerentia vō dicit assu
mus: cū nō sibi sed dei virib; tribuit qđqđ

178. 76

178. 3.

se fortiter eglise cognoscat. Quid ē enī deo dicere assumus: qđdam nāq; in hoc verbo obsequiū declarat. Reuertētes itaq; pđica tores sanctos dicere ē assumus: illi laudem tribuere grē: a quo se accepisse sentiūt vī ctozā pugne: ne sibi tribuant qđ opant et tē gdem fulgura opando possunt: sed re uerti supbiendo nō possunt. Videam⁹ itaq; fulgur vadēs. Claudio cuiusdā ait Petr⁹. Argentū z aurū nō est mibi: qđ aut habeo hoc tibi do. In noīe Jesu xpi Nazarenī sur ge z ambula. Et apphensa eius manu der ta allenauit eū: z ptinus cōsolidare sunt bases eius z plante: z eriliēs stetit z ambu labat. Sed cū de hoc facto iudeoz fuisset turba cōmota: videamus nūc fulgur rediēs qđ ait. Viri israelite qđ ammiramini i hoc scit nos qđ intuemini: quasi nra pntē aut pietate fecerimus hunc ambulare? Deus Abrahā: deus Ysaac: deus Jacob: deus pa tris nostrorū glorificauit filiū suum Iesum. Et paulo post: eū nō testes sumus: z in se de noīs eius hunc quez vidistis z nostis et cōfirmant nomē eius: z fides que p eū est dedit integram sanitatē istam hīs conspectu oīum vestrā. Iuit ergo fulgur cū Petr⁹ mi raculum fecit: rediēt cū nō sibi tribuit s; au ctori qđ fecit. Vadit fulgura: cum pđicato res sancti mira opera ostēdūt: sed reuertē do dicunt assumus: cū in eo qđ faciunt ad potentīā auctoris recurrunt. Quid tā intelligi z aliter pōt. Fulgura etenim sicut superius dictū est: sancti viri mittunt z cū: cū a se creto contemplationis ad publicū opatio nis exeunt. Aditunt z vadunt: cum de abscondito speculationis intine: in actiue vite latitudine diffundunt. Sed reuertē tes dicunt deo assumus: qđ post opa exte riora que pagunt: sēp ad finē ptemplariōis recurrunt: vt illic ardoris sui flāmā reficiāt z quasi ex tactu supne claritatis ignescant. Et tūc enī inter ipsa hō bona exteriora opa frigescerent: nisi intentiōe sollicita ad con templationis ignem incessanter redirent. Tūc bene per Salomonē dicitur. Ad locum de quo exeunt flumina reuertunt: vt iterūz fluant. Ipsi appē illic flumina qui hō fulgura sunt vocati. Quia enim corā auditiū rīgant dicunt flumina: qđ pō accendunt ful gura vocantur. De gbus aliis scriptū est: Eclapuerunt flumina dñe: eclapuerunt su

mina voces suas. Et rursum. Illaterūt ful gura eius orbi terre. Ad locū ergo de quo exeunt flumina reuertuntur: qđ sancti viri z si a conspectu creatoris sui: cuius claritatē mente conspiciere conant foras ppter nos ad actiue vite ministerium veniunt: itē tamen ad sanctum cōtēplationis stu dium recurrunt: z si in pđicatione sua exte rias nostris auribus per corporalia verba se faciunt: mente tamē tacita ad cōsiderā dum sēp ipm fontē luminis reuertuntur. De quibus z bene dicitur: vt iterū fluant nisi enim ad cōtēplandū deum sollicita sēp mēte recurrerent: nimirū interna ce citas etiā exteriora pđicationis eoz ver ba siccaret. Sed dum videre deū indefinē ter stitunt: quasi decursura foras flumina sy tus sēp oriunt: quatenus illic amādo su mantione ad nos pđicatio desinant. Vi eatur igitur recte. ((Nūqd mittis fulgura z ibunt: z reuertentia dicent tibi assum⁹?)) subaudi: vt ego qđ pđicatores meos cum voluero post cōtēplationis gratiam ad actiue vite ministerium cōpono quos tamē sēp a bonis exterioribus ad internum cō men cōtēplationis reuoco: vt modo iussi ad exercenda opa erant: modo vocati in speculationis studium apud me familiari vinant. Reuertētes itaq; dicūt assumus: qđ quāvis per exteriora acta parū quid cōtē plationi deesse videant: per ardorem tamē desiderij quem in mente sua cōstine accen dunt obsequentes deo suo penitentiā ostē dunt. Assumus nāq; dicere est: presentes se amādo monstrare. Degunt. ((Quis posuit i viscerib⁹ hoīs sapientiā vel qđ dedit gallo intelligentiā?)) Qui hoc loco aliū galli noīe de signat: nisi nō alio repetitū hōe pđicatores sancti: qđ iter tenebras vite pēntis student vētrā lucē pđicādo qđ cātādo nunciare. Dicit enī. Hor pēntes vites aut appropin quant. Qui vocib⁹ suis somniū nri torporis erantit clamantes. Hora ē iā nos bō som no surgere. Et rursum. Ensilgate iusti z nolite peccare. De hoc gallo rursum scriptū est. Rīa sunt qđ bñ gra. La. 5. diunt: z qđ qđ scilicet in cedat: deo fortissim⁹ bestiarū qđ ad nullius panēbit occur suz: gallus succinet iāboos: et orbes: nec est rex qui re

Ps. 56.
C.
B.
Ro. 13.
Abi. 5.
Pto. 30.
A.
P. 2

Apo. 3.
1. 7. 11.

Jo. 14.

Luc. 12.

Ps. 28.

stat. et. Ipse quippe hoc loco leo pontis de quo scriptum est. Sicut leo de tribu iuda. Qui fortissimus bestiarum dicitur: quia illo hoc quod infirmum est dei fortis est dominus. Qui ad nullum pauebit occursum. Dicitur enim. Venit princeps mundi huius: et in me non habet quicquam. Gallus succinctus lumbos. id est predatores sancti inter huius noctis tenebras verum mane nuntiantes. Qui succincti lumbos sunt: quia a membris suis laturie flurs restringunt. In lumbis quippe laturia est: unde et eisdem a domino dicitur. Sicut lumbi vestri preclinet. Et ardeo: nec est rex qui resistat ei. Quem alius hoc loco arietem accipimus nisi primum intra ecclesiam ordinem sacerdotum. De quibus scriptum est. Afferte domino filios arietum: qui per exempla sua gradientes populum quasi subsequenter omni gregem trahunt. Quibus spiritualiter recteque viventibus nullus rex sufficit domino resistere: quia qui liber persecutor obuiet: mentionem cordi non valet prepedire. Scimus enim cum ad quos desiderant et anxie occurrere: et moriendo peruenire. Ponitur ergo primus leo secundus gallus: tertius aries. Apparuit enim christus: deinde sancti predicatorum apostoli: et tunc denique spirituales patres ecclesiarum: propositi videlicet duces gregum: quia sunt doctores sequentium populorum. Sed hec adhuc melius affirmamus si eisdem loci etiam reliqua exponenda subscimus. Nam quia post hec et antichristus apparebit: hoc illic quantum subdidit dicens. ((Et qui stultus apparuit: postquam eleuatus est in sublime.)) Si enim intellexerisset: ori impositum fuisset manum. Ipse quippe in sublime stultus eleuabitur: cum deum se esse mentietur. Sed eleuatus in sublime stultus apparebit: quia in ipsa elatione sua per aduentum veri iudicis deficiet. Quod si intellexerisset ori impositum fuisset manum. id est si supplicium suum cum superbia erroris esset preuidisset: bene aliquando cecidisset in tante iactatione superbie non fuisset elatus. De quo nequaquam moneat quod superius dictum est. ((Quantum quod incedit feliciter: tria quippe incedere bene debet: et quantum feliciter.)) Non enim omne quod feliciter: bene. Neque in hac vita omne quod bene: feliciter. Nam leo: gallus: et aries bene incedunt: sed non hic feliciter: quia persecutionum bella patiuntur. Quantum vero feliciter: non bene incedit:

quia in fallacia sua antichristus graditur: sed iuxta breue tempus vite presentis ipsa illa fallacia piperat: sicut de eo sub antiochi specie per Daniele dictum est. Robur datus est ei contra iuge sacrificium: propter peccata: et premetur veritas in terra: et faciet et piperabitur. Quod Salomon ait: incedit feliciter: hoc Daniel dicit: piperabitur. Iuxta hoc itaque testimonium quod per Salomonem dicitur. Gallus succinctus lumbos apte etiam hoc loco gallum sanctos predatores accipimus: ad se ergo cuncta referens dominus dicit. ((Quis posuit in visceribus hominis sapientiam: vel quis dedit gallo intelligentiam?)) Sic si diceret. In cor hominis humana sapientia superne sapientie gratiam quis infudit: vel ipsis sanctis predicatoribus? quis nisi ego intelligentiam dedit: ut sciant quando vel quibus debeant venturum mane nunciare? Idcirco enim quando et quid agant sentiant: quia hoc intrinsicis me reuelante cognoscunt. Notandum vero est quod sapientia diuinitus inspirata in visceribus hominis ponitur: quantum ad electorum numerum spectat: non in solis vocibus: sed etiam in sensibus datur: ut iuxta quod loquitur lingua viuat conscientia: et lux eius ratio clari respiciat in superficie quanto verius inardescit in corde. Magni autem laboris est hoc quod additur: vel quis gallo dedit intelligentiam: subtiliori adhuc expositione discutere. Intelligentia quippe doctorum tanto esse subtilior debet: quanto se ad penetranda inuicibilis exercet: quanto nil materiale discunt: quanto et per vocem corporis loquens: omne quod est corporis transit. Quae perfectio nulla tenus summis congrueret: nisi cantantem gallo. id est predicanti doctori ipse summorum conditor ministraret. Intelligentiam quoque gallus accepit: ut prius nocturni temporis horas discularet: tunc denique voces excitationis emitat: quia videlicet sanctus quisque predicator in auditoribus suis prius qualitatem vite considerat: tunc denique ad erudicendum congruam vocem predicationis format. Quasi enim horas noctis discernere est: peccatorum merita diiudicare. Quasi si horas noctis discernere est: actionum tenebras aperta interpretationis voces componere. Gallo itaque intelligentia desuper tribuitur: quia doctori veritatis virtus discretio:

Dan. 8.

nīs ut nouerit qbus: qd: quando: vel quo-
modo inserat diuinitus ministratur.

Capitulum 6.

Non enī vna eadēq; cūctis
exhortatio cōuenit: qz nec
cūctos par morū qualitas
astringit. Depe enī alijs of-
ficiunt: que alijs psumt. Nā
z plerūq; herbe q; hec aia-
lia resiciunt: alia occidunt: zlemis
fibulas equos mitigat: catulos instigat: z medica-
menti quod hunc morbum inuinit: alteri
vires tangit: z panis q; vitam fortium robo-
rat: paruosum necat. Pro qualitate igitur
audientium forisari debz sermo docto-
rum: vt z singulis cōgruat z tamen a cōmu-
nis edificandis arte nunq; recedat. Quid
enī sunt intente mentes auditorum: quasi
quedam in ethera tensiones strite cho-
dium: quas tangendo artiter vt non sibi
metipsis dissimile cantici faciant: cū dissi-
militur pulsar. Et iccirco corde edsonaz mo-
dulationem reddunt: qz vno qdem plectro
sed nō vno impulsu feriuntur. Unde z vo-
cor qbz vt in vna cūctos virtute charita-
tis edificet et vna doctrina nō vna eadēq;
exhortatō tangere corda audientū debz.
Aliter nāq; vtri: aliter amonende sunt sem-
ner: aliter iuuenēs: aliter senes: aliter inopes
aliter locupletes: aliter lecti: aliter tristes: ali-
ter subditi: aliter prelati: aliter serui: aliter
domini: aliter huius mundi sapiētes: aliter
hebetes: aliter impudentes: aliter vercedi
aliter proterui: aliter pusillanimes: aliter im-
patientes: aliter patientes: aliter benignoli:
aliter inuidi: aliter simplices: aliter impuri:
aliter incolumes: aliter egri: aliter q; flagel-
la metuant: z ppter ea innocenter viuūt: al-
ter q; sic in ingrate durauerunt: vt nec p fla-
gella corrigatur: aliter nimis taciti: aliter
multiloqui: vacantes: aliter timidi: aliter au-
daces: aliter pigrī: aliter pēpites: aliter mā-
sueti: aliter iracundi: aliter hūiles: aliter cla-
ti: aliter pūaces: aliter inconstantes: aliter
gule pediti: aliter abstinentes: aliter q; sua
miseri corditer tribuunt: aliter q; aliena ra-
pere contendunt: aliter q; nec aliena rapiūt
nec sua largiuntur: aliter q; ea que habēt
sua tribuunt: z aliena rapere nō desistunt:
aliter discordes: aliter peccati: aliter semi-
nantes largia: aliter pacifici: aliter admo-

nendi sunt q; sacre legis sba nō intelligunt
recte: aliter q; recte qdem intelligunt: s; hec
humiliter nō loquuntur: aliter qui cum pre-
dicare vigne valeant: pre nimia humilita-
te formidant: aliter quos a predicandē im-
perfectio vel etas phibet: z tamen precipi-
tatio impellit: aliter q; in hoc quod tempo-
raliter appetunt pspiciantur: aliter q; qdem
que mundi sunt cōcupiscunt: sed tamē ad-
nēritatis labore fatigantur: aliter cōiugij
obligati: aliter a coniugij neribus liberi: ali-
ter cōmissionē carnis experti: aliter ignora-
tes: aliter q; peccata deplorant operum: ali-
ter q; cogitationum: aliter q; cōmissa plan-
gunt nec tamen deserunt: aliter q; deserunt
nec tamē plangunt: aliter q; illicita que faci-
unt etiam laudant: aliter q; accusant pzana
nec tamen veniant: aliter q; repentina cō-
cupiscēcia supantur: aliter q; in culpa ex cō-
silio ligantur: aliter q; licet minima: crebro
tamen illicita faciunt: atq; aliter q; se a par-
tis custodiunt: sed aliquando in granibus
demerguntur: aliter qui bona nec inchoāt:
ali er qui inchoata minime consumant: ali-
ter qui mala occulte agunt: z bona publi-
ce: aliter qui bona que faciunt abscondūt
z tamen quibusdam factis publice male se
se opinari permittunt. Et qdem de singu-
lis: q; sit ammonitionis ordo subtiliter in-
stare debuimus: sed foris data locutiōis
prolixitate prepedimur. Inctore autē vco
in alio opere id expleere appetit: anīm? si ra-
men animus laboriose hui? vite adhuc ali-
quantulum tempus restauerit.

Capitulum 7.

Gibemus sō aliud quod s;
galli huius intelligentia cō-
siderare debeam? qz pfun-
diorib? horis noeris valen-
tiores ac pductiones redde-
re cantus soler: euz sō ma-
tutinum iam tempus appropinquat lenio-
res z minores omnimodo voces format
In qbus galli huius intelligentia qd nobis
inuat considerata predicatorum discretio
demonstrat. Qui cum inujs adhuc ment i-
bus predicant: altis z magnis vocib? eter-
ni indicij terrores itimant: q; videt; quasi
in psumde noctis tenebris clamant: euz ve-
ro iam auditorum suorum cordibus verita-
tis lucem adesse cognoscunt: clamoris sui

mo eorum vsq; ad maximum dominus di-
cet: hinc Paulus ait: Sine prophetie cessa-
buntur: sine lingue cessabunt: sine scien-
tia destructur.

Lapitulum 8.

Elis enarrant celorum rō-
nem: et pecunia celi q̄s do-
mire faciet: ⁊ Celoz rōnez
dñs narrat: dū nunc infans
ando superna secreta ele-
ctorum suorum mēta illa

M El certe celorum ratio est ipsa
vulsiatitrix virtus: que spir-
ritus format angelorum. Ve-
nus enim sicut est causa cau-
sarum: sicut vita viventium:
ita etiam ratio rationa-
um creaturarum. Tunc ergo celorum ratio-
nem dominus narrat: cum semetipsum quo-
modo nobis electis spiritibus prestet infini-
at. Tunc celorum rationem narrat: cum de-
tertia mentis nostre caliginis: clara se vifio-
ne manifestat. Unde in euangelio dñs dñ-
cit: Venit hora vt iam non in prophetis lo-
quar vobis: sed palam de patre annuncia-
bo vobis. Idem quippe de patre annuncia-
re se asserit: qz per perfectam tunc mate-
riæ sue speciem: et quomodo ipse genito-
ri non impar oriatur et quomodo vtrorūq;
spūs vtriusq; coeternus procedat ostendit.
Alperite namq; tunc videbim⁹: quomodo hoc
quod orando est: et vñ quod oritur subsequens
nō est: quomodo is q per processionem pro-
ducitur a proferentibus non preicitur. Alper-
te tunc videbimus quomodo et vñm diuisi-
bilibiter tria sint et in diuisibilibus tria vñm.
Lingua ergo tunc narrabit de ei vñs vñs
ritas subleuantis. Et cōcentis celi tūc do-
mice: qz appente in iudicio retributoris ope-
rum: exhortationum iam verba cessabunt.
Unde et alperite ipsum resurrectōis tempus
adiungitur cum illico profuerit. (Quando
fundabatur puluis in terra: et glebe compl-
gebantur. Alhōre enim suo que adhuc fu-
tura sunt: quasi iam preterita diuinus ser-
mo describitur hoc in se videlicet seruans
quod per eam dicitur: qui fecit que futura
sunt. Puluis itaq; tunc in terra fundatur:
quia in solida membra corpus reducit⁹.
Et glebe compinguntur: quia nimirum fir-
ma corpora et puluere collecta consurgunt.)
Sed postq; verba hec dominica quomodo
de futuro intelligenda sint diximus: nunc
etiam quid de presenti influent indice-

Lapiculum, 2.

minat. Concentus ideo celi dormire facit dū
cordes angeloz hymnos atq; illa celestia
virtutū gaudia reproboz cordibz iusto iu-
dicio abscondit. Qui cōcentus celi quāto
in se intrinsecus vigilet: i ipsa tamen repro-
borum ignorātia extrinsecus dormit. Enar-
ratur ergo secreti celestis ratio: r tamē con-
centus celi dormire permittitur qz & alijs pe-
spiracionem superne retributiōis scientia
panditur: r alijs que fit interne landis sua-
mitas occultatur. Narratur celozum ratio
quā electozum mentibz que fit supernoz
retributio indefinēter apitur: ut nimirū si-
ne cessatione pficiant: r transcurrentes vi-
bula sese ad invisibilia extendant. Q ē enim
visibile quod hāc vice reproboz figit: hoc
electos ad aliam impellit: quia dū bona que
facta sunt respiciunt in eū a quo facta sunt
inardescunt tantoq; eum prestant: amāt:
quāto illum hoc quod ipse bonuz condidit
perire considerant. Loquitur appe hoc eis in-
trinsecus qz silenter fons invisibilis lū-
gna compunctionis: q̄ tanto plenius intus
audiant: quāto ab exteriorum desiderioz
strepitu perfectius auertuntur. Vis itaq;
cōcentus celi nō dormit quia eozum mens
que fit laudis superne suauitas apposta
amoris aure cognoscit. Intus enim quod
appetunt audiant: r de celestium bonoz
premijs ipso desiderio diuinitatis insuauit
tur: unde r presentem vitam non solus ad
perpetuam extendit etiam fauentez grauit
tolerant: quia eis onerosum est omne quod
cernitur: vnz ab eo quod intus audiant dif-
ferunt. Omne quod sibi preste est grane
estimant: quia illud non est ad quod an-
helant. Indefinēter autem eozum mens
ipsis temporalitatis laboribz fessa: in il-
lud celeste gaudium resumenda suspendi-
tur: dum in aere cordis iūtro erumpentē
concenta celi societatem sibi quotidie super-
nozum ciuium prestolatur. Iste concernis
superne landi in aure illius eruperat qui vi-
cebat: Ingrediar in locum tabernaculi
admirabilis vñs ad domum dei. An vo-

et exultationis et confessionis: sonus clau-
tis epulantis. Qui igitur intus vocem exul-
tationis et confessionis: ac sonum ciuitatis
epulantis audierat quid illum aliud nisi ce-
li concentus creabat. Qui tamen concen-
tus reprobis dormit: quod coram cordibus ne-
quaquam per vocem compunctionis innotescit.
Non enim considerare illam desiderabilem
supernorum cultum frequentiam student:
nullo ardoris radio illa sollicitudinis interne
festa conspiciunt: nulla in intimis contem-
plationis pena subieciuntur. Solus namque visibi-
libus seruunt: et iocundo nil superne inanta-
tis intrinsecas audiunt: quod eos sicut supinis
viximus in aure cordis curarum secularium
sardi tumultus premunt. Quia igitur oc-
cultis dispensatione iudicij: quod alijs apitur:
alijs clauditur: quod alijs detegitur: alijs oc-
cultatur: dicatur recte. Quis enarrabit ce-
lestium rationem: et concentum celi quis dormi-
re faciet? Quod tamen tunc nobis latius i-
notuit cum redemptor noster per dispensa-
tionis mysterium apparens: et indignis mi-
sericordiam prebuit: et eos a se qui digni vi-
debatur excludit. Unde hic quoque apte sub-
iungitur.

Capitulum. lo.

Quid fundabatur pulvis
in terra: et glebe compinge-
bantur. Quid enim i pal-
uere: nisi peccatores accipi-
mas: qui nullo rationis pōde-
re solidati: cumlibet tēpra-

tionis flatu rapiuntur. De quibus scriptū
est. Non sic impij non sic: sed tanquam pulvis
quē proijcit ventus a facie terre. Pulvis
ergo in terra fundatus est: cum peccatores
vocati in ecclesia: tradite fidei sunt ratione
solidati: ut qui prius inconstantia mobiles:
temptationis aura sequebantur: immobiles
postmodum contra temptationem consistere-
t et deo perseueranter inherentes fixum bene
vivendi pondus tenerent. Glebe ideo ex hu-
more coagulantur et pulvere. In hac itaque
terra glebe compacte sunt quia vocati pec-
catores et per spiritus sancti gratiam in suis
collectione sunt charitatis uniti. Iste glebe
compacte sunt in terra: quando populi qui prius
in dispersione pulveris diuersa sentiebant:
postmodum sancti spiritus gratia accepta:
in illa pacatissima vniuersitatis cōcordia

pueruerunt: ut cum essent tria milia: vel rur-
sum quinq; milia scriptura teste diceretur:
quod erat in eis cor vnum et anima vna. Has gle-
bas ex vno quidem pulvere sed quasi diuer-
sa mole distinctas quotidie vñs in terra com-
pingit: quod seruata unitati sacramenti unita
varietatem morū atque linguarū fideles in ec-
clesia populos colligit. Has glebas iam tñc
dominus designauit: quando ad eius panis
et piscium quinquagenos discipulos vel cen-
tenos iussit. Quas tamen glebas si in eccle-
sia et diuersitate meritorum attendim: for-
tasse adhuc distinguere subtilius valemus.
Nam dum alius est ordo predicantium: alius
auditorum: alius regentium: atque alius subdi-
torum: alius coniugum: alius continentium: alius
penitentium: alius virginum: quasi ex vna ter-
ra est diuersa glebarum forma distincta: vñ
in vna fide: in vna charitate disparia demō-
strant bene operantium merita. Has glebas
populus ille significat: qui ad destruc-
tionem tabernaculi sub vno studio diuersa do-
naria obtulit: de quo scriptum est. Quicquid
in cultum tabernaculi: et ad vestes sanctas
necessarium erat viri cum mulieribus pōne-
runt armillas et in aureos annulos: et dextra-
lis. Omne vas aureum in donaria dñi sepa-
ratum est: si quis habuit piacinctum pur-
purā coccineā: bis tinctum: byssum et pillos
caprarum. In ornamento ergo tabernacu-
li viri bona cum mulieribus offerunt: quod in
explendo cultu sancte ecclesie et fortium fa-
cta sublimia: et infirmorum opera extrema nu-
merantur. Quid autem per armillas cum lacer-
tos astringunt: nisi prepositorum valde la-
borantium opa demonstrantur. Et quid per
in aures: nisi subditorum obedientia expr-
mitur. Quid per annulos nisi signaculū se-
cretorum. Plerūque enim magistri significant:
quod ab auditoribus capi non posse confide-
rant. Et quid per dextrales nisi primæ opa-
tionis ornamenta memorantur. Quid per
vas aureum in donaria dñi separatū: nisi
diuinitate intelligentia accipitur: qui tan-
to ab inferiorum amore distinguitur quanto
ad sola que eterna sunt amanda subleuatur.
Quid per piacinctum nisi spes celestium.
Quid per purpuram nisi amor ac tolerantia
passionum amore regni perpetui exhibita.
Et quid per bis tinctum coccinū nisi chari-
tas demonstratur: que per perfectionem bis

Bar. 14

Ero. 3.

ti gignitur quia dei et primi dilectione decora-
ta est: Quid per byssum nisi immaculata car-
nis incorruptio: Et quid per pilos caprarum
et quos cuiusque asperitas textitur: nisi dura
penitentium afflictio designat: Dum igitur
per armillas et annulos forte magisteris erer-
cent alij per inanes et vetricalia denotent
obedientiam rectamque operationem ei habet
alij per separatam vas autem preclaram
subtiliorum dei intelligentiam tenent: alij per
hiacynthorum purpuram et cocco audita cele-
stia sperare credere: amare non desinere: etiam
que adhuc sublimiori intellectu minime co-
gnoscent: alij per byssum incorruptione car-
nis offerunt: alij per caprarum pilos deplo-
rant asperere quod libenter commiserunt: quasi ex
vna terra innumere glebe pferuntur: quod ex
vno et pari obsequio facta fidelium disparia
pcedant. Que nimirum glebe nequaquam con-
erere et pulvere surgere: nisi aqua prius
pulvis acciperet: et concepto se humore sol-
daret: quod nisi quosque peccatores sancti spiri-
tus gratia infunderent: constrictos eos ad
fidei opera charitatis vitas non teneret.
Quando igitur diis enarrabit celorum ra-
tiones: vel concentus celi domine faciet ape-
riet. Aut enim. (Quando fundabatur pul-
vis in terra: et glebe compingebantur.) Sic
filii dicere. Tunc primum vocatione et discre-
tione manifesta: secreta spiritualia et non si-
ne misericordia alijs aperiri: et non sine iusti-
cia alijs clausi: cum alios respicerem et alios
intra ecclesiam concordiam charitatis aduna-
rem. Que sancta ecclesia quia a perfidia in-
deorum repulsa ad rapiendas gentes se cõta-
lit: atque in suo corpore conuertendas quod ga-
no sui sed diu viribus fecit apte subiungit.

Capitulum.

ii.

Quod capies leone pcam
aut aiam catulorum eius im-
plebis: Ista nimirum illa
leona est de qua Job dicit
rat: cum superbiens in dca
cerneret predicare ecclesia
pretermissum. Ad calcaverunt eam filij isti
torum nec pransi sunt per eam leona. Vnde ex
go leone diis predam capit: ut animam catulo-
rum eius impleat: quod ad augmentum huius ec-
clesie innumeros de gentilitate diripuit: et p
animarum incrementum efurientia apostolorum
vora sapient. Ipsi quippe catuli prementis

teneritudine et formidinis infirmitate voca-
ti sunt: qui passo diu clausis foribus re-
bant: sicut de illis scriptum est. Cum esset se-
ro die illo vna sabbatorum et fores essent clau-
se ubi erant discipuli congregati propter metum
indeorum venit Iesus et sicut in medio eo-
rum. Cum hie quosque de eisdem catulis aperte
subiungitur. (Cum cubant in antris: et in spe-
cibus insidiantur.) Cum enim nequaquam san-
cti apostoli contra mebra diaboli in voce li-
bere predicationis erurgerent: et necesse post
passionem diu sancti spiritus effusione solida-
rent: redemptores sui firma auctoritate predi-
carent: adhuc contra aduersarios suos qui
in antris insidiabant. Clausis quippe foribus
quasi quibusdam obditis specibus suis ca-
tuli rapturi mundum cubabant: ut anima-
rum predam postmodum presumens diripe-
rent de quibus tunc certum est quod insidiis
etiam subintripsis latendo formidaret
Illi foribus clausis isti catuli morte mor-
tis nostre insidias queherunt: ut culpas no-
stram interficerent. O em in nobis pecca-
ta vitas necarent. Vnde primo illi clausi ca-
tuli: sed iam valenti offensa per iustitiam
gentilitate quasi monstrata prede vitas.
Adacta et madida: his catulis venit adhuc
isermis ut cubare in antris debet inbetur:
cum eis officia voce dicitur. Sedere hic in ci-
uitate quousque induamini prout ex alto.
An non recte leone catuli vocantur qui in ec-
clesia editi aduersantem mundum ore rapie-
runt. Et hec quidem facta a sanctis apostoli-
lis non minus: hec nunc etiam fieri a perfectis
doctoribus videmus. Ipsi enim etiam subse-
quentium populorum patres: sunt tamen pre-
cedentium filij: unde et non immerito catuli vo-
cantur. Vel certe quod si quousque fidelium
magistri sunt: vniuersalis tamen ecclesie di-
scipulos se esse gloriantur. Leone itaque pda
diis capit: quod virtute sue inspirationis ab er-
rore vitam delinquentium diripuit: et aias ca-
tulorum illius repleat: quod conuersione multo-
rum prius doctorum desiderijs satisfecit. De
quibus catulis bene subiungitur. (Quan-
do cubant in antris: et in specibus insidiantur.)
Nec enim cuncta tempora doctrina
sunt congrua. Nam pterque doctorum virtus
perditur si intempestive pferatur. Sepe ve-
ro et quod lenius dicitur conuictu teporis
congruentis animatur. Ille ergo scit recte

Jo. 20. et
Luc. 24.

3

C

dicere: qui et ordinate scit facere. Quid enim prodest eo tempore irascentem conspiciere: quo alienata mente non valet aliena et haec capere: sed semetipsum vix valet tolerare. Quis enim propter qui per iniectionem corrumpit: quasi ei qui non sentiat plagas christi imponit. Doctrina itaque ut pervenire ad cor auditis valeat: que sibi congrua sunt: temporum momenta perpendat. Bene ergo de his cautis dicitur. (Quando cubant in antris et in specubus insidiant.) Doctores enim sancti quando et arguenda conspiciunt: et tamen se per silentium in cogitationibus retinent: quasi in specubus latent: et velut in antris se contegunt: in suis cordibus occultantur. Sed cum opportunum tempus fuerint: repente prolant: nulla que dicenda sunt reticent: et ceruicem superbientium mori asperit in crepationis tenent. Sine itaque per apostolos: sine per doctores quos in apostolorum loco subrogant: huic leone dominus quotidie predam capiat: et per eos quos ceperit alios etiam capere non desistit. Ad hoc propter in istis multis peccatores rapiunt: ut per conuersos eos etiam alios et multo rapiantur. Unde et ipsa gentilitas que pro apostolorum ore rapta est: tanta nunc fame alios esurit: quanta se ab apostolis concupiscit fuisse cognoscit. Proinde et apte subiungitur.

Capitulum.

12.

Quis preparat como escam suam: quando pulli eius ad deum clamant: vagantes eo quod non habeant cibos. Quid enim corni pullosque eius noie: nisi peccatis nigra gentilitas designatur. De qua per prophetam dicit. Qui dat immentis escam ipsorum: et pullis eorum uorum innocantibus eum. Iumenta quippe escam accipiunt: dum sacre scripture pabulo mentes undam brute satiantur. Pulli vero cornuorum filii scilicet gentilis esca datur: eorum desiderium nostra conuersatione reficitur. Iste cornus esca fuit: dum ipsum ecclesiam quaereret. Sed nunc escam accipit quia ipse ad conuersionem alios exquirat. Cuius videlicet pulli. predicatorum ex eo editi non in se presumunt sed in uiribus redemptoris sui. Unde bene dicitur. Quando pulli eius ad deum clamant. Ipsi enim sua uirtute potest se sciunt. Et quoniam animarum lucra per-

uolunt esuriant: ab illo tamen quod cuncta intrinsecus opatur hec fieri exoptant. Vera enim fide comprehendunt: quia neque qui plantat est aliquid: neque qui rigat: sed qui incrementum dat deus. Ad uero dictum est vagantes eo quod non habeant cibos: in hac uagatione nihil aliud quam esuriantium predicatorum uota si gnantur. Qui dum in ecclesiam suam recipere populos ambiunt: magno ardore succens: nunc ad hos nunc ad illos colligendos desiderium mittunt. Quasi quedam propter uagationem est ipsa cogitationum esuratio: et uelut ad loca varia mutatis nutibus transiunt: dum pro aduandis animabus in modos inueneros ac in partes diuersas elarieret mentes discurrent.

Capitulum.

13.

In hac uagationem pulli cornuorum. scilicet gentium ab ipso gentium magistro didicerunt. Ipse propter quam ualida charitate flagrat: tam nimia ex locis ad loca se uagatione permutat: transire ad alia et alios appetit quia ipsa eum que implet caritas impellit. Longe neque a romanis positus scribit. Admonitionem uestri facio semper in orationibus meis obsecrans: si quando tandem aliquando ipse iter habeam in uoluntate dei ueniendi ad uos: desidero enim uidere uos. Rectius epheci corinthios scribit. Ecce tertio paratus sum uenire ad uos. Rursum epheci como rans Galathis loquitur dicens. Vellem modo esse apud uos: et mutare uocem meam. Rome quoque custodia carceris clausus quare ad philipenses per semetipsum non permittitur transmittere se discipulum pollicetur dicens. Spero in domino Jesu timotheum me cito mittere ad uos: ut et ego bono animo sim cognitis que circa uos sunt. Confratres etiam uinculis atque epheci retentus colossensibus scribit. Nam si corpore absens sum sed spiritu uobiscum sum. Ecce quod sancto desiderio quasi uagatur: hic corpore tenetur illuc spiritu ducitur et paterni amoris affectum istis presentibus exhibet: illis absentibus ostendit: coram positus impendit operam audientibus ceprum uota efficaciter presens eis cum quibus erat: nec tamen illis absens enim quibus non erat. Cuius uagationem melius cognoscimus: si eius adhuc ad corin-

1. Cor. 9.

2. Ro. 1.

2. Cor. 13.
Gal. 4.

1. Phi. 2.

Col. 2.

1. Cor. 15

thios verba pensamus. Aut enim Veniam ad vos cum macedoniam tranfero. Nam macedoniam pertranfibo: apud vos aures forfitan mandorvel etiam byemabo. Pendamus quæſto que fit iſta vagatio. Ecce alio interm manet: alio ſe iturus perhibet atq; alio deſtinaturum pmitte: quid e q; taz ante per tot loca partitur: niſi q; circa oēs vna charitate conſtringatur. Charitas enī que diſſiſa vnire conſentit: vnum cor Pauli per multa diſiſi compellit. Quod tamē tanto arcius in deo colligit: quanto latius per ſancta deſideria ſpargit. Predicando igitur Paulus vult ſimul oīa dicere: amovendo vult ſimul omnes videre: q; et carne pmanendo vult omnibus viuere: et de carne tranſeundo per ſacrificium fidei gentilitatem pdeſſe. Clagantur itaq; pulli cornuoz i. magiſtrum ſuum imitantur filij gentium: torpore mentis excreſcunt: et cum animarum ſuorum cibum ſuum minime reperunt: non quieſcant ad proſectam ex proſectibus ſe erigendā et exſultantes in viſitata multorum refectionem ſuaz quaſi vagantes eſuriant. Quia vero per p̄dicationum opera diſcurrendo refectione fidei gentilitatem ſaciare nō ceſſant: deſcāt recte. Quis preparat coruo eſcam ſuam quando pulli eius ad deum clamant vagantes: eo q; non habeant cibos: et

Capitulum.

14.

Q uæſti etiam comi nomine nigra per infidelitatis meritum plebs in daica deſignari. Nam pulli eius ad deū clamare referuntur vt eidē como a dño eſca preparet

q; nimirum ſancti apoſtoli plebs iſraelitice carne generati: dum pro gente ſua p̄ces ad dñm fundere: quaſi pulli cornuoz eū de quo carnaliter editi ſunt ſpiritualli itelli gentia parentem populū pauēunt. Igit dum pulli eius clamant como eſca preparatur: q; dum apoſtoli exorant: plebs dudum perſida: ad cognitionem fidei ducitur: et per predicationem filiorum quaſi ex pulloz voce ſatiatur. Illud tamen in hoc verſu debemus ſolerte intueri: q; hinc como eſca dicitur primum pullis clamantibus: et poſtmodum vagantibus preparari. Clamantibus nāq; pullis como eſca preparata eſt: cū p̄-

dicantibus apoſtoli verba; dei iudea modo audiens in tribus milibus: modo in quibus milibus ſpiritalis eſt intelligentia ſacta. Sed cum reproborum multitudo crudelitatem ſuam contra predicantes exerceat: et quaſi pulloz vitam necaret: idem puli in vniuerſa mūdi ſpacia diſperſi ſunt. Unde et eiſdem carnalibus patribus ſpiritualli predicationi reſiſtentibus dicunt. Vobis oportebat primum loqui verbum dei: q; repellitis illud: et idignos vos indicatis et tene vite: ecce conuertimur ad gentes: ſcientes proſecto: q; poſtq; gentilitas crederet: etiam in dea ad fidem veniret. Unde et ſcriptum eſt. Donec pleritudo gentium introiret: et ſic omnis iſrael ſaluus fieret. Quia igitur ſummopere ſancti apoſtoli et ſtudentius prius audientibus predicare: et poſtmodum reſiſtentibus exempla conuerſe gentilitatis oſtendere: quaſi eſurientes pulli hinc coruo eſcam ſuam: prius clamando et poſtmodum vagando quaſierunt. Unde enim vagatur pulli: inde eſcam coruus inuenit: quia dum per laborem predicantium conuerſam ad deum gentilitatem in daica populus reſpiciat: ad extremum quandoq; ſtilicium ſue fidelitatis erubescit: et tunc ſcripture ſacre intelligit ſententias: cuius prius q̄ ſibi eas geribus innotuiſſe cognouiſſet: atq; expleta vagatione pulloz: ad percipiendā ſacra eloquia os cordis aperit: q; peractis in mūda curſibus apoſtolorum: ſero ca ſpiritualiter percipit: a quibus dñs ſe p̄ſidia aſtringente ieiunauit. Que quia omnia ſolius diuine potentie virtus operatur recte dicit. Quis preparat como eſcam ſuam: quando pulli eius ad eam clamant vagantes: eo q; non habeant cibos. Subaudiſſi miſi ego: qui infidelium populū filijs ſuis et exorantibus tolero et predicantibus paſco atq; ad alia vagantibus conuertendum quandoq; in ſine ſuſtineo.

Capitulum.

15.

Et adhuc aliud qd de coruo moraliter poſſit itelligi. Editis nāq; pullis vt fertur eſca plene p̄bere diſſimulat priuſq; plumbeſcendo nigreſcant: eoſq; in media affici patiuntur: quoaduſq; in illis p̄ penarū nigredinem ſua ſimilitudo videat. Qui huc illucq;

Act. 15

Ro. 11.

2

21

vagantur in nido: et ciborum expellunt ap-
 to ore subsidium. Ut et nigrescere ceperint
 tanto eis prebenda alimenta ardentius re-
 quirit: quanto illos alere diutius distulit.
 Coruus pfecto est doctus q̄q̄ predicator
 q̄ magna voce clamat: dum peccator suorum
 memoriam atq̄ cognitionem infirmi-
 tatis proprie quasi quādam coloris nigre-
 dinem portat. Qui quidem nascantur in fide
 discipuli: sed fortasse adhuc cōsiderare istū
 mītarē p̄p̄iam nesciunt: fortasse a peccatis
 preteritis memoriā auertunt et per hoc cā
 quam assumi op̄s contra huius mundi glo-
 riam humilitatis nigredinem nō ostendūt.
 Ut velut ad accipendas escas os aperit
 cum doctri de ceteris sublimib⁹ querunt.
 Sed eis docto: suus alimenta predicator
 toꝝ sublimium: tanto minus tribuit: quan-
 to illos peccata preterita: minus digne de-
 flere cognoscit. Expeccat ap̄e atq̄ animo
 nec: ut a nido vite presentis prius per pen-
 itentia lamenta nigrescant: et tunc demum
 congrua predicatoris subtilissime nutriti-
 ra percipiant. Coruus in pullis ora inhiar-
 tia respicit: sed ante in eis penarum nigre-
 dine indut corpus querit. Sic et discip⁹ do-
 etoꝝ ierna mysteria commensib⁹ non mī-
 nistrat: quos adhuc ab hoc seculo nequaquā
 se abicisse considerat. Quanto igitur di-
 scipuli ceteris per cultam vite presentis mī-
 nus quasi nigri sunt: tanto per cibum verbī
 interius minas replentur: et quo se a corpo-
 rali gloria nō euacuant: eo a spūali refectione
 ne ieiunant. Si vero in cōfessione vite pre-
 teriti lamenti sui gemitus velut nigrescen-
 tes plumas proferant: illico i contemplatio-
 nem doctoꝝ ad escam de sublimib⁹ deferen-
 dam quasi pullorum refectionem cogitans
 coruus volat eisq̄ plantibus in ore cibum
 reuocat: dum et ea intelligentia quam cepit
 esurientib⁹ discipulis alimenta vite loquen-
 do subministrat. Quos tanto ardenti⁹ de
 supernis reficit: quanto verius a mūdi nido
 re nigrescere penitentie lamentatōe cognos-
 cit. Ipsi autem dum nigro se penarum
 colore vestiunt: de se etiam volatum p̄mit-
 tunt: quia quo magis discipuli abiecte de
 se sentiunt: quo magis sese despicientes af-
 fligunt: eo amplius spem p̄uictus sui mali-
 cia pollicentur. Unde et curat docto: festi-
 nans alere: quos iam p̄ quēdam indi-

cia prouider posse et alijs prodesse. Hic enī
 Timotheū Paulus ammonet velut plu-
 mescentes pullos sollicitus nutrire dñz ei-
 cit: Que audisti a me per multos testes: h
 cōmēda fidelibus hominib⁹: q̄ idonei erūt
 et alios docere. Que doctrine discretio dñz
 caute a predicatorē eis docitur: et dñm
 largior copia predicatoris datur. Ipsi enim
 per charitatem compati afflictis discipulis
 nouit: dum per discretionem p̄grinus doctri-
 ne tempus intelligit: ipse non solum pro se
 sed etia⁹ pro eis q̄bus laboris sui studia im-
 pendit: maiora intelligentie munera percipit.
 Unde hic quos apte dī: (Quis preparat
 coruo escam suam quādo pulli eius ad dē
 clamant: vagantes eo q̄ nō habeat cibos.)
 Cum enī pulli ut satientur clamant coruo
 esca preparatur: q̄ tum verbum dei boni
 auditores sciunt: pro reficiendis eis ma-
 iora doctoꝝ intelligentie bona tribu-
 tur. Sequitur.

Capitulum.

16.

Unquid no

si tempus partū ibicum
 in petris vel parturien-
 tes cernas obuiasit:)
 Zderidiana pars ibi-
 ces aues vocat que in
 li fluentis inhabitant.

Orientalis et occidentalis plaga parua
 quadrupedia ibices nominat: quib⁹ et mo-
 ris est in petris parere quia neq̄ sciunt nisi
 in petris habitare. Que si quando etia⁹ de
 altis saronum cacuminibus ruunt: in suis
 se comibus ilessa suscipiunt. Caput quippe
 ruentes ferunt: cuius dum prima cornua
 opponunt sit omne corpus iactura casus
 alienum. Lernaui vero moris est inuen-
 tos serpentes extinguere: cuiusq̄ membra
 moribus dilaniare. Fertur autem: quia si
 quando flumina transiunt caput suorum
 onera dorsis precedentium superponunt: si
 biq̄ inimicem succedentis laborem ponde-
 ris omnino non sentiunt. Quid est ergo q̄
 beatus Job de partu ibicum cernarumq̄
 discit: nisi quia in cernis vel ibicib⁹ ma-
 gistroꝝ spiritualium persona signatur:
 Ipsi quippe velut ibices in petris pari-
 unt: quia in doctrina patrum qui pere-
 pre soliditate vocati sunt: ad conuersionem

2. Thl. 2.

Job
Cap. 9.
2

2

animas gignant. Ipsi velut ibices nullius casus damna sentiant: dum in suis cornibus excipiatur: quia quicquid eis rinit temporalis accessit: in testamentis sacre scripture se suscipiunt: et quasi cornu exceptio ne saluantur. De his enim testamentis dicunt: Et cornua sunt in manibus eius. Ad scripturarum ergo consolationem refugiant dum aliqua temporalis casus iactura feriantur. An non more ibicu huius mundi ad necessitatibus cadens quasi in suis se cornibus eadē excipiebat. Paulus cū diceret: Quæ cuncta scripta sunt ad nostrā doctrinā scripta sunt: ut per patientiam et consolationem scripturarū sperem habeamus. Ipsi etiā cerue vocati sunt: sicut per Hieremiam de doctoribus genitos filios incaute descendentibus dicit: Cerua in agro peperit et reliquit. Ipsi more cernuā incrementis vitis quasi extinctio serpentibus bibunt: et de ipsa extinctioe vitis fontem vite acris inardescunt. Unde Psalmista ait: Sicut cernus desiderat ad fontes: aquarum ita desiderat anima mea ad te deus. Ipsi etiam dum labentia huius temporalitatis momenta quasi quedā flumina transiunt compatientes charitate omnia sua sibi inuicem superponunt: quia cuncta observatione custodiunt sed quod scriptum est: Inuice onera vestra portate: et sic adimplebitis legem christi. Quia vero post aduentum domini spiritalis magistri per mundū sparsī sunt: et auditor alas in quæstione parere predicando potuissent: et quia hoc idē tempus incarnationis domini ante prophetarum voces cognitum non fuit: quibus futura ipsa incarnatio præcognita omnibus electis fuit: bene beatus Job de tempore partus ibicum cernuā discit eis dicit: (Nūquid nostri tempus partus ibicum in petris: vel parturientes cernuas obseruasti? Ne si dicat ei: Scire cogitasse aliquid sublimiter credis: quia illud tempus necdum prouidet: quo spiritalis magistri in mundū missi per doctrinam antiquorum patrū filios generant: suūque laboribus animarū mihi lucra cōportat. Nam si illorum fructū quasi ibicum cernuāque partus aspiceret: valde humiliter et p̄na virtute sentiret. Magna quippe agimus quasi minima ducimus: cum hæc per fortiora exempla pensam. Sed tunc apud deum crescant per meritum: cum apud nos

metipso: per humilitatez decrescant.

Capitulum.

17.

Quasi vero cernuarum significacione doctores: appellatione autem ibicum animalia sunt minima audientes intelligi. In petris quoque ibices pariantur: ad excrecenda sancta opera per exempla patrum precedentium secundantur: et cum fortasse precepta sublimia audiunt et infirmitatis proprie conspectu ea se implere posse diffidunt: maiorem vitam conspiciant: atque in eorum considerata fortitudine bonorum operum sensum ponant. Et enim pauca de multis loquar quatenus studiosus lector multa in paucis intelligat iste verborū contumelijs pressus cum virtutem patientie seruare non sufficit: David factam ad memoriā reducit: quem semel tor conuictus vigeret et armati peres viciis prederent ait: Quid mihi et vobis filiis sarulis? Dimittite eū ut maledicat: domini enim precepit ei ut malediceret David. Et quod est quod audeat dicere quare sic fecerit. Et paulo post. Dimittite eum ut maledicat: iuxta preceptum domini: si forte respiciat dominus afflictionē meā: et reddat mihi bonū pro maledictione hac diuina. Quibus profecto verbis indicat: quod perpetrato berisabee scelere: et argentem contra se filium fugiens: reducit ad animū malum quod perpetravit: et equanimiter tulit quod adiut: et contumeliosa sibi non tam commissa quam adiutoria credidit: quibus se purgari sibi misereri posse indicant: Tunc enim illata iuxta bene toleramus: cum in secreto mentis ad mala perpetrata recurramus. Lene quippe videbitur quod iniuriis penitimus: dum in actione nostra conspiciamus quod peius est quod meremur: sicut fit ut contumelijs gratia magis ira debeatur: quarum interuentu deo in dice pena grauior declinari posse cōsiditur.

Capitulum.

18.

Ecce alius dum mundi huius successibus proficit lenocinante leticia cordis temptari se inuicem stimulis sentit sed si Ioseph factus ad memoriam reuocat: in arce se castitatis seruat. Qui dum sibi a domino aspiceret pudicitie damna suaderi ait:

21

2. Re. 14.

23

25

27

Seth. 9.

Ecce dominus meus omnibus mihi traditis: ignorat quid habeat in domo sua; nec quid est quod non in mea sit praece vel non tradiderit mihi propter reus: quod eius es: quomodo ergo possum hoc malum facere et peccare in dominum meum. Quibus verbis ostenditur quia bona quae affectus fuerat repete me morie intulit: et malum quod se pulsabat euicit: et qui per preceptum gratiae meminit: vim culpae immunitatis fregit. Cum enim voluptas in bonis tepet in prospectis: haec ipsa sunt per ipsa aeternae temptationis opponenda: ut eo erubescamus praece committere: quo nos a deo meminit gratia bona percepisse et illata gratiam exteriorum munerum veritatem in arma virtutum: ut sint ante oculos quae perceptimus: et quae nos illicunt subigam. Quod enim voluptas ipsa ex prosperitate nascitur: eiusdem prosperitatis est consideratione ferienda: quatenus hostis noster unde oritur inde moritur. Considerandum prope est: ne acceptum munus vertamus in vitium: ne per fauorem vite nos absorbeat vorago nequiae. Ita namque contra nos superni iudicis inextinguibiliter accendimus: si contra benignitatem illius etiam ex ipsa sua largitate pugnamus. Alio interne scilicet dilectionem querens: nec tamen secreta eius contingere praesulens. Danielis vitam ad imitandum conspiciat desideratum calmen scientiae apprehendit. Ille prope quod postmodum voce angelica pro cognitione iternae persequenda vir desideriorum dicit: prius in aula regiae carnis in se desideria edo misisse memoratur: ut nihil ex delectabilibus cibis attingeret: sed tantis ac mollioribus darioza atque asperiora cibaria praeferret: ut dum sibi exterioribus cibis blandimenta subtraheret ad interna pabuli delectamenta perueniret: et tanto avidius gustu sapientiae intus acciperet: quanto saporem carnis pro eadem sapientia foras rebus illis repressisset. Si enim a carne hoc quod libet abscidimus: mor in spiritu quod delectat inuenimus. In terrore prope anime si exterior enagatio claudatur interior secessus aperitur. Nam quo extra se spargi propter disciplinam mens non potest: eo super se tendere per profectum potest: quia et in altum crescere arbor cogitur quae per ramos diffundi prohibetur. Et cum si nos fontis obstruimus: fluentia surgere ad superiora promouemus. Igityr duo studio

si quales sanctorum vitam imitando conspiciunt: in petris ibidem fetus ponunt. Hinc est quod auditores suos quasi ibidem in petris parere Paulus amonebat: cum enumerasset maiorum virtutum diceret: habentes tantam impositam nubem testium: deponentes omnem pondus et circumstantes nos peccatum per patientiam curramus ad propositum nobis certamen. Et rursum: Quorum intuentis certum conuersationis imitamus fidem.

Capitulum. 19.

Sed cum divina precepta cor de concipimus non statim: quia si tam solide cogitata paraturimus. Unde et beatus Job non de petra ibidem: sed de tempore prius inquitur:

Quod videlicet tempus dum in nobismetipsis vir concipimus: multo magis in aliena mente nescimus. Ipsius enim imperii timoris semina vtero cordis suscepta per meditationem studii coagulantur: ut maneant postmodum stricta intentione cogitationis affixam ad discutiendum rationem tendunt quasi in melleorum distinctione formantur. De hinc visu perseverantiae confirmata velut in soliditate tem ossium veniunt: ad extremum vero perfecta aeternitate roborata quasi in partem procedunt. Quae incrementa vinorum semina nullis in aliena mente considerat: nisi ipse qui creat. Nam etsi quilibet tam vim superne percipientie accepisse quandam repetitione cognoscimus: qui tamen in partem patitur ignoramus. Sepe autem concepta mente semina peruenire ad perfectionem nequeunt: quod oriendo tempus partus antecedit. Et quod necesse plene in cogitatione formata ante humanos oculos peruenit: velut abortiva moriuntur. Bona prope adhuc tenera plerumque humana lingua dum iam quasi fortis laudat eringuit. Tanto enim cunctis occidunt: quanto ad fauoris noticiam intempestive praeumpunt. Nonnulli vero imperfecta nostra cogitatione: necdum quod roborata dum citius hominibus ostenditur resistunt aduersitate dissipantur: et cum conamur ante te pus videri: quod sit agitur ut non sit. Sancti autem viri qui cuncta quae bene cogitant intendunt ut occente analescant: et quasi per se ros fetus prius intra vicer mentis formant recte beatus Job partus tempore discunt:

Hebr. 12

Hebr. 13

21

Dan. 10.

22

quod videlicet visum quando sit congruū nisi a creatore nescitur. Qui dum penetralia cordis aspicit: quando ad humanam noticiam bona nostra congrue nascantur apprehendit. Bene itaq; dicit: ((Nuncquid nostri te pus partus ibicui in peris:)) Ne si aperte dicat: ut ego: gignere elector fecus vniuerses facio q; prestat i tempore pduco. Bene autē cepto fetu auditoq; subditur. ((El paruriētes ceruas obfuaſti.)) Parturiētes enī ceruas obſuare est: illos labores patriū: q; spūales filios generant: cauta consideratio pensare. Solerter quippe intuentū est: q; hic sermo tā vigilanter imprimatur ut dicatur obſuasti: q; utiq; per paucos est pensare q; labor sit in predicationibus patrum: quantis doloribus quasi quibusdam conatib; animas in fide et cōuersione paritunt: q; tanta se obseruatione circūspiciunt: ut sint fortes in preceptis: compatiētes in infirmitatib;: in multis terribilibus in exhortationib; blandi: in ostēdēdo magisterio humiles: in rerum temporalium contēptu dominantes: in tolerandis aduersitatib; rigidi: et tamen dū vires suas si bunt nō tribuunt infirmi: quātus sit ei? dolor de cadentib;: quātus sit de stantibus timor: quo feruore alia adipsū appetit: quo pauore alia adepta pseruant. Quia igitur per paucos est ista pensare: bene et dicitur: Uti paruriētes ceruas obſuasti.

Capitulum. 20.

Nil vero obstat q; hba de? de doctorib; faciens nō ceruor sed ceruay eos spē de signat: q; nimirū illi de doctores sunt: q; cui per vigorem discipline patres sunt: p pietatis viscera esse matres nouerunt. Qui labores sancte conceptionis tolerant: et pferendo deo filios intra vitrum charitatis portant. In edenda n. prole amplius matres laborant: que crescentem frā vitæ conceptionem longo mensū tpe sustinent: q; ex vitro pcedentem nō sine magnis doloribus deponūt. Tamen et hic apte consideratione subiungitur: ((Eumuneraſti meſes cōceptus earum.)) Sancti enī viri cum de pſectu auditore cogitant: quasi tā in vitro conceptionem portant. Sed cū nonnulla que dicenda sunt differūt: apta suis ex

hortationibus tempus quiescit: velut a partu quem fieri appetunt in mensū phricare dilatantur: et sepe dum quedam que sentiant in tempessue dicere audientibus nolūt in ipsa tarditate pferende sentētie siue ad hec que suadenda sunt seu ad illa que iere parata philo altiori firmanatur: et dū cogitatur vita filioz nec tamē ante tēpus lingua philum mentis eſcit quasi iam cōcepta. Sololes intra vitæ crescit: ut ad auditore noticiam tunc sententia cordis creati: quando plata vtiuer quasi per pgruū partū viuat. Et q; hec homines in magistrorū mēte qū vel quomodo agantur ignorant: dens vero ad retributōis gloriā nō solum effectū cōsiderat sed etiam momenta cogitationū signat: recte ad beatum Job dī: Dinumerasti meſes conceptus carni: subaudiū: ut ego: q; in sanctis predicatorib; nō solum fructus exteriorum operum: sed ipsas diuinas cogitationes numero qui et ad retributionem seruo.

Capitulum. 21.

Sunt per meſes q; cōgesti dies sunt: etiam multiplicate virtutes intelligi. In mensib; quoq; luna renascitur: nil obstat: si per meſes noua regenerationis creatura signetur. De qua p̄p̄tius apostolus dicit: In christo Iesu neq; circūcisio aliquid valet neq; preputiū: sed noua creatura. Sā et igitur viri cum se ad predicandum parant: prius se interius virtutib; inuoluūt: ut ad hoc quod loquēdo docent: viuendo cōcordent: prius sua interna pſiderācatq; a cunctis se vitiorum sordibus emundant: carentes sumopere ut contra irā: patientie luce respiciendū cōtra carnis luxuriam etiā cordis mundicia fulgeſcant: contra torporē ielo candent: cōtra confusos precipitātōis morē: serena grauitate rutilent: contra superbiā: vera humilitate luceant: contra timorē radijs auctoritatis clarescant. Qu ergo tanta in se prius studia pgerunt: quasi in precepta sancte predicationis meſes virtutū sunt. Quos meſes dñs solas diuumerat: q; eadē bona in eorum cordibus nō nisi q; vedit pensat. Et quia intra mensuram virtutū effectus etiā subsequitur fructus iure recte subiungitur: ((Et scisti tpo part?

Gal. 5.

earum: subdudis ut ego: qdā in cogitatione virtutū: mēses diuini: quādo hoc quod implere appetunt: parere valeant scio: qz nimirum dum cordis ocula conspicio: futurū foras effectum operis: intus in pōdere cogitatis penso. Regitur. ((Incarnant ad seculum et parant et rugitus emittunt.)) Rugiunt qppe dum per incarnationē suā in cōversatione laici auditorū animas agnunt: qz ab eternis nos supplicis remouere nō sūnt scido et dolendo nō possunt. Pre- dicatores enī sancti nunc in lachrymis se mīnant: vt segetē postmodū gaudiū meant. Hanc quasi ceruē in dolore parit: vt spūali prole postmodū sint secundi. Et enī vñ de multis loquar: video Paulū quasi quāda ceruam in partu suo magni doloris rugitus emittentē. Alit enī: Filioi mei: quos iterū parturio: donec formetur xps in vobis: vellem eē apud vos modo: et mutare vocē meā: quoniam confundo: in vobis. Ecce mutare vult vocē in partu suo vt predicatoris sermo in rugitum vertatur doloris. Vult mutare vocem: qz quos iam predicando pepererat: reformando gemēs iterū parturiebat. Qualem rugitus hec cerua pariens emittebat quādo eiusdem post se redeuntibz exclamare cogebatur dicens: O infensati galathe qd vos facinorati: et sic stulti estis: vt cum spū cepitō nūc carne psumamini. Vel certe carerebāt bene: qz vos impediuist vītati nō obedire: Qualis i huius cerue partu rugitus fuit: que dñ cōceptos filios cum tot difficultatibz peperit: et quicqz partus ad malicie vīty redisse cognouit. Cōsideremus qd doloris habuerit: qd laboris qd et postqz potuit cōcepta edere: rursum cōpulsā est extincta suscitare.

Capitulum.

2.

Standum nō summo pē qd iste cerue incarnant vt pariant: qz nimirū si erecti starent: parere nō valerent. Nisi enī predicatorēs sancti ab illa inenitate contemplatōis interne quam capiunt ad infirmitatē nostrā humillima predicatorē qua si quādā incarnatione descenderent: nunqz vīty in fide filios procreare. Vobis qppe pdesse nō possent: si i sue altitudinis erectione pssisterent. Sed videamus cernam se

se vt pariat incarnantem: Ego ingt nō potui vobis loqui quasi spiritalibz: s; quasi carnalibz tanqz parulis i xpo lac vobis potum dedi: nō escam. Itē mor eiusdē incarnationis causas eregitur dicens: Nōdum enim poteratis: sed nec adhuc qdē poteratis. Sed hanc cernam qe ppter nos incarnata est: quēso videamus erectam. Alit Sapientiam loquimur inter pfectos. Et rursum: Siue mēre excedimus deo. Cum qmōte excedit deo: excessum eius nos oīes nō capimus. Et ergo nos laetē: incarnatē ad nos. Unde illic apte subiungit: Siue sobrii sumus. Si n. sancti viri ea nobis predicare vellent que capiunt: eā in signa ptepiatōe debziantur: et sobrietate temperant: adhuc angusto intelligentie finis illa su perui fontis fluētia qz capet: Incarnatē autem iste cerue: alias celi vocat sunt de quibz dī. Domine inclina celos tuos et descende: cū enī inclinatur celi descēdit minimus: qz cū se in predicatorē sua sancti doctores attrahūt diuinitatis noticiā nostris cordibus infundit. Nequaquā ppe ad nos dñs descenderet: si predicatorēs eius in cōtemplatōis eius rigore inflexibiles permanerēt. Inclinant ergo celi vt descendat minimus: incarnant cerue vt nō in noua fide luce nascamur. Iste incarnatē cerue in canticis canticorum sponsi vbera sunt vocat: sicut scriptū est: Melliora sunt vbera tua vīno. Ista n. sunt vbera que in arca pectoris fixa: lacte nos potant qz ipsi archanis summe cōtemplationis inherentes: subtili nos predicatorē nutrant. Et igitur ab eter nō gemitu: et dolore nos retrahant: nō scur uantur cerue: atqz in partu rugitus emittunt. Quia sō ipsi: q sancta parit predicatione nascunt: aliquādo doctores suos partendo pueniunt vt eis adhuc in hac vītā durantibz ipsi iam martyrio psumunt: apte sequit. ((Separant filij eaz et pgrāt ad patru: egrediunt et non reuertuntur ad eas.)) Pastum scriptura sacra illud viriditatis eterne pabulum vocat: vbi iam nostra resectio nullius defectus ariditate marcescit. De quo pastu p psalmistam dicitur: Dominus regit me et nihil mihi deerit: in loco pascue ibi me collocant. Et rursum: Hos autem populus eius et oues pascue eius.

1. Cor. 1.

1. Cor. 2.

2. Cor. 1.

Abi. 3.

agil. 14.

Can. 1. 6.

4.

Ps. 22.

Ps. 107.

Jo. 10.

De quibus nimirum pascuis veritas p se
meripsum dicit. Per me si quis introierit sal
uabitur et ingreditur et egredietur: et pascua
inueniet. Pergunt ergo ad pasuum: qz de
corporibus exantibus illa pabula eterne vi
riditatis inueniunt. Egrediuntur et non re
uertuntur ad eas: qz in illa suscepti in con
templatione gaudiorum iam nullatenus in
gent verba audire docentium. Egredi itaqz
ad eas iam non redeunt: quia angustias vi
te presentis euadentes ultra a doctoribus pre
dicationem vite accipere non requirunt.
Tunc quippe impletur quod scriptum est.
Non docebit ultra vir proximum suum: et
vir fratrem suum: dicens. Cognitione omni
um enim cognoscent me a minimo cor
poris ad maximum dicit dñs. Tunc implet qd
in euangelio veritas dicit. Palam de patre
annunciabo vobis. Filius quippe de patre
palam annunciat: qz sicut superius diximus
per hoc qd verbum est ex natura nos diu
nitatis illustrat. Verba ergo tunc docentium
quasi quosdam humane lingue riuulos nō
querunt: quando de ipso iam veritatis fon
te debantur. Igitur postqz figurata incur
uatione ceruarum multa de magistrorum vir
tute narrata sunt: nunc ad eorum vitam qui
remote cōuersationis secreta appetunt ver
ba vertuntur: qui et ipsa cessandi oia quia
diuino adiutorio et non suis viribus assequi
untur de eis a domino dicitur.

Capitulum.

23.

Qis dimisit onagrū liberū
in solitudine et vincula ei
quē soluit: subandis nisi
ego? Onager enim qui in
solitudine cōmoratur non
incongrue eorum vitam signi
ficat: qui remoti a turbis secularibus cōuer
santur. Qui apte etiam liber dicit: qz ma
gna est seruus secularium negotiorum qd
mens vehementer attritur quantum in eis
sponte desudat. Latus seruitutis cōditio
ne carere est: in mundo iam nil concupisce
re. Quasi enim quodaz iugo seruitutis pre
mitur: pspira dum appetitur: premittit ad
uersa: dum formidantur. Nec si quis semel a
cōtatione desiderioz tēporaliu coila mētis
eruasit: quādiā iam etiā in hac vita liber
tate pfruitur: dum nullo desiderio felicitas
afficitur: nullo aduersitatis terrore coarta:

tur. Hoc grane seruitutis iugū dñs vidit se
cularium ceruicibus impessum cum decreet.
Venite ad me oēs qui laboratis et onerati
estis: ego reficiam vos. Tollite iugū meū
sup vos et discite a me: qz mitis sum et humi
lis corde: et inuenietis requiem animabus ves
tris. Iugū enim meū suauē est: et onus meū
leue est. Asperū quippe iugū et dure sicut vici
mus seruitutis pondus est subesse tēporali
bus: ambire terrena retinere labentia: velle
stare in nō stantibus: appetere quidē tran
scūtia: sed cum transcurrentibus nolle trāsire.
Eum enim contra votum cuncta fugiant
que prius mentem et desiderio adpentionis
affluerant post ex pauore amissionis premūt.
Liber ergo dimittitur: qz calcatis de sideris
terrenis ab appensione rerum tēporaliu se
curitate mētis exoneratur. (Et vincula ei
quē soluit: subandis nisi ego?) Soluitur er
go vniuscuiusqz vincula: dū diuino adiu
rio interna desiderioz carnalium reīnacula
dissoluntur. Cū enim pia intentio ad con
uersionem vocat: sed adhuc ab hac intētio
ne carnis infirmitas renouat: quasi quosdā
vinctis aīa ligata spēditur. Multos enī
sepe vidimus viam qdam sancte cōuer
sationis appetere: sed hāc assequi valeant: mō
irruentes casibus: mō futura aduersa formida
re. Qui incerta mala dū quasi cauti pspici
unt: in peccatorum suoz vinculis incauti re
tinent. Multa enim ante oculos ponūt q
si eis in cōuersatione euadant subsistere se
non posse formidat. De quibus bñ Salomon
ait. Inter pigroz quasi sepius spinarū: nam cū
viam dei appetunt eos velut spine obsta
tium sepium formidant suarū oppositū su
spitiones pungūt: qd qz electos spēdire nō
soler: bene illic fecit aduungit. Cū iusto
rum absqz offendiculo: iusti quippe in cō
uersione sua quolibet eis aduersitatis ob
staculo non impingunt: quia tēporalis ad
uersitatis obstacula et: rīe spī et interne cō
tēplationis sibi transcendunt. Soluit itaqz
deus onagri vincula: quando a b electis
vniuscuiusqz animo infirmarū cogitationū
nodos eripit: et ppius dissipat: omne qd
illertam mentem ligabat. Sequitur. (Cui de
di in solitudine domū et tabernacula eius
in terra saluginis.) Hoc loco solitudinē de
bemus intelligere solitudinem corporis an
solitudinem cordis. Sed quid pdest solutur

2

Pro. 1.

Abi. 7.

do corporis: si solitudo defuerit cordis. Qui enim corpore remotus uiuit: sed tumultus conuersionis humane terrenorum desideriorum cogitatione se inserit: non est in solitudine. Si uero prematur aliquis corporaliter popularibus turbis: et tamen nullo cararum secularium tumultus in corde patitur: non est in urbe. Itaque bene conuersantibus pium solitudo mentis tribuitur: ut erurgente intersecus strepitum terrenorum premant: et ebullientes ab infinis: curas cordis per superni gratias restringant amoris: ocellus motus impetum se offerentium lenium cogitationum: quasi quasdam circumolantes muscas ab oculis mentis abigant manu gratias: et quidam sibi cum deo intra se secreta que rant: ubi cum illo exteriori cessante strepitu per interna desideria silenter loquantur.

Capitulum.

24.

E hoc secreto cordis alias dictum est. Facta est silentium in celo quasi dimidia hora. Celum quippe ecclesia vocatur electorum: que ad eterna sublimia dei per suble-

nationem contemplationis intendit: surgentes ab infinis cogitationum tumultus premit atque intra se deo quidam silentium facit. Quod quidem silentium contemplationis: quod in hac uita non potest esse perfectum: facta dimidia hora dicitur. Nolenti quippe animo cogitatione tumultuosi se strepitus ingerant: etiam sublimibus intendunt: rursus ad respicienda terrena cordis oculum uolenter trahunt. Unde scriptum est. Corpus quod corrumpitur aggrauat animam: et deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. Bene ergo factum hoc silentium non integra: sed dimidia hora describitur: quod contemplatio nequaquam perficitur quando ardentem inchoet. Quod etiam per Ezechielis prophetam congruenter exprimitur: qui pro mentis ciuitatis in monte condite: in manu uiri castrum sex cubitorum et palmo se uidisse testatur. In monte quippe electorum ecclesia fita est: quod fundata in infinis desiderijs non est. Quid autem in cubitum: nisi operatio: quid per senarium numerum: nisi perfectio operationis ostenditur. Quia et tertio uice cuncta opera dei explese memoratur. Quid ergo sex cubitos palmo insinuat: nisi contem-

plationem: que iam initia eterne et septime quietis demonstratur. Quia enim eterno: contemplatio hic minime perficitur: mensura septimi cubiti non expletur. Electorum itaque ecclesia quod cuncta que opanda sunt perficit in sex cubitis in monte posita ciuitas extendit. Quod uero hic adhuc sola initia contemplationis inspicit: de septimo cubito non nisi palmam tangit. Sciendum uero est quod nequaquam culmen contemplationis attingimus: si non ab exterioris cure oppressione cessamus. Nequaquam nosmetipsos inuenimus ut sciamus aliud in nobis esse rationale quod regit: alio autem male quod regit nisi ad secreta huius silentij recurrentes: ab omni exteriori perturbatio ne sopiamur. Et silentium nostrum bene etiam Adam dormiens figurauit: de cuius mortu latere mulier precessit: quia quod ad interiora intelligenda rapitur a rebus uisibilibus oculis claudat: tunc in semetipso uel que precessit uiriliter debeat: uel que subesse possint infirma distinguit: ut aliud in illo sit quod regere valeat: tanquam uir: aliud huius femina quod regatur. In hoc itaque silentio cordis deus per contemplationem interius uigilamus: exterius quasi obdormiscimus. Quod ergo re mortu uiri: a desiderijs carnalibus alieni: hoc silentium mentis inhabitat huius onagro dorminus in solitudine domus dedit ut a turba desideriorum temporalium non prematur. Sequitur.

Capitulum.

25.

Tabernacula eius in terra saluginis. Salugo accendere sicut solet. Et quod saluti uiri: quod in huius uel te tabernaculis degunt: ad supernam patriam desiderij sui quotidianis exitibus accenduntur: in terra saluginis tabernacula habere perhibentur: incessanter quippe accenduntur: uel tiant: sicut ut fatientur: sicut scriptum est. Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur. Segrat. (Contentum multitudinem ciuitatis.) Multitudo enim ciuitatis contemnere est: humane conuersionis praua studia deuitare: ut iam non libeat terrenorum hominum qui prebandantia iniquitatis multi sunt perditos mores imitari. Cum paucis namque ingredi angustas portas desiderant: et non cum multis lata

21
Ipo. 8

Sap. 9.

Ezec. 40

3

Sci. 3

21 Pat. 5

2

Itinera ingredi appetunt que ad interitum
ducunt. Solenter quippe a quo et ad quid
sunt creati conspiciunt: et erecta considera-
tione accepti imaginis sequi vulgi multitu-
dine designantur. Unde et ipso voce spon-
se in canticis canonicorum dicitur. Nisi co-
gnoueris te o pulchra inter mulieres egre-
dere et abi post vestigia gregum et pascere
hedos tuos. Semetipsam namque ea que est pul-
chra inter mulieres cognoscit: quando cle-
cta quęq; anima etiam inter peccantes posita
est: et ad auctoris sui imaginem ac similitu-
dinem sic cōdita meminit: et iuxta precepte
similitudinis ordinem incedit. Que si se nō
cognoscit: egreditur: quia a secreto sui cor-
dis expulsa: in exterioribus concupiscentijs
dissipatur. Egressa vero abi post vestigia
gregum: quia sua interna deferens ad latam
videlicet viam ducitur: legatur exempla po-
puli: nec iam agnos: sed hedos pascit:
quia non immortales cogitationes mentis sed
terre pranos motus carnis intendit. Et er-
go electus quisque ac cōtinens abire post gre-
gem vestigia despiciat: dicatur recte. Cōtem-
nit multitudinem civitatis. Ubi et apte subi-
iungitur. ((Clamorem eractoris nō audit.))
Quis intelligi eractor: alius: nisi diabolus
potest: qui semel in paradiso homini male
persuasionis nūmū contulit: et quotidie ab
eo huius debiti erigere reatum querit. Hu-
ius eractoris sermo est male suggestio in
choatio. Huius eractoris clamor est: iam
lenis sed violenta temptatio. Hic eractor
loquitur: cum leniter suggerit. Hic eractor
clamat: cum fortiter temptat. Clamorem ergo
eractoris non audire est: violentis tempta-
tionum motibus minime consentire. Audi-
ret enim: si ea que suggerit faceret. Sed cū
perueria agere despiciat: recte dicitur clamo-
rem eractoris non audire.

Capitulum.

26.

Nonnulli vero hoc loco per
eractorem intelligi ventrem
volunt. Ipse namque a nobis
quoddam debitum exigit:
quia quotidianum fructū
sibi humani laboris impen-
dit etiam per naturam querit. Abstinentes
igitur viri: qui hoc loco onagri vocabulo si-
gantur: dum violenta gula desideria re-
primunt: quasi clamantis eractoris verba

contemnant. Sed cum continent viro con-
tra innumera vitia: multa virtutum certa-
mina suppetunt: cur sibi eractoris clamore
contempto: de solo hic ventre dicitur: quod
impetum impulsūque restringat: nisi quod nul-
las palmas spiritualis certaminis appen-
dedit: qui non in semetipso prius afflicti
ventris concupiscentiam carnis vincens
deuicerit. Neque enim ad confictum spiri-
tualis agonis assurgitur: si non prius per af-
flictam ventris concupiscentiam videlicet ap-
petitus edomatur: quia si nō ea que nobis
sunt viciniora prosterimus: minimū inu-
niter ad ea que longius sunt impugnanda
transimus. Incausam namque contra exterio-
res inimicos in campo bellum geritur: in-
tra ipsa vrbis moenia. cinis insidians habe-
tur. Mens quoque ipsa certantis sub graui
confusionis, dedecore a spiritualis certami-
nis congressione repellitur: quando infirma
in carnis prelio gula gladiis confossa supe-
ratur. Nam cum se paruis prosteri conspi-
cit: confligere maloribus erubescit. Non ul-
li vero ordinem certaminis ignorans edo-
mare gulam negligit: et iam ad spiritualia
bella confurgit. Qui aliquando multa etiam
que magne fortitudinis sunt facilius de-
minante gula vultu: per carnis illecebā om-
ne quod fortiter egerint perdunt: et dū ven-
ter non restringitur: per carnis concupiscentiam
simul cuncte virtutes obzuantur. Unde et
Habsardan vincente scribitur. Princeps
cociorum destruxit muros Hierusalem.
Quid enim per muros Hierusalem signifi-
cans scriptura exprimit: nisi virtutes ani-
me: que ad pacis visionem tendit. Aut quod
cociorum princeps nisi venter acceptuliculus
diligentissima a coquētibz cura seruatur.
Muros igitur Hierusalem princeps cociorum
destruit: quod virtutes anime dum nō restrin-
gitur venter perdit. Hinc est quod Paulus cō-
tra Hierusalem mentis decerranti vires co-
rum princeps subtrahēbat cum diceret. Ca-
stigo corpus meū et seruātū subijicio: ne for-
te alijs predicās ipse reprobus efficiar. Hic
etiam pmissit dicens. Sic curro non quasi
incerti: sic pugno non quasi aerē verberās.
Quia cum carnem restringimus: ipsa abstin-
entie nostre ictibus non aerem: sed inimicos
spūs verberamus: et cū hoc quod est ira
nos subijciam: extra positos aduersarijs pa-

7. R. 25

l. 1. Cap. 2.

Abi. 5.

Basil. 3.

gnos tamus. Vincit q̄ rex Babylonis succendi fornacem inbernapre: suppe: picis: et maleoli ministrari congeriem scipit: sed tñ abstinentes pueros hic ignis minime consumit: quia antiquus hostis: 3. immittas ciborum cōcupiscentias nostris obutibus opponat: quibus libidinis ignis crescat: bonis tñ meritis superius spiritus grātia insibilat: ut a carnalis cōcupiscentie estibus ille se perdurent: ut si vsq; ad temptationem cordis flamma ardeat: vsq; ad consensum tamen temptatio non curat.

Capitulum. 27.

Sciendūz preterea est quia nos quinq; modis gule vitium temptat. Aliquando nāq; indigentie tempora preuenit: aliquando vero tempus non fuerit: sed ci-bos tantiores querit: aliquando quelib; sumenda preparari accuratius expetit: aliqñ autē et qualitate ciborum et temporū congruit: sed in ipsa quantitate sumendi mensuram moderate refectionis excedit. Nonnunq; vero et abiectionis est qd desiderat: et tamen in ipso esu immensū desiderij deterius peccat. Mortis quippe sententiam patris ore Io-nathas meruit: quia in gustu mellis constitutum edendi tempus anteceffit. Et ex egypto populus eductus in heremo occubuit: qz respectu manna cibos carniū petijt: quos tantiores putauit. Et prima filiorum heli culpa suborta est: qz ex eorū voto sacerdotis puer non antiquo more coctas vellet de sacrificio carnes accipere: sed crudas q̄e ret quas accuratius exhiberet. Et cum ad hierusalem dicitur: hec fuit iniquitas vobis me fororis tue: supbia: saturitas panis et abundantia aque: apte ostenditur: qz iecur co salute perdidit: qz cum supbie vino mensuram moderate refectionis excessit. Et primogenitorū gloriā esau amisit: qz magno esu desiderij: vilem cibum. I. lenticilā cōcupit: quā dñ vendēdis etiam primogenitis pretulit: quo in illam appetitū anhelaret in dicanit. Neq; enim cibus sed appetitus in vitio est. Unde et tantiores cibos plerūq; sine culpa sumim⁹: et abiectiones non sine reatu cōscientie degustamus: hic gippe quē diximus esau primati per lenticilam pdidit: et delicias in heremo virtutē spiritus carnes

edendo seruauit. Un⁹ et antiquus hostis q̄a non cibum sed cibi cōcupiscentiā esse eam damnationis intelligit: et p̄mā sibi hominēz non carne: sed pomo subdidit: et secūda nō carne: sed pane temptauit. Vinc est: qz plerūq; culpa cōmittitur: etiam cum abiecta et vilia sumuntur. Neq; enim Adam solus: ve a vestito se pomo suspenderet preceptū pbi-ditionis accepit. Nam cū alimenta quedāz saluti nostre contraria indicat: ab his nos quasi per sententiam vetat. Et cum concupiscentes nōia attingim⁹ pfecto qd aliud qz verita degustam⁹. Ea itaq; sumēda sunt que nature necessitas querit: nō que edēdi libido suggerit. Sed magnus discretiois labor est hinc exactori et aliqd impendere: et aliqd denegare: et non dando gulam restringere: et dando naturā nutrire. Que fortasse discretio subinfertur cum dicitur. Clamores exactoris non audit. Sermo nāq; hui⁹ exactoris est necessario postulatio nature. Clamor nō eius est mensuram necessitatis trāfiens appetitus gule. Hic itaq; onager exactoris huius sermonem audit clamorē non audit: qz discretus vir ac p̄tens et vsq; ad temperandam necessitate ventrem reficit: et a voluptate restringit.

Capitulum.

28.

Sciendū vero ē: qz sic voluptas sub necessitate se paliat: ut vir eam pfectus qz qz discernat. Nam dñ solū debitis necessitatē petiti voluptas expleri desideria suppetit: et tando gulam securus in precepto rapit: quāto sub honesto noie necessitatis explende se contegit. Sepe autē in ipsa edēdi via furtiue adiuncta voluptas subsequitur: nonnunq; vero impudenter libera etiam pretere conatur. Facile autē est deprehendere: cum voluptas eius necessitatem fuerit: sed valde est difficile discernere cum in ipso esu necessario se occulta subiungit. Nā qz precutem nature appetitum sequitur: quasi a tergo veniens tardius videtur. Eo enim tempore quo necessitati debetur soluit: qz per esum voluptas necessitati infertur: qd necessitas petat: et qd sicut dictum est voluptas suppetat ignozatur. Sepe nō et discernimus: et quia vitāq; per experientiam sibi coniunctam notamus: in hoc qd extra me-

Eze. 16.

28

21

23

Ro. 15.

tas rapiunt: liber ut sciendo saluamur: et ubi
sibi mens ex necessitate blanditur ex volu-
ptate decipitur. Scriptus quippe est. Carnis
curam non feceritis i desiderijs. Que igitur
fieri i desiderio prohibetur: in necessitate con-
ceditur. Sed sepe dum inuicem necessitati co-
descendimus: desiderijs deseruimus. Nonnu-
m vero dum desiderijs imoderatius obuia-
re nitimur: necessitatis miserias augemus.
Sic enim necesse est: ut artem quicquid con-
tineat teneat: quatenus non carni sed vicia
carnis occidat. Nam dum pierius dum plus
iusto caro restringitur: et ab exercitatione
boni operis enaturatur ut ad orationem quo-
que vel predicationem non sufficiat: dum in-
cuncta victorum in se funditus suffocare festi-
nat. Ad idem quippe habemus intentionis
iterne hunc poiem quem exterius gestamus
et ipsi insunt motus lasciuie: ipsi effectus
peccati operationis bone. Sepe dum in il-
lo hostem insequimur: et eum quem diligimus
trucidamus: et sepe dum quasi concui-
piscimus: ad prelium hostem nitimur. Et
deum namque alimentis vicia superbiunt: quibus
nutrite virtutes viuunt. Et cum virtus aliu-
tut pierius vires vitijs augentur. Cum po-
tencia continentia vitijs vires extenuat:
etiam virtus deficiens anhelat. Unde ne-
cesse est: ut interior homo noster equum quem ar-
bitratur presideat iter se et eum quem exterius ge-
stat: quatenus ei homo suus exterior per debitum
misterium seruare sufficiat: et nunquam superbe
bera ceruice contra dicat: nec moneat si quid
suggerendo submuturatur dummodo eum sem-
per supposita calce dominatōis premat.
Sicque fit dum repressi vicia reniti quidem
nobis patimur: et tamen hec nobiscum con-
gredi et equo probibemus: nec vicia contra
virtutem preualeant: nec rursus virtus cum
vitijs oimodo extinctio succubat. Quia si
ea re sola clario funditus extinguitur: quia
quis victorie seruiat ad edomandam ta-
men cogitationum superbiam continens no-
bis pugna seruat. Unde bene hic quod unus
quisque vir continens et debite necessitati co-
gnit: et violente voluptati contradicere vo-
ce dicitur: clamorem ex actoris non audit.
Quia autem discretus vir eo ad intelligen-
dum superiorem se eleuat: quo in se carnis in-
centum castigat: recte post contemptum ex-
terioris clamorem subditur: et cunctis

mentes pascere sue. Montes pascere sunt
alte contemplationis interne refectōis. San-
cti enim viri quātomagis se exterius despicien-
do desciunt: tanto amplius interioris reuelat-
ionum contemplatione pascuntur. Cuius rei
primum est: Ascensus in corde eius disposuit
in conuallibus lacrymarum quod quos exterius
in fletu continet conuallis humilitatis: eos
interius subleuat ascensus contemplationis

Capitulum. 29.

Montes etiam pascere sunt
sublimis virtutes angelo-
rum. Que iterum hunc nos mi-
strando et adiuvando re-
ficiunt: quod illic interno con-
templationis rore pigra escit
Que quod largiente deo i omni non certami-
ne pregrunt: recte circūspici dicuntur. Unde
etiam nobis adesse circūspiciamus: quorum
defensione contra aduersarios et oī latere
munimur. Possunt adhuc montes pascere
accipi alte sententia scripturę facere: de qui-
bus per psalmistam dicitur: Montes excel-
sissimi: hi qui iam dare contemplationis saltu
non uerunt: altos insularum planarum vertices
quasi cacumina montium ascendunt. Ad que
perfecto cacumina: quod infirmi puenire nō va-
lent: recte illic subditur: Petra refugium erit
nacijs: quod videlicet inualidos nō sublimiter i-
telligentia exerceat: sed sola in christo fides
humiliter continet. Sequitur. ((Altissima quo-
que perquirat.)) Altissima quippe sunt oīa que
temporaliter condita venturo fine: quod cum di-
te vite presentis quasi estivo sole siccantur
Altissima autem sunt vocata: que nulla ter-
renalitate marcescunt. Hinc ergo onagro virtutis
pergrere est: sancto vnicijs viro despectis
rebus transitorijs in eternam mansura des-
derare. Cuncta hoc hec que de onagro deā
virtuti intelligi etiam aliter possunt. Que re-
pedito superiore huius exponimus: ut lectoris
iudicio quod eligendum crediderit reliqua-
mus. Igitur postquam predicator dispensatio
sub ceruati preteritū descripta est: ut ostende-
retur per quem hec eadē virtus predicationis
datur: alio cōmemoratio de dīca i carnal-
tione subnectitur ut dicatur. ((Quis dimi-
sit onagram liberum.)) Nec indignum quod iudi-
cet per tale animal incarnatum dominus pos-
se figurari: cum constet oībus quod per significa-
tionem quādam in scriptura sacra et p̄mis

Ps. 103.

Ps. 21.

et scarabens ponatur: sicut scriptum est: Ego autem sum vermis et non homo. Et sicut apud septuaginta interpretes per prophetam dicitur: Scarabens de ligno clamavit: Cum ergo nominatis rebus tam abiectis et vilibus figuratur: quod et illo contumeliose dicitur: et quo constat quod proprie nil dicitur. Locatur et leo: agnus: propter innocentiam. Locatur leo: propter potentiam. Aliquando et serpenti comparatur: sed propter sapientiam: atque ideo per hec omnia dicit figuratiter potest: quod et his omnibus credi aliquid essentialiter non potest. Si enim unum horum quodlibet essentialiter existeret: alterum iam dici non posset. Nam si agnus proprie diceretur leo tam vocari non poterat. Si leo proprie diceretur: serpens signari non posset: Sed hec in illo omnia dicuntur tanto latius in figura: quanto longius ab essentialibus. Potest ergo onager incarnatum dominum designare. Algrete quippe animal est onager. Et quod incarnatus dominus gentilitati magis quam iudee profuit animale corpus assumens: quasi non in domum sed potius in agrum venit. De quo agro gentilitatis per psalmistam: Species agri iherusalem. In carnalitate itaque dominus qui in forma dei equalis est patri: forma servi minor: et patre: quod minor est etiam seipso.

Capitulum.

30.

Dicitur ergo a patre be filio huius formam servi. Quis dimisit onagram liberum et vincula eius quis soluit? Omnis quippe qui peccat servus est peccati. Et qui incarnatus domini participes factus est nostre nature non culpe: liber dimissus est: quod sub peccati dominio non teneatur. De quo alias scriptum est: Factus est inter mortuos liber. Inter mortuos liber dimissus dicitur: quia naturam nostram suscipiens: iniquitatis in quo nullo modo teneatur. Quem quantum maius culpe nostre non utrigit: passio tamen nostre mortalitatis affluat. Unde et postquam liber dimissus dicitur: recte de illo adiungitur: (Et vincula eius quis soluit?) Vincula eius quippe tunc soluta sunt: cum infirmitates passionis illius in resurrectione sunt gloriæ comitate. Quasi quedam vincula domini habuit: ea que nos neglige merito pati-

mur: nostre mortalitatis infirma: quibus et ut ad mortem sponte ligari se voluit: et que per resurrectionem mirabiliter soluit. Effugere enim: fure: lascivire: teneri: flagellari: crucifigi: nostre mortalitatis vincula sunt. Sed cum expleta morte velis templi resperetur: scinduntur petre: monumenta pauperum: inferni claustra patefcerent: quid aliud tot argumentis tante virtutis ostenditur: nisi quod illa infirmitatis vincula soluebantur. Et ita quod ad suscipiendam servi formam venerat: in ipsa servi forma ab invicem vinculis absolutus ad celum cum cunctis membris liber rediret. De quibus eius vinculis petrus attestatur dicens: Quoniam deus in soluit soluit doloribus inferni: iuxta quod impossibile erat illam teneri ab eo. Et quia post mortem suam atque resurrectionem ad gratiam fidelium gentilitatem vocari dignatus est: postquam victa sunt soluta eius vincula apte subiungitur: (Cui dedit in solitudine domum et tabernacula eius in terra salsuginis.) In gentilitate enim in qua patriarcha non fuit: propheta non fuit: ad intelligendum deum qui ratione uteretur homo pene non fuit. De hac solitudine per Isaiam dicitur: Lucebitur deserta et inopia: et exstabit solitudo: et florebunt quasi lilium. Et rursum de ecclesia dicitur: Ponet desertum eius quasi delitium: et solitudinem eius quasi hortum domini. Terra vero salsuginis hec eadem solitudo repetita est: que priusquam veram dei sapientiam cognoscere salsuginem prulerat: quod nullam viriditatem: boni intellectus preterens: perversa sapiebat. Domus ergo in solitudine et tabernaculum in terra salsuginis accepit: quod incarnatus pro hominibus deus delicta inde gentilitatis corda possedit. Unde et patris voce per prophetam dicitur: Postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam: et possessionem tuam terminos terre. Quia iuxta hoc quod deus est eius pater datus omnia: iuxta hoc vero quod homo est: a patre accipit omnia sicut scriptum est: Potestatem dedit ei et in aeternum facere: quia filius hominis est. Et rursum scriptum est: Sciens quod omnia dedit ei pater in manus. Vel sicut ipse dicit: Omne quod datus mihi pater ad me venit. Iam non si queritur quid inter domum ac tabernaculum viseretur: domus in habitatione est tabernaculum in itinere: et lora itaque gentilium

1. Ps. 21.

Isa. 35.

Isa. 54.

Ps. 2.

Luc. 10.

Job. 6.

Ps. 87.

quasi quedam tabernacula habuit venien-
do: sed ea per iusticiam firmans: domus
est habitando: et quia eorum vita ad quos
venit imitari desuper recte dicitur: (1. 6
tenet multitudinem civitatis. i. mores dñi
cit humane pueris: i. homo. prope inter
homines factus: vsum tenere hominum voluit
Icarco nāq inter nos homo factus est: ut
non solum nos sanguine suo redimeret: sed
etiam ostendo exemplo cōmūtaret. In con-
versatione igitur nostra et veniendo alia in-
venit: et vivendo alia docuit. Unde bñt. n.
omnes superba adam stirpe progeniti pro-
spera vite presentis appetere: et adversa ve-
nitare: obprobria fugere: gloriam sequi. Cle-
nit iter eos dominus incarnatus adversa
appetēs: prospera spernens obprobria ami-
plectens: gloriam fugiens. Nam cum indei
illam regem sibi consituere voluissent fieri
rex refugit. Cum vero eum iustificare molir-
entur: sponte ad crucis patibulum venit.
Fugit ergo quod omnes appetit: appetit
quod omnes fugiunt. Sed cum fugit quod
omnes appetunt: appetit quod omnes fu-
giunt fecit quod omnes mirarentur: et mor-
tuis ipse resurgeret: et morte sua alios de
morte resuscitaret.

Capitulum. 31.

Ele prope vite sunt hoīs in
corpore cōsistentis: una an-
te mortem: alia post resurre-
ctionem. Quarum unam
omnes agendo nō gerant:
altera: nesciebant: et huma-

num genus soli huic quam nōverat inten-
debat. Venit per carnem dominus: et dñs
suscepit unam alteram demonstravit. Bñ
hanc nobis cognitam suscepit illa: que no-
bis est incognita ostendit. Et dñs quip-
pe vitam exerceat quā tenemus: resurgēdo
aperuit: quam querimus: exemplo suo no-
docens qd hęc vita quam ante mortem du-
cimus nō propter se amanda sit: sed ppter
alteram toleranda. Quia ergo noua cōuer-
satio vñs iter homines: mores babylonie
secutus non est: bene de eo scriptum ē: Con-
tēnit multitudinem civitatis. Vel certe et q
multos per spaciōsam viam vagantes des-
nit et per angustam gradientes paucos ele-
git. Multitudinē nāq civitatis continere

ē: humani generis ptem que latam viā su-
greditur: que et pro abundantia iniquitatis
multa est a regni sui forte reprobare. Sequi-
tur. (1. Clamor exactoris nō audit.) Si-
cut supra dictū est: qd hoc loco exactor ac-
cipit: nisi dyabolus potest: q male suadēdo
spem contulit immortalitatis: sed decipiēdo
erexit tributum mortis: qd suadēdo ita-
lic culpam: sciēdo erexit penam: bñt ex-
actoris sermo est ante mortem hoīs astante
persuasio. Clamor eius est: violentia iāz ra-
pina post mortem. Quos enim ante mortē
latenter intercepti: hos ad supplicij sui con-
sortium post mortem violenter rapit. Sed
quia ad mortem veniens dominus huius ex-
actoris violentos impetus nō expandit: sicut
ipse ait: Venit enim: eticeps bñt mundi et
in me nō habet quicq bene dicitur: Clamo-
rem exactoris nō audit. Venit prope ad eū
exactor humani generis: qd illum homines
vidit. Sed quem infirmitate despectus bo-
minem credidit: virtute super hominē ien-
sit. Vñs nimirum exactoris typum laban
tenuit: quando cū furore veniens sua apud
Jacob idola requirit. Laban quippe inter-
pretatur dealbatio autem nō incommen-
ter dyabolus accipitur: qui eūz sit tenebro-
sus et merito transfiguratur se velut angelus
lucis. Vñc servavit Jacob. id est ex parte re-
probiorum iudicis populi: cuius ex car-
ne incarnatus dominus venit. Potest eti-
am per laban mundus hic exprimi: qui cū
furore Jacob psequitur: quia electos quosq
qui redemptoris nostri membra sunt perle-
quendo opprimere conatur. Vñs filium
id est sine mundi sine dyaboli Jacob abstu-
lit: cum sibi Christus ecclesiam ex gentilitate
construxit. Quam et de domo patris ab-
strahit: qd ei per prophetam dicitur: Obliv-
iscere populum tuum et domus patris tui
Quid vero in idolis: nisi ananicia designa-
tur: Unde per Israhel dicitur: Et au-
ricia que est idolorum servitus. Laban er-
go veniens apud Jacob: idolum non inve-
nit: quia ostensis mundi thesauris: dyabo-
lus in redemptore nostro vestigia concupis-
centie terrene non reperit. Sed que Ja-
cob non habuit: ea rachel sedendo coope-
ruit. Per Rachel quippe que et omis
dicitur ecclesia figuratur. Sedere autem
est humilitatem penitentie appetere: si

Sch. 31.

Col. 3.

Ps. 126.

Ps. 31.

Ps. 30.

Isa. 9.

Ps. 23.

ent scriptum est. Surgite postq̄ sederitis. Rachel ergo idola sedendo operuit: q̄ sancta ecclesia christum sequens terrene concupiscentie vitia penitendo terit. De hac operatione vitiōz per psalmistam dicitur. Beati quozum remisse sunt iniquitates: et quozum tecta sunt peccata. Nos igitur Rachel etiam signavit: qui idola sedendo premimus: si culpas auaricie penitendo dānamus. Que vtiq̄ auaricia illis nō solet euenire qui i via domini viriliter currunt: q̄ nō dicitur. Aliter agite et confortetur cor vestrum sed his maxime: qui quasi effeminato gressu gradientes per blandimenta seculari resoluuntur. Unde et illic eiusdem Rachel hec verba sunt. Iuxta consuetudinē seminariam nunc accidit mihi. Apud Jacob ergo idola Labā nō repperit: q̄ tractor callidus quid in redemptore nostro respiceret non inuenit: de quo tractor redemptor noster gentilitatem ab eius dominio liberanti dicitur per prophetam. Iugū enim oneris eius et virga: humeri eius: et sceptrū tractoris eius supast: sicut in die madian. Eripens gippe gentilitatem dñs superauit iugum oneris eius cum eam aduentu suo ab illo demoniāce tyrānidis seruitute liberauit. Superauit virgam humeri eius: cum percussione illius que peruerso opere grauitur: desinebat ab humano genere redemptor compescuit. Superauit sceptrum tractoris eius: cū regnū eiusdem diaboli qui pro pestifera ppetratione vitiōz erigere cōfuerat debita tributa penarum de fidelium corde destruit.

Capitulum.

32.

Ed quōd hec acta sunt audiamus. Subiunctū est illi co sicut in die madian. Nō ab re arbitror: si hoc madianitarū bellū q̄ in comparatione aduentus dñici a propheta vigilanter illatum est: aliquanto latius discramus. In libro gippe iudicū Be-deon contra madianitas vniuersas describitur. Is cum exercitus multitudinem ad bella pduceret: diuina illi admonitione preceptum est vt ad suū veniens oēs quos feris genibus a quas haurire cōspiceret a bellop cōsuetu remoueret. Alit̄ est vt trecenti viri tñmodo qui stantes manibus aquas

hauerant remanserint. Cum his ad preliū pgit eosq̄ non armis sed tubis lampadib⁹ et lagenis armauit. Nā sicut scriptū ē. Accensas lampades miserunt intra lagunculās et tubas in dextera: lagenas autē in sinistra tenuerunt: et ad hostes suos comin⁹ venientes cecinerunt tubis: confregit lagunculas: lampades apparuerunt: et hinc tubarum sonitu: illinc lampadarum coruscatione terri hostes sunt in fugā cōuersi. Quid hoc est q̄ tale bellum per prophetam ad me diu adducitur et aduentū redemptoris nostri istius pugne victoria comparat? An indicare ppheta nobis studuit q̄ aduentū redemptoris nostri contra diaboli illa subgedō duce pugne victoria comparat? Talia illic nimirum acta sunt: que quantomāgis vñm pugnandi transcant tāto amplius a pphetandi mysterio non recedūt. Quis enim vnq̄ cum lagenis et lampadibus ad prelium venit? Quis cōtra arma veniens: arma deseruit. Ridiculi nobis hec profecto fuerant si terribilia hostibus non fuissent. Sed victoria ipsa testatē vidicimus ne parua hec que facta sunt ppendamus. Sedes itaq̄ ad prelium veniens redemptoris nostri signat aduentum: de quo scriptum est. Tollite portas principes vestras et eleuamini porte eternales: et introibit rex gl̄ie. Quis est iste rex glorie dñs fortis et potēs: dñs potens in prelio: hunc redemptorem nostrū nō solū opere sed etiam noie pphetauit. Hec deon: nāq̄ interpretatur circūiens i vtero. Hīs enim noster per maiestatis potentiaz omnia circūplectitur: et tamen per dispensationis gratiam intra vterū virginis venit. Quis est enim circūiens in vtero nisi oipotens deus sua dispensatione nos redimēs: diuinitate cuncta complectens: et humanitatem intra vterum sumens in quo vtero et incarnatus fuit et clausus nō fuit. Quia et ita vterum fuit per infirmitatis substantiam et extra mundi per potētā maiestatis. Mā dīan vero interpretatur de iudicio. Est enim hostes eius repellendi destruentiq̄ eēt nō de vitiō repellentis: sed de iudicio iuste iudicantis fuit. Et iecirco de iudicio vocatur q̄ alieni a gratia redemptoris iuste dānationis meritum etiam in vocabulo nominis trahunt.

Capitulum.

33.

Contra hos Gedeon' cum trecentis pgit ad prelium. Soler in centenario numero plenitudo perfectionis intelligi. Quid ergo per ter ductum centenarius numerum designatur nisi perfecta cognitio trinitatis: Cuius ppter ois noster aduersarios si dei destruit: cuius ad fiduciam bella de fecidit: q possunt diuina cognoscere: q sciat de trinitate que deus est perfecta sentire. Notandum hoc est: qz iste trecentorum numerus in tau littera continetur: que crucis spem tenet. Cui si super transuersam linea id qd in cruce eminet. adderet non iam crucis spes sed ipsa crux esset. Qui ergo iste trecentorum numerus in tau littera continetur & p tau litteram sicut diuina species crucis ostendit non inuenit in his trecentis gedeonem sequentibus illi designati sunt qbus dictum e. Si quis vult post me venire abneget semetipsum & tollat crucem suam & sequatur me. Qui sequentes diuinum tanto verius crucem tollant: quanto acius & se edomant & erga primos suos charitatis compassione cruciant. Qui & per Ezechielem prophetam dicitur. Signa tau super frontes virorum gementium & volentium. Dei certe in his trecentis qui in tau littera continetur hoc exprimitur qd ferrum hostium crucis ligno separet. Quicqz sunt ad fluxum vt aquas biberent & q aquas siccis genibus hauserunt: a bellica intentione remoti sunt. Quis naq doctrina sapientie stare aut genu recta opatio designatur. Qui ergo dum aquas bibunt genu siccasse perhibent a bellorum certamine phibiti recesserunt: qz cum illis christus contra hostes se dei pgit ad prelium: qui cum doctrine fluente hauriunt rectitudinem opere non inficiunt. Oes quippe tunc bibisse aquam sed non ois recto genu siccasse narrati sunt: reprobatum sunt q genua dum aquas biberent inflecterant: qz atrescens apostolo non auditoz legis iusti sunt apud deum: sed factozes legis iustificabuntur. Quia enim vt diximus dissolutio operum in ipsa genua incuruatione signatur: recte rursus per Paulum dicitur. Remissas manus & dissoluta genua erigite & gressus rectos facite pedibus vestris. Vt ergo Christo vnce ad bellum procedunt: qz hoc qd ore annunciant opere ostendunt: qui

fluente doctrine spiritualiter hauriunt nec tamen in prauis operibus inflectuntur carnaliter: qz sicut scriptum est. Non est speciosa laus in ore peccatoris. Item ergo est ad prelium cum tubis: cum lampadibus: cum lagenis. Iustificatus iste vt diximus fuit ordo preliandi. Locinerunt tubis & sinistris laqueis tenebantur. Dinc tubis: itra lagenas autem sunt misse lampades: contrafractis vero lagenis lampades ostense sunt: quarum coruscante luce hostes territi in fugam vertuntur. Designatur itaqz in tubis clamor predicatorum: in lampadibus claritas miraculorum: in lagenis fragilitas corporum. Tales quippe secum dnt noster ad predicationis prelium dunt: qui despecta salute corporum: hostes moriendo perirent: eorumqz gladios non armis: non gladiis sed patientia superarent. Armati enim venerunt sub duce suo ad prelium martyres nostri: sed tubis sed lagenis sed lampadibus. Qui so mmerunt tubis dum predicant: confringunt lagenas: dum soluenda in passione sua corpora hostilibus gladiis opponunt: respicient lampadibus dum post solutionem corporum miraculis coruscant. Mortes hostes in fugam conuersi sunt: quia dum mortuorum martyrum corpora miraculis coruscant: coruscant luce veritatis fracti qd impugnaverant crediderunt. Ceciderunt ergo tubis vt lagenae frangerentur: lagenae fracte sunt: vt lampades apparerent: apparuerunt lampades vt hostes in fugam verterentur. id est predicatorum martyres: donec eorum corpora in morte soluerentur: corpora: eorum in morte soluta sunt: vt miraculis coruscarent: coruscarent miraculis: vt hostes suos ex diuina luce perirent: quatenus nequaquam deo erecti resisterent sed cum subditi formidarent. Et notandum qz sicut runt hostes ante lagenas: fugerunt ante lampades: qz nimirum perfectiores sancte fidei predicatoribus adhuc in corpore positus resisterunt: post solutionem vero corporum apparentibus miraculis sancte fidei sunt: quia pauore conterriti a persecutione non fidelium cessauerunt. Predicatione scilicet tubarum: fractis lagenis corporum: visis timerunt lampadibus miraculorum.

Ecc. 15.

B

Zac. 9.

Ezech. 9.

Ro. 1.

Debe. 12.

Attendendus est etiam id quod illic scriptum est: quia in dextera tubas lagenas in sinistra tenebant. Pro dextero enim habere dicitur: quicquid pro magno pensamus: pro sinistro vero: quod pro nihilo ducimus. Et ene ergo illic scriptum est: quod in dextera tubas: lagenas autem in sinistra tenebant: quod christi martyres pro magno habent predicationis gratiam: corporum vero utilitate pro minimo. Quis enim plus facit utilitatem corporis quam gratia predicationis: in sinistra tubas: atque in dextera lagenas tenet. Si enim pro ri loco gratia predicationis attenditur: et posteriori utilitas corporis: certum est quod dexterae tube et sinistras lagenas teneatur. Hic autem pro minus in euangelio ait. Neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio sed super candelabrum. In modio enim commodum temporale in lucerna autem lux predicationis accipitur. Lucernam ergo sub modio ponere est: propter temporale commodum gratia predicationis abscondere: quod nemo vult electorum facit. Et bene illic additis sed supra candelabrum. In candelabro enim status corporis designat: cui lucerna supponitur ubi eidem corpori cura predicationis antecedit. Bene itaque per prophetam dictum est. Sceptrum erectoris eius sapastrum sicut in die madian. Sed quod reponendi prophetici testimonij gratia longe digressi sumus: ad operis nostri ordinem reuertamur. Igitur postquam dictum est. Clamor erectoris non audiri: quia videlicet anti qui hostis insidias dominus in carne manifestatus desuperit: quid etiam de electis suis fecerit: recte subiungit: dicens. ((Circumspicit montes pascue sue.)) Montes accipimus omnes elatos huius seculi: qui in corde suo altitudine terrena tumuerunt. Sed quod etiam tales dominus ecclesie sue corpori conuersos inuoluerat: eosque a priorum elatione commutans in sua membra transformauit: in montes pascue eius sunt: quod nimirum de conuersione errantium: et de superbiorum humilitate, satis fecit ipse ait. Mensibus est ut faciam voluntatem eius qui me misit. Et sicut apostolis ad predicationem missis precepit dicens. Operamini non cibum qui perit sed qui permanet in vitam eternam. De his montibus per prophetam dicitur. Non repellat dominus

plebem suam: quoniam in manu eius sunt omnes fines terre: et altitudines montium ipse conspiciat. Altitudines enim montium elationes sunt vultus superbiorum. Quas domino minus conspiciere dicitur. id est ab iniquitate sua in melius commutare. Litteratur namque dominus cum quem conspiciat. Unde scriptum est. Litteratur dominus respicit Petrum. Et recordatus est Petrus verbi domini sicut dixerat. Et prius quam gallus cantaret me negabis: et egressus foras sicut amare. Et sicut Salomon ait. Rex qui sedet in solio iudicij dissipat omne malum intuitu suo. De hoc respectu montium rursum per prophetam dicitur. Montes sicut cera fluxerunt a facie domini: quod post peruersitatem sue variatum diuina formidine liquefacti: ab illo prius rigido timore substrati sunt. Intueadum etiam quod non ait inspicit: sed circumspicit montes pascue sue. In idea prope incarnatus est dominus: quod posita in medio gentium fuit. Atque ideo circumspicit montes: quia elatos huius seculi circumspicit: quod positos ex gentilitatis vniuersitate collegit. In his itaque montibus pascitur: quod bonis operibus conuersorum quasi herbis virentibus satiatur. Hinc est quod et ipse vocem in canticis canticorum dicitur. Indica mihi: ubi pascas: ubi cubes in meridie. Pascitur prope dominus: cum bonis nostris actibus delectatur. Cubat vero in meridie: cum ex desiderijs carnalibus ardenti corde reproborum apud electorum suorum precora refrigerium inuenit cogitationis bone. Adde etiam quodam Athanasius fuerat: quando in thelosui lucris tangebatur. De quo et scriptum est. Quia postquam credidit inuitato in domum suam dominus conuinit magnum pacem. Adhuc itaque iste huius onagro virentis pascue herbas pullis: et foris enim conuulso: et intus epulis virtutis pascit. Quod adhuc plenissime exprimitur cum subditur. ((Virentia queque perquirat. Virentia enim deservit: virentia queque perquirat.)) Virentia namque corda sunt hominum: que in huius seculi spectacula plantata erunt inuitas fiduciam non habent. Virent autem que illi hereditati inherant: de qua Petrus apostolus dicit. In hereditatem incorruptibilem: et incontaminatam et immarcescibilem. Tanto enim qui vere virentes sunt: quanto in hereditatis immarcescibile sorte cogitationis radice figunt. Quis itaque itaque

Mat. 5.

Ira. 9.

Jo. 4.

Jo. 6.

Ps. 94.

Mat. 26

Pro. 29

Cant. 1.

Luc. 5

I. Pr. 5

secus arere formidat: amentia extrinsecus mundi huius desideria fingit. Quisquis a deo perquiri desiderat: eternam patriam appetens: in interna cordis plantatione viridescat. Hec autem de onagro exposita sub duplici intellectu sufficiant. Lectoris vero iudicio relinquendum est: quid magis duxerit eligendum. Et si variis expositionibus intelligentiam fortasse despererit: libenter ipse lector mecum subtilius veriusque sentientem velut magistrum discipulus sequar: quia mihi proprie bonatum credo: quicquid illi me melius sentire cognosco.

Capitulum.

35.

Quidnes enim qui fide pleni de deo aliquid sonare nituntur: organa veritatis sumus: et in eiusdem veritatis potestate est: utrum per me sonet alteri: an per alterum mihi. Ipsa quippe auditio in medio nostritatis non eque videntibus oibus equa est: et sepe aliam tangit: ut bene audiat quod per alium ipsa sonuerit: sepe vero alium tangit: ut bene quod ab aliis audiat sonet. Sepe doctorum verbum pro gratia tribuitur auditoris: et sepe propter auditoris culpam subtrahitur sermo doctorum. In his ergo qui ubertim predicant doctorum: nulla elatione se effert: ne fortasse non pro sua: sed pro auditoris gratia ei repleatur lingua: et in his que doctor steriliter dicit: auditor non succendat: ne fortasse doctoris lingua: non pro sua: sed pro auditoris reprobatione torpescat. Pro auditoris namque gratia datur bonus etiam malis sermo doctoribus: sicut puterunt phariseis suppetere verba predicationis: de quibus scriptum est. Ois ergo quecumque dixerint vobis servate et facite: in vero opera cordis nolite facere. Propter auditorum vero reprobationem bonis etiam doctoribus sermo subtrahitur: sicut ad ezechielem contra israel dicitur. Linguam tuam adherere facia palato tuo: et eris mutus: nec quasi vis oburgans: quia bonus exasperans est. Aliquando autem sermo predicationis propter utrosque datur: aliquando propter utrosque subtrahitur. Propter utrosque enim datur: sicut divina voce paulo apud corinthios dicitur. Nolite timere: sed loquere. Et paulo post. Quia populus multus est in hac civitate. Propter

utrosque vero subtrahitur: sicut belli sacerdos et pravam filiorum cognovit actionem: et dignam increpationis non creavit vocem: cum profecto futurum esset ut in mortis supplicio: et illos reatus flagitij: et illum silentij pena multaret. Inter hec igitur cum vel pro quo sermo datur: vel propter quem subtrahatur ignoramus: unum est salubre remedium: nec de his que alijs magis accepimus nosmetipsos extollere: nec de eo alterum quod minus accepit irridere: sed fixo humilitatis pede graniter et constanter incedere: quod in hac vita tanto veratius docti sumus: quanto doctrinam nobis a nobismetipsis suppetere non posse cognoscimus. Cur ergo quisque de doctrina superbiat: que oculo iudicio: vel cui quando datur vel quando cui subtrahatur ignorat? Quamvis enim securitatis timor semper longe videatur abesse: nobis tamen nihil est securius: quam sub spe semper timere: ne incauta mens: aut desperando se in vitis desiciat: aut extollendo de bonis ruat. Ante districti enim ac piji iudicis oculos: quanto de se sub spe humiliter trepidat: tanto in illo robustius stat.

Sancti Gregorii Liber 31. Ca. 1.

In paradisi

so sano homini diabolus invidens superbie vulnus inflicere: ut qui mortem non acceperat conditus: mereret elatus. Sed quia divine potentie suppetit: non solum bona de nihilo facere: sed ea etiam ex malis que diabolus perpetraverat reformare: contra hoc insulsum vulnus superbientis diaboli medicina apparuit inter homines humilitas dei: ut auctoris exemplo humilitati surgerent: qui imitatione hostis elati ceciderant. Contra ergo superbientem diabolum apparuit inter homines homo factus humilis deus. Hunc potentes huius seculi in membra diaboli supbiens eo despicabilem crediderunt: quod humilem conspexerunt. Tunc enim cordis eorum quanto magis tumuit: tanto amplius medicamentum

Ezech. 34

Act. 27.

vite desperis. Repulsa igitur a vulnere sup-
 borum medicina nostra peruenit ad vuln-
 humilium. Infirma quippe mundi elegit de-
 us vt confundat fortia: actus est cū pau-
 peribus: quod post etiā dinites elati mirarē-
 tur. Nam dū nonas in illis virtutes aspi-
 ciunt: eorum quorum prius cōtemplere vitas
 postmodum obstupere miracula. Cū mor-
 pandi ad sua corda rededices: extimuerūt
 sanctitatem i miraculis: quam despererāt
 in preceptis. Per infirma ergo cōfusa sūt
 fortia: qz dū in veneratione vita surgeret
 humilia: elatio cecidit superbor. Igitur qz
 beatus Job sancte ecclesie typum tenet et
 omnipotens deus preiudicat quod i primo
 dñs nascentes ecclesie potentes hui? seculi
 leue eius ingum suscipere crassa cordis ser-
 nire recusarent dicat: Nunquid volet rinoc-
 ros seruire tibi. Rinoceros eni indomite oi-
 no nature est: ita vt si quando captus fue-
 rit teneri nullatenus possit. Impatiens quippe
 vt fertur ilico moritur. Eius vero nomē
 latina lingua interpretatur: sonat i nare cor-
 nu. Et qd aliud i nare nisi fortitudo. Quid
 in cornu nisi elatio designatur. Nam qz in
 nare fortitudo solet intelligi: Salomone at-
 testante didicim? qui ait: Circulus aureus
 in nari? suis mulier pulchra i fatua. Vere
 ticam nāqz doctrinā nitore vidit eloquiū re-
 splendere: nec tamen sapientie apto intelle-
 ctu congruere: z ait: Circulus aureus i na-
 rib? suis. i. pulchra i circūflecta locutio i sen-
 sibus mentis stultie: cūser eloquio anrū pen-
 det sed tamē ex terrene intencōis pondere
 moris sui ad supiora non respicit. Quod se-
 cutus exposuit dicens: Mulier pulchra i
 fatua. i. doctrina heretica: pulchra per ver-
 bum: fatua per intellectum. In cornu vero
 qz elatio frequenter accipitur: propheta ac-
 resitante didicimus q ait: Viri inqz nolite
 inique agere: z delinquentibus nolite exalta-
 re cornu. Quid ergo in rinocerote hoc nisi
 potētes huius seculi designantur: vel ipse i
 eum summe principatum potētes q ty-
 po satue iactatōis elati: dum falsis exten-
 sionibus honoribus: veris miseris intēma
 nescant. Quibus bene dicitur: Quid sup-
 bis terra i cūis? In ipsi vero iniūis na-
 scētis ecclesie dum contra illam diuinum
 se potēstas extolleret: atqz in eius nece intē-
 state tante crudelitatis anhelaret: dūz tot

cruciatibus anxia tot psecutionibus pressa
 succumberet qz tunc credere potuit: q illa
 erecta z aspera supborum colla sibi subijce-
 ret z iugo sancti tumoris edomita mitibus
 fidelioris ligaret. Dū quippe in erodis su-
 is rinocerotis huius cornu ventulata z qua
 si funditus interimenda percussa ē. Sed di-
 uina grā dispēsaute z illo moriendo viuifi-
 cata conualuit: z cornu suum rinoceros iste
 feriendo lassatas inclinant: quodqz impos-
 sibile hominibus fuit deo difficile non fuit:
 quia potēstas huius mundi rigidas non
 verbis sed miraculis fregit. Ecce enim quo-
 tidie seruare rinocerotes agnoscimus dum
 potentes in indi huius qui in viribus su-
 is fatua vndam fuerant elatione confisi:
 deo subditos iam videmus. Quasi de quo-
 dam indomito rinocerote dominus loque-
 batur cum diceret: Hinc difficile intrabit
 in regnum celorum. Cui cum responsus eēt
 z quis poterit saluus fieri: illico adiunxit:
 apud homines hoc impossibile est apud de-
 um autem omnia possibilia sunt. Tc si di-
 ceret: Rinoceros iste humanis virib? man-
 suescere non potest: sed tamen diuinis sub-
 di miraculis potest. Unde hic quoqz apte
 beato Job sancte ecclesie typum tenēti vi-
 citur: Nunquid volet rinoceros seruire tibi.
 Subaudis vt mihi: q cum predicamentis
 quidem hominū diu resistere pertulit: sed ta-
 men repēte cum voluit miraculis frauit. Ne
 si aptius dicat: Nunquid hi q fatua elatio-
 ne superbiunt sine meis adiutorijs tue pre-
 dicationi subdantur. Per quem itaqz pre-
 nateas cōsidera: z in omne quod preuales
 elationis sensum inclina. Vel certe ad bea-
 ti Job noticiam pro humilitate ei? virtu-
 te deducitur q mira quādoqz p apostolos
 agantur q mundū deo subiiciunt: ei qz edo-
 mitam potētiā huius seculi supbiaz: fle-
 ctunt vt tanto de se beatus Job min? esti-
 met quāto aggregari deo rāz difficiles ani-
 mas per alios videt. Hic ergo. Nunquid
 volet rinoceros seruire tibi: subaudis sicut
 per eos quos misero seruit mihi. Sequit.

Capitulum. 2.

Ut morabitur ad presepe-
 tuum.) Presepe hoc lo-
 co ipsa scriptura sacra non
 inconuenienter: accipitur:
 in qua sibi pabulo anima

Pro. 11.

Ps. 84.

Mat. 18.

21

Ps. 67.

li a sancta satiantur: de quibus per prophetam
dicit: Animalia tua habitabunt in ea. Hinc
etiam natus dominus a pastoribus in pre
sepe reperitur quia eius incarnatio in ea
qua nos reficit: prophetarum scriptura cognos
citur. Rhinoceros itaque iste videlicet omnis
elatus: in primo: diis nascentis ecclesie: cui
patriarcharum vicia: cum prophetarum my
steria: cum euangelij archana audiret irri
debat: quanto in predicatorum precepti clau
dis: sacrarum contemplatur quanto in vo upra
tibus propriis dimissis desperatiois sue cam
pum tenebat. Quem superborum campaz
bene Paulus infirmat dicens: Qui despa
tes semetipsos tradiderunt impudicie in
operationem immundicie omnis in auaricia
Quanto enim se quibus in malis presentibus
latius relaxat: quanto post hanc vitam se as
sequi bona eterna desperat. Sed omnipo
tens deus via quidem rhinocerotem hunc p
prane voluntatis campum vagantem per
tulit: et tamen cum voluit repente ad suum
preceptum reliquit: ut vite pabulum bñ clau
sus accipiat: et ne vitam funditus male li
ber amittat. Ecce enim iam cernim: et po
tentes huiusmodi principes predica
menta vñica libenter audiant: cōstanter le
gant: passimque a precepto nō eruant: quia prece
pta dei que audiendo aut audiendo co
gnoscunt: nequaquam viuendo transcendunt:
sed verbi pabulum quasi clausi stare equa
nimiter tolerant: ut edendo et permanēdo
pinguescant. Quod cum deo agente cōspi
cimus: quid aliud quam rhinocerotem hunc ad
preceptum morantem videm? Quia pro post
acceptum pabulum predicationis rhinocero
tis iste fructum debet ostendere opis recte
subiungitur.

Capitulum. 3.

Quid alligabis rhinocero
tem ad arandum loco tuo.)
Loza sūt ecclesie precepta
discipline. Arare vero est p
predicationis studium hu
mani pectoris terrā vome

re lingue proscindere. Hinc igitur rhinoceros
quodam superbus ac rigidus: iam nunc lo
zis fidei tenetur ligatus: atque a precepti ad
arandum ducit: quia eā predicationē qua ipse
refecit: est innotescere et alij conatur. Scim
enim rhinoceros iste terrenus: videlicet: prin

ceps quanta prius contra dominū crudeli
tate sauebat: nūc agente domino cernim
quanta se ei humilitate subleuit. Hinc rhi
noceros nō solum ligatus est: sed etiam ad arā
dum ligatus est: quia videlicet discipline lo
zis ascriptus: nō solum se a prius operib
retiner: sed etiam in sancte fidei predicatione
ne exerceat. Ecce enim sicut superius dictū
est: ipsos humanarum rerum rectores ac pri
ncipes vñ metnere deum in suis actionibus
cernim: quod aliud quam lozis ligatos videm?
Cum pro eā viam quā dudum persequēdo
impugnauerant: nunc prolatis legib
eare nō cessant: quod aliud faciunt nisi aratri
laboribus insudant: Libet videre hunc ri
nocerotē. i. terre principem fidei lozis ligatū:
quēadmodum et cornu portat per potentes
am secuti: et ingum fidei sustinet per amentes
dei. Tūc istē rhinoceros valde poterat nō
si ligatus esset. Cornu appē habet sed liga
tus est. Habent ergo in lozis eius quod hu
miles diligant: habent in cornu eius quod
elati pertimescant. Strictus enim lozis ser
uat pietatem manūm diuini: sed sūt cor
nu terrene glorie: eteret osium potestatis.
Plerūque autem eā erigente ira ad serien
dum rapitur: diuino amore reuocatur. Et
quēdā per exaspationem potentiam in furore se
elevant: sed quia eterni iudicis remissio: cor
nu ligatus se inclinat. Sepe ipse vidisse me
memini: quia cum se ad serlendū grauitē hic
rhinoceros decenderet: quasi eleuato cornu
bestiolis minas: mortes: et iuxta damnationē
que subiectis imensis terrorib
intentaret: re
pente fronte signo crucis impresso oē in se
incendium furoris extinxit: et conuersus mi
nas deposuit: et quā ad deliberata progressi
nō posset ligatus agnouit: et non solum i se
iros edomat: sed in subiectos etiam lenis
omne quod rectū est insere re sēsiat: ut que
omnes sanctam ecclesiam et intima cogitatio
ne venerunt exemplo ipse sūt humilitatē
demonstrat. Dicatur igitur beato Job.
Nūquid alligabis rhinocerotē ad arandum
lozo tuo. Ne si aperte dicat: Nūquid poten
tes huius seculi in sua fatua elatione: con
fidentes ad laborem predicationis dirigio: et
sub discipline vñculo restringio: Subaudi
ut ego: quod id egi cuius voluit: quia pfectores me
os quos prius hostes pertuliplos postmo
dum recte fidei defensores feci. Seguitur.

Ephe. 4.

23

21

Capitulum 4.

Et confringet glebas conuallium post te. Solent exulte terre superiacentes glebe factata semina pueri: et nascencia suffocare.

Quibus glebis hoc loco illi signantur: q. duriciam suam atq. pestiferam vitam nec ipsi semina sibi recipiunt nec recepto: nam seminum fructus alios ferre pmittunt. Sanctus. n. quisq. p'dicator in mundo ueniens euangelizando pauperibus: quasi molles uallium terras arauerat: sed quodam duriciam electorum ecclesia rumpe re nō valens: eos quasi superiectos labori suo glebas oppressa tolerabat. Multi enim p'ncipis mentis ipsa terrenorū principum in fidelitate consti: surgentem ecclesiam male viuendi ponderē premebat: cum diu quos possent modo dūnabitibus exemplis: modo mīnis: modo blandimentis destruerent ne terra cordis audistorum ad spiritalis seminis fructū: exulta perueniret. Ne cū omni potens deus hunc rhinocerotem lorīs suis subdidit: per eum ilico glebarum duriciam fregit. Adhuc appē terrenū principatū sue fidei subingant: dura persequentiā corda confringit: ut quasi confracte glebe nō ita obdurate premerent: sed ad percepta uerbi semina resoluti germinarent. Unde recte nūc ait: Nunc confringet glebas uallium post te: Ne si diceret: Sicut post me q. postq. mētem cuiuslibet elate potestatis ingredior: nō solum eam mihi subdita reddo: sed etiā ad contereos fidei hostes exerceo: ut potētes huius seculi mee formidinis lorīs ligati: non solum in me credentes permanent sed et pro me alieni cordis duriciam zelantes frāgant. Hoc autē quod d. infidelibus dixim⁹ in plerisq. etiam q. fidei nomine censentur uidemus. Multi nāq. humilium fratrum postiti fidem probatenu tenent: sed dū elationis typum nō deserunt: dum quos possunt clatis violentijs premunt: dum fructificanti⁹ alijs ipsi nequaq. semina sibi recipiunt: sed ab exhortantis uoce aurem cordis auertunt: isti qd aliud q. obdurate glebe in exaratis uallibus iacent. Qui eo nequiores sunt: quo nec ipsi humilitatis fructum proferunt: et quod est deterius proferentes humiles premunt. Ad horum duri-

ciam dissoluenam nō nunq. sancta ecclesia: q. propria uirtute non sufficit: rhinocerotis huius. i. terreni principis op'ulatione querit: ipse superiacentes glebas conterat quos ecclesiarum humilitas quasi planicie uallium portat. Das itaq. glebas rhinoceros pede premit ac cōminuit: q. prauiorum potentiam q. duriciam cui ecclesiastica humilitas resistere nō ualeat: p'cipalis religio ex potestate dissoluit. Quod q. sola diuina uirtute agitur ut terreni regni culmine ad p'nectu regni celestis inclinentur: recte nūc dī: Nunc confringet glebas uallium post te. Et pō de suis uirtutibus beatus Job humilia sentiat: ab hui⁹ mundi potestati bus sub rhinocerotis nomie sublimia cognoscat. Segitur. ((Huncq. habebis fiduciam: i. magna fortitudine eius et derelinques ei labores tuos.)) In rhinocerotis fortitudine fiducia domini habere se asserit: q. vires quas temporaliter terreno principi contulit ad cultum sue uenerationis inclinauit: ut ex accepta potestate p. quam dñi contra deū tu muerat religiosum nunc deo obsequium laus ipendat. Quo enī in mundo plus potest eo p. mundi auctore plus preualet. Nam q. a subiectis ipse metuitur tanto facili⁹ p'uidet: quāto et in potestate idcirco q. vere me trahitur. Sicutur ergo. Huncq. habebis fiduciam in magna fortitudine eius: Ne si diceretur ut ego: q. vires terrenorum principis meo cultui seruitturas aspicio. Tanto enim ea que nunc agis miora estimo quāto iam p'uideo q. et maiores dñi mundi mihi potestates inclinabo. Hec autē subditur: ((Et derelinquentes ei labores tuos.)) Labores enī suos hunc rhinocerotis dñs relinquit: q. cōuerso terreno principi eam quas sua morte mercat⁹ est ecclesiam credidit q. uidelicet i. eius manu quāto solitudine par fidei sit tuenda cōmisi. Segitur. ((Huncq. credis ei q. reddat sementē tibi: et aream tuā congreget.))

Capitulum 5.

Quid aliud semen nisi bonis p'dicatoris accipitur: Sicut i. euāgelio p'tas dicit: Et uic q. seminat seminare: et si ent. p'p'era ait: Beati q. seminatis sup oēs aquas.

Quid aliud area: nisi ecclesia debet intelli-

Mat. 4.

De qua precursoris voce dicitur: Et primus dabit aream suam. Quis ergo in initio nascens ecclesie crederet: dum contra eam ille idonitus principatus terre tot minus et cruciatibus sentiret: quod riuocens iste deo sementem redderet. id est acceptum predicationis verbum operibus repensaret. Quis posset tunc infirmorum credere quod eius aream congregaret. Ecce enim modo pro ecclesia leges promulgat: quod dudum contra eam per varia tormenta sentiebat. Ecce quasi libet gentes potuerit cape ad fidei illius gratiam suaden dum perducit eisque eternam vitam indicat: quibus captis pñte seruat. Cur hoc? Quia videlicet aream nunc congregat: quam aliquando super verbo cornu dispergendo ventulabat. Alud dicitur igitur beatus Job quod gentilitatis principes faciant: nequaquam se apud semetipsum de gloria tante sue virtutis extollat. Unde et rex et potens potentiores huius mundi reges quanta deo deuotione famulantur et virtutem suam quasi pro singularitate non trahat in elationis vitium: quod habet in alijs exemplum quod et si tunc ei simile hominum non videtur: multos tamen per quos eius gloria retunditur prouidit. Igitur qui terreni principes magna se deo humilitate subseruiunt: prauis homines quod dudum contra ecclesiam in fidei late posita: apta aduersitate seuebant nunc ad alia fraudis argumenta vertuntur. Quia enim illos religionem venerari conspiciunt ipsi cultum religionis assumunt: et bonorum vitam sub despectis vestibus iniquis moribus premunt. Mundus quippe dilectores sunt: quod hoc in se quod homines venerentur ostendunt: atque eis quod vere semetipsos deserviunt: non merere sed veste compulantur. Quia n. presens gloria amantes assequi: non possunt quasi deservientes sequuntur. Quicquid ferunt: contra bonos ostenderent: si apertum negit: tempus inueniunt.

Capitulum. 6.

Ed hoc etiam argumenta prauorum: ad electorum salutem proficiunt. Sancta enim ecclesia transire sine laboribus temptationis non potest tempore pegrinationis quod et si foris apertos hostes non habet: intus tamen tolerat fidos fratres. Nam contra vitia sem-

per in acie et habet et pacis tempore bellum sumit: et fortasse granis affligitur: cum non extraneorum ictibus: sed suorum moribus pugnat. Sic ita quillo sen isto tempore et eam semper in labore. Nam et in persecutio ne principum timet ne amittat boni quod sunt: et in conuersatione principum tolerat: quod mali simulant bonos se esse quod non sunt. Unde omnipotens deus: quia riuocaret hunc locis ligatum dicit: iusto prauorum hypocrisis subdidit dicens: Quia pena strutionis similis est penae herodis et acipitris. Quis herodium et acipitrem nesciat: quos reliquas quanta volat? sui velocitate transcedant. Strutio pro pena eorum similitudine habet: sed volatus eorum celeritate non habet. A terra quippe eleuari non valet: et alas quasi ad volatum specietenus erigit: sed tamen nunquam se a terra volando suspendit. Ita sunt nimium omnes hypocrite: quod bonorum vitam simulant: imitatione sancte conuersationis habent: sed veritatem sancte actionis non habent. Habet quippe volandi penas per spiritum: sed in terra reputat per actionem: quia alas per figuram sanctitatis extendunt: sed curam secularium pondere pregrauat: nullatenus a terra subleuantur. Speciem namque phariseorum subprobans dominus: quasi strutionis penas redarguit: que in opere aliud exerceat et in colore aliud ostendit dicens: Ne vobis scriba et pharisei hypocrite: quia similis est sepulchris dealbatis: que foris quidem apparent hominibus speciosa: intus vero sunt plena ossibus mortuorum: ita et vos foras apparetis hominibus iustitiam: vero pleni estis auaritia et iniquitate. Ne si diceret: Subleuare vos videtur species penne: sed in infimis vos deprimite pondus vite. De hoc pondere per prophetam dicitur: Sicut hominum visus quo grani corde: huius strutionis conuersurum se hypocritam dominus pollicetur cum per prophetam dicit: Glorificabunt me bestie agri: dracones: et strutiones. Quid enim draconum nomen: nisi in aperto malignose mentes exprimuntur quod per terram semper in finis cogitationibus reperiunt. Qui pro post strutionem vocabulum nisi hi qui se bonos simulant et signantur: qui sanctitatis vitam quasi volatus pena per spiritum retinent: sed per opera non exercent. Glo-

3

Mat. 23

Pa. 4.

Isa. 43

C

risficari itaq; se vñs a dracone vel strutione
asserit: q; aperte malos: et sicte bonos ple
rūq; ad sua obsega ex intima cogitacōe cō
uerit. Nec certe agri bestie vñm. dracones
strutiones q; glorificant: cum fidem que i il
lo est: ea que in hoc mundo vñdū mēbrum
dyaboli fuerat gentilitas exaltat. Quam et
ppter maliciam draconum nomine expo
buit: et ppter hypocrisim vocabulo strutio
num notat. Quasi enim pñas accepit gen
tilitas: sed volare nō potuit: que et naturaz
rationis habuit: et actionē rōnis ignorauit
habemus adhuc quod in consideracione
strutōis huius de accipitrē herodio attē
tius perpendamus. Accipitris gippe et he
rodij parna sunt corpora: sed pñis densio
ribus fuita: et leticio cū celeritate transio
lant: q; eis parū inest quod aggrauat: mul
tum quod lenat. Et contra strutio raris pē
nis subditur: et imani corpore grauat: vt
et si volare appetat ipsa pñarum paucitas
molem tanti corporis in aere nō suspēdat
Bene ergo in herodio et accipitre electorū
persona signatur: q; quādiu in hac vita sūt
sine quātulocunq; culpe cōragio eē nō pos
sunt. Sed cum eis parum qd inest quod de
pmitit multa virtus bone actōis suppetit: q;
illos in superna sustollit. Et cōtra hypocri
ta: et si qua facit pauca que eleuant ppetrat
multa que grauent. Neq; enī nulla bona
agit hypocrita sed gñs ea ipsa deprimat
multa peruersa cōmittit. Pauca igitur pē
ne corpus strutionis nō subleuant: q; per
unz bonū hypocrite multitudo prauē actio
nis grauat. Hec quoq; ipsa strutionis per
na ad pñas herodij et accipitris similitudi
nem coloris habet: virtutis pō similitudi
nem nō habet. Illorū nāq; peluse et firmio
res sunt: et volata acē premere virtute sue
soliditatis possunt. Et cōtra strutionis pē
ne dissolutio: eo volatum sumere nequeunt:
quo ab ipso quem premere debuerant acre
transcendantur. Quid ergo in his aspici
mus nisi q; electorum virtutes solide eno
lant: vt ventos humani sanioris premant.
Hypocritarum vero actio qualibet recta
videatur: volare non sufficit: quia videlicet
flure virtutis pñam humane laudis aua
pertransit.

Capitulum. 7.

Ed ecce cum vñs eundemq; bono
rum malorūq; habitum cernim: cū

ipsam in electis ac reprobis pñensis spēm
videmus: vnde nostre intelligentie suppe
tat: vt electos a reprobis falsis veros cō
prehendēdo discernamus. Quod tamē al
tius agnoscamus si intinaria in memoriam
pceptoris nostri pba signam⁹ q; ait: Et fr
ctibus eorū cognosceris eos. Neq; enī per
sona sunt que ostendunt in imagine: sed q;
seruant in actione. Unde h postq; speciem
strutionis huius intulit mox sacra subiungit
dicens. ((Qui derelinq; in terra onā sua.))
Quid. n. per onā nisi tenera adhuc proles
exprimitur que diu fouenda est: vt ad vñū
volatile perducatur. Quia gippe insensibilia
in semetipsis sunt: sed tamen calefacta i vi
nis volatilibus cōuertunt. Neq; nimirum
paranti androtes ac filij certū est q; frig
di insensibilesq; remaneat: nisi doctoris sui
solicita exhortacōe calefiant. Ne igitur ve
relicti sua insensibilitate torpescant assidua
doctorū voce fouendi sūt: quoniam valeat
et per intelligentiam viuere et per cōtempla
tionem volare. Quia vero hypocrite qñs
peruersa semp operētur: loqui tamen recto
nō desinit: bene autē loquendo in fide ve
nerfatione filios parant: sed eos bene vi
uendo nutrire nō possunt recte de hoc stru
tione dicitur: Qui derelinq; in terra onā sua
Curam nāq; filioz hypocrita negligit quia
ex amore intimo rebus se exterioribus sub
dit: In qb⁹ quātomagis exollitur: tāto mi
nus de prole sue pfectu cunctatur. Quia er
go i terra dereliquisse est: natos per cōuerfio
nez filios nequaq; a terrenis actib⁹ interpo
sito exhortatōis nido suspendere. Quia in
terra dereliquisse est: nulluz celestis vite filijs
creplum prebere. Quia. n. hypocrite p cha
ritatis viscera nō calenti: de torpore prolis
edit. i. de onozum suorum frigore nequaq;
dolent: et quāto scilicet terrenis actib⁹
inserunt tanto negligētius eos quos gene
rant agere terrena pmittunt. S; quia bre
lietos hypocritarum filios supna cura non
deserit: nōnullos etiam nāq; ex talib⁹ intē
na electōe pñicōis largite gratie respectu
calefacti recte subiungitur. ((Tu forsitan i
pulvere calefactis ea.)) Et si dicat vt ego q;
illa in pulvere calefactio: quia scilz paruulo
rum animas et in medio peccatorum posi
tas: amoris mei igne succēdo Quid. n. pul
uis nisi peccator accipitur. Unde et ille ho

Mat. 7.

2

C

2

21

stio huius peccatoris perditione satiatur: de quo per prophetam dicitur. Serpenti pulvis panis eris. Quid per pulvere nisi ipsa iniquorum instabilitas demonstratur: De qua David ait. Non sic impij non sic: sed tanquam pulvis quem proficit ventus: a facie terre. Quia ergo dñs in pulvere derelicta calescit: quia paruulorum animas predicatorum suorum sollicitudine desitutas etiam in medio peccantium positas: amoris sui igne succendit. Hinc est quod plerisque cernimus: et in medio populorum vivere: et tamen vitam torpentis populi non tenere. Hinc est quod plerisque cernimus: et malorum turbas non fugere: et tamen superno ardore flagrare. Hinc est enim quod plerisque cernimus: ut ita dixerim si frigore calere. Unde enim nonnulli iter terrentorum hominum torporem possit: super speciem desiderij inardescunt: unde et inter frigida corda succensit sunt: nisi quia omnipotens deus de relictis una scit etiam in pulvere calefacere: et frigoris pristini insensibilitate discussa per sensum spiritus vitalis animare: ut nequaquam tacencia in infans torpeant: sed in virtutibus volatilibus versa sese ad celestia contemplan do. i. volando suspendant. Notandum vero est quod in his verbis non solum hypocritarum actio peruersa reprobat: sed bonorum etiam magnitudo si qua fortasse subieperit elatio premitur. Nam cum de se dñs dicit quod derelicta una in pulvere ipse calefaciat: profecto aperte indicat: quia ipse operatur intrinsecus per verba doctoris: qui et sine verbis voluit hominis calefaciat quos voluerit in frigore pulueris. Nec si aperte doctoribus dicat. Ut sciat quia ego sum qui per vos loquentes operor: nec cum voluero cordebis hominum etiam sine vobis loquor.

Capitulum. 8.

Mulata igitur cogitatione doctorum ad exprimendum hypocritam sermo conuertitur: quia fatuitate torpeat: ad huc sub strationis facto plenus indicatur. Nam sequitur. (Obliniscitur quod pes conciliet ea: aut bestia agri coterat.) Quid in pede nisi transitus operationis accipitur: Quid in agro nisi modus iste signatur: De quo in euangelio dñs dicit. Agri autem est mundus. Quid in bestia: nisi antiquum hostis exprimitur: quod

hulus mundi rapinis insidians: humani quotidie morte satiatur. De qua per prophetam pollicente domino dicitur. Et multa bestia non transibit per eam. Stratio itaque oua sua deferens obliniscitur: pes conciliet ea: quia videlicet hypocrite eos quos in conversatione filios generant derelinquant: et oim non curant ne sint exhortationis sollicitudine: aut discipline custodie desitutas prauorum operum exempla peruertant. Si enim oua que gignunt diligenter: nimirum metuerent ne quis ea peruersa opera demoni strando calcaret. Hinc Paulus pedem in firmis discipulis: quasi ouis que posuerat metuebat cum diceret. Multi ambulant quos sepe dicebam vobis: nunc autem scitis dico inimicos crucis Christi. Et rursum. Ut dete canes: videte malos operarios. Et rursum. Denunciamus vobis fratres: et in nomine domini nostri Jesu Christi: ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinat: et non in traditionem quam acceperunt a nobis. Hinc pedem Ioannes gregem formidabat: qui cum multa diuoripis multa premisset adiunxit. Charissime nolite imitari malum sed quod bonum est. Hinc ipse synagoge dicit infirmo suo gregi metuebat dicens. Quando ingressus fueris terram quam dominus deus dabit tibi: caue ne imitari velis abominationes illarum gentium. Obliniscitur etiam quod bestia agri coterat: quia nimirum diabolus in hoc mundo sentiens si editos in bona conversatione filios rapiat hypocrita omnino non erant. Hinc autem agri bestiam Paulus ouis que posuerat: metuebat dicens. Timeo ne sicut serpens Euam seduxit astutia sua: ita eorum pantur sensus vestri a charitate que est in Jesu Christo. Hanc agri bestiam discipulis metuebat Petrus cum diceret. Aduersarius vester diabolus quasi leo ragnis: circuit querens quem deuoret: cui resistite fortes in fide. Dabent ergo veraces magistri super discipulos suos timoris viscera: et virtute charitatis: hypocrite autem tanto minus commissis sibi metunt: quanto nec si bimetipsis quod timere debeant deprehendant. Et quia obduratis cordibus viuunt ipsos etiam amos generant filios nulla pietate debiti amoris agnoscent. Unde adhuc sub strudis specie subditur. (Duratur ad

Ma. 5.

Mat. 3.

Abi. 5.

2. Thes. 3.

3. Jo. 6.

2. Cor. 11.

1. Pe. 5.

Ps. 1.

B.

2.

Mat. 13.

filios quasi non sint sui. Quem enim charitas gratia non infundit proximum suum etiam si ipse hunc deo genuit egerantem respicit ut profecto sunt oēs hypocrite: quorū videlicet mentes dum semper exteriora appetunt: intus insensibiles sunt et in cunctis que agant: dum sua semper expetunt erga effectum proximū nulla charitatis compassione mollescent. O q̄ mollia viscera gestabat Paulus: quando circa filios suos tanto estu amoris inhiabat dicens. Nunc vntus: si vos statis in domino: et testis mihi est deus: quomodo cupiā vos omnes in viscerib⁹ christi Jesu. Romanis quoq; ait. Testis est mihi deus cui serui in spiritu meo in euangelio filij eius: q̄ sine intermissione memoriam vestri semper facio in orationibus meis obsecrans si quomodo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate dei veniēdi ad vos: desidero enī videre vos. Timotheo quoq; ait. Gratiās ago deo meo cui serui a progenitoribus meis in conscientia pura: quod sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus meis nocte ac die desiderans te videre. Et thesalonicensibus quoq; amorem suū indicans dicit. Nos autem fratres desolati a vobis ad tempus ore aspectu: non corde abundantius festinamus faciem vestram videre cum multo desiderio. Qui vris persecutionibus pressus et tamen de filiorum salute sollicitus adiuvante. Adim⁹ timotheum fratrem nostrum: et ministrū dei in euangelio christi ad confortandos vos et exhortandos pro fide vestra: ut nemo moveatur in tribulationib⁹ istis. Ipsi enim scitis: q̄ in hoc positi sumus. Ephejs quoq; ait. Peto ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis que est gloria vestra. Ecce i tribulatione posuisti alios exhortatur et in hoc quod ipse sustinet alios roborat. Non enim filiorum suorum fuerat more strationis oblitus: sed memebat nimis ne eius discipuli in predicatione suo tot perfectionis proba cernentes fidem in eo despiceret contra quam iunimere passionum contumelie preualerent. Et iccirco minus dolebat in tormentis sed magis filijs de tormentorum suorum temptatione memebat. Idcirco pauper erat in se plagas corporis dum formidaret in filijs plagas cordis. Ipse patiendo

suscipiebat vulnera tormentorum sed filios consolando curabat vulnera cordium. Idcirco ergo cuius charitatis fuerit inter dolores proprios alijs timuisse: pensamus cuius charitatis sit filiorum salutem inter sua detrimenta requirere et statū mentis in proximis etiam ex sua deiectione curare.

Capitulum.

9.

Ed hec hypocrite charitatis viscera nescitis quia eorum mens quanto per mundi concupiscentiam in exteriora resolutur: tātō per afflictiones suam interiori obduratur: et torpore insensibili frigidat in trisecus: quia amore damnable mollescit foris: sed ipsam considerare non valet: quia cogitare se minime studet. Cogitare vero se mens non potest: que tota apud semetipsam non est. Tota vero esse apud semetipsam non sufficit: quia per quorū concupiscentias rapitur: per tota semetipsa species dissipatur: et sparsa in infinitis iacet: que collecta si vellet ad summā confurgeret. Unde iustorum mens quia per custodiam discipline a concutorum visibilibus sicuti appetitu constringitur: collecta apud semetipsam instruitur: integratur: qualiscūq; deo esse vel proximo esse debeat plene conspicit: que nihil suū exteriori derelinquit: et quanto ab exterioribus abstracta compescitur: tanto aurora in intus inflammatur et quo intus magis ardet: eo ad reprehendenda vicia amplius lucet. Hinc est enim q̄ sancti viri dñy intra semetipsos colligunt: mira ac penetrabili acie: occulta etiam aliena delicta deprehendunt. Unde bene per Ezechielem prophetam dicitur. Emissa similitudo mannis apprehendit me in cinctum capitis mei et eleuauit me spiritus inter terram et celum: et adduxit me in Ierusalem: in visione dei iuxta hostium interiorum quod respiciebat ad aquilonem: ubi erat statum idolum zeli ad propiciandam emulationem. Quid est enim cinctus capitis: nisi collecte cogitationes mentis: ut non sparsae dissoluantur: sed per disciplinam constrictae subsistant. Adhuc ergo desuper mittitur: et propheta per cinctum capitis eleuatur: quia cum nostra mens sese per custodiam colligit: vis in

Ro. 1.

2. Ti. 1.

2. The. 2.

2.

Ephe. 3.

Ezech. 3.

Cerna sursum nos ab infimis trahit. Bene ergo inter terram et celum sublatum se asserit: quia quilibet sanctus in carne mortali positus plene quidem adhuc ad superna non pervenit: sed iam tamen una derelinquit. In visione vero dei in Hierusalem ducitur quia videlicet unusquisque proficiat per charitatis velum qualis esse ecclesia debeat contemplatur. Et ene quoque additur: quia intra hostium interioris diutius est: quod respiciat ad aquilonem: quia nimirum sancti vi dum per aditum eterne contemplationis aspicunt: plus prava intra ecclesiam fieri quam recta deprehendant: et quasi in aquilonis parte oculos. id est ad solis sinistram flectit quia contra vitiorum frigora charitatis se stimulis accendunt. **Ubi** et recte subiungitur: quia illic erat statutum idolam zeli ad provocandam emulationem. Dum enim intra sanctam ecclesiam a nonnullis specie sola fidelibus rapinas et vitia perpetrari considerant quid aliud quam in Hierusalem idolum vident: Quod idolum zeli dicitur: quia per hoc contra nos emulatio superna provocatur: ut tanto districtius delinquentes feriat quanto nos charius redemptor amat.

Capitulum.

io.

Hypocrites igitur quia cogitationes mentis non colligunt per ciucinum capitulis minime tenentur. Et qui sua nefas commissorum sibi quando delicta deprehendant: hi itaque torpent ac celestibus ad que flagrare debuerant: et flagrant terrenis rebus anxia: qui bene laudabiliter torpuisse. Postposita quippe cura filiorum: sepe eos videas se contra pericula immensi laboris accingere maria transmare: adire iudicia: pulsare principatus: palatia irrumpere: iurgantibus populorum cunctis interesse: et terrena patrimonium laboriosa observatione defendere. Quibus si fortasse dicatur: cur ista vos agitis: qui seculum reliquistis? respondent illico deum se metnere: et iccirco tanto studio defendendis patrimoniis insudare. Tunc bene adhuc destructionis huius stulta labore subiungitur. Frustra laboratur: nullo timore cogente. Ille namque tre-

pidaverunt timore ubi non erat timor. Ecce enim divina voce precipitur. Si quis tibi intulerit tunicam et voluerit tecum iudicio contendere: dimitte illi et pallium. Et rursum. Si quis quod tuum est intulerit: ne repetas. Pontius quoque apostolicus discipulos suos cupiens exteriora despiceret: ut valeant interna servare: ammonet dicens. Jam quidem omnino velicetum est i vobis: quod iudicia habetis inter vos: quare non magis iniuriam accipitis: quare non magis fraudem patimini? Et tamen hypocrita assumpto sancte conversationis habitu filiorum custodiam deserit: et temporalia queque defendere: etiam iurgis querit: exemplo suo eorum perdere corda non trepidat: et quasi per negligentiam amittere patrimonium terrena formidat. In errorem discipulus habitat: et tamen cor hypocrite nullo dolore sanctatur. Ire iniquitatis voraginem commissos sibi conspiciat: et hec quasi inaudita pertransit: at si quod sibi leniter inferri temporale damnum senserit: in visionis ira repente ab intimis inardescit: mor patientia rumpitur: mor dolor cordis in vocibus effrenatur: quia dum animarum damna equanimiter tolerat: iacturam vero rerum temporalium: repellere etiam cum spiritus commotione festinat: cunctis veraciter indicat teste mentis perturbatione quid amat. Ibi quippe est grande studium defensionis ubi et maior vis amoris. Nam quanto magis terrena diligit: tanto primariis vehementius pertimescit. Qua enim mente aliquid in hoc mundo possidemus non docemur: nisi cum amittimus. Sine dolore namque amittitur: quicquid sine amore possidetur. Que vero ardentius diligimus habita: graniter suspiramus ablata. Quis autem nesciat: quia nostris visibus res terrenas dominus condidit: suis autem animas hominum creavit? Plus ergo deo se amare convincitur: qui neglectis his que eius sunt propria tnetur. Perdere namque hypocrite ea que dei sunt. id est animas hominum non timeant: et ea que sua sunt amittere: videlicet res cum mundo transcurrentes quasi districtio iudicii posturitur ratio: nos timeant: ac si placatum inveniant: cui desideratis rebus. id est rationabilibus perditis insensibilibus et non quesita con-

Mat. 5.

1. Cor. 1.

21

C

Luc. 14.

seruant. Possidere aliquid in hoc mudo volumus: et ecce veritas clamat. Nisi quis renouerit omnia que possidet non potest meus esse discipulus. Perfectus igitur christianus quomodo debet res terrenas surgando defendere quas non precipitur possidere? Itaque cum res proprias amittimus: si perfecte deum sequimur in huius vite itinere: a magno onere leuigati sumus. Cum vero curam rerum nobis eiusdem itineris necessitas imponit: quidam dum eas rapiunt solis modo tolerandi sunt: quidam vero conseruata charitate prohibendi: non tamen sola cura ne nostra subtrahant: sed ne rapientes: non sua semetipsos perdant. Plus quippe ipsis raptoribus debemus metuere quam rebus irrationabilibus defendentes ista re. Illa namque etiam non rapta morientes amittimus: cum illis vero tunc conditionis ordinis: si corrigi studeant post perceptionem muneris: vnum sumus. Quis autem nesciat: quia minus ea quibus vrimur et plus debemus amare quod sumus? Si ergo et per sua utilitate raptoribus loquimur: iam non solum nobis que temporalia: sed ipsis etiam que sunt eterna vendicamus. Quia in re illud est solerter intendendum: ne per necessitatis metum cupiditas surrepat rerum: et zelo successa prohibitis et impetu immoderatio re dissensa: usque ad odiose turpitudinem contentionis erumpat. Sumus pro terrena re par a corde cum proximo scandente: siquid appareret: quia plus res quam prius amatur. Si enim charitatis viscera etiam circa raptorem prius non habemus: nosmetipsos peius ipso raptore persequimur: grauiusque nos quam alter poterat decessamus: quod dilectionis bonum sponte descentes a nobis ipsis intus est quod amittimus: qui ab illo sola exteriora perdebamur. Sed hanc hypocrita formam charitatis ignorat: quia plus terrena quam celestia diligens contra eum qui temporalia diripit: sese in intus inmani odio inflammat.

Capitulum

xi.

Sciendum vero est: quod sunt nonnulli quos charitas gre-
mio matris mater eccle-
sia tolerat: quoniam ad spiri-
talis etatis incrementa per-
ducant: qui nonnulli et san-

ctitatis habitum tenent: et perfectionis meri-
tum exequi non valent. Ad bona namque spiri-
tualia minime assurgunt: et ideo his qui si-
bi coniuncti sunt ad tuenda ea: que terrena
sunt seruant: et nonnulli in defensionibus eius-
dem iracundia excedunt. Hos nequaquam cre-
dendum est in hypocritarum numerum carere:
quia aliud est infirmitate aliud est mali-
cia peccare. Hoc itaque inter hos et hypocri-
tas distat: quod isti infirmitatis consilium malit
a cunctis de culpa sua redargui quam de ficta
sanctitate laudari. Illi vero et iniqua se agere
certi sunt: et tamen apud humana iudicia
de nomine sanctitatis intumescunt. Illi non
metuunt prauis hominibus: etiam de bona
actione displicere: dum iudicij superni tan-
tummodo placeant: illi vero nonnulli quid agant
sed quomodo de actione qualibet homini-
bus possint placere considerant. Isti iuxta
modum sue intelligentie: etiam in rebus se-
culi militant causis: verum isti itaque per causas
dei intentione deserunt seculo: quia inter
ipsa quoque que se agere sancta opera ostendunt:
non conuersationem querunt hominum:
sed anxia fauorum. Igitur cum quosdam
non despecte conuersationis viros quia eundem
vel nimis defendere terrena conspiciamus
debemus hoc in illis per charitatem
reprehendere: nec tamen eos reprehendendo
desperare: quia plerique vni eisdem homini
et insunt quedam indicabilia que apparent
et magna que latent. In nobis autem sepe
magna i facie predeunt: et nonnulli que
reprehendenda sunt occultantur. Hinc ergo
humilianda est nostre mentis claritas: quod
et illorum infirma sunt publica et nostra secreta
et rursum fortia illorum secreta sunt: et in
publico nostra vulgantur. Quos ergo de
aperta infirmitate reprehendimus superest
ut de occulte fortitudinis estimatione vene-
remur: et si se aperte firmitate nostra mors
elevator: oculis sua infirma considerans se-
se in humilitate premor. Sepe enim nonnulli
multis preceptis obsequuntur: et quedam
paucis pretereunt: et nos multa pretermittimus
cum pauca seruamus. Unde fit plerumque
ut quia quod seruare nos nonimus hoc
preterire alios videmus: alio nostra se iustitia
mens eleuet obliuiscens quam multa pretereat:
cum valde sint pauca que seruat.

Necessesse igitur ut in quibus alios repre-

hendimus: elationem sollicité nostre cogitationis scilicet: quia si sublimiorē se ceteris noster animus conspiciat: quasi precipitio singularitatis ductus: heu peius ruit: Sed cur hypocrita celestia lucra deferens terrena elaboret: sub strutionis adhuc nomine subiungit dicens: *Prostravit eam de sapientia nec dedit illi intelligentiam. Quāvis aliud sit priuare aliud non daret: hoc tamen repetit subdendo non dedit quod prestauit: nisi priuare. Nec si diceret: Quod dixi priuauit: non intus sapientiam abstulit sed in se non dedit. Unde et Ipharanois cor domini obdurasse describitur: non quod ipse duriciam contulit: sed quod erigentibus ei meritis: nulla illud desuper infusa timoris sensibilitate moluit. Sed nunc hypocrita quod sanctum se simulat quod sub imagine boni operis occultat: sancte ecclesie pace premittit: ideo ante nostros oculos religionis visionē visitatur. Si qua ergo tempestas fidei erumpat: statim lupi mens rabida habitu se omne pellis expoliāt: quātū contra bonos sentiat: persequens demonstrat. Unde et recte subditur: (Cum tempus fuerit: aliam alas erigit: deridet egem et ascensorem eius.) Quid enim alas sub strutionis accipimus: nisi pressas hoc tempore quasi complicatas hypocrite cogitantes: Quas cum tempus fuerit in altum eleuat: quia opor-tunitate comperta eas superbiendo manifestat. Illas in altum erigere est per effrenatam superbiam cogitationes aperire. Hæc autem quod sanctus se simulat: quod in semetipso stringit: que cogitat alas in corpore per humilitatem picat.*

Capitulum. 12.

Notandum vero ē: quod non ait deridet equum et ascensorem: sed equitem et ascensorem eius. Equus quippe est vnicuique sancte anime corpus suum: quod videlicet notat et ab illicitis continentie freno restringere: et rursus charitatis impulsu in exercitatione boni operis relaxare. Equis ergo nomine anima sancti virtus exprimitur: que in meritum corporis bene subditi regit. Unde et Iohannes apostolus in apocalypsi dominum contemplatus ait: Et exercitus qui sunt in celo sequebantur eum in equis al-

bis. Multitudinem quippe sanctorum que in hoc martyrij bello sudauerat recte exercitum vocat: quod ideo in equis albis sedere referuntur: quod nimirum eorum corpora et luce insitit et castum omne candore claruerunt. Deridet ergo hypocrita equites: quia cum ipse in aperto ingratias eruperit: electorum despiciat sanctitatem: et elatos fatuos appellat: quos pace pressas fidei: calida arte simulabat. Quis vero alius huius ascensorem: est equis nisi omnipotens deus: qui et ea que non erant preiudens condidit: et ea que possidens regit. Ascendit ergo equites: quia multi vnicuique vari animi possidet sua bene iubera possidentes. Hinc ergo hypocrite deridere est egem: sanctos despiciere: deridere vero est ascensorem equis possidere: visus ad iniuriam creatoris. Quia enim in vno quoque lapsa a minimis semper incipit et succrescentibus defectibus ad grantiora puenitur: recte hypocrite huius ingratias per supposita detrimenta distinguatur: ut discatur prius bonum se quod non sit offendere: postmodum vero bonos aperte despiciere: ad extremam quoque visus ad iniuriam conditoris exire. Hanc quippe illic animus quo ceciderit iacet: quod voluntarie semel lapsa ad peiora pondere sue ingratias impellitur: ut in profundum corruens semper ad huc profundius obnuatur. Hæc ergo hypocrita et nunc suas laudes apparet: postmodum vitam proximorum premat et quādoque se in irrisione sui conditoris exerceat: ut quo elatiora semper excoget: eo se supplicis atrocioribus immergat. Quod multos tales hinc sancta ecclesia tolerat: quos cum tepus eruperit: empiatio aperta manifestat. Qui voluntates suas: quod contra eam modo non erant: quasi complicatas interim alas cogitationum premant. Quia enim a bonis malis hæc vicia communiter ducuntur: nunc ecclesia et vtrorumque numero visibiliter congregatur: sed deo inuisibiliter iudicāte discernitur atque in exitu suo a reproborum societate separatur. Nihil deo vero esse in cunctis boni sine malis: nec mali sine bonis: posunt. Hoc enim tempore conuicta vicia pars sibi necessario congruit: ut et mali puniantur per exempla bonorum: et boni purgentur per temperamenta malorum. Quare ideo dominus postquam sub strutionis specie

multa de hypocritarum reprobatione litu-
lit mor ad electorum forte verba conuertit
ut qui in illis audierit quod fugientes to-
lerent in istis audiant quod imitantes amēt
Sequitur. ((Anquid prebebis equo for-
titudinem aut circūdabis collo eius hūmī-
tē.)) Sed fortasse prius q̄ hui⁹ equi fortitu-
dinem hūmītitē differamus ab aliquibus
queritur ut aliter ut etiam moralitate post
posita: et rinoerotis virtus: et strutionis hu-
ius famitas exponatur. Zephania quippe
est verbum dei: et quicquid bene voluntas su-
scipiens appetit: hoc profecto in ore come-
ditus sapit. Terra est verbum dei: q̄ quā-
to labor ingreditur erigitur tanto largius fru-
ctum reddit. Debet ergo intellectus sacri
eloquii multiplici ingessione ventilari: q̄ et
terra que sepius arando vertitur: ad fru-
gem uberius aptatur. Que igitur aliter
et rinoerote ac strutione sentim⁹ sub breuitate
te perstringimus q̄ ad ea que obligatoria
sunt edonanda properamus.

Capitulum. iij.

Rinoeros iste q̄ etiam mo-
noceros i grecis exempla-
ribus nominatur: tante eē
fortitudinis dicitur: ut nul-
la venantis virtute capia-
tur. Sed sicut hi asserunt

qui describendis naturis animalium labo-
riosa investigatione sudauerunt: virgo ci-
puella proponitur que venienti sinu aper-
it: i quo ille omni ferocitate postposita ca-
pit deponit: sic p̄ ab eis a quib⁹ capi queri-
tur: repente velut incrimis invenitur. Su-
rei quoq; coloris esse describitur: qui etiam
cum elephantis quando certamen aggre-
ditur: eo cornu quod i nare singulariter ge-
stat: ventrem aduersantium ferire perhibe-
tur: ut cum ea que molliora sunt vulnerat:
impugnantes se facile sternat. Potest er-
go per hunc rinoerotelem vel certe monoe-
rotem scilicet vnicornem ille populus intel-
ligi: q̄ dum de accepta lege non operat⁹: s̄
solum inter edicos homines elationes sum-
pit: quasi inter ceteras bestias cornu singu-
lare gestant. Unde passionem suam domi-
nus propheta canente pronuncians ait: Li-
bera me de ore leonis: et de cornibus vni-
cornium humilitatem meam. Tot quisque
in illa gente vnicornes vel certe rinoero-

tes extiterunt: quod contra predicamenta
veritatis de legis operibus singulari: fa-
tua elatione cōfisi sunt. Beato igitur Job
sancte ecclesie typum tenenti videtur: Hū-
quid volet rinoeros servare tibi. Ne si aper-
te dicatur: Anquid illum populam: que
superbire in nece fidelium stulta sua elatio-
ne consideras: sub iure tue predicationis i-
elinas: subaudiis ut ego: qui et contra me il-
lum singulari cornu extolli conspicio: et ta-
men mihi cum voluero protinus subdo.

Sed hoc melius ostendimus si de genere ad
speciem transcam⁹. Ille ergo ex hoc popu-
lo et prius in superbia et postmodum preci-
pue testis in humilitate nobis ad mediū
Paulus dicitur: qui dum contra deum
se quasi de custodia legis nesciens extalit
cornu in nare gestavit. Unde et hoc ipsum
naris cornu per humilitatem postmodum
inclmans dicit: Qui prius fui blasphem⁹ et
persecutor et contumeliosus sed misericor-
diam consecutus sum: quia ignorans feci.

In nare cornu gestabat: qui placitum se
deo de crudelitate cōsidebat: sicut ipse post-
modum semetipsum redarguens dicit: Et
proficiebam in iudaismo supra multos co-
etaneos meos in genere meo: abundanti⁹
emulator existens paternarū mearū tra-
ditionū. Qui autem rinoerotis fortitudi-
nem omnis venator: extimit: quia Saul
sentiam vni⁹q; predicator erpauit. Scri-
ptum nāq; est: Saulus autē adhuc spirans
minarum et cedis in discipulos dñi: accessit
ad principem sacerdotū et petijt ab eo epi-
stolas i damascū ad synagoga ut si quos
invenisset hui⁹ die viros ac mulieres victos
perduceret in hierusalem. Cum status nare
reddendus irabitur inspiratio vocatur. et
illud sepe per odorem nare deprehendim⁹
quod oculis non videm⁹. Rinoeros ergo
iste nare gestabat cornu quo percuteret: q̄
minarum et cedis in discipulos spiras: post
q̄ presentes interfecerat absentes quere-
bat. Sed ecce omnis ante illū venator ab-
sconditur. id est omnis homo rationale sa-
piens opinione timoris eius effugatur.

Ut ergo hunc rinoerotelem capiat: sinum
virgo. id est secretum suum ipsa per se inno-
lata in carne dei sapientia erpandat. Scri-
ptum quippe est q̄ cum damascum verge-
ret: subito circumfuit illū die media lux de

(2. p. 6)

Act. 9.

celo: et vor facta est dicens: Saule Saule
quid me persequeris? Qui prostratus i ter
ra respondit. Quis es domine? Qui illico di
citur: Ego sum Iesus nazarenus quem tu
persequeris. Virgo nimirum rhinocerotissimum
sua aperuit cum Saul incorrupta dei sa
pientia incarnationis sue mysteriis de celo
loquendo patefecit: et fortitudinem suam ri
noceros perdidit: et prostratus humi omne
quod superbia tumebat amisit. Qui dum
sublato oculorum lumine: manu ad anani
am ducitur: patet iam rhinoceros iste quib
deus laus astringitur: quidelicet vno in te
pore cecitate predicatione baptismo liga
tur. Qui etiam ad dei presepie moratur: et
raminare spha evangelii designatur: non est
autem: Ascendi hierosolimam: et barna
ba assumpto: et cito. Ascendi autem fecisti
revelarem: et contuli est illis evangelium.
Et q prius ieiunauerat: duru est tibi co
tra stimulum calcitrare: mira postmodum
virtute presidentis pressus: et verbi pabulo
vires obtinuit: et calcem superbie amisit.
Loris namq dei non tantuq a feritate restri
gitur sed quod magis fit mirabile ad ar
dum ligatur: ut non solum homines crude
litatis cornu non impetat: sed cornu etiam
refectionis seruens aratrum predicationis
trahat. Ipse quippe de evangelizantibus
quasi de arantib dicit: Debet enim spe q
arat arare: et qui triturat in spe fructu perci
piendi. Qui igitur tormenta prius infidelib
rogauerat: et pro fide postmodu flagella
libenter portabat: q scriptis etiam episto
lis humilis ac despectu predicat quod va
dum terribilis impugnabat: profecto bene
ligatus sub aratro desudat ad segetem: q
fuerat in capto male liber a timore. De quo
recte dicitur.

Capitulum. 14.

Et confringit glebas val
lun post te. Itaque scilicet
domini quorundam men
tes intrauerat: q illuz ve
raciter humi generis re
demptore credebat. Qui
tamen cu nequaquam a pri
stina obseruatione recederent cu dare li
tere predicaamenta custodirent: eis predica
tor egregius dicit: Si circueidamini christi
vobis nihil pderit. Qui ergo in humi me

te fidelis legis duriciam redarguendo co
trinit: quid aliud q in valle post hominum
glebas fregit. ne videlicet grana seminum
que crescis aratro fidei sulcis cordis cra
peret per custodiam littere pressa depirent.
De quo bene adhuc subditur: (Hanc
fiduciam habebis in magna fortitudine ei
et derelinques ei labores tuos: In rhinoc
erotis huius fortitudine fiduciam de habuit
q: quaro illum crudeli sibi dura infero
pernit: tanto pro se constantius tolerant
aduersa presunt. Qui labores etiam quos
in carne pertulerat dereligit: quia conuer
sum illum usq ad imitationem proprie pas
sionis trahit. Unde et per eundem rhinocero
tem di: Supple ea que desunt passionum
christi in carne mea. De quo adhuc subdi
tur: (Annuid credis ei q reddat semen
tibi: et arcam tuam congreget.) Consi
derem? Solum quis fuerit: cum ab ipsa
adolescentia lapidantium adiutor exis
set: cum alia ecclesie loca vastaret: et acce
pris epistolis vastada alta peteret cu mors
ei fidelium nulla sufficeret sed semper ad
altorum: iterum: alig extinctis anela
ret: et profecto cognoscimus quia nullas
tunc fidelium crederet: q ad ingum suu de
us sue formidinis vim tante elationis incli
naret. Esi et enantas voce dominica hunc
et postq conuersum audire extimuit dices
Homine audiri a multis de viro hoc qua
ta mala sanctis tuis fecit in hierusalem.
Qui tamen repente comutatus ab hoste
predicator efficitur: et in cunctis misis par
tibus redemptoris sui nomen infundat sup
plicia pro veritate tolerat: pati se que irro
gauerat extulit: alios blandimentis vocat
altos ad fidem terroribus reuocat. His
regnu pollicetur celestis patrie: illis mine
tur ignes gehene. Vos per auctoritate cor
rigi: alios ad viam rectitudinis per humil
tatem trahit: atq in omni latere ad mansi
se sui rectoris inclinat: tanta arte dei are
am congregat quata illam prius elationis
cornu ventilabat.

La. 15.

Ed neq hoc abhorret a
Paulo: q rhinoceros durici
colore dicitur: et elephanti
rum ventres cornu ferire
phibet. Qui eni viuere sub
rigore legis assuevit: arm

R. 4

Col. 1.

C

21

21

Gal. 5.

eteris in illo custodia: vniuersisq; virtutis inoleat. Quid enim colorem barum: nisi abstinentie pallor exprimitur: Cui ipse se tenaciter adherere testatur dicens. Casti go corpus meum et seruituti subijcio: ne for se alijs predicatis: ipse reprobus efficiar.

Qui diuine legis eraditione predictus: dum aliorum iniquitatem redarguit: cornu elephantes in ventrem ferit. In ventrem quippe elephantes percussit: cum dicebat. Multi ambulant quos sepe dicebam vobis: nunc autem et scitis dico inimicos crucis christi: quorum finis interitus: quorum venter deest: et gloria in confusione ipsorum. Et rursus, huiusmodi christo domino non ferunt: sed suo ventri. Cornu suo igitur riueros iste non iam homines sed bestias percutit: quando ille paulus doctrine sue fortitudine nequaq; perimendos humiles impetit: sed superbos ventris cultoris occidit.

Que ergo in paulo scripta cognouimus superest vt facta et alijs credamus. Multi quippe ad humilitatis gratiam ex illi populi elatione conuersi sunt quorum sciticia dominus vsq; sub iugo inspirant timoris edomuit: nimirum rhinocerotis sibi fortitudine subegit. Sed quia miram dei potentia qd de electis egreditur audimus nunc mira eius patientia in his quos reprobat quid tolera nerit audiamus. ((Penna strutionis similis est peni Berodij et accipitris.)) Quid strutionis nomine: nisi synagoga signatur: que alas legis habuit: sed corde infimis repens nunq; se a terra subleuauit. Quid ro per Berodijum et accipitrem: nisi antiqui patres exprimuntur: qui ad ea que potuerunt intel ligendo perspicere valuerunt etiam viuere de peruolare. Penna igitur strutionis Berodij et accipitris peniis est similis: quia synagoge vox priorum doctrinam loquendo tenuit: sed viuendo nesciuit. Unde et eiusde synagoge populos: de phariseis atq; scribis veritas ammonet dicens. Super carbedram moysi sederunt scribe et pharisei. Quia ergo quecuq; dixerint vobis seruate et facite: Eui opera vero eorum nolite facere. Multi autem dicere de Berodij vita potuimus sed quia penna eius in modo ad memoria deducitur de vita loqui prohibemur.

Qui dereliquit in terra oua sua tu forsitan in puluere calefacies ea. In ouis aliud est quod cernitur: aliud quod separatur: et videri spes non potest: Paulo at

testante qui ait: Quod enim videris quid sperat. Qui ergo per strutionis oua: nisi de synagoga carne editi apostoli designantur: qui dum se in mundo despectos atq; humiles exhibent: sperare gloriæ in supernis docent. Abieci namq; et quasi nullius momenti atq; apud claros habiti in terra velut oua iacerunt: sed intus in eis latebat vnde vincerent: et subleuati speciemus ad celestia volarent. Que oua strutio in terra de relinquit: quia eos quos carne generat synagoga apostolos audire contemnens vocat de gentilitate deseruit. Multi autem potentia dominus hec eadem in puluere oua calefacies: quia viros apostolorum fetus in illa abiecta dudum gentilitatem suscitauit et quos synagoga velut insensatos inuisificatosq; desperat ipsi nunc in veneratione gentium per doctrinam magistrum viuere volant. Oua sua strutio in puluere dereliquit: quia omnes quos predicando synagoga genuit a terrenis desiderijs minime suspendit. Que nimirum desideria quia antiquis hostis concepta in corde inuenit: ob sessas mentes etiam in sceleribus rapit. Unde et subditur. ((O bliscitur q pes ceciderit ea: et bestia agri conterat.)) Tunc oua pes caleat et bestia agri conterat cum in terra deseruntur quia videlicet humana corda dum semper terrena cogitare: semper que ima sunt agere appetunt: ad conterendum se agri bestie. id est diabolo sterunt: vt cum in infima cogitatione abiecta sunt quando etiam malorum criminum perpetrati one frangantur. Synagoga ergo oua que genuit: a terra suspendere bene viuendo neglexit. Sed omnipotens deus multos eius filios quauis in terrenis desiderijs mortuos ac frigidos reperit: calore tamen sui amoris animauit. Sed vitam quam filijs synagoga non dedit: hanc postmodum inuidit: dum moliretur persequendo ctingere quos se ad bona opera non meminerat sonendo genuisse. Unde et apte de hac strutione subditur. ((Duratur ad filios quasi non sint filii.))

1. Cor. 9.

Phil. 3.

Ro. 16.

Mat. 23.

Ro. 8.

Quasi non suos respicit quos aliter vincere
 debuit ipsa deprehendit: et durescente se-
 cuta terroris ammonet: sequi in eorum cru-
 ciatibus exercet: atque invidia facibus istam
 mata in quibus non laboravit ut possent vi-
 nere: laborat ut debeant interire: et cum do-
 mini membra persequitur placare se per hoc
 dominum suspiciatur. Unde et eisdem stru-
 ctionis oris veritas dicit. Venit hora ut om-
 nis qui interficit vos: arbitretur obsequium
 se prestare deo. Quia ergo dum crudelita-
 te ad persequendum synagoga ducit: hoc
 se agere impulsu divini timoris arbitrat: recte
 submittitur. ((Frustra laboravit: nihil
 timore cogente.)) In labore quippe illa
 persecutionis anhelare: non timor sed cru-
 delitas coegit. Sed quia plerisque vitia colo-
 re virtutis tinera: ratio nequiora sunt: quan-
 to et esse vitia minime cognoscantur: eo in
 persecutione synagoga durior existit: quo
 religiosorem se fieri fidelium moribus esti-
 mant: et iectro que ageret discernere om-
 nino non possunt: quia lumen fidei intelligen-
 tie: per superbie obiectionem claudit. Unde
 et bene subditur. ((Perstant cum deus
 sapientia: nec dedit illi intelligentiam.)) Et
 strictus quippe est occulte retributionis era-
 men: et quia sciens humilitatem perdidit
 etiam veritatis intelligentiam: nesciens ami-
 si. Et deinde autem minora sunt vulnera que
 in redemptoris aduerti fidelibus intulit: quam
 ea quibus sanctam ecclesiam adhuc per ad-
 ventum antichristi ferire contendit. Ad il-
 lud namque se tempus preparat: ut vitam fi-
 delium coaccruatis viribus premat. Unde
 et apte subditur.

Capitulum.

17.

Cum tempus fuerit in altum
 alas erigit: deridet equitē
 et ascensorem eius.)) In al-
 tu structio alas erigit: quan-
 do suo conditori synagoga
 non ut antea formidando
 sed aperte iam repugnando contradicit.
 In membra quippe diaboli transiens: et men-
 dacij hominem denu. credens contra fide-
 les tanto in altum erollitur: quanto dei cor-
 pus se esse gloriatur. Que quia non solum
 humanitatem domini sed ipsam etiam divi-
 nitatem despiciat: non tantum equitem: sed
 ascensorem etiam equitis irridet. Nam cu-

stodista unitate persone valet intelligi: quia
 verbum dei tunc equitem ascendit quando
 animatam carnem sibi intra veteram virgi-
 nis condidit. Tunc equites: ascendit: quan-
 do humanam animam proprie carni prefe-
 rentem diuino cultui semetipsum creando
 subiungit. Carnem quippe diuinitas ani-
 ma mediante suscepit: et per hoc totum simul
 equitem tenuit: quia in semetipso non solum
 illam que regebatur: sed hanc etiam que re-
 gebat astrinxit. Iudea igitur per aduentum
 superbientis antichristi laqueo seductionis
 capta: quia redemptorem nostrum humilem
 fuisse inter homines despiciat deridet equi-
 tem quia eius in omnibus diuinitate contra
 dicit: deridet nihilominus ascensorem. Sed
 redemptor noster vnus idemque et eques et
 equitis ascensor: et cum in mundum venit:
 fortes contra mundum predicatorum exhibuit:
 et cum in mundi terminis antichristi:
 fallaciam tolerat: virtutem pro se certantibus
 subministrat: et cum antiquis hostibus
 in illa sua citius finienda libertate latuit:
 fideles nostri tanto maiores vires accipiunt:
 quanto contra aduersarium solentiam pur-
 gnant. Unde hic cum struto alas eleuare
 ascensorem et equitem deridere describitur
 illico fortium predicatorum memoria subro-
 gatur et dicitur. ((Nunquid prebebis equo
 fortitudinem: aut circedabis collo eius hin-
 nitum.))

Capitulum.

18.

M scriptura sacra equi no-
 mine aliquando lubrica vi-
 ta prauorum: et aliquando
 dignitas temporalis: al-
 quando hoc ipsum presens
 seculum: aliquando prepa-
 ratio recte intentionis: aliquando sanctus
 predicator exprimitur. Equi enim nomine
 lubrica prauorum vita signatur: sicut feri-
 prum est. Nolite fieri sicut equus et mulus.
 Et sicut per prophetam dicitur. Equi ama-
 tores et emissarii facti sunt vniuersis: ad
 vocem proximi sui hinniebat. Equi nomi-
 ne dignitas temporalis accipitur. Salomo-
 ne attestante qui ait. Tidi seruos in equis:
 et principes ambulantes: quasi seruos su-
 per terram. Omnis quippe qui peccat: ser-
 uus est peccati: et serui in equis sunt: cum
 peccatores presentis vite dignitatem esse

Ps. 118.
 Dicere. 5.

Eccles. 10.

B

runtur. Principes vero quasi serui ambulabant: cum multis dignitate virorum pie nos nullus honor erigit: sed summa hic aduersitas velut indignos deorsum premit.

Ps. 75.

Hinc rursum dicitur. Dormitauerunt qui ascenderunt equos. i. in morte anime mentis oculos a veritatis luce claustrum qui in presentis vite honor confisi sunt. Equi nominat hoc ipsum prebens seculi designatur.

Eccl. 49.

Sicut Jacob voce dicitur. Fiat dan coluber in via: cerasles in semita mordens vngulas equi ut cadat ascensor eius retro. Quo in testimonio quid equus significet melius ostendimus: si ea que circumstant paulo subtilius exponamus. Nonnulli enim de tribu Dan venire antichristum ferunt pro eo quod hoc loco dan: et coluber asserit et mordens. Unde et non immerito dum israeliticus populus terras in partitionem castrorum susciperet: primus dan ad aquilonem castrametatus est illum scilicet signans qui in corde suo dixerat: sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis: ascendam super altitudinem nubium: similis ero altissimi: de quo et per prophetas dicitur. Et dan auditus est fremitus equorum eius. Qui non solum coluber sed etiam cerasles vocatur.

C

Cerasles enim grece cornua dicuntur: serpentes hic cornutus esse perhibetur: per quem digne antichristi aduentus asseritur quia contra vitam fidelium cum moribus perferre predicationis armatur etiam cornibus potestatis. Quis autem nesciat semitam angustiores esse quam viam. Fit ergo dan coluber in via: quia in presentis vite latitudine eos ambulare pronocat: quibus quasi parendo blanditur: sed in via mordet quia eos quibus libertatem tribuit: erroris sui veneno consumit. Fit cerasles in semita: quia quos fideles reperit: et sese ad precepta celestis angusta itinera confringentes non solum nequitia callide persuasionis impetit: sed etiam terrore potestatis premit et persecutionis languore post beneficia ficta dulcedinis exerceat cornua potestatis. Quo in loco equus hunc mundum infamat qui per elationem suam in cursum labentium temporum spinat: et quia antichristus extrema mundi apprehendere nitatur cerasles iste equi vngulas mordere perhibetur. Angulas quippe equi mordere est: extrema se-

Dicit. 8.

culi feriendo contingere: ut cadat ascensor eius retro. Ascensor equi est quisque extolitur in dignitatibus mundi. Qui retro cadere dicitur: et non in faciem sicut Saulus cecidisse memoratur. In faciem enim cadere est: in hac vita suas vnumquemque culpas agnoscere: et penitendo desistere. Retro vero quo non videtur cadere est ex hac vita repente decedere: et ad que supplicia ducatur ignorare. Et quia iudea erroris sui laqueis capta: pro christo antichristum expectat: bene Jacob eodem loco repente in electorum voce conuersus est dicens. Salutare tuum expectabo domine. idem non sicut infideles antichristum: sed enim qui in redemptionem nostram venturus est: verum credendo fideliter christum. Equi nunc perpetratio recte intentionis accipitur sicut scriptum est. Equus paratur in die belli: sed dominus, saltem, tribuit: quia contra temptationem quidem se animas preparat: sed nisi adiuuetur desuper salubriter non decernat. Equi nomen sanctus quisque predicator accipitur propheta attestante qui ait. Iherosolimi in mare equos tuos: turbantes aquas multas. Quicque quippe aque iacuerunt: quia humane mentes dum sub visiozum suorum torpore sopite sunt. Sed equis dei mare turbatum est quia multis sanctis predicatoribus omne eorum quod pestifera securitate torpuit: impulsu salutiferi timoris expanit. Vocata ergo loco equi nomine sanctus predicator accipitur cum beatus Job dicitur.

D

Capitulum. 19.

N Anquid prebebis equo fortitudinem aut circumdabis collo eius binis? Sed quid est quod hinc equo dominus se prius dare fortitudinem: et postmodum collo eius binum circumdare se asserit. Binum enim vox predicationis exprimitur. Verus autem quisque predicator ante fortitudinem et post binum accipit: quia cum in se prius vita extiterit: tunc pro erudendis alijs ad vocem predicationis venit. Equus iste habet fortitudinem: quia aduersa constanter tolerat. Dat et binum: quia ad superna blandiens vocat. Hinc equo dominus et fortitudinem et binum se da-

culi feriendo contingere: ut cadat ascensor eius retro. Ascensor equi est quisque extolitur in dignitatibus mundi. Qui retro cadere dicitur: et non in faciem sicut Saulus cecidisse memoratur. In faciem enim cadere est: in hac vita suas vnumquemque culpas agnoscere: et penitendo desistere. Retro vero quo non videtur cadere est ex hac vita repente decedere: et ad que supplicia ducatur ignorare. Et quia iudea erroris sui laqueis capta: pro christo antichristum expectat: bene Jacob eodem loco repente in electorum voce conuersus est dicens. Salutare tuum expectabo domine. idem non sicut infideles antichristum: sed enim qui in redemptionem nostram venturus est: verum credendo fideliter christum. Equi nunc perpetratio recte intentionis accipitur sicut scriptum est. Equus paratur in die belli: sed dominus, saltem, tribuit: quia contra temptationem quidem se animas preparat: sed nisi adiuuetur desuper salubriter non decernat. Equi nomen sanctus quisque predicator accipitur propheta attestante qui ait. Iherosolimi in mare equos tuos: turbantes aquas multas. Quicque quippe aque iacuerunt: quia humane mentes dum sub visiozum suorum torpore sopite sunt. Sed equis dei mare turbatum est quia multis sanctis predicatoribus omne eorum quod pestifera securitate torpuit: impulsu salutiferi timoris expanit. Vocata ergo loco equi nomine sanctus predicator accipitur cum beatus Job dicitur.

Capitulum.

19.

21

N Anquid prebebis equo fortitudinem aut circumdabis collo eius binis? Sed quid est quod hinc equo dominus se prius dare fortitudinem: et postmodum collo eius binum circumdare se asserit. Binum enim vox predicationis exprimitur. Verus autem quisque predicator ante fortitudinem et post binum accipit: quia cum in se prius vita extiterit: tunc pro erudendis alijs ad vocem predicationis venit. Equus iste habet fortitudinem: quia aduersa constanter tolerat. Dat et binum: quia ad superna blandiens vocat. Hinc equo dominus et fortitudinem et binum se da-

re testatur: quia in predicatoribus eius nisi et
vita et sermo conueniant nequaquam virtus
perfectionis apparebit. Non enim multum
prodest si subtilis vite operatione sufful-
tus sit: si tamen loquendo non valet ad hoc
alios excitare quod sentit. Vel quid pro-
dest bene loquendo alios accendere: si semper
ipsum indicat male viuendo toruisse.
Quia ergo in predicatoribus necesse est: ut ad
perfectionem utraque conueniant equo suo
dominus et cum actione fortitudine: hinni-
tum vocis et cum hinnitus vocis fortitudi-
nem ministrat actionis. Et notandum cur
hinnitus qui interius nimirum per guttur
ducitur equi collo circumdandi: id est per qua
si gyrum ceteris trahi dicitur: quia vide-
licet predicationis vox de internis emanat
sed extra circumdat. Nam quo alios ad be-
ne viuendum suscitari: eo ad bene agenda
et opera predicationis ligati: ne extra sermo-
nem actio transeat: ne voci vita contradi-
cat. Collo ergo equi hinnitus circumducitur:
quia ne ad peruersa opera prodeat su-
us vocabus etiam vita predicationis obse-
ditur. Hinc est enim quod potenter dimittan-
tibus: in munere torques datur ut quia si-
gna virtutum gestant: maiora semper erer-
cant: et debilitatis crimen incutere metu-
unt: dum in semetipsis iam fortitudinis est
premiu quod ostendant. Unde et recte in
laude sapientie auditori cuiuslibet per Salo-
monem dicitur. Coronam gratiarum acci-
pies capiti tuo: et torquem auream collo
tuo. Sequitur. ((Anquid suscitabis eum
quasi locustas?)) Locustarum nomine: ali-
quando iudaicus populus: aliquando con-
uersa gentilitas: aliquando adulantia lin-
gua: aliquando vero per comparisonem
resurrectio dominica vel predicatorum vi-
ta signatur. Quia enim iudeorum populus
locustae exprimitur vita Joannis signat de
quo scriptum est. Locustas et mel siluestre
edebat. Joannes quippe cum quem pro-
phetie auctoritate pronunciat: etiam specie
aliorum clamat. In semetipso enim desi-
gnauit dominum quem preuenit. Qui ni-
mirum in redemptionem nostram veniens
quia infructuose gentilitatis dulcedinem
sumpsit mel siluestre edit. Quia vero iudeo-
rum plebem in suo corpore et parte conuer-
tat in cibo locustas accepit. Ipsos namque lo-

custe significant: subitos saltus dantes: sed
protinus ad terram cadentes. Saltus enim
dabant: cum precepta domini se implere
promitterent: sed citius ad terram cadebant:
cum per praua opera hec se audisse vene-
garent. Videamus in eis quasi quendam
locustarum saltum. Omnia verba que lo-
cutus est dominus et faciemus et audiemus.
Videamus autem quomodo citius ad ter-
ram ruunt. Utinam mortui essemus in egypto
et non in hac vasa solitudine. Utinam
percamus: et non inducat nos dominus in
terram istam. Locuste ergo erant: quia ha-
debant saltum per vocem: et casum per actio-
nem.

Capitulum.

10.

Locustarum quoque nomine
gentilitas designatur. Salo-
mone attestante qui ait.
Florebit amygdalus impi-
gabatur locustis: dissipabitur
capparis. Amygdalus
quippe flore prius cunctis arboribus osten-
dit. Et quid in flore amygdali nisi sancte
ecclesie primordia designantur: que in pre-
dicatoribus suis primitiuos virtutum flo-
res aperuit: et ad inferenda poma bonorum
operum venturos sanctos quasi arbuta se-
quentia preuenit. In qua mor locusta im-
pinguata est: quia sicca gentilitatis sterili-
tas pinguedine est gratia celestis infusa
capparis dissipatur: quia cum gratiam si-
dei vocata gentilitas attingit: indea in sua
sterilitate remansens bene viuendi ordinem
amittit. Hinc rursum per eandem Salomo-
nem dicitur. Lege locusta non habet: egre-
diatur vniuersa per turmas quia videlicet
derelicta gentilitas: aliena rudum a diuino
regimine extitit: sed tamen ordinata post-
modum contra aduersantes spiritus ad fi-
dei bellum processit. Locuste vocabulo lin-
gua adulantis exprimitur: quod ei hibere ce-
litus egyptie plage testantur que erigenti-
bus meritis corporaliter semel illate sunt
sed que mala prauas mentes quotidie se-
riat spiritaliter signauerunt. Scriptum namque est.
Ventus vrens leuabit locustas que ascen-
derunt super vniuersam terram egypti: operue-
runtque vniuersam faciem terre vastitate oia.
Venozata est igitur herba terre et quod po-
morum in arboribus fuit. Vis enim egyptus

Am. 14

21

3

Ps. 10. 30.

Exo. 10.

Eccl. 2.

Eccl. 2.

Eccl. 2.

Mat. 3. 12

plagis affecta est i quibus exteriori percussione commota: dolensq; perpenderet: que decastrationis damna iterius negligens toleraret ut dñs foras perire minima: sed amplius dilecta cerneret: per eorum speciem et que intus pertulerat grauiora sentiret. Quid autem per significationem locuste p tendant: que plusq; cetera minuta queq; animantia. Humilis fragilis nocent: nisi linguas adulantium: que terrenorum hominum mentes si quando bona aliqua pferre cōspiciunt: hec imoderatius laudando corrumpunt. Fructus quippe egyptiorum est operatio xenodorum: quam locuste exterminant: quando adnantes lingue ad appetendas laudes transforas cor operantis inclinant. Verbam fō locuste comedūt quando adulatorum quique verba loquentium fauorib; extollunt. Roma quoq; arborum deozant: quando vanis laudib; quorundam iam quasi fortū et opera enecnat. Locuste nomine per compactionem redemptionis nostri resurrectio designatur.

Capitulum. 21.

Idē et voce eius per prophetam dī: Excussus sum sicut locusta. Tene enim a pscutorib; vsq; ad mortem pulsit sed sicut locusta excessus est: q; ab eoz manibus salu subire resurrectionis enoluit. Quod referri quoq; ad predicatorum numerum potest. In ipis quippe sicut locusta excessus est qui in ea in sua persecutioe se muerit: dñs per diuersa fugant: quasi quodam recessione sue salutis dederunt. Quia vero ille predicator ad perfectionis culmē erigitur: qui non actiua solimodo: sed etiam contemplatiua vita solidatur recte ipsa predicatorum perfectio locustis exprimitur: que quotiens se in aera attollere conatur: prius se cruribus impellentes subleuant: et postmodum alis volant. Ita nimirum sancti viri: qui dñs superna appetunt: prius quidem operibus innituntur: et tunc demum se ad sublimia per contemplationis saltum volando suspendunt. Lura siugunt: et alas ererunt quasi recta agendo se stabilunt: et alta videndo subleuantur. Qui in hac vita positi: diu in diuina contemplatione manere non possunt: sed qua-

si locustarum more a saltu: quem dederant in pedibus suis se excipiunt dum post contemplationem sublimia ad necessaria actiue vite opera reuertuntur: nec tamen in eadem vita actiua remanere cōtenti sunt. Sed dum ad contemplationem desideranter exiliunt quasi rursus aera volantes perunt: viamq; suam quasi locuste ascendentes descendentesq; peragunt: dum sine cessatione semper et summa videre appetunt et ad ēmetiplos nature corruptibiles pondere reuoluntur. Est adhuc aliud quod locuste simile sanctis predicatoribus gerunt. Adnatim nāq; horis. id est temporis tempore vit a terra se subleuant: cū vero effugerat: tanto altius: quanto alacrior volant. Sanctus autem quisq; predicator: cū quicta fidei tempora conspiciat humilis ac despectus aspiciat: et locuste more appetunt vit a terra subleatur. Si autem persecutiois ardor in eadeat corde celestib; imperens mor quante sit sublimitatis ostendit: et pulsatus alis in aera rapitur: q; quictis in imis torpuisse videbatur. De hoc ergo equo. id est predicatoris suo beato Job dominus dicit: Nunquid suscitabit eum: quasi locustas: Subaudis vt ego: qui eo illum ad altiora erigendo subleuo: quo grauiora persecutionis est: cruciari pmitto: vt tunc in illo robustior virtus emilet: cum et ardentior infidelium crudelitas illudat. Sed cum multa ceteris sanens pscator patitur: cum diu persecutioem ve ratione cruciatur: quis intus valet quid est quod intus conspiciat qui tot sua cetera damna non sentit. Nisi enī essent mira: que salubriter intus pascere: ea que proculdubio admonetur exterius vsq; ad cor tormēta peruenirent. Sed in arce spei se animus subleuat: et itareo obicere seditionis iacula minime formidat. Unde et hoc loco dominus vt ostendat equus iste quem suauia iam de internis odoratur cum tot aduersa in exterioribus patitur: recte subiungit: ((Gloria narum eius terra.)) In scriptura sacra vocabulo narum aliquando fatitas: aliquando auriq; hostis insignitio: aliquando vero presentia soler intelligi. Naribus namq; fatitas designatur: sicut iam superius Salomone attestante didicimus qui ait: Circulus aureus in

naribus suis: mulier pulchra et fatua. **N**arium nomine eralantes infidie atq; instigatio antiqui hostis acceptatur: quod i hoc eodem libro dominus attestatur dicens: De naribus eius procedit famus. Ac si dicat: De peruersa instigatione illius in humanis cordibus caligo nequissime cogitatio surgit: per quam videntium oculi tenebescant. Naribus quoque prescientia designatur: sicut per prophetam dicit: Quiescite ab homine cui spiritus est in naribus eius: quia excelsus reputatur et ipse. Sepe enim id quod non videmus: odore comprehendimus: ita ut nonnulli res etiam cum longe iaceant fragrantiam nobis sue qualitatibus innotescant: dum per nares spiritum ducimus plerumque aliqua et immensa prescimus. Redemptio ergo nostri spiritus est in eius naribus dicitur: ut videlicet scientia illius esse in prescientia designetur: quia quicquid se scire in natura humanitatis innotuit: hoc nimirum ante secula ex diuinitate prescivit. Qui unde spiritum in naribus habuerit: mox per prophetam subiungit dicens: Quia excelsus reputatur est ipse. Ac si diceret: In inferioribus ventura desuper prescitur: ad ima de celestibus venit. Sancti etiam viri qui ab illo audire crediderunt: ipsi quoque iam ventura prescunt dum eius fideliter preceptis inserviunt: aduentum illius spe certa presolantur. Unde et hoc loco eg huius naribus predicatoris sancti prescientia ac presolatio designatur. Dum enim venire extremum iudicium: ostendi celestem patriam: persolui iustis premia appetit quasi per nares spiritum de futuris trahit. Et gloria narium eius terror est: quia visionem districti iudicis: quam iustus vehementer expectat: minus venire formidat. Iste namque labores suos considerans mercedem retributionis querit: et cause sue meritum sciens prescientiam iudicia expetit: cuius ut veniat in flamma ignis dans vindictam impijs et preplatiois sue speciem in retributione deferens pijs summo ardore percipit. Ille vero qui in iusticia sue meminit venire iudicium perhorrescit: actusque suos examinare metuit: quod damnavit si examinentur noverit. Gloria ergo narium eius terror est: quia iustus inde glorietur: unde peccator pene adducit. Videamus equum: quomodo de his que adhuc non videt: per nares spiritum trahit.

Videamus quanta gloria attollitur: cui iam ventura presolatur. Ecce labores suos in tuens predicator egregius dicit: Ego iam de labor et tempus mee resolutus instat. Bonum certamen certantiussum consumam: fidem servavi. De reliquo reposita est mihi corona iusticie: quam reddet mihi deus in illa die iustus iudex. Ubi et apte subiungitur: (Non solum autem mihi: sed et his qui diligunt aduentum eius.) Ac si dicat: Sed et omnibus qui sibi de bona operatioe sunt confisi. Aduentum enim iudicis non diligunt: nisi qui in causa sua se habere iusticie meritum sciunt. Quia igitur unde gloriatur iustus: unde terretur infans: dicatur recte. Gloria narium eius terror. Sed sanctus iste predicator dum venturam gloriam presolatur: dum venire ante faciem iudicis nititur dum a laboris sui adhuc mercede visitatur: in hac vita interim positus: quod agat audiamus. Sequitur: (Terra vngula fodit.) Sicut et ego vngula: laboris fortitudo cognosca. Quia ergo per vngulam nisi in predicatoris sancto virtutum perfectio designatur: Quia videlicet vngula terram fodit dum de corde audientium: ex eo suorum operum terrenas cogitationes efficit. Vngula terram fodit: quia auditorum corda a secularibus curis enuacuat: cum doctor bonus contenti seculum opere ostendat. Videamus? Paulam terram cordis audientium: quia ostense virtutis vngula fodiat. Ipse namque discipulis dicit: Hoc cogitate: que et didicistis et accepistis et audistis et vidistis in me: hec agite et deus pacis erit vobiscum. Et rursus: Imitatores mei esto te fratres: sicut et ego christi. Qui igitur exemplo sui operis alios corrigit nimirum vngula terram fodit.

Capitulum.

22.

Ademus aliud quod adhuc subtilius de huius vngule effusione tractemus. Sancti enim viri quantum iusto mentis oculo in supernis exsurgunt: quantum cetera que in ima preterflunt pede rigidi contentius calcant: et corruptione tamen terrene carnis cui adhuc alligati sunt plerumque cogitationum puluerem in corde partuntur. Tunc foras alios ad appetenda celestia persuadent: semetipsos semper intrinsece sub

2. 2. 4.

5

2. 4. 3.

21

in inquisitione discutiant: ne qua imorante in se diu infirma cogitatione polluantur. Equus ergo iste vngula terram fodit: cum predicaretur q̄q̄ inquisitione forti terrenas in se cogitationes discutit. Equus vngula terram fodit: quando is cui iam dominus presset que sibi moles cogeritur: ex vetusta cogitatione considerat: seq̄ ab illo flecto euacuare non cessat. Unde bñ 2 Isaac, apud alienam gentem puteos fodisse describitur. Quo videlicet exemplo discimus vt in hac peregrinationis eruna positi cogitationē nostrarum profundā penitremus: et quousq̄ nobis vere intelligente aqua respondeat: nequaq̄ nostre inquisitionis man⁹ ab exhaurienda cordis terra to: pescat. Quos tamē puteos allopphil insidiantes replent: qz nimirum imundi spūs cum nos studiose cor fodere cōspiciunt: congestas nobis tentationū cogitationes emergunt. Unde semper mens euacuanda ē incessanterq̄ fodiē dāne si insidiosa relinquitur vsq̄ ad tumorem peruerforum operum cogitationū sup nos terra cinimetur. Vñc ad Ezechielem dī: Sūq̄ hominis fode parietem idest cordis duriciam crebris p̄scutationū ictibus rampe. Vñc ad Isaiam domin⁹ dicit: Ingredere i petram abscondere fossa humo a facie timoris domini: et a gloria maiestatis eius. Petram q̄ppe ingredimur cū cordis nostri duriciam penetramus: atq̄ a facie timoris domini fossa humo abscondimur si terrenas cogitationes egerentes ab ira districti iudicis: in humilitate nostre mentis celamur. Quo enim plus terra fodietur: eo profundius paenitentium semper inferius demonstratur. Unde et nos si a nobis studiosius terrenas cogitationes eijcimus: quo apud nosmetipsos abscondamur: humilissimus ingemimus. Ecce enim qz diuini iudicij dies immineat quasi ipsa iam timoris ei⁹ facies appareat: tantoq̄ magis necesse est: vt vnusquisq̄ illum terribilius timeat quā to iam gloria maiestatis eius appropinquat. Quid ergo agendum est: quo ve fugiēdū. Quid enim quis latere potest cum qui vbisq̄ est: Sed ecce petram ingredi: fossa humo occultari precipimur: vt videlicet cordis nostri duriciam diripentes: eo tram in invisibilem declinemus: quo ab amore rerum visibilibus apud nosmetipsos in corde sub-

trahimur: vt cum prae cognitis terra est citur: mens apud semetipsam tanto intus quanto et humilissus abscondatur. Vñc israelitico populo per Abdosē a domino iubetur: vt cum egredietur ad requisita nature: mittat parillum in balteo: et fossa humo abscondat que egesta fuerint. Nature enī corruptibilis pondere grauati: a mentis nostre vtero quedam cogitationum superflua quasi ventris gramina erumpit. Sed portare parillum sub balteo debem⁹: vt videlicet ad reprehendēdos nosmetipsos semper accincti: acuti curā nos stimulus compunctiois habeamus q̄ incessanter terram mentis nostre penitentie dolore cōfodiat: et hoc quod a nobis feridum erumpit abscondat. Ventris q̄ppe egestio fossa humo per parillum tegitur: cum mētis nostre superfluitas subtili redargutione discussa ante dei oculos per compunctionis sue stimulum celatur. Quia igitur sancti virtutesq̄ inutilia cogitant: reprehendere ac diuindicare nō cessant: de equo suo dominus dicit: terram vngula fodit: idest quiescat i mēte sua terrenum versari cōspicit: hoc nimirum superduce penitentie duris percussio nibus erumpit. Tam vero se iterius districta subtilitate obducant: iam nihil est qd exterius pertimescant. Tanto enī min⁹ ad mala p̄ficia trepidant: quanto semetipsos plenis bonis venturis parant. Unde et subditur.

Capitulum. 23.

Exultat audacter in occursum pugnat armatis. Exultat audacter: q̄a sicut aduersus nō frangitur: sic neq̄ prosperis elenatur. Aduersa nāq̄ nō desiciunt: quem prospera nulla corrumpunt. Equus itaq̄ iste fortis et sub freno est. Ne ergo premat aduersis habet vim fortitudinis: ne elenatur prosperis: habet pondus desuper insidentis. Occurrat q̄ppe temporales sed scireo in finem trahere non valent: qz lenare nō possunt. Illos nimirum trahunt quos lenant: irata desiciunt: quos blāda sustollunt. Cur autem bene deo subditus: scit iter trāscentia stare: scit iter lapsus. Occurrentius temporis mentis gressus figere: scit nec ad subie-

Ezech. 8.

Isa. 2.

eta se erigere: nec ad obiecta trepidare. **P**lerumque autem quod exerceat se vultus contritionis sue laboribus nouit in a quersis balare sequeque dum constant pro veritate tolerat augeri sibi virtutis meritum letatur. **H**inc est quod tunc apostolos exultasse legimus cum pro christo illos contigit flagella tolerasse: sicut scriptum est: **I**bant gaudentes a conspectu concilij quoniam digni habiti sunt pro nomine iesu contumeliam pati. **H**inc **P**aulus cum duris in macedonia fuisset persecutionibus pressus: in eo quo se afflictiorem infirmum etiam iocundatum demonstrat dicens: **N**am et venissemus, macedoniam nullam requiem habuimus caro nostra. **N**e si aperte diceret: quia spiritus reges habuisti dum per profectum anime persecutionum supplicia caro tolerauit. **C**ontra hunc itaque equum ab aduersariis, sancte ecclesie paratur gladius de dolore penarum: parantur arma de patrocinio secularium potestatum. **S**olent namque heretici potentum mundi de sensibus quasi quibusdam armis se regere: solent omnes infideles predicationem si dei excitationis etiam seculi potestatibus impugnare. **S**ed equus dei exultat audacter et exteriora tormenta non metuit: quod internam delectationem querit: potestatum minus iracundiam non formidat: quia spiritus quoque vite presentis desiderium per mentis excessum calcatur. **H**inc per Salomonem dicitur: **N**on contristabit infirmum quicquid ei acciderit. **H**inc in eo rursum scriptum est: **I**ustus quasi leo confidens absque terrore erit. **I**n occursum bestiarum scilicet leo non trepidat: quia preualere se omnibus non ignorat. **H**inc in ista securitas recte leo nisi comparatur: quod contra se cum quoslibet insurgere conficit ad mentis sue confidentiam redit: et scit quia cunctos aduersantes superat: quia illum solum diligit humilis nullo modo amittit. **Q**uamvis enim exteriora que et nolenti subrahuntur appetit sua se sponte extraneo timori substermit. **I**nfracta autem virtus est concupiscentie terrene contemptus quia et in alto mens ponitur cum a rebus infimis spei sue indicio subleuatur: atque a cunctis aduersantibus tanto minus attingitur: quanto in superbia sua tuius inquit. **E**quus itaque iste

non solum contra se venientes minime metuit: sed eis etiam in occursum pergit. **H**inc de bene hic additur: in occursum pergit armatis. **P**lerumque enim quieti atque incuncti relinquitur: si obulare prauis per insidiam non curamus. **S**ed si ad eterne vite desiderium animus exarsit: iam verum lumen intrinsecus respicit: si in se flammam sancti feruoris accendit: quantum causa erigit debemus pro defensione iusticie nosmetipsos obsecere: et peruersis ad iniusta eripentibus etiam cum ab eis non querimur obuiare. **N**am cum iusticiam quam nos amamus in alijs ferimus nos nullo minus sine persecutione confodimur: etiam si venerari videantur. **Q**uis ergo vir sanctus prauis ac male agentibus sese etiam cum queritur opponit: recte de equo dei dicitur in occursum pergit armatis. **I**ntueri liber illum festosius sui calcantibus excitatum contra armatos hostes quantus Paulum feruor accenderat: quando eum epheci ad irumpendas iperari turbas zeli flamma replebat. **S**criptum quippe est: **R**epleti sunt ira: et exclamauerunt dicentes: **M**agna dyaboli epheorum et impleta est ciuitas confusione: et impetum fecerunt vno animo in theatro rapti gero et aristarco macedonibus comitibus Pauli. **A**tque mox subditur. **P**aulo autem volente intrare in populum non permiserunt discipuli. **Q**uidam autem et vasa principibus qui erant amici eius miserunt ad eum rogantes ne se daret in theatrum. **I**n quibus profecto verbis agnoscimus quo impetu contra cunctos aduersantes irrueret: nisi eum per amicos et discipulos charitatis frena tenuissent. **S**ed si obuiare hostibus: si vitro pugnam petere: si nosmetipsos semper relinquere in cursum nostri feruoris debemus: quid est quod isdem predicator egregius et semetipso fatetur dicens: **E**ram athenis arethe regis custodiebat ciuitatem damascenorum ut me comprehenderet: et per fenestram in sporta dimissus sum: et effugi manus ei. **Q**uid est quod equus iste modo sponte armatorum cunctos impetit: et modo se ab armatis hostibus quasi trepidus abscedit: nisi hoc quod necesse est: ut in ei artificiali virtute discamus aduersariorum pugnam et constiter

Act. 5.

2. Cor. 7.

Pro. 12.

Pro. 12.

Act. 19.

2. Cor. 11.

aliquando appetere et prudenter aliquando declinare.

Capitulum. 4.

Necesse apparet: ut per oē quod agim⁹ in mentis trinitate positum. hinc potius illinc fructum nostri laboris eluminescat: et cum pondus fructum superat: labor enim quod hinc declinat: dummodo se in alijf erere ceat: in quibus lucro fructum pondus la horis vincat. Cum vero obsequenti quantitate fructus: mensura laboris: aut equatur: aut vincatur: labor non sine gravi culpa declinat. Unde predicator: sanctus cum damasci valde obstinatas mentes persequuntur: ceruere: eorum noluit aduersari: eo figere: et semetipsum quē profuturū multis nouerat: vidit posse deficere: et aut nullis se ibi aut paucis prodesse. Successum ergo a certamine peti: et pignaturū felicitas ad alia se bella seruant. Non enim loco virtus: sed loco virtutis desinit: et ideo fortissimus miles ab obsidione angustia: certaminis campū questuit. Ubi autē subiganda regis: pro multa aduersariorum colla consperit: subire bellum vel cū morte non timuit: sicut ipse cum hierosolymā pergeret: et quod discipuli passione illi: per prophetam prescisa prohiberent: sibi metipsum attestatur dicens: Ego non solum allegari sed et mori in hierusalem paratus sum pro nomine dñi iesu. Nec enim facio animā meā preciosiorē quā me. Qui igitur hic hostiles cuneos et prescisa passione sua impetierit: perit: allic de discretionē fuisse edocuit: non de timore quod fugit. Quia in re pensandus est: quod ille la bores quosdam per dispensatōis iudicium laudabiliter declinat: quod pro deo maiores alios fortiter tolerat. Nam sepe ab hoib⁹ timor debilis cauta dispensatio vocatur: et quasi prudenter ipetum declinasse se asserunt: cū fugientes irruerit in terga feriant. Unde necesse est: ut i causa dei cum res dispensatōis agitur: metus cordis subtilissima liberatōe pensetur: ne p infirmitate timor surrepat: et sese p dispensatōis imaginem rōnem fingat: ne culpa se prudentiam nominet: et nec ad penitentiam animus redeat: quando hoc quod inique perpetrat virtutem vocat. Restat igitur ut in dubijs quib⁹ deprehensas cum quilibet sibi aduer-

sitas iminet prius intra semetipsum contra formidinem: et precipitationē pugnet: quatenus ne formidolosē se subtrahat: nec precipitantes opponat. Valde enim preceptis est quod semper se aduersis obijcit: et valde pauidas quod se semper abscondit. Sed hec melius in bellis spiritualib⁹ discimus si forma exercitus a corporalib⁹ bellis trahamus. Ad id enim ille dux sapiens est: quod semper contra hostiles cuneos exercitum preceptis admonet: ne quod ille dux fortis quod semper hanc ab hostis facie cauendo subducit. Scire namque dux debet modo ab hostili ipetum exercitum caute subtrahere: modo hostem credulus cōtinuis coarctare. Quod nimirū sollicite perfecti predicatorēs exhibent: cū modo persecutionis rabiem declinant: nouerit sapienter: sed non enerviter credere: modo autē persecutio nis ipetum continentes non erant ei fortiter: sed non precipitantes obviare. Quia autem sanctus vir cum cōgruum cernit ictib⁹ pectus obijcit: et venientia iacula vel moriens refundit: recte dñm occurrus pergit armis. De quo adhuc bene subdit. ((Conterit panorem: nec cedit gladio.)) Eideam quomodo panorem despiciat: quod ipos aduersariorū gladios enumerans calcit ait. Qui nos separabit a charitate dei: tribulatio: an angustia: an fames: an persecutio. In panore autē ventura pena metuit: in gladio vero iam dolor de presenti percussione sentitur. Quod ergo vir sanctus ventura aduersa non metuit: panorem non despiciat: quod vero nec superueniente percussione vitatur: nequaquam gladijs cedit. Contra hanc itaque equam tot sunt gladij hostium quod genera persecutionum: que cuncta obuians superat: quod amor vite sese ad iterum parat. Sed quia rā robustissimum pectus: quomodo se iaculis opponat audiam⁹: nunc quod ab aduersariis agatur audiam⁹. Sequitur. ((Super ipos sonabit pharetra.)) In scriptura sacra pharetra nomine aliquando iustia vel occultū quod cōsiliū: aliquando vero clades iustia panorum machinatio designatur. Per pharetram iustia dei occultū cōsiliū exprimit: sicut eisdem beatus Job superiore pretestatur dicens. Pharetram enim inani aperuit: et afflavit me: id est occultū suū cōsiliū de terit: et publica me percussio vulnerauit. Sic enim in pharetra sagitte: sic in occulto

Ro. 8. 1

2. 21.

dei consilio latent sententie: z quasi ex pharetra sagitta educatur: z quando ex oculo consilio aperta deus sententia iaculatur. Pharetre quoq; nomine prauorum machinatio designatur: sicut per prophetam dicit. Pharaenerunt sagittas suas in pharetra vt sagittent in obscuro rectos corde.

Capitulum.

25.

Alqui enim cu dolos quos bonis excogitat: secretis machinationib; occultat: quasi in pharetra sagittas parant: z i hac pntis vite caligine velut i obscuro rectos corde ferunt: q; multoties eoz iacula z sentiri per vulnus possunt: z tamen venientia deprehendi non possunt. Igitur q; equus dei nulla aduersitate terretur eiq; quo magis obulatur eo vi intentionis sue sup armatos hostes feruentior dicitur: psecutores ei; qui se etia ferientes vincti sentiant turbati ad consilium reuertuntur: dolos preparant: z velut ex longinquo mittit dolos vulnera occultant. Unde nunc recte dicitur. Super ipm sonabit pharetra: vt eum ex absconsa machinatione longe feriant cui apertis pgressionibus inauiter appropinquant. Hec tunc super equum dei pharetra sonuerat: cu qua draginta viri qui in eius mortem contrauerant educti de carcere Paulus querebat vt consiliorum suorum ictibus quasi clam sagittarum dolo interficerent: quem cōgressio ne persecutionis publice superare nequa possent. Pharetra ergo sonuit: quia oculi te machinationis ad Paulum causa peruenit. Quāuis si vigilanter querimus: adhuc in pharetre sonitu aliquid subtilis inuenimus. Scpe enim aduersarij consilia contra bonos inueniunt: prauis intentionibus inueniuntur: ad cogitandos dolos se cōferunt: sed tamen qui eosdem dolos pducere bonis debeant: ipsi insinuant latenter ipsi trāsmittunt: vt crudelior suppliciorum preparatio dum quasi furtive innotescit: amplius timeatur: z audientis aium plus suspecta vulnera q; percepta perturbent. In pharetra enim sagitte dum latent: z sonant: mortem etiam non in se denūnciant. Pharetra ergo cōtra equum sonitū reddidit: cōtra predicatorē sanctū oculis prauorum machinatione consilia sua qd fraudulenter operit frau-

dulentius innotescit: vt premittis mōis qd ex sonitu pharetre terreant: cum p'dicator dei apertas contumelias velut cominus ferientia iacula nō formidat. Cū vero eisde mōis minime terretur: mox psecutorū crudelitas ad supplicia manifesta pducit. Unde bene postq; dictum est. Super ipm sonabit pharetra: illico additur. Libabit hasta Contra predicatorē dei post pharetre sonitum hasta vibratur: quādo post terrores exhibitos e vicino iam feriens aperta pena pducitur. Predicatores autē sancti cū pro defensione fidei supplicia subeunt: ad eādē fidem quos valent rapere: z inter verbera non desistunt: z cum patienter vulnera suscipiunt: prudenter cōtra corda infidelium sagittas p'dicationis reddunt. Unde nōnauit agitur: vt ipsi qui in psecutione sentiant: non tam doleat q; cor p'dicatoris nō emoluant: q; per eius pba etia alios amittat. Quia igitur ei feriendo non supant: ne fortasse aliq; qui illi audiunt: se derelinquant: mox cōtra loquentis pba sentū responsionis parat. Unde cū diceret: vibrabit hasta: recte subiungit: z clipeus. Pharetra cui sensiens postq; p'dicatoris corpore supplicio percutit: auditorū cor quasi clipeo p'bis sue disputationis munit. Vir igitur sanctus vt feriri debeat: hasta vibrat: sed ne audiri possit clipeus opponit. Habet nāq; defensores dei in prelio sagittas suas: quas eo cū auditorū cordibus insitunt: quo illas de spiritali arcu. i. de intima cordis tēione distringunt. His appē se i bello fidei Paulus armauerat cum dicebat. Laboro vsq; ad vinctula quasi male operans: sed verbū dei nō est alligatum. Sic si vicerit. Hasta quidem suppliciorum ferit: sed tamen verborū sagittas emittere non desistit. Inlucra crudelitatis accipit: sed cor infidelis vera loquendo transfigo. Dicitur ergo. Super ipm sonabit pharetra vibrabit hasta z clipeus. Cōtra equum gippe dei: q; prauorum consilia prestrepunt: pharetra sonat: quia aperta pena exquiritur: hasta vibratur: q; sō et enarum disputatione resistitur: clipeus antefertur. Sed nunqd a sermone suo per ista compescitur. Vir enim sanctus quo maiore persecutione premittur: eo ad predicanam veritatem acius instigatur: z cum patietur persecutiones tolerat ardentē a se auditores tra-

here festinat. Unde et bene adhuc de equo dei subditur. (Freniens et freniens sorbet terram; nec reputat tibi sonare clangorem.)

Sec. 3. Primo nam peccanti homini dictum est. Terra es et in terra ibis. Tunc autem clauditur: cum huius seculi potestates; loqui sanctos terribiter prohibet. Quia igitur predicator zelo sancti spiritus inflammatus: vel iter sapientia possit: quoslibet peccatores ad se trahere non desistit: seruens penultimo terraz sorbet: quod peccatorum manus minime formidat: clangorem tamen sonare non reputat. Tuba enim que discrimen belli denunciat: quod est aliud quam vor secularium potestatum que contempta resistentibus mortis certamen parat: Hec a principibus sacerdotum tuba sonuerat: cum flagellatis apostolos de deo loqui prohibebant sicut scriptum est, Cessis denuntiaverunt: ne loquerent in nomine Iesu. Et videamus quod equus dei clangor tunc non terreat. Aut Petrus. Obedire oportet deo magis quam hominibus. Qui alijs quosque persequentibus dicit. Non enim possumus que vidimus et audimus non loqui. Equus ergo clangorem tibi non metuit: quod predicator: egregius despicit potestates seculi: nullas minarum sonitus pertimescit. Videamus aliam equum dei quod terra sorbet: quod nullus enim tibi terror attingit scriptum est. Superuenerunt autem quidam ab antiochia et yconio inde: et persuasus turbis lapidantes Paulum traxerunt extra civitatem: estimantes eum mortuum esse. Circedantibus autem eum discipulis: surgens transiit civitatem: et postera die profectus est cum Barnaba in derben. Cumque euangelizassent civitati illi et docuissent multos: reversi sunt Iystram et yconium et antiochiam confirmantes animas discipulorum. Perpendamus ergo que hunc possint equum minime conficere: quando eum ab intentione sua non valet mors ipsa prohibere. Ecce lapidibus obducitur: nec tamen a veritatis sermone remouetur. Occidi potest: superari non potest. Velut extinctus extra verbum projicitur: sed in terra verbum de alio illesus predicator inuenitur. O quam fortis hunc viro inest infirmitas: o quam victrix pena: o quam dominatrix patientia. Ad arguendam repulsionem provocat: ad predicandam salutem plagam erigitur: ad propellendam laboris lassitudinem pena refocetur. Que ergo hunc aduersitas superet

quem pena sonet: Sed equus dei est: et pharetre sagittas despiciat: quia malicie consilia contemnit. Ubibatam hastam superat: quia contra aperte persecutionis vulnera peccus firmat. Oportum elapsum rumpit: quia disputationem resistentium rostrando subigit. Terram sorbet: quod peccatores in suo corpore exhortando conuertit. Clangorem buccine sonare non reputat: quia vocem quolibet terribilis prohibitionis calcit. Minus est autem quod dicitur: quod fortis persequeretur in buccinis: adhuc quod maius est exultat in aduersis. Unde et sequitur. (Qui audierit buccinam dicit vobis.) Quibus profecto vultus et illud ostenditur: quod hoc loco a domino de equo irrationabili nil dicatur. Nec enim vultus esse brutum animal potest: sed dum essentur dicere quod omnino dicere non valet simulatur quem designet. Vultus quippe sermo emulationis est. Equus ergo cum audit buccinam vultus dicit: quia fortis quosque predicator: eum certamen passionis sibi propinquare considerat: de exercitio status exultat: nec terretur pugne periculo qui victorie letatur triumpho. Equo ita est vultus dicere: predicatorum sanctum de ventura passione gaudere.

Capitulum.

26.

Ed si predicator fortis gloriam passionis appetit: si discrimen mortis subire pro domino letus querit: quod est quod ipsi fortissimo predicatori quod et robusto corde virtutem trahit nomine: Petro veritas dicit. Tu senex: ris extendens manus tuas: et alius te elinget: et ducet quo non vis. Quomodo de passione gaudet qui cinctus ab alio: ire quo ducitur non vult. Sed si penamus qualiter animus appropinquante passione et mortis metu quatitur: et tamen de venturo regni premio letatur: intelligimus quomodo gloriosus si certaminis subire periculo volens: nolit: quod et in morte considerat quod tolerans patitur: et in fractum mortis aspiciat: quod appetens querat. Videamus Paulum quomodo amat quod refugit: quod refugiat quod amat. Aut enim. Desiderium habens dissolui et cum Christo esse: et mihi vivere ebullitum est et mori lucrum: et tamen dicit. Qui sumus in hoc habitaculo ingemiscimus gravati quod non

30.12.

Ipsa. 6.

2. Cor. 3.

lunus expoliari: sed superuestriri: ut absorbeat: quod mortale est a vita. Ecce et mori desiderat: et tamen carne expoliari formidat. Cur hoc? Quia et si victoria in perpetuum letificat: ipsa nihilominus ad presens pena perturbat et quibus vincat amor subsequentiis muneris: tangit tamen non sine dolore animi pulsus dolor. Sicut enim vir fortis cum vicino tam belli certamine armis accingitur: et palpat: et festinat: tremitt: et sentit quasi pauere per pallorem cernitur: sed per iram vehementer urgeatur: ita vir sanctus cum passioni se propinquare conspiciat: et nature sue infirmitate concutitur: et spei sue soliditate roboratur: et de vicina morte trepidat: et tamen quod moriendo verius vinat exultat. Ad regnum quippe non potest nisi interposita morte transire: et scire et confidendo quasi ambigit: et quasi ambigendo edificat: et gaudens metuit: et inuentus gaudet: quod scit quod ad beatitudinem quietis non perueniat: nisi hoc quod interiacet cum labore transcendat. Sic nos cum moribus a corpore repellere cupimus: tristes quidem amarum purgationis poculum sumimus: certi autem de subsequenti salute gaudentes. Quia enim peruenire corpus aliter ad salutem non valet in potu liber etiam quod tederet: cum amaritudinem inesse vitam animus conspiciat: merito turbat? hilarescit. Dicitur ergo. Tibi audierit buccinam: dicit vobis: quia predicator fortis cognito certaminis nuncio: et si vel homo ad vim percussione trepidat: spei tamen certitudinem ad premium remunerationis exultat. Sed nequaquam ad hoc passio nis bellum inconcussus existet: nisi eandem passionem intenta cogitatione meditando preueniret. Adhuc namque quod consilio preuenit: decertanti contra se animo et ratione subiecta: et quia tanto quisque minus aduersitate vincitur: quanto contra illam prescientia paratus inuenitur. Sepe enim graue timoris pondus usu lenigatur: sepe mors ipsa sicut inopinata perturbat: ita deliberatione preuenta letificat. Unde et recte de hoc equo subiungitur. Procul odoratur bellum. Nec si apertius dicat. Quia quod libet certamen erupit: quia mentem certaminis ante certamen parat. Bellum quippe odorari est: aduersa quicquid longe adhuc

posita cogitando prenoscere: ne fortasse valeant impronisa superare. Hoc bellum procul odorari discipulos Paulus ammonet: cum diceret. Vosmetipsos temptate si estis in fide: ipsi vos probate. Nec si aperte precipere dicens. Persecutionum certamina ad mentem reducite: et cordis vestri intima atque occulta pensantes: quales inter supplicia existere valeatis inuenite. Hoc bellum sancti viri procul odorantur: quando et in pace vniuersalis ecclesie positi: vel hereticorum bella vel imminencia ab infidelibus persecutionum tormenta conspiciunt. Qui dum recte viuunt: sepe pro bonis mala recipiunt: detractionum contumelias equanimiter ferunt: ut si persecutionis occasio superpetat: tanto illos fortiores aperti hostes inueniant: quanto eos et intra ecclesiam falsorum fratrum laeula non expugnant. Nam qui a statu penitentie ante linguarum vulnera corruit: ipse sibi testis est: quia contra manifeste percussione gladiis non subsistit. Quia ergo vir dei exercitatus presensibus contra ventura: et exercitatus minimis contra maiora instat: recte de equo dei bellum et quod bellum procul odoratur. Sequitur. Exhortationem vnicuique et vniuersarum exercitus. Dices aduersus partem sunt: et vniuersos auctores de quibus per psalmistam dicitur. Effusa est contentio super principes eorum: et sedauerunt eos vana eorum. Terrare fecit eos in inuolu: et non in via. De quibus per semetipsum veritas dicit. Cecus si ceco ducatum prebet: ambo in foueam cadunt. Vos autem duces: exercitus sequitur: prauorum scilicet turba: que iniquis eorum preceptionibus famulatur. Notandum quoque quod duces exhortari exercitus vobis dicit: vultare quia videlicet hi qui infidelibus vel hereticis presunt: praua que tenere precipiunt: quasi et ratione persuadent. Turba vero cum subdita quia sine iudicio eorum voces sequitur: dum per confusione insaniam perstrept: bestiali mente vultare perhibetur. Lapis quippe proprie vultatus conuenit: et quia carneris reproborum contra vitam moremque fidelium soli rapacitati inhiat: quasi per vultatum clamat.

2. Cor. 13

Ps. 116.

Mat. 15.

Quis ergo dei exhortatio
nem ducum et vultuū exor-
citus penit oporatur: dum
sanctus quique predicator longe
ante considerat: quid vel au-
crores errorum contra ele-
ctos valeant precipere: vel turba eis subdi-
ta: quā possit immaniter insanire. Hanc ex-
hortationem ducū odorabatur Paulus cū
diceret. Propter dulces sermones et benedictio-
nes seducunt corda innocentium. Hunc vultuū
exercitus odorabatur dicens. Intra-
bunt post discessionem meā lupi graues in
vos. Exhortationē ducū odoratus est Pe-
trus: cum de quibusdam discipulos amono-
neret dicens. In auaricia factis hominibus de vo-
bis negociabuntur. Vultuū quoque exercitū
odorabatur: cum pmitteret dicens. Et mul-
ti sequentur eorū luxuriae: per quos via ve-
ritatis dissipabuntur. Igitur quod sanctus quique
predicator atque in persecutionis bello dux fidei
qualem se possit exhibere narratum: nunc
sub huius equi specie vniuersus Christi militū
describamus: ut et qui ad predicationis cul-
men nec dum se peruenisse considerat: hac tū
voce dominici: si iam bene vinere ceperit:
expressam se esse cognoscat quatenus hic col-
ligat: quantū deo notus sit si ad maiora per-
uenierit: quē signatē deus elogiet in mini-
mis permittit. Singula itaque que de equo
dicta sunt repentes: imitemus quod miles
dei a primeua conuersatione proficiat: quod a
minimis ad maiora succrescat: vel quibus
gradibus ab infimis ad superna pueniat.
Dicat ergo. Aliquid prebebis equo forti-
tudine: aut circūdabis colloctus humilitate
Amicūque aie cui dñs misericorditer pre-
dicat: ante oīa fidei fortitudinē pber: de qua
Petrus ait. Aduersarius vester diabolus
sicut leo rugiens circūit querens quē deuor-
et: cui resistite forēs in fide. Hunc autē forti-
tudinem humilitas lingit: dñs fit quod scriptū ē.
Corde creditur ad iusticiam: ore autē con-
fessio fit ad saintem. Sequitur.

Capitulum.

28:

Inquit suscita bis eū qua
si locustas.) Unusquisque
q deū sequitur ipso suo ero-
dio ut locusta suscitatur: quod
et si in quibusdam actionibus:
locustarū more flexis populi

cibus terre liberet: in quibusdam tamē expensis
alio sese in aera suspēdit. Conuersionē igitur
initia: bonis moribus multisque pūcta sunt:
dñs et noua iam per intentionem agit: et vetera
adhuc vita et visu retinet. Tanto anteq-
min⁹ pūctis interius malis ledimur: quan-
to contra illa quotidie sine cessante pugna-
mus: nec suū nos iam culpa vendicat: car-
nis prauo vultu nostra sollicitudo mēs resulat.
Adhuc itaque nobis inchoantibus terrena
opa officiunt: quod in nobis diutius demora-
ri prohibentur. Proinde quā in ipso nostre
conuersationis initio infirma quedam pie de
nobis dñs tolerat: ut nos quādoque ad cele-
stia ex perfectione pūcat quasi locustas nos
in erudio suscitāt: quod et in volatu virtutis
subleuat: et non tū de terrenis opibus nostre
desperat. Sequitur. (Gloria nariū eius terror.)
Pro eo quod non visā res odore deprehenditur
non immerito narium nomine spei nostre co-
gitationes exprunt: quibus venturū iudici-
um quod si oculis adhuc nō cernimus: ita
tamē sperando fundimus. Oīs autē qui be-
ne vinere incipiūt: audiens quod per extremum
iudiciū iusti ad regnū vocentur hilarescit:
sed quod quidam mala adhuc et reliquias sibi in
esse considerat: hoc ipsum iudiciū de quo exal-
tare inchoat: appropinquare formidat. Ita
igitur quippe suā bonis multisque pūcta cōspicit:
et cogitationes suas aliquo modo spe et ti-
more confundit. Nam cū audit que sint re-
gni gaudia: mor mentem leticia subleuat: et
rursum cum respicit que sint gehēne tormē-
ta mor mentem formido perturbat. Hene
ergo gloria narium eius terror dicit: quod in-
ter spem et metum positus: dum futurū iudici-
um mente cōspicit hoc ipsum timet unde
glorietur ipsa enim sua gloria terror est: quod
inchoatis iam bonis spe de iudicio letus ē:
et nec dum finitis omnibus malis perfecte se
carus non est. Sed inter hec sollicitudo ad men-
tem reuertitur: et pellās tante formidinis
reueniens: seque in solius pacis tranquillitate di-
sponens totis viribus a districto iudicio in-
ueniri liber conat. Seruile quippe estimat do-
minicam pūctam formidare: ac ne conspe-
ctum patris metuat: illa agit quod que se filius
recognoscat. Descit ergo iudicē tota expe-
ctatione diligere atque ut ita dixerim timēdo
rēnuat. O viri autē cordi formidinem pro car-
nali actione considerat: et scitico ante oīs

21

22

1. Pe. 5.

Ro. 10

21

carneum forti edomatione castigat. Un post
q dictum est: gloria narium eius terrore
ete subiungitur. Terram ungula fodit. Un
gula nāq terram fodere est: districta absti
nencia carnem edomare. Quo aut plus ca
ro premitur eo de celesti spe anim securius
letatur. Unde effossa terra apte subnectit.
Exultat audacter. Quia enim valenter re
punit quod impugnat: audacter exultat
his que in eterna pace desiderat: tantoq
mens melius ad superna appetenda com
ponitur: quanto ab illicitis arctius corpus
edomatur. Unde recte per Salomonem di
citur. Diligenter exerce agrum tuū: vt po
stea edifies domū tuam. Ille qppe bene
mentis domū edificat: q prius agrū corpo
ris a spinis vicijs purgat: ne si desiderioꝝ
sentes in carnis agro proficiunt: insulas to
ra virtutū fabrica fame boni operis crescente
destruatur. In ipso autē glq belli certamie
positus: tanto subtilius fraudē hostiū con
spiciat: quanto districtius corpus propriū
quasi quandam hostium adiutorem pmit.
Unde post contritionē corporis: post le
ticiam cordis recte subiungitur. In occur
sum pgit armatis. Hostes armati sunt in
mundi spūs: innumeris contra nos fraudi
bus accincti. Qui cum suadere nobis in
qua nequunt: ea sub virtutum specie no
bis obtutibus opponunt: quasi sub que
dam arma se contegant: ne in sua malicia
a nobis nudī videantur. Quibus armatis
hostibus in occursum pgitur quando co
raz insidias longe preuidemus. Effossa igit
terra: armatis hostibus in occursum per
gere est: edomita carnis superbia doloꝝ in
mundorum spūm mirabiliter expoliare.
Effossa terra armatis hostibus in occursum
pergere est: deuicta carnali neqia contra
spiritalia vicia certamen subire. Nam qui
adhuc secum enerviter pugnat: frustra con
tra se bella extra posita suscitāt. Qui enī
semetipsum carnalibus subiungat: quomo
do spiritualibus vitijs resultat: Aut quomo
do de labore exercitū certaminis triumpare
appetit: qui adhuc apud semetipsum do
mestico libidinis bello succumbit.

Capitulum. 29.

Et certe armatis hostibus in oc
cursum pergitur: quando per ex
hortationis studium eorum insi

dias: et in alieno corde preuenimus. Qua
si enim ex loco in quo sumus ad locū ali
um obtinam hostib⁹ venimus: quando no
stra cura ordinata postposita: accessum in
mundorum spiritū a prouti mente phi
bemus. Unde sit pierq⁹ vt hostes callidi
militem dei iam et de iustissimo bello victo
rem: tanto de semetipso terribilius tēprent
quanto illi contra se et in alieno corde pre
ualere fortiter vident: vt dū illum ad se tu
endum renocant: aliena corda liberi⁹ que
exhortatione eius protegēbantur inuadāt.
Lūq tam superare non possunt: saltem oc
cupare constanter: quatenus dum miles dū
de semetipso concutitur: nō ipse sed is que
defendere consueuerat perimatur. Simes
in deum immobiliter fixa tentationum spūm
la despicit: nec cuiuslibet terroꝝ iacula p
timeat. Superne enim gratie fretus auxi
lio: sic vulnera infirmitatis sue curat: vt alic
na non peccat. Unde et bene de hoc equo
subiungitur. Contemnit panorem nec cedit
gladio. Contemnit panorem q nullius ten
tationis formidine ad hoc vīq terretur vt
taceat. Nec cedit gladio: q et si violenta il
lum tentatio percutit: eam tamen proxi
mi non repellit. Unde et Paulus exēplum
nobis inuicte conuersationis insinuat: et
quos ab hoste gladijs insensat occit: et
quomodo eiusdem gladijs non cedit oscen
dit. Omni enim iā carnalis operis pugna
superata: carnalis tentationis gladijs ab
hoste suscepit q dicebat. Videō atq le
gem in mēbris meis repugnantem legi mē
tis mee: et captiuum me ducentem in lege
peccati: que est in mēbris meis. S; eidez
gladio quem in se vicerat: etiam in alijs nō
cedebat: cum profecto primis viceret. Ad
regnet peccatum in vestro mortali corpore
ad obediendum desiderijs eius. Et rursus
ad mortificate mēbra vestra: que sunt super
terram: fornicationem: imundiciam libidi
nem concupiscentiam malā. Trans illam
tentationis gladijs scriebat: de qbus ipse
ait: In laborib⁹ plurimis: in carcerib⁹ aban
dantius: in plagis supra modū: in mortib⁹
frequenter. Ad iudeis quinquies quadrage
nas vnanimes accepi ter virgis celsus suz
semel lapidatus sum: ter naufragium feci:
nocte et die in profundo maris fui: et cetera
que ipse tolerare potui: et nos enumerare

Pro. 24

Ro. 6.

Col. 3.

2. Cor. ii.

21

laxamur. Sed quomodo eidem gladio in
proximi dilectione nō cedat; post multa ipse
subiungit. Propter illa que extrinsecus sūt
instantia mea quod ergo: sollicitudo oīz
ecclesiārum. Equus ergo dei gladio per-
cutitur: nec tamen percussione eadem a cursu
prohibetur: dum fortis spiritalis certami-
nis miles: et ipse vulnera ab hoste suscipit:
et tamen ad salutem alios stringit. Sed er-
ga tam durum celestis militis pectus anti-
quus hostis tanto acutiora spicula perqui-
rit: quanto se despici robustius conspiciat.
Unde et sequitur.

Capitulum.

30.

Sper ipsum sonabit pha-
rrera: vibrabit hasta et ei-
pens. ²¹ Quia enim videt
sancte mentis studiū con-
tra se et alios prodesse: mul-
tiplicata hanc satagit te-
tatione consolare. Unde sepe contingit: ut
hij q regendis alijs presunt tentationū cor-
ramina fortiora pariantur: quatenus cor-
poraliū more bellorū dum dur ipse ad
fugam vertitur: resistentis exercitus consti-
para vnanimitas sine labore dissipetur.
Hostis itaq callidus contra celestē militem
diuersa percussione vulnera exegrens: mo-
do et pharra per insidias eā sagitta vul-
nerat: modo ante ei⁹ faciem hastas vibrat:
qz videlicet vicia et alia sub virtutum spe-
cie contegit et alia vt sunt aperra ei⁹ oculis
opponit. Tūc enī infirmari dei milite⁹ con-
spicit: illic fraudis velamina non regit.
Tūc autem sibi resistere fortem considerat
ille contra vires proculdubio dolos parat.
Nam cū infirmū quēpiam in carnis illece-
bra videt: aperte spēm corporis: quem con-
cupisci valeat: eius obtutib⁹ obijcit. Si autē
forasse validum contra anariciam cernit:
ipōrtune eius cogitatōibus domesticorū
suorū inopiam suggerit: vt dū mens ad
prouisionis curam quasi pie flectitur: sedū-
cta furtim in rerū ambitu insque rapiatur.
Equum ergo dei sagitta per insidias impe-
tit: quādo ei hostis callidus sub virtute vi-
cium abscondit. Hasta autem comin⁹ vul-
nerat: cum manifesta nequitia etiam scien-
tem tēpiat. Sepe vero celestis militi vno eo-
dēq tempore vtrūq ab hoste obijcit: vt i
qualibet vna percussione perimatur. Do-

losus nāq⁹ aduersarius simul feriri iūctur
et aperte scutens et insidjs latens vt dū de
oculto sagitta metuitur: minus ante faciē
hasta timeatur: vel dum ante faciē haste
resistitur: nequaq⁹ ex occulto veniens sagit-
ta videatur. Sepe enī tentationē proponit
de libidine et subito fraudulentiā cessans
elationem suggerit de seruata castitate.
Et sunt nōnulli q dum multos ex castita-
tis arce in elatōis foueam cecidisse conspi-
cunt: vite sue custodiam negligentes i im-
mundiciā libidinis demerguntur. Sunt
vero edmerso nōnulli q dum libidinis im-
mundiciā fugiunt: per castitatis culmen in
voragine elationis ruunt. Quasi ergo ap-
te feriens hasta est: culpa de vitio: et quasi
ex occulto vulnerans: de pharra sagitta
est culpa de virtute. Sed equus dei et ante
faciem hastas superat: cū libidinem cateat:
et a latere sagittam circūspicit: cum in casti-
tatis mundiciā se ab elatōe custodit. An-
de et bene inter vtrāq certat: per Salomo-
nem dī: Domini⁹ erit i latere tuo: et custodi-
et pedem tuū ne capiaris. Pes nāq in an-
terioza tendit: anteriora aut non videt: q
ea que sunt a latere conspiciat. Rursūq
q pedis custodiam prouidens anteriora cer-
nit: circūspeditionem lateris deserit. Dū ve-
ro ante faciē posite virtutis aliqd agim⁹
quasi quo pes debeat post prouidem: sed
dum ex virtute eadem fortuna culpa subor-
tur: quasi dū in anteriora respicitur: ad sa-
gittam latens nudatur. Sepe vero dū sub-
orientem culpam metuimus: virtutem que
agenda est declinamus: et quasi dum latens
circūspicitur: nequaq⁹ cernitur pes in ante-
riora quomodo ponatur. Bene ergo dī: do-
minus erit in latere tuo: et custodiet pedes
tuos: ne capiaris: qz miles dei diuine gratie
clipeo protectus: et que ex latere possint p-
dere circūspiciendo considerat: et gressum
ante faciē ferre pspiciendo non cessat.
Qui fraudulentus hostis inuidens: quia p
pharream et hastam nequaq⁹ se preuale-
re conspiciat: clipeum opponit: vt si resiten-
tis pectus feriendo non perforat: salteq
bursam obiectionib⁹ proficientes iter inter-
cludat. Quasdam nāq difficultates ipse
eius conatibus obijcit: et cum superare nō
valet vel resistit. Sed qd contra tot argu-
menta bellorū equus dei agat audiam⁹.

Pro. 31

B

¶ Feruens et fremens sorbet terram: nec reputat tube sonare clagorem. ¶ Contra equi clangor tube insonat: quando electi mentem in eo quod agunt fortiter: et vicino quedam posita culpa terribiliter temptat sed feruens et fremens sorbet terram: quia nimio ardore semetipsum discit: quicquid in se terrenum reperit quotidie proficiendo consumit. Et clagorem tube sonare non reputat: quia consideratione foris omne vicium quod de virtutis gloria nascitur: sollicitus declinat. Sonare enim clagorem tube reputaret: si forte esse propter aliud quod prae se suboritur alia agere recta metueret. Quia ergo ad agenda fortia ante insonantia et tempra metum trepidat: in feruore suo posita: clagore tubae minime formidat. Depe autem dum pipe rari se virtutibus conspicit: ne ipsa illi virtutem prosperitas elenat: pulsari se tentationibus gaudet. Unde et apte subiungit. ¶ (Qui audierit buccinam: dicit vab.) ¶ Dulcos enim prius sua felicitas stravit: multos diuturna per merces reddidit: eosque illos in optimis hostis gratius percussit: quo longior getis via negligentem inuenit. Cum sancti viri cum multis se proficere virtutis prosperitate considerant: quodam dispensationis superne moderamine exercere se etiam temptationibus exultant: quia tanto robustius acceptam virtutem gloriam custodiunt: quanto tentationis impulsu concussi infirmitatem suam humiliter cognoscunt. Equum ergo audita buccina vab dicit: quia videlicet preliator dei cum vim temptationis icumbere conspiciat: utilitatem superne dispensationis confidat: et ipsa validius aduersitate confidit. Cum aduersitatem certamina icircio illi non superant: quia non minus in prouisa tempra. Longe prope prenotat et vnaquodque re cuius vicij pugna succrescat. Unde et sequitur. ¶ (Procul odoratur bellum.) Bellum namque procul odorari est: ex causis precedentibus quae viciorum pugnae subsequantur agnosce/re. Quia enim sicut iam sepe dictum est: odor res non visa cognoscitur: bellum procul odorari est sicut statu navium: sic prouisione cogitationum negetas latentes indagare. De quo odorati domini recte in ecclesia sua laudibus dicit: Nasus tuus sicut turris quae est in libano. Per nasum namque odores sunt foris discernimus. Et quod per nasum

nisi sanctorum prouida discretio designat. Turris vero speculatio: et altum ponitur: ut hostis veniens longe videatur. Recte ergo nasus ecclesiae turris in libano similis dicitur: quia sanctorum prouida discretio dum solet circa quicquid conspicit: altum posita priusquam veniat culpa deprehendat: eamque quo vigilanter prenotat: eo fortiter declinat. ¶ In libano autem: Super custodiam meam habeo.

liba. 2

Capitulum.

36.

21

dic. 3.

In vniuersis electi animam Hieremias ammonet dicens: Statue tibi speculam pone tibi amaritudines: Speculam prope sibi statuere est: ventura victoriam certamina et alta consideratione prenoscere: sibi electi mens amaritudines ponit: quando et in vicium pace constituta: dum mala insidiantia conspiciunt: secura gessere non possunt. ¶ Primo autem ne mala quilibet secundo vero loca considerat: ne bona incaute faciat: et postquam praua subegerit: ipsa etiam sibi subigere recta contendit: ne si mentis dominium transierit: et elationis culpam vertatur. Quia enim sicut superius dictum est: plerumque ex bonis per incuriam vicium mala nascuntur: vigilanti studio contemplatur: quomodo ex doctrina arrogancia: ex iusticia crudelitas: ex pietate remissio: ex zelo ira ex misericordia crudelitas: ex oratione torpor oritur. Cum bona haec agit: quod hi contra se hostes per haec extorque valeant conspiciat. Nam cum ad ipsorum doctrinam studium elaborat: mentem solite contra certamen arroganciae preparat. Cum culpas delinquendum in se iusticiae desiderat: sagacissime euitat ne modum iusticie crudelitas victorie transcendat. Cum pietate frenare se iustis sceleribus precipiat: ne qua discipline dissolutio vincat. Cum se recti zeli stimulis excitat: summo peius uidet ne plusquam necesse est ire se flamma succendat. Cum magna mansuetudinis tranquillitate se temperat: vigilanter obseruat ne torpore frigeat. Quia ergo spiritualis multis cogitatione de vicium prauis quod surrepere possit aspiciat: recte de equo dei dicit: procul odoratur bellum. Pendit etiam quae turba migrata prouocat si mala in gredi ad se vel pauca permittat. Cum et seque. ¶ (Exhortatione ducit et vincat exercit.)

3

3 4

Can. 7.

Temptantia quippe vicia que inuisibilia contra nos prelio regnati super se superbie militant: alia more ducum preceunt: alia more exercitus subsequuntur. Neque enim culpe oēs pari accessu cor occupant. Sed dum maiores et paucē neglectas mentē preueniunt: minores et innamere ad illā se cateruatim fundunt. Ipsa namque victoriā regina supbia cum denicta plene cor ceperit: mor illud septem principalibus: vitio: quasi quibusdam suis ductibus deuastandū tradit. Quos videlicet duces exercitus sequitur: quod ex eis pculdubio im portune victoriā multitudines oriuntur. Quibus melius ostendimus: si plos duces atque exercitum specialiter ut possimus enumerādo pferamus. Radix quippe cuncti mali superbia est. De qua scriptura attestante dicit. Initium oīs peccati est superbia. Ipse autem eius soboles: septē nimirum principalia vicia: de hac vrsuta radice pferuntur. scilicet inanis gloria: inuidia: ira: tristitia: auaricia: ventris inglutio: luxuria. Nam quod his septem superbie vicio nos captos voluit: iccirco redemptor noster ad spirituale liberatiōis preliū spiritū septiformis gratie plenus venit. Sed habent contra nos hec singula exercitū suū. Nam de inani gloria inobedientia: factantia: hypocrisis: contētiōnes: ptiācie: discordie: nominati psumptiones oriuntur. De inuidia odium: susurratio: detractio: exultatio in aduersis primum: afflictio antequam in prosperis nascitur. De ira: iracundia: tumor mentis: contumelia: clamor: idignatio: blasphemie pferuntur. De tristitia: malicia: rancor: pusillanimitas: desperatio: torpor: circa precepta: vagatio mentis erga illicita nascitur. De auaritia proditio: frans: fallacia: pūria: inquietudo: violentie: contra misericordiam obduratione cordis oriuntur. De ventris inglutio inepta leticia: scurrilitas: immodestia: multiloquium: ebetudo sensus circa intelligentiam pperantur. De luxuria cecitas mentis: inconsideratio: inconstancia: precipitatio: amor sui odium deuastatus pntis seculi: horror autē vel desperatio futuri generantur. Quia ergo septē principalia vicia tantam de se viciozum multitudinem pferunt: cum ad cor ventat: quasi subsequēntis exercitus cateruas trahunt. Ex quibus videlicet septem quinque spiritalia: duoque carnalia sunt. Sed vnumquodque

eorum tanta sibi cognatide iungitur: ut nō nisi vnum de altero pferatur. Prima namque superbie soboles: inanis est gloria: que dum oppressam mentem corrumperit: mor inuidiam gignit: quia nimirum dum vāi nominis potentiam appetit: ne quis hanc aliū adipisci valeat: tabescit. Inuidia quoque irā generat: quia quanto interioris litoris vulnere animus sauciatur: tanto etiam mansuetudo tranquillitatis amittitur: et quia quasi dolens mēbrum tangitur: iccirco oppositae actionis manus velut grātus pressa sentitur. Ex ira quoque tristitia oritur: quod turbata mens quo se inordinatē concitat: eo ad deicendum confundit: et cum dulcedinem tranquillitatis amiserit: nihil hanc nisi ex perturbatione subsequens mētor pascit. Tristitia quoque ad auariciam deriuatur: quod dum confusum cor bonis leticie in fēmeripso intus amiserit: vñ consolari debeat foris querit: et tātō magis exteriora bona adipisci desiderat: quanto gaudium non habet ad quod intrinsecus recurrat. Post hec sō duo carnalia vicia. i. ventris inglutio et luxuria superant. Sed cunctis liquet quod de ventris inglutie luxuria nascitur: dum in ipsa distributione membrorum ventri genitalia subneca videantur. Unde dum vnum inordinatē reficitur: aliud proculdubio ad contumelias excitatur.

Capitulum.

321

Bene autem duces exhortari dicuntur: quod exercitus voluit: quod prima vicia decepti menti quasi sub quadā ratione se inferunt: sed innumera que sequuntur dum

hanc ad omnē infantiam pertrahunt: quasi be stiali clamore confundunt. Inanis namque gloria deuictus cor quasi ex ratione solet exhortari cum dicit. Debes maiora appetere: ut quo potestate volueris multos excedere eo etiam valeas multis pdesse. Inuidia quoque deuictum cor quasi ex ratione solet exhortari cum dicit. In quo illo vel illo minor es: cur ergo eis vel equalis vel superior non es? Quanta vales que illi non valent. Nōne ergo tibi aut superiores cō: aut etiam equals debent. Ira etiam deuictum cor quasi ex ratione solet exhortari: cum dicit. Que erga te aguntur equanimitē ferri

non possunt: hec immo patienter tolerare peccatum est: qz et si non eis cum magna ex asperatione resistitur: contra te dehincps si ne mensura commulans. Tristitia quoqz denunciat cor quasi et rōne solet exhortari: cū dicit. Quid habes unde gaudas: cum tanta mala de primis portas. Perpende cum quo meroze oēs intuentur sunt: qui tāto contra te amaritudinis felle vertuntur. Anari solet quoqz denunciat animi. Quasi et ratiōe solet exhortari: cum dicit. Valde sine culpa est: qz quedam habenda cōcupiscis: qz non multiplicari appetis: sed egere p̄mescis: et quod male alius retinet: ipse melius expendis. Uentris quoqz ingulans denunciat cor quasi et rōne solet exhortari: cum dicit. Ad esum venis oīs munda condidit: et qz saturari cibo respuit: quid aliud qz mineri concessit contradicit. Lururia quoqz denunciat cor qz et rōne solet exhortari: cum dicit. Cur te in voluptate tua nō non dilaras: cū qd te sequatur ignozas. Aceptis tēpus in desideria p̄dere non debes: qz qz citius p̄transcat nescis. Si enim miser: deus hominē in voluptate coitus nolle: in ipso humani generis erodis masculū et feminam nō fecisset. Hec est ducim exhortatio: que cum incaute ad fecerū cordis admittitur familiaris iniqua p̄suadet. Quā videlicet ererit: volutatis sequitur: qz infelix anima semel principalibus vitis capta: vix multiplicatis iniquitatibus in insaniam vertitur: ferali iam immanitate vastatur. Et miles dei quia solet p̄videre viciorū certamina nititur: bellum procul odoratur: qz mala p̄cuntia qd menti persuadere valeant: cogitatione sollicita respicit. Exhortationē ducū naris sagacitate deprehendit: et qz longe p̄sciendo subsequenter iniquitatis confusione p̄spicit: quasi vlnatam ereritis adozando cognoscit. Igatur qz vel predicatorum dei vel quolibet spiritualis certaminis milite descriptam equi narratione cognoscim: nūc eundem iterum in aīa significatione videm: ut qui per equum didicimus elus fortitudinem: etiam per aue: discamus illius cōtemplationem. Quia per descriptam equi magnitudinem audimus quantū cōtra certamina viciorū vir sanctus per patientiam tolerat: nunc per aīum sp̄m cognoscim: quantum per contemplationem volat. Et

quid. (Nanquid per sapientiam tuā p̄mescit accipere: expandens alas suas ad austrum.) Quia per annos singulos p̄mescit veterem accipere: nona nascente p̄rogat: ac sine intermissione plumescit: pene nullus ignorat. Non autem hic illud plume tempus dicitur: quo in nido velatur: quia tunc nimirum adhuc videlicet pullus ad austrum alas expandere non valet: s; illa annua pluma describitur: que laxata veteri penna renouatur. Et quidem domesticis accipiteribus quo melius plumescere debeant: montes ac tepentia loca requiruntur. Digestibus vero moris est ut flante austro a se expandant: quatenus commixta ad laxandā pennam veterem tepore conalescant. Lūz vero ventus deest: alis contra radiz solis expansis: atqz percussis: tepentem sibi auraz faciunt: sicqz capto tepore vel veteres exstant: vel non succrescunt. Quid est ergo accipitrem in austro plumescere: nisi qz vniuersisqz sanctorum tactis statu sancti sp̄s conalescat: et vsum vetuste conversationis abiciens noni hominis formam sumit. Quod Paulus ammonet dicens. Expoliates vos veterem hominē cum actibus suis: et idcirco noui. Et rursum. Lūcet is qui foris est noster homo corumpatur: tamen is qui intus est renouatur de die in diem. Uetustam autem pennam p̄rogere est inmetrata studiā dolose actionis amittere: et nouam pennam sumere est mitem ac simplicem bene vniendi sensum tenere. Penna namqz veteris conuersationis grauat: et pluma non imutationis subleuat: ut ad volatum tanto leniorem quanto nouiorem reddat.

Capitulum.

33.

Et bene ait: expandit alas suas ad austrum. Alas pp̄ nostras ad austrū expandere est: per aduentum sancti sp̄s nostras confidit: ad cogitationes aperire: ut iam non libeat defendendo nos tegere: sed accusando publicare. Tunc ergo accipiter plumescit cum ad austrum alas expandit: quia tunc se vniuersisqz virtutum pennis induit: cum sancto sp̄s cogitationes suas confidendo subleuat. Qui enim vetera faciendo non detegit: non vite operam minime producit: qui nescitingere quod

Coll. 1. 3.

Ephe. 4.

granat: non valet proferre quod subleuat. Ipsa nāq; compactionis vis poros cordis aperit: et plumas virtutum fundit: cūq; se studiose mēs de pigra vetustate redarguit: alacritate inuenescit. Dicatur ergo beato Job. Nunquid pro sapientiam tuam plumas accipies: expandas alas suas ad austrum: id est nunquid cuiuslibet electo in intelligentiis contulisti: ut flante sancto spiritu cogitationum alas expandat: quatenus pondera vetustae conuersationis abiciat: et virtutum plumas in usum noui volatus sumat. Ut hinc videlicet colligat: quia vigilantiam sensus in semetipso ex se non habet: qui hanc ex se cōferre alio nēquaquam valet. Potest etiam per hunc accipiem renouata gentilitas designari: ac si beato Job aperte diceretur. Futuras virtutum plumas in gentilitate respice: et vetustas superbie penas amitte. Sequitur. Nunquid ad preceptum tuum eleuabitur aquila: et in arduis ponet nidum sibi? In scriptura sacra vocabulo aquile: aliquando maligni spiritus reptoies animarum: aliquando presentis seculi potestates: aliquando ipso vel subtilissime sanctorum intelligentie: vel incarnatus dominus una celeriter transuolans: et summa repetens designatur. Alazarar nomine infidelitatis spiritus exprimitur: Biremia attestare qui ait. De locutores sunt persecutores nostri aquilis celestibus. Persecutores enim nostri aquilis celi vel locutores sunt: cum tanta contra nos maligni homines faciunt: ut ipsas etiam aeris potestates inuentionibus malicie preire videantur. Aquile etiam vocabulo potestas terrena figuratur. Unde per Ezechiel prophetam dicitur. Aquila grandis magnarum alarum longo membrorum ductu plena plumis et varietate: venit ad libanum et tulit medullam cedri: et summam frondum eius euulsi. Quia videlicet agia quis alius? Habuchodonosor rex Babilonie designatur: Qui pro immensitate exercitus magnarum alarum: pro diuturnitate temporis longo membrorum ductu pro multis vero diuitiis plenus plumis: pro innumera ante terrę glorie compositione: plenus varietate describitur. Qui venit ad libanum et tulit medullam cedri: et summam frondum eius euulsi: quis inder eternitatem pe-

tens nobilitatem regni eius quasi medullam cedri abstulit: et diuinitatem regni prolem a regni sui culmine captiuam do sustulit: quasi summam frondum eius euulsi. Aquile vocabulo vel subtilis sanctorum intelligentia: vel volatus domine ascensionis exprimitur. Unde isdem propheta dum sub animalium specie euangelistas quatuor se vidisse describeret: in eis sibi hominis: leonis: bouis: et aquile faciem apparuisse testatur: quartum proculdubio animal Ioannem per aquilam designans: qui volando terram deseruit: quia per subtilem intelligentiam interna mysteria verbi videndo penetrant. Cui nimirum prophetie sententie ipse quoque Ioannes in reuelatione sua de semetipso non dissonat dicens. Animal primum simile leoni: secundum simile vitulo: tertium animal habens faciem quasi hominis: quartum animal simile aquile volanti. Et quāvis singula ad vnumquemque euangelistam recte conueniant: dum aliis humane naturæ ordinem: alius per mundi sacrificii macerationem quasi vituli mortem: alius potestatis fortitudinem: quasi leonis clamorem infirmat alius naturam verbi intuens: quasi orti solem aquila aspicit: possunt tamen hec quattuor animalia ipsum summi caput cuius sunt membra signare. Ipse namque et homo et quia naturam nostram veraciter suscepit: et vitulus quia pro nobis pacifer occubuit et leo: quia per diuinitatis fortitudinem suscepit mortis vinculum rapit: et ad extremum aquila quia ad celum de quo venerat rediit. Homo ergo nascendo: vitulus moriendo: leo resurgendo: aquila ad celos ascendendo vocatus est.

Capitulum.

34.

Ed hoc loco aquile nomine subtilis sanctorum intelligentia: et sublimis eorum contemplatio figuratur. Lunetarium quippe oculorum visus aces aquile superat: ita ut solis radios suos in se et oculos nulla laetis sue commoratione reuerberat: claudat. Ad preceptum ergo vel eleuatur aquila: dum iussionibus diuinis obtemperans in supernis suspenditur fidelium vita. Que et in arduis nidum ponere dicitur: aquila des-

Biere. 4.

Ezech. 17

Apo. 4.

Expositionis. S. Gregorij Liber xxxi.

deria terrena despiciens: spe iam de celestibus nutritur. In arduis nidum ponit: qui habitationem mentis sue in abiecta et infirma conuersatione non construit. Hinc est quod Salomone prophetante dicitur. Robustum quidem est habitaculum tuum: sed si in petra posueris nidum tuum. Et licet namque possessor interpretatur. Et qui sunt qui presentia possident: nisi hi qui ingenio sapientie se ciliaris callent. Qui in hoc veraciter robustum sibi habitaculum construunt: si per humilitatem paruuli apud semetipsos facti in christi sublimitate nutrantur: si semetipsos iustissimos sentiant: et in crebra humilitate cogniti redemptoris mentis fiduciam ponant si ima non apparent: omne quod preterit cordis volata transcendunt. Videamus autem agnam nidum spei sibi in arduis construuntem qui ait. Nostra conuersatio in celis est. Et rursum. Qui cōsultant: et cōsedere nos fecit in celestibus. In arduis habet nidum: quia profecto in superis figit consilium: non vult mentem in ima deicere: non vult per abiectioem conuersationis humane in istis habitare. Tunc Paulus foras in carcere tenebatur: cum se cōsedere christo in celestibus restaretur. Sed ibi erat ubi ardentem iam mentem fixerat: non illic ubi illum necessario pigra adhuc caro retinebat. Hoc namque esse speciale specimen electorum solet: quod sic scilicet presentis vite iter carpere: ut per spei celsitudinem nouerint iam se ad alta peruenisse: quatenus cuncta que preterfuerunt sub se esse videant: atque omne quod in hoc mundo eminet: amore eremitatis calcant. Hinc est enim quod sequenti se anime per prophetam dñs dicit. Sustollam te super altitudines terre. Quasi quedam namque infiriora terre sunt: damna: cōtumelie: regnas: abiectio que ipsi quosque amatores seculi: ubi per late vie planicies ambulant: vitando calcare non cessant. Altitudines autem terre sunt: lucra rerum: blandimenta subditorum: diuitiarum abundantia: honor et sublimitas dignitatum: que quisquis per ima ad huc desideria succedit: eo ipso alta estimat: quo magna putat. Et si sancl cor in celestibus figurat: morus abiecta sint cernit: que alta videbant. Ita sicut qui in monte cōscendit: eo paulisper cetera subteriacentia

despicit: quo ad altiora gressum amplius tendit: ita qui in summis intentione figere nititur: dum an nullo ipso nulla presentis vite gloriam esse despondit: super terre altitudines eluatur: et quod prius in imis desiderijs positus: super se credidit: post ascendendo perficere sibi subesse cognoscit. Que ergo illic voluminus facturum se esse pollicetur dicens. Sustollam te super altitudines terre: hec apud beatum Iob soli sese facere posse restatur videtur. Namque ad preceptum tuum eleuabit aquila: et ponet in arduis nidum sibi: ac si diceret. Ut ad mens: qui quod exterius percipio: hoc intrinsecus gratia occulte largitatis inspiro. Sequitur. (In petris manet.) In sacro eloquio cum singulari numero petra nominatur: alius quod christus accipitur: ipso autem instante quod ait. Petra autem erat christus. Cum quo petre pluraliter appellantur membra eius: videlicet sancti viri qui illi robore solidati sunt exprimunt. Quos nimirum Petrus apostolus lapides vocat dicens. Vos tanquam lapides vilius edificamini domus spirituales. Ista itaque aquila que ad veri solis radios cordis oculos erigitur petris manere dicit: quia ibi etiam antiquorum et fortis patrum mentis statione collocatur. Eorum quippe vitam quos in via dei precesse se percipit: ad memoriam rednecit: atque in celsitudine illorum fortitudinis studendo nidum construunt sancte meditationis. Licet etiam acta dicere: tacite cogitat: cum presentis vite gloriam in cōparatōe eterne excelsitate quam sit abiecta perscrutat: quasi sub se esse ima terrarum in petris residens obseruat.

Capitulum.

34.

Possunt et petre sublimiores: tunc celestium preces itelligi: quas non iam quasi more arborum huc atque illuc ventus nostre mutabilitatis scilicet: quod velut petre in arduis staret: ab omni motu mutabilitatis aliene sunt: et ad soliditatem fixe celsitudinis ipsa cum haberent eternitatem durauerunt. Vir itaque sanctus cum terrena despiciat more se aquile ad altiora suspendit: et per cōtemplatio nis spiritum subleuatus perbenem angelorum gloriam prestolat: atque hinc mundo hospes: illa appetendo que aspicit: iam in sublimibus figurat. Recere ergo dicitur

l. lxx. io

21

Ephe. 2

Isa 58

auri in petris manet: id est intentione cordis. inter illos celestes virtutes residet: que per eternitatis sue fortitudinem tanta iam soliditate fixe sunt: ut in nullo culpe latere mutabilitatis varietate fluctent. Unde et apte sequitur. (Et in pruruptis silicibus commoratur: atque in accessis rupibus. Qui enim sunt alij prurupti silices: nisi illi fortissimi angelorum chorii: quos non integri: sed tamē in proprio statu siti: cadente cum suis angelis dyabolo remanserunt. Prurupti enim sunt: quia pars eorum cecidit: pars remanet. Qui integri gdem stant: per qualitatē meriti: sed per numeri quantitatem prurupti. Hanc prurptionē restituere media for: venit: ut redempto humano genere illa angelica damna sarciret: et mensuraz celestis patrie locupletius fortasse cumularet. Propter hanc prurptionē de patre dicit. Idro: posuit in eo in dispensatione plenitudinis temporum instaurare omnia in christo: que in celis et que in terra sunt in ipso. In ipsoippe peccatores ad iusticiam convertuntur. In ipso restaurantur ea que in celis sunt: dum illuc humilitati homines redeunt: unde apostate angeli superbiendo ceciderunt. Quod vero ait in accessis rupibus: nimirum quod prurupti silices: ipsi sunt inaccesses rupes. Lordi. n. peccatorum hominum: valde inaccessa ē claritas angelorum: quod quo ad pulchra corporalia cecidit: ita a spiritali spē oculos claudit. Sed quisque ita contemplatione rapitur: ut per diuinam gratiam subleuatus intentionem suam iam angelorum choris interfert: et fixus in sublimibus ab omni se infirma actione suspendat: non ei sufficit gloria angelice claritatis aspicere: nisi etiam quod est super angelos valeat videre. Solamag ei visio: vera mentis nostre relectio est. Unde cū dixisset hanc aglam in petris manere: et in pruruptis silicibus atque in inaccessibleis rupibus commorari: illico subdidit. Inde contemplatur eam: id est ex illis choris angelicis tendit oculi mentis ad contemplandam gloriam superne maiestatis: qua non visa adhuc est: ut qua tandem visa faciat. Scriptum igitur est. Idro eo quod laboraui: anima eius videbit et iaculabitur. Et rursum. Beati qui esuriant et sitiant iusticiam: quo

niam ipsi saturabuntur. Quis vero mentis nostre cubus sit indicatur aperte cum dicitur: Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Et quia interpositione corruptibilis carnis granati: deus sicut est videre non possumus: recte subiungitur. (Cum li eius de longe prospiciunt.) Quantūlibet enim in hac vita positis quisque profecerit: nec dum deum per speciem: sed per enigmaris speculum videt. Et vicino autē cum respiciamus verius cernimus: cum vero longius aciem tendimus sub incerto visu caligamus. Quia igitur sancti viri in alta se contemplatione erigunt: et tamen deum sicut ē videre non possunt: bene de hac aquila dicitur: Oculi eius de longe prospiciunt. Nec si diceret. Intentionis aciem fortiter tendunt: sed nec dum propinquum aspiciunt: cuius claritatis magnitudinem penetrare nequaquā possunt. A luce enim in corruptibili caligo nos nostre corruptionis obscurat: cuius et videri aliquatenus potest: et tamē videri lux ipsa sicut est non potest: quā longe sit indicat. Quam si mens ut cūq non cerneret: nec quia longe esset videret. Si autem perfecte non cerneret: profecto hanc quasi per caliginem non videret. igitur quod nec omnino cernitur: nec rursus omnino non cernitur: recte dictum est: quia a longe deus videtur. Liber ad medius Isaie verba de ducere atque hec et illa: quia vno spiritu proferantur indicare. Qui cum actus vite virtutes exprimeret ait dicens: Qui ambulat in iusticiis et loquitur veritatem: qui proficit auariciam et calumniam: et excutit manus suas ab omni munere: qui obdurat aures suas ne audiat sanguinem: et claudit oculos ne videat malum: sicut quod ab eiusdem actus vite gradibus ad que contemplationis culmina ascendatur: adiunctis dicens: Iste in excelsis habitabit: munimenta sanctorum sublimitas eius et panis ei datus est aque eius fideles sunt. Reges i decore suo videbunt oculi eius: cernent terram de longe. In excelsis namque habitare est: cor in excelsis sublimis ponere. Et munimenta sanctorum sublimitas nostra est: cū fortia patrum precepta: et exempla respiciunt: atque ab infima cogitatione separamur. Munimenta sanctorum sublimitas nostra est: cū mente choris castisq

Abi. 7.

Isa. 33.

Isa. 5.
Mat. 5.

electibus ligatur: et insidiantes malignos
spūs stantes in arce cordis quasi subterpo
stos expugnamus. Tūc nobis quam panis
datur: qz in supernis creata intentio: eterni
tatis contemplatōe reficitur. Alique enī no
stre fideles sunt: qz doctrina dei quod hic
per spem promittit: hoc illis i re exhibet.
Sapientia nāq; huius mundi infidelis ē: qā
mansura post mortē vite quod aī mor
tez insinuat: hoc etiam post mortem demō
strant. Regē in decore suo oculi nostri con
spiciūt: qz redemptor noster in iudicio: et a
reprobis homo videbitur: sed ad diuinita
tis ei⁹ intuemdam celsitudinem soli q electi
sunt subleuantur. Quasi enī quandam se
ditatē regis videre est: solam seruilem for
mam i qua ab iūgls despect⁹ est cernere.
Sed ab electis in decore suo rex cernit: qā
vltia semetipsos raptos i ipso diuinitatis
fulgore oculis cordis figunt. Qui qz diu i
hac vita sunt: qz illam videntia patriam si
cut est videre non possunt: recte adiūguntur:
eternā terrām de longe. Quod ergo hic ait
eleuabitur agla: et i arduis ponet nidam si
bi: hoc ille di in excelsis habitabit: Quod
hic dī in petris manet: et in pręruptis silici
bus cōmōratur: atq; in accessis rupib⁹ hoc
illuc subijcitur: munimenta sarorum subli
mitas eius. Quod rursum hic subinfertur:
inde cōtēplatur eā: hūc illic quoq; subdi
tur: panis ei⁹ dat⁹ est: aque eius fideles sūt
regem i decore suo videbunt oculi ei⁹. Et
quod hic subiūgitur oculi ei⁹ de longe p
spiciunt: hoc illic aperte subijcitur: cernent
terram de longe.

Capitulum. 36.

Consideremus qz sublimis ag
la fuerit Paulus qui vsq;
ad tertium celū volauit: s; tū i hac vita posuit e iōgū
quo adhuc deū pspicit qui
ait. Videmus nūc p speculū

in enigmatē: tūc autē facie ad facie: et rur
sum. Ego me nō arbitror comprehendisse.
Sed qz eterna valde minus qz sunt ipse
conspiciat: quāvis ea se cognoscere pfecte
nō posse cognoscat: firmis tamē auditori
bus ea ipsa fundere predicando nō potest
que videre salū per speculū et imaginē
potest. Et semetipso quippe tanq; d alio

loquitur dicens: Audiuistis archana verba que
non licet hominī loq; Interna ergo qzuis
minima i extrema: videantur forib⁹: tamē
predicatorib⁹ summa sunt firmis ho audi
toribus incapabilia. Unde i predicatorēs
sancti et auditores suos diuinitatis pbus
capere nō posse conspiciūt: ad sola incarna
tionis dominice verba descendunt. Tū ve
ne hic dū subleuata i arduis agla iōge ve
dere dī: alio subinfertur. Nulli ei⁹ lambūt
sanguinē. Ne si aperte diceret: Ipsa qdē
diuinitas cōtemplatione pascitur sed qz au
ditores ei⁹ diuinitatis percipere archana ne
qua qz possunt: cognito crucificti dīi cruce
satiantur. Sanguinem quoq; lambere est:
passionis dñice sūmā penetrare. Vnde est
qz idem Paulus qz sicut paulo ante iay dī
ximus: ad tertij celi secreta volauerat: disci
pulis dicebat. Nō enim iudicari scire me
aliquid iter vos: nisi christum Iesum: et hanc
crucifixum. Ne si apte hec agla diceret:
Ego qdam escam mea diuinitatis ei⁹ potē
tiam de longe pspicio: sed vobis adhuc
parulis incarnatōis ei⁹ tantummodo lambē
dum sanguinē trado. Nam q per predica
tionem suam tacta diuinitatis celsitudine
firmos auditores v solo cruce crucis edo
cet: qd aliud quā sanguinē pulis prebet.
Quia vero vnusquisq; sancti predica
toris aīa cor: aptōe carnis eruta: ad eū mor
tueit: qz pro nobis sponte i mortem cecidit
et de morte surrexit: apte de hac agla sub
ditur. (Et vbiq; cadauer fuerit statim
adeit.) Cadauer qppe a casu dicit. Et nō
merito corpus dñi: ppter casum mortis ca
dauer vocatur. Quod autē hic de hac agla
dī: vbiq; cadauer fuerit statim adeit: hoc
de egredientib⁹ animātib⁹ fieri pūtas spō
te dicens. Vbiq; casus fuerit corp⁹ illuc congre
gabatur et agla. Ne si apte dicat. Ad celestia
sed i carnatus redēptor: vester pñdico ele
ctor: quoq; aīas cū carne soluerō: ad cele
stia subleuabo.

Capitulum. 37.

Ad hoc quod de hac aqul
la dicitur vbiq; fuerit ca
dauer statim adeit: intelli
gi et aliter potest. Omnis
enim q in peccati mortem
ceciderit: non inueniēti
ter poterit cadauer vocari. Quasi exani

l. Cop. 1.

l. Cop. 2.

Mat. 14.

l. Cop. 13.

Phl. 3.

21

mis nāq̄ iaceret: qui iusticie viuificantē spīri-
tam non habet. Quia ergo sanctus quisq̄
predicator vbi peccatores eē considerat: il-
lic ante puolat: vt in peccati morte iacen-
tibus lucem viuificationis ostendat. vñ de
hac aquila dicitur: vbiq̄q̄ cadauer fuerit
statim adest: adest. illic tendit: vbi vilitatē
predicatoris prospicit: vt et eo q̄ iam spīri-
tualiter viuitalis in morte sua iacentibus
prosit: quos corripiendo quasi edut: sed ab
iniquitate ad innocentia permutando in
sua mēbra quasi edendo p̄uertit. Ecce ipse
quem ad testimonium iam sepe deducim⁹:
p̄basilas cum nunc iudeam: nunc coribhi:
nunc ep̄desum: nunc Romam: nūc Hispa-
niam pereret: vt in peccati morte iacentib⁹
eternę vitę grām nunciaret: qd se aliud q̄
esse agias demonstrabat: que velociter oīa
transuolans vbiq̄q̄ iacens cadauer que-
rebat: vt dum voluntatē de iudicis pecca-
toribus faceret: quasi escam suam in cada-
uere reperiret. Etsi q̄ppe iustorum est con-
uersio p̄uersorum: de qua dicitur. Opami-
ni nō cibum q̄ perit: sed q̄ permanet in vi-
tam eternam. Auditis itaq̄ tot sanctorum
virtutib⁹ beatus Job obstupuisse intelligat
et sub ammirationis terrore soluisse. Nam
legitur. ((Adicit dñs et locut⁹ ē ad Job))
Haud qui contendit cum deo tam facile
concescit: Atq̄ qui arguit deum: debet et
respondere illi: Et sanctus tāta hac distri-
ctione flagelli nō estimauit angere sibi me-
rita: sed vicia refecari. Que quis in se nul-
la cognouit percussum se hūisse credidit: et
percutientem proliis arguere ē: de percus-
sione murmurare. Considerans autē domi-
nus q̄ ea que protulit nō ex timore super-
bie: sed ex qualitate collegerat vitę: pie illū
iurepat dicens. Haud qui contendit cum
deo tam facile concescit: Atq̄ qui arguit
deum: debet et respondere illi: Nec si apert⁹
diceret. Qui tanta de tua actione locutus
es: cur audito sanctorum vitā sibi. Albe-
ri fuit arguere: de percussione mea an fue-
rit iusta dubitare. Et bona q̄dem tua vera-
citer protulisti: sed hec quo tenderet flagel-
la nescisti: qui et si non habes scis quod cor-
ripas: habes tamen adhuc quo crescas.
In quāta vero virtutis arce q̄ plurimos
subleuem me ecce narrante cognouisti: ipse
considerabas inam: sed aliorum celsitudi-

nem nesciebas. Auditis igitur alientis vili-
tutib⁹: si quis vales responde de tuis. Sci-
mus autē q̄ cordis sui oculum per clarioris
tenebras eringuit: q̄ cum recta ait confide-
rare meliora merita negligit. Et contra ma-
gno humilitatis radio sua opera illustrati:
q̄ aliorum bona subtilius pensat: q̄ vñ ea
que ipse fecerit: sacra foris ab alijs prospe-
cit eum q̄ de singularitate intus eripere ni-
titur superbie timorem premit. Hinc ē q̄
voce dei ad Belyam solum se estimantem
dicit: Reliq̄ mihi septem milia virorum qui
non curauerūt gema ante baal: vt dum
nō solum se remanuisse cognosceret: clari-
us gloriā que ei de singularitate surge-
re poterat: cultare posset. Beat⁹ itaq̄ Job
nihil pernerse egisse respēditur: q̄ de alio-
rum et bene gestis docetur: vt dum se equa-
les et alios habere considerat: ei q̄ singula-
riter sumus est se humiliter subdat.

i. Re. 1.

Sancti Gregorij. Liber. 32.1

Capitulum p̄tinum.

Ancti niri

quo apud deum alti⁹
virtutum dignitate p̄-
ficiant: co subtilius idē
gnos se esse despendūt:
q̄ dum proximi luci fi-
unt q̄qd eos in seip̄s
latebat luemant: et tanto magis foris sibi
deformes apparent: quāto minus palchri-
us est quod intus vident. Quisquis enim
sibi vñ tacta veri lumis illustrat ostendit:
et vnde agnoscat qd est iusticia: inde era-
ditur vt videat qd ē culpa. Hinc est q̄ sepe
mens nostra q̄uis frigida in conuersatio-
nis humane actione torpescat: quāuis in q̄
busdam delinquit et nesciat: quāuis pecca-
ta quedam quasi nulla perpendat: cum ta-
men ad appetenda sublimis orationis co-
punctione se erigit: ipso sue compunctio-
nis oculo eruitur ad respiciendam se post
fletum vigilantior reddit. Nam cum negle-
tam se deserit: et notio tempore torpescit vel
ociosa verba vel inutiles cogitationes mi-
noris esse reatus omni no credit. At si igne
compunctionis thesiscens a torpore suo

Job.

C

tacta subito afflatu contemplationis engulfet: illa que leuia panto ante credidit: moritur gratia ac morifera perhorrescit. Lucta enim vel in minimis notia quasi atrocissima refugit: quia videlicet per contemptum non spiritus gratia introire ad se iam uania nulla permittit. Ex eo enim quod intus conspiciat: sunt horrenda hec que eritius perstreperant sentit: et quanto amplius subleuata profecerit: tanto magis refugit i fima in quibus pistrata defecit. Nil quippe eam nisi id quod interius uiderat pascit atque eo gratius tolerat: quicquid se ei extrinsecus ingerit: quo illud non est quod iterum uidit: sed ex his interioribus que raptim uideri potuit ad exteriora que tolerat iudicandi regulam sumit. Super se enim rapit: ubi sublimia contemplatur: et semetipsam iam liberius excedendo conspiciens quicquid ei erit se ipsa sub seipsa remanet subtiliter comprehendit. Ex qua re miro modo agitur: ut sicut superius dictum est. Unde dignior efficitur inde submer in digna uideatur: et tunc rectitudini se longo esse sentiat cuius appropinquat. Unde Salomō ait: Lucta temptationi in sapientia: et uiri: Sapienter efficiat: et ipsa longius recessit a me. Quæsta enim sapientia longe recedere dicitur: quia appropinquanti altior uidetur. Qui pro hac nequaquam querunt: tanto se ei propinquos estimant: quanto et eius rectitudinis regulam ignorant: quod sicut in tenebris mirari iudicis claritatem nesciunt: quæz nunquam uiderunt: eam in forma eius pulchritudinis non tendunt in semetipsis et libenter quotidie de formiores sunt. Nam quisquis ei radiorum tangitur sua illi manifestus tortitudo monstratur: et eo ueritatem inuenit quantum flectatur in uicio: quo sagax summam considerans conspexit quantum distat a recto. Unde beatus Job humanum genus uirtutibus transiens amicos loquendo superauit: sed loquente deo sublimis eruditio semetipsius cognoscendo retineat. Illos namque iniuste loquentes subdidit: sed ad uerba locutionis inter mecum se iuste cognouit: et quideam sua gellatus sit nescit. Sed tamen cur flagella ueneratus non sit silendo redarguit. Digna enim iudicia cum nesciuntur: non auda ei sermone discutienda sunt: sed formidolose silencio ueneranda: quia et cum causas

rerum conditor in flagello non aperit: eo iustas indicat quo se eas facere qui summe iustus est demonstrat. Cur ergo sanctus prius de locutione et post de silentio respiciens: quid de semetipso sentiat innoscat. Aut enim. Qui leniter locutus sum respondere quod possum: De si dicat. Sermonem meum defendere si hanc cum rationis pondere protulissim. Et postquam lingua lenitate ufa committitur. Quod restat nisi ut contendo refrenetur. Sequitur. (Et) Et danum meam ponam super os meum: uisus sacri eloquii in manu operatio: in ore locutio solet intelligi. Et danum ergo super os ponere est: uirtute boni operis culpas tegere incaute locutionis. Quis uero inueniri potest qui qualibet profectus sit de ocioso tamen sermone non peccet. Iacobo attestante qui ait: Nolite plures magistri fieri in multis enim offendimus omnes: et rursum. Linguam nullus hominum domare potest. Cuius culpas redarguens per semetipsam ueritas dicit: Dico autem uobis quoniam omne uerbum ociosum quod locuti fuerint homines reddent de eo rationem in die iudicii. Sed sancti uir ante uel oculos student culpas lingue te gere meritis uite: student bonorum operum pondere premere immoderata uerborum. Unde in sancta ecclesia manus super os ponitur: dum in electis eius quotidie ociose locutionis uictum bone actionis uirtute operatur. Scriptum namque est: Beati quorum remisse sunt iniquitates: et quorum recta sunt peccata. Sed rursum cum scriptum sit: Omnia nuda et aperta sunt oculis eius: quo modo regi possunt: que eius oculis cui cuncta uida sunt. abscondi nequaquam possunt: Sed quia hoc quod regimus inferius ponimus: atque hoc unde regimus nimirum si perducimus: ut quod est subterpositum tegamus: tegere peccata dicimus: que quasi subterponimus: dum bone actionis opus ad hoc post eligimus ut preferamus. Qui ergo priora mala deserit: et bona posterius facit: per hoc quod addit: transacta nequitiam regit: cui boni operis merita superducit. Beatus igitur Job sancte ecclesie typum tenens: et in uerbis suis sua allegans nostra designans: dicat et se: dicat ex nobis: manum meam ponam super os meum: id est: hoc quod districto iudici de sermo

Eccor. 7.

Iacobi

Eccor. 7.

Mat. 12.

Ps. 31.

Debr. 4.

E

Espodens

ast dñs Job de turbis
dicit. Alcege sicut vir
lābos tuos: et interroga
bo te: et indica mihi.

Quid sit dñm de turbis
ne responderet: qd bea-

tum Job lābos accingere: qd interrogare
de: qd hominis indicare. Primo iam domi
ni sermone tractatū est: qz ergo lectoris re
dio parcius curamus summo ne dicta
replicemus. Sequitur. ((Nūqđ irritū faciet
iudiciū meū: et eodē mōis me ut iustifi
ceris tu?)) Quisqđ contra flagella ecclēsia
vbi scēpm defendere nititur: flagellantis iu
diciū: enacuare conatur. Nā cū culpa sua
ferri se denegat: qđ aliud qđ iusticiā ferien
tis accusat: beati itaqz Job nō iecurō fla
gella ecclēsia percussit: vt in eo culpas ex
tinguerent: sed potius vt merita angere
quatenus qui tranquillitatis tēpore in tan
ta sinceritate clauerat: vt ex percussione pate
ficeret: que in eo etiā patientiā virtus late
bat. Qui qđem culpam suā inter flagella
non inueniens: nec tamē flagella eadē cām
sibi esse augendi meriti deprehendēs intu
itū se ferri credidit: cām qđ in se debuisset
corrigi non inuenit. Sed ne ipsa innocētia i
unioem elationis inflaretur: diuina voce
corripitur: et mens eius ab iniquitate libe
ra: sed vberibz pressa ad iudicia occulta
reuocat: vt superna sentētia: et si non est co
gnita nō tamē credatur iniusta: sed eo saltē
iustum credat oē qđ patitur: quo nimirum
constat qđ deo auctor patitur. Magna
enim satisfactio percussione est: volūtas iu
sta conditoris. Que cām iniustū facere nō
soler: iusta agnoscitur: etiā si later. Nā cām
pro iusticie peccato percutimur: si i percussio
ne nostra diuine volūtatē cōiungimur: mor
a nostra iniusticia ipsa cōiunctione libera
mur. Quisqđ enim iam percussione tolerat:
sed adhuc causas percussione ignorat: si
iustum credens hoc ipm cōtra se iudiciū
amplectitur: colpro ab iniusticia sua ia: et cor
rectus est: quo percussim se iuste gratulatur.
In vindicta enim sua deo se socians: sese
contra se erigit: et magna est iam iusticia qđ
voluntati iudicis cōcordat in pena: cui di-

scerpauit in culpa. Tū igitur sanctus qđ
nulla deo culpa discrepauerat: quasi cū dis
crepauit ei inter supplicia cōcordabat. Ne
qđ enim credidit qđ flagella que solent vicia
extinguere: in illo sola merita angere. Cū
de nūc iuste corripit: vt occultis iudicijs et
nesciens subderet: qđ dicit. Nūqđ irritū
facies iudiciū meū: et condēnabis me vt tu
iustificeris. Ac si apte diceretur. Tu qđ
bene acta cōsideras: s; mea occulta iudicia
ignoras. Si ergo ex tuis meritis cōtra meā
flagella disputas: qđ aliud qđ me de iniusti
cia adducere te iustificādo festinas. Seqt.

Capitulum.

4.

Si habes brachia sicut de:
et si voce similitonas.)) Quia
humani gen⁹ beatus Job
meritis transcendebat: eni
pius cōditor: et eruditor ad
cōsiderandam similitudinē
sue magnitudinis pnotat: vt cognita tāta
dissimilitudine: in humilitate se finat. Sed
cū in deo vox et brachium dicit: cācendū
summo est: ne quid in eo mens corporis
suspicetur. In anthropomorphiaz namqz
heresim cadere ē: eū qui increāscibilem
et circūspicitur oīa: intra corporalia limita
menta concludere. Sed oipotens deus ad
sua nos trahens vsqz ad nosita se humiliter
atqz vt alia insinnet: humilibus cōdescendit:
quatenus paruulorū animis rebus cogni
tis cōtritus ad inquirenda erurgat inco
gnita: atqz ab eo qđ longe super ipm est: que
dam iuxta se audiens quasi quibuscūqđ ad il
lum passibz moneat. Unde fit vt p scriptu
ram suā aliquādo a corporibz hominū: al
quādo a mētibus: aliquādo vero ab aurbz
aliquādo etiā ab insensatis rebus quasdā
longe dissimiles in se similitudines trahat.
Meritis enim a corporibus hominū in se
similitudines trahit: sicut de eo ppheta ad
israel dicit: qui tergerit vos: tāqz pupilla:
oculi eius. Et sicut de eo rursū sperāti ho
mini p prophetā dicitur. In scapulis suis
obdubabit tibi. Constat nimirum qđ in natu
ra sua nec oculū deus nec scapulas habeat
sed qđ nos p oculū cernim⁹: i scapulis vero
opera sustinem⁹ deus qđ oīa videat oculis
habere pphetur: qđ vero nos tolerat: atqz
eīso quo tolerat seruat: obdubare nobis i
scapulis dicit. Alii enim. In scapulis suis

T

obumbrabit tibi. Ne si diceret peccatori homo
minut peccata ventis despicant. Ea pie-
tate dñs te ptegit: quia te pietate tolerauit.
Obdormar enim in scapulis suis: qd dñs por-
tat defendit.

Ca. 5.

Liquando vero a mentibus
in te similitudine trahitur:
cut per pphetam ad israel
dicit. Recordatus sum tui
miseris adolescentiaz tuas.

Et rursum per sponse cōpa-
ratione loquens ait. Et si illa oblita fuerit:
ego ramē non obliuiscar tui. Quis enī ne-
sciat: qd dei memoria nec obliuione rumpit:
nec recordatione facit. Sed dñs aliqua
deferens ptermittit: more mentis obliuisci
dicitur: et cum post longā tēpus que volue-
rit visitat: nostre mutabilitatis cōsuetudine
recordatus vocatur. Quo enim pacto diui-
nitatis eius vim obliuio dissipat: cui ipsa
quoq; laudabilis memoria essentialiter cō-
cordat. Nulla namq; nisi aut pterita aut pre-
sentia recordant. Quō ergo deus pterito-
rum reminiscitur: cum ipsa que in sanctis
piterunt eius nutui semp ptesentia assistūt.
Aut quō absentia recordatur: dum oē qd ē
per hoc illi ptesito est qd in ipso est. Quā si ei
ptesito nō esset oīno nō esset: nam nō erit
tia vidēdo continet. Quicquid ergo creator
non videt essentia subistendi caret. Aliquā
aut ab ambus in illā similitudo trahitur: sicut
per moysen dicit. Expandit alas suas et
assumpsit eos. Et sicut propheta ait. Sub
vmbra alarū tuarū ptege me. Quā enī nos
paruos dñs ptegit: nūq; in nos misericordias exerit:
quasi more super nos autē alas tendit. Ali-
quādo insensatis rebus ppter infirmitates
nostrā alia cōdēfessionē se cōparat sicut p
pphetā dicit. Ecce ego strideo subter vos
sicut strider plaustrū onustū feno. Quā enim
fenu est vita carnalū sicut scriptū ē. Dis-
caro fenu: in eo enim qd dñs vitā carnalū
patitur: more plaustrū fenu se portare testa-
tur. Nū sub fenu onere stridere est: pōdera
et iniquitates peccantiū cū querela tolerare.
Cum ergo lōge dissimiles in se similitudines
trahat: solerter inueniendū est qd quedā ratio
aliquādo dicant in deo ppter effectū opis:
aliquādo aut ad indicandā eius substantiā

manifestatis. Nam cū in deo oculus: scapule
atq; pes: alie nominant: effectus quidā ope-
rationis ostendunt. Cū sō manus: brachia
dextera: vel vor in deo dicitur: p hec voca-
bula cōsubstantialis dei filius demonstratur.
Ipse quippe est manus et dextera de cuius
ascensione p moysen pater loqutur dicens.
Tollā in celū manū meā: et iurabo p dexte-
ram meā. Ipse brachii de quo ppheta ait
Et brachii dñi tui reuelatū est: Ipse vor:
qd cū pater gignēdo dicit. Filius me⁹ es tu:
ego hodie genui te. Et de quo scriptum est.
In pncipio erat verbū: et verbū erat apud
deum: et deus erat verbū. Per hoc verbū
fecisse patre omniū. Hanc affert dicens.
Hic et facta sunt. Hic ergo brachii ha-
bere est: operantē filiū gignere. Vocē tonā
re est: cōsubstantialē sibi filiū mundo terri-
biliter demonstrare. Deato igitur Job dum
dicit dñs: si habes brachia sicut deus: et si
voce simili tonas: mira dispensatione piete-
tis enim dum incēpit exaltat: qd cum ques-
sua cōparat: de supar: superiōre cunctis de-
monstrat. Tū in hac ppositione subiungit.
Circūdā tibi decorē: et in sublimē erigere et
esto gloriosus: et speciosus indigne vestibus
subandis et ego. Ipse enim sibi circūdā de
corem de quo scriptum est. Dñs regnant
decorē induit. Ipse apud nos in sublimē eri-
gitur cum nostris mentibus in natura sua
esse impenetrabilis demonstrat. Ipse vero
gloriosus est: qui dñs seipso pfruitur: accēde-
tis laudis indigens non ē. Ipse speciosus i-
duntur vestibus: qd sanctorū angelorū cho-
ros quos condidit in vsum sui decoris as-
sumpsit: et velut quandā vestem gloriosam
sibi ecclesiam exhibet: non habentē rugam
aut maculam. Unde ei per pphetā dicitur.
Confessionē et decorē induisti: amictus lu-
mine sicut vestimētū. Die ppe cōfessionem
induit: illic decorē: qd quos die p penitētiā
confitentes fecerit: illi fulgentes p decorē
iusticie ostendit. Luce ergo sicut vestimētū
amictus est: qd sanctis obis pñs dictam
ē: vos estis lux mundi: in illa eterna gloria
vestietur. Unde et per euangelium dicitur.
Quia transfigurato in mōte dño: vestimen-
ta eius facta sunt cādida sicut nix. In qua
transfiguratione: qd aliud ē resurrectionis
ultime gloria nuntiatur. In monte enim
vestimenta eius sicut nix facta sunt: quia in

2
Diere. 2.
Ista. 49

Deut. 32
Ips. 16.

Alit. 2.
Ista. 40

Ista. 51.

Ista. 1.

Ips. 32.

Ips. 90.

Ips. 103.

Mat. 7.

superne claritatis colimine, sancti oēs et luc
ce inspicie salgentes addebunt. Ca. 6.

Ed qz speciosarum vestium
nomine: istos sibi quomo
do adtingat insinuat: inis
stos etiam quomodo a se
disungat ostendat. Sequit
tur. ((Disperge superbos
in furore tuo.)) Subaudiis vt ego: qui eos
et tranquillitas tempore: vnitos cōtra me
tolero et districtus quādoqz veniens: in meo
eos furore dispergo. Sed inter hec solerter
intuendum est: quod grana pfidie error ad
mittitur: si fortasse qs estimeret: quia illa di
uinitatis substantia furor et tranquillitas va
rietur. Creator: nāqz vnus eo summe imoz
talis est: quo creature more mutabilis non
est. Hinc de illo per Jacobū dicitur. Apud
quem non est transmutatio nec vicissitudi
nis obumbratio. Hinc rursum scriptum est.
Tu autem dñe cum tranquillitate iudicas.
Hinc ppheta ait. Deserta facta est terra a
facie ire colūbe a facie furoris dñi. Qd enī
iram colūbe predicat: hoc furor dñi sub
stantiat. Colūba nāqz valde simplex ē ani
mal: et qz in deū nulla furoris inequalitas
serpit: furorē dñi iam colūbe nominant:
vt enim diuine districtiōis vim impertur/
babilem demonstraret et iram dicit et colū
be. Ne si apertius diceret. Districtum iudi
cium in cōcussus exercit: qui permanēs man
suetus inuisus punit. Unde et i extremo iu
dicio in semetipso. Incomutabilis manens:
nulla vicissitudine ac mutabilitate variat:
sed tñ electis ac reprobis nequaqz sub spe
cie vniūdem incommutabilitatis ostendit: qz
et tranquillus iustis et iratus apparebit iniu
stis. Testem enim conscientia intra semet
ipsos deferant. At eorū mentes eque vnū
respiciant: sed nō equaliter modificant: qz et
iustis cum benigna ostēdit antea acta iusticia:
et istis terribile culpa. Quorū panore quis
explicet: cum cōtēgerit misers et intra se cul
pas conneret: et ante iudicē iustū videre. Hoc
nimirum quotidie in vñ pñsentis vite agit:
vt de qualitate venturi iudicii mortalium
corda doceantur. Ad cum duo ad iudiciū
pergunt: alius innocētie sibi cōsciū: alius
culpe: ante prolatam sniam ad huc tacēte
iudicē vtrūqz conspiciunt: et tamē culpe de
bito: grauem pñra se iram hoc ipm iudiciū

sententiā suspiciatur. Quā idē sibi non de
nunciat perturbatio iudicis: sed recordatio
prauitatis. Qz et si ad huc foris reum sentē
tia non clamat: intus tamē graniter pñciē
tia acensat. At contra iusticie amicus decer
nentis vultus cōspicit: sed iustus de refugio
nō bone recordatiōis hilarescit: et quo apē
se qd nectat nō habet: omne qd erga semet
ipsam est blandū videt. Hoc itaqz loco fu
ror domini dicitur nō pñbatio diuine sub
stantie: sed sup peccatoris male sibi cōscios
examinatio iuste vindicte. Quāis enī est
tranquillum in iudicio vidēat: tamē quia se
riendos se ab illo nō dubitat: ed in suis mo
ribus perturbatē putant. Sequit. ((Et re
spiciens cōm arrogāte humilia.)) Ne si vi
cat vt ego. Alpe aut ad vindicte ordinē ar
rogantibus superbōrū culpa pponitur: qz
nimis non sapia de arrogātia sed gene
ratur arrogātia de superbia. Quobz aut
modis a dño peccator: vnusquisqz respiciat:
cum aut a peccato conuerit: aut ex pecca
to puniatur. De respectu enim cōuersionis di
citur: qz respicit dñs Petrum et recordatus
Petrus verbū Iesu sicut amare. De respe
ctu vltionis rursum dicitur. Vultus aut dñi
super faciētes mala: vt perdat de terra me
moriam eorū. Vtrūqz aut modis in humi
litate arrogans sternit: qz aut penitēdo co
gnoscat culpam: aut pereundo percipit pe
nam. Sequitur. Ca. 7.

Espece cōscios supbos et cō
funde eos: et pñre ipsos in
loco suo: ibandis vt ego.))
Supbi enī ex respectu dñi
cōfundunt: aut hic de pie
tate dñi cognoscentes cla
mātes criminant: aut illic supplicia de iusticia
sentientes. Impior vero locus ipsa supbia
est: qz cum scriptū sit. Initia oīs peccati su
perbia: vnde oīum impietas: sibi cōtinef su
perbia quāuis nec quicqz a superbia distat
impletas. Talde enim superbire ē impia de
auctore sentire. Impius ergo i loco suo cō
teritur: qz ipsa supbia qua eleuatur oppmī
tur: eūqz efferēdo se in cogitationibz erigit:
inmen sibi iusticie qd inmenē debuisse ab
scōndit. Sepe aut dum contra deum falsa
gloria extertis: pñci: vera miseria interius
inascit. Unde ppheta ait. Deiecit eos
qum alleuaretur. Nō enim ait deiecit eos

72

Jacobi

Sap. 12
Dier. 25

8

9

10

Eccl. 10.

11

Ps. 72.

postq̄ eleuati sunt: sed dum allenarent: q̄ hoc ip̄m sit superbis interius deſect: q̄ eis faſta contingit gloria exterius eleuari. Q̄ d̄ d̄mante aut̄ diuino iudicio: nō eis hic aliud culpa eſt: atq; aliud pena: ſed ſua illis in pe-
naz verit̄r culpa: vt elatis faſtu ſuperbie. Hoc ip̄m ſit vere intus cadere q̄ foris oſtē-
ditur p̄ſcaſſe. Seguitur. (Abſcōde eos i pul-
uere ſimil̄ ⁊ facies eorū demerge in foueā.)
Al̄ ſi dicat vt ego. Sup̄bos enim atq; ip̄os
iusto iudicio dñs in puluere abſcondit: q̄ a
eorū corda ip̄is que deſpecto amore crea-
toris eligunt terrenis opprim̄ negotijs per-
mittit. Tñ ⁊ aliorum vitam cū in extremo iu-
dicio diſcutit: tanq̄ ſibi abſcōditā nō agno-
ſcit dicens. Reſecto qui eſtis. Eſta prauorū
ſub puluere abſconditur: q̄ abiectis et inſi-
mis deſiderijs gr̄nata. Quiſq; enī adhuc
ea que mūdi ſunt appetit: quaſi ante faciē
veri luminis nō appareret: q̄ nimirū ſub pul-
uere terrene cogitationis latet. Hęc praua
rum cogitationū puluerem oppreſſa men-
tolerat: quem ventus nequiſſime tentatio-
nis apporat.

Capitulum.

8.

Inceſt enim q̄ de vnaqua
q̄ aia terrenis deſiderijs ag-
granata: ſub eſſam ſpecie
per p̄ph̄rā dicit. Factus ē
eſſam panis ſubcineritū:
panis q̄ nō reuerſat. Ex na-
tura app̄bene p̄dita eſt nobis intentio que
ſurgat in deū: ſed ex cōſcr̄atione nequiter
aſſucta: ineſt voluptas que ſc̄ens premar i
ſeculū. Panis aut̄ ſubcineritū ex ea pre-
eſt mūdiſ: quā inferius occultat: atq; ex ea
p̄t̄ ſordidior qua deſuper cinerem portat.
Quiſq; ergo intentionē qua deſt̄ debuit
ſec̄ querere negligit quaſi more panis ſub-
cineritū mūdiorem partem inferius p̄mit: ⁊
cum curas ſeculi libenter tolerat: quaſi con-
geſtum cinerē ſupius portat. Reuerſaretur
aut̄ panis ſubcineritū: ſi deſiderioꝝ car-
naliū cinerem repelleret: ⁊ intentionē quoq;
bonā quā in ſe dudū deſpiciendo oppreſ-
ſerat ſupius oſtendar̄. Ez reuerſari rēmit:
cū mens amorē cararum ſeculariūꝝ preſſat:
molē ſuppoſiti cineris abiecere negligit: dñz
aſurgere in intentione bona nō appetit: q̄ ſi
mūdiorem faciē ſubter p̄mit. Ap̄te ſubinn-
gitur. Simil̄ ⁊ facies eorū demerge i foueā:

ac ſi dicat vt ego. Iusto nāq; iudicio ſup̄bo-
rum facies dñs in foueā mergit: q̄ inſectio-
nez cordis eorū ſeſe vltra oēs erigunt̄ inſe-
rius deſect. Ima enim reſpicit cuius facies
foueā attendit. Et dñ de ſup̄bis dicit q̄ co-
rum facies in foueā demergantur: q̄ ima pe-
tunt: dñ ſuperbiendo aliora appetit ⁊ quo
magis extollēdo ſe erigunt: eo magis ruciv-
do inferius tendunt. Terrenā q̄ppe gloriāꝝ
querunt: ⁊ inſima ſunt que p̄ſpiciunt: dum
ſuperbiēdo alta ſequant̄. Ende miro ac v-
uerſo mō res agitur: vt humiles celū petant
dum ſe inferius deſcendit ſup̄bi inſima appē-
tant: dñ deſpiciendo ceteros quaſi in altio-
ribus extollantur. Iſti ſe dum deſpiciunt ce-
leſtibus iungunt̄: alii dum ſe erigunt: ſupe-
rioribus diſtānt: atq; vt ita dixerim illi ſe
eleuantes deprimūt illi deprimentes leuāt.
Et bene de ſuperbiētibꝝ per p̄ſalmiſtā di-
citur: Humiliauit aut̄ peccatores vſq; ad ter-
ram: q̄ ea que iſra ſunt ambientes: dum ex-
tollenda ſe erigūt: amiſſo celo: qd aliud cū
terrā petunt. Quibus hoc ip̄m iaz nimis ce-
cidiffe eſt relictis ſupioribus ima queſiſſe.
Recte ergo eorū facies in foueā demerge
perhibetur: q̄ ſequentes inſima: ad inferiū
baratram tendunt. Iusto enim iudicio agi-
tur: vt quos hic voluntaria auerſio creceat
illie ab int̄itu veri luminis digni ſupplicij
foueā abſcondat. Igitur q̄ vtr̄ ſanctus tā-
to diuine potentie terrore diſcuſſus ē: vt ei
diceret: ſi habes brachium vt deus: ⁊ ſi vo-
ce ſimili tonas ⁊ diſperge ſup̄bos in furore
tuo reſpiciens oēm arrogantem humilia ⁊
cetera que deus qdē facere: ſed homo vir
ſufficit audire: cuncta hec qua dñs int̄itio-
ne p̄miſerit: ſine ſubdite cōclationis oſtēdit
dicens.

La. 9.

Ego cōſtitetor q̄ ſalua-
re te poſſit dextera tua. De
ſi apte diceret. Si potes ter-
ribilia hec facere ip̄e ſi pro-
mit: tibi ⁊ nō mihi deputa-
oia bona que feciſti. Si ho-
peccantes alios reſpiciendo nō potes p̄de-
re: liquet q̄ a reatu neq̄tie tua te nō vales
ſtate liberare. Ecce diuina voce ad beatū
Job dicitur qd ſua dextera non ſaluemur: ⁊
tamen nōnulli hominū qui ab hominibꝝ
vtr̄ vtr̄bus longe ſunt deſpecto dei a diuino
ſua ſe ſortidine ſaluari poſſe conſidunt.

Pro quibus quod deprecari aliud debemus? nisi sit si iam dona bonorum opera preperit: hoc quoque donum accipiant ut a quo hoc acceperit discant. Quia autem multis verbis deus potentiam sue magnitudinis insitit in subsequenter negiam antiqui hostis ostendit ut boni famulus et auditis prius virtutibus deus sciret quantum diligere et cognita post calliditate dyaboli: disceret quantum timeret. Unde bene per prophetam dicitur: Le rugiet quod non timebit. Dns deus locutus est: qui non prophetabit. Postquam enim virtus et sui conditoris innotuit nerva illi vires adversarii latere debuerat: ut eo magis et defensori suo se humilia subderet: quo hostis sui nequitiis sublimis agnosceret: precoribus suis tanto ardenti querebat: quanto terribiliorem hostem agnosceret quem vitaret. Certe quippe est quod minus diligit ereptorem suum: quod minus intelligit periculum quod enasit et vile solatium deputat defensoris quod virtute adversarii debiles putat. Unde qui ereptionem suam domino tribuens prophetam dicebat. Diligam te domine virtus mea: apte videlicet dicens eo te magis diligo quo infirmatam propriam sentiens virtutem meam te cognosco. Hinc rursum ait: Adifica misericordias tuas et saluos facis sperantes in te: quia tunc nimirum misericordie domini mire apud nosmetipsos et eripimur sunt: et per easdem misericordias et gratia fuerit periculum quod enasum agnoscamus. Et quia sermone precedente deus beato Job mira opera sanctorum sequentium patefecit: ut his auditis disceret de virtutum suarum culmine quam humilia sentire debuisset: nunc et cum quo hoste bellum gerat ostenditur: et vires fraudesque illius subtilius idneantur: ut et ad colloquium anerois sui perductus est: argumeta adversarii aperte cognoscat. Verbis enim sequentibus fidelis famulo deus cunctas hostis callidi machinationes innuunt: omne quod opprimendo rapit omne quod insinuando circumvolat: omne quod mirando terret: omne quod suadendo blanditur: omne quod desperando frangit: omne quod promittendo decipit. Cuncta ergo tergiversationis eius certamina eroditur dicens. Ecce behemoth quem feci tecum.

Capitulum. 10.

Item sub behemoth nomine: nisi antiquum hostem insuat giter

pretatus et hebreæ voce latine lingua animal sonat. Cuius inferius deus malicia subditur: patenter persona monstratur. Sed cum de deo scriptum sit quod fecit eum simul: cur hoc animal cum hoste fecisse se indicat deus cuncta quod simul fecerit constat. Rursum querendum est quod de cuncta simul condidit: deus ad hoc scilicet dicitur mirare variante differe creatura describat. Quod tamen citius agnoscamus si ipsas eas originis subtiliter indagamus. Rursum quippe substantia simul creata est: sed simul species formata non est et quod simul exiit per substantiam materie non simul apparuit per speciem forme. Cum enim simul factum celum et terram describitur: simul spiritalia atque corporalia: simul quod de celo oritur: simul factum quod de terra producitur indicatur. Sol vero luna et sidera quarto die in celo facta perhibentur: sed quod quarto die processit in specie: primo die in celi substantia existit per conditionem. Primo die creata terra: et tertio arbuscula condita: et cuncta terre virentia describuntur: sed hoc quod die tertio se in specie protulit: nimirum primo in ipsa die de qua horum esset: substantia condita fuit. Die est quod Moyses et discipuli per dies singulos condita oia protulit: et tamen simul omnia creata subiungit dicens: Iste generatio celum et terre quando creata sunt in die quo fecit deus celum et terram et oia virgultum agri antequam oriretur in terra omnes herbarum regionis. Qui enim diversis diebus creatum celum et terra virgultum herbarum narraverat: nunc uno die facta manifestat: ut ligido ostenderet: quod creatura ois simul per substantiam existit: quantum non simul per species processit. Die illi quoque scriptum est. Creavit hominem deus ad imaginem suam ad imaginem dei creavit illum masculum et feminam fecit eos. Nec dum enim ena facta describitur: et iam homo masculus et femina perhibetur. Sed quod ex ad latere penultimo femina erat: pressura in illo iam comperta per substantiam a quo fuerat produenda per forma. Considerare tamen hec et in infinitis possumus ut ex minimis maiora percipimus. Verba namque cum creatur: nec dum in illa fructus sui semen ostenditur. Inest vero ei etiam cum non appareret fructus et semen: quod nimirum simul sunt in radicis substantia quod non simul procedunt per temporis incrementa. Sed quod

Sec. 1.

hec simul creata per substantiā dicim⁹: que
p̄dure alia ex alijs inuenim⁹ quo pacto cuꝝ
beato Job behemoth creatus ascribitur: cū
neq; vna sit substantia angeli ⁊ hoīs: neq;
hō ex angelo: neq; angelus ex hoīe. p̄ferat.
Si p̄pter hoc factus behemoth cū bea
to Job dī: quod creatura oīs ab auctore q
in actōe sua nequaq; rēpōis p̄barōe distē
ditur simul cōdita nō dubitatur: car v be
hemoth sp̄aliter dī: quod eōe cum creatu
ris oībus generaliter haberetur. Sed si verus
eās subtili rēfūssione pensamus: simul an
gelum factū hominē ⁊ cognoscim⁹: simul
videlz in vnitare rēpōis: sed cognitiōe rō
nis: simul p̄ acceptā imaginē sapientie: ⁊ nō
simul per cōmūctam substantiā forme.

Abt.

Ezech. 28

Scriptum nāq; de hoīe est. Faciamus ho
minē ad imaginē ⁊ similitudinē nostram.

Et p̄ Ezechielē ad satan dī: Tu signa cu
linm similitudinis: p̄teritūq; sapientia ⁊ p̄fe
ctus decore: in delictis paradisi dei fuisti.

In cetera igitur creatura homo ⁊ angelus
simul conditus erit: qz ab oī creatura rē
rationabili distinctus processit.

Quē ergo i cū
eta conditōe rerū nullum rōnale animal nī
si angelus ⁊ homo est: qz qd rōne vti nō po
test: cum hoīe factum non est.

Dicit itaq; hoī
vocat̄ de angelo: q ⁊ si potentia subli
maris perdidit: subtilitatem tamē nature
rōnalis nō amittit: ecce behemoth quā fe
ci tecum vt dī homo eū q in rōne secus fa
ctus ē perisse considerat: vitā sibi casus su
perbie ex ipsa proping sui perditōe perit
mescat.

In his autē vbi solerter itendum
est: quod apte voce dīfica nephariū man
cheos dogma reprehenditur: q dūm duo p̄
cipalia loquit̄: tenebrarū gentem nō factā
asserere conatur.

Quomodo enī nō facta
gens neq;lima dī: dūm behemoth istuz vi
delicet auctorem negie p̄ naturam dī cō
ditum se domū fecisse restatur.

Sed qz be
hemoth iste cum sit factus audim⁹: p̄di
tus qd agat audiamus.

Seguitur. (Feniam
sicut vos comeder.) Si p̄p̄erariū solite
p̄ba discutimus hec ⁊ illa vno spū prola
ta reperim⁹: ⁊ scias nāq; cū cerneret vitā
peccantium ab antiquo ⁊ insatiabili hoste
deorari aī: Leo sicut vos comeder p̄lo
as.

Quid autē feni p̄leatūq; noīe nī car
nallam vitā signatur: Be qua per p̄p̄er
tam dī. Quis caro fenam. Qui ergo pie

behemoth illic leo: q hic fenam illic p̄lece
nominatur. Sed p̄lecrariū mens nūtur
car iste vel apud Isaiam leo vel hic dīfica
voce behemoth i cōmessatione feni vel pa
lee vtrōq; loco non equo: sed boni compa
retur. Et tū cū agnoscimus: si i vtrūq;
animalib⁹ que sit nutrimentorum dīfācia
perpendamus. Eū nāq; feni quilibet for
didum comedat: aquam p̄o nō nī mīdā
bibunt. Vires autē aquam quālibet soridā
dam bibunt: sed feno nō nī mīdā mīdo vesca
tur. Quid est ergo quod boni q mīdo pa
bulo pascitur behemoth iste comparatur:
nīsi hoc quod de isto antiquo hoste per p̄
phetam alium dī: Esca autē eius electa.

Neq; enī se eos gaudet rapē: quos p̄auis
ac fordidis actionibus implicatos in tūa se
cum respicit voluntarie iacere. Fenam er
go comedere sicut vos appetit q suggestio
nis sue dente conterere mundam vitā sp̄i
ritualium querit. Sed querendū video quo
modo behemoth iste feni sicut vos come
dens ⁊ vitam sp̄itūalem consumere dicat.

Si sicut supra vīctum ē: feni nomine: vita car
nallam designatur. Esca quoq; eius electa
iā non erit si feni comedens carnalē rapit.

Sed ad hec citi⁹ occurrit: qz nō nīli hoīm
⁊ apud deū fenam sunt: ⁊ apud hoīes fau
ctitatis noīe censentur: qm ⁊ ante huma
nos oculos aliud ostendit vitā: ⁊ ante di
uina iudicia aliud intendit cōscientia.

Hī itaq; apud humana iudicia electi sunt: s; apud
subtile dīi examen fenam. In aī dī
ninos oculos Saul feni nō erat.

De quo Samuel p̄pheta dicebat: Certe videt quēz
elegit dī: de quo Paulo superius dīctē
electus ⁊ bonus. Quem enī peccans popu
lus meruit ⁊ apud deū reprobis erit: iē
tū causarū ordine electus ⁊ bonus fuit.

Capitulum. ri.

Cia multi sequi sunt: ⁊ ele
ctos se ex humana estima
tione suspiciantur: bene per
Salomonē dicitur: Vidi i
pios sepultos q etiam vix
adhuc vīuerēt in loco san
cto erant ⁊ laudabantur in ciuitate quasi
factos operum. Quia multi feni sunt: sed ta
men sanctitatis fauore falluntur: bene qui
dem sapiens idēat dicens. Transi dōspes
⁊ oīa mensz. Transiēdo nāq; dōspes

eto erant ⁊ laudabantur in ciuitate quasi
factos operum. Quia multi feni sunt: sed ta
men sanctitatis fauore falluntur: bene qui
dem sapiens idēat dicens. Transi dōspes
⁊ oīa mensz. Transiēdo nāq; dōspes

Isa. 40

Ecc. 8.

Ecc. 19.

omare mensam dicitur: qz si ad altare dei
qs positis: per bona opera gloriam ppri-
am querit: et ostentatione sanctitatis ei-
lans altaris extenditur: et ipse est apud deū
in numero cūcti non habetur alqs ei opo-
nū pficit: et tamē a deo extraneus ipse per-
transit. Adensam itaqz transendo deco-
rat qz stare ad sacra noluit: q per oē quod
agere studuit: ad humanas laudes mente
decurrit. Qz ergo nōnulli mundam qdem
vitam per studiū ducunt sed ex illa intas
placere non apperit: recte et elsa ei⁹ electa
dicitur: et tamē fenim sicut bos comedere
behemoth iste perhibetur: quasi enī aī os
behemoth istius mundi: fenū in terra atqz i
infimis iacerat: et vira quasi innocens per
mandatorū custodiam agatur: et tamē inter
actionem que bona ostēditur: cur ad op-
perēda sublimia non ienatur: Quid itaqz
vrsutatis agit: in se mundiciā vite custo-
dit: p ientōnem infimū in oze behemoth
huius lucentiam se in terra derelinquit:
Qz igitur oipotens deus qd hostis noster
agar istuat: nunc quō pualcat: inotescit: vt
calliditatis eius neqz quo aptius cognō-
scitur: eo facilius superetur. Segur. ((For-
titudō eius in lumbis eius: et virtus eius i
vmbilico ventris eius.)) Seminaria corū⁹
viris in lūbis effluente aīr feminis i om-
bilio perhibetur. Vnc est enī quod fūtas
discipulis dicit: Sūt lumbi vestri precieri.
Vnc Petrus cū luxuria a corde restringe-
re ammonēbat dicens: Succiner lumbos
mentis vestre. Vnc Paulus cū p Abrahē
sacrificiū Adēlphidech leuit tpe sacerdo-
tūz diceret decimaturū: tunc in Abrahē
corpore leui lateret ostendens ait: Adhuc
enim in lumbis patris erat. Qz vero sem-
narium luxurie feminis in vmbilico conti-
nēt: ppheta testatur: qz sub specie femine
psūmē in dec petulantiam increpas ait:
In die ortus tui nō ē precisus vmbilicus
tuus. In die appē ortus vmbilicem scide-
re: conuersionis tempore carnis luxuriā
rescicare. Qz enī difficile ē mala inchoata
corigere: et semel formata deformiter i me-
lius reformare. de ortu suo iudea reprehen-
ditur: que dum in deo nata est in precisum
vmbilicē reclinuit: qz luxurie nō ab-
scidit. Quia igitur potestate dyaboli vtri-
usqz generis serus valde ex luxurie infirmū

tate subternitur: et fortitudo eius i lumbis
contra masculos: et virtus illius contra fe-
minas in vmbilico perhibetur.

Capitulum. 12.

Ed cur cūz behemoth istū
femū comedere intulit: p-
ma deceptionis eius argu-
menta luxurie damna sub-
iunxit: nisi quod ligdo oī-
bus patet: qz postqz semel
hominis spūm superbia cepit: mox se ad
corruptōem carnis extendit. Quod i ipsi-
s quoqz hominibus pūmis agnoscimus qui
dum post ppetratam superbiam pudenda
membra contegunt pauciter indicant: qz
postqz apud semetipsos intus arripere al-
ta conati sunt mox in carne foris crubescē-
da pertulerunt. Behemoth itaqz iste infir-
miabulter fenien s: denotare totum simul
hōiem querens modo in superbiam mentē
erigit: modo carnem in luxurie volū ptare
corūpit. Bene autem nequaquā fortitudo
eius in lumbis vel vmbilico eorum dicitur
qz prosteruntur: sed fortitudo eius in lum-
bis eius: et virtus illius in vmbilico ventris
eius. Ne si aperte diceretur. Fortitudo ei⁹
in lumbis suis: et virtus illius in vmbilico
ventris sui: qz nimirum eius pprie corpus fi-
uit qz suggestionē turpium blandimētis de-
cepti ei per luxurie flura succubant. Sequi-
tur. ((Stringit eandem suam quasi cedz))
Multa in his suppetunt: que instruendū
moribus proferantur: sed prius behemoth
istius violentia discutimus vt post subtilius
astuta detegamus. In scriptura sacra ce-
dri nomine aliquando alta excellentia glo-
rie celestis exprimitur: aliquando autē pro-
prium rigida elatio designatur. Cedri no-
mine celestis glorie celsitudo exprimitur sicut
psalmista testatur. Inū⁹ vt palma flo-
rebit: vt cedrus libani multiplicabitur. Cedri
rursus nomine superba praeiorum po-
tentia designatur: sicut per eundem testatur
Elor domui confringentis cedros. Quid
autem canda behemoth istius nisi illa anti-
qui hostis extremitas dicitur cum nimirū
vas pprium illūm gditum hominem igne
ditur qui specialiter antichristus nūcupa-
tur. Qui vero modo honoris seculari: mo-
do signis et pdiis fidei exarctis i timo-
re potēte elenari pmitit: recte voce domi-

L 4

21

Luc. 12

L. P. d. l.

Ezech. 16

Ps. 99

Ps. 78.

22

Zpo. 20

nica cauda illius cedro comparatur. Sicut enim cedrus arbuta cetera in altum crescit do deserit: ita tunc antichristus mundi gloriam temporaliter obtinens mensuras hominum: et honoris culmine: et signorum potestate transcendit. Spiritus quippe in illo est qui in sublimibus conditus potentia nature sue non perdidit vel deiectus. Latus iecore virtus nunc minime ostenditur: quia dispensatione diuine potentie ligat. Unde per Joannem dicitur. Eddi angelum descendente de celo habente clauem abyssi: et cathenam magnam in manu sua et apprehendit draconem serpentem antiquum qui est diabolus: et sathanas: et ligauit eum per annos mille: et misit eum in abyssum et clauis et signauit super eum. Ligatus quippe missus in abyssum perhibetur: qui retrusus in prauorum cordibus potentia diuine dispensationis asstringitur ne in quantum nocere valeat effrenat: ut quousque per eos occente sentiat: ad violentas tamen rapinas superbie non erumpat. Sed illic quomodo in fine mundi sit solutus intimatur cum dicitur. Et postquam consumati fuerint mille anni: soluetur sathanas de carcere suo: et erit et seduct gētes. Millenario namque numero vniuersus per persectione sua hoc quatuorlibet sit ecclesie sancte repens expressit. Quo peracto antiquus hostis suis viribus traditus: pance quod in tempore: sed in multa contra nos virtute laborat. Quae quousque sentit ad crudelitatem ollaret: superna tamen misericordia diernum breuitate coangustat. Hinc enim veritas per semetipsam dicit. Erit tunc tribulatio magna qualis non fuit ab initio mundi usque modo neque fiet. Hinc rursum ait. Ipsi breuitati suaserunt dies illi: non fuerit salua ois caro. Quia enim et superbos nos et infirmos deus conspiciet dies quos singulariter malos inuitat: misericorditer breuitatos dicit: profecto ut et superbiam terreat de aduersitate temporis: et infirmitate refoueat de breuitate.

Capitulum.

13.

Ed consid: randū valde est cum behemoth iste eandem suam sicut cedrus subleuatur: quo tunc atrocitas quam nunc se exeret surgat. Quae enim penarum genera non nouimus? quae non iam vires martyrum exercuisse gaudeamus. Alios namque in paulo ita immersus

lugo gladius stravit: alios crucis patibulis affixit: in quo et mors puocata repellitur et repulsa puocata. Alios perfurtis serris dentibus attriuit. Alios armato ferro insulans ungula carpsit: alios beluina rabies moribus detruncando comminuit: alios ab intus visceribus der cute pressa vis verberum rupit: alios effossa terra videntes operuit: alios in altum demersos in mortem precipitibus fregit: alios in se pectoris aqua repleto absorbit: alios edar flamma usque ad cineres depasta consumpsit. Cum igitur behemoth iste eandem suam in fine mundi nequius dilatat: quod est quod in his tomentis tunc atrocitas crescat nisi hoc quod in euangelio fitas per semetipsam dicit. Surgent pseudo christi et pseudo prophete et dabunt signa magna: et prodigia: ita ut in errorem mittantur: si fieri potest etiam electi. Hunc enim fideles nostri mira faciunt: cum peruersa patiuntur: tunc autem behemoth per satellites etiam cum peruersa inferunt mira facturi sunt. Idemsemus ergo qui erit humane mentis illa tentatio quam pins maritus: et corpus tormentis subijcit: et tamen animam oculis eius torio: miracula facit. Cuius tunc virtus non ab ipso cogitatione fundo quatit: est is qui flagris cruciat signis commiscet. Scitur igitur recte: frangit eandem suam quam cedrus quia minime et alius tunc erit veneratione prodigii: et durus crudelitatem tomentis.

Capitulum.

14.

On enim sola tunc potestas te erigatur sed etiam signorum ostensione sulcat. Tu et per David dicit. Insidiatur in occulto: quasi leo in cubili suo. Ad aptam namque potentiam suffecerit ut leo esset: etiam si insidians non fuisset rursusque ad occultas veritatis suffecerit ut insidians surriperet: etiam si leo non esset. Sed quia hic antiquus hostis in cunctis suis viribus effrenatur: sentire per vitraque permittitur: ut contra electos in certamine: et fraude et virtute laetetur: virtute per potentiam fraude per signa. Recte ergo et leo et insidiator dicitur. Insidiatur per miraculorum speciem: leo per fortitudinem secularem. Ut enim eos qui aperte iniqui sunt perhabere secularem potentiam ostendat: ut per in istos etiam fallat: signis sanctitatem simulat. Istis inuadet elatione magnitudinis: istos decipit ostensione sanctitatis.

Mat. 24

Abt. 8.

21

Ps. 2

Upo. 12

eis. De hac canda behemoth isti? sub draconis specie p. Joannē dicit. Et canda ei⁹ trahebatur certam partē stellārum celi: et misit eas in terram. Celū nāq; est ecclesia: que in hac nocte vite p. sentis dum i se innumeras sanctorū virtutes continet quasi radiantibus desuper sideribus fulget. Sed draconis canda in terra: stellas deiecit: q; illa satyra ne extremas p. andaciaz assumpti hominis erecta: quosdā quos velut electos dei in ecclesia inuenit: obtrunendo reprobos ostēdit. Stellas itaq; de celo in terrā cadere est reliquiā nōnullos spe celestia illo duce ad ambitum glorie secularis inhiare. Hinc Daniel sub antiochi specie cōtra hūc draconis candam loquitur dicens. Ericeit de fortitudine et de stellis: et cōcalcanit eas: et vsq; ad p. celū p. fortitudinis magnificat: ē: et ab eo abstrahit iuge sacrificiū: et deiecit locū sanctificationis eius. Robur aut datū est ei cōtra iuge sacrificiū ppter peccata: et p. sernetur vitas in terra: et faciet: et p. sperabitur. De fortitudine q; de stellis deiecit: cum nō nullos et luce insitice resplendentes: et virtute opis robustos frangit. Qui vsq; ad principem fortitudinis magnificat: q; cōtra ipm anctorū virtutis extollitur. Iuge sō sacrificiū tollit: q; studium conuersationis ecclesie in eis quos cepit interrumpit: robur vō ei ppter peccata contra iuge sacrificiū dāt: q; nisi percunctia merita erigerent: eos q; reēti credebantur obtinere aduersarius neq; q; posset: vitas in terra p. sernetur: q; fides tunc rerum celestia ad desideria vite rēporalis sēlnatur. Et faciet: et p. sperabitur: quia tunc non solum in reproborū mentibus sed etiam in electorū corporibus crudelitate inestimabili: sine qualibet obiectione crassat. Hinc rursū per Daniē dicit. Cōsurgēt rex impudens facie: et intelligens p. positio: nes: et roborabitur fortitudo eius: sed nō in suis viribus. Illius nāq; hominis fortitudo nō in suis viribus roboratur: q; sērtane virtute i gloria p. ditionis attollit. Hinc rursū ait. Interficiet robustos: et populus sanctorum secundā voluntatem suā: et diriget volū in manu eius. Robustos nāq; interficiet: cum eos qui mēte innicti sunt corporaliter vincit. Et certe robustos et populum sanctorū secundum voluntatem suam interficiet: cō eos qui robusti ac sancti crede-

bantur ad nutū sue voluntatis trahit. In cuius manu volū dirigitur: q; in illo frans per opus adinatur. Quis enim fallendo dicit: hoc mira faciendo asserit: nam quicquid mendat lingua simulat hoc quasi verū esse manu opere ostentat. Hinc rursū dicit. Contra principem principum cōsurgēt: et sine manu conteretur. Hinc Paulus ait. Ita ut in templo dei sedeat: ostendens se tanq; sit deus. Hinc rursū ait. Quē dñs Iesus interficiet spiritu oris sui et destruet illustratione aduentus sui. Quod cō p. Daniē dicitur ē. Contra p. nupem principū cōsurgēt: hoc per Paulū dicitur ita ut in templo dei sedeat ostendens se tanq; sit deus. Et q; per Daniēlem subiungit: sine manu cōteretur: hoc per Paulū exprimitur: quē dominus Iesus interficiet spiritu oris sui. Si ne manu q; cōteretur: q; non angelorum bello: non sanctorū certamine: sed p. aduentus iudicis solo oris spiritu eterna morte ferietur. De huius behemoth elatione: item per Paulū dicitur. Qui aduersat et extollitur supra omne q; dicitur deus: aut q; colitur. De quo Daniel cum quartam bestia diceret: ecce cornibus saltem prius aduertit. Considerabā cornua: et ecce cornu aliud paruum ortū est de medio eorū: et tria de cornibus scīs eunsa sunt a facie eius: et ecce oculi quasi hominis erāt in cornu isto: et os loquēs ingentia. Undecimū q; huius bestie cornu esse describitur: q; regni ei⁹ potentia iniquitate roboratur.

Capitulum.

15.

Quid enim peccatum vnderariū est: q; dum puer sa agit precepta decalogi transgreditur: et q; in alio peccatum plangitur vnderariū esse narratur. Hinc ē q; in tabernaculo vela altaris vnderariū sunt. Hinc per vnderariū psalmū dicitur. Salu me fac dñe qm̄ defecit sanctus. Hinc i vnderario numero remanere apostolus Petrus metuens: Barthia duodecim sorte missa requisivit. Nisi enim signari culpam per vnderariū cerneret: implere apostolorū numerum: tā festine vnderariū non curaret. Quia ergo per vnderariū transgressio exprimitur. Vnus bestie cornū vnderariū ipse auctor transgressionis indicatur. Quis videt

2. Thes. 2

Ubi. 5.

Ubi. 8

21

Ps. 111

3
Dan. 8.

L

Ubi. 5.

parvulum oritur: qz purus homo generat: sed immaniter crescit: qz vsqz ad comitatus sibi vim angelice fortitudinis pscit. **28** tria cornua que ei ante faciem sunt exelut: qz victoria sue regna totidem qui sibi vicia sunt subigit. Latus oculi sunt vt oculi hois sed os ingentia loquitur: qz in illo humana qdem forma cernitur: sed verbis suis ultra hoies eleuatur. Quod ergo per Paulu dicitur: extollens se super omne quod dicit de: aut qd colitur: hoc Daniel ppheta testatur dicens. Qs loquens ingentia. **29** vero il lum vel Daniel ingentia eloqui vel Paulus perhibet supra altum deitatis extolli: hoc apud beatum Job diuino eloquio cedro comparatur. **30** ore enim cedri quasi ad alta nititur: dum in omni fastu fallacie et virtutis robore et culminis elatione prosperatur. Bene autem stringere candam dicitur quia tota eius virtus in vno illo dñato homine cōgesta densatur: vt tanto per illu fortia ac mira faciat: quāto illi collectis viribz suis infingat. Sed qz quale sit iniquorum caput audimus: nunc huic capiti que membra adherent agnoscamus. Sequitur. **31** Auri testiculoz eius pplexi sunt. **32** Tot iste debe mori testes habet: quot ingratias sue pccatoris possidet. In eius testes nō sunt q prauis pñationibz corda hominū virulentia erroris sui semina fundendo corripunt: Alpe autem dicitur: qd testienloz eius nemi perlexi sunt: qz videly pccatorū illi argumenta doctos, assertionibz immodant vt recta esse simulent que pueris pñadent: vt allegationū implicatio quasi nēruozū pplexitas: et si videri possit solui nō possit. **33** Meritos eius testiculoz perplexos habent: qz acumina predicatorū illius sub argumentis duplicibus latent. **34** Ilerūqz aut cum vbi cor da inficiant in ope innocentia ostēdūt. **35** Item enim ad se bonos pñasice sua traheret: si se in actionibus pueris exhiberet. **36** qz testes sunt huius belue: et perplexis neruis illicantur: et rectos se ostēdant vt lateant: et pueris predicant vt corripuat: ipm nimirum suū caput imitantes: qui quasi leo in infidels se fuit per potentia terrent culminis: et blandis per spēm sanctitatis. Sed hec belua vitium tunc solū talia ageret: et nunc quoqz ad corripēda fidelium vscera: hos luxurie testiculos nō haberet. Neqz

enim molam sola locutione oris infundit: sed peius et a pluribus operis creptio ppinatur. Quā multi enim antichristi non videntur sed tamen testiculī eius sunt: qz corda innocentium actionis sue exemplo coram pñant. Quisquis nāqz in superbia extollitur quisquis auaricie desiderijs cruciat: qz luxurie volupratibus soluitur: quisquis iniuste atqz immoderate ire flagris ignis: qd aliud qd antichristi testis est. Qui dum se libenter eius vitijs implicat: creptio suo alijs erroris fetus ministrat. Iste praua agutille praua agentibus adberet: non solus non obuiat sed etiam fauet. Quid ergo aliud qd antichristi testis est: qui per dñā auctoritate pmissis deo fidei: testimoniu pbeet erroris. Quos tamē si qz redarguat mor se sub quadā velamine defensionis occultant et qz videly corum nemi perlexi sunt et male impliciti: correptione solui nequaqz possunt. Sequitur.

Capitulum.

36.

Sia ei velat fuisse eris. **37** In corpore ossa sunt que continent membra. Haby ergo carnes hec belua. Haby et ossa: qz si inig sunt aliter tamen ad alijs in errore retinentur: et nequiores alijs: qui in errore et alios retinent. Quid itaqz aliud ossa antichristi qd quoslibet in eius corpore valentiores accipimus. In quozū corde ingratas dum vehementer induruit: per eos tota ei corporis compago subsistit. Multi nāqz in hoc mando diuites videntur: qui dum rebus opibzqz subnixi sunt: quasi ex fortitudine solidantur sed largiendo hec ipsa quibz sunt sunt: ad suū errorem alios trahunt. **38** Multo nōnullos vt prauū sicut bonis alliciunt: modo nōnullos vt prauū permaneant muneribus astringunt. Quid itaqz hi nisi antichristi ossa sunt: qui dum malos continēdo multiplicat: in eius corpore carnes portant. **39** Diuiniqz in decipiendis auditoribus exhibent lingue dulcedines: qz et spine proferunt flores: et apparet quidem in eis quod olet: sed lateat quod pungat. **40** Maris dulcia: noxys blanda permiscet: et potestare quidem ammirandi videt apparet: sed fallendi arte per remissa colloquia quasi humiliter subternuntur: et per sermonem.

de se infirmant: quod per exhibitionem ne-
gent. Unde et recte ossa behemoth isti⁹ cris-
tiane comparantur: quia nimirum more me-
talli insensibilis sonum bene loquendi ha-
bent: sed sensum bene viuendi non habent.
Voc namque quasi humiliter loquendo affrūt
quod elate viuendo contemnunt. Unde be-
ne per Paulum dicitur. Si linguis hominū
loquar et angelorū: charitates autem non habē
factus sum velut es sonans: aut cymbalū
tinniens. Bona quippe loquēs: sed p amo-
rem eadem bona non sequēs velut es: aut
cymbalum sonitum reddit: quia ipse non scit
ut verba que ipse facit.

Capitulum.

17.

Quia vero nonnulli in huius
belue corpore non honori-
bus clari: non diuitijs fatis
non virtutum specie deco-
rati: non scientia callidita-
tis parati: sed tamen videri
quales non sunt ambiunt: et secro contra
bonorum vitam nequiores sunt. De quibus
et sequitur. ((Cartilago illius quasi lamina
ferree.)) Cartilago namque ossis spem habet:
sed ossis fortitudinem non habet. Quid ē er-
go quod cartilago eius laminis ferreis cōpa-
ratur: nisi quod hi qui in illo debiliores sunt
ad perpetranda mala nequiores existunt.
Ferro quippe cetera metalla conciduntur: et
cartilago eius ferro similis dicitur quia hi qui
eius corpore ad ostensionem virtutum non
sufficiunt: contra necem fidelium acris ac-
cenduntur. Quia enim cum ea se facere si-
gna et prodigia non posse considerant: fide-
les se illi per crudelitatem probant: et pro eo
quod tuocentis corda corrumpere persuadē
dō non possunt multiplicis ceteris bonorū
corpore se extinguere gloriantur. Bene er-
go dicitur cartilago eius ut lamina ferree:
quia in eius corpore quo infirmus quisque
crediderit eo nequius incidit. Qui non ferro
tūmodo: sed laminis ferreis comparan-
tur: quia dum se circūquāq; in crudelitate de-
latare ambiunt: quasi inferri se laminas ex-
tendunt. Liber acriore inquisitionis manu
hec eadem verba conditoris que iam vidē-
tur discussa distinguere: atque vberiores inel-
ligentie fructus in instruendis moribus ap-
portare. Nam quia antiquis possis quis per

assumptum hominem cōtra homines agat
audamus: superest ut nunc quid in homi-
nibus etiam per semetipsos sine homine mo-
liatur exposcimus. Ecce enim dicitur.)) Scri-
git caudam suam quasi cedrum.)) Prima
quippe serpentis suggestio mollis ac tenera
est: et facile virtutis pede conterenda: sed si
hec inalescere negligit: inter permittitur ei
ad cor aditus licenter prebetur: ita se vir-
tute exaggetat: ut captam mentem deprī-
meus usque ad intollerabile robur exerceat.
Caudam itaque quasi cedrum stringere dicitur:
quia semel eius in corde recepta tempta-
tio in cunctis que subsequitur intulerit ve-
lut ex iure dominat: huius ergo behemoth
caput verba est: cauda cedrus: quia ex pri-
ma quidem suggestione blandiens subter-
nitur: sed per usum vehementer inualescēs
subrescente temptationis sine roboratur.
Supabile namque est omne quod in initio in-
gerit sed inde sequitur quod vinci vi po-
test. Primum enim quasi cōsulens blanda ad
animum loquitur. Sed cum semel dentem
delectationis infixit violenta post consue-
tudine pene insolubiter innotatur. Unde
et bene stringere caudam dicitur. Ven-
te enim vulnerat: cauda ligat: quia sugge-
stione prima percutit: sed percussam men-
tem ne evadere valeat inualecente sine tem-
ptationis astringit. Quia enim peccatum
tribus modis admittitur cui videlicet et ser-
pentis suggestionem: carnis delectationem: spi-
ritus consentionem perpetratur. Behemoth
iste prius illicite suggerens linguam erexit
post ad delectationem pertrahens dentem
figit: ad extremum vero per consensus pos-
sicens caudam stringit. Tunc ē enim quod
nonnulli peccata longo usu perpetrata in se
meritis ipsi reprehendunt atque hec ex iudi-
cio fugiunt: sed vitare opere nec decetates
possunt: quia dum behemoth istius caput
non conterunt plerisque cauda et volentes li-
gantur: que cōtra eos cedri more induruit:
quia a blanda voluptate erroris usque ad
violentiam recitiosis exerceat. Vincatur
ergo: stringit caudam suam quasi cedrum:
ut eo quisque debeat in ista temptationis fu-
gere: quanto finem eius intelligit citius sol-
ui non posse.

Capitulum.

18

21

Liendū quod ē quod
plerūq; eis quos cepit
tūc grāuiores culpas i
gerit cum pñtis vite ter
mino illos ppiquare co
gnoscat: et quo se consu
matuz tēptatōem cōfi
derat: eo is iniquitatum

pōdera grāuioza coaceruat. Behemoth
igitur caudā suā quasi cedrū stringit: quia
quos p prana iñtia cepit ad finē deterius
reddit: vt tēptamenta ei² quo cit² cessatu
ra sunt: eo valent² cōpleantur. **Et** n. suis
pēnis satagit eoz equare supplicia: in eis
ardenti² ante mortē nutritur oē exaggarare
peccatū. **Is** tēptat² hō behemoth iste iā cor
male subditū possidet: sed tamē diuina il
lum grā repellit et man² misericordie efficit:
quē ad se captiua volūtas irroducit. **Lūq;**
a corde expellitur: aciozes infingere iugta
tum stimulos conatur: vt eos tēptationum
fuer² mens ab illo spūgnata sentiat: quos
ē possēda nesciebat. **Qd** bñ in enāgelio ex
primitur: cū erire ab hoīe imundus spū²
dño subente narratur. **Itā** cū demoniacus
puer fuisse oblatas scriptū est: **Cōminat²**
et **Jesus** spūi imundo dicens: **Sorde** et mu
te spūs. **Ego** tñi pcpio: exi ab eo: et ampli
us ne introcas in eū: et exclamans et multū
discerpens eū: eripit ab eo. **Eccc** eū non dī
scerpserat cū tenebat: etiens discerpit: qā
uimū tunc pēnis cogitatōes mētis vllant
at: cū iām termino egressus sit: diuina virtū
te cōpulsas appropinquat: et quem mutus
possederat cū clamorib² deserebat: i q; ple
rūq; cū possidet minora tēptamenta irro
gat: cū hō de corde pellitur aciozi isestatto
ne p̄turbat. **Sñ** itaq; vī: strigit caudā suā
quasi cedrū q; cōfideat: semp ex mali
cia i posteriorib² crescit et cor deseres vebe
mentiorib² cogitationū stimulis pcutit. **Ad**
huc autē behemoth ist² mira pietate cōdi
toris asūtioza argumēta pandunt: cū sub
ditur: **(Herni** testiculoz ei² ppleti sunt.)
Herni testiculoz eius sunt pestifera argu
menta machinationū. **Ipse** ipsa gpe calli
ditatis sue vires erigit et fluxa mortalium
corda corūpit. **Testiculi** eius sunt sugge
stioes prane: qbus i mētis corruptōe serue
scit: et i incostrupata aia iniq opīs plem
gignit. **Sed** hōz testiculoz nerni ppleti sūt

q; suggestiois illius argumēta splicatis in
uentibus illigatur vt pletioz ite peccare
faciant quatenus si fortasse peccatū fuge
re appetant hoc sine alij peccati laqueo nō
enadāt et culpa facit vñ vñ ac nequa
q; se ab vna valeat soliere nisi in alia con
sentiant ligari. **Capitulum.** 19.

Quod melius ostēditur si
qua ex p̄uersatōe hōiz il
ligatōis huius crepla pfe
ram². **Qd** hō i trib² ordi
bus scā ecclesia p̄stat pū
gator: videlz p̄nitentium

atq; rector. **Uñ** et **Ezechiel** tres viros libe
ros vidit videlz **Hoc** **Daniel** et **Job**: et in
enāgelio vñs dñ alios i agro alios i lecto
atq; cū in molendino alios p̄biter: tres p
caldubio in ecclesia ordines ostēdit. **Itaq;**
do satisfacimus si singulis ex singulis erqm
ramus. **Eccc** n. qdam vñ mundi hui² am
citias appetit: cui libet alteri similē sibi vñā
ducenti quod secreta illius oī silentio con
tegar se iururando p̄stringit: sed is cui iu
ratū est adulterū p̄pterare cognoscitur: ita
vt et maritum adultere occidere conetur. **Is**
autē q infurandū prebuit ad mentes re
neritur: i diuersis hūc inde cogitatōibus
impugnatur: atq; hoc silere formidat ne si
lendo adulterū et homicidā particeps fiat
et p̄dere tēptat: ne reatu se p̄iurij astrigat
Perplexis ergo testiculoz nernis ligatus
est q in quālibet ptem declinet metuit ne a
trāsgressiois contagioe liber nō sit. **Illius**
cuncta q mundi sunt deserens: atq; per oīa
frāgere p̄prias volūtares querēs alieno se
subdere regimin² appetit: is eū q sibi apud
deū p̄cesse vbeat min² tanta igitōe discer
nit: cui fortasse is q sine iudicio eligatur eū
p̄cesse id cepit agi que dei sunt p̄biter: q
mundi sunt iubet. **Pensans** itaq; subdit²
vel que sit culpa inobedientie: vel qb cōta
guiz secularis vite: et obedire tēpidat: et nō
obedire formidat: ne aut obediens deū in
p̄ceptis deserat: aut rursū nō obediens
deū i electo priore p̄nat: et aut illicitis ob
tempans hoc qd p deo appetit: p̄ra deum
exerceat: aut rursū non obrepans eū quē
suis indicē q̄cherat: suo iudicio sup̄pōat.
Digne ergo iste per indiscretōe sue vicium
perplexis testiculozum nernis astrigitur:
q; aut obtempans: aut certe non obtempo

Ezechiel 4.

Bar. 9.

C

21

21

C

rans in culpa transgressio ligatur. Studebat proprias voluntates frangere: et curat eas et contempto priore solidare: decreuit mundum funditus relinquere et ad mundi curas vel et aliena voluntate compellitur redire. Perplexi itaque nervi sunt: cum sic nos argumenta hostis illigant: ut culpam non di quo querantur solui durius astringant. Alius pensare pondus honoris ecclesiasticus negligens: ad locum regimie premij ascendit: quod et hic eminet: plus microtribus afficitur quam honoribus gaudet: dum cor tribulationibus premitur: ad memoriam culpa reuocatur doletque se ad laborem cum culpa peruenisse et quia sit iniquum quod admiserit et ipsa fractus difficultate agnoscit. Renuit igitur se cum impensis promissis agnoscens vult adeptus sublimitatis locum deserere: sed timens ne grauius delictum sit suscepti gregis custodiam reliquisse: vult suscepte gregis curam gerere: sed fornicat ne deterius: culpa sit regimie pastoralis gratie empti possidere. Per honoris ergo ambitum ligatur culpa hinc inde se conspicit. Esse quippe sine reatu criminis nentis videri: si aut susceptus semel grex relinquitur: aut rursus sacra actio seculariter empti teneat. Unde metuit et suspexit: latus omne pertimescit: aut stans in empto regimine non videtur lugeat: quod non etiam deserens emendat: aut certe regiminis deserens dum aliud fieri nititur: rursus aliud de ipsa gregis destituitio committit. Ergo behemoth iste ita et explicabilibus nodis ligat ut perunget in dubio adducta unde se a culpa solvere nititur: inde in culpa arietis astringatur recte dicitur. Huius testimoniorum eius perplexi sunt. Argumenta namque machinationum eius quasi quo larantur: ut relinquunt eo magis implicentur et teneant.

Capitulum. 20.

Et tamen quod ad destruendas eius versutias subtiliter fiat: ut dum mens inter minora et maiora peccata constringitur: si oino nullis sine peccato caudendi adiutus per minora semper eligantur: quod et miro rum vndique ambitu ne fugiat claudat: ibi se i fugas precipitat: ubi ducatur mirum nititur. Et Paulus dum quosdam ecclesie ierosolimitane aspiciere concessit mima: ut maiora declinarent dicens: Propter fornicationem autem vniuersi viorum suam habeant. Et quia tunc solum coniuges in amittitione sine culpa sunt: cum non pro explenda libidine: sed pro suscipienda prole miscantur: ut hoc et quod concesserat sine culpa quibus minora non esse monstraret: alio adiunxit: Hoc autem dico secundum indulgentiam non secundum imperium. Non enim est sine vicio quod ignoscitur et non precipitur. Propter peccatum precepto videtur quod possit indulgeri preiudicium. Sed enim in dubijs constringimur: vellet in iuris subditur: ne in magnis sine venia peccemus. Itaque periculis nervos behemoth isti perplectas soluitur: dum ad virtutes maximas per commissis minora transitur. Offensa eius sicut fistule eris: quod per ossa behemoth isti nisi consilia designantur. Nam sicut in ossibus positio corporis roburque substat ita in fraudulentia consilia tota se ei malicia erigit. Nec enim vi quicquam premittit: sed calliditate perficere persuasionis interfecit. Et rursus sicut ossa quae vrigant medullas confortant: ita eius consilia per spiritualis nature potentiam infusa ingenij subtilitatem roborant. Hoc vero testificans eius ab ossibus. I. suggestiones a consilijs distant quod per illos apte notia inserit: per hec autem quasi ex bono consulens ad culpam trahit. Per illos pugnando superat per hec velut consilio supplantat. Unde et bene eius ossa. hec eadem consilia eris fistulis compantur. Eris quippe fistule sonoris aptari calidus solent: quod admodum anribus dum blandus carnis subtiliter eduntur interiora mentis exteriora delectationis trahunt: et dum dulces et quod anribus sonant: virilitatem cordis et voluptatibus fluxu debilitant: cumque audit ad delectationem trahitur: sensus ab statu sue fortitudinis emendatur. Ita quoque astuta eius consilia dum quasi blanda promissione psallunt: cor a forti intentione pervertunt: et dum dulcia resonant: ad mortem inclinant. Quasi ergo eris fistule sunt que dum libenter audiuntur ab interna intentione animi in exterioris vite delectationem deiciunt. Hoc enim behemoth iste magnope ad exequendum deceptum satagit: ut ad perueritatem sue consilium quasi vitale ostendit suauiter valeat sonare quod dicit: quia tenus et offensa virilitate mentem malecat: et

1. Cor. 7.

23

21

absconsa iniquitate corripas.

Capitulum .xl.

Quod aperitis iunctis ostē-
dim⁹ si paucā breuiter cō-
siliōz et argumēta pan-
damus. Ecce enī gdem re-
bus p̄catis p̄p̄is de-
uit nullis mādī hui⁹ occu-

pationibus impleri valde formidans quic-
tus sue cōmoda p̄dere: et valde despiciens
cum peccatis lucra cūmulare. Ad hunc ho-
stis callidus veniens vt intentionem bone
deuotōis subruat: quasi vilitatis consiliū
subministrat dicens: Ea gdem que sunt in
p̄p̄is sufficientis hīs deficientib⁹ qd actu-
ras est: si enī post hoc nulla p̄vident: assunt
que ad p̄sens impendēda sunt filiis: sed ta-
men paranda sunt que seruentur. Deesse
potest citius et quod adest si sollicitudo p̄-
uida cesset parare qd deest. An nō et terro-
na potest actio pagi et tū in actione culpa
declinari quaten⁹ et exteriora stipendia p̄-
beat: et tamen internam rectitudinē nō inhe-
reat. Hec iterum blandiēs insinuat et seor-
sum in negotio terrore quod p̄videt
peccati laqueos occultat. Oīa itaq⁹ ei⁹ si-
cut fistule eris sunt: qz p̄ncipiosa eius consi-
lia audito: suo p̄sulentis voci⁹ suauitate
blandiuntur. Alius quoq⁹ nō solū decenter
terrena cōmoda nō querere: sed et cūctis
que possidet renūciare vt i disciplinatu ce-
lestis magisteri⁹ tāto se libero: exerceat qz
to et expeditio: reditus ea q possidentē p̄-
mere poterant: deferēs calcas. Vnius cor
hostis insidians occulta suggestione alloqui-
tur dicens: Unde hec temeritatis tāte sur-
rerit audacia vt credere audeas quod oīa
relinquendo subsistas: Alter te creator cō-
didit: atq⁹ alter tu te ipsum disponis valē-
tiorē te robustiorēq⁹ faceret: si seq⁹ te sua ve-
stigia cum inopie necessitate voluisset. An
non pleriq⁹ terrena patrimonā nequaq⁹ de-
serunt et tamen ex hīs p̄ misericordie opa
superna sortis bona eterna mercent⁹. Hec
blandicus suggerit: seorsum hō i eisde; re-
bus quas retinere amonuit: ante retinen-
tibus oculos delectatōis pessimas decipiēs
appōnit: quaten⁹ seductū cor ad blādumē-
ta exteriora prabat et iūta perfectionis
vota percat. Oīa itaq⁹ ei⁹ sicut fistule eris
sunt: qz volosa eius p̄silia dū blandū de ex-

teriorib⁹ sōnū reddūt p̄ncipiosam dispēdit
de iterorib⁹ ingerunt. Alius relictis oībus
que exterius possederat vt ordinē sublimio-
ris disciplinatus appendunt et intimas
frangere volūtares parat: vt rectoris se al-
terius volūtatibus subdatis: nō solum p̄a-
nis desideris sed ad perfectiōis cūmulum
et in bonis votis sibi metip̄s renūciat: et cū
eta que sibi agenda sunt: re alieno arbitrio
absorbet. Hunc hostis callidus tāto molli-
us illogat quanto ab excellentiori loco
desistere ardentius conatur morq⁹ virulen-
ta suggestione blandiens dicit: Q^{uod} quantū
p̄ temetipsum miranda agere poteris: si ne
qua⁹ te iudicio alterius subdis. Cur p̄or-
secum tuū sub studio melioratōis iminuis.
Cur itentōis tue bonum dū vltra q⁹ necesse
se ē extendere niteris: frangis. Que nūc
volūtatē p̄p̄ia vīs ea perueria p̄p̄etra-
sti. Qui ergo tibi plene ad hū viuendum
sufficis alienum super te iudiciū cur requi-
ris: Hec blandiēs intimat: seorsum vero in
volūtatib⁹ eius p̄p̄is exerce de superbie
causas parat: et dū laudat cor de iustissima
rectitudine inestigat callide vbi submat i
prauitate. Oīa itaq⁹ eius sicut fistule eris
sunt: qz elādēsina ei⁹ consilia: vnde quasi
animam blande delectant inde p̄ncipiosa a
recta itentōe dissipant. Alius fract⁹ plene
volūtatib⁹ suis multa iam vetustū hōis vi-
cia et mutatione vite et lamentatōe penitē-
tie excoit: et tanto maiori zelo contra aliē
perā accēditur quāto sibi metip̄s funditus
mortuus in iniquitatibus p̄p̄is nō tenetur.
Hūc hostis callidus qz zelo iusticie et cete-
ris p̄desse cognoscit: quasi p̄spere p̄sile dus
sibi appetit dicens: Quid te ad aliena en-
randa dilatas: Vltimā tua considerare cō-
ualescas. An non perpendis qz cū ad alie-
na extendis: erga ea curāda que tua sūt
minor inuēntis et qd p̄dest alieni vulneris
erorē tergere et puritatem p̄p̄is negligē-
do dilatare: hec dū quasi p̄sile dus viciū
charitatis admittit: et oē bonū quod p̄dret
et charitate poterat: gladio subintroducēt
corpis extinguit. Si enim primos sicut nos
metip̄os diligere p̄cipimur: vgnim est vt
sic cor zelo p̄ra vicia sicut et nostra flagre-
mus: qz igitur dū suauiter p̄sile mētes: ab
intentōe p̄p̄ia alienā reddat: recte dī: Oīa
eius sicut fistule eris: quando enim p̄ fray

inlenta consilia audientis animo blandū
sonat quasi cū fistula eris cantat vt vnde
mulcet inde recipiat.

Capitulum. 22.

Ed behemoth iste valde
mollī certamen mouet qñ
sein iudiciū sub pteriti iur-
mitatis exerceat. Tunc autē
duros temporales ex-
tat: qñ ante tēptati oculos

iniquitatē laqueos sub specie vniū occultat
Eli & recte submigit. ((Cartilago cū qua-
si lamine ferree: qd enī p cartilagīnē nisi si-
milatio cū accipitur.)) Cartilago nāq; of-
fis ostendit spēm: sed ossis nō hz firmitatē:
& sunt nōnulla vicia q ostendūt in se & recti-
tudinis spēm sed ex prauitatis pdeat infir-
mitate. hostis enī nostri malicia tāta se ar-
te palliat vt plerūq; ante dēcepte mētis ocu-
los culpas virtutes fingat: vt inde glōz qñ
expectet finia vñ dignus ē eterna inuici-
re tormēta. Plerūq; enī in vlciscendis vī-
tis crudelitās agitur & iusticia putat atq;
imoderata iusti ira zelī meritū credit: & cū
a disortī morib; peccantes dirigi caute de-
beant: violenta iherione frāguntur. Plerū-
q; dissoluta remisso: quasi māsuetudo ac
pietas bētur: & dū plūsq; deest delinquen-
tū: tpaliter parcat ad eterna supplicia cru-
deliter referant: nōnullūq; effusio mīserico-
die credit: & dū mala suare culpa sit peius
spargi qd acceptū ē nō timef: nōnullūq; te-
nacia parcitas putat: & cū grane sit vicin-
y nō tribuere: virtus credit accepta retinere
sepe maloz ptiencia pstantia dē: & dū mens
a prauitate sua flecti nō potit quasi ex re-
cti defensione gloriat: sepe inconstācia qua-
si tractabilitas hī: & quo glōz fidē integram
nulli seruat eo amica oib; se estimat: aliqui
timorū incompetēs humilitatē credit: & cū tpa-
li formidine pīss glōz ad defensionē vita-
tis tacet arbitrat qd iuxta dei ordinē hūi-
lē se poriorib; exhubear: aliqui vocis supbia
pā libertas estimat: & cū p elationē hīraū
pdictur loqundi: peccitas vitaris defensio
puratur: plerūq; pīgricia quasi pīnēcia qe-
tis attenditur & cum grantis culpe sit recta
studiose nō ager: magne virtutis meritū
credatur tū p praua actōe cessare: plerūq;
getudo spīs vigilās sollicitudo noīatur: et
ad gerem glōz nō tolerat agendo q appe-

tit stutis debite implere se exercitū putat: se-
pe ad ea q agenda sunt icanta scipitatio
laudadi studiū feruorū creditur: & cū deide-
ratiū bonū in tēpēstina actōne corrūptur:
eo agi meli; quo celeri estimatur: sepe acce-
leradi boni tarditas pīssat putatur: & cū ex-
pectatur vt extractōe pīciat hoc insidians
mora supplantat. La. 23.

Hūc cū culpa velut vīr-
tus aspicitur: necessario pē-
sanda ē: q: tāto tardī mēs
vitiū suū deserit quāto hoc
qd ppetrat nō erubescit: tā-
to mēs tardī vitiū deserit:

quāto p virtutis spēm dēcepta finioz etiā
de eo retributōem querit. Facile autē culpa
corrūgitur: qd erubescitur qd ee culpa senti-
tur. Et itaq; error: cū virtus creditur: dis-
ficialis emēdatur: recte dē. Cartilago eius
quasi lamine ferree. Behemoth. nāste quo
sub pteriti boni calliditatē suā fraudulen-
tius exhibet: eo in culpa mentē vari; tenet.
Vine ē q nōnullūq; hī q quasi viā sanctitatis
appetunt errorē lapī tardius emēdantur:
rectū qppe existimāt eē q agūt: & sicut ex
colende virtuti sic vitiū pseruantia iūgūt
rectū existimāt qd agūt: iustico suo iudicio
enitius seruāt. Tū bñ dicemus: cum dē-
cet: Candidiores nazarei que in iherozb; nū-
diores lacte: rubicdiores eboze antiquo:
saphyro pulchriores: denigrata est sup car-
bones facies eoz & nō sunt cogniti in pla-
teis: ilico adiūrit. Adhēst autis eoz osib;
aruit & facta ē quasi lignū: qd. n. nazareo-
rum noīe nīsi abstinentiā & pīnētiā vicia
signatur que mine & lacte nitidior dīnit. n.
ex aqua pgelescit: que desuper venit: lacu-
tē ex carne exprimitur que in iherozb; nū-
tritur. Quid ergo p nūcem nisi candor vite
celestis: qd per lac nīsi tpaīs dispensatōis
admiratio demōstratur: & qd plerūq; con-
tinentes vīri i ecclesia tam mira opera faci-
unt vt ab eis multi q celestē vitā temerit;
multi q terrena bñ dispēsanerunt sapera-
ri videātur & candidiores nīce & nitidio-
res lacte reseruntur q ē qd per feruorē spī-
ritus antiquoz ac fortū patz nōnullūq; vī-
cere vitā videntur recte subiūgunt: rubic-
diores eboze antiquo. Adū enī raboris no-
mē iprimitur sancti desiderij flāma signa-
tur. Eūz pō eē eo magnoz: aialium non

ignorant? Edoze itaq; antiquo rubicundo
res sunt q; sepe ante humanas oculos ne-
nullis precedentib; patribus studio seruen-
tiores existunt. De qbus vt totū simul ostē-
datur adiungit: saphyro pulchrior. Et he
rei qppe coloris est saphyrus: et q; precedē-
tes multos atq; ad superna tendētes p ce-
lestem puerfationem videntur vivere nar-
rantur saphyro pulchz oēs eruisse: s; ple-
rūq; vā virtutū copia et plusq; expedit. p-
speratur in quadam sua fiducia mens ad-
ducitur et decepta presumptōe ppria repen-
te peccato surrepente fuscatur: vā recte sub
iungitur. Denigrata ē super carbonēs faci-
es eorum. Nigri enim post candorem fiunt
q; amissa dei iusticia dum de se presumūt:
in ea etiam que non videntur peccata vi-
labantur: et q; post amoris ignem ad frig-
toris poris veniant extinctis carbonib; ex cō-
spiratione preferantur. Nonnulli enī dum
timorem dei per sui fiduciam deserunt et
am frigidis mentibus frigidiores fiunt. De
qbus recte subiungitur. ((Non sunt cogniti
in plateis.)) Platea qppe sermonis gre-
ci rōne pro latitudine dicitur. Quid nō est
humane menti angustias q; voluntates p-
prias frangere. De qua fractiōne veritas
dicit: Intrate per angustā portam. Quid
aut latius q; nullis proprijs voluntatibus
relictari et quacūq; versum impulsus arbi-
trij duxerit: se sine trāctione diffundere.
Qui ergo per fiduciam sanctitatis postpo-
sito melior iudicio se sequuntur quasi per
plateas pergunt: sed non sunt cogniti in pla-
teis quia de vita sua aliud ostenderūt: qm
frangendo voluntates proprias in angus-
to se calle retinebant. Et bene additur: ad-
hesit curis eorum oisibus. Quid in oisē nisi
duricia fortitudinis: qd in cute nisi molli-
es exprimitur infirmitatis. Latus ergo eoz
adherere oisib; dicitur: q; ab eis praua sen-
tientibus infirmitas vltz duricia virtutis
putatur. Infirma enī sunt que faciunt sed
clarōis fiducia decepti fortibus ea suspitio-
nibus iungunt: et quo de se magna sentiūt
ea de sua neq;ta emendare contēnant.
Unde et recte adiungitur. ((Aruit et facta ē
quasi lignum.)) Culpa qppe corā tanto in-
sensibilior redditur quāto apud eos etiam
laudabilis habetur. Quā recte aridam asse-
rit: q; nulla sui cognōde virtutē facit. Quō cr-

go apud Hieremā per infirmitatē cutis: hoc
apud beatum Job per fragilitatē dicitur
cartilago et quod illic ossa p duriciā hoc h
lamine ferree dicantur.

Capitulum. 24.

Ed bebesth iste q p
mēbra sua extremo re-
pore pra electos vi rā
ta se i arte migratis et
erect et etiaz p semetips
ad decipēdas mētes i
tanta insidiarum tergi-
nerfōde se exhibet: cu-
ius nature cui? p dicitis audiam? Heq;
enī tam mira vel magna opari posset si nō
ex magna conditōe subsisteret. Quā et mor-
mira pietate dñs ac si cās tantē astutiae: tā-
teq; fortitudinis redderet: adiungit dicens: s;
((Ipse ē principū viarum dei: velat h ap-
te diceret:)) Itēro ad tam multa fortiter
sufficit: q; in natura rex hunc creando per
subam conditōe primū fecit. Quid enim vi-
as dei: nisi cōtiones accipimus? De q;
bus per pphetem dicit: Non enī sunt vie
mee: sicut vie vestre. Et principiaz viarū dei
bebesth dicitur: q; mirū q; cuncta cre-
ans ageret: hunc primū condidit: quem re-
ligis angelis eminentiorē fecit: vni? prima-
tus eminentiā cōspicit ppheta cum dicit:
((Cedri nō fuerūt altiores illo in paradiso
dei: abietes nō adēquauerūt summū
ei? platani nō fuerūt eque frondib; uli?))
Dmne lignū paradisi dei nō est assimilātū
illi et pulchritudini eius: qm speciosum fe-
cit eū in multis condensiq; frondib;. Qui
nāq; accipit in cedris abietibus et platani
possint: nisi illa virtutū celestū pēere celi
radinis agmina in eterne leticie viriditate
plātata. Que quāvis excreta sint potata: bu-
ic tñ nec prelata sunt nec equata. Qui spe-
ciosus facit in multis condensiq; frondib;
vñq; platani ceteris legionib;: tanta illaz
spēs pulchriorē reddidit: quāta et supposita
angeloz multitudine decorat. Ista arbor
in paradiso dei tot quasi pēnsas frondes
habuit: quoz sub se positas supnoz spirita-
um legiones attendit. Qui itēro peccant
sine venia dānatus ē: q; magnus sine con-
patione fuerat creatus. Vñc ei rursum p
eundē ppheta dicitur: Tu signaculū simi-
litudinis dei plen? sapia: et perfectus decore

Mat.

Ma. 55.

Ezech. 34.

Ezech. 28.

In delictis paradisi dei fuisti. Multa enim de eius magnitudine locuturus primo per haec cuncta complexus est. Quid namq. boni non habuit: si signaculum dei similitudinis fuit. De sigillo quippe annuli talis similitudo imaginatior exprimitur: qualis in sigillo eodem essentialiter habetur. Et ly homo ad similitudinem dei creatus sit: angelo tamen quasi maius aliquid tribuens: non cum ad similitudinem dei conditus: sed ipsam signaculum dei similitudinis dicitur: ut quo subelior est in natura: eo in illo similitudo dei plenius credat exprimi. Vnde est q. primatus eius potentia adhuc insinuans idem propheta subiungit.

Capitulum. 25.

Quoniam lapis preciosus operimentum tuum: sardius et topasius et iaspis et chrysolitus onyx et berillus saphyrus carbunculus et smaragdus. Non enim dicitur genera lapidum: q. nimirum noue sunt ordines angelorum. Nam: cum per sacra eloquia angelis: angelis throni: orationes: preces: principatus: potestates: scribunt et scrupulis: aperta narratione memorantur quae sunt sapientiarum cunctarum distinctiones ostenditur. Quibus tamen behemoth iste operus fuisse describitur: q. eos quasi vestem ad ornatum suum habuit: quorum dum claritate transenderet ex eorum comparatione clarior fuit. De quo illi adhuc descriptione subiungit. Aurum opus decoris tui: et foramina tua in die qua conditus es parata sunt. Aurum opus decoris eius extitit: q. sapientie claritate canduit: qua bene creatus accepit. Foramina vero iccirco in lapidibus fuit: ut vinctulari auro in ornamenti compositione iungatur et nequaquam a se distenderent quos interfixum auro repletis foraminibus ligat. Vnde ergo lapidis in die conditoris sue foramina parata sunt: q. videlicet caput charitatis est conditus: q. si repleti voluissent: stantibus angelis tanquam positum in regis ornamento lapidibus potuissent inherere. Si enim charitatis auro sese penetrabiliter subiungeret: sanctis angelis sociatus in ornamento ut dicimus regio lapis iste firmus maneret. Habuit ergo lapis iste foramina sed per superbie vitium charitatis auro non sunt repleta. Nam q. iccirco ligantur auro ne cadant: iccirco iste cecidit: q. etiam profectus manu artificis amoris vinculis ligari contempsit. Nunc autem ceteri lapides qui huiusmodi fuerat profectus penetrante se invicem charitate ligati sunt: atque hoc in munere isto cadente meruerunt ut nequaquam iam de ornamento regio cadendo soluantur. Vnde principatus celsitudinem adhuc idem propheta iunctus adiungit. Tu cherub extensus et pregegens in monte sancto dei: in medio lapidum ignitorum perfectus ambulasti. Cherub quippe plenitudo scientie interpretatur: et iccirco iste cherub dicitur: q. transcendisse cunctos scientia non dubitatur. Qui in medio ignitorum lapidum perfectus ambulauit: q. inter angelorum corda charitatis igne succensa claris gloria conditoris extitit. Quem bene extensum ac pregentem dicit. Omne enim q. extensum pregegens obstruimus. Et q. comparatione claritatis sue ceterorum claritate obstruasse creditur: ipse extensus et pregegens fuisse perhibetur: reliquos enim quasi obstruendo operuit qui eorum magnitudinem excellentia maiore transcendit. Quod ergo illic speciosus in multis fronsibus: q. illic signaculum similitudinis q. illic cherub: q. illic pregegens dicitur hoc hic voce behemoth istae viarum dei principium vocatur.

Capitulum.

25.

De quo iccirco tam mira in quibus fuit et que amittit insinuat: ut territo homini ostendat: quod ipse si supbia et elationis sue culpa passus sit: si feriendo illi peccare noluit quem creando in gloriae tante claritatis eleuauit. Consideret ergo homo quod elatus in terra meretur: et prelatas angelis angelus in celo premitur. Unde et beatus per prophetam dicitur. Inebriatus es in celo gladius meus. Ne si apte diceret. Quia ira superbiae terre prependit: si ipsos etiam quos in celo iuxta me condidit pro elationis vitio peccare non perperit. Tot itaque hostis antiqui peccati audis tanta conditoris eius magnitudinis cognita quod non summa formidine corruat: quod non desperationis permissio succubiat. Sed q. elatione nostra offensa hostis nostri potentia reprimat etiam infirmitate nostram deus patefacta gratie sue dispensatione tonet. Unde cum principia viarum dei diceret

Exepl. 25

Isa. 34.

hico adinuit. Qui fecit euz applicauit gladium eius. Gladius gpe behemoth istius ipsa nocendi malicia est. Sed ab eo a quo bonus per naturam factus est eius gladius applicatur: qz eius malicia diuina dispensatione refringitur ne ferire omnes mentes hominum quantum appetit permittatur. Quia ergo hostis noster et multum potest: et minus percutit eius gladium pietas conditoris astringit: ut replicatus intra eius conscientiam lateat: et ultra qd desuper iuste disponitur sese in mortem hominum eius malicia non extendat. Quod igitur ab multa fortiter preualer: fortiter hoc de principio magne conditio nis potest: qd vero a quibusdam vincitur: et nimirum gladius ab auctore replicat. Iste namqz behemoth qz principium visum dei est cum contra sanctum viri licentia reprobationis accepit: gentes moniti: greges abstulit igne de celo posuit: pntuaro acre vetos excitauit: hominu pcutiens subruit: puillates filios extirpat: et vroris mentem in dolo prane suasionis exerceat: mariti carne inflicto vlncribus cofodit sed eius gladius a pditore replicatur cum dicitur: animas illius serua. Qui replicato gladio quare sit infirmitatis euangelista testatur: quia nec manere in obsequio hoie potuit: nec rursus inuadere bruta aialia non iussus psumit dicere. Si efficia nos mitte nos in gregem porcorum. Volucie quippe eius gladius quam sit replicatus ostenditur: cui si potestas summa licetia non preberet: nec grassari in porcorum gregem valeret. Quando ergo iste sua spote nocere facit ad dei imaginem hominibus andeat: de quo nimirum pstat quod non iussus ptingere nec porcos presumere. Hoc tadem quodqz qd dam viaru dei picipiuz behemoth dicitur vesanti dogma arru apta rone dissipat. Factura gpe dei filius fatetur: et ecce behemoth in factura reru psum creatus ostenditur. Superest ergo vt arrus aut no factum filiu pliceat: aut cum post behemoth conditu stultus putet. Qz vero omne qd applicat: in semetipso reduncitur recte applicatus behemoth gladius dicitur. In semetipso namqz est eius malicia decoquit: cum ad votum suu sese contra electo ram vita ppheta non ereret. Multos aut exigentibus meritis ferire pmittitur: vt euz decum deserunt danato hosti famulent. Ab

electis ho eo valens vincitur: quo soli auctori oim humilino subseruiunt. Qz igit per hoc qd viaru dei pncipia dicitur: hoc qd pmittente dno valde tolerabilis demonstratur apud cognoscentes cu quanto hoste pugnemus: superst vt vnaquisqz nostru tanto se plenius auctori subiecit: quanto se verius contra violentia aduersarij vires perisat. Quid namqz nos nisi puluis sum? Quid ho ille nisi vnus atqz ex celestibus spiritibz et qd adhuc maius est summus. Quid ergo de ppria pte audeat: qd contra angelorum spirituu condito: terrenu corpus assumptu recte iam superbiens angelu humilis puluis vincit. Inherendo quippe vere fortitudinu vires accipit: quas transfuga sps cum se metipm seque amittit: et vniu est vt vincatur a puluere: qui fortem se credidit deserto creatore: vt superatus inueniat qz descet elatus. Valde aut anhelat sentiens: qd euz ipm ima cruciant homo ad summa conscendat qd in ula celsitudine subiecta caro permanet qua tantis ipse sps sine fine pie eius iacet. Sed loca mentium mutant ordo meritum: sic superbia iurauit desici: sic humilitas exaltari: quatenus et celestis spiritus erigendo se tartaru tolerat et terra humilis sine termino super celos regnet

Sancti Gregorij Liber. 33. Ca. 1.

¶ Aliquo ho

sti qz sub behemoth nomine dnica voce describitur supbi quisqz tanto familiarius seruit quato hui vite successibus apud semetipos altius intumescant. His namqz

cum gloria angetur: clario cu elationi addituri cura huc illucqz animus tenditur quia et desideria cum rebus crescunt. Cuiqz cogitationes innumeras quasi agri fenu profuerunt eisdem cogitationibus velut desiderato pabulo behemoth istius fame pascunt. Unde nunc recte dicitur. Vni montes herbas ferunt. In scriptura sacra cum numero singulari mons ponitur aliqz incarnatus dno: aliqz sancta ecclesia: aliquando te

flamentū dei: aliquādo apostata angelus: aliquādo quibet hereticus designatur. Cum vero montes plurali numero nominantur: aliquādo celsitudo apostolorum atq; prophetarum: aliquādo secularium potentatus tumor exprimitur. Mons namq; dñm designat: sicut scriptum est. Et erit in nouissimis diebus pparatus mons domus dñi in vertice montium. Mons qppe est in vertice montium incarnatus dñs transcendens celsitudinem prophetarum. Rursū per montes sancta ecclesia designatur: sicut scriptum ē. Quā cōsidant in domo sicut mons syon. Syon namq; speculatio dicitur: per quam. s. speculationem contemplanis deum ecclesia figuratur. Rursū per montem testamentū dei exprimitur sicut Abac: uē ait. Bens a libano ueniet et sanctus de monte umbrato et cōdenso. Qui enim se venturum p testa- menti sui paginas spopondit quasi inde uenit: unde uelut sub promissione se tenuit. Quō uidet? testis mōs bene umbratus et cōdensus dicitur: qz spissis allegoriarū obscuritatibus opacatur. Rursū per montē angelus apostata designatur: sicut sub babylonis regis specie de antiquo hōe predicato ribus dicitur. Super montem caliginosum lenate signum. Predicatores quippe sancti super caliginosum montem signum eleuant: quādo contra sathane superbiam qui sepe sub nebula simulationis absconditur virtutem crucis exaltant. Rursū per montem hereticus quilibet exprimitur: sicut ex voce ecclesie ps. ait. In dño cōfido: quō dicitis: nō me: et transigra in montē sicut passer. Cum enim fidei oīe unitate relicta in tu menti doctrina confidere hereticū p̄dicato ris dicitur: deserto dño quasi in montē transigra sua datur. Rursū per montes apostolorū atq; pphetarū celsitudo designat: sicut scriptum ē. Iusticia tua sicut montes dei. Et voce p̄p̄ti dicitur. Ut nos efficiere mur in iusticia dei in ipso. Uel sicut iterum voce sperantis ecclesie ps. ait. Leuant oculos meos in montes: unde ueniet auxilium mihi. Rursū per montes secularium potentatus tumor exprimitur: de quibus ps. ait. Montes sicut cera fluerunt a facie dñi qz multi qui prius olia rigiditate tinnuerunt: deo in carne apparente magno sunt per potentias tumorē liquefacti. Uel sicut pro-

pheta iterum dicit. Ascendunt montes et descendunt campi. Multi enim persecutores domini superbi contra eum ueniunt: sed ab eo humiles reuertuntur. Qui montes ascendunt per tumorem potentie sed campi descendunt plani uidelicet facti per cogitationem culpe.

Capitulum.

Ed qz nōnulli in elatione sue altitudine remanent: et ad diuina obsequia fieri humiliter designantur: per eo qz iuxta desideria antiqui hostis praua cogitare ac

perpetrare non desinant: recte hoc loco de behemoth dicitur. Duos montes ferunt herbas. Elati namq; seculi huius behemoth herbas ferunt: qz ex eo illum reficiunt: quod ne quiter operantur. Duic behemoth herbas ferunt: qz suas offerunt illi fluxas et lubricas voluptates. Erant enim ait apostolus homines seipsos amantes. Quorum desiderium complexus est dicens. Voluptatū amatores magis qz dei. Que est ergo herba montium nisi voluptas fluxa que ex corde gignitur superbiorum. Qui nisi deum superbiendo contēnerent nequa qz tor lubrica lasciuendo perpetrarent. Quibus nimirū herbis iste behemoth pascitur: qz in eis penam eterne mortis elusens eorum perditis moribus satiatur. Superbi enim huius seculi: et si quando superne dispensationis ordine p̄pedit ab ereptione prauorum operum cessant: praua tamen in cogitatione multiplicant modo ut se potentiores ceteris rebus et honoribus ostendant: modo ut eandem suam potentiam in studio aliene lesionis ererectant: modo ut lubricis moribz deici per lenia se sacra voluptatēq; dissoluāt. Qui dum rebus diuinitus acceptis nequa qz recta sed praua semper agere cogitant: quid aliud faciunt nisi suis contra deū donis pregnant. Quia sicut behemoth iste in superbiorum mentibus sua semper desideria recognoscit: quasi herbas montibus inuenit quibus refectum sue malicie ventrem rendit. Bene autem subditur. Omnes bestie agri iacent ibi. Quid per bestias: nisi immundi spiritus: quid per agros: nisi presens seculum designatur. Unde de ipso malignorum spirituum principe con-

Ps. 103.

21

2. Th. 3

23

Isa. 3.

Ps. 124

23

Isa. 13.

Ps. 10.

E

Ps. 35.

2. Cor. 5.

Ps. 120

Ps. 67

De. 13.
Job. 13.

Mat. 13.

Ps. 24.

tra effratim dicitur. Bestia agri scindet eos. Vel sicut Iaias ait. Et mala bestia non ascendit per eam: qz ad agri nomine mundus accipitur officus p euangelicū sermo te statur q ait. Alger aut est mādus. Agri ergo bestie in herbis montū iudunt: qz proteeta de supioribus in hoc mūdo demonia: prānis supiorū opibus delectantur. Bestie in herbis iudunt: cū reprobi spūs humana cor da in illicitas cogitationes pertrahunt. An non inimūdis spiritibus ludere est mentes hominū ad imaginē dei pātas modo fierā pmissione decipere: modo vacuis terroribus irridere: modo eis transitoria gaudia quasi māsura imprimere: modo māsuras peno quasi transitiores lenigare. Vā pēndūbio bestiārum illationem pertrahunt q vtebat. Vens mens i te cōfido nō erubescā: neqz irideat me inimici mei. Quia igitur superborū cor ad omne vitū sternerit vt cui libet maligno spiritui irruenti prāna cogitatione preparatur. recte de herbis montū dicitur. Oēs bestie agri iudent ibi. Pro eo enim qz superbi quicqz nullū malū cogitant do pterunt nulla est agri bestia que nō horum montū herbis satietur. Nā z si quando carnis lurrā fugiant interioris lurrā vitū de ipsa castitate gloriādo cōmittunt. Si qñ nū auare exterius rapiunt nequaqz ab illecebra auaricie mundi sunt: qz z si res nullas ambiunt sanore tñ hominū laudem de cōsentia rapere conant. Hūc ergo behemoth montes herbas ferūt: z oēs bestie agri iudent ibi: qz in supiorū corda glūbet malignus spūs tanto latius pascitur quāto z oē vitium de superbia generatur.

Capitulum.

3.

Sed qz andinim⁹ qd iste behemoth comedat. Nūc aut diamus necesse est vbi interim p prāni desiderium re quiescat. Sequitur. Sub vmbra dormit in secreto ca lant in locis humentibus. Obūbratio i sa cro elogo aliquādo incarnatio dñi ponitur vel mētis refrigeriū a sermone carnalīz cogitationū: vnde appellatōe vmbre z sup na ptectione hoc ipm refrigeriū cordis in si nari solet. Aliqñ pō vmbra recedere cha ritate torpor. frigidē mentis accipitur. Nāz qz dñica incarnatio seruata fixate hysto

rie obūbrationis appellatione signetur angelicus sermo testatur qui ad mariam ait. Virtus altissimi obūbrabit tibi. Quia enī obūbratio non alter exprimitur nisi per la men z corpus: virtus ei altissimi obūbrante qz in eius vtroqz in corpore corpus sum pfit. Et qua videlz obūbratione omne i se refrigerium mentis accipit. Rursum p vmbra m superne ptectionis refrigeriū cordis exprimitur sicut ps. ait. Sub vmbra alarū tuarū protege me. Vel sicut spōsa in can tici canticorū aduentum sponsi pfolatur ptectione dicens. Sub vmbra alarū tuarū desideraueram sedi. Ne ei dicat. Alitū est de sideriorum carnalium sub aduentu illius ptectione requiescat. Rursum per vmbra recedente charitate: torpor frigidē mentis exprimitur sicut de peccante homine scriptū est. Quia secutus est vmbra. Calore enī charitatis fugiens: veritatis solis homo de seruit: z sub vmbra interni frigoris se abscōdit. Unde z voce eiusdem fixatus dicitur. Abundabit iniquitas refrigeret charitas multorum. Unde primus homo post culpam inter arbores paradisi ad auram post meri diem absconsus inuenitur. Quia enim meridiamm charitatis colorem pdidit: iāz sub peccati vmbra qñ sub frigore aure torpebat. Iste igitur behemoth quia in illis qñ quandam requiem inuenit: quos a veri so lis ardore subtrahendo frigidus facit: sub vmbra dormire perhibetur. Nonnūqz pō per vmbra i tamē enūadicatione mortis ponatur vel mors carnis exprimitur: vel glūbet reprobi qui antiqui hostis tenebras studio prane opationis imitantur. Unde voce martyri per ps. dicitur. Humiliauit nos i lo co afflictionis z cooperuit nos vmbra mor tis. Vmbra enī mortis electos dei opprimt eam mors carnis que imago mortis eterne est: ab hac res vita disiangit: qz sicut illa aiam a deo: ita hec ab aia separat corpus. Vel certe vmbra eos mortis opprimt quia de antiquo hoste scriptum est. Homen illi mors. Vmbra ergo mortis sunt omnes re probi: qz illius nequitiam elationis imitan tur: eiusqz imaginem quasi vmbra exprimunt: dum eius in se malicie similitudinem trahant. Qui electos vel operiunt vñ con tra illos in atrocitate persecutionis tempo raliter conualescunt. Hoc autem loco vñ

Luc. 4.

Ps. 16. 4.

Cant. 2.

3.

Mat. 24.

Ps. 43.

Apo. 6.

bra negtie torpor accipitur in qua iste be-
hemoth dormit: qz contra corda charitate
calentia sollicitus vigilat in frigidis autem
mentibz securus iacet. Dormire eni in san-
ctorum mentibz nō potest qz etsi qñ se p̄ eis
ad breue momentū collocat ipse enim desi-
derioꝝ celestiu estus fatigat qz quasi toriens
vt recedat pungitur: quotiens ab eis amo-
re itino ad eterna suspiratur tante eni vo-
ces excitant quāre ex illoꝝ mentibz sancte
cogitantes ad celsi clamant: vnde fit vt bo-
nari actionū armis terit ac suspitioꝝum
spicalis percussus fugiat: et ad corda repro-
boꝝ frigida rediens eā quā secum posside-
bat malicie vmbraz querat. Que vbi ab
illo inueniatur ostenditur cum protinꝰ sub-
infertur. In secreto calami.

Capitulum. 4.

In sacro eloꝝ calami vel
arundinis appellatōne ali-
quando inanes aliquando
honorum peritia aliquando
mobilitas mentis: aliquan-
do nitoꝝ glorie tpalis accipi-
tur: per calamiꝝ gpe verbi eternitas desi-
gnatur cū voce patris per ps. di. Lingua
mea calamiꝝ scribe velociter scribētis: qz
eni quod loquimur transit quod scribimꝰ per-
manet lingua patris scribe calamiꝰ di: quia
ab eo est verbum illius coeternū ac sine trā-
situ generatū. Rursum per calamiꝝ scripto-
rum doctrina exprimitur sicut de sancta ec-
clesia ppheta pollicetur dicens: In cubili-
bus in gbus dracones priꝰ habitabāt orie-
tur viroꝝ calamiꝰ et iunci: quia nimirum snia
sicut in hoc opere longe superius diximꝰ p
calamiꝝ exprimitur doctrina scribentū per
iuncū viriditas auditorū. Rursum per cala-
mū seu certe arundinem: mentis mobilitas
designatur: sicut in dcoꝝ turbis in Joānis
laude a dño dī: Quid existis in deser. um:
videre arūdinem venito agitatū: vt videliꝰ
subintelligatur non Joānes gpe arundo
vento agitata erat: qz eius mentez spāsan-
cio solidam per diuersas partes nullus lū-
guarum status inclinat. Rursum per cala-
mū vel arūdinem nitoꝝ glorie tpalis ex-
primitur: sicut de iustis per sapientia dī:
Fulgebunt iusti: et tanqꝰ scintille i arūdi-
ne discurrent. Arūdinem nāqꝰ virū scula-
rum appellat: qz more arūdinum per tpalē

gloriam foris quasi ad alta p̄ficiunt: sed in-
tus a soliditate veritatis inanesunt. Cū
de iudeoꝝ regnū calamo comparatur cum
p prophetam apparente in veritate carnis
vñs dī: Calamiꝝ quallatum nō confringet
et lūm fumigans nō extinguet. Quid enim
calami nomie nisi iudaice populi tpale re-
gnum denotat: vrens gdem exterius s; in-
terius vacuū: et qz in eodem populo genū-
tam regale deferat et regnū eius alienigē-
possidebat: apte hoc idem regnū calamiꝝ
quallatum vocat. Quid vō per lūm nisi
eius sacerdotū exprimitur: quod lūis ni-
mirum vestibz virebatur: quod qz in aduen-
tu dñi charitatis ardore p̄didit quasi am-
iso iam igne fidei nō ardens sed fumigans
fuit. Incarnatus aut dñs calamiꝝ qualla-
tum nō confrigit: et lūm fumigans nō ex-
tinguit: qz iude regnū quod pene destructū
tam fuerat eiusqꝰ sacerdotum quod ignē
fidei nō tenebat: non potestate iudicij p̄u-
lit sed cum patientie longanimitate tolera-
uit: hoc ergo loco qd aliud appellatōe ca-
lamiꝝ nites mentes secularū tpali glorie de-
dite designantur. Qui tanto apud semet-
ipsos intus inanesunt quanto alti et niti-
di exteriorē ostenduntur qz dum exteriorē
gloriam p superficialē desunt nulla ins fur-
mitate solidantur. More gpe calami: in-
tus sunt gdem per fatuitatem vacui: s; fo-
ris per spēm et ostentatōem pulchri: s; qz
eb eis exterior glorie studiosius querit: tan-
to eoz corda grauioribz cogitationū sumi-
lis agitātur: vnde recte nūc behemoth iste
in secreto calami dormire p̄betur: qz quo-
rum studia ad appetitū tpalis nitoꝝis atqꝰ
altitudinis edmonet: eoz corda tenaci te-
net: et quasi ipse ibi get dormit: et eos quos
possidet gefere nō p̄mittit. Dū ergo exce-
dere ceteros bonoꝝ altitudine ambiat: dū
more calami per nitoꝝ exterioris iudicie
iustoz spēm quasi solidari arboꝝ corticeꝝ
vincat: in hoc quod ipi iteris vacui rema-
nent locū behemoth isti vbi apud se requie-
scere debeat prebent.

Capitulum. 5.
Iste et in euangelio dñs vi-
cit: Quod sp̄s eriens g in
locis aridis et inadiis regē
nō inuenit: qz domū quam
reliquerat vacuam: sc̄oꝝ

Isa. 42

12

Mat. 12.

21

q̄ inundatam repperit: hanc multiplicior i
transit: q̄ eni flura sit terra que infunditur
loca arenata atq̄ iniqua sunt: corda iu-
stoz q̄ per discipline fortitudinē ab oi car-
nalis paup̄scentie humore siccantur. Unde
h̄ quozq̄ adhuc ubi behemoth sit dor-
miat: necessario demonstratur cū prius
subditur i locis humentib⁹. Loca. n. humē-
tia sunt terrenoz hoīum mentes quas hu-
mor carnalis paup̄scentie q̄ replet fluidas
facit. In qbus behemoth iste iniquitatis sue
vestigia tanto altius ip̄mittit: quanto i eis-
dem mētibus pes trānsit illi⁹ quasi in flu-
ra terra descendit. Loca q̄ppe humentia
sunt opa voluptuosa: pes q̄ppe i arida ter-
ra nō tabitur: sicut hō i lubrica via tenet.
In locis ergo humentib⁹ iter vite p̄stito fa-
ciunt: q̄ in hac ad iusticiam recte stare non
possunt. In his itaq̄ locis humentib⁹ be-
hemoth dormit: q̄ in reprobos hominum
lubrica opatione regescit. Nonnulli hō lo-
ca humentia mēbra genitalia suspiciantur.
Quo si ita ē: qd̄ apte aliud locis humētib⁹
nisi luxuria designat: vt t p calamū glorie
superbie: per loca humentia luxuria cor-
poris exprimitur. Duo q̄ppe hec sunt vi-
cia q̄ humano generi immaniter dñant: vñs
videlz sp̄s atq̄ aliud carnis. Elatio nāq̄
sp̄m erigit: luxuria carnem corāp̄it: ante-
qn̄ itaq̄ hostis humanū gen⁹ vel p elatōez
p̄cipue vel p luxuria p̄uenit i secreto cala-
mi atq̄ i locis humētib⁹ dormit q̄ hoīem
dñatū sub dñōe sue dñatōis ant p elatio-
nem sp̄s: aut p carnis corruptionē tenet.
Quosdā hō in vtroq̄ possidet: quia cum
superbie sp̄s eleuat a timore sue altitu-
dinis nec verecūdia corruptionis iclinat.
Sed nūq̄ contra hos itra sanetā ecclesiā
incessanter quotidie virtutum magistrū nō
vigilant: Nunq̄ redarguere voluptates
infam as: et suadere gaudia patrie celestis
cessant. Sed p̄anoz mentes tanto obsti-
nati: summa nō audiant: quāto arctius in
infimis inbescant. Quibus ne p̄ hoc suf-
fice: vt ip̄i p̄ceant: sed adhuc quod est de-
terius cum quoslibet argui emendat: q̄
cōspiciat iustoz i recreationib⁹ obuiant
ne saltem alij corriganter. Unde t bñ sub-
ditur: ((Protegant vmbre vmbra ei⁹.))
Vmbre q̄ppe sunt dyaboli omnes iniqui:
q̄ dum imitationi eius iniquitatis inferunt

quasi ab eius corpore imaginis specie tra-
hunt. Sicut aut vmbre eius sunt plurali-
ter reprobata singulariter vmbra eius est
vñs q̄q̄ peccator. Sed duz doctrine iusto-
rum mali contradicunt: dñ ab eis iniquis
quēlibet corrigi nō permittit: vmbre behe-
moth istius vmbra eius protegant q̄ pec-
catores q̄q̄ in quo sibi male sunt cōsequi:
eo t alium peccantem defendunt. Vmbre
vmbra eius ptegant: dum neglūmōz sa-
era nequiores p̄neris patrocinijs tuerentur
quod hoc nimirū studio faciunt ne dñ cul-
pa in qua t ip̄i obligati sunt i alijs cor-
rigitur ad ip̄os quandoq̄ veniat: Se igit̄
tegent dñ alios ptegant: q̄ suam vitā p̄-
uident ip̄eti: vnde alios considerant q̄ pec-
cata cor̄pore confundit. Sic p̄ sit vt summa
crimini dñ dñenditur augeatur: t vñs in-
famis negla cō sit ad p̄petrandum facilis
quo difficilis ad puniendū. Scelerata q̄ppe
peccantuz tanto maiora ierementa p̄ce-
pūnt: quanto p defensionē potentiam diu
inulta tolerant. Sed tales q̄q̄ seu extra ec-
clesiam seu intra sanctam ecclesiā esse vi-
deantur tanto se apertiores dei hostes ex-
hibent quanto maiores sunt patroni vicio-
rum. Contra illum q̄ppe suis defensionib⁹
pugnant: circa que displicent: defendēdo
multiplicant. Quod facit bñ per prophe-
taz dñs sub babilonis specie redarguit di-
cens: Quisitar i domibus eius spine t viti-
ce: t palmaris i munitionib⁹ ei⁹. Quid nā-
q̄ per vrticas: nisi cogitationum pruriges
qd̄ hō p spinas: nisi vicioz punctiones ac-
cipimus: In domib⁹ igitur babilonis vrti-
ce t spine pululant: q̄ i confusione mētis
reprobe t desideria cogitationū surgunt q̄
exasperant: t opoz peccata que pungant.
Sed hec agentes habent etiā neyozes ali-
os defensores suos. Et apte protinus sub-
didit: Et palmaris i munitionib⁹ ei⁹. Palma-
rus q̄ppe tanta spinarum circūdatōe den-
sescit: vt p̄e asperitate tangi vir possit. In-
tus igitur vrtica t spina nascitur: s̄ vtrūq̄
hoc ceteri⁹ per palmarum munitur q̄ videlicet
minores inq̄ mala quēlibet faciunt sed ea
nequissimi maiores tuerentur. Unde bene t
hic subditur: ((Protegant vmbre vmbra
eius.)) Bñ enī malam peior vidcat: quasi
vmbra vmbra ne a veritatis lumine irra-
diatur obscurat. Sequitur.

Capitulum. 6.

Gr̃undabunt cum salices
torrentis. In fructuose q̃
dem arbores sunt salices s̃
tamē tante viriditatis s̃
ut arescere vel absesse radi
cibus z proicere vix possint

Unde i sacro clogo salicū nomie aliq̃
do p̃e viriditate boni aliq̃nādo p̃e sterili
tate reprobi designantur. Ihs enī electorū
vitam p̃ constantiam sue viriditatis exp̃i
merent: nequāq̃ de sancte ecclesie filijs p̃
pheta dīsserit: Germinabit inter herbas: s̃
icut salices intra p̃terfluentes aquas.

Sancte enī ecclesie filij iter herbas sicut sa
lices germinant: s̃ inter arescentes vitam
eternalis p̃sonis z multiplices numerosita
te z perpetua mentis viriditate perdurāt.
Qui bene intra p̃terfluentes aquas ger
minare p̃hibentur: q̃z vniusc̃q̃z cor p̃ber
taem ad fructum p̃cipit ex voce rina sacri
cloq̃z q̃z p̃tialiter percurrit. Et rarij nī
s̃ per sterilitatem salicū vita peccantium
signaretur: nequāq̃ ex voce predicantiū cō
tra babiloniam ps. dīsserit: In salicibus i
medio eis suspēdimus organa nostra. Ba
bylonis q̃ppe i medio salices esse deservitū
tur: q̃z nūm̃um infirmitatū q̃q̃z atq̃z ab amo
re patrie celestis alieni: totis viscerib⁹ cor
dis in hac seculi confusione radicantur.

Unde z predicatorēs sancti i istis salicibus
non ererent organa: sed suspendunt: q̃z cū
infirmitas ac reprobos mentes aspiciunt:
vīm sue predicatoris non exhibent: sed po
tius lugentes silent. Quid ē per torrentes
nisi hui⁹ mortalis vite carius exp̃imitur?

De quo rariū per p̃phetam dī: Be torrē
te i via biber: p̃pterea exaltabit caput: q̃a
videlz redemptor noster mortalis vite pe
nas i quodam trāitu corrigi: z iaculo diu
in eadem mori cui sponte succubuit nō inbe
sit. Unde die tertio hoc quod moriēdo po
suerat resurgendo caput eleuauit. Quid ē
ergo quod de behemoth isto dicitur: Circū
dabunt eum salices torrentis: nisi q̃s ama
tores vite mortalis a bonis actibus quasi
a fructibus alienant: tanto illi accitius liberet̃:
quanto eos largius delectatio transitorie
voluptatis infundit. Hos enī quasi in radi
cibus torrentis rigat: dum in suis cogitaci
bus amor vite carnalis inebriat. Qui se

amore salicū fructus non ferunt: in folijs
viridescunt q̃z ea que gr̃atia ad viciendū
non sunt: aliquando honestatis verba pro
ferunt: sed nullū vix pondus ex bonis ope
ribus ostendunt. Bene igitur dī: Circūda
bunt eum salices torrentis: q̃z infirmitas
quāq̃ dum amori vite temporalis infernū
antiquo hosti pergeris morib⁹ familiari
obsequitur.

Capitulum. 7.

Ed q̃z qd ei a suis clī
tibus impēdatur audi
nūus nunc etiam qd
in illis agat ipe audia
mus. Sc̃g̃tur. ((Absor
bebit flauim z nō mī
rabitur: z b̃z fiduciam
quod ihsat iordanis i

os eius)) Quid enī hoc loco flauim nomine
nisi humani generis decursio designatur: q̃
velut a fontis sui origine nascendo surgit:
sed quasi ad ima defluens moriendo p̃erā
fit: Qui autem signatur appellatōe iorda
nis: nisi qui iam imbuti sunt sacramento
baptismatis: Quia enī redemptor noster
in hoc flumine baptizari dignatus ē: eius
nōmine debent omnes baptizari exp̃imi i
quo hoc ipsum contigit sacramentum ba
ptismatis inchoari. Quia igitur behemoth
iste a mundi origine exortus: vix paucis ele
ctis enadentibus humanum genus i ima
bus defluens vsq̃z ad redemptoris temp̃a qua
si quendam in se flauim trahit: bene nunc
dicitur: Absorbebit flauim z non mirabi
tur. Quia vero post mediatoris aduentum
quosdam qui recte vivere negligunt: etiam
fideles rapit: recte subiungitur: ((Et habz
fiducias quod ihsat iordanis in os ei⁹.))
Nec si aperte diceretur: Ante redemptorem
mundi mundum non miraris: absorbebit:
sed quod est grauius etiam post redempto
ris aduentum quosdam qui baptismatis
sacramento signati sunt deglutire se pos
se confidit. Alios namq̃ sub christianita
tis nomine postros deuoar: q̃z eos in ipso
fidei errore supplantat. Alios a rectitudi
ne fidei nequāq̃ diuincit: sed ad vsum pra
ue operatoris inclinat. Alios quantū vult i
operatione immundicie infectere non valet:
sed apud semetipsos inuis in studio inuen

phonia intorquet: ut dum a charitate mentē
diuidant: rectius non sit quicquid erratūsus
operantur: sed fidem tenentes: vitā fidei nō
tenent: qz aut aperta illucita faciunt: aut ex
puerio corde que agunt praua sunt: etiā si
sancta videant. ¶ Quia enim nōnulli cōfiteō
fideles sunt non vnicō. Vnicū est qd voce
veritatis dicitur. Hō omnis q dicit mihi dō
mīne dñe intrabit regnū celorū. Vñc rur
sum ait. Quid aliud vocatis. me dñe dñe: z nō
factis que dico. Vñc ¶ Paulus ait. Cōfiteā
tur se nolle deum fuisse: anteq negant. Vñc
Ioānes dicit. Qui dicit se deū nosse: man
dara eius nō custodit: mendax est. Vñc est
qd de ipsa sua prima plebe dñs cōqueritur
dicens. Populus hic labijs me honorat: cor
autē eorū longe est a me. Vñc etiā ps. ait.
Dilectorem est in ore suo z lingua sua men
tus sunt ei. Sed minime mirū fuit q bebe
mōp iste ante lauari viderat: ante sacra
menta celestia: ante corporalem presentiam
redēptoris humani generis fluminē prauū
pūde de persuasione abfōrbuit: sed hoc val
de mirum: hoc valde terribile est: qz multos
aperto etiā ore post cognitionē redēptoris
suscipit post lauari vīdam polluit: post sa
cramenta celestia ad inferni profundū rap
it. Dicitur ergo dicatur terribiliter voce
veritatis. Abfōrbebit fluminē z nō mirabitur:
z habet fiduciam qz infamat iordanis iōe
cūas. ¶ Hec enim pro magno diabulus ha
bit qz infideles taliter: sed toto nūc annū
illozū se erigit mortem: quos cōtra se rege
neratos tabefcit. Nemo igitur sibi fidē sine
opibus sufficere posse cōfidat cū scriptū
sit. Fides sine opibus ociosa est. Paulus be
hemōp mortem cor sola cōfessione fidei ple
ne euasisse se existimet: qz iam gdem fluminē
abfōrbuit: sed adhuc iordanē fuit: z toties
in os illius iordanis fuit: quotiens christia
nos qsqz ad iniquitatē perfruit. Os gdem ei
iam fide nō subleuante fugamus: sz magno
studio curandū est: ne in hac lubrica ope
ratione dilabamur. Si ambulādis cantela ne
gligit incassum credēdo recedat iter teneat: qz
via gdem fidei ad celestem patriam profi
cit: sed offēdentes minime perducit.

Capitulum.

Libemus adhuc qđ hac in re sub-
tilius perpēdamus. Et enī quos
per iordanez diximus eximi pos-

sunt per fluminem designari. Qui enim fides iam veritatis agnouerunt sed vivere fidei ter negligunt: recte fluvius dici possunt: quia videlicet deorsum fluitant. Iordanis vero hebreo vocabulo descensio eorum dicitur. Et sunt nonnulli qui viam veritatis appetentes semetipsos abiciunt: atque a vite veteris electione descendunt: cuius eterna cupiunt: vale de se ab hoc mundo alienos reddunt: dum non solum aliena non appetunt: sed etiam sua de relinquunt: et non solum in eo gloriam non querunt: sed hanc cum se obmerit etiam contemunt. Hinc est cuiusque voce veritatis dicitur. Si quis vult venire post me: abneget semetipsum. Semetipsum enim abneget qui calcato typo superbie ante dei oculos esse se a se alienum demonstrat. Hinc ps. alt. *Memor ero tui de terra iordanis* et hermonis. Iordanisippe ut dicitur descensio: hermon autem anathema. i. alienatio interpretatur. De terra igitur iordanis et hermon dei reuinit scitur: quia in eo semetipsum desit atque a se alienus existit: ad conditionis sui memoria reuocatur. Sed antiquus hostis hoc pro magno non habet: quod sub iure sui tyrannidis terrena querentes tenet. Iheropha apparet testante cognominis quod esca eius electa. Neque mirum deputat si eos abforbeat: quos sapientia erigit: auaricia tabefacit: voluptas dilatat: malicia angustat: ira infamant: discordia separat: inuidia exacerbat: luxuria iniquans necat. Abforbebit ergo fluminem et non mirabitur: quia pro magno non estimat esse eos denotare: pro ipsa se vite studiis deorsum currunt: sed illos magnoque rapere nititur: quos despectus terrenis studiis iungi iam celestibus contemplatur. An abforpro fluvio recte subinquitur.

Capitulum.

Et habet fiducia quod insinuat
sordantis in os eius: quod illos
insidiando rapere appetit
quos pro amore super pa-
trie a presentis vite gloria se-
metipsos deicere agnoscit.

Nihil enim quippe mundum deserunt et honorem
transientia vana derelinquunt et ima bu-
miliaris appetentes humane conversationis
morem bene viuendi transcendunt: atque tan-
ta studioz aere proficiunt: ut signorum (as
virtutes operi: sed quod semetipsos circumspe-

ciendo tegere negligant: inanis glorie telo percussit pcias de alto ruunt. Tunc est enim qd eternus iudex q occultata cordis examinat eiusde ruit: casum pinnelans interat cum dicit. Multa dicent mihi i illa die. Dne do mine. Nōne in noie tuo ppherauimus: et in noie tuo demonia eiecimus: et in tuo noie virtutes multas fecimus: Et tunc confitebor illis q: nūq noni vos: discedite a me q opamini iniquitatem: nescio qui estis. Tunc etiam per pphetam dicit. Locant dñs iudiciū ad ignem: et denotabit abyssum multā et comederit partē domus dñi. Iudiciū qppe ad ignem vocat: cū i iusticia sentētie ad pe nā iam eterne cōseruationis ostendit. Et multā abyssum denotat: q iniquas atq in cōprehensibiles hominū mentes peremat: que nūc se hominib⁹ etiā sub signorū miraculis occultant. Idcirco autē domus dñi comeditur q illos quoz gēbēna denotat: qui nunc quasi in sanctis actib⁹ de electoz numero se esse gloriant. Qui ergo hic iordanis ebsistit: illic pars dom⁹ vocant. Antiquus ergo hostis h: fiducia qd in os ei⁹ et iordanis insinuat: q: nōnnq calliditatis sue insidias eos etiam qui iam electi putantur necat.

Capitulum. io.

Ed cui⁹ cordis duriciā nō iest dñi sba pudent: cui⁹ mentis cōstantia non ab in tims cogitationū radicib⁹ quatari: cū hostis noster tante esse cōtra nos fortita dñis demonstratur. Nullū ne erit cōsolationis adiutorium: Erit certe. Nam subditur. ((In oculis eius qñ hāmo capiet eū.)) Notandū valde est: q scripture sue verba misericorditer temperans dñs: modo nos aspersis incitationibus terret: modo blādis cōolationibus refovet: et fomēta terrore: et dñm circa nos vtrūq mira magisterū arte temperat: nec desperare inuaciamur terrē: nec incaute securi. Nam cum behemoth astutus insidias atq effrenatas vires multatilib⁹ sentētiss indicasset: ptn⁹ vngenti filij sui redemptoris nostri cōmendat aduentū: et quo ab illa ordie behemoth iste sit pimentidus insinuat: vt qz cor nostrū narra ta illius pte pnterit: microz nostrum ci zius indicata eius pditione releuaret. Itaq postq dicit absorbeat flumē et nō mirabimur

et h: fiducia qd insinuat iordanis in os ei⁹: ipm dico office incarnationis aduentū annunciat: tunc. In oculis eius quasi hāmo capiet eam. Quis nesciat: qd in hāmo efca ostendit: aculeus occultat: Eica eni prouocat vt aculeus pugnet. Hic itaq noster ad humani generis redemptionē veniens: velut quēdā de se in necem diaboli hāmo se cit. Assumpsit eni corpus: vt i eo behemoth iste quasi efca suam mortē carius appetere. Quā mortē dum in illo intusse appetijt: nos quos quasi insite tenebat amittit. In hāmo ergo eius incarnationis captus est: quādam in illo appetit efcam corporis transfixus est aculeo diuinitatis. Ibi qppe inerat humanitas: que ad se deuotatore duceret: ibi diuinitas que pforaret: ibi aperta insimulitas: que puocaret: ibi occulta virtus que raptoris fācem transfigeret. In hāmo igitur captus est: qz inde interijt vnde deuotari. Et qdem behemoth iste filiū dei incarnatū nonerat sed redemptionis nostre ordiem nesciebat. Sciebat enim qd pro redemptione nostra incarnatus dei filius fuerat: sed oīno qd idem redemptor noster: illum moriēdo transfigeret nesciebat. Hic et bñ videtur: in oculis eius quasi hāmo capiet eam. In oculis qppe habere dicimur: qd coram vobis ppositū videm⁹. Antiquus hostis humani generis redemptorē ante se positū vidit: quē cognoscēdo cōfessus cōfēdo pntuit dicēs. Quid nobis et tibi fili dei: Quis si ante tēps torquere nos. In oculis itaq suis hāmo captus est: qz et nouit et momordit: cognouit: priusq pntesceret: et tamen post non timuit: cum in illo quasi efca propria mortē carnis eluraret.

Capitulum.

Videtur qz caput nostrū p se qd fecit audiuim⁹: nunc p mēbra sua qd faciat audiamus. Sequitur. ((Et in sudibus pforabit naves eius.)) Quid aliud fides. I. palos accipimus: q videlz acunū vt figantur nifi acuta cōsilia sanctorū: q hnt⁹ behemoth naves pforant: dñ sagacissimas ei⁹ insidias et vigilando circūspiciunt et supando transigunt: pder naves nō odor trahit: et vincto statu hoc agitur vt res etiā que longe ē posita cognoscatur. Tunc ergo et cpmoth collit

Mat. 7.

3

Mat. 7.

3

C

2

Mat. 8.

2

de eius infidiis designant: p quas sagacissimè nititur et occulta cordis nostri bona cognoscere: et hec pessima pñatione dissipare. In sudibus itaqz dñs nris pñat qz callidas eius infidias acutis sanctorz sensibus penetrans enervat. Sepe etiā bonoruz vias tanta infidians arte circūvolat: vt per ea que ab eis bene gesta cognouerit: ad maliciam aditū querat: nam vnde aliū largiri qd cōspicit: inde aliū in discorde sāmā succendit et cū hunc respicit misereri illi pñat: ut irasci vt dum bonū quasi nō cōmunitur factū insinuat cōcordes alios a bono gratie cōmunitis abscedit. Qz eum istorū mentes ad mala suadēdo nō valet frangere: bonis satagit actibus inter eos mala seminare. Sed sancti viri eius infidias tanto scelerō vincunt: quāto et subtilius deprehendūt. Quā melius ostendimus si vñ et multis assertoribus pñatis in testimoniu pñatū vocemur: sub quo qdam cōpñtus dum icesi facinus pñat: cum dector egregius i carnis iteritū ad satisfactionē penitentie saccha ne tradidit et in diem dñi saluum eius spiritū reseruat. Magna gpe arte magister ipse est tradens coactus in pena cui spon te est substratus in culpa: vt qui auctor sue rati ad vitium nequicē ipse flagellā fieret discipline: que tñ bene gesta penitencia dū cognouisset cōpñtios super eū iam miserī corditer motos ait. Cui aliquid donastis et ego: et ego qd donanti: si qd donanti propter vos in pñona xpi. Cōmunionis hō gratiam cogitās ait. Cui aliquid donastis et ego. Al si diceret. Al bono vestro nō dñficio meū sit quicqd ipsi fecistis. Atqz mox subdidit et ego si qd donanti propter vos. Al si diceret. Vostros acubus bonū addidi: quicqd propter vos misericorditer feci. Vestra ergo ē vtilitas bonitatis mea: mea ē vtilitas bonitatis vestra. Cui ipsam mox compagē cordū in qua sic tenetur: adiungens subdidit in pñona xpi. Cui velut si dicere pñsumamus quare te ita caute discipulis copulas: quare vel te illorū vel illos tuis actionibus taz sollicita mente cōformas: alio subiunxit. Ut nō circūuentamur a sarphana. Cui sagaces infidias qz acuto sensu transfigat: insinuat subdēns. Non enim ignoramus cogitationes eius. Al si pñbis alijs dicat. Auctori auctore dño subditus sumus: et nāqz behemorh

istius subtiliter circūspiciēdo penetrantius: ne hoc quod bene mens inchoat: ipse i malicie finem verat.

Capitulum.

12.

Ostant p fudes acuta ipse per carnes manifeste sapientie pñas signari: et qz naris bus odor trahit: per behemorh nares illa antica hostis exporatio figuratur.

Qui cum dñs incarnatū esse dubitaret et hunc expertis miraculis voluit temptādo cognoscere dicens. Si filius dei es: dic vt la pides isti panes fiant. Qz ergo signorū nū dñs odorē diuinitatis ei cognoscere cōcupuit quasi flatum naribus trahit. S; dū ei protinus respōderat. Nō in pane solo v; ut homo: et non temprebus dñi deum tui: quia sententia; luari acuminibus indagacionem antiqui hostis veritas prelit: quasi nares eius sudibus perforant. Sed qz behemorh iste: per naria fraudū argumenta ostenditur: adhuc adinneto et alto nomine notat. Nam subditur. (In extra bere poteris leuiathan hamo.) Leuiathan gpe additamentum corū dicitur. Quorū videlz nūqz hominū qbus semel cñpam pñatationis intulit et hanc vsqz ad eternam mortē quod tidie pessimis suggestionibz extendit. Quibus dñi reatum fenore peccati multipli: cari. penas pendubio sine fine vel cessatone coacervat. Idē quoqz leuiathan etiam p irrisiōnem vocari. pñmo gpe homini pñatione callida diuinitatē additum se pñbuit: sed imortalitatē tulit. Ad diuinitatē ergo hominū per irrisiōnem dici potuit: qbus dum hoc quō non erant se addere spon pondit: etiam hoc qd erant fallēdo subtra hit. Sed leuiathan iste hamo captus est: q in redemptore nostro dum p satellites suos escam corporis momordit: diuinitatis illuz aculeus pñorant. Quasi hamus gpe sarphes glaciēntis renuit: vñ in illo et esca carnis patuit quāqz deuorator appeteret et diuitas passionis tempore latuit que necaret. In hac gpe aquarū abyssio. i. in hac immensitate generis humani ad oñm mortē ibiās vitā pene oñm vorans: huc illucqz aperto ore cerus iste ferebatur. Sed ad mores ceti istius hominis in hac aquarū profunditate caliginosa linea intra est pñpensatione inspe

Mat. 4.

29

2. Cor. 12.

L

29

luc. Vultus huius linea ille est per euangelium antiquorum patrum prologo memoria. Haec dicitur. Abraham genuit Isaac. Isaac genuit Jacob. Ceteri successores interposito Joseph nomine usque ad Mariam virginem desponsatam describunt: quia si quedam linea torqueretur: cuius extremo incarnatus deus. I. huius iste ligaretur inque in his aquis humani generis dependentes aperto ore iste ceteris existeret: sed eo per salutem suam scilicet morsu mordendi visceres videri? uos haberet. Hec ergo iste humanis moribus ceteris insidians quos uellet uera denotaret: huius hic raptoris fauces tenuit: et sese mordentem momordit. Incarnationem igitur uenientis filij fidei famulo indicans deus ait. In extrahere poteris leuiathan hamo: Subaudi ut ego qui ad raptoris mortem incarnationis uirginem filium mittere: in quo dum mortalis caro conspicitur et immortalitatis presentia non videtur: quasi hamus quem inde denotantes permittit. Unde acumen potente qui transfigat occultat. Sequitur. Et fane ligabis linguam eius. Subaudi ut ego. Scriptura ergo sacra fane aliquando dimensionis fortis: aliquando peccata: aliqui fidem designare consuevit. Nam propter hereditarias dimensionum fortis dicitur. Fanes ceciderunt mihi in precariis etenim hereditas mea preclara est mihi: fanes quippe in precariis cadunt dum per humilitatem vite fortis nos patrie melioris eripiunt. Rursum quia fane peccata signantur per prophetam dicitur. Neque tra hitis iniquitatem in funiculis uanitatatis. Iniquitates namque in funiculis uanitatatis trahuntur dum per augmentum culpa protelatur. Unde per psalmistam. Funes peccatorum circumplexi sunt me. Quia enim fanes addendo torquetur ut crescit: non merito peccatum in fane figuratur quod pueris corde sepe dum defenditur multiplicatur. Rursum fane fides exprimitur Salomone attestante qui ait. Funiculus triplex difficile rumpit: quia fides uidelicet que de cognitione trinitatis ab ore predicantium texitur: fortis in electis permansens in solo reproborum corda dissipatur. Hoc itaque loco fane nomine sine peccatum sine fidem nil obstat intelligi.

Capitulum.

ij.

Incarnatus etenim dominus? noster fane leuiathan ligauit: quia per similitudinem carnis peccati apparuit: et omnia errorum eius predicamenta uanauit. Unde de peccato uanauit peccatum. Fane linguam ligauit: quia per similitudinem carnis peccati ab electorum suorum cordibus canera eius fallacie argumenta destruxit. Ecce enim apparente in carne domino leuiathan lingua ligata est: quia eius ueritate cognita illius falsitatis doctrine tacuerunt. Ubi enim nunc est achade micorum error: qui certe consuevit astruere certum nil esse: quia impudenti fronte assertionibus suis fidem ab auditoribus erigunt: cum uera esse nulla testantur. Ubi martheuorum superstitio: qui dum signorum cursum suspiciant: uitas hominum in siderum momenta suspendant. Quorum apte doctrina sepe geminorum natiuitas dissipat: quia cum uno eodemque momento horum predicant: non in una personarum qualitate permanant. Ubi tot predicamenta falsitatis que enumerare refugimus ne ab exponendi ordine longe recedamus. Sed canera iam erroris doctrina cotinuit: quia leuiathan lingua deus incarnationis sue fane constrinxit. Quia dum etiam per prophetam dicitur. Et desolabit deus linguam maris egypti. Lingua quippe maris: est scientia doctrine secularis. Dum mare egypti dicitur: quia peccati obscuritate fuscatur. Lingua ergo maris egypti deus desolauit: quia huius mundi falsam sapientiam per carnem se ostendendo destruxit. Fane ergo leuiathan lingua constringitur: quia per similitudinem carnis peccati ligata est predicatio ueritatis peccatoris. Si autem fides sine signatur isdem nobis iterum intellectus innuit: quia dum per predicatorum sanctos in mundo fides trinitatis innotuit contra electorum mentes erumpere mundi doctrina cessauit. Unde bene domino per prophetam dicitur. Tu diripisti fontes et torrentes: in siccaasti fluuios ethan. Ethan quippe interpretatur fortis. Et quis est hic fortis: nisi de quo per euangelium dominus dicit? Nemo potest uasa fortis ingressus domum diripere: nisi prius fortem alligeret. Fontes itaque et torrentes domus

Ita.

C

Ita. 73

Ita. 3

Ira. 12

dirupit: dum i apostolorum suorum cordibus
fluenta veritatis aperit. De quibus rursum
per prophetam dicitur: haurietis aquas in gan-
dio de fontibus salutaribus. Ad eorum quip-
pe doctrinam fidentes pinguis ut veritas
plenas cordium nostrorum sagittas repos-
temus. Sed emanantibus suis fontibus
ethan flumens ericeaniter doctrinam for-
tis et maligni spiritus offensa radio sue verita-
tis arefecit. Leniatur ergo lingua sive stri-
gatur: et extensa fide trinitatis errorum pre-
dicamenta siluerunt. Sed quia iam se aper-
te extollere non valet: huc illucque circumiens per
infidias mordet.

Capitulum. 14.

Ira autem misericordia con-
tra hunc per nos dominus vigi-
lat: atque eius et in hoc quod
fratrandi molitur expugnat.
Unde subditur: (Hic quod
pones circulum in naribus
eius.) Sicut per nares infidie: ita per circuli
lam divine virtutis omnipotentia designatur.
Que cum comprehendit nos temptationibus
prohibet: miris ordinibus autem hostis infidi-
as circumplectens tenet. Circulus ergo ei in
naribus ponitur: ut circumducta protectio-
nis superne fortitudine eius sagacitas retine-
tur: ne contra infirmitatem hominum tantum
perdat argumenta latenter ex-
plorat. Potest etiam circuli nomine occulti
iudicii adiutoris designari quod in huius
behemoth naribus ponitur cum a callida sua
crudelitate refrenatur. Unde ubi per prophetam
cum ab israelitarum lesione prohibetur regi ba-
bylonie dicitur: Pone circulum in naribus tuis.
Nec si aperte diceretur: Logitudo infidias su-
spiras: sed explere quod appetis non vales sed
o potentie mee circuli in naribus portas: ut
cum in bonorum morte ardentius anhelas: ab
eorum vita vacuus redeas. Quod hoc loco
circuli: hoc scriptura sacra per Joannem
in apocalypsi falce vocat. Aut enim: Cuius
ecce nubes candida et super nubem sedentem
simile filio hominis: habentem in capite suo co-
ronam auream: et in manu sua falce acutam.
Iste autem dominus in iudicio quod vindex strigit cir-
culus dei: et quia se oia sciendo amplecti
tur falces appellat: et in falce enim
quod inciditur quaque primum rectoris ignis
cadit. Et quia prout signum iudicii nullatenus evi-

Ira. 37.

Ira. 14.

tas: intra ipsi quippe sumus quolibet fingere
conamur: recte cum venturum iudex ostenditur
falce tenere prohibetur: quia cum poterit ad
oia obuiat et incidendo arefacit. Et sic se in-
tra falce iudicii propheta vidit cum diceret:
Si ascendero in celum tu illic es: si descen-
dero ad infernum ades. Si sumptero penam
meam ante lucem: et habitauero in extremis
maris: tamen illic manum tuam deducet me: et te-
nebit me dextera tua. Intra quidam fal-
cem se vidit: cum ex nullo sibi loco parere
fuge aditum posse cognovit dicens: Quia ne-
que a oriente neque ab occidentem: neque a des-
tis montibus subaudis per viam fugiendi: atque
mor ipsam superne potentie omnimoda com-
prehensione subdens ait: Quia deus iudex
est. Nec si dicit: Fugienti via vindex occidit:
quia ille indicat quod ubique est. Similia itaque iudi-
cia sicut signatur falce: quia circumvallata in-
cidit ita exprimitur circulo: quod vindex strig-
gant. In leniatur itaque naribus a domino cir-
culus ponitur: quod iudicii eius potentia in-
fidias suis ne quantum vult finaliter coarctetur.
Dicatur ergo: Hic quod ponis circulum in
naribus eius: subaudis ut ego, quod assuas ei?
Infidias omnipotentis iudicio costringit: ut nec
tamen repperit quantum appetit: nec tantum capi-
at quantum temperat. Sequitur. (Aut armilla per
forabis manilla eius.) Ab intellectu circuli
armilla non discrepat: quia ipsa hoc quod ubi
ponitur: ambieudo perstringit. Sed quia armilla
latus tenditur: per armilla eius occulti iudicii
erga nos precario ipse fortius designatur. Armil-
la ergo dominus manilla leniatur isti perforat:
quia ineffabili misericordie sue potentia sic
ma licet antequam hostis obuiat: ut aliquan-
do eos etiam quos id cepit amittere: et qua
si ab ore illius cadunt qui post perpetrata
culpas ad innocentiam redeunt. Quis enim
ore illius semel rapta ore manilla eius
enaderet: si perforata non esset? An non in
ore tenuit? Peritiam cum negavit? An non
in ore David tenuit: cum in tantam se lux-
urie voraginem misit. Sed cum ad vi-
tam vterque per penitentiam rediit: leniatur
ethan iste eos aliquo modo quasi per mard
le foramina amittit. Per foramen ergo ma-
rilla ab eius ore subtrahi sunt: quod post pro-
phetam tunc negre penitendo redierunt.
Quis autem hominum leniatur isti? os eius
ait ut nulla elicta committat. Sed hinc co-

C

B

gnosceamus: quantā redemptori humāi generis debitorum sumus: q̄ nō solum nos i os leniathan ire phibuit: sed ab ore et redire peccit: q̄ sp̄s perōz nō abstulit: q̄ marillas ei⁹ vt enadēdi viā tribueret p̄forauit: vt saltem post mortuum fugiat: q̄ incaut⁹ p̄n⁹ mor deri nequaq̄ metuebat. Tibiq̄ ergo nobis occurrit sup̄erna medicina q̄ ⁊ dedit hōi p̄cepta ne peccet: ⁊ tñ peccātū dedit remedia ne desperet. Unde cauendū sūmopere est: ne q̄s delectatōe peccati leniathan ist⁹ ore rapiatur: ⁊ tñ si rap⁹ fuerit nō desperet: q̄ si peccātū ligat⁹ p̄fecte adhuc foramen in marilla ei⁹ inuenit per q̄ euadat. Jam dentib⁹ teritur: s; adhuc si euadendū viā q̄ritur i marilla eius foramen inuenitur: daby ergo captus quo creatus: p̄uidere noluit ne caperetur. Quisq̄ ergo nō dū cap⁹ est: marillas ei⁹ fugiat: q̄s q̄ iam captus est in marilla foramen querat.

Capitulum. 15.

Pius enī cū in ist⁹ est p̄ditor noster. Sed nemo dicat q̄ p̄ius ē uenialiter pecco: ⁊ nemo q̄ peccauerit dicat: q̄ iust⁹ est de peccati remissione despero. Relatat. n.

de facinus quod dicitur: sed peccare q̄ timeat quo si digne deserta possit ignorat. Ante culpā ergo iusticiā mernat: post culpā tñ de pietate p̄sumat: neq̄ ita iusticiā timeat vt nulla sp̄s p̄solatōe conualeseat: neq̄ ita p̄fidat de misericordia: vt adhibere vulnerib⁹ suis digne penitentie negligat medicinā: sed quem presumit sibi p̄ parere: semp̄ et cogit districte indicare. Sub pietate itaq̄ ei⁹ sp̄s peccatoris gaudeat: sed sub districte illi⁹ penitentie correptio premittat. Sp̄s igitur p̄sumptōis nō stre habeat etiam mortuum timoris: vt ad corrigenda petā iusticiā iudicantis terreat. Quē ad fiduciā uenit ḡa parentis inuitat. Vincenī per quē dā sapientē dī: Ne dīris miseratōes dñi multē sunt: perōz meorum nō memorabīs. Pietatē nāq̄ ei⁹ p̄tius ⁊ iusticiā subdit dicens: misericordia enī ⁊ ira ab illo. Quinā itaq̄ clemētia marilla debemur ist⁹ p̄forang: ubiq̄ hum do generi ⁊ misericorditer ⁊ potenter occurrit: q̄ nec libero admonitōe precauēdi ea cū in peccato capto remediū fugiendi subtrahit.

Ad hoc ap̄e i scriptura sacra virop̄ talis id est David ⁊ p̄etri peccata sunt indita vt cantela minor sit ruina maior. Ad hoc q̄o virozūq̄ illic ⁊ penitentiā infirmatur venia: ⁊ vt sp̄s penitentium: sit recuperatio p̄diorū. De statu ergo suo David cadente nemo sup̄bia: de lapsu etiam suo David surgente nemo despet. Ecce q̄ mirabiliter scriptura eodē hōi superbos p̄mit: quo hōi humiles lenat. Quā nāq̄ rem gestam retulit ⁊ diuerso mō sup̄bos q̄dem ad humilitatis formidīne: humiles hōi ad sp̄s fiduciā renouauit. O inestimabile noni generis medicamentū: q̄ vno eodēq̄ ordine posuit ⁊ tremendo tumētis ciccitat: ⁊ subleuando arentia infundit. De maiorū nos lapsu tenuit: sed de repatōe roborauit. Sic ap̄e semp̄: sic nos diuine dispensatōis misericordia ⁊ superbiētes reprimi: ⁊ ne ad desp̄ationē cormamur sulcat.

Capitulum. 16.

Mde etiā p̄ Moysen amonet dicens: Nō accipies loco pignoris: sup̄iorē aut in feriorē molā. Accipe nāq̄ aliquā vicām auferre. Quā ⁊ aues ille q̄ sunt rapiendū

anib⁹ anide accipitres vocatur. Quā Panlus apostolus dicit: Sustinetis enī si q̄s de nozar: si q̄s accipit. Ne si diceret: Si q̄s rapit. Pign⁹ hōi debitoris est confessio peccatoris: ⁊ debitorē enī pign⁹ accipit: euz a peccatore iā peti p̄fessio tenetur. Superior aut ⁊ inferior mola est sp̄s ⁊ timor. Sp̄s ap̄e ad alta subuehit: timor aut cor inferius p̄mit. Sed mola sup̄ior ⁊ inferior ita si bi necessario iunguntur vt vna sine altera iutiliter hēatur. In petōis ita ⁊ p̄ctore incessanter bi sp̄s ⁊ formido iungi q̄z in cal sum misericordia p̄fidat: si non ē iusticiā timeat: calsum iusticiā metuit si nō etiam de misericordia p̄fidat. Loco igitur pignoris mola sup̄ior aut inferior tolli phibetur: q̄ q̄ peccatori predicat: tāta dispensatōe cōponere predicatōem debet vt nec derelicta sp̄e timorē subtrahat nec subtratta sp̄e iiosa timore cū derelinquat. Ad mola enī in petōz aut inferior tollitur: si per p̄dicatū linquā in petōis peccatore: aut timor a sperantē sp̄s a timore diuidatur. Sed q̄ erigēte cā David ad mediuū deducto tanti facino-

Dent. 24.

2. Cor. 11.

Eccl. 3.

3

3

ris memoria fecimus: lectoris, fortasse animus mouetur: cur eos oportens de quos in ppetuū eligi quos ad domos spūalium culmen assumpti: illos a corporali viciis nō custodit. unde qz satisfieri citius credimus: breuiter respondem. Nonnulli enim p accepta dona virtutū: p ipsam gratiā bonorū operū in superbie viciū cadunt: sed tū quo ceciderint nō cognoscunt. Itē dicitur qd eos hostis antiquus qz iam iūcti dōminatur: et exterius sentire pmittitur: vt q in cogitatōe elati sunt: p carnis luxuriā pferantur: Scim⁹ autē qz aliqui min⁹ est in corporis corruptionē cadere: qz cogitatōe taceat et deliberata et otiose peccare: scd cum min⁹ corporis superbia creditur min⁹ vitat. **Luxuriā** hō eo magis erubescunt homines quo simul oēs turpē nouerūt. Unde sit pie rūg vt nōnulli post superbiam in luxuriā corruerint: ex apto casu mali culpe latentes erubescant: tūc ē maior corrigant cum pstrati in nimis graui confunduntur. Reos enī se inter minora spiciunt q se liberos iter grauiora crediderunt. Itē ia ergo dñi dispensatōe latens behemoth iste nō nunqz de culpa et culpa mtrahit: tūm plus percutit: inde enī quem cepit amittit atqz vnde viciū cernitur: inde speratur. Considera liber itra muniti gratie finis quāto deus fauore misericordie nōs continet. Ecce q de virtute se extollit: per viciū ad humilitatem redit.

Capitulum. 37.

Qui hō acceptis virtutibus extollitur nō gladio: sed vt ita dixerit medicamēto vulneratur. Quid est enī virtus nisi medicamentum: et qd ē viciū nisi vultus: Quia ergo nos de medicamēto vultus facimus: facit ille de vultu medicamentum: vt q virtute perimur: vicio curemur. Hos nāqz virtutū bona retorquem⁹ in vsum vitiōrum: ille vitiōz illecebras assumit in arce virtutū et salutis status percutit vt seruet: et q humilitatē currentes fugim⁹ ei salutem cadentes decernamus. Sed inter pēscidēz est: qz pleriqz hōiū qd in multis committunt arcus ligantur: canqz eos behemoth iste ex vno vicio gentit: vt cōcidant: ex alio

quoqz iligat ne resurgant. Cōsideret itaqz hōmo cum quo hoste bellum gerat: et si itaqz se in aliquo deligisse perpendat: alitē ad culpam pertrahit et culpa perimetur: vt si furiose vitentur vulnera qd frequenter iter facit: qz valde rarum est q hostis noster iter cōp saluti etiā vulnerib⁹ seruit. Nulla tamē behemoth istius pforata itelligi: aliter potest: vt in ore tenere dicatur: nō quos iam perfectio peccati ipse canit: sed quos nō iam adhuc peccati pferatōibus tēptat: quatenus ei quēlibet mandare sit: de peccati enim: delectatōe temptare. Abandendum hō sed non deglutendum: acceperat Paulum quando illi post tot reuelatōis sublimia stimulus carnis agitat. Tūc ergo cum contra illum licentiam temptatio nis accepit i marilla eū tenuit: sed perforata. Qui hō elatus perire poterat: temptat⁹ est ne periret. Temptatio ergo illa non vago vitiōz sed custodia meritorū fuit: qz leniat hāc iste fatigando eū in afflictōe cōtrinit: sed nō in culpa capiendo denouit. Elatos autē viros in sanctitate nō amitteret nisi temptaret. Sancti gippe nō essent q de sanctitatis gloria superbiunt: et tāto sub eius iure caderent: quanto se i suis virtutibus eleuarent. Sed nō dispensatōis ordine vbi temptantur humiliantur: vbi humiliantur eius esse iam defuit. Bene ergo marilla behemoth istius perforata dicitur. qz electos dei vnde perit: inde amittit: vnde temptat vt pdat: agiū ide ne pereant. Antequam itaqz hostis occultis dei dispensatōibus seruiens sanctorū animas ad interitum temptat volens sed regnū temptādo seruat iuitus. Marilla ergo ei⁹ perforata est: qz eos quos tēptando: i mandando cōterit: quasi cum deglutiit amittit. Quod qz nō humana sed diuina pudentia agiū vt vilitate infirmorum ipsa vetusta aduersarij astutia suffragetur: quaten⁹ eū electos temptat eos magis tēptando custodiat: bñ ad beatū Job dicitur: Ant armilla perforabis marillam ei⁹: subaudiis vt ego: q prouide cum eis disponēs: electos meos inde robusti⁹ in integritate custodis: vnde eos per marillā leuati hāc istius labefectari aliquo modo ab integritate permitto. Sequitur.

Capitulum. 38.

Unquid multiplicabit ad te peccant loquet tibi molliar. Subandis ut mibi. Si eni ad personam filij hec verba referantur icar natio ei mollia loquebat

perficatur benignitas dei. Et bene ex hoc patet quod cum domino seruire dicitur seruus accipi perhibetur: quod inde obtemperat multibus superne gratie: vnde exerceat tram ne quissime voluntatis sue.

Capitulum. 19.

Ergo et pacto est: dum voluntate in am implere permittit: a superni consilij voluntate ligatur: ut electos dei sicut dictum est volens temptet: et temptando nesciens pper. Sed

quod tamen in hac vita electorum vbiu seruut quadiu malicie sue nequam temptatiois exerceat poterit: hoc in loco a domino non solum ex pacto seruus: sed sempiternus seruus accipi dicitur: Inuestigare compellimur: quomodo et post presentia vite terminum seruare eam in perpetuum domino de monstramus. Neque enim tunc iustos celestis felicitate pollentes adhuc temptare permittitur: cum ante eorum oculos eterne geberne ignibus mancipatur: quia nequaquam illa superna patria temptationibus erudiendi sunt. In qua iam pro temptationis laboribus remunerantur. Sed tunc leuiathan iste cum suo corpore reprobus videlicet omnibus flammis vlticibus traditur: quibus si ne sine crucietur. Quos scilicet cruciatus dum iusti conspiciunt i de iudicibz crescit: quia et in se cernunt bonum quo remunerati sunt: et in illis inspicunt supplicia: quod enaferant. Ita enim tunc palchra erit vniuersitas: dum et gehena iuste cruciat impios: et eterna felicitas iuste remunerat pios. Sicut enim niger color in pictura subternitur: superiectus albus vel rubens pulchrior offendatur: ita tunc malos bene ordinans deus: feliciora exhibet gaudia beatorum: ostensis ante eorum oculos supplicis reproborum. Et quibus illud ex visone thica eorum gaudium non sit quo crescat magis tamen antoz i suo esse se debitorum sentiant: quando et boni cernunt: quod in se remunerati percipiunt: et mali quod misericorditer odint vicerit. Ipsi si vilitati iustorum et hic teptatio leuiathan istius: talis danatio perficit: sempiternus pnis e dum dei laudibus uelatus seruut: et illic pena eius iusta et

Ine. 4

Mat. 8

Mat. 25

3

2

21

3

dic voluntas iniusta. Segitur. (Nuncq illudis ei quasi aut?)

Capitulum. 20.

Quid ē qd̄ aduersari⁹ noster pri⁹ behemoth postmodū leuiathan dī: nunc sō aut in peditōis sue illusione cōparatur. Behemoth q̄ppe vt dixim⁹ belua interpretatur: q̄ quadrupes ostendit: vñ sicut, bos seu; co medere phibetur. Leuiathā vero q̄ hamo capitur: pendubio serps in ags inotescit. Nunc sō ad anis similitudinē ducitur q̄z dī. Nuncq illudis ei quasi aut? Cur ergo belua vel iumētum: cur draco: cur anis ap pellatur: indagemus. Cui⁹ enī nomia eius agnoscim⁹: si tergeratōis illius astuciam subtiliter exploram⁹: de celo q̄ppe ad terrā venit: et ad ipem celestiu nulla iam respiratōne se erigit. Irrationabile ⁊ quadrupes asial est per actōis imunde fatuitatē: draco per nocendi maliciā: anis p subtilis namre leuitatē. Qz enī hoc quod contra se agit ignorat bruto sensu belua est: qz maliciose nobis nocere appetit draco est: qz sō v nature sue subtilitate superbe extollitur anis est. Rursū qz in hoc quod agit inique ad vilitatē nostram diuina virtute possidet fumentū est: qz sō latenter mordet serpens est: qz nōnunq p indomitā supbiām se etiam lacis angelā simulat anis ē. Humānū etenī gen⁹ quāuis inerpiscabili iniquitatis arte lacestat: trib⁹ q̄ vicij valde temptat: vt videlz alios sibi p luxuriā: alios p maliciā: alios p superbiā subdat. Non ergo inmerito in eo quod agere nstūm: ex ipso suarū actionū noie vocatur: cū iumentum draco vel anis dī: in eis quos ad stulticiē inturi am ercitat iumentū ē in eis quos ad nocēdi maliciā inflāmat draco est: in eis autem quos in fastu supbie quasi alta sapientes eleuat anis est. In illis sō quos pariter in luxuriā ⁊ superbiā ⁊ maliciā polluit: in mētē: draco simul ⁊ anis existit. Per tot nāq ad deceptorum cor se species inuit: in quot eos negatū ipse aut. Multarum igl̄ rerum nomie vocatur: qz ante deceptor mētes in variis formarū spēs vertitur. Cum enī hunc p carnis luxuriā tēptat: ⁊ tamē mīne sapat: marata suggestione cor illi in maliciā inflāmat qz ad eū venire belua nō

valuit: draco venit. Illum veneno malicie corrumpe nō valet: sed tñ bona sua ei occulis opponit: ⁊ cor illius i superbia extollit. Huc ergo vt draco surripere nō valuit: sed tñ adducit fantasmatē inanis glorie corā cogitatōis eius obitibus quasi anis volauit. Que nimirū anis tanto contra nos īmanis extollitur: quāto nulla nature sue īfirmitate prepeditur. Qz enī carnis morte nō premittur: ⁊ redēptōem nostrū carne mortālē vidit: aliozī fastu clarōis īmūuit s; vbi ptra auctore suū pēna se supbie extollit: bi laqueū se moris inenit: nā eius carnis morte pstratus est: qz ēperetī elatus: ⁊ inde pertulit laqueum: vnde quasi ē cam sue malicie morte iustu concepit. Dicat ergo.

Capitulum. 21.

Nunc illudis ei quasi aut. Quippe quasi aut dñs iustus: dum ei in passioe vñ genitū filij sui ostendit escā sed laqueū abscondit. Cū dī enī quod ore pceperet: sed nō vidit quod gutture teneret. Hā s; nis cū fuerat ipse pfectus filiū dei: velut parū tamē illum hoīem mori credidit: ad cuius mortē iudicij persequentiū animos pccauit: sed in ipso traditōis ei⁹ tempe tar de iam cognouisse intelligitur: quod ipse ei⁹ morte puniretur. Unde ⁊ pilati coniugem somnūs tenuit vt vñ illius a iusti psecutio ne cessaret. Sed res eterna dispensatōe disposita nulla valuit machinatōe refragari. Expedibat nāq vt peccatoz mortē iuste morientis solueret mors iusti inuiste mortis. Quod qz leuiathan iste vñq ad tēpus passionis illius ignorauit quasi more anis illius diuinitatis eius laqueum pccat: vñ humanitatis eius escam momordit. Sequitur. (Nūc ligabis eū ancillis tuis: inbandū vt ego.) In seruis ⁊ si respecta est conditio: virilitas viget: in ancillis adēcam conditōe pariter seruis iacet. Tene ergo dñs leuiathan istū nōn seruis sed ancillis suis ligare se asserit: qz ad nostrā redēptionem veniens: ⁊ suos contra mundi īsuperbiā predicatorēs mittens: relictis sapientib⁹ in sapientes: relictis fortib⁹ debiles: relictis vñtib⁹ pauperes elegit. Ancillis ergo suis leuiathan hui⁹ fortitudinē dñs ligauit: qz arrestare p̄pauo. Infirma mūdi elegit de

Pro. 9.

ut confundat fortia. Unde bene per Salo-
mo iem dicitur. Sapientia edificauit sibi do-
mum: et edificauit colunas septem: insolauit victi-
mas: miscuit uinum: proposuit mensam: misit
ancillas suas ut vocarent ad arcem: et me-
na ciuitatis. Sapientia gippe domum sibi
condidit: eaz vngentus dei filius in semet-
ipso intra vteru virginis meditante aia hu-
manum sibi corpus creauit. Sic gippe cor-
pus vngenti domus dei dicitur: sicut etiaz
templum vocatur: ita vero ut unus idem. H
dei atqz domus filius ipse sit qui inhabi-
tatur: ite ipse qui inhabitatur. Quod tamē re-
ete: et aliter accipitur: si domus sapientie ec-
clesia vocatur. Que septem sibi colunas ex-
cidit: qz ab amore presentis seculi disiectas
ad portandum eiusdem ecclesie fabrica me-
tes predicantium erexit: que pro eo qd per-
fectionis virtute subnate sunt: septenario nu-
mero signantur. Immolauit victimas: qz vi-
tam predicantium mactari in persecutione per-
misi. Vinum miscuit: qz diuinitatis et huma-
nitatis sue nobis pariter archana predica-
uit. Mensam proposuit: qz scripture sacre
nobis pabula aperiendo preparauit. Ancil-
las etiaz suas misit: que ad arcem nos at-
qz ad ciuitatis menia vocarent: qz pdicato-
res infirmos abiectosqz habere studuit: qui
fideles populos ad spiritalis patrie edifi-
cia superna colligerent. Unde in euangelio
dñs Nathanaelem laudat: nec tamen i sor-
te predicantium numerat: qz ad pdicandum
eum tales venire debuerant: qui de lande
ppria nil habebant: ut tanto solius verita-
tis esse cognosceretur quod ageret: quanto
et aperte conuerteretur: qz ad hoc agendum p-
se idonei non fuissent. Et ergo mira poten-
tia per predicatoris linguas claresceret pu-
mirabilis actum ē: ut eorūdem pdicatio-
meritum nullū esset. Ancillas ergo dñs mi-
sit: et leuiathan huius fortitudinem ligauit: qz
infirmos pdicatores mūdo exhibuit: et porē
tes quosqz qui eius corpus fuerant sub ter-
ronis sui vinculo restrinxit. Et in semetipso le-
uiathan iste ancillis ligatur: cum infirmis
predicantibus veritatis clarescente lumine
contra electorum mentes antiquus hostis
non quantum vult ferire permittitur: sy ne
fidei infidelitatis captiuitate cunctos quos
appetit teneat signis et virtutibus coarcta-
tur. Ipse ergo per se hoc fortiter facit q con-

tra illum vires non fortibus tribuit. S; qz
quos contra eum dñs mittat infirmat: nunc
etiam quid ipsi agant qui miscuntur adini-
git. Sequitur.

Capitulum.

22.

Occident eum amici dñi:
deni illum negociatores.))
Leuiathan iste totiens con-
cidatur: quotiens diuini ver-
bi gladio sua ab illo membra
separantur. Iniqui enī eaz
vbum veritatis audiūt: et sancto timore p-
culsi: ab antiqui hostis se imitatione suspen-
dunt ipse in corpore suo diuiditur: cum hi q
pauce inhesterant subtrahuntur. Ipsos hō
amicos nominat: quos supius ancillas vo-
cat: ipsos etiaz negociatores appellat: quos
amicos dixerat. Sancti enim predicatores
prius ancille sunt per formidinem: post am-
ci per fidem: ad extremū quoqz negotio-
res per actionem. Ipsis gippe infirmis
dicitur. Nolite timere pusillus grex: qz com-
placuit patri vestro dare vobis regnum.
Ipsī rursum cōsulescentibus dicat. Vos
autem diti amicos: qz omnia quecūqz audi-
ui a patre meo nota feci vobis. Ipsī ergo
ad extremū in negociatione pgentibus
subdatur. Eantes in mundū vniuersum: pdi-
cate euangelium omni creature. In pdica-
tione gippe fidei quādam negociūz ge-
ritur: dam vbum datur: et fides ab audito-
ribus sumitur. Quasi quādam negociūz facit
qui pdicationem progat: et a populis fidē
reporant: fidem impiant: et corū sanctam
ptinus vitam sumunt. Si enim iustorū pre-
dicatio negociū nō fuisset: pfecto psalmi-
sta non diceret. Sumite psalmū et date tym-
panū. In tympano etenim corūz ficitur ut
sonet. Quid ē ergo dicere. Sumite psalmū
et date tympanū: nisi accipite spūale canti-
cum cordio: et reddite temporālē maceratio-
nem corporis. Et superna pdicatio negociū
nō fuisset: nequāqz sub typo fortis mulieris
Salomon de sancta ecclesia diceret. Syn-
donem fecit et vendidit: et cingula tradidit
ebananeo. Quid enim signatur linteus syn-
donis: nisi subtilis interitio sancte predica-
tionis? In qua mollior quiescitur: qz mens
in illa fidelium spe superna rsonetur. Unde
et Petro aialia in linteis demonstrant:
qz peccatorum anime misericorditer aggre-

21

Luc. 12.

Jo. 14.

Mat. 16.

8

Ps. 80

Pro. 11.

gate in blanda fidei quiete continent. Hæc ergo sydonem ecclesia fecit et vendidit: quia fidem quam credendum tenebat loquendo dedit: et ab infidelibus vitam recte conuerſationis accepit. Quæ et ephanaeo cingula tradidit: quia per vigorẽ demonstratè iusticie et pura opæ gentilitatis astrinxit: ut hoc quod precipitur viuendo teneat. Similiter vestri fecerit. Predicatores ergo suos domum querendo ancillas inuenit: permittendo amicos facit: vitando negociatores exhibet. Qui enim mundi prius minas in firmi timuerunt post ad cognoscenda diuina consilia ascendunt. Vitati autem virtutibus vijs ad exercendum fidei negocium perducuntur: ut leuiathan istius membra in crepando atq; suadendo tanto seuerius laedant: quanto et amici facti amoris veritatis semetipsos verius copulant: atq; ab eo peccantium animas tanto celerius subtrahant quanto negociatores idonei effecti: in semetipsis amplissimas apothecas virtutis monstrant. Quia enim per predcatores dei valde laudabiliter a leuiathan isto res posſessa diuiditur: veritatis vox per prophetas pollicetur dicens. Et si separaueris preciosum a vili: quasi os meum eris. Preciosus quippe a vili separatur: qui humanas mentes a reproba antiqui hostis imitatione diſtingit. Recte os dei dicitur quia per eum proculdubio eloquia diuina formantur. Sequitur. ((Nunquid implebis sagenas pelle eius: et gurgustium piscium capite illi?)) Quid per sagenas vel gurgustium piscium nisi ecclesie fidelium que vnam ecclesiam catholicam faciunt designantur: Unde in euangelio scriptum est. Simile est regnum celorum saggene misse in mare et ex omni genere piscium congreganti. Regnum celorum scilicet vocatur ecclesia: cuius dum mores dominus ad superna subleuatiua hoc ipsa in domino per ecclesiam conuersationem regnat: que recte etiam saggene misse in mare comparatur: ex omni genere piscium congreganti: quia misse in hoc gentilitatis seculum nullum respuit: sed malos cum bonis: superbos cum humilibus: iracundos cum mitibus: et fatuos cum sapientibus cepit. In pelle vero leuiathan istius: auctos eius corporis. In capite autem prudentes accipimus. Vel certe pelle que est exterius subditi ad hec extrema seruien-

tes: capite autem prepositi designantur. Et bene dominus seruato ordine has sagenas vel gurgustium piscium. idest ecclesiam suam et vota fidelium prius se pelle eius et postmodum capite asserit impleturum: quia sicut superius dictum prius elegit infirma mundi: ut post confunderet fortia. Elegit quippe stulta mundi ut confunderet sapientes. Prius namq; collegit indoctos: et postmodum per philoſophos: non per oratores docuit pſeatores sed mira potetia per pſeatores subegit oratores. Sicut ergo. Nunquid implebis sagenas pelle eius: aut gurgustium piscium capite illius subandis ut ego. qui intra ecclesiam fideliũ prius quasi pelles diaboli extremos atq; infimos colligo et postmodum caput illius. id est prudentes mihi aduersarios subdo. Sequitur.

Capitulum.

23.

Ones super eum manum tuam. Idest ut ego: qui fortissimam potentiam reprimens non plus expediat scire permitto: cunctis sententiis quam eum pſimo in electorum meorum utilitate retorqueo. Vel certe manum super eum ponere est: virtutis potestate superare. Beato igitur Job per interrogationem dicitur. Pones super eum manum tuam. Ne si aperte diceret. Magna virtute illum propria reprimis. Unde et apte more subditur. ((Absentio belli: nec vitra addas loqui.)) Altra dispensatio iudiciorum dei: iccirco sepe bene merentes famulos vel minus imperit: vel flagellis premittit: vel quibusdam superimpositis oneribus granat: vel laboriosis occupationibus implicat: quia mira potetia preuidet: quod si quieti ac liberi in tranquillitate perſisterent: temptationes ferre aduersarii non valentes: mentis prostrati vulneribus iacerent. Dum ergo eos fortis tolerandis flagellis: vel oneribus occupat a suscipiendis intus temptationis iaculis occultat. Adversarius quippe medicinalis est: ut sepe feruorem viscerum in pruriginem cutis trahat: et plerumq; inde interius curat: unde exterius sanctat. Ita nonnumquam diuine dispensationis medicamine agitur: ut exteriorum dolorum internum vulnus adimatur: et flagellorum sectionibus repellatur: ea que occupare mentem poterat interior putredo

Luc. 12

2

Diere. 15

Mat. 13

3

21

3

vitiorum: et tamen sepe dum patetis culpe
sibi homines confesj non sunt: aut dolozib⁹
cruciantur: aut laboribus reprimunt cōtra
iustum atq; omnipotentem iudicem i que
relam profluant salicet minus intētes cō-
tra quā forent aduersarium bellum gerūt:
cūm si intolerabiles vires sollicite attende-
rent: nequaquā de his que exterius tolerant
murmurarent. Sed ideo videtur nobis hęc
grania: qz bella occultis aduersarij nolunt
pensare grauiora. A quibus plerūq; bellis
vt dicimus dum flagellamur defendimur:
dum affligimur occultamur. Caro enim no-
stra priusq; resurrectionis incorruptione so-
lidetur: si nullo merore afficiatur: in tempta-
tionibus effrenatur. Quis autem nesciat
quod multo melius sit ardere flāma febriū
q; igne viciōz. Et tamē cum febze corrip-
mur: qz viciōrum estū qui occupare nos po-
terat considerare negligimus: de percussioe
murmuramus. Quis nesciat quod multo
melius sit duris in seruitio hominibus su-
bici q; blandientibus demoniacis spiriti-
bus subdi. Et tamē cū alto dei iudicio in
quo humane cōditionis atterimur in quere-
lam profluimus: nimirum qz minus attēdi-
mus: qd si nos nulla conditio seruitutis op-
primeret: fortasse mens nostra multis inig-
rantibus peius libera deseruaret. Ideo ergo
h que toleramus grania credimus: qz bella
hostis callidi q; sine cōtra nos dura atq; in-
tolerabilia non videmus. Adhuc enim no-
stre omne pondus vilesceat: si ea que se op-
primere poterant occulta aduersarij bella
pensaret: quid enim si oipotens deus onera
que patimur subleuet: sed tamē sua nobis
adiutoria subtrahat: et inter leniat hanc istū
nos temptatione derelinquat. Veniēte tā-
to hoste quo ibimus: si nullis auctoris no-
stri protectionibus defendamur. Quia er-
go beatus Job culpe sibi conficius nō erat:
et dura tamen flagella tolerabat: ne fortas-
se in vitio murmurations exceder: memo-
retur quod timet: et dicatur ei. Memeto bel-
li nec vltra addas loqui. Ne si aperte dice-
retur. Si occultis hostis contra te bellum cō-
sideras: quicquid a me patris nō accusas.
Si impotentem te aduersarij gladium pro-
spicis flagellum patris nullatenus perborze
scis. Vides enim quali flagello te ferio: sed
intueri negligis. a quāto te hoste flagellādū

liberum seruo. Adhuc ergo bellum nec vlt-
tra addas loqui. i. tanto te ad disciplinam
patris exhibet tacitum: quanto te prospicis
ad bella hostis infirmū. Adhuc ergo me cor-
ripiente pateris: vt equanimiter feras: ho-
stem tuum ad memoriam reuoca: vt durum
non estimes omne quod pateris: dum exter-
nis cruciatibus ab interna passione libera-
ris. Quia autē leniat hanc iste de pluma mi-
sericordia falsa sibi pmissione blandis: post-
q; terrorem fortitudinis eius intulit: et beatus
Job animi in eius circospectione cōmouit
dicens. Adhuc me bellum nec vltra addas lo-
qui: vt inremissibilem reatum eius ostende-
ret illico adiunxit.

Capitulum.

24.

Ecce spes eius frustrabitur
eū. Quod sic de eo debet
intelligi: vt referri etiam ad
illius corpus possit: qz inig-
omnes qui distractione iusti-
cie diuine non metuntur: in-

castam sibi de misericordia blandiuntur.
Adhuc ad consolationem nostram rediens:
extremi iudicij futurum eius interitum pre-
nunciat dicens. Et videntibus cunctis pre-
cipitabitur. Cunctis enim videntibus pre-
cipitabitur: quia eterno tunc iudice terribili-
ter apparent assistantibus legionibus ange-
lorum assistente cuncto ministerio celestium
potestatum: atq; electis omnibus ad hoc spe-
ctaculū deductis: ista belua credulis et for-
tis in medium captiua deducitur: et cum suo
corpore. i. cum reprobis oib⁹ eternis gehē-
ne incendijs mancipatur cum dicitur. Di-
scedite a me maledicti in ignem eternum: q
paratus est diabolo et angelis eius. O qua-
le erit illud spectaculum: quādo hec imma-
nissima bestia electorū oculis ostendit: que
hoc belli tempore nimis illos terrere potue-
rat: si videret. Sed occulto ac miro dei cōsi-
lio agitur vt et nūc per eius gratiam a pu-
gnantibus nō vīsa vincatur: et tūc a lenis vi-
etoribus iam captiua videatur. Tūc atq;
iusti diuio adiutorio quantū debitorum sunt
plenas recognoscēt: quādo tam fortem be-
stiam viderint q; nūc infirmi vicerūt: et ho-
stis sui inanitate cōspiciant: quāsi debeant
gratie defensoris sui. Rediit enī de hoc p-
lio tunc milites nostri stutū trophæa referē-
tes: et receptis corporib⁹ eū iam in illo iudi-

Mat. 25.

elo celestis regni introitum fortiantur: prius immanissimas vires huius antiqui serpentis aspiciunt: ne vale essiment quod euaserunt. Bene ergo dicitur et videntibus cuius etis precipitabitur quod visa mors eius tunc gaudium exhibebit cuius tolerata vita nunc iustis quotidie in cruciatibus bellum monet. Sed audientes ista: ac si proximas querere mur deo dicentes. 'Dne qui leuiathan istum esse tante fortitudinis non ignoras. cum in certamine infirmitatis nostre cur suscitatus: alio aduenit.

Capitulum.

25.

On quasi cru-

delis suscitabo eum. Et velut si mor a nobis causa rationis quereretur quod non eius quasi crudelis suscitatus quod scimus: quod tantos inua-

dere et denotare permittis. Statim subdit dicens. Quis enim resistere potest uultui meo et quis ante dedit mihi ut reddam ei? Quibus duobus verbis et virtutem sue potentie: et omne pondus rationis exprimit. Nam propter potentiam dicit. Quis enim potest resistere uultui meo. Et propter rationem subdidit. Quis ante dedit mihi ut reddam ei? Ne si diceret. Non enim quasi crudelis suscitatus: quod de eius fortitudine et electos meos potenter eripio: et rursus reprobos non iniuste sed rationabiliter damno. I. et eos quos benigne eligo: eripere mirabiliter possum: et eos quos respicio non iniuste derelinquo. Nemo quippe ut diuina illam gratia subsequatur prius aliquid contulit deo. Nam si nos deum bene operando preuenimus: ubi est quod propter ea sit. Misericordia eius preuenit me. Si quid nos bene operationis dedimus: ut eius gratiam mereremur: ubi est quod apostolus dicit. Gratia saluati estis per fidem: hoc non de uobis: sed dei donum est non ex operibus vestris. Si nostra dilectio deum facit: ubi est quod Ioannes apostolus dicit. Non quasi nos dilexerimus deum: sed quia ipse prior dilexit nos. Ubi est quod per Osee dicit dilexit vos spontaneae. Si sine eius munere nostra uirtute deum sequimur: ubi est quod per euangelium ueritas testatur dicens. Sine me nihil potestis facere: Ubi est quod ait. Nemo potest uenire ad me nisi pater g-

misit me trahere eum: Ubi est quod iterum dicit. Non vos me elegistis: sed ego elegi uos? Si saltem dona bonorum operum uirtute nostra bene cogitando. preuenimus: ubi est quod rursus per Paulum totum salubriter dicit: ut omnis de se humane mentis fiducia ab ipsa cordis radice succidatur: cum dicitur. Non quod sufficientes simus aliquid cogitare a nobis quasi et nobis: sed sufficientia nostra ex deo est: nemo ergo deum meritis suetur: ut tenere eum quasi debitorem possit: sed in modo equus omnibus conditor: et quosdam prelegit: et quosdam i suis prauis moribus iuste dereliquit: nec tam electis suis pietatem sine iusticia exhibet: quia hic eos duris afflictionibus premit: nec rursus reprobis iusticiam sine misericordia exercet: quia hic equanimiter tolerat: quos quandoque in perpetuum damnat. Si ergo et electi preuenientem se gratiam sequuntur: et reprobi iusta que merentur accipiunt: et de misericordia inueniunt electi quod laudant et de iniusticia non habent reprobi quod accensent. Bene itaque dicitur. Quis ante dedit mihi ut reddam ei? Ne si aperte diceretur. Ad preuenientem reprobis nulla ratione compellor: gaudeo: debitor ex sua actione non teneor. Et circo enim nequaquam celestis patrie premia eterna percipiunt: quia ea nunc dum premereri poterant ex libero arbitrio contempserunt. Quod uidelicet liberum arbitrium in bono formatum electis: cum eorum mens a terrenis desiderijs gratia aspirante suspensum dicitur.

Capitulum.

26.

Onum quippe quod agimus et dei est et nostrum: dei pro preuenientem gratia: nostrum pro obsequentem libera voluntatem. Si enim dei non est: unde ei gratias in eternum agimus? Rursus si nostrum non est: unde nobis retribuimus premia speramus? Quod ergo non immerito. unde gratias agimus scimus quia eius munere preuenimur: et rursus quod non immerito retributionem querimus: scimus quod subsequente libere arbitrio bona eligimus: que agemus. Sequitur. (Omnia que sub celo sunt: mea sunt.) Omnibus liquet quod non solum ea que sub celo sunt: sed ipsa quoque que super celos condita celestia

Jo. 15.

2. Cor. 13.

L

Job
Ca. 44
21

Job 53

Eph. 2
8

Jo. 4.

Ose 14

Jo. 15.
Jo. 6.

vocantur: ei⁹ voluntati seruiant: a quo se creata esse meminerunt. Tur ergo in modo et inferioribus loquens airoia que sub celo sunt mea sunt. Sed q² de leuiathan loquitur: qui iam non ietheret celi sede continetur: cetera que sub celo sunt asserit sua esse: ut etiam quod de celo cecidit: sue doceat potestati seruire. Nec si diceret: Leuiathan iste beatitudinem quidem meam perdidit: sed diuini non erasit: q² ipse mihi potestates inferunt: q² mihi prauis actionibus aduersantur. Segitur. ((Non parcam ei: et vobis potentibus ad deprecandum compositis.)) Quis hoc quod legisse se nequaquam nouit estimat: quod calumpniarum drabulorum sit venisam petitarum. Sed ille fortasse homo quem leuiathan iste in mundi terminis vas sibi proprium facit: quod attestante psalmo dicitur: Iesus iterificus ipsi oris sui et osu et illustratio aduersus sui: territus tante maiestatis potestas: quod exercere vires suas non valet: ad preces inclinatur. Quod tamen de ei⁹ corpore. i. iniquis oibus intelligi aptum potest: si sero ad petitionis verba venimus: quia nunc exeg facta premittit. Unde per evangelium dicitur: Nonne venistis relique virgines dicentes: Dne dñe aperi nobis. Quibus illico respondetur. Alne dico vobis: Nescio vos. Sed etiam verba potentia ad deprecandum componere debent: ut magis ut quod de eius corpore in futuro dicim⁹: in hoc tempore sentiamus. Capitulum. 27.

Sunt namque ista scriptura ecclesiam nonnulli qui prauas ad diuini preces habent: sed vitam deprecantia non habentia promissa celestia petuntibus sequuntur: opibus fugiunt. Vi nonnumquam et lachrymas in oratione percipiunt sed cum post orationis tempus eorum mentes superbia pulsaverit: illico in fastu elatis intumescunt: cum auaricia instigat: mor per leuicia auide cogitatio crescat: et luxuria temptauerit: in illis estis petunt desideria ambulant: et ita suaserit: mor mansuetudinis mentis flamma infanie coheremat. Et ergo virum et fletus in prece percipiunt: et tunc expietis precibus cum viciis suggestio pulsantur: nequaquam pro eterni regni desiderio se flexisse meminerunt. Quod aperte de se Salaman innotuit: qui iustorum tabernacula conspiciens ait: Adoratur anima mea morte iustorum et sicut nonnulli

mea hominum similia. Sed cum compunctio nis tempus abscessit: contra eorum vitam quibus se similem fieri et mouendo poposcere: consilium prebuit: et cum occasionem de auaricia reperi: illico oblitus est quod sibi de innocentia optauit virtutis. Turbat igitur pondus oro non habet: quod nequaquam per seuerantia continui amoris tenet. Quo contra hi de anima sententia perhibetur: vultusque eius non sunt amplius in diuersa mutari gaudentis mens eius nequaquam post preces inepta leticia lasciuendo perditur: quod orationis sine tempore gemitu rigore exqueuit. Nonnullis quoque in vsum negotiorum veritatis labor orationis. De quibus leuangelio dicitur: dicit: Denegant domos viduarum: sub obtentu prece orationis. Vi accipit pluris indicium: Quod ergo iniquos petitionibus et leuiathan istius corpus sunt nullo modo paritur: cum eorum preces opere destruantur: recte nunc debet: Non parcam ei: et vobis potentibus ad deprecandum compositis: quod per hoc quod praua potentia et ad deprecandum composita refutatur: aperte iniquitas orationis ostenditur. Traciter namque orare est: amarus in compositione gemitus: non composita verba resonare. Capitulum. 28.

Ed quod antiquis hostis quo districtius frangitur: eo negus per multiplicia argumenta dilaturatur: cum tunc insidias diis quanto subtilius occultari solent: tanto nobis misericordia manifestat: recte subditur: ((Quis reuelabit faciem in dñe suum?)) Leuiathan iste aliter religiosas mentes hominum: aliter quoque hinc modo deditas temptant: prauis mala que de siderant obsequi: bonis autem latenter insidias: sub specie sanctitatis illudat. Illis velut famularibus suis inquit se manifestus insinuat. Istis quoque velut extraneis cuiusdam quasi honestatis preteritum se palliat: ut mala que eis publice non valet: tecta bone actiois velamine subintroumittat. Unde et mēbra ei⁹ sepe cum apte negotia nocere non possunt: bone actiois habitus sumunt: et praua quodque se opere exhibet: sed sancta specie metimur. Iniqui enim si aperte mali essent: a bonis recipi non possent omnino: sed sumunt aliquid de vultu bono.

2. Cor. ii.

Judic. 5.

L

rum: ut dum boni viri in eis recipiant spe-
ciem quā amant permittunt sumant etiam
vir⁹ quod vitant. Unde quosdam **Isaia**
apostolus intuens sub predicatorū velami-
ne ventris studio scrutantes ait: Ipse enī
Barthanas transfiguratur se in angelum lu-
cis. Quid ergo mirum si ministri ei⁹ transsi-
gantur velut ministri iusticie: hanc tras-
figurationem **Iosue** amittit: quādo videns
angelum cui⁹ esset parū inhiuit dicens: **Hostes**
es an aduersarij eorum: ut videlicet
si adherse virtutis esset eo ipso quo se suspi-
ciū cognosceret: ab illusione resisteret. Quia
ergo leniathā iste i eo quod iniquitatis op⁹
molitur: sepe specie sanctitatis induitur: et
quasi per diuinā grām simulatōis eius de
regi idamenta non possunt bene dī: Quis
reuelauit faciem indumenti ei⁹: subaudi-
ti si ego: q sermō meorū mentib⁹ grām subti-
lissime discretōis inspiro: ut reuelata mali-
cia faciem ei⁹ in dā videant: quā cooperatā
ille sub habitu sanctitatis occultat. Et ga-
aliqñ fidelium mētes corrumpere ostensio
ne sua. aliqñ suggestionē conatur: agit enī
modo op⁹ mō pñsatione: recte subiūgitur:
(Et i mediu oris ei⁹ q s irabit) Sub-
audis nisi ego q per discretas electorū mē-
tes suggestionē ei⁹ verba discutio: et nō ita
hecce ut sonauerunt manifestō. Bonū nāq
videntur promittere: sed ad perditū finem
trahunt. In mediū igitur oris ei⁹ intrare ē
calliditatis ei⁹ verba penetrare: ut nequa-
q pensetur: qd resonantib⁹ quo intendant.
Intrare Adā i mediū oris ei⁹ voluit: qñ
itēitōz pñsationis illi⁹ cante pensare ne
glexit diuinitatē qppe se per illam accipe-
re credidit: et immortalitatem amisit. Quā er-
go ab intellectu pñor ei⁹ incante exteri⁹ ste-
tit: inde de se ori illi⁹ denotandā funditus
prebuit. Sequitur. (**Isaia** oras vult ei⁹ quis
aperit.) **Isaia** vultus ei⁹ sunt inq docto-
res: q i carco porte vultus ei⁹ vocati sunt:
qz p ipsos qñq ingreditur: ut leniathā iste
quā i potestatis sue pñcipatū videatur.
Sicut enī scriptura sacra sctos viros por-
tas non vocare cōsuevit: non qppe specula-
tio serperatur: et nō imerito predicatorēs
sanctos portas non dicim⁹: qz per eorū vi-
tam atq doctrinā abscondita superne cō-
templatōis intramus: ita etiam porz leni-
athan istius errorum magistri signant: quo-

rum dum predicator peruersa recipi⁹ mi-
seris auditorib⁹ via perditōis aperitur. Qz
porz iste ante oculos hominū plerūq ad
introducendum qd aperte sunt: sed tamen
ad deprehendendum clausē: qz recta i spe-
cie exhibent: sed opere praua persuadent.
Ad deprehendendum ergo clausē sunt ga-
ne intrinsecus cognosci valeant: exteri⁹ si-
mulatione manifesti: quas tamen mira po-
tētia comin⁹ aperit: quia electis suis hypo-
critarum mentes comprehensibiles facit.
Isaia oras ergo vult ei⁹ qz aperit: suban-
dis nisi ego: q electis meis magistros errorū
sub specie sanctitatis absconditos perspi-
cua cognitōis manifestō. Et qz antichrist⁹
veniens ipsas summas hui⁹ seculi potesta-
tes obtinebit q dupli⁹ errore sentēs: cona-
tur ad se corda hominū et missis predico-
ribus trahere: et cōmotis potestatibus ielū-
nare: bene de leniathan isto dominus sub-
didit dicens:

Capitulum. 29.

Er gyrā ventū ei⁹ formi-
do. **Isaia** oras nāq nomi-
ne hos eius dentes sinna-
re aliter voluit quos sup⁹
portas vocauit. **Isaia** eruerit
ergo predicatorēs porte ei⁹
sunt: qz ingressum perditōis aperunt. Ven-
tes ei⁹ sunt: qz eos quos i errore capiunt: a
veritatis soliditate cōfringunt. Sicut enim
sanctē ecclesie dentes accipimus eos q pre-
dicationib⁹ suis peccantiū duriciā cōterūt
vnde ei per Salomonē dī: Dentes tui fi-
cut greges betonfarum ascendentiā de la-
nacro: q nō imerito betonfaris ac lotis ouib⁹
cōparantur: qz inocnam vitā sumentes in
lanacro baptisimū: puerisatōis passie vel
lera vetusta posuerunt. Ita etiam ventū⁹
leniathan istius errorū magistri figurantur
qz reproborū vitam mordendo dilaniāt: et
eos a veritatis integritate subductos i sacri-
ficio falsitatis maciant. Quoniam qdem pre-
dicator facile desipit ab auditoribus pote-
rat: sed hanc ante humana iudicia adiū-
tus seculariū potestatum terro exaltat.
Recte ergo dī: **Isaia** gyrum ventum eius
formido. idest iniquos predicatorēs anti-
christi peruersē huius seculi protegant po-
testates. Nam quos illi appetunt loquen-
do seducere: multi potentiam student scilicet

Can. 4

endo terrere. Per gyrum ergo dentium ei⁹
formido est. Ne si aperte diceretur. Teneo
isti peruersi predicatorum aliquos subden-
tes conterant⁹ circa ipsos sunt alij q⁹ iur-
morum mentes terrentes affligunt. Quale
itaq⁹ illud tempus persecutiois apparebit
quando ad pervertendam fideliū vicia-
tem alij verbis sentiunt: alij gladijs. Quis
etiam infirmos leuiathan istius dentes nō
despiceret si non eos per circuitum potesta-
tum secularium terror munit⁹. Sed dupli-
ci cōtra eos calliditate agitur: q⁹ quod eis
ab alijs verbis blanditijs dicitur: hoc
ab alijs gladijs ferocitibus imperat. Que
vtriusq⁹ actio. i. potentum atq⁹ loquenti-
um: in Joannis apocalypsi breui est sentē-
tia comprehensa qua dicitur: Potestas
equorum in ore ⁊ in caudis eorum erat.

In ore nanq⁹ doctorum scientia: in cauda
vero secularium potentia figuratur. Per
caudam quippe que retro est huius seculi
postponenda temporalitas designatur: de
qua Petrus apostolus dicit: Enim autē
que retro oblitus ad ea que ante sunt extē-
tius. Retro enim est omne quod transit: an-
te vero ē omne quod veniens permanet.

Istis ergo ego. i. nequissimis predicatorib⁹
vbiq⁹ carnali impulsu currentibus in ore ⁊
in cauda potestas est: q⁹ ipsi qdem peruersa
suadendo predicant: sed temporalibus pote-
statibus fulti: per ea se que retro sunt exal-
tāt. Et quia ipsi apparere despiciabiles pos-
sunt: ab iniquis auditoribus suis per eos
sibi reuerentiam erigunt: quorum patrocini-
us fusciantur. Unde hic quorū non inerti-
to per gyrum dentium eius formido inesse
describitur: q⁹ multis terrorib⁹ agitur: vt i
peruersis eorū predicationib⁹: ⁊ si nō ver-
tatis snia: certe temporalis potentia timeat.
Unde bene eundem antichristum ps̄ dicit
ps̄ dicens: Sub lingua ei⁹ labor ⁊ dolor: se-
det in insidijs cum diuitib⁹ in occultis. Pro-
pter peruersa ei⁹ bogmata sub lingua eius
labor ⁊ dolor est. Propter miraculorū ve-
ro speciem sedet in insidijs: propter seculari-
um autem potestatis gloriam: cum diuitib⁹
in occultis. Quia enim simul ⁊ miraculorū
fraude: ⁊ terreni potestate vitatur: ⁊ in oc-
cultis ⁊ cum diuitib⁹ sedere perhibetur.
Sequitur. ((Corpus illius quasi senta fustis
lia.)) Sacra scriptura scuti nomie aliquā-

do vti in parte prospera: aliquando in ad-
uersa confugit: nam sepe sentis defensio p
diuina protectione ponitur: nōnunq⁹ vero
pro humana repugnatione memoratur.
Pro diuina enim protectione ponitur sicut
per ps̄ dicitur: Scuto bone voluntatis
tue coronasti nos. Scuto nos dñs corona-
re perhibetur: q⁹ quos protegens adiunat
remunerans coronat. Rursum pro huma-
na repugnatione per eundē prophetam scu-
tum ponitur: sicut ubi ait: Ibi p̄fregit cor-
ma: arcum scutum gladium ⁊ bellum. In
combustis seppe clario superbiorum: in ar-
en eni insidie longe ferientium: in sento au-
tem obstinata duricia defensionum: in gla-
dio autē vicina percussio: in bello vero ipsa
contra dominum mentis motio designat.
Quod nimirum totius in saneta ecclesia cō-
fringitur: dum mentes deo resistentium su-
perposito iugo humilitatis edomantur.
Vnde rursum per eundem ps̄ dicitur: Atrēs
conteret ⁊ confringet arma: ⁊ scuta combu-
ret igni. Arcum enim domin⁹ conterit: cum
occulis insidiantibus machinamenta dissol-
uit. Arma confringit cum ea que contra se
erecta fuerant patrociniā humana cōm-
mūt. Scuta igni comburit cum peccantium
mentes obstinata se duricia descendentes
ad penitentis ⁊ confessionis ardorem san-
ctisps̄ calore succendit.

Capitulum. 30.

Quod vti in hoc loco corp⁹
leuiathan istius scutis fustis
lib⁹ comparatur perferunt
dum nobis innuit: q⁹ du-
rum quidem sed tamē eni-
labitur fragile solet ē vas
oē qd fustis ē. Santa ergo si sunt fustis i su-
scipienda sagittarum percussioe robusta sūt:
s; casu fragilia. Verū qdem ferientia min-
ime penetrāt: s; suo se lapsu p fragmenta
dissoluit. Corp⁹ ergo leuiathan ist⁹. i. oēs
iniqui: q⁹ per obstinationem duri sunt: sed
per vitam fragiles: scutis fustibus compa-
rantur. Cum enim verba predicationis au-
diunt: nulla correptionis iacula se penetra-
re permittit: q⁹ in oī peccato quod faciāt
scuti superbe defensionis opponunt. Hāc
cū talium qd de reatu sine iniquitatis ar-
guitur non mor cogitat: quomodo culpam
corrigat: sed quid i adiutorio sue defensionis

ps̄. 5.

ps̄. 65.

ps̄. 45.

21

nis opponat. Nulla igitur veritatis sagitta penetratur: qz verba sancte correctionis in scuto excipit superbe defensionis. Unde bene de iudicio contra precepta dñi superba se defensionis tumentibus per Hieremiam dicitur. Redde eis vicem dñe iuxta opera manuum suarum. Ad hoc eandem vicē expressius subditur dicens. Habebis eis scutū cordis laborem suū. Labor quippe dñi apparet inter homines passibilis eius humanitas: quā indei superbe sapiētes: dñi cernerent despererunt eamqz immortale credere dedignati sunt: quē natura passibili mortalem viderunt. Eūqz eius humilitatē conspicere: superbie fastibus obdurati: summa cura moliti sunt: ne corā mentes saneta predicantiū verba penetrarent. Dum ergo eis dñs vicem malorum operū redderet: dedit illis scutum cordis laborem suū qz recto iudicio inde illos contra se superbe obstinatos exhibuit: unde ipse pro nobis in infirmitate laboravit. Repulerunt quippe a se sba predicantiū: qz dedignati sunt in dño infirma passionum. Laborem igitur dñi contra eundem dñm scutum cordis habuerunt: qz superba sapiētibus ad despectus apparuit quo ppter eos humilis fuit.

Capitulum.

31.

De scutum sicut etiam superius dixim⁹ primus ille peccator tenuit: qui requirente dño cur lignū veritū contigisset: non ad se culpam recitavit: sed a muliere quā dñs dederat se accepisse respondit: ut quasi reatum suum oblique in auctore relideret: qui ei mulierem dederat quae talia persuaderet. Hoc scutum etiam requisita mulier tenuit: quādo nec ipsa ad se culpam rettulit: s; se penitus illud passionibus replicavit dicens. Serpens decipit me et comedi: ut ipa quoqz reatum suū oblique in creatorem reduce ret: qui illi intrare serpentem persuasurum talia permisisset. Serpens hō iam nō requiritur: nec eius penitentia querebatur. Dñs autē quorū penitentia quæritur est: scutū nequissimi me defensionis contra iustissime correptionis verba protulerūt. Unde nūc vsqz i vsqz peccantium trahitur: ut culpa cum argutē defendatur: et unde siniri reatus debuit idē cumuletur. Bene ergo dicitur corpus illius

quasi, scuta fustia: qz omnes iniqui ne ad se corripientiū verba perveniant: quasi contra aduersariozū scuta defensionum parant. Quod videlz eius corpus adhuc nobis expressius degetur dum subiungit. Compactum squamis se premētibus. Fertur qz draconis corpus squamis regitur: ne citius iaculatione villus penetraretur. Ita corpus omne diaboli. i. multitudo reproborū cū de iniquitate sua corripitur: quibuscūqz valet tergiversationibus se excusare conatur: et quasi quasdam defensionis squamas obijcit: ne transfigi sagitta veritatis possit. Quisquis enim dum corripitur peccatū suū magis excusare appetit. q; desicere: quasi squamis tegitur: dum a sanctis p̄dicatozib⁹ gladio verbi iaculatur. Squamas habet: et tēcirco ad eius precordia trāsēndi vias ubi sagitta non habet. Duricia enim carnali repellitur: ne spiritalis ei gladius infigatur. Carnalis sapientia contra deum Saulius obduraverat: quādo cor eius nulla p̄dicationis euangelice sagitta penetrabat. S; postq; forē celitus increpatione iaculatus: et superno respectu cecatus est: iamen quippe ut acciperet amittit: ad ananiam veniens illuminatur. In qua illuminatione qz defensionum suarū duricia caruit: bene de eo scriptum est. Ceciderunt quasi squame de oculis eius. Carnalis videlicet tegumentū illū duricia preerat: et ideo radios veri luminis non videbat. Sed postq; superbe repugnationes eius victę sunt: squame defensionum eius ceciderunt: quae quidem sub ananīe manibus ab oculis ceciderūt corporis: s; ante iam sub dñica increpatione ceciderunt ab oculis cordis. Cū enim alte iniectionis iaculo confosus iaceret: humili iam et penetrato corde requirebat dictū. Dñe qd me vis facere. Repulsi videlz squamis ad ad cordis viscera scitatis sagitta puenierat: qz deposita iaculatione superbe euz quē impugnaverat dñm confitens: et qd ageret nesciens requirebat. Intueri libet ubi est senus ille persecutor: ubi lupus rapax.

Capitulum.

32.

Ecce in orem iam dñs est qui percutiatur pastoris semitam quā sequatur. Et notandum qd cum diceret. Quis es dñe? Non ei a do

Act. 9.

21

mino responderetur. Ego sum vniuersus pa-
 tris: ego principii: ego verbi ante secula.
 Q. cum Saulus incarnatum dñm credere
 contemnebat: tñs humanitatis infirma
 desperando de celo hoc qđ contemplerat au-
 diuit. Ego sum Iesus Nazarenus que tu
 psequeris. Ne si diceret. hoc a me audi de
 superioribus: qđ in me de inferioribus de-
 spicis: auctorem celi venisse desperas in
 terram: ex terra ergo homines cognosce de
 celo: vt tanto in me amplius sacramenta in-
 firmitatis metuas: quanto tñc perducta i
 celestibus ad excellentiam potestatis pro-
 bas. Prosteruens igitur te nequa qđ te astruo
 qđ ante secula deus sum: sed illud a me au-
 dis quod de me credere dedignaris. Post-
 qđ enim dixit Iesus: adhuc in crepescere ter-
 rene inhabitationis subdidit: Nazarenus:
 velut si aperire diceret. Humilitatis mee
 infirma suscipe: tñc supple squamas amit-
 te. Sciendum tamen est: qđ iste defensionis
 squame quāuis pene omne humanum ge-
 nus contegant: hypocritarū tamen specia-
 liter t calidiorum hominū mentes simunt.
 Ipsi etenim culpas suas tanto vehemēter
 confiteri refugiant: quanto tñc iustius vide-
 ri ab hominibus peccatores erubescunt. Cor-
 repta itaq; simulatio sanctitatis t malicia
 occulta deprehensa: squamas obijcit defen-
 sionis: t veritatis gladium repellit. Tñc be-
 ne per pphetam contra iudeos dicitur. Ibi
 exhaule lamia t inuenit sibi requiem: ibi ha-
 buit foveam ericius. Iper lamia gpe hy-
 pocrite: per ericiū sō maliciosi quis: qui
 diuersis se defensionib⁹ contegnit designa-
 tur. Lamia etenim humanam habere dicit
 faciem: sed corpus bestiale: sic t omnes hy-
 pocrite in prima facie qđ ostendunt: quasi
 ex ratione sanctitatis est: sed bestiale ē cor-
 pus qđ sequitur: qđ valde inq̃ sunt que sub
 boni sp̃e molant. Erici⁹ aut nomine mali-
 ciosarū mentium defensio designat: qđ vide-
 licet ericius cū apprehenditur eius t caput
 cernitur: t pedes vident: t corpus oē con-
 spicitur: sed mor vt apprehensus fuerit: se-
 metipm in speram colligit: pedes introitus
 subtrahit: caput abscondit: t intra tenentis
 manus totum simul amittitur: qđ totū simul
 ante videbatur. Sic nimirum sic maliciose
 mentes sunt: cum in suis excessibus cōpre-
 henduntur. Caput enim erici⁹ cernitur: qđ q̃

initio peccator: ad culpam accesserat videt:
 pedes erici⁹ conspiciuntur: qđ quibus vesti-
 gis nequicia sit ppetrata cognoscitur: t ta-
 men adductis repente exultationibus mali-
 ciosa mens introitus pedes colligit: qđ cum
 etiā iniquitatis sue vestigia abscondit. La-
 put subtrahit: qđ miris defensionibus nec i-
 choasse se prauum aliquod offendit: t qua-
 si spera in manu tenētis remanet: qđ is qui
 corripit cuncta que iam cognouerit subito
 amittens: inuolutum intra conscientia pec-
 catorem tenet: t qđ totū iam deprehendendo
 viderat: tergiversatione prae defensionis
 illusum totum pariter ignorat. Fonea ergo
 ericius in reprobis habet: qđ maliciosa mēs
 sese intra se colligens: in tenebris defensio-
 nis abscondit. Sed in hoc se peccator exu-
 lat: in qđ caligosis defensionib⁹ fixum in se
 oculum corripientis obnubilat: vniuersis no-
 bis sermo etiam quō a similibus fulciatur
 ostendit. Sequitur.

Capitulum.

33.

Ma vni coniungitur et ne
 spiracula qđam incedit p
 eas) iste squame peccatū
 ne ab ore predicatoris al-
 quo vte spiraculo penetrē-
 tur: t obdurate sunt t con-
 iuncte. Quos enim similis
 reatus sociat: cōcordi pertinacia etiam de-
 fensio peruersa consipat: vt de facinorosis
 suis alterna se inuicem defensione tueatur.
 Sibi enim quisq; metu ita: admoneri vel
 corrigi alterum cernit: t iacere contra cor-
 ripientium verba vniuersim affurgit: qđ se
 in altero protegit. Bene ergo dicitur. Qua
 vni cōiungitur: t ne spiracula quidem in-
 cedit per eas: qđ iniquitatis suis dum vi-
 cissim superba se defensione protegnit: fan-
 cte exhortationis spiracula ad se nullaten⁹
 intrare permittunt. Quorum pestifera con-
 cordiam adhuc apertius subdidit dicens.
 Vna alteri adhaerebit: t tenentes se nequa-
 qđ separabunt. Qui enim vniū corrigi po-
 terant in iniquitatem suā pertinacia vni
 ti pdaunt: t tanto magis quotidie a cog-
 nitione iusticie separabiliores fiunt: quanto a
 se inuicem nulla increpatione separantur.
 Nā sicut esse notū solet: si vnitās desti-
 nis: ita perniciosum est: si non dest malis.
 Peruersos gpe vnitās corroborat dum

21

38

3

Ista: 34

C

Ecc. 21
Hag. 1.

concordat: et tūc magis corrigibiles: quā
eo unanimes facit. De hac unitate repro-
borum per Salomonem dicitur. Stuppa col-
lecta synagoga peccantium. De hac Naum
p̄pheta ait. Sicut sp̄ne nituicem se comple-
ctuntur: sic conuiuium corū pariter potan-
tium. Conuiuius nāq; reproborum est dele-
ctatio temporaliū voluptatum. In quo
nūm̄rum conuiuiū pariter potant: qui dele-
ctationis sue illecebris se p̄corditer debr̄iāt.
Igitur quia membra leuiathan istius. i. sūt
quos omnes quos dei sermo squamarum
compactionibus comparat: ad defensionē
suam par culpa concordat: bene dicit. Una
alteri adherēbant: et tenentem se nequāq;
separabuntur. Tenentes enim se separari
nequeant: quia eo ad defensionem suam vi-
cissim restricti sunt: quo se sibi per omnia
similes esse meminerūt. Descriptio itaq; ei⁹
corpore ad caput sermo reducitur et quid
semitim extreme persecutionis tēpore an-
tiquis hostis exerceat nunciatur. Nam se
quitur.

Capitulum.

34.

Temeritatio eius splendor
ignis. ¶ Qd̄ melius expo-
nimus: si prius sternuta-
tio quō agitur idagem⁹.
In sternutatione q̄ppe in-
flatio a pectore exurgit q̄
cum aptos ad emanādū
poros non inuenit cerebrum tangit et cōge-
sta per nares extēsi: totum caput protinus
concurrit. In hoc itaq; leuiathan corpore. i.
hic in malignis spiritibus: sen in reprobis
hominibus qui illi per similitudinem inig-
ratis inderunt: quasi inflatio surgit a pec-
tore: dum elatio se erigit ex p̄sentis seculi
potestate. Que quasi ad emanādū poros
non inuenit: qz in hoc qd̄ contra istos ex-
sultat: disponēte deo quantū appetit pre-
ualere p̄hibetur. Exurgens autē cerebrū tan-
git et concurrit quia collecta elatio sarthane
sensum in fine m̄di arctius percutit: et ca-
put turbat: dum ip̄m auctorem malignorum
spirituum: per cum qui antichristus dicitur
in p̄secutiōe fidelium vehementer excitat.
Tunc congesta inflatio per eius nares egre-
ditur: qz tota sup̄bie eius iniquas ap̄tis ma-
licie flatus demōstrat. Ergo sternutatio
caput marie cōcutit: leuiathan istius ster-

nutatio vocat illa eius extrema cōmotio q̄
dānatum hominē ingreditur: et p̄ eius repro-
bis p̄cipat. Qui tātā tunc p̄tate se cōmo-
uet: ut mēbra dñi sibi p̄t fieri etiā electa per-
turbētantis signis p̄disso vitur: ut mira-
colorū potentia quasi quodā ignis lumine
resplendere videatur. Quē ergo cōmotus ca-
put illius miraculis elarescere nūtiat: recte
eius sternutatio splendor ignis vocat. In
eo ergo qd̄ se ad p̄sequēdos istos cōmo-
uet: ante reproborū oculos signorum virtu-
tibus lucet. Et qz eius tyrānidē sapientes
mundi adherēt: eorūq; consilij omne qd̄
p̄ndū molit exerceat: recte subiungitur.

Capitulum.

35.

Oculi eius ut palpebre di-
luculi. ¶ Et oculos quippe
qui inherēt capiti ut lita-
ti visibiles inferuist: nō im-
merito eius consiliarij desi-
gnant: qui dñz p̄uersis ma-
chinationibus q̄nter agenda sunt p̄vident:
malignis eius oparibz quasi ostensum ped-
bus iter p̄bent. Qui recte palpebris dilu-
culi comparant. Palpebras nāq; diluculi
extremas noctis horas accipimus: in q̄bus
quasi nos oculos aperit dum venture lucis
iam initia ostendit. P̄vidētes igitur secu-
li malicie antichristi p̄uersis consilijs ihe-
rentes: quasi palpebre sunt diluculi qz fidez
quā in Xpo inueniunt: quasi erroris noctes
asserunt: et venerationem antichristi veruz
esse mane pollicentur. Spondent enim se re-
nebras repellere et p̄tatis lucem signis cla-
rescentibus nunciare: qz nec p̄suadere q̄ vo-
lunt possunt: nisi exhibere se meliora fatean-
tur. Cū h̄ ipse coluber in paradiso p̄mis ho-
minibus loquens in eo qd̄ se melius aliqd̄
p̄videret simulauit: quasi diluculi palpebras
ap̄uit: qñ in inoccubitis mētibus hūmanis
tatis iguorantiā rephendit: et sciam diuini-
tatis p̄misit. Quasi ignorācie enīz tenebras
repellebat: et eterne scie diuini mane nūcia-
bat dicens. Aspiciunt oculi vestri: et eritis si-
cut dñi scietes boni et mali. Ita in illo tūc
dānato h̄ic veniens: eius oculi palpebris
diluculi cōparant: qz sapiēcia illius simpli-
tatez vere fidei qñ trāsacte noctis tenebras
respuant: et eius signa mēdacia quasi exur-
gētis solis radios ostēdūt. Sz qz leuiathan
iste nō solū h̄z oculos q̄ malignis consilijs p̄-

uerſa puidcant: ſed os quoz ad puerter
das mēta hominū apit: ⁊ qm p predicator
res p̄anos ad diligendū erroris fallaciam
auditorū corda ſuccendit: apte ſubtingit.
(De ore, eius lāpades pcedunt.) Qui enī
puidet oculis: q aut p̄dicant: os vocant. S;
de hoc ore lāpades exiunt: q: mentes au
dientū ad amorē p̄fici accendūt: ⁊ vnde
quaſi p ſapientiā lucent: inde p̄culdubio p
negiciam conerentantur. Sed qualis ipſa ſa
pientiē eorum lor ſit oſtenditur: cum prot
ius ſubinfertur.

Capitulum.

36.

Teut tede ignis accenſe.)
Ecce iam hypocriſis eorum
aperte deſcribitur: quorum
p̄dicatio tedap lāpadib⁹
comparaſ. Teda enī cū ac
cendit: odorē qdem ſuauē
h̄: ſed lumen obſcurū. Ita iſti p̄dicatores
antichriſti: q: ſanctitatis ſibi ſpēm arrogāt
ſed nō opa inſignitatis exerceant: qñ blandū q
dem eſt: qd redolentiſſed nigrum qd lucent.
Oſent enim p ſimulationē iuſtitię: ſ; obſcu
re ardent per negicię p̄p̄tationē. Quorum
ſimulationis maliciā Joānes in apocalypſi
breni deſcriptiōe cōprehendit dicens. Tūc
aliā beſtiā aſcendētē de terra habētē duo
cornua ſimilia agni: loquebat⁹ vt draeo.
Priorē ḡppe beſtiā. i. antichriſtū ſupiorē: ſā
deſcriptiōe narrauerat poſt quē hec alia be
ſtia aſcendiſſe dicitur: qd poſt eū multitudo
p̄dicatozū illius ex terrena p̄tate gloriatur.
De terra ḡppe aſcendere eſt de terrena glo
ria ſup̄bire. Que h̄ duo cornua agni ſimi
lia: qd p hypocriſim ſanctitatis eā quā ſe
paciter dās habuit ſingularē ſibi in eſſe ⁊ ſa
pientiā menti⁹ ⁊ vitā. S; qd ſub agni ſpecie
auditorib⁹ rep̄obis ſerpentiū vīno iſum
dit: recte illic ſubdiit. ((Et loquebat⁹ vt dra
eo.)) Iſta ergo beſtia. i. p̄dicantiū multitū
do ſi apte vt draeo loqueretur: agno ſimilis
nō appareret: ſ; aſſumit agni ſpēm: vt dra
eoni exerceat opationē. Qd hic vtrūq; p
tedarū lāpades exprimit: qd ⁊ obſcure ar
dent p effectū malicię ⁊ quaſi ſuauē redo
lent p ſimulationē vitę. S; nequaquā elumi
dū eſt: qd tūc ſolum antichriſti p̄dicatores
apparebunt: ⁊ nūc ab humanis deceptioni
bus deſunt. Ad dō nāq; priuſq; per ſemet
ipm appareat: nōnulli illum vobis: pleri

q aut moribus p̄dicant. In p̄dicatores
ſimulationis illius nō ſunt: q cū ſacros dei
ordines obſtinēt: fugientes totis deſiderijs
mundā tenent: q virtutes eſſe, oſtendunt q
faciunt: ſed viciū eſt oē qd agunt.

Capitulum.

37.

Ed electozū mens quāto
magis iterne luci ſubpret:
tanto ſubtilia quō virtū
tes a vicijs diſcernere de
beat vider. Quid autē mī
ruū eſt hoc nos ſpiritualiter
agere: qd quodidē corporaliter ceruic⁹ nū
mularios implere. Qui cū nūmiſima perci
piunt: prius qualitatē illius: poſt figurā: ad
extremū ſo pondus examinant: ne aut ſub
agni ſpecie ce lateat: aut hoc qd veraciter
auri eſt: monete reprobe figura dehoneſtet:
aut qd ⁊ aurum: ⁊ recte figure eſt: hoc non
integrū pondus leniget. Cū igit mirā ſigno
torū hominū facta cōſpiciunt: reſidere, ad
mētis noſtre trutinā ſolertes quaſi nūmū
lari debem⁹: vt pri⁹ diſcretio auri examinet:
ne ſub vīte ſe viciū occultet: ⁊ qd praua
ſintentione agitur: recti viſione palliet. Cui⁹
ſi intentionis qualitas approbat: impreſſe
mor ſormule figura quereāda eſt: ſi a proba
tis monetaſq; .i. ab antiq; patrib⁹ quēſ: ⁊
ob eoz vite ſimilitudine nullo errore vitia
tur. Cum ſo ⁊ per intentionē qualitas ⁊ re
cta per exēpla figura cognoscit⁹: reſtat vt in
tegrū eius pondus exquirat⁹. Bonū quippe
qd per ſigna ⁊ miracula corruſcat: ſi perfe
ctionis ſummā nō habet: penſari ſollicite p
cantelā circūſpectionis dy: ne diu impfecta
res quaſi pro p̄fecta accipitur: in accipietis
dānū veritatur. Predicatores itaq; antichri
ſti quō veram nūmiſimatis qualitatē tenet
quī in his que agunt intentionis recte vni
neſciunt: qd per hec non celeſtem patriam:
ſed culmen glorię temporalis exquirunt.
Quō a monete figura non diſcrpant: quā
ab omni pietate iuſtorum iuſtos perſequen
do diſcordant: quomodo in ſe integritatis
pondus oſtendunt: quī non ſolum humilita
tis perfectionem nequaquā aſſecuti ſunt: ſ;
neq; ipſam primā eius ianuam contigerūt.
Dūc ergo electi cognoscant quō eozum ſi
gna deſpiciant: quozū proſecto actio omne
qd a p̄ſs patrib⁹ geſtum memoratur ipi
gnāt. S; ipſi quoz electi dū tot ſigna con

spiciant: dum cōtēnentes vitā tantā ei⁹
miracula perhorrescant: quoddam dubie-
tatis nubilum i corde patiuntur: qz dum p
p̄digia illi⁹ malicia se elenat: in istis se ali-
quatenus visus certior caligat. Unde recte
subiungitur. ((De narib⁹ eius fumus pce-
dit.)) Culorū gippe acies fumo sauciatur
Fumus ergo de eius naribus pcedere dī:
qz de miraculorū eius insidīs ad momētū
caligosa dubietas ē: in electorū corde ge-
neratur. De leuiathan naribus fum⁹ ergit
qz ex eis p̄diggis mendacibus ē bonarū
mentū oculos trepidatōis caligo confun-
dit. Tunc nāqz in electorū cordibus con-
spicitur terribilibus signis: obscura cogita-
tio cogobatur. Unde hoc quod iam supra
ptulimus: veritatis ore per euangelizū dī:
Surgēt p̄cūdo t̄pī: p̄cūdo p̄phete: dā-
bunt signa magna ⁊ p̄digia ita vt in errorē
educantur: si fieri potest ē electi. Quia in re
valde querendum est: quomodo aut hī qui
electi sunt induci in errorē possunt: aut cur
si fieri pōt quasi ex dubietate subditur: cu-
qd sciendum sit dīs oīa p̄ficiens p̄stolat
Sed qz electorum cor ⁊ trepida cogitatōe
concutitur: ⁊ tamē eorū constantia non mo-
uetur: vna hac sententia dīs vtrūqz cōple-
tus ē dicens: ita vt in errorē educantur si
fieri potest ē electi. Quasi. n. iam errare ē:
in cogitatōe titubare: sed p̄tius si fieri po-
test subiungitur: qz p̄cūdo fieri non pōt
vt in errorē pene electi capiantur. Bī autē
in hac fumi caligine ipse ē animorū feruor
exprimitur: cū p̄tius subinfertur. Sicut ol-
le succense atqz feruente. Velat enim olla
seruicis ē: vna queqz tunc aīa cogitationū
suarū impetus quasi spumas ardentis vi-
darū sustinens: quas ⁊ ignis zeli cōmouet:
⁊ ipsa t̄p̄alis oppressio more olle succense
i transseus clausas tenet. Unde quoqz Joā-
nes cū huius bestie signa narrosset adun-
xit. Ita vt ignē faciat de celo descendere.
Ignē gippe de celo descendere ē: de celestib⁹
electorū animis zeli flāmas emanare.

Capitulum. 38.

Quia sō leuiathan iste ali-
as nō solū serpens sed etiā
regulus dī: p eo qz imūdis
spiritib⁹ vel reprobis hoī-
bus p̄cipatur: sicut Isa-
ias ait: De radice colubz

egredietur regulus: Inspiciendū nobis sū-
mo pere est qualiter regulus perimor: vt ex
oparatōe regni huius nobis malicia aperit⁹
inotescat. Regulus nāqz nō morsu pimir:
statim consumit. Sepe quoqz acie statu affi-
cit: ⁊ gequid vel postū longe p̄tigit: sola
narium ispiratōe t̄be fecit. Bīc ergo pē-
sare cōpellimur: p hoc quod de naribus ei⁹
fumus pcedere dicitur ē p̄tiusqz apertius
appareat qd quodidie i humanis cordib⁹
fumo p̄fiterē exalatōis opetur. Qz enī
sicut ⁊ superius diximus fumo oculorū ac-
ies infirmatur non imerito de eius naribus
fumus pcedere asseritur: cuius norqz in
spiratōibus p̄ana in humanis cordib⁹ co-
gitatio nascitur: per quam acies mētis ob-
tunditur: ne lux interna videatur. Quasi
enim statu narium caliginem emittit: quia
in reproborum cordibus insidiarum sua-
rum aspiratōibus ex amore vite tempo-
ralis etiam congerit multiplicem cogita-
tionum: ⁊ velat fumi globos multiplicat:
quia inanissimas p̄sentis vite curas i ter-
renorum hominum mente coaceruat. Iste
fumus ex eius naribus prodiens: aliquan-
do ad tempus etiam electorum oculos tan-
git. Hunc nāqz intrinsecus fumus patiebatur
propheta cum dixit: Turbatus est pre-
ira oculus meus! Duus inundatione pre-
mebatur dicens: L. o. meam conturbatam
est in me: ⁊ lumen oculorum meorum non
est mecum. Fumus quippe iste obtundit ac-
iem cordis: quia caliginis sue núbulo seren-
tatem intime turbat quietis. Cognosci ve-
ro nisi tranquillo corde non potest deus.
Unde per eundem prophetam rursus dicitur:
Quiesce ⁊ videte quoniam ego sum de-
us. Quiesce. anteqz mens non potest que huius
fumi inundationibus premittur quia i
ea terrenarum cogitationum volumina ex
p̄sentis vite amoque glomerantur. Lumē
ergo quietis eterne hoc fumo amittitur:
quia curarum p̄arigine cordis oculus dī
confunditur tenebatur: sed fumus aliter
iste electorum animos turbat: aliter repro-
borum oculos erceat. ⁊ bonorum quip-
pe oculis spiritalib⁹ desideriorum statu res-
pergitur: ne p̄sente miferia cogitatione
densetur. In p̄anorum vero mentibus
quo se licentius per terrenas cogitatio-
nes colligit: eo ob eis funditus veritatis lux

Mar. 11.

Ps. 6.

Ps. 40.

Isa. 14.

men tollit. Sumus iste reproborum cordibus quos illicita desideria ingerit: quasi per tot ante illos globos intumescit.

Capitulum. 39.

M certe sumi globos nouimus: quia cum alij superi iane sunt: alij inferius surgantia aut in cogitatione carnali et si alia prauitatis desideria transiunt: alia succedunt.

Sepe autem mens misera quod iam transierit videt: sed ubi adhuc retineatur non videt: gaudet de quibusdam vicijis quibus eis subiecta iam non sit et precanere ac gemere negligit: quia eorum vice successerunt alia: quibus fortasse nequas succedebat: hinc fit ut dum alia vicia transiunt: et semper alia succedunt: ab hoc serpente cor reproborum sine intermissione reneatur. Unde bene per Iobem prophetam dicitur. Residuum eruce comedit locusta: et residuum locuste comedit bruchus: et residuum bruchi comedit rubigo. Exprimuntur etiam ebrii et fletu. Quid enim per erucam que toto corpore in terra repit: nisi luxuria designatur: quia cor quod tenet ita polluit: ut in superioris mundicie surgere amoris non possit. Quid per locustam que salit et volat: nisi inanis gloria exprimitur: que se vanis presumptionibus exaltat. Quid per bruchum cuius pene totum corpus in ventre colligatur: nisi edendi ignis figuratur: Quid per rubiginem quam tangitur scindit: nisi ira insit: Residuum ergo eruce locusta comedit: quia sepe cum luxurie vicium a mente recessit: inanis gloria succedit. Nam quia iam per amorem carnis non sternitur: quasi sanctam se ex caritate gloriatur. Et residuum locuste bruchus comedit: quia sepe cum inani glorie que quasi ex sanctitate veniebat cessat: et ventris vel quolibet ambiciois desiderij imoderatius indulgetur. Adus enim dei nescio tam atrocius ad quolibet ambitum ducitur: quanto nullo vel humane laudis amore refrenatur. Residuum bruchi rubigo consumit: quia sepe dum ventris ignis per abstinentiam restringitur: et impatientia aeris ossatur: que mox rubiginis quasi exuredo mel sem comedit: quia virtutis fructus impatientie flama tabefacit. Cum ergo vicia vicijis succedant: agrum mentis alia pestis deuorat: dum alia relinquit. Bene autem ille subdit.

Capitulum. 40.

Expergiscimini ebrii et fletu ebrii quippe vocati sunt: mundi huius amore confusi: mala non sentitis que patiuntur. Quid est ergo dicere expergiscimini ebrii et

fletu: nisi somnum vestre insensibilitatis eruat: et in deuastate cordis tot sibi succedentibus vicijis perhibus vigilantibus sementis obuia. Per tot igitur globos de leuitathannaribus sumus surgit: per quot nimirum pestes frugem cordis reprobi occultis aspiratione consumit. Cur adhuc sumi vim solite visis opprimat: cum illico subiungit: Sicut olle succente atque feruentis. Olle enim succensa dicitur: mens humana maligni hostis suasionibus instigatur. Olle autem feruet cum iam et per consensum in desiderijs prauis passionibus accendit: et tot vndas quasi feruendo pergit per quot se nequitas vicij ad exteriora opera extendit. Hinc namque carnalis conscientia olle feruorem: et leuitathann fumo feruentem prophetam perpeperat cum dicebat: Olle succensam ego video et faciem eius a facie aglonis. Ab aglonis namque facie humani cordis olle succenditur: dum litigatione aduersarij spiritus illicitis desiderijs inflammar. Ille namque ait: Sedebo in monte testamenti in lateribus aglonis: sedebo in monte super astra exaltabo solium meum. Similis ero altissimo: mentem quam semel cepit malignis persuasionibus sue flammis quasi superpositis ignibus accendit: quatenus non contenta presentibus indefinenter per desideria eluset ut alia contentenda appetat: alia adepta contemnat: ut modo suis compendijs inhiat: modo alienis commodis et cum proprio detrimento contradiscat: modo carnis illecebris satisfaciatur: modo quasi in quodam culmine per cogitationis superbiam rapta: carnali cura postposita totam se in typo elationis attollat. Quia ergo tot per varia desideria ducitur quot investigationis leuitathannus inflammatur recte sumus eius succed se et feruenti olle similis esse perhibetur: quia per tot se feruore afflata et ceptationibus scientia erigit: per quot intra se cogitationibus frangitur. Quod sibi alij adhuc veritas aperta non exquiri debet subiungit: (Valens ei prunas ardere facit.) Quid

Joel. 4.

Psalm. 4.

Psalm. 4.

exim pinnas: nisi succensas in terris con-
cupiscentis reprobos holium menses appel-
lat: Ardent enim cum quodlibet teporale ap-
petunt: quia nimirum vrant desideria: que ge-
tunt ac integrum et animi non permittunt
Totiens igitur leuitabat alius pinnas ac-
cendit: quomodo ei occulta suggestio huma-
nas mentes ad delectationes illicitas pera-
bit. Illas namque superbie: alias inuidie: ali-
as luxurie: alias auaricie: facit inflammari.
Superbie quippe faciem mentis eius supposu-
it: cum hanc ad premenda verba diuice ius-
sionis instigauit. Inuidie quoque flamma
chayn animi succedit: cum de accepto fra-
tris sacrificio doluit: et per hoc visus ad fra-
tridij facinus peruenit. Luxurie facibus
eorum Salomonis transiit: quem tanto mulie-
ribus amore subdidit: ut visus ad idolorum
venerationem deductus: dum carnis delecta-
tionem sequeretur: conditoris reuerentie
obliuisceretur. Auaricie quoque igne achab
animi concremavit: cum ad appredenda
alienam vineam impatientibus desiderijs im-
pulit: et per hoc visus ad reatum homicidij
peratit. Tanto igitur leuitabat iste balium
in penna stat: quanto animi suggestionis oc-
culte humanas mentes ad illicita inflammat.
Unde et huius mori subditur.

Capitulum. 41.

Et anima de ore ei egreditur.
Et anima quippe oris ei
est ipsa instigatio occulte lo-
cutio. Et hanc enim suasio-
nis verba ad vniuersum animi
facit: sed anima est
que de ore egreditur: quia ardet in desiderio
animi: cum eius suggestio instigatur.
Hec quotidie suggerit: hec visus ad presen-
tis vite terminum suggerere non desistit. Et tunc
se nequas dilatat: cum per illum vanitati ho-
minis veniens in huius mundi se gloria aper-
tius ostendit. Tunc ab eius naribus vasti-
or fumus procedit: quia humana corda signor-
ei admirationis terrena amplior instigatio
percutit. Tunc eius balium vedementi pinnas
ardere facit: quia reprobos mentes quas in
calentes amore glorie et impialis inuenerit
suggestionis sue flammis visus ad negram ex-
ercende crudelitatis incendit. Tunc de ore
ei anima egreditur: quia quod per se: quod per
predicatos ei loquitur ignis est quo instructio

sa ligna cremantur: ignis autem terre con-
cupiscentie eorum mens tangitur: quia nequaquam
fieri preciosa metalla concupiscunt. Qui er-
go oris non vult flamma affici: iuxta doctoris
veri suam: non lignum: sentit stipulam: sed au-
rum argentum et preciosus lapis. Currit inne-
mirum: quanto ignis suasionis illi amplius in-
cendit quanto se ei ad presentendum molli-
rem quis prebuerit. Sed quia nulla ratione con-
ceditur: et mens in hac corruptibili carne posi-
ta nequaquam suasionis illius ardore tangat:
restat ut malignis flammis adusta ad oronem
opem se sine cessante conuertat flammam quippe
per suggestionem illius extinguit citius vi-
da lachrymarum.

Sancti Gregorius.

Lib. 34.

Capitulum primum.

Alia ex hoc

Quando corpus gerimus
vniuersitatis terminus
est: quia nos sumus pre-
sentemur. Et tunc quippe
per qualis sit mundi su-
bis agnoscimus: si solici-
te aspiciamus: hoc quod de mundo gerimus.
Et tunc etiam nostra per inpenales annos ro-
bustior viget: in senili autem tempore crebescit
tibus morbis erogatur: et tunc diutius dis-
cedit: ut subsistat moriendi vice quotidie de-
fuit per momenta viuendi. Ita et mundi tem-
pus dum ventibus annis augetur: crebescit
tibus malis afficitur: et unde augmentum
erutis percipit: inde salutis dispendium sen-
tit. Tribulationes namque illi cum temporibus cre-
scent et eo detrimenta vite: debiliores reser-
uant quo quasi ad vitam perfectior durat. Totiens
enim contra illum hostis antiquus viribus
soluitur: quia quauis in nunc iterum: per eo quod su-
perne perditio beatitudinis amittit: tunc ta-
men plenius extinguunt quia a restandi licetia
abstractus eternis incendiis relinquitur. Tunc et
extrema mundi atrocitas reprobis aggreditur:
quia tanto fit feruentior ad sententiam: quanto se
vicinior sentit ad penam. Considerat quippe
quia iuxta sit ut licentiam nequissime libertatis
amittat: et quanta breuitate temporis angustat:
tantum multiplicitate crudelitatis expandi-
tur: sicut de illo voce angelica ad Ioannem
dicitur: De terre et mari quia descendit diabolus
ad vos habens iram magnam sciens quod modis

cū tēpus h̄. Tunc ergo in māgne ire furo-
rem se dilatat: ne q̄ in beatitudine stare nō
potuim: damnatiōis h̄e foneam enī pau-
cis ruat. Tunc gegd negter valuerit calli-
dus exquirat: tunc ceruicē supbie alti cri-
git: et per damnatū illū quem gestat hoīem
oē quod tēpōraliter preualeat negter osten-
dit. Unde et diuina voce recte nunc dī: In
collo eius morabitur fortitudo. Quid enī
collo leuiathan istius: nisi elatiōis ostensio
designatur: qua contra deū se erigens cum
simulacōe sanctitatis et timore potestatis
extollit. Quia enim per collū supbia ex-
p̄m̄tur: Iudas ppheta testatur: q̄ hierusalē
filias redarguit dicens: Ambulauerunt ex
tento collo. In collo ergo leuiathan isti for-
tudo demorari dī: q̄ elatiōis illius etiam
subiecta potentia suffragatur. Hū gegd
tunc superbe extollitur gegd collide machi-
natur: ēē enim virtute potētie secularis ere-
gitur. Quod Daniel ppheta imens ait:
Solus in manu ei⁹ dirigetur. Solus ap-
pe in manu est frans i virtute: q̄ oē quod
negter volet: hoc ad tempus ereg etia; for-
titer potest. Solus p̄o eius dirigi dī: quia
fraudis eius malicia nulla difficultate pre-
peditur. Hoc enim leuiathan iste vel vasa
eius habere crebro p̄pium solent q̄ ad ini-
gratus h̄e cumula ea que negter appetit
expiere negus possunt. Nam cū fortasse in
firmantur electi atq; i desideris illicitis ru-
unt: i hoc plerūq; diuini muneris manu re-
tineant: qd volūtas misere nullos effec-
tū inueniunt: cūq; eoz vocis valida contrarie-
tas nascitur plerūq; ex ipsa impossibilitate
corrigitur: i intro interne dīspōis ordine
p̄ uerhōne mutatio male voluntatis seq̄-
tur: dū per infirmitatē perfectio denegat.
Hic est enī q̄ sub specie vniuersitatis aīe v̄
firmante in dea: atq; in p̄p̄is itineribus
gradiente per ppheta; dñs dicit: Ecce ego
sepdi viam tuā sp̄itū: i sepiam eā mace-
ria: et semias suas non inueniet: i sequetur
amarores suos et non apprehendet eos: et
queret eos et nō inueniet dicit: Quadam
et reuertat ad virū meū p̄ orem q̄ mihi bñ
erat tunc magis q̄ nūc. Sp̄itū enī electo-
rum vie sepdiat: dū volūtē p̄uocōis inue-
niunt i hoc quod tempaliter concupiscunt
Quasi interposita maceria vīs eoz obuiat
quorum nūm̄m desideria perfectiōis diffi-

cultas ipugnat. Bonum profecto aīe ama-
tores suos querunt et non inueniunt dum se
quando malignos sp̄s: nequa; eas quas
appetunt huius seculi volūptates apphe-
dunt. Sñ aīe subditi: q̄ et ipsa difficul-
tate mor dicit: Quadam et reuertat ad virū
meū priorē q̄ melius mihi erat tunc: ma-
gis q̄ nunc. Prior appe vir p̄is ē: q̄ castā
sibi aīam sanctūsp̄s interposito amore cō-
iunxit. Quem tūc mens vniuersitatis de-
derat: cum multiplices amaritudines velint
quasdam sp̄nas inuenit: i his delectatio-
nibus quas tempaliter concupiscit. Hū
dñs aduersitatibus mūdī quē diligit anima
morderi cepit: tunc pleni⁹ intelligit: quan-
to illi cū priorē viro melius fuit. Eos ergo
quos volūtas praua peruerit: plerūq; ad-
uersitas corrigit. Unde et nimis timendus
est: ne sequantur p̄sp̄a cū desiderant in-
iusta: q̄ difficilius malum corrigitur quod
p̄fectionis etiam prosperitate falsatur. Le-
uiathan itaq; iste q̄ cū mēbris suis eternis ē
cruciatibus deputat⁹ et solus in manu ei⁹
dirigitur: et i collo eius fortitudo demorat⁹:
q̄ hoc ē q̄ sp̄aliter contra bonos p̄uersa
volūntate desiderat: vt p̄uocōis facilitate
psumat: vt tanto ei de aduersitate in p̄sen-
ti nil obstat: q̄to ei i postea de prosperitate
nihil remaneat. Et q̄ oīs q̄ p̄uocōis mori-
bus amicitias ei⁹ innotescit: prius has inuen-
tis diuitias amittit: ap̄te subiungitur.

Capitulum. 2.

Facie ei⁹ p̄cedit egestas
Et facie appe solet noti-
cia designari. Et scriptū ē:
Et facies mea p̄cedet te. i.
noticia vocatū p̄bebit. Sci-

endū est hō q̄ egestas i sacro eloquio aliter
electorum ponitur: atq; aliter reproborum.
Egestas nāq; electoz ē: cum vere diuitie ce-
lestis patrie ad eoz animū redeūt: i in hoc
crūosio p̄s̄is vite crūo possit: paupes se
ē mōm̄nerat. Illas appe diuitias sine cel-
sarōe suspirat: de quibus Paulus dicit:
Et sciatis quē sit sp̄s vocatiōis eius et
que diuitie glorie hereditatis eius in san-
ctis. Et q̄ adhuc eas nequa; conspicit
studios: interi in crūa istius paupertatis ge-
munt. Hāc paulū dubio paupertatē dicere-
as inspererat: cum dicebat: Ego vir videns
p̄ anperatorem meum: i in virga indignatio-

Ephe 1.

Tress 3

nis eius. Virga enim indignationis dei est per-
cussio districtioris. Quam indignatione tunc
homo percutit cum ex paradiso pulsus ve-
ras iterum gaudij diuitias amittit: qz electi q
qz incessanter conspiciunt qz in pñtis vite
penuriam ab illa potestatis igenite faculta-
te occiderunt bene dñ: Ego vir videns pau-
peratē meam. Quisqz enī adhuc visibi-
lia appetit peregrinationis sue malum non
intelligit: et hoc ipsum quod patitur videre
nescit. Hanc paupertatē David ppheta i-
tuens ait: Infirmitas est i paupertate virtus
mea. In paupertate etenim virtus infirma-
ri dñ: qz lapsus ē in hac peregrinatione animus
et corruptiois sue molestijs reuerberat. hoc
quod pdidit pñtē pñtē pñtē. Sed hanc
paupertatē reprobi considerare nesciūt: qz
dñ sequuntur ea que conspiciūt: cogitare i-
nvisibilia negligunt que perdidērūt. Unde et
egestas eorum pñtē dñ: qz dum replentur.
vicijs: virtutum diuitijs vacuantur. Qui-
bus sepe cuncti vt per claudis dementiam
subleuati: dñ nequaquā ruine sue dāna confi-
derant et se etiam a bonis actib⁹ inopes
nō cognoscent. Unde voce angelica predi-
catione laudicet dñ: Dices qz diues sum et lo-
cupletatus: et nullus egeo: et nescis qz tu es
miser: et miserabilis et pauper: cec⁹ et nu-
dus. Quasi diuitem se afferit q per arrogā-
tiam sanctitatis extollitur: sed paup cecus-
qz et nudus arguitur. Hanc per hoc qz vir-
tutū diuitias non hñ: cecus: qz nec pauper-
tatem quā patitur videt: audis: qz pñtē
stolam pdidit: sed penus: qz nec se perdidit
se cognoscit. Qz ergo vt diuit⁹ egestas re-
prob⁹ ē defraudatio merit⁹: recte de le-
uath dñ: faciem eius pcedit egestas.
Nemo appē cognitō ei⁹ iungitur: nisi pñtē
virtutū diuitijs denudet. Prius enī bo-
nas agnitōes subtrahit: et tunc eius aptio-
rem noticiā sue iniquitatis sūndit. Egestas
ergo facie illius pcedere dñ: qz pñtē facul-
tas virum perditur: vt quasi p familiarita-
tem postmodū ei⁹ noticiā cognoscatur. Vel
certe qz multis ita fraudulēter surrepit: vt
ab eis deprehendi nequaquā possit vt sic vir-
tutes eorū enacuant: quare affluēcie sue ma-
liciam non ostendat: faciem eius egestas
pñtē perhibetur: ac si apte diceret: qz cū
insidians temptat: pñtē videatur expoli-
at. Vincit enī quod de effraym per pphē

tam dñ: Comederunt alicui robar eius et
ipse ignorauit. Alieni appē intelligi apostata
te angeli solent: qz robar comedunt: cū vt
tatem mentis pervertendo sūmunt. Qz
effraym percutit et nescit: qz in tēptatōe
malignorum spūm et robur anime perdi-
dit: et hoc ipsum qz perdidit: nō in illis
Leui: hanc ergo faciem egestas antecedit:
qz negligentiam mētē ante temptandū et
poliar quam eius insidias is qz temptatur
agnoscat. Hec hoc ergo quod dicim⁹ est: i
collo eius morabitur fortitudo: virtus vio-
lentie ostenditur. Hec hoc qz quod sub dñ
tū: et faciem eius pcedit egestas: fraudis
subtilitas designatur. Quāvis de eo qz a
facie egestas pñtē cognoscat: suppe-
tit aliud: quod tamē tristis exponamus.
Terribili appē ordie dispēns occulte: pñ-
tē leniat hanc iste in illo damnato homie
quem assumit apparet: a sancta ecclesia vir-
tutū signa subtrahuntur: nam ppheta ab
sconditur: rationum gratia auertur: pñ-
tē abstinētie virtus imminuitur: doctri-
ne verba conticeant: miraculorum prodigi-
a tolluntur. Huc qdem nequaquā superna
dispensatio funditus subtrahit: sed nō hec
sicut prioribus temporib⁹ aperte ac multi-
pliciter ostendit. Quod tamē mira dispēn-
satō agit: vt vna et re divina simit pñ-
tas et iusticia compleatur. Dum enī sub-
tractis signis virtutū: sancta ecclesia ve-
lut abiectione appareat: et bon⁹ premiū cre-
seit: qui illa p spe celestium: nō pñtē pñ-
tia signa venerantur: et malorum mens co-
tra illam citius ostenditur: qz sequi que pro-
mittit inuisibilia negligunt: dum signis visi-
bilibus nō tenentur. Dum igitur humili-
tas fidelium oīam multitudinē et manife-
statione signorum quasi desinituit: terribi-
li occulte dispēnsatōis examine inde bonis
misericordia largitur: unde malis iusta ira
conuulsetur. Quia ergo leniat hanc iste pñtē
qz manifestus et conspicuus veniat: ex ma-
gna parte in sancta ecclesia signa virtutū
cessant: recte nunc dñ: Facie eius pcedit
egestas. Ante enim a fidelibus miraculo-
rum diuitie subtrahuntur: et tunc cōtra eos
antiquus ille hostis per apta prodigia oñ-
ditur: vt quo se per signa extollit eo a fi-
delibus sine signis robustius laudabilis
vincatur: quāvis etiam fidelis i certamine

B

Ps. 30.

Apo. 3.

L

B

E

S

signa non decrunt: sed tanta erunt illius ut nostrorum aut pauca aut nulla videantur. Quorum numerus virtus omnibus signis fit potior: cum omne quod ab illo terribiliter fieri conspiciat: per interne constantie calcem premit. Sed malignus hostis tanto contra eos acriter immanitate se exhibet: quanto se despicietiam clarescentibus miraculis dolet. Totum ergo se in eorum interitum colligit: cum eosque reprobos in necem fidelium unanimi crudelitate coniungit: ut sceleratam suam tantum robustius exerceat: quanto et in eis que peruerse agere appetit: nulla sibi sui corporis membra discordant. Unde et recte dicit. Membra carnis eius coherentia sibi. Carnis vero leuiathan istius sunt omnes reprobi: qui ad intellectum spiritualis patrie per desiderium non assurgunt. Membra vero sunt carnum: hi qui eisdem peruerse agentibus et sese ad iniquitatem precedentibus iunguntur: sicut econtra per Paulum dominico corpori dicit. Eos estis corpus Christi et membra de membro. Aliud quippe est membrum corporis aliud membrum membri. Membrum quippe corporis pars ad totum: membrum vero membrum est particula ad partem. Membrum namque membrum est digitus ad manum manus ad brachium: membrum vero corporis totum hoc simul ad corpus vniuersum. Sicut ergo in spiritali disco corpore membra de membro dicimus eos qui in eius ecclesia ab alijs reguntur: ita in illa leuiathan istius reproba congregatione membra sunt carnum: qui iniquo ope quibusdam se nequioribus iungunt. Sed quia hostis malignus sibi in peruerso opere a primis usque ad extrema edecorat diuinis sermo in eo membra carnum sibi inter coherentia memorat. Sic namque peruersa vniuersimode sentit: ut nulla contra se vicissim disputatione diuidantur: nulla eos diuersitatis altercatio tunc scindit: et sceleris contra bonos vehementer preualent: quia in malo se concorditer tenent.

Capitulum.

Sicut enim iam superius diximus ut perniciosum est huiusmodi vitas deest bonis ita perniciosa est si non deest malis. Reproborum quippe unitas bonorum vitam tanto

nem durior opponit. Hanc unitatem reproborum perniciosam sibi Paulus conspexit: cum in medio saduceorum phariseorumque reprehensus dicebat. De spe et resurrectione mortuorum ego iudico. Quia numerum voce percussa prius contra se vicissim audientium turba dissiluit. Cumque in duas partes tumultuantium multitudo diuisa Paulo via ereptionis aperitur: quia turba persequentium unita constrinxerat: diuisa laxabat. Eripiuntur ergo iusti: dum diuiduntur iniusti: dum electorum vota ad perfectum veniunt: dum reproborum agmina per discordiam confunduntur. Quod bene etiam maris rubri fessione signatur. Dum enim in duas partes vinda diuiditur: ab electo populo ad terram repromissionis iter ostenditur: quia dum malorum unitas scinditur: bone mentes ad hoc quod appetunt perducuntur. Si malorum unitas notia non fuisset: nequaquam diuina prouidentia superbientium linguas in tanta diuersitate dissipasset. Si malorum unitas notia non fuisset sancte ecclesie hostibus propheta non diceret. Precipita domine: diuide linguas eorum. Quia ergo leuiathan iste tunc contra electos cum suis viribus effrenatur: cum ad augmentum sue malicie unitate: in reprobis habere permissum: ut tanto contra nos robustius vires suas exerceat: quanto non solus nos sed fortitudinis: sed etiam mole adunationis impugnat. Sed quis contra ista sufficiat quibus mens ad tante elationis et compagis pondera non ab ipsa cogitationum radice contremiscat. Unde quia trepidare nos per infirmitatem conspiciat: protinus diuina elementia quid per semetipsam faciat adiungit. Nam sequitur. (Nihil contra te fulmina: et ad locum alium non ferienter.) Quid appellatione fulminum: nisi tremore de ille extremi iudicii sententia designantur. Que sceleris fulmina vocantur: quia numerum eos quos feriant in perpetuum incendant. Fulmina namque super eum Paulus venire conspexit: cum dicebat. Quia dominus Iesus interficiet spiritu oris sui: et destruet illustrationem aduentus sui. Vae autem que in eum mittuntur fulmina: ad locum alium non feruntur: quia iustus gaudentibus solos tunc reprobos feriant. Nam post trinitatem vite presentis in qua nunc tris

Act. 23

B

P. 54.

C

ticum sub paleis gemit: ita illo extremo in-
dicij ventilabro inter triticum paleasq; di-
scernitur: vt nec in tritici horre palee tran-
seant: nec in palearum ignem horrei grana
dilabuntur. Illa ergo salamina locum alius
nequaquam tangunt: quia videlicet igne suo
non grana sed paleas incendunt. Sed qz
leuiathan istum pena non corrigit: insinuat
dum subiungit. ((Locus eius indurabitur qua-
si lapis.)) Locus enim antiqui hostis vt lapis
indurabitur quia nulla vnq; conuersionis
penitentia mollescit. Quia quia solis ictib;
eterne ultionis aprabitur: recte protinus sub
infertur. ((Et stringitur quasi malleatoris
incus.)) Incudetur quoq; malleator solis ap-
tam percussionebus figit. Ad hoc ergo in-
cus statuitur vt crebris ictibus feriatur. Le-
uiathan vero vt malleatoris incus stringi-
tur: qz inferni vinculis coarctabitur: vt eter-
ni supplicij continua percussione tundatur.
Quo modo quoq; percuitur: dum insti-
git illo in insidijs vigilante sed doloribus ta-
bescente saluantur. Incudetur autem ista
vasa formantur: ipse vero tot percussioni-
bus in vas aliud non transfertur. Recte er-
go leuiathan iste incudi comparatus est:
quia nos illo persequente componimur: ipse
autem et semper percuitur: et in vas vilius
nuncq; remanet. Eterne illius percussione
relinquimus et nos superni artificis manu
in eius temptatione percussi: per illum qua-
si vascula formata transimus. In ipso eni;
fundimur: vt ad usum domus superne ve-
niamus. Ipse vero quasi incus stringitur
quia et si nunc temptando mundum circumit
in inferno tamen positus: iam sub icu sen-
tentie non vagatur. Sequitur. ((Locus subla-
tus fuerit: timebant angeli: et perterriti pur-
gabantur.)) Scriptura sacra ita nonnunq;
tempus preteritum futurumq; permiscet:
vt aliquando futuro pro preterito: aliquan-
do vero vitatur preterito pro futuro. Futu-
ro namq; pro preterito vitatur: cum Joanni
mulier paritura masculum qui regat gen-
tes in virga ferrea demonstratur. Quod
quia incarnato domino veniente iam fa-
ctam fuerat res gesta nunciabatur. Rur-
sum preterito vitatur pro futuro: sicut per
psalmistam dominus loquitur dicens. So-
derunt manus meas et pedes meos: dum
meruerunt omnia ossa mea. Quibus vi-

desceat istis species hominice passiois qua-
si iam transacta describitur: sed tamen ad-
huc longe post futura nunciatur. Hoc ergo
loco quo dicitur. Locus sublatus fuerit time-
bant angeli: nil obstat intelligi: quia sub fa-
turi temporis modo preterita describuntur.
Nec recte intelligentie sensum relinquitur
si credamus leuiathan isto ab arce beatitu-
dinis cadente in ruinam eius etiam electos
angelos expansisse: vt cum istum ex illoz
numero superbie lapsus efficeret allos ad ro-
bastius standum timor: ipse solidaret. Vir-
de et subditur.

Capitulum.

4.

Purgati vero sunt: quia ni-
mirum isto cum reprobis le-
gionibus erant: soli in ce-
lestibus sedibus qui beate
in eternum vincerent reman-

serunt. Huius itaq; lapsus eos terruit et pur-
gant. Terruit ne conditorum suum super-
be despicerent: purgant vero: quia exor-
tibus reprobis actum est vt electi soli rema-
nerent. Et quia cancerorum opifex deus fit
ad bonorum custodiam etiam bene vti actio-
ne reproborum: lapsum cadentium vertit i
profectum mantentium: et vnde punita est
culpa superbie: inde humilibus ange-
lis et inuenta et solidata sunt augmenta me-
ritorum. Istis namq; cadentibus illis in ma-
nere datum est: vt cadere omnino non pos-
sunt. Sancti vero angeli dum in istis natu-
re sue damna conspiciunt in seipsis itaq; cau-
tius robustiusq; consistunt. Unde fit aucto-
re omnium rerum domino cuncta mirabiliter
ordinante: vt illi electorum spirituum
patris celestis etiam ruine sue damna pro-
ficiant: dum inde firmitus constructa: si-
de fuerat ex parte destructa. Sed quia sepe
scriptura sacra predicatorum ecclesie: pro eo
quod gloriis patris celestis annunciat an-
gelorum solet nomine designare: possumus
hoc loco angelos sanctos predicatorum ac-
cipere. Hinc est enim qz Joannes in apoca-
lypsi septem ecclesijs scribens angelis eccle-
siarum loquitur. idest predicatoribus popu-
lorum. Hinc propheta ait. Et angeli pacis
amare stebunt. Hinc insimul ad Dalachias
ait. Labia sacerdotis custodiant scientiam
et legem inquirant ex ore eius: quia ange-

lus domus exercituum est. Hinc Paulus ait. Magnam est pietatis sacramentum: quod manifestatum est in carne; iustificatum in spiritu; apparuit angelis; predicatum est gentibus: creditum est mundo; assumptum est in gloria. Qui igitur dispensationis mysterium: postq[ue] apparuisse angelis dicit: predicatum gentibus subditur: profecto angelorum nomine predicatorum sanctos id est veritatis nuncios designant. Si ergo hoc quod dicitur: cum sublatu fuerit timebant angeli: et tertia purgabantur: ad futurum tempus refertur: aduentum districte iudicis extrema hic istius Ienathan damnatio designatur: quia de hoc mundo per suam iudicij tollitur: qui nunc mira mansuetudinis clemencia toleratur. Tanto autem hic pondere terroris excutitur: ut sanctorum etiam predicatorum fortitudo turbetur. Cum enim sublatu fuerit timebant angeli: quia cum iudicij turbine rapitur: hi qui in corporibus reperiri poterint: immenso terrore concussi: etiam superne patrie nuncios contremiscunt. Quamvis enim iam fortes atq[ue] perfecti: adhuc tamen quia in carne sunt positi: non possunt in tanti terroris turbine nulla formidine concuti. Sed cum Ienathan iste rapitur: cumq[ue] omnia elementa in eius interitu quatuntur: predatores sanctos quos vt disti adhuc in suis corporibus illico tempus iudicij inuenerit: spes de regni propinquitate lesicat: et carnis infirmitas de ire offensione perturbat. Erit ergo in eis aliquo modo tremor: letus et timor securus: quia et celesti regno se remunerari certi sunt: et per tanti turbine metum pro carnis infirmitate contremiscunt. Consideremus ergo quomodo tunc iniquorum conscientia concutitur: quando etiam iustorum vita turbatur. Hi qui oderunt aduentum iudicis: quid facient si terrorem tanti iudicij etiam qui diligunt expanescunt? Et quia in sanctis predicatoribus hoc panore excoquitur: si qua eis inesse potuit lenitas rubigine viciozum postq[ue] dicit: cum sublatu fuerit timebant angeli: apte mor subditur: et tertia purgabantur. Sed quia hec de Ienathan sine cognominis iterum priusq[ue] pereat quid agat audiamus. Sequitur. ((Cum apprehenderit eum gladius subsistere non poterit: neq[ue] hasta neq[ue] torax.)) In scriptura

sacra aliquando per gladium sancta predicatorio: aliquando eterna damnatio: aliquando tribulatio temporalis: aliquando antiqui hostis ira vel persuasio designatur. Gladius vero sancta predicatio ponitur: sicut Paulus ait. Et gladium spiritus quod est verbum dei. Gladij nomine eterna damnatio designatur: sicut de predicante heretico scriptum est. Si multiplicati fuerint filij eius in gladio erunt: quia quantalibet hic numerofitate germinet: eterna damnatione consumuntur. Gladius tribulatio temporalis accipitur sicut marie securis tribulationibus dicitur. Et tamen ipsius animam pertransibit gladius. Rursum per gladium ira vel persuasio maligni hostis exprimitur: sicut psalmista ait. Qui liberauit David seruum tuum de gladio maligno. Benignus quippe sancte predicationis est gladius quo percussur vt a culpa moriamur. Malignus vero est diabolice persuasiois gladius: quo male quisq[ue] percutitur: vt a vita rectitudinis extinguatur. Antiqui ergo hostis est gladius ille tunc damnatu homo: in vltimis ministerij eius assumptus. Ipsum quippe per maliciam fraudis eracunt: et infirmo: in corda transfigit. Hinc ergo Ienathan gladius apprehendit: cum eum suis damnatus homo suscepit. Si autem gladij nomine et ira signatur: recte non apprehendere gladiu: sed a gladio apprehendi describitur. In tantam quippe tunc insaniam vertitur: vt dominari omnibus appetens: nequaquam sue ire dominetur. Nos namq[ue] cum iram in usum iusticie assumimus: gladium tenemus: quia cum sub equitate iudicij possidendo moderamur. Ille autem qui per abrupta furoris rapitur: non apprehendere gladium: sed a gladio apprehendi perhibetur. Non enim iram possidens tenet: sed ab ira seniens tenetur.

Capitulum.

Antis autem liquet q[uod] hasta aduersarium percutimus: torace vero ab aduersario munimur. Per hastas vulnera inferimus: torace tegimur ne vulnere mur: quid igitur per hastam nisi predicationis iaculus: quid per toracem nisi fortitudo potencie designat? Leathan ergo iste q[ui] per assumptu reproba

Ephe 6

Luc. 2.

E

21

hominem in ira omnimode crudelitatis est frenatur: apprehendi gladio dicitur: nam per ostensionem imminente tunc fortitudinis erbi bet quicquid nequiter potest: et neque basta: ne per totam subsistere poterit: quod in antichristum veniens tante virtutis gloria apparebit: ut si supernum adiutorium desit: et predicantium acumen obtineat: et longanimitatem patientium destruat. Nisi enim iusto rum vitam superna gratia solidet: non subsistit basta: quia predicatorum virtus frangitur: non subsistit torax: quia constantium patientia dirupta penetratur. Unde et subditur. ((Reputabit enim ut paleas ferrum: et quasi lignum putridum es.)) Quod superius bastam dixit: hoc inferius ferri appellatio de replicavit: et quod toracem protulit: hoc rursum eris commemoratio signavit. Ferrum namque acuitur ut adversarius vulneretur. Es autem rubigine pene nulla consumitur. Ferro ergo predicationis iacula: ere autem longanimitatis constantia designatur. Unde et sub assu specie de sancta ecclesia per moysen dicitur. Ferrum et es calciamentum. Calciamentum quippe in scriptura sacra minime predicationis accipitur: sicut scriptum est. Calciati pedes in preparatione euangelii pacis. Quia ergo per ferrum virtus: per es autem perseverantia exprimitur ferrum et es calciamentum eius dicitur: cum predicationis acumine simul et constantia munitur. Per ferrum enim mala adversaria penetrat: per es autem bona que propo suit: longanimitate servat. Cuius profecto perseverantia illic apertius insinuat dicens. Sicut dies iuventutis: ita eris et senectutis illius. Sed leuiathan iste quando illius gladium quem sacra eloquia antichristum vocant: in exercitatione sue iniquitatis assum pserit: et ferrum velut paleas: et es velut lignum putridum reparabit: quod nisi diuina gratia protegat: et predicationis vires velut patas nequicie sue igne consumet: et patientium constantiam quasi lignum putridum in pulverem rediget. Et acumen igitur ferri et eris fortitudo deficiet: dum per violentiam virtutis illius et patientie longanimitas dissipatur. Nisi ergo electos suos opitulatio divina roborat: ubi tunc infirmi erant: si fortes sicut paleas reputantur. Quid tunc leuiathan iste

de paleis faciet: si ferrum quasi paleas esse mabit: Quid de putridis lignis acturus est: si quasi lignum putridum eris fortitudinem soluit: Sed o quam multi qui suis viribus ferrum se vel es estimant: in illo tunc tribulationis igne se paleas esse deprehendant: et quam multi qui per infirmitatem propriam se esse paleas metuant: per diuinum adiutorium sicut inferri atque eris soliditate roborantur: ut contra adversarium suum tantomagnis in deo fortes sint quanto de se amplius infirmos se esse conspexerint. Sed quanto altius beheremur iste contra electos dei per miracula erigitur: tanto contra eum sancti quibus vehementius ad predicationis se verba constringant. Qui tamen ita reproborum mentes possidebit: ut eas nulla confossus veritatis iaculatione derelinquat. Unde et subditur. ((Non fugabit eum vir sagittarius.)) Quid enim per sagittas: nisi verba predicatorum accipimus. Que enim ex voce bene viventium distinguantur: audientium corda transfigunt. His sagittis sancta ecclesia percussa fuerat que dicebat. Unnerata charitate ego sum. De his sagittis psalmista voce narratur. Sagitte parvulorum facie sunt plage eorum: quia scilicet verba humilium penetraverunt animos superbiorum. De his sagittis venientis propagator dicitur. Sagitte tue acute: potentissimi populi sub te cadent in corde. Vir itaque est sagittarius: quia per sancte intentionis acumen audientium cordibus verba recte exhortationis insinuat. Quia ergo leuiathan iste verba predicationum despiciat: et cum reproborum mentes male suadendo momorderit duras inter iacula omnimodo eas non relinquit: recte dicitur: non fugabit eum vir sagittarius. Ac si aperte diceretur. A reproborum cordibus enim sancti predicatoris sagitta non excutit: quia quisquis ab illo apprehenditur: verba iam predicationum audire contemnit. Unde bene peccatis peccedentibus irascens: dominus de his quos l manu antiqui hostis deserit: per prophetam dicit. Immitam vobis serpentes et regulos: quibus non est incantatio. Ac si diceret. Iusto iudicio talibus vos immundis spiritibus tradam: qui a vobis excuti exhortatione predicationum quasi incantantibus sermone non valeant. Quia ergo leuiathan

Deut. 33

Eph. 6

23

Cass. 1.

Ps. 64

Ps. 14.

Bier. 3

iste a cordibus reproborum sanete predica-
tionis spualis non monetur: ipse etiam san-
ctorum virorum contemptus addicit: cum
alio subinsertur.

Capitulum. 6.

In stipulam versi sunt ei la-
pides funde. Quid p sum-
dam: nisi sancta ecclesia fi-
guratur. Funde nam dum
in gyram micritur: sicut de
illa lapides erant: qd ad-
uersariorum pectora feriantur: ita sancta
ecclesia dum volubilitate tepor per tribula-
tionu circumfus ductur: fortes ex illa viri
prodeunt: qd quasi lapideis ictibus iniquo-
rum corda tandantur. Unde et ad pphetā
de bonis doctoribus dominus dicit: Deuo-
rabunt et subficient lapidib funde. Sancti
gippe doctores q ad virtutem et alios istra-
unt hostes deuorant: dñi eos intra corp su-
um per vium pñctionis inuicant. Quos la-
pidib funde subficient: qz dñi fortes quosq
in sancta ecclesia viros iustitie: per eos ad-
uersarioz superbientia pectora bura con-
fringunt. Unde et Solas immanissimus: sa-
to funde moritur: qz singulari sancte eccle-
sie lapide dyabolica celsitudo superatur.
Leuiathan itaqz iste qz vñato illo homie
assumpto: quoslibet fortes ecclesie velut in-
firmos despiciat: eozqz vires spualiter pmit-
tere: recte nunc dñi: in stipulam versi sunt ei lapi-
des funde. Ne si aperte diceretur. Sancto-
rum robur quasi in stipule mollicie redigit
quorum lingua prius pectus illi duris icti-
bus tuerat. Omne gippe tunc fortitudine
sine iniquitate cretens: quāto se ab eis. viri
ei spualiter dolet tanto atrocius contra
eos corporaliter preuallet. Et qz nūc se cōtra
eorum spm preualere considerat: in eoz
carne crudelitatis sue omnia argumenta
consumat.

Capitulum. 7.

Sed qd mirū si hñanas vi-
res despiciat: ipsa etiaz su-
pernit se iudicij eterna tor-
menta contēti. Nūc et sub-
ditur. (Quasi stipula est
mabit malleum.) Sic si di-
ceret: Etiam pondus eius animaduersionis
despiciat q se per supplicium desuper veni-
ens ferit. In scriptura sō sacra mallei no-

mine aliquando dyabolus designatur: per
quem nūc delinquentium culpe feriuntur.
Aliquando sō percussio celestis accipitur
qua vel electi supremos ictus sentiant vt a
prauis itineribus corrigantur: vel iusta ira
reprobos percutit: vt iam supplicij eterna
preueniens: qd et iposterum mereant onē
dat. Nam qz appellatione mallei antiqui
hostis exprimitur: ppheta testatur cum sup-
eam vñ extremi iudicij contēplatur dicens.
Quomodo confractus est: et contritus malle-
us vniuersę terre. Ne si diceret. Eam p quę
vascula sua dominus in ministerij vñum for-
māda percutit: qz pendat quo turbu-
ne veniente extremo iudicio i eterna dāna
tione confrigit. Rursus per malleū pau-
sio celestis exprimitur: q Salomone tēplūz
edificante signatur cum dñi. Domus autē cum
edificaretur de lapidib dolatis atqz perfe-
ctis edificata est. Malleus autē et securis
omne ferramentū nō sunt audita in domo
cum edificaretur. Quid enī domus illa nisi
sanctam ecclesiam quā in celestib dominus
inhabitat figurabat. Ad enī edificationēz
electoz anime quasi qdāz expoliti lapides
deferuntur. Que cū edificatur in celis: nul-
lus illic discipline malleus resonat: qz illic
dolati atqz perfecti lapides dñicunt: vt lo-
cis iuxta meritū congruis disponantur. Vie
enī foris tāduntur: vt illic sine reprehen-
sione veniam: hic malleus: hic securis: hic oīa
tunctionū resonant ferramenta: i domo autē
des nulli ictus audientur: qz in eterna pñia
oīs iam percussioni strepitus cōtrahitur: ne
quaqz ibi malleus percutit: qz nulla asad-
nerisio affligit. Nequaqz securis iadit: qz re-
ceptos iterius nulla foris seneritatis sentē-
tia pñcit: nequaqz ferramenta perstrēpant:
qz nec quolibet mima vltra id flagella sen-
tiuntur. Qz ergo p malleū desuper venien-
tem celestis pondus percussiois exprimitur:
qd est qz leuiathan iste malleus despiciat: nī
si qz superne animaduersionis ictus formi-
dare contemnit. Et qua stipulam malleum
depñat: qz ad iuste ire se pōdera velut cō-
tra terrores leuissimos parat. Unde expñ-
us subditur. (Et peridebit vibrantem ha-
stam.) Contra leuiathan vero dominus ha-
stam vibzat: quia i eius interitu districtam
minatur sententiam. Hastam gippe vibrare
est eternam ei mortem ex districta animad-

Dicit. 50.

B

2. Re. 6.

L

uersione preparare. Sed apostata spiritus auctore vite etiam cum sua morte despicitens hastam vibrantes deridet: qz districto iudicio qcquid graue qgqd horribile se praeuidet pati nō meminit: quod se eterna tormenta nō posse euadere conspiciat: eo in exercenda negritia durior surgit. Quem cū plebis huius mundi sapientes in cunctisqz appetit: tanta pertinacia: tanta fortitudie stringi non posse pſiderant: corda sua ad famulatum ei⁹ tyrādis inclinant: et omne quod deo largiente sapient hoc contra eum ad seruitiū hostis illius inflectunt. Unde et recte subdit. (Sub ipso erunt radij solis.) In scriptura enim sacra cum figurat sol ponitur: aliquando dominus: aliquando persecutio: aliquando de⁹ re qualibet manifeste visionis ostensio: aliquando intelligentia sapientium designatur. Per solem qz ppe domin⁹ figuratur: sicut sapientie libro phibetur qz omnes impij in extremi die iudicij cognita sua damnatione dicturi sunt. Erant autē a via veritatis: et lumen iusticie non lucit nobis: et sol non ortus est nobis. Sic si aperte dicant. Interni nobis luminis radij nō resulsit. Unde et Joannes ait: Multi erant amici sole et luna sub pedibus ei⁹. In sole vero illustratio veritatis: in luna autē que mensis suis suppletionibus deficit: mutabilitas temporalitatis accipitur. Sacta autē ecclesia quia superni luminis splendore protegitur: quasi sole vestitur: quia corrupta temporalia despicit: lunam sub pedib⁹ premit. Rursum ergo sole persecutio designatur: sicut in eūgelio veritas dicit: qz natura sine radicib⁹ semina orto sole aruerunt: qz videlicet verba vite in corde terrenorum hominum temporalis momento virentia su perueniente persecutionis ardore siccantur. Rursum sole manifeste visionis ostensio designatur: sicut propheta dominum cunctorum oculis apparentem densiciat dicens: In sole posuit tabernaculū suum. Sic si dicent: Humanitatis assumpser sacramētū: in lumine manifeste visionis ostendit. Et si autē eidem pphete diuina voce per nathā dicitur: Tu fecisti in abscondito ego facio verbum istud in conspectu omnis israel: et i eo spectu solis. Quid enim per conspectum solis nisi cognitionē: insinuat manifeste visionis: Rursum solis nomine sapientius in

tellectus exprimitur: sicut i Apocalypsi scriptum est: Quartus angelus effudit stalam suam in solem: et statim est illi estu afficere homines igit. Stalam videlicet in solem est fundere: est persecutionis supplicia viris sapientie splendore fulgentibus irrogare: et statim est illi ut afficeret homines estu et igni: quis dum sapientes viri cruciatib⁹ vitæ male agendi errore tanguntur: illorum exemplo peruersi infirmi quib⁹ temporalibus desiderijs inardescunt. Ruine vero fortium augmenta prestant perditionis infirmorum. Quia sole acumen sapientie designatur per comparationem quoqz a Solo mone dicitur. Sapiēs vt sol permanet: stultus vt luna mutatur.

Capitulum. 7.

De ergo loco qd solis radij os: nisi acumina sapientum demonstrantur. Quia enim multi qui in sancta ecclesia luce sapientie respicere videbantur: tunc vel psonarum fructibus capti: vel minis terribilib⁹ cruciatibus fracti leniatur istius seditionis subgiuntur recte dicit: sub ipso erunt radij solis. Sic si aperte diceretur. Vj qui intra sanctā ecclesiam per acumina sapientie quasi radij videbantur lucis aspergere: et p auctoritatem rectitudinis desuper respicere potestati leniatur istius iniqua se operatione subisterant: vt non iam recte predicando desuper luceant: sed ei peruerse obsequio famulentur. Solis ergo radij sub ipso sunt: cum nōnulli et docti viri sapientie sue acumina nō libere agendo subleuant: sed ad vestigia leniatur istius et perueritate operis: et blandimento adularis inclinant: vt intelligentia que illis sicut sol desuper fuit: ex celesti munere antiqui hostis pedibus substernantur et terrena cupiditate. Unde et nunc cum quib⁹ sapientum vel doctorum pro cōmodo vel gloria vite temporalis per adulationis lapsum terrenis de potestatibus prauae agentique subgiat quasi sub vestigijs venientis antichristi solis se radices sternit. Et velut celi lucēs sibi debem⁹ haec milia: dum per pestiferam assensum sapientum montes calcant: Totiens vero leniatur istius pedibus se radij solis subdant quotiens hui⁹ qui doctrine videntur lumine

210.

Eccl. 17.

Sap. 5

210. 12.

210. 18

2. Re. 12.

Gen. 3

2. ref. 4.

2

Ab. 2

Ab. 3

Ps. 63

3

resplendere immoderato acamine praua
in sacro eloquio sentiant peruersisq; sensu-
bus eius se erroris subternant: quia ubi con-
tra fidei veritatis predicamenta se eri-
gant leuitariis istius belis falsa sentien-
do famulantur. Toties radij solis sub ipso
sunt: quotiens docti quicq; et intelligentie lu-
ce pollentes: vel respectis ceteris in elatio-
ne se erigant: vel summa que sapiunt pos-
ponentes sordidus carnis desiderijs iniqua-
tur: vel obliuiscuntur terrena ambigunt:
vel non reminiscuntur quia terra sunt et co-
gnitione celestium inaniter gloriuntur. Eru-
de et recte ibi subiungitur. ((Sicut sibi au-
rum quasi luti.)) Appellatione quippe au-
ri in sacro eloquio: aliquando diuinitas cla-
ritas: aliquando splendor: superne ciuitatis
glorie: aliquando charitas: aliquando nitor
glorie secularis: aliquando pulchritudo san-
ctitatis accipitur. Auri vero nomine ipsa i-
tima diuinitatis claritas designatur: sicut i
canticorum canticis sponsi species describi-
tur. Sapienter enim aurum optimum. Quia ve-
ro caput Christi deus: nil vero est in metal-
lis auro fulgentius: sponsi caput aurum di-
xit quia eius humanitas ex diuinitatis sue no-
bis claritate principatur. Rursum auri no-
mine splendor: superne ciuitatis accipitur:
sicut hanc Ioannes se vidisse testatur di-
cens: Ipsa ciuitas aurum mundum simile
vitro mundo. Aurum namq; ex quo illa ci-
uitas constat simile vitro dicitur: vt et per
aurum clara: et per vitrum perspicua defi-
gnetur. Rursum auri nomine charitas intus
matur sicut angelum quem sibi loqui ihs de
Ioannes asperit: ad mamillas zona aurea
cinctum vidit: quia numerum supernorum
cinctum pectoris: dum penali nequaquam timo-
ri subiecta sunt: atq; se vicissim nulla scissio-
ne soluant: et sola se charitate constringunt.
zonam vero auream circa mamillas habe-
re est: cunctos mutabilium cognitionis mo-
tus per solas iam amoris vincula restrin-
gere. Rursum auri nomine nitor: glorie te-
poralis expromitur sicut per prophetam vi-
ditur. Calix aureus babilon. Quid enim
babilonis nomine nisi huius mundi gloria
designatur: Que calix aureus dicitur: quia
dum pulchra esse temporalia ostendit: stul-
tas mentes in sua concupiscentia debiliat:
vt speciosa temporalia appetant: et inuisi-

bilia pulchra contemnant. Hoc auro casti-
ce primo spote sua eua debiliata est: de qua
hystoria veritatis dicit: qz cum ventum li-
gnum concupisceret vidit qz esset pulchrum
visu aspectusq; delectabile et comedit. Zna-
reus ergo babilon calix est: quia dum visus
exterioris pulchritudinis offendit sensum
interne recitandis subtrahit. Rursum au-
ri nomine splendor: sanctitatis accipitur: sicut
in iudaicum populum a splendore iusticie
ad nequitie tenebras commutatum. Dico-
remas deplozaret dicens: Quomodo obscru-
ratam est aurum: mutatus est color optimus
Sicut enim superius diximus aurum obscu-
ratur cum subsequenter iniquitatis tene-
bris iusticie pulchritudo deseritur: Color
optimus mutatur et splendor innocentie in sedi-
tatem vertitur culpe.

Capitulum. 8.

Qui quoq; nomine in sacro
eloquio aliquando terrenarum
rerum multiplicitas: ali-
quando sordidus sapiens intus
qua doctrina: aliquando de-
sideria carnalis illecebre et
signatur. Per latum quippe terrenarum re-
rum multiplicitas figuratur sicut per Aba-
chuch prophetam dicitur: Te ei qui multi-
plicat non sua vsquequo aggrauat contra
se densum latum. Denso enim se luto ag-
grauat: qui per auariciam terrena multipli-
cans peccati sui se oppressionem coangustat
Rursum luti nomine doctrina sordidum sa-
piens designatur: sicut per eundem prophe-
tam domino dicitur: Quam fecisti in mari
equis tuis in luto aquarum multari: Ne
si diceret. Alperisti iter predicatoribus tu-
is inter doctrinas huius seculi sordida et ter-
rena sapientes. Per luti quoq; desideria
sordide voluptatis exprimitur: sicut psalmi-
sta deprecans ait: Eripe me de luto vt non
inbeream. Luto quippe inbere est: sordi-
dis desiderijs concupiscentie carnalis in-
gnari. Hoc ergo loco aurum claritas sancti-
tatis accipitur: luto vero vel terrenarum
rerum auaricia vel prauarum contagia do-
ctrinarum: vel sordes carnalium voluptatum
nil obstat intelligi. Quia enim multos se
niathan iste qui intra sanctam cedesam
fulgore iusticie resplendere videbatur:
tunc vel terrenarum rerum concupiscentie

Cas. 5

Apo. 21

3

Dicit. 5

2. Thes. 2

vel errantis doctrine contagio: vel carnalibus sibi voluptatibus subicit: aurum sibi pauldubio quasi lutum sternit. Aurum vero quasi lutum sternere est: in quibusda; virtutibus mundiciam per illicita desideria cōculcare: ut hi etiam sordidis eius vestigijs servati qui contra illam pravis virtutum splendore rutilabant. Antiquus itaq; hostis alios tūc sub specie sanctitatis illudit: alios autem p sedā vicia vite carnalis intercipit. Sed tūc per hoc aperte grassabit: nunc autem multo rum cordibus occulte dominat: sicut Paulus apostolus dicit. Et reuelatur i suo tempore: nam mysterium iam operatur iniquitatis. Tortens igitur nunc aurum sibi quasi lutum subicit quotiens castitatem fideliū per carnis vicia sternit. Tortens aurum velat lutum calcat: quotiens sensum continentium per immunda desideria dissipat. Quod tunc tāto vehemētius peragit: quanto sine perditē libertati cōmissus hoc quod appetit effrenatus perpetrat. Et fortasse quempiam moueat cur misericors deus fieri ista pmitat: ut lenitiam iste seu nūc per suggestiones callidas: siue tunc per damnum illum quē replet hominē: vel solis sibi radios. i. doctos quosq; sapiētes subiciat: vel aurum hoc est viros sanctitatis claritate fulgentes: quasi lutum sibi vitijs cōmquinando subternat. Sed citius respondem⁹: quia aurum quod prauis eius suasionibus quasi lutum sterni poterit aurum ante dei oculos nunq̄ fuit. Qui enim seduci quādoq; non reuersuri possunt quasi habitam sanctitatem: ante oculos hominū videntur amittere: sed eam ante oculos dei nunq̄ habuerunt. Sepe nāq; homo multis occulte peccatis involuitur: et in vna aliqua virtute magnus videtur. Que ipsa quoq; virtus inaneffens deficit: quia dum innotescit hominibus proculdubio laudatur: eius p laus inhiante appetitur. Unde fit vt i ipsa virtus ante oculos dei virtus non sit: vum abscondit quod displicet: producit qd placet. Que sō esse merita apud deū possunt: qñ mala occulta sunt et bona publica. Plerūq; enim sicut diximus latet superbia et castitas innotescit: itaq; idco ostēdit vna castitas circa vite finem perditur quia cooperta superbia vsq; ad finem incohereta retinet. Aliis elemosinis vacat: propria distribuit:

sed tamen multis ininfectis seruit: vel fortasse linguam in detractionibus exerceat et sit plerūq; vt is qui misericors fuerat iuxta vite sue terminum rapacitatis et crudelitatis stimulis inardescat. Quod valde iusto iudicio agitur: vt et perdat ante homines: vnde deo hominibus placuit: qui hoc vnde displicent corrigere noluit. Alius patientie studet sed inuidere alijs et seruare in corde malicia: non cauet: fit quandoq; impatiens: q; diu latuit dolens. Hi itaq; et per aliquid aurum sunt: et per aliquid lutum sunt: argo hoc aurum quasi lutum sternitur quando occultis peccatis exigentibus etiam virtus que publice clarescat dissipatur. Sed opere precium credimus si in his virtutem suā permi ordinis subtilius perpendamus.

Capitulum.

9.

Epe vero oipotens de⁹ occulta quorūda mala diu tolerat: vt aperta eorū bona electorum suorum vbi⁹ futura dispenset: nam nonnulli mundi nequaq; sunt: ditius deferentes non perseuerantur angustiam iter arripunt: sed ad querendum angustiam viam exemplo suo eos qui perseuerantur sunt accendunt. Unde plerūq; cōtingit: vt ipsum hoc quod bene vincere vident: non sibi sed potius solis electis viuant: vñ exemplis suis ad bene viuendi studia perueniunt alios non perseuerantur promoucant. Sepe sō quosdam videmus viam ingredi ad locum ppositū festinare: quos alij qui eantes conspiciunt sequuntur: eundem q; locū pariter petunt: sed sit plerūq; vt irruente aliquo implicatōis articulo post se redeant qui prebant: et hi ad locum perueniant qui sequebantur. Ita nimirum sunt qui perseuerantur vias sanctitatis arripit. Tercio enim virtutis iter non pueniunt inchoant: vt eos qui perueniunt sunt quo grauantur ostendant. Quorum etiam casus utilitate non modica electorum profectib⁹ seruit: quia illorum lapsum dum conspiciat de suo statu contremiscunt: et ruina que illos damnat: istos humilias. Discunt enim in superbi adulatoris protectione confidere dum plerūq; conspiciunt de suis viribus cecidisse. Quando ergo bene agere videntur reprobi: quasi planum iter sequentib⁹ mon

frant: quando vero in lapsum nequie cor-
runt electis post se pergentib? quasi cau-
dam superbie foueam offendunt. **E**at ergo
leniathan iste et solis sibi radios subdat at-
q; aurum luti more subgeat. Sicut pro o-
poto deus ad electorum suorum solatio be-
ne uti malo reproborum: quando hi qui ad
illum perueniunt sunt: et suis ad eum meri-
tis proficiunt: et sepe in eo quod superbie sa-
piunt alienis lapibus corriguntur. Sed si
hec leniathan iste agit i eis quos claros ali-
qua virtus ostendit: quid de illis facturus
est quorum mentis vel ex parte aliqua suble-
nata a terrenis concupiscentiis non est. Quos
tamen diuinus sermo aperte exprimit dum
subiungit. ((Feruere faciet quasi olla p-
fundum mare.)) Quid per mare nisi vita se-
cularia: quid per profundum nisi alte et abde-
te eorum cogitationes exprimitur. Quod
profundum mare leniathan quasi ollam fa-
cit feruere: quia nimirum constat q; per-
secutionis extreme tempore: contra electo-
rum vitam studeat animos reproborum per-
ficiam crudelitatis excitare. Tunc p-
fundum mare quasi olla feruere: et corda re-
proborum valido ardore succendit: et que
hoc pacis tempore intra suam malicia clau-
sa latuerant: tunc in eum immanissime p-
secutionis ebullunt: ac per abruptam cru-
delitatis aperte licentiam: ea que dñi pres-
serant odia antiqui luxoris exaltant: q; au-
tem pessimo errore persuasi sic i istis famu-
lante antichristo ut tunc verius prebere se
estiment obsequium christo postq; dicit. Fer-
uere faciet quasi ollam profundum ma-
re: apte subiungit.

Capitulum.

to.

Quod quasi cum vngenta
bullunt.)) Vngenta quip-
pe cum bullunt fragran-
tiam suauitatis reddunt.
Quia ergo leniathan iste
ita seducit corda reprobo-
rum: ut quicq; agunt ex iniquitate pñde-
re: pro veritate recte fidei se agere suspicentur
quasi bene eis olet id q; zelo religionis exer-
cent. Tñ in euangelio discipulis fitas dicit
Et ois qui interficit vos arbitretur obse-
quis se prestare deo. Igitur sicut olla seruet
dum crudelitate psequuntur: sed apud eos
ipsa persecutio vngentorum fragrantia re-

dolet dum mens eorum vanis suspicionibus
decepta: estimat quia deo obsequium pfol-
uat. In scriptura enim sacra vngentorum odo-
ribus opinio solet signari virtutum. Unde
sponsa in canticis canticorum sponsum de-
siderans dicit. In odore vngentorum inno-
cuiamus. Et vnde Paulus apostolus vir-
tutū laude fragrare se sciens ait. **C**uius bo-
nus odor sum? deo. Itaq; q; leniathan iste
ministros illius perdit vasis sui crudeli-
tatis opera sub opinione laudis: et pretextu
virtutis iterat: postq; dicit. Feruere fa-
ciet quasi ollam profundum mare: recte mor-
subditur olet quasi cū vngenta bullunt. **Q**uod
enim per crudelitatem incendium mare fer-
uet hoc in eorum iudicio qui excedunt
falso nomine virtutis: ac si vngenta bulliat
ostendit ut tanto atrociores ad crudelitatem
fiant: quanto se etiam mereri premia quasi
pro zelo religionis existimant. Iustiq; hoc
est diuino iudicio: ut qui pietatis vni ppen-
dere et custodire negligunt: suspicionis sue
odore saltant. Unde ad illusionis angust-
tiam eos crudelia pperantes signa quoq; ac-
cidia subsequuntur: sicut et recte subiungit.

Capitulum.

xi.

Post cum lucebit semita.))
Post leniathan appere semi-
ta luceb? pphetib?: q; quaque
transit miratione nimia: ex
miraculorum suorum clarita-
te de: elingit: et huc p se seu
per ministros suos quolibet pdeat menda-
cib? signis corruat. Unde et hoc iam qd se-
pe pñimus in euangelio fitas dicit. Sur-
gent pseudo xpi: et pseudo pphete et habebit
signa magna et prodigia: ita ut in errore in-
ducant si fieri potest etiam electi. Semita igitur
post leniathan lucet: q; quorum corda pe-
netrat: eorum opera prodigio illustrat: ut ni-
mirum tanto altius eorum mentes in erroris
tenebris teneat: quanto per eos fortis quasi
potentius lucem de miraculis ostentat. Sz
sunt nonnulli q; in memoria et verba ppheti-
ca et euangelica precepta retinere sciunt: sed
falsa esse signa que exhibet et vera supplicia
ad que decipiunt trahit. **B**onū corda leni-
athan iste: q; sanctitatis ostentatione nō in-
tercipit inter alia se eis illusionem componit.
Quosdā nāq; hec scientes tamē presentem
vitā diligentes cōspiciunt quorū pñimus men-

Cas. l.

2. Cap. 2.

8

21

Mat. 13.

21

30. 16.

tibus ventura supplicia leuget: finienda
 quibus distinctionis iudicia asserit et deceptos
 calide ad penses voluptates rapit. Unde
 et apte mori subdit. ((Estimabit abyssum:
 quasi fenescientem.)) Quod eterna incompre-
 hensibilis iudicia abyssi soleant noie des-
 gnari: psalmista testatur dicens. Iudicia tua
 abyssi multa. Senectus vero aliquando p
 finis propinquitatem ponitur. Unde apostolus
 ait. Quod antiquatur et senescit prope
 interitum est: leuiathan itaque iste estimabit
 abyssum quasi fenescientem: quia reproborum cor-
 da sic infatigant: ut suspicionem eis de ventu-
 ro iudicio quod quasi finiatur infundat.
 Abyssum namque senescere estimat qui termi-
 nari quandosque in supplicia superna ali-
 uersionem putat. Igitur antiquus iste per-
 suasor in membris suis, id est in mentibus in-
 quorum futuras penas quasi certo fine de-
 terminat: ut eorum culpas sine termino cor-
 reptionis extendat: et eo magis hic peccata
 non finiant quod illic estimant peccatorum
 supplicia finienda. Sunt enim nunc etiam
 qui iccirco peccatis suis ponere fines negl-
 gunt: quia habere quandosque finem futura
 super se iudicia suspicantur. Quibus breui-
 ter respondemus si quandosque finienda sunt
 supplicia reproborum quandosque finienda
 sunt ergo et gaudia beatorum. Iper semet-
 ipsam namque veritas dicit. Ibi sunt hi in sup-
 plicium eternum: iusti autem in vitam eter-
 nam. Si igitur hoc verum non est quod mina-
 tus est: neque illud verum est quod promisit.
 At inquitur ideo eternam penam peccan-
 tibus minatus est: ut eos a peccatorum per-
 petratioe cōpesceret: quia creature sine eter-
 na supplicia minari debuit: non inferre. Qui
 bus citius respondemus. Si falsa minatus
 est ut ab iniusticia corrigeret: etiam falsa pol-
 licitus est ut ad iusticiam pronocaret. Et
 quis hanc eorum vesaniam tolleret: quibus
 promissionibus suis reproborum supplicia
 finiri asserunt assertionem suam etiam electorum
 premia remunerationes confundit. Quis
 hanc eorum vesaniam toleret: qui conant
 astruere verum non esse quod veritas de eter-
 no igne minata est: et dum satagunt deum
 perhibere misericordem: non veniunt pre-
 dicare fallacem. At inquitur. Sine fine pa-
 niri non debet culpa cum fine. Iustus iusti-
 rum est omnipotens deus: et quod non eterno

peccato commissum, est eterno non de panis
 tormento. Quibus citius respondemus: quod
 recte dicerent: si iudex iustus districtusque ve-
 niens non corda hominum sed facta pensa-
 ret. Iniqui enim ideo cum fine deliquerunt:
 quia cum fine vixerant. Voluissent quippe si-
 ne fine viuere: ut sine fine potuissent in iniqui-
 tatibus permanere. Nam magis appetunt
 peccare quam viuere: et ideo hic semper viuere
 cupiunt: ut nunquam definant peccare cum vi-
 uunt. Ad districti ergo iudicis iusticiam per-
 tinet: ut nunquam careant supplicio: quorum
 mens in hac vita nunquam valuit carere pec-
 cato: ut nullus detur iniquo terminus vicio-
 nis qui quandoque valuit habere voluit ter-
 minum criminis. At inquitur.

Capitulum.

12.

Alius iustus crudelitate
 pascitur et delinquens
 unus a iusto domino iccirco cedat
 precipitur: ut a nequa cor-
 rigatur. Ad aliquid ergo cedat
 tur: cum non eius dominus
 cruciatibus deleatur. Inique autem gehēne
 ignibus traditi quod sine semper ardeant.
 Et quia certum est quod plus atque omnipotēs
 deus non pascitur cruciatibus iniquorum
 cur cruciantur miseri si non explant. Quibus
 citius respondemus quod omnipotēs deus
 qui pius est miserorum cruciata non pascit-
 ur: quia autem iustus est: ab iniquorum ob-
 stione imperpetuum non sedatur. Sed inique
 omnes eterno supplicio: et quidem sua iniqui-
 tate puniuntur: et tamen ad aliquid concre-
 mantur. Si iusti omnes: et in deo videant
 gaudia que percipiunt: et iniusti respiciant
 supplicia que ascrunt: ut tanto in eternam
 magis diuine gratie debitores se esse agno-
 scant: quanto in eternam mala patiuntur con-
 spiciunt: que eius adiutorio vitare potue-
 runt. At inquitur. Et ubi est quod sancti
 sunt si pro inimicis suis quos tunc ardere vi-
 derint non orabunt: quibus vix dictum est
 pro inimicis vestris orate. Sed citius res-
 pōdemus. Orant pro inimicis suis eo reponere:
 quo possunt ad fructuosam penitentiam eorum
 corda conuerrere: atque ipsa uersione salua-
 re. Quid enim aliud pro inimicis orandum
 est: nisi quod apostolus ait. Et ut illis pe-
 nitentiam et respiciant a diaboli laqueo a
 quo capti teneantur ad ipsius voluntatem. Et

Mar. 11

2. Th. 2

quomodo pro illis tunc orabitur: qui iam nullatenus possunt ad iusticie opera ab ini-
quitate committere. Eademque itaque causa ē:
cur non oratur tunc pro hominibus eterno
igne damnatis: que nunc etiam causa ē: vt
non oratur pro diabolo angelisq; eius eter-
no supplicio deputatis: que nunc etiam cā
est: vt non oratur sancti homines pro homi-
nibus infidelibus impijsq; defunctis qui ve-
ris vris quos eterno deputatos supplicio
sani nonerunt ante illum iudicis iusti cōspe-
ctum orationis sue meritum cassari refugit-
unt. Quod si nunc quoq; vinētes iusti mor-
tuis: et damnatis iniustis minime cōpacium
tur: quādo ad huc aliquid indicabile de sua
carne se perpeti etiam ipsi nouerunt quanto
districte tunc iniquorum tormenta respi-
ciūt quādo ab omni vicio corruptiōis erūt
ipsi iam iusticie vicinias atq; arcus inhe-
rebunt. Sic quippe eorum mentes per hoc
q; iustissimo iudici inherent: vici districtiōis
absorbet: et omnino eis non liceat: quicqd
ab illius eterne regale subtilitate discordat.
Sed q; suboritur occasiois articulo hec cō-
tra origenisas breuiter dicimus ad eū quē
pretermissimus exponēdis ordinem recurre-
mus. Postq; miserendi dominus callida
machinamenta leuitatib; istius indicant:
aperte predicens omne quod electos exte-
rius vehementer opprimt: omne quod he-
terius suggestione sua reprobis blandiēter
infundit mor immanitatem virtutis illius
breuiter infinuans subdit. Non est sap ter-
ram potestas que comparetur ei.

Capitulum.

13.

Orestas eius super terram
cunctis eminentior perhibe-
tur: q; et actionis sue meri-
to infra homines cecidit: et
tamen humanum gen⁹ na-
ture anaclice conditionem
transcendit. Quāuis enim interne felicitā-
tis beatitudinem perdidit nature tamē sue
magnitudinem non amisit: cuius adhuc vi-
ribus humana omnia superat: licet sanctis
hominibus meritorum suorum subiectione
subiaceat. Unde et eisdē sanctis cōtra hūc
deccantibus eo retributionis sue meritū
erescit: quo ille ab eis vincitur: qui per natu-
re potentiam quasi iure se hominibus su-

peresse gloriatur. Sequitur. (Qui factus
est vt nullum timeret.) Sic quidem factus
est per naturam vt conditorem suam caste
timere debuisset: timore videlicet sobrio et
seuro: nō timore quem foras charitas mit-
tit: sed timore qui in seculum seculi perma-
net: idest timore cuius charitas gignit. Aliter ve-
ro timet coniugem vroz amans: aliter do-
minum ancilla peccans. Sic fuerat iste cō-
ditus quatenus timore leto auctorem suū
et amans metueret: et metuens amaret. Sy-
sua perueritate talis factus est: vt nullum
timeret. Et quippe a quo conditus fuerat
subesse desuper. Ita enim deus supra oīa
est: vt ipse sub nullo sit. Leuitatib; vero iste
eius celsitudinis culmen aspiciens: ius per-
uerse libertatis appetijt: vt et preesset ceter-
is: et nulli subesset dicens. Ascendat super
altitudinem nubium et similis ero altissimo
cuius eoispo similitudines perdidit: quo esse
ei superbe similis in celsitudine concepiuit.
Qui enim charitatem eius imitari debuit:
subditus ambijt eius celsitudinem: et hoc
quod imitari poterat amisit elatus. Celsus
nimium esset si ei qui veraciter celsus est in-
herere voluisset. Celsus esset si participā-
tione vere celsitudinis contentus fuisset.
Sed dum prinatam celsitudinem superbe
appetijt: iure perdidit participatam. Reli-
cto enim eo cui debuit inherere principio su-
um sibi appetijt quodammodo esse princē-
piū. Relicto eo qui vere illi sufficere po-
terat se sibi sufficere posse indicant: et tan-
to magis infra se cecidit: quanto magis se
contra gloriā sui conditoris erexit. Nam
quem exaltrabat libera seruatus: deiecit ca-
ptiuā libertas. Quia libertate nunc: vt nul-
lum timeat effrenatur: sed ipsa grauiter ef-
frenatione restringitur. Supremo enim iu-
dicio cuncta mirabiliter ordinante viuere
illum libertas q; appetijt: quia omnimodo
non timens omnibus supplicijs subiacet:
qui elementis etiam superesse poterat: si
vnum quem debuit timere voluisset. Annus
profecto timeret omnia possidens: qui nunc
vnum non timens omnia patitur. Factus
est ergo vt nullum timeret nullum videli-
cet: quia nec deum: sed neq; hoc quod
passurus est metuit. Cui nimirum felici-
tas fuerat timendo vitare supplicia quas
non timendo tolerare. Appetitum ergo

Isa. 14.

celitudinis vertit in rigore mentis: et tam
natus iam per duriciam se male egisse non
sentit: q̄ p̄cesse per gloria querebat. Nam
q̄ ius queq̄ potestatis nō obtinuit: quasi
quoddam superbie sue remediū infamia in
sensibilitatis iunctū: q̄ p̄fecta transgre
di cuncta non potuit: respectu se ad cetera
preparauit.

Capitulum: 141

Cuius adhuc superbia studio
se describitur cō protin⁹ sub
infertur. Omne sublime vi
det. i. cunctos velut ifra se
positos quasi de sublimi re
spicit: qz dñi per intentiones
contrā auctorem nititur: estimare sibi quē
bet sibi similem designat. Quod apte tri
am⁹ mēbris congruit: qz oēs, iung p
torem cordis elati: cunctos quos cernunt
superbie fastu despiciūt: & si quando errori
sū venerat: ius tamen in secreto cordis
vbi apud se sua estimatio ne magni sint cō
torū sibi vitam meritisqz postponit. eosqz
infra se eē respiciunt: qz per elatam sibi co
gitatōem cordis i cūctādam se altitudinis
arce posuerit. Quib⁹ bene per pphēa dī.
Ue q sapiētes estis i oculis vestrīs: corā
vobismetipsis prudentes. hic ēt Isoulas
ait: Nolite prudentes esse apud vosmet
ipsos. Dinc ad Saul diuina increpatione
dī: Mōne cum esses paruulus i oculis tuis
capar te constitui i tribub⁹ israel: Isarun
lus appē i oculis suis effig i eo quod se
metipsum considerat: iparem se alienis me
ritis pensat. Nam quasi grādem se aspiciē
qz se super aliena merita elatē cogita
tionis extendit. Saul autē repob⁹ in bono
quod ceperat non permansit qz fastu susce
pte potestatis intumuit.

Capitulum. 15.

E contra Sunda semp e se
humilia senties: eiusdemq
Saul se comparatis postpo
neis: postq se ferendi locum
reperit ⁊ peceit eide senien
t aduersario humili se sepe
fione sruant dicens. Ques persequeris rex
israel quem persequeris: Lancem mortuus:
⁊ pulicem vnu: Et certe victus in regem ita
fuerat: in erodante Samuele ⁊ cornu sup
se oleum fundente didicerat: quod eum di

nina gratia Saul reprobato ad regni gubernacula possidenda seruabat: et tamen sequenti aduorsario mente humili se subseruebat qui diuino iudicio prelatum se cernonerat. Jili itaq; se humiliter postpõe-
bat cui per electiois gratiam incompa-
rabiliter se non eret meliorem. Dicant ergo quomo-
do humiliari proximis debeant qui ad huc
quo loco apud dei habebantur nescunt
sic se electi etiam illis humiliant quibus
se per interna iudicia antepositos depre-
dunt. Hoc autem propius esse speciem ele-
ctorum solet: quod de se semper sentiant in-
fra q̄ sunt. Hinc nanq; ab eodem David
dicitur: Si non humiliter sentiebam: si erat
tanti animam meam. Hinc Salomon ad
sapientiam paruulos vocat dicens: Si q̄
est paruulus veniat ad eam. Qui eni nec-
dum semetipsam despicit: humiles de sapi-
entiam nō apprehendit. Hinc in euangelio
dominus dicit: Confitebor tibi domine pa-
ter celi et terre: quia abscondisti dea sapi-
entibus et prudentibus et reuelasti ea paru-
lis. Hinc rursum psalmista ait: Iustus dicens
paruulos dominus. Hinc magister gentiū
dicit: Facti sumus paruuli in medio vestri.
Hinc discipulos ammonens ait: Superio-
res sibi inimici arbitantes. Nam q̄ in-
quies quisq; inferiorem omne quem cogno-
uit putat e diuerso iustus fudet vt superio-
rem quemlibet proximam attendat: Et ne-
dum in se aliter humiliter humiliatio iret al-
teri in elationem: bene vtrāq; partem am-
monuit dicens. Superiores sibi inimici ar-
bitantes: vt in cogitationibus cordis: et ego
mibi illam preferas vt vicissim ille me sibi:
vt cum ab vtrāq; parte cor inferius premi-
tur nullus et impensio honore subleuetur.
Sed hanc humilitatis formam reprobi ga-
lentibus huius membra sunt vt cogno-
scere vel tenere contemnunt q̄ si quan-
do se humiles specierentus offendunt humi-
litate vim serpare intrinsecus negligunt.
Quibus sepe accidit: vt si quando vnum
quodlibet bonum vel nimis faciant a ma-
lis suis omnibus respectum mentis proxi-
mi fecerint tota intentione semper inspi-
ciant: et eo se se iam quasi sanctos aspici-
ant: obliui malorum omnium que commiserint
vnius sui tantummodo boni memores q̄ for-

28

pg. 1304

720.9

Mat.ii.b

pg. ii4
L. 2 bes. 2

ῥβδ. 2. 3

2

21

Fig. 5

No. 12.

4. Re.15

21

passé facere nec perfecte potuerunt: Sicut
euenire contra electis solet vt. cū multarū
virtutum grā polleant vñ eos vel tenuis-
simā viciā valde deſatigans pulſet: quare
his vñ ex quadam parte ſeſe iſſimari con-
ſiderant de his virtutib⁹ in q̄b⁹ preualet
ſe. mīne extollant: dūq; de infirmitate tre-
pidant: hoc quoq; vbi fortes ſunt humili⁹
ſeruant: ſepe ergo reprobi per hoc qđ vñ
vel minimū bonum ſuū incante aſpiciunt
mala multa ⁊ grauia in q̄bus dmerſi ſunt
non agnoſcunt. Et ſepe electi p hoc qđ ad
tenuiſſimū malū ſuum iſſimari trepidat: mi-
ra diſpenſatōe agitur vt magna bona ad
que pfecti ſunt nō emittant. Juſti itaq; ⁊
occuli examinis mēſura diſponit: vt illos
mala adinuent: ⁊ illos bona grauent dūq;
iſti ad perfectū bonū vtuntur leuib⁹ malis:
vt illi ad augmentum mali vtuntur minimis
bonis. Iſti q̄ppe inde perfecti⁹ in bono pſi-
ciunt: vnde de malo tēptantur: illi autē ide
ad maius malum deſcendunt: vnde de bono
gloriantur. Sic itaq; male bono vtitur re-
prob⁹: ⁊ hū malo vtitur pbn⁹: ſicut ſepe cō-
tingit vt alius ex cibo ſalutifero iordinate
ſumpto peſtem languoris icurrat: alius ve-
neno ſerpētis in medicamine ordinate cō-
ſectionis adhibito languoris moleſtiā vñt
cat. Ille ergo qui cibo ſalutifero vñ recte
noſuit: inde pernicioſe moritur: vñ alq; ſalu-
briter viuunt: iſte autē q; veneno ſerpētis
cante vñ ſtuduūt: inde ſalubriter viuūt: vñ
de alq; pñitioſe moriuntur. Veniūt ergo ſer-
pētis nō ipſam negriam: ſed ſuggeſtione⁹
negtie viciū: q; nolentes ſepe reuolentes:
q; tēptantur: quod tunc i medicamen pñt
eum mens virtutib⁹ erecta aſpectis ptra ſe
tentationib⁹ humiliantur. Iniq; igitur: atq;
ab approbatōe iterni examinis reprobi q̄i
bet opa faciāt: in q̄buslibet virtutib⁹ eni-
teſcant: humilitatis ſenſum penit⁹ ignoſcūt:
q; nimirū leniathan hui⁹ membra ſunt: de
quo ſuperna voce tr⁹: Qđ ſublime videt: q;
nō ſolum per ſemeticipſum: ſed p eoz quoq;
corda quos cepit: quaſi vñ ſublimi cunctos
inferius deſpicit.

Capitulum. 16.
Orandi ſo q; leniathan
iſte: q; per corporeā deſtiay
designatur: ſublime vide-
re deſcribitur: quia videt

cordis ſuperbia eſt exteri⁹ vſq; ad corp⁹ ex-
tenditur prius per oculos indicatur. Iſ pſi
q̄ppe p ſaſtū tumoris inflati quaſi ex ſubli-
mi reſpiciant: ⁊ quo ſe deprimunt: alii ex-
tollant. Niſi enī ſuperbia p oculos quaſi p
quaſdam ſe ſeneſtras oſtenderet: nequa q;
deo ſupra diſceſſet. Iſopolum humilē ſal-
uūz facies: ⁊ oculos ſuperboz humilitatis
Niſi ſe ſuperbia p oculos ſunderet: Salo-
mon quoq; de inde elatione non viceret:
Generatio enī exalti ſunt oculi: ⁊ palpe-
bre eius i alte ſurrecte. Q; ergo per corpo-
reum animal leniathan iſte ſignatur: ⁊ ſup-
bia vſq; ad corpus pñiens apert⁹ oculis
pñcipatur: antequam hoſtis quaſi de ſubli-
mi omnes videre deſiderit. Sed q; mul-
ta de oſtendendo humani generis inimico
plara ſunt valde mēs appetit: vt in ſine lo-
cutōis dominice: vñam aliqđ manifeſt⁹ ce-
primatur. Unde mēbra illi⁹ vñ nobis de
ſignatōe monſtrantur. Sequitur. (Iſ pſe eſt
rex: ſup vñm oſes filios ſupbie:) vt lenia-
than iſte i cunctis que ſuperbis dicta ſunt
caderet: ſola ſe ſuperbia pñt: neq; enim p
tot illos vicioz ramos attingeret: niſi p hāc
prius i radice pñtūſſet. Scriptū ē nanq;
Ois peccat in intri⁹ ſuperbia. Per hāc enī
ipſe ſuccubuit: per hanc ſe ſequenti tem bo-
minem ſtrauit. Eo etenī celo ſalutes: noſtre
imortalitatis ipeſti: quo vitā ſue beatitu-
dinis extirrit. Sed iccirco hanc dominus
ſini locutōis ſue inſeruit vt cum poſt mala
oia leniathan iſti⁹ ſuperbiam diceret: quid
eēt malis oib⁹ deſet⁹ indicaret: quāvis eti-
am per hoc quod in ſimo ponitur viciozum
radix ſe eē monſtraretur. Sicut enī inferi⁹ ra-
dix tegitur: ſed ab illa rami extriſcunt expā-
duntur: ita ſe ſuperbia intriſcens zelat: ſed
illa protinus aperta vicia pullulant. Nul-
la q̄ppe mala ad publicū prodiret: niſi hēc
mentem in occulto conſtringeret. Hēc eſt q;
leniathan illius ſenſum ſeruſcere ſicut ol-
iam facit. Unde ⁊ humanas mentes i quo-
dam ſeruoze inſanie concutiſſet: ſed per aper-
ta opera qualiter concuſſi animam ener-
tat oſtendit. Inſtus nanq; prius ebullit in
elatione quod ſozas poſtmodum ſpmat
in opere.

Capitulum. 17.

Ed q; occaſio vñ ſuperbie diſpa-
tatōe ſe prebuit: debemus hanc

270.30

Ecc. 10

L

21

subtilitas sollicitudinis discutere: atque ad humanas mentes quanta vel qualis veniat; et quibus qualiterque suppetat demonstrare.

Illia quippe vicia eas solummodo virtutes impediunt quibus ipsa destruantur: ut videlicet iracundia patientiam; castimoniam abstinentiam; libido continentiam expugnet. Superbia autem quanta viciozorum radicem vitium; nequaquam unius virtutis eradicatio contenta contra cuncta anime membra se erigit: et quasi generatilis ac pestifer morbus corpus omne corrumpit: ut quicquid illa innadente agitur: etiam si esse virtus ostenditur non per hoc deo: sed soli vane glorie serviat. Quasi enim tyrannus quidam obsecram civitatem iterum: cunctam mentem superbia irripit: et quo vitiorum quicquid cepit: eo in visio burio: erigitur: quo amplius res virtutis sine humilitate agitur: eo latius ista dominatur. Quisquam vero eius in se tyrannidem captivam mentem suscepit: hoc primum vnum patitur: quod clauso cordis oculo indicem egrotum perdit. Nam elicta que ab alijs vel bene geruntur displicent: et sola ei que ipse vel plane egerit placeant: semper aliena opera despiciunt: semper mirantur que ipse facit: quicquid egerit egisse se singulariter credit: atque in eo quod eripit per glorie cupiditatem sibi inest ipsi fauet: per cogitationem: et secum in cunctis transcurrere ceteros estimat: per lata cogitationis spacia secum deambulans laudes suas tacitus clamat. Nonnunquam vero ad tantam elationem mens ducitur: ut in eo quod timet: etiam per ostentationem locutus effrenetur. Sed tanto facilius ruina sequitur quanto apud se quicquid impendunt exaltatur. Vinc enim scriptum est: Ante ruinam exaltatur cor. Vinc per Danielem dicit: In aula babilonis deambulabat retrorsus: et ait: Nonne hic est babilon magna quam ego edificavi in domum regni in robore fortitudinis mee in gloria decoris mei: Sed hunc tumorem quam conceit vindicare ira repressit illico adiuvante dicens: Cum adhuc sermo esset in ore regis vox de celo ruit. Tibi dicitur Nabuchodonosor: retrorsum regnum transferat te et ab hominibus te efficient et cum bestijs feris erit habitatio tua: senus qui tuus comes des et septem tempora mutabit tui super te. Ecce quia tumor mentis usque ad aperta verba se protulit: patientia indi-

cis protinus usque ad sententiam eripit: totum hunc districtus periculi quantum ei se superbia immoderatus erexit: et quia emmerando bona dicitur quod sibi placuit emmerata mala in quibus feritur audit.

Capitulum.

18.

Sciendum vero est: quod ipsa hec de qua tractamus elatio alios ex rebus singularibus: alios vero ex spiritualibus possidet. Alter namque immiscet apro: alter eloquio: alter infimis et terrenis rebus: alter suis celestibusque virtutibus: una tamen eadem res ante oculos dei agitur: quoniam ad humanam corda veniens in eorum obruit: de verso amictu palliatur. Nam cum is qui de terrena prius gloria superbiat posmodum de sanctitate extollitur: nequaquam eius elatio deservit: sed ad eam confecta veniens ut cognosci nequeat vestes mutat. Sciendum quoque est quod alter prepositus: atque alter subditus temptat. Preposito namque in cogitationibus suggeritur: quod vite merito super ceteros exereat: et si qua ab eo bene aliquando gesta sunt: hoc ipso tempore eius animo obicit: cuius hanc ego singulariter placuisse insinuat: quo facilius suggesta persuadeat ipsam ad testimonium potestatem iradite retributionem vocat dicens: Quia nisi omnipotens deus his omnibus meliores cerneret: oculos suos sub tuo regimine non dedisset: cuiusque mor mentem erigit: vigiles atque inutiles eos qui subiecti sunt ostendit: ita ut nullum tamquam dignum respiciat cui equanimiter loquatur. Unde et mor mentis tranquillitas in iram vertitur: quod cum cunctos despiciat: ubi sensum vitaeque omnium sine modum eripit: comprehendit tanto effrenatus se in iracundia dilatat: quanto eos qui sibi commisi sunt esse sibi bimes indignos putat.

Capitulum.

19.

Contra cum subiectos cor superbia insigat: hoc solummodo nescit agere ut sua acta considerare fundit: negligat: et semper tacitis cogitationibus rectoris sui indicibus fiant: quod dum in illo quod reprehendere debeant importune respiciunt: in semper

ipsis quod conligant nanq̃ vident. Unde
 et tanto atrocius pereant: quanto a se ocu-
 los auertunt: quia in huius vite itinere offe-
 dentes coarctant dum alibi intendunt. Et
 quidem peccatores se afferunt: nec tamen ta-
 tum ut iam noxie in regimine persone tra-
 derentur: Et dum eius facta despiciunt: dum
 precepta continent: ad tantam usq̃ infanti-
 am deuoluuntur: ut dum res humanas cu-
 rare non estiment: q̃ et qui quasi iure res-
 ponditur esse se commissos dolent. Sicq̃ dū
 contra rectorem superbunt: etiam eōtra in-
 dicia conditoris intamescunt ut dum pasto-
 ris sui vitam diiudicant: ipsam quoq̃ oīa
 sapientiam disponētis impugnant. Sepe
 autem rectoris sui dictis proterue obuiat
 et eandem vocis superbiam libertatem vo-
 cant: Sic quippe elatio se quasi pro liber-
 tatis rectitudine obijcit: sic sepe se et timor
 pro humilitate supponit. Nam sicut plerū-
 q̃ recitent et timore et tacere se estimant ex
 humilitate: ita nonnulli loquuntur per ip-
 sentiam elationis: et tamen loq̃ se credūt
 per libertatem rectitudinis. Aliquando autē
 subditi proterua que sentiant nequaq̃ pro-
 deant: et horum quoq̃ loquacitas vitio com-
 pescitur: nonnanq̃ ex sola amaritudine iniri-
 mirancolis obtumescant q̃ per tumore mē-
 tis prociacitatis sue verba subtrahētes cū
 male loq̃ soleant peius tacent: q̃ cum pec-
 cantes aliqd̃ de correptione audiunt: indi-
 gnantes etiā responsionis verba suspēdūt.
 Cum his quando agitur aspe sepe ad que-
 reles vocem de hac ipsa asperitate profiliūt.
 Cum vero eos magistri sui blande p̃ueni-
 unt de hac ipsa humilitate qua p̃uenti sūt
 gratus indignatur: et tanto eorum mens
 vassini accenditur: quanto consideratius
 infirmi indicatur: h̃j nimium q̃ humilita-
 tem que virtutum mater est nesciūt: vsum
 laboris sui perdant: etiam si qua bona sunt
 que optari videantur: q̃ surgentis fabrice
 robusta celsitudo nō figitur: que nequaq̃ p̃
 fundamenti fortitudinem in petra solidat.
 Soli ergo ruine crescit quod edificat: q̃
 ante molem fabrice humilitatis fundamēta
 non procurant. Quos bene ab intus p̃-
 diuus si paucis interioribus ostendamus.
 Lancis nāq̃ superba apud se cogitatioe
 in mentibus in est clamor: in locutib⁹ ama-
 trudo in silentio dissolutio in hilaritate: su-

roz in tristitia: inhonestas in actione: hone-
 stas in imagine: erectio in incessu: rancor in
 responsione. horum mens semper est ad i-
 gerendas contumelias valida: ad toleran-
 das infirmas: ad obediendum pigra: ad la-
 cessendos vero alios importuna ad ea que
 facere et debet et p̃ueniet: ignara: ad ea au-
 tem que facere nec debet nec p̃ueniet para-
 ta. Nec in eo quod sponte nō appetit nulla
 exhortatione flexitur: ad hoc autem q̃ gla-
 renter desiderat: querit ut cogitatur: q̃ dū
 metuit ex desiderio suo vilesceat optat vim
 in ipsa voluntate tolerare.

Capitulum. 20.

Natur q̃ humiles animos
 et liter tēptari ex reb⁹ carna-
 libus: atq̃ aliter ex spūali-
 bus citius audiant illi.
 Omnis caro fenit et glo-
 ria eius sicut flos sent: audi-
 ant isti qd̃ quibusdam post miracula dicitur:
 Nescio vos vnde sitis discedite a me
 operari iniquitatis. Audiant illi dū dicit si af-
 fluant nolite eor appoze: audiant illi qd̃ sa-
 tue virgines que cum vacuis vasculis veni-
 unt ab intimis nuptijs excluduntur. Rur-
 sum q̃ aliter tempari p̃celatos: atq̃ aliter
 subditos p̃fatis sumus audiant illi quod
 per quemdam sapientem dicitur: Nūc te
 constituerit noli extolli: sed esto in illis qua
 si vnus ex eis. Audiant illi obedire p̃posi-
 tis vestris et subiacere eis: ipsi cum p̃uigil-
 ant quasi rationem reddituri pro anima-
 bus vestris: Audiant illi cū de accepta po-
 testate gloriatur: hoc quod abrahe voce
 ardent i dū dicitur: Nūc mento fili quia
 recepisti bona in vita tua. Audiant illi cū
 contra rectores suos in querela p̃filiunt:
 hoc qd̃ murmurat populo 22. Moysi et 22. Moysi
 vocibus respondetur: Nec p̃tra nos ē mur-
 mur vestra sed contra dñm. Nos. n. quid
 sumus. Audiant illi. Turbantur in ipse
 cin ei⁹ patres orphanor et iudices viduar
 Audiant illi quod p̃tra contumacia subdi-
 tor dī: Qui resistit p̃filiari: dei ordinatio
 ni resistit. Audiant simul oēs. Deus super-
 bis resistit: humilib⁹ autē dat gratiam. Audi-
 ant oēs. Immandus ē apud deum oīs qui
 exaltat cor suū. Audiant oēs. Quid super-
 bit terra et cinis. Contra huius languoris
 pestem audiamus cūti quod magistra ve-

Isa. 40
 Ps. 61.
 Mat. 23.

Debr. 13.

Luc. 16

Eio. 16.

Ps. 67

Ro. 13.
 Jaco. 4

Ecl. 10.

Mat. 11. 1. *ritas docet dicens: Discede a me qz mitis sum et humilis corde:*

Capitulum 21.

21

A hoc namqz vigenit⁹ dei fili⁹ forma infirmitatis nostre suscepit: ad hoc inhiabilis non solum visibilis: s; etiam vel peccet⁹ apparuit: ad hoc contumeliam ludibria: irrisione obprobria: passionibus tormeta toleravit: vt superbia non ee hoiem doceret humilis deus. Quanta ergo humilitatis virtus est ppter quam solum veraciter edoceam is q sine estimatoe magn⁹ est: vsq; ad passionem factus e paruus. **Q**ui origines perditiois nostre se supbia prebuit dyaboli instrumentum redemptionis nostre inuenta est humilitas dei. Hostis qppe noster magnus inter oia conditus videtur super oia voluit elatus. Redemptor aut noster magn⁹ mansuetus supra oia fieri iter oia dignatus est paruus. Sed melius et elatior tam deregimus: et fundamenta humilitatis apimus si bene cōmoratione perstringimus qd mortis anctor: qd vite conditor dicit. Ille namqz ait: In celo ascendam. Ille aut per pphetam dicit: Repleta est malis anima mea et vita mea inferno appropinquauit. Ille dicit supra astra celi exaltabo solū meum. Ille humano generi a paradisi sedibus expulso dicit. Ecce venio cito et habitabo in medio tui. Ille dicit: sedabo in monte testamēti in laecribus aglonis. Ille dicit ego suz vermis et nō hō obprobria hominum: et abiectio plebis. Ille dicit. Ascendā super altitudinē nubium et similis ero altissimū. Ille cum i fornia dei eet nō rapina arbitratas e se equalem ee deo: sed semetipsum exinanivit fornia serui accipiens: per membra sua loquitur dicens: **D**ile qz similis tibi: Ille p membra sua loquitur dicens: **A**scendo dñm et iherusalem nō dimittā. Ille per semetipsum dicit: Si dixerō qz nō noui eū: ero similis vobis mendacis: noui eū et sermone eius seruo. Ille dicit me sunt flamina et ego feci ea. Ille dicit nō possum a meipso facere qcqz. Et rursum **P**ater me⁹ in me manens ipse facit opa. Ille regna oia ostendēs dicit. **E**t ubi dabo pacem hanc vniuersam et gloriam illorū: qz mihi tradita sunt: et cui volo do illa. Ille dicit. Calicem qdē meū bibetis: so-

dere aut ad dexterā vel ad sinistrā meam: nō est meū dare vobis: sed qbus paratum est a patre meo. Ille dicit. **E**ritis sicut vni cientes bonū et malū. Ille dicit nō est vestry nosse tempora vel momenta: quē pater posuit in sua potestate. Ille vt voluntas diuina despiciat: et vt possit ppria suadere vici: Cur precepit vobis bene: vt nō comedere tis ex oi ligno paradisi: Et paulopost. Sed enī dens q in quocūq; die comederitis ex eo agnietur oculis vestri. Ille dicit. **N**ō qro voluntatem meā: sed voluntatē eius q mihi sit me. Ille p membra sua loquitur dicens: **N**olum prauū sit quod nō ptraseat luxuria nostra: coronemus nos rosas anteq; marcescant vbiq; reliquamus signa leticie nostre. Ille membris suis pnticiat dicens: **P**lorabit et flebitis vos mundus aut gaudebit. Ille nihil aliud mētes sibi subditas docet: quā celsitudinis culmen appetere: cuncta equalia mentis timore transcendere: societatem olum hominum alta elatione transire: ac se se pra potētia pdictoris erigere sicut vni cūq; dē p psalmistā dī: **T**ransierunt in dispoēs cordis cogitauerunt: et locuti sunt neqritas iniquitatem i ereclo locuti sunt. Ille ad spūta: et palmas: ad colaphos: ad spineas coronas: ad crucem: ad lanceas: atq; ad mortē veniens: membra sua ammonet dicens: **M**ortē mihi ministrat: me sequatur:

Capitulum 22.

Quia igitur redemptor noster regie corda humilium: et leuiathan iste rex de super bonum: aperte cognoscam⁹ qz euidentissimū reprobop signum supe b a ē at cōtra humilitas electop. Cū ergo quam qisq; habeat cognoscitur sub quo rege miser inuenitur. **U**ni qisq; n. quasi quendam titulum portat operis: quo facile ostēdat sub cuius seruiat: potestare rectoris. Unde et p euan gelium dī: **E**t fructibus eorū cognoscetis eos. **I**te igitur nos leuiathan istius membra vel mira faciendo salteret: apertum signū domini: quo deprehēdi valeat demōstrat dicens: **I**pse ē rex super vniuersos filios superbie. Qui et si quando fictam spem humilitatis assumunt semetipsos tamē celare in oibus nequaq; possunt: qz eorū superbia diu latere nō sustinens: et cū et alia

Gen. 3.

Gen. 3.

Jo. 5.

Sap. 2.

Jo. 16.

Ps. 73.

Jo. 12.

21

Mat. 7.

Est. 14.

Ps. 87.

Zpo. 22

Ps. 21.

Phil. 2.

Ps. 85.

Ero. 5.

Jo. 7.

Jo. 14.

Luc. 4.

Mat. 10.

regitur ex alia actione denudatur. Qui so-
lub rege humilitatis militant: semp pauli
atq; ex omni latere circūspecti: aduersum ia-
cula clationis pinguant: et quasi contra ve-
nientes ictus solum magis in suo corpore
oculum custodiunt: dum in semetipsis prin-
cipaliter humiliter humilitatem timentur.

Sancti Gregorij. Liber. 35. Ca. 1.

Tia iste ul-

timus huius opis liber
est: et locis difficiliorib;
piratatis minus obscu-
ra sunt: liber hunc indol-
gentius remissiusq; tras-
scurre. Celat emerso

enim magno mari sa; litus cernimus: et in-
tentationis nostre vela deponētes non codez
quo prius impetu ducimur: sed tamen ad-
huc ex impulsione status p̄tinus: quasi no-
stre anxietatis ventus cecidit: sed tamē ei-
vis se ipsa iam tranquillior vsq; ad statioēz
nos litoris impellit. Igitur priusq; fideli fa-
mulo dominus leniathan hostis eius q̄ sit
et fortis et callidus ostendit: du; vires illius
subtiliter fraudesq; patefecit: beatus Job
ad vtra; respondit dicens.

Lio quia om-

nia potes et nulla te latet co-
gitatio. Cōtra immanes qp-
pe vires eius intulit: scio qz
omnia potes: contra occul-
tas vero machinationes il-

lius subdit: et nulla te latet cogitatio. An-
de et mor leniathan cidez exprobat dicens.
Quis est iste qui celat consilium absq; scien-
tia: Absq; scientia enim leniathan celat cō-
silium: qz quāuis cōtra infirmitatē nostram
multis fraudibus occultetur: p̄tectoris ta-
men nostri sancta inspiratione detegitur.
Absq; scientia celat consilium: quia lz tem-
ptatos lateat: latere tamen p̄tectoris nō
potest temptatorum. Igitur audita fortitu-
dine et calliditate diaboli: audita etiā crea-
toris nostri potentia: que et illum valenter
reprimat: et nos misericorditer tegit quesu-
mus deare Job vt que de temetipso sentis
nobis minime occultes. Sequitur. ((J deo

insipientie locutus sum et que vltra modū
excederet scientiam meam. Omnis ha-
mana sapientia quāroliber acumine posse-
at: diuine sapientie cōparata: nec iusta nec
pulchra sed insipientia est. Omnia enim ha-
mana que iusta que pulchra sunt dei iusti-
cie et pulchritudini cōparata nec iusta nec
pulchra sunt: nec omnino sunt. Beatus ita-
q; Job ea que dixerat: sapienter se dixisse cre-
deret: si verba superioris sapientie non au-
dret. In cuius comparatione stultum ē no-
strum omne quod sapit: et qui sapienter quā-
dam locutus hominibus fuerat: diuinas ta-
men sententias audiens sapientius se co-
gnoscebat non esse sapientē. Vinc est qz Abra-
am inter verba dominica nil se nisi puluerē
vidit dicens. Loquar ad dominum meum
cum sim puluis et cinis. Vinc ē qz Altophes
omni egyptiorum sapientia instructus: ex
quo loquentem dominum audiuit: impedi-
toris et tardioris lingue se esse deprehēdit
dicens. Obsecro domine non sum eloquēs:
ab heri enim et nudius tertius ex quo locut⁹
es ad seruum tuum: impeditoris et tardio-
ris lingue sum. Vinc est qz Isaias postq; se
dentem dominum super solum excelsum aē-
q; eleuatum vidit postq; seraphim duabus
alīs faciem: duabus velare pedes: et duab;
volare conspexit: postq; id quod ē: sanctus
sanctus: sanctus: dominus deus exercitūz
alter ad alterū clamare audiuit ad seipsum
rediens ait. Ne mihi qz tacui: quā vlr pollu-
tis labijs ego sum: et in medio populi pollu-
ta labia habētis ego habito. Adorq; ipay
pollutionem vnde cognouerat subdēs ait.
Et regem domini exercitūum: vidi oculis
meis. Vinc dicentias diuina verba audi-
ens verba se non habere cognouit dicens.
Et a. a. domine deus: ecce nescio loqui: quia
puer ego sum.

Capitulum.

In Eccebiel loquens: de
quattuor animalibus dicit.
Cum fieret vor supra firma-
mentū: quod erat supra ca-
put eorum: stabant et sub-
mittēbant alas suas. Quid
etiam per volatū animalium nisi euangeli-
starum atq; doctorum sublimitas designa-
tur: Vel quid sunt alae animalium: nisi san-
ctorū cōtēplationes eos ad celestia suble-

Job
Ca. 42.

f

B

c

Gen. 18

Exo. 4

Isa. 6.

Abi. 3.

Dicre. 4

Ecce. 4.

2

nantes. Sed cum sit vox supra firmamen-
tum quod super caput eorum effusantes sub-
mittunt alas suas: quia cum internam vo-
cem supernę sapientię audiunt: quasi vola-
tes suis alas deponunt: quia videlicet ipsarū
veritatis altitudinem minus se contempla-
ri posse cognoscunt. Ad vocem ergo desu-
per venientes alas deponere est: cognita sa-
pientia potentia virtutes proprias humiliter
et consideratione creatoris nā de se aliud
quod abieci sentire. Sancti itaque viri dum di-
vinitatis archana audiant quanto magis
contemplando proficiunt tanto ampli⁹ de-
spiciendo quod sunt aut nihil: vt prope ni-
hil se esse cognoscunt. Respondet ergo di-
vinitas sermonibus beatus Job et sapienter
proficiens: stultum se esse deprehendat di-
cens. Inspiciens locutus sum: et que ultra
modum excederent scientiam meā. Ecce tā-
to se amplius redarguit quanto ampli⁹ pro-
ficiat et scientiam suam ultra modum erectus:
se se credit: quod in verbis domini plus est
mauerat: secreta eius sapientia agnouit. De-
quirit. ((Audi et ego loquar interrogabo te
et responde mihi.)) Audire nostrum est: sono
aliunde venienti aurem alio positam cōmo-
dauit. Alit contra deo cui nil extra est audire
proprie est sub semetipso surgentia desideria
nostre percipere. Ad deum ergo qui et tacet
tūm corda cognoscit: loqui nostrum est nō
votibus gutturis id quod sentimus prode-
re: sed promptis ad illum desiderijs inhi-
re. Et quia ideo quisque interrogat: vt discere
valeat: quod ignorat homini deum inter-
rogare est in conspectu eius nescientem se co-
gnosceret. Respondere autem dei est cum q
se bene humiliter nescientem cognouerit: oc-
cultis inspirationibus erudire. Alii ergo bea-
tus Job. Audi et ego loquor. Ne si diceret.
Misericorditer desideria mea percipe: vt
dum hoc misericordia tua percipiens adiu-
uar ad te multipliciora confurgant. Bona
quippe vota quotiens effectum percipiunt
multiplicantur. Unde alias scriptum est.
Ego clamaui quoniam exaudisti me. Non
enim ait quia clamaui: exaudisti me: sed cla-
maui quoniam exaudisti me. Qui enim lo-
quens exauditus fuerat votis proficienti-
bus exauditus clamabat. Interrogabo te
responde mihi ac si diceret: nescientem me
ex tunc scientie contemplatione cognosco.

Interroganti igitur responde id est stultit-
iam propriam humiliter cognoscentem vo-
ce. Quia enim interrogaret ipse ex deside-
rio humilitatis et deum sibi respondere que-
reret et magisterio inspirationis verbis se-
quentibus declaratur. Interrogaturū quod
se perhibuit: sed nil interrogando subia-
git. Namque sola humilia de se sentiens: et
que misicorditer a domino precepit: agno-
scens protinus subdidit. Audiri aures au-
diuit: nunc autem oculus meus videt tei:
his nimirum verbis aperte idcat: quod quan-
to visus superior est auditu tāto differt ab
eo quod prius extitit: et hoc quod postmo-
dum per flagella proficit. Et quia interno
oculo veritatis lumen magis conspexerat
humanitatis sine tenebras diuinićis plus
videbat. Unde et sequitur. ((Iecit ipse
me reprehendo.)) Quanto enim quisque mi-
nus videt: tāto sibi minus displicet: quan-
to maioris gratie lumen percipit: tanto am-
plius reprehensibilem se esse cognoscit. Cum
enim intrinsecus subleuatur: per omne quod
est: ad eam quam super se conspiciat regu-
lam congruere nititur. Et quia adhuc hu-
mana infirmitas prepedi cernit: quia es
non minima parte dissente totamque ex se il-
li oneratum est: quod interne regule conue-
niens est. Quam regulam beatus Job post
flagella proficiens amplius suscipit et a se-
metipso in sui magna redargutione dissen-
tit dicens. Iecit ipse me reprehendo. Quod
quia nulla est cognitio reprehensionis si nō
sequantur etiam lamenta penitentie re-
cte post reprehensionem subditur. Et ego
penitentiam in fauilla et cinere. In fauilla
etenim et cinere penitentiam agere est con-
templata summa essentia nil aliud quam fauillam
se cineremque cognoscere. Unde et ciuitati
reprobe in euangelio dominus dicit.
Si in tiro et fidone fante fuissent virtutes
que fante sunt in vobis: olim in cilicio et ci-
nere penitentiam egissent. In cilicio quippe
asperitas et compunctio peccatorum: in
cinere autem pulvis ostenditur mortuorum.
Et ita utrumque hoc adhiberi ad peni-
tentiam solet: vt in punitione cuiusque cognos-
camus quid per culpam fecimus: et in fauilla
cineris perpendamus: quid per iudici-
um facti sumus. Consideretur ergo in ci-
licio pungentia vicia: consideretur in cinere

per mortis sententiam subsequens iusta pe-
na vultorum. Quia enim post peccatum ear-
nis contumelie surrexerunt: videat homo
in asperitate ecclesie superbiendo quid fecit:
videat in cinere vsquequo elicio ipsa per
recordationem atq; penitentiam dolorum
puncto designari. Nam hoc quod ait bea-
tus Job ipse me reprehendo: quasi quodā
elicio pungitur: dum in mente sua asperis
redargitionum stimulis confricatur. In
cinere autem agit penitentiam: quia ex pri-
mo peccato quid per iustum iudicium fa-
ctum sit soletur attendit dicens. Ugo peni-
tentiam in sanilla. Ac si aperte vi-
deat. Be nullo actoris mei dono superbio
quia sumptis ex pulvere per illate mortis
sententiam ad puluerem me redire cogno-
sco.

Capitulum.

3.

Auditis igitur cunctis sermo-
nibus Job: cognitis etiam re-
sponsionibus amicorum: li-
bet ad interni iudicis senten-
tiam speculationem mentis
nostre conuertere cūq; dice-
re. Ecce domine vtrāq; in conspectu tuo
differentium partes audiui: 2. Job qui-
dem in hoc certamine virtutis sue facta re-
uoluere: et amicos eius contra eum cogno-
uimus tue iusticie gloriam defendere. In-
ter hec autē quid nostra mens sentiat agno-
scis. Neq; enim possimus eorum nos vi-
cta reprehendere quos defensionis tue cogno-
scimus deseruire. Sed ecce assunt partes
expectant sententiam: profer ergo domine
et inuisibili regala subtilissimum tue discre-
tionis examen: et quis in contentione ista sit
rectius locutus ostende. Sequitur. (Post
q; autem dominus locutus est verba hec
ad Job: dixit ad Eliphaz themanitem.)
Gratus est furor meus in te: et in duos ami-
cos tuos: quoniam non esis locuti coram
me rectum sicut seruas meus Job. O do-
mine iudex tui sententia indicat quantum
a luce tue rectitudinis cecitas nostra discor-
dat. Ecce te iudice beatum Job viciozem
esse cognoscimus: quem in te peccasse lo-
quendo credebamus: te iudice additi sunt
rei qui beati Job se merita transcendere p-
te loquendo crediderunt. Quia igitur ex vi-
cina sententia quid de partibus estimem?

agudius: nunc eiusdem sententie pau-
lo subtilius verba pensamus. Quomodo
enim superbas deatus Job reprehenditur:
si in comparatione eius rectitudinis amici
illius nequaquā coram domino locuti rectius
memorantur. An adhuc illa de eo senten-
tia confirmatur: qua antiquo hosti dicitur.
Vidisti seruum meum Job: q; non sit ei simi-
lis super terram? Sed quid est hoc quod et
laudatur hosti: et in seipso reprehenditur: et
tamen amicos loquentibus antefertur: nisi
q; sanctus vir cunctos meritorum suorum
virtute transcendit: sed eoipso quod homo
fuit ante dei oculos sine reprehensione esse
non potuit. In sancto quippe homine in
hac interim vita cōmōzante diuini exami-
nis regula habet adhuc q; iudicet: quāvis
tam ex comparatione ceterorum hominum
habeat quod laudet. Beatus igitur Job
pro culpa sua credidit: et non pro gratia ka-
gellari: refecit in se estimant vicia nō au-
tem merita angere: et in eo reprehēditur q; in
intentionem flagelli fuisset aliter suspicatus
et tamen amicos resistentibus interni iudicis
diffinitione resistentibus prelati est.

Capitulum.

4.

Adde aperte colligitur quā-
te iniuste fuerit in eo quod
contra amicorum verba in-
nocentiam sue operationis
astruit: qui diuino etiam
ipsis eiusdem diuini iudicis
defensoribus antefertur. In exordio autem
libri huius agnominus: q; de illo sathā do-
mino dixerat: misce manū tuam et tange eum:
et vide si non in facie bñdicat tibi. Ad quā
peritionem beatus Job dānis exibat: val-
neribus et verborum scandalis tangi permitti-
tur: q; videlicet certis qui eum laudauerat
erant: quod nequaquā iuxta assertionē dia-
boli sanctus vir in maledictionis culpa la-
beretur. Sicut ergo et sapientis dixim: quis
quis beatum Job in sua locutione estimat
post flagella peccasse: aperte dominum idē
cat in sua assertionē errasse. Et quāvis do-
minus ad diabolum loquens bona illi pre-
sentis protulit non autem eius persecutari-
tiam spoliōdet. Sciendum tamen est q; ne
quaquā eius iusticiam permitiendo tentato-
ri protulisset: si eum iustum in tentatione per-
sistere nō posse preiudicaret. Permissio itaq;

diuinitas in eius tentatione diabolo: quod
cum in tentatione succubuisse estimat igno-
rantiam permittentis accusat. Approbem
igitur in dictis suis: veraciter Job ne deum
in sua prudentia nequiter accusemus. Et
quidem quantum ad humana iudicia in vobis
suis amici eius multa illa rectius dixisse cre-
derentur: sed veritas aliam ex occulto regu-
lam proferens ait. Non estis locuti coram me
rectum sicut seruus meus Job. Et oram me
ait. i. intus ubi sepe multorum vita displicet quod
etiam foris hominibus placet. Unde can-
te nimis in laude iustorum coniungit dictum
est. Erant iusti ambo ante deum. Ad enim
secura laus est iustis ante homines appare-
re. Sepe enim humana sententia velut in
deo magnam quempiam approbat: sed hunc
omnipotens deus qui quasi ex se approbat
ignorat. Hinc est enim quod psalmista vigila-
ter exorat dicens. Surge in conspectu tho-
nyam meam. Nimirum quod plerumque in conspe-
ctu hominum recta via creditur etiam que
a veritatis itinere deperauit. Et notandum
quod non dicitur: non estis locuti coram me re-
ctum: sicut Job: sed sicut seruus meus Job
ut videlicet interpositione seruitutis dum eius
quasi sub quadam peculiaritate commemo-
rat: cuncta que in defensione sua dixerat:
quod non contumaci superbia: sed humili ver-
tate dixerit ostendat.

Capitulum.

5.

Sed quod iustus est: et misericors
deus amicos eius et per iusti-
ciam districte redarguit: et
per misericordiam demigne
conuertit. Nam sequitur.
(Sumite vobis septem the-
uros: et septem arietes: et ite ad seruum meum
Job: et offerret holocaustum pro vobis.)
Job autem seruus meus orabit pro vobis
faciem eius suscipiam ut non vobis imputet
iniquitatem. Ecce iustus et misericors deus nec
iniquas sine increpatione deserit: nec reatus
sine conversione dereliquit. Quia enim in-
termis est medicus primo putredinem vul-
neris innotuit: et post remedia consequende
salutis indicant. Quia autem sepe iam et
nimis quod amici beati Job hereticorum spe-
ciem teneant qui deum dum defendere nitun-
tur offendunt: quoniam in dictis suis veritati rebel-
les sunt: cui somnari se in falsa assertionem

suspiciantur. Oportens deus sepe illas cor-
porum sanctorum ecclesie per cognitionem veritatis
inmiscrat: bene ipsa quoque eorum conuersio
que sepe misericorditer agitur per hanc ve-
ritatem quam amici Job percipiunt designat.
Horandum igitur magnopere est: quod conuersionis
sue sacrificium domino non per se sed per
Job inuentur offerre. Quia nimirum here-
tici eius ab errore redeunt. Quia ergo se ira-
diti suo per se oblati sacrificio placare neque-
re possunt nisi ad catholicam ecclesiam: quam
beatus Job significat conuertant: ut salu-
tem suam eius precibus obtineant cuius fidei
peruersis assertionibus impugnabatur. Ut enim
Job seruus meus orabit pro vobis: faciem
eius suscipiam: ut non vobis imputetur stul-
ticia. Ne si aperit hereticis dicat. Sacrifi-
cia vestra non accipio: petitionum vestrarum
verba non audio nisi per intercessionem illius:
cuius professionis verba de me veraciter reco-
gnosco. Et vos quidem theuros: arietes
ad exhibenda sacrificia conuersio vestre
deducite: sed a me saltem vestram per ca-
tholicam ecclesiam: quam diligo postulate.
Ipsi enim volo dimittere id quod mihi ipsa
deliquistis: ut hec vestram incommutatam
obteneat que ex vestro sanguine laborabat.

Capitulum.

6.

Ola quippe est per quam sacri-
ficium dominus libenter ac-
cipiat: sola que pro errati-
bus fideliter intercedat
Ut etiam de agni hostia do-
minus precepit dicens. In

vina domo comedetur nec offerretis de cor-
nibus eius foras. In vina namque domo agni
comedetur: quoniam in una catholica ecclesia vera
hostia redemptionis innotat. De cuius car-
nibus diuina lex effertur foras perhibet: quod
vari sanctum carnibus verat. Sola est in qua
opus boni fructuose pagitur: unde et mer-
cedem denique non nisi qui intra vineam la-
borauerunt acceperunt. Sola est que intra
se posita valida charitatis compage custo-
dit. Unde et aqua diluuii archam quidem ad
sublimiora sustulit: omnes autem quos extra
archam inuenit exterminavit. Sola est in qua su-
perna mysteria veraciter contemplantur.
Unde et ad moysen dominus dicit. Est lo-
cus apud me: et habito super petram. Et post
lopos. Tollam manum meam et videbis

Exo. 12.

Ecl. 6.

Exo. 33

posteriora mea. Quia enim ex sola catholica ecclesia veritas conspiciatur apud se esse locum dominus perhibet de quo videatur In petra alboscos ponitur: ut dei species contempletur: quia nisi quis soliditatem si dei tennerit diuinam presentiam non cognoscit. Et quia soliditate dominus dicit. Super hanc petram edificabo ecclesiam meam: quod est ergo hoc loco dicere ad amicos Job ite ad iob: nisi petram ascendite. Quid est faciem eius pro vobis suscipiam: ut non imputetur vobis stulticia: nisi id quod illic dicitur posteriora mea videbis: id est ei⁹ que postmodum futura sunt mysteria incarnationis intelligis. Heretici autem pro eo quod in petra stare continentur transcurrentis domini posteriora non aspicunt: quia extra ecclesiam positi incarnatione eius sicut sunt mysteria non agnoscunt. Sicut autem et superbia dicitur per tauros cernit superbie per arietes vero ducatus exprimitur: quod ab hereticis persuasus plebibus quasi seductis gregibus agitur. De hereticis namque superbie tabus oritur: quod infirmorum mentes male suadendo corumpunt. Consilium taurorum inter vacas populorum. Et quia sequentes se populos: velut greges trahunt: arietes aliquando nominantur. Gregem scilicet arietes ducunt. Unde per increpationem Hieremias ait: Principes tui velut arietes. Quia igitur heretici: cum ad sanctam ecclesiam redeunt superbie elationem deserunt: et nequaquam quasi sequentes greges populorum cunctos ad iteritum ducunt: amici beati Job offerre tauros et arietes iubentur. Tauros et arietes iubentur. Tauros et arietes offerre in sacrificio est: superbum ducatum conuersionis humilitate mactare: ut edomita cervice superbie discant obediendo sequi: quod dum ducendo preire conabantur. Recte quoque eorum hec superbia septem sacrificiis exprimitur: quod heretici ad ecclesiam reuertentes per humilitatis hostiam dona spiritus gratie septiformis accipiunt: ut quod elationis sue venustate tabuerunt nouitate gratie reformentur. Septenarius autem numerus apud sapientes huius seculi quadam sua habetur ratione perfectus: quod ex primo pari et ex primo impari consumatur. Primum enim impar ternarius est: primusque par quaternarius. Ex quibus duobus septena-

rius constat qui eisdem partibus suis multiplicatus in duo denarium surgit. Nam siue tres per quattuor seu quattuor per tres ducimus ad duodenarium peruenimus. Sed nos quia sapio minime veritatis predicamenta percipimus hec sua scientie altitudine despiciendo calcamus. Hoc penultimo in cuncta fide retinentes: quod quos spiritus gratie septiformis replerent perficeret: eis non solum trinitatis noticiam: sed etiam virtutum quattuor id est prudentie: temperantie: fortitudinis: atque iusticie operationem prebet: quia in ipsis quos quos ingreditur: suis quodammodo partibus augeatur: dum et per trinitatis noticiam: quattuor virtutum actio accipitur: et per actionem virtutum quattuor: visus ad manifestam trinitatis speciem peruenitur. Et apud nos ergo septenarius: sed longe vilius: quod plene et non manent in duodenarium surgit: dum et per fidem opera: et rursum per opera perficitur fides. Sancti quoque apostoli gratie septiformis spiritum plenitudo duodecim sunt electi. In quattuor enim mundi partibus trinitatem que deus est innotescere mittentur. Duodeci ergo electi sunt: ut etiam et ipsi numerum ratione causa claresceret: quod per quattuor infima tria summa predicarent. Sine itaque hac sen alia qualibet fortasse ratione: in scriptura tamen sacra septenario numero aliquando secuta reges eternitatis: aliquando vniuersitas presentis huius temporis: aliquando autem sancte ecclesie vniuersitas designat. Septenario quoque numero perfectio eternitatis innuitur: cum dies septimus in regem domini sanctificatus vocatur. Qui iam vespere inesse non dicitur: quod eterne beatitudinis reges nullo termino coarctatur. Dicit etiam quod lege data dies septimus feriatum esse precipitur: ut eterna per illum requies designetur. Dicit et quod in sanctorum catalogo septenarius numerus species multiplicatis monade addito ad quinquaginarium ducitur: ut perpetuam beatitudinem signans inuicem sacratissima reges observetur. Dicit et quod resurgens dominus et frequenter apparere ultimo iam conuulso cum septem discipulis comedisce describitur: quia hi qui in illo nunc perfecti sunt eterna per illum refectione faciantur.

Capitulum. 7.

Ursus per septenarium numerum hec vniuersitas temporalitatis accipitur. hic est cuius per septem dies hoc totum vite presentis tempus euoluitur. Hinc est

quod in typo sancte ecclesie que omni tempore hunc mundum predicando circuit: archa domini tabis clangentibus muros ihericho diebus septem circumacta confregit. Hinc propheta ait: Septies in die laudem dicit tibi. Quod ipse rursum pro toto atque vniuerso sue deprecatorio tempore se dixisse significans ait: Semper laus in ore meo. Quod vero per septenarium numerum presentis vite vniuersitas designatur tunc magis ostenditur: cum post eum quoque etiam octonarius subinfertur. Septenarium quippe cum adhuc alius sequitur et ipso eius augmento exprimitur quod finienda temporalitas eternitate concludatur. Hinc est enim quod Salomon ammonet dicens:

Bea partes septem necnon et octo. Per septenarium quippe numerum hoc quod septem diebus agitatur presens tempus exprimitur. Per octonarium vero vitam perpetuam signatur: quam sua nobis dominus resurrectione perfecit. Dominico scilicet die resurrexit qui dum diem septimum id est sabbatum sequitur a conditore octauus inuenitur. Bene autem dicitur da partes septem necnon et octo: quia ignoras quid mali futurum sit super terram. Nec si aperte diceretur. Sic dispensa temporalia ut appetere non obliuiscaris eterna. Oportet namque ut impostum bene agendo prouideas: qui de venturo iudicio quanta tribulatio sequatur ignoras. Hinc est quod quindecim gradibus templum ascenditur: ut ex ipsa eius ascensione discatur: quatenus per septem et octo et temporalis solite dispenset actio: et prouide mansio eterna requiratur. Hinc est etiam quod dum monas in penarum surgit. c. l. psalmos propheta cecinit. Propter hunc septenarium numerum temporalia: octonarium vero eterna signantem: super centum viginti fideles in cenaculo residentes spiritus sanctus effusus est. Per septem quippe et octo quiddecim componitur et si ab uno usque ad quindecim numerando pau-

latim per fermenta confurgimus: usque ad centesimum et vicesimum numerum peruenimus. Quia scilicet effusione spiritus sancti didicerunt ut temporalia tolerando transirent et eterna insipienter appetere. Rursum septenario numero sancte ecclesie vniuersitas designatur: unde Ioannes in apostolice septem ecclesiis scribit: sed per eas quod aliud: quod vniuersalem ecclesiam intelligi voluit. Que nimirum vniuersalis ecclesia ut plena septiformis gratie spiritu signatur. Deiusus super patrum mortuum septies inspirasse describitur. Super extinctum populum quippe dominus veniens quasi septies inspirat: quia bona spiritus septiformis gratie misericorditer tribuit. Quia igitur sepe septenario numero sancte ecclesie vniuersitas figuratur veniant ad beatum Job amici illi et iustum diuitias offerant holocaustum. Sed vigilanter omnino septenarii numeri archana custodiant ut videatur hi qui extra sunt positi: se vniuersitati sancte ecclesie miscant: et tunc demum veniant ad ream pristinae elationis exquirant. Pro culpa sua septem sacrificia offerat: quod reat sui absolutionem non accipiat nisi gratie septiformis spiritus vniuersali paci a qua ex se fuerat aggregentur. Dicatur igitur. Sumite vobis septem tanros et septem arietes et ite ad seruum meum Job: et offerat holocaustum pro vobis: Job autem seruus meus orabit pro vobis faciem eius suscipiat: ut non vobis imputet stulticia. Nec si hereticis redeat aperte diceretur. Vniuersali vos ecclesie per humilitatem penitentiam iungite atque ea quae per vosmet ipsos digni non estis ventis ei a me precibus obtinere: quam per hanc faciem saepe vobis prioris a pud me vestre sapientie stulticiam delectis. Sequitur.

Capitulum. 8.

Exeni locuti estis coram me recta sicut seruus meus Job. Hec Paulo ante iam romani protulit: et tamen hec eadem iterando subiungit. Quid est hoc: nisi quod finiam quam semel indicando dixerat: iterum replicando confirmat: atque ut manifestum beati Job iusticia amicosque eius iniusticia demonstraretur et iustus illosque reprehensus iterata voce depromitur: ut replicata so-

21

Ps. 108

Eccl. ii.

20

4. Re. 4.

21

ris appareant & sic int^{us} habeantur. Hāc cū rex egypti metuenda venture fumis tempora sub bonis spiciatūq; specie gemina visione cognouisset. Uoce sancte interpretis audisti quod uidisti fecido ad candē rem pertinens somniū firmitatis indicis est.

Qua et re aperte colligitur: q; qd in eloquio diuino repetitur robustū confirmatur. Sed q; qd iudex decernit andinim^{us} at illi quoz qd faciunt audiam^{us}. Sugē. ((Abierunt ergo euphas themanites: & baldar h snites: & sophar naamarhites: & fecerunt sicut locut^{us} fuerat ad eos domin^{us} & suscepit domin^{us} facie Job.)) Hozū interpretatōem nominis iccirco reticemus: quia in huius operis exordio de ea nos latius dixerimus meminimus. Intuendū vero est: quia ita cantus sicut predictus fuerat ordo accedente uenie custoditur: ut in sacrificijs dominus non horā sed beati Job faciem suscepisse referat. Sed quia quisq; pro alijs in terredere nititur sub poti^{us} et ipsa charitate suffragatur: recte subditur. ((Domin^{us} quoz conuersus est ad penitentiam Job cum oraret pro amicis suis.)) Iā enim super^{ius} pro amicis suis exaudir^{et} ostendit cū factū quod predictū memoratur fecerit sicut locut^{us} fuerat ad eos domin^{us}: & suscepit domin^{us} faciem Job. Sed cū protin^{us} subinfertur: domin^{us} quoz conuersus est ad penitentiam Job cum oraret pro amicis suis: aperte ostenditur: q; etiam pro semetipso penit^{entia} tanto cit^{ius} exaudiri meruit: quanto deuote pro alijs intercessit. Plene enim pro se ualere p^{ro} se effectū qui has & alijs impendit. Libenti^{us} q;pe sacrificium orationis accipitur: quod in conspecta misericordis iudicis proximū dilectōe condit^{us}: quod tūc ueraciter q;lib^{et} cumulat: si hoc etiam p aduersarijs impendat. Hinc est enī q; ueritas magistra dicit: Oate pro persequen^{ti} bus & calūniantibus uos. Hinc rursum ait: Cum stabitis ad orandum dimittite si qd habetis aduersus aliquem: ut pater uester qui in celis est dimittat uobis peccata uestra quantum uero pro se obtinuit qui pro alijs interuenit illico demonstratur cū subditur: ((Dedit domin^{us} omnia que fuerāt Job duplicia.)) Quicquid que amiserat duplicia recepit: quia per pietatem benigni iudicis temptationis nostre dispēditū uin

erunt suffragia consolationum. Minus autem templat probatio quā remuneratio consolatur: ut ex retributionis merito lene fuisse quod tolerauit agnoscat: qui ex persecutionis pondere grane se aliquid tolerare indicabat. Et tunc afflicte quoz iudex dicitur: Ad punctum in modico dereliquit^{us}: & in miserationib^{us} magnis congregabote. Aliquando uero iuxta afflictionis pondus disponitur mensura consolationis. Unde alias scriptum est: Secundum multitudinem dolorū meorum in corde meo consolationes tue letificauerunt animam meam. In ea enim mensura consolationum se ita quā afflicte fuerat indicat: q; letificatus se secundum multitudinem dolorū clamat. Non autem minime lector instruitur si ipz remuneratōis ordinem contempletur. Eccessum q;pe correctio: correctionem penitentia: penitentiam uenia: ueniam uero manente subsequitur. Sed quia diuine dispensationis permissione percussus etiam amicorum uerbis afflic^{us} est: diuine pietatis munibus consolatur: etiam humana debz charitate resonari: ut vndiq; consolationis gaudia respondeant quem vndiq; dolorū tristitia & aduersa lacerabant. Quā subditur: ((Tenerūt autem eam omnes fratres sui: & uniuerse sorores sue: & cuncti qui nouerant eum p^{rius} & comederunt cū eo panem in domo eius: & mouerūt super eā caput suū.)) Quid in comestione panis nisi charitas. Quid uero in monitione capitis nisi ammiratio designatur. Bene autē subditur: ((Et consolati sunt eam super omne malum quod intulerat domin^{us} super eā.)) Percussus enim metorez consolari ē: ei post passionē de uenia cōgandere. Nā quanto q;lib^{et} de relictura primi salute cernit^{us} bilare scire: tanta se indicat & ablata doluisse. Ecce dedit ei unūq;lib^{et} quē vnā & inaurē auream vnā. Licet hec cōtra iuxta hystoriam faciter dicta sunt i ipsi: tñ oblatio muneribus cogimur: ut ad allegorie mysterium recurrem^{us}. Neq; ēt oculos debem^{us} accipere q; onem vnā: quod inaurē auream oblatere vnā. Et si fortasse iuxta litteram mīram non est: ouis oblata: cur vnā tamē ualde mīram est inauris oblata cur vnā. Quid uero aut onis ad inaurē princeps aut qd inauris ad onem: Et ipso ergo mune

Ista. 54

ZBar. 5.

ZBar. 11

is sine compellimur ut prius queque que su-
perficiamus intra solam hystoriam con-
gendo transcurramus in allegorice mysterijs
indagemus. Quia igitur christus et ecclesia
id est caput et corpus una persona est: sepe
beatum Job virum modo capitis modo
figuram corporis designare.

Capitulum.

9.

Renata ergo hystorie veri-
tate sub typo gestus sancte
ecclesie sentiamus id quod
scriptum est. Ad didit dñs
oia quecumq; fuerat Job du-
plex. Sancta quippe eccle-
sia et similes nunc per sessionem tentationis
amittit: in fine tamen huius seculi ea que
sua sunt duplicia recipit: quando susceptis
ad plenum gentibus: ad eius fidem curre-
re omnis que tunc inuicta fuerat etiam indea
consentit. Hinc nam scriptum est. Donec ple-
nitudo gentium introiret: et sic ois israel sal-
uus fieret. Hinc in euangelio quosq; veritas
dicit. Velas velut et ille resistet oia. Nunc
enim amiserat israelitis ecclesia quos con-
uertere predicando non valuit: sed tunc de
ipsa predicante: dum quotquot inuenerit col-
ligit: velut plenitas recipit quod amiserat. Vel
certe sancte ecclesie in fine suo duplicem reci-
pere est: in singulis nobis et de beatitudine
aie et de carnis corruptione gaudere. Hinc
est enim qd per prophetam de electis dicitur.
In terra sua duplicia possidebunt. Hinc est
quod Iohannes apostolus de sanctis sine mu-
di querentibus dicit. Bate sunt illis singu-
le stole albe: et dicitur est eis et requiescerent
adhuc modicum tempus donec completeret
numerus consorciorum et fratrum eorum. Si-
cut enim longe superius victimas ante re-
surrectionem sancti singulas stolas accipit
quasi sola animarum beatitudine perficiun-
tur: in fine autem mundi binas habituri sunt
qd cum mentis beatitudine etiam carnis glo-
riam possidebunt. Sed ea que subnita sunt
in fine magis huius seculi conuersionem se-
iudaici populi nunciare restant. Nam subdi-
tur. ((Tenerent autem ad eam omnes fratres
sui: et vniuersae sorores sue: et cuncti qui no-
uerant eum prius et comederant eum co pa-
nem in domo eius.)) Tunc quippe fratres
sui et sorores ad christum veniunt: quando
ex plebe iudaica quotquot inuenti fuerint

conuertuntur. Ex illo enim populo carnis
materiam sumpsit. Tunc ergo ad eum fra-
tres et sorores accedunt: quando ex ea plebe
que ei per cognitionem inuicta est vel qui
sorores futuri sunt velut fratres: vel in seculum
velut sorores ad eum per cognitionem fidei:
benota gratulatione concurrunt. Tunc apud
enim celebre festiuitatis convivium exhibet
quando cum iam nequaquam quasi parum ho-
minem contententes propinquitatis sue me-
mores dulcissimi se eius imperere conga-
dent. Tunc in domo eius panem comedunt
cum postposita observatione littere in san-
cta ecclesia mystico eloquio quasi frugis me-
dulla pascuntur. Bene autem subiungitur.

Capitulum.

10.

Antei qui nouerant eum
prius. Prius quippe no-
uerant: que in passionis sua
quasi incognitam contem-
plerent. Nam nasciturum
christum nullus qui plene leges
vidit ignorauit. Unde et Herodes rex ma-
gorum occasione perterritus sacerdotes et
principes studuit solerter inquirere: ubi christus
nasciturum esse presciterat: cui prius respon-
derunt: in bethleem iude. Prius ergo no-
uerant quem passionis sue tempore dum be-
spicerent ignorabant. Quorum et noticia por-
to ignorantia posterio: ubi ac breuiter Isaac
caligante signatur. Qui dum Jacob bene-
diceret: et quid eueniret in futuro prouidebat:
et quis illi presens assisteret nesciebat. Sic
quippe israelitarum populus fuit qui prophete
mysteria acceptis: sed tamen cecos in con-
templatione oculos habuit: quod cum presen-
tem non vidit: de quo tam multa in futuro
prouidit. Ante se enim positum nequaquam cerne-
re valuit cuius aduentus potentiam longe
ante nuntiavit. Sed ecce in fine mundi ve-
niant et eum quem prius nouerant: recogno-
scant. Ecce in domo eius panem comedant:
quod in sancta ecclesia sacri eloquii fruge pas-
cantur: et omnem insensibilitatem pristini: tor-
poris excutiant. Unde et subditur. ((Et mo-
uerunt super eam caput.)) Quid enim in ca-
pite: nisi principale mentis accipitur. Sicut
per psalmistam dicitur. Impinguasti i oleo
caput meum. Sic si aperte diceretur. Alente
in suis cogitationibus mentem meam chari-
tatis vinculo rigasti. Caput ergo mouet: p-

Ro. 11.

Mat. 27

Isa. 61

Alpo. 6.

3

4

Ps. 22.

formidinem pitatis tacta ab insensibilitate sua mens quatuor. Veniant ergo parentes ad consilium atq; excusato torpore moueant caput. i. hi qui redemptori nostro carne conuincti fuerat redemptionem quib; fidei percipiant: et insensibilitatis pastine vitiis amittant. Alii bene per Alabachne dicat. Pedes eius steterunt et mota est terra. Stante enim dño terra penulubio mouet: qz cñ cordi nostri timoris sui vestigia imprimuntur enueta in nobis cogitatio terrena extremiluit. Hoc itaq; loco caput mouere est: inobilitate mētis excutere et ad cognitionē fidei crucelutatio gressibus pphquare. Sed q; sancta ecclesia nunc hebreorū auersione afficitur: et cñ cōuersione releuatur recte subiungitur.

Capitulum.

Let consolati sunt enī super oē qd intulerat dñs super eā. Consolat videlz xpm consolantur ecclesiā qui ab infidelitatis pñne errore respiciunt et pñnitatem vite per quas recta docentibus repugnauerant deserunt. An non gravis meror ē duris cordibus infructuose predicare labore i ostendenda pitate sumere: sed nullū de cōuersione audientū fructum laboris inuenire. At cōtra magna pñicatorū consolatio ē subleuens pfectus auditorū. Releuatio gpe dicentis est immutatio pficientis. Et notandum qd in flagello positū consolari noluerunt: sed ad cōsolandū eam post flagellum veniūt: qz nimirū passionis eius tēpore hebrei pñcamenta fidelē contēnentes: quē hō minū ex morte pbauerat deum credere despererāt. Alii per ps. dñs dicit. Sustinui qui simul meci contristaretur et nō fuit consolatio me: que quesui et non inueni. Consolationem gpe in passione minime inuenit: qz ex despectu mortis etiā ipso hostis pñat pro qbus ad mortem venit. Post flagella ergo pphqui ad cōsolationē veniunt: qz i membris suis nūc quocq; dñs patitur: sed extreme tēpore israelite oēs ad fidei cognita hēre pñcatione cōcurrunt atq; ad eius pñctionē quē fugerant redeant: et tñc illud erimū multiplici aggregatiōe populorū cōmū celebratur. Tñc post flagella qñ Job sanus ostendit: quādo a cōuersione atq; cre-

dentibus post passionem suā ac resurrectionem dñs in celis immortalis vivere p certitudinem fidei scitur. Tunc quasi remunerat Job creditur: qñ in maiestate sue potentie sicut est deus creditur et eius fidei subiecti hi qui prius resisterant videntur. In fine igit mundi credentes hebrei cōueniant: et huiusmodi generis redēptori in potētia diuinitatis quesi sano Job obligationum suar vota pfoluant. Unde et subditur.

Capitulum.

12.

Dederunt ei vnuquisq; ouem vnā et inaurē aurearū vnā. Quid per ouē nisi innocentia. Quid p inaurē nisi obedientia designatur? Per ouē gpe simplicem an-

mus: p inaurē hō ornatus humilitatis gratia auditus exprimitur. Sed qz ad ostēdendam virtutē obedientie occasio oportuna se pbat: libet hanc paulo vigilantius sollicitisq; discatere: et quātū sit meriti demonstrare. Sola nāq; virtus ē que virtutes ceteras menti inseruit: inferatq; custodit. Alii et primus homo preceptū qd seruaret acceptit. Qui se si veller obedientis subdere ad eternā beatitudinē sine labore pñneret. Vñc Samuel ait. Altelior est obedientia quā victoria: et auscultare magis q; offerre adipem arietis: quāq; peccatū ariolandi et repugnare: et quasi scelus idolatriæ nolle acquiescere. Obedientia gpe victimis iure pponit: qz per victimas aliena caro per obedientiam hō voluntas pñia mactatur. Tñc igitur qñq; deā citius placat quanto ante ei oculos repressi arbitrij sui superbia gladio pñpientis se immolat. Quo cōtra ariolandi peccatū inobedientia dicit: vt quātū sit virtus obedientie demonstraretur. Et aduerso igit me lius ostendit: qd de eius laude sentiat. Si enim quasi ariolandi peccatū est repugnare et quasi scelus ydolatriæ nolle acquiescere: sola est que fidelē meritis possidet sine qua qñq; infidelis esse cōmunicatur: etiā si fidelis esse videatur. Vñc p Salomonē in ostēsiōe obedientie dicitur. Qñ obediens loquitur vltorū: qz vñz alicui voci humiliter: sublimar nosmetipsos in corde supamus. Vñc in euangelio veritas dicit. Euz qui venit ad me non efficiam foras: qz de celo descendit nō vt faciam voluntatē meam: sed voluntatē

6. Re. 15.

Pro. 21.

Jo 6.

claus qui misit me. Quid enim si suam faceret: eos qui ad se veniunt repulsi sunt. Quis autem nesciat: quod voluntas filii a patris voluntate non discrepet. Sed quoniam primus homo qui suam facere voluntatem voluit a paradisi gaudio exiit: secundus ad redemptionem hominum veniens ipsam voluntatem se patris et non suam facere ostendit: permanere nos in istis docuit. Cum igitur non suam sed patris voluntatem fecit eos qui ad se veniunt foras non eiecit: quod dum exemplo suo nos obedientie subdit: viam nobis egressionis claudat. Vnde rursum ait. Non possum ego a me ipso facere quicquam sed sicut audio iudico. Nobis propter obedientiam visum ad mortem servanda precipitur. Ipse audit si sicut audit in dicit: tunc quoque obedit cum iudex venit: ne igitur nobis visum ad presentis vite terminum obedientia laboriosa appareat: redemptor noster iudicat: quod hanc etiam cum iudex venerit servat. Quid ergo mirum si homo peccator obedientie in presentis vite brevitate se subdit: quando hanc mediator dei et hominum et cum obedientes remunerat non relinquit.

Capitulum.

13.

Sciendum vero est quod nunquam per obedientiam malum fieri aliquando aut debet per obedientiam bonum quod agitur in terminis: neque enim mala in paradiso arbor erant: quod deus homini ne cogeret interdiret. Sed ut per melius obedientie meritum: homo bene conditus cresceret dignus fuerat: vix hunc etiam a bono prohiberet: quatenus tanto verum hoc quod ageret: virtus esset: quanto et a bono celsius auctori suo se subditum humiliter exhiberet. Sed notandum quod illic dicitur: ex omni ligno paradisi comedite: de ligno autem scientie boni et mali ne tetigeritis. Qui enim ab uno quolibet bono subiectus verat: necesse est ut multa concedat: ne obedientis mens funditus intereat: si a bonis omnibus penitus repulsi sciamus. Quod autem paradisi arbores ad esum deus concessit cum ab una prohibuit: ut creaturam suam quam volebat extinguere sed promissi tanto facilius ab una restringeret: quanto ad cunctas latius relaxaret. Sed quoniam nonnullis nobis huius mundi prospera: nonnullis vero subeunt aduersa. Sciendum summopere est quod obedientia aliquando si de suo aliquid habeat nulla est: aliquando autem si de suo aliquid non habeat minima: nam cum huius mundi successus precipitur: cuius locus superior imperaturis qui ad percipiendam hanc obedit obedientie sibi virtutem accuat: si ad hanc etiam ex proprio desiderio anhelat: neque enim se sub obedientia virgit quod ad percipiendam huius vite prospera libidine proprie ambitionis servit. Rursum cum mundi despectus precipitur cum proba ad piscem et contumelie iubentur: nisi ex seipso animus hanc appetat obedientie sibi meritum mittit: qui ad ea que in hac vita despecta sunt inuitus nolens descendit. Ad detrimentum quippe obedientia ducitur: cum mentis ad suscipiendam probam huius seculi nequaquam ex parte aliqua etiam sua vota committant. Debet ergo obedientia et in aduersis et huius aliquid habere: et rursum in prosperis aliquid modo non habere quatenus: et in aduersis tanto sit gloriosior: quanto diutius ordinis etiam ex desiderio iungitur: et in prosperis tanto sit virilior: quanto in presenti ipsa quam percipit gloria funditus ex mente separatur. Sed hoc virtutis pondus melius ostendimus. si celestis patrie omnium hominum facta memoremus. Moyses namque cum in deserto oues pasceret: domino per angelum in igne loquentem vocatus est: ut eripiente omni israelitarum multitudinem precesset. Sed quia adhuc se mente humilis existens: oblatam protinus tanti regiminis gloriam expandit: morum ad infirmitatis patrocinium recurrit dicens. Obsecro domine non sum eloquens: ab heri enim et nudius tertius et quo cepisti loqui ad seruum tuum et tardioris et imperitoris lingue sum factus. Et se postposito alium deposcit dicens. Mitte quem iusseris eo. Ecce cum auctore lingue loquitur: et ne tanti regiminis potestas suscipiat: elinguem se esse causatur. Paulus quoque dimittens fuerat: ut in Hierusalem debuisset ascendere ammonitus sicut ipse Galathis dicit. Unde post annos quattuordecim iterum ascendit hierosolimam assumpto Barnaba et tito ascendit autem secundum reuelationem neminem. Iste in itinere cum prophetam agabum reperisset quanta se aduersitas in hierosolymis maneret audiuit. Scriptum apparet: quod idem agabus ionam. Pauli suis pe-

perere est quod obedientia aliquando si de suo aliquid habeat nulla est: aliquando autem si de suo aliquid non habeat minima: nam cum huius mundi successus precipitur: cuius locus superior imperaturis qui ad percipiendam hanc obedit obedientie sibi virtutem accuat: si ad hanc etiam ex proprio desiderio anhelat: neque enim se sub obedientia virgit quod ad percipiendam huius vite prospera libidine proprie ambitionis servit. Rursum cum mundi despectus precipitur cum proba ad piscem et contumelie iubentur: nisi ex seipso animus hanc appetat obedientie sibi meritum mittit: qui ad ea que in hac vita despecta sunt inuitus nolens descendit. Ad detrimentum quippe obedientia ducitur: cum mentis ad suscipiendam probam huius seculi nequaquam ex parte aliqua etiam sua vota committant. Debet ergo obedientia et in aduersis et huius aliquid habere: et rursum in prosperis aliquid modo non habere quatenus: et in aduersis tanto sit gloriosior: quanto diutius ordinis etiam ex desiderio iungitur: et in prosperis tanto sit virilior: quanto in presenti ipsa quam percipit gloria funditus ex mente separatur. Sed hoc virtutis pondus melius ostendimus. si celestis patrie omnium hominum facta memoremus. Moyses namque cum in deserto oues pasceret: domino per angelum in igne loquentem vocatus est: ut eripiente omni israelitarum multitudinem precesset. Sed quia adhuc se mente humilis existens: oblatam protinus tanti regiminis gloriam expandit: morum ad infirmitatis patrocinium recurrit dicens. Obsecro domine non sum eloquens: ab heri enim et nudius tertius et quo cepisti loqui ad seruum tuum et tardioris et imperitoris lingue sum factus. Et se postposito alium deposcit dicens. Mitte quem iusseris eo. Ecce cum auctore lingue loquitur: et ne tanti regiminis potestas suscipiat: elinguem se esse causatur. Paulus quoque dimittens fuerat: ut in Hierusalem debuisset ascendere ammonitus sicut ipse Galathis dicit. Unde post annos quattuordecim iterum ascendit hierosolimam assumpto Barnaba et tito ascendit autem secundum reuelationem neminem. Iste in itinere cum prophetam agabum reperisset quanta se aduersitas in hierosolymis maneret audiuit. Scriptum apparet: quod idem agabus ionam. Pauli suis pe-

Ero. 4.

Gall. 2.

Neh. 21.

alibus inferens dixit: Virum cui? hec zona est: sic alligabit in hierusalem. Et paulo autem protinus responderet. Ego non solum allegari: sed mori in hierusalem paratus sum pro nomine Iesu: neque precioso facio animam meam quam me. Preceptione igitur revelationis hierosolimam pergens aduersa cognoscit: et tamen hec libenter appetit: audit que timeat: sed ad hec ardenter anhelat. Moyses itaque ad prospera de suo nihil habet: quia peccata remittit ne israeliticis plebi preferatur. Paulus ad aduersa etiam ex suo voto ducitur: quia malorum imminetium cognitionem percipit: sed denotione spiritus etiam ad aciora feruiscit. Ille presens potestatis gloriam deo voluit habere: sed declinare. sed deo aspera et dura disponente se subdit: ad grauiora preparare. Precedente ergo utroque dictum in fracta virtute instituitur: ut si obedientie palmam apprehendere veraciter nitimur: prosperi huius seculi ex sola iussione aduersis autem etiam ex denotione militemus.

Capitulum. 14.

Notandum vero est: quod hoc loco cum in aure omnis: cumque in auris offertur: quia nimirum innocens mentibus ornamentis semper obediens iugitur domino attestante quod ait: Omnes me vocem meam audiant: et ego cognosco eas et sequar me. Beato igitur Job nemo in aurem sine ore nemo omnem sine in aure obtulit: quia profecto redemptori suo non obedit: quia innocens non est: et innocens esse non potest quod obedire contemnit. Quia vero ipsa obedientia non seruili metu: sed charitatis affectu seruanda est: terrore penes sed amore iusticie: cuius ad coniungendum venientia: in aure obtulit: perhibetur: ut videlicet in ea que exhibetur obedientia charitas fulgeat: que virtutes omnes quasi auri more cetera metalla transcedat. Sed quia nulla est innocentia nulla est vera obedientia in multiplicibus peccatorum diuisionibus: potest ad cognitionem si dei viuentes offerant omnem sed vnam: offerant laudem sed vnam. tales veniant: qui in unitate sancte ecclesie innoci obediens perstant. Quam appere diuini per nomen non potest: hoc ipsum vnum quod dicimur

numerus non est. Offerant igitur omnem sed vnam offerant in aurem sed vnam. id est sanctam ecclesiam cum innocentia atque obedientia venientes eam mentem deferant: quam se etiam seculum non vident.

Capitulum. 15.

Addere liber oculos fidei: et illud extremum sancte ecclesie de susceptione israelitici populi coniunctis contemplantur. Ad quod nimirum conuincit magnus ille veniens bellas conuincit inuictos adhibetur: et tunc propius: tunc notum ad eum cum numeris veniunt: quem in flagello paulo antepositi contempserunt. Appropinquante enim die iudicii vel precursoris vocibus vel quibusdam eripientibus signis: ipsa erit iam aliquo modo adueniens domini virtus interuenit.

Quamquam de preuenire festinant: conuersio nis sue tempus accelerant. Conuertit autem cum numeribus veniunt: quia cum quem paulo ante in passione dereliquerat tunc virtutum opera quasi munera offerendo venerunt. Illud preuidens hac oblatione completus quod et cernimus magna ex parte iam factum: et adhuc credimus magna pre faciemus. Adorabunt eum filii tiri in muneribus. Tunc namque illum pleni filii tiri in muneribus adorant eum israelitarum mentes huius mundi in subditis desiderijs ei quem superbientes negauerunt quandoque cognito hostias sue confessionis apportant. Et quis eiusdem temporibus quibus antipos appropinquat: aliqua tenus vita fidelium minoris est virtutis appareat: quam in conspectu illius perditum hominis grauis est corda sortium formido commingit. Belya tamen predicante roborati non solum fideles: quod in sancte ecclesie soliditas et persistit: sed sicut superbiunt: ad cognitionem fidei multi quoque ex infidelibus conuertantur: ita ut israelitice gentis relique que et repulse prius funditus fuerant: ad finis matris ecclesie pia oimodo deuotione conuertant. Unde et ibi subditur. La. 16.

Dominus autem benedixit nouissimis Job: magis quam principio eius. Hec historicie facta credimus: hec mystice facienda speramus. Magis enim nouissimis Job: quam prius

ea conspexit: qz cum ecclesia ex gentibus ve-
niens: dum adhuc vltijs esset inuira: z nec
dam spiritualibus: sed aialibus moribus ipe
reret attendit. Sed protinus de camelo de-
scendit: quia vicia quibus prius fuerat sup-
beclata deseruit: sed etiam pallio operire
curauit: qz viso dño: infirmitatem sue actio-
nis erubuit: z alia que prius in camelo libe-
re gestabam: descendens postmodū vere-
cundia tegitur. Unde ejus ecclesie a prio-
re elatione cōuerſe: per apostolicā vocē qñ
rebecca de camelo descendit: sibiq; palliū
supducenti dicit. Quē enim fructū habui-
stus tunc in illis: in qbus nūc erubescis?

Capitulum.

In bobus sō aliquādo in-
curiosorum dementia: aliqñ
laboriosa fortitudo p̄dicant-
tū: aliqñdo humilitas ex-
primitur israelitarū. Qz enī
bonis noīe per cōparationē
lucuriosorum dementia designatur. Salomō
inducat: qui cū male suadentis mulieris pe-
tulantiā premisisset adiunxit. Statimq; eaz
sequitur: quasi bos ductus ad victimā. Rur-
sum qz bonis noīe labor p̄dicatozū expmī-
legis sba restant que aiant. Non obdura-
bis os boni trituranti. Ne si aperte diceret.
Predicatores sba: a stipendiozū suozū per-
ceptione non p̄hibeas. Rursum qz bonis
noīe plebs israelitica figurat. p̄pheta asse-
rit qui redēptiozū aduentū denuncians vi-
dit. Cognouit bos possessorem suū: z asinus
p̄sepe dñi sui. Per bonē israeliticūz popu-
lū: in quo legis edomitiā signans: per asinū
sō gentilem populū signans volupratibz
deditam z grauius brutam. Asinū quoq;
z asinū noīe: aliqñdo incuriosorum pe-
tulantiā: aliqñdo mensuetudinem simpliciū:
aliqñdo vero v̄ p̄dicatū: stulticiā genti-
lū designatur. Quia enim incuriosozū pe-
tulantiā asinorum appellatione per compa-
rationē expmītur: aperte declaratur: cum
per p̄phetam dicitur. Quozū carnes sunt:
vt carnes asinorum. Rursum qz asinū no-
mine vicia simpliciū figurantur: redemptor
noster cum Hierusalem pergeret: sedisse in
per asinam describitur. Hierusalē gpe vī-
sio pacis dicitur. Quid igitur signat qz vī-
sio sedendo asinam Hierusalem dicitur: nisi qz
simplicēs mentes dum p̄sediendo possidet

eos vsq; ad visionem pacis: sua sacra sessio
ne perducatur. Rursum qz asinorum nomie
stulticia gentilium designatur p̄pheta testa-
tur dicens. Z eati qui seminatis super oēs
aquis: unmittentes pedē bonis z asini. Su-
per oēs gpe equas seminare ē: cunctis po-
pulis fructuose vite verba predicare. Pedē
vero bonis z asini unmittere est: vias israeli-
tice z gentilis populi per p̄ceptorū ecclesiā
vincula religare.

Capitulum.

19.

Littere igitur veritate seruus
beati Job nomie cunctis
his animalibus non imeri-
to credimus sancte ecclesie
populos designari: quatenus
ea que scripta sunt dispēsa-
tione sancti spūs cuncta mirabiliter ordinā-
te: z transacta nobis referant: z futura pre-
dicent. Agnoscamus ergo in omnibus fideles
atq; innocentes et indea populos legis du-
dam satiatos. Agnoscamus in camelis ad
fidem simplices et gentilitate venientes: q
prius sub ritu sacrilego quasi quadā refoz-
mitate mēbrozū valde turpes offensi sunt
videt; seditate viciorū. Et qz sepe v̄ pre-
dicimus siera eloquia curant repetere qd
affirmant. Possunt rursum in bobus israeli-
tici accipi: quasi in quo legis attriti: asinis vero
vt dictum est: gentiles populi designari: qui
dum se colendis lapidibus inclinabant: nō
reliuctante mente quasi bo: sō stulticie sup-
posito quibzlibet idolis bruto sensu serue-
bant. Sancta ergo ecclesia que in exordijs
suis innumeris tentationib; pressa vel isra-
eliticū populū: vel multos ex gentibus
amisse: videlicet quos lucrari non potuit: bu-
plia in fine recipit: qz in ea ex vtrazq; natio-
ne: fidelium numerus multiplicior; excreſcit.
Possunt etiā per iugatos boves: predica-
tores intelligi. Unde est eos ad annūciā dñi
vīs mittere: teste euāgelio: binos misisse de-
scribitur: vt qz vel duo sunt precepta chari-
tatis: vel qz haberi societas minus q̄ inter
duos non pōt: p̄dicatores sancti et ipsa q̄li-
tate sue missionis cognoscerent: quāto con-
cordiam societatis ē marcat. Possunt sicut
p̄dicatū per asinas mentes simpliciū
designari. Sancta vero ecclesia replices bo-
ves atq; asinas recipit: qz predicatorēs san-
cti qui pressi formidine in eius vudum ten-

Isa. 32.

21

Ro. 1

2

Gen. 25

Isa. 1

3

Exod. 2;

Mar. 6

tatione iacuerant: et mētes simplicitatē que vix
et terrorib⁹ veritatē illius cōfiteri formida-
bāt: tanto iā nūc robustius in cōfessione ve-
ritatis voces suas erant: quāto debili⁹ an-
te tūmerunt. Hec in significatione ecclesie
breuiter dicimus: que quōdā eūsdē sancte ec-
clesie capiti seruauit in exordio huius opis
latus nō dixisse memoramus. Qui ergo de
his sibi plenius satisfieri nititur: secundū hu-
ius opis librum legere dignetur. Jam hō si
querimus ut etiā de ipso animalū numero
differam⁹ cur mille iuga boum: vel mille as-
in: et sex mille cameloz: et quattuordecim mi-
lia onū numerent: dicere breuiter possum⁹
quod apud secularē gdem sniam millenarius
numerus iacito pfectus habetur: quod dena-
rij numeri quadratū solidū reddit. Hec
quippe decies ducta sunt centū que iam si-
gura quadrata: sed plena nō est. Ut autē in
latitudine surgat et solida fiat: rursus eēdē
decies multiplicent et mille sunt. Denarius
autē numerus iacito pfectus est: quod pmo i
numeris cōpletur paribus suis. I. sexta sui
parte et tertia et dimidia: que sunt vnum et
duo et tria que in summam ducta sex sunt:
nec alius ante denariū numerū reperit: qui
suis paribus tam diuisitur tota eius sum-
ma compleatur.

Capitulum.

10.

Ed quod cuncta hec p sacre
scripture celsitudine profi-
ciendo transcendimus: ibi
denariū: ibi septenariū: ibi
denariū: ibi millenariū: vn-
de sit pfectus inuentimus.

Denarius quippe numerus i scriptura sacra
pfectus est: quod in mundi origine dñs que pri-
mo die cepit: seruo die opa impleuit. Septe-
narius in ea pfectus est: quod omne opus bo-
num septē spiritū virtutibus agitur: ut et
fides simul et opa cōsumant. Denarius nu-
merus in ea pfectus est: quod lex in decē prece-
ptis cōcluditur: omnisq; culpa nō ampli⁹ q̃
per decē verba cohibetur atq; narrante ve-
ritate opatores vince denario remunerant.
In denario quippe tria iunguntur ad septē:
homo autē qui ex anima cōstat: et corpore in
septē qualitatibus cōtinetur. Nam tribus
spiritalibus: et quattuor corporalib⁹ viget.
In dilectione etenim dei trib⁹ qualitatib⁹
spiritaliter excitatur: cū ei per legē dicitur.

Diligēs dñm deum tuū: et tota mente tua
et ex tota aia tua et ex tota virtute tua. Et
proxime hō quattuor qualitatib⁹ cōtinet:
quod videlicet materia calida et frigida: humi-
da et secca cōponitur. Homo ergo q̃ et septē
qualitatibus cōstat: denario remunerari dī-
citur: quod illa pfectione sapne patrie septem
nostra ad tria iungunt eterna: ut homo con-
templationē trinitatis accipiat: et de remis-
sione opus quasi quoddā denario cōsu-
matis vnat. Vel certe quod septem virtutes
sunt quibus in hac vita laborat: dñs eis in
remuneratione contemplatio trinitatis red-
ditur: vita laborantium denario remunerat-
ur: sed pfectus quisq; etiam in hac vita de-
narium accipit: dñs eisdē septē virtutib⁹
spem: fidem: charitatē: q̃ cōiungit. Nullena-
rius quoq; numerus in sacro eloquio pfectus
accipitur: quod appellatione eius vniuersitas
designatur. Nā scriptū est: sibi quod manda-
uit in mille generatōes. Cum enim nequa
q̃ credenda sit: quod ad centum generatōes
mundus extenditur: quod aliud mille genera-
tōib⁹: nisi vniuersitas generatōis figu-
ratur: Beatus igitur Job quattuordecim mi-
lia onū recipit. Quod enim in sacra ecclesia
virtutū perfectio ad vtrūq; seruum ducitur
septenarius in ea numerus duplicatur. Et
sex mille cameloz: quod plenitudo illa ope-
ris accipit: qui ab illa ductū viciorū su-
rum feditate perierunt. Nulli quoq; iuga
boum ac mille asinas recipit: quod israelitas
atq; gentiles doctos ac simplices post ten-
tationum casus in culmine pfectionis assu-
mit. Septē quoq; filios et tres filias recipit
quod eorum mentib⁹ quos septē virtutib⁹ ge-
nerat: ad pfectionis summā spem: fidē: cha-
ritatē: p cōiungit: ut tanto verius prole
sua gauderet: quanto suis fidelib⁹ nil deesse
virtutis pensat.

Capitulum.

21.

Ed quod hec sacre trāscen-
dimus nūc ipis quoq; ida
gandis filiarū vocabulis
intēdamus. Segur. (Et
vocat nō me vnus dies:
et nomē secūde casā et no-
men tertie comitib⁹. Hec
nomina pro eo q̃ a virtutibus sumpta sunt
apte curauit interpret: non ea sicut in ara-
bico sermone inuenta sunt ponere: sed in la-

tinum eloquium versa apertius demonstra-
re. Quis enim nesciat diem vel casum lati-
na esse vocabula. At vero commissibj qua-
tis non cornus. Sed cornu dicitur: nec cantu-
tum fistula tibia. sed tibia dicitur: et vocatur
in latina tamen lingua sermonis genere mi-
nime custoditorum credo. pderet maluit: atq;
in eius lingue de qua transierat: ppieta-
te pcurare. Et q; per cornu vel tibia vnu
verbum ex utroq; composuit: utruq; solum
per vnu ordinationis partem in latina lin-
gua transfusus quo voluit genere licite vo-
cavit.

Capitulum.

22.

Quid ergo q; pma filia be-
at Job dicitur: secunda
casia: tertia s; commissibj
vocata memoratur: nisi q;
genus humani qd benigni-
tate conditoris atq; eiusde

misericozdia redemptoris eligitur: istis no-
minibus designatur. Homo naq; qñ dicit
ex cōditione claruit: q; hunc auctor sana i-
gentie innocentie splendor resparsit. Sed
sponte sua ad peccati tenebras lapsus: q;
dum feritatis lucem deseruit: quasi in no-
te se erroris abscondit. Alii alias dicitur:
secutus est umbrā. S; q; auctori nostro nō
defuit largitas bonitatis sue etiam contra
tenebras iniquitatis nostre et qñ prius po-
tenter ad iusticiā cōdidit: potētius redime-
do postmodū ab errore renouant. Cui q;
post casum suū illa cōditionis sue p̄stina fir-
mitas defuit: cū cōtra bella itima repugnā-
tis corruptionis multiplicibus donoz suoz
virtutibus falsit. Que nimirū virtutes pro-
ficientiā in noticiā ceteroz hominum: quasi
suauitate odorū fragrant. Vnde est enī q;
per Psalū dicitur. Christi bonus odor: su-
mis deo. Vnde q; saneta ecclesia in electis
suis quandā fragrantia suauitatis odora-
ta in canticorū canticis loquitur dicens. Do-
ne rex in recubitu suo est: nardus mea de-
dit odorem suū. Ne si apte dicat. Quoniam
meis obtutibus rex apud se in rege secreti
ecclesiis absconditur: electoz vita miris vir-
tutū odorib; ereretur: ut quo adhuc enim
quē appetit nō videt: ardētius p desideria
flagret. Rege gpe in recubitu suo posito:
nardus odorē dat: dñ quietent et i sua bea-
titudine vñs: sanctorū virtus in ecclesia ma-

que nobis gratia suauitatis amministrat.
Quia ergo et conditum luce innocentie cla-
ruit: et redemptū genus humanū exercitio
bonoz operū odorē suauitatis asperxit:
prima filia recte dicitur: et secunda nō incōgrue
casia nominat. Vnde aut casia dicitur: que in
tanto sublimis vite odore dilatat. In ipsa
gpe sua origine in qua iustus homo cōdi-
tus fuerat: tantis quantis nunc opus ē vir-
tutibus nō indigebat: q; si stare sicut ē cōdi-
tus veller: hostem extra postā vincere sine
difficultate potuisset. Postq; vero p ascen-
sum hominis semel aduersarius ad intima
irrupit: laboriosus tam victor efficitur: qui ad
huc impugnans sine labore repellitur.
Multa naq; nūc exhibenda sunt: que in pa-
raliso necessaria nō fuerūt. Nūc gpe op-
est virtute patientie: laboriosa eruditio do-
ctrine: castigatio corporis: assiduitate pre-
cis: confessione delictorū: iniquitatis lachry-
marū: quozū pfecto vñm cōditus homo
nō eguit q; salutis bonū ex ipsa sua cōdi-
tione pcepit. Ego gpe potuī amarū po-
regit ut ad salutis starā morbo subleua-
to renouetur. Sano aut nequaquā percipitur
quid accipiat ut cōualescat: sed a quib; ca-
ueat ne languescat. Nūc ergo maioribus
studijs vitmur: cum solutē nequaquā serua-
mus habitam: sed reparare curamus abla-
tam. Et q; oēs hī annis nostre reparatio-
nis magis intra sanctam ecclesiā: opinio-
nibus pollent nomen secunde filie velut ca-
sia ex merito redolet: ut q; prima filia qua-
si dicitur etitit per dignitatem conditionis: se-
cunda casia fit per fragrantia; fortitudinis
ex gratia redemptoris.

Capitulum.

23.

Adde et eidem venienti re-
demptori per prophetā di-
citur. Myrra et gutta et ca-
sia a vestimentis suis a gra-
dibus eburneis: et quib;
te delectauerant filie re-
gum in honore tuo. Quid
enim myrra gutta et casia nominat: nisi virtu-
tam suauitatis designatur: quid eburneis
gradibus nisi magna nitēs fortitudine pfi-
cientiam ascensus exprimitur. Redemptor
igitur veniens myrra: gutta: et casia in vesti-
mento vitur: quia et electis suis quibus se
misericozdia induit: mire virtutis fragra-

2. Cor. 2.

Cañ. 4.

nam aspergit. In quibus iste odor ab ebur
neis gradibus ducitur: quia in eis virtutū
opinio non ex ostensione simulationis: sed
ex veri ac solidi operis ascensu generatur.
Bene autem subditur: quibus delectane-
runt te filie regum in honore tuo. Sancte
namque anime ad antiquis patribus ad co-
gnitionem veritatis edite redemptorem su-
um in eius honore delectant: quia ex eo qd
bene agunt sue laudi nū vendicant. Quia
vero tertio ordine est humanū genus etiam
carnis resurrectione renouatum in illo con-
eetu eterne laudis assumitur: tertia filij cor-
nustibij vocantur. Quid enim per cornusti-
bij nisi letantium cantus exprimitur? Ibi
enim veraciter adimpletur quod modo p
prophetam dicitur. Cantate domino canti-
cum novum. Ibi veraciter adimpletur ubi
canticum laudis dei non iam ex fide: sed
ex specie contemplata cātabitur. Ibi a no-
bis conditor noster laudum suarum vera-
ces cantus recipit: qui humanum genus et
condendo diuini redimendo causam et as-
sumendo cornustibij fecit. Qui enim lar sui
mus conditi: nunc sumus causa redempti:
erimus quandoq; cornustibij in exultatio-
ne eterne laudis assumpti. Sed priusq; ad
nuptiarum thalamum sponsa perueniat:
omnem a se vite fedicitatem respuit: et spon-
si amore preparans sese per species virtu-
tum comit. Staret quippe interni arbitris
iudicio placere: et intus desiderijs suble-
uata sedos mores conuersationis humane
transcendere. Unde bene et eisdem filiis
beati iob subditur. Non sunt autem iuue-
te mulieres speciose sicut filie iob in vniuer-
sa terra. Electorum quippe anime omne hu-
manum genus quod in terra secundum bo-
minem conuersatur sue pulchritudinis de-
corē transcendunt: quandoq; se extrinsecus
affigendo despiciunt tanto se intus veri
componunt. Tunc est enim qd sancte ec-
clesie que electorum pulchritudine decora-
ta per psalmistam dicitur. Concupiuit rex
speciem tuam. Be qua paulo post subdi-
tur. Omnis gloria eius: sicut regum ab in-
tus. Nam si foras gloriam quereretur: intus
speciem quam rex concupisceret: non ha-
beret.

Quia quidem quāvis mul-
ti virtutum decore fulgeat:
atq; ipsa viuendi perfectio-
ne ceterorum merita exce-
dant: nonnulli tamen quia
ad altiora assequenda nō
sufficiunt infirmitatis sue confesij pietatis
eius gremio continentur. Qui in quantum
prevalent: mala vitant: quāvis in quantum
appetunt altiora bona nō impleat. Quos
tamen benigne dominus inspirat: eosq; apud
se pro modo digne retributōis admittit.
Unde et sequitur. ((Dedisti eis pater su-
per hereditatem inter fratres eorum.)) Ipe er-
go ex perfectorum merito speciose memo-
rantur: ipse etiam quasi ex imperfectorum
typo velat isime hereditatem inter fratres
accipiant. Cuius namq; vite veteris non ha-
bebat vt hereditatem femine inter masculos
sortirentur: quia legis seueritas fortis
eligens infirma contemnens: districe potius
studuit: q; benigne sentire. Sed pio no-
stro redemptore veniente nullas infirmita-
tis sue confesius de sortienda celestis patri-
monij hereditate desperet. Pater enī nō
flet inter masculos etiam feminis iura suc-
cessionis tribuit: qui inter fortes atq; perfe-
ctos infirmos et humiles: ad sortem super-
ne hereditatis admittit. Unde ipsa scriptas
in euangelio dicit. In domo patris mei mā-
fiones multe sunt. Apud patrem apppe mā-
fiones multe sunt: quia in illa beatitudinis
vita non dispari vnusquisq; iuxta dispar
meritum locum disparē percipit: sed eun-
dem disparitatis damna nō sentit: quia
tantum sibi: quantum perceperit sufficit.
Sorores ergo cum fratribus ad hereditatem
veniunt: qz isimi illuc cū fortis admittuntur:
quatenus si qd p inspectionē nō erit su-
mus: ad hereditatis tamē sortē p humilitate
nō sit extraneus. Quas bene Paulus
mansiones iuxta merita distributōis insinuat
cū ait. Alia claritas solis: et alia claritas lu-
ne: et alia claritas stellarū. Stella. n. ab stel-
la differt i claritate. Seguitur. ((Viri autem
post hec flagella iob centū quadragita an-
tis: et vidit filios suos: et filios filiorū suorū
vsq; ad quartam generationem et mortui
est: senex et plen⁹ dier.)) In scriptura sacra
non facile plenus dierū ponitur nisi is cui
per eandem scripturam vita laudatur. Quia

B

R. 115.

C

p. 44.

Jo. 14.

L. 1. 1. 1. 1. 1.

¶ Aus qppe viera est: qnālibet multū vire
viretatis sue tēpora in vanitate consumit
Et contra plenū viera dī: cui nequāq; dies
supereundo trāseunt: ex quotidianā mer
cede bona operis: apud iustū iudicē et post
q; transacti fuerint referantur.

Capitulum. 5.

Ed q; sunt q; hec etiā i ty
po sancte ecclesie ierpre
tari desiderāt: qnōp votis
tanto magis obediendū:
quāto et eoꝝ spiritali iel
ligentie congaudendū. Si
quattuordecim per denariū vadim⁹ ad cen
tesimū et quadragessimū numerum perueni
mus. Et recte vita sancte ecclesie multipli
cata per decē et quattuor cōputat: q; vtrū
q; testamentū custodiēs: et tam fm legis de
calogū q; fm quattuor euāgelij libros vi
uens: vsq; ad perfectiōis culmen extendit.
Unde et Paulus apostolus quāvis episto
las quideq; scripserit: sancta ecclesia tamē
nō amplius q; quattuordecim tenet: vt ex
ipso i epistolārū numero ostenderet: q; do
ctoꝝ egregius legis et euāgelij secreta rima
tus est. Bene autē beatus Job post flagella
vinere dī: q; et sancta pī ecclesia discipline
flagello percutitur: et postmodū vite per
fectione roboratur. Que filios suos: et filios
filiōꝝ suōꝝ vsq; ad quartā generatōē cō
spicit: q; hac etate qua annus quattuor tē
porib; voluit vsq; ad finē mundi per oza
predicantium: nascētes sibi quotidie sobo
les contemplantur. Nec abhorret a vtro q;
per generationes vicimus tēpora designa
ri. Quid enī vnaqueq; successio: nisi quedā
ppago ē generis: Et pincerna regis egypti
eidē vidisset somniū: q; tres ppagines duce
ret: Joseph p̄dixit in solatōe somniō tres
ppagines: tres dies renunciat designari.
Sic ergo per tres ppagines spatium trium
viera exprimitur: cur nō etiā per quattuor
generatōes annua quattuor tēporū figu
rantur. Sācta itaq; ecclesia videt filios su
os: cū primā fidelū sobolem conspiciet. Vi
det filios filioꝝ: cum ab eisdem fidelib; ad
fidem gignit et alios cognoscit. Que etiā
senex et plena viera moritur: q; subsequen
te luce ex mercede quotidianōꝝ opēꝝ vpo
sito corruptionis pōdere: ad corruptionem
spiritalis patrie mutatur. Plena videlicet

viera moritur: cui labentes anni nō trāse
unt: sed stantū actū retributōe solidant.
Plena viera moritur: que per tran
sientia tēpora id quod nō transe opatur. An
de apostolis dī: Operamini nō cibū qui pe
rit: s; q; permanet in vitam eternam. Dies
itaq; suos sancta ecclesia et cum pitem vi
tam deserit: nō amittit: q; i electis suis: tan
to corū luce multiplicis iucit: quāto nūc
in eis ab oī tentatōe se cautius sollicitūq;
custodit. Dies suos ecclesia nō amittit: q; se
se in hac vita vigilanter quotidie pensare
nō negligit: et ad oīa que recte facere vale
at: inercia nulla torpescit. Vne est et quod
de illa per Salomonē dī: Cōsiderat semī
tas domus sue et panē ociosus nō comedit.
Semitas qppe dom⁹ sue cōsiderat: q; cum
eras sue cōsentiente cogitantes subtiliter i
nestigat. Panē ociosus nō comedit: q; hoc
quod de sacro elogo itelligendo perceperit
ante eterni iudicis oculos exhibendo opēꝝ
bus ostendit. Adori autē dī: q; cum illam
eternitatis p̄templatio obuiuerit: ab hac
immutabilitatis sue vicissitudine fundit⁹ ex
tinguit: vt in ea id hoc quod acumen itime
visionis ipeclat vilo modo nihil vinat. Tā
to enī verius tunc ierna conspiciet: quāto
cunctis exteriorib; plenius occūbit. Vne
itaq; morit hanc viera plenitudinē: et i bea
to Job vno. i. mēbro ecclesie credamus fa
ctam et i tota simul ecclesia speram esse fa
cienda quatenus i a teneatur rei gese sū
tas vt nō euacuetur rei gerende ppheta:
Bona enī que de sanctorū vita cognoscim⁹
si p̄tate carent nulla sunt: si mysticā non
habent mima. Qu ergo per spūz sanctū bo
norum vita deseritur: et per intellectū no
bis spiritalem fulgeat: vt tamē sensus a fi
de hyssorie nō recedat: quatenus tanto fi
rior aīus in suo intellectu permaneat quā
to hanc quasi in quodā medio constitutūz
et erga futura spes: et erga p̄terita fides la
gat.

Capitulum. 26.

¶ Plecto itaq; hoc opere ad
me mihi video eē redun
dum. Multū qppe mens
nostra et cum recte loq; co
nat extra sanctitatis spar
gitur. Integritatem nāq;
animi dum cogitantur verba qualiter pro
ferantur: q; trahunt exterius minuit. Yge

Jo. 6.

Pro. 31

21

a publico locutōis redendū est ad carlas
cordis: ut quasi in quodā cōcilio p̄sultatio
nis ad meipsum discernendā cōuocē cogi
tōes mentis: quatenus ibi viderē ne aut
scante mala: aut bona nō bñ diceri. Tunc
enī bñ dī bonū: cum is q̄ dicit soli ei: a quo
acceptū: id appetit placere q̄ dicit. Et qui
dē mala me aliqua: si dīxissē nō inuenio
tū q̄ oīno nō diceri non defendo. Bōa p̄
ro q̄ qua dīuinitus accipiens dīci: meo vi
deat vicio min⁹ me bene dīxissē p̄stetor.
Nam ad me irascens rediens postpositis
p̄bōz solis: postpositis sularum ramis: dā
ipsam subulter radicem mee itentōis in
spicio: deo quidem me ex ea summoze pla
cere voluisse cognosco: sed eidem itentōi
qua deo placere studeo: furti se nescio quo
modo itentio humane landis interfert.
Quod cū iā postmodū tardēz dīserno: i
nemo me aliter agere q̄ scio me aliter in
choasse. Sic enī sepe itentōem nostrā dum
aī dei oculos recte scip̄ar: occulte subun
cta et cū velut itine cōprehendens iten
tio humane landis affegitur sicut p̄ necessi
tate q̄dem cūb⁹ sumitur: sed in ipso cū dī
furtim gula surrepit: edendū delectatio per
misceat. Unde plerūq̄ contigit ut resectio
nem corporis quā salutis cā cepim⁹ causa
voluptatis expleam⁹. Gatendū est igit q̄
rectū q̄dem itentōem nostrāz que soli deo
placere appetit: nōnāq̄ itentio minus re
cta: que de donis dei placere hoībus que
rit insidiando comitatur. Si aut de his dī
ninitus districte dissentim⁹ q̄ inter ista re
manet salutis locus quādo et mala nostra
pura mala sunt: et bōa que nos habere cre
dim⁹ pura bona eē nequāq̄ possunt. S
hoc mihi facere opere precin⁹ credo: quod
fraternis aurib⁹ omne quod in me latēter
ipse reprehendo incunctanter apio. Quia
enim exponendo non celant: quod sensū cō
fitendo non abscondo quod patior. Ipse
expositōem patefecit bona: per confessionēz
detego vultura. Et q̄ in hoc tā magno hu
mano genere nec parum defunt qui dictis
meis debeant instrui: nec magni defunt qui
cogitū mee valeant infirmitati misceri: q̄
hec utraq̄ alijs fratrib⁹ quantum possūz
curam confero: ab alijs spero. Illis dīxi ex
ponendo quod faciunt: istis aperui confite
do quod parent. Illis verborum medicas

menta non subtrahō: istis lacerationē vi
nerum non abscondo. Igitur queso ut q̄
quis hec legerit apud districtū iudicem so
lacium mihi sue orationis impendat: et oē
quod in me sordidum deprehendit fletib⁹
diluāt. Orationis autem atq̄ expositionis
virtute collata: lector meus in recompensā
tione me superat: si cum per me verba acci
pit: pro me lacrymas reddat.

Exaratum diligentissimeq̄ emendatum
est opus presens moralium sancti Gregorij
pape In officina Angelī Britāni de pal
lazolo. Anno dñi. 1498. Die. 2. Junij. Ad
laudē et honorez dñi nostri Jesu xpi: eiusq̄
genetricis Marie.

Registrum.

a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. v. x. y.
z. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 20

to

